СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXII ЧЕРВЕНЬ — 1959 — JUNE Ч. 6 (438)

ОЩАДНІСТЬ ПРИ НАЙМОДЕРНІШОМУ УСТАТКУВАННІ

найкраща з усіх

СИМПЛИСИТІ ПРАЛЬКА

- Нова термо-інсульована бодня
- Шість крил - турбіновий обертач
- Найновіщої моди помпа.

ГАРАНТІЯ НА 12 ЛІТ.

ДВА РОКИ БЕЗПЛАТНА ОБСЛУГА.

Заходіть до нашої крамниці

EMPIRE FURNITURE

& APPLIANCES CO. LTD.

668 BLOOR ST. W. TORONTO, ONT.

Tel.: LE 1-4771

Т. КОЗАК — Власники — Б. КРАМАРЧУК

НА ВАКАЦІЙНІ КУРСИ! ДО РІДНИХ ШКІЛ!

НОВИЙ КАТЕХИЗМ ДЛЯ ДІТЕЙ

Вже вийшла з друку і є в розпродажі найновіша книжка

Католицький Катехизм для Українських Дітей

Катехизм уложив о. місіонар Андрій Г. Трух, ЧСВВ.

Цей новий Катехизм виданий у **двох мовах**, на дуже доброму папері і прихрашений гарними образками.

Новий "Католицький Катехизм" має **п'ять частин: 1) Катехизмові питання й відповіді, 2. Загальний катехизм, 3. Літургічні назви, 4. Щоденні молитви, 5. Церковні пісні під нотами.** Катехизм має 142 сторін.

Цей "Католицький Катехизм" для українських дітей надається як підручник до навчання по наших **цілоденних школах** у Канаді й Америці, по **Рідних Школах, на вакаційних курсах** і до **катехизації** по церквах та родинах. Кожна наша дитина повинна мати цей гарний "Католицький Катехизм".

Зокрема, цей новий "Католицький Катехизм" буде добрим підручником у час приготування дітей до **першого св. Причастя.**

Маємо також Католицький Катехизм — **тільки в українській мові** — 50 ц., в українській і англійській мовах — 75 ц. — При більших замовленнях велика знижка цін.

Всі листи з замовленнями й поштовими переказами просимо посилати на адресу нашого видавництва в Торонті:

THE BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto, Ontario, Canada

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.

Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario
Телефон Редакції: LE 4-1411
Телефон Адміністрації: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Mr. E. Birchak
Ukrainian Booksellers
& Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Продовження контестів 250
Перше св. Причастя 251
"Прощаю і прощатиму навіть мільйон мільйонів разів, якщо треба" С. О. 252
Як розуміти Боже милосердя.
Про кінець світу опк 253
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 256
За скріплення миру й християнського милосердя через любов Пресв. Христового Серця 257
Місячне наміреннн на червень
ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 258
І знову червона калина похилилася... онмс 262
Пам'яті о. А. Г. Труха ЧСВВ
Дозвольте дітям прийти до мене онс 263
Католицькі діти в католицькій школі
На святій Чернечій Горі о. М. Соловій ЧСВВ 265
Розцвіт атонських манастирів. Устрій чернечої республики на Атоні.
Та, що знає третю тайну Фатіми омм 268
Який пункт часу з указаного в тайні Фатіми ми тепер осягнули?
Лента березового хреста—оповідання Володар Буженко 270
"Зза вугла жидівської хати кілька гранатових мундурів паньствової поліції і різко-пекуче "Розейсьцьсен!"
На Божих окопах — історична повість В. Гюнерман 271
"До ріки свиню, що відмовляє присяги народові!..."
Сила нашої релігії о. В. Зінько ЧСВВ 275
Релігія наша дає ініціятиву націй й наймогутніше б'є по ворогові.
СТОРІНКА ПОЕЗІЇ 277
Оксана Лятуринська
Ірина Вацлавська
Посвячення дому СС. Служебниць у Римі о. М. М. 278
Предок — історична повість Н. Королева 280
"...тримаючи кристалового бриля в руці, стояв перед ним раменастий атлет..."
Серед книг — бібліографія 283
ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 284
Леслі Фрост — прем'єр Онтарія 288
ENGLISH SUPPLEMENT
12 Promises of Sacred Heart 289
The Memoirs of Father Sozont Dydyk OSBM 290
Hetman Ivan Mazeppa 291
Evils of Alcohol 292
Catholic Apostolicity 292
To Our Brother Catholics 293
Many Splendored Things 294
Tricks of Satan 295
З листів до Редакції 296

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Світлина з посвячення дому СС. Служебниць ПНДМ. в Римі. І. Е. ВПреосв. Архиєпископ Кир Іван Бучко вітає І. Ем. Кардинала Тіссерана.

ПРОДОВЖЕННЯ КОНТЕСТУ: ДО 20-го ЛИСТОПАДА 1959
625 ДОЛЯРІВ НАГОРОД!

ДОРОГІ ЧИТАЧІ, ПЕРЕДПЛАТНИКИ И ПРИЯТЕЛІ "СВІТЛА"!

У лютневому числі "Світла" 1959 ми кинули кліч: *у 1959 році придбати НОВУ ТИСЯЧКУ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ДЛЯ "СВІТЛА"!* Отже в цьому 1959 році треба нам усім, Дорогі Приятелі "Світла", щиро попрацювати, щоб осягнути таку велику ціль. Це направду ВЕЛИКА ЦІЛЬ! Бо збільшення числа передплатників на одну тисячу більше, це означає, що одна тисяча людей більше читає добре слово, слово згідне з Божою наукою. Отже хто з вас хоче бути апостолом Божого слова, нехай допоможе занести його бодай в один дім, який іще "Світла" не має! Кожний, хто з нами співпрацює в тій справі, за такого правиться в кожну першу п'ятницю місяця св. Служба Божа. Немає на світі більшої вартости, як Служба Божа; отже для такої нагороди варт трохи для Бога потрудитися.

Щоб іще краще заохотити наших Дорогих Приятелів до апостольства преси, додаємо в цьому році також нові нагороди, грошеві і книжкові для всіх, що схочуть узяти участь у змаганні за приєднання нової тисячі передплатників. Отже:

1) У КОНТЕСТІ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ даємо, замість 3, тепер 12 НАГОРОД на суму $625.00. Щоб узяти важно участь у льосуванні тих нагород, треба: 1) заплатити повну передплату $3.00 на 1959 рік і вирівняти всі евентуальні борги за "Світло" з попередніх років; 2) Прислати рівночасно з передплатою точні адреси Ваших 3 знакомих, які ще — на Вашу гадку — не передплачують "Світла". Розльосування нагород буде подане в 11 ч. "Світла". Останній реченець висилки передплати й адрес: 20 листопада 1959. Хто до того часу не пришле, не візьме участи в льосуванні.

Нагороди цього КОНТЕСТУ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ такі: 1) $100.00 готівкою; 2) 3) нагороди по $100.00 книжками до вибору з нашого каталогу; 4) $50.00 готівкою; 5), 6), 7) нагороди по $50.00 книжками до вибору з нашого каталогу; 8) $25.00 готівкою; 9), 10), 11), 12) нагороди по $25.00 книжками до вибору з нашого каталогу.

2) У КОНТЕСТІ ПРИЄДНУВАННЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ даємо такі нагороди: 1) Хто приєднає нам бодай одного нового передплатника, дістане даром книжку вартости до $1.50. 2) Хто приєднає нам бодай 6 нових передплатників, дістане від нас книжок на суму $6.00. 3) Хто приєднає від 7 до 10 нових передплатників, дістане готівкою або книжками $8.00. 4) Хто приєднає нам від 11 до 20 нових передплатників, дістане готівкою або книжками по 75 центів від кожного передплатника. 5) Хто приєднає нам понад 21 нових передплатників, дістане по $1.00 від кожного готівкою або книжками. 6) Хто приєднає нам найбільше нових передплатників, той дістане від нас іще додатково $100.00 готівкою або книжками, як сам захоче. — *Реченець цього контесту: 20 листопада 1959.* Попередній реченець (20 травня), згідно з оповіщенням, ми мусіли продовжити, бо — на жаль — бракувало до його сповнення ще около сотні передплатників.

3) У КОНТЕСТІ ЧИТАННЯ "СВІТЛА" УМОВИНИ ТАКІ САМІ, ЯК БУЛИ ПОПЕРЕДНЬО: хто пришле *правильні* відповіді, бере участь у вильосуванні одної з 3 нагород: 1) $15.00, 2) $10.00, 3) $5.00 книжками або готівкою. Розв'язки цього контесту треба все надсилати так, щоб листа свого вкинути найдальше около 12-15 цього самого місяця, бо редакція замикає термін кожного 20-го дня місяця і чий лист до цього часу не надійде, той уже не може взяти участи в розльосуванню нагород.

Запити на контест читання "Світла" за 6-те число такі: 1) Чому продовжено вильосування контесту приєднування передплатників до 20-го листопада 1959? — 2) Коли відбудеться Єпархіяльне Свято в Торонті? — 3) Які нові книжки оголошуємо в 6-му числі? — 4) Чому — на Вашу гадку — с. Лукія вступила до СС. Кармелітанок? — 5) Хто вітає Кард. Тіссерана (на світлині) при посвяченні дому СС. Служебниць у Римі?

4) УСІ НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ "СВІТЛА", які самі (а не через когось!) пришлють до 20 листопада повну передплату на "Світло" за 1959 ($3.00), дістануть даром книжку "Записки політв'язня", яка коштує в продажі $1.25. Хто пришле нам нову передплату за себе та оплатить іще передплату для когось із своїх знакомих (разом $6.00), той дістане від нас даром "Записки політв'язня" ($1.25) та "Проклятий камінь" ($2.00), разом на суму $3.25.

У кожнім числі "Світла" будемо подавати спис тих усіх, що або прислали передплату, або взяли участь у якімнебудь із контестів. Просимо цей спис уважно читати, а як би Ви не знайшли в ньому Вашого прізвища, хоч до нас прислали щось для контесту, то зареклямуйте зараз.

Отже ДО ПРАЦІ, Дорогі Приятелі "Світла", дайте доказ, що Ви справді його приятелі, що Ви приятелі Божі, бо хочете, щоб слово Боже зайшло в кожну українську хату на всіх місцях поселення українців!

Висліди контестів із попереднього "Світла" на третій сторінці обкладинки цього числа!

ВИДАВНИЦТВО "СВІТЛА"

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Християнський
МІСЯЧНИК
ЧЕРВЕНЬ, 1959
РІК XXII, Ч. 6 (438)

ДО ПЕРШОГО СВ. ПРИЧАСТЯ

Молоденька українка, Аня Мостович, щоби приступити до першого св. Причасти в нашому обряді, мусіла їхати з батьками 600 миль із Льоїзіл, Конткі, до Чікаго. Варт іншим наслідувати такий приклад.

(С. О.)

"ПРОЩАЮ І ПРОЩАТИМУ НАВІТЬ МІЛЬЙОН МІЛЬЙОНІВ РАЗІВ, ЯКЩО ТРЕБА"

Головною прикметою набожености до Пресв. Христового Серця є щире, дитинне довір'я до Його безмежної любови й безконечного милосердя. І саме чомусь ці головні правди про Бога так часто позабуті, а то й погорджувані.

Від самого нашого дитинства представляють нам Бога, як всемогутнього й справедливого Суддю, перед яким треба буде здати строге розчислення за кожне наше діло, слово, а навіть за кожну думку-бажання. Кожного дня на молитві, називаємо Бога ніжним іменем "Отче наш...", але навіть тоді малохто глядить на Нього як на Батька, чи відноситься до Нього як дитина. В розумінні загалу Він усе ще якийсь ніби жорстокий тиран, який із насолодою збирає-занотовує всі наші провини, щоб за них нас опісля карати й кинути в пекло.

Таке розуміння Бога наскрізь неправдиве й дуже кривдливе саме для Нього. Це неправильний образ не то Г. Бога, але навіть звичайного земного батька. Воно правда, що Бог усемогутній, справедливий, величний, але також і це правда, що Він передовсім добрий, ласкавий, милосердний. Як це погодити? Ось сам Христос у об'явленні сестрі Фавстині (1938 р.) каже, що жадатиме строгого розрахунку тільки від тих, що погордили, відкинули Його милосердя, що не хотіли поправити свого життя.

Та ж так дуже часто природні батьки, прощають і вибачають, просто забувають на провини своїх дітей, коли тільки побачать крихітку доброї волі, і люблять свою дитину з її похибками, немочами, чи навіть із фізичними недостачами. Коли ж земні батьки можуть мати таку велику любов, то скільки ж більше має її той наш Небесний Батько, джерело всякої любови!

Найбільшу кривду Христовому милосердю роблять ті, що сумніваються в Його милосердя, не мають до Нього довір'я, що вічно журяться, чи їх гріхи прощені, що нераз попадають у тяжку розпуку. Сестрі Йосифі Менендез в об'явленні сказав Христос: "Як я прощаю, то рівночасно й забуваю". А коли вона все ще відкалась про свої маленькі недостачі, Він сказав: "Облишмо це. Я забув про це ще тоді, як ти в покорі їх визнала. Перед нами важливіші речі. На нас ждуть душі і їх спасіння". "Гріхів твоїх не пам'ятатиму" — каже Господь через пророка Ісаю. (Іс. 43, 25).

Природні батьки вимагають від дітей пошани, але ніколи безнастанного жаху, бо дитина, яка тільки боїться батьків — не може мати до них довір'я, не звіриться ніколи перед ними зі своїх думок-клопотів, задушевних бажань, не відважиться просити помочі. Така дитина живе під тим самим дахом, але не творить із батьками одної щасливої родини. Таке також виробляється й наше відношення до Бога, коли воно спертe тільки й одиноко на страсі — це відношення невільника, злочинця, а не дитини. "Богові милі ті, що бояться Його, і ті, що надіються на Його милосердя". (Пс. 146, 11). Бог поставив нас на цій землі тому, що любить нас, хоче щоб ми осягнули наше спасіння й були щасливі з Ним вовіки. "Син Чоловічий не прийшов судити світ, але щоб світ знайшов у Ньому спасіння". "Бо так полюбив Бог світ, що й Сина Свого Єдинородного дав, щоб ті, що увірять у Нього — не загинули", (Ів. 3, 16). Хіба ж треба більших доказів Христової любови, як Його страждання й жорстока смерть на хресті? "Більшої любови ніхто не має, як той, хто життя своє віддає за других своїх". (Ів, 9, 56). Чи по таких доказах любови, ми ще можемо знайти оправдання на наш страх і наше недовір'я до Бога?

Господь знає наші немочі й нашу слабосилість. Він знає всі обставини, серед яких приходиться нам жити, всі спокуси, всі безчисленні нагоди до гріха. "Він бачить нас наскрізь, Він пам'ятає, що ми тільки порох". (Пс. 102, 14). Христос це знає. І все, чого бажає від нас, так щоб і ми це признали й визнавали в покорі, намагались того всього оминати й довіряли безмежно Його милосердю і Його помочі.

Коли у Фатімі Мати Божа відкрила діточкам жахливу візію пекла, сказала: "До пекла йде багато більше душ за гріхи змисловости й нечистоти, як за які інші". І це мабуть не тому, що тих гріхів найбільше, бо так часто вони сповнені більше з людської немочі, як зі злоби проти Бога. Але так часто багато душ допускаються тих гріхів, а потім через фальшивий стид, гордість або страх, відкидають Боже милосердя й навіть не думають поправити своє життя. Живуть у гріхах, у гріхах умирають і самі себе засуджують на прокляття.

Найбільш болючою раною для Христового Серця є наше недовір'я в Його милосердя. Сотні інших гріхів не ранять Його так дуже, як один гріх недовір'я, якраз тому, що це гріх проти любови. Юда стратив довір'я до Христа, до Його любови, до Його милосердя — і загинув. Св. Петро завірив Христові і Той виніс його на найвищий уряд у Своїй Церкві. Два розбійники висіли побіч Христа на хресті—один попав у розпуку й богохулив, а другий за довір'я вдостоївся почути слово: "Сьогодні ще будеш зі мною в раї".

Мимо таких яскравих доказів, багато навіть добрих християн, може й несвідомо віддаються зневірі. Багато не приступають до св. Тайн любови й милосердя — сповіді й св. Причастя — бо не можуть повірити, що Бог буде прощати ті самі гріхи десятки, а то й сотні разів. Дуже часто вони вважають це насмішкою над св. Тайнами, коли приходиться сповідатись котрийсь уже раз із тих самих повторюваних гріхів. Це виглядає так, начеб ми приступали до сповіді без волі

ПРО КІНЕЦЬ СВІТУ

Про *кінець світу* ходить поміж людьми багацько різних оповідань, саг та різних легенд. Ось напр. у церкві "Преч. Діви на Капітолі" в. м. Кельні висить велике розп'яття, ще мабуть із часів тяжкої зарази в 14 сторіччі. Христос на цьому розп'ятті має дуже низько похилену голову. Кажуть там люди, що це наші гріхи тиснуть так голову Спасителя додолу. І що більше гріхів, то нижче хилиться, склоюється вінчана терням голова Розп'ятого. А коли гріхи світу притиснуть голову Христову аж до землі, коли терня зіткнеться з землею, прийде кінець землі, прийде кінець світу...

На кінець світу ждуть люди вже від тисячів літ: і в дохристиянських, і в християнських часах. І по всі часи виступають серед людей віщуни, які віщують прихід кінця світу. Як би правдою були ті їх усі віщування, то наша планета, земля, повинна б уже давно лежати в руїнах. І все знаходяться між нами люди, як і все такі були, які вірять, що вже за їх життя прийде напевно кінець світу. То й правду писав тому півтора тисячі років св. Августин до свого приятеля єпископа Гесихія: "Вже багато перед нами вважали кінець світу близьким, і помилилися; і в майбутньому станеться таке багатьом."

А проте ця віра в кінець світу аж ніяк не нерозумна, навпаки, вона є правдою нашої християнської віри. Тож каже виразно сам Христос у євангелії св. Луки (21, 35): "Небо й земля проминуть, а Мої слова не минуться". А св. Петро пише в своєму 2-му листі (3, 10): "Але прийде день Господній мов злодій уночі, тоді небеса проминуть із грюком, жива з гарячі розтопляться і земля з ділами своїми погорять." Також пророки Старого Заповіту ясними словами передсказують кінець світу, напр. пророк Ісая каже (66, 15 і дд.): "Ось бо прийде Господь у вогні і бурґні вихри товариші Його. У пожежі діятиме гнів Його, в полум'ї гроза Його, коли прийде суди судити над усією плоттю." Знов же пророк Йоїл (3, 14-16) каже: "Не далекий день Господень від долини суду! Сонце й місяць померкнуть, а й зорі свою ясноту втратять. І загримять Господь з Сіону, і почути дасть голос Свій, аж із жаху затремтять небо й земля!"

Не тільки св. Церква Христова вчить про кінець світу, але й у всіх народів світу здавна є віра в такий кінець, навіть у поганських народів. Вірили в кінець світу погани вавилонці й асирійці та ще й халдейський жрець Беросій (около 280 років перед Христом) навчав у своїй астрологічній школі на острові Кос, що по смерти короля Александра до кінця світу має минути 432 тисячі років. Коли цей час пройде, навчав Беросій, тоді всі зорі зійдуться в знаку Рака, що спричинить пожежу світу.

Знов же в книзі персів-іранців п. н. Авеста (з 6-5 сторіччя перед Христом) пишеться про те, що на землю має впасти якась планета, від якої загориться земля. Від гарячі розтопляться всі металі, виплинуть із гір та спалять-знищать усе. Знов же гіндуські віщування кажуть, що доля всесвіту проходить у нечувано довгих періодах часу, "кальпах". По кожній такій кальпі приходить кінець світу від води, бурі, а найчастіше від вогню. Від такого кінця вигибають навіть поганські божки, але залишається живим тільки вічний Бог, Брама.

Про кінець світу вчили старогрецькі філософи напр. зі школи стоїків, які казали, що світ згорить. Також пише про кінець світу римський поет Овідій: "Прийде ще час, так стоїть воно в книгах Долі, коли землю і море полум'я схопить, згорить неба замок і звалиться куншговна світу будівля." Про кінець світу розказують перекази й легенди народів південної Америки: перуанців, мехіканців, маїв. Мають такі перекази також первісні народи Спокійного океану. Стрічаємось із такими віщуваннями і серед муринських племен Африки, які теж кажуть про знищення світу вогнем.

Не бракує таких переказів серед давніх племен Европи, особливо в записаних оповістях старих племен германів, напр. ісляндців. Маємо такі кінцесвітні перекази і в деяких староукраїнських казках. Словом: віра в кінець світу це загальна віра мало не всіх старовинних народів.

Але це більш як оті старинні вірування підсичувала віру в кінець світу людська уява; та й підсичує до-сьогодні. Вже в 15-му сторіччі пише св. Бернардин із Сієни: "Пророцтвами ми пересичені вже до обриду." Не диво, що Лятераиський Собор (1512-1517) виступив різко проти епіде-

поправити своє життя. Та Боже милосердя запевняє нас, що нам ніколи не забракне сили, коли б тільки ми хотіли тієї помочі просити. Багато людей вірить у Христа, але дуже мало вірить у Його любов, а навіть між ними мало тих, що довіряють Його милосердю.

Коли св. Петро, не міг зрозуміти правила прощати ближньому, Христос виразно сказав йому: "Не сім разів, але сімдесять разів по сім". Значить без числа, без рахунку, так як Він прощає нам. Сестрі Йосифі Він каже: "Я люблю тих, що просять прощення по першому своєму впадку. Я ще більше люблю їх, коли з довір'ям просять прощення за повторені гріхи. І коли б це сталось не мільйон, але мільйон мільйонів разів, я всетаки любитиму їх і прощатиму їм і вмию в Своїй Крові їх останній гріх так, як і перший. Я навчу грішників, що Моє милосердя невичерпне".

Червень — місяць Христового Серця, Христової любови й милосердя.

Нехай він і в нашому житті буде часом великого довір'я до Христової любови, до Його безмежного милосердя. Нехай це буде видне в нашому житті. Нехай буде видно нас у стіп того Божого милосердя — при св. Сповіді і св. Причастю.

мій пророцтв та авторитетно назвав протибіблійним усяке часове означування, коли прийде кінець світу.

На жаль, неспокійні й непослушні духи й дальше "пророкували". Ось нпр. основник усіх протестантів, бувший монах Лютер, теж віщував близький кінець світу, звіщаючи своїм "побожним", що папа це Антихрист. А приятель Лютра, Меляхтон, обчисляв, що, мовляв, життя світу поділене на три доби по 2000 років кожна, отже ніби в 1558 році має прийти кінець світу...

Не тільки церковні бунтарі-протестанти, але й інші тодішні забобонники - звіздочоти, т. зв. астрологи, обчисляли з зір, що вже близький кінець світу: він мав випасти на м. лютень 1524 р. Знов другий астролог, Йоган Каріон, якому вірив тодішній німецький курфюрст, продовжив дату на 15 липня 1925 року. Як надійшов той день, то курфюрст, усі урядники й двір разом із княжою касою навіть, полізли на Хресну гору за мурами столиці. Небо справді покрилося хмарами, але скоро знову засвітило сонце, то й архикняжна наказала вертатися домів, бо "видно кінець світу відложений". Перед самим в'їздом до княжого замку вдарив перед ними грім і вбив чотири коні й візника самого курфюрста.

Особливо вірили тоді люди в різні "знаки на небі", які мали провіщувати близький кінець світу. Такими знаками на небі були всякі комети та так зване полярне сяйво, якого природного постання тоді люди ще не знали. Отже такі "знаки на небі" мали провіщати також усякі ляха: заразу, війни, посуху, голод і под. Протестантський суперінтендент (ніби єпископ) Георг Нігрінус у Гесії заповів, що бачив 1582 р. на небі янгола з мечем, отже надходить кінець світу. А знов учений математик у Гайдельбергу, Местлін виступив проти нового календаря папи Григорія XIII за те, що папа не згадує в тім календарі нічого про "близький кінець світу" та й що взагалі всі новокалендарники нічого не кажуть про кінець світу... (Це той самий папа, що його календар, названий григоріянським, приняла спершу Церква, а потім уся Европа; тільки ми ще тримаємося старого календаря з часів Юлія Цезара, хоч він зле обчислений, ненауковий і не має нічого спільного з захованням нашого обряду.)

Пророцтва про точно означену дату кінця світу не вмовкають до-нині. Ось нпр. 1930 р. в м. Монтгомери, стейту Алабама, явився на поліції чоловік та вніс скаргу: "Супроти того, що заповіджений кінець світу не прийшов, я матеріяльно зруйнований." Ще не вийшов цей чоловік, а вже надбіг інший із такою самою скаргою, а по ньому багацько інших. Усі вони внесли скаргу проти астролога Вавилєма Фаджро, який цілий рік оповіщав, що кінець світу зорі заповідають на 1930 рік на означений день місяця жовтня. В тому дні мала наша земля зударитися з якоюсь кометою. Щоб бодай частину добрих людей зберегти від страшної смерти, Фаджро розбудував пивницю свого дому на якусь фортецю. За пів тисячі долярів можна собі було замовити безпечне місце в тій пивниці, а навіть переховати свої дорогоцінощі. Знайшлося около дві сотні легковірних, які заплатили за безпечний сховок та перенесли туди себе й свої гроші й дорогоцінні речі. "Перехованим" грошам і цінностям справді прийшов кінець, але світ якось устоявся...

16 вересня 1936 р. мав прийти кінець світу, як обчислили два вчені французькі масони на основі таємних даних, які є ніби в гробі-піраміді Хеопса в старовинному Єгипті. (В такі й подібні небилиці навчають американські масони ровзкрушенс, до яких секти належать навіть деякі збаламучені наші люди). Ну, але якось не було того масонського кінця...

Інші знову астрологи обчислили кінець світу на 17 березня 1949 р., бо тоді, мовляв, сонце й місяць стояли під кутом 90 ст. до Урану, а під знаком Риби, знов же Уран у знаку Близнят. Отже, казали звіздочоти-астрологи, мусить прийти страшне нещастя, особливо для таких країн, як Вюртемберг, Бельгія, Англія і Єгипет. І вийшла 17 березня 1949 р. велика "фіга"...

У 1950 р. астрологічні часописи подали, що еспанський єзуїт Пуїх у Барсельоні написав книжку, де стоїть ясно все про кінець світу. Тимчасом оо. Єзуїти спростували: 1) В Еспанії ніякий єзуїт Пуїх не написав ніякої пророчої книжки. 2) Також не було в еспанських часописах ніякої такої вістки.

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ПРОДАЄ ТАКІ КНИЖКИ:

омм.: **Покаж Пречистої Діви 1830—1958** — —	1.50
о. А. Трух: **Божа Криниця** — — — — — —	0.50
В. Лозинський—М. Ценевич: **Проклятий камінь** — — — — — — — — — — — —	2.00
о. А. Трух: **Життя Святих, третій том** — —	5.00
о. М. Ваврик: **По Василіянських монастирях**	2.50
Ю. Мозіль: **Спомини політ'язня — 1958** —	1.50
Ю. Мозіль: **Крізь залізну занавісу** — — —	1.00
М. Головінська: **Чічка** — оповідання — —	1.75
С. Бартас: **Було трос малих дітей** —опов. —	2.50
Г. Дардель: **Свята Єлисавета** оповід. **1958**	0.25
О. Купранець: **Вигнаний гетьман І. Мазепа**	0.25
Й. Схрейверс: **Чудесне життя сестри Варвари** — — — — — — — — — —	1.50
М. Овчаренко: **Золоті ворота — читанка**	2.50
І. Кострубa: **Нариси з церк. історії України**	2.00
О. Мох: **Теофіл Костpуба** — життепис — —	0.25
О. Мох: **Книжки і люди** — літерат. нариси	1.00
Н. Королева: **Подорожній** — легенди — —	0.50
омм: **Чорт, направду!** — — — — — — — —	0.25
М. Островерха: **Гомін з далека** — — — —	1.00
М. Островерха: **Чорнокнижник із Зубівки**	0.50

Хто замовить усі ті книжки разом платить тільки $25.00 замість $28.25.

Замовляти на адресу:

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Плянувати й розвивати майбутність Онтаріо!

"УРЯД ОНТАРІЯ ГОРДИТЬ ЗА ВЕЛИЧЕЗНИЙ РОЗВИТОК цеї провінції за останні роки . . ., за поступ, що продовжуватиметься. Одночасно ваш Уряд звертає особливу увагу на добробут кожної одиниці у громаді".

Hon. W. M. Nickle, Q.C.

Міністер Плянування та Розвитку для Провінції Онтаріо

ЗА ОСТАННІХ ДЕСЯТЬ РОКІВ, у час, коли Онтаріо зростало швидше, чим будьяка інша область Північної Америки, ця провінція приймала щорічно багато більше як 150.000 новоприбулих. Онтаріо вдячне цим новоприбулим за їх знаменитий вклад, що вони його зробили у розвиток і добробут цеї провінції.

Добробут нових громадян Онтаріо був і далі остає найважливішою турботою Міністерства Плянування та Розвитку.

Затямте, що послуги цього міністерства доступні кожному жителеві. По дальші інформації у справі іміграції пишіть до директора: A. V. Crate.

ONTARIO DEPARTMENT OF PLANNING & DEVELOPMENT

Hon. W. M. Nickle, M.B.E., M.C., Q.C.
Minister

Hon. Leslie M. Frost, Q.C., LL.D.
Prime Minister

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."
(Мат. XI. 28)

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ:

За здоров'я двох хлопців, один уже більше, як три роки хворий на легені, другий на шунок. Обидва в рідному краю за залізною куртиною і дуже їм тяжко лікуватися. І. Д. — За домашні справи. А. М. За навернення грішниці. І. М. — За сповнення прохань у Фатімі. М. М. — За справи католицької організації. Г. Б.

За охорону від гріха. А. К. За здоров'я для двох священиків. Н. М. С. За поміч св. Йосифа в дуже важливій справі. О. О. В. В домашніх намірениях О. М. М.

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

Складаю щиру подяку Найсвятішому і Найсолодшому Серцю Г. Н. Ісуса Христа, Найсолодшому Серцю Пречистої Діви Марії за великі ласки радости й страждання, за вислухані молитви і поміч у важких і інших справах, за заступництвом Слуги Божого Митрополита Андрія.

Стефанія Прокопович, Дітройт

Дякую Пресв. Ісусовому Серцю й Непорочному Серцю Марії, заступництвам св. Йосифа, св. Терені від Дитяти Ісуса, св. Йосафатові й ін. українцям-Святим за ласку навернення по 28 роках грішного життя й витривання в Божій ласці потім через 22 роки.

Р. Х. — Торонто

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ.

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупину в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміренння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день. (300 днів відпусту раз у день).

Пресвяте Серце Ісуса, спаси Україну.

Непорочне Серце Марії, будь моїм спасінням.

ОБІТНИЦІ

Ісуса Христа для почитателів Його Найсвятішого Серця

В одному з об'явлень св. Марії Маргареті Алякок, Ісус Христос проголосив обітниці для всіх тих, що підуть за Його покликом і почитатимуть Його Серце.

Тих обітниць є дванадцять:

1. Дам їм усі ласки, потрібні їм у їх стані.
2. Внесу мир у їх родини.
3. Потішу їх у всіх їх прикрощах.
4. Буду для них безпечним прибіжищем у житті, особливо ж у годині смерти.
5. Наділлю щедрим благословенням усі їх підприняття.
6. Грішники знайдуть у моєму Серці джерело й нескінчене море милосердя.
7. Остиглі душі стануть ревними.
8. Ревні душі дійдуть до високого совершенства.
9. Благословитиму ті домн, де буде виставлений і почитаний образ мого Серця.
10. Священикам дам силу зрушувати найбільш закаменілі серця.
11. Імена осіб, що ширитимуть це набожество, будуть записані в моєму Серці і ніколи не будуть витерті з Нього.
12. Обіцюю всім у безмірі милосердя мого Серця, що Його всемогуча любов усіх тих, що в дев'ятьох по собі слідуючих перших п'ятницях місяця приймуть св. Причастя, наділить ласкою розкаяння, що не пімруть у Моїй неласці, ні без св. Тайн і що Мое Серце само стане їх безпечним пристановищем у цій останній годині.

Нещасні години забувай, але чого вони тебе навчили, не забувай ніколи.

Ніодин говорить добре про свого ближнього тому, бо надіється почути про нього щось противне.

ЗА СКРІПЛЕННЯ МИРУ І ХРИСТИЯНСЬКОГО МИЛОСЕРДЯ ЧЕРЕЗ ЛЮБОВ ПРЕСВ. ХРИСТОВОГО СЕРЦЯ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ЧЕРВЕНЬ

Мир — це слово, що захоплює кожне людське серце.

Миру бажає і переможець і переможений після того, як жорстока війна та дика жажда крови залишили свій страшний слід на організмі понищених націй.

Мир — це відсутність боротьби, замішання, неспокою. Можемо говорити про мир особистий — душевний; мир між народами — сусідами; мир між державами і народами.

Нема на світі людини, яка б не бажала миру. Але дуже часто багато тих, що його бажають, хочуть його мати на власних умовинах. Якщо їх сусіди — люди чи нарід — хочуть ним тішитися, то мусять отим сильним мало не в усьому поступитися. Тоді такий мир буде несправедливий. Його ціною буде несправедливість і покривдження другої сторони. Такий мир — це заперечення людської гідности, відібрання прав, що їх має кожна людина чи нарід, це диктатура. І в царстві такого миру буде дві сторони: кермуючий і невільник; той, що розказує, і той, що слухає. Нема там тоді ні справедливости ні любови. Розуміння братерства під одним спільним Батьком, що на небі, тут забуте. Бо тут грає ролю спільного батька диктатор, перед яким гнуть коліна і клонять голови, з тихим проклоном на устах і ненавистю в серці, діти поневолених народів. Зразок такого миру маємо на наших рідних землях. Ніхто там не може стануги в обороні своїх прав, тільки мусить "мовчати й слухати". Справді незавидний такий мир для людей.

Мир на землі, мир серед людей це Божа воля. Христос приходить, щоб заложити на світі царство миру, любови й справедливости. Вказуючи на любов Небесного Вітця до людей, Ісус тимсамим хотів заохотити їх до любови Бога. Знову ж любов до Бога правдива, дійсна, є того роду, що примушує бачити у ближньому Божий образ, подібність до себе із правом до любови і справедливости. Кожна людина — це Боже сотворіння, яке самим своїм існуванням нагадує всім, що вона є тим "ближнім", якого треба "любити, як себе самого".

Мир між родинами, між народами, — це бажання людського серця. Мир — це основа співпраці, це запорука розвитку. Мир — це доказ пошани прав другого, це вияв у практиці великої Божої заповіді про любов ближнього.

Бл. п. Папа Пій XII дуже добре розумів, чим є мир для світу. Як великий учитель вселенської Церкви він ніколи не переставав накликати всіх людей до молитви і праці над тим, щоб у світі запанував тривалий мир. Але заходи св. пам. Пія XII увінчалися тільки малим успіхом тому, що умовиною до миру є добра воля керманичів народів. Передумовиною ж до доброї волі — є пошана прав других людей, цінення людського життя, почуття справедливости.

Коли ми приглядаємося теперішньому ходові подій на світі, завважимо там певний брак конечних основ до всесвітнього миру. Людство знову стануло перед кровожадним молохом війни, яка, якщо б дійсно прийшла, то потягнула б за собою нечувані досі жертви в людях і їх надбаннях. Правда, провідники деяких народів, докладають усіх старань, щоб відвернути від світу страшну загрозу. Та вже самі труднощі, з якими їм приходиться боротись, зраджують, що по котрійсь стороні таки бракує людей доброї волі.

Теперішній Свт. Отець, не менше від свого світлого попередника на Петровому престолі, перестерігає всіх перед катастрофою, яка грозить світові в добі атомової енергії. І Папа Іван XXIII вже кілька разів закликав християн до ревних молитов за збереження правдивого миру в світі. В останньому своєму зверненні на початку травня б. р. Папа Іван XXIII прохав християнський світ молитися до Пречистої Діви Марії, щоб Вона, як "Наймилосердніша Заступниця, благала милосердного Бога і захистила нас перед карою, яку заслужили наші гріхи".

За посередництвом Пречистої Діви Марії християни повинні заносити свої мольби до Христа-Чоловіколюбця і Спасителя світу, щоб на світі скріпився правдивий мир і запанував дух християнського милосердя, як щирий вислів любови людей до Пресвятого Христового Серця. Це якраз і є предметом і змістом молитовного наміренння для членів Апостольства Молитви на місяць червень, що в окремий спосіб присвячений почитанню Божої Любови у символі Пресвятого Серця Христа-Чоловіколюбця. Тільки Христос може дати світові правдивий і тривалий мир, бо Він сказав до Апостолів: "Мій мир даю Вам". У своїй прощальній архиєрейській молитві на Тайній Вечері Христос предсказав Апостолам та всім своїм майбутнім визнавцям, що "в світі будете мати горе, однак майте віру в Мене, бо я переміг світ".

Ось і тому у сьогоднішньому прикрому положенню ми повинні піднести свої очі до Христа і, так як Апостоли серед розбурханого моря, закликати до нашого доброго Господа і Спасителя: "Учителю, рятуй нас, бо загибаємо"... А Господь вислухає наших молитов, не дасть нам загинути, порятує нас і в нашому серці і серед схвильованого світу зацарить правдивий Христовий мир.

(осш)

Чи Ви вже вирівняли свою передплату на "Світло"? Тільки $3.00 на цілий рік.

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

ЩО НАПИСАВ ПАПА ДО СВЯЩЕНИКІВ ЗІБРАНИХ У ВЕНЕЦІЇ?

Свт. Отець Папа Іван XXIII написав листа-послання до священиків, що зібрались у Венеції перед тлінними останками святого Пія X. В тому листі Свт. Отець указав на три науки з життя св. Пія X., які повинні всі священики наслідувати, а саме: гідність, любов до Церкви і мудрість. Пишучи про силу Церкви, Свт. Отець висловив надію, що ціль будучого екуменічного собору — єдність християн — здійсниться ступнево "наперед один крок ближче, потім один крок ще ближче і вкінці цілковита повна єдність багатьох відокремлених братів із стародавньою спільною Матір'ю".

Пишучи про священичу гідність св. Пія X, Свт. Отець відмітив, що Папа Пій X був дійсно більше строгий, як його загально представляють, але ті його риси м'ягшило його велике зрозуміння, його усміх і його лагідні слова.

"Християни — пише Папа Іван XXIII — "помимо того, що їх уподобання змінюються... все ж хочуть, щоб їх священики були гідні, удуховлені, милі і святі".

У другій частині свого послання, Свт. Отець пригадав, як Церква в часах Папи Пія X — як і в кожному віці — боролася з різними проблемами. Але св. Пій X, лагідний і покірний серцем, не зігнувся перед насильством сильних землі, ні перед гладкостями діялектиків (крутіїв) різних шкіл". "Натомість залишив він світлий приклад великої любови до Святої Книги і до джерел ласки".

Сила Церкви є в її внутрішній побудові.

Життя св. Пія X є доказом, що не треба шукати нових шляхів для спасіння людей, ані заміновати досвіду століть. Якраз при цій нагоді Папа Іван XXIII висловив надію, що єдність християн здійсниться ступнево, як вище сказано.

Вертаючись до життя св. Пія X, Свт. Отець Іван XXIII відмітив, що третьою наукою, яку можемо мати з життя св. Пія X, є християнська мудрість разом із людською мудрістю, пристосованою до дійсного життя: "Чому люди звертаються до цього святого? Чому вони шукають його? Чому вони люблять його?" — запитує Папа Іван XXIII і дає відповідь: "Відповідь легка. В ньому було чудове сполучення тих позитивних дарів, які є властивими й характеристичними для кожної суспільної кляси. Він був чистий, як діти цього краю; щирий і міцний, як робітник наших майстерень; терпеливий, як люди моря; розважний і аскетичний, як потомки найбільших родин; привітний-приступний і справедливий, як учитель чи суддя; добрий і великодушний, якими — як уявляємо собі — мусіли справді бути святі".

НОВА ЧУДЕСНА ПОЯВА БОЖОЇ МАТЕРІ

Філядельфійський "Шлях" ч. 17 пише: Другого дня Великодніх Свят минулого року — 14 квітня 1958 р. в селі Доброводах, Збаразького повіту, дівчата — згідно з традицією — виводили гагілки на цвинтарі побіч церкви. Вже вечірній сумерк спадав на село. Дівчата залишали забаву і почали розходитися. Кілька з них клякнуло до молитви під місійним хрестом, який стоїть на цвинтарі. В часі молитви з'явилася велика ясність. У тій ясності побачили дівчата гріб Ісуса, до якого вхід був як до хати, а в гробі Ісуса що лежав, і мав відкриті рани, з яких випливала Найсвятіша Кров. Побіч терплячого Ісуса стояла Божа Мати, Пречиста Діва Марія і плакала.

Це видіння бачили тільки чотири дівчині, які зі зворушенням і переляком сказали це іншим, що не бачили. Пречиста Діва Марія ані не говорила, ані не ворушилася. Видіння тривало коло 15 хвилин. Коли ж на поклик дівчат прибігло з дороги кілька старших людей, вони бачили коротенько тільки велику ясність.

Вістка про чудесну появу Божої Матері розійшлася по довколишніх селах. Щонеділі приходило багато вірних із сусідніх сіл, щоб на місці появи вимолити у Бога благодатей для себе і родини та дещо більше розвідатися про саму чудесну появу.

На празник Успення Божої Матері, 28. VIII. 1958 р., зійшлося до Добровод дуже багато народу. Дуже багато людей прийняло під час Богослуж6 Найсвятіші Тайни.

Релігійність між нашим народом зростає і міцніє і додає сили в боротьбі за Божу правду і справедливість.

На наших рідних землях діє Господня сила.

Від Редакції "Шляху": При цій нагоді пригадуємо, що українська преса подала була вістки про появи Божої Матері в селі Середне, Войнилівського району, Станиславівської області. Перша поява була 20. XII. 1954. Зізнання дівчини Гані, якій появлялася Божа Мати, списані в листі з-поза залізної заслони, видруковано в книжці: омм: "Появи Пречистої Діви від 1930 до 1958", видавництво Отців Василіян, Торонто, Р. Б. 1959.—Остаточної оцінки появ Божої Матері, як в селі Середне, так і вище описаної появи в селі Доброводи, про яку одержано вістку в ЗДА, не можемо мати, бо католицька церковна Влада не має змоги перевести розсліду тих появ у згаданих місцевостях.

СТАН ЗДОРОВ'Я МИТРОП. СЛІПОГО

"Шлях Перемоги"-з 17. 5. ц. р. помістив одержану з достовірного джерела вістку, що стан здоров'я Митрополита Української Греко-католицької Церкви в Батьківщині, Кир Йосифа Сліпого, знову значно погіршився. Раннього весною цього року Митрополит був уже на порозі до вічности, виснажений довголітніми стражданнями в московсько-большевицьких концентраційних таборах. Повернувшись на рідні землі, Митрополит важко занедужав і ця недуга продовжується досі. Після майже безнадійного стану весною цього року, здоров'я Великого Страдника покращало, одначе, в місяці квітні знову воно помітно погіршало. Митрополит почувається погано й готовиться у далеку дорогу без вороття, прощаючись зі своїми вірними.

Але з гордістю треба підкреслити, що найважчі муки й знущання не могли зламати моральної й духової сили Князя нашої Української Католицької Церкви.

МАЄМО НОВОГО УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО ЄПИСКОПА

18 квітня 1959 р. подано до відома, що Папа Іван XXIII найменував дотеперішнього канцлера Митрополичої Консисторії у Філядельфії, о. д-ра Платона Корнилика, Єпископом-Екзархом українців католиків у Західній Німеччині.

Єпископ-Номінат, о. д-р Платон Корниляк, що входить в історію нашої Церкви як титулярний єпископ Кастра Мартіс, народився в Буковині 6 вересня 1920 р. По закінченні середньої освіти, виїхав до Риму, де студіював богословські науки на Понтифікальному Університеті, які закінчив докторатом св. богослов'я й філософії. Після одержання свячень 25 березня 1945 р., з рук Архиепископа Кир Івана Бучка, відбув іще вищі студії на університеті Григорієнум у Римі.

Єпископ-номінат Платон прибув до ЗДА в 1948 р. Спочатку був сотрудником в Олифанті, Па., відтак сотрудником катедральної Церкви Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії в Філядельфії, в 1950 р. став секретарем Митрополита Кир Констянтина, а від 1952 року був канцлером Митрополичої Консисторії. Великий приятель молоді, Єпископ-номінат Платон зразу ж почав заходи для зорганізування "Обнови", якою, як довголітній духовний опікун, щиро займається й віддає їй увесь свій вільний від праці час. Єпископ-номінат Платон Корниляк є першим у нашій історії Церкви буковинцем, що його Святіший Отець найменував Владикою. Досі "Зелена Буковина" свого заступника в історії наших Архиереїв іще не мала.

Єпископові-номінатові бажаємо щедрих Божих ласк у його архиерейській праці для добра нашої Церкви й Народу.

ЕКЗАРХАТ ДЛЯ КАТОЛИКІВ СХІДНЬОГО ОБРЯДУ В АРГЕНТИНІ

Свт. Отець Іван XXIII створив для католиків східніх обрядів (згл. різних східніх обрядів) в Аргентині окремий Екзархат з осідком в Буенос Айрес. Ординаріем для цього новоствореного Екзархату назначений архиеп. Фермін Ляфітте з Буенос Айрес, а його помічником (із безпосередньою юрисдикцією для східніх католиків) еп. Мануїл Тато, дотепер Генеральний Вікарій архидієцезії в Буенос Айрес. 1955 р. еп. Мануїл Тато противився диктаторському режимові Перона, то й був арештований і видалений з Аргентини. Після видалення перебував у Римі і в ЗДА, а по впадку Перона повернувся назад до Буенос Айрес.

Створення окремого Екзархату для католиків східніх обрядів в Аргентині є першим кроком до назначення окремого єпископа-українця для українців-католиків Аргентини. У подібний спосіб українці католики Бразилії дістали минулого року свого єпископа в особі Впреосв. Йосипа Мартинця, ЧСВВ, а українці католики Австралії свого Екзарха в особі Преосв. Івана Прашка. Майже одночасно з утворенням Екзархату для католиків східніх обрядів в Аргентині прийшла теж із Риму номінація о. д-ра Платона Корнилика на Екзарха українців католиків у Німеччині.

ЗВЕРНЕННЯ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДСЬКОСТИ

Перед кількома роками приїхали до Канади останки членів Студитського Уставу й поселилися на фармі у Вудсдток, Онт., в тіснім фармерськім приміщенні. Про їхнє життя і працю вже кількакратно інформувала українська преса наше суспільство.

Членці Студитського Уставу є спадкоємцями цінностей української церковної давнини ще з княжих часів. Вони бажали би зберігати вартості духової культури Рідного Народу також і між українцями в Канаді. Без помочі Української Громадськости вони не можуть вести своєї праці.

Фарма, що на ній вони досі перебувають — це дарунок Католицького Єпископату цілої Канади. Досі вони не мають ані манастиря, ані своєї церкви, щоб могти в ній практикувати літургічні Богослуження, приписані їхніми святими правилами.

Вони звертаються до Української Громадськости з ласкавим проханням за жертвами на будову манастиря і манастирської церкви. За всі ласкаві жертви прислані на ту ціль, членці Студитського Уставу будуть молити Бога за жертводавців і за ввесь Український Нарід, за їхнє добро і щастя.

Не відмовте їм на таку благородну й боговгодну ціль своїх жертв-ці шліть на адресу їх настоятеля:

Rev. Theophane
Superior of Studite Monks
560 Parkinson Rd. W.,
Woodstock, Ont., Canada

КОНСЕРВАТИСТИ ПЕРЕМОГЛИ В АВСТРІЇ

У виборах до австрійського парляменту перемогла консервативна Народня Партія під проводом канцлера Ю. Раба, здобувши 79 мандатів із усіх 165 можливих. Комуністи втратили всі три свої попередні мандати. Народня Партія складається переважно з католиків.

ЄПАРХІЯЛЬНЕ СВЯТО

Щорічне Єпархіяльне Свято (в 11-ті роковини існування, Української Католицької Торонтоської Єпархії) відбудеться цього року в неділю, 14 червня. В той день, в год. 10 ранку в церкві св. Николая в Торонті, Торонтоський Владика, Преосв. Кир Ісидор, відправить торжественну архиерейську св. Літургію в сослуженні численного духовенства. В часі Божественної

Літургії Преосв. Владика уділить св. Тайни Священства дияконові Теофанові, настоятелеві Студитського манастиря у Вудстоку, Онт. Це буде перше св. Рукоположення студитськогоченця в нашій Єпархії. У всіх інших церквах Торонта і Єпархії будуть у той день відправлені торжественні св. Літургії в наміренні нашої Єпархії та будуть переведені збірки на її дальшу розбудову. Вечором того дня відбудеться, заходом і силами Єпархіяльного Українського Католицького Юнацтва, концерт пісні і танку в великій залі Українського Дому при вул. Крісті в Торонті.

ЗНЯЛИ З ІНДЕКСУ КНИЖКУ

Повість французького письменника Віктора Гюго "Нуждарі" викреслено зі списку заборонених книжок. Таким чином можна буде цю книгу опублікувати. Нове видання "Нуждарів" буде містити численні пояснення тих деяких розділів, в яких автор допустився помилок щодо релігії і давав концепцію життя, яка не відповідала вимогам католицької моралі і світоприймання.

КАНАДСЬКА ПШЕНИЦЯ ДЛЯ СКИТАЛЬЦІВ НА РІДНИХ ЗЕМЛЯХ

Канада подарувала для скитальців із Палестини 973,000 бушлів пшениці, вартости $1,500. 000. Окремо Канада дарує річно на ту саму ціль готівкою пів мільйона долярів. Це гарний вияв любови до бідних арабів. Але... в Канаді вже декілька разів і то з різних сторін пригадували, що в Канаді маємо також наших бідаків — особливо між індіянами й ескімосами. Досі однак нічого не чути про те, щоб їх подібно обдарували. Може тому, що вони не в Палестині.

СМЕРТЬ МИРОНА ТЕЙЛОРА

У Нью-Йорку помер на 85-му році життя *Мирон Тейлор*, бувший особистий представник президента ЗДА при Ватикані в 1939-1950 рр. На це становище покликав його президент Ф. Д. Рузвелт, а по його смерти (1944 р.) на цьому становищі потвердив М. Тейлора президент Г. Трумен. На своєму становищі покійний Мирон Тейлор виказався добрим дипломатом та гідно репрезентував ЗДА при Апостольській Столиці. Сам М. Тейлор був протестантом і належав до Єпископальної Церкви, але до Католицької Церкви відносився толерантно і неодноразово підкреслював великі заслуги Папи Пія XII щодо збереження миру в світі та внесення засад здорової моралі в державно-політичне життя народів. М. Тейлор, резиґнуючи зі свого посту в 1950 р. висловився, що сьогоднішній світ потребує "морального провідництва", а ним може бути тільки Голова Католицької Церкви.

На М. Тейлора часто накидалися американські протестанти за те, що він, хоч протестант, прийняв становище дипломата при Ватикані. На Тейлора нераз накидувалися теж і наші "православні" протестанти з Вінніпеґу, називаючи його "вислужником Ватикану".

КОМУНІСТИ НА КУБІ

Кореспондент колюмбійської радіовисильні, Стюарт Невинс, оголосив, що на Кубі існує диктатура й ця країна вкоротці опиниться в комуністичних руках. Невинс, що саме вернувся із двомісячного побуту на Кубі, твердить, що кубанські комуністи є найліпше тепер зорганізовані і проникають скрізь у державні уряди, військо, часописи, шкільництво, профспілки і т. п.

ТАЄМНИЧЕ БОМБЛЕННЯ ГИРЛА ЕЛЬБИ

Дев'ятнадцять літаків-бомбовозів невідомої держави засипали 45 легкими вишкільними бомбами піщовий острів у гирлі ріки Ельби. Речник міністерства оборони Західньої Німеччини заявив, що йому не відомо, хто довершив того незаповідженого бомблення. Острів Кнехтсанд, що лежить на захід від Куксгафен, використовувало британське летунство для вправ після війни, але від 1957 року британці вже не користувалися тим правом. Перше підозріння впало очевидно, на британців, але офіційні речники Королівського Летунства рішучо заперечили, начеб це були їх літаки. Так само команда американського летунства в Европі заперечила будьяку відповідальність за бомблення Кнехтсанду. Летунство Західньої Німеччини теж не мало нічого спільного з тим загадочним інцидентом...

З НАГОДИ 100-РІЧЧЯ ЛЮРДУ
видали ми книжку п. н.

ПОЯВИ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ
1830-1958

Книжка оповідає цікаво про появи Божої Матері протягом 128 останніх років не тільки в Люрді, але й по і. місцях — м. і. про найновіші появи на **наших землях** у с. Середнє 1954-1955, що ще ніде не було досі так повно передане. Ілюструє книжку 40 образків-світлин.

Ціна книжки $1.50, а для передплатників "Світла" тільки $1.00.

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto, Ont. — Canada

Замовляйте! ● *Замовляйте!*

Вийшла друком книжечка

"ЯК МОЛИТИСЯ НА ВЕРВИЦІ"

Її видано на доброму папері; обгортка з синього картону, 40 сторінок друку. В книжечці є коротенькі розважання та відповідні образці для кожної таємниці вервиці. Надається до масового поширення.

Ціна тільки 15 центів.

Замовлення слати на адресу:
Rev. J. Prokopiw
2, rue des Crignons
Amiens (Somme), France

ЗДА ВМІШУЮТЬСЯ В В. БРИТАНСЬКУ ПОЛІТИКУ

Лідер британських лейбористів, Гю Ґейтскел, виступаючи з промовою в день першого травня, заявив, що ЗДА змішуються у внутрішню політику В. Британії. Ґейтскел відмітив, що він був вражений звітом, який виявив секретну політичну американську діяльність у підготові до загальних виборів у В. Британії. Він підкреслив також, що ЗДА підтримують політику британського прем'єра Мекміллена й не хочуть, щоб до влади в Британії прийшли лейбористи. Проте забув сказати, що і консервати, не інакше як лейбористи, все слухають у ЗДА капіталіста Баруха і то ще від 1914 року. Від того часу той Барух "дорадчує", а всі його слухають.

НА КОГО ГОЛОСУВАТИ?

Вінніпезький "Поступ" пише: Вибори за плечима. Люди говорять, обговорюють і питаються. Скажіть виразно, на кого нам треба голосувати? Це ж обов'язок проводу і голос сумління.

Відповідати на кожний конкретний випадок годі. Є різні випадки в конкретному житті провінції, часом корисні нам, часом менше корисні, а часом і шкідливі. Тут треба мати власні очі, бачити і розуміти справу, як вона в дійсності є. Загально можна тільки сказати, що нам треба голосувати на своїх кандидатів українського походження, якщо вони не є комуністи. Коли в тій самій окрузі є кілька наших кандидатів і всі добрі, то голос дати тому, хто найсильніший своєю дотеперішньою працею, здібностями та виявив себе в ряді життєвих подій. У ніякому випадку не допустити до партійних міжусобиць, сварок і чвар між нами самими та, розбивши так свої голоси, причинитись до перемоги ненашого кандидата. А таке часто дуже можливе, бо тактика виборів гнучка в руках противника. Голос треба віддати своєму найсильнішому кандидатові.

Ще раз повторяємо: При виборах треба віддати голос по своїй совісті — на найкращого кандидата. З наших людей на першому місці.

ТРЕТІЙ ЄПИСКОП УГПЦ В КАНАДІ

11-го квітня 1959 р. в катедрі УГПЦ в Едмонтоні пострижено в ченці о. протоєрея Григорія Метюка, Адміністратора Західньої Єпархії УГПЦ (Української Греко-Православної Церкви) в Канаді. Знову ж 12-го квітня протоєреяєромонаха Гр. Метюка повищено в сан Архимандрита; він прийняв імення: Андрій. Чину пострижения в ченці та повищення в архимандрити довершив митр. Іларіон (Іван Огієнко), Первоєрарх УГПЦ у Канаді.

Прот. Григорій Метюк (тепер архимандрит Андрій) був вибраний кандидатом на третього єпископа УГПЦ рішенням Консисторії УГПЦ ще в грудні 1956 року на місце дотеперішнього кандидата в єпископи о. прот. Василя Кудрика. Останній, будучи радикальних поглядів на "канони" Православної Церкви, відмовився прийняти посвячення на єпископа згідно з канонами Православної Церкви, яка приписує, що єпископи мають спершу прийняти чернечий постриг. Тому, що о. прот. В. Кудрик не хотів піддатися чернечому постригові і то з рук колишнього ворога УГПЦ митр. Іларіона, Консисторія УГПЦ оглянулася за іншим кандидатом і її вибір упав на о. прот. Г. Метюка, близького співробітника митр. Іларіона ще з "холмських" часів. Цим рішенням Консисторія УГПЦ знехтувала постанову попереднього Собору УГПЦ (з 1955 р.), що третій єпископ УГПЦ має бути вже "канадського виховання" і самовільно назначила кандидатом на єпископа "скитальця-новоприбулого" Г. Метюка. На Надзвичайному Соборі УГПЦ, що має відбутися 4-5 липня 1959 р. в Едмонтоні, поставленого кандидата мають "вибрати" на єпископа і посвятити. Акту посвячення довершить митр. Іларіон та архиєп. Михаїл із Торонта, помічник митр. Іларіона.

Архимандрит Андрій Григорій Метюк має богословську освіту і може тому вибір Консисторії впав на нього, бо між претендентами до єпископату в рядах священиків УГПЦ дуже мало таких, що мали б справжню і вимагану в Православній Церкві освіту. Інша річ, що наречення кандидата на єпископа збоку Консисторії та вибирання його на "Соборі" з делегатів від церковних громад являється дивовижним і нецерковним явищем у Православній Церкві. Виходить, що "вибори" будуть мати чисто формальний характер, бо нема якогось іншого кандидата крім Г. Метюка, а крім того його вже "перерішили" на єпископа, коли вже постригли в ченці та зробили архимандритом. Пощо тоді "виборів", коли це зробила Консисторія і її Адміністратор? І як це погодити з канонами Православної Церкви, яких горливим оборонцем проти різних "ламачів" виявився митр. УГПЦ Іларіон?

КУДИ ЙДУТЬ ДЕМОКРАТИЧНІ ГРОШІ?

Управа міста Нью-Йорку витрачає річно по 9 мільйонів долярів на утримування лімузин і інших пасажирських авт для своїх урядовців. 50% тих авт майже півроку стоїть без ужитку, але їх шофери дістають постійно платню. Окремий громадський комітет рекомендує зменшити число тих авт.

ДОБРЕ ПИЛЬНУЮТЬ

Американський генерал Боллінг, провірюючи охоронну систему в одному військовому об'єкті Тексасу, зняв зі своєї посвідки свою світлину і приклеїв на те місце фото Сталіна. З цим документом пройшов він без перешкод усі контрольні пункти і ніхто його не затримав...

If You Are Sick
Try
SWISS HERBAL REMEDIES
"L A P I D A R"
from Rev. Kuenzle
SWISS HERBAL REMEDIES
479 Queen St. W. —— Toronto, Ont.
Phone: EM 4-6085

(онмс)

І ЗНОВУ ЧЕРВОНА КАЛИНА ПОХИЛИЛАСЯ...

Пам'яті о. Андрія Григорія Труха ЧСВВ, 6. Старшини Українських Січових Стрільців, великого Місіонаря, видатного Письменника, незломного воїна Христового Царства, одного з найкращих Синів Української Землі.

У той день, коли ярко горіли свічки на престолі й так ніжно співала монаша братія пісню похоронну: "Блаженні непорочні...", у стіп св. престолу лежав молодий юнак, складаючи у стіп Христа цілопальну жертву свого життя на жертовнику великої любови Бога й свого народу. Це була незабутня хвилина геройської посвяти лицаря-борця на затяжну боротьбу за царство Боже й за кращу долю свого народу — у рядах синів-воїнів св. Василія Великого.

А майже 40 літ пізніше та велика геройська посвята знайшла повне своє завершення. І знову горіли ярко свічки, знову загомоніли тужливо похоронні пісні і знову поклали його у стіп св. престолу — на вічний спочинок провожаючи великого святця, незломного лицаря-борця, що не дав спочинку ані хвилини ні своїм трудящим рукам, ні своїм повним сили духа місіонарським устам, ні своєму глибокому умові, ні щирому, люблячому серцю. Це у церковці, на високій гримзбійській горі монаша й священича братія, побратими по зброї та щира українська громада прощали о. Андрія Труха ЧВВ, що уснув сном блаженних, у суботу ранесько, 9 травня ц. р.

Шлях його життя — це одна безперервна боротьба за кращу долю свого народу. Для нього він увесь вік трудився, за нього він страждав-молився, аж до останньої хвилини, до могили.

Як тільки блиснули промені надії на волю України в першій світовій війні, він був один із перших, що у ряди У. Січових Стрільців станули, що на бій, на "кривавий тан" пішли — "визволяти братів-українців з московських кайдан". Він іде всіма їх кривавими шляхами, залишаючи за собою й сліди власної крови — перші жемчуги на жертовнику любови, що їх кластиме опісля й ціле своє трудяще життя.

А як надія на скоре визволення Рідного Краю погасла й багато з його товаришів зброї кинули криси й узялись за плуг щоденного життя, то цей молодий старшина УСС-ів не зложив зброї, не кинув боротьби, не зійшов із фронту — він тільки проміняв крис на хрест святий, а січовий однострій на чернечу рясу і, як місіонар-василіянин, пішов на підбій людських сердець, щоб серед них сіяти велику ідею любови Бога й любови свого народу.

Перед молодим місіонарем простяглися далекі й широкі фронти місійної праці в Америці й Канаді. І повних 26 років він видержав у тому непосильному змаганні, повних 26 літ сіяв слово Божої правди й великої любови. Його знали й знають скрізь. Його пламенні проповіді, його слова потіхи й розради, його завжди всміхнене лице, його приязнь для старця і для найменшої дитини. Він жив для любови, і жив любов'ю. Це головна риска його життя і його праці. І ту велику ідею любови він старався вповіти в український загал у тому переконанні, що тільки любов — дійсна, велика любов Бога, може дати тривкі основи й такий же великій і дійсній любові свого народу, що тільки на такій любові можна сперти правдивий, дійсний патріотизм. Це він, о. Андрій Трух, проти загального клича — "нація понад усе" — видвигає новий, могутній зов — "Україна понад усе — а над Україною святий, великий Бог".

Повне трудів життя місіонаря вичерпало й зломило його фізичні сили, та не зломило сили його духа. О. Андрій міняє хрест проповідника на перо і як апостол писаного слова досягає ще ширших кол громадянства, по найдальших закутинах світу. Він пише статті в часописах і журналах, він дає до рук народу книжки й книжечки і те найбільше його діло — ці "Життя Святих", які нарід наш так залюбки читає, а яких невмолима смерть уже не дала йому вповні докінчити. Він місіонар і апостол, якому рівного між нами мабуть уже довго не буде.

Отець Андрій, великий у своїй праці й пламенній любові, але найбільший таки в своєму терпінні. Зломаний різними недугами, останніх кілька років прив'язаний майже постійно до ложа болізни, він по геройськи, як справжній воїн, з усмішкою на устах переносить усі ті життєві хрести. Забуваючи про себе, до останньої хвилини свого життя турбується про справи свого Чину, своєї св. Церкви, свого Народу, своїх приятелів і друзів — для всіх мав щире слово співчуття, помочі, поради, кожному рад був дати нехай і частинку свого серця. Навіть в останній вечір перед смертю він іще радше потішав других, ніж би сам мав приймати слова потіхи.

Отець Андрій—муж великої любови, невтомної праці й тихого терпіння, але понад усе — це муж молитви. Вона була силою його життя. Здоровий чи на ложі болізни, вдома чи в місійних подорожах — у його руках завжди єрейський часослов або вервичка. Молився гаряче за свій нарід і до тієї молитви закликав усе громадянство — до молитовного походу — за Україну.

І ось не стало в живих одного з найкращих синів України — дійсного громадянина, здібного провідника, правдивого народолюбця-патріота. В день його похорону прощали його отці-брати по Чину, отці дієцезальні, — сослужителі св. престолу, прибув і торонтонський Владика Кир Ісидор — прощали Січовики-побратими, що почесну сторожу творили й пісню стрілецьку-пращальну заспівали — "Видиш, брате мій...", прощали представники української католицької преси, прощало все українське громадянство.

Тож певне, що де тільки зайде жалібна вістка про його смерть, скрізь там занюють болем українські серця і на його свіжу могилу посиплються китиці щирих молитов у тому великому його наміренні-бажанні — за Христову Україну.

І знову — котрий це вже раз — червона калина похилилася, щоб цвітом своїм білим вкрити могилу ще одного з тих небагатьох, які все що мали, навіть життя своє віддали за Бога й за свій нарід.

Вічна йому пам'ять.

ОМС

ДОЗВОЛЬТЕ ДІТЯМ ПРИЙТИ ДО МЕНЕ

Найкраща хвилина в житті людини — це її перша стріча з Христом у першому св. Причасті. Вона лишається дорогою, незабутньою, вічно живою пам'яткою дитячих літ. Від тієї хвилини дуже часто залежить ціле життя людини, вся сила її віри й її характеру.

Христос — найкращий Учитель і найпрозорливіший Знавець людських сердець — запрошує діточок до себе, що більше, Він наче примушує батьків приводити їх до Нього, Він грозить строгою геєнною кожному, хто посмів би згіршити одного з цих найменших. У дитячому серці Він бажає засіяти зерно Божої любови й правдивої побожности, щоб із фізичним ростом, росла також і сила духа — побожне життя.

Завданням батьків подбати не тільки про те, щоб дитина приняла св. Причастя, але щоб вона була до Нього добре приготована, щоб та хвилина вбилася дитині в пам'ять і серце та остала там назавжди дорогим спомином. Такий час приготування до першого св. Причастя дається при всіх наших парохіях. Він триває звичайно кілька місяців і дитина повинна ввесь той час бути присутною на науці, а не тільки раз-два при кінці, "бо моя Ганя, чи мій Івась — мудрі і їм багато не треба".

Друга важлива справа, що її батьки мусять пильнувати, це те, що дитина має приймати перше св. Причастя в своїй парохії і в своєму обряді. Це дуже важлива справа там, де діти ходять до католицьких шкіл латинського обряду, бо й там їх до св. Причастя приготовляють, дитина до того звикає, а то й прив'язується і зовсім природно нераз сама хоче йти там, де більший гурт. Святий обов'язок батьків посилати навіть і тих дітей до своїх рідних шкіл на приготування до св. Причастя і переконувати їх, чому вони мають бути в своїй українській парохії, а не потурати дітям і ще робити прикрощі своїм отцям парохам вибиранням метрик, чи домаганням різних дозволів. Щодо того, то дуже часто українські батьки дуже мало вироблені, занедбують чи не знають своїх обов'язків; зате при кожній нагоді плачуть, що наша дітвора й молодь пропадає. Перше св. Причастя — це найдогідніша пора защепити в молоденькій душі дитини любов до всього, що рідне й дороге українському серцю — своєї Церкви і свого народу. Хто думає, що може виховати добре молоде покоління без святої Церкви, тільки на самій патріотичній фразеології — дуже грубо помиляється. "Хто сіє вітер, жатиме бурю...", каже св. Писання, а наша пословиця каже: "Нагинай галузку поки молода", або "Як хто собі постелить, так і виспиться".

КАТОЛИЦЬКІ ДІТИ В КАТОЛИЦЬКІЙ ШКОЛІ

Кожного року дід кінець шкільного року пишемо про ті справи й пригадуємо нашим батькам і отцям парохам той важливий обов'язок — записувати дітей до католицьких шкіл — у першу ж чергу до своїх католицьких шкіл. Деякі, звичайно, "пізні Івани" відкладають цю справу аж до початку шкільного року, коли вже всі місця по школах заняті. Та тоді ще нарікаємо, що по наших українських школах нема місця для українських дітей, під час коли знайшлося місце не тільки для неукраїнських, а й для некатолицьких. Цим тільки засвідчаємо, що навіть некатолики краще розуміють значення католицької школи й католицького виховання, як ми, нераз католики тільки з імени. Головно, коли йдеться про дівочі академії Сестер Служебниць, а їх є у Канаді чотири й одна в Америці, чи академії Сестер Василіянок, то зголошення дітей до них треба зробити таки негайно. Не жалуйте дитині тих кілька долярів — побачите, що дістанете всотеро більше. Не питайте тих, що, нічого не давши, голосно критикують, але тих, що післали своїх дітей і сьогодні ними тішаться. Нашим кличем мусить бути — кожна українська католицька дитина в католицькій школі і, дай Боже, *в українській католицькій школі.*

СЛОВО

ДО

КАНАДЦІВ З ВИБОРУ

З метою допомогти канадцям з вибору пізнати спосіб життя в їх прибраній країні, Відділ Громадянства Уряду Провінції Онтаріо приготовляє серію брошур.

Ці брошури друкуватимуться майже всіми мовами і особливо запляновані на те, щоб канадцям з вибору допомогти дізнатись про суспільність, серед якої вони тепер живуть. Ці брошури розповідатимуть про можливості освіти, про закони вуличного руху, соціяльну опіку та про всі інші послуги, що їх дають усі Міністерства Провінційного Уряду. У брошурах будуть теж подані адреси урядів Відділу Громадянства по всій Провінції.

Цей новий Відділ Громадянства створено, щоб допомогти канадцям з вибору пристосуватись до канадського способу життя. Він діятиме зв'язковим між Федеральними та Провінційними Міністерствами, що дають послуги нашим новим громадянам. Він інформуватиме про процедуру при подаванні заяв на громадянські папери, коли промине п'ятирічний період, вимаганий Федеральним Законом, та виготовлятиме і складати заяви **безкоштовно.**

Відділ Громадянства даватиме теж інформації про навчання англійської мови та громадянських знань, про приписи вуличного руху та здорові вимоги, про услуги суспільної опіки в разі потреби; на ділі про все, що облегшить щасливе задоволення канадців з вибору.

Уряд Провінції Онтаріо щиро запрошує усіх канадців з вибору як тільки треба буде, користати з нових удогіднень.

DEPARTMENT OF THE PROVINCIAL SECRETARY

Province of Ontario

Hon. Mackinnon Phillips, M.D.
Provincial Secretary and Registrar General

Robert Cudney, Q.C.
Deputy Provincial Secretary

о. М. Соловій, ЧСВВ

НА СВЯТІЙ ЧЕРНЕЧІЙ ГОРІ

(Спомини з Атосу)

(2-ге продовження)

Розцвіт атонських манастирів

Розцвіт атонських манастирів припадає на добу середньовіччя, зокрема ж 14-15 сторіччя. За цісаря Константина Мономаха (1042-1054) Атос одержав свій *"типікон"*, себто устав, яким були встановлені устрій манастирів, їх заряд, адміністрація посілостей, зв'язки з церковними і світськими чинниками, літургійно-аскетичне життя тощо. У цьому типіку (1046 р.) заборонено строго вступ жінкам на Атонську гору і цю заборону респектували навіть турки. Так нпр. султанським зарядженням турецький ага ("урядник"), який жив на Атоні як представник турецької держави, не мав права мати на Атоні свого гарему, кажучи точніше, мусів і сам практикувати на Атоні целібат...

Великою опікою окружили Атон цісарі з династії Комненів. Цісар Алексій Комнен (1081-1118) увільнив атонські манастирі від державних податків, вийняв їх з-під судовласти царгородського патріярха та поставив їх під безпосередню опіку цісарського двору. З того атонські манастирі дуже багато скористали. Відтоді Атон називається "Святою Горою — Гагіос орос" або державою—(республикою) монахів. Слава про Атон стає розходитися по цілому тодішньому світі. До атонських ченців приходять за порадою князі і бояри, воєводи і самі цісарі. Деякі з визначних цісарських урядників на склоні літ приймали чернечий постриг на Атоні і там знаходили спокійні літа старости після бурливих років служби цісареві, державі й Церкві. Сам цісар Алексій Комнен на своє бажання був похований на Атоні (1118 р.).

У 1100 р. на Атоні було 180 манастирів, скитів і чернечих домиків. Число монахів було понад 700. Крім монахів грецької національности на Атоні постає поважне число монахів слов'янського походження (болгарів, македонців, сербів, українців, москалів) як теж монахів із Румунії (Валахії, Семигороду) та іберійців (із Грузії). Як візантійські цісарі опікувалися грецькими манастирями на Атоні, так слов'янські манастирі свій зріст і розвиток завдячують опіці князів і бояр із Балканів та княжої Руси-України.

Так нпр. атонський манастир *Хіліяндарі* завдячує своє постання сербським князям: Стефанові та Ростиславові з династії Неманїї. Володар Сербії кн. *Стефан Неманія* (1168-1195) мав найменшого сина Ростислава, що тайком опустив родинну палату і пішов на Атон. В одному з атонських манастирів Ростислав став заправлятися до твердого чернечого життя. Старання його батька, кн. Стефана, щоб син повернувся назад на княжий двір, не довели до нічого. Ростислав полюбив чернече життя, став ревним

Мов ластів'яче гніздо — над самим морем — стрімчить манастир

ченцем і прийняв імення *Савви*. Вкінці батько збагнув шляхетні заміри свого сина, перестав його намовляти до повороту додому, а навіть став слати йому щедрі дари, щоб він міг оснувати окремий манастир для сербів. Згодом приклад сина в чернечому подвизі так подіяв на батька, що цей і сам забажав стати скромним ченцем на Атоні. І так володар Сербії, кн. Стефан Неманія, за згодою своєї дружини залишає княжий двір, передає правління держави своєму найстаршому синові і прибуває на Атон. Із князем Стефаном прибуло теж немале число його дворян і друзів, які забажали товаришити своєму володареві не тільки в воєнних походах, але теж і в подвигах чернечого життя. І так батько і син поклали основу під сербський манастир на Атоні: Хіліяндарі, що існує посьогодні. Обидва визначалися святістю життя і Православна Церква почитає їх Святими.

Неодин атонський манастир завдячує своє постання і розвиток великодушним жертвам візантійських чи слов'янських князів, бояр і багатих родів. Продовж століть атонські манастирі діставали даровизни (землі, ліси тощо) і поза Атоном, напр. у Македонії, Сербії, Болгарії та різних островах Егейського моря. Завдяки тим жертвам і даровизнам поставали на Атоні нові манастирі, що своїми велетенськими розмірами, архітектурою та мистецтвом є й по сьогодні вимовним свідком колишньої слави та буйного розвитку манастирів і чернечого життя в них.

Коли після захоплення Царгороду хрестоносцями (1204 р.) Атон підпав під володіння західніх володарів, папа Інокентій III. (1198-1216) на прохання самих атонських ченців узяв Атон під свою опіку. У своїх листах Папа хвалив чернечі чесноти і побожність атонців. Опіка папів заощадила атонським манастирям того знищення, що його некультурні хрестоносці завдали напр. Царгородові. Через ціле сторіччя Атон був під володінням західніх володарів і щойно 1813 р. знову вернувся під зверхність Візантії.

Це століття чужої зверхности не припинило розвитку Атону. Якраз 14-15 сторіччя є чи не найславнішим періодом в історії Атону. В обидвох століттях на Атоні було дуже велике число монахів, особливо сильно зросли манастирі і ченці слов'янських народів. У 14-му сторіччі Атон став голосним через догматичні спори між прихильниками і противниками т. зв. *гезихазму*. Гезихастами назвали тих, що змагали до глибин контемпляції, до оглядання "таворського сяйва" через відречення від світових зацікавлень, заглиблення в себе і через відмовлювання т. зв. Ісусової молитви. Від одного з головних речників гезихазму, монаха Григорія Палами (пізнішого митрополита в Солуні, помер 1360 р.), цей догматично - містичний напрям називається теж "паламізмом". Гезихасти змагали до повного душевного "миру" (по грецьки: гезіхія), але тому, що в своєму навчанні багато взяли від єретиків минулих століть (гностиків, мессаліянів), викликали проти себе дуже сильну реакцію між атонськими монахами. Противники гезихазму посилалися на аристотелівську філософію, що якраз переживала добу відродження і на Заході і на Сході завдяки т. зв. схоластицизмові (томізмові). Ось і тому часто противників гезихазму клеймили як "латинників". Провідником противників гезихазму був учений монах Варлаам із Калябрії.

Гезихастичний спір дуже характеристичний для умовости атонських монахів. Хоч противниками гезихазму були визначні богослови, знамениті філософи, між ними навіть деякі патріярхи (Іван Калекас, Григорій Маммас), то остаточно перемогли гезихасти-паламісти, скріплюючи свої позиції творенням легенди, що ніби вони оборонці правдивого, чистого "грецького" православ'я проти "чужих" впливів, "поганської мудрости-філософії" та проти "латинського" навчання "зрадників православ'я". Велику ролю в гезихастичному спорі відіграли також національні непорозуміння між атонськими монахами (греками і слов'янами), що вже тоді стали приходити до голосу. При кінці 14-го сторіччя паламіти-гезихасти дістали сильну піддержку в царгородського патріярха *Калліста І.* (Святогорця) (1350-1362), що передше сам був монахом на Атоні та боронив навчання гезихастів. І так помалу гезихазм-паламізм переміг у візантійській Церкві, а Григорій Палама був причислений до лику Святих Православної Церкви.

При кінці 14-го і на початку 15-го століття візантійська імперія і царгородський патріярхат переживали тяжкі історичні проби. Провінцію за провінцією здобували турки. У хвилях всенародньої нещасти Атон ставав немов центром грецького православ'я та патріотизму. Багато князів, потративши свої добра у війнах, стають монахами на Атоні та причиняються до розбудови атонських манастирів, церков, скитів тощо.

1430 року, на кількандцять років перед зниценням візантійської імперії (1453 р.), Атон опинився під політичною залежністю турків. Через 500 років (1430-1913) Атон був під турецьким пануванням, однак і турки пошанували традиції атонських манастирів. Атон зацілів від знищень. Він не був тереном боїв і коли що потерпів, то хіба від морських піратів, що в різних століттях нападали на той чи інший атонський манастир та збагачувалися скарбами Атонської гори.

Турки залишили атонським монахам їх "конституцію", самоврядування, незалежність від царгородського патріярха, як теж від тягару державних податків. І під Турками Атон переживав роки своєї слави. Він став "серцем" православного Сходу, осередком духовного життя, святою горою самовідреченого, справді християнського життя.

Під час балканської війни (1912-1913) Атон здобули греки і через мирові договори в Лондоні (1913 р.) та Льозанні (1923 р.) осягнули політичний протекторат над Атоном. Атон остав "чернечою республикою", незалежною в своєму

ТРИ УКРАЇНСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА

під одним проводом

UBA TRADING CO. LTD.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма достави оливової оливи для хатнього вжитку

420 Bathurst St. — WA 2-6862

HOME TOWNE BAKERY

Хліб і печиво різного роду, доставляємо до склепів і домів

164 Kane Ave. — RO 7-7246

внутрішньому самоврядуванні від королівства Греції.

Устрій чернечої республики на Атоні

Устрій атонських манастирів витворився продовж цілих століть. Вже було згадано, що перший свій устрій Атонські манастирі одержали через типікон цісаря Константина Мономаха (1046 р.). В основу цього типіку лягли засади спільного чернечого життя в дусі св. Василія Великого, св. Теодора Студита та св. Атанасія Атонського. Приватна власність була для монахів заборонена, манастирі були зцентралізовані і мали одного спільного першого архимандрита ("Протоса"). На чолі поодиноких манастирів стояли ігумени, яким підлягали навіть ті монахи, що жили одинцем і практикували строго еремітичне життя.

Із розростом і розвитком атонських манастирів у 14-му сторіччі первісний суворий статут ("типіков") починає послаблюватися. На зміну монархічно-авторитативного принципу в манастирях запроваджують помалу принцип демократично-федеральний. На місце спільної власности, якої вимагає обіт чернечого вбожества, приходить т. зв. *ідіоритмія*, себто життя після власного ("ідіос") способу-закону ("ритмос"). Допущено приватну власність і демократичну форму правління. Замість настоятелів на ціле життя ("архимандритів") входить у звичай вибір настоятеля ("ігумена") на означений промежуток часу. Крім монастирів (*"мони"*) у властивому того слова значенні постають т. зв. *скити*, себто монаші оселі, зложені з окремих невеликих чернечих родин з окремою церквою, приватною власністю та приватним способом удержування, праці, денного порядку та заробку на прохарчування.

Ідіоритмічний спосіб життя помалу закорінювався на Атоні і багато ченців уважали його відхиленням від правдивого чернечого способу життя, накресленого патріярхами східнього чернецтва: св. Василієм, св. Теодором Студитом та св. Атанасієм Атонським. Однак, ідіоритмічне чернецтво на Атоні таки здобуло право громадянства на Атоні, побіч "киновіяльного" способу життя первісного типіка. Устрій Атону перейшов тому деяку зміну й обидва способи життя були прийняті до конституції атонських манастирів. Остаточне оформлення тієї нової, "реформованої" атонської конституції походить із 1783 року. Тоді на підставі указу царгородського патріярха управління Атоном передано федерації 20-ти важніших манастирів. На чолі адміністрації Атонської гори стоїть Головна Рада

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА

КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ

DIOCESAN CHURCH GOODS STORE

278 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

("Гієра Койнотес") із 20 представників згаданих манастирів. Ті представники називаються "антіпросопой" і зі себе вибирають вони виконний, адміністраційний орган із 4 осіб *("епістасія")*. Один із чотирьох антіпросопів носить назву *"Проепістатос"*, або в скороченні *"Протос"*. Цей Протос є властивим начальником-головою цілої Атонської Гори. На знак своєї власти він носить жезл (посох) і має до своєї диспозиції декілька гвардистів ("сеїменіди"), вбраних у грецьку народню ношу. Однак, власть Протоса обмежена і більше символічна. Протос є символом одности всіх манастирів і скитів. Та не всі манастирі мають право "номінувати" Протоса через своїх представників у Головній Раді. Це право збереглося за п'яти найважніщими манастирями, що мали "царське" заснування. Ними є манастирі: *Велика Лявра, Ватопеді, Івірон, Хіліяндарі і св. Діонисія.*

Титул Протоса займають по черзі згадані п'ять манастирів, а на знак рівности всіх п'яти представників важніших манастирів, кожний із них має частину великої печатки, що нею опечатуються важніші документи. Тому тільки на засіданні всіх членів епістасії може відбуватися опечатання документів. Тоді, у присутности всіх, складаються частини печатки. На печатці видніє образ Пречистої Діви Марії з Дитятком Ісусом, а довкола образу є напис: "Печатка Протоса преподобної спільноти на святій Горі Атосу". Три рази в тижні відбуваються засідання Головної Ради (з 20-ти членів) та три рази в тижні має засідання 4 членів епістасії під проводом Протоса. Члени Головної Ради обов'язані за час своєї річної каденції мешкати в столиці Атону, містечку *Карієс*. Тому тут кожний із 20-ти манастирів, членів Ради, має власний будинок для свого антіпросопа та його прислуги.

Такий устрій Атонської Гори задержався і після визволення Атону з турецького панування. Останнє видання Атонської конституції датується від 1926 року, а називається вона *"катастікос харті"*. Не підписав її тільки представник російського манастиря св. Пантелеймона, виходячи з того заложення, що в цій конституції надто багато уваги присвячено справам формальним і адміністраційним, а не узгляднено якслід засад духовного життя і практичних вказівок до духовного поступу. Однак, тією конституцією руководяться всі, також і російські манастирі та скити.

Однією з функцій епістасії із Протосом на чолі — це давати дозвіл на побут на Атоні для паломників та відвідувачів Атону. Цей дозвіл на побут називається *"діямонітіріон"*. Дають його на Атоні тому, хто дістане від міністерства заграничних справ в Атенах візу на Атон та хто має допоручний лист і виказку регістрації у префекта грецької поліції в Карієс. За "діямонітіріон" треба заплатити епістасії 100 драхм (4 доляри), однак це "діямонітіріон" дає не тільки право на побут і свобідне відвідування Атону, але також на безплатний нічліг та прохарчування в будьякому з манастирів Атону.

(Далі буде)

ТА, ЩО ЗНАЄ ТРЕТЮ ТАЙНУ ФАТІМИ

Із троє діточок, що їм явилася Мати Божа в Фатімі (Португалія) 1917 року[1]), живе сьогодні ще тільки Лукія. По появах Божої Матері, коли вони вже були скінчилися, Лукія часто перебувала на місці появ, між побожними прочанами, відмовляючи молитву на вервиці. Та якось то від одного дня Лукія кудись щезла. Це особливо не сподобалося начальникові повіту Віля Нова де Урем, масонові, і він доручив жандармам спровадити до свого уряду матір Лукії. Став розпитувати її, де Лукія та що з нею сталося. Але резолютна селянка відповіла йому відважно: "Лукія є там, де вона сама схотіла бути і де я хочу, щоб вона була. Інших пояснень від мене не почуєте".

Але ми читачам зрадимо тайну: Лукія пішла була тоді до католицької школи у Вілляр, передмістя м. Порто, де цю школу вели Сестри св. Доротеї. Невдовзі Лукія почула Христовий поклик і вступила до згромадження ім. св. Доротеї. Сестру вже тепер Лукію, післали Доротеянки до старого еспанського містечка Туй (Тюй), що лежить над рікою Міньйо на самій границі між пів. Португалією й Еспанією, де був новіціят Доротеянок. При облеченах Лукія приняла ім'я Марія Лукія дас Дорес, себто "від страждань Богоматері". Призначили її сестри для домашніх робіт. Отже вибрана Божої Матері мусіла покірно сповнювати всі найзвичайніші роботи, щоб так рости в покорі та послусі. Але Лукія була весела й ніяк не давала по собі пізнати, що вона тим ніби пониженням ображена. Коли настоятельки побачили правдивість покликання с. Марії Лукії, допустили її до складення звичайних обітів 1928 р., а шість років пізніше 1934 р. с. Марія-Лукія склала свої вічні монаші обіти.

Довший час с. Марія-Лукія проживала в Понтеведра в Галісії (така провінція Еспанії), а потім як швачка в манастирі Вілля Нова де Гая, близько великого португальського міста Порто. По другій світовій війні Лукія жила знову в Туй (1946 р.). Вона пізнала вже добре еспанську мову й учила катехизму. Могла за дозволом настоятельок відвідувати знакомих та родичів, але не допускали до неї чужинців, хіба за дозволом єпископа: тому, щоб не шукали в Божому сензації. Сестра Марія-Лукія відзначається великою простотою обичаїв, сердечною побожністю до Марії та основним виконуванням своїх обов'язків. Вона ні дрібки не переймається тим, що про неї люди говорять. Коли раз їй сказали, що один священик дуже критикував появи в Фатімі, с. Марія-Лукія сказала просто: "А хіба воно щось шкодить!" — "Ну, але ж багато людей могли б через те захитатися в вірі в Фатіму!" — "Це не — — — —

[1]) Читайте про те книжки: 1) о. С. Бартас, "Було троє малих дітей" (ціна $2.50) та 2) ОММ "Появи Пречистої Діви" (ціна $1.50), які можете собі купити в Видавництві ОО. Василіян, 286 Ліґар стр., Торонто 3, Онт., Канада.

важно" — відповіла с. Марія-Лукія. "Кожний може свобідно в це вірити, або й ні".

6 лютня 1946 р. відвідав с. Маріо-Лукію редактор марійського часопису "На службі Цариці", Всч. о. Йонген. У своєму журналі 1950 року о. Йонген звітував про свою розмову з с. Лукією, в статті п. н. "На відвідинах у Лукії" Ось що він пише: "При моїй розмові з Лукією була теж привяна одна з тамошніх сестер. На блідому обличчі видінниці завважив я спершу якийсь наче боязкий вираз, який проте зараз зник, іще на початку нашої розмови. Лукія не заховувалася ні трохи показно, ані теж збентежено. Не розповідала не запитана, зате ж на всі запити давала просту, але й отверту відповідь... Якщо б я мав схарактеризувати Лукію одним словом, то назвав би її "восібленням простоти". Якщо простота могла б говорити, то говорила б саме мовою Лукії. Її слова здавалися мені простим відзеркаленням її думок і почувань; а й усі, що пізналися з нею в Португалії, хвалили на першому місці ту її простоту, що робила на них найбільше враження. Коли чуєте мову Лукії, то просто не можете сумніватися в її щирости. Вона проста й нештучна, не знає ніяких хитрувань. Основою її істоти є тиха, мирна веселість; сама вона погляду, що духова радість належить до святости й совершенства. У довіреній розмові з Царицею Неба Лукія надала своєму життю цю основну прикмету (простоти, радости й святости), то й одержала від Неї запевнення "ти прийдеш до неба".

Отець-редактор Йонген поставив с. Лукії багацько питань; особливо цікавився він справою, як це с. Лукія відважилася оповістити дві тайни Фатіми, які їй чейже Божа Мати довірила в тайні? Лукія відповіла, що дістала на це дозвіл із неба: "Тут, у цій капличці в Туй, 1927 року. Але цей дозвіл не відноситься до третьої тайни".

"Чи говорили ви про те зі своїм сповідником?"

"Так, зараз же... Він доручив мені списати ті тайни за внємком третьої. Думаю, що він їх (списаних) не читав, бо віддав мені їх назад. Пізніше я дістала іншого сповідника-провідника і той наказав мені їх спалити. А потім знову наказав мені їх списати.". І с. Лукія всміхається, згадуючи це.

"Чи не прикре вовю, що цих двох перших тайн не проголошено перед світовою війною?"

"Певно, було б жалко, якщо б Господь Бог хотів був представити мене світові як пророчицю. Але, мабуть, не було воно Його волею... а то Він був би мені напевно дав наказ іще 1917 року говорити; але Він наказав мені мовчати. А Його намісники потвердили мені цей наказ. Отже вірю, що Бог хотів мною послужитися тільки, щоб зробити світ більш уважним на те, що конечно треба берегтися гріхів та молитвою й покутою надолужувати Йому за ображування Бога... Якщо було б сталося інакше... може тоді було б це суперечне Божим плянам. Мовчанка

ця була для мене великою ласкою, за неї я повинна Йому сердечно дякувати. Все, що Він робить, добре зроблено!"

"Чи при списуванні тайни ви, сестро, трималися тільки загально значення слів Божої Матері, чи списували (тайну) дослівно?"

"Я хотіла списати тайну слово в слово".

"А певні ви того, що затримали все добре в пам'яті?"

"О, так! Також списала я слова (Божої Матері) докладно в такім порядку, як вони були виповіджені".

"Чи Пречиста Діва справді назвала ім'я Папи Пія XI?"

"Так, але ми не знали ще тоді, чи це буде Папа чи король. Але Преч. Діва говорила про Пія XI".

"Ну, але війна не зачалася за життя Пія XI!"

"Прилучення Австрії (до гітлерівської Німеччини) дало рішальну притоку (до війни). Коли заключено договір (із Гітлером) у Мюнхені, мої духовні сестри дуже раділи. Казали: — Тепер мир запевнений! — Але я, на жаль, знала далеко більше!"

"Астрономи окреслюють "невідоме світло" (про яке Мати Божа згадала, як про заповідь другої світової війни, чи, властиво: великої Божої кари) в ночі з 25 на 26 січня 1938 року, як "полярне сяйво" (отже, як природну річ). Що ж ви думаєте про те?"

"Коли приглянетеся краще умовинам цього світляного явища, то побачите, що воно не могло, ані не було полярним сяйвом".

"По виявленні тайн Марія сказала: "Тоді я прийду і звернусь до вас з одним проханням". Чи справді Вона прийшла?"

Сестра Лукія підтвердила: "Так". — "Коли?" — "У 1925 році. 10 грудня того року появилися мені Пречиста Діва й Дитятко Ісус".

"І що сказала Преч. Діва?"

"Вона сказала: — "Ось, моя доню, Моє Серце обняте терням, яким невдячні люди кожної хвилини пробивають Його в своїх проклонах і своїй невдяці. Бодай ти пробуй потішити Мене та святкуй перші суботи місяця".

"Але роблять проти цього закиди, що такими ж самими словами Спаситель доручив св. Маргаріті Марії Алякок започаткувати набожество до Ісусового Серця. Отже це дуже нагадує події в Паре-ле-Моніяль". (Де Христос явився св. Маргаріті).

"Що ж, я не можу Пречистій Богородиці приписувати, як Вона має висловлюватися!"

"Чи Марія доручила вам, Сестро, поширювати набожество (до Непорочного Серця Марії)?"

"Ні, тільки сповістити про це".

"Чи поробили ви якісь старання у єпископа в Леірії (до якої то дієцезії належить Фатіма), для введення святкувань першої суботи місяця?" — Сестра потвердила. — "Чому? Хіба вам знову появилася Божа Мати?"

"Ні, але мене боліло, що не вволено проханню Марії".

"Чи не говорили ви кому про святкування перших субот?"

"Я старалася ввести це набожество серед мого окруження, але при цьому не згадувала ні про появу Богородиці ні про тайну".

"Чи говорила Мати Божа при появі 1925 р. про посвячення Росії Непорочному Серцю?" — "Ні!" — "Коли ж Вона просила про те?" — "У 1929 році". — "Яке ж було тоді дослівно бажання Божої Матері?"

"Вона домагалася, щоб Святіший Отець у союзі (спільно) з єпископами світу присвятив Росію Непорочному Серцю Марії".

"Чи говорила Вона про присвячення цілого світу?" — "Ні!" — "А сповістили ви єпископа Леірії про домагання Божої Матері?" — "Так!"

"Який пункт часу з указаного в тайні (Фатіми) ми тепер осягнули?"

"Я думаю, що це час, коли — "воно (Росія) поширить свої блуди в світі", і так дальше..."

(Тут с. Лукія мала певне на думці слова Пречистої з другої тайни Фатіми: "Коли сповниться Моє прохання, то Росія навернеться і буде мир. Коли ж ні, то воно (Росія) поширить свої блуди в світі, викличе війни й переслідування Церкви; добрих будуть мучити, Святіший Отець мусітиме багацько страждати; багато націй буде винищених... При кінці затріюмфує Моє Непорочне Серце, Святіший Отець посвятить Мені Росію, яка навернеться, і світові буде дарований якийсь час миру. Португалія заховає назавжди правдиву віру".).

Я говорив із с. Лукією — пише дальше о. ред. Йонген — про три думки св. Людовика Ґріньон де-Монфор: Царство Христове прийде — через Царство Марії — по всесвітньому поширенні "Правдивого Набожества". Зараз же додала с. Лукія до цього: "І по навернені Росії".

Списавши також третю тайну Фатіми с. Лукія передала її єпископові Леірії, дієцезії Фатіми. В календарі "Світла" з 1956 року, в статті п. н. "Третя тайна Фатіми", було подано, як віднісся до цієї тайни старенький єпископ Леірії: він її не прочитав, тільки заховав. Передминулого року старенький єпископ помер. Сама тайна (третя) Фатіми має бути проголошена аж у 1960-му році. До того часу знає її тільки сама Лукія, якої уста мовчать. Вістка про те, начеб то списану тайну доручено св. п. Папі Пієві XII,—не правдива. Отже і Папа не знав тієї тайни.

Але не мовчить дія сестри Лукії: 25 березня 1948 року с. Лукія вступила до Закону Кармелітанок у Коімбрі (Португалія), закону відомого зі строгости й покути, до якого належала теж св. Тереня від Дитяти Ісуса. І саме в цьому покутному Законі с. Лукія склала 31 травня 1949 року, на саме свято Божої Матері Орударниці Всіх Благодатей, святочні обіти кармелітанок, приймаючи ймення сестри Лукії від Непорочного Серця (Марії).

Про дальші дії щодо тайн Фатіми, про те, хто щось у подібній справі, так званого страшного 1960 року пророкував, особливо ж про іншу жінку блаженну Анну Марію Таїжді, напишемо в дальших числах "Світла".

Володимир Буженко

ЛЕНТА БЕРЕЗОВОГО ХРЕСТА

Це сталося зовсім припадково. Старий громадський пастух Ян Устенюк пішлав свого десятилітнього сина, що був підпасичем міщанської череди, до одної вдови по виплату за випас її дійної Калини. Вдова заплатила, а в додатку ще подала малому Юзкові бохонець чорного, запашного хліба. Ось уже він повертається додому. Минула одинадцята ранку. А до хати кусок. Це ж за цвинтар на тартаківську дорогу ходив.

Уже мав скручувати на вулицю Фредри, як побачив недалеко семінарії похід. Спинився: може похорон. Ні, це щось інше. Правда, видно вінки, як на похороні. Ось один із самого терня. За вінками й хоругвами священики, а за ними маршовим кроком, наче військо до бою, стіною зелених одностроїв ступають молоді хлопці.

Ні, це не "штшельци" — думає Юзек, — а, це луговики. Їх собі добре пригадує. Вони минулого року в самі жнива гасили пожежу на нашій вулиці. А тоді то повних сім стоділ горіло. У саму неділю, в обід. Заки прибули магістратські пожежники, то луговики з Поторниці вже добре натрудилися при гашенні.

Похід зрівнюється з Юзком. Та тут раптом якесь замішання. З-за вугла жидівської хати кілька гранатових мундирів "паньствової" поліції і різке-пекуче: "Розейсьцься". Ряди не захитались, а станули зеленою стіною. Командант Лугу говорить щось до пшодовніка й до цивіля побіч. — Шпіцель-драбуга — обурюється мимохіть Юзек. Згодом похід розформовується, але напряму не міняє. Мовчки, без слова, дорогою, хідниками простує юрба, наче листям зеленими одностроями пересипана. Юзек хоче подивитися, що буде далі. Забув, що під пахою бохонець хліба: очарований дивним завзяттям маширує на переді юрби.

Цвинтар у червні, наче зелена палата: берест, береза, боз, а долом зелений барвінок. Стиха тупають сотки чобіт по м'якому зеленому коврі. Всі простують на другий кінець кладовища. Минають старі алеї, почорнілі мармури гробівців. Ген до протилежної огорожі. До рядочка березових хрестів. Мовчазно скупчується похід біля вищого хреста між купкою смерік. Перед могилою сім священиків. Півколом укладаються студентський і міщанський хори. Юзек пропихається ближче на сам край, стає при рядку могил із березовими хрестами. За кожним хрестом стоїть на струнко юнак у вишиваній сорочці, з червоною лентою, в чорному костюмі. А на хрестах дві ленті вітер колише: синя, наче червневе небо, і жовта, як стиглий пшеничний лан. Обидві ленті перешіптуються між собою.

"...Святий Боже, святий кріпкий..." Іде панахида. Але Юзек не чує поодиноких слів, ні, бо його серце молиться без слів. А очі на любих барвах, найкращих барвах, які тільки в житті бачив. Такі прихильні Юзкові, такі спокійні, величаві. В душі щось неймовірне твориться, злітає з неї якась полуда і уста хлопчини кажуть таки по-українськи:

— Це прапор нашої землі! Так, це прапор моєї землі, — рішуче говорить і розум і серце.

При більшому хресті панотець із військовим виглядом проповідає. Юзек залапує кілька речень: "Час зриву це був час нашої сівби. А оті, що тут під тими березовими хрестами — це зерно, що його кинув сівач, наш український нарід, пам'ятної осені... Сіяв він озимину, під сніг, на зиму... Та прийде час, що ростане сніг, проминуть морози, перевіють холодні вітри, зм'якне груда. І сонце зійше свої промені на нашу землицю, і наша нива широка зазеленіє. Ні, зерно кинене в тьму осінь листопаду, не зотліє, а зросте, і стократний плід подасть. Це зерно розбудить сплячих, воскресить тисячі померлих. Так, сторицею зродить наша земля стрільців-героїв!..."

І може сам панотець не сподівався, що його пророчі слова сповнялися таки в цей мент: Юзек знає, що це голос для нього. Він нашвидку в'яже пережите й відчуте: він досі був "римо-католик", чи як казали, поляк. Та дома чув нераз, що його дід був "русін". А й тата хрестив "рускі ксьондз". І хоч він був римського обряду, одначе ніколи не почував себе добре. Зрештою й інші, самі поляки, сторонили від нього в школі, навіть у косцьолі. Може тому, що він пастух. Ні, бо він їм був чужий, хоч перекинчик по батькові. Там завжди почував себе не на своєму місці.

А тут припадково прилучився до походу, з цікавости, вперше побачив ті речі: і молитву, і ленти, і мову почув. Вони такі свої, такі пристушні, такі близькі і для пана, і для нього, пастушка, а слова такі добрі, ясні та зрозумілі... Юзек стояв нерухомо: оглядав панораму своєї знайденої України.

Вже проспівали "Вічную пам'ять", і "Видиш брате мій". Вже зняли почесну сторожу, вже пішли священики і люди розходилися з бальзамом у серці додому. Тільки перед одною могилкою стояв замислений хлопчина з бохонцем чорного, разового хліба під пахою. Нарешті й він прокидається, наче з захвату: рукавом струшує сльозу з ока, а уста хилить до синьо-жовтої ленти березового хреста "Борця за волю України..."

— — — — — — — — — —

Вже вдруге сіяв український нарід у сіру землю глибоко запашне й повне зерно. І знову могилки вкривали рідну ниву і наповнялася вона

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, календарі, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:
А. Moch
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

Вільгельм Гюнерман

НА БОЖИХ ОКОПАХ

історична повість із часів французької революції

(2-ге продовження)

I

В тій же самій годині на приходстві в Монбернаж перед записженим парохом, о. Яковом Доден, бувшим монахом Чину Лазаристів, стоїть смирно паламар Кльод Паскаль.

"Коли я вам кажу, паноньо, то це правда! Половину дерева вам розграбив цей злодюга! Ви не можете до такого допускати! Така драбися стягне вам іще й солому з сінника, якщо на те дозволите!"

Та хоч як ревно переконує паламар, парох чомусь то його не слухає. Сидить у глибокому кріслі, покуривши голову в руки.

"Ні один чоловік не приходить на вашу Службу Божу" — продовжує паламар. "А все те для того, що тут завжди ще крутиться отой бувший парох Прюль. Знаю певно, що він приніс мамуні Ферміе св. Причастя. І багатьом він так прислугується. Але я винюхав, де той Прюль у Пуатіє скривається. Одно ваше слово, а його й звідтам викурять. Тоді тільки матимете спокій у Монбернаж, до того ж часу ні і ні!"

"Я вже ніколи не буду мати спокою" — зітхає тяжко священик.

"Стятниць собі цього Прюля з карку" — цькує паламар дальше. "Або дайте мені тільки слово згоди, а я вже подбаю, щоб він більш не входив вам у дорогу!"

Та тут священик скоро зривається, глядить злякано на паламаря й каже: — "Ні, ні! тільки не те! Слухайте: боронь Господи, щоб Прюлеві щонебудь злого сталося!"

— Так ви берете в захист контрреволюціонера, відмовника присяги народньому правлінню? — залякує, скаженіючи паламар.

— Пам'ятайте, щоб йому нічого злого не трапилось, чуєте?! — щераз просить, дрижачи о. Доден.

— Нехай, у Боже ім'я! Коли комусь годі мудру раду подати, такий нехай сам собі радить! — І

юнацьким благородним трупом. І знову стояли березові хрести на могилах героїв... Зелений розспіваний червень у надбужанських лісах Сокальщини. Теж сьогодні Зелені Свята. Свіжа могилка, гурт вояків із тризубами, синьожовта стрічка на березовому хресті. А на устах вояків замість Кру-кру-кру...:

"...Позіймали вони мазепинки
І клялися за нього пімстить,
Щоб вже кров не лилася даремне
І щоб неньку стару звеселить..."

Повіяв вітер і, наче дівочу косу, розчесав синьо-жовту ленту. Тоді відкрилася табличка, а на ній:

Чотовий УПА: "Прапор" — Осип Устинюк
Вічна йому пам'ять!

Кльод Паскаль бере шапку та виходить без прощання з кімнати. — А проте я його таки викурю!" — бурмоче злобно до себе. Йде темніючими вулицями Монбернажу до мосту Жуберта, а не знає, що за ним слідкує бистре око малого хлопця з вівтарної дружини.

Бо Роберт Бернар уже на своєму пості.

А панотець Доден знову ж поринає в свою понуру задуму. "Ой, краще б я був не присягав" — зітхає тяжко і глибокий смуток рие зморщки на його обличчі.

**
*

Вже якої пів години лежить Роберт Бернар у ліжку. Але, всупереч своїй звичці, не може заснути. Все й усе приходить йому на думку паламар, за яким він слідкував аж до домівки революційних-якобінців. Во ось у цьому клюбі паламар Паскаль вів довгі розмови з декількома поганими людьми, що наш Роберт добре бачив крізь вікно. Бачив, але не міг почути, про що говорили. Та напевно нічого доброго. Червоні революційники так погано й голосно при розмові сміялися, що видно було: мають якісь погані, злобні наміри.

І нагло гарячий жах заливає Робертове серце: А хіба панотець Прюль не обіцяв тієї ще ночі відвідати з Найсвятішими Дарами мамуню Ферміе?! А що, як ті революційники дізналися якось про те й зроблять засідку на священика? Ні! Годі до такого допустити! Годі!..

Роберт вискакує з ліжка й штурхає сильно в бік свого брата Пилипа, що саме солодко хропить на ліжку біля нього. — Гей, уставай-но! — А коли біднага Пилип спросоння протирає щойно очі, Роберт знову штовхає його сильно: — Слухай-но, грубий! Я мушу піти геть, то нагла справа. Йде тут про життя чи смерть! Скажи про те мамі, якщо б я худись пропав!

— Добре, добре — простогнує Пилипко. — Йде про життя чи про смерть. Таке напевно заспокоїть мамусю. — Обертається на другий бік і знову ж починає хропіти.

Декілька хвилин опісля хтось голосно стукає до дверей майстра-кожум'яки Касандра. Коли той, здивований, відчиняє двері, вбігає в хату чорноволосий хлопчина. Так швидко біг, аж йому дух запирає.

— Це ти, Роберте? — дивується Касандр. — Я вже думав, що це революційна ревізія. Що ж приводить тебе сюди так пізно вночі? Таж тобі годилося б уже давно бути в ліжку!

— Майстре Касандр, — питає засапаний Роберт, — чи правда воно, що ви найсильніший чоловік у цілому Монбернажі?

— Та таке про мене говорять — відповідає самовдоволено Касандр.

— Коли так, то надягніть одежу й ходіть зі мною! Це преважна справа!

— Добре, добре! Та скажи про що йдеться? Впав хтось із возом у рів, чи що таке?

— Гірше, далеко гірше! Але я вам не можу того тепер уже сказати. Спішіться, то розкажу вам по дорозі!

— Добре, але...?

— Йдеться про нашого пароха, небожа Прюня.

— Про панотця Прюня?!.. — здивовано глядить майстер на хлопчину. Та мабуть глибокий неспокій і гарячі благання у хлопцевих очах переконали кожем'яку: він швидко надягає одежу, бере щапку, кладе думку руку на спину хлопцеві й каже:

— Ну, коли так, то йдемо!

Вуличками Пуатіє йде панотець Прюль. Під одіжжю на грудях має срібну бурсу, а в ній Найсвятіші Дари. Легко ворушаться в молитві його уста: він завжди звик здмовляти вервицю, коли несе святе Напуття.

Ліхтарня при мості Жуберта кидає в беззоряну ніч непевне світло. Вдолі ріка Клен котить бурхливі хвилі. А так: тиха-тихесенька ніч.

Не оглядаючись на боки, панотець Прюль іде мостом у сторону Монбернажу. — Що за гріхи наші ніс тяжкого хреста — шепочуть тайну вервиці панотцеві уста. Та тут же з темряви вискакує дві постаті. Кидаються на нього й тягнуть до бічниць мосту, над ріку. Слабо борониться перед ними одною рукою священик: другою придержує до грудей бурсу з Найсвятішими Дарами.

— Смерть контрреволюції! — реве один оприлюдні!

— До ріки свиню, що відмовляє присяги народові! — верещить другий.

Нема сумніву, що обидва опришки були б легко вкинули в ріку Божого слугу, як би не те, що нагло якась дужа рука вхопила їх обидвох за обшивку, підняла вгору та вдарила їх взаємно головами, наче пустими маківками. І загудів міцний голос: — А ви, сякі-такі, п'янюги! Святотаці й богохульники! Я вам іще прохолоджу кров! — сильний удар, крик обидвох драбуг і вмить обидва "патріоти"-революційники летять крізь жердки мосту в зимну, глибоку хвилю ріки.

— Бога ради, майстре Касандр, що робите? — кличе злякано священик, що зразу пізнав силача з Монбернажу. — Та ж вони можуть утопитись!

— Лихе не згине — всміхається вдоволено майстер-кожем'яка. — Бачите, панотче, ось уже викараскуються з болота. Але наука послужить їм на довше й будьте певні, що не так швидко прийде їм на думку зачіпати священика. — І кожем'яка сердечно регочеться. Та зараз же приходить йому на думку, що священик іде чейже з Божими Дарами. Касандр прикладає набожно на коліно перед утаєним Ісусом. — Ходім, панотче, я проведу вас — каже вже зовсім стишеним голосом.

Мовчки йдуть усі чотири своєю дорогою: Спаситель, священик, Касандр і Роберт. А коли панотець стискає руку майстра з усієї сили, то дякує:

— Гарно ви це зробили, пане майстре!

— Е, що воно для мене, тільки приємність! Нечувана приємність, намняти скіру таким драбам! Ну, але тепер мусимо йти швидко домів і щоб Роберт зараз же йшов під перину! Бо завтра рано треба вставати!

— Знаю, знаю: вже на четверту годину — відповідає вдоволено хлопець-вівтарник. І біжить просто домів.

Подорозі стрічає знов коцура Фелікса, що нявчить, бігаючи по крівлі хати. — Ти, худобо, теж тримаєш із заприсяжниками!

— Няв, ні! — каже коцур

А перед дверима хати стоїть мати Бернар, яку всі мешканці Монбернажу називають Мартою. Стоїть занепокоєна дуже, бо ніяк її не заспокоїли слова Пилипка, що "тут іде про життя чи смерть!"

— Де ж ти був, хлопче? — питає, бо Роберт саме впав на неї. — Тож то нагнав ти мені страху, дрябе один!

— Я не міг інакше, мамо. Тож ішло про Спасителя і про панотця Прюня — виправдується хлопець. І швидко сповіщає маму про засідку драбів-революційників.

Це мамі подобається. Вона кладе знак св. хреста на головці хлопчини й каже: — Все будь таким добрим і відважним, хлопче! Нехай тобі Бог благословить!

МОЛИТВА НА СТУПНЯХ

Другої неділі по Великодні 1792 р. ранком над дахами Кусе ле Буа задзвонили голосно дзвони. Невдовзі церковця наповнилася щедрість людьми. Обличчя всіх сяяли радістю. Та ж бо вже від кількох тижнів не стоїв у ній перед вівтарем священник, іще відколи якобінці прогнали їх отця пароха, бо відмовився зложити їм присягу. Десь глибоко в лісах відсвяткував він із своїми парохіянами Великодні Свята. Сьогодні ж палахкотіли знову світла і знову дзвонили дзвінки: нововисвячений священик буде правити в їх церковці свою першу Службу Божу. І звертались погляди всіх до першої лавки, де клячав сивоволосий селянин Кудрен. Старий склав молитовно руки, а біля нього клячала його дружина з вервицею в руках. Дивилася на чудотворний образ Божої Матері й шептала: "Маріє, благаю Тебе: візьми його під свій святий покров!" А в захристії о. Кудрен одягався до Служби Божої. Молився: "Господи, Ти сказав: "Моє ярмо солодке і легкий мій тягар". Дай же мені нести Твоє ярмо і тягар, щоб так доступити Твоєї ласки." Уже вдягнений сягнув рукою по св. чашу, коли нагло відчинилися двері й увійшов посадник, якого недавно тому прислав був революційний уряд. "Хто висвятив вас на священика?" — спитав гостро.

"Відповідні документи я предложив о. парохові", — відповів спокійно о. Кудрен.

CITY FURNITURE COMPANY

У нашому великому складі Ви знайдете повний і потрібний для Вас вибір домашніх меблів, а також електричного приладдя.

Даємо на дуже догідні і легкі сплати.

3097 DUNDAS ST. WEST
Toronto, Ont. — Phone: RO 7-9921

"Ну, побачимо ще" — промовив, витягаючи з кишені свисток паперу. "Прочитайте це".

"Прочитаю це опісля" — сказав священик.

Задзвонили дзвіники, заграли органи і священик станув на ступенях вівтаря. Звертаючи свій погляд на Розп'ятого Спасителя, о. Кудрен відчув, що вже в початку свого священичого життя стоїть він властиво у стіп Голгофти. Проте спокійно перехрестився і промовив уголос: "Приступаю до Господнього вівтаря", а вівтарний дружинник відповів бадьоро: "До Господа, що звеселяє молодість мою".

"Керуй мною, Господи", молився дальше священик, "і хорони мене перед лукавими й фальшивими людьми..." — а в ухах дзвоніли йому повні ненависти крики: "Попів на ліхтарню", і хвиля людської злоби й ненависти доходила до ступенів вівтаря, на яких він стояв. Жах своєю ледяною рукою стиснув його серце. Як зможе він, безборонний Божий слуга, якого одинокою зброєю Божі слова і Божа Любов, як зможе він протистатитися всій отій людській ненависті? Вже завтра, коли тільки відмовиться скласти присягу безбожникам, проженуть його звідси й гонитимуть його, як гонять багатьох інших...

І знову залунав голос вівтарника: "Уповаю на Господа. Він залишиться моїм Спасителем і Богом."

Отець Кудрен випрямився та приступаючи до вівтаря, промовив: "Приступаю до вівтаря Господнього" і почав спокійно відправляти Службу Божу. Аж урешті відвернувся від вівтаря та почав читати св. Євангелію, якраз про доброго пастиря: "Добрий пастир дає своє життя за своє стадо. А найманит, що не є пастирем, коли надходить вовк, залишає стадо і втікає."

У церкві була тишина, лише один посадник вертівся нервово, бо били його слова св. Євангелія мов бичем. Панотець Кудрен замкнув св. книгу і витягнув записку, яку подав йому посадник. А тоді промовив: "А тепер, дорогі браття і сестри, на приказ влади прочитаю вам ось це". Всі глянули на нього. "На приказ влади", що воно може означати? "Сьогодні пополудні в 6-ій годині", читав священик, "прийде до церкви новий о. парох, який зложив присягу та вділить свого благословення". Всі мов завмерли. Старий Кудрен зблід, а його мінка почала тихо плакати. Та знов залунав голос священика: "Ані я, ані мої родичі, ані ніхто з моєї рідні не візьме в тому участи." Очі його батька блиснули радістю. Старий стиснув руку своєї мінки, що знову почала молитися. Церквою пройшов шепіт одобрення; тільки посадник встав і вийшов з церкви. А при вівтарі знов залунали слова молитви священика...

По Службі Божій багато людей відпровадило о. Кудрена до дому його батьків. Над усіми і над усім розпростяг свою ласку весняний день. Пополудні Кусе ле Буа виглядало мов вимерле. Ніхто не хотів бути свідком того, як священик-відступник увійде до церкви, тож усі помандрували в ліси. Лише в домі Кудрена зібралася вся рідня, щоб натішитися дорогим гостем. Нагло відчинилися з галасом двері і до кімнати вбіг задиханий малий вівтарник. "Вони вже приїхали", заверещав, "із новим о. парохом і посадником на чолі. Багато чужих людей із міста з дерев'яними й залізними дручками. Священика залишили на парохії, бо церква була зачинена, а самі йдуть сюди!"

"Мерщій зачиніть браму", крикнув старий Кудрен, бо вже долітав іздалеку гамір. Тяжка брама зачинилася та ще й підперли її дубовими колодами. Кілька хвилин опісля брама затряслася від ударів. Кудренова челядь ухопила за сокири й ціпи.

"Залишіть це!" заборонив старий Кудрен, "сьогодні святий день, не годиться проливати кровн".

"Видайте нам священика!" — ревіла юрба революціонників, стараючись безуспішно влізти на високі мури. А на подвір'ї з трудом задержували о. Кудрена, який хотів вийти до революціонників. "Ти мусиш утікати", говорили йому. "В стодолі є вікно, крізь яке продістанешся через задній мур."

"Я не хочу втікати, чуєте?" — майже крикнув священик.

"Видайте священика, бо підложимо вогонь!" — ревіли перед брамою.

Тоді старий Кудрен схопив сина за руку: "Приказую тобі втікати", — сказав рішуче, "а ти знаєш, що тут слухають мене."

"Скоріше", наглив брат, "революціонники виломлюють браму".

Отець Кудрен старався ще боронитись проти втечі, але батько промовив твердо: "Послухай" і він, хоч священик, похнюпив голову і відповів придушеним голосом: "Слухаю". Останній стиск руки гірко ридаючої матері, батька та рідні — і о. Кудрен залишив родинний дім заднім виходом.

"Відчиніть браму", — приказав старий Кудрен, коли вже впевнився, що син безпечний.

Із диким ревом вдерлася юрба досередини. "Де ти сховав священика, старий драбе?" — звернулися до нього. "Тут немає священика", відповів спокійно старий Кудрен. "Як хочете, перешукайте дім і обійстя".

Цілу годину нишпорили революціонники по всіх усюдах аж до найменшої захутини. Даремне. не знайшли о. Кудрена. Тоді всю свою злість звернули на посадника, який їх сюди привів. "Він мусів утекти", виправдувався блідий зі страху по-

Найкращий продукт для українського

громадянства

— дає —

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ

"БУДУЧНІСТЬ"

"The Future Bakery"

735 QUEEN ST. W.
Toronto, Ont.

садника. "Звідси і собака не видісталася б", кричали революційники і, отягаючись, почали виходити.

"Ви ще мені за це заплатите", — погрозив посадник старому Кудренові і його синам, що насміхливо йому пригладались.

Глухо зачинилася за ними тяжка брама. Старий Кудрен разом зі синами й челяддю почав приводити своє обійстя назад до ладу. Стара його дружина клякнула перед образом Божої Матері та молилися за сина, що сам один, без нікого, мусів утікати зі свого рідного дому.

Новий парох не міг нікому уділити благословення, бо не можна було знайти ні дяка, ні ключів до церкви.

Година за годиною продирався о. Кудрен крізь лісову гущавину. Невисказаний сум наповнив його серце. Так ото закінчився день його першої Служби Божої, день, що на нього він заздалегідь так тішився! Вигнаний він із рідного дому, як дика звірина, в утечі перед червоними вовками, що наскочили на нього саме тоді, коли він перший раз одягнув на себе святі ризи. Без даху над головою, без помочі, без сотика, кромі священичого одягу на собі. Собаками цькуватимуть його якобінці та й до нічиїх дверей не може він постукати, бо не знає, як там його приймуть...

Знеможений упав о. Кудрен на землю у стіп могутнього дуба і тяжко зітхаючи, закрив руками обличчя. Протягом двох останніх років чув він нераз про священиків, які мусіли були втікати перед ненавистю революційників. А тепер і він сам уже знає, що таке втеча...

Нагло, — пригадалися йому слова, що їх він сьогодні читав у церкві: "А коли наймит, що не є пастирем, бачить, як наближається вовк, залишає вівці і втікає". Чи не є він самий наймитом, який залишив батьків та рідню, а коли прийшли червоні вовки, сам утік? Голосний стогін вирвався з його наболілого серця. Хвилину боровся з думками повернути домів і віддатися в руки якобінців. Нехай роблять із ним, що захочуть, нехай навіть уб'ють його. Краща смерть, як нужденна втеча! Але він не може вернутися домів! Чи ж не наразить так легкодушно свого життя на небезпеку, чи не приказав йому батько втікати?..

Ніч западала над вершками дерев. Темрява ставала щораз то більш непроглядна. Почало холодніти. Отець Кудрен піднявся: мусить знайти для себе якесь приміщення на ніч. Але не знає навіть, де він знаходиться. У своїй журбі він навіть цілком не звертав уваги на дорогу. Почав тепер іти навмання в нічній темряві від дерева до дерева. Спотикався на корінях, але йшов, щоб лише дальше та дальше. А на уста тиснулися йому слова: "А наймит, що не є пастирем, коли бачить вовка, втікає".

Аж ось: крізь гущавину заблисло никле світло. Може це мисливський дімок, може хижина вугляря? Щораз то поспішав о. Кудрен до цього світла, яке то появлялося, то зникало. Але ні, це не була лямпа: це була зоря! І він знову повалився на землю, смертельно змучений. Далі йти вже не міг. Блуканина по темному лісі була безцільна. Коби лише не дошкулювало так зимно! Щільно обтулився, як міг, сутанною, змовив "Отче наш" і старався заснути. Але як заснути, коли до болю стукає в висках, а холод заморожує кості? Вкінці стулилися змучені повіки й о. Кудрен попав у якесь сонне маячіння. Чув звуки органів, бачив полум'я свічок, а він сам стояв перед престолом, над яким висів образ розп'ятого Спасителя. Нагло Спаситель на хресті почав більшати і більшати, Його рани стали спливати живою кров'ю, а Він сам відчинив очі й промовив сумно: "Як наймит, що не є пастирем..." Переляканий священик прокинувся зі сну. Холодний піт зросив його чоло. У висках валило мов молотом. Ціле тіло здеревіло зі зимна. Став дрижати зі зимна, то знов обсипував його жар. А довкруги все ще була непроглядна пітьма. Отець Кудрен хотів молитися, та чи може молитися наймит, який залишив Боже стадо? Зірвався гнаний жахом, і пригадалися йому слова св. Письма: "будеш гонений і переслідуваний". І знову спотикнувся й упав. Руки його діткнулися чогось зимного, твердого, кам'яного. "Великий хрест у лісі" — майже крикнув. Як часто приходив він сюди зі своїм вуйком, клав у стіп Розп'ятого китицю пільних цвітів, а потім довго молився. Отець Кудрен припав до стіп хреста, обняв його руками і стратив свідомість. Прочуняся аж ранком, закостенілий із зимна. Звідкіля він тут узявся? З трудом почав пригадувати собі події минулої ночі: втечу, блуканину по лісі. Глянув на хрест, осяяний весняним сонцем і клякнув, помолитись. Хотів відмовити ранішні молитви, та замість них почав псалом, що його відмовляв на ступенях вівтаря перед Службою Божою. І враз із словами молитви спливав із його наболілого серця ввесь біль, смуток, увесь тягар утечі. І здавалося йому, що чує слова вівтарного дружинника: "Вповаю на Господа і вихваляю Його, Він мій Спаситель і мій Бог".

Орендар Момен аж занімів зі здивування, коли в блідому, запорошеному священикові, який увійшов до його хати, пізнав свого сестрінка Кудрена.

"На Бога, прийми мене, вуйку", — попросив той, "коли не боїшся переховати в себе того, що відмовився від присяги".

"Але ж залишися, як довго сам захочеш", — відповів добрий вуйко, витягаючи до отця сердечно руки на привітання. "Що сталося, як ти виглядаєш?"

Отець Кудрен кивнув слабо рукою.

"Ні, ні", спротивився вуйко, глядячи зі співчуттям на нього, "нічого тепер не говори. Відпічнеш і тоді матимемо багато часу наговоритись. А тепер моя жінка приладить тобі снідання. Ти певно голодний і спрагнений".

Священик потряс відмовно головою: "Це буде опісля, а тепер я хотів би відправити Службу Божу, поки ще натще. Піди, прошу, і прилагодь мені вівтар перед Розп'ятим Спасителем".

"Служба Божа в моїй кімнаті? Ти ж не маєш св. чаші і відповідної одежі", — перелякався Момен.

"Того всього не може мати священик тепер у моєму положенні", — відповів о. Кудрен сумно. "Чистий убрус ти певне маєш, а інше я сам пошукаю."

Невдовзі опісля клякнув священик лише в священичій сутані перед образом Розп'ятого Спасителя. Перехрестився і почав молитися словами вступного псалма: "Хочу приступити до Господнього вівтаря", а Марсель, найстарший синок Момена, відповів йому дзвінким голосом: "До Господа, що потішить молодість мою".

(Далі буде)

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST
телефон RO 7-1728.

о. В. Зінько ЧСВВ

СИЛА НАШОЇ РЕЛІГІЇ

Звичайно ми в релігійних речах читаємо чи слухаємо, а то й говоримо приклади з не-нашої історії. Якісь далекі й давні наводимо випадки, що ними хочемо скріпити наші арґументи на користь нашої релігії. Хоч часто воно аж ніяк не таке конечне; тож, розглядаючи сторінки нашої старішої й новішої історії, знаходимо в ній такі величні й гарні приклади, що їх певне не здиблемо в інших народів чи в інших не-наших історіях.

Ось тут дамо декілька таких прикладів, що то варта релігія і яку силу вона дала таки самому власному нашому народові.

І. РЕЛІГІЯ НАША ДАЄ ІНІЦІЯТИВУ

У Мюнхені (Німеччина) 1953 р. вийшла книжка під наголовком "Чортківська офензива". Там читаємо, що українські галицькі збройні сили в боротьбі з поляками робили до червня 1919 р. три офензиви, які, на жаль, скінчилися неуспіхом, а це груднева на Львів, потім зараз друга, на шлях Львів-Перемишль і Вовчухівська.

Успішною і то вельми була остання офензива УГА на рідній землі та й то серед обставин, які найменше давали надій не тільки на якийсь успіх, але навіть взагалі на відрух сили. А як вона почалася? Отож із малого, але дуже характеристичного епізоду. 4 червня 1919 р. польовий душпастир о. Чарнецький правив пол. Службу Божу в фільварку Ягільниця для 13-го піхотного полку 7 бриґади. По богослужбі о. Чарнецький виголосив проповідь, що закінчилась урочистою присягою всіх старшин, підстаршин і рядовиків на хрест. Всі клялись, що вони більше не відійдуть ані кроку, а битимуться до останньої краплини крови. Відразу по Богослужбі з'явився до командування бриґади, що перебувала тоді в Лисівці над Серетом, сотник Волощук. У штабі 7-ої бриґади жваво дискутували про становище. А до прихильників офензиви належав і майор Бізанц. І то він першому тому 13 полкові дав наказ починати славну чортківську офензиву дня 7 червня 1919 р. Це варт підмітити в 20-річчя тієї офензиви, особливо, що воно теж чудовий приклад нашого релігійного захоплення; що воно арґумент, яка то наша християнська релігія динамічна потуга серед найбільш несприятливих обставин! Ця присяга на хрест ініціяторів чортківської офензиви повинна нам завжди стояти перед очима!

2. РЕЛІГІЯ Б'Є НАЙМОГУТНІШЕ ПО ВОРОГОВІ

Володимир Дорошенко пише в книзі "Великий Митрополит" про Шевченківські роковини в Києві 1912 р. Це переповідь листа п. Очерета з Арґентини. Варт знати, що царський уряд заборонив публичні святкування роковин Шевченка і з того приводу приходило до студентських демонстрацій, які розганяла поліція та військо, арештуючи учасників. "Був, проте, один такий рік, коли жоден студент столиці не був арештований, жадного не били нагаями. Це був 1912 р. Того року студенти столиці, як завжди, готувалися до демострації, але раптом днів за три до свят, усіх студентів було повідомлено, що в новому костелі св. Миколая на Великій Васильківській вулиці митрополит Андрей, що в цей час приїхав зі Львова до Києва, буде правити панахиду по Шевченкові. Зараз же студентський церковний хор та хор студентів Духовної Академії погодилися проспівати панахиду, а всім іншим студентським хорам, як і всьому студентству, наказано було прийти до костелу. Вже о 9 годині ранку костел почали заповняти студенти, а за півгодини там ніде було й повернутись. О десятій годині митрополит Андрей сам, без жадного священика, вийшов на середину костелу й почав служити панахиду. Вперше в столиці України полилася гаряча молитва до престолу Всевишнього за спасіння душі найкращого сина нашої Батьківщини. Лилися журні мелодії ірмосів і стихір, а в той час на вулиці перед костелом почали шикуватися козаки та поліцаї. Коли ж хор почав співати "Со святими упокой", усі присутні приєднались, а могутній спів, що нісся з костелу, зупиняв увагу людей, які йшли вулицею, — вони мимоволі завертали до костелу і, не маючи

можливости протиснутись до середини, зоставались у передсінку чи ставали коло стіни на цвинтарі.

Закінчилась молитва, і хор знову заспівав останній ірмос, а Владика пройшов до вівтаря, і, по скінченні співу, звернувся до присвячних із словом. І знову перший раз із вівтаря Божого храму студенти почули рідну мову з уст великого українського церковного достойника. Великий Владика згадав про той розпач, що охоплював Шевченка, коли він бачив, яку кривду чинено над його народом. Він згадав про ті гарячі молитви, що Їх Шевченко посилав до Господа, просячи Його виправити ту кривду. Але, як людина, наш Кобзар не міг знати тих шляхів, якими Господь-Бог веде нашу Батьківщину, а не бачачи покращання долі нашого народу, Шевченко в розпуці починає скаржитись на Бога. Вороги наші використали саме цей момент, і найкращого сина нашої Батьківщини оголосили безбожником. Вони навмисне промовчали про святий огонь любови до Батьківщини, яким горіло серце Кобзаря і який, властиво, й змусив його скаржитися на Бога. Вони не розуміли заклику поетового любити Батьківщину "во время люте" і його вимогу: "в останню грізную мінуту за неї Господа молить". Цей заповіт нашого генія ми схоронили в нашому серці, і саме тому, мої любі діти, — говорив Владика, — ми повинні віддати всі свої сили на користь Батьківщини. Саме через це ми не можемо дозволити, щоб хоч один із вас загинув, не встигнувши зробити щось корисного для Батьківщини. Отже, коли можна було виправдати ваш протест, який ви демонстративно виносили на вулицю, протест проти заборони молитися за нашого Кобзаря, то після спільної нашої молитви такий протест сам собою зникає. Тож помолімось Богові, мої любі діти, щоб він пам'ять про нашого Кобзаря зберіг на віки". З цими словами Владика обернувся до вівтаря і виголосив молитву за спокій душі раба Божого Тараса, просячи Господа "сотворити йому вічну пам'ять". З останніми словами митрополит Андрей став навколішки, а разом і всі присутні, співаючи "Вічную пам'ять". Це почули ті, що стояли в передсінку та навкруги костелу і, ставши на коліна, приєднались до співу. І тут сталося те, чого ніхто не сподівався: козаки, наче на команду, всі скинули шапки і почали хреститись, а поліцаї відійшли аж на Ділову вулицю.

Коли замовкла в костелі ця остання молитва, великий Владика поблагословив присутніх і відпустив Їх з миром додому, а в цей час із хорів полилися врочисті звуки Моцартового "Реквієм"-у... І під ці величні звуки присутні виходили з костелу і спокійно прямували додому. Бачачи, що студенти й народ мирно розходяться на всі боки, командир козачого загону дав команду, і сотня, співаючи якусь бадьору пісню, рушила до касарень, а поліцаї зникли навіть з Ділової вулиці. Тож того року не було заарештованих, не було битих і жадного студента не звільнено з високої школи". А далі пише згаданий п. Очерет (П. XI. 1955): "До Києва Митрополит Андрей приїхав у часи найчорнішої реакції, що настала в Росії після революції 1905 р. Все замовкло зі страху перед репресіями, а про Україну всякий боявся і слова сказати, бо скрізь це офіційно заперечувалось. І раптом з Божого престолу пролунало слово Україна, а до того й промова, говорена нашою рідною українською мовою. Ми тоді були так вражені тим виступом, що зразу ж став понад людські сили своєю сміливістю, що на Митрополита Андрея дивились, як на "Апостола правди й науки", що за ним так тужив Шевченко, "схопивши голову в руки". І навіть тепер, згадуючи цей виступ Митр. Андрія, тверджу з повним і глибоким переконанням, що Митрополит з'явився в той час до Києва, як Божий посланець, Його Апостол. І коли Шевченка ми звемо Пророком, то Митрополита Андрія мусимо визнати за Апостола України, як і Христового Апостола Андрія Первозванного, що "поставив хрест на київських горах"...

Отут бачимо, що наша релігія дає силу-відвагу, якої нам стільки треба, а при тім впливає теж на самоопанування, щоб ми не робили необдуманих діл, а готовилися до великої боротьби і так принесли рідній Батьківщині правдиву користь.

А ще згадаємо і про Шевченка, який був начитаний св. Писанням, про яке з таким теплом згадує. Багато його віршів можемо назвати парафразами думок Святого Писання. А при тім Шевченко ще й читав "О подражанії Христа", себто вельми духовну книжку,—яку перекладено на майже всі мови світа, як і Біблію,—де знаходяться дуже вмісні думки про правдиво християнське життя. Тепер ми маємо цю книжку в українській мові й вона називається "Наслідування Христа". А маємо її аж у двох перекладах: еп. луцького Осипа Боцяна й письменниці Наталени Королевої. Варта собі закарбувати ці думки в наш ум і серце ними розпалитя!

НОВЕ ВИДАННЯ! ● **НОВЕ ВИДАННЯ!**

"Нашим Дітям — ОПДЛ"

БАБУНИНІ КАЗКИ

Т. Вілецької

для дітей кожного віку

Розкішна книжка з численними, в тому повнокольоровими ілюстраціями мистця М. Левицького, глибокозмістовні, релігійно й національно виховні казки, цікаві не тільки дітям і юнацтву, а й дорослим. Прекрасний дарунок, зокрема як "нагорода пильности" для учнів-учениць наших "Рідних Шкіл".

Ціна тільки кан. дол. 1.50, в твердому переплеті кан. дол. 2.00.

Книгарням і Рідним Школам рабат.

Замовлення і належитість слати на адресу: Basilian Press — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

Рідна дитяча книжка — в руки кожної української дитини.

СТОРІНКА ПОЕЗІЇ

Оксана Лятуринська

СЛАВЕНЬ

Співають в небі херувими
Тобі божественні пісні.
Якби слова тут волосні,
щоб славити Тебе дзвінками
у наші неспівучі дні!

Будь славен, Творче наш, будь славен
і за життя, те диво дне,
і за душі живий порив,
за день похмурий і яскравий,
за сонце, й дощ і срібло злив!

Будь славен чистими серцями
у пісні, вічно-чарівній!
І, як первень Божий Твій,
ще до народження затямиш
і чуєш у душі своїй.

МОЛИТВА

Твоєї ласки, Боже, не лиши нас —
хай молитви її помножать! —
щоб не завинула в душі людина
і сила не перемогла ворожа!

Нехай не заведуть нас роздоріжжя,
не зникне враз мета на видноколі,
вигіддя і дозвілля не розніжать
і не зв'ялять порив до волі!

Життя мечою свячено й зігріто.
А вічність — світлих мет сторожа.
Нам змаг батьків — суворим заповітом.
І поможи, Твоя правице Божа!

СЛАВЕНЬ

Ти завжди був. Ти є усюди.
Тобою повна церква й глушa.
Твоїм це дихом дишуть груди.
Ти променем живеш у душах.

І завжди житимеш, як промінь,
як світлість Всесвіту первинна,
в душі людей, в присвятнім домі,
поки живе не звір, — людина.

За ласку народитись нею,
за все, чим Бога ми пізнали, —
співають цілою душею
і гусла, й арфа, і кимвали,

велелячи надхненно грою,
як і велебили заранні
Створителя всього — хвалою,
Спасителя усіх — в осанні.

МОЛИТВА

Ти поїш квіточку дрібну,
керуєш небом і землею.
Ти, Боже, ласкою Своєю
і будиш нашу душу з сну.

Нехай, жива, живе вона
Твоїм всетворчим живим духом,
і людяність і ясно й тихо
в ній процвіте, як дивина!

Ірина Вацлавська

Т У Г А

І досі в снах бачу: садочки квітучі,
в одінні біленько-рожевім, —
село рідне, хату й обличчя матусі,
у дні незабутні, травневі.

— Із квіттям в наручі спішуся до церкви,
за руку тримаючись мами.
Моя сéчча в правиці, ворить ясно серце
до Бога святими чуттями.

У ясності райській, у чарі небеснім
дитяча душа потопає...
— В тих хвилях щасливих, прелюбих, чудесних,
і досі душа спочиває.

Багато літ зникло, моя райдужна смуга;
та в рідній садочку вишневім
росою-сльозою тремтить моя туга
на білих лілеях травневих.

НАЙБІЛЬШ ЛЮБЛЮ

Найбільш люблю ходити в поле,
коли колосяться жита,
коли вечірній промінь сонця
їм поцілунок засила.

Тоді трава сльозинку ронить
за сонця променем ясним,
лелійний дзвоник тихо дзвонить,
а мак молитвою горить.

І я горю в молитві тихо,
і обертаюся на схід,
де сіє горе чорне лихо,
де був мій дім, де є мій рід.

Дивлюсь на ниви я й молюся,
й радію тихим небесам:
мій Боже, я таки вернуся
туди, де рід мій, де мій храм!

Коли ж вернусь під рідне небо
й побачу рідні поля,
нехай зів'яле з туги серце
прийме у дар моя земля.

ПОСВЯЧЕННЯ ДОМУ СЕСТЕР СЛУЖЕБНИЦЬ ПНДМ В РИМІ

Під час посвячення новозбудованої монашої обителі читається між іншим і псалом, — пісню єрусалимських прочан, — що зачинається словами: "Я радію, як кажуть мені: Ходімо в дім Господень" (Пс. 122, 1). Цю пісню співали колись побожні паломники, як тільки перед їх очима відкрилися мури Єрусалиму. Ця пісня має особливе значення для монахів чи монахинь, коли вони входять у свою новозбудовану обитель. Во для цих вибраних душ їхня обитель уже тут на землі є прообразом небесного Єрусалиму. Ніхто непокликаний не сміє переступити дверей т. зв. кляузури — перед дверима монастиря кінчиться гамір світу, а живуть тут вибрані душі, що вибрали шлях досконалого життя та евангельський спосіб служби Богові й людській спільноті.

Наші Сестри Служебниці Пресвятої Непорочної Діви Марії співали цю пісню єрусалимських паломників уперше тому 67 років, бо ще в любому рідному краю на празник Успення Пресвятої Богородиці 1892 року дев'ять українських дівчат прийняли монашу рясу і назвали себе тоді ті побожні діви Служебницями Пречистої Діви. Того пам'ятного дня засяло перед Царицею Вселенної і Зорею Ясною Небес дев'ять земських звізд, що Церкву Христову, а нашу українську Церкву в особливий спосіб, прикрасили сяйвом молитви й добрих діл. А Господь Бог благословив щедро цей добрий почин першої Настоятельки Сестер Служебниць, С. Йосафати Михайлини Гордашевської, та поклинав велике число побожних душ до служби Христові і Його Пречистій Матері, до великих жертв та геройських подвигів для Церкви й народу. Манастирі Сестер Служебниць поширились скоро не тільки на нашій Батьківщині, але й серед наших українських поселенців поза межами України в Європі, а вслід за тим і за океаном.

Серед грому гармат і розривних бомб довелось шостій із черги Головній Настоятельці цього Згромадження, Сестрі Вероніці Гаргіль, почути волю Божого Провидіння в подібний спосіб, як це було колись за часів Патріярхів: "Вийди із землі твоєї і з дому батьків твоїх та й іди в землю, що її тобі покажу". (Бит. 12, 1). А ці слова означали передовсім потребу перенести дім Головного Заряду Сестер Служебниць поза межі України, бо внаслідок жорстоких московських переслідувань годі було думати про керму цілим Згромадженням із Рідного Краю. Очевидно, не могло бути кращого місця в світі на осідок Головного Заряду над Вічне Місто — Рим. Так то, точно десять років тому, у хрестопокліпну неділю, дня 20 березня 1949, відбулося посвячення дому Сестер Служебниць при Віа Кассія в Римі, недалеко від понте Мільвіо себто від того місця, де цісар Константин під хресним знаменем переміг свого ворога Максенція, чи радше — де то Христос переміг поганських ідолів звироднілого Риму. Згадуючи цю подію, посвячував тоді Архипастир Скитальців, ВПреосв. Кир Іван Бучко, нову обитель Сестер Служебниць у Римі, щоб вона стояла тут "до скончанія віка", щоб була мешканням Христові укритому у Пресв. Євхаристії в манастирській каплиці, щоб і в наших гамірних часах була біблійною Вітанією спасенної праці для добра душ, особливо ж контемплятивної молитви, бо саме молитва є душею всякої місійної та апостольської праці і без неї годі сподіватись успіхів у наших змаганнях за поширення й закріплення Христового Царства на землі.

Так, гарно випало тому десять років це посвячення обителі Сестер у хрестопокліпну неділю. Співаючи нашу пісню "Кресту Твоєму поклоняємся, Владико..." — роздумували Сестри про теперішню Голготу нашої страдальної Церкви, про мученицький шлях десяток геройських Сестер Служебниць в Україні й на Сибірі. Думали про смерть цієї невинної Сестри Тарсикії й усіх тих Сестер-мучениць, що їх імена може ніхто й невідомі нам, але вони вже збільшили ряди святих дів-мучениць і моляться за воюючу тут на землі Церкву Христову, за Святішого Вітця Вселенського Архиєрея, за страждущих наших братів і сестер.

Знаючи про геройські страждання Сестер Служебниць у Рідному Краю і про зріст Згромадження тут на чужині, Великий Папа Пій XII обдарував три роки тому, під датою 18 січня 1956, у сімнадцятому році свого Вселенського Архиєрейства, Згромадження Сестер Служебниць окремим Апостольським Письмом "В священні обителі...", що ним затвердив повіки Устави Згромадження. Це Апостольське Письмо дає запоруку, що Згромадження Сестер Служебниць під особливою опікою Святого Апостольського Престола повинно ще більше зміцніти і ще більше поширитися, покищо по країнах нашого поселення у вільнішому світі, а скоро вже й у нашій дорогій Батьківщині та на Сході Европи.

З того погляду посвячення новозбудованого дому Сестер Служебниць при Віа Кассія, що відбулось у неділю, 19 квітня 1959 р., має особливе важне значення не тільки в історії іхнього Згромадження, але і в історії нашої української Церкви. Цей новий дім Сестер Служебниць буде не тільки осідком Головного Заряду, але й школою для підготови Сестер до нелегких завдань апостольської праці в наших модерних часах, новіціятом для молодих кандидаток передовсім в Европі, станеться централею і звеном, що міцно об'єднує всі манастирі й усі місійні станиці Сестер Служебниць у широкому світі.

Торжественного посвячення обителі довершив і цим разом ВПреосв. Архиепископ Кир Іван при ласкавій участі Й. Ем. Кардинала Тіссерана, Найвищого Зверхника Східньої Церкви, при участі Преосв. нашого Владики Гавриїла, що саме в цих днях приїхав із Крижевців разом із Білгородським Архиепископом до Риму, при участі Впр. Отця Асесора А. Кусси, довголітнього Візитатора Згромадження, у приві Монс. Джованелді, Субститута Свящ. Конгр. Сх., Монс. Н. Ріцці, Впр. Отця Протоархимандрита П Миського ЧСВВ, Впр. о. Ректора І. Назарка ЧСВВ та численного Духовенства й вірних. Із того приводу прибули теж до Риму з Канади Мати Провінціональна Бернадета з Сестрою Заступницею Юліяною та бувша Генеральна Вікарія, С. Христофора, з Парижа.

Архиєрейську св. Літургію відправляли вранці в 10-тій год. Разом із ВПреосв. Владикою Кир Іваном сослужили два Отці — Впр. Отець Атанасій Химій, Генеральний Секретар ЧСВВ та Впр. Отець Йосафат Рога, Духовник Папської Семінарії св. священомученика Йосафата в Римі. Дияконував Всесв. Отець д-р Іван Хома, капелян Сестер Служебниць, а співав хор Васильянських питомців.

Його Еміненція Кардинал Тіссеран прибув на саме торжество благословення обителі й відкриття пропам'ятного каменя вечором о 6-ій годині, оточений високими церковними Достойниками, з усмішкою на лиці і з наглядними виявами вдоволення з праці Сестер, розвитку Згромадження та побудови нового дому. Найдостойнішого Гостя привітали при вході до обителі два наші Архиєреї — ВПреосв. Кир Іван та Преосв. Кир Гавриїл — убрані в святительські мантії та в мітрах на голові. ВПреосв. Архипастир Скитальців виголосив коротку привітальну промову на честь Його Еміненції Кардинала, справді великого Добродія нашої Церкви. Тоді при співі пісні "Христос воскрес" ВПреосв. Кардинал ураз із нашими Святителями ввійшов до каплиці і згідно з приписами требника довершено посвячення цілої обителі, зачинаючи від кімнати для хворих, залі т. зв. капітули, келії Настоятельки, келій Сестер.

Цей чин архиєрейського посвячення обителі представляє гарно біблійний прихід Небесного Жениха. Враз із його закінченням замикаються двері цієї символічної весільної світлиці. Замикаються двері т. зв. кляузури і побожні, Христові посвячені, душі остаються самі зі своїм Господом і Спасителем. А Він одинокий вистачає за все. Що більше — Христос зобов'язує своїх слуг до сповнювання окремих законів і окремих наказів. Во Його царські розпорядки мають велике значення для всіх вірних, але важніші з-поміж них ті всі, що видані для вибраних душ. Вояк, "що служить у війську, не вмішується до справ світу, щоб приподобатися вождеві" (II Тим. 2. 4). Вояк має харчі від царя, не потребує приготовляти їжі, він не мучиться за мешкання. Шатро — на дорозі, харч відповідний до потреби, вода для нього напиток, сон — скільки вимагає природа. Походи великі, часті нічні сторожі, спека й холод, боротьба з ворогом, безнастанна небезпека смерти, а нераз і мученицька смерть, але смерть славна...

Ось таке життя всіх, що належать тут на землі до воюючої Церкви, а нема сумніву, що в перших рядах стоять тут священики, монахи й монахині. Сестри Служебниці свідомі цього, що їх ряди на Христовому фронті, особливо в Рідному Краю, хоробро й відважно борються під Христовим знаменем чесного й животворного хреста. Свідома цього їх теперішня, сьома з ряду Генеральна Настоятелька, Мати Єроніма Химій із своєю Курією, що збудувала новий дім у Римі на те, щоб він був і символом вічности цього вже заслуженого і так надійного Згромадження наших українських Сестер Служебниць Пресвятої Непорочної Діви Марії, прославленої чудами в Люрді. Новий дім Сестер Служебниць у Римі був збудований саме в сторіччя поя Пресвятої Богородиці в Люрді. Тому й запрестольний образ у каплиці — це дорога мозаїка Непорочно Зачатої Діви, Яка й заноситиме молитви побожних Сестер до престолу Свого Сина за нашу Церкву святу і за наш страдальний український нарід.

ЧИ ВИ ВЖЕ МАЄТЕ У СВОЇЙ ХАТІ

Життя Святих-Книга Третя

У 3-тьому томі "ЖИТТЯ СВЯТИХ" подані життєписи Святих за місяці: липень, серпень і вересень. Усіх життєписів є 160. Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Гр. ТРУХ, ЧСВВ. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" має 462 сторони друку великого книжкового формату. Тут є 78 образків-ілюстрацій. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредагований і написаний легким, приступним і цікавим стилем.

Замовляйте цей новий, третій том життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті тієї настільної книги, на якій повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна 3-го тому "ЖИТТЯ СВЯТИХ" (у твердій оправі) 5.00 дол.

Два перші томи теж по $5.00 за том у твердій оправі.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Наталена Королева

ПРЕДОК

Історична повість
(6-те продовження)

Тоді враз сніг перетворився в краплини чистих сліз...

Спочатку вони вкривали цілу труну, потім чистим дощем упали на мармурові плити підлогя.

Ясно: це ж "плакало тіло померлого" над своєю гіркою посмертною долею — блукати непохованим! І вимагало похорону.

Однак донья Хуана ані тепер не хотіла зрозуміти. Наче й не було цього "ясного знаку!"

Вона, як мати над хворою дитиною, схилялась над замкненим віком труни, яку не відчиняли за першою "тихою", ні "співаною" Месою. Бо:

— Дон Феліпе не любив вставати рано!..

І вдова набожно притримувалась тієї привички мертвого короля.

Обережно, немов боялась збудити тяжко хворого, донья Хуана втирала подаваними їй хусточками краплини з віка домовини й дбайливо натягла сама, — власноручно шите — перлинами-сльозами покривало на труну.

— Не збудити!.. Обережно! — затримала переляканим жестом панів, що підійшли нечутним кроком, бажаючи помогти королевій.

Потім відступила на крок. Оглянулась. Розстібнула фібулу-застібку своєї довгої, підшитої хутром, чорної, оксамитної "манти" — плаща, скинула його й ще ним накрила труну поверх покривала:

— Спи, мій Феліпе!

І рухом руки наказала ченцям молитися тихо, без слів...

— — — — — — — — —

Другого дня, по "лицарській присязі дамі", майже підвечір вирушили одночасно Карльос і Беата. Тільки Карльос поїхав до Бургосу, Беата ж — до Мадриду.

Бути на весіллі сестри рішуче відмовилась.

— "Не про земські весілля годиться думати невісті Христовій. Присвячуючи ж себе Господеві, мусить віддати Йому своє життя, щоб продовжив життя татові" — написала на листочку королевій.

Патер Інніго замислився. Добре знав obі сестри. Любив їх, як уміє любити духовних вилеплені ним із пуп'янку людські душі.

— "Покликання?.." Hi!.. Здається тільки "альта ораціо!"[27])

Занадто пристрасно боронилась Беата проти всяких умовлювань — вичекати, чи бодай відкласти свою постанову, хоча б до весілля сестри.

Хіба ж раніше не мав нагоди помічати патер Інніго, що переважно тихо, непокапливо й спокійно бороняться ті, хто відчув покликання?

Надто багато було палкости в протесті німої красуні!..

— Чи аж така глибока її рана? — міркував домініканець, закінчивши свою вервичку, — улюблену свою молитву, коли почував себе схвильованим і бажав знову прийти до зрівноваженого спокою.

Ходив під аркадами "крузієр"-галереї монастаря Сан Хуан де льос Рейос. Дивився на широкий краєвид із блискучими меандрами Тахо — краєвид такий далекий, розсяглий, що на ньому не видно було живих істот.

Тільки міст Сан Мартіно серед цих вільних, самітніх просторів нагадував про людей, — там, у далині, з їхніми такими дрібними турботами й радощами...

І на цьому рожево-фіялковому тлі далин ніби розстилав патер Інніго дрібні обривки завважень, окремі слова, вираз поглядів, що ловив їх "на лету", а тепер уважно переглядав.

Чому останніми часами дон Карльос усе дуже зближався до володарчиних наметів? Особливо ж... Так: особливо з тими двома новими?

Тягла його приязнь до галузі з роду, що ставав йому "своїм"? Може!

Тільки, було щось у цьому ще й інше.. напевне! Бо ж, ідучи до Бургосу, випросив він дозвіл у королеви взяти з собою обох тих поетів...

— Окрасу на тихе весілля!.. Славних провансальських труверів.[28])

— Але... але ми вже трохи чули ті їхні "окрасні співи!"

Патер Інніго нащупав у кишені рукава ряси Беатиного листа. Зачепив за пояс довгу вервицю й підійшов до великого круцифіксу на стіні.

Своїм звичаєм уважно подивився на Розп'яття, ніби питаючись:

— Чи правильно думаю? Чи справно роблю?

І пішов до своїх покоїв.

Тільки взяв перо, вчув покапливу, вояцьку, тверду ходу важко обутого дужого чоловіка. Затривожився прислухаючись.

Брат Доміпго, "охоронець дверей" патера Інніго, тихо сперечався з кимось... Домініканець устав і відчинив двері.

Тримаючи крислатого бриля в руці, стояв перед ним раменастий атлет — Херонімо Діяс [29]) Карльосів джура.

З-під його суконної, довгої "капи" виглядала шкуратяна, чужинецька одіж — звана "juste au corps".[30]) За поясом стирчав кинджал, до пояса ж привішена "мізерікордія" — короткий, менший ніж.

Високі — аж поза коліно — горішнім краєм розширені "лійкою" чоботи, теж чужим звичаєм[31]) були припнуті ремінцями до пояса, щоб не спускались та не перешкоджали в ході.[32])

Херонімо, очевидно, не мав часу впорядити себе, а прибув наквап, просто з сідла. Тільки дуже нагальна справа могла привести його так до володарчиного сповідника. Тільки загроза якоїсь небезпеки могла повернути його з дороги до Бургосу, куди він учора лише від'їхав із Карльосом із Толеда.

— Високодостойний падре!.. Прошу вислухати мене, як на сповіді!. Благослови Свята Діво дель Піляр доньою Беату! Ради неї міг я вернутись. Прислав мене з листом до неї дон Карльос. Того листа я доньї Беаті віддав — до власних рук! — дігнавши її в дорозі. А, вертаючись, заскочив до Толеда, до вашої милости. Рятуйте, найдостойніший отче, бо ж обома ногами стоїть над безоднею Карліто!

У хвилинах глибшого схвилювання чи болю, старий слуга називав свого молодого пана довірливо-інтимно: "Карліто".

— Як би ж загрожувала небезпека видимої смерти — на те вистачило б і самого Херонімa. Оборонив би! Але збирається на гірше: "смаженим чути!"[33]) Здалеку димом спершу заносило від тих романських труверів! А Карліто — з ними! Вже давно вони в нас і днювали, й ночували! Свої мудрощі пекельні викладали. Запевнюють, що цілу науку Святої Церкви — цілу, без вийнятків! — інакше розуміти слід! Мовляв, усе — на шкоду людству! — поплутали священики наші. Вони ж — по правді все висвітлюють, ніби... "Синами Белліссени"[34]) називають себе ці правдиві сини Вельзевулові!

Патер Інніго відкинувся на спинку фотелю:

— Так, у чім же річ, Херонімо?

— Як — у чім? Таки ж самі осудіть, всечесний отче! Чи ж не сини диявола, коли навчають мого Карліто й святого хреста стидатись?... "Знаком образи Божої"[35]) хрест називають! І той молодий, — Боже йому вибач! — що ще й ніби теж де Кастро зветься, теж при мені такі слова вимовляв: "Знаком хреста, — каже, — я ніколи спасенний не буду!"[36]) Чуєте?

Воскове обличчя патера Інніго не зміняло виразу. Тільки ледве тремтіли ніздрі і в очах загорявся той — ніби роздмуханий із середини — вогонь.

— Кажеш, і "лицарської присяги дамі" не визнають?.. Як? Поганська вигадка?

Обурення хуртовиною розгойдало Херонімове серце. Тремтіли кінчики білих вусів на обвітреному, смуглявому обличчі. А маленький ромбик гострої, сивої борідки тріпотався мов білий вогник:

— Це ж, отче всечесний, так можна дійти й до того, що й лицарського звичаю, святого побратимства не визнавати! І меча не святити! Знаю: "Святі не мечем, а вірою перемагали!" Так і при свяченні меча говориться! Але ж, отче всечесний! Що ж буде зі світом, коли порушений буде хоча б найменший припис обичаїв лицарських?!..

— — — — — — — — —

За годину по тій розмові кілька їздців прудко вирушило з Толедо. В одного з них, у подорожній торбині був лист до Карльоса Лясерди від маркіза де Алькораз.

У тому листі маркіза перепрошувала, що мусить зрушити його пляни. Мовляв, у метушні несподіваного Беатиного від'їзду та через зміни, зв'язані з ним, маркіза так прикро забула, що нові трубадури з Романії мають саме за три дні з'явитись перед королевою, з власного, володарчиного наказу.

Як будуть вільні, — маркіза пошле їх зараз знову до Бургосу, дон Карльосові, на найшвидших конях...

Другого ж дня, ввечері, патер Антоніо надовго затримався в свого приятеля патера Інніго. Щоб не виходити, очевидячки, зі свого звичаю: ні в чому не погоджуватися з домініканцем, франциспанець гарячився:

— Чого ж тут мудрувати? Хіба в Толедо мало дерева? Чи шкодить це комусь: малим вогником підгріти віру?.. Ні, мені найдивніше те, що я — тихий та скромний францисканець, — мушу говорити це домініканцеві, охоронцеві віри?

Патер Інніго спокійно хитав головою:

— Цього мені нагадувати не мусиш. Я й у сні не забуваю, що я — домініканець. Тому й не пішло на спалення, як тобі цього так хочеться! — цих двох альбігейців.

Фрай Антоніо аж підскочив:

— Аль-бі-гей-ців!.. Та ж і це прокляте слово вже забуто! А тут — двоє їх живцем ідуть у руки і ти...

— А я відпущу їх із миром. Так. Робитиму, щоб,—як ти кажеш правильно: забуто вже й слово це нещасливе. То ж не спокушуся й те слово "нагадувати" й не дозволю собі "підгрівати" жовч громадянства та не роздмухуватиму милих тобі "вогників", щоб не робити в очах темної юрби ще нових "мучеників" за фальшиву віру... Досить уже й Гуса богемського! Досить Савонароли!..

— Ні! Не досить! Нива Божа мусить бути чиста, без кукілю!

— Кинь, брате! Ти ж — добра людина!

— А хіба святий апостол Петро не був добра людина? А витяг меча на оборону Христа! — бунтував францисканець.

— Може й ми, — чи занадто непоміркованою гарячістю своєю, чи надмірною холодністю. — завинили тому, що пів світу вже горить від цих вогнів... — заспокоював фрай Антоніо домініканець.

— Чи ж гадаєш, легко буде нести наслідки цієї пожежі?.. Ох, довго ще чутиме Церква цей "чад паленини!" А отруя з Альб[38]) вже поставрілась, утратила силу, видихалась там, на місці... Тож нехай вертаються до своєї Романії, щоб скінчити безславно своє життя в кам'яних своїх печерах... у забуттї, якому не цікаві...

— А тут? У нас? — ще не заспокоювався фрай Антоніо.

— Брате! — ласкавим голосом, трохи втомлено затримав його домініканець. — Покинь! Справа надто важна! Не збивай мене своєю гарячістю! От, ліпше скажи: як твої вирахування? Цим даси мені трохи спокою, якого я так потребую...

— Ні, ти, отче, справді — вибач! — неначе якийсь дивак!.. Спокій!.. Та ж хіба можна про такі речі як календар, — справний! виправлений календар! — говорити спокійно?! Та це ж — просто трагедія, що приведе не знать до яких

наслідків! Ти ж сам поглянь: "антихристовий рік", тобто рік 1666, — якщо буде до того часу належно справлений календар, матиме Великдень у найпізніший день: 25 квітня! Чуєш? 25-го квітня! Ти ж уяви собі: спочатку в мене вийшло аж двічі 26-го. Поза ме-жа-ми! Я боявся, що мені тріснє серце!

— Це справді дивно! — спокійно згодився патер Іннїго.

— Див-но?!! Хіба це відповідне слово для такого випадку?! Це — ди-во-вяж-но! А найдивовижніше те, що я ж передбачав! От, що означає добрий, справний календар! І тоді, — фрай Антоніо заговорив спокійніш, аж урочисто — треба знову чекати "нападів антихристових" у роках 1734-му, 1886-му, 1943-му... Це критичні роки для віри й Церкви...[27]) В цих роках буде св. Марко "алилуя" співати, св. Антоніо "Духа Святого взивати", Іван Хреститель "з Христом столувати". А цілий світ...

— Кричатиме: "ой, лишечко!" — додав усміхаючись патер Іннїго.

— Правильно! — не помічаючи усміху притакнув фрай Антоніо. — Всі кричатимуть "біда!" Та ж, щоб не було пізно, бо ж хіба "їм" заб'єш у голову заплішку, що календар...

— Ну, а як же рік 2000? Ти вчора був за нього певний...

— Та я, — хвалити Бога! — сьогодні за нього ще певніший. У 2000-му році Великдень припадає на 23 квітня... Це — нормально! Та ж головне — виправити хибу, розумієш? І тоді...

Але домініканець махнув рукою й затримав мову фрай Антонієву. Прислухались: у нічній тиші виразно було чути під домом людські й кінські кроки.

Фрай Антоніо вступив за котару, що ділила вітальню патера Іннїго від дальших його кімнат.

За хвилину до покою впровадили Монфора й "за-піренейського" де Кастро.

Всі троє чекали поки, віддаляючись, замовкали кроки вартових, що припровадили "чистих". Де Кастро був явно схвильований і перший порушив мовчання.

— Якщо нас чекають муки і смерть...

Патер Іннїго посміхнувся:

— Дуже гарний початок для поеми: драматично і сильно! Але, хай вибачать мене панове поети: я дозволив собі потурбувати вас так пізно не для диспутів чи ліричних вправ. До речі: сподіваюсь, нічого прикрого не трапилось у дорозі вашим милостям?

— З нами поводились чемно, — відповів Монфор. — Але ми здивовані такою несподіваною...

Домініканець указав на стільці:

— Спочиньте ласкаво. А щодо несподіванки... Це наше життя, — аж до самої смерти, — сама несподіванка, ваші милості це знають! І часами — найбільша несподіванка, — це власне сама смерть...

Останні слова різнули Монфора неприємним холодом. А в думці майнуло:

— Що ми можемо проти нього?

Патер Іннїго глянув на обох суворо:

— Така моя функція — радити. Як знаєте — я дорадник її величности. Так: вам дадуть охорону, коней, трохи золота, а до всього того ще й мою не найгіршу раду: не зволікаючи, знову повернутись за Піренеї. Ви — поети талановиті. Але тут ваших поезій не доцінюють. Як ваші милості помітили, ми — цілком свідомо, — співаємо інших пісень.

— Але ж королева обіцяла нам...

— І не рушить своєї обітниці. Охорона її величности — над вами, аж до меж її володінь. А зрештою і я маю деякий голос, але особисто я вам нічого не обіцяв. Що правда, не багато може вбогий чернець із мого ордену. Хіба що... показати дорогу в Рай чи попередити проти вогнів... пекельних...

На хвилю спустив додолу очі.

Катари мовчали.

— Так не затримую вас, панове мої, — підвівся патер Іннїго. — Перед вами подорож спішна й довга: Можете йти, цілком самі, без варти. Я вірю вам. А зрештою в наших коридорах нема відчинених дверей. Ваша ж варта чекає на вас при кінці коридору. Con Dios, caballeros...[28]) Ага! Ще слово: графа де Лясерду я перепрошу за вас сам. Тож прошу не турбуватись, щоб із ним здибатись.

(Далі буде)

---

27) "Високі слова".

28) Слово "трубадур" — зіталінізоване. Провансальці казали "тровер", від слова "trouver" — знайти, назначаючи цим, що вони були "винахідниками" своїх пісень, "знаходили" — себто: творили їх. У деяких місцевостях Прованси називали їх не "тровер", але "тробер", бо, як і в еспанській мові, звук "в" й "б" змішувався, висловлювався майже однаково.

29) Нехай читача не дивує, що авторка дає Херонімові славне прізвище Сіда. В Еспанії трапляється дуже часто, що люди дуже скромно поставлені, носять дуже "славні" прізвища. Авторка знала одного "Педро Гусмана" — це дуже славне прізвище славнозвісного героя — але був він тільки пастухом. Мабуть цей звичай вийшов звідти, що коли селяни покидали свої села, відходячи на працю до іншого кутка Еспанії, — вони "на пам'ятку" зберігали прізвища або свого села, або того, кому село належало, бо лятіфундії були величезні. Напр. доходили до дев'ятдесят шости тисяч гектарів, які належали одній тільки родині.

30) "Juste au corps" — тісно прилягаючі до тіла (з французької мови).

31) Французьким звичаєм.

32) У сідлі — ремінці відпинались і чоботи натягалися до належної вишини, аби не робити загибів. (Також французький спосіб).

33) Народній вираз; себто: загрожує авто да фе! стосом, на якому палили еретиків.

34) Белісєна — кельто-іберійська богиня місяця. Деякі альбігейські роди вірили, що "походять від неї".

35) Альбігейські переконання. Бо вважали вони, що "смертю на хресті" ображена божеська велич і всемогутність.

36) Альбі — місто на півдні Франції, звідки "катари-чисті" дістали своє найменння "альбігейців".

37) Так чомусь собі це уявляли за ті часи.

38) З Богом, панове! (звичайна формула прощатись).

СЕРЕД КНИГ

НЕУБУТНІ ЧАРИ...

В одному зі своїх сонетів М. Зеров пише про "Книжок дитячих неубутні чари"... Ці слова можна без вагань прикласти до **нового видання ОПДЛ.** а саме до **"БАБУНИНИХ КАЗОК"** Т. Білецької, що оце появилися саме на книгарських полицях.

Дбайливе видання, великого формату, великий читкий друк, багатство ілюстрацій, у тому — рідкісна в нас подія — повнокольорові картини, роботи мистця М. Левицького, — оце ті зовнішні моменти, що роблять книжку дуже привабливою. А своїм змістом і при тому формою своєї розповіді — це книжка, яка займе в нашій дитячій літературі належне і тривке місце. Вступна "Бабунина казка" — це не казка, а глибока своїм змістом і ідеєю наша українська правда і наша українська сучасна трагедія, а літературна форма казки використана з правдивим мистецтвом. Вона — своєрідний заповіт нашим дітям і юнацтву. У дальших казках, різноманітних тематично, авторка виявляє свій особливий талант власне дитячої письменниці, — отої з особливим стилем мови й образністю, а при тому таким невідмовним при творчості для дітей почуттям гумору. Її "Пригоди Яшка Страшка" — твір, який може стануги поруч цікавіших творів світової дитячої літератури.

Авторка вміла зручно поєднати і сучасний світ нью-йоркських хмародерів, надземних залізниць, і статую Свободи з нашою недавною історичною дійсністю, нашою сучасністю та й з давнішим українським світом із його побутом, стилем і змістом. Книжка казок Т. Білецької, що її прізвище можна було зустрічати в давніх львівських і еміграційних "Малих Друзях", а тепер у "Веселці" — це те свіже і наше слово, що його так потрібно нашій молодечій літературі.

Б. Д.

"МОЇ ЖИТТЄВІ СТУДІЇ" О. ВРИКА

Олександер С. Брик, купець-бізнесмен з Вінніпегу, написав досить об'ємисту книгу під наголовком: **"Мої життєві студії"** (Вінніпег 1956, сторін 528). Книжка багата в ілюстрації та видана на дуже доброму папері. На цьому кінчається те, що про книжку можна сказати з похвалою і признанням. Позатим вона майже нічого не вносить у нашу бібліографію, хоч формат її великий і сторінок понад пів тисячі.

Наголовок не відповідає змістові книги, бо читач, прочитавши наголовок, очікував би від автора, які то його "життєві студії". А тут зовсім не йдеться про якісь наукові студії, тільки про життєві спомини. Вже краще підходив би до змісту книжки англійський наголовок: **"My Life Experiences"**. Значить автор з нерозгаданих причин уважає англійське слово "експірієнс" відповідником слова: "студії", яке і в українській та в інших мовах має вже окреслене, загально прийняте значення. І щотільки з передмови довідуємося, що автор не дає в книжці якихсь вислідів своїх "життєвих студій", але розповідає про свій життєвий шлях. Бажав автор написати таку книжку, щоб "залишити по собі хоч частинку себе на землі" (стор. 10), і з того свого життєвого "багажу" вибрав тільки "найважніше". Він мусів себе скорочувати, бо інакше його "життєві студії" мали б аж 2,500 сторінок (стор. 11). Та на нашу думку, коли б автор був скоротив ті свої студії до сто сторінок, то вони були б на тому нічого не втратили, але навпаки, багато зискали.

У "життєвих студіях" О. Брика подано багато фактів, але надто особистих, які для історії та загального заінтересування мало, або й зовсім не цікаві. Там автор "увіковічнив" свое приватне листування, свої дописи, газетні вістки, дрібні родинні "оказії" й випадки, всякі рахунки-"билн" та ще дещо, потрібне йому хіба на те, щоб книга вийшла "грубшою". Стиль автора розтягний, нервозний, хвотичний, неохайний, часом наївно моралізаторський, головно ж нудно-балакучий. Із будь-якої дрібниці автор вміє зробити "історію" і розвалковує її з дядьківською балакучістю. Вправді, деякі описи автора займані і цікаві, але з малими вийнятками книжка — це нудне "гадульство".

Власне кажучи, тяжко знайти причину, чому автор рішився стільки багато написати для майбутніх поколінь про своє життя, бо з його "життєвих студій" ніяк не виходить, щоб автор займав якісь важні становища в українському житті і щоб його "студії" могли бути цінним матеріялом для історії. Так напр. цінні є спомини Д. Дорошенка, Є. Чикаленка, О. Кошиця, о. Пристая та інших, бо вони відігравали якусь більшу ролю в суспільному житті і вміли в особистих спомнах оставити на майбутнє щось тривкого Про спомини О. Брика тяжко сказати, що вони матимуть якусь тривалу вартість на майбутнє. Вони написані на те, щоб його "аби слава не пропала й згадували люди". Та чи згадають? Ось уже третій рік минає від появи "життєвих студій", а навіть не було про них поважнішої згадки-рецензії. Та і ми книжку згадуємо тільки тому, щоб остерегти, як не треба писати своїх "життєвих студій".

Багато місця присвятив автор темі "уніятам", "Берестейській унії"[?] відносинам між православними й католиками. Та якраз ці місця може найменше вартісні з усієї книжки, бо все, що там виписано — це вже було написано в різних московських книжках про "польську унію". Автор дуже мало визнається в історії Церкви, а коли пише про унію, то не пише, але ласться. І як в інших місцях автор "виписався" до краю, так у рядках про "унію" автор "вилявся" і то гірше, як дотепер лаялися і лаються про "унію" москалі чи теперішні підсовєтські письмаки (напр. Я. Галан). На нашу гадку, шкода навіть того гарного паперу, на якому написано стільки банального, неправдивого і лайливого про українську церковну історію. У передмові автор каже про зміст і спосіб писання своєї книжки: "Я постійно мав в думці слова мислителя Дідро, який сказав: "Пишіть так, наче б крім вас не було на світі нікого"... (стор. 15). І О. Брик пішов за радою Дідро: Написав свої "життєві студії" так, як би крім нього не було на світі нікого...

(омс)

Наші слова роблять нам нераз більше ворогів, як наші деякі діла.

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

ВСЕЛЕНСЬКІСТЬ НА ДІЛІ

У час, коли в Україні наші ерархи-ісповідники відходять із цього світу боротьби по заслужену нагороду, — тоді у вільнішому світі, немов у надолуження, щораз більше зростає Українська Католицька Церква. Розвиток її не обмежується до ерархічної розбудови, творення нових церковних провінцій (як от востаннє: створення українського екзархату в Німеччині), — але розвиваються рівночасно низові клітини, постійно зростає число парохій, церков і священиків. Хоч правда, що цей зріст, головно священичого доросту, часто проходить незамітно для ширшого українського загалу.

Такими були й останні ерейські свячення 26-го квітня ц. р. в Колегії св. Йосафата в Римі, що їх довершив Преосв. Кир Гавриїл Букатко. Однак ці свячення особливо замітні тим, що в них практично виявилися вселенські прикмети Української Церкви.

Новий священик для Торонтонської Єпархії

Один із двох нововисвячених ереїв, о. Сергій Ґар, це уродженець Югославії, що студіював у Римі, а тепер став священиком Української Дієцезії Східньої Канади, Преосв. Кир Ісидора Борецького.

Перший еспанець українським [illegible]

Другий новий український священик, о. Фелікс Ечаве (Felix Echave), це син шляхотного народу Піренеїв, народу великих місіонарів (як св. Фр. Ксаверій чи св. Ігнатій Льойоля) — еспанець-баск. Ще на студіях в Еспанії зацікавився він східнім християнством, потім переїхав продовжувати свої богословські студії в Українській Колеґії і тут уже вивчив українську мову й наш обряд. Слідом за ним приїхали пізніше до Колеґії св. Йосафата ще три еспанці, студенти богословії і тепер приготовляються до свячення в нашому візантійсько - українському обряді.

Це не вперше чужинці доповнюють ряди українського духовенства. Добре знані є нашому загалові бельгійські й французькі священики, які приймали наш обряд, щоб задоволити духовні потреби українських поселенців, головно в Канаді. Цим жертвенним місіонарям дуже багато завдячує наш нарід, не лише в церковній, але й у національній ділянці. Та з еспанським народом українці донедавна не мали безпосередніх зв'язків. Тому тим більше вітаємо першого українського священика еспансько-баскійського походження. Віримо, що він починає нову світлу сторінку співпраці цих двох, далеких географічно, але близьких вдачею народів.

Владика Гавриїл — Святитель

Щасливим збігом обставин святителем був наш крижевацький Владика, з терену нашого поселення найближчого до України, тим немов зазначуючи духовну спрямованість новоєреїв. Милу постать цього Архипастиря наш еміґраційний загал мав нагоду пізнати два роки тому, в часі його поїздки по Америці й Европі. Останньо дорогий Владика знову загостив до Риму, хоч цим разом на коротко. Та вже й у цьому короткому часі, мав нагоду взяти участь у канонізації двох святих, що її перевів Святіший Отець у базиліці св. Петра в неділю 12 квітня ц. р. Імпозантна постать Владики в східній архиєрейській мантії й мітрі здалека відзначалася серед кількадесяти приявних латинських єпископів. — Два тижні пізніше, саме в навечір'я сьомих роковин своїх архиєрейських свячень, рукоположив Преосв. Гавриїл у семінарійній каплиці двох нових священиків. У цій самій каплиці, де тому 20 років (2 квітня 1939 р.) сам прийняв ерейські свячення від Преосв. Діонізія Няраді, свого попередника на крижевацькім престолі.

Єпископи-гості

У цих днях були в Римі ще два єпископи, латинського обряду, з Югославії, 80-літній віком, але бадьорий духом архиєпископ Белграду Кир Йосиф Уйчіч, який у 1952 р. хіротонізував Преосв. Гавриїла, і єпископ Сень-Рієки, Кир Віктор Буріч. Сень-Рієка це одна з кількох хорватських дієцезій, де задержано ще з часів святих Кирила й Методія відправу латинської Служби Божої у слов'янській мові. Обидва Владики, щирі приятелі українців, були приявні в часі свячень і архиєрейської Служби Божої свого спів-архиєрея Кир Гавриїла Букатка.

На свяченнях були також два урядовці з Конгреґації Східньої Церкви та багато священиків і студентів, зокрема еспанців, із різних Колеґій і монаших чинів. Краса й торжественність східньої Літургії, при неперевершеній красі голосу й музичній здібності нашого Архиєрея, збуджували загальне захоплення.

Мати еспанка

На це торжество прибули з Еспанії мати, батько й парох новосвяченого о. Ф. Ечаве. — У Римі, в центрі християнства, в цей мент довкола молодого новоєрея зустрінулися два народи з двох протилежних кінців Европи. У вузьких рямцях семінарії практично здійснювалася велика ідея вселенської, понаднаціональної Церкви. Ця ідея блистіла в зворушливих до сліз очах старенької матері, коли слухала, як її син співав Божественну Літургію незрозумілою їй мовою, в незнаному їй дотепер обряді.

Маніфестація вселенськости

Цю єдність заманіфестовано також на святочному прийнятті. Чотирьох приявних Владик: двох архиєпископів, ВПреосв. Кир Івана Бучка і ВПреосв. Кир Йосипа Уйчіча та двох єпископів, Преосв. Кир Гавриїла Букатка і Преосв. Кир Віктора Буріча, як також інших приявних, привітав по-італійськи Ректор Колеґії о. д-р Іриней Назарко ЧСВВ. Відповіддю на це було щиро-батьківське слово ВПреосв. Кир Й. Уйчіча (в латинській мові), повне духа справжньої вселенської єдности й любови. Вкінці щирі зворушливі слова дорогого Владики Кир Гавриїла (по-українськи та по-хорватськи — до хорватських єпископів), виказали на подробицях життя, як здійснюється взаємна єдність у Югославії, не так словами, як більше ділами.

Під цим враженням лишається нам тільки старатися всіма силами, щоб цей дух єдности, який так гарно проявляється на одному терені, проникнув на ділі все життя Христової Церкви, зокрема її української частини, сьогодні так прикро розділеної. Віримо, що при теперішньому релігійному ренесансі і взаємному зближенні людства скоро все християнство, вдержуючи незмінно національне й обрядове зрізничкування, стане одне у вірі й любові, одне в Христі. — Можливо, що найближчий Вселенський Собор буде вуґольним каменем цеї нової вселенськости. р-к

НАД СВІЖОЮ МОГИЛОЮ

Зольбад Галь, Австрія

Серед альпейських гір у Тиролі, в Зольбад Галь б. Інсбруку, зложено в свіжу могилу тлінні останки довголітнього пароха церкви св. Варвари в Відні, прелата та Генерального Вікарія для українців-католиків Австрії, о. **д-ра Мирона Горникевича.**

Покійний о. д-р Мирон Горникевич походив із давнього священичого роду. Народився 30 серпня 1886 р. в Роздолі, повіту Жидачів, як син о. Теофіля Горникевича та Наталії з дому Долинських. У родині о. Теофіля Горникевича, що по сотрудництві в Роздолі став парохом у Гошеві, було п'ять доньок і двох синів, обидва священики: покійний о. Мирон і о. Теофіл Горникевич, відомий катехит у Львові, а згодом теж катехит у Відні.

Покійний закінчив гімназію в Стрию й зачав студіювати св. богословію у Львові. Другий рік теології студіює вже в Інсбруці, у відомім богословськім центрі "Канізіянум", і там закінчує богословські студії, які завершує докторатом на віденському університеті, а 12 лютня 1912 р. приймає св. Тайну священства, якої уділив йому Митрополит Андрій Шептицький ЧСВВ у Львові.

Рік пізніше — 1913 — бачимо його у Львові, де одержав перше своє священиче призначення, сотрудника при катедрі св. Юра. Тут м. і., на доручення Митрополита Андрія редаґує католицький тижневик "Обнова", що 1908 р. став появлятися у Львові.

У 1914 р. вибухає перша світова війна. Москалі займають Львів, арештують і вивозять Митрополита. Вкоротці — весною 1915 року — вивозять теж о. д-ра Мирона Горникевича. Довгу дорогу на заслання в Сибірі поза Уралом, до Мінусинська, відбув о. Мирон разом із тодішнім ректором духовної семінарії у Львові, пізнішим єпископом Луцьким, о. д-ром Йосифом Боцяном.

Революція в Росії 1917 р. дала змогу о. Миронові вернутися разом з іншими до Львова, де він займав своє давнє місце катедрального сотрудника. Тут остається до свого другого священичого призначення, а саме коли дня 1. V. 1923 р. дістав іменування на пароха церкви св. Великомучениці Варвари у Відні.

Рік 1923 — це був рік ювілейних, тристалітніх святкувань мученичої смерти св. священомуч. Йосафата ЧСВВ, мощі якого знаходилися в церкві св. Варвари. Новий парох приготовив великі ювілейні торжества у Відні, під час яких перенесено мощі св. Йосафата на короткий час до віденської катедри св. Стефана, де відправлено архиєрейську Службу Божу в нашому обряді.

Тими торжествами започатковано серед австрійських католиків унійний рух, що його згодом [illegible] вели "Леогезельшафт" і Т-во св. священомуч. Йосафата, до якого належали Кард. Теодор Інніцер і прем'єр міністрів Австрії о. д-р І. Зайпель.

На терені парохії Покійний відновив Братство св. вмч. Варвари, а як противагу прокомуністичній організації серед українців Відня оснував робітниче Т-во "Родина". При допомозі цих обох організацій, як також і при помочі свідомих українців Відня відновлено 1928 р. церкву св. Варвари та частинно уладжено каплицю св. священомуч. Йосафата.

Початки душпастирської діяльности у Відні були для Покійного дуже важкі. Брак повного матеріяльного забезпечення (тоді парохія св. Варвари належала юридично до Митрополії у Львові), а головно великі впливи комуністів на українське робітництво у Відні спричиняли величезні труднощі для пароха св. Варвари, що мусів неодно витерпіти від своїх збаламучених комуністами людей.

Під час великого голоду в Україні о. Мирон, як парох св. Варвари організує величезну маніфестацію у Відні з протестом проти нищення українського народу на рідних землях. У тій маніфестації взяли участь представники різних віровизнань у Відні. Не зважаючи на те, Покійний остався у Відні в 1945 р., коли Відень заняли большевики

Бл. п. о. прел. М. Горникевич у труні

та перебував там аж до осени 1946 р., себто півтора року жив він ще під советською окупацією. Щойно в 1946 р., коли мали його ув'язнити, про що він якось довідався, виїхав до західньої Австрії та жив зразу у Рід, б. Лінцу, а відтак у Зольбад Галю. До Відня вернувся о. д-р Горникевич по відході советських військ з Австрії. Та здоров'я не дописувало йому. Він це сам бачив і тому, коли архиєпископ Відня, якому підлягає парохія св. Варвари, рішився передати її Василіянському Чинові, Покійний о. Прелат привітав це рішення, як сповнення свого давнього бажання, бо він іще від 1944 р. частіше говорив, що бажає передати парохію св. Варвари Отцям Василіянам.

Навіть кілька разів просив мене (я був тоді сотрудником при церкві св. Варвари), щоб я остався у Відні та згодом перебрав для Чину парохію. Те саме бажання повторював він о. д-рові С. Саболові ЧСВВ, якого стрінув був у західній Австрії.

Коли ж остаточно найвища церковна влада у 1957 р. передала парохію св. Варвари Отцям Василіянам, о. д-р Мирон Горникевич виїхав до Зольбад Галю в Тиролі, де його дочка, доктор медицини, веде лікарську канцелярію. І там дня 22 квітня ц. р. закінчив своє важке та трудолюбне життя.

Давати оцінку життя та діяльности Покійного Отця Прелата Горникевича ще за скоро. Воно вимагає глибших студій. Сьогодні можемо тільки підкреслити одну-другу рису його многогранної особовости.

Покійний відзначався першорядно широким знанням, головно східнього церковного життя. І він сам був за своєю духовою структурою "людиною Сходу", що вже сам зовнішній вид Покійного підкреслював: патріярхальна борода та ряса з широкими рукавами, яку залюбки носив.

Це належно оцінювали в ньому чужі, серед яких мав численні знайомства. Надзвичайно прихильно відносився до Покійного Кардинал Т. Інніцер, що назначив його Генеральним Вікарієм для українців-католиків Австрії. Ще раніше призначено о. Мирона віце-президентом подружнього суду віденської архидієцезії. Пізніше Апостольський Престіл іменував його папським прелатом.

Маючи широкі знайомства у державних і церковних властях у Відні, о. Прелат часто використовував це для помочі нашим людям. Він був направду людиною доброго серця та учинний для ближніх. Численні інтервенції Покійного помогли неодному українцеві у його скрутному положенні. Коли під час останньої війни тисячі українців опинилися в Відні, а в тому багато духовних із родинами, то за впливами о. прелата Горникевича видав Кардинал Т. Інніцер окреме письмо до австрійського духовенства, щоб допомагати та принимати до парохіяльних домів наших духовних.

Для себе Покійний був дуже мало вимагаючий і всі труднощі та страждання переносив із гідною наслідування терпеливістю.

І тому похорон Покійного о. д-ра М. Горникевича в суботу 25 квітня випав дуже величаво. В похороні взяли участь: Всесв. о. д-р М. Марусин із Риму, як делегат Архиєпископа Кир Івана, Всесв. о. прелат П. Голинський, Генер. Вікарій Мюнхену, о. д-р Штробель, делегат подружнього суду віденської архидієцезії, о. проф. М. Лаба з Відня, о. Д. Ковалюк із Граццу, о. І. Дашковський із Зальцбургу, о. В. Гавліч ЧСВВ, парох св. Варвари, та брат Покійного, о. проф. Т. Горникевич. Крім цього було більше число латинських священиків, монахів і монахинь із Зольбад Галю.

Промовляли: о. П. Голинський, о. д-р Штробель, о. канцлер М. Марусин, о. В. Гавліч ЧСВВ та о. І. Дашковський, підкреслюючи неперсічину постать Покійного та належно його прощаючи.

У своєму кінцевому слові брат Покійного, о. проф. Т. Горникевич, складаючи всім подяку за участь у похороні, підкреслив спеціально прихильне та просто батьківське відношення пок. о. прелата д-ра М. Горникевича до свого наслідника в парохії св. Варвари у Відні.

о. В. Гавліч ЧСВВ

ВАСИЛЬ КОСТИШИН

Скаро, Альберта

6 квітня 1959 р. упокоївся в Бозі бл. пам'яти Василь Костишин, проживши 84 роки. Походив із села Дзвинич, пов. Чорт-

ків, Західня Україна. Коли приїхав до Канади, осів на постійне в околицях Скаро, Альберта, і там був одним із перших основників парохії Воздвиження Ч. Хреста. Також був одним із старших братів при церкві та послугував біля престолу ще пок. оо. Дидикові та Кримановському.

Полишив у смутку п'ять синів та три доньки: Стефана, Петра, Івана, Павла й Василя, дві доньки Анастасію та сестру Євдокію.

Похорон відбувся у Скаро. Його відправили Всч. о. П. Іваницець місцевий парох та Впр. о. В. Бараник ЧСВВ з Мондеру.

При обіді в народньому домі у Скаро Всч. о. П. Іванець отворив збірку на католицьку пресу, що принесла на "Світло" $5.00, а відтак п. Євдокія Кульба з Мондеру додала від себе $10.00.

Покійному Василеві Вічна Пам'ять.

ПОДЯКА

Родина покійного Василя дякує всім учасникам похорону за співчуття, а Всч. о. парохові П. Іванцеві за відправу похоронів і Впр. о. І. В. Бараникові за пращальне слово та поміч у похоронах.

Євдокія Кульба з родиною

ІВАН АДАМИК

Монтреаль, Кве.

Дня 20 березня ц. р., по довшій недузі, упокоївся в Бозі, заосмотрений Найсв. Тайнами бл. пам. Іван Адамик. Прожив 68 літ. Похорон відбувся 23 березня. — Панахиду й молебен правили о. парох Н. Сірий і о. В. Вербіцький.

Покійний Іван Адамик приїхав до Канади молодим хлопцем у 1910 р., з села Оньківець, пов. Борщів у Галичині. У Канаді з початку жив у Мавнтен Ровд Манітоба, де по кількох роках одружився з Анною з дому Ребко й обоє жили там до 1925 року. Тоді виїхав з родиною до Східньої Канади і настало замешкав у Монтреалі, де належав зі своєю родиною до парохії Св. Духа та відзначався гибокою релігійністю і ціле своє життя був ревним християнином

Покійний оставив в тяжкому смутку дружину Анну, двох синів, Дмитра і Леона, та дочку Зиновію.

На похорон прибуло багато рідні і приятелів із подальших сторін із Ст. Кетеринс, Онт., і Гримсбі, Онт., а також родина пані Анни Адамик аж із Мавнтен Ровд. Ман,

По похороні відбулося поминальне пригяття для родини, приятелів й парохіян. Під час перекуски о. Н. Сірий сказав кілька слів про ті сумні хвилі в життю родини й висказав співчуття від усіх приязних для жінки і дітей. Також заохотив до збірки на пресовий фонд наших українських часописів. Збіркою занялся п. Стефан Дідич, яка принесла $32.00. Ті гроші призначено на пресовий фонд трьох наших українських католицьких часописів.

Щиру подяку складаємо всім жертводавцям. Покійного Івана нехай Господь нагородить вічним щастям у Своєму Небеснім Царстві. Вічна Йому пам'ять!

ЮВІЛЕЇ

ДВАДЦЯТЬП'ЯТЬЛІТТЯ ПОДРУЖНЬОГО ЖИТТЯ

Форт Ірі, Онт.

Ще в листопаді минулого року п-во Фициків з Форт Ірі обходили срібний ювілей свого подружнього життя. З тієї нагоди о. декан д-р Е. Липський відслужив дня 22 листопада м. р. у їх намінренні св. Літургію в церкві св. о. Миколая в Торонті, а вечором у домі п-ва Фициків відбулася гарна родинна й приятельська гостина. Прибуло багато рідні, приятелів, односельчан поважаних Ювілятів із різних ближчих і дальших околиць, навіть з Америки. Погода, як на пізну осінь, дописала дуже гарно.

Святочну гостину започаткував п. П. Сендей головний про-

мотор цеї несподіванки, складаючи побажання від себе й усіх приязних. Під час гостини наспіли привітальні телеграми від приятелів із Нью-Йорку, Торонта й Едмонтону. Також п. Сендей вручив при тій нагоді Ювілятам гарні дарунки. До глибини зворушені такими виявами пошани й прихильности п-во Фициків дякували всім гостям за ласкаву пам'ять про їх торжество.

Ніч пробули гості в модерному Транс Канада Мотелі, якого власниками є п-во Фициків. Другого дня під час обіду, на взлик п. П. Сендея гості зложили 50.00 дол. на пахунок для сиротня, що працює в копальні вугілля на Воркуті. Також при тій нагоді п-во Фициків зложили від себе 10.00 дол. на прес-фонд "Світла". Усім жертводавцям щире українське "спасибі", а п-ву Фицикам дай Боже обходити свій золотий ювілей уже у вільній Україні.

ВЕСІЛЛЯ

АННА Й МИХАЙЛО ВРОДА

Брудергайм, Алта

5 травня ц. р. в катедральній церкві св. Йосафата в Едмонтоні відбулося вінчання Анни й Михайла Бродів, якого уділив о. П. Іванець.

По вінчанні приятелі й сусіди приготовили молодятам милу несподіванку, бо хоч "молода", будучи вдовою, не планувала гучного весілля, то добрі приятелі приготовили для них гарну весільну забаву, повне традиційне весілля. Під час гостини зложили молодятам щирі побажання п. Н. Петрик, швагро молодої, та п. І. Войтас, добрий сусід і приятель, який підкреслив великі заслуги молодого, та його працю при парохії "Ярослав", біля Брудергайму. При тій нагоді переведено збірку на пресфонд Світла", якою занявся п. С. Гурба, зложили 12.90 дол.

Обоє молодята сердечно дякували родині й приятелям за таку велику несподіванку та за випанування їхнього щасливого дня.

Н. П.

ЧИТАЙТЕ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ПОШИРЮЙТЕ!

"СВІТЛО"!

"MAK" — FLORIST
342 Bathurst St., Toronto, Ont.
- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!
Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

Модерне українське Артистичне Студіо
Steven Photo Studio
виконує по мистецьки всі фотографічні роботи
Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

ЛЕСЛІ ФРОСТ – ПРЕМ'ЄР ОНТАРІЯ

Торонто (Спеціальне) — У зростаючій гарячці надходячих онтарійських виборів, одна особистість виросчить понад супротивними політичними партіями — навіть майже понад самою політикою.

Це Леслі Мискембел Фрост, Q.C., LL.D., D.C.L., Прем'єр Онтарія за останніх 10 років, за декаду, що стала свідком найбільш динамічного росту та добробуту в усій історії цієї провінції.

День-у-день, Леслі Фрост крокує між великими подіями, подає вказівки, надає розгін, старається про співпрацю інших урядів, творить з Онтаріо краще для життя місце.

І все ж, Леслі Фрост залишається людиною з народу, і його особиста популярність в усьому Онтаріо це не припадок. Вона відзеркалює його лагідний характер, цілу побудову цієї людини.

У нього гаряче і щире зацікавлення добробутом одиниці. Проблеми, що дрібні з точки зору широкого, провінційного охоплення, в очах одиниці поважні..., це простий, підставовий чинник, що його Прем'єр постійно свідомий.

Леслі Фростові не бракує зв'язків з великими, визначними, могутніми. Одначе він остався лагідною, ласкавою та сердечною людиною, приязною та радою допомогти — справжньою людиною народу, що проводить, як сам залюбки висловлюється, "Партією Народу".

ПРАВА ЛЮДИНИ.

У недавній промові на телевізії, Прем'єр Фрост сказав, "...мусимо присвятитися збалянсованому плянові людського повищення, покращання людських стосунків у праці і в громадських справах... щоб уласти гарних нових канадців, що прибувають до наших берегів, у русло нашого життя і поступу".

Солідний доказ цих цілей можна побачити в законних актах для виключення расової й трудової дискримінації. Широкі принципи рівности — без огляду на расу, національність, релігію чи стать — дається всім чоловікам та жінкам нашої провінції.

СУСПІЛЬНА ОПІКА.

За посередництвом Міністерства Суспільної Опіки щорічно витрачається більше 60 мільйонів доларів на допомогу та піддержку тих, хто — часово чи постійно — не можуть себе вдержати, або потребують до деякого степеня державної допомоги.

Услугу Суспільної Опіки поширено так, що вона покриває кожного громадянина провінції без огляду на його чи її протяг замешкання.

ШПИТАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

Сьогодні громадяни Онтаріо користають із одного з найбільш обіймаючих планів Шпитального Забезпечення в світі. Більше п'ять і пів мільйона людей, 95% населення Онтаріо, забезпечені щодо госпіталізації.

Це лише кілька з поступів Онтаріо, що вказують на турботу й зацікавлення Леслі Фроста кожним му житті зацікавлення Прем'єра відзеркалюють індивідуальним громадяником. Теж і в приватного зрозуміння діяльности та проблем пересічного громадянина.

Леслі Фрост втримує постійне приз'язання до Орілії, свого місця народження, де його батько був провідним та поважаним громадянином. Він непохитно льояльний супроти Линдсей, де він довгий час проживав. Він там осів на військовій службі в першій Світовій Війні, а поранення, що він їх у війні зазнав, ще й сьогодні йому долучають.

Його улюблені розваги невишукані — трохи полювання та ловлі риби, детальне дослідження історії Онтаріо — товариство з друзями та сусідами, що добре його знають. Вартує замітити, що в нього глибоке знання Американської Громадянської Війни.

Його амбіція — дати з себе все найкраще в публичній службі. Він змагається за велике Онтаріо, за міцну і щасливу Канаду.

Від коли він обняв уряд Прем'єра у 1949 р., нарід Онтаріо висловив Леслі Фростові два рази своє довір'я та дав йому свій мандат. Хроніка його урядування багата на великі успіхи. Його передбачливість, здібність та енергія — десятки проектів, що їх він завершив — здобули йому постійне місце в історії його рідної провінції та в серцях мешканців Онтаріо.

СВІТЛО THE LIGHT Ukrainian Catholic MAGAZINE

12 Promises Of Sacred Heart

Following is the list of Promises of Our Lord to St. Margaret Mary for Souls Devoted to His Sacred Heart, as published by the Apostleship of Prayer with the *imprimatur* of the late Cardinal Patrick Hayes:

1. I will give them all the graces necessary in their state of life. 2. I will establish peace in their houses. 3. I will comfort them in all their afflictions 4. I will be their secure refuge during life, and above all in death.

5. I will bestow a large blessing upon all their undertakings. 6. Sinners shall find in My Heart the source and the infinite ocean of mercy. 7. Tepid souls shall grow fervent. 8. Fervent souls shall quickly mount to high perfection.

9. I will bless every place where a picture of My Heart shall be set up and honored. 10. I will give to priests the gift of touching the most hardened hearts. 11. Those who shall promote this devotion shall have their names written in My Heart, never to be blotted out.

12. I promise thee in the excessive mercy of My Heart that My all-powerful love will grant to all those who communicate on the First Friday in nine consecutive months the grace of final penitence; they shall not die in My disgrace or without receiving the sacraments; My Divine Heart shall be their safe refuge in this last moment.

— All the promises can be examined by Scripture texts. It is interesting to note the biblical foundation for the Twelth Promise.

The Twelfth Promise, of the Nine First Fridays, with its offer of the grace of final penitence, of not dying without the sacraments, and of having the Divine Heart as our final refuge, is backed by the many Scriptural passages of mercy for repentant sinners, and particularly by the emphasis on love. "A heart contrite and humbled, God, you will not spurn" (Psalm L, 19-. "Wherefore I say to thee, her sins, many as they are, shall be forgiven her. because she has loved much" (Luke VII, 47. "Confess, therefore, your sins to one another, and pray for one another, that you may be saved" (James V, 16. "I am the bread of life... This is the bread that comes down from heaven, so that if any one eat of it he will not die. I am the living bread that has come down from heaven. If any one eat of this bread he shall live forever; and the bread that I will give is My flesh for the life of the world... Unless you eat the flesh of the Son of Man, and drink His blood, you shall not have life in you. He who eats My flesh and drinks My blood has life everlasting, and I will raise Him up on the last day. For My flesh is food indeed, and My blood is drink indeed. He who eats My flesh, and

drinks My blood, abides in Me and I in him... He who eats this bread shall live forever" (John VI, 49-59.

Just as in John VI, so in the promises to St. Margaret Mary, Jesus expects, of course, that our reception of Communion will be worthy, for we must be in the state of grace and receive with faith to benefit by the Sacrament. Remembering this, and that all grace necessarily comes through Christ's merits, I can see no reason for not accepting all the Twelve Promises literally. The devotion to the Sacred Heart is the summation in love of all the Christian law.

In our interpretation of the 12 Promises, we must remember that nobody, apart from a special revelation, can be certain with the certitude of faith that he is justified. (The Council of Trent warned against any person's judging himself, even if he have nothing on his conscience, since judgement is God's, who will bring to light the things hidden in darkness.) Nine First Friday Communions cannot save us if we reject living up to our religion. They do assure us of the needed grace if we co-operate.

PIONEER SERIES:

The Memoirs of Father Sozont Dydyk OSBM.

by J. Skwarok, OSBM

How I Crossed the Saskatchewan River

Once, during my missionary ventures I was bold enough to make a risky crossing of the Saskatchewan River. I had gone out to the Rosthern area for Easter Services. When I had finished at Rosthern near Huckowsky's I got ready to go to Alvena to bless the Easter breads. During the night the frozen river had been unexpectedly broken up by the swelling waters, and now a mass of floating broken ice sheets were surging, grating, and grinding their way down the river. I could see the parishioners from Alvena waiting for me with their wagons on the other side of the river. To me it seemed impossible to reach the other side for the pounding ice carried trees and roots before it in sullen fury.

Suddenly a man came up to me. He had been a good logroller back in the Borschiw District of Western Ukraine. He was a daring man, and as he stepped up to me he said, "Father, do not be afraid! Follow me and I'll guarantee that I can guide you safely across the ice." "How?" I asked him. "Give me your grips! Now wherever I jump that is where you are to jump too." Today just the recollection of my experience of leaping from ice sheet to ice sheet after my nimble guide sends a chill down my spine, but I felt sorry for the poor people who had been waiting for me such a long time and who were impatient to have their Easter breads blessed.

My guide slung my grip over his back, took a rod in his hand and stepped out on to the moving ice. "Follow me step by step on this floe on which I am now standing!" I went after him. My pilot went ahead probing each piece of ice with his long stick, testing it for strength, thickness, and noted how each cracked plate of ice had been ravaged by the water. We advanced against the moving water. Sometimes it was necessary to jump over cracks two feet wide to reach the next floe. Was it very dangerous? Two men leaping from one sliver of ice to another, brittle ice already thinned out by the running water and ready to crumble at any time! Once a man slips there is no one who can save him, but my guide steered my course safely to the other side.

The people we found waiting for us across the river were amazed at the risks we had taken, but I quickly sat on a wagon and rode on because the colony was waiting for the 'vidprawa'. As for myself, I do not think I would ever dare to cross a river like that again.

Father Dydyk: The old church and the new

The above memoirs were related by Father Dydyk in Edmonton on September 10th and 11th, 1940. Father Sozont spent many years as parish priest for St. Josaphat's Church in Edmonton. He was reverenced and widely beloved by all his parishioners. He left Edmonton in September, 1943 for Glen Cove, L. I., New York where he died on December 19, 1950. The story of his departure is told vividly in a letter to the writer from one of Edmonton's parishioners. The letter is dated September 22, 1943: —

"— I did not tell you about the big farewell party we had for Reverend Father Dydyk when he was leaving us. Of course I knew and had kept secret the fact that Father Dydyk was to leave on Sunday, September 5th and prepared the necessary papers for him to go to Chicago. The people did not know that he was going as it was the desire of Rev. Fr. Dydyk not to let them know. On Sunday Father Dydyk sang the High Mass, and after Mass he told his parishioners that he was leaving them that afternoon. He started to cry and the people began to cry too. After they came out of the church they phoned to the monastery in Mundare in an attempt to change the arrangements while another six delegates rushed out to Mundare. These received permission to stay Fr. Dydyk's departure until Wednesday which would give the people an opportunity to bid him a respectful farewell. This was done on Tuesday when many people from the country were present as well as from the city. Anthony Hlynka, M. P., many doctors and lawyers were present. There were many speeches and much crying. The people will continue to pray for the completion of the new church (Cathedral), and it is hoped that Father Dydyk will say the first Mass in it when it is completed as his as always was the first work here. The people are happy with the new priest and are saying, 'All the Basilian Fathers are working only for God's glory.'"

NEXT: The memoirs of Wasyl Eleniak.

HETMAN IVAN MAZEPPA

VYHOVSKY AND MAZEPPA

This year is the anniversary of two notable events in Ukrainian history, that is, the 300th anniversary of the Battle of Konotop in 1659 and the 250th anniversary of the Battle of Poltava in 1709. The first battle took place under Hetman **Ivan Vyhovsky** (1657-1659) and the second under Hetman **Ivan Mazeppa** (1687-1709).

In the **Battle of Konotop** Hetman Ivan Vyhovsky annihilated the Muscovite army which had set out for the conquest of Ukraine. It was a brilliant victory for the young Ukrainian Cossack State which was the intended victim of an army 100,000 strong.

The **Battle of Poltava** in 1709 was a great defeat for Ukraine. Charles XII of Sweden at the head of his Swedish forces and Hetman Ivan Mazeppa and his Ukrainian Cossack Army met a disastrous end at Poltava at the hands of the Muscovite army under Tsar Peter I. The conquered Hetman Mazeppa was forced to flee from the Ukraine and he died that same year in exile. Peter I instructed the Ukrainian Orthodox Church to excommunicate Ivan Mazeppa, not only as a political foe of Moscow but also as a 'heretic' and a 'Judah'. And this was the punishment meted out to Ivan Mazeppa in the Ukraine because he desired to free Ukraine from the Russian yoke.

Ivan Vyhovsky and Ivan Mazeppa shall always be recorded in Ukrainian history as campaigners for the freedom and political independendence of the Ukrainian nation. The name of Mazeppa is also synonymous with what is called the 'Mazeppian movement'. This refers to the ideal of a Ukraine completely independent of Moscow in its state, political, national, cultural, and even religious affairs. It is no wonder then that the Muscovites hated Mazeppa thoroughly and have berated his memory to this day. If any Ukrainian does not revere the great Mazeppa it is because of culpable ignorance which desires to see the Ukrainian nation subject to the Russian tyrant.

UKRAINIAN LANGUAGE IN THREE MORE UNIVERSITIES

The Ukrainian language will be offered at the University of Alberta as a credit course according to a recent announcement by that university. In addition students and teachers will be able to take advantage of Ukrainian courses offered at the Summer Session offered there in 1959.

Wayne University of Detroit is now offering Ukrainian language courses with the same credits as for any other language course.

The University of Pensylvania is now offering courses in Ukrainian Literature under Dr. Vassyl Yashchun associate professor of Slavic languages.

In Ontario Dr. W. J. Dunlop, Minister of Education was approached on the matter of the Ukrainian language in Ontario Schools when attending a recent Ethnic Press banquet. He replied that he would be ready to consider the question when it was formally brought before him.

NEWS BRIEFS

The latest Quarterly Immigration Bulletin, March 1959, from the Statistics Section of the Department of Citizenship and Immigration, Ottawa, offers the following information on the immigration of Ukrainians to Canada.

During the first quarter of 1959 there were 32 Ukrainians admitted to Canada compared with 50 during the first quarter of 1958. In comparison there were 5,879 Italian immigrants for the first quarter of 1959 and 5,100 for the first quarter in 1958. Immigrants from Britain for the 1958 first quarter were 5,387 and 2,431 for the first quarter in 1959.

* * *

Danny Thomas of the Danny Thomas Show is a Lebanese Greek Catholic. On May 30 he did a benefit performance for the American Lebanese Syrian Associated Charities in Buffalo, N. Y.

EVILS OF ALCOHOL

Alcohol can cause great physical damage or impairment. From sixteen to twenty ounces of alcohol, fully absorbed, can kill a man of average size, and lesser quantities can be seriously harmful. What many fail to realize is that alcohol is an irritant, a habit-forming depressant narcotic (or anesthetic) drug. Contrary to the common belief, it is not a stimulant. Its apparent stimulating effects are due to its suppression of inhibitions. Dr. Emil Kraepelin of Stuttgart says: "The effects of alcohol are due chiefly, if not solely, to its toxic action upon the brain and spinal cord and the central nervous system of man. Alcohol is a narcotic, as are ether and chloroform, acting on the brain and other parts of the central nervous system."

The physical damage of alcohol is outdone by the evil psychological damage. Drunkenness, according to the great physiatrists, is a temporary psychosis, and this bears out what Seneca said thousands of years ago: "Drunkenness is nothing but an insanity purposely assumed."

Recent tests point up the fact that alcohol lessens reasoning power. Two ounces of whiskey was found to impair judgement over twenty per cent. Half a pint decreased reasonisg power by sixty-seven per cent.

And what does Holy Scripture say on the matter? Here are some quotations from the Holy Bible:

"Woe to you that rise up early in the morning to follow drunkenness, and to drink till the evening, to be inflamed with wine." (Isai. 5/11).

"A drunken woman is a great wrath: and her reproach and shame shall not be hid." (Eccu. 26/11.)

"Fornication and wine and drunkenness take away the understanding." (Osee 4/11.)

"... for wine hath destroyed very many." (Eccu. 31/30.)

"Neither fornicators nor idolaters nor adulterers nor drunkards shall possess the Kingdom of God." (I Cor. 6/9, 10.)

MAJOR WRECKERS OF MARRIAGES

And what can alcoholism do to marriage. Hear the words of Superior Court Judge John A. Sbarbavor of Chicago:

"Seventy-eight percent of the divorce cases I have heard resulted from alcoholism."

Another judge, Judge Elmer J. Schnackenberg, Chicago Circuit Court, stated recently that "the failure of marriage is the major cause of divorce, and liquor the underlying cause in over fifty per cent of marriage failures."

The mere fact that liquor has been such a wrecker of happisess in marriage for so many other couples ought to point up its awful consequences, thus moving the wise married man or woman to abstain completely. Whatever you do, don't kid yourself along with the belief that "to drink in moderation" is perfectly safe.

"What is moderation in drinking?" asks Dr. Richardson. "I have asked that question of many people. A few cocktails, a few whiskey-and-sodas, a half pint of wine (the devil in solution)? I find that six ounces of whiskey taken in moderation does this to a man — it makes his heart beat eigteen thousand times a day beyond what it ought to do, and it makes that unfortunate heart raise what would be equivalent to nineteen extra tons weight one foot from the earth. **The worst part of moderate drinking is its indefinability."**

HELPFUL HINTS

Here are a few hints that may help:

The wise husband and wife will not drink liquor at all.

If you must drink, do it at home.

Women ought never to drink at a bar.

Know your saturation point and stop well before you reach it.

Never drink if you feel you need it.

Never drink alone.

Never nag an alcoholic.

Encourage such a person to approach the sacraments frequently.

Have such a one join Alcoholics Anonymous.

Heavy drinkers will find it easier to stop altogether than to attempt to moderate their drinking. Samuel Johnson remarked once: "I can abstain but I cannot drink moderately."

Above all, avoid persons and places associated with drinking once you have resolved to quit.

CATHOLIC APOSTOLICITY

Consider the treasure that is yours as a Catholic. You possess all the truth, because you possess Christ, who said He was the truth. You have the almost unbelievable gift of sanctifying grace, which makes you a child of God and an heir of heaven, and a brother of Jesus Christ. That grace which came to you in Baptism, and is renewed in the Sacrament of Penance, gives you the right to share in all the other Sacraments. You have Our Lord's own Blessed Mother for your Mother. You have the privilege which even the saints in heaven no longer have, and the angels never did have, of receiving Christ into your own body in Holy Communion. And these are only some of the elements that go to make up the precious treasure that is yours as a Catholic.

Do you think now that this great treasure is given to you just for your own private use and enjoyment? Perhaps, like many Catholics, you have never thought of it just that way. By comparison, what would you say of a fabulously rich man who never shared even one penny of his riches with anyone else, not even his nearest relative, nor with the pitifully poor with whom he came in contact every day? Would you not blame him, call him selfish and a miser? And yet, if he did so, he might defend himself and say that what he had he had earned and would use as he pleased.

But consider yourself, and the limitless treasure of your Faith, and all that it brings you. What are you doing to share this treasure with others? What are you doing for the pitifully poor ones who do not know Christ, or know Him only as a curse word? What are you doing for such of these poor ones with whom you come in contact every day?

When you contrast the riches of the Catholic with the poverty of the pagan, does it not become evident at once that the Catholic, to be a good Catholic, must also be an apostle? Does it not become evident that unless the Catholic is also an apostle, he is not worth the leather he wears off one shoe in taking three steps?

Another fact points out the need of apostles among the laity in modern America. There is, according to the latest estimate, one priest for every seven hundred Catholics in the United States. Taking the population as a whole, each priest, if all the people were equally allotted to them, would have some 3,200 souls in his charge. The impossibility of the task becomes immediately apparent. The priests need help. They cannot do the job alone. There are hundreds of people whom you will meet and deal with whom he will never see. What effect for good, and for Christ, and for eternity will you have on them? Remembering your tremendous riches, and the poverty of these people (even though they do not realize it), will you share your wealth with them? Many that the priest cannot reach can be reached by you.

To Our Brother Catholics

by J. Skwarok, O. S. B. M.

In spite of often heroic efforts of the Ukrainian priests our children are being lost to us in the Latin rite Catholic schools. They cannot be met in one class by the visiting Ukrainian priest as easily as the Latin rite pastor because the Ukrainian children are a minority and spread over eight or nine grades in the elementary schools or over the three or four grades of the high school. To form a sizable class he must draw them from numbers of classrooms, often from grade one to nine. When these have been gathered in the gymnasium, library, lunchroom, or wherever the school's facilities will permit he has to do what he can for a very incongruous group. As the Ukrainian children file out of the classrooms by two's and three's they necessarily feel that somehow they are different from the rest. In many of these children there is an adverse tendency to develop an inferioty complex in regard to their own rite and look upon the Latin rite with its greater number of schools, churches, and institutions as something superior. Slowly they begin to forget the transcendent beauty of their own rite, its oriental color and majesty, and its beautiful slav liturgical-choirs. Circumstances may lead such a Ukrainian Catholic to a community where there is no Ukrainian church and of necessity he must attend the Latin rite churches regularly. For many this is the final note, and these are lost to the Ukrainian rite forever. When these children eventually become parents themselves they frequently take their newborn to the Latin priest for baptism, and many do not hesitate to perform the baptism even though there is a Ukrainian priest in the district. Such parents mistakenly think that the Latin rite baptism will change the rite of the child, but this is not so for baptism does not change the traditional rite of the child. In recent years the Holy See has attempted to stem the tide of absorption of Ukrainians by the Latin rite by declaring that the marriage of a male Ukrainian Catholic before a Latin priest is invalid unless authorized by the Apostolic Delegate.

John XXIII has called for unity of the dissident Eastern churches with the Church of Rome. Our Blessed Mother promised the conversion of Russia at Fatima in 1917 if we prayed. The recent apparitions on the gables of the church in 1879 in the village of Knock in Ireland revealed St. John the Apostle vested in the robes of a bishop — but in the robes and mitre and carrying the staff of the Ukrainian bishops. The popes have called for the preservation of the Ukrainian rite for in this rite do they see hopes for the conversion of the East and especially Russia with its 250,000,000 Orthodox Christians who have a rite and liturgy similar to the Ukrainian rite. In spite of hundreds of years of fidelity to the Holy See, and in spite of the modern day martyrdom of hundreds of Ukrainian Catholic priests and bishops who died for their Catholic faith in the manner of the great Ukrainian Apostle of Unity, St. Josaphat, — the Ukrainians still remain the 'suspect Catholics'. The Ukrainian children are losing the love of their rite in the Latin Catholic schools. And from whence will come the vocations to the priesthood and the sisterhood in the Ukrainian rite for that great Christian army which is to promote the conversion of the East. Very little remains to bring the Orthodox Church within the folds of the Catholic Church. They have the liturgy, the sacraments, and express belief in all the basic concepts and truths of the Catholic Church with the exception of a few details. Almost all that would be required of them would be the acceptance of the Holy Father as the Supreme Head of the Church on earth. It is this cutting off of themselves from the authority of the See of Rome which makes them schismatics. Once the East is in union with the Universal Church (God willing) the Eastern rite will be the largest in the world.

Much is said and written in the Catholic press about the handful of Catholic priests who have already been received into the Russian Catholic rite in preparation for the eventual conversion of Russia, but too little has been written or said about the large army of Ukrainian Catholic priests, sisters, and millions of faithful who can do it. Too little is known of these Ukrainian Catholics who are struggling for the preservation of their rite embraced as it is by an all encompassing larger rite around them. It is not for us to foresee the Providence of God or His Divine Will in regard to the role of the Ukrainian Catholics, but let not ignorance on the part of the Latin rite faithful culpable or inculpable be a factor in dissolving one of the greatest forces in the struggle for Christian Unity.

Watch for the

MEMOIRS OF WASYL ELENIAK,

the first Ukrainian in Canada —

next in the Light.

WILL BUY

Ukrainian books and stamp collections. Please write to:

A. MOCH
6 Churchill Ave.,
Toronto 3, Ontario, Canada

READ

THE LIGHT

FAITHFULLY!

MANY SPLENDORED THINGS

It is a matter of history that the Church was established in the world by Christ who is God. The records are clear and the Church simply has been there since the time of Christ, unchanging and the same. Another clue to the fact that God must have founded the Church is found in its singularity: the plain unvarnished fact that the Church is like nothing else in the world, like no other religion, like no other institution. Or take how the Church has survived persecution, and treachery and empires. The very faults of Catholics are proof that the Church they belong to must be divine.

But over and above these matters of history and thesis, it has always seemed to me that her hundreds of approaches to the soul, the way the Faith can get in to charm the heart, the appeal the silent speech of the Church, is all a reflection of God's care and guidance and wisdom.

We can't guess, I suppose, but how many souls are claimed forever for God because they first learned of Him in a class taught by a lady who was dressed as no other lady, in veils, with a starched linen around her face, and who was called "Sister". And just what is the influence of the clerical black, the cassock, and the fact that all priests are called "Father"? These are not small matters. This is the Faith reaching out to touch with indelible mark. And, none of this, we may guess, is ever cauiculated. The religious habit, the atmosphere of Catholicism just happened in the growth and development of the Faith, and now, behold, what are the eternal effects!

To take another example, how much sanctity is there in an incense burner, that thing of brass and fire and smoke and the unmistakable rattle of chains? It is almost hypnotic for altar boys. They are fascinated with it. Its swing and smell come to mean nearness to God and holy ceremony. Once to have handled the incense is to be, by that much, Catholic forever. There is a definite sacramental in the very temple of the chains, and while the new type now on the market has only one chain and is almost boyproof, I think I regret the new efficiency.

And candles. To have lighted candless, including the branches of seven, to have smudged them out with that long staff and inverted cornucopia, or now to have puffed them out with a blower, is to admit the Faith to the inner recesses of life. Candle-smoke gets into the eyes of the soul! The sight, the smell speak forever of the Faith.

Religion is absorbed not just in classrooms and in pulpits but also through processions, through white veils and flowers, through votive lights that flicker in the corners of the church before Our Lady and the Sacred Heart, through being spattered in the face with holy water as the priest marches up and down the middle aisle. You do not lose such impressions. They remain. They are the Faith getting in to fix itself in your soul. It is even Catholic living to duck your head and thump your chest at the, "I believe, o Lord, and confess"; to have to catch yourself lest you bow going into a seat at the movies; to observe the multicolored beams from the stained glass windows in summer; and to watch, almost as a contest, when the boy comes out and is too small to reach the high candles with his flame.

Now all of this is quite ordinary quite trivial compared with the Sacraments, Mass, morality and knowing, loving and serving God; and yet, don't you think that the sum total of all the furniture, the manner and method of the Faith add up to a tremendous and enduring influence? And all of it from the chant to the incense arose out of the slow growth of the Church through the centuries, and was contrived long before we learned anything about psychological approach and the subconscious and the malleable nature of the human person.

Once you've lived the Catholic Faith, you may try to give it up for any of a dozen passionate reasons; you may convince yourself that it is all "medieval", that priests talk too much money, that you prefer to deal directly with God in the cathedral of the open air (like a golf course on Sunday morning) that you cannot be bound down in a free country with the dogmatic chains of Rome! Oh you can dream up some beauties of reasons why you no longer practice the Faith anymore . . . but down in the nooks and crannies of the heart there are things you cannot quite sweep out. Things like the smell of incense at Benediction, a shaft of light through colored window, the strange unearthly taste of Communion on your tongue when you were very small, and very sinless, and the feel of the golden paten cool and thin under your chin. The man who gives up the practice of the Faith may try to forget these things too . . . but he might as well try to forget his mother's face.

THE WORLD'S MINE

Today upon a bus, I saw a lovely maid with golden hair. I envied her — she seemed so gay — and wished I were as fair. When suddenly she arose to leave, I saw the cruel braces as she hobbled down the aisle; a victim of polio was she. But as she passed — a smile. Oh, God, forgive me when I whine. I have two straight feet. The world is mine!

And then I stopped to buy some sweets. The lad who sold them had such charm. I talked with him. He said to me: "It's nice to talk with folks like you. You see," he said, "I'm blind." Oh, God, forgive me when I whine. I have two eyes. The world is mine!

Then walking down the street, I saw a child with eyes of blue. He stood and watched the others play. It seemed he knew not what to do. I stopped a moment, then I said: "Why don't you join the others, dear?" He looked ahead without a word, and then I knew he could not hear. Oh, God, forgive me when I whine. I have two ears. The world is mine!

With feet to take me where I'd go, with eyes to see the sunset's glow, with ears to hear what I would know — oh, God, forgive me when I whine. I'm blessed indeed. The world is mine!

'GREAT SAYINGS'

Labor is not a mere commodity. On the contrary, the worker's human dignity in it must be recognized. It therefore cannot be bought and sold like a commodity. — Pius XI, Quadragesimo Anno (1931).

* * *

Praise your wife at least once a day, and, if you do not know the reason, she will know. — East Indian proverb.

TRICKS OF SATAN

People wish that they could forget the devil, and one of the ways some persons use to effect this is to make fun of those who worry about diabolical temptations. Yet it is a fact that, since the rebellious angels have been thrust into hell because of their proud refusal to serve God, they want to keep everybody else out of heaven if they can.

Our battle against sin is not all brought on by demons. It is often from our ows weakness of the flesh, and also rises because of our personal pride and folly. But temptation from evil spirits is common and we may be sure that Satan's master mind has often changed the course of history. He fell from heaven because of pride, and he has used this bait frequently in enticing men. The Reformation was born of the pride of its leaders, who, we may be sure, had the heresies of the new religion suggested to them by diabolical tempt-

Scarcely any of us, if given to regular examinations of conscience, cannot remember some time when the devil tried to use pride to wreck us. Pride was the cause of the fall of the angels; it was a chief excuse for the sin of our first parents; it was because of angry pride that the Jewish leaders wanted the humble but powerful Christ put out of the way.

Warning From Ancient Saint

St. Irenaeus, who lived 130-202, wrote a strong paragraph on the warfare that the devil constantly wages in order to entrap men and to lead them to the hell where he himself was cast because of his proud rebellion against God: "All that the devil — the apostate angel — can do is to seduce and to lead away men's minds and so make them transgress God's commands; thus little by little he blinds the hearts of those who would serve God, with the result that in time they come to forget the true God and to worship the devil as God. . . . More and more does he set himself against man through envy of his life, and because he wishes to ensnare him by his own apostate power."

Let us remember here the seven deadly sins — pride, covetousness, lust, anger, gluttony, envy, and sloth. These are sins from which many other evils flow. They are called capital sins because they are the chief reasons why men commit sin

Definition of Capital Sins

Pride is the inordinate seeking of one's own excellence. It is opposed to the virtue of humility. Covetousness is the inordinate seeking of temporal goods. Sometimes it seeks such goods unjustly, and then it is often a mortal sin. At other times it manifests itself by loving or desiring riches too much, and weans one away from the virtue of charity and also from honesty.

Lust is the inordinate seeking of pleasure of the flesh; its opposite is chastity. Anger is the inordinate seeking of revenge, or unreasonable opposition to a person or a thing. Gluttony is the inordinate desire for food or drink. It is opposed to temperance. Envy is sadness over another's good fortune because it is deemed to be detracting from one's own excellence. It is opposed to charity.

Sloth is a distaste for spiritual things because to attain them requires much labor. It also is opposed to the virtue of charity.

Satan, we may be sure, often tempts people to the capital sins. Prayer and spiritual alertness will defeat him.

Penmans

WARRANTED ALL WOOL PENMANS KNIT-GOODS

ВИДЕРЖЛИВІ

Робочі Скарпетки

ЩО ТРИВКІШІ ЗА ВСІ ІНШІ

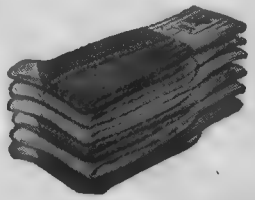

Щоби довше носити — вигідніше ходити — корисніше купити, жадайте РОБОЧІ СКАРПЕТКИ ПЕНМЕНС. Найдете стиль і грубість, що відповідатиме усякій роботі — і за дану ціну буде це найкорисніше купно.

ТЕЖ СПІДНЯ ТА ВЕРХНЯ БІЛИЗНА

СЛАВНІ ВІД 1868 Р. WS10-4

З листів до Редакції

Хочу повідомити, що всі гроші, які вислали мені на фонд допомоги нашим залишенцям в Австрії, я одержав. Дуже і дуже дякую. Тут подаю виказ тих осіб і висоти допомоги, що їх я розподілив з пожертв читачів "Світла" нашим залишенцям.

1. Відень:				
М. Моравецька		австр. шил.		100,00
Е. Шелепондяк (православ.)		—	—	150.00
Г. Довганюк (3 дітей)	—	—	—	100,00
Род. Трач (3 дітей)	—	—	—	100,00
М. Коренець	—	—	—	100,00
А. Матковська	—	—	—	100,00
2. Шпіталь Драу				
Л. Фелещук	—	—	—	100,00
М. Кулик	—	—	—	100.00
І. Ворона	—	—	—	100,00
В. Паук	—	—	—	100,00
Т. Миськів	—	—	—	50,00
М. Леськів	—	—	—	50,00
В. Крук	—	—	—	50,00
Д. Вітик	—	—	—	50,00
О. Кубарич	—	—	—	50,00
А. Стецюра	—	—	—	50,00
А. Квасишшин	—	—	—	50,00
М. Яким	—	—	—	50,00
3. Ебензее:				
К. Кудла	—	—	—	150,00
4. Клягенфурт:				
К. Дубик	—	—	—	100,00
5. Лохен:				
П. Кашпур	—	—	—	100,00
М. Папірник	—	—	—	100,00
О. Андрієва	—	—	—	100,00
К. і Д. Тершовчик (сироти)	—	—	—	150,00

6. До роздачі по таборах вислав о І. Дашкровському, душпастиреві у Зальцбург — 1.000,00.
7. До роздачі по таборах вислав о. Д. Ковалюкові, душпастиреві з осідком у Ґраці — 1.000,00.

Кожний із обдарованих підписує посвідчення. Люди дуже вдячні за поміч. Крім устних подяк я одержав листа від п. Василя Паука із Шпіталь Драу з дня 29. IV. 59, якого уривок дослівно наводжу: "...Так каждий обдарований грошевов допомогов, яко писанку на великодні свята, українці із Шпіталь і околиці, та старечих домів мені писали, щоб для Вас всеч. Отче Др. яко ініціяторови, як рівнож всім братам християнам українцям, щирим жертводавцям за морем сердечно подякувати за память про бідних хорих, стариків залишенців на призволяще в Австрії, щоб Господь Ісус Воскресший всім воскресив доброго здоровля, многія літа, сповнення всіх мрій на майбутність, дочекати всім українцям в скорім часі... свобідно заспівати радісну пісню, Христос Воскрес..."

Відень, Австрія, дня 15 травня 1959 р.

***

о Володимир Ґавліч ЧСВВ, парох

У залученні висилаю .... долярів на вирівнання довгу за передплату "Світла". Мені дуже приємно повідомити Вас, що "Світло" здобуває собі в Австралії все ширші і ширші кола читачів.

Я радію тим дуже. Відданий у Христі

о. д-р П. Дачишин, Кенсінґтон, Австралія

***

По прочитанні одного числа Вашого часопису "Світло" я рішився на передплату, бо Ваш місячник цікавий різноманітністю тематики, втриманий у католицькому українському дусі.

На мою думку здалось би попрацювати над статтями з ділянки суспільно-політичної і їх поміщувати; здорова і правильна розв'язка тих питань дуже на часі, бо поважна частина нашого суспільства є на дорозі релігійної байдужости і партійно-політичного розбиття.

Дякую за перше, надіслане число "Світла" та за книжку "Записки політв'язня". Подібно як автор тієї книжки і я був в'язнем польських тюрем включно з Картузькою Березою в 1939 р.

В міру можливости буду помагати у приєднуванні "Свічаду" передплатників.

Щасти Вам, Боже! **Роман Ярош, Філядельфія**

У ВІДПОВІДЬ: ЧОМУ НЕ ПИШЕТЕ ПРО ІСТОРІЮ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ — ПЕРА І. ВЛАСОВСЬКОГО?

Одному з читачів "Світла", який має в себе вже три томи "Нариси історії Української Православної Церкви" пера Івана Власовського та дивується, чому дотепер у "Світлі" не було ще ні рецензії ні згадки на цю велику об'ємом працю, — відповідаємо, що в "Світлі" буде рецензія на згадану працю. Тільки ждемо, щоб І. Власовський видав іще останній том, який охоплював би історію УАПЦ від 1917-го року до наших часів. Із виданням цього останнього (4-го) тому "Нарис" І. Власовського буде звоокруглений і тоді можна буде дати рецензію на цілість.

Не пересуджуючи наперед наукової вартости твору, треба завважити, що і між православними українцями той, рекламований як "епохальний" твір не викликав помітнішого відгуку. Пояснюється це може тим, що І. Власовський своєю минулою церковною роботою не в усіх православних українців на еміграції записаний ясними барвами. Відомі є напр. полеміки І. Власовського з теперішнім митрополитом УТПЦ І. Огієнком та різні виступи І. Власовського проти українських соборноправників. За тими, більш особистими мотивами, на невелике захоплення твором І. Власовського між православними українцями вплинула і його застаріла та мало наукова метода, застосована в творі. Автор використав тільки обмежену літературу і то здебільша московсько-малоросійську, а про найновішу ніби зовсім нічого не знає. Невідомі йому документи до історії Української Церкви з архівів Риму, Відня, Парижу та інших європейських міст, що в неодному вносять поправки в дотеперішні московські твори про історію "Югозападной Русі", а які, на жаль, І. Власовський деколи безкритично тільки перекладає на українську мову. І. Власовський написав великий твір, однак дуже неісторичний і мало історичного характеру. Його "Нарис історії Укр. Прав. Церкви" не є в першу чергу науковою історією, але радше публіцистикою на теми історичні, і полемічною обороною таких подій і проявів у минулому Православної Церкви, оборона яких могла бути добра на минулі століття, але в нашу добу являється вже перестарілою і заялозеною.

ВИСЛІД КОНТЕСТІВ

13 5 (437) ТРАВНЕВОГО ЧИСЛА

КОНТЕСТ ПРИЄДНУВАННЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Число приєднаних нових передплатників "Світла" в травні досить гарно зросло. Рекорд усіх побив дотепер п. **Тарас Ванчицький**, який приєднав нам знову 10 нових передплатників із самої тільки Філядельфії. За те дістає від нас нагороду $10.00 (готівкою або книжками). Другу нагороду дістає п. **І. Яворський** із Філядельфії, що приєднав 5 передплатників ($5.00 гот. або книжками). Чи не найдеться більше ідейних людей, які зуміли б таке зробити в інших місцях, де є великі скупчення українців? Зверніть увагу, для заохоти себе до такого діла, ще й на умовини конкурсу на 250 сторінці цього числа.

Досі одержало "Світло" 396 передплатників. Отже бракує нам іще 104 передплатників до пів тисячі нових.

НОВІ ПЕРЕДПЛАТИ:	
І. Сметанюк, Софія Ґавер, Ц. Мичка, Г. Градовська, І. Скрипчук, Б. Миндюк, усі з Торонта, Онт.; Д. Буманко, Ст. Катеринс, Онт., Д. Холодик, Вінніпеґ, Ман.; Н. Довгополий, Буенос Айрес, Аргентина; В. Івенчак, Бурі, Англія; Р. Сугий, Питсбурґ, ЗДА; О. Ярмак, Ютіка, ЗДА; М. Плекан, Рочдейл, Англія; А. Підлубна, П. Ніновський, В. Ніновський, Д. Муринка, М. Мальована, усі з Едмонтону, Алта; О. Бурачинська, С. Травка, С. Ніщота, Р. Влашин. Т. Досик, А. Гринішак, В. Тодорів, Т. Еліяшевський, К. Чек, Г. Кузьма, Я. Оранська, А. Солонинка, А. Прасіцький, Л. Пушкар, В. Пак, І. Дзівак, С. Лучишин, С. Мак, І. Чикало — усі з Філядельфії, ЗДА В. Яворський, Лондон, Онт., В. Гринів, М. Гурик, Ю. Кушнір, А. Цвях — усі з Нью-Йорку, ЗДА; О. Ґабрій, Кемровз, Алта; П. Мельничук, Монтреал, Кве.; П. Гавриш, МекҐенрі, ЗДА; М. Гуя, Мавнтенсайд, ЗДА; Т. Равш, Ірвінґтон; ЗДА, М. Мулик, Спирит Ривер, Алта; М. Брода, Брудергайм. Алта; П. Олійник, Ванкувер, Б. К., С Дюгало, Вест Бенд, Саск.; Ф. Панчук, Чікаго, ЗДА; В. Клемчук, Парана, Бразилія; Г. Панас, Голден, Алта; Ґ. Данчак, Клифтон, ЗДА; Й. Церковна, Форт Вілліям, Онт.; о. Л. Дорош, Міннеаполіс, ЗДА, В. Кізин, Ютіка, ЗДА; М. Подгурська, Незбит, Ман.; Е. Когут, Пя Бассій, Франція.	10

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ	
Т. Ванчицький, Філядельфія, ЗДА	10
І. Яворський, Філядельфія, ЗДА	5
А. Антоняк, Нью-Йорк, ЗДА	4
І. Ільків, Едмонтон, Алта	3
Р. Ярош, Філядельфія, ЗДА	2
Н. Бужанко, Вестон, Онт.	1
А. Цвях, Нью-Йорк, ЗДА	1
М. Кузьмінський, Паолі, ЗДА	1
П. Лещишин, Пітсбург, ЗДА	1
С. Михайлищук, Рочдейл, Англія	1
І. Надворний, Едмонтон, Алта	1
Е. Мазур, Філядельфія, ЗДА	1
о. Ю. Малий, Кемровз, Алта	1
П. Козел, Спирит Ривер, Алта	1
А. Кузик, Ванкувер, Б. К.	1
І. Середа, Вест Бенд, Саск.	1
С. Бігорай, Едмонтон, Алта	1
І. Винник, Дейзленд, Алта	1
Ю. Дмитрів, Ванкувер, Б. К.	1

ВІДНОВИЛИ ВЛАСНУ ПЕРЕДПЛАТУ І ПРИСЛАЛИ ПО ТРИ ПРІЗВИЩА,

А. Дячук, Бінґгемтон, ЗДА, М. Дорош, Торонто, Онт.; В. Бурко, Едмонтон, Алта; М. Малинюк, Навґара Фалс, Онт.; Г. Палій, Сарнія, Онт.; М. Лінинський, Йонґставн, ЗДА; Й. Копитко, Філядельфія, ЗДА.

КОНТЕСТ ЧИТАННЯ "СВІТЛА"

1) Стаття "Візія одної ночі" лучиться своїм змістом із 3-ою сторінкою окладинки, де є спис дарів на залишенців в Австрії. — 2) Дві знимки св. пам. Єпископа Кир Ніколи Чарнецького, в тому (5) ч. на 210-211 сторінках. — 3) З виказу книжок на 228 стор.ликвінено книжку "В таборі смерти" Ю. Мозіля. — 4) Про верблюда мова на 209 стор. ("золоті слова"). — 5) Постійно оголошується в "Світлі" Ол. Мох, що купує книжки; в 5 ч. на 226 стор. і на 3 стор. окладинки.

Правильні відповіді на цей конкурс прислали (до 20 травня 1959) такі: 1) Петро Багрій, Гемилтон, 2) М. Маланюк, Навґара Фолс; 3) Катерина Мацух, Петбридж, 4) В. Мацьків, Філядельфія, 5) Ірина Дзедзик, Ірвінґтон; 6) Степан Душенко, Бофало, 7) Іван Стерпак, Лудлов, 8) Василь Грицина, Гартфорд. **Першу нагороду дістає п. Василь Грицина, Гартфорд; другу п. Катерина Мацух, Петбридж; третю п. Петро Багрій, Гемилтон.** Аж 10 осіб прислало приблизно добрі відповіді, але всі вони не відповіли правильно на перший запит контесту.

НА ПРЕСФОНД "СВІТЛА" ЗЛОЖИЛИ:

Всч, о. М. Пелех, Анкастер, Онт.	$25.00
З весілля М. Броди, Брудергайм, Алта	$12.90
Ю. Гричишин, Чікаго, ЗДА	$12.00
З похорону І. Адамик, Монтреал, Кве.	$10.00
(переслав Всч. о. Н. Сірий) із 25-ліття подружжя п-ва Фиця, Торонто, Онт.	$10.00
І. Стерпак, Лодлов, ЗДА	$10.00
С. Рись, Вінніпеґ, Ман.	$ 8.00
А. Підлубний, Едмонтон, Алта	$ 7.00

В. Ткачук, Едмонтон, Алта — $5.00; Й. Семеновнч, Торонто, Онт. — $5.00; О. Судомляк, Монтреал, Кве. — $4.00; Всч. о. О. Крохмальний, Ембридж, ЗДА — $3.00; І. Городиський, Чікаго, ЗДА — $2.50; С. Шиповський, Пикл Кров, Онт. — $2.50.

По 2.00 дол.: М. Найда, Лейквуд, ЗДА, І. Процюк, Дітройт, ЗДА. Т. Ковар, Тирівил, ЗДА, М. Юркавич, Сидней, Н. Ш., В. Петручак, Пирт, Шотляндія; П. Яворська, Нью-Йорк, ЗДА,

По 1.00 дол.: І. Осьмак, Едмонтон, Алта; М. Рудницька, Нью Гейвен, ЗДА, Н. Гулавський, Селкирк, Ман.; М. Фурка, Бронкс ЗДА, О. Захарків, Вікторія В. К., В. Гула, Чікаго, ЗДА, Б. Греб, Клаймер, ЗДА; Н. Курило, Смокі Лейк, Алта; А. Беліца, Нантіковк, ЗДА, А. Цвях, В. Хамуляк, М. Плаксій, всі з Нью-Йорку. ЗДА; А. Дячук, Бинггемтон, ЗДА; Е. Іваних, Линден, ЗДА, Всч. о. М. Габрусевич, Су Ст. Марі, Онт., М. Станчак, Акрон, ЗДА, пані Чикало, Ньюінгтон, ЗДА, Т. Пастернак, Торонто, Онт., П. Багрій, Гамилтон, Онт.; П. Хомич, Порт Кембла, Австралія; І. Долинюк, Бофало, ЗДА.

B 2246 R

ALPHA FURNITURE Co.

735 Queen St. W. Toronto, Ont.

Phone: EM 3-9637

НАЙНОВІШІ КЛЯСИЧНІ СТИЛІ В ТЕЛЕВІЗОРАХ

Марка "Зеніт" знана в цілому світі як символ якости, яка протягом 40 років стала традицією, що її ми ніколи не проміняли за обниження цін.

Купуючи "ЗЕНІТ" можете бути певні про довготривалу й задовільну службу, без клопотів і журб про часті направи.

ЗАКИ КУПИТЕ ЯКИЙ ТЕЛЕВІЗОР,
ОБОВ'ЯЗКОВО ПЕРШЕ ОГЛЯНЬТЕ "ЗЕНІТ".

НОВІСТЬ — Контроля станцій і звуку на віддаль, без зайвого вставання з крісла й ходження та заслонювання образа другим.

ФРЕМОНТ

21 цалевий образ. Приманлива форма скринки. Краска магонова, горіхова, або ясно дубова. Ясна світляна площа. Два голосники. Вигідний вмикач та вбудована антена. 38 цалів високий, 26 ц. довгий та 17 цалів широкий.

B 3011

ЧЕСТЕРТОН

21 цалів широкий образ. Найкраща модерна скринка, горіхової або ясно-дубової краски "400". Контрольор на віддаль, змінює не тільки станції, але й силу звуку. Чотири "гай-фай" голосники та вбудована антена.

ZENITH®

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXII ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ — 1959 — JULY-AUGUST Ч. 7-8 (439-440)

НА ВАКАЦІЙНІ КУРСИ! ДО РІДНИХ ШКІЛ!

НОВИЙ КАТЕХИЗМ ДЛЯ ДІТЕЙ

Вже вийшла з друку і є в розпродажі найновіша книжка

Католицький Катехизм для Українських Дітей

Катехизм уложив о. місіонар Андрій Г. Трух, ЧСВВ.

Цей новий Катехизм виданий у двох мовах, на дуже доброму папері і прикрашений гарними образками.

Новий "Католицький Катехизм" має п'ять частин: 1) Катехизмові питання й відповіді, 2. Загальний катехизм, 3. Літургічні назви, 4. Щоденні молитви, 5. Церковні пісні під нотами. Катехизм має 112 сторін.

Цей "Католицький Катехизм" для українських дітей надається як підручник до навчання по наших цілоденних школах у Канаді й Америці, по Рідних Школах, на вакаційних курсах і до катехизації по церквах та родинах. Кожна наша дитина повинна мати цей гарний "Католицький Катехизм".

Зокрема, цей новий "Католицький Катехизм" буде добрим підручником у час приготування дітей до першого св. Причастя.

Маємо також Католицький Катехизм — тільки в українській мові — 50 ц.; в українській і англійській мовах — 75 ц. — При більших замовленнях велика знижка цін.

Всі листи з замовленнями й поштовими переказами просимо посилати на адресу нашого видавництва в Торонті:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto, Ontario, Canada

Sealy posturepedic®

МАТЕРАЦ — для вигідного відпочинку

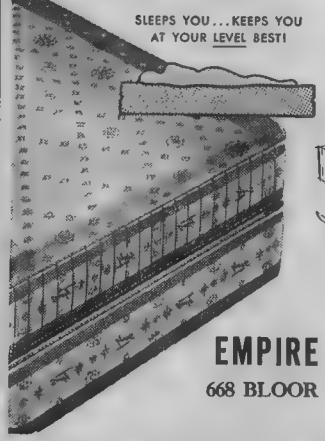

- гладкий верх — без гудзиків, заглиблень чи горбків
- довготривала конструкція без зайвого підкладу
- науково випробувана стійкість усуває ранішній біль, який постає після спання на за-м'якому матраці
- кожна пружина допасована — для вигідного нічного відпочинку.

ПРУЖИНОВІ ТА З ГУМОВОЇ ГУБКИ

● ДУЖЕ ПРИСТУПНІ ЦІНИ! ●

EMPIRE Furniture & Appliances Co. Ltd.
668 BLOOR ST. W. TORONTO, ONT.
Tel.: LE 1-4771

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

Видають ОО. Василіяни

Передплата $5.00 на один рік.
Поодиноке число 50 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario
Телефон Редакції: LE 4-1411
Телефон Адміністрації: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ:

АНГЛІЯ:
Mr. E. Birchak
Ukrainian Booksellers
& Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT
A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Basilian Fathers,
286 Lisgar St., Toronto, Ontario,
Canada.
Authorized as second class mail,
Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Вітаємо з цілою Канадою!		299
Нашим дітям	*д-р А. Базилевич*	300
Потрійний ювілей		301
Срібний ювілей священства		302
На релігійні обов'язки нема вакацій		302
У 25-ліття священства		303
На Святій Чернечій Горі	*о. М. Соловій ЧСВВ*	304
ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ		307
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ		310
Щоб почуття любови й справедливости стали основою безпеки на модерних шляхах		311
Наука Церкви в суспільних справах *Наміреннн на липень і серпень*		312
Предок — історична повість	*Н. Королева*	313
Сестра Лукія з Фатіми заповідає Божу кару на 1960 р. *Що таке Синя Армія?*	*опм*	317
СТОРІНКА ПОЕЗІЇ — Сонети	*Богдан Курилас*	321
Дещо про анатему Мазепи і чи її "тихо зняли"? *Хто викляв Мазепу? Чи нас анатема обходить?*	*доц. д-р Ю. Герич*	322
Конотоп	*Ю. Тис*	328
Причина наших поразок *"Люди, що хочуть спрямувати наш націоналізм у кут "сліпої волі" чи "стихії", спрямовують його саме тільки в бік біологічного матеріялізму..."*	*Олександер Мох*	332
Митрополит Юліян Сас-Куїловський	*о. І. Назарко ЧСВВ*	335
Папа Іван XXIII про католицьку пресу		338
На Божих окопах — історична повість	*В. Гюнерман*	339
Бабин внук — Плямит	*Дзюньо*	342
ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ		343

ENGLISH SUPPLEMENT

The Rites of the Catholic Church	849
The Memoirs of Wasyl Eleniak	851
News in Brief	854
Ukrainian Youth observe Diocesan Anniversary	854
The Battle Against Obscenity	856
Reviving the "Lost Art" of Family Fun	857
Вислід контестів із 6 червневого числа	358
Веселий куток	359

НА ОБКЛАДИНЦІ:
Гравюра Василя Масютина "Гетьман Мазепа"

МОЛОДІ ЮНАКИ ставайте в ряди

Впд. о. Ігумен В. Бараник ЧСВВ відбирає торжественну монашу присягу молодих василіян. Клячать у стіп престола бр. Филипін Кальба, бр. Христофор Войтина, бр. Марко Зазуля і бр. Лев Садовський.

JOIN THE RANKS OF

МОНАХІВ ВАСИЛІЯН

щоб іти слідами

СВ. ВАСИЛІЯ і СВ. ЙОСАФАТА

у праці над розширенням Божого царства і спасінням людських душ

Поле до праці широке для всіх ідейних молодців в вишкіл даємо безплатно.

Хто бажає служити Богові й своєму народові як

СВЯЩЕНИК ЧИ БРАТ ПОМІЧНИК

нехай зголошується по ближчі інформації до:

REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers — Mundare, Alberta

BASILIAN MISSIONARIES

and follow in the footsteps of

ST. BASIL and ST. JOSAPHAT

Many opportunities are available for

PRIESTS and BROTHERS

to further God's Kingdom on this earth.

All worthy young men are accepted as aspirants. No fees to pay.

For information write to:

ST. JOSAPHAT'S NOVITIATE
Box 231, Glen Cove, L. I., N. Y.

Манастир і Новіціят ОО. Василіян у Глен Ков, Н. Й.

СВІТЛО
THE LIGHT

Український Християнський
МІСЯЧНИК

ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1959 РІК XXII, Ч. 7-8 (439-440)

ВІТАЄМО З ЦІЛОЮ КАНАДОЮ

Її Величність Королеву Єлисавету II та Його Королівську Світлість Филипа, Князя Единбургу, з нагоди Їх приїзду на офіційне отворення 'Морського Шляху св. Лаврентія" та відвідин цілої нашої просторої Канади.

Нехай Боже Провидіння, що у Своїй Премудрості вложило на Їх рамена відповідальність за долю людей цілого великого Комонвелту, дасть Їм мудрість, відвагу і силу володіти щасливо на многі і благі літа.

Д-р А. Базилевич

НАШИМ ДІТЯМ!

"Без Мене не можете робити нічого" (Ів. 15, 7).

БАТЬКИ — ЦЕ ПЕРШІ ВИХОВНИКИ

Всі ми віруємо в Бога й признаємо велику вартість та необхідність виховання дітей у релігійному дусі. Та, щоб практично перевести це релігійне виховання дітей у життя, чи прикладають для цього батьки й матері хоч стільки зусиль, як нпр. для плекання горбду, квітів і трави в ньому, щоб узяти приклад із щоденного життя? Знаємо, що як у пору квітів не пересадимо, не дамо їм поживи, як не підлиємо квітів і трави, то вони висохнуть або принайменше змиршавіють. Тому пам'ятаємо про них, майже щодня плекаємо їх і навіть після важкої цілоденної праці знаходимо ще час і досить енергії, щоб їх доглянути. Але як же часто буває так, що для найдорожчих квітів, які маємо — для наших рідних дітей! — не знаходимо ні часу ні сили вже нам не стає на те, щоб їх доглянути хоч би так, як наш огородець, хоч діти хіба варті куди більш нашої опіки й зусиль!

Буває, що й раз на тиждень нема в нас часу на прихильну, щиру батьківську розмову з власними дітьми. Погоня за грошем заставляє обидвоє батьків працювати. Буває нераз у родині порозуміваються кількома словами, написаними на картці, щоб передати собі найконечніші інформації. Коли діти приходять зі школи додому і є саме нагода присвятити їм більше уваги, тоді мати, головна виховниця, буває, спішить до праці, бо треба заробити, щоб іще один дім придбати, чи "кару" купити, чи "телевіжин".

А навіть і тоді, коли обидвоє батьків уже вечером у хаті, їх старання про дітей і опіка над ними зводиться часто тільки до того, щоб дітям дати їсти і їх гарно зодягнути, а виховання залишаємо вулиці, телевізії і т. п. У кращому випадку школі й Церкві, які одначе без сильної співдії батьківського дому не можуть повністю сповнити цього завдання. Бо *першими й основними виховниками залишаються таки батько й мати.*

Коли ж вони ще звертають увагу на виховання, то наперед на національне, а часто забувають релігійне виховання, хоч воно є основою всього, в тому і національної настанови, прив'язання до свого рідного, до традиції і т. д.

МІРИЛО ДУШЕВНОГО ПОСТУПУ

Щоб не бути голословним, що дійсно часто занедбуємо релігійне виховання дітей, перевірмо, як часто наші діти, менші, середущі й старші, приступають до св. Тайн, до св. Сповіді й до св. Причастя? У шкільному віці діти мають 3-4 рази на рік св. Сповідь і св. Причастя. А поза тим скільки ми особисто, батьки й матері, стараємось, щоб вони приступали до св. Тайн? А старші наші діти скільки разів зачерпують сили в Того, що є "правдою, дорогою і життям"? Те ж саме активна участь в св. Літургії, яка включає в собі частіше принимання св. Тайн, є мірилом духового життя, як кожної одиниці зокрема, так і в родині, парохії і т. д.

Ось нпр. в одній торонтонській великій парохії, коли була заповіджена на суботу обов'язкова св. Сповідь для шкільних дітей перед вакаціями, то в цьому дні приступила до св. Сповіді лише половина шкільних дітей! Дуже багато сповідалося аж у неділю підчас Служби Божої в год. 9-ій рано, але чи дійсно всі шкільні діти висповідалися?

Що воно означає? На підставі цього прикладу (а таких є більше, нпр. непостійне відвідування дітьми Служби Божої в неділі і свята, зокрема на вакаціях, занедбування щоденних молитов і т. ін.), вже можна сказати, що багато батьків не цікавиться релігійним вихованням своїх дітей, їх релігійним ростом так, як це потрібне. Як квіти і трава в городі потребують поживи й сонця, так іще більше душі наших дітей потребують надприродної поживи для свого душевного поступу. А найуспішнішою поживою для цього є саме св. Причастя. Кожний практикуючий християнин повинен частіше приступати до св. Тайн, по змозі раз на місяць та у великі свята. Ми звикли тішитися великим числом учасників у Богослуженнях, а не звертаємо уваги, що частіше до св. Тайн приступають у нас майже завжди ті самі люди; чому ж інші також не беруть активної участи в св. Літургії?

Наших дітей ми дуже гарно зодягаємо до їх першого св. Причастя. Це дуже похвальне діло. Однак ми повинні цей дух, це велике прив'язання і довір'я до Євхаристійного Ісуса Христа, яке насаджуємо в їх душі, далі плекати й розвивати. Коли *навчимо наших дітей молитися з довір'ям до Бога й коли змалку призвичаїмо їх часто приступати до св. Причастя, тоді дамо їм найбільший скарб на життєвий шлях.* Бо сказав наш Божественний Учитель: "Коли пробуватимете в Мені і Мої слова зостануться у вас, то просіть чого хочете і станеться вам" (Ів. 15, 7). Знову ж пробувати в Христі Господі, це значить жити без гріха в Божій ласці, а це неможливе без частої св. Сповіді й без частого св. Причастя.

ДУХОВА АТМОСФЕРА ВДОМА

Та крім наказу, крім доброго слова заохоти, дуже могутнім чинником у релігійному вихованні наших дітей (як і в інших напрямах) є *добрий приклад.* Коли ж батько й мати не відмовляють ранком і вечором молитов, то як же в очах дітей виглядають їх заохота й накази до молитви і до св. Причастя? Вже старе римське прислів'я вчить, що "слова вчать, а приклади притягають". Тому від релігійної атмосфери, яка панує в наших домах, дуже багато залежить. Вона є майже рішальним чинником виховання та часто дає дітям напрям на їх ціле життя. Точне відвідування батьками Служби Божої, часте принимання ними св. Причастя, практика щоденних молитов ранком і вечором, відповідні до нашого обряду святі ікони в хаті, звичай світити перед ними лямпадку, зокрема перед іконою Пресвятої Богородиці та св. Отця Николая, як це

ПОТРІЙНИЙ ЮВІЛЕЙ

[redacted]
НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ
Його Високопреосвященству
Високопреосвященнішому

МИТРОПОЛИТОВІ
КИР КОНСТЯНТИНОВІ

з нагоди 75-ліття народин, 50-ліття священства й 35-ліття на владичому престолі.

Нехай Всевишній благословить Високопреосвященнішого Ювілята та Його невсипущу працю на многі і благі літа.

було в нас в Україні, католицький часопис і католицький журнал у хаті, відповідні релігійні книжки в домашній бібліотеці, більше уваги на теми розмов старших при дітях, насвітлювання різних явищ щоденного життя з католицького погляду — це все не є чимось надзвичайним, бо цього вимагається *від кожного практикуючого католика.* Однак якщо це все є постійним явищем у нашому домі, то має воно могутній вплив на релігійну формацію душ наших дітей.

ПРИСВЯТІМ БІЛЬШЕ ЧАСУ И УВАГИ ДЛЯ НАШИХ ДІТЕЙ!

Вкінці мусимо присвятити більше часу на розмову, на перебування, навіть на забаву з нашими дітьми! Це витворює атмосферу родинної спосности й більшого прив'язання, атмосферу довір'я. Вслід за тим і наші вказівки для дітей матимуть більший успіх, і наші заборони відвідувати невідповідні фільми, чи товаришування з недобрими товаришами(-ками) будуть дітьми краще респектовані.

Зокрема тепер, коли наближаються вакації і діти матимуть більше вільного часу та й старші матимуть відпустки, присвятім більше уваги нашим рідним дітям! І то не лише під фізичним оглядом, щоб вони погрілися на сонці, але теж і під оглядом душевним. "Модерний" світ хоче виховати молоде покоління в дусі байдужности до Бога, релігії, до Церкви, а майже всю увагу зосереджує на життєву вигоду, на матеріяльну сторінку. Такій життєвій настанові мусимо в розмовах з дітьми протиставити християнську настанову з високими ідеалами. Мусимо в свідомості наших дітей закріпити переконання, що "без Бога ні до порога", що без злуки з Господом нашим Ісусом Христом через Божу ласку не можемо зробити нічого, що заслугує на вічне життя. Без релігійного виховання і наше національне виховання дітей не буде мати успіху.

В релігійному вихованні дітей допоможуть нам відповідна лектура й католицька школа. Тому подумаймо теж тепер при кінці шкільного року, чи ми задоволені з тієї школи, до якої посилаємо наших дітей? Чи може треба нам її змінити? Більшість дітей із наших католицьких родин ходять до не-католицьких шкіл. Це явище треба основно змінити. Батьківський дім і школа, це два чинники, які мають майже завжди рішальний вплив у вихованні.

СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ СВЯЩЕНСТВА

У серпні ц. р. Його Преосвященство Преосвященнійший Владика Андрій Роборецький обходитиме 25-ліття з дня своїх єрейських свячень, які одержав із рук св. п. Архиепископа Василія Ладики ЧСВВ.

Преосв. Кир Андрій народився 12 грудня 1910 р. у Мостах Великих, Галичина. До Канади приїхав трилітнім хлопцем. Вищу школу кінчив у Вінніпегу, а богословські студії у семінарії св. Августина в Торонті. Як священик ревно працював спочатку в Манітобі, в Дафин і околиці, а від 1940 р. у Торонто. У травні 1948 р. номінований єпископом-помічником Преосв. Архиеп. Ладики ЧСВВ. У 1951 р. стає першим Екзархом Саскатунського Екзархату, а з піднесенням канадійських екзархатів до стану єпархій, стає першим повноправним єрархом Саскатуну.

За цей час своєї душпастирської праці, як священик, а тепер уже 11 літ як єпископ. Преосв. Кир Андрій здобув собі пошану, довір'я й любов не тільки у своїй теперішній єпархії, але й у багатьох інших частинах нашої розлогої Канади. Весела й щира вдача, велика услужність та повна посвяти праця — це саме ті прикмети, які притягають до його особи серця людей.

Високопреосвященнішому й Дорогому Владиці-Ювілятові шлемо найщиріші побажання та молитви за щедре Боже благословення у його праці для добра нашої Церкви й нашого народу.

НА МНОГІ ЛІТА ВЛАДИКО.

НА РЕЛІГІЙНІ ОБОВ'ЯЗКИ НЕМА ВАКАЦІЙ

Кожна людина мале, чи старе, жде нетерпеливо на вакації. Вакації, в сьогоднішньому розумінні, це поїздки в різні країни, над море, або хоч над яке озеро, коби тільки з міста, коби тільки дальше від щоденного життя, щоденних обов'язків. При тому дуже часто робимо собі "вакації" і від наших релігійних обов'язків — головно кожної неділі й свята бути в церкві на Службі Божій. Оправдуємося тим, що ми в дорозі, що нема близько церкви, що ми змучені, і багато подібного.

Такі оправдання виглядають дуже смішно. Подумаймо тільки—їхати сотні а то й тисячі миль до якогось там моря чи озера, то в нас стало часу й сили, але переїхатись тим самим автом кілька миль, а часом тільки кілька кроків, до церкви, то вже зовсім забагато й ніхто не сміє від нас аж такої великої жертви під час вакацій вимагати... Справді маленька така віра, а то й ніяка.

Під час вакацій католицькі родини, повинні дуже вважати на приличність строїв. Те, на що може собі дозволити звичайна вуличниця, аж ніяк не підходить побожній дівчині чи жінці. Також не всі пляжі чи відпочинкові місця мають добру славу і тому такі місця треба оминати. Добрий приклад побожної дівчини, юнака, жінки або мужчини може зробити більше добра, як нераз і найкращі проповіді. На нас дивляться всі, головно некатолики, не тільки тоді, коли ми молимось, але головно й особливо тоді, коли ми нераз далеко від церкви на дозвіллі. Саме тоді найкраще видно наше життя і нашу віру.

Під час вакацій маємо нераз багато різних гостей. Нехай ця обставина не задержує нас при праці, мовляв "треба обід приготовити". Нехай і гості підуть з нами до церкви, а як не хочуть, то нехай постять. Тим ми тільки здобудемо їх респект і пошану. Від захована Божих заповідей, від сповнення своїх релігійних обов'язків—НЕМА ВАКАЦІЙ.

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge) EM 3-8828 Toronto

У 25-ЛІТТЯ СВЯЩЕНСТВА

Дня 26 серпня ц. р. минає 25 літ від тої хвилини, коли з рук великого ісповідника Христової Церкви й мученика за її єдність, Преосв. Владики Йосафата Коциловського сплила Божественна благодать на голову молодого чеця,— Павла Петра Миськова ЧСВВ, сьогодні Всесв. о. Протоархимандрита — найвищого настоятеля Чину Св Василія Великого.

Всесв. о. Протоархимандрит П. Миськів ЧСВВ народився 12 серпня 1911 р. в Слободниці-Броді, у Славонії (Югославія), куди вимігрували були з Галичини його предки. У 1926 р. йдучи за Божим покликом вступає на новіціят ОО. Василіян у Мукачеві, на Закарпатті, але схоластичні, філософічні й теологічні студії відбуває в різних школах Галичини. По висвяченні на священика аж до вибуху другої світової війни був професором філософії для василіянських богословів. Із вибухом війни о. Павло переїздить до Чехії й осідає в Оломуниі на Моравії, звідки розгортає невсипущу діяльність та рятує те все, що можна ще було врятувати з Василіянської Провінції Галичини по наїзді безбожницького комунізму. Завдяки його стараннм в Оломуниі приміщено василіянський богословський факультет для тих богословів, що вимігрували з Галичини, який опісля перенесено до Праги. Під час війни, о. П. Миськів був назначений Делегатом Архимандрита для Василіян-емігрантів із титулом Протоігумена.

Дбаючи про чернечу братію—завдяки чому, більш 30 василіянських богословів покінчили студії, а багато з них здобули докторати — о. Павло не забував і за іншу студіюючу молодь, якою опікувався справді по-батьківськи.

У 1946 р. на поклик Апостольської Столиці переїздить він до Риму і тут обіймає уряд першого дорадника в Головній Управі Чину, на якому остав таком і по виборі на архимандрита свого світлого попередника о. Т. Галущинського. Крім того о. П. Миськів займав також уряд генерального економа Чину і саме за його стараннм розбудовано й відновлено в Римі манастир ОО. Василіян, де й до сьогодні проживають василіянські студенти з Канади, Америки, Бразилії й Аргентини, які студіюють на різних римських університетах. Від 1946 р. Преосв. І. Бучко назначує його своїм дорадником, а також і Генеральним Вікарієм на цілу Італію.

У 1953 р. на Генеральній Капітулі Чину, вибрали о. Павла Миськова на уряд найвищого настоятеля в Чині з титулом Протоархимандрита, який він справує з повною посвятою, великою второпністю та батьківською дбайливістю і любов'ю.

Всесв. о. Протоархимандрит відвідував Канаду при різних нагодах. Перший раз у 1950 р. в ролі генерального економа у 1958 р. вже як найвищий настоятель, із нагоди канонічної візити, а останньо оце кілька тижнів тому, відвідав наші манастирі в Торонті й Гримзбі.

Достойному Ювілятові, в доказ синівської любови й відданости складаємо найщиріші побажання Божого благословення в сповнюванні такого відповідального уряду та великих успіхів у праці для добра Василіянського Чину й страждучої Української Церкви—на многі і благі літа!

о. М. Соловій, ЧСВВ

НА СВЯТІЙ ЧЕРНЕЧІЙ ГОРІ

(Спомини з Атосу)

(2-ге продовження)

Стінопис із манастиря Ватопеді. Представлено царя Теодосія Вел., що — за легендою — мав бути основником цього манастиря. Далі два царські сини та цар Іван Кантакузен, що обдарував цей манастир і сам став у ньому монахом.

Скарби Атонської Гори

Атонська гора приманює до себе відвідувачів не тільки чарівною природою, оригінальністю життя й устрою чернечої республіки, але також своїми великими й неоціненими скарбами. Тими скарбами Атонської Чернечої Гори є *архітектура, мистецтво* та *книгозбірні*.

Архітектура атонських манастирів, церков, молитовниць та інших важніших будівель видержана майже виключно у візантійському стилі. Більшість манастирів і церков постала в добі між 10-тим а 14-тим сторіччям, себто тоді, коли і на Атосі і на візантійському Сході процвітав візантійський стиль. Тільки в будівлях із пізніших часів можна завважити вплив романського стилю чи навіть легкого бароку, нпр. у російському манастирі св. Пантелеймона та в скитах св. Іллі й св. Андрія.

Майже всі манастирі на Атосі будовані у формі великого чотирокутника. Зізовні манастирі мають два-три поверхи більше, як знутра, бо зовнішні мури манастиря збудовані здебільша на стрімких скелях, які водночас служать їм за сильний фундамент. Манастирські мури збудовані з масивного каменя. Вони замкнені з усіх сторін, а до нутра манастиря веде одна чи більше входових брам. Таким чином атонські манастирі виглядають зізовні як середньовічні фортеці-твердині. Вони й були колись фотецями в справжньому того слова значенні, бо сильні манастирські мури захищали атонських монахів від наїздів морських розбишак.

Самі манастирі складаються нераз із кількох будинків, сполучених зі собою. Подвір'я звичайно виложені камінними плитами та обсаджені тут і там деревами, переважно цитриновими та фіговими, бо вони витримують і найбільшу спеку. Мури манастирів обростілі виноградом, що під кінець літа важкими китицями звисає з дротяних сіток. Посередині манастиря пишається *"католікон""* (манастирська соборна церква), із правила найбагатше вивінувана з усіх будівель манастиря. Атонські церкви невеликі, але дуже багаті в прикраси, мальовила й ікони. Крім головної, спільної, "соборної" церкви, в кожному манастирі є ще кілька, а то й кільканадцять молитовниць-каплиць, із багато розмальованими стінами, іконостасами й іншого роду прикрасами. Так нпр. манастир Ватопеді має 16 менших і більших церков, а сам манастир без бічних будівель займає простір 4 акрів.

Мистецтво в атонських церквах, молитовницях і трапезах (їдальнях) також видержало у візантійському стилі. Для знавців та дослідників візантійського мистецтва атонські манастирі й церкви є просто одним суцільним музеєм. Іконостаси по церквах сяють красою. Вони або вирізьблені з суцільного дерева, або розмальовані пишними іконами, переважно позолоченими або посрібленими. Стіни, склепіння й копули церков і каплиць заповнені образами-фресками, нераз може й переладовані, та всі вони зраджують руку талановитих майстрів. Ікони і фрески атонських церков виконані за окремими малярськими при-

писами, що тут обов'язують не в меншій мірі, як нпр. типик-устав при відправі богослужб. Згідно з візантійським стилем мальовила та ікони мають поважний, маєстатичний, навіть суворий і статичний вираз. Однак, у мальовилах та іконах виконаних слов'янськими малярами (москалями, сербами, болгарами) суворість та статичність злагіднена, а навіть зраджує деякі західні впливи.

Про творців мистецьких мальовил, ікон, іконостасів та взагалі мистецтва на Атосі історія багато не записала. Їхня праця була тихою й безіменною службою Богові. Проте славніші мальовила приписуються монахові *Панселіносові* та *Теофанові з Крети;* перший створив "македонський", а другий "кретенський" напрям атонського мистецтва. Нажаль, сьогодні велика частина мальовил на Атосі знаходиться в занедбаному, а то й жалюгідному стані. Багато шкоди завдали мальовилам часті землетруси (нпр. у церкві Протоса в Карієс), а інші почорніли від свічкового і кадильного диму. При теперішній недостачі монаших покликань, на Атосі дуже відчувається потребу монахів-мистців, що могли б урятувати неоцінені мистецькі скарби своїх попередників перед знищенням "зубом" часу.

Книгозбірні атонських манастирів криють у собі скарби не менші від тих, що зберігаються в церквах, каплицях і молитовницях. Поодинокі манастирі дорожать цінними рукописами св.

Гідеон — брат із манастиря Карахалу

Недавно ще борець проти комуністів на Пелопонезі — тепер чернець

Письма, творів св. Отців, філософів, богословів, старинних істориків, хронікарів, а навіть і давніх класичних письменників. Було тих скарбів колись багато більше, але немало рукописів і цінних книг загинуло через напади ворогів, грабежі опришків, через пожежі, або теж через вандальство несовісних відвідувачів. Бували нпр. такі професори, що користаючи з довір'я атонських монахів витинали з кодексів цінні мініятури вирівали картки, або крали цінніші речі з книгозбірень чи мистецьких прикрас. Ось і тому атонські монахи тепер дуже обережні та поступають недовірливо з усіми відвідувачами книгозбірень і церков. Пильнують на кожному кроці, щоб не витинали, не викрадали чи в який інший спосіб не ограблювали Святу Гору з її дорогоцінностей.

Мабуть найбільшою і найславнішою книгозбірнею на Атосі пишається манастир Ватопеді. Там нараховують 8 тисяч томів вартісних манускриптів і книг. Багаті книгозбірні мають манастирі: Івіронський, Есфігмену, Велика Лавра, Зографу та російські манастирі. Манастир Зографу має крім грецьких рукописів велике число рукописів у староболгарській мові, церковних книг, стародруків та різних книг, писаних чи друкованих у слов'янських мовах. У слов'янських, зокрема в російських манастирях на Атосі є багато видань з України, Росії та інших слов'янських країн. Хоч і не всі книгозбірні Атосу знаходяться

в належному порядку, у відповідних приміщеннях чи зладжені за вимогами бібліотекарства, то вже різні вчені подбали про каталоги рукописів і книг Атосу. Такі каталоги видала між іншими Академія Наук у Петербурзі та університет у Кембридж, Англія.

Атос і богословська наука

Хоч Атонська гора криє в собі багато скарбів архітектури, мистецтва та вартісних рукописів і книг, то було б помилково думати, що Атос — це богословсько-наукове вогнище православного Сходу. Атос ніколи не був богословсько-науковим центром у минулому, не є він теж ним і сьогодні. Щоб бути об'єктивним, приходиться сказати, що атонськіченці були радше ворогами богословської освіти та науки взагалі.

Вороже наставлення атонських ченців до науки й богословської освіти датується ще з часів гезихастичних спорів у 14-му сторіччі. Про цей спір ми вже згадували вище. Гезихасти (паламіти) твердили, що одною з прикмет Бога — це *Таворське сяйво*, що є немов зовнішнім промінюванням Бога. Таке поникання Бога крило в собі небезпеку пантеїзму чи заперечення абсолютної духовности і простоти (поєдинчости) Божества. Ось і тому противники гезихазму (паламізму) на основі філософічно-богословських аргументів старалися виказувати еретичні думки гезихазму. Хоч противники гезихазму були чисельно в меншості, то вони визначалися кращою богословською освітою, а навіть знаннями філософів Платона й Аристотеля, зачерпнутим із пам'ятної тоді на Заході схоластичної філософії.

Перемога гезихастів (паламітів) над "варлаамітами", знавцями богослов'я й філософії, перерішила на цілі століття наставлення Атосу до науки, філософії та богослов'я. Атонські ченці стали вважати Атос за "твердиню православного благочестя", ототожнюючи те православ'я з обрядовими й аскетичними практиками, виплеканими на Атосі попередніми сторіччями. Нажаль, у понятті цього "православного благочестя" крилося крайнє вороже наставлення до науки й філософії (ніби "хитромудрія"). Атонські монахи у своїх поглядах на філософсько-богословські науки посувалися так далеко, що науку й освіту вважали винаходом злого духа, перешкодою до поступу в досконалості, нагодою до відступства від віри, колодою на дорозі змагання до цілковитого віддання себе Богові. Таке наставлення до науки з-часом зробило Атос твердинею примітивізму, темняцтва й назадництва.

Прикладом протинаукового наставлення атонських ченців може служити і наш славнозвісний *Іван Вишенський*. У своїх пламенних посланнях на Русь Іван Вишенський не тільки виступав проти уній та п'ятнував українських (католицьких і православних) єпископів, але теж із погордою і презирством ставився до науки. Іван Вишенський ідеалом життя вважав черничий подвиг, а джерелом усякої доброї науки й благочестя вважав тільки св. Письмо і церковні книги. До шкільної науки Вишенський ставився вороже, бо вважав її великою спокусою до "латинства", до зради православ'ю. Ось і тому він так сильно гримав проти "поганських хитростей і підручників, себто граматик, реторик, діялектик і інших хитростей гонористих, що мають у собі диявола", а накликав вивчати "просто і без усякої хитрости" церковні книги в слов'янській мові, бо "слов'янська мова найплодоносніша з усіх мов і Богу найлюбіша", "до Бога приводить, простоту й покору будує і Духа Святого підіймає".

У дусі своїх аскетичних поглядів на науку писав Вишенський із Атосу до своїх земляків в Україні: "Чи не краще тобі вивчити Часословець, Псалтирю, Октоїх, Апостол і Євангеліє з іншими книгами, які має Церква, і бути простим богоугодником і життя вічне одержати, ніж збагнути Аристотеля і Платона і філософом мудрим у життю цім називатися і в геєнну (пекло) відійти? Роздумай... Мені здається — краще ні "аза" не знати, тільки щоб до Христа дотиснутися, що блаженну простоту любить, і в ній поселяється і там знаходить захист. Тож знайте, що слов'янська мова чесніша перед Богом і від грецької і від латинської."[1])

Атонські ченці завжди були противниками всякої науки й богословської освіти, особливо ж коли вона плила з "латинського" світу, себто Заходу. Клясичним прикладом негативного ставлення атонських ченців до наукового образування може бути доля т. зв. *Атонської Академії*. Постала вона в половині 18-го сторіччя за стараннням грецького богослова й письменника Євгенія Булгаріса. *Євгеній Булгаріс*, один із найбільш учених мужів свого сторіччя, був прихильником західніх впливів у науці, навіть був у зв'язках із французьким раціоналістом Вольтером. Коли за ініціятивою манастиря Ватопеді в межах посілостей цього ж манастиря збудовано в 1750-тих роках науковий інститут із назвою "Академії", то на ректора тієї Академії покликано Євгенія Булгаріса. Та тільки 5 років (1753-1758) Булгаріс керував Атонською Академією. Атонські монахи не злюбили Булгаріса за те, що його ім'я і слава стала стягати до Атос багато студіюючої молоді. Булгаріс в очах атонітів мав надто світове образування, що пахло раціоналізмом. Почалися нагальні виступи і цькування атонських ченців проти Булгаріса та його Академії і він мусів залишити своє становище. Не помогло йому нічого те, що в його обороні виступив сам царгородський патріярх та архимандрит манастиря Ватопеді. Булгаріс був змушений залишити Атос, а згодом знеохочений залишив батьківщину, переїхав до Росії (1770 р.) і тут був поставлений єпископом. Булгаріс до кінця свого життя (помер 1806 р.) займався богословськими студіями, написав декілька богословських підручників та перекладав на грецьку мову твори російських богословів.

Ще й сьогодні можна бачити недалечко від манастиря Ватопеді руїни колишньої "Атонської Академії". Ті руїни є німим символом ворожого наставлення атонітів до науки, як до головної перешкоди "душевного спокою" ("гезихії"), духової "тверезости" ("ністії"), містичного єднання з Богом, та... джерелом гордости. Таке наставлення атонітів в основному не змінилося і до тепер, хоч у новіших часах між атонітами є теж ченці з більшою богословською освітою та ширшими горизонтами. *(Далі буде)*

[1]) **Михайло Возняк,** Історія української літератури, том II, частина перша. Львів 1921, стор. 148-149.

Phone: LE 6-0982

CLOTHES INDIVIDUALLY TAILORED

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made

High-Grade Alterations, Repairs, Etc.

Cleaning and Pressing.

1076 QUEEN ST. W.

Toronto 3, Ont.

Member THE CUSTOM TAILORS AND DESIGNERS ASSOCIATION OF AMERICA

Андрій Наконечний

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

КОРОЛЬ ГРЕЦІЇ НА АВДІЄНЦІЇ У ПАПИ

Папа Іван XXIII прийняв у п'ятницю, 22 травня ц. р., на приватній авдієнції грецького короля Павла і королеву Фридерику. Після того приняв їх іще раз на авдієнції з участю королівського почоту та достойників Католицької Церкви. Папа виголосив промову, що її почав французькою та продовжував новогрецькою мовою, якою плавно володіє, бо навчився її в часі своєї дипломатичної служби на Сході. У своїй промові Свт. Отець похвалив грецький нарід та його заслуги для всеї християнської культури. Зокрема Папа розмовляв із грецьким міністром закордонних справ, Евангелосом Аверов-Тосізою.

Король Павло прибув на авдієнцію в парадному уніформі верховного команданта грецьких збройних сил, прикрашений орденом Золотої Остроги, що його дістав від Папи напередодні авдієнції. Ордер Золотої Остроги є найвищим відзначенням, що його Ватикан може дати некатоликам.

Цій авдієнції приписують усі велике значення для дальших відносин у християнському світі. Це була перша візита православного володаря від часу Фльорентійського Собору в 1439 році. Тоді на тому соборі, серед численної грецької делегації був і візантійський імператор Іван VIII. Палеолог. Тоді теж, — як відомо, — дійшло було до єдности між східньою і західньою Церквою. Від імени Руси-України в тому соборі брав участь київський митрополит Ісидор.

ПРЕЗИДЕНТ ТУРЕЧЧИНИ ВІДВІДАВ ПАПУ

11 червня ц. р. Папа Іван XXIII прийняв уперше в історії Католицької Церкви на парадній авдієнції президента мусулманської Туреччини Сялала Баяра. У почоті Баяра був міністер закордонних справ Фатін Русту Зорлу й інші турецькі достойники, а з Папою були приявні високі достойники Ватикану.

Збірну авдієнцію попередила розмова Папи і турецького президента в чотири очі. Папа відчитав привітальне письмо, при чому — промовляючи по-французьки — перейшов на турецьку мову, якою плавно володіє. Теперішній Папа був у Туреччині тому 25 років, коли теперішній її президент був директором у міністерстві закордонних справ і в тому характері бачив тоді теперішнього Папу. Селал Баяр привіз Папі в подарунку турецький килим, а дістав образ собору св. Петра.

КАНОНІЗАЦІЯ СІРОЇ ЧЕРНИЦІ БЛ. МАРҐАРЕТИ

3 травня ц. р. Свт. Отець Папа Іван XXIII проголосив Святою черницю Маргарету д'Ювіль. Мати Маргарета д'Ювіль була основницею Чину Сестер Милосердя, популярно відомих під назвою Сірих Черниць ("Грей Нунс"). П'ять конгрегацій цього Чину займаються харитативною й освітньою працею на терені Північної Америки.

Маргарета д'Ювіль була дочкою французької Канади і великою добродійкою своєї батьківщини й свого народу в часах найбільшої потреби. Походила з піонерської родини і по батьковій і по материній стороні. Її вуйком був сер де ля Верандріє — перша біла людина, яка прослідила канадійський Захід аж до підніжжя Скелистих гір.

Маргарета де ля Жемере (таке її дівоче прізвище) народилась у Варен, недалеко Монтреалу, 15 жовтня 1701 року. Виховували її як усяку іншу дочку визначної родини в Новій Франції. Її суспільне становище й краса заповідали їй життя без турбот поруч багатого й впливового чоловіка. 1722 року вона вийшла заміж за Франсуа д'Ювіль — ад'ютанта тодішнього губернатора Канади. Але д'Ювіль виявився марнотратником, який розтратив своє і жінчине майно в різних спекуляціях. Він помер у 1730 році, залишивши Маргарету й двох синів без жадного забезпечення. Як удова Маргарета заробляла на життя як швачка. Та хоч сама була дуже бідна, всетаки помагала ще іншим, більш нещасливим від неї. Після декількох років інші три вдови приєдналися до її добродійної праці і при їхній допомозі в день Усіх Святих 1738 року Маргарета д'Ювіль відкрила в Монтреалі захист для вбогих.

Спочатку група цих побожних і важко працюючих жінок, що гуртувалися біля Маргарети д'Ювіль, була незв'язаною правилами світською асоціяцією. Щойно в 1753 році основано Чин Сестер Милосердя. У тому часі Маргарета стала директоркою Загального Шпиталю в Монтреалі. На цьому пості вона й померла 23 грудня 1771 року.

Посвята й енергія Маргарети д'Ювіль принесла такі великі наслідки, що їх ніхто не спо-

дівався. П'ять теперішніх конгрегацій цього Чину нараховує понад 7.000 сестер. Сірі Черниці працюють скрізь там, де їх найбільше треба, опікуються хворими і старими, школами, індіянами й ескімосами. Скільки добра творять Сірі Черниці, можна бачити з того, що вони ведуть 86 шпиталів і 468 шкіл попри інші харитативно-просвітні інституції.

ПРОМОВА СВТ. ОТЦЯ ДО ШОФЕРІВ

Промовляючи на загальній авдієнції до італійських шоферів, Папа Іван XXIII звернув увагу, що закони про колових рух укладали фахівці з думкою про безпеку самих шоферів і загалу населення. Тому тим законам треба беззастережно повинуватися. При тій нагоді Свт. Отець висловився з великим признанням про працю поліцистів, які стараються виконувати свої обов'язки згідно з законами про коловий рух. Поліцистів — сказав Папа — треба слухати і стазитися до них чемно, з пошаною і терпеливістю.

УКРАЇНСЬКЕ ВІНЧАННЯ У ВЕСТ ПОЙНТІ

6 червня ц. р. відбулося в славній на ввесь світ американській військовій академії Вест Пойнт, б. Нью-Йорку, перше в її 150-річній історії вінчання української пари новоженців: цьогорічного абсольвента тієї академії, поручника армії ЗДА. Миколи Кравцева з панною Христиною Квасозською. Молода пара одержала гратуляційні телеграми від Свт. Отця Папи Івана XXIII, від Високопреос. Митрополита Кир Константина Богачевського та цілу низку інших.

Обряду вінчання доконав о. Богдан Смик у сослуженні о. Івана Прокоповича, о. Любомира Гузара й о. Миколи Притуляка. Попередила вінчання св. Літургія, що її правив у наміренні молодої пари о. І. Прокопович. Наші обряди з додатком різних традиційних звичаїв із Вест Пойнту викликали цікавість і зворушення серед ок. 300 членів родини і запрошених, головним чином, українських гостей, які приїхали з різних сторін ЗДА, щоб бути свідками цієї рідкісної події.

ЗЛИЙ ПРИКЛАД

Під враженням учинку 15-літнього хлопця з Філядельфії, Е. Куні, який "з імпульсу" і без причини, але під впливом оглядних ним фільмів задушив 3-літню сусідську дівчинку, 11-літній А. Глісон, також з Філядельфії, напав на 8-літню дівчинку і пробував її задушити. Цю "ідею" піддали йому точні звіти в американській т. зв. "невтральній" пресі.

Поліція каже, що Глісон "поганий хлопець", і що поліція арештувала була його вже багато разів за різні проступки.

У Сан Франціско 12-літній хлопець підпалив школу, бо не склав приписаних іспитів. Школа, вартости 300.000 дол. сильно пошкоджена, 21 пожарників було ранених.

Публичні школи виховують молодь без релігії, а з такої молоді виходять злочинці. Ось, як показує американська статистика. Злочинність у великих американських містах значно зросла за перше чвертьріччя 1959 року злочинність у Філядельфії, в порівнянні з цим самим періодом минулого року, зросла на 23.3%...

ТЕЛЕВІЗІЙНІ ПРОГРАМИ — ПРИЧИНОЮ НЕУЦТВА

Д-р Г. Б. Етлі, керівник одного з медичних відділів університету Лалузі в Гелифаксі, висловився дуже критично про ролю телевізійних програм у виховуванні сучасної молоді. "Більшість телевізійних програм, що я їх бачив, була безвартісним хламом", заявив професор Етлі, промовляючи на конференції товариства "Кенедієн Говм енд Скул енд Перент-тічер Федерейшен".

Учений професор заявив, що п'ять шостих усіх телевізійних програм складається з брутальних картин; грубого й фальшивого дужання, брутального спорту, як теж жорстоких і безмірно дурних ковбойсько-генгстерських фільмів. Телевізія належить до чинників, які спричиняють низький учбовий рівень серед пересічних учнів, бо відтягає їх від науки, а натомість не дає їм нічого корисного.

АМЕРИКАНСЬКА ПРЕСА ПІД ВПЛИВАМИ КОМУНІСТІВ

Президент Національної Економічної Ради, Мервин К. Гарт, із Нью-Йорку, складаючи зізнання на сенатській правничій підкомісії, підтримав резолюцію, яка давала б поодиноким стейтам ширшу контролю над шкільництвом. При цьому він заявив, що "більшість американської преси, радіо-телевізійних станцій та інших інформативних засобів" будуть протиставитися цій резолюції, бо вони "заражені комунізмом". *Із 1.200 щоденників, у ЗДА, на його думку, тільки около 30 можна назвати дійсно незалежними, всі інші є під впливом комуністів.*

АРГЕНТИНСЬКИЙ КАРДИНАЛ КАНЦЛЕРОМ ВАТИКАНУ

Кардинал Сантіяго Люіс Копелльо склав 25 травня ц. р., на руки Папи Івана XXIII присягу як новий канцлер Апостольської Столиці. В церемонії взяли участь чотири кардинали й багато інших духовників, 77-річний кардинал Копелльо є одиноким південно-американським членом Римської Курії. Він став наступником кардинала Константіні, який помер 17 жовтня мин. року. До обов'язків канцлера належить нагляд над документами в справах канонізації, проголошування папських булль та встановлення нових єпархій.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

КОНВЕНЦІЯ АСОЦІЯЦІЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ ЗДА В ОМАГА, НЕБРАСКА

Від 12 до 15 травня ц. р. відбулася в Омазі, Небраска, 14-та річна Конвенція Асоціяції Католицької Преси ЗДА, в якій взяли участь два наші священики з Філядельфійської Архиєпархії: о. Г. Саган, редактор англійського видання "Шляху" ("Да Вей") та о. Ярослав Свищук, парох української католицької парафії Успення Пресвятої Богородиці в Омага, Небраска.

Обидва згадані Отці взяли активну участь у працях конвенції, в дискусії на тему Вселенського Собору та працях різних комісій. О. Я. Свищук виголосив на пленарному засіданні доповідь на тему церковної унії української Церкви з Апостольською Столицею, в якій зокрема з'ясував погляди на унійні церковні справи Митрополита Андрія Шептицького. Після доповіді відбулася дискусія, якою проводив о. Г. Саган. У дискусії взяли участь, крім обидвох наших священиків, два священики з Питсбурзької Єпархії, а саме о. Іван Г. Гернат і о. Іван Б. Каллюк.

ШКОЛИ В МЕЛЬБОРНІ

При католицькому Братстві Апостолів Петра й Павла в Мелборні (Австралія) працює дві українські школи — початкова п'ятирічна та середня — українознавча. Керівником обох шкіл є д-р Я. Завалинський.

УКРАЇНЦІ В ЮГОСЛАВІЇ

В Югославії перебуває близько 50 тисяч українців-католиків, зогранізованих у 22 парафіях у Бачці, Славонії та провінціях Срім і Боснії.

ДУХОВНІ СВЯЧЕННЯ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Дня 6 червня ц. р. ВПреосв. Митрополит Кир Констянтин Богачевський уділив піддияконських і дияконських свячень у катедральній церкві, при 814 Н. Френклин вулиці у Філядельфії. До свячень приступили 3 богослови: до піддияконських свячень кандидат Мирон Андрій Козмонський, а до дияконських свячень — піддиякони Андрій Бончак і Леонард Павло Корчинський.

ТРЕТЯ КОНВЕНЦІЯ ВІВТАРНИХ ДРУЖИННИКІВ У СТЕМФОРДІ

Від 22 до 24 травня, ц. р., відбулася в Стемфорді, Конн., Третя Конвенція Українських Католицьких Вівтарних Дружинників у Семінарії Св. Василія Великого в Стемфорді, Кнн., у якій узяли участь коло 857 хлопців із 81 парафій із Філядельфійської Архиєпархії і Стемфордської Єпархії.

ЛІК ПРОТИ АЛЬКОГОЛІЗМУ

Недавно тому шведські медичні дослідники виготовили лік, т. зв. антибузе, що відбирає охоту алькоголікам пити алькогольні напитки. Також канадійські медики виготовили свій лік для алькоголіків, що зветься темпосил. Він незадовго буде в продажі в канадійських аптеках. Темпосил різниться від антибузе тим, що по споживті не викликає ніяких поганих реакцій, як воніти і т. ін. Споживати його можна буде лише на рецепту лікаря. Темпосил насправді не лікує алькоголіка, лише відбирає йому охоту до пиятики. Тому то алькоголік мусітиме заживати темпосил завжди в приписаних періодах часу.

НЕЧИСТЕ ПОВІТРЯ СПРИЧИНЯЄ НЕДУГУ РАКА

Професор патології в Південно-Каліфорнійському Університеті, д-р Пол Коті, заявив, що "занечищене повітря найбільше причиюється до виникнення недуги рака легенів". Д-р Коті впродовж чотирьох років робив досліди над тисячами тварин. Це заснечищене повітря складається з газів, які виходять з авт під час їзди, з газів із промислових об'єктів та випарів із газоліни.

ПЛАКАЛА ПЕРЕД НАРОДЖЕННЯМ

У Вінніпезькому шпиталі стався небувалий випадок, що дитина плакала через близько 12 годин перед своїм народженням. Коли пані Д. Волфсон сказала своєму чоловікові та мед-сестрам у шпиталі, ще перед породом, що вона чує плач своєї дитини, їй не хотіли повірити. Згодом дитина стала плакати так голосно, що цей плач почув лікар і шпитальна прислуга. Дитина, хлопець, народилася нормально, зовсім здорова. Лікар сказав, що це перший випадок не лише в його практиці, але навіть він не чув про подібний випадок.

МІСІЙНІ ВІСТІ

У місцевості Комбермер, Онт., Канада, находиться католицький місійний осередок "Дім Мадонни", в якому започатковано новий місійний напрямок "Рух дружби". В "Домі Мадонни" 51 молодих жінок і мужчин із шости американських країн навчаються місіонерського діла. Ціль руху — змінити світ, зробити його знову християнським на практиці. Кандидати на місіонерів — з університетською, середньою й елементарною освітою — мають стати вчителями, санітарками, місіонерами в міському півсвіті, в імігрційних центрах і найбідніших районах Південної Америки й закордонних місійних станиць. Основником руху є баронеса Катерина де Гюк і її чоловік письменник Елі Догерті. Членкою "Руху дружби" є теж одна колишня артистка з Голивуду, яка вже зложила приречення жити в убожестві, чистоті й послусі. Після сьоми років навчання, члени осередку стають кваліфікованими місіонерами і роз'їжджаються по світі на місійну роботу, що має змінити світ.

На основі звіту, що його виготовила Американська Комісія для Католицьких Місій, у Злучених Державах Америки є тепер 595.150 негрів католиків і 120,000 католиків індіян. Число негрів та індіян католиків зросло за останній рік на 20,000. Між неграми працює 719 священиків, а між індіянами 175.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ:

За здоров'я двох хлопців, один уже більше, як три роки хворий на легені, другий на шлунок. Обидва в рідному краю за залізною куртиною і дуже їм тяжко лікуватися. І. Д. — За домашні справи. А. М. За навернення грішниці. І. М. — За сповнення прохань у Фатімі. М. М. — За справи католицької організації. Г. Б.

За охорону від гріха. А. К. За здоров'я для двох священиків. Н. М. С. За поміч св. Йосифа в дуже важливій справі. О. О. В. В домашніх намірениях О. М. М.

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

Складаю найсердечнішу подяку Божественному Спасителеві й Пречистій Діві Марії за вислухані молитви та щасливий перебіг операції. Моя жертва 2.00 дол.

Марія Лозинська, Філядельфія

Оцим складаємо прилюдну й найсердечнішу подяку Пречистій Діві Марії, нашій Небесній Неньці й Опікунці, за всі отриманні ласки й опіку продовж цілого нашого життя, а особливо за ратунок від нехибної смерти на еміграції у 1947 р., як також за поміч підчас тяжких операцій, хвороб та всяких інших життєвих переходів і труднощів.

Пересилаємо 3.00 дол. на Службу Божу "на подяку". **М. і Х.,** Чікаго

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ.

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинну в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день. (300 днів відпусту раз у день).

Пресвяте Серце Ісуса, спаси Україну.

Непорочне Серце Марії, будь моїм спасінням.

Щиру подяку складаю Пречистій Діві Марії, нашій Небесній Неньці, за виздоровлення мосї доньки Марії Грицик.

Іван Скублений, Пено, Алта.

Складаю щиру подяку Пресв. Христовому Серцю й Пречистій Діві Марії та Слузі Божому Митрополитові Андрієві, за вислухані молитви, поміч у слабостях та благословення для цілої родини.

Засилаємо на "Світло" 2.00 дол.

Василь і Марія Гнесько, Монтреаль, Кве.

Із глибини серця складаю найщирішу подяку Найдорожчому Спасителеві та Небесній Цариці з Лурду за одержані дві великі ласки й за поміч у мосму житті.

Залучую 2.00 дол.

Ольга Фіцалович, Торонто, Онт.

У сторіччя появи Божої Матері в Лурді просили ми у своїх молитвах Матінку Божу про повернення здоров'я нашій приятельці, п. Володимирі Цибушник, яка була у тяжкій автомобілівій катастрофі. Сьогодні почуваємось до милого обов'язку зложити Матінці Божій прилюдну подяку за вислухання наших молитов.

Залучуємо 3.00 дол. на благодарственну Службу Божу й 2.00 дол. на "Свілло".

Родина Брикович, Монтреаль, Кве.

Дякую щиро Пресв. Христовому Серцю, Пречистій Непорочно Зачатій Діві й Слузі Божому Митрополитові Андрієві за вислухані молитви й одержані ласки.

Складаю в жертві 10.00 дол.

Анастазія Пасічний, Вінніпег, Ман.

ПРИСЛАЛИ НА СЛУЖБИ БОЖІ

С. Підгірна, Сан Франциско, — М. Харів, Чікаго, — А. Зуманський, Брукфілд, — А. Ікалович, Брукліи, — П. Багрій, Гамільтон, — М. Янчишин, Торонто, — Р. Брикович, Монтреаль, — А. Гайчук, Едмонтон.

"ЩОБ ПОЧУТТЯ ЛЮБОВИ Й СПРАВЕДЛИВОСТИ СТАЛИ ОСНОВОЮ БЕЗПЕКИ НА МОДЕРНИХ ШЛЯХАХ"

НАМІРЕННЯ ДЛЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛИПЕНЬ

По модерних шляхах котяться сьогодні мільйони авт. Вони везуть людей за різними справами: до праці, на прогульку, до церкви, в гості до знайомих і т. п. Та багато з тих людей через нещасливі автомобілеві випадки не дойдуть до мети своєї подорожі. І так модерні шляхи, збудовані великим вкладом гроша для вигоди автомобілістів, стаються для багатьох місцем нещастя й загрозою для їх здоров'я й життя.

Призадумуючись над живим, що його збирають на модерних шляхах автомобілеві випадки, чи то у виді людських жертв, чи матеріяльної шкоди, вітаємо кожний заклик до автомобілістів бути обережними на тих же шляхах.

Полісмен Л. Свінггамер помістив недавно в одному торонтоському часописі цікаву статтю п. з. "Як остатися при житті на скороїзній — експресовій дорозі". — "Я, — каже він, — належу до поліції, якої завданням пильнувати автомобілевого руху в околиці Торонта на найбільш уживаній сітці доріг Канади. Майже в кожній годині дня й ночі стаються тут різного роду автомобілеві випадки. Нюдин із них не є благий, деякі ж із них навіть трагічні". Подібні виказки появляються густо-часто на сторінках чисельної канадійської й американської преси. Вони всі мають на меті пригадати подорожуючим щоб, уживаючи модерних шляхів, стереглися від нещасливих випадків на "гладкій дорозі". Для усвідомлення широкого загалу про небезпеки, що їх тепер криють у собі модерні шляхи, для перестороги людей перед цими небезпеками, Міністерство Транспорту уладжує час-до-часу так звані "Тижні Безпеки".

Ми оцінюємо таку дбайливість урядових чинників про збереження людського життя, яка є наче пригадкою на п'яту Божу Заповідь про пошану людського життя. Бо ж людське життя це свята річ, це власність Божа і тому кожний, хто виставляє на небезпеку життя чи своє чи іншого, такий несправедливо присвоює собі право над ним. Якщо висказ, що "найспокійніша рука ніколи не є за спокійна для керування автом на шляху, що його вживають мільйони людий", якщо цей висказ правдивий, то що ж сказати про автомобіліста, який, беручи в руки керму авта, наче забуває на приписи про осторожність підчас їзди? Бо якраз таке "забуття" є причиною численних автомобілевих катастроф, у яких одні тратять життя, а інші лишаються з наслідками тог овипадку то до якогось часу, то й до кінця життя!

Необережні, очайдушні чи п'яні автомобілісти — це справжні шкідники та дійсна загроза для людського життя на модерних шляхах. Вони є причиною смерти, каліцтва, родинних нещасть і великої матеріяльної шкоди для себе чи інших. А скільки то людей, якраз через таку необережність, зійшло з цього світу нагло, без належного приготування, без полагодження не лише дочасних, але і вічних справ?!

Така необережність автомобілістів зраджує в них брак почуття любови ближнього і справедливости. Кого любимо, тому бажаємо добра, здоров'я, щастя, доброго поводження. Цього бажання не висловлюємо словами, а ділами: в потребі йому помагаємо, в досвідах піддержуємо на дусі, в смутку потішаємо, перестерігаємо перед небезпекою. Бачимо у ближньому наче другого себе самого і поводимося з ним так, як ми бажали б, щоб інші з нами поводилися. Але такої любови бракує саме тому, хто через свою неосторожність загрожує життю свого ближнього.

Справедливість вимагає віддати кожному те, що йому належиться. Справедливий ніколи не нарушить чужої власности, він далекий від кривди, поважає права других та їх обов'язки. Бути необережним на шляху і причиною нещасливого випадку, значить скривдити ушкодженого на здоров'ю, на майні, — це також значить скривдити його родину та інших, супроти яких ушкоджений має деякі зобов'язання. І хто в цей спосіб скривдив ближнього, той у сумлінні зобов'язаний старатися направити шкоду заподіяну скривдженому чи його родині.

Модерні шляхи побудовані для вжитку і вигоди людей. Тож нехай такими вони і будуть! Ми ж із нашого боку молімся про усунення з них небезпек для людського життя. Молімся, щоб тим, які автомобілів уживають, завжди товаришило почуття любови й справедливости, як основа безпеки для них та для других на шляху, що ним вони їдуть. А тоді напевно зменшаться нещасливі випадки та кожний буде опчуватися безпечнішим на шляху, побудованім із великим накладом праці й гроша для його вигоди. *(осш)*

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.

Купно - продаж нерухомостей, вкеднування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

333 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ont. —— Tel.: LE 4-4241

If You Are Sick

Try

SWISS HERBAL REMEDIES

"LAPIDAR"

from Rev. Kuenzle

SWISS HERBAL REMEDIES

479 Queen St. W. —— Toronto, Ont.

Phone: EM 4-6085

НАУКА ЦЕРКВИ У СУСПІЛЬНИХ СПРАВАХ – СПАСІННЯ ДЛЯ СВІТУ

НАМІРЕННЯ НА СЕРПЕНЬ

Дві системи змагаються сьогодні за володіння над світом, — безбожний комунізм і безбожний капіталізм. Обидві вони володіють кривдою і визиском, а комунізм ще й насиллям. Різняться вони між собою тільки тим, що в одній визискувачем являється сатран-держава, а в другій сатран-мільонер, або приватна спілка.

Дуже часто св. Церкві закидають, що вона була і є покровителькою сатрапів-царів і визискувачів-капіталістів, з другої ж сторони прихильники комунізму — сатрапа-держави, — намагаються підтягнути науку Христа і Його Церкви під свій прапор, переробити на своє копито безбожницького марксизму. І одне й друге є дуже далеке від правди. Такі мильні поняття про навчання Церкви про соціальне життя та соціальну справедливість можуть являтись тільки тому, що сьогодні загал людей так дуже мало знає про навчання св. Церкви у тих справах, не тільки мало знає, але навіть не хоче знати цього навчання, бо воно невигідне ні одним ні другим визискувачам людської робочої сили.

Св. Церква продовж віків ясно й недвозначно заявлялась і домагалась соціальної справедливости. Особливо за останніх сто літ, коли кривда й визиск розпаношились до жахливих розмірів. Вона перша, устами своїх найвищих Архиєреїв, Римських Папів, ясно й недвозначно заявила своє становище й свою науку. За ці десятки літ появились такі знамениті енцикліки папів про соціяльні справи, як "Рерум Новарум" Лева XIII з 1891 р., "Квадраджезімо Анно" Пія XI з 1931 р. та багато листів і промов Пія XII. Право приватної власности, а заразом право другої людини на гідне життя, це провідні ідеї навчань цих великих папів.

Це якраз наука Церкви причинилася до того, що робітничі юнії зросли в таку велику силу й можуть виборювати собі належні права — на життя і право на працю. Біда тільки в тому, що багато юній охопили вороги Церкви й використовують їх на боротьбу проти віри й Бога.

Навчання Церкви зовсім противні до навчань різних соціяльних систем. Церква осуджує систему насилля, спільної власности-колективу, а з другої сторони не вдоволяється тільки "правом на працю" для робітника, як це замилюють робітникам очі різні модерні кличі, але домагається не тільки гідної заплати-винагороди, а також повного соціяльного забезпечення для самого робітника й для цілої його родини.

Ці великі навчання Церкви сьогодні збуваються мовчанкою. Навіть по майже сто літах остаються голосом в пустині, бо ані комуністи ані капіталісти не хочуть випустити з рук модерного невільника-робітника.

Молімось щиро, сердечно, щоб цілий світ, а головно католицькі провідники й виховники звернули належну увагу на ці великі навчання св. Церкви і старалися їх поширити серед якнайширших кругів модерного людства. Бо тільки таке намагання й таке поширення навчань св. Церкви про соціяльні справи та примінення їх в особистому, організаційному та державному житті може принести гармонію співжиття братерства серед різних кляс людської суспільности, зможе стати рятунком для нещасного світу.

(онмс)

ЦЕРКОВНЕ ОБ'ЄДНАННЯ ТА ВСЕЛЕНСЬКІ СОБОРИ

На таку тему виголосив о. д-р Мелетій Соловій, ЧСВВ, з Торонта. доповідь, що відбулася заходом Відділу УКАО "Обнова" в Чікаго під кінець травня ц. р. Основне питання доповіді було: чи можливе об'єднання під теперішню пору й на якій основі?

Про Вселенський Собор вже говорилося в 1925 році для відзначення роковин першого Собору в Нікеї 325 року. Відгук був негативний, особливо з боку протестантів. Коли Свт. Отець Іван XXIII проголосив 25 січня ц. р. намір скликати Вселенський Собор, було це несподіванкою навіть для кардиналів. Запанувало загальне зацікавлення, а відгук преси позитивний на 75 відсотків. Найперше поставилися прихильно протестанти.

Православні Церкви в основному бажають одности. Є деякі твори проти Католицької Церкви і папів. Але це вислови поодиноких богословів, а не становище цілої православної Церкви. Вона свідома, що була одна Церква, а щойно згодом заіснували обставини, що довели до сьогоднішнього стану. Ті православні богослови твердять, що Христос є головою Церкви, а Вселенський Собор влада. Одначе від 787 року не було Вселенського Собору в східній Церкві. Вселенський Собор усе скликав папа.

Майбутнім скликанням Вселенського Собору зрадів царгородський патріярх Атенагорас. перший у почестях по римському патріярхові. Він вислав до папи першого квітня ц. р. свого екзарха Якова. Це вперше за 350 років був православний єпископ у папи на авдієнції.

За об'єднанням висловилася православна Церква грецька і сербська (частинно). Не можуть висловитися свобідно румунська, болгарська й московська православні Церкви, але їхні богослови вже давніше висловлювалися за об'єднанням. Нема вільної української православної Церкви на рідних землях, а на еміґрації вона хворіє на роз'єднання й не має одної єрархії.

Доповідь подавала дуже багато матеріялу в прозорій формі й зробила дуже добре враження. Дискусія була річева. Брали в ній участь католики й православні. Привяних понад 150 осіб.

Наталена Королева

ПРЕДОК

Історична повість
(7-ме продовження)

— — — — — — — — — —

Зупинка в Толедо тривала аж задовго. Давно вже повернув до двору Карльос Лясерда з молодою дружиною.

Були трохи дивні й будили цікавість. Але малохто чув їхні голоси. Важко було б знайти когось, хто так досконало, як молода Каталіна Лясерда міг би заступити при королевій "німу" Беату: була це ніби друга квітка лілеї з того самого стебла. Навіть при сумному дворі доньї Хуани, що її тепер усе частіше називали потиху: "ля льока",[39]) не легко було знайти журливіші очі й ходу, як у привида, що блукає серед могил. А тьм'яний, згаслий голос Каталіни можна було почути тільки тоді, як до неї звертались із запитанням...

І з дня на день виразно в'янула молода графиня Лясерда. Танула, як офірна восковиця перед образом Пресвятої Діви.

— Мов за життя переходить очистець! — хитав головою патер Інніго.

Бачив, що лишається одно: розпитати саму Каталіну... Не на сповіді, не "за правом сповідника", але як друг, приятель, що знав її з дитячих її літ.

— Увійти в її душу добровільно відчиненими дверима дружні, — формулював свою думку патер Інніго.

І на хвилину не припускав, щоб якийсь гріх був джерелом її суму.

— Але, — поможи мені Боже![40]), — Скільки ще, крім гріха, є "гірких трав" у темному садку людського серця!

Чекав уже чималу хвилину під аркадами Сан Хуана поки Каталіна закінчить у храмі свої молитви.

Прислухався, як молитовний настрій причаївся під склепінням манастирських аркад і ласкавим сутінком згорнувся в кутках довкола готицько-мавританських колюмн, що поміж них тихий вітрець приносив свіжий віддих Тахо.

Де ж ліпше як тут відкрити серце й випустити з нього того неспівучого птаха — журбу?

Патер Інніго тільки що витяг з-за пояса вервицю — улюблену так св. Домініком, — як легке шелестіння шовку повідомило його що донья Каталіна вийшла з храму.

Ще того ж таки вечора, маючи всі потрібні інформації, патер Інніго замкнувся з дон Карльосом для довгої розмови.

Вже перші речення домініканця схвилювали Лясерду.

— Та ж, отче, — спробував сховати свою стурбованість дон Карльос, — "катарів" уже довго нема! Ніхто бо, — спробував легенько всміхнутись, — ніхто ж бо, більше за ваш святий орден, не допоміг тому, щоб зникла про них і сама згадка...

— Маєте правду. Ось, — підсунув чернець зшиток, — саме читаю повідомлення папі Інокентієві III-му, від архиабата Арно де Сіте. Тут зазначено, що одного тільки дня — 21 липня року 1209-го в місті Безіє знищено двадцять тисяч альбігейців: чоловіків, жінок і навіть дітей. Місто ж підпалено з усіх боків і мало таку температуру, що дзвони танули по дзвіницях... А ось — знову... Але, ви самі прочитаєте усі поважні числа й переконаєтесь, що насіння лихих трав росте й там, де його не сіяно. Ляхі ж думки не горять і в огні, в якому тануть дзвони...

— Але ж із чого ви бачите мій нахил до катаризму?

— Почнемо з перебільшеної аскези... Саме з такої, яку пропагували оті "поети з Романі", що для них святий хрест є "образою Сотворителя".

Лясерда схвилювався дужче. На мить затримався й спитав:

— А хіба свята Церква не навчає аскези?

— Навчає. Однак не вимагає погорди "до всього сотвореного" нібито "лихим на спокусу душам."

— Тобто регулює її скажім: "кесарево — кесареві..." завважив Карльос із ледве помітною іронією.

Домініканець притакнув поважно:

— Власне! Церква наказує пости, у всякі дні. І Христос споживав риби і ягнята. І не заборонив "плодитись і множитись".

Карльос закусив губу й ворушив шпадою, то підносячи, то спускаючи полу свого оксамитного плаща.

— А призирство до даного нам Богом життя неминуче приводить до шукання смерти, — немов думав у годос домініканець і, поглянувши понад голову лицаря, холодно додав:

— А занадто велика чеснота чистоти інколи приведе й до гріха перелюбства.

Карльос зірвався з місця:

— Падре!

Домініканець не поворухнувся.

— Дон Карльосе, я говорю з вами не як "духовник королеви", що бажав би керувати й сліпням усього двору. Говорю з вами, як домініканець. "Доміні канес" — "пси Господні" називають нас ті, хто хоче зганьбити нас цією назвою. Та ж я приймаю її як почесну. Для мене це честь залишитись вірним Божим псом, коли "люди" — що хочуть дати "вище людської моралі" — зраджують Бога. І навіть такі, як ви, — сидіть спокійно! — такі як ви, дон Карльосе, втрачають інстинкт порядку і рації.

— Хіба і в це зле віритн, що коли людина спірітуалізується настільки, аж стане вище за звичайний людський рівень, — збліднім голосом спитав Лясерда, — то не вона Люцібелеві, а Люцібель[41]) мусить коритись їй?

— Кличе до того не прямування до Ідеалу, до ІДЕАЛУ — з великих літер! — а кличе гріх того, кого ви назвали Люціфелем — гордощі й зарозумілість. "Я — мовляв, — не такий, як інші!" Так, дон Карльосе! Ви стоїте над самим краєм безодні! Як би ви не пручались, я спробую відтягти вас від неї. Не "чистої" чи "вищої" віри ви шукаєте, дон Карльосе! А віри "легшої". Віри, що потурала б вашим нахилам і... примхам... Я знаю, що говорю: і примхам.

— "Легшої", падре? А як же аскетизм? — боронився Карльос, як вояк, що до останнього мусить устояти на своєму становищі.

— Говорю про вас: ваш аскетизм перетяжує тільки в тому, що не є для вас осередком вашої туги й ваших бажань. Не про "чистоту віри" йдеться вам і "поборникам чистої віри". Вам особисто йдеться про те, щоб розбити прості — страшенно прості! — але невмолимі закони Церкви. Тому ви простягли руку до "чистих" — катарів. Хоч добре знаєте, що коли вони простягають руку, то, тим самим уже... підставляють ногу! Ви не могли відмовитись від подружжя з доньєю Каталіною тоді, як їздили до Бурґосу, після події зі скаженим вовком... Знаєте, також, що "лицарська присяга дамі" — така ж, як шлюб — непорушна річ. Тепер же ви шукаєте дверей, що ними можна було б "чесно" відійти від дружини — що фактично дружиною вам не є. І от, вам підсувають "віру", яка рве пута, як "темні і безпідставні" та "Євангелією необґрунтовані пересуди", чи навіть "забобони". Рве пута "ваші" і "її" — не Каталіни!

— Її? — ледве чутно спитав Карльос і відчув, що цим словом відкрив своє найслабіше місце, що в нього зараз може прийняти смертельний удар.

— Так: її — Бе-а-ти! — роздільно підкреслив патер Інніґо. — Тому ви шукаєте міцної й певної підойми, щоб "звалити Церкву". Бо ж, мовляв, коли її звалите — разом із нею впадуть і її "законні пута..." Розумієте тепер, що мені — ченцеві ще й домініканцеві це не може бути "всеодно", "байдуже"?...

І спокійно розмотував далі клубок думок, ніби читав якісь старі акти.

Не міг не спостерегти драми Беати і Карльоса. Втративши надію на особисте щастя, Карльос шукав спочатку тільки забуття в "гарних прямуваннях" поетів-лицарів до святого Граля...

Того св. Граля, що його — нібито переховують у печерах Монсеґюру оті ніби "чисті" й "досконалі" катари.

— Отче, та ж хіба лицареві ганьба йти шляхами найшляхетніших із лицарів? Хіба ж не шукали св. Граля й Альфонсо II Араґонський, і Ричард Левине Серце й багато інших? Чи ж св. Граль не досить висока міра для життя людини?

Голос Карльоса звучав, але не певністю, тільки глибоким сумом.

— Так, мій лицарю! Все, що ви говорите — так. І все це має своє — страшне: "ні!" Затямте собі одну істину: кожний наливає келих св. Граля замість св. Крови Христової власним опоючим напоєм своїх бажань! А тоді воює за них... а не за св. Граля!" Воює тільки "під прапором св. Граля"! Лише під гаслом Святої Крови!.. Це є одна з найбільших пасток злого духа на піднеслі душі... Перед хвилиною я вам цитував про спалення тільки двадцятьох тисяч християн... людей! Тільки — двадцятьох тисяч! Розумієте ввесь жах цього слова: "тільки!.." А це — лише мала часточка всіх спалених, знищених, загинулих! Так, що ж? — патер Інніґо перестав стримуватись і в голосі його зазвучали ноти болю й тривоги. — Гадаєте, що я, домініканець — "пес Божий" — можу спокійно дивитись, щоб лицар вашої вдачі причинився до дальшого палення таких же християн — людей? Наших ближніх, братів! — До дальшого нищення отари Пастиря Доброго?! Чи розумієте ви, дон Карльосе, куди ви йдете? Куди хочете повести християн, людей, наших братів із нашого краю? Я сказав, що хочу вас урятувати від безодні, над котрою стоїте... Врятувати, навіть проти вашої волі. А коли б ви не схотіли свого порятунку, я буду приневолений рятувати тих, кого ви хочете повести за собою! Тож уже навіть іде мені не про вас...

Зблідле Карльосове обличчя враз ніби постаріло.

— Потребуєте часу на розміркування, щоб дати мені відповідь? — спитав хвилюючись патер Інніґо.

Лясерда підвівся.

— Ні, отче. Приймаю відразу ваші рації. Про дальше, очевидно, будемо говорити потім...

Добровільно дане слово сковувало Карльоса нерозривним ланцюгом.

Безпросвітно-сірий присмерк враз немов упав на його душу, на все дальше життя... Затирав усі обриси, всі барви... Несамохіть зітхнув важко:

— Святий Гралю!.. Шукають його і в Монсеґюрі й в Монсерраті...

— А він — у нас самих, дон Карльосе! Це — наше власне серце, налите світлом Божої любови... Любови не до єдиної людини, не до своєї тільки родини, а любови до людства! І треба нести цього "святого Граля" світом, іти з ним шляхами й стежками життя так, щоб не розбризькати ні краплини... А обов'язок — не тільки лицаря, але кожної людини — завжди подавати спрагненим, знесиленим, хворим, тілом чи духом, цей святий Келих Любови Великої...

— Ах! — зітхнув іщераз дон Карльос. — Шляхи життя! Та хто ж їх укаже?

Чернець витяг зі столу купу зів'ялих перґаментів:

— Ось, я приготовив для вас, приятелю. Розшукав по різних хроніках. Може тут знайдете вказівки... Черпаючи ж, згадаєте, що при посвяченні в лицарі, ви присягали на свого меча: "Товариства людей віроломних уникати буду..."

Карльос просидів до ранку над невідомими йому документами роду де Кастро.

Вичитав у них, що один із його членів із піренейської галузі помандрував до "далекої Скитії" де "тече велика ріка Бористен..." Подався туди, прищепити там і "зберігти віру, яку нищили вогнем і мечем у Романії".

З тієї ночі Лясерда зломився.

Схвильоване до дна його серце не знало де шукати заспокоєння...

Жив, мов у страшній зморі, свідомий, що його найглибші таємниці відомі, і чужі очі читають у його душі ясніше, ніж його власні.

Все здавалось: десь тут чує кроки великого, стихійного, що наближаються до невідомого, що прийде! Неминуче! Коли ж воно прийде, тоді зникне все, що досьогодня було мріями, плянами життя...

Почнеться нове життя — несподіване, неймовірне... Але цілком нове!

Казка? Може! Але не та, де сам собою перетворюється звичайний ґорішок на золото й коч, який везе у чарівні країни... — де все приходить задармо, "на мах палочки" доброго чарівника або доброї чарівниці...

Але, що ж? Що то має бути? І де "відтулиться та брама", що про неї раз-у-раз маячить бідна, на-пів божевільна королева...

І безкраї простори поплутаних думок, — поплутаних майже так, як у тої, що її називали "ля Льока" — це був тепер одинокий терен Карльосових блукань.

І от, — несподівано, — зовсім не там, де він міг цього чекати, збудили його слова, що їх почув, входячи до володарки.

Одна з дам читала новелю про фльорентійського лицаря.

— "...Набравши з собою в запас свічок, лицар сам, без джури й супроводу, помандрував до Гробу Господнього, щоб там запалити для нового свого життя свічку свою від того небесного вогню, що в Ніч Великодню сходить із неба й розсвічує лямпаду перед Христовим Гробом. І простилась йому провина його..."

Більше нічого не чув Лясерда.

А по кількох днях домініканець мовчки слухав Карльоса. Потім зіпняв руки, ніби молився. А дон Карльос продовжував:

— При гробі Того, Хто смертельною людиною не був, знайду я більш як людську силу, щоб воскреснути з гробу душевного, куди поклала мене пристрасть людська...

Був це інший Карльос: із очей його променів лагідний і рівний вогник. Неначе серце його вже розсвітилося тим "небесним полум'ям" що падає з неба у Великодню Ніч...

— Ні, отче, — відповів на запитання патера Інніґа, — не як хрестоносець! Не зі зброєю... тільки з розсвіченою свічкою... А коли поможе Господь, від Гробу Святого піду до того невідомого Бористену... На нещастя собі та їм увійшов я до роду де Кастро! Розбив я його... То ж хочу спокутувати й свою провину і провину того далекого де Кастро, що приніс отрую альбіґейську до тієї країни...

Благословляючим рухом лягли руки ченцеві на Карльосову голову.

Був це рух, яким благословляє священик після своєї "приміції" — першої Служби Божої:

— Сину! Досить, коли своє живе серце принесеш ти туди! Во Ім'я Господнє — іди!

— — — — — — — — —

Вже те було добре для доньї Хуани, що могла віддалити бодай один день, коли жалібний похід мав переступити еспанський кордон, щоб везти далі труну дон Феліпе до його батьківщини — Австрії. Тому, після довгої затримки в Толедо, звелено було повернути до Мадриду.

Королева хотіла бути на облечинах Беати.

— Мусимо обоє, — з королем, — бути при Беаті в той день. Бо ж вона — сирітка! Не має батьків.

Беаті ж уділено особливої диспензи для вступу до манастиря: вона бо "не народилася німа"! Тільки з дозволу Божого "захворіла на німоту", хвилеву... Тому й дозволено їй — як виняток — скласти чернечі шлюби в Кармеліток, званих "Ляс дескальсас реалес"[42]) у Мадриді, бо той манастир уже бачив "чудо сліпої".

— Тож покаже він нам інші ще чудеса! — вирішила донья Хуана.

Справді: хто ж не знає про доньку імператора Максиміліяна, "сліпу сестру Марґарету, що ніколи раніш тут не бувши, не тільки сама знайшла головні — "північні" сходи, але ж, ніде не спіткнувшись, дійшла аж до дверей клявзури.

Люди ж із різних місць бачили й одноголосно потвердили: сестру Марґарету провадив Архангел Рафаїл, який їй потім — як колись біблійному Товії! — повернув зір."

Напередодні облечин, як було звичаєм, абатеса запитала Беату, чи бажає вона востаннє попрощатись із дорогими їй могилами, раніш, як замкнуться за нею назавжди двері манастирської клявзури?

— Так. Має це бажання. Бо ж у св. Домініка, при гробниці доньї Констанци, дружини португальського дон Педра, хотіла б іще Беата попрохати вибачення та молитов, щоб витримати їй до кінця.

Чи ж бо недавнє "прокляття роду", — накликане зеленоокою Інес де Кастро, — несе на собі також і вона, Беата?.. Життя своє й двох своїх синів віддала Інес за те, що викликала смерть чистої, тихої й всевибачливої Констанци?[43]).

Мусить платити і Беата, за те, що розбила життя рідної сестри — такої ж тихої й вибачливої, як Констанца...

Бо в світі є рівновага, яка часто збігається з тим, що люди звуть: "справедливістю..."

І востаннє майнула перед вівтарем Беатина постать... Вже у червонаво-гнідій рясі й білому завою постулянтки. Потім вічна заслона та крати клявзури замкнуться за нею, що стала вже сестрою Марією дель Анґустіяс — "Марією від Страждань..." назавжди.

В тій хвилі ще ціла церква була залита вогнями, вся тремтіла переливчастими хвилями світла.

Довкола відтуленої труни дон Феліпе палав світляний вінець свічок.

Але Карльосові здавалося, що скрізь — пітьма, згасло денне й штучне світло, а він у темній

крипті, в підземеллі, де нема ні повітря, ні життя...

Дивився сліпим поглядом мертвих очей і не розумів: хто схиляється до нього, хто й що шепоче йому так швидко й так тихо?

А бліда, мов віск свічок, Каталіна повторяла й повторяла знову:

— Ходім... Ходім же... Ходім... Володарка хоче... востаннє розлучитись із Беатою... в розмовниці...

Тільки троє: королева, Каталіна та Карльос пройшли храмом і зникли в захристії, щоб не йти садком черниць, а дістатися до розмовниці церковним подвір'ям. Усі дворяни лишилися чекати на них біля труни короля.

Маркіза де Алькораз проводить поглядом тих троє і переводить очі на тіло бідного мерця.

Високо піднесене тіло короля в парадній одежі, майже стоїть у своїй пишній домовині.

— Як вартовий у вузькій будці! — думає камерера. І переломлює ту думку: — Хто, власне, "вартовий?" Він? Чи ми? Всі ми тут утратили — або втратимо! — розум!

І перед її поглядом пливуть видини-змори: мертвий, високий, набальзамований король, що мов неприкаяний блукає по своєму королівстві між живими... Безумна володарка...

Вони "заступають батьків" німій постулянтці. А при них, — мов із гробу вийняті Каталіна та Карльос, що, здається, вже перейняв на себе безумство королеви і німоту Беати...

— Що побачимо ще?..

І холод пробігає думками й тілом маркізи, що її називають при дворі "втілений обов'язок".

— Боже, поможи нам, бідним, безумним, німим, засліпленим і, справді, сліпим!..

— — — — — — — — — — — —

Коли в манастирі замкнулися двері розмовниці, Карльос помалу й з тривогою підвів очі: страшно зустрінути поглядом погляд зелених очей Беати!

А що, як знову налетять вихорем оплакані, віджалувані жалі?

Та ж голі й мертві холодні стіни розмовниці... Тільки знак хреста — знак безконечности!.. Бо ж ніяк і ніколи не зійдуться його кінці — креслять на них чорні лінії круцифіксу...

Кілька грубих, дерев'яних стільців біля кратчастої, залізної перегородки — від підлоги до стелі. За тими густими кратами спадає груба, суконна заслона. Вона відділяє Беату від світу... від них трьох, найближчих, що навіть не можуть її ані побачити, — як це наказує устав[44]), — ані не мають надії востаннє почути її голос.

— Беато! — тихо "співають струни арф" у голосі доньї Хуани, переповненим ніжним сумом.

— Беато!

У відповідь із-поза заслони долітає тінь чужого голосу — без барви, без інтонації, без тембру майже.

Ніби прозорий і затертий звучить він. То говорить приязна при Беаті сестра:

— Пробачте, ради Господа, якщо засмучую вас: тут немає Беати де Кастро. Тут є наша люба, найсолодша сестричка—Марія Ангустіяс, що прийшла до нас сьогодні. Вона слухає вас.

Всі вже чули це найменше, що відсьогодні прийняла його Беата в храмі. Але Каталіні враз придушують горло ридання й вона квапливо затуляє хусточкою уста.

Карльосові ж видається, що не король дон Феліпе, а він сам стоїть у відчиненому гробі і в ньому віднині мандруватиме світом...

А донья Хуана схилилася до крати й тремтить цілим тілом.

— Сестро Маріе дель Ангустіяс!.. Сестро Маріе!.. Беато!.. — переривається стаккатними акордами володарчин голос. — Молись за чудо!.. Проси, щоб сталося воно, поки перейдемо кордони еспанські! Молись! Беато де мі корасон[45]), Не може прийняти нового чужого їй найменя, донья Хуана.

— Тут — лицар твій... Карльос... Благослови його в далеку путь!.. Без зброї, босий, сам єдиний піде він до Господнього Гробу!..

— Помолись за мене... Сестро... — зривається Карльосів голос, розбитий на останнє слово.

Каталіна плаче. Німа, як її невидима сестра, на тім боці крат.

Обидві вони не мають слів, бо ж мусіли б сказати одна одній так багато, багато...

Та зненацька, по тім боці крат важка тканина заслони захвилювалася, як від подиху бурі.

Видко, що чиїсь руки хапаються за неї. Але вона не підноситься.

Зате не кляшторний — стертий, прозорий, — але живий, давній Беатин голос вогненним язиком злітає вгору й тріпотить, розливаючи сяйво на цілу розмовницю:

— Карльосе!...

— Осанна! Осанна! — лунають там — за заслоною, — як супровід, прозорі голоси черниць.

Тихо дзвенять тінню звуків зеренця вервиць. У земному поклоні зімнялись шорсткі ряси. Чути як черниці "з Беатиного почоту" впали навколішки.

Хуана в екстазі підносить догори руки. Уста її всміхаються, хоч їх усміх — вираз страждання.

А за заслоною Беата поривчасто, квапливо кидає слова:

— Не "воскресне", володарко! Не воскресне! Помилка це!.. Але — відродиться... Дитина твоя, твій новий син!.. У ньому відродиться твоє життя, "воскресне" воно... В ньому життєве по смерти дон Феліпе — ніжність твоя, сенс твого життя!.. В ньому відродиться для тебе... радість...

Каталіна мовчки впала навколішки, благаючи простягає до крат руки.

А Беата, немов бачить її крізь заслону:

— Каталіно!.. До мене прийдеш, сестро! Господь з'єднає все, що роз'єднав світ... З'єднає і нас із тобою, Каталіно люба... Пробач! Пробач усе! Як я прощаю...

Осяяна внутрішнім світлом донья Хуана обома руками вхопилася за крати:

— Говори!.. Говори ще! Дорога, наймиліша!

Тулиться обличчям до заліза крат, голос завмирає на її устах, по щоках швидко збігають —як намистечка з розірваної нитки, дрібні сльози.

І Беата говорить. Поки ще не лягла на уста печать — відтепер уже добровільної! — мовчанки:

— Карльосе! Єдине світло мого життя! Знайдеш утрачене!.. Прийде відродження і для тебе... в далекій, далекій землі...

Голос уривається.

Донья Хуана ще щільніше тулить обличчя до крат:

— Дай хоч руку!.. Хоч через сукно!.. Благословення! Нехай поцілую на ній ласку Божу...

І, мов останній зліт полум'я — дзвінко озивається Беата:

— Вір, володарко! І дякуй Всевишньому...

Голос Беати гасне, як у знесиленні. Зашелестіли ряси сестер, що підносяться з підлоги, на яку були поклякали.

Десь далеко — в омбітах, — дзвенить дзвінок. Мов розбиває крихке шкельце скоромінущої, останньої хвилини.

Але щераз вибухає голос:

— Молитимусь за вас... усіх!.. За тебе, Карльосе!.. Завжди...

І стало тихо.

(Далі буде)

---

39) "La loca" — божевільна.

40) Valgame Dios! — поможи мені, Боже! Дуже популярний вираз здивування, суму чи дуже різнорідних почувань.

41) Люцібелем звали альбігейці Люцифера, повставшого проти Бога Архангела.

42) "Королівські босі", бо кармелітанки ходять босі взимку як і влітку; "королівські", бо до цього манастиря вступали жінки з королівської родини, і наприкінці життя вступила туди й сама донья Хуана, яка, власне, заложила його, або ліпше сказати: наново реорганізувала старий манастир.

43) Драма Констанци та Інес де Кастро — вічна тема португальської поезії від Камоенса й до сучасного найліпшого поета Португалії — Евгенio де Кастро. Проте слідні в цій темі деякі поганські запозичення, якоїсь невблаганної "долі-мойри", чужі християнству.

45) De mi corazon — дослівно: "мого серця". Пестливий вираз. Як вираз: "de mis pecadas" — "моїх гріхів" — є виразом жалю, пожалування.

ОММ

СЕСТРА ЛУКІЯ З ФАТІМИ ЗАПОВІДАЄ БОЖУ КАРУ НА 1960 РІК

Як подає "Да Кенедіси Реджистер" (24. 5. 1959, 5 стор.), о. Августин Фуентес, постулятор беатифікації померлих дітей із Фатіми, відвідав с. Лукію, що бачила Преч. Діву в Фатімі, а тепер живе як кармелітанка в Коімбрі, Португалія. "Виглядає вона на 24 роки, хоч їй уже 51 років" — пише о. Фуентес. Коли він відвідав її з початку 1958 р., була вона дуже засумована. "Перше, що вона мені сказала, було таке: "Отче. Пречиста Діва дуже сумна, бо малохто зважає на її послання (при останніх об'явленнях). Добрі (люди) ...не нав'язують свого життя до послання в Фатімі. Грішники... не хочуть бачити страшного навіщення, яке прийде на них. Повірте мені, отче, Бог збирається покарати світ і то дуже скоро вже... (У 1960 р.?) прийде кара з неба і буде дуже велика. Перекажи душам, щоб не так боялися матеріяльної кари, яка стріне нас, якщо не будемо молитися й покутувати, а першзавсе нехай лякаються того факту, що душі підуть до пекла."

"І багацько разів вона (с. Лукія) повторила мені ці слова", — пише о. Фуентес. "Багато націй зникне з обличчя землі, а Росія стане знаряддям кари, якщо ми всі, молитвою й покутою, не випросимо навернення цеї нещасної держави. Отче, скажи душам, що Диявол направився до рішальної боротьби з Преч. Дівою Марією."

"Але ще час, запевняє о. Фуентес, щоб уникнути небесної кари. Два роди зброї дає нам Преч. Діва, каже с. Лукія, проти цього (кари), а це: молитва й покута.

"Чи живемо ми вже в останній епосі світу? Преч. Діва не сказала цього отверто с. Лукії" — переповідає о. Фуентес, але Вона дала їй (Лукії) зрозуміти це в трояких спосіб. Перший, бо сказала нам, що стоїмо напередодні рішальної битви, на кінці якої ми станемо або Божими, або Диявола. І нема тут якоїсь середини. Друге, бо Преч. Діва сказала с. Лукії: "Останній засіб, що його Господь Бог дає світові для його спасіння, є св. Вервиця (рожанець) і Моє Непорочне Серце". Вияснюючи слово "засіб", о. Фуентес каже, що виходить, нема вже іншого (засобу). — Третє: Заки Господь Бог рішиться покарати світ, то перед тим уживає всяких засобів, щоб нас спасти, а покарає тільки тоді, якщо ми ними знехтуємо. Отже Він дає нам іще останній якір спасіння, Свою Матір.

Сестра Лукія підкреслює факт, що все це не сказане для того, щоб сповнити душі жахом, а щоб сповнити їх зрозумінням поваги часу, в якому живемо. —

Слова с. Лукії, які ми тут навели, є наче тільки продовженням предсказань і послань, які Преч. Діва дає нам від 1830 року, багацько разів. Важніші з тих предсказань і послань, подано в книжці п. н. "Появи Пречистої Діви 1830-1958", і з них видно, що жде світ, якщо він не покається. Але пригадуємо рівночасно, що подібні предсказання про страшну Божу кару мали й інші праведники, напр. св. Филип із Нері (1515-1595); його життєпис найдете в 2-му томі "Життя Святих" о. А. Труха, на 284 стор. Отже цей Святий просто заповідав кінець світу, якщо не покається. Душпастирською працею св. Филипа й інших святих мужів того часу (XVI сторіччя) та щирим приняттям послання про молитву й по-

куту вдалося тоді відвернути час Божого гніву, хоч нецілих сто років опісля прийшли на світ і на Церкву жахливі часи страшних воєн і єресі Лютра. Отже такі предсказання належать до т. зв. услівних предсказань, які напр. бували й на старозавітніх пророків; напр. пророк Єлисей заповів Божу кару ниневитянам, але вони покаялися і кара не прийшла. Так і тут, якщо світ, або бодай якась поважна його частина покається, то Божа кара не прийде.

Заповіджена ще 1917 року в Фатімі кара на грішний світ, прийшла згідно з заповітом "незнаного світла на небі" (з 1938 р.) вже 1939 року: друга світова війна з її страшними нещастями. Оце ж наближається 1960 рік. Незнане світло мали ми вже в місяці лютні 1958 р., в саме напечір'я сторіччя Люрду; воно описане в книжці "Появи Преч. Діви". Але не тільки воно вказує на непевне майбутнє: вказують на це й наші міждержавні відносини, і соціяльні. Для прикладу: переговори в Женеві йдуть, але рівночасно Хрущов заповідає нові атомні бази проти Америки в Альбанії, а знову ж німці вирішили брати участь у виборах свого президента саме на злість Хрущову в Берліні. Так одні й другі вороги помахують собі перед носом страшною зброєю і якось забувають на те, що обі сторони наставлені матеріялістично, не мають ні дрібки християнського вирозуміння чи світогляду, то й поводяться так, як отой масон Трумен, що рішив ужити атомної бомби саме тоді, коли вже війна і так була "виграна". Своїм страшним рішенням масон Трумен відкрив не що інше, а саме нашу диявольську "епоху атомної війни".

Отже предсказання сестри Лукії можливі не тільки з якихсь "містичних" релігійних причин, але навіть уже ,здоровим розумом можна б їх здогадатися так, як напр. першу світову війну й опанування Сходу комуністами, заповів був іще 1907 року славний католицький повістяр о. Ричард Г. Бензон у своїй повісті про Антихриста п. н. "Володар світу".

Лік проти страшного нещастя в 1960 (а може і скоріше, бо сказано, що проголошення третьої тайни Фатіми має прийти в 1960 році, отже до 1960 року вона, ця тайна, має вже бути виповнена!) подає нам устами с. Лукії Преч. Діва: вервиця (молитви) й набожество до Пренепорочного Серця Марії. Але і тут, подібно як і з карою, заповідь прийшла не тільки через с. Лукію, але і через багато інших перед тим: від св. Катерини Лябуре (1830), через св. Бернадету в Люрді (1858), аж до наших часів. Через тих 130 років Пренепорочна Діва Марія в своїх об'явленнях постійно каже молитися на вервиці та показує Своє Непорочне Серце. Яке — поруч із Найсв. Серцем Ісуса — є тим останнім засобом відвернути Божий гнів від нас.

Для пригадки цих речей, просимо прочитати ще наші статті в "Світлі" п. н. "Що провістила Божа Мати" (ч. 5, на 205 стор.) і "Та, що знає третю тайну Фатіми" (ч. 6, 268 стор.).

Для спопуляризовування післанництва Пренепорочної в Фатімі основано т. зв. СИНЮ АРМІЮ. Це світовий рух, який начислює сьогодні

Блаженна Анна Марія Таїджі, що передбачала Божу кару на наші часи

вже 15 мільйонів членів, чоловіків і жінок, головно католиків (хоч є і некатолики), які обіцяли добровільно молитися щодня за навернення Росії від атеїзму до Бога. СИНЯ АРМІЯ це армія молитви. Її члени не платять вкладок, не вибирають виділу, не ухвалюють ніяких внесень чи резолюцій. Вони тільки *моляться — щодня* — щоб через навернення Росії прийшов *мир* на світ. Від 1951 року Синя Армія включила в свої ряди більш як 5 мільйонів членів із одної тільки Америки. А в цілому світі є їх уже 15 мільйонів!

СИНЯ АРМІЯ вірить, що *найбільшим ворогом миру в світі є воююче безвірництво комунізму*. То й поборює СИНЯ АРМІЯ комунізм єдиною правильною для того зброєю: *молитвою*.

КОМУНІЗМ ЦЕ ВОЮЮЧЕ БЕЗВІРНИЦТВО. Комуністичні провідники в кожній своїй промові чи заяві, в кожній пропаганді порушують та підтверджують свою тверду опозицію Богові, свободі релігійного віровизнавання й практик, свободі релігійного виховання. Каже основник марксизму, з якого вийшов комунізм, жид Карло Маркс: "Релігія це опій народу". — А пів-москаль Ленін, основник советського комунізму, каже: "Ми мусимо поборювати релігію. Це азбука всякого матеріялізму а там консеквентно й марксизму." Таке сказав він іще в 1906 р. Але і по його смерти тримається того вся большевія. Ось

напр. московське радіо 26 червня 1954 р. проголосило всьому світові: "Виконування релігійних культів відводить народ від советської дійсности і від виконання комуністичних завдань. Комуністична Партія завжди була непримиренно ворожа релігії і завжди поборювала її в рішучий спосіб." А теперішній провідник комунізму, Нікіта Хрущов, каже: "Ми залишаємось атеїстами (безбожниками). Зробимо все, щоб визволити решту людства від тих залишок релігійного дурману-опію, який іще подекуди залишився. Зробимо все, що тільки можливе, щоб знищити забобон релігії."

З наведеного ясно, що безбожництво є коренем і основою советського панування. Тільки по знищенні релігії можуть Совєти в тотально (цілісно) безбожницькім суспільстві взяти верх над думками й серцями людей. То й кладуть Совєти на місце релігії, на місце правдивих і вічних релігійних правд, дурне безвірство та своїх фальшивих божків: жида Маркса, пів-москаля Леніна та пів-москаля Сталіна. Перший брехун і розтратник, другий помер від "панської" хвороби, а третього мабуть "померли" Хрущов із спілкою.

Коли Хрущов зводить світ оманою "советського миру", то СИНЯ АРМІЯ (сміявся колись Сталін із "папських дивізій"!..) це величезний духовий рух, спрямований на поборювання безбожництва. Основано СИНЮ АРМІЮ як відповідь світу на післанництво Непорочної Діви в Фатімі з 1917 року. Що в Фатімі сказала Божа Мати, про те ми вже нераз писали в "Світлі" і в згадуваній книжці; отже не будемо тут цього повторювати. Важне, що сказала і про Росію, що коли вона не навернеться, то прийде на світ як страшна кара. Від післання Пречистої в Фатімі, таки зараз у 1917 (тому самому році, що й об'явлення в Фатімі!) большевики, пущені в Росію німецькими масонами, під проводом Леніна розпочали опановування світу. При допомозі американських масонів удалося большевизмові опанувати досі вже одну третину цілого світу. Та й клич большевиків ясний і простий: "Вся влада Совєтам!" І тільки запроданці, тільки слуги Диявола можуть іще "вірити" в небилиці "коекзистенції і світового миру", що їх-брешуть усьому світові большевики й усякі тихі й голосні їх попутники: безвірники всього світу в усіх таборах цілого світу, від лівих марксистів починаючи, через соціялістів, усякого роду "поступовців", аж до націонал-соціялістів чи націонал-комуністів. Усі ті люди й партії, хоч би і як відрікалися, а то й "поборювали" комунізм, усі вони запряжені поправді до його возу й везуть його через своє безбожництво до проводу над цілим світом!

І вже сповняється заповідь Пречистої: "Добрі будуть переслідувані, а цілі нації вигублені". Хоч би тільки в нашій Галичині ми на власні очі бачили ті тисячі жахливо поморднованих большевиками трупів: наших братів і сестер. Із наших українських католицьких єпископів у Совєтах жиє ще тільки один, а передостанньо замордували вони вже навіть *тайно-висвяченого* нашого єпископа св. пам. Олександра Хіру. 7 мільйонів українців виморили большевики голодом. На наших очах мордують мадярів, тибетанців. А армії могутніх цього світу — мовчать, бояться. Видно: треба інших армій!

СИНЯ АРМІЯ саме така. Вона не боїться тих, що вбивають тіло. Вона не вбиває тіла, але вбиває ідеї тих, що вбивають і тіло і душу: безбожників-комуністів. Своїми молитвами - зброєю СИНЯ АРМІЯ хоче виконати волю Божої Матері: "А коли люди послухають Моїх жадань, то Росія навернеться і настане мир!"

Стати членом СИНЬОЇ АРМІЇ може кожний католик, який хоче добровільно сповняти обов'язки члена її. Св. пам. папа Пій XII сказав таке: "Радо даю своє благословення... провідникам і членам Синьої Армії... ЧАС СУМНІВАТИСЬ У ФАТІМУ — ВЖЕ МИНУВ. ТЕПЕР ЧАС НА ДІЛО!" — Приятель нашого народу Кардинал Євген Тіссеран каже: "Синя Армія це відповідь на домагання Пречистої Діви в Фатімі."

ТРИ ОБОВ'ЯЗКИ членів СИНЬОЇ АРМІЇ:

1) Проказувати щодня вервицю — 2) Носити параман (шкаплір)* — 3) Надолужувати Богові через пожертвування Йому через Непорочне Маріїне Серце своїх щоденних обов'язків.

ПОРУЧАЄТЬСЯ ще: 1) Святкувати перші суботи місяця; 2) Післати прирічення до Головної Кватирки С. Армії; 3) Приєднувати інших до Синьої Армії; 4) Носити щонебудь синього.

ШІСТЬ ДОБРОДІЙСТВ СИНЬОЇ АРМІЇ:

1) Знаєте, що виконуєте доручення Пречистої Діви щодо навернення Росії; 2) Дістаєте багато відпустів, проказуючи вервицю й носячи параман; 3) Дістаєте привілей суботній (що Божа Мати буде при вашій смерті); 4) Ваше прізвище полетить до Фатіми та буде зложене на місці Маріїного об'явлення; 5) Вас поминатимуть у спеціяльних Службах Божих на місцях об'явлень; 6) Маєте частку в молитвах мільйонів інших членів Синьої Армії.

(Більше в наступному числі)

З НАГОДИ 100-РІЧЧЯ ЛЮРДУ
видали ми книжку п. н.

ПОЯВИ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ
1830-1958

Книжка оповідає цікаво про появи Божої Матері протягом 128 останніх років не тільки в Люрді, але й по і. місцях — м. і. про найновіші появи на наших землях у с. Середнє 1954-1955, що ще ніде не було досі так повно передане. Ілюструє книжку 40 образків-світлин.

Ціна книжки $1.50, а для передплатників "Світла" тільки $1.00.

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto, Ont. — Canada

*) Про параман читайте книжечку о. М. Горішнього п. н. "Брунатний параман" (ціна 25 ц.).

ПІЗНАЙТЕ, скільки радости

МОЖНА ПЕРЕЖИТИ ЗА ОДИН ДЕНЬ В

ОНТАРІО

Зобразіть, що ловите рибу в спокійному озері... вечір проводите в елегантному літниську. У барвному Онтаріо воно легко робити одне і друге в одному дні. Кругом вас романтичні назви, що нагадують ще не так давно минулі дні аванпостів цивілізації..

Радісна атмосфера... Води повні риби. Чудове життя!

Пізнаєте як ощадно можна розкривати Онтаріо, висилаючи нам купон, що нижче. Література, що її одержите, вміщує актуальну пісту приміщень, у якій можна найти, де вам задержатись по цінах, що ви їх згідні платити.

Пізнайте краще ОНТАРІО

ONTARIO TRAVEL **FREE!**
236 Parliament Bldgs., Toronto, Ontario

Вишліть ДАРОМ літературу і мапу шляхів.
Мене головно цікавить околиця .....
Прізвище .....
Адреса .....
Пошта .....

Ontario Department of Travel & Publicity, Hon. Bryan L. Cathcart, Minister

Богдан Курилас

СОНЕТИ

ЗІГУРАТ[1])

Халдеї-пастухи в шкурятяних плащах
Із стадами овець і крутогорих турів
Кочують все в нові пасовища понурі,
Царками гноблені і спекою в степах.

У теплу ніч тужних сотки очей
Блукають між зірок розіскрених разки,
Їм мріється любов і подвиги дружби
І парадокс їх страшить життьовий.

З терзань таких Баб-Ель народивсь зіґурат,
Тривалий монумент людських здобутків й втрат,
Порив в світ добра, де згода нерушима.

До світла і весни, комфорту та краси,
До зорення в космічні простори,
Але й до... заграв Єрошими.[2])

[1]) Зіґурат — старовавилонське слово: вежа.
[2]) Перший в історії людства термоядерний зрив.

ХОНСУ, СИН АМОН-РА

Задивлений у квітку льотосу буйну,
Син Амон-Ра і Мут з обличчям коршуна,
Сидиш на лодці, що пливе потойбіч від життя,
А вказуєш на Соняшну живу снагу.

Грайливо пов'язки обидві з-під висків
Над прямокутники рамен повисли;
Відображають так два божескі харизми
И родючість Нілом зрошених полів.

Виразнику зібрання мислі й сантиментів
Так зоріш з спочуттям, десятками віків,
На крушення династій, королів...

На марність Рамзесових монументів.
Але й окрилюєш до творчого дерзання,
Символе юности та проростання!

БУРЯ

Нераз услухуюся в шум вітрів:
Пригадують вони гудіння людських юрб,
Лай хижаків, грозу, розпуку чорних журб,
Рев водоспадів із верхів.

І далі слухаю: лопочуть прапори,
Гримить яса буйної перемоги.
І знову крик, погроми і знемоги;
Бо ще знущаються із нас кати.

Синтеза вітрових поривів
Гартує до визольних зривів,
Розказує про муки наших днів.

Що війни дикі та криваві
Досі загарбництву сприяли,
Народи скули поготів.

ДОРІЙЦІ

Із диких вір Епірської землі
Тезеєвим шляхом на полудень пішли.
Ввижались їм оливкові сади.
Минали їх каштанові гаї.

Сніжний Олімп їм видавсь великаном,
Що в морських хвилях ноги мив.
Скорився їм в боях Ахів,
Під Троєю знеможений Дарданом.

Мудрий Лікург за триста літ
Закон став списувати на граніт,
Щоб хижу дикість побороти.

И заграла в світ Піндара ліра
І Архімеда мудра міра,
Пітагор й музика Європи.

АРХИЄПИСКОП М. СМОТРИЦЬКИЙ

Духовий велетень на європейськім Сході,
Учений грамотій, на Русі Ціцерон;
Усе життя міцний свободі трон
Він в Українському здвигав Народі.

Ти Півночі передбачав лукаву чорну зраду
І був дороговказ Прийдешнього шляхів;
Кудою прямувать на грані двох світів
І Києву на синіх горах і Львагороду.

Прийми від нащадків, видатний Владико
Вдячну чолобитню та любов велику;
За те, що в будучність нам промостив шлях.

І доказ нескибний, що кров Йосафата
Не дармо за Нарід і Тебе проллята:
Це Урбана булля в Владичих пальцях!

П'ЄРУ ТЕЙЛЯРДОВІ ДЕ ШАРДЕНЬ

Учений біолог, теолог і брат Христа,
Ентузіяст знання і поступу людини;
Він труд життя всього віддав, щоб з речовини
Поставить світлий трон для Духа і Життя.

Десятки літ провів в розкопках цьєну,
В Америки містах, в Сибірі, в ведах Фезу.
Для нас він збудував Пан-космосу синтезу
На трьох стовпах: енергії і Духа й феномену.

Шумлять над костями Мудреця квітки Бруклину;
Мандрівнику, з пошаною над прахом стань
Того, що показав будуччини стежину.

Того, що доказав невхильність побратань
Науки й Віри вчень, добу ясних повстань,
Внапрямлення струмів усіх на Бога і Людину.[1])

[1]) Христа. — П'єр Тейлярд де Шардень народився в Оверні (Франція) 1-го травня 1881 р. Стратограф, пантеолог, археолог. Головні твори Тейлярдової "Суми вчень": *Серце речовини*, *Модерні феномени* та *Вірую в скороченні*. Вмер на Великдень, 10-го квітня 1955 р. в Нью-Йорку.

Доц. д-р Ю. Герич

ДЕЩО ПРО АНАТЕМУ МАЗЕПИ І ЧИ ЇЇ "ТИХО ЗНЯЛИ"?

Нема дати в нашій історії, яка приковувала б увагу дослідників більш як 27-ме червня (2 липня н. ст.) 1709 року. Нема, мабуть, і події більш катастрофальної в наслідки, як подія полтавської битви, що на довгий-довгий час припечатала політичну й культурну долю нашого народу. І вкінці — нема постаті між нашими державними мужами, яка б викликала такий пристрасний інтерес, як герой полтавської трагедії гетьман Мазепа.

Де причина цього останнього, цього пристрасного інтересу, намагя відслонити серпанок з-перед двох із половиною віків і заглянути Мазепі просто в душу? Є в поемі Віктора Гюго таке місце: "він біжить, він летить, він паде — і ось встає король!" Гюго чужий чоловік і написав свою поему "Мазепа" 120 літ після Полтави. Але і він у своїй поетичній візії доглянув того невмируючого духа українського гетьмана, який — хоч і знемігся під Полтавою — житиме повіки. Сила його духа й ідея боротьби за найвище природне право людини-народу, це ті дві причини, завдяки яким Мазепа живе як переможний "король".

Вороги Мазепи знали й розуміли його чи не краще, як ми. Не вдоволяючись перемогою на полі бою, вони були свідомі, що ця перемога далеко не повна. Під Полтавою були побиті лише союзні українсько-шведські полки. Залишилась неторкненою грізніша сила, "знам'я вольности", яка не вмирає від пострілу, якої не вбити методами масового мордування. Мазепу треба було побити тотально, вбити його ім'я, його духа і вкінці вбити ідею, якої втіленням він був і символом. Для цього людської сили не вистачає. Для цього треба було заставити всю силу небесну, окричати його ворогом Бога, християнства, Церкви, спасіння людських душ, назвати зрадником, Юдою, дияволом, відступником від Христа, втіленням пекельної сили. І тут мала заговорити своє слово Церква.

Нема сумніву, що вершком полтавської трагедії є не самий факт поразки, а те, що на той факт поставила свою грізну печать наша власна Церква, українська православна єрархія. Їй припало бути екзекутором над душею Мазепи, а вперед з тим і над його спадщиною-ідеалом, який він ясно й виразно підніс. Мазепа так сповідався перед Орликом: "Беру на свідка Бога, що я не бажав лити ярів людської... я сподівався добути Україні волю". Єрархія в нашій Церкві в цілій довгій своїй історії оце перший раз рішила обложити українського гетьмана найтяжчою карою, яку Церква взагалі знає: АНАТЕМОЮ. І обложила. Дня 11 листопада (ст. ст.) 1708 року відбувся в Глухові собор, у якому взяли участь: київський митрополит Йосаф Кроковський, чернігівський єпископ Йоан Максимович і переяславський єпископ Захарій Корнилович. Цей собор у тому ж дні 11 листопада 1708 р. рішив: Іван Мазепа за "клятвопреступленіе" нехай буде АНАТЕМА!

ЩО ЦЕ АНАТЕМА?

Слово це грецьке й означає: особа або річ відсепарована, відділена й присвячена на жертву. В тому глузді приходить це поняття вперше в кн. Ісход XXXII, 10-32 та кн. Левіт XXVII, 28. У новозавітніх книгах приходить воно більше разів, найчастіше в Апостола Павла[1]) В новозавітніх книгах це слово вживається як форма прокляття й зилучення зі спільноти християнської Церкви, отже цілої Церкви, а не лише з якоїсь парафії, єпархії чи автокефалії. Бо що є зле, небезпечне, заразливе для одної християнської громади, тоді таке відлучається від цілости, щоб захоронити від небезпеки цілість містичного тіла Христа.

Цю кару анатеми знали греки й жиди ще до народження Христа[2]). У жидів грецькому слову "анатема" відповідало ширше беручи єврейське "шаммата" і це "шаммата" поділялося на три різні ступні:

а) неціфаг — відлучення від жінки, родини й синагоги на 7-30 днів;
б) ніддуї — відлучення на 30 і більше днів;
в) ХЕРЕМ — видалення з жидівської спільноти, віри, синагоги й родини на необмежений час.

Це останнє, "херем", відповідає нашому "анатема" в стислому розумінні, а стосували його жиди лиш у виїмкових випадках на тяжких порушників віри й закону.

Ось текст цеї клятви ХЕРЕМ:

> "Судом Царя над царями, нехай буде (ім'я) син (ім'я) анатема в обох домах суду: вищому й нижчому. Нехай він буде анатема від найвищих святих, нехай буде анатема від серафимів і офанім: і вінці нехай буде анатема від усіх збірнот великих і малих. Нехай великі й неустаючі нещасти спадуть на нього, великі й страшні недуги. Нехай дім його стане мешканням ворогів, а його сузір'я нехай зайде хмарами. Нехай він стане позорищем і прокляттям, нехай він згорить. Нехай утроба його буде викинена на жир диким звіряткам і гадюкам. Нехай вороги й противники його затріюмфують над ним.
>
> Його срібло й золото нехай посядуть другі. І нехай діти його стануть під дверима ворогів його. І потомки нехай зогидяться в його дні. Нехай буде проклятий устами Аддірірона й Ахтаріеля: устами Сандальфона й Гадраніеля: устами Ансісіеля й Пахтіеля: устами Серафіеля й Сагансаеля; устами Михаїла й Гавриїла, устами Рафаїла й Мешератіела. Нехай буде анатема устами Заафзаніфа й устами Гафгаріфа, що є великим Богом. І устами "сімдесяти імен" найвищого Царя. І вкінці устами Тсортака, що є великим канцлером!
>
> Нехай він погибне, як Кораг і його приятелі. Нехай душа з нього вийде серед страху й терору. Нехай гокос Господень (грім) уб'є його. Нехай одчай обійме його як Ахітофеля. Нехай проказа з Гегази буде його проказою. І нехай не буде направи (воскресіння) його руїнам. У гробах дітей Ізраїля нехай не знайде він спочинку. Нехай його жінка буде передана другому і нехай другі поздоровлять її у дні його смерти!
>
> В тій анатемі, нехай буде "Х" син "У-она". І нехай це буде його наслідками.
>
> Наді мною ж і над цілим Ізраїлем нехай буде мир і благословення Бога, Амінь!"

Після цієї форми анатеми відчитувано ще стихи з кн. Второз. XXIX. 18-20, щоб сильніше підкреслити сакральний характер клятьби (херем) та виключити прокляту людину дефінітивно від національної спільноти й синівства Божого[3]) Основою для цієї страшної клятьби вважали жидівські законовчителі місце в кн. Ісход XXXII, 32. Кидали її жиди, як згадано, лише дуже рідко і то за тяжкі гріхи проти віри.

Анатема в Церкві приходить, як видно з новозавітніх книг, іще в апостольських часах. Стосували цю кару для порушників віри Церковні Собори, дорогою соборального суду. Немає ні одного випадку, щоб Отці Соборів кидали на когось анатему за справи з вірою, отже й Церквою, безпосередньо незв'язані. У 842 р. після успішної перемоги над іконоборцями, царгородський патріярх Методій II уложив окремий "Чин", себто церковну службу, в якій у першу неділю великого посту проклинали всіх єретиків, яких Церква обложила анатемою. Той "Чин" із прийняттям християнства з Греції перейшов і до нашої Церкви. У Постній Тріоді[4]) приходять лиш імена загально відомих єретиків: Арія, Несторія, Македонія, Антонія "скверного", "Йована преступника бісом наученнаго" та інших ворогів правдивої віри.

Отже поняття анатеми в давній нашій Церкві мало своє місце і згідно з літургічною практикою цілої східньої Церкви, наша Церква раз у рік торжественно повторяла цей присуд анатеми над єретиками. Свого власного окремого "чину" анатеми для партикулярного випадку в нашій Церкві не було, бо досі вона на нікого індивідуальних анатем не кидала.

Микола Відняк: Гетьман Мазепа (графіка — з виставки Українських Мистців у Торонто)

ЧИ АНАТЕМА МАЗЕПИ "КАТОЛИЦЬКОГО ЗРАЗКА"?

Такий погляд висловив Впреосв. митр. Іларіон Огієнко, в своїй статті у предметній справі[5]). Та невідомо в чому автор добачує в анатемі Мазепи "католицький зразок". Католики справді теж мають свій чин анатеми, хоч далеко пізніший як грецький. Цей "чин" у католиків, точніше кажучи в латинян, зачався щойно в пол. XIV ст., за папи Урбана V (1362 р.)[6]) і полягав у тому, що у Великий Четвер читано буллю "In coena Domini", що й відповідало характерові чину східньої Церкви в неділю Православ'я. За папи Климента XIV в 1770 р. цей обряд занехано і латинська Церква його більше не вживає. Що ж до літургічного чину індивідуальної анатеми[7]) то такий латинська Церква теж має і то точно означений. Але він далеко не подібний до того "чину", яким проклято Мазепу. В латинському чині анатеми, попри літургічну форму, є ще й дуже точні приписи про вчинки анатемі підлягли[7]). Одинока подібність, яка заходить між латинським чином анатеми а чином відправленим Отцями Глухівського Собору

[1]) I Кор. XVI, 22: "Коли хто не любить Господа, нехай буде проклятий, маран-ата"; I Тим. 1, 20: "Серед них Гіменей та Олександер, що їх я передав сатані, щоб навчились вони не зневажати Бога"; I Кор. V, 5; Гал. 1, 8; Рим. IX, 3; Мат. XVIII, 17; Лк. XXI, 5; Діян. XXIII, 12: Петро алекс. кан. 4; Вас. Вел. кан. 88; II Всел. кан. 7 і др.

[2]) Friedberg: KR, Leipzig 1909, S. 312: Deissmann: Ztsch. f. neutest. Wissenschaft 1901, 312.

[3]) cf. Adam Clarke: Commentary v. VI. p. 108 et caet.

Єврейський текст: "вельо халях ля гем" — означає тут: "жодного йому наслідства в народі", отже й виключення від синівства Божого.

[4]) Рукописний примірник кінця XVI ст., що є в моїй бібліотеці має цю службу.

[5]) Віра й Культура ч. VI 1959 (історично-канонічний нарис).

[6]) Поитифікале Романум (Рим 1752), 1, 344.

[7]) "Quia N. diabolo suadente Christianam promissionem, quam in baptismo professus est, per apostasiam postponens, Ecclesiam Dei devastare, Ecclesiastica bona deripere, ac pauperes Christi violenter opprimere non veretur: idcirco..." (Pontif. Romanum 1, 344 (ed. Romae 1752).

хіба та, що тут і там уживається свічок, але ж ця подібність за мала, щоб печальний глухівський акт якимсь чином вибілювати на кошт нелюбого католицтва.

МОСКОВСЬКИЙ ЧИН АНАТЕМИ

Нема другої Церкви, яка б так щедро обдаровувала анатемою своїх вірних, як московська Церква. За патріярха Нікона (пол. XVII ст.) не було здається ні одного року, в якому обійшлося б без "анафема". Отже заки прийшла "Полтава", московський анатемний чин мав уже свою довгу історію й багату традицію. Тут виклинали мистців за образи "писаниие по франкопскому образцу", виклинали Неронова, "двуперствіє", виклинали тих, хто посмів би святити воду в день Йордану, виклинали боярина за те, що навчив свою собаку благословити лабами на взір архиєрея, виклинали митр. Пітіріма, і вкінці виклинали навіть царські "грамати", які не сподобалися патріярхові Ніконові, бо звужували його посілості. Ось як описує московський історик анатему на "отмежеваніе": "Никон созвал всю братію в церков, велел принесть и прочитать жалованную грамату царя на именія воскресенскаго манастиря и, положив ее под крест и образ Богородици на аналое посреди Церкве, совершил молебен св. животворящему кресту: а по окончаніи молебна начал возглашать громким голосом во всеуслишаніе, следующія и иния клятвенния слова: **"да будут диие его мали, и епископство (власть) его да приемлет инь: да будуть синове его сири (сироти) и жена его вдова: да будут чада его в погубленние... и да потребиться от земли память их... Возлюби клятву и приидет ему. і проч."**[8]).

Як видно з того тексту, то він у дечому нагадує староєврейське "херем". Отже глухівські архиєреї не мали потреби заглядати до латинського служебника, бо анатемний чин у Церкві московській, якій вони підлягали, був точно й детально розроблений.

ХТО ВИКЛЯВ МАЗЕПУ?

Цар Петро довідався про перехід Мазепи на сторону Карла XII 27 жовтня 1708 р. Він негайно доручив Меншікову здобути й знищити гетьманську столицю Батурин. Батурин упав 2 листопада, чотири ж дні пізніше відбувся вибір Скоропадського, а 11 листопада в Глухові відбувся собор архиєреїв: митроп. Йоасафа Кроковського, еп. Йоана Максимовича та еп. Захарія Корниловича, на цьому соборі винесено соборальну постанову про АНАТЕМУ МАЗЕПИ. Наступного дня, 12 листопада в св. Троїцькому соборі відправлено літургічний чин анатеми. Хоч і як прикро від того на душі, факт залишиться фактом: **Мазепу виклала наша власна церковна ерархія.** І це треба мати на увазі. Що його виклав теж у тому самому дні московський первоєрарх, місцеблюститель патріяршого престолу, справи не міняє. Не міняє справи теж і факт, що Мазепу виклято "по указу государеву".

8) Зап. отд. русск. и слов. археол. II 533-562; Макарій: Ист. Р. Церкви, XII, 449 ст.

Одинокий докладніший опис, що зберігся про цей печальний обряд, подає автор "Історії Руссов", про це "новое явленіе, до того еще в Малороссіи не бивалое, явленіе с т р а ш н о е, названное сопутницею Мазепе в ад". Ось що він пише: "Мрачное торжество сіе совершилось в каменной Николаевской церкве, в присутствіи Государя и при многочисленном собраніи чиновников и народа. Духовенство и клирики били в черном одіяніи, и всі со свіщами чернаго цвета. Портрет Мазепи, висевший до того среди города на шибенице, влечен бил по городу палачами и втягнуть внутр церкви. Духовенство окружая его, прочитивало и воспівало некоторие псальми из Священнаго Писанія, потом, провозгласив и несколько повторив: "да будет такой то Мазепа проклят!", оборотило на портрет его возженния свещи, клирики повтаряя тоже самое пеніем, оборачивали и они свечи свои ничком., Начальствующий епископ ударил при том концем жезла своего в грудь портрета со изреченіем: "АНАФЕМА!" И тогда повлекли портрет из церкви и пели сей стих церковний: "Днесь Іуда оставляет учителя и пріемлет діавола" и тім обряд тот кончился"[9]).

Цю саму анатему проголошено в Успенському Соборі в Москві. Формулу: "Изменніку Ивану Мазепе за крестопреступленіе и за измену великому государю буди АНАФЕМА", митрополит Стефан Яворський виголосив тричі, а за ним возгласили всі приявні архиєреї: "Анафема, анафема, анафема! Буди проклят!"

Формально-канонічно беручи, анатему винесла компетентна церковна влада і з того погляду серіозність справи неоспорима. Не можна засланятися тим, що мовляв, постанови Російської Церкви нас не обов'язують, бо: по перше 1) анатему кинула компетентна церковна влада київської митрополії, отже Української Церкви, по друге 2) митроп. Стефан Яворський, тодішній зверхник московського патріярхату, був і канонічним зверхником київської митрополії.

ЯК ЖЕ З АНАТЕМОЮ?

Чи тяжить анатема на Покійному Гетьманові чи не тяжить? Чи цей акт церковного правосуддя був актом канонічно важним чи не важним? Чи анатему, кинену на Мазепу "тихо зняли" чи не зняли? Вкінці, чи факт анатеми Мазепи нас "обходить" чи не обходить?

9) Исторія Руссов, Москва 1846, 5- 211-212.

CITY FURNITURE COMPANY
У нашому великому складі Ви знайдете повний і потрібний для Вас вибір домашніх меблів, а також електричного приладдя.
Даємо на дуже догідні і легкі сплати.
3097 DUNDAS ST. WEST
Toronto, Ont. — Phone: RO 7-9921

Аріядна Стебельська. Гетьман Мазепа

(олія—з виставки Українських Мистців у Торонті)

Є ясне, що як у державі так теж і в Церкві виконувати власть і творити суд може не кожний, хто має до цього охоту, лише той, кому право власти "є д а н е". Виконувати суддейську власть у Церкві має право той, хто силою Божого покликання нею управляє. Перше положення про суддейську власть Церкви маємо в єванг. Маттея гл. XVIII, 15. Коли Церква винесе суд, його не можна легковажити, не можна від нього відпекуватися, засланятися арґументами, які перед Церквою значення не мають. Не можна легковажити не тому, що Церква, не маючи фізичної екзекутивної сили, не може примусити її суд респектувати. Церковний суд, а вслід за тим і винесений осуд та кара (відплатна чи поправча) має передовсім моральне а не матеріяльне значення. І оскільки під Церквою розуміємо ціле містичне Тіло Христа, то тоді факт анатеми треба розглядати не під кутом індивідуальної шкоди (засудженому) чи територіяльного значення, не під аспектом дисциплінарної кари, лише під аспектом морального осуду, важного без огляду на границі. Анатема це найвищий вимір кари, яку Церква взагалі знає. Після норм східньо-церковного права, Церква стосує цю кару дуже рідко і то лиш у двох випадках: 1) єресі і 2) тяжких випадків симонії. Навіть за інші тяжкі провини церковного порядку, — як апостазія чи розкол — Церква обмежується до звичайного виключення (екскомуніки), себто виключення з Церкви на довший чи коротший час, без "чину анатеми" й форми прокляття[10]).

Компетентна церковна власть, а нею є епископ чи собор епископів, має право з титулу позитивної Божої установи накладати кари, включно з анатемою і вірні є зобов'язані такий суд Церкви респектувати.

Але, церковна власть виконує **канонічно-важне** судочинство лише остільки, оскільки вона, як субєкт церковного права, діє свобідно й непримушено. Коли цього немає, коли Церква діє проти своєї совісти, проти переконання, ради страху чи терору, тоді, очевидно, бракує основної передумови правосильности судодіяння і винесений судовий акт, хоч і виглядає ніби бездоганним, канонічно не буде важний.

Чи діяли українські православні архиєреї у Глухові свобідно, чи під примусом і терором? Ми б мусіли запуститися в дуже подрібний розгляд проблеми, щоб відповісти на це питання вичерпуюче. Коли б виявилося, що вони діяли свобідно, непримушено, без страху й терору, тоді б ми одержали як результат: канонічно важно винесений (із формального боку) судовий акт анатеми. Коли б натомість ми дійшли до переконання, що мотивом їх діяння був страх (кваліфікований) — тоді ми одержимо формально АНТИКАНОНІЧНИЙ АКТ. Здається, що можна приняти, що в данoму випадку елемент страху відіграв важну ролю. Кажу, здається, а чи рішальну, того ми ніяк доказати позитивним способом не зможемо. Як не було б, мотив насильства при анатемі Мазепи може грати що найвище субсидіярну ролю. Факт, що цар Петро був жорстокий і "казав" анатему кинути, канонічно беручи, ніякої ролі не грає. Єпископи могли наказу не послухати й анатеми не ви-

10) Вас. Вел. кан. I, II Всел. кан. 6, Діян. VIII 18-19, IV Всел. кан. 2, Ап. кан. 25, 29 і ін.

НОВЕ ВИДАННЯ! ● НОВЕ ВИДАННЯ!
"Нашим Дітям — ОПДЛ"
БАБУНИНІ КАЗКИ
Т. Білецької
для дітей кожного віку
Розкішна книжка з численними, в тому повнокольоровими ілюстраціями мистця М. Левицького, глибокозмістовні, релігійно й національно виховні казки, цікаві не тільки дітям і юнацтву, а й дорослим. Прекрасний дарунок, зокрема як "нагорода пильности" для учнів-учениць наших "Рідних Шкіл".
Ціна тільки кан. дол. 1.50, в твердому переплеті кан. дол. 2.00.
Книгарням і Рідним Школам рабат.
Замовлення і належитість слати на адресу: Basilian Press — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.
Рідна дитяча книжка — в руки кожної української дитини.

носити. Сам цар анатеми не постановив, постановив її компетентний церковний суд і, оскільки не мається до діла з цілковитою еліміпацією свобідної волі через важкий страх — формальну канонічність цього судового акту підважити трудно. Відповіли єпископи на "указ" світської влади по совісті, себто свідомо й добровільно прийняти поставлену вимогу й надали їй судово-церковної важности, чи приняли її проти своєї совісти — цього ми тут розглядати не будемо, бо всеодно шанси доказати антиканонічність акту з формального боку були б слабі. Отже не лишається тут нічо інше, тільки признати: а) безсумнівну компетенцію судово-церковної влади (iudex proprius), б) формально-канонічний бік акту дуже імовірно важний.

Але, не дивлячись на те, що з формально-канонічного боку цей Глухівський Соборний Акт може бути канонічно важним, він цілком певно не має другого основного атрибуту: справедливої МАТЕРІЇ (iusta materia). Як згадано, східна Церква на протязі віків стосувала анатему лише за єресь і тяжкі випадки симонії. Мілаш, один із найліпших східніх каноністів, говорить, що східна Церква накладала анатему лише за найтяжчі ЦЕРКОВНІ проступки і то в крайньому випадку, коли ліпше не було ніякої іншої ради[11]). У випадку Мазепи нема ні єресі, ні симонії, ні взагалі ніякого ЦЕРКОВНОГО проступку. Тут мається до діла з розірванням певного політичного статусу, скріпленого присягою, який у своїй основі намірав певне добро для договірних чи одної з договірних сторін. Це розірвання наступило з об'єктивно конечних. Мазепою незавинених причин, і змірало до осягнення власне того добра, яке в основу того політичного, присягою скріпленого, статусу було лягло. Через те т. зв. "клятвопреступленіе", яке має становити канонічно важну причину й справедливу матерію для винесення анатеми Мазепи, не являється ні достаточною, ні тим більше справедливою причиною й основою анатеми. Впрочім випадок Мазепи був не перший. Таке "клятвопреступленіе" вже були поповнили раніше і Виговський, і Ю. Хмельницький, і Брюховецький, але за те їх ніхто не судив (не було Петра та й інші владики були), на них анатеми не кидав. Випадок Мазепи — становить випадок у цілій історії східньої Церкви без прецеденсу[12]).

З тих рацій, ми без жодного ризику на похибку, можемо принати як певне, що: Приняття анатеми Мазепи була чисто політичного характеру, ні до віри ні до Церкви ніякого відношення не має, а тим самим не становить потрібної СПРАВЕДЛИВОЇ матерії, за яку Церква таку кару передбачує і накладає. І консехвентно акт тісі анатеми АНТИКАНОНІЧНИЙ.

[11]) Ніkод. Мілаш: Прав. сряв. право, Мостар 1902, ст. 531.

[12]) Ми не беремо тут до уваги анатем Московської Церкви, бо такі "політичні анатеми" тут були здавна відомі й непотрібно було Петрові І підшептувати анатемізувати Мазепу на "католицький зразок".

ЧИ АНАТЕМУ "ТИХО ЗНЯЛИ"

ВПреосв. митр. Огієнко у згадуваній статті доводить, що турбуватись анатемою Мазепи немає потребн, бо всеодно що анатему давним-давно "тихо зняли". А мав її зняти Св. Синод московський 1869 р. на інтервенцію, отже знову "по указу" царя Олександра. В цьому році вийшло нове видання Служби на неділю Православ'я і, як "кинулися до нового видання — то в ньому імені гетьмана Мазепи вже не було". З того приводу, заключає Впреосв. Владика, що "от уже 90 літ минає (1869-1959), як анатема на будівничого Храмів Божих, гетьмана Івана Мазепу знята. Знята тихо, безшумно..." і т. д.

Глухівський Собор не виклинав Мазепи по секрету, як тем не кидав анатеми "тихо" місцеблюститель патріяршого престолу митрополит Яворський. Анатема була ПОЗИТИВНО винесеним актом церковної влади, літургічно переведена в церквах і проголошена на всю імперію. Церква не знає ні тихого накладання ні тем тихого зношення анатем. Тоді, в такім випадку, така повелінка Церкви миналася б з основною ціллю. Церковний судовий акт, позитивно винесений, згідно з практикою Церкви, зноситься, декларується як неважний "від тепер" чи антиканонічний "від початку" лише таким же, рівнозначним, позитивно винесеним актом тієї ж (компетентної) церковної влади. Ми, натомість, крім "розказують і оповідають", нічогісінько не знаємо, якою постановою, якої влади анатему кинено на Мазепу було знесено. Факт, що в новому виданні служби неділі Православ'я імени Мазепи більше не згадується, аж ніяк не є рівнозначним зі "зняттям анатеми". Ми маємо ще й іншу Службу — службу на 27 червня. Отже в Миней (видання Києво-Печерської Лаври з 1893 р.) на ст. 200 і наст. у стихирі "Воскрсалим днесь согласним..." приходять слова "вторим Іудою Мазепою". Ім'я Мазепи в цій службі в такому самому определенні приходить кілька разів. Постає питання: якщо анатему справді знято, то чому ж не знято її в Службі 27 червня? Бо ж зняття анатеми є зняття цілковите, а не лише на один день неділі Православ'я. Як же можна говорити про зняття анатеми, коли Мазепу дальше прирівнюється до Юди та присуджується до пекла? Поминаючи те, що про зняття немає ніякої церковної постанови і, крім здогадів, за зняттям ніяких рацій немає, то ми маємо ще й позитивний доказ, що факт поминення імени Мазепи в "чині анатеми" неділі Православ'я, не означає нічого іншого як тільки те, що є: випущення цього імени (Мазепи і Грішки Отрепова). бо в жодній Службі неділі Православ'я у східніх Церквах немає такого куріозу, як був у Службі московський. Ми можемо здогадуватися ще й інших причин, та в цьому місці нас це не цікавить.

Можна б закинути, що ці міркування є суб'єктивною настановою. Але вони суб'єктивною настановою не є. Справою анатеми займалося багато дослідників худи-худи після 1869 року. Згадаю лише православних Q. Лотоцького й В. Біднова. Оба визначні українські вчені, політичні й церковні діячі, з високою богословською освітою. Жоден із них не був того переконання, щоб коли-

небудь анатему з Мазепи "зняли". Ще в 1938 р. (27 травня).—отже п'ять років після "дозволу" Св. Синоду варшавського, яким дозволялося молитись за душу покійного Гетьмана, — О. Лотоцький давав доклад у варшавському Науковому Інституті власне про цю тяжку соблазнь: анатему Мазепи. Аналізуючи справу й висловлюючи свої погляди (не з усіми можна згодитись) він зовсім того не каже, що анатема знята. Противно, він знає, що анатеми ніхто ніколи не знімав. Він лиш уважає, що оскільки анатема була кинена "на підставі одноособового наказу царя", то вона "не має правосильної соборної постанови", та й годі. Тому немає потреби відкликування її. Чи був би О. Лотоцький, професор церковного права й бувший міністр віровизнань, як такий некомпетентний у своєму фаху, що не знав би, що анатему давно знято?

У 1952 р. помістив був в "Америці" О. С. цікавий матеріял про те, як православні українці в Польщі на початку 30-тих рр. старалися перед своєю церковною владою про "зняття клятви, що її Православна Церква в Росії кинула на Гетьмана Мазепу". Хіба тоді не було ніякого між ними, хто так турбуючись справою, не знав би про "тихе зняття"? Але й Св. Синод із митр. Діонисієм теж нічого про зняття не знав. Ось таку відповідь на клопотання богомольців за Мазепу — дав тоді Св. Синод:

"Виходячи з заложення, що досі не було прикладу, щоб одна автокефальна Церква здіймала клятву в іншій автокефальній Церкві, постановив Св. Синод єпископів звернутись до Його Святости Вселенського Патріярха, а за його посередництвом і до інших автокефальних Православних Церков із проханням подати свою думку в цій засадничій справі. Після одержання згаданих відповідей буде справа віддана під розгляд і рішення майбутнього Собору Православної Церкви в Польщі".

Отже ясно: ніхто з членів Синоду не був тої думки, що факт поминення імени Мазепи в анатематизмах Неділі Православ'я рівняється знесенню анатеми. Навпаки, вони позитивно висловили свою гадку, що анатема є і що, по одержанні опінії від східніх патріярхів, вони — єпископи — тією справою займуться на наступному Соборі та візьмуть її під розгляд, нічого наперід не обіцюючи. Не можна посуджувати і митр. Діонисія й

Першокласне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST
телефон RO 7-1728.

інших єпископів про незнання, що анатема знята, ані тем, остаточно, про якусь упертість. Діонисій не відписав на прохання своїх вірних: "успокойтесь, анатема була знята ще р. б. 1869". Ні, він їм казав почекати. Отож відносно питання тихого чи якогось іншого "зняття анатеми" — відповідь очевидна: Ніхто ніколи анатеми кинені на Мазепу 1708 р. не знімав і нема ніяких серіозних даних приймати інакше. Анатема, хай і антиканонічно кинена, осталась без відклику.

ЧИ НАС АНАТЕМА "ОБХОДИТЬ"?

ВПреосв. Владика Огієнко, а почасти теж і О. Лотоцький, уважають, що оскільки анатему винесла Російська Церква, то вона нас не обов'язує. Над тим питанням ми вже зупинялись при обговорюванні характеру цієї церковної кари, як тем в уступі про те, хто виклинав Мазепу. Тож повторяти нема потреби. Участи української православної єрархії при тому акті хіба ніхто заперечувати не стане. Що єрархія київської митрополії підлягала тоді московському патріярхові, то поперше вона не перестає тим самим бути єрархією української православної Церкви, а подруге, українські православні єрархи рішали про анатему силою власної юрисдикції а не за наказом чи з делегації патріярха. Вони являються тут не промульгаторами патріяршої постанови, лише виробуючими суддями. І через те ми не можемо твердити, що "політичні постанови російської Церкви нас не обов'язують", не можемо їх легковажити й доводити, що ніякого відклику не потрібно.

Св. Синод варшавський кінець-кінців пішов на компроміс із своїми віриими і ради миру й спокою в Церкві оказав "снисхожденіе" та дозволив за душу Мазепи молитись (постанова з 17. II. 1933 р.).

Що значить "дозволив"? Це значить, що досі не було вільно, а оце тепер від заборони дається диспенсу. В даному випадку це має дуже характеристичне значення. Це означає, що Св. Синод не а) знімає анатеми або б) не констатує її антиканонічність, лише, Св. Синод, не порушуючи в нічому АКТУ АНАТЕМИ, дозволяє у провінції собі підлеглій заборони не дотримуватись. Рації? Не говориться, але з перебігу справи відомо, що це так через те, щоб оминути більше лихо. Та це вже не церковне судочинство, а церковна політика.

Українське суспільство, без різниці віроісповідання, без різниці на церковну приналежність повинно рішуче очікувати від української Православної Єрархії у вільному світі ясного й определеного становища відносно анатеми Мазепи.

Повинно домагатися не зняття чи відкликання, лише ДЕКЛЯРАЦІЇ АНТИКАНОНІЧНОСТИ того акту, яким проклинано Великого Гетьмана повні два віки. Декларації всього нашого Православного Епископату Соборально винесеної й торжественно проголошеної. Це найперша вимога, яку ці чверть-тисячолітні роковини смерти Мазепи до нас ставлять.

За вірність Богові Небесному й народові своєму Іван Мазепа, цей найбільший із Гетьманів, не клятьби, а "чести й вінцев небесних достойн". (Стихира 27 червня).

КОНОТОП

Видавництво "Гомін України" (Торонто, вул. Бетарст ч. 140) видало з нагоди 300-річчя бою під Конотопом історичну повість п. Юрія Тиса п. н. "Конотоп".

Книжка на доброму папері, в гарній обкладинці роб. В. Стебельського, коштує $2.00 і повинна найтися в кожній українській хаті. За згодою Видавництва подаємо тут опис бою під Конотопом, який безсумнівно зацікавить наших читачів, а крім цього і навчить їх дечого, бо п. Ю. Тис це не тільки письменник але і знавець історії воєнного діла. На цьому місці наша редакція щиро дякує Авторові й Видавництву за їх ласкаву згоду на передрук.

Бій під Конотопом відбувся якраз 300 років тому, а принив його тодішній Гетьман України, Іван Виговський, через те, що москалі не тільки не дотримували Переяславської умови, а ще й встрявали в справи України так, щоб відібрати їй усяку свободу та незалежність. Іван Виговський іще за часів Гетьм. В. Хмельницького був його "генеральним писарем", себто міністром закордонних справ і правою рукою великого Гетьмана. Не дуже мабуть помилимося, коли скажемо, що властиво Виговський був свідомим творцем державницької політики Богдана: на це вказував би справді державницький договір у Гадячі з Польщею, який заключив уже сам Виговський. Цей договір, у якому Україну трактувалося як самостійну державу, та бій під Конотопом, — це два найсвітліші моменти в історії Гетьманської України. Зірвання Мазепи з Москвою та нещасливий бій під Полтавою, 50 років по славнім переможнім Конотопі, не є вже таким величним і радісним спомином, як був Конотоп. Зате постать Мазепи, як культурного діяча, більша від Виговського, та може через свою романтику і часи Петра І стягнула на себе більше око літераторів і істориків Европи.

Редакція "Світла"

У пана Борсука був тин оброслий квітами. У кімнаті на столі ліхтар і мовта воскова свічка, і книга Божа, що ще століттями служитиме, така туга оправа. У кутні на стінах ікони в рушниках. Залишився свічник і книга, ті самі ікони і хата ця сама. Але насправді вона не та. Нема затишного спокою. Немає того, що було, старе життя не вернеться.

Колись, вже перед віками, приїхав у цю околицю пан Борсук. На коні певно, може на білому, може на каштановому. Оглянув поля і ліси, розписав поселенчі листи. Розділив землі і люди почали господарити. Згодом вітали його малі діти:

— Слава Ісусу Христу.

А він пестив їхні головки.

Аж прийшла війна. Години приносили стільки подій, що швидше творилися борозни на лицях і тхнулася сивизна в чубах.

Гартуйте ваші серця!

Не було рівниці, хто вояк старого авторамснту, а хто крамар по званню. Побіч збройних у рапіри і самопали, стояли міщани в оксамитових каптанах, малі хлопці обслуговували гармати, оці старинні невеликі серпенти і фальконети, кожний знав уже володіти шаблею і копіям.

Замість скрипців і теорбанів, що пригравали до співу, молоді, гуділи барабани і поклики нічних сторожів, замість орацій і любих розмов, гомоніли короткі важкі накази.

Була недавно весна. Лелеки вивели вже молодих, а в Україні одні лягали під шаблями на вічний сон, розмахували переможні прапори і пишне козацтво рушило в бій:

—Хто в Бога віруе! За вітчизну, хлопці! Свята Покрова з нами!

Скрипіли оздобні сідла, лисніли ясним металем шишаки і срібні рингграфи на грудях, і брали на списи ворога, зім'явши набігом піхоту наїзника.

А тоді, коли уже здавалося ніхто не наважиться, починалися темні чвари над свіжою могилою старого гетьмана. Погасли зорі і тільки бойові прапори шаруділи тихою піснею.

Димили в задумі люльки і не відомо було, хто з ким і проти кого. Погнулися бойові панцирі, Москва зрадила договір, і пішли ій на службу за дрібну копійку підлі поганські душі. І почалося. Завихрувала залізною бурею війна. Багряніла кров'ю земля українська. А ночами сунули стоязикі стада москвинів із вогнями смолоскипів. Гомонів ночами зловорожий хінський тупіт, а люди вижидали, що буде далі.

— З наказу великого государя...

І тоді понеслося гомоном: — Ні-і-і!

Знали, що їх жде за спротив. Знали, що ворог перевершує лютістю найгірших дикунів. Але з гробів волали закатовані, оплюгавлені мученики:

— Ні. Уневажнити договір, пошматувати зраджену умозу!

Виговський — єдина опора і надія. Тільки він знехтує почестями і царською ласкою, він, Гетьман зуміє раз назавжди знівечити і перекреслити Переяслав.

І Конотоп, невеличке прикордонне місто проголосило у відповідь москвинам:

— Ви зрадили умозу рівного з рівним... Ми шматуємо договір! Не переможете нас!

Але час уже розпочати розповідь про останній бій лицарства, як його описав у своїй хроніці свідок і учасник Павло. Саме, коли він глядів на ружи гетьманських когорт, чиясь долоня спочила на його плечу.

— Мості регіментарію!

— Залишися.

Гуляницький глядів на поле.

— Останній бій, єдинокровна братіе наша. Тут укріпимо свої вольності для себе і для нащадків наших.

— Переможемо, регіментарію!

— Нам і мислити про таке лихо діло далебіг і грішно. Пам'ятай, Павле, ніхто не осягне щастя без віри.

— Глянь, ось тут стягає свій полк голова московських стрільців Мещерінов, цей на коні Александров. До тих беріз під'їжджає з почотом полковник Франсберг.

Приглядався хвилину пильно рухам ворога, вказав рукою:

— Наліво де виступають допереду чагарники. займає позиції Подтьопкін із князя Черкавського полком. Думає вдарити з крила і вигубити гетьманську заставу. А городовий Глегов ще стоїть біля Трубецького, бо не знають куди кинути його відділ.

Гляділи, як пересувалося військо, як чвалували кіньми капітани і ритмайстри до своїх копійників, до райтерів, до стрілецьких рот.

— А з нашими як, мості полковнику?

— Не бачу добре — відповів Гуляницький, сягаючи по перспективу.

— Полящо діють козацькі інженери — заговорив по хвилі — ліворуч у зарослях ховається полк Богуна. Тут він щось уже придумає. Уповаю, що вчинить не абияку диверсію. Головні сили розташувались проти Трубецького. Пізнаю воєнні знаки Степана, мого брата. Він на чолі партії легкої кінноти.

— А ось біжить кіннотою Пожарський. У сторону моста. Мабуть хоче захопити його. Ні. Пристанув.

Пильно розглядали поле, напружено ждали як розвинуться бойові події, і здавалося Павлові, що все проходить повільно і незамітно.

— Це так здалеку здається. А позатим простори великі, треба ж їх перебігти і пройти, розшикувати військо.

Тимчасом почалася легка з обох сторін перестрілка.

— Почалося — з полегшею промовив Павло.

Полковник Гуляницький мовчав.

Лунали спочатку поодинокі мушкетні постріли, а згодом перемінилися в густу пальбу. Дими заслонили перші бойові лінії.

Несподівано вискочив із переліска по цей бік ріки загін полковника Богуна і повів атаку на стрільців. У розгоні зніс їх шаблями, переїхав по них і повалив списами. В той час боярські сили вискочили з московського центру до річки, спинули вогнем і постріляли козацьку сотню, що стояла проти них на заставі. Рівночасно гетьманські козаки зайшли далеко з-ліва, наскочили на табори Пожарського, підпалили їх і захопили з собою коні та подалися бігом за Соснівку. Гримнули московські ядра і картечі.

— Якби так наскочити на москалів іззаду.! — не втерпів Павло.

— Не горячися. Не маємо гляняних ніг. Прийде черга і на нас. Зваж, це покищо герці, а не справжня битва. Ударити нам буде треба, але несподівано і в слушний час. Перемога — це розрахунок, а живі завжди мають рацію проти мертвих.

До вечора йшли перестрілки. Війська без перерви окопувалися, а москвини стягнули вже всі полки проти гетьмана. Місто насправді не було вже в облозі, біля нього відбувалися тепер нуди важніші й більш вирішальні події.

В тиші вечірніх годин шарудів над замком козацький прапор, довкілля обмотала темрява а на висотах зорі мчали у вічність.

Павло поплентався домів. Писав довго і закінчив сторінку датою завтрішнього восьмого дня, липня місяця, 1659 року Божого. Вночі повіяв вітер із піль, приніс з собою запах далеких пожеж і квакання жаб з опущених багон.

Цього восьмого липня, Павло від самого світу стояв при замковому вікні. Час від часу приходив дехто зі старшини, тих що були вільні від поготівля і служби.

— Гарний день — заговорив до нього осаул — у чистому повітрі далеко можна бачити.

Дивилися, як тьма москалів рушила на Соснівку.

— Скільки їх буде? — спитав Павло.

— Це дивізії Пожарського. Можна рахувати на тридцять тисяч.

Павло стрибувався.

— Аж лячно, як мало наших стоїть проти них.

Москвини дійшли без стрілу до річки. Спереду йшли дозори, хоронені кінними загонами, над самим берегом дали сальву з мушкетів і чвалом обсадили міст. Авангард перебіг мостом і почав окопуватися на другому березі ріки.

Павло затривожився, змертвів.

— Що це, без опору? Гляньте. Ретирада!

Справді козаки Виговського завернули дозаду і пристанули аж у безпечній віддалі від мосту. Мабуть небагато охоти було в них до бою, коли так легко віддали міст, що був для кожного важною бойовою точкою. Стояли здалеку нерішено, бо наступати на москалів лобовою атакою згори було засуджено на невдачу. До мосту бігла ціла армія Ромодановського.

— Тепер можна використати те, що москалі розділили свої війська, — сказав Павло — але як, коли наші по тамтому березі ріки?

— Виговський воїн знатний, знає що йому робити. Ось здається. готовлять шики до наступу.

Справді щось діялося у війську гетьмана, але з замку не можна було докладно бачити їх намірів, бо головні сили стояли далеко позаду. Зате Тру-

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, календарі, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:
A. Moch
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

бецький, побачивши, що Ромодановський без опору зайняв міст, рушив звільна вперед. Думав, що Виговський не встоявся і його корпуси розійдуться по Україні многими дорогами.

Спочатку пігналася кіннота Трубецького, опісля великими юрбами сунули до ріки стрільці з запаленими льонтами та інші піхотні відділи. Залишилися на місці тільки обози і служба, в'ючні коні, срібло і золото Трубецького.

Осаул покивав головою.

—Нікого нема тепер, щоб сторожив нас. Просто можна безпечно вийти за місто на прохід.

Ромодановський переправився уже на другий беріг, а його позиції зайняв Трубецький. Зі всіх сторін стягалися московські відділи над Соснівку. Розташовувалися, перегрупувалися, ставали у шахівницю, у три флянки, з трудом і повільно тягнулася полем артилерія, в'юки з припасами і вози з амуніцією.

— Тепер Ромодановський по той бік, а Трубецький по цей бік ріки. Обсадили стотисячною армією Соснівку, що ніш не перейде. Буде січа важка і кривава.

Враз козаки гетьмана Виговського рушили до штурму. В бігу стріляли на ворога, але допавши віддалі стрілу, дістались у вогонь московських стрільців. Змішалися козацькі шереги, перешикувалися і за хвилину завернули у проліски. Осаул мовчав тупо, а Павло ламав руки.

— Не встоялися? Де гетьман? де полковники?

На полі бою панувала тиша. Козаки не показалися більше, а московські війська строїлися у шики, готовилися до походу вперед.

Павло відступив від вікна. Осаул сів на барилку, що стояла побіч і поклав руки на коліна. Мовчали.

Опісля заговорили про полковника Гулиницького.

— Казав регіментар недавно до старшин: мос життя — самий труд і не маю відпочинку ніколи. Мовчу днями, кую пляни ночами, відстою московські удари усіми силами.

— Це правда, — мовив осаул — полковник ніколи перед ніким не скаржився, хоч ми чули його кроки в часі неспаних ночей і бачили нові зморщки на чолі. Він же казав нам, хто хоче бути молотом, той мусить бути нерез ковадлом. На важке завдання ішов з затисненими устами і з невгнутою волею. Кажуть — без чуття він у боротьбі, не так воно є. Носить він панцир на серці, бо м'яке воно і вразливе.

— Величне життя войовника. Цеглинами для його росту було горе і біль, і все те, що посідав і втратив, поразки і перемоги.

Враз Павло рвучко вхопив осаула за рам'я. Гляділи.

Пожарський рушив за козаками з кіннотою й артилерією. Відсунувся від моста і наступав штурмом на невидні війська Виговського.

І саме тоді з-права, розметавши вітря верболозів, рушили кінні сотні полковника Богуна.

— Побачимо, побачимо — нетерпеливо відповів осаул — тут якісь фортелі воєнні. Найважливіше, що Виговський заскочив москвинів, вони не мають часу тепер думати, що їм робити.

— Трубецький знав тільки, що з Виговським ідуть татари, перекопський генерал Карач і султан Нурадин Калга, і ще буджацька орда під проводом Шабалат-аги. Мені розказували, що гетьман розбив останній під'їзд Трубецького під Шаповалівкою, так що ні одна нога московська не вийшла.

— Жалко, що гетьман мусів розділити свої війська. Петро Дорошенко стоїть проти москалів під Смілою, Василь Золотаренко у Борзні. Данило Виговський і Павло Хмельницький перетяли дорогу на Київ, а ще під'їзди і розвідочні загони, усе те так розумно розташовано, що Трубецький ніяк не міг знати де стоять головні сили.

— Теж у Ніжині стояли козацькі відділи.

— І в Бахмачі, у Лохвиці, всюди. Чимало війська потрібно, щоб обсадити північні землі.

— Богун окопується з-права.

Осаул пильно глядів за роботою богунівців крізь люнету.

— Вони не окопуються — сказав по хвилі — глянь, що діється на полях.

Ріка скоро розливала свої води. Низини насякали водою і вже здалека було видно на луках ясні плеса вод. Згодом довколишні верби і чагарники стануть під водою.

— Вач, полковник Богун загатив ріку, залив по-

В той час кінний полк Богуна ґвалтом рушив на зади Ромодановського. Наскочив несподівано, обсипав вогнем самопалів, досягнув моста. Штурмом захопив переправу і враз понісся вибух, і хмара диму огорнула міст. Кіннота Богуна поспішно завернула на свої позиції.

Коли розвіялися дими, Павло побачив, що з мосту не осталося ані сліду.

— Ось фортель Виговського — засміявся осаул

ТРИ УКРАЇНСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА

під одним проводом

UBA TRADING CO. LTD.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма достави опалової оливи для хатнього вжитку

420 Bathurst St. — WA 2-6862

HOME TOWNE BAKERY

Хліб і печиво різного роду, доставляємо до силепів і домів

164 Kane Ave. — RO 7-7246

— тепер розумію. Ріка розмежувала московські війська, земля напоїлася водою, ніяк туди не пройдеш. А вище положені місця з-права і з-ліва обсадив гетьман. Ще трохи і москалі стоятимуть у воді.

— Славетний вождь наш гетьман. Пізнати школу старого Хмеля! — радів осаул. — Може згадуватимуть нащадки і Виговського побіч знатних гетьманів Сагайдачного і Богдана.

Павло глянув на місто. У вікнах замку стояли гурти старшин, вали були набиті народом. Люди не бачили бою, не було видно ні з палісад, ні з дахів далекий подій. Вони всі ждали на вістки, які їм передавали з висот замкових вікон.

А там було помітно, як авангард Пожарського непокоївся, як не може вийти з забагнених левад, і москвини зрозуміли, що вони відтяті від головних сил Трубецького.

Враз шибнули вгору ракети і у відповідь викотився з лісу резервовий корпус Богуна. Вишикувався за своїми приписами і рушив на зади Трубецького. Одним ударом змели охорону таборів і підпалили воєнні московські припаси.

Трубецький відвернув фронт у сторону міста і наказав рушити проти Богуна відділам легкої кінноти. Грузли у болоті і ледве здолали вийти на твердий ґрунт, Богун увігнав їх наново у грязюку і там обстріляв з мушкетів. Вода підходила вище і вище і Богун завернув у свої чагарники.

Зненацька по той бік ріки наступив на Пожарського усіми своїми силами гетьман Виговський. Козаки захопили сухі місця зігнали з них і рознесли шаблями дрібні відділи ворога, що вспів там осісти. Тоді кинулися на одиноку суху дорогу, що вела до моста. Москалі кинулися у бій, боронили завзято доступу до мосту, якого вже не було, але під напором козаків роз'єднали свої шики і почали ґармами втікати через ріку. Кинулися навтеки без зброї, брали по пояс у воді, пливли на другий беріг до Трубецького, та їх безжалісно вистріловали козацькі мушкетери.

Трубецький заворушився. Збирався допомогти Пожарському, але не мав змоги, солдати ніяк не

Найкращий продукт для українського

[illegible]

— дає —

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ

"БУДУЧНІСТЬ"

"The Future Bakery"

735 QUEEN ST. W.

Toronto, Ont.

могли перебрести крізь розлогі води. Тоді знову появилися відділи Богуна, і напустилися списами на москвинів. З-ліва широким колом рушили у наступ татари.

Нагло Павло почув алярмовий гук барабанів у місті. Скорі удари мали в собі щось тривожне, неспокійне.

Старшини, що були з замку, кинулися до своїх відділів, збіг за ними Павло і рушив до своєї сотні.

Гулиницький у шоломі і бойових бляхах, видавав старшинам накази:

— Кожний до свого відділу! Зібрати усіх, хто здібний до боротьби, хто в сірячах і з сокирою!

За хвилину відхрили брами і вся залога, міщан, малі хлопці, хто тільки міг носити зброю, хто мав ножа і косу, хто й просто кусень заліза і дерев'яний кій, усі рушили за місто. Залишилися тільки недужі, жінки і діти, ніхто не закривав брам і самітньо темніли відхрилі ворота. Поспішним маршем рушили оборонці, кістяки людські, вимучені голодом і трудом, рушили в дорогу, де стояли війська Трубецького.

Вдарили на москалів саме тоді, коли з-ліва наскочили на них татарські вершники. Трубецький як витягнена з води риба сіпався на всі боки, кидався сюди й туди, щоб тільки вийти з багон, його наказу не доходили до відділів і кожний боровся на власну руку. Настало безладдя, найгірше, що може стрінути військо у бою. Безперервними атаками Виговський не дозволив Трубецькому опанувати ситуацію. Москвини гинули в болотах, хто вийшов з них, того викінчували шаблями і списами.

Павло сік у безпам'яті шаблею, добігав тепер до кінного відділу, що прорвався між татарами і конотопцями, це був Трубецький зі своїм добірним охоронним військом.

— Бийте псубратів! — кричав хтось біля нього, мигнуло перед ним ростать Тараса, що списом стягав кінноточника. Рубали кожного, хто навинувся під руку і нікому не давали помилування. Трубецький вирвався з бою. Пігнали за ним татари, але згодом вернулися до своїх.

Тарас зловив і зв'язав Пожарського, що повзаючи на руках, вийшов з болота. Борсукові попав князь Львов, який боронився до останніх сил. Кожний полював тільки на московських панів, іншим в полон не брали. Тих, що вибралися з багон, переслідували всюди, рубали і сікли безпощадно, а тих, що здолали втекти, не здоганяли, щоб родам своїм сповістили, як їх в Україні переможено, розбито, розпорошено.

Зловлених князів Пожарського, Львова, Черкаського й інших, перевели у підвалля замку. Шукали вперто за Безпалим і його зрадницькими спільниками, одначе надаремне, їхні війська стояли збоку і при першій нагоді розбрелися по лісах, а Безпалий втік у невідоме.

Принесли до замку теж воєнні трофеї, прапори, військові і полковницькі клейноди, захопили теж хоругов царську з орлом двоголовим, ґварадену в імперії римській і грецькій.

Олександер Мох

ПРИЧИНА НАШИХ ПОРАЗОК

Коли читати деякі статті, а то й книжки, чи збоку приглянутися психіці деяких наших країн поселення, то мається враження, що це все — якісь музейні експонати з-перед сто років, змуміфіковані в своїй застарілості, а проте... рухаються і вдають новочасність. Такі прояви видні й у наших духовних струмах: подається, як нові й модерні, старі-престарі брехні, обгорнуті тільки в новеньке модерне опакування "Юкреїнієн пекерс". Ну, а наверху друковане модерними черенками: мейд ін такі-то -івці. Багато ще й упевняє, що їх -івщина "стоїть на позиціях християнських Церков", так, начеб то Христос установив Своїх Церков *кілька*...

До таких брехень належить м. і. й така, що світ ділиться на Схід і Захід, Америку і СССР, які ніби з собою обов'язково воюють. Але йдучи на співпрацю нпр. із Чян Кай Ші, якось не хочеться добачити (публично!..), який саме прикрий життєвий досвід зробив китайський маршал на своїй вірі у: 1) Революцію (з великої букви!), 2) Схід і 3) Захід. Якщо б він не був китайцем та й старим уже дипломатом, то мабуть сказав би коротко слівцем, яке нагадує наших сарматів...

Історія це наука, з якої навіть дурний може багато дечого навчитися, якщо собі запам'ятає з неї бодай деякі події. Отже нпр. з історії ЗДА те, що філософія її визначних мужів чисто позитивістична, чи — за американським філософом із Гарварду. Ввиліямом Джеймсом — навіть у релігії, без віри в неї!, бачить тільки *корисність*, а не *правду*. Релігія для більшости "релігійних" американців це свого роду корисна річ для респектебилиті. Отже не треба думати, що американці нічого про наші державні змагання не знають, та, якщо їх повчимо, зараз же дадуть нам поміч. Ще ж у 1919 р. секретар загр. справ ЗДА Ленсінґ сказав виразно нашим дипломатам, що українська справа "не лежить у лінії американської політики". През. Ввилсон, якого 14 точок поставили ввесь світ ніби на нові рейки у справах національно-державної політики, той самий Ввилсон був публичною опінією заставлений післати "білим" поміч проти большевиків. І він вислав її з тим тільки додатком, що американському північному корпусові наказав охоронювати залізничі шляхи і, не дай Френклине! — чогось більше понад те... А в наших часах Гарриман, що хіба знає про наші змагання та й сказав нам стільки гарних слів, навіть зарекордував!, — поїхав до СССР і, вернувшися, пише — вже не в українських часописах, але в американській пресі, яка справді виробляє громадську гадку і кермує політикою — пише про те, яка культура, свобода й щасливе життя в СССР. Навіть, якщо б знайшлися в Америці люди, які направду думають про нещадну війну з комунізмом, то їх викінчать так, як викінчили масони ген. Мек Артура, чи сенатора Мек Картія, чи міністра війни Форрестала. Бо Америкою не правлять ті, про яких загал думає, що це правління, а це тільки студжмени-солом'яники. А ті, що направду правлять Америкою і т. зв. Заходом, це такі ж матеріялісти, як і большевики і так само змагають до диктатури над світом, тільки що іншими дорогами.

До таких висновків мусів уже хіба дійти і Чян Кай Ші, коли кооперує з українськими ідеалістами. Другим партнером тієї матеріяльної слабизни є ще Еспанія з "фашистом" ген. Франком. Можна б ще спробувати з ідеалістом Салязарем у Портуґалії, — і крапка. Більше нема. Бо всі стоять, як оті польські "католики", чи "старші брати" православні москалі — на становищі матеріялістичному, прагматистичному, позивістичному, чи, як би там цю заразу і єресь не назвати. Вірити в ідеалістів-гуманітаристів, у їх цибульну брехню про гуманність, права людини і т. п. сім скірок цибулі, з яких усеодно смердить і саме правдиве ядро становить цибуля, це так, як у боротьбі з інтернаціональними жидами Донцова покликуватися на... "інтернаціональну" Блаватську.

Недавно був я на одному зібранні людей, які всі—наші праві націоналісти, хоч різних "деномінацій" -івців. Говорили деякі дуже вчено, всі проти большевизму, але хоч на кожному кроці дехто підкреслює, що стоїть "на позиціях християнської етики", то було враження, що в реальне, дійсне життя Ісуса Христа, як історичний факт, ніхто з них твердо, направду не вірить. Як отой мій знакомий, що ходив зі мною на реколекції до церкви, а по виході впевняв мене, що Бога нема, бо він це знає з викладів біології за большевицьких часів...

Коли ми в Галичині мали відкритих ворогів релігії, нпр. у партії радикалів, то тут, на поселенні, справа ще гірша. Бо — респектебилиті ради — вже й радикали переконують нас про своє християнство, чи — назвім це правильно: безвірники стають для бизнесу правовірними фарисеями. Як той один державний муж великий Америки, що 40 років обходився без церкви, але як став великим мужем, то пригадав собі, що він теж належить до якоїсь там деномінації: бо воно дає респектебилиті... А от знов недавно в клюбі "Козуб" у Торонто, в залі православної церкви, мав ред. Юрій Дивнич-Лавриненко відчит про літературу вітаїзму. Відчит прекрасний формою, але, якщо йде про історичну правду, наскрізь, скажім ґречно, "теософічний". Правдомовність автора відчиту можна було розпізнати з хитрих відповідей, які він давав на запити. Нпр. на запит, як ставилися вітаїсти до Православної Церкви, пан Дивнич (чи цей псевдонім від Див?) відповів, що дуже позитивно, бо сам Павло Тичина вчився в духовній семінарії... Свербів мене язик докинути: Сталін теж у духовній семінарії вчився... Далі, казав п. Дивнич, навіть сам митроп. В. Липківський був вітаїстом... Яким, про те можете прочитати в його праці п. н. "Відродження Української Церкви", яку п. Дивнич дуже хвалив, не знаючи того, що вона вже видрукована, а не в рукописі, про який можна би плести теревені.[1]) Що сам Тичина протиставить "соняшні клярнети" Святому Духові, цього п. Дивнич, хоч навіть назвав цей струм у літературі "клярнетизмом" і дуже його захвалював, як ніби боротьбу з большевизмом, про те він не захотів собі пригадати. Таксамо не пам'ятав якось того, що сам творець терміну "вітаїзм", М. Фітільов - Хвильовий, був членом большевицького чекістського суду, що воював із "петлюрівськими бандами", а самогубством скінчив не через знеохоту до "українського одушевлення життям: вітаїзму", тільки через те, що побачив банкротство свого ідеалу "Загірньої комуни". Подібно скінчили самогубством справжні комуністи - українці: міністр М. Скрипник, мін. П. Любченко і б. і. Навіть москалі - комуністи, нпр. поет Маяковський та письменник Фадєєв. Та з цього ніяк не виходить, що вони не були комуністами. А хто відібрав собі життя через зневірення в комунізм, той іще ані трохи не повинен ставати "національним героєм". Так, як нпр. не можна доказувати "релігійности" І. Франка, фальшуючи його безбожницький вірш "Говорить дурень в серці своїм: єсть Бог", як це зроблено в книжці В. Дорошенка п. н. "Великий Каменяр" (вид. КУК, Вінніпеґ 1956). Бо саме навіть той, хто пропагував у нас перший позитивістичну філософію Комта, хто привів до неї І. Франка і так зробив його радикадом-гуманістом, сам Михайло Драгоманов, справедливо писав "Брехня — не наука!". Та й наш нарід, у таких справах безсумніву практично-прагматистичний, каже в приповідці: "Брехнею світ переїдеш, та назад не вернешся!"

Заперечення особового Бога большевиками, чи позитивістами, чи навіть посереднє Його заперечення через заперечення дійсного, реального: правди — все оте гріх, який саме зі становища практичности (себто: для осягнення добра, щастя, користи) є найбільш непрактичним. Сам Бог у св. Письмі називає Себе двома прізвищами: 1) Я є Той, Котрий Є! (Аз єсьм сий), і 2) Бог є Любов (Бог Люби єсть). А Христос говорить про Себе: "Я є дорога, правда й життя". Божий порядок-лад, який Бог дав при сотворенні світу такий, що найперше мусимо пізнати правду, потім іти нею, щоб полюбити її. А тоді: "люби і роби, що хочеш!" (Бо коли дієш у пізнанню правди і з любови до Бога, Котрий є Правдою, Любов'ю і Життям, тоді не зробиш суб'єктивно нічого злого.) Хто ж нехтує тим Божим порядком речей, хто нехтує *правдою*, той іде не до Бога-Добра-Щастя-Життя, а до диявола, "сина ложі", як називає його сам Христос, а диявол не тільки, "не має в Мені (Бозі) нічого спільного" — каже Христос — але диявол іще "душегуб із-почину", ворог Бога, як Правди, як Добра, як Життя. Длятого ті всі, які дияволом "проходять світ": Гітлер, Сталін, Мусоліні, Скрипник, П. Любченко й і. державні мужі, — Нічше, Вайнінґер, Хвильовий, Маяковський і і. письменники чи філософи безбожні — всі вони "не вертаються назад", а кінчать життя безславно: божевіллям, самогубством, вбиті без розкаяння. Бо диявол, син брехні: обіцює "будете, як боги, що знають добро і зло" (ще в раю!), а дає тільки вічну кару, плач і скреґіт зубів, те, що його він має направду в посіданні.

Такий є спосіб думання тих, що вірять у дійсного, історичного Христа і Його Таємне (Містичне) Тіло: Христову Церкву. Такі знають, що ні Совєти, ні Америка, ні Канада, ні Україна навіть не є остаточні, найвищі вартощі, що всі вони це є *критерієм правди*. Що правда дійсна є понад ними і тільки вона вічна, вони ж мають із вічности тільки ту частину, яку візьмуть із правди. Який гарний і справедливий ідеал боротьби за українську державність, то він гарний тільки тому, що походить від правди-справедливости, і тільки так довго правдивий і гарний, як довго не перечить Божій правді. Якщо ж він хоче станути понад нею, як це було нпр. у поганськім декалогу націоналістів (який тепер уже трохи змінили!), то скочується в багно націонал-соціялізму і кінчить братовбивством та самогубством. Якщо справедливе змагання до соціяльної справедливости переходить у поганський соціялізм чи большевизм, то кінчить страшним нещастям саме тих мас, для яких мало бути щастям, а своїм творцям приносить неславну смерть: творець соціялізму Ф. Ляссаль гине в поєдинку, а страшна смерть большевицьких творців, що її спричинив Сталін, у всіх нас іще на очах.

Фарисейство: мати Бога на устах, а діяти, як би Його взагалі не було, це саме головна причина всіх наших поразок. Бог "є „Той, Котрий Є", отже єдина причина самого вже найвищого (в людському розумінні) добра: існування, від якого починаються всі інші добра. В цьому розумінні Бог є теж Правда повна і всяка правда (те, що дійсно є!) з Нього бере початок. Правда вказує єдиний реальний, дійсний шлях ("Дорога") до осягнення всякого дійсного добра, врешті самого Бога. Отже хто бреше, говорить чи творить свідомо неправду, той тимсамим відтягає від себе всі ті добра, єдині *дійсні добра*, єдине дійсне щастя, яке дає саме правда-життя-любов.

[1]) Пор. Митроп. Василь Липківський: "Відродження Церкви в Україні 1917-1930". Торонто 1959. Стор. 355. Ціна $3.00. Ця книга основно спростовує "ідеологічні" брехні про "вітаїстів" у УАПЦ й описує пером основника тієї Церкви голу правду тих часів.

АРХІТЕКТ
ЄВГЕН ҐРЕНЬ
Член Королівської Палати Архітектів Канади
Виконує плани і кошториси церков, шкіл, будинків громадських організацій (галь), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.
WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

Значить: шукати треба собі союзника не в Заході, як Сході, а в Бозі. "Який усе сотворив і всім управляє", як знають діти навіть із катехизму, а чого не знав напр. один із моїх професорів філософії, "живучи блудно": я слухав дві повні години його викладу про те, що "не знати, чи Бог є?" і, щиро кажу, дивувався, як професор університету не читав нічого з християнської філософії, ба, навіть не знав малого катехизму. Від того часу не маю вже сумнівів щодо правд віри: коли професор університету нічого в тій справі не може переконливого сказати, то він сам *тільки вірить* (але: нерозумно!), що *"не знати, чи Бог Є?"*..

Типовим зразком неповної нашої віри є напр. ставлення деякої нашої національної преси до мучеництва наших католицьких Владик, священства й вірних: страха ради православних наших, щоб було їх не відстрашити... (поправді всі вони, за виїмком одиниць, усі вже в "православній" УРДП...). Поминається кількома рядками дрібненького письма на невидатному місці часопису такі вісті, як напр. замордування св. пам. нашого єпископа Олександра Хіря, мовчиться про дазніших мучеників-католиків або знов же збувається їх кількома рядками. Натомість видвигається всякого роду й дуже сумнівних "мучеників", про яких сам митрополит В. Липківський пише, що вони були секретні співробітники ДПУ та "христопродавці". І таких людей видвигає не тільки уердепівська преса (яка сміє навіть ставити поруч себе Петлюру і Хвильового!), але й навіть "націоналістична" (не ціла!) на п'єдесталь "національних мучеників". Не можна приняти, щоб у редакціях сиділи аж такі незнайки, які не вміли б розрізнити такої простої правди, що "замучений" співробітник ГПУ (ДВУ), вже з цього приводу, що його — як мурина, що своє вже відробив і не потрібний — зліквідували гепеушники, то він уже "мучених"; тоді треба б і Єжова і Берію в мучеників пошити... Коли ж отже таке проте в наших національних часописах пишеться, то тут просто треба бачити торгування правдою для хвилевого зиску. Це може видаться образою декому, але це, кажучи по-московськи, тільки "тонкіе намьокі на толстие обстоятельства". Бо з того, що хтось причислює себе до націоналістів, аж ніяк не виходить, щоб йому вільно було робити безкарно те, що робить напр. Ю. Дивнич: замилювати очі. Бо брехня залишається брехнею, чи ми робимо її для "доброї цілі" націоналістичної, чи просто для большевизму. Я сказав би навіть, що брехня в ім'я націоналізму шкодить нам більше, як очковтерательство в ім'я "націонал-комунізму". Воно і безмірна глупота: думати, що неправдою (чимсь, чого нема) збудуємо правду (щось, що є).

Сидимо на маленькій землі, а вона в космосі така маленька, як атомик. Кромі нашої сонячної системи, кажуть учені астрономи, має ще бути около пів мільярда таких світів. Ніякий розум не може обняти навіть зрозуміння тієї величі вже тільки матеріяльного світу. Коли читати "заключення" вчених фізиків про те, що таке матерія, про скінчимість світу, про його повстання і т. п., коли дехто з учених доходить до такої "метафізики", що властиво все на світі, це тільки... число, якого не можна виявити чи зрозуміти, то ще дуже ясним видаються мені ті "сухі, схоластичні" дані християнської метафізики, що їх я колись учився. І приємно та щасливо (в скінченому людському розумінню!) жити таким, якому багато справ ясних, бо хотів їх нам відкрити сам Творець і Вседержитель вселенної.

Кажуть німці: "Чого не знаю, це не робить мене гарячим". Повне і правдиве пізнання цаших національно-державницьких змагань, як змагань співхідних із змаганням Справедливости, може єдино виробити в наших душах гаряче переконання. А тільки гарячі переконання (через пізнання розумом і полюблення серцем) можуть детермінувати волю до величного діла. Витривати ж у цьому ділі може тільки той, хто має гарний і добрий характер, а такий може мати тільки глибоко-релігійна людина. Всякі ж люди, що хочуть спрямувати наш націоналізм у кут "сліпої волі" чи "стихії", спрямовують його саме тільки в бік біологічного матеріялізму ("вітаїзму" чи "націонал-комунізму") який, поправді кажучи, слабший від соцматеріялізму, та — на практиці історії т. зв. "ренесансу 20-тих років" — виявив себе тільки кривою стежкою вділ, на дно підлого прислужництва Москві комуністичній, а за царя давав отих служилих малоросів, що про них писав Куліш: "їсте, п'єте, і любите Вкраїну"...

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ПРОДАЄ ТАКІ КНИЖКИ:

оми.: **Поляки Пречистої Діви 1850—1950** — —	1.50
о. А. Трух: **Божа Криниця** — — — — — —	0.50
В. Лозинський—М. Ценевич: **Проклятий камінь** — — — — — — — — — — — —	2.00
о. А. Трух: **Життя Святих, третій том** — —	5.00
о. М. Вавряк: **По Василіянських монастирях**	2.50
Ю. Мозіль: **Спомини політв'язня — 1958** —	1.50
Ю. Мозіль: **Крізь залізну занавісу** — — —	1.00
М. Головінська: **Чічка — оповідання** — —	1.75
С. Бартас: **Було трое малих дітей** —опов. —	2.50
Г. Дардель: **Свята Єлисавета оповід. 1958**	0.25
О. Купранець: **Вигнаний гетьман І. Мазепа**	0.25
Й. Скрейверс: **Чудесне життя сестри Варвари** — — — — — — — — —	1.50
М. Овчаренко: **Золоті ворота — читанка**	2.50
І. Кострубa: **Нариси з церк. історії України**	2.00
О. Мох: **Теофіл Кострубa — життєпис** — —	0.25
О. Мох: **Книжки і люди** — літерат. нариси	1.00
Н. Королева: **Подорожній** — легенди — —	0.50
оми: **Чорт, направду!** — — — — — — — —	0.25
М. Островерха: **Гомін з далеча** — — — —	1.00
М. Островерха: **Чорноокинники із Зубівки**	0.50

Хто замовить усі ті книжки разом, платить тільки $23.00, замість $28.25.

Замовляти на адресу:

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

о. І. Назарко, ЧСВВ

МИТРОПОЛИТ ЮЛІЯН САС-КУЇЛОВСЬКИЙ

1899-1900 р.

Після смерти митрополита Сильвестра Сембратовича 4. VIII. 1898 р. на митрополичому престолі у Львові засів на короткий час дотепершній станиславівський єпископ Юліян Сас-Куїловський.[1])

Бурхлива молодість

Юліян лицар Сас-Куїловський народився 1 травня 1826 р. в Конюшках Королівських комарнянського деканату, перемиської єпархії.[2]) Його батько Венедикт був парохом у Конюшках, а мати Катерина походила з багатого роду Кушикевичів. Мали вони досить численну родину. Юліян був мабуть найстаршим сином, а мав він іще брата Лева, який свого часу був лікарем-хірургом у Болехові.[3]) До вселюдної школи Юліян ходив найперше в Рудках, а відтак у Самборі. До гімназії ходив у Львові до 1845 р., а 1846 р. записався у Львові на філософію.[4])

Саме тоді, коли молодий Юліян ходив на філософію, настали бурхливі й неспокійні часи. По цілій Європі залунали кличі "свободи", а дух революції забрив і до тихої Галичини. Він розбурхав передовсім умн юних студентів. Під його впливом заворушилася польська шляхта та задумала воскресити Польщу. 1848 р. вибухло повстання в Угорщині і численні відділи мадярського війська, що стояли постоєм у Галичині, зі збруєю в руках переходили через Карпати на Угорщину. В Галичині залишилася тільки обмала війська вірного австрійському цісареві. Австрійські урядники, що в більшості походили з Чехії, були зненавиджені та в таких умовинах безрадні.

Як багато інших студентів, цей рух захопив теж і молодого Куїловського. Почуваючи себе шляхтичем Куїловський записався до польської міліції і в 1848 р. був арештований під замітом поширювання протиавстрійської пропаганди. За те прогнали його зі школи і він вернувся додому на село. Щойно заступництвом перемиського єпископа І. Снігурського — своєка його матері — молодого Куїловського прийняли на курс філософії в Перемишлі. Після смерти єпископа Снігурського, 1847 р. Куїловського знов прогнали зі школи і тільки з трудом дістав він посаду провізоричного практиканта у фінансовій дирекції в Перемишлі.[5]) Правда, по проголошенні конституції 1848 р. Куїловського знову прийняли до школи, але при формуванні польської народової гвардії товариші вибрали його старшиною, а згодом поставили ще й членом повітової народної ради від студентів. Як делегат перемиської повітової ради Куїловський поїхав до Львова, там його знов ув'язняли і щойно за стараннями визначних людей випустили з в'язниці. Як скомпромітований політично в Галичині, Куїловський перемандрував з іншими в Угорщину, де перейшов цілу угорську кампанію[6]): у Пряшеві вступив до польських легіонів, які під начальством графа Замойського й Дембінського пристали до мадярських повстанців. Куїловський брав участь у битві мадярських повстанців проти Австрії під Сегедином і коло Темешвару, де відзначився відвагою в боях і став поручником піхоти.[7])

Про нещасливе закінчення т. зв. Кошутівського повстання знаємо з історії. Австрійський уряд приборкав революцію в Угорщині за допомогою російського війська, що його прислав цар Микола I.[8]) Після здавлення мадярського повстання Куїловський опинився на еміграції в Туреччині в таборі інтернованих найперше під Відинем, а відтак у Шумлі. Бажаючи якось видобутися з табору, вступив до турецького війська, де заавансував на сотника і з воєнним штабом Омара Паші відплив до Царгороду.[9]) У Царгороді молодий емігрант познайомився з якимись французькими монахами, мабуть Лазаристами. Під їх впливом у серці молодого поповича відзвалися священичі традиції і він постановив стати священиком. За допомогою тих же монахів дістав паспорт і гроші на дорогу до Риму, щоб там студіювати теологію. Одначе замість до Риму якимсь французьким кораблем Куїловський попав до Марсилії, де разом із своїм другом Коростенським — теж поповичем — через брак відповідних документів мусів просидіти який час у в'язниці. Пізніше за стараннями князя Адама Чарторийського, що опікувався польськими емігрантами, оба молоді виходці дісталися до Парижа, де саме тоді відомий діяч о. Іполит Терлецький закладав свій східній інститут.[10]) "Із рук князя Чарторийського о. Терлецький отримав двох перших і на довгі літа єдиних вихованців цього інституту: Богуміла Коростинського і Юліяна Куїловського — галицьких русинів, поугорських емігрантів" — пише проф. Гаидельсман у своїй цінній праці.[11]) У Парижі Куїловський закінчив теологію в семінарії св. Сульпіція зі ступенем магістра і 1854 р. прийняв єрейські свячення за індультом Папи Пія IX в характері місіонаря для Сходу.[12])

В часі побуту в Парижі одного року на наш Великдень запрошено о. Куїловського посвятити пасху за нашим обрядом у домі польського поета Адама Міцкевича, що тоді теж проживав у Парижі. Коли о. Куїловський довершив акту посвячення, Міцкевич при цьому дуже розплакався. Цей факт оповів 1899 р. пізніший митрополит Куїловський питомцям духовної семінарії у Львові, між якими був пізніший парох Зубрця біля Бучача — о. В'ячеслав Збудовський. А о. Збудовський переповів це в своєму домі 1909 р. більшому товариству, серед якого був проф. Л. Горбачевський — сьогодні в Монтреалі. Вже тоді

це товариство висунуло здогад: чи Міцкевич не був уніятом білоруського походження?[13])

Заки найшлися фонди на східню місію, о. Куіловського прийнято до зв'язку з паризьким клиром і призначено його капеляном монастиря Сестер Венедиктинок. По році через брак фондів розв'язано товариство східних місій, а о. Куіловського призначено ректором семінарії на острові Корфу; одначе він відмовився туди їхати через брак здоров'я. Тимчасом у його серці зросла туга за рідним краєм і родиною, що спонукало його просити амнестії в австрійського уряду. В той час злагіднів абсолютизм в Австрії й Галичині і о. Куіловський на інтервенцію перемиського єпископа Г. Якимовича дістав амнестію та 1857 р. вернувся до Галичини. Єп. Якимович дав о. Юліянові адміністрацію в Руському Селі біля Дубецька бірчанського деканату.[14]) Колятори й сусіді пани полюбили о. Куіловського, в Руському Селі створено окрему парохію, а о. Куіловський став 1860 р. її парохом і деканом.

У 1878 році о. Куіловський їздив до Риму з єпископом Ступицьким, який представив його Папі Левові XIII, а цей іменував о. Куіловського своїм шамбеляном. У 1882 р. о. Куіловський став крилошанином перемиської капітули. Після смерти ректора о. д-ра І. Ільницького, о. Куіловський став ректором духовної семінарії, а згодом і катедральним парохом. Як парох відзначався великою дбайливістю за порядок у церкві і в богослужебних відправах. Сам проповідав на вечірнях, а тому, що проповідав за французькими зразками, стягав тісю новістю багато священиків і вірних, хоч сам знаменитим проповідником не був. У 1887 р. перший станиславівський єпископ Ю. Пелеш покликав о. Куіловського на свого архипресвітера.[15]) Одначе те становище о. Куіловського не вдоволяло, у Станиславові він жив майже відокремлено, не міг прививкнути до нових умовин і завжди тужив за Перемишлем. Тому дуже втішився, коли перемиський єпископ І. Ступницький, уже над гробом (помер 1890 р.), постановив покликати о. Куіловського на свого єпископа-помічника.

На владичому престолі

Польська шляхта підпомогла кандидатуру Куіловського в намісника, а Папа Лев XIII іменував його перемиським суфраганом із титулом єпископа Гефестенського дня 26. V. 1890 р.[16]) Єпископ Куіловський дуже радо вернувся до свого улюбленого Перемишля. Тому, що єп. Ступницький був уже старий (народ. 1816 р.) і хворий, єпископ-помічник властиво кермував єпархією: відбував візитації парохій, проповідав на вечірніх у катедрі, був одночасно катедральним крилошанином і т. п.[17]) Одначе це не тривало довго, бо після смерти Ступницького на єпископа-ординарія до Перемишля перенесено єпископа Юліяна Пелеша зі Станиславова,[18]) а на його місце ординарієм Станиславова іменовано єпископа Куіловського.[19])

Прибувши до Станиславова єпископ Куіловський уже в вересні 1891 р. видав своє перше послання до духовенства й вірних Станиславівської єпархії. Обговоривши у ньому обов'язки священиків, а до кожного розділу додав відповідну науку для вірних. Вкінці пригадав священикам обов'язок щоденного проказування часослова, а вірних закликав до витривалої молитви.[20])

Цього ж року (1891) відбувся у Львові провінціяльний синод. Зі Станиславівської єпархії брав у ньому участь єпископ Куіловський і 32-ох священиків.[21]) Одначе його дія на синоді була більш пасивна. Він, мабуть, і не дуже хотів синоду, бо як консерватист, боявся всяких нових змін. У приготуваннях до синоду брав малу участь, і здається — тільки полагоджував формальності зв'язані зо синодом, а в часі синоду був радніш обсерватором. Проте в рішальній хвилині, єпископ Куіловський, хоч вихований у відмінних умовинах, здалека від батьківщини й своїх людей, зумів станути в обороні прав і привілеїв греко-католицької Церкви, яку любив і якою дорожив завдяки давнім традиціям клиру, що з нього виводив свій рід.[22])

Після Синоду єпископ Куіловський розпочав візитації своєї єпархії, одначе заборонив підчиненому духовенству вітати його з великою торжественністю. Щодо цього єпископ Куіловський був противенством свого попередника єпископа Пелеша: Куіловський сам не устроював парад і не любив брати в них участи. З цього приводу доходило до непорозумінь між ним і духовенством, яке привикло вітати свого єпископа з бандеріями, музиками й т. п. В 1892 р. намісник приневолив єпископа Куіловського їхати на канонічну візитацію в сиятинський деканат і там воювати проти радикалів. Єпископ негодував і прилюдно нарікав кажучи, що не буде жандармом намісника. Від тієї пори не злюбив урядовців від найвищого до найнищого. І хоч польська шляхта сподівалася, що в особі єпископа матиме сліпе оруддя для переведення своїх плянів — то єпископ скоро зорієнтувався в тенденціях шляхти і на всі її скарги та доноси остався глухий, а навіть нераз по таких доносах відзначував деяких священиків.[23]) За його єпископства відновлено станиславівську катедру і єпископ дав на ту ціль княжий дар у сумі кількадцяти тисяч золотих.

У 1893 р. єпископ Куіловський разом із митрополитом Сильвестром і іншими владиками

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave.— Tel.: LE 5-7445

взяв участь у паломництві до Риму сприводу ювілею Папи Лева XIII. Папа приймав на окремій авдієнції українське паломництво (29. V.) і до нього виголосив знаменну промову.[24]) При повороті з Риму, митрополита Сильвестра і єпископа Куіловського обкидано гнилими яйцями на залізничому двірці у Відні.[25]) Ця прикра демонстрація сталася 8. VI. 1893 р.

У 1896 р. єпископ Куіловський видав розпорядок про скликання першого єпархіяльного синоду на наступний рік у Станиславові. Та коли відбувався перший єпархіяльний синод у Станиславові 1897 р., єпископ Куіловський уже не був здоровий. Він занепадав на здоров'ї чимраз більше так, що в останніх роках свого владиства в Станиславові жив найбільше в домашньому затишку. Дня 23 травня 1898 р. Папа Лев XIII іменував єпископа Куіловського ще асистентом свого трону.[26])

Тож не мале було здивування всіх, коли наразі розійшлася вістка, що хворий єпископ Куіловський іменований митрополитом у Львові.

Коротко на митрополичому престолі

Дійсно цісар його іменував, а Папа Лев XIII дня 30. VIII. 1899 р. потвердив його львівським митрополитом.[27]) При вступленні на митрополичий престіл скромний новоіменований митрополит випросив собі всякі паради. Вже в половині вересня 1899 р. появилося перше пастирське послання нового митрополита про скарби св. католицької віри, в якому митрополит просив молитов за нього "недостойного, бо грішного; на силах ослабленого, бо віком похиленого."[28]) Дня 25 листопада ц. р. митрополит уділив єврейських свячень кількадцятьом новоєреям у храмі св. Юра у Львові.[29]) Дня 23 січня 1900 р. появилося друге послання митрополита про значення відпусту сприводу ювілею в Римі на закінчення 19-го сторіччя та про паломництво до Риму з цього приводу. З послання виходить, що митрополит хотів особисто взяти участь у паломництві.[30]) Щераз митрополит рукоположив кількох священиків 6 березня 1900 р.[31]) і ще видав одне послання про великий піст чотиридесятниці.[32]) але незабаром сам уже так занепав на силах, що поклався в ліжко; лікарі заборонили його відвідувати навіть найближчим своякам.[33]) Дня 2. V. зачалася агонія, а 4 травня в полудне митрополит помер на 75-ому році життя, прийнявши св. Тайни й отримавши окреме Апостольське благословення від Святішого Отця.[34]) Майже одночасно (день скоріше) помер теж і польський львівський архиєпископ Северин Домброва Моравський.

Похорон. Характеристика

Величавий похорон митрополита Куіловського відбувся 8. V. 1900 р. В похороні взяли участь: вірменський архиєп. Ісакович, лат. єпископ-помічник Вебер, наш перемиський Владика Чехович і станиславівський Шептицький. Гарну проповідь про покору покійника виголосив о. Лев Туркевич. Похід вирушив із св. Юра на Личаківський цвинтар. Наперед йшли військові ветерани, церковні братства, різні монахи, питомці і молодь, а за домовиною, крім рідні, йшли: президент Львова Малаховський, намісник Пінінський, маршалок Бадені, а селяни з Руського Села, де Покійник був парохом, несли вінок із живих рож. Із нагоди празника св. Юра до Львова прибуло багато селян, що взяли участь у похороні свого Архипастиря.[35]) Митрополит Куіловський спочив на Личаківському цвинтарі

Так зійшла со світу людина, що перейшла незвичайний шлях життя. В юності бідував через свої юнацькі пориви, а на старості Боже Провидіння видвигнуло його на найвищий щабель нашої церковної єпархії. Розуміється, що цього життя не вільно нам оцінювати зі становища наших сучасних поглядів, бо тодішні часи були зовсім інші. Участь молодих українців у польських повстаннях належала до частих появ. Наша тодішня молодь у Галичині не мала ще своїх державних ідеалів, тому жертвувала своє життя й здоров'я на престолах ідеалів наших сусідів. До таких ідеалістів належав у своїй юності і Куіловський.

Отже — це був юнак-ідеаліст. Крім цього відзначався світовою огладою і гарними манерами. Почував себе шляхтичем і тим шляхоцтвом гордився. Одначе при цьому любив нашу Церкву і наш обряд, яким дуже дорожив. Як священик і єпископ був лагідної вдачі, побожний і покірний, не любив ніяких нарад, ані гучних прийнять, часто давав більші суми на бідних, політикою не займався і в ній не орієнтувався, мабуть, за багато довіряв габсбурзькій династії, до Апостольського Престолу був щиро прив'язаний. Ті, що його знали, згадують його "незлим, тихим словом".[36])

---

[1]) A. WELYKYJ OSBM, **Documenta Pontificum Rom.**, t. II, Romae 1954, p. 487-8.

[2]) S. OLGEBRAND, **Encyklopedja Powszechna**, t. IX, Warszawa 1901, s. 54.

[3]) С. МАТКОВСЬКИЙ, **Три синодальні Архіереї**, Львів 1932, с. 15.

[4]) Тоді було тільки шість років гімназії, а сьому й восьму клясу називали філософією, бо вони були злучені з університетськими студіями.

[5]) **Другий Єпископ Преосв. Ю. Сас Куіловський**, "Нова Зоря", р. X. (1935), ч. 31, с. 7.

[6]) S. OLGEBRAND, **op. cit.**, p. 54.

[7]) С. МАТКОВСЬКИЙ, **твір цит.**, с. 17.

[8]) Див. Д. ДОРОШЕНКО, **Нарис історії України**, т. II, Варшава 1933, с. 320.

[9]) **Другий Єпископ...**, "Нова Зоря" X, с. 7.

[10]) Про о. Терлецького див. A. WELYKYJ, **Litterae S. C. de Propaganda Fide**, vol. VII, Roma 1957, p. 219-325.

[11]) M. HANDELSMAN, **Ukrainska polityka Ks. Adama Czartoryskiego przed wojna Krymska**, Праці Укр. Наук. Інституту, т. XXXV, Варшава 1937, с. 120.

[12]) A. WELYKYJ, **op. cit.**, p. 268-7.

[13]) За цю інформацію щиро дякую проф. Л. Горбачевському з Монтреалю. Здогад згаданого товариства підтверджувала би приязнь Міцкевича з білоруським

священником візантійського обряду о. Іваном Горбацевичом, про що писав д-р Г. Лужницький.

14) С. МАТКОВСЬКИЙ, **твір цит.**, с. 19.

15) **Днв. Шематизмъ** всего клира гр.-кат. Епархій Станиславовской на р. Б. 1887, с. XXIV.

16) **A. WELYKYJ OSBM, Documenta...**, t. II, p. 470.

17) **Днв. Шематизмъ** всего клира гр.-кат. Епархій соединеныхъ Перемискои, Самборскои и Сяноцкои на р. Б. 1891, с. XIV.

18) **A. WELYKYJ, op. cit.**, p. 472-73.

19) **A. WELYKYJ, ibidem**, p. 473.

20) Другий Єпископ..., "Нова Зоря" X, 31, 7.

21) **M. STASIW, Synodus Leopolitana**, Dissertatio ad Lauream, Romae 1959, p. 48-98.

22) С. МАТКОВСЬКИЙ, **твір. цит.**, с. 29.

23) Там же, с. 25.

24) **Вѣстникъ Перемискои епархіи**, p. V (1893), ч. 6, с. 62-65.

25) І. НАЗАРКО ЧСВВ, **Митроп.-кардин. Сильвестер Сембратович**, "Світло" XXI (1958), ч. 12, с. 32.

26) **A. WELYKYJ, op. cit.**, t. II, p. 486.

27) **A. WELYKYJ, ibidem**, p. 487-8.

28) **Днв. Львовско-архіепархіальни Вѣдомости**, 1899, ч. XV, с. 135-142.

29) Там же, ч. XVI, с. 144.

30) Там же, ч. I (1900), с. 1-5.

31) Там же, с. 5.

32) Там же, ч. II, с. 9-13.

33) **Руслан**, p. IV (1900), ч. 85, с. 3.

34) **Львовско-архіеп. Вѣдомости**, p. 1900, ч. V, с. 1.

35) **Руслан**, IV, 93, с. 3.

36) Другий Єпископ..., "Нова Зоря" X, 31, с. 7.

ПАПА ІВАН XXIII ПРО КАТОЛИЦЬКУ ПРЕСУ

У травні ц. р. відбувся у Римі конґрес католицької преси Італії, на закінчення якого учасники конґресу були прийняті на спеціяльній авдієнції Папою Іваном XXIII. Із цього приводу Папа виголосив до учасників промову, в якій накреслив напрямні для публіцистичної праці, до якої він має велике зрозуміння. Значення тієї публіцистичної праці італійських католиків виростає до великих розмірів, коли взяти до уваги кількість і якість католицького друкованого слова в Італії.

Президент італійської Католицької Акції, проф. Джедда, промовляв під час згаданої авдієнції, складаючи поклін Папі в імені учасників конференції, що заступали 246 католицьких щоденників, церковних часописів і журналів. Він сказав, що загальний наклад цих часописів виносить малощо менше як десять мільйонів примірників. Цей 10-мільйоновий наклад дістається до рук два до три рази більшого числа читачів, так що при 49-мільйоновім населенню Італії ок. 30 мільйонів читають католицьку пресу. В такий спосіб ця преса має велетенські можливості впливати на населення італійської держави, так же само, як ця католицька преса має таке саме значення і в країнах із меншим як Італія процентом католицького населення.

Беручи це до уваги, Папа Іван XXIII видвигнув домагання, щоб цей вплив на суспільство посилити через *модернізацію* католицьких публікацій. "У цьому світі мусите ви, журналісти, з глибин вашого званевого сумління *плекати правду*, щоб її — при помочі засобів, які витворюють прилюдну опінію, довести до тріюмфу" — сказав Свт. Отець.

"Католицькі журналісти й письменники є — крім цього — покликані до ще вищої відповідальности. Бо їхнім інструментом є направду не тільки інструмент правди, але теж інструмент любови. Католицькі журналісти служать ідеї облагороднення духа і ширення добра та чесноти".

Торкаючись наслідків діяння лихої преси на сумління молоді, перестерігав і напоминав Свт. Отець: "Дай Боже, щоб тільки маленька частина родичів не була свідома своїх обов'язків, щоб тільки деякі родичі були винуватими в руїні своїх дітей. Зате Ми з певністю знаємо дуже добре, що велика загроза для молоді походить із боку тих ілюстрованих часописів і журналів, які на своїх сторінках подають небезпечну мішанину поважного і легкого, інколи навіть непристойного, і то завжди під оманою, що ось то вони хочуть подати якнайповніші відомості чи рекляму."

"І якраз тому, щоб вилімінувати таку, назверх ніби нешкідливу, але зате тим більше небезпечну для християнських родин діяльність таких пресових органів, — говорив далі Папа — конечно *потрібний організаційний і технічний поступ католицьких видавництв*. Мало цього, він стає нині найважливішою і найосновнішою проблемою для нас".

Торкаючись деяких ділянок політичної журналістики, вказав Папа на "деяку пресу", яка "грішить тяжко проти правди і проти любови ближнього, тому що вона пише неправду, щоб сіяти ненависть. Така преса має мабуть одну одиноку програму, а саме — вбивати прості душі, кожної днини вивертати горі дном правду, кожний висказ учительського уряду Церкви подавати і пояснювати неточно, бити в Церкву на те, щоб погасити любов до Христа, поборювати Ісуса Христа, щоб таким чином ударяти в самого Бога. А це все діється під претекстом прискореної розв'язки усіх тих проблем, що ними зацікавлені робітники, слабі і беззахисні".

Католицький журналіст повинен працювати в дусі любови ближнього, що не ослаблює правди, а її зміцнює. Він мусить бути безстрашним оборонцем правди, але завжди льояльним і великодушним супроти противника. Бо завжди і всюди мусить бути зберігана засада: "Любов Христова підганяє нас".

Підкреслюючи велику вартість різних ділянок апостольства преси, Свт. Отець Іван XXIII на першому місці поставив щоденники і церковні тижневики, які (ці останні) "в кожній католицькій родині стаються вартісним і незаступним доповненням щоденної преси", а далі різні *журнали, що служать місіям і поширенню християнської віри на літературному й науковому полі*; вкінці підніс католицькі пресові агенції, закликаючи особливо сильно їх підтримувати.

Свою промову до журналістів закінчив Папа закликом: "Видавайте часописи, книжки й публікації, справді вартісні, а вже через те будете апостолами". *("Наша Мета")*

Вільгельм Гюнерман

НА БОЖИХ ОКОПАХ

історична повість із часів французької революції

(3-тє продовження)

У ПЕЧЕРІ ПІРАТІВ

Ледве о. Кудрен закінчив Службу Божу, як дістав сильний заворот голови. Темні тіні почали бігати йому перед очима, рукою став шукати опори. Але рука повисла в порожнечі й він, непритомний, повалився на землю. Монмен узяв його мов дитину на руки й заніс на піжко. Довгі дні пролежав о. Кудрен у гарячці. Родина Монмен піклувалася ним якнайстаранніше. Нарешті, одного ранку відчинив очі в повній свідомості. Ніч проспав спокійно. Гарячка спала. Марсель, що саме ввійшов до нього тихенько, аж крикнув із радости. — Вінці здоров! Будемо мати велику Службу Божу, а я держатиму кадильницю. Я вже все приготовив.

— Можна знати як, — запитав сміючись священник.

— Коли червоні бандити замикали церкву і проганяли о. пароха, я з Андрусем поховали найзаконніші речі, потрібні до Служби Божої. Між іншим і кадильницю і вугілля навіть. Я вихпав собі кадилом кишені, а вугілля виніс у мішку. А Андрій сказав, що це він буде приносити кадильницю. Я йому толкував, що воно належиться мені, бо ти мій свояк. Не помагало. І ми заложилися, хто довше видержить на долоні горіюче вугілля. І Андрій зразу ж закричав і кинув вугілля на землю. А я держав так довго аж дістав міхура і батько насварив на мене. Але я виграв.

— Ти бравий хлопець! — сказав щиро священик та глянув із подивом на малого вівтарника, який лише ради кадильниці спік собі долоню. Чи і він на його місці втік би перед якобінцями? — Ти був би зробив краще, — продовжував — як би не говорив Андрієві про мене. Ще може хтось непокликаний про це дізнатися?

— Не журися ним, отче, він дав слово чести, що буде мовчати. І хоч він не витривалий на біль, то мовчати вміє і може.

Домашні щиро раділи з видужання священика. Мали багацько новостей розповісти. Ось напр. у Кусе ле Буа є новий парох. Посадник приказав родині Кудрен повсюди його меблі до помешкання, а коли вони відмовилися, завели їх перед суд у Шатлеро, але в суді їх увільнили. Із Пуатіє мусів утікати парох о. Прюль, бо якобінці хотіли повісити його на ліхтарні. Серед тріскучих морозів вивіз його візник Пті до Ажан.

— Отже і цей утік — промовив сумно священик.

— А він чейже не наймит! Так що ж нам більше залишилося крім утечі?

— Треба перечекати, аж прийдуть кращі часи — сказав вуйко Монмен. — Але я мушу тобі ще щось сказати: вони знають, що ти в нас.

— Хіба б Андрій зрадив? — вмішався до розмови Марсель.

— Ні, він сказав лише своєму батькові, а цей розповів у гостинниці. Саме був там агент якобінців і, як мені донесли, вони вже щось задумують проти тебе.

— Гаразд вуйку — живо промовив священик, — ще сьогодні вийду від вас, я ж уже здоров.

— Щодо цього, то ні! — спротивився орендар. — Я вже знайду для тебе якесь безпечніше приміщення.

— А як би так цю порожну клуню біля замку, пан-отцеві? — піддав Марсель. — Ми там мали нашу печеру піратів. Стіл і піжко є, а не знайде там його ніяка жива душа.

— Але чейже там ніхто не може мешкати — почав отягаючись орендар. Та хлопець був захоплений думкою, що його побий своїх перебуватиме в печері, яку вони собі з Андрусем упадили. — Длятого ж печера піратів це найкраща криївка!

— Але ж чудово — засміявся священик. — Нехай буде по твоєму. Житиму в печері піратів.

— Але як ти туди дістанешся незамітно? — застановився орендар.

Але і на те мав Марсель раду. — Ти, отче, попрощаєшся явно з нами всіми — почав. — А тоді сядеш на наш віз і я вивезу тебе з села так, щоб усі те бачили. Потім заховаю тебе в лісі, вночі вернешся назад і тоді заведу тебе до печері піратів.

— Гаразд! — сказав задоволено священик.

— Має хлопець голову на карку — похвалив його батько.

— Та ж це нічого незвичайного — боронився скромно Марсель. — Але, але: що ж буде з нашою великою Службою Божою?

— З нею мусимо почекати — відповів о. Кудрен.

Хлопець глянув на попечену руку і сумно: — Коби то лише я знав, нащо попік собі долоню?

На другий день перевели в життя плян Марселя: о. Кудрен попрощався голосно з усіма, Марсель вивіз його явно з села, а нічною обережно повів до "печері піратів". Так і цим разом звели якобінців на сухеньке. І коли вони стали перешукувати дім орендаря, ціле село ствердило, що священик день перед тим від'їхав.

Нечувана просто була ненависть революційників до священиків. Їм відбирали парохії, гоніли з місця на місце, висилали на галери, на острів смерти, де каралися серед злочинців і вбійників. Більшість парохій була вже без священика, а всіх єпископів, що відмовилися скласти присягу, прогнано з дієцезій. До деяких парохій вислано священиків відступників. Та хоча вони були ніби

безпечні, то мабуть почували себе більш нещасними, ніж оті гонені. А вже без сумніву найбільш нещасливим із-поміж них усіх був Жан Баптист Ґобель, що його революційний уряд зробив архиєпископом Парижа.

13-го травня 1791 р. привезли його до собору Нотр-Дам у повозці замаяній лентами. Повозку окружала національна ґвардія, а товпа вила з радости. Перший його пастирський лист починався словами: "Я, Жан Баптист Ґобель, дотеперішній єпископ Ліддя, ласкою уряду став архиєпископом Парижа..." Дальший зміст листа хвалив революцію й підносив революційника Мірабо мало що не до гідности Отця Церкви... Так понизити себе може хіба, той, хто знехтував страхом Господнім, а в серці його взяв верх страх перед людьми.

На день 2-го жовтня революційники призначили повну ліквідацію тих священиків, що відмовилися від присяги. Все було приготоване, вагати злочинців узбросно, лише чекали на знак. Вчасним ранком заревіли гармати, задзвонили дзвони, затороxкотіли барабани, — це мало означати, що "революційна батьківщина в небезпеці". Тоді ватаги кинулися на в'язниці й виломили до них брами. Виволіли звідтам около дві сотні священиків та вкидали їх на вози. Мали їх повезти до монастиря оо. Бенедиктинців на суд. Тисячна юрба ревіла дико на вид нещасних. Як божевільні вискакували на вози та знущалися в найбільш жорстокий спосіб над безборонними жертвами. Прозивали їх остенніми словами, били молотами, шаблями, дручками. Коли один священик спочив із воза в юрбу, роздерли його на місці. Така сама доля стрінула двох інших. На подвір'ю монастиря, виволікли їх із возів та жорстоко повбивали. На другий день юрба вдерлася до монастиря оо. Кармелітів, де було ув'язнених стовісімдесять священиків. Коли революційники окружили нещасних, ті спокійні, рішені на смерть, зібралися біля вісімдесятсьоми-літнього архиєпископа з Арль.

— Де архиєпископ? — закричали дикими голосами вбивники. Заки старенький архиєпископ мав змогу вийти з кола, виступив о. протоігумен монастиря з Панжу, готов на смерть за свого владику. Вже підіймався шаблі й топори над головою відважного священика, коли стримав їх старенький архиєпископ.

— Я той, кого шукаєте, — сказав — а цьому дозвольте відійти. — Хвилина Голгофти вибила для Владики. Звиродніла юрба закричала його дальші слова і — облятий кров'ю старець — повалився на землю. — Моє життя жертвую за Ґобеля — крикнув іще вмираючий, заки спис пройшов його серце. А тоді роз'юшена кров'ю товпа кинулася на решту священиків. Якої півтора сотні згинуло, тільки небагато врятувалося.

Якраз цього самого вечора, єпископ Ґобель мав особливі відвідини. Якась закаптурена постать станула перед ним. — Єпископе Ґобель, приношу вам поздоровлення від мученика — промовила тихо.

— Хто ви? — спитав єпископ-відступник дрижачим голосом.

— Я ваше сумління. Зречіться уряду, який дав вам не Господь, а диявол. Покутуйте. Відкличте присягу і помріть як мученик.

Таємничий гість приступив ближче до світла і відкрив своє обличчя: Ґобель пізнав його. — Протоігумен із Панжу! Чого хочете від мене? Коли дальше грозитимете мені, прикажу вас ув'язнити! — І вже тремтячою рукою сягнув по мажий срібний дзвіночок на столі перед ним.

—Я не прийшов до вас, щоб вам грозити — відповів спокійно священик — я прийшов, щоб вас перестерегти. Своїм послухом ви не забезпечили себе. Покищо ви потрібне знаряддя в руках революції та коли вже вас використають, знищать і вас. Як будете потребували священика, ось моя адреса. Правда, ви можете приказати мене по тій адресі взяти у в'язницю, як ваша воля, але можете й заказкати мене до себе. І я прийду. Єпископе Ґобель, рятуйте свою душу! Сьогодні помер один праведник за вас. Архиєпископ з Арль віддав своє життя за вашу душу.

І як тихо прийшов, так тихо вийшов о. протоігумен із кімнати Ґобеля. А архиєпископ Паріже безсильно похилився в своєму фотелі й заплакав як безсиле дитина.

***

Був день 20 жовтня 1792 р. Вечоріло. Осінній вітер здирав листя з дерев повними пригорщами та котив по замковому подвір'ї в Ля Мот д'Юсо. Двом хлопцям, що тайком просувалися біля кухонних вікон, бурив вітер чуприни, морозив обличчя, вдирався під плащі. Та вони не звертали на це уваги. Їх ціллю була кухня, де господарила товста кухарка. — Коли завже пугач, добре — промимрив Марсель. — Та перше мушу провірити, чи вона сама.

— Згода, відповів Андрій, витягаючи з кишені кілька каштанів.

— Вперед! — і Марсель зник у коридорі. Хвилину панувала тишина, лише вихор свистів у коридорі і з кухні бряжчала посуда. Нагло закричав пугач і рівночасно задзвонило кухонне вікно. Кухарка голосно крикнула й вибігла на поріг, знайти злочинця. Але на дворі не було нікого. Вона вернулася до кухні і завмерла: з рами зникло одно печене курятко. — Духи! — прошепотіла смертельно бліда і перехрестилася.

При вузенькому вікончі нужденної кімнатки сидів о. Кудрен і дивився, як вихор крутив листям. — Уже й осінь — прошепотів сумно, — а як я сюди прийшов була весна. Хіба я сам не такий зів'ялий листок, що його буря зірвала з дерева життя й жене в залутину?

Нагло здригнувся: голосно заскрипіли сходи. Прийшли два хлопці, до яких він радо всміхнувся.

— Прийшли пірати — промовив Марсель — і принесли харчі своєму в'язневі. Чи готові ви, шляхетний графе, заплатити 100.000 франків? — спитав Андрій, понуро викривляючи обличчя.

— Жартуйте собі, — відповів сумно священик, — але коли б ви знали, як мені болюче сидіти ось тут у безділлі!

— Ще трішки терпеливости — потішив його Марсель. — Глянь, отче, ми принесли тобі печене курятко просто зі сковорідки!

— Чи мало воно якийсь зв'язок із вибитим вікном? — допитував священик.

— Ясно, — потвердив Марсель — чейже ми мусіли якимсь робом відвлікнати кухарку з кухні

— Ви ж знаєте, хлопці, я не хочу того! Твоя мама присилає мені доволі всього.

— Так, але заки я це сюди принесу, воно майже зимне, а курятко ще таки гаряче. І сподіюся, що воно поправить настрій в'язня!...

Засіли в трійку біля стола і по хвилині з курятка залишилися тільки кісточки. Хлопці попращалися і відійшли, а о. Кудрен залишився знову самим. Уже шість довгих місяців провів він у цій схованці. Як дуже завидував селянам, які ранком їхали в поле до праці, а він, він міг вийти на хвилинку лише ніччю!...

Темніло, але не засвічував світла. Помалу з темряви почали лунати голоси за ним, за священиком. Хворі й умираючі кликали його спаленими гарячкою устами, заблукані шукали пастиря, що звільнив би їх від терня та привів до череди; діти просили хліба життя. Ввесь людський біль, горе, нужда проходили перед очима його душі. Отець Кудрен застогнав та закрив руками обличчя. Що ж мені зробити? Чейже перший якобінець відведе його до тюрми! А з темряви почали знову виринати постаті які він так часто бачив у сні й на яві: закатовані єпископи і священики. Гвардіяк з докором на нього й питали: — Брате! Чому скриваєшся, дячого не підеш боротись і вмерти як ми?...

І в його вухах залунали нагло дикі вигуки роззвіреної юрби: — На ліхтарню попів! Ударили барабани, заскрипіла гільотина. Отець Кудрен зірвався з криком. — Ні, ні! Я не можу, я не маю відваги, я боягуз!

Темнота почала лякати його. Зажив віконце й засвітив лямпу. Тоді взяв до рук "Життя Святих", відчинив на день 20 жовтня і почав читати, про св. Капрасія, єпископа з Ажан, якого переслідували погани і він утік та скривався в горах. Одного дня був свідком мученичої смерти молодої дівчини. І тоді почав благати Господа, щоб скріпив його Своєю силою, і щоб він не боявся вістити Боже слово. Повернув до міста і проповідував неустрашимо, доки не зловили його і не ув'язнили. Засудили його на смерть. Голова мученика впала під вістрям сокири.

Глибокий стогін видобувся з грудей священика. Дрижачими руками замкнув книжку і зірвався як до втечі. Він мусить утекти, зараз же втекти від тієї таємної сили, що втиснається до його серця! Але руки його знову сягнули по книжку та стали гарячково перекидати сторінки. Ам знайшли місце, яке він щойно був прочитав: "Він устав, вийшов із криївки, вернувся до міста і проповідував неустрашимо Христове Євангеліє".

Кожне слово пекло мов розпаленим залізом серце, било мов молотом, надійшла рішальна хвилина. З нечуваною силою огорнула його туга за людьми, які кликали його, потребували його. Огорнуло бажання піти до них, помогти їм. Але страх, аж до болю, давив його серце. Тіло покрив рясний, холодний піт. Це ж неможливе, ти йдеш на певну смерть! Втікай, утікай!! — кричав кожний нерв і всі змисли. Впав на коліна перед Розп'ятим Спасителем, що Його освітловав невиразно промінчик лямпи. З глибини душі просив: — Отче, як можна, відверни від мене цю чашу!

А десь далеко гуділи бубни, дико ревіла ненавистю товпа якобінців, скрипіла гільотина. — Отче, як можеш, відверни від мене цю чашу!—просив у розпуці священик. І нагло: десь зникли дикі постаті і рев, а він бачив лише постать Розп'ятого. У вухах перестало лопотіти, віддих успокоївся. Почав спокійно молитися. І зник увесь страх, наче нагло чиясь рука зсунула його з душі й залишилось у ній тільки рішення підчинитись Божій волі. І обняв душу спокій і мир.

— Отче, не моя, а Твоя нехай буде воля — прошепотів священик, покірно схиляючи голову.

Опівночі о. Кудрен пішов до вуйка і відправив там Службу Божу. Ще тієї самої ночі в селянському одязі попрощався з родиною вуйків. Даремне старалися вони його задержувати. Помандрував у чорний, мовчазний ліс. Хто знає, може і на Ґолгофту! Не світанку знайшовся біля кам'яного хреста, який так дуже допоміг йому шість місяців тому назад. Клякнув перед ним і почав молитися. Просив Господа прийняти в жертву його життя.

(Дальше буде)

ЙОГУРТ, КВАСНА СМЕТАНА, РІЖНІ СИРИ, ОРИГІНАЛЬНА ВРИНДЗА ТА СИРНИКИ ДОМАШНЬОГО ВИРОБУ

ЦЕ ЗАПОРУКА ДОБРОГО ЗДОРОВ'Я

Замовляйте в

M. C. DAIRY CO. LTD.
212 Mavety St., Toronto, Ont.
RO 6-6711

КУПУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

Вже є в продажі — перший раз українською мовою книжка о. С. Вартаса в перекладі з французького о. Ю. Прокопова про появи Матері Божої у Фатімі та про життя малих очевидців,

п. и.

БУЛО ТРОЄ МАЛИХ ДІТЕЙ

Книжка появилася саме в соромові роковини появи Божої Матері у Фатімі.

Книжка має 260 сторін, друкована на гарному папері з мистецькою обгорткою Б. Стебельського Хоч вона особливо присвячена українській дітворі, то її радо й з користю прочитають і старші, особливо молодь.

Ціна тільки $2.50.

Замовляйте в нашому Видавництві:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto, Ontario, Canada

Дзюнье

БАБИН ВНУК – ПЛИМИТ

Стара Костиха поверталася з колхозної сіножаті. Старі костисті руки підтримували граблі, а ноги помалу, спрацьовано ступали по дорожньому поросі.

— А, Костихо, зачекайте! — кликнув на стару бабуню поштар із сельбуду. — Маєте листа з Америки.

Костиха стала і вірити не могла. Чи може поштар тільки так, аби зі старої посміятися, а може воно яке лихо на старі літа її переслідує? Але на поновний заклик поштаря Семена, таки повернулася і він передав їй помняту заграничну куверту, обрамовану червоно-синьою мережкою.

Стара ніби байдуже взяла листа, але думка в ній дуже скоро працювала. — То від сина, з Америки! — промимрила собі, коли скорішою ходою подалася до своєї запалої й на-пів розваленої хатини. Зраділа. Думала, що син її, Михась одинак, десь згинув під бомбами в Німеччині, бо забрали його німаки, навіть з матір'ю не дали попрощатись. А то виходить, син таки живе. І то в Америці! Знать добре йому мусить бути...

Таки на призьбі сіла і при заходячому сонці читала синового листа. (Богу дякувати, що то листи тепер бодай можуть звідтам приходити — при тім молилася). Син писав:

Селепкотавн, 2 січня 1959

Слава Ісусу Христу!

Дорога Мамо!

Жичу вам найперше кріпкого здоров'я, бо я, Богу дякувати, здоров. Уже 5 років живу в Америці, а перше жив ув Аргентині. Я теж оженився з одною нашою дівчиною; теж буде вже 8 літ. Живемо, Богу дякувати, добре. Маю хату, добру працю. Але найбільше мене тішить наш гарний Плимит.

Прошу ще, Мамо, напишіть, що коло Вас чува-

Поздоровіть усіх знайомих у селі!

Ваш син Михась із Ганнусею, жінкою.

Стара Костиха з радости аж прослезилася. От, добра моє серце материнське відчуло! Так, то від мого Михаська. А я і невісточку маю. Шкода, що не прислали мені світлини. Але найбільше була стара цікава, як виглядає той синів гарний Плимит.

— То сусідо, нічого іншого, як унук мусить бути! — говорила до сусідки Касі. — То видно Павлусом називається, але в Америці, то по американськи кажуть Плимит...

— Напишіть, Костихо, нехай пришлють світлину цілої родини, а найперше того вашого внука: Плимита — радила із щирого серця Кася.

— А я то відразу думала що то мусить бути внук. Так як ви кажете, ая Павлусь! — ще більше тішилася стара Костиха.

На другий день була неділя, чи, як тоті московські нехристи кажуть, вихідний день. Стара пішла на другий кінець села до Параски, з якою жила в дуже великій приязні. Парасчина внука Мотря написала гарного листа до Костишиного Михаська. Не забула таки на першому місці попросити за світлину цілої родини. І в понеділок лист пішов чи полетів в Америку.

Тепер стара вже не дні, але години числила, коли син знову напише. Снилося їй, що вона бавила Плимита, співала йому "Ой, ходить сон коло вікон"... Уже ціле село знало, що Костиха має славного внука. Один тільки тракторист недовірчиво покручував головою, коли стара незнать у котрий уже раз оповідала про того гарного її Плимита. Але стара йому не дивувалася, бо він, як приїздили всякі агітатори в село робити совєтську пропаганду, то найбільше ревів "Смерть американським капіталістам!"

Ну, нарешті одного дня знову дістала листа з синьо-червоною мережкою, а марку то собі таки поштар забрав. Тільки в руки взяла — вже відчула, що є щось тверде: видно світлина, а може і дві. Летить до хати, аж засапалася. Серце як колись у дзвона на резурекцію. Сама не хоче читати, але просто до сусідки Касі, а там ще кілька прийшло: свято ж у селі, Костиха листа від сина читатиме й ще світлину покаже...

Врочисто відкриває листа й витягає світлину. Кілька пар очей відразу вп'ялилися в лискучу карточку. А на ній: дім, молодий мужчина в диковористій краватці, але без блюзи, а далі на вулиці молода вичепурена жінка. А посередині їх — найновішого моделю авто з написом Plymouth.

— А видно внук в авті сидить — рятувала своє розчарування Костиха. — Але не було русявої головки, не було Павлуся!

За кілька день був свіжий мітінг у селі. Орателі оголошували резолюції, а зібрані мали голосно схвалювати. Біля тракториста Захарка стояла стара Костиха і з усіх сил гукала:

— Смерть американським капіталістам! Геть зігнилу Америку!!

Висилка пачок в Україну

BAZAR CO.

1615 DUPONT ST. — Tel. LE 1-2197 — Toronto, Ont.

ВАШІ ВІДДІЛИ:

Bazar Co. — 4379 Laval Ave., Montreal, Que.
Bazar Co. — 368 Elm St. W., Sudbury, Ont.
Bazar Co. Importex — 381 Eulalie St., Oshawa, Ont.

1109 Windermere Rd., Windsor, Ont.
Orbit — 9837 Jasper Ave., Edmonton, Alta

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

З ПАРОХІЇ СВ О. МИКОЛАЯ
Вінніпег, Ман.

В останню неділю місяця травня у церкві св. Отця Миколая у Вінніпегу відбулись два гарні торжества. Того дня під звуки Марійської пісні ввійшло до церкви 56 щасливих дітей. Всі у святочнім одязі йдуть на стрічу з Євхаристійним Ісусом, Якого перший раз мали прийняти у св Причасті. Зайняли передні місця, а за ними вся шкільна дітвора, Діти Марії, батьки й молодь. Дитячий хор. під проводом Сестер Служебниць, співав частини Літургії. У найкращому порядку приступали щасливі діти і з рук о. пароха Р. Мельника та Впр. о. місіонаря Маркова набожно принимали Найсв. Тайну Євхаристії. Св. Причастя прийняло понад 200 дітей і молоді. До них долучилися батьки.

Після спільних молитов і довшого благодарення, дітвора пішла до парафіяльної залі. де зроблено пам'яткову знимку. Опісля було—спільне снідання. Велике признання належиться Сестрам Служебницям, що так гарненько підготовили всю дітвору до пам'ятної стрічі з Христом у Першім св. Причастю. Бо тих переживань і тої радости годі описати словами, ані записати на жадній знимці. Їх можна тільки пережити.

Співану Службу Божу того дня відправив Впр о. місіонар М. Марків, ЧСВВ. Співав мішаний хор під проводом Впр. о. протоігумена Б. Слободи ЧСВВ. Багато людей приступило до св. Тайн з нагоди празника Пресвятої Євхаристії.

О годині 11-тій почався похід зі св. Тайнами до чотирьох престолів. Вівтарна дружина хлопців і Отці Р. Мельник та М. Гнєсько ЧСВВ асистували Отцеві Маркову, який масстатично ніс Євхаристійного Ісуса вулицями міста і благословив нарід. Молодь і Діти Марії несли хоругви, а шкільна дітвора у святочних одягах інша попереду й кидала живі цвіти. Позаду йшов хор і сотки народу. У місті лунав звук побожних пісень. При кожному престолі торжественно відчитано св. Євангеліє, відтак усі вірні лучилися у відспіванні благальних пісень до Євхаристійного Ісуса. Завершено похід благословенням св. Тайнами у церкві св. Отця Миколая.

Вечором о. парох Р. Мельник відправив останній майський молебен на честь Богоматері і виголосив проповідь та перевів акт посвяти Непорочному Серцю Марії.

Ця неділя глибоко запишеться у пам'яті всіх учасників засумеженої парафії св. Отця Миколая яка має свою гарну традицію від перших початків поселення українців у Вінніпегу до-сьогодні. Поверх пів століття панує тут релігійний дух, у тому дусі виховується наша українська дітвора й молодь, звідси вийшло багато священників і Сестер-монахинь, які всеціло посвятилися Богові на службу, у цій парафії народ надзвичайно жертвенний для Бога, для своєї Церкви і для свого рідного народу. Любов Бога й участь у св. Тайнах, це найбільше успішний засіб до побожного життя.

В.

Процесійний похід парохії св. о. Миколая — Вінніпег у свято Пресв. Євхаристії 1959 р.

ВЕСІЛЛЯ

ЯРОСЛАВ І ОЛЯ ЦЮПКИ
Торонто, Онт.

Ще дня 7 лютого ц. р. відбулось у Торонті вінчання **Ярослава Цюпки**, сина о. Григорія і Зеновії Цюпків з **Ольгою Бодак**, донькою Володимира і Софії

під управою проф. І. Ковалева. Водаків. Молодят звінчав о. Григорій Цюпка в сослуженні протопресвітера о. д-ра Б. Липського, о. редактора П. Хомина, о. В. Жолкевича й о. д-ра Ю. Федорова. Співав парохіяльний хор

Весільна гостина з забавою відбулась у великій парохіяльній залі церкви св. О. Николая. Вона була заповнена гостями головно з Торонта, як рівнож з Монтреалю. Не забули тут і про українську католицьку пресу і на внесок В. Ільчини з Монтреалю зібрано $40, з яких $20 приділено на фонд "Нашої Мети", а $20 на "Світло".

Жертводавцям щира подяка, а Молодій Парі багато Божого благословення на многі літа!

(За переочення і спізнення допису шановних молодят сердечно перепрошуємо. Ред.).

Панство Ярослав і Оля з Водаків Цюпка

ЗАКІНЧИЛИ СТУДІЇ З ВІДЗНАЧЕННЯМ

Дуже відрадним явищем в українському житті Канади являється те, що щораз більше молоді студіює у вищих школах, а також і те, що щораз більше їх здобуває перші місця в науці,

І-ше св. Причастя в парохії св. о. Миколи, Вінніпег. Посередині: о. С. Курило, о. Р. Мельник і о. д-р М. Гнєсько

дістає признання й нагороди за свої осяги. Кілька прикладів.

Володимир Юрко Вавничицький із Філядельфії, ЗДА, покінчив Гайскул із відзначенням і дістав стипендію на 4 роки медичних студій на одному з американських університетів. Володимир народжений у Грубешеві, на Холмщині, а до Америки приїхав у грудні 1949 р.

Данило Стусс із Кичнер, Онт. не тільки закінчив Гайскул св. Єроніма з відзначенням, але здобув також найвищу медалю за загальні здобутки в науці, медалю за знання релігії, а також почесний лист із признанням. Здобув перше місце у спортових змаганнях, а також безкоштовну подорож до Оттави на лекції про політичний устрій і уряд Канади. Не диво, що управа школи поручила йому також сказати прощальне слово в день градуації. Він рівночасно є диригентом шкільної орхестри й головою вівтарної дружини при нашій церкві в Кичнер.

Маркіян Юрко Тершаковець із Торонта, Онт. Закінчив із найвищим відзначенням Королівську Музичну Консерваторію при Торонтонському Університеті, здобуваючи два дипломи — повноправного вчителя музики й музика-акомпаніоніста. Цього року закінчив він також останній рік у Вищій Школі св. Михаїла в Торонто. Юрко — це взірцевий пластун, а також найкращий і "найбільший" вівтарний дружинник при церкві св. Василія в північному Торонті, яку обслуговують наші Отці Василіяни.

Усім молодим змагунам на полі знання і науки бажаємо великого Божого благословення та найкращих успіхів у їх дальшій праці, у змаганні до найкращих і найвищих ідеалів.

ЮВІЛЕЇ

ІВАН НАДВОРНИЙ

Едмонтон, Альта

28 травня ц. р. п. Іван Надворний обходив 70-ті роковини свого народження. З тої нагоди в суботу 29 травня відслужено в намірянні Ювілята св. Літургію в катедральній церкві св. Йосафата, а другого дня, в неділю, родина й приятелі справили йому гарну ювілейну гостину. Крім бажань, які в імені всіх зложив п. Н. Петрик, приявні обдарували Ювілята гарними дарунками й грішми. При тій нагоді не забули про збірку на "Світло", яка принесла $6.65, а Ювілят додав від себе ще $5.00, разом $11.65. Збіркою занялися пані Порада і Войтун.

Іван Надворний походить із села Криве, пов. Радехів. Деякий час працював як поштовий урядник, їздив на працю до Німеччини, вислужив ув австрійській, а потім і в українській арміях, перейшов фронти світової й української війни, був півтора року на Великій Україні та вернувся до дому аж у 1921 році.

До Канади приїхав 1926 р. Деякий час працював, потім осів на фармі біля Мулейку, а відтак недалеко Едмонтону. Від 1951 р. проживає з дружиною в Едмонтоні, де бере живу участь у громадській та парохіяльній праці.

Високоповажаному Ювілятові бажаємо Божого благословення на многі і благі літа.

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

МИКОЛА АНДРІЇВ
Едмонтон, Альта

Микола Андріїв

Бл. п. Микола Андріїв належав до уроджених провідників, які ввесь свій зріли вік віддають для громадської праці, які живуть планами, працею, проводом для своєї громади і суспільности. Тільки невиліковна недуга знемогла його кілька літ тому і, по кількамісячних терпіннях, назавжди замкнув він свої очі в понеділок, 1 червня ц. р. на 76-му році свого життя, щілому виповненого невсипущою працею.

Народився пок. М. Андріїв в селі Біляві, пов. Броди, Галичина, а до Канади приїхав 1907 р. і поселився в Едмонтоні. Тут став одним із провідних членів парафії св. Йосафата, читальні, був організатором і будівничим Народного Дому, присвячуючи тій справі дуже багато часу і праці.

1918 р. померла від грипи його жінка, і покійний залишився із шестеромa дітьми. Невдовзі оженився він другий раз і перебрався на фарму в околиці Чіпман, Альберта. Тут відразу став провідним членом, а опісля головою місцевої української католицької парафії, а пізніше був одним із основників Товариства ім. Т. Шевченка, яке за його старанням збудувало гарний Народний Дім у Чіпмен в 1932 р., й якого покійний був довголітнім головою.

Але діяльність пок. М. Андріїва ніяк не обмежувалась до місцевих справ. Головно завдяки йому, Чіпмен зложив помад тисячу доларів на будову шпиталю в Мондері, на Колегію ім. св. Йосифа в Йорктоні і робив постійні збірки на Сиротинець Сестер Служебниць у Мондері. В особі покійного "Українські вісті" завсіди мали відданого приятеля, який не оминав ніякої нагоди, щоб не подбати про збірку на пресовий фонд.

В 1932-ім році бл. пам. о. А. Трух ЧСВВ підготовляв грунт до організації Братства Українців Католиків в Альберті. Пок. М. Андріїв був одним із промовців на перших організаційних зборах БУК у Мондері в січні 1933 р., а опісля й головою провінціяльної управи БУК в Альберті. Повінь у Галичині, інваліди, Рідна Школа в Галичині, Карпатська Україна, петиції за допущення скитальців до Канади — ці і багато інших всенародних і українських католицьких справ були частиною життя покійного, включно з будовою пам'ятника пок. Василеві Єлинякові, першому нашому поселенцеві в Канаді. Не було буквально одного окружного або провінціяльного з'їзду чи більшого віча в Едмонтоні, або околиці Мондеру, на якім пок. М. Андріїв не був би як не промовцем, то бодай учасником.

Як нині гляджу на ту вічно рухливу постать, завжди з новими думками, з новими творчими планами. В найчорніші дні він мав слово поради й розради, завжди молодий духом, повний віри в ярще, він або пхав, або за собою тягнув людей до праці, до життя.

Панахиду по пок. М. Андрієву в п'ятницю, 5 червня, відправив у катедральній церкві св. Йосафата Преосв. Кир Ніл, у сослуженні оо. мітрата В. Лаби, Ю. Ковальського, В. Тарнавського і М. Ханаса ЧСВВ. Зворушливу проповідь виголосив сам Владика Ніл, довголітній особистий приятель небіжчика. Другого дня, в суботу, заупокійну Літургію відправив о. Д. Грещук при співслужінні оо. В. Каменецького ЧСВВ і Ю. Ковальського. Тіло покійного спочило на цвинтарі св. Михаїла.

Після похорону відбувся поминальний обід, про який подбала родина покійного, а зайнялись ним пані з товариства Апостольства Молитви й "Зорі". На бажання родини покійного, замість квітів, приятелі й знайомі покійного складали свої жертви на заупокійні Служби Божі й Сиротинець у Мондері. Господарем під час обіду був п. О. Прийма, який промовляв від всіх світських організацій.

Покійний залишив у смутку дружину Розалію і п'ять дочок: дві Сестри Служебниці Минодору й Анатолію, Вероніку Кошко, Йосифу Старко, Ангелину Ахтимійчук, а також 15 внуків і шість правнуків.

ЮСТИНА БАНИРА
Торонто, Онт.

Упокоїлася в Бозі 29 квітня ц. р. по довгій і тяжкій недузі паралічу. Похорони відбулися на другий день великодніх свят, 4 травня, у церкві Пресв. Євхаристії, де покійна була довгі літа діяльною парохіянкою. Похоронні богослужения відслужив о. С. Ширий ЧНІ, а прощальне слово сказав усім добре знаний місіонар, о. В. Краєвський ЧНІ. По останньому прощанні родина й приятелі зложили свої жертви на св. Служби Божі за душу Покійної.

Юстина Банира

Юстина Банира походила з села Краснопільці, пов. Збараж. До Канади приїхала в 1926 р., а вже від 1929 р. постійно проживала в Торонті. Тут ревно працювала при своїй парохії від самих початків її існування. Свій хрест тяжкої й довгої недуги зносила в повній згоді з Божою волею. Полишила в смутку свого чоловіка Миколу, дві доньки й шість унуків. Вічна їй пам'ять!

ПОДЯКА

Родина Покійної складає оцим щиру подяку Впр. Отцям за богослужения й щирі слова потіхи, всім знакомим і приятелям за молитви, жертви на Служби Божі й за квіти, як також усім, хто якнебудь причинився, щоб злегшити наше горе.

Микола Банира й діти

ПОХОРОН ОЛЕКСИ Й ІРИНИ ЩУР
Борщів, Альта

Найбільше прикрою розлукою, без сумніву, бувас та, коли смерть розлучує особи, що зв'язані шлюбними присягами пережили разом довгі роки, ділячись долею й недолею спільного родинного життя. І щаслива в Бога людина, яка по короткій розлуці може знову злучитися з найдорожчою їй серцю особою вже в вічності. До таких щасливих подруг належали пок. Олекса й Ірина Щур, які протягом одного місяця обоє перенеслись у вічність.

Пок. Олекса Щур народився 30. ІІІ. 1881 р. в Чортківщині, Галичина. До Канади виїхав іще малим хлопцем у 1898 році. А пок. Ірина, з дому Кондратюк, народилася 5. V. 1884 р. в бріддському повіті й також виїхала до Канади з своїми родичами. У Канаді обоє стрінулися й подружилися 1903 р. Вінчав їх о. Пл. Філяс ЧСВВ в мондерській каплиці. В околиці Мондеру вони й розпочали своє господарське життя та фармували там до 1945 року, коли разом із сином Іваном, якому передали свою господарку, перебралися на полудне від Вегревіл та вписалися до борщівської парохії.

Тут і заскочила їх смерть. Напередодні розпрощався з цим життям Олекса, якраз у 8-мі роковини своїх народин, 30. ІІІ. засмотрений св. Тайнами. 29 днів пізніше тихенько закінчила своє трудяще життя його вірна дружина, Ірина.

Похорони обоїх відбувалися в Борщові при участі дуже великого числа людей. Пок. Олексу ховав о. парох М. Дацюк, ЧСВВ, а пок. Ірину о. Л. Якубів ЧСВВ. Слід підкреслити, що на похоронній богослужбі вся родина приступила до св. Тайн. Також діти справили поминальні обіди для всіх учасників похорону і по татові і по мамі.

Покійних оплакують 6 синів: Михайло, Іван, Петро, Никола, Олекса і Франко та 5 доньок: Марія, Анна, Розалія, Єлисавета й Катерина, 30 внуків та 8 правнуків. Крім цього пок. Олекса залишив у смутку двох братів: Йосифа й Софрона та дві сестрі: Марію та Анну. А пок. Ірина залишає двох братів: Петра й Павла замешкалих у Гиллярд.

Зі смертю цих двоїх людей наша борщівська парохія стратила добрих і жертвенних парохіян, примірних батьків гарно й чесно вихованої родини, а заразом щирих та всіми любленых перших піонерів на канадійській землі. Дай Боже їм царство небесне за їх добре християнське та родинне життя тут на землі.

При цій нагоді діти померших зложили $5.00 на "Світло".

Олекса й Ірина Щур

ІВАН ЗАЛЕСЬКИЙ
Едмонтон, Альта

У Едмонтоні упокоївся в Бозі 14 травня ц. р. бл. п. Іван Залеський, на 73-му році свого трудящого життя. Ще вечором попереднього дня був у церкві на відправі, а раненько, покріплений св. Тайнами, відійшов у вічність.

Іван Залеський

Іван Залеський походив із села Пробіжна, в Галичині. Під час першої світової війни служив у УГАрмії. До Канади приїхав 1930 р. і довгі роки проживав на фармі у Мунлейку, Альта. Потім перейшов жити до Едмонтону, де включився активно в на-

родне й парохіяльне життя.

Похорон відбувся 19 травня з катедральної церкви. Богослужения служили оо. Ю. Ковальський та Ю. Слота ЧСВВ. По похороні родина запросила прибувших на поминальний обід, під час якого о. Ю. Слота ЧСВВ переповів історію життя покійного, його трудів і терпіння. На закінч п. І. Надворного переведено збірку на пресу, якою занялися пані Жарська й Піньковська. Зібрали $15.00, з чого на "Світло" призначено $10.00.

Покійний залишив у смутку жінку Анну, сина Дмитра, доньку Катерину, 7 унуків і 1 правнука.

Прибиті смутком жінка й діти покійного складають усім прихтелям і учасникам похорону щиру подяку. А покійному Іванові нехай канадійська земля легка буде.

ПОМИНАЛЬНА СЛУЖБА БОЖА
Ворцїв, Алта

В суботу, 16-го травня, в церкві св. Івана Хрестителя в Борщеві у перші роковини смерти відправилася поминальна Служба Божа й парастас за пок. Петра й Марію Новаків за старанням їх синів: Івана й Григорія.

Помимо гарячої весняної праці, з'їхалося на це богослужения поважне число людей із близька й із далека, бо всі пам'ятали щирість, доброту й любов стареньких Новаків за час їх життя.

Під час відправи о. парох М. Дацюк, ЧСВВ, виголосив проповідь про обов'язки та користь з нашої молитви за душі померших. Знова ж діти й унуки приступили в той день до св. Тайн, що їх також жертвували за душі рідних померших.

По відправі в церкві відбувся ще поминальний обід у Народнім Домі, під час якого о. парох ще раз згадав про заслуги пок. Петра й Марії Новаків, а прибувших звохотив до жертв на нашу газету "Світло". Збіркою зайнялися дві молоденькі дівчині й вона принесла $13.80. Усім жертводавцям щиро дякуємо, а бл. п. Петрові й Марії Новак хай буде Вічная Пам'ять!

КНИГА З НАГОДИ 30-РІЧЧЯ БОГОСЛОВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ

Від 1957 р. в українській пресі були поміщувані статті про Греко-Катол. Богословську Академію у Львові. В тому ж році зродився план видати альманах, згл. ювілейну книгу з нагоди тридцятьріччя роковин заснування Академії. У квітні 1958 р. була в "Н. Меті" стаття про цей ювілей за підписами ініціяторів цього діла. Під кінець 1958 р. створено Діловий Комітет для видання ювілейної книги з нагоди 30-річчя Греко-Катол. Богословської Академії у Львові (1928-29 — 1958-59) під високим протекторатом Високопреос. Кир Івана Бучка, б. професора тієї ж Академії, Преосв. Кир Ісидора Борецького та Преосв. Кир Івана Прашка — б. студентів тієї Академії.

Цей Діловий Комітет складають дві Комісії: 1) Редакційна Колегія і 2) Фінансовий Комітет. До Ред. Колегії ввійшли: Всв. о. мітрат д-р В. Лаба, голова, д-р Анатоль Базилевич, секретар, Всч. о. ред. Петро Хомин, мгр. Ілля Городецький і ред. Олександер Мох — члени Ред. Колегії. Фінансовий Комітет очолив Всч. о. В. Жолкевич, а як члени ввійшли до нього Всч. о. Богдан Смик і Всч. о. Б. Остапович.

Зредагувати таку книгу поза межами Батьківщини, де залишилася більшість матеріялів для цього — дуже важко. Та саме тому, що тепер у Краю неможливо відмітити заслуги Гр.-Кат. Богословської Академії, ми тимбільше зобов'язані зробити це тут на еміграції і так сплатити хоч частину довгу вдячности цій одинокій українській, правдиво національній духом, Високій Школі на рідних землях у період займанщини.

Діловий Комітет для видання цієї ювілейної книги звертається оцим до всіх Всечесніших Отців і Високоповажаних Панів, бувших професорів і студентів Гр-Кат. Богословської Академії у Львові, як теж до всіх Достойних Громадян, що зацікавлені тією справою і чимнебудь могли б причинитися до появи тієї книги та прохає їх за співпрацю й співдію.

В ювілейній книзі буде місце для джерельних матеріялів, наукових статтей, життєписів, спогадів і под.; буде теж багато ілюстрацій, щоб так по змозі дати широку оцінку наукової праці Академії, її виховно-культурного впливу та з'ясувати життя внутрі Академії та Львівської Духовної Семінарії, бо ці дві установи нерозлучно зв'язані з собою. Також буде коротке зібрання всього матеріялу в чужих мовах, щоб звернути увагу світу на цей духовий осередок на Зах. Українських Землях.

Діловий Комітет прохає надсилати всі матеріяли — по змозі машиновим письмом — та всякі світлини й т. п., як теж усі письма в цій справі на адресу д-ра А. Базилевича, 45 Hepbourne St., Toronto 4, Ont., Canada.

Для видання такої ювілейної книги треба фондів. То ж Фінансовий Комітет звертається оцим до всіх Достойних Громадян, зацікавлених у виданні такої праці, а серед них першзавсе до всіх бувших студентів Гр.-Катол. Богословської Академії, присилати свої щедрі жертви на таку ціль у Канаді на адресу Всч. о. В. Жолкевича, 118 Roxton Rd., Toronto 3, Ont., а в ЗДА на адресу Всч. о. Б. Смика. 716 Plant St., Utica, N. Y., USA, і Rev. B. Ostapovich, 170 Wilkesbarre Ave., Lackawanna 18, N. Y., USA.

Діловий Комітет надіється, що Українське Громадянство піддержить цей плян та зачинає свою працю призиваючи Божої допомоги.

За Редакційну Колегію: *о. д-р Василь Лаба* — голова, в. р.; *д-р А. Базилевич* — секретар, в. р.
За Фінансовий Комітет: *о. В. Жолкевич* — Голова, в. р.; *о. Б. Остапович* — в. р.; *о. Б. Смик*, в. р.

СВІТЛО THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

BROTHER METHODIUS, F.S.C.
Director, St. Mary's, Toronto

THE RITES OF THE CATHOLIC CHURCH

"Every person who is baptized and believes in the Doctrine of Christ is a Christian." Only 38% of the people now living are Christian, and they are divided into three groups:

(a) The *Protestants* who, numbering about 11% of the people of the world, have no definite number of sacraments, have no valid ordination, but have a credo which varies with each sect;

(b) The *Orthodox* — at least the *Old Orthodox* — who number about 8%, have seven sacraments, have a valid ordination, but do not believe in the Infallibility of the Pope, the Immaculate Conception, and several other dogmas; and

(c) The *Eastern* and the *Western Catholics*, who number about 19% of the population of the world, profess and believe the truths of faith as taught by Jesus Christ, use seven sacraments, and recognize the Bishop of Rome as the Visible Head of the Church on earth.

Twenty-one Rites. The Eastern and Western Catholics belong to one or other of twenty-one different Rites all of which are equal in the eyes of the Apostolic See; for as Pope Benedict XV said:

"The Church of Jesus Christ is neither Latin, nor Greek, nor Slav, but Catholic; accordingly she makes no difference between her children: Greeks, Latins, Slavs, and the members of all nations are equal in the eyes of the Apostolic See."

And the Reverend Joseph Husslein, S.J., General Editor of the *Religion and Culture Series* of the St. Louis University, thus answers the question: "Why should there be more than one — Latin — Rite in America?"

"Let all continue to praise in different tongues and Rites the Trinity in Unity, and Unity in Trinity. Harmony in variety is the plan of God's Creation, and why should it not equally be the plan of His Church? Nothing is more earnestly desired by the Holy See than the creation of a better understanding among Catholics of all Rites."

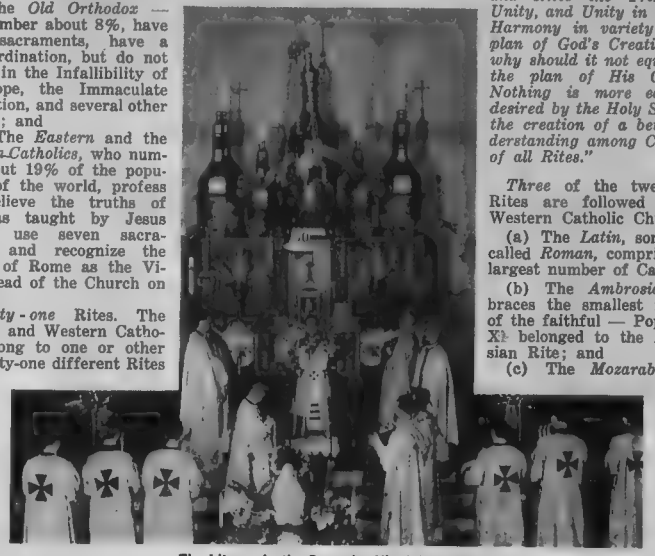

The Liturgy in the Byzantine-Ukrainian Rite

Three of the twenty-one Rites are followed in the Western Catholic Church:

(a) The *Latin*, sometimes called *Roman*, comprises the largest number of Catholics;

(b) The *Ambrosian* embraces the smallest number of the faithful — Pope Pius XI belonged to the Ambrosian Rite; and

(c) The *Mozarabic* also includes a small number of adherents.

The 18 Rites of the Eastern Catholic Church are divided into five groups:

(a) *Byzantine*, 10 Rites: Ukrainian, Ruthenian, Italo-Greek, Hungarian, Yugoslav, Rumanian, Melkite, Greek, Bulgarian, and Russian;

(b) *Alexandrian*, 2 Rites: Coptic, and Ethiopian (Abyssinian);
(c) *Antiochene*, 3 Rites: Syrian, Maronite, and Malankarese;
(d) *Chaldean*, 2 Rites: Chaldean (proper), and Malabarese; and
(e) *Armenian*, 1 Rite: Armenian (proper).

Meaning and Origin of Rites. A Rite is a complete system of ritual and prayer to be used in the worship of God and in the administration of the Sacraments. A more complete definition is:

"A Rite is the manner of performing all the various services for the worship of God and the sanctification of men, including among these services the offering up of the Holy Sacrifice of the Mass, the administration of the Sacraments, the recital of the Divine Office, the carrying out of all other religious and ecclesiastical functions, ceremonies, and public devotions, and, generally, everything that, in the widest sense, is included under the term 'Sacramentals.'"

How did these Rites originate? From the very beginning of Christianity the Christian world was divided into three domains which were presided over, respectively, by the Pope, the *Patriarch* of *Rome*, and by the *Patriarchs* of *Alexandria* and of *Antioch*. Consequently, in those three areas, there developed slight differences in the Liturgy of the Mass and the other Offices of the Church.

Although there were three Patriarchs, the *Patriarch of Rome* was always the *Pope*, the *Head* of the entire *Catholic Church*. Centuries later, *Jerusalem* and *Constantinople* became Patriarchates, and, with Alexandria and Antioch, were responsible for the 18 Eastern Rites, while Rome fostered the three Western Rites.

Heresies helped in the development of some of the Rites. When a nation, or a large group of people, fell away from the Catholic Church, it retained most of the services and devotions of the Church, but made certain changes in their forms. Later on, when these heretics returned to the true fold of the Church, they accepted all the teachings of the Church, and the Pope as their Supreme Pontiff, but were allowed the use of their own languages in their services and Devotions. Thus, the *Nestorian* Heresy gave rise to the Malabarese Rite; the *Monophysite*, to the *Coptic*, *Ethiopian*, and the *Armenian* to which Gregory Cardinal Agagianian belongs; and the *Great Greek Schism* was responsible for some of the Rites of the *Byzantine* group.

Languages of the Mass. Holy Mass is offered up in twelve different Liturgical languages:

(a) Five of them are termed "Dead" languages, as none of them is the language of any country at the present time. They are: Latin, Coptic, Old Greek, Eastern Syriac, and Western Syriac.

(b) *Three* are "Living" languages, because they are spoken by certain people today: Arabic, Rumanian, and Magyar (Hungarian).

(c) *Four* are "Older Forms" of languages still understood and spoken: Mediaeval Greek, Armenian, Georgian, and Slavonic.

The Eastern and the Western Rites agree as to:
(a) Dogma, or the Truths of Faith,
(b) the essential elements of the services,
(c) the fundamental laws, and
(d) the Authority of the Papacy,

but they differ:
(a) in the Liturgical Language,
(b) in the local expressions in the services,
(c) in the local Canon Law,
(d) in the local Ecclesiastical Authority, and
(e) in the local customs and practices.

While the Church maintains uniformity in the Truths which she teaches and in the moral laws which she expounds, by no means is she "Uniform in all respects throughout the world." The *Eucharistic Sacrifice* is ONE, but MANY are the WAYS in which It can be offered.

It is regrettable that some Catholics of the Western Church are so dazzled by numbers that they ascribe inferiority to the Rites which are followed by a smaller number of the faithful. That attitude is antagonistic, causes much harm, and is un-Catholic in principle. The Catholic Church has many Rites, and the peoples of different nations, or racial groups, are born, raised and trained in those different Rites, not by personal choice, but by God's choice — Divine Providence.

The Rites with the smaller number of adherents are not inferior, nor are they a sort of halfway house to Rome, but they were responsible in no small measure for the growth and development of the Catholic Church. Greek was the language of the Western Church until the middle of the third century. During a period of seventy-five years in the sixth and seventh centuries, nearly every one of the Popes was Greek, and the first eight Oecumenical Councils were held in the East. From the Eastern Catholic Church came the four Great Doctors: St. Athanasius, John Chrysostom, Basil the Great, and Gregory Nazianzen; and a number of lesser lights — humanly speaking: St. Gregory of Nyssa, Ignatius of Antioch, Cyril of Jerusalem, Cyril of Alexandria, John Damascene, Ephren the Syrian, James of Nisibis, Gregory the Wonderworker, Gregory the Illuminator, Theodore the Studite, Anthony Abbot, Nicholas of Myra, Josaphat the Apostle of Reunion, and Cyril and Methodius, the Apostles of the Slavonic people.

"Easterns as Catholics have as much right to their traditional and immemorial usages as we Latins have to ours. It is not a matter of concession, but of right. To attempt to produce a universal uniformity in these things would be artificial, un-natural, untraditional, un-Catholic."

Benedict XIV, in 1775, in his encyclical *Allatae Sunt*, said: "We desire most intensely that all people should be Catholics, but not all Latins."

PIONEER SERIES:

The Memoirs of Wasyl Eleniak

The First Ukrainian in Canada

by J. Skwarok, O. S. B. M.

Photo by Karsh

W. ELENIAK 1859 — 1956

On the 21st of September, 1940, Mr. Wasyl Eleniak visited the Basilian Fathers' monastery in Mundare, Alberta where he stayed with the Fathers for two days. During this time he related many details of his life and that of Ivan Pillipiw who arrived with him in Canada in 1891. Ivan Pillipiw lost his life in a tragic accident in 1936. Wasyl Eleniak was born in 1859 and died at the venerable age of 97 on January 12, 1956 near his original homestead which has now become a Canadian legend. Wasyl Eleniak, a distinguished citizen of Canada and a true son of the soil, will always be revered by succeeding generations of Ukrainian Canadians.

I was born on the 22nd day of December, 1859. My father's name was Stefan and my mother's was Eudochia nee Stefura. Our vil-

lage was called Nebiliw and was situated in the district of Kalush. Nebiliw had about 600 (house) numbers. A little river named the Limnycia flowed by the village and emptied itself into the larger Dniester river.

There were six souls in our family; my father Stefan, my mother Eudochia, I-their oldest son Wasyl, my sister Anne who married Peter Chichak, and two brothers, Ivan and Peter.

Our family wealth consisted of about three morgs (4.14 acres) of land. We had one cow, a pair of oxen, and four hens. Later this all went in order to pay off my father's debt. On one occassion my father, who had been physically exerting himself, drank some cold water while overheated, became ill and after ailing a time died in the 54th year of his life when I was only 12 years old. My mother died at the age of 56 when I was 18.

I went to school for about three years. But what a school it was! I was taught by a teacher in his own home who was also the church cantor, the community secretary for six villages, and who worked 30 morgs (41.4 acres) of land. In addition the community finances were kept in his house. He was frequently away from home, and on such occasions he would delegate older boys who had more knowledge than ourselves, such as, Ivan Hlushak and Stefan Chichak, to take over the teaching duties. I went to school in the winter only. The greatest number of children attending was 15, sometimes only 10, and sometimes only 6 were present, for in those days attendance at school was not compulsory. We began the school day by saying the 'Our Father' on our knees which was followed by the reading of print. I learned to read print at school but could not learn script. After a time I even forgot how to read print, but here in Canada I recalled how to read and now frequently read the 'Ukrainian News', the 'Light', and calendar-almanacs. Earlier I read the 'Missionary' which was published in Zolkwa (Western Ukraine). I went to school in the winter only, but in the spring when everything became green I spent the days tending to the grazing of our cow and eight or ten cows of our neighbors until late fall. I was paid two rynsky (about 80 cents) per head at the end of each year of this work.

At home we lived mostly on cornmeal. We did not grow corn in our district and it came from Roumania. From our place it was nine (Galician) miles to the Roumanian boundary and six miles to the Hungarian. Michael Romaniuk walked to Sigot to buy a pair of oxen. We grew oats in our area, and this was about a foot high or so. If the ground was not manured it was often difficult to cut the oats with a scythe for the oats would be too thin. In addition to oats we grew barley, rye, and a bit of wheat here and there, but not too much. In the winter we ate a great deal of potatoes and cabbage, but broad beans and beans had to be bought. We did grow peas here. We also ate porridge and cornmeal mush which was often made from frozen corn. I think it was this latter food which made me leave for Canada. My God! How difficult it was to live in those days.

I did not serve in the army. When they passed me up, they said I was born in a dry year, for I was short and very lean. I married when I was twenty-three years old. My wife was eighteen and of the Rosko family. My wife's dowry brought me three morgs of land, one cow, and one hundred rynsky (about forty dollars). She was an only child so I went to work for my father-in-law. The priest in our village was Father Nicholas Malecky. He had been parish priest for thirty years and at the time was about seventy years old. His influence in the town was so strong that the Jew who ran the tavern was forced to leave the town, and the tavern was left empty. My wedding cost me nine rynsky. There was a High Mass, a Parastas, and a blessing of the house. I also paid a tax of seven rynsky for a dispensation from the bishop because my wife was distantly related to me.

My Wedding

Before our marriage the priest examined us closely on our knowledge of our prayers and the catechism. My wife had difficulty with one of the words in her prayers, hesitated a moment and then went on quite well. In our village the bride had to know everything. The priest would not perform the marriage until the bride knew all that was required. We were married on a Sunday. We wore gold crowns on our heads during the ceremony. We paid fifty cents for the use of these crowns to the church treasury. After Mass and the blessing of the home we had a wedding reception. The reception was attended by the priest, the mayor of the village, the church palamar, the church cantor, and by my relatives and friends. Although some of my uncles were musicians there was no music at the wedding because the priest did not approve of it. But in the evening when the priest was gone the young people brought out the musicians, saying, "Reverend Father, we need not favor your grace, once you have blessed our cake." In the morning the priest was a little displeased with our disobedience, but what is one to do when the young must dance. There was a quarter barrel of beer at the reception which cost three and a half rynsky. Out of curiosity I moistened my finger in this beer and tasted it. When I found out that it was bitter I asked my father-in-law, "How can you drink this bitterness?" The morning after the wedding my wife went out to the fields to plant potatoes, and I went out with the oxen to haul manure.

In the spring I moved logs down the Lymnicia river. I was very happy doing this work. I seemed to make the four mile trip in an instant. In the morning I would form a raft of about

ten heavy logs, sit on it and ride down to Perehinska. In two hours I would reach my destination and by evening I was back home again. At first I rode the floats of logs with others, but later found that it was more convenient for me to ride down the stretch by myself. One could see millions of these felled logs in the spring, but in a few weeks they all disappeared as the Jews moved them on down the Dniester to Odessa. In the spring I was paid three rynsky a day for my work, but in the summer it was usually only one rynsky. With the money I earned I would buy a few four-bushel-sacks of shelled corn. Such a sack would cost 1.6 rynsky and sometimes would cost as much as 2 rynsky. In winter we ate our cabbage, potatoes, broad beans, and rye bread, and in the spring I would take some cornpone in my pocket and move logs down the river. I drank water. Whiskey was rarely touched in our village, for as little boys we had pledged ourselves against drinking any whiskey. I drank beer for the first time in my life in Berlin when I was returning to my village of Nebiliw from Canada. My wife has never tasted a drop of whiskey, and to this day my brothers and myself never drink whiskey.

How I Came to Canada

I learned about Canada from the Germans. Once after one of my log moving trips I spent the night with a friend at Landestrasse, a small village of about 40 house numbers. The Germans knew more about working the soil than we did. They manured the soil more frequently and so had heavier yields than we did. They got along very well as one could tell because all of their houses were made of brick. But later when Canada became more open to immigration, all the Germans left the village and their place was taken by the Mazurs (Northern Poles). It was from these Germans that I learned about Canada, for at this time about three or four families from Landestrasse were living in Canada. The Germans in Canada were encouraging their relatives in Landestrasse to follow them because huge areas of land and forest were given away free. They were discussing these possibilities amongst themselves when I was staying overnight there. I asked them, "Is it possible for me and my family to go with you to Canada?" They replied, "You may go with us, but do not mention that you wish to go to Canada for the authorities will not let you go. It would be best for you to get a passport for work in Germany, and from there it will be much easier for you to get to Canada." This is what we learned from the Germans.

When we returned to Nebiliw we told the people what we had heard about Canada from the Germans. The whole village became tremendously excited about the whole thing. Immediately ten families indicated that they wished to go to Canada. But after time for considerney which would have to be undertaken. And so they changed their minds, chiefly on account of their wives who feared to make the trip. However there were three of us who were determined to go in spite of all. These were: myself, Pillipkiwsky, and Panischak. I paid 10 rynsky for may passport in Kalush. I had 200 rynsky with me: 100 rynsky earned from my work with the logs on the rivers, 70 rynsky from the sale of my oxen, and 30 rynsky which I had borrowed from my father-in-law and Wasyl Feniak. My steamship ticket cost me 100 rynsky. Because George Panischak had only 150 rynsky which was not enough he had to give up the journey. Pillipiwsky and I travelled by boat from Hamburg to Montreal. From there we travelled by train to Winnipeg. Our ocean crossing lasted 18 days. I was very seasick on board ship for five days and thought that I would never see land again.

In Canada

In Montreal we left the ship and we were guided to the railway station. We had a two or three hour wait for the train. We took advantage of the time by going into the city to buy some bread and kobassa. When we entered one of the stores a Jew recognized us by our dress and addressed us in broken Russian, "Are you Ukrainian?" We replied, "Yes." "Did you come here for work?" "No," we answered, "We did not come here for work but to obtain land which we heard is being given away free." The Jew turned to us and said, "You know, I doubt that you can get any land free." The Jew's reply troubled both of us exceedingly, but we took the train and rode onwards into the unknown.

In Winnipeg we slept one night in some immigration building. A German Mennonite came to us and hired us to carry sheaves to a threshing machine at $1.50 a day. We rode out to the Gretna district which is south of Winnipeg. We did not work very long because snow fell. We had earned about $30.00, and Pillipkiwsky and I decided that he should return to Nebiliw for his family and my family while I remained in Canada. He returned to Europe while I found work. The first year I worked at Jacob Drayger's at $100.00 a year and the second year at Henry Levy's for $120.00. But Pillipkiwsky, who wished to do the people good when he returned home got into trouble and was unable to bring my family to me. I had to return to Nebiliw myself and arrived there on the Feast of St. Nicholas in 1893.

COMING OUT SOON

THE UKRAINIAN SETTLERS
AND THEIR SCHOOLS

In English, Illustrated $2.00.

Order from: Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada

News in Brief

SHOW CHRIST-LIKE CHARACTER TO DO WORK OF CHRIST

TORONTO (CCC) — One of the greatest means of doing the work of Christ is by showing forth a Christ-like character, His Eminence, James Cardinal McGuigan, has noted in his regular column in the **Toronto Telegram.**

There are two main ways of making the Gospel known and of bringing others into Christ's fold, the Cardinal wrote.

The first, he said, is by being called to "go teach all nations." The second is by trying "so to let your light shine before men that they may see your good works and give glory to your Father in heaven."

On the second way, Cardinal McGuigan noted that "the silent witness of a true, unselfish godly life carries a great charm and influence."

By showing the character of Christ in their lives, men are co-operating with Him in the work of saving souls, "and the wider our sphere of influence the more good we can do," he added.

Such a character is not an inheritance but an attainment which comes by persevering effort, assisted by the merits of Christ and the grace of God, said Cardinal McGuigan.

"But once such a character is formed according to divine likeness, it is a most effective and versatile instrument in sowing the seeds of the Gospel in the hearts of our fellowmen.

"When our every action bears witness to the principles of Christ and when His glory is the motive of our work, then we are doing that kind of good which 'puts to silence the ignorance of foolish men'," he said.

"In whatever trade or occupation we may find ourselves, we must all become apostles, filled with the constant desire to win others to Christ," Cardinal McGuigan concluded.

"So live, then, that men will see clearly that you do believe what you profess to believe. So live that men will see, even against their will, that you have something they have not and sorely want — an inner source of strength, courage, joy and love."

REV. M. SOLOVEY, O.S.B.M. Travels with Lectures on Church Unity

On January 25, 1959 His Holiness Pope John XXIII announced that he would call an ecumenical council for the union of Christian Churches. The See of Rome greatly desires to see Christians, Catholics as well as non-Catholics, become more familiar with the history of the Eastern Church and study all the possibilities for eventual union of Christian Churches.

In keeping with the wishes of the Holy Father, the Basilian Fathers have appointed Rev. M. Solovey, O.S.B.M., an expert on the History of the Eastern Church, to travel to various Canadian and United States points with lectures on the possibilities of union at the coming ecumenical council. The lectures and sermons were given at the invitation of several Ukrainian bishops in Canada; Most Rev. Mtropolitan M Hermaniuk, C.S.S.R. of Winnipeg, Most Rev. Isidore Borecky of Toronto, and Most Rev. Andrew Roborecky of Saskatoon.

Up to now Father Solovey has spoken at: St. Nicholas Church, Toronto, March 22, 1959; C.K.C.N. Radio, St. Boniface, April 12, 1959; Winnipeg, April 17th and St. Nicholas Church, Winnipeg. April 19th, 1959; St. Josaphat's, Toronto, May 10, 1959; Oshawa May 17, 1959; Winnipeg, May 21 to 24th, 1959; Yorkton, May 25, 1959; Saskatoon, May 26, 1959, and Chicago, USA, May 29, 1959.

The lectures were usually followed by discussions, and it is interesting to note that members of the Orthodox Church, clergy and laity, took part in these discussions with constructive criticism for the success of the ecumenical council.

Athenagoras, the Orthodox Patriarch of Constantinople is extremely interested in the coming ecumenical council and on April 1, 1959 sent his representative Metropolitan Jacob to have discussions with the Holy Father in Rome on the subject of Church Unity.

Further lectures by Father M. Solovey are scheduled for Hamilton, London, Saskatoon, Roblin, and various points in the USA.

UKRAINIAN YOUTH OBSERVE DIOCESAN ANNIVERSARY

Over 100 young people (U.C.Y.) of the several Toronto parishes combined their talents for an evening of Ukrainian folk dancing, music, and song. This variety concert which was held in Toronto on June 14, 1959 in the Ukrainian Cultural Centre on Christie St. was received enthusiastically by a packed house which showed their appreciation throughout the evening with vigorous applause at the end of each item. The concert was dedicated to the observance of the eleventh year of the episcopate of the Most Rev. Isidore Borecky and the eleventh year of the Toronto eparchy.

Tribute should be given to the coordinating committee of young people who combined the talents of the Toronto parishes to present one of the most successful Ukrainian nights in many seasons. Chairmen for this committee were Mr. Robert Yuzwin and Mr. August Korchinsky, and the concert was sponsored by St. Josaphat's Young Peoples Club The orchestra was under the direction of Mr. Al Como; the mixed choir under Mr. John Lockwood of St. Josaphat's Cathedral; and the dancing groups and ensembles were prepared under the direction of Mr. Peter Moroz. These three gentlemen must be congratulated for their skill in integrating the efforts of the various groups into a unified performance which moved swiftly, and it seemed effortlessly, to a happy conclusion. The young troupe are planning to produce their show in Rochester, N.Y. and in several Ontario cities.

Attention should be drawn to the dancing prowess of Mr. August Korchinsky, the beautiful tenor voice of Mr. John Kudlacz, and the lovely airy duet of Jeanette Kulik and Jean Lockwood. The program was introduced by Rt. Rev. Msgr. B. Filevich, and was concluded with a very appealing address by His Excellency, Bishop I. Borecky. The members of the Toronto Ukrainian Catholic Youth are to be commended for their zeal, cooperation, and their efforts towards the preservation of our Ukrainian cultural traditions.

J. S.

Toronto Ukrainian Catholic Youth Dancers

Toronto Ukrainian Catholic Youth Orchestra

Toronto Ukrainian Catholic Youth Choir

THE BATTLE AGAINST OBSCENITY

The battle has been joined in earnest between Canadian citizens and the purveyors of printed filth.

Government and law enforcement authorities, some of them reluctantly, have entered the renewed contest. And on the sidelines certain self-proclaimed defenders of "freedom", "literature" and "artistry" are muddling the issue at stake, and even, willy-nilly, playing into the hands of the filth peddlers.

We Catholic laymen have a contribution to make in this fight for decency. How, in the temporal sphere, can we make an effective contribution? Not by sitting back and merely deploring the sorry state of magazine racks; and just as obviously, not by rushing down to the corner store and setting fire to the newsstand.

Answering Objections

Prudent choice of means requires, among other things, a fair knowledge and understanding of what's at stake and an ability to answer convincingly some of the most familiar objections to a crack-down on obscene material.

What's at stake is the necessity of curbing the publication and circulation of obscene matter in all its many forms so as to help protect public morals, and in particular the morals of our children. Right now, the publication and circulation of obscene material has reached flood proportions.

Right away we run into the objection that it's impossible to define obscenity with any legal precision. True, the Criminal Code of Canada has not included a definition of obscenity, although it declares it is a criminal offence to publish or circulate "any obscene written matter", and so on. But at the time of writing the federal government is preparing a proposed amendment to the Code, which will include a definition of obscenity.

Even so, we will continue to hear the cry that a precise definition is impossible because "what's obscene for one person is not obscene for another". This claim supposes truth to be more subjective than objective. Such subjectivism is exposed on this very question by the fact that there has long been general agreement on what obscenity means. For example:

Court judgment, 1868: "The test of obscenity is this — whether the tendency of the matter charged as obscenity is to deprave and corrupt..."

Traditional U.S. court test: Obscene matter has "a tendency to produce lustful thoughts."

U.S. Supreme Court: "Obscene material is material which deals with sex in a manner appealing to prurient (lustful) interest."

Home Secretary R.A. Butler, presenting a proposed provision in the British House of Commons last December: "...any matter shall be obscene if its effects in its context is such as to tend to deprave or corrupt...'

And the most concise definition of all: Obscenity is "dirt for dirt's sake."

"Freedom" and "Art"

Then there's the objection that toughening the law on obscenity will interfere with "freedom". This argument confuses freedom with licence. Freedom makes sense only within a framework of law and order. No one objects in the name of freedom to food and drug laws designed to protect physical health. Why then object to laws designed to protect people's mental and spiritual health? Freedom is not served by permitting unscrupulous interests to make ill-gotten gains out of obscene material. Rather, the public is entitled to be free from such perverse influences. Families have a right to protection from immoral conditions in the community.

Another objection is that tougher laws against obscenity might be used to interfere with good literature and the arts generally. But food and drug laws do not interfere with the production and consumption of good food and beneficial drugs. Besides, a British authority has said that flourishing pornography in the United Kingdom is compromising the security of "genuine literature."

These countering arguments to familiar objections are not exhaustive, of course. But if we are in possession of like knowledge, at least we will stand a chance of having a beneficial influence in discussions on this subject.

What social actions can we carry out? By letters and resolutions we can support the Canadian government in its effort to strengthen the Code. By similar means we can encourage and support local authorities in their efforts to enforce the law against obscenity. And with Canadian adaptations, we can follow the example of the Citizens for Decent Literature in the United States. This influencial organization had its start in Cincinnati, Ohio, and what it has been able to achieve is told is the June issue of **The Catholic Digest.**

And in Our Homes

Finally, we Catholic parents must exercise a never-ceasing but quiet vigilance over the reading and viewing material that comes into our homes. We have to supervise what our children read and see; we even have to watch the mails for evil solicitations, as a fellow columnist recently pointed out.

Most important of all, we should see to it that good and stimulating reading fare for children and youth always is available at home Our own example in this regard matters more than anything we say.

These requirements are an inseparable part of Christian education in the home. And of no other obligation shall we be called upon to give so strict an account as the manner in which we have educated our children, who really belong more to God than to us.

GIVES VALEDICTORY ADDRESS IN UKRAINIAN

On May 31, 1959 twenty-two girls were honored at graduating exercises held in the auditorium of Mount Mary Immaculate Academy in Ancaster, Ontario. Rev. Brother Methodius, F.S.C. was guest speaker. The Salutatory was offered by Miss Christine Arend of Montreal, and the Valedictory was given by Miss Diane Morkin of Ancaster. When Miss Morkin, who is non-Ukrainian, began to speak in excellent Ukrainian the large audience applauded her enthusiastically. Rev. Sister Loretta, S.S.M.I. directed the school chorus, and Most Rev. Isidore Borécky concluded the ceremonies with an address in English and Ukrainian.

REVIVING THE "LOST ART" OF FAMILY FUN

The advent of summer holidays brings to mind the truth that family recreation is one of the important bonds of Christian family unity. Family recreation is not as familiar a practice as it was in past generations.

Time was when family-based leisure predominated. Those were the days when three- and four-generation family groups lived in the same neighborhood, usually in the country. They relied for most of their good fun on their own talents and companionship and on those of their neighbors'.

Nowadays, the great majority of Canadian families live in cities and towns where recreation is widely diversified and largely commercialized. In the home television offers an essentially passive kind of entertainment. And outside the home, lures are offered to different members of the family: Dad goes to this affair, Mother to that, and the children, like as not, to something else.

Add the weekend demands of the children's "peer groups", the demands of parish societies, teas, and other social events. Only by sustained effort and co-operation can the typical urban family manage to stay together — let alone play together — for the whole of an afternoon.

It's true a partial return to the custom of family leisure may be seen in the growing popularity of family holidays at summer resorts. But once arrived there, the family members tend to split up again. Besides, there are added temptations at some resorts which make parental supervision of adolescents even more of a challenge than at home.

In any case, most families spend all or nearly all of the summer holiday in their home cities and towns. In view of the contrary customs found in the average urban centre, how may more of these families play together during their leisure time?

Give It a Try

The most obvious answer is that more families should "take a crack" at family recreation by simply exercising a little initiative and enterprise. Dr. John J. Kane, head of the sociology department at the University of Notre Dame, Indiana, has said family recreation should not be difficult to re-establish as a prevalent custom "if it is only tried". For once it is tried, it turns out to be "so much fun that it is almost inevitable habit-forming."

However, persuading more families to give family recreation a real try is itself a problem. As Dr. Kane has said, family fun has become something of a "lost art", which many families don't even seem to know they are missing. Or perhaps they do, judging by a recent survey conducted in a western province. When asked to describe their recreation needs, a group of homemakers agreed "very strongly that education for leisure should place increasing emphasis on family participation."

Presumably these homemakers want examples of family recreation pointed out to them. Well, what are some of the things a family can do together during the long summer days? A little reflection will provide some good answers.

Some Suggestions

In the first place, we don't really have to leave home to have family fun. We can relax together in the back yard with cool refreshments, books and story books. Lawn croquet or some other diversions will add to the hilarity and if neighboring youngsters join in, so much the better. Christian hospitality demands no less.

Or we may try a family picnic at some quiet spot fairly near home. Providing it's not over-organized (as such affairs have a way of becoming), this can be great good fun. The picnic can take the form of an evening weiner roast, which older children and their closest friends will particularly enjoy.

A family hike can be one of the most rewarding forms of family recreation, especially if it can take place in a wooded area where nature has not been too much "improved" by city authorities.

Unfortunately, such green belts or "open spaces", where the first-hand realities of God's nature await city children's exploration, are the exception rather than the rule in many Canadian cities. As a recent **Royal Bank Monthly Letter** put it:

"Today, many communities are growing up without direction, one 'development' jostling another without regard for anything beyond using the land for houses and apartments.

"...Ideally, every family should have access to a park big enough for all-day excursions; a wooded area; a protected place where wild flowers grow; a clear stream and a pool. These are to be our contact with nature, and are quite apart from school and other athletic grounds, tot lots and swimming places.

"Some device of law should be found whereby these areas shall be kept for the people for all time. As things are now, bylaws of a few years ago can be removed from the books to allow use of park land for electric sub stations, filteration plants, parking lots or their accessories of our mechanization..."

All of which points up the need for more Christian social leadership on community planning, parks and recreation, real estate and other civic boards. Every day this need remains, more green spaces fall prey to rampaging bulldozers.

"MAK" — FLORIST
342 Bathurst St., Toronto, Ont.
- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!
Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

Модерне українське Артистичне Студіо
Steven PHOTO STUDIO
виконує по мистецьки всі фотографічні роботи
Власники: Cr. і O. KYTOBI
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

ВИСЛІД КОНТЕСТІВ

[illegible] ч. 6 ([illegible]) червневого [illegible]

[illegible] передплатників

Число нових [illegible] зросло в червні всього на 4 [illegible] і виносить у цьому році [illegible]. Отже не мали не дотягнули до наміреної п'ятисотки. Рекорд в приєднуванні знову ж побив п. Тарас [illegible] з Філадельфії, що приєднав нових 11 передплатників, дістає знову нагороду $10.00. Але де ж інші [illegible] збирачі?

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Т. Банчицький, Філадельфія 11
І. Повзанюк, Філадельфія [illegible]
Всеч. о. Г. Гриськів, Рим, ЗДА [illegible]
М. Жоровська, Монтреал, Кве. [illegible]
А. Бочар, Торонто, Онт. [illegible]
М. Рудницька, Нью Гейвен [illegible]
І. Білоскурський, Чікаго, ЗДА [illegible]
М. Галадза, Амбридж, ЗДА [illegible]
М. Мула, Клівленд, ЗДА [illegible]
Е. Латишевська, Торонто, Онт. [illegible]
Всеч. о. А. Трешневський, ЗДА [illegible]
М. Лапко, Гленунга, Австралія [illegible]
Т. Гевцький, Чікаго, ЗДА [illegible]
К. Чирська, Шіго, Саск. [illegible]
М. Петришин, Решт, Саск. [illegible]
А. Михайлович, Чікаго, ЗДА [illegible]
А. Іваcович, Бруклин, ЗДА [illegible]
О. Мельничук, Бриджпорт, ЗДА
А. Чіпорій, Форт Вилльям, Онт.
Т. Цимович, Виндзор, Онт.
Р. [illegible], Саск.
Г. Гула, Чікаго, ЗДА
П. Захарчук, Чікаго, ЗДА
С. Гулик, Чікаго, ЗДА
Всеч. о. М. Барвяр, Вашингтон
С. Бобецька, [illegible], Австралія
О. Мудрий, [illegible], Саск.
Т. Пишняк, Пампін, Кве.
І. Ковальчишин, Оберлин, ЗДА
П. Балучинський, [illegible], Онт.
І. Жидрат, Рочестер, ЗДА

НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ

Д. Улицький, Вінніпег, Ман.
А. Дунь, Брамптон, Онт.
А. Зборовська, Анхорич, ЗДА
Н. Скубенський, Едмонтон, Алта
П. Дубняк, Торонто, Онт.
Д. Мельник, Торонто, Онт.
П. Улас, Торонто, Онт.
І. Медюк, Філадельфія, ЗДА
С. Комарницька, Філадел., ЗДА.
Д. Недорезь, Філадельфія, ЗДА.
Б. Колюбинський, Філадельфія
С. Гробельський, Філадельфія
Т. Познякський, Філадельфія, ЗДА.
Є. Новаківська, Філадельфія, ЗДА
Б. Венчиковський, Філадельфія
Л. Обушкевич, Філадельфія, ЗДА
З. Кохановський, Філадельфія
І. Давидович, Філадельфія, ЗДА.
Й. Якимський, Нью Гейвен, ЗДА
М. Ловчий, Драгобел, Данія
С. Федорко, Амбрідж, ЗДА.
М. Крутигопова, Клівленд, ЗДА.
В. Лабея, Кройдон Парк, Австрал.
А. Сверидун, Лі Центр, ЗДА.
Т. Кравець, Рим, ЗДА.
Всеч. о. П. Гриськів, Рим, ЗДА.

[illegible] "Світла"

Відповідь на контест із ч. 6 (458) "Світла" така:

1) Вимісування контесту в приєднуванні передплатників продовжено до 31-го листопада 1959 р. тому, що до 31-го травня ц. р. не приєднано намічених 500 нових передплатників. — 2) Єпархіальне Свято в Торонті мало відбутися 14-го червня. — 3) Нов. виливки оголошені в 6-му ч. "Світла" так: а) Гомін в далені, б) Чорнокнижник із Зубівки. — 4) Сестра Луція вступила до Кармелітанок тому, що цей закон дуже строгий і вимагає покути, а Луція вірить, що "Бог хотів мало послугуватися, щоб зробити світ більш уважним на те, що конечно треба берегтися гріхів за молитвою й покутою надолужувати Йому за ображування Бога". А може ще й тому, що Пречиста Діва Марія сказала їй: "Будеш ти пробувати потішити мене..." — 5) Кардинала Тіссерана при посвяченні дому СС. Служебниць у Римі — вітав І. Е. ВПреосв. Архиєпископ Кир Іван Бучко.

Правильні відповіді на цей конкурс прислали (до 20 червня н. р.) такі: 1) Ст. Душенко, Бафало, 2) А. Масюкин, Спрингфилд, 3) Анна Михайлович, Чікаго, 4) Петро Грицюв, Ной Ульм, 5) Іван Оляник, Ной Ульм, 6) М. Маланюк, Ниагара Фолс, Онт., 7) Йосиф Скрипка, Гримсбі, 8) М. Ліницький, Йонгставн, 9) Катря Мазух, Летбридж, 10) Софія Годованець, Рочестер, 11) Софія Дзюбинська, Чікаго, 12) Петро Багрій, Гемилтон, 13) Ірина Дзедзик, Ірвингтон, 14) Василь Грицина, Гертфорд, 15) Мих. Харів, Чікаго, 16) Іван Стерпак, Лудлов, 17) Марія Федорович, Сидней, Н. С., 18) Іван Ільків, Едмонтон.

Першу нагороду виграла п. **Марія Федорович**, Сидней, Н. С., другу п. **Іван Оляник**, Ной Ульм, третю п. **Софія Дзюбинська**, Чікаго.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "СВІТЛА":

З похорону Й. Корпак, Вегревил, Алта	90.00
З поминків по О. і І. Шур, Борщів, Алта.	75.00
З похорону Н. Андрієва, Едмонтон, Алта.	23.50
З похорону І. Завальського, Едмонтон, Алта	20.00
А. Пасічна, Вінніпег, Ман.	10.00
З 70-ліття уродин І. Надворного, Едмонтон, Алта	6.25

По [illegible]

І. Надворний, Едмонтон, Алта, Н. Когут, Балтимор, ЗДА, П. Багрій, Гамилтон, Онт., І. Повзанюк, Філадельфія, ЗДА, Діти пок. О. і І. Шур, Борщів, Алта, Збірка на спільнім свяченім, Стер, Алта.

По [illegible]

Н. Сая, Гласков, Шотляндія, А. Берник, Белсгил, Шотляндія, А. Сучинський, Белсгил, Шотляндія, М. Генсон, Флин Флон, Ман.

По $2.00

Н. Яворська, Нью-Йорк, ЗДА, М. Лозинська, Філадельфія, ЗДА, К. Мазух, Летбридж, Алта, Е. Петренко, Форт Вилльям, Онт., В. Гнісько, Монтреал, Кве., В. Парива, Торонто, Онт., П. Гарач, Гафорд, Саск., В. Семсасюк, Оттава, Онт., Р. Бойкович, Монтреал, Кве.

По $1.00

Ю. Дмитрів, Ванкувер, Б. К., І. Матчик, Брокстон, Саск., О. Готра, Евансбург, Алта, А. Гонтар, Торонто, Онт., Ст. Стойкевич, Торонто, Онт., Н. Дідик, Торонто, Онт., Т. Дєвбуш, Транскона Ман., Б. Ламаш, Форт Виллям, Онт., Ю. Шевчук, Нью-Йорк, ЗДА, С. Стаплинський, Ст. Катеринс, Онт., Г. Банира, Десоронто, Онт., І. Рудик, Вінніпег, Ман., О. П'юрко, Дітройт, ЗДА, М. Кантор, Бруклин, ЗДА, Ф. Панчук, Чікаго, ЗДА, Г. Палій, Сарнія Онт., Г. Патрайко, Палмертон, ЗДА, Ю. Дмитрів, Ванкувер, Б.К.

По 75 ц.

В. Хайнус, Нью Кести, Шотляндія; Д. Шинкар, Варк, Шотляндія; М. Горбан, Едінбург, Шотляндія, І. Олексюк, Едінбург, Шотляндія, І. Грицик, Донді, Шотляндія, В. Дутчак, Гласков, Шотляндія.

Всч. о. С. Клепарчук, Пассаік, ЗДА — 60 ц., В. Манько, Нюарк, ЗДА — 50 ц., М. Бреддек, Давфин, Ман., А. Пазюк, Равнд Гилл, Алта, Д. Одинський, Брендон, Ман. — 50 ц., П. Сенишак, Пирт, Шотляндія — 25 ц.

НА ЗАЛИШЕНЦІВ

П. Іваловнч, Бруклин, ЗДА	$25.00
А. Цвях, Нью-Йорк, ЗДА	20.00
І. Олійник, Чікаго, ЗДА	10.00
М. Когут, Балтимор, ЗДА	5.00
І. Повзанюк, Філядельфія	5.00
Д. Стасюк, Гамилтон, Онт.	5.00
І. Ільків, Едмонтон, Алта	5.00

***

Коли твій нарід лихо поневолить,
не кутай скаргами твій рідний край,
сховай для засіву насіння голе...
Дрімає в темній шкаралупці жолудь,
нагрій в руці його, тули до чола,
вслухайся, як росте прийдешній гай.

(Юрій Клен)

ВЕСЕЛИЙ КУТОК

Вчорашній поїзд

Ірляндець, який переводив вакації в Мехіко, всів до поїзду на одній залізничній станції малого містечка. Нагло його провідник почав сильно сперечатись з кондуктором поїзду. Занепокоєний ірляндець, не розуміючи в чому справа, запитавсь свого провідника: — "На милість Бога, в чому властиво лихо?

— Лихо в цьому, сеньйоре, — відповів провідник—що це вчорашній поїзд, а сьогоднішній буде доперва завтра.

Ще досі не знайшли?

Син: Тату, прошу помогти мені написати аритметичну задачу.

Тато: Яку?

Син: Я маю знайти найменший спільний знаменник.

Тато: То ще досі не знайшли його? За ним шукали, як я був ще учнем.

***

КОМУНІКАТ

КОМІТЕТУ БУДОВИ ХРАМУ ПОКРОВУ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ В МЮНХЕНІ

Понад рік тому, за благословенням Його Ексцеленції Високопреосвященнішого Архиєпископа Кир Івана, Апостольського Візитатора Українців Католиків у Західній Европі, був покликаний до життя і започаткував свою діяльність Комітет Будови Храму Прес. Богородиці в Мюнхені.

Комітет поробив усі можливі заходи, щоб промовити до сердець і сумління українців в Европі та Америці. Досі розіслано понад 1.500 збіркових лист на адреси Всечесніших Отців Душпастирів обох континентів. Завдяки доброму ставленню наших Високопреосвященіших Архиєпископів і Митрополитів ЗДА та Канади, їх заохоті вірних складати пожертви на будову храму в Мюнхені, певне число Отців парохів з-за океану перевели збірки між своїми вірними. Багато збіркових лист ще не повернулося. Хочемо вірити, що й у цих випадках б[illegible]е звернена увага на спішність нашого прохання.

Дотепер збірки на будову храму Прес. Богородиці в Мюнхені дали 117.000 німецьких марок, що в перечисленні на американські доляри виносить 28.192.77. Кошторис будови передбачує суму 380.000 нім. марок. Звідси видно, що потрібно ще понад дві треті капіталу, щоб розпочати, а властивіше кажучи, фінансувати розпочату будову. Тому звертаємося і тим разом до всіх українців католиків в Европі і за Океаном: **поможіть нам завершити будову церкви в Мюнхені!** Час початку будівельних робіт недалекий. **Дайте нам свою лепту, яка переміниться в цеголку будованого храму!** Вона буде Вашим тривалим вкладом в це благородне діло, свідоцтвом вірности української еміграції своїй Церкві. Не можемо будувати святинь на рідній землі — будуймо їх на еміграції. І тут вони будуть свідками нашої вірности Богові і Батьківщині!

За Комітет Будови:

(—) о. І. Леськович
Секретар

(—) Д-р Ю. Панейко
Голова

До теперішнього життя на вільному повітрі включаємо

'bridge belongs!

відсвіжуючий напиток з посмаком, який може дати тільки

SICKS' ЛЕТБРИДЖ БРОВАРНЯ З ОБМ. ПОР.

ПРОДОВЖЕННЯ КОНТЕСТУ: ДО 20-го ЛИСТОПАДА 1959

625 ДОЛЯРІВ НАГОРОД!

ДОРОГІ ЧИТАЧІ, ПЕРЕДПЛАТНИКИ И ПРИЯТЕЛІ "СВІТЛА"!

У лютневому числі "Світла" 1959 ми кинули клич: *у 1959 році придбати НОВУ ТИСЯЧКУ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ДЛЯ "СВІТЛА"!* Отже в цьому 1959 році треба нам усім, Дорогі Приятелі "Світла", щиро попрацювати, щоб осягнути таку велику ціль. Це направду ВЕЛИКА ЦІЛЬ! Бо збільшення числа передплатників на одну тисячу більше, це означає, що одна тисяча людей більше читає добре слово, слово згідне з Божою наукою. Отже хто з вас хоче бути апостолом Божого слова, нехай допоможе занести його бодай в один дім, який іще "Світла" не має! Кожний, хто з нами співпрацює в тій справі, за такого правиться в кожну першу п'ятницю місяця св. Служба Божа. Немає на світі більшої вартости, як Служба Божа; отже для такої нагороди варт трохи для Бога потрудитися.

Щоб іще краще заохотити наших Дорогих Приятелів до апостольства преси, додаємо в цьому році також нові нагороди, грошеві і книжкові для всіх, що схочуть узяти участь у змаганні за приєднання нової тисячі передплатників. От[illegible]

1) У КОНТЕСТІ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ даємо, замість 3, тепер 12 НАГОРОД на суму $625.00. Щоб узяти важно участь у льосуванні тих нагород, треба: 1) заплатити повну передплату $3.00 на 1959 рік і вирівняти всі евентуальні борги за "Світло" з попередніх років; 2) Прислати рівночасно з передплатою точні адреси Ваших 3 знакомих, які ще — на Вашу гадку — не передплачують "Світла". Розльосування нагород буде подане в 11 ч. "Світла". Останній реченець висилки передплати й адрес: 20 листопада 1959. Хто до того часу не пришле, не візьме участи в льосуванні.

Нагороди цього КОНТЕСТУ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ такі: 1) $100.00 готівкою; 2) 3) нагороди по $100.00 книжками до вибору з нашого каталогу; 4) $50.00 готівкою; 5), 6), 7) нагороди по $50.00 книжками до вибору з нашого каталогу; 8) $25.00 готівкою; 9), 10), 11), 12) нагороди по $25.00 книжками до вибору з нашого каталогу.

2) У КОНТЕСТІ ПРИЄДНУВАННЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ даємо такі нагороди: 1) Хто приєднає нам бодай одного нового передплатника, дістане даром книжку вартости до $1.50. 2) Хто приєднає нам бодай 6 нових передплатників, дістане від нас книжок на суму $6.00. 3) Хто приєднає від 7 до 10 нових передплатників, дістане готівкою або книжками $8.00. 4) Хто приєднає нам від 11 до 20 нових передплатників, дістане готівкою або книжками по 75 центів від кожного передплатника. 5) Хто приєднає нам понад 21 нових передплатників, дістане по $1.00 від кожного готівкою або книжками. 6) Хто приєднає нам найбільше нових передплатників, той дістане від нас іще додатково $100.00 готівкою або книжками, як сам захоче. — *Реченець цього контесту: 20 листопада 1959.* Попередній реченець (20 травня), згідно з оповіщенням, ми мусіли продовжити, бо — на жаль — бракувало до його сповнення ще около сотні передплатників.

3) У КОНТЕСТІ ЧИТАННЯ "СВІТЛА" УМОВИНИ ТАКІ САМІ, ЯК БУЛИ ПОПЕРЕДНЬО: хто пришле *правильні* відповіді, бере участь у вильосуванні одної з 3 нагород: 1) $15.00, 2) $10.00, 3) $5.00 книжками або готівкою. Розв'язки цього контесту треба все надсилати так, щоб листа свого вкинути найдальше около 12-15 цього самого місяця, бо редакція замикає термін кожного 20-го дня місяця і чий лист до цього часу не надійде, той уже не може взяти участи в розльосуванню нагород.

Запити на контест читання "Світла" за 7-8-ме число такі: 1) Хто такий автор "Сонетів", поміщених у 7-8 ч. "Світла" і звідки ще його знаєте? 2) Чи знято анатему з гетьмана Мазепи, як пише митроп. І. Огієнко? 3) Хто кинув анатему на Мазепу, московська Церква чи . . .? 4) Яка є причина наших поразок? 5) Хто цього року приєднав найбільше передплатників "Світлу"?

4) УСІ НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ "СВІТЛА", які самі (а не через когось!) пришлють до 20 листопада повну передплату на "Світло" за 1959 ($3.00), дістануть даром книжку "Записки політв'язня", яка коштує в продажі $1.25. Хто пришле нам нову передплату за себе та оплатить іще передплату для когось із своїх знакомих (разом $6.00), той дістане від нас даром "Записки політв'язня" ($1.25) та "Проклятий камінь" ($2.00), разом на суму $3.25.

У кожнім числі "Світла" будемо подавати спис тих усіх, що або прислали передплату, або взяли участь у якімнебудь із контестів. Просимо цей спис уважно читати, а як би Ви не знайшли в ньому Вашого прізвища, хоч до нас прислали щось для контесту, то зареклямуйте зараз.

Отже ДО ПРАЦІ, Дорогі Приятелі "Світла", дайте доказ, що Ви справді його приятелі, що Ви приятелі Божі, бо хочете, щоб слово Боже зайшло в кожну українську хату на всіх місцях поселення українців!

Висліди контестів із попереднього "Світла" на третій сторінці обкладинки цього числа!

ВИДАВНИЦТВО "СВІТЛА"

ONTARIO

І. В. ЯХТА БРІТАНІЯ, на якій Королева Єлисавета II і Принц Пилип відвідають Сівей та порти озера Онтаріо

вітає Її Величність Королеву Єлисавету II і Його Королівську Високість Принца Пилипа з нагоди відкриття

ST. LAWRENCE SEAWAY

Уряд і народ Онтарію вітає Її Величність Королеву Єлисавету II і Його Королівську Високість Принца Пилипа в нашій великій провінції.

З хвилиною, коли Її Ласкава Величність офіційно відкриє канал св. Лаврентія, здійсниться знаменна мрія цілих років. Тепер, коли ця дорога стає судноплавною для морських кораблів всього світу, наші порти дадуть доступ до серця нашого континенту, а з них — як морських портів — відкриються торговельні шляхи у цілий світ для канадських сирових і випродукованих товарів. У цьому проекті є теж заплянована побудова могутньої провінціяльної електростанції, в яку Онтаріо вилало велику фінансову інвестицію і яка дасть додаткові ресурси електричної сили, щоб збільшити нашу індустріяльну, сільсько-господарську й економічну силу. Канадська нація горда з того, що є партнером у Британській Спільноті Народів, радується та очікує королівських відвідин, які будуть відзначені багатьома незабутніми подіями. Вони матимуть велике історичне значення, а одночасно дадуть канадському народові нагоду виявити Королевій Канади свою льояльність, відданість та прихильність. Складаючи належну пошану, — бажаємо, щоб відвідини нашого Ласкавого Суверена в Онтаріо були направду приємними.

ШЛЯХ КОРОЛІВСЬКИХ ВІДВІДИН В ОНТАРІО В 1959 Р. — ПОЧИНАЮЧИ З ДНЯ 27 ЧЕРВНЯ

Leslie M. Frost,
Prime Minister

Опублікував Відділ Інформації УРЯД ПРОВІНЦІЇ ОНТАРІО

Ваш найкращий вибір – це РАДІО *"Graetz"*

телевізії, радія та радіо-грамофони

НАЙКРАЩІ АПАРАТИ, НАЙНОВІШІ СТИЛІ, ДОСКОНАЛА ПОБУДОВА, НІЖНА РЕПРОДУКЦІЯ ЗВУКІВ, ФОРМА, ПІДХІД ПІД СМАК ТА ТЕХНІЧНИЙ ПОСТУП У НАЙКРАЩІЙ ГАРМОНІЇ

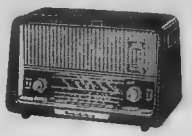

ПОЛЬКА-СУПЕРЕТ із голосниками, що дадуть вам враження концертової залі. Це для тих, що шукають чогось надзвичайного. Модерна скринька, найкраща передача звуку.

Зважте: 16 різних бігів, 6 автоматичних наставлювачів, 2 схоплювачі звуку, чутливий голосник, осібна контроля звуку й тону, електричне око. Чого ще треба?

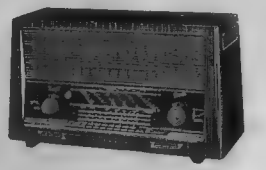

ФАНТАЗІЯ — з голосниками концертової залі та спеціяльним посилювачем звуку. Надзвичайно чутливе схоплювання та передача звуків, захоплює і найвибагливіших любителів музики. Таку досконалість можна було осягнути тільки по довгих, більш як 30-літніх дослідах.

21 різних бігів, 13 наставлювачів, 4 схоплювачі звуку, 1 посилювач звуку, 3 голосники, осібна контроля звуку й тону, електричне очко, рухома антена. Чиста фантазія.

СКЕРІО — Радіо-грамофон із голосниками концертової залі та посилювачем звуку. Чудо звукової репродукції, спеціяльно виготовлений для найвибагливіших любителів музики. Сильний — на 4 біги грамофон на звичайні і дрібнописані пластинки.

Має 16 бігів, 13 наставлювачів, 4 схоплювачі звуку, 1 посилювач, 2 концертові голосники, осібну контролю звуку й тону, магічне очко, автоматичну зміну пластинок, дві сефірові голки, велику освітлену скриньку з місцем навіть на ленто-рекорд. Це не жарти.

ALPHA FURNITURE CO.

735 Queen St. West — Toronto, Ontario.

Phone: EM 3-9637

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXII — ВЕРЕСЕНЬ — 1959 — SEPTEMBER — Ч. 9 (441)

НА МНОГІ ЛІТА ВЛАДИКО

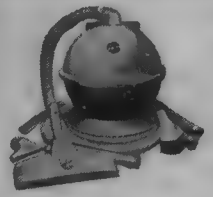

ОСТАННЯ НАГОДА НАБУТИ

по спеціяльних цінах

Vacuum Cleaner "HOOVER"

ІЗ ЗАПАСУ, ЩО ЩЕ ЗАЛИШИВСЯ ВІД ВОГНЮ

Ці машини зовсім певно не пошкоджені від вогню, за виїмком опалювання, а продаємо їх НИЖЧЕ ГУРТОВИХ ЦІН.

● СПІШІТЬСЯ, БО ЗАЛИШИЛОСЬ УЖЕ ДУЖЕ НЕВАГАТО ●

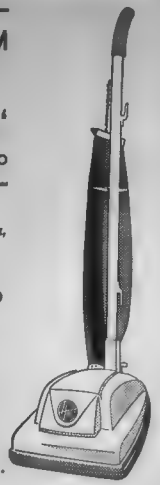

Rochester Furniture

CO. LTD.

Telephone: WA 4-3737-8 ● 366 COLLEGE ST.

ОЩАДНІСТЬ ПРИ НАЙМОДЕРНІШОМУ УСТАТКУВАННІ

найкраща з усіх

СИМПЛИСИТІ ПРАЛЬКА

- Нова термо-інсульована бодня
- Шість крил - турбіновий обертач
- Найновіщої моди помпа.

ГАРАНТІЯ НА 12 ЛІТ.

ДВА РОКИ БЕЗПЛАТНА ОБСЛУГА.

Заходіть до нашої кра́мниці

EMPIRE FURNITURE

& APPLIANCES CO. LTD.

668 BLOOR ST. W. TORONTO, ONT.

Tel.: LE 1-4771

Т. КОЗАК — Власники — В. КРАМАРЧУК

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік. Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації: 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario

Телефон Редакції: LE 4-1411

Телефон Адміністрації: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Mr. E. Birchak
Ukrainian Booksellers & Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Контести 262

На Многі Літа, Владико!.. 363
Висвячення Преосв. Кир Платона Корниляка

"Щоб явились діла Божі на нас" *о. В. Зінько, ЧСВВ* 364
Яка ціль нашої еміграції?

Засудили Митрополита Кир Йосифа 365

За духа апостольства в родині *О. С. Ш.* 366
Місячне наміреннія на вересень

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 367

Митрополит Андрій Шептицький *о. І. Назарко, ЧСВВ* 368
Юнацький вік — На владичому престолі в Станиславові

Вартість літератури *Віра Селянська* 370

За свободу Церкви поза залізною заслоною *Учасник* 371
Як молився Відень підчас комуністичнового з'їзду?

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ 372

ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 373

Ще про 1960 рік *омм* 377
Спростування "пророцтв" — В обіймах смерти — Народини "Синьої Армії"

Леонід Мосендз *Михайло Ломацький* 382

На Божих окопах *Історична повість В. Гюнермана* 384
"Щось страшить у Монбернажі"

На святій Черничій Горі *о. М. М. Соловій, ЧСВВ* 387
У чому лежить слава Атонської Гори? — Яке ж майбутнє Святої Гори?

Названий Авраам — *оповідання* *З. В.* 392

СЕРЕД КНИГ 393

Геройство дівчини 394

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 395

ENGLISH SUPPLEMENT

The Ukrainian Catholic School Era 401
The Memoirs of Wasyl Eleniak 402
How to Spoil a Child 408
The Beginnings of Christianity in the Ukraine 404
The Brother and the Hidden Life 406

Висліди контестів 407

Висліди збірок 407

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Преосвященний Кир Платон Корнилик, Єпископ - Екзарх для українців-католиків у Німеччині.

625 ДОЛЯРІВ НАГОРОД!

ПРОДОВЖЕННЯ КОНТЕСТУ: ДО 20-го ЛИСТОПАДА 1959

ДОРОГІ ЧИТАЧІ, ПЕРЕДПЛАТНИКИ И ПРИЯТЕЛІ "СВІТЛА"!

У лютневому числі "Світла" 1959 ми кинули клич: *у 1959 році придбати НОВУ ТИСЯЧКУ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ДЛЯ "СВІТЛА"!* Отже в цьому 1959 році треба нам усім, Дорогі Приятелі "Світла", щиро попрацювати, щоб осягнути таку велику ціль. Це направду ВЕЛИКА ЦІЛЬ! Бо збільшення числа передплатників на одну тисячу більше, це означає, що одна тисяча людей більше читає добре слово, слово згідне з Божою наукою. Отже хто з вас хоче бути апостолом Божого слова, нехай допоможе занести його бодай в один дім, який іще "Світла" не має! Кожний, хто з нами співпрацює в тій справі, за такого правиться в кожну першу п'ятницю місяця св. Служба Божа. Немає на світі більшої вартости, як Служба Божа; отже для такої нагороди варт трохи для Бога потрудитися.

Щоб іще краще заохотити наших Дорогих Приятелів до апостольства преси, додаємо в цьому році також нові нагороди, грошеві і книжкові для всіх, що схочуть узяти участь у змаганні за приєднання нової тисячі передплатників. От[illegible]

1) У КОНТЕСТІ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ даємо, замість 3, тепер 12 НАГОРОД на суму $625.00. Щоб узяти важно участь у льосуванні тих нагород, треба: 1) заплатити повну передплату $3.00 на 1959 рік і вирівняти всі евентуальні борги за "Світло" з попередніх років; 2) Прислати рівночасно з передплатою точні адреси Ваших 3 знакомих, які ще — на Вашу гадку — не передплачують "Світла". Розльосування нагород буде подане в 11 ч. "Світла". Останній реченець висилки передплати й адрес: 20 листопада 1959. Хто до того часу не пришле, не візьме участи в льосуванні.

Нагороди цього КОНТЕСТУ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ такі: 1) $100.00 готівкою; 2) 3) нагороди по $100.00 книжками до вибору з нашого каталогу; 4) $50.00 готівкою; 5), 6), 7) нагороди по $50.00 книжками до вибору з нашого каталогу; 8) $25.00 готівкою; 9), 10), 11), 12) нагороди по $25.00 книжками до вибору з нашого каталогу.

2) У КОНТЕСТІ ПРИЄДНУВАННЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ даємо такі нагороди: 1) Хто приєднає нам бодай одного нового передплатника, дістане даром книжку вартости до $1.50. 2) Хто приєднає нам бодай 6 нових передплатників, дістане від нас книжок на суму $6.00. 3) Хто приєднає від 7 до 10 нових передплатників, дістане готівкою або книжками $8.00. 4) Хто приєднає нам від 11 до 20 нових передплатників, дістане готівкою або книжками по 75 центів від кожного передплатника. 5) Хто приєднає нам понад 21 нових передплатників, дістане по $1.00 від кожного готівкою або книжками. 6) Хто приєднає нам найбільше нових передплатників, той дістане від нас іще додатково $100.00 готівкою або книжками, як сам захоче. — *Реченець цього контесту: 20 листопада 1959.* Попередній реченець (20 травня), згідно з оповіщенням, ми мусіли продовжити, бо — на жаль — бракувало до його сповнення ще около сотні передплатників.

3) У КОНТЕСТІ ЧИТАННЯ "СВІТЛА" УМОВИНИ ТАКІ САМІ, ЯК БУЛИ ПОПЕРЕДНЬО: хто пришле *правильні* відповіді, бере участь у вильосуванні одної з 3 нагород: 1) $15.00, 2) $10.00, 3) $5.00 книжками або готівкою. Розв'язки цього контесту треба все надсилати так, щоб листа свого вкинути найдальше около 12-15 цього самого місяця, бо редакція замикає термін кожного 20-го дня місяця і чий лист до цього часу не надійде, той уже не може взяти участи в розльосуванню нагород.

Запити на контест читання "Світла" за 9-те число такіж: 1) Що це таке "Синя Армія" і хто її основав. — 2) Яку нову книжку оголошуємо в цьому числі двічі? — 3) Яка книжка добра на вересень? — 4) Яка ціль нашої еміграції з Божого становища? — 5) Защо засудили "дядю Йосифа" та чи згідне воно з засадою "свободи віра", яка ніби є в Совєтах?

4) УСІ НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ "СВІТЛА", які самі (а не через когось!) приплють до 20 листопада повну передплату на "Світло" за 1959 ($3.00), дістануть даром книжку "Записки політв'язня", яка коштує в продажі $1.25. Хто пришле нам нову передплату за себе та оплатить іще передплату для когось із своїх знакомих (разом $6.00), той дістане від нас даром "Записки політв'язня" ($1.25) та "Проклятий камінь" ($2.00), разом на суму $3.25.

У кожнім числі "Світла" будемо подавати спис тих усіх, що або прислали передплату, або взяли участь у якімнебудь із контестів. Просимо цей спис уважно читати, а як би Ви не знайшли в ньому Вашого прізвища, хоч до нас прислали щось для контесту, то зареклямуйте зараз.

Отже ДО ПРАЦІ, Дорогі Приятелі "Світла", дайте доказ, що Ви справді його приятелі, що Ви приятелі Божі, бо хочете, щоб слово Боже зайшло в кожну українську хату на всіх місцях поселення українців!

Висліди контестів із попереднього "Світла" на 408 сторінці цього числа!

ВИДАВНИЦТВО "СВІТЛА"

СВІТЛО THE LIGHT
Український Християнський МІСЯЧНИК
ВЕРЕСЕНЬ, 1959 РІК XXII, Ч. 9 (441)

На Многі Літа, Владико!..

7-го липня 1959 р., в день св. Івана Хрестителя, українська католицька катедра Непорочного Зачаття Преч. Діви Марії в Філядельфії була свідком величавого торжества. У ньому взяли участь 14 єпископів, около 100 священиків та велике число вірних. Осередком і вершком святкувань було архиєрейське свячення першого Єпископа-Екзарха для українців-католиків у Німеччині, *Преосв. Кир Платона Корниляка*, дотеперішнього канцлера ВПреосв. Митрополита Кир Константина Богачевського у ЗДА.

Свячення на єпископа прийняв Преосв. Кир Платон із рук трьох Владик: ВПреосв. Митрополита Кир Константина з Філядельфії, Преосв. Кир Амаросія Сенишина ЧСВВ із Стемфорду та Преосв. Кир Йосифа Шмондюка, Єпископа-Помічника Філядельфійської Митрополії в ЗДА. Крім того були приявні інші єпископи візантійсько-слов'янського та латинського обрядів, між ними ВПреосв. Кир Максим Германюк, ЧНІ, Митрополит Канади, Преосв. Кир Ісидор Борецький, Єпископ Торонта, Преосв. Миколай Елько, Апост. Екзарх із Пітсбурга і його Єпископ-Помічник, Преосв. Степан Коціско. Безпосередньо перед архиєрейським висвяченням Преосв. Кир Платона прочитано номінаційну буллю Свт. Отця Івана XXIII в латинській, українській і англійській мовах. Були теж дві проповіді, з яких першу (по українськи) виголосив ВПреосв. Митрополит Канади Кир Максим, а другу (в англійській мові) Преосв. Кир Степан, Єпископ-Помічник із Пітсбурзької Екзархії. Після закінчення торжеств у катедральному храмі, відбувся імпозантний бенкет, на якому було приявних около 600 осіб.

Перший український католицький Єпископ для Німеччини, Преосв. Кир Платон Корниляк народився 6-го вересня 1920 р. в Буковині. Після закінчення середньої освіти новий Єпископ студіював св. богослов'я в Римі і там осягнув докторат філософії й богослов'я. Священичі свячення прийняв із рук ВПреосв. Архиєп. Івана Бучка 25-го березня 1945 р. в Римі.

Після приїзду до ЗДА 1948 р. Преосв. Кир Платон був спершу сотрудником у парохії в Олифанті, Пенна, а згодом сотрудником катедральної парохії Непорочного Зачаття Преч. Діви Марії в Філядельфії. 1950 р. ВПреосв. Архиєп. Константин покликає вченого і ревного о. д-ра Платона Корниляка на свого секретаря, а в 1952 р. на канцлера. На цьому пості перебув о. д-р Платон Корниляк аж до номінації на першого Єпископа-Екзарха для українців-католиків у Німеччині в травні 1959 року.

Крім душпастирської праці та обов'язків, злучених із визначним місцем у церковній адміністрації, Преосв. Кир Платон щиро працював для організації студентів-католиків "Обнова" і був її духовним опікуном. Студентська молодь з "Обнови" високо цінила свого провідника, що в своїй особі сполучує велике знання, апостольську ревність, щирий патріотизм, священичу скромність та вироблену особисту культуру.

Нововисвячений Єпископ — це перший український католицький єпископ, що його іменував Свт. Отець Іван XXIII після недавнього вступлення на престіл св. Апостола Петра. Преосв. Кир Платон є теж першим українським католицьким єрархом із зеленої Буковини. Вістка про номінацію окремого українського католицького Єпископа-Екзарха для Німеччини в особі нововисвяченого Кир Платона викликала серед українців у вільному світі загальну радість. Українські залишенці в Німеччині дістають із своїм першим Єпископом-Екзархом непересічну особистість, що всю свою енергію, знання й ревність присвятить релігійно-національному піднесенню залишенців у Німеччині, про яких якось так скоро забули наші люди в "Новім Краю".

До побажань, що були висловлені нововисвяченому Кир Платонові різними людьми й дорогами з нагоди поставлення Його на Єпископа, долучуємось і ми з усіми читачами, приятелями та співробітниками "СВІТЛА". Ці наші побажання висказуємо словами номінаційної буллі Свт. Вітця Івана XXIII з 14 травня 1959 року:

"Ми молимо Всемогутнього Бога, щоб Ти, зміцнений Божою поміччю, не переставав піддержувати віру Твого народу та старався збільшити її різними способами..."

На многі літа, Владико!..

Редакція "СВІТЛА"

о. Василь Зінько, ЧСВВ

"ЩОБ ЯВИЛИСЬ ДІЛА БОЖІ НА НАС!"

Одного разу переходив Ісус із своїми учнями і побачив сліпого від народження. І спитали учні Його, кажучи: "Вчителю, хто згрішив: чи він, чи його батьки, що він сліпий народився?" Відповів Ісус: "Ні він не згрішив, ані його батьки, а щоб явились на ньому діла Божі" (Іван 9, 1-3).

Ми теж маємо подібні запити.

На жаль, серед тих запитів ми не звертаємось до Ісуса, як це зробили колись були Його апостоли. Тому сьогодні бодай постараймося спитати і послухати, що нам Ісус відповість на питання, яке нас найбільш обходить та мучить. Тим питанням, між іншими важними, це справа нашого скитання по чужині, нашої *еміграції*.

Відповіді, що ми їх так часто чуємо, читаємо чи й самі голосимо, не дають належного глузду й розв'язки цього пекучого питання. Бо, на жаль, ми думаємо так, як колись думали жиди: коли чоловіка стріне якесь нещастя, то зараз або чоловік сам згрішив, або, евентуально, його батьки.

І це щира правда. Бо що ж ми чуємо про нашу еміграцію, наш вихід із краю? Ми виїхали, бо ворог лютий — сатана північна червона — вдерся в нашу хату, обікрав її, нас же, її правних господарів порозганяв світами, одних через превентивну втечу за границю, на захід, інших послідовним вивозом у Казахстан, Колиму, Сибір... Складаємо на ворогів, складаємо і на нас самих: ми не трималися згоди, не вміли використати нагоди, наші батьки завинили, що своїм соціялізмом, угодовством та рабством привели дітей до такої нещасної долі...

А проте: коли б ми таки відважились і спитали Христа, то Він би нам те саме відповів, що відповів на запит учнів своїх при зустрічі зі сліпородженим: "Щоб на нас явились діла Божі!"

Бо що ж то є еміграція-скитання? Це свого роду Б о ж е вибрання. Яким чином? Ось придивімся до історії і запитаймо себе щиро: що більше вартувало для праородичів і всього людства: привілеї раю, чи пожиття Сина Божого з людьми? Кожний розумний і віруючий скаже, що більше варта наше вбожествлення через воплочення Божого Сина, як тільки формальний первісний надприродний стан у раю. Тому то якраз і того першого вигнанця ізгоя зі своєю подругою стрічає велика обітниця, яка була властиво нескінчена: отож перша загалом еміграція, з раю, пішла під знаком найбільшого змилування Божого до людей: "Так Бог світ полюбив, що Свого Єдинородного Сина дав..." себто вже тоді обіцяв дати!

Або далі кроком поступім: коли Бог хоче вивищити Авраама, зробивши його батьком вибраного народу, то що йому каже: "Чоловіче на еміграцію йди, остав свою батьківщину і йди в землю, що Її тобі покажу!"

Отже скитання це не тільки вибрання Боже, але й вияв *сильної віри*, як каже св. ап. Павло жидам: Вірою Авраам, покликаний на місце, що його мав прийняти в наслідя, послухався був та пішов, не відаючи, куди йде... ті, що світ не був вартий їх, тинялися по пустинях та горах, та по печерах і прірвах земських... тинялися в овечих та козячих шкурах, збідовані, засумовані, витерпілі (глава 11), бо Бог передбачив для нас щось краще — кінчить свої міркування св. Апостол народів.

Чи могли вони були показати стільки віри, коли б собі сиділи тихенько по своїх домівках та споживали Божі дари? Ні, ніколи в світі!

Скитання це теж школа героїзму, кузня великих людей, *добродійство для народу*. Чи бачив би був світ високу чесноту невинности, мудрого володіння, братолюбія, коли б рідні брати не передали були на єгипетську скитальщину свого рідного брата Йосипа? А хто був би вирятував не тільки Єгипет від голоду, але й жидів, як би не ті кущі, що купили й увезли сина Якового улюбленого на скитальщину, на чужину?!

А були б мали жиди такого Мойсея, що хоч народився поза обіцяною землею, поза, скажімо, рідним краєм, але виявив себе таким провідником Божим і народнім патріотом, що волів бути виписаним із книги життя, щоб тільки Господь свою вибрану паству, нарід його пощадив? Те саме повторив і св. Павло: він не народився на рідній землі, а на діяспорі, серед еміграції, але не пішов за римлянами, хоч їх громадянство мав, а за своїх братів по крові він готов був на найбільші жертви. Який то прекрасний приклад для нашої молоді, що народжена не в Україні! Св. Павло каже: "Я юдеянин із Тарсу, громадянин відомого міста Киликії" (Дії 21, 39); а на другому місці: "Я фарисей і син фарисея" (23, 6), але він уміє і своє римське громадянство використати для Божої справи, хоч тішився, що міг терпіти для Христа наругу й биття, то одначе в Пилипах, коли їх побито, то каже: "нас, римлян, незасуджених, різками сікли публично і до в'язниці всадили, а тепер нас таємно виводять? Але ні. Хай вони самі прийдуть і виведуть нас!" Тоді їх перепросили. Чи вміють так використовувати свої громадянські права наші на чужині уроджені громадяни, як це зробив св. Павло?

Подібне зробив був також Неємія, що був теж народжений поза рідною батьківщиною в Персії, але як міністр Антаксеркса, їде відбудувати гріб батька свого і то радикально не тільки відбудовує Єрусалим, але й морально народ обновляє: заводить святкування суботи, дітей мішаних подруж, що говорили наполовину по-азотськи, а наполовину по-жидівськи картає, навіть б'є, за бороду тягає і за це просить, щоб про нього Бог спогадав (книга 2 Ездри чи Неємії). А Товію за те, що хоронив жидів побитих за Сеннахериба в Ніневії, той приказав покарати смертю, але Товія не побоявся! А ангел опік'ун асирийського царства не хотів пустити жидів назад, бо через них багато добра пропало і міщевим людям!

Отож нам треба бути щиро свідомими нашого

еміграційного післанництва. Ми не є тут на те тільки, щоб безтурботно користати з благ, які нам подають країни нашого поселення. Ні, ми маємо щось їм теж за те дати. Але наш дарунок мусить бути вартісний: бо багатохто думає, що як він приміниться і цілком виречеться свого "я", то тоді буде з нього найбільша даній країні користь. О, це велика помилка, бо розумні люди відразу побачуть, що то є тільки пристосуванець, а коли прийде важка хвилина для країни, де він проживає, а надгалиться покуса за марну плату стати на якусь іншу службу, то такий не буде пам'ятати тих великих дібр, що їх від тої країни отримав, тільки скоро перейде на свіже місце служби. За принципом: тому служба, хто більше платить! Отже треба нам вміти внести в нове довкілля щось цінного, що маємо найціннішого, а це правдиве релігійне життя. Ми маємо стати прикладом для других, щоб вони теж старалися про царство Боже, щоб вони бачили, як то ми вмісмо шанувати свою церковну владу, як то ми тримаємося своєї Церкви та свого обряду, щоб вони теж навчилися *оцінити свою католицьку* віру. Ми маємо бути під тим оглядом світлом і сіллю нової країни!

Теж і нашою культурою маємо причинитися до місцевого розросту: більше дає той для даної праці, який не тільки дає руки, але й приносить свої власні інструменти, помагає виробляти пляни, дає свіжі напрями, а це теж ми можемо зробити тоді, коли *внесемо в чужину нашу культуру* та життєвий досвід!

Дивно воно і дуже дивно, в нас є подвійна міра (не в усіх, але в декого) мовляв: у краю, то інакше, але тут то цілком інакше... А запитаю я, чи в краю жити по християнськи теж було легенько, чи не треба було, як Христос казав, іти вузькою дорогою? Або в краю легко було бути українським патріотом; запитаємо: а що коштував наш рідний патріотизм такого Данилишина, Біласа, ген. Чупринку та тисячі-тисяч? Вони ж віддали, що найціннішого мали! А ми на іміграції вже хочемо іншу міру мати на патріотизм і хочемо якнайменше вкладати, а якнайбільших успіхів: то смішно галасувати, що наша молодь не знає мови чи що там, а давати їй мінімум, як, не скажу, майже нічого. Тоді, коли на чужині пропорціонально *треба куди більше давати!* Коли ж там дають життя, то ми тут бодай кілька годин у неділю на Сл. Божу та на Р. Школу для дітей, а тоді не треба писати "що якась там корпорація не може знайти секретарки".

І не тільки ми маємо вести українську роботу на експорт — для пропаганди серед чужинців — але і це треба робити, і другого не оставляти! Приклад нашого своєрідного релігійного й національного життя більше зробить нам пропаганди, як незнать які мудрі книжки чи імпрези. Коли то ми вже раз пічнемо не словом, а життям голосити правду про нашу Церкву й про наш нарід, а це можливе, дуже можливе тільки тоді буде, коли зрозуміємо, що еміграція є не за наші чи наших батьків гріхи, на загин, на погиб, чи притчу во язиціх, але на те, щоб Божі діла на нас об'явились!

ЗАСУДИЛИ МИТРОПОЛИТА

КИР ЙОСИФА СЛІПОГО НА 7 РОКІВ

Як подають "Українські Вісті" з Едмонтону, в Києві протягом трьох днів відбувся суд над Митрополитом Кир Йосифом Сліпим і його знову засудили на сім років прямусових робіт у концентраційних таборах. Ця вістка прийшла в приватному листі з України від особи, яка цікавиться і добре знає становище Української Католицької Церкви в СССР. Попередні повідомлення, що приходили до Канади від тієї самої особи, завжди були вірні. — Лист, написаний наприкінці липня, каже: "Дядю Йосифа три дні судили в Києві. Дуже його це мучило. Присудили на сім років "трудовоісправітельних лагерей" за підпільну організацію Греко-Католицької Церкви. Він дуже схуд, борода цілком сива, а голова шпакувата".

Раніш були невиразні вістки про те, що Митрополит Йосиф мав написати листа з пастирськими вказівками для вірних Українсько-Католицької Церкви.

Ісповідник за св. віру, Впреосвящ. Кир Йосиф, народжений 17 лютня 1892 р., є наступником бл. п. Слуги Божого Митр. Андрія Шептицького. На священика був висвячений 30 жовтня 1917. Аж до вибуху другої світової війни він був ректором Богословської Академії у Львові і належав до найвидатніших українських богословів.

Під час першої совєтської інвазії, 22 грудня 1939 він був висвячений на єпископа. Після смерти бл. п. Кир Андрія (1 листопада 1944) Впреосвящ. Кир Йосиф обняв преважкий і страждальний уряд Львівського митрополита. 11 квітня 1945 його арештували враз з іншими п'ятьма греко-католицькими єпископами. Щойно через рік у Києві відбувся процес, на якому Митрополита Кир Йосифа засуджено на 8 років примусових робіт у сибірських концтаборах.

Після відбуття каторги Митр. Кир Йосиф одержав від совєтської влади дозвіл вертатися в західні області України під умовою, що там не буде займатися ніякою церковною чи душпастирською працею. Митрополит відмовився дати на це свою згоду.

Наприкінці минулого року в українській еміграційній пресі появилась вістка, що Митрополит Кир Йосиф занепадає на здоров'ї. А тепер нове повідомлення про новий засуд.

Мужній приклад безстрашного Пастиря, вірного Христовій Церкві, додає сил і витривалости розбитому, але не знищеному стаду. У згаданому вище листі є теж коротке повідомлення, що "діти приймають перше св. Причастя за нашим обрядом у домових катакомбах".

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, календарі, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:
A. Moch
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

"ЗА ДУХА АПОСТОЛЬСТВА В РОДИНІ"

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ВЕРЕСЕНЬ

Ціллю кожної людини є пізнати Бога, Його любити і служити Йому на цій землі, щоб так заслужити собі на вічне щастя в небі. Таку ціль призначив кожній людині сам Бог і ніхто, без страшної для себе шкоди на цілу вічність, не може того змінити. Св. Павло пише в листі до Тимотея, що "Бог хоче, щоб усі люди спаслися" (1 Тим. 2, 4). Ісус Христос установив свою Святу Церкву тільки для одної цілі: щоб вона вела людей до вічного спасіння. Це завдання св. Церква виконує і, згідно з волею Христа, вчить усі народи заховувати все те, чого Він сам научав. (Мт. 28, 19).

У своїй печаливості про спасіння людей св. Церква звертає особливішу увагу на родину, оточує її старанно своєю опікою та боронить перед тим усім, що грозить родині небезпекою. І це становище, яке займає супроти родини св. Церква, вповні оправдане. Бо ж із родин виходять будучі громадяни земних країн, а ціллю їх життя тут на світі є здобути собі вічне громадянство в небесній країні.

Родина зав'язується тоді, коли двоє людей, у присутності свідків, прирікають собі досмертну любов і вірність. Завершенням цієї обопільної заяви являється нове життя у виді маленької дитини. Від часу приходу її на світ буде над нею постійно опіка батька й матері, аж виховають її на корисну одиницю для суспільности, серед якої прийдеться їй жити. Тому то справедливо називаємо родину клітиною суспільности, колискою народів. У добавку до цього родина є святою установою, що вийшла з рук самого Бога, як це читаємо на перших сторінках св. Письма: "І сотворив Бог чоловіка на свій образ; на образ Божий сотворив його, мужчину і жінку сотворив їх. І благословив їх Бог, і сказав:ростіть і множіться і наповняйте землю" (І. Кн. Мойсея, 1, 27). У наведених словах замикається велика гідність і високе призначення родини.

Та щоб родина могла вдержатися на висоті своєї гідности та виконати своє назначене Богом завдання, мусить вона бути пронята духом апостольства. Родичі, що при співдії з Богом дають дитині природне життя тіла, мають важкий обов'язок дбати теж про духовне життя дитини, життя надприродне. Вони одержали дитину від Бога, тож для Нього мають її виховувати. А щоб це завдання вони могли успішно виконати, треба їм мати сильну віру, ніжну побожність, щиру любов Бога, пошану до Його заповідей, духа молитви, високо цінити свій уряд, бути глибоко переконаним про конечність приймати ся Тайни і молитви в подружньому житті, беззастережний послух науці св. Церкви та достаточне знання своїх обов'язків зв'язаних із подружнім життям.

Якщо родичі будуть мати такого духа, то напевно будуть старатися передати його своїм діточкам. Вони навчать їх молитви, любови Бога, катехизму, пошани до себе й ближніх, услужности, чемности, жертвенности, скромности в мові й поведенні, прив'язання до своєї церкви, обряду, народної традиції, терпеливости. Вони не пішлють, лише запровадять своїх дітей до церкви. Тут покажуть їм на кивот, сповідальницю, священика і саму церкву та пояснять яке велике значення має те все для їхнього життя. А коли цю свою науку родичі піддержать ще й своїм прикладом, то вона залишить на ніжній душі дітей нічим незнищиме та все життя триваюче враження. Діти ж знову, перейняті прикладом родичів, будуть для себе взаємно взором і заохотою до доброго життя та пересторогою перед усім тим, що могло би внести в дім щось, що не є згідне з духом Христа. А також у с..овах, виборі товариства й книжок до читання підчас забави, в товаристві будуть обережні — так, як того навчили їх добрі родичі. Ось, коротко, так виглядає апостольський дух у вузких рямцях родини, дух що в нашу пору особливо потрібний.

Та цей дух християнського життя не може задержатися тільки в колі родини, яка будує своє життя на взорі св. Родини в Назареті. Такий дух зверне на себе увагу ширшого середовища, а тим самим така родина стане тим свічником, що розсіватиме довкола себе світло доброго прикладу й християнських засад. І якраз оце середовище, в багатьох справах заражене моральною гниллю й зіпсуттям, стане полем апостольської праці-прикладу для такої родини. Її життя буде для інших заєдно закликом до зміни їх життя на подобу св. Івана Хрестителя, що колись, над Йорданом, накликав людей до того, щоб навернулися. І родина, яка ніколи не опускає богослужень, часто приступає до св. Тайн, бере живу участь у церковній і народній праці, живе з сусідами в дружніх відносинах, не жалує часу й гроша на добре діло, не скаржиться на навал праці, ні не хвалиться своїми добрими ділами, родина, що провадить бездоганно й без закиду своє приватне життя, завжди стає в обороні Церкви й духовенства — така родина є тим сильним і впливовим місіонарем-апостолом, що словом, а передовсім прикладом боронить і гідности родини і своїх релігійних переконань та тимсамим змушує інших до поважної застанови над собою, а то й до реформи власного життя і його відбудови за засадами Христового Євангелія.

Таких родин потребує сьогоднішній світ, потребує їх дуже і наш український нарід. Тож молімся, щоб якнайбільше родин щиро забажало, а відтак глибоко перенялося тим апостольським духом та стали у ряди тих, що беруть живу участь у праці над поширенням Царства Божого на цій землі.

О. С. Ш.

Чи Ви вже вирівняли свою передплату на "Світло"? Тільки $3.00 на цілий рік.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

Складаю найсердечнішу подяку Розп'ятому Ісусові і Зарваницькій Матері Божій за дві особливіші ласки і за всі прочі ласки.

Ольга Ощипко, Філядельфія

Дякую Найсвятішому Христовому Серцю та Божій Матері за вислухані молитви.

Ірена Нестюк, Чікаго

Складаю найщирішу подяку Найсвятішому Серцю Ісуса, Матінці Божій Неустаючої Помочі, св. Йосифові, св. Антоніеві, Слузі Божому Митрополитові Андрієві та всім Святим за вислухані молитви.

В залученні пересилаю $5.00 як жертву подяки за вислухані молитви. **Степан Білоус**

Складаю мою найсердечнішу подяку Пресвятому Ісусовому Серцю, Чудотворному Дитятку Ісус у Празі, Непорочно Зачатій Матінці Божій Лурдській та св. Йосифові за щасливий перебіг моєї операції та за одержані численні ласки.

Меланія Байлова, Нью-Йорк, ЗДА.

Складаю прилюдну подяку Матінці Божій і св. Йосифові за дуже велику поміч у виздоровінню моєї доброї приятельки п-і Володимири Цибушних, яка була дуже тяжко пошкоджена в автомобільній катастрофі.

Софія Гавриляк, Монтреаль

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ.

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупину в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день. (300 днів відпусту раз у день).

Пресвяте Серце Ісуса, спаси Україну.

Непорочне Серце Марії, будь моїм спасінням.

Складаю прилюдно найсердечнішу подяку Пречистій Діві Марії, Матері Божій, та Божому Слузі Митрополитові Андрієві за вислухані молитви і за привернення здоров'я моїй донці.

Бофало **О. І.**

Шановна Редакціє!

Прошу ласкаво помістити у слідуючому числі "Світла" мою подяку за виздоровлення.

При тій нагоді пересилаю $5.00 на цілі Вашого цінного часопису.

Остаю з християнським привітом

Софія Гавриляк

Складаю найсердечнішу подяку Ісусові утаєному в Пресв. Тайні Євхаристії та Непорочному Серцю Марії за вислухані молитви.

М. Рудько, Аделяйда

Пересилаю пожертву на пресовий фонд ($5.00) та прошу помістити в "Світлі" мою сердечну подяку Найсвятішому Христовому Серцю, Пречистій Діві Марії, св. Йосифові та Слузі Божому Андрієві Шептицькому за вислухані молитви.

Катерина Підлужна
Форт Вільям, Онт.

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ:

Просить о молитви — за видужання з недуги.
П. Дольницька, Торонто

За поміч у доброму вихованні сина.
С. В., Торонто

На подяку Хр. Серцю і Непор. Серцю Матери Божої за врятування внуки. **К. О. Торонто**

За навернення одної родини — **К. Р.** За виздоровлення однієї особи — **М. П.** За порятування однієї особи перед духовним заломанням — **Р. С.**

Різні: За допомогу у вихованні; за терпеливість у родинних незгодах; за віддання довгів; за успішність і витривання в апостольській праці; за визволення від злого товариства.

о. І. Назарко, ЧСВВ

МИТРОПОЛИТ АНДРІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ

1900-1944

Після смерти митрополита Юліяна Куіловського (4. V. 1900), львівським митрополитом став дотепершній станиславівський єпископ Андрій Шептицький ЧСВВ. Рим затвердив його 17. XII. 1900 р.[1]), а його інтронізація на митрополичий престіл відбулася 17. I. 1901 р.[2]) Велику книгу можна було б написати про життя і діяльність митрополита Шептицького, але ми змушені обмежитися тільки до найважніших і суттєвих моментів.

Юнацький вік

Нарочно полишаємо на боці історію роду Шептицьких, а цікавих відсилаємо до окремих праць Шпитковського, Прокопчука й ін.[3]) Згадаємо тільки, що рід Шептицьких сягає своїми початками XI-го століття і що з нього вийшли такі заслужені мужі для української Церкви, як: Варлаам — єпископ львівський (1700 - 1715), Атанасій — єпископ перемиський (1762-1779), Атанасій — митрополит київський (1729-1746), Лев — митрополит київський (1778-1779).

Із цього славного роду графів на Шептицях, у Прилбичах біля Яворова (Зах. Україна), з батьків Івана й Софії з роду Фредрів, дня 29 липня 1865 р. народився третій із ряду син, якому при хрещенні назвали Роман, Олександер (Марія).[4]) Від найраніших літ його юности мати виховувала Романа Олександра в глибоко релігійному дусі. З уваги на слабке здоров'я, Роман не ходив до школи, але вдома під проводом матері й найкращих учителів (на пр. француз. клирика Арнетта, Максимовича, Петеленца й ін.) переробив приватно матеріял вселюдної школи й перших чотирьох кляс гімназії.[5]) Маючи велике бажання першого св. Причасту — за порадою сповідника матері — Роман прийняв набожно перше св. Причастя в церкві Отців Бернардинів у Львові 17. V. 1876 р.[6]) Вищі кляси гімназії від п'ятої до восьмої закінчив у Кракові в гімназії св. Анни, завершивши їх матурою з відзначенням 11. VI. 1883 р. З тих часів треба згадати особливе замилування Романа до збирання книжок, на яких підписувався по українськи. Після матури відвідав із своїм батьком Унів — митрополичу палату, де зберігалися пам'ятки по Шептицьких. Тоді теж поїхав до Венеції і пробув там місяць.[7]) По повороті зголосився до однорічної військової служби і був приділений до першого полку драгунів, але військової служби не закінчив, бо тяжко занедужав на шкарлятину. Як наслідок тієї недуги залишилося йому гостре запалення суставів, із чого почалася недуга ніг. Майже одночасно Роман записався на правничий факультет краківського університету. Відучавши перейшов на третій семестр права в Братиславі, де навіть заложив католицьке товариство п. н. "Соціетас Гозіяна". Після двох семестрів знову вернувся до Кракова, де й осягнув ступінь доктора прав 19. V. 1888 р. Світ обіцював Романові блискучу кар'єру, але він відказався від неї, йдучи за Божим покликом.[8])

Ще по матурі 1883 р. Роман просив у батька дозволу вступити до Чину св. Василія Великого, що в ньому саме тоді ОО. Єзуїти зачинали реформу. Одначе батько не погодився на те. Увесь час правничих студій Роман не тратив із-перед очей своєї мети. Його подорожі під час студій в Україну, до Москви, де він пізнав Володимира Соловйова, а передовсім його авдієнція в Папи Лева XIII, тільки скріпили його в постанові. Щойно по докторарті Романа батько погодився і Роман виїхав на новіціят до Добромиля 28. V. 1888 р. Вступив, як 89-ий кандидат від початків реформи.[9]) Вступлення молодого графа, доктора прав і ідейного потомка Шептицьких до українського ще й до того греко-католицького монастиря найшло відповідний відгомін у нашій і чужій пресі.[10]) Ледве Роман переступив пороги новіціяту, а вже було пізнати, з яким зрозумінням і серіозністю береться до вибраного діла. З такою ревністю брався до всіх духовних вправ, а передовсім до умертвлень і постів, що настоятелі мусіли стримувати його запал.[11]) Бачучи його ревність, настоятелі постаралися для нього про скорочення часу новіціятської проби з шістьох місяців на один. Дотичне звільнення надіслала св. Конґреґація для розширення віри під датою 21. VI. 1888 р. У висліді цього І. VII. т. р. кандидат "брат Александер" облікся у василіянську рясу і хресне ім'я замінив на чернече: Андрей. Під час новіціяту з великим скупленням відправив місячні реколекції і робив наглядні поступи в чеснотах.

Після новіціяту, що приписово триває рік і шість тижнів, Андрій зложив перші чернечі обіти на празник Чесного Хреста в Добромилі 13. VIII. 1889 р.[12]) Це був новий вузол, що ним брат Андрій зв'язав себе з Чином св. Василія Великого. До кінця шкільного року 1889/90 брат Андрій перебував дальше в Добромилі і в той час студіював теорію церковної вимови.[13]) Із новим шкільним роком перейшов до єзуїтської колеґії в Кракові, де разом з іншими молодими Василіянами (як: Філяс, Ткачук, Ортинський) студіював схоластичну філософію, а після неї богословію, завершивши їх докторатом богословії.[14]) Після трьох літ т. зв. другого новіціяту в празник Успіння Божої Матері 1892 р. брат Андрій склав у Кристинополі торжественну професію і став канонічно влученим між вірних греко-католицького обряду, як заряджує конституція Лева XIII "Сінґуляре президіюм", та набув правний титул до свячень, що їх отримав у Перемишлі з рук єпископа Юліяна Пелеша 22. VIII. 1892 р.[15]) Після приміційних торжеств у Прилбичах, о. Андрій остався кілька місяців у Кристинополі. Коли ж 1893 р. Василіяни перейняли ведення новіціяту в Добромилі — то мабуть не могли вибрати нікого відповіднішого на відповідальний уряд магістра новиків, як о. Андрій.[16]) Повних три роки о. Андрій виконував цей важкий уряд на велике вдоволення настоятелів і новиків. Його учні-новики одноголосно підкреслювали великі дарування й небуденні прикмети, якими відзначався їх улюблений учитель. Його незвичайно лагідна вдача робила з нього радше батька, як настоятеля, а своїм прикладним життям він неначе вчив усіх безнастанно.[17])

Одначе вже 20. VI. 1896 р. призначено о. Андрія ігуменом манастиря св. Онуфрія у Львові. Щойно тут апостольський запал о. Андрія набрав дійсно широкого розмаху. За час свого неповного побуту у Львові о. Андрій розвинув таку велику душпастирську й місійну працю, що справді треба подивляти його енергію й витривалість. Десятки місій для народа, реколекцій для священиків, питомців, монахів і монахинь, недільні й пригагідні проповіді, завжди глибокі й порываючі, слухання сповідей, ведення братств і товариств — те все виповняло працею вщерть кожний день о. Андрія. Одначе при тому не треба забувати, що він був одночасно ігуменом, а від 1897 р. також секретарем Протоігумена і єпископським комісаром для справ Сестер Василіянок і Сестер Служебниць.[18]) Щоб відповісти своєму задушевному бажанню заєдно навчати народ, о. Андрій разом з о. Пл. Філясом ЧСВВ відважилися на сміливий у тих умовинах план: почали видавати релігійний місячник для народу п. н. "Місіонар", що в ньому часто виясню-вали соціяльну науку Папи Лева XIII.[19]) Перше число "Місіонара" появилося 19. V. 1897 р. у 10.000 примірників. Цей журнал був дуже популярний, мав найвищий наклад із усіх наших часописів та виходив аж до другої большевицької займанщини (1944 р.).

Іншим зразком далекосяглої орієнтації о. Андрія треба вважати його плян: основати василіянську місію в Болгарії для розгорнення там унійної праці. Одначе інструкції привезені з Риму казали цей плян залишити.[20])

Тоді стала актуальною справа обсади василіянами професорських місць у манастирі в Кристинополі, де були тоді богословські студії. У висліді цього о. Андрія звільнено з обов'язків львівського ігумена та іменовано професором догматики й моральної в Кристинополі.[21]) Одначе не довго учні втішалися своїм добрим професором, бо цісар іменував о. Андрія станиславівським єпископом, а Папа Лев XIII потвердив його 19. VI. 1899.[22])

На владичому престолі в Станиславові

Як відомо Папа Лев XIII еригував станиславівську епархію для українців окремою буллею 25. III. 1885 р.[23]), а її першим єпископом іменував о. Юліяна Пелеша. Коли ж 22. IX. 1891 р. єп. Пелеш перейшов до Перемишля, то другим станиславівським єпископом став Юліян єп. Куіловський.[24]) Після перенесення єп. Куіловського на львівську митрополію 30. VIII. 1899 року,[25]) третім із черги станиславівським владикою став о. Андрій Шептицький ЧСВВ. Єпископська Консисторія в Станиславові окремим обіжником із 18. IX. 1899 р. повідомила світське й чернече духовенство, що новий Владика, прийнявши єпископські свячення у Львові 17. IX., приїде до Станиславова 20. IX. і вступить на владичий престіл.[26]) Цю номінацію вірні й духовенство прийняли з великою радістю та покладали на неї великі надії.[27])

Новий Владика не тільки вповні оправдав, але й перевищив сподівання всіх. Уже перші два його пастирські листи: один до духовенства, а другий до вірних, приєднали йому серця всіх.[28]) А треба знати, що стан єпархії тоді не був веселий. В українському громадянстві йшла завзята боротьба між українофілами й москвофілами. Кожна з партій хотіла мати в єпископі свого прихильни-

---

[1]) Гл. A. WELYKYJ OSBM, **Documenta Pontificum Rom.**, t. II, Roma 1954, p. 488-490.

[2]) T. HALUSZCZYNSKYJ OSBM, **Andreas Szeptyckyj OSBM Metropolita Haliciensis**, "Analecta OSBM" s. II, v. I, 2-3, Romae 1950, p. 271.

[3]) І. ШПИТКОВСЬКИЙ, **Рід і герб Шептицьких**, "Богословія", т. X., кн. 3 (1932) — т. XIII (1935); G. PROKOPTSCHUK, **Der Metropolit**, Muenchen 1955, s. 33-40.

[4]) Ри. СЛІПИЙ, **Про молодечий вік нашого Митрополита**, "Богословія", т. IV (1926) 1-4, с. 6-26.

[5]) T. HALUSZCZYNSKYJ, **op. cit.**, p. 269.

[6]) M. HRYNCHYSHYN CSSR, **Beatificationis et canonisationis S. D. A. Szeptyckyj. Articuli pro causae instructione**, Romae 1958, p. 7.

[7]) Ри. СЛІПИЙ, **твір цит.**, с. 15.

[8]) C. KARALEVSKIJ, **Le Metropolite Andre Szeptyckyj** — Son action pastorale, scientifique et philhenotique, Grottaferrata 1920, p. 4.

[9]) Ри. СКРУТЕНЬ ЧСВВ, **У чернечій келії**, "Богословія", т. IV (1926), 1-4, с. 28.

[10]) Див. "**Діло**" 1888 р., ч. 247 з 5. XI. і "**Przeglad Powszechny**", p. X (1888), p. 473.

[11]) T. HALUSZCZYNSKYJ, **op. cit.**, p. 269.

[12]) Ри. СКРУТЕНЬ, **твір цит.**, с. 33.

[13]) **Catalogus OSBM, Staraviesiae 1890**, p. 5.

[14]) T. HALUSZCZYNSKYJ, **op. cit.**, p. 270.

[15]) Ри. СКРУТЕНЬ, **твір цит.**, с. 35.

[16]) T. HALUSZCZYNSKYJ, **op. cit.**, p. 270.

[17]) Ри. СКРУТЕНЬ, **твір цит.**, с. 36.

[18]) Див. **Catalogus OSBM**, 1897, p. 5.

[19]) M. HRYNCHYSHYN, **Articuli...**, p. 13.

[20]) **Хроніка монастиря Кристинопільського**, ч. 135, с. 33.

[21]) **Catalogus OSBM**, 1899, p. 5.

[22]) A. WELYKYJ, **Documenta...**, II, p. 487.

[23]) Див. A. WELYKYJ, **op. cit.**, p. 460-467.

[24]) Див. A. WELYKYJ, **op. cit.**, p. 473.

[25]) **Там же**, с. 488.

[26]) **Вістник станиславівської епархії**, р. 1899, ч. X, с. 1.

[27]) І. ЛЯТИШЕВСЬКИЙ, **Митрополит Андрій Шептицький як Єпископ Станиславівський**, "Богословія", т. IV. (1926), 1-4, с. 231-235.

[28]) Єп. Ри. БОЦЯН, **Пастирські листи Митрополита Андрея**, "Богословія" — там же, с. 95-100.

ка. Одночасно в Коломийщині й Косівщині ширився радикалізм — рух наскрізь ворожий Церкві. Щоб краще пізнати стан своєї єпархії, зараз раннього весною 1900 р. Владика вибрався на канонічні візитації єпархії. На них молодий Владика дав себе ближче пізнати духовенству й народові, притягав усіх до себе добротою й тактом, а нарід захопив своїми гарними проповідями так, що невдовзі візитації перемінилися у справжні релігійні маніфестації.[29]) Владика здобув собі скоро велику популярність, а про його особу ходили між народом різні оповідання, навіяні чаром легендарности.[30]) Вислідом тих візитацій були два чергові пастирські листи: один до українців на Буковині, а другий до гуцулів — українського племени, що тоді потребувало особливої опіки та релігійно-культурної освіти.[31]) Цей останній лист був написаний у гуцульському говорі, а його читання з проповідниць викликало велике одушевлення на Гуцульщині.[32])

Особливою батьківською опікою Владика оточав українську шкільну молодь, відвідував її в бурсах, де вона вчилася, давав стипендії і підмоги, уділяв молоді великопісних реколекцій.

Зокрема зайнявся справою будови духовної семінарії в Станиславові, докупив сусідню реальність, де мала стануги семінарійська каплиця і випросив в австрійського уряду 300.000 корон на будову.[33])

Не забув і про в'язнів у карних заведеннях і для них сам уділяв реколекцій, сповідав їх і потішав. Треба зазначити, що ця гарна практика: великопісних реколекцій для в'язнів протривала аж до другої світової війни.

Вкінці Владика подарував станиславівській Капітулі свою цінну бібліотеку, що нараховувала майже 4.000 томів, крім цінних стародруків. Згодом оснував окрему фундацію, якої відсотки в сумі 1.200 корон були призначені на охорону й побільшення цієї книгозбірні.[34])

То й не диво, що коли 4. V. 1900 р. помер у Львові митрополит Ю. Куїловський, очі всіх звернулися на Владику Андрія, як на найбільш гідного засісти на митрополичому престолі своїх славних попередників. І справді, 17. XII. 1900 р. Папа Лев XIII іменував єпископа Андрія галицьким митрополитом,[35]) а 17 січня 1901 р. відбулася його інтронізація в архикатедральному храмі св. Юра у Львові. (Далі буде)

[29]) T. HALUSZCZYNSKYJ, там же, с. 271.

[30]) І. ЛЯТИШЕВСЬКИЙ, **твір цит.**, с. 233.

[31]) Єп. Й. БОЦЯН, **твір цит.**, с. 100-101.

[32]) І. ЛЯТИШЕВСЬКИЙ, **твір цит.**, с. 234.

[33]) G. PROKOPTSCHUK, **Der Metropolit**, Muenchen 1955, s. 73.

З ЖИТТЄВОЇ МУДРОСТИ

Перше треба сам постарати, аж потім дзвінки.

Неодин знає про свою подорож тільки то опівдати, що вона коштувала.

Не ходи в воду за птицею, а в ліс за рибою.

Хто цих аж до головки заб'є, не може потім капелюха на цього повісити.

Віра Селянська

ВАРТІСТЬ ЛІТЕРАТУРИ

Вибравши таку тему, здаю собі справу з великої небезпеки: про вартість літератури говорилося і писалося вже стільки разів, а про що за часто дискутується — те може сковзнутися легко в поверховність. Є речі, які ми вважаємо правдивими, але може краще й не згадувати про них; мені здається, що за часто чуємо в музичних програмах Другу Рапсодію Ліштa і так звану "місячну" сонату Бетговена...

Література, це збірна назва письменного і говореного мистецького об'явлення, так як природа — колективна назва всього життя (припускаючи, що всі речі "живі" через "вроджені" прикмети своїх атомів). Хто питав би про вартість Життя? Воно — незмінний закон, байдуже, чи хвалимо його, чи ні. При відповідних обставинах розцвітає Життя, і те саме діється з Літературою. Вона — наша потреба, закон нашого духового життя, хоч не для всіх людей в однаковій мірі. Деякі з них хворі, інші мертві... духово.

Творець, у цьому значенні, єдина тверезо жива людина. Коли він справжній мистець, він не може жити без творчости; як співучий птах, якому спів — закон. Птах не думає про те, щоб подобатися тим, які його слухають, ані не розраховує дорібку за свій спів. Тому ніхто теж не може сподіватися від справжнього мистця тенденцій, програматичного писання, моралів, чи чого там.

Наші погляди позмінювалися, одначе, на протязі історії. Майже ціла середньовічна література не була вільною від практичних функцій (навертання поган, розповсюднювання християнських звичаїв), але мимо всього, це була правдива, велика література!

Тяжко окреслити, що таке — Мистецтво. Ми тільки зближаємося до суті, коли говоримо про "міць відтворювати Красу", бо не кожне мистецтво гарне. Може краще шукати якого певного визначення в окрузі Правди і Характеристичного.

Говорячи про Літературу, мусимо шукати її оправдання в давніх джерелах. Може дещо вияснив би нам Діонізій, божок екстази і поганської містики. Коли Поезія — екстаза, тоді зрозуміле, що її автор — свого роду жрець. Гельдерлін пише в своїй оді "Ві вен ам Фаертаге", що мистець — посередник між Богом і Людиною. Тільки він може взяти блискавицю в свою руку і передати вогонь людям, як Прометей.

Між творчим письменником чи поетом і пасивним відборцем стоїть відтворюючий мистець (особливо актор і декляматор). Він — то інструмент літератури, який мусить зректися свого власного обличчя і зміняти його як маску, яку він носить представляючи і деклямуючи; жити багатьома життями, сходити в прогалини людських душ...

Третя кляса — маса пасивних людей, які, як тюльпани, відкриваються або затулюються перед росою. Література роситься на них: єдина активна їхня можливість, — вибирати.

Ми всі вибираємо через ціле наше життя, і від цього вибору залежить наш рівень. Бо ж є література без вартости, деяка з малою вартістю, інша знов зі згляднюю вартістю (серед деяких обставин, для деяких віків, для різних людей і т. д.). Позитивна література може вчити, розрадити, передати відчуття краси, правдивого, може піднести дух до стрічі з Найвищим. Негативна література може погано вплинути на мораль, знищити добрі прикмети, зруйнувати особистість. Висліди її можуть стати фатальними.

Велику відповідальність має особливо література для дітей і молоді, яких радше хотілося б бачити неочитаними, як із несмачними зошитами і книжками, які нищать тільки їх добрий смак, у заміну за сентиментальність і дешеві ілюзії.

Як усі великі речі, Література має міць страшної небезпеки і найвищої ласки. Ми повинні радіти, коли новочасність відвернеться від неспокійного смаку на "цікаву літературу" до простішої і здоровішої, щоб дати гоненому людству довго ожиданий спокій при прозорому джерелі. Може тоді не думалося б стільки про можливість створити штучного Гомункулюса, про інтерплянетарні подорожі, про вщепления другого серця собакам і про нові типи атомових бомбовиків. Цікавила б може більше справедливість і правдива любов до ближніх, яка керує наукою, щоб наводнити душі, погоїти рани страшних недуг, дати всім людям хліб і Господнє слово.

Тоді може люди мали б більше часу подумати над собою і зробили б найбільше відкриття: що вони ще духово живі і що варта жити.

Учасник

ЗА СВОБОДУ ЦЕРКВИ ПОЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ

Відень, столиця невтральної Австрії, віддалена всього тільки 60 км від дротяних засіків, що відділюють вільний Захід від поневоленого Сходу. І цей якраз невтральний Відень вибрали комуністичні аранжери на місце широко розреклямованого "світового фестивалю молоді", який проводили під кличем: "мир і дружба". Кожний, що хоч дещо знає про життя поза залізною заслоною, питався, чому не говорять нічого про свободу? Отже щоби пригадати всім, що мир і дружба тільки тоді можливі, якщо рівночасно є запевнена свобода, австрійська молодь, що виступила проти фестивалю, розмістила по цілому місті свої заяви, розкриваючи світові, що фестиваль молоді, це тільки закаптурена комуністична пропаганда.

Крім заяв появилися афіші, які в наглядний спосіб виказували властивий зміст і ціль фестивалю. Один з афішів представляє різнокольорову шапку циркового клоуна, який прикриває каторжну залізну кулю з кайданами. На шапці напис "фестиваль", а на кулі — серп і молот.

Інший плякат представляє гада з серпом та молотом, а під ним напис: "Учора Мадярщина, сьогодні Тибет, а завтра?... Тому не беремо участи у фестивалю."

Між цими плякатами видно було теж і Страдаючого Христа на тлі п'ятираменної зірки; цим оголошенням молодь запрошувала до участи в Службі Божій за Поневолену Церкву. Ще інший плякат у німецькій, українській, англійській, французькій і московській мовах представляє катедру св. Юра у Львові, загороджену кайданами й колючим дротом. Зміст афішу короткий: Закликаємо всіх до масової участи в св. Літургії східнього обряду, яку відправиться в катедрі св. Стефана за свободу Поневоленої Церкви поза залізною заслоною.

В тому часі, коли червоні аранжери фестивалю закликали до "миру і дружби", тоді саме віруючий Відень молився за свободу поневолених Церков. Уже 25. VII. в просторій церкві "Ам Гоф" відправив віденський архиепископ, кардинал д-р Франц Кініґ Службу Божу для молоді в наміренні поневоленої Церкви. Дня 26. VII. в кожній католицькій церкві владчено спільні молитви за свободу Христової Церкви та кожний душпастир згадав про переслідування Церкви в наших часах. У цьому самому намірі католицька молодь уладила цілонічну адорацію перед Найсв. Тайнами в церкві св. Анни, а завершенням цих усіх молінь була торжественна Служба Божа східнього обряду в катедрі св. Стефана, яку започаткували українці, запросивши до неї представників румунської і російської греко-католицької Церкви.

Цю торжественну Службу Божу відправлено під кличем: "Східня Церква у вільному світі молиться за свободу Церкви на Сході."

Це викликало великий спротив у червоних. Совєтський амбасадор у Відні, Ляпін, запротестував перед австрійським урядом проти тих церковних Богослужень. На це дістав належну відповідь, що тут свобода: Церква може молитися коли тільки хоче і в намірі, в якому собі забажає, та що уряд не може до церковного життя вмішуватися.

Підчас цього зроблено збоку українського католицького парохіяльного уряду св. Варвари у Відні все можливе, щоб на торжественну Службу Божу в катедрі св. Стефана, дня 2 серпня прийшло якнайбільше людей та щоб відправа Богослуження відбулася дійсно якнайторжественніше. В тій цілі вислано запрошення до австрійського уряду, до дипломатичних представників західніх держав, до церковних достойників у Відні й до всіх парохій міста Відня, просячи про молитви за Поневолену Церкву та про співпрацю. Така підготовка дала належні висліди. Австрійське міністерство культу й освіти прислало свого представника на Службу Божу. Теж амбасади і посольства: Америки, Аргентини, Вел. Британії, Греції, Франції, Еспанії, Італії, Колюмбії, Перу і Зах. Німеччини вислали своїх представників, а величезну катедру св. Стефана ви-

повнили тисячі віденців, різнонаціональних туристів, включно із численними делегатами на фестиваль. Церковна обслуга в катедрі св. Стефана заявила, що тільки на Різдвяні Свята і Новий Рік буває стільки людей в катедрі.

Десять хвилин перед початком зачав пояснять Службу Божу та ціль сьогоднішньої відправи Впр. о. проф. Альфонс Мітнахт, августинець із Вюрцбургу, редактор часопису "Дер Крістліхе Остен". Точно в 11-ій год. зачалася торжественна Служба Божа, яку відправили: Впр. о. Й. Рога ЧСВВ, уродженець Бразилії, тепер член Генеральної Управи Василіянського Чину в Римі, Всесв. Монс. К. Капрос від румунів греко-католиків, о. В. Пуппініс Т. І. із Риму, о. Р. Наклович, о. Т. Миколів, о. О. Купранець ЧСВВ і о. В. Гавліч ЧСВВ, парох і організатор торжества. Дияконували: о. Д. Ковалюк із Грацу і о. І. Дашковський із Зальцбургу; асистували василіянські богослови з Риму.

Проповідав Всесв. о. Монс. Отто Мавер, один із найвизначніших проповідників Відня. У пламенних словах змальовав він переслідування Христової Церкви, зазначуючи, що як не перемогли її ні Діоклеціян ні Нерон, так і не зможуть її перемогти новітні гнобителі.

Підчас Служби Божої співав церковний хор св. Варвари у Відні під орудою А. Гнатишина; на цей день хор скріплено співаками з опери; то й не диво, що казали знавці: такого співу хору в церкві, як це було в катедрі св. Стефана дня 2 серпня, рідко можна почути. Це був один великий, двогодинний концерт української церковної музики.

По Службі Божій зачалися окремі молитви в мовах поневолених Церков. По настроєвому вступі до них о. проф. А. Мітнахта понеслося "Богородице Діво" українською мовою у виконанні хору. Відтак пішли молитви в румунській, московській, мадярській, литовській, словацькій і китайській мовах. Ці молитви закінчено молитвою Його Святости Папи Йоана XXIII в німецькій мові. Під кінець хор відспівав пісню-молитву про волю і єдність: "Боже, послухай благання".

Служба Божа в катедрі св. Стефана стала могутнім висловом свобідної думки віруючих людей на большевицьку забріхану пропаганду про "мир і дружбу". Сльози багатьох учасників і молитовний настрій понад десять тисяч приявних у соборі свідчив про те, що в столиці найбільше зближень до залізної заслони пам'ятають про поневолення Церкви та моляться за її визволення.

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.

Купно - продаж нерухомостей, виєднування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

333 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ont. —— Tel.: LI 4-4241

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

Високопреподобні Отці!

Читаючи останнє число "Світла", серце сповнилося жахом, що може нас ждати в найближчій будучині. А ще дивитись на людей, як то вони байдужі до всього. Багато каже, чого над усім застановлятись і затроювати собі ще життя! Їм певно брак віри! Багато мужчин, навіть інтелігентів, знову запиваються і ходять півпритомні. А й ті, що вірять і ходять до церкви, ті такі холодні, ніби тут інше тільки про дощ із неба. Годі знайти зосередження, підсвесння або якусь дію з напрямі перепросьби Бога, скрізь якийсь холод і байдужість.

Мені прийшло сьогодні на думку, що треба щось робити проти того. Я подумала, і декільна осіб схвалили думку, щоб ми використали якось наші може останні можливості та взялись за той останній засіб, який нам іще Бог дає з неба, чекаючи хоч би ще нині на нашу поправу. Тому ми зложили наскорі /.. доларів і хочемо почати акцію "Синьої Армії". Просимо вибити в друкарні кільканайцять тисяч летючок із текстом про "Синю Армію". Це скоро, бо може бути запізно. Зробимо так, щоб поширити "Синю Армію" між українцями по цілій Америці і Канаді. При роздачі летючок треба збирати по 5-10 ц., щоб було на другий раз на такий сам фонд, очевидно це би треба повторити так довго, аж дія охопить усіх. При цій нагоді можна би поширити масово книжочку "Як молитися на вервиці". Думаю, що апостоли на це знайдуться всюди.

Софія Цигай, Філядельфія

▲ Ми видрукували летючки "Синьої Армії" і висилаємо на бажання кожному даром. Також маємо на складі книжечки про те, як молитися на вервиці і про ношення парамана. Більше про те написано в статті п. н. "Ще про 1960 рік." — **ОО. Василіяни.**

●

Вельмишановні Отці!

Оцим прошу ласкаво продовжити мою передплату на "Світло" ще на один рік. У залученні пересилаю чек на 3 дол.

Також пересилаю Вам найсердечнішу подяку за Вашу посвяту, що видаєте такий гарний і корисний український християнський місячник: він став неначе ще одним членом у нашій родині.

Остаюсь з глибокою пошаною до Вас

Роман Сліпкевич, Чікаго.

■

Перше всього складаю щиру подяку за цінну книжку "По Василіянських Манастирях". Коли я переглянув її, заплакав що тільки труду, праці й людської потіхи, а все те пропало. Господи Ісусе Христе, поверни нам щераз те все, що лихі люди знищили! Том була наша потіха і щира любов до Тебе. Ісусе Христе, нашими гріхами ми Тебе так образили що Ти допустив на нас таку кару...

Слава Ісусу Христу!

Ф. П. Демчук, Арран, Саск.

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

ПРОМОВА СВТ. ОТЦЯ ПРО ЛІТУРГІЮ

Свт. Отець Іван XXIII сказав до учасників загальної авдієнції з десятьох країн промову, в якій відмітив, що вірні повинні єднатися зі священиком у приношенню Найсвятішої Жертви та що людина, яка бере участь у Божественній Літургії і є відповідно духово наставлена, "посідає непереможний скарб внутрішнього миру, ласки і добра."

Свт. Отець підкреслив, що часта і побожна участь у Божественній Літургії є незмірною вартістю для людини задля безмежних заслуг самої Найсвятішої Жертви, а також задля різних ласк і користей, які одержує людина для родини і для щоденного життя. Свт. Отець заявив, що Божественна Літургія займає найвище місце в умі і в серці кожного християнина.

ЦЕРКВА ВІДНОСИТЬСЯ З СИМПАТІЄЮ ДО СВОЇХ СТАРОДАВНІХ ОБРЯДІВ

Свт. Отець Іван XXIII, промовляючи до студентів Понтифікальної Грецької Колегії, які студіюють, щоб стати священиками візантійського обряду, сказав, що екуменічний собор має показати, що Церква зі своєю незломною єдністю змагає до осягнення нової сили у сповнюванню своєї Божої місії, згідно з її незмінними і святими принципами. Також відмітив Свт. Отець, що Церква не тільки приймає свої численні стародавні обряди, але також відноситься до них із симпатією та що Вона не бажає поширювати специфічний обряд у тих сторонах, де є вже інший обряд, якого держалися впродовж століть і який апробувала Апостольська Столиця. Натомість Церква просить кожного шанувати традицію стародавности.

ВЛАДИКА СКИТАЛЬШІВ НА АВДІЄНЦІЇ У СВТ. ВІТЦЯ

Перед своїм виїздом до літньої резиденції в Кастельгандольфо, Свт. Отець Папа Іван XXIII вислав письмо до Архиепископа Кир Івана зі запрошенням відвідати його. Зустріч відбулася в понеділок, 20-го липня ц. р., в характері приватної авдієнції. Темою розмови були, найважливіші питання Української Церкви й Українського Народу. Свт. Отець передав своє батьківське благословення для всього Українського Народу та уділив Архиепископові Кир Іванові повновласти уділяти особливого Апостольського благословення вірним, що беруть участь у Божественній Літургії під час його візитацій.

АРЕШТУВАЛИ ПРЕОСВ. М. ДУДАША

Згідно з вістками, що наспіли з-поза залізної занавіси, останнього візантійсько - католицького обряду Єпископа, який був на волі, Преосв. Миколая Дудаша, ЧСВВ, большевицька влада Мадярщини арештувала.

Причиною арештування Преосв. Миколая була його відмова покоритися московській Православній Церкві та прийняти зверхність московського патріярха Алексея, себто прийняти православ'я. Преосв. Миколай, 57-літній єпископ гайдудорозької епархії в Угорщині, в 1956 р. лікувався в туберкулічній клініці в Дебречині, а згодом, за дозволом влади, був на лікуванні в одній із клінік у Швайцарії, звідкіля вернувся до своєї епархії в квітні мин. року.

ЗАКЛИК КАРДИНАЛА ФЕЛТЕНА

Кардинал Фельтен, Архиєпископ Парижу, видав — як президент міжнароднього руху "Пакс Христі" — в нагоди його річного з'їзду заклик до християнських родин, опікуватися більше чужинними робітниками й студентами. У Франції — казав Кардинал, є 1,6 мільйонів чужинців, з того 25 тисяч студентів, яких треба зазнайомити з християнським релігійним і культурним життям.

БАТЬКИ ВИННІ, ЩО ДІТИ ЗЛОЧИНЦІ

Асоціяція Національного Виховання опублікувала перший із заплянованих трьох звітів, у якому точніше обговорено молодечу злочинність та вплив поведінки і життя дорослих на цю злочинність. Звіт опрокидує загальні твердження, що до зросту молодечої злочинности у великій мірі причиняється те, що мати працює, що родини розбиті, що бракує розважових приміщень для молоді, і що ця злочинність поширюється тому, що міста занечищені і деякі їхні дільниці перемінилися в гнізда злочинів. Ті всі чинники можуть у деякій мірі мати зв'язок із молодечою злочинністю, та не вони є головною причиною цієї злочинности.

Найбільше молодечих злочинців походить із нижчих та середніх кляс громадянства і з рядів тих, які не прив'язують ніякого значення і вартости духовим справам. Якщо розглянути добре цілу проблему, то висновок мусить бути один: молодь наслідує старших і за молодечу злочинність ніхто інший, тільки старші повинні відповідати. Немає нічого легшого і несправедливішого, як скидати всю вину на молодь. Доглядаючи поведінку цієї молоді, старші роблять із молоді "жертвенного козла", приховуючи свої власні недоліки і низькість та пустоту власного життя. Ніхто інший, тільки старші годують молодь гнилою літературою, пустими слуховищами через радію, фільмами та телевізійними програмами і вдодатку самі поводяться не так, як слід, забуваючи цілком на духово-культурні явища. То й не диво, що цим самим шляхом іде молодь, і через брак досвіду та морально-релігійного виховання, якого ані трохи не дає публична школа, — сходить на манівці.

Молодечої злочинности не можливо вилікувати так довго, як довго не оздоровиться старше покоління.

ПОМЕРЛИ ДВА КАРДИНАЛИ

У травні 1958 р. Колегія Кардиналів Католицької Церкви стратила двох членів: кардинала *Хризанта Люке* та кардинала *Юрія Гранта*. Кард. Х. Люке був кардиналом у Боготі, Колюмбія, в Полудневій Америці. Помер у 70 році життя. Номінацію на кардинала дістав 1953 р. Як примас Колюмбії багато дбав про релігійне

й соціальне відродження свого народу. Був ворогом бувшого диктатора Колюмбії Густава Рохас Пініллі. За порадою кардинала Х. Люке диктатор Пініллля зрезигнував зі свого становища й передав владу революційному комітетові, щоб вимінути проляву крови.

Кардинал *Юрій Грант*, один із 8 кардиналів Франції, був членом Французької Академії Наук, автором книжки: "Життя і страдання Іванни д'Арк" та активним членом французького реристансу під час другої світової війни. Був архиєпископом у Ле Ман, де тек і помер на 86-му році життя. Він був найстарший віком кардинал у Колегії Кардиналів. Із смертю кардиналів Люке і Гранта число Колегії Кардиналів обмизилося до 72.

КРИТИКА ПРЕСИ В ЗДА

Президент Національної Економічної Ради, Мервин К. Гарт, із Нью-Йорку, складаючи зізнання на сенатській правничій підкомісії, підтримав резолюцію, яка давала б поодиноким стейтам ширшу контролю над шкільництвом. При цьому він заявив, що "більшість американської преси, радіо-телевізійних станцій та інших інформативних засобів" будуть протиставитися цій резолюції, бо вони "заражені комунізмом". Із 1.200 щоденників у ЗДА, на його думку, тільки ок. 30 можна назвати дійсно незалежними, всі інші є під впливом комуністів.

З опінією Гарта не погодився голова підкомісії, сен. Кіфовер. Стверджения М. К. Гарта — жахливі, а коли вливова і відповідальна людина, якою є п. Гарт, таке говорить, то видно має для цього дані. Ця проблема вимагає вияснення аж до дна. Але, чи укриті сили жидів і масонів до цього вияснення допустять?..

"НЕРВОВИЙ" ГАЗ

На запит, чи якщо атомова бомба буде заборонена, американський народ буде вже жити без загрози, ген. В. Крізі, колишній голова Військового Хемічного Корпусу, відповів заперечненням. І Америка, сказав генерал, і Совети мають психохемікалії, які можуть винищувати народи в неучуваних розмірах, викликувати в них галюцинації чи просто робити їх хворими, а Совети заявили, що на випадок війни вони вживуть цих засобів. Хемічні та біологічні бомби, заявив ген. Крізі, що їх перекидатимуть ракетами, можуть "покрити кольосальні простори, які не покрила б ніяка атомова бомба", ними можна паралізувати міста й військові бази, не знищуючи промислу та влаштувань, вони можуть дати ворожій силі змогу опановувати цілі території без одного стрілу.

"САНДЕРС ТАП ОРЕНДЖМЕН"

Під таким заголовком торонтонський "Ди Телеграм" із п'ятниці 19 червня ц. р. приніс ось яку вістку з Едмонтону: "Леслі Г. Сандерс, колишній посадних (мейор) Торонта, був учора обраний великим майстром Гренд Орендж Льожі Британської Америки. Мр. Сандерс не міг бути присвяний. Він находиться в шпиталі в Торонті з переломаними обома ногами та ранами обличчя, яких зазнав в автовому випадку. Більш як 600 делегатів з усієї Канади взяло участь у 129-ій річній конвенції льожі. Рішено, що чергова річна національна конвенція має відбутися вліті чергового року в Торонті. До управи льожі обрано: заступником великого майстра пастора Г. Е. Ашмора з Шелбруку, Саск., капеляном д-ра Д. П. Равленда з Торонта, секретарем Гордона Кейса з Торонта, заступником секретаря С. В. Сміта з Кіченеру і скарбником Рідверса Кінга з Торонта. Джеймс Довсон з Едмонтону був обраний заступником секретаря, Джордж Воррен з Сек Джан, Нфлд., "жекчурер"-ом, а Морган Бровн з Пітерборо "маршалом".

Вістка про конвенцію великої льожі була теж в торонтонському "Старі". Там же й була вістка про те, що прем'єр Діфенбейкер належить до 33° в масонській льожі.

Отже не є дурниця чи легковірство те, що сьогодні масони правлять західнім світом; отже їх треба винувати за те, що в цьому світі діється.

ЧИ ЗАБАГАТО ВЖЕ ЛЮДЕЙ НА ЗЕМЛІ?

На про тему була в "Світлі" ч. 5 стаття. Що висновки тієї статті правдиві, це підтверджує професор університету К. Клярк.

Проф. К. Клярк є директором Інституту для Досліду Аґрікультурної Економії при Оксфордському Університеті від 1953 р. Колись він був асистуючим професором у Гарвардському Університеті в Кембридж, Масс.

Проф. Колін Клярк висловив думку, що матеріяльні засоби землі, якщо б їх відповідно розвинути, можуть забезпечити задовільний прожиток для цілого людства — тепер і на довший час у майбутньому. В світлі технологічного й наукового розвитку — пише проф. К. Клярк — "за той факт, що так багато народів не мають задовільного прожитку, треба чинити вповні відповідальними й ганити людські провини, а не ніби недостатки природи".

Багато теперішніх відомостей щодо потреби й вистачальности природних засобів вже застаріли через скорий поступ, який відбувся в науці й техноголії.

Давши огляд спроможности світу щодо постачання харчів, одежі, будівельних і пальних матеріялів, проф. Клярк доходить до висновку, що земля могла б тепер забезпечити приблизно такий життєвий стандарт, як у Голяндії — яку зараховують до країв з найкращим станом здоров'я — для приблизно 28 більйонів людей, себто для 10 разів більше людей, як теперішнє число населення світу.

"А якщо б ми брали до уваги переважно зернову їжу, могли б підвищити те число до 90 більйонів".

Проф. Клярк також обмірковує розміри капіталу, якого було б треба, щоб розвинути вистачальні засоби землі — відповідно до зростання населення.

Він думає, що і в ділянці капіталу все вистачальне, одначе припускає, що перенесення такої "величезної суми капіталу буде вимагати високого ступня політично-державного змислу від

провідників обох сторін — як тих країн, що будуть уділяти позички, так і тих країн, що будуть одержувати позички".

ЩО СКАЗАВ БИ "КВОДЕР", ЯКБИ МІГ ГОВОРИТИ?

"Я є 25 центів. Зі мною навіть не хоче говорити м'ясар. Я є замалий, щоб купити літру морозива ("айскріму"). Я є замалий, щоб купити пачку цукорків. Я є замалий, щоб купити білет до кіна. Мене не випадає давати "на пиво", але, повірте мені, коли я йду до церкви в неділю, мене вважають за великі гроші!"

("Шлях")

"ЦІНА" ЛЮДИНИ

Згідно з дотеперішнім переконаниям, вартість хемічних складників людського тіла виносила 98 центів. Наслідком інфляції, ціна цих складників збільшилась і вони коштують на відкритому ринку аж... $1.17. Такий підхід до оцінки вартости людини — з "хемічного" становища є, будь-щобудь, проявом просякнутої матеріялізмом ментальности наших часів. Але він добрий з іншого боку: виказує, що людина без душі й без Бога, саме тіло, варта всього $1.17...

ЧОГО ВЧИТЬ НАШИХ ДІТЕЙ КІНО?

Два хлопці з Норвок, Каліф., вибравшись на полювання за зайцями, прив'язали 7-літнього М. Еванса до залізничої рейки. Батько хлопця, довідавшись про це, побіг туди і звільнив свого сина хвилину перед надходом потягу. Хлопці були попереднього дня в кіні, де бачили таку саму сцену з прив'язанням людини до залізничих шин.

ДАЙ БОЖЕ ТАКИЙ ВІК!

В іранському селі Келюсек біля Тегерану живе чоловік, що має 189 років. Він зветься Саєд Алі, все своє життя не мав на ногах ніякої обуви і ще тепер щодня ходить дві-три милі без нічиєї помочі. Його 120-літній син Гуссейн помер кілька років тому.

79 КАТОЛИКІВ У КОНҐРЕСІ ЗДА

В Нью-Йорку оголошено статистику релігійної приналежности членів новообраного Конґресу ЗДА, з якої виходить, що Конґрес має найбільше методистів, бо 90, і що другим щодо числа є католики, яких є 79. Третіми щодо числа в Конґресі є баптисти, які мають 62 визнавців, четвертими є презбітеріяни — 56 членів, п'ятими єпископальні — 51 членів. *79 конґресменів не вважає себе приналежними до ніякої релігії. Церкви чи секти.*

В Сенаті є 17 методистів, 15 баптистів, 12 католиків, 12 єпископальних, 11 презбітеріян, 7 конґреґаціоналістів, 4 лютеран, 4 унітаріянців, 4 протестантів, 4 свідків Єгови, 2 учнів Христа, 2 жидів, 1 квекер і 1 член Реформованої Церкви.

У Палаті Репрезентантів є 73 методисти, 67 католиків, 47 баптистів, 45 презбітерян, 39 єпископальних, 15 конґреґаціональних християн, 14 лютеранів, 14 протестантів, 11 жидів, 8 учнів Христа, 4 членів Церкви Христа, 4 свідків Єгови, 3 унітаріянці, 2 квекри, 2 члени церкви Христа-науковця, 2 євангеляків і реформаторів, 2 універсалістів. По одному є в Палаті Репрезентантів — членів Євангельської Реформованої Вільної Церкви, Зібрання Христа, Християнської Церкви, Апостольських Християн, Об'єднаної Бредрен і Індійської Церкви.

Звіт подав також конфесійний склад *Найвищого Трибуналу: президент Е. Воррен, безрелігійний* (тепер їде в Совєти, оглядати їх безбожне царство...), інколи відвідувач баптистської церкви; судді Г. Л. Блек — баптист, Ф. Френкфуртер — жид, В. О. Даглес — презбітеріянин, Т. С. Кларк — презбітеріянин, Дж. М. Герлан — презбітеріянин, В. Й. Бреннан — католик, Ч. Е. Виттакер — методист, П. Стюарт — епископальний.

Із цього списку видно, куди котиться Америка.

КАТОЛИКИ ПРОТИ КОМУНІСТИЧНИХ УЧИТЕЛІВ

З'їзд керівників і учителів римо-католицьких шкіл у стейті Кераля, Індія, де був комуністичний уряд, ухвалив, що римо-католицькі школи скоріше треба закрити, аніж погодитися, щоб у них викладали вчителі-комуністи, що їх призначив комуністичний стейтовий уряд. З'їзд запротестував також проти нового шкільного закону в Кералі, який передбачує, що всіх учителів у публичних школах призначує спеціяльна урядова комісія, яка звичайно вибирає тільки вчителів комуністів.

ЗАМІСТЬ ВІДПОЧИНКУ, ЗБИРАЮТЬ ВІДПАДКИ

В Україні, з наказу Нікіта Хрущова, всі робітники, інженери, техніки, службовці підприємств і установ, а теж студенти й учні, замість суботнього відпочинку, мусять впродовж 3 годин вишукувати по всіх закамарках залишки металю і збирати їх для большевицької держави. Подібно робив колись Гітлер, що наказував робітникам збирати металевий лом на воєнні цілі.

ПЕРЕВИХОВАННЯ АМЕРИКАНЦІВ

Фонд Вишколу Дорослих, субсидіований Фундацією Форда, проголосив, що 80% своїх грошей задумує він ужити на перевиховання американців, які або вже займають, або будуть займати визначні, провідницькі становища в громаді, стейті чи федеральних установах. Практика показує, що багато провідників на різних становищах, мимо найкращої волі, не знають, що і як їм робити, щоб якнайкраще вив'язатися з своїх завдань. "Багато з тих провідників не знають, як успішно писати, говорити та формувати свої думки, не розуміють політично-економічно-соціяльних проблем і загалом губляться в гущі щоденних проблем. Так тих провідників треба перевиховати та доповнити їхнє знання.

На це перевиховання призначать імовірно 15-20 *мія.* дол. Праця йтиме шляхом публікації книжок та різних творів, фільмів, доповідями та створенням спеціяльних центрів. Гарна ідея. Біда лише в тім, що в самому фордівському інституті сидять люди прихильні марксизмові і ворожі релігії.

СВІТ НЕ ЗВЕРТАЄ НА ТЕ УВАГИ...

Ватиканський щоденник "Ль'Оссерваторе Романо" заявив у редакційній статті на першій сторінці, що світ не звертає уваги на переслідування релігії у країнах, де є комуністичні уряди.

Ватиканський щоденник пише: "Світ у загальному ігнорує ту трагедію, яка дісться перед його очима. Він часто задоволяється зовнішніми виглядами: церква відчинені, вірні беруть участь у релігійних чинностях. Але світ не знає, ані він не бажає знати дійсности поза тою зовнішністю."

Вихідною точкою для тої редакційної статті є коротка промова Папи Івана XXIII із 5 червня ц. р., в якій Свт. Отець закликав до молитов за справедливість у цілому світі та за всіх, "кого гноблять і змушують діяти проти їх сумління."

А не звертає світ уваги на те переслідування, бо правлять західнім світом недовірки й масони.

СКІЛЬКИ Є КАТОЛИЦЬКИХ МОНАХІВ І МОНАХИНЬ?

У статистиці, яку виготовила Священна Конгрегація Монаших Чинів, подано, що при кінці 1956 р. було в монаших чинах і згромаджениях на цілому світі 276,886 монахів і 942,769 монахинь. Крім того 64,425 монахів і монахинь належить до незалежних манастирів. До цього числа не враховано тих монахів і монахинь, які належать до чинів і згромаджень, що є під юрисдикцією Священної Конгрегації для Східньої Церкви чи Священної Конгрегації для Поширення Віри.

Конгрегація Монаших Чинів повідомила, що 1956 р. було під її юрисдикцією 206 чинів для монахів і 997 чинів чи згромаджень для монахинь. Манастирів для монахів було 21,203, а для монахинь 59,930.

АНГЛІЙСЬКІ ГІТЛЕРІВЦІ-РАСИСТИ

Недавно виключили від участи в бенкеті з королевою майора Дзюбу; бо він не англієць... А ось аж до державного перевороту й викинення з британського уряду "чужинців" закликав лондонський читач у своєму листі, опублікованому в газеті "Таймс". "Жаден із трьох визначних англійських політиків не є чистокровним англійцем, — писав він. — Предки Мекміллена походили зі Шкотляндії; родина Ллойда з Велсу, а Рейлі з Рейлі з Ірляндії. Також дорадники в питаннях зовнішньої політики, О'Нейл і Муррей походять з Ірляндії.

Цікаве при тому, чому той "англійський гітлерівець" забув сказати про тих жидівських лордів, що ще з часів королеви Вікторії були навіть прем'єрами В. Британії?

ОПРОКИДУЄ БРЕХНЮ

Єпископ та відомий промовець і публіцист Преосв. Фултон Дж. Шін, висловлюючи вимогу започаткувати політичну акцію для звільнення мільйонів людей, поневолених Совєтами, заявив у своєму коментарі, у відповідь на совєтські обвинувачення ЗДА і західніх держав у здогадному поневоленні своїх та інших народів, що ЗДА повинні виступити зі списком тих народів і країн, що їх окупували, пограбували і поневолили самі Совєти. Між цими поневоленими московським комунізмом країнами єпископ поставив на першому місці Україну, а далі такі країни: Румунію, Мадярщину, Східню Німеччину, Естонію, Латвію, Карелію, Польщу, Литву, Болгарію, Вірменію, Альбанію, Зовнішню Монголію, Азербайджан, Киргизістан, Узбекістан, Китай, Тибет і ін.

ВОЛОДАР МОНАКА У ПАПИ

Свт. Отець, Папа Іван XXIII, прийняв на послуханні володаря маленького Монако, князя Райніє та його дружину, княжну Грейс, колись фільмову зірку з Філядельфії, з роду Келлі. Володаря Монако привітали у Ватикані з такими самими почестями, які зарезервовані для голов держав. Швайцарська Гвардія провела гостей до папської палати, де Папа привітав їх по-французьки. Під час 20-хвилинної авдієнції, князь Райніє подарував Папі старинний венецький рукопис, а Папа гостям медалики та свою світлину. Під час розмови Папа сказав: "Радіємо вашими успіхами і з найбільшим притиском підкреслюємо, що Ваші Високости ведуть прикладне християнське життя."

АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛЕГІОН ПРОТИ ЮНЕСКО

На конвенції Американського Легіону Пенсильванії, організації американських ветеранів, ухвалено в Питсбурзі резолюцію, яка осуджує Науково-Виховну Організацію ОН (ЮНЕСКО) за те, що вона пересяклa комуністичними урядовцями. "Комуністичні працівники ЮНЕСКО, яких там багато, не діють як незалежні одиниці, але є вони під наказами й контролею таємних совєтських чинників, яким вони зобов'язані звітувати про все, що дісться на терені діяльности ЮНЕСКО в різних країнах" — сказано в резолюції.

РОЗУМНА ДІВЧИНА

18-літня студентка, Мері Джін Белін, з Омаги, яку вибрано представницею стейту Омага на конкурс краси "Міс Америка", повідомила журі, що вона зрікається свого "титулу" і участи в конкурсі брати не буде.

Причиною її рішення була осторога католицького каледжу, що вона там не зможе кінчати своїх студій, якщо погодиться взяти участь в конкурсі, під час якого треба парадувати перед глядачами в купелевому строї.

Проти конкурсу краси заявилися також церковні власті і молода студентка заявила: "Мені дорожча Церква і наука, як конкурс краси, тому я послухала свого священика і управи моєї католицької школи".

УСПІХ ЛІКАРКИ - УКРАЇНКИ

Д-ра Зорю Ясінчук - Гріффо призначено членом професорської колегії при університеті ім. Вашінгтона в Сент Луїс, Міссурі, ЗДА. Д-р Ясінчук працює в ділянці фізіології.

В ДЮРДЬОВІ ПРАЦЮЮТЬ

Культурно-освітнє Т-во ім. Т. Шевченка в Дюрдьові (Югославія) відкрило нову читальню й збільшило свою бібліотеку до 2.000 томів.

ОММ

ЩЕ ПРО 1960 РІК

У попередньому числі "Світла" ми подали, за католицьким і одобреним церковною владою часописом "Да Кенедієн Реджистер", різні пророцтва, що їх мала сказати о. Фуентесові с. Лукія з Фатіми. Тепер католицька агенція NCWC простує: 1) о. Фуентес не є постулятором беатифікації дітей із Фатіми; 2) канцелярія дієцезії Коїмбра в Португалії видала комунікат, що с. Лукія заявила таке: вона не говорила такого, як написав о. Фуентес, а те, що подано, є "недокладне й жалюгідне"; 3) католицький португальський щоденник у Лісбоні "А Воз" помістив статтю самого о. Фуентеса: у цій статті о. Ф. висказує свій жаль, що дав читачам своєї статті причину до алярму.

І "Світло" дістало листи та розмови, в яких різні духовні й світські нарікають на "пророцтва" в "Світлі". На жаль, ті всі люди закидують нам таке, чого ми не написали: знак, як люди не хочуть чи не вміють читати написаного... Коли ж ми помилилися в тих "пророцтвах", то винні тому не ми, а о. Фуентес, "Да Кенедієн Реджистер" і інші. Зі свого боку додамо, що і без усяких пророцтв с. Лукії 1960 рік заповідається грізно: є поважна загроза удару з большевиками та атомової війни. А це знов не є "кінець світу", якого прихід на 1960 рік різні зле читаючі нам закидували, наче б то ми його на 1960 рік заповідали, але кінець для дуже багатьох людей. І може він прийти ще і цього року, може в 1960, може пізніше. Але він прийде, якщо ми не візьмемо до рук єдиної зброї, яку нам дає Пречиста Діва на большевизм: *молитви.*

Проти червоної армії большевиків Пречиста Діва нашими руками організує СИНЮ АРМІЮ. Про цю армію ми написали вже в попередньому числі, саме в статті про 1960 рік. Тут скажемо і пригадаємо важніші речі про Синю Армію.

СИНЯ АРМІЯ вірить, що найбільшим ворогом миру в теперішній час є воююче безбожництво комунізму. Отже проти червоної армії безбожників стає СИНЯ АРМІЯ віруючих, які під покровом Пречистої поборюють безбожництво молитвою та покутою. Член Синьої Армії обіцює й підписує приречення відмовляти деякі молитви й робити деякі покутні чи винагороджуючі діла. Член Синьої Армії, так як жовнір, дістає відповідну "платню"; різні відпусти й "суботнішній привілей". Цей "суботнішній привілей" обіцяла Преч. Діва тим, які будуть носити брунатний параман (шкаплір) та дотримувати чесноти чистоти в своєму стані: хто з них помре з таким параманом на собі, такого Пречиста Діва забере першої суботи по його смерти з чистилища до неба. Більше про брунатний параман і його ношення та обов'язки написано в книжечці п. н. "Брунатний параман", яку можна дістати в адміністрації "Світла" за 25 ц. штука. Про саму Синю Армію, її приречення та обов'язки й привілеї ми видали летючку, яку висилаємо даром кожному, хто пришле нам свою адресу.

Як постала Синя Армія — починаємо з цим числом "Світла" друкувати ряд статей. Оце перша з них.

В ОБІЙМАХ СМЕРТИ

Якщо б о. Геролд Колген не був захворів, то світ мабуть і не почув би про його прізвище. А так — передбачувана для нього скора смерть дала йому щоліш поштовх до величного дальшого життя, життя вартісного для всього світу.

Був 1946 рік, сірий місяць жовтень. Парох церкви Преч. Діви Марії в Плейнфилді, ЗДА, саме відправляв заупокійну Службу Божу. Нагло захитався і впав на долівку. Люди зірвалися на поміч, але вже підхопили отця пароха співслужачі оо. сотрудники й винесли до захристії. На щастя був саме в церкві на богослуженні лікар, то й дав першу поміч. Але зразу ж стало йому видно, що йдеться тут про атак серця. То негайно доручив він перенести хворого до парохіяльного дому, де щераз основно провірив його стан.

Бачивши нахмурене обличчя лікаря, о. Колген ледве промовив: "Ну, і як там буде зі мною?.."

Лікар якось сумно, але річево відповів: "Маєте, отче, звуження серцевих жилок."

"То?.." — глипнув широко очима парох.

"Ваш стан дуже поважний."

"А є бодай якась надія?"

Лікар вагався з відповіддю: "Мала!"

Отець Колген хвилину мовчав. Віддих ледве добувався з його легенів. А потім спитав іще: "То скільки ще мені жити?"

Голос лікаря став суворим: "Ще кілька місяців, якщо будете спокійно лежати, але певно не можу сказати." — І попрощався.

Над вечір забрали пароха до шпиталю Братів Александритів у м. Елизабет, де занялися ним аж чотири лікарі. Вони були трохи кращої гадки, як перший лікар, то мали надію, що стан не такий тяжкий. Але електрокардіограм таки підтвердив першу діягнозу доктора Лінке: справді, не було надії на життя о. пароха. Треба буде єпископові до якого чверть року подбати за нового пароха для Плейнфилду, хоч Владика післав був туди о. Колгена всього п'ять місяців тому...

Тижнями лежав так о. парох Колген у шпиталі, то й мав час до роздуми. Його втомлений зір блукав від стелі до дверей, і знов до стелі, а в голову йшли думки-спомини, пробігало минуле життя.

І бачив себе знову в духовній семінарії Непорочної Діви в Савт Орендж. Там він часто навколішках молився перед Марійним вівтарем, то відмовляючи вервицю, то розважаючи її. А вже й тоді раз був тяжко захворів. Це було теж у жовтні, коли запав був на важку грипу. Тоді ця недуга забрала зі світу так багацько громадян стейту Нью-Джерзи, що грабарі ледве вспівали копати гроби.

Хворий усміхнувся до себе: Та ж і тоді лікарі не дазали надії на його виздоровіння й теж хмурили обличчя, відступаючи від його ліжка. А проте він виздоровів! Так може помиляються вони

й ось тепер?.. Може Бог має щодо нього ще інші якісь плани?..

Згадував день свого висвячення, як воно йшло в семінарійній молитовниці. То ж минуло вже чверть сторіччя від того часу, коли єпископ О'Коннор його рукоположив. А там прийшла перша Служба Божа в його рідному місті, в гарно прибраній церковці. Тиснулись тоді люди на оту приміцію, тішилися, що побачать молодого єрея, його старих батьків, що так відмовляли собі всього, щоб тільки діждатися колись того благословенного дня, як син їх стане священиком. А священик, що мав тоді проповідь на отій його приміції, хто був би тоді сказав, що той Вівлієм Е. Грифин стане пізніше єпископом Трентону?..

Тихо так було у шпитальці. Крізь вікно ледве вдиралося тьмʼяне світло хмурого неба. Десь у хаті одалік тріснув хтось дверима. Отець Колґен погладив дрижучою рукою яскраво-біле простирало на ліжку, що при його дотику легко тріснуло, наче іскорками.

Перші роки священицького життя — були часом, що його він ніколи не позабуде. Мав він щастя дістатися під доброго пароха. Джон Ф. Раєн був зразковим священиком, то і його молодий сотрудник мав нагоду під проводом такого пароха неодного доброго навчитися та з його багатого душпастирського досвіду скористати. Адже бувають у житті новоєрея різні такі ситуації, в яких він, здається, стає зовсім безрадний. Бо ж усе життя не дасться втягнути в книжки, з яких ти вчився на богословії! Багацько чого треба вчитися в досвіду, а то й із помилок, які зробиш... Таки так, о. Іван Раєн був для нього одною з найсвітліших постатей, що їх він пізнав у житті.

А там пізніше, у Вівелсбургу! Це ж була найбільша парохія в цілій дієцезії, роботи було аж надто досить. І знову стрінувся він там із священиком, що мав вирішний вплив на все його життя. Отець Даніло Лорд був захопленим почитателем Пречистої Богоматері, то й ревність, з якою він про Неї говорив, зворушила і самого о. Колґена до основ.

І снував свою думу споминів хворий душпастир дальше і дальше.

Скоро вже присвятив він себе Божій Матері. Але в порівнянні з отцем Лордом... Із його ж поради оснував він там 1933 року Марійську Дружину. Відтоді теж почав свою дію на службі Марії. І дія його мала успіх: продовж пʼяти років приєднав Марійській Дружині 600 членів. До цього прийшла ще група юнацтва яких чотири сотні душ. Це вже було неабияке щось. То й о. Лорд передав був йому, з нагоди пʼятиліття основини Дружини, навіть почесну відзнаку: адже його Марійська група числом стала тоді найбільшою в дієцезії.

А проте — коли все те він розглянув і розважив: не був задоволений своєю працею. Як би так мав він із тим усім станути перед Божим престолом на суді...! Певно, він таки добре наробився і багато зробив. Може навіть сповнив свій обовʼязок. Але він міг зробити багато більше. В обличі вічности здалася йому його дотеперішня дія благою-благенькою. Та ж тільки раз людина жие. А чи використав він якслід своє дотеперішнє життя?!..

Божу Матір він почитав, воно певне. Але чи постарався він поширити Її почитання скрізь і так, як тільки б зміг?.. Тож треба людей тільки до Неї привести, а тоді ти вже й певний того, що Вона поведе їх до Свого Сина певною й нетяжкою дорогою. Його парохіяни були б любили Бога більше, якщо б він був спромігся дати їм кращу внутрішню любов до Марії.

НА МІСЯЦЬ ВЕРЕСЕНЬ!

Життя Святих-Книга Третя

У 3-тьому томі "ЖИТТЯ СВЯТИХ" подані життєписи Святих за місяці: липень, серпень і вересень. Усіх життєписів є 160. Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Гр. ТРУХ, ЧСВВ. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" має 462 сторони друку великого книжкового формату. Тут є 78 образків-ілюстрацій. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредагований і написаний легким, приступним і цікавим стилем.

Замовляйте цей новий, третій том життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті тієї настільної книги, на якій повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна 3-ого тому "ЖИТТЯ СВЯТИХ" (у твердій оправі) 5.00 дол.

Два перші томи теж по $5.00 за том у твердій оправі.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Хворий зітхнув.

Ех, коли б так міг другий раз жити, то багацько дечого зробив би краще, досконаліше.

Так минав йому один день за одним. І ждав хворий, ждав на прихід вічности.

Аж прийшов день Непорочного Зачаття. Дзвінок покликав медсестру до хворого пароха: "Принесіть мені, будь ласка, статую Пречистої Діви! Я хотів би провести цей день у Її товаристві!" — прошепотів недужий.

Як відбулася ця зустріч о. Колґена з Пречистою та про що вони розмовляли, того нам мабуть не дізнатися. Та одно певне: о. Колґен зробив із Пречистою договір: "Коли Вона його уздоровить, то він обіцює всю решту свого життя віддати в особливіший спосіб на прославу Пречистої."

День опісля був він уже вільний від болів та почував себе уздоровленим. А вісім день пізніше о. Колґен, чоловік, якого вже покинули були лікарі як безнадійного, виїшов зі шпиталю. І за ще кілька тижнів він міг знову взятися до праці в парохії.

НАРОДИНИ СИНЬОЇ АРМІЇ

Така людська слабість, що скоро забуваємо великі події. Щотільки вони сподіялися, а вже швидко присипає їх порох буденности. Так теж і тяжка недуга з усіми добрими намірами й постановами легко сходить у забуття, якщо тільки нам удалося знову перейти на наш щоденний ритм життя.

Тай о. Колґен не став тут виїмком. Вийшов із шпиталю й зараз же взявся до своєї праці в парохії. І якось не прийшло йому зразу на думку виконати те, що обіцяв Пречистій Діві. Аж треба було знову Божого Провидіння, щоб йому оте пригадати.

Якось попав йому в руки часопис "Да Грел", а в ньому стаття про Фатіму. Правда, об'явлення у Фатімі не було для нього чимось невідомим; але досі він якось більше тією справою не поцікавився. Та ось, нагло прочитана вістка наче осяяла його: це ж було звернення до нього. Наче електричний струм пройшов його істоту: *"Якщо сповните Мої прохання, то Росія навернеться й настане мир"* — таке провістила Марія тридцять років тому.

Росія стала в міжчасі ворогом ч. 1 і всього світу і Бога. Стала потугою, перед якою став дрижати ввесь світ. Скрізь мала Росія своїх агентів-пʼятиколонників, скрізь ширили вони неспокої й невдоволення, щоб так підготовити світову революцію. Країна за країною падали її жертвою, йшли в совєтську неволю. Аж нарешті світ Заходу прочунявся та став будувати таму червоному заливові. Взяли в допомогу всі засоби модерної техніки, поплили мільярди долярів на будову джетів, танків і атомної зброї.

І тут, у цьому часописі, о. Колґен прочитав-пригадав ідеже призабуту вістку, що адже Божа й людей Мати саме в годині народин совєтської сили, 1917 року, провістила була в Фатімі вже наперед небезпеку, яка загрожує всьому людству від червоної небезпеки, від Росії. Та мало того: Вона, Мати, подала там рівночасно людському

Мати Божа, що плакала в Сиракузах*)

родові зброю, яка єдино могла бути успішна проти цього демонічного ворога, проти російського большевизму.

А та Її зброя — це не були атомові бомби, ні далекосяжні ракети, ні всяка інша матеріяльна зброя, яку, якщо применшить її в майбутній війні, то оберне вона цілий світ у згарища й руїни. Ні! Зброя Пречистої Діви була зовсім іншого роду: надприродна зброя. *Зброя молитви й жертви.*

Люди мали відмовляти вервицю та приносити жертви за навернення грішників. І ще одного хотіла Пречиста: "Треба посвятити ввесь світ Моєму Непорочному Серцю!"

Наступної неділі вийшов сивоволосий отець парох Колґен знову на проповідальницю в церкві Преч. Діви. Парохіяни зараз же помітили, що він має щось важного на серці. Став говорити про Фатіму, про спасенну вістку-послання Марії до світу, про умовини, на яких можна буде зберегти мир: "Хочете сповнити ці умовини? Хочете присвятити щодня 20 мінут на відмовлення вервиці? Хочете всі прикрощі й труди, що їх приносить вам кожний день, приносити як жертву Богові, за навернення грішників? Хочете віддати себе й свої родини під покров Пречистої?

"Думаю, що воно оплатиться. А може воно

*) Про те гл. в книжці "Покви Пречистої Діви".

забагато для вас? Може хочете радше нової війни, страшнішої від тієї, що недавно збурила світ? Може волите сидіти в якійсь воюючій ямі та ждати аж прийде переможний ворог? А ви, жінки, волите може післати своїх мужів і синів на війну в чужі країни? Волите може ждати кожної ночі на рев сирен, щоб знову ховатися з дітьми по підземних бункрах та ждати в них годинами під час зриву бомб, що розвалюють ваші доми й дорібок?

"Друзі! Марія хоче нас усіх зберегти від того. Тому й появилася вона знову на землі, у Фатімі. Не погордіть проханнями вашої Небесної Неньки! Вона кладе війну і мир у ваші руки: вам треба тільки вибрати.

"Створімо ж Армію Пречистої Діви, СИНЮ АРМІЮ, для боротьби з червоною армією комунізму! Не терор і насильство, танки й гармати будуть зброєю, з якою підемо в бій, а молитва й покута. Тільки ними переможемо комунізм.

Хочемо комуністів навернути, а не поневолити їх. Нехай і вони нарешті пізнають, що таке свобода й радість Божих дітей! Нехай Марія приведе Росію до Бога і з нею велику частину всього людства!"

Десять тижнів упоряд проповідував так о. Колґен про Марію й послання Її світові. А тоді домігся від них, щоб склали приречення на письмі, що виповнятимуть прохання Пречистої. А був о. Колґен добрим знавцем людської душі, то й знав, що солом'яний вогонь запалу швидко потухає, але письмове зобов'язання в'яже навіть тоді, коли почування вже остигли.

Не проповідував даремне: майже всі парохіяни пішли радо за його покликом. Невдовзі скрізь по місті можна вже було зустрінути людей із синіми стрічками чи жетонами, як знаком приналежности до Синьої Армії. За таким знаком вони пізнавали себе й рівночасно додавали собі тим заохоти й витривалости в постановах: видержати й додержати приречення Синьої Армії. Тож давали їм заохоту до цього ті всі, що носили відзнаку й давали цим приклад витривати в бою!

Лікарі тривожно гляділи за наснажливою дією о. пароха Колґена; кожної хвилини очікували нового атаку серця, що покладе край його життю. Але атак не приходив і о. Колґен тривав незмінно на своєму становищі. Тоді лікарі казали зняти кардіограм (світлину биття серця). І станули здивовані: кардіограм виказував повну нормальність і ні сліду серцевої недуги. Пречиста Діва виконала свою працю основно!

Бо й мала Вона щодо цього священика Свої пляни, про які він і не здогадувався. Бо сам він хотів у своїх проповідях про Фатімське послання тільки відсвіжити його в умах своїх парохіян. І нічого більше, а вже ніяк не задумував узятися за справи, які переходили б звичайну працю американського пароха.

То й почав о. Колґен дивуватися, коли почта стала приносити йому щодня стирти листів з інших міст Америки, листів, які мали в собі сотні підписаних приречень для Синьої Армії. А там стали приходити приречення для Синьої Армії з країн і поза Америкою, з усіх частин світу.

Отець Колґен не міг собі цього вияснити: адже ж він не робив досі ніякої пропаганди для Синьої Армії, ніде поза своєю парохією!

Якось раз опісля сказав він таке: "Одиноким виясненням цього факту може бути хіба те, що Пречиста Діва сама дала про те вістку людям!"

Певно, що Пречиста Діва! Але послужилася Вона при цьому тим, що люди називають "мелення язиком". Така балачка відповідає вродженому людині дарові удільовати собі взаїмно всякі вістки; біда тільки, що цей дар звичайно вироджується в обмову... Але коли балачка бере за свою тему не обмову ближнього, а подив для добрих діл пароха, як у випадку о. Колґена, то стає вона дуже гарним засобом навіть апостольства. Отже як пішла в сусідській балачці мова про о. Колґена і його проповіді про Синю Армію, то рознеслася вона так швидко по людях, як напр. сплітка про чиєсь самогубство чи народження нешлюбної дитини. "Одна пані говорила..." Та не диво: Бог послугується нераз зовсім звичайними засобами, тільки проймає їх Його благодать, що з людського творить Божий засіб.

Так і послав Бог о. Колґенові невдовзі помічника, молоду людину, що вскорі стала найближчим співробітником о. пароха. Джон Гафферт був журналістом, занятим в іншій ділянці апостольства. Одного дня дістав листа з Плейнфилду: просили його прибути туди з відчитом. При тій нагоді Гафферт пізнав о. Колґена й справу Синьої Армії. Хоч вона й зацікавила його, то годі було йому до неї взятися, бо був занятий іншими справами.

Але, видно, Пречиста хотіла таки взяти його Собі на службу; і взяла, подібно, як о. Колґена. Редактор Гафферт важко захворів і мусів зректися свого дотеперішнього місця праці.

Така тяжка й довга недуга — це, здається, добре випробуваний засіб Божого Провидіння, щоб відвести людину від людських задумів та

ТРИ УКРАЇНСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА

під одним проводом

UBA TRADING CO. LTD.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма достави опалової оливи для хатнього вжитку

420 Bathurst St. — WA 2-6862

HOME TOWNE BAKERY

Хліб і печиво різного роду, доставляємо до склепів і домів

164 Kane Ave. — RO 7-7246

Посвячення нової церкви ОО. Василіян в Ірасемі — Бразилія
До статті допису на 305 стор.

привести її до властивої дії, дії для Божої справи. Нераз людина бере участь у якомусь доброму ділі, а не здає собі гаразд справи з цього, що властиво шукає в тім задоволення своїх амбіцій більше, як Божої слави. І тоді таке "апостольство", хоч назверх ревне й побожне, не приносить Божих плодів і благословення.

Коли ж Бог бачить добру волю такої людини, тоді нераз покрутить її людські пляни, перекреслить їх та так малощо не "змусить" таку людину взятися за те, що Богові, а не чоловікові вподібне. Таке перекреслення намірів, планів, а то й дій — буває для такого Божого вибранця схоже нераз на правдиву смерть-конання. Аж коли така людина стане в Божих руках зовсім м'яка, слаба й маленька, коли погодиться в усім із Божою волею, чого б від неї Бог не вимагав, щолиш тоді може її Бог ужити до Свого діла.

Для такої Божої мети дає Бог людині особливий нахил "нюх" для Божої волі: в науці богослов'я називається таке дарування св. Духа "дар ради". Такий чоловік не працює вже тоді більше за своїми планами, а робить звичайно так, як Бог від нього хоче. І так доцільно змагає він виконати діло, яке для окруження його нераз просто незрозуміле. Нераз така людина й сама не знає добре мети, до якої Бог її веде; але йде вперто за Божими вказівками, в довір'ї до Бога.

Так зробив Бог і з Джоном Гаффертом. Під час його недуги, коли він був приневолений до бездіяльности, Бог звернув його увагу на Синю Армію. І редактор Гафферт, який тільки з тяжким серцем був приневолений покинути свою дотеперішню працю, наткнувся в Синій Армії на нову роботу, яку Бог поставив йому на майбутнє.

По своєму виздоровінню Гафферт відвідав о. Колґена вдруге. І від цього теплого осіннього дня 1949 року працюють вони обидва на службі у Пречистої Діви.

Гафферт був журналіст, то й не видержав довго в редакторському безділлі. Так Синя Армія дістала скоро свій власний часопис. Може саме Пречиста Діва для тієї мети і привела ред. Гафферта до о. Колґена: адже ж часопис, це не тільки пропаганда, але й удержання серед читачів духового зв'язку, нових поштовхів до праці й організації.

Не знаю, чому саме назвали вони часопис Синьої Армії "Душа" (Соул): може тому, що мав він бути душею їхнього змагу, а може тому, що мав давати душевну страву синьоармійцям?.. Та як бя там із тим воно не було, невдовзі став поштар розносити малий синій "магазин" скрізь по світі: і між бідних, і між багатіїв, по містах і по фармах. І скрізь його радо читали. Для поширення часопису "Душа" створено невдовзі спілку, не для зарібкових цілей: усі прибутки вона дає на цілі організації. Можна сказати, що потрібні Синій Армії фонди вона бере в великій мірі саме з прибутків за свій часопис. Бо сама Синя Армія не має якихось постійних приходів, а її члени навіть не платять вкладок, щоб не виглядало воно, що приєднування нових членів робиться для прибуткових цілей. Синя Армія шукає членів для молитви, щоб вони молилися й покутували, а не щоб платили вкладки й "приносили дохід".

І з таких малих починів постав пізніше Інститут Аве Марія у Вашингтоні (Нью-Дерзи), як осередок (централя) руху Синьої Армії. Звідти виходять листки приречень, летючки й книжки та йдуть до численних співробітників, які стараються ними приєднати людей свого оточення для дії Синьої Армії. Там теж збирається підписані приречення для висилки у Фатіму.

Цей інститут має вже навіть власну агенцію вісток (пресове бюро), яке обсилає всі католицькі часописи й магазини (журнали) Америки вістками про події й розвиток у Синій Армії. Очевидно: такий розвиток приймов щолиш поступово: 1950 року, в часи оснування "Душі", не можна було такого навіть іще прочувати. (Д. б.)

Михайло Ломацький

ЛЕОНІД МОСЕНДЗ

Про те, що знав про Л. Мосендза, мовчав я — був би ще й у могилу зі собою забрав... Цінив же я дуже високо: його твори і твори Юрія Клена були для мене безцінним скарбом — були й залишилися по сьогодні. "Волинський Рік" Мосендза знав я напам'ять — він пригадував мені дуже багато з моїх "юних днів — днів весни". Як сказав я, взяв би був моє особисте знайомство з Мосендзом і те, що знав про нього, зі собою до гробу, якщо б не лист Мосендза до Р. Заденянського (з датою 13. VI. 1948 р. вміщений у "Критичних нарисах" том 7, 1959), а в ньому таке:

"До 1918 року був російським (не малоросійським) патріотом. За один місяць був з мене український націоналіст, бо прочитавши історію Грушевського, доти не знану мені, я захлинувся від величі того народу!"

Прочитавши це, я почув, що маю розв'язані уста і можу все те, що знаю про Мосендза зперед 1918 року, сказати тепер прилюдно.

Отже вище наведене, хоч і сказане самим Мосендзом, потребує деякої поправки.

Було це весною 1917 року — тоді вже Росія була без царя, але фронт у Карпатах держався ще. Той фронт проходив верхами східнього Бескиду з літа 1916 року — від часів офензиви Брусілова почавши, напроти німців на високій полонині, Лудовій, стояла російська 38. дивізія — її генерал був Гаврілов, родом із Кавказу. Штаб 38. дивізії з охоронною ротою і ротою саперів був розташований у великому й багатому гуцульському селі Головах.

У тому селі жив я тоді. Склалось було так, що мене через важку хворобу звільнили з австрійського війська на неозначений час, якраз перед брусіловською офензивою 1916 року. Отже в Головах перебував я від офензиви Брусілова до офензиви Керенського 1917 року.

У штабі генерала Гаврілова було мало родовитих москалів — були там старшини — балтійці, були й малороси, між ними лікар Лівчанівський, який був на мене лихий, що з генералом Гавріловим я говорив по-московськи, а до нього тільки по-українськи і то в приявності "самого" генерала, — був там ще й один полковник із "малоросів", який щойно з вибухом революції переміняся в свідомого й завзятого українця.

Вповні свідомим українцем був тільки командант роти саперів Антін Камінський, народній учитель з Волині. Він частенько відвідував мене й приводив зі собою старшин, малоросів. Говорив до них насмішливо: "Глядіть, хахли, тут вам "настояща Хахландія" — по-вашому, по-нашому ж, Україна... Глядіть і думайте..."

А моя хата й обстановка в ній, були справді суто-українські, а найбільшою "прикрасою" в ній була велика, українська бібліотека.

Другим свідомим українцем при штабі був прапорщик Козловський, родом із Бесарабії. Говорив завжди по-українськи, московської мови не знав.

Камінський мав дещо клопоту й неприємностей — у його роті бувало часто, що салдати-"хахли" побивали, нераз таки добре, салдатів-кацапів, за що часом "серчав", але не дуже, на Камінського генерал... (Пізніше А. Камінський видав у Кам'янці Подільському 1919 року книжку своїх споминів із побуту в Карпатах під т. "Про Патрія").

Камінського дуже любили солдати з його роти — у ¾-их українці. Козловський був між гуцулами дуже популярний — знав він майже всіх гуцулів у селі — гуцули знали його. Назагал взаємини між солдатами й гуцулами були приязні — передовсім дуже приязно відносились солдати до дітей, а "гуцулята" за ту приязнь приязню відплачували. Не лише 38 дивізія, але й уся армія в Бескиді під командою артил. генерала Лечіцкого, поляка, складалася в більшості з солдатів-українців — було в ній багато чернігівців, полтавців і катеринославців.

Десь у другій половині травня 1917 року побачив я на своєму подвір'ї незнаного мені старшину на коні. Старшина молодий, добре збудований, сутулуватий, лише барва обличчя бліда, жовтява, без рум'янців...

Зіскочив із коня, підійшов до мене й представився: "поручник Мосендз"... Відряджений із фронту, що на Лудовій, для заготівлі сіна для коней — близько фронту поїли коні все сіно, голодують, — вівса теж нема. Їдять лише кукурудзу доставлювану з Бесарабії — питає де міг би найти кватиру для себе, денщика і чотирьох солдатів, що з ним?

На це кажу йому, що може замешкати в мене в окремій кімнаті, а його солдати в сусідів-гуцулів...

Тут додала моя дружина, що це дуже добре складається — в останніх днях почали появлятися в селі дезертири з фронту — нападають на людей і граблять їх. Перед двома днями задусили гуцула Дмитрюка і його дванадцятилітнього синка й пограбили його хату — отже добре буде, якщо поручник замешкає в нас.

Найкращий продукт для українського

[illegible]

— дає —

УКРАЇНСЬКИХ ПЕКАРНЯХ

"БУДУЧНІСТЬ"

"The Future Bakery"

735 QUEEN ST. W.

Toronto, Ont.

Мосендз сказав у дальшій розмові зі мною, що він по званні народній учитель, родом із Волині...

"Так ви по прізвищі й походженні та й по мові — говорив зі мною по українськи — не "рускій", а українець" — сказав я.

На це почув я від Мосендза ні так, ні не так... Видно було на його обличчі деяку розгубленість і криву посмішку...

Замешкав він у мене — провіянти для нього й денщика приношено зі штабу, але я просив його, щоб харчувався в нас, їв разом із нами, а провіянт давав своєму денщикові...

Денщик його "з Курської губернії" — говорив завжди нашою українською мовою. Якось повернув із відпустки прапорщик Козловський і приніс мені повну торбу українських газет із Києва і дуже багато вирізків про українські справи з московських газет.

Розуміється, дав я те все переглянути Мосендзові.

Через кілька днів повертає мені Мосендз ті газети й каже: "Пропала наша Росія..."

На це я: "Ну, так що ж — добре, що пропала, розвалилася: тепер повстане наша українська держава!"

Мосендз нічого не сказав на це, скривився і відійшов...

Другого дня показав я йому мою бібліотеку... А було в ній майже все, що колинебудь появилося друком в українській мові, давніше й до 1914 року — були всі видання, друковані в Україні і в Галичині та в Женеві.

І побачив я в очах Мосендза велике здивування... Твори всіх українських письменників, велика історія України Грушевського, — "Київська Старина", всі річники "Літературно-Наукового Вістника", "Української хати", "Дзвонів", "Український Вістник" і т. д. і т. д. Оглядав Мосендз ту мою бібліотеку, але не говорив нічого — мовчав...

Дав я тоді йому Шевченкового "Кобзаря", щоб прочитав його. Взяв і пішов у свою кімнату...

Через кілька днів повернув мені Кобзаря, а я дав йому до прочитання Грушевського "Історію України", видання московською мовою.

Кілька днів сидів Мосендз над нею, а повертаючи її мені, сказав: "Інтересна, дуже інтересна книжка — я не знав того, що в ній написано — зовсім не знав того всього..."

З розмов із ним набрав я тоді переконання, що він, не як написав у листі, був "російським патріотом", а був російським монархістом-консерватистом, противником революції, — його тривожив розвал російської держави й непевність майбутности...

А там знав він іще, нехай що тільки підсвідомо, що він не москвин, а таки "малорос-хахол".

Одного дня дістав листа від своєї дружини... Підходить до мене й усміхаючись якось дивно й блідо, каже: "От, бачите і моя баба захворіла на Україну, — здуріла, виписує з Київа українські газети; пише що й мені пришле їх"...

На це аж підскочив я з радости й сказав: "Надіймося, що тепер мільйони "захворіють Україною" і, як кажете, "здуріють". А навіть і ви теж "здурієте" — я чомусь певен цього..."

На це Мосендз: "Дайте мені ще Грушевського — прочитаю його ще раз і над прочитаним подумаю..."

"Читайте й думайте" — сказав я. "Заходьте в мою бібліотеку й беріть до читання все, що вас цікавить".

А лявіна котилася щораз то скоріше...

Почали заходити до мене солдати— сотнями заходили на розмови про — Україну... Ставили різні, нераз дуже цікаві запити, на які давав я, як умів і знав, відповіді... Мосендз стояв нераз при дверях, або сідав і прислухувався нашим розмовам — сам не відзивався ніколи...

Між моїми відвідувачами була вже більшість зовсім свідомих українців — були вже й націоналісти, просто фанатики.

Найзавзятішим націоналістом був "бухгалтер" Марченко, який не знав зовсім української мови. Сміялися з нього полтавці, та він відповідав їм: "Абаждітє немножко, я їзучу украінскій язик і гаваріть буду лучше ат вас!"

Бачив я добре, що Мосендз переживав душевну боротьбу — старе заломлювалося в ньому — в "болях і муках" народжувалося нове...

А тут одного ранку, коли ми сиділи при сніданні, входить його "денщик", той понад сорокліттий дядько з Курської губернії: "Доброго ранку" — каже, — "Пане поручнику (нема вже "ваше благородіє") — як довго будемо стояти разом із кацапами за матушку Рассею? Вона ж нам мачуха! Наша рідна мати — Україна! Чули: он творяться вже українські військові частини. Я йду туди, ходіть і ви зі мною..."

Мосендз розгубився — мовчить... Тоді денщик: "Не йдете? Так я іду сам. Здорові бувайте!" І пішов.

Вийшов я за ним на подвір'я, поговорив ще з ним, побажав йому всього добра, попрощався, як із рідним братом...

Мосендз тієї днини ні словом до нікого з нас не відізвався. Ввесь час ходив і — думав... А третьої днини завізвали його на фронт, на Лудаву...

На прощання подарував я йому "Кобзаря" — мабуть львівське видання — і Грушевського "Історію України" в московській мові...

Більше ми оба не бачилися вже... Незадовго прийшла офензива Керенського, а з нею відхід російської армії з Карпат...

Отже на мою скромну думку, в листі Мосендза є деякі неточности:

Не в 1918 р. дістав він у руки Грушевського "Історію України", а в 1917 р. і не... "за один місяць став українським націоналістом", але цей процес переходу з позиції "російського патріота" на позицію українського націоналіста тривав у нього довший час і був не без душевної боротьби...

Не дивує мене, що Мосендз не подав цього в листі — раз, що не писав він своєї автобіографії, а тільки так, мимоходом, згадав про свій перехід із російщини до українства; друге, писав листа того, бувши поважно хворим уже... Але написати те, що подав я тут, спонукав мене влас-

Вільгельм Гюмерман

НА БОЖИХ ОКОПАХ

історична повість із часів французької революції

ЩОСЬ СТРАШИТЬ У МОНБЕРНАЖІ

— Скоріше, грубасе, щераз — приказував Роберт Бернар своєму братові Филипові. Цей глянув на нього спокійно й позіхнув так щиро, що його друг, Мартин Кордіє, який вирізував при вікні сопілку з верби, аж здивувався.

— Я цікавий, чи зможе він добре замкнути уста? — сказав до Роберта. — Ну, зачинай уже раз — знетерпелився той. Филип знову глянув на нього флегматично, та коли побачив, що Роберт не жартує, почав відмовляти молитви хлопця-вівтарника.

— Може бути, — ствердив Роберт, — хоч і не без похибок воно.

— Але ж — зітхнув Филип — чейже я повинен відповідати священикові тихенько.

— Тихо, але виразно, а не мурмотіти, як ти це робиш. Пам'ятець уже був відзвичаїв тебе від того.

— А подруге — продовжував Филип — ми ж не маємо священика, який відправляв би Службу Божу, бо той, що є, перестав цілком правити. То кому маю служити?

— Не маємо, але сподіюся, що невдовзі прийде до нас правдивий священик, то не буде тобі соромно, що ти вже забув служити?

— Ну, коли так... — Бо з Робертом не було жартів.

— Слухайте — сказав від вікна Мартин, — уже сьома година, а ніхто не дзвонить. Чейже дзвони не складали присяги революційникам?

— Чи знаєте, хлопці, — промовила одинадцятилітня синьоока Марійка, що разом із мамою внесла до кімнати хіміз із біллям, — що вже чотири дні ніхто не дзвонив, але ви, погани, на це й уваги не звернули.

— Що ти кажеш, чотири дні! — розгарячився Роберт. — А хто ж це має робити, як наш дяк ніколи не буває тверезий?

— Я хотів би, щоб він упав раз до Клени, — сказав, злобно підсміхуючись, Мартин. — Холодна вода протверезила б його.

— Шкода, що майстер Касандр не вкинув його до ріки, — додав завзятий Роберт — тоді, як укинув був тих двох гультаїв.

— Це не по-християнськи — вмішалася до розмови мама Бернард — бажати зла ворогові!

— Ми лише собі так подумали, — виправдувався Роберт, — але чому ж він не дзвонить? Ми ж не живемо в країні готентотів. Піду і пригадаю йому його обов'язки. Гайда, хлопці, зі мною!

І заки мати могла ще щось сказати, Роберт уже вийшов разом із Мартином. Тоді й Филип ухопив меланхолійно за шапку.

— І ти хочеш піти з ними? — спитала його мама Бернар.

— Або я знаю? — забурмотів Филип. — Він так хоче, і що на те порадиш?

— Де він може бути? Очевидно в кімнаті якобінців при мості Жубера — сказав Роберт до Мартина. — То ходімо туди.

Чверть години пізніше Роберт валив із цілої сили до виконяої шиби клюбу якобінців. Якась жінка виглянула крізь вікно. — А що такого сталося? — запитала.

— Нехай вийде до нас дяк із Монбернажу, Кльод Паскаль — відповів Роберт.

— Важна справа — додав із поважною міною Мартин.

За хвилину вийшов дяк. Не держався певно на ногах. — Що сталося? — спитав загикуючись.

— Ви забули подзвонити на "Ангел Господній" — сказав Роберт.

— Уже від чотирьох днів ніхто не дзвонив — додав огірчено Мартин.

— Нехай вам чорт дзвонить! — забурмотів дяк.

— Чорт перешкоджений, то мусить це зробити за нього його челядник — сказав глузуючи Мартин.

— Його челядник? — защукався Паскаль. — То може я маю ним бути? Не робіть з мене дурня!

— І не треба! — запевнив його Мартин.

— Із дзвоненням, то вже кінець, — мугикав тяжко п'яний дяк. — Є лиш одна релігія, а це розум. Я вам це кажу.

— Ну, на релігії ви дуже добре визнаєтесь — закпив Роберт.

— Ух, ви прокляті гультяї! — розсердився дяк та погрозив їм п'ястуком. Але хлопці були вже далеко.

— Ну і що тепер? — запитав Роберт, коли вони станули вже на мості.

— Камінь до шиї й у воду — порадив Мартин.

— Було б добре, але то не по-християнськи — відповів Роберт.

— Шкода!

— Велика шкода!

Саме надійшов Филип, руки в кишенях. — Не хоче? — спитав.

— Ні, не хоче і не можна нічого більш зробити.

— А я маю раду...

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА

КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ

DIOCESAN CHURCH GOODS STORE

278 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

не той його лист — не хотів я до цього часу показувати світові того першого змосковщеного Мосендза, бажав, щоб світ знав тільки того другого, палкого, шляхетного й характерного Мосендза, великого українського націоналіста. .

— Яку?

— Самому подзвонити!

— Чудово — зрадів Роберт і обняв брата. — Але, як дістатися на дзвіницю?

— Я знаю, як — промовив Мартин.

Кілька хвилин пізніше вони входили до кузні Миколи Пюіса. — Майстре Пюіс — зачав Роберт — позичте нам два молоти.

— А нащо ж вони вам, хлопці? — засміявся коваль, обтираючи піт із чола.

— Ми їх дуже потребуємо — замнявся хлопець.

— Маєте ось тут, але чейже не схочете ними кого забити?

— Очевидно, ні!

Запасені молотами, хлопці зайшли ще до муляра Кордіє, в якого позичили драбини, а звідтам подались до церкви. Саме зійшов місяць і в його сяйві коцур Фелікс проходив тихенько по дахах Монбернажу. Хлопці приставили драбину до церковних мурів так, що горішній щабель сягав ледве бічної нави. Роберт устромив два молоти за пояс, поплював у руки і поліз драбиною вгору. Дальше ліз на чотирьох до середущої нави. Тоді випрямився і вхопився обома руками ринви. — Якщо вона тріснє, то Роберт скотиться вділ — ствердив спокійно Филип. Але ринва видержала і Роберт став по ній спинатися щораз вище. Хвилину пізніше лежав уже насередині даху, а там знову став повзти дальше, хоч як сильно давили його молоти. Вкінці пристав перед дзвіницею. Один скок і вже сидів на вузькому руштуванні перед дзвонами. — Зроблене — зітхнув з полегшею. Тоді сягнув по молоти. Невдовзі три дзвінкі удари дзвонів пролунали над домами Монбернажу. — Богородице Діво — почали молитися два хлопці, що сторожили біля драбини. — Якщо впаде, то буде по ньому — забурмотів Филип. — Баранича голово, він не впаде!

І знову три удари над мовчазним селом.

— Богородице Діво...

Коцур Фелікс задержався серед своєї нічної променади та глянув за хлопцем на дзвінниці. Знову три удари. — Богородице Діво... Ця остання пауза була коротка. Тепер загриміли два молоти в скоромному такті по дзвінкій криці. Піт заливав хлопцеві очі, але він валив мов на аларм. Рамена почали умівати, та Роберт не звертав на це уваги. Так довго ще ніхто не дзвонив у Монбернажі.

— Добре дзвонить — похвалив знизу Мартин.

— Може бути — ствердив Филип. А на вулицях Монбернажу відчинили люди вікна і слухали давно нечутих звуків. Багатьом блиснули сльози в очах.

— Господи, це ж хлопці! — закричала перелякана мама Бернар, залишила все й вибігла. У дверях стрінулась із своїм чоловіком, продавцем городини Августом, що саме по праці вертався домів. — Що сталося? — спитав здивовано жінку.

— Хлопці видряпалися на дзвіницю! — крикнула і зникла в улиці.

— Вернуться назад — засміявся добряче. Став наслухувати голосного звуку дзвонів та радісно всміхнувся. Нагло зірвався і побіг до кімнати, звідки став бухати неприємний сопух. — Але залізко, то ж могла вона була здіймити з білля — забурмотів, кладучи розпалене залізко на кухню. — І це мусить бути якраз моє білля...

А дзвони все ще дзвонили.

— Хто це може дзвонити? — запитував сам себе коваль Пюіс, кладучи розпалений кусок заліза на ковало. — Цей звук виглядає не на дзвони, а як удари молотом.

Нагло задержався перелякний і залізо випало на землю. — Удари молотом. Тепер уже знаю, хто сидить на дзвінниці! Молодці з них!

Коваль підніс кусок заліза, кинув на ковало та став бити в нього молотом у такт дзвонів. А хлопець усе ще дзвонив, хоч піт лився йому з чола струмочками, а рамена ледве могли підносити молоти.

У хлюбі при мості Жубера якобінці дуже заворушились.

— Хто це дзвонить у Монбернажі? — накинулись на дяка.

— Дійсно дзвонить — забелькотів перелякний Паскаль. — То нечиста сила. Чейже я сам замкнув дзвіницю і не відчинав від чотирьох днів. А те-

ЛІТУРГІЙНИЙ СОЮЗ

ПІД ПОКРОВОМ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Чи Ви вже стали членом **Літургійного Союзу** під покровом св. Василія Великого? Цей Союз повстав пару років тому назад при манастирі ОО. Василіян у Мондер, Альберта, Канада.

Із пожертв членів **Літургійного Союзу** має повстати в найближчому часі велика каплиця при матірньому домі ОО. Василіян у Мондер, де виховуються майбутні василіянські священики-місіонарі і їх брати-помічники.

За всіх дотепершніх і майбутніх жертводавців **Літургійного Союзу** відправляються і на майбутнє будуть відправлятися Служби Божі в манастирі ОО. Василіян **кожної середи** в місяці. З тих Служб Божих можуть користати не тільки жертводавці, але теж померші члени їх родин, що їх список вони передають до манастиря ОО. Василіян у Мондер.

Тому записуйтеся в ряди **Літургійного Союзу**, користайте з його духовних благодатей, а своєю пожертвою причиняйтесь до виховання молодого покоління монахів-місіонарів.

Свої пожертви, запити чи листи шліть на адресу:

BASILIAN FATHERS, MUNDARE, ALTA, CANADA

пер хтось дзвонить!.. — і він замовк, дрижачи зі страху.

— Ну, то хто ж це такий? — настоювали революціонники.

— Хай Господь буде з нами — прошепотів тремтячий дяк.

— Не будь смішний — глузували з нього якобінці.

Дяк здусив силкину з вином, що стояла перед ним. Смертельна блідість покрила його обличчя. Хвилину глядів тупо на чарку, а там спорожнив її духцом зі словами: — Чорт дзвонить у Монбернамі!

А дзвони дзвонили. Мужчина, в одязі волоцюги, що переходив саме мостом Жубера, потряс здивовано головою, опісля ж зложив руки до молитви і почав відмовляти Богородице Діво.

Змучений Роберт опустив нарешті два молоти. Дихав тяжко, серце, здається, підходило до гортанки, а рамена тяжіли наче з олова.

— Тепер буде йому тяжче злазити — пожалував його Мартин.

— Коли впаде, то зломить карк — ствердив філософськи спокійно Филип.

— Божа Матя, помагай йому! — молилася мама Бернар, не спускаючи з очей сина.

А Роберт почав уже злазити з бічного даху.

— Усе буде гаразд — потішав її Мартин.

— Увага! Кидаю на долину молоти! — закричав Роберт, стоячи вже на драбині.

— Коби лише не на мою голову — забурмотів грубий Филип.

— Тоді напевне поломилися б — засміявся Роберт, хоч який змучений.

— Хлопче, скільки я страху набралась через тебе! — сказала тихо мати, коли Роберт станув цілий на землі.

— Чайже хтось мусів задзвонити — відповів енергійно хлопець — і так щовечора не буду цього робити!

— Дали б тобі за це червоні, — засміявся Мартин, — але тепер мусимо віднести молоти і драбину.

— Молодці з вас — привітав їх коваль Пюїс, відбираючи молоти. Витер руки з ірмі і дав кожному з них велике, червоне яблуко.

При брамі муляря Кордіє, де світилася ліхтарня, стрінули вони молодого обдертого чоловіка. Аж здригнулися, коли той спитав їх: — Хто дзвонив у Монбернамі? — Роберт і Мартин були б дуже радо кинули драбину і самі втекли. — Хто дзвонив? — спитав удруге обдертий чоловік.

— Дзвони — відповів добрече Филип, заїдаючи зі смаком яблуко, що його дістав від коваля.

— А тими драбинами може будете красти черешні в саді о. пароха? — засміявся чолов'яга.

Роберт глянув на него пронизливіше: — Ей, чи ви не є... — почав отягаючись.

— Очевидно, диякон Петро Кудрен, який раз помагав о. Прюлеві з'їдати черешні, що ви їх нарвали...

— А тепер?

— А тепер я священик, що відмовився скласти присягу і дятого виглядаю оце як волоцюга. Думав я, що може придався б у Монбернамі і дятого...

— Ясно — перервав йому на радощах Роберт — а хіба я вам не говорив, що прийде знов священик, якому будемо служити? Завтра в четвертій ранку в столові Пасквієра. Підемо повідомити всіх, а ти, грубий, заведи отця до дому. Мати приладить йому нічліг.

— Добре — відповів Филип і пішов з о. Кудреном, а хлопці віддали драбину та побігли по людях. Протягом години знало ціле Монбернам, за виїмком неповних і боязливих, що завтра в четвертій ранку, в столові Пасквієра відправиться Службу Божу.

Цеї ночі Роберт довгий час не міг заснути. Своє ліжко відступили хлопці священикові, самі ж полягали на сіні. Але не тому Роберт не міг спати. Широко відчиненими очима глядів у темряву. Знав, що дуже небезпечно скривати в себе священика. Могли за те навіть ув'язнити. Але того він не лякався, тільки думав про священика, якого червоні напевно вбили б, яби денебудь віднайшли. Отже вони не сміють його знайти. І вони, вівтарні хлопці з Монбернаму, мусять про це наперед подбати. Можна завірити Мартинові, Павлові Конвертіє, що грає на трубці, та Юрієві Віке, який — хоч малий — але на все знайде раду. Ну, та ще є й Филип. Роберт глянув на сплячого брата. Правда, Филип не багато поможе, зате завжди спокійний, а це нераз пригодиться. Дамо собі раду з червоними — потішив себе Роберт, і заснув.

І отець Кудрен лежав тілом довгий час без ску. Від п'яти днів оце вперше спав він знов у ліжку. Від часу, як покинув Ля Мот д'Озо ночував по лісах і горах. В осторонь положених господарствах випрошував кусок хліба й кілька ковтків води. Довгий час не знав, куди власне має піти, аж пригадав собі, що о. Прюль мусів утікати з Монбернаму, тоді можна піти на його місце. То й прийшов сюди. А тепер подякував Господеві, що має безпечний дах над головою, а завтра знова відправляти Службу Божу. І священичі вуста тихо прошепотіли: — Зроби зі мною, що хочеш, Господи. Дай мені боротьбу, нужду, жертву, голод, холод, переслідування і смерть, як така Твоя воля. Я ж і є на те, щоб повнити Твою волю!

І ще дві особи не спали тієї ночі. Селянин Пасквієр та Лізета замітали величезними мітлами стодолу і приладжували стіл на вівтар перед Розп'ятим Спасителем. Лізеті спливали рясні сльози з очей. Вона була господинею о. Прюля і тепер думала саме про бідного о. пароха, як то він десь скитається. Як радо приготовляла б вівтар, як би при ньому він правив, а так стоятиме тут чужий священик. Нагло прокинулося її обличчя. — Отець парох лишив мені до переховання золоту чашу — промовила. — Як же втішиться новий священик, коли матиме її до Служби Божої!

— Очевидно, втішиться — відповіла мати Пасквієра. — Що то ми всі значили б, як би не було в нас Лізети. Ти поможеш тепер новому священикові, правда?

Велика була радість мешканців Монбернаму, коли збиралися в такій ранній годині на Службу Божу. Вже пів року не мали в себе Служби Божої.

о. М. Соловій, ЧСВВ

НА СВЯТІЙ ЧЕРНЕЧІЙ ГОРІ

(Спомини з Атосу)

(3-тє продовження)

У чому лежить слава Атонської гори?

Ми були б несправедливі, якщо б уважали атонітів за ворогів духовної культури, богослов'я й науки і тільки з того погляду розцінювали значення Атонської Чернечої Гори. Невміруща слава Атосу не лежить у тих його неоцінених багатствах, ані в його ісихазмі-паламізмі, чи у його ставленні до філософічно-богословських наук. Слава Атосу — це тисячелітній подвиг соток і тисячів ченців, — це непереможна сила духовного життя атонських подвижників. Духовне життя атонітів замикається в богопочитанню, молитві, твердому життю й жертві цілого життя на служіння Богові.

За духом старої монашої засади: "молися і працюй" ("ора ет лябора") життя атонських подвижників — це в першу чергу життя *боголочитання*, виявлене в хоровій (літургійній) молитві. Хорова молитва являється першим і головним завданням в атонських манастирях і скитах. Її відправляють двічі вдень: після півночі (або раннім ранком) і пополудні. У склад раннього хору входить полунощниця, утреня, часи та Служба Божа, а пополудні відправляється вечірня з повечір'ям. Атонські ченці пильнують хорової молитви, навіть коли їх у якомусь манастирі чи скиті невелика горстка. Хоч у відправах додержуються приписів уставу, то спосіб відправи, напіви, церемоній й обрядові практики є різні по різних манастирях. Ця різнородність дається помітити особливо тоді, коли відвідувач після приявности на хоровій молитві у грецьких манастирях перейде до слов'янських манастирів чи скитів: російських, сербських чи болгарських.

На спільну хорову молитву скликає монашу братію удар молотка в дошку, або металеву штабу. Цей предмет заступає на Атосі дзвінки, а називається "симандра". На відправу Служби Божої монахи часто переходять з однієї манастирської церкви (напр. католікону) до іншої. До відправи Служби Божої манастирі мають по одному чи по кілька священиків, але священики між атонськими манахами дуже в меншості і не завжди бувають настоятелями. До св. Причастя атонські монахи приступають рідко. У 18-му сторіччі розгорівся був на Атосі спір про те, як часто повинні монахи приступати до св. Тайн. Тоді саме були спроби, щоб монахи якнайчастіше приступали до св. Причастя, однак більшість монахів заявилася проти частішого принимання св. Тайн, тому що перед св. Тайнами вимагали кількаденних строгих покутних практик. У тому спорі царгородський патріярх станув по стороні ригористів. Остаточно справу вирішено так, що св. Причастя можна монахам приймати раз у тижні.

Крім спільної, хорової молитви монахи на Атосі багато моляться приватно, по своїх келіях. Зокрема ж дуже улюбленим є відмовлювання *Ісусової молитви на вервиці* ("Господи Ісусе Христе, помилуй мене грішного"). Із приватними молитвами часто сполучується *биття поклонів*, що є висловом покути і покори перед Богом. Послушники-новики обов'язані до 100 поклонів денно, монахи т. зв. малого образу б'ють 300 поклонів, а монахи великої схими ("великого образу") по 600 поклонів денно.

Другою формою чернечого подвигу на Атосі — є *строгі пости*. Деякі пости є приписані уставом для всіх монахів але поодинокі манастирі чи скити мають ще свої місцеві пости. На Атосі монахи не їдять м'яса взагалі, а рибу тільки у святкові дні. На харч атонських постників складається переважно городовина й овочі, а приправою страв є олива, що її монахи витискають з оливок, плеканих на Святій Горі. У неділі, вівторки, четверги й суботи монахи споживають свої харчі два рази денно, а в понеділки, середи і п'ятниці тільки раз денно. У Великому Пості та інших постах церковного року закон посту ще більше строгий.

Твердий спосіб життя монахів на Атосі проявляється найбільше в їх *відреченні від світу*, його втіх, вигод і життєвого гамору. Ціле своє життя монахи переводять у мовчанці. Говорять тільки з потреби чи конечности. Зі світом не мають майже ніякого зв'язку, щоб гамір світу не перешкоджував їм у змаганні до святого спокою ("гезихії"). Може і тому ще і в модерну добу на Атосі пливе життя за давноминулими зразками. На Атосі не тільки немає вигідних доріг, моторизації, модерних засобів комунікації, але

Перед Службою о. Кудрен багатьох висповідав, а потім усі спільно відмовили вервицю, а жінки співали побожних пісень. Радісно дивився священик на гарно прибраний вівтар, а коли Лізета подала йому священичі ризи і чашу, промінчик приємного подиву майнув його обличчям. Від часу своєї першої Служби Божої він не правив більше з правдивою чашою! Брати Бернар служили при вівтарі, а Филип відповідав голосно та виразно на превелике вдоволення Роберта. А коли священик по освяченні підніс угору чашу, приязні заплакали зі зворушення й радости, що Спаситель у своїй ласці й любові знову відвідав їх село.

Саме тоді дяк Паскаль виходив із клюбу якобінців, то й станув як німий. Зачув спів побожних пісень у селі, де не було жадного священика, а отой записжений певне не відправляв Служби Божої. Це не була звичайна справа. Перше дзвонили дзвони в заміненій дзвініці, а тепер церковні співи вночі!.. І Паскаль аж затрясся зі страху, і хоч якобінець, перехрестився, мимо своєї волі, та прошепотів: — Нечиста сила! Щось страшить у Монбернамі!.. (Далі буде)

Манастир св. Пантелеймона на Атосі

теж немає електричного світла, радієвих апаратів та інших здобутків модерних часів, без яких сьогоднішні люди навіть не уявляють собі життя можливим. Атонські монахи вважають усі ці речі за перешкоду на шляху вдосконалення своєї душі та з'єднання з Богом. У їх розумінню життя має тільки тоді вартість перед Богом, якщо людина зробить із нього жертву для Бога. Якраз життя атонських подвижників націховане духом самопожертви, посуненим до меж геройства.

І тут саме лежить те, що можна найкращого сказати про Святу Чернечу Гору. Життя атонських подвижників у молитві, праці, мовчанці, геройській самопосвяті й відокремленні від світу робить з Атосу немов буйну оазу серед пустині розперезаного модерного світу, що глуздом життя вважає вживання радощів землі аж до переситу. Тільки глибоко релігійна людина зможе оцінити геройське життя атонських монахів, бо для світового розкішника твердий шлях життя на Атосі остане нерозгаданою загадкою. Не зрозумів якслід чернечого подвигу на Атосі наш поет Іван Франко, бо у своїй поемі: *"Іван Вишенський"* він немов обурюється на атонських ченців за їх

"сірий одяг, хід повільний,
і худі, понурі лиця,
непритомний, сонний вид".

Він дорікає їм, що *"замертвили пречудовий шей кусок"* і що Атонську Гору перемінили *"на сумну тюрму для душ"*... Та те, що Франко назвав "тюрмою для душ", треба вважати за геройський подвиг життя. На такий подвиг здібні тільки ті люди, що йдучи за покликом Бога віддають себе всеціло на служіння Богові.

І в цьому якраз найбільша сила, значення, вартість і слава Атосу...

Яке ж майбутнє Святої Чернечої Гори?

При кінці наших записок про Атос самохіть насувається питання: Яке ж майбутнє жде Святу Чернечу Гору? Чи мають правду ті численні критичні голоси, які манастирям на Атосі запові-дають неминучий занепад? Чи справді гасне зоря Атосу? Чи справді більш як тисячелітня історія Чернечої Гори на Атосі находиться в своєму кінцевому періоді?

Такі питання ставили і ставлять собі відвідувачі Атосу в сьогоднішні часи, зокрема ж такі, що бодай згрубша пізнали славне минуле Атосу й безнастанний розвиток і зріст атонських манастирів, незалежно від історичних обставин, політичних подій та різних трагедій, що їх переживала Атонська Чернеча Республика. Це правда, що Атос пережив упадок візантійської імперії і щасливо переборов різні критичні моменти турецької неволі. Всетаки сьогоднішній стан атонських манастирів ніяк не дає рожевих перспектив на черговий розцвіт чернечої спільноти на Атосі.

Журливі думки про майбутнє Атосу викликують деякі *статистичні дані про Атонську Гору*. Згадуємо їх тут не так тому, щоб оправдати всі ті голоси, які твердять, що, мовляв, Атос "вимикчується", але щоб на тлі статистики подати деякі завваги про минуле і майбутнє Чернечої Гори. Вправді, не всі статистичні дані про Атос вірні й докладні; однак і при своїй неточності й приблизності вони мають свою вимову.

Нажаль, ми не маємо точних статистичних даних про фінансовий і особовий стан атонських манастирів у минулих сторіччях, зокрема ж про число монахів у час розцвіту Атонської Гори. Дехто подає, що Атос у часи свого буйного розвитку нараховував около 20 тисяч монахів. До якого сторіччя треба було б віднести це, може і трохи фантастичне, число атонських монахів, трудно сказати. Правдоподібно відноситься це до 15-17 сторіч. Трохи точніші дані маємо про стан атонських манастирів на початку 20-го сторіччя. У 1905 р. на Атосі було 7,553 монахів, з того 3,207 греків, 3,615 росіян (москалів і українців), 340 болгар, 288 румунів, 53 георгійців, 18 сербів та 32 особи інших національностей. Безпосередньо перед першою світовою війною число монахів зросло було майже до 10 тисяч, але від закінчення війни, себто від 1920-их років, це число сильно зменшилось. 1928 року було на Атосі всього 4,843 монахи, зокрема ж зменшилось число монахів слов'янського, головно ж московського й українського походження.

Манастир Ватопеді на Атосі

Причиною зменшення числа атонських монахів у нашому часі треба найперше вважати політично-соціяльні обставини, які заіснували після першої світової війни. Передше атонські манастирі мали багато посілостей поза Атосом, себто в Греції, Сербії, Болгарії, Македонії, Румунії, як теж у передвоєнній російській державі. Головним джерелом удержання численних атонських манастирів і монахів були якраз ті нерухомі добра ("метохіони"), які Атос продовж історії дістав у формі даровизн від різних добродіїв і ктиторів. У післявоєнній, модерній і ліберальній Греції, всі метохіони підпали секуляризації, а поза Грецією добра атонських манастирів пропали через різні політичні зміни в слов'янських країнах, зокрема ж через упадок російських царів, покровителів атонських манастирів.

Більшість атонських манастирів у сучасну пору не мають просто можливости вдержати давню більшу кількість монахів. Для прикладу наведемо *російський манастир св. Пантелеймона*. Перед першою світовою війною він щодо матеріяльних засобів, величавости своїх будівель і числа своїх монахів стояв на першому місці між атонськими манастирями. Цей манастир разом з іншими російськими скитами (св. Андрія, св. Ілії) нараховували понад 3 тисячі монахів. Сьогодні з того осталося там понад 200 монахів і то переважно стариків. Також сильно зменшилось число монахів по інших слов'янських манастирях. Дошкульний брак монашого дорасту в слов'янських атонських манастирях викликало те, що слов'янські православні країни опинилися під ворожим до Церкви та монашества комуністичним режимом. Із приходом комунізму до влади в різних православних країнах Атос стратив не тільки свої давніші добра, але теж не має вже напливу кандидатів до чернечого подвигу.

—Також і в багатьох грецьких манастирях на Атосі відчувається великий брак монашого дорасту. Грецькі манастирі втратили свої метохіони в Греції і поза її межами, а крім того не мають уже спроможности переводити квесту по різних країнах. Давніше поодинокі атонські манастирі користувались правом висилання своїх визначніших монахів по різних країнах православного Сходу. Завдяки цьому праву росла популярність і слава Атосу, а заквестовані гроші служили для вдержання й розбудови манастирів. Сьогодні, у змінених обставинах політично-соціяльного життя, атонські манастирі здані майже

Вид на Атос від моря

виключно на свої власні доходи. Вони не такі великі, щоб удержати більше число навіть і найменш вибагливих подвижників. Назагал ідіоритмічні манастирі є ще досить заможні, зате в них менша монаша карність. Цікаво замітити, що ідіоритмічний устрій деяких манастирів на Атосі ніяк не впливає на збільшення покликань до монашого життя.

На нашу думку, сучасний стан атонських манастирів треба пояснювати не тільки скрутним фінансовим положенням Атосу, але також занепадом релігійного духа і християнського ідеалізму в нашій модерній добі. Коли ввійти в розмову з атонськими ченцями, то вони може і найбільше скаржаться на те, що в сучасному світі християни стали надто вигідливі, зматеріялізовані й ісвітчені, щоб здобутися на геройську жертву свого життя. Мені пригадуються слова старого послушника з манастиря Кутлумусію, де я ночував під час мого побуту на Атосі в червні 1958 року. "Сьогодні, — скаржився цей старик, — люди бажають тільки наситити себе земними втіхами. Земна любов руйнує в душах християн служіння Богові, любов до молитви, монашого вмертвіння й подвигу. Якщо падає між християнами монашество, то це знак, що християнство стало слабе, кволе і зматеріялізоване..."

На ці слова старика-послушника я завжди думав, коли оглядав різні манастирі на Атосі. Не всі мав я нагоду оглянути, але і з того, що мені вдалося відвідати, я відніс враження, що Атос у сучасну пору переживає велику кризу. Фактом є ще, що на Атосі рішуче замало монахів. Дехто нараховує їх на 3 тисячі, а дехто подає тільки 2 тисячі. Такий стан майже катастрофально відбивається на багатьох неоцінених скарбах і пам'ятках Атосу. Немає навіть на стільки рук, щоб удержати величаві манастирі. Мури манастирів не вічні. Коли їх ніхто не пильнує, вони тріскають, постають у них щілини, що їх поглиблюють і розсаджують мороз, вода, буревії. Неодного відвідувача Атосу вражає жахливий стан деяких, колись славних і могутніх манастирів. Великі колись рефектарі (їдальні) зовсім опустіли, бо немає вже монахів, що їх оживляли б. Монахи старі й пережиті, не мають змоги пильнувати чи реставрувати величаві мальовила, дорогі іконостаси, ікони. З повали церков облітає виправа; вилітають шибки в церковних і манастирських вікнах; через вибиті вікна паде дощ, залітає порох, закрадається вогкість, що нищить дорогі ікони й мальовила. По оживлених і рухливих колись манастирських забудуваннях свище вітер, манастирські подвір'я заростають бур'яном, перегинають сходи до манастирських опущених келій...

Не хочемо тим сказати, що Атос уже "викінчується", бо він уже нераз пережив неодне лихоліття. Всетаки, якщо теперішній жалюгідний стан монашого доросту не покращає, то Атос може перемінитися на запущений старинний город, який буде цікавити тільки туристів, археологів чи істориків зацілілих від "зуба часу" мистецьких пам'яток.

Атос — це не тільки гарна й мальовнича закутина, не тільки великий музей старовинних дорогоцінностей, але в першу чергу тисячелітній живий пам'ятник християнської великодушности й геройського пожертвування життя для Бога й спасіння душі. Коли на Атосі не стане його славних подвижників, коли число їх буде щораз більше иниіти й маліти, тоді загине і пропаде властива слава Атосу, яку власне створив подивугідний життєвий подвиг мешканців Святої Чернечої Гори.

Першокласне молоко — у пляшках і картонах — знаменитту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметанку, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST
телефон RO 7-1728.

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ПРОДАЄ ТАКІ КНИЖКИ:

о. д-р М. Соловій: **Літургіка для українських шкіл**	1.00
Митрополит В. Липківський: **Відродження Української Церкви**	3.00
П. Грицак: **Галицько-Волинська Держава**	2.50
Skwarok J. OSBM.: **The Ukrainian Settlers in Canada and their schools 1891—1921**	2.00
омм.: **Поляки Пречистої Діви 1830—1958**	1.50
о. А. Трух: **Божа Криниця**	0.50
В. Лозинський—М. Ценевич: **Проклятий намисто**	2.00
о. А. Трух: **Життя Святих, третій том**	5.00
о. М. Ваврик: **По Василіянських манастирях**	2.50
Ю. Мозіль: **Спомини політв'язня — 1958**	1.50
Ю. Мозіль: **Крізь залізну заквсу**	1.00
М. Головінська: **Чічка — оповідання**	1.75
С. Бартас: **Вуйо трое малих дітей** —опов.	2.50
Г. Дардель: **Свята Єлисавета оповід. 1958**	0.25
О. Купранець: **Вигнаний гетьман І. Мазепа**	0.25
Й. Схрейвєрс: **Чудесне життя сестри Варвари**	1.50
М. Овчаренко: **Золоті ворота — читанка**	2.50
І. Костурба: **Нариси з церк. історії України**	2.00
О. Мох: **Теофіл Костурба — життєпис**	0.25
О. Мох: **Книжки і люди** — літерат. нариси	1.00
Н. Королева: **Подорожній** — легенди	0.50
омм: **Чорт, направду!**	0.25
М. Островерха: **Гомін з далеча**	1.00
М. Островерха: **Чорноокинки із Зубівки**	0.50
М. Островерха: **На закрути.** Осінь 1939 р.	1.75

Замовляти на адресу:

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

ОНТАРІЙСЬКИЙ ВІДДІЛ ГРОМАДЯНСТВА ПРИ ПРАЦІ...

Онтеріо знова на першому місці!

Онтаріо знову дає приклад іншим канадським провінціям, визнаючи не тільки вартість **імміграції**, але теж і конечність **інтеграції** наших нових та майбутніх громадян.

Від коли створено Відділ Громадянства, канадці з вибору, що станули перед багатьома проблемами з усіх ділянок їх нового життя, щоденно телефонують, пишуть або особисто відвідують Відділ Громадянства.

Архитект полян з Аргентини хотів знати, як придбати тут визнання своїх кваліфікацій. Механік німець хотів поради в справі контрактів, що він їх підписав. Домохазяйка італійка хотіла дізнатись, де вона могла б безкоштовно імунізувати дітей проти поліо. Студент медар хотів перекладів свого матурального атесту для оцінки Міністерством Освіти. Всі ці особи та багато інших одержали пораду, як найкраще розв'язати їх проблеми та були спрямовані до відповідних урядів, організацій та урядових департаментів, що могли їм допомогти.

Ця координація всіх урядових послуг Відділом Громадянства заощаджує часу та труду всім зацікавленим.

До цього, Відділ Громадянства може постаратись про переклади ремісничих та освітніх атестів та про потрібну оцінку їх для вжитку в Онтаріо.

Онтарійський Відділ Громадянства це не щось замкнуте в собі, але має кілька специфічних функцій:

- Кореляція з Федеральним Міністерством Громадянства та Імміграції;
- Співпраця з іншими Департаментами Провінційного Уряду;
- Виховати канадців з уродження, щоб вітали та подавали дружню руку канадцям із вибору, визнаючи тим їх рівнорядність та факт, що вони принесли з собою нові звичаї й культуру, які багато допоможуть Канаді стати великою нацією та проломлять мовні бар'єри;
- Відділ Громадянства НЕ МОЖЕ видавати Громадянських документів, але може інформувати кандидатів про процедуру та потрібні до Канадського Громадянства кроки. Всі наші услуги є безкоштовні.

Запрошуємо вас сердечно відвідати будинок Провінції Онтаріо на Канадській Краєвій Виставці та оглянути експонат вашого Відділу Громадянства. Цей експонат це частина нашої кампанії Публичних Зв'язків для допомоги інтеграції та прийняття канадців із вибору в нашу суспільність.

Про дальші інформації телефонуйте: **EM 3-1211, local 21-448**

CITIZENSHIP DIVISION

або пишіть до: **Room 519, Main Building, Queen's Park, Toronto, Ontario**

DEPARTMENT OF THE PROVINCIAL SECRETARY
Province of Ontario

Hon. Leslie M. Frost, Q..C.,
Prime Minister

Hon. Mackinnon Phillips, M. D.,
Provincial Secretary and Registrar General

З. В.

НАЗВАНИЙ АВРААМ

На оселю Зелений міcток, у Південній Бразилії, прибув я по другій світовій війні, у травні 1947 р. Доскитальцювавши до цієї місцевини не мав охотя дальше пхатися. Надибав свого чоловіка — це була ціла наша оселя — та й став робити на спілку в кузні. Хату відступив таки мій коваль. Від кузні вона недалеко, біля річки, під двома середнього росту й віку пінйорами. От сиди та працюй. Зразу при праці я й не мав часу розпізнавати оселю та її жителів. Але з часом обувшись, наладнавши якслід варстат, став поширювати своє знання довколишньої громади.

Недалеко від нашої кузні, на третьому шакрі, мешкав старий чоловік. Ім'я його стало мені незабаром відоме, а дивне воно було: Авраам. Та прізвища старого, то не тільки я не розвідав, але й старі посельчани цього не знали. Він замешкав тут іще, як тільки почала творитися ця оселя, 50 років буде тому. Дехто зі старших іще знавпам'ятав його покійну подругу. Померла вона вже тут, десь кілька років по приїзді. Більше про нього люди не могли сказати, хіба що він колись був великий багатій, але й тепер стояв несогірше.

Раз ото питаю мого спільника Романа-коваля:

— А чому ж старого прозвали Авраамом? Хіба він жид?

— Ні, куди там, та то наш дядько — дідусь. І певне ніколи не був би я довідався, якби не отаке.

Одної неділі, під церквою було, чую оповідають жінки: — Старий Авраам нездужає. Бо видите, що й до церкви не прийшов, а він то любить нераз і Вірую прочитати, або апостола затягнути.

І справді по тих словах, я нагадав собі, що не було сьогодні в церкві діда Авраама, який звичайно, наче запорожець із старої січової ікони, стояв і молився перед престолом Пречистої.

Прийшов я до дому. Пообідав разом із Романом і за обідом ми зговорилися. То про те, то про те, аж питаю Романихи: — А слухайте, не можна б мені піти та старого відвідати?

— Чому ні? Старий усе радий, як хтось зайде: то такий чоловік, що людей не цурається. А до того яких він вам історій знає, го-го! І як про нашу Україну гарно говорить. Тільки вважайте на собак, бо вони в нього злющі.

— Е, собак я не боюся, я там раз уже був на подвір'ї, барбакбу ладив, але якось розговоритися зі старим не мав відваги...

Сонце вже нахилилося до заходу. Під чепурненькою церковцею бавилися діти під проводом катехитки Софії — вчилися Божого Закону та співу. Тепер саме була хвилина спочинку. Пройшов я попри церкву, поздоровив старших, що теж прислухувалися і до забави й до науки дітей, а там попростував до садиби старого Авраама.

Он ворота вже і довга алея з високих евкаліптів, кругом великої хати помаранчевий садок. Подвір'я позамітане, здається тобі, зайшов ти до якогось прикладно вдержуваного парку. Куди не гляне, скрізь пізнати господарську руку власника шакри.

Ще заки собаки мене спостерегли, вже з ганку почув я голос Авраамів:

— Ходіть, ходіть, не бійтеся, собаки одні поприв'язувані, а другі на лови до лісу побігли...

По тих словах старий закашлявся. Приступаю до ганку і крізь хвіртку входжу на широкий ганок, що мов галерія довкола хати. Вітаємося, старий просить сідати та одночасно присуває вигідне крісло.

— Що доброго скажете? — почав господар.

— Та прийшов вас відвідати, бо чую: нездужаєте, а по християнськи випадало б посітити хворого. А зрештою мій спільник Семен казав, що ви все гостям раді...

— Прошу, прошу — дуже радий. Зрештою самі бачите: старість не радість. Не можу вже ходити. Ледве висунувся на світ Божий подивитись та на сонічку небеснім Богу помолитись. Зникла геть сила. Вже видно Господь покличе мене до моєї Катерини, дай їй, Боже, царство небесне.

— А то ваша небіжка називалася Катерина? — підтримую розмову.

— Так, пане, Катерина. Вже 25 разів цвітуть помаранчі, як вона мене самого лишила, властиво, не самого, а з сінком-одинаком.

— О, то у вас був ще й син? — трохи з тривогою, трохи з острахом спитав я старця, щоб часом не роздирати старих ран.

— Так, був і син.

— І нема?! — використав я кашель старого.

— Ні, є, живе, добрий син. То вся моя надія.

— Та яка вам із нього надія, пане Авраме? А ви отак самотою. Навіть нема кому до вас довідатись і склянки води подати. Чому ж він до вас ніколи не навідається, чому внуки не прийшле, щоб обійшла коло вас? Як так воно: мати сина й жити наче пустельник?..

— Так, молодий чоловіче, але коли така Божа воля, то гріх їй противитися! Бо як Бог робить, так воно найліпше! Скільки гарного Він дав мені в житті й оце що дає... Гей, гей, як нині пригадую нашу рідну Україну. Ми не були багаті. Я з чвораків, у пана робив, а моя покійна Катруся теж була наймичкою! І сиротою до того. Ото й побралися. Пожив я з нею як риба з водою цілих 33 роки. Зразу в нас, удома, а потім отут, як еміграція відчинилася. І доробились ми маєтку. Щедра для мене була Божа долоня. Ще й нині, ви певне чули, що мене вважають за найбагатшого в цій околиці.

Я слухав старечої сповіді, задивлений у краєвид при чарівному заході сонця, і не перебивав. А старий тягнув дальше: — Одно в нас було терпіння, що не мали дітей. Довго ми молилися, аж нарешті і наших сльоз-просьб вислухав добрий небесний Батенько. І то вже на саму старість. Їй уже 50 доходило, а мені кілька років більше. І тоді привела мені маленьке. Такий вам кажу, гарний, як ангел. Ще й росло ніврку, гарно ховалося. Ми охрестили ще таки того самого дня, як народилось, Івасем. Дали в школу. Гарно вчився і поводився. Ми обидвоє й натішитись не могли. Нераз собі посідаємо тут на ганку та й мріємо обидвоє старі — як то наш син приведе невісточку, а ми будемо внуків бавити...

— А хлопець уже скінчив школу в колегії Сестер, і ми дали його дальше до гімназії в місті. Нехай учиться й розуму набирає ще більше. Моя хотіла б його інженером, я адвокатом, бо ж син уже на університет записався.

— І певне по вашому сталося — додав я, отак для форми.

— Ой, синку, ні не по-моєму, ні не по-жінчиному!

— А по якому ж? Може лихі люди...

Старий задивився і собі на захід, а по хвилі врочисто: — По Божому сталося! — сказав молитовно. — Він у мене священик-місіонер...

— Колись мене прозвали Авраамом, а мою Катрусю Сарою, що ми дочекалися дитини на старість, а тепер я таки правдивий Авраам — закінчив старий.

If You Are Sick
Try
SWISS HERBAL REMEDIES
"L A P I D A R"
from Rev. Kuenzle
SWISS HERBAL REMEDIES
479 Queen St. W. —— Toronto, Ont.
Phone: EM 4-6085

Phone: LE 6-0982
ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations,
Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

ПОЯВИ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ
1830-1958
Книжка оповідає цікаво про появи Божої Матері протягом 128 останніх років не тільки в Люрді, але й по і. місцях — м. і. про найновіші появи на наших землях у с. Середнє 1954-1955, що ще ніде не було досі так повно передане. Ілюструє книжку 40 образків-світлин.
Ціна книжки $1.50, а для передплатників "Світла" тільки $1.00.
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto, Ont. — Canada

СЕРЕД КНИГ

о. М. М. Соловій, ЧСВВ. ЛІТУРГІКА ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ШКІЛ. — І ч.: Святі речі. Зміст: Святі образи. Святі місця. Святі речі. — Стор. 87, форм. 6½ x 9¼.

Англійську версію подав о. Й. Шкварок, ЧСВВ. Багато ілюстрована книжка: 56 образків. Ціна $1.00.

***

Митрополит Василь Липківський, ВІДРОДЖЕННЯ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ 1917-1930. Українське Видавництво "Добра Книжка", випуск 160, Торонто 1959, стор. 335 (36 світлин). Ціна 3,00 дол.

Це історія Української Автокефальної Православної Церкви в Україні 1917-1930 рр., написана творцем УАПЦ і її першим митрополитом В. Липківським. У вступі видавець подав, яким способом праця В. Липківського збереглася в своїх копіях і як дійшло до її видання друком. В окремому додатку пера о. М. М. Соловія ЧСВВ надрукована доля УАПЦ В. Липківського в Україні й на еміграції та як до неї поставилися православні українці. З огляду на документарність видання та на її автора **"Відродження Церкви в Україні 1917-1930"** має неоцінену вартість для всіх, хто цікавиться церковними справами в Україні.

***

J. Skwarok, OSBM. THE UKRAINIAN SETTLERS IN CANADA AND THEIR SCHOOLS 1891—1921 with reference to Government, French Canadian, and Ukrainian missionary influences.

Contents: The historical factors relating to the Ukrainian immigration. A short story of the Ukrainian immigration in Canada. The Ukrainian Missionaries and Sisters. The French Canadian Missionaries and their contribution to Ukrainian education. The Ukrainian training schools in Western Canada. The Ukrainian private schools. The Ukrainian language and the schools. The Ukrainian teachers and the schools. Summary and conclusion. Bibliography. Appendix I: Glossary of unusual terms. Appendix II: A brief historical survey of Ukrainian literature in Canada. Pages 157; 44 illustrations. Price: **$2.00.**

Ця книжка конечна для кожного українця, що цікавиться українським шкільництвом та культурою в Канаді. Книжка особливо цінна для інформації чужинецького світу про наші справи, а це було можливе тоді, коли книжка написана мовою, яку чужинці розуміють. Це піонірська праця в тій ділянці, проте написана основно і рівночасно приступно.

Замовляти:
BASILIAN PRESS — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge) EM 3-8828 Toronto

ГЕРОЙСТВО ДІВЧИНИ

У Сан Франціско Ширлей О'Нейл, 18-літня студентка І. року місцевого коледжу, довершила геройського діла. Вона притягнула до берега свого товариша студента Альберта Коглера, якого смертельно зранила морська людожерна акула, і охрестила вмираючого.

Ціла подія відбулася так: У четвер, 7 травня ц. р., в день свята Вознесіння Господнього, Ширлей О'Нейл і її товариш із коледжу Альберт Коглер, також 18-літній, пливали близько морського берега. Приблизно 40 ярдів від берега з'явилася велика людожерна біла акула, яка сильно напала на Коглера, що крикнув до Ширлей: "Це акула... тікай звідси!"

Дівчина, як сама оповіла, почала плисти до берега, але подумала собі: "Я не можу залишити його тут! Як побачила на воді кров довкола — оповідала вона — то перше, що я собі подумала, було: "Боже, допоможи мені". Хоч яка була перелякана, проте поплила назад до червоної води, що пінилася, і притягнула Коглера до берега.

Заки прибула допомога, вона пробувала рятувати його життя вдихуванням повітря, а також прянесла морської води в своїй шапці до купання і за згодою вмираючого молодця охрестила його, зливаючи воду на голову й вимовляючи потрібні для хрещення слова. Бо бідний Коглер, син поганських американців, досі не був навіть охрещений.

Потім Коглер повторяв за дівчиною слова акту жалю за гріхи, наскільки міг. Одні з останніх слів, які він сказав, заки втратив свідомість, були: "Люблю Бога і люблю мою маму і люблю мого тата і люблю нарід. Ох, Боже, поможи мені. Боже, поможи мені". Коглер помер кілька годин згодом.

Після довершення того відважного і християнського вчинку Ширлей О'Нейл була така вичерпана нервово, що також її взяли до шпиталю.

У пізніше переведеному інтерв'ю Ширлей сказала, що — якщо це не було б для її Віри, вона "не була б здатна вернутися по Альберта. Я була б боялася смерти".

Також оповіла, що вона й А. Коглер часто говорили про релігію і вона старалася відповідати на його питання.

"Він питався мене того дня про спалювання тіла і я вияснила йому, що наші тіла є святинями Святого Духа" — сказала вона. — "Звичайно було так, що я знала з науки релігії багато більше, як він. Тепер він має все знання. Тепер він знає все, що треба знати."

"Я думаю,— відмітила вона — що в усьому тому, що сталося того дня, була якась вища ціль."

Бачучи по деяких своїх знайомих із коледжу, як то зле не мати релігійної віри, Ширлей хоче, щоб інші студенти знали, як важливим є їх католицьке виховання і Віра — зокрема, коли станеться нещастя. "Якщо б я не була мала католицького виховання, — пояснила вона, — не була б знала, як охрестити Альберта".

Чим Ширлей окреслила добре її мати такими словами: "Ширлей не могла була б вернутися рятувати хлопця, знаючи, що це міг бути і для неї кінець, якщо б вона не вірила в Бога й інше життя. Її віра дала їй відвагу".

Ширлей ходить кожного дня до церкви на Службу Божу в 7 год. ранку. Вона є теж активною членкою католицького студентського клюбу Ньюмена.

АРХІТЕКТ

ЄВГЕН ГРЕНЬ

Член Королівської Палати Архітектів Канади

Виконує плани і нагляди церков, шкіл, будинків громадських організацій (зал), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.

WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого роду печиво найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave.— Tel.: LE 5-7445

ЙОГУРТ, КВАСНА СМЕТАНА, РІЖНІ СИРИ, ОРИГІНАЛЬНА БРИНДЗА ТА СИРНИКИ ДОМАШНЬОГО ВИРОБУ

ЦЕ ЗАПОРУКА ДОБРОГО ЗДОРОВ'Я

Замовляйте в

M. C. DAIRY CO. LTD.

212 Mavety St., Toronto, Ont.

RO 6-6711

CITY FURNITURE COMPANY

У нашому великому складі Ви знайдете повний і потрібний для Вас вибір домашніх меблів, а також електричного приладдя.

Даємо на дуже догідні і легкі сплати.

3097 DUNDAS ST. WEST

Toronto, Ont. — Phone: RO 7-9921

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

БЛАГОСЛОВЕННЯ НОВОЇ [illegible]

Ірасема, Бразилія

В першу неділю травня, дня 4-го мая ц.р., відбулося врочисте благословення новозбудованого храму Пресвятої Родини на Ірасемі, Санта Катаріна. Акту благословення довершив наш Владика Преосвященний Кир Йосип Мартинець, ЧСВВ.

З Іваїв і багатьох гостей з поблизьких і дальших місцевостей, величава фєста, яка відбулася в тому дні — це все причинилося до позороту давнього веселого настрою, який панував колись на "Ясній Горі" перед чотирьома ро-[illegible]

Напередодні цього свята, в суботу дня 3-го травня, прибув на Ірасему Преосвященний Кир Йосип Мартинець, ЧСВВ.

Вітають Преосв. Йосифа під церквою в Ірасемі. З правого боку Владика Впр. о. Мокс. Кл. Прийма, зліва Впр. о. Протоіг. П. Бальцар

Це величне й радісне торжество відбулося точно в чверть роковини трагічного дня, коли то через якийсь, дотепер невияснений випадок, згоріла гарна дерев'яна церква й манастир ОО. Василіян.

І як трагічний випадок оповив смутком вірних Ірасемської парохії, так цей день урочистого посвячення нової мурованої церкви, був днем великої радости і вдоволення для цілої округи, а навіть для всіх українців у Бразилії, бо новий стилевий Божий храм своєю величчю і красою стає у ряди найкращих наших святинь у Бразилії.

Прибувши у тому дні на Ірасемі Преосвященного Кир Йосипа, велике число священиків, в більшості родимців Ірасемської парохії, василіянських клириків з Іваїв і Мартинець. Це перші його відвідини цієї околиці, як Владики й Пастиря, якому повірені українці-католики Бразилії. Йому добре знані ці околиці, бо тут, на Ірасемі, він перебув кілька років як професор василіянських студентів, маючи при тому нагоду сповняти теж душпастирські обов'язки, чим здобув велику пошану і прив'язання між нашими людьми.

Від самого ранку, дня 4-го травня, в неділю, з усіх сторін Ірасемщини збиралися вірні до своєї нової чепурної церкви, яка мала одержати торжественне благословення. Велике число гостей, які прибули з поблизьких і дальших місцевостей: Куритиби, Прудентополя, Іваїв, Канойнас, Мафри, Папандуви, Ітайополіс, Моеми, Коста Карвальо, Крайвейро і інших. Мабуть ніколи дотепер Ірасема не вітала в себе так багато народу.

Від год. 6-ої відправлялися Служби Божі, під час яких вірні сповідалися і приступали до св. Причастя. В год. 7.30 відправив примарію Всесв. о. Прелат Климентій Прийма, в сослуженні о. Бориса Коціс, ЧСВВ і о. Клима Корчагіна, ЧСВВ.

В год. 9.30 впроваджено процесійно Преосвященного до церкви де почався гарний обряд благословення.

Нова церква збудована в гарному стилі, простора, акустична, мурована. Пляни її виконав інж. Рафаїл Кулицький. Своїм загальним видом нагадує церкву з сел. Бороблика Королівського біля Свнока. Розмір — 30 метрів висока, 28 довга і має 21 м у перехрещі. Копула крита алюмінієвою бляхою. Кошти ірасемської нової церкви виносять около два й пів мільйона крузайрів. Із цього лишається до заплачення ще багато, але більшу частину вже виплачено пожертвами та різними збірками. Багато праці й матеріялу вірні жертвували безплатно.

Усім клопотався під час будови від самого початку неструджений парох і місіонар, а тепер Протоігумен Василіянської Провінції в Бразилії, Впр. о. Петро Бальцар.

Після довершення акту благословення церкви, почалася архиєрейська торжественна Служба Божа. Співав хор василіянських студентів з Іваїв, які спеціяльно прибули на це торжество.

По Євангелії промовив Владика. Висказав свій біль через утрату давньої церкви, бо це була велика цінність. Але зате сьогодні радість більша, як був тоді смуток, бо нова церква багато краща й величніша, як та, що погоріла. Преосвященний Кир Йосип висловив свою радість, бо зусилля й жертви ірасемських парохіян, виявлені при будові нової церкви свідчать про їх віру і вірність своїй Католицькій Церкві. Цю вірність ми всі повинні зберігати, бо Церква Христова це одна велика родина, в якій українці є одним із членів, про який Христові Намісники завжди дбали і наділяли його особливими ласками.

При кінці Сл. Божої Впр. о. Протоігумен подякував Преосвященному Кир Йосипові, що зволив прибути на Ірасему посвятити новий храм Божий і взяти під свою опіку вірних Ірасемської парохії.

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА В ГЛЯЙХЕНБЕРГУ

Замок Гляйхенберг в Австрії, недалеко Ґрацу, це одне з тих місць на чужині, що були свідками геройства української дивізії в боротьбі з большевиками.

Пам'ятник у Гляйхенбергу

Збудований на високій горі, знищений війною, стоїть він напів зруйнований, без життя і краси.

Саме цей замок облягала червона армія через шість тижнів. Півтора місяця шалів страшний бій, щодня падали жертви, але замок, який обороняла Українська Дивізія, не впав. Навіть коли вдалося ворогові окружити замок, українські оборонці не здали замку, а боролися як леви й завдяки сотні. Козакові вдалося їм розбити большевицький перстень і врятувати себе й замок. Але стратили тоді на долі слави сотню героїв, яких слава не сміє ніколи вмерти. І для запоруки тієї слави став новозбудований пам'ятник у підніжжя замку на цвинтарі в Гляйхенбергу, місці, що стало мініатурою "Бродів". І своїм і чужим про значення пам'ятника говоритиме напис "На вічну пам'ять Синам України з Стирії, що впали за волю".

Завдяки ідейним вояцям і патріотичним землякам назбирано стільки пожертв, що побудовано й посвячено пам'ятник, хоч і з недобором кілька тисяч австр. шілінгів. Сам пам'ятник є зі шведського чорного граніту, лев, тризуб і напис із мосяжу, щиро позолоченого. Посвячення відбулося 21 червня 1959 р. в перший день Зелених Свят. Його попередила торжественна Сл. Божа перед пам'ятником австрійських полеглих біля церкви. На Сл. Божій були присутні: Брюсселе, посадник міста, делегації й місцева інтелігенція. Австрійські військові братства, віденське Братство св. Варвари й українські громади з Австрії заповіювали церковний цвинтар. Найкраще представлялося братство св. Варвари з Відня, що своїми вишиванками чарувало всіх. Службу Божу чудово співав славний хор церкви св. Варвари з Відня під управою п. Андрія Гнатишина. Целебрував парох Відня о. д-р Володимир Гавліч ЧСВВ з о. І. Дашковським і о. Д. Ковалюком.

Безпосередньо по Сл. Божій зложено від українців вінок перед пам'ятником австрійських Героїв. Зараз потім уформований похід рушив на цвинтар, віддалений три кілометри від церкви. Похід розпочинав наш прапор. За прапором ішла орхестра австрійських комбатантів із Травсминдорфу. За нею ряд наших вінців. За ними йшли священики й друга орхестра Братства комбатантів із Гляйхенбергу, української громади з Австрії, австрійські комбатанти й місцеві люди.

Посвячення пам'ятника довершив о. д-р Вол. Гавліч ЧСВВ разом із місцевим латинським парохом о. Фіделісом Ч. С. Фр. Зараз по посвяченні слідували про-

У німецькій мові промовив б. полевий духовник о. Д. Ковалюк, а по ньому заступник повітового голови комбатантів із Фельдбаху. Парох Відня о. д-р Володимир Гавліч ЧСВВ говорив по-українськи. В короткій промові вказав на вагу ідеї, на плідність ідейної жертви і на продовження боротьби під національним прапором.

Опісля промовляв голова У. Ц. Д.О.А. о. Іван Дашковський, парох Зальцбурга. У своїй промові підкреслив засаду, що правдива любов Бога родить любов ближнього та веде її до геройських жертв, а через них до дочасної й вічної цілі.

По закінченні промов зложено вінки перед пам'ятником. Перший вінок зложили австр. союз вояків із Ґрацу, за ними комбатанти Гляйхенбергу, а відтак шість українських вінків від б. вояків із Австралії, Канади, Америки — "Броди-Лев" Вілліху, Клягенфурту й Ґрацу. Сумно понесласа "Вічна пам'ять" і неодному витиснула з очей щиру сльозу.

Була це справді небувала релігійна й національна маніфестація і для австрійців і для українців. Ціле те наше торжество прихильно передало австрійське радіо. Всім, особливо дивізійникам, тяжко було розлучатися зі своїми братами-героями, з якими разом боронили замку. Тому з болем серця прощалися з ними, згадуючи:

"Спіть українські Герої, спіть,
Про долю-волю тихо спіть..."

о. Д. Ковалюк
б. полевий духовник

THE CANADA FAIR EMPLOYMENT PRACTICES ACT

Канадський Закон Справедливої Практики в Затрудненнях

ЗАБОРОНЯЄ

ДИСКРИМІНАЦІЮ В ЗАТРУДНЕННІ

ЦІЛЛЮ ЦЬОГО ЗАКОНУ є охорона працівників перед дискримінацією в затрудненні і в членстві проф-спілок (юній) з причини РАСИ, РЕЛІГІЇ, КОЛЬОРУ ШКІРИ ЧИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПОХОДЖЕННЯ.

ЦЕЙ ЗАКОН ВІДНОСИТЬСЯ до працедавців на роботах, або підприємствах під засягом федеральної юрисдикції і до проф-спілок, які репрезентують їхніх затруднених. До цих підприємств належать торговельна фльота, навігація, залізниці, канали, телеграфи, аеродроми, комерційне летунство, федеральні коронні корпорації, банки, радіо і телевізійна сітка, а також роботи і підприємства, які визнано загально корисними для Канади, або які є поза ексклюзивною юрисдикцією провінційного законодавства.

ЦЕЙ ЗАКОН ЗАБОРОНЯЄ працедавцеві відмовити затруднення особі, або дискримінувати працівника з причини його РАСИ, РЕЛІГІЇ, КОЛЬОРУ ШКІРИ ЧИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПОХОДЖЕННЯ. Працедавцеві теж забороняється користати з посередництва агенції праці, що практикує таку дискримінацію, поміщувати дискримінаційні оголошення на працю,, ставити дискримінаційні питання, — писано або усно, — які відносяться до подань на затруднення.

ЦЕЙ ЗАКОН ТАКОЖ ЗАБОРОНЯЄ дискримінацію проф-спілок (юній) щодо членства чи затруднення з причин РАСИ, РЕЛІГІЇ, КОЛЬОРУ ШКІРИ ЧИ НАЦІОНАЛЬНОГО ПОХОДЖЕННЯ.

БУДЬЯКА ОСОБА, ЯКА СКЛАДАЄ ЗАЖАЛЕННЯ на підставі постанов цього закону, або яка допомагає в збиранні доказового матеріялу в рамках цього закону, є хоронена перед відплатними акціями, що могли б бути вжиті супроти неї.

ЗАЖАЛЕННЯ НА ПІДСТАВІ ЦЬОГО ЗАКОНУ ТРЕБА РОБИТИ ПИСЬМОВО Й ПЕРЕСИЛАТИ до

DIRECTOR OF INDUSTRIAL RELATIONS,
DEPARTMENT OF LABOUR, OTTAWA

Hon. Michael Starr
Minister

A. H. Brown
Deputy Minister

10 ГРУДНЯ КАНАДА ВІДЗНАЧИЛА 10-ту РІЧНИЦЮ ПІДПИСАННЯ УНІВЕРСАЛЬНОЇ ДЕКЛЯРАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ.

Ґляйхенберг — Похід на цвинтар

ПРОСЛАВА ВОЖОЇ МАТЕРІ
Чікаго, Ілл.

Започатковані з листопадом мин. року релігійними відправами в церкві св. о. Миколая та театральними виставами релігійної драми "Ой, зійшла зоря над Почаєвом" врочистості на честь Божої Матері були продовжувані в місяці травні цього року.

Після чотирьох успішних вистав цієї драми в Чікагу, виставлено її в дні 9 травня ц. р. в Дітройті. Брало в ній участь 125 осіб.

Чудовим мистецьким завершенням тих торжеств був Марійський концерт у честь Божої Матері в Чікагу 31 травня ц. р. Мішаний хор, складений із найкращих співаків — відспівав двадцять музичних творів. Гарну промову виголосив ентузіяст і невтомний організатор тих урочистостей о. Марко Дирда ЧСВВ.

Марійський концерт звеличали своєю присутністю високодостойні гості з Риму Всеся Протоархимандрит Чину СВВ о. д-р Павло Миськів і о. д-р Ісидор Патрило, економ курії Чину СВВ. Саме в тому часі відбувалася візитація парафій і манастирів ОО. Василіян у Чікагу. Генеральну візитацію розпочато від церкви св. о. Миколая в Чікагу не тільки тому, що тут був початок місійної праці ОО. Василіян у ЗДА, але особливо тому, що ця парафія — за словами Всесв. о. Протоархимандрита є найкраща в цій країні. У своїй цінній проповіді підчас Богослуження напоминав Впр. о. Протоархимандрит вірних берегти свого найбільшого скарбу, яким є молоде покоління, у вірності для своєї святої Церкви й рідного народу.

Турботи парафіяльної школи

З кожним роком зростає наплив дітей до школи св. о. Миколая. Тіснота в шкільних будин-

ках та наказ міської влади перебудувати старий шкільний будинок, щоб забезпечити дітей перед евентуальною пожежею, змушують іще підчас цих літніх ферій перебудувати один будинок.

Понад 1.200 дітей у школі, 90 випускників - градуантів, понад двісті дітей до першого св. Причастя, уже другий рік одержавала перша нагорода шкільною оркестрою з поміж усіх католицьких шкіл Чікаґа, конкурс української мови й історії, на-

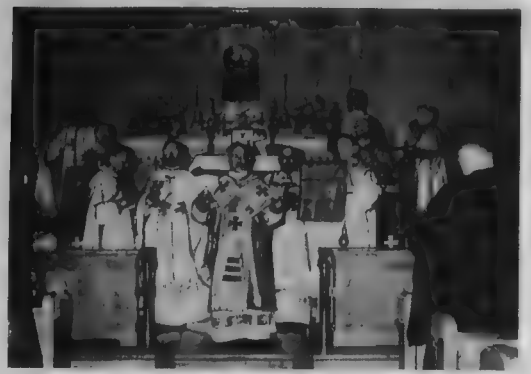

ВПреосв. Митрополит Канади Кир Максим Германюк підчас Сл. Божої в Лаел б. Чікаґа

вчання релігії — це тільки кілька фактів і чисел, що говорять краще, як усі відозви.

ВПреосв. Митрополит Кир Максим Германюк у Чікаґу

У трьох перших днях липня ц. р. відбувалися наукові конференції третього Унійного З'їзду в абатстві ОО. Венедиктинів у Лаел, біля Чікаґа. У дискусії забирав двічі слово ВПреосв. Митрополит Кир Максим ЧНІ та спростовував погляди доповідачів. Блискуча ерудиція й цінні завваги нашого високого церковного Достойника щодо проблем східньої Европи, зокрема України, викликали добру реакцію та загальне зацікавлення учасників З'їзду.

В одній науковій сесії брав участь о. д-р Мелетій Соловій ЧСВВ із Торонта. У формі сконденсованих тез подав закиди православних проти церковного з'єднання. Його глибоке знання предмету та вправне володіння латинською мовою (слід пригадати, що Велеградські З'їзди відбувалися в латинській мові) викликали загальне порушення та були для багатьох достойників Католицької Церкви латинського обряду свого роду сенсацією. Наші учасники внесли багато думок та оригінального матеріялу до того з'їзду, що нав'язує до традицій Велеградських Конгресів.

Завершенням З'їзду була врочиста Служба Божа, яку відслужив ВПреосвященний Митрополит Кир Максим у співслужені чотирьох отців і двох дияконів у величній церкві ОО. Францисканів, положеній у середмісті Чікаґа. Полєнення Служби Божої й символіки нашого обряду подавав в англійській мові Впр. о. ігумен Нестор Феціца ЧСВВ.

Перед своїм від'їздом до Філядольфії на консекрацію Кир Платона ВПреосв. Митрополит Кир Максим приняв на окремій авдієнції представників "Обнови" і НТШ та висловив цінні думки про напрям праці "Обнови" в країнах поселення нашої еміграції.

Т. Г.

ЮВІЛЕЇ

10-ЛІТТЯ СВЯЩЕНСТВА

Коністон, Онт.

Коня Всч. о. Теодор Прийма правив першу торжественну св. Літургію в катедральному храмі св. Йосафата в Едмонтоні 1949 року, то йому здається навіть не приходило на думку, де і як буде святкувати свій перший ювілей священства. Сталося так, що Боже Провидіння дочволило йому цей ювілей святкувати на сході Канади, в Коністоні, де це вже повних три роки є він парохом церкви св. Михаїла.

До Коністону Всч. о. Теодор приїхав зі заходу Канади. Він — людина великих спосібностей, повний ініціятивин, а при тому глибоко побожний і тактовний — у короткому часі з'єднав собі любов і довір'я в парохіян не тільки Коністону, але й околиці так, що невдовзі можна було завважити розріст і духозний поступ цілої громади. Крім духовного проводу о. парох власними руками розмалював і прикрасив нашу церкву. Сьогодні Церква св. Михаїла є одною з найкращих околиці.

Не дивно отже, що вірні цісї парохії, при допомозі місцевостей Гарсон, Крейтон і Еспанолі, які також обслуговує о. Т. Прийма, справили 7 червня, 1959 року в його честь велике й торжественне свято.

В год. 6-тій вечора о. Ювілят відправив торжественний моле-

Всч. о. Теодор Прийма

бен в вспомі Всч. оо. М. Босого зі Судбур і Ю. Ріота з Торонта. Церква була заповнена вірними та гістьми з околиць.

Сам бенкет відбувся в модерній міській залі, бо своя була б не помістила всіх гостей.

До залі увійшов о. Ювілят у товаристві отців-гостей під гучні оплески зібраних там людей. По молитві, що її провів о. М. Босий, почався бенкет, який попередив тост і многоліття піднесене паном І. Шелегієм. Під кінець бенкету, що його прекрасно приготовили пані парохії, слідували привіти й побажання.

Перші бажання й виявн любови своєму душпастиреві зложили діти парохії. Від дітей парохії китицю червоних рож вручила маленька В. Коваль, а Богдан Лясовський силав бажання від дітей Рідної Школи та вручив грошовий дарунок від парохій Крейтон і Еспанолі.

З черги промовляли: пані Букачевська, д-р С Косар, Павло Вітун, який вручив великий грошовий дар як вияв любови парохіян Коністонців; Всч. о. Е. Ріген, Павло Шмагала від вірних із Гарсону і вручив гарний грошевий дарунок; пані Ясюк від парохії Судбури, яка вручила грошовий дарунок від ЛУКЖ і УКЮ Судбури.

Дальше вітали отця ювілята Всч. о. Вентї, знаний проповідник і сусід о. Прийми. Він м. і. назвав о. Прийму одним із найкращих священиків, яких дотепер мав змогу пізнати. Брат Методій ХШВ із Торонта, у своєму привіті задержався довше над ролею священика. Говорила й мама о. Прийми, що прибула з Детроїт із двома братами о. Теодора спеціально на це свято. Вкінці промовляв приятель о. Теодора та господар бенкету Всч. о. М. Босий. Найперше зложив побажання від Всч. о. Бобовника, який саме тоді перебував у лікарні по тяжкій операції і не міг прибути на свято, відтак вітав від парохіян із Судбур, і вкінці від себе зложив щирі та сердечні побажання.

На закінчення промовив сам о. Ювілят, дякуючи всім за молитви, дарунки, вияви довір'я й любови, привіти та бажання. Закінчив свою подяку о. Прийма такими словами: "...Нехай благословить Вас Господь безмежно, за добрі ваші серця Своїм Серцем повним любови. Діточкам за їхні цвіти нехай дасть квітку Своєї краси, а всім, всім Вам, що взяли участь у тому для мене великому святі, нехай дасть життя повне вдоволення.

Збірка при тій нагоді на українську пресу принесла 60 дол., з чого призначено на "Нашу Мету" 20 дол., "Світло" 20 дол., "Укр. Вісті" 20 дол.

ОМВВ

ПОШАНУВАЛИ ДЕНЬ 70-РІЧЧЯ

Ванкувер, Б. К.

У неділю 28-го червня ц. р. по співаній Службі Божій зійшлося до парохіяльної авдиторії парохії Покрову Пресвятої Богородиці велике число людей, щоб зробити несподіванку пані Марії Петруськ у день її 70-річчя.

Марія Петруськ, народжена 30 червня 1889 р. в селі Бернадівка, повіту Теребовля, приїхала до Канади в грудні 1913 року, де 1925 р. подружилася та разом із своїм чоловіком замешкала в Аяніх, а від 1935 у Ванкувер, Б.К.

У Ванкувері була свідком розвитку українського католицького життя при парохії, де чим могла помагала. У вересні, 1952 року помер її муж Василь. Марія далі проживала на тому самому місці, де перебуває і досьогодні. Свою церкву любить і в ній сповняє свої релігійні обов'язки щоденні й свята. Вписана в члени Апостольства Молитви, нераз своєю тихою працею помагає при різних підприняттях, чим здобула собі багато приятелів, які сьогодні прийшли пошанувати її в день 70-тих народин.

У коротких промовах зложили вітання: п. Антін Кузик, пані А. Засійбіда а відтак о. парох. Від усіх присутніх зложила дарунок пані Дяків, а тоді заспівали гімне: "Многая літа". На кінець Марія Петруськ щиро подякувала всім за так миду несподіванку. З цієї нагоди приявні зложили $3.50 на "Світло".

50.000 Ґальонів фарби

$2.99 ЗА ГАЛЬОН

Цей банкротний, випродажний запас фарб надається до малювання всередині й зовні. Це свіжі фарби випродуковані через C.I.L., Shervin-Williams, Lowe Bros., C.V., Gliddens; і т. д.

НАША ГАРАНТІЯ: Спробуйте один ґальон, спробуйте сто. Якщо ви вповні не переконаєтеся, що це найкраща фарба, звертіть нам порожню банькy або ще незужиту частину фарби, а дістанете 100% звороту. Негайна висилка по всій Канаді.

Фарби до малювання назовні: Добра на залізо, цемент, дерево, підлоги, можна розпустити для малювання шінглів. Кольори: біла, ясно біла, чорна, слонової кости, зелена, ясно зелена, бронзово-червона, ясно червона, ясно синя, коралева, синя, брунатна, жовта, сива (як на кораблях), перлова.

Фарби до малювання всередині: Добра на стіни, дерево, плястер, стінний папір, і т. д. Кольори: гладко-біла, силясто-біла, блідо-жовта, м'ятово-зелена, слонової кости, блакитна, рожева, тінисто-сива, бежева, ясноспня.

АЛЮМІНІЙОВІ ФАРБИ — $3.99 за ґальон

ЦЕМЕНТ НА ДАХ, чорний, має в собі волокнистий азбест, можна намазувати старою мітлою або старою шматою, прив'язаною до дрючка... 99¢ за ґальон. Присилайте 50% завдатку "моні ордером", решта за післяплатою (COD), або присилайте повну ціну й тоді заощадите на оплатах.

SHERMAN'S – Dept. VSI

537 Queen St. W. (Corner Augusta Ave.) **Toronto, Ont.**

Мондер, Алта.

В суботу 9-го травня, у мондерській церкві св. Ап. Петра й Павла повінчалися Михайло Солтис із Петрусею Сацьків. Молодий це син пок. Семена й Доськи Солтисів із Манітоби, тепер служить у війську в Едмонтоні. Молода ж це найстарша дочка добре знаних та заслужених мондерській парохії Костя й Параскевії Сацьків. Сама Петруся бра-

Молоді Михайло й Петруся Солтис

ла завжди якнайживішу участь у парохіяльному житті, належала до УБКО, Марійської Дружини та хору, а при більших урочистостях парохії вона була все перша з щирою поміччю. Закінчивши вищу школу в Мондері, стала до праці в Едмонтоні. На весілля такої знаної та доброї родини з'їхалося надзвичайно багато гостей.

Св. Тайну Подружжя поблагословив Преп. о. М. Дацюк, ЧСВВ, який також зложив побажання молодятам на весільній гостині. При цій нагоді, на заплив п. М. Царука, гості зложили $15.00 на "Світло". Усім жертводавцям щиро дякуємо, а молодятам Михайлові й Петрусі Солтис бажаємо особливішого Божого благословення на многі й благі літа в їх подружжі.

ПОДЯКА

У лютні ц. р. несподівана недуга приневолила мене піддатися важкій операції та перервати працю при догляді тяжко недужих, якій я присвятила вже кілька років і яка давала мені моральне вдоволення. Стан моєї недуги був майже безнадійний. Та коли Бог дав мені недугу, то рівночасно зіслав добрих людей, які прийшли мені зараз із допомогою в моєму прикрому положенні. Боже Провидіння спрямувало мене працювати в католицькому шпиталі св. Йосифа, і в цьому ж шпиталі я сама стала пацієнткою. В цьому шпиталі я знайшла праздиво християнську опіку з боку Сестер, лікарів, норс та цілого окружения. І так лікар д-р Дж. Соливен своєю вмілою діягнозою та вдалим переведенням небезпечної операції — при надзвичайній Божій опіці — а інтерніст д-р П. Сорет своїми стараннями просто допомогли врятувати мені життя та привернути мені такий здоровий стан, що в недовгому часі зможу повернути до моїх станових обов'язків — Зноя же особливо багато часу й старань присвятила мені головна норса шпиталю пані Ріта я. Вирк: двічі нераз кожного дня відвідувала мене, живо цікавилася переходом моєї недуги й операції. Ще навіть по моєму виході зі шпиталю зацікавилася дальше моїм станом і долею.

Задержуючи в своєму серці особливо вдячність для пані Р. Вирк, д-ра Солівена та інших, що мені щиро допомагали, складаю їм на цьому місці прилюдну подяку та, кроме цього, щоденно в своїх молитвах прошу Всевишнього за благословення для їх повної посвяти праці та старань про пацієнтів.

Торонто 15 серпня, р. Б. 1959.

Анна Ковальчук

Пошукую Миколу КОРНУТА з села Жулин коло Стрия Маю вісті від родини. Хто знав би про нього, або він сам (останньо мав жити в Торонті), прошу писати на адресу: M. Курчак, 1812 Evergreen Avenue, East Meadow, N. Y. U. S. A.

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

ЙОСАФАТ КОРПАН

Вегревил, Алта.

17 квітня 1959 р. у вегревільській лікарні по довгій і тяжкій недузі, покріплений св. Тайнами, помер бл. п. Йосафат Корпан. Покійний народився 29 вересня 1879 р. в селі Ланівці, повіту Борщів. 1898 р. приїхав до Канади зі своїми родичами і братами, де поселився разом із ними у Вегревільській окрузі. 1902 року одружився. Підчас свого життя на господарці він із другими парохіянами околиці Борщів постарався про землю на церкву та з другими піонірами збудували першу церкву. Він також був кілька років членом муніципалу і шкільної ради. На старші літа замешкав у місті Вегревил.

Похоронні богослужения розпочалися панахидою 20 квітня ввечорі. Поминальну Службу Божу під проводом о. пароха Б. Дрібненького ЧСВВ відправлено 21 квітня в церкві св. Івана Хрестителя, в Борщеві. Покійний похоронено на церковному цвинтарі в Борщеві при участі великого числа людей — родини, сусідів і знайомих.

По похоронних богослуженнях відбувся поминальний обід у па-

Бл. пам. Йосафат Корпан

рохіяльній залі. При обіді зібрано $18.35 на "Світло".

Покійного оплакують дружина Магдалина, п'ять синів — Іван, Павло, Стефан, Никола й Михайла, та один брат.

СВІТЛО THE LIGHT Ukrainian Catholic MAGAZINE

THE UKRAINIAN CATHOLIC SCHOOL ERA

Proposed new site for Basilian Fathers' boys' high school

Whether we are prepared for it or not, the fact is that Ukrainian Catholics are entering upon the school era. Never before has so much been written or said about the need for Ukrainian Catholic schools for Ukrainian Catholic children.

Our Ukrainian educational history began with the pioneers, the early settlers. In those very difficult beginnings the Ukrainian settlers still found time to think and worry about the education of their children. Ukrainian teachers' colleges were founded in Manitoba as early as 1905 in Winnipeg and 1908 in Brandon with the help of the provincial government. The Saskatchewan government provided a similar school for Ukrainians in 1909 in Regina, and Alberta followed suit by opening such a school in Vegreville in 1913. On September 12, 1912 several French Canadian priests under the leadership of Father Josaphat Jean, O.S.B.M. and Father Adonias Sabourin opened a school for Ukrainian boys in Sifton, Manitoba which continued to exist until 1916.

Then the phenomena of the Ukrainian Bursas sprang up in Western Canada. Bursas were found in Edmonton as early as 1912. This was the Rusko-Ukrainska Bursa. Later the Taras Shevchenko Bursa in 1917, and the M. Hrushewsky Institute appeared in Edmonton. In Saskatoon the Peter Mohyla Institute was founded in 1916, and the Metropolitan Shyptytsky Institute was founded in St. Boniface in 1917. Most of these have been replaced by newer and more modern institutions where Ukrainian university students can continue to find a haven of Ukrainian Catholic culture and tradition.

On the surface it would seem that the Ukrainian settlers who on their arrival in Canada possessed $12.86 per capita did more proportionally for the schooling of their children then we second and third generation Ukrainian Canadians have accomplished in the past thirty years. And yet the need for our own Ukrainian Catholic schools becomes more pressing and evident with each passing year.

Our Ukrainian Catholic parents are lulled into a peaceful indifference when they see their children attending the many beautiful Latin rite Catholic schools which abound in our Canadian cities. Very few of these parents realize that in spite of the wonderful work these schools are doing for their children, these children are being impregnated with daily doses of a Latin rite Catholic atmosphere which draws the love of their own beautiful Ukrainian rite out of their souls. It is God's will that these Ukrainian children learn to love their rite, and this they cannot do in a Latin rite school. It is not enough that good Latin rite teachers sympathize with the needs of the Ukrainian children, for their needs must be met with concrete measures and activities.

These needs can only be met in our Ukrainian Catholic schools where fully qualified Ukrainian Catholic teachers administrate the school and teach the children in that school's classrooms. These teachers would teach the children the required programs of studies, but that half hour which is reserved for religious instruction (and it is for this very half hour that Catholic schools are built throughout the world) would be given to religious instruction which will emphasize the Ukrainian rite. The auditorium of such a school would quickly provide for extracurricular activities which would include Ukrainian folk dancing, folksinging, Ukrainian choirs, etc. The school library would be well stocked with the best books on Ukrainian arts, culture, and traditions. The school chapel would provide our own Ukrainian Mass for the children on religious feast days, and our Ukrainian priests and sisters would find a welcome there such as can be found only when one is at home.

Today our prairie provinces possess literally thousands of fully qualified Ukrainian teachers. Never before have the Ukrainian Canadians had such a capacity to make their needs known before their fellow Canadian citizens. Never before have they had so many means to accomplish one of our finest and noblest objectives.

J. S.

PIONEER SERIES

THE MEMOIRS OF WASYL ELENIAK

by J. SKWAROK, OSBM.

PART II

I certainly had a good deal of trouble when I returned to my little village of Nebiliw. Even with the sale of my father-in-law's goods I was scarcely able to raise 400 rynsky. This time seven families began the long trek to Canada. But at the border only M. Pulish, W. Feniak, and F. Melnyk were allowed to go through, and the rest were turned back because it was considered that they did not have enough money. After this setback I attempted a new method. I wrote to Spear (a travel agent) in Hamburg asking him to send me a boat ticket for which I advanced him the sum of 10 rynsky. In the meantime I rode logs down the river and managed to accumulate another 40 rynsky. After the boat tickets arrived we were able to cross the border easily for we were able to show the officers in charge that we had boat tickets as well as 400 rynsky in our possession. In Hamburg we paid the rest of the money for these tickets and so sailed peacefully on to Quebec. From Winnipeg Nicholas and Michael Melnyk went on to Alberta where they settled in the Star district, but I remained in Manitoba and went on to Gretna.

In Gretna I was well acquainted with the Germans, and besides my cousin Michael Eleniak was with me. When I arrived in Gretna with my wife and three children, Mary, Fedor, and Magdalen, the Germans greeted me warmly. When I was leaving them originally to return for my wife and children they did not wish to let me go. They were sure that when I left Gretna I would never return. I told them I was returning to the Ukraine for my wife and children but they did not want to believe that I had a wife and three children. Now that they saw I spoke the truth they were extremely happy with us, and Levy's wife brought my wife a supply of lard, a sack of flour, and many other foods. In the meantime I hired myself out to tend to the grazing of the community's cattle herds. For this work I was paid $80.00 annually and was also given 80 bushels of wheat and 40 bushels of barley. I remained in Gretna for four years and managed to make a bit of money.

About now I began to think about obtaining my own piece of land. When the Germans heard this they were unwilling to let me go. I worked my very best for them, and they were satisfied with my work. Although I was small of build I was somewhat of an eager beaver. They asked me, "Why do you wish to leave us? Aren't you living well with us?" I replied, "It is indeed good to live with you, but the time has come when I must find my own land,... and therefore I must leave you." One of the Germans said to me, "Someday you will be a great master farmer." My brother Peter was already farming near today's Chipman, Alberta, and I took a piece of land near him.

At "Windly" (possibly Winkler) I ordered a box car which cost me $40.00. In this freight car I packed two cows, two oxen, 30 chickens, a wagon costing $29.00, a plough worth $12.00, 12 sacks of flour, 8 hams, and some cloth material which my wife bought for the children. My son John was born in Gretna and was baptised by a Latin rite priest across the border in Neche. John was confirmed by Father Strotsky in Wostok Alberta. When I arrived at my brother's near Chipman he had built a temporary shelter for me on my farm which was roofed with lumps of sod. I immediately began building a house. During the day I hauled in loads of logs from the forest on a sled or stone-boat, and in the evenings I repaired this vehicle of haulage for it was of my own make and constantly in need of repairs. My God,–how we suffered during those first few years. But my wife was strong, and the work went ahead.

When I arrived and settled at what is known today as Chipman, I found that a church had already been built at Star. (This was the first Ukrainian church built in Canada). It was built mostly by villagers from Nebiliw. Ivan Pillipiwsky hauled the logs for it as well as my brother Peter of Chipman, and Michael Romaniuk of our district. The carpenter who directed the building received $300.00. O my God, how happy we were with that first church in Star. Later the ownership of this church was disputed in the civil courts because it was registered in the names of the trustees. I remember that I too along with many others had to pay $10.00 to Mr. Ewing, the lawyer in Mundare. Michael Romaniuk paid Paul Pasemko $50.00 in order to settle the dispute once and for all. These court procedures cost John Starko, Sr. $18.00. Others lost one or two farms over them. The civil suit over our church was finally taken to London, England, and there the Greek-Catholics lost the case. The whole trouble lay in the fact that the ownership of the church property was not registered correctly.

I do not recall Father Nestor Dmytriw. The people told me that he lived very poorly. He lived with some protestant people, and he was forced to sell his fur overcoat in order to pay for his fare to the United States. I remember Father Zaklynsky who said Mass in my home three or four times, and then he too went away. Father Zoldak said Mass once in Pasemko's home. When Father Strotsky visited us he usually stayed at the home of Danychuk and said Mass frequently in the homes of Sopko and Ivan Starko. The people were extremely fond of Father Filas. Father Filas would often cheer me up saying, "Eleniak, Eleniak, do not worry! In a few years everything will be much different in Canada." My God, my God, how the people wept for Father Filas. And Father Filas would console us saying, "Do not weep, do not weep! Priests will soon come to you from the old country." Father Pyllypiw said Mass in my home for four years. When Father Kryzanowsky came to our district with his regular missionary visits there was peace in the parish.

Now I am living with my son John. I often visit my son Peter and my son-in-law, John Starko. Now that I recall it, it was work that was the biggest killer. The sun never found me in bed. I went into debt when I bought my sons a quarter of land, and then another... At that time there was a good price on cattle and slowly I paid the debt off. I was once fond of raising cattle, but later prices fell. I was forced to sell a cow worth $140.00 for $8.00. I now live with my son John. Everybody leaves the house to go to work in the fields, and I stay home with the children. I still tend the chickens and swine, pump a little water, look around and weep. For I am getting weaker and not as strong as before. Today, I would have been sitting home with the children, but thanks to a heavenly grace the Fathers drove me to their home. And today as well as yesterday I had the good fortune to be able to assist at Mass.

(To be continued)

HOW TO SPOIL A CHILD

1. Begin by giving him whatever he cries for, and whenever he wants it.
2. Tell your friends, in his presence, how sharp and clever he is.
3. Let him hear his parents quarrel.
4. Tell him he is too much for you.
5. Let him stay away from school, and Mass on Sundays, if he wants to.
6. Show that money is your chief aim in life.
7. Punish him if he annoys you, but not if he annoys other people.
8. Let him go where he likes.
9. Take his part against the teacher.
10. Tell him what he ought to do (especially when he is in bad temper); but avoid doing the same yourselves.
11. Never mind what companions he chooses.
12. Discuss your acquaintances before him and show how little you respect them.

THE BEGINNINGS OF CHRISTIANITY IN THE UKRAINE

C. MYKYTIUK, O.S.B.M.

Almost one thousand years ago, in the year 988, St. Vladimir the Great, Prince of the Ukraine, accepted the Christian faith, was baptized, and along with him, a large number of his subjects. This is a fact which every Ukrainian knows since his childhood days, for this is perhaps the most important incident in the history of the Ukraine. This date, although it marks the official beginning of Christianity in the Ukraine, does not mark its actual beginning, for the beginnings of Christianity in the Ukraine can be traced as far back as the second century. The year 988 was the year in which Christianity was accepted as the official religion of the territory ruled by Prince Vladimir the Great, but before this date there were many individuals who professed the Christian faith.

To see how Christianity filtered into the Ukraine, we must go back to the second century. We could go back to the first century, as many writers on this subject do, to St. Andrew the Apostle. However, the story about St. Andrew being the first to bring Christianity to the Ukrainian people is but a legend with no historical backing. Instead, we will begin with St. Clement who, as far as is known officially, can be said to be the first to have brought Christianity to the peoples north of the Black Sea. St. Clement was a Bishop of Rome, the fourth Pope after St. Peter. Because of his great zeal as an apostle of the faith, he was exiled to Crimea by the pagan Emperor of Rome. This, however, did not prevent St. Clement from fulfilling his duties as an apostle of the faith, for he continued to preach the Gospel to the inhabitants of Crimea, converting and baptizing many of them. When news of this reached the Emperor in Rome, he ordered St. Clement to be put to death and so, in the year 102, he became the first martyr in the land now known as Ukraine.

Up to the end of the second century, the territory along the north west coast of the Black Sea was occupied by Greek colonists, many of whom were Christians. In the third century, the Gothic invasions destroyed the greater part of these colonies, but they did not destroy the germ of Christianity. Under the influence of Greek culture, the Goths themselves began accepting the Christian faith and by the middle of the fourth century, they already had their own bishop and a bible in their own language.

In the meantime, another centre of Christianity was springing up in the east, and that in an unusual manner. At the beginning of the fourth century, St. Nunia, a Roman lady, was taken as a slave to the territory between the Black and Caspian Seas. While in bondage, she obtained, by her prayers, a miraculous cure for a small child, and later for the ill queen of that kingdom. As a consequence of this, the king himself embraced the Christian faith and imported priests from Rome who converted the people of that territory to Christianity.

From the north west coast of the Black Sea, from Crimea and from beyond the Caucasian mountains, Christianity now began working its way slowly northward into the Ukraine. Its progress, which was to take another four centuries, was very much hampered by a number of factors: the sparsely settled land, the lack of organization of the people, who were divided into many tribes, and the mongol invasions.

In the ninth century, Christianity began to spread more rapidly than ever throughout the Ukraine. Its source this time was Bulgaria, a kingdom which was then bounded on the east by the Black Sea, and extended northward to the boundaries of Ukraine. Of great importance to the spreading of the faith was the translation of the Bible and other sacred texts from Greek into the language spoken by the inhabitants of Bulgaria, a task which was accomplished by Saints Cyril and Methodius.

Almost a century later, in 955, St. Olga received baptism from the hands of the Patriarch of Constantinopole. Previous to this her husband Ihor had died and she now ruled the Ukraine until her son Sviatoslav would come of age. St. Olga herself was more inclined towards the Christianity of the west, to the Latin rite, than she was to the Byzantine rite, and she even made attempts to have the Latin rite introduced into the Ukraine. However, both of her attempts failed for the first bishop whom Otto I of Germany had promised to send to her died before he even began his journey, and the second one remained in Kiev only one year, having met with no success.

(To be continued)

ЖАДАЙТЕ!

Penmans

WARRANTED 1868 PENMANS BRAND KNIT-GOODS

ЗМІЦНЕНІ НАЙЛОНОМ НА П'ЯТАХ ТА ПАЛЬЦЯХ

Робочі Скарпетки

ЩО ТРИВКІШІ ЗА ВСІ ІНШІ

Щоби довше носити — вигідніше ходити — корисніше купити, жадайте РОБОЧІ СКАРПЕТКИ ПЕНМЕНС. Найдете стиль і грубість, що відповідатиме у с я к і й роботі — і за дану ціну буде це найкорисніше купно.

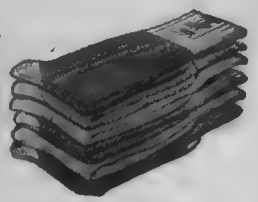

ТЕЖ СПІДНЯ ТА ВЕРХНЯ БІЛИЗНА СЛАВНІ ВІД 1868 Р.

WS—9-4

Why did the Ukrainians come to Canada?

What did the governments of Alberta, Saskatchewan, and Manitoba do for the Ukrainian settlers in the way of schools?

How did the Ukrainians adjust to their pioneering life on the prairies?

What roles did the French Canadian and Ukrainian Canadian missionaries play in the early times of the Ukrainian settlers?

Which Anglo-Saxon writers write about Ukrainian Canadian Literature?

Which Ukrainian Canadian writers write about Ukrainian life in English?

NOW AVAILABLE

THE UKRAINIAN SETTLERS IN CANADA AND THEIR SCHOOLS 1891 -- 1921

by J. SKWAROK, O.S.B.M.

IN ENGLISH

ORDER DIRECT FROM:

The Basilian Press — 286 Lisgar St. — Toronto 3, Ontario

The Ukrainian Book Store — Edmonton
Arka — Edmonton
F. J. Tonkin — Edmonton
Paul's Music and Book Supply — Saskatoon
Kalyna — Winnipeg
Ukrainian Booksellers and Publishers — Winnipeg
Diocesan Church Goods — Toronto
Arka — Toronto

ILLUSTRATED — Price — $2.00

THE BROTHER AND THE HIDDEN LIFE

In the beginning God created heaven and earth and all things. God hurled the sun into space. He sprinkled the heavens with stars. With His hands He formed the earth and separated the waters from the land. He commanded, and the earth began to spin and go around the sun. He spoke, and the stars sped through space swifter than the speed of sound and in perfect harmony. God wished, and the birds and lions and fishes filled the sky, the land, and the sea. And then God made man. He picked up some mud and formed Adam and breathed into him a living spirit, a soul. God looked around at all He had made and saw all to be good and meaningful.

Many years later, off the well-worn roads of commerce, lived a family. There a beautiful woman, the mother of the home, prepared supper for her husband and child, now busily engaged in the work of their trade, carpentry. The father was sawing boards for a table he was repairing and the son was sweeping the shavings off the floor. And the people who passed would no doubt say, as they often do, "They're such a very nice family. But they don't have all the comforts of life. Their son is so young and yet he has to work." But God would look down on that family and on that son and say: "That Boy is My beloved Son; in Him I am well pleased." God who created the stars, was sweeping the floor. God who made all things, was learning to be a carpenter.

Many years later a Brother was nailing a floor of a new building. Some people came to the Brother and asked him, "Why did you become a Brother? You have to work all your life." The Brother, surprised at the question, asked them: "Why, is work something bad?" And God would look down on that Brother and say: "That Brother is imitating My beloved Son; in him I am well pleased."

Few seem to realize, that Our Lord for the vast majority of His life was a worker, a carpenter. And few, too, realize that God calls some young men to become Brothers and to imitate the hidden life of Our Lord.

The Brother's life is an imitation of Jesus, the worker. When a Brother is in the kitchen preparing lunch, he is doing it for his heavenly Father — he is doing it because his Father in heaven asked him to do it. The Brother imitates Jesus' hidden life of labor. This is the dignity of his calling.

QUOTING THE HOLY FATHER... DAILY PREPARATION

I was raised to the pontificate at a very advanced age, but I may still keep the hope that the Lord will give me at least the same amount of time granted to St. Agatho (about two and half years). There is so much to be done.

But my present state of mind is such that if God wished to call me today, this very evening, I am ready to answer His call. What is important is that we conduct ourselves honorably in the sight of God and of men during the entire time the Lord has allotted to us on earth.

Pope John XXIII.

BYZANTINE PILGRIMAGE IS LARGEST IN NATION

Uniontown, Pa. — On Labor Day, the Apostolic Delegate will attend the climax of what is called the largest U. S. pilgrimage, at the Shrine of Our Lady of Perpetual Help at Mt. St. Macrina, headquarters of the Sisters of St. Basil.

Archbishop Egidio Vagnozzi will preside at Solemn Pontifical Mass to be celebrated by Bishop Nicholas T. Elko, Apostolic Exarch of the Byzantine Rite Exarchy of Pittsburgh. Bishop John J. Wright of the Latin Rite Diocese of Pittsburgh will preach.

In 1956, some 100,000 persons attended the Divine Liturgy in English celebrated by Bishop Sheen.

WANTED

For a forthcoming book on the early Ukrainian pioneers in Canada: Photographs of early Ukrainian houses, bake-ovens, costumes, Ukrainian school houses, children, pioneer group pictures of settlers, farmyards and equipment, any picture having to do with early Ukrainian pioneering life.

Please Contact.
Rev. J. Skwarok, OSBM.
1070 Main St., N.
WESTON, Ontario

відсвіжуючий напиток з посмаком, який може дати тільки
SICKS' ЛЕТВРИДЖ БРОВАРНЯ З ОБМ. ПОР.

ВИСЛІДИ КОНТЕСТІВ

ІЗ 7/8 Ч. "СВІТЛА"

КОНТЕСТ ЧИТАННЯ "СВІТЛА"

Відповідь на запити контесту з читання "Світла" з 7-8 чч. така: 1) Автором "Сонетів", поміщених у 7-8 чч. "Світла" є (о.) Богдан Курилас (ЧНІ), відомий також із перекладів і статтей у "Світлі" й інших католицьких часописах, редактор місячника "Голос Христа Чоловіколюбця" в Бельгії. — 2) Клятва-анатема, яку кинула на Гетьмана Івана Мазепу Православна Церква, до цього часу залишилася правно невідкликаною. — 3) Гетьмана Мазепу виклала наша власна, українська родом церковна єрархія. В цьому самому часі виклав Мазепу рівночасно московський первоєрарх, містоблюститель патріяршого престолу, з походження теж малорос. — 4) Причина наших поразок та, що наші провідники не мали сильної віри в Бога і Його правду, а вірили чи у "власні сили", чи в те, що "корисне і добре є те, що в даний час є корисне для народу", не зважаючи, що "корисність" це тільки омана, якщо вона не спирається на засадах християнської правди й науки; тимчасом багато наших діячів мали і мають Бога на устах, але діють так, як би Його не було. — 5) Цього року найбільше передплатників для "Світла" приєднав п. Тарас Ванчицький із Філядельфії.

Правильні відповіді на цей контест до 20 серпня 1959 р. **прислали:** 1) Ст. Душенко, Бофало; 2) К. Макух, Летбридж; 3) Петро Багрій, Гемилтон; 4) Мих. Харів, Чікаго; 5) А. Мисишин, Спрингфилд; 6) Йосиф Скрипка, Гримсбі; 7) Іван Стерпак, Лудлов; 8) Володимир Мацьків, Філядельфія; 9) Софія Годованець, Рочестер; 10) Марія Вальницька, Мюнхен; 11) Ірина Дзедзик, Ірвінгтон.

Нагороду **першу** дістала пані **Марія Вальницька,** Мюнхен, другу пані **А. Мисишин,** Спрингфилд, Масс., третю п. **Іван Стерпак,** Лудлов, Масс.

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Пілюс В., Брадфорд, Англія	3
Ванчицький Т., Філядельфія	3
Всеч. о. В. Фірман, Торонто,	1
Циган С., Філядельфія, ЗДА	1
Вусс А., Чікаго, ЗДА.	1
Лозинський М., Філядельфія	1
Ілерсич П., Тиммінс, Онт.	1
Демчук П., Дітройт, ЗДА.	1
Петрівська М., Австралія	1

ВІДНОВИЛИ ВЛАСНУ ПЕРЕДПЛАТУ І ПРИСЛАЛИ ІМЕНА:

Циган С., Філядельфія, ЗДА.
Демчук Ф., Арран, Саск.
Ярош Р., Філядельфія, ЗДА.
Івасюта В., Торонто, Онт.

НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ

Повзанюк В., Веднарський Л., Марійська Дружина; Іваноків П. — всі з Філядельфії, ЗДА., Маїк М., Довган А., Івасюта В — всі Торонто, Онт., Бука М., Стельмах А., Ревіяк І. — всі з Брадфорд, Англія; Муха О., Пламавт, ЗДА., Мельник М., Клівленд, ЗДА., Павник Й., Клівленд, ЗДА., Бурмас Н., Нью-Йорк, ЗДА., Стахів М., Нью-Йорк, ЗДА., Бахицький А., Канбера, Австралія; Гулевич А., Бімсвил, Онт., Бучко П., Ванкувер, Б. К., Дудиченко Т., Чікаго, ЗДА., Чумак Н., Албукерк, ЗДА., Як Ю., Тиммінс, Онт. Маланчук Б., Питсбург, ЗДА., Романко І., Ст. Альберт, Алта., Пісецький Д., Балтимор, ЗДА, Байс Й., Кичинер, Онт., Локлер Он., Кінгстон, Онт., Взова М., Райкрофт, Алта., Рій М., Гемпстид, ЗДА., Бучинський В., Гамилтон, Онт., Войтович М., Ютіка, ЗДА., Свєвич Р., Чікаго, ЗДА., Вернадин С., Філядельфія, ЗДА., Молодовець о. А., Філядельфія, ЗДА.

ВИСЛІДИ ЗБІРОК

НА ЗАЛИШЕНЦІВ В АВСТРІЇ:

Цюпик А., Данбурі, Саск.	50.00
Будурович І., Торонто, Онт.	5.00
Меланюк М., Ніягара Фаєс	1.25

Де ж дальші?..

ПРЕС-ФОНД

З привітання нового о. пароха, Порт Артур, Онт.	32.00
З весілля Івана й Олени Скрипник, Мондер, Алта	20.25
З ювілею Всеч. о. Т. Прийми, Кокістон, Онт.	20.00
З похорону Катерини Балабан, Вінніпег, Ман.	16.50
З весілля Семена й Петрусі Солтис, Мондер, Алта	15.00
З ювілею Івана й Анни Фарини, Голден, Алта	13.00
З привітання нового о. пароха, Вест Форт, Онт.	8.00
З хрестин у родині п-ва Едварда й Катерини Дулябів, Вернон, Б. К.	12.00
Хомин А., Дітройт, ЗДА	7.00

По 5.00:

З похорону Ст. Дороша, Ванкувер, Б. К., З похорону Софії Вітів, Арран, Саск., Біловус Ст., Стетин Айленд, ЗДА., Печерський Т., Філядельфія, ЗДА., Гаврилюк С., Монтреал, Кве., Щерба Е., Ванкувер, Б. К.

По 3.00:

З посподіванки для М. Петрусяк, Ванкувер, Б. К. (3.50)., К. О., Торонто, Онт., Вербовецький П., Кичинер, Онт., Нестюк І., Чікаго,

Watson's
555
КРИС Х КРОС
(Патентовано 1945 р.)
ФРАНЦУЗЬКІ ШОРТИ
Спеціяльно скроєні, щоб давати лагідну піддержку — вигідний еластичний поясок — патентований передок "Крис Х Крос", що сам закривається, надає тісно скроєного вигляду — вироблено з доброякісної чесаної бавовни. Легко переться, не вимагає глаження. Довго носиться. Підходяча сорочинка.

W2-8

ЗДА.; О. І., Бофало, ЗДА.; Жуківський А., Торонто, Онт. (2.50).

По 2.00:

Шпак Й., Філядельфія, ЗДА.; Ощипко О., Філядельфія, ЗДА.; Стусс Н., Кичинер, Онт.; Байс Й., Чичинер, Онт.; Волощук Д., Мелфорд Парк, ЗДА.; Рудько М., Ровзватер, Австралія; Петрівська А., Квіноян, Австралія; Федина А., Торонто, Онт.; Онисик Н., Едмонтон, Алта; Байлова М., Нью-Йорк, ЗДА; Мищатин М., Парма, ЗДА.; Боячук Д., Прелейт, Саск.; Семків С., Сефтон, Австралія (1.30).

По 1.00:

Григорський Т., Пернаровський В., Зеляско М., Загребельний Т., Дольницька Л. — всі Торонто, Онт.; Фостик О., Філядельфія, ЗДА.; Яворський Б., Дітройт, ЗДА. Маланюк М., Ніягара Фалс, Онт.; Магера Кс., Мондер, Алта.; Грубець В., Пасаїк, ЗДА.; Іверсич П., Тиммикс, Онт.; Палех Г., Виндзор, Онт.; Винник Дм. Едмонтон, Алта.; Демчук Ф., Арран, Саск.; Керничка А., Ванкувер, В. К.; Федорів І., Годсон Бей, Саск.; Баран М., Вайтстоун, ЗДА.; Мельникович М., Тоскон, ЗДА.; Голубець Я., Форт Вилліям, Онт.; Перун С., Нью Британ, ЗДА.; Шерчанович П., Коговз, ЗДА.; Взова М., Райкрофт, Алта.; Козар п-і І., Чікаго, ЗДА.; Никифорак А., Нью Йорк, ЗДА.; Бучинський В., Гамілтон, Онт.; Процишин С., Монтреал, Кве.

ПРИСЛАЛИ НА СЛУЖБИ БОЖІ:

Спісак К., Філядельфія, ЗДА.
Шийка А., Амстердам, ЗДА.
К. О., Торонто, Онт.
Іваловичі А., Бруклин, ЗДА.
Бобик І., Геркімер, ЗДА.
Кузич І., Дітройт, ЗДА.
Данилюк П., Канора, Саск.

Модерне українське Артистичне Студіо

Steven PHOTO STUDIO

виконує по мистецьки всі фотографічні роботи

Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

ПОЖЕРТВИ НА ЛІТУРГІЙНИЙ СОЮЗ У МОНДЕРІ

1956 р.

1. М. Кучер — $10.00
2. Іван Зазуляк, Пенс, Альберта — 25.00
3. Гриць Мальований, Стар, Алберта — 20.00
4. М. Німчук, Едмонтон, Алберта — 5.00
5. Е. Павч, Портедж ля Прері, Ман. — 20.00
6. Іван Сорацький, Брендфорд, Онт. — 5.00
7. Тимко Садовник — 10.00
8. Тессі Боровська, Нью-Йорк, ЗДА. — 10.00
9. Іван Середа, Калмар, Алберта — 100.00
10. Анна Баран, Бонивил, Алберта — 10.00
11. Анна Тимчак, Делф, Алберта — 10.00
12. Панство Храпливі, Транскона, Ман. — 10.00
13. Анна й Павлінка Гордій 20.00
14. Одна особа — 10.00
15. Филип Микитюк, Вернон, Бр. Кол. — 10.00
16. Татяна Ханас, Ледух, Алберта — 50.00
17. Ілько Старко, Едмонтон, Алберта — 25.00
18. Ілярій Назар, Пресвил, Саск. — 20.00
19. Андрій Юхим, Едмонтон, Алберта — 10.00
20. Григорій Дубик, Кадворт, Саск. — 50.00
21. Анна Вакоменко, Вилмінгтон, ЗДА. — 100.00
22. Марія Калин, Ріно, Алберта — 50.00
23. Панство Козіцькі, Елк Пойнт, Алберта — 50.00
24. Василь Греб, Клімер, Пенс., ЗДА — 50.00
25. Франка Дзякид, Альвена, Саск. — 10.00
26. Никола Ковалюк, Едмонтон Алберта — 10.00
27. Марія Марцінюк, Едмонтон, Алберта — 60.00
28. М. Недошитко, Австралія — 3.28

1957 р.

1. Юрій Підлецький, Едджене, Орегон, ЗДА — 10.00
2. Павло Кржановський, Едмонтон, Алберта — 100.00
3. Одна особа — 40.00
4. Панство Гаррісони, Віндзор, Онт. — 20.00
5. Юрій Гузак — 200.00
6. Одна родина з Едмонтону — 500.00
7. М. Костишин, Сапава, Онт. — 10.00
8. Софія Козак, Давфин, Ман. — 10.00
9. Катерина Марч, Гріннрод, Бр. Кол. — 100.00
10. Маргарета Левицька, Калгари, Алберта — 10.00
11. Марія Калин, Пено, Алберта — 5.00
12. Одна особа — 56.00
13. Анна Баран, Кемлупс, Бр. Кол. — 5.00
14. Марія Недошитко, Австралія — 8.40
15. Анна Слобода, Ст. Майкел, Алберта — 25.00
16. Павлина Дубинська, Едмонтон, Алберта — 25.00
17. Софія Баран, Ріджайна, Саск. — 10.00
18. Никола Якимець, Вегревил, Алберта — 5.00
19. Пелагія Смульська, Вінтербури, Алберта — 10.00
20. Іван Цікало, Філядельфія, Па., ЗДА — 50.00
21. Марія Стратійчук, Ріджайна, Саск. — 20.00

РОЗШУКИ

СУХАН Альберт Яковлевич із села Уріцьке (Ейхвальд), район Куйбишево, область Запоріжжя, пошукує сестру БЕР Марію Яковлівну і маму СУХАН Йосифину Матвіївну. Вістки слати на адресу:

Mr. Basil Korzy
Wavignies (Oise) France

"МАК" — FLORIST
342 Bathurst St., Toronto, Ont.

- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!
Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

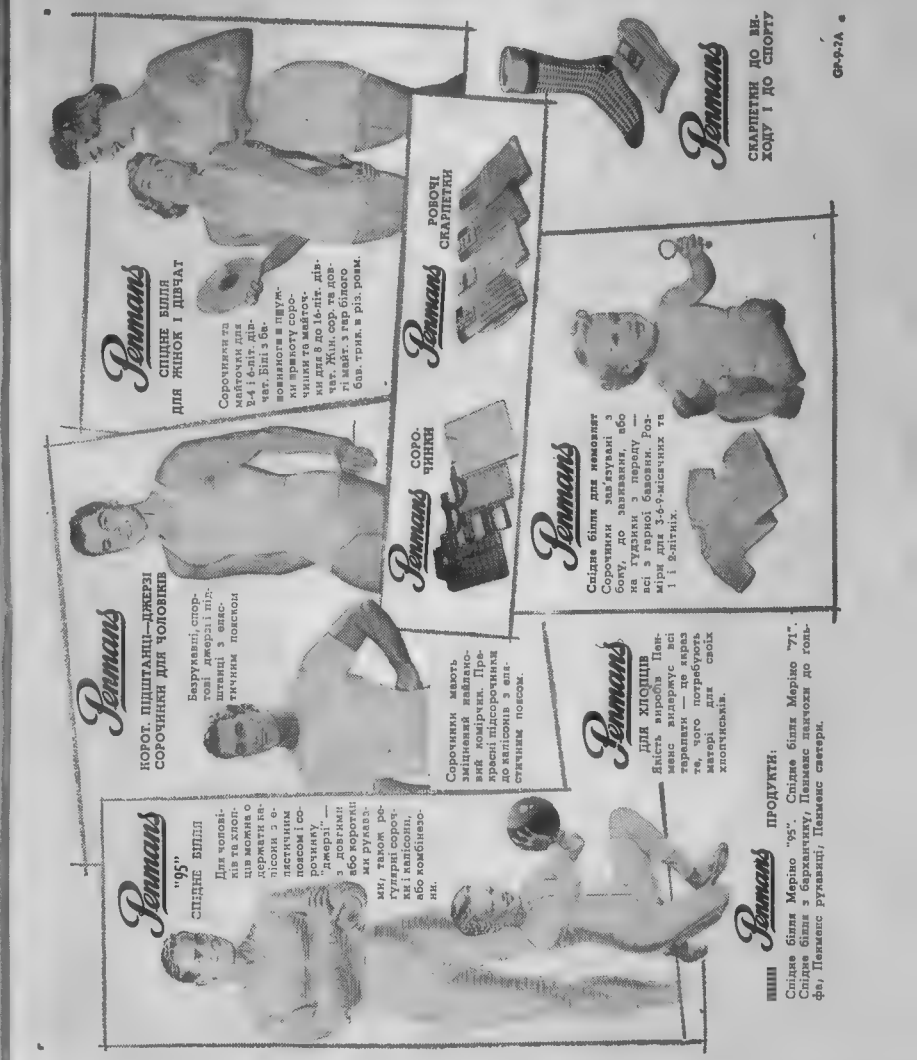

НОВИЙ ВІДКУРЮВАЧ ГУВЕРА

"Constellation"

це "відкурювач, що просто ходить повітрям"

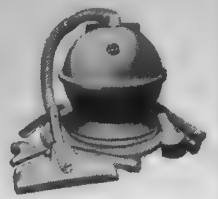

Фірма "Гувер" така загально відома, що дала своє прізвище просто самим виробам: відкурювачі взагалі називають сьогодні популярно "гуверами!"

Також інші вироби тієї фірми, як от напр. прилади до ПОЛІРУВАННЯ ДОЛІВКИ і ін. — все те дістанете в українській фірмі

ALPHA FURNITURE CO.
TORONTO

яка має представництво фабрик Гувера.

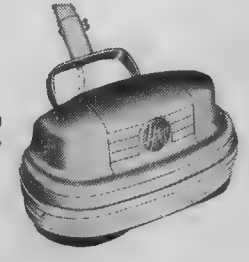

І всі ті "влегчуючі життя" прилади дістанете в двох крамницях 'Альфи'

Alpha *Furniture Co.*
735 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 3-9637

Alpha *Warehouse*
587 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 8-3336

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXII — ЖОВТЕНЬ — 1959 — OCTOBER — Ч. 10 (442)

ТАМ, ДЕ ПРОСЛАВА БОГОМАТЕРІ ГОМОНИТЬ БЕЗПЕРЕРИВНО

НОВІ ВИДАННЯ

о. М. М. Соловій, ЧСВВ. ЛІТУРГІКА ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ШКІЛ. — І ч.: Святі речі. Зміст: Святі образи. Святі місця. Святі речі. — Стор. 87, форм. 6⅛ x 9¼.

Англійську версію подав о. Й. Шиварок, ЧСВВ. Багато ілюстрована книжка: 56 образків. Ціна $1.00.

***

Митрополит Василь Липківський, ВІДРОДЖЕННЯ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ 1917-1930. Українське Видавництво "Добра Книжка", випуск 160, Торонто 1959, стор. 335 (36 світлин). Ціна 3,00 дол.

Це історія Української Автокефальної Православної Церкви в Україні 1917-1930 рр., написана творцем УАПЦ і її першим митрополитом В. Липківським. У вступі видавець подав, яким способом праця В. Липківського збереглася в своїх копіях і як дійшло до її видання друком. В окремому додатку пера о. М. М. Соловія ЧСВВ накреслена доля УАПЦ В. Липківського в Україні й на еміграції та як до неї поставилися православні українці. З огляду на документарність видання та на її автора **"Відродження Церкви в Україні 1917-1930"** має неоцінену вартість для всіх, хто цікавиться церковними справами в Україні.

J. Skwarok, OSBM. THE UKRAINIAN SETTLERS IN CANADA AND THEIR SCHOOLS 1891—1921 with reference to Government, French Canadian, and Ukrainian missionary influences.

Contents: The historical factors relating to the Ukrainian immigration. A short story of the Ukrainian immigration in Canada. The Ukrainian Missionaries and Sisters. The French Canadian Missionaries and their contribution to Ukrainian education. The Ukrainian training schools in Western Canada. The Ukrainian private schools. The Ukrainian language and the schools. The Ukrainian teachers and the schools. Summary and conclusion. Bibliography. Appendix I: Glossary of unusual terms. Appendix II: A brief historical survey of Ukrainian literature in Canada. Pages 157; 44 illustrations. **Price: $2.00.**

Ця книжка конечна для кожного українця, що цікавиться українським шкільництвом та культурою в Канаді. Книжка особливо цінна для інформації чужинецького світу про наші справи, а це було можливе тоді, коли книжка написана мовою, яку чужинці розуміють. Це піонірська праця в тій ділянці, проте написана основно і рівночасно приступно.

Кінчимо друкувати дві нові, сенсаційні книжки:
Р. К. — ЧУДО ЛЮРДУ ціна 50 ц.
Ю. Мозіль — НА ВРОНКАХ — спомини в'язня, що сидів 5 років у польській в'язниці Вронки $1.25

Замовляти:
BASILIAN PRESS — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario

ОЩАДНІСТЬ ПРИ НАЙМОДЕРНІШОМУ УСТАТКУВАННІ

найкраща з усіх

СИМПЛИСИТІ ПРАЛЬКА

- Нова термо-інсульована бодня
- Шість крил - турбіновий обертач
- Найновішої моди помпа.

ГАРАНТІЯ НА 12 ЛІТ.

ДВА РОКИ БЕЗПЛАТНА ОБСЛУГА.

Заходіть до нашої крамниці

EMPIRE FURNITURE & APPLIANCES CO. LTD.

668 BLOOR ST. W. TORONTO, ONT.

Tel.: LE 1-4771

Т. КОЗАК — Власники — Б. КРАМАРЧУК

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario
Телефон Редакції: LE 4-1411
Телефон Адміністрації: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Mr. E. Birchak
Ukrainian Booksellers & Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

У справі беатифікації митрополита Андрія *о. М. Гринчишин, ЧНІ* 411
Як росла Синя Армія *(омм)* 412
Діються чуда в селі Середньому? 413
Одуховити молодь — це оживити нарід 414
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА 416
За успіх місій по парохіях *(осш)* 417
Наміреня на жовтень
Шлях до Дамаску *Михайло Кушнір* 418
"Істота навернення основується на промені ласки, яку годі описати словами".
СТОРІНКА ПОЕЗІЇ 420
Віра Вовк — Ірина Шуварська-Шумилович
ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 421
Божа сила проти безвірства. — Большевики крадуть біблії. — З приводу приїзду "ката України".
Митрополит Андрій Шептицький *о. І. Назарко, ЧСВВ* 425
"Одним із головних завдань свого життя вважав об'єднання Церков".
На Божих окопах *Вільгельм Гюнерман* 428
"...хворі нетерпеливо очікували кожного ранку його приходу".
Неприємні справи *Іван Петрович* 430
"Якого то сонця треба, щоб розтопити лід нашого суспільного й політичного життя?"
З оповідань щасливої людини *О. Г.* 432
"В Україні йде боротьба за душу молодого покоління"
Вода з Лурду *Ф. М.* 434
"Будеш з нами, якщо відбудеш дев'ять..."
Філятелістичні спомини *Олександер Мох* 435
"Була дуже здивована, що сміття й чоловіка було стільки варта"
Проща до св. Землі *о. д-р Ю. Федорів* 437
"Багато грішників... на цих св. Місцях... віддалися досмертній покуті"
Макана *Володар Буженко* 440
"...Тільки всипати 25, а тоді певне розум підійде на своє властиве місце"
Два стилі доктора Єндика *Олександер Мох* 442
"...він клав собі з усякої громадської думки і її запороженої вікопомності..."
ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 444
Контести 410

ENGLISH SUPPLEMENT

The Rosary 449
The Memoirs of Wasyl Eleniak J. Skwarok OSBM 450
Promises and Requests of Our Lady of Fatima 451
The Beginnings of Christianity in the Ukraine C. Mykytiuk OSBM. 452
Toronto's Miss Ukraine 453
News in Brief 454
Нові книжки 456

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Світлина групи українських паломників у Люрді під проводом Всв. і Впр. о. Ген. Вікарія П. Малюги ЧНІ.

625 ДОЛЯРІВ НАГОРОД!
РЕЧЕНЕЦЬ КОНКУРСУ КІНЧАЄТЬСЯ 20 ЛИСТОПАДА!

ДОРОГІ ЧИТАЧІ, ПЕРЕДПЛАТНИКИ И ПРИЯТЕЛІ "СВІТЛА"!

У лютневому числі "Світла" 1959 ми кинули клич: *у 1959 році придбати НОВУ ТИСЯЧКУ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ДЛЯ "СВІТЛА"!* Отже в цьому 1959 році треба нам усім, Дорогі Приятелі "Світла", щиро попрацювати, щоб осягнути таку велику ціль. Це направду ВЕЛИКА ЦІЛЬ! Бо збільшення числа передплатників на одну тисячу більше, це означає, що одна тисяча людей більше читає добре слово, слово згідне з Божою наукою. Отже хто з вас хоче бути апостолом Божого слова, нехай допоможе занести його бодай в один дім, який іще "Світла" не має! Кожний, хто з нами співпрацює в тій справі, за такого правиться в кожну першу п'ятницю місяця св. Служба Божа. Немає на світі більшої вартости, як Служба Божа; отже для такої нагороди варт трохи для Бога потрудитися.

Щоб іще краще заохотити наших Дорогих Приятелів до апостольства преси, додаємо в цьому році також нові нагороди, грошеві і книжкові для всіх, що схочуть узяти участь у змаганні за приєднання нової тисячі передплатників. Отже:

1) У КОНТЕСТІ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ даємо, замість 3, тепер 12 НАГОРОД на суму $625.00. Щоб узяти важно участь у льосуванні тих нагород, треба: 1) заплатити повну передплату $3.00 на 1959 рік і вирівнять всі евентуальні борги за "Світло" з попередніх років; 2) Прислати рівночасно з передплатою точні адреси Ваших 3 знакомих, які ще — на Вашу гадку — не передплачують "Світла". Розльосування нагород буде подане в 11 ч. "Світла". Останній реченець висилки передплати й адрес: 20 листопада 1959. Хто до того часу не прийде, не візьме участи в льосуванні.

Нагороди цього КОНТЕСТУ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ такі: 1) $100.00 готівкою; 2) 3) нагороди по $100.00 книжками до вибору з нашого каталогу; 4) $50.00 готівкою; 5), 6), 7) нагороди по $50.00 книжками до вибору з нашого каталогу; 8) $25.00 готівкою; 9), 10), 11), 12) нагороди по $25.00 книжками до вибору з нашого каталогу.

2) У КОНТЕСТІ ПРИЄДНУВАННЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ даємо такі нагороди: 1) Хто приєднає нам бодай одного нового передплатника, дістане даром книжку вартости до $1.50. 2) Хто приєднає нам бодай 6 нових передплатників, дістане від нас книжок на суму $6.00. 3) Хто приєднає від 7 до 10 нових передплатників, дістане готівкою або книжками $8.00. 4) Хто приєднає нам від 11 до 20 нових передплатників, дістане готівкою або книжками по 75 центів від кожного передплатника. 5) Хто приєднає нам понад 21 нових передплатників, дістане по $1.00 від кожного готівкою або книжками. 6) Хто приєднає нам найбільше нових передплатників, той дістане від нас іще додатково $100.00 готівкою або книжками, як сам захоче. — *Реченець цього контесту: 20 листопада 1959.* Попередній реченець (20 травня), згідно з оповіщенням, ми мусіли продовжити, бо — на жаль — бракувало до його сповнення ще около сотні передплатників.

3) У КОНТЕСТІ ЧИТАННЯ "СВІТЛА" УМОВИНИ ТАКІ САМІ, ЯК БУЛИ ПОПЕРЕДНЬО: хто пришле *правильні* відповіді, бере участь у вильосуванні одної з 3 нагород: 1) $15.00, 2) $10.00, 3) $5.00 книжками або готівкою. Розв'язки цього контесту треба все надсилати так, щоб листа свого вкинути найдальше около 12-15 цього самого місяця, бо редакція замикає термін кожного 20-го дня місяця і чий лист до цього часу не надійде, той уже не може взяти участи в розльосуванню нагород.

Запити на контест читання "Світла" за 10 число такі: 1) Що таке місія, а що замкнені реколекції? — 2) Яке прізвище прибрав переслідуваний революціїнниками о. Кудрен? — 3) Хто це у "Світлі" по-англійськи оголошується, а по-українськи підписується? — 4) Хто написав "Географічні проповіді"? — 5) Яка книжка "скочила" в наших оголошеннях на перше місце і чи ви її знаєте?

4) УСІ НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ "СВІТЛА", які самі (а не через когось!) пришлють до 20 листопада повну передплату на "Світло" за 1959 ($3.00), дістануть даром книжку "Записки політв'язня", яка коштує в продажі $1.25. Хто пришле нам нову передплату за себе та оплатить іще передплату для когось із своїх знакомих (разом $6.00), той дістане від нас даром "Записки політв'язня" ($1.25) та "Проклятий камінь" ($2.00), разом на суму $3.25.

У кожнім числі "Світла" будемо подавати спис тих усіх, що або прислали передплату, або взяли участь у якімнебудь із контестів. Просимо цей спис уважно читати, а як би Ви не знайшли в ньому Вашого прізвища, хоч до нас прислали щось для контесту, то зареклямуйте зараз.

Отже ДО ПРАЦІ, Дорогі Приятелі "Світла", дайте доказ, що Ви справді його приятелі, що Ви приятелі Божі, бо хочете, щоб слово Боже зайшло в кожну українську хату на всіх місцях поселення українців!

Висліди контестів із попереднього "Світла" на 455 сторінці цього числа!

ВИДАВНИЦТВО "СВІТЛА"

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Християнський
МІСЯЧНИК
ЖОВТЕНЬ, 1959
РІК XXII, Ч. 10 (443)

У СПРАВІ БЕАТИФІКАЦІЇ СЛУГИ БОЖОГО АНДРІЯ

ВІДОЗВА ПОСТУЛЯЦІЇ

"Боротьбою доброю я боровся, дорогу скінчив, віру зберіг. Зрештою заховано для мене вінець справедливости, що його віддасть мені Господь того дня, суддя справедливости, та не тільки мені, але й усім, що полюблять Його прихід" (II. Тим. 4, 7).

Дня 1-го листопада цього року вся українська католицька спільнота буде відмічувати важливі роковини. Того дня, 15 років тому, перейшов до вічности, щоб одержати від Справедливого Судді належний вінок нагороди, великий, може найбільший Митрополит Галицький, Слуга Божий Андрій Шептицький.

Існують письмові докази, що Слуга Божий Андрій принаймні три рази звертався до різних Римських Архиєреїв за дозволом пожертвувати себе і своє життя на мученичу смерть, в заміну за терпіння свого стада та за справу поєднання Церков. У тих проханнях він смирно зазначує, що йому як пастиреві належалось би право терпіти і жертвувати себе за своє стадо. Один такий документ датується ще з 1916 року, з місця його ув'язнення московською владою в Суздалі. В цьому листі, заадресованому до тодішнього Папи Бенедикта XV, Митрополит покірно просить, щоби Святіший Отець, як Христовий Намісник, його призначив і поблагословив на мученичу смерть. Одначе бажаного дозволу Митрополит не одержав. Мусів задоволитися природною смертю. Зате Боже Провидіння подбало про те, що він ціле своє життя мусів переносити незвичайні фізичні й моральні терпіння. Ті, що близько нього жили, знають, скільки він фізично терпів від недуги, яка була його прикувала до крісла на довгі роки. Крім того немало натерпівся від рани на нозі, яку мав майже ціле своє життя. Про моральні терпіння тяжко говорити, бо щоб їх зрозуміти, треба б увійти в його велику й святу душу та мати такі ніжні відчуття й відрухи душі і серця, якими він був Богом обдарований.

І коли він просив дозволу віддати своє життя на мученичу смерть, то це не була спроба втекти перед тими різними досвідченнями. Навпаки, то був геройський акт любови до свого народу, з бажанням ще більше за нього терпіти та віддати за його добро й спасіння найцінніщу річ, що її людина має, себто власне життя. "Більшої любови ніхто не має, як хто душу свою положить за друзів своїх" (Іван 15, 13).

У цій готовості, в цьому геройському акті міститься заслуги мучеництва. Бо перед Богом найважнішою річчю є щирий намір і шляхотна інтенція.

І цього року споминаємо важливий день смерти великого Опікуна українського народу й незломного Провідника нашої Церкви, Митрополита Андрія Шептицького. І хоч він переступив поріг вічности, всеєтаки його вірний дух далі між нами живе. І видається, що він тепер ближчий до свого стада, як за час його туземного життя.

Свята Церква хоче, якщо така буде воля Божа, виражена через надзвичайні діла-чуда, щоб Митрополит Андрій був іще більше знаний і прославлений. Тому найвища церковна влада дозволила на офіційне відкриття беатифікаційного процесу нашого Митрополита з тим наміром, щоб він був прославлений і на цьому світі та вивищений, як приклад до наслідування всьому людству, якщо Господь цього схоче.

Щасливе переведення будьякого беатифікаційного процесу вимагає багато витривалої праці і щирих зусиль. Свідки мусять скласти зізнання, треба збирати матеріяли й письма, переписувати їх, перекладати й видавати. Треба друкувати й розповсюднювати біографії - життєписи, брошурки, летючки, світлини, щоб загал був обзнайомлений і зацікавлений справою. Такі технічні речі вимагають праці і фондів.

Але важніша від цеї матеріяльної праці є духовна піддержка і поміч. Бо прославлення яко-

гось праведника, це передовсім духовне діло — і його треба в Бога здобути відповідними засобами, себто — молитвою, жертвою, вмертвінями, терпіннями та всякими іншими душевними зусиллями. Цьогосвітнє прославлення Церквою будь-якого праведника — це надзвичайна Божа благодать. У небі є мільйони різних святих, які ніколи не були й не будуть канонізовані. Але цю ласку земного прославлення Божих угодників, так як кожну іншу небесну благодать, можна собі в Бога випросити покірною та витривалою молитвою і жертвою. Правдою віри є, що Господь таку молитву вислухує.

Тому й ми також, увесь український загал, мусимо старатися це надзвичайне прославлення для Великого нашого Митрополита неустанною молитвою в Бога випросити. Треба собі на таке заслужити. Покажімся, що ми варті такого благословіння. Тому воно конче потрібне, щоб беатифікаційна справа Митрополита Андрея була піддержана належним молитовним походом — таким молитовним походом, в якому повинні взяти участь усі віруючі українці, що в будьякий спосіб обзнайомлені з особою Митрополита Андрія і хоч трохи розуміють, скільки він зробив для свого народу.

Прекрасною нагодою для виявлення такого духовного зрозуміння для цієї преважної справи буде саме 15-ліття смерти Митрополита Андрія. Тому постуляція його справи звертається зі щирою відозвою до всієї нашої спільноти, щоб вона поставилася до цієї справи з належним зрозумінням і всіми силами її піддержувала. Ця піддержка має бути особливо духовна. Кожний може до цього причинитися. Отже сердечно просимо, щоб у день 15-тих роковин смерти Божого Слуги Андрія всі віруючі українці були на Службі Божій і приступили до святих Тайн — сповіді й святого Причастя, в наміренні його прославлення. Це тим легше, бо день 1-го листопада припадає цього року на неділю. Кожний повинен уважати це за мінімум свого причинку для цієї справи — вислухати Службу Божу і прияти святе Причастя в наміренню щасливого завершення беатифікаційного процесу. Від цього ніхто не повинен відмовитись.

З нагоди цих роковин по різних місцевостях будуть уладжувані академії й концерти для звеличення особи Митрополита Андрія. Це все дуже добре і конче потрібне. Такі академії насвітлюють велич особи Митрополита і популяризують його. Але на самім тільки вшануванні не сміємо затриматись. Такі концерти можуть вистачити для звеличання великих наших національних чи воєнних героїв. А Митрополит був не лише великим нашим національним провідником, але був також правдивим мужем Божим і духовним велетнем. Тому обмежити свою пошану для нього до концертів чи академій — було б рішуче замало. Це вказувало б, що ми не потрапили зрозуміти його правдивої духової величі і не добачили властивого значення його духовних осягів та спасенного впливу на нашу Церкву й наш нарід. Духовну його велич треба вшанувати духовними засобами. Якщо така воля Божа, Божий Слуга Андрій буде колись прославлений Церквою і на цьому світі. Тому обов'язком кожного віруючого українця є цю справу духовно піддержувати: молитвою, жертвою, покутою.

І ті наші мольби не повинні обмежуватися тільки до таких днів як роковини його смерти, але треба зробити намір прославлення Митрополита Андрія частиною наших щоденних молитов. Бо тільки постійна і витривала молитва випросить у Бога цю благодать. Заохочуймо й інших, також не-українців, щоб і вони в цьому наміренні заносили гарячі моління до Бога.

Остаточне прославлення Божого Слуги Андрія Шептицького залежить від Бога, але ми маємо в своїх руках найважніший засіб, що до цього прославлення може допровадити, себто молитву. Вживаймо ж його!

о. Михайло Гринчишин, ЧНІ.

омм

ЯК РОСЛА "СИНЯ АРМІЯ" 2)

БЛАГОСЛОВЕННЯ ЦЕРКВИ

1950 рік мав велике значення для всього християнства: це ж Свт. Отець проголосив той рік "Святим Роком", що мав принести вірним особливіші ласки. Отже й основник "Синьої Армії", о. Геролд Колґен, рішив відвідати в цьому Святому Році столицю християнства, город Рим. Повертаючи, хотів відвідати Фатіму, щоби вдихнути трохи того повітря, тієї атмосфери, що є в тому місці, з якого Марія промовила до світу. Сподівався, що там, у Фатімі, дістане новий поштовх та ласки для дальшого апостольства за надхненням Марії.

Та ще й одне був він задумав: хотів скласти імена тих, які приступили до "Синьої Армії", до стіп Марії в тому місці, де Вона себе об'явила і де просила в людей молитви й покути. Думка о. Колґена була правильна, але виконати її було трудніше. Бо в міжчасі списи членів "Синьої Армії" зросли на цілі стирти паперу. О. Колґен числив на яких сто тисяч членів, а тут їх число перейшло вже мільйон! Таку стирту паперу годі було забрати на літак, яким о. Колґен мав їхати. То що зробити?

Але поміч прийшла якось сама, мов із неба. Одного ранку задзвонив телефон. Зголосилася ним велика фабрика бюрових машин із Ньюарку: "Отче, ми зачули про ваші труднощі з переведенням ліст членів "Синьої Армії" до Фатіми. Отже пропонуємо вам таке: Ми скопіюємо просто ваші листи на мікрофільмі. Очевидно, даром! А тих кілька рольок мікрофільму ви зможете легко перевезти до Фатіми." — Коли о. Колґен відложив слухальце телефону, мусів сказати серцем щиру подяку Пречистій, що подала йому таку просту розв'язку трудної справи. (На копії величини 3x4 інча можна легко скопіювати 50 сторінок великої книжки; а взагалі, то можна робити поменшення навіть 1:30.000! Так недавно коштами Лицарів Колюмба сфільмовано цілий ряд цінних книг і рукописів Ватиканської бібліотеки, які — на випадок, як би бібліотека згоріла, можуть кожної хвилі бути репродуковані з мікрофільмів; а такі мікрофільми ще й легко перехоронити, бо вони забирають дуже мало місця.).

Від того часу записується імена членів "Синьої Армії" на одну листу (роблять це зголошені для тієї мети добровольці), а тоді фотографується ті листи на мікрофільму. Двічі на рік: перед 13 травня і перед 13 жовтня — це були дні важних поя Преч. Діви, читайте про те в книжці п. н. "Появи Пречистої Діви" — ті мікрофільми з іменами синьоармійців летять літаком до Фатіми, а там закопують їх у металевій касеті під деревом у долині Кова да Ірія, де появилася була Божа Мати. І за тих усіх, що їх імена там заховані, правиться кожної першої суботи місяця особлива св. Служба Божа.

Відвідини св. місця Фатіми стали для о. Колґена малим об'явленням. Він побачив там паломників з усіх кінців землі: навколішках благали вони там у Божої Матері різних ласк для себе й цілого світу. На велетенському майдані перед базилікою стовповище людей. Видно між ними теж і вбогеньку ношу мешканців Португалії. Вони не приїхали туди літаком, ані люксусовими автобусами. Свою прощу відбувають вони пішки, йдучи нераз цілими днями крізь запилюжені шляхи своєї країни: і багато тоді мають часу на молитву й розкаяння. Так сповнюють вони гаряче бажання Марії: молитви й жертви, а виконують його без великих слів і галасу.

З неврожайних і бідних долин біля Фатіми мандрівка повела тепер о. Колґена між буйну рослинність і будівлі - чуда італійської столиці, яка рівночасно осередком християнської влади, Святішого Вітця у Ватикані. І тут о. Колґенові вдалося дістати приватне, особисте послухання у Свт. Вітця — річ, яка в Святому Році була просто неправдоподібна.

Свт. Отець привітав о. Колґена щиро-сердечно. І стручний парох маленької місцевости в ЗДА став звітувати. Але Папа був уже добре про "Синю Армію" поінформований: "Я вже прочитав три числа вашого часопису "Душа". І знаю про вашу працю." Свою розмову з о. Колґеном Свт. Отець Пій XII закінчив словами: "Як провідник світу в боротьбі проти комунізму, радо уділюю вам і всім членам "Синої Армії" своє благословення!"

Тепер дістав о. Колґен уже те, чого хотів: благословення Церкви. Воно дало йому потрібну певність і віру, що його діло, "Синя Армія", було в Божій волі. Тим більше, що на другий день по послуханні у Свт. Вітця, о. Колґен дістав від Папи ще й листовне, письмове потвердження усного перед тим благословення.

Також інші високі церковники дали о. Колґенові своє особливше благословення для його праці. Для прикладу. Два роки пізніше, підчас одних відвідин столиці Португалії, міста Лісбони, тамошній кардинал Сережейра поклав о. Колґенові руки на голову та зворушено промовив: "Молюся, отче, щоби Пречиста Діва говорила вашими устами!" — І Вона робить це. Бо як інакше виявити успіх численних промов о. Колґена, які приєднують "Синій Армії" щодня тисячі нових боєвиків?..

Правда, крім тих благословень Церкви, довелося о. Колґенові зазнати й менше приємних речей. На нього напр. готовили бомбовий замах. Та про те в наступних числах "Світла".

У СЕЛІ СЕРЕДНЬОМУ ДІЮТЬСЯ ЧУДА?

Зі села Середнього, Войнилівського повіту, станиславівської області, доходили чутки про появу Матері Божої. Чудесна поява Пресвятої Богородиці вперше мала статися там 20 грудня 1954. Ті появи в Середньому точно описує книжка п. н. "Появи Пречистої Діви", яку видало наше видавництво.

Як підтвердження попередніх вісток філядельфійський тижневик "Шлях" наводить лист із Риму. В тому листі таке: З Сибіру декілька років тому повернувся до Італії єзуїт о. Леоні, який бував в Україні і має там багато знайомств. Тепер він одержав із Київщини листа від одної жінки, яка їздила до Львова відвідати свою приятельку і при тій нагоді була також у селі Середньому. Там вона набрала води з джерела, привезла додому і дала напитись своєму хворому чоловікові, який після цього негайно став здоровий.

Одержавши цього листа, о. Леоні не розумів, що значить "вода з Середнього", про яку згадував лист із Київщини. Італійський священик звернувся до декого з українців, що живуть у Римі, і дістав вияснення.

За теперішніх умов церковна влада не може зробити розсліду дивних явищ у Середньому; тож будь-які оцінки були б передчасні. Покищо можна сказати, що про чудесні появи в Середньому знають і говорять не тільки в Галичині, але теж на Київщині.

Пишуть про чудесні події на наших землях і самі большевики, напр. у лайливій статті п. н. "Уніятство і його реакційна роль" (у газеті "Комуніст України" за липень). Там пишеться м. ін. таке: "Не можна забувати й того, що не всі колишні уніятські священики порвали з унією. Дехто з них продовжує вести роботу серед віруючих, проводячи "душеспасительні" бесіди з одверто проуніятською антирадянською тематикою, намагаючись давати уроки (лекції) релігії школярам, фабрикуючи різні "чуда", які буцімто творить покійний митрополит Андрій Шеп-

(Закінчення на 416 сторінці)

Одуховити Молодь

Пані Катря Гарасевич із групою дівчат при вишиванні.

Найважливіше справа наших днів, як була зрештою всіх часів, це справа молоді. Це майбутнє родини, народу, Церкви, світу. Якою буде молодь сьогодні, такими будуть родина, нарід і цілий світ завтра. Всі перевороти, революції, всі нові системи, диктатури видвигалися на раменах тогочасної молоді.

Це дуже добре розуміють вороги Бога, Церкви, християнства, вороги всього, що добре і свяге. Їх сіті наставлені не на старше громадянство, але на молодь. Ціла система сьогоднішної послідовної деморалізації розрахована на молодь. Ще тому служать кіна, телевізія, театри, преса, книжки, журнали й магазинчики, тому служать навіть школи й університети. І що їх пропаганда не остається без успіху, без впливу, про це свідчать найкраще звідомлення щоденної преси цілого світу: вже не тільки неморальність, вломи, злодійство, розпуста, але навіть убивства стають на денному порядку. Сам Нью-Йорк, тільки цього року, вже може похвалитися одинадцятою жертвою молодечої сваволі, збитою на самому шкільному порозі. Сьогодні мало молоді в церквах, але зате багато, дуже багато її по в'язницях.

Надією на краще завтра світу може бути тільки добра молодь, молодь окрилена великими, святими ідеалами Божої правди й Божої любови, молодь одуховлена й освячена Божою ласкою, молодь послушна внутрішньому голосові Святого Духа й зовнішньому голосові Святої Церкви. Таку молодь мусить виховати сьогодні світ, мусить мати кожний нарід, кожна родина, якщо маємо мати надію на краще завтра, чи на якенебудь завтра взагалі.

Учасники першого тижня курсів зі своїми вчителями й учительками. В останньому ряді з-ліва о. М. Боскі, управитель оселі, посередині пані К. Гарасевич, а перед нею клячить п-на У. Вітус — учителька, з-права ж о. Н. Свірський ЧСВВ і о. В. Дзюрман. На знимці бракує о. В. Жолкевича.

Це Оживити Нарід

о. В. Дзюрман і частина курсанток під час дискусії.

Таке виховання молоді може дати тільки свята родина, добра християнська школа й правдива Христова Церква. На основах правдивого християнства й правдивої любови до свого народу мусить виховуватися також і наша українська молодь. Наша Церква дбає, щоб саме таке виховання, таке вироблення дістала наша дітвора в своїх рідних школах, а дасть Бог незабаром і в своїх цілоденних школах. Над християнським виробленням молоді, над формуванням її характеру трудяться молодечі організації, головно Українське Католицьке Юнацтво, яке своєю програмою і своєю працею охоплює щораз ширші кола нашої молоді на всій розлогій Канаді.

Саме щоб вишколити працівників у рядах УКЮ, відбуваються в різних сторонах Канади виховні курси. Цього року, крім звичних курсів для молоді в Пиджен Лейку, в Альберті, такі ж курси відбулися перший раз і в Торонтонській Єпархії, на вакаційній оселі "Вілля Марії" в Судбурах. Курси відбулись за стараннем Єпархіяльної Управи УКЮ, при діяльній співпраці й допомозі нашої централі ЛУКЖ і БУК-а. На курсах були заступлені відділи: Торонто св. Йосафата, Торонто Св. о. Миколая, Торонто Матері Божої, і Торонто св. Василія; Гемилтон, Виндсор, Ошава, Скарборо, Оттава, Судбури й Монтреал Матері Божої. Кілька поданих тут знимок скажуть про курси багато краще, як слова.

Учасники другого тижня курсів: У першому ряді посередині о. Й. Кутний із Виндзор, о. Н. Свірський ЧСВВ з Торонта, Онт., о. В. Дзюрман із Вимзвил, Онт. й о. В. Жолкевич із Торонта, Онт. На знимці бракує трьох курсантів із Судбурів.

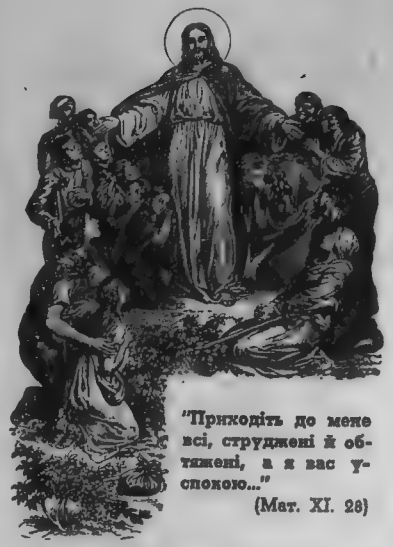

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."
(Мат. XI. 28)

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

Складаю мою гарячу подяку Пречистій Дівi Марії та Слузі Божому Митрополитові Андрієві за вислухання молитов і полегшу в моїй тяжкій недузі.

о. Симеон Івančук
Клівленд, Огайо

Щиру подяку складаю Найсвятішому й Найсолодшому Серцю Господа Нашого Ісуса Христа, Непорочному Серцю Пречистої Діви й Св. Йосифові за уздоровлення з тяжкої слабости, що мене мучила через три місяці.

Заразом дякую Отцям Василіянам за те, що приносили мені до дому св. Причастя.

Марія Осьмак
Едмонтон, Алта

Складаю прилюдну подяку Найсолодшому Серцю Ісусовому, Пречистій Непорочно Зачатій Дівi Марії та Слузі Божому Андрієві за вислухані молитви й за привернення здоров'я тяжко хворому священикові.

Сестра Атанасія СПНДМ
Вінніпег, Ман.

Складаю сердечну подяку Пресв. Серцю Христовому й Матері Божій Неустаючої Помочі за вислухані молитви й за щасливий переїзд до Канади.

А. Б.

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ.

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинну в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день. (300 днів відпусту раз у день).

Пресвяте Серце Ісуса, спаси Україну.

Непорочне Серце Марії, будь моїм спасінням.

ПРИСЛАЛИ НА СЛУЖБИ БОЖІ

Назар В., Гленборо, Мна.; Швець К., Торонто, Онт.; Креницький О., Тирявіл, ЗДА; Сташинський Я., Ст. Кетеринс, Онт.

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ:

За навернення одної родини — К. Р. За видоровлення однієї особи — М. П. За порятування однієї особи перед духовним заломанням — Р. С.

Різні: За допомогу у виховавні; за терпеливість у родинних незгодах; за віддання довгів; за успішність і витривання в апостольській праці; за визволення від злого товариства.

(СЕРЕДНЕ — закінчення з 113 сторінки)

тицький, і т. ін. Так священики Солтис і Сирецький організували "середняцьке чудо". Воно полягало в тому, що одній жінці з села Середне (Станиславівська область) нібито з'явилося видиво Діви Марії, яка приказала скоре відродження греко-католицької церкви. Біля села є чимале джерело, і організатори "чуда" оголосили його святим. Під впливом інших уніятських священиків сюди почали сходитися віруючі, серед яких націонал-уніятські агенти спритно поширювали націоналістичні антирадянські чутки".

"Наведені вище факти яскраво свідчать про те, що, не зважаючи на ліквідацію народом (!!) Берестейської унії, виловлювачі людських душ не вгамовуються..."

Як виходить, безоглядна боротьба комуністичного окупаційного режиму, ведена на протязі кільканадцятьох років з усякими проявами релігійного життя й активности, за допомогою засудів, заслань та інших репресій, не дала бажаних успіхів. Знищивши католицькі парафії і зліквідувавши сотні й тисячі священників та віруючих, комуністичний режим не зміг таки вбити сильного духа й віри українських католиків у Західній Україні. Вони залишилися, як свідчить стаття в "Комуністі України", не тільки живими, але й активними.

ЗА УСПІХ МІСІЙ ПО ПАРОХІЯХ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА МІСЯЦЬ ЖОВТЕНЬ

Місія — це час застанови над вічними правдами та спасінням своєї душі. Таку застанову відбувають вірні під проводом отців місіонарів. Місія триває звичайно один тиждень. Її завданням оживити серед слухачів віру, скріпити надію й любов Бога і ближнього, відновити християнське життя; грішників має вона поєднати з Богом, остиглих зробити ревними, а добрих заохотити до ще кращого життя. Вона неначе кличе: "Хто шкодить, нехай дальше не шкодить; а хто нечистий, нехай не буде дальше нечистий; а хто справедливий, нехай і далі буде справедливий, а святий нехай дальше освячується" (Об'явл. 22:11).

Місія — це велика ласка, що її Бог дає людям. Місіонарі це Божі посланці, їх завданням направити чи затіснити відносини між Богом і людьми. Це велика нагода вислухати ряду проповідей, що мають пригадати слухачам їх місце у Божих планах, їх походження й завдання на світі та їх вічне призначення. Підчас місій слухачі пізнають свою справжню гідність, велику Божу любов, милосердя й справедливість, вічну надгороду за добре, а вічну кару за зле життя. Місія важна ще тим, що в короткому часі представляє, в яскравих барвах та глибоких думках найважніші справи, що їх кожна людина повинна заєдно мати на увазі.

Місія — це наче відгомін Христового голосу: "Покайтеся, бо приблизилося небесне царство" (Мт. 4:17). Це також і відгомін слів, що ними Христос привертав жертвам хвороби й смерти здоров'я й життя. Колись Христос кликав: "Лазаре, вийди (з гробу) (Ів. 11:43); "Встань, візьми свою постіль і ходи" — (Ів. 5:8); "Очистися (з прокази) (Мр. 1:41); "Дівчино, кажу тобі: встань" (Мр. 5:41); "Молодче, кажу тобі, встань" (Лук. 7:15). І підчас місії кличе Христос устами місіонаря: встань із гробу гріха, з узів нерішучости, оков лінивства. Встань до боротьби з покусою, до виконання своїх обов'язків, до праці над поліпшенням твого життя: "І ввійде у тебе дух Господній і переміниться в іншу людину" (І Цар. 10:6).

Місія це велика школа, повна глибокої науки і вказівок для всіх. Багатим говорить вона про нестійність земських дібр, убогим — про багатства вічні, терплячим — про вартість терпінь, покривдженим — про справедливість Божу, добрим — про вічну надгороду, злим — про вічну кару, скупим — про марність багатства, а всім повторяє слова Христові: "Бо що поможе чоловікові, коли б і ввесь світ здобув, а стратив душу свою? Або що дасть чоловік у заміну за душу свою?" (Мт. 16:26).

Лік уздоровлює, вода гасить спрагу, пожива заспокоює голод. Та це можливе тільки тоді, коли людина цих речей уживає. Так само є й із місією. Вона поможе тільки тому, хто вийде їй назустріч. Тому то, хто хоче з неї скористати, то насамперед мусить на неї ходити. Відтак мусить з увагою слухати наук, що їх говорять священики місіонарі. Треба підготовити свою душу бажанням приняти, втягнути в себе слово Боже так, як суха земля втягає воду. Відтак треба призадуматися над тими словами, шукати в них для себе вказівок, добачувати в них пересторогу перед злом і заохоту до доброго, пригадку важних речей, заклик до витривалости в службі Богові. Однак найважніше з усіх умовин, щоб скористати добре з місії — це молитва, покірна молитва. Хто до місії не приготовиться молитвою а підчас неї не молиться, не винесе з місії бажаної користи. Тому кожний повинен кликати до Господа словами пророка Самуїла: "Говори, Господи, Твій слуга слухає" (І Цар. 3:9) — слухає, бо хоче пізнати Твою волю, своє призначення, сумну минувшину; бо хоче покинути злий наліг, зірвати з нагодою до гріха, відновити своє життя.

За стараннями ревних отців душпастирів у багатьох парохіях відбуваються св. місії. За їх успіх повинні ми молитися. Відтак повинні ми молитися, щоб слухачі місій ходили на них не з цікавости, лише з бажанням користи для своїх душ. Молитися треба і за тих, що вважають місію за щось непотрібне, щоб вони, під ділянням Божої ласки прозріли й належно оцінили час Божих відвідин у їх парохії. Місія це річ свята, це час Божої ласки, доказ Його любови, вияв Його доброти до нас, нова нагода вглянути в наше життя. Тож такою і ми її вважаймо та молімся, щоб зерно Божого слова, засіяне підчас місії в кожній парохії, принесло щедрий овоч.

(осш)

ЧИТАЙТЕ! ПОШИРЮЙТЕ!

СЛОВО ДОБРОГО ПАСТИРЯ

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН У ЗДА

Що два місяці даємо Вам у руки книжечку на теми, що Вас найбільше цікавлять.

Ціль цих книжечок: поглибити релігійну і національну свідомість у нашому народі.

Щорічна передплата $1.50

Одна книжечка $0.25.

Ставайте в ряди апостолів доброї преси!
Запренумеруйте СЛОВО ДОБРОГО ПАСТИРЯ!
Ширіть його між нашим народом!

Замовлення посилайте на адресу:

GOOD SHEPHERD
Basilian Fathers
22 E. 7th Str.
New York 3, N. Y., USA

Михайло Кушнір

ШЛЯХ ДО ДАМАСКУ

Одною з найтяжчих справ є опис власного навернення до віри. Можна подати свої міркування, що привели до висновків, які наблизили людину до релігії або потвердили правди Об'явлення. Все те, проте, тільки початок, оті "преамбуля фідєі" (передсінки віри). Істота навернення основується на проникливім промені ласки, яка вникає в душу і яку годі описати словами. Це дійсний досвід, але досвід з іншого "виміру". Можна дати про нього уявлення, але не можна описати його мовою наших земських понять.

Ласка вдаряє жертву деколи з розторощуючою силою. Вона поразила Савла так сильно, що він упав із коня й осліп. Вона поразила його знечев'я, на шляху до Дамаску, на який в'їхав він зовсім не з наміром шукати Бога. Але Бог його найшов. Звідсіля навернення Савла залишиться найяскравішим узором, неначе символом навернення. Проте такі навернення рідкі, виїмкові. Найчастіше на ласку віри треба заробити, треба шукати аж найдеться, стукати аж отворять. Найчастіше навернений тяжко навіть сказати, в якому моменті прийшло властиве навернення, а ще трудніше відповісти, чому саме він навернувся. Елемент ласки є спільний усім навереннням, але обставини навернення в кожної людини інші, шлях її розумування відмінний.

Цю подібність і цю водночас різнородність дуже добре ілюструє незвичайно цікава книжка, видана в Америці, а потім в Англії: "The Road to Damascus". Є це видана в 2 томах, за редакцією И. А. Браєна, збірка визнань кількадесяти інтелектуалістів, які в дозрілому віці навернулися; людей, що й досі живуть, здебільша англосаксів.

Значна більшість авторів визнань — американці, переважно нижче сороковки, переважно навернені між першою і другою світовою війною. Декілька з-посеред них — це бувші комуністи, кільканадцять протестантів. По фаху — це здебільша письменники (поети, повістярі, публіцисти), або науковці (фізики, лікарі, природознавці, історики, філологи). Дуже багато між ними суспільних, а навіть політичних діячів. Деякі життєві кар'єри — незвичайні. Наприклад два трапісти: один жид з уродження, матеріяліст із виховання, велика слава серед німецьких психіятрів; студіюючи філософію, дійшов до католицтва, а пізнання науки Церкви завело його до виключно контемпляційного монастиря. Другий, син новозеландця й американки, вихований у Франції й Англії, непересічний поет, від протестантизму пройшов шлях почерез комунізм до томізму і найшов пристань у келії трапіста. Є і бувша комуністка, яка навернулася через любов до своєї малої дитини та не вагалася зірвати щасливого співжиття з батьком цеї дитини, бо не могла заключити з ним важно католицького подружжя.

Для мене особисто, одним із найбільше цікавих у книжці є дережиття визначного історика молодшої американської генерації, Гофмана. Якийсь його знайомий, католик, порадив йому: "Ти історик, отже прочитай Євангелію, як історичний документ. Намагайся викинути перед читанням із пам'яти все, що ти чув про історію Нового Заповіту, а читай його критично й науково". Гофман, агностик, із протестантської родини, приноровився до цеї ради. Вміру цього як читав, відчував, що з кожним моментом стає чимраз більш солідарним із фарисеями: людина, про яку читав не була лагідним реформатором; ближча аналіза виявила, що вона не могла бути божевільною; говорила речі, які їжили волосся на голові і фарисеїв і агностика Гофмана, які були блюзнірством і визовом для нього. Внутрішне збурення пхнуло молодого професора до прослідження всіх можливостей вияснити цю постать, але ні одна її не вияснювала. Аж залишилося тільки одне вияснення, і перед ним Гофман станув із почуванням переляку: одинокою гіпотезою, якою можна було цю безсумнівно історичну постать Христа витлумачити, було те, що її твердження, що вона є Богом — таки правдиве!

Це пережиття американського історика має багато спільного зі шляхом Павла до Дамаску. Савло був переконаним фарисеєм, безсумнівно щирим фарисеєм, а коли він переслідував учнів Христа, то тому, що їх твердження були для фарисеїв стинаючим кров у жилах блюзнірством, але не давали себе логічно відпарувати.

Кількадесять шляхів до Дамаску, зібраних у два томи О'Браєном, починаються з найрізноманітніших точок. Точкою виходу, наприклад, для одної журналістки, були переживання з фронту. Вона не могла вияснити собі поведінки американських вояків в обличчі смерти. У рямцях доступних їй понять не було розумового вияснення їх поступування в деяких ситуаціях. Чесно шукаючи вияснення — вона дійшла до Бога. Для двох англіканських пасторів точкою виходу для їх навернення було зв'язання себе власними словами, якими навчали віриих. Точкою виходу для муринської баптистки був чар католицької літургії.

А. Р. Даллес, син державного секретаря ЗДА, тепер єзуїт, вихований у протестантизмі, за освітою: філософ, під час війни моряк на винищувачі підводних суден, так кінчить своє оповідання: "Незалежність і нажива! Таке було гасло блудного сина в євангельській притчі; таке теж було гасло, під яким я жив ще кілька літ тому; таке, продовж кількох століть, було гасло людини Заходу. — Неволя і нужда! Таке було життя, зібране блудним сином, таке і я зібрав живо. Таке теж є життя, яке збирає світ серед тиранії і воєн наших часів. — "Поверну до дому батька!". Таке було рішення блудного сина, таку і я зробив постанову. Я бажав би, щоб цілий світ міг радіти зі мною спричиду мого повороту додому."

Видання книжки, що містить описи власного навернення кількадесяти інтелектуалістів властиво із двох тільки країн, які в своїй більшості не католицькі, не було б можливе за попереднього покоління. Велика хвиля навернень не тільки змінює інтелектуальне обличчя західнього світу, — а радше змінить його в наступному поколінню, коли ті сучасники вповні розгорнуть свій вплив, — але також змінює атмосферу. Люди з гордістю й голосно говорять про свій перехід на лоно Церкви, про своє найдення нового життя, про своє священство.

Пережизання, описані в "Шляху до Дамаску" можна згрубша поділити на дві категорії: навернення з протестантизму й навернення з атеїзму. Перші, численніші в книжці, для українського читача менше цікаві. Є це навернення віруючих людей, які в Соборній Апостольській Церкві найшли те, чого даремне шукали у протестантських зборах. Цікавіші та для нашої епохи більше знаменні є навернення невіруючих людей. Майже кожний із них має якийсь гарший релігійний "бекграунд" (тло-запілля). Його родина, або він сам відійшли від протестантизму, юдаїзму чи католицизму. І для них—навернення є дослівно навереннням, це значить поворотом, щоправда, деколи поворотом з дуже далека. Один, наприклад, робітничий католицький діяч, а колись комуністичний, дійшов до Церкви шляхом повороту до мозаїзму і ствердження, що католицька Церква є одиноким сповненням мойсеєвої релігії, а юдаїзм, від часу зруйнування святині, став пустою шкаралущею.

Чого ця книжка не дає, а чого нам дуже бракує — так це опису навернення якогось інтелектуаліста, вихованого від уродження в цілковито атеїстичному середовищі, в безвірницькій родині, в безвірницькій державі. Як така людина трапляє до Бога, або радше як Бог трапляє до такої людини? Я не мав нагоди читати такого визнання, а знаю, що є випадки і таких навернень. Я читав колись обширні спомини конфуціоніста, китайського міністра, який став урешті бенедиктинським ігуменом. Але не доводилося мені читати споминів людини, що була б вихована в атеїстичній цивілізації. Правда, що ця цивілізація ще молода і не дозволяє людині займатися своїм нутром. Інтелектуальна постава вихованих у ній людей, не різниться напевно від постави, описаної досить докладно одним із авторів "Шляху до Дамаску". Мимо цього, що він не був комуністом, а звичайним молодим американським безвірником, його погляди на всесвіт, землю, людину, мораль, Бога, Христа, чуда — неначе вичитані зі Совєтської Енциклопедії. Автім нічого дивного. Це ж ті самі погляди. Немає комуністичної філософії, є тільки позитивістична філософія і комуністичні висновки з неї. Але "атмосфера" думки тих людей мусить бути цілковито відмінна.

Висказаний мною вище жаль за те, чого немає в книжці, очевидно неслушний, коли б його брати дослівно. Ця книжка говорить про навернення в світі англосаської цивілізації, передусім у ЗДА. Явище цих навернень відносно свіже. Америка все ще країна великої деморалізації молоді, але від періоду двадцятих років, так потрясаюче описаних у великому репортажі Купера про "Дивну молодь Америки", зайшли там великі зміни, з яких європейські католики назагал не здають собі справи. Протилежна струя щораз сильніша. Деморалізація почалася по першій світовій війні від молодих інтелектуалістів, деморалізація (віднова моралі) почалася теж від молодих інтелектуалістів майже напередодні другої світової війни. Ця деморалізація є католицька. Є це явище історичного значення.

Кількадесять оповідань, зібраних О'Браєном із різних джерел, кидають деяке світло на цей процес, схоплюють його на гарячому. Міркую, що за кілька літ О'Браєн міг би видати третій том із рядом нових навернень.

Остання виповідь другого тому "Дорога до Дамаску" є не тільки спомином, але виїмково гарним у своїй простоті містичним викладом поета й теолога, отця Людвика, трапіста (у світі — Томи Мертона). Нехай початок цеї виповіді — замкне цю рецензію:

"В Об'явленні св. Іван вкладає такі слова в уста Бога: "Переможцеві дам їсти прихованої мани, і дам йому білого каменя, а на камені написане ймення нове, якого не знає ніхто — тільки той, хто приймає його." Камінь у цьому реченні означає штон, який міг бути вживаний у грі. Кожний у цій грі був ідентифікований своїм штоном, чи пак каменем.

"Так і є з нашим життям в очах Бога. Надприродне призначення вибраного є заховане в руках Бога. Наше покликання до віри й до особливої індивідуальної ролі, яку кожний із нас має відіграти в житті Церкви, є таємним даром Бога. Наша надприродна тожсамість укрита в білому камінчику в долоні Бога. Коли хочемо її, мусимо сягнути і взяти її з Його руки.

"Коли не приймемо її, ніколи не пізнаємо нашого правдивого імени. Ніколи не довідаємося, чим ми мали бути. Спадемо в безнадійну й вічнотривалу порожнечу, залюднену всіми загинулими особами, які ніколи не довідалися, що вони дійсно мали ім'я і характер і тожсамість, застережені для них у небі, що вони були призначені до життя, а не до смерти, коли б вони тільки знали, як посягнути по свій камінчик і здобутися на зусилля розпочати життя."

НОВА УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ
● ФАРБИ відомої фірми LOWE BROTHERS CO. найкращі в Канаді, багатий вибір красок, першорядна якість. ● Залізні товари. ● Скло і порцеляна. ● Кухонне начиння ● Огородниче приладдя. ● Насіння трав і квітів. ● Окремий відділ практичних дарунків. ● Робітня ключів і направа замків.
ДЛЯ МАЛЯРІВ СПЕЦІЯЛЬНА ЗНИЖКА.
TAGLIETTI HARDWARE
Власник: П. ГОЛОВАТИЙ
1477 Dundas St. W. (near Dufferin) LE 6-3826

СТОРІНКА ПОЕЗІЇ

Віра Вовк

ЛЕГЕНДА

На голубиних ніжках
Ступає мені легенда,
І квіти в складках одежі
Живуть, як на соборах.

Обличчя суворе й ніжні рухи:
Кладе на сторінках життя
Три найсвітліші барви на ім'я:
"Марія".

МОЛОДІЙ МАТЕРІ
(Ніночці)

В руках потяжіть плодозбір;
Роздробиш соняшний хліб
Довкола ласкавим пташкам.

В зелений світ вітряків
Відносить мрія синка,
А доня, — мов м'якість морель.

Так добре: жити комусь,
Клякати до ранніх вікон
Між лиця, ще теплі зі сну.

— — — — — —

Ірина Шуварська-Шумилович

ВІН УСМІХНУВСЬ НАЗУСТРІЧ ДІТЯМ...

Замовкли мудреці
і розступились, —
Він усміхнувсь назустріч дітям
і зір Його всі ласки обіцяв,
і руки зерно подавали з поля.

Порожній колос висихав;
земля на обрій хліб поклала,
із виноградників скипіла хвиля —
людині з Божого. Ліхтар, —
в руках дитини освітляє
від льоду іскри, — подорожніх привітав.

І поведу тебе до Нього
дорогами смерек.
Твій погляд свічечкам, дитино:
і що відчути мудреці
в розмовах прагнуть, — пінчики корони
у мряці і до вечора церквам
на білі шати, вибирає
з молитви, й чашу накрива.

Він усміхнувсь назустріч дітям,
і світлом темряву облито;
не бійся!

ПРИВІТ ДИТИНІ

З садів прийшла ти; з піль, де винограду
благословенний усміх ген до вод,
що дзеркалом небес і у зеленокрає.
Де у бруньках черешні шепотом новим, —
на душу віддих Бога, й розцвітають.

Виходила я на дорогу і чекала:
фіялками серпанок від роси,
із сосон ладаном смола, й обійм шовкове
передчуття. І вже до ночі
людина квола припада;
на виноградниках завмерла радість
і біль пронісся трепетом з садів.

Світає; брунька черешнева, —
голівка притулилась до моїх грудей,
дитино, — безпорадно, де не сонця нива,
де піснею над хмарку не веде.
Я ж втішена, для тебе серед м'яти сад готую,
і небо квіткою до вікон, золотою.

І НАД ТОБОЮ...

І над тобою, ластівко, схилилась,
скотилася сльоза,
чоло твоє обмила. З чужини
підсніжний усміх в заспаному личку, —
зі сну листочок яблуневий сонця не пізнав,
зашелестів до інших.
Від віддиху весни
ліс над фіялками заплакав.

Чоло обмила...
я постіль, донечко, поправити хотіла;
немов на бур'яні краплині меду, припадковій,
відпочивати краще, ніж тобі, кохана, на моїх
руках:
щоб то лілеї з силою святого,
вінком щоб слово Боже рух їх передав,
були щоб захистом від злого,
і тінню у гарячий день...
тремтять, схвильовані: чи зможуть?

І постіль, люба, поправляю,
за вікнами ще пада сніг.
Всміхаєшся, цілую пальчики маленькі;
Не у минулому: листочок яблуневий, ліс, весна
й спокійна вже, на подушку тебе поклала,
день піснею з престола.

Із збірки Співуче світло", Нью-Йорк — 1959 р.

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

ТІ, ЩО ПІДТРИМУЮТЬ ХАОС

Свт. Отець Іван XXIII. промовляючи під час авдієнції до приблизно 700 робітників з міста Міляно, Італія, сказав між ін. таке: "Хто протиставляється Десятьом Заповідям Божим і св. Євангелію, той підтримує хаос. Хто держиться Десятьох Божих Заповідей і Євангелія, той приспішує прихід ери більше зрілого суспільного змислу."

ЩО ДІЄТЬСЯ ПРИ ВИБУХУ Г-БОМБИ?

Комісія Атомової Енергії і Департамент Оборони ЗДА проголосили недавно тому частину висліців із вибухів двох американських Г-бомб. що їх експльодовано ще в 1958 р. над Тихим океаном, одну на висоті сто тисяч, другу двісті тисяч стіп. Проголошено: Вибух викликав світляне явище, видне з віддалі 700 миль. Зайці, що були у віддалі 370 миль від вибуху, послпли і їх досягла радіяція, у промірі 1,500 миль були радіові та телевізійні заколоти, навіть перервані авдиції.

НОВІ ШАМБЕЛЯНИ

В Українській Папській Семінарії ім. св. Йосафата в Римі відбулося торжество з приводу іменування обох Секретарів ВПреосвященнішого Кир Івана Вучка, Всесвітл. Отців — д-ра Мирослава Марусина і д-ра Івана Хоми Почесними Тайними Шамбелянами їх Святости Папи Івана XXIII з наданням їм титулу монсіньорів.

БОЖА СИЛА ДІЄ ПРОТИ БЕЗВІРСТВА НА РІДНИХ ЗЕМЛЯХ

Від давніх часів горнеться наш народ під Покров Божої Матері, шукаючи в молитвах до Неї потіхи, помочі й порятунку. Найтяжчі часи переживає наш український нарід тепер під московським, безвірним большевизмом.

Дійшла до ЗДА вістка, що церкви, де є чудотворні ікони на рідних землях, переповнені вірними. Так воно є в Почаєві, знаній відпустовій місцевості. Через браму пливе нарід до церкви, а в брамі стоїть середнього віку жінка, пожовкла, знищена недугою і кличе до прохожих: "Побожні християни, прошу Вас, благаю, йдете помолитися до Божої Матері, помолиться за мене. Я сама не смію молитися, мене Божа Мати не вислухає, я не варта і не гідна. Я послухала тих безвірників, і сама їздила по селах і ширила безвір'я, виступала проти Бога і Божої Матері. Бог мене покарав. Впала на мене недуга, якої не знає ніякий лікар. Була я в Москві, Києві, Львові і ніякий лікар не знає на неї ліку. А я нидію, не їм, не сплю і прийшла тут шукати ліку в Божої Матері. Та я не смію просити Божу Матір, я негідна, я грішна, помоліться за мене грішну."

Це визнання гріха і публична покута викликає релігійні настрої у прочан, які з глибокою вірою складають свої молитви у стіп Божої Матері.

НАДІЯ ЛЮДСТВА

А вістка про Божу справедливість над тою жінкою розходиться усно по селах і діє більше на добрі душі нашого народу, як безвірне пустомельство. *о. А. С. — "Шлях".*

БОЛЬШЕВИКИ КРАДУТЬ БІБЛІЇ

Біблія в московській мові була першою книжкою, що пропала на американській виставці в Москві. Із книжкових полиць у головній виставовій салі пропало кількасот книжок, очевидно забрали їх советські відвідувачі виставки як "сувенір", але Біблія зникла перша. У залі виставлено таблиці з написами в московській мові, що книжки на виставці є на те, щоб їх оглядати, а на брати. Написи не мали впливу на советських громадян.

ЩО ЖДЕ КОМУНІЗМ?

Представник католицького щоденника "Ль'Аддже", в Тріденті, Італія, відбув інтерв'ю з бельгійським священиком о. Веренфрідом Ван Стратен, монахом Чину Премонстрантів, який подорожував по Польщі й Угорщині, і подбав про допомогу для багатьох біженців, що втекли з країв з-поза залізної заслони. За цю допомогу прозвали дідісти о. Ван Стратена "шпекфатер" (отець від колонини).

В інтерв'ю о. В. Ван Стратен передбачає упадок комунізму в близькій будучині. Він сказав, що "не беручи до уваги проявів і самої логіки, віра, надія і любов проломлять і знищать стіну — залізну заслону, поставлену комунізмом і націзмя. Цей день дуже близько."

Отець В. Ван Стратен думає, що "між комунізмом і народом є велика пропасть...", "комунізм є вірою, але тепер він стратив свою силу, став далекий і чужий для народу. Тому він не може тривати... За залізною занавісою вже більше нема добрих комуністів."

Отець Ван Стратен також відмітив, що католицизм цвіте в концентраційних таборах Сибіру, тому що в них є інтерновані священики, з яких багато залишилось там, хоч присуджений для них час кари скінчився.

КИР ПЛАТОН У МЮНХЕНІ

10 вересня ц. р., Преосв. Кир Платон Корниляк прибув літаком із Риму до Мюнхену. На летовищі зібралася численна громада, на чолі з о. Прелатом Петром Голинським і о. канцлером Іваном Леськовичем. Прибули на привітання Владики також представники всіх українських установ, політичних та культурних організацій, преси, молодь і окремі громадяни.

Владику привітали гучними оваціями. Отець Прелат Голинський привітав Преосв. Платона від присутніх і всіх українців Мюнхену та цілої Західньої Німеччини, бажаючи новому Екзархові якнайкращих успіхів у його архипастирській діяльности. Після привітального слова, о. Прелат представив Владиці представників установ, організацій і окремих громадян. Вітання було дуже сердечне. Владика зробив на присутніх дуже миле враження.

Владика зі свого боку, між іншим, сказав: "Всі ми, священики й світські люди, повинні працювати для слави Божої і добра нашої батьківщини. Сподіваюся, — сказав дальше Владика, — що при Божій помочі і нашій спільній добрій волі це наше завдання виконаємо якнайкраще."

Привітання закінчилося співом "Многая Літа" на честь Владики. День 20 вересня ц. р. призначений для інтронізації Екзарха. Церковного обряду довершить Папський Нунцій у Німеччині, Й. Ем. Кардинал д-р Альойз Мюнх. Цей день буде не тільки великою врочистістю для всіх українців і наших приятелів у Німеччині, але також і неабиякою подією в історії Української Католицької Церкви взагалі.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ПОСОЛ СТАВ СВЯЩЕНИКОМ

Кардинал Леркаро в Больоньї, Італія, висвятив на священика італійського посла з демократично-християнської партії — Джюзеппе Досетті. Цей священик буде працювати як ректор Духовної Семінарії для тих, які в старшому віці вступили на дорогу священичого покликання.

ПРО ЦЕНЗУРУ

Цензура є по суті лихом, — написав у торонтонському щоденнику о. Гордон Джордж, настоятель єзуїтської східньо-канадської провінції. Забираючи слово в дискусії над потребою зміцнити цензуру, о. Джордж навів заяву американських єпископів із 1957 р., в якій кажеться, що загальний принцип велить обороняти волю вислову і думки. Цензура потрібна і добра тільки тоді, коли вона становить єдиний вихід із іще більшого лиха. Хірургічний ніж у серці — написав о. Джордж — є по суті лихом, але в руках умілого хірурга він може врятувати життя.

ПЕРЕМИШЛЬ МАЄ ВЕРНУТИСЯ ДО УРСР?

Філядельфійська "Америка" подала вістку, зачерпнуту з приватних листів, які приходять із Рідного Краю, будьтоби між Варшавою і Москвою велися переговори з метою "поправки польсько-українських кордонів" та що у висліді цих переговорів історично-українські землі, що їх Москва подарувала Польщі, будуть прилучені до Української РСР. В одному з листів, що його передано Редакції "Америки", датованому 28 серпня 1959, пишеться, що "вперті чутки кажуть, що до України мають прилучити такі повіти: Сянік (по Горлиці), Ліську, Перемишль, Ярослав, Грубешів, Томашів. На західніх межах згаданих повітів вкопують уже прикордонні стовпи."

БУДДИСТИ ПРОСЯТЬ КАТОЛИКІВ ПРО МОЛИТВУ

Японські буддисти просять, щоб католики, побудували в Гірошімі, в місті знищеному атомовою бомбою в часі останньої війни, католицьку церкву безперервної молитви. Ось, що кажуть буддисти: Молитва католиків доходить до неба. Ви маєте монахинь, які моляться безперервно та благають Бога про поміч. Ми бажаємо мати католицьких монахинь, які заєдно молились би за мир у світі.

ДОБРЕ, АЛЕ ЗЛЕ...

Під час бенкету в честь королеви Єлисавети і князя Филипа в Торонті мусів князь перейти на деякий час до іншої великої залі, де відбувалися річні збори Канадійської Медичної Асоціяції, яка іменувала його своїм почесним президентом. Приймаючи це становище, князь Филип, який спеціяльно займається і студіює фізичне виховання, виголосив прикру промову. Зміст її такий: Високий відсоток канадійців розніжився у фізичному відношенні і платить за цей стан умовими та фізичними недугами. Не зважаючи на все, нарід у Канаді не такий дужий, як міг би бути. Статистика каже, що в 1946 до 1954 роках кількість умово хворих у Канаді більш як подвоїлася і зросла з 12,896 до 29,351 випадків, тоді, як населення Канади зросло з 12,500,000 до 15 мільйонів. 69 відсотків канадійських дітей нижче 15-го року життя має таку чи іншу недомогу, 34 відсотків юнаків у військовому віці нездібні до військової служби, що десята дитина мусітиме перебувати якийсь час у лікарні для умово хворих.

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.

Купно - продаж нерухомостей, вкиднування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

333 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ont. —— Tel.: LE 4-4241

Князь Филип ствердив упадок Канади на спортовому полі і сказав, що "за кількома вийнятками осяги Канади в цій площині ледве чи дадуться погодити з розумінням країни, яка заявляє, що має найвищий рівень життя у світі". Причини цього, які кажуть турбуватися за майбутнє, — говорив князь — різноманітні, але й очевидні; життя в містах, що ним у 1980 році житиме 80 проц. канадійців; легка праця, все більше безділля, ріст зайняття, що вимагає сидіти, разом із вищим рівнем життя і харчування та могутньою допомогою дітям переходити всі хвороби, все це складається на одночасно неймовірний занепад здоров'я й фізичної сили.

Закликаючи лікарів Канади тверезо вглянути в цей стан здоров'я, князь Филип заявив, що він з усіх своїх сил працюватиме над тим, "щоб змінити мову статистик, які сьогодні виказують тільки все більше ліжок, усе більше випадків недоумности та все більшу фізичну нездатність серед дітей і дорослих."

"Вірю, — говорив кн. Филип — що ви з усією серіозністю візьметься за проблему здоровельних і фізичних недомог, як за одну з найбільш наглих проблем, доручаючи справне фізичне виховання в школі,— відповідні відпочинкові та розвагові влаштування для кожного віку й кожного стану, поширення праці молодечих організацій та широку діяльність на користь спорту й активну участь усіх у цій ділянці."

Та не тільки в Канаді таке, а буде воно і в інших. Якщо темпо життя в країнах Заходу не буде сповільнене в чергових кількох роках, то західнім народам загрожує небезпека катастрофічної "масової неврози". До такого висновку доходять науковці, зібрані на конференції в Англії.

ЛИСТ ІЗ "ДАЛЕКОГО СИБІРУ"...

Нижче друкуємо уривок із листа, який надіслав один із читачів пресі і дозволив його використати в газеті. Лист написала 16-річна дівчина.

"Пишу до вас листа із далекого Сибіру з цілини, звідкіля сонце сходить. Ніколи я... не думала, а навіть і не снилося мені, що буду від дому 7000 км.

Роблю я... "на стройці". Робота тяжка, ви самі добре знаєте. Будуємо свинарник і телятник. Робота дуже тяжка. Мені... навіть ніколи не снилось і я не думала про Сибір...

Тут людям мало що є. Садів нема. Самі ліси та піски. Дуже багато комарів і мух, особливо тоді, як сонце пригріє...

Люди самі русскі чудони".

ЙОГУРТ, КВАСНА СМЕТАНА, РІЖНІ СИРИ, ОРИГІНАЛЬНА ВРИНДЗА ТА СИРНИКИ ДОМАШНЬОГО ВИРОБУ

ЦЕ ЗАПОРУКА ДОБРОГО ЗДОРОВ'Я

Замовляйте в

M. C. DAIRY CO. LTD.

212 Mavety St., Toronto, Ont.

RO 6-6711

СПРИВОДУ ПРИЇЗДУ ДО ЗДА КАТА УКРАЇНИ

Парафіяльні бюлетені українських католицьких церков Філядельфії подають повідомлення про Богослужби сприводу приїзду ката України, Хрущова. Порядок Богослужб такий:

Вівторок, 15 вересня: За переслідувану Українську Католицьку Церкву; ранком, по Божественній Літургії: 3 Отче наш і 3 Богородице Діво; год. 7 ввечорі: Молебен і Панахида (за замучених Єрархів).

Середа, 16 вересня: За навернення Сходу; рано, по Божественній Літургії: 3 Отче наш і 3 Богородице Діво; год. 7 веч.: Молебен і Панахида (за замучених священиків).

Четвер, 17 вересня: За український нарід; рано, по Божественній Літургії: 3 Отче наш і 3 Богородице Діво: год. 7 веч.: Молебен і Панахида (за замучених вірних).

П'ятниця, 18 вересня: Щоб Бог хоронив Америку перед заливом комунізму; рано, по Божественній Літургії: 3 Отче наш і 3 Богородице Діво; год. 7 веч.: Молебен і Панахида (за американських воїнів).

Субота, 19 вересня: За засланих на Сибір і каторжні роботи: рано, по Божественній Літургії: 3 Отче наш і 3 Богородице Діво; год. 7 веч.: Молебен і Панахида (за 500 жінок у Кінгірі)

Неділя. 20 вересня: За переслідувану Католицьку Церкву; рано, по Божественній Літургії: 3 Отче наш і 3 Богородице Діво; год. 7 веч.: Молебен і Панахида (за замучених за католицьку віру).

Понеділок, 21 вересня: За з'єднання нашого народу в одній, правдивій Церкві; рано, по Божественній Літургії: 3 Отче наш і 3 Богородице Діво; год. 7 веч.: Молебен і Панахида (за замучених при большевицькому відвороті 1941).

Вівторок, 22 вересня: В наміренні Митр. Йосифа Сліпого, знову засудженого на каторжні роботи; рано, по Божественній Літургії: 3 Отче наш і 3 Богородице Діво; год. 7 веч.: Молебен і Панахида (за ісповідників нашої Церкви).

Середа, 23 вересня: Щоб Бог хоронив нашу молодь перед комунізмом; рано, по Божественній Літургії: 3 Отче наш і 3 Богородице Діво; год. 7 веч.: Молебен і Панахида (за полеглих наших Борців).

Четвер, 24 вересня: За успіх беатифікації Слуги Божого Митр. Андрея; рано, по Божествен-

ній Літургії: 3 Отче наш і 3 Богородице Діво: год. 7 веч.: Молебен і Панахида (за Слугу Божого Митрополита Андрея).

Запрошуємо до численної участи в Богослужбах."

Після проголошення в церквах цього порядку Богослужб, були відповідні проповіді.

ШКІЛЬНИЙ РІК У СТЕМФОРДІ ЗАЧАВСЯ

З шкільним роком 1959/60, у єпископському осередку в Стемфорді почали свою працю три відомі виховні інституції, а самé Гайскул св. Василія, Каледж св. Василія і Дівоча Академія Покрову Божої Матері. Всі ці школи є під безпосереднім наглядом Єпископа Стемфорду Преосвященного Кир Амвросія Сенишина, ЧСВВ. Щодо кількости студентів у цих школах цей рік представляється найкраще, бо зголосилось найбільше їх число. Вже в початком шкільного року число студентів у Гайскулі й Каледжі переступило 100, отже найбільше число, яке досі було в Семінарії (поминаючи Гайскул для студентів, що не мешкають у Семінарії, яких число досягає до 150).

Дівоча Академія Покрову Божої Матері має цього року теж понад 90 студенток. На жаль, процентово українок не багато, а шкода, бо тут дівчата одержують солідну освіту, передовсім християнсько-католицьке виховання і практичне знання, а при тому Сестри ПБМ дбають про збереження церковних і народніх традицій. Дівчата вчаться церковного і народнього співу, народніх танків і т. п.

ТРАГЕДІЯ УКРАЇНЦЯ

Українець із Філядельфії, 51-річний Кирило Чупірчук, кол. член українського руху спротиву проти Москви й учасник визвольних змагань під час другої світової війни, став предметом уваги місцевої американської преси; про нього широко розписуються на першій і дальших сторінках часописів.

Чупірчук під впливом своїм минулих переживань почав нездужати на манію переслідування та твердив, що "комуністи пускають на нього радіційне проміння, щоб його знищити". Він їздив до Вашінґтону, щоб там прохати допомоги в през. Айзенгавера. Також писав багато листів у цій самій справі до през. Айзенгавера і низки високопоставлених осіб католицької церковної Єрархії, уряду та Конгресу й безупину турбував своїми телефонічними жалями місцеву поліцію. Тоді відіслали його були до психіятричного заведення, але на прохання дружини Олени, його звільнено з лікарні і довший час він поводився майже нормально. Як людина, він виявився незвичайно солідним та доброзичливим і, м. ін., неодноразно заспокоював дітей на вулиці, щоб вони не перешкоджали своїми голосними забавами старцям у старечому жидівському домі, який знаходиться побіч його дому при Френклін вул. у Філядельфії. В четвер, 6 серпня ц. р. в годині 8.30 рано, його нерви не витримали і саме цей старечий дім він обстрілював кулями з рушниці та револьверу, вбиваючи двох старців та поранивши 5 інших осіб, увесь час викрикуючи, що "комуністи наступають, і я мушу боронитися."

Чупірчук звів боротьбу з 30 поліцистами, з яких один після довших спроб ранив його через вікно. Раненого повезли до лікарні з чотирьома кулями в його тілі і там перевели операцію, а поліція заявила, що там, куди він поїде, якщо житиме, "московська рука його не досягне."

ПИЛЬНИЙ ЗАЛІЗНИЧНИК

Вартовий на залізничному перехресті станції Альфельд (Німеччина), Альфред Кребс, спричинив залізничу катастрофу (1 смертний випадок, 2 тяжко поранених), не помітивши наближення поспішного поїзду. А не замітив через те, що заглибився був у читання інструкції для залізничих вартових, як треба уважати на поїзди, коли вони швидко чергуються. Взявши це до уваги, місцевий суд присудив йому всього 5 місяців ув'язнення і то умовного.

СВІТОВІ ЕЛЕҐАНТИ!

Англійський фаховий кравецький журнал "Тейлор енд Каттер" уладив анкету з питанням про "найкраще одягнених джентлменів світу". З відповідей на анкету виходить, що на першому місці є 7-річний британський принц-престолонаслідник Чарлз, дальші місця посіли євангелистський проповідник Біллі Ґрегем, кіноартист жид-комуніст Чарлі Чаплін, центрально-американський дипломат Порфіріо Рубіроза і бувший прем'єр СССР Булганін.

ТАК І ТРЕБА

30 американських жидів жертвувало для жидівського університету в Ізраїлі 300.000 долярів. А де ж наші багаті? Близько півтора мільйона українців Америки й Канади не складає на українські цілі річно стільки, що 30 жидів на один раз... І тому жиди скрізь горою!

CITY FURNITURE COMPANY

У нашому великому складі Ви знайдете повний і потрібний для Вас вибір домашніх меблів, а також електричного приладдя.

Даємо на дуже догідні і легкі сплати.

3097 DUNDAS ST. WEST
Toronto, Ont. — Phone: RO 7-9921

If You Are Sick
Try
SWISS HERBAL REMEDIES
"L A P I D A R"
from Rev. Kuenzle
SWISS HERBAL REMEDIES
479 Queen St. W. — Toronto, Ont.
Phone: EM 4-6085

о. І. Назарко, ЧСВВ

МИТРОПОЛИТ АНДРІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ

1900-1944

На митрополичому престолі

Боже Провидіння дало митрополитові Андрієві ласку продовж майже 45 років кермувати Українською Католицькою Церквою з висоти митрополичого престолу. За цей довгий час митрополит розгорнув таку всебічну діяльність, що її ніяк не можна вмістити у рямцях одної статті. Тому візьмемо до уваги тільки найважніші відтинки тієї діяльности. Крім цього митрополит був у нас не тільки настоятелем митрополії, але наші історичні умовини так тісно сплели долю Церкви з долею народу, що митрополит став князем та провідником народу, боронив народніх прав і кермував його життям культурним, політичним і національним[36]).

У першу чергу митрополит зайнявся обновою духовної семінарії у Львові, в якій тоді виховувалися питомці всіх трьох єпархій. Після візитації семінарії зреорганізував її, змінив майже всіх настоятелів, уложив новий правильник, який львівську семінарію ставив нарівні з закордонними. Також доклав усіх зусиль, щоб відкрити духовні семінарії в Станиславові (1906) і Перемишлі (1907). А щоб на майбутнє мати відповідних кандидатів на настоятелів і професорів, митрополит вислав здібніших на вищі студії до Риму, Відня, Інсбруку і Фрайбургу. По короткому часі мав уже довкола себе гурт священиків визначних чеснотою і наукою, що успішно служили св. Церкві[37]).

Відтак митрополит Андрій узявся впорядковувати справи своєї розлогої єпархії. Львівська архиєпархія нараховувала тоді майже 1.400.000 вірних у 725 парохіях та мала повну тисячку священиків[38]). Таке велике число вірних і священиків вимагало від митрополита великого вкладу праці. Майже кожного літа митрополит вибирався на довгі візитації своєї єпархії, проповідав, катехизував, напоминав, усував надужиття, відбував соборчики з духовенством та загрівав його до більшої ревности. Видав окремий пастирський лист до духовенства про канонічну візитацію[39]). Таким чином по кількох роках митрополит пізнав особисто майже всіх священиків своєї єпархії і виробив собі поняття про умовини, потреби та стан своєї пастви.

Черговим виявом пастирської ревности митрополита поруч канонічних візитацій були його часті пастирські листи, писані з різних нагод, до різних станів вірних, на різнородні теми. Деякі з тих листів написав митрополит сам, інші разом з іншими єпископами[40]). Усіх пастирських листів митрополита Андрія нараховуємо понад 150. Охоплюють вони дуже широку тематику, починаючи від родини, а кінчаючи на суспільному питанню, від родинної молитви до загальної посвяти Христовому Серцю. Деякі листи були перекладені на польську мову[41]). Пастирські листи митрополита є мірилом його впливу на життя нашої Церкви й народу на його рідних землях і на еміграції.

Митрополит — образ мал. Олекси Новаківського

Крім пастирських листів митрополит виявив себе як талановитий письменник в окремих творах, н. пр. "Божа Мудрість"[42]), "Християнська

---

34) І. ЛЯТИШЕВСЬКИЙ, **тайр цит.**, с. 235.

35) Булля дивн в **A. WELYKYJ, op. cit.**, p. 488-490.

36) І. РУДОВИЧ, **Вступлення Митрополита А. Шептицького на митрополичий престол у Львові**, "Богословія", т. IV, 1-4, с. 222.

37) M. HRYNCHYSHYN, **op. cit.**, p. 14.

38) Див. **Шематизмь всего клира** гр.-кат. митрополичои архіепархіи Львовскои на р. 1906.

39) **О канонічной визитаціи**, Жовква 1902, с. 37.

40) T. HALUSZCZYNSKYJ, **op. cit.**, p. 273.

41) Єп. Ґ. БОЦЯН, **тайр цит.**, с. 145-149.

42) Митроп. АНДРЕЙ, **Божа Мудрість**, "Відбитка з Архіеп. Відомостей", Львів 1932.

праведність"[42]), а також переклав із грецького аскетичні твори св. Василія Великого, попередивши їх науковим вступом і коментарем[44]).

Дбалість про чернецтво

Митрополит Андрій навіть на митрополичому престолі не перестав бути зразковим ченцем. Тому по батьківськи піклувався черничими чинами й згромадженнями у своїй єпархії. В першу чергу звернув бачну увагу на жіночий чин Сестер Василіянок. Ще як львівський ігумен при допомозі кількох інших Василіян перевів успішно реформу СС. Василіянок у Словіті. При кінці червня 1897 р. о. Андрій сам завіз о. І. Тисовського і бр. И. Гродського ЧСВВ до Словіти, завершуючи тим способом свій плян обнови новіціяту СС. Василіянок[45]). Пізніше вже, як митрополит (1909 р.), уложив і видав друком правила першого обновника Чину СС. Василіянок — митрополита И. Рутського.[46]). Митрополит Андрій часто сам особисто переводив візитації манастирів СС. Василіянок, проводив реколекціями, давав духовні наставлення, обновляючи монаше життя і карність та наділяючи манастирі княжими дарами і фундаціями. Вислідом тієї батьківської опіки був зріст покликань, поглиблення внутрішнього життя і розгорнення широкої дії, виховної та харитативної, Сестер. При вступі на митрополичий престіл був тільки один манастир СС. Василіянок, а в 1932 році існували вже чотири манастирі, при яких були дві дівочі гімназії, одна захоронківська семінарія, два інститути, захоронка і понад 100 монахинь.

Іще більшою заслугою митрополита Андрія були основини східньої вітки західнього Згромадження ОО. Редемптористів. Досі в Українській Католицькій Церкві існував тільки один чоловічий чин ОО. Василіян, що не міг зарадити всім релігійним потребам українців у Галичині і за морем. Митрополит Андрій під час свого побуту в Канаді 1910—1911 р. пізнав у Саскачевані кількох ОО. Редемптористів (о. Бульс, о. Тешер і ін.), які прийняли наш обряд і стали успішно працювати між нашими еміґрантами. Згодом Генеральна Курія ОО. Редемптористів основала окрему східню вітку, а митрополит заключив із Генеральним Настоятелем окрему угоду 27. 5. 1913 р., яку потвердила св. Конгрегація Поширення Віри. На основі тієї угоди ОО. Редемптористи прибули в серпні 1913 р. до Галичини, а митрополит відступив їм покищо свою літню резиденцію в Уневі. Після повороту зі заслання митрополит віддав Редемптористам свою посілість у Збоїсках під Львовом, де вони збудували ювенат. Коли ж манастир у Збоїсках виявився тісним, митрополит віддав Редемптористам свою посілість у Голоську, де приміщено новіціят[47]). По 35-и роках, перед другою всесвітньою війною ОО. Редемптористи мали вже чотири манастирі у Львівській архиєпархії, один у Станиславівській, а один на Волині (Ковель).

В огляді праць митрополита Андрія годі промовчати його заходи про відродження чисто східнього монашества в його первісному старинному виді. Початки цього відродження в нас припадають на 1901-2 роки, коли митрополит основав перший манастир Студитів[48]), названих так тому, бо в літургічному житті й у карності ті монахи придержувалися уставу св. Теодора Сту-

---

[42]) Митроп. АНДРЕЙ, **Христіянська праведність**, "Архіеп. Відомости за 1935".

[44]) **Аскетичні твори св. Отця нашого Василія Великого**, переклав з грецького Митроп. Андрей Шептицький, "Праці Богосл. Наук. Тва", т. IV-VI, Львів 1929.

[45]) о. И. СКРУТЕНЬ, **твір цит.**, с. 39.

[46]) **Витягъ зъ правилъ Отца нашого Василія В. Уложений для иноковъ** Іосифомъ В. Рутскимъ..., Жовква 1909.

[47]) И. СХРЕЙВЕРС ЧНІ, **Основання Чина ОО. Редемптористів схід. обряду**, "Богословія", т. IV, 1-4, с. 51-55.

Митрополит із часу, як був магістром у новіціяті ОО. Василіян

(Сидять другий із-ліва)

дита. Митрополит приміствив їх у Скнилові і 1910 р. видав для них окремий "Типіков". Пізніше провід Студитів перейняв на себе брат митрополита Казимир - Климентій, що був їх ігуменом, а митрополит затримав собі титул архимандрита[49]). Згодом у студіоні у Львові митрополит оснував бібліотеку, якої спеціяльністю була "byzantinica". Перед останньою війною Студити мали вже шість манастирів у Галичині. Пізніше постала й жіноча вітка Студиток, що в 1931-2 рр. мала вже три манастирі у львівській архиєпархії[50]).

Унійна акція митрополита

Одним із головних завдань свого життя митрополит Андрій уважав працю над зближенням, а в дальшій майбутності й об'єднанням двох роз'єднаних християнських Церков — Східньої і Західньої. Ця справа була для митрополита тим більшої ваги, що те церковне роз'єднання йшло саме територією, яку суцільно замешкує український нарід[51]). Заки митрополит виступив на арену, як справжній апостол Унії, сам довго приготовлявся основними студіями унійної проблематики, особистими зустрічами з такими палкими борцями за єдність, як В. Соловйов та поїздками в Україну і Московщину. Крім цього митрополит докладав усіх зусиль фінансових, наукових і організаційних, щоб підготовити до цього своє духовенство. Тому й звернувся митрополит окремим гарячим посланням до священиків, накликуючи їх до місійної праці, до толеранції й любови[52]). Щоб до св. діла Унії підготовити належно й нарід, митрополит написав на цю тему два пастирські листи в популярній формі, в 1907 і 1908 рр.

Підготовивши отак належно психологічний ґрунт під унійну ідею, митрополит почав діяти далі. Вже в перших роках своєї єпископської праці 1900-ого року, під час візитацій греко-католицьких парохій на Буковині, Станиславівський Владика Андрій нав'язав контакт із православними на Буковині, мав до них проповіді й особисто познайомився з православним Митрополитом Чуперковичем у Чернівцях, який пізніше все життя ставився з глибокою пошаною до нашого митрополита[53]). Згодом, митрополит нав'язав контакт із деякими православними єпископами та науковцями в Україні. Деякі з них рало відвідували його у Львові.

Після першої революції 1905 року зорганізовано й серед москалів Католицьку Церкву, а вона піддалася під патронат митрополита Андрія. Він же й спішив їй із матеріяльною і моральною поміччю, тим більше, що св. Папа Пій X трактував митрополита, як заступника інтересів унійної Церкви серед білорусинів, москалів та українців у московській імперії і в цьому напрямі надав йому великі права[54]).

Ми вже згадували про поїздку митрополита до Москви в його студентських роках, а 1907 року митрополит вибрався вдруге на поїздку до Московщини під чужим прізвищем і там нав'язав особистий контакт із московськими католиками. У Москві митрополит Андрій пізнав прихильного з'єдиненню архиєпископа Смоленського Петра, якому поміг нав'язати зв'язки з Апостольським Престолом. При цій нагоді пізнав теж єпископа Трифона і з ним говорив багато про з'єдинення Церков. Одначе церковні й політичні обставини в тодішній Росії були такі ворожі з'єдиненню, що й найревніші заходи остались без висліду. Щасливішим вислідом увінчалися пертрактації митрополита з православним священником Олексієм Зерчаніновом, який потайки зложив визнання католицької віри ще 1896 р., а митрополит на основі уділених йому повноважень іменував його своїм генеральним вікарієм для Каменець-подільської єпархії, що колись прийняла була Унію разом з архиєпархією Львівською[55]).

Коли на окремій авдієнції митрополит Андрій повідомив про це Папу Пія X, Папа не тільки дозволив митрополитові користати зі свого права, але ще й уділив йому дальших повноважень як адміністраторові тих усіх колишніх єпархій, що належали колись до Київської митрополії, а уряд московський їх насильно знищив (у 1795, 1839 і 1875 рр.).

У часі тієї ж поїздки (1907 р.) єпископ так званих старовірів І. Узов заявив митрополитові, що він готов признати зверхність Римського Папи. Одночасно, під час тієї поїздки митрополит нав'язав живі взаємини з білорусинами, яких Церква належала до Київських Митрополитів тоді, коли на митрополичому престолі засідали Шептицькі Атанасій і Лев. У Вильні митрополит познайомився з невеликим гуртком білоруських відродженецьких діячів, що їх очолював Іван Луцкевич. Із Луцкевичем митрополит поїхав у Менськ, а відтак у Луцьк, де на великій сільсько-господарській виставі познайомився з настроями громадянства. Митрополит плянував заснувати земельний банк, завданням якого було б парцелювати панські маєтки на Білорусі. На Білорусь мали переселити якусь кількість галичан, що могли б там поширювати ідею Унії. Але польські дідичі довідалися про те і донесли все московському премієрові Столипінові, а цей відмовив дозволу на банк[56]).

У Вильні митрополит призначив першим греко-католицьким парохом о. Івана Волянського. Та не тільки цю заслугу має митрополит в історії братнього білоруського народу; він освідом-

---

[48]) К. ШЕПТИЦЬКИЙ, **Митроп. Андрей і обновлення східньої черничої традиції**, "Богословія", т. IV, 1-4, с. 150-163.

[49]) M. HRYNCHYSHYN, **op. cit.**, p. 15-16.

[50]) T. HALUSZCZYNSKYJ, **op. cit.**, p. 276 і G. PROKOPTSCHUK, **op. cit.**, p. 85-94.

[51]) С. БАРАН, **Митроп. Андрей Шептицький**, життя і діяльність, Мюнхен 1947, с. 118.

[52]) Митр. АНДРЕЙ, **Збліжаютъ ся часи...**, Жовква 1908.

[53]) G. PROKOPTSCHUK, **op. cit.**, p. 124.

[54]) M. HRYNCHYSHYN, **op. cit.**, p. 16.

[55]) Див. А. ЛУЦКЕВІЧ, **Мітрапаліт Шептицкі і беларускі рух**, "Богословія", т. IV (1926), с. 45-48.

ляв його національно, на власний кошт посилав білоруських студентів до високих шкіл у Львові, Римі й Інсбруці, морально й фінансово піддержував білоруські видавництва та допомагав білоруським еміґрантам. Тому, залишився наш Архиєрей у вдячній пам'яті білорусинів і завдяки йому значно поглибилися та ніжно сплелися дружні взаємини між обома народами.

Після повороту з поїздки по Московщині, митрополит Андрій плянував оснувати у Львові Богословську Академію для українців, білорусинів і москвинів, що мала б виховувати працівників для поширення св. одности. Але поляки не допустили до здійснення цього пляну. Тоді, заходами митрополита, відкрито при богословському факультеті в Інсбруці Інститут для унійних студій.

Іще перед першою світовою війною митрополит Андрій, у порозумінні з Моравським митрополитом Стояном, заініціював унійні з'їзди і конґреси у Велеграді на Моравії, був їх предсідником, промотором і душею та при цій нагоді виголосив про з'єднення Церков цілу низку знаменних промов, що своєю оригінальністю, глибиною й іренічним підходом до справи стали базою і напрямними в дальшій діяльності велеградських конґресів. Учасники велеградських з'їздів ставилися до митрополита з пошаною не тільки, як до глибокого знавця церковного Сходу, але і як до людини, що віддана всією душею святій справі з'єдинення[57]).

Під час велкої революції 1917 р., коли тимчасовий московський уряд Керенського дав свободу католикам візантійського обряду, митрополит Андрій, що вернувся тоді з заслання, поїхав до Петрограду, скликав там російських католицьких священиків (Зерчанінова, Фйодорова, Абрікосова, Верховського й ін.) і, по проведених реколекціях, відбув із ними провінціяльний синод, що його ухвали подав до відома всім латинським єпископам, які були в Петрограді та нашому луцькому владиці Й. Боцянові. Накінець митрополит призначив о. Леоніда Фйодорова екзархом для католиків візантійського обряду в Росії. Те все дістало окрему апробату Папи Венедикта XV дня 1. III. 1921 року[58]). (Далі буде)

———

55) T. HALUSZCZYNSKYJ, op. cit., p. 277.
57) G. PROKOPTSCHUK, op. cit., p. 131-140.
58) T. HALUSZCZYNSKYJ, op. cit., p. 277.

Вільгельм Гюнерман

НА БОЖИХ ОКОПАХ

4)

історична повість із часів французької революції

ТАЄМНИЧА СХОВАНКА

Думка такої таємничої схованки вийшла від Юрія, сина пекаря Вінає. Був він малого росту, але мав "голову на карку" і хлопці з Монтбернажу любили мати його при грах по своєму боці. На другий день рано Роберт побіг до пекарні на важну розмову з товаришами. Її вислідом була схованка в домі Бернардів. Муляр Кордіє, якому можна було завірити, відділив частину спальні хлопців окремою стіною. До схованки входили укритими дверцятами. Але ті дверцята не подобалися Юрієві, бо якобінці могли їх легко відкрити. Отже постала нова думка: вставити в двері стару, величезну шафу, а в задній її стіні вибити дверцята, яких напевно ніхто не знайде. І саме Роберт вставляв шафу, а хлопці придивлялися йому з мінами знавців.

— Не відвертай голови — напімнув його Филип.

Але Роберт не міг говорити, бо в устах мав дві шруби, то й забурмотів тільки щось невиразно.

— Ну, тепер двері держаться міцно!

Хлопці перевірили, чи все грає, а Юрко скомендував до генеральної проби:

— Роберт є о. Кудрен, я буду міліціонер, а ти, грубасе, будеш твоєю мамою.

— Я буду моя мама, промовив глузливо Филип. Але Юрій був уже за дверима й побіг сходами вгору. Роберт і Филип посідали біля стола.

— А тепер будемо спокійно й невинно розмовляти. Тоді надійде Юрій-міліціонер. Ти, як мати, сховаєш мене в шафі і зачиниш двері за мною. Зрозумів?

— Так!

— Починай розмову!

— Гарна погода сьогодні — зачав Филип.

— Нісенітниця. Гарна погода! Так не розмовляється зі священиком. Я зачну.

Роберт достойно випростувався і промовив з поважною міною: — Пані Бернард, ваш син Филип журить мене. Він ні до чого, лінивий і їсть забагато...

— Та, їсти мусить, чейже хлопець росте — боронила мати-Филип.

А ось задудніло на сходах.

— Він надходить — сказав Филип.

— Зле: він надходить — зганив його Роберт. Воно мусить іти інакше. Ти маєш крикнути "якобінці" або щось інше...

— Кричати взагалі він не може — гостро сказав Юрій, що тяжким кроком увійшов до кімнати.

— Коли він закричить, здрадить усе. Він мусить цілком тихо зашепотіти "якобінці, отче, до шафи" — зрозумів? — Якобінці! До священичої шафи, зрозумів! — повторив слухняно Филип.

— Туман! — замуркотів Юрій. — Щераз від початку.

Тепер пішло краще. Щераз вияснювала мати Бернар священикові, чому Филип змушений так багато їсти, коли міліціянт виходив сходами на гору. Вмить Роберт-Кудрен був у шафі, за дверцятами в задній стіні схованки. Мати-Филип зачинила двері ще заки вбіг до кімнати міліціянт.

— Ти повинен був іще скоріш зачинити дверцята — скартав Юрій грубого. Але назагал генеральна проба вдоволила його.

У цьому ж часі вулицями Пуатіє штильгукав на двох милицях прошак. Часто задержувався, а там, постогнуючи, йшов дальше. Якась милосердна жінка, підійшла до нього і дала йому кілька дрібняків, за що він подякував: — Нехай Господь заплатить.

Перед лікарнею для невилічно хворих, старець задержався і придивлявся пильно двом чоловікам у якобінських одягах, що підходили до нього. А тоді зробив кілька скорих кроків і зник у лікарні.

— Дозволю копнути себе, Жане Пляміє, — сказав головний начальник округи — що це був він!

— Думаєш, що той прошак це Петро Кудрен, Юріє Піорі — відповів Пляніє президент суду революційників.

— Всяка помилка виключена. Я пам'ятаю його характеристичну голову ще з духовної семінарії. Якийсь назаприсяжений мусів його висвятити. Зараза на нього!

— Петро Кудрен у Пуатіє — свиснув крізь зуби Пляніє. — Скрізь шукаю цього лайдака. Якобінці в Шатлеро дійшли за його слідом аж до замку Де ля Мот д' Юсо, а там знова його десь згубили. Та коли він справді той прошак, то ми вже його маємо. Прикажу зараз перешукати цілу лікарню. Тепер уже не втече.

І президент революційного суду закликав зараз міліціонера та наказав йому пильнувати лікарні і нікого з неї не випустити. Обидва ж революційники поспішили до станиці "Народньої Ґвардії". Бо не було в Пуатіє більших ворогів Церкви і гірших її переслідувачів, як саме оті два священики-відступники: Жан Піорі й Жорж Пляніє, які за своє відступництво дістали від революційників визначні становища.

Тимчасом у лікарні о. Кудрен ходив від кімнати до кімнати, від ліжка до ліжка. Тут міг без перешкод сповнювати свої священичі обов'язки, бо серед хворих, призначених на смерть, не було зрадника. Якою радістю ясніли їх обличчя, коли він клав свою руку на розпалені чола, подавав гарячкуючим напиток, а всім кількома словами додавав відваги. Одних потішав, других кріпив і скрізь залишав бодай крихітку любови до Божественного Спасителя. Вже кілька разів відвідував о. Кудрен лікарню і хворі нетерпеливо вичікували кожного ранку його приходу. Зустрічала його радісно і сестра Аве, яку революційники залишили дотепер на її місці, при невилічимо хворих. Вона ж сама ніколи не шукала священика, бо якраз цю їх лікарню якнайревніше перешукували революційники.

Отець Кудрен висповідав умираючого, витягнув із-під свого лахміття срібну касетку, відчинив її з пошаною і витягнув з неї Найсвятіше Тіло Спа-[illegible]

— "Господи, негідний я, щоб Ти ввійшов під крівлю моєї душі, та скажи слово і уздоровіє моя душа".

Тричі подзвонила сестра Аве, клячучи біля хворого, а на звук дзвіночка недужі підносилися на ліжках і віддавали в дусі поклін Спасителеві, що прийшов до них, потішити їх у їх нужді. Ледве вмираючий запричастився, коли відчинилися з лоском двері і вбігла стара служниця, смертельно перелякана. — Ціла лікарня окружена народньою ґвардією. Вони вже вдираються досередини. Рятуйтеся, отче! — закричала сестра Аве до священика. Перелякані хворі почали кричати. Одинокий о. Кудрен не стратив спокою. Вже лунали на коридорі поспішні кроки революційників. Двері до кімнати хворих відчинилися і здавалося, нема ратунку. Та в останній хвилині о. Кудрен побачив, що одно ліжко було вільне. На таблиці був напис Маршатер.

— Хто він такий? — спитав отець сестри.

— Помер. Сьогодні ранком ми занесли його до трупарні — відповіла вона. Вмить скочив о. Кудрен до порожнього ліжка й натягнув собі простирало на голову. І в тій же хвилині вбігли два жовніри до кімнати.

— Де ви сховали священика — визвірилися до сестри.

— Тихше, спокійно, — відповіла сестра Аве, — тут лежить умираючий.

— Нехай — забурмотіли революційники — але ми хочемо знати, де тут є священик.

— Шукайте, коли думаєте, що він тут скривається — відповіла неперелякана сестра. — Побачите, що крім хворих і шпитальної прислуги — ви тут нікого більше не знайдете.

— Будемо шукати — відповіли. Заглянули під кожне ліжко, в кожний куток і вийшли. Коли годину пізніше, кленучи зі злости, покидали лікарню, о. Кудрен піднявся з ліжка і промовив весело:

— Я повинен бути вдячний Маршатерові. Виглядає, що він своєю смертю, врятував мені життя.

— Ви мусите залишити Пуатіє, отче — благала його сестра Аве. — Вас пізнали. Національні ґвардисти знали ваше прізвище.

— Я навіть знаю звідки — засміявся болісно о. Кудрен — мої любі колишні оо. браття пізнали мене, стрінувши перед входом до лікарні. Але будьте спокійні, в майбутньому не буде вже більше Петра Кудрена в Пуатіє...

— Втікаєте звідси?

— Ні. Але від сьогодні називатимусь Маршатер. Він не буде проти того, що я візьму собі від нього його прізвище. А приблуду-прошака, який кілька днів тому назад смертельно хворий приволікся до лікарні, в Пуатіє ніхто не знає.

І о. Кудрен спокійно продовжував дальше відвідувати хворих. За годину ж вийшов із лікарні

Найкращий продукт для українського
[illegible]
—— [illegible] ——
УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ
"БУДУЧНІСТЬ"
"The Future Bakery"
735 QUEEN ST. W.
Toronto, Ont.

штигулькаючи прошак. Вечором вернувся до Монбернажу. Хлопці з запалом показали йому тесляцьку шафи, а о. Кудрен похвалив їх, що все так добре виконали.

Юрій Вінас не даремував. Треба було повторити загальну пробу. Тим разом головні ролі грали о. Кудрен і мама Бернар. Сам Юрко був міліціонером. Роберт піддав священикові тему до розмови про лінивого жеруна Филипа. Але на радість Филипові, мати Бернар справді з переконання сказала "Хлопець мусить їсти, він сильно росте".

Отже загальна проба випала знаменито. Як лише залунали кроки жандарма на сходах, священик зник у шафі, а п. Бернар зачинила за ним двері.
— Чудово пані Бернард, чудово отче — похвалив Юрій, коли о. Кудрен вийшов із шафи.

— Від сьогодні нема вже більш о. Кудрена — сказав священик. — Є лише Маршетер. А о. Кудрен помер сьогодні ранком у лікарні для невиліченно хворих.

Здивовано глядіти хлопці на нього. Та коли він оповів події сьогоднішнього дня, похвалили його плян. Навіть мама Бернар уважала, що добре буде, коли перестануть вимовляти прізвище Кудрен.

Ніхто навіть і не думав, що і криївка невдовзі їм пригодиться. Дяк Паскаль бачив, як прошак входив до дому Бернарів, то й мерщій побіг по якобінців. Уже перед ним вислідив він, що в Монбернажі є ще один священик і що дзвони в замкненій дзвіниці та набожні пісні вночі, не є ділом сатани. А тому, що уже давно не довіряв родині Бернарів, то й прошак у їх домі видався Паскалеві підозрілим. Годину пізніше задудніли тяжкі кроки на сходах дому Бернарів. Якобінці прийшли так несподівано, що ні священик, ні пані Бернар не подумали про криївку. Лише грубий Филип незвичайно скоро зірвався й відчинив двері шафи. І коли якобінці, клянучи перешукували кімнату за кімнатою, о. Кудрен був давно у схованці. Вкінці залишили червоні дім, накинувшися з лайкою на дяка, що непотрібно стягнув їх до Монтбернажу.

Але священик мусів шукати іншого приміщення. То ж було б для нього великою небезпекою залишитися тут довше, бо невідомо було, чи на випадок нової ревізії вспіє він впору скритись у схованці. То й перейшов о. Кудрен до Паскіє, що приняв його радо зі щирого серця. А Жан Пляніє, президент суду бігав по кімнаті сюди й туди, клянучи і лаючи національного ґвардиста, який стояв перед ним та оповідав, як то дивно зник прошак у лікарні.

— Ви роззяви — лаяв Пляніє. — Я не розумію, як він міг вам утекти. ,

— Він мусів хіба послужитися нечистою силою — виправдувався ґвардист. — Навіть миш не могла б вийти незамітно з лікарні. Ми перешукали кожну закутину. Неймовірне, щоб він міг десь там сховатися. Ми ж заглядали під кожне ліжко.

— Під кожне ліжко... А в кожне ліжко ви дивилися?

— В ліжко? — зацукався ґвардист — чей же в них лежали самі хворі.

— Так, а поміж хворими лежав Кудрен, даю на те голову — засичав ненависно Пляніє. — Але я його спіймаю, бо як ні, то ви дасьте свою голову!

Здвигаючи раменами вийшов ґвардист із кімнати президента. — Я не дам за те своєї голови — забурмотів до себе. — Той Кудрен починає мені не подобатися.

(Далі буде)

Іван Петрович

НЕПРИЄМНІ СПРАВИ

Зразу думав щось маєво-настроєвого скомпонувати; щось у роді "маєва нічка леготом дише... співа соловейко..." — бо травень у повному розквіті. В природі весна, — в нашому суспільно-політичному житті, на жаль, ще і далі холод і зледеніння. Цікаво, якого то сонця і вітру треба би, щоби вони були в силі стопити той лід? Щоби нарешті замість розбрату і непримиримости розцвів у нас цвіт братньої любови, цвіт, що його ім'я ми так часто вимовляємо — *консолідація*. Бачите, є про що писати!

Та от дістав письмо від приятеля. Ще і не дуже давно ми вічну дружбу собі обіцяли і на кожному кроці про сердечність говорили. Тексту письма не стану переповідати — воно не для вразливих характерів, — а ми народ з ніжними душами. Але і зовсім промовчати не можу — мушу винести, так сказать, на публичний ринок, бо йдеться про справу, яка, хоч під різними видами, дуже часто трапляється серед нас. І то як у приватному, так і громадському житті. А починаю від приватної просто тому, що сорочка від кожуха ближча.

Письмо приятеля — це відповідь на мого листа, вірніше кажучи, на останні два речення. Подумаєте, що то за речення, коли відгомоном на них аж ціле письмо. Проста справа: я просив його звернути довг. Колись, як його, як то кажеться, біда тиснула, позичив і твердо обіцяв при найближчій спосібності повернути. Так між нами: ця найближча спосібність уже три роки триває. І чи можна приятеля в клопоті не порятувати? Та, щоб йому дати, мусів я позичати — бо в мене, еміграційного фейлетоніста, в кишенях часто вітер гуляє. Мені кажуть: віддай, — пишу йому: віддай! І діждався. Написав би, що не має, не може, чи, в найгіршому разі, не хоче віддати, — трудно. А то, як п'яний босяк, накинувся на мене з "пристойними" словами. І за що? Що просив його зробити те, до чого він сам в ім'я дружби зобов'язався! І чи може тут серце не болїти?!

Зустрів одного знайомого, що то кольпортером нашої газети. Отак при балаканню про те й друге розповів я йому і про письмо від приятеля. (Називаю і далі приятелем, бо гадаю, що дружба повинна бути сильніша від усяких непорозумінь, хоч вони часом переходять межі пристойности). А мій знайомий якось так гірко всміхнувся. Щось пошукав між своїми паперами і... тиць мені якийсь листок паперу. На, читай — каже.

Читаю і дивуюсь: щось, як мій приятель до мене писав, тільки ще гіршим тоном, — бо той ще і грозить і злодієм називає.

Так, так! — сумно промовив знайомий, — то лиш за те, що я просив вирівняти залеглу передплату. Газету бере і сердиться, коли вона інколи точно не прийде. А платити?.. — Таких більше. І він показав на купу паперу.

Жалко мені його стало. В мене діло приватне. Так сказати, випив від приятеля. А той за справу громадську і то від людини, якої особисто не знає. І я ще відносно молодий, не одне можу перенести. Мій знайомий — людина віком і станом поважна.

І довго я над цим думав. Моєму приятелеві я простив. На його необов'язковості потерпів я особисто. Але вже ніяк не можу простити тому другому — чи, вірніше кажучи, тим другим, на яких необов'язковості терпить газета. Не хочеш платити, не бери газети! Подумай тільки, як би так тобі за твою працю на фабриці не хотіли платити! Та ти підняв би бучу ще й до суду подав би. І зовсім слушно! А кольпортери чи адміністрація лиш упімнення висилають. І то більше прохання, як упімнення. Чейже ж чемним треба бути. А відповіді тих грішників? Не то, що не чемні, але образливі!

Так, так, ми не любимо, щоб нам увагу звертати. То помітне на кожному кроці і то саме тоді, коли свої звертають. То було в трамваю. Подорожні різні — було і кілька рідних братів. Та ото одному щось до голови стрілило і він почав поводитись, як серед степу. Спочатку мовчанка. Потім шепіт між чужими. Тоді один із наших звертає йому делікатно увагу. Заграв голос рідного серця. І сором за земляка. Та краще хай був би і не починав. Бо землячок як розкричиться, аж шиби задрижали. А ти яке маєш право. Ти сам такий, як я... Та піднявсь який чужинець і як гукне на нашого брата, так той зразу і присів і ні слова, мов немовля. Зрештою, що мав говорити?

Щоби подібні випадки списати, треба би видати спеціяльний багатотомовий альманах. А вже нехай психологи досліджують, чому сварка на чужій мові скоріше до нас промовляє ніж доброзичливість на рідній.

Коли нарешті станемо самі себе шанувати???

От інший випадок — про нього ще мушу написати — судовий. Два громадяни — мають претенсії чільними бути — гостро посперечались. Смертельна образа. Давай до суду. До нашого громадського спочатку. Якось там вирішили. Та один із підсудних не годиться з вироком. Що то мені за суд, то комедія, — кричить при кожній нагоді. Я мусів справу виграти, іншого рішення не признаю! І поніс до німецького. А ті, розглянувши справу, як вліпили кару, то він мало не зомлів. Та проти суду ні півсловечка не писнув, а, може, навіть і вдоволений — бо суд чужий.

Гадаєте, що мені приємність про такі справи розписуватись? Та хтось мусить про них отверто говорити. Може колись щось з того говорення вийде. А то думай, пиши і вважай, щоби когось так просто знехотя не образити. Бо готові і мене особисто вилаяти і на мою газету з лайкою висипатись.

Довжники — прояв у житті, рахувати, нормальний і можна би навкола них вітру не здіймати. От, скажемо, на сто передплатників хай п'ять відсталих — ідеальний стан. Та коли між відсталими і солідних трудно помітити — ненормальність. А якже ж! Бо, скажім, як би так обставини життєві не дозволяли солідним бути, можна би ще мати вирозуміння. Та сьогодні велика більшість членів скитальчої громади матеріяльно незле мається. І тих пару марок за газету, гадаю, не зроблять діри в хатньому бюджеті. Та що вдієш — скиталець задивився на телевізію, а серце в холодільню запхав — воно там і замерзає. А ще як сяде за руль і пустить авто найвищою швидкістю, так вітер геть виженe з голови думку про рідну газету. Так, так, матеріяльний достаток приглушує голос душі.

Цікаво, як з податками та іншими виплатами? Чи теж залягають по кілька років? О, гадаю, що напевно ні! Бо тут не заплатиш на час, так поліція і кара. Дехто страху ради. Інші — льояльні громадяни, не стануть занехувати своїх громадських обов'язків.

А тут певний, що адміністрація ні поліції ні екзекутора на нього не пошле. І віджажний. Не заплачу! І що мені зробите?! Правда, що можна вдіяти, коли скиталець совість загубив?

Не дивуйтесь, що я таким гострим тоном, але злість мене нападає, хоч я і не адміністратор. А що вже йому, бідоласі, коли мусить клопотатись, як кінці до купи звести.

А вже я, — чи не міг би на тому місці щось веселого написати? Щоби і мені писати і читачам читати приємно було. Бо чому, властиво, через несовісних і солідні передплатники мають тратити? Та ж їм нецікаво — як і мені писати — вичитувати подібні "літанії".

Ну, ну, змилуйтесь і над газетою і наді мною. Щоби на другий раз я міг нормальний замість прикрого фейлетон написати.

Наразі всіх — солідних і несолідних — здоровлю! *"Християнський Голос"*

Phone: LE 6-0982
ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний
CLOTHES INDIVIDUALLY TAILORED
Member THE CUSTOM TAILORS AND DESIGNERS ASSOCIATION OF AMERICA

Чи Ви вже вирівняли свою передплату на "Світло"? Тільки $3.00 на цілий рік.

З ОПОВІДАНЬ ЩАСЛИВОЇ ЛЮДИНИ

Всі ми, з великим зацікавленням виловлюємо з української й чужинецької преси відомості про життя під московсько-комуністичною окупацією в Україні. Переживаємо всі страждання, радіємо найменшими проявами здобутків серед тих невідрадних відносин.

То й з великим задоволенням прийняв я запрошення п. П., якого дружина 9 місяці тому приїхала з Польщі, а два роки тому побувала ще в Україні.

Вже перші вирізки з її спогадів показують, що пані Ірина, ВШановна дружина нашого знайомого, не ляш дуже багато пережила, але й під час своєї малої "Толгофти" мала відчинені очі й дуже багато зареєструвала своєю спостережливістю в своїй пам'яті.

Пані Ірина, дочка українського католицького священика, який, в часі перед 1-ою світовою війною від піонірську-освідомну працю серед американських українців і був деякий час гол. редактором нашого американського часопису.

Пані Ірина народилася в ЗДА, але ще малою дитиною виїхала в Західню Україну, де закінчила освіту та створила родинне життя. Через воєнні події родина панства П. розділилась і пані Ірині враз із малою дитиною довелось протягом 15 літ випивати гірку чашу горя разом з цілим українським народом.

— — — — — — — — — — —

З приходом большевиків у Перемищину в 1944 р., а згодом перебранням влади поляками, для українців настали дуже важкі часи. Правда, українське підпілля, старалося, навіть з успіхом, оборонити українське населення перед ворогами, та перевага ворога була за велика, щоб їй устоятись.

Під натиском польських урядових банд і самого уряду, місцеві українці були примушені (частинно) переїхати в Україну.

Переїхала туди також пані Ірина. Літом 1945 р. осіла у Львові, де в той час мала змогу бачити тисячі українців зі СУЗ, як пухли з голоду й валялися по вулицях та залізничних дворцях. Бандитизм (не без активної помочі Червоної Армії) розвинувся там тоді до нечуваних розмірів. Населення боялось виходити вечором у місто, бо в найкращому випадку можна було прийти до хати нагим, а в більшості люди пропадали й ніхто їх більше не відшукував. Серед невиясненних до сьогодні обставин пропала у Львові мама пані Ірини, вже старша жінка, і ніколи вже не вдалося довідатись, як і де загинула.

1946 р. переїхала пані Ірина в Тернопільщину, до родини свого чоловіка. На селі застала священника, шкільного товариша батька, який кожної неділі й свята відправляв Богослужби. Церква була виповнена під час кожної відправи. Селяни, чи опісля (й по-сьогодні) колгоспники не лиш відвідують Богослужби, але й відбувають усі приписані Католицькою Церквою практики. Після насильного знищення Католицької Церкви, панотець залишився в селі й уже в нових умовинах відправляв Богослужби. Але звсаднично в житті населення ніщо не змінилося. Запитаний, чому прийняв зверхність Православної Церкви, панотець відповів пані Ірині: — "Яка користь буде для народу, якщо мене звідтіля заберуть і настановлять якогось НКВД-иста в ризах? У душі я не змінився".

Глибока релігійність нашого, західньо-українського, населення, позитивно впливає не тільки на українців зі східніх земель, але й на інші національності СССР, що прибули в наші сторони, як представники влади.

Вінчання між приїжими відбувались дещо скрито, але хрещення дітей, навіть поліційно адміністративних офіціялів, набрало масового явища. Пані Ірина сама була 11 разів хресною мамою для дітей у віці від 1—16 років. Щоб охрестити дітей, батьки звичайно вибирались у "командіровку", а приїжні на той час "тьоті" чи "бабушки" (не без згоди батьків) хрестили дітей. Не помагали й не помагають ніякі кібн "наукові" антирелігійні збори, релігійність остала й не заникає. Дуже позитивним явищем є зріст релігійности серед шкільної молоді.

Із власних переживань оповідає пані І. такі епізоди. Перед Великоднімн святами звертається син пані І. з проханням дати йому чисту сорочку.

— Нащо тобі якраз сьогодні чиста сорочка?

— Ідy до Сповіді.

Мама (пані І.) нічого не сказавши, сорочку дала.

Після полудня заходить до пані І. директор школи (займший) і запитує, чому сина не було в школі.

— Я не знаю, — відповідає пані Ірина.

— Чому ти не був у школі, — питає директор сина пані Ірини.

— Ходив до Сповіді.

Директор подивився на паню І. і кидає дальше питання. — Хто тобі казав їти до сповіді, мама?

— Мама нічого мені не говорила.

—А хто казав?

— Ніхто не говорив. Я вже знаю, що роблю, впрочім ціле село ходило до Сповіді.

Накричавши на маму й сина, заборонив пришіплювати релігійний "опій" — і залишив їх у спокої.

— — — — — — — — — — —

Іншим разом, місцевий, присланий учитель, "по питанням боротьби з релігією й Церквою", п'яниця Іван Андрійович, виясняє школярам, що Бога

Встає син панства П. і запитує вчителя: — А відки я взявся на світі?

— Від малпи — відповідає вчитель.

— А малпа відкіля? — хоче знати школяр.

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge)
EM 3-8828
Toronto

З поденервованим відповідає вчитель, що як дійде до 10-ої кляси, то довідається.

— То я маю ще так довго ждати, і думати, що походжу від малпи?

В часі дальшої дискусії вчитель називає школяра свинею.

На це притомно відповів син п-ва П.: — Я не свиня, впрочім тільки свині приходять до школи п'яні. (Натяк на підхмелений стан вчителя).

Цього вже було забагато вчителеві, казав закликати маму і, разом із директором та завідом, запитують паню Ірину.

— Як ви вчите свого сина?

Не знаючи, в чому справа, відповідає пані І., що це вони вчать її сина.

Одержавши пояснення в чому справа, п-і І. дещо завагалась, але притомно відповіла.

— По-перше, — якщо вчитель щось викладає, нехай розказує так, щоб діти зрозуміли, а друге — нехай не вживає до дітей поганих слів.

Видно, що відповідь подобалась як директорові, так і завідові (оба українці), бо на тому й скінчилося.

— — — — — — — — — — —

Дехто з місцевих вислужників, як напр. голова колгоспу Грицько — майже неграмотний — стараються перед власними громадянами виявити себе більшими комуністами, як напр. наслані адміністрацією. Про один такий випадок оповідає пані Ірина.

Одного разу зайшли до неї в "гості" місцевий голова колгоспу — малограмотний Грицько, враз із партійним працівником зі східніх земель.

Увійшовши в хату, Грицько відразу почав насміхатися з "богів" — образів, що висіли на стінах. Почав оповідати різні дурниці, як то він на кладці зустрів Бога, як то він завів розмову, що йому Бог оповідав і т. п. Теща вже плакала в кутку, а пані Ірина спромоглась лиш сказати (хотіла більше сказати, але не знала, яка буде реакція партійця): "Ой Грицьку, Грицьку, я певна, що якщо б тебе зустріло якесь нещастя, то зараз сказав би — Ой Боже, Боже, допоможи".

Партієць, який до того часу не встрявав у розмову, неочікувано дав таке "поучєніє" Грицькові:

— Ти, Грицьку, дурак, сам не знаєш, що говориш, бачиш, женщина умна, не має що з тобою говорити. Я міг би з нею дещо говорити, але, раз ми прийшли в гості, то не можна ображати господаря ні його переконань.

— — — — — — — — — — —

У сусідньому селі проживає старенький священик, якого населення врятувало (випросило) в часі сталінського терору від арешту й вивозу на Сибір. У своїй кімнаті влаштував собі вівтарик, перед яким відправляє Богослужбу. Населення ставиться до нього з великою любов'ю, допомагає чим може, а той отець ніколи не відмовляє (мимо того, що це йому строго заборонено) сповіді й іншим релігійним послуг.

— — — — — — — — — — —

Згідно з обсервацією й переживаннями пані І-рини, український нарід держиться по геройськи й нема ніякої підставн казати про втрачене покоління. Родичі, помиканочи всі небезпеки, докладають успішно всіх зусиль, щоб виховати дітей у релігійному й національному дусі. Діти від наймолодших років життя довідуються з обережних оповідань, про своїх рідних та своїків, які загинули в боротьбі з комуністами, або караються на засланні.

Серед нашого населення дуже малий відсоток людей, що стараються вступити в ряди комуністичної партії, і майже нема охочих служити в органах міліції чи НКВД. Поліційні органи наслані з Московщини — українців там мало.

За часів Сталіна дуже переслідувалн українців жнди, яких дуже багато було в НКВД, та після смерти Сталіна часи дещо змінилися й жидів стало менше, стало їх менше також по різних "магазинах" (крамницях), багато з них скористало з можливості виїхати в Польщу, щоб звідтіля пробувати щастя виїхати у "вільний" світ. Давніше карали совєтські суди 2 річною тюрмою за вживання очернення "жид" — сьогодні того вже майже нема. З усіх міст і містечок жидів найбільше було у Львові. Послідовно й стало вживали вони там московської або польської мови.

В Україні твориться нове життя, населення не попало в звіриру, боротьба за душу молодого покоління йде, і навіть у тих важких умовинах приходиться відмітити вожого роду здобутки.

На основі оповідань пані І. М.
списав О. Г.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Монтовники і багато інших речей.

ТРИ УКРАЇНСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА
під одним проводом
UBA TRADING CO. LTD.
ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6
ALBERTA FUEL LTD.
Перша самостійна українська фірма достави опалової оливи для хатнього вжитку
420 Bathurst St. — WA 2-6862
HOME TOWNE BAKERY
Хліб і печиво різного роду, доставлюване до склепів і домів
164 Kane Ave. — RO 7-7246

Ф. М.

ВОДА З ЛЮРДУ

Про Люрд знає сьогодні вже кожна людина. Численні чудесні уздоровлення, багатолюдні прощі та часті відвідування Люрду, доволі часті описи та повідомлення в пресі про різні події зв'язані з Люрдом — усе те причинилося до спопулярнізування Люрду.

Не менш популярним є Люрд і між нашими людьми, хоч дістатися до нього з огляду на кошти не кожному легко. Всежтаки Божа Мати часто помагала і помагає нашим людям за посередництвом води з Люрду, яку можна дістати відносно не трудно.

Власне я належу до тих осіб, що зазнали особливішої ласки Божої Матері з Люрду при допомозі тієї води.

Кілька літ я хворіла тяжко, діставала часто дуже сильні атаки, що здавалося мені наче очі виходять наверх, наче затрачую слух. Лікарі були безрадні, різні ліки не приносили пільги. Їздила по лікарнях, але і там не могли нічого стверднти.

Хвороба посилювалася з кожним днем. Одного дня в часі атаки, яка була виїмково сильна, я почула, що в моєму нутрі щось наче розірвалося. В тій хвилині мене охопила висока гарячка, я почала тратити свідомість, стало мною трясти і ніщо не могло мене огріти. На губах з'явилася якась густа піна. По кількох годинах моя ціла скіра почала прибирати брунатну барву, темніла щораз більше, аж дійшла до барви рідкої чорної кави.

Лікар набрав переконання, що розірвався жовчевий міхурець. Стан був майже безнадійний. Коли на другий день гарячка дещо обнизилася, лікар порадив відвезти мене до лікарні та зробити операцію.

Я особисто приготовилась на все, спокійно прийняла це рішення, не зважаючи на плач малих іще дітей та сум чоловіка, віддала всіх під опіку Божої Матері та жду смерти.

Одначе вона не прийшла. Мене привезли до лікарні, хоч дорога не була близька. Лікар-хірург, що мене оглянув, переніс мене до окремої кімнати. Казав, операція тут нічого не вдіє, бо жовч розлилася та з кров'ю розійшлася по цілому тілі. Він надії не має.

Одначе по кількох днях скіра почала проясновати і до двох неділь я вже могла встати та невдовзі вернутися до своїх.

На деякий час напади недуги мене опустили, але по двох чи трьох місяцях повернули знова і повторювалися майже кожного дня, особливо після їжі. Були такі прикрі, що ще сьогодні трудно мені без відрази про них згадувати.

Дальше лікування не помагало нічого. Хвороба посилювалася в кожним днем і ніхто не знав, як мені помогти. Дійшло до того, що в часі одної атаки я дістала сильну кровотечу носом і устами, яку годі було вгамувати.

Виявилося, що одинокою допомогою, на яку можна було це числити — це поміч Божої Матері.

Вид на люрдські церкви

Молилися за моє здоров'я всі: і діти і чоловік і мама (хоч вона не жила в нас), але я не сміла просити за себе. Я казала: нехай діється Воля Божа.

І власне в такому стані я дістала воду з Люрду. Я приступила до св. Тайн, а опісля напилася цієї води, хоч далі не молилася про своє здоров'я, але погодилась на Божу волю.

За кілька хвилин прийшов новий напад, такий страшний, що я була певна, це вже кінець.

Чоловік заломив руки і каже: — Остання надія завела. Мені було дуже прикро, що він мав відвагу вимагати чуда для мене.

Після цього нападу я заснула і цей сон був найщасливішими хвилями в моєму житті. Мені приснився сон. Бачу: великий хрест опускається з неба на землю. Люди, побачивши його, втікають зі страхом на всі сторони. Я паду на коліна та прошу Спасителя простити мені мої провини. Як я піднесла очі догори, хреста вже не було видно, але знов якась постать сходить із небес. Роблю кілька кроків наперед і чую в грудях велике щастя, якого ніколи не відчувала. Чую небо коло себе. Я клякнула і прошу Божу Матір, щоб я вічно відчувала таке щастя, якого словами ніяк не можна висказати, щоб Божа Мати дозволила мені так вічно навколішках стоятн. Зі страхом підношу очі догори і бачу живу Пречисту Марію з маленьким Ісусом на руках. Вони простягають свої руки до мене і я чую слова "Будеш з нами, якщо відбудеш дев'ять..."

Я збудилась і не зрозуміла: чого дев'ять?

Я розказала своїм про цей сон і заявила рішуче, що він був багато більше вартий, як здоров'я і я ніколи не проміняла б його за ніщо в світі!

Вкоротці після того найшовся лікар, що зробив операцію. Після операції лікарі заявили. що те, що я перенесла, сталося хіба тільки при допомозі вищих сил, які дозволили мені пережити це все і тепер я вже буду жити. Хоч мені ще прийшлося багато страждати, але я виздоровіла, перебула всі страхіття війни, всі "гаразди" еміграційного життя в таборах, приїхала щасливо до Америки, подружила дітей та й якось живу дальше.

Від часу моєї хвороби минуло 20 літ. Я ніяк не можу забути того сну і цього щастя, що він дав мені. Я все наче бачу Божу Матір з Ісусом на руках і чую Їх опіку над собою. Вони допомагають мені перенести все, що насуває життя.

Тому хочу зложити Божій Матері прилюдну подяку за Її доброту для мене і за Її допомогу. Нехай Її доброта буде благословенна на віки.

Олександер Мох

ФІЛАТЕЛІСТИЧНІ СПОМИНИ

Славний німецький письменник, Карло Май, якого пригодницькі твори мали щось 6 мільйонів накладу, описував пригоди в різних частинах світу, отже мусів добре знати географію. А наприкінці життя, бо був релігійною людиною, написав книжку п. н. "Географічні проповіді". В ній на основі географічних знань подає свої релігійні міркування. То я, письменник не-славний, подумав собі, що теж міг би написати книгу проповідей на тлі... філателії (збирання поштових марок). Багато читачів подумає собі, що їх, як нефілателістів, не цікавить збирання марок (філателія), то й пощо їм читати про неї? Але: багато читачів ніколи не збирались бути напр. злочинцями, а проте з цікавістю читають у жидівських газетах днями цілими сповідання про злочини. Во — "цікаво" — кажуть. Ну, а якщо мої "філателістичні проповіді" будуть цікаві? Не зашкодить спробувати, бо з одного боку хочу писати цікаво, а з другого "проповідь", нехай і філателістична, все таки чогось навчить, причиниться до поступу.

У 1960 році, якщо його дочекаємось, буде рівно 50 років, як я почав збирати поштові марки, себто став "філателістом". Тоді збирали всі тільки вжиті стемпльовані марки, бо, казали, "нестемпльовані можуть бути фальшиві". Це, звичайно, дурниця: бо ж легше сфальшувати поштову печатку, як цілий поштовий знаок, чи, як тепер називаємо: марку (стемп). Але вже тоді поширилися між філателістами різні філателістичні гріхи. А що гріх нас звичайно зацікавлює, то тут займемося в нашій проповіді деякими філателістичними гріхами.

Зачнемо від того, що в науці християнської віри підпав би під рубрику головного гріха захланности (чи, як його в нас трохи недобре по-українськи називають: лакімство; недобре, бо лакімство по-нашому, то відноситься головно до їди). Людська природа хоче мати речі, які людині подобаються, і воно потрібний такий нахил людині для старання, дбання, для поступу. Але можна старатися дістати щось у розумній мірі, а можна хотіти чогось непомірковано, і тоді буде таке наше непомірковане хотіння гріховним, бо тоді воно нерозумне, а діяння проти розуму, якщо воно свідоме, то, на гадку св. Томи з Аквіну, це гріх.

Був у Львові жид, що торгував марками. До спілки з поляком Дембовським відкрив він у домі української "Народньої Гостинниці" склеп із марками, який за Польщі так розрісся, що жид купив собі вже був аж чотири кам'яниці. Поляка Дембовського сплатив, сам став власником склепу, який проте від дальше під фірмою "Дембовський". Мало йому було добрих заробітків, а вони були великі, бо тоді ще люди в нас на філателії не розумілися та й мало було склепів. З українців мав філателістичний склеп бувший радник Емануїл Стеблецький, що мав свій склеп при вул. Кармеліцькій ч. 6. Стеблецький був при тому сам філателіст, то й мав любов до філателії й обслуговував філателістів-покупців умілo й з користю для них, ну, і для себе. Але так званому "Дембовському" мало було чесних заробітків. То він продумав інший "гешефт": фальшування марок. Якраз у 1928 році видала польська пошта свій перший блюк ("шіт") із нагоди філателістичної виставки в Варшаві. Всього видали 26.020 таких блюків, отже ціна його була на філателістичному ринку висока (сьогодні Скот подає $18.00), а коштував тоді на пошті 3 злоті ($1.50). То фальшивий "Дембовський" дав у Парижі видрукувати на свій кошт, без дозволу пошти, такі самі блюки. Виглядали дуже подібно, тільки той фальшивий "Дембовського" мав краще зубкування... Зробивши отак бизнес на поляках-патріотах, пан "Дембовський" став на російських марках друкувати власноручно українські тризуби і потім продавав ті фальсифікати українських марок патріотичним збирачам України, та ще й додавав від себе посвідку, що ті марки автентичні, правдиві...

Як прийшов до Львова Гітлер і наказав жидам зголоситися та носити жовту зірку на рамени, як "жид", то наш "Дембовський" сказав собі, що він поляк—Дембовський і далі, як поляк, продавав свій крам навіть гітлерівським гештапівцям. Але хтось його прискаржив і гітлерівці його розстріляли зараз за непослух владі "вибраного німецького народу".

Його жінка продумала втікати. Підшайшла гештапівця, який згодився вивезти її й маєток у марках автом на Карпатську Україну, де тоді вже були мадяри, а ще не переслідували жидів. Жидівка мешкала в одній своїй кам'яниці на 4 поверсі (на п'ятій підлозі). Гітлерівець заїхав під хату автом та почав виносити до авта великі валізки з

марками, а мала їх жидівка на гарні мільйони золотих. Виніс так із хати вже сім валізок і мав прийти по останню восьму, ну, і по жидівку, яка ще нагорі, панувалася. Але за гітлерівську "мораль" не багато можна було ручити, бо вона була також така "моральна", як і в жида "Дембовського". То "гоноровий" ґештапівець подумав, що по восьму валізку з жидівським клопотом удодатку — не варта чекати. Рушив автом із сімома валізками, без жидівки, і поїхав... Подорозі вступив до шинку на вулиці Городецькій, відомій із львівських батярів (бомів): хотів запити добрий ґешефт та й "гоноровий" вихід із справи: Гітлерові вірности ніби не зрадив, а й грошики гарні заробить на марках, бо чейже в Німеччині є 3 мільйони зорганізованих філателістів...

Як читачі бачать, то цілий час говоримо тут про гріх захланности, з якого виходили всі ті грішні вчинки: брехня, обман, злодійство, навіть убивство: бо ж залишив ґештапівець цю жидівку властиво на смерть (її потім вивезли до "табору знищення", де жидів ґазували). Запивав там, "на Ґрудку", як казали батяри, "гоноровий" ґештапівець свій добрий бизнес, але одного не взяв до уваги, як не взяла перед тим "Дембовська": що на світі, кромі них, є ще й інші злодії... Коли гітлерівець пив у шинку "Злодзя Безроботного" (такий, що був за Польщі "заводови безроботни" через 7 років...), авто його стояло перед шинком. Підійшли львівські батяри і помаленьку стягнули всі сім валізок та ще й течку з документами ґештапівця... Від того часу пропав слід за тим жидівським майном, нечесно здобутим і нечесно втраченим. Сповнилася приповідка "крадене не гріє".

На другий раз розкажу Вам, Дорогі Читачі, про іншу філателістичну штуку та як вона закінчилася. А тут хочу сказати ще про таких, які зачинають помаленьку йти в напрямі філателістичної захланности. Одні з них це такі, що обманюють інших філателістів при обміні чи купні-продажі. Це нечесні філателісти, а бувають між ними і злодії. Нпр. був у Львові один польський суддя та один майор, що крали значки навіть у склепі та ховали під ковнір у сурдуті. Також була одна така "спілка" двох злодіїв, з яких один забавляв купця розмовою, а другий тимчасом оглядав ніби марки та потихеньку викрадав щоліпші, ховаючи їх у рукав. Ті "чесні деді" і мене раз так обікрали.

Є ще третій рід філателістичних грішників, які властиво не є філателісти, тільки грішать філателістичним "пожаданням". Це ті, які самі не знаються ні трохи звичайно на філателії і не чують до неї потягу. Але чули, що десь там хтось продав добре марки. То й вони собі "збирають", ще й від других беруть. Дійсному філателістові, то вони кожної марки шкодують дати, бо все сподіються на якесь чудо, що "я то колись добре продам". А потім або їм усе те спикриться і викинуть, або їм жінка-"розумниця" викине те "сміття". І так похоть очей промине, нічого не зискають, а дійсні філателісти на тому стратять, бо захланники змарнували. Мені відомий випадок, що згаданий вище "Дембовський" купив від одної пані нашої, якій помер чоловік-філателіст, одну його збірку за 800 злотих і та пані була дуже здивована, що сміття її чоловіка стільки було варта. Тимчасом "Дембовський" одну тільки марку з тої збірки продав до Америки за 3 тисячі долярів! Як би тота пані мала розум і спитала була українського філателіста-фахівця, а не йшла до чужинця, то була б грубо краще вийшла...

А тими днями одна пані похвалилася переді мною, що "я тото сміття мого хлопа кинула до ґарбіджу", бо він — замість піти до шинку на пиво, як то інші роблять, сидів у хаті над марками і її нудив та смітив... А я сказав із правдивою сатисфакцією такій мудрагелі: Шкода, бо під словом чести я був би сам заплатив за те сміття яких 120 долярів. І приємно мені було подивитися, як горіло обличчя мудрагельки, яка не жалує собі $600.00 на кримське хутро, але жалує своєму чоловікові дрібку тієї розваги, яку він на старі роки мав. Так: захланність — головний гріх, і в першу чергу: дуже дурний гріх. Хто ним грішить — майже завжди дістане в нагороду — диплом на дурня.

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ПРОДАЄ ТАКІ КНИЖКИ:

о. Р. Плю: **Назустріч життю** — — — — — —	0.75
о. І. Д. Попович: **Граматика церк.-слов. мови**	1.50
о. І. Д. Попович: **Києво-Печерський манастир**	0.50
о. д-р М. Соловій: **Літургіка для українських шкіл** — — — — — — — — —	1.00
Митрополит В. Липківський: **Відродження Української Церкви** — — — — —	3.00
П. Грицак: **Галицько-Волинська Держава** —	2.50
Skwarok J. OSBM.: **The Ukrainian Settlers in Canada and their schools 1891—1921** — —	2.00
омм.: **Появи Пречистої Діви 1830—1958** — —	1.50
о. А. Трух: **Божа Криниця** — — — — — —	0.50
В. Лозинський—М. Ценевич: **Проклятий камінь** — — — — — — — — — — — — — —	2.00
о. А. Трух: **Життя Святих, третій том** — —	5.00
о. М. Ваврик: **По Василіянських манастирях**	2.50
Ю. Мозіль: **Спомини політв'язня — 1958** —	1.50
Ю. Мозіль: **Крізь залізну заслону** — — —	1.00
М. Головінська: **Чічка** — оповідання — —	1.75
С. Бартас: **Було троє малих дітей** —опов. —	2.50
Г. Дардель: **Свята Єлисавета** оповід. 1958	0.25
О. Купранець: **Виклятий гетьман І. Мазепа**	0.25
Й. Схрейверс: **Чудесне життя с. Варвари** —	1.50
М. Овчаренко: **Золоті ворота** — читанка	2.50
І. Коструба: **Нариси з церк. історії України**	2.00
О. Мох: **Теофіл Коструба** — життєпис — —	0.25
О. Мох: **Книжки і люди** — літерат. нариси	1.00
Н. Королева: **Подорожній** — леґенди — —	0.50
омм: **Чорт, направду!** — — — — — — — —	0.25
М. Островерха: **Гомін з далека** — — — —	1.00
М. Островерха: **Чорнокнижник із Зубівки**	0.50
М. Островерха: **На закруті.** Осінь 1939 р.	1.75

Замовляти на адресу:

**Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada**

о. д-р Ю. Федорів

ПРОЩА ДО СВ. ЗЕМЛІ

БАЗИЛІКА БОЖОГО ГРОБУ

Як уже згадано, збудували цю базиліку хрестоносці (1130-1149 рр.) в округлій формі т. зв. ротонди, в пізньо-романському стилю. Внутрі базиліки, попід стінами розміщені масивні колюмнади, що немов підпирають велику церковну копулу. Поміж колюмнадами і стіною досить широкий коридор. Вхід до базиліки тільки один через подвійну браму, над якою в такій самій формі двоє вікон. Одну з тих брам замуровано ще в часах Салядина.

Прикро вражає широке ліжко в притворі базиліки з лівої сторони, дарма, що вистелене диванами. Без запиту провідник пояснює, що це ліжко музулманської сторожі, яка день і ніч пильнує християнських святощів та має ключі від базиліки. Історія цеї сторожі сягає в давнину, ще до часів Салядина, що переміг хрестоносців і віддав опіку над Божим Гробом двом заслуженим музулманським родинам: Юди і Нусебе. Їхні наслідники держать сторожу коло базиліки Божого Гробу до сьогодні.

Єрусалим тепер: біля церкви — колючі дроти проти арабів...

Кілька кроків на одному поземі за порогом є камінна плита рожевої барви довга на 2.70 метрів і широка на 1.30 метрів. Нею прикрито місце, на якому було зложене тіло Христа Спасителя, де Йосиф з Ариматеї і Никодим намастили Його дорогим миром. Св. Письмо пише про цю подію так: *"...прийшов один багатий чоловік з Ариматеї, на ім'я Йосиф, що й сам навчався в Ісуса. Він прийшовши до Пилата, просив тіла Ісусового. Пилат тоді звелів видати тіло. І взявши тіло, Йосиф обвинув його чистою плащеницею..."* (Тм. 27-57, 59).

У давнину на цьому місці стояв невеличкий храм посвячений Пресвятій Богородиці. Коли прийшлося розширювати базиліку Божого Гробу, треба було його збурити. Плита, якою прикрито місце, де помазано тіло Христа миром, була в давні часи виложена мозаїкою, одначе, коли вже стала дуже повитирана й понищена, прикрито місце мармуровою плитою чорної барви, а в часі пожежі 1808 р. замінено чорну на плиту нинішньої барви. Це місце називається "миропомазанням". Над ним день і ніч горять канделябри й оливні лямпади, а вірні навколішках довкола нього відмовляють молитви. Це ж перше місце, що пригадує паломникам смерть Христа Спасителя.

Недалеко від того місця видно звисаючі засвічені лямпади над округлою мармуровою плитою, огородженою залізною огорожею. Наш провідник пояснює, що на цьому місці стояла Мати Божа, коли здіймали тіло Спасителя з хреста. З нею стояли ще й дві інші Марії: Марія Магдалина і Марія Клеопова.

Посередині базиліки стоїть Божий Гріб. Тут нема електричного освітлення тільки оливне, або свічкове, як хто з паломників принесе в жертву свічечку. Божий Гріб, як уже згадано, відсічено від решти скали і споряджено над ним капличку в бароковому стилю. Власником базиліки Божого Гробу є всі народи світу, як це вирішено на женевській конференції 1922 р. Божий Гріб є під опікою трьох віровизнань: католиків, нез'єдинених греків і нез'єдинених вірмен. Іншим віровизнанням не вільно служити на Божому Гробі якихнебудь богослужень.

БОЖИЙ ГРІБ

Божий Гріб стоїть на першому пляні з тих місць, що до них упродовж довгих століть спішили паломники з поклоном. Наш перший паломник Данило так описує прощі на Святу Землю: *"...Дошедше увидіти Єлеонськую Гору і Святая Святих і Воскресеніє Церков іділе єсть Гроб Господень — зсідають с конь вси людіє і поставляют кретци і ту покланяются святому Воскресенію на вид града. І биваєт тогда радость велика всякому християнину видівше святий град Єрусалим і ту слезам пролитіє биваєт от вірних человік. Никто же бо может не прослезитися, узрів желанную ту землю і міста святая вида, іділе Христос Бог наш претерпі страсти нас ради грішних. І ідуть всі пішіи с радостію великою ко граду Єрусалиму...* (Житіє і хожденіє Данила, стор. 8).

У Святому Письмі читаємо, що по смерті Ісуса Христа Йосиф з Ариматеї просив Пилата, щоб видав тіло Спасителя, а коли дістав, на-

мастив його пахучим миром і похоронив у новім гробі, висіченім у скалі, що була в Йосифовім огороді недалеко Голготи.

Сьогодні Божий Гріб виглядає зовсім інакше. Вдавнину відсічено ту часть скали, що в ній був викований гробівець, у якому зложено тіло Спасителя: так створено з тієї частини скали малу каплицю. Решту скали усунено, а каплицю обмуровано мурами в формі ротунди, що нині називається Базилікою Божого Гробу; вдавнину називали її Базиліка Христового Воскресіння. (Житіє і хожденіє Данила).

Каплиця Божого Гробу виглядає досить естетично, висічена з однородного каменя. Вхід до самого Гробу через низенький отвір так, що людина навіть низького росту не може ввійти просто, а мусить низько схиляти голову, або приклякати і входити на колінах.

Із фронту видніють чотири колюмни і три ікони, перед якими горять ніколи невгасаючі лямпади. Нутро каплиці поділено на дві части. В передній частині мав стояти Ангел Господній по Христовому Воскресінню, щоб сповістити мироносицям Христове Воскресіння. Частина того каменя, що ним був завалений вхід до гробу, оправлена у мармор; на ній відправляються деякі богослуження.

З першої частини Гробу, яка служить за передсінок, є вхід через дуже низькі двері, бо тільки на 1.35 метрів висоти, до властивого Божого Гробу в розмірах 2.02 x 1.93 метрів. Нутро Божого Гробу виложене білим мармуром. На право від входових дверей на незначному підвищенню стоїть плита з білого мармору, якою накритий саркофаг, що в ньому було зложене тіло Господа і лежало так від п'ятниці до неділі, то є до Христового Воскресіння. Над саркофагом прибиті три ікони, що зображують Христове Воскресіння, а згори над самим саркофагом звисає 15 оливних лямпад, які вічно освітлюють те повне святости місце.

Крім лямпад, вірні приносять свої жертви в формі свічок, які засвічують і складають у Божому Гробі. У цьому святому місці ледве може вміститися дві, а вже три особи найбільше. які часто моляться там у великій покорі і скупченні.

Через низькі двері до Божого Гробу паломники звичайно не входять туди стоячи, а клякають і входять на вколішках. На цьому святому місці служать Служби Божі католики, православні і вірмени. Всі вони мають означений час на свої відправи, які зачинаються вже в 3-тій годині ранку. Замітним є і те, що тут відправляється Служба Божа тільки та, що її устави приписують на день Христового Воскресіння

ІНШІ КАПЛИЦІ В ЗАБУДУВАННЯХ БАЗИЛІКИ

У правому крилі базиліки Божого Гробу споряджено каплицю в честь Марії Магдалини. Ця каплиця має находитися на тому місці, де Марія Магдалина, блукаючи в неділю вдосвіта, шукала тіла Христа Спасителя. Не могла тоді погодитися з фактом, що не знайшла в гробі Христового тіла і повторяючи слова: *"Взяли мого Спасителя, і не знаю, де його поклали"*, почула милий голос: *"Жінко, чого плачеш, кого шукаєш?"* Марія Магдалина оглянулася й побачила мужчину в білому. Думаючи, що це огородник, спитала його: *"Пане, коли ти виніс Його, скажи, скажи мені, де ти поклав Його і я візьму Його."* Тоді Христос сказав: *"Маріє"*. Вона пізнала Спасителя і звернулася до Нього зі словами: *"Учителю"*. На запрестольному образі зображена стріча воскреслого Христа Спасителя з Марією Магдалиною.

Зараз же до каплиці Марії Магдалини прибудовано і другу каплицю, присвячену появі Ісуса своїй Матері по воскресінню. В цій каплиці Отці Францисканці відбувають свої літургічні практики. Знаменна ця каплиця ще й тим, що за престолом знаходиться там частина стовпа, до якого Христос був прив'язаний під час бичування Зі Святого Письма знаємо, що Пилат хотів викликати милосердя в жидів над Христом, то й велів Його тяжко бичувати. Стовп, що до нього був прив'язаний Христос, перенесено з преторії Пилата та приміщено біля самої стіни за престолом цеї каплиці.

У захристії обидвох цих каплиць є між пам'ятками з часів хрестоносців і меч Годфрида з Буйону, який Отці Францисканці дістали в XIII стол. від єпископа Назарету. Цей меч і донині служить при церемонії прийняття кандидатів до лицарського ордену Божого Гробу.

Є ще багато інших каплиць і престолів, поміщених у базиліці Божого Гробу, на пам'ятку подій, що в свій час там відбувалися. Важнішими з них: каплиця присвячена св. Олені, або також Чесного Хреста. На цьому місці св. Олена відкопала печеру, що в ній були сховані три хрести: Спасителя і двох розбійників. До цеї каплиці треба йти 5 метрів удолину по кільканадцяти сходах. Вона невеличка, поділена чотирьома колюмнами на три части. Колюмни закінчені вгорі капітелями різного стилю. Посередині престіл присвячений Чесному Хрестові Господньому, зв. також престолом св. Олени, яка знайшла той хрест. З північного боку присвячено престіл доброму розбійникові св. Дизмі, який перед своєю смертю щиро розкаявся, то й Христос розрішив його від усіх гріхів та обіцяв, що *"ще нині"* буде з Ним у раю. У третій абсиді нема вже престолу, а є сходи, які ведуть униз до тієї печери, де св. Олена віднайшла сховані три хрести, між якими був хрест, що на ньому вмирав Христос Спаситель.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave.— Tel.: LE 5-7445

МІСЦЕ, ДЕ ЗНАЙДЕНО СВЯТИЙ І ЖИВОТВОРЯЩИЙ ХРЕСТ ГОСПОДНІЙ

Цісар Констянтин Великий збудував був "Мартиріюм" і "Анастазіс" під одним дахом, під який входили і місця знайдення хреста Господнього. Там, де нині каплиця св. Олени, Констянтин велів викувати на тому місці в скалі крипту, в якій продовж трьох століть, то є від IV до VII стол. переховувано з великим почитанням св. дерево Животворящого Хреста.

У 614 р. перси знищили Єрусалим, знищили і ті дві величаві святині Констянтина та забрали хресне дерево, що було прикрашене золотом і багатими дорогоцінностями. Хоч знищено святині, то ця крипта заціліла. По перемозі над персами цісар Гераклій відібрав від них св. хресне дерево і в 629 році завіз із тріюмфом до Єрусалиму та примістив знов у крипті, яку переробив на каплицю. Це св. дерево і донині в дуже великій пошані й почитанню, а колись віддавали йому таку почесть, як Найсвятішим Тайнам. Крипта з хресним деревом положена від базиліки Божого Гробу нижче на 13 камінних сходових ступнів, оправлених у залізні штаби, щоб камінь не дуже стирався. Ця крипта має дуже нерегулярний вигляд. Одна її частина — це висушена цистерна, до якої вкинено в поспіху три хрести (бо надходили жидівські свята пасхи) і таксамо в поспіху засипано її землею. Пам'ять про схоронення цих трьох хрестів не затерлася в місцевого населення, яке вказало св. Олені місце, де їх сховано. Це місце віддалене від гори Голготи на яких 30 метрів.

Поверхня гори Голготи має ледве 10.45 x 9.25 метрів і тільки одна четверта частина каплиці стоїть на її поверхні, а решта спочиває на підмурівці, під якою є нижча підлога. В цій каплиці що п'ятниці відчитується розважання 10 і 11 стації Хресної Дороги Христа Спасителя.

Місце, де Христос був прибитий до хреста, знаходиться в полудневій частині каплиці, де цю подію зображує мозаїковий образ на стіні за бронзовим вівтарем. Зараз же на другій стороні вівтар присвячений Матері Страдниці. Колись усі ці святощі були прикрашені всякими дорогоцінностями, а підлога була виложена мозаїкою. Нині тільки сліди тієї колишньої прикраси свідчать про давню пошану цим святим місцям.

У північній частині каплиці є місце. де Христа прибивали цвяхами до хреста і місце, де хрест був закопаний. Нині те місце під престолом прикрите срібною позолоченою бляхою. Його дуже шанують, бо на ньому ж умирав Спаситель світу.

АРХІТЕКТ

ЄВГЕН ГРЕНЬ

Член Королівської Палати Архітектів Канади

Виконує пляни і кошториси церков, шкіл, будинків громадських організацій (ґаль), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.

WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

МІСТИЧНИЙ ЗВ'ЯЗОК МІЖ ГРІХОМ І ВІДКУПЛЕННЯМ

Трохи направо є металева закрива, що покриває щілину, яка постала від землетрусу в часі смерти Христа Спасителя на хресті. Зараз під Голготою, під добудованою поверхнею каплиці Голготи, є друга каплиця зв. каплицею Адама. Вона тісна і темна. Вівтар у ній посвячено Мелхиседекові, якого св. Церква вважає прообразом Спасителя. За престолом є маленькі дверцята в стіні, крізь які видно в скалі щілину, яка постала від землетрусу в часі Христової смерти.

Каплицю Адама споряджено під каплицею Голготи, щоб дати краще зрозуміння висловам св. Письма: *"Як через переступлення одного чоловіка прийшло осудження на всіх людей, так через праведність одного, прийшло оправдання на всіх людей"* (св. Павло Кор. V, 18): Тому часто малюють під хрестом череп Адама, щоб дати вислів розумінню тих слів св. Письма. Деякі св. Отці є тої гадки, що Адам похоронений на горі Голготі. Також є усне передання, що праведний Ной забрав до своєї арки між іншим і кості Адама, а коли вийшов з арки, розділив ті кості поміж своїх трьох синів, як дорогі реліквії. Найстарший Сем отримав череп Адама, що його з надхнення св. Духа зберіг унутрі гори Голготи. В часі Христової смерти, як тріскали скелі, померкало сонце та інші великі і страшні дива ділялися — в скалі показався череп Адама. Це передання має містичний зв'язок між гріхом

Жидівські вояки розмовляють із францисканцями

Володар Вушенко

МАКАНА

— Господи Боже, що то вже з тими нашими людьми не робиться в тій Америці! — заломлюючи руки, говорила до свого чоловіка пані Лозовичева. — Годі таке навіть подумати!

— А що таке, Мариніко? — перепитав чоловік.

— Що? Не знаєш? Та ж казала мені Лосева, що той Онуфрик, що то з твого села, з Тернопільщини, вже буде духа свого батька виклинати!

— А він може: не дармо вже щось сьомий рік із тими спіритистами тримає і чогось нипає по тих їхніх закамарках.

— Ну-ну, хто б сказав?! Подуріли люди. Бувало колись, у старому краю, всі до церкви ходили, були як одно тіло й одна душа, свою релігію шанували, а тут — чистий допуст Божий!

— Ет, бабо, не гризися, ми Бога вчити не будем, як Він має людей до Себе приводити. Ще були не такі, а потім таки навернулись і бодай в останній хвилині, але сказали: Господи, згадай на мене в Своєму царстві...

— Та воно правду кажеш, Петре, що тільки нам молитися треба — відповіла побожно Маринка. — Господоньку Боже, змилуйся над нами грішними!

Вже добре було звечоріло, як до хати прийшов недалекий сусід, теж краян, але не чоловіка, а жінки, Лозовичевої, Хворостюк. Маринка готовила вечеру, бо от-от і сини прийде зі школи, а й дочки ледве що не видно з праці. Чоловіки ж гуторили собі, про це то про те. Час до часу докидала своє слово й Лозовичева.

Між іншим зійшла розмова і на Онуфрика. До повищих думок гість докинув ще тії: шкода наших людей, що так розбігаються, як ті вівці розпуджені вовком. Та ж колись, як не було церкви в Буйнесі, не було наших священиків, то-то було трудно. Але й тоді ще була "Просвіта" і "Стрілецька Громада", а хто Бога любив, то не помалував і до іншої католицької церкви на пів години зайти, по християнськи відсвятувати неділю. А тепер, то немислиме. Та ж навіть скіпий скаже, що ми люди неповажні, що слабого характеру, що ми шукаючи інших богів, направду міняємо сяке за паршиве!

Потім сіли спільно до вечері. Хворостюк був гарячого темпераменту, і обговорюючи відступство від віри Онуфрика і їм подібних, гудячув:

— То з такими типами нема що робити, тільки всипати хлопові 25 і тоді певне розум підійде на своє місце. Ех, якби він мені тут під руками, то б я його, Онуфрике, навчив!

Мов на ті слова почулись чиїсь кроки. Хтось стояв під дверима. Застукав. і донісся голос:

— А можна?

— Ходіть, ходіть, не церемоньтесь — сказав Лозович.

У хату вступив рвучким кроком... Онуфрик. Петро з Маринкою переглянулись, а Хворостюкові пішов мороз поза шкуру Він, певне, чув мої слова — подумав — то скоче розправуватись. А Онуфрик був хлоп здоровий і плечистий...

— Слава Ісусу Христу!

— Слава на віки... — відповіла тільки сама Маринка. Бо чоловіки забули язика в роті на такий привіт. Вони всього сподівались, але не Божих слів. Може Онуфрик тес, таки звар'ював — майнуло Петрові в думці. Всі четверо так і стояли, не рухавшись. Аж нарешті Лозовичева:

— Просимо ближче, сідайте, пане Онуфрик, добре трапили, ще повечеряєте!

— Е, дайте мені спокій з вечерею, коли тут чоловік недобрий, як пес...

— Що? На кого? Защо? — відважився на запит Петро.

— Ет вам защо? За ма-ка-ну! — вискандував протягаючи кожен склад Онуфрик. — За ошуканство! За брехню!

— Яку макану, яку брехню? Що ви впилися, чи що вам? — нарешті відважився Хворостюк.

— Ну, ну, пане ви мені гітари тут не крутіть, і відкупленням та відносить його до наведеного вгорі місця зі св. Письма. Правда, цю традицію послаблює те, що вона дуже пізнього походження.

Друга традиція каже, що там мав би знаходитися гріб Годфрида з Буйону з 1100 року і гріб Бальдвіна І. року 1113, цих двох передових лицарів-полководців із часів хрестоносних походів. Передання каже, що там було похоронених більше лицарів-полководців із часів хрестоносних походів, одначе останньо, десь у 1810 роках затерто сліди цих оборонців Божого Гробу, щоб не змішувати Святих Місць із несвятими особами.

Божий Гріб і інші святі Місця мають великий вплив і силу на паломників. Вони лишають незатертий знак у душі кожного прочанина, який мав щирий намір відбути прощу та поклонитися слідам Спасителя. Багато грішників, навіяних подихом Святого Духа на цих св. Місцях, покинули свій гріх і віддалися досмертній покуті.

КУПУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

Вже є в продажі — перший раз українською мовою книжка о. С. Бартоса в перекладі з французького о. Ю. Прокопова про появи Матері Божої у Фатімі та про життя малих очевидців, п. н.

БУЛО ТРОЄ МАЛИХ ДІТЕЙ

Книжка появилася саме в сорокові роковини появи Божої Матері у Фатімі.

Книжка має 260 сторін, друкована на гарному папері з мистецькою обгорткою В. Стебальського Хоч вона особливо присвячена українській дітворі, то її радо й з користю прочитають і старші, особливо молодь.

Ціна тільки $2.50.

Замовляйте в нашому Видавництві:

THE BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto, Ontario, Canada

бо вже мною сім років всякі дурисвіти крутили, але більше не дочекають. Не дочекають! Чули?!

— Та ж говоріть доладу, пане Онуфрик, та ж ви теж ярая оце сім років на моєму порозі не були, а ось тут і впали тепер, як бомба, та городите, що ні приший, ні прилатай! — це Петриха.

— А зараз, я все доладу вам розповім — трохи успокоївся Онуфрик — але що макана, то макана. Ну і дурний же я дурний, як чобіт юхтовий! (Таки словами усі в думці таки притакнули...) — І так дати себе за ніс водити. Я сам не знаю, як так могло бути?!

— Та ми, пане Онуфрик, із того не дуже мудрі — встромив Хворостюк.

— Зараз будете мудрі, ось слухайте. Вам відомо, що досьогодні я був спіритистом. Правда?! Так є! Але від сьогодні я вже більше ним не є і ніколи не буду! Я сім років ходив і вони мене дурили, що то наука, що то істинна правда. Тільки вони її мають, а наші священики, то тільки грошей хочуть і людям нічого не помагають. Вони, спіритисти, добрі: людей даром лікують, помагають, а навіть померлого батька-матір можуть викликати, щоб собі християнин міг із ними поговорити... Отож я і знайомився. Зразу вони дурили всяко: то ще треба перейти пробу, потім сказали, що ще не приїшов медіюм, потім знов, що я не буду духів добре розуміти, бо ще не очистився. Вкінці сказали, що душа мого тата, дай йому в Боже царство небесне дістатись, перейшла в осла, бо мала ще багато гріхів спокутувати. А я, дурак, у все те вірив, як у яке Євангеліє. Ну, як наука, що нема що! Нарешті мені таки терпець увірвався. Кажу: Як той Мануель, що тільки тому рік до вас пристав, уже говорив із своєю померлою міжкою, а ви мого небіжчика тата не хочете викликати? Я ж його вже 25 років не бачив. А як умирав, то теж я був тоді не при ньому, а коло Чіле на залізниці робив... І ви мені тої ласки не хочете зробити?!

Бачу, що ті головаті, ті медії, поміркували, порадилися і один, дуже смаглявий, каже:

— Сеньор, пан, ми зробимо консульту з духами і на другий тиждень у середу приходьте на асамблею, то певне будете могли зі своїм батьком побалакати.

Ну, втішився я, нема що казати. Мало в руку того смаглява не поцілував, як колись сгомосця. Чекаю, години рахую, аби то вже та середа. Ну якось я дочекався. Кидаю роботу півгодини шендже і бігом до спіритистичної халабуди.

Завели мене тут до темної кімнати, посадили за столиком і сказали, як зачне столиком трясти, то значить: уже є дух. Тоді ти питай тата, що хоч.

Ну, сів я та сиджу. Минула добра хвилинка. Якесь шарудіння чую, наче б вітер по кімнаті пішов. Я таки трохи і калякався. Але нараз чую затріпало столиком. А я тоді просто: — Тату, як ся маєте, що там у вас чувати?

— "Мі іхо, аяя ен кастеляно"... Сину, говори по еспанськи...

Я став тут вам, як п'яний. Як то, мій батько, дай му Боже, не тільки по гішпанськи, але й навіть по-польськи слова не знав, а тут "мі іхо!..."

Ех, як я йому теж сказав, але вже по австрійщині, копнув столик і сам в ноги. Ам до вас забіг. Ну, і ви скеміть чи не макана? В неділю їду на Куралалігве, до Отців Василіян! — закінчив твердо.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, календарі, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

НА МІСЯЦЬ ВЕРЕСЕНЬ!

Життя Святих-Книга Третя

У 3-тьому томі "ЖИТТЯ СВЯТИХ" подані життєписи Святих за місяці: липень, серпень і вересень. Усіх життєписів є 160. Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Гр. ТРУХ, ЧСВВ. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" має 462 сторони друку великого книжкового формату. Тут є 78 образків-ілюстрацій. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредагований і написаний легким, приступним і цікавим стилем.

Замовляйте цей новий, третій том життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті тієї пастільної книги, на якій повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна 3-го тому "ЖИТТЯ СВЯТИХ" (у твердій оправі) 5.00 дол.

Два перші томи теж по $5.00 за том у твердій оправі.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Олександер Мох

ДВА СТИЛІ ДОКТОРА ЄНДИКА

Ростислав Єндик. ЖАГА. Новелі. Мюнхен 1957. Українське Видавництво. Обкладинка М. Г. Стор. 300 + 1 ннг; форм. 123х178 мм.

Доктор філософії, антрополог Р. Єндик, відомий нам із буйного життя у двох стилях: 1) високім, ми сказали б: декляматорськім, і 2) низькім, назвім його: тривіяльно-грішно-покірним. Обидва ті стилі постійно в нього міняються, не даючи, на жаль, якоїсь гармонії. Як письменник, д-р Єндик уже не нинішній: свою першу книжку, оповідання про Довбуша, видав він яких 30 років тому п. н. "Проклін крови". Потім пішли "Регіт Арідника", "В кайданах раси", "Зов землі" і і. Навіть збірка віршів, українською й німецькою мовами (за Гітлера...). Врешті підручник антропології, який "демократія" спалила (!) за "расизм". Додаймо до того всього ряд добрих віршів, розкиданих по різних часописах, та розвідки в донцовському дусі. Партійно належав д-р Єндик від червоних у своїй молодості до націоналістів -івців, обох "деномінацій" м і б, на старість. Як би так випадало його життя і творчість прирівняти з відомими письменниками, то я сказав би, що подобає він дуже на Ренбо плюс Стефаник плюс Мартович плюс Франко. Чи радше: всі згадані, але мінус.

Хоч життя достойного ювілята таке буйне, аж гей, проте від часу його навороту в націоналізм уже в першій його збірці "Проклін крови" стрічаємо ту філософію, яка править ним до-сьогодні. Філософію, скажім відразу: нехристиянську, в дуже тривіяльному стилі і дивно нам, що такий інтеліґентний чоловік так довго її тримається. А може це тільки: "він кпив собі з усякої громадської думки і її запорошеної вікопомности"? (273). Це філософія "жаги": жити за своїми гонами, деклямувати про них "високим стилем", а коли вже досить пробрехався і люди не вірять, попадати в стиль "тривіяльний" і або глузувати собі з усього, що для інших святе, або "кинувся в другий бік — у покору". (298).

Такий життєвий "стиль" Єндика тягнеться червоною, чи, радше, брунатною ниткою через усю його творчість, ну, і життя. Длятого простую на цьому місці те, що я колись, не називаючи автора по імени, назвав його "гнучкошиєнком": ні, він вірно тримається саме такої гнучкости все своє життя, отже, властиво "має характер", як то в нас кажуть. А про той характер сам він каже устами свого св. Петра: "А ти, Юрку, інакший! Ти таки повертай (із неба на землю). За багато ти передо мною пробрехався. Хто дістав таланти від Бога, той не має розтринькувати їх, а подвоїти. А що ти робив? Так, Учитель сказав, що небо набувається насиллям, але не над небом, а над собою і своїми низькотягими гонами, щоб помножити таланти". (299). Автор насміхається зі св. Петра й неба, яке він чомусь то уявляє собі на зразок Ол. Козловського й Ів. Франка, як якусь нудну співанину з арфами. Янголи в нього це люди, які в небі переміняються на янголів, але заховують при цьому приземні свої гони, до статевих вилючно. Св. Петро це "левантинець" (жид), що говорить "бердичівською говіркою", і т. п. в крайне тривіяльному тоні. (278). Тут д-р Єндик дуже нагадує іншого вченого професора-філолога В. Чапленка: своїм глузуванням із святих речей та юдофобією. А по моєму сказавши: філософія й стиль автора "Проклону кров" аж до "Жаги" такі ж самі брунатні через тих 30 років, як були напочатку; скажу щиро: це не є прикмета для інтелектуаліста матн-таний "твердий характер" у брунатному світогляді через стільки років і по таких історичних досвідах... Виглядає: тут якась не характерність, а радше склероза мультіплекс...

Я часто писав про такий світогляд, що видвигає біологічну жагу й гони, як єдиний провідний чинник у життю й моралі. Цей світогляд, притаманний різним партіям від гітлерівців через лібералів аж до комуністів-націоналістів, стилю Хвильового, Тичини (першої доби його творчости) й Аркадія Любченка. Цей світогляд біологічного матеріялізму відбивається в літературі особливо нашої доби, а що його "богом" є життя-віта, то я назвав таку літературну "школу" вітаїстичною (за терміном саме Хвильового-Любченка). Отже в засаді: літературна приналежність автора Р. Єндика до вітаїстів незаперечна хоч, серед таких умовин, як йому їх дало життя, він стоїть сьогодні по правім боці барикади, стоїть не літературно, а, сказати б, політично. "Жага", як хоче Єндик, чи "Життя", як хоче А. Любченко — це моменти чуттєвого порядку і їх "найвищою" прикметою є змінність, пливкість. У "життєвій філософії" воно мусить привести до "різномовности", а в правді розумовій виявиться, очевидно, як "виляння хвостом" на всі боки, залежно від потреби...

Подібно, як В. Чапленко, так і д-р Р. Єндик не тільки не любить "левантійців", але і виявляє якийсь мізогінізм: жінки нпр. це янголи, які мають на язиці хитрощі змії, "а ціле обличчя — наче цинкова тарілка" (286) і багато подібних висловів.

Автор, подібно як за своїх початків, так і досі захоплюється Гуцульщиною, хоч сам із-під Комарна родом, комарнянців називає посередньо "ошустами" (97). Гуцульщина подобається йому саме тим, чим подобалася Франкові, Коцюбинському, Грушевському: вітаїзмом, поганським життям із духа поганського світогляду. Отже в "Реготі Арідника" наш автор проявив уже був захоплення чарами-мольфами і це його захоплення триває і в "Жазі" (новеля "Мольфар"). Тут він, на зразок "Тіней забутих предків" Коцюбинського, теж виявляє захоплення двоєвір'ям гуцулів. У багатьох місцях "Жаги", особливо в богохульнім оповіданні "Небо", Гуцулія поганського життя є для нашого автора таким чимось зразково гарним під кожним оглядом, що навіть янгол із неба хоче до неї повернутись...

Автор завжди до свого тривіяльного стилю-філософії анархо-одиниці любить докинути дозу свого високого стилю: суспільної моралі; кажуть поляки: кватек на кожуху. Такою високою ідеєю Єндика є безсумніву жидівська проповідь, проповідь взаємної любови між людьми одної нації. Це була теза в "Проклоні крови", це повторяє Єндик і в деяких новелях "Жаги". Але дії різних героїв книги "Жага", на жаль, перечать тій правильній і високій ідеї: у них пробивається ота гуцульська з Комарна мстивість, яка побиває свого противника всякими засобами, свого роду вітаїстичний "кверулянтизм", навіть якщо той ворог і рідної таки нації (новелі "Спекуляція", "Змагун", "Мала людина"). Цей мнимо чуттєвий, а поправді дуже раціоналістичний кверулянтизм дуже й дуже нагадує відомого "Ваця" Будзиновського, як теж і його грубі тривіялізми з "Радник жениться".

Дехто з рецензентів, приятелів автора порівнює Єндика зі Стефаником. Можна в дечому з тим погодитися, коли йде — місцями — про стиль Єндика: "Іван ходив по землі і не бачив землі. Дивився на небо, але небо сповилося туманами і Бога йому прислонило" (11). Елементи "школи" Стефаника видно в новелях "Відступник", "Піст", "Грудка з порога"; але вони, попри подібність мовостилю й вибір персонажів, таки Єндиківські оригінальні. Деяка надто велика схожість у чуттєвих моментах в обох авторів, що нагадує істерію, має причиною ті самі штучні спонуки до творчости: алькоголь.

Подібність Єндика до Мартовича і Будзиновського ще в тому, що автор "Жаги" добирає в ній саме новіший для нього жанр: гумореску. Бо хоч книжку "Жаги" названо загально і невідповідно з правилами поетики (ґенерики) "новелями", то такі "новелі" з Жаги", як нпр. "Спекуляція" чи "Розповідь одного жида" це безсумнівні гуморески. Як би їх відповідно зредагувати, викинувши з них усякі алькоголізовані ненормальності та протиречності, то вони стали б знаменитими зразками саме такого літературного жанру.

Хоч у світогляді автора за тих 30 років життя з жаги не видно, на жаль, сивого волосу, то в однім наш автор таки пішов уперед: його мовостиль досить вигладився з давного "дерев'яного" в дусі О. Турянського й О. Бабія, який дуже утруднював читання: сьогоднішня "Жага" майже в усіх своїх "новелях" є зовсім добре читабельна, навіть цікава. Тільки ще час-до-часу трапиться в ній зразок гіперболі-дерев'янщини: "Пішов. Але таким тяжким кроком, що аж носом підпирався" (139). Може причинилося до почитности "Жаги" те, що в ній автор дав ряд чисто автобіографічних речей, нпр. "Спекуляція", чи поток ("В небі"), то знов поширив тематику на цілий ряд новин ("Береза Картузька", "Цвинтарний упир", "Розповідь одного жида" і і.), яких досі не заторкувало його перо, а які своєю актуальністю ловлять читача.

Я не ворог сатири чи насміху в красному письменстві, я не ворог деяким немодним, але правдивим "дивацтвам" автора, нпр. про левантинців чи про демократію і б. п. Знаменитою вважаю нпр. "Розповідь одного жида": вона може стануть поруч таких шедеврів гуморески-сатири, як нпр. Винниченкова "Уміркований і щирий". Але глузувати з речей, які для інших святі, глузувати в спосіб, що дає нам змогу пізнати необізнаність автора зі справами релігії, — таке не осмішує нашої віри, тільки бумерангує самого автора. І дає нам змогу сумніватися, чи правдивий його націоналізм: бо як погодити модерного українця-івця з коломийським радикалом?... І такі "веселі оповідання", як "В небі", нагадують своїм безнадійним смутком іншого поганського автора — М. Коцюбинського, якого "Хвала життю" грає розпучливими нотками в закінченні "Тіней забутих предків".

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST
телефон RO 7-1728.

ЛІТУРГІЙНИЙ СОЮЗ

ПІД ПОКРОВОМ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Чи Ви вже стали членом **Літургійного Союзу** під покровом св. Василія Великого? Цей Союз повстав пару років тому назад при манастирі ОО. Василіян у Мондер, Алберта, Канада.

Із пожертв членів **Літургійного Союзу** має повстати в найближчому часі велика каплиця при матірньому домі ОО. Василіян у Мондер, де виховуються майбутні василіянські священики-місіонарі і їх брати-помічники.

За всіх дотеперішніх і майбутніх жертводавців **Літургійного Союзу** відправляються і на майбутнє будуть відправлятися Служби Божі в манастирі ОО. Василіян **кожної середи в місяці.** З тих Служб Божих можуть користати не тільки жертводавці, але теж померші члени їх родин, що їх список вони передають до манастиря ОО. Василіян у Мондер.

Тому записуйтеся в ряди **Літургійного Союзу,** користайте з його духовних благодатей, а своєю пожертвою причиняйтесь до виховання молодого покоління монахів-місіонарів.

Свої пожертви, запити чи листи шліть на адресу:

BASILIAN FATHERS, MUNDARE, ALTA, CANADA

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

ЦЬОГОРІЧНІ УКРАЇНСЬКІ ПРОЩІ ДО ЛЮРДУ

Щороку сотні тисяч паломників із цілого світу приїжджають до відпустового міста Люрду. Це чудотворне місце відвідало цього року в днях 1—5 серпня також 78 українських прочан з Англії під проводом Високопреподобного отця Генерального Вікарія Павла Малюги, ЧНІ.

В суботу пополудні наші Отці слухали сповідей прочан у молитовниці біля головної базиліки. Опісля, в 4-ій годині, всі паломники взяли участь у процесії з Найсвятішими Тайнами. У той час всі прочани по боках моляться за виздоровіння хворих, а єпископ приступає до кожного хворого й благословить Чесними Дарами. Це дуже зворушлива церемонія, яка багатьом витискає сльози з очей! Увечорі, в год. 8.30, наші паломники зібрались коло гроти, взяти участь у процесії з горіючими свічками й разом співати чудову люрдську пісню, яку співають усі прочани в своїй рідній мові.

У неділю, 2-го серпня. Впреп. о. Ген. Вікарій Павло Малюга, ЧНІ, відправив у співслуженні оо. Радників Олександра Бабія й Володимира Дзьоби врочисту Службу Божу. Дияконував о. Іван Гасяк. Крім наших паломників приступило теж дуже багато чужонаціональних католиків до Св. Причастя.

В неділю пополудні наші прочани оглядали під проводом свого Ген. Вікарія місто Люрд. Насамперед новопобудовану, ще досі внутрі не викінчену, підземну базиліку, яка містить у собі 20.000 людей. Відтак оглянули музей, де є пам'яткові речі св. Бернадети й знимки різних хворих, що чудесно виздоровіли.

Наступного дня наші Отці відправили соборну Св. Літургію при головному престолі в підземній базиліці св. Пія Х., а пополудні цього дня, відбули спільно Хресну Дорогу й відвідали місійну Виставу.

Вівторок, 4-го серпня, був вільний день для паломників. Майже всі наші паломники виїхали двома автобусами на прогульку в Піренейські гори, до містечка Гаварні.

В середу раником, о 8.00 годині наші Отці відправили спільно св. Літургію в підземній базиліці св. Пія Х. Опісля наші паломники почали приготовлятися до від'їзду. Одні пішли купувати набожні пам'ятки, інші набирати в посудини люрдської води. Перед самим від'їздом, о год. 5.30 пополудні, Впрп. Отець Ген. Вікарій і Всч. о. Іван Гасяк відправили молебен до Матері Божої коло гроти й усі паломники після звичаю попращали Люрдську Божу Матір, цілуючи стіни гроти, де Вона з'явилася колись св. Бернадеті.

У ГОЛІ-ВЕЛ, У ПІВНІЧНІЙ ВАЛІЇ

Поверх 1.000 українців католиків із душпастирств Ленкавер й Йоркшаер взяли участь у цьогорічному паломництві до Голі-Вел у північній Валії в неділю 9-го серпня.

Подорожі мляво було стрінути автобуси з Аштону, Болтону, Брадфорду, Галіфакс, Гудерсфілд, Ольдгаму, Рочделю й інших місцевостей. Усі автобуси затрималися на короткий час у містечку Голі-Вел, щоб дати паломникам нагоду відвідати чудотворне джерело святої мученици Вінніфреди, яка жила в 7-му сторіччі. Рік-річно люди з цілої Великобританії приїжджають до цього чудотворного джерела, де часто діялись і навіть у наших часах діються чудесні виздоровлення хворих.

Опісля паломники поїхали далі, яких три милі до містечка Пентасаф на Службу Божу. В годині 12.45 почалася врочиста Свята Літургія, яку відправив Високопреподобний Отець Генеральний Вікарій Павло Малюга, ЧНІ, на дворі біля манастиря ОО. Капуцинів. До асисти станули оо. Олександер Бабій, Михайло Ратушинський, Володимир Дзьоба і Ярема Гаврилюк. До св. Причастя приступило около 180 осіб.

О годині 4.00 пополудні всі прочани відбули Хресну Дорогу в манастирському городі ОО. Капуцинів. Опісля вернулися до своїх автобусів і в годині 6.00 вирушили додому, дякуючи Богові за щасливе паломництво.

У ВАЛСІНҐЕМІ

У неділю 30 серпня поверх 500 українських прочан душпастирств Бедфорд, Ковентрі, Лондон і Ноттінґгам відвідали найстарше відпустове місце в Англії, що називається Валсінґгем.

Початок цього відпустового місця сягає 1061 року, коли то одній побожній удові на ім'я Рішельдс з'явилася Божа Мати.

Українці католики з полудневої та середущої Англії відвідали це старинне відпустове місце в останню неділю серпня з нагоди свята Успіння Божої Матері, з наміром виблагати кращу долю для нашої Страдальної Церкви та її переслідуваних дітей.

В годині 11.00 рано почався похід від містечка до каплички.

О годині 12.45 почалась на площі врочиста св. Літургія, що її відправив Всесвітлішій і Впр. о. Генеральний Вікарій Павло Малюга, ЧНІ в асисті оо. Ів. Гасяка й А. Михальського. Святочну проповідь і коротку історію про Валсінґгем виголосив місцевий Парох, Всч. о. Гульм. До св. Причастя приступило 150 осіб.

Після одногодинної перерви на перекуску, церковний дзвін скликав знову всіх прочан до того самого місця на спільний молебен до Матері Божої, що його відправили разом вище згадані священики. При кінці молебню Впр. отець Генеральний Вікарій дав усім учасникам благословення Найсвятішими Тайнами. Перед самим від'їздом відбулося посвячення побожних речей та спільна знимка прочан.

Прочани поїхали додому повні душевного задоволення та з надією знову відвідати це чудотворне місце на слідуючий рік.

ВІТАЛИ НОВИХ ПАРОХІВ

Вест Форт — Порт Артур, Онт.

У першу неділю червня пополудні, парохіяни й Впр. о. Амвросій Винник, ЧСВВ, Всч. о. д-р Василь Шумей, парох із Форт Віллям та Всч. о. Тарас Гарасимчук із Порт Артур вийшли назустріч, привітати нового пароха, Всеч. отця Юрія Ковальського. При церковних дверях о. А. Винник сказав привітальне слово і вручив новому отцеві парохові ключі церкви, віддаючи йому духовний провід цієї парохії Опіся відправлено соборний молебен до Серця Христового. Пригададу проповідь про обов'язки священика-пароха виголосив Впр. о. А. Винник, ЧСВВ.

Всч. о. Юрій Ковальський

У четвер, 9-го липня, по вечірньому богослуженні, серед оплесків уведено Отця пароха до залі, де зібралося велике число вірних і гостей із Форт Віллям та Порт Артур. Господарем вечірки був п. Іван Запорожан, який привітав в імені парохії нового о. пароха Ю. Ковальського та покликав інших бесідників. Грошовий дарунок від усіх вручив п. Франко Голубінський. Промовляли п. Богдан Кушнір, Всеч. о. Т. Гарасимчук із Порт Артур та Впр. о. Віктор Сорока, ЧСВВ з Вінніпегу. Всі бесідники згадали заслуги й працю о. Ковальського в попередніх парохіях та його ревність у навчанні дітвори й молоді. По відспіванню многоліття о. Юрій Ковальський, зворушений до глибини душі, висказав свою велику радість, що має змогу своєю молитвою і працею вести людей до вищого життя і так служити своїй Церкві й народові. На закінк І. Запорожана переведено збірку на католицьку пресу, що нею занявся п. Іван Чікорлій. Призначено $5.00 на Світло.

Всеч. о. Юрій Ковальський іще молодий священик, свячений Кир Ісидором Ворецьким у Нотр-Дам церкві в Монтреалі 14. VI. 1953 року. Відтоді працював у Віндзор, Ватерфорд, Четем, Лімінґтон, Кирленд Лейк, Монтреал, а тепер є нашим парохом у Вест Форт при парохії Господнього Вознесіння. Бажаємо новому Отцеві парохові багато ласк, кріпкого здоров'я й великих успіхів у цій невеличкій парохії.

Та не тільки Вест Форт, але й Порт Артур дістав нового й молодого пароха. Вже від двох місяців стоїть о. Т. Гарасимчук на своєму новому призначенні як парох у Порт Артур, Онт. Недільні відправи, катехизація дітей, збори міжотв, вівтарної дружини, збіркова кампанія, будова величавої церкви, відразу заняли його цілого. Від ранку до ночі щодень ревно займається всякою працею. Оцінюючи таку ревну працю, велике число вірних парохіян, а з ними й гості з Форт Віллям і з Вест Форт, зібрались у церковній залі в неділю, 19 липня ц. р., привітати нового пароха. Вступну молитву провів Всеч. о. Юрій Ковальський, парох із Вест Форту. Господарем вечірки був п. Володимир Олексин. Ірина Савула вручила Отцеві Тарасові прибрану в ленти китицю живих ром, а Гануся Цебрик чудову ікону Богоматері, де вписано духовну китицю Служб Божих, що їх парохіяни замовили за здоров'я нового Отця пароха. Також вручено біло-золоту пам'яткову книгу з іменами всіх приявних того вечора.

Під кінець перекуски п. В. Олексин перший привітав Отця Тараса й покликав інших бесідників до слова. Пан Ілія Гоян зложив привіт від парохії, від міжотва промовляла пані Вікторія Гуцал. Гарну промову про ідеали й життя священика виголосив Всч. о. Юрій Ковальський, що вказав на заслуги о. Тараса і згадав його сьомирічну працю в Монтреалі. Від Вест Форт парохії зложив привіт Іван Запорожан, від Братства Українців Католиків промовляв п. Ілько Колізира, від ЛВУ п. Іван Корда, від Лицарів Коломба п. Григорій Шевчук. Повчальну промову про прикмети виробленої парохії виголосив Впр. о. Віктор Сорока, ЧСВВ, який заразом зложив привіт від парохії Преображення у Форт Віллям. По грімкім многоліттї промовив Всеч. о. Тарас і щирими словами дякував усім за прийняття, привіти й дарунки, а найбільше за співпрацю зі священиком у цій молоденькій парохії. На закінк п. Богдана Куш-

Всч. о. Тарас Гарасимчук

ніра пішла збірка на католицьку пресу, що нею занявся наш касієр, п. Дмитро Костюк. Збірка принесла $57.00, і її розділено на "Н. Мету" і на "Світло".

Новому Отцеві парохові Тарасові Гарасимчукові бажаємо багато успіхів у його ідейній праці для добра своєї Церкви й народу, а парохіянам єдности, співпраці і великого довір'я в провід Церкви.

ПРАЦАЛЬНИЙ ВЕЧІР

Мондер, Алта.

У неділю 23 серпня ц. р. відбувся в Народньому Домі в Мондері працальний бенкет у честь Високопреподобного Отця Ігумена Вен'ямина Бараника, ЧСВВ. Того самого дня вранці о. Бараник відправив співану Службу Божу при участі дияконів оо. Атанасія Пекара і Йосифа Храпливого, гарно співав мондерський хор під проводом п. Івана Соменюка.

При кінці Сл. Божої парох о. В. Каменецький згадав короткими словами 26 літню працю Впреп. о. Ігумена в Мондері й щиро подякував та побажав успіхів і Божого благословення на новій позиції.

Двадцять шість літ побуту й праці ревної, щирої, батьків-

сьної між нами, здобула о. Ігуменові пошану й любов не тільки в Мондері але і в околиці далеко поза Мондером.

Впр. о. ігумен В. Бараник, ЧСВВ

В осьмій годині вечером в Нар. Домі сотки народу з Мондеру та з околиць Веґревил, Борщів, Чипмен, Гілярд та інших з нетерпеливістю чекали на прихід Впр. Отця Ігумена Бараника, щоб разом із ним сісти до спільної пращальної вечері.

При кінці вечері господар бенкету п. Ілля Савчук згадав сердечними словами успішну 26-літню працю о. Ігумена та щиро подякував в імені всіх приявних.

Програма бенкету перепліталася піснями мондерського хору, як також і промовами делеґатів довколишніх парохій. Із Веґревил промовляв проф. М. Томин, із Борщева п. Василь Лирдак, від мондерської парохії п. Мих. Мотюк, від парохії Гілярд місто п. Хохля, з Восток св. Николая п. Панич, від Нар. Дому Мондер, п. Сліпенький та від Ліґи Укр. К. Ж. й Апостольства Молитви попращала о. Бараника голова Ліґи пані Розалія Стрільчук. Рівночасно промовці складали з цеї нагоди також свої дарунки, особливо ж пані Стрільчук вручила гарний дарунок від парохії і від Ліґи, прикінці всі приявні відспівали сердечне "Многая Літа".

Впр. о. В. Бараник щиро подякував усім приявним за співпрацю й за пам'ять про нього та заохочував до дальшої праці для добра розвитку парохії в Мондері.

I. С

НОВІ СВЯЩЕНИКИ

Літом цього року вернулися з Риму, де покінчили богословські студії, три молоді священики-василіяни. Їх святив іще в Римі Впресв. Архиепископ Іван Бучко. Повернувши домів, вони поїхали до своїх родинних місцевостей, щоб там відправити свої перші св. Служби Божі та вділити батькам, родині, приятелям і всім приявним своє єрейське благо-

Найдалі, бо аж до Ройкрофт, Алта (Піс Ривер) поїхав о. Венедикт МУЛИК ЧСВВ. Тут, у родинному місці, йому справили гарне прийняття. При св. Літургії асистували новоєреєві Всч. о. Е. Мельник, місцевий парох, о. О. Наконечний із Гайнс Крік та о. В. Гринишин, ЧСВВ з Мондеру. По Службі Божій відбувся бенкет у честь дорогого гостя. Господар бенкету п. В. Козубач уміло проводив цілою програмою. Насамперед вітали нового священика всі три приявні отці, а крім того о. Мельничук передав дуже сердечні й зворушливі побажання від Всч. о. М. Оленчука, який тепер перебуває у

Впр. о. В. Мулик, ЧСВВ

Гвайтло, Алта. Промовляли також д-р Грабар, п. Путь, п. Прунишин, п-ні М. Бзова та батько Приміціянта п. Мулик, який зі сльозами в очах дякував Богові, що діждався такої великої щасливої хвилини — бачити сина при престолі й приняти з його рук перше священиче благословення. На кінець о. В. Мулик подякував усім сердечно за величне торжество з нагоди його першої Служби Божої, за їх працю й за їх добре серце.

Дня 16 серпня о. Мулик відправив св. Літургію також у Ґрен Прері, де його вітали гарним обідом і щирими словами та дарунками. З Альберти виїхав о. В. Мулик до Вінніпеґу, де буде продовжувати свої студії на тамошньому університеті.

Дещо ближче, бо тільки до Бруно, Саск., поїхав о. Григорій СІРМАЧЕВСЬКИЙ який відправив свою першу торжественну Службу Божу в місцевій церкві Пресв. Трійці. Асистували йому при тому Всесв. о. др. М. Ґнесько ЧСВВ з Вінніпеґу, та Всч. о. П. Криворучка. Церкву виповнили сотні людей. Багато з них разом із цілою родиною Приміціянта приступили до св. Тайн, а всі підходили приняти його священиче благословення через покладення рук.

Гарний бенкет, щирі побажання і промови, а ще кращі дарунки були виявом тієї великої радости, якою раділа ціла родина й ціла околиця своїм першим священиком-василіянином. Побувши кілька днів у своїх батьків, о. Григорій виїхав у відвідини до своєї численної рідні яка розкинена по цілій Канаді від Ванкуверу аж до Торонта. У Торонті о Григорій залишається, продовжувати свої студії на місцевому університеті.

Прп. о. ПАТРИКІЙ БАЙС, ЧСВВ відправив свою першу Службу Божу у своєму родинному місті Киченер, Онт. Торжество відбулося при асисті о. Прелата В. Філевича з Торонта, о Є. Кушка ЧСВВ з Вінніпеґу, о. Й. Шкварка ЧСВВ та о. Н. Свірського ЧСВВ з Торонта.

По відправі відбувся в церковній залі бенкет у честь Приміціянта, на якому крім батьків, священиків, численної родини, приятелів і гостей були також приявні стейтовий суддя Нью-Йорку п. Т. Мирфі з дружиною — добрі приятелі о. Патрикія ще з побуту в Римі.

Вітали новоєрея Одарка Чарковська від УКЮ, В. Юзва від

Тов. Пресв. Родини, К. Зельонка від ЛУКЖ, Д. Стус від вівтарної дружини та І. Левандовський від парохії. Промовляли також родичі о. Патрикія, Всесв. о. Прелат В. Филевич і на кінець сам Приміціянт, який дякував сердечно Богові за великий поклик до священства, батькам за опіку й виховання, всім за щирі побажання й молитви. О. Патрикій також продовжуватиме свої студії в Торонті.

Молодим працівникам на Христовій ниві бажаємо великого Божого благословення в їх дальшій підготовці до великої праці над вихованням нашої дорогої молоді у новій колеґії, яка має станути незабаром біля манастиря ОО. Василіян у Торонто.

ВШАНУВАЛИ КОЛИШНЬОГО СВОГО ПАРОХА

Впр. о. Віктор Сорока ЧСВВ, в переїзді на душпастирську працю в Чікаґу, завітав був до Едмонтону, в днях 2 і 3 вересня ц. р., де колись був парохом церкви св. Василія. Провід жіночої організації при парафії св. Василія в порозумінні з іншими місцевими організаціями вечором 3-го вересня зробив в його честь прийняття в парафіяльній залі, яку цілковито заповнили численні парафіяни й гості з інших місцевих парафій.

Предсідником прийняття був п. Михайло Максим'юк, який привітав о. Віктора в імені приявних та вніс тоаст на його честь. Опісля промовляли к. голова Церковного Комітету п. Іван Козяк і теперішній його голова п. Микола Кобітович та п. Михайло Росляк, які згадували різні події попередньої діяльности о. Віктора та бажали йому ще кращих успіхів на майбутнє у великій нашій парафії в Чікаґу. Вкінці промовляла пані Марія Синявська та передала Достойному Гостеві грошевий дарунок від усіх приявних.

Усім промовцям відповів о. Віктор, висказуючи свою радість із товариської зустрічі зі своїми численними колишніми парафіянами. Достойний Гість інформував при цьому приявних про деякі події зі своєї праці серед наших людей у Торонті й ЗДА та бажав усім від себе якнайкращих успіхів у праці для своїх родин та цілої парафії св. Василія в Едмонтоні, про яку він так мило нераз згадує.

Впр. о. Віктор Сорока, ЧСВВ

Перед закінченням прийняття приявні на заклик предсідника склали $23.50 на пресовий фонд журналу "Світло" в Торонті.

По закінченні приняття ще довго поодинокі громадяни приступали до о. Віктора особисто, складаючи йому від себе і своїх родин сердечні бажання кріпкого здоров'я, многих літ та морального вдоволення з його дальшої жертвенної праці для добра нашої Церкви і Народу.

ЮВІЛЕЇ

ІВАН І АННА ФАРИНА
Коперник, Алта.

В суботу 1 серпня ц. р., родина й приятелі п-ва Івана й Анни Фаринів приготовили для них милу несподіванку з нагоди срібного ювілею їх подружнього життя.

Під час гостини, на якій було дуже багато гостей, зложили свої привітання о. М. Дацюк ЧСВВ з Мондеру й п. І. Школьний від місцевої парохії. Старший син Ювілятів Мирослав, у своїй гарній промові подякував їм за виховання й дбайливу опіку. Самі Ювіляти щиро дякували всім за шану й щиру сусідську любов.

При тій нагоді не забули на "Світло". Збірка, якою занявся п. Красільчук, принесла 13.00 дол.

ІЗ ХРЕСТИН НА "СВІТЛО"
Вернон, Б. К.

У неділю 17 травня в домі п-ва С. Дулябів відбулися хрестини маленького синка панства Едварда й Катерини Дулябів.

Св. Тайну Хрещення уділив о. Марко Стек та надав малому імена Лаврентій, Остап, Едвард. Хресними родичами були п. Андрій Гудуляк і пані Ольга Леслі, сестра п. Е. Дуляби.

По хрестинах відбулася вечера, на якій о. Марко Стек зложив побажання для малого похресника на руки його щасливих родичів і маленької сестри Шероль.

Під час веселої вечірки відбулася збірка на "Світло", яка принесла $12.00.

Щасливим родичам бажаємо діждатися великої потіхи з діточок, а маленькому похресникові кріпкого здоров'я і Божого благословення на "Многая Літа".

ПІШЛО З ДИМОМ

У минулому році американці викурили 436.300.000.000 цигарок, що є рекордною цифрою за всі попередні роки. На кожну особу, віком від 15-ти літ, припадає 185 пачок. Це значить, що на дурний дим пішло около 22 мільярди долярів. Це велетенська сума, якою можна б запобігти голодові в Індіях і б. і. країнах. А так постело тільки збільшення зіпсутого повітря і недуги пістряка (рака) легенів.

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

[illegible]
Арран, Саск.

24 березня 1959 р. упокоїлася в лікарні в Канорі, Саск. бл. п. Софія Вітів із роду Киба; прожила 78 літ.

Покійна Софія Киба 16-річною дівчиною приїхала до Канади 1898 р. зі села Бурдяківців, пов. Борщів. В 1900 р. вийшла заміж за Миколу Тимрика. Прожила з ним 11 років, повдовіла і лишилася з 5 дітьми. У 1911 році вийшла вдруге заміж за Івана Вітова й невдовзі переселилися до Гвайт Віч, Саск., на гомстед. Там знову почали нову тяжку працю. Енергійний Ів. Вітів почав організувати парафію. Також бл. п. Софія причинилася багато до будови церкви. Прожила з Іваном на фармі 47 років. 1952 р. купили собі хату в містечку Арран, щоб по тяжких трудах відпочити.

Покійна Софія залишила в смутку мужа, 9 дітей, 31 внуків, 7 правнуків. О. Кухарек із Норквей відслужив панахиду за бл. п. Софією. Похоронні богослужения відслужили оо. Кухарек і Криворучка. Отець Н. Криворучка виголосив також прощальне слово про покійну Софію, як взірцеву, добру матір-християнку. Тлінні останки похоронили на парафіяльному цвинтарі.

Під час поминального обіду о. Н. Криворучка згадав про покійну Софію і про нашу любов до покійної та пам'ять про неї. Збірку при тій нагоді перевів п. Малченко. На "Світло" призначено $5.00. Жертводавцям щиру подяку, а покійну Софію хай Господь прийме у царство небесне.

СТЕФАН ДОРОШ
Ванкувер, Б. К.

6-го липня ц. р. на цвинтарі Форист Лан у Ванкувер, виросла свіжа могила: бл. п. Степана Дороша. Народився він 17-го жовтня, 1905 року, походив із села Свидниця повіту Яворів. До Канади приїхав 1929 р. і замешкав на фармі в околиці Брендон, у Манітобі. Опісля подружився і мешкав якийсь час у Верион, Б. К., а останніх п'ять років у Ванкувері.

Степан був слабого здоров'я, а шість років тому поважно захворів на серцеву недугу. Від того часу не міг працювати, а коли глядів, що інші працюють, жалувався що не може, — а таку мав охоту до праці.

У четвер 2-го липня вночі нагло йому погіршилось і здоровсі до шпиталю свічка туземне життя. Залишив у смутку дружину Франку і дві доньки: Маргарету й Олену.

Похоронні богослуження відправив Впр. о. парох, Віталій Підсальний, ЧСВВ у церкві св. Покрова. По Богослуженню відбулася перекуска в домі пані Франки Дорош. При тій нагоді прихильні зложили $5.00 на "Світло".

***

Бажаю зложити щиру подяку всім учасникам похорону. Найперше Впр. о. Парохові, а відтак усім, що жертвували свої молитви і Служби Божі та потішали мене в часі смутку.

Франка Дорош

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ ДОБРОГО [illegible]
Тиммінс, Онт.

Дня 7-го вересня 1959 р., українська громада в Тиммінсі відпроводила на місце вічного спочинку, примірного парохіянина, бл. п. Петра Гануту. Помер він після того, як упав із високої драбини, підчас праці в копальні золота, 4 вересня ц. р. Перед смертю одержав ще св. Тайну Оливопомазання.

Покійний народився 7 червня 1922 р. в селі Чолгині, яворівського повіту, Галичина. Від 1942 року перебував у Німеччині, а до Канади приїхав 1948 р. і працював у копальні в Тиммінс, де став активним членом парохії св. Влмуч. Юрія. Своєю працею і жертвами причинився багато до будови церкви.

Несподівана смерть бл. п. Петра Ганути, це болюча втрата невеликої української громади у Тиммінс. Похоронні Богослуження відслужив місцевий парох о. Р. Набережний. Покійний залишив у смутку дружину і дві донечки.

Вічна йому пам'ять!

ЧИТАЙТЕ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ПОШИРЮЙТЕ!

"СВІТЛО"!

відсвіжуючий напиток в посмаком, який може дати тільки
SICKS' ЛЕТВРИДЖ БРОВАРНЯ З ОВМ. ПОР.

СВІТЛО THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

THE ROSARY

It is a striking custom among Catholics to bury the dead with a rosary in their folded hands. It impressed me when I was a youngster many years ago and noticed it for the first time. It impresses me still. It must impress even non-Catholics because one came to me once and asked me if he could have a rosary for his mother who was to be buried.

More and more the custom impresses me. Its deep significance grows on me with every funeral I witness. I have seen the rosary in the hands of my deceased friends, associates of my youth, former fellow-students, and more recent acquaintances. I have seen it in the hands of many members of my parishes at whose burials I have officiated. In the hands of strangers too. I have seen it go down into the grave with nuns and priests and bishops. I have seen it accompany the old as well as young people and children. I have seen it as a necklace threaded over the innocent body of a babe. I have seen my own relatives and members of my own family clasping it in a silent endless embrace...

Gazing at lifeless fingers holding a rosary affords one food for fervent meditation. One thinks of years past... and of eternity recently born. A chain tying time to eternity. The rosary signifies the life of our Lord, upon Whose life ours must be patterned. The fifteen mysteries, telling of those sacred events in His life by which we are redeemed. His birth, death, and glory are hidden there. And ours too — if we have been faithful.

Our Lady's life is signified there too. It is a perfect reflection of her Son's. And an unerring beam for ours. Mary lived with and for and in Christ, She was born and lived and died — and was assumed into heaven. She was one with us, and one with Christ — a perfect link in the rosary banding earth and heaven.

Millions of people lying in the "cold, cold" ground are warmed by the rosary. The rosary is one thing you can take with you. No doubt it will remain in the grave beyond our mortal remains because it is a chain of steel. It is emblematic of the durability of Faith.

Yes, you can "take it with you". I think of the Catholic dying and being buried coming to the judgment — with his rosary. He holds the rosary in death. He holds it ten, fifty, perhaps a hundred years in the grave. He holds it, therefore, at judgment. He is adorned with its jewels for all eternity.

At the judgement, the rosary will "argue" for you. Mary, our Mediatrix, will recognize it. She will plead for "her own". And her Son will recognize her.

In the hands of some in the coffin, the rosary rests so naturally... The grandmother who could neither read nor write, but who had repeated so often: "I love my rosary!"... The mother who had knelt every evening with her "brood" and her big rosary — she always instructed her children to hold it with her while they prayed it with her... The worn, gray-haired priest whose

life had been a rosary of devotion to our Lord and His Lady...

I am thinking now of how easily the rosary will lie in the hands of still others... The father I saw at a Forty Hours recently. He had his family to church in the afternoon to make their hour of adoration. The family suddenly left the pew and followed the father to kneel at the Communion rail where he led the rosary for them... The young man who stops at the church every day on his way home from work to visit the shrine of our Lady. I am informed that this has been a habit of his for years... The invalid whose every-day food and strength have been the beads and chain of the rosary...

Not so natural is it in the hands of some others. Those who hardly knew its touch. Those who "didn't have time". Those who did have indifference and carelessness. Now their hypocrisy shows. Their holding the rosary in death, whose feel they knew not in life, is mockery. God's mercy is wide and kind; for the living there is still time. Fashion your fingers to the rosary. It will have to fit for a long time!

J. Pokorny

PIONEER SERIES

THE MEMOIRS OF WASYL ELENIAK

by J. SKWAROK, OSBM.

Part III

I knew Ivan Pillipkiwsky from my earliest school days. We were companions as youths and were married about the same time. During weekdays we met less frequently for he farmed the land on the other side of the village while I was kept busy guiding rafts of logs down the river. But on Sudays and Feast Days we always had occasion to meet each other.

One day after hearing about Canada from the Germans I met him and said, "Ivan, I hear that it is possible to go to Canada. The Germans promised that they would take us and our families if we cared to join them. But they warned me not to make out a passport for Canada but for Germany as if we were going out to work there." Soon Ivan had the desire to go to Canada also as well as many other families. It was not long before the whole village was preoccupied with the thought of going to Canada, and it became the favorite topic of conversation because everyone had too little land.

But after a while their enthusiasm waned, and before long the only three who were willing to go were Pillipkiwsky, Panischak, and myself. I became more determined than ever and told Pillipkiwsky, "I am going to Canada unless death stops me." We even made a little bet with ourselves: "If I lose courage and fail to go to Canada I will pay you 50 rynsky, but if you should be frightened and fail to go, then you will pay me 50 rynsky." Only the three of us knew the exact time when we would leave for Canada with the Germans.

Finally the three of us left for Canada, but on the way Yury Panischak was forced to stay behind because he had only 150 rynsky with him and so was not allowed to cross the border. Pillipkiwsky and I went on successfully through Hamburg, Montreal, Winnipeg, and finally to Gretna where we found work carrying sheaves during the threshing season. In Gretna Pillipkiwsky and I parted for he returned to Nebiliw to bring his and my family to Canada. In Nebiliw he was persecuted and even arrested for encouraging the people to go to Canada.

It was another seven years before I met Pillipkiwsky again, and this was at Star, Alberta. At first he settled at Bruderheim but was forced to leave because the Germans on privileges granted them by Queen Victoria had the whole colony reserved for themselves. Pillipkiwsky began homesteading immediately, buying a pair of oxen, but finding that they were too slow for his purposes he sold them and bought a pair of horses. During the day he worked the farm and in the evenings he drove to Edmonton to meet new immigrants for which he received $15.00 per family. At his home he sold bread, oats, and wheat to the new immigrants until they were able to find their own homestead.

You ask what made Pillipkiwsky turn to the Orthodox faith? Listen, money is often the source of evil. When he was a poor man he held fast to his Catholic faith, but when he became rich he also became proud and miserly. How many times we quarrelled about religion! He became more and more stubborn and said, "We don't have to pay our priests anything, but your priests have to be paid two dollars each time they come to you for church services." When a man is poor it is enough that the muscles of his legs hold him up, but when he is rich he needs a head too. And so because of two dollars he lost his faith.

It all began with Nemersky. When he went to the United States he met some Russian Orthodox priests and when he returned from there close to our disrict near Wostok he began corresponding with the Russian 'batiushkas' with the aid of a certain Sackman in the year 1898 asking them to visit him. It was in Nemersky's house that the first Orthodox church service was held. After that there was much confusion because people were asked to renounce or forswear their former faith and to promise that they would live in the Orthodox faith until their deaths.

The Russian priests would say to our people, "You Rusins do not have to be subject to the French. Throw off the old and rotted body and put on the new... The bridges to Rome are now broken. You will never get there now. Break with Rome once and for all." This is the way the Russian 'batiushkas' talked to our people during their church services, and some of our people became victims of the confusion.

Later on a 'batiushka' named Korchinsky visited our area from Alaska. He was very rich for he brought many dollars with him. He paid two dollars to the driver each time he was driven to the church. Many parishioners were pleased with this arrangement because they were able to attend church services and gain two dollars as part of the bargain. This 'batiushka' also gave the farmers free medicines and drugs.

Later on Korchinsky at his own expense built a house, chapel, and monastery at Wostok, Alberta. He also built a church up to the windows, saying that the parishioners would have to complete the church by themselves. He said, "Your church will be the mother church over all of Canada." It was he who bought the land for the church from the C. P. R.

He also bought land from the C. P. R. for a church near Hilliard. As I remember it he also built the church as high as the windows at his own expense and then asked the parishioners to complete it. His sermons were always tirades against Rome and the Pope. "Leave the Pope and become Orthodox once and for all." This Korchinsky was active in our area for two or more years.

Promises And Requests Of Our Lady Of Fatima

OUR LADY PROMISES

"If my requests are granted, Russia will be converted and there will be peace in thet World. If they are not, Russia will spread its errors throughout the World, raising up wars and persecutions against the Church; many will be martyred, the Holy Father will have much to suffer, many nations will be wiped out."

To those who embrace the devotion of her Immaculate Heart:

"Their souls will be loved by God with a love of predilection (that is a special love) like flowers placed by me before His throne!"

"I promise to assist at the hour of death with the graces necessary for Salvation all those who on the First Saturday of five consecutive months, go to Confession and receive Holy Communion, recite the Rosary, keep me company for a quarter of an hour, while meditating on the Mysteries of the Rosary, with the intention of making Reparation."

Our Lady told Lucy that:

Peace will come "as soon as a sufficient number of people" are doing as she asked.

OUR LADY REQUESTS

1. Sacrifice.

This means (a) The Sacrifice necessary to do our daily duty well, which includes the proper keeping of Sunday, with all that this costs. (b) The sacrifices necessary to avoid sin, especially sins of impurity. To offer all up in Reparation.

2. The Rosary

To say the Rosary devoutly, with meditation, every day. Our Lady demands the Family Rosary as well as the individual Rosary.

After each decade we are to say:

"O Jesus forgive us our sins, save us from the fire of Hell and lead all souls to Heaven, especially those who have most need of Your mercy!"

3. Consecration to the Immaculate Heart.

Our Lady asks:

(a) The Consecration of Russia, of the world, each home, each soul to her Immaculate Heart.

(b) Communion of Reparation on the First Saturday of every month.

(c) The making of the Five First Saturdays.

To do this last we must:

(1) Go to Confession and Communion.

(N. B. — The First Friday Confession is sufficient if we are in the state of grace.)

(2) We must say the Rosary devoutly and say, after each decade. "Oh, Jesus, forgive us our sins, save us from the fire of Hell, and lead all souls to Heaven, especially those who have most need of Your mercy."

(3) We must meditate for a quarter of an hour on the Mysteries of the Rosary; and

(4) Offer all up in Reparation.

PRAYER WHEN WE MAKE SACRIFICES

Our Lady said "Sacrifice yourselves for sinners, and say often, especially when you make sacrifices, 'Oh Jesus, it is for love of You, for the conversion of sinners, and in reparation for the offenses committed against the Immaculate Heart of Mary!'"

THE BEGINNINGS OF CHRISTIANITY IN THE UKRAINE

C. MYKYTIUK, O.S.B.M.

(Conclusion)

A third attempt to introduce the Latin rite into Ukraine, this time by Iaropolk, the grandson of St. Olga, also failed, for just as the delegates arrived from Rome in 980, St. Vladimir, at that time a pagan rule of one of the provinces of Ukraine, rose up in arms against his brother Iaropolk, defeated him and became ruler of Ukraine.

St. Vladimir, although a pagan, realized that paganism would sooner or later have to fall before the advance of Christianity, because among other things, Christianity brought a higher standard of culture, and to adhere to paganism meant remaining on a cultural level lower than that of the surrounding nations who had already accepted Christianity. As for choosing between the Latin and Byzantine rites, he did not follow the example of his grandmother, St. Olga. To his pagan mind, acceptance of the Latin or Byzantine rite was to be decided in the light of existing political conditions. St. Vladimir felt that his political ties with the west were sufficiently strong and that they did not have to be strengthened by the acceptance of the Latin rite. His relations with Byzantium, however, were far from favourable. The Byzantine empire was, at this time, on a higher cultural level than was the latin west, and it was with scorn that she looked upon her neighbour to the north. Nevertheless, St. Vladmir was anxious to form strong political ties with Byzantium, and in view of this, he felt that the most prudent thing to do would be to accept the Byzantine rite. His oppartunity to realize his dream of union with Byzantium soon came in the form of a civil war within the Byzantine empire. The Emperor, Basil II, turned to St. Vladimir for help. St. Vladimir agreed, but on one condition — that the Emperor give him his sister's hand in marriage. This is about the last thing the Emperor wanted to do, but the situation in his empire was so critical that he had no alternative. St. Vladimir suppressed the revolt, and despite the Emperor's reluctance, married his sister, accepted Christianity and was baptized in the Byzantine-slavonic rite.

With the acceptance of Christianity in the Byzantine-slavonic rite, it might seem that Ukraine would become a mere province in the Byzantine Patriarchical Sea. This, however did not prove to be the case, for although St. Vladmir's motives in accepting Christianity might at first have been more political than religious, he nevertheless took great interest in the Ukrainian Church after his conversion, and took the necessary steps to insure its union with Rome. The friendship which flourished between St. Vladmir and Rome did not diminish with his acceptance of Christianity in the Byzantine slavonic rite, as can be seen by the numerous delegations which travelled back and forth between Kiev and Rome, and by his willingness to help any latin missionaries who came within the boundaries of his kingdom. Under the wise direction of St. Vladmir, the Ukrainian Church began to grow and develop along its own individual lines, independent of Byzantium which was then leaning towards schism, and yet united to Rome to form a part of the true Church of Christ.

NADIA NESTOROWSKA

TORONTO'S MISS UKRAINE

News in Brief

LEADERS CONDEMN KRUSHCHEV VISIT

Richard Cardinal Cushing

"The invitation to Khrushchev is like opening our frontiers to the enemy in a military war. His only purpose of accepting an invitation to any country is to propagate Communism".

United States Senator Styles Bridges

"I have strongly opposed Khrushchev's coming to this country. I am still strongly opposed. I can foresee no good resulting from this visit. I fear his presence here will further soften some of our complacent citizens, and discourage and dishearten people in Communist captivity as well as our free worlds allies."

United States Senator Thomas J. DODD

"I hope that during Khrushchev's visit we shall hear church bells tolling their remembrance for the murdered millions behind the Iron Curtain. I hope that there will be public observance of prayer for deliverance of the captive nations."

"Let there be no cheers, no crowds to greet him, no flattery, no flowers Let our people be civil but silent."

United States Senator Robert C. Byrd

"I will not stand along the streets to witness Khrushchev's triumphal passage through this city. Were I to stand along these streets, I would stand in silence. It would be a silence stern and cold. I have nothing but contempt for the man.

"I would rather resign from the United States Senate and wipe the dust of Washington from my shoes forever, than to sit in Congress assembled to listen to this man who deals in duplicity, treachery, perfidy and murder."

Clyde J. Kennedy
(President, American Council of Christian Churches)

"It is morally wrong to extend an invitation to the bloody butcher of Hungary. Nothing but harm can come to our Nation by welcoming and honoring this international Dillinger."

Dean Clarence E. Manion

"Shall we greet the bloody butcher of Budapest with a shower of roses, or shall we hear our church bells toll for the millions he has murdered and plans yet to murder in the cause of hell and the devil?"

Dr. Carl McIntyre
(President, International Council of Christian Churches)

"Our Nation is being deceived. We cannot expect Almighty God to help us in our struggle for survival when we court the chief spokesman of the devil, who repudiated God. Resistance to his visit should be so great that Khrushchev will decline to come, just as he did in Sweden."

ETHNIC PRESS FAVORS TORONTO

More foreign-language weekly and monthly newspapers are published in Toronto than in any other Canadian centre. In fact, Toronto's 39 publications are more than twice as numerous as the number in the second-ranked Winnipeg which has 16.

The last figures which became available yesterday show Montreal and Vancouver each have five such newspapers.

There are 400,000 newcomers from coast to coast who buy the publications.

The biggest bloc nationally is the Ukrainian press which claims a circulation of about 100.000. The seven-paper German and Italian groups have more than 75,000 apiece.

HOW TO SQUARE A PRAYER
The A B C of It

When you say a prayer make it more than just a "gimme" plea to God — or to some saint. Theologians point out four parts in a complete prayer.

Here's an easy way to remember the four right angles necessary to make a prayer square — and fair.

A — Adore

"Almighty God, I adore you and you alone because you are my Creator and I am merely your creature."

B — Bless

"Dear God, I bless you and I thank you for all you have done for me. You created me and gave me my chance to live on earth now and have happiness with you forever in Heaven."

C — Contrition

"Dear God, I am sorry I have commited sins. The reason I am sorry is because I love you."

D — Desire

"Dear God, I desire the following favor from you. If it is for my good, will you please give it to me. — Amen."

WANTED

For a forthcoming book on the early Ukrainian pioneers in Canada: Photographs of early Ukrainian houses, bake-ovens, costumes, Ukrainian school houses, children, pioneer group pictures of settlers, farmyards and equipment, any picture having to do with early Ukrainian pioneering life.

Please Contact.
Rev. J. Skwarok, OSBM.
1070 Main St., N.
WESTON, Ontario

Watson's
СПОРТОВІ ШОРТИ
372
Рухливі мужчини високо цінять атлетичний піддержувач BOTCOH'с та потрійне черевне скріплення. Еластичний поясок — недосяжна вигода для мужчин. Фаховий крій. Легко переться, не вимагає гляджения. Носиться довго. Підходяча сорочиняка.
W1-8

ВИСЛІД КОНТЕСТІВ

Правильна розв'язка контесту з вересневого числа "Світла" така:

1) Сини Армія це є армія віруючих, які під покровом Пречистої Діви поборюють безбожництво молитвою і покутою в протиставу до червоної армії безбожного комунізму, згідно з бажанням Пречистої Діви, провіщеним в 1917 р. у Фатімі. Члени "Синьої Армії" складають приречення, мають "суботній привілей" та носять брунатний параман.

2- Видавництво "Світла" в вересневому числі оголошує двічі нову книжку о. М. М. Соловія, ЧСВВ "Літургіка для українських католицьких шкіл" на стор. 390 і 393.

3- Доброю книжкою на вересень є Життя Святих — книга третя, пера о. А. Труха, ЧСВВ.

4) Ціль нашої еміграції з Божого становища така, щоб ми внесли в наше нове довкілля те, що масмо найцінніше, а саме: нашу католицьку віру і Церкву та здобутки нашої української культури, як також на те, щоб на нас об'явилися Божі діла.

5) Впреосв. Митрополита Кир Йосифа Сліпого, (як у листі з України названо його "Дядею Йосифом") засуджено в Києві на нових 7 років ув'язнення за підпільну організацію Греко-Католицької Церкви. Цей новий засуд зовсім не згідний з засадою "Свободи віри", яка ніби є в Совєтах.

КОНТЕСТ ЧИТАННЯ "СВІТЛА"

Правильну розв'язку контесту прислали: 1) Михайло Харів, Чікаго, 2) А. Михайлович, Чікаго, 3) Ірина Дзедзик, Ірвінгтон, 4) К. Макух, Летбридж, 5) Марія Федорович, Сидней, НС, 6) Софія Годованець, Рочестер, 7) Ольга Кулинич, Нью-Йорк, 8) М. Ліпинський, Ямставк, 9) Анастасія Мисишин, Спрингфилд, 10) Йосиф Скрипка, Гримсбі, 11) Іван Стерпак, Лудлов, 12) С. Герасимович, Монтреал, 13) Степан Душенко, Бафело. Нагороди: першу дістає п. Михайло Харів, Чікаго, другу п. Йосиф Скрипка, Гримсбі, третю п. С. Герасимович, Монтреал.

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Михайлович А., Чікаго, ЗДА 2
Лобойко М., Чікаго, ЗДА 1
Манько В., Ньюарк, ЗДА 1

НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ:

Стасик Ол., Ларгз Бей, Австралія
Ганушевський Ст., Рочестер, ЗДА
Недошитко М., Роки Парк, Австр.
Кавка В., Чікаго, ЗДА.
Логкун К., Чікаго, ЗДА.
Мекетсі А., Інвермей, Саск.
Бабій А., Вандрей, Франція
Федорів Е., Торонто, Онт.
Заверуха М., Ньюарк, ЗДА.

ВІДНОВИЛИ ВЛАСНУ ПЕРЕДПЛАТУ І ПРИСЛАЛИ ІМЕНА

Рудяк І., Вінніпег, Ман.
Герасимович С., Монтреал, Кве.
Кривор В., Едмонтон, Алта
Михайлович А., Чікаго, ЗДА.
Павлюх Ю., Лідкомб, Австралія.

ЗЛОЖИЛИ НА ПРЕС-ФОНД "СВІТЛА"

З приняття для о. В. Сороки, Едмонтон, Алта 23.50
ЛУКЖінок в Мондері, Алта з приводу пращання Сестри Мирониї 10.00

5.00:

Підлужний К., Форт Виллям, Онт., Бзова Т., Райкрофт, Алта; Кордрупель п-і І., Іст Аврора, ЗДА.

3.25:

З приняття для о. В. Муника, Гренд Прері, Алта.

3.00:

Майхрук І., Вінніпег, Ман., Сторожка П., Нантіхок, ЗДА.

2.00:

Синовят М., Чікаго, ЗДА; Осьмак М., Едмонтон, Алта; Швець Т., Філядельфія, ЗДА; Годовський І., Кінгстон, Онт.

1.00:

Качмарський В., Манчестер, ЗДА, Шелепій С., Гамилтон, Онт., Курчак М., Іст Медов, ЗДА; Паславський Н., Гліден, Саск.; Шебунчак К., Рай, ЗДА.

ЗАЛИШЕНЦИМ В АВСТРІЇ

Шебунчак К., Рай, ЗДА 10.00
Кривор В., Едмонтон, Алта. 5.00
Вернер Е., Едмонтон, Алта. 2.00

Модерне українське Артистичне Студіо
Steven PHOTO STUDIO
виконує по мистецьки всі фотографічні роботи
Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

З листів до Редакції

"...Дозвольте мені при цьому висказати мою подяку й щире признання за те, що Ви, здається, одиноки з українських католицьких публікацій на американському континенті, відчули потребу розповсюдження вістей про появи Пречистої Діви в Фатімі 1917 року.

Я не можу з дива вийти, як можна так легковажити осторогу Господа Бога, проголошену Його Преблагословенною Матір'ю! Та ж славної пам'яти Свт. Отець Пій XII урочисто проголосив, що час сумніву в появи Матери Божої в Фатімі минув — тепер прийшов час на акцію!

Ще раз щиро дякую Вам і бажаю дальшої Божої помочі в сповнюванню місійного діла..."

Василь Яворський — Дітройт

Дорогий Отче Редакторе!

Ви не даєте мені спокою Вашим "Світлом". В спомині з Атосу о. д-р Соловій знаменито зредагував розділ п. н. Атос і богословська наука. Перший раз з цього спомину довідуюся, що атонські ченці завжди були прихильниками всякої науки і богословської освіти, особливо коли вона походила зі Заходу.

Другий рік, яка мені дуже імпонує, це статті ред. Моха. Його стаття п. н. "Причина наших поразок" знаменито написана. Добре, що знайшлася людина, яка правду пише про тих зітаїстів та большевицьких прихвостнів.

о. Д. Кульчицький, Німеччина

"MAK" — FLORIST
342 Bathurst St., Toronto, Ont.
- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!
Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

МОЖНА ЗАПОБІГТИ

паралітичним наслідкам ПОЛІО

Тепер уже можна уникнути серйозних наслідків поліо та обмежити його дію. Не наражуйтесь — це ваш обов'язок супроти себе самого та своєї родини прийняти охорону, що її дає вакцина проти поліо.

Три застрики, взяті в відповідному часі, дають цю охорону та мінімалізують калічливі наслідки. Від 1955 року розподілено достатком вакцини, так що 3,004,270 осіб одержали три дози вакцини проти поліо. Її безкоштовно постачило Міністерство Здоров'я Провінції Онтаріо вашим лікарям та медичним службовцям. У цьому самому часі майже зникло паралітичне поліо, що приписується головно інтенсивній програмі вакцинації.

Тепер пора якраз діяти — літо та осінь це головний сезон поліо. Ще сьогодні уложіть програму вакцинації вашої родини.

ВІД КОЛИСКИ ДО 40 РОКІВ

Найкритичніший для поліо вік — від уродження до 40 років життя. Для цієї групи віку є дуже важливою річчю прийняти три відповідно часово розміщені застрики. Порадьтеся вашого лікаря або Медичного Службовця Здоров'я.

ONTARIO

ONTARIO DEPARTMENT OF HEALTH

Hon. MATTHEW B. DYMOND, M.D.
Minister

Нові книжки! Нові видання!

Найважливіша та найконечніша книжка в руках кожної людини — старця, чи дитини, хлопця чи дівчини, старшого чоловіка чи жінки — це добрий молитовник. Таким найбільш улюбленим молитовником для всіх, у Старому Краю і тут на еміграції, завжди був "Молитовник Християнської Родини". Саме цього року видавництво Отців Василіян у Торонті видрукувало в доповненому та пристосованому до вимог хвилі, новий

Молитовник Християнської Родини

Молитовник видрукуваний на доброму, легкокредяному папері, гарним читким друком, прикрашений багатьома образками Божественного Спасителя, Пресв. Богородиці і Святих, має 704 сторінки свого питомого формату.

Молитовник відомий із того, що має різнородні молитви, відповідні до різних настроїв душі, чи на різні свята й часи в році. Крім цього має також Богослуження, служби й тропарі на всі свята церковного року, акафісти, молебні й інші набоженства, як також пісні і церковний календар.

ЦІНА МОЛИТОВНИКА:

у шкірі (мороко)	**$6.50**
у полотні (чорне)	**$5.00**

Замовляйте скоро, щоб могли його дати своїм дорогим, як різдвяний дарунок.

ТАКОЖ НЕ ЗАБУДЬТЕ замовити собі заздалегідь на різдвяний час нові, гарні, з релігійною тематикою

Різдвяні картки

РІЗНОРОДНИЙ СКЛАД НАЙНОВІШИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ЗРАЗКІВ

1 пачка (14 карток)	**$1.00**
1 пачка (10 лискучих карток)	**$1.00**

ВЖЕ ДРУКУЄТЬСЯ І НЕЗАБАРОМ ПОЯВИТЬСЯ В ПРОДАЖІ НОВИЙ

Календар Світла на 1960 рік

Календар Світла вже має свою добру славу. Його читає більше 50.000 людей у Канаді, Америці й цілому світі. Цьогорічний календар дуже цікавий, повчальний і різнородний. **Спішіться скоро замовити. Ціна всього 1.00 дол.**

При всіх більших замовленнях даємо великий опуст на всіх наших виданнях.

Замовлення посилайте на адресу:

BASILIAN PRESS — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

НОВИЙ ВІДКУРЮВАЧ ГУВЕРА

"Constellation"

це "відкурювач, що просто ходить повітрям"

Фірма "Гувер" така загально відома, що дала своє прізвище просто самим виробам: відкурювачі взагалі називають сьогодні популярно "гуверами!"

Також інші вироби тієї фірми, як от напр. прилади до ПОЛІРУВАННЯ ДОЛІВКИ і ін. — все те дістанете в українській фірмі

ALPHA FURNITURE CO.
TORONTO

яка має представництво фабрик Гувера.

І всі ті "влегчуючі життя" прилади дістанете в двох крамницях 'Альфи'

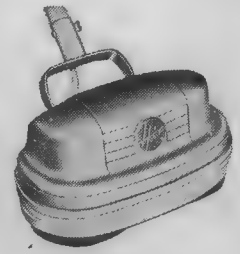

Alpha *Furniture Co.*
735 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 3-9637

або

Alpha *Warehouse*
587 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 8-3336

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXII | ЛИСТОПАД — 1959 — NOVEMBER | Ч. 11 (443)

За прославу Славою Святих

Нові книжки! Нові видання!

Найважливіша та найконечніша книжка в руках кожної людини — старця, чи дитини, хлопця чи дівчини, старшого чоловіка чи жінки — це добрий молитовник. Таким найбільш улюбленим молитовником для всіх, у Старому Краю і тут на еміграції, завжди був "Молитовник Християнської Родини". Саме цього року видавництво Отців Василіян у Торонті видрукувало в доповненому та пристосованому до вимог хвилі, новий

Молитовник Християнської Родини

Молитовник видрукуваний на доброму, легкокредяному папері, гарним читким друком, прикрашений багатьома образками Божественного Спасителя, Пресв. Богородиці і Святих, має 704 сторінки свого пятомого формату.

Молитовник відомий із того, що має різнородні молитви, відповідні до різних настроїв душі, чи на різні свята й часи в році. Крім цього має також Богослуження, служби й тропарі на всі свята церковного року, акафісти, молебні й інші набожества, як також пісні і церковний календар.

ЦІНА МОЛИТОВНИКА:

у шкірі (мороко)	$6.50
у полотні (чорне)	$5.00

Замовляйте скоро, щоб могли його дати своїм дорогим, як різдвяний дарунок.

ТАКОЖ НЕ ЗАБУДЬТЕ замовити собі заздалегідь на різдвяний час нові, гарні, з релігійною тематикою

Різдвяні Картки

РІЗНОРОДНИЙ СКЛАД НАЙНОВІШИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ЗРАЗКІВ

1 пачка (14 карток)	$1.00
1 пачка (10 лискучих карток)	$1.00

ВЖЕ ПОЯВИВСЯ В ПРОДАЖІ НОВИЙ

Календар Світла на 1960 рік

Календар Світла вже має свою добру славу. Його читає більше 50.000 людей у Канаді, Америці й цілому світі. Цьогорічний календар дуже цікавий, повчальний і різнородний. **Спішіться скоро замовити. Ціна всього 1.00 дол.**

При всіх більших замовленнях даємо великий опуст на всіх наших виданнях.

Замовлення посилайте на адресу:

BASILIAN PRESS — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario
Телефон Редакції: LE 4-1411
Телефон Адміністрації: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Mr. E. Birchak
Ukrainian Booksellers
& Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT
A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.
Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Великий ювілей Владики-скитальця *-р-в* 459
Життєвий шлях Впреосв. Кир Івана Бучка

Чи тільки швелі класти? *Олександер Мох* 463
Чи ми тільки на чужий повній здатні?

У дні Першого Листопада 466
Принести перед престіл Всемогутнього вінок щирих молитов і жертв".

За поразку комуністичних підступів *осш* 467
Наміреня на листопад

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 468

Великі дні Української Католицької Церкви в Римі *О. К.* 469
Збулися великі й історичні події — черговий доказ живучости та сили.

ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 471
Папа про собор — Східній Ординаріят в Аргентині — Кампанія на будову колегії — Згинув С. Бандера.

Як тривога, то до Бога і до... Церкви *о. В. Зінько, ЧСВВ* 476

Мій спомин із днів скитальщини *Лідія Побідинська* 477
Село Ранквайль — Австрія

Митрополит Андрій Шептицький *о. д-р І. Назарко, ЧСВВ* 478
Докінчення статті-життєпису Слуги Божого

Сторінка поезії: Автори: *Вадим Лесич, Іван Ірлявський, Юрій Липа, Богдан Ігор Антонич, Андрій Гарасевич* 483

Будуємо нову школу! 484
Треба $1.500.000, треба не слів, а діла!

Діялоги Василіянок — драм. картини *о. Б. Курилас ЧСВВ* 486

Суд над Ісусом *Отто Ґрінчедер* 489
Чи справедливий був присуд на Ісуса Христа?

Неспокійна хата — на основі правдивої події, *В. Буженко* 490
"...наче хтось по покривалі посуне рукою... А тепер ще раз, наче б якийсь кіт сидів біля її ніг..."

На Божих окопах — істор. повістїі *Вільгельм Ґюнерман* 492
"Моє одне бажання — спокутувати свою похибку, своєю кров'ю і життям".

З КНИЖОК. Що таке мемуари? — Спомини Михайла Островерхи *Олександер Мох* 495

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 498
Вислід контестів 511

ENGLISH SUPPLEMENT

Pastoral Letter 503
The Memoirs of Wasyl Eleniak 504
Vocational Notes 504
St. Basil the Great College 505
Miracles are possible to God 506
Questions and Answers 509
News in Brief 510

НА ОБКЛАДИНЦІ:
Слуга Божий Митрополит Андрій Шептицький.

625 ДОЛЯРІВ НАГОРОД!
РЕЧЕНЕЦЬ КОНКУРСУ КІНЧАЄТЬСЯ 20 ГРУДНЯ

ДОРОГІ ЧИТАЧІ, ПЕРЕДПЛАТНИКИ И ПРИЯТЕЛІ "СВІТЛА"!

У лютневому числі "Світла" 1959 ми кинули клич: *у 1959 році придбати НОВУ ТИСЯЧКУ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ДЛЯ "СВІТЛА"!* Отже в цьому 1959 році треба нам усім, Дорогі Приятелі "Світла", щиро попрацювати, щоб осягнути таку велику ціль. Це надравду ВЕЛИКА ЦІЛЬ! Бо збільшення числа передплатників на одну тисячу більше, це означає, що одна тисяча людей більше читає добре слово, слово згідне в Божою наукою. Отже хто з вас хоче бути апостолом Божого слова, нехай допоможе занести його бодай в один дім, який іще "Світла" не має! Кожний, хто з нами співпрацює в тій справі, за такого правиться в кожну першу п'ятницю місяця св. Служба Божа. Немає на світі більшої вартости, як Служба Божа; отже для такої нагороди варт трохи для Бога потрудитися.

Щоб іще краще заохотити наших Дорогих Приятелів до апостольства преси, додаємо в цьому році також нові нагороди, грошеві і книжкові для всіх, що схочуть узяти участь у змаганні за приєднання нової тисячі передплатників. Отже:

1) У КОНТЕСТІ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ даємо, замість 3, тепер 12 НАГОРОД на суму $625.00. Щоб узяти важно участь у льосуванні тих нагород, треба: 1) заплатити повну передплату $3.00 на 1959 рік і вирівняти всі евентуальні борги за "Світло" з попередніх років; 2) Прислати рівночасно з передплатою точні адреси Ваших 3 знакомих, які ще — на Вашу гадку — не передплачують "Світла". Розльосування нагород буде подане в 11 ч. "Світла". Останній реченець висилки передплати й адрес: 20 грудня 1959. Хто до того часу не пришле, не візьме участи в льосуванні.

Нагороди цього КОНТЕСТУ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ такі: 1) $100.00 готівкою; 2) 3) нагороди по $100.00 книжками до вибору з нашого каталогу; 4) $50.00 готівкою; 5), 6), 7) нагороди по $50.00 книжками до вибору з нашого каталогу; 8) $25.00 готівкою; 9), 10), 11), 12) нагороди по $25.00 книжками до вибору з нашого каталогу.

2) У КОНТЕСТІ ПРИЄДНУВАННЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ даємо такі нагороди: 1) Хто приєднає нам бодай одного нового передплатника, дістане даром книжку вартости до $1.50. 2) Хто приєднає нам бодай 6 нових передплатників, дістане від нас книжок на суму $6.00. 3) Хто приєднає від 7 до 10 нових передплатників, дістане готівкою або книжками $8.00. 4) Хто приєднає нам від 11 до 20 нових передплатників, дістане готівкою або книжками по 75 центів від кожного передплатника. 5) Хто приєднає нам понад 21 нових передплатників, дістане по $1.00 від кожного готівкою або книжками. 6) Хто приєднає нам найбільше нових передплатників, той дістане від нас іще додатково $100.00 готівкою або книжками, як сам захоче. — *Реченець цього контесту: 20 грудня 1959.* Попередній реченець (20 листопада), згідно з оповіщенням, ми мусіли продовжити, бо — на жаль — бракувало до його сповнення ще кілька передплатників.

3) У КОНТЕСТІ ЧИТАННЯ "СВІТЛА" УМОВИНИ ТАКІ САМІ, ЯК БУЛИ ПОПЕРЕДНЬО; хто пришле *правильні* відповіді, бере участь у вильосуванні одної з 3 нагород: 1) $15.00, 2) $10.00, 3) $5.00 книжками або готівкою. Розв'язки цього контесту треба все надсилати так, щоб листа свого вкинути найдальше около 12-15 цього самого місяця, бо редакція замикає термін кожного 20-го дня місяця і чий лист до цього часу не надійде, той уже не може взяти участи в розльосуванню нагород.

Запити на контест читання "Світла" за 11 число такі: 1) Чию знимку зі Сан Павло містимо в цьому числі? 2) Який католицький український тижневик виходить у Вінніпегу? 3) Скільки мають оо. Василіяни зібрати на будову Колегії св. Василія Великого в Торонто? 4) Як ставиться пані Рузвелт до сепаратних шкіл? 5) Яку нову користь дістала наша Католицька Церква 13 лютня 1959 року?

4) УСІ НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ "СВІТЛА", які самі (а не через когось!) пришлють до 20 листопада повну передплату на "Світло" за 1959 ($3.00), дістануть даром книжку "Записки полїтв'язня", яка коштує в продажі $1.25. Хто пришле нам нову передплату за себе та оплатить іще передплату для когось із своїх знакомих (разом $6.00), той дістане від нас даром "Записки полїтв'язня" ($1.25) та "Проклятий камінь" ($2.00), разом на суму $3.25.

У кожнім числі "Світла" будемо подавати спис тих усіх, що або прислали передплату, або взяли участь у якімнебудь із контестів. Просимо цей спис уважно читати, а як би Ви не знайшли в ньому Вашого прізвища, хоч до нас прислали щось для контесту, то зареклямуйте зараз.

Отже ДО ПРАЦІ, Дорогі Приятелі "Світла", дайте доказ, що Ви справді його приятелі, що Ви приятелі Божі, бо хочете, щоб слово Боже зайшло в кожну українську хату на всіх місцях поселення українців!

Висліди контестів із попереднього "Світла" на 455 сторінці цього числа!

ВИДАВНИЦТВО "СВІТЛА"

СВІТЛО

Український Християнський
МІСЯЧНИК

ЛИСТОПАД, 1959 РІК XXII, Ч. 11 (443)

ВЕЛИКИЙ ЮВІЛЕЙ ВЛАДИКИ-СКИТАЛЬЦЯ

20-го жовтня 1959 р. сповнилося 30 літ від хвилини Єпископських Святячень одного з найвизначніших сучасних українців, Високопреосвященішого Владики, Кир Івана Бучка; якщо пригадати, що незабаром після того, — 21 лютня 1960 р. припаде 45-ліття Його священства, то стане зрозуміло, що є потребою нашого сумління й серця відзначити ці Ювілеї. З громадянського погляду треба, незаперечно, використати святочні дні для скріплення та поглиблення пошани, якою загально втішається Високодостойний Ювілят, бо ж відомо, що без власних відомих та визначних авторитетів не може існувати ніяка здорова суспільність, — не може бути у ній поступу й розвитку. Якщо ж знову підійти чисто з релігійного погляду, то одною з підставових християнських чеснот є вдячність! І коли життєвий труд Владики запевнює Йому нерукотворний пам'ятник, що — як каже поет — "тривкіший від криці", тоді добрі діла для ближнього, записали Його золотими літерами в багатьох сер-

цях. І якщо б тільки обдаровані голосно висловили свою подяку, то це була б маніфестація вимовніша ніж Академії й промови. Сплатімо ж отже, бодай у незначній частині, наш довг вдячности, як спільнота і як одиниці, супротив того Архиєрея, що тридцять років є одночасно і дбайливим пастирем свого стада, що проміряв сотні тисяч кілометрів за душами своїх вірних, що є і зразковим громадянином і гарячим патріотом, відомим із вийняткової працьовитости, яка йде в жертвенності просто до особистого заперечення.

У своїй скромності Владика Іван Бучко звик говорити, що він є тільки посередником у переданні грошей, жертвованих щедро Апостольською Столицею на потреби української спільноти; але треба пригадати ще й інший вислів Високопреосвященішого, який характеризуючи допомогу Свт. Отця для українців, стверднв, що і від українського міністра скарбу напевно не були б перейшли ті мільйони на українські потреби, які перейшли з ватиканського скарбу. І те, що ті гроші на потреби української спільноти внедиано, і те що їх справедливо розділено, то в цьому вже ніхто не заперечить неповторної заслуги Ювілята. І завдяки тому молодь численних наукових осередків має в Ньому свого Опікуна, якому завдячує можність студій; український актив свого Мецената, без якого на терені Західньої Европи не був можливий ані один поважніший вияв праці; українські хворі, немічні та літні — свого Добродія, якому часто завдячують таки можність життя, а бодай поважнішу допомогу, яка робить їм живою віру в могутню любов ближнього.

Різнобічність і величина заслуг Ювілята, яка з'єднала Йому любов, вдячність та пошану земляків, стрінулася рівночасно з признанням та відзначенням з боку Апостольської Столиці. Владика Бучко — це сьогодні римський граф, асистент папського Престолу, Архиєпископ, справжній князь Церкви. Але далекий і важкий був шлях селянського хлопчини з підльвівського села на *Владичий Престіл* у центрі християнського світу. Глянімо ж на цей шлях у признання для Ювілята, а для науку для себе самих.

Високодостойний Ювілят народився 1 жовтня 1891 р. в селі Германові львівського повіту. Його батьки — незаможні селяни — рішилися послати його на науку, бо не годні були запевнити синові майбутнього на батьківській ниві, що не могла вистачити до поділу між усіх братів та сестер. Навчання майбутнього Владики в Академічній гімназії у Львові — це постійна наука і праця на прожиток.

Матуру склав майбутній Владика, як 19-літній юнак, бувши цілий час дуже добрим учнем, — а вже 1911 р. виїздить Він до Риму на богословсько-філософські студії. За першим разом у Римі перебував майже чотири роки і в тому часі пощастило Йому закінчити студії й бути висвяченим на священика (21. II. 1915), але не пощастило вже скласти докторату, бо саме дійшло до австрійсько-італійської війни. І так майбутньому Владиці скитальців уже тоді вперше довелося покуштувати гіркого аміграційного хліба. Але зараз, майже безпосередньо після закінчення війни — 1921 року — о. Іван знову виїжджає до Риму, щоб таки завершити свої студії титулом — докторатом. Завдяки питомій наполегливості й невсипучій праці ступень доктора св. Богословії осягає Він — "з найбільшою похвалою" вже в неділях 8 місяців, і негайно після свого успіху вертається до Львова.

Звичайно, тепер ждали вже на Нього далеко більш відповідальні обов'язки. З одного боку викладав Він на нашому богословському факультеті у Львові основну догматику, з другого ж зорганізував зразкову католицьку бурсу (Інститут св. Йосафата), що була зачатком Малої Семінарії, з якої вийшло багатьох кандидатів на священників і, згодом, і священиків! (На становищі Ректора тої Малої Семінарії застосував молодий доктор св. Богослові модерні виховні засоби, які вскорі вінчалися якнайкращими висліда-ми, що стверджували не тільки вчителі українських гімназій (до яких ходили питомці Інституту св. Йосафата), але й інспектори-чужинці під час візитації наших гімназій (при чому вони аж ніяк не були скорі до похвал для українського священика).

На своїх становищах о. д-р Іван Бучко звернув увагу своїх зверхників настільки, що вже 1928 р. отримує пропозицію переїхати до Канади на Екзарха для тамошніх українських переселенців-католиків. Цієї пропозиції о. І. Бучко не приймає, бо важко йому було погодитися з думкою, щоб розлучитися з Рідними Землями і працею для них. Але вже за рік приходить зразу номінація, а згодом і висвячення на єпископа, із призначенням на Єпископа-Помічника Великого Митрополита, теперішнього Слуги Божого Андрія.

Саме висвячення носить незвичайно врочистий характер, наче б воно було передвісником важливих функцій, які спочинуть на плечах нового Владики: свячення відбулися в Римі (до якого стільки разів Владика Бучко в Своєму житті мав вертатися) — в часі спеціяльної конференції всіх українських католицьких Владик, при чому свячення довершив сам Митрополит разом із обидвома другими Владиками-Ординаріями з Галичини, Преосвященними Григорієм Хомишином і Йосафатом Коциловським, — двома пізнішими жертвами переслідувань нашої страдальної Церкви. Але акту рукоположення довершили *всі присутні на з'їзді Владики* (в числі 8). Зараз таки після висвячення молодий Владика був призначений постійним секретарем наших єпископських конференцій.

ЙОГУРТ, КВАСНА СМЕТАНА, РІЖКІ СИРИ, ОРИГІНАЛЬНА ВРИНДЗА ТА СИРНИКИ ДОМАШНЬОГО ВИРОБУ

ЦЕ ЗАПОРУКА ДОБРОГО ЗДОРОВ'Я

Замовляйте в

M. C. DAIRY CO. LTD.

212 Mavety St., Toronto, Ont.

RO 6-6711

Працю Його Ексцеленції І. Бучка на Владичому Престолі можна в основному поділити на три періоди: Перше десятиліття у Львові, перехідовий час на Апостольській візитації у Південній Америці (і також на становищі переходового помічника нашого Екзарха в ЗДА) та на третій період на становищі Апостольського Візитатора українців-католиків у Західній Європі.

Звичайно, на становищі Єпископа-Помічника — Владика Бучко мав насамперед помічну функцію у виручуванні Митрополита Шептицького. Але тому, що Високопреосвященіший Митрополит був важкою недугою прикований до крісла, на нового Владику припав зразу поважний обов'язок та велика відповідальність. Поруч звичайної адміністраційної та візитаційної праці Єпископ-Помічник відзначався найменше з трьох поглядів: насамперед (беручи часово) він виявився як безстрашний оборонець українського населення вже в неділі рік після висвячення в часі т. зв. пацифікації, коли то польське військо та поліція руйнували українські села, нищили майно та тортурували населення. Треба було мати чимало відваги, щоб у той час мужньо протиставитися тому організованому варварству. Молодий єпископ Бучко виявляється в той час зразковим Владикою, що стоїть під час небезпеки поруч із своїми вірними, наражуючи своє життя й свою волю. Але Він виявляється також у той час великим патріотом, інформуючи про тодішні польські звірства цілий культурний світ.

Друга велика заслуга молодого Владики — це організація здвигу, що до історії перейшов під назвою "Українська Молодь Христові". Треба сказати, що другої такої величавої маніфестації, яка згромадила ок. 50.000 учасників, українці в часі польської займанщини зорганізувати не зуміли.

Врешті, треба згадати, що Владика особисто звернув увагу на організацію українських паломництв до відомих заграничних відпустових місцевостей. І так тричі підготував Він прощу до Риму, раз до Люрду, раз на євхаристійний конгрес до Будапешту.

Отже не диво, що Апостольський Престіл саме Владиці Бучкові доручив важливу місію канонічної візитації українських місійних станиць у Південній Америці. Це доручення виявилося однак таємним зарядженням Божого Провидіння, бо в свою візитаційну дорогу виїхав Преосвященний напередодні війни:

Канонічна візитація Південної Америки (Бразилії, Аргентини й Уругваю) тривала повних 8 місяців безперервної дороги серед незвичного клімату. Владика святить храми, править архиєрейські св. Літургії, відвідує найдальші колонії, сповідає, уділяє св. Тайн, проповідує, потішає, — за великим зразком Апостола народів... І скрізь Його стрічають із вдячністю та любов'ю, — скрізь залишає по собі спогад справжнього Опікуна. А рівночасно сам Владика відчуває велику самотність, бо ж вороття до окупованого краю немає! І після закінчення візитації зачинається скитальчий шлях Владики.

ВПреосв. Кир Іван Бучко при свяченні новоєреїв у церкві оо. Василіян у Римі

Першим Його етапом — це ЗДА, де Владика перебув на становищі Єпископа-Помічника тамошнього Екзарха, Преосвященного Констянтина Богачевського, понад півтора року (від 29 квітня 1940 до 6 листопада 1941 р.). Згідно зі своєю активною вдачею, Владика Іван і на тому новому місці дуже багато працював, але це був тільки перехідовий етап. Новий мав зачатися в Римі, Тоді наш Владика, в безпосередньому сусідстві Ватикану, переймав важливе завдання справжнього українського амбасадора, яким Він насправді залишився й до нинішнього дня. А щойно грядучі дні мали показати, як дуже треба було Його праці, і саме на італійському грунті. Пригадати б тільки, що на терені Італії опинилася наша військова формація — дивізія, — якій довший час грозило видання большевикам. І ось зачинаються безконечні заходи й інтервенції, які кінчаються успішно. Життя десяток тисяч українців урятоване! Але ще треба їх забезпечити матеріяльною допомогою й духовою опікою. До цього ж в Італії є й цивільні емігранти, які знаходяться в крайне важкому матеріяльному положенні. Незабаром постає Комітет Допомоги під

ВПреосв. Кир Іван під час відвідин Австралії; зліва Преосв. Кир Іван Прашко

особистим проводом Ексцеленції, який виявляється в своїй дії найбільш успішним із усіх подібних установ: українські емігранти в Італії мали найкраще забезпечення. На шкільництво в таборі наших полонених у Римині, на студентів та людей, які жили приватно, — видано в той час кілька мільйонів лірів. Для українців поза таборами роздано м. ін. 13.200 штук різного одягу, 51.000 дарових обідів та 15.000 дарових вечер, а 9.300 обідів та вечер по зниженій оплаті. Комітет подбав про безплатні нічліги для 60 осіб. За посередництвом Комітету наладнано можливість кореспонденції з полоненими й переслано 107.000 різних листів та посилок. Уможливлено розшуки 7.800 осіб. Роздано 15.000 часописів та 2.400 книжок. Це сухі числа, але мова їх така виразна, така голосна, така однозначна, що їх не потреба ані вияснювати, ні додавати до них жадного коментара.

А потім пригадаймо заходи ВПреосвященного в обороні мешканців різних таборів у Німеччині й Австрії, яким грозила насильна репатріяція, отже заслання або й смерть. З Його почину вироблено і перші заходи в справі спрямування емігрантів у заокеанські країни. І діялося те, яки ще хтось із високих державних чинників офіційно подумав про долю тих мільйонів, яких лукава доля викинула насправді за борт людської спільноти! Вже з початку 1946 р. вручено спеціяльні меморіяли у справі прийняття сміґрантів для 7 південно-американських республік, за посередництвом їхніх послів, акредитованих при Ватикані чи при італійському уряді в Римі. Преосвященний інтервеніював також за посередництвом кардиналів, які в той час приїхали з Південно-Американських Республік на консисторію до Риму.

Таким чином Преосвященний І. Бучко виконував свою функцію Опікуна українських емігрантів далеко скоріше, ніж це Йому офіційно доручено. Але номінація на Апостольського Візитатора українців-католиків у Західній Европі була, власне кажучи, тільки логічним (і заслуженим!) завершенням тієї праці, яку Владика вів уже роками! А номінація прийшла 21 листопада 1946 р. З цього дня під зверхністю Владики опинилися всі українці-католики з 12 різних країн Західньої Европи. З цього часу зачинається і новий період діяльности, чи не найбільше плідний і відповідальний. Кир Іван не перериває ні праці, ні подорожей, аж цілком знеможений мусить на переломі 1952-53 р. піддатися важкій операції. Проте й після неї ні праця, ні подорожі не перериваються, а тільки може в дечому сповільнюється їх темпо. Але навіть уже після операції, дороги Владики ведуть Його ще до далекої Канади на інсталяцію першого нашого канадського Митрополита, і до ще дальшої Австралії на єпископські свячення першого українського Екзарха в Австралії.

Поруч із тим часті участі Владики в паломництвах до Альтеттінгу в Баварії, до Марія-Цель в Австрії, часті Його виїздів на різні конгреси, в яких принімала участь українська делегація підносили її престіж та вказували красу нашого обряду перед зібраними представниками чужинецького світу. Якщо сьогодні щораз рідше стрічаємося на Заході з незнанням нашої св. Літургії, то до цього причинилися ті сотні архиєрейських Служб Божих, які привіс у жертві наш Владика з найрізнородніших нагод у найрізнородніших міжнародніх осередках.

Із стверджениям цього входимо вже в іншу ділянку праці Владики, — з погляду історичного чи не найважливішої, а саме Його міжнародних зв'язків. Вже сам факт постійного перебування в Римі, — в центрі християнського світу, до цього ж почуття високої відповідальности, створили для Ювілята догідні умови для дипломатичної дії. Тепер іще не час, щоб обговорювати тут подробиці дипломатичної акції Владики. Однак не від речі буде дати тут бодай її характеристику, яка вийшла з-під пера одного із безпосередніх свідків тієї праці. Думаємо про вступне слово о. П. Миськова (теперішнього Всв. і Впрп. Протоархимандрита Чину св. Василія Великого) до книжечки, виданої з нагоди 20-ліття єпископських свячень Ювілята. Там кажеться: "Упродовж кількох років Преосвященний Кир Іван є невтомним заступником цілої української справи при Апостольській Столиці в Римі. Вже від десяти літ кільканадцять різних державних урядів Европи та Америки вважають Його за провідника-єрарха не тільки в релігійних, але також у загально-національних справах, ставлячись уважно до його меморіялів в еміґраційних і скитальчих питаннях та полагоджуючи прихильно його різні клопотання. Десятки високих католицьких єрархів визнають Його архипастирську власть над українською еміґрацією та достосовуються до Його вказівок та заряжень". Звичайно, за дальших десять років праці Владики, Його значення ще більше скріпилося, а працю визнала й нагородила найавторитетніша влада — Апостольська Столиця. І так Владика І. Бучка дістав 16. 4. 1951 р. титул Асистента Апостольського Престолу й римського графа, а 4. 5. 1933 номінацію на Архиепископа; 1958 р. став Він іще консультором у Свящ. Конгрегації Східньої Церкви.

Коли ми сказали, що нав'язані міжнародні зв'язки належать до історичних заслуг Високопреосвященішого, то те саме можна б сказати про Його працю Мецената. Золотими літерами записався Він в історії українського студентства, внедиючи для нього тисячі стипендій і запевнюючи сотням кандидатів на наших інтелектуалістів можність студій продовж цілих років.

Ні одна українська наукова інституція не змогла б була вести або бодай започаткувати свою працю, якщо б не було такого Мецената, яким знявив Себе Високопреосвященіший Кир Іван. Почесне членство в найстаршому нашому науковому товаристві — НТШ, почесні докторати на Українському Вільному Університеті й Українському Технічно-Господарському Інституті — є най кращим свідоцтвом сказаного.

Тут підкреслюємо тільки факти, які матимуть своє історичне значення, бо важко було б тільки перечислювати всі ті допомоги, які Владика виєднав для поодиноких українських установ загально-громадського, а зокрема допомогового характеру. Зокрема так, де може й має виявитися християнське милосердя, — християнська ХАРІТАС, там активність Владики-Ювілята вийнятково. Він у тій ділянці сполучує особливу харитативну діяльність з охотою виховати наш загал у любові ближнього!

Але є ділянка особливо мила Ексцеленції. Як Архипастир знав Він найкраще, що це значить ДОБРИЙ ПАСТИР, — зразковий священик. І тому стільки уваги присвячує вихованню священичого ДОРОСТУ. Звичайно, найбільше уваги звертає Він на наші духовні семінарії. Вистане пригадати, що ми, на еміґрації, мали окрему духовну семінарію в Гіршбергу в Німеччині, яку згодом перенесено до Кюлемборху в Голяндії, де нею дбайливо опікувався Високопреосвященіший. Його увага сконцентрована також на теперішню Папську Колегію св. Йосафата в Римі. Як каже один із біографів Владики, Він відзначається "пристрастю класти святительські руки на молодих левітів", себто висвячувати нових священиків-греїв (о. А. Г. Великий, ЧСВВ). Але насамперед увага Владики спрямована таки на Малу Семінарію. Можливо, що тут діє спогад молодости, коли то Владика свою діяльність, як молодий священик зачинав як основник і ректор Малої Семінарії. Але чи це тільки сентимент? Ні, радше глибока свідомість, що до духовного стану треба виховувати вже від *наймолодших років*. І ось Ексцеленція поклав підвалини під Малу Семінарію, яка свій осідок мала насамперед у Люрі у Франції (посвячення її відбулося 1952 р.); коли ж вона не мала там сприятливих умов розвитку, Владика подбав про її перенесення до Італії. І саме в ювілейному році Владики, завдяки новій щедрості Апостольської Столиці, Мала Семінарія могла бути перенесена до власного будинку, — модерного й спеціально з призначенням на Семінарію збудованого, — у центрі християнського світу, на скраю Риму. Коли ці слова дійдуть до читачів, Семінарія буде вже врочисто посвячена, а десятки перших кандидатів на духових провідників народу отримуватимуть у ній світло знання, просвіченого вірою...

Стільки говорять самі факти, без їх насвітлення, — без якогось коментаря. Але для вдумливого слухача їх уповні вистачає, щоб зрозуміти величину життєвого твору Високопреосвященішого Владики Кир Івана Бучка, тит. Архиепископа левкадійського, Асистента папського Престолу, римського графа, Апостольського Візитатора українців-католиків у Західній Европі. І коли зрозуміємо справжню величину того селянського Сина, що став Князем Церкви, то в наших серцях зродиться напевно і глибока вдячність українців-християн і справжні синівські почування до Владики, — до Нашого Дорогого Владики. І тоді сполучимося з Ним і в молитві і в нашому традиційному привіті: На Многая й Благая Літа, Владико! *-р-в*

Олександер Мох

ЧИ ТІЛЬКИ ШВЕЛІ КЛАСТИ?

Багацько разів чув я похвали українським піонерам, що їхніми мозолями на руках покладені швелі крізь усі залізниці Канади, що їхнім потом скроплені плідні канадські поля. Правда. Навіть признають це всякі губернатори канадські, чи інші провідні канадські мужі та й складають велике признання отим першим піонерам нашим. Особливо, перед виборами...

А коли вглянути в канадійське провідне життя, то стрінемо там у ньому дуже мало українських прізвищ, а й ті, що є, вже підмінені на англійську моду. Діти канадійських піонерів говорять уже переважно в своїх родинах по-англійськи, прийняли чужі нам звичаї, а для мови, звичаю й інтересів своїх батьків не мають уже ніякого інтересу. Пише мені один староприбулий: "Нащо вам видавати українські книжки? Ми вимираємо, а наші діти вже не будуть наші!"... Виходить, що ми добрі були тільки на погній, а не на власне життя.

Знаючи плідність нашого народу, треба би принятн, що нас у Канаді повинно бути сьогодні не пів мільйона, а бодай двічі стільки. Бо нпр. в одній тільки родині нашого піонера за три покоління число родини з двоїх зросло на 58 осіб! Виходило б, що з около 30 тисяч наших емігрантів ми повинні б мати сьогодні близько півтора мільйона українських канадійців, а маємо — на папері — всього пів мільйона. Та ще й мусимо признати, що англійці нас аж ніяк не пересліду-

ють: маємо своїх послів, посадників великих міст, навіть міністрів. Та коли приїхала королева, то на прийняття не запросили українця-мейора, а українці, яка давала королевій квітки, змінили прізвище на айриське...

З того видно, що ми не є повними громадянами Канади, що нас трактують тут так, як напр. півмурянів у Західній Індії: "фифті-фифті чоловік"... Добрий носити швелі, робити найтяжчу роботу, а до проводу, на лідера, не пхайся: ти не до цього...

Старе галицьке: "нам ся кривда діє..." тут ні при чому. В усій Америці й Канаді такий спосіб життя, як в отій дарвінській теорії добору: маєш силу — вибʼється на чоло; не маєш сили — затопчуть ногами на пролетаря. Навіть школи тут такі. Недавно чув я промову одного шкільного лідера про ціль публічної школи: публічна школа має виховати доброго робітника, який слухав би лідерів, а позатим тяжко працював...

Коли ж хтось із вихованців таких публічних шкіл вибʼється на чоло, такого пішлють навіть і до Парижа на науку, щоб опісля був діячем мелтінг поту (москалі кажуть: общава кальолка).

Можна над тим плакати, можна обурюватися, навіть протестувати можна. Але воно не змінить справи в корені, бо скрізь в університетах панує філософія прагматизму, а не християнського ідеалізму. Філософія прагматизму знов у своєму корені сходиться з філософією большевиків, а обидві годить наука Дарвіна, що людина походить від малпи. І така філософія безсумнівно жене Америку в обійми большевизму. Жене не тільки простого робітника, який не бачить перед собою ніякого ідеалу, ані виглядів на якесь цікавіше життя; ба, жене навіть мільйонерів: це ж саме в Америці мільйонери властиво найбільше ще підтримують большевизм. До чого воно йде в Америці, про те пише календар "Світла" на 1960 рік у статті п. н. "Безбожні гангстери". А до чого веде людину большевизм, де він запанував, про те спитайте кожного "дпіста", то вам скаже, бо сам бачив: повна неволя без найменшого права на якунебудь не то справедливість, але навіть поскаржитись не вільно.

Безбожне виховання в публичних школах і на університетах веде отже помалу, але певно до виховання якоїсь півлюдини, пів малпи. Такий малпочоловік не знає що добре, а що лихе. Він знає тільки, що приємне йому, а що прикре. І тому він стає або гангстером, якщо відважний, або рабом-невільником капіталізму чи большевизму. Правда, є ще посередний тип так званого ліберального інтелігента, тип, який став в Америці всюди на провідні місця. Тип, про якого написав один американський журналіст, що він продасть рідну бабуню, аби тільки піти наперед у "роблению життя" собі.

З усіх націй бачать найкраще, до чого веде така освіта й виховання в Америці, таки американські жиди. Вони знають іще, що в такому малпочоловічому порядку єдино держава має за собою екзекутивну власть: власть примусити силою малпочоловіка робити те, що влада накаже. Отже жиди дають нам прекрасний приклад в Америці й Советах: вони скрізь пхаються силою на провідні місця. А знають іще одну тайну влади: що силу дає не сила мʼязів, тільки сила голови й сила характеру. Провідниками сучасних держав є переважно солом'яники, якими правлять ті, що мають високу небуденну освіту. А освіту таку дістають тільки такі, що мають сильний характер набути велике знання. А знання набувається наукою, а наука міститься в книжках і в школах. Погляньмо на жидів, як кожний із них пхається на високі школи, стає професіоналістом. А як професіоналіст він заробляє не тільки сто разів більше, але і стає у ряди тих, що їм відкривається шлях до влади, до тих, що ведуть і примушують. На робітника жид не пхається, хіба дуже нездалий головою. Але навіть коли він уже простим робітником, то своїх дітей напевно посилає до вищої школи, бо не хоче, щоб вони так мучилися, як він, а щоб були панами, могли панувати. Гляньмо на Америку: міністри, генерали, судді, професори університетів — словом велика більшість провідників Америки — це жиди. Чи зле їм із тим?

А в нас чогось то "ідеал": класти швелі й хвалитися тим, що "нам ся кривда діє"... Замість узятися на жидівський спосіб: учити свою молодь на лідерів - провідників. Маючи своїх людей лідерами, на провідних місцях, ми не тільки збережемо своє українське "Я", як зберегають його жиди, але ще й зможемо помалу впливати на перетворення суспільного порядку: з малпочоловічого на Богочоловічий, із большевицько-капіталістичного на християнський. Такий, який хоче мати Бог, а не безбожні гангстери. Такий, який не буде по-фарисейськи говорити про "мир і свободу", а потиху еднатися з большевиками. А стане з ними до бою, знаючи, що "мир є ділом справедливости" і для одиниць і для народів.

Коли порівняємо таланти нашої молоді і її наукові висліди в школах із такими ж вислідами молоді пануючих над нами народів, то побачимо, що наша молодь дуже здібна і годна буде стояти кріпко при владі, якщо дістане її в свої руки.

CITY FURNITURE COMPANY

У нашому великому складі Ви знайдете повний і потрібний для Вас вибір домашніх меблів, а також електричного приладдя.

Даємо на дуже догідні і легкі сплати.

3097 DUNDAS ST. WEST
Toronto, Ont. — Phone: RO 7-9921

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies

LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge) EM 3-8828 Toronto

Але одним перевищають нашу молодь чужинці: твердим характером. Вони не такі здібні, але витривалі, постійні. Дає їм цю витривалість і твердість їх довголітня державна тресура та германська войовнича раса. Отже бракує нашій студіюючій молоді не так освіти, як того, що освіту людині дає, а освіченою людиною на добро загалу керує: виховання в християнському, ідеалістичному дусі. Ось чого потребує українська молодь на імміграції: освіти й виховання в християнському ідеалістичному, а не прагматично-матеріялістичному дусі.

Коли вона не дістане виховання й освіти в християнському дусі, то вона не буде ані патріотично українська, ані патріотично канадійська, тільки або гангстерська, або большевицька. А нас при владі з таких малпочоловіків, жде страшна неволя большевизму, перед яким ми тоді надаремне втікали. Навіть гіршого большевизму, як московський: бо в твердих германських, безжалісних руках.

На одному тільки бенкеті в Торонто жиди зібрали за один вечір три мільйони долярів, Ціла жидівська держава Ізраїль тримається тільки завдяки жертвенності жидів цілого світу. Жидівська солідарність і жертвенність такі, що їх уже хоч би тільки для того варт назвати "вибраним народом"! А як би ми, українці, замість по-дурному насміхатися з жидів, стали наслідувати їх у тому, що справді варт наслідувати: в солідарності й жертвенності?!..

В Торонті будується першу українську колегію для наших хлопців. Будують її оо. Василіяни. Чин що своїм українським патріотизмом став нашим найбільш українським патріотичним монашим Чином, якого школи давали колись українській молоді на рідних землях те, чого їй було до проводу нацією конечно потрібне: виховання й освіту в християнському дусі. Час піонірського труду оо. Василіяни у Канаді проминув. Тепер приходять вони до свого властивого і прикметного їх Чинові труду: виховання української молоді. Виховання в християнському ідеалістичному дусі, виховання твердих українських характерних провідників. Для тієї мети оо. Василіяни виховали й дали вчительську освіту 14 своїм членам на те, щоб ми мали в Торонто свою українську християнську колегію. Школу в якій виховувалися б наші провідники в Канаді, виховувалися б у християнському й українському дусі так, щоб стали майбутніми провідниками нашого життя в Канаді, не закинувши бути ні українцями ні християнами. Час кинути робити мозолі на швелях, час рушити головою; час перестати бути Джанами, час стати панами! А це може нам дати тільки українська, християнська школа.

Коли виховаємо своїх християнських панів у Канаді, то ними щолиш виборемо собі належне тут нам місце в проводі тією країною. Тільки тим, що будемо більш характерні, більш освічені, більш християни-українці. Без того — жде нас розпущення в мелтінг-поті, жде нас доля отого

Впреосвященні Владики Кир Ісидор, Кир Іван і Кир Платон при посвяченні Малої Семінарії в Римі

нещасного Івана-без-роду, Джана-коман!

Буває два роди націоналізму: націоналізм фарисеїв, що багато говорять і все язиком роблять. І націоналізм, який менше говорить, а замість творити язиком, сягає до кишені. — Буває два роди любови до дітей: одна дає дітям усе, що їм потрібне до їди, одежі й "фану" (забави) — така любов виховує бомів, гангстерів і українських хрунів. Але є і така любов, що дає дітям перш усього те, що потрібне для правдивої людини: християнське виховання й освіту. Така любов виховує синів Божого Царства для неба й синів Батьківщини тут на землі.

Як ми любимо своїх дітей, як ми будуємо Українську Націю, які ми канадійські й українські патріоти, які ми християни — на те все маємо зложити 29 листопада цього року, в неділю від 2-гої до 6-ої годинн пополудні, наш власний, кожного з нас *іспит*. 29-го листопада в неділю між 2-6 годиною пополудні зайдуть до кожного з нас представники майбутньої долі наших дітей та спитають, чи ладні ми виявити свою любов до дітей і свій християнський патріотизм канадійських українців. Не словом-балаканиною, а ділом: рукою до глибокої кишені. Маємо тоді виявити свій добровільний іспит: чи варта ми, онтерійські українці, ще стільки, що жиди, бодай половину з цього. На розбудову школи української колегії в Торонто закупили вже оо. Василіяни грунт, на якому є вже 55 акрів ґрунту під будову й окруження школи, є пливальний басейн за $75.000.00, є тенісовий корт, є ставок і т. п. А тепер іще поставимо спільним зусиллям усіх жертвених патріотів - християн українців будинки-школу за півтора мільйона долярів. Це великий видаток, але і невеликий, якщо кожний із нас сягне трохи глибше в свою кишеню, а свою жертву розложить на рати, як усе в Канаді.

Маємо перед собою два шляхи: 1) спускатися на дно, або 2) йти вгору власним трудом. Хто добрий християнин, хто добрий українець, хто бажає добра Канаді й собі — той вибирає другий шлях. Він вимагає жертви, але принесе величезні користі. А хто хоче бути Джаном фор нотінг, а свої діти бачити большевицькими бомами, той пожалує їм своєї жертви, або дасть їй таку дрібку, що вона нічого не поможе. Здаємо іспит: не тільки нашої жертвенности, але і нашого розумў, нашої любови до власних дітей, до власного народу. Здаємо: в неділю 29 листопада 1959 року між другою і шостою годиною пополудні. Коли його здамо на добре, то він не тільки покаже нам, але й чужинцям, що українці — велика Нація, нація панів, нація християнська, що має право панувати, а не служити!

У ДЕНЬ ПЕРШОГО ЛИСТОПАДА

Кожний нарід шанує своїх великих людей. Це природне й людське шанувати й подивляти героїв.

Свята Церква, як добра любляча Мати, вживає цього спасенного засобу в сповнюванні свого преважного завдання — виховувати й формувати свої вірні діти. Тому вона вивищує й прославляє своїх угодників і праведників та ставить їх як приклад до наслідування.

Одначе, заки Церква це робить, вона мусить бути певна про своє рішення, бо не хоче своїх дітей запровадити в блуд, ставлячи їм перед очі недобрий приклад до наслідування. Тому земне прославлення Церквою будьякого праведника попереджує довгий і дуже скомплікований процес.

Такий інформативний церковний процес тепер відбувається над життям Великого нашого Митрополита, Андрія Шептицького. Ніхто не може предсказати, як довго цей процес потриває. Звичайно він вимагає довгих десяток літ, — часом навіть століття. Від смерти до канонізації святого священомученика Йосафата минуло 225 років. Час у цих речах це другорядна річ, бо проголошення когось Святим це здобуток не для одного покоління, але для цілої Церкви до кінця світу — здобуток для цілої вічности.

Хоч беатифікаційний процес над життям Великого Митрополита Андрія може потривати іще довгі роки, то всежтаки вже тепер можемо шанувати й наслідувати Божого Слугу. При кінці свого довгого і плодовитого життя міг був наш новітній Мойсей звернутися до свого стада словами Святого Павла: "Все, чого ви від мене навчились, все, що від мене одержали й почули, або в мені завважили, все те робіть: і Бог миру буде з вами." (Филип. гл. 4).

Ми повинні шанувати й віддавати честь Митрополитові Андрієві й робити це навіть прилюдно, але не релігійним культом. Очевидно, можна це робити академіями й концертами. Можна вивішувати його портрети по своїх хатах. Треба приватно й прилюдно молитися за його прославлення, навіть прилюдними богослуженнями, наприклад, замовляти Служби Божі в цьому намірені. Можна в різних потребах до Бога звертатися через його посередництво, самому чи разом з іншими, приватними молитвами. Такі речі не нарушують церковного закону, що забороняє прилюдний культ.

У цей пропам'ятний день 1-го листопада, в 15-і роковини його блаженної смерти, повинен увесь український віруючий загал віддати йому честь і поклін різними дозволеними способами. А найкращий (із них), це принести перед престіл Всемогутнього вінок щирих молитов і жертв за скоре прославлення Його вірного слуги Андрія. Тільки такою духовною китицею гарячих молитов і духовних жертв зможемо належно вшанувати життя й діла нашого героя і тільки такими засобами зможемо гідно виявити йому свою глибоку вдячність. Тому в день 1-го листопада нехай кожний віруючий українець буде на святій Літургії й приступить до святих Тайн у наміренні скорого прославлення Божого Слуги, Андрія Шептицького.

ЗА ПОВНУ ПОРАЗКУ КОМУНІСТИЧНИХ ПІДСТУПІВ

НАМІРЕННЯ ДЛЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛИСТОПАД

У місяці березні 1937 р. Папа Пій XI видав до цілого світу лист-енцикліку, в якій осудив безбожний комунізм. У ній він перестерігає людей доброї волі перед підступами комунізму, що їх уживає комунізм, щоби придбати для себе прихильників. "А якщо деякі — говорить Папа — обманені комуністами будуть працювати для перемоги комунізму в їх рідному краю, то вони перші впадуть жертвою своєї помилки". А Преосв. Йос. Гленнон, Архиєпископ Ст. Луїс каже, що комунізм хоче "забрати від кожного громадянина його гідність як людини, його віру в Найвищого Володаря, його душу, дім і дітей, а йому самому зіставити привілей бути слугою в невільничому краю під самозванцем-диктатором". Подібне свідоцтво виставив комунізмові Папа Пій IX іще 1846 року. За його словами комунізм це: "Танебна наука, цілковито противна самому праву природи; якщо б її прийняти, то вона знищила б усі права людей, їх власність, щастя, а навіть і саму суспільність."

Повище наведені слова точно справджуються на поневолених комуністами народах. Глянькмо на сучасну мапу Европи. Над великою її частиною повіває комуністичний прапор. Велике число держав утратило свою незалежність та підпало під правління Кремлю. Правда, ті країни мають свої уряди, своїх президентів, але вони в усім залежні від Москви. Від неї приходять для них усі накази, зарядження, погрози; там рішається доля даної країни, укладаються пляни їх помешкання, праці, способу життя. Людина в комуністичному режімі — це колода на озері, що може плисти тільки з вітром. Таким вітром для громадян комуністичних країн є воля тих, що над ними панують, воля жмінки олігархів.

Комунізм — це ворог Бога й релігії. Вже старинний римський письменник говорив, що немає на світі народу, який не мав би релігії, не вірив у Бога без огляду на те, як він Його собі уявляє. Комунізм це все перечеркує. Він ненавидить та поборює всякі релігії. На місце випертої віри в Бога він засаджує невіру й атеїзм. Любов і почитання Бога має заступити любов і відданість для вождя партії, її олігарха-диктатора. Замість певних правд віри, що їх нам подає Церква, комунізм дає своїм членам вирішення партії, про котрі не можна сумніватися, чи над ними дебатувати. Отже віру людини має заступити невільниче прийняття того всього, що зарядила чи вирішила партія.

Хто мав нагоду жити під комуністичним режімом, той сам на собі переконався, чим є ця система, що в своєму пляні має завоювання світу. Він бачив ту руїну, що її спричинили в його краю удари тяжкого молота й гострого серпа. Життя родинне розбите, родина розкидана по цілому світі, церкви понищені чи перемінені на музеї або магазини, духовенство винищене, а слово "воля" осталося тільки спомином. За сорок літ свого існування комунізм став страшною потугою в світі. Дорога до його сили значена слізми, кров'ю, руїнами, каторгами, поневоленням великих мільйонів свобідних колись народів.*)

Вільний світ бачить сьогодні ту силу, знає про господарювання комунізму в загарбаних країнах, співчуває з покривдженими, та не бачить у ньому небезпеки, що загрожує їх свободі. І тому то "найбільша перевага, що нею тепер комуністи тішаться, це не є А-бомба, тільки те, що світ не пізнає комуністичної тактики, стратегії, цілей". Ці слова були висказані підчас конвенції американських адвокатів 27 липня 1957 р. Не є також жадною таїнною наставлення комунізму до західнього світу. "Якщо нас не любите, не приймайте наших запрошень; не запрошуйте нас до себе. Чи ви любите, чи ні, історія по нашому боці. Ми вас поховаємо." Ці слова сказав Н. Хрущов 18 листопада 1956 у Москві, на прийнятті для дипломатів "вільного світу".

Комуністи не мають жодної пошани до угод, ані не думають їх придержуватися. "Обітниця — сказав Ленін — це так як скірка з хліба. Вона є на те, щоб її ломити". "Слова дипломата — на гадку Сталіна — не повинні мати нічого спільного з його ділами, бо в противному разі, яка це дипломатія?.. Щира дипломатія така ж неможлива, як неможливими є суха вода чи залізне дерево."

Комуністи це експерти від шпіонажі. В 6-мільйонній армії їх шпіонів служать громадяни різних країн, що стали зрадниками свойого народу. Час до часу такі шпіони виходять на денне світло. Та це самій справі шпіонажі не шкодить. Місце відкритих шпіонів забирають інші, бо комуністи зараз вибирають нових людей на ті позиції та передають їм здобутки довголітнього успішного досвіду їх попередників у шпіонажі.*)

Комунізм діє постійно. У його планах є завоювання цілого світу. На цю небезпеку звертає людям увагу багато письменників, що бажають добра для свого краю. Та в Америці існує т. зв. паперова куртина. Це та дивна мовчанка книжок, часописів, журналів - магазинів, що закривають правду про комунізм. Патріотичні письменники, що йдуть проти партії, дістаються на чорну листу великих видавців, не мають доступу до популярних магазинів, а їхнім книжкам і писанням заборонений вступ до шкіл і публичних книгарень. Бувший урядник комуністичної партії Л. Буденз заявив підчас зізнань, що комуністична партія має понад 1500 свідомих симпатиків, стратегічно розложених при різних часописах і магазинах, щоб усюди засівати зерно комуністичної лінії.

Недавно вийшли в Китаю т. зв. "Тайні директиви на знищення Католицької Церкви". В них говориться, що: "кожний товариш, що займає відповідальний пост у партії вже зрозумів, що католицька Церква, як невільництва імперіялізму, мусить бути безпощадно знищена. Щодо протестантизму, то тому, що він іде за фальшивою засадою ко-егзистенції, дозвольте, нехай він уми-

рає природною смертю, але не допускайте, щоб він робив якінебудь поступи". На основі зізнань бувшого комуніста Дж. З. Корнфилда, комуністи мають між протестантськими проповідниками у ЗДА поважне число тайних членів і симпатиків. Це членство хотіли поширити і серед католицьких священиків. А що воно їм не вдалося, вони звернули всю свою увагу на світських католиків, стараючися приєднати їх до своєї справи.

Ось коротко сказали ми, чим є комунізм та до чого він зміряє. Його жертвою впав і наш нарід. Сьогодні він є невільником на власній землі. Не має ані своєї держави, ані проводу, ні Церкви ні духовенства. Як колись перші християни, так і він кристься зі своїм визнанням віри та в тайні заносить до Бога свої молитви про золоту волю і незалежність. Молімося і ми разом із поневоленим українським народом, просімо Бога, щоб світ пізнав злобу комуністів і їх підступ та злучив усі свої сили, щоб спинити поступ комунізму у вільних країнах світу. *(осш)*

---

*) Що таке комуністична держава та яку вона змову продумує, про те пишемо в календарі "Світла" на 1960 рік.

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ

За повернення здоров'я М. Г. Маратон, Онт. За спокій у душі й освобождення від напасливої думки. Г. В. Монтреаль, Кве.

За навернення одної родини — К. Р. За виздоровлення однієї особи — М. П. За порятування однієї особи перед духовним заломанням — Р. С.

Різні: За допомогу у вихованні, за терпеливість у родинних незгодах, за віддання довгів, за успішність і витривання в апостольській праці, за визволення від злого товариства.

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

Складаю найщирішу подяку Найсв. Серцю Ісуса, Матінці Божій Неустаючої Помочі та св. Терені від Дитятка Ісус, за вислухання молитов, за сповнення бажань та за всі ласки.

Р. Л., Порейн, Огайо.

Складаю найщирішу прилюдну подяку Преч. Діві Марії Неустаючої помочі і Слузі Божому Андрієві Шептицькому за вислухані молитви й одержання багато ласк. Залучую $3.00 як свою жертву.

С. Барановська, Чікаго, ЗДА.

Складаємо найщирішу подяку Найсвятішим Серцям Ісуса і Марії та всім Лікарям небесним за поміч у терпінні й виздоровлення.

Гавриїл і Анна Пасічники, Вернон, Б. К.

Складаю прилюдну й найщирішу подяку Найсв. Серцю Ісуса й Пречистій Матінці Божій Неустаючої Помочі, св. Йосифові й св. Антоніеві за вислухані молитви.

У залученні моя жертва 2.00 дол.

Юстина Кмець, Ванкувер, Б. К.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."
(Мат. XI. 28)

Цією дорогою складаю Всевишньому Богові подяку за вислухані молитви через заступництво Слуги Божого Митрополита Андрія.

Улина Ніжко, Торонто, Онт.

Складаю сердечну подяку Пречистій і Непорочній Діві з Лурду за виздоровлення з тяжкої недуги.

І. Федорожько, Чікаго, ЗДА.

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ.

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день. (300 днів відпусту раз у день).

Пресвяте Серце Ісуса, спаси Україну.

Непорочне Серце Марії, будь моїм спасінням.

ВЕЛИКІ ДНІ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В РИМІ

Наші Владики на прийнятті в оо. Василіян у Римі. Сидять (від ліва): ВПреосв. Митрополит Максим, ВПреосв. Митроп. Константин, ВПреосв. Архиепископ Іван. Стоять Преосвященні Єпископи: Платон, Іван (Прашко), Ісидор, Амвросій, Ніл, Андрій, Йосиф та Впр. о. Протоархимандрит П. Миськів, ЧСВВ.

Під мелодійні звуки дзвонів папського собору св. Петра, у днях 12-16. X. ц. р., могутньо пролунала слава та величність Української Католицької Церкви у Вічному Місті Римі. У цих днях збулися великі й історичні події нашої Рідної Церкви поза Рідними Землями, Церкви, що дала черговий доказ своєї живучости та сили, бо спирається на непохитну Петрову Скелю — Христову Церкву. Кожний із тих днів приносив із собою щось нове, що було виявом особливої Божої опіки та благословення над нашою Рідною Церквою.

У днях 12-13. X. наші ВПреосв. і Преосв. Владики з Америки, Канади, Европи й Австралії відбули свою Єпископську Конференцію під проводом ВПреосв. Митрополита Константина Богачевського. На ній наші Архипастирі розглядали та розв'язували важливі проблеми актуального життя нашої Церкви, маючи на серці добро нашого народу. В Конференції взяли участь ВПреосв. і Преосв. Владики: митрополит Константин Богачевський (ЗДА), митрополит Максим Германюк ЧНІ (Канада), архиепископ Іван Бучко (Рим), епископи: Амврос Сенишин (ЗДА), Ніл Саварин (Едмонтон), Ісидор Борецький (Торонто), Андрій Роборецький (Саскатун), Іван Прашко (Австралія), Платон Корниляк (Німеччина) і Йосиф Шмондюк (ЗДА). На Конференцію не прибули Преосв. Гавриїл Букатко з Югославії та Преосв. Йосиф Мартинець із Бразилії (брав саме участь у Євхар. Конгресі в Буенос Айресі), бо були на той час перешкоджені іншими справами. Перша така Всеукраїнська Конференція Єпископату відбулася тридцять років тому (1929) під проводом Слуги Божого — Великого Митрополита Андрія Шептицького теж у Римі.

Дня 13-го жовтня Всесв. і ВПреп. о. Павло Миськів, Протоархимандрит Василіянського Чину, разом із своєю Генеральною Курією, від імені всього Василіянського Чину гостив - приняв ВПреосвященніших і Преосвященних Владик урочистим бенкетом. У бенкеті, крім усіх Владик, узяли участь Всесв. та ВПреп. Отці: ген. вік. Мавринкій Вандемале ЧНІ (Франція), ген. вік. Павло Малюга ЧНІ (Англія), ректор д-р Ірині Назарко ЧСВВ (Рим), ген. секр. Атанасій Химій ЧСВВ, ген. конс. д-р Йосафат Рога ЧСВВ, монс. д-р Юрій Миляник, монс. д-р Іван Хома — усі з Риму, далі канцл. Михайло Левенець (Париж), д-р Іван Гриньох (Мюнхен). Під час прийняття Всесв. о. Протоархимандрит Павло Миськів ЧСВВ вітав Достойних Архиереїв-Гостей.

"ВПреосвященні і Достойні Владики, в цю хвилину нехай буде мені вільно привітати Вас від усього нашого Василіянського Чину, що від початків християнства в Україні працював і пра-

цює для добра нашої Церкви на Рідних і нових землях нашого поселення. Чин наш радів і радіє Господнім благословенням, яке густою росою опадає на нашу Церкву. Благословення Всевишнього та ласки Пресвятої Небес Цариці нехай і в майбутньому спливають через Ваш благословенні архиєрейські руки. ВПреосвященні Владики, на нашу св. Церкву та ввесь наш народ. А тепер із глибини серця щиро-сердечно дякую, що зволили ласкаво, помимо важкої й важливої праці та браку часу, прийняти наше запрошення бути гостями Чину, та бажаю, щоб Божественний Спаситель у Своїй безконечній любові обдарив Вас щедрими ласками, кріпким здоров'ям і багатими успіхами на МНОГІ Й БЛАГІ ЛІТА!"

В імені всього нашого Єпископату склав сердечну подяку Всесв. о. Протоархимандритові Павлові Миському ВПреосв. Митрополит Кир Констянтин Богачевський. Згадав учасників першої Єпископської Конференції в Римі, що відбулася 1929 р. Із тих учасників тільки два залишилося ще між живими, а саме: він сам і ВПреосв. Кир Іван Бучко. Підкреслив велике значення мучеництва нашої Церкви, яке є нашою славою, але теж і принесе щедрі овочі в майбутньому розвою нашої Церкви. Відмітив, що Василіянський Чин був великим і важливим чинником у розвою Української Католицької Церкви. Пригадав деякі особисті свої спомини, зв'язані з Василіянським Чином та заявив, що вони і теперішня зичливість залишаться незабутніми в його серці.

14-те жовтня принесло нашій Церкві новий пречарний дар від Апостольського Престолу. В тому дні відбулося посвячення й віддання на постійний ужиток нашої Церкви — Малої Семінарії ім. св. Йосафата, що її ведуть українські ОО. Салезіяни. Вранці ВПреосв. Іван Бучко в сослуженні ВПреосв. Владик Ісидора Борецького і Платона Корниляка та численного духовенства відслужили торжественну св. Літургію. Під час св. Літургії співав славний чоловічий "Візантійський Хор" із Ютрехту (Голяндія) під проводом д-ра Мирослава Антоновича. На цьому місці годиться згадати, що цей хор є українською славою поза Рідними Землями, бо це наш найкращий репрезентативний чоловічий хор, у якому співають виключно самі голяндці, що під блискучим талантом і тяжкою працею д-ра М. Антоновича (одинокого українця в хорі!) зуміли вичути красу слова, мелодії й духа української пісні.

Пополудневою програмою посвячення Малої Семінарії був бенкет для визначних достойників і мистецька частина, на яку — крім наших Владик і численних інших достойників — прибули їх Еміненції Кардинали: Євген Тіссеран, Петро Агаджаніян, П. Джоббе й А. Чікоп'яні. На програму академії склалися: виступи хору д-ра М. Антоновича з Ютрехту та пісні й танці у виконанні юних семінаристів.

Того ж 14-го жовтня увечорі відбувся високомистецький галевий концерт української церковної й народньої музики в історичній залі "Орації е Куріяці" на римському Капітолі, де зійшлася — за окремими запрошеннями — добірна публіка. Концерт дав знову "Візантійський Хор" Ютрехту під орудою д-ра М. Антоновича. Здається, це вперше в нашій історії на римському Капітолі пролунали звуки "Ще не вмерла Україна". Концерт відбувся під патронатом посадника Риму за стараннями голяндської амбасади.

Знову ж 15. X. в годині 8-ій ранку в соборі св. Петра почалася св. Літургія, що її відслужив у сослуженні всіх наших Владик і вищого духовенства ВПреосв. Кир Іван Бучко. Св. Літургія служилась у наві катедрального престолу Базиліки, де зійшлися всі українці, що під цю пору були в Римі, як теж численні іншонаціональні паломники. Співав хор д-ра М. Антоновича.

Завершенням тих історичних днів був 16. X., в якому Святіший Отець Іван XXIII-й приняв усіх наших: Владик, священиків, питомців, монахів, монахинь і паломників, як одну збірну українську групу. Кожний із якнайбільшою нетерпеливістю вичікував появи Святішого Отця в залі послухань. Коли появився Папа пролунало гімне "Буди ім'я Господне". Папа, стоячи, вислухав "Буди ім'я Господне" та "Христос Воскрес" по-грецьки, що їх проспівав хор під орудою д-ра М. Антоновича. Відтак перед Святішим Отцем станув ВПреосв. Іван Бучко та представив нашу українську групу. У своїй змістовній і щирій промові Владика Іван, можна сказати, дав нашу "українську метрику", з'ясовуючи теперішнє наше положення, як теж заявив нашу щиру й непохитну відданість Апостольському Престолові. Тоді промовив Святіший Отець. Із питомим йому теплом і батьківським виглядом поділився Святіший Отець своїми споминами про свою працю в Болгарії, коли був там кілька років як Апостольський Візитатор. Через те слов'янський світ не чужий Святішому Отцеві. У дальших словах, як справжній Христовий Намісник і Петровий Наслідник, Папа вказав на те, що повинно бути основою життя кожного доброго християнина. У відповідь на Апостольське Благословення Святішого Отця пролунало гімне наше "Многая Літа". Під звуки трикратного "Слава" Папа залишив залю послухань, а в серці кожного з нас залишився спомин, що був на авдієнції в Христового Намісника.

О. К.

ПОЯВИ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ

1830-1958

Книжка оповідає цікаво про появи Божої Матері протягом 128 останніх років не тільки в Лурді, але й по і. місцях — м. і. про найновіші появи на наших землях у с. Середнє 1954-1955, що ще ніде не було досі так повно передане. Ілюструє книжку 40 образків-світлин.

Ціна книжки $1.50, а для передплатників "Світла" тільки $1.00.

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto, Ont. — Canada

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

ПАПА ІВАН XXIII І БЕАТИФІКАЦІЯ СЛУГИ БОЖОГО МИТРОПОЛИТА АНДРІЯ

При кінці липня цього року (20. 7. 1959) Свт. Отець Іван XXIII прийняв у своїй літній резиденції в Кастель Гандольфо Апостольського Візитатора, ВПреосв. Архиєпископа Кир Івана Бучка.

Розмова Свт. Отця із нашим Владикою була позначена сердечністю і заторкнула найважливіші проблеми не тільки нашої української Церкви й нашого українського народу, але справи цілої Вселенської Христової Церкви. Свт. Отець знає добре нашого ВПреосв. Владику ще з часів свого побуту в Парижі на становищі Апост. Нунція, коли відвідував нашу церкву св. Володимира в Парижі і мав нагоду познайомитися з нашими священиками й вірними. Тому Свт. Отець живо цікавиться нашою Церквою і нашим народом і тут на чужині, а передовсім на наших рідних землях чи на засланнях.

Українська Греко-Католицька Церква є синтезою й реалізацією Христового заповіту, "щоб усі були одно", отого гарячого бажання всіх справжніх визнавців Христової науки, задля чого Свт. Отець і скликає Вселенський Церковний Собор.

Для ідеї церковного з'єднення Українська Католицька Церква поклала великі заслуги і принесла багато жертв, особливо святої, гарячої крови, пролитої її Владиками, священиками й вірними.

Найбільшим подвижником ідеї церковного з'єднення на українських землях і на всьому європейському Сході був наш Великий Митрополит Слуга Божий Андрій Шептицький, що цілого себе і ціле життя своє віддав для здійснення ідеї з'єднення Церков.

Тому й не дивно, що Свт. Отець Іван XXIII, у своїй розмові з Архипастирем Української Католицької Церкви, ВПреосв. Архиєпископом Іваном, не міг не згадати тієї Величної Постаті Митрополита Андрія і висловив своє гаряче бажання, щоб підготовка беатифікаційного процесу цього праведника і ревтомного борця за церковне з'єднення поступала якнайшвидше вперед та щоб закінчилася його прославою вже тут на землі. Бо день прослави Слуги Божого Митрополита Андрія тут на землі буде водночас тріюмфом Христової Церкви взагалі, а Української Церкви, нині — на її рідних землях ворогом люто переслідуваної — зокрема; буде теж днем тріюмфу ідеї церковного з'єднення, що її ця Церква упродовж своєї довголітньої історії репрезентує.

Згадуючи геройську поставу українського народу на його рідних землях, який, не зважаючи на страшний терор і люті переслідування, безстрашно боронить перед наступом ворога свою духовість і свої власні церковні і національні традиції. Свт. Отець Іван XXIII передав своє батьківське Апостольське Благословення для всього Українського Народу, а в першу чергу для наших Владик і священиків у Рідному Краї і на засланнях, для всіх геройських Ісповідників св. віри, для монахів і монахинь, для кандидатів духовного стану та для всіх наших поселенців у широкому світі, що мають щастя належати до Вселенської Христової Церкви.

На прощання Святіший Отець висловив своє гаряче бажання — бачити наш, віками поневолений ворогами Рідний Край, нашу Україну вільною і від нікого незалежною. Він запевнив Високого Достойника Української Церкви й Українського Народу, ВПреосв. Кир Івана про свої молитви за нашу мученицьку Церкву і за страдальний нарід України.

ПАПА ПРО СОБОР

Ватиканський щоденник "Оссерваторе Романо" помістив текст промови, яку Папа Іван XXIII виголосив перед членами Католицької Акції Італії і в якій говорив про майбутній вселенський Собор.

Папа Іван XXIII заявив, що цей Собор буде незвичайної далекосяглости і сказав при кінці: "Сьогодні дається завважити дораз частіше, що провідні мужі сходяться разом на площині цього самого звання, індустрії, науки і політики, і що деякі з них дають вести себе силам, які проти Христа. Чому ж тоді не мали б також зійтися ті, які є однозгідні в тому, що вони хочуть перемоги цивілізації у світі Христа? З Божою помічю ми відбудемо цей Собор, і вже при його приготуванні маємо на оці те все, що потрібне для оживлення організації Католицької Церкви. Мають бути усунені ті перешкоди, які існують спричиною людей, і тоді Католицька Церква зможе показатися в цілій своїй величі та сказати православним, протестантам і всім іншим: Дивіться, браття, це є Церква Христа. Приходьте, це шлях зустрічі і повороту. Приходьте, займіть ваше місце, або займіть його знову, місце, що для багатьох із вас є місцем наших батьків. О, якої радости, якого розцвіту — навіть у державно-громадській і суспільній сфері — можна надіятися з того для цілого світу!"

СХІДНІЙ ОРДИНАРІЯТ В АРГЕНТИНІ

Впр. о. Йосиф Галабарда ЧСВВ
Вікарій-Делегат

Свт. Отець Папа Іван XXIII декретом із 13 лютня, ц. р. створив іще один Ординаріят для Східніх Обрядів в Аргентині. Ми дуже вдячні св. Столиці за це велике діло, яке зробила для українців католиків у Канаді, півн. Америці, Австралії, Німеччині, Бразилії й інших країнах західнього світу. Ця прихильність до українців напевно переможе всі труднощі в Аргентині та поставить справу церковної Єрархії на властивому становищі.

Для всіх вірних Східніх Обрядів св. Столиця призначила Ординарія, Архиєпископа Буенос Айресу Преосв. Фермін Ляфітте. До помочі Ординарієві іменовано ВПреосв. И. Тато помічником для цілого Ординаріяту Східніх Обрядів. Знову ж для кождої групи даного обряду призначено Делегатів.

Рішенням декрету св. Столиці Ординарій покликав дня 18 травня ц. р. Впр. о. Йосифа Галабарду ЧСВВ і на спільній нараді з іншими священиками східніх обрядів, іменував його Провікарієм для українців-католиків Аргентини. Дня 31 липня ц. р., у приві Їх Ексц. Ферміна Ляфітте, Ординарія для Східніх Обрядів і Асесора Монс. Ів. А. Таборда, Впр. о. Йосиф Галабарда ЧСВВ зложив присягу, як Вікарій-Делегат для українців-католиків ув Аргентині. Отже з цим днем розпочалося нове організаційне управління релігійно-церковного життя українців ув Аргентині. Вікарій-Делегат управлятиме всіми справами українців-католиків, що належать до організаційного, адміністраційного й релігійного життя. Такі повноваслі надав Впр. о. Йосифові Галабарді ЧСВВ Високопреосвященний Ординарій Фермін Ляфітте.

Розпочате Ординаріем діло заповідалося дуже гарно, однак Бог інакше це повів: 8 серпня ц. р. несподівано помер Ординарій, Впреосв. Ф. Ляфітте. Зі смертю завішено всі рішення бл. п. Ординарія. Дехто думав, що все вже пропало! Тимчасом св. Конгрегація повідомила Ап. Нунція в Буенос Айресі, що в часі неприязности Архиепископа, Ординаріем для Східніх Обрядів є Монс. Тато і що всі попередні зарядження, зроблені бл. п. Монс. Ляфітте, є важні і треба їх у такому ж самому дусі продовжувати! Отже, все українське духовенство й вірні в Аргентині радіють цим початковим ділом та складають щиру подяку Свт. Отцеві Папі Іванові XXIII і Й. Е. Кард. Тіссеранові за цю ласкаву опіку для нас українців, здавалося ніби позабутих в Аргентині. А нашому першому Вікаріеві-Делегатові Впр. о. Йосифові Галабарді ЧСВВ бажаємо перш усього Божого благословення в так важному обов'язку, великих успіхів у праці, мужности у поконуванні всіх труднощів започаткованого діла, та, дай Господи, Много Літ прожити й завершити діло власною повною Єрархічною владою!!!

ПІДПАЛ БУДИНКІВ РЕЗИДЕНЦІЇ ПРЕОСВ. ГАВРИЇЛА БУКАТКА

Як подає торонтонський "Гомін України", — в ночі з 11-го на 12-го вересня цього року "невідомі" злочинці підпалили в комуністичній Югославії в місті Крижівці будинки резиденції тамошнього українського католицького єпископа Кир Гавриїла Букатка. Всі будинки згоріли, врятовано тільки деяку частину майна з господарства. Злочинців не виявлено і їх, мабуть, ніколи не виявлять.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА

КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ

DIOCESAN CHURCH GOODS STORE

278 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

З великим смутком і глибоким болем повідомляємо членство ОУН і все українське громадянство, що 15 жовтня 1959 р., о год. 1-ій дня загинув з ворожої руки великий син українського народу і довголітній керівник революційної боротьби за державну незалежність України, ГОЛОВА ПРОВОДУ ЗАКОРДОННИХ ЧАСТИН ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

БЛ. П. СТЕПАН БАНДЕРА

народжений 1 січня 1909 року.

Член Української Військової Організації з 1927 року. Член Організації Українських Націоналістів з 1929 р. Член Крайової Екзекутиви ОУН з 1931 р., а згодом до 1934 р. її Провідник і одночасно Крайовий Комендант УВО, та з 1933 р. член Проводу Організації Українських Націоналістів, Голова Проводу Організації Українських Націоналістів з 1940 р., Голова Бюра Проводу всієї ОУН з 1945 р. Довголітній в'язень польських тюрем, засуджений на кару смерти, замінену на досмертну тюрму, та в'язень німецьких тюрем і концтаборів з 1941 до 1944 рр.

Похорон у Мюнхені 20-го жовтня 1959 р.: 9 год. Заупокійна Служба Божа в церкві св. Івана Хрестителя при Кірхенштрассе. 15 год. Панахида й похорон на цвинтарі Вальдфрідгоф.

Жалоба триватиме два місяці — від 15-го жовтня до 15-го грудня 1959 р.

Вічна і славна Йому Пам'ять!

Провід Закордонних Частин
Організації Українських Націоналістів

ГОЛОС ЦЕРКВИ В РАДІЮ

Архиєпископ Манілі Руфіно Сантос провадив у Римі переговори в справі побудови на Філіпінах католицької радіостанції. Перед своїм поворотом до Манілі він заявив, що згадана радіовисильня має за ціль, передавати голос Католицької Церкви до цілої Східньої Азії, включно з червоним Китаєм. Створення радіовисильні було рішене на східньо-азійській конференції єпископів, яка м. р. відбулася під проводом кардинала Агаджаніяна в Манілі.

"СТАРЕЗНІ" ГАЗЕЇТИ

Католицька преса Англії обходить цього і наступного року свій небуденний ювілей. І так і жовтня ц. р. лондонський тижневик "Кетолік Таймс" святкував 100 літ свого існування, а другий тижневик "Кетолік Геральд" — 75 літ своєї появи. Знов же ж лондонський католицький тижневик "Ди Юніверз" обходитиме в грудні наступного року 100 літ існування.

Ще старший від попередніх тижневиків є катол. часопис "Ди Таблет", що виходить уже 120 років.

ВІДКРИЛИ НОВІ КАТАКОМБИ

На терені старохристиянських гробів при вулиці Вія Остієнде в Римі, недалеко базиліки св. Павла, при копанні фундаментів для нових мешканевих домів, викрито нові катакомби, які дуже добре заховалися. Гроби є ще замкнені, всі написи, навіть лямпади, неушкоджені. В одному з найбільших гробів найдено старі фрески, також у прекрасному стані. Вони представляють сцени зі Старого і Нового Заповіту.

НЬЮ-ЙОРК І СМЕРТЬ

Шеф відділу дослідів в Пентагоні, д-р Г. Ф. Йорк заявив, що він переконаний, що на випадок евентуальної війни, місто Нью-Йорк знайдеться в смертельній небезпеці. Ракетний розвиток СССР поступив так далеко, що стрільнам СССР не буде тяжко із баз в СССР попасти в центр Нью-Йорку, а одна тільки бомба, вислана ракетою, може знищити цілий Нью-Йорк.

НОВІ ІМІГРАНТИ

През. Айзенгавер підписав додаткову поправку до еміграційного закону, на основі якого 57.000 чужинців, які мають у ЗДА свої сім'ї, зможуть приїхати незабаром до Америки. Ті імігранти не підлягають еміграційним квотам. З нового розпорядку скористають в першу чергу італійці, яких прибуде до ЗДА не менше 27-30.000, а далі громадяни Португалії, Греції, Югославії і Польщі (в тому незначне число українців, та велике жидів).

ЖИДІВСЬКЕ ПИТАННЯ І ХРУЩОВ

Генерал Вілтон Пірсон, асистент през. Айзенгавера, повідомив листовно голову жидівської масонської організації "Б'неї Бріт", Каца, що підчас розмов Хрущова з президентом у Кемп Дейвід — през. Айзенгавер поінформував його про тривогу, яка запанувала серед жидівської громади в Америці у зв'язку з ніби трагічним положенням жидів у Радянському Союзі. На це Хрущов мав відповісти, що жиди мають у них однакові права з усіми іншими народами і до них не застосовується ніякої дискримінації.

ЕВРОПЕЙСЬКІ ГРОШІ

Шість держав, які належать до Европейського Ринку, незабаром пустять в обіг гроші, які матимуть вартість у кожній із цих держав. Спільні гроші "ЕВРАТОН-у", які матимуть назву "евроніт", мають на меті причинитися до пожвавлення торговельного европейського обміну та зміцнити економічний розвиток держав "ЕВРАТОН-у", членами якого є Бельгія, Франція, Зах. Німеччина, Італія, Голяндія й Люксембург. Так помалу об'єднується світ на великі міжнародні одиниці під проводом олігархів. Пишемо про те більше в календарі "Світла" на 1960 рік.

ПРОБЛЕМА МОЛОДЕЧОЇ ЗЛОЧИННОСТИ

Питанням зростаючої молодечої злочинности зацікавився Конгрес ЗДА і для прослідження цілої справи вислав до Нью-Йорку, де ця злочинність прибрала застрашаючі розміри, спеціяльну конгресову підкомісію. А там справді нечуване діється. Напр. 16-літній Едвард Перез, заколов на сходах середньої школи ім. Морриса в Бронксі свого 16-літнього товариша Джана Гузмана, з яким він "мав різниці поглядів відносно однієї дівчини". Вбивник назвав свій вчинок "помилкою", але більших ознак покаяння не показує. — По цілому Нью-Йорку, а найбільше в перенаселених і бідняцьких околицях міста, існує ціла маса молодечих банд ("генгів"). В останніх кількох місяцях, наслідком ударів між цими різними бандами, чи наслідком атак членів цих банд на постороніх, згинуло з рядів шкільної молоді 20 молодих людей.

Намагання поліції гострою акцією, добрим словом і — підкупством провідників молодечих банд вкоротити молодечу злочинність, не дають успіху, і управа міста Нью-Йорку, як теж інших більших американських міст, шукає більш успішних засобів поборювання молодечої злочинности.

Для встановлення глибших причин цієї злочинности і призадуми, що робить, щоб припинити хвилю насильств, вбивств, грабунків та інших злочинів у великих містах, створено спеціяльну

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.

Купно - продаж нерухомостей, виєднування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

333 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

конгресову підкомісію, яка вже за кілька днів почне переслухування в Нью-Йорку.

Свідками на засіданнях цієї підкомісії будуть м. ін. посадник Нью-Йорку, Р. Вагнер, члени Департаменту Поліції та Організацій Опіки над Молоддю, представники Церков тощо. Всі вони вже тепер стверджують, що без допомоги федерального уряду, молодечої злочинности у великих містах вкоротити не вдасться.

Але якось ніяк не хочуть американці добачити цього, що першою причиною зла є безбожна школа, яка "виховує" безбожників, а від безбожників, так як від звірят, не можна вимагати моральности...

УКРАЇНСЬКА МОВА В ШКОЛАХ АЛЬБЕРТИ

З початком цього шкільного року українська мова ввійшла як предмет у вищих школах Альберти. Досі є около 30 вищих шкіл, де цей предмет викладається. Цього року українську мову як предмет студіюють лише студенти 11 кляси. В черговому році будуть студіювати її студенти 11 і 12 кляси. Введення української мови в програму студій вищої школи залежить від рішення місцевої шкільної ради.

БІДНИЙ МІЛЬЙОНЕР

Президент великої фірми в Далласі, Техас, що продає літаки, В. Й. Шелтон, вислав до амбасади СССР у Вашінгтоні телеграму, заадресовану до Хрущова, в якій "перепрошує Хрущова від імени всіх здорово думаючих американців за неприємності, що їх він зазнав у Лос Енджелс". Він каже, що американці, хоч і не згідні з ідеологією Хрущова, ставляться до нього прихильно, і що різні демонстрації та провокативні вигуки не є характеристичні для американського способу діяння. "Ми ставимося з пошаною до державних провідників, які намагаються забезпечити мир у світі", — сказав він. Дурному вічная пам'ять. Або ще: Говорила-їхала, а все про свого Міхала..

ПРЕЧИСТА ДІВА З ФАТІМИ — В АМЕРИЦІ

У Вайт Плейн, Н. Й. відбулося святочне відкриття найбільшої в світі статуї Пречистої Діви. Ця статуя, якій дали назву: Пречиста Діва Марія з Фатіми, має 30 стіп висоти і стоїть на стояку в формі скали, високої на 150 стіп. Проект статуї виготовив скульптор Вінтер в Італії, а Папа Іван XXIII посвятив її ще в липні цього року. Гроші на споруду згаданої статуї в висоті 100 тисяч долярів зібрала Молодеча Католицька Фундація в Америці.

ПОБИЛИ ПРОТИВНИКА ХРУЩОВА

Невідомі справники викликали з хати телефоном під якимсь претекстом одного з провідників мадярських утікачів Ізцака, який брав участь в анти-хрущовській демонстрації, і тяжко його побили.Поліція, яка веде слідство, каже, що Ізцака, можливо, побили його власні земляки. Мабуть навіть певно...

ХРУЩОВ ГОСТЕМ У ПАНІ РУЗВЕЛТ

Підчас своєї гостини в ЗДА 18 вересня ц. р. Хрущов склав візиту дружині колишнього президента Ф. Д. Рузвелта, пані Елеонорі Рузвелт, у її посілості в Гайд Парк. Там він перевів з панею Рузвелт довшу розмову та склав вінок на могилі небіжчика президента. Про самого Рузвелта Хрущов висловився з найбільшим признанням, пригадав, що це саме Рузвелт наладнав був тісну співпрацю ЗДА з СССР, завдяки чому вдалося знищити гітлерівську Німеччину. Не згадав тільки про те, що багато найближчих співробітників Рузвелта спомагало потайки Сталіна, а в окруженні самого Рузвелта були навіть советські шпіони, як напр. А. Гіс, що був першим його дорадником при розмовах зі Сталіном. Пані Рузвелтова відома з нападів на католицькі сепаратні школи і належить до "грона" тих, які в багатстві живуть, попирають проте советську "демократію".

УКРАЇНОЗНАВСТВО НА УНІВЕСИТЕТАХ КАНАДИ

В академічному 1959-60 році починається 11-й рік україністики в Манітобському Університеті Форт Геррі (Вінніпег). У програмі на 1959-60 рік передбачені три курси української мови (нижчий, середній і вищий), курс про Шевченка і його творчість у рямках слов'янських літератур, а теж курс про літературу Київської Руси. Всі курси наділені повними академічними "кредитами".

ХРУЩОВ БІБЛІСТОМ...

Як добрий актор, Хрущов іноли вживає речення: "Раді Бога, гаспада...", а з віцепрез. Никсоном, посварившись, хотів переконати його, що він помиляється, що СССР тричі неуспішно намагався вислати ракету на місяць. "Я присягну на біблію, — казав Хрущов, — що Никсон помиляється", і немає підстави думати, що він цього не зробив би, бо кривоприсяга для нього звичайна річ...

ЩО НАС ЖДЕ?

Відомий англійський філософ фальшивої масонської гуманности, лорд Бертранд Рассел заявив, що започаткована співпраця між ЗДА і Советами доведе до того, що світ буде спочатку поділений на два бльоки, а відтак обі сторони створять "світовий уряд", якого "одне рам'я буде в Москві, а друге у Вашінгтоні". Перспектива тісної американсько-советської співпраці виявиться в обличчі росту червоного Китаю ще більшою конечністю і це добре розуміють і в Америці і в Советах.

Ширше про можливість такої "красної" згоди пишемо в календарі "Світла" на 1960 рік.

15 РОКІВ НА ДИНАМІТІ

Приготовляючи грунт під будову крамниці в Люблині, в Польщі, відкрито в парку великий склад вибухових матеріялів, головно динаміту, що його там закопали 15 років тому німці. Цей закопаний магазин вибухових матеріялів німці думали використати частинно для цілей армії, а частинно для знищення міста під час відступу, але до цього не дійшло. Мешканці Люблина, довідавшись, що вони 15 років жили на динаміті, масовою участю в Богослуженнях подякували Богові за рятунок. У Люблині існує єдиний по комуністичному боці Католицький Університет.

ТРУМАН ЗАКЛИКАЄ ДО ОБЕРЕЖНОСТИ

Кол. президент Г. С. Труман помістив статтю, в якій закликає ставитися до пропозицій Хрущова відносно роззброєння з найвищою обережністю. Труман каже, що справа роззброєння ще ніколи не була такою пекучою, як тепер. Бажання миру і роззброєння мусять одначе спиратися на реалізмі і не можна давати себе втягнути в гру, якої наслідки для вільного світу були б смертельні. Висловивши радість з особистих зв'язків американських і советських найвищих державних чинників, Труман каже, що Хрущов може доказати свою щирість тим, що відречеться сталінських метод дій і почне шанувати договори, що їх ЗДА та СССР підписали в Ялті, Потсдамі та при інших нагодах. Окресливши Хрущова, як знаменитого пропагандиста, Труман ствердив, що він "плів дурниці", коли називав Америку "чисто капіталістичною країною" в найгіршому розумінні цього слова. Та воно не така дурниця: в Америці є справді багато мільйонерів, які в своїй глупоті попирають саме... Хрущова. Про те більше написано в календарі "Світла" на 1960 рік.

І ТАКА ПРИЧИНА...

Шкільні автобуси місцевости Шарлеруа в Пенсилванії перевантажені і шофери цих автобусів тільки з великим трудом доставляють дітей до шкіл. Причиною перевантаження автобусів, як стверджено, не кількість дітей, але суконки підростаючих дівчат. Замість скромно одягатися, вони парадують у накрохмалених суконках та бояться, щоб вони не зім'ялися. Через те не дають хлопцям сідати біля себе, а примушують їх стояти, через що автобус виглядає перевантажений. Шкільна Рада звернулася до батьків, що школа це не нічний клюб і дівчатам немає чого вдягатися в накрохмалені та дорогі одяги.

КАМПАНІЯ НА БУДОВУ КОЛЕГІЇ ПРОХОДИТЬ УСПІШНО

12 жовтня ц. р. почалася восьмитижнева кампанія між українцями в Східній Канаді за добуттям будівельного фонду в сумі 1,500,000.00 (півтора мільйона) долярів на будову української колегії для хлопців. Колегію вестимуть ОО. Василіяни, які в минулому своєї історії на рідних землях — Україні, вели багато таких шкіл та виховали молодих юнаків для українського народу.

У першу чергу кампанія проводиться між вірними української католицької торонтонської Єпархії, що її очолює Преосв. Ісидор Борецький. Він написав окремого пастирського листа до вірних, щоб молилися та складали пожертви на ту ціль. Преосв. Ісидор із великим захопленням і неменшою журою дивиться на цю збіркову акцію, бо в цій новій колегії бачить він своїх майбутніх провідників, добре вихованих мужів — членів парохій і працівників-священиків у своїй єпархії.

ОО. Василіяни відкомандували до цієї кампанії 11 священиків, які на призначеному собі районі розгортають збірковий апарат, запрошують до співпраці чільних людей у парохії, а особливо тих, що віддані ідеї шкільництва, формують із них окремі парохіяльні комітети кампанії і приготовляють до одноденної збірки, яка відбудеться в ЗБІРКОВУ НЕДІЛЮ, 29 ЛИСТОПАДА 1959 року.

Кампанія цього роду, перша у Східній Канаді і між українцями, згуртувала під одним кличем і одним проєктом 78 українських католицьких парохій і місійних станиць Торонтонської Єпархії і близько 40.000 душ. Для успішнішого переведення кампанії в Єпархії територію її поділено на 8 округ: Торонто, Гамільтон, Ст. Катеринс, Монтреал, Виндзор, Судбурі, Форт Вильям і підторонтонська округа.

Важливим у цій кампанії є те, щоб усі парохіяни були дома в ЗБІРКОВУ НЕДІЛЮ, 29 ЛИСТОПАДА, від год. 2-ої до 6-ої пополудні. Тоді відвідають їх члени збіркового комітету, кожний у своїй парохії, щоб дати змогу всім скласти свою пожертву на будову нової колегії. Тієї неділі около 3500 добровільних ентузіястів шкільної ідеї відвідають своїх братів-парохіян, приятелів, знайомих, щоб разом із ними стати піонерами-фундаторами першої української колегії для хлопців у Східній Канаді.

До центральної канцелярії кампанії, яка міститься в будинку Видавництва ОО. Василіян при 286 Лизгар Ст. у Торонті, вже зголошуються, ще перед збірковою неділею, жертводавці в більшими пожертвами.

Єпархіяльні Установи як БУК, ЛУКЖ і УКЮ теж обіцяли якнайбільшу співпрацю, щоб запевнити успіх цій важливій кампанії. Молодь УКЮ поведе в місяці листопаді інтенсивну акцію між своїми відділами й членами.

Велика справа побудови української колегії повинна стати перед очима та сумлінням кожного українця, якщо він справді всіми силами хоче виховати молодь на добрих українців, глибоких і сумлінних релігійних одиниць. Тому нехай не забракне нашої цеголки в будові нашої майбутности. Жертвуймо радо, великодушно на будову колегії св. Василія Великого в Торонті.

If You Are Sick
Try
SWISS HERBAL REMEDIES
"L A P I D A R"
from Rev. Kuenzle
SWISS HERBAL REMEDIES
479 Queen St. W. —— Toronto, Ont.
Phone: EM 4-6085

о. В. Зінько, ЧСВВ

ЯК ТРИВОГА, ТО ДО БОГА І... ДО ЦЕРКВИ

Одною з найбільш правдивих і влучних приказок, що ними так щедро обдарований наш нарід, повища: Як тривога, то до Бога. Ми додаємо ще до того: як тривога, то до Бога і до Церкви. І зараз на фактах покажемо, що так воно є.

Як комусь добре, то мало йому в голові Господь Бог, а тим самим і Божа установа на наше спасіння — Церква. Це ми аж надто добре бачимо по багатьох країнах. Але коли прийде біда, коли здається вже все страчене, — що ж тоді діється? Тоді лишається вільну руку Церкві, точніш: активним католикам і "рятуйте-спасайте!"

Таке в нашій старій Європі останньо стало майже правилом: 1910 р. в Португалії скинули масони та їх помічники короля і настала республіка. Та 15 років республіки не було нічим іншим тільки хаосом, який дійшов до того, що треба було б цілу цю державу, разом із колоніями, продати за довги і ще не заплатилося б їх... То й не дарма сказав тоді президент держави ген. Кармона, що "батьківщина хвора". Але хто виратував цю країну перед повним розвалом? Католик проф. Олівейра Салязар, який просто з олівцем у руках показав масонським правителям, як можна наладнати катастрофальний стан країни; то і вибрано його міністром фінансів. За чотири роки Салязар не тільки врятував країну, але ще й зумів призбирати капітал. Тоді вибрано його міністром португальського габінету, чи, властивіше, диктатором. І ним він є посьогодні. Минулися сталіни, гітлери, мусоліні, а ця "диктатура" Салязара триває до сьогодні. І її ніхто зі здорово думаючих громадян не гадає скидати, хіба тільки вороги народу масоно-комунарі,

Щоб дуже не перескакувати, обговорім далі справу Еспанії. Там теж скинули короля і проголосили республіку та завели подібний, як і в Португалії, "лад" соціялістично - масонський. Нарешті це все переобразилося в марево марксистичного молоха. Хто ж тоді відвоював Еспанію — Еспанії? Практикуючий католик генерал Франко. Про погубні для цього краю наміри свідчать тепер таки самі його противники, які були задурманені комуністичним, московським дурманом; між іншими провідник червоних у громадянській війні Кампесіньо. Він і книжку написав, як то його та еспанців зуміли обдурити московські кремлівські можновладці!

З Еспанії вже недалеко скочити за Піренеї-гори і стануть у Франції. Знаємо, як ганебно валилася Франція перед брунатними полчищами Гітлера. Не помогла ні лінія Мажіно, ні могутні союзники, бо соціялістичні крикуни (Блюм, Далядіє й і.) довели французів до державницького безвілля... А хтож став до резистансу-опору і то не за границею, під омофором сильних і безпечних, але в краю? Хто? Католики, а між ними священики. Чейже ж відомий на ввесь світ опікун бездомних о. П'єр, це французький підпільник.

Тесаме можемо твердити і про Бельгію й Голяндію. Тепер там найсильніші партії — це католицькі партії і вони ведуть ці країни певною дорогою до кращої будучнини. Ще більше католицьким феноменом є сучасна Німеччина. 1945 року була це одна руїна, місце жаху і плачу. Та не минуло 10 років, як ця країна, впокорена і знищена миром без умовин, піднеслася, і то ще як піднеслася! Сьогодні там краще живеться, говорю про західню частину Німеччини, як за часів Гітлера. Хто ж її підніс? Християнська партія під проводом канцлера Аденавера, що хоч минає йому 80-ка, то таки сильно тримає керму влади в цій державі. І це практикуючий католик, не тільки по метриці чи назві, він же щодня ще до Служби Божої служить...

Випадає тут відразу сказати і про маленьку Австрію. Колись величезна імперія, сьогодні мала державка. Вже по першій світовій війні грозила їй матеріяльна й моральна криза. Хто виратував Австрію? Австрійський політик у рясі о. Зайпель, а потім 1933-1934 рр. замучений — за те, що хотів Австрію в Христі обновити — канцлер Дольфус. І тепер в останніх виборах комуністи програли, бо нарід бачить, хто його приятель а хто ворог лукавий!

Не від речі буде згадати тут і про під'яремні тепер країни: Словаччину і нашу Карпатську Україну? Хто їх провадив до поступу й розвитку? Першу о. Глинка та о. Тісо, а другу о. Августин Волошин. Вони то стали на чолі тих країн, а два останні заплатили за це життям!

А ще накінці скажімо і про Італію. Вона в останній війні теж чимало потерпіла. Тимчасова обнова краю фашизмом, ним таки самим була знову повернена в грузи. Країні грозила анархія й Італія стала близьким кандидатом у совєтські сателіти. Серед того замішання й спантеличення перебирає провід у руки демохристиянська партія на чолі з Де Гаспері. Демохристияни приводять край до порядку, виеліміновують анархію, успішно поборюють комунізм, уміло використовують міжнароднє положення і помалу приводять країну до стабілізації.

Та й у нас ми бачимо поважні успіхи Українського Християнського Руху. Але інші партії, що нераз не дуже то прикладали велику увагу до Церкви, по війні й катастрофі звернулися до Церкви та до її активних і практикуючих членів. Ми бачили, головно зараз по невдачі, шукання за Церквою в тих, що її колись поборювали!

Ми тільки на те пишемо про ці справи, щоб зазначити й відмітити вагу правдивого християнського життя та вагу християн і Церкви в житті націй. І теж пригадуємо, щоб ми так скоро не забували на Церкву, коли трохи положення зміниться на нашу користь... Бо повища приказка ще має своє доповнення: як тривога, то до Бога, а по тривозі — забув о Бозі. Щоб ми теж не забували і про Церкву!

Лідія Побідинська

МІЙ СПОМИН ІЗ ДНІВ СКИТАЛЬЩИНИ

Село Раннвайль — Австрія

У підніжжя альпейських скель, невеличке австрійське село притулилося: Раннвайль. Довкола нього здіймаються високі гори Альпи, вкриті вічнозеленими смереками. Шумлять вони гордовито своїм розкішним верхів'ям, наче чарівну казку минулого шепочуть, чи дрімливу пісню співають, приспівуючи цим село спочине в гірській колисці. — Туди на скитальщину замела нас воєнна хуртовина. І опинились ми в сусідстві цього тихого, гірського села.

Село... звичайне, австрійське село! Воно замітне хіба своєю чистотою. Живуть у ньому люди зайняті своїми щоденними турботами життя. Але очі чужинця приманює висока гора, а на ній величавий храм. Своїми білими стінами він німо зарисовується на тлі дрімучих смерек і, ніби силою магнету, притягає кожного християнина. Не легка туди дорога. Вона в'ється серпентиною вгору і людина відчуває дивний стукіт серця, коли туди діб'ється. Але серце людське б'ється оживлено не лише з утоми, а теж і з глибокого вражения, яке викликає повна храму, серед Богом даної чарівної альпейської природи. — Коли я вперше відвідала цю церкву — в ній залягав передвечірний сумерк. Лише в одному крилі храму, блідим світлом тремтіла оливна лямпочка. Саме в цій частині церкви чудова статуя Матері Божої у світлосяному омофорі, а до грудей Її пригорнулось Боже Дитя — маленький Ісусик. Обоє творять незвичайну цілість, яку могла віддати тільки рука великого артиста-маляра. На обличчі Божої Матері, а особливо Дитяти-Ісуса надземська доброта й надія... Ця велика надія влилася в моє серце з першого моменту, коли навколішках засилала гарячу скитальську молитву.

Не один раз, а майже кожної днини, вечором, я бігала туди, щоб словами молитви поздоровити мою Опікунку і висповідатися Небесній Неньці та Її Дитятку з глибин душі, стривоженої воєнними пихоліттями. Тут заносила мольби за рідних, за відшукання одиного брата, за видужання мого чоловіка з важкої шлункової недуги. — І на тому місці одержала багато великих ласк від Пречистої!...

Якраз ця частина церкви, де находилася статуя, найбільш відвідувана. Тут найбільше світла, гірських цвітів, найгарячіших мольб! Отут — на стінах — імена погиблих останньої війни. На тому місці Небесна Ненька сушить сльози жалю їх матерям, утихомирює сумом просякні материнські серця...

В час великоднього посту, статуя Матері Божої зміняється. Її, на знак смутку-жалоби вкриває темний оксамитний омофор. У той час обличчя Богоматері стає блідо-мармурове, а в очах наче сльози-терпіння!... У піст немає цвітів, немає й світла. Лиш у кутку жевріє оливна лямпка. Світло її тремтить і стелить дивні-фантастичні тіні. Вони лягають на обличчя — творять Його ще більш терпячим... Це Мати Ісуса страждає!...

Переказують старі люди дивну легенду. Колись, у час воєн, край цей навістило горе, біда й злидні. Якраз у час великого посту, зайшов до церкви якийсь волоцюга, а приглянувшись багатству престолу й диядемові, осяяному перлами та самоцвітами — постановив ніччю забрати ці скарби. Опівночі злодій дібрався, бічним входом у храм і по драбині зіп'явся високо, щоб стягнути диядем. У хвилині, коли його грішна рука творила цей злочин, нічну тишину села, розбудив гомін дзвону. Дзвонив великий церковний дзвін, а з ним, наче на тривогу, дзвонили всі менші дзвони. Село заметушилось... Його мешканці бігли чим швидше вгору — у напрямі храму — звідки лунали, взивали помочі звуки дзвонів. Люди вбігли в церкву і — диво! При іконі Богоматері, висока драбина, через неї перевішене мертве тіло злочинця. В його конвульсійно-затиснені руці мереxтів, наче кров'ю налитий, дорогий рубін, вирваний з диядему Діви Марії.

На звук дзвонів розірвалось від жаху негідне, злодійське серце. Одначе Божа Мати, створивши чудо гомону дзвонів, гляділа згори милосердними очима на недостойного — мертвого злочинца. Її велико-милостиве материнське серце годне було простити тяжкий злочин. Воно заспокоїло стривожених мешканців. І по всі дні величають вони свою Небесну Опікуниу гірського тихого Раннвайлю...

Коли довелось мені покидати цю мальовничу місцевість, вибираючись у світ за море, взяла я на спомин дві відбитки статуї Божої Матері. Їх переховую, як скарб, і в найтяжчих хвилинах мого життя, дивлячись на світлини, думками лину в храм до статуї Матері Божої, а Вона — як там колись, — ще полегшу. Якраз там далеко — я зазнала стільки ласк від Пречистої у хвилі, в якій найбільше їх потребувала!

А білі, польові ромени, які я як завжди, так і в день мого від'їзду, поклала біля ікони, нехай у подяку клонять свої скромні голівки до стіп Пречистої і будуть символом моєї безмірної вдячности за всі щедрі ласки — одержані з рук Небесної Неньки.

Нераз я у церкві, в Раннвайлю молюся,
В скупленні увага — молитви настрій!
На Пречисту Діву з любов'ю дивлюся,
Молитва вливає у душу спокій...

О Царице неба — Всепаскава Мати!
Послухай молитви — сердечних благань,
Не дай у неволі людям загибати —
Ратуй край наш рідний від сліз — від страждань!...

о. І. Назарко, ЧСВВ

МИТРОПОЛИТ АНДРІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ

1900-1944

(Докінчення)

Після розвалу царської московської імперії, коли митрополит повернув із заслання в заслуженім ореолі царського в'язня, він оживив свою широко закроєну унійну акцію. В наступних роках відбув кілька подорожей до західніх країнах Европи, виголошуючи унійні конференції для інтелігенції в Німеччині, Франції, Голяндії й Англії. Тоді в Голяндії заснував він т. зв. "Голяндський Унійний Апостолят", що сьогодні нараховує близько 300.000 членів. Під час війни цей Апостолят ніс велику матеріяльну поміч нашій Духовній Семінарії в Кюлемборсі, а й під цю пору дає субвенції нашому Генеральному Вікаріятові в Голяндії. Митрополит приїздив до переконання, що вся унійна акція дістала б сильний атут і помітно поступила б уперід, якщо вдалося б заснувати східню вітку оо. Венедиктинів. Митрополит виявив свій плян своєму другові — о. Л. Бодуенові — ініціяторові літургічного руху в Бельгії, як також кардиналові Д. Мерсіє. Кардинал так одушевився тим пляном, що розкрив його перед Папою Пієм XI, а Папа 1924 р. видав окремий заклик до оо. Венедиктинів, щоб вони голосилися до унійної праці. У висліді цього, в абатстві Амей біля Шевтонь постав унійний манастир, де Венедиктинці не тільки студіюють візантійський обряд, але й відправляють у ньому богослуження, вивчають східню догматику, історію, мови і приготовляються до перещіплення свого Чину на Сході. Там видають науковий журнал "Іренікон", у якому митрополит нераз поміщував свої глибокі статті на унійні теми. Біля цього журналу гуртуються не тільки католики, але й православні, яких метою є церковне об'єднання. — У Вестфалії обитель св. Йосифа перейняла на себе унійні змагання на Німеччину. Там видано вже кілька публікацій з унійною тематикою. В Нідеральтайх у Баварії йде підготовка молодих венедиктинських богословів до майбутньої унійної праці. Сл. пам. незабутній о. Йосафат Скрутень ЧСВВ кілька років викладав Їм обряди й історію східніх Церков. — В Америці манастиреві св. Прокопа (Іллиной) удалось зібрати кілька ченців, що видають англійсько-московський унійний часопис "Голос Церкви". — В Англії велике значення має рух Дом Беди Винслов у Раймсгейт із його знаменитим журналом "Квартальник Східних Церков". Все це гарні плоди того зерна, що його митрополит Андрій сіяв повною жменею.[59])

Щоб вишколяти й виховати якнайкращих священиків-апостолів церковного з'єднання, митрополит зорганізував наукові богословські установи на загально европейський зразок. 1929 року заснував він Греко-Католицьку Богословську Академію у Львові. В цій Академії створив окремі катедри східньої догматики, церковного права, аскетики й історії Сходу. Митрополит сам викладав студентам аскетику Сходу, а інші катедри обсадив найкращими знавцями й ученими. Студенти під проводом своїх професорів мали змогу студіювати проблеми Сходу, пізнавати його духа і так приготовлялися на майбутніх апостолів церковної єдности. Цього ж року митрополит оснував Богословське Наукове Товариство, що видало кількадесять томів наукового квартальника "Богословія" та коло 20 томів "Праць Богословської Академії". У Львові оснував також "Науковий Студійний Інститут" із цінною бібліотекою, що мала рідкісні видання до історії Східньої Церкви. Митрополит бажав оперти всю унійну акцію на тривкій базі основних студій Сходу, бо тільки така акція, спертá на добрій волі з обох сторін і на любові правди, може дати запоруку успіху й тривкости церковній єдності.

Митрополит Андрій в огороді ОО. Василіян у Грота-Феррата

У своїй толеранції й терпимості супроти нез'єднених митрополит виходив із таких основних засад: Християнство, як релігія об'явлена — це абсолютна правда. Тому воно не може терпіти поруч себе неправди, чи частинної псевдоправди. Правда є тільки одна. Тому, вона є абсолютно нетерпима супроти неправди, є супроти неї нетолерантна. Вона змагає до абсолютного признання себе всіми й усюди. Одначе, з другого боку людська істота цілою своєю суттю є обмежена часово і простірно і не пізнає вона повної правди, тільки її частину. Тому, коли вона бачить, що інша людина в добрій вірі є вповні заспокоєна іншими релігійними змістами — вона цей стан респектує, його пошановує, коротко: є релігійно терпимою, толерантною. Ця толеранція прибирала у митрополита прикмети справжньої любови ближнього. А свою толеранцію і любов до нез'єднених митрополит виявив найкраще обороною православних перед польськими переслідуваннями. Коли в часах т. зв. ревіндикації в 1929-1930 рр. поляки зажадали "звороту" понад 700 нез'єднених церков, тоді митрополит станув виразно в обороні нез'єднених, бо, на його гадку, церкви повинні були залишитися при своїх власниках, щоб не кидати побожне населення в розпуку та обіймки сектанства й комунізму.

Коли ж у 1938 році тодішня польська влада почала масово руйнувати православні церкви на Холмщині, а православні Владики з митрополитом Дионисієм на чолі на таке мовчали, тоді зі Святоюрської Гори грімко залунав голос протесту хворого старця й каліки — митрополита Андрія; і хоч польська влада сконфіскувала протестаційний лист Митрополита, то, одначе, його голос почув увесь світ. Його почули передовсім нез'єднені й зберегли у вдячній пам'яті. Нез'єднений митрополит Дионисій Валединський подякував нашому митрополитові окремим письмом, а посол Сергій Хруцький в імені православних 7. II. 1939 р. зі соймової трибуни висловив прилюдну подяку митрополитові Андрієві.

Коли ж у 1941 р. німці прогнали большевиків з України, тоді митрополит сподівався, що пряшла хвилина здійснення мрій про з'єднення. Тому звернувся з окремим посланням до всіх православних Владик, зокрема до Холмського Архиепископа Іларіона Огієнка, а також до української православної інтелігенції. Одначе відповідь від адресатів не була достойна.[60]) Крім цього дальші політичні ускладнення зневічили великі унійні пляни митрополита. 1944 р. большевики вдруге зайняли Галичину. Митрополит розумів, що надходить руїна і в останніх місяцях дуже болів душею. Після смерти митрополита Андрія большевики знищили українську Католицьку Церкву в Галичині.

Побічні відтинки діяльности митрополита

Про інші, сказати б: побічні відтинки діяльности митрополита Андрія згадаємо тільки, відсилаючи цікавих до відповідних авторів.

І так: митрополит виявився справжнім батьком української *еміграції* за океаном, яка внаслідок важких умовин соціяльних і політичних мусіла покидати свою батьківщину. Він не тільки потішав її своїми пастирськими листами (н. пр. "Русинамъ осѣлымъ въ Канадѣ 1901 р.), але і відвідував їх[61]) та вистарався для них про окремих українських єпископів: для ЗДА єп. Сотера Ортинського ЧСВВ 1907 р.,[62]) а для Канади єп. Никиту Будку 1913 р.[63])

Крім цього митрополит Андрій виявився щедрим *меценатом* українського народу, основуючи для нього чисельні релігійно-церковні фондації, даючи щедрі жертви на культурно-освітні та гуманітарні цілі та виявляючи себе батьком удів, сиріт, убогих мистців і студіюючої молоді. ОО. Василіянам подарував гарну площу на передмісті Львова "Вулька", де мала станути величава церква св. Йосафата зі святими мощами мученика за з'єднення. СС. Василіянкам у Словіті вибудував манастир. СС. Василіянкам закупив великий дім у Львові при вул. Потоцького від Педагогічного Товариства, поміг Їм вибудувати гімназію при вул. Длугоша. По розв'язанні українських гімназій у деяких містах Галичини, митрополит зорганізував малі семінарії у Львові і в Рогатині, подарував маєток у Яхторові на утримання питомців духовної семінарії, згодом закупив "Академічний Дім", "Народню Лічницю", що розбудувалася при підмозі митрополита на модерний шпиталь; причинявся до вдержання "Порадні матерей", оснував величавий "Національний Музей" за ціну 50.000 долярів, якому подарував 15.000 пам'яток мистецтва й історії України.[64]) Коли 1917 р. митрополит вернувся з триумфом із московського заслання, вірні зложили йому 320.000 корон як фонд ім. митроп. Шептицького для українських сиріт. Митрополит доклав до цього своїх 800.000 долярів і за цю суму закуплено велику лісову маєтність "Посіч", засновано окреме статутове товариство "Захист ім. митроп. Шептицького для сиріт", що

---

[59]) І. НАЗАРКО ЧСВВ, **Митр. Андрей Шептицький**, "Слово Доброго Пастиря", VI, ч. 3-4, Нью Йорк 1955, с. 16-18.

[60]) Повний текст тих листів див. С. БАРАН, твір цит., с. 122-132.

[61]) Див. Бр. Р. ГРОДСЬКИЙ, **Відвідини Америки митр. А. Шептицьким у 1910 р.** і П. ХОМИН, **Митр. А. Шептицький як Апост. Візитатор для Українців в полуд. Америці**, "Богословія", т. IV (1926).

[62]) **A. WELYKYJ, Documenta..., II, p. 495-502.**

[63]) **Там же**, с. 509-511.

[64]) Ширше про це див. Ю. ДЗЕРОВИЧ, **Митрополит-Меценат**, "Богословія", т. IV (1926), с. 66-77.

Довгі роки Митрополит був прикутий до крісла тяжкою недугою суставів, не міг навіть правою рукою писати.

виховувало понад 200 сиріт.[46]) Митрополит опікувався товариством "Вакаційних Осель", у Милуванні (пов. Товмач) подарував "Просвіті" двір з кількадесяти моргами поля на садівничо-огородничу школу, а в Коршеві подібний дар зробив "Сільському Господареві", поклав тривкі основи під "Земельний Банк" закупом великої кількости його акцій і т. п. Крім цього митрополит на свій кошт висилав на заграничні університети здібніших питомців, спомагав талановитих малярів, різьбарів, співаків, спомагав удів, сиріт, бідних і калік.

Годиться ще бодай коротко згадати про *суспільну й політичну діяльність* митрополита Андрія, бо — як ми вже сказали — в наших умовинах кожний єпископ був теж і народнім провідником.

Вже парцеляцією таких дібр, як: Коршів, Милування, Посіч, Зарваниця митрополит робив велике суспільне добро українському народові.

І в політичних справах українського народу митрополит брав участь як член австрійської Палати Панів і член-віріліст галицького сойму. Нпр. 1903 р. разом з іншими нашими послами на знак протесту зробив сецесію з нарад парляменту. Замітні були політичні виступи митрополита, коли треба було вжити його авторитету як провідника чи посередника - медіятора. У січні 1906 р. митрополит очолював українську депутацію до цісаря в справі зміни виборчої ординації до австрійської палати послів. Тоді митрополит виголосив відповідну промову до цісаря.[46]) Ще успішніша була політична промова митрополита 26 січня 1914 р., що довела до підписання угоди між українцями й поляками у справі краєвого статуту й виборчої реформи.[47])

Успішна була промова митрополита в соймі про потребу українського університету в Галичині. Вона викликала такий голосний відгомін, що аж російський посол при австрійському уряді протестував проти неї.[48]) Ще мужніше боронив митрополит прав народу за першої большевицької окупації 1939-41 та за нацистської займанщини 1941-44.

Митрополит — царським в'язнем (1914-1917)

Під час першої всесвітньої війни 1914 р., коли 3. IX. москалі зайняли Львів, митрополит Андрій уповні свідомий небезпек, добровільно залишився у Львові, щоб своїм прикладом і словом бодрити вірних. Щодня пополудні збирав він у своїй палаті тих інтелігентів, що остались у Львові та підносив їх на дусі. Вплив митрополита був для москалів небажаний. Тому вони задумали "поразити пастиря, щоб розбіглися вівці". Одначе треба було найти до цього якусь причину. Нагоду до цього дала прегарна проповідь, що її в наступну неділю виголосив митрополит в Успенській церкві у Львові. Москалі найперше інтернували митрополита в його палаті, а 19 вересня вивезли його до Києва. Але тому, що приїзд митрополита до Києва викликав схвилювання серед київських українців, москалі перевезли митрополита найперше до Нижнього Новгорода, згодом до Курська, а врешті до Суздаля, де була сумної пам'яти в'язниця для духовних злочинців. Там митрополит пробув понад 2 роки. Скільки разів відправив він там реколекції, скільки натерпівся фізично й морально — про те ніхто не знає, бо митрополит про це нікому не оповідав.[49]) Із упадком царату, митрополита звільнили, він поїхав до Петрограду і там упорядкував наші церковні справи, як ми вже згадували. Поворот митрополита перемінився у справжній тріюмф. Нарід вітав його всюди зо сльозами радости, але найторжественніший привіт приготовив йому княжий город Львів.

Тільки рік прожив митрополит іще під австрійською владою, бо після розвалу Австрії прийшла українсько-польська війна. Після війни митрополит забирався до відбудови архиепархії, але східня Галичина рішенням Ради Амбасадорів 15. III. 1923 р. припала відновленій Польщі. Від польського уряду прийшлося митрополитові зазнати немало прикрощів.

Страждання і смерть митрополита

Останні літа туземного життя митрополита Андрія були його Голгофтою. Майже 80 літній старець від кільканадцяти років прикутий до крісла тяжкою недугою ніг, він не тільки керував галицькою церковною провінцією в дуже важких часах, але ще під час другої світової війни мусів оглядати власними очима майже тотальне знищення провінції й руїну своєї праці і своїх задумів. У вересні 1939 р. прийшла перша окупація Галичини большевиками. Правда, большевицька влада з тактичних причин не розгорнула ще свого ярму знищення релігії й Церкви, але зачала безбожницьку пропаганду через пресу і насильне втягання молоді до комуністичних організацій. Згодом припинила діяльність духовних семінарій, "знаціоналізувала" все церковне майно, усунула навчання релігії в школах, заборонила релігійну пресу й літературу. Незабаром почалися арешти, засуди й вивози вірних і священиків, хоч український єпископат залишили ще до часу в спокою.[70]) Неустрашимий старець-каліка протестував із гори св. Юра, та даремне. Тоді митрополит дав приказ священикам навчати дітей релігії по церквах, вишколити до цього світських апоштолів, які на випадок потреби могли б теж уділяти Хрещення.[71]) Окремим посланням митрополит звернувся до священиків, щоб не покидали повірених їм душ та заохочував їх до повної посвяти для Христа і Його св. Церкви. Монахів і монахинь, розігнаних із манастирів, заохочував, щоб вони словом і прикладом сповняли свою місію, скріпляючи світських у католицькій вірі.[72]) В січні 1940 р. скликав до Львова спархіяльний синод. Що четверга в митрополичій палаті збиралося понад 100 священиків, а митрополит навчав їх нових методів душпастирювання, відповідно пристосованих до обставин. Не маючи змоги видавати друком пастирських листів, митрополит диктував священикам короткі письма, з яких священики робили по кілька копій і роздавали іншим. Дбаючи про вірних, вивезених до Росії, розписав конкурс на парохії в Києві, Одесі й інших містах, а навіть створив чотири екзархати.[73])

Під час німецької окупації митрополит станув мужньо в обороні винищуваних жидів, протестував проти надужить ґештапа в Україні і проти винищування совєтських полонених; усе без висліду.

Під час другої совєтської окупації, на яких три тижні перед своєю смертю, митрополит Андрій поінйняв св. Олійопомазання з рук свого брата Климентія і ще двох священиків із такою набожністю, що зробила велике враження на всіх приявних. Не маючи змоги відправляти св. Літургію, щодня приймав св. Причастя з рук священика. Цілу ніч із 31 жовтня на 1 листопада 1944 р. провів на молитві, вранці предсказав цілковите знищення католицької Церкви в Україні, додавши, що в майбутньому Українська Католицька Церква відродиться і поширеться по всьому світі. І закінчив словами: "І не почуєте більше мого голосу аж до Страшного Суду". Помер 1 листопада 1944 р. на 80-ому році свого трудящого життя, з чого 56 літ посвятив на ніву служби Богові і Його Церкві.

Величавий похорон при участі 5-ох Владик і

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ПРОДАЄ ТАКІ КНИЖКИ:

Р. К.: **Я була свідком чуда!** — — — — — —	0.50
о. Р. Плю: **Назустріч життю** — — — — — —	0.75
о. І. Д. Попович: **Граматика церк.-слов. мови**	1.50
о. І. Д. Попович: **Києво-Печерський манастир**	0.50
о. д-р М. Соловій: **Літургіка для українських шкіл** — — — — — — — — —	1.00
Митрополит В. Липківський: **Відродження Української Церкви** — — — — —	3.00
П. Грицак: **Галицько-Волинська Держава** —	2.50
Skwarok J. OSBM.: **The Ukrainian Settlers in Canada and their schools 1891—1921** — —	2.00
оми.: **Поміж Пречистої Діви 1850—1958** — —	1.50
о. А. Трух: **Божа Криниця** — — — — — —	0.50
В. Лозинський—М. Ценевич: **Прокляті камінь** — — — — — — — — — — — —	2.00
о. А. Трух: **Життя Святих, третій том** — —	5.00
о. М. Вавpик: **По Василіянських манастирях**	2.50
Ю. Мозіль: **Спомини полїта'язня** — 1958 —	1.50
Ю. Мозіль: **Крізь залізну заванісу** — — —	1.00
М. Головінська: **Чічка** — оповідання —	1.75
С. Бартас: **Було трое малих дітей** —опов.—	2.50
Ґ. Дардель: **Свята Єлисавета** оповід. **1958**	0.25
О. Купранець: **Виклятий гетьман І. Мазепа**	0.75
Й. Схрейверс: **Чудесне життя с. Варвари** —	1.50
М. Овчаренко: **Золоті ворота** — читанка	2.50
І. Кострубa: **Нариси з церк. історії України**	2.00
О. Мох: **Теофіл Кострубa** — життєпис — —	0.25
О. Мох: **Книжки і люди** — літерат. нариси	1.00
Н. Королева: **Подорожній** — легенди — —	0.50
оми: **Чорт, направду!** — — — — — — —	0.25
М. Островерха: **Гомін з далека** — — — —	1.00
М. Островерха: **Чорнокнижники із Зубівки**	0.50
М. Островерха: **На закрутi.** Осінь **1939** р.	1.75
Я. Боженський: **Таїна червоного посольства**	2.00

Замовлятн на адресу:

Basilian Press — 286 Lisgar St. Toronto 3, Ont., Canada

[46]) В. ЛИЦИНЯК, **Товариство "Захист ім. митроп. А. Шептицького для сиріт у Львові"**, "Богословія". т. IV (1926), с. 78-84.

[47]) К. ЛЕВИЦЬКИЙ, **З національної діяльности митроп. А. Шептицького**, "Богословія", т. IV (1926), с. 41-45.

[48]) T. HALUSZCZYNSKYJ, op. cit., p. 280.

[49]) Ширше про це див. **Царський вязень 1914-1917**, Львів, 1918.

[70]) С. БАРАН, твір цит., с. 83.

[71]) М. ГРИНЧИШИН, **Артикули для залочаткування процесу**, Рим 1958, с. 27.

[72]) T. HALUSZCZYNSKYJ, op. cit., p. 283.

[73]) М. ГРИНЧИШИН, твір цит., с. 26.

150 священиків відбувся 5 листопада. Надгробне слово виголосив наслідник митрополита Андрія — Архиєпископ Йосиф Сліпий. Митрополита Андрія похоронили в підземеллях катедри св. Юра у Львові, над гробом митрополита С. Сембратовича.

Характеристика митрополита Андрія

Немає сумніву, що після митрополита Йосифа Велямина - Рутського, якого митрополит Андрій глибоко почитав, митрополит Андрій Шептицький — це найбільша особистість між українсько-католицькими митрополитами. До його величі причинились у великій мірі мірі його надзвичайні природні дарування: глибокий ум, широкий овид думки, бистра орієнтація, виплекані у високо-культурній атмосфері родинного дому, поглиблені систематичними студіями, здобуття трьох докторатів, знання світових мов і т. п. Та справжнім велетнем духа вчинила його крицева воля, його хрустальний характер і його надприродні чесноти. Про їх наявність говорить нам розпочатий беатифікаційний процес слуги Божого Андрія. Характеристичні його чесноти були: непохитна віра, глибока покора, неустрашима мужність засвідчена в'язницею, засланням і переслідуванням з боку комуністів, та його щире прив'язання до Апостольського Престолу.[74]) З такими скарбами духа виступив він на арену діяльности та проявив на ній багатогранну діяльність проповідничу, місіонарську, письменницьку, наукову, організаційну й архипастирську. Просто не було ділянки українського життя — починаючи від спортового через економічне, виховне, наукове, суспільне, політичне, а кінчаючи церковним життям — на якому не проявився б продовж цілого півсторіччя нераз рішальний вплив митрополита. Одначе здавалося, що всю свою активність митрополит зосередив на своїй улюбленій ідеї з'єднання Церков. Був він у найкращому значенні цього слова "фанатиком" справи з'єднання. Для тієї справи відбував подорожі, нав'язував зв'язки, про неї молився, писав пастирські листи, організував з'їзди (у Белграді), наукові установи, манастирі, за цю справу страждав і за неї жертвував своє життя. У грудні 1939 р. писав до Риму: "Прошу і благаю, щоб Свт. Отець зволив своїм апостольським батьківським благословенням призначити мене, уповажнити й делегувати на смерть за віру і за Єдність Церкви... Церква через мою смерть нічого не втратить, а може тільки мати зиск".[75]) Не диво, що сл. п. Папа Пій XII висказався про митрополита з найвищою похвалою кажучи: "Любо тут згадати для особливої його прослави митрополита Андрія Шептицького..., що нічого більше не бажав, як засвідчити свою побожність до Апостольського Престолу й з усією готовістю понести навіть мучеництво за своє стадо".[76]) Про життя і смерть митр. Андрія можемо повторити те, що св. Конгрегація Поширення Віри писала про митр. Рутського: "Його похвальне життя гідне вічної пам'яти. Заслуги такого мужа ніколи не йдуть у забуття".[77]) Митр. Андрій — це людина велика, що довгі часи займатиме уми істориків й дослідників, бо став він творцем нової епохи в нашому житті.

[74]) Про ці чесноти ширше див. М. ГРИНЧИШИН, **твір цит.**, с. 28-63.

[75]) Впреосв. І. БУЧКО, **Пастирське послання...** Рим 1956.

[76]) ПАПА ПІЙ XII, **Енцикліка в 350 ліття з'єднання** української Церкви з Апостольським Престолом, Рим 1946, с. 33.

[77]) **APF**, Lettere latine, vol. IX, f. 86-6.

ВСІ ПОВИННІ МАТИ Й ЧИТАТИ

Життя Святих-Книга Третя

У 3-тьому томі "ЖИТТЯ СВЯТИХ" подані життєписи Святих за місяці: липень, серпень і вересень. Усіх життєписів є 160. Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Гр. ТРУХ, ЧСВВ. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" має 462 сторони друку великого книжкового формату. Тут є 78 образків-ілюстрацій. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредагований і написаний легким, приступним і цікавим стилем.

Замовляйте цей новий, третій том життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті тієї настільної книги, на якій повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна 3-ого тому "ЖИТТЯ СВЯТИХ" (у твердій оправі) 5.00 дол.

Два перші томи теж по $5.00 за том у твердій оправі.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

СТОРІНКА ПОЕЗІЇ

Вадим Лесич

ЛЬВІВ

На прю татарським лихоліттям,
На визов хтивим хижакам,
Він став на перехресті світу,
Мов справедливости рука.
На пагорбах, на шкарпах вулиць
І на квадратах майданів,
Де мури сном сторіч поснули —
Снуються тіні мовчазні.
В буремну ніч, як місяць зимний
Блукає між шпилями веж,
В листопадову ніч — нестримно
Рокований кується меч.
Підносять голови спросоння
Бриласті леви — і мовчать,
Лиш у закутій Полтві стогне
Їх закатована душа.
Лиш бродять тінню духи княжі
І пролітають шумом бур —
Підносить хрест священний в'язень,
Неподоланний вічний Юр.
Підносить хрест на сиві зорі,
У темну, вигаслу далінь,
Як вирок гнівний непокори
Людей пшеничної землі.

Іван Ірлявський

РІЗДВО

Різдво! Гей, радісне яке бувало й пишне
На місці тім, де з хати лиш підвалини
Лишилися, отут, у цім кутку затишнім,
Горіли ми, немов запалені.

Горіли лиця нам, а серце в грудях билось,
Чомусь хотілося за двір, на вулицю,
На слід колядників, щоб у майбутнім, мила,
Блаженну хвилю не забути цю.

Колядники співали із зорею ніжно,
І розбивались голоси прибоями
В дерева кам'яні і в береги залізні.
Зцілялись рани незагоєні

В зворушливих хвилинах коляди і співу
Малих хлоп'ят з усмішкою врочистою;
Співали про Ясного в яслах і про Діву —
Благословенну, Чистую...

Юрій Липа

ЛЬВІВ

Могутен став він на земному лоні
І повен слави голову підніс;
На степ, подільський, буковинський ліс
Зорять Кощя зіниці ясні й сонні,
Юр молитовно звів свої долоні,
В сильветах веж церковних біль завис,
Бо в місті пишному поламаний є кріс.
У місті Льва — забави вітрогонні.
Ви, що живі, луно десятиліть,
Ви, Янова хрести, Личакова берізки,
Почуйте голос і страшний і близький, —
Так мовить Бог наш: — Знайте і мовчіть!
Збудую тут твердиню в вічнім гарті,
Як камінь гордощів, як камінь, що на варті.

Богдан Ігор Антонич

НІЧ НА ПЛОЩІ ЮРА

Північ чорна, наче вугіль,
Ходить тінь по площі Юра,
В'ються обручами смуги
На блискучих сірих мурах.
Місяць — таємничий перстень,
Вправлений у ночі гебан.
Будеш в срібнім сяйві мерзти
Під холодним дахом неба.
Відрізнити сам не можеш,
Що тут привид, а що ява,
Чи це марево, чи може,
Дійсність, наче сон, лукава.
Це із скла й музики вежі,
Це вогонь, що вже не гріє,
Це останні світу межі,
Це архітектура мрії.
Північ чорна, наче вугіль,
Попіл сну на очі сипле,
Різьбить сріблом в довгі смуги
Небо до землі прилипле.
Дзвонить ніч на площі Юра.
Хрест, неначе ключ могутній.
І стає, мов тінь похмура,
Нерозгадане майбутнє.

Андрій Гарасевич

В СТАРОМУ ДОМІ

Пливуть тумани-ріки,
Осінній дощ гуде.
В рядах холодних вікон
Темніє пізній день.
Тече крізь жовті стіни
Олив'яна вода.
На стріхах — серафими,
Задивлені у даль.
Мовчать в важкій задумі
Біблійні три царі.
Над головами сумерк
Розвісив ліхтарі.
Скриплять старезні сходи...
Крізь порох павутни
Хтось вічний в ризах ходить,
Кидає в простір тінь.
А як застигнуть дзвони
В вечірній висоті,
Він молиться Мадонні,
Безсмертній і простій.

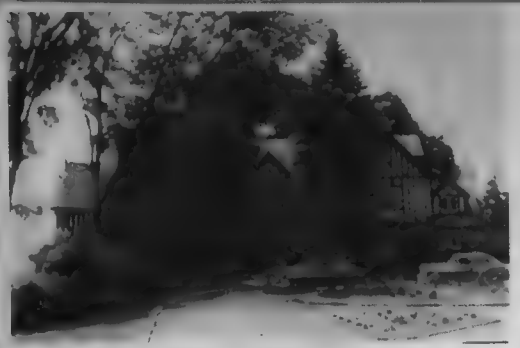

Монастир Отців Василіян у Торонті — дім для професорів

Будуємо Нову Школу

ТРЕБА

$1,500,000.00

для

Колегію Святого Василія Великого

Басейн і спортові площі для вигоди учнів

В ЄДНОСТІ СИЛА

НАША СИЛА В НАС САМИХ

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ – МАЙБУТНЄ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ Й УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

ЗА ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

ГРОМАДА ВЕЛИКИЙ ЧОЛОВІК

НАШЕ МАЙБУТНЄ В УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

ДУШУ - ТІЛО МИ ПОЛОЖИМ...

ВСЕ ТЕ ГАРНЕ Й ВЕЛИКЕ НА СЛОВАХ -- ПЕРЕВЕДІМО В ДІЛО ЦІ ВЕЛИЧНІ ІДЕЇ

Вид з лету птаха на монастир і на площі біля нього, де має стануги нова твердиня українського духового життя у Канаді — Колегія Святого Василія Великого

Загальний начерк проекту забудувань нової Колегії Святого Василія Великого у Торонті (Вестон), Онт.

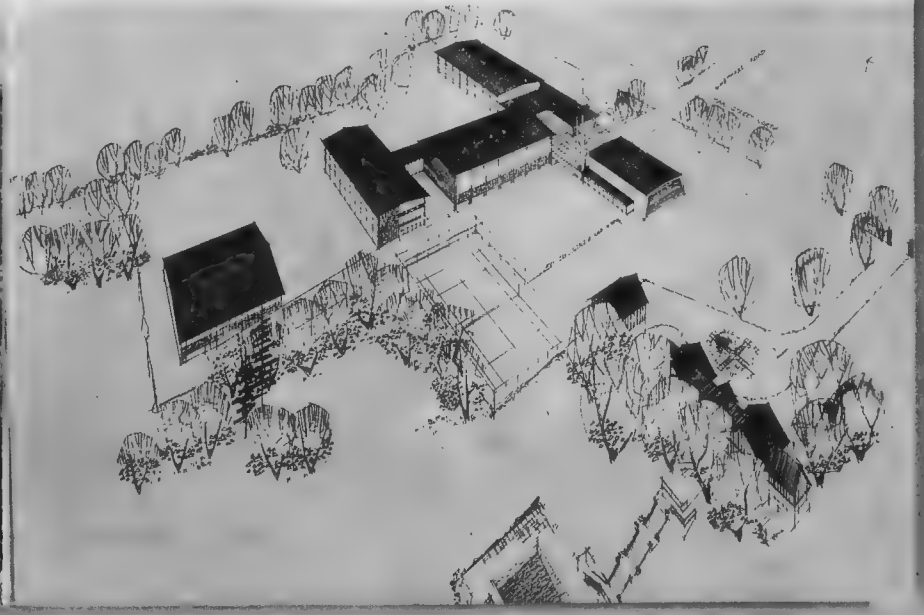

о. Богдан Курилас, ЧНІ

ДІЯЛОГИ ВАСИЛІЯНОК

ДІЯ ПЕРША

Перша Картина:

ЯВА 1

Кімната Матері Ігумені в Мінську 1838 р. Хрест на стіні, письмовий столик із двома кріслами та іконками. Біля нього сидить Мати Економа.

ІГУМЕНЯ: Боже наш, що буде з нами? Голова горить вогнем! Почитайте, Мати Економо!

М. ЕКОНОМА (читає): Жировиці, 15 серпня Р. Б. 1838: "В ім'я Його Імераторського Величества, втретє і востаннє закликаю Тебе, враз з усіми сестрами Мінської Дівичої Святотроїцької обителі покинути мерзенну унію з Римом і добровільно присоединитися к Святій Русскій Православній Вірі. Одночасно прийми до відома, що василіянські чернечі устави це один обман і грубий фальш, із якого Божою благодаттю поталанило мені першому очиститись. Я свято переконався, що єдина істина тільки у Святій Русскій Православній Вірі і Стаді, пасомім Його Царським Імераторським Величеством Ніколаєм Первим і Святейшим Синодом.

Он чому Властю Пастирською, мені даною взиваю Вас, моїх словесних овець відректися від католицької Церкви й від душетлительного василіянського уставу.

Повеліваю зміст цього листа довести до відома всіх черниць, у низу ж його, на знак послуху, дописати: 'Прочитано нами' і відослати в консисторію.

Божою Милістю Смиренний Іосиф
Архиепископ Литовський."

(Обидві сестри хвилину мовчать)

М. ІГУМЕНЯ: Те, чого я так боялася, приходить 16 лютня 1832 р. Царським указом скасували уряд Протоігумена в нашому Чині, замкнули новіціят, 17-го липня скасували всі манастирі наших отців, а їх добра забрали в казну. Чимало єромонахів, поприковувані залізними ланцюгами в деліях російських манастирів, страждають голодом, чимало заслали на Сибір. Решта розбіглися — хто куди. Тепер релігійне переслідування б'є вже й на нас. Якби тільки я дописала оте "Прочитано нами", то для Сімашка і Платона це був би вистачальний доказ нашого відступства від Католицької Церкви.

М. ЕКОНОМА: Нераз питаю себе, чому Москва так люто переслідує білорусько-українську Католицьку Церкву і не знаходжу іншого пояснення, як у таємниці страждань нашого Господа і в Його словах: яко возненавиділа Мя туне (Ів. 15, 25). Всупереч волі Ісуса Христа: "Ти є Петро і на цій скелі побудую Я Церкву свою" (Мт. 16, 18), Московія хоче збудувати в себе третій Рим, а зруйнувати перший і правдивий. Одно повинно піддержувати всіх серед лютої бурі: "...і пекельні ворота не подужають Її" (Ів. 15, 25).

М. ІГУМЕНЯ: Після 1832 р. раз-у-раз пишуть і говорять москалі, що українські й білоруські греко-католицькі священики допомагали польським повстанцям у 1831 році. Але ж усі ясно бачимо, що це радше крик: "Ловіть злодія". Адже московський уряд уже від 1686 р. силою підкорив Київську православну митрополію московському патріярхові. Після ж полтавського бою й скасування Січі в 1774 р. русифікація поступила застрашаючим темпом в Україні й східній Білорусі. Київські нез'єднені митрополити, хоч українці з походження, — Йоасаф Кроковський і Самуїл Мисловський — у самих основах зрусифікували українське церковне життя. А тепер "жандарм Европи", цар Микола хоче знищити навіть саму мову й письменство українців і білорусинів, во ім'я своєї "засади": автократія, православіє, єдиний "русскій" народ.

М. ЕКОНОМА: Тимчасом за винятком малої частини, яка сприяла польським повстанцям сім літ тому, маса сільського й міського парафіяльного духовенства в Унії залишилась українською. Десятками літ українське церковне життя росло, кріпшало й розвивалось. Архиєпископ Іраклій Лісовський дав найкращий доказ, що наш нарід хоче бути самобутнім, хоче якнайшвидче отрястися з усього намулу, накиненого Сестшенцевічем чи москалями. І наш нарід ніяк не сприяє польським повстанським рухам на українсько-білоруських землях, аж ніяк не бажає повороту королівської Польщі.

М. ІГУМЕНЯ: Нераз маленькій розказувала мені бабуся, як уже 70 літ тому царица Катерина без причин, безпідставно, використовувала оправдане обурення українського народу проти Польщі, щоб одночасно підбурити його проти братів греко-католиків Правобережжя. Там було 1902 українських католицьких церков. Тоді вирізано около 300 українських католицьких священників, які не хотіли визнавати православної віри. А 22-го грудня 298 представників від зацілілого духовенства виготували в Житомирі протест проти переслідування нашої Церкви.

М. ЕКОНОМА: Так і тепер уже роками лають та карають безпідставно наш нарід. Палять наші церковні книги, забороняють служити щоденні Служби Божі, заборонили свята Поклоніння Пресв. Євхаристії та празник Св. Священомученика Йосафата. Заборонили священикам проповідати й катехизувати дітей. Царські жандарми проганяють українських і білоруських парохів та силою "переписують" цілі парохії на православ'я. Заборонили направляти старі церкви й будувати нові. Скрізь сльози й голосіння гонених за віру достає до неба! Господи Ісусе Христе, помилуй нас!

ЯВА 2.

Ті самі. Чути кроки на коридорі. Нагально розчиняються двері келії. Входить Сімашко.

СІМАШКО: Чому не відписала на листи, що я три рази слав до тебе?

М. ІГУМЕНЯ: Бо в цих листах я знайшла саму ганебну неправду.

СІМАШКО (сердитий): Що ти говориш?

М. ІГУМЕНЯ: Я говорю таке. Раз ти, бувши василіянином, мав нещастя провалитись у відступство, то це доказує, що або св. Василій побачив кукіль серед здорових зерен і викинув його геть, або ти сам у душі зрозумів, що ти негідний знаходитися посеред Його дітей і тому відійшов у подвійному відступстві.

СІМАШКО (скрегочучи зубами з люті): Малчать, пекельна зміюко!

М. ІГУМЕНЯ: Не називай мене змією пекла, радніш змією правди.

СІМАШКО: Хто підбехтує тебе так очайдушно говорити до мене?

М. ІГУМЕНЯ: Сам Бог!

СІМАШКО (з іронією): Хто тобі це сказав?

М. ІГУМЕНЯ: Сам Святий Дух підказує мені ці слова.

СІМАШКО: Здаєш собі справу до кого так говориш?

М. ІГУМЕНЯ: До відступника — апостата!

СІМАШКО: Чи ти не знаєш, що я був твоїм єпископом, твоїм пастирем, а тепер я ще вищий за єпископа і за пастиря?

М. ІГУМЕНЯ: Так, це правда. Ти був нашим пастирем, але тепер ти вовк, що пожирає власну череду.

СІМАШКО (по хвилині надуми, лагіднішим тоном): Залиши ці теревені і стань знов такою, як була завжди досі. Я завжди знав тебе доброю і лагідною, як ангел. Оце ж тепер виглядаєш як чорт.

М. ІГУМЕНЯ: Доки ти був ангелом, поводилась я з тобою як із ангелом; але з того часу, як став ти демоном, я трактую тебе як демона.

СІМАШКО: Мені відомо, що ви всі тут під впливом того упорствуючого Онишкевича, вашого бувшого духовника. Я певний, що зі свого укриття він далі затроює вас своїм папізмом. Де він тепер?

М. ІГУМЕНЯ: Хоч би й знали ми всі, де отець Дионисій, то й на муках не зрадила б нікотра з сестер цього доброго, святого єромонаха. Але, як бачу, на твоїх руках яров і сльози сотень наших отців парохів і василіян, яких тровите салдатами й жандармами, катуєте нагайками, засилаєте в далекі губернії, на Сибір.

СІМАШКО: Не твоє діло заступатись за тих бунтівників. А тимчасом я прощаю тобі в ім'я царської ласкавости. Цар дає всім вам три місяці до надуми. Узнаєте всі правду, то далі користатимете зі свого маєтку й заслужите прихильність Його Імераторського Величества. А вперто стоятимете при вашому упорі, тоді вам напереду звіщаю те, що найстрашнішого можете собі подумати.

М. ІГУМЕНЯ: Серед усіх страхіть ми вибираємо те, що найжахливіше, щоб іще більше страдати за Христа. Та ніколи в світі не зрадимо нашої Святої, Соборної, Апостольської, Римської Церкви.

СІМАШКО: Поживем, побачим.

ЯВА 3.

Частина манастирського коридору. Сутінок. Видно засніжене вікно з узорами сильного морозу. Перед іконою Жировицької Богородиці теплиться червона лямпадка. Задзвонив дзвінок на раніше розважання. Сестри одна за одною виходять із кімнат і входять до молитовниці, що в глибині сцени, відділена від коридору занавісою. Нагло з глибини коридора, ніби трохи з віддалі, чути удари рушниць у двері і крик "Аткрой!" У коридор вривається кілька збройних солдатів у шинелях і кашкетах із двоголовим царським орлом. За ними Сімашко й губернатор Мінська Ушаков. Усі сестри в тривозі зібралися довкола Ігумені, в кутку коридору, під іконою Богородиці.

СІМАШКО: Куди всі зібралися йти?

СЕСТРИ: На розважання.

СІМАШКО (іронічно посміхаючись): На розважання, ага, на розважання! *(Тоді підвищеним різким тоном до Ушакова):* Ваше Превосходітельство, Гаспадін Губернатор, виповніть Вашу повинність.

ГУБЕРНАТОР (добуває з кишені документ, розгортає його та читає): Іменем його Царського Величества Ніколая, Гасударя всея Рассеї і на приказ Святєйшаго Сінода й Уполномочненаво па делам возсоединєнія унііатоф із русскою православною Церковю Іосифа Сімашко, Сестри Базиліянки Свято-Троїцької

ТРИ УКРАЇНСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА
під одним проводом
UBA TRADING CO. LTD.
ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
420 Bathurst St. —— WA 2-6115-6
ALBERTA FUEL LTD.
Перша самостійна українська фірма
достави опалової оливи для житнього вжитку
420 Bathurst St. —— WA 2-6862
HOME TOWNE BAKERY
Хліб і печиво різного роду, доставляємо до склепів і домів
164 Kane Ave. —— RO 7-7246

обителі арештуються й етапами мають бути відтранспортовані в город Вітебськ. Увесь рухомий і нерухомий маєток монастиря — сконфіскований на казну.

(Хвилина болючої мовчанки на обличчях сестер).

СІМАШКО: Я залишив вам до надумя три місяці. Але на приказ Його Царської Величности приходжу вже третього дня. Боїмося, щоб хвороба вашого упорства ще не погіршилась. Ось тут готове письмо, на якому маєте добровільно скласти ваші підписи за перехід на лоно святої русскої православної Церкви. Якщо не підпишете, не схочете прийняти єдиної правдивої православної віри. Якщо підпишете, ви вільні, можете далі молитись Богові в цьому домі і всі маєтки остануть надалі вашою власністю. Крім того цар пообіцяв у нагороду призначити вам 10.000 рублів річного жалування. А не підпишете, не схочете прийняти єдиної правдивої православної віри, ждуть вас кайдани, важка примусова праця, врешті Сибір.

М. ЕКОНОМА: Вибираємо те, що краще для нас, себто Сибір та примусові роботи радше, як зрадити Господа Нашого Ісуса Христа та Його видимого заступника на землі, Римського Папу.

СІМАШКО: Почекайте-но часочок, а всі станете аж-гей більше слухняні, коли під нагайками облізе з вас шкура, в якій вас мама зродила, а не виросте друга!

С. ТЕТЯНА: Подри наше тіло на куски, скрушн всі наші кості, але ніколи, ніколи не зламаєш нашої вірности для Господа Христа та Його видимого намісника, Святішого Отця.

СІМАШКО: Ух, ти собача кров, собача кров! Вирвати б тобі твого язика! Ребята, давай гнать їх під караулом!

М. ІГУМЕНЯ (навколішках, зі зложеними руками, повним болю голосом до губернатора): Ваше Превосходительство, благаю вас в імені всіх моїх Сестер, дайте нам попрощати перед відходом Господа Ісуса Христа у Пресвятій Євхаристії.

СІМАШКО: Не треба. Вони й так досить молилися й розважали!

УШАКОВ: Ні, розрішити їм! Нехай помоляться. Це нам не пошкодить.

(Сестри входять у молитовню. За хвилину з-за занавіси чути спільну молитву сестер).

СЕСТРИ ВАСИЛІЯНКИ: Господи, Євхаристійний Царю, будь з нами в час наших кайдан і мук та зміцнюй нас. Спасителю світу, чиїм з нами за Твоєю вподобою. Дай нам розуміти глибокі таїнства Твоїх страждань, щоб не вагались ми, як доведеться, і вмерти за Тебе! Молимо Тебе за Святішого Отця, за всіх єпископів і священиків, за вірних української і білоруської Церкви, змилосердися над тими, що терплять за віру в кайданах і на засланні. Благаємо Тебе за опам'ятання нещасних зрадників і відступників від Вселенської Церкви. Врешті молимо Тебе за наших катів. Отче, відпусти їм, бо не знають, що роблять (Лука 23, 34).

(Сестри виходять із молитовні. Одна з сестер несе досить велике дерев'яне Розп'яття. Ікона Розп'ятого намальована на дереві, за східнім звичаєм. Солдати заковують сестер ланцюгами, дві-по-дві. У дверях сирітського захисту показується група вихованщь. Косички в них ще не заплетені зо сну. Бачивши, як салдати заковують у кайдани їхніх вихователькок і прибрані матері, діти з голосним риданням кидаються в їх обійми).

СИРОТИ й ВИХОВАНИЦІ (з плачем): Ах, забирають нам наші мами! Ограблюють нас із наших матінок!

(У дверях показується й кілька міщанок, завинених у зимові хустки й міщан, які посхоплювалися зо сну на плач дітей. Два солдати нишком обтерли сльозу. Сестри виходять зі сцени, співаючи "Святий Боже" (як Благальні Пісні з благословеннями св. Тайнами). Спадає занавіса. (Далі буде)

ЛІТУРГІЙНИЙ СОЮЗ

ПІД ПОКРОВОМ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Чи Ви вже стали членом Літургійного Союзу під покровом св. Василія Великого? Цей Союз повстав пару років тому назад при монастирі ОО. Василіян у Мондер, Альберта, Канада.

Із пожертв членів **Літургійного Союзу** має повстати в найближчому часі велика каплиця при матіриному домі ОО. Василіян у Мондер, де виховуються майбутні василіянські священики-місіонарі і їх брати-помічники.

За всіх дотеперішніх і майбутніх жертводавців **Літургійного Союзу** відправляються і на майбутне будуть відправлятися Служби Вожі в монастирі ОО. Василіян **кожної середи в місяці.** З тих Служб Божих можуть користати не тільки жертводавці, але теж померші члени їх родин, що їх список вони передають до монастиря ОО. Василіян у Мондер.

Тому записуйтеся в ряди **Літургійного Союзу,** користайте з його духовних благодатей, а своєю пожертвою причинайтесь до виховання молодого покоління монахів-місіонарів.

Свої пожертви, запити чи листи шліть на адресу:

BASILIAN FATHERS, MUNDARE, ALTA, CANADA

Отто Грічнедер

Суд над Ісусом

У пресі появилася була вістка, що один голяндський юрист, у 15-сторінковому поданні про відновлення процесу, домагався від міністерства справедливости новоствореної держави Ізраїля ревізії присуду в "Процесі Христа". Надсуддя, Моше Смоїра, пообіцяв тоді дбайливо провірити цю справу. Фахівцям відомо, що вже в 1931 або 1933 році була переведена, з жидівського боку, ревізія процесу Ісуса, яка закінчилася ствердженням: Ісус був невинний.

Також на паризькому правничому факультеті французький знавець права, Жакено, займався з юридичного боку провіренням присуду проти Ісуса і приймов до висновку, що протизаконна помилка, якої допустився жидівський суд, видаючи присуд смерти, була каригідна.

Що суд над Ісусом взагалі відбувся,—сьогодні вже ніхто не оспорює. Хоч судові акти про нього не збереглися, проте, крім чотирьох Євангелій, є щонайменше три відносні нехристиянські джерела про нього. Одне джерело — це жидівський історик Флявіюс Йосефус, який около 93 року пише про Христа таке: "Хоч Пилат, на донесення перших наших мужів, покарав його хрестом, не перестали його любити ті, що любили його від самого початку."

У зв'язку з пожежою Риму за часів Нерона, найвидатніший римський історик Тацит, пише у своїх "Річниках", також про християн. При цьому завважує: "Автор цього імена, Христос, був за правління Тиберія страчений намісником, Понтійським Пилатом".

Третє, позахристиянське свідоцтво, — це приватна пересторога: сирієць Мара бар Сарапіон, один цілком незнаний стоїк, пише в 100 році до свого сина, який студіював в Едессі: "Що мають жиди зі страчення свого мудрого царя, коли їм від того часу відібрано царство... Мудрий цар не вмер, а це задля нових законів, які він дав".

Сьогодні не можна, отже, розумно сумніватися про страчення Ісуса, як теж, що це страчення було наслідком відбутого суду. Про перебіг такого суду подають, крім наведених нехристиянських свідоцтв, святі Євангелії. На основі їхніх даних, драматичні події того першого страсного тижня, коротко зібравши, розвинулись ось як: У ночі на п'ятницю — це мусіло бути 7 квітня 30 року по Христі, Ісуса зловили на узгір'ю одного з оливних садів, на схід від Єрусалиму, узброєні вартівники, яких вислала жидівська Висока Рада з наказом заарештувати Його. Зловленого завели до дому первосвященика Каяфи. Там зібралася була Висока Рада — Синедріон. Це була найвища жидівська правляча і судова влада. Вона складалася з первосвященика, книжників і старшини і мала разом 71 членів.

Під час відбутого ще тієї самої ночі перед Синедріоном суду, нараджувались передусім над обвинуваченням. На їх думку, Ісус хотів збурити святиню, що згідно з жидівським законом, є злочином, який заслуговує на кару смерти. Ісус у дійсності знову говорив про те, що Він збурить храм Божий і за три дні його знову збудує. Свідки потверджували це, але вони протиріччали собі в кількох побічних точках. Згідно з давнім жидівським судовим законом, мусіло обвинувачення, — якщо свідки хоч би навіть у бічних точках суперечили собі, — бути відкинене. Тому Каяфа перейшов до іншого пункту обвинувачення: "Чи ти Христос, Син Божий?"

Від відповіді обвинуваченого на це питання залежала його доля. Вона є кульмінаційною точкою цілого дотеперішнього процесу. Христос мав відповісти: "Ти сказав. Але кажу вам: від тепер побачите Сина Чоловічого, сидячого по правиці сили Божої, і йдучого на облаках небесних". Тоді первосвященик, на основі старого Мойсеєвого звичаю, роздер свою одіж, кажучи: "Хулу сказав! Нащо нам ще свідків? Це тепер ви чули його хулу!"

Судді видали одноголосно, як Марко точно подає, "присуд проти Нього, що Він є винен смерти".

Але ж жиди були тоді під римським окупаційним правом і не мали жодної власної судової екзекутивної влади — вони, що правда, могли видати вирок смерти, але не могли самостійно виконати його. Тому Ісуса зараз раннім-ранком, у п'ятницю відвели до римського намісника. Пилат не виявив жадного бажання засудити Ісуса. Тому жиди поставили тепер друге обвинувачення, яке взагалі не приходило на суді Синедріону: Ісус хоче бути царем жидів. Це мусів Пилат, бажаючи оминути політичних клопотів із Римом, провірити. Так, отже, після релігійного процесу перед Синедріоном, був політичний процес перед Пилатом, який від 26 року був римським намісником у Юдеї. Тому то його перше питання до Ісуса звучить: "Чи ти є цар Юдейський?" На те Ісус: "Моє царство не з цього світу, хто від правди, слухає мого голосу".

Пилат уриває тут скептичним запитанням: "Що є правда?" Він уважає сина ремісника з малого Назарету жалюгідним фанатиком, і каже жидам: "Я не знаходжу в Ньому ніякої вини". Одначе жиди не відступають. Вони твердять, що Ісус підбурює народ і забороняє платити данину цісареві. Вони навіть грозять донести на римського намісника до цісаря в Римі. Ще три спроби, щоб рятувати Христа, робить Пилат. Передусім він хоче передати цю справу перебуваючому якраз у Єрусалимі князеві Іродові Антипі, але той відсилає обвинуваченого, якого одверто вважає за невинного, знову назад. Тепер старається Пилат використати, з нагоди надходячих свят Пасхи, амнестію, але жидівська юрба воліє випустити їм Вараву і домагається хреста для Ісуса. Спробою звернення до маси Пилат допустив вирішної психологічної помилки, бо тепер уже не міг він цієї справи затушувати.

Остання спроба Пилата: він каже бичувати Христа, надіючись, що на вид збичованої люди-

ня, викличе милосердя та жиди цим задовільняться. Але сталося навпаки. Жидівський провід і жидівський народ домагаються ще завзятіше розп'яття: "Ми маємо закон, на основі якого він мусить умерти! Як ти цього випустиш, ти не є приятелем цісаря! Кожний, що робить себе царем, противиться цісареві!"

Під цими погрозами спротив Пилата ламається: "Візьміть ви його і розпніть, бо я не бачу в ньому ніякої вини".

Негайно, по римському судовому звичаю, відбувається страчення на хресті, що його довершили римські воїни...

Отже де і на кому лежить вина цього присуду? Синедріонові закинули, що суд був несправедливо переведений і що суперечить в основних частинах жидівському карному судовому праву. 27 закидів можна було б занотувати: переслухання в ночі і під час приготування до свята. Свідки обвинувачення і судді були частинно одні і ті самі люди. При голосуванні мали насамперед голосувати наймолодші, тим часом Каяфа перший висловив свій погляд. Між судом і виданням присуду смерти мусів проминути щонайменше один день перерви.

І, врешті, коли всі судді голосували за карою смерти, то на основі жидівського права, обвинувачений мусів бути звільнений. Жиди мають дуже розумну засаду, що при занадто великій однозгідності, — щось десь мусить не годитися, а протиаргументи навмисне були недостатньо оцінені. Також і самий присуд — кара смерти за хулу Бога, — хоч як він несправедливий, всеж-таки міг він відповідати переконанню суддів.

На всякий випадок, не можна прийняти, що вони вірили в правдивість свого присуду. Але щось інше треба Синедріонові закинути: що при суді перед Пилатом члени Синедріону проти найліпшого переконання, означили Христа як політичного царя і загрозили зробити донос до цісаря на Пилата, хоч цей був схильний звільнити Христа від вини і кари.

Володар Буженко

НЕСПОКІЙНА ХАТА

(На основі правдивої події)

— Бачиш ту хату, що наліво від нас стоїть?

— Певне, що бачу, або що?

— У ній щось страшить, тому, хоч вона така велика й гарна та ще майже нова, ніхто в ній не живе... — казав мені мій товариш Осип, а другі притакнули.

Ми якраз тої днини йшли на прохід на річку Святого Івана і то на цілий день. А вечором повертаючись, ми не завважили великої хати на початку міста, бо співали пісні аж гомін ішов по околиці. І певне більше б я не чув про ту хату, коли б не така притична.

На оселі П. Р. жила собі вдова Климиха з купкою дітей. Покійник працював на залізниці, а потім узяв і вмер. Вдова з п'ятьма дрібненькими сиротами мусіла відступити залізничну хатину другому, що прийшов на місце її чоловіка, а сама їхати куди попало. Отак уже кілька років крутилася вона по чужих кутках та при тому важко працювала, щоб заробити на хліб насущний для себе й своїх малят. Остання хата, де жила Климиха, цілком уже валилася і була так далеко від людей і школи, що ні дітей післати на науку, ні самій якусь працю знайти. Отже рішила перенестися до міста, до П-ля. Таки в понеділок вибралася: ходила й розпитувала. Нема нічого підходячого. То замале, то задороге, то в не дуже безпечному місці. Вже хотіла з нічим повертатися до своєї теперішньої домівки, але щось її торкнуло піти вступити до церкви на "Богородице". Якраз правилася вечірня, а монахи поволом співали "Нині отпущаєши". Трошки побувши на відправі, нагадала собі, що не була ще в Степанової Зоськи, її далекої своячки. Вона коло церкви близько живе.

— Що б я вам могла порадити?! — питала сама себе Зоська, коли Климиха розказала свою турботу. — Гм, та воно, знаєте, Климихо, або я знаю, чи вам про те й згадувати?

— Та що таке хочете казати, Зосю?

— Та вона сказати легко, але...

— Ну, ну, кажіть не церемоньтесь, може якраз мене добре нараєте.

Зоська довго вагалась, але на усильні просьби вдови каже нарешті: — Знаєте ви що? Тут є в місті одна хата, туди, як їдеться на Високий Брід, велика й ще нова, і знаю певно, що в ній ніхто не живе. То було б добре місце для вас, але...

— Та що в вас з тим "але". Кажіть усе до порядку! — нетерпеливиться гостя.

— Коли так напираєте, то скажу: там у тій хаті є духи і щоночі страшуть. Уже другий рік, як сам господар випровадився і ніхто не важиться в ній замешкати. Хоч він би і запівдармо винаняв, бо шкода, щоб хата пусткою стояла, тепер коли такий брак мешкань...

Сказавши це, дивилася Зося на Климиху. А ця міркувала. Нарешті промовила: — А як той чоловік зветься і де він живе?

— А та ж то Яків Недяківський, а живе зараз на хуторах, як їхати на оселю Мале Дряговинця.

З тими словами попращалася і пішла до своєї дітвори.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, календарі, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за скільки на адресу:
А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

Від тих відвідин у Зоськи минуло добрих два тижні, але Климиха нічого таки доброго не підшукала, ані теж не відважувалася йти до Якова винаняти неспокійну хату.

— Про мене, байка, але як діти попереляються, то що я тоді бідна буду робити з моїми сиротятами?

І знову чекала тиждень. Якраз у наступну неділю був празник Христового Серця. Климиха пішла з дітьми до церкви та приступила до св. Сповіді й св. Причастя. Сповідаючись у якогось лагідного священика, згадала між іншим за свою журбу. Священик вислухав та й каже: — Знаєте, що для побожної людини не повинно бути ніякого страху, крім одного: Бога образити. А до того приказка каже, що за сиротою Бог з калитою. Ви спробуйте, аби тільки винаняв хату, а потім уже якось порадимо.

Знов у понеділок пішла Климиха до Яця. Той не хотів винаняти хатини. Зразу подавав різні причини, але вкінці сказав: — Коли б так хто з чужих, то я не мав би нічого проти, але своїм людям не можу такої прикрости робити. Та ж ні одної ночі ока не замкнете, а до того в вас дрібні діти. Та ж на смерть попереляються. Хочете, то я вам відступлю тут на хуторі комірку і не будете нічого платити, але щоб вам таку прикрість робити, то в мене нема серця!

— Але коли б я так спробувала? На який тиждень тільки, ви б не позволили?

Яків думав-думав, а нарешті каже: — Та, коли ви так уже наперлися, то живіте собі в ній і місяць. Та тільки, хороня вас Боже, щоб ви потому на мене не нарікали.

— За це будьте спокійні.

На другий день спровадилася наша Климиха до нової домівки. Гарно впорядкувала подвір'я, підмела, повимивала долівки, причепурила хату зверха й ісередини. Діти бігають і тішаться, бо коло хати великий сад і город, а за ним у долині ще й річка журчить. Одна тільки Климиха не має в душі спокою: що то в ночі буде? Та і ніч надійшла. Повечеряла з дітьми й поклала їх спати у більшій світлиці, тій від дороги, а сама лягла в меншій кімнатці, від кухні. Щиро помолилася і до ліжка. Змучена денною гарівкою навіть і не зчулася, як уснула. Чи довго спала, не могла пригадати, але прокинулася серед ночі. Зразу не знала, де вона. Але миттю пригадала собі все: вона спить у неспокійній хаті. Коли хотіла засвітити свічку й подивитися котра година, то набожно поцілувала хрестик від вервиці, що її мала на своїй шиї. Аж тут їй прочулося, наче по накривалі хтось посунув рукою. Коли причаїлася й наслухувала, стало цілком тихо і на покривалі не нещупала нічого. Знову почала шукати сірничок під подушкою. А тепер іще раз, наче б який кіт сидів біля її ніг. Тепер Климиха насторожилась і направду злякалась. Але знов нічого не було.

— А може б я не світила, а спала дальше, як досі, то й спокій буде. Бо інакше дітвору ще поперестрашую.

Накрилася з головою й почала пересувати зернята вервиці в своїх пальцях, порепаних від важкої вдовиної праці. По якій десятці відкрила голову і стала знову наслухувати: діти в другій кімнаті спали рівномірним спокійним сном, навіть Рузя, яка часто через сон говорить, тепер заховувалася цілком спокійно.

— Е, то певне від того, що мені говорила Зося і Яків, так прочулося. Тому нема чим перейматись, а треба спати, бо завтра знов до праці. Накрилась і почала мріяти про сон. І він помалу стиха примикав її повіки...

Потім не знала Климиха, чи була вже заснула знову, чи тільки здрімалася, як щось почало пхати руку під подушку. І це діялося так нагло, що мало наголос не крикнула. Та ще впору вгамувалась і, здихнувши до Пречистої Діви, сказала:

— Усе, що живе, нехай хвалить Господа!

Знову стало тихо і вдова почала дрімати, хоч серце сильно стукотіло: Ей, як так буде кожної ночі, то певне не витримаю і тижня, хіба може на другу ніч перенесуся до дітей і буду з ними разом спати — думала собі Климиха. Та якось заснула і до ранку спала без пригод. Діти взагалі спали знаменито.

Другої днини сусіди якось дивно поглядали на Климиху, але вона, хоч змінена, не показувала назверх нічого. А питати її, ніхто не питав.

Прийшла друга ніч. Вдова перенеслася спати до дітей. Під подушку, крім сірничок і електричної лямпки, ще поставила пляшечку зі свяченою водою. І знову заснула твердим робучим сном. Пробудилася по третій ранку. Як хотіла поставити годинник на столик, то знову її щось по носі вздовж торкнуло, наче б яким рукавом. Коли сказала майже півголосом: — Усе, що живе, нехай хвалить Господа! — більше не чула цього. Знову лягла і почала дрімати. Та нагло знову відчула вчорашнього "кота" на покривалі. Голосніше кличе: — Все, що живе, нехай хвалить Господа.

А при тому якось сама собою додала: — Чого душа потребує?

— Мо-ли-тви... — це то стогін, не то протягнені слова дійшли до вух чи до серця жінки.

Климиха нагло стратила ввесь страх і навколішках при ліжку почала молитися на вервиці. Як скінчила, заснула і спала спокійно до ранку.

Ще було темно на дворі, мряки залягали П-ль, коли вдова манджала до церкви, де дала на Сл. Божу за того, що молитви просив.

Від того часу в хаті перестало страшити. Климиха мала спокійне й дешеве приміщення для своїх дітей та і власник хати, Яків, по 27 роках від смерти батька знову мав спокійну хату.

АРХІТЕКТ
ЄВГЕН ГРЕНЬ
Член Королівської Палати Архітектів Канади
Виконує плани і конторщи церков, шкіл, будинків громадських організацій (гал), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.
WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

НА БОЖИХ ОКОПАХ

історична повість із часів французької революції

ОДИН ГРАЄ НА ТРУБЦ, А ДВОХ ТРАТЯТЬ ТЕРПЕЛИВІСТЬ

Павло Конвертіє мов прикло біля печі в пекарні свого батька. Був холодний зимовий день, та з великої печі йшло приємне тепло. Очі хлопець примкнув, а самий цілком мов поринув у мелодії; грав на трубці чудову пісню про брата Якова, що не хотів устати, хоч грали на поранок дзвони. Всею пекарнею трясло від голосу труби. Проте воно не перешкоджувало якось ані пекареві Конвертіє, що місив у нецьках тісто на другий день, ані двом хлопцям, Мартинові Кордіє і Юрієві Вікає. Вони сиділи при столі й уважно прислухувалися музиці.

— Гарний звук, треба признати—похвалив Мартин тоном знавця, коли трубач відложив інструмент, щоб хвилинку відпочати.

— Так, досить голосно — подивляв Юрій.

— Брат Яків міг би був збудитись — засміявся майстер, не переривaючи праці.

— Ти міг би своїм "братом Яковом" будити ранком Монбернаж, коли отець Маршатер відправлятиме Службу Божу — порадив Мартин.

— Щоб червоні також про те дізналися — засміявся Павло.

Але хитрий Юрко був уже іншої гадки. — Ні, не ранком — сказав він — але день перед тим міг би ти вечором заграти пісню, щоб люди знали, що наступного дня в стодолі Пасквіє буде Служба Божа. Крім того ти міг би заграти лише кілька тонів, якщо вона вже зачинатиметься.

— Чудова думка — і задоволений Мартин ударив малого Юрка так сильно по плечах, що той мало що не покотився під стіл.

— Не зле, — прихвалив сам трубач — і коли мені при такій погоді не позамерзають тони, можна буде таке зробити.

— Мусимо ще обговорити цю справу з хлопцями Бернара — сказав живо Юрко.

Всі три вибігли з пекарні. "Брате Яків, брате Яків, чи ще спиш?" — свистав пекар Конвертіє і місив тісто з усієї сили.

Хлопці Бернара прийняли думку Юрка з одушевленням. Вечором розбіглися по сені й повідомили всіх про трубкові сигнали. Ледве вийшли з хати, як дзвінок при дверях викликав маму Бернар до склепу. Перед кошиками з яриною стояла якась жінка та шукала за головою зимової капусти.

— О, панна Гофро! — привітала її приязно Густа. Правду кажете, добра капуста до ковбаси. Скільки головок?

— Одну лише — відповіла сміючись дрібна жінка. — Але я хотіла сказати, що п. Фавро запитує, чи б Марія не могла прийти сьогодні вечором на пробу співу? Отець Кудрен, я хотіла сказати о. Маршатер написав нам нову пісню. — І почала її тоненько затягати: "Трішинку, наверніся, кличе твій Господь тебе!"

— Справді, гарна — сказала Густа. — Марія радо прийде на пробу.

— Знаєте, скільки разів співаю цю пісню, все мушу подумати про о. Додена.

— Записаженого? — спитала здивовано Густа.

— Так, його. Я думаю, що він дуже нещасний. Всі ним погорджують. Ніхто не здоровить його на вулиці. А чей же він такий священик. Думаю, що коли б хтось пішов до нього і поговорив із ним, то...

— Так, але хто б це міг бути такий?

— Повинна би піти жінка — відповіла рішуче панна Гофро.

— Ба, але хто?

— Якась мати.

Знова задзеленькав дзвінок. Якийсь високий чужинець увійшов до середини. Мав на собі якийсь дуже непідхожий одяг.

— Чим можу служити? — спитала чемно мама Бернар.

— Не приходжу, як купець — відповів звучним, глибоким голосом. — Я продавець вина і можу вам поручити кілька його надзвичайних родів...

— Але я направду не потребую — боронилася Густа.

— То гляньте бодай на поручення, яке мені дав добрий купець. Може ви знаєте його?

Нерадо взяла мама Бернар шматок паперу. Та заки ще стала читати, почервоніла: пізнала письмо. "Отсим потверджую, що п. Депре є чесним продавцем вина. Він дає добрий товар за низеньку ціну. До нього можна звертатися й мати повне довір'я. Франсуа Прюль."

Хто ж це пише? Прогнаний о. парох із Монбернажу поручає торговця вином?

— Хто ви, пане? — спитала мама Бернар, а коли побачила, що приходець поглядає непевно на жінку, додала сміючись: — Можете говорити цілком спокійно. Перед панною Гофро не треба нічого затаювати.

— То добре — відповів чужинець, — торгівля вином — тільки викрут. Я незаприсяжений священик. Моє прізвище Сое. Але в розмовах залишімо радше прізвище Депре. Червоні в Анжер перекидають усе догори ногами, щоб тільки знайти о. Сое. Длятого краще буде, якщо він на якийсь часок зникне.

— То ви, отче, приходите з Анжер? — спитала живо Густа. — Що ж поробляє там наш о. парох?

— То, що ми всі — незаприсяжені. Живе в укритті, відправляє Служби Божі по стодолах, а то й печерах, відвідує перебраний хворих і вмираючих. Така вже наша доля. Він післав мене сюди, щоб я розглянувся серед праведних: може знайдеться десь для мене в'язанка соломи, на якій я міг би переспатись.

— Очевидно — промовила п. Гофро, — можете замешкати в мене, тут у мене доволі місця.

Заскочений, глянув священик на неї: — А знаєте ви, що жде вас, якщо б мене у вас знайшли?

Але стара, дрібна жінка тільки потрясла головою.

— Ну і що? Я не маю нікого на світі, а яка з мене була б християнка, якщо б я переслідуваному священикові відмовила приміщення?

Священик стиснув щиро руку відважної жінки: — Господь вам віддасть, пані Гофро, а я приймаю. Щастя, що стрінув вас! Сьогодні переночую у пана Батон на мості Жубера в Пуатіє. Там є ще незаприсяжені, два брати Шартр. Я стрінув їх подорозі і вони завели мене туди. Але завтра вранці переходжу до вас, пані Гофро.

Ще домовилися, що о. Сое відправить завтра в 5-ій год. ранку Службу Божу в стодолі Пасквіє. Жінки були дуже вдоволені з того, бо о. Кудрен уже кілька днів тому вніхав в околиці Пуатіє відвідати хворих і відправити Служби Божі. Тозаришив йому в його місіонарській подоромі відважний Ґустин чоловік.

— Отже в 5-ій, у стодолі Пасквіє — повторила мама Бернар. — Один із моїх хлопців буде очікувати вас уже під п'ятою на мості та покаже вам, отче, дорогу.

— Добре — засміявся священик, — тільки щоб він не перелякався мене, бо виглядатиму трохи несамовито...

На тому вони розпрощалися. А панна Гофро приступила до кошиків із городиною та додала: — Мусите докинути мені ще дві головки, чи краще три.

Вечером над дахами Монбернажу залунали звуки труби. Скрізь відчинялися вікна, хоч зимно було, а Павло Конвертіє з даху пекарні, вигравав цілим серцем "Брате Яків, брате Яків, ти ще спиш, ти ще спиш, а дзвони вже дзвонять, а дзвони вже дзвонять, бім, бам, бом, бім, бом."

П'ять бом — шопотіли мешканці Монбернажу. — Значить о 5-ій годині Служба Божа в стодолі Пасквіє.

Павло дрижав зі зимна й дивувався, що тони трубки не замерзли. Але витримав у грі, доки не впевнився, що всі вже хіба знають: о 5-ій годині Служба Божа.

Дяк Паскаль, який саме тоді входив до клюбу в Пуатіє, щоб трішки загрітися при такому морозі, забурмотів до себе: — Хлопчиськові не добре в голові, коли захочується йому при такому зимні на трубі грати!..

Найкращий продукт для українського

[redacted]

— дає —

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ

"БУДУЧНІСТЬ"

"The Future Bakery"

735 QUEEN ST. W.

Toronto, Ont.

Наступного дня, ніч до п'ятої ранком, стояв на мості Жубера грубий Филип і хухав у пальці, бо був сильний мороз. Саме Филип дістав від Роберта доручення очікувати тут о. Сое та запровадити його до стодоли на Службу Божу. Филип повинен теж звертати увагу, чи ніхто з якобінців, поліцистів або національних гвардистів не йде до Монбернажу. Тоді Филип має якнайскорше побігти до стодоли та перестерегти зібраних на Службу Божу.

— Повним бігом — забурмотів Филип, — як це можливе при такому зимні, де чолозікові ноги до хідника примерзають... Сподіюсь, що при такій погоді ніхто з червоних драбів не захоче йти до Монбернажу.

Филип оперся лінивно на поручня мосту і знуджено глядів на міст. Усі вікна були ще темні. Отже нема небезпеки! Нагло здригнувся. Не мості залунали кроки і в слабкому світлі ліхтарні замаячів синій капелюх, синя блюза й білі штани. — Національний гвардист — прошепотів Филип — Бігом! І товстюк пустився втікати. Але зараз же завважив зі страхом, що гвардист теж прискіпує кроки гвардиста, що став іще кричати за хлопцем: кроки гвардиста, став іще кричати за хлопцем: — — А, зачекай но, хлопче, не біжи так скоро!

Але Филип забурмотів тільки "нема дурних" і замахав ногами так скоро, як іще ніколи в житті. Не помогло: переляканий побачив, що не позбудеться гвардиста. Зробив ще кілька закрутів, біг найтемнішими вуличками в надії, що ворог може де зачіпить ногою сходи та поломить кості. Але надаремне, а вічно так бігти не можна ж було. Фицилові вже забракло віддиху і він пігнав уже тепер просто до стодоли, щоб хоч в останній хвилині перестерегти зібраних на Службу Божу.

Тим часом у стодолі Паскіе зібралися побожні з Монбернажу в очікуванні священика. Частика проказувала вервицю за старим Жерве, а пані Фавро співала зі своїм хором побожні пісні. При вході до стодоли стояли чоловіки узброєні дручками; бо хто його знає, чи не придадуться?

Поганим бігом влетів Филип до стодоли й ледве міг промовити: — Він іде!!

— Священик — запитав хтось із мужчин. — Та де — крихнув тяжко дихаючи Филип—національний гвардист!

— Національний гвардист! — заячіли жінки. — Господи, пропали ми!

Але чоловіки тільки стиснули в жменях дручки, а майстер Касандр, що стояв біля входу, закотив собі рукави сорочки, злобно підсміхуючись. І в тій же хвилині вбіг до стодоли гвардист, якого мужчини вмить окружили. Касандр приступив до нього, приглядаючись високій постаті вояка.

— Чого тут хочеш? — забурмотів Касандр.

Але гвардист витер собі рукавом піт із чола і спокійно відповів: — Чого я хочу? Відправити Службу Божу. Я є о. Сое, чи то пак, хотів я сказати: о. Депре. Ваш хлопець згонив мене неймовірно! Я боявся стратити його очей, бо чейже ж у такій темноті сам не знайшов би я стодоли...

— Ви священик? — здивувався Филип. — Ну, не сподівався я стрінути вас в уніформі. То й біг я як іще ніколи в своєму житті...

І обіцяв собі Филип на будуче ніколи не дати себе так легко вивести з рівноваги.

Мужчини підсміхались, а жінки відітхнули з полегшею. Майстер Касандр спустив наново, хоч із жалем, закочені рукави: — З таким велетнем — забурмотів — варта було б змірйтись.

А священик одягнув священичі ризи і приступив до вівтаря.

Вечором того дня грав Павло пісню про сплячого Якова, і знову монбернажці довідалися, що на другий день о 6-тій годині ранку буде відправлена Служба Божа. Тим разом правитиме о. Кудрен, який тількищо повернувся зі своєї місійної мандрівки.

Було двох у Монбернажі, які не чули гри на трубці. Це були два хлопці Мартин Кордіє й Роберт Бернар, які під час гри почали сварку.

— Це неправда, що ти говориш! — закричав Роберт і станув перед своїм другом із затисненими п'ястуками, ввесь блідий.

— А я тобі кажу — відповів Мартин, що я сам бачив, як твоя мати входила на парохію до заприсяженого.

— Брешеш, драбе! — заскреготів зубами Роберт.

— А проте я сам бачив — повторив Мартин — і це ганьба!..

Роберт дико закричав, скочив на Мартина, перекинув його на землю і почав кулакувати, куди попало. По хвилині Мартин отямився і почав боронитися. Побитий і подертий вернувся Роберт домів. А коли мати стала допитувати, що сталося, хлопець відвернувся й мовчав. Опісля глянув на матір і, зацукуючись, запитав: — Мамо, чи це правда, що ти була сьогодні на парохії в заприсяженого?

— Так, я була — відповіла спокійно мама Бернар.

— Мамо!.. — застогнав хлопець. Смертельно блідий, побіг до стодоли та кинувся на солому. Тієї ночі не спав. Раненько вийшов із хати: боявся стрінути матір. Цілу годину мусів іще ждати, заки Пасквіє відчинив стодолу. Роберт мовчки кивнув йому головою і приступив до вівтаря, допомогти священикові одягатись. Здивований о. Кудрен поглянув на змученого, невиспаного хлопця. — Що тобі, Роберте? — спитав, але хлопець тільки потряс головою і мовчав. — Не можеш мені сказати? — допитував священик. — Відколи ж то Роберт має тайни переді мною?

Хлопець затиснув уста, та нагло захлипав і серед плачу вистогнав: — То через маму, бо вона була в заприсяженого.

Але священик зловив хлопця за плечі, глянув на нього поважно і сказав: — Хлопче, твоя мати не зробила нічого нечесного.

— Але ж вона сама сказала, що там була — повторив хлопець.

— Вона пішла в якнайкращому намірі — сказав священик. — А тепер прилагодь вівтар, люди вже збираються.

Хвилину пізніше почав о. Кудрен молитви, а хор жінок і дівчат заспівав пісню "Грішниче, навернися, кличе тебе твій Господь".

Чогось щораз то зацукувався сьогодні Роберт, відповідаючи священикові, аж дивувався Филип, що служив по другому боці вівтаря. А душу Роберта розривав сором, гнів і жаль. Він постійно думав про те, що його мати була в заприсяженого відступника. А при тому лунали в його душі слова священика: "Твоя мати не зробила нічого нечесного". І в душі хлопця почала будитися свідомість кривди, яку він зробив своїй мамі. "Грішниче, навернися, кличе тебе твій Господь" — це ж був він, Роберт, і до його завзятого серця стукала тепер Господня рука.

Ось саме вже закінчив священик читати св. Євангелію, коли в церкві постало замішання. Якийсь мужчина пропихався до вівтаря, а всі перед ним несміло розступалися.

— Заприсяжений — шепотіли. Нехіть росла й помалу перемінилася в голосне: — Чого він тут хоче, отой заприсяжений?!

Отець Кудрен перервав Службу Божу й обернувся. Люди чекали, що прикаже викинути священика-відступника. Та о. Кудрен глядів мовчки на нещасного собрата, який перед самим вівтарем звернувся до людей та, отягаючись, підніс руку. В стодолі запанувала тишина. — Католики з Монбернажу — почав заприсяжений дрижачим голосом. — Я розумію вашу відразу, коли побачили ви на цьому місці мене, заприсяженого, священика-відступника. Але я прийшов, щоб тут перед громадою, до якої я вдерся, сказати щире слово. Ось я відкликую перед вами присягу, яку зложив був революції. Письменне відкликання я переслав уже окружному командантові Пуатіє і генеральному вікарієві Бруневалеві. Маю тільки одне бажання: спокутувати свою похибку, як така буде Божа воля, своєю кров'ю і своїм життям.

Глибоке зворушення опанувало бідний Божий храм. Багато жінок плакало, а навіть і мужчинам блестіли сльози в очах. А о. Доден говорив дальше: — Коли б ви мене спитали, що спонукало мене до цього кроку, то знайте, що від року не було більш нещасливого чоловіка в Монбернажі від мене, заприсяженого священика. Та саме моє нещастя не спонукало б мене до цеї заяви. Страх, який привів таке страшне нещастя на моє священиче життя, стримував мене досі. Але сьогодні Господь прислав мені Свого післанця. Одна мати прийшла до мене і я не міг опертися її словам. Тепер стою перед вами і прошу: не відпихайте мене від себе. Коли б я міг ще денебудь вам придатися як священик, сповнилось би найгарячіше бажання мого життя!

Невимовна радість запанувала в стодолі. Отець Кудрен обняв зі сльозами в очах свого навернененого співбрата. А найщасливішою з усіх була добра панна Ґофро. І не знає ніхто, скільки жертв і молитов зложила вона в дарунку Господеві за того священика!

По Службі Божій, ідучи домів, вона протиснулася до мами Бернард і прошепотіла: — Люба пані Бернар, пришліть мені, будь ласка, ще дві головки капусти. О. Доден буде теж мешкати в мене. Я вже з ним про все поговорила.

— Добре — засміялася мама Бернар — пришлю вам, але тим разом ви за них нічого не платіть.

— Які ви добрі — відповіла стара діва. — Я ждатиму тут на священика і поведу його зараз до свого дому.

Тільки що мама Бернар залишилася знов сама, як хлопяча долоня зловила її за руку і тихий голос прошепотів гаряче: — Вибач мені, мамо! — А пані Бернар притягнула, сміючись, хлопця до себе і промовила: — Ти дурненький хлопче, ти дурненький, дурненький хлопче. — І здавалося хлопцеві, що ніколи ще мама не сказала йому такого любого слова, не виявила більшої любови.

Подорозі розшукав Роберт свого друга Мартина: ще ж мусів і його перепросити. — Вибач мені, що я тебе так потурбував.

Але Мартин тільки засміявся: — Перше: то я постарався тобі віддати, а друге: можемо колись повторити спокійно, які з нас осли!...

— Ти правду сказав — згодився Роберт зі щирого серця.

(Далі буде)

Читали Ви певно книжки "Появи Пречистої Діви", "Люрд", "Було троє малих дітей", то ще схочете довідатися більше про справу **чудес** у Люрді. Поїхала туди одна протестантка, щоби переконатися, чи можливі ще сьогодні в 20-му сторіччі, чуда? І ось вона

Я БУЛА СВІДКОМ ЧУДА!

І ми видали під таким наголовком книжечку про чуда в Люрді, як їх оповіла ця некатоличка. Ціна книжечки 50 центів, а замовляти її у

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Найкраще замовити відразу 2 книжечки, для себе і для когось, хто балакає, що "тепер нема чудес!"

Поступ

PROGRESS

ЦЕ НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК
виходить у Вінніпегу —
осідку Української Католицької Митрополії.
Річна передплата $4.00.

Пишіть по оказові числа, що їх вишлеться Вам безплатно. Адреса газети "Поступ" така:

"PROGRESS" — Ukrainian Weekly
418 Aberdeen Ave., Winnipeg 4, Man., Canada

СЕРЕД КНИГ

ЩО ТАКЕ МЕМУАРИ?

Мемуари (слово французького походження) — по-українськи буде: спомини, спогади, історичні записки, — це записки або оповідання якоїсь людини про те, що вона пережила, в чім брала сама участь, або що бачила чи чула про те від очевидців. Мемуари нагадують у неодному автобіографію, опис власного життя. Як літературний рід (жанр) стоять мемуари між белетристикою і научною літературою, залежно від того, як вони написані: нпр. прекрасні "Згадки про мою смерть" Василя Королева-Старого належать безсумніву до белетристики, коли споминові твори д-ра Костя Левицького вже тільки публіцистично-наукова література. Мемуари подібні теж до літопису, а саме тим, що їх автор розповідає про те, що сам чув або бачив, а ще й тим, що деякі з них спираються до того й на джерелах, нераз справді історичних, які автор бере для об'єктивізації свого оповідання. Коли мемуари ведені як щоденні записки, тоді називаємо їх щоденником (дневником); деколи один і той самий автор має в своєму дорібку обидва ті жанри: нпр. Євген Чикаленко написав "Щоденник" і "Спогади". Наш учений історик Іван Кревецький пише про мемуари: "...мемуари — ані не літопис, ані історія. Це вже щось більше, як звичайний літопис, одначе це ще не історія в новочасному розумінні. Це перехід від літопису до історії.

"Є кілька родів мемуарів. Головні критерії, за якими їх ділимо, такі: 1. час, коли мемуари написані; 2. роля автора мемуарів у подіях, які описує; 3. зміст самих мемуарів.

"Перший критерій — час, коли вони написані, — дуже важний. Від нього залежить докладність та достовірність самих мемуарів. Бо не одне й те саме, чи маємо перед собою опис якоїсь події сучасний, зроблений під свіжим її враженням, чи пізніший, нераз десятки років опісля — з пам'яті... Розрізняємо з того погляду два головні роди мемуарів: а) записки, б) спомини.

"Записками називаються мемуари звичайно тоді, коли писані одночасно з подіями, які описують, або безпосередньо по них. Правда, в них нема тоді звичайного ширшого тла, на якім відбуваються події (т. зв. історичного тла), ні т. зв. історичної перспективи (розміщення поодиноких подій, відповідно до їх ваги), а також нема тяглости подій. Та зате вони завдяки своїй одночасності з подіями, згл. безпосередності, особливо цінні як історичне джерело. Сюди належать, крім записок, взагалі всякі історичні нотатки, роблені безпосередньо, за свіжої пам'яті, як: щоденники, журнали і т. п.

"Споминами (спогадами) називаємо мемуари, писані неодночасно з подіями, які описують, але пізніше, з пам'яті... хоч усі вони писані геть пізніше після подій, то все ж таки їх історична вага не однакова. Треба розрізнити тут дві окремі катеґорії, а саме: а) спомини, писані виключно з

пам'яті, яка в одних більше, в інших менше певне чи непевне джерело, і б) спомини, що хоч і писані формально з пам'яті, проте на основі попередніх (сучасних) записок. Історична вага споминів цієї останньої категорії рівна сучасним запискам.

"Другий критерій, який беремо до уваги при поділі мемуарів на роди, це роля автора мемуарів у подіях, які описує. Критерій не менш важний від першого. Бо що інше, коли автор мемуарів оповідає про події, в яких сам брав ділянку (активну) участь, а інше, коли оповідає як постороннiй глядач, свідок, чи переповідає слова інших. Тому розрізняємо: а) активні (діяльні) мемуари, б) пасивні (обсерваційні) мемуари.

"Активними (діяльними) мемуарами називаємо такі, в яких автор описує передовсім те, в чім він сам брав активну участь. Такі мемуари мають звичайно автобіографічний та діловий характер, і тим самим спеціяльну вагу як історичне джерело. Пасивні (обсерваційні) мемуари це такі, яких автор у подіях, що їх описує, не брав ніякої активної участи, а описує їх тільки як очевидець-обсерватор, або як переповідач.

"Вкінці третій критерій, на основі якого ділимо мемуари, це зміст самих мемуарів. Беручи до уваги зміст мемуарів, матимемо стільки їх родів, скільки є різних ділянок, що становлять зміст людського життя. Найчастіше маємо мемуари: а) політичні, б) культурно-побутові, в) військові, г) подорожні: рідше: г) професійні, д) клясові і т. п. Розуміється, що в кожній із вичислених найголовніших груп є безліч підгруп, які знов розпадаються на ще спеціяльніші, менші групки. Так, напр., у групі мемуарів культурно-побутових маємо мемуари: літературні (письменників), публіцистичні (публіцистів), педагогічні (педагогів), театральні (акторів), мистецькі (мистців), наукові (вчених) і т. п.; а в групі мемуарів подорожніх маємо мемуари релігійного (паломичого) характеру, наукового, мистецького і т. п." (Пор.: Ів. Кревецький — "Мемуари", стаття в "Новій Зорі" ч. 1 із 1930 р. У тім же річнику "Н. З." маємо цілий ряд дальших статей цього ж автора з розглядом мемуаристичної літератури нашого й інших народів).

Писана наукова історія, як наука, звичайно не має такого впливу на читача, як живі спомини, що — як ми вже згадали — писані нераз просто наче повість. Дальше: наука історії звичайно ніколи не сягає в близьке нам сучасне; виходить такий парадокс, що нераз ми краще знаємо старе минуле, як близьку нам історію. Правда, новішу історію знайдемо в великій мірі записану в пресі. Але, як пише д-р Е. Лебль у своїм творі "Культур унд Прессе", "навіть у своїх звітуваннях преса є тільки в малому ступні історією своєї епохи. Вона може відтворювати тільки ті факти, що відбувалися на поверхні публичного життя. До первісних джерел преса з правила не має доступу. А й навіть очевидні факти з життя народів і держав преса бере до уваги відповідно до свого характеру тільки однобічно: щоденники займаються передовсім подіями, тим, що сталося, а не тим, що його називаємо середовищем (міліє, по-французьки). Проте ж могутня струя публичного життя має в собі не тільки хвилі, що творяться на його поверхні: ми мусимо теж знати будову його дна, силу спаду і т. п., щоб вияснити собі якслід рід бігу".

З усіх цих наведених причин читання споминів-мемуарів незвичайно важне для людей, що беруть живу участь у публичному житті та хочуть у ньому якслід визнаватися. Воно важне врешті й для всякого, що сам хотів би описати своє власне-пережите: найкраще ж учитися на прикладах, а не з сірої теорії.

З тих усіх рацій починаємо друкувати оглядрецензії мемуаристичної літератури в українській мові, подані у книжках, що появилися до другої війни і по ній.

Михайло Островерха. ОБНІЖКАМИ НА БИТИЙ ШЛЯХ. — Ню Йорк 1957. Стор. 144.

Михайло Островерха. НА ЗАКРУТІ. Осінь 1939 року. — Ню Йорк. Н. Й. 1958. Стор. 142.

Обі книжки видано накладом автора. Обкладинки роботи Миколи Бутовича. Формат 140 x 215 мм. Ціна $1.00 і $1.75.

Автор обох книжок б. УСС, редактор, автор поезій під псевдом М. Осика — дуже приємна й товариська людина. У своїй особі вміє получити життєву практичність із поезією, вміє вчитися з життя й годитися з людьми. Навіть видання власних творів власним коштом — йому виплачується і то в Америці. Словом: небезпечний поет.

Як ми вже на вступі зазначили, є в нашому письменстві два роди мемуаристів (спогадників): такі, що вважають писання мемуарів споминів за наукову працю (напр. пок. през. Кость Левицький), і такі, які вважають їх за справу белетриста (напр. пок. Василь Королів - Старий "Згадки про мою смерть"). М. Островерха належить до другого типу. Його спомини це нариси, а його нариси це спомини. Вийшов він на літературне поле поетом "М. Оскою" тому 26 років (Калїш 1923) — і ніхто такому милому чоловікові не зробив 25-річного ювілею, навіть в Америці!

Михайло Островерха у своїх перших спогадах "Обніжками на битий шлях" таки ще дуже поет, навіть забагато, як на американські відносини. Вже самі назви поодиноких частин тієї збірки: "Біль серця на стрісі!" — "На суспільній роботі" (пахне Грінченком...) вказують, що М. Осика ще не вмер, навіть у Гемпстеді весною 1956 р., коли ці спомини-нариси написано. Трактують вони час від 1921-1926 рр. Перша частина заскакує часто й назад аж до діточих років автора: "...Свідки писати ці рядки, мав я намір сухо й дуже хронологічно їх написати. Але — це мені не вдалося." "Розум за серцем пішов" (пише на вступі автор, стор. 7). Через те вийшов твір дуже приємний, теплий, уміру ліричний, потрохи й подекуди прориваний першим наміром: писати "до речі". Це друге менше авторові вдається та й навіть шкодить йому, бо вводить іншу, противну белетристиці форму.

І "Обніжками" і "На закруті" мають одну незгадість і хибу: вступ. Так, як інші наші, навіть найвизначніші письменники, і М. Островерха не вміє зредукувати нудного початку. Як би він так свій початок-вступ дав на кінці твору, а зачав від самої справи, то зразу ж мав би читача за собою. А так, то мусимо прочитати нудних і ліризуючих, а ніби "об'єктивних" перших 9 сторінок і аж тоді схопив нас автор. Ну, але вибачмо йому те: інші наші письменники потребують на те нераз і яку сотню сторінок...

"На закруті" написане в Римі 1940 р., на основі свіжих зовсім вражень подій осені 1939 року: розвалу Польщі й приходу большевиків, то й написане менш лірично, а більш драматично так, що відразу дуже нас зацікавлює. В ньому теж багато споминів про наших письменників за часів першого вступу большевиків до Львова, споминів, які — при всій доброзичливості автора, а навіть може й свідомому промовчуванні багатьох речей, характеристичних для безхарактерности деяких осіб, — всетаки ще дуже багато відкривають і кидають багато світла на темні справи, як от напр. про публичні сповіді покривджених націоналістами письменниці д-р С. П. чи відомого Юри Шкрумеляка... Добре коли такі речі зазначується друком, бо воно — може — лякатиме декого на будуче. Хоч спомини про ті часи й події дуже різко й образово представлені, всетаки, щераз зазначую, я волів би більше подробиць і менше промовчування...

Одні і другі спомини написані дуже живо й цікаво. "На закруті" таке цікаве, що я його продовж трьох місяців двічі прочитав; найліпший доказ, що книжка справді вартісна. Бо, скажім собі правду: чи багато в нас таких книжок, щоб ви їх двічі годні були прочитати?.. Деякі описи з часів приходу большевиків варт би було перекласти на чужі мови для обзнакомлення чужинців із "святою Росією", як то вона мейдж ін Юесесар виглядає (101 і і.).

Хоч автор до другої світової війни не стояв у рядах воюючих католиків, а хилився більше до т. зв. літературенфольку "Назустрічі", проте його раннє виховання між василіянами в Бучачі, а потім "практика" за большевиків і гітлерівців, — зробили з нього переконаного католика, що виходить ясно з багатьох місць у його споминах. Його відношення до справ релігії, наскрізь позитивне і навіть щодо ётики не стрічаємо в його споминах майже ніякого промаху: на майже 300 стор. обидвох книжок усього раз нехристиянський висказ: донощик, якого мордували німецькі в'язні — "це не була людина" ("На закруті", 48); а може це тільки недотепний висказ, який можна б розумїти й інакше?..

Мова книжки доволі чиста, плавка і свіжа своїми діялектизмами, проте часом стрінемо ще польські фрази-кальки, напр. "в перспективічному скороті" ("Обніжками" 118). Видання чисте, майже без коректурних похибок, добрий папір, дешева ціна. Обкладинки не чиїнебудь, а самого Миколи Бутовича.

Книжки можна поручити всякому зрілому читачеві, хоч і молодь від них не зіпсується; тільки молодь, на жаль, не читає спомнінів. Проте "На закруті" таке сензаційне в своїй правді, що автор міг би з нього "викроїти" зовсім гарну пригодницьку повість.

Знаємо, що автор такий спритний, що йому не тільки писання, але й продажа книжок удасться. Отже просимо не забувати нашої читацької публики, яка і потребує і хоче таких, як Островерхині книжок, та збагатить нас дальшими своїми споминами про життя в Італії і прочу колябораційо й демократизацію. При чому пригадуємо нашу гадку, що сіль придасться навіть і в солодкому печиві, як цього нас навчили в Америці тутешні кейки.

Олександер Мох

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гусляну, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST
телефон RO 7-1728.

CLOTHES INDIVIDUALLY TAILORED
Member
THE CUSTOM TAILORS AND DESIGNERS ASSOCIATION OF AMERICA

Phone: LE 6-0982
ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations,
Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
власник
Андрій Наконечний

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave.— Tel.: LE 5-7445

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

Хлопці з оселі в Пиджон Лейк з учителями

ЛІТНІ КУРСИ ДЛЯ 220 ДІТЕЙ НА ОСЕЛІ ІМ. СВ. ВАСИЛІЯ

Для нас українців у Канаді ніщо не таке важне для нашої будучности, як добре виховання нашої підростаючої дітвори на добрих християн, свідомих українців і чесних громадян. Тій ідеї служить також літня оселя св. Василія у Пиджон Лейк, Алта, де за Божим благословенням і дозволом Преосвященого Кир Ніла, при співпраці оо. Парохів, Сестер Служебниць та провідників СУМ-у, отці Василіяни через 6 тижнів навчали і виховували 220 наших українських дітей.

Літні курси цього року були поділені на три двотижневі серії: від 5-го до 19-го липня для дітей 6-12 літ життя; від 19-го липня до 2-го серпня для хлопців; 2-го до 16-го серпня для дівчат. Діти були з різних околиць Едмонтонської епархії. Кожного дня діти разом із виховниками, були на Службі Божій та приступали до св. Причастя. Це ще більш скріпляло їх любов до Євхаристійного Ісуса. Конференції про покликання до священичого чи монашого стану, рідна мова, пісня й історія давали курсантам те, що для нас українців таке рідне і дороге, а так часто забуте серед молодшого покоління. Тому підчас курсів одно з правил було: "В часі курсів маєте говорити якнайбільше по-українськи". І справді багато дітей притримувалися цього правила. Одна загальна кількість цього не могла зробити, бо не знають рідної мови... Причиною цього незнання є домашнє оточення, де батьки говорять до дітей по-англійськи. Всетаки, хоч які занедбання не були б, усі діти, навіть ті, що не знали рідної мови, значно збільшили своє знання. Тепер лишається тільки, щоб батьки допильнували та заохочували дітей це знання побільшити. Нехай батьки говорять до дітей по-українськи, заохочують їх читати українську книжку і самі це роблять. Нехай те "дєщо", що його діти собі засвоїли, не піде на марне!

Навчання, забави, спорт над озером і на озері виповняли довгий літній день. Увечорі всі курсанти кінчили день спільною молитвою, і втомлені йшли спати о год. 9:30. Ранком о 7-ій год. зачинався для них новий день на оселі.

У неділю 19-го липня перша група курсантів закінчила свою серію. Торжественну св. Літургію відправив о. В. Мулик, ЧСВВ, який недавно, закінчивши студії в Римі, вернувся до Канади. Співав хор парохії св. Василія під проводом п. Миколи Слободи. Пополудні відбувся концерт дітей-курсантів, а відтак був великий пікнік. На кінець відбулася розгра і роздача нагород для дітей.

2-ий серпня був останнім днем побуту на оселі й роздачі нагород для хлопців.

Для дівчат день закінчення курсів був 16-го серпня. Це був також день остаточного закінчення курсантів на 1959 рік. Того дня дівчата гарно відспівали Службу Божу, яку служив о. Р. Мельник, ЧСВВ, парох св. Миколая, у Вінніпегу. По Службі Божій був великий святочний обід а по обіді гарний концерт. Зараз по концерті була роздача нагород. Визначними гостями цього свята були Впр. о. В. Слобода, ЧСВВ, Протоігумен і о. Р. Мельник, ЧСВВ, парох св. Миколая, Вінніпегу.

До уприсмнення здорового життя в Оселі багато прислужилися наші господині, що наче добрі мами дома дбали про здоровий харч для курсантів, та невтомної праці п. Петро Корбиль.

С. С. Я.

Дівчата літньої осені св. Василія, з учителями в Пиджон Лейк

НА ПАМ'ЯТЬ СЕСТРИ МИРОНІЇ, Сл. П. Н. Д. М.

Мондер, Алта.

Тому 14 років у мондерській публичній школі почали вчительювати дві Сестри Служебниці, Сестра Миронія у вищих класах, і Сестра Людвина, у 1-ій і 2-ій класі. По шістьох ролах великої й жертвенної праці серед наших найменших діточок, Сестра Людвина переїхала до Сепаратної Школи в Едмонтоні. У Мондері залишилася тільки Сестра Миронія, що викладала в школі англійську, французьку й латинську мови та соціяльні науки в X-XII класах. Коли шкільна дивізія збільшилася, звільнено Сестру з викладів соціяльних наук, але дано їй натомість виклади в драмі й музиці.

Кожні вакації вільні від школи використовувала Сестра на збільшення свого навчального знання й одержала магістерський ступінь при Оттавському Університеті, де вона також ходила на виклади св. богослові.

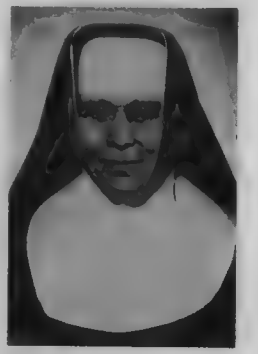

Сестра Миронія Сл. П. Н. Д. М.

Попри свої численні зайняття у школі Сестра Миронія знаходила ще сили й час вишколювати дітей на свідомих українців і добрих католиків.

У школі вона так укладала собі шкільний порядок, щоб завжди могла посвятити останньої пів години на науку релігії. Не з меншою старанністю й урочистістю приготовляла та переводила з діточками день першого св. Причастя.

З великою ревністю й посвятою віддавалася Сестра Миронія організації Марійської Дружини та Дітей Марії.

Не забула Сестра й за рідну школу для наших дітей. І по шкільних годинах вона три рази в тиждень спрямовувала свої кроки до Народнього Дому, щоб там разом з о. парохом навчати ще дітей рідної мови та приготовляти концерти на день св. Николая чи на День Матері.

Останнього року Сестру Миронію ще й вибрали до комітету підготовки курсів української мови, що її тепер викладають по альбертійських школах в XI-ій та XII-ій класах.

Ось такий багатий, хоч дуже ще неповний, перебіг життя цієї тихої, але невтомної праці Сестри Миронії серед нашої мондерської округи. Цього шкільного року Сестра Миронія перенесена вже до Академії Преч. Діви Марії в Словотбург, Н. Й. Мондерці, а головно членки ЛУКЖ болюють над утратою тієї великої та жертвенної вчительки дітей і молять Господа, щоб дозволив ще привернути Сестру назад в окружжя дітей, які її шанували й любили.

І тому вдячні родичі міста Мондеру та членки ЛУКЖ хочуть тісю дорогою бодай зложити прилюдну подяку Сестрі за те все, що вона продовж цих минулих 14 років зробила для їхніх дітей. Нехай Господь нагородить її сторицею за всю її жертвенну працю, нехай кріпить її на силах і благословить на дальше життя, щоб вона могла продовжати велику працю для Божої слави та добра українських дітей.

Ліга Українських Католицьких Жінок у Мондері.

В ОСЕНІ ВЕСНА

Сан Павльо, Бразилія

Коли у вас там осінь, то в нас, у далекій Бразилії, саме радісна весна. А з весною, як звичайно, гарні радісні торжества, між іншим і перших св. Причасть шкільної дітворн. Такий радісний день у її сирітському житті завитав і до нашої Ірини Сороки, в далекому Сан Павльо.

Ірина Сорока

Ірина є донечкою пані Елеонори й бл. п. Йосифа Сороки, який своїм трудящим життям здобув прихильність і пошану багатьох. За час свого життя натрудився рівно і при церковній і народній праці. Помагав безкорисно багатьом скитальцям без ріжниці на їх походження, був першим основником культурно-освітнього товариства "Соборність", працею й жертвами причинився багато до будови нашої нової церкви, справив до неї потрібні речі, а також подарував гарну чашу о. Скульському. І тому пам'ять про бл. п. Йосифа буде довго жива між нами.

Маленька Ірина, горда на добре ім'я свого батенька і вже замолоду старається йти його слідами. Нехай Божа Мати опікується завжди тобою, дорога дитино!

ОТЕЦЬ ПИЛИП РУ ПРИ ПРАЦІ

Піонерська, мозільна праця Впр. о. каноніка Пилипа Ру, ЧНІ, в будові церков, шкіл та народніх домів набирає щораз більшого розголосу. Наші українські католицькі часописи в Канаді раз-у-раз поміщують заклики до збірки на викінчення найновішого проекту о. Ру: — Лурдської Печери біля величавої "степової катедри" в Кукс Крік, Ман. При тому подають вони описи та досягн о. Ру в будівничій праці. Останньо дуже гарно написав багатотисячний накладом ВІК-

Впр. о. Пилип Ру при праці над гротою Преч. Діви

ЕНД магазин, що є додатком для багатьох англійських щоденників у Канаді. Дві сторінки з 4 ілюстраціями передають цікаво читачам життя, працю й самопосвяту місіонаря-піонера, який сказав репортерові: "Поверх 30 років будую церкви. Дав мені Бог силу, а тепер прошу тільки, щоб іще дав мені час закінчити цю печеру для Божої Матері".

Українці-католики дуже потребували такого будівничого для побудови своїх церков і інших установ. Бо майже всі церкви починалися сливе без жадних грошей. Складали в часі будови, а будували власними руками. Тут о. Ру був для них архітектом, будівничим, майстром, робітником. Возили люди тачками цемент, возив його і о. Ру. Всюди оставляв по собі спомини працьовитого, прикладного і щиро відданого українському народові священника.

Сьогодні о Ру потребує щирих, добрих українців католиків, що допомогли б йому скінчити пам'ятник вдячности Божій Матері — цю Люрдську гроту. Тому сердечно прохаємо всіх людей доброї волі, щоб поспішилися з своїми пожертвами на будову українського Люрду в Кухс Крік. Нехай о. Ру за життя побачить цю свою мрію дійсністю. А Пречиста Діва віддасть усотеро всім, які покажуть ділом свою любов до Неї!

Пожертви просимо слати до:
Very Rev. Father Ph. Ruh, OMI
Cooks Creek, Man.

ЮВІЛЕЇ

П-ВО С. і О. ХМИЛЯРІ
Мондер, Алта.

18-го липня ц. р. діти панства Стефана й Олександри Хмиляріз справили своїм дорогим родичам свято Срібного Ювілею Подружжя. Раниом о 8-ій відправлено Службу Божу в намірянні Ювілятів, на якій вони разом із своїми дітьми приступили до св. Тайн. Вечором о 6-ій Ювілятки знов прийшли до церкви св. Апостолів Петра і Павла в Мондері, щоб тут відновити свої шлюби так, як тут вони їх складали тому 25 років. По благословенню Ювілятів о. парох С. Якимишин ЧСВВ передав їм і їх дітям благословення від Святішого Отця з Риму.

Опісля зібрані пішли до Народнього Дому, де господині приготовили великий бенкет. Дружбою і дружкою Ювілятів були ті самі, що були на їх шлюбі 25 літ тому, п. Павло Сацьків з Мондеру і п-і Марія (Войтків) Козяк з Едмонтону. Привяними на святі були також старенькі родичі пані Олександри Хмиляр, Кость і Текля (з Пальцатів) Осінчуки з Чипмен.

Господарем бенкету був п. Іван Кошута, адвокат і майор Ветревілю. На бенкеті промовляли п. Йосиф Варава, п-і Люба Солован. донька Ювілятів, гарно висказала своїм дорогим батькам подяку в імені всіх дітей, за любов та всі жертви і труди, щоб їх виховати, та бажала для родичів Божого благословення і многих літ. Промовляли ще о. М. Данюк ЧСВВ і о. С. Якимишин ЧСВВ. Вкінці промовили Ювіляти, складаючи подяку Господеві за ласки, які одержали в своєму щасливо проведеному подружньому житті. Дякували теж дітям за те, що справили їм це свято, а привяним, що своєю численністю звеличили цей день Ювілею.

Панство Хмиляр господарюють на фармі на схід від Мондеру вже від 1936 року. Гарно виховують своїх п'ятеро дітей, є примірними членами парохії Преображення, де вкладають багато праці і жертв для церкви. — Нехай Господь надалі благословить гарну родину Хмиляріз численними ласками на много літ.

Панство С. і О. Хмиляр

Із нагоди ювілею зложили 17.00 дол. на прес-фонд "Світла".

БРАТ ВІНЧАЄ БРАТА

В суботу 22 серпня ц. р. в соборі св. Юрія в Саскатуні відбулося вінчання Івана Шевчука з Вікторією Дарійчук. Службу Божу про Боже благословення для молодят відслужив брат молодого о. Севастіян ЧСВВ. Він також, у співслужбі Всч. о. Вол. Івашка, довершив обряду вінчання. Свідками торжества були родичі молодого п-во Петро і Євдокія Шевчуки з парохії св. О. Миколая у Вінніпегу, його брат, сестра й швагро та прибрані родичі Вікторії п-во Дм. Геловичі, сестра й чотири брати. І хоч це був суботній ранок, церква була заповнена парохіянами, що бажали бути свідками вінчання популярного диригента гарного катедрального хору. Підчас Сл. Божої хор, під управою пани Пилипчук, співав гарно церковні пісні.

Панство Іван і Вікторія Шевчуки з братом о. Севастіяном

Увечорі в залі парохії св. Петра й Павла відбулася весільна гостина, в якій взяло участь кількасот гостей. Вечірка пройшла серед гарного, родинного настрою. Привяні радіяли щастям молодої пари та складали їй свої весільні побажання.

За час свого кількалітнього побуту в Саскатуні молодий Іван здобув собі серед місцевого загалу велику популярність своєю культурно - мистецькою діяльністю. Його хори, на яких він сам часто був солістом, дуже успішно виступали підчас різних церковних і народніх імпрез.

Молодий Іван був через 9 років учителем у вищій школі, а тепер від кінчає останній рік курсів механічного інженера на саскатунському університеті. З його 6 братів два є священиками: о. Севастіян ЧСВВ на парохії в Гримзбі, Онт. та о. Володимир ЧСВВ на парохії в Оттаві, з трьох сестер одна, Сестра Севастія, є монахинею у Згромадженні СС. Служебниць і тепер учителює в дівочій академії Сестер у Словтсбурґу, Нью-Йорк.

Родичі молодої Вікторії померли, коли вона мала 11 років. Від того часу дальшим її вихованням зайнялися п-во Дм. Геловичі з Пірсленду. Вікторія має 4 братів і одну сестру. Молода вчащає тепер на університет у Саскатуні, де працює над осягненням ступеня Б. А. з англійської мови й психології. Обидвоє молоді відзначаються національною свідомістю та глибокою релігійністю.

Нехай предобрий Господь сповнить усі їх бажання та поблагословить многими щасливими дітьми дорогу їх родинного життя.

ВЕСІЛЛЯ ЕДВАРДА ТРІСКИ І РОЖІ ЛОПУШАНСЬКОЇ

27 червня ц. р. собор св. Йосафата в Торонті був свідком подружжя Едварда Тріски, сина Василя й Павлини Аронців, із Рожею Попушанською, донькою Івана й Марії Яшинських. Тайни вінчання уділив о. прелат В. Філевич, парох катедри, в асисті о. Є. Пашака ЧСВВ. На весілля приїхали родичі Рожі з Черчил, Альберта, та родина Едварда з Гамільтону й Чікаґа. На весільному принятті промовляли староста Ґордон Гайнріх, свояк Петро Федорук, о. Пашак і вінці самий молодий Едвард, який у двох мовах; українській і англійській гарно висказав свої почування для родичів і привяних. По весіллю молоді виїхали у весільну подорож до Західньої Канади де їх радісно вітали батьки молодої і вся родина обоїх молодят у Ветревил і Черчил, Алта. Повернувшись зі заходу, молодята замешкали в Гамільтоні, Онт

П-зо Тріски належать до вимолодших одиниць у нашій молодечій спільноті. Визначаються добрим релігійним вихованням, обоє гарно говорять українською мовою, і — що більше — у своєму юнацькому житті брали живу участь у молодечих українських католицьких товариствах. Едвард учителює тепер у Дандес Гай Скул, а в минулому належав до Т-ва університетських студентів ОБНОВА, був членом УКЮ та співав у парохіяльних хорах, де тільки був. Рожа працює тепер директоркою дієтетичної клініки в шпиталі св. Йосифа в Гамільтоні, була однією зі співосновниць відділу й довголітньою членкою Управи ОБНОВА в Ед-

Молоді Е. і Р. Тріски

монтоні, активною членкою УКЮ, Марійського Товариства, Легії Марії при катедрі, також при южній парохії належала до церковного хору. Хоча народжені й виховані в Канаді, проте вони гордощі своїх батьків та народу. Нехай Бог благословить їм на новій дорозі життя та ведє тією дорогою, що їх добрі родичі їм витичили П-во Молоді й родина склали дарунок — $20.00 для нашого "Світла", яке радо і зелюбки читають.

Щасти їм, Боже.

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

ОТЕЦЬ ВАСИЛЬ ГЕГЕЙЧУК
Оттава, Онт.

У неділю, дня 18-го жовтня ц. р. упокоївся в Бозі священик-піонер Торонтонської Єпархії о. Василь Гегейчук. Покійний приїхав до Канади 1910 р. зі Свидова, Ґустатинського повіту. По своєму

Вп. п. о. В. Гегейчук між рідними

приїзді до Канади взявся до вчительської праці, а в часі перших відвідин українців католиків у Канаді Митрополитом Андрієм, повернув до Рідного Краю, де й закінчив богословські студії. У 1913 р. вертається бл. п. о. Василь до Канади, закінчує богословське образування в духовній семінарії св Августина в Торонто і 23. III. 1914 приймає священичі свячення з рук Кир Никити Будки, першого Канадського Єпископа. Після єрейських свячень виїздить о. Василь на душпастирську місійну працю в північні терени Онтарія і веде місійну працю в околицях міста Судбури, Капреоль, Коністон і ін.

По сьоми роках обняв душпастирство в оттавській парохії св. Івана Хрестителя і на цьому пості працював майже 19 літ. У 1940 році стомлений і хворий звільнився з праці, щоб віддатися лікуванню.

Звільнений із праці о. Василь перебував у своїх свояків у Торонті, то знов у приятелів, яких йому не бракувало. Був прямої і щирої вдачі. Гаряче любив свою поневолену Батьківщину-Україну і завжди пропагував як у Канаді, так і в Америці виховування українських дітей у цілодених католицьких українських школах.

Покійний відзначався гарними прикметами характеру. Надівсе любив правду і високо її цінив. Поважав усіх тих, що поносили якінебудь жертви для загальної української справи. Помагав посилками в Україну не тільки своїм рідним, але також і тим, що були в потребі і не надіялися ні від кого допомоги Як тільки стало можливим, спровадив зі скитальщини чотири родики своїх кревних і поміг їм устаткуватися на новій землі. Останні місяці дуже мучила його недуга, яку терпеливо зносив.

Помер на 77 році свого трудящого життя в місті Верлін, в ЗДА к. Чікаго, в домі своєї родини. Тлінні останки перевезено до місця найдовшого його побуту, до Оттави. Похоронні Богослужби відбулися під проводом місцевого о. пароха Володимира Шевчука, бувшого протоігумена ЧСВВ, в четвер вечер 22. Х., при співучасті Всв. і Впр. Отців Є. Химія ЧСВВ, Прелата П. Каменецького і Ю. Федорова з Торонта, д-ра М. Залеського, монтреальського декана, Івана Гавриляка і Н. Сірого з Монтреалю та двох римокатолицьких священиків з Оттави, Белянжер і Руссо. У п'ятницю 23. Х. прибув із Торонта Преосвященіший Владика Кир Ісидор зі своїм канцлером о. Прел. В. Філевичем, а кромі того прибули ще на похорон о. Григорій Онуфрів зі Скарборо к. Торонта і о. М. Гаврилюк із Монтреалю. Похоронні відправи по св. Літургії закінчено окремими молитвами і панахидою, після чого відведено тлінні останки на католицький цвинтар у супроводі духовенства й численних вірних, які прийшли з покійником попрощатися. Прощальну проповідь виголосив Всв. о. Прелат Петро Каменецький, товариш від дня свячень і місійної піонірської праці Покійника.

Сумовито відспівано вічную пам'ять, спущено домовину в яму та накрито землею. Численних привяних запросили віддані церковній праці жінки з парохії св. Івана Хрестителя на похоронну гостину до церковної залі. Між привяними були члени родини Покійника, які приїхали попрощатися зі своїм стрийком аж із далекого Торонта.

Під час поминального обіду промовляв парох церкви св. Ів. Хрестителя в Оттаві Впр. о. Вол. Шевчук ЧСВВ і Преосвященіший Владика Кир Ісидор. Оба промовці дякували всім за участь у похоронах бл. п. о. Василя.

Вічна йому пам'ять!

ІЛЛЯ ПРОСКУРНЯК
Едмонтон, Алта.

Ілля Проскурняк походив із села Русова, Західня Україна. До Канади приїхав малим хлопчиною 1903 р. Разом із батьками поселився в околиці Чипман, Алта, де прожив до 1946 р. Якийсь час проживав також у Редветер, а потім перейшов жити до Едмонтону, де й упокоївся по короткій недузі 20 вересня ц. р.

Покійний любив свою церкву й ходив до неї регулярно, доки недуга не прикувала його до ложа болізни. Полишив у смутку жінку Василину, двох синів Петра й Павла й доньку Анастасію, двох братів та дві сестрі.

Похоронні богослуження відслужили 27 вересня Впр. о. Ігумен Дионисій Джиголик ЧСВВ з Торонта, о. Юрій Ковальський, парох катедральної церкви св. Йосафата й о. Дмитро Грещук.

Під час поминального обіду, який відбувся по похороні, родина Покійного зложила в дарі на "Світло" 8.00 дол.

Всім Всч. і Впр. Отцям і всім, що брали участь у похороні щиру подяку складають

Жінка Василина й діти.

ЗГАДАЛИ В МОЛИТВАХ
Едмонтон, Алта.

Дня 20 червня ц. р. припали перші роковини смерти бл. п. Якова Курила. В той день о. Д. Велещук відслужив завпокійну св. Літургію, а потім син покійного, о. Севастіян Курило ЧСВВ, о. Методій Ханас ЧСВВ та о. Петро Грабець ЧСВВ відспівали соборну панахиду. По богослуженних відбувся в церковній залі поминальний обід, під час якого привяні зложили на "Світло" 24.15 дол. Жертводавцям щиро дякуємо, а вас усіх просимо згадати душу бл. п. Якова в своїх

СВІТЛО THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

PASTORAL LETTER
of His Excellency the Most Reverend
ISIDORE BORECKY, Bishop of Toronto

SAINT BASIL THE GREAT COLLEGE IN TORONTO

To the Reverend clergy, religious and faithful of the Eparchy of Toronto

We are happy to announce that the Basilian Fathers have agreed to build a secondary school in Toronto for our Ukrainian Catholic young men. Ever since its founding the Basilian Order has traditionally devoted itself to the Christian education of youth, and in Western Ukraine the Order's work in this field produced great results.

In the early days of the Ukrainian settlers in Canada the Basilian Order sent several of its missionary priests to Canada, and these taught zealously amongst our settlers. For nearly 60 years the Basilian Fathers have been organizing, forming parishes and missions, and continue to care for the spiritual needs of the faithful throughout Canada. They have offered the priceless treasure of their services, and prayers for the good of our Church and the education of our people.

The Basilian Fathers have recently acquired an unusually beautiful site in Weston within metropolitan Toronto where a school will be built for several hundred boys. Some will reside in the school because their own homes are far from Toronto while others living at home within the greater Toronto area will commute to and from the school.

All that can be done by the Basilian Fathers is being done. Naturally, to build such a school will require money. In this case we need $1,500,000.00. What remains to be done is up to us; that is, providing the financial aid to build this school. Remember this school includes not only classrooms but also laboratories, gymnasium, auditorium, dormitories, and offices. A chapel for the spiritual needs of the students is a must.

In order to meet the costs of the new building program much help will be required from each one of us. We appeal fervently to each and every member of the diocese to join in wholeheartedly with the school building project.

This campaign is the first venture of its kind in our diocese. It is known as the St. Basil the Great College Building Fund.

This Pastoral Letter formally opens the campaign for the St. Basil the Great College Building Fund and this most excellent project is sincerely recommended to the wholehearted support, sympathy, and generosity of all the Reverend clergy, religious, and faithful of the diocese. Soon the Central Committee of the Campaign Headquarters will approach you for your generous help. Please offer your time — to make this campaign a success.

I take this opportunity to request the clergy, religious, and faithful to ask God's blessing for the succes of our campaign especially at Holy Mass. Let us ask God to enlighten our minds and to inflame our hearts with that love of our own people which will encourage us to make the greatest possible sacrifice for our schools and especially for the need of St. Basil the Great College.

Let us stand united. Our success in raising $1,500,000.00 in the month of November will enable the Basilian Fathers to educate the Ukrainian youth in our Eparchy.

We thank all the generous workers and contributors of the campaign beforehand for their cooperation in the building of this great school.

Let us have faith in God's help, faith in our neighbor's good will and generosity, and faith in our success in this campaign for St. Basil the Great College.

May God bless all of you in the great work of this campaign, and we pray God to crown our efforts with the greatest success.

Faithfully yours in Christ,

† ISIDORE — Bishop of Toronto

PIONEER SERIES

THE MEMOIRS OF WASYL ELENIAK

by J. SKWAROK, OSBM.

Part IV (Conclusion)

It was 'batiushka' Korchinsky who organized and encouraged four families in Wostok to leave Canada for Russia. He said there was a 'mighty' amount of available land in Russia. And so there were four families who took him at his word and left for Russia. Amongst them was a certain Pyaklevytz of Wostok; the others I have forgotten for it was a long time ago. They sold all they owned in Wostok, but it seems that on the way they changed their minds and did not go to Russia.

This same Korchinsky was responsible for confusing Pillipkiwsky, Melnyk, and others in their traditional faith. I warned Pillipkiwsky about his change of faith. Later I never discussed religion with Pillipkiwsky for I saw that he had become more and more stubborn on that score. Although I frequently passed his homestead on my way to religious services to Skaro and Delph I rarely dropped in to visit him for the whole situation had become unpleasant. He often complained to me, "Why do you avoid me and my home?", and I said, "You, yourself know why."

Once in defence of my Catholic faith before Orthodoxy I was obliged to pay $4.40 court costs. It happened this way. I met one of my friends, P., who had lived with me in the same village in the Ukraine, and placing my hand on his shoulder in a friendly way said, "How are things P.? I would have risked my neck that you would have never gone over to Orthodoxy. Why we even built churches together..." He was very embarrassed because I did not call him Mr. P. The Orthodox advised him to lay charges against me, as if I had struck him, although I had only placed my hand on his shoulder in a friendly way. The matter went to court. Both of us spent the night at a friend's home in the town of Fort Saskatchewan. While staying at this man's home he advised us not to go to court but to settle the matter amicably for after all we both came from the same village in Ukraine. We both agreed, and I paid the policeman's costs which amounted to $4.40.

Pillipkiwsky ended his life tragically. This was on October 10th, 1936 when Wasyl Kulka was holding a wedding reception for two of his daughters. There was much revelry for he had ordered 15 barrels of beer as well as some whiskey. When Pillipkiwsky had invited me to the reception and I had declined the invitation he said, "What's the matter? Don't you wish to visit an atheist?" I replied, "You know why your home is not along my way. But I am not angry with you." I did not attend the wedding reception, but later learned that during the festivities he was led upstairs where he mistook a window for a door and fell so heavily to the ground that he was found lifeless.

When the Orthodox in Chipman were going to the funeral, Melnyk suggested that I go along with him and so pay my final respects to my former 'partner'. I said, "His home is not along my way. You, yourself, know why." The funeral services which were held on October 14th, 1936 were attended by the Reverends Kokolsky, Khrustawka and Rabiy.

Pillipkiwsky died at the age of 77. His widow, I believe, still lives in Edmonton. Of his children, Wasyl is farming, Nicholas is working in the towns, and I don't know what happened to George. His daughter Anna married a German called Pikeles, and his son Michael is said to be living in a home for the mentally sick.

Pillipkiwsky left his homestead and a whole section of land, and in the opinion of Michael Polishy he was worth $80,000, but I believe that most of this was lost because it was discovered that he had many debts. He lost much in the Russian store at Lamont which was managed by Shkraba, Bryk, and a German treasurer named Schreier. Pillipkiwsky bought shares in the store, but it went bankrupt.

VOCATIONAL NOTES

THE RELIGIOUS LIFE

YOUNG MEN, I write unto you because you are strong, and the word of God abides in you, and you have overcome the wicked one. Love not the world, nor the things which are in the world. If any man love the world, the love of the Father is not in him. For all that is in the world is the concupiscence of the flesh and
the concupiscence of the eyes and
the pride of life,
which is not of the Father but is of the world. And the world passes away and the concupiscence thereof: but he that does the will of God abides forever. — *I John 2/14-17.*

Would you like to become a Basilian priest or brother? Write:

Rev. Master of Novices
Basilian Fathers, Mundare, Alberta
or
Rev. Director of Vocations
1070 Main St. N., Weston, Ontario
or, if you live in the United States write to:
Rev. Master of Novices
Box 231, Glen Cove, L.I., New York.

St. Basil the Great College

(A $1,500,000 OBJECTIVE)

The days of dreaming, musing, and planning are in the past. The Basilian Fathers have set themselves a fixed target, and all the machinery has been triggered to achieve a $1,500.000 goal required for a site, a modern residential and day school, with facilities and equipment to serve the college needs of our Ukrainian Catholic young men.

The site which has been chosen is a 55 acre estate which borders on the Humber River valley and is found within the north-west limits of Metropolitan Toronto known as Weston. Situated in the beautiful Toronto countryside and yet adjacent to all of Toronto's transport facilities and main arteries which lead to the pulsating city within, it has been chosen as the ideal setting for one of the largest educational projects ever attempted by the Basilian Fathers in Canada.

St. Basil the Great College which will provide accommodation for Ukrainian Catholic students from all the provinces of Canada as well as the United States will also be easily accessible to those day students who reside at home with their families in the greater Toronto area. In addition to its modern classrooms, dormitories, gymnasium, auditorium, laboratories and chapel, its expansive setting is ideal for several sport fields, picnic grounds, skating rinks, as well as basket-ball and volley-ball courts. The site is already embellished with a large and modern tennis-court and possesses an attractive full-sized outdoor swimming pool. High on the hill overlooking the valley and large enough to house a dozen teaching priests stands the staff-home near which the school will be built.

All is in readiness; the plans, the site, the qualified teachers, the dedicated priests, and the good will to serve our Ukrainian Catholic young men in the spirit of true Christian charity within the framework of our beautiful Ukrainian rite. All that remains is the Christian charity and goodwill of our Ukrainian people to activate a dream into reality. The Basilian Fathers have shown the way; it is now up to us the Ukrainian Catholic public to tread the path to successful achievement.

Site of the new St. Basil the Great College

MIRACLES ARE POSSIBLE TO GOD

St. Thomas Aquinas defines a miracle: "A miracle is that which is done by God outside the order of all created nature."

Theologians thus explain this pithy definition: 1. It is done by God as its principal cause; 2. He may use any creature as an instrumental cause; 3. It is done in the world and hence is perceptible to the senses; 4. It is outside or above the natural order; that is, it is superior to all the forces of nature; 5. It is outside or above but not against the natural order, because a miracle is not a violation of the laws of nature, but an exceptional happening brought about by a special, divine power that intervenes in created things, and produces an effect superior to their natural power.

Although the possibility of a miracle is attacked by some infidel or heretical scholars, their reasoning is faulty. A miracle is based on the absolute dominion of God as the first and free cause of the universe, whose laws are subordinate to Him and cannot limit either His freedom of action or His power. Only absurd and sinful things are impossible to God.

A miracle may rise above the laws of nature as regards the substance of what occurs, such as the resurrection of the dead; or it may be miraculous as to the manner of its occurrence, such as certain instantaneous cures, which perchance might come in time through natural causes alone, but which certainly do not in this case, as when a leper is suddenly and completely cured of his leprosy.

Some miracles are outside the order of sense experience and thus are called miracles of faith; an example would be if a violent persecutor of the Church were suddenly made a believer and even a saint, as occured with St. Paul. Other miracles are tangibly evident, such as when Christ cured a withered arm, which immediately became whole. The Vatican Council called this last class "most certain signs of divine revelation — signs adapted to the intellingence of every one." Miracles such as these are demanded in beatification and canonization cases, except in the case of proven martyrs; two are required before beatification, two after beatification and before canonization.

The Cathechism defines a miracle as "an extraordinary effect, surpassing the powers of nature, perceptible to the human senses, having God as its chief author."

If you hear that a cure or any other extraordinary event is formally accepted by the Catholic Church as a miracle, you may be completely sure that it has passed the tests mentioned above.

I am very sure that none of the many evangelists holding healing meetings over the country, and none of the so-called healing sects, can meet these acid tests. On the other hand, I know that a miracle officially accepted by the Catholic Church has to meet them, and that the testimony of physicians is of the utmost importance in the case.

CHURCH TAKES MIRACLE CASES CALMLY

An occasional Catholic might become overexcited about what he deems to be miracles, when they are nothing of the kind, but many years of study have not made me fear that the Church is easy to excite. Christ worked many miracles Himself as a proof of His teachings, and He promised a continuance of them in His Church. The Catholic Church has always had miracles, and she will always continue to display them. Lourdes is only one of many places where they have occurred.

Here, however, is a statement from an authoritative work that needs to be seriously weighed by too excitable people: "Though a Catholic is bound to accept the principle of miracles as a matter of faith, the character of each individual case must be settled by the evidence, and no individual miracles except those related in Holy Scripture are of faith." What the last statement means is that we are not bound under pain of sin to accept any individual miracle as such unless it is one mentioned in Scripture. Yet we have to accept the principle that miracles can and do occur from time to time, for Christ taught that they would.

The Vatican Council ruled that if any one should say that no miracle can be performed, or that they can never be known with certainty, or that the divine origin of the Christian religion cannot be rightly proved by them, let him be anathema. In other words, it is heresy to deny miraculous power in the Church.

St. Augustine gave the proper slant on miracles when he wrote that it is a better thing to convert a sinner than to restore a dead man to life. Some great saints worked few miracles, and it is doubtful whether some worked any. Sanctity is not judged by miracles, stigmata, prophecy, etc., but by one's union with God and conformity with Christ. It is judged by holiness, not by power.

We are all stirred, nevertheless, if we come in touch with the extraordinary power of God. He often works wonders that might not pass the full test of the miraculous, or that, though worthy of it, are not in fact put to that test.

EDUCATION WITHIN THE FAMILY UNIT

Parents should keep pace with their youngsters by having a deep interest in everything that the boys and girls do:

1) Welcome their friends into the home.

2) Consider no happening at school of trivial concern.

3) Follow the conversation of even the youngest at table.

4) Show interest in their sports, reading matter, games, and little ambitions.

Parents should bind the children to the home with the strongest bonds of effection and love. The ideal home is one that echoes with prayer and love of God and of one another. There are hardships in a family, but happiness is built on hardship, on suffering and sacrifice and pain. Parents' love does not divide itself among the family; it just multiplies as the family grows.

LOVING IS GIVING

GOD loved us so much He gave us
a Bethlehem cave
a Divine Babe and
an Immaculate Mother

Do you love enough to give
your talents
your youth
your labour
your life —
to bring the Babe of Bethlehem and His Immaculate Virgin Mother to countless hearts of little children?

The life of a MISSIONARY SISTER OF CHRISTIAN CHARITY is

A Life of Loving — loving God more than self, loving souls more than earthly riches, loving the Church more than comfort.

A Life of Giving — giving self to God, giving God to souls, giving souls to God.

A Life of Enjoyment — enjoying a happiness the world cannot give, enjoying peace, security, contentment, enjoying eternal happiness in heaven.

Is God calling you to follow Him in a life of Love — Sacrifice and Happiness?

Be generous! Accept His invitation! Enter the Missionary Sisters of Christian Charity!

For information write to:

Rev. Mother Provincial
Missionary Sisters of Christian Charity
Box 909, Grimsby, Ontario, Canada.

THE CHARITY OF CHRIST

SAINT BASIL THE GREAT SCHOOL
BUILDING FUND CAMPAIGN

Many people in Canada and the United States have indicated that they would like to subscribe to the Saint Basil the Great School Building Fund. If you would like to promote today's greatest need for Ukrainian Catholic youth then watch for the December issue of the LIGHT for more information in regard to your subscription.

URGETH US!

SAINT BASIL THE GREAT COLLEGE
Basilian Fathers
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario.

THE CATHOLIC USE OF RELIGIOUS IMAGES

The custom of treasuring the pictures of those dear to us is so general and natural that the Catholic custom of keeping images of Saints should not need any explanation. Since the world dedicates with great solemnity statues to its heroes and scholars, and offers honor to these statues, what is more natural than that we should show honor to the statues of Saints who are greater heroes than worldly effort ever produced. Men have been put to death for trampling on their country's flag.

To the mother a picture of her dead child is sacred; but, certainly it is not the flag or picture that are held sacred, but what they represent, and this of course is also the case with the statues and images of Saints. The statues and images of Saints are intended to make it easy for us to devote our thoughts to them. Even in the case of our earthly acquaintances we cannot give earnest thought to them without picturing them to ourselves in our mind.

Without pictures and statues, a great inducement to prayer would be lacking. Our custom of venerating the relics of Saints is not different from the custom of the world to venerate the relics of great men that may be seen in every museum. It would be ridiculous to say that in the honor shown to the inkstand of some great poet, for instance, there is adoration, or idol worship, and it is just as ridiculous to say this of our veneration of relics of the Saints.

Comments on

THE UKRAINIAN SETTLERS IN CANADA AND THEIR SCHOOLS 1891-1921 — by J. Skwarok, O.S.B.M.

Order from: Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Price: $2.00.

"May I have your permission to make a microfilm copy of this thesis (manuscript) for our library?"
Charles E. Phillips,
Professor of Education,
Graduate Department,
University of Toronto.

"This scientific study, without doubt, will be of great service to the historian of our immigration in Canada, and in addition, reveals an excellent key to the solution of the school problem to the Ukrainians in Canada in the future."
Maxime — Metropolitan,
Winnipeg, Manitoba.

"It is a timely book that will be appreciated by many readers not only for the valuable material it contains, but it will serve as a future reference book to many research workers..."
Michael Luchkovich,
Edmonton, Alberta.

"Future historians will be grateful for your efforts."
Professor George Simpson,
University of Saskatchewan,
Saskatoon, Saskatchewan.

"I have been especially interested in appendix II, dealing with Ukrainian literature in Canada."
Watson Kirconnell — President,
Acadia University,
Wolfville, N.S.

"Your study is a very valuable contribution to the history of the Ukrainian immigration in Canada."
W. Biberovich,
Toronto, Ontario.

"Congratulations for an interesting work."
Professor J. B. Rudnyckyj,
University of Manitoba.

"It fills the gap which existed in the history of the settlement of Ukrainians in Canada. The book, I feel, should be included as a source of reference in school libraries, especially those of Western Canada."
V. J. Kaye,
Department of Citizenship
and Immigration,
Ottawa, Ontario.

FROM PRESS REVIEWS:

"This study is a valuable and accurate appraisal of all the components which were closely interwoven with the school problems of the Ukrainian Settlers."
(Rev.) P. Chomyn,
Our Aim,
Toronto, Ontario.

"Father Skwarok's book should be obligatory lecture material for Ukrainian youth in Canada for it gives a fundamental knowledge of our growth, difficulties, and goals... The reader will wish to continue to the end without interruption because it reads like an interesting novel."
M. H. Marunchak,
Progress,
Winnipeg, Manitoba

"The most complete sketch on our schools of the period."
Ukrainian News,
Edmonton, Alberta.

"The book reveals a deep and accurate study based on a mass of literature and documents."
Vilne Slovo,
Toronto, Ontario.

"The author has gathered whatever could be found and wherever it could be found... much of this data being little known."
New Pathway,
Winnipeg, Manitoba.

ВИДЕРЖЛИВІ

Робочі Скарпетки

ЩО ТРИВКІШІ ЗА ВСІ

Щоби довше носити — вигідніше ходити — корисніше купити, жадайте РОБОЧІ СКАРПЕТКИ ПЕНМЕНС. Найдете стиль і грубість, що відповідатиме усякій роботі — і за дану ціну буде це найкорисніше купно.

ТЕЖ СПІДНЯ ТА ВЕРХНЯ БІЛИЗНА

СЛАВНІ ВІД 1868 Р. WS10-4

Questions and Answers

Can sins be forgiven?

There can be no argument about the fact that God can forgive sins. Since He is the one offended by men's sins, it stands to reason He can forgive those sins if He so desires. We know that God forgives sins, for the whole plan of redemption is based on divine forgiveness.

Can the Church forgive sins

The Church, using the divine powers conferred on the Apostles and their successors, has the power, in God's name, to forgive sins. This is proved by Sacred Scripture.

Long before His death on the cross, Our Lord promised to the Apostles the power to forgive sins when He said to them: "Amen I say to you, whatever you bind on earth shall be bound in heaven; and whatever you loose on earth shalt be loosed in heaven" (Matt. xviii, 18).

This promise of the keys of the kingdom was fulfilled on the evening of the Resurrection, when Our Lord appeared to the Apostles: "'Peace be to you! As the Father has sent Me, I also send you. When He had said this He breathed upon them and said to them: 'Receive the Holy Spirit; whose sins you shall forgive, they are forgiven them; and whose sins you shall retain, they are retained'" (John xx, 21-23).

Is the Church's power to forgive sins a true power?

The possession of binding and loosing by our priests is truly a power to forgive sins. This is proved by the very meaning of the words. The phrase, "to forgive sins," signifies, by its natural meaning and its Scriptural usage, a true and proper remission of guilt, through a positive and efficacious act of true deliverance from sin.

It was in this sense that Christ spoke to the paralytic: "Thy sins are forgiven thee" (Matt. ix, 2-3), and to the sinful woman, "Her sins, many as they are, shall be forgiven her" (Luke vii, 47).

It is proved moreover from the mission and power of Christ. Our Lord was sent with the power of preaching the Gospel and of forgiveness for sins. He came with the particular power of destroying sin. Our Lord gave to His Church the duty of carrying on His mission. Accordingly the Church truly possesses the power to forgive sins as well as to preach the Gospel.

GREED

Greed is much more general in the world today than we suspect it once was monopolized by the avaricious rich, now it is shared by the envious poor. Its branches are taprooted in the visible, sensual and external. It is entirely concerned with the earning of bread and butter, meat and potatoes, shirts and shorts, the new look in porch-gliders, pastel-painted bungalows, suburban, restricted zone living. It is wholly in love with fun and frolic, dancing and dining, partying and vacationing. Such greed is ruinous for man principally because it hardens the heart.

Man become like unto that which he loves, and if he loves gold, he becomes like it, cold and hard. The more he gets, the more he believes he needs. He is always poorer in his own eyes. The sense of the spiritual becomes deadened and the providence of God becomes less and less a reality. The greatest misfortune is that now he can do without God, for how can his heart be warmed with the thought of heaven, when this world dizzies him with so many joys?

"95" СПІДНЕ БІЛЛЯ

Виплачується купувати "95" ПЕНМЕНА білля, бо воно служить по-

Це найкращої якости білля зроблене з добірної мерійської вовни запевняє Вам охорону й тепло.

Майже 90 років практики, запевняє якість виробу та догідну охорону.

Видержливе на безчисленні прання.

Комбінації або сорочки та підштанці для мужчин і хлопців.

СЛАВНЕ ЩЕ З 1868 р.

95-FO-6

News in Brief

UKRAINIAN CATHOLIC CHURCH CONSECRATED IN MONTREAL

Montreal — (CCC) — The Ukrainian Catholic Church of St. Basil the Great, Lachine, the island's fifth of its kind, was consecrated in an impressive, solemn three-hour ceremony October 4.

With more than 600 persons attending, the Most Rev. Maxime Hermaniuk of Winnipeg, the Ukrainian Catholic Metropolitan of Canada, attired in traditional robes, presided.

He was assisted by the Most Rev. Isidore Borecky, Bishop of Toronto, the Rev. Michael Zalesky, pastor of St. Basil's, and other clergy. Many delegations from Montreal's other Ukrainian Catholic churches were present.

The Metropolitan, in an address at the commemorative banquet which followed the Solemn High Mass said the opening of St. Basil's reflected the "strong growth" of Ukrainian Catholicism in Montreal and predicted a still greater in-

MANITOBA UCWL AWARDS $1,700 IN SCHOLARSHIPS

Winnipeg — (CCC) — Scholarship awards amounting to $1,700 have been given by the Ukrainian Catholic Women's League of Manitoba, it was reported by the retiring president, Mrs. D. G. Wawrykow, at the fifteenth anniversary convention here.

Sixty-one delegates registered, representing branches in Brandon, Sifton, Grandview, Dauphin, Neepawa, Roblin, Portage la Prairie, Gonor and other points. Seven new branches were welcomed into the organization.

Mrs. Peter Darewich reported on her participation as Manitoba delegate to the World Congress of Ukrainian Women's Organizations in New York in June.

Delegates voted unanimously to urge government assistance to Catholic day schools, also to form regional executives throughout the province, and to introduce youth leadership courses at summer camp.

The new president is Mrs. Nicholas Hunchak; vice-presidents are Mrs. J.W. Konefall, Mrs. Phillip Kusie, Mrs. Michael Korniatof of Brandon, Mrs. William Kolisnyk of Vita, and Mrs. Peter Kokolski of Dauphin.

DEATH OF STEPHEN BANDERA

Stephen Bandera, leader of the Organization of Ukrainian Nationalists (OUN)R was assassinated in Munich, Germany, on Oct. 15, 1959.

Bandera devoted his whole life to the cause of liberation of the Ukrainian nation subjugated by Moscow. Born in the Ukraine in 1909, Bandera started his political career in his youth, taking part in the activities of the revolutionary group of the Organization of Ukrainian Nationalists (OUN)R in Western Ukraine then under Polish occupation.

Bandera proved himself a capable revolutionist and as a result in 1940 he was elected the leader of the Organization of Ukrainian Nationalists (OUN)R. Under his leadership (OUN)R started to organize anti-Nazi resistance and later on, when Soviet Russia occupied Ukraine again, the resistance against Russian invaders.

The name of Stephen Bandera became a symbol of the liberation struggle of the Ukrainian nation and often the Nazis and Bolsheviks used to name the Ukrainian Resistance Movement a Bandera movement and members of the movement Banderivci.

In 1941 Bandera proclaimed Ukraine an independent nation and shortly after he was arrested by the German Gestapo and sent to concentration camp in Sachsenhausen. Bandera refused to collaborate with the Nazis. Free after the Second World War Bandera again took over the leadership of the Ukrainian Liberation Movement and remained as the leader of the Organization of Ukrainian Nationalists (OUN)R till his death.

Bandera gained fame as a champion of national justice and as a fighter for the freedom and independence not only of the Ukrainian people but also of all peoples enslaved by the Soviet Russian Empire. He devoted his whole life to this cause and even when abroad kept constant contact with the underground movement in Ukraine.

CHURCH WILL WIN, UKRAINE PILGRIMS TOLD

Vatican City — (NC) — His Holiness Pope John XXIII told a group of exiled Ukrainian Catholics that the Church "suffers today, certain of the ultimate triumph assured it by its Divine Founder."

The Pope addressed a large number of Ukrainian pilgrims in the Vatican's Consistorial Hall following a private talk with 10 Ukrainian bishops who were in Rome for their episcopal conference. The pilgrims were from countries in which they had take refuge from communist persecution: England, Belgium, Germany, France and Holland.

He recounted a few episodes of his missions to Bulgaria and Greece where he served as Apostolic Delegate and where he was able to acquire his first notions of a Slavonic language.

ВИСЛІД КОНТЕСТІВ

Правильна розв'язка контесту з жовтневого числа "Світла" така:

1. Місія — це є ряд проповідей оо. місіонарів, що триває звичайно один тиждень, — це час застанови над вічними правдами для спасіння душі. Завданням Місії є оживити серед слухачів віру, скріпити надію й любов Бога і ближнього, відновити християнське життя. Місійні проповіді є для всіх вірних, а замкнені реколекції, це цикль проповідей і вправ, призначених для людей різних станів, які переводиться в усамітненні, без розмов і занять, а тільки для самих розважань над головними правдами. 2. Отець Кудрин, переслідуваний революціонерами, прибрав прізвище Маршатер. — 3. По-англійськи оголошується, а по українськи підписується в "Світлі" п. Андрій Наконечний. — 4. "Географічні проповіді" написав німецький письменник Карло Май. — 5. У наших оголошеннях "скочили" на перше місце дві книжки: "Назустріч життю" (стор. 456) та "Молитовник Християнської Родини" (третя стор. обкладинки).

Правильну розв'язку контесту прислали: 1) Йосиф Скрипка, Гримсбі; 2) Степан Душенко, Вафано, 3) Марія Федорович, Сидні, С. Н., 4) Ірина Дзедик, Ірвінгтон; 5) Катерина Макух, Летбридж; 6) Ольга Н. Куликич, Нью-Йорк; 7) Анастасія Мисишин, Спрінгфилд; 8) Петро Варій, Гамільтон; 9) Іван Стерпак, Лудлов; 10) Софія Годованець, Рочестер; 11) Михайло Харів, Чікаго.

Першу нагороду дістає п. Марія Федорович, Сидні, другу п. Степан Душенко, Вафало; третю п. Софія Годованець, Рочестер.

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Філь П., Мондер, Алта.	3
Чировський Л., Ньюарк, ЗДА.	2
о. І. Княгиницький, ЗДА.	1
Музика А., Кіглей, Англія	1
Федоронько І., Чікаго, ЗДА.	1

НОВІ ПЕРЕДПЛАТИ

Пуцило П., Чікаго, ЗДА.
Філь А., Мондер, Алта.
Філь Д., Мондер, Алта.
Гевко І. М., Мондер, Алта.
Ошуст П., Пеко, Алта.
Король Л., Ванкувер, Б. К.
Чировська І., Ньюарк, ЗДА.
Волошанський К., Кіглей, Англія.
Коваль Ю., Чікаго, ЗДА.
Сабадаш К., Монтреаль, Кве.
Хмільяр Ст., Мондер, Алта.
Дубик Е., Філядельфія, ЗДА.
Долинська п-і, Ньюарк, ЗДА.
Міяк І., Парк Ридж, ЗДА.
Попович Р., Гартфорд, ЗДА.
Ляхович Ст., Чікаго, ЗДА.

ПРЕС-ФОНД

З весілля Едварда і Рожі Тріска, Гамилтон, Онт.	20.00
Оселя св. Василія, Пайджон Лейк, Алта.	20.00
З ювілею п. Стефана Хмільяр, Мондер, Алта.	17.00
Т-во Пресв. Родини, Кичинер, Онт. з приводу приміміції о. П. Байса, ЧСВВ	10.00
З похорону Ілії Проскурняк, Едмонтон, Алта.	8.00
З похорону Марії Вінцентович, Пено, Алта.	5.15
З похорону М. Кузик, Редвей, Алта.	5.15
Олійник І., Чікаго, ЗДА.	5.00
Дубик Г., Кадворт, Сасс.	5.00
Барановський Р., Чікаго, ЗДА.	3.00
Найко У., Торонто, Онт.	3.00
Теченюк А., Батавія, ЗДА.	3.00
Старчак Ю., Чікаго, ЗДА.	2.50
Кмець Ю., Ванкувер, Б. К.	2.00
Скрипка Й., Гримсбі, Онт.	2.00
Середа А., Філядельфія, ЗДА.	2.00
Н. Н., Лорейн, ЗДА.	2.00
Калужничка Е., Вінніпег, Ман.	2.00
Томик Г., Едмонтон, Алта.	2.00
Ісарик В., Торонто, Онт.	2.00
Кудла П., Торонто, Онт.	1.00
Геша Л., Кичинер, Онт	1.00
Гарасим Г., Чікаго, ЗДА.	1.00
Голак І., Монтклер, ЗДА.	1.00
Олексій А., Чікаго, ЗДА.	1.00
Гриньків О., Істок, ЗДА.	1.00
Хлібович П., Нью Брит., ЗДА.	1.00
Білик В., Дірборн, ЗДА.	0.25

"МАК" — FLORIST
342 Bathurst St., Toronto, Ont.
• Весільні букети
• Вазони
• Вінки
та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!
Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

Одна з серії нотаток про услуги Уряду Онтаріо.

Всі ми канадійці!

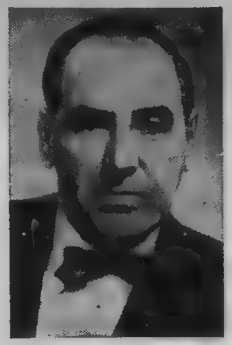

— в лиху годину
мешканці Онтаріо
можуть користати з послуг
Суспільної Опіки

Провінція наша велика, обдарована величезними резервами людського та природного матеріялу та високим життєвим стандартом. Одначе змінні обставини можуть у ряди-годи підкопати суспільний добробут кожного громадянина, чи він канадієць з роду чи з вибору. Щоби протиставитись таким власне обставинам, Уряд Онтаріо за посередництвом Міністерства Суспільної Опіки ставить до розпорядимости фонди для полегшення злиднів, для опіки над дітьми, каліками та старцями. Таким чином загальний добробут провінції вживається на забезпечення, щоб ніхто не став без підставових засобів до життя в разі випадків, що не в людській контролі.

До компетенції Міністерства належать такі важливі соціяльні програми:

- Допомога Старцям
- Опіка над Дітьми
- Доми для Старців
- Дитячі Ясла
- Спеціяльні Заклади
- Допомога Сліпцям
- Допомога Матерям
- Допомога Інвалідам
- Допомога Безробітним
- Передвишкільна Служба
- Медсестерська та Домово-господарська Служби.

Усюди по Онтаріо стоїть до диспозиції вишколений персонал для особистих услуг і поради.

Повну інформацію про якунебудь проблему суспільної опіки одержите від місцевого Уряду Суспільної Опіки, або звертаючись листом до Міністерства Суспільної Опіки, — Парлямент Билдінґс, Торонто.

ONTARIO DEPARTMENT OF PUBLIC WELFARE

Hon. Louis P. Cecile, Q.C., LL.D.
Minister

Hon. Leslie M. Frost, Q.C., LL.D.
Prime Minister

УКРАЇНСЬКА ДІВЧИНО!

ЯКЩО БАЖАЄШ

— найкращого стану в світі

— найліпше використати своє життя

— бути щасливою й інших до щастя вести

так тоді вступи до

СЕСТЕР МІСІОНАРОК ХРИСТИЯНСЬКОЇ ЛЮБОВИ

Тут станеш Обручницею Христовою

Тут будеш жити в товаристві Богом вибраних душ

Тут зможеш дуже багато добра зробити для себе й других

Тут знайдеш задовілля душі, забезпеку в житті й смерти та запоруку великої нагороди від Бога в небі.

ЖИТТЯ Сестри Місіонарки Християнської Любови — це УКРИТИЙ СКАРБ, про який мало ще хто знає, але хто його здобуде, той щасливий буде.

ПОДУМАЙ ПРО ЦЕ! БУДЬ ВІДВАЖНА!
СПРОБУЙ ЦЬОГО ЖИТТЯ!

НОВІ ВИДАННЯ

о. М. М. Соловій, ЧСВВ. ЛІТУРГІКА ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ШКІЛ. — І ч.: Святі речі. Зміст: Святі образи. Святі місця. Святі речі. — Стор. 87, форм. 6½ x 9¼.

Англійську версію подав о. Й. Шкварок, ЧСВВ. Багато ілюстрована книжка: 56 образків. Ціна $1.00.

**

ВІД РЕДАКЦІЇ

Декілька статтей, як напр. "Про Синю Армію", "Третя тайна Фатіми" й інші не могли вийти до цього числа "Світла", хоч воно збільшене на 8 сторінок. Читачів просимо вибачити; дістануть їх у грудневому числі.

Модерне українське
Артистичне Студіо

Steven PHOTO STUDIO

виконує по мистецьки
всі фотографічні роботи
Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
- (Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

ОЩАДНІСТЬ ПРИ НАЙМОДЕРНІШОМУ УСТАТКУВАННІ

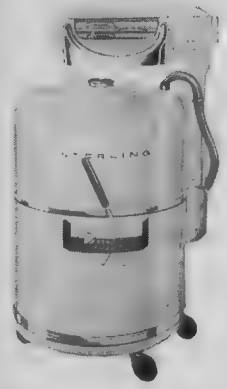

Пралька **СТЕРЛІНҐ** дає найкращі висліди у пранні
при найменшому вкладі праці

ЦЕ ГАРАНТУЄ

Inglis

викручувач — з сильною машинерією "Hercules"

ЗАЙДІТЬ І ОГЛЯНЬТЕ ЇЇ У НАШІЙ КРАМНИЦІ

EMPIRE FURNITURE
& APPLIANCES CO. LTD.

668 BLOOR ST. W. TORONTO, ONT.
Tel.: LE 1-4771

Т. КОЗАК — Власники — В. КРАМАРЧУК

ALPHA FURNITURE CO.
TORONTO

яка має представництво фабрик Гувера.

Фірма "Гувер" така загально відома, що дала своє прізвище просто самим виробам: відкурювачі взагалі називають сьогодні популярно "гуверами!"

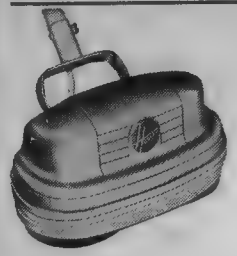

І всі ті "влегчуючі життя" прилади дістанете в двох крамницях 'Альфи'

НОВИЙ ВІДКУРЮВАЧ ГУВЕРА

"Constellation"

це "відкурювач, що просто ходить повітрям"

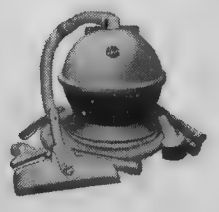

Також інші вироби тієї фірми. як от нпр. прилади до ПОЛІРУВАННЯ ДОЛІВКИ і ін. — все те дістанете в українській фірмі

Alpha *Furniture Co.*
735 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 3-9637

Alpha *Warehouse*
587 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 8-3336

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXII | ГРУДЕНЬ — 1959 — DECEMBER | Ч. 12 (444)

Нові книжки! Нові видання!

Найважливіша та найконечніша книжка в руках кожної людини — старця, чи дитини, хлопця чи дівчини, старшого чоловіка чи жінки — це добрий молитовник. Таким найбільш улюбленим молитовником для всіх, у Старому Краю і тут на еміграції, завжди був "Молитовник Християнської Родини". Саме цього року видавництво Отців Василіян у Торонті видрукувало в доповненому та пристосованому до вимог хвилі, новий

Молитовник Християнської Родини

Молитовник видрукуваний на доброму, легкокредяному папері, гарним чітким друком, прикрашений багатьома образками Божественного Спасителя, Пресв. Богородиці і Святих, має 704 сторінки свого звичного формату.

Молитовник відомий із того, що має різнородні молитви, відповідні до різних настроїв душі, чи на різні свята й часи в році. Крім цього має також Богослуження, служби й тропарі на всі свята церковного року, акафісти, молебні й інші набожества, як також пісні і церковний календар.

ЦІНА МОЛИТОВНИКА:

у шкірі (мороко) $6.50
у полотні (чорне) $5.00

Замовляйте скоро, щоб могли його дати своїм дорогим, як різдвяний дарунок.

ТАКОЖ НЕ ЗАБУДЬТЕ замовити собі заздалегідь на різдвяний час нові, гарні, з релігійною тематикою

Різдвяні Картки

РІЗНОРОДНИЙ СКЛАД НАЙНОВІШИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ЗРАЗКІВ

1 пачка (14 карток) $1.00
1 пачка (10 ліскучих карток) $1.00

Новий Календар Світла на 1960 рік

уже вийшов — має 208 сторінок друку, около півсотні образків — коштує всього $1.00 у трибарвній обгортці М. Бідняка.

На зміст календаря складаються твори таких авторів, як о. Д. Попович, Віра Вовк, д-р А. Базилевич, о. С. Шевчук ЧСВВ, о. Н. Свірський ЧСВВ, А. Стрийський, о. А. Трух ЧСВВ, ред. д-р П. Ісаїв, О. Маковей, Ст. Конрад, інж. А. Диміцький, проф. д-р М. Чубатий, ред. О. Мох, о. В. Зінько ЧСВВ і б. і.

Ці визначні українські католицькі автори дали в цьому календарі цікаві оповідання, гарні вірші, повчальні й корисні статті. Є теж багато дотепів і цікавих новинок.

Замовляйте вже тепер, бо може не стати. При більших замовленнях даємо добрий опуст. Пишіть за календарями на адресу:

BASILIAN PRESS — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario
Телефон Редакції: LE 4-1411
Телефон Адміністрації: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Mr. E. Birchak
Ukrainian Booksellers
& Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT
A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Basilian Fathers,
286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

АПОСТОЛИ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ 514, 545

Висліди контестів

Рішальний день 29 листопада 1959 *о. С. Курило ЧСВВ* 515

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ Українських Владик 517

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ 519

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 519

За переслідуваних за віру *осш* 520
Місячне намірення на місяць грудень

ВЕЛИКІ ДНІ УКРАЇНЦІВ АРГЕНТИНИ 521
Український Єпископ на Євхаристійному Конгресі
Небувале торжество в Апостолес

Оповідання о. Штайна — новеля *Р. Г. Бенсон* 523

ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 526

Боротьба за душу *о. В. Зінько ЧСВВ* 529

На Божих окопах — історична повість *В. Гюнерман* 531

Контемпляційний рух у ЗДА *о. д-р І. Назарко ЧСВВ* 533

СТОРІНКА ПОЕЗІЇ *Юрій Клен* 535

Ватиканський шпіон — спомини *о. П. Леоні* 536

Подушки, мід і Диявол *Олександер Мох* 540

Остання тайна Фатіми 1917-1960 *о. М. Д. Коельйо* 542

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 547

ENGLISH SUPPLEMENT

Bishop's Letter 551
3,500 Men Ready for Sunday, Nov. 29 552
The Incarnation 552
Thoughts on the Danube *V. Gavlich, O.S.B.M.* 553
Questions and Answers 553
Recent Apparitions of the Blessed Mother in Seredne, Ukraine 554
St. Nicholas vs Santa Claus. *M. Berko* 555

НА ОБКЛАДИНЦІ:

"Не самим хлібом живе чоловік", правдива світлина з життя місіонаря в Африці.

АПОСТОЛИ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ

ВИСЛІДИ КОНТЕСТІВ

З Божою поміччю дотягнули ми до кінця цьогорічний контест приєднування передплатників. На жаль, ми не осягнули бажаної мети; одної тисячки нових передплатників, а дістали всього трохи більше половини, бо 518 нових передплатників. Проте, беручи до уваги те, що кожний передплатник має звичайно якусь родину, треба приняти, що тих 518 передплатників це в висліді потрійна бодай сума читачів 1554. Памятаємо про те, що всього сім чоловіка мав спочатку Чин оо. Єзуїтів, а сьогодні він має їх около 32 тисячі. Отже треба й нам тішитися з тих 518 нових передплатників та 1554 нових читачів "Світла" й вірити, що за рік ми таки досягнемо бодай дальшої нової тисячки. Якщо наше діло боговгодне, а віримо, що воно таке, то всяке велике діло росте помалу. Але помалу, помалу — а таки, як би в нашого християнського загалу було трохи більше доброї волі, то "Світло могло б легко перевищити накладом 10 тисяч. Ось нпр. минулого року о. М. Малкович з Англії, чи п. О. Малко з Кіченер, а цього року п. Т. Ванчицький із Філядельфії чи п. М. Бозьо з Торонта — кожний із них приєднав нам більше, як 50 передплатників. Ці люди зовсім не якісь спеціялісти в тій справі, ані якісь виїмково щасливі: *Ні! Вони тільки хотіли й виконали свою волю!* Або така пані М. Г. з Торонта: має четверо дрібних дітей, а проте приєднала "Світлу" двоє передплатників. Значить: не така воно страшно тяжка чи трудна річ сповнити те, чого в усіх передплатників "Світло" просить: ПРИЄДНАТИ НАМ БОДАЙ ОДНОГО ПЕРЕДПЛАТНИКА!

На цьому місці подаємо прізвища всіх тих наших прихильників, які свою відданість справі католицької преси засвідчили активно ділом і стали АПОСТОЛАМИ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ. Ось вони:

ПО ОДНОМУ ПЕРЕДПЛАТНИКОВІ ПРИЄДНАЛИ:

БІЛОСКУРСЬКИЙ Іван, Чікаго, Іл.; БОЙКОВИЧ МАРІЯ, Чікаго, Іл.; БОРЕЙКО ІВАН, Брентфорд, Онт.; БОРОДАЙ Анна, Монтреал, Кве.; БОЧАР Антін, Торонто, Онт.; ВІТРОВИЙ Роман, Алентавн, Па.; о. ГАВРИЛИШИН Ілля, Питсфорд, Масс.; ГАВРИЛЮК А., Роблин, Ман.; ГАРАСИМ М., Скарборо, Онт.; ГОРДІЙ П., Мондер, Алта.; ГЕРЕТА Григорій, Рочестер, Н. Й.; ГАЛАДЗА М., Амбридж; ДЕМЧУК Петро, Дітройт 12, Міч.; ДЕНЕКА Віктор, Вінніпег, Ман.; ДЗЕДЗИК Ірина, Ірвінгтон, Нюв Дзер.; о. ДЖУЛИНСЬКИЙ Петро, Ватерфорд, Онт.; ДРАГУН Марія, Торонто, Онт.; ДУБАС А., Пулман; ЗВАРИЧ Марія, Торонто, Онт.; ІВАНОВИЧ А., Бруклин, Н. Й.; ІКАЛОВИЧ А., Бруклин, Н. Й.; ІЛЕРСИЧ П., Тимминс, Онт.; ІВАНЧИНА Текля, Монтреал, Кве.; КОСЦЕЛЬНЮК А., Торгилд, Алта.; КУЗИК А., Ванкувер, Б. К.; К. Л., Торонто, Онт.; КУЗЬМІНСЬКИЙ М., Паолі, Па.; КАХНИКЕВИЧ Евген, Ютіка, Н. Й.; о. КНЯГИНИЦЬКИЙ І. Ярослав, Спрінг Валлеи, Н. Й.; КУНИЦЬКА О., Нью-Йорк; ЛИСОВИЧ Анна, Монтреал, Кве.; ЛЯТИШЕВСЬКА М., Торонто, Онт.; ЛУЦІВ В. Богдан, Філядельфія, Па.; ЛОЗИНСЬКИЙ М., Філядельфія, Па.; ЛОБОЙКО М., Чікаго, Іл.; МИХАЛЬЧИШИН Юрій, Портедж ля Прері, Ман.; МЕРЗА Е., Торонто, Онт.; МОСКАЛЬ М., Ст. Кетеринс, Онт.; МОТРОВИЧ С., Акроя, Ог.; МУЗИКА А., Кіглей, Англія; МАНЬКО Василь, Ньюарк, Н. Дж.; МАКУХ В., Бофало, Н. Й.; НІМЧУК Василина, Філядельфія, Па.; ПАСТУШАК Єлисавета, Філядельфія, Па.; ПЕТРИКАНИН Ярослава, Торонто, Онт.; ПЕТРИШИН Анастазія, Расна, Саск.; ПАНЧУК В., Судбури, Онт.; ПЕТРІВСЬКА М., Австралія; ПІДКОВИЧ М., Винярд, Алта.; ПАСТЕРНАК Осип, Гемтремк, Мічіган; о. ПРИТУЛЯК Никола, Пасейк, Н. Дж.; РУДНИЦЬКА Марія, Нью-Гейвен, Кон.; РОЗАД К., Престон, Онт.; о. СТАНГРЕТ Кость, Вильна, Алта.; СТОЦЬКИЙ Григорій, Гайнс Крік, Алта.; САЦЬКО Е., Лорейн, Ог.; о. СТАРОДУБ Роман, Іннісфрі, Алта; СТАРЕНЧАК Ю., Гартфорд; о. ТРЕШНЕВСЬКИЙ А.; ТОМКІВ З., Дітройт, Міч.; ФЕДОРІВ Ф., Торонто, Онт.; о. ФІРМАН Володимир, Торонто, Онт.; ФРОЛЯК Оксана, Торонто, Онт.; ФЕДОРОНЬКО Ірена, Чікаго, Іл.; ЦИГАН Софія, Філядельфія, Па.; ЧИРСЬКА Катерина, Шіго, Саск.; о. ЩЕСНЮК А., Геффорд, Саск.; ЯЦУРА Анна, Чікаго, Іл.; ЯРЕМА Г., Голден, Алта.

ПО ДВА ПЕРЕДПЛАТНИКИ ПРИЄДНАЛИ:

о. БІЛИК Маркіян, Нью-Вествинстер, Б. К.; БОВЦАЙЛО Іванна, Філядельфія, Па.; БОЙЧУК Микола, Чікаго, Іл.; ГОЛОВАТА Наталія, Торонто, Онт.; ГРИЦАК Антін, Гаммонд, Індіяна; о. ДАЦЮК М., Мондер, Алта.; ЗБОРОВСЬКА М., Монтреал, Кве.; ЛЕСЬКІВ М., Торонто, Онт.; ОСОБА Марія, Торонто, Онт.; СІЛЕЦЬКА Євгенія, Торонто, Онт.; СЛЕНЧКО Д., Гай-Прері, Алта.; о. ТРУХ Андрій, ЧСВВ, Гримсбі, Онт.; ЧИРОВСЬКИЙ Леонід, Ньюарк, Н. Дж.; ЯВОРСЬКА Н., Нью-Йорк;

ПО ТРИ ПЕРЕДПЛПАТНИКИ ПРИЄДНАЛИ:

БЕЛЕЙ Лідія, Чікаго, Іл.; БОЧАР Марія, Торонто, Онт.; ВАЦЛАВІВ Ірина, Балтимор, Мд.; ГАЄЦЬКИЙ Т., Чікаго, Іл.; ДУШЕНКО Степан, Бофало, Н. Й.; ЛАПКА М., Гленунга, Австралія; МАЛКО Олександер, Кіченер, Онт.; МИКИТЮК П., Вернон, Б. К.; М. М., Торонто, Онт.; МУХА Марія, Кливленд, Огайо; ОБУХ

(Закінчення на 545 сторінці)

СВІТЛО
Український Християнський МІСЯЧНИК
ГРУДЕНЬ, 1959 РІК XXII, Ч. 12 (444)

Рішальний день 29-го листопада 1959

Кожний культурний нарід будує школи, університети й усякі інші просвітньо-культурні установи. Кожний нарід, що має такі наукові основи, такий має теж світлих людей - провідників, які творять історію та ведуть націю до кращої майбутности. Кожна нація мусить подбати про своїх великих, славних учених і провідних людей. Мусить їх виховати сама. Це відноситься теж і до української нації. Українська спільнота в Канаді й Америці, чи де б вона не знаходилась на еміграції, мусить конечно подбати, щоб українські діти виховувалися в своїх українських школах. Це ділянка, яка заслуговує на особливу увагу, головно ж у Канаді, де українське шкільництво являється одною з найбільш пекучих справ. Недотягнення української спільноти в ділянці шкільництва відбиваються від'ємно на українських дітях. Це сумна дійсність, але мусимо сказати собі правду в вічі: з кожним днем тратимо нашу молодь, нашу інтелігенцію, наших професіоналістів і потенціяльних провідників. Завважить кожний, головно батьки, що їх діти віддалюються і відчужуються від усього, що рідне-українське. Боляче відчувається вплив чужої школи й чужого виховання. Чужі виховують наших дітей, але для себе, не для нас.

Кличем усіх українців-католиків Канади й Америки повинно бути: "Для української молоді українська школа!" Для української молоді український обряд". "Для української дитини український дім!" "Для української дитини, рідна мова, культура, мистецтво й українські традиційні обичаї".

Це може дати тільки своя українська школа. Дуже добре розуміє це Преосв. Кир Ісидор Борецький, який проголосив у цілій торонтонській Єпархії велику кампанію на цілоденну вищу школу, колегію св. Василія Великого для українських синів. "Треба рятувати душу української дитини, — сказав Владика — душу, яку заливає море чужого оточення на вулиці, у школі, в товаристві а часто-густо навіть дома".

Преосвященний Кир Ісидор відгадав бажання і мрії тисячів українських батьків і матерей, які направду журяться й клопочуться, не тільки щоб дати своїм дітям найкраще виховання, але й щоб задержати їх при своїй Церкві, своєму обряді й своєму народі.

Вістку про побудову колегії св. Василія Великого для хлопців у Торонті громадянство прийняло з великою радістю.

Організація кампанії за проводом оо. Парохів і оо. Василіян дуже успішно розгортається в кожній, навіть найменшій місійній станиці просторої Єпархії. До головної канцелярії кампанії приходять листи від різних людей, що захоп-

Коли будуть приймати наших юнаків на порозі майбутньої колегії? Це запежить від нас самих!

лені й перейняті українською школою. Всі додають: "Радіємо, що нарешті беремося до побудови колегії для наших хлопців. Шкода, що цього не зробили скорше, хоч іще не запізно". "Зробимо все, що зможемо, щоб допомогти оо. Василіянам побудувати школу". "Підемо до всіх, навіть до чужих щоб тільки збірка вдалася." "Коби всі зрозуміли, що як кожний пожертвує за своїм станом і дорібком, то зберемо $1,500-000!"

"У нашій парохії мужчини радо зголошуються до праці в комітетах, бо вже час, щоб ми, українці, побудували школу, якою наші діти могли би похвалитися".

"Школа, це найкращий пам'ятник, що його можна побудувати, бо це живий пам'ятник, де українські юнаки будуть учитися любити своє й шанувати великих і славних українських героїв".

"Від себе дам пожертву й заохочу інших."

"Я вже виписав чек на $100.00. Другу сотку дам, як зачнуть копати яму. Або як прийдуть отці до мене, то може більше скористаєте."

Такі голоси свідомого українського громадянства, які розуміють потребу рідної школи.

Бувають також і труднощі. Та де їх нема, особливо коли ходить про велику справу? Кожна велика Божа й народня справа завжди стрічає й стрічатиме труднощі й перешкоди. Труднощі й перешкоди при помочі добрих людей поборемо. Якби все йшло легко й гладко, то було б зле й щось не впорядку.

Ставлять теж різні запити й на деякі позволю собі відповісти.

Чи одержимо посвідку на інком-таксу?

Так! Посвідку вишлемо кожному жертводавцеві почтою до хати. Коби тільки не було соромно виписувати а Вам до "губермана" посилати.

Чи будуть готові чеки?

Так! На Ваше прохання ми надрукували готові чеки, тільки виповнити, виписати суму й підписатися. Кожний збірщик буде такі чеки мати й Вам радо послужить. Хотіли навіть суму зазначити, але того не зробили. Чоловік почувається ліпше, як добровільно випише на більшу суму, а жінка почувається тоді ще ліпше.

Як завелика буде колегія св. Василія Великого?

Добре питання! Хочеться відповісти: дуже велика. Але все буде залежати від громадянства. Пожертвують велику жертву, то буде велика колегія. Малими пожертвами нічого великого ніхто не побудував. Хвалився перед священиком один скупар, який ніколи на нїщо не дав, але гарно говорив: "Бачите отче ту церкву! Якби так кожний дав, то б її золотом покрив". — А священик, що його добре знав, відповів: "Якби кожний давав так, як ти даєш, то й соломою не накрив би."

Чи можна колись розбудувати колегію, коли б зайшла потреба?

Так! У пляні передбачена розбудова в майбутньому. Українці — нарід здоровий, а козаків для України завжди буде треба. Відповідно до потреби будемо добудовувати.

Чи Колегія буде подібна до Ст. Майкел школи?

Не знаю, чи говорите про величину мурів, чи про духа між стінами. Величина нашої Колегії не постидається перед Ст. Майкелом, а що до духа, то в нашій колегії буде український дух.

Чи в Колегії будуть учити української мови?

Не тільки української мови, але української історії, літератури, географії, історії української Церкви, співу й інших українських предметів, що їх український хлопець повинен знати.

Як довго триватиме кампанія?

Кампанія розложена на два роки. Це тому, щоб дати громадянству спромогу сплачувати обіцяну суму меншими сплатами, але частіше, як це ми звикли робити. Собі лишіть більше, а на школу дайте менше, але часто упродовж двох років. "Даюча рука не всихає, бо Бог її наповняє".

Чи уряд дає допомогу?

Ні! Уряд ніяким приватним вищим школам допомоги не дає. Мусимо числити на добровільні датки щирого серця людей.

Як українські професіоналісти ставляться до Колегії?

Сподіємося, що українські професіоналісти поставляться гідно до Колегії св. Василія Великого, першої школи для українських хлопців. Вони найкраще розуміють і оцінюють важність науки й виховання.

Чому не скличете українських професіоналістів і бізнесменів на бенкет і не сипнете їм там добру промову та добре не шарпнете?

Піддаєте нам злі думки. Не все добре є шарпати, бо може урватися. Наша кампанія нікого не силує і не вживає примусу. Ми даємо українцям нагоду побудувати Колегію для своїх дітей своїми добровільними жертвами.

Чи Ви направду думаєте зібрати півтора мільйона?

Мусимо зібрати потрібну суму. Якщо кожний буде давати так, щоби по можності наповнити півтора мільйоновий мішок, то напевно зберемо бажану суму.

А що буде, якщо жертвенність людей перевищить півтора мільйона?

Про те ми ще не думали. Але варт подумати. Альбертійський уряд надвишку роздавав людям у дивідендах через два роки й люди нарікали до тої міри, що уряд перестав. Щоб на нас не нарікали, то побудуємо більшу й кращу Колегію.

Такі питання і багато інших ставлять заінтересовані. Коли питають, так це знак, що цікавляться справою школи й тому хочуть мати всі можливі інформації; знак, коли подають поради й вказівки. Ми вдячні всім, що стараються помагати й радо будемо відповідати на запити.

У неділю 29-го листопада всі дамо відповідь представникам Колегії св. Василія Великого на запит, яка буде наша пожертва. Для дітей не жалуйте, бо нема ліпшого вкладу, як ваші українські діти.

о. Севастіян Курило, ЧСВВ

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ

українських Владик до українського народу з нагоди чергової Єпископської Конференції відбутої в Римі в днях 13-16 жовтня 1959 р.

† КОНСТАНТИН БОГАЧЕВСЬКИЙ, Божою Милістю і Благословенням Апостольського Престолу Архиєпископ - Митрополит Філядельфійський Українців Північної Америки

† МАКСИМ ГЕРМАНЮК, Божою Милістю і Благословенням Апостольського Престолу Архиєпископ - Митрополит Вінніпезький Українців всієї Канади

† ІВАН БУЧКО, Божою Милістю і Благословенням Апостольського Престолу Архиєпископ Левкадійський, Апостольський Візитатор Українців у Західній Європі

† АМВРОЗ СЕНИШИН, Божою Милістю і Благословенням Апостольського Престолу Єпископ Стемфордський

† НІЛ САВАРИН, Божою Милістю і Благословенням Апостольського Престолу Єпископ Едмонтонський

† ІСИДОР БОРЕЦЬКИЙ, Божою Милістю і Благословенням Апостольського Престолу Єпископ Торонтонський

† АНДРІЙ РОБОРЕЦЬКИЙ, Божою Милістю і Благословенням Апостольського Престолу Єпископ Саскатунський

† ГАВРИЛ БУКАТКО, Божою Милістю і Благословенням Апостольського Престолу Єпископ Северіянський, Адміністратор Крижевацьк[illegible]

† ІВАН ПРАШКО, Божою Милістю і Благословенням Апостольського Престолу Єпископ Зігрітанський, Апостольський Екзарх Українців в Австралії

† ПЛАТОН КОРНИЛЯК, Божою Милістю і Благословенням Апостольського Престолу Єпископ Кастрамартійський, Апостольський Екзарх Українців у Німеччині.

† ЙОСИФ ШМОНДЮК, Божою Милістю і Благословенням Апостольського Престолу Єпископ Зевгмійський, Помічник Філядельфійський

† ЙОСИФ МАРТИНЕЦЬ, Божою Милістю і Благословенням Апостольського Престолу Єпископ Судацький, Помічник Ординаріяту для Українців у Бразилії.

Високодостойному і Всечесному Духовенству і вірним наших Єпархій, Мир у Господі й Архиєрейське Благословення.

Високопреподобні і Всечесні Отці,

Дорогі в Христі Браття і Сестри!

Із Вічного Міста Риму, де ми зібрались на нашу чергову Єпископську Конференцію, щоби тут у столиці католицького світу, близько Святішого Вітця й Верховного Пастиря Вселенської Церкви Христової, відбути наші наради відносно потреб нашої Церкви поза межами нашої Батьківщини по всіх краях нашого поселення чи скитальщини, відзиваємося до вас, Браття і Сестри, оцим нашим спільним пастирським листом. Хочемо поділитися з вами всіми нашою журбою про запевнення вічного спасення ваших безсмертних душ, нашими змаганнями за ваше дочасне і вічне добро, нашими радощами й смутками, що так тісно пов'язані в нинішних лукавих часах.

І. НАША ПЕРША ЄПИСКОПСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ В РИМІ ПІД ПРОВОДОМ СЛУГИ БОЖОГО МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ В 1929 р.

Минає саме тридцять років, вагітних важливими подіями в світі і в Церкві, від тієї хвилі, коли в отому самому Богоспасаємому Вічному Місті, при Петровій Скалі, зібрались вперше за довгу історію нашої Церкви українські Єрархи, щоби в журбі про добро повіреного собі стада нарадитися спільно над справами, важними для всієї української спільноти, незалежно від її теперішнього поселення. За той час відбулася ще одна наша Єпископська Конференція в Римі, у 1932 році, а по останній страшній світовій війні, в дуже вже змінених обставинах ми, ваші Церковні Єрархи, що знайшлися у вільному світі, відбули наші три чергові Єпископські Конференції; першу у Вінніпегу в Канаді в 1957 році, другу в Торонті у Канаді, а третю у Філядельфії в Америці в 1958 році, але на жаль, без участи наших Церковних Єрархів з Рідного Краю, бо вони — як найліпші Пастирі — остались по другому боці т. зв. залізної заслони під тяжким, безбожним московсько-большевицьким ярмом, серед жорстокого переслідування за Христа і Церкву святу.

Величезна більшість наших світлих Попередників, що були учасниками першої римської конференції у 1929 році, враз із її незабутнім Предсідником, Слугою Божим Андреєм Шептицьким, нині вже у вічності і тільки з небесних висот глядять на нас і заступаються за нами перед престолом Божого Милосердя, щоби випросити в Бога усіх потрібних благодатей, для нас, ваших теперішних Пастирів, і для вас, їхніх колишніх овець.

2. БЕАТИФІКАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС СЛУГИ БОЖОГО МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ

Зокрема відчуваємо, що Слуга Божий Митрополит Андрей приявний між нами не тільки духом в отому Вічному Місті, але немов цілим своїм життям та боговгодними ділами, що їх саме під цю пору розглядає уважно римський трибунал у зв'язку з започаткованим процесом над його прославою на землі й піднесенням на вівтарі вселенської Церкви. За нашим відомом і нашим благословенням піднято всі конечні людські зусилля, щоби належно представити богоугодне і повне заслуг життя Слуги Божого Митр. Андрея до розгляду Священної Конгрегації Обрядів для провірки всіх його творів і писань та й для ствердження героїчности його чеснот, згідно з церковними приписами про беатифікацію і канонізацію Божих Слуг.

Ми знаємо, що Святіший Отець Папа Пій XII, у своїй пам'ятній промові до Настоятелів і питомців Української Папської Семінарії ім. св. Йосафата в Римі (дня 14 листопада 1952 р.), згадуючи з найвищими похвалами про Слугу Божого Митрополита Андрея, додав оті пам'ятні слова: "Його ім'я останеться назавжди благословенне в Христовій Церкві, що збереже згадку про його гарячу ревність за спасення душ і про його постійну відвагу в обороні свого народу". Той самий Святіший Отець у 1954 році, тобто в десятиріччя смерти Митр. Андрея, зволив погодитися на отворення беатифікаційного процесу і ми маємо надію в Бозі, що той процес буде успішний. Правда, цей процес потриває довго, бо дослід широкої діяльности Великого Митрополита вимагає часу й немалих трудів, а при тому й немалих коштів. Але понад усе вимагається видимого знаку з неба, щоб Милосердний Господь схотів дати знак Свого уподобання для Слуги Божого Митр. Андрея, а це вже була б особлива Божа благодать для нас усіх. А що Божу благодать можна собі виблагати в Бога постійною й покірною молитвою і жертвою, тому й взиваємо всіх вірних українців, щоби неустанною молитвою намагались випросити в Бога прославлення Свого Слуги Андрея ще й на землі, тобто, щоби за Його заступництвом діялись такі чуда, які дозволили б Найвищій Церковній Владі поставити Слугу Божого Андрея на престоли і на зразок до наслідування його геройських чеснот. Маємо надію, що сподобається Божому Провидінню дати нам ту бажану благодать і наші мольби будуть вислухані, а тим часом поручаємо вам усім, Браття і Сестри, щоб ви попри ваші святі молитви слідкували пильно за вказівками, відозвами і проханнями Високопреподобного Отця Постулятора тієї справи і намагалися з ним співпрацювати й помагати йому вашими свідченнями, призбиранням численних листів і поширюванням знання про праведне життя Слуги Божого Митр. Андрея, зокрема про його велетенські апостольські подвиги за привернення церковної єдности не тільки серед нашого українського народу, але й на цілому Сході.

3. СУМНА ДОЛЯ НАШОЇ ЦЕРКВИ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

Упродовж наших нарад у Вічному Місті Римі наші думки і наші серця нераз звертался до наших прадідних українських земель, що їх ви, Браття і Сестри, чи ваші батьки, по волі чи по неволі, покинули. Неприязність між нами наших католицьких Владик із католицьких земель нашої Батьківщини була й остається для нас причиною глибокого смутку й тяжкої журби за долю скорботних їхніх Єпархій, за долю української католицької Церкви, що присуджена на мовчанку й на жорстоке переслідування з боку безбожницького уряду, а вкінці за долю тих мільйонів душ наших Братів і Сестер, що, позбавлені всякої духовної опіки й потіхи, страдають у неволі під тяжким безбожницьким ярмом. Яка ж сумна доля стрінула нашу українську молодь в Рідному Краю, примусово виховану в безбожництві і в ненависті до всього, що святе, Боже!

Святий Євангелист Матей (2, 16-18), оповідаючи про Іродову різню дітей у Вифлеємі й околиці, каже, що тоді сповнилося пророцтво Єремії пророка, який предсказав ту різню такими словами: "Голос дався чути, плач і войки й великі крики; Рахиля плаче за своїми дітьми і не дала потішити себе, бо їх немає". Якже ж там у Рідному Краю плачуть і ридають батьки і матері, коли на їхніх очах безбожний московсько-большевицький уряд убиває вже не тіла їхніх дітей, але душі їх, виховуючи їх в бунті проти Божих і церковних заповідей на відвертих і завзятих ворогів Христа і Церкви святої! А як тяжко кривавляться серця наших Преосвященних Владик, що остались ще живі, але в неволі і позбавлені усяких прав і змоги рятувати повірені їм душі! Співчуваючи цілим серцем з нашими Братами й Сестрами в Рідному Краю, а зокрема з нашими геройськими Владиками у їхній тяжкій недолі, ми благаємо помочі з неба, щоб Милосердний Господь зглянувся на їхні страждання і приспішив конець їхній неволі. І вас усіх, Браття і Сестри у вільнім світі, взиваємо до постійних молитов за нашу переслідувану Церкву.

4. ЗВЕРНЕННЯ НАШОЇ ПРОСЬБИ ДО КУЛЬТУРНОГО СВІТУ

При цьому вважаємо за наш обов'язок з оцього святого міста Риму щераз — так, як ми це вчинили в нашому спільному Пастирському Посланні з нагоди святкувань Ювілею 1000-річчя християнства в Україні (в місяці серпні 1955 р.) — піднести наш голос перед цілим культурним світом в обороні переслідуваної нашої Церкви й нашого народу і запротестувати найторжественніше проти того всього лиха, що його заподіяв ворог на наших рідних землях. Ми найгостріше осуджуємо те все, що там діється на шкоду св. Церкви й народу нашого. Ми просимо оцим письмом, щоб усі чинники — церковні й політичні — культурного світу взяли до уваги й до серця справу українського народу й його Церкви святої, бо те все, що там діється, є противне Божим і культурним людським законам про права й гідність людини, про свободу совісти й релігійного Богопочитання. Тих усіх, що мають спромогу й засоби, просимо, щоб допомогли нам у наших змаганнях за привернення українському народові Божих і людських прав до свободи, а передусім до свободи совісти, бо такої свободи він позбавлений несправедливо й насильно так, що "навіть молитись ворог не дасть."

(Закінчення в наступному числі)

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge) EM 3-8828 Toronto

З листів до Редакції

Одним посилаю чек на суму $25.00 на "Світло". Я читаю "Світло" більше 10 років, моя жінка теж; то й посилаємо "Світу" щороку, а тепер жінці так сподобалось, що посилає Вам тут через мене $25.00.

З повагою
В. БИЛИК, Дітройт, Міш.

ПОШУКУЮ брата Семена Кулика, народився 1925 р. в селі Мельнич. Хто знав би про н.ого, або він сам, прошу писати на адресу:

Mr. N. Kulyk
18 Queen St., Auburn, N. S. W. Australia

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ

За повернення здоров'я **М. Г.** Маратон, Онт. За спокій у душі й освобождення від напасливої думки. **Г. В.** Монтреаль, Кве.

За навернення одної родини — **К. Р.** За видоровлення одної особи — **М. П.** За порятування одної особи перед духовним заломанням — **Р. С.**

Різні: За допомогу у вихованні; за терпеливість у родинних незгодах; за віддання довгів; за успішність і витривання в апостольській праці; за визволення від злого товариства; за навернення одного грішника; за терпеливість для настоятеля.

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

Щиро, сердечно дякую Преч. Діві Марії за ласки й опіку над моєю родиною в трудному життю.

О. Л., Гемпстед, ЗДА

Складаю сердечну подяку Всемогучому Богові, Пресолодкому Серцю Ісусовому й Матінці Божій за вислухані молитви, щасливо перебуту операцію й Божу опіку на кожному кроці та всі інші одержані ласки.

Марія Когут, Торонто

У найглибшій покорі складаю найсердечнішу подяку Матінці Божій з Люрду і св. Божим угодникам за одержані ласки.

Марія Павлишин з рідними
Торонто, Онт.

Складаю щиру подяку Божому Провидінню, Матінці Божій Неустаючої Помочі і св. Йосифові за велику поміч під час війни.

Родина С., Гартфорд. ЗДА

Складаю найщирішу подяку Найсв. Серцю Ісуса, Матінці Божій та Слузі Божому Митрополитові Андрієві за вислухані молитви та щасливий хід операції ноги нашого сина Богдана.

М. Міськo, Аделаїда, Австралія

Складаю щиру подяку Божественному Спасителеві і Божій Матері за вислухані молитви, що визволила мене з душевного терпіння. Залучую 3.00 дол. на Службу Божу за здоров'я родини.

Т. Пашняк, Лашін, Кве.

Щиру подяку складаю Найсв. Серцю Христовому за ласки одержані через заступництво св. **Ріти.**

К. В.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."
(Мат. XI. 28)

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ.

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупину в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день. (300 днів відпусту раз у день).

Пресвяте Серце Ісуса, спаси Україну.

Непорочне Серце Марії, будь моїм спасінням.

"ЗА ПЕРЕСЛІДУВАНИХ ЗА ВІРУ"

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА МІСЯЦЬ ГРУДЕНЬ

В особі теперішнього Папи Івана XXIII Католицька Церква має справжнього духовного батька, неустрашимого оборонця, світового вчителя й невтомного провідника. Цих приямет вимагають від Вселенського Архиєрея сьогоднішні часи. Всюди бо надибуємо ложних учителів, які стараються захопити світ своїми фальшивими кличами, своєю матеріялістичною наукою. І багато людей іде за проводом тих учителів, слухають їх звідного голосу, приймають їх блудну науку, бо думають, що вона принесе їм щастя.

Це мав на думці Папа Іван XXIII, коли 29 червня 1959 подав світові свою першу енцикліку, яка починалася словами: "На Петрів Престіл..." У цій енцикліці Вселенський Учитель порушує цілий ряд дуже важних справ, що їх будівничі кращого життя на світі не можуть переочити. У ній пробивається бажання Свт. Вітця "привести всіх до чесного життя та до вічного щастя" (слова енцикліки), чого ніколи й нікому не дасть наука модерних ширителів фальшу.

Між багатьома справами, які енцикліка порушує, звертає на себе увагу уступ, що в ньому Свт. Отець відзивається до переслідуваної Церкви: "Стають нам перед очима — пише Папа — стільки наших Братів у єпископстві, і стільки священиків та вірних християн, які мучаться то на засланні, то по арештах і тюрмах, тільки тому, що не хотіли зрадити свого Єпископського і священичого стану, не хотіли виректися своєї католицької віри".

Переслідування за віру — це подія сумна і темна сторінка в історії наших часів великого поступу в усіх ділянках знання. Сьогодні на світі є держави, в яких мова йде тільки про матеріяльні осяги. Для їх здійснення людина мусить жертвувати всі свої фізичні сили й духові здібності. Мусить, бо так заряджує держава. Для такої держави людина живе, за таку державу вона має й умирати. Все інше, що вказує людині на її вищу ціль і духову вартість, це "видумка ворогів, шкідливі ідеї", які за всяку ціну треба поборювати — каже така тотальна держава.

Переслідування за віру — це злочин. Його допускаються безбожники. Вони забороняють людям віддавати честь своєму Творцеві та працювати над осягненням щастя у вічній злуці з Богом. Цей злочин веде за собою тюрми, заслання, втрату майна, здоров'я, життя.

Коли переглянемо теперішню пресу, то на її сторінках знайдемо багато записок, які свідчать про цей злочин. Він випливає з тієї ненависті, що нею дишуть проти Бога Його вороги. Наведемо декілька прикладів. "Урядники Червоного Хреста в Китаю відмовляються прияти дві пачки з харчами для Єпископа Валша, останнього американського місіонаря в Китаю"; "Єпископ Індонезії домагається справедливости супроти Церкви"; "Червона преса відповляє напади на Церкву в Польщі"; "Італійські комуністи започаткували кампанію для усунення монаших осіб, що ведуть шпиталі"; "Китайські червоні обвинувачують еп. Танга за те, що в справах Церкви не слухає уряду"; "Одинока свобода, що її має Церква на Мадярщині, це служіння режимові комуністичної партії"; "Чеські вірні без душпастирів"; "Чехо-словацькі католики терплять переслідування"; "Голгофта Української Католицької Церкви"; "Митрополита Й. Сліпого знову засуджено на сім років" і т. д.

Справді Голгофта Христової Церкви. Переживає її й наша Церква. "З великим смутком ми довідалися, що на тих просторах, які недавно були влучені до СССР, наші любі брати й сини українського народу мусять терпіти важкі переслідування задля їх вірности Апостольській Столиці". Такі слова знаходимо в енцикліці Папи Пія XII п. з.: "Всі Східні Церкви" з 23. XII. 1945. Той самий Папа в енцикліці "Східня Церква" з дня 15. XII. 1952 закликає до молитви "за те, щоб отворилися тюрми, щоб розірвалися кайдани, що в них так дуже мучаться безстрашні борці, які неустрашимим серцем намагаються боронити й зберігати установи й права релігії".

"Думаючи про те все — продовжує Папа Іван XXIII, — линемо нашими думками і серцем повним болю, до тих усіх, що їм обмежено вияв їхніх релігійних почувань, і до тих усіх, що "переслідувані за справедливість" (Мт. 5, 10) і за Царство Боже. Спочуваємо з ними в їхніх терпіннях, смутках і турботах та благаємо Бога, щоби вкінці засяла для них рання зірка, як передпосвісниця кращих часів. Дуже бажаємо, щоб те саме зробили й наші у Христі Брати й Сини по цілому світі і щоб із кожного крайчика землі линув до милосердного Бога могутній хор святих благань та щоб виблагав дощ щедрих благодатей тим нещасним членам Таїнственого Христового Тіла" (Енцикл. "На Петрів Престіл").

Ідім же за покликом нашого Найвищого Вчителя. Роздумуймо над тим, які ми щасливі, що нас ніхто не переслідує, що можемо свобідно визнавати нашу віру. Подивляймо тих Божих героїв нашого сторіччя за їх витривалість у св. вірі. Переймаймося їх прикладом. Це наші мученики, борці за Божу справу, улюбленці Його. Соромімося нашого недбальства у виконуванні обов'язків, які накладає на нас св. Віра. Стіймо непохитно при нашій вірі. Цінім її високо, бо це найдорожчий наш скарб. Вона розкриває перед нами тайни надземського світу, духового, вічного, що Його нам об'явив сам Бог. Щиро дякуймо Богові за цей дар. Молімся, щоб за вказівками його могли ми побудувати наше життя. Молімся і за переслідуваних за віру. Молімо Бога, щоб у цьому світі дав їм ласку мужньо перенести всі терпіння за віру, а в вічності нагородив їх вічним спокоєм і радістю в небесному Царстві.

(осш)

ВЕЛИКІ ДНІ УКРАЇНЦІВ АРГЕНТИНИ

УКРАЇНСЬКИЙ ЄПИСКОП НА КРАЄВОМУ ЄВХАРИСТИЙНОМУ КОНГРЕСІ В АРГЕНТИНІ

Цього року, мусимо підмітити, релігійне життя українців в Аргентині значно оживилося. На Зелені Свята проголошено утворення окремої делегатури для українців при Католицькій Церкві в цій республіці, а вікарієм-делегатом став Впр. о. Йосип Галабарда ЧСВВ. Новоутворена делегатура почала зараз живу діяльність, організуючи в порозумінні з Українською Центральною Репрезентацією в Аргентині мазепинські поминки. Останньої неділі вересня в буеносайреській соборі зібралося багато українців і взяли участь у відправі торжественної Служби Божої за український народ, а потім відслужилася Панахида за поляглих героїв.

Знову ж дня 1 жовтня прибув до Буйнесу Преосвященний Кир Осип Мартинець ЧСВВ, єпископ українців у Бразилії, щоб узяти офіційну участь у краєвому Євхаристійному Конгресі в Кордобі; а був він запрошений архиєпископом цього старинного міста (з 1573) Кир Костеляносом.

Першої неділі жовтня Кир Осип посвятив нову церкву в околиці Буенос Айресу, на Сараңді, при великім здвизі народу, де мав зустріч із студентами САЧС, а пополудні поїхав вітати прибуваючого саме до Аргентини Кардинала-Легата на Конгрес, Фердинанда Ченто.

Ніччю вівтірка, окремим потягом, разом із Папським Легатом, виїхав наш Владика до Кордоби. А в четвер прибула українська процесія з союзної столиці та її околиць, з нею хор із церкви оо. Василіян під проводом п. Василика. 9-ий жовтня, п'ятниця, був днем участи українців у Конгресі. Програма українського дня була така:

У старинній та історичній базиліці Пресвятої Богородиці під візванням Чудесної Вервиці ОО. Домініканців ранком Торжественна Служба Божа, яку служив сам Владика Кир Осип при сослуженні Впр. о. протоігумена Юрія Мельничина ЧСВВ, Вікарія - делегата Йосипа Галабарди, о. пароха Миколи Куницького й о. пароха Василя Винничука з Мендози. Диякончували: зо. парох Іван Балук та Василь Зінько ЧСВВ. Церемоніярем був о. Методій Нячка ЧСВВ, парох Куритиби (Бразилія) та капелян Преосвященнішого. Проповідь по св. Євангелії сказав сам Владика.

На цій Службі Божій, яка служилася за переслідувані москво-комунізмом Церкви, був приявний Кардинал - Примас Аргентини Кир Антін Каджано, єпископ Мануїл Тато, що адмініструє покищо Східнім Ординаріятом, єпископи Коріентесу, Місіонесу, з Перу, з Болівії зі своїм численним окруженням. Усю цю відправу сфільмовано й сфонографовано. До св. Причастя приступила велика маса вірних і своїх і чужих.

При кінці відправи прийшла вістка, що прибуває до базиліки, привітати українців, сам Кардинал-Легат. І серед радісних окликів у товаристві архиєпископа Кордоби, апостольського нунція в Аргентині монс. Умберта Моццоні та інших високих достойників Церкви ввійшов дорогий гість на кардинальський трон коло головного престолу, де його привітав наш Архипастир. Подякувавши, промовив сам Легат. Говорив коротко, але так гаряче і щиро, що не тільки українці, але й численні чужинці прослезились.

Преосвященний Кир Йосиф Мартинець ЧСВВ — єпископ українців у Бразилії

Найважніші та незабутні слова його такі:

"Я розумію турботу й біль українського народу. Але дозволю собі пригадати слова Венедикта XV: "Народи не вмирають". Україна не помре. Вона не може й не сміє померти. Останнє слово має Бог, а Бог є з вами! Це вам каже представник Христового Намісника, Папи, який любить глибокою любов'ю народи — жертви терору."

По тих словах Папського представника українці почулися в Кордобі справді не як на чужині, але серед братів: аргентинці та інші народи тиснули нам руки і кликали "Віва ля Украніа!" — Слава Україні!"

Те саме повторилося в день закінчення Конгресу, коли то в поході йшов Кир Осип, а з гучномовців пролунав голос спікера: Оце йде єпископ Української Церкви...

На пращальнім обіді, куди спеціяльно запрошено нашого Владику та отця Вікарія-делегата,

Кардинал-Легат підніс тост на честь та за свободу України, а навіть уже потім, прощаючись на летовищі в Буйнесі, заявив: "Пам'ятаю про Україну та її благословлю!" І це були чи не останні слова, які сказав Кардинал-Легат на аргентинській землі.

Повернувшися до Буйнесу, Кир Осип відвідав Беріссо, де мав проповідь до нашої громади та гостив у материнім домі СС. Василіянок, а 13. X. відвідав Католицький Університет у Буенос Айрес та провів кілька приємних хвилин на розмові з ректором о. Дерізі. А 18 жовтня в Апостолес, Місіонес, посвятить Преосв. Кир О. Мар-

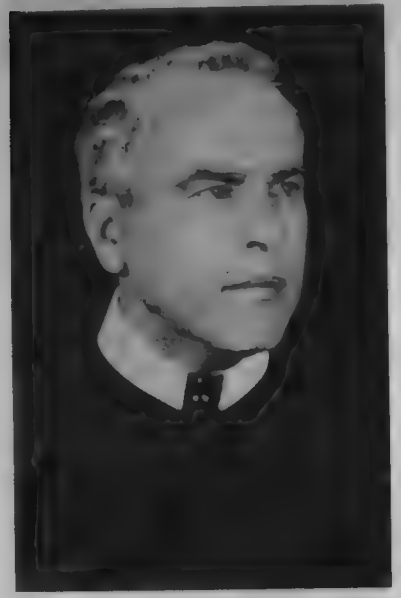

Генеральний Делегат українців-католиків Аргентини Впрп. о. Йосиф Галабарда ЧСВВ

тинець новий будинок василіянського новіціяту та каплицю СС. Василіянок.

Про участь українців у конґресі писала місцева аргентинська преса; найширше подала про нашу Службу Божу "Кордоба", передаючи слова Кардинала-Легата, знову "Меридіяно" подав коротку, але точну вістку та знимку нашого єпископа враз із Кардиналом-Легатом при повітанні. "Ля Воз дель Інтеріор" вістку про конґрес і про працю наших представників, які в ті дні мали конференції проти комунізму, себто п. М. А. Рубінець, п. мгр. В. Коваль, який брав участь у Євхаристійному конґресі, давши доповідь про студентів за залізною заслоною, і п. І. Головацький, голова кордобської української громади. "Ля Пренса" дала інформацію та знимку з відправи, "Ля Насіон", "Ля Разон" і "Лос Прінсіпіос" подали коментарі про українську відправу та наш нарід. Добре було, що українці виступали самостійно, а не помішані з усякими обрядами, тому й успіх був належний!

В. Буженко

НЕБУВАЛЕ ТОРЖЕСТВО В АПОСТОЛЕС

Дня 18 жовтня ц. р. українська спільнота в Апостолес, Місіонес, Аргентина, переживала небувале торжество. День, як рідко коли дописав, був прегарний. Хоч майже цілий місяць падали тут дощі, однак два дні перед святом завитала гарна, тепла, весняна погода. Це дало змогу багатьом вірним, навіть із найдальших закутин Провінції Місіонес, прибути до Апостолес.

У год. 8,45 ранку, численно зібрані вірні з духовенством, процесійно впровадили И. Е. Кир Йосифа МАРТИНЦЯ, ЧСВВ, Генерального Вікарія українців католиків у Бразилії, до храму Пресв. Трійці. На порозі церкви, давнім українським звичаєм, в імені Українсько-Католицького Об'єднання УКО, хлібом і сіллю привітав Преосвященного п. Петро Яцишин. Відтак парох о. В. Ковалик, ЧСВВ, від парафії сказав привітальну промову. По тім, під звуки "Буди ім'я Господне благословенне", ввійшов Архиєрей до церкви відслужити Божественну Літургію.

Церква була вщерть виповнена парафіянами, гістьми, як напр. Впр. М. Провінціяльна СС. Василянок із Буенос-Айрес, о. директор Рільничої школи ОО. Салезіян, іменем "Джентеліні", директорка дівочої Колегії, лат. обряду, Непороч. Зачаття М. Божої з Апостолес, М. Настоятелька манастиря й Колегії СС. Василянок М. Маргарета, директорка Колегії "Христа Царя" С. Макрина ЧСВВ та представники аргентинської цивільної влади.

Розпочався наш чудовий обряд архиєрейської Служби Божої, що її правив И. Е. Йосиф МАРТИНЕЦЬ, ЧСВВ, при сослуженні Впр. о. Протоігумена Василіянської Провінції в Аргентині, о. Юрія Мельничина, і Впр. о. Йосифа Галабарди, ЧСВВ, ВІКАРІЯ-ДЕЛЕГАТА для українців католиків Аргентини; дияконували о. Венедикт Мельник, ЧСВВ і о. Панкратій Нюнька, ЧСВВ; співав парафіяльний хор при церкві Пресв. Трійці в Апостолес.

По евангелії всіх зібраних привітав о. Ю. Мельничин, дякуючи Преосвященному за прибуття до далекої Провінції Місіонес на посвячення василіянського Новіціяту. По ньому проповідав Впр. о. Методій Ничка, ЧСВВ, парох Куритиби, Бразилія, що товаришив Кир Йосифові на Конґресі у Кордобі. Проповідник короткими, але гарячими словами вказав на красу нашого обряду та заохотив приявних твердо його держатися. При кінці Божественної Літургії промовив сам Архиєрей. Висказав свою радість із розвою українсько-католицького життя в Місіонес, вказав на непоняті терпіння наших братів на рідних землях та пригадав усім великий обов'язок любови до них; помагати їм своїми молитвами та дорожити тим, чим вони дорожать над усе: своєю католицькою вірою, своїм прегарним обрядом та любов'ю до свого народу. Під кінець промови, Преосвященний звернувся до приявних латинського обряду та подякував їм у португальській мові за участь у торжествах.

По закінченні св. Літургії пішли до нового дому-новіціяту ОО. Василіян, що призначений на виховання молодих ченців. Обряду посвячення довершив Владика в каплиці, яка втішається і пишається мистецької роботи, чудовим мармуровим престолом і кивотом у східньому стилі та двома образами-вітражами (образ св. Василія Великого і свмч. Йосафата). На посвячення Новіціяту прибув також И. Е. Монс. Кемерер, єпископ із Посадас, столиці Місіонес.

По закінченні посвячення, в новій їдальні відбувся обід-гостина для Владики Кир Мартинця, духовенства, представників аргентинської влади та запрошених гостей. Обід приготовили з посвятою Вп. Пані Марійської Дружини, під керівництвом п. вчительки Марії А. Спасюк. Під час обіду промовив Впр. о. Протоігумен Ю. Мельничин, дякуючи Владиці за посвячення і приявним за участь. Відтак в імені Губернатора Місіонес, промовляв п. І. Гоза, бажаючи найкращих успіхів у праці ОО. Василіян та розвою культурної, а такої конечної релігійної праці. Ординарій із Посадас, Монс. Кемерер вияснив приявним ріжниці обрядів, але і одність віри в Католицькій Церкві та сказав, що цей дім-новіціят є гордощами не тільки Провінції Місіонес, але і цілої Аргентини. Кир Йосиф Мартинець ЧСВВ подякував гостям за їхню участь у його архиєрейських дійствах, підчеркуючи дуже прихильне наставлення до нього і аргентинського уряду, і церковних властей, що виявилося головно в часі Євхаристійного Конґресу в Кордобі.

По полудні, в 15.30 год. в парафіяльній залі відбувся Святочний Концерт на честь Високодостойного Гостя, Кир Йосифа Мартинця. В концерті брали участь: парафіяльний хор церкви Пресв. Трійці, Колегія СС. Василянок з Апостолес і учні Семінарії св. Йосафата. Програму виповнили: гарно опрацьований відчит п. директора Миколи Барчука, національно-релігійні пісні, деклямації, танки та привітання з побажаннями для Владики-Гостя.

При кінці Концерту промовляв о. Ю. Мельничин, дякуючи всім, що приготовили цей концерт та складаючи Архиєреєві найщиріші побажання. У відповідь промовив Преосв. Йосиф, дякуючи за концерт. Виявив свою велику радість з того, що тут у Місіонес не пропадає ні наш обряд, ні пісня, ні мова та пригадав щераз на тяжкий обов'язок держатися того всього на будуче. Дальше Впр. о. И. Галабарда, Ген. Вікарій, обширніше пригадав приявним початки і розвій праці українського духовенства в Місіонес.

На закінчення і якнайкраще доповнення торжества прибула з Вічного Міста телеграма, яку вислав И. Е. Кардинал Тардіні, в імені Свт. Вітця Папи ІВАНА XXIII. Зміст її такий: СВЯТІШИЙ ОТЕЦЬ ІЗ НАГОДИ ПОСВЯЧЕННЯ НОВІЦІЯТСЬКОГО ДОМУ ОО. ВАСИЛІЯН ПРОСИТЬ ВСЕВИШНЬОГО НАЙЩЕДРІШИХ ЛАСК ТИМ, ЩО ЗА БОЖИМ ПОКЛИКОМ ВИБЕРУТЬ ДОРОГУ ДОСКОНАЛОСТИ. РІВНОЧАСНО УДІЛЮЄ АПОСТОЛЬСЬКОГО БЛАГОСЛОВЕННЯ ДЛЯ ВАШОЇ ЕКСЦЕЛЕНЦІЇ (Кир Мартинця), ДЛЯ ВАСИЛІЯНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ ТА ДЛЯ УСІХ УЧАСНИКІВ ЦЕРЕМОНІЇ ПОСВЯЧЕННЯ.

Приявний

Роберт Гю Бенсон

ОПОВІДАННЯ ОТЦЯ ШТАЙНА

Роберт Гю Бенсон це визначний англійський романіст католицького напрямку. Оповідання, яке тут друкуємо, взяте зі збірки оповідань п. н. "Історії про духів". Сама збірка дуже цікаво написана. Зміст її такий: При канадійській церкві св. Пилипа в Римі стоїть гарний манастир. У його вечірнику сидить декілька священиків різних націй, які прибули до Риму чи пробувають там для полагоди різних справ. І ось у гутірці між ними виринає питання, як має католик ставитися до різних позаприродних чи таємних явищ. Одні з учасників гутірки перечать узагалі існування всього метапсихічного, інші підтверджують. Навпослі годяться всі на те, що кожний із них розкаже іншим одну подію зі свого життя; подію, яку можна б зачислити до дивних явищ. Одинокий світський між отими панотцями, містер Бенсон, записує ті оповідання й дискусію над ними; і так ніби постає його збірка "історій про духи". Одне з тих оповідань подаємо ось тут. Для кращого зрозуміння оповідання додамо, що герой оповідання о. Штайна — це був він самий; але з покори він того сам не говорить.

Я дуже захоплювався зверхнім виглядом старенького отця Штайна в перших тижнях, які я провів у Римі, всетаки мусів при цьому позбутися деякої легкої нетерпеливости, яку викликувала в мене його поведінка. Він був повільний у своїй мові й думках, і в рухах, а при тому мав оту прикметну німцям, переконливу природність. Я любив обсервувати його широке, дуже часто неголене обличчя, його глибокі, іскристі очі, важку постать, що робила враження постійної непорушности, і я радо дозволяв його духові — наче крізь скляну баньку — діяти на мене, коли він — наче якась машина — працював над якоюсь справою, яку починав викладати. І він теж мав для мене якесь своєго роду батьківське зацікавлення, яке виявилося, коли ми стояли один біля одного й він клав свою важку руку мені на плече, або, коли ми були в русі, поклепував мене

нею важко по плечах. А проте мав він виїмкове виховання, бачив багато світу, нехай і крізь окуляри своєї батьківщини, які завжди й усюди носив, і головно знав добре Англію, яку пізнав, коли був душпастирем у Лондоні. Дуже вдало послуговувався своїм величезним словниковим запасом.

Я дуже зрадів, коли другого вечо́ра о. прелат заповів, що о. Штайн готовий увести й свій вклад до нашої збірки оповідань. Але німець, що почував себе видно паном положення, розводився своїм захриплим і шерстким голосом над тим, щоб свої спогади якнайкраще передати, і ми майже пів години сиділи при вогні, заки він урешті рішився розпочати своє оповідання.

"Це ніщо інше, тільки сон — сказав він, — "але я переконаний, що й сни походять від доброго Бога. Деякі з них, звичайно, не мають ніякого глузду і не виказують нам нічого іншого, як тільки забурення власної природи, коли вилучена наша порядкувальна воля; але інші — в те я твердо вір'ю — є шепотом самого Бога і говорять нам про те, на що глухі наші вуха в годинах неспання. Не думаєте, що правда за мною? Отже добре, слухайте!

"Яких тридцять років тому знав я в Німеччині одного чоловіка, який довгий час жив без одвісінької думки про Бога. Католик із уродження, він був у релігійних питаннях досить ознайомлений, але, як молода людина, підпадав спокусам і не мав відваги на сповіді визнати своїх гріхів. Він брехав, святотатськи сповідався і так ішов до св. Причастя. Одного разу пішов він — рішений урешті добре висповідатися — до іншого священика; але коли прийшла рішальна хвилина, стратив відвагу. Отак побільшував він свої гріхи, аж урешті втратив віру. Так буває завжди, ми це добре знаємо. Душа не може довго тривати в такому роздвоєнні, якщо вона вірить у Бога; то й одного дня вона вирікається Його актом своєї волі. "Це неправда, це неправда" — кличе вона до себе, — навпослі голос віри мовкне і сліпнуть очі душі."

Священик спинився й оглянувсь довкола. Старенький отець ректор притакнув кілька разів головою.

"Отже жив він отак яких двадцять років без Бога, але не був незадоволений, бо його душевні сили завмирали поволі одна по одній і він помалу, непомітно, тратив їх відчуття. Декілька разів вони ставили ще спротив, наче в передсмертних порухах, але він хутко таке поборював. Одного разу, коли вмирала його мати, душа його була б знову пробудилася; вона кричала в ньому й добувалася наверх, але він не хотів її слухати. "Даремне, казав він до неї, для тебе нема вже більше надії. Сиди тихо, я не маю вже що дати тобі. Ти мрієш, — а я знаю, що такого життя, в яке ти віриш, взагалі нема". — І він знову боровся з нею, доки вона не втихла."

Ми сиділи, не ворушились. Я ніколи й не здогадувався такої великої жаги в старенького чоловіка, що завжди здавався мені якимсь таким важкуватим і тупим, наче нездібний був до яких-небудь ніжніших почувань або висловів і далекий від усього трагічного. А ось тепер його обличчя оживилося, брови підчас оповідання стягалися і нам здавалося, наче б ми слухали історію якогось вбивства, яке оповідач мусів бачити власними очима. Отець прелат вдивлявся бездушно в огонь, а о. Бренд обсервував німця з боку. Цей набрав тепер повну пучку табаки, замкнув табакерку, розлігся в кріслі і розповідав далі.

"Цей чоловік виріс був на побережжі, але тепер жив в одному місті над Райном, де мав якесь підприємство. Від смерти свого батька він не бачив більше своєї рідної місцевости, яку був колись із матір'ю покинув. Тепер було йому вже біля тридцяти п'яти років. І тоді зійшла на нього Божа ласка. Жив він у домі одного свого родича, в якого підприємстві був спільником.

"Одної ночі сниться йому, наче б він був дитиною і йшов на прохід із кимось, у кім пізнавав наче б то свою померлу сестру. Вона померла була ще заки він прийшов на світ. Він не бачив у сні її лиця. Вони йшли по білій від пилюги дорозі опівдні якогось гарячого літнього дня. Довкруги не було видко нічого іншого крім похилої рівнини сіруватої околиці, що поросла сухою травою. А над ними небо і палюче сонце. Був дуже втомлений, дуже боліли його ноги і він плакав ідучи далі, але не мав відваги голосно схлипувати, зі страху, щоб сестра не обернулася і не побачила його; бо він знав, що вона — дух, тому не хотів бачити її очей. Не було ні вітру, ні хмариночки, ні пташок, — тільки в обгорілій траві сюрчали цвіркуни, і в ухах стугоніла йому кров так, що думав — прийдеться збожеволіти від того. Отак ішли вони довго-довго вгору — хлопець позад своєї сестри. І здавалося йому, що оце йдуть вони вже дуже довго, ціле життя, і ніколи не дійдуть до краю дороги. Його ноги потопали по кістки в пилюзі, сонце жарило в голову, здолу сліпила очі біла дорога, а сльози стікали йому по обличчі.

"Аж ось — легкий вітрець війнув йому по обличчі. Сестра почала йти хутчіш, — а йшла вона зовсім нечутно. Він теж намагався приспішити кроку, але не мав сили. Серце било молотом, ноги відмовляли послуху, а сестра віддалювалася щораз більше. Не мав відваги затримати її, віривши, що вона всетаки не лишить його самого, а боявся, що вона обернеться і погляне на нього. Врешті йшов уже самотній, та боявся присісти й відпочати.

"Дорога мала ще один горбок і коли він вийшов на нього, побачив сестру в далені. Її постать була вже зовсім маленька, вона махала до нього рукою. Позад неї лежало синє море, як лагідна, в опівденній спеці заникаюча лінія, — і він знав уже тепер, що кінець його болісної дороги був близько.

"Коли перейшов останню горбовину, лінія моря піднеслася вище. Вузенька як риска олівця мигтіла тепер границя між площиною моря і небосхилом.

"Хлопець із кожним кроком наближався до сестри. Запорошена дорога переходила помалу в порослий травою ґрунт, і ноги його вже відчували охолоду свіжої трави. Коли він дігнав сестру, поклався на траву біля неї. Вона спочивала, заклавши руки на голову, і дивилася на море, що лежало яких тисячу стіп нижче. Він іще не бачив її обличчя.

"У підніжжя скелі видніла маленька біла дюна, з обох боків спадали в море камінні рифи й кидали багряні тіні на пісок. І було вже тут видно птахів, що літали довкола скелі. Море під ними було таке прозоро синє, як дорогий камінь на персні кардинала, що його він раз бачив. Від моря повівав вітрець, — і хлопець відчув велике щастя."

Важкий старечий голос отця Штайна увірвався наче б то в якомусь схлипі, а він сам обернувся до нас.

"Ви знаєте такі сни," сказав він, "я не можу цього передати так, як він мені розповідав, але він казав, що воно було як радість визволеного — могти дивитися на море, відчувати його подих і дихати віддихом його.

"Хлопець думав, що сестра буде починати говорити, але вже тепер не почував до неї відрази. А всетаки знав, що якась тайна мусить бути виявлена, щось, що вияснить усе: чому власне вони отут лежать обоє, чому вона прийшла до нього, чому тут було море і мала дюна під ними, і вітер, і пташки.

"Він радо чекав, аж прийде час і дозволить сестрі говорити. Він знав, що вона буде говорити. І він не мав іншого бажання, як тільки лежати отут побіч неї по такій порошливій мандрівці, і ждати на її слово, що його скаже вона.

"Спочатку він був іще такий задиханий і кров іще так стугоніла йому в ухах, що нічого більше не чув, лише оте стуготіння і власний сопіт; та невдовзі заспокоївся і почав сприймати якісь інші голоси і гук моря під ними. День був тихий, але там унизу був рух: хвилі з хлюпотом злегка вдаряли об скелі. Те все було так глибоко під ними, що він міг бачити прилив хвилі, ще заки її шум дійшов до його вух. А він лежав отам і дивився і слухав. Величня мелодія вщасливлювала його, ще більше полиск води, як і холод і відпочинок: бо це був голос самого моря, яке тепер говорило до нього.

"Нараз він завважив, що його сестра сперлася на ліктях і дивилася на нього. Він дивився їй в очі і пізнавав їх, хоч вона померла, ще заки він прийшов на світ. І вона теж слухала з відкритими устами співу моря. Він знав, що тепер почує тайну, і всміхнений шукав її очей. Вона дала йому знак рукою, щоб сидів зовсім спокійно і чекав — і знову розлягся той солодкий пошум і хлюпіт моря, а вона сказала своїм м'яким голосом: "Це є Дорогоцінна Кров."

Отець Штайн замовк. Із нас теж ніхто не находив слова. Щодо мене, то ця історія мене незвичайно захопила, а не знав я, чому. Потім наче коло заворушилося і француз промовив: "А пізніше?"...

"Чоловік прокинувся", — закінчив о. Штайн — "і відчув, що його лице було мокре від сліз."

Ця історія була така коротенька, що нам залишалося ще кілька хвилин до вечірньої молитви. Але ми чекали мовчки аж почули голос дзвону з кампанілі й о. ректор устав, щоб попровадити нас до західньої частини церковної ґалерії. Я побачив, що о. Штайн ждав на мене біля дверей, і я знав — чому.

Він поклав мені на плече свою важку руку і держав мене так, аж усі зійшли сходами вниз, а тоді стиснув мені сильно руку і я міцно стиснув його, — я зрозумів, що він хотів цим сказати.

Переклав Б. Николин

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.

Купно - продаж нерухомостей, виєднування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

333 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ПРОДАЄ ТАКІ [illegible]

Р. К.: **Я була свідком чуда!** — — — — — —	0.50
о. Р. Плю: **Назустріч життю** — — — — — — —	0.75
о. І. Д. Попович: **Граматика церк.-слов. мови**	1.50
о. І. Д. Попович: **Києво-Печерський манастир**	0.50
о. д-р М. Соловій: **Літургіка для українських шкіл** — — — — — — — — —	1.00
Митрополит В. Липківський: **Відродження Української Церкви** — — — — —	3.00
П. Грицак: **Галицько-Волинська Держава** —	2.50
Skwarok J. OSBM.: **The Ukrainian Settlers in Canada and their schools 1891—1921** — —	2.00
о. А. Трух: **Божа Криниця** — — — — — — —	0.50
В. Лозинський—М. Ценевич: **Проклятий камінь** — — — — — — — — — — — — — —	2.00
о. А. Трух: **Життя Святих, третій том** — —	5.00
о. М. Ваврик: **По Василіянських манастирях**	2.50
Ю. Мозіль: **Спомини політв'язня — 1958** —	1.50
Ю. Мозіль: **Крізь залізну заслону** — — —	1.00
М. Головінська: **Чічка** — оповідання — —	1.75
С. Вартас: **Було троє малих дітей** —опов. —	2.50
Ґ. Дардель: **Свята Єлисавета** оповід. 1958	0.25
О. Купранець: **Виклятий гетьман І. Мазепа**	0.25
Й. Схрейверс: **Чудесне життя с. Варвари** —	1.50
М. Овчаренко: **Золоті ворота** — читанка	2.50
І. Коструба: **Нариси з церк. історії України**	2.00
О. Мох: **Теофіл Коструба** — життєпис — —	0.25
О. Мох: **Книжки і люди** — літерат. нариси	1.00
Н. Королева: **Подорожній** — леґенди — —	0.50
омм: **Чорт, направду!** — — — — — — — —	0.25
М. Островерха: **Гомін з далека** — — — —	1.00
М. Островерха: **Чорнокнижник із Зубівки**	0.50
М. Островерха: **На закруті.** Осінь 1939 р.	1.75
Я. Бохенський: **Тайна червоного посольства**	2.00

Замовляти на адресу:

Basilian Press — 286 Lisgar St.

Toronto 3, Ont., Canada

НОВІ ВІСТКИ ПРО СМЕРТЬ С. БАНДЕРИ

Наперекір дотеперішнім здогадам, що отруя ціянкалі, від якої згинув Степан Бандера, могла бути впроваджена до його організму насильно застриком чи в чистій формі в уста, повідомлення "ЮП" заявляє, що в середу 28 жовтня ц. р. медично-судова комісія проголосила: *Бандері подано затроєні овочі*, чи точніше — як заявили того дня медичні слідчі — "ціянідна кислота, впорскнена в овочі, спричинила смерть антикомуністичного лідера Степана Бандери", а "кінцеве лікарське звідомлення казало, що *шлунок Бандери мав у собі отрую і частинки винограду*".

Мабуть це і є останнє слово, яке в тій справі сказали медично-слідчі органи і тепер уже поліційно-кримінальне слідство мусить піти в іншому напрямі та намагатись відповісти на найважливіший у цій справі запит: *Яким чином, якщо отруя ціянкалі була в овочах чи винограді, вона дісталася до них і хто був той, що зміг підготовити ці продукти, затроївши їх на відповідний момент, та подати чи продати Степанові Бандері?*

Бандера був постійно під загрозою

"Шлях Перемоги" подає 25 жовтня 1959: "Замах на Провідника Бандеру Москва заплянувала ще в той час, коли в Україні в широких формах велася боротьба ОУН-УПА проти московсько-большевицького окупанта. Вже тоді Москва плянувала знищити Провідника Бандеру, розраховуючи тим кроком морально, організаційно й політично обезголовити український національно-визвольний рух. У 1946 році чинникам Служби Безпеки ОУН вдалося розкрити аґента, якого на еміґрацію вислала база МГБ з Києва для підготовки атентату на Степана Бандеру. Вдруге таку саму спробу розкрито в 1948 році. Треба допускати, що МГБ в той час робило намагання здійснити атентати, про які нам не було відомо.

У 1952 році Організацію повідомили західні антикомуністи, що зі Східнього Берліну до Мюнхену прислано двох аґентів для виконання замаху на Провідника Степана Бандеру. В той час Служба Безпеки одержує інформації, що МГБ почало вживати аґентів вже не лише московської й української національностей, але й інших країн східнього бльоку. Присланих із Східнього Берліну аґентів, які замешкали під прізвищем — Леман і Ліґуда — арештувала влада в пенсіонатах Мюнхену й опісля їх засуджено.

У 1958 році західні приятелі українського визвольного руху знову повідомили Провідника Бандеру про плянований Москвою замах. На початку 1959 року Службі Безпеки вдалося теж відкрити аґента, який належав до розвідчої групи у Празі в Чехії, та плянував викрадення малолітнього сина Провідника, а також атентат на Степана Бандеру. Згаданий аґент виступив під прізвищем Вінцер; до Мюнхену він приїжджав автом із Австрії з міста Відня. Цього аґента арештували чинники місцевої влади."

Phone: LE 6-0982
ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations,
Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

Трошки змудріли...

Дуже цікаве відношення неангломовної преси до смерти Степана Бандери. Нпр. "Канадски Словак", литовська "Тевішкес Жібуріяй" (Вогні Батьківщини), чеський "Нові Домов" мають на перших сторінках більші статтейки про атентат у Мюнхені. Більше місця присвятила Покійному польська преса: Торонтонський "Звйонзковєц" приніс на першому місці вістку "Провідник українських націоналістів замордований", у якій коректно з'ясував причини смерти та подав життєпис Степана Бандери. В числі з 24 жовтня найшли ми в цій газеті ще таку цікаву статтейку п. з. "Розмова земляків": "Бандеру досягла рука справедливости. Стільки наших вигубив, аж прийшла черга на нього. Просто бандит, — такі коментарі чули ми від деяких наших земляків.

— Зараз, зараз. Чейже для українців, навіть різних політичних переконань, — це герой. Бандера був нашим ворогом і неблаганим противником, це правда. В боротьбі вживав терору і саботажу, але чейже подібним способом боролися колись поляки за свою волю. А чи Юзеф Пілсудський не очолював боївок, терористичних відділів? Чи москалі не говорили про нього та членів його організації (ППС), що це бандити? Але для нас, знову ж незалежно від політичних переконань, він був чейже національний герой! Якщо визнаємо власне право вживати в політичній боротьбі терористичні методи, не вільно відмовляти цього права іншим. Треба бути послідовним. Ми маємо зрозуміння й симпатію до визвольної боротьби тих, що стоять здалека від нас. Не обурюємось на стосування терору, що спрямований проти інших. Що ж, альжирці можуть уволю різати французів чи своїх власних братів інших переконань, кипрійці можуть мордувати британців, і т. д. і т. д., бо це таке далеке... Очевидно, вільно їм користати з чужої зовнішньої фінансової чи матеріяльної помочі. Але якщо справа в українцях, то ці наші високі засади валяться з гуком. Бо жертвами українського терору падали поляки, бо їх акція загрожувала нашому польському станові посідання. Хіба така настанова моральна? Мабуть ні! Або заплямовуємо і поборюємо кожне насилля, отже і власного уряду, байдуже проти кого воно спрямоване, або мусимо признати право до насилля кожному. А якщо засада "за нашу і вашу волю" має бути реальна, мусимо погодитися з тим, що кожний народ має право до власного життя. І всі, що змагаються за цю самостійність та гинуть за неї — це герої. Одні — наші, інші в інших."

Подібне становище зайняв і польський щоденник із ЗДА "Нови Сьвят", що в ред. передовиці у числі 246 п. з. "Смерть Степана Бандери" написав між іншим: "...Умови смерти вказують, що це міг бути замах... Не перша це така смерть, що зустріла українського діяча в тому ж самому Мюнхені... В акціях, які проводив Степан Бандера часто користав він з підтримки німців. Це туди вели нитки контактів ОУН, якої найбільш радикальне крило стояло під впливом Бандери. Над диверсійною акцією атентатників цього крила була виразна тінь Німеччини і в часі замаху на Голуфка і кілька років пізніше на мін. Перацького. Це саме німецька пропаґанда плюгавила в світі Польщу за її т. зв. "українську політику". Не треба замикати очей на основні хиби польської політики в цій ділянці. Та не вільно теж забувати всієї великої кампанії, яка не тільки роздмухувала кожний зашпорт і кожний фальшивий крок Варшави, але, що більше, клала зброю в українські руки. А чейже помилки були не тільки по одному польському боці, який міг виказатися колись в історії такими актами, як Гадяцький договір чи майже 300 років пізніше договір Пілсудський-Петлюра. Чейже оба ці акти мали теж багатьох прихильників в українському таборі. Ні гетьман Іван Виговський, ні отаман Симон Петлюра не були самотні. Вони і їх прихильники бачили найбільшу шансу для справи волі українського народу в союзі з Польщею.

Степан Бандера, — пише далі часопис, — як колись Хмельницький, пішов іншим шляхом. Той шлях не дав волі, а Бандера заплатив навіть власною волею, коли німці ув'язнили його в концентраційному таборі в Саксенгавзені якраз тоді, коли він створив у Львові український уряд, оманюючи себе, що німецька офензива на схід принесе волю Україні. Але Гітлер волів у Києві посадити ґавляйтера Коха, а Степана Бандеру у в'язницю.

Таємна смерть Степана Бандери пригадала давну і недавну історію обох народів. Багато було, — повторюємо, — помилок у тій історії. Але ми повинні менше постійно роздумувати на тему їх, а зробити більше спроб знайти якусь таку розв'язку, щоб знову колись не перекреслив співпраці якийсь Переяслав чи Берлін, коли чейже майбутнє обох народів мусить вирішуватись між Варшавою і Києвом."

Москалі про Бандеру

У противенство до голосів польської преси стоять голоси московської еміґраційної преси. Щоденник "Россія" з Нью-Йорку, з 20 жовтня ц. р. здобувся на наголовок на першій сторінці: "Смерть Бандери, "возглавителя" українських терористів". А далі подає таке: "Мюнхен, 19 жовтня. Серед тайних обставин умер у Мюнхені "возглавитель" *галицько*-українсько терористичної організації Степан Бандера. Бандера, нібито, звалився зі сходів у своєму домі, після чого небаром і помер. Німецька поліція веде розслід обставин його смерти. Бандера кермував діяльністю українських терористів у Польщі. Членами його організації були вбиті польський міністер внутрішніх справ Перацький та доконаний ряд інших замахів. Після захоплення Львова німцями в 1941 р. заступник Бандери Стецько створив український уряд. Цей уряд ніякої влади не дістав, але Бандера і Стецько продовжували свою співпрацю з німцями. Пізніше Бандера, *нібито* брав участь в антисовєтській партизанській боротьбі. В часі німецької окупації "бандерівці" довершили ряду насильств і вбивств. Їх акції були спрямовані в багатьох випадках не тільки проти червоних, але і проти поляків та українців з іншими поглядами."

Друга московська газета, "єдінствєнная в Канадє ґазєта русской абщєствєнності", півтижневик "Вєстнік" під наголовком на першій сторінці "Таємна смерть ґлаваря українських фашистів Бандери" пише ще краще:

"Минулого четверга опубліковано тут повідомлення про смерть серед підозрілих обставин Степана Бандери, одного з керманичів українських фашистських *банд, організованих німцями у час другої світової війни. Як відомо, воєнний злочинець Бандера жив у Мюнхені під охороною західньо-німецької влади і американської розвідки.* Він нажив багато ворогів теж серед своїх однодумців, що постійно дерлися за керівництво в українських фашистських організаціях, бо *керманичі звичайно находяться біля самого корита подач американської розвідки...*"

Далі йде все в тій самій мові. А потім: "Українські фашисти в Мюнхені продовжують, всетаки, впевняти, що Бандера був убитий. Вони заявляють із підозрілою впевненістю, що "два або три чоловіки накинулись на Бандеру і заставили його проковтнути отруту" — каже в закінченні газета. — "Степан Бандера і його *банди* в час війни вбили і замучили в західніх областях України тисячі людей, — українців, поляків, жидів і інших. *Вони виконували доручення гітлерівців*, які воліли виконувати цю брудну роботу чужими руками. Бандерівці особливо "спеціялізувались" на вбивствах беззбройного і беззахисного населення, *жінок і дітей*."

Нема що — "гарно"... Ми нарочно підкреслили деякі вислови московських часописів, бо такі

ЙОҐУРТ, КВАСНА СМЕТАНА, РІЖНІ СИРИ, ОРИҐІНАЛЬНА БРИНДЗА ТА СИРНИКИ ДОМАШНЬОГО ВИРОВУ
ЦЕ ЗАПОРУКА ДОБРОГО ЗДОРОВ'Я
Замовляйте з
M. C. DAIRY CO. LTD.
212 Mavety St., Toronto, Ont.
RO 6-6711

вислови можемо, на жаль, найти і в деяких "українських" публіцистів, які пишуть по-українськи. Але, видно, душа в них "русска" і, так як москалі, ненавидить "галичан" та бачить у них — і справедливо! додамо — дійсних реалізаторів українського самостійництва.

ГАРНІ УЧНІ

14-річний учень сьомої кляси публічної школи в Нью-Йорку, Джоліо Мартинес, так сильно побив 39-річну вчительку Кармеліну Джілеспі, що її негайно відвезли до шпиталю. Мартинес вилаяв учительку, коли вона картала його за невідповідну поведінку. Учителька дала йому ляпаса. Тоді Мартинес повалив її на землю і почав бити. Ось так виглядає "виховання", яке дають американські безбожні публічні школи.

І ТАМ ГАНГСТЕРИ

У спокійне шведське містечко Варберг минулого тижня вночі вдерлися з околиці власними й краденими автами та роверами 200 юнаків і почали бити вікна, грабувати крамниці та тероризувати мешканців. Невеликий відділ поліції ледве врятувався, коли шведські генгстери кинулися на нього з ланцюгами від роверів, пляшками та кріслами. Декого з бешкетників арештовано, а декого відвезено до шпиталю.

Школи в Швеції теж публічні, без релігії, ведені під проводом масонів, як і в Америці. І виховують теж гангстерів...

ПРОРОЦТВО ЯСНОВИДЦЯ ПРО УКРАЇНУ

Український бразилійський тижневик "Хліборобъ" подає, що під сучасну пору їздить по містах Бразилії "ясновидець" сеньор Філіпе, який прибув і до Куритиби. "Наш співробітник — пише "Хліборобъ" — випадково відвідав його. Пан Філіпе, в числі багатьох передбачень, подав також таке: Вже живе той чоловік, який підніме та очолить сильні повстання проти Москви в Україні, Грузії, Вірменії й Білорусі. Той чоловік народився в українській місцевості на кордоні з Кавказом. Боротьба буде жорстока й кривава. В наслідок її Україна, Грузія, Вірменія та Білорусь здобудуть самостійність, а Росія надзвичайно ослабне і більше не являтиме собою імперіялістичної потуги та не загрожуватиме цілому світові, як є тепер.

— Хто ж він, цей українець? — запитав наш співробітник.

Сеньор Філіпе відповів: — Його ім'я, прізвище, місце народження мені відомі, але з уваги на безпеку згаданої особи, нічого з того я назвати не можу.

Ясна річ, доводться задовольнитися таким поясненням...

КРИТИКА АМЕРИКАНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА

Зізнаючи на Високопростірній Комісії Палати Репрезентантів, "батько американських атомових суден", віцеадмірал Г. Г. Ріковер, гострими словами критикував американську шкільну систему. Він сказав, що в американських школах тисячі вчителів учать цілком непотрібних, або таких, що їх учні самі можуть навчитися, предметів і речей, як напр. в'язати краватку, як ловити рибу, чи як поводитися на зустрічі з дівчатами.

10% учнів це "функціональні неписьменні", казав він, 3% загалом не вміє писати й читати, а 7 не розуміють того, що пишуть чи читають.

Шкільний рік в Америці за короткий і дітям дають замало задач до дому. Американська шкільна система — це найкраща "советська таємна зброя".

Замість зосередитися на найважніше, американці намагаються наслідувати СССР, і якщо б СССР заповів, що він пробує дістатися до пекла, Конгрес напевно заснував би зо дві спеціяльні комісії для цієї самої цілі та негайно ухвалив би великі гроші, бо "ЗДА там мусять бути перші".

В'ЯЗНІ ГОЛОСУЮТЬ

Комісія в'язниць у Великобританії пригадала управам усіх в'язниць, що в'язні, яким не відібрано громадянських прав, мають право голосувати під час парляментарних виборів і що в сповненні цього обов'язку їм треба помогти. Голосування відбувається поштою і таких, що мають право голосувати є 5.200 осіб в англійських в'язницях. Усіх в'язнів у Великобританії є 22.000, себто стільки, що в двох тільки в'язницях міста Мос-

ОБІЦЯВ ПАН КОЖУХ...

Уряд Бірми зрікся советської допомоги як занадто дорогої й люксусової. За договором із 1957 р., Бірма мала постачати Советам усю надвишку ринжу, а Совєти обіцяли за це збудувати технологічний інститут, шпиталь на 200 ліжок, театр, спортовий стадіон, приміщення для сільсько-господарської виставки, басейн, ступеницю на 10,000 глядачів і готель на 206 кімнат. Уряд прийшов до висновку, що країні потрібні куди практичніші реформи.

CITY FURNITURE COMPANY

У нашому великому складі Ви знайдете повний і потрібний для Вас вибір домашніх меблів, а також електричного приладдя.

Даємо на думке догідні і легкі сплати.

3097 DUNDAS ST. WEST
Toronto, Ont. — Phone: RO 7-9921

If You Are Sick
Try
SWISS HERBAL REMEDIES
"LAPIDAR"
from Rev. Kuenzle
SWISS HERBAL REMEDIES
479 Queen St. W. — Toronto, Ont.
Phone: EM 4-6085

о. В. Зінько ЧСВВ

БОРОТЬБА ЗА ДУМКУ

Часто читаємо про боротьбу за нафту, за Берлін, що давніше за Суезький канал, тощо. Але в боротьбі двох противних собі світів Сходу й Заходу ідє ще інша, набагато важливіша, боротьба, а це боротьба за думку. Хоч вона ведеться завзятим темпами, проте публична міжнародня опінія на неї замало звертає уваги.

Ось минулого року така боротьба велася в Аргентині. У цій боротьбі большевики були не менш зацікавлені, як у боротьбі за нафту в Іраку чи за усунення аліянтів із Берліну. Як писали місцеві часописи, комуністична партія вмасигнувала на цю боротьбу 30,000,000 долярів! А ці гроші та великі зусилля ліві сторонництва зужили на боротьбу з так званим "28 артикулом".

Із початком червня минулого року три ректори аргентинських державних університетів представили урядові новий проект університетських законів, у якому головне вістря було звернене проти свободи навчання в цій країні. Перший закон про університети з 1885 (званий законом Авеллянеди) давав конгресові (парляментові) право диктувати плани університетського навчання, але не був за виключністю власти федерального урядu, ані теж не давав державі монополію в вищому навчанні. Але 1947 р. вийшов новий закон ч. 13,031, який надавав право виключности щодо дипломів університетам, одначе ще не виключав виразно приватних університетів, щойно новий закон ч. 14.297 виразно підкреслює виключний привілей давати дипломи тільки державним університетам. Остання ж революція проти диктатури видала 1955 р. наступний закон, що мав число ч. 6403/55, і вперше там в арт. 28 аргентинське право позитивно годилося на існування приватних університетів та признавало їм нарівні права давати дипломи, так як і державним університетам. Отже якраз проти цього закону звернений новий проект ректорів університету під проводом ректора буеносаерського університету д-р Рісіері Фрондізі, рідного брата президента Аргентини. Та ще сам проект не був би нічим страшним, коли б одночасно не поведено сильної пропаганди за відкликання 28 артикулу, сполученої з малоцензурними маніфестаціями (напр. президента д-ра Артура Фрондізі збирали за священика — манекіна), і довшим страйком на високих і середніх школах.

Між студентством створилися три партії, а це найсильніша так звана "реформісти", яка стоїть за повалennям 28 артикулу. В її проводі стоять комуністи та масони. Аргентинські єпископи на останній своїй конференції, в початках цього року, звернули особливу увагу на цю погубну роботу комуністів та масонів, які тепер сильно загрожують країні. Друга партія, це так звані "незалежні". Вони стоять на посередньому становищі, себто не хочуть касації приватного навчання, але і не є за існуванням католицьких університетів. Остання партія це так звані "гуманісти", себто католики, які хочуть за всяку ціну втримати при житті 28 артикул.

У початках боротьби можна було на факультетах почислити "гуманістів" на пальцях, а переважаюча більшість це були реформісти. Але серед боротьби "реформісти" почали наживатися сильно на Церкву й священство і тому стратили багато прихильників. Навіть бувало кричали, що Бога нема. Такі безсоромні деклярації відкрили очі багатьом і тому останніми часами "гуманісти" не тільки чисельно скріпились, але й ще почали здобувати терен. Навіть вибрали свого делегата до університетського представництва.

Треба знати, що більшість учнів університету, головно такий фармацевтичний факультет, на 60 проц. опановані жидами, які якраз являються найбільш офензивними й неуступчивими в боротьбі. Між студентами є чимало таких, які властиво сидять в університеті по кілька років на тім самім курсі, не займаються навчанням, але ведуть "ідеологічну" боротьбу. Це було найкраще видно в часі страйків, коли ті провідники заворушень могли подобати на все, тільки не на студентів. У балачках із студентами університету доводиться чувати, що життя тих "провідників" за ліщистичною школою має за собою скандальні історії, а в часі страйків, коли "реформісти" опанували факультети й інші навчальні інститути, тоді такі студенти та студентки дозволяли собі на непристойні речі в мурах тих заведень.

Хоч між професорським складом є чимало прихильників 28 артикулу, проте вони не мають настільки сили, щоб проявити сильніший опір. У часі страйку професорам-прихильникам "вільного навчання" ліщисти знищили доцентну катедру та дорогоцінну апаратуру. Хто з помічників професора заявиться за 28 арт., такого професор-ліщист якнайскорше усуває... Такі то "демократи"...

На публичну опінію теж пускають свої погляди ліщисти, а іменно шкренням різних наклепів на "свобідне (католицьке) навчання", як от:

"Ліщистичне навчання є перше", а католицьке чи вільне заведено щойно 1955 р. Розуміється, що це найбільша неправда, бо першу школу в Аргентині ще 1566 р., за часів еспанської колонізації, заложили якраз священники, у місті Тукуман. Першу середню школу теж (Мосератська колегія 1696). Перший університет заложила Церква в Кордобі 1613, а в Місіонес на початку XVIII ст. єзуїтські місіонарі заложили першу астрономічну обсерваторію. 1796 р. єпископ Буенос Айресу своїм записом фундує першу публичну бібліотеку. Теж у Місіонес постають перші рільничі та промислові школи (єзуїтські місії XVIII в.). Там же організується перша друкарня для печатання книг (1763 у Лоренто, Місіонес). А школу ліщистичну завели масони щойно 1884 року законом 1420, що його перепер масон-протестант міністер Вільде. Себто недве 75 років існує така школа. А про цей закон 1420 написав аргентинський учитель і поет Леопольд Люгонес: "Закон 1420 це моральна нездача, правдива катастрофа, нагода до корупції та злочину, насильниця католицького суміння краю,

просякнубування моралі. парадокс атеїзму, противоріччя народовластю, яке радиться більшістю, сущие непорозуміння, родитель школи без обов'язку, кузня звичайних зарібників гроша, звіря продукції та споживтя. ("Ля Насіон" від 17 травня 1935).

"У приватних школах дуже дорого утримання, отже прийдеться не посилати взагалі дітей до школи". Таке говорять люди простенькі, які ніколи не думали власними думками, а думають так, як їм накажуть вуличні крикуни. Та на жаль цей аргумент є найбільше на устах: хай буде школа без Бога, аби тільки не платити за науку. А, скажемо, свобода навчання не говорить тепер, що треба конче за науку платити? Коли всі піддані платять податки, то не тільки державні школи мають ними утримуватися, але й приватні. Отже університет і інші приватні школи мають право на поміч уряду.

Ще більш оглепаний аргумент вузьких голов, це "священики не мають пхатися до шкіл", але це звичайна вигадка і наклеп червоних та інших їхньої породи пропагандистів. Том і лікар не вчить, але він приходить до школи ради здорових вимог, так і священик тим має своє завдання в школі і йому заборонять того немає підстави.

А ще найбільш смішною та наївною вигадкою проти арт. 28 є така: Коли буде вільно провадити приватні школи, то тоді жиди заведуть свої школи, а вони в Аргентині найсильніші і все тоді опанують!" То дійсно вигадка варта гомеричного сміху! Ніби в Аргентині тепер усе не в жидівських руках?!

На кінці скажемо, що 28 арт. таки встоявся і уряд його затвердив. Це було на початку цього року. Правда, масонсько-комуністичні організації далі ведуть боротьбу проти 28 арт., але мабуть на пропаще.

Між іншим чимало українців студіює в аргентинських середніх та високих школах. У час тієї боротьби деякі з них трималися на висоті своєї гідности, але траплялись і такі, що не здавали собі справи про що тут ідеться.

Аргентина це найбільша країна еспаномовного світу Південної Америки, тому вона все веде провід серед цих країн. Це дуже добре розуміють ті, що тепер воюють проти "28 артикулу", бо коли їм удасться по-своєму виховати тутешні інтелектуальні сили, то потім легко візьмуть під свої впливу всю Північну та Середущу Америку. Марксизм та подібні ідеї вони вщіплюють дуже обережно й хитро, так що людина й не зчується, як почне думати "диялектикою". Зрештою й досі вони не сиділи заклавши руки, але наполегливо працювали і дотеперішні виступи проти свобідного навчання й Церкви, це овоч заходів давніших масонів, а пізніше вже й марксистів. Почавши від Сармієнта, якого вважають батьком аргентинського виховання (лівіцького), а скінчивши на Рісієрі Фрондізі ведеться безперебійна війна захопити в свої руки молодь та виховати її на своїх ідеях.

Правим колам боротьба справді не легка. Але всетаки не перепиняється і починає приносити овочі. Не можна забувати, що в Аргентині й посьогодні є маси різних католицьких колегій, які ведуть ченці та монахині. а то й світське священство. Часто знаходиться людей, які з великим піетизмом визнають, що вони вчилися в католицьких колегіях та виховувалися під крилами Церкви. І ці колегії просто паралізують акцію лівіцистів, масонів і комуністів.

Провід у боротьбі беруть, розуміється, крім церковної влади-єпископату, католицькі журнали. Аргентинський щоденник "Ель Пуебльо" має навіть окремий хутин званий "рісієрівна", де опрокидує а то й атакує виступи д-ра Рісієрі Фрондізі. Нещодавно ця газета помістила карикатуру Р. Фрондізі з коментарем, що треба мобілізувати Р. Фрондізі. Во коли з-приводу страйку транспортових робітників проголошено їх мобілізацію, то і страйк автоматично покінчився. Том і як згадано пана ректора змобілізують, то вся затія проти приватних університетів притихне...

Тепер в Аргентині є два приватні (католицькі) університети, а це в Кордобі (найстарший університет у краю) і університет св. Марії в Буенос Айрес, де між ін. співпрацює й наш українець д-р Б. Галайчук.

Подібна боротьба проти визнання католицьких шкіл іде теж у Франції й і. країнах. Усюди в такій боротьбі перед ведуть масони, а помагають їм ніби "протимасонські" комуністи й соціялісти. Оті пекельні сини скрізь стараються ницити католицькі сепаратні школи, щоб завести виключно свої ліяцистичні ("публичні"), з яких масони й комуністи виключають усяку навіть згадку про Бога. Во знають добре, що безбожного превління масонів, а по них комуністів не вдасться завести інакше, як тільки через людей, що не дістали християнської освіти в християнських школах.

І нам, українцям, слід пам'ятати про те, що дорога до комунізму йде через публичну, безрелігійну школу. (Багацько про те, як комуністи продираються до світу, написано в календарі "Світла" на 1960 рік, у статті п. н. "Безбожні гангстери"). Отже коли хочемо запобігти тим комуністичним затіям, то мусимо дбати про те, щоб наші діти мали скрізь свої українські християнські приватні школи. Як цього не зробимо. то "за шустку" продамо своїх дітей у лабети масонсько-комуни!

Найкращий продукт для українського громадянства

— дає —

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ

"БУДУЧНІСТЬ"

"The Future Bakery"

735 QUEEN ST. W.

Toronto, Ont.

НА БОЖИХ ОКОПАХ

історична повість із часів французької революції

МУЛЯР І ГУЗАР

Жан Пляніє, президент кримінального суду в Пуатіє, був дуже поганого настрою. — Це скандал — гукнув злісно до старшини-поліциста, що стояв перед ним. — Я знаю з певного джерела, що — кромі о. Кудрена — перебуває ще тут кілька незаприсяжених. Вони є в місті, на передмісті, а головно в тому проклятому Монбернажі. І той заприсяжений о. Доден письмом до окружного начальника відкликав свою присягу. Ви знаєте, що ті попи це найзавзятіші вороги нашої славної, революційної держави. Отже мусимо поступати рішуче. Фальшиве милосердя тут не на місці.

— Приказ, громадянине президенте, — відповів старшина.

— На них треба звернути пильну увагу. Перша-все треба поставити й подвоїти стійку національних гвардистів на мості Жубера.

— Приказ, громадянине президенте.

— У Монбернажі треба несподівано перешукати всі підозрілі доми за незаприсяженими. Передайте це доручення поліційному бригадирові Карабенові. Він родом із Монбернажу, то й знатиме, де кого шукати.

— Приказ, громадянине президенте.

— Головно шукайте за о. Кудреном. Він ходить переодягнений за прошака. Хіба мусить знатися з нечистою силою, що ви не можете його зловити!

— Приказ, громадянине президенте.

На другий день ранком, о. Кудрен саме вкладав на себе прошацьке лахміття, коли до кімнати вбіг перелякваний Мартин. — На мості Жубера стоять два національні гвардисти, здається глядають за вами, отче. Не йдіть до Пуатіє.

— Але я мушу, — відповів священик—у лікарні для невилічних лежить умираючий, який жде на мене.

— Нехай іде о. Доден або о. Депре, він має уніформ і його ніхто не посміє задержати.

— Безглуздя! — обурився о. Кудрен. — Для них теж небезпека не менша. Але буде добре, коли я дещо зміню свій одяг. Прошака вже всі знають...

Надумувався хвилину. — Слухай-но, хлопче, твій батько муляр, правда?

— Так.

— То я відвідаю його.

Стійки на мості нудилися. — Ніяка розкіш, стояти тут при такому холоді — забурмотів один та затупотів ногами.

— Так, Жаку, це неприємність. Але як зловимо попа, дістанемо кілька вина. А вином хіба не погордиш при такім холоді.

— Коли він надійде, не мине наших рук. Пізнаємо його в одежі прошака.

— Тихо, хтось ідe!

— Але ж це не прошак, а муляр.

І справді мостом переходив, підсвистуючи, чоловік в одязі муляра, зі скринькою знадіб'я на плечах. Добродушно кивнув головою обом гвардистам і хотів пройти мимо. Та один із них задержав його. — Гей, громадянине, чи не бачив ти в Монбернажі прошака?

— Прошака — здивувався муляр, — ні, не бачив. А хіба ж іще є взагалі прошаки в нашій славній республіці?

— Мені здається, що ти глузуєш собі з мене? — відбуркнув гнівко гвардист. — Іди геть!

— Спокійно, спокійно, я вже йду — заспів муляр і помандрував підсвистуючи до Пуатіє. Там сирутив на вулицю, де була лікарня для невилічно хворих.

Поліційний бригадир увійшов до склепу п. Бернар. Густа спершу сильно налякалася, побачивши поліциста, але зараз весело засміялася і, подаючи бригадирові руку, сказала. — Ти мене порядно налякав, свовче! Я вже думала, що це ревізія.

— Злочинці звичайно жахаються на вид поліциста — зажартував Карабен. — Але направду, Густо, я маю справу, яку мушу з тобою одною обговорити. Чи ми тут безпечні?

— Ходімо краще нагору. Тут може кожної хвилини ввійти покупець. А там нас ніхто не підслухає.

Нагорі своєк Карабен сповістив про доручення, яке дістав був.

— Можеш мені вірити — заскреготів зубами — шукати злочинців, це моя професія Але вишукати незаприсяжених, шпіонувати наших священників, віддавати їх під ніж гільотини, коли вони залишаються вірні Церкві, це не служба, а паскудство! Краще мені забратися з поліції взагалі!

— Хорони, Господи, не роби цього! Ціле щастя, саме в тому, що це якраз ти дістав таке доручення. Коли б це був хто інший, було б іще гірше.

— Але я мушу днем і ніччю перешукувати доми...

— Так, але ти можеш нас передтим повідомити. І тоді ти там нічого не знайдеш. Ми вже постараємося про те!

— Згода — відповів бригадир. — Та ще одно. Знаю, що незаприсяжений відправляє Службу Божу в столові Пасквіс. Коли таке вже й до мене дійшло, то це знак, що мусите бути обережніші. Першзвсе перестаньте голосно співати. То ж чуяк вас аж на передмісті! Найкраще було б, як би ви збиралися вже на іншому місці...

І бригадир-свояк попрощав Густу. А вона подбала вже про те, щоб люди заховувалися обережніше, так як це радив бригадир Карабен. Тільки дуже жаль їй було, що треба буде залишити спів при Службі Божій.

Добра сестра Аве з лікарні засміялася, як пізнала о. Кудрена в особі муляра, що саме ввійшов зі скринькою знадіб'я на плечах. — Що ж то ви хочете тут мурувати, отче?

А священик приклав палець до уст і прошепотів: — Тихше, сестро, я не сам — і вказав при тому на груди. Сестра впала навколішки. віддаючи поклін Спасителеві, Який мусів під таким переодягненням, наче злодій продиратись до них, щоб дарувати вмираючим вічне життя.

— У лімнаті ч. 3 очікує вас хворий — сповістила тихо сестра. — Йому щораз гірше, недзе чи проживе ще день.

Коли о. Кудрен увійшов до лімнати, побачив, що має перед собою вмираючого. Молодий мужчина зі смертельно блідим обличчям, глядів близькучими від гарячки очима на дивний одяг священика. — Хто ви? — спитав дрижучим голосом.

— Я є священик, що хоче допомогти вам у дорозі до Бога.

— Я вже дуже давно не сповідався—простогнав хворий, — я дуже великий грішник.

Та о. Кудрен поклав йому нагідно руку на чоло й сказав: — У небі буває більше радости з навернення одного грішника, як із дев'ятдесятдев'яти праведників, що не потребують покути.

Вдячно глянув хворий на священика, який додав йому стільки потіхи й надії своїми словами. Нагло вмираючий випрямився, вдивився у священика й вистогнав: — Я знаю вас, отче, я був при тому, як єпископ висвячував вас на священика! Це було в ірляндській бібліотеці. Внизу вили якобінці, а я тримав хрест... Я приніс той пошкоджений хрест і поклав на стіл, щоб той бодай трохи скидався на вівтар. А ви поклали мені руки на голову і поблагословили...

Хворий застогнав і впав на подушки. Примкнув очі й лежав мовчки, наче завернув своїми думками в минуле.

—Любий друже,—сказав глибоко зворушений о. Кудрен, — я не забув ні одного дня, помолитися за того, що в день мого свячення приніс на вівтар хрест. То й дякую Господеві з цілого серця, що можу вам сьогодні віддячитися!

Тепер прояснилося вже обличчя хворого і він почав говорити, але так тихенько, що священик мусів над ним нахилитись.

— Цього дня, коли це сталося в ірляндській семінарії, я бігав довго без плану й думки по вулицях Парижа. Давила мене відраза до злочину якобінців. Я втікав перед своїми нужденними кумпанами, втікав перед собою. Станув я на мості Сєквани і глядів на брудну воду. Мусів сильно боронитися перед спокусою, скочити з мосту в глибінь. Там унизу мусів бути спокій. Там не було бридоти й нужди і думок, що мучили. Та щось гнало мене дальше і я, з трудом, відірвався від пізнівої глибини. І почав я вести життя, яке властиво не було життям. Дні проводив по нужденних коршмах та старався заглушити свою нужду вином. Спав по норах, у брамах, по каналах, під мостом Сєквани. Лиш одне знав, що до своїх дотеперішніх друзів не повернусь ніколи.

Перервав, тяжко дихаючи, і ввесь затрясся сильним, гострим кашлем. Хустинка, яку приложив до уст, зачервоніла від крови. Милосердячись над ним, подав йому священик силяшку води.

По хвилині хворий говорив дальше: — Вкінці вступив я до війська, до гузарів. З ними боровся в Бельгії й Альзасі. Не було кращого їздця та сміливішого вояка від мене. Я доцільно наражувався на небезпеку, бо життя було для мене пусте й безвартісне. Скоро я авансував, став із підстаршини сотником. І тоді я ще більш очайдушно кидався між кулі й шаблі. Аж під Вормс трапив у мою грудь ворожий спис. Довго боровся я зі смертю. Напів знепритомнілий, нездібний до бою, дістав я відпустку і поїхав домів. Багато, багато літ не бачив я своєї матері, то в часі недуги огорнула мене туга за мамою. Та коли приїхав домів, мама вже була померла. Хтось сказав мені, що вона померла з журби через мене.

Хворий знова зупинився. Священик пробував перебити його мову, та надаремне.

— Смерть матері проняла мене до глибини душі. Я скочив на коня й пігнав перед себе. Їхав і їхав, як що ніколи в житті, без цілі, коби тільки дальше. Настала ніч, а я гнав далі в темноті, недивлячись на дорогу. Кінь почав критися кривавим потом, та я не давав йому відпочинку. Вкінці кінь упав піді мною. Сам я вдарився при тому сильно об камінь і втратив свідомість. Раном знайшли мене пісові робітники в калюжі крови. Рани в легенях повідновлялись і викликали вибухи крови. Коли я прийшов до свідомости, лежав на цьому ліжку. А сестра Аве доглядала мене з такою любов'ю, як це робила колись моя мама. І коли сестра зрадила про священика, я не міг сказати ні. Що це є ви біля мене, здається мені чудом...

Змучений старшина пірнув у подушки, а о. Кудрен обтер йому піт із чола. Кілька хвилин пізніше доступив хворий Божого милосердя у св. Тайні Покаяння, а сам Господь став своїм Тілом і Кров'ю кормом нещасного. І так колишній якобінець-безвірник, по бурхливому житті, щолиш на дорозі вічності віднайшов Божий мир. Свята радість прояснила обличчя вмираючого. У його очах відбилося світло, наче оглядали вони вже сяйво вічного Світла й Краси. Нагло вхопив він руку священика, що клячав біля його ліжка і молився: — Візьміть мій однострій, отче — вистогнав. — Я не потребую його більше. — І всміхаючись додав: — Ніхто вас не пізнає в уніформі гузара. Ніхто не посміє вас задержати. Крім того в кишені є шматок паперу...

Тяжкий напад кашлю затряс його тілом і струмок крови виплив з його уст. Отець Кудрен уділив умираючому св. Тайни Олиповомазання, але під час неї недужий був уже непритомний. По хвилині відчинив щераз очі і прошептав виразно: — Хрест, я вирятував хрест...

Ще усміх квився на його обличчі й о. Кудрен примкнув йому очі до вічного сну.

Стійки на мості Жубера здивувались чимало, коли побачили, як цього вечора пройшов мимо них сотник гузарів, подзвонюючи острогами. Випрямилися на струнко, як тільки найкраще вміли, а старшина відповів їм відкланом.

— Чого він хоче в Монбернамі? — затурбувалися, коли їх минув.

Ей, коли б вони це тільки знали...

(Далі буде)

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, календарі, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

о. І. Назарко, ЧСВВ

КОНТЕМПЛЯЦІЙНИЙ РУХ У ЗДА

Американський католицизм багатий у надзвичайні явища. До таких надзвичайних проявів американського католицизму належить безперечно контемпляційний рух. Цей рух дійсно надзвичайний і в своїх числах і в умовах свого розвитку. Зачнімо від чисел.

I.

До 1959 р. існували в Америці 12 архимандрій контемплятивного Чину ОО. Трапістів. Із тих 12-ох архимандрій, 9 постали між 1944 і 1956 рр. Інші три архимандрії існують уже понад 100 літ. У найстаршому манастирі ОО. Трапістів із 1825 р. в Спенсер Масс., проживає 163 Трапістів. У другому манастирі з 1848 р. в Гетсеманії, Кентакі, живе 218 Трапістів, а в третьому в Дюбук, Айова, живе 131 Трапістів. У дальших трьох манастирях, що постали після останньої війни, живе 508 Трапістів. Отже всіх Трапістів в Америці за статистикою з 1958 р., є 1.020. Таке число Трапістів на наші часи й особливо на Америку — це великий успіх Божої ласки.

Архимандрит манастиря ОО. Трапістів у Гетсиманії — о. Джеймс Фокс на з'їзді мужеських Чинів у Норт Дейм, Індіана 1952 р. подав такі дані про свою архимандрію: в його манастирі заступлено 30 різних націй і є представники всіх рас. Більшість покликань рекрутується з великих міст. Між членами цієї архимандрії є рівно 50 колишніх вояків останньої війни. Між членами є лікарі, інженери, архітекти, правники, оптометристи й ін. 25 членів у Гетсиманії — це конвертити, понад 30 членів походять з інших чернечих Згромаджень, не бракує і б. священиків дієцезального клиру. Більшість Трапістів — це люди з закінченим університетом. У 1952 році було між ними 116 із науковими ступнями католицьких і світських університетів. Із усіх вступників залишається в манастирі 66%. Це дуже високий процент, бо досвід виказує, що в інших Чинах витримують тільки 35-40% вступаючих. Американські манастирі Трапістів мусіли чекати на витривання першого родовитого американця-Трапіста аж повних 50 літ. У 1952 році в усіх манастирях Трапістів на цілому світі було 770 новиків, з цього в Америці було 350, себто майже половина.

Поруч Трапістів в Америці є ще Картузи й Камедули. Картузи відкрили свій перший манастир в Америці 1951 року, а 1958 року прибули до ЗДА перші Камедули й відкрили манастир у Каліфорнії. Його настоятелем є колишній Єзуїт — довголітній місіонар в Індіях, що перед кількома літами вступив до Камедулів під Римом, звідки перед роком приїхав до ЗДА. Він заявив у пресовому інтерв'ю, що сподівається чисельних покликань, бо американці надаються до самітнього життя більше, як дехто думає. Отже вже всі родини мужеських клявзурових Чинів зачали свою працю на теренах Америки.

Одначе жіночі клявзурові Згромадження в Америці без порівняння численіші. На першому місці стоять Кармелітки босі, що мають у ЗДА 55 манастирів, із яких 24 постали в 1940-1957 рр. Перший манастир Кармеліток у ЗДА постав 1790 р. Кармелітки взуті мають у ЗДА тільки 3 манастирі. Трапістки мають один манастир у Бостонській єпархії. Крім цього існують ще клявзурові Домініканки, що мають 21 манастирів, Кляриски з 18 манастирями, Пасіоністки з 5 манастирями, клявзурові Францисканки з 4 манастирями й Редемптористки з одним манастирем. Є ще дві обсерванції Візиток із 18 манастирями. Отже жіночих клявзурових манастирів у ЗДА є 132! Прийнявши пересічне число черниць у манастирі на 20 — дістанемо число 2.640 клявзурових монахинь у ЗДА. Це число говорить нам вимовно про великий розмах контемпляційного руху серед жіночого світу Америки.

Американський монах-Траніст

II.

Цей контемпляційний рух в Америці надзвичайний найперше тим, що його властиво ніхто не плянував, а виріс він "сам зі себе". Ця спонтанність контемпляційного руху заскочила не тільки світову гадку, але і внутрішню американську опінію.

Одночасно й підгрунтя, на якому цей рух ви-

ростав, чинить його теж надзвичайним. Європейський католицизм має за собою традиції вбожества й терпіння. Це католицизм Розп'ятого, що поновляє свої терпіння майже в кожному поколінні. Натомість молодий американський католицизм тих традицій не має, бо це католицизм, що розвивається в найповнішому добробуті і ділиться ним із братами цілого світу. Самозрозуміле, що цей добробут — думаючи по людськи — повинен радше протиставитися розвиткові контемпляції, бо контемпляція домагається жертви, самовідречення й цілопалення себе самого. Натомість атмосфера добробуту каже людині вишукувати щораз нові вигоди життя і поглиблює в людині голод повнішого вживання дочасности. Правда, що й позбавлена добробуту людина може цей голод відчувати, але годі заперечити, що добробут — це чинник, який ніяк не сприяє розвиткові контемляційного руху.

Поважаний в Америці журналіст, зрештою не католик а жид, Сокольскі пише: "Найважніші питання Америки — це не питання економічної ділянки, а духової. Більшість релігій в Америці — це радше гуманістичні, ніж теїстичні організації. У наших релігіях ми займаємося більше нашою людською величчю й славою, ніж славою Божою... Західньому світові треба більше молитви прослави Бога, що людину очищує й підіймає. Така молитва могла б скерувати західній світ на нові шляхи життя."

Отже на грунті дочасного добробуту й нових гуманістичних напрямків виростає в Америці контемпляційний рух. Монахи вважають його за інтервенцію Бога, просто за успіх Божої ласки. Вони розумують так: Американська Церква і її внутрішнє життя вимагали такого застрику. А тому, що в Америці є багато людей доброї волі, голос ласки не пролунав без відгомону, бо Бог не хоче нічого чинити для нас без нас.

Всі ці контемпляційні Чини ЗДА мають свій засяг діяння і більш або менш діють теж назверх. Найбільший вплив на католицьке життя Америки має архимандрія в Гетсиманії, звідки по всьому світу розходяться книжки відомого конвертита, тепер Трапіста — о. Томи Мертона. Книжки о. Мертона з ділянки внутрішнього життя втішаються такою популярністю, що їх читають навіть іновірці. Отець Мертон стався нашим часам до якоїсь міри символом, бо люди нашого покоління не мають довір'я до непережитої правди. Символом для Америки стали теж контемплятивні манастирі, бо такий факт, що хтось із знайомих, зовсім не упосліджений життям, вибрав собі добровільно дорогу жертви в контемплятивному манастирі, впливає на людей глибше, ніж найкраща проповідь. Тому з цього контемпляційного руху Америка може сподіватися багато добра для поглиблення релігійного життя своїх мешканців.

Із посвячення Дому СС. Служебниць у Рим. Зліва: Впреосв. Кир Іван Бучко, Й. Е. Кардинал Євген Тіссеран, Преосв. Кир Гавриїл Букатко

СТОРІНКА ПОЕЗІЇ

Юрій Клен (1891-1947)

З ПОЕМИ "ПРОКЛЯТІ РОКИ"

Ще помолімося за полонених,
Які у морі буряним пливуть,
Та ще за страждущих і угнетенних,
Які шукають марно світлу путь,
За всіх в снігу зажива погребенних,
Які шляху додому не знайдуть,
Над ними, Господи, в небесній тверді
Простри свої долоні милосерді!

Ще помолімося за всіх, кому
Вже не судилося узріти світла,
Що їх я думкою не обійму;
За всіх, кому зруйновано їх житла,
Кого безжально кинули в тюрму,
Щоб радість їм ніколи не розквітла.
О, тільки дотиком легеньких рук
Позбав їх, Господи, страждань і мук!

Помолимось за тих, що у розпуці
Помруть, відірвані від рідних хат;
Помолимось за тих, що у розпуці
Вночі гризуть залізні штаби грат,
Що душать жаль у невимовній муці,
За тих, кого веде на страту кат.
Над ними, Господи, в небесній тверді
Простри свої долоні милосерді!

Помолимось за тих, кому на герць
Піти не вистачить снаги і сили,
За всіх отих, кого гірка, як смерть,
Недоля під ярмо важке схилила,
Хто чашу горя п'є, налиту вщерть,
Вславляючи життя своє немиле;
За тих співців, які за хліб і чай
Виспівують нам пекло, наче рай.

Бо може, жереб їх з усіх найгірший:
Вони вславляють тиск чужих долонь,
На самоті ж їм груди дишать ширше:
Як ніч овіс пахощами скронь,
Вони складають потай п'яні вірші,
Де плаче сонце... й кидають в огонь.
Не вчує світ: весна крізь ті канцони
Ридає так, що на душі холоне.

То ж ревно помолімося за всіх,
Кого сувора доля не пригорне,
Хто не зазна ні радости, ні втіх,
За всіх, кого нещадно чавлять жорна,
Кому завмер у горлі криком сміх,
Чиї це ясні дні, як ночі, чорні.
Ти, Боже, їх у темряві не кинь,
Благослови їм шлях серед пустинь.

ВОЛОДИМИР (III)

Пануючи над обширом ланів,
Він на горі, відлитий з бронзи, станув.
Під ним хвилюються моря каштанів,
А від Дніпра доносить вітер спів.

В плащі не одну бурю він зустрів.
Пливуть роки уривками туманів.
І ось гуде під шум аеропланів
Лихий пожар червоних прапорів.

Вдивляючись весною в дальній обрій,
Щороку баче князь: скресає лід.
І згадує, як по добі недобрій

Загинули, не полишивши слід,
І дикий печеніг, і люті обри.
І грає усміхом суворий вид.

СОФІЯ

"Проєктується знести храм св. Софії в Києві".
З газет

Нехай твій дзвін заглушать літаки,
Нехай тебе знесуть, і хай на місці,
Що освятили літа і віки,
Поставлять пам'ятник добі нечистій.
Нехай змурують чорний хмарочос
Там, де стоїш ти, біла й золотава,
О лілію струнка в намисті з рос,
Яку плекала мудрість Ярослава!
Нехай здере новітній печеніг
Смугляве злото з бань на кінську збрую
І скрізь полишить слід блюзнірських ніг:
Це лиш мара нам видива гаптує,
Які триватимуть недовгий вік.
Коли спорудять зал з бетона й скла,
І електричний вихор зашаліє
Там, де священна сутінь залягла
И в дрімотнім сні спочила Візантія —
То знай: це все пройде без вороття,
Так само снились нам колись татари.
Тож знов чаклун якийсь навіяв чари,
І бачиш ти примари небуття.
Правдивий світ — не той, для ока зримий —
Крилами розтинаючи вогонь,
Гойдають тихо грізні серафими
На терезах своїх долонь.
Він, наче плід, важніє й дозрівае,
Наллятий плином невідомих лон,
І темний сок, будуючи, співає,
Немов вино Господніх грон.
Колись усім об'явиться, як чудо,
Істота кожної з земних речей.
Настане день... світ спалахне й полуда
Тобі спаде з засліплених очей.
В священнім жасі, дивно скам'янілий
— Немов, хто в вічність відчинив вікно —
Побачиш ти у млі нестерпно білій
Все все таким, як справді є воно:
Хрестом прорізавши завісу дима,
В красі, яку ніщо не сокрушить,
Свята Софія, ясна й незрушима,
Росте легендою в блакить.

"ВАТИКАНСЬКИЙ ШПІОН"

Спомини о. Петра Леоні

Під таким наголовком у липні ц. р. появилися в Римі спомини Отця Петра Леоні Т. І., з його десятирічного заслання й каторг у Советському Союзі*). Отець Леоні був запроторений на 25 років каторги, але по амнестії вернувся зі заслання до Італії в місяці травні 1955 р.

Згадана книжка має 469 стор. Є вона тяжким актом обвинувачення проти комунізму, проти його страшних і нелюдських метод, проти переслідування, терору й усякого нехтування людської свободи.

"Думаю, що після стільки пригод — пише на вступі проф. Петро Вердженіні — після стільки терпінь, після стільки нужди й стільки злочинів, що діялись на очах о. Леоні, після стільки кривд, о. Леоні, повернувши з довгої мандрівки й такої виснажливої тюрми, не мав наміру писати книгу, а радше відчував потребу свобідно виговоритися".

Отець Петро Леоні народився 1 січня 1909 р. в селі Премільворе в середущій Італії (Романя), в убогій родині. Маючи 16 літ, вступив до монашого згромадження Отців Єзуїтів (Товариства Ісусового), щоби приготовитись до апостольської праці серед москалів. У тій цілі відбув належні студії в Російській колегії в Римі, де вивчив старо-слов'янську й московську мови, візантійську Літургію й обряд. У 1939 р. став священиком. Друга світова війна відкрила йому дорогу на Схід. Він став військовим духовником для італійського війська, спершу на альбанському, югославському і грецькому фронтах, а в 1941 р. був висланий з італійськими частинами в Україну. Переїжджаючи через Львів, відвідав він митрополита Андрія. "Високопреосвященнішний Митрополит Андрій Шептицький — пише він — прийняв мене дуже сердечно й говорив зі мною італійською мовою. Преосв. Микола Чарнецький, Апостольський Візитатор, оповідав мені про душпастирську працю українських священиків у центральній Україні й серед военно-полонених. Але німці дуже скоро змусили Львівського Митрополита відкликати своїх священиків з тієї праці" (ст. 22).

На Україні жив о. Леоні найдовше у Дніпропетровську. Описуючи душпастирську працю серед італійців і місцевого населення, о. Леоні згадує про одну свою зустріч з українським православним єпископом ось так: "Цікавою була моя зустріч з єпископом Української Автокефальної Церкви. Я просив про авдієнцію і єпископ прийняв мене сердечно. Ми дискутували про першенство Папи і про походження Святого Духа від Отця і Сина. Дискусія відбувалася в дуже спокійному тоні", а закінчилась ось такими замітними словами, що їх наводить о. Леоні дослівно. Єпископ заявив коротко: "Добре. На мою думку порушені питання не такі важні і ми можемо погодитись щодо цієї точки (походження Святого Духа). Ми також згідні підчинитися Римському Папі, як Вселенському Архиєреєві й Намісникові Ісуса Христа, тільки нехай Папа допоможе нам здобути незалежність України" (ст. 46).

У 1943 р. о. Леоні вернувся до Італії, одержав звільнення з військової служби і зараз після цього вибрався в серпні 1943 р. знова в Україну. Через Мадярщину й Румунію приїжджає в половині вересня 1943 р. до Одеси, із призначенням виконувати душпастирську працю серед французької й італійської колонії в Одесі. Всіх католиків в Одесі напередодні приходу большевиків було 8000, а для духовної опіки над ними було від 19 вересня 1944 року тільки два священики: о. Петро Леоні й о. Жан Ніколя, француз асумпціоніст. Тут в Одесі застали о. Леоні большевики.

"Коли о. Ніколя і я — пише о. Леоні — зголосились у властей (а було це в перших днях повороту большевиків), щоб довідатись, як маємо поступати ми два чужинці, заскочені в Одесі й зайняті душпастирською працею, то нас прийняли дуже чемно і сказали: "Продовжайте вашу релігійну службу, бо в нас релігійний культ дозволений. Советська конституція гарантує кожному свободу сумління. Також і в нас церкви працюють. Тільки старайтеся написати, коли вам буде вигідно, до Президента Соціялістичних Советських Республік, товариша Калініна, та попросіть про советське громадянство або про дозвіл на побут для чужинців, очевидно після відновлення ваших паспортів у дотичних амбасадах в Москві". Вони оба написали таке прохання до Калініна, але відповіді не одержали.

На наступних сторінках згадує о. Леоні про поєднання з Католицькою Церквою українського православного священика о. А. "Коли в його батьківщині вибухло жорстоке релігійне переслідування — пише о. Леоні — він покинув священичу діяльність і жив приватним життям. Упродовж довгих років він роздумував над богословськими питаннями про Церкву і вивчав твори Святих Отців, що їх мав під рукою. Вкінці прийшов до певного заключення, яке міг зробити щирий шукач правди: правдива й автентична Христова Церква є та, що основана на Петрі й на його законних Наслідниках. — Відкривши Скалу, що є певною основою християнської віри, отець А. чекав тільки на добру нагоду, щоб на тій скалі побудувати свою духовну будову. — Війна перервала цей стан. "Тоді коли другі нез'єднені священики, що остались живі, шукали різних доріг, щоб утриматись на священичій службі, — пише о. Леоні — отець А. звернувся до ВПреосв. Митрополита Кир Андрія Шептицького і просив прийняти його на лоно Католицької-вселенської Церкви. ВПреосвящ. Митрополит відписав йому, щоб відправляв на своїм старім антимінсі і старався нав'язати особистий зв'язок з українською Церквою злученою з Римом. — Саме під час тої поїздки на захід отець А. стрінувся зі мною в Одесі. Одної неділі, після св. Літургії, що її я відправив у французькій церкві, увійшов цей священик до захристії. Був це чоловік старший роками, але молодий духом, високий із бородою, худий, але усміхнений. Показав мені карточку з відповіддю Митрополита Шептицького. Я говорив про це з Апостольським Адміністратором (це було ще перед приходом большевиків) і представив йому справу. Але це вже був час великого военного замішання. Сам отець А., здавалося, був рішений їти на захід. І у зв'язку з тим не полагоджено його справи. — Коли фронт перейшов, вістки про отця А. притихли. Щойно кілька півтора місяця після того, як я вже був переконаний, що отець А. остаточно зник, бачу одного дня його постать на порозі моєї хати зі щирим усміхом і чую слова:—Ось я тут. Для мене це була велика радість. Зараз ми взялися до праці, щоб оформити його поєднання з Католицькою Церквою. Його богословське знання було вдоволяюче, а його переконання більш аніж вистачальні. Ми вибрали Празник Верховних Апостолів Петра й Павла згідно з волинським календарем на день для торжественного визнання святої католицької віри. Я пропонував йому відправити св. Літургію, але він вдоволився тільки ласкою св. Причаста під час св. Літургії, що її відправив я у східньому обряді. Потім також отець А. не хотів сам відправляти, тільки услугував мені до св. Літургії і при інших відправах візантійського обряду, в ролі "псаломщика".

"Ми зорганізували постійні відправи в східньому обряді у французькій церкві... Співпраця того нашого товариша, хоч у вигляді скромного псаломщика була дуже корисна в апостольстві серед нез'єднених. А кроме цього його праця була дуже корисна в боротьбі зі советською "Церквою". Бо отець А. в цивільній одежі заходив до "православних" церков і міг непомітно слухати таке проповідей та наук, що їх там виголошувано, а потім переповідав нам усі напасті й брехні проти Папи й проти нас. — Одного разу він навіть мав відвагу зайти до місцевої єпископської палати з наміром звернутк увагу архиєреєві, що в єпископській рясі служив советській справі. — Отець А. був перший із нас священиків-католиків, що впав у руки НКВД. Він сподівався цього удару: прочував його, зокрема після розмови з "православним єпископом", який і вигнав його з погрозами. Пригадую собі, що в останніх тижнях, отець А. примінював до себе слова Ісуса Христа, сказані до св. Петра: "Коли був ти молодий, підперізувався сам і ходив, куди хотів, а як постарієшся, то другі зв'яжуть тебе та й поведуть, куди не схочеш". — Він зложив гарну ісповідь про Католицьку Церкву перед советським несправедливим судом. Тому, що там говорилось і про мене, то при нагоді мого допиту я мав змогу прочитати свідоцтво отця А. Після запитів про його відношення до мене, поставлено йому таке питання: "Чому ви рішилися зрадити вашу батьківщину і злучитися з Папою Римським?" Отець А. відповів: "Я переконаний, що спасіння душі й збереження віри в нашій батьківщині можна осягнути тільки через Римську Церкву".

"В осені 1944 р. — пише о. Леоні далі — вертались до дому, зі заслання на Сибірі й на півночі, маси старців, жінок і дітей, що їх вирвано зі Східньої Польщі й Західньої України зараз після того як Советський Союз зайняв ті території. — Коли каторжники з Сибіру доїхали до Одеси, вислали делегацію до католицького пароха з просьбою, щоби приїшов до них і охрестив їхніх дітей. Я пішов на залізничу станцію і знайшов три або чотири товарові вагони, що стояли на т. зв. сліпих рейнах, під голим небом, а біля тих вагонів було приблизно 200 нещасних осіб, подібних радше до найбіднішої валки циганів ніж до транспорту польських і українських громадян. Між ними були й жиди. Повороткі оповідали мені, що в часі вивозу на заслання між ними було багато чоловіків. А тепер осталось тільки мале число старих мужчин, бо молодих та здорових залишено на Сибірі або забрано до війська. За тих 4 чи 5 років заслання вони дізнали страшних терпінь..

Мені довелось охрестити яких 30 дітей. Я поділив їх на дві групи, бо вони були двох обрядів: поляків охрестив я в римському обряді, а українців охрестив я і миропомазав у східньому обряді.

*) P. Pietro Leoni S. J. **Spia del Vaticano.** Roma 1959, p. 469.

ТРИ УКРАЇНСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА

під одним проводом

UBA TRADING CO. LTD.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

420 Bathurst St. —— WA 2-6115-6

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма доставки опалової оливи для хатнього вжитку

420 Bathurst St. —— WA 2-6862

HOME TOWNE BAKERY

Хліб і печиво різного роду, доставляємо до склепів і домів

164 Kane Ave. —— RO 7-7246

ПОЯВИ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ

1830-1958

Книжка оповідає цікаво про появи Божої Матері протягом 128 останніх років не тільки в Люрді, але й по і. місцях — м. і. про найновіші появи на наших землях у с. Середнє 1954-1955, що ще ніде не було досі так повно передане. Ілюструє книжку 40 образків-світлин.

Ціна книжки $1.50, а для передплатників "Світла" тільки $1.00.

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto, Ont. — Canada

— Тоді ті нещасні, вдоволені, поїхали дальше, на свою землю, але там вони побачили ще гірше знищення, як перед вивозом на заслання".

Із приходом большевиків прийшов до Одеси "православний" священик-монах Сергій Лярін, висланий московським патріярхом Сергієм на адміністратора в Одесі. При перших зустрічах з о. Леоні він не щадив слів глибокої пошани для Папи. Він признавав першенство Римської Церкві і заявляв, що Папа Римський є Наслідник Св. Петра і Видимий Голова Христової Церкви. Він виявляв великий ентузіязм для з'єднання Церков так, що відносини між ним та оо. Леоні й Жан Ніколя були добрі. Потім цей священик не показувався кілька місяців в Одесі, а коли вернувся, то вже мав титул єпископа Кіровоградського й вікарія Одеського. Тепер він говорив про відкриття духовної семінарії в Москві, про видання "Журналу Московської Патріярхії", про старих єпископів, що вертаються до праці і про нововисвячених владик. При тім усім не важко було пізнати скриту мову підлого раба, що записався на службу партії. "Немов би було ще замало — пише дослівно о. Леоні — що православну Церкву перемінено у фінансовий уряд міністерства оборони, у знаряддя пропаганди й піддержки безбожної влади, що воює проти Бога, — нова церковна єрархія станула на службу комунізму. "Журнал Московської Патріярхії" звеличував Сталіна "як посланця Божого", як великого освободителя народів, як батька бідних і переслідуваних, як учителя всіх народів. — У жовтні 1944 р. один православний протоєрей в Одесі висловив своє підозріння, що було поширене між паствою єпископа Сергія Ляріна, а саме, що Ляріп подає НКВД імена священиків, яких треба знищити. В дійсності разом із тисячами совєтських громадян арештовано й священиків. Пізніше показалося, що справді Ляріп був вовком в овечій шкірі і хитро розривав стадо. Одно було певне, а саме, що зникали найкращі православні священики й вірні".

Правдиве обличчя показав "єпископ" Ляріп на початку 1945 р. після повороту з московського Синоду, де після смерти патріярха Сергія вибрано Ленінградського архиепископа Алексія патріярхом. Тоді Москва зачала сильний наступ проти Ватикану і проти Папи Пія XII. Тоді видано два звернення: одне від православного світу до всіх народів, а друге від совєтсько-російського духовенства до всіх християн з обвинуваченням проти Католицької Церкви, проти Апостольського Престолу і Папи. Ці закиди подала совєтська преса, а крім того єпископ Сергій Ляріп дав зарядження приліпити їх на дверях усіх церков Одеси. Крім цього в своїй доповіді про московський синод він накинувся на Святішого Вітця, кажучи: "Папа Римський Пій XII допустився злочину, оборонюючи Гітлера і тих, що вняликали війну". (Насправді йшлося про апель Свт. Отця до заповіді християнської любови).

Це криптa папіїв у катакомбі св. Каліста в Римі. Колись там крилися переслідувані християни

Напасті були тяжкі. Тому о. Леоні рішився прилюдно боронити честі Католицької Церкви й особу Папи. "Я бачив, що наражуюся на небезпеку — пише о. Леоні — але годі було мовчати. Зрештою все промовляло за тим, що зачалося велике переслідування віри. Тон преси, постава московської "Церкви", арештування великого числа католицьких священиків в Україні, Білорусі й Балтійських країнах, арештування і тих православних священиків, що не хотіли насліпо співпрацювати з совєтською "Церквою" — були доказом, що зачинається нове загальне релігійне переслідування".

На другу неділю лютня о. Леоні сказав свою проповідь в обороні Католицької Церкви й Папи. Проповідь тривала півтора години. Парохіяльна церква була майже повна. Між людьми було багато православних, також і священиків. Після того, в наступних неділях Сергій Ляріп приказав проповідати своїм священикам тільки проти Католицької Церкви й заповів ряд доповідей на цю тему в соборі Успення Пречистої Діви Марії, а в одну неділю великого Посту дав зарядження проповідати на тему: "Фашисти і єзуїти". "Бачивши, що НКВД зволікало з нашим арештом, — пише о. Леоні — єпископ одної неділі говорив з проповідальниці таке: Оцьому італійському священикові, що з фашистівським військом топтав нашу святу землю, на жаль дозволено ще свобідно ходити вулицями нашого міста, що більше, йому дозволено проповідувати!!" (ст. 114).

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого роду печива найлучшої якости в найбільший укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave.— Tel.: LE 5-7445

Дня 29 квітня 1945 р. о. Леоні був арештований. Сталося це після одного року і трьох тижнів його душпастирської праці в Одесі. З Одеси перевезено о. Леоні до тюрми Луб'янки в Москві.

Під час першого допиту о. Леоні мусів подати свою автобіографію. При кінці допиту слідчий суддя заявив йому, що він мусить признатися до всіх "порушень" совєтського закону й виявити "злочини" свої й інших знаних йому священиків. Отець Леоні рішуче відмовився подати неправдивої зізнання. — Подумайте добре — сказав слідчий суддя — і пам'ятайте, що ми маємо засоби, щоб змусити вас признатися до всього (ст. 127).

Після другого допиту слідчий суддя між іншим питав його: — Чи ви думали над тим, що я вам сказав?

— Над чим? Над зрадою релігії? Якщо йдеться про те, то я не маю і не маю що думати, бо я вже рішений від давна,

— І що ви рішили?

— В цих днях я не рішив нічого, а тільки скріпив давні рішення, що готов радше вмерти ніж зрадити Божі справи.

— Лишіть Бога, бо Він не існує. Тут ідеться про людей, йдеться про потугу, що перевищує сам фашизм у своїй антисовєтській діяльності; йдеться про папу, про Ватикан, про Католицьку Церкву, що від довгих років приготовляє хрестоносний збройний похід проти Совєтського Союзу. Скажіть мені: Кого ви відвідали перед вашим другим виїздом на совєтську територію?

— Папу.

— Які завдання дав вам Папа відносно Совєтського Союзу?

— Він поручив мені передати щедрі благословення для всіх терплячих цих земель.

— Які інші завдання дав вам Папа Римський?

— Завдання проповідувати Євангеліє й уділяти св. Тайни.

— Це є другорядні речі, це тільки претексти — коментував слідчий суддя. Але ви відповідьте мені на таке питання: Які політичні завдання доручив вам Папа Римський, висилаючи вас на совєтську територію?

— Ніяких. Католицька Церква не має політичних завдань. Її післанництво — це провадити душі до вічного життя.

Тут зачалася дискусія, що не була записана в протоколі.

— Якщо так — сказав слідчий суддя — то чому ваша Церква має такий великий грошевий капітал? Чому Ватикан підтримує зв'язки з урядами і розсилає своїх дипломатів по цілому світі? Чому Папа має земську владу, чому боронить капіталізму й чому виступає проти пролетеріяту? Чому Церква зі своїм головою Папою осуджує комунізм? Якщо ви дбаєте про вічне спасіння душ, чому не лишаєтесь у церквах, а цікавитесь тим, що діється у світі?

Я пояснив йому, що Ісус Христос післав нас не тільки до церков себто храмів і захристій, але в цілий світ проповідувати св. Євангеліє, що Він порівнює нас до солп землі й світла для світу, що ми є наче те місто на горі і ми не маємо права скриватися чи відгороджуватися. Дочасні добра (не капітали, бо їх не маємо) — є конечні для життя і для добродійних цілей і годі вимагати від нас, щоб ми жили самим повітрям. Дочасна власть Вселенського Архиєрея потрібна так, як тіло потрібне для душі і має на цілі зробити Папу вільним і самостійним у виконуванні своєї духовної влади. Якщо Папа чи пак Ватикан має зв'язки з урядами й народами, то це для того, щоби боронити духовних прав Церкви і її вірних по цілому світі та щоб мирно полагоджувати питання мішаного характеру між Церквою і світською владою.

(Далі буде)

ВСІ ПОВИННІ МАТИ Й ЧИТАТИ

Життя Святих-Книга Третя

У 3-тьому томі "ЖИТТЯ СВЯТИХ" подані життєписи Святих за місяці: липень, серпень і вересень. Усіх життєписів є 160. Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЯ Гр. ТРУХ. ЧСВВ. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" має 462 сторони друку великого книжкового формату. Тут є 78 образків-ілюстрацій. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредагований і написаний легким, приступним і цікавим стилем.

Замовляйте цей новий, третій том життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті тієї настільної книги, на якій повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна 3-го тому "ЖИТТЯ СВЯТИХ" (у твердій оправі) 5.00 дол.

Два перші томи теж по $5.00 за том у твердій оправі.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Олександер Мох

ПОДУШКИ, МІД І ДИЯВОЛ

Коли я приїхав із Старого Краю до Торонта, вступив до стрічної церкви, подякувати Богові за щасливу подорож. Клякаю і.., щось мені дуже м'яко під колінами? Дивлюся: гумова подушка скрізь, щоб коліна від клячіння не боліли. Ов, думаю собі, то тут люди *вигоду* люблять. Ну, скрізь у світі люди вигоду люблять, але ні в Німеччині, ні в Австрії, ні в Італії, ні у Франції навіть, я з такою вигодою в *церкві* досі не стрі-

Як я ще був на еміграції в Європі, то писав мені мій кум із Канади, що тут люди бідують, гірко носом порюють, — "нам тут не з медом живеться"... Тепер, коли вже і я з кумом у Торонті стрічаємося, я все пригадую йому ті слова, при столі, як подаємо *мід* до хліба насущного. Мовляв: не так то нам зле в Канаді живеться, коли й мід до хліба маємо. Ну, та й подушки в церкві до молитви...

Другий мій кум, що жив біля мене в дільниці, де, як каже кума: "сама голота жиє", купив уже "кару", продав хату тут і перенісся на Норди, де жнють жиди, вибачте: пани. Свого Василя вже Билом кличе та й до української школи перестав дітей посилати. Бо вже не жиє "між голотою", а — як то кажуть — між пани пішов. Ще чомусь тільки свого Гриця кличе, але вже з-панська: "Гриць, коман!..."

То я собі думаю: чи не пише багацько правди один наш комуністий із Вінніпегу адвокат, що їздить на "гуд тайм" в Україну, а потім таки вертається з того раю в капіталістичне пекло Канади. А він пише між іншим, що ми тут "приречені на вимертя", хоч "велику політику КУК робить". Комуністий не комуністий, але таки правду в цій справі пише. Бо хоч КУК і робить високу політику, то якось ми йому в цьому мало помагаємо. Вигідно собі живемо, але не дивимося в майбутнє, а в *могилу*. Не видаємо напр. книжок до читання для нас живих, тільки видаємо самі *пропам'ятні книги*, що дуже нагадують нагробні пам'ятники; та й такі самі правдиві...

За вигодою й медом, за достатками, йдемо в могилу не тільки як одиниці, але як цілий український нарід у Канаді. Бо коли стати нас на вигоду й достатки, то властиво продаємо за них своїх власних дітей, робимо їх яничарами. Замість триматися своєї "голоти", ми розселюємося між жидами-панами, щоб розтопитися в чужому морі. Не думаймо, що з того матиме користь Канада: ні, хто не пошанував свого рідного, той не пошанує і чужого, прибраного. Український хрунь аж ніяк не стане канадійським патріотом. Бо його "батьківщина" це корито, а не нація канадійська. Він такий канадійський патріот, як були в нас у краю "поляки-греко-католіки" в Галичині, чи "тутейші-православні" на Волині за Польщі, — тепер вони всі "правовірні комуністи"... І польський дідько ними не доробився...

Хоч може власне такими *Диявол доробляється*.

Каже один католицький француз-філософ, Ернест Елльо, що "коли хочеш бути спасеним, то мусиш перестати бути пересічним". Другий знов чи не найвизначніший між англійськими католиками письменник, о. Роберт Гю Бенсон, навіть написав повість "Ди еврейдж мен" (пересічна людина), в якій представляє доброго католика, як то він сходить на відступника через те, що пішов на пересічну дорогу звичайних життєвих матеріялістів-доробкевичів.

Коли мій кум не посилає своїх дітей до католицької школи, то він має свої "мудрі" рації: це ж би коштувало його річно цілих $14.00 на старій хаті, між "голотою". Ну, а прецінь за 14.00 долярів, які він ощаджує на податку за католицьку школу, він може мати кілька "баксин" пива на суботу, або й навіть: три фляшки вискі. Та й зрештою, в католицькій школі "забагато отченашів говорять" і українських дітей латинізують, — каже кум.

Але і мій кум таки *трохи* правди каже. Справді, за католицькі школи треба заплатити-пожертвувати зо три пляшки вискі. Справді, в католицьких школах не тільки говорять по-англійськи отченаші, але навіть учать католицької віри з підручників таких добрих, що їх і в культурній Європі ніде я таких не бачив. Та й навіть із тією латинізацією правда, коли кум сам не піде ніколи до школи й не поцікавиться своїми дітьми, чого їх і як там навчають. Та ще й правда кумова в тому, що дітей посилати по цілоденній школі до української вечірньої школи — таки трудно, і треба гроші на газоліну видавати, і діти помучені трактують українську вечірню науку як панщину та й зараз по виході з українознавчої школи цвенькають по-англійськи.

Те все правда. Але чого ж тоді кум ходить на українські панахиди й скрізь ласться на большевиків, деклямує про "неньку Україну" і навіть часом, як до нього знакомі прийдуть, то дасть бака на визволення України? Бо, бо... Бо кум іще не цілком у руках Диявола, бо в кума ще не все серце обросло салом пересічної людини. Бо кум пам'ятає ще часи, як то він таки наражувався нераз і на смерть для тієї неньки України, яку він тепер уже тільки язиком мілує...

Але, крім таких Грицїв-команів, є ще цілий ряд наших праведних людей, у яких серце на місці, не обросло салом. Які не дивляться в могилу, а в майбутнє, які не славлять того вже тільки, що минуло, але хочуть мати славне те, що буде. Вони бачать, що світ тепер у руках *безбожних гангстерів*, і то як на Сході, так і на Заході. (Читайте про те в календарі "Світла" на 1960 рік статтю п. н. "Безбожні гангстери"). І ті гангстери пхають самі Захід в обійми большевизму так, як нпр. безбожний масон граф Каролї видав Мадярщину большевикові Когновіі-

Куні. А той большевик Беля Кун прославився опісля в Україні страшним вирізуванням нашого народу. Бо світ тепер такий, як наші американські "гавзи": що в сусіда робиться, те в другого сусіда в хаті голосно відбивається. То й стара американська засада Мунро — нехай там світ валиться, то нас, американців, це не торкається, — вже давно пішла в "гарбідж": за півтора години може вже в нас бути Хрущова атом-бомба. "Прогрес" же тепер!.. Коли московські большевицькі банди облягали Київ, то в ньому було около п'ять тисяч царських офіцерів, які "об'явили свій нейтралітет". Коли б ті "невтральні" офіцери пішли були в бій проти банд Муравйова, то Київ був би український. А так, попав у руки Муравйова, який наказав розстріляти кілька тисяч "нейтральних" старшин. Тільки до такого висліду веде в наших часах засада "моя хата з краю".

Була в "Світлі" стаття, що наша еміграція є на те, щоб на ній виявилися Божі діла. Саме ми, американські іміґранти та ще недавні еміґранти, особливо на Заході Канади зберегли наче в якомусь музеї наші стародавні християнські звичаї, спосіб думання не-матеріялістично-пересічний, українську мову ще чисто "старокрайову", християнсько-католицьку віру в нашому чудовому обряді. То чи не розсіяв Господь нас, дисперсд персонс, саме на те, щоб ми стали тією вічною пригадкою для тих, що за подушками, медом і Дияволом, уже позабули за Бога, вічного, єдино правдивого? Ось тут саме наш канадійський патріотизм буде: пригадувати матеріялістам-пересічникам, що їх шлях веде до загибелі не тільки Америку й Канаду, але і цілий світ.

Та щоб ми таке осягнули, щоб ми оті Божі щодо нас задуми виповнили, мусимо дві речі зробити: 1) дивитися в майбутнє, в те, що буде, а не в гріб споминів; і 2) йти вгору, "не тільки шведі класти", але провідниками ставати. Коли міг стати цей чи той українець канадським сенатором чи міністром, то можуть стати ними й інші українці. Коли на Нордах мешкають "пани", то й ми можемо ними стати, і більшими від них, бо правдивими, не тільки такими, що за гроші туди стали: *ми можемо з наших дітей поробити джентельменів*, які при своїх талантах і при своїй християнській, українській культурі напевно перевищать тих, що тільки своїм засидженням сильні. Не тільки перевищать засидженців, але й збережуть їх для справжнього *християнського патріотизму*.

Шлях до такої правдивої будуччини, світлого майбутнього Канади й України йде через виховання нашої молоді в цілоденних католицьких українських школах. Шкода будувати церкви, друкувати українські часописи й книжки, відбувати академії й панахиди. Якщо ми не виховаємо

Чи Ви вже вирівняли свою передплату на "Світло"? Тільки $3.00 на цілий рік.

Не зна! — Забув! — Спізнився!
Не хочемо бути такими!

до того всього патріотичної, католицької, нашої молоді — то вже тепер можемо правити панахиду по нас і по всіх наших тут — на вигідній печі — мріях. "Хоч пролежав я-він свій увесь на печі, але завжди я був патріотом" — сміявся з таких наших патріотів-малоросів В. Самійленко. Не піч, не подушки, не мід, не баксина пива й телевіжин — усе те веде нас до дідька — але УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ЦІЛОДЕННІЙ ШКОЛІ, веденій українцями-католиками, ось де будучність наша не тільки на поселенні, але навіть і в Рідному Краю. Тепер воно там неможливе, але можливе воно тут. І тут нас Господь зберіг саме для того, щоб ми не закопали Його даних нам талантів, а розвинули їх і надбали. Тут правдивий патріотизм: у твердій жертві, а не у м'яких подушках!

На образку нашої обкладинки бачите скромну їду, яку споживає католицький місіонар в Африці. Але не той обід без меду важний, а хрест, що йому місіонар служить. Хліб — тільки засіб для збереження життя. Хрест-жертва — це шлях, яким ідеться до мети, Вічної Мети. Пам'ятаймо слова колишнього матеріяліста І. Франка, що їх написав він як провідну думку своєї поеми "Мойсей": "Хто вас хлібом накормить, Той враз з хлібом піде до гною, Та хто духа накормить у вас, Той зіллється зі Мною (Богом)!"

о. М. Д. Коелйо

ОСТАННЯ ТАЙНА ФАТІМИ

1917-1960

Немає сумніву, що фатімська тайна має велике значення не тільки для післанництва Фатіми, але також для інших ділянок людського життя.

Недавно одна каліфорнійська газета подала вістку, що якийсь португалець вибирається відвідати Північну Америку й поінформувати пресу, друковану португальською мовою, про найновіші вістки з Фатіми. Новинка про ці відвідини була заздалегідь проголошена не тільки як звичайна вістка, але також як плавне оголошення, щоб краще звернути увагу на цю важливу подію.

Ми були дуже цікаві почути фатімські новини і тому пильно прочитували всі газети та шукали за заповідженими ревеляціями. Вкінці по довгому очікуванню з'явилося оте повідомлення. Але яке! Смішно сказати, але варте стільки, що ніщо. Не годиться навіть згадувати прізвища претендента. Вистане сказати, що його інформації зовсім не спиралися на фактах. Що більше, чимало було там помилок, а навіть фальшів.

Підсумовуючи все сказане, самозванний "провісник" фатімської правовірности проголосив, що всі поголоски щодо об'явлення в 1960 році фатімської тайни не мають жодної підстави. Подібну думку видвигнув був тому кілька років також один письменник.

ТРЕТЯ ЧАСТИНА ТАЙНИ

Др. Г. де Олівейра написав у книжці *"Фатіма, вістар усього світу"* такі слова:

"Третя частина фатімської тайни спочиває в руках єпископа з Лейрії і буде об'явлена світові по смерти свідка Лукії, або найпізніше в 1960 році."

Тільки людина з кваліфікаціями д-ра де Олівейри має право забирати авторитетний голос у фатімській справі. Він же особисто отримав листа з тайною з рук Лукії і передав його єпископові з Лейрії. Він також проводив довгі наради з Д. И. Корея да Сільва, від волі якого частинно залежала дата проголошення письма Лукії.

Інший авторитет у справах Фатіми о. канонік С. Бартас висловив думку: "Третя частина тайни буде проголошена в 1960 році."

13 жовтня 1956 р. кардинал Тіссеран, проповідаючи до прочан у Кова да Ірія, сказав те саме. Чимало інших авторів і проповідників висловили вже нераз цю саму думку. Також єпископ Лейрії Д. И. П. Венансіо повторив у листі до паризької газети "Ль'Ом Нуво" (3 березня ц. р.), що с. Лукія бажає, щоб фатімська тайна була об'явлена по її смерти, чи найпізніше в 1960 році.

Існує так багато свідчень про те, що фатімська тайна буде об'явлена в 1960 р., що, на мою гадку, необхідно треба її тепер опублікувати, тим більше, що й церковна влада в Фатімі настоювала на те від самого початку.

А коли так справа виглядає, то навіщо поширювати по цілому світі видумані татарські вістки?

І справді. Чого ж люди хочуть? Чи папської дефініції, пастирського листа, проклямації? Чого їм треба, щоби повірити в те, що так часто і на всякі лади було проголошуване?

Найбільш цікавою частиною поміщеної в пресі декларації є те, що згадуваний нами мандрівний продавець фатімської тайни рішуче осудив усю цікавість тих, що пишуть, говорять або займаються фатімською тайною. Осуд вийшов від людини, яка якраз у цій самій справі послуговується штучками пропаганди.

СКРАЙНІ ДУМКИ

Ми згадали про цей епізод, щоби показати, що ті, які голосно осуджують заінтересування фатімською тайною, самі нею не дуже цікавляться. Що більше! Вони хочуть і вміють при цій нагоді спекти власну печеню.

Коли мова про останню тайну Фатіми, то треба тут згадати про дві скрайні гадки. Одні люди, залякані й стероризовані за всяку ціну хочуть знати, що є її змістом. Вони ставлять питання, гіпотези і виводять далекі від усякого глузду висновки. Другі, навпаки, думають, що найкраще про тайну мовчати та осуджують усяке зацікавлення Фатімою, яке проте безупинно зростає серед безчисленних людей усіх рас і мов.

НЕОБХІДНО ЦІКАВИТИСЯ СЛОВАМИ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ

Обидві крайности заслуговують на осуд, не тільки з уваги на давній афоризм "правда звичайно по-середині", але і тому, що фатімська тайна має незвичайно важливе значення для зрозуміння післанництва Пречистої Діви.

Горе нам, коли б між нами не було людини, що не поцікавилася б змістом письма Лукії. Коли воно стане явним, для неодного це може бути запізно!

Ми повинні сприймати речі такими, як вони є. Фатімська тайна є психологічним побудником (стимулом). Господь Бог міг сотворити людину на зовсім іншу подобу. Він мав змогу вирішити, що люди будуть більше схильні пригадувати минуле, як розгадувати над візією майбутнього. Він міг сотворити нашу інтелігенцію на такий лад, щоб вона живіше сприймала те, що сказане, від того, що приховане. Але Бог так не зробив.

Правду кажучи — Бог добре знає, чому сотворив саме таку людину — і це правильне і нормальне, що кожна тайна нас хвилює й цікавить.

Це навіть необхідне. Скільки то людей забуло б не тільки значення Фатіми, але і саму її назву, коли б не було побудника: тайни!

Коли б Мати Божа хотіла, щоб ми не думали про цю тайну, коли б Вона бажала, щоб ми не знали про її існування аж до часу її проголошення, то Вона була б не домагалася мовчанки не тільки щодо змісту листа, але також щодо його існування. Або ще краще: Вона об'явила б його існування у дні проголошення. Тимчасом тайна Фатіми стала успішним засобом і збруєю Преч. Діви для точно окресленої мети. Якраз тому нехай процвітає природна, розумом і поміркованістю керована, нікому нешкідлива цікавість!

Ми не повинні також, на мою гадку, боронити людям забирати голос і ставити питання щодо правдоподібного змісту відомого листа. Коли б цю природну цікавість відповідно покерувати і вміло просвітити — вона б тільки поважно допомогла пізнати післанництво Божої Матері.

Дехто побоюється практичних наслідків такої цікавости, думаючи, що проголошення змісту тайни може не покриватися із думкою загалу. У такому випадку проголошення фатімської тайни могло б бути невдале й обманливе.

Мені здається, що така гіпотеза не має основ. Коли б ми були логічні, мусіли би побачити в ній недостачу довір'я до Божої Матері. Пречиста Діва дуже добре знає, що робить. Вона б не проголошувала тайни на стільки років наперед, щоб нею нас обманювати й деморалізувати!

Фатімська тайна містить у собі дуже важливе післанництво. Світ може його злегковажити або й заперечити його вагу. Проте воно залишиться правдивим.

ТАЙНА И ПІСЛАНИЦТВО

Тайна, розуміється, фатімського післанництва, являється його прецінною частиною. Коли б так не було, було б годі вияснити умовини, в яких Мати Божа передала його Лукії. Ми думаємо, що Преч. Діва залишила тайну на стільки років, щоб звернути увагу світу на її існування і її важливість.

Що ж вона, ця тайна, може нам сказати?

Ніхто не потрапить відповісти на це питання, бо такої відповіді нема у фатімському післанництві. А проте, вважаючи об'явлення з Кова да Ірія за частину цілости, можна, здається нам, піти один крок дальше. Крім того, маємо приклад двох досі об'явлених частин. Вони зі собою тісно пов'язані. Мати Божа сказала там посередньо й безпосередньо про війну і про способи, як її закінчити. Натякнула також про пекло і спасіння грішників. Фатіма залишилась би виразним післанництвом миру навіть тоді, коли б не було окремої тайни. Треба тільки уточнити, продумати, сконкретизувати і докладніш окреслити деякі її місця і понад усе і передовсім указати на її практичну вартість і світове значення в історичній добі, у якій нам довелося жити.

Іншими словами, частина тайни була вже на ділі об'явлена і насправді включена в діялог Матері Божої, про який було відомо в 1917 році. Навіть знавці Фатіми не мають змоги уточнити цього об'явлення, яке Мати Божа висказала 13 липня 1917 р. Практичне приноровлення післанництва до майбутніх подій вимагає дару пророкування, що, як відомо, переходить звичайні людські межі.

НАРИС ПЛЯНУ

А проте, коли ми тайну, опублікованій у 1942 р., заберемо всяку конкретизацію й історичну уточненість, легко отримаємо те, що можна назвати рямцями й основою післанництва, яке можна б охопити в такому сформулюванні: для осягнення індивідуального спасіння й миру необхідна і важлива побожність до Непорочного Серця Марії.

Але ці рямці були вже об'явлені раніше. Вони не є основою липневого об'явлення, а провідною думкою усього післанництва Фатіми.

На нашу гадку третя частина тайни спирається на цій самій основі. Якщо всі фатімські об'явлення, включаючи об'явлення з Кабеко, Вель-Арнейро, Валіньйос, Кова да Ірія, і пізніше з Понтеведра й Туї, ведуть до тих самих конклюзій, тоді не має достаточної рації здогад, що остання частина тайни, яка без сумніву є завершенням усіх об'явлень, становить якийсь виймок.

Отже третя частина тайни повинна би бути конкретизацією тієї ідеї. Досі шлях був порівняльно легкий, але далі йти стає важко. А проте, хоч годі сказати про зміст тайни, можна з деяким правом сказати, чого в ній нема.

ТАЙНА ФАТІМИ НЕ ЗАПОВІДАЄ КІНЦЯ СВІТУ

Чимало людей догадуються, що фатімська тайна віщує кінець світу. Що більше, є люди, які кажуть, що це станеться вже в 1960 році.

Спираючись на вище наведеній логіці, ми можемо з математичною певністю заявити, що Фатімська тайна не віщує кінця світу в 1960 р. ані в іншому часі. Щобільше, фатімське післанництво дозволяє нам на висновок, що кінець світу ще не близький.

Подумаймо, чому.

Фатіма подає два пророцтва абсолютної природи: Перше, це навернення Росії; друге — тріюмф Непорочного Серця.

"Остаточно переможе моє Непорочне Серце. Сват. Отець віддасть під Мій покров Росію, яка навернеться до Христа".

Під сучасну пору одна і друга подія ще не здійснилися і годі їх погодити з кінцем світу. Не можемо тут спинятися над тим, що значить

Першокласне молоко — у пляшках і картонах — знаменитий гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметанку, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST
телефон RO 7-1728.

навернення Росії. Цікавого читача звохочуємо прочитати книжку п. з. What is missing for the Conversion of Russia (португальське видавництво: Mensagem de Fatima, Casa de Beira, Fundao, Portugal). А проте всі ми знаємо, що майбутнє навернення означає поворот до католицизму щонайменш більшости росіян (залишаємо тут цей термін, у значенні не нації московської, а мешканців *держави* Росії — Ред. "Світла").

Не трудно догадатися, що це навернення потриває довший період часу, принайменше час одного покоління. Навернення якогось народу (в значенню: держави) завжди триває довгий час. Коли б це чудо почалось у наші дні, могло б воно бути завершене тільки при кінці нашого сторіччя.

Друге пророцтво — себто: тріюмф Непорочного Серця — це очевидна річ — може здійснитися тільки по навернені Росії. Коли б це навіть не сталося, заповіджений тріюмф здійсниться мабуть не швидко. В іншому випадку не був би це справжній тріюмф.

Із цього можемо зробити точний висновок, що тайна Фатіми не проголосить недалекого кінця світу.

А може вона оповістить якийсь пізніший його реченець?

Ні.

Хоч пророцтво про кінець світу дається погодитися з тим, що ми сказали вгорі, проте не видно, щоб воно містилось у третій частині тайни.

ЄВАНГЕЛЬСЬКІ ПОРІВНЯННЯ

Післаництво Фатіми має свої аналогії в Євангелії. Кардинал Тедескіні утотожнив Євангелію з Фатімою. У розмові з одним американським письменником Еміненція кардинал сказав: Фатіма є Євангелією. А Євангелія не тільки промовчує згадку про кінець світу, але й рішуче й остаточно відмовляється від його уточнення. Крім того Фатіма є післаництвом Марії, і вслід за тим і згідно з тим є це материнське післаництво, якого метою є дочасне й вічне добро всього людського роду. А це годі погодити з кінцем світу, хоч би і як далеким, який при всяких умовинах буде великим нещастям. Публичне й приватне життя основно зміниться на очевидну шкоду для окремих людей, як і для загалу. Вміру наближення тієї зловіщої дати, скрізь запанує замішання, паніка і розпука!

Що більше — і це є третім і сильним протиаргументом — таке повідомлення було б суперечне з духом Євангелія. Знаки часу в євангелистів, Луки (21-23, 33), Матея (24-25, 31) і Марка (13-21, 31), годі погодити з якогонебудь роду пророцтвом про кінець світу.

Отже чи можемо казати, що у третій частині фатімської тайни нема згадки про кінець світу?

ДВІ ПОДРОБИЦІ

Такого заключення не можна робити на основі знаних преміс. Фатіма може мабуть говорити і про кінець світу під іншим аспектом. Є два факти в історії Кова да Ірія, які можуть промовляти за тією гадкою. Перший це постава Якинти в дні 19 жовтня 1917 р. Дитина йшла тоді з Фатіми до Альжустрель у товаристві Франциска, Лукії, декількох жінок і д-ра Формігао. На питання останнього ясновидюча дівчина відповіла: Мати Божа сказала, що коли люди поправлятьсся, війна скінчиться, коли ні — світ пропаде.

ПРОВІСТЬ ТРІЮМФУ НЕПОРОЧНОГО СЕРЦЯ

Хто студіював психологію Якинти, знає, навіть без труду, що вона мала дуже ніжне сумління. Дитина не була всилі видумати цих слів. Коли їх повторила, то тільки тому, що їх почула. Можливо, що чула їх в іншому контексті і в іншому реченні. Але Мати Божа напевно говорила їй про кінець світу.

Другий факт посилює ще висновки першого. У 1946 році сестра Лукія, яка в тому часі була в манастирі сестер Доротѐянок, уділила інтерв'ю одному американському письменникові, протестантської віри, що дуже цікавився справою Фатіми. В часі розмови письменник запитав: — "Чи мати Божа говорила колись про кінець світу?"

На це питання Лукія відповіла: — "Не можу вам на це відповісти."

МОЖЛИВІ ПЕРЕДУМОВИ

Хто тільки прочитає це інтерв'ю, негайно може помітити, що воно суперечить цілості фатімського об'явлення. Чому сестра Лукія сказала, що не може дати відповіді? Якщо Пречиста Діва не говорила про кінець світу, то що було б більше природним, як дати звичайну негативну відповідь, як це вона робила нераз при інших нагодах?

Цей факт став притокою, що чимало людей догадується того, що в третій частині тайни є мова про кінець світу. Але, як ми вище вказали, важко погодитися з таким здогадом, швидше мабуть у цих словах Преч. Діви є віщування подібне до пророцтва Йони. Третя частина тайни може сповіщати, що коли не будемо робити того, що ми повинні, світ опиниться в обличчі катастрофи, або, якщо не будемо в особливший спосіб величати Пречисту Діву, година досвідів і нещастя може ось-ось надійти.

Дивлячись на обставини, що нас сьогодні оточують, кінець світу виглядає більше правдоподібним, ніж раніш можна було цього сподіватися. Євангелія каже про упадок сонця й зір.

У часі останньої появи у Фатімі зібрана там юрба була свідком небачених досі явищ (дехто називає їх вступом до того, що жде сьогоднішний світ). Людям здавалося, що надійшла їх остання година. Але це було чудо. Сьогодні не треба чуда, щоб спинити життя на нашій планеті. Знані людям сили природи можуть це легко виконати, а один помилковий крок вистане, щоб в одній хвилині знищити життя на землі.

Але коли існує можливість, що третя частина тайни говоритиме про кінець світу в цьому глузді, то водночас ще більше правдоподібним є те, що вона сповістить про переможну силу Пречистої Діви.

Цей тріюмф уже раніше був докладно провіщений. Третя частина тайни мабуть точніше і ясніше його окреслить, додаючи нових барв і окрас до володарського діядему нашої цариці з Фатіми.

Друга частина тайни показувала, як ми повинні величати Пречисту Діву Марію. Ніхто, рішуче ніхто не знав, яку силу має молитва величання. Ніхто не посмів і думати, що там прихована тайна миру або війни. Хто знає, чи третя й остання тайна не виявить нам скарбів, що будуть для нас однозначні з тріюмфом Пречистої Діви?

ЦАРИЦЯ НЕБА І ЗЕМЛІ

Коли б так сталося, то це буде зібранням в одно пророцтва другої частини. "Вкінці затріюмфує моє Непорочне Серце".

Годі сьогодні передбачити, які наслідки матиме цей факт на релігійне й суспільне життя всього світу. Проте одно певне: Коли Мати Божа керуватиме нашою долею як Царица неба й землі, то володіння Її буде безконечним ланцюгом ласк і щедрот, що їх Боже Провидіння зішле на людей за посередництвом Марії.

Тоді настане благословенна година ласки, вибраний час миру й благодати, яких, у нашому розумінні, Фатіма є провісником і заступницею.

Переклав: *Яр. Чумак*

У наступному числі дальші статті про Фатіму й 1960 рік

АПОСТОЛИ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ

(Закінчення з 514 сторінки)

Е.. Чікаго, Іл.; ПІЛЮС В., Брадфорд, Англія; ПОВЗАНЮК Ірина, Філядельфія. Па.; о. СИВЕНЬКИЙ Михайло, Дромгелер, Алта; о. СЛОТА ЮВЕНАЛІЙ ЧСВВ, Едмонтон, Алта.; ФІЛЬ П., Мондер, Алта.

ПО ЧОТИРИ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ПРИЄДНАЛИ:

о. ГРЕСЬКІВ П., Рим; КУЛАК А., Лазой, Алта.

П'ЯТЬ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛА

п. МИХАЙЛОВИЧ Анна, Чікаго. Іл.

ШІСТЬ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛА

п. ВУС Анна, Чікаго, Іл.

ДЕСЯТЬ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАВ

п. БІЛАН Василь, Дітройт, Міч.

ДВАНАДЦЯТЬ ПЕРЕДППЛАТНИКІВ ПРИЄДНАЛА

п. МОХ Іванна, Торонто, Онт.

П'ЯТДЕСЯТ ТРИ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ПРИЄДНАВ

п. БОЗЬО Михайло, Торонто, Онт.

а аж ВІСІМДЕСЯТ ТРИ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ПРИЄДНАВ "СВІТЛУ"

п. ВАНЧИЦЬКИЙ Тарас, Філядельфія, Па.

Як із цього звіту бачимо, між АПОСТОЛАМИ "СВІТЛА" було 15 священиків і 92 світських людей.

Згідно з нашим контестом приєднування передплатників признаємо додаткову нагороду: $100.00 (сто долярів готівкою) п. Т. Ванчицькому з Філядельфії. Інші дрібні нагороди роздано вже давніше згідно з правилами, проголошеними в конкурсі, що й було у попередніх числах "Світла" постійно оповіщуване.

У ДРУГОМУ КОНТЕСТІ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ справа мається далеко гірше, хоч нагороди були тут більші. Виходить, що не так нагороди притягали до праці апостолів "Світла", як радше їхня ідейність і активність. Тому, що призвища учасників цього контесту передплатників "Світла" були вже друковані в попередніх числах "Світла", ми їх тут осібно не подаємо. Друкуємо тут тільки вислід льосування нагород. Отже: 1) першу нагороду ($100.00 готівкою) дістає п. Марія Струтинська, Едмонтон, Алта. — 2) другу Лев Роздольський, Чікаго, Ілл. — 3) третю ($100.00 книжками до вибору): Кальба Н. Монтреаль, Кве. — 4) четверту ($50.00 готівкою): Вацлавів Ірина, Балтимор, Н. Дж. — 5) п'яту ($50.00 книжками до вибору): Рудяк І., Вінніпег, Ман. — 6) шосту ($50.00 книжками до вибору): Задойна М., Вессер, — 7) сьому ($50.00 книжками до вибору): Калужний С., Венкувер. Б К. — 8) восьму ($25.00 готівкою): Циган Софія. Філядельфія, Па. — 9) дев'яту ($25.00 книжками до вибору): Гарасевич Катря, Торонто, Онт. — 10) десяту ($25.00 книжками до вибору): Дзездзик Ірина, Ірвінгтон. — 11) одинадцяту ($25.00 книжками до вибору): Кравець Юлія, Нью-Йорк, Н. Й. — 12) дванадцяту ($25.00 книжками до вибору): Багрій Петро, Гемилтон, Онт. — Щасливим вибранцям гратулюємо й просимо тих, які дістають нагороди книжками, написати нам, яких книжок із нашого каталогу (що є в календарі "Світла" 1960 на стор. 165-177) бажають, щоб їм вислати.

У КОНТЕСТІ ЧИТАННЯ "СВІТЛА" за 11 ч. розв'язка контесту така: 1) Знимка Ірінки Сороки зі Сан Павльо в Бразилії (на 499 стор.);

2) У Вінніпегу виходить одинокий там католицький тижневик п. н. "Поступ". 3) ОО. Василіяни мають зібрати на будову КОЛЕГІЇ св. ВАСИЛІЯ в Торонто суму півтора мільйона долярів; 4) Пані Рузвелт ставиться так вороже до католицьких шкіл, що навіть кардинал Спелман уважав за відповідне закинути їй це публично в часописах; 5) Наша Церква дістала 13 лютня ц. р. Ординарія для Східніх Обрядів в Аргентині, якого Генеральним Делегатом іменований наш Василіянин Впр. о. Йосиф Галабарда.

Правильну розв'язку цього контесту прислали: 1) о. Р. Стангрет, Вильна; 2) С. Гарасимович, Монтреал; 3) Лев Рудницький, Вінніпег; 4) Степан Медвідь, Вінніпег; 5) Петро Багрій, Гемілтон; 6) Катря Макух, Летбридж; 7) Марія Федорович, Сидней, Н. С., 8) Іван Бобик, Гермімер; 9) Степан Гевак, Гемилтон; 10) Софія Годованець, Рочестер; 11) о. Н. Кулинич, Нью-Йорк; 12) М. Хорів, Чікаго; 13) Ірина Дзедзик, Ірвінгтон; 14) А. Уличний, Монтреал; 15) Микола Ковалюк, Едмонтон; 16) А. Мисишин, Спрингфилд; 17) Євгенія Мерза, Торонто; 18) Іван Стерпак, Лудлов.

Першу нагороду дістає п. Іван Бобик, Геркімер; другу п. Степан Медвідь, Вінніпег; третю п. Степан Гевак, Гемилтон.

Нових контестів у цьому числі не проголошуємо; зробимо це в наступному числі.

***

Ми щиро вдячні всім контестантам, а особливо апостолам приєднування передплатників, сердечно їм за труди дякуємо та будемо за них дальше молитися. Але рівночасно просимо їх дуждуже, щоб вони *були вірні* "Світлу" і надальше в 1960-му році. Отже, щоб із нагоди Свят Різдва й Нового Року постаралися приєднати "Світлу" дальших передплатників, як це робили дотепер, а то ще й збільшили свою в цьому напрямі ревність. Просимо цього також усіх читачів "Світла", щоби приєднали нам бодай одного передплатника на 1960 рік, а на Свята не забули обдарувати своїх рідних та знакомих гарним подарунком: заплаченням за них передплати "Світла" на 1960 рік.

Хто має заплачену передплату або хто її вчас іще заплатить, той із 1-го числа 1960 року довідається про умовини нових конкурсів-контестів "Світла" на 1960 рік.

ВІД РЕДАКЦІЇ "СВІТЛА"

До цього числа через те, що воно виходить скорше, як звичайні числа, а до цього має ще кілька сторінок змісту (перший раз у "Світлі"!), не ввійшли деякі цікавіші статті, які ми були змушені відкласти до наступного новорічного числа: те число буде збільшене.

Усім, що святкують за новим календарем, складаємо на цьому місці якнайщиріші побажання ВЕСЕЛИХ СВЯТ і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ! Христос раждається!

Читали Ви певно книжки "Покви Пречистої Діви", "Люрд", "Було троє малих дітей", то ще схочете довідатися більше про справу **чудес** у Люрді. Поїхала туди одна протестантка, щоби переконатися, чи можливі ще сьогодні в 20-му сторіччі, чуда? І ось вона каже:

Я БУЛА СВІДКОМ ЧУДА!

І ми видали під таким наголовком книжечку про чуда в Люрді, як їх оповіла ця некатоличка. Ціна книжечки **50 центів**, а замовляти її у

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Найкраще замовити відразу 2 книжечки, для себе і для когось, хто балакає, що "тепер нема чудес!"

ЛІТУРГІЙНИЙ СОЮЗ

ПІД ПОКРОВОМ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Чи Ви вже стали членом **Літургійного Союзу** під покровом св. Василія Великого? Цей Союз повстав пару років тому назад при манастирі ОО. Василіян у Мондер, Алберта, Канада.

Із пожертв членів **Літургійного Союзу** має повстати в найближчому часі велика каплиця при матірньому домі ОО. Василіян у Мондер, де виховуються майбутні василіянські священики-місіонарі і їх брати-помічники.

За всіх дотеперішніх і майбутніх жертводавців **Літургійного Союзу** відправляються і на майбутнє будуть відправлятися Служби Божі в манастирі ОО. Василіян кожної середи в місяці. З тих Служб Божих можуть користати не тільки жертводавці, але теж померші члени їх родин, що їх список вони передають до манастиря ОО. Василіян у Мондер.

Тому записуйтеся в ряди **Літургійного Союзу**, користайте з його духовних благодатей, а своєю пожертвою причиняйтесь до виховання молодого покоління монахів-місіонарів.

Свої пожертви, запити чи листи шліть на адресу:

BASILIAN FATHERS, MUNDARE, ALTA, CANADA

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ СВЯЩЕНСТВА
о. М. Ханаса ЧСВВ

Неділя 4 жовтня 1959 глибоко записалася в пам'яті Впр. о. Методія Ханаса ЧСВВ, пароха церкви св. Василія в півд. Едмонтоні. З серцем повним вдячности й радости він приносив у тому дні безкровну жертву Сл. Божої. При престолі асистували йому Впр. оо. ігумени Д. Джиголик ЧСВВ з Торонта і М. Дацюк ЧСВВ з Мондеру. Диякономували Преп. оо. П. Грабець і Б. Лисак обидва ЧСВВ. Службу Божу співав добре вишколений парохіяльний хор під управою Н. Слободи. Проповідь виголосив о. М. Дацюк ЧСВВ.

Впр. о. Методій Ханас ЧСВВ

Це було ювілейне богослуження сприводу 25-річчя священства Впр. о. Методія. Простора парохіяльна церква не могла тої неділі помістити всіх людей із міста й околиць, що хотіли в часі цієї Сл. Божої помолитися в намірянях свого улюбленого душпастиря-Ювілята. Між присутніми були: вуйко о. Ювілята о. Й. Тимочко ЧСВВ, мама, брати, сестри і багато членів з дальшої родини. Для них це був день особливішої радости, бо при престолі стояв один із них; для мами син, для других брат, вуйко, сестрінок. Він пішов за голосом покликання, щоб стати душпастирем, провідником і духовним батьком для тисячів вірних, у різних місцевостях, де працював як священик через 25 літ. І ось вони тепер свідки торжественного завершення його чверть-сторічної, повної посвяти душпастирської праці для Бога й народу. Щаслива родина, що може діждатися подібного торжества. Щасливий священик, що може святкувати великі роковини своєї душпастирської праці в приязності своїх найдорожчих. Дав би Бог, щоб у нашому народі було якнайбільше таких родин, їх нам під цю пору дуже потрібно.

Після богослуження відбувся у парохіяльній залі ювілейний обід, що його старанно приготовило місцеве жіноцтво. Під час обіду виголошено ряд промов. Промовляли: Вас. Кубітович від вівт. дружини, Й. Вайдуда від Мар. Дружини, Ю. Козик від Т-ва Обнова, п. Винник від УКЮ, п-ні Дідух від ЛУКЖ, п. Лукавецький від парохіяльної організації мужчин, Впр. о. ігум. Д. Джиголик ЧСВВ від ОО. Василіян, М. Микуляк від родини. Головним промовцем був заслужений громадянин та довголітній член парохії п. Ів. Козик. У своїй гарній промові він подав хід життя о. Ювілята враз із побажаннями дальшої успішної праці на Христовій ниві.

Впр. о. М. Ханас ЧСВВ, син Василя й Таньки з Лендук, Алта, був одним із перших новиків у нововідкритому новіціяті ОО. Василіян у Мондері. До нього він вступив 29 серпня 1923 р. В 1928 р. він виїжджає на курс філософії й богословія спершу в семінарії в Шікутімі, а відтак в унів. Ляваль у Квебеку. Священичі свячення одержав із рук бл. п. Кир Василія Ладики 7 жовтня 1934 р. Перебуваючи в манастирі ОО. Василіян в Едмонтоні, через чотири роки обслуговував понад 20 парохій і місійних станиць на півн. захід від Едмонтону. В 1934 р. став пароxом Отави звідки по чотирьох роках переїхав знову до Едмонтону, на душпастирську працю в парохіях на півд. схід від Едмонтону. В 1944 р. переїжджає в околицю Ту Гілс і Мирнам. Від 1948 до 1952 рр. займає становище ігумена в Гримзбі. Онт. Відтак проводить три роки на праці при парохії св. Юрія в Нью-Йорку, а від 1955 р. душпастирює в Едмонтоні.

Відповідаючи на всі промови Впр. о. Ювілят найперше подякував Богові, що дозволив йому діждати такої радісної хвилини. Відтак згадав своїх родичів, що через добре виховання приготовили його до духовного стану. Таком згадав тогочасних оо. Гуру, Теодоровиче, Ладику, Жидана, Дидика, що додали йому охоти та спрямували до манастиря на священика-монаха. Відтак переповів деякі моменти зі своєї душпастирської праці. Вінець подякував усім: і учасникам бенкету і тим, що в якийнебудь спосіб причинилися до успішного переведення й відсвяткування ювілею.

Ще довго після обіду розмовляли його парохіяни, теперішні й давніші, з різних парохій. Всі щиро стискали руку о. Місіонаря, що через тільки літ із посвятою працював для добра їх душ. Треба сказати, що Впр. о. Ювілят своєю милою й спокійною вдачею та розважністю, з'єднав собі велике число правдиво й щиро відданих йому приятелів. У своїй парохії він тішиться загальною пошаною, чого доказом щира співпраця парохіян зі своїм душпастирем.

Нехай Предобрий Господь наділить дорогого о. Ювілята багатством ласк і держить його, як робітника на церковній ниві, ще багато щасливих літ.

25 РОКІВ СВЯЩЕНСТВА
о. В. Ваврика ЧСВВ

Ще дня 2 серпня ц. р. сповнилося 25-річчя священичого рукоположення о. Василя Ваврика, ЧСВВ, і тільки через свою найбільшу скромність не вийшла ця вістка поза кружок найближчих до відома ширшого українського загалу, що не перестає з найсердечнішим пошанівком відноситися до цього робітника на церковно-народній ниві. То й на загальне бажання подаємо для читачів "Світла" присланy нам жмінку життєвих даних про нашого співбрата у Василіянському Чині.

О. Василь Борис Ваврик прийшов на світ на золотому Поділлі в с. Доброполе (п. Бучач), де його батьки Олекса († 1941) й Марія мали значне господарство в розпарцельованому двірському мастку (Загребельки). Народився він 1 грудня 1911 і був охрещений у духовній столиці Поділля Зарваниці та відданий побожною матір'ю на все життя в особливу опіку тамошньої Чудотворної Божої Матері. Саме Її небесній опіці завдячує він і вся родина те, що якраз перед початком першої всесвітньої війни вони вернулися назад жити в рідному селі Ласківцях, де батько (вислужений начальник поліції) розвинув був широку патріотичну роботу, що сягала всіх окружних сіл. Бо в затяжних австрійсько-московських боях над Стрипою Доброполе і вся околиця були вповні знищені, але і в збережених Ласківцях родина Вавриків натерпілася чимало за свою патріотичну діяльність від царських наїзників і згодом від польських займанців та большевицьких банд у 1914-20 рр. Тому о. Василь виніс із тих років слабке здоров'я, але зате з найкращими успіхами покінчив народну школу та нижчу гімназію в знаному Інституті ОО. Василіян у Бучачі (1920-4 р.) Коли він, за своїм старшим братом Мирославом (о. Михайлом) вступив 14 вересня 1924 р. до василіянського новіціяту в Крехові, то був це за всі часи наймолодший чернець у нашому Чині. бо не мав ще навіть тринадцяти літ.

Через те й перші чернечі обіти міг зложити щойно на Новий Рік 1928 р. вже в часі вищих гімназійних студій у лаврівському манастирі, по скінченому 16-му році життя. Після того відбув о. Василь дволітній філософійний курс у добромильській обителі (1929-31) та започаткував богословські студії в кристинопільському манастирі, але занепавши вже тоді на здоров'ї, мусів їх частинно переривати. Проте не стримало воно законних настоятлеів допустити його спершу до врочистих чернечих обітів (Новий Рік 1933), а згодом до священичого рукоположення 25. VIII. 1934 р., яке приняв із рук великого перемиського Владики Йосафата Коциловського враз із теперішнім протоархимандритом василіянського Чину Всесвітя. о. Павлом Миськовим

Впр. о. д-р Василь Ваврик ЧСВВ

(25. VIII. 1934). Молоденьким священиком переїхав о. Василь на Карпатську Україну та працював там з усім вкладом своїх слабих сил до 1936 р. над вихованням чернечої молоді, на численних реколекціях і місіях, та головно пером, доки знову не післано його до Риму на вищі богословські студії. У Вічному Місті осягнув він не тільки богословський докторат. але з найкращими вислідами покінчив трьохрічні студії на відомому Папському Біблійному Інституті, визначившися зокрема в ділянці старинних і теперішніх орієнтальних мов так, що мав навіть запропоновану навчальну працю при катедрі шумерійської старовини. Це однак із вибухом німецько-советської війни перекреслив йому шлях на Україну в ролі капеляна аж над береги Дону і наступні воєнні й повоєнні переживання...

Від 1946 р. для священичої ревности о. Василя вже по цьому боці океану отворилося нове широке поле праці в Канаді й Америці, зокрема в Нью-Йорку, де з приїздом скитальняної маси він був довгі літа ангеломпотішителем та євангельським самарянином для всіх без розбору потребуючих, засмучених і опущених, самарянином аж до втрати своїх власних життєвих сил. Усі ті серця тим гарячіше заносять сьогодні до Божого Престолу і всемогутнього заступництва Пресв. Богородиці щирі й безнастанні молитви за уздоровлення дорогого всім о. Василя на дальший життєвий шлях, від срібного до золотого ювілею його плідного священства...

О. К.

МАЗЕПИНІ ПОМИНКИ В БУЕНОС АЙРЕС

У 250-літні роковини смерти великого гетьмана України Івана Мазепи вся наша вільна суспільність на розселенні вшановує Його незабутню пам'ять. І в цих святкуваннях українське поселення в Арґентіні не поступилося перед іншими країнами поселення, а навпаки постаралося в міру змоги й можливости велично відмітити ці великі роковини. Між тими мазепинськими імпрезами до тепер чи не найбільше зрілого позему набрали якраз поминки за Мазепу, які уладжено 27 вересня ц. р.

Отак у цей погідний і весняний день в год. 12 відслужено панахиду в українській православній церкві при участі громадянства та представників товариств, а пополудні в 16 г. в соборній церкві Буенос Айресу заходом української католицької делеґатури в Арґентині відправлено Божественну Літургію за благодніб'я українського народу, а по ній відспівано панахиду за Мазепу й інших героїв, які пожертвували життя за свій край та народ.

Відправа в катедрі випала надзвичайно імпозантно. Прибули тисячі наших громадян зі столиці й околиць. Із Берісса прибув окремий автобус. Приїхали представники всіх наших культурно - політичних організацій, Пласт, СУМ у повному складі, Рідні Школи столиці й околиць теж прибули зорганізовано під проводом учительок. Перед головним престолом маяли прапори: пластовий, комбатантський та товариств. Не тільки дітвора шкіл, але й інші діти, а то й чимало старших у народніх строях. На хорах відспівує церковний хор церкви ОО. Василіян із Курапаліґве, а при престолі целебрує Генеральний Делеґат українців-католиків Арґентини Впр. о. Йосип Галабарда ЧСВВ із пристоящими: Всч. о. Степаном Джмілем, салезіянцем, парохом Рамос Мехія, і Всч. о. Василем Зіньком ЧСВВ. Диконують Впр. Пароxи: оо. Іван Валух і Микола Куницький, перший із Віля Аделіна, другий із Саранді. Проповідають спершу інформативно Всч. о. Орест Карплюк ЧСВВ, парох Берісса, а потім сам Всесв. о. Ген. Делегат.

Скажемо, що ця маніфестація сколихнула нашою суспільністю: у просторій катедрі стрінулися люди різних політичних, суспільних, а навіть релігійних переконань. Дуже потішальним явищем була численна приявність молоді, головно студентства й дітвори. Ви бачили там людей, які вже довгі роки в Арґентині, які не все мають змогу прийти на наші повсякчасні імпрези чи й відправи, але там вони були. Вони прийшли на стійку, щоб перед своєю суспільністю заявити: дивіться, ми не пропали: ваші думки є нашими думками, ваші цінності є й нашими, до ваших рук і ми свої долучаємо, а разом із вашими серцями й наші серця молять Господа за правду на землі! Це був мент, коли ви забували, що відправа йде в не нашій церкві і не на своїй землі, бо вам здавалося, що ви в св. Юрі чи Софії, а майдан перед церквою змінився на площу Сокола-Батька.

В. Вуженко

ЛУКЖ ПРИ ПРАЦІ

Оттава, Онт.

Літній сезон відзначився особливим приготуванням до виставки українського народнього мистецтва на Краєвій Виставі в Оттаві у днях від 21 до 29 серпня.

"МАК" — FLORIST
342 Bathurst St., Toronto, Ont.
- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!
Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

За стараннями пані Малки, секретарки, Відділ дістав дуже гарне приміщення в одному з кращих павільйонів.

Зібрано багато вишивок, ткання (килимів), кераміки, різьб, писанок і т. п. Були це гарно, мистецьки тепер і давніше виконані ручні роботи. Гарні килими прикрашували стіни, недавно ще прислані з України. Зі смаком розміщені експонати притягали око відвідувача виставки.

Особливо чисельно заступлені на виставці були вишивки, різними взорами й різнородними способами виконані подушки, убруси, малі й більші серветки, а також сорочки й блюзки.

Одна із пань дижурних вишивала в часі дижури і тим зацікавила багато з відвідувачок-чужинок. "Коли маєте час на таку роботу?" спитала одна з зацікавлених. У відповідь пані Мигаль сказала, що робить це у вільний час, коли слухає музики, це зрештою є її приємним відпочинком. "Така робота дає вдоволення, це ж для прикраси моєї хати. Це мистецтво передаємо нашим дітям з роду в рід."— "То ціла ваша Україна вишиває?".. — з усміхом потвердила зацікавлена відвідувачка.

Вистава, як цілість, творила гарну картину нашої творчости і виконала своє завдання.

Багато праці над виставою вложили пані Ґраціяна Кисілевська і Юлія Войчишин. А ціла громада в Оттаві допомогла покрити видатки, зв'язані з виста[illegible]

Дуже велику поміч у праці має Ліга Українських Католицьких Жінок в особі свого духовного провідника, теперішнього пароха о. В. Шевчука, ЧСВВ.

Осінній сезон започаткувала Ліга товариським чайним прийняттям.

Ю. Тесля

ЗОЛОТЕ ВЕСІЛЛЯ

Асторія, Л. А. Н. Ю.

10 жовтня 1959 року остане напевно милим спомином для родини панства Хомів, бо саме того дня Йосиф і Ева Хомів обходили 50-ліття свого щасливого подружнього життя.

Ранком Ювіляти були на торжественній Службі Божій, що служилась у їх наміренні та

Панство Ювіляти Йосиф і Ева [illegible]

приступили з родиною до св. Причастя. Вечором відбувся бенкет, на який зійшлась уся родина і приятелі. При вході привітав їх господар п. Михайло Гурин та склав їм щирі побажання. Два внуки Павло й Роман заграли на гармоніях український марш. Відтак о. Андрійчук перевів молитву, а по молитві почалася гостина. Під час неї молоденькі гармоністи, 7-літній Роман і 10-літній Павло приграсали українські мелодії. Прочитано кільканадцять телеграмів і привіти від поодиноких осіб. Тоді покликано до слова першу дружку, котра служила п. Хомів 50 років тому до шлюбу, п. Жоргая, що побажала Ювілятам усього добра і многих літ. Пан Едвард Камінський відспівав пісню про Почаївську Божу Матір та в'язанку українських пісень, за що приявні нагородили його гучними оплесками. Відтак складали побажання покликані до слова промовці від товариств і організацій. Не диво, бо панство Йосиф і Ева Хомів знані громадянству зі своєї праці на церковнім і громадському полі та зі своєї жертвенности. Ювіляти з тієї нагоди жертвували 115.00 дол. на добродійні цілі, а з переведеної збірки прийшла сума $41.75. разом $156.75, з чого призначено $30.00 на "Світло".

На закінчення Ювіляти подякували Богові за здоров'я, а всім гостям за квіти й дарунки, численну участь і сердечні привіти.

Станислава Гурин

Ось чому вам треба зареєструвати народження вашої дитини

Рестрація встановляє дату народження вашої дитини та її правне становище як канадського громадянина. **Реєстрація є безкоштовна.** Бланки реєстрації можна одержати в шпиталях або громадських конторах. Упевніться, що правильно записали прізвище та імена. Неправильна ортографія прізвища може вам та вашій дитині спричинити пізніше труднощі.

В Онтаріо народження обов'язково реєструвати протягом 30 днів, і це в громаді, в якій дитина народилась. Кожна громада має свойого Окружного Реєстратора.

Тямте, що свідоцтво хрищення не є метрикою народження.

Дитину незамужної жінки обов'язково реєструвати за її правним прізвищем мами, хіба що обоє, мати і батько, жадають реєстрації за прізвищем батька.

Метрику народження особи, що народилася в Онтаріо можна одержати тільки в Генерального Реєстратора: Registrar General, 70 Lombard Street, Toronto. Це коштує $1.00. Метрику народження жадатимуть як прилогу до вашої заяви на родинну допомогу, вимагатимуть її теж, коли ваша дитина піде перший раз у школу. Пізніше її може бути треба для різних цілей, н. пр. при заяві на паспорт, та для відвідин в Сполучених Штатах.

Якщо ви новоприбулий у Канаду і вам треба допомоги або поради у цій чи в інших справах, зверніться до:

THE CITIZENSHIP DIVISION
Room 517, Main Building
Parliament Buildings, Toronto
EMpire 3-1211 local 2-1448

ONTARIO

Department of the Provincial Secretary and Registrar-General

Hon. Mackinnon Phillips, M.D.C.M., LL.D. MINISTER
Hon. Leslie M. Frost, Q.C., LL.D. PRIME MINISTER

СВІТЛО THE LIGHT Ukrainian Catholic MAGAZINE

BISHOP'S LETTER

Praised be Jesus Christ !

November 20, 1959

DEARLY BELOVED IN CHRIST:

Next Sunday afternoon, November 29th will be a most important day in the history of our own native rite in Canada. On that afternoon 3500 of our men will embark on a great crusade to give each of us the opportunity to take our righful place along with every other member of our Eparchy. Our purpose is to erect a monument to the honour and glory of God in the form of a great high school to be known as St. Basil the Great College where our boys may be educated for future leadership while preserving the solid background of our faith, rite, and cultural heritage.

First of all please stay at home! Give up a few hours on this one afternoon until after the committee member has called on you. Receive him cordially — remember he is asking nothing for himself! He has given up his time and effort in addition to making his own subscription because he is convinced of the necessity for this great undertaking. You have all received a free brochure which describes the project. It contains as well a "suggested scale of giving." Please study this scale carefully. It has been set up to guide you in determining what your share of this project should be. Have your decision ready when the committee member calls bearing in mind that God does not ask you to "give until it hurts" — but rather to "give until it feels good." God will not be outdone in generosity.

I pray that God will bestow his blessing upon each of you and your families and I ask each of you to pray, during the next few days, for the success of our project and that you yourself may reach the right decision for God and our Rite.

Sincerely yours in Christ,

† *ISIDORE*
Bishop of Toronto

ARMY OF 3,500 READY FOR SUNDAY NOVEMBER 29-TH

An army of 3,500 Ukrainian Catholic men have been organizing during the past six weeks for the biggest campaign drive ever attempted in the Eparchy of Toronto. On Sunday afternoon, November 29th thousands of Ukrainian Catholic families will be visited in Ontario, Quebec, and the Maritimes and subscriptions solicited toward the Saint Basil the Great College Building Fund. A goal of $1,500,000.00 has been set, and campaign officials are confident that this amount will be oversubscribed.

Before the dramatic Sunday of November 29th comes about thousands of hours of preparation will have been counted off in campaign headquarters at 286 Lisgar St., Toronto, and months of planning involving mechanical details, travel, printing, editing, organizing and financing will have been accomplished. The machinery that is to be set in motion on November 29th is one of the greatest campaign forces ever to be organized by Ukrainian Catholics in eastern Canada. Every one of the thousands of campign workers who have volunteered their services may well be proud of being a member of this large army of men who are ready to serve the needs of their Ukrainian Catholic faith.

All of this is not without sacrifice. His Excellency, the Most Reverend Isidore Borecky, Bishop of Toronto has been working tirelessly and enthusiastically for months to promote this necessary project. Great sacrifices have been made by each and every parish priest in the Toronto diocese. Only God can truly reward them for their great labors and often hidden efforts is behalf of the St. Basil the Great College Building Fund. Then too, one cannot be too grateful to the thousands of men who have volunteered their time and services as the workers in the campaign. Without them there would be no success.

When this vast army of campaign workers will be triggered into motion on Sunday, November 29th please be at home on that sunday afternoon and be ready to receive them. When they visit with you in your home be free to ask them about any point of the campaign that you would like cleared up; about the brochure you will have received by this time, about the letters that have been sent you; or more practically perhaps about the tremendous need for St. Basil the Great College.

Even though you may not have the opportunity to go into the field as one of the workers of the campaign you will participate directly when the worker comes to visit you. Please receive him sincerely and generously on this Sunday afternoon which you have reserved especially for his visit. May God bless you for your good will.

St. Basil the Great College Building Fund

Many people in Canada and the United States have indicated that they would like to subscribe (over a period of two years) to the Saint Basil the Great College Building Fund. If you would like to promote today's greatest need for Ukrainian Catholic youth send your subscription to:

ST. BASIL THE GREAT COLLEGE
Basilian Fathers
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

THE INCARNATION

By J. R. Walsh

In the great mystery of the Incarnation, God showed man His goodness and kindness by assuming our human nature. By creation, God evidenced His power; in the government of things, His wisdom; and in His assumption of human nature, His goodness.

Before the birth of Christ, man's hope of God seemed unattainable because of the infinite distance between human nature and divine nature. By His birth Christ proved to men that the human and the divine natures could be united in one Divine Person, and demonstrated the necessity for man to strive dilligently for a heavenly reward.

In the Christ Child there are great benefits presented to mankind, among which may be listed: Purity, humility, lovableness, and power to delight us. The Christ Child possessed these in a most eminent degree.

In Him is the greatest purity. Without stain of sin, He was born of the Virgin Mary, assumed man's human nature, could not err. He came to give man life, that we may have it more abundantly.

It follows, then, that man's Creator would select as a Mother for Himself a woman immaculate and most pleasing to God. He willed she should be a Virgin Immaculate, from whom would be born the Immaculate Child.

In the Christ Child there is the greatest humility. "He emptied Himself, taking the form of a slave" (Phil. II, 7). His humility is evidenced in His being born in a stable, wrapped in swaddling clothes, and laid in a manger.

Lovableness is in the Christ Child in the most excellent manner.

The union of His Divinity with humanity caused this lovableness. Hence St. Bernard says, "Behold the Man, the Maker of men, filled with every manner of sweetness."

In the Christ Child there is the greatest kindness, for "He is gracious and merciful, patient and rich in mercy" (Joel, II, 13). As St. Bernard says, "Christ is a Child and is easily pleased. The last thing done for Him is pleasing to Him."

THOUGHTS ON THE DANUBE

Vladimir Gevlich, OSBM

Vienna, Austria, 1959

A glorious spring day — bright, sunny, joyous. The numerous woods and gardens, surrounding the shimmering Danube don themselves in Mother Nature's fresh green attire — their beauty enhanced by the melodious song of their fine-feathered friends.

The silvery-blue waters of the Danube with its reverent movements and solemn rolling waters, and with silent roars murmuring enchanting melodies to itself enthralls renowned poets. We behold its beauty constantly, as our automobile is driven along the Danube's narrow lanes from Vienna westward. We pass many villages and towns. At the end, we drive through Krims and arrive at the most beautiful section of Austria on the Danube — Wachau.

The picturesque view of Wachau, captured in early Spring, is delightfully enchanting and unforgetable. The mighty river is enclosed by tree-covered mountains. The orchard gardens are blanketed with multicolored blossoms and spring foliage, breathing forth the fragrance of the new season. And there, on the crest, on the rock-top, among the Dirnstein ruins, stands an ancient castle — a witness of past glory — of days gone by. As you look at it, thought after thought creep into your memory.

Before your eyes unrolls the heroic greatness of the king of Christian times, King Richard, who, because of his courage and bravery, was called the Lion-hearted. He did not rule in this castle, for this was not his kingdom; but, instead, sat, chained in its dungeon. This was the verdict of the enemy— imprisonment.

No one knew the whereabouts of Richard the Lion-hearted. Only his faithful servant reasoned that he might be imprisoned in one of the many castles surrounding the Danube. Disguised as a troubadour, he proceeded from one castle to another in search of his king. He proposed to seek him out with song and so rescue his gallant lord.

And he met with success. When he sang the beloved melody of Richard beneath the castle of Dirnstein, his message reached Richard. After some time, the servant-troubadour collected a tremendous amount of money to be paid as ransom for Richard's freedom.

Recalling to mind, the sacrifice and loyalty of the faithful servant of the Knighthood and Feudal days, thought flies onward — to the north — over a hundred miles — and there it finds itself today, once again a picture of chains — the Iron Curtain on Czecho-slovakian corridors. It flees to the south, another hundred miles, beyond the Dirnstein dungeons — only to find the Iron Curtain on Hungarian corridors. And behind the Iron Curtain, where the kingdom of the Sickle and the Hammer is found there are enslaved, not only one King Richard, but millions of unfortunate people. All of them in chains...

Another new thought enters: Are there in today's world such faithful servants-troubadours who will help the enslaved regain their freedom? What price will have to be paid to release them from the greedy hands of the enemy?

Every free person can become such a loyal servant-troubadour; but it must be a person who is aware that behind the Iron Curtain millions are suffering and are being persecuted — millions whose freedom has been shackled — millions who are waiting to be freed.

In order to rescue them, it is necessary to secure the treasures of ransom.

These treasures are not composed of gold nor silver; but, of the priceless ideals expressed in the symbols of the Cross, the flags of Canada and the United States and the blue and gold flag.

The Cross — symbol of faith — can destroy the Iron Curtain, erected by disbelief in God.

The flags of Canada and the United States — the Red, White and Blue — symbols of freedom, justice and respect for the individual — are the second weapon in the fight against those who have crushed out freedom, justice and individuality.

The flag of blue and gold — symbol of the independent living of the Ukrainian nation — will also be a crusader in the cause for freedom. Only then will the Iron Curtain fall, when independence will once again exist in every enslaved nation.

Do you, the Youth of Today, ever think of this — that you will be able to stand together, side by side, with those unfortunate ones enslaved in chains, only when a burning love, loyalty and sacrifice for

the Cross,
the Red, White and Blue,
the Blue and Gold
exists in your hearts.

(Translated by
Natalie Ann Czuba, M.A.)

QUESTIONS AND ANSWERS

Is religion necessary?

Religion is a necessity that flows from the very existence of God, and the explanation of the meaning of religion is simple.

God is the Lord of creation. He made the universe, man, and all other creatures in the world. Man is a creature and from God. Man must acknowledge by acts of religion God's dominion over everything.

Religion in itself indicates the relationship of man as creature to God as the Creator. Subjectively considered, religion is the moral virtue by which man rightly orders his life to God by performing the worship owed to Him, by accepting revealed truths, and fulfilling his duties to God.

How does religion affect man?

Under the light of religion man sees God as the First Cause of creation and as the final goal for which we are destined. Religion pays the tribute and duties that are owed to the infinite perfection and the infinite goodness of God. Religion, briefly, is man's duty of paying homage to God.

What does religion prove?

The fact of the necessity of religion proves the existence of a Personal God. A substitute good, such as pantheism, evolution, emotionalism, will not suffice. It is impossible for an impersonal god to arouse in man the desire of paying homage. There can be only one God, a personal God, the Creator, the Sustainer, and the Rewarder. Religion, the need of paying homage to this God, is an essential duty of man's being, born of the natural law.

Does any religion suffice?

Since God is the Lord of Creation, He has the right to tell man what religion He wants us to follow.

Natural religion is not sufficient. God, in an expression of His love and goodness, raised the human race to a supernatural level. This we know from the divine revelation contained in the Scriptures and Tradition. Only a supernatural religion can elevate man to that supernatural realm that has heaven as its goal. Only one religion can be the true religion and that is the religion revealed by God.

Centuries after the fall of the human race through the sin of Adam, God sent His only begotten Son into the world to redeem mankind and to establish the Catholic Church, which was to be the true religion and instrument by which the means of salvation were to be handed down to all generations until the end of the world.

Religion is necessary by the very nature of man. Man must follow the religion that was decreed by God as the true religion and is not free knowingly to accept any other religion.

VOCATIONAL NOTES:

THOU ART A PRIEST FOREVER

"To live in the midst of the world without wishing its pleasures; to be a member of each family, yet belonging to none; to share all sufferings; to penetrate all secrets; to heal all wounds; to go from men to God and offer Him their prayers; to return God to men to bring pardon and hope; to have a heart of fire for charity and a heart of bronze for chastity; to teach and to pardon, console and bless always. My God, what a life! And it is yours, O Priest of Jesus Christ!"

Lacordaire

Would you like to become a Basilian priest or brother? Write:

Rev. Master of Novices
Basilian Fathers, Mundare, Alberta

or

Vocational Director
1070 Main St. N., Weston, Ontario

or if you live in the United States write to:

Rev. Master of Novices
Box 231, Glen Cove, L. I., New York

THE RECENT APPARITION OF THE BLESSED MOTHER IN SEREDNE, UKRAINE

(1954-1955)

PART I

EDITOR NOTE: The information received regarding the recent apparitions in Ukraine is obtained from a letter written by a responsible person from behind the 'iron curtain'. The Light does not presume to interpret these manifestations in Seredne or express any opinion on them in as much as our Ecclesiastical Authority in Ukraine is unable to investigate the matter or evaluate the apparitions for us. The text of the letter is followed as closely as possible and offered here as a subject of interest to our readers. The responsible author of the letter presents the chronological sequence of the apparitions as experienced by the young girl, Anne, who allegedly received these favors from the Blessed Virgin.

The time of these apparitions is 1954-1955. There is no doubt but that the Soviet Republic is aware of the strange happenings in Seredne. As late as July, 1959 the Communist press has declaimed against the faithful who have been visiting the locale of the apparitions. At this time the Communist of Ukraine wrote: "...Priests have organized the Seredne miracle... and have proclaimed a "miraculous" spring there as holy . The faithful have begun to gather here... and nationalistic anti-Soviet propaganda."

First Appearance. On December 20, 1954 I was assisting at Mass in the parish church of the village of Seredne in Western Ukraine. (not far from Kalush). I was saying my rosary for various intentions. Just before the consecration I lost the thread of thought in my prayer, and I saw nothing; neither the altar, nor the priest, nor the people present in church — all this vanished from before my eyes. Before my eyes I saw the mountain of Seredne, that spot which held the well and the spring even though I had never been there and had never seen this place.

I saw the Blessed Virgin Mary standing there clothed in a white robe and blue sash. There was a circle of twelve stars around her head which diffused their light towards the heavens. Her feet were bare and as white as snow. It was impossible to look upon her radiance and beauty. Her hands reached out expressive of the bounty of God's graces.

Looking upon me the Immaculate Virgin said in a sorrowful voice: "My daughter, my daughter, my daughter, — you see that I hold so many graces but am unable to give them out because even though there are so many sons and daughters (almost) all have turned from me and do not beg me for my graces. This is the jubilee year in my honour and I desire greatly to help poor sinners because disaster is at hand just as in the time of Noah. People will be destroyed not by flood but by fire because they have sinned against God; never have people fallen so low since the beginning of the world as at this time. This is the age of the kingdom of satan. I shall remain on this mountain. From here I see the whole universe, I see many sinners, and I shall distribute my grace from this spring from which the water flows. Whoever comes here in spirit of penance for his sins and drinks this water with faith, shall be strenghened in body and soul, and he will not die when the catastrophe [illegible]"

The Blessed Mother then asked that a grotto be built on the spot where she was standing and that a statue of the Immaculate Conception be placed in it so that people would know where she appeared.

She then asked for a spring to be prepared where water could be blessed and directed that a Ukrainian Catholic priest bless the spring secretly on the Feast of the Immaculate Conception.

At the end of the vision I awoke as if from a dream. I felt as if I was in heaven and that nothing else mattered. My heart was enveloped in a flame of love. I felt as if I was on fire and thought that everybody was looking at me. Tears flowed from eyes, and if God did not help me I would have died.

Later I went to the mountain in Seredne and to the site of the shrine of Our Lady. There I paid the first homage to her; then went higher to that spot where she appeared. She is the altar, the tabernacle, the gate to heaven. Again I bowed low to her and kissed the spot where she had stood.

I knelt and began to pray. I begged Jesus for forgiveness and asked the Blessed Mother to help me make reparation for the insults, hurts, lukewarmness, impatience, and coolness of many in God's service. I prayed for those who had fallen away from the Catholic Church and for the forgiveness of all sins committed in thought, word, and deed. I asked the Immaculate Conception to have mercy on fallen away priests, to bring them back into the folds of the true Church for the salvation of souls. This is the way I prayed for I felt the need was great.

At the time no one was near me. There was a slight breeze and I could feel the grains of sand rasping against my face. I could hear the rushing stream, and from it flowed the gifts of the Holy Ghost.

My heart rested like a ship in the harbour of God's love. Here I felt God's presence, majesty, and beauty in an angelic and spiritual atmosphere. I could not understand what was happening to me, but found it impossible to part with this holy spot. Finally when I descended from the mountain my soul felt light and free as if carried down in someone's arms.

(NEXT: The Second Appearance).

St. Nicholas vs Santa Claus

M. Berko

Catholics the world over, especially those of the Eastern Church, celebrate with special devotion, the feast of St. Nicholas, bishop of Myra in Asia Minor. Always best known as the patron of children, St. Nicholas has traditionally had many miracles ascribed to him, both before and after his death in the year 350. He spent his entire life in the service of God, first by privately doing good works for his fellow men, then as an illustrious bishop of the Church. Tradition tells us that St. Nicholas was noted for secretly visiting the needy during the night, leaving a sum of money with them. His unselfish dedication to mankind achieved for him a popularity which saw churches erected in his honor less than a century after his death. The saint's veneration was general in the Greek Church as early as the year 450, and by the end of the tenth century, it spread to the German Empire. The transferral of his relics to Bari, Italy in 1087 further popularized his veneration, and by the year 1200 this greatly loved saint had captured the hearts and imagination of all European nations.

To properly honor this fourth-century wonder-worker the Church set aside December 6 (Dec. 19 on Julian calendar) as the feast of St. Nicholas. In many parts of Europe, children would receive his "visit" on the eve of the feast. Impersonated my a man wearing a long white beard and dressed in episcopal robes complete with miter and crozier, he appeared in homes as a heavenly messenger. His visit consisted of an admonition to the children to prepare their hearts for a blessed and holy Christmas. Following an examination on their prayers, the children were rewarded with fruit and candy, after which the saintly visitor would depart with a kindly farewell, leaving the young ones filled with holy awe.

Among the first to settle the American shores were the Dutch. With their arrival also came their cherished traditions, the most popular of which was the annual "visit of Saint Nicholas". It is interesting to note that this ancient Catholic custom was retained by these Dutch Protestants even after the Reformation, when many other nations all but abolished the feast and veneration of St. Nicholas.

Later, when England took possession of the Dutch colony which is now New York, the kindly figure of Sinter Klaas (pronounced like Santa Claus) soon found favor with the English children; they too, would have this heavenly visitor come to their homes. As repugnant as the person of a Catholic saint and bishop had been to the English Presbyterian colonizers, they were glad to comply with their childrens' wishes. But since they did not celebrate the feast of saints according to the ancient Catholic calender, they transferred the visit of the mysterious man whom the Dutch called Santa Claus from December 6 to Christmas. To further solve the dilemma, they introduced a radical change in the figure itself, thereby completely "de-Catholicizing" Saint Nicholas. In short, the old favorite of children for centuries, St. Nicholas was not merely disguised but completely replaced by an entirely different character. A study of ancient German mythology will identify the modern Santa Claus with Thor, the pagan Germanic god:

"Thor was the god of peasants and the common people. He was represented as an elderly man, jovial, friendly, of heavy build, with a long white beard. His element was the fire, its color red. He drove in a chariot drawn by two white goats (called Cracker and Gnasher). He fought the giants of ice and snow, and thus became the Yule-god. He lived in the Northland and was considered cheerful. The fireplace in

every home was especially sacred to him and he was said to come down the chimney into his element, the fire."

The story of Saint Nicholas is the life of a saint; the story of Santa Claus, a fairy tale. The latter will not be abolished easily, nor does it seem very necessary. Santa Claus has become the most popular subject of fairy tales, which children enjoy. Parents will commit no harm if the Santa Claus figure is relegated to its proper sphere — the world of fantasy, and the central place given to Christ, Whose birth is the only reason for the feast.

News in Brief

PRIEST CELEBRATES 40TH [redacted]

On November 12, 1959 Very Rev. Michael Pelech present chaplain of Mount Mary Immaculate Academy in Ancaster observed the 40th anniversary of his priesthood. Father Pelech who was ordained forty years ago by Canada's first Ukrainian Catholic Bishop, the Most Rev. Nicetas Budka, is one of the few remaining pioneering priest of the Ukrainian Canadian mission. In the presence of the Most Rev. Isidore Borecky, Bishop of Toronto and thirty assisting priests Fr. Pelech celebrated a Mass in the afternoon while the liturgical responses were sung by the Mount Mary Immaculate girls' choir. A banquet followed in the spacious academy dining hall attended by the clergy and by many friends and relatives of Father Pelech. Rev. Dzurman was chairman at the evening banquet. Many tributes and gifts were showered upon Father Pelech, and Bishop Borecky spoke on the great spiritual joys attendant upon forty years of service in Christ's vineyard.

FIRST PLENARY COUNCIL OF QUEBEC CONVOKED 50 YEARS [redacted]

QUEBEC CITY — Fifty years ago — September 19, 1909, the leaders of the Catholic Church in Canada met here in the first Plenary Council of Quebec.

No Plenary Council has been held in Canada since then, and many of the decrees arising out of the 1909 sessions govern the Church and Catholics in this country today.

The Ukrainian Catholics were represented at the Quebec Council by Rev. Sozont Dydyk, O.S.B.M. who was one of the first pioneering Basilian missionaries amongst the Ukrainians in western Canada. Many decisions were made and approved in regard to Ukrainian Catholics in Canada at this Council.

DAYS OF RECOLLECTION FOR ALTAR BOYS

The Basilian Fathers are planning two days of recollection for Altar Boys on Saturday, December 5th and Sunday, December 6th. The plan is being sponsored by the Toronto Legion of Mary under the approval of the Most Reverend Isidore Borecky, Bishop of Toronto. The first day of recollection will be given to Ukrainian Catholics altar boys who are 10 to 12 years old, and the next day, a Sunday, will be reserved for altar boys who are 13 years old or older.

The days of recollection will be held at the Basilian Fathers' monastery in Weston, and those boys will be accepted who are altar boys in Ukrainian Catholic parishes of Toronto and vicinity. Each day will hold several conferences for the boys beginning in the morning and will be concluded in the evening with confession, Mass, and Holy Communion. All altar boys are cordially invited to contact their local parish priests for more information in regard to arrangements.

Penmans
WARRANTED HIGH GRADE PENMANS KNIT-GOODS
ВИДЕРЖЛИВІ
Робочі Скарпетки
ЩО ТРИВКІШІ ЗА ВСІ ІНШІ
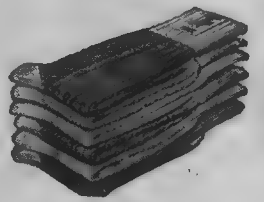
Щоби довше носити — вигідніше ходити — користніше купити, жадайте РОБОЧІ СКАРПЕТКИ ПЕНМЕНС. Найдете стиль і грубість, що відповідатиме усякій роботі — і за дану ціну буде це найкорисніше купно.
ТЕЖ СПІДНЯ ТА ВЕРХНЯ БІЛИЗНА
СЛАВНІ ВІД 1868 Р.
WS10-4

ЗМІСТ "СВІТЛА" ЗА 1959 РІК

СТАТТІ НА РІЗНІ ТЕМИ

Базилевич, д-р Анатоль: **Нашим дітям!** 300
Чому Ісус Христос воскрес? 156
Вуженко, Володар: **Цьогорічна проща до Люхам** 229
Селянська, Віра д-р: **Вартість літератури** 370
Гринчишин, о. д-р Михайло ЧНІ: **У справі беатифікації Слуги Божого Андрія** (Відозва постуляції) 411
Т. Г.: **Візія одної ночі** 234
Ґеґейчук, о. Василь: **Видіння Божої Матері** 5
Ґерич, доц. д-р Юрій: **Дещо про анатему Мазепи і чи її "тихо зняли?"** 322
Ґрічнедер, Отто: **Суд над Ісусом** 489
Зінько, о. Василь ЧСВВ: **Сила нашої релігії** 275
Боротьба за думку 529
"Щоб явились діла Божі на нас" 364
Як тривога, то до Бога і... до Церкви 476
Золотоустий, св. Іван: **Учи-[redacted]** 155
Кігічак, Андрій: **Українці в актах Нюрнберзького процесу** 24
Коельйо, о. М. Д.: **Остання тайна Фатіми** 542
Курило. о. Севастіян ЧСВВ: **Рішальний день 29 листопада 1959** 515
Кушнір, Михайло: **Шлях до Дамаску** 418
О. К.: **Великі дні української Церкви в Римі** 479
Леоні, о. Петро: **Ватиканський шпіон** 536
Літній, Осип: **"За багато людей на світі"** 227
М. М. о. д-р: **Посвячення дому Сестер Служебниць ПНДМ в Римі** 279
Мох, Олександер: **Великий душпастир-організатор** (бл. пам. о. д-р Йосафат Маркевич ЧСВВ) 119
Два стилі доктора Єндика 442
"Коли не можеш проскочити, так підлізь" 83
Подушки, мід і Диявол 540
Причина наших поразок 332
Ті, що помагають Дияволові 185
Чи тільки шевці власти? 463
Що таке мемуари? Мемуари М. Островерхи 495
омм: **Великий звір над Европою** 169
Кіт, що будить від смерти (католицька преса) 59
Мати Божа плаче. — Появи Преч. Діви в Ля Салет (1846) 21
Сестра Лукія з Фатіми заповідає Божу кару на 1960 рік 317
"Страхіття 1960-го року" 223
"Страхіття 60-го року" 79
Та, що знає третю тайну Фатіми 268
Ще про страхіття 1960 року 124
Ще про 1960 рік 377
Що провістила Божа Мати (Відкриття тайни Фатіми) 205
Як росла "Синя Армія" 412
Назарко, о. д-р Іриней ЧСВВ: **"В Ньому було життя"** 204
Контемпляційний рух у ЗДА 533
Митрополит Юліян Сас-Куіловський 355
Митрополит Андрій Шептицький 368, 425, 478
Свято міжнародньої любови (Різдво) 4
Суспільний католицизм 161
опк: **Про кінець світу** 253
Отто, о. Й. Т. І.: **Незвичайна людина** (д-р Ву) 132
Петрович, Іван: **Неприємні справи** 430
Поронюк, Михайло: **Молитовний похід у намірені беатифікації Митроп. Андрія** 206
-р-в: **Великий Ювілей Владики-скитальця** (Впреосв. Кир Івана Бучка) 459
Свірський, о. Никон ЧСВВ: **Єпархіяльний конгрес** 105
На шляху до великого 1 ч., (обгортка 1 ч., стор. 2 і 3)
(онмс): **І знову Червона Калина похилилася...** (о. Андрій Гр. Трух ЧСВВ) 262
Дозвольте дітям прийти до Мене 263
На релігійні обов'язки нема вакацій 302
У 25-ліття священства (Впрп. о. Протоархимандрита Павла Миськова ЧСВВ) 303
С. О.: **"Прощаю і прощатиму навіть мільйон мільйонів разів, якщо треба"** 252
Соловій, о. д-р Мелетій ЧСВВ **о. д-р Марко Микола Романович ЧСВВ** 48
На святій Чернечій Горі (Спомини з Атосу) 220, 265, 304, 387
Пам'яті заслуженого місіонаря (о. Онуфрій Бурдяк ЧСВВ) 183
Патріярх Атенагорас і об'єднання Церков 91
Патріярх Атенагорас і українські автокефалії 109
Православні українці про Вселенський Собор Папи Івана XXIII 215
Церковне об'єднання та Вселенські Собори 312
Колиска церковного націоналізму 31, 73
Національна Церква (Межі церковного націоналізму. Різні розуміння націоналізму в Церкві) 73
Про "національну віру" українського народу. Наслідки теорії про "Національну віру" 130
Православне чи протестантське навчання? 178
Сомаруга-Наталі, Л. М.: **Остання тайна Божого Гробу** 128
Трух, о. Андрій (Григорій, Йосафат) ЧСВВ: **Християнська правда.** — Питання й відповіді 16, 68
Чи ви маєте в хаті святі образи 16
Чи ви вже коли присягали? 68
Чи ви зложили який обіт? 68
Учасник: **За свободу Церкви поза залізною заслоною** 371
Шептцький, митроп. Андрій: **Христос Рождается!** 3

РЕДАКЦІЙНІ Й НОВИНИ

Великі дні українців Аргентини 521
Геройство дівчини (Ширлі О'Нейл) 394
20-річчя великого зриву (Карпатської України) 160
До читачів "Світла" з нагоди Нового Року 2
Засудили митрополита Кир Йосифа Сліпого 365
Збудуймо пластовий дім у Торонті 111
Книга з нагоди 30-річчя Богословської Академії 348
Лютень — місяць католицької преси 58
На многі літа, Владико!... (Преосв. Кир Платон Корниляк) 363
Наші обов'язки до католицької преси 60
Одуховити молодь — це оживити нарід 414

Папа Іван XXIII про католицьку пресу 338
Потрійний Ювілей (Впреосв. Митрополита Кир Константина Богачевського) 301
Радуйся, Радосте наша 203
Срібний ювілей священства (Преосв. Кир Андрія Роборецького) 302
У день першого листопада 466
У селі Середньому діються чуда? 415

КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

Вірші

Сторінка поезії 277, 321, 420, 483, [illegible]
Антонич, Богдан Ігор: **Ніч на площі Юра** 483
Вацлавська, Ірина: **Туга**
Найбільше люблю 277
Вовк, Віра: **Легенда** 420
Молодій матері 420
Сальвадор 157
На весіллі 157
Гарасевич, Андрій: **В старому домі** 483
Дурбак, Роман: **Славіте!** 15
Ірлявський, Іван: **Різдво** 483
Клен, Юрій: **З поеми "Прокляті роки"** 535
Володимир 535
Софія 535
Купчинський, Роман: **Різдво** 23
Курилас, Богдан: **Сонети:** Зіґурат, Хонсу син Амон-Ра, Вуря, Дорійці, Архиєпископ М. Смотрицький, П'єру Тейлярдові де Шардень 321
Лепкий, Богдан: **Святий Вечір** 23
Лесич, Вадим: **Львів** 483
Липа, Юрій: **Львів** 483
Лімниченко, Василь: **Новина з Вифлеєму** 30
Лятуринська, Оксана: **Славень** 277
Молитва 277
Шуварська-Шумилович, Ірина: **Він усміхнувсь назустріч дітям** 420
Привіт дитині 420
І над тобою 420

ОПОВІДАННЯ — ДРАМА — [illegible]

Аюкар, Ангель Руїз: **Мати** 135
Бенсон, Роберт Гю: **Оповідання о. Штайна** 523
Буженко, Володар: **Євшан-зілля** 180
Лента березового хреста 270
Манана 440
Неспокійна хата 490
Вовк, Віра: **Смерть недоброї людини** 69
Гюнерман, Вільгельм (о.): **На Божих окопах** — історична повість із часів французької революції. Переклала Ірина Нестюк 230, 271, 339, 384, 428, 492 [illegible]
Дзюньо: **Бабин внук — Пімпи** 342
Казка про Алебаба й сорок разпатріотів 235
Ечеґарай, Хозе: **Кольорові окуляри** 162
Зінько, о. В(асиль) ЧСВВ: **Сиціліська любов** (правдива подія з початків бразилійського поселення) 81
Названий Авраам 392
Королева, Наталена: **Предок** З анналів і легенд 37, 85, 126, 175, 217, 280, 313
Курилас, Богдан (о. д-р ЧНІ) **Діялоги Василіянок** (Драматичні картини) 486
Лозинський, В(олодислав) — Ценевич М(ихайло): **Проклятий замок** — історична повість 27, 76, 121
Ляґерлеф, Сельма: **Різдвяні рожі** 17
О. В.: **Духи в Черчу** 186
Тис, Юрій: **Конотоп** (уривок із повісти) 328

РЕПОРТАЖІ. СПОМИНИ

Джіро, Марія Люїза: **"Вона" уздоровила мене** 70
Ломацький, Михайло: **Леонід Мосендз** (спомин) 382
Мацьків, Володимир: **Партизани** (спомини) 224
В. М.: **Медалик — Сибір і вовки** 139
Ф. М.: **Вода з Люрду** 434
Мох, Олександер: **Філателістичні спомини** 435
М. І. — О. Г.: **З оповідань щасливої людини** 432
Мурович, д-р Володимир: **У польському полоні на різдвяні свята. Перед 40 роками** 34
Побідинська, Лідія: **Між споминами із днів скитальщини** (село Ранквайль, Австрія) 477
Федорів, о. д-р Юрій: **Свята Земля** (проща, спомини) 13, 161, 437

БІБЛІОГРАФІЯ — РЕЦЕНЗІЇ

Серед книг (бібліографія, рецензії) 88, 283, 393, 495
Бучинський, д-р Дмитро: **Серед книг** ("Щоб були всі одно". Духова проща. "По василіянських манастирях") 88

ОБГОВОРЕНІ КНИЖКИ:

Нагаєвський, о. д-р Ісидор: **Рим і Візантія** (д-р Дмитро Бучинський) 88
Білецька, Т.: **Бабусині казки** (Б. Д.) 283
Ваврик, о. д-р Михайло: **По василіянських манастирях** (д-р Дмитро Бучинський) 89
Брик, О.: **Мої життєві студії** (омс) 283
Єндик, Ростислав: **Жага** (Олександер Мох) 442
Островерха, Михайло: **Обміжками на битий шлях** 496
той же: **На закруті** (Олександер Мох) 496

Р І З Н І

Із церковно-громадського життя (дописи) 42, 93, 142, 189, 236, 284, 343, 395, 444, 498, 547
Зі світу й Церкви (новинки, звіти і т. п.) 8, 63, 114, 165, 210, 258, 307, 373, 421, 471, 498, 526
Місячні наміренння Апостольства Молитви на місяці:
Січень: **За згідність думок і почувань вірних із наукою св. Церкви** (омм) 7
Лютень: **Щоб дух умертвління став зброєю проти матеріялізму** (осш) 61
Березень: **За загальні й поодинокі наміренння Свт. Вітця** (ос) 113
Квітень: **За священиків, що працюють між байдужними й відпавшими католиками** осш 158
Травень: **За добрих і ревних учителів-виховників молоді** осш 209
Червень: **За скріплення миру і християнського милосердя через любов Пресв. Христового Серця** осш 257
Липень: **Щоб почуття любови й справедливости стали основою безпеки на модерних шляхах** осш 311
Серпень: **Наука Церкви у суспільних справах — спасіння для світу** онмс 312
Вересень: **За духа Апостольства в родині** осш 366
Жовтень: **За успіх місій по парохіях** осш 417
Листопад: **За повну поразку комуністичних підступів** осш 467
Грудень: **"За переслідування за віру** осш 520
Сторінка Апостольства Молитви 6, 62, 112, 159, 208, 226, 310, 367, 416, 468, 519
Пастирське послання (збірне, з Риму 1959) 517

[illegible]

Контести "Світла" 55, 58, 106, 154, 202, 250, 360, 362, 410, 458 517, 545
Вислідн контестів 56, 102, 145, 198, 248, 560
Листи до Редакції 102, 240, 296, 372, 519
На пресовий фонд "Світла" зложили: 55, 103, 146, 200, 368, 407, 455, 511, 560
Веселий куток (усміхніться) 188, 359, 560

АНГЛІЙСЬКА ЧАСТИНА

ENGLISH SUPPLEMENT

[illegible]

Chair of Unity Octave 50
Church Unity, by B. S. 53
To Our Brother Catholics (I) by J. Skwarok, O.S.B.M. 151
To Our Brother Catholics (II) 246
To Our Brother Catholics (III) 293
Pectoral Cross 195
The Rites of the Catholic Church by Brother Methodius, F.S.C. 349

YOUTH

Marry a Hubby not a Hobby 54
Sit Down and Wait For Her 246
Ukrainian Youth Observe Diocesan Anniversary 354
Valedictory in Ukrainian 356

QUESTION AND ANSWERS

Questions and Answers 195, 241, 553

FAITH

Resurrection of Our Lord 193
Fountains of Grace 196
12 Promises of Sacred Heart 289
Many Splendored Things 294
Tricks of Satan 295
Miracles are Possible to God 506
The Incarnation 552

OUR LADY

Love of Our Lady 241
The Rosary 449
Promises and Requests of Our Lady of Fatima 451

FAMILY

Youth Segregation (Family) 100
Sacred Image of Man by A. J. Heschel 147
To Give Myself to God by T. J. McBryan, M. D. 150
Evils of Alcohol 292
The Battle Against Obscenity 356
Reviving the "Lost Art" of Family Fun 357
St. Nicholas vs Santa Claus by M. Berko 555

SCHOOLS

The Ukrainian Catholic School Era 401
St. Basil the Great College 505
Army of 3,500 Men Ready for Sunday, November 29th 552

MEMOIRS

Memoirs of Father S. Dydyk, OSBM by J. Skwarok, OSBM 51
Memoirs of Fr. Dydyk (II) 98
Memoirs of Fr. Dydyk (III) 148
Memoirs of Fr. Dydyk (IV) 194
Memoirs of Fr. Dydyk (V) 242
Memoirs of Fr. Dydyk (VI) 290
The Memoirs of W. Eleniak (I) by J. Skwarok, OSBM 351
The Memoirs of W. Eleniak (II) 402
The Memoirs of W. Eleniak (III) 450
The Memoirs of W. Eleniak (IV) 504

[illegible]

Ecumenical Council 97
Pastoral Letter 503
Bishop's Letter 551

VOCATIONS

Questions About Vocations 197
Altar Boys 244
Vocations 247
The Brother and the Hidden Life 406
Vocational Notes 504, 554
Loving is Giving 507

POLITICAL

Khrushchev Visit 454

[illegible]

Ukrainian Language 54, 291
Ukrainians and Radio 54
Metropolitan Shyptycky 97
Ukrainians and Color TV 101
Independence 101
Obnova 101
Hetman Ivan Mazeppa 152, 291
Ukrainian Australians 152, 198
Ukraine Church Bleeds 195
Ukrainian Immigration 291
The Beginnings of Christianity in the Ukraine (I) by C. Mykytiuk, OSBM 404
The Beginnings of Christianity in the Ukraine (II) by C. Mykytiuk, OSBM 453
Stephen Bandera 510
Thoughts on the Danube by V. Gavlich, O.S.B.M. 553
Recent Apparitions in Seredne, Ukraine 554

До теперішнього життя на вільному повітрі включаємо
'bridge belongs!
відсвіжуючий напиток з посмаком, який може дати тільки
SICKS' ЛЕТБРИДЖ БРОВАРНЯ З ОБМ. ПОР.

НОВІ ПЕРЕДПЛАТИ

М. Лисачок. Монтреал Кве., А. Шебиц, Канора, Саск., М. Савчук, Голден, Алта, М. Кобаскр, Гейстингс-он-Годсон, ЗДА, Й. Савчишин, Нарандера, Австралія; Всеч. о. А. Бек. Каркегі, ЗДА, І. Шевчук, Едмонтон, Алта, О. Яцула, Едмонтон, Алта, Т. Піхлик, Бредфорд, Англія, П. Кіт, Едмонтон, Алта, А. Стасик, Ларге Бей, Австралія, І. Петришин, Кичинер, Онт.

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕД-

І. Шевчук, Едмонтон, Алта	1
П. Даниляк, Канора, Саск.	1
А. Рутковська, Гейстингс-он-Годсон, ЗДА	1
В. Курилишин, Монтреал, Кве.	1
М. Барилик. Биркенгид, Австралія	1
Сестри Служебниці, Кичинер, Онт.	1
Йосиф Сирипа, Гримсбі	1

ВІДНОВИЛИ ВЛАСНУ ПЕРЕДПЛАТУ І НАДІСЛАЛИ ІМЕНА

І. Олійник, Новий Ульм, Німеччина, П. Грицюк, Новий Ульм, Німеччина; І. Спирдзь, Верела, Австралія, Й. Копитко, Філядельфія, ЗДА, О. Харамбура, Рочестер, ЗДА, А. Коваль, Келовна. В. К.

НА ПРЕСФОНД "СВІТЛА"

З ювілею п-ва Й. і Е. Хоми, Асторія, ЗДА $30.00
В. Білик, Дітройт. ЗДА 25.00
Е. Бедзик, Клівленд, ЗДА 6.00
Е. Сивенька, Гартфорд, ЗДА 5.00
М. Павлишин, Торонто, Онт. 4.00
М Когут, Торонто, Онт., В. Галух, Торонто, Онт., А Допко. Шамблей, Кве. — 3.00
Й. Юник, Торонто. Онт. 2.50

По $2.00: Г. Шульба, Едмонтон, Алта, С. Коваленко, Гершимер, ЗДА; С. Романюк, Торонто, Онт., А. Шешко, Монтреал, Кве., А. Курдила, Монтреал, Кве.; Б. Греб, Клаймер, ЗДА, В. Слободян, Гамилтон, Онт., М. Ванира. Дезероито, Онт., І. Мельник, Гемтремк, ЗДА. І. Луцька, Торонто, Онт. $1.50. Н. Кулик, Авбури, Австралія $1.20

По $1.00: Н. Кришко, Бриджпорт, ЗДА; Н. Лозинський, Глендон, Алта; П. Кілик. Вегревил, Алта; Ф. Рудий, Веллеид, Онт., Гр. Мазепа, Т. Загребельний, С. Годований, А. Базар, Р. М. Голічех, І. Добрянський, М. Сарабура, М. Фінташ, С. Білик, М. Кміт —всі з Торонта, Онт., А. Малайний, Нью Торонто, Онт., А. Косіковський, Виндзор. Онт., П. Багрій, Гемилтон, Онт., О. Гаврилюк, Форт Вилліям, Онт., Д. Галущак, Еспаньола, Онт., В. Курилишин, Монтреал, Кве., А. Сагайдак, Виндзор, Онт., І. Михальчук, Вайнона, Онт., А. Павлик, Мидейл, Саск.; Всеч. о. Р. Лободич, Філядельфія, ЗДА; І. Клодніцький, Бірдмор, Онт., Р. Биковський, Джерзі Сити, ЗДА; І. Назар, Прісвил, Саск., Л. Будик, Транскона, Ман., С. Криса, Монтреал, Кве., І. Фреско, Вудсток, Онт., Ю. Лисик, Вінніпег, Ман., В. Лабінський, Гренд Прері, Алта.

М. Лужецький, Філядельфія, ЗДА; П. Мельник, Доблов, Кве., І. Остап, Ст. Катеринс, Онт. — 0.50.

УСМІХНІТЬСЯ!

Сила молитви

Перед зачиненою церквою в Москві клячав старушок і молився. Червоний міліціонер, що проходив тудою, зупинився, і довший час приглядався йому збоку, а, наїнець, підійшов ближче й запитався: — Що ж ви тут виробляєте, діду?

— Ну, та молюся, бачиш, товаришу, молюся.

— А за що ж ви молитися? — продовжував міліціонер.

— Ну, звичайно, за советську власть молюся.

— Ото ж знайте, діду, що советська власть не потребує ваших молитов та й, зрештою, молитва і так ще нікому не помогла.

— Ой, помогла, сину, помогла.

— Помогла, кажете? А за кого ж ви молилися 40 років тому?

— Та за царя, звичайно, за царя молився.

— І що ж, чи помогла йому та молитва? Ось, чорти його понесли і навіть сліду по ньому не остало.

— Саме тому я й тепер молюся, сину, саме тому...

Чи справді так?

Пані Бекман внесла скаргу до суду на свого чоловіка, що він покинув її зі злої волі і не дає їй удержання. Бекман признався до вини і подав єдину причину свого вчинку те, що його жінка забагато говорить.

— Це ще ніяка причина до того, щоб покидати свою жінку, відповів суддя. Нема такого закону, який забороняє жінці говорити, скільки вона хоче.

— Гарно і добре, пане судде, це я знаю. Але моя жінка взагалі не перестає говорити. Вона говорить одним душком від ранку до вечора, день-у-день. І я вже просто довше не можу витримати.

Обвинувачений говорив це в такій справжній розпуці, що воно очевидно вплинуло на суддю.

—Отже це причина, сказав він. А про що ж говорить вона увесь час?

Глибоко захлопотаний, похитав Бекман головою. — Ґм, пане судде, якраз цього вона не говорить.

З нашої матуральної практики

При іспиті зрілости одному кандидатові грозить, що провалиться. Милосердний катехит боронить його перед головою іспитової комісії: — Та будьте оглядні. Він же бідний сирота, родина залишилася в яраю, він сам собі дає раду, 4 роки війни, та ж він така добра дитина, такий працьовитий, порядний, релігійний...

Комісія змилосердилася.

Пополудні знову подібна історія з іншим кандидатом. Катехит знову звертається до голови, але цей рішуче: — Ні, ні! Цього разу вже вам, Отче, це не вдасться!

Катехит здивовано: — Як то?! То ранком пустили ви такого драбугу, а тепер не хочете порядного хлопця!?

З промови політрука

— Товариші! Нащасні гавайці мусіли ждати довгих 59 років, заки їх прилучили до капіталістичної Америки. Ми ж приєднуємо до СССР кожну країну на протязі одного тижня!

УКРАЇНСЬКА ДІВЧИНО!

ЯКЩО БАЖАЄШ

— найкращого стану в світі
— найліпше використати своє життя
— бути щасливою й інших до щастя вести

так тоді вступи до

СЕСТЕР МІСІОНАРОК ХРИСТИЯНСЬКОЇ ЛЮБОВИ

Тут станеш Обручницею Христовою
Тут будеш жити в товаристві Богом вибраних душ
Тут зможеш дуже багато добра зробити для себе й других
Тут знайдеш задовілля душі, забезпеку в житті й смерти та запоруку великої нагороди від Бога в небі.

ЖИТТЯ Сестри Місіонарки Християнської Любови — це УКРИТИЙ СКАРБ, про який мало ще хто знає, але хто його здобуде, той щасливий буде.

ПОДУМАЙ ПРО ЦЕ! БУДЬ ВІДВАЖНА! СПРОБУЙ ЦЬОГО ЖИТТЯ!

АРХІТЕКТ
ЄВГЕН ҐРЕНЬ
Член Королівської Палати Архітектів Канади
Виконує плани і кошториси церков, шкіл, будинків громадських організацій (галь), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.
WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
276 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

Модерне українське Артистичне Студіо
Steven PHOTO STUDIO
виконує по мистецьки всі фотографічні роботи
Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927- Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

ОЩАДНІСТЬ ПРИ НАЙМОДЕРНІШОМУ УСТАТКУВАННІ
НАЙКРАЩА З УСІХ
СИМПЛИСИТІ ПРАЛЬКА
- Нова термо-інсульована бодня
- Шість крил-турбіковий обертач.
- Найновішої моди помпа

ГАРАНТІЯ НА 12 ЛІТ
ДВА РОКИ БЕЗПЛАТНА ОБСЛУГА.

ЗАЙДІТЬ І ОГЛЯНЬТЕ ЇЇ У НАШІЙ КРАМНИЦІ

EMPIRE FURNITURE
& APPLIANCES CO. LTD.
668 BLOOR ST. W. TORONTO, ONT.
Tel.: LP 1-4771

Т. КОЗАК — Власники — Б. КРАМАРЧУК

ALPHA FURNITURE CO.
TORONTO

яка має представництво фабрик Гувера.

Фірма "Гувер" така загально відома, що дала своє прізвище просто самим виробам: відкурювачі взагалі називають сьогодні популярно "гуверами!"

І всі ті "влегчуючі життя" прилади дістанете в двох крамницях 'Альфи'

НОВИЙ ВІДКУРЮВАЧ ГУВЕРА

"Constellation"

це "відкурювач, що просто ходить повітрям"

Також інші вироби тієї фірми, як от напр. прилади до ПОЛІРУВАННЯ ДОЛІВКИ і ін. — все те дістанете в українській фірмі

Alpha *Furniture Co.*
735 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 3-9637

або

Alpha *Warehouse*
587 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 8-3336

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIII | СІЧЕНЬ — 1960 — JANUARY | Ч. 1 (445)

Ціна 35 центів

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

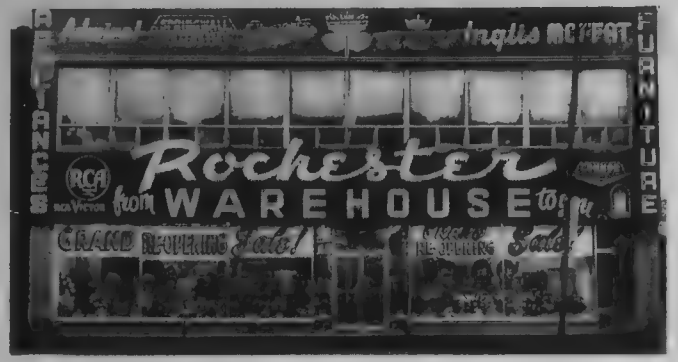

ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

М. ДЕЙНЕҐА

бажають

ВЛАСНИКИ:

М. ҐЕРУС

ROCHESTER Furniture Co. Ltd.

423 COLLEGE ST. **EM 4-1434**

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ ЖУРНАЛ

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario
Телефон Редакції: LE 4-1411
Телефон Адміністрації: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Mr. E. Birchak
Ukrainian Booksellers
& Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT
A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Basilian Fathers,
286 Lisgar St., Toronto, Ontario,
Canada.
Authorized as second class mail,
Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Христос раждається! 3
Різдвяна призадума *о. І. Назарко ЧСВВ* 4
В тиху різдвяну нічку *Василь Прийма* 8
Свят Вечір *Р. З.* 5
Пастирський лист Українських Владик 6
В поклоні Великому Митрополитові 8
Святвечірня молитва *В. Карредано* 9
Новий провідник Свящ. Конгрегації Східньої Церкви 10
Передйорданська ніч *Н. Королева* 12
Різдво *О. Грицай* 13
Чудо в Зарваниці *Л. Голубович* 14
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 15
Єдність Церкви — бажання Христового Серця 16
Місячне наміреннн на січень 1960
ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 17
Що ми дали в "Світлі" минулого року? *омм* 20
Коли на ялинці запалахкотять свічечки 23
Апостол церковного об'єднання 24
Гадки Митрополита Андрія в справі об'єднання Церков
На Божих окопах *В. Гюнерман* 25
Ми і наші ближні *д-р А. Базилевич* 27
Різдвяна зустріч *Л. Пилипенко* 29
Чудесна пластинка *Д. Левицький* 31
Мала Росія, малорос — і нація "дядьків"
о. І. Вігоринський ЧСВВ 32
Діялоги Василіянок *о. Б. Курилас ЧНІ* 36
Записки пароха Старих Богородчан *о. О. Заклинський* 38
Серед книжок *Ол. Мох* 40
Сім разів змір! *В. Буженко* 41
Митрополит Йосиф Сліпий *о. І. Назарко ЧСВВ* 42
ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 45

ENGLISH SUPPLEMENT

Unity in Christ's Church M. Berko 49
Recent Apparitions of the Blessed Mother in Seredne, Part II 50
Vocational Notes 51
Obituary Merron Chorny 52
Ukrainians Seen During the Klondike Goldrush of 1898 53
Sydney, Nova Scotia J. S. 54

ВЖЕ ЗЛОЖИЛИ 300,000.00
на Колегію Святого Василія Великого

Хоч до півтора мільйона ще далеко то віримо, що коли початок такий добрий, то кінець буде ще кращий.

УСІМ ДОБРОДІЯМ І ЖЕРТВОДАВЦЯМ ЩИРО ДЯКУЮТЬ
ПРЕОСВ. КИР ІСИДОР І ОО. ВАСИЛІЯНИ.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД "СВІТЛА"
[illegible]

З похорону В. Смолика, Едмонтон, Алта $20.00
Т-во "Добра Воля", Едмонтон, Алта 15.00
З похорону Ів. Фербея, Мондер, Алта 14.50
З похорону Н. Мельованого, Скаро Алта 11.60
З похорону В. Козловського, Едмонтон, Алта 10.00
П. Лапчук, Монтреаль, Кве. 10.00
З похорону А. Сенишин, Лішор, Алта 8.00
З похорону Ів. Папроцького, Кіченер, Онт. 7.50
З похорону М. Яцій, Мондер, Алта 6.50
В. Феданків, Вінгемтон, ЗДА 6.00
В. Шклярук, Оттава, Онт. 6.00

По $5.00: Н. Сайняк, Монтреал Кве., М. Харабарук, Монтреал, Кве., Є. Юрк, Саскатун, Саск., Т. Грицак, Мунстер, ЗДА, М. Колтун, Торонто, Онт., О. Недошитко, Торонто, Онт., Н. Чуба, Палатайн, ЗДА, І. Когут, Балтимор, ЗДА, Е. Камінський, Нью-Йорк, ЗДА, М. Площанський, Гамільтон, Онт., С. Вінцент, Нью-Вестмінстер, ЗДА, І. Повзанюк, Філядельфія, ЗДА, УКЮ, Мондер, Алта, В. Бручковський, Су Ст. Марі, Онт. **По $4.75:** Ю. Євуш, Торонто П. Макаревич, Нью Йорк, ЗДА, Й. Омта, Торонто М. Драгун, Торонто — 3.50. Всеч. о. П. Понятишин, Сковкій, ЗДА, Всеч. о. М. Колодій, Ріджайна, Саск.

По $3.00: В. Лащук, Вильна, Алта, М. Фіско, Бінгемптон, ЗДА, П. Соловій, Вестон, Онт., А. Пасічний, Вінніпег Ман., П. Лятишевський, Нью-Йорк, ЗДА, О. Судомляк, Монтреал, Кве., П. Карел, Едмонтон, Алта, М. Горбовий, Дірборн, ЗДА, М. Осадчук, Бофало, ЗДА.

По $2.00: А. Лисович, М. Кальба, Ю. Бронгел—Монтреал, Кве., В. Слобода, А. Рачук, А. Біляк, П. Крижановський, Л. Проскурняк — Едмонтон, Алта, В. Курило, Ендру, Алта, Т. Мельничук, Г. Гошуляк, Л. Стойкевич — Вінніпег, Алта, М. Налепа, Сидней, Н. Ш., М. Стецюк, Гвелф, Онт., М. Козак, С. Щерба — Ванкувер, Б. К., Т. Ханас, Ледух, Алта, А. Обуховський, Трентон, ЗДА, В. Кавка, В. Берко, М. Тировська — Чікаго, ЗДА, В. Кучміль, М. Волошанський — Вернон, Б. К., М. Бойко, Сарнія, Онт., Д. Бохчук, Кіндерслі, Саск., А. Климко, Форт Френцис, Онт., І. Дзядик, Котедж Гилс, ЗДА, Н. Гнатчук, Еспаноля, Онт., С. Шиповський, Пікл Кров, Онт., О. Фостик, Філядельфія, ЗДА, А. Ворона, Ленг Саск., Й. Кущук, Нью Британ, ЗДА, К. Турський, Торонто, Онт., М. Тарнович, Судбури, Онт., Р. Попович, Гертфорд, ЗДА, М. Мищатин, Парма, ЗДА, Й. Мадурас, Асторія, ЗДА, М. Крутиголова, Клівленд, ЗДА, Г. Ікалович, Брук лин, ЗДА, А. Погорецька, Рочестер, ЗДА, А. Чорній, Балтимор, ЗДА, Г. Генсон, Флин Флон, Ман., Ю. Возьна, Ошава, Онт.

bridge belongs!

Й У ЦЕЙ СВЯТОЧНИЙ ЧАС

Почастіть своїх гостей їх улюбленим напитком "бридж"

Найкращі побажання від продуцентів Летбридж — справді якісного — Джінджер Ейл.

A QUALITY PRODUCT OF Sicks' LETHBRIDGE BREWERY LTD.

СВІТЛО THE LIGHT
Український Християнський МІСЯЧНИК

СІЧЕНЬ, 1960 РІК XXIII, Ч. 1 (445)

ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ!

ТРОПАР ХРИСТОВОГО РІЗДВА

З народженням Твоїм, Христе Боже наш,
Зійшло світові світло знання;
Тоді зоря напутила служителів зір
поклонятись Тобі
Сонцю правди, і пізнати, що Ти —
небесний світанок:
Господи, слава Тобі!

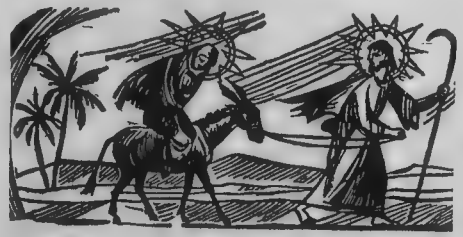

КОНДАК ХРИСТОВОГО РІЗДВА

Діва родить сьогодні Того, що був перед усім існуючим,
земля приносить Недоступному вертеп,
ангели з пастирями вихваляють,
мудреці йдуть за зорею.
Задля нас родиться Дитя, предвічний Бог.

ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕНИМ МИТРОПОЛИТАМ КИР ЙОСИФОВІ СЛІПОМУ, КИР МАКСИМОВІ ГЕРМАНЮКОВІ ТА КИР КОНСТЯНТИНОВІ БОГАЧЕВСЬКОМУ, ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕНОМУ АРХИЄПИСКОПОВІ КИР ІВАНОВІ БУЧКОВІ, ПРЕОСВЯЩЕНОМУ ЄПИСКОПОВІ КИР ІСИДОРОВІ БОРЕЦЬКОМУ, ОРДИНАРІЄВІ ТОРОНТОНСЬКОЇ ЄПАРХІЇ, ВСІМ ПРЕОСВЯЩЕННИМ ВЛАДИКАМ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ ТА ВСЬОМУ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДОВІ В УКРАЇНІ Й НА ЗАСЛАННІ, ЯК ТЕЖ І НА НОВИХ МІСЦЯХ ПОСЕЛЕННЯ, ЗОКРЕМА ПРОВОДАМ ТА ЧЛЕНСТВУ ОРГАНІЗАЦІЙ КАТОЛИЦЬКОЇ АКЦІЇ, ВСІМ РЕДАКЦІЯМ УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ЧАСОПИСІВ, ШЛЕМО ЩИРІ ПОВАЖАННЯ ЩЕДРИХ БОЖИХ ЛАСК ТА ВСЬОГО ДОБРА З ПРИВОДУ СВЯТ ХРИСТОВОГО РІЗДВА ТА НОВОГО 1960 РОКУ

Редакція й Адміністрація "СВІТЛА".

о. І. Назарко ЧСВВ

РІЗДВЯНА ПРИЗАДУМА

І знову завітали до нас принадні дні Різдвяних Свят, чарівні багатою обрядовістю Свят-Вечора, незрівняною красою наших коляд і глибокою атмосферою миру. Свята Різдва Христового — це дні достойні глибиною свого значення, своїм релігійним характером і змістом і близькістю Втіленого Бога, що з'явився між нами під видом ніжної дитини. Це хвилини, немов мережані любов'ю близьких нам сердець, чаром родинного щастя і почуттям народньої єдности. Забуваємо всі розходження, ріжниці й чвари, а з'єднані зв'язками крови й св. віри, живемо під надхиненням єдности й братерства, особливо тоді, коли ми в стані освячаючої ласки, у внутрішній згоді з нашим добрим Богом. Дні Христового Різдва — це дійсно дні доброї волі. Не диво, що в тих днях ми більше схильні до якоїсь рефлексійности, до глибокої призадуми. А центральною особою, довкола якої всереджуються наші думки — це безсумніву Особа Новонародженого Спасителя, Його діло спасіння, Його навчання, успіхи і вплив Його науки на життя сучасного людства. Передовсім живо інтересує нас це останнє питання про вплив Христової науки на *життя сучасної людини*. Постараємося кинути кілька непов'язаних рефлексій на цю тему, немов у ситуаційому начерку.

Один німецький мислитель (К. Мюнстер), призадумуючись над ситуацією Христової науки в сучасну хвилину ("Про перспективи християнства", жовтень 1948), послуговується як обсерватором якимось "паном Ікс", що дістався на нашу землю з якоїсь далекої планети і холодним розумом бажає прослідити ситуацію християнства на землі. Його осуд про наші часи приблизно такий:

У першу чергу пана Ікс дивує *величезна кількість організацій* та інституцій, із яких кожна в свій спосіб покликується на Христа. Переглядаючи статистику християнських віровизнань, пан Ікс стверджує, що кількість християн світу є у значній меншості, а на деяких континентах християн є тільки малий відсоток. Чесні люди звертають увагу пана Ікс, що навіть і ця статистика не відповідає правді, бо ж багато християн з імені, у житті навіть не стараються бути християнами.

Відтак панові Ікс дали *Святе Письмо* Нового Заповіту, на яке покликуються всі т. зв. християни. Наш гість із далекої планети основно простудіював св. Письмо і воно йому дуже подобалося. Але — на жаль — він ствердив великі розходження між змістом св. Письма, а сучасною християнською дійсністю. На його гадку, сьогоднішні християни усунули в тінь гаряче визнання св. Петра: "Ти є Христос — Син Бога живого". Немає серед християн *горіння святої віри*, погасли вогні, стелеться тільки дим. Услід за тим слідна тенденція до життєвого мінімалізму, без надприродних ідеалів і пориву. Із приказів і рад св. Євангелій виконується тільки те, що найлегше, щоб не зірвати остаточного контакту з Христом і якось пропхатися до щасливої вічности, якщо вона існує...

Дальше — на гадку нашого гостя — за мало говориться і пишеться про християнські *чесноти*, а за багато про гріхи і їх небезпеки. Але фатальним недоліком християнства — на думку пана Ікс — є майже повний брак найбільшої і першої заповіді — *любови*. А проте ця чеснота мала бути характеристичною чеснотою християнства в порівнянні з іншими релігіями. Наш гість завважив недостачу любови не тільки в суспільному житті, але навіть і в приватному. Що більше, про любов християни навіть говорять із якоюсь дивною здержливістю.

Натомість приємно розчарував нашого гостя факт, що *організація* церковного життя функціонувала незле, а місцями навіть знаменито. Тільки не подобалося йому якесь дивне недовір'я деяких священиків до світських визнавців Христового вчення. Христове вчення, як ствердив гість, розрослося до розмірів колосальної науки, але ця наука замало займається центральними питаннями християнства, натомість залюбки ниппорить у питаннях частичних, бічних і нераз далеких від потреб життя. Ще перестерігає пан Ікс перед небезпекою за великого консерватизму в християнстві (бо успіх залежить від пропорціональної злуки первнів консервативних із прогресивними) і перед небезпекою задивлювання і діяння кількісного включно з обчисленням св. Сповідей, св. Причасть і т. п.

Врешті наш гість із притиском стверджує в сьогоднішніх християн страх і *втечу перед усяким, навіть найменшим болем і терпінням*. Сьогоднішні християни не хочуть прийняти первня болю й терпіння, що є не тільки єдиною дорогою до вічного щастя, але й підложжям нового розвитку християнства, як колись "кров мучеників була насінням християн". Коли б Христос запитав сьогоднішних християн так, як питав колись Апостолів: "Чи зможете пити чашу, що її я п'ю"? (Мат. 10, 38) — то правдоподібно почув би відповідь: "Ні. Не хочемо терпіти!" Не йдеться тут, як каже пан Ікс, про мучеництво крови, але про різні можливості позитивного принимання болю, терпіння, жертви, посту, пробачення, до чого людям західньої культури забракло *готовости*.

Розуміється, що з таких обсерваций нашого гостя висновки були наскрізь песимістичні й сумні. Правда, перестерегли його, що він у своїх зверхніх обсерваціях не взяв до уваги таких унутрішніх чинників як: діяння Божої ласки в душах, унутрішні змагання, постанови, жертви, молитви й нікому невідомі добрі вчинки. Але це його не багато потішило.

Ось так менш-більш виглядаємо ми в очах екзотичного гостя.

Найперше: обсерваціі цього гостя виразно відносяться до т. зв. західньої культури, як він сам це стверджує. Він зовсім не досліджував Сходу, бо коли б він був глянув хоч би на наші Рідні Землі — то напевно стрінувся б там із таким полум'яним горінням св. віри: то ж там за віру християни терплять гонення, йдуть на вигнання, мучаться в концентраційних таборах, а навіть життя своє віддають. Наш обсерватор побачив би там і таку чинну та безкорисну любов, яку можна було стрінути хіба в громадах перших християн. А велич болю, жертви, терпіння і готовість на них його напевно до основ здивували б.

Друге: спостереження екзотичного гостя, що відносяться до Заходу, теж не позбавлені перебільшення й переяскравлення, деякі ж із них заносять гіперспіритуалізмом, у який часто попадають різні шляхетні реформатори. Одначе загальна тенденція, внутрішнє наставлення і факти, що їх він наводить, дійсно на Заході існують і було б непростимим огріхом не звертати уваги на них.

Ми — українська еміграція — найшлися на цьому Заході і його релігійно-моральні тенденції чи хиби не залишаються без впливу на нас. Тому в тих святкових днях Христового Різдва найдімо кілька вільних хвилин на різдвяну призадуму. Станьмо, чи впадьмо навколішки перед яслами Новонародженого Христа і думкою всвердімося глибоко в свою душу й своє життя. Призадумаймося, чи під впливом західнього лібералізму та індиферентизму не потахає і в нас те горіння св. віри, що його ми винесли із рідної хати. Мала участь у богослуженнях поза Різдвом і Великоднем, рідкісне принимання св. Тайн і невиконування інших релігійних практик, на що в деяких країнах поселення нашої еміграції скаржаться священики — це були б познаки, що наша віра слабне. За часте розбиття колись таких чесних і морально тугих українських родин, непорозуміння між нашими організаціями та чвари між політичними угрупуваннями наводили б нам тривожні думки про заник взаємної любови. А щодо терпіння — то ми на чужині терпіти мусимо. Ідеться лише про те, щоб ми своїм позитивним наставленням до терпіння скапіталізували собі його на вічність і, щоб у країнах великого добробуту й життєвого комфорту не стали ми такими трусами, які панічно бояться й тікають перед усяким терпінням і жертвою. Бо справедливо казав колись Великий Митрополит Андрій: "Де немає жертви, там зачинається розклад і гниль, а де є жертва, там зачинається розвій, поступ і нова доба".

Тож із приводу цьогорічного Різдва отрясімося з тих огріхів і очистімо з них наше життя — особисте, родинне, громадське. А тоді цьогорічна українська коляда лунатиме могутньо як присяга вірности, як гимн на славу Новонародженого Христа-Царя.

Василь Прийма

В ТИХУ РІЗДВЯНУ НІЧКУ ЗОРЯНУ

В тиху, різдвяну нічку зоряну
Всім, кому треба, спливає з неба
Благодать мира — Божа Дитина.
Велика тайна, віднічна мрія,
Між людей сходить сам Бог Месія.

О, Довгожданний Боже, Наш Пане!
Чи бачиш, Христе, шляхи тернисті
Твоєї Церкви, криваві жертви?
Зламані душі, серця розбиті,
Совість народу — соромом вкриті?

Ісусе-Боже! Стань на сторожі
Правди і волі, кращої долі
Церкви, родини, стріх України,
Борців за Правду многострадальців
І нас, бездомних сиріт-скитальців!

Віримо, ждемо, з поклоном йдемо
До Вифлеєму. Святу Родину
Благословенну на всю вселенну
Молимо в сльозах, скорбно питаєм:
Боже, чи Ти ще в нашому краю?

Чи вкриє мама сіно убрусом,
Клякне родина перед Ісусом,
"Христос родився" чи заспівають?
По ложці куті вони чи мають?...

Р. З.

СВЯТ ВЕЧІР

То буде так: у білому кожусі
Дріматимуть засніжені горбки,
Мороз змалює на шибках Марусі
З країни див позичені квітки.

В той саме час, як перша зірка блисне
Снопом проміння на сріблистий сніг,
Десь зайченя в лапки по тричі лизне
Під корчиком приляже на нічліг.

Засядуть всі кругом стола — а тільки
Ніхто не сяде на покутті, ні!
Хоч там стоятиме одна тарілка
І ложка теж лежатиме при ній.

Маруся добре знає, для кого є
Призначене це місце край стола:
В цю ніч засяде там душа героя,
Що голову за рідний край поклав.

Горять свічки на галузках ялинки,
З вершечка янгол сповіщає всіх
Про радісне народження Дитинки,
Що несе людям радощі і сміх.

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ

українських Владик до українського народу з нагоди чергової Єпископської Конференції відбутої в Римі в днях 12-16 жовтня 1959 р.

5. НАШЕ КАТОЛИЦЬКЕ ВІРОВИЗНАННЯ НЕЗМІННЕ, А НАШЕ ПРИВ'ЯЗАННЯ ДО АПОСТОЛЬСЬКОГО РИМСЬКОГО ПРЕСТОЛУ НЕПОХИТНЕ

Ми, Церковні Єрархи української пастви в розсіянні сущої, маємо право й обов'язок щераз і щераз заявити перед Богом і перед світом, що самозванче проголошення розриву з св. Апостольським Престолом, доконане в 1946 році в Західній, а згодом і в Карпатській Україні, малою групою заляканих, примушених чи обманених одиниць, без участи правних Пастирів, що їх запроторено до в'язниць чи на заслання, не має ніякої правної сили. Усім вірним Українцям у Батьківщині, чи в розсіяні сущим, пригадуємо й стверджуємо, що Берестейське й Ужгородське замирення нашої української Церкви з Апостольським Престолом остається далі в повній силі без уваги на всі злонамірні ворожі насильства й без уваги на всі заяви обманених чи хитких одиниць, що приєдналися до проголошеного розриву. Кожного, хто був хрещений в українській католицькій Церкві, зобов'язує, як і колись, католицьке вселенське віровизнання й правосуддя, що його Первоєрахом є видимий Голова Церкви, Наслідник св. Петра, Римський Архиєрей як Христовий Намісник на землі. В тому переконанні ми, ваші Пастирі, дня 15 жовтня ц. р., під час служення нашої торжественної Архиєрейської Божественної Літургії у Храмі при Престолі св. Апостола Петра, в нашому імені та в імені українського католицького народу віднowили нашу католицьку ісповідь віри так, як колись її зложили в тому самому храмі світлі Попередники Преосвященні Єпископи Іпатій Потій і Кирило Терлецький, а опісля її повторили наша Церковна Єрархія під час собору в Берестю, а згодом також Єрархи й Духовенство Карпатської України. Це зробили ми в повній свідомості ваги того вчинку і в повній свободі нашої совісти і це передаємо до відома всіх наших Братів і Сестер у Батьківщині, чи в розсіяні живучих по різних країнах світу. Як колись св. Апостол Павло писав у листі до своїх любих Филип'ян (4, 1), так і ми Його таки словами відзиваємося до вас: "Отож наші браття улюблені, що за вами так сильно тужимо, радосте наша й вінче наш — так стійте (непохитно) в Господі, улюблені".

6. НАШІ БЛАГАННЯ ПРО ЦЕРКОВНУ ЄДНІСТЬ

Під час наших торжественних Богослужб, відслужених при гробі св. Апостола Петра в Його престольному Храмі в усіх святих намірениях Святішого Отця, ми благали в Бога милосердя для нашої переслідуваної Церкви, для наших Преосвященніших Владик, що остались ще живі, для наших священиків, ченців і черниць, і для всіх вірних, щоб вони щасливо перетривали у вірності Христові в тих тяжких, лукавих часах. З особливою ревністю благали ми Милосердного Бога нашого літургічною молитвою "о соединеніі всіх", а наші уми й серця з особливою любов'ю звертались до тих наших Братів, що хоч разом із нами вірують в Ісуса Христа, Божественного нашого Спасителя, то, на жаль, не сходяться з нами в молитовному об'єднанні в одній, святій, соборній, вселенській, апостольській Церкві. Ми гаряче благали Милосердного Бога, щоб наші нез'єднені з нами в вірі Брати й Сестри вкінці забажали щирим бажанням тієї церковної єдности і схотіли зайняти належну поставу до запов'ідженого Вселенського Собору, що до нього приготовляється нині цілий християнський світ і сподівається від нього так дуже побажаної обнови в вірі і в християнській праведності. Прикро нам це ствердити на цьому місці, що, коли від різних християнських груп, необ'єднаних із святим Апостольським Престолом у Римі, піднеслися поважні голоси з привітанням і з неукриваною прихильністю для ідеї нового Вселенського Собору, що його тільки один Римський Архиєрей має змогу скликати і має беззастережне право ним проводити, то від наших нез'єднених Братів не було чути ні одного поважного голосу прихильности, а натомість на сторінках некатолицьких українських часописів повторюються заяложені заміти проти всяких спроб Папи Римського привернути церковну єдність. Поширюється думка, бодай тут у вільному світі, поза межами нашої Батьківщини, що наші нез'єднені з нами у вірі Брати й Сестри ані не бажають собі того щастя, щоб могли разом з нами "воздвигнути руці свої во святая й благословити Господа" в одному спільному молитовному здвизі.

Тож на гробі св. Верховного Апостола Петра в Римі ми дуже благали Милосердного Ісуса, щоб Своєю всемогутньою ласкою змінив ті неприхильні їхні почування та й щоб вони забажали церковної єдности з нами і з цілою Вселенською Церквою, щоб вони не були іншими від нас, тобто такими, що про них сказав Христос: "Також маю Я *інших* овець, що вони не є з цього стада, і ті маю привести, і вони почують Мій голос, і буде одно стадо й один пастир" (Ів. 10, 16). Вони вправді є вірними Христовими, коли Христос каже: "Також маю Я інших овець", але вони не належать до того одного стада, що його так дуже бажав Собі Христос. Але напевно прийде час, що вони почують голос Христа і таки буде одно стадо й один пастир. А покищо треба нам усім усильно молитись, щоб Божа благодать привернула їх до того Христового стада, що ним є Вселенська Церква. (Дивн: Послання Митрополита Андрея з 23 січня 1942 р.).

Скріплені тою солодкою надією й молитовною потіхою на гробі св. Петра, ми з цього святого міста Риму простягаємо наші руки до наших Братів у Христі з довір'ям у добру їхню волю, щоб вкінці ми могли в єдності віри й молитви обняти друг друга й виблагати в Бога ласку, щоб Христовий заповіт про одно стадо й одного пастиря сповнився в нашому обездоленому народі.

7. ПРОСТЯГАЄМО РУКИ ДО НАШИХ ПРАВОСЛАВНИХ БРАТІВ І ВЛАДИК

Ідучи слідами нашого великого Подвижника церковної єдности — Слуги Божого Митрополита Андрея, простягаємо і ми наші руки до наших православних Братів-Владик — і просимо їх в Ім'я Христове, щоб для добра нашої Церкви вони разом із нами стали перед близьким уже Вселенським Собором з покірним проханням об'єднати нас в одному Київському Патріярхаті українського народу, в злуці з св. Апостольським Престолом у Римі.

Ми свідомі того, що це була б велика ласка Божа для нас і цю ласку треба собі виблагати в Бога. Але ми також свідомі, що для підготови тієї справи треба щиросердечної співпраці й готовости нас усіх відкинути всі земські перешкоди, що заважають тій співпраці. А хоч упродовж нашого вікового роздору й історичного розвитку підо впливом передусім політичних обставин натворилось багато перешкод на шляху до нашого зближення й об'єднання у вірі, і то навіть у таких питаннях, де властиво немає між нами ніякої ріжниці, а тільки тонкості деяких висловів і понять зложились на довготривале непорозуміння (порівняй: Митр. Андрей: "Ментальність Сходу й Заходу", Орієнт. Хріст. VI, 1941, 86—89 стор.) — то ми віримо, що любов до Христа й до нашого українського народу, спільна для нас усіх, поможе нам побороти ті всі перешкоди й труднощі. Знаючи на основі історичних документів, що найтяжчою причиною створення й утривалення роздору в Церкві, а зокрема серед нас Українців, були людські немочі й пристрасті, ми не могли б почуватися спокійними в совісті, якщо ми, в повному Християнському смиренню в ту історичну хвилю, в якій живемо, не вчинили б того всього, що потрібне для релігійного й церковного замирення в нашому народі, що за нього передовсім ми, Церковні Єрархи, несемо відповідальність перед Богом і перед історією. Між нами, українцями християнами, є далеко більше того, що нас об'єднує, як того, що нас роз'єднує. Наша християнська віра не повинна дозволити нам попадати в зневіру щодо нашого об'єднання, ані не вільно вважати приреченим наш вірісповідний двополіл, бо ж Христос виразно каже в св. Євангелії (Ів. 10, 16), що "буде одно стадо й один пастир", і ми не смімо сумніватись у слова Божественного Спасителя. Те пророцтво повинно сповнитись не аж колись у далекому майбутньому, але повинно здійснитись за життя кожного покоління, що читає Христову Євангелію й живе згідно з Христовими заповітами. Якщо справді витворилась деяка пропасть між нами, то Божа благодать і взаємна християнська любов може засипати ту пропасть так, що й сліду по ній не стане. Усі справи організаційні, правні й обрядові, що дорогі однаково католицьким і православним Українцям, як у минулому, так і в сучасному, напевно дадуться полагодити підходом у взаємній християнській любові і спільними зусиллями так, як це діється між братами одної, хоч і як великої родини.

8. ВІЗВАННЯ ВІРНИХ

У тій справі звертаємося й до наших вірних Братів і Сестер і взиваємо їх, щоб попри свої гарячі молитви за нашу церковно-релігійну єдність доложили всіх зусиль на різних ділянках нашого збірного життя для створення серед віруючих українців тривких основ під "Божий мир", що дав би нам усім розположення до кращого взаємного зрозуміння, взаємної пошани і взаємної любови. Того Божого миру бажав св. Павло своїм любим Филип'янам (4, 7), кажучи: "А мир Божий, що перевищає всяке поняття, хай береже ваші серця і ваші думки у Христі Ісусі", а при цьому ще й упімнув їх словами: "Браття, що тільки є правдиве, що тільки чесне, що тільки праведне, що тільки святе, що тільки любе, що тільки гідне похвали, чи яка чеснота, чи яка похвала — про це думайте" (Фил. 4, 8). Живемо в вийняткових часах нашої історії, коли вирішується доля нашого українського народу може й на цілі віки. Треба бути готовим принести й найбільшу жертву зі своїх особистих справ для спасення загалу. Не знаємо ні дня, ні години, коли сподобається Божому Милосердю дати нам ласку церковно-релігійного об'єднання, та й чи та ласка застане нас підготованими, щоб її прийняти. Тож знову на місці буде упімнення св. Павла до Филип'ян (2, 12): "Возлюблені... виконуйте зі страхом і трепетом ваше спасення". Може саме в наші теперішні часи тяжкі страждання нашого народу внеднали нам ту побажану Божу благодать церковно-релігійної єдности. Може саме тепер Милосердний Ісус говорить до нас словами Откровення (3, 20): "Ось стою під дверима і стукаю: коли хто почує Мій голос і відчинить двері, Я до нього ввійду й буду з ним вечеряти, а він зі Мною". Може заповіджений Вселенський Собор буде тим стуком переходячого попри нас Ісуса.

(Докінчення буде)

У ПОКЛОНІ ВЕЛИКОМУ МИТРОПОЛИТОВІ

Субота 12 і неділя 13 грудня 1959 були в Торонті в цілому призначені для віддачі поклону Тінням Великого Митрополита і Праведника Українського Народу, — Андрія Шептицького, використовуючи для цього 15-ті роковини Його смерти в 1944 році та процес для беатифікації цього Слуги Божого, який находиться в повному ході. Організаційно плянувала і переводила святкування Єпархіяльна Управа Братства Українців Католиків при помочі своїх відділів у столиці Онтарія.

Святкування почалися в суботу ввечорі Соборною Панахидою, що її відправили Впреосв. Єпп. Ісидор та 14 священиків у церкві св. о. Николая в Торонті перед аналоєм, на якому прикрашений багряницею стояв великий портрет Митрополита. У Панахиді взяла участь маса українського громадянства, в тому представники українських установ і організацій. Окрема книжечка-молитва та пропам'ятна відзначка відмічували спеціяльно врочистість.

У неділю 13 грудня, в сам день св. Андрія, в цій же церкві відбулася в наміренні канонізації Слуги Божого Андрія Архиєрейська Служба Божа, яку відправив Владика Ісидор та більш 10 священиків і дияконів у супроводі численної вівтарної дружини. В часі Богослужения Владика Ісидор виголосив проповідь, змальовавши в ній Світлу Постать Митрополита, як церковного, політичного і громадського діяча, але теж як людини з палким серцем, любов'ю до всіх і вірою у свій народ та Боже благословення для нього. Більш сотні осіб прийняли на інтенцію беатифікації Митрополита Андрія св. Причастя в часі тієї ж Служби Божої, до якої врочисто співав збільшений хор під управою проф. І. Ковалева.

Того ж дня вечором у найбільшій торонтоській концертовій залі Мессей Голл відбулася Святочна Академія під патронатом Преосвященного Владики Ісидора. Залю заповнило понад 2.500 святочної української публіки і чимало достойних гостей із католицького духовного світу, канадійського уряду, легіслятури та цивільної адміністрації. Почесним гостем на Академії був зокрема римокатолицький архиєпископ Торонта кардинал МекҐівген, який особисто пізнав нашого Митрополита тоді, коли Митрополит у 1921 році відвідував греко-католицьких вірних у Канаді, і монсіньйор Дж. А. МекДона, який у тому часі був призначений секретарем Митрополита та товаришив йому продовж цілої візитації.

Програма концерту була витримана на поважному культурному рівні і відповідала величності Свята. Відкрив Академію Преосвященний Кир Ісидор коротким вступним словом в англійській і українській мовах, після чого жіночий хор під управою о. В. Жолкевича відспівав "Хвали душе моя" Б. Кудрика і "Богородице Діво" А. Гнатишина. Святочну промову про життя і заслуги Митрополита Андрія виголосив Архиєпископ Торонта кардинал МекҐівген, закінчуючи зазивом до мольб про беатифікацію Великого Митрополита та до вірности його великим ідеалам — і цінним традиціям нашої Церкви. Відомий у Торонті найкращий хлоп'ячий хор католицької школи св. Михаїла відспівав з черги під диригентурою Монс. Дж. Е. Ронана три релігійні пісні "Оремус про Понтіфіце", "О магнум містеріюм" і "Лявдате Домінум".

Єдиною сольовою музичною точкою Академії було скрипкове сольо молоденької української скрипачки з Судбур Марусі Гробельської, яка своїм виконанням Концерту Ґ-моль Оп. 26 М. Бруха повністю виправдала всі ті похвальні голоси, що про неї вже кілька років поміщує українська і англомовна преса з нагоди її успіхів у консерваторії та з приводу музичних відзначень і стипендій.

Дівочий хор Академії Преч. Діви Марії з Анкестер відспівав з черги в українській мові Д. Бортнянського "Іже Херувими" і Шуберта "Радуйся Маріє" та Ф. Генделя "Алилуя" Цей хор вперше виступив перед українською громадськістю і був несподіванкою для зібраної публіки, бо, хоч складається в більшості з неукраїнських дівчат, учениць Академії в Анкестер, відспівав українські пісні дуже вдало.

Після рецитації вірша "Великому Митрополитові" Т. Курпіти у доброму виконанні Ю. Поченюка, збірний мішаний хор під управою проф. І. Ковалева відспівав на закінчення Академії А. Дехтярева "Хваліте ім'я Господне", В. Лірина "Доколі, Господи" і Д. Бортнянського "Блажен муж".

Із концерту в честь Сл. Божого Андрія: Збірний хор під управою проф. І. Ковалева на сцені Мессей Голл. У зб. хорі співали міш. хорів церкви св. о. Николая, св. Йосафата і "Арфи" та "Чайки". Декорація сцени І. Кубарського.

Вісенте Карредано

СВЯТВЕЧІРНЯ МОЛИТВА

Вісенте Карредано (Vicente Carredano) — це один із кращих і плодотворних еспанських сучасних письменників, що тем для своїх гарних оповідань не шукає далеко поза життям людини, а схиляється низько до людських істот, вчувається в їх радість і біль, можна б сказати, що входить в їх душу й душевні радість і смуток, по-мистецьки, письменницьким пером переносить на папір, створюючи дуже реальні життєві картини. Тематика оповідань Карредано дуже багата й різнородна — такі, як наше життя.

Карредано народився 8 квітня 192.) року в Сантандер. Дитиною втратив батька з матір'ю, довгий час мандрував по різних місцях Еспанії, якби шукаючи пригожого місця, щоб можна закорінитися. В роках 1936-39 бере активну участь у Визвольній Війні. В 1940 році появились перші його оповідання та різнородні есеї в еспанській пресі.

В нашій мініятурній "Святвечірній молитві" йде про батька з осиротілими дітьми. Розбавлене місто (Святвечір еспанський дуже гучний і шумний) не дає радости батьківському серцю, бо його переслідує: "коли б вона була не вмерла". Але батьківське серце молиться просто й щиро — за чистоту душ своїх дітей.

В Еспанії всі діти мають вертеп, який собі роблять з глиняних фігурок, що їх купують їм батьки. Мазапан і туррон — це щось в роді нашої куті. Туррон приготовляють, мішаючи горіхи з медом, мазапан — це спеціяльне солодке печиво, солодкі мігдалі — це мігдалі обляті густим варевом цукром. В Еспанії в ніч Нового Року їдять "на щастя" 12 виноградових ягід. Звичай цей задержався до сьогодні.

*

На двох низеньких крісельцях сидять Фер і Піляр. Їх головки на висоті вертепу.

На дворі ясно освітлені вулиці міста. Часом лунають крики. Часом чути галасливу музику. Вулиці Святовечірньої Ночі. Майже білі і майже брудні.

Велике вікно заслонене тоненьким муром, який перемережаний срібними нитками — інею. Містерний холод. Мур, який можночасно можу зруйнувати — здряпати своїм пальцем. Це гарно могти пальцем роздробити мур. Думаю, одначе, що до цього дроблення більше надаються пальчики дітей, як мої.

Вдумуюся. Коли б вона не була вмерла.

Через горішню кватирку, яку я відкрив, хоч вона була примерзла, вдивляюся на вулицю. А вони заглядають через рисунок карикатурного китайця, що його нарисував на віконному шилі Фер. І чомусь я є певний, що вони краще бачать за мене. Боюся, що від сьогодні мені вже все доведеться вдивлятися у вулиці Різдвяної Ночі через китайця нарисованого на замороженому вікні.

Дійсно, що ніч 24 грудня є для мене інша від усіх других ночей, бо це ніч гамору. Вже від давна вірю, що день Різдва є направду новий день. І більше нічого. Новий день.

Над діядемою Піляр — три білі баранчики. Мають дротяні ніжки і блискучі зірки на голозках. Піляр грається зі своїм братом, але їх гри я не розумію. Кидають картами, раз одно, раз друге, на маленьку лавочку. В порожню коробку від мазапану поклали собі трошки туррону, трошки солоджених мігдалів.

Думаю. Коли б вона не була вмерла.

І я колись був інший. Як усі мужчини, колись я був інший. До мене витягнулися безсильні рамена. Витягнені для привіту, бо вони все були готові обняти шию живого єства. А тільки людина спосібна бачити щось живе в ложній речі, в ложному часі. Ясне, що дванадцять виноградних ягід нічого не говорять, нічого не можуть змінити. Але ті рамена не знали цього. Вони нічого не знали. Я це, без окремого бажання, з часом — вивчив. Може саме тому сьогодні живу в закутині, де тільки вітер грається сухим листям.

Думаю. Коли б вона не була вмерла.

Фер і Піляр пляють воду в олив'яну річку. Вона обертає млином. По моху змушують ходити глиняних курочок, курочок чорних і курочок червонавих. І свинок. І пастушків з їх чередами. Все вони змінюють-переставляють. Все рухають. Все живе під їх невинними ручонятами.

Думаю. Коли б вона не була вмерла.

Одно бажання, Боже мій. Тільки одно: ніякі мрії, ніякі реформи, ніякі плани, ніякі зміни. Тільки одно: щоб ручонята, які сьогодні змінюють місце глиняних фігурок, щоб вони ніколи не забрудилися болотом. Віджили це, відверни від них, Боже мій, і, Боже всіх людей. Відверни це, Ти, що також був Дитиною. Відверни. Тебе про це просить — людина.

Авторизований переклад Дм. Бучинський

Кость Порохівський

НОВИЙ ПРОВІДНИК СВЯЩ. КОНГРЕГАЦІЇ СХІДНЬОЇ ЦЕРКВИ

Їх Еміненція Кардинал Амлето Джованні Чіконіяні — новий Секретар Священної Конгрегації Східньої Церкви

Свт. Отець Папа Іван XXIII прийняв резигнацію Кардинала Євгена Тіссерана зі становища Секретаря Священної Конгрегації Східньої Церкви, а на те опорожнене місце покликав Їх Еміненцію Кардинала Амлета Джованні Чіконіяні.

Справи, зв'язані зі становищем Секретаря Свящ. Конгрегації Східньої Церкви, мають першорядне значення перш за все для самих Східніх Церков, у тому числі для Української Католицької Церкви по той і цей бік залізної занавіси. Це значення розтягається теж на цілу площину духового, культурного і навіть політичного життя цілої нашої нації, хоч не всі українці під цю пору зв'язані з Римським Престолом.

Відношення і ставлення Риму до Української Католицької Церкви спричинили дуже цікаве явище: Львівська Митрополія Української Католицької Церкви, попри свою основну архипастирсько-релігійну місію, була фактичним наміснем української державної організації. Вона була наче продовженням нашої Галицької Держави в можливих на той час формах і виявах під час австрійської й польської займанщини. Не було ніякого перебільшення в тому, коли наших Митрополитів і Владик називали князями, батьками і сторожами наших національних питомеиностей і цінностів, нашими найвищими репрезентантами тощо. Сильний інстинкт самозбереження і втримання відрубної духової, культурної і політичної особовости, хотів бачити і бачив у владичому, єпископському жезлі не тільки символ душпастирської влади, але всесторонньої влади взагалі.

Щось зовсім протилежне можна було стверднти на наших Східніх Землях, де тодішня обмосковлена православна Церква стала духово, культурно й політично чужим тілом у нашому збірному організмі. Звідси, крім інших причин, у великій мірі повний індиферентизм української наддніпрянської інтелігенції до релігійних, і церковних справ. Звідси й думка соціяліста Вол. Винниченка, якому був відомий характер і роля Української Католицької Церкви, про побажану можливість інсталяції Львівського Митрополита Кир Андрія на Патріяршому Престолі в Києві.

Пов'язаність суто релігійної місії нашої Церкви з усіми життьовими інтересами нашого народу на Зах. Землях, зробила Українсько-Католицьку Церкву нерозлучною частиною нашого національного організму. Коли від цього ствердження були вийнятки, то їх треба в більшості записати на рахунок непорозумінь, анархічної вдачі, або занику інстинкту самозбереження серед деяких наших людей.

Для українця-католика були близькі не тільки т. зв. домашні справи нашої Церкви, але взагалі те все, що було зв'язане з нашою Церквою у світі, зокрема в Римі. Тому такі близькі були завжди для нас усіх справи зв'язані зі Священною Конгрегацією Східніх Церков, яка крім своїх статутовнх завдань у ділянці дисципліни й дбайливости за чистоту східньої обрядовости, є найвищим опінієдавчим чинником у всіх справах зв'язаних із церковною політикою в межах засягу Східніх Церков католицького світу. На терені тієї важливої Конгрегації, українська вітка Католицької Церкви здобула собі своїм минулим у ділянці дисципліни й організованости, своїм безприкладним героїчним сучасним і своїми потенціяльними можливостями в будучому, вплнвову позицію і поважну питому вагу. Все це тим вартніше, що впливи самої Свящ. Конгрегації Східньої Церкви сильно зросли в останніх десятиліттях і що роля тієї Конгрегації у вахлярі сил Апостольської Столиці щораз більша.

До цього причинився у великій мірі Їх Ем. Кардинал Євген Тіссеран, сама особистість якого, його–величезний інтелект і знання, рідка монументальність постаті та його позиція у ватиканській єрархії не могли не викликати респекту до веденої ним упродовж майже чверть століття інституції, якою є Конгрегація Східньої Церкви.

Треба прийняти це як ласку Божу і вияв великої дбайливости Свт. Отця Папи Івана XXIII для Східніх Церков, коли Він на місце Кард. Є. Тіссерана, що уступив із свого становища Секретаря Свящ. Конгрегації Сх. Церков, покликав другого, однаково великого мужа Церкви і не меншого приятеля українців-католиків, Їх Ем. Кардинала Амлета Джованні Чіконіяні, який уміє дивитись на справи Східніх Церков із справжніх ватиканських висот і з перспективи 25-літнього дипломатично - політичного досвіду, набутого в часі урядування в характері Апостольського Легата (1933-1959) у Вашінгтоні, столиці такої світової потуги, як Америка.

***

Їх Еміненція Кардинал А. Дж. Чіконіяні народився 24 лютня 1883 р. в місцевості Брісігелля біля Равени, в Італії. В часі філософічних і богословських студій здобув три докторати: філософії, богослов'я і церковного права. Минулого року (1958) в грудні був підвищений до гідности Кардинала. Двадцятип'ятьріччя перебування на тяжкій позиції Апостольського Легата в ЗДА вказує на те, що в ньому має Апостольська Столиця одного з найсильніших своїх мужів і одного з найзручніших дипломатів. Двадцять вісім років тому, Їх Ем. Кард. Чіконіяні був Асесором Свящ. Конгрегації Східніх Церков. Тоді і в наступних кількох роках, мав він нагоду зустрічатись особисто з усіми тогочасними єрархами Української Католицької Церкви, а сьогоднішніми геройськими ісповідниками за святу віру, нашу Церкву і нарід. Близьке знання справ нашої Церкви давало і дасть йому змогу розуміти всі її складні проблеми.

Їх Ем. Кард. Чіконіяні знається особисто теж з обидвома нашими Митрополитами й усіми нашими Єпископами, що виконують тепер свої архипастирські обов'язки поза Рідним Краєм. Ці знайомства і взагалі близьке знання справ нашої Церкви давало і дасть йому змогу розуміти всю складність та велике історичне значення проблем, зв'язаних із поняттям Української Католицької Церкви.

Свідомість того і наявність великих симпатій, що їх має Їх Ем. Кард. А. Дж. Чіконіяні до геройської й мученицької нашої Церкви, дає нам змогу легше миритись із відходом зі становища Секретаря Свящ. Конгрегації Східньої Церкви, Їх Еміненції Кардинала Євгена Тіссерана, великого оборонця нашої Церкви в найтяжчі часи її великих історичних іспитів.

ЛІТУРГІЙНИЙ СОЮЗ

ПІД ПОКРОВОМ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Чи Ви вже стали членом Літургійного Союзу під покровом св. Василія Великого? Цей Союз повстав пару років тому назад при манастирі ОО. Василіян у Мондер, Альберта, Канада.

Із помертв членів Літургійного Союзу має повстати в найближчому часі велика каплиця при матірньому домі ОО. Василіян у Мондер, де виховуються майбутні василіянські священики-місіонарі і їх брати-помічники.

За всіх дотеперішніх і майбутніх жертводавців Літургійного Союзу відправляються і на майбутнє будуть відправлятися Служби Божі в манастирі ОО. Василіян кожної середи в місяці. З тих Служб Божих можуть користати не тільки жертводавці, але теж померші члени їх родини, що їх список вони передають до манастиря ОО. Василіян у Мондер.

Тому записуйтеся в ряди Літургійного Союзу, користайте з його духовних благодатей, а своєю помертвою причиняйтесь до виховання молодого покоління монахів-місіонарів.

Свої померти, запити чи листи шліть на адресу:

BASILIAN FATHERS, MUNDARE, ALTA, CANADA

Наталена Королева

ПЕРЕДЙОРДАНСЬКА НІЧ

Сніг крутить стовбом, як самум піском у пустині. Затикає очі, уста, ніс. Земля й небо злилися в імлистих хвилях сніжної метелиці...

А місяць, — з-поза подвійної заслони снігу й хмар, — фільтрує зеленаве світло...

Добре було старшому лікареві казати:

— Та швидче вертайтесь!

Мій звичайний охоронець у кінних мандрівках від польового шпиталю до "перев'язочних пунктів", донський козак Ланкін, завжди бадьорий і балакучий, сьогодні лише коли-не-коли забурчить, зітхне й замовкне, похнюпивши голову.

— Чи не за кутею сумуєш, козаче?[1]) Чого сопеш?..

За рік військового життя я вже добре звикла до "порядків" російської армії, що наказували говорити "ти" до "нижніх чинів".

Та ж мій Лепорелло не може визволитись із журного настрою. Зітхнув ще болісніше, але мовчанки більш не витримав:

— Дійствітельно — соплю... Та ж які бо, дні, сестрице! Чи ж забула?

"Кинуло снігом за спину" й мені. Штабні старшини, що вранці відвідували раненого товариша, оповідали:

— Німецькі розвідки нишпорять цілком близько... в білих плащах... Коням ноги повстю обв'язано...

Дійсно, в таку вихолу, нащо там іще хитрі обережності? І так: що побачиш?

Але Ланкін махає рукою:

— Е! Що там німець?!. Як би й наткнулись, то хіба що на вартових! Аби вчасно спішитись.

І в сотенний раз чую спокійне, але детальне "поученіє":

— Ззаду, сестрице! І підскочити треба повище. "Больно"[2]) малого ви зросту! А тоді — ножем... Але — боронь Боже! — не по горлянці! Бо може бути твердий хрящ! Треба "полоснути" від вуха до вуха!

Щоразу мені аж рудри терпнуть від тих "практичних" приятельських рад... Але козак враз урвав і "нюхає" повітря, "вітрить" носом. Постояли трохи. За хвилю Ланкін знов торкнув коня: небезпеки не вчув...

— Хоч би були завтра послали! Тільки не сьогодні! — вже не може втримати нервової балачки. — Бо ж до Водохрещі — "дві святі, а ночі — грішні..." Яка де є нечиста сила — вся з пекла вилазить, світом тиняється і хрещений люд каламутить. До Водохрещі — їхня сила. А вже від Водохрещі — і "баби сорочками до води всякого чорта заженуть!" Тепер же — єдиний рятунок — не оглядатися, не дивитись по боках, що б там не робилось!.. Але: як не дивитись, коли — війна? А ми ж — "на передових?"

— Тримайся, Ланкін!.. Якось то буде!

— "Вєстімо!..[3]) Тільки... день бо такий! Може підловити! Що так на свиню чи на собаку перекинеться нечистий — то пусте! А що ж як він на німця?! Як ти чорта від правдивого германця пізнаєш? Знає бо, песький син, що завтра "во Йордані" воду святитимуть, то ж він сьогодні он як старається надолужити!..

Ми під'їздили до невеликого ліска.

— Чого ти синку? — раптом схилився Ланкін до свого коня.

"Чалий" зморгнув сніг з очей і нашорошив гарненькі, невеличкі вушка. Аж трохи схилились гострячками всередину.

Ланкін прислухався. Я — також. Здавалося, що під білою, сніговою шапкою гнідий ліс дихає...

Часом, під подувом вітру по "насту" — змерзлій, сніговій шкаралупі, ніжно дзвонить кристалічний сніжок, збитий грудками.

Ланкін перехрестився:

— Чуєш, сестрице? — кинув шепотом.

Коли Ланкін, забуваючи чемність та військовий "етикет" звертався до мене також на "ти" — була це неомильна ознака, що становище стає поважним!

— "Вони"!.. Ій-Богу "вони"! Ось-ось... знову!.. Чуєш? Пищить!.. Ясно пищить: "Хреста! хреста!.."

Зірвав із себе папаху й повагом проказав:

— Во ім'я Отця і Сина і Святого Духа — хрещу тебе, раб Божій, Іване!.. Чи раба Божа Марія! — додав "для певности".

Згорнув із "верху" своєї папахи трохи снігу й кинув навхрест.

— Ну, слава Богу! — перехрестився поважно три рази. — Тепер хоч хтось "хрещений" стане при нас проти погані нечистої! Одну душу з "хождєнія по митарствах"[4]) визволили!..

Містичний неспокій розвіявся. Примітивний інстинкт самозбереження здорового номада знову пильно чував і був напоготові.

Здавалося, що й місяць трохи заяснішав, хоч метелиця збільшилась. Коли ми знову побачили перед собою лісок — тим часом, як на нашій дорозі мав бути тільки один, — ми зрозуміли, що заблудили.

Ланкін мовчки спішився. Штурхав нагаєм у сніг, намацуючи дорогу. Потім спинився і наслухував.

---

[1]) За царських часів жовнірам не смілося говорити "ви", треба було їм "тикати". Ця згадка — з часів першої світової війни.

[2]) "Больно" — дуже.

[3]) Вєстімо — відомо.

[4]) Православні вірять, що грішні душі ходять на тому світі каратися "по митарствах"; намістень християнської віри в чистилище.

Щось зашепотів коневі до вуха. Обоє витягли шиї.

Кінь прислухався дуже уважно, а людина пильно вважала, в який бік кінь вдивляється.

Ланкін почав швидко розгрібати сніг. За хвилинку появилася купа хмизу. Витяг кілька галузин, мовчки показав мені рукою напрям, пустив за мною свого коня, а сам, — позад нас — замітав сліди й присипав снігом. Швидко ми дійшли до ярку перед ліском.

Ланкін мовчки вказав коням на ярок. Обидва, його "Чалий" і мій "Бахмат" без суперечки полягали, витягли шиї й голови на снігу.

Ще хвилинка, і я вже щільно тулилась до свого коня. Козак шпурнув на нас снігу. Швидко положився сам і намів на себе снігу.

Серце голосно тукотіло. На цей раз це вже не була "нечиста сила!.."

Чимало часу пролежали ми, як зайці під грудками, що на них заметіль натягла пухку снігову ковдру.

Довкола було тихо й біло. Журно зітхав ліс.

Вже вітер почав заганяти в кістки сталевого сверла. Дуже хотілося перевернутись охолодженим боком до теплого боку коня. Але ми всі четверо були як мертві і без руху чекали на "розказ воскреснути".

Раптом, — здалека, — почав втручуватись новий звук: невиразне кінське пирхання. Піді мною легенько затремтіла тепла, кінська шкіра. Але тільки на одну мить. Це "Бахмат" подавав знак, що "він чує!"

Дійсно, було чого затремтіти! Той тихий звук видався в тій хвилині жахливішим за всі звуки, що колись чула в житті. Права рука інстинктовно намацала бравнінг у лівому рукаві "шкурки", як вояки називали, для скорочення шкуратяну куртку.

Минуло дві-три хвилини й цілком виразно брязнула підкова об підкову. Чужий кінь "кував" сковзнувши по груді. І "Бахмат" знову "подав знак" шкірою. Трусився. Без сумніву, не від холоду! З вітром кинуло кілька тихих фраз. Говорило двоє людей. Але, не зважаючи на гліборку тишу, слів розібрати не можна було...

Ще хвиля — і все замерзло в білих бурунах...

Ми прилежали ще. Перед очима яснішали контури лісу. Пароксизм метелиці вщухав. Викотився й щербатий місяць, розсвітившись надбитим, намерзлим віконцем. Стало чомусь дзвонити в вусі, немов там був електричний дзвоник. У Ланкіна почалась гикавка.

Струсили сніг із задубілої одежі. Руки були ще теплі. Але ноги! Здерев'яніли й не хотіли слухатись.

Говорити було тяжко. Губи ніби понадималися льодовими пухирями. Були холодні, великі, набряклі...

— Виносіть, милі!.. — промовив до коней Ланкін, як ми вже були в сідлах. І ми пустили поводи!..

До "перев'язочного пункту" ми всежтаки приїхали. Але назад не вернулися вночі. Чекали до світанку.

Та лікар не дуже нас "розпікав". Знав уже, що тієї ночі ворожі розвідки підходили майже під форпости.

Казали, що певніш за все вони заблудили й згубили шлях у завірюсі. Принаймні так запевняв наш штабний "фазан".[5]) Мовляв, не будуть уже вони "такі дурні", щоб на явну небезпеку наражуватись!..

Але Ланкін прищулив око й тихо до мене озвався:

— Здається, сестрице, що й ми не... тее!.. А лежали від них кроків на "шашнадцать!.." І був би нам "каюк",[6]) коли би вчас не охрестив я того "нещасненького". Бо навряд чи спромоглися б ми двом тим "ідолам" смертобивство вчинити! І, дяка Богові! Врятував нас і від гріха вбити — хоч би й ворога! — у Передйорданську ніч!..

---

[5]) "Фазан", себто: "бажант", іронічна назва, яку давали штабним старшинам, яких обов'язком було тільки передавати розкази.

[6]) "Каюк" — кінець.

Читали Ви певно книжки "Поляни Пречистої Діви", "Люрд", "Було трое малих дітей", то ще схочете довідатися більше про справу чудес у Люрді. Поїхала туди одна протестантка, щоби переконатися, чи можливі ще сьогодні в 20-му сторіччі, чуда? І ось вона

Я БУЛА СВІДКОМ ЧУДА!

І ми видали під таким наголовком книжечку про чуда в Люрді, як їх оповіла ця некатоличка. Ціна книжечки 50 центів, а замовляти її у

Basilian Press — 286 Lisgar St. Toronto 3, Ont., Canada

Найкраще замовити відразу 2 книжечки, для себе і для когось, хто балакає, що "тепер нема чудес!"

Остап Грицай

РІЗДВО

Ти сниться знов, солодка мріє,
Різдвяним янголом мені:
Село, Свят-Вечір, сніг біліє
І мріє ліс у далені.

Ген небом ясні, перші зорі,
І світиться, де хат ряди...
Десь лине звук коляд в просторі
І має сяєво звізди.

Вже небо зорями моя трусить,
А світ застиг, врочисто жде:
З висот небес Дитя Ісусик
Тихесенько на землю йде.

Любомира Голубович

ЧУДО В ЗАРВАНИЦІ

Вісті про події в Совєтському Союзі звичайно доходять до нас досить пізно, або взагалі не доходять. Недавно пощастило нам одержати вістки з України про велику релігійну перемогу українських селян над безбожницьким режимом у 1958 р. Вісті ці, хоч коротенькі, з відомих причин для нас скитальців на чужині багатомовні, вони ж бо додають нам сил у нашому зневір'ю й доказують, що може зробити сильна воля народу. Бо історія, яку хочемо коротенько переповісти, незвичайно цікава, а то й чудесна.

Уже від 1037 року, себто від хвилини, коли кн. Ярослав Мудрий та цілий український єпископат, очолюваний київським митрополитом Іларіоном, віддали нашу державу під покров Марії та проголосили Її Володаркою країни, Україна стала наче Марійською державою. Від сотень років український нарід, чи в біді, чи в добрі, відвідував чудотворні місця, де Володарка України щедро удільовала своїх ласк тим усім, що приходили до Неї в покорі й молитві. Ціла Україна мережана, мов перлинами, тими чудесними місцями, в яких є ікони Богоматері. Найславнішим хіба з тих місць є Зарваниця з іконою Божої Матері. Зарваницю деякі вже віддавна звуть "Люрдом України". У тій же Зарваниці ще в 19 ст. мала появитись Богородиця, а з того місця, де Вона появилася, б'є джерело кришталевої зимної води, яку прочани п'ють із повною вірою, що вона принесе їм полегшу та вилікує з їхніх турбот чи хвороб. У тій же славній Зарваниці над головним вівтарем у церкві пишається ікона Богоматері в лискучій золотій корові й шаті з густо перетиканими дорогоцінними діямантами і шнурами перлин, завішеними навколишній, а по боках золоті й срібні вота-дари, складені в подяку за одержані чудесні ласки.

Повернута ікона Зарваницької Богоматері перед церквою 1958 р.

Улітку 1957 р. совєтські поліційні загони, мимо сильного спротиву цілої людности місцевої і з поблизьких сіл, яка збіглася під гомін дзвонів, забрали ікону з церкви та вивезли в невідоме місце. І тут починається найбільша містерія. Цього самого дня, коли забрали чудотворну ікону з церкви, у джерелі появилася сумна постать Божої Матері, яку бачили десятки людей. Вона появлялася кожного дня. Вістка про те нове чудо дійшла до всіх закутин країни, а навіть поза Її межі. Тисячі прочан почали масово прибувати до Зарваниці й молитися, щоб виєднати в Бога поворот чудотворної ікони. Совєтські власті затривожились тими незвичайними явищами в Зарваниці та небавом вислали комісію з Києва, яка мала розслідити, що саме діється на місці. Цікаво, що хоч члени комісії були "добрими атеїстами", не могли вони однак заперечити, що дійсно бачили постать Богоматері на плесах чистої джерельної води. Уліті 1958 р. прибула на місце нова комісія, вже з Москви. По кількаденному побуті в Зарваниці обіцяли вони, що ікона буде повернена у найближчому часі. Чутка про це пішла лискавкою по всій Україні, а прочани днями й ночами кермували свої кроки до Зарваниці, очікуючи в піднесенні великого моменту, коли заграблена ікона поверне на місце.

І врешті цей довго очікуваний момент наступив: 14 жовтня 1958 р., в найбільший Марійський празник України, ікона Богоматері повернулась на Україну, щоб увійти назад у великому тріюмфі й славі до Зарваницького храму. Світлина, яка щасливо разом із коротким описом дійшла до нас — до Англії, представляє саме цю хвилину, коли чудотворну ікону поставлено на прилюдний вид перед входом до церкви. Так то велика віра та передовсім чудесна поява Божої Матері змусили навіть безбожницьку Москву повернути найбільші святощі України нашому народові.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, календарі, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

Першохлібне молоко — у пляшках і картонах — знаменитий гуслянку, різнопроцентову сметанку, кваску сметанку, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST

телефон RO 7-1728.

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ

За скоре видужання дружини по тяжкій операції. **В. С.** За поміч у терпіннях та за здоров'я двох священиків. **НМС.** За домашні й виховні справи. **М. М.**

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

У найглибшій покорі складаю найсердечнішу подяку Матінці Божій з Люрду і св. Божим Угодникам за одержані ласки.

Марія Павлишин з рідною
Торонто, Онт.

Складаю щиру подяку Прес. Серцю Христовому й Пречистій Діві Марії за чудесне збереження від смерти й каліцтва членів нашої родини (п'ять осіб) під час важкого автомобільового випадку та за вислухання молитов під час лікування потерпілих. Зокрема дякуємо Слузі Божому Андрієві за успішне посередництво в наших молитвах.

Володимир і Анна Феданяк

Щиро дякуємо Матері Божій за уздоровлення сина. Наш син мав на шлунку грізного болячка, який безнастанно кривавив. Як напився води з Люрду, то до трьох тижнів пересвітлення не виказало й найменшого сліду з болячка. Лікарі не знають, як це пояснити. Ми віримо в заступництво нашої небесної Неньки.

Іван і Анна Поповичі, Торонто

Дякую щиро Матері Божій і Слузі Божому Митрополитові Андрієві за привернення здоров'я.

С. Шиповський, Пінкел Кров

Складаю найщирішу подяку Найсвятішому Серцю Христовому й Пречистій Діві Марії за одержану ласку через заступництво Слуги Божого Митрополита Андрія.

Александра Сас-Погорецька,
Рочестер, ЗДА.

Найщирішу подяку складаю Матінці Божій Неустаючої Помочі й найсолодшому Дитятку Ісусові за вислухані молитви.

Є. Л., Монтреаль, Кве.

Найщирішу подяку складаю Найсв. Серцю Христовому, Пречистій Діві Марії й св. о. Миколаєві. Хай буде їм честь і слава во віки.

Анна Вербицька, Вінніпег, Ман.

Складаю прилюдну подяку Всемогутньому Богові, Отцеві Небесному, Найсв. Серцю Ісуса й Матінці Божій за виздоровлення з невилічної недуги моєї мами Марії.

Олена Харамбура

Складаю найсердечнішу подяку Прес. Трійці, Матінці Божій Непорочно Зачатій і Слузі Божому Митрополитові Андрієві за одержану ласку.

Марія Коптун, Торонто

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."
(Мат. XI. 28)

Складаю прилюдну подяку Найсолодшому Серцю Ісусовому й Пречистій Діві Марії Людській за вислухані молитви та за витоєння великої рани на моїй нозі.

Дякую нашому Прееоз. Кир Нілеві, Едмонтонському Єпископові, що привезли для мене води з Люрду. Вірю, що нею я стала уздоровлена.

Марія Скворонська, Егремонт, Алта.

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ.

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупину в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день. (300 днів відпусту раз у день).

Пресвяте Серце Ісуса, спаси Україну.
Непорочне Серце Марії, будь моїм спасінням.

ЄДНІСТЬ ЦЕРКВИ – БАЖАННЯ ХРИСТОВОГО СЕРЦЯ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА СІЧЕНЬ

Кілька літ тому в одному американському магазині появилася стаття п. н. "Християнський хаос". Християнство, читаємо в ній, поділене на різні секти й церкви, котрих у самих ЗДА є понад 250. Це множество різних сект постало проти виразного бажання й волі Ісуса Христа. Він бо сам щиро молив Небесного Отця про єдність серед тих, що в Нього увірять: "Отче Святий, заховай їх в ім'я твоє, тих, що ти дав мені, щоб вони були одно, як і ми... І не про цих тільки молю, але і про тих, що задля їх слова увірують у мене: щоб усі були одно, як ти Отче в мені, а я в тобі". (Із. 17:11, 20-21). Своє бажання про єдність Христос висказав Апостолам, коли посилав їх на місійну працю в світ. Вони мали навчати "всі народи". Це був їх обов'язок. А всі народи мали "заховувати те все", чого їх навчили Апостоли. Співпраця народів з Апостолами була би принесла єдність серед тих, які були би приняли науку Христа. Зі свого боку Христос запевнив Апостолів (і їх наслідників), що буде з ними аж до кінця світу. (Мат. 28:20).

Хто поважно застановляється над тими висказами Христа, той бачить у них осудження сучасного християнського хаосу. А хто знов дивиться на цей хаос, той може бачити в ньому хіба тільки спротив бажанню Христа про єдність серед Його учнів. Многовірство серед християн це ніщо інше, як тільки мішанина різних противорічностей. Полягає воно в тому, що науку, яку одна Церква проголошує, заперечує друга Церква. А де дві Церкви різняться щодо науки, то ті науки ніколи не можуть бути однаково правдивими. Папа або є заступником Христа на землі, або ні; сповідь, це установа або Божа або людська; чистилище або існує, або ні, і т. д. І тому не диво, що навіть самі протестанти осуджують сумний факт многовірства. "Більшість із нас" — говорить єпископ Брент — "є в наших серцях приклонниками культу сектанства. Христос в одній Церкві заперечує Христа в сусідній Церкві". Сказане відноситься до всіх, які кажуть, що "всі віри це тільки різні дороги, які з рівною певністю провадять до неба", чи "кожний нарід має право мати свою Церкву й свою релігію", і т. п., бо правда може бути тільки одна.

Застанова над сумним фактом християнського хаосу запровадила останніми роками сотні тисяч іновірців різних станів, народностей і віку до Католицької Церкви. Вони шукали за спокоєм душі, за Христом і Його правдою. Це все знайшли вони не в Церкві, що сягає часів короля Генриха VIII, Лютра, Керуларія чи Арія, тільки в Церкві, яка йде від часів самого Христа. "Католицька Церква дала мені замість безладдя порядок, замість темноти денне світло, замість сумніву певність, замість привидів ясне світло" — пише американський конвертит і письменник д-р Дж. Стоддард. А дорога до остаточного вибору була часто довга й тяжка, дорога науки й молитви. І навіть сам факт переходу вимагав від конвертитів різних великих жертв. "Я маю добру славу в багатьох, та свідомо її зрікаюся... засмучую всіх, що їх любив,... іду до тих, що їх не знаю і від яких нічого не сподіюся" — писав перед своїм навернінням до сестри о. Ньюмен, пізніший кардинал: "Я маю тепер 40 років. Я вирікся моєї родини, професії, приятелів... До цього привело мене моє сумління" — пише до свого приятеля д-р Еріх Петерсон, проф. університету в Бонн, Німеччина. І коли вони вже знайшли правдиву Церкву, то могли всі повторити слова вчителя з Південної Африки, Рудольфа Мдавені: "Одного тільки тепер бажаю, а саме: жити й умерти справжнім католиком і з назви і з діл".

Папа Іван XXIII у своїй енцикліці п. н. "На Петрів Престол" з 29. 6. 1959 присвячує багато місця справі об'єднання всіх християн в одній Христовій Церкві. Він висловлює "надію, що вкінці таки всі вівці, що не є з цього стада, забажають до нього повернутися так, щоб за словами Божественного Спасителя "було одно стадо й один Пастир" (Із. 10;16). "І так до того єдиного батьківського дому, що побудований на Петровій скелі, мають бути скликані всі сини. Треба намагатися в цьому домі зібрати по братньому всі народи... Дозвольте нам, щоб у нашому батьківському люблячому серці зростала й скріпилася надія на ваш поворот... Закликуючи вас із найбільшою любов'ю до церковної єдности, не запрошуємо вас до чужої хати, але до спільного батьківського дому... Для забезпеки єдности Церкви і для поширення християнського стада й Христового Царства заносимо Ми наші гарячі молитви до милосердного Бога".

Лучімо ж наші гарячі молитви з молитвами Христового Намісника про об'єднання всіх християн у Католицькій Церкві. Просім передовсім ласки повороту до тієї Церкви для всіх наших братів-українців, що, заманені різними кличами, покинули її. До молитов додаймо й наше взірцеве католицьке життя. Будьмо апостолами великої ідеї "одного стада під проводом одного пастиря". Церква Христова є для нас певним провідником на дорозі спасіння, світлом у темряві блудів цього світу, порятунком у недугах душі. Тому самі цінімо що святу установу, держімося її науки й молімся, щоб вона щораз більше й більше поширювалася, бо одиноко Католицька Церква дасть своїм дітям певність у житті і в годині смерти.

(осш)

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

Свт. Отець Папа Іван XXIII

ПАПА ДО ЖУРНАЛІСТІВ

Коротко перед візитою през. Айзенгавера у Ватикані, Свт. Отець Папа Іван XXIII прийняв на спеціяльній авдієнції ок. 100 американських кореспондентів, з яких більшість подорожує з Президентом. Пригадавши свою промову до журналістів з-перед року, Папа повторив, що журналісти і преса повинні служити правді і вихованню громадянства. Папа сказав, що він шанує пресу щораз більше і висловив думку, що якби сьогодні жив св. Павло, він напевно був би журналістом, бо з допомогою преси йому легше було б ширити християнську віру.

СВТ. ОТЕЦЬ БЛАГОСЛОВИТЬ ПРЕЗИДЕНТА

У неділю 6 грудня м. р. Свт. Отець Папа Іван XXIII прийняв на приватній авдієнції у ватиканській палаті през. Айзенгавера і відбув із ним 27-хвилинну розмову. В ході авдієнції Папа поблагословив Президента, назвавши його "людиною, що працює в користь миру без спочинку" та висловивши пошану для американського народу.

Видимо зворушений Президент дякував сердечно Свт. Отцеві за його ласкаві слова й обіцяв переказати американському народові все те, що сказав Папа. Зокрема Президент дякував за Апостольське Благословення і за слова признання для нього самого й американського народу.

Під час розмови Папа заявив, що Католицька Церква завжди змагала до встановлення справедливого миру й співпраці між народами світу.

Після візити у Папи, Президент заявив, що слова Папа зробили на нього глибоке враження. Це була друга офіційна візита американського Президента в історії ЗДА. Перша візита була в 1919 році, коли то през. Вилсон відвідав був Свт. Отця Папу Венедикта XV.

З Ватикану Президент поїхав до Поптифікальної Американської Семінарії, де вчаться на католицьких священиків молоді питомці з майже кожного американського стейту. Питомці зготовили Президентові гаряче прийняття.

АПОСТОЛЬСЬКИЙ ЕКЗАРХ АВСТРАЛІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ У ТОРОНТІ

Апостольський Екзарх українців-католиків Австралії, Преосв. Кир Іван Прашко, у своїй поворотній дорозі з Риму, де брав участь у Конференції Українського Єпископату, відвідав наших ВПреосв. Владик у ЗДА і поодинокі парохіяльні й церковні центри обох американських єпархій, а минулого тижня приїхав у відвідини до Торонта та замешкав у єпископській палаті як гість нашого Преосв. Владики.

Достойний Гість відвідав і тут деякі наші парохії, тут і в Монтреалі наші мужеські і жіночі монастирі, Дівочу Академію в Анкастер, наше видавництво й ін.

У неділю, 29 листопада ц. р. Преосв. Кир Іван відправив у церкві св. О. Миколая торжественну архиєрейську Службу Божу й виголосив архипастирське слово, у якім вказав на геройські чесноти перших християн і мучеників за Христа, нав'язав до сильної віри і прив'язання до Христа і наших предків, що також за цю віру жертвували все, навіть життя своє (св. Йосафат), та й наших братів і сестер в Україні, які й досі, під лютим пануванням безбожників умирають за Христа і свої національні традиції. Святим обов'язком усіх українців вільного світу є — зберегти тут свою прадідівську віру і своє національне обличчя, а це зможуть вони виконати через належне виховання своєї молоді в своїх рідних католицьких школах. Як зразок такої школи назвав Преосв. Владика Колегію св. Василія Вел., що має бути побудована в Торонті, та закликав у церкві вірних цю школу своїми жертвами побудувати.

ПАПА ЗОРГАНІЗУВАВ ЗАХІДНЮ АФРИКУ В ЄПАРХІЇ З ВЛАСНОЮ ЄРАРХІЄЮ

Папа Іван XXIII у четвертій своїй Енцикліці перетворив великі обшири Західньої Африки, які охоплюють бельгійське Конго і країни Руанда Урунді, з місіонарської території на нормальні єпархії Католицької Церкви з власною єрархією. Ці обшири поділені на 8 архидієцезій і 29 дієцезій (єпархій). Водночас призначено архиєпископів і єпископів для всіх отих новостворених ад-

міністраційних одиниць Католицької Церкви в Африці. П'ять єпископів — це чорні автохтони. Папа висловлює віру в здібність місцевого народу керувати своєю долею та підноситися на щораз вищі щаблі духовного життя. Водночас Папа знову натаврував розкладову пропаганду комуністів.

АТЕНТАТ НА ПРЕЗИДЕНТА?

Римська преса пише, що колишній пацієнт психіятричної лікарні кинувся був у бік авта, яким їхав през. Айзенгавер вулицями Риму під час своєї візити в Італії, але поліція його негайно арештувала. Чи мав він при собі якусь зброю — невідомо.

КАТОЛИЦЬКІ ЄПИСКОПИ ПРОТИ ШТУЧНОЇ КОНТРОЛІ НАРОДИН

Більше як 200 католицьких єпископів на зборах у Вашінґтоні ухвалили заяву, в якій виступають проти того, щоб за державні американські кошти вести закордоном пропаганду за штучною контролею народин, головним чином у недорозвинених економічно країнах. У заяві стверджується, що католики не змінили свого негативного становища проти штучної контролі народин, як це дехто подає. Католицька Церква уважає за гріх усякі штучні засоби для контролі народин і говорити про якінебудь зміни в цій справі — це "звичайна неправда". Цього року окрема комісія, яка вивчала справу фондів на допомогу закордонові, пропонувала президентові Айзенгаверові, що треба усвідомити недорозвинені народи про потребу контролі народин. Протестантська Світова Рада Церков в жовтні ц. р. стверджувала загрозу від "популяційної експлюзії" і рекомендувала природну і штучну контролю народин. Католицькі єпископи не вірять у "популяційну експлюзію" і вказують на те, що на терені ЗДА жило колись усього 500.000 індіян, тепер живе там 177 мільйонів, а харчові надвишки виносять проте більйони долярів.

СМЕРТЬ "ДІПІСТА"

Кол. утікач і мешканець табору ДП в Німеччині, Констянтин Черепанов запротестував у Шерман Парку в Чикагу проти знущання над качками, що плавали там по озері. Три молоді хлопці, яких він скартав, кинулись на нього і почали його бити. Він упав, ударився головою в залізне поруччя мосту і коротко опісля помер. Молодих злочинців арештували і ведуть слідство.

"ПРАВДА" ХВАЛИТЬ МАСОНА ГЕРТЕРА

Московська "Правда" хвалить держ. секретаря Гертера, цитуючи його промову про "недалеке порозуміння ЗДА з СССР" і про конечність "коегзистенції". Часопис каже, що промова Гертера вказує на те, що Хрущов під час своєї подорожі по ЗДА зробив на Гертера велике і глибоке враження. "Правда" твердить, що Гертер краще розуміє міжнародню ситуацію, ніж його попередник Дж. Ф. Даллес, який був проти будь-якого порозуміння з СССР. Коли Хрущов і "Правда" завзялися хвалити американську закордонну політику, то це доказ, що по смерті Даллеса вона на небезпечному закруті.

МАСОН ЕРІО ПОМЕР КАТОЛИКОМ

Довший час у французькій пресі появлялися інформації про те, що довголітній провідник соціялістів і кількакратний прем'єр французьких урядів, Едвард Еріо, перед смертю прийняв католицьку віру і, заки помер, висповідався та прийняв св. Причастя. Ці вістки соціялісти заперечували з цілою рішучістю. До вияснення справи причинилася довголітня наймичка Еріо. Вона заявила, що Еріо, коротко перед смертю в 1957 році попросив, щоб до нього прийшов архієпископ Ліону, кард. П'єр Жерліє. Кардинал сповнив бажання безвірка й масона Еріо, який ціле своє життя боровся проти Церкви і висміював її, та на бажання вмираючого провідника соціялістів, висповідав його й запричащав. Волю Еріо, щоб його поховати на католицькому кладовищі сповнено. Про те, що кард. Жерліє був гостем в Еріо перед його смертю, було загально відомо. Але соціялісти впевняли, що це була куртуазійна візита і більш нічого. Дискусія на цю тему продовжувалася доти аж наймичка Еріо сказала, що Еріо попросив про прийняття його до Католицької Церкви. Це свідчення потвердив кардинал, викликавши цим серед соціялістів справжнє замішання. Свого улюбленого провідника назвали вони тепер "зрадником".

КАТОЛИЦЬКІ ЄРАРХИ ЗДА ОСТЕРІГАЮТЬ

У Вашінґтоні відбулася щорічна конференція американсько-католицької єрархії. Участь у ній мали 217 американських кардиналів, архиєпископів і єпископів. Після конференції опубліковано заяву, в якій є осторога перед комунізмом, заялик до "твердої лінії у відношенні до Кремлю" і де стверджено, що конференція "на вершинах" може бути лише пасткою Москви, яка спричинить "капітуляцію вільного світу". В заяві, затитульованій "Свобода і Мир", американські високі достойники Католицької Церкви кажуть, що "державні провідники повинні надалі змагати до встановлення миру в світі", але й звертають увагу, що слід одночасно "бути рішучим і не відрікатися високих принципів та справедливости. Справжнього миру не можна осягнути "без свободи для кожної людини і кожної нації."

ЙОГУРТ, КВАСНА СМЕТАНА, РІЖНІ СИРИ, ОРИГІНАЛЬНА ВРИНДЗА ТА СИРНИКИ ДОМАШНЬОГО ВИРОБУ
ЦЕ ЗАПОРУКА ДОБРОГО ЗДОРОВ'Я
Замовляйте з
M. C. DAIRY CO. LTD.
212 Mavety St., Toronto, Ont.
RO 6-6711

У своїй заяві американські єрархи підкреслили, що Хрущов під час своєї візити в ЗДА де тільки міг "порівнював обі системи з некористю для нашої". Тим часом важливість справи не лежить у матеріяльних добрах. Тут іде про те, чи люди будуть жити в неволі, чи у вільних спільнотах. І американці, замість підкреслювати, що "ми нація, яка признає закони Бога, ми підкреслювали матеріяльні овочі нашої свободи". Американські єрархи скартали тих, які, згадуючи про "американський спосіб життя", мають виключно на думці матеріяльні здобутки. Велич Америки в тому, що в ній релігія й духові вартості можуть розвиватися без втручання уряду, а не в тому, який є життєвий рівень під матеріяльний оглядом.

У ЗДА ПОГАНА МУЗИКА

Конгресове слідство вияснює, чому в ЗДА є так багато грамофонних платівок із поганою музикою, всяких "рак'ен'рол" і тому подібних. Стверджено, що компанії, які продукують оцю погану музику, платили великі хабарі і тому їхні платівки грали в радіо безупинно і цим "намовляли" музично невироблених громадян їх купувати. Багато з тих платівок сумнівної мистецької вартости ґетавали "шлягерами".

БЛАГОСЛОВЕННЯ ВАШІНҐТОНСЬКОЇ БАЗИЛІКИ

2 листопада м. р. у Вашінґтоні, відбулося благословення, 7-ої щодо величини в світі і збудованої у візантійсько-середньовічно-європейському стилі з усіми американськими модерними устаткуваннями. Базиліки Пречистої Діви Марії, Патронки ЗДА. Участь в акті благословення взяли майже всі американські церковні достойники на чолі з кардиналами, високі церковні достойники з Канади, Ірляндії, Мехіка, Британських Зах. Індій, а також Архиєп. кардинал Тієн, колишній владика-ординарій Пекіну і Преоєв. Йосип Шмондюк із Філядельфії, що репрезентував Українську Митрополію в ЗДА.

Катедру, кошти будови і устаткування якої виноситимуть понад 30 мільйонів долярів, поблагословив у приявності Апостольського Делегата, Їх Ексц. Е. Ваньоцці, кард. Спелман.

Цю базиліку почали будувати на площі б. Католицького Університету уже 39 років тому, а кошти будови покривали вірні з цілої Америки.

Базиліка у Вашінґтоні зможе помістити 30.000 осіб. У ній вмонтовано телевізійну апаратуру, з допомогою якої ціла Америка зможе приглядатися до найважніших церемоній в цій базиліці, на екранах своїх телевізійних апаратів.

"ЧАС РЕВОЛЮЦІЇ ДОЗРІВ"

Перервавши свої вакації, ген. Чіян Кай-Шек прибув до провінційної столиці на Формозі — Тай-Чунгу, щоб там зустрітися з групою американських репортерів і журналістів. Чіян Кай-Шек заявив їм, що "час на революцію на суходолі Китаю дозрів" і що на випадок революції в Китаї, слід "перевести координовану атаку союзних військ із Кореї." 72-літній президент національно-китайського уряду ген. Чіянґ Кай-Шек, здоровий і опалений на обличчі, відмовився сказати, чи його армія на Формозі зачне офензиву проти суходолу, але він заявив, що у випадку революції, на "що час дозрів", його армія піде з допомогою.

Чіянґ Кай-Шек, не подаючи ніяких подробиць, заявив, що він від 10 років. коли це його уряд мусів утікати з Китаю, розбудовує на суходолі сітку підпільників, головно на побережжі, та що з допомогою підпілля втримує постійний зв'язок із материком. Він висловив надію, що ЗДА не обмежуватимуть мілітарної допомоги для Формози, пригадуючи, що "його армія несе на своїх плечах не лиш тягар китайської нації, але і всього світу".

Чіянґ Кай-Шек висловився теж критично про політику през. Айзенгавера, зокрема про його обмін візитами з Хрущовом. Ці відвідини не підкопають єдности вільного світу, але вони у великій мірі підірвуть моральну стійкість народів під комуністичним пануванням.

РАДІО-ТЕЛЕВІЗІЙНА КОНТРОЛЯ

Федеральна Комісія Комунікації почала переслухувати визначних діячів різних ділянок американського життя, щоб установити, які заходи потрібно поробити для припинення різного роду обманів та шахрайств у телевізійно-радієвій ділянках. Першими свідками на засіданні цієї комісії були католицькі, протестантські та жидівські діячі. Президент університету в Дітройті і президент Католицької Асоціяції Радіомовців, о. С. И. Стейнер заявив на комісії, що католики здавна протестують проти деяких програм у телевізії, вважаючи їх деморалізуючим супроти цілого громадянства. Федеральна Комісія Комунікації, яка видає дозволи радієвим та телевізійним стаціям у підбір та у зміст програм вмішуватися не потребує, але коли є зажалення та негодування, повинна вглянути в справу, і коли зайде цьому потреба — уневажнювати ліценції.

Рабін Б. Мендельбавм із жидівської теологічної семінарії в Нью-Йорку також висловився

АСЕКУРАЦІЯ
Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно - продаж нерухомостей, внеднування позичок.
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. —— Tel.: LI 4-4241

критично про деякі радіо-телевізійні програми, але висловив сумнів, чи було б доцільно впроваджувати будь-якого роду цензуру. (Всі майже радіо-програми є в жидівських руках).

Секретар Національної Ради Церков Христа, протестант Дж. Б. Вайн заявив, що радієві і телевізійні стації не придержуються навіть тих правил, що їх вони самі собі склали. Він підтримав католицький погляд, що показування в телевізії різного роду насильств і злочинів ніяк не служить загальному добру і підкреслив, що такі програми мають незвичайно злий вплив на молодь.

МІЛЬЙОНЕРСЬКА ФУНДАЦІЯ РОКЕФЕЛЛЕРА ЗА КОМУНІСТИЧНИМ КИТАЄМ...

Фонд мільйонерів братів Рокефеллерів опублікував звіт, що ЗДА повинні "відверто визнати дійсність" та прихильніше ставитися до комуністичного Китаю. "Кожний нарід має свій спосіб життя і згідно з бажанням має випрацювати собі форму соціяльної організації, яка йому найкраще подобається", — пишеться в тому звіті. І тому кожна комуністична держава, яка зобов'язується жити в мирі з іншими країнами, має бути прийнята до організації держав, де б могла конструктивно працювати... Преса підкреслює, що у звіті не береться до уваги насильства комуністичних диктатур, які самі говорять про диктатуру пролетаріяту. Чому мільйонерські установи обстоюють комунізм? Про те читайте статтю "Безбожні гангстери" в календарі "Світла" на 1960 рік.

ОТ АМЕРИКА!

У стейті Ровд Айленд фабрикант пасти до зубів придумав новий спосіб набивання кишені. За дозволом Державної Адміністрації Контролі Алькоголю, він додаватиме до пасти різні роди алькоголю, смак яких відчуватимуть ті, що чистять зуби. Цю пасту до зубів продаватимуть у звичайних тубках і кожний зможе її купити без труднощів — також діти, яких, як він каже, "...ніколи не завчасно привчати до смаку алькоголю".

БУДУТЬ ЗНОВУ ВИСЕЛЮВАТИ ГАЛИЧАН

Вашінгтонські урядові радіоприймачі занотували комунікат совєтського радія зі Львова, в якому заповіджено масове переселення населення Львівської Области на територію кількох областей Казахської ССР, а також до Кримської, Миколаївської та Херсонської Областей. У згаданому комунікаті львівської радіостації з 3 грудня м. р. сказано таке: "Обласний Відділ Організованого Набору Робітників і Переселення недавно повідомив, що в грудні 1959 р. почалося плянове переселення родин Львівської Области до колгоспів і радгоспів Кримської Области. У січні 1960 року почнеться подібне переселення до колгоспів (колективних господарств) і радгоспів (радянських господарств) Миколаївської і Херсонської Областей Української РСР та колгоспів і радгоспів Джамбульської (?), Карагандської і Кустанайської Областей Казахської СРР". У повідомленні дальше сказано, що держава, мовляв, покриває кошти перевозу їхнього майна, як також, мовляв, дається грошові позички на будову домів, закуп худоби і подібне. Охочі на виїзд повинні зголошуватись до згаданого Обласного Відділу у Львові або до місцевих рад."

НЕ ШМІНКУЙТЕСЯ!

Уряд ЗДА заборонив недавно продукцію 17 відтінків шмінки до уст, бо виявилося, що вони продуковані з матеріялів, які можуть викликати затруєння. Крім того показалося, що деякі краски, що їх уживали в шмінках, мають у собі отруту. Повідомлення про спосіб крашення шмінок, небезпечних для здоров'я, поважно стурбувало продуцентів шмінок, бо вони кажуть, що заборона вживати деяких красок унеможливить їм випускати на ринок такі шмінки, які мають найбільший попит.

ЛЮБІ УКРАЇНЦІ!

Не буду нікого переконувати про конечність власної церкви, бо Церква зберігає нас релігійно й національно.Дякувати Богу, ми маємо майже по всіх столичних містах власні церкви. НА ЖАЛЬ. ЛИШЕ В БУЕНОС АЙРЕСІ БРАКУЄ НАМ ЦІЄЇ ЦЕРКВИ. Маємо вправді маленьку каплицю, але вона не вдоволяє вимог нашого обряду і ми мусимо впрошуватися до чужинецьких церков.

Найвижчий час, щоб ми рішуче взялися до будови не лише рідної, але й репрезентативної церкви в Буенос Айресі! Українці в Аргентині невсилі самі власними силами здвигнути таку церкву. Велика матеріяльна криза сильно діткнула наших вірних. Прихильників між чужинцями не маємо! Якщо свої рідні брати в Канаді чи півн. Америці не поможуть, то даремна надія на чужих. Правда, всюди сьогодні тяжко, але чи ж наші любі діди й батьки проживали колинебудь у кращих обставинах? А їхні щедрі жертви чого не довершили?!

Пам'ятаймо, що кожда лепта на церкву, це наш СКАРБ здепонований у Бога! Він сам колись це все поверне нам тисячкратно. Отже. НА ЛЮБОВ БОГА. БАТЬКІВЩИНИ та УКРАЇНСЬКОГО ОБРЯДУ благаю та прошу всіх і всіх: ПОМОЖІТЬ СВОЇМИ ЩЕДРИМИ ЛЕПТАМИ ЗДВИГНУТИ ВЕЛИЧАВУ ЦЕРКВУ в БУЕНОС АЙРЕС, Аргентина — БОГОВІ НА СЛАВУ й УКРАЇНІ на ЧЕСТЬ!

Всякі лепти прошу слати лише банковими чеками на заподані адреси. Ніяких грошей не висилати в листах, бо це пропаще!

Аргентина:

R. P. Jose Halabarda OSBM.
calle: Curapaligue 760.
Buenos Aires, Argentina

або до:

Basilian Press, 286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont., Canada

ЩО МИ ДАЛИ В "СВІТЛІ" МИНУЛОГО РОКУ ?

Кожний читач "Світла" повинен із нагоди Нового Року перевірити свої передплатницькі звичаї та спитати себе, чи потрібні ті часописи, що їх він передплачує, чи має їх дальше передплачувати, чи може взяти нові. Такий собі обрахунок сумління треба зробити та ще й спитати себе, чи я сам виконав свій обов'язок супроти тих часописів, які я беру, чи поплатив передплату за них на новий рік, чи — соромно таке казати, але буває! — може й по нинішній день залягаю за них із п е р е д-платою, яка вже тоді стала п і с л я-платою...

Подібне питання повинна поставити до себе й кожна редакція: *що ми дали за минулий рік читачам?*

Досі "Світло" не мало, на жаль, такої рубрики, як "Зміст". Але вже минулого року ми з тим неподадком зірвали: сторінки "Світла" йдуть за-порядком через цілий рік, а при кінці року дали ми "Зміст" (на стор. 557-559), правда, трохи скорочений з огляду на те, що йшла кампанія на Колегію св. Василія В., отже треба було відвести більше місця на статті про кампанію. Хоч скорочений, усетаки цей перший зміст "Світла" виказує згрубша те, *що ми дали в 1959 р. читачам.*

Зі змісту видно відразу, що "Світло" має два відділи: один українською мовою (пересічно 42 сторінки на всіх "нормальних" 48 сторінок кожного числа), другий ок. 6 сторінок англійською мовою. Є такі, що дорікають нам тим англійським додатком, мовляв: англійщите читачів. Але з рукою на серці: чи направду ми ніколи не беремо до рук газети писаної англійською мовою? А якщо так, то чому не візьми б нам до рук і того "англійського" відділу "Світла", який є своїм змістом такий, що усвідомлює — в українському дусі! — тих саме українців, які вже своєї мови не знають. Це можемо назвати сумним явищем, але ніхто не заперечить, що таке явище є. І якраз саме патріотичне, навіть "націоналістичне" діло є: таких українців, що вже своєї мови не знають, затримати при нашій нації бодай нашим духом, збудити в них українську свідомість нехай і англійською мовою, якщо не можна нашою. Недавно видав один редемпторист книжечку про наш український обряд і Церкву; ця книжечка розійшлася вже досі в понад 15 тисячах примірників. Так це певний знак, що бодай 10—15 тисяч є таких українців, які цікавляться справами нашої Церкви, а читають про них уже в англійській тільки мові. Затримати таких українців при нас — це велике діло, — і цьому ділу служить наш "англійський додаток". Кожний патріот-реаліст, а не фантаст, признає такому додаткові *оправдану рацію*. До того ще й наш додаток *інформує чужинців про наші справи*. Навіть пишуть уже чужинці до нас, розпитуючи про справи заторкнені в англійському додатку: знак, що він редагований цікаво й актуально. Спосіб його редагування вже тутешній і не зашкодило б нашим людям саме на ньому вчитися тутешнього способу писання, — ніде правди діти: дуже живого й промовистого, в порівнянні до того, до якого ми в краю привикли. (Це додав я, старокрайовий журналіст).

Дальшою прикметою англійського додатку є те, що він особливо підносить ті *українські вартощі, які ми дали вже в Канаді*. Затискати зміст українства виключно до "старокрайових" справ та вартощів, це сьогодні значить: звужувати й оскорблювати вартощі українства, яке стає вже під пору явищем не тільки національним, але й набирає — при величині й усесвітності українських поселень — світового значення.

Головна частина, це частина українською мовою: на всіх 560 сторінок "Світла" в 1959 р. було тільки 72 сторінки в англійській мові, а 488 (а навіть, якщо взяти до уваги український текст на обкладинках) чи 532 сторінок українською мовою. Значить: рідною мовою мало "Світло" 88% свого змісту. На всіх 560 + 44 (окладинки) = 604 сторінках "Світла" було поміщено 186 ілюстрацій. Найменша ілюстрація коштує нас ок. $8.00, а найбільші ок. $60.00. Із цього повинні наші читачі витягнути висновок, що редакція таки дбає про "образкову" частину "Світла". Правда, образки ще не скрізь такі, як повинні би бути. Але поправу на цьому відтинку можна буде перевести аж тоді, коли кількість накладу "Світла" зросте вдвоє, себто, коли кожний читач приєднає ще одного передплатника "Світлу". За останні два роки кількість передплатників "Світла" зросла на 1,500, отже на близько 40% стану з-перед двох років. Коли "Світло" дістане наклад 10 тисяч, тоді можна буде визначно збільшити кількість і якість образкового матеріялу. Але це залежить виключно від доброї волі наших передплатників! І нехай вони ще візьмуть до уваги те, що "Світло", порівнюючи з усіми українськими журналами-місячниками, це найдешевший часопис-журнал: воно дає річно понад 600 сторінок великого формату, який, перечислений на книжковий формат, дав би 2400 сторінок, себто 24 книжки по 100 сторінок кожна. А що сторінка книжкового формату коштує сьогодні в продажі 1 цента, то вартість тих книжок була б $24.00. Тимчасом передплатники "Світла" платять за неї тільки $3.00.

На всіх ок. 600 сторінок "Світла" ми дали щодо змісту ок. 120 сторінок такого матеріялу, який називають белетристичним: віршів, оповідань, повістей, легких споминів. Це так званий "легкий" матеріял і за ним найбільше попитують читачі. Новістю в минулорічному річнику "Світла" було введення т. зв. "Сторінки поезії". На ній подаємо найкращі твори, нові або й уже друковані, новочасних поетів наших. Даємо тут тільки речі добірного змісту й форми; але допускаємо й початківців, якщо їх речі формально й змістово осягнули вже такий рівень, що стали гідні друку. "Світло" є часопис універсальний і популярний, отже не мусить містити виключно самі шедеври(найкращі визначні твори); але не

друкує воно таких речей, які осмішували б не тільки досить високий рівень журналу, але і... самих віршописців. За таку "цензуру" вони на нас не повинні гніватися, хіба вдячними бути...

Між авторами, яких твори ми друкували в белетристичній частині "Світла", находимо — побіч не таких іще славних — такі прізвища, як напр. із живих Наталена Королева й Віра Вовк, дві визначні наші письменниці-лавреатки, перша довоєнного, друга вже молодого зовсім покоління. З визначних поетів наших ми друкували твори Б. І. Антонича, В. Вовк, Ю. Клена, О. Лятуринської, І. Шуварської-Шумилович — усе поетів, що вже ввійшли чи мусять увійти в історію нашого новочасного письменства. З перекладної літератури ми дали твори таких славних авторів, як напр. Р. Г. Бенсон (англієць), А. Р. Аюкар і Х. Ечегарай (еспанці), С. Лятерлеф (шведки) та дуже популярного на заході Європи В. Гюнермана (німець).

Нам приємно похвалитися, що на сторінках "Світла" пишаються твори таких милих для читачів авторів, як веселий оповідач Дзюню — В. Буженко та вступаючий на малозорану ниву нашої драматичної літератури о. д-р Богдан Курилас ЧНІ; з обидвох (кажу вам те на вухо!) ще будуть добрі люди. В новому році до числа наших авторів приєднчить іще одна відома письменниця п. Марія Кузьмович-Головінська, та деякі інші, про що буде мова. З перекладів дамо деякі оповідання Г. К. Честертона й і., та продовжуватимемо переклади Р. Г. Бенсона, В. Гюнермана й і. У літературній критиці ми дали декілька статтей Ол. Моха (Араміса) та д-ра Д. Вучинського.

Щодо статтейного матеріялу, то його було в останньому річнику "Світла" 205 сторін друку, себто одна третина всього змісту. Це трохи забагато на те, щоб не знудити читача (пересічного...), деякі статті задовгі, деякі тяжко написані. Ситуацію рятували статті популярного характеру, головно на тему різних "духовних сенсацій": візій, "пророкувань", чудесних вилікувань. Дехто неслушно закидає нам, що ми "заповіли кінець світу" на 1960 рік. Отже ми ніде такого не заповідали, хіба переповідали чужі слова. І так напр. "найстрашніша" стаття п. н. "Страхіття 60-го року" (це число люди до одного викупили!) це був точний переклад статті з католицького тижневика в італійській мові, видаваного в Італії й одобреного духовною владою. А нам саме дехто з Італії закидував, що ми пишемо як сектанти і що в Італії таку газету духовна влада закрила б...

Що ми різні страшні й недобрі речі заповідаємо (не "пророкуємо"!), то це тільки доказ, що наша редакція не наклала на ніс американських рожевих окулярів, мовляв: "Усе на світі добре, а йде до ще лішого". Ні, так, як є, то світ іде (може і в 1960 році вже) до всесвітньої війни, яка рівнятиметься винищенню майже 3/4 людства, або до запанування "одного світу", себто піддання всього світу під одну диктаторську владу масоно-большевиків. Перестерігати проти такого повинна кожна католицька газета, боротися проти такого має обов'язок кожний зрілий католик, як-так свідомий свого місця як член Христової Церкви. І ми це робимо. Що воно трохи виглядає на "сенсацію", то це правда, але тільки сповидна, коли брати справи поверховно, формально. Диявол так і хоче, щоби про нього мовчати; так само хочуть того масони і большевики; і тому осміпують усякого, хто про такі "сенсаційні" речі пише.

Так напр. св. пам. о. монсіньора Р. Г. Бенсона називали тому 50 років сенсаційником, коли він написав був свою "пророцьку" книгу п. н. "Володар світу". Цю його книжку деякі фальшиві католики ще й по сьогодні промовчують, хоч напр. навіть такі тверезі оо. Єзуїти назвали її недавно пророчою візією наших часів (а була написана 1907 року ще). Отже і ми пишемо про різні такі речі, які виглядають на сенсацію для тих, хто хоче бачити світ крізь рожеві окуляри сенсаційної (і то вже направду) преси капіталістичного світу.

Серед нашого статтейного матеріялу "непопулярного" були зате такі статті, які зчинили поважні рухи в нашому суспільстві. Тут треба передовсім причислити статті о. д-ра М. Соловія на теми "православ'я" в Канаді й про справи Східньої Церкви, як теж і про майбутній Вселенський Собор. Статті ці викликують з одного боку скажену лють, але і... брак відповіді, яка відповідала б на закиди. Ми певні теж, що стаття доц. д-ра Ю. Герича про анатему на Мазепу, вкупі зі статтями о. д-ра М. Соловія й о. д-ра О. Купранця на подібні теми, чимало причинилися до того, що Українська Греко-Православна Церква в Канаді нарешті відважилася сказати гідне слово та визнала цю анатему недійсною.

Статті про історію українських католицьких митрополитів Львова, пера о. д-ра І. Назарка, та інші статті цього ж автора не тільки розсвітлюють історію нашої Церкви в її світлих сторінках, але і заторкують глибоко різні духовні проблеми, які ми були привикли досі брати поверховно і злегка: суспільний католицизм, контемпляційний рух і под. До визначніших статтей треба причислити ще речі нашого старого дописувача д-ра М. Кушніра. Широкий відгомін у різних часописах мала стаття омм п. н. "Кіт, що будить від смерте" (про католицьку пресу).

Около 50 сторінок (12%) дали новинки "Зі світу й Церкви", які з довшими описами, головно церковних важніших подій дали б яких 15-

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave.— Tel.: LE 5-7445

20% змісту нашого журналу. Цей відділ люди теж радо читають, тимбільше, що наші новинки часто досить сенсаційні, подекуди веселі, подекуди трохи саркастичні... Та як їх інакше писати, коли нема місця на більші полеміки. Полемічні статті, які в нас є, не дали більше 25 сторін друку (ок. 6%); ніодна з них не писана в якійсь приватній справі, а всі гідно, хоч нераз і прикрі для противника. Щодо різних довших статтей-звітів-описів, то ми в нашому скороченому змісті мусіли трохи "скривдити" різних наших дописувачів, промовчуючи в "змісті" їх статті чи прізвища авторів. Щодо цього останнього, то трохи самі автори винні, бо в своїй скромності часто за такими криптонімами; як "Учасник" чи "Приявний", криється прізвище нераз навіть і о. монсіньора. Але відкривати псевдо- і крипто-німи— редакція не має права.

У відділі Апостольства Молитви ми дістали врешті постійного співробітника "осм", який дає нам живі й радо читані статті про місячні намірення. Бракує ще постійного кутка "Запитів і відповідей" на церковні теми. Маємо надію, що вдасться нам знайти відповідну для цього людину, яка гідно заступить бл. пам. о. Андрія Г. Труха, що Його ми в цьому році втратили.

Незвичайно оживляють усякий журнал добре й цікаво написані спомини. Ми їх і мали таких декілька: з літератури М. Ломацького, з мандрівок-прощ о. д-ра М. Соловія (про Атос) і о. д-ра Ю. Федорова (про св. Землю; його спомини з тієї прощі ми друкували в "Світлі" тільки уривками, а цілість їх вийде невдовзі окремою книжкою з численними образками!); спомини з війни чи заслання були пера д-ра В. Муровича, А. Кігічака, В. і Ф. Мацькових та інших. Цього 1960 року будемо продовжувати спомини о. Олексія Заклинського, які було свого часу "Світло" з незалежних від нас причин перервало. В цьому числі містимо симпатичний спомин п. Наталени Королевої, що може служити зразком, як писати цікаві спомини.

Такий менш-більш розрахунок із того, що ми дали в "Світлі" за попередній рік. Тепер, коли "Світло" має вже "Зміст" та по-черзі нумеровані сторінки, сподіємося, що ще більш найдеться таких наших прихильників-культурників, які схочуть заховати собі комплети "Світла", чи навіть дати їх оправити переплетникові. То й усі ті, що "Світло" вважали за відповідне переховати, всі вони зможуть самі переконатися, чи ми правду тут написали, чи тільки так "хвалимося". А хто переконався, чи кому наші слова трапили до вподоби, такий нехай допоможе нам у нашому ділі: приєднає нам нових передплатників, вишле передплату за себе і як дарунок своїм знакомим та родині на Різдво і на цілий 1960-тий рік!

То ми на черговий рік подякуємо йому так, як оцим дякуємо всім тим нашим передплатникам, добродіям і читачам-покупцям, які своєю передплатою, пресовим фондом, приєднуванням передплатників, збиранням оголошень, доповідями про "Світло" та дописами до нього, — всі дали нам змогу зробити те, що ми зробили і чим тут "хвалимося"!

КОЛИ НА ЯЛИНЦІ ЗАПАЛАХКОТЯТЬ СВІЧЕЧКИ

А буде це по Святій Вечері, не в одної з вас, мами, заволічуться очі сльозою. Одна згадає тих, що відійшли від неї назавжди, і вони саме тому для неї найдорожчі, друга тих, що забрали їх від неї на якийсь довший чи коротший час примусово, третя тих, що їх життя від неї відвіяло і вони десь на світі, може серед чужих, може теж самітні проводять цей найбільш у році родинний вечір. Та найсумнішим буде спогад тієї матері, якої діти відійшли від неї добровільно в чуже оточення. Тут крім прикрого спогаду долучиться ще десь і тихий докір сумління, що не зуміла їх затримати для себе, а хто знає може й для свого народу...

І саме в цей вечір найбільше усвідомлює собі кожна мати родини, що її обов'язком є створити такий настрій і таку атмосферу цього вечора, щоб через гори і через доли її родина спішила до неї або бодай із сумом і тугою згадувала про нього та душею до нього линула. Тепло рідного дому і пестощі матері це той найміцніший цемент, який зміцнює родинне вогнище, це той горючий матеріял, що все підтримує в тому вогнищі невгасний вогонь.

Ось чому саме в той вечір, нехай не буде смутку в очах ваших матері, або бодай нехай не помічають його інші члени вашої родини: бо в той вечір мусить їм світити до життя ваш ласкавий і ніжний усміх та гріти ваша любов і увага. Коли будете від них далеко, або й не буде вже вас між ними, тепло й поезія того вечора лишаться з ними до кінця їх життя. А тим, що добровільно відійшли від нас, буде він дохором за зраду, а може не в одному і жаль збудиться та каяття, що втратив те, чого ніщо нагородити не може — серце рідної матері...

ТРИ УКРАЇНСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА

під одним проводом

UBA TRADING CO. LTD.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

420 Bathurst St. —— WA 2-6115-6

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма доставки опалової оливи для хатнього вжитку

420 Bathurst St. —— WA 2-6862

HOME TOWNE BAKERY

Хліб і печиво різного роду, доставлюване до склепів і домів

164 Kane Ave. —— RO 7-7246

Чи Ви вже вирівняли свою передплату на "Світло"? Тільки $3.00 на цілий рік.

АПОСТОЛ ЦЕРКОВНОГО ОБ'ЄДНАННЯ

(ГАДКИ МИТРОПОЛИТА АНДРІЯ В СПРАВІ З'ЄДИНЕННЯ ЦЕРКОВ)

Митрополит Андрій Шептицький запишеться в історії як апостол об'єднання українського народу в одній Церкві. Церковне об'єднання було головною ідеєю життя й діяльности Слуги Божого і це нераз підкреслюють ті, що писали і пишуть про митрополита Андрія. У статтях, життєписах, публікаціях і книжках, присвячених постаті митрополита Андрія, можна стрінути багато матеріялу про його унійну діяльність, зате менше уваги відводиться питанню про ідеологію церковного об'єднання Слуги Божого. Небагато пишеться про те, як Митрополит уявляв собі церковне об'єднання, на яких основах і умовах його будував, якими методами і шляхами думав об'єднати український нарід в одній Церкві.

Щоб належно пізнати головні ідеї митрополита Андрія у справі церковного об'єднання, треба основно розібрати писання, в яких він порушував унійні питання. Покищо в нас ще немає такої праці, що накреслювала б ідеологію церковного об'єднання великого Митрополита. Важливим матеріялом для такої праці будуть писання митрополита Андрія з останніх років його життя (1941-1944), що були поміщені у "ЛЬВІВСЬКИХ АРХІЄПАРХІЯЛЬНИХ ВІДОМОСТЯХ" того часу. Там є послання і звернення митрополита Андрія до свого духовенства й вірних, як також його переписка з українськими православними єпископами і віруючою інтелігенцією "у справі порозуміння".

Понижче подаємо уривки з писань митрополита Андрія у "ЛЬВІВСЬКИХ АРХИЄПАРХІЯЛЬНИХ ВІДОМОСТЯХ" із 1941-1943 рр. Гадки Слуги Божого, впорядковуємо в деяку систему, додаючи відповідні заголовки.

ОБОВ'ЯЗОК ЗМАГАТИ ДО ОБ'ЄДНАННЯ ЦЕРКОВ

"Уважаю за обов'язок кожного українського патріота: зробити все, що можливе, щоби причинитися, бодай у деяких справах, до порозуміння між різними українськими віроісповіданнями..."

"Кожний, кому тільки добро України лежить на серці, мусить уважати за свій обов'язок цілою працею життя причинятися до множення елементів єдности, а до усування елементів роздору..."

"Думаю, що кожний український патріот повинен зробити все, що може, до здійснення релігійної єдности..."

ЄДНІСТЬ РЕЛІГІЙНА І ЄДНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНА

"До осягнення наших національних ідеалів треба нам єдности... Тому треба нам, оскільки це тільки можливе, усунути всякі роздори і все, що ділить, та всіми силами змагати до осягнення, по змозі, якнайбільшої єдности. Між роздорами, що ділять українців, не останнє місце займають релігійні справи, в яких ми такі поділені. А, безперечно релігійна єдність була б могутнім побудом для осягнення національної єдности..."

"Якщо хочемо всенаціональної Хати хотінням глибоким і щирим, якщо та воля не є тільки фразою, ілюзією, то вона мусить проявлятися діланням і те ділання мусить вести до єдности. До єдности в усіх напрямах, тому й до релігійної єдности..."

ЦЕРКВА ХРИСТОВА ПОВИННА БУТИ ОДНА

"Усі признаємо і проповідуємо як правду Богом об'явлену, що Христова Церква є одна. Самому поняттю Церкви противиться поняття церковної власти так розділеної, що кожному архиєрееві, в кожній єпархії чи церковній провінції припадає частина тієї власти, незалежно від цілого організму Церкви. Організація, яку Христос дав своїй Церкві, мусіла бути така, щоб усіх єрархів, як і всі народи світу, так в одно зв'язати, щоб та організація могла сповнити завдання, "щоб синів Божих, що були розсіяні, зібрати в одно" (Ів. XI, 52)...

"Кожна Христова ідея безконечно віддалена від думки людей... А таким є плян єдности, який мав Христос... Метою Христової праці є, без сумніву, єдність людей і початковим здійсненням тієї єдности є єдність Церкви... Коли Христос так бажав єдности, то не можливо, щоб те Його діло, яке Він називає Своєю Церквою, було так побудоване, щоб зв'язь поодиноких його частин зі собою була слаба і давалася легко розбивати..."

"Єдність Церкви мусить бути досить сильна, глибока, щоби в одно зв'язати всі народи світу; та єдність мусить бути вселенською єдністю. Характеристична прикмета Христової Церкви — єдність — є з природи речі злучена з другою прикметою тієї Церкви — вселенськістю"...

УКРАЇНСЬКИМ ЦЕРКВАМ ТРЕБА КОНЕЧНО ОБ'ЄДНАННЯ

"Якщо різні християнські Церкви в Україні мають сповнити завдання: давати українському народові єдність, то мусять позбутися того духа розколу і ненависти, який спричинює, що Українець Українцеві ворог. Усі, скільки нас є, мусимо зробити все, що можемо, щоб помиритися і в собі самих побороти духа розколу й ворожнечі супроти братів..."

"Треба, щоб ми (єпископи) бажали помирення; треба, щоб того помирення бажало і духовенство і нарід у всіх наших (католицьких і православних) єпархіях. Треба дальше, про це поєднання молитися, себто треба нам заряджувати такі Богослужения, в яких брали б участь і духовенство і нарід, а які мали б на меті просити в Бога потрібної до помирення благодаті..."

"Ми (греко-католики), з уваги на добро наших вірних, простягаємо руку до згоди і всім Українцям предкладаємо програму релігійного помирення. Під такими умовинами: Кожний із нас, або радше — кожне віроісповідання наше, прийме і зробить усі можливі тільки уступки.."

В ЧОМУ МОЖНА ПОСТУПИТИСЯ?

"За можливі уступки вважатимемо ті, на які совість дозволяє. Дальше не годиться іти, бо релігія, хоч як вона важка в народньому й державному житті, це справа із Всевишнім Богом..."

"Треба, щоб ми з обох сторін були готові до потрібних уступок. Коли Євангеліє обов'язує нас відрікатися себе самих до того ступня, що маємо класти й душу, то тимбільше мусимо уступити від усього того, що може бути перешкодою в поєднанні, уступити так далеко, як нам тільки совість дозволяє..."

"Поступати все за велінням совісти — це обов'язок, до якого ми всі мусимо признаватися, який мусимо сповняти без уваги на віроісповідання, до якого належимо... Поза тим, що є велінням совісти, широке ще поле лишається до взаємних уступок. У розв'язці питань, як далеко ті уступки можуть іти, треба українським Церквам і віроісповіданням самим рішати, не лишати рішення чинникам українському народові чужим, а може й ворожим. І тому треба добре обдумати, що нам совість дозволяє..."

"Крім уступок загального значення, уступством можна назвати й пребагато цілком приватних думок, які кожному вільно і можливо змінити, а зміни яких домагається братня любов і патріотизм. Такі зміни подиктовані саме братньою любов'ю й патріотизмом, проявлятися будуть і в мові. І так можна назвати усякого роду уступством, якщо уникатимемо всякого слова, яке могло б неприємно вразити наших братів..."

У черговому числі: Що роз'єднує Церкви в Україні? Явище релігійного поділу. Виректися нетерпимости! Яка дискусія потрібна?

Вільгельм Гюнерман

7)

НА БОЖИХ ОКОПАХ

історична повість із часів французької революції

ПЕКАРЧУК ЗДОБУВАЄ КУРІНЬ

Бригадир Карабен додержав слова. Майже щоденно перешукували доми в Монбернажі. При цьому Карабен вимахував своєю шаблею й страшенно лаяв контрреволюцію. Але завжди перед тим повідомляв своячку точно про годину й місце приходу ревізії а Густа дбала якось про те, щоб там і тоді він не знайшов уже нічого підозрілого. Було б усе йшло добре, та невдовзі справа погіршилася. Від якогось часу стали і якобінці і національні гвардисти перешукувати доми на власну руку, то й часто бувало, що Пасквіс серед ночі будив о. Кудрена, як на дворі революційники вже валили у двері прикладами рушниць. Тоді о. Кудрен, накинувши на себе найконечнішу одежу, вискакував вікном своєї спальні на подвір'я та звідти тайним виходом, вузькими і небезпечними доріжками тікав у гори, де проводив решту ночі у печері. Часами і в день не міг вернутися домів, бо біля дому стояли стійки, а по вулицях вештались якобінці й національні гвардисти. Треба навіть було залишити постійні Служби Божі в стодолі. Три священники, які скривалися тепер у Монбернажі, відправляли Служби Божі по домах мешканців села, де було дуже мало місця. Трубач Павло виграваав перед тим нові таємничі сигнали. А в Монбернажі вже знали, де буде чергового дня Служба Божа. Кілька жінок узяли на себе обов'язок будити в своїй окрузі тих людей, які не мали годинника. До тих жінок належала також Лізета Давид, колишня господиня о. Прюля. Їй можна було вповні довіряти і тому всі дуже здивувалися, коли одного ранку не явилися на Службу Божу до дому Бернара ні вона, ні хтонебудь із її округи. Кілька годин пізніше все вияснилося. Лізета прийшла до склепу Густи, поставила великий кошик на стіл та промовила крізь сльози: — Дорога пані Густо, когут провинився в тому, що ми всі заспали. Він чогось не запіяв сьогодні зранку. Тому я його зарізала, але не можу істи.

— То ми вже самі цим займемося, — заглузував Филип, що стояв із Юрком біля прилавка — коли ви такі жорстокі, що завели звірину під гільотину.

А Юрко додав: — Я й не знав, що ви такі кровожадні, панно Лізето! Ви майже такі недобрі, як той кат, що стяв голову королеві.

Добра господиня священика залементіла на мить, але зараз же наглим рухом стерла сльози з обличчя й почала проповідь до молодих глузунів, та вони були вже за дверима.

Пані Густа промовила поважно: — За таке не треба вам сварити за хлопців. Вбивство короля є для Франції найбільшою ганьбою.

На початку 1793 року прийшли жахливі вістки до села над р. Кленом. Королеві Людовикові XVI стяли голову на гільотині. Королева мучилася в понурій в'язниці Темплі, а їх сина Людвика, восьмилітню дитину, віддали шевцеві Сімонові на виховання. Сімон був п'яниця та замучував престолонаслідника просто на смерть і фізично і духово. Пані Густа мала правду, що з таких гидких справ не слід мартувати.

Ледве хлопці вийшли, коли нагло відчинилися двері й увійшов п. Бернар, сильно чогось роздратований.

— Господи, що такого сталося? — спитала перелякана Густа.

— Що сталося? — крикнув, — нова революція, проти революції. Як знаєте, я їздив у Вандею в торговельних справах. Отже там вибухло повстання! До одного села приїхали комісари вербувати до війська. Але люди їх висміяли, а коли вони розсерджені вхопили за зброю, молоді хлопці напали на них і стали їх так основно бити, що революційники мусіли соромно втікати. То дало початок усьому. По селах і містах Вандеї задзвонили дзво-

ни. Селяни вхопили молоти, коси й ціпи та почали виганяти червоних. Невдовзі постала ціла армія. Перед нею священики з хрестом у руці, мов із хоругвою, за ними ж не инше чоловіки, але і старці, молодики, діти, дівчата. Господи, кобн то я міг дімдатися тієї хвилини, коли наша дорога Франція стане вільна від тих безбожних, червоних драбів! Але, але... Тож я спішуся до Пасквіє, щоб оповісти о. Кудренові про нову революцію.

Пірвав шапку і вибіг. Наче полум'я від вітру, поширювалася на цілий Монбернам вістка про повстання у Вандеї. Скрізь розгорялася надія. І люди ще побожніше молилися на тайних Службах Божих, молилися за перемогу для Христових воїнів. Комум'яка Касандр зняв одного дня зі села. — Він пішов до Вандеї — шепотіли люди. — Де він рубоне, там не поросте більш трава — закпив Мартин Кордіє.

Також коваль Пуасе здійняв фартух, загасив огонь у кузні, взяв найбільший ковальський молот та помандрував на захід. Революціїники в Путатіє ставали все більш і більш неспокійні. Дрижали зі страху, що і тут можуть звернутися проти них сокири й ціпи. Дяк Паскаль не показувався вдень на вулиці. Щойно ж стемніло дячище крадькома старався приєднати собі приятелів у Монбернамі. Заходив до домів, удаючи свіцю та оправдувався, що він не мав зла на умі, бо по правді, то він добрий християнин. Але селяни плювали за ним і відверталися з погордою від нього. Перед якобінцями лазв знову ж дячище проклятих попів, які нібн були причиною повстання у Вандеї та, взагалі, неспокоїв у країні. І справді, революціїники стали ще пильніше розшукувати за незаприсяженими. Особливо президент кримінального суду кипів вогнем і сіркою з люті й страху, щоб лише не втік якийсь незаприсяжений.

Із весною прийшов до Монбернаму новий заприсяжений священик, бувший монах капуцин. Дуже ревно взявся він навертати свою "збаламучену" парохію. Дяк Паскаль дістав знов працю. Новий парох почав відправляти Служби Божі та посилав дяка скрізь, щоб запрошував на ті богослужби людей. Але вони зачиняли двері перед шпіоном та висмівали його. Тоді священик-відступник взявся за инший спосіб.

Найкращий продукт для українського

[redacted]

— дає —

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ

"БУДУЧНІСТЬ"

"The Future Bakery"

735 QUEEN ST. W.

Toronto, Ont.

Одного ранку вдерся до села цілий курінь національних гвардистів та загнав людей шаблями, списами та крісами до церкви. У безсильній злості люди мусіли піддатись брутальній перевазі. Лише кільком удалося втекти; до них належали Павло Конвертіє і Юрко Вінас. Роберт Бернар, якого змусили разом із братом піти до церкви, аж плакав зі злости. Та коли дяк зажадав від нього, щоб він служив священикові, хлопець відвернувся й аж заскреготів зубами: — Нехай мене краще зб'ють!

Та грубий Филип не брав справи так трагічно.— Це колись свінчиться — зашепотів до брата. Але той навіть не глянув на нього. Ще зали священик-відступник приступив до вівтаря, вийшов на проповідальницю та почав проповідь. Побачивши спущені голови й затиснуті п'ястуки, спалахнув наглим гнівом та закричав на цілу церкву: — Я знаю, що ви прийшли сюди примушені. Та я кажу вам, що хто не приходитиме добровільно, цей у моїх очах є аристократом, а я не стерплю жадного аристократа в моїй громаді, як не зношу терня в моїх ногах. Хто на майбутнє не прийде добровільно, буде політично підозрілим, а з підозрілими в нашій республиці не жартують!

Загуділи люди в церкві. Але відступник удавав, що нічого не чує. Замість св. Євангелії витягнув "Монітор", часопис революціїників, та почав читати статтю про злочинців і повстанців у Вандеї. Пригноблено слухали його мешканці села, але годі було вийти з церкви: всі виходи були обсаджені червоними. Якась їх частина розлягалася в останніх лавках церкви, а частина сторожила ззовні.

Нагло зайшло щось несчіхуване.

Підчас нападу два пекарчуки вповзли до вартату майстра Конвертіє і тепер сиділи й роздумували над тим, яку то витівку зробити червоним, щоб звільнити людей із церкви. Нагло Юрко підскочив і закричав: — Павле, а знаєш ти похлик на тривогу червоних?

— Знаю — відповів той. — Й чув його доволі часто, головно тепер, коли так багато мовнірів переходить через Пуатіє.

— А чи ти міг би його заграти на трубі?

— Очевидно!

— То мерщій принеси свою трубу і ходи.

Кілька хвилин пізніше хлопці бігли якнайскоріше до лісу на горі.

В міжчасі священик скінчив свою проповідь та приступив до вівтаря. Саме тоді здалека пролунав поклик тривоги. Алярм виходив десь із гір і ставав щораз виразніший та ближчий. Люди поглянули на себе здивовано й по церкві пронісся шепіт.

— До лиха, та це ж тривога! — викрикнули перелякані національні гвардисти.

А трубка трубіла чимраз сильніше. Двері церкви відчинилися. — Національні гвардисти вийти! — кинув приказ старшина.

— Селяни з Вандеї — закричало кілька зеляканих. Гвардисти вибігли з церкви, заметушилися та не знали, куди звернутись. Ворога не було видко. Але невідомо, чи не скривалися по лісах селяни, що кожної хвилини могли кинутися на гвардистів із своїми жахливими косами й молотами. Тож спасайся, де хто може!

— До Пуатіє! — закричав старшина і в дикому поспіші пігнав курінь червоних крізь міст Жубера до міста. Але там ніхто не знав про тривогу чи про напад селян. Як лише національні гвардисти залишили церкву, мешканці Монбернаму вийшли поспішно з осоромленого Божого храму, вдоволені до глибини душі, що не мусять брати участи в Службі Божій відступника. Даремне апостат звертався до них від вівтаря, даремне благав їх залишитись у церкві, даремне тратив то добрі, то лихі слова. Церква спорожніла і навіть дяк Паскаль вибіг із захристії та пірнув у бочку з водою, що стояла біля його хати. А люди спершу здивовані, стали вже здогадуватися, хто це трубів. Виходячи з церкви, весело підсміхувалися.

Пекар Вінас стиснув кріпко руку Конвертіє та промовив: — Твій син зробив це чудово, пане маркізе.

— Маркізе? — здивувався той.

— А ти не чув, як отой заприсяжений поробив нас усіх аристократами?

— О! Так, пане бароне — засміявся Конвертіє та додав: — Чи не міг би ти кільна тижнів пекти хліб для моїх покупців?

— Дуже радо, — відповів зі сміхом Вінас, — але де ти вибираєшся, на пітні ферії?

— Іду до Вандеї — прошепотів той, а очі йому засвітилися.

— Ти ж маєш жінку й дітн! — напімнув Вінас переляканий.

— Саме длятого хочу помогти звільнити Францію від тих собак. Ти будеш опікуватися ними, як я підду, правда?

Вінас стиснув свого друга за руку і сказав твердо: — На мене можеш полягати!

Ам до вечора залишився дяк Паскаль у своїй бочці на воду. Щойно коли стемніло відважився залишити криївку. Обережно оглянувся на всі боки та неслухував воєнних окликів і лопоту полум'я. Та коли не найшов нічого підозрілого, відітхнув глибоко, ввійшов до хатини й поклався до піжка.

(Далі буде)

Д-р А. Базилевич

МИ І НАШІ БЛИЖНІ

"І як хочете, щоб вам робили люди, і ви робіть (їм) так само" (Лук. 6, 31).

Сьогодні хочемо призадуматись над дуже поширеною хибою, як у нашому особистому, приватному, так теж у суспільному житті. Це є невірний спосіб осуду в відношенні до себе самих і в відношенні до інших, до наших ближніх, до тих зі "своєї" групи й до тих з "іншого" середовища, та до наших противників, без огляду на саму істоту справи, яка єдино повинна бути основою нашого осуду, нашої думки. Ще з давніших часів знаємо, що справедливість представляють як жінку з зав'язаними очима, яка не бачить, кого вона судить, а тільки розважує аргументи, — себто саму справу.

Цікаво буде пригадати собі одну загально прийняту засаду з психології свідків. Якщо про противника говоримо щось доброго, стверджуємо його позитиви, то це напевно мусить бути правдиве. Однак чи багато з нас у суспільному житті поступає по такій лінії? Чи навпаки, не тушуємо досягнень противників (із самолюбства, що ми цього не осягнули), чи у відношенні до тих з іншої групи, до наших противників, не виступаємо з великими обвинуваченнями і цим дискредитуємо себе у власних очах, не кажучи вже про те, що про таку спільноту думають чужинці?

У відношенні до інших виступаємо з підозрінями, і буває, навіть найкращі наміри тих, що "не з нами", не з "нашої партії", представляємо в кривому дзеркалі. Буває, що часом нема в нас навіть охоти вдуматися в ситуацію й обмірковувати причини й аргументи такого, чи іншого потягнення нашого ближнього, нашого противника. Не дивимося, як справедливість наказує, на те, *що* хто сказав, чи зробив, але *хто* це був. І після того, до якої групи чи середовища він належить, маємо вже наперед готову оцінку. Коли це був противник, часто буває, що вже згори його засуджуємо, або принайменше ставимося з підозрливістю, що, мовляв, за тим чи цим щось скривається і т. п. І навпаки, коли змінимо дієві особи й вони будуть із "нашого середовища", тоді наша оцінка їх промов, їх потягнень, їх політики буде зовсім інша, прихильна, часто перехвалена, а в випадку недотягнень, дуже лагідна. Здається, що кожному ясне, що такий спосіб поступування не правильний, — бо на першому місці й основою наших осудів мусять бути *правда й справедливість*. А всетаки, як багато людей ідуть цим неправильним шляхом...

Тимчасом християнство дає нам вказівки й пребагаті джерела сили переборотн своє самолюбство — св. Тайни, світлі приклади, що є люди, які правильно поступають (хоч приходиться їм часто плисти проти течії), що потрапляють поставити правду і справедливість понад інтерес своєї групи. Без переборення природного егоїзму, нема й не може бути суспільства, а будуть тільки гетта зі "своїми" лініями.

Відома річ із практики духовного життя, що мирне співжиття дорослих — це одна з найважчих до розв'язки проблем. Тому наука про духовне життя, аскетика, підкреслює, що, в черзі праці над викорінюванням наших хиб, наперед треба нам старатися викорінювати з наших душ те, що неприємно відчувають інші, отже наші найближчі, наші співжителі і т. д. Якщо йдеться про ширше приміненння цієї засади, то треба наперед

уникати того, що можуть дошкульно відчути ті "з іншої вівчарні", "з іншої партії", "з іншого середовища" і т. п.

У св. Євангелії читаємо про немилосердного слугу, якому цар-господар подарував увесь його величезний довг, 10,000 талантів (Мат. 18, 27). Однак цей слуга показав себе дуже лукавим. Після виходу від царя, він зустрів по дорозі свого довжника, і хоч цей був винен йому дуже мало, бо всього 100 динаріїв, він ухопив його й душив, кажучи: "Віддай мені, що ти винен". Немилосердний слуга не вважав на його прохання: "Потерпи мені й усе віддам тобі" (а таке ж прохання коротко перед тим урятувало його самого від довгої, а може й досмертної в'язниці) — "і посадив його в темницю, поки віддасть довг". (Мат. 18, 30). Тоді розгнівався цар, і сказав до цього немилосердного слуги: "Слуго лукавий! Увесь той довг я простив тобі, бо ти благав мене. Чи не слід було тобі змилуватися над своїм товаришем, як я тебе помилував?.. І передав його мучителям, поки не верне йому ввесь довг. Так і Отець мій небесний учинить з вами, *коли не простите кожний від сердець ваших своєму братові їх провин*" (Мат. 18, 32-35).

Та не тільки на цьому місці св. Євангелії, але й на багатьох інших місцях св. Письма маємо цю саму думку. Напр. у Господній молитві "Отче наш", щодня говоримо: "І остави нам довги наші, яко же й ми оставляємо довжникам нашим". Або "тим то будьте милосердні, як і Отець ваш милосердний. І не судіть, щоб не суджено і вас; не осуджуйте, щоб і вас не осуджено; прощайте, то й вам простять. Бо якою мірою міряєте, такою вам відмірять". (Лук. 6, 36-39). Із цього можемо легко зрозуміти, що ціла наша праця над спасінням власної душі стоїть у прямому відношенню до нашої постави, до нашої поведінки з нашими ближніми. Без цього, хоч би і як довго ми говорили молитви, не буде в нас правдивого почитання Господа Бога. Бо ми б тоді почитали Бога тільки устами, а серця наші були б далеко від Нього. Тому ясне, що не можемо християнства обмежувати тільки до особистого, приватного життя. Християнські принципи мусимо примінювати і в суспільному житті і то *під загрозою затрати власної душі*. Вищість християнства над іншими релігіями полягає у відношенні до наших ближніх, до наших ворогів. "Коли любите тих, що вас люблять, — яка вам дяка? Та ж і грішники люблять тих, що їх люблять... Та ви любіть ворогів ваших, добро чиніть, позичайте, нічого не ждучи, а нагорода ваша буде велика й будете синами Всевишнього". (Лук. 6, 32, 35).

Щоб жити в громадянстві у згоді, треба носити тягарі один одного, як каже св. Ап. Павло: "Не судім отже більш один одного". (Рим. 14, 13). Перше ніж судити інших, треба би вглянути в себе, чи в нас особисто, чи в "нашому середовищі" і т. д. все в порядку. Однією з хиб нашої вдачі, навіть однією з хиб нашого патріотизму є, на гадку Слуги Божого бл. п. Митрополита Андрія Шептицького, саме брак самокритицизму. "Ми міримо патріотизм не розумом, а серцем. Його температура заступає в наших очах усі інші прикмети... Демонстрація, фраза й шум часто видаються чомусь важнішими, аніж спокійна, зимна розвага та витривала праця." ("Про єдність". Декрет. Єп. Собору з 1943 р.). Тому буде глибоко християнським підходом до справи й великим нашим національним досягненням, коли перед різними нашими потягненнями будемо критично ставитися наперед до себе самих і до своїх власних середовищ... Перш аніж судити, "стараймося радше про те, щоб не давати братові образи або соблазни". (Рим. 14, 13).

ВСІ ПОВИННІ МАТИ Й ЧИТАТИ

Життя Святих-Книга Третя

У 3-тьому томі "ЖИТТЯ СВЯТИХ" подані життєписи Святих за місяці: липень, серпень і вересень. Усіх життєписів є 160. Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Гр. ТРУХ, ЧСВВ. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" має 462 сторони друку великого книжкового формату. Тут є 78 образків-ілюстрацій. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредагований і написаний легким, приступним і цікавим стилем.

Замовляйте цей новий, третій том життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті тієї настільної книги, на якій повинен виховуватися український нарід, щоб зашепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна 3-го тому "ЖИТТЯ СВЯТИХ" (у твердій оправі) 5.00 дол.

Два перші томи теж по $5.00 за том у твердій оправі.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Лев Пилипенко

РІЗДВЯНА ЗУСТРІЧ

Із чотирьох кутів і стін старої хати виглядали жахливі злидні. Під стінами погрузені роками трухляві дві лави, ноги в столі були розхитані, як і саме безталанне життя нещасної вдови. Мисник у кутї біля дверей із щербатою череп'яною посудою в основному завершував усю обстановку в хаті Ганни Іваненко. Оточуючу вбогість посилювали погляди очей образів Ісуса Христа й Матері Божої. Під вагою багатьох років стіни погорбились, як спина столітньої бабусі. На місцях трьох розбитих шиб у вікнах від довгого часу засіли туго затягнені ганчірки. На простінку між двома вікнами стирчав довгий ржавий цвях, на якому висіли густо пофарбовані мухами рамки з фотокарткою Гната — чоловіка Ганни. Зграї мух роєм кружляли по хаті й чорними плямами вкривали на столі місця, де залишила Ганна рештки від рідкої поживи.

Задивившись на фото батька Павло (єдиний син) запитав у матері:

— Кілька років тому ви, мамо, казали, що мій батько загинув під час бомбардування з повітря німецькими літаками. Але ви ніколи не говорили, де саме загинув батько. Я хотів би хоч раз відвідати батькову могилу.

— Коли ти був менший, я тоді так говорила, сину. Тепер ти вже вирос, став свідомішій, то я розповім тобі про твого батька те, що знаю. Ти вже тепер зумієш тримати язик за зубами. Отож слухай. Коли відступали москалі під німецьким натиском, твого батька разом з іншими визначили евакуювати колгоспну худобу в глибокий тил Московщини. Але десь за Лубнами німці танками перетяли шлях евакуйованим. Німаки затримали худобину, а всіх чоловіків загнали в табір полонених. З того табору їх навантажили в вагони й у 1943 р. вивезли на працю до Німеччини. Хоменкові Петрові з нашого села якось пощастило втікти вночі з того поїзду, в якому їхав разом і твій батько. Він мені все й розповів про себе й батька. Але потім за батьком і слід пропав. Невідомо, чи живий він, а чи десь на чужині загинув. А говорила я, що батька забито тому, щоб москалі не довідалися, що він перебував у Німеччині. Коли б дізналися, — оголосили б і нас "ворогами народу". Грузин Сталін сказав, що руських полонених ніде немає. А коли де і є, то вони зрадники "родіни". А ти, сину, тепер і сам добре бачиш, що роблять москалі зі "зрадниками" та їх родинами. Тому я похоронила твого батька тільки так, на словах. Можливо, що він іще й живий десь.

Павло уважно вислухав розповідь матері, але погляду свого з фотокартки ще довго-довго не зводив.

***

Набравши розгону в віках, роки вскочили в нове число. Холодний грудень величався в повній білій красі. Мороз потягнув небо рожевою фарбою, і воно горіло далекою загравою. А згодом зникла й заграва, лише вгорі мигали зорі, мільйонами іскор відбиваючи свій блиск на білій поверхні снігу. Мороз уночі міцнів і робив сухе повітря дзвучим.

На межі між східньою і західньою зонами Німеччини в совєтській формі ходив на варті прикордонник. Час-від-часу він зупинявся і довго вдивлявся в білу пелену західньої сторони. Якісь неспокійні думки міцно тиснули в виски, і тоді він рішучіше й скоріше ходив по вказаному йому маршруті. Внутрішнє хвилювання заставляло його зупинятися і вдивлятися в простір на заході, який недалеко зникав у білій млі морозної ночі. Правою рукою поміж до спідньої хлібні, що була напроти серця. Намацав листа якого вчора одержав, і заспокоївся, що лист був на попередньому місці. Думки скупчив на листі. Лист від тітки цілком забрав його попередній спокій і вибив його геть із рівноваги життя. Тітка пише, що одержала листа від його рідного батька. Той лист адресований був на її покійного чоловіка, але вона одержала його. Батько з мотивів обережности адресував листа на ім'я покійника, хоч москалі вже знають і ці хитрощі. Запитує навздогад, чи жива дружина і син його. Не знає сердешний, що мама вже покійниця — пером їй поневолена рідна земля.

Людожери!.. Недолюдки прокляті!.. Батька рідного від мого серця відірвали і неньку загнали передчасно в могилу. І якраз пам'ятаю кінець листопада, коли під час вітру й морозів заставили матір цукрові буряки з мерзлої землі копати. Вітер пронизував усе тіло, заморожував кров у жилах. Пальці на руках подубіли. Але мусіла під страхом кари тюрмою робити, щоб не дати загинути соціялістичному московському врожаєві на нашій віковічній землі. І докопалася неньки. Від тих буряків злягла, кашляла-кашляла і за тиждень часу і її закопали. Та хіба тільки її одну стрінула така "ласка старшого брата"!? Половину людей у нашому селі в концтаборах, в'язницях та на каторжній колгоспній роботі вимордували москалі. Та не тільки в селі, а всю Україну нещадно знищено. Варвари! Нарід мордують, батька і неньку від мене відібрали, а я в одягові тих катів повинен оберігати їхні імперіялістичні кордони! Тут біля мого гарячого серця, адреса мого рідного батенька. Батько зробив москалям добру оцінку, коли не повернувся додому. А де батько, там місце і його сина. Я ж тепер так близько від свого родителя. Лише рукою кинути, і я на другому боці — вже вільному світі. Коли ж для цього шукати кращої нагоди, ніж тепер? Варто лише захотіти і я буду разом із батьком. А в один сонячний день, коли настане відповідний час, я разом із ним з кінця світу прилинемо звільняти свою поневолену

Україну. Але не в цьому осоружному одягу ненависного окупанта — Москви. У своєму національному військовому одностої я з батеньком низько вклонимося могилам замученого нашого народу й могилі моєї рідної неньки.

Сніг під ногами рипів, а йому здавалося, ніби людський голос промовляв до нього: р-р-рви, р-р-рви, р-р-рви з кор-р-рдону!

Зробивши в думках остаточне рішення, прикордонник повернувся обличчям на захід і рішуче покрокував... Віла мла ночі скоро проколотнула його. Лише на рівній поверхні снігу залишилися глибокі сліди, які вказували, в якому напрямку зник прикордонник Павло Іваненко.

***

Повернувшись з церкви, Іваненко Гнат смачно пообідав і ліг відпочити. Різдвяний веселий передзвін дзвонів, урочиста Служба Божа, святково-надхненний спів церковного хору приємною теплотою розливався в розчуленому серці Гната. Цей святковий настрій довгий час не покидав його. Думки перенеслись геть під укриті срібним пухом солом'яні стріхи України. Кожного дня згадки його навідували рідне село, вбогу милу хатчину, але в цей день зокрема з якимось святковим натхненням спогади летіли до рідної оселі, до родини. Згадав грудневий передсвятковий пахучий дим із комінів, що так приємно лоскотав у ніздрях. Згадав різдвяні колядки, які дзвоном жалібних струн ударяли до самої глибини серця і витискали з очей гарячі сльози радости з нагоди Різдва Христового. Кохана дружина, незабутній синочок, брати, сестри, рідне довкілля м'якою пеленою огортало його всю істоту. Усе те було миле, дороге, гріло й пестило його душу. І ці незабутні згадки світлом яскравого сонця вирували в цей день серед захмареного неба чужини. Із року-в-рік усе чекав повного прояснення блакитного неба над Україною. Але небо тьмарилося все далі, як і надії на скоре повернення у вільну Батьківщину. Від свята Різдва до Великодня і знову до наступного Різдва чекав на якісь кращі зміни для свого поневоленого народу, але так і не дочекався. Ось уже минуло 12 років, як нидіє серцем за Україною, за рідною родиною... Але червона московська гадюка своїми отруйними зубами перекушує й далі горло свободолюбних народів, які борються за своє визволення. Під впливом несприятливих вісток записався на виїзд до ЗДА, хоч надія на повернення в Україну ніколи не згасла й не згасне. А що ж там дома? Чи жива дружина, сини, брати, сестри? Написав листа до покійного чоловіка жіночиної сестри, а відповіді ніякої. Син... єдина моя надія в житті... Кров моя.. Чи прийдеться мені хоч раз глянути в глибоку блакить його ясних очей?! Чи кинуть руки сина грудку землі на батькову домовину в рідному краю? А чи чужі люди в далекій стороні пригорнуть важкою землею чужини?

Закривши очі, Гнат перескакував від одної згадки до другої і думки знову чомусь повертались до сина. У двері раптом хтось голосно постукав. Гнат блискавично скочив на ноги й автоматично випалив німецькою мовою: Герайн!

На порозі кімнати з'явився високий красивий чоловік з червоними від морозу щоками, в уніформі советського прикордонника. Побачивши уніформу держави людоловів, Гнат на мить оторопів, а мороз посипався від плечей до самих п'ят. Прикордонник деякий час також стояв непорушно в якомусь ваганні. Але свого батька пізнав відразу, хоч мав холодну витривалість. Та серце сина таки не витримало. Крильцями метелика затріпотіли його довгі густі вії, з очей викотилися дві блискучі перли й дзвінко впали на підлогу... На вустах застиг щасливий усміх.

Але Гнат, як зачарований, стояв на одному місці. Швидким рухом руки Павло скинув свій кашкет і з огидою кинув собі під ноги. Ясним промінням веселки кинулася в очі Гната червона плямка-родимка на низько стриженій голові Павла. Та плями ніжним крилом ластівки торкнулася серця батька. Сумнів і страх розвіялися вмить. Широко розвівши до обіймів руки, Гнат, як підрубаний столітній дуб, всією своєю постаттю повалився в сторону сина. Батько й син упали в міцні обійми. З грудей батька ще вирвалися слова:

— Павлусю!../ Сину!.. Надіє моя!.. Та ж це не сон, а дійсність! Адже я не сплю!..

Нестримний спазматичний плач радости рвонув його тілом, і батько не міг від щастя далі говорити. Тіло його хиталося від схвилювання й одноразово розгойдувало сина.

Під надмірний стукіт двох збуджених і перепевнених щастям сердець у маршовому темпі під акомпанімент різдвяних дзвонів лунали в грудях батька й сина слова української колядки:

"Ой, радуйся земле,
Син Божий народився!"

Християнський журнал для українських дітей
Річна передплата — $2.00.
Адреса:
My Friend, 418 Aberdeen Ave., Winnipeg 4, Man., Canada

Д. Левицький

ЧУДЕСНА ПЛАСТИНКА

(Різдвяна новела)

Я завжди подивляв Ярка. Його працьовитість, стриманість, манери й обходження серед своїх і чужих зроджували в мені самозадовоління почуття національної гордости ним. Завжди точний, бездоганно і зі смаком одягнений, поважний, але і товариський, Ярко робив враження висококультурної й освіченої людини. Погляд його великих, сірих очей був проникливий, допитливий. Я не чув ніколи з його уст гострого слова, якогось необдуманого осуду. До слабостей людських, до пристрастей людини він ставився неодмінно з подивугідним вирозумінням. Здавалося, що цей хлопець біля тридцятки пережив подвійний вік і має досвід шістдесятилітнього мужа.

Цей мій погляд на нього був такий певний, такий непорушний, що ніхто б мене не міг переконати, що Ярко... що він несповна розуму. А може... Може ми всі, що реально мислимо і в цей вік технічних "чудес" відкидаємо чудеса духової натури, як забобони, як "вигни божевілля", — самі стасемо ненормальними з погляду старого покоління? Бо те, що трапилося недавно Яркові, і про що він мені особисто — так річево і так спокійно — оповів, дійсно є чудом, і то чудом і духовим, і фізичним (вірніше "технічним").

Але до справи!.. Послухайте самі і осудіть самі! Передаю майже дослівно те, що недавно притрапилося Яркові.

Підходили наші, українські, Різдвяні свята. Родини українські заздалегідь до них приготовлялися, а особливо ті, що мали дітей. І вбраночка нові, і подаруики, і забавки, і, безумовно, ялинка. Хоч тяжко було випросити у працедавців цей вільний день, бо перший день припадав у понеділок, одначе більшості вдалося. Батьки були перейняті докраю. Але була ще й інша частина українців — тих самітніх, які не могли або не хотіли придбати собі родини. Для них свято — це велике українське зимове свято — зроджувало скоріше сумні, дражливі почуття, оживляло спомини, які тільки викликали зітхання, а у більш м'яких серцем — витискали сльози з очей.

Ярко був самітнім, цілком самітнім. І тоді, як другі, теж самітні, останніми часами втішалися вістками, що діставалися до них з-під залізної заслони, Ярко не мав жодних листів, не мав жодних відомостей про своїх найближчих.

Тільки тепер, коли він все оповів мені, я знаю, чому в житті він був такий... такий самітній і непідступний.

І свято не тішило його. І він, здавалося, не мав ніяких пристрастей. Здавалось тільки, бо Ярко мав пристрасть, велику, непогамовану — купувати пластинки до свого грамофону. Він мав у своєму покою сотки їх, і то часто таких однакових, з тими ж самими піснями музичними творами... То все були українські твори, українські пісні.

Останнього вечора перед святом, того Святого Вечора, коли всі "звізду ясну" разом за одним столом вітають, Ярко вернувся додому із новою пластинкою. Тихо було в будинку, бо господиня-чужинка, вдова самітня, вийшла. Першим рухом Ярка було, навіть не роздягаючись, пустити новопридбану пластинку: "Чи ми зустрінемося знову..."

Купуючи цю нову пластинку, Ярко був зворушений, схвильований до дна душі. Це ж так реально віддавало його прощання з Мариною, навіть слова були майже ті самі! І той вечір! Той був тем Свят-Вечір, останній вечір, який він перебував дома... І мати, брат, сестри: і молодша, і та старша, що відірвалася від рідні, і тільки у свята з'являлася. І Марина! Чудова, ясноволоса свіжість, простота і щирість невимовна! І, хоч сумні й поважні всі ті, що були за свят-вечірнім столом, проте всі співали, тихо й урочисто, як було звичаєм віковим: "Нова радість стала!" І хоч не було довкола тієї радости, а тільки страх і сум, і сльози — одначе пісня-колядка мусіла бути відспівана...

Спогади — сумні, але тривожно милі, оволоділи Ярком... Просто автоматично включив він свій грамофон. Сів у крісло, не здаючи справи, що робить, відійшовши цілком від сучасного. Але що це? Якась тиша, неприродна, привернула його увагу до апарату. Чи він наставив добре? Не чути звичайного шепоту-шуму пластинки, що крутиться... Поглянув. Ні, рухається, обертається, як звичайно. Встав здивований. І раптом у тиші кімнати поплили знайомі, але ж які чудові звуки різдвяної колядки. Ті звуки були такі незвичайні, так музикально досконалі, що дійсно, здавалося, їх видає якийсь неземний, божественний хор! Ярко зціпенів! Він стояв, як спаралізований, а одначе, серце билося нестримно швидко, ніби хотіло вискочити з грудей. Колядка, знана, дорога колядка "Бог Предвічний народився" добігала кінця. Тихо стало знову в кімнаті, ще тихіше, ніж перед початком співу. — Ярко стояв далі нерухомий... Врешті зовнішній світ — гомін вулиці — збудив його з остовпіння.

Він кинувся до пластинки... Зняв з апарату, підніс до світла, роздивлявся. Знову потім нетерпеливо — швидко поклав на апарат і пустив у рух... "Чи ми зустрінемося знову" — почув м'який баритон. Зупинив. Знову спочатку... І цим разом "Чи ми зустрінемося знову..." і вже схвильований, не володіючи собою, раз-у-раз поновляв мембрану. Все те саме. І, зупиняючи востаннє, лишив хату, вибіг на вулицю, бо не мав сил довше залишатися в кімнаті з пластинкою на самоті.

Довго блукав по вулицях, стараючися прийти до себе. І здоровим розумом міркував: Я ж не був п'яний, ані хворий. Я ж ніколи не мав галюцинацій ні звукових, ні зорових. Що ж це? Містерія різдвяна?! Чому ж йому, якраз йому таке трапилося?

Дощик, звичайний, натуральний дощик привів його схвильовані думки до дійсности. Опам'ятався. "Не буду більше купувати пластинок, і не хочу слухати ніколи вже "рекордів"!

З такою постановою, охолоджений, повернувся додому. І, роздягнувшись, скромно повечеряв, почав готуватися до сну, ні разу не глянувши у бік грамофону, який стояв самітно у кутї. Можливо, й рано, й звичайно, довго... Цей вечір особливо довго і побожно... Просив Новонародженку Святу Дитину взяти йому ще раз Свою ласку, — щоби пластинка ще раз заграла колядку. І зі страхом, з надією приступив до апарату. Наставив... і швидше — геть! Подалі... А сам, глибоко в думках і серці: "Сине Божий! Тож єдина моя втіха тепер, єдиний зв'язок зі всім дорогим, що я покинув, і що я, певне, вже ніколи не побачу... Будь милостивий, будь щедрий!"...

Мовчала цей раз пластинка... Ні коляди, ні танга! Чекав у темноті і тиші. Чекав... та і заснув.

У сні мелодії чудових колядок втішали його самітню, молоду душу!

Ранком встав Ярко, пластинка все крутилася. Не пам'ятаючи себе, схопив її і кинув на підлогу. Розлетілася на дрібні кусочки...

Я завжди вірив тобі Ярко поважна людина, що він твердо стоїть обома ногами на землі. Тепер я й сам не знаю, що мислити: чи він, з причини своєї самітности, вже тратить "нормальний" розум, чи те, що йому трапилося, дійсно було "чудом"!

Так, на світі є багато такого, друже Горацію, що і не снилося нашим мудрецям.

о. Іриней Вігоринський, ЧСВВ.

МАЛА РОСІЯ, МАЛОРОС – І НАЦІЯ "ДЯДЬКІВ"

Національне ім'я в житті кожного народу, що ставить свої вимоги в площину визнати його за повноварту націю, відіграє дуже важливу ролю. З ім'ям народу зв'язані йому приналежні й приманні права. І от саме тому вороги української нації намагалися давніше, намагаються ще й тепер позбавити передусім її природного права та йменя: Україна, український та інших похідних назв із цього слова. Це роблять вони з допомогою всяких софістичних витівок, натягань, перекручень, підміною якоюсь іншою назвою, що не має за собою ніякого історично-правного обосновання, змісту, ні будь-яких історично-культурних традицій, або просто заперечують одверто назву нації, зводячи її до безглуздя. Бо знищивши назву народности, заперечують і права, що зв'язані з нею.

Як брати справу з морального й етичного становища то ніяка чесна людина, в кого є чуття самоповаги й людського достоїнства, не робитиме того, щоб заперечувати іншій нації права до її повного культурного й національного розвитку, до політичної волі, до повної незалежности і т. п. Таке роблять ті, що стоять на низькому рівні розвитку культури, що, не шануючи в собі людського достоїнства, не шанують його теж і в інших. І от хочу перевести аналізу історичних слів Україна, Малоросія й Росія, як їх перекручували, заперечували чи засвоювали собі деякі з тих назв як свою національну. Така історична аналіза повинна б нам українцям дати ще один козир у боротьбі з нашими політичними ворогами.

У царській імперіялістичній Московії був чужий та незрозумілий об'єктивний підхід до справи в відношенні до підбитих народів, що входили в склад московської імперії. Вживаю тут зумисне назовництва "московський", а не "російський" щодо означення "російського" народу, який просто вкрав і засвоїв собі неправно цю національну не-свою назву. Це чужий кожух не на москвитян шитий. В цьому можемо переконатися наглядно, як станемо досліджувати історичні джерела, про які буде мова в дальших виводах.

Уже автор "Исторії Русовъ" скрізь підкреслює знущання над українцями. І так, напр., стрільці московські "имѣли о себѣ непонятное высокомѣріе или какой-то гнусный обычай всѣмъ народамъ давать презрительныя названія, какъто: Полячишки, Нѣмчурки, Татаришки и такъ далѣе. По сему странному обычаю называли они Козаковъ чубами и хохлами, а иногда и безмозглыми хохлами". Це ще найбільш, можна сказати, необразливий приклад знущання, на яке посилається "Исторія Русовъ".

"Тишайшій" Олексій Михайлович вимагав від українців у своєму маніфесті — "прежде нашего пришествія раздѣленіе єго поляками сотворите какъ вѣрою, такъ и чиномъ. Хохлы, которые у васъ на головахъ, постригите". І перші зустрічі українців з москвинами повні отаких дрібничкових про око, а згодом серіозних вимог, — причепок, дошкульних витівок, тісї "волокиты московской", на яку в один голос нарікають усі, кому з Москвою доводилось мати якенебудь діло.

Твори перших українських письменників на московському ґрунті підпали безжалісній та нещадній московській цензурі, а твори Транквіліона Ставровецького зокрема пропали "на пожарѣхъ". У часописній статті годі наводити довгий список про виловлювання книг "литовскія печати". У Московщині не тільки не розуміли добре "литовської (української)" мови, а й не хотіли розуміти, чіпляючись до всяких дрібниць, і були певні, що скрізь одна мусить бути мова, бо йнакше "когда будетъ много языковъ, то пойдетъ смута въ земли".

Цей нагніт московський на всеньке українське збірне життя, чи не найдошкульніше відбився на українському письменстві, літературі. Після Переяславської угоди, українські письменники сподівались, що їхні книги підуть і на Московщину, то й почали через те свою мову ще більше лаяти на церковне. Знов відригнулась була стара болгарщина, вже й самим болгарам не дуже то зрозуміла. Патріярх Йоаким, видавши указ проти "польскіе и литовскіе печати книгъ", заборонив 1690 р. мало не все тодішнє церковне українське письменство, не спиняючись навіть перед таким стовпом православ'я, яким був Дмитро Ростовський (Туптало): 1-ий том його "Четій-миней" спалили, а дальші видання поправили "по великоросійской граматикѣ", так що не пізнати автора-українця. За Петра І, й московське духовенство почало було агітацію, щоб "на Москвѣ не было игумена и архимандрита отъ козацкаго рода", у зв'язку з тим почалось нарікання на "лящшенків", та "черкасишекъ" ("черкасишки ни къ чему негодницы"). Постановлено при тому домагання, щоб москвитяни "были и в козацкой землѣ" на всяких церковних урядах. Щоправда, без "черкасишекъ" обійтись покищо було годі, а це з тої простої причини, бо вони були елементом далеко поступовішим і тямучішим у просвітньо-культурних справах, як рівняти до зацвілих в упертому неуцтві московських книжників. Тимто й бачимо довкола Петра І. цілу громаду людей з України, вихованців Київської Академії. Царська Московія, як відомо, до останніх днів свого існування не міняла політичного напрямку в відношенні до України та її народу. Зневажливі назви: "палячішкі", "сербішкі", "чехішкі", "хахлішкі" щодо українців були там звичайною річчю. З допомогою псевдонауковців стару, історичну, літописну назву та й ще до того слов'янську — Україна, українці — забороняли й переслідували й старалися властиву назву підмінювати всякими неістотними, недійсними назвами як: Малоросія, Новоросія, Юго-Западний край, Южная Россія й под. Усі ті штучні назви не мають за собою ні політичного, ні культурно-національного значення. Колишня московська вкрай шовіністична й засліплена політика має ще й тепер своїх наслідувачів і за кордоном. Бо й теперішня червона Московія, змінивши тільки державний устрій, не змінила свого відношення супроти України, перещіплюючи живцем зразки давньої царської Московії хоч у зміненій подекуди формі. Та про це треба б написати окрему томову працю.

Такі образливі, повні насміху й приниження, а при тому баламутні означення це "Малоросія, малорос, малоруський, "русский" з двома "с". Воно не все й тут в порядку. Бо в київському літописі стрічаємо одно "с": "Откуду єсть пошла руская земля... и откуду руская земля стала", князь "Руский", море "Рускоє", "рать руская". В Іпатіївському літописі таке написано: "Рускіе городи, язык руский, от рода рускаго, по закону рускому, "Русин", "Се (Київ) буди мати городом руским" (значить митрополією — 882) і т. ін. Буває, але зрідка й руський (як напр. 955 р. 1061 р. Лавр. літ. стор. 10). Назва Русь чужа, не слов'янська; в літописі написано: "От "варяг" — означає, від чужих людей. За літописом "Варяжське море" — означає море Балтійське.

Як заглянути до усної словесности народньої, то не знайдемо там назви — Мала Русь або Малоросія. Це назва чужого — грецького походження. Тому й вияснення її треба шукати в грецьких джерелах.

І от стрічаємося тут з ось яким географічним і геополітичним явищем. Назва "Велика Росія" (мегале Росія) вперше виступає в каталозі єпархій, приналежних до царгородського патріярхату в 1303 р. під ч. 81. Перед цією датою йде її не стрічаємо. У грамотах патріярхату й царгородського синоду назви Великої й Малої Руси (мікра Росія) вживається нераз, напр. у 1347, 1354 рр. і под. Цієї назви вживають у зв'язку з питаннями про межі митрополичих територій. Ті територіяльні суперечки розв'язував царгородський патріярх.

Нам відомо з історії, що через напади татарських орд підупала Київська держава. Тоді то політична влада галицьких князів поширилася й на Київщину. Нам відомо теж з історії, що київський митрополит 1299 р. переселився в Московщину (зразу в Суздальщину, у Владимир над Клязмою, а згодом у Москву), а Галичина, Волинь та інші українські землі остались без митрополита. Галицько-волинські князі не бажали собі мати з Московією спільного православного митрополита, щоб почерез нього не бути залежними може й політично, і за згодою патріярха отримала Галицько-волинська Держава окремого митрополита. Новоствореному територію цього митрополита назвав патріярх по-грецьки Мікра Росія, що по-грецьки означало: мала корінна, метроподьна Русь, бо й у греків метропольна Греція так само називалася "Мала Греція", а колонії її (в Сицилії, в Італії), звалися "Великою Грецією", себто колоніями Малої Греції. Таким чином у Греків назва Мала Русь означала як метропольну Русь, так і церковно-адміністративну округу окремого православного митрополита. Нова метрополія охоплювала й частину полоцької землі, заселеної білорусинами. Сюди входили теж і три повіти Чернігівщини, залюднені білорусинами й москалями. Етнічний елемент не входив тут у рахунок, бо в Малій Русі були не тільки українці, але теж інші народности. А Московія Русею не звалася. У Лаврентіївському літописі під 1176 р. читаємо, як ростовці, володимирці та суздальці збунтувалися проти князя, щоб він не наводив "руских" до них на посади. Галицькі князі в XIII і XIV віках титулувалися по-латині: цар, князь Руси, Росії, молодшої Руси, бо Київ старіша, всеї землі Росії (totius Russiae), Всеросійський, Московії за Русь вони не вважали й Русею її не називали.

З літописів можна дуже легко виснувати істо-

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge)
EM 3-8828
Toronto

рячну правду, що північна Суздальщина й Московщина за Русь ніколи не вважалися й Русею її не звали. Читаємо в Густинському літописі під 1287 р. таке: "Батій безбожний прійде... на Московскую землю, юже всю плени... убиша же *князя Московскаго* Юрія Всеволодовича", а дещо далі під 1239 р. читаємо: "Батій паки посла татар на Рускую землю... ко Переяславлю, на Чернигов". Під 1240 р. розказується, що Батієві воєводи взяли "землю Суздальску", а сам Батий "прійде на Рускую землю... ко Кіеву" і взяв його. А згодом під 1249 р. читаємо: "Сартак Батієвич цар татарский даде *Киеви Рускую землю* Александру Яр. Кіевскому..., а брату его *Володимер и Московскую землю*". Під 1252 р. находимо таке місце: "Александер... Московский князь пойде во орду... и упроси себе княжение над всею *Рускою и Московскою* землею". Таких цитатів чимало й всі вони вказують на те, що Московія не Русь, не Росія, а в греків називали її великою в значенні колонії Малої Руси. Це те, що літопис уклав в уста кн. Олега про Київ: "Се буди мати (метрополія) городом Руским". Ще й у XVIII ст. Московія звалася "Московським Государством". Щолиш від 1713 р. Московія перемінила свою назву Московії на Русь-Росію, коли то цар Петро І. доручив своїм заграничним дипломатичним представникам, послам та амбасадорам подбати, щоб за границею далі не звали його держави "Московським Государством", а "Государством Российским". Це невластиве перенесення чужої племінної й політичної назви Русь, Росія на зовсім інший племінний елемент — на Московію — натворило в світі багато плутанини й незорієнтованости. Рівнобіжно сталося таке й із назвою Мала Русь, Малоросія.

З назви Мала Русь випливають ще й інші дальші висновки. Ця назва зв'язана з православ'ям як панівною релігією в ній. Вміру того, як у М. Росії поширювалася унія, заникало православ'я, а з ним і назва Мала Русь. Цей процес ішов від Галичини в напрямі Дніпра, аж ця назва залишилася ще лише на лівому березі Дніпра, де Чернигів і Полтава. По Андрусівському договорі 1667 р. між московським царем і Польщею з Малої Росії виключили навіть Київ. Щолиш 20 жовтня 1775 р. вийшов царський указ: "Город Кіев присоединить к Малороссіи". В 1781 р. проектували створити з Малоросії три намісництва, а вже 16 вересня 1781 р. вийшов закон: Створити з Малої Росії три губернії: Новгород-Сіверську, Чернигівську й Київську з територією для Києва на Лівобережжі. Дня 30 листопада 1796 р. вийшов новий закон: "Из трьох Малороссійских губерній быть (одной) губ. в Чернигове" і називати її: *"Малороссійской губ."* а про Київ сказано: *"Город Кіев с его окружностію от Малой Россіи отделить"*. Київ знову виключили з Малоросії. Закон ч. 17624 постановляє, щоб із земель, які відійшли від Польщі й названі в законі "Україною польською", створити три губернії: волинську, подільську й київську, до якої прилучили й Київ. Козацька Україна звалася "Україна Малоросійська", а Харківщина — Україна Слобідська.

Дня 27. II. 1802 видали закон: "Из Малороссійской губернїи учредить две губернїи и именуваться одной Черниговскою, а другой Полтавскою губ." з 12 повітами в кожній, але вже 27 березня 1803 р. цей закон підмінили новим: "Возстановить древніе пределы Малороссіи", заокруглити їх і створити *з Малоросії Полтавську й Чернигівську губ. 15 повітів* у кожній. Харківщина, Херсонщина, Катеринославщина ніколи Малоросією не називалася. Частина Херсонщини й Басарабії називалися "Ганською Україною" (ханською). Ясне, що назва Україна аж ніяк не те саме, що Малоросія, і вони з кожного погляду різні. В 1837-1842 рр. при кодифікації законів залишено для Малоросії, себто для Полтавщини й Чернігівщини, частину українських законів, які зв'язані Руською Правдою щодо свого походження, також з Литовським Статутом і под. Ті закони назвали "малоросійськими". Вони ввійшли здебільшого в окремі статті X т. І. ч. Своду законів і в новій українській республіці (УНР) 1918 р., а потім у Гетьманській Державі судили ще за тими законами. Цим московський уряд визнавав окремішність українського права від московського.

З наведених коротко даних виходить ось що: 1) Таке назовництво як "Малоросія", "малорос" і "малоруський" походженням нове, бо з XIV ст., нам ця назва чужа, грецька, має характер церковно-адміністративний, а не етнографічний. Народ ніколи не вживав цієї назви. З поширенням католицтва та унії вона щезла на Правобережжі, а на Лівобережжі її скасували 1803 р. Дивне при тому й те, що назву Малої Руси як штучну викинули теж і з царського титулу; 2) до українців католиків і римо-католиків ця назва ніколи не прикладалася; 3) назви Малоросія, малорос, малоруський — не народні, а церковно-адміністративні й відносилися не тільки до українців, але й до білорусинів і московитян на території митрополичої округи; 4) вона ніколи територіяльно не покривалася з тим самим, що й Україна; 5) назва "малоруський язик" штучна підмінка як і штучна назва Малоросія; 6) хто називав би Галичину, Волинь, Підкарпаття малоруськими землями, той водночас виступав би проповідником православ'я, хоч може й несвідомо, бо "малоруське" значить стільки що й "православне". Назва Малоросія, малоруський зовсім не відповідає історичній правді, а тільки це ошука й звичайний собі політичний блахман.

Одне при тому кидається у вічі. За ввесь час історичного існування українського народу в добу політичних експериментів, коли то царський московський уряд зводив широку й велику Україну до незначної "колонії африканської": Малоросії, Новоросії, Юго-Западного краю чи іншої муринської колонії, ніхто з українців не спромігся на голосний протест перед культурним світом проти такої штучно прикроєної назви як Малоросія, малорос тощо. А то, покірливо повісивши голови, примирилися українці з московською неволею та її ганьбливою назвою Малоросія, малорос, а в дальшому хахол, хахландія і под. — і тільки "чухали чуби", як каже Шевченко.

Московська вікова неволя й ота крайнє осоружна назва — Малоросія з різними додатками та в усіяких формах, принесли українському народові чимало лиха, горя й страждань, поставили нас упродовж століть у тінь забуття та крайнього приниження, упадку політичного й духового.

І от сталося те, що сталось. Усе розгубив був український народ на довгому й важкому шляху своєму. Втратив політичну самостійність і економічні достатки, своє право й освіту, свої закони й суд, свою школу та інтелігенцію... ім'я навіть своє втратив у безупинній борні за національну індивідуальність: зробився нацією без прізвища, нацією просто "людей", ще гірше — нацією "дядьків"... І те, що ми прогавили попереду впродовж нашого вікового сну-неволі, тяжко тепер у нових кривавих наших змаганнях і боях нерівних наново добути, що занапастилось, що пропало може й безповоротно? Воно болить і муляє під серцем, що неодне на довгому нашому пройденому шляху *ми самі теж прозавили*... А сучасна хвиля, така важна своїми подіями, чи застає нас сконсолідованими й об'єднаними в обличчі грядучих жахливих подій? Перед нами виринає на всю ширінь проблема: знов неволя або повна непідлеглість політична, самостійність і суверенність!

Вище заторкнута тема про Малоросію в різних її формах і виданнях і про катастрофальні наслідки, що виникали з цього, доводить нас до деяких заключень:

1) Давня, як і теперішня червона Московія заподівала Україні й заподіває в дальшому величезні шкоди й кривди. Назва Малоросія та інші споріднені ономастичні форми, як познаки нашого національного поневолення, не були історичними, були назвами нереальними, а обчислені тільки на те, щоб із нас насміхатись, принизити й у кінцевому висліді стерти нас як націю з обличчя землі.

2) На основі історичних джерел виходить ясно й недвозначно, що теперішня т. зв. Росія ніколи не називалась до Петра І. Росією, а теперішній "російський" народ ніколи не називався російським. Назва Русь, Росія не притаманні їй як московському народові, ця назва вкрадена й через те Московії невластива. Росія передтим ніколи Русею не називалась. От тому не заподіємо кривди "Росії" й "російському" народові, як будемо називати речі по імені: *Московія й москвини*. Якже ж хтось з *істориків* може назвати таку поведінку з нашого боку невластивою й завороТом історичного колеса, то це не зовсім відповідає історичній правді. Адже Персія повернулася до назви Іран, давні молдавани й волохи стали не так давно Румунією, Абесинія стала знов Етіопією й под. Москвини чи москвитяни засвоїли собі чужу назву, їм непритаманну національну назву, що послужила їм закріплювати впродовж віків свої імперіялістичні апетити. Наші науковці й письменники повинні у відношенні до "Росії" й "росіян" уживати означення "Московія" й "московський" як назви властивої, історичної й релігійної, а не штучно придуманої.

Що ж через те осягаємо? Створимо ще один вал, різку межу між Україною й Московією. Перед закордоном виступить строге розмежування національне й політичне між Україною та Москвою, не так легко буде Заходові втотожнювати українців з москалями і не буде переплутувати обидвох національних назв. Очевидно така властива переміна прізвищ викличе з московського боку багато шуму й протестів. Та на це не звертати уваги. Очевидячки про таку зміну національного назовництва треба писати багато та інформувати західній світ, посилаючись при тому на історичну правду й дійсність. Така тактика з нашого боку напсує трохи лихої крови москвинам чи московітам, одначе такий двобій на історичному відтинку може нам принести тільки політичну й національну користь, а не шкоду.

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ПРОДАЄ ТАКІ КНИЖКИ:

Р. К.: **Я була свідком чуда!** — — — — — — 0.50
о. Р. Пшо: **Назустріч життю** — — — — — — 0.75
о. І. Д. Поповичі: **Граматика церк.-слов. мови** 1.50
о. І. Д. Поповичі: **Києво-Печерський манастир** 0.50
о. д-р М. Соловій: **Літургіка для українських шкіл** — — — — — — — — 1.00
Митрополит В. Липківський: **Відродження Української Церкви** — — — — — 3.00
П. Грицак: **Галицько-Волинська Держава** — 2.50
Skwarok J. OSBM.: **The Ukrainian Settlers in Canada and their schools 1891—1921** — — 2.00
о. А. Трухі: **Божа Криниця** — — — — — — 0.50
В. Лозинський—М. Ценевич: **Проклятий камінь** — — — — — — — — — — — — 2.00
о. А. Трухі: **Життя Святих, третій том** — — 5.00
о. М. Вавриків: **По Василіянських манастирях** 2.50
Ю. Мозіль: **Спомини полїт'язня — 1958** — 1.50
Ю. Мозіль: **Крізь залізну занавісу** — — — 1.00
М. Головінська: **Чічка — оповідання** — — 1.75
С. Бартас: **Було трое малих дітей** —опов. — 2.50
Г. Дардель: **Свята Єлисавета оповід. 1958** 0.25
О. Купранець: **Виплатий гетьман І. Мазепа** 0.25
Й. Схрейверс: **Чудесне життя с. Варвари** — 1.50
М. Овчаренко: **Золоті ворота — читанка** 2.50
І. Кострубаі: **Нариси з церк. історії України** 2.00
О. Мох: **Теофіл Коструба** — життєпис — — 0.25
О. Мох: **Книжки і люди** — літерат. нариси 1.00
Н. Королева: **Подорожній** — легенди — — 0.50
оми: **Чорт, направду!** — — — — — — — 0.25
М. Островерха: **Гомін з далека** — — — — 1.00
М. Островерха: **Чорноморяни із Зубівки** 0.50
М. Островерха: **На закруті. Осінь 1939 р.** 1.75
Я. Бохенський: **Таїна червоного посольства** 2.00
О. Кисілевська: **По рідному краю** — — — 2.00

Замовляти на адресу:
Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

ДІЯЛОГИ ВАСИЛІЯНОК

ДІЯ ДРУГА

КАРТИНА ІІІ, ЯВА І

Кілька днів пізніше у Вітебську над Двіною. Пізнати, що велика кімната сцени — це бувший манастирський короб'ятник. Вітебські страдниці-василіянки основно почистили його, прибрали, почепили мальованого на дереві хреста й кілька ікон, відколи за вірність церковній єдності їх викинули з їхньої обителі, а ввели туди ярославських і донських чернець-салдаток.[1]) Доки вітебські сестри не підпишуть "возсоединенія", мають служити московським черницям. Ці аж надто користають із нагоди і на всі лади знущаються зі страдниць за св. Одність Церкви. Частина кімнати подальше від дверей застелена просто на підлозі, під довгим жолобом, п'ятьма чистенькими тапчанами для нічліву сестер. Дванадцять сестер сидять: шість на тапчанах, шість на довгій лаві під стіною. Мати Заступниця щойно померлої від страждань стареньої ігумені Євсевії Тимінської читає з Мінеї синаксарій мучеників дня (Може читати теж до вибору євангелію від св. Матвія: гл. 5, 1-16, або 5, 38-48, або уривок про Христові страждання за св. Іваном, або св. ап. Павла до римлян 12, 9-13; або 1-й Лист до коринтян гол. 13, 1-13; або, врешті, з Об'явлення св. Івана Богослова гол. 7, 9-17).

Сестри в ранньому передсутінку. В єдиному малому віконці — ще ніч, матово біліють снігові узори від тріскучого морозу на дворі. С. Заступниця читає при столику, застеленому білою скатеркою, при наполовинку спаленій свічці. На ногах у всіх сестер залізні ланцюжки.

По скінченні лектури дві по дві підходять сестри перед ікону Розп'яття й Жировицької Богородиці під ним, коротко моляться навколішках, тоді підходять до настоятельки за благословенням і повертаються на свої місця. Чути здавлені зідхання. Чимало сестер кашляють. На закінчення співають хором, лагідно й спокійно пісню:

Агниця Твоя, Ісусе, зовет велім гласом:
Тебе, женише мой, люблю, і Тебе іщущи
страдальчествую,
І стражду Тебе ради, яко да царствую в Тебі,
І умираю за Тя, да і живу с Тобою:
Но яко жертву непорочную прийми мя
С любовю пожертвуюся Тебі. Тоя молитвами,
Яко милостив, спаси душі наша.

СЕСТРА ЗАСТУПНИЦЯ: Во ім'я Отця і Сина і Св. Духа! Амінь. ...Мої дорогі доні, ми втратили нашу найдорожчу й незабутню матір святої пам'яті Євсевію Тимінську саме тоді, коли нам найбільше було б треба її приявности у Вітебську. Скінчились дні нашого спокійного життя в цьому місті, освяченому 215 літ тому мученичою кров'ю св. священомученика Йосафата. Ми в руках Божих. Нам невідомо, що принесе будуччина. Одне певно, що ніщо не станеться без Божої волі. Випрошуймо собі і другим чесноти лагідности, доброї волі, терпеливости й духа згідливости. Нашим першим обов'язком є молитва. Не забуваймо про навчання св. Отця нашого Василія, що так каже про молитву: "Апостол сказав: Завжди радуйтеся, без перестанку моліться, за все дякуйте (1 Сол. 5, 10). Молитва — це просьба про дар, що її вірний засилає до Бога. Одначе, цю просьбу не висказується тільки словами. Ми не думаємо, що Богові треба аж словами пригадувати про щось. Навпаки, Він і без нашої просьби знає, що для нас корисне. Одначе, що ж хочемо цим сказати? — Те, що наша просьба не має бути в звуках, але що сила молитви лежить радше в почуваннях душі і в чеснотливих ділах цілого нашого життя. "То ж, коли ви їсьте, — каже св. Павло, — чи п'єте, чи що інше робите, — все на славу Божу робіть" (І. Кор. 31).[2]) А я додам: Хай вийде на Божу славу, і коли москалі заставили нас жити в цьому коров'ятнику, замість у дорогому нашому манастирі, он зараз за стіною. Он за кілька хвилин із грюкотом розкриють залізні засуви нашого пристановища й покажуться такі противні нам обличчя конвоїрів, черниць і батюшок. Ждуть нас найтяжчі праці: рубання дров, миття підліг і прибирання кімнат і коридорів для черниць, помпування води, вдодатку глузування, негарні слова, побої, биття. Нашою молитвою й довір'ям до солодкої батьківської опіки Божої заслужім собі невпинно повторяти молитву св. Івана Золотоустого: "Слава Богові — за все!" І ще пам'ятаймо про зміст надмогильного напису для нашої святої співосновниці Василіянського чину св. Матері нашої Мокрини:

"МОКРИНІ, СЕСТРІ СВЯТОГО ВАСИЛІЯ
Порох я скриваю знатної дівиці, а може
вже знаєш про неї?
Про Мокрину — Емелії великої
первородну дитину.
Колись закрита перед очами всякого мужа,
сьогодні одна
На вустах усіх та й славлення з усіх
посіла найкраще."[3])

Во ім'я Отця і Сина і Св. Духа.

ВСІ СЕСТРИ: Амінь!

СЕСТРА ЗАСТУПНИЦЯ: А тепер, преподобні сестри, можете ще кілька хвилин ставити мені запити, корисні для вашого душевного розвитку і сердечного спокою, а ми, найстарші, з поміччю Св. Духа постараємося вам відповісти.

С. ГЛІКЕРІЯ: Від самого початку наших страждань нераз приходить мені питання, чому вже стільки літ, а навіть сторіч допускає Господь такі важкі удари на нашу святу Церкву й наші народи і наш Чин? У половині 19-го сторіччя трактує нас Росія й сплетена з нею російська Церква нелюдськи, з ненавистю й потиранською, зовсім, як було це за Нерона й Діоклеяна! Тюрми, каземати й Сібір та манастирі в Московщині заповнені нашими вірними Церкві отцями парохами, ченцями й монахинями. Села й міста спливають кров'ю й сльозами звичайних вірних, старців, жінок і дітей, мощі блаженного Йосафата топчуть і кидають у вогонь і воду...

С. ЗАСТУПНИЦЯ: Преподобні доньки! Думаю, що відповідь на це питання розпаношення зла від світської влади знаходиться в стражданнях на хресті Спасителевому, що, замість радости, яка лежала перед Ним, перетерпів хрест, не зверташи уваги на приниження, і сів праворуч Божого престолу.[4]) Кого Бог любить, того й досвідчує, випробовує й гартує на сталь... Геройська постава нашої Церкви і її народів записана в історію людства та принесе плід волі, щастя й вічного життя.

С. ПУЛЬХЕРІЯ: Мене найбільше мучить факт відступства і зради наших єрархів і декого з-поміж отців. Вони зневажають і топчуть ногами те, що досі шанували, як святощі. Боюся, щоб і в нас не сповнилося слово євангелії: "Поражу пастиря й розпудяться овці!"[5])

С. ПЛАКИДА: Ці слова сказав Господь в Оливному Саді до 11-ти апостолів, зараз по Тайній Вечері, по зраді й перед поцілунком Юди Іскаріотського, перед відреченням князя апостолів і розтіччю їх, за вийнятком св. Івана. Та одночасно Христос знав, що добре діло благовістя — вже вічнославне й переможне: "По воскресінні ж Своїм я вас випереджу в Галилеї".[6]) Тепер зрадили Христову Церкву два єпископи. Але прийде час, що десятки грекокатолицьких єпископів ставлятимуть чоло і помученицьки літами видержать у вірі перед ще лютішими за царів тиранами. Ані один не відступить!

С. АГНІЯ: Надзвичайно теж болючий факт, як запекло й брутально силкується Росія обмосковити Білорусь і Україну. Бувши вчителькою в нашій школі від кільканадцяти літ, я з жахом спостерігала цей натиск Московії на душу дітвори. Кричать, що вони відполячують "Юго-Западний край", а насправді їх Церква і школа силою насаджують московську мову. Їх урядники, солдати, батюшки й черниці знущаються з білоруської й української мови, культури й історії. Те, що Польща при всій своїй брутальності не потрапила ополячити впродовж сотень літ, те цар намагається за кількаднадцять омосковити.

С. РУСЛАНА: Вее це дісться тому, що до влади в імперії прийшли злочинці й недолюдки. Для них — людина ніщо, а слово воля — жах і страхіття. Як апокаліптичний, передпотоповий ящур, цар Микола хотів би пожерти і стравити цілі народи: Кавказ, Молдавію, Україну, Білорусь, Польщу, Литву й Фінляндію. Тоді, коли за океаном перемогли ідеали волелюбного Вашінгтона, у Західній Європі щораз голосніше лунає гасло свободи, рівности, братерства й розцвітають нові вільні держави, як Бельгія, то в нас вішають декабристів, переслідують і засилають на каторгу поетів і письменників, проганяють оо. Василіян із їх шкіл і манастирів, із московськими лаптями й чобітьми вдертися в душу хочуть, у крові й сльозах топлять церковну єдність із Римом!..

С. ЗАСТУПНИЦЯ: Все воно справді так, преподобні сестри. Але вже тепер ми є свідками того, як геройство найкращих синів і доньок пробуджує наші народи з вікового сну. Посів крови — посів християнства.[7]) Згадайте, як народ наш розказує: Божі ангели збирають по світі всі сльози, виплакані за правду, і всі краплі крови, пролляті за справедливість, а кожна така крапля розцвітає коштовним самоцвітом перед Божим престолом. Ви читали подиву гідну історію геройської Діви з Орлеану, блаженної Івання д'Арк: як гинула вона за Бога й вітчизну в полум'ї костра, сильніша за смерть і ненависть, і останнє її слово було: "Ісусе Христе". Кругом десять тисяч народу заплакало з жалю й подиву! Любов до Бога й вітчизни здібні викресати найбільше чудо чеснот. Сестри, чого не вдіяла любов до вітчизни у старовинних греків і римлян? Для всіх благородних сердець — вітчизна солодка! Сестри мої, будьте витривалі в огні переслідувань, на нас глядить Бог і Пречиста, св. ангели, сучасні й грядущі покоління людства! Народи наші будуть урятовані, якщо московська тиранія не скує наших сердець і уст! Звідсіль каскадою попливе ентузіязм віри й патріотизму. І наші муки принесуть нову весну для народів Східньої Европи: наші волелюбні борці за правду розсадять домовину тиранії, прийде справжня воля віровизнань, воля людині й народам!

ЯВА ІІ

У цій хвилині чути грюкіт чобіт за сценою й хриплі покрики конвоїрів: "Ступай, ступай..." Скриплять замки від тюрми і з грюкотом розкриваються двері. Показуються змерзлі солдати з вінтовками, у папахах і брубих рукавицях на руках. Входить протопіп Авакум. Уводять загорнених у чорні вовняні хустки блідих і до краю виснажених мінських василіянок. Вони по-дві пов'язані за руки й ноги ланцюгами. Передня несе

---

[1]) Бо були це в більшості вдови по загинулих на війнах солдатах, уроженки згаданих губерній.

[2]) З проповіді св. Василія в честь мучениці Юлітти. Гляди *Науки св. Василія Великого для народу.* Глен Ков, Н. И. 1954, стор. 58.

[3]) Св. Григорій з Назіянсу, *Велич Св. Василія Великого,* Рим 1951, ст. 149.

[4]) До євр. 12, 2.

[5]) Мат. 26, 31.

[6]) Мат. 26, 32.

[7]) Вислів Тертуліяна.

хреста. Всі сильно засніжені. На вид співсестер із Мінська, вітебські василіянки зриваються з окликами зо своїх місць.

КОНВОЙНИЙ СТАРШИНА (до протопопа): По распоряженію Єво Величества імператора Ніколая І і єво вернаво слугі єпіскопа Іосіфа Семашко еті бившіє василіянкі с города Мінска, все упорствующіє, как арестанткі, звєряются под ваш караул і ответственность. Вот вам пісьмо от Семашко, как тебє с німі поступать полагается. *(Передає запечатаного листа).*

ПРОТОПОП АВАКУМ (злазка струнчиться): Спасіба, господін офіцер. Благодарю за довєріє і ввєренную мнє должность.

КОНВОЙНИЙ СТАРШИНА: Здєсь деньгі, собранние с жалованья на арестантов. Сейчас їм денєг не нада. Пажалуйста, возьміте себе.

ПРОТОПОП АВАКУМ: Господь Бог даріт еті деньгі тебє, как вознагражденіє за вєрность, с какой ти карауліл узнятоф.

КОНВОЙНИЙ СТАРШИНА: Спасіба, батюшка! Ребята, расковать етім женщінам рукі!

Порозковувані лише на руках сестри наближаються до місцевих. Місцеві припадають до ніг мінської ігумені. Дехто з них проказують із плачем:

ВІТЕБСЬКІ СЕСТРИ: Ми втратили нашу матір, ми — круглі сироти. Приголуб нас, як своїх діток, матінко, а від щирого серця прославимо Господа.

На це старшина і стражники кидаються бити сестер і копати їх ногами. Хотіли б здержати сестер від цих сердечних виявів. За хвилину в кімнаті позостаються самі сестри.

(Далі буде)

о. Олексій Заклинський

ЗАПИСКИ ПАРОХА СТАРИХ БОГОРОДЧАН

Під наголовком "Записки Алексея Заклинского приходника Старых Богородчанъ появилася була 1890 року у Львові, виданням редакції "Червоної Руси", книжка споминів священика о. Олексія Заклинського, відомого діяча й посла до галицького сойму й віденського парляменту. Він же, ще як невисвячений український богослов, був теж представником українців на слов'янський конгрес у Празі 1848 року. Там пережив празьку революцію й бомбардування Праги військами ген. Віндішгреца.

Спомини о. О. Заклинського оповідають саме про всі оті цікаві для нас події, а оповідають пером очевидця. В отцеві Заклинському маємо рівночасно зразок духовости тодішнього нашого, сказати б: "станового" духовенства та ще й шляхотського роду. Написані ж самі спомини справді цікаво і, на диво, досить виховно. Багацько в них і несвідомо гумористичного елементу напр. про "бавхреволюцію" в духовній семінарії й под. Значить: ці спомини належать до направду цінної нашої мемуаристичної літератури, якої в нас дуже мало. Тим то з нагоди недавно проминулих роковин 1848 року витягаємо з несправедливого забуття ті спомини, певні того, що вони вартні навіть осібного видання книжкою.

Спомини о. О. Заклинського були друковані легким "язичієм", хоч назагал досить чистою мовою. Припускаємо, що зверхній вигляд язичія надала споминам редакція москвофільської "Червоної Руси". Длятого придаємо мові споминів сучаснішого літературного вигляду, зберігаючи в основі її регіональне забарвлення.

Редакція "Світла"

Я народився в день св. Олексія чоловіка Божого: 17 (27) березня 1819 р. Мій батько Онуфрій був парохом в Озерянах, повіту й деканату товмацького. Моя мати Марія, з дому Туркевичів, померла 1829 р., а батько два роки пізніше, під час холери в 1831 р. По їх смерти залишилося восьмеро дітей, п'ять синів і три доньки. Із них же тільки донька Софія вийшла була замуж ще за життя родичів за о. Андрія Щуровського, пароха у Волчківцях. Прочих сьомеро дітей остало сиротами, і то тим більше нещасними, що всі були малолітні, а родичі не лишили їм ніякого майна.

Перед смертю батька — а було воно в місяці липні 1831 р. — були всі діти, крім замужньої доньки Софії, дома на вакаціях. Найстарший син Михайло скінчив був тоді 4-ту клясу гімназії в Станиславові. Ігнатій і я, Олексій, скінчили 2-гу гімн. клясу, а наймолодші Іван і Теофіл були ще в нормальних (народніх) школах у Станиславові. Перед своєю кончиною призвав мене батько до себе і сказав у приявності двох сестер такі пропам'ятні слова: "Тобі, Олексію, приказую, щоб ти вчився і був священиком, бо як не будеш священиком, то на другім світі буду з тобою суд мати". — По тих словах покійник скінчив життя.

По смерти родичів зібралися друзі й рідні покійного, постановити, що зробити з останими дітьми-сиротами. Щирим другом батька був о. Іван Цурковський з Олеші. Коли зібрані почали наради, оставили при них тільки три доньки, а п'ятьом синам казали вийти. Мої брати розбіглися в саді, а я, тоді 12-літній хлопчина, лишився в бічній кімнаті й під зачиненими дверима цікаво прислухувався, як то будуть над нами нараджуватися. Перш усього говорили вони про те, що зробити з двома незамужніми сестрами: їх порішив приняти в свій дім наш шурин о. Щуровський. Щодо нас, синів, було рішено, щоб тільки мене, що мав найбільший талант і найліпше вчився, а якого ще й батько перед смертю закликав бути священиком, посилати в школу, в чім мав мене підтримувати наш шурин о. Щуровський. Найстаршому братові Михайлові, що виказував велику охоту до війська, рішено доручити стати воїном, а прочих братів постановили віддати до ремесла.

Коли я почув те рішення про долю моїх малих трьох братів, став я плакати й рядати і в тім жалю відчинив двері, впав злісно поміж зібраних та крикнув залитий сльозами: — "Ви хочете моїх братів до ковалів і шевців віддавати? Не буде цього! Не хочете їх утримувати в школах, то і я не хочу вашої підтримки і не допущу до того, щоб я вчився, а вони всі чоботи шили!"

І не помогли мені всі намови й доказування, що покійний батько не залишив ніякого майна й нема засобів, щоб дальше братів до шкіл давати. Я не хотів про те і слухати, а вибіг у сад, де цілий день перебув. Другого дня по нарадах гості роз'їхалися домів, але я всетаки не міг успокоїтись.

Старшим братом Михайлом я не журився, бо він, не маючи охоти до науки, вже за життя батька напирався до війська, а з постанов родини був такий задоволений, що таки зараз на другий день вступив до уланів (кінноти). Однак доля трьох молодших братів, котрі хотіли вчитись, не давала мені й на хвилину спокою. Насувалася мені думка, як то один брат буде ковальським міхом вогонь роздувати, другий дратви сукати, а третій чужу дитину колисати, і не міг я такої думки знести. Розгорілися мій молодий ум і серце і я вирішив чимскорше тікати з Озерян у Станиславів та шукати собі лекції для прожитку, а при тому промишляти про моїх молодших братів.

Другого дня по від'їзді родини, а було воно ще дві неділі перед кінцем вакацій і початком шкільного року, випросив я в сестри сороківця, зробив собі тлумочок на білля й книжки, розпрощався з двома сестрами й трьома братами, що залишилися дома, та удався пішки до Станиславова, шукати собі лекції.

Не маючи нічого більше, тільки той один сороківець на виживлення, я й не думав про страви, а тільки купив собі хліба комісьного, накормився одним кусочком, а осталу частину скрив у густих корчах тодішнього міського саду, що його звали Кратерівка, де ще й сьогодні стоїть садок для розваги публики. Сам я ходив рином і по вулицях міста та попитував у товаришів і знакомих про лекцію, та всі мої старання першого дня були безуспішні. Коли настав вечір, я зажурився: де буду ночувати? Стидався проситися до когось на-ніч, то й зайшов у згаданий вище сад, уломив кусочок захованого там комісьного хліба, повечеряв і на лавочці того саду, поклавши під голову клунок і накрившись легеньким літнім сурдутиком, переночував у саді. А що ночі й поранки були холодні й мені ніччю було зимно в голову, то підсував я той короткий сурдутик то на голову, то на ноги, і так більше на тій лавочці пересидів аніж переспав, думаючи все тільки про лекцію й про останих дома братів.

Переночувавши, а властиво просидівши ту ніч у саді, я помолився Богові й пробігши для розгрівки стежками саду, з'ів кусок хліба й пішов знов у місто шукати лекції. Але знов не найшов лекції та переночував у саді. І так бідував я три дні. Четвертого дня ранком почув я дзвін латинського костела (фари), що закликав на Службу Божу. Я втішився, що міг хоч часочок десь пересидіти й Богові помолитися (бо родичі виховали нас у великій побожності) та поспішив у костел. Слуга церковний, вірменин Валеріян відчинив костел, а скоро за ним увійшов священик із двома малими хлопцями й відслужив із ними, як міністрантами, Службу Божу.

Я зайшов у костел і придивлявся, як ті хлопчики по-латині гарно й плавно з книжочок священикові міністрантували. І заздрість та гаряча воля зародилась у мені навчитись, так як і вони, міністрантувати й служити священикам, і то тим більше, що тоді я мав би де ранки проводити й Богові помолитись. Вийшовши з костела, попросив я тих хлопчиків, щоб визичили мені книжечку міністрантури на один день, а завтра я знов прийду до костела і їм поверну. Пішов я з тією книжечкою в моє обиталище, себто в згаданий сад і там за один день вивчив усю книжечку напам'ять так, що явившись наступного дня в костелі, я вже разом з одним із тих хлопчиків відслужив із священиком Службу Божу.

Так ходив я правильно в костел і служив напереміну з хлопцями при Службі Божій через 10 днів, а по кожній Службі Божій ходив я до студентів і знакомих шукати собі лекцій, живився комісьним хлібом, маючи прятулок у саді й страдаючи від голоду й холоду. А лекції як не було, так не було.

По 14 днях такого страждання, вакації скінчились і почались шкільні вписи. Я записався теж у третю клясу гімназії. Але прийшла розпука на мене, як це я буду ходити в школу й чим живитись...

Раненько пішов я знов у костел, служив з одним хлопчиною до Служби Божої й молився Богові. Коли вийшов із костела, затримав мене костельний Валеріян і перш усього спитав: хто я і що роблю в Станиславові? Я розповів йому про свою долю й закінчив тим, що ось уже дві неділі шукаю лекції й не можу знайти. На те він відповів мені, що має тільки одного 10-літнього сина, що дуже пустий і не хоче вчитися.

Phone: LE 6-0982
ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations,
Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Нахоничний

Якщо б я хотів його вчити, то він дав би мені станцію й харч. Потім завів мене костельний до свого дому, представив мене своїй дружині та предложив їй, чи не було б воно добре взяти мене на станцію й харч, щоб я вважав і вчив їх хлопчину Теодорка. Жінка радо прийняла це предложення та ще й при тому зажадала, щоб я зараз спровадився і вже з початком шкільного року міг хлопця в школу записати й учити. Я дуже втішився тим, подякував Провидінню, приніс свій клуночок із біллям і книжками, і вперше по 14 днях пообідав стравою.

Я опікувався й учив малого Теодорка так ревно, що родичі його були з мене дуже вдоволені.

Ідучи кілька днів пізніше в неділю з родичами й Теодорком на прогульку, стрінули нас приятелі костельного Валеріяна, а побачивши мене як учителя в домі Валеріянів, висловили жаль, що в них є теж два хлопчаки в школах, а не можуть знайти для них учителя. То й просили мене, щоб я їм такого знайшов і що вони теж за науку тих двох хлопців готові дати вчителеві харч і станцію. Я поручив їм мого брата Ігнатія, що скінчив був теж другу клясу гімназії. А коли вони на те погодились, спровадив я і брата з Станиславів і він став у тім домі вчителем. І так із початком шкільного року ми обидва були вже забезпечені.

(Далі буде)

СЕРЕД КНИГ

"НА ДНІ СССР"

Наша мемуаристика

А. Княжинський. НА ДНІ СССР. — Видання ООЧСУ. — Нью-Йорк 1959. — Стор. 228 — 1 илл.; форм. 147x212 мм. — Обкладинка М. Бутовича. — Ціна $2.75.

Автор, доктор філософії, відомий нам уже зі споминів п. н. "В країні неволі" та соціологічно-етнопсихологічної студії п. н. "Дух нації". Перший том його споминів п. н. "В країні неволі" написаний дуже живо й цікаво, але теж досить побіжно, сказати б: у жанрі споминів наближений радше до белетристики. Натомість друга книжка споминів автора п. н. "На дні СССР" зраджує вже зрілу працю більше науковця-інтелектуала, хоч із теплим серцем української людини. Автор перебув десять років заслання в різних концентраційних лагерах СССР і от саме ця книжка дальший, окремий для себе спис тих переживань, але і спостережень та міркувань автора. "...спогади про ті роки залишилися в такій мірі живими, що мучать ще в снах, пригадуючи те, чого ніхто забути не сміє. Іде не тільки про насичений ущерть кривавим терпінням час, але, найголовніше, про живих людей, до яких доля не була така ласкава, як до нас, що завела нас у вільний покищо світ. Вірю, що завела длятого, щоб ми сповнили обов'язок людської чести і потурбувалися відкрити очі тим, хто ще має сили протидіяти злому..." — так визначує автор мету тієї своєї праці (228 стор.).

Як це споминкареві вилядає (а чого переважно автори споминів не роблять...), д-р А. Княжинський подає на початку книжки розділ "Дещо про себе". Видно з цього автобіографічного вступу, що автор жив не надурно, а ще й приховав у своїй пам'яті силу матеріялу, який — дасть Біг — може ще нам колись у дальших томах споминів подасть. За автобіографічним вступом іде ще "Передне слово" І вступ і передне слово написані дуже тяжким стилем, але нехай читач тим не зражується, бо це тільки ті два розділи такі: далі розповідь, хоч і має наукові дигресії, дуже жива й цікава.

"Історію своєї понад десятирічної неволі... подав... так, як її переживають живі істоти-арештанти, схопив життя в його ході..." (9). Уже самі наголовки 25 розділів указують на живе передання пережитого: Слідами майстра. На порозі пекла. "Вищая мера наказанія". "Не викрутішся!" На Луб'янці. В Бутирській тюрмі. "Красная Пресня". Стрімголов у провалля. Хожденіе по мукам. Треска, дикий горошок і кишки з шерстю. Шпана і московські "гуманісти". Репатріянти і власовці. Священики на каторзі. Пани із рабів. Арештанти оцінюють дійсні й уявні вартості. Страдники-патріоти, прості українські селяни. "Сталінська амнестія". Ті, що великого бажають. Ми думали по-українському, як ідеалісти. Амнестія, що не амнестувала нікого. "Культурно-виховна" діяльність. Жінки й діти в концтаборах. Поворот з пекла.

Вже з цього самого тільки переліку назв розділів видно, що книжка направду дуже цікава. Але не тільки те: вона небуденна. Коли ми читаємо спомини всяких наших націоналістів, світських чи священиків, то прикро вражає нас у всіх майже споминах звичайна майже трафаретсько-декляматорська будемщина на "шрурум-патріотичну" просвітянську мелодію. Ми всі вже те все безліч разів на всяких академіях і концертах та панахидах чули і все те вже нам боком лізе. Але в споминах проф. Княжинського тієї трафаретщини немає і ми читаємо їх не тільки з приємністю, але й із постійно зростаючим інтелектуальним інтересом. Більше того: ми вчимося багатьох речей при їх читанні, розвиваємо свій світогляд. Правда, в доктора Княжинського ще "хвіст у реп'яхах" націоналістичного світогляду і ми не хотіли б у дальших виданнях книжки бачити таких реп'яхів, як напр. "хоч і неморально це, але чи не одиноко правильно" (34), чи якогось буддийського спокою при мові про самогубство (21). Ті реп'яхи тим більше прикрі, що попри них автор-інтелігент у багатьох місцях дає вислів своєму християнському світоглядові, вислів до того такий, що аж попадає в якусь трохи східню містику. Але видно, що хвіст таки в реп'яхах іще, як от напр.: "В обличчі смерти людина переживає останні хвилини поза категоріями мислення й поза законами логіки" (21). Аж ніяк не виходить із християнського світогляду, що логіка є чимось непотрібним, навіть у смерті: адже логічне думання вложене в сотворену Богом природу людини...

Але: де в якій бочці меду не знайдеш бодай кількох бактерій? Живемо ж у часі, коли окружаючий нас світ — одна єресь, у якій навіть самі основи людської природи та взагалі всяка правда заперечується втіленим злом. То й у такому світі, в якому на верхи вилізли всякі "сліпі королі", приємно зустрінути таку людину, як автор. Коли порівняти його спомини з усякими Бажанськими, Мартинцями, Мірчуками й іншими націоналістами, то бачимо, що ось тут справді Людина, що "великого бажає", а не тільки переповідає чуже несвоїм язиком. У часах "покищо вільного світу" варт узяти такі спомини до рук, щоб навчитися з них бачити й переживати неволю та розуміти її в світлі великого людського інтелекту; не тільки для самої насолоди, але, може, і на те, щоб у майбутньому неволі знати її й розуміти краще, як досі хтонебудь із її споживачів розумів...

У ев. дальших виданнях книжки варт би справити подекуди московські тексти, яких вимова залишає немале бажання поправок. Також такий термін, як напр. "гуманісти" (39) варт би замінити чимось, що передавало б собою поняття т. зв. "гуманности" (в масонському - фарисейському розумінні), отже напр. "гуманники"; бо ж термін гуманісти віддає радше розуміння людей гуманізму, а не "гуманности". Дальший термін і відважну гадку про "чорну руку". Заходу, яка й досі захищає большевизм від загибелі, чи, може, радше: віддає Захід на поталу большевизмові, варт би в дальших виданнях поширити: мя, католики чи націоналісти мов води в рот про цю справу забрали і нераз я запитую себе, чи не сидять навіть у нас перекуплені саме тією "чорною рукою" люди?... Всетаки згадка про "чорну руку" вказує, що д-р А. Княжинський добре бачить навіть те, що ховається за фартух мами Америки чи гуманности; отже, послідовно, бачить неодне, що плиткий націоналіст чи літеплий християнин боїться бачити...

Олександер Мох

CITY FURNITURE COMPANY

У нашому великому складі Ви знайдете повний і потрібний для Вас вибір домашніх меблів, а також електричного приладдя.

Даємо на дуже догідні і легкі сплати.

3097 DUNDAS ST. WEST

Toronto, Ont. — Phone: RO 7-9921

В. Вужейко

СІМ РАЗІВ ЗМІР

Каже наша приказка: "Сім разів змір, а раз вріж". Тим народня мудрість хоче виразити стару й невідхильну правду життя: коли щось починаєш робити, то перше добре справу обміркуй, щоб потім не жалувати й не понести шкоди. Перше думка, а потім дія відповідно до тієї думки — це чи не найвижча справа життя. Та, на жаль, частенько діється зовсім навпаки: робиться, але не думається, що і як робити та й чому. А ще гірше буває, коли людина справу наперед обміркує, а потім при акції тієї своєї думки не держиться...

Знову ж коли брати загал людей як особи-індивідів, то вони для своїх особистих та егоїстичних намірів умію рясно похористуватися своєю думкою, але коли йде про речі любови ближнього (альтруїстичні) чи вищого порядку (вічні вартощі), то, на жаль, тоді люди виказують дивну та незрозумілу погорду до думки. Між тим і наш нарід не кращий — він не привик думати соціяльно для загального добра, для своєї політичної та релігійної спільности. Це вміло нап'ятнував Остап Вишня, коли писав про "чухраїнців", які будують якусь громадську будівлю, але не думають чи вони правильно її ставлять, а потім візьме тая будівля та й упаде і вони кажуть: коли б знятя, що впаде, то б ми її не тудою, а сюдою ставили...

А що правильне й зріле думання приносить величезну користь, про те можемо переконатися на кількох прикладах: кожному з нас відома грецька історія-легенда про троянську війну. Отож напали греки на троянців, а ці замкнулися в своєму місті Трої. Десять років тривала війна й певне ще довше була б протягнулася, коли б не зрілу думаючий провідник греків Одисей. Він казав построїти величезного коня, а в ньому замкнув найвідважніших грецьких героїв. Сам із рештою війська відплив на поблизький остров. До того перебрали ще воєна за пастуха, який нараяв троянцям дерев'яного коняська забрати до міста. Легковірні троянці, думаючи, що це якесь божество і що вже облога скінчилася, проломили ворота і затягнули на середину міського майдану одисеєвого коняку. Нічим повернулися грецькі кораблі, а герої з коня відчинили їм ворота міста, і так загинула нездобута Троя...

Щось подібне трапилося і за часів українсько-польської війни у Львові. Один наш командант мав усього кілька вояків, а проти нього добре забарикадовані стояли поляки: сотня з міномотами і скорострілами. Приступу нема, а шкоди робить нашим величезні. Коли б той командант був числив тільки на перевагу зброї, числа вояків і на

краще стратегічне положення, то певне не був би ніколи здобув польської редути. А той береться міркувати. Обдумує справу на всі боки. Правда, інші в такім випадку йому порадили б: не тратьте, куме, сили — спускайтеся на дно. Але завзятий командант ні. То, що кажуть "Головою муру не проб'єш", відноситься хіба тільки до дурної голови, або голови взятої як середньовічний таран і в грубому, чисто фізичному глуздї, а коли беремо голову як інтелект-думку, то просто дива можемо нею доказати. І таке диво доказав наш комендант. У темну ніч він скликав своїх вояків і їм дає наказ: Зараз здобуваємо польські становища. Як?! А так: я йду наперед, а ви за мною. Просто в розвал муру, звідкіля поляки сіють смерть на нас. При тім, коли вже будемо при самім виломі я крикну: Сотня за мною! всі за мною! А ви тоді робіть єрихонський крик... І справді помисл коменданта вповні вдався. Без ніяких поважніших страт здобули українські вояки становища, а вороги повтікали з паніці, зникли, як та роса на сонці, думаючи, що напала їх ціла сотня...

Отож, скажемо при кінці, що для людини нема такого життєвого питання чи становища, з якого б вона зрілою думкою не вив'язалася. На все можна знайти розв'язку. При кінці другої світової війни зловили червоні в Відні одного нашого юнака-патріота. Розуміється, що вже наперед йому прирекли, яка доля його чекає: "Бандьора, сиди, мило з тебе зробимо". І берегли і пильнували, а він таки втік. І мило не зробили!

Та однак, щоб користуватися думкою, треба наперед бути сильно переконаним про неоціненну вартість думки, далі конче тую думку розвивати, її вправляти, вживати її для наших щоденних справ. Ті справи, хоч малі, але вони можуть послужити підготовкою до великих справ. Один великий дослідник Африки, що як був у гуртожитку, то кожного ранку якнайстараннїше застеловав своє ліжко. І та старанність-пильність йому послужила потім у житті — він мав настільки снаги, що попри тисячі перешкод добре обслідив Африку...

Кожна думка повинна мати свій загальний напрямок, повинна служити для якоїсь великої справи, що була б гідна людини. Такою справою є співпраця з нашим вічним призначенням, себто узгіднення нашої думки з Божою ідеєю, а крім того, приноровлення наших думок до якнайбільшого розвитку людської гідности: в нас самих, у нашому народі, в цілому людстві!

Думку треба виховувати дуже старанно і то змалку. Як дитина навчиться вміло вживати свого розуму, то й пізнішому віці вона і серед найважчих обставин дасть собі раду. Тому то важна річ у родині: навчити дітей думати. Не спускатися, щоб школа чи чужі люди вчили наших дітей міркувати. Бо вони навчать, але напрямок думки наших дітей тоді проти нас, нам на шкоду, чи бодай нас діти розуміти не будуть. Отож як хочемо, щоб наші діти були українські та християнські, то в хаті своїй учімо їх думати і ті думки по своєму висловлювати, а потім постараймося примістити дитину в такій школі, щоб вона не звикнула собі того способу думання, що його завчила в рідній хаті. Такою є рідна школа, рідна церква та добре наше товариство!

о. І. Назарко ЧСВВ

МИТРОПОЛИТ ЙОСИФ СЛІПИЙ

Від 1944 досі

Після смерти сл. пам. митрополита Андрія Шептицького (1. XI. 1944), на Галицький митрополичий престіл вступив Йосиф Сліпий, як титулярний архиєпископ Сирренський із правом наслідства.[1]) Хоч Західня Україна з митрополичою столицею найшлася під комуністичним режімом, проте комуністи спершу не чинили більших труднощів новому Митрополитові. Але вже 11 квітня 1945 р. засудили митрополита на важку каторгу й вислали на Сибір, де цей митрополит-ісповідник карається з малими перервами вже п'ятнадцятий рік. Найважніші моменти життєвого шляху митрополита Йосифа такі:

Молоді роки

Майбутній митрополит Йосиф Сліпий народився в селянській родині у селі Зазdрість теребовельського повіту 17 лютня 1892 р. з батьків Івана й Анастасії з Дичковських[2]). Вселюдну школу закінчив у рідному селі, відтак перейшов до української гімназії в Тернополі та закінчив її з відзначенням. Після матури вступив на теологію у Львові, а митрополит Андрій Шептицький, підмітивши здібності й нахил до науки молодого богослова, осінню 1912 р. вислав його на вищі студії до славного тоді університету в Інсбруці. Там перебув він перші роки світової хуртовини аж до 1918 р. Митрополит Андрій, вертаючись із московського заслання 30 вересня 1917 р., висвятив богослова Йосифа на священника.

Після висвячення о. Йосиф продовжував ще кілька років свої філософічно-богословські студії найперше в Інсбруці, відтак у Римі. Докторизувався з богослов'я на основі дисертації: "Навчання візантійського патріярха Фотія про Пресвяту Трійцю".[3]) Свої вищі студії о. Йосиф доповнив до вершка, бо крім докторату богослов'я, габілітувався на доцента догматики, відтак студіював ще в Римі на університетах Григоріянум і Анджелікум та в Орієнтальному Інституті і на Григоріянум осягнув ступінь "магістер агрегатус". У ході студій о. Йосиф видосконалив до перфекції своє знання обох класичних мов та вивчив модерні мови: німецьку, італійську, французьку й англійську. Під час свого побуту в Римі цікавився теж церковним мистецтвом та нав'язав добрі зв'язки з чужими науковцями.[4]) В тому ж часі написав другий глибокий твір про Пресвяту Трійцю як габілітаційну працю прийняту на Григоріянум у Римі.[5])

Після повороту о. Йосифа до Львова (1921 р.) митрополит Андрій іменував його професором богослов'я в українській греко-католицькій духовній семінарії, що її ректором був тоді о. д-р Теодосій Галущинський ЧСВВ. Як професор став о. Йосиф одним з основників Богословського Наукового Товариства, що постало у Львові 29 вересня 1922 р. за ініціятивою ректора о. Галущинського. Це товариство о. Йосиф потім переорганізував на статутах, що їх сам опрацював,[6]) і був його головою. Тоді теж порішено видавати науково-богословський журнал, а його редакцію доручено о. Йосифові. Цей журнал почав виходити 1923 р. під назвою "Богословія" та став одним із найповажніших українських наукових видань і проіснував до другої світової війни. Попри ті всі чисельні заняття о. Йосиф находив іще час на свою спеціялізацію. Він займався тоді дуже субтельним догматичним питанням: походження св. Духа, і на цю тему видав дві солідні праці.[7]) У колах спеціялістів, догматистів і богословів-орієнталістів ці праці о. Йосифа найшли для себе високу оцінку. Про це свідчать похвальні рецензії, як теж факт, що нема новішого автора, який у своєму творі з тієї ділянки не покликувався б на оригінальні й бистрі думки о. Йосифа. Сміливо можна сказати, що ці два твори разом із згаданими вгорі габілітаційними працями о. Йосифа ввійшли в загальну церковну богословську літературу. Вартість цих творів зростає ще, коли взяти до уваги можливість використати їх для унійної праці.[8]) Викладаючи довгі роки на Богословській Академії спеціяльну догматику о. Йосиф постійно носився з думкою видати повний підручник католицької догматики, але щойно у воєнних роках найшов стільки часу, що зладив до друку частину сакраментальної (про три т. зв. ініціяційні Тайни) і рукопис віддав в опіку одному своєму ученеві. Рукопис перебув щасливо всі небезпеки воєнної скитальщини і від 1950 р. друкується в богословському квартальнику ОО. Редемптористів "Логос".[9]) Сюди належить теж його твір: "Св. Тома з Аквіну і схолястика" (Львів 1925, ст. 76).

Після уступлення ОО. Василіян із духовної семінарії у Львові, митрополит Андрій іменував ректором тієї установи о. Йосифа Сліпого 1926 р., назначивши його одночасно деканом богословського факультету. Нового ректора - науковця не задоволяла назва і ціль тієї школи, яка вже з самої уваги на велике число студентів (около трьохсот), заслуговувала на щось більше. Тому ректор переорганізував духовну семінарію на Богословську Академію, зладивши їй окремі статути.[10]) Митрополит Андрій 14 квітня 1929 р. іменував о. Сліпого ректором Богословської Академії і на цьому становищі о. ректор перебував аж до першої большевицької окупації Галичини, виховавши за той час сотки українських священиків, богословів і студентів. Отець ректор розбудував і високо підніс науковий рівень Академії. Ще й перед тим він відвідував часто католицькі університети й академії в Західній Європі та на їх зразок створив у Богословській Академії науковий і видавничий центр, якого українці не мали вже від часів Могилянської Академії.

За старанням о. ректора Богословська Академія згуртувала найкращі наукові сили не тільки між духовними, але й між світськими вченими. Крім стисло філософічно-богословських предметів студенти мали змогу слухати викладів з ділянки історії, літератури, мистецтва, археології, а навіть книговодства й сільського господарства. Викладачами були фахові науковці зі світських (напр. М. Чубатий, Я. Пастернак, Ю. Полянський, К. Чехович, Ю. Павликовський, О. Надрага, В. Залозецький, Б. Кудрик і ін.), а між слухачами були студенти не тільки з Галичини, але й із Болгарії, Чехословаччини, Румунії, Югославії, а навіть православні з Волині й Холмщини. Розвій Богословської Академії подавав її ректор в окремих звітах після кожного трьохліття її праці.[11]) Одначе о. ректор не був іще й тим остаточно вдоволений. Він плянував крім філософічного й богословського виділів організувати ще третій правничий виділ і так перетворити Богословську Академію в український університет, до якого мала б доступ теж світська університетська молодь. Одначе великий задум о. ректора перекреслила друга світова війна.[12]) Отець ректор дбав пильно про бібліотеку при Богословській Академії, що доходила вже до 12 тисяч томів крім великого числа цінних стародруків, рукописів і архівальних матеріялів. Крім цього о. ректор створив і керував цілим концерном видавництва: Богословія, Видання Богословії, Праці Богоеп) Наукового Товариства, Праці Гр. Кат. Богословської Академії,[13]) Аскетична Бібліотека Гр. Кат. Духовної Семінарії, Дзвони, Бібліотека Дзвонів, Нива і Мета. У тих виданнях нестружений о. ректор часто поміщував свої дописи й статті.[14]) Отець ректор Сліпий брав живу участь у різних наукових з'їздах, конференціях і вустрічах. Він був учасником майже всіх унійних з'їздів у Велеграді, Празі, Пинську й у Львові.[15]) На вакаціях відбував довші подорожі і їх пізніше цікаво описував, напр. "Паломництво до св. Землі" (Львів 1935, ст. 200) і "Подорож до Англії" (Львів 1936, ст. 128). Крім цього о. ректор зладив і зредагував три збірники: 1) Св. Священ. Йосафат (Львів 1925, ст. 261), 2) Митрополитові і Батькові народу в двадцятьпятьліття вступлення на митрополичий престол (Львів 1926, ст. 256) і 3) Гр. Катол. Духовна Семінарія у Львові (Львів 1935, ст. 244). Всіх більших і менших праць о. ректора ми нарахували понад 130 наголовків, але деякі з них досі не були оприлюднені.

Отець ректор цікавився теж живо нашою мистецькою стариною, сам і через студентів збирав мистецькі церковні твори та створив дуже

ційний музей. Під його проводом відбулося кільканадцять серій академічних вечорів у Львові та поодиноких викладів ув інших більших містах. Отець ректор часто сам виголошував доповіді (напр. 1935 р. п. н. "Віра і наука", 1936 р. п. н. "Враження з подорожі до Англії"). Не диво, що Наукове Товариство Шевченка у признанні за наукову й науково-організаційну працю о. ректора Сліпого іменувало його дійсним членом Товариства 1930 р. А митрополит Андрій у травні 1935 р. іменував його греміяльним крилошанином і архидияконом Митрополичої Капітули[16]).

Помічник Великого Митрополита

Через увесь час о. Сліпий був одним із найближчих співробітників покійного митрополита А. Шептицького. Обидвох мужів Української Церкви лучила сердечна приязнь. Покійний митрополит мав глибоку пошану до працьовитого, тихого, серіозного і глибоко побожного ректора Богословської Академії. І його він поручив у Римі як свого помічника й майбутнього наслідника.

Коли осінню 1939-го року Галичина опинилася під большевицькою окупацією, митр. А. Шептицький висилає до Риму одного священика з різними справами. Між іншими була там справа іменування Помічника-Єпископа для Львівської Архиєпархії з правами наслідства на митрополичому престолі. Вибір митрополита і Риму впав на о. Сліпого. Отець Сліпий був іменований архиєпископом під датою 25 листопада 1939-го року.[17]) Висвячення його на єпископа відбулося у Львові 21-го грудня (у свято Непорочного Зачаття).

В якому дусі приймив о. Сліпий свою номінацію й висвячення, про те нехай свідчить його лист, писаний 1942-го року до Швайцарії: "Я був висвячений тайно 1939-го року на празник Непорочного Зачаття Матері Божої, 21-го грудня, в архиєпископській каплиці ВПреосвященним Митрополитом і єпископами Н. Будкою і д-ром Н. Чарнецьким у приявності митрополичої капітули. Опісля мої єпископські свячення проголошено урядово. *Я не міг ставити перешкоди моїм свяченням, бо в час гонення свячення не є честю, а в першій мірі тягарем. За єпископський жезл отримав я дерев'яну палицю митрополита, яку він уже раз дав був бл. п. єпископові Йосифові Боцянові в Києві як пастирський жезл, а також той самий єпископський перстень і той самий іератикон.* Ці всі речі дуже дивним способом урятувались перед большевицьким знищенням у Духовній Семінарії. *Я добачував у тому особливий палець Провидіння."*

І дійсно, був особливий палець Божого Провидіння, що зволило вибрати о. д-ра Йосифа Сліпого (так, як і о. д-ра Й. Боцяна) на єпископа в час неволі й лихоліття.

Під час першої большевицької окупації Преос. Йосиф був правою рукою хворого митрополита Андрія. Був його підпорою і виконавцем його планів і задумів. А які були ці часи, про це й непотрібно писати. Про них пише коротко сам ВПреосв. Йосиф Сліпий у згаданому вище листі до Швайцарії: "Тоді (по приході большевиків) клався я вечором спати до ліжка й не був певним, чи я рано встану на волі. Тоді приходили мені на думку слова пророка Ісаї: "Прийде час, коли вони зранку будуть із тугою вижидати вечора, а вечором ранку".

Під час перших днів німецько-совєтської війни (червень 1941 р.) большевики мало не вбили Преосв. Йосифа. Ось як він сам оповідає про це: "Страшним був відворот большевиків. Пополудні заїхав большевицький танк перед катедру. Нас витягнула поліція з помешкань і поставила під мур. *Енкаведисти роздерли теж на мені рясу.* Так стояли ми дві до три години, а за плечима скоростріли, ручні гранати, танки й панцерні гармати. Ми збудили в собі жаль і очікували смерти. Від часу до часу нас іще слідили. Вкінці прийшов старшина й пустив нас на волю."

(Кінець буде)

---

[1]) A. Welykyj OSBM, **Documenta Pontificum Romanorum**, I. II, Romae 1954, p. 564-567.

[2]) Л. Глижа—К. Чехович, **Богословське Наукове Товариство у Львові** (1923-1933), Львів 1934, с. 56.

[3]) Оригінальний наголовок тези такий: **Trinitaetslehre des byzantinischen Patriarchen Photios**, Innsbruck 1921, c. 90.

[4]) о. В. Лаба, **Митрополит Йосиф Сліпий як науковець і науковий організатор**, "Логос", т. VII, кн. I (1956), ст. 9.

[5]) Наголовок: **De principio spirationis in SS. Trinitate**, Львів 1926, ст. 120.

[6]) **Богословське Наукове Товариство і його статути**, Львів 1924, ст. 35.

[7]) Наголовки їх: **De amore mutuo et reflexo in processione Spiritus Sancti explicanda**, "Богослов'я", Львів, 1923, ч. I., ст. 29; **Num Spiritus Sanctus a Filio distinguatur, si ab eo non procederet?** "Богослов'я", Львів 1928, ст. 27.

[8]) о. В. Лаба, **твір цит.**, ст. 9.

[9]) Див. **„Логос"**, річники I-IX (1950-1958) Ватер-форд-Медовейл. Деякі частини вже вийшли окремими відбитками.

[10]) Див. **Гр. катол. Богословська Академія і її статути**, Львів 1932, ст. 32.

[11]) Див. **Гр. Катол. Богословська Академія у Львові** в першому трьохлітті свойого існування, 1926-31, Львів 1932, ст. 109; — в другому, Львів 1935, ст. 173.

[12]) о. В. Лаба, **твір цит.**, ст. 12.

[13]) У тих видавництвах появилися такі цінні праці як: К. Чеховича, **Церковно-слов'янська граматика**, о. В. Лаби: **Біблійна Герменевтика і Патрологія**, о. Ю. Дзеровича: **Катехитика і Педагогіка**, о. А. Іщака: **Догматика нез'єдиненого Сходу**, Б. Кудрика: **Історія церковної музики** і т. п.

[14]) о. В. Лаба, **там же.**

[15]) Див. **Acta Conventus Velehradensis** 1927, 1930, і т. д.

[16]) Гл. „Нива" річн. XXX (1935) ч. 5, ст. 180.

[17]) **A. Welykyj, Documenta Pontificum Romanorum..., vol., II, Romae 1954, pag. 564-66.**

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

СВЯТКУВАННЯ 25-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ СВЯЩЕНСТВА О. ПРОТОАРХИМАНДРИТА ПАВЛА МИСЬКОВА ЧСВВ У РИМІ

Дня 12-го листопада 1959 р., у празник св. Йосафата, римський манастир ОО. Василіян відзначив Срібний Ювілей священства Всеєв. і ВПреп. о. Протоархимандрита Павла Миськова ЧСВВ — Верховного Настоятеля ОО. Василіян.

Всеєв. о. Протоархимандрит одержав єрейські свячення з рук Преосв. Кир Йосафата Кощиловського ЧСВВ дня 26. 8. 1934 р. в Крехові. На просторі 25-річного свого священослужіння Достойний Ювілят виявив багатогранну та успішну діяльність, зберігаючи при тому повну чернечу скромність, бо вважав, що працює не для особистих відзначень, але для Божої справи, якій посвятив усі свої сили.

Того дня вранці, у манастирській церкві свв. мучч. Сергія й Вакха, Всеєв. о. Протоархимандрит відслужив урочисту св. Літургію. Співав хор Василіянських студентів-богословів. Прибули деякі церковні достойники, що взяли участь у святковому обіді чи вечері.

Як закінчення цього скромного ювілейного святкування відбувся концерт, що його приготовили Василіянські студенти римського манастиря. Концерт розпочався привітальним словом Впр. о. Родіона Головацького ЧСВВ — Вікарія дому. Він теж відчитав, із численних привітів і побажань, два листи-побажання, а саме від Святішого Отця Івана XXIII та Свящ. Конгрегації для Східньої Церкви.

На закінчення концерту промовив Достойний Ювілят, який у коротких словах подякував усім тим, що підготовили це святкування, а в жмуті спогадів поділився своїми споминами про свого святителя — Преосв. Кощиловського, свого магістра новіціяту — Впр. о. Генер. Протоконсультора Гліба Кінаха та всіх тих, що будь-яким способом допомогли йому осягнути бажану мету — стати Христовим священиком.

Нехай Божественний Спаситель і Пресвята Небес Цариця обдарять Достойного Ювілята щедрими ласками, щоб мав силу не тільки нести тягар свого уряду — справу Василіянського Чину, на нових теренах українського поселення, але й відновити колишню величність цих Василіянських Провінцій, що тепер переходять свою хресну дорогу на Рідних Землях. **Ок.**

Всв. і Впр. о. Протоархимандрит між братією й гістьми

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ
Торонто, Онт.

21-го листопада м. р. в празник св. Михайла обходив свої іменини а також і золотий ювілей свого священичого й подружнього життя Всч. о. Михайло Городиньский, який під цю пору є сотрудником при катедральній церкві св. Йосафата в Торонто та душпастирем станиці Куксвил — Диксі.

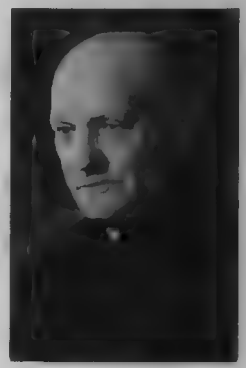

Всч. о. Михайло Городиський

Достойний Юзілят народився 1882 р. в шляхотській родині Теодора Корчак-Городиського й Марії Городинської-Федькович, у селі Гординя, самбірського повіту. По скінченні університетських богословських наук одружився з Антоніною Вовчко-Кульчицькою і в грудні 1909 р. одержав св. Тайну Священства з рук Преосв. Константина Чеховича.

Спершу працював достойний Ювілят як сотрудник при парохіях, як катехит-виховник по школах, завідатель парохій, пізніше як парох спершу в Урожі, а потім у Кропильниках, рудецького повіту, до яких належали ще інші три села, церкви і школи. Всі ті свої обов'язки достойний Ювілят сповняв з повною посвятою й відданістю.

Коли ж друга світова хуртовина змусила його піти в світ за очі, він скрізь першавсе був Христовим священиком, — чи то по таборах на скитальщині, чи хоч би і тепер у Канаді, де проживає вже 10 років, він завжди невтомно трудиться для добра св. Церкви й свого народу. Найкращим доказом тих ревних стараннь є парохіяльний дім і гарна церковця в Куксвил-Диксі, може одинока в Канаді, яку побудовано без цента довгу.

І саме тому парохіяни Куксвиду як і катедральної церкви вшанували о. М. Городиського з його великими ювілеями. В суботу 21 листопада о. Михайло відправив у катедральній церкві благодарственну св. Літургію, а вечором того ж дня у церкві в Куксвия Всв. о. Прелат В. Філевич у сослуженні Всч. о. М. Пелеха відправив молебен та передав достойним Ювілятам благословення. Потім відбулася гарна гостина, на якій крім парохіян і ближчих гостей, були також і діти достойних Ювілятів із далекого Ванкуверу й Америки. Другого дня катедральна парохія св. Йосафата вшанувала Ювілятів гарним банкетом.

Дорогому о. Михайлові та його родині бажаємо великого Божого благословення та ще кращих успіхів у його праці на многі і благі літа.

40-РІЧЧЯ СВЯЩЕНСТВА
Торонто, Онт.

У липні м. р. пройшло 40 років із дня єрейських свячень Всч. о. Михайла Гг. Пелеха, які він прийняв у Мондері, Алта з рук нашого першого канадійського єпископа й ісповідника за св. віру св. пам. Кир Никити Будки. З цього приводу у Дівочій Академії СС. Служебниць к Аннестер, Онт., о. М. Пелех є капеляном, відбулося гарне ювілейне торжество.

12 листопада 1959 р. о. Ювілят відслужив благодарну св. Літургію в прияві Преосвященного Владики Кир Ісидора й численного духовенства Торонтонської епархії.

Під час ювілейного банкету відчитано привітальні телеграми й листи від Апостольського Делегата з Оттави, ВПреосв. Митрополита Кир Максима з Вінніпегу, сенатора В. Вала та багатьох інших. Багато привабних священників висловили свої побажання усно, між ін. о. Прелат В. Філевич, сестрінець Ювілята, о. декан М. Горошко, о. ігумен Д. Джиголия, ЧСВВ й о. ігумен В. Красвський ЧНІ. Як ювілейний дар вручено Ювілятові гарний новий фелон і багато дрібніших дарунків. У свою чергу о. Ювілят дякував усім за пам'ять, за привіти й гарні дарунки, а від себе, як ювілейний дар, жертвував 500.00 дол. на будівельний фонд нової Колегії Святого Василія Великого в Торонті.

На довгому шляху свого священичого життя о. Пелех трудився на всіх ділянках душпастирської праці. Деякий час був секретарем Преосв. Н. Будки, ректором Вурси ім. Митрополита Шептицького у Ст. Боніфас, директором часопису "Канадийський Українець", а далі як місіонар-парох, письменник, а навіть військовий духовник із рангою майора. Нові церкви, парохії й місійні станиці в Манітобі

Всв. о. Михайло Пелех

й Саскачевані — це гарні овочі довголітньої праці о. М. Пелеха на розлогій канадійській землі. У своєму житті о. Ювілят старався перевести в життя оте велике слово св. Апостола Павла, що священик має бути "всім для всіх" і тому здобув собі любов і вдячність тисячів людських сердець, які вдячно радіють приводу такого гарного ювілею та певно молять Бога, щоб дозволив Достойному Ювілятові прожити в мирі й доброму здоров'ї багато щасливих літ.

КАРНАВАЛ УКЮ В МОНДЕРІ

Успішна діяльність нашої мондерської молоді, при парохії св. Апостолів Петра і Павла, згуртованої у відділі УКЮ, завершилася минулого року великим річним карнавалом, що відбувся у днях 9-11-го жовтня.

Переможцями в контесті вийшли: королева — Мирослава Кітлярчук, княгині — Сильвія Румицька і Єлисавета Сліпенька, король — Омелян Біляк, князі — Венедикт Козак і Володимир Сіцький.

Третього дня карнавалу, в неділю 11-го жовтня, по Службі Божій був карнавалоий банкет, що його приготовили членки ЛУКЖ, добрі мами нашої молоді. Вечером, скінчивши всі гри і забави, прийшла вічікувана пора коронації й розігравки. В 10:30, парадою, парами, під звуки музики, йшли через цілу залю король і королева минулого карнавалу: Едвард Іваськів і Люба (Хмиляр) Солован, а за ними контестанти. Учитель мондерської школи п. Михайло Кулій, був господарем коронаційного вечора.

Хоч погода на час карнавалу не була задовільна, бо впав був перший великий сніг, проте всі парохіяни й організації мондерської округи взяли щиру й численну участь.

Вислід карнавалу був дуже задовільний і тому Молодь УКЮ Мондеру дала $500.00 на залізний фонд нової церкви, а $300.00 на Народний Дім у Мондері. Також посилає $5.00 на прес-фонд цього Видавництва.

Щире признання належиться нашому дорогому Духовному Провідникові, Впр. о. Северіяновi Якимишинові ЧСВВ, котрий своєю працею, порадами і заохотами поміг нам зробити цей карнавал таким успішним. Також і всім членам УКЮ в Мондері належиться велике признання за співпрацю, а нашим мамом із відділу ЛУКЖ подяка за щиру поміч.

Филис Лапіцька
кореспондентка

ЮВІЛЕЇ

ВАСИЛЬ І КСЕНЯ МУЖ
Едмонтон, Алта.

10 жовтня м. р. діти й приятелі п-ва Василя і Ксені Муж справили їм милу несподіванку з нагоди ювілею 30-річчя їх подружнього життя. Того дня ранком відслужено в намірянні Ювілятів св. Літургію, на якій вони приступили до св. Тайн і одержали ювілейне благословення з рук о. М. Ханаса ЧСВВ.

Панство В. і К. Муж

Увечорі відбулася гарна ювілейна гостина в залі Народнього Дому. Було багато рідні й гостей, навіть їх дружби й дружки ще з першого весілля. Господарем свята був їх зять, п. Мирослав Якимишин. Щирі побажання зложили о. М. Ханас ЧСВВ, зять М. Якимишин, п. Іван Наворний, п. Іван Після дружба, п. Осип Прийма, голова Нар. Дому, п. Никола Петрик і пані Ю. Коренда, яка крім побажань вручила ще й гарний дарунок від усіх гостей. Пані Коренда при тій нагоді, як і при кожній нагоді, пригадала також і за пресфонд "Світла" й зібрала на ту ціль $15.00. Під кінець Ювіляти дякували всім сердечно і за честь велику й за дарунки.

Василь Муж приїхав до Канади 1927 р. з села Завишень, а його дружина Ксеня, з села Волсвин, пов. Сокаль. Подружились у Канаді й проживали довгі роки в околиці Спеден. Від 1950 р. проживають в Едмонтоні, де включаються активно в парохіяльне й народнє життя. Їх життя і праця це найкращий прикладспадщина для дітей і цілої їх родини.

Усім жертводавцям, що зложили свої жертви на прес-фонд "Світла" шлемо наше щире спасибі, а шановним Ювілятам, дай Боже, дожити в щасті, гаразді та здоров'ї до золотого ювілею.

НЕСПОДІВАНКА
Оттава, Онтаріо

З приводу набуття нового дому старанням членок місцевого відділу ЛУКЖ і приятелів справлено п-ву Степанові і Марії Бриней милу несподіванку. Пані Катерина Норис, голова відділу ЛУКЖ в імені всіх гостей привітала панство Бриней і побажала їм багато щастя в їх новім домі. Вечір був перевеселий серед милої гутірки і співу народних пісень. При тій нагоді щирий привіт зложив парох о. Володимир Шевчук ЧСВВ і побажав, щоб щедре Боже благословення завжди спливало на цю християнську родину і їх дім.

Панство Бриней, це гарна християнська родина, яка виховує семеро дітей. Вони щиро віддані своїй церкві, завжди приходять на Богослуження й часто приступають до св. Тайн. У парафіяльній праці беруть живу участь і посвячують їй багато часу.

При тій нагоді, на закпик пані Софії Василевич приявні зложили свої жертви на пресовий фонд, з чого $6.50 призначено на "Світло".

ЩИРА ПОДЯКА

Панство Марія й Іван Петришин із Кичинер Онт., справили до капліці Сестер Служебниць у тому ж місті гарні свічники й хрест, як пам'ятку по своєму дорогому синові Іванові.

За цю ласкаву жертву Панству Петришинам складають щиру подяку з молитвами

Сестри Служебниці,
Кичинер, Онт.

ІВАН І ТЕОФІЛЯ СКРИПНИК
Мондер, Алта.

Ще в травні м. р. повінчались у парохіяльній церкві в Мондері, Алта. Іван Скрипник, син бл. п. Петра та Юлії Скрипник і Теофіля Панасюк, донька п-ва Панасюків із Вернон, Б. К.

Весільна гостина, на яку зійшлося багато родини, приятелів і сусідів, відбулась у мондерському Народньому Домі. При тій нагоді переведено збірку на прес-фонд "Світла", що дала $20.25.

Молода пара, яка брала дотепер живу участь у місцевому

Панство І. і Т. Скрипник

парохіяльному житті й молодечих організаціях, перейшла жити на постійне до міста Едмонтону. Хай Господь благословить їх щедро на новій дорозі життя! Многая літа!

З ДІЯЛЬНОСТИ УКРАЇНСЬКОГО ІНФОРМАТИВНО-ВИДАВНИЧОГО ІНСТИТУТУ В БУЕНОС АЙРЕСІ

Згідно із своїм завданням УІВІ і цього року, зосібна після загальних зборів, старається поширити свою діяльність серед чужинців.

У зв'язку з Мазепинськими святкуваннями уже цими днями почнеться нове число Украінія Либре присвячене пам'яті гетьмана Мазепи. Є це свого роду збірник-монографія, який дає загальний огляд діяльности Великого Гетьмана, пристосований для чужинців.

Заходом УІВІ відбулося чимало радіевих авдицій, появилося тем багато вістох та статтей у пресі. З важніших слід згадати статтю в економічному журналі "Дінаміка Сосіяль" пера К. Мартінеза, у якій говориться між іншими про економічне значення бою під Полтавою для Европи.

Кілька статтей помістила газета "Ель Пуебльо", а журнал "Мажорія" перевів дискусію на українські теми з московським опонентом.

У ділянці академічних зв'язків

відбулися два науково-культурні вечорі на католицькому університеті в Буенос Айрес. Перший із них мав чисто науковий характер і був призначений для невеликого гуртка слухачів. Професор римського права Альгора аналізував конституцію гетьмана Орлика і в своїй праці доказав, що ця конституція має засади демократичного правління державою і випередила Європу й Америку на цілу сотню років. Духовою основою її була глибока традиція княжої Руси-України та християнський світогляд тогочасних керівників України.

Другий вечір на цьому ж католицькому університеті мав характер літературний. Декан філософічного факультету проф. Баттістесса говорив на тему "Мазепа в світовій літературі". І тут прияві мали нагоду почути незвичайну оцінку нашого гетьмана як борця за свободу і його вплив на творчість романтиків 19-го століття. Слава Мазепи дійшла в Аргентину: поет і борець за свободу аргентинського народу Ечеверія, взяв епіграф до своєї збірки поезій цитуючи "Мазепу" Віктора Гюго.

Велика заля була по береги наповнена публикою. Для ілюстрації української культури виступали теж наші мистці. Адріянна Аврам, М. Володия та піяніст О. Дмитрів.

Мазепинський рік в Аргентині рішенням УЦР продовжується до березня 1960 року і в тому часі УІВІ має в плані дальші імпрези зв'язані з Великим Гетьманом. Коли йде про чужинців, підготовляється публичну доповідь відомого історика і професора державного університету Кастеляна на мазепинську тему, нав'язано контакти з Академією Наук, тощо.

Можна сподіватися, що при інтенсивній праці УІВІ і його члени вповні вив'яжуться з обов'язків, які вони на себе наложили.

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

МИХАЙЛО ЯЦІЙ
Вегревил, Алта.

У Вегревил у церкві Преєв. Тройці 3 жовтня м. р. відправилися похоронні богослужения за покійного Михайла Яція.

Михайло Яцій народився в селі Конюшків, повіту Броди. До Канади приїхав 1902 року. Тут поселився в околиці Вегревіл, де перебув до кінця свого життя.

Лишив у смутку жінку Анну, сина Івана й доньку Марію.

Збірка, що відбулася на поминальнім обіді, принесла $13.38 на нашу пресу.

АННА СЕНИШИН
Лішор, Алта.

23 серпня, м. р. упокоїлася в Бозі бл. п. Анна Сенишин. Похоронні богослужения у днях 24-26 серпня відслужили оо. парох П. Іваниець та В. Каменецький ЧСВВ, парох Мондеру, Алта. Крім великої родини й приятелів у похороні взяли участь також багато Сестер Служебниць з Едмонтону, Мондеру й Вегревил, бо одна з доньок покійної посвятилась у цьому Згромадженню на службу Богові.

Бл. п. Анна Сенишин походить

Бл. п. Анна Сенишин

з села Звинич, пов. Чортків. До Канади приїхала 1908 р. до свого брата й тут знайшла заміж за Олексу Сенишина. Обоє замешкали в околиці Лішор, де прожили побожно й щасливо ціле своє життя. У лютні м. р. вони обоє сбходили свій золотий ювілей подружого життя, а вже кілька місяців пізніше невмолима смерть забрала бл. п. Анну з цього світу.

Покійна полишила в смутку мужа Олексу, три доньки, Теклю, Йосифу й Анастасію, два сини, Стефана й Василя, 19 внуків і 2 правнуки. Крім важкої праці на фармі й дбайливого виховання своєї родини, покійна багато трудилася на парохіяльній праці при своїй церкві, де була 30 літ старшою сестрицею. Тепер відійшла по велику нагороду, за свої великі труди й побожне життя. Вічна їй пам'ять!

ПОДЯКА

Оцим складаємо щиру подяку о. Парохові, Впр. о. В. Каменецькому ЧСВВ й усім, що прийшли віддати покійній останню прислугу та потішити нас у нашім великім смутку. Також дякуємо всім, що зложили свої жертви на св. Служби Божі за душу Покійної.

Олекса Сенишин і діти.

ІВАН ПАПРОЦЬКИЙ
Кичинер, Онт.

17 жовтня м. р. впокоївся членоснователь парохії у Кичинер, бл. п. Іван Папроцький. Похоронні богослужения відслужив місцевий парох о. М. Влаженко. Бл. п. Івана похоронено в Гемилтоні, Онт. Прожив 78 років.

Іван Папроцький походив зі Скнилова повіту Золочів. До Канади приїхав у 1912 р. і ввесь час мешкав в околиці Кичинер. Полишив у смутку жінку Марію, сина Васля, доньку Емілію, брата Василя в Америці і дві сестри в Рідному Краї.

З нагоди поминального обіду переведено збірку на добру пресу, $7.50 призначено на "Світло".

ВАСИЛЬ ШКЛЯРУК
Оттава, Онт.

В Оттаві відійшов у вічність на 79-му році життя бл. п. Василь Шкляруk, довголітній член парохії св. Івана Христителя. Похоронні богослужения відправив о. В. Шевчук ЧСВВ. Покійний спочив на цвинтарі Нотр Дейм в Оттаві.

Василь Шкляруk походив із Мельниці, борщівського повіту. До Канади приїхав 1911 р. Полишив у смутку жінку Патрицію, сина Йосифа, доньку Анну й одного внука. По короткій недузі відійшов по нагороду свого трудящого життя. Вічна йому пам'ять!

СВІТЛО
THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

UNITY IN CHRIST'S CHURCH

M. Berko

One of the four distinguishing marks of the Catholic Church is her unity or oneness. In brief, it means that all Catholics the world over, regardless of rite, believe the same teachings, obey the same laws in matters of faith and morals, receive the same Sacraments, and are all united under the authority of the Holy Father, the bishops and pastors. It is the mark of the Church established by Christ for His earthly kingdom. Our Lord's wish for unity is supported by several Scriptural passages: "One Lord, one faith, one baptism" (Eph. 4:5); "There shall be one fold and one shepherd" (John 10:16); "That they all may be one, as thou, Father, in me, and I in thee" (John 17:20-21). Thus it is obvious that divisions among those claiming to profess Christianity are contrary to the words of Christ Himself. The mark of unity is conspicuously absent in the non-Catholic churches of the world.

The annals of history number many great names among the apostles of unity — men who have devoted their lives to promoting the idea of reunion of non-Catholic groups with the Holy See. In particular, Ukrainian Catholics of the present generation are fortunate in being able to witness the beatification process of the late Metropolitan Andrew Sheptytsky, whose long, saintly life was dominated with the idea "that all may be one." Though many of his plans were never realized, he strove constantly to achieve his dream of seeing a Catholic Eastern Europe.

During the early part of the present century, or approximately the same time Metropolitan Sheptytsky had been laboring for reunion in Eastern Europe, another great promoter of church unity was to be found in the eminent convert to the faith, the late Father Paul James Francis of the Society of the Atonement. When Father Paul initiated the now world-famous Chair of the Unity Octave, he was an Anglican clergyman. He and a small band of adherents, which consisted of friars, Sisters and lay people, were received into the Catholic Church as a group at Graymoor, New York on October 30, 1909. This humble group had observed the Unity Octave twice before their reception into the Church. Today, it is not uncommon to find non-Catholic congregations which have adopted this 8-day period of prayer (January 18-25) in order to seek the fulfillment of the Divine Will "that all may be one." Now the Octave is annually observed in all sections of the universe in magnificent cathedral as well as in humble mission stations.

In very recent times, the world was informed of another plea for unity among religions by the reigning pontiff Pope John XXIII. In fact, one of the major issues to be discussed at the forthcoming General Council will be the question of reunion. Much has been heard regarding the scheduling of unofficial talks in the near future between theologians of the Catholic and Orthodox Churches. Perhaps the visionary dreams of Metropolitan Andrew and Father Paul are not very far from realization.

The disunity, disagreements and varying doctrines which identify the numerous religious sects outside the Catholic Church are contrary to the idea of Christian unity the World Council of Churches seeks, but which the Catholic Church already possesses. Indeed, the words of Professor J. Middleton Murray, a non-Catholic critic, in his idea of Christianity, are worthy of some reflection:

> "Christianity is the great Church and nothing else is Christianity. To call anything else Christianity is to plunge into confusion and chaos; and is an insult to Christianity. Christianity is a great thing, not a little one; one thing, not many things; a rich thing, not a poor thing; a majestic thing, not a thing of shreds and patches. Christianity is Christianity at its noblest, truest and most comprehensive, and that is the Catholic Church. If you desire to be a Christian, join it."

THE RECENT APPARITIONS OF THE BLESSED MOTHER IN SEREDNE

(1954—1955)
PART II

(Please refer to Editor's Note in Part I)

The Second Apparition: Before the Feast of the Immaculate Conception I went to church to see the parish priest and to inform him of the directives as manifested to me through God's holy will. At the same time I felt very uneasy as I wondered how the priest would receive the information I had for him. I offered Mass and Holy Communion as well as my prayers asking the Blessed Virgin to make the priest's heart receptive to God's designs. After Mass I asked the priest whether he would bless the spring at the spot indicated, but he replied that he needed time to think the matter over and wished to consult with others. He asked me to see him again.

When I returned it was raining and the ground was extremely muddy. I feared that the rain and mud would stop everything. When I saw the parish priest I asked him whether he would bless the spring. He replied, "I will go and bless the water, but tell me where the spring is located."

"It is on the Seredne hill. I will lead you to it."

The priest asked if any others would be present. I replied that there would be two priests and an honor guard of sixteen faithful and responsible people.

The parish priest considered that the best time to bless the spring would be after Mass on the Feast of the Immaculate Conception because the Holy Year which was dedicated to the Immaculate Conception of the Blessed Virgin Mary was now drawing to a close. The priest had believed in me and was going to fulfill my request.

On the morning of the Feast of the Immaculate Conception it was evident that is was going to be a beautiful day. After Mass sixteen people who had no idea of what was going on were asked to form an honor guard. Arrangements had been made beforehand to decorate the cave or grotto on the Seredne hill, and a statue of the Immcaulate Conception of the Blessed Virgin Mary had been placed within it. After the church service the priest went up the hill, paid homage to the Blessed Mother and asked to see the exact spot where the spring was to be blessed. The blessing then took place to the great joy of the onlookers who had been selected to assist at the ceremony.

Shortly after the parish priest had left the place two other priests arrived on the scene; one was a Ukrainian Catholic priest, the other a priest of the Latin rite. They had brought the Blessed Sacrament with them which was placed before the statue as if in the arms of the Blessed Virgin.

A Moleben was then sung in honor of the Blessed Virgin, and the Ukrainian priest gave a beautiful sermon. After the Supplication (Benediction) the people were blessed with the Blessed Sacrament and "Many Years" (Mnohaya Lita) was sung for the Holy Father, the clergy, and the people. After the services confessions were heard and Holy Communion was distributed. Suddenly a storm swept up from nowhere. It was noted that the outburst encompassed the Seredne hill alone while the rest of the country was clear. The wind blew out the lighted candles, and dust and sand filled the eyes and soiled the faces of the onlookers.

Two more persons were to be present on the site of the services, but for some reason or other they were late. Although they knew the spot well they were unable to find their way there because the clouds had veiled over the hill Frustrated they were forced to return to Dubowetz where they sat beneath a fence railing and puzzled over their strange inability to reach the Seredne spring.

That evening between six and seven o'clock, after the services of the Feast of the Immaculate Conception the whole Seredne hill began to glow with a mysterious light. From afar it seemed that a whole village was on fire, but when one approached the hill not a single flame could be seen. The whole hill seemed to be suffused and illumined in hues of gold while the heavens above shone brilliantly. The singing of angelic choirs could be heard in the distance. The Holy Ghost had illuminated this place for it was from here that the Blessed Mother was to distribute her graces. The ground around the mountain was covered with a white snow, but elsewhere there was no snow. There were many other eyes which saw these wonders in addition to my own, for they were seen by the villagers of the area and neighboring regions. The moon was visible for the people in Dolyna and Lviw.

At dawn when it was yet dark a mother and her six year-old twin children, Michael and Therese visited the grotto to pay Mary homage. These were the first pilgrims to Seredne's Bright Mountain.

Later others whose curiosity was stirred by the unusual brightness of the mountain began to wend their way up its slopes. So anxious were they to reach the summit of the hill that in their haste they crossed frozen streams, ditches, and gullies rather than follow the roundabout route where bridges and foot-crossings had been provided. When they reached the top and found the statue of the Blessed Mother in the grotto they became convinced then that the fire and brightness which they saw was no ordinary thing. Many of them weeping fell upon their kness, recited their prayers, and left their offerings.

Following the Feast of the Immaculate Conception in 1954 more and more people, men, women, and children began visiting the Seredne hill from the villages and cities of the neighboring districts.

(NEXT: More Apparitions)

Our Lady of Seredne

VOCATIONAL NOTES

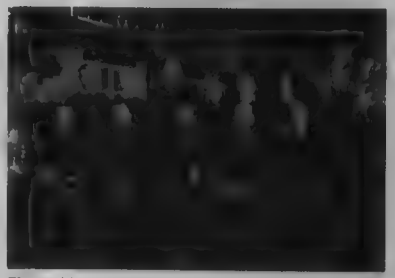

The Basilian Fathers in Weston, Ontario on the Occasion of the visit of their Superior General, the Very Rev. Paul Miskew, O.S.B.M.

GOD CHOOSES HIS PRIESTS

Old Testament:

And the Lord spoke to Moses, saying: Speak to the children of Israel, and take of every one of them a rod by their kindreds, of all the princes of the tribes, twelve rods, and write the name of every man upon his rod.

And the name of Aaaron shall be for the tribe of Levi, and one rod shall contain all their families:

And thou shalt lay them up in the tabernacle of the covenant before the testimony, where I will speak to thee.

Whomsoever of these I shall choose, his rod shall blossom.

And Moses spoke to the children of Israel: and all the princes gave him rods one for every tribe: and there were twelve rods besides the rod of Aaron.

And when Moses had laid them up before the Lord in the tabernacle of the testimony:

He returned on the following day, and found that the rod of Aaron for the house of Levi, was budded: and that the buds swelling it had bloomed blossoms, which spreading the leaves, were formed into almonds. — *Num. 17/1-8.*

New Testament:

You have not chosen me: but I have chosen you. — *John 15/16.*

Would you like to become a Basilian priest or brother? Write:

Rev. Master of Novices
Basilian Fathers, Mundare, Alberta
or
Vocational Director
1070 Main St. N., Weston, Ontario

or if you live in the United States write to:
Rev. Master of Novices
Box 231, Glen Cove, L. I., New York

Obituary

MERRON CHORNY

Mr. Chorny is a member of the teaching staff of the University of Alberta where he won his M. Ed. degree.

Old Man Stepanovitch sat in the sun on the "prispa" in front of his house. Occasional gusts of the spring wind played with strands of his fine white hair.

The mischievous spring breezes jested with the wispy smoke, making it puff out now from one end, now from the other, of the blue-black T-pipe chimney which surmounted the "gingerbread" house. The breezes came sweeping up the little hillock upon which the house very squarely stood, they brushed over the bright green blades of grass like fingers of a giant hand passing through a head of close-cropped hair, then rustled aimlessly through the seared straw of the faded brown "stricha" (thatch), like a grey mouse scampering excitedly through crackling bullrushes. Light whiffs of wind sped noisily amidst the newly budded leaves of the great poplar and shook the slender branches of the willows clustered near the house. The breezes scampered heedlessly about the grassy hillock startling the trees and the grass and the "stricha". Only the gingerbread house and Old Man Stepanovitch remained unperturbed.

The house stood as it had done every spring for forty years. Whitewashed and thatched, it fitted into the grassy hill as a yellow-crowned daisy fits into a green meadow. There it stood — a green door chaperoned by two green framed, four-paned windows set in an expanse of white walls, its whiteness sparkling against the green background of trees, the weatherbeaten, orange-brown "stricha" looking less drab when framed by the blue spring sky, the hard form of the T-pipe chimney momentarily outlined against the fleecy softness of a white cloud, a wisp of blue-grey smoke curling aimlessly toward the heavens. There the house stood: beautiful — and practical. For all around the walls, from the ground up as high as a goose could reach, and higher than a chicken could peck, ran a broad coat of brown clay which could not be scarred as whitewash could by marauding barnyard fowl. Lower still, running right around the house as a protection against the scratching and burrowing of restless cats and dogs, was a low mound of earth — the "prispa".

Old Man Stepanovitch sat in the sun on the "prispa" in front of his house as he had done every fine spring day for the past five years. He had his curved pipe in his mouth; his cane lay beside him. He sat on the "prispa", toil-worn shoulders hunched over, white-crowned head nodding, eyes attentive in his tanned,care-lined face. In his scarred and calloused hands he held a well-worn book. His mightly moustache twitched as he read, moving his lips. Every fine spring day for five years now, ever since he had rented his land and stopped working, Old Man Stepanovitch had sat in the sun and read.

He loved to read. He had read the few books at his disposal over and over. Yet as a boy in the old country, he had been unable to read because he had never gone to school. "I didn't learn to read and write until after I was married," he used to say. "It was because a villager laughed when, after our marriage, I was unable to sign the church register, that I swore I would learn to read and write. Oh, how I studied at nights! But it was worth it." When the dam of illiteracy had been broken, the old man's pursuit of knowledge flowed unbounded. Whenever he had time, he read. But whereas formerly he had been able to read only during spare moments, he could now sit in the sun on the "prispa" and read all day.

And when people marvelled at his accomplishments, Old Man Stepanovitch would say, "Scho ya! looch-e spomyanit Shevchenka — What of me! Better to speak of Shevchenko, Ukraine's greatest poet. Here was a man! He was a serf, a slave until he was twenty four. An orphan, whose mother died while he was but an infant and whose father had felt the whips of the lord's men. A man who spent twelve of his forty-seven yearn in prisons and in Siberia. Yet this man made himself one of the greatest poets of the Slavonic world!"

The old man would bow his head and silently trace meaningless figures in the dust with the end of his cane. Then suddenly he would raise his head. "But how many of our children know of Shevchenko? How many know of the people he stood for? How many know the people he speaks of? We have come to a country where we have at last found homes and freedom — and our childen are forgetting their ancestors who fought and worked for centuries to keep their little pieces of land. They forget that we have a history and a culture. They forget that our broad steppes were the barriers between the hordes of the east and the civilization of western Europe. This country gave us land and homes — we will die without giving it anything."

The old man would ponder in such a vein for days, and always he would eventually turn to his wife and say, "Mary, I'm glad our son is not ashamed of his people."

"John is a good son," Mary would say. Her eyes would grow sad. "But it has been a long time since we have seen him."

"Toronto is far, Mary, and lawyers are always so busy. Give him time. He'll come. Besides, he has a family of his own to look after now. The baby must be quite a lad by now. Oh, if our grandson were only here! I could tell him such stories." Always, their conversation about their son ended with the old man saying, "Oh, if our grandson were here!"

The children walking past from school often saw Old Man Stepanovitch sitting on the "prispa". Some times they stopped to talk to him. Then the old man would give them candy (he always had candy for the children), and he would tell them stories.

Oh, the "kazkih" (stories) the old man knew! He would tell them "kazkih" that none of them had ever heard before — all about "Lys Mikita" (Mikita, the fox) who always outwitted Brisko, the dog. And the story of the cat and the rooster who decided to live together, and how the wily fox kidnapped the rooster, and then how the cat took his fiddle, a mallet, and an embroidered knapsack and went to rescue his friend. Oh, the old man could tell "kazkih"! But the children could not often stay to hear him. Reluctantly they passed by the gate, hurrying, because their parents had ordered them to "come straight home after school." And the old man, watching his youthful friends hurrying by, would shake his head and say, "Oh, if my grandson were here! I could talk to him all day long."

And thus Old Man Stepanovitch would sit on the "prispa" and read, and think, and dream. As the sun rose high in the sky and moved across the heavens, so the old man would move along the side of the house till in the evening he reached the west wall where he would sit, watching the sun go down. Sometimes he would sit just watching the sun, and sometimes he would sing.

Old Man Stepanovitch loved to sing. When one of his musical moods came upon him, he was transformed. He would throw back his hunched shoulders. He would raise his hoary head and throw out his barrel chest. Then his rich, powerful tenor would flow out on the evening air, and neighbours' children two or three miles away would run into their houses calling, "Mother, Old Man Stepanovitch is singing tonight." And all the neighbours agreed that the old man had a splendid voice.

"Ah, you should have heard me when I was young!" the old man would say. "If you had heard the men's choir in our village! We couldn't sing in the village hall for fear the walls would come down. So on Sunday evenings we would gather outside to sing. They used to hear us at Snyatin, six miles away."

The old man would pause for a moment. "Young people don't sing as we used to. Oh, they have good voices. But they sing songs that will never last, songs that come and go like the months of the year. Ours were the songs of a people. You need more than a good voice to sing a song. You have to have it in here," he would say, tapping his breast. "You have to sing from the heart."

Sometimes the old man would grow sad. "The young people don't sing our songs any more," he would say. "Our songs that tell the history of a people. Songs which are as beautiful as the Ukraine, as impressive as the steppes, as glorious as the Cossacks, and as sad as the lonely maidens they speak of. Songs which the "Kobzars" (the bards) sang for hundreds of years — and they are being forgotten." And neighbours often heard his sigh, "If only my grandson were here! How I would like to teach him our songs!"

(To be concluded)

UKRAINIANS SEEN DURING KLONDIKE GOLDRUSH OF 1898

(A letter of Mr. A. D. Stewart, former mayor and chief of police of Hamilton, Ontario to the Hamilton Herald which ceased publishing some years ago. The letter dated May 3, 1898 from Edmonton was addressed to the city editor. Mr. Steward headed a party to the Klondike in 1898, but died at Beaver River whilst part way to his destination in March 1899. Sincere thanks to Mr. David M. Nelligan of Hamilton, Ontario who uncovered these old files of the Hamilton Herald for us. Editor.)

Edmonton, May 3, 1898

Editor Herald, —

We are still at Edmonton as you will see, etc... We went across the river last Tuesday to see a band of immigrants in the shape of 800 Galicians who had arrived the day before and proposed to take up land in the vicinity of Fort Saskatchewan. We spent an hour poking about their tents, photographing their prettiest groups, and endeavoring to make them understand what we said. The men wore tancoats with the hair inside, straw hats, and coarse cotton trousers. The women wore long, coarse chemises, bright-colored sashes, gay handkerchiefs round the head and any amount of cheap finery in the shape of earrings and necklaces. A few had short skirts over their chemises, but these were in the minority, and most of them had bare feet. Those who wore boots, however, had the same high boots as the men. Some of the women looked positively indecent as they walked about with ample bosoms all uncovered and a shortness of skirt which would have made a Paris ballet dancer green with envy. We gave the children our odd coppers and were amused to see the way in which they thanked us by dropping on one knee whilst they kissed their benefactors' hands. How the fashions and the ages alter men. Here one meets the Briton and the Galician on God's wide wilderness, both cast in the same mould and both men. The Galician bends his knee to me and kisses my hand for the smallest favor, whilst I, no better than he, stand up erect, and bow my knee to no one for favors, past or present, except the living God.

At night we went back again in the omnibus in the hope that we might hear them sing some national songs and see them dance some national dances. We found them shy, but upon professing our willingness to sing and dance for them, they agreed to join in, and then followed a free and easy open air concert such as the prairie town may never see again. A dancing platform was fished up somewhere, and round it gathered an audience of several hundred people. Our banjo was brought out and tuned, and under the skilful coaxing of Mr. Stokes it soon twanged its way into every heart and set every one's feet in motion. The first performer was Aleck Duncen, who danced the Highlaud Fling. Then came a dance between a Galician couple, the woman having bare feet and the man stamping savagely as he waltzed, and keeping his partner busy dodging his hobnailed boots. I followed by singing Tommy Atkins, and this tompted three Galician youths to sing a song with eleven verses, each of which was the same as the one which preceded it. Then Tallman volunteered a dance, and gave a mixture of the sailors' hornpipe, and Irish jig and a cakewalk combined, the performance being rapturously encored and bringing down the

house. And so we danced and sang under the northern lights till our feet were weary; so, after distributing some cake and candies to the children, who kissed our hands again, we drove away. Before leaving, the Galicians shouted loudly to us, and their interpreter told us that they wanted to see the "Queen's dance" once more. And what do you suppose the Queen's dance was? Nothing more than Tallman's tip-toe jumble. So we call him the Fairy dancer now, and the Galicians will know him as such for years to come."

CONCERT COMMEMORATES UKRAINIAN ARCHBISHOP

TORONTO — (CCC) — A special Ukrainian concert recalling the life and work of the late Metropolitan Andrew Sheptycky, formerly Archbishop of Lviv, was presented at Massey Hall, December 13. Guest of honor and main speaker was His Eminence James C. Cardinal McGuigan, Archbishop of Toronto.

The concert itself included religious music from two different backgrounds. St. Michael's Choir School gave examples of the 16th century Spanish and Roman School of Polyphany. The Ukrainian choirs of Toronto sang from the repertoire of Ukrainian composers of religious music. Mount Mary Immaculate choral group from Ancaster interpreted Bortniansky, Shubert, and Handel under the direction of Sister Loretta.

Ukrainians consider Metropolitan Sheptycky as one of their greatest Ukrainian religious and national leaders who worked his whole life for the cause of Church unity and at the same time who played a leading role as one of the greatest champions of Ukrainian culture and a close friend of their youth.

Ordained in 1892, after studying several years in the Basilian novitiate, Eastern rite, he soon held various posts in his Order: master of novices, professor of theology and rector. In 1899 he was consecrated Bishop and in 1900 appointed Archbishop-Metropolitan. As pastor of his flock he provided it with churches, schools, orphanages, institutions of advanced studies, museums, hospitals, homes for the aged and needy, schools of painting and art, seminaries and libraries.

Sydney, Nova Scotia

J. S.

The Ukrainian Catholic parish in Sydney, Nova Scotia is the furthest eastern outpost of the Toronto eparchy. Holy Ghost parish served faithfully now for twenty years by the Very Rev. Constantine Zarsky embraces over 100 families in the city of Sidney and outlying districts. Sydney situated on the northermost tip of Nova Scotia possesses a fine natural harbor which serves the ocean-going merchantmen and freighters on the Atlantic coast. It was not far from Sydney that Wolfe landed his British fighting forces in the historical and eventual conquest of Canada.

Sydney having a population of 40,000 people is a steel and coal centre. In fact the very heart and core of Sydney is the steel and coal industry. Soot, smoke, and gas fumes continuously belch from the many open-hearth furnaces and coke ovens of the huge 800 acre steel and coke plant. Housewives on the windward side of the huge blast-furnace chimneys are plagued on washdays by the settling dust and grime; husbands despair of a new paint-job on the house lasting for more than a few months. But the natives of Sydney do not mind the smoke or for that matter rarely notice it. For them the smoke means jobs and security, and it takes the occasional visitor to remind them that the grey sooty mist settling over the homes and streets is really smoke and should be considered a nuisance. Million dollar smoke they call it; and their starry hockey team is known as the Sydney Millionaires.

The greater part of the city breadwinners is employed in the mines which tunnel under the ocean harbor or in the huge steel plant which can take a white hot ingot of steel and roll it and squeeze it into hundreds of yards of C.N.R. railing or into miles of steel wiring which are transported by boat and rail into the interior of the North American continent.

Most of our Ukrainian men are found working in the steel plant.

Some have been there for over 40 years and have become experts in their own particular facet of the steel process. They can be found working the cranes, pouring molds, tending the furnaces, slicing bars of white-hot steel, or relining kilns where bubbling molten steel had burned away the layers of protective bricking. Some of the men, such as George Kutny, have devised ingenious methods for improving their own phase of the steel producing process, and their skill and techniques have won them recognition throughout the steel industry. After completing one of the continuous eight-hour shifts they return to their homes, for the most part in the "Pier" section of Sydney, where they relax after the exhaustive and often dangerous work which is a regular part of their daily duties. New homes as we know them in the west are relatively scarce. Most of the homes, even schools and churches, are wooden and bear a distinguishing characteristic which seems to be peculiar to the maritime provinces. The greater part of the homes and other buildings have the walls shingelled from the roof to the very ground. Usually painted a dark brown, dark green, or rusty red, this type of wall surfacing has proved itself as the most reliable in withstanding the ocean dampness and the corrosive effects of the smoke-scattering steel chimneys.

Holy Ghost parish is well over forty years old. Isolated from the common federative activities of the hundreds of other Ukrainian Catholic parishes throughout Canada, for the rail trip eastward to Sydney from Toronto is 1341 miles, Sydney has not lagged in its active spiritual, parochial and cultural life. The continuous spiritual guidance and administration over the parish for over a twenty year period by the Very Rev. Constantine Zarsky has shown the effects of the good pastor in the community. Sydney parish has produced three religious vocations, thirteen nurses, numbers of teachers and university graduates, and at the moment has six of its students attending St. Francis Xavier university in nearby Antigonish.

It boasts one of the most active and administrative-capable young men's clubs of any Ukrainian Catholic parish in Canada. Such young men as William Tetanish who heads the present St. Basil the Great College Campaign in Sydney and who organized the most successful March of Dimes drive ever held in Sydney. There is William Torbiak who has brilliant plans for a revision of the economic structure of the parish based on the relationship of the steel men in the parish and the credit unions of the steel industry. Then too there are such fine young men as John Huk, Myron Lahanky, the Dilny brothers, Mike Mahalik, Peter Melnick, John Nalepa, Alex Yourkavich, Peter Bren, John Ojoleck, Mike Yurchyshyn, Walter Marmaluk, Michael Bobyk, Dmetro Hraynick, Max Brigydyr, John Yurchyshyn, John Horechuk, Michael Swarychewsky, Mike Tataryn and many others who unfortunately cannot be mentioned. It is sufficient to say that Sydney parish of one hundred members subscribed $8,000 towards the St. Basil the Great College Campaign largely through the efforts of the above mentioned young men.

Sydney also possesses an active Ukrainian Catholic Women's Club which may be of interest to the Ukrainian Catholic Women's League throughout Canada. They would be glad to know more about the activities of their sisters in the league and feel somewhat neglected on this account. They meet twice a month and have recently purchased a complete set of dishes and china to be used for parish suppers and dinners in the parish hall. President is Mrs. Harry O'Joleck of 291 Lingan Rd., Sydney, N. S.; secretary is Mrs. Mike Tataryn; treasurer is Mrs. Max Brygider. Thanks too to Mrs. Landry for the lobster treat.

The children of the parish are not forgotten by their pastor. Over 60 children met in the parish hall for a lecture from the visiting priest. Ukrainian classes are held twice weekly and are taught by Father Zarsky. At St. Francis Xavier University in Antigonish we were able to meet: John W. Furdas, Engineering, Robert J. Ojoleck, Engineering, Faith M. Tetanish, Home Economics, John A. Hawrylak, Science, Mike Horechuk, Education, Anne Malinowski, Home Economics, Frances Kokaska, Secretarial, all of Sydney, and Walter O. Fedoryk, Arts, Political Science, of Montreal. May Sydney continue to flourish in its religious, cultural, and educational fields. More power and glory to all of you.

● St. Bernadette Convent of Kitchener, Ontario thanks Mrs. J. Peterson for her kind gift of candlesticks and crucifix donated to the convent chapel in memory of her son John.

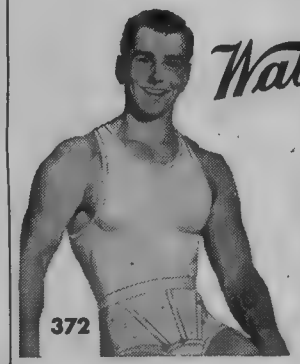

Watson's

ATHLETIC SPORT SHORTS ДЛЯ МУЖЧИН ТА ХЛОПЦІВ

Усі активні мужчини направду доцінюють БОТСОНС атлетичну мошонку та потрійну начеревку піддержку. Еластичний поясок — незрівняна чоловіча вигода. Носяться довго, скромні знавцями, легкі до прання — не вимагають глаженння. Допасовані Джерсі.

15—W—0

ОДОБРЕНІ через

Плетені в дві окремі верстви, внутрішня верства обернена так, що ваша стопа дотикає м'яку сторону тканини.

Справжня вигода!

Penmans

ПЕНМЕНС патентовані 2-ПІДМЕТКОВІ СКАРПЕТКИ

S—10—0

Модерне українське Артистичне Студіо

Steven PHOTO STUDIO

виконує по мистецьки всі фотографічні роботи

Власники: Ст. і О. КУТОВІ

927 Bloor St W. — Toronto, Ont. (Ossington — Dovercourt)

Tel.: LE 1-0777

НОВОПРИБУЛІ... CANADA

ПІЗНАЙТЕ МОВУ
ваших нових приятелів

У місцевості, де ви живете й працюєте, розмовною мовою є або англійська або французька. Знання одної чи другої для вас незамінимо важне.

Курси цих мов існують майже в кожному канадійському осередку і ви повинні з них скористати.

ОСЬ ДЕЯКІ ВИГОДИ Й КОРИСТІ ЗІ ЗНАННЯ МОВ:

ГРОМАДЯНСТВО:

Знання англійської чи французької мови обов'язкове при одержанні канадійського громадянства.

ПРАЦЯ:

Далеко скоріш одержите працю і зуміете вдержати її, як також матимете нагоду влаштуватись краще на праці. Зможете користати з численних технічних курсів, щоб поглибити своє знання й зручність.

ТОВАРИСЬКЕ ЖИТТЯ:

Легше зможете найти приятелів і дружнє співжиття між співробітниками й сусідами. Скоріше пристосуєтеся до суспільного життя у вашому середовищі.

ПЕРСОНАЛЬНІ СПРАВИ:

Переконаєтеся, що далеко легше порозумітися з людьми в склепах і урядах. Зможете якслід виявнити свої потреби й побажання чи то в лікаря, адвоката, механіка водія автобусу, державного урядника, чи властителя хати, в якій живете.

ЗНАННЯ Й РОЗВАГА:

Зможете читати книжки, журнали й часописи. Знання мови дасть вам змогу слухати й розуміти радіо, телевізор, кіно й театральні вистави, сприняти краще канадійське життя-буття та його звичаї.

ТОЖ ПОДУМАЙТЕ НАД ЦИМ І НЕ ЗВОЛІКАЙТЕ, А РІШАЙТЕСЯ ТАКИ ЗАРАЗ

Запишіться на курс мови, а коли не можете вчащати на лекції, то дістаньте книжки ДАРОМ для науки дома. Ваша місцева школа, найближчий еміграційний чи громадянський відділ або Канадійський Громадянський Департамент в Отаві дуже радо подасть вам потрібні вказівки.

Міністр Громадянства й Іміграції

ПРЕС-ФОНД "СВІТЛА"

По $1.50: Г. Ярема, Голден, Алта.

По $1.00: Д. Станько, А. Крушельницька, Й. Проказюк, С. Франків, Т. Валентюк — Монтреал, Кве., К. Лис, М. Леськів, Ю. Голубко, Н. Юречків, Н. Зварич, Т. Григорський, Й. Хрін, М. Особа, А. Федина, С. Дрималовський, Е. Теплицька, Д. Гулей, Ю. Федорівський, Й. Кушпета, Н. Дзюрман — всі з Торонто, Онт., Г. Новак, З. Цюцюра, Джерсі Сіті, ЗДА, Д. Стасюк, Гамільтон, Онт., С. Шелемій, Гамільтон, Онт., Х. Горішна, Трой, ЗДА, М. Скибин, Балтимор, ЗДА, І. Лакоцький, Бронкс, ЗДА, В. Кроп, Транскона, Ман., Г. Михайлишин, Портедж ля Прері, Ман., М. Боровська, Мондер, Алта, Г. Поломарк, Мондер, Алта, П. Волошиновський, Ванкувер, Б. К., М. Задойний, Васар, ЗДА, К. Врездень, Вилтон, ЗДА, С. Лещук, Атабаска, Алта, М. Кантор, Брукліи, ЗДА, К. Бздель, Винярд, Саск., К. Біган, А. Хом'як, І. Процюк — Дітройт, ЗДА, П. Жуковська, Фар Гиллс, ЗДА, Ф. Демчук, Беніто, Ман., Н. Нецембер, Гронлид, Саск., М. Пирожик, Куртисвил, ЗДА, А. Крупа, Вох, Алта, Й. Слобода, Ст. Майкел, Алта, І. Комановський, Сиракюз, ЗДА, В. Мацух, Вікс, Саск., В. Станчук, Ангусвил, Ман., С. Примак, Гайленд Кріх, Онт., М. Галедза, Амбридж, ЗДА, М. Рудницька, Нью Гейвен, ЗДА, І. Шовкоплес, Вегревил, Алта, І. Рунка, Сільвервуд, ЗДА, П. Середа, Вест Бенд, Саск., П. Микитюк, Вернон Б. К., Д. Сленчко, Гай Прері, Алта, І. Гузар, Вестфілд, ЗДА, М. Загребельний, Брентфорд, Онт.

Усім жертводавцям і приятелям щиро дякують ОО Василіяни.

"МАК" — FLORIST
342 Bathurst St., Toronto, Ont.
- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!
Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

АРХІТЕКТ
ЄВГЕН ГРЕНЬ
Член Королівської Палати Архітектів Канади
Виконує плани і кошториси церков, шкіл, будинків громадських організацій (галь), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.
WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

НОВИЙ ВІДКУРЮВАЧ ГУВЕРА
"Constellation"
це "відкурювач, що просто ходить повітрям"
Також інші вироби тієї фірми, як от нпр. прилади до ПОЛІРУВАННЯ ДОЛІВКИ і ін. — все те дістанете в українській фірмі
EMPIRE Furniture & Appliances Co. Ltd.
668 BLOOR ST. W. TORONTO, ONT.
Tel.: LE 1-4771

ЩАДІТЬ при цих дуже обмежених цінах

МАТЕРАЦ — НАЙНОВШОЇ МОДИ, ЯКОСТИ Й ВИГОДИ — ВАРТОСТІ НАЙВИЩІ, А ЦІНИ НАЙНИЖЧІ.

- М'яка, легка до миття, з сильного білого пластику — чолова [illegible]
- Вигідний, найновішої декоративної моди матерац
- Глибока, пружинова скриня
- Спідня рама на ніжках з коліс[illegible].

Всі ті чотири частини йдуть за одну й ту саму ціну.

ВИГІДНІ СПЛАТИ.

СПІШІТЬСЯ ВИКОРИСТАТИ ЦЮ ЗОЛОТУ НАГОДУ.

Alpha *Furniture Co.*
735 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 3-9637

Alpha *Warehouse*
587 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 8-3336

KORPAN ALEX
MUNDARE, ALTA.

АДВ. 4321

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIII | ЛЮТЕНЬ — 1960 — FEBRUARY | Ч. 2 (446)

CANADA

ПІЗНАЙТЕ КРАЩЕ КАНАДУ

Пишіть за цими БЕЗПЛАТНИМИ КНИЖКАМИ

в англійській або французькій мовах

Чим краще пізнаєте Канаду, тим приємніше буде вам жити в ній. Література, що її можна дістати в англійській або французькій мовах, знайомить вас із канадською географією, історією, державним устроєм, природніми багатствами і мистецтвом Канади. Все це є безперечно цікаве для всіх новоприбулих, а більше важливе і цікаве для їх дітей.

Щоб одержати бажаний примірник книжки, треба попросту виповнити залучений формуляр, вислати його до Відділу Громадянства в Оттаві. Пошти не треба оплачувати.

Еллен Ферклo
Міністер Громадянства й Імміграції

52-8

DEPARTMENT OF CITIZENSHIP
CITIZENSHIP BUILDING
OTTAWA, ONT.

ДО ВІДДІЛУ ГРОМАДЯНСТВА
СИТИЗЕНШІП БИЛДІНГ
ОТТАВА, ОНТ.

Прошу вислати на адресу:

Ім'я і прізвище: ..... Адреса: .....
Name (пишіть по-англійськи друкованими буквами) Address

такі книжки: (зазначіть у квадратику чи вислати в англійській чи французькій мові)

Наш край	Our Land	☐	Notre Pays	☐
Наша історія	Our History	☐	Notre Histoire	☐
Наш уряд	Our Government	☐	Notre Gouvernement	☐
Наші природні багатства	Our Resources	☐	Nos Ressources	☐
Канадське мистецтво	The Arts in Canada	☐	Les Arts au Canada	☐

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

Видають ОО. Василіяни
Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario
Телефон Редакції: LE 4-1411
Телефон Адміністрації: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Mr. E. Birchak
Ukrainian Booksellers
& Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT
A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Basilian Fathers,
286 Lisgar St., Toronto, Ontario,
Canada.
Authorized as second class mail,
Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Висліди збірок 58
Митрополит-Ісповідник 59
Що нам пригадує місяць лютень? 60
Місяць української католицької преси
Як уліпшити "Світло"? 61
Слово до всіх наших Приятелів
На Божих окопах — істор. повість *В. Гюнерман* 62
Когорта Сатани
ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 64
Через Вселенський Собор до обнови духа *(омс)* 70
Намірення на м. лютень 1960
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 71
На "українському ґрунті" чи із християнського становища? *М. Поронюк* 73
"...московська оцінка Унії не ранить українців - католиків, бо великого діла об'єднання з Апостольською Столицею 1596 року довершив таки Київ..."
Що читаєте? *о. С. Шевчук ЧСВВ* 75
"...почала я дрижачою рукою кидати картку за карткою в огонь..."
Ватиканський шпіон *спомини о. П. Леоні* 76
Про "канонічність" і "неканонічність" *Г. В.* 78
Що пише православний про канонічність своїх Владик?
Митрополит Йосиф Сліпий *о. д-р І. Назарко ЧСВВ* 80
На митрополичому престолі — Ісповідник Української Церкви на сибірській каторзі
"Полтавська вікторія" і її панегіристи *(омс)* 81
Хто лизав чобіт Петра Гнобителя?
Історія пана Григорія *Дзюньо* 82
Гумореска про сумну дійсність
СТОРІНКА ПОЕЗІЇ: *Іван Волянський, Марія Хоросницька, Дмитро Фальківський, Володимир Янів* 84
"Чого не ґоїть огонь" *Олександер Мох* 85
Різні такі міркування — "Дарма, що гріх..." — "Талант без християнського світогляду"
"Запорожець" — оповідання *Н. Королева* 89
"Коли я була маленька, мала два бажання: "їхати на верблюді" й побачити "праведного запорожця"
Серед книг 92
ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 94
ENGLISH SUPPLEMENT
The Lost Legion *by T. Harasymchuk* 97
Recent Apparitions of the Blessed Mother in Seredne, Part III. 98
Vocational Notes 99
How Does God Feel? 100
Obituary *by Merron Chorny* 101
Questions and Answers 102
Basilian Priest Dies 102

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Остання прислуга — автентична світлина з вулиць Америки.

ВИСЛІДИ ЗБІРОК

ПОЖЕРТВИ НА БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД КОЛЕГІЇ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО В ТОРОНТІ

Велика Кампанія на Будівельний Фонд Колегії св. Василія Великого у Торонті в листопаді м. р. пройшла з повним успіхом. Більше 2000 збірщиків відвідали в цей день понад 12,000 тисяч українських родин у розлогій Торонтонській Єпархії, а на їх поклик відгукнулося 5,356 осіб, які загалом зложили суму коло 300.000 дол., із чого коло 75.000 дол. готівкою. Успіх Кампанії був отже справді великим і відважним кроком, він оправдав уповні цілі Кампанії і дає запоруку, що намічена Колегія, яку маємо почати будувати, як тільки місто одобрить плани, буде вповні виплачена на протязі десяти років. Точний і подрібний звіт із Кампанії саме тепер приготовляється.

Та не тільки в часі великої кампанії і не тільки з торонтонської Єпархії посипалися щедрі жертви на будову Колегії. Ще заки почались пляни побудови, ще як тільки рік тому появилася перша вістка про набуття площі під нову Колегію, посипалися щедрі жертви на це велике діло. Також відгукнулись на наш поклик вже деякі з передплатників "Світла" з-поза Торонтонської Єпархії, з далеких околиць Канади й Америки. Тут хочемо їх оприлюднити:

Теодосій Вахна, Гардентон, Ман.	$200.00
Вл. п. о. Василь Гігейчук Парасків'я Пруська, Торонто, Онт.	200.00
Б. Шевчук, Вінніпег, Ман.	80.00
Софія Вишнецька, Торонто	25.00
Теодор і Анна Малайний, Торонто, Онт.	25.00
К. Біган, Дітройт, ЗДА	15.00
Майор В. Яримович, із Близького Сходу	10.00
С. І. Киба, Кемсак, Саск.	10.00
С. Сисак, Вегревил, Алта	10.00
Д-р Є. Савчин, Чікаго, ЗДА	10.00
Михайло Рогаль, Мондер, Алта	5.00
К. Магера, Мондер, Алта	5.00
Євгенія Мартинів, Нью-Йорк ЗДА	2.00

Ваші пасхальні жертви можете пересилати через наше видавництво, а ми радо передамо їх до головної канцелярії будівельної Кампанії, або пишіть просто до:

St Basil the Great College Building Fund,
286 Lisgar St., Toronto 3. Ont. Canada

НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ:

В. Ганкевич, П. Дідух, І. Цюць, М. Вікарчук, М. Презмірська, А. Боднар, Т. Цісик — Філядельфія, ЗДА, Ю. Тимків, К. Голуб, М. Іванюк, Н. Закалик, І. Стус, Е. Малиса, І. Кривих, О. Гавришин, А. Татарин, М. Олешкевич—Торонто, Онт., С. Прокопович, Дітройт, ЗДА, В. Солтівський, Елізабет, ЗДА, М. Федик, Елізабет, ЗДА, І. Шевчук, Едмонтон, Алта, Всеч. о. Біланич, Берних, ЗДА, А. Дикий, Мюнхен, Нім., С. Кравців, Нью-Йорк, ЗДА, П. Шейдь, Нюрнберг, Нім., Н. Фурик, Лідкомб, Австралія, Н. Мельничук, Вінніпег, Ман., С. Винярський, Гартфорд, ЗДА, Н. Жарій, Ланівці, Саск., Ф. Сельський, Сматс, Саск. К. Винницька, Арнклиф, Австралія, П. Нич, Бронкс, ЗДА, М. Мойсей, Бруклин, ЗДА, Р. Малута, Гленлон, Алта, Й. Лопушанський, Черчил, Алта, В. Туткалюк, Отіконен, Онт., П. Кухар, Менчестер, ЗДА, П. Дармограй, Лонг Айленд Сіті, ЗДА, О. Гнатишин, Едмонтон, Алта, А. Курцик, Вернон, ЗДА, Р. Маслій, Мадрид, Еспанія, В. Матвійків, Мелборн, Австралія, А. Тватьо, Гейлібурі, Онт., Й. Байлюк, Лекглей, Б.К., А. Матвіїв, Едмонтон, Алта, Ю. Ротчин, Н. Гембаровський, П. Баранюк, Т. Довбиш, В. Українець, Н. Кручовський, І. Федюк, Е. Гембаровська, М. Яцишин, М. Мартинюк, Ю. Остапчук — Апостолес, Аргентина, В. Мартинюк, Трес Капонес, Аргентина, П. Жук, Трес Капонес, Аргентина, Ол. Возняк, Трес Капонес, Аргентина, М. Баланда, Посадас, Аргентина, С. Павч, Азара, Аргентина, В. Стефанюк, Посадас, Аргентина.

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

ОО. Василіяни, Апостолес	30
С. Слонська, Філядельфія, ЗДА	4
О. Адамчук, Філядельфія, ЗДА	3
Всеч. о. С. Гарванко, Вакав, Саск.	2
М. Мудрий, Елізабет, ЗДА	2
І. Шевчук, Едмонтон, Алта	1
Н. Моравський, Мелборн, Австралія	1
С. Циган, Філядельфія, ЗДА	1
М. Клецор, Нью-Йорк, ЗДА	1
Е. Шепела, Торонто, Онт.	1
Всеч. о. Р. Дикий, Менчестер ЗДА	1
В. Горбай, Флошінт, ЗДА	1
С. Малута, Гленлон, Алта	1
Е. Тріска, Гамилтон, Онт.	1

(Продовження на стор. 103)

Всеєв. о. Декан М. Горошко — парох церкви св. Володимира й Ольги у Виндзор — 1,000.00 дол.

Пан Г. Пелех — на школу для своїх унуків — 1,000.00 дол.

ОДНІ З ПЕРШИХ ЖЕРТВОДАВЦІВ ІЗ ДАЛЕКОГО ВИНДЗОРУ, ОНТ.

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Християнський
МІСЯЧНИК
ЛЮТЕНЬ 1960
РІК XXIII, Ч. 2 (446)

Митрополит-Ісповідник

Митрополит Йосиф Сліпий
Світлина з часів перед ув'язненням

22 грудня 1959 минуло двадцять років від коли нинішній Митрополит Української Католицької Церкви на Рідних Землях, а тодішній ректор львівської Богословської Академії, о. д-р Йосиф Сліпий, прийняв — із рук Митрополита Андрія Шептицького, Єпископа-Ісповідника Никити Будки і Єпископа-Ісповідника Миколи Чарнецького, — архиєрейські свячення. Разом із єпископським достоїнством Преосв. Кир Йосиф був призначений як наслідник Митрополита Андрія на митрополичому престолі.

Двадцять років архиєрейської служби Високопреосвященного Кир Йосифа — це двадцять років геройських змагань цього Митрополита-Ісповідника за рятування Церкви та збереження віри й духового обличчя його духовного стада, змагань, осяяних ореолом мучеництва. Тільки п'ять років тієї геройської служби для Церкви й Народу пройшли, хоч і серед повсякчасної тривоги й турбот, серед дощо нормальніших умовин. Зате, почавши від 10 квітня 1945-го року, вже цілих п'ятнадцять років, Митрополит-Ісповідник Йосиф, замість архиєрейського омофору, дягає на своїх раменах важкий хрест нелюдських терпінь і несе його мужньо й терпеливо на нашу Голгофту. Вже тричі поновляли большевики засуд для нього: 8, 7 і знову сім років заслання. Тепер, як довідуємося, Митрополит-Ісповідник важко захворів на Сибірі.

Молімо Всемогутнього Бога, щоб скінчилася наша Голгофта, а наш Митрополит, що несе на ній важкий хрест за честь і добру славу всього українського народу, щоб скинув із себе найдавні неволі і вернувся як тріюмфатор на свій митрополичий престол, між своє вірне стадо.

Нашого геройського Митрополита-Ісповідника, закованого у ворожі найдавні, "Бог да спасобдит і помилует!"

ЩО НАМ ПРИГАДУЄ МІСЯЦЬ ЛЮТЕНЬ?

Щонеділі на проповіді чуємо голос Церкви, яка устами проповідника навчає нас католицької віри й доброго християнського життя. Та ще є один рід проповіді, який дуже й дуже поручає св. Церква: а це є КАТОЛИЦЬКА ПРЕСА. Це інший рід проповіді, проте не менш важний, — ота проповідь католицької преси. Вона сьогодні чи не важніша навіть... Бо зважмо: 1) Часопис (пресу) читає сьогодні більше людей, аніж вислухують церковної проповіді. От у такій нпр. большевії большевицьких газет виходить сорок мільйонів! — 2) Часопис виходить частіше, ніж у неділі і свята — отже частіше проповідує. — 3) До церковної проповіді треба піти в церкву, а газета приходить сама почтою до хати. — 4) Проповідь почули ви тільки раз і може й зараз забули; а друкована газета лежить довго і довго свою проповідь постійно пригадує. — 5) Проповідь у церкві говорить священик, а проповідати католицьку науку з доброї газети можете і Ви самі, коли позичите чи дарусте таку газету іншим.

Та є ще й інші ріжниці. Проповідник у церкві сіє сім'я Божого Слова немов сівач рукою, а проповідь доброї преси сіється наче машиною-сівалкою: друкарською машиною, що б'є мільйони примірників часопису за кілька годин! Часопис передає один одному й він дістається в руки таких, які ніколи до церкви не ходять. Отже проповідь католицького часопису йде і між недовірків!

Коли жиди відбували в минулому століттю у Парижі свій з'їзд для здобуття світу, то міністр-жид Б. Кремієе сказав на тому з'їзді таке: "Не шануйте грошей, не шануйте почестей, але дбайте про пресу, бо пресою дістанете і гроші і почесті!" Нині преса майже цілого світу в жидівських руках: видно світово-розумні жиди послухали свого міністра. Коли сьогодні світ такий безбожний, то це завдячуємо якраз тому, що світова преса є в нехристиянських руках!

Розумів це добре святий і світлий Папа, святий Пій X, якого Бог прославив чудами а св. Церква визнала Святим. Отже цей Папа сказав (іще перед першою світовою війною) таке: "Даремне будете будувати церкви, засновувати школи, надаремне будете відбувати місії й творити добрі установи — всі ті ваші заходи підуть на марне, якщо не навчитеся вживати пробоєвої й оборонної зброї, якою є католицька преса!" *Отже цей святий і по Божому мудрий Папа,* непомильний учитель католицької правди, *не завагався поставити в наших часах католицької преси* (часописів) *на перше місце перед будовою церков, католицьких шкіл, перед місіями й доброчинністю.* А сказав таке той самий Святий Пій X, що своїм письмом "Силлябус" на цілі десятки літ наперед передбачив наслідки різних злих наук і гадок і осудив їх зі становища католицької віри. Отже своїм пророчим духом цей Святий, до Якого сьогодні молимося, передбачив і те, що *діло католицької преси — це сьогодні найважніше діло для католиків:* важніше від будови церков, шкіл, місій і т. д.

А ось як ми його слухаємо: всі українські католицькі часописи в Америці й Канаді разом узяті, не мають навіть такого накладу (в зошитах-примірниках), що один тільки щоденний жидівський часопис у Торонті! Або нпр. один нашою мовою, але не-українцем і ворогом Католицької Церкви! — у Вінніпегу видаваний часопис має накладу стільки, що чотири наші католицькі часописи в Канаді разом! Який сором для нас католиків!..

Не диво, що католицький наш Єпископат майже щорічно видає послання, в яких подає вірним науку про важність діла католицької преси. Так свого часу наші американські католицькі українські Єпископи видали послання про діло доброї преси, яке в усіх католицьких країнах установлено *проводити особливо ревно в місяці лютні, місяці католицької преси.* У тому посланні Владики пишуть м. і. таке:

"ГОРЕ ТИМ НАРОДАМ І ДЕРЖАВАМ, У ЯКИХ ЗЛА ПРЕСА ЗАВОЛОДІЄ НАРОДНІМ ЧИ ДЕРЖАВНИМ ЖИТТЯМ! ВОНА ЗРУЙНУЄ ОСОБИСТЕ, РОДИННЕ, СУСПІЛЬНЕ И РЕЛІГІЙНО ЦЕРКОВНЕ ЖИТТЯ.

"А ЧИМ МОЖНА ПОБОРОТИ ЗЛУ ПРЕСУ? — СПИТАЄ ДЕХТО. НА ТАКИЙ ЗАПИТ ДАЄМО КОРОТКУ ВІДПОВІДЬ: ТІЛЬКИ ДОБРОЮ ПРЕСОЮ, КАТОЛИЦЬКИМ ЧАСОПИСОМ, ЖУРНАЛОМ, КНИЖКОЮ. ТОМУ ТРЕБА ТІЛЬКИ ДОБРУ ПРЕСУ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ, ЧИТАТИ, ПРИЄДНУВАТИ ІНШИХ ДО ГУРТКА ЧАТАЮЧИХ, СКЛАДАТИ ПОЖЕРТВИ НА ДОБРУ ПРЕСУ, СТВОРИТИ ПРЕСОВИЙ ФОНД НА ВИДАВАННЯ КАТОЛИЦЬКИХ ЧАСОПИСІВ, ЖУРНАЛІВ, КНИЖОК ТА ТВОРИТИ ПРЕСОВІ ГУРТКИ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ... ПЕРЕДОВСІМ У МІСЯЦІ ЛЮТНІ, ЩО Є МІСЯЦЕМ ПРЕСИ, СЛІД ЗАВОЛОДІТИ ВСІМИ НАШИМИ ПАРОХІЯЛЬНИМИ ГРОМАДАМИ И СТВОРИТИ МОГУТНЮ АРМІЮ КАТОЛИЦЬКИХ ПРОБОЄВИКІВ, НЕХАЙ ЧЛЕНИ ПАРОХІЯЛЬНИХ ПРЕСОВИХ ГУРТКІВ ПЕРЕДПЛАЧУЮТЬ КАТОЛИЦЬКУ ПРЕСУ, ПРИЄДНУЮТЬ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ТА ПРОВОДЯТЬ У ЖИТТЯ КЛИЧ: "В КОЖНІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ РОДИНІ — КАТОЛИЦЬКИЙ ЧАСОПИС. КОЖНА КАТОЛИЦЬКА РОДИНА МАЄ В СВОЄМУ ДОМІ ПРЕСОВУ ЗБРОЮ ПРОТИ БЕЗБОЖНИЦТВА И НЕОПОГАНСТВА! УПРАВИ ПАРОХІЯЛЬНИХ ПРЕСОВИХ ГУРТКІВ НЕХАЙ ПЕРЕВОДЯТЬ ЗБІРКИ НА КАТОЛИЦЬКУ ПРЕСУ."

Не легковажмо собі слів Святого Папи, Пія X, не берім легко слів наших Єпископів, яких Господь Бог рукою Католицької Церкви установив провідниками нашого католицького життя. ВСІ В МІСЯЦІ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ ДАЙМО ДІЛАМИ ДОКАЗ, ЩО МИ ПОСЛУШНІ СИНИ И ДОНЬКИ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ І ЩО У НАШИХ ЦЕРКОВНИХ СТАРАННЯХ СПРАВА КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ ЛЕЖИТЬ НА ПЕРШОМУ МІСЦІ. БО КОЛИ ЗАНЕДБАЄМО АПОСТОЛЬСТВО КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ, ТО ЗЛА ПРЕСА ЗАГЛУШИТЬ ДОБРЕ СІМ'Я ХРИСТОВОЇ НАУКИ А СТЕЖКИ ДО НАШИХ ЦЕРКОВ, ЩО ІХ МИ БУДУВАЛИ З ТАКОЮ ЖЕРТВОЮ И ТРУДОМ, ЗАРОСТУТЬ БУРЯНОМ, БО ЧИТАЧІ БЕЗВІРНОЇ ПРЕСИ ДО ТИХ ЦЕРКОВ УЖЕ НЕ ПІДУТЬ!

ЯК УЛІПШИТИ "СВІТЛО"?

Ви вже прочитали певно в цього числа "Світла" про те, яка воно важна річ — католицька добра преса. А знаєте теж добре, коли читаєте "Світло", що це католицький часопис, отже належить до правдиво доброї преси. Тепер місяць лютень, що призначений католиками на місяць доброї преси. Отже і Ви напевно схочете причинитися в цьому місяці до апостольства доброї преси, то значить напевно зробите щось, щоб католицькій добрій пресі допомогти. Найближча тілу сорочка, а читачам "Світла" — очевидно найближче "Світло". Хочете його мати ще ліпшим, як досі, то зробіть щось для "Світла" в цьому місяці доброї преси, допоможіть "Світлу" статися ще кращим, як воно є досі. Що ж треба зробити?

1) Заплатіть *передплату* за "Світло", три доляри на рік. Коли Ви вже маєте заплачену передплату наперед, то передплатіть "Світло" для якогось свояка чи приятеля, які його не мають, або для когось, що не конче по християнськи жиє, щоб "Світло" сталося і для нього приятелем, що може вказе йому дорогу до Церкви назад. А Ви станете осьтак правдивим апостолом християнського слова.

2) А може Ви належите до тих, що не платять передплати і тим "Світлу" шкодять? Якщо так, то *негайно вирівняйте свій довг у "Світлі"!* Бо хто католицький часопис бере, а за нього не платять, той шкодить справі доброї преси й відповість за те перед Господом Богом.

3) *Приєднайте "Світлу" нових передплатників!* Прочитавши якусь цікаву статтю в "Світлі", підіть із нею до своїх знакомих, прочитайте їм її та поручіть їм, щоб і вони передплатили собі "Світло".

4) *Спробуйте закласти у Вашій місцевості кружок приятелів католицької преси!* Такий кружок складається звичайно з кількох приятелів доброї преси. Одні з них поручають розумно "Світло" й стараються придбати для нього нових передплатників. Інші знову ж беруть по кілька примірників "Світла" та самі або через своїх дітей, за дозволом отця пароха, розпродують у неділі й свята "Світло" під церквою. Отак навчаєте не тільки своїх співпарохіян, але і даєте власним дітям заправу до католицької роботи на пізніше! Як би так кожний відбирач "Світла" постарався, щоб у цьому місяці "Світло" передплатило ще бодай двоє інших осіб, кромі нього самого, то "Світло" стало б найбільш поширеним українським католицким часописом у Канаді! Чи то так дуже трудно зібрати сьогодні $6.00 на рік? (Не цілих 2 центи на день!)

5) *Збирайте на пресовий фонд "Світла"* Ми вже в календарі "Світла" на 1960 рік писали про те, що коли б так зібрати все те, що дає "Світло" на рік, то це дало би 23 книжки по $1.00 одна, отже треба би за те заплатити $23.00. Коли ж "Світло" таке дешеве, що дає вартість $23.00 за $3.00 річно, то чи не видно з того, що "Світло" не призначене на якийсь бизнес, тільки на Божий Бизнес: апостольство Христового слова. А коли так, то чи не годиться йому в місяці доброї преси допомогти збіркою чи жертвою на пресовий фонд?

6) *Привчайте своїх дітей пізнавати й любити "Світло"!* Прочитуйте їм легші статті чи оповідання зі "Світла", навчіть їх любити своє католицьке друковане українською мовою слово. Читання добрих оповідань утвердить Ваших дітей і рідню в католицькій вірі та дасть їм добру підставу до святого життя!

7) *Моліться за "Світло":* щоб його редактори писали справді добрі католицькі статті й писали їх на часі. Щоб його передплатники були для своєї газети правдивими приятелями, які стараються приєднати нових передплатників та в інший спосіб поширюють "Світло". Щоби Бог дав "Світлу" можність поширитися, уліпшитися й так щораз краще апостолувати.

ТАКІ ВАШІ ПОВИННОСТІ СУПРОТИ "СВІТЛА" В МІСЯЦІ ЛЮТНІ, МІСЯЦІ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ! КОЛИ ДБАЄТЕ ПРО ЦЕРКВИ, ПРО ШКОЛИ, ПРО МІСІЇ, ПРО СВОЄ ВЛАСНЕ ГОСПОДАРСТВО, БИЗНЕС, ХАТУ, РОДИНУ, ТО ПОДБАЙТЕ І ПРО ДУШУ СВОЮ И ВАШИХ БЛИЖНІХ. "ШУКАЙТЕ ПЕРШЕ ЦАРСТВА БОЖОГО, А ВСЕ ПРОЧЕ ДАСТЬСЯ ВАМ" — КАЖЕ САМ ІСУС ХРИСТОС.

Вільгельм Гюнерман

НА БОЖИХ ОКОПАХ

історична повість із часів французької революції

КОГОРТА САТАНИ

Літом 1793 року Пуатіє виглядало на військовий табір. У місті таборували цілі чоти, а то й курені у своїй дорозі до Вандеї, де вже кілька місяців ішла боротьба. І хоч селяни-повстанці були зле узброєні, проте боролися завзято косами й сокирами проти рушниць і гармат революційників. Тож коли три в Парижі: Марат, Дантон і Робеспʼєр зажадали від уряду революційників, щоб він обовʼязково здусив селянське повстання, нехай і при тяжких утратах, команда революційників післала туди західню армію. Її червоний генерал казав палити цілі села, а це знов давало селянам привід ще більше завзято боротися за Бога й батьківщину.

Як усі дотеперішні манастирі в Пуатіє, так і манастир Пресв. Трійці, з якого вже давно прогнано монахів, заняло військо. Жовніри вешталися скрізь: по каплиці, залах, подвірʼї. Пили церковне вино з великих келихів, які покрали з манастирської обителі. Декілька жовнірів присілося до раненого, що мав забандажовану голову й рамʼя.

— Кажу вам — оповідав ранений піднесеним голосом — що Вандея це пекло, а селяни боряться як правдиві чорти. Господи, вмерти від кулі або від удару шаблі — це нічого. Але надітися на вилах, мов порося на рожні, чи бути протятим косою! Кажу вам, друзі, це пекло, справжнє пекло!..

Ранений схопився здоровою рукою за ковнір, наче забракло йому віддиху. Решта сиділа німо з побілілими обличчями. А він говорив дальше: — А попереду йдуть попи із хрестом у руці, а дика юрба дядьків товпиться за ними, наче б кожний із них був архангелом Михаїлом. Кажу вам, товариші, коли б такий чорноризник попався мені в руки, то я скрутив би йому карк як курці. Наповніть келихи! Пиймо, браття! Тут живемо ще як у небі. А Вандея, це пекло і смерть!

— Перестань уже крякати — відізвався на те один із републиканців. — Навіть на половину не така біда з тією бандою у Вандеї. Багнет усе кращий за вила! Не роби з нас дурнів такою своєю балаканиною.

— Чванько — обурився ранений та плюнув у його бік на долівку.

Знову наповнили чарки. Стали грати в карти та кістки. Тут і там вибухали сварки, чути було проклони й сороміцькі слова. Хтось затягнув марсельєзу, інші підхопили. Та враз сміх перервав спів: якийсь підпитий вилив келих червоного вина на себе. Його товариш став голосно глузувати з нього: — Карле, виглядаєш як сам божеський Марат, коли його заколола у ванні Шарльота Корде.

— Та бісовська Шарльота — заклив зачіплений пʼяниця — мусіла бути гарна!

— Мовчи, Карле — сказав інший — це небезпечна тема для патріотів.

— Та чому? — спитав заляканий — чейже можна жартувати? А Марат це кровожадна собака. Цілу Францію хотів поставити під ґільотину.

— Ти пʼяний! — погрозив інший. — Сотник казав би тебе розстріляти, як би почув таке.

— Ва, але його тут немає. Він напевно при своїй найдорожчій — зареготав пʼяниця. Пильнуйтесь, щоб самі не зайшли йому в дорогу, як надійде. Коли він пʼяний, то дуже легко хапає за пістолю! Але Марат це таки кривавий пес. Такий, як той бульдоґ ось там.

І похитуючись попрямував до клітки, в якій був зачинений величезний пес. Станув перед нею, витягнув пістолю і закричав: — Марате, проклята собако, застрілю тебе.

Решта пʼянюг приступила ближче та зо сміхом приглядалися жахливо комічному видовищу.

Наглим рухом пʼяниця відчинив дверцята, з клітки вискочив величезний пес і вбив йому зуби в рамʼя. Пʼяниця закричав із болю, вистрілив і звірина впала мертва. Виючи з болю крутився поранений, та тільки дикий реґіт лунав біля нього.

Вкоротці і ця подія пішла в непамʼять. Знову наповнено келихи. Червоне вино лилося струями. Гамір ставав щораз більше звірський і дикий. Ватага стала ревіти гидку пісню: "Все йде добре, все йде добре, на ліхтарню попів!"

Нагло відчинилися двері з бічного будинку на манастирському подвірʼї і серед виючої юрби, появилася якась стара жінка.

— Чого хоче тут ця запаска? — зареготав один.

— Громадяни-вояки — промовила стара дрижачим голосом. — У кімнаті над вами лежить тяжко хвора. Чи не могли б ви дрібку тихіше заховуватися? А може б і заперестали співати?

— Пісня не подобається тобі, що? — крикнув дико один революційник. — Але вона ще припаде тобі до вподоби, громадянко! А кращої музики на смерть нема! Гей! — обернувся до решти вояків: — співайте всі разом! Там лежить хвора жінка, яка замовила собі цю гарну пісню на смерть. Ану всі разом!

І з цілої сили залунала безбожницька пісня. З жалем відійшла стара. — Все йде добре, все йде добре, на ліхтарню попів!

Біля тяжкої залізної брами, що відділювала манастирське подвірʼя від вулиці, переходив саме бідно вдягнений чоловік. Коли почув пісню пʼянюг, на хвилину задержався.

— Когорта сатани — забурмотів. — Ваші ліхтарні не будуть ясніше світити, коли повісите на них священиків.

Спокійно пішов дальше вулицею, що йшла до лікарні невилічно хворих. Був це о. Кудрен, що тією пізньою годиною примандрував із Монбернажу до міста, бо кілька вмираючих потребувало св. Тайн. Не переходив мосту, а перевіз його річкою один із хлопців. Таким робом о. Кудрен обійшов засідку мисливських собак, які даремно шукали за ним. Ніччю теж залишав о. Кудрен лікарню.

— Ах, отче — промовила сестра Аве, коли о. Кудрен збирався до виходу — вчора вечором був у мене один чоловік і просив, щоб ви зайшли до тяжко хворої, яка жде на вас.

— Хто це такий і де? — спитав священик.

— Це жахливе — відповіла сестра — хвора лежить на піддаші бічного крила манастиря Пресвятої Трійці. А це крило, самі знаєте, заняли жовніри. Якщо пізнають у вас священика, ви про[illegible]

— У манастирі Пресв. Трійці — повторив помалу священик.

— Я мусіла вам про це сказати, отче, — почала сестра наново. — Але ви краще не йдіть туди. Це надто небезпечно.

Отець Кудрен поглянув на неї поважно і промовив: — Я поніс би мого Спасителя навіть крізь пекельні брами, якщо тим міг би спасти людську душу.

Знітилася сестра й похилила голову.

— Ви, отче, справді мусите туди піти. В другій годині буде ждати на вас біля манастиря одна жінка. Відчинить вам браму та заведе до хворої. Але будьте обережні: ніччю бігає по подвірʼї величезний собака...

— Буду вважати—обіцяв священик.—Може ввійду іншою дорогою. На вулиці Вітряків жде на мене також одна важко хвора.

На башті вибила перша година, коли о. Кудрен вступив на вулицю Вітряків. Близько хатини, де лежала хвора, ждала вже на нього якась жінка.

— Поспішіться, отче, — підбігла до нього — з нею вже дуже погано. І ви маєте щастя: її чоловіка, фанатичного якобінця, немає дома. Він ще в клюбі. Але загрозив своїй жінці, що коли застане біля неї священика, то не випустить його живим із кімнати. Тож треба нам поспішати!

— Гаразд — відповів о. Кудрен — ведіть мене.

Смертельно хвора жінка почувала себе проте незвичайно щасливою, коли священик вимовив слова розгрішення і мав подати їй Тіло Христа Господа. В пошані підняв о. Кудрен те Найвеличніше Добро, що Його носив біля себе місяцями. Вимовив "Ось Ягня Боже, Яке взяло на себе гріхи світу" — коли в тій же хвилині затріщали сходи й задудоніли на них тяжкі кроки. Хвора закричала пронизливо. — Ради Бога! Мій чоловік, ратуйтеся!

Здавалося, священик не чув цього. Голосно проводив дальше молитву перед св. Причастям: "Господи, я негідний, щоб ти увійшов під крівлю мого дому..."

Двері з грюкотом відкрилися й до кімнати вкотився чоловік дикого вигляду.

— Що це таке? — почав непевним голосом, коли побачив священика з піднесеними вгору Найсвятішими Тайнами. Тоді зі скаженим крикомпірвав стилет, що його мав при поясі.

— Що це...

Але о. Кудрен глянув на нього спокійно і промовив твердим голосом. — Тут є ваш Господь. Клякніть! "Господи, я негідна, щоб Ти ввійшов під крівлю мого дому..." — продовжував молитву.

Хвилину революційник хитався наче звірина, що її вдарив топором різник. Нагло впав на коліна, не відважуючись більше глянути на священика, що своєю рішучістю відібрав йому всю його безличність. — "Господи, я не гідна..." — лунало голосно в кімнаті хворої і священик подав умираючій Найсвятіші Тайни. Опісля спокійно уділив їй іще св. Тайну Оливопомазання. Зніяковілий якобінець нишком залишив кімнату.

Била друга година, коли о. Кудрен станув перед залізною брамою манастиря Пресвятої Трійці. Скрізь царювала тишина. З манастирського подвірʼя не доходив ні звук. Всі вікна темні, лише на піддашші блимало слабе світло олійної лямпочки. Правдоподібно там ждала хвора на священи[illegible]

Довго чекав о. Кудрен на жінку, що мала повести його до кімнати хворої, надаремне. На вежі вдарив годинник пів до третьої та не було нікого. Чи мав він піти туди сам? Але ж це було неможливе, йти туди без певного провідника, що знав би дорогу. Та о. Кудрен глянув знову на слабе світельце на піддашші, яке немов перелякане, кликало його. Там очікувала його людина в передсмертній тривозі. І він, священик, не міг рішитись відійти, не сповнивши свого обовʼязку. Третя година. Неможливо довше ждати. За пів години зійде сонце, а він безумовно мусить повернутися над річку Клен заки настане день. Нетерпляче став трясти залізними кратами, наражуючись на те, що з-поза них міг би пес скочити на нього. Але скрізь було тихо. Щераз потягнув сильно за величезні штаби. І що це? Брама відкрилася так нагло, що він мусів мало не в останній хвилині відскочити, щоб уникнути її удару. Заскреготіли різко тяжкі залізні двері по каменюках вулиці. На мить закаменів і о. Кудрен. Тепер певно вискочить пес або якась інша біда з темноти. Отець міг іще втекти, але залишився. Чи смів він утікати, коли ніс Христа Господа вмираючому? Хтось поспішно йшов подвірʼям. Слабо блимало світло ліхтарні. Жовнір? Ні, це була жінка, яка проспала умовлену годину. — Ради Бога, отче, втікайте! — прошепотіла смертельно бліда. — Ви пропали!

— Піду, але перше занесу Спасителя хворому — відповів о. Кудрен рішуче. — Ведіть мене туди.

Дрижачи зі страху, пішла жінка перша. У світлі ліхтарні побачив о. Кудрен неживого собаку.

— Вони його вчора вечором застрілили — зашепотіла старуха.

Ішли дальше, коли нагло щось залоскотіло. Це кілька жовнірів прочунялися зі свого пʼяного сну. Голоси їх ставали виразніші. — Чи ти чув, Жане, хто це?

— Вандейці! — звірився шепотом хтось переляканий.

— Мовчи, дурна голово — крикнув інший, — це сотник, що вертається домів. Лягай і не лізь йому в дорогу.

По хвилині все знов затихло й о. Кудрен, входячи сходами на піддашшя, чув тільки тяжке хропіння пʼяниць. Так приніс він Спасителя до нужденної кімнатки.

— Манастирське вино врятувало вас, отче, — прошепотіла стара жінка, коли священик уділив був уже хворій св. Причастя і св. Тайну Оливопомазання. Світало, коли залишав манастир.

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

СВТ. ОТЕЦЬ ПРО ВАЖНІ СВІТОВІ СПРАВИ

На таємній консисторії кардиналів, у якій взяло участь 33-ох князів католицької Церкви, Свт. Отець Папа Іван XXIII повідомив офіційно про іменування 8-ох нових кардиналів і виголосив промову, в якій заторкнув різні важні справи сучасности. Цю промову Папи передано на письмі кореспондентам акредитованим при Ватикані. Користуючись цим документом, ця пресова агенція твердить, що Папа гостро засудив намагання деяких кіл у світі впровадити штучну контролю народин і заявив, що проблему приросту населення слід розв'язати впорядкуванням харчової продукції та що багатші повинні ділитись усім з убогими, згідно з Божими законами та справедливістю. Папа мав сказати, що найвищий час проломити бар'єри самолюбства і використовувати земні багатства так, щоб потреби кожного були забезпечені. Фальшивими доктринами і смертельним обмеженням народин — проблеми прохарчування людства не вдасться розв'язати.

Папа заявив, що не можна говорити про тривалий мир, коли заперечується або забувається Божі права. Не називаючи по імені комунізму, Папа сказав, що є країни, в яких людям заборонено молитися та виконувати релігійні практики свобідно і прилюдно. З батьківською любов'ю і журбою звернувся Папа в бік тих, які з огляду на свої релігійні переконання мусять терпіти від комунізму.

СКАСУВАЛИ ЗАКОН ПРОТИ НЕПРИСТОЙНОСТИ!

Найвищий Трибунал ЗДА 8-ма голосами проти одного уневажнив міський закон Лос Енжелес, який дає змогу вважати кримінальним злочинцем кожного книгаря, який має на поличках своєї крамниці безсоромницьку літературу. Цей трибунал взяв в оборону книгаря Е. Смита, якого засуджено на 30 днів в'язниці за те, що він мав у своїй книгарні книжку, яку міська управа визнала безсоромною. Лиш один із суддів, Дж. М. Гарлен заявив, що він противиться тому, щоб Трибунал уневажнював розпорядки міської управи, які стосуються заборони тримати чи продавати безсоромні та неморальні книжки.

Більшість суддів Найвищого Трибуналу станула на становищі, що міський розпорядок Лос Енджелес є протиконституційний, хоч одночасно ствердила, що неморальні безсоромні промови, письма та книжки конституція ЗДА не бере в оборону. Таке становище Найвищого Трибуналу, який з однієї сторони буцімто осуджує неморальність, а з другої сторони бере в оборону тих, які нарушують засади приличности і уневажнює закон, що поборює безсоромність, причиниться до дальшого гуляйпілля різних бесовських видавців неморальної літератури.

Читайте про те статтю в календарі "Світла" на 1960 рік п. н. "Безбожні гангстери".

ЦЕРКВА ПЕРЕД ДЕРЖАВОЮ

У своєму посланню до Конгресу Міжнародного Бюра Католицького Виховання, який радить в Ютрехті, Свт. Отець Папа Іван XXIII заявив, що навчаючи молодь, треба підкреслювати, що "Церква має першенство перед державою".

"УЯВНА КРАЇНА"

Пише "Свобода": "Нью-Йорк Таймс", коментуючи у своєму виданні з 14-го грудня останню сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, між іншим пише: "Росіяни завжди можуть рахувати на дев'ять голосів, включно із двома голосами уявних країн, названих Білоруссю і Україною..."

Здається, ввесь трагізм української історії і теперішньої ситуації відзеркалений у двох словах такого окреслення України, як "уявної країни". Правда, з контексту редакційної статті "НИТаймсу", в якій цього окреслення вжито, виходить недвозначно, що воно стосується тієї державної фікції, якою є т. зв. Українська Совєтська Соціялістична Республіка, що має свого представника в Об'єднаних Націях. Також не можна підозрівати Н. Й. Таймсу, що він заперечував існування України, а поняття, окреслене ним словами "імеджинері контрі" має в контексті виразне значення "фіктивної держави".

Але це справи не змінює, бо в читача залишається враження, що не тільки ця "країна, що названа Україною" в Об'єднаних Націях, але й Україна, як така, це — "уявна країна". Читач, на цій підставі легко також може прийти до висновку, що цю Україну "видумала" Москва, щоб мати в Об'єднаних Націях ще один запевнений голос.

Справа "уявної України" — не нова і не ори-

— Учора жовніри вчинили собі дику забаву. Випили величезну бочку сильного бургунда. І це червоне вино врятувало вас.

Але о. Кудрен засміявся: — Не бургунд мене врятував, а Господь. Відчуваю, що Він простяг свою десницю наді мною.

Сходило сонце, коли священик доходив до човна. Мартин лежав на дні і спав. Коли о. Кудрен розбудив його, той заплющав очима до денного світла. А там випростувався, глянув на священика з докором і промовив: — Ви аж тепер! Та ж це небезпечно в часі дня. Якобінці нишпорять по всій околиці.

— Добре, добре, друже, але я не міг інакше — заспокоїв його священик. На другий раз веслуватиму сам. Не годиться, щоб ти ждав на мене цілу ніч.

— Е, перше, то я не ждав, а спав, друге ж — при веслуванні ви можете впасти в воду, а я не хотів би за таке відповідати.

— Як так, то в дорогу — засміявся душпастир і хлопець беззвучно вложив весла у воду.

(Далі буде)

ОДНА ЗІ СЕРІЙ НОТАТОК ПРО УСЛУГИ УРЯДУ ОНТАРІО

„Допомога для 977 Громад"

Може вам дивно буде почути, що Провінція Онтаріо обіймає 977 муніципальних громад, що до них зараховуються повіти, збірні громади, райони розбудови, міста, містечка та села.

Громадяни кожної муніципальної одиниці організуються, щоб видавати закони та регулювати місцеві справи, як ось протипожежну охорону, водопостачання, побудову вулиць та шкіл.

Величезна промислова експанзія Онтаріо за останніх десять років спричинила перевантаження в усіх щаблях правління, включно з різними муніципальними громадами.

Розуміючи проблеми тих громад, Уряд Онтаріо виплачує їм субвенції, що тепер досягають суми приблизно $302,000,000 у рік, — цебто на $33,000,000 більше, як попереднього року.

В додатку до цієї безпосередньої фінансової допомоги Уряд Онтаріо за посередництвом Міністерства Муніципальних Справ подає допомогу ще й у інший спосіб. Персонал Міністерства безперервно студіює діяльність 977 муніципальних громад і таким чином завжди може передбачити тенденції розвитку, щоб своєчасно пристосувати відповідну акцію.

Воно має теж можливості допомагати покращувати муніципальну рахунковість та методи контролі і сприяти порадою та конкретною допомогою у справах оподаткування, капітального фінансування та в сполучених справах.

Одною з найдалекозоріших операцій Міністерства у сьогоднішній час швидкого розвитку є встановлення зорганізованих громад або Розбудівних Районів біля чи поблизу місць у Північному Онтаріо, де розроблюються нові природні ресурси. Таким чином нова громада може пляново розвиватись і закріпитись в короткому часі як сильна та поступова муніципальна одиниця.

MINISTER

ONTARIO DEPARTMENT OF MUNICIPAL AFFAIRS

Hon. W. K. Warrender, Q.C., B.A., LL.B.
Minister

Hon. Leslie M. Frost, Q.C., LL.D., D.C.L.
Prime Minister

гінальна. Вона вже раніше була австрійською, німецькою чи чиєюсь іншою "видумкою", залежно від обставин та дотичної кон'юнктури і залежно від того, хто цю "видумку" поширює."

ЛЮДИНА ЧИ МАЛПА?

Советський Союз уже чотирикратно пробував вислати людських пасажирів у міжпланетні простори, але за кожним разом спроба кінчалась катастрофою і загином пасажирів. Твердить це італійська пресова агенція "Континенталь". Ця агенція подає докладні дані про ті невдалі советські експерименти. Всі чотири рази вистрілювано ракету з людьми з ракетної бази Капустяний Яр біля Аральська над Аральським озером. Перша така спроба була зроблена у 1957 р., потім у лютні 1958 та в січні і лютні 1959 р. Советські астронавти, які згинули у цих експериментальних летах, були Алексей Ледовський, Терентій Шіборін, Андрій Мітков і Марія Громова. В перших двох випадках доля вистрілених ракет невідома, бо радіогасла раптом увірвались без ніякого дальшого сліду. У третьому випадку ракета експльодувала після 2-ох хвилин. Жінку Громову вислано не в ракеті, тільки у "сферичному возі". Західньо-німецький фахівець проф. Герман Оберт признав, що італійська вістка може бути правдива. Коли вислано у простори малпів, то американські "гуманники" зняли великий крик. Але як тепер пропали люди, то мовчать... Добре то бути таким "милосердним" дарвіністом, що для нього малпа більше варт, як людина...

о. МЕЛЕТІЙ ВОЙНАР ЧСВВ НАДЗВИЧАЙНИМ ПРОФЕСОРОМ

У Католицькому Університеті Америки у Вашингтоні від 1955-го року о. Мелетій Войнар ЧСВВ викладає східнє канонічне право. Катедру цього права у вашингтонському університеті він унаслідив по бувшім проф. Діонисієві Головецькому ЧСВВ. За короткий час своєї професорської діяльности о. проф. Войнарові вдалося збагатити свою катедру курсом порівняльного канонічного права латинського і східнього, що його веде рівнобіжно з викладами свого основного предмету. Такого курсу у вашингтонському католицькому університеті досі ще не було. Свою професорську кар'єру починав о. Войнар як асистент професор. Ухвалою університетського сенату з вересня 1959 р. о. Войнара підвищено до ступеня надзвичайного професора, ассосієйт професор. О. проф. Мелетій Войнар є автором конституційної історії Чину оо. Василіян, що появилася в Римі, у трьох томах і сперта на зовсім свіжо опублікованих ватиканських джерелах. Праця о. проф. Войнара в усіх трьох томах дає багато досі невідомого історичного матеріялу, і кидає нове світло на ролю оо. Василіян в Україні та Білорусі.

Крім того о. проф. Войнар бере живу участь у наукових "Записках ЧСВВ".

ТРИ УКРАЇНСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА

під одним проводом

UBA TRADING CO. LTD.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма доставки опалової оливи для хатнього вжитку

420 Bathurst St. — WA 2-6862

HOME TOWNE BAKERY

Хліб і печиво різного роду, доставляємо до склепів і домів

164 Kane Ave. — RO 7-7246

ЯКЕ ІХАЛО, ТАКЕ ЗДИБАЛО...

Державні уряди Ізраіля і Йорданії на 10,000 прохань, дали дозвіл тільки 3-ом тисячам християн відвідати Вифлеєм під час Різдвяних Свят. Католикам латинського обряду дозволено відвідати Вифлеєм дня 24 грудня 1959 р., католикам східніх обрядів і православним дня 7-го січня 1960 р.

ВАТИКАН І ТУТ ДБАЄ

Ватиканська пошта задумує видати серію поштових марок, що відноситимуться до Литви. Цим чином Ватиканська пошта хоче відзначити Литву, як найдалі на схід висунену країну католицького світу. Ціна марок від 50-100 лірів.

МУДРЕ РІШЕННЯ БОЛІВІЇ

Президент Болівії звернувся до канадійського священика чернечого Чину Облятів, Р. П. Л. Гренієра, з проханням організувати систему загальної освіти шляхом радієвих передач. Болівія — дика гірська країна — ще досі не була в силі поширити освіту серед усіх своїх мешканців; є підстави твердити, що три четвертини населення є неписьменні. Тепер там будують сильну радіостанцію, яка зможе досягнути всі частини Болівії, і в кожній місцевості заведуть радіоприймачі із голосником. Священик Гренієр, який походить із Вікторіявіл, Квебек, вестиме програму елементарної освіти, оживлену господарськими інформаціями і порадами в справах здоров'я й гігієни, та поглиблену інструкціями про моральні засади й громадські чесноти. Це незвичайно велике завдання дасть багато праці жертвенному канадійському священикові та його помічникам.

ПАТРІЯРХ АТЕНАГОРАС ПОЇДЕ ДО РИМУ

Константинопільський патріярх Атенагорас I, верховний провідник православних греків, сказав, що в найближчому часі поїде до Риму відвідати Папу Івана XXIII. Вістку цю подано з

Бейруту, столиці Ливану, де грецький патріярх мав недавно зустріч із папським нунцієм, архиєпископом Паольо Бертольо. Грецький патріярх водночас організує зустріч представників усіх православних Церков. В'одночас патріярх подав до відома, що в найближчому році має бути скликаний до Олександрії православний синод на високій, а може найвищій площині, щоб простудіювати можливість об'єднання різних православних Церков. Патріярх Атенагорас заявив, що це може бути першим кроком для єдности Церков, якої бажає собі Папа Іван XXIII.

БІДНІ ПРОЛЕТАРІ

У Совєтах є так зв. Літературний Фонд, на який від 1934 року стягають по 10% із розпродажу всіх книжок. Від 1955 р. до 1958 р. до того фонду вплинуло 237,500,000 рублів, себто дол. 59,375,000 за офіційним курсом. 3,768 совєтських письменників є на списку тих, що користають із допомоги Літературного Фонду — поза своїми нормальними заробітками. Тому письменники належать в СССР до упривілейованої верстви: з грошей Літературного Фонду випало кожному з тих письменників тільки по $15.000.00. Справді "пролетарі"...

ПРОТИ НЕМОРАЛЬНИХ ФІЛЬМІВ

Президент Міжнароднього Католицького Фільмового Клюбу, о. Монс. Жан Берналь із Люксембургу, заявив у Відні, що прийшла пора почати гостру боротьбу проти фільмових виробництв, які продукують неморальні або "невтральні під моральним оглядом" картини, і таким чином причиняються у великій мірі до загального згіршення та до упадку добрих звичаїв і християнського способу життя. Промовляючи на зборах 6-го Австрійського Фільмового Релігійного Тижня, цей визначний европейський католицький діяч звернув увагу, що на екранах світових, а зокрема европейських кінотеатрів показують фільми, які своїм змістом або заперечують або ставляють у сумнів існування Бога. Він та інші промовці звернулися до глядачів: оминайте такі кінотеатри, які висвітлюють неморальні або морально-невтральні фільми, бо такий бойкот це найкращий засіб боротьби з фільмовою гниллю.

ГЕН. ФРАНКО ПРО ЕСПАНІЮ І ДЕМОКРАТІЮ

Генераліссімус Франціско Франко, як і кожного року, так і на переломі 1959 і 1960 років, виголосив довгу промову, в якій підкреслив вартості й успіхи свого режиму та гостро скритикував демократію. Ген. Франко заявив, що Еспанія знаходиться в небезпеці з боку масонсько-комуністичних сил, і тому продовжування режиму, побудованого на моральних вартостях, конечне. При цій нагоді ген. Франко гостриими словами скритикував демократію. Демократія, казав він, виявляє об'яви розкладу і кожного дня світ є свідком її неорганічности та формалістики. Демократія не тільки підсилює "холодну війну" в нутрі держав, але вона викликає клясову боротьбу, провокує удари між різними організаціями, які начебто діють в імені народу, та замість стримати вибухи емоційности, підриває авторитети та соціяльний порядок.

МОСКВА АТАКУЄ СВТ. ОТЦЯ

Московське радіо гостро заатакувало промову Свт. Отця Папи Івана XXIII. Не зважаючи на те, що Папа не назвав СССР ані комунізму по імені, Кремль зрозумів, до кого слова Свт. Отця були скеровані. У своїй різдвяній промові Свт. Отець згадав про "мовчазну Церкву", себто про вірних, яким не дають молитися в комуністичних державах, забороняють їм виконувати релігійні практики і переслідують католицьких священиків. Згадуючи про "мовчазну Церкву", Свт. Отець цілком очевидно мав у першу чергу на думці українців, і це Москва також зрозуміла. Атакуючи Папу за "підступну різдвяну промову", московське радіо насміхається над релігійними почуваннями вірних католицької Церкви і каже, що в СССР немає ніякої "мовчазної Церкви". Пояснюючи атаку московського радіо, часопис Апостольської Столиці "Ль'Оссерваторе Романо" пише, що "сама коегзистенція не вистачає", і що Москва, якщо вона дійсно хоче миру, мусить перестати переслідувати вірних Церкви, дати їм змогу сповняти їхні релігійні практики та "прийняти засаду пошани для правди".

ДОБРЕ СКАЗАВ

Джордж Люкстон, єпископ англіканської Церкви в Лондоні, Онтаріо, Канада, гостро нап'ятнував місцевих купців, які награвнням пластинок із колядками стараються заманити покупців. "Маєте свого Санта-Клявса, який визирає із-за кожного вугла, не комерціялізуйте Ісуса, хай Його Рождество буде тільки родинним святом" — сказав єпископ.

ТЕЛЕВІЗІЯ ЗА ДИТИНУ

35-літній Б. Вилиямс із Вайтлі в Англії, який заробляє 21 дол. тижнево як огородник, вирішив зі своєю дружиною заміняти своє новонароджене немовля, четверту дитину за телевізійний апарат. Він сказав, що йому тяжко годувати нового рота, а розривок у нього немає ніяких. Сусіди, довідавшися про це, сказали йому, що коли він виконає свій плян, вони його знати не хочуть. Тоді телевізійний тато вирішив, що без сусідів йому жити ніяк, немовля затримав собі і ходить дивитись на телевізію до своїх сусідів та так знову доповнює свою глупоту.

ПРАВОСЛАВНІ КОНСИСТОРІЇ — ЦЕ ПРОТЕСТАНТСЬКА УСТАНОВА

"Ф. Прокопович навчав, що світська влада вища за духовну, що цар — за протестантським законом — мусить бути головою Церкви. І це він був автором Консисторій, що правили церквою аж до кінця 1918 року. Він здвигнув (Пра-

вославну) Церкву з її віковічної дороги і віддав її цілком *протестантським установам: Св. Синодові і Консисторіям.* Так само за протестантським зразком він поставив Головою Церкви царя Петра, якого він завжди побожно звав Великим...

"Це український (православний) Єпископат, головно ж Архиєпископ Феофан Прокопович, знищили в Росії Патріярхат і запровадили неканонічний Св. Синод та *протестантські т. зв. Духовні Консисторії*... Першими виконавцями анатеми на гетьмана Івана Мазепу були саме українські Ієрархи. Вони ж розробили й ідеологію цієї анатеми, і вони ж поширили все це своїми друкованими словами-проповідями по всій Росії та по всій Україні...

"Ми тепер згадуємо 250-ліття зо дня смерти нашого Великого Гетьмана Івана Мазепи, *мусимо згадати і свій духовний розклад*, що панував тоді, і якого не вдалось було спинити трагічний Гетьман, який продовжується і до сьогодні...

"Подумаймо й тепер, щоб та стара духовна руїна не повторювалась за наших часів..."

Так пише митр. Іларіон (Огієнко) у "ВІРА И КУЛЬТУРА", за листопад 1959, стор. 2, 3, 6. Це зовсім слушне, хоч і болюче признання. Однак митр. Іларіон не згадав чи не схотів згадати, що протестантські Консисторії в Православній Церкві існують ще і посьогодні і, що він сам одержав посаду митрополита-первоєрарха в УГПЦ (Українсько-Греко-Православній Церкві) в Канаді з ласки Консисторії, "протестантської установи". І що не він, — митрополит — але Консисторія править УГПЦерквою, "іменує" єпископів, і ось так "та стара духовна руїна" повторюється і за наших часів...

КОРОЛЕВА КРАСИ — ЗЛОДІЙКА

В Інсбруку, Австрія, поліція арештувала під час виборів "Місс Тіроль" одну з кандидаток на королеву краси, бо вона демонструвала свою красу в одягу, який день перед тим украв її приятель у крамниці мод.

НІЯГАРСЬКИЙ АКРОБАТ

Канадійська преса відзначила недавно 100-річчя переходу по линві з канадійського берега на американський і назад, понад ніягарський водопад, французького акробата з Ліону, Бльондена.

Сталося це 30 червня 1859 р. Приготування до цього переходу тривали цілий тиждень. Спершу треба було приготовити линву довгу на 1,100 стіп, перекинути її через водопад понад самою кручею та відповідно прикріпити. Того дня на канадійській стороні було 8,000 глядачів, а на американській 4.000, які заплатили по 25 центів. Із довгим дрючком, призначеним для втримування рівноваги, Бльонден ступив на линву в год. 4.30 по пол., а в год. 5.15 був уже на американській боці. Тут звернувся він до глядачів з відповідною промовою, запрошуючи охочих до небезпечної мандрівки з ним, а радше на його плечах. Ніхто не зголосився. Тоді Бльонден перейшов знову на канадійську сторону.

Другий раз він уже мав на своїх плечах товариша мандрівки. Це сталося 19 серпня того самого року. На своїх плечах він ніс Г. Колкорда, що важив 136 фунтів. Із ним він пройшов по линві на американську сторону продовж 42 хвилин, відпочиваючи 5 разів. Цій мандрівці приглядався тоді англійський король Едвард VI, який наділив цього французького очайдуха нагородою в сумі триста долярів. Дуже немудра "забава"...

НАЩО ЙДУТЬ ГРОШІ?

Державне статистичне бюро в Оттаві завдало собі труду, щоб влізти "в душу" великих канадських міст. Деякі цифри:

Багате Торонто має титул найбільш розтратного міста в Канаді. За ним ідуть Монтреаль і Едмонтон. Пересічний річний заробіток родини в Торонто є $5,203, в Монтреалі $5,024, в Едмонтоні $5,009, в Галіфаксі $4,816, у Вінніпегу $4,723.

Едмонтон стоїть на першому місці щодо видатків на меблі ($395) і на розривки ($198); в цьому є включені різні роди спортових пописів і змагань. Мешканці Ванкуверу скупі, вінніпежці щедрі, однак видають мало на пресу, журнали і книжки. На дарунки й датки на добродійні цілі виходить у році на родину у Ванкувері $98, у Вінніпегу $156. Торонтонські родини видають з усіх найбільше на домашнє господарство, поїздки й медичні видатки, і платять найвищі податки. Вбоге населення в Ст. Джон, Ньюфавндленд, видає найбільше на шкільництво і платить найнижчі податки. Монтреальці видають 4.4% річного прибутку на тютюн і алькоголь, більше як інші міста.

НОВЕ РОЗЧАРУВАННЯ АББЕ П'ЄРА

Кілька літ тому була в нас стаття про аббе П'єра, священика, що з такою енергією хотів побороти нещастя численних бездомних бідаків по передмістях багатьох міст Франції, будуючи для них цілі села, т. зв. Еммаус. Але згодом він був так розчарований бесовісністю та ошуканством своїх опікуванців, що покинув Францію і виїхав до Швайцарії, де продовжував свою добродійну працю. Але не повезло йому бідоласі і там. Як повідомляє "Газет де Льозан", його генеральний заступник у Льозанні вже засуджений на довгі роки тюрми за зловживання та крадіж грошей. Директор однієї фірми перебуває під слідством.

Як бачимо, то Диявол підшукує там, де є правдива добра християнська людина, таку для неї спілку нечесних людей, які б не тільки осоромлювали саму добру справу, але ще й нищили її в корені. Отже при доборі співробітників католицької справи треба дуже вважати, щоб це не були "чудесно наверненні" (за гроші!) злодії й розпусники.

"ЗА ЗАСЛУГИ"

Монтреальський часопис "Ля Прес" з 19. 9. 1959 приніс нотатку п. н. "Гертер отримав медалю "Гурдас" від франк-масонів." "Бофало,

Н. Й. 19 (ПА). Державний секретар Сполучених Держав Америки, п. Кр. Гертер одержав учора від франк-масонів медалю "Гурдас" за його великі заслуги для масонерії, людства і нації. П. Ж. Бушель, великий суверенний майстер Шотляндської Льожі, проголосив учора цю новину. Це лише в 9-ий раз висока управа масонського товариства уділяє цього відзначення. Дістали вже цю медалю між ін. президент Труман і покійний шведський король Густав V."

Отже: хто йде на руку большевикам, той дістає від масонів нагороду..

ОШУКАНСТВА НА ТЕЛЕВІЗІЙНІЙ ПРОГРАМІ

2-го листопада ц. р. зізнавав у конгресовій підкомісії 33-річний професор Колюмбійського університету Чарлз Ван Дорен. Він признався, що упродовж трьох років жив як брехун, бо обманював свою родину, свого адвоката і приятелів та мільйони слухачів телевізійних програм "Двадцять один", коли виступав на цій програмі, і коли пізніше твердив, що його змагання були чесні. Ван Дорен признався, що вже в першому виступі на телевізії, коли він здобув 1.000 долярів, дістав наперед перед виступом, разом із запитами також і відповіді. Так само було під час його 14 виступів на телевізії, в яких він здобув був 129.000 долярів. Ван Дорен сказав, що навіть і той виступ, у якому він, після виграння $129.000, не відповів на запити, був докладно вирежисерований, як він має поводитися, щоб цілий виступ драматичніше виглядав. Він докладно розповідав членам комісії, як його поучували про те, як він має відповідати, як нібито надумуватися під час відповідей, які він уже мав готові, щоб ще більше захоплювати слухачів і глядачів. Він казав, що вже давніше хотів скинути з себе той моральний тягар брехні, який тяжів над ним три роки, але не зробив того, бо, гадав собі, що цим "знищить віру мільйонів у вихователів". Тепер він розуміє, що цим своїм кроком пошкодив "інтелектуальному світові, учителям і вихованню взагалі".

Одночасно виявилося, що і програми так звані "Запити $164.000" і "Виклик вартости $64.000" також були ведені з ошуканством, як до цього вже призналися пастор Чарлз Е. Джексон із Тулагоми, Теннессі, і купець Вилтон Дж. Спрінгер із Нью-Йорку. Колюмбійський університет прийняв резигнацію Ван Дорена зі становища професора.

Такі то американські інтелектуалісти, що їх виховала безбожна американська публична школа. Коли хочемо мати ліпших, мусимо посилати своїх дітей тільки до рідних католицьких шкіл.

РЕД. КЛЯВДІЮЩ ГРАБИК ВЕРНУВСЯ ДО ПОЛЬЩІ

Відомий з передвоєнної Польщі журналіст, співробітник шовіністичного "Слова Польского", виїхав з Америки до Польщі, бо, будучи прихильником визнання існуючого режиму в Польщі, стратив грунт серед своїх співгромадян на еміграції. Подібно, як колись Ст. Грабські, перейшов від соціялістів до шовіністів-ендеків, так тепер ендеки помалу відходять до червоної Польщі. Бо нехристиянський націоналізм неминуче веде до націонал-соціялізму, а звідти вже близько й до соціялізму різного виду.

СТАЛЕВА КОМПАНІЯ "КАЙЗЕР" ЗАКЛЮЧИЛА УМОВУ З РОБІТНИКАМИ

Компанія "Кайзер" у Каліфорнії виломилася з рядів продуцентів сталі в Америці і заключила з робітниками сепаратну умову, на підставі якої робітники дістали 10 центів підвишки на годину й уділ у зисках компанії. Одинадцять інших компаній стоїть дальше твердо на своїх позиціях, а що робітничі юнії заскаржили наказ Айзенгавера, щоб вони вернулися до праці, то до рішення апеляційного суду страйк буде продовжуватися. "Кайзер" затруднює 10,500 робітників.

ЛІТУРГІЙНИЙ СОЮЗ

ПІД ПОКРОВОМ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Чи Ви вже стали членом **Літургійного Союзу** під покровом св. Василія Великого? Цей Союз повстав пару років тому назад при манастирі ОО. Василіян у Мондер, Альберта, Канада.

Із пожертв членів **Літургійного Союзу** має повстати в найближчому часі велика капличка при матірньому домі ОО. Василіян у Мондер, де виховуються майбутні василіянські священики-місіонарі і їх брати-помічники.

За всіх дотеперішніх і майбутніх жертводавців **Літургійного Союзу** відправляються і на майбутнє будуть відправлятися Служби Божі в манастирі ОО. Василіян **кожної середи** в місяці. З тих Служб Божих можуть користати не тільки жертводавці, але теж померші члени їх родин, що їх список вони передають до манастиря ОО. Василіян у Мондер.

Тому записуйтеся в ряди **Літургійного Союзу**, користайте з його духовних благодатей, а своєю пожертвою причиняйтеся до виховання молодого покоління монахів-місіонарів.

Свої пожертви, запити чи листи шліть на адресу:

BASILIAN FATHERS, MUNDARE, ALTA, CANADA

ЧЕРЕЗ ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР ДО ОБНОВИ ДУХА

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ЛЮТЕНЬ

Уже минув рік від коли Вселенський Архиєрей, Папа Іван XXIII, заповів скликання Вселенського Собору. Ця вістка викликала в цілому світі дуже прихильний відгомін. Навіть некатолики похвалили задум Папи, бо Папа висловив бажання, щоб на цьому Соборі прийшло також до церковного об'єднання християн, що не з'єднані в одній Христовій, Вселенській Церкві.

Згідно з наміченою програмою майбутній Вселенський Собор мав би відновити і скріпити християнську мораль і серед духовних і серед світських членів Христової Церкви. Якраз тепер ідуть приготування до Вселенського Собору. З цілого католицького світу від поодиноких єпископів, богословів, визначних церковних діячів напливають до Риму проєкти, пропозиції та різного роду думки щодо програми нарад і постанов майбутнього Вселенського Собору. Окрема Комісія під кермою визначних кардиналів Католицької Церкви впорядковує й опрацьовує ті завваги, щоб їх описля предложити на Соборі.

Вселенські Собори в минулому відіграли в Церкві велику ролю. На перших Вселенських Соборах св. Церква вирішила багато важних справ, головно ж точно і ясно определила науку Католицької Церкви, осудала різні єресі й ложні догматичні вчення, як також ухвалила низку постанов (канонів), потрібних для тодішнього церковного життя. Це відноситься до сьоми перших Вселенських Соборів, яких рішення признають не тільки католицький Захід, але також і нез'єдиненій православний Схід.

Від кінця 8-го сторіччя нез'єднані православні Церкви на Сході не мали ще Вселенського Собору, бо, відлучившися від Вселенської Церкви, вони не вміли скликати Вселенський Собор. Вони не мають у своїх Церквах тієї верховної церковної власти, що скликує Вселенські Собори, проводить ними та затверджує постанови Вселенських Соборів: тією найвищою церковною властю є Вселенський Архиєрей, Папа Римський. На Заході, навіть і після церковного роздору між Сходом і Заходом (в 11-му сторіччі), відбувалися Вселенські Собори, які, відповідно до потреб Церкви в ті часи, дуже багато причинилися до скріплення католицької віри і християнської моралі в тодішньому часі.

До найвизначніших Вселенських Соборів у новіших часах належить Тридентійський Собор, що продовжував свої діяння через 18 років (1545-1568). Він дуже причинився до піднесення Католицької Церкви після довголітнього церковного замішання, спричиненого виступами різних протестантських еретиків: Лютра, Кальвіна, Цвінглія, Генриха VIII та інших. Від цього Собору Католицька Церква почала зростати, постало багато нових чернечих Чинів і Згромаджень, поглибилося християнське життя між вірними, піднеслася церковна богословська наука, одним словом: Католицька Церква зросла внутрі й назовні.

У наших часах Католицька Церква сильно зросла і поширилася по цілому світі. Однак, у новіших часах до боротьби проти Католицької Церкви, християнської віри й моралі стали такі модерні єресі, як безбожний раціоналізм і лібералізм, соціялізм і комунізм та матеріялізм у різних своїх видах: матеріялізм у родині, життю приватному і суспільному, державному й політичному. Матеріялістичне розуміння людського життя, що його пропагують і практикують вище згадані модерні єресі, мають руйнуючий вплив на багатьох християн-католиків. Ось і тому Католицька Церква, що стоїть на сторожі Христової науки й моралі, мусить своїх вірних перестерігати й хоронити перед заразою модерних єресей.

Якраз майбутній Вселенський Собор має зайняти становище відносно блудних теорій, нездорових ідей та неморальних кличів модерного світу й так має причинитися до обнови християнського духа, віри й моралі і до того мають зміряти його наради і постанови. Свт. Отець Іван XXIII уже кілька разів продовж минулого року згадував у своїх зверненнях, листах і посланнях, що від Вселенського Собору він і Католицька Церква очікують віднови й поглиблення християнського духа серед усіх членів св. Церкви.

Ось слова найвищого Архиєрея Католицької Церкви про завдання Вселенського Собору: "Ми бажаємо скликати Вселенський Собор, щоб він зайнявся питаннями найбільшого значення для добра Вселенської Церкви. Ми повністю переконані, що до осягнення такої важливої мети людські засоби, які вони не були б, мають малу вартість, однак — із другого боку — гарячі й ревні молитви вірних можуть дуже багато причинитися до найкращого успіху Вселенського Собору."

Ось тому Папа Іван XXIII закликає і духовних і вірних Вселенської Церкви до молитовного походу за успіх Вселенського Собору, головно ж у тому намірі, щоб він причинився до скріплення, оживлення й обнови християнського духа, віри й моралі в цілому світі. Це має бути "друга П'ятдесятниця", себто Святий Дух має "прийти і вселитися" в серця духовних і вірних, щоб вони жили Христом і Його Божим життям, вистерігалися гріхів, головно ж ненависти, роздорів, життєвого матеріялізму та байдужности у виконування християнських обов'язків. Отже до успіху майбутнього Вселенського Собору можуть причинитися всі християни доброї волі. Тому треба багато молитися, щоб Вселенський Собор міг відіграти в Церкві ту велику ролю, що й колись відіграли інші попередні Вселенські Собори. А вже найбільше в тому наміренні повинні молитися члени Апостольства Молитви, коли св. Церква закликає їх у місяці лютні заносити до Бога прохання, *"щоб Вселенський Собор причинився до духовної обнови світу".* (омс)

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ

через заступництво Слуги Божого Митрополита Андрія:

О ратунок перед духовним заломанням, важкою недугою та від злого товариства. Л. О. Л. За Боже благословення для цілої родини та за приїзд брата-священика з-поза залізної куртини. К. Павель. За хвору особу в старім краю. Н. Л. За скоре видужання по тяжкій операції В. С. За здоров'я священика, за духовну рівновагу, за поміч в науці, за благословення в родинному житті одної особи. Н. А. С. За щасливу смерть. Т. Г. За поміч в родинній і суспільній праці. Н. Н. За здоров'я, родинні справи і щасливу смерть. М. М.

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

Складаю сердечну подяку Найсв. Дитятку Ісус, Чудотворцеві Отцеві Николаєві, Митрополитові Андрієві Шептицькому й св. Антоніеві за ласку, яку я майже чудом одержала.

Ядзенія Юриевська

Щиру, прилюдну подяку складаю Господу Богові в Трійці Святій Єдиному за щасливий перебіг операції й поворот до здоров'я — за заступництвом св. Йосафата, св. Терені, а головно Слуги Божого Митрополита Андрія.

Андрій Якубовський, Бофало

Складаю щиросердечну подяку Господу Ісусу Христу, Цареві Богу нашому утаєному в Пресв. Тайні Євхаристії, Преч. Дівi Марії і всім святим за отримані ласки.

Михайло Подгужевич, Торонто

Складаю щиру подяку Всемогучому Богові, Пресолодкому Серцю Христовому, Матінці Божій та й Слузі Божому Митрополитові Андрієві за здоров'я й усі інші ласки.

Микола й Яга Лесюк, Вайт Віч

Подяку щиру складаю Найсолодшому Серцю Ісусовому, Пресв. Непорочно Зачатій Дівi Марії та Слузі Божому Андрієві за вислухані молитви, за щасливо перебуту операцію й поворот до здоров'я.

Є. І. Діяч, Нью-Йорк

Складаю найщирішу подяку Пресв. Серцю Ісусовому й Матінці Божій Неустаючої Помочі за видоровлення по тяжкій операції й за всі ласки одержані в моєму житті.

Марія Чернiй, Саскатун

Складаю мою гарячу подяку Пречистій Дівi Марії, Пресв. Родині та Слузі Божому Митрополитові Андрієві за уздоровлення моєї доньки з тяжкої недуги. Залучую мій скромний дар вдячности в сумі $5.00.

Олександра Кобринська, Спрінг Велій

Найсвятішому Серцю Христовому, Матінці Божій і Слузі Божому Андрієві щиро дякую за вислухані молитви.

Пречистій Дівi Марії та Слузі Божому Андрієві щиро дякую за вислухані молитви

о. М. С., Торонто, Онт.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

Складаю щиросердечну подяку Матері Божій Неуставаючої Помочі та Слузі Божому Митрополитові Андрієві за врятування від нещастя під час катастрофи при заломанню моста та за вислухані молитви.

Вол. Кривіньский

Кармен дель Парана, Парагвай

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ.

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупину в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день. (300 днів відпусту раз у день).

Пресвяте Серце Ісуса, спаси Україну.
Непорочне Серце Марії, будь моїм спасінням.

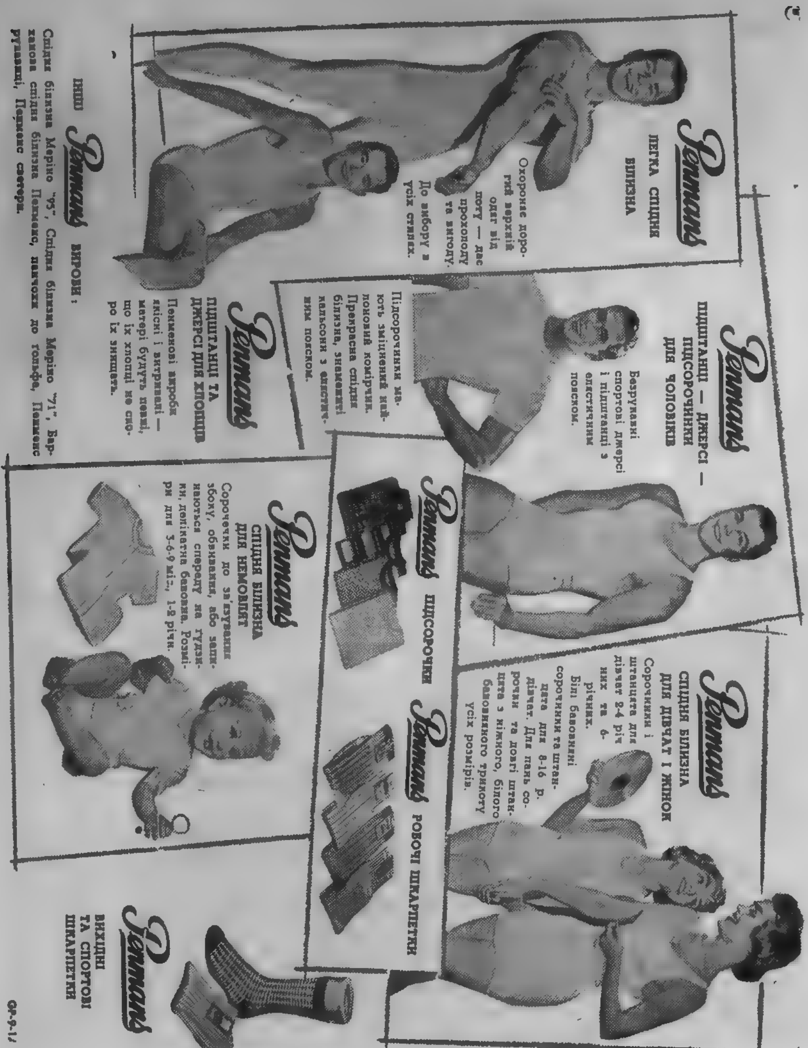

М. Поронюк

НА "УКРАЇНСЬКОМУ ҐРУНТІ" ЧИ ІЗ ХРИСТИЯНСЬКОГО СТАНОВИЩА?

У зв'язку з майбутнім церковним Собором, що його підготовляє Католицька Церква і який мав би занятися теж питаннями церковного об'єднання, по довшій надумі висловив ряд думок вінніпезький "Український Голос", за 23 грудня м. р. в передовиці п. н. "До якого об'єднання закликати".

Дух передовиці претенсійно-повчальний під адресою українців католиків. Логічна послідовність її, на жаль, дуже клесувата, а своїми "національними" арґументами нікого не може переконати в правильному розумінню проблеми християнського об'єднання, об'єднання за заповітом Христа: в одній Церкві під проводом одного Пастиря. Замість християнського універсального становища, у згаданій передовиці дає нам "Український Голос" обмежений аспект "українського ґрунту". Неначе по засаді: нехай цілий світ говорить, журиться і приготовляється про і до церковного християнського об'єднання, а ви українці-католики "замість закликати до об'єднання під чужими прапорами", поривайте з "римським проводом" та об'єднуйтеся на "українськім ґрунті", з українською православною Церквою...

Передовиця в "У. Голосі" появилася як відзив на єпископську конференцію в днях 12-16 жовтня м. р. в Римі "католицьких єпископів українського роду", як висловлюється вона про єрархів Української Католицької Церкви. А повиривані цитати з єпископського послання, що появилося в українській католицькій пресі по закінченні конференції, згаданий православний орган коментує, самозрозуміло, як йому бажається. В цитатах цих автори послання, всі єрархи Української Католицької Церкви на чужині, в достойній формі присвятили належну увагу і тим "нашим Братам, що, хоч разом із нами вірують в Ісуса Христа, Божественного нашого Спасителя, то, на жаль, не сходяться з нами в молитовному об'єднанні в одній, святій, соборній, вселенській, апостольській Церкві". А у зв'язку з заповідженим Собором послання звертається до нез'єдинених Братів, щоб і вони "вкінці забажали щирим бажанням тієї церковної єдности і схотіли зайняти належну поставу до заповідженого Вселенського Собору, що до нього приготовляється нині цілий християнський світ і сподіється від нього так дуже бажаної обнови в вірі і в християнській праведності"...

Оцю увагу Владик Української Католицької Церкви "Укр. Голос" розуміє, підо впливом явного упередження, тільки як "заплату-данину Римові"... за новозбудований будинок Папської Малої Семінарії ім. св. Йосафата в Римі...

Розуміється, якщо хтось ставить проблему християнського церковного об'єднання в тій площині, мовляв, "за будинок семінарії", і не вагається такими "арґументами" переконувати своїх, може й наївних однодумців, то треба буде й у майбутньому ще довгих століть вичікувати, щоб загоїти рану на Христовому Тілі, яку вже на протязі тисячеліття роз'ятрюють люди, що, мабуть, радше воліли б приспішити день заглади Христової Церкви, ніж діждатись її перемоги.

У другій своїй частині передовиця доказує, чому її авторові не треба християнського церковного об'єднання: там говориться про чужий "римський провід" і "чужі прапори". А тому писар "Укр. Голосу" "філософує" ось так: "...коли говориться про поєднання, то менша група чи організація приєднується до більшої групи чи організації, а що навіть більше — приєднується та група, яка від більшої групи чи організації відійшла; цією меншою групою, що відійшла від більшої, в наслідок Берестейської унії в 1596 році, є власне греко-католицька група, тепер відома лише як католицька". Отже дає нам пораду автор передовиці в "Укр. Голосі": українці католики об'єднайтеся з подавляючою більшістю своїх православних братів в українській православній Церкві. "Якщо українські католицькі Владики це зроблять — каже далі передовиця, — то це буде їх найбільш шляхетний, мужній і державницько-соборний крок". Ось віз і перевіз, на якому і по якому автор передовиці думає рачкувати до об'єднання "на єдино правильнім ґрунті, — на самостійнім українськім ґрунті".

"Істини" ці не вперше повторювані для читачів "У. Голосу" і його пресових сусідів "Вісника" чи "Віри і культури".

Пропонує цивільний ляік українським католицьким Владикам "шляхетний, мужній і державницько-соборний крок" для церковного поєднання, забувши чи свідомо промовчавши *християнський* крок, який найперше зобов'язує Владик Української Католицької Церкви. А тому Владикам Української Католицької Церкви з таким християнським наставленням у їх архипастирському уряді ніхто не відважився зробити закид, що вони стоять у проводі Інституції, яка є найперше канадійською чи американською, опісля українською, а щойно тоді християнсько-католицькою. Як це, принагідно, вичитали ми в

Найкращий продукт для українського

[illegible]

— дає —

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ

"БУДУЧНІСТЬ"

"The Future Bakery"

735 QUEEN ST. W.

Toronto, Ont.

одному православному пресовому органі опінію духовної православної людини про українську православну Церкву в Канаді в таких словах: "...Канадійська Церква не може об'єднуватися з іншими українськими Церквами поза Канадою... Тому що вона прив'язана більше до Канади, ніж до України, тому що вона перебуває в руках справжнього (партійного) свого проводу, для якого канадійські інтереси стоять на першому місці, українські — на другому, а православні — аж на третьому"...

Що до пропозиції автора передовиці, щоб українська католицька група "об'єднувалася" з українською "подавляючою більшістю" в українській православній Церкві, то на нашу скромну гадку, ця пропозиція дуже й дуже зарання: вона б не повинна була появитися скоріше аж хіба заки роз'єднані українські православні Церкви на чужині не об'єднаються в одну Церкву під одним церковним Авторитетом, не об'єднаються самі між собою. Бо тим менше природно є сподіватися щоб одна українська католицька група об'єднувалася з роз'єднаною на многі частини "подавляючою більшістю". Якже ж роз'єднаний може об'єднувати об'єднаних?! — Це ж протиприродна аномалія.

Знову ж поняття про "подавляючу більшість", так як його розуміє автор передовиці в "УГолосі", дуже розраховане і не менш проблематичне: тож найперше варт знайти об'єктивну оцінку, хто є тою *християнською* "подавляючою більшістю", коли врахувати звиш 40 річний період насильного викорінювання духового православ'я рафінованими методами в безбожницькій системі большевизму, викорінювання, яке не спочиває в своїй диявольській роботі по сьогоднішній день? Чи "Укр. Голос" направду вірить, що в краю тепер, по 40 роках насаджування там большевиками безбожництва, що там є тепер "православна більшість"? Чи не краще було б обминати розумним підходом цю делікатну проблему, може сумної дійсности, як закриватися вигаданою статистикою та ще й витягувати з неї необосновані висновки.

А перш усе: з оцінкою історичного факту Берестейської Унії, оцінкою за правилами казьонного московського православ'я, належало б сучасним ідеологам українського православ'я вже нарешті перестати жонґлювати.

Фальшива московська оцінка Унії не ранить українців католиків, бо Великого Діла об'єднання з Апостольською Столицею 1596 року довершив таки Київ, а вже найпізніше Львів, бо Львів аж зі столітнім опізненням, яке, правда, опісля надолужив своєю тривкою вірністю Римові по сьогоднішній день. Кажемо про Київ, бо акту Берестейської Унії доконали Єрархи Великої України у проводі з київським митрополитом Михайлом Рогозою. Про це повинен на сторінках сказати своєму читацькому загалові і "Укр. Голос" а не свідомо промовчувати цей факт. Така мовчанка його тільки потверджує, що "У. Голос" історичної рації не має. І саме цей факт, що Унію заключила Церква т. зв. Великої України, повинні частіше повторяти українському загалові і українські католицькі пресові органи, бо й досі неодин українець католик думає, що Берестейська Унія прийшла зі Львова а не з Києва. А це велика історична неточність.

Не винні творці Берестейської Унії, що вони мали в юрисдикції територї, на яких був нарощений століттями наріст ненависництва до Риму, що його культивувала політично здеправована Візантія, а опісля її сумнопам'ятний дорібок перейняла православна Москва. Те ненависництво чи і не перерішило долі Берестейської Унії. Митрополит Києва Рогоза зі всією Єрархією не шукали ласки у Варшаві, вони і не потребували її в неї діставати. Бачивши тодішній незавидний стан православної Церкви в Україні, знали вони де вихід із трагічної ситуації для української Церкви. Візію мали вони велику, благородну. Яка ж інша могла б сьогодні бути і доля українського народу, коли б його доля була унапрямлена шляхом Берестейської Унії, а не шляхом візантійсько-московського ненависництва до неї!..

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ПРОДАЄ ТАКІ КНИЖКИ:

Р. К.: **Я була свідком чуда!** — — — — — —	0.50
о. Р. Плю: **Назустріч життю** — — — — — — —	0.75
о. І. Д. Попович: **Граматика церк.-слов. мови**	1.50
о. І. Д. Попович: **Києво-Печерський манастир**	0.50
о. д-р М. Соловій: **Літургіка для українських шкіл** — — — — — — — — —	1.00
Митрополит В. Липківський: **Відродження Української Церкви** — — — — —	3.00
П. Грицак: **Галицько-Волинська Держава** —	2.50
Skwarok J. OSBM.: **The Ukrainian Settlers in Canada and their schools 1891—1921** — —	2.00
о. А. Трух: **Божа Криниця** — — — — — —	0.50
В. Лозинський—М. Ценевич: **Проклятий камінь** — — — — — — — — — — — — — —	2.00
о. А. Трух: **Життя Святих, третій том** — —	5.00
о. М. Ваврик: **По Василіянських манастирях**	2.50
Ю. Мозіль: **Спомини політв'язня — 1958** —	1.50
Ю. Мозіль: **Крізь залізну заслону** — — —	1.00
М. Головінська: **Чічка** — оповідання — —	1.75
С. Бартас: **Було троє малих дітей** —опов. —	2.50
Г. Дардель: **Свята Єлисавета** оповід. 1958	0.25
О. Купранець: **Викпятий гетьман І. Мазепа**	0.25
Й. Схрейверс: **Чудесне життя с. Варвари** —	1.50
М. Овчаренко: **Золоті ворота** — читанка	2.50
І. Коструба: **Нариси з церк. історії України**	2.00
О. Мох:**Теофіл Коструба** — життєпис — —	0.25
О. Мох: **Книжки і люди** — літерат. нариси	1.00
Н. Королева: **Подорожній** — легенди — —	0.50
омм: **Чорт, направду!** — — — — — — — —	0.25
М. Островерха: **Гомін з далека** — — — —	1.00
М. Островерха: **Чорнокнижник із Зубівки**	0.50
М. Островерха: **На закруті.** Осінь 1939 р.	1.75
Я. Бохенський: **Тайна червоного посольства**	2.00
О. Кисілевська: **По рідному краю** — — —	2.00

Замовляти на адресу:

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

о. С. Шевчук, ЧСВВ

ЩО ЧИТАЄТЕ ?

Книжка — часопис, це невідступні приятелі й учителі людини; це джерело її мудрости й знання. І коли хочемо пізнати яким хто є та що він знає, гляньмо на те, що він читає.

Сьогодні, де б ми не поглянули, скрізь бачимо гори книжок, брошур, часописів. Бачимо їх у бібліотеках, книгарнях, різних склепах, приватних домах. Зміст їх різний. В одних знаходимо гарну літературну мову, високі ідеї, глибокі думки, поважні розвідки на релігійні, політичні, суспільні, наукові теми. Їх уважно перечитують ті, що хочуть збільшити своє знання в якійнебудь із тих ділянок знання. Інші книжки не можуть похвалитися гарними думками, високими ідеями, глибоким змістом. Своїх читачів вони псують, викривлюють їх характери, наводять на злу дорогу та держать на ній; висміюють чесноту, одобрюють гріх. Це знаходимо у книжках дешевих і ціною і змістом ("покетбукс"), де часто і в подробицях пишеться про розпусту, "вільну любов", крадежі, вбивство, безбожність. Їх залюбки читає не лише поважна частина теперішньої молоді, але також і багато дорослих людей. І коли ми бачимо як сьогодні між людьми шириться розпуста, піянство, безбожність, несумлінність у виконуванні обов'язків, підкупство та інші безправства, то це можемо сміло приписати вчителеві, що зветься зла преса.

Добра книжка веде до доброго. 1897 року померла в манастирі молоденька монахиня. Коли вона ще жила, світ не знав про неї нічого. Невдовзі після її смерти появилася книжка про її життя. Багато людей читали цю книжку і ставили собі питання: "А що я роблю для Бога моєї душі, для ближніх, для неба?" Прочитав її між іншими 20 років тому також пізніший президент Філіпін Квезон. Тронутий Божою ласкою зірвав із масонерією й безбожництвом та став ревним католиком. Ще це за книжка? Життя св. Тереси від Дитятка Ісус. Якщо не читали ви її, то замовте собі цю книжку в адміністрації "Світла". Подібне можна сказати і про інші добрі книжки.

Зла книжка відводить від доброго і веде до злого. Великий проповідник сказав одного разу до слухачів такі слова: "Якщо б я був дияволом, то не намовляв би вас до того, щоб ви крали, кляли, богохулили, впивалися, розпустували, ломили шлюбну присягу. Ні! Я б намовляв вас тільки до того, щоб ви читали злі часописи й книжки. Те читання в короткому часі навчило б вас усього зла і перетягнуло б вас на мій бік." І це правда. Зла книжка вкладає в ум і серце людини злі думки, бажання і помалу веде до виконування злих діл. І багато є письменників, що пускають у світ цілі гори моральної гнилі у формі злої книжки чи преси. Та є також багато і таких, що вживають свого письменницького таланту для духовного добра своїх читачів. "У цьому моєму житті я не написав ані одного поганого речення" — сказав про себе один автор коротких і цікавих оповідань.

Про шляхотну душу пані Бортон свідчить її прекрасний вчинок. Її муж і славний англійський письменник Ричард Бортон переклав був із чужої мови на англійську одну неморальну книжку. Цей переклад забрав йому багато часу, та несподівана смерть не дозволила йому віддати рукопис до друку. По його смерти повдовіла дружина знайшлася в матеріяльній скруті. Видавці хотіли їй допомогти та купити рукопис перекладу, навіть давали їй за нього $30.000.00. І потреба і покуса переконували її, щоб вона взяла гроші. Та вона їм не піддалася. Ось, як вона сама про це говорить: "Я сіла біля вогню і почала шукати в моєму серці поради. Коло мене на долівці лежали два великі томи. Це була велика праця мого покійного чоловіка, якою він так хизувався. Якщо б він так устав із гробу, чи похвалив би мене чи вилаяв за те, що вагаюся давати до друку його переклад? Якщо дам книжку до друку, будуть її читати тисячі, ще й будуть передавати до читання своїм приятелям. А це доведе багатьох до гріха. Ні, не дозволю, щоб книжка принесла невинним шкоду! Навіть тоді, коли б за неї давали мені $1.000.000! І з жалем, пошаною й острахом почала я дрижачою рукою кидати картку за карткою в огонь, доки не спалила цілого рукопису." Цей приклад не потребує пояснення. Скажемо хіба одне. Якщо було б сьогодні на світі більше таких людей, як пані Бортон, то дуже багато різних книжок, брошурок, часописів пішли б стежкою, що веде до печі.

Ніколи в хаті жадного християнина-католика не повинна знаходитися преса (часописи, книжки, друковане слово), яка ослаблювала б його віру в Бога, любов добра, пошану до чесноти, а вела до гріха; бо наслідки читання таких книжок — жалюгідні. Один молодий мужчина, читаючи про різні вбивства, сам допустився такого злочину. Його засудили на смерть. В'язничний капелян приніс йому релігійну книжку. В'язень спочатку не хотів її читати. Та капелян переконав його і він її прочитав. Після прочитання зробив таку заввагу: "Якщо б я завжди був

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave.— Tel.: LE 5-7445

читав такі книжки, то сьогодні я не був би тут". Велику правду сказав; та, на жаль, не багато читачів звертає на неї увагу.

Лютень — це місяць доброї преси. То ж постараймося дати цій пресі нашу піддержку. Нехай до кожної хати зайде дієцезальний часопис, католицькі місячники, як "Світло", "Голос Спасителя", "Католицька Акція"; добрі книжки, такі як життя святих, історія церкви, описи славної минувшини нашого народу та сучасної його боротьби за свободу й незалежність. У такій пресі читач знайде лише добру й поважну страву для свого ума і своєї душі.

Відчинімо ж двері наших домів для доброї преси! Вона навчить нас любити Бога, свій нарід, ближнього, Церкву. Вона подасть нам цінні вказівки, як вести наше родинне, громадське, церковне життя, щоб воно принесло цим установам користь а Богові славу. Родичів і народних провідників навчить вона, як вони самі повинні вести своє особисте життя і як добре виховувати нашу молодь. Добра преса вкаже їм, що треба чинити, щоб стати вірними дітьми нашого народу, добрими громадянами нашої теперішньої батьківщини, а в будуччині мешканцями щасливої вічности.

ВАТИКАНСЬКИЙ ШПІОН

Спомини о. П. Леоні
(2-ге продовження)

— Я не маю ніяких злочинів перед совєтською владою. Щодо шпіонажу, то навіть не знаю як це робиться, а від антисовєтської пропаганди я здержувався, щоб не робити собі труднощів для дальшої душпастирської праці. Хіба що проповідування Євангелії є антисовєтською пропагандою..., то в тому випадку так, я провинився. Коли хочете інформацій про Ватикан, то чому не питаєте тих ваших шпіонів, що їх маєте в Римі? Або, якщо хочете, зверніться до патріярха Алексея і до других єпископів, що їх вислав Сталін правити так званими "нез'єдиненими Церквами". Вони дадуть вам інформації проти Католицької Церкви скільки захочете... Ви повинні шанувати Церкву, бо вона вчить громадян бути чесними, поширює любов і братерство, стає в обороні бідних і опущених.

— Якщо так, то чому вона не об'єднається з комунізмом, що також проповідує добрі обичаї і боронить переслідувані кляси?

— Чи комунізм проповідує добрі обичаї, коли вириває з душі людини віру в Бога, що є одиноким сторожем сумління? Чи може боронить переслідувані кляси, коли робить із робітників і селян машини й автомати що мають тільки обов'язки, а не мають ніяких прав? Мусять працювати, працювати, працювати, а потім без кінця давати гроші державі, а вкінці мусять хвалити її, того абсолютного і ненаситного пана. А права? Які права може мати невільник? Невільник є річчю, а не людиною. Отже не має права навіть самостійно думати. Вибачте, я переборщив. Совєтські громадяни мають і деяке право, наприклад мають право слухати з отвертими устами теревень, що їх подає їм партія і совєтська влада, мають право критикувати релігію, ображати Бога і т. д. Мають навіть право апробувати своїм обов'язковим голосом листу кандидатів, що їх предложила комуністична партія.

— Агітатор! Ви вмієте тільки обмовляти совєтську владу, а потім жалуєтесь, що вас арештовано.

— Я так говорю з вами, бо ви мене несправедливо арештували, за релігію.

— Чому ви прийшли сюди з Італії? Росія має свою християнську православну віру, а ви католики не маєте тут що робити.

Я пояснив йому одність Христової Церкви основаної на св. Петрі та його наслідниках.

— Добре, але й російський нарід вірить у Бога і в св. Петра. Зрештою священиків і так маємо ми забагато. Нема потреби, щоб Римський Папа присилав нам їх зі заходу.

— Не вистачить вірити в Бога і визнавати Апостола Петра Святим. Треба визнати найвищу власть св. Петра і підчинитись цій власті в особі наслідника св. Петра, яким є Папа. А цього не роблять так звані "православні" священики. Ви кажете, що маєте їх забагато, а де ж вони є? Якщо хто хоче щиро служити Ісусові Христові, як такого арешт тусте.

— Є багато ще їх на свободі. Маємо протосеріїв і архиереїв (що їх ви називаєте єпископами). Тепер навіть маємо патріярха. Ви маєте Папу Пія... як називається?

— Пій XII.

— Ви маєте Пія XII, а ми маємо патріярха Алек-

— Алексей! Патріярх! Що за патріярх? Це є карикатура, це лодина, що чистить чоботи Сталінові.

— Видно він має щось проти патріярха Алексея — сказав слідчий судця до двох інших старшин, що були при ньому. — Треба передати його патріярхові, щоб його судив.

А потім додав: — Ми не знаємо що зробити зі з Папою Римським ні з патріярхом Алексеєм. Але прийде час, коли ми зліквідуємо їх обох.

Іншим разом слідчий судця доказував мені правильність матеріялізму поразкою німців і їхніх союзників, що йшли в ім'я Боже (Гот міт унс), натомість Совєтський Союз, що є проти Бога, виграв війну. Я відповів йому, щоб дуже не хвалився, якщо не хочуть скінчити так як Гітлер. — Німецький клич "Бог з нами" — сказав я — був звичайною музейною пам'яткою. В дійсності, Гітлер був безбожником так, як ваш Сталін і переслідував релігію, особливо католицьку релігію. Бог справедливо його покарав. Але вважайте, бо диявол має два роги, якщо один ріг уже звалено в особі

Адольфа Гітлера, то тепер черга на другий ріг: Йосифа Сталіна з його співробітниками...

— Я, військовий старшина і член найвищого органу совєтської справедливости, не дозволяю, щоб у моїй присутності ви вживали образливих слів відносно совєтської держави і її урядовців!..

— Добре — відповів я — обіцюю не вживати таких слів відносно Сталіна й інших членів уряду, але під умовою, що ви перестанете насміхатися з релігії й її служителів.

Він обіцяв, і від тоді на майбутнє було більше спокою.

Тисячі осіб однозгідно оповідали мені про різні тортури в тюрмах Західньої України, в Східній Німеччині, в Мадярщині, в Білорусі, у Балтійських державах. Тюрма в Берестю Литовському страшніша за Луб'янку..

А скільки тисячів нещасних в'язнів не мали змоги оповісти про свої тортури, бо згинули під час допитів... а всежтаки, в 1953 р., коли помер Сталін, у Совєтському Союзі було нас около 20 мільйонів в'язнів" (ст. 146).

На наступних сторінках Отець Леоні згадує про свій побут у тюрмі Лефорт, про свою зустріч з о. Жаном Ніколя, про своїх нових товаришів, про харч, про порядок дня та інше.

"Батирки"... В цій тюрмі є тисячі в'язнів. Тисячі перебувають там місяцями й роками, а тисячі тільки переїжджають. Це немов морська пристань. Я думав, що такі три тюрми: як Луб'янка, Лефорт і Бутирки вистачають для міста Москви, але один із в'язнів начислив їх іще бодай вісім...

Коли мене завели до лімнати слідчого судці — майора, він повідомив мене про засуд.

— Ви одержали 10 років поправчих робіт. Підпишіть, що вас повідомлено про засуд.

— Добре. Значить "продовжили мені паспорт" на 10 років. Совєтські громадяни, перед виїздом на заслання, мають право на коротку розмову зі своїми рідними, так я хотів би побачитися з італійським амбасадором у Москві.

— Ви не маєте ніякого права; якщо італійський амбасадор схоче вас побачити, то приїде до концентраційного табору.

В Бутирках стрінув о. Леоні о. Венделіна Яворку, єзуїта, що також був засуджений на 10 років, а о. Жан Ніколя тільки на 8 років поправчих робіт.

Дальші розділи книжки мають такі наголовки: Між добрими і злими. На станції. Вагон "Столипін". Від'їзд. 4. І. 1946 заїхали до Потьми в Мордовії, яких 450 км від Москви. "Дня 6 січня рано ми стояли перед вахтою 13 Сектора табору Темнікі. Після довгого вичікування на дворі серед холоду, надійшло начальство, що дало доручення відчинити дерев'яну браму, скріпленну кільчастим дротом. Один по одним входимо до табору і долучуємось до пів тисячі в'язнів. Це був "малий" переходовий табір, один із найменших секторів "Темлагу", що мав около 30.000 мужчин і жінок, розкинених у 20 секторах "Лаглунктах" серед мордовських лісів" (ст. 179). На наступних сторінках оповідає о. Леоні про купіль, про барак, про злодіїв і про працю.

Після відбуття кварантани перенесено їх із 13 сектора до 16. За час побуту в новім "Лаглунктві" згадує о. Леоні про крадіжі, про нову працю, про літні запаси і про розлуку з о. Яворяою.

По чотирьох місяцях о. Леоні перенесено знова до 13 сектора, що вже перестав бути табором-кварантаною. Там стрінув він багато знайомих і приятелів із першого побуту, але було багато нових в'язнів. Найбільше мадярів і поляків з Армії Крайової. Кромі цього були німці, румуни й мешканці з Балтійських країн. Далі йдуть такі розділи: поміч з Італії, в шпиталі, праця в лімі, весна, невдала втеча цигана з Одеси, державна позичка. В 1947 р. в травні закликав о. Леоні один з урядовців і каже: — Ви маєте поважну суму на вашім конті. Чи не схотіли б ви підписати державної позички так, як це робить тепер увесь нарід, для добра нашої країни?

Щоб зискати дещо часу, прошу його про пояснення. Яка ціль тої позички? Знаю, що перед тим збираю позичку на війну, а тепер війна вже давно скінчилась.

— Позичка призначена на розбудову совєтської економії.

— Розумію. Якщо так, то я не дам нічого.

— Чому?

— Тому, що це було би проти мого сумління.

— Що це значить?

— Це дуже проста справа: зміцнювати совєтську економію, значить піддержувати комунізм. А комунізм є проти Бога. Отже піддержувати совєтську економію, значить іти проти Бога, а цього не вільно робити...

— Отже ви категорично відмовляєтесь підписати державну позичку?

— Так.

— Ви пожалуєте...

— Такого ніколи не буде, щоб я позичав гроші совєтській державі. Длячого позичати? Чи для того, щоб вона потім за ті гроші пропагувала по світі звразу комунізму? Того не буде ніколи. Радше вмерти мені ніж спомагати поширення обману й безбожного комунізму. І дивіться яка нужденна жебрачка та вапа-держава, що витягає руку по милостиню до своїх невільників. Як ви не соромитесь просити від нас милостині, від тих, що ви їх зробили жебраками? З яким сумлінням, висосавши з нас всю кров під час тяжких робіт без заплати, ви стараєтесь витягнути нам з уст останній кусок хліба, що його ми могли б купити за наші власні гроші? Я маю би вам позичати гроші, щоб ви користувались ними для вашої пропаганди? Які ви безличні: вимагаєте погрозами підписати позичку, а потім будете голосити, що навіть в'язні добровільно підписали державну позичку.

— Якими погрозами? — запротестував урядник.

— Якими? А чи ви не погрожували мені, кажучи "ви пожалуєте"? Сором вам!

Урядник не знав, що більше казати і мене відпустив..." (ст. 214-215). (Далі буде)

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, календарі, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:
A. MOCH
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

Г. В.

ПРО "КАНОНІЧНІСТЬ" І "НЕКАНОНІЧНІСТЬ"

"Православний Українець", орган УАПЦ (Соборноправної), ч. 73-74, вересень-грудень 1959, стор. 5-8, помістив дуже цікаву статтю Г. В., яку тут передруковуємо з деякими незначними пропусками. Стаття дуже добре змальовує теперішній стан різних українських православних відламів, що один наперед одного претендують на "канонічність", а всі є неканонічні і в стані хаосу.

Редакція "Світла".

"Лицеміре, вийми перше в себе самого з ока ломаку, тоді добре бачитимеш, як вийняти братові твоєму з ока порошинку". (Мафт. 7, 5).

Частенько в виданнях українських православних Церков приходиться натикатись на вислови: **"канонічність", "неканонічність"**, часто одні других називають неканонічними, і від цієї писанини вже аж бридко. Особливо діставалось "всім" і "вся" від "найканонічнішого" м. Іларіона через його колишній журнальчик, що, на превеликий жаль, ще й звався "Слово Істини". Не відставав від нього і еп. Богдан (Шпилька), але останньому не диво...[1]).

Виходить, що крякання про канонічність дуже заразливе, подібно до тих водяних створінь у травні місяці — почне одно, за ним друге, третє, а потім цілим хором, — бо ж навіть і таке як **"Українське Православне Слово"**[2]) — і те в останній час почало подавати голос про свою "правоту" та ще й "канонічну". Ну, тут то вже просто хотілося б розсміятись, та, на жаль, не сміятись треба, а плакати, бо там же таком українці...

Правду кажучи, багато сучасних українських (православних) ієрархів із-за свого поводження недостойні навіть вживати цього священного слова — Канони і канонічність. Не хотілося б іти за прикладом вищезгаданих, бо коли б подати все в правдивому світлі, то вийде якийсь фейлетон, тобто не плач а сміх...

Архиєпископ Пінський і Поліський Олександр (Іноземцев) з участю єпископів — Луцького Полікарпа (Сікорського) і Берестейського Юрія, 10-11 лютого 1942 р. **канонічно** висвятили на єпископів Ніканора й Ігоря, а ці два єпископи висвятили на єпископів Мануїла, Мстислава, Силвестра, Григорія й Володимира — **таком канонічно.**

28 березня 1942 р. еп. Луцького Полікарпа **канонічно позбавлено сану** 4-ма православними Патріярхами. Дехто каже, що те позбавлення недійсне, бо походить від московського патріярха. Ні, воно таки дійсне, бо еп. **Полікарп був у юрисдикції московського патріярха і сослужив з його єпископами.** А крім того те позбавлення підтвердили як канонічне три східні Православні Патріярхи. Це доводив в "Слові Істини" м. Іларіон, і журнал архиеп. Теодоровича "Дніпро"[3]).

Хіротонії єпископів Геннадія (Шиприкевича), **В'ячеслава** (Лісицького), **Платона** (Артемюка) та **Олексія Пилипенка й Івана Данилюка — не дійсні, бо висвяту переводив позбавлений єпископського сану Полікарп.**

Єпископи Ніканор (Абрамович), Ігор (Губа) і висвячені ними були канонічні доти, доки не літургісали з позбавленим сану еп. Полікарпом. Про це ясно кажуть Св. Канони: "Якщо хто з відлученим від спільности церковної помолиться, хоч би то було в хаті: такий нехай буде відлучений" (Ап. правило 10-те); "Якщо хто, приналежний до кліру, з ізверженим із кліру молитися буде: нехай буде ізвержений і сам" (Ап. правило 11-те).

Не мав молитовної спільноти з еп. Полікарпом лише еп. Григорій (Огійчук), та прийшла нещасна година і на його канонічність: він декілька раз молився спільно з еп. Богданом, злегковаживши той факт, що й еп. **Богдан неканонічний, посільки молився з архиеп. Ігорем** (Губою), **що втратив свій єпископський сан**, і з В'ячеславом (Лісицьким), якого, як неканонічно поставленого, російські єпископи висвячували вдруге.

Довго залишався "канонічним" архиеп. І. Теодорович, який був далеко від згаданих єпископів. Але й тут прислужився Велзевул: **архиеп. Іван усумнівся в своїй канонічності й благодатності свого єпископського сану, одержаного від найсвятіших і найканонічніших Ієрархів УАПЦеркви в 1921 р.**[4]), **та почав просити вищезгаданих самодальних єпископів не пересвятити, а висвятити його вдруге, як ієрея, на єпископа.** Його прохання з радістю задовольнили, і таку **хіротонію перевів один з тих неканонічних єпископів, Мстислав Скрипник** з Олександрійським митрополитом

[1]) Архиеп. Богдан Шпилька очолює Укр. Прав. Церкву в Америці, яка є в злуці з царгородським патріярхом. Ось і тому вважається вона за "одиноко" "канонічну". (Заввага Редакції "Світла").

[2]) "Укр. Прав. Слово" — це орган Української Православної Церкви в ЗДА, яку очолює митр. Іван Теодорович, що був неканонічним єпископом від 1921-го до 1949-го року. Був висвячений у Києві 1921 р. через "положення рук священства і народу" (самосвятським способом) і тільки 1949-го року пересвятили його на "канонічного" єпископа й митрополита.

(Заввага Редакції "Світла")

[3]) Про відношення митр. Полікарпа до Московської Патріярхії писав у "Світлі" о. М. Соловій ЧСВВ, чч. 11 і 12, 1955 у статті: **"Полікарп Сікорський, митрополит УАПЦ"** (у двохлітні роковини його смерти)."

[4]) Автор Г. В. уважає єпископів УАПЦ з 1921 року за "найсвятіших і найканонічніших", та якими вони насправді були, про це найкраще розповідає історія УАПЦ з 1921 року, написана самим її митрополитом В. Липківським. Ця історія видана минулого року у видавництві "Добра Книжка" п. н. **"Відродження Церкви в Україні 1917-1930"** з цінним додатком статтей о. М. Соловія про УАПЦ з 1921 року. Ціна книжки 3.00 дол.

(Заввага Редакції "Світла")

Христофором, **таком позбавленим сану**, що довів Обсерватор в "Слові Істини" митрополита Іларіона за жовтень 1949 р. (ч. 7, стор. 4-10): **"Архиеп. Мстислав Скрипник, так само не має чистої, всіма визнаної хіротонії"...**

Біда ще й в тому, що обидва святителі архиеп. І. Теодоровича були не канонічними (Мстислав і Христофор), а сам він плаче за тим "самосвятським" стажем, плаче за Церквою, яку так зганьбив, і вважає себе її єпископом з 1921 року, тобто визнає ту Церкву за Церкву аж ніяк не єретичну. А коли так, то **він з Св. Канонами подвійно неканонічний...**

Через сослужіння з еп. Богданом і архиеп. Ігорем втратив канонічність і архиеп. Палладій (Відибіда-Руденко). "Найканонічнішим" залишився лише митр. Іларіон, автор праці "Дорогою ламання св. канонів" і багатьох інших статтей, в яких писав: "Вселенські канони священні, вони основи церковної дисципліни, хто підкопує канони, той валить Церкву. Єпископ тратить свій сан, коли ламає канони. Ламання Канонів — причина нашого церковного хаосу" і т. д. А скільки ж його "Словом Істини" подано доказів неканонічности м. Полікарпа і всіх синодальних єпископів та м. Теодоровича, арх. М. Скрипника, діставалося й канадській "церковній анархії" (УГПЦ) і "народоправству" в ній.

Та згодом м. Іларіон, ця "найканонічніша істина", взявши з собою "поламану вщент канонічну дорогу" і підписавши всі вимоги "анархістів" та продавши свою "істину" і всі "канони", які боронив, стає до відправ з неканонічними синодальними єпископами і з подвійно неканонічним м. І. Теодоровичем. **Вся попередня "істина" і принциповість зникла на вид титулу: "Всеканадійського (Митрополита)" і відповідного утримання.** А замість "Слова Істини", перетвореного його діями в щось цілком протилежне, **він придбав собі "Віру й Культуру" — це вже легше, бо ж можна "вірувати" не істинно і без діл, зате "культурно".**

Тут ходило про "Все...", бо ж за ним бідний чоловік побивається все життя. В 1941-42 рр. ніби й постелилась була дорога до "Все-(український)", але еп. Полікарп з еп. Діонісієм пошкодили, ставши впоперек дороги. Можна припускати, що коли б московський патріярх Олексій запропонував йому "Все-", то він негайно "канонічно" доказав би, що Хрущов приятель українців, а Олексій — святий, натомість Царгородський Патріярх "неканонічний", і за 24 години опинився б у Москві й заговорив московською мовою.

В "Слові Істини" м. Іларіон нападав на світський елемент, що вніс у Церкву політиканство. Оце істина... Треба було всім тим, що ціле життя політикували, так і **залишитись світськими, а не йти на старість у Церкву і одягнувши єпископські рясн, займатися політиканством і ламанням Св. Канонів.** В них не було й не може бути нічого церковного, бо церковність виробляється належним вихованням і служінням в Церкві з дитячих років.

Хіба ж не сміх, що ми сьогодні маємо аж чотири митрополити? А де ж їхні митрополії? Та ж ні одна з них по кількості вірних не дорівнює звичайним благочиніям, бо ж благочиніє[5]) мало в середньому 35-45 **тисяч вірних**, Єпископія-Вікаріят 400-450 тисяч, Архиєпископія 2-3 мільйони, а Митрополія — це ціла країна.

Архиєпископами й Митрополитами в нас стають дуже просто: малощо не на другий день після хіротонії домагаються від зверхника архиєпископства, а сміливіші то й митрополитства. Ось один в 1947 р. вимагав собі архиєпископства від Собору Єпископів, бо тоді, мовляв, він матиме "більшу повагу". Єпископи на це не погодились, а один з них навіть завважив, **що прохач не надається навіть на паламаря, бо паламар знає, коли подати кадило, а він не знає.** Проте м. Полікарп таки дав йому архиєпископство, а поваги як не було, так і досі нема...

Дивлячись на це **один мирянин, який, як і м. Іларіон, дуже любить голосні титули,** бо навіть до свого прізвища додає "де", створивши на еміграції **"Київську УАПЦ"**, (так ніби була УАПЦ Харківська, Чернігівська, Полтавська і т. д.), **з одним священиком і десятком вірних, проголосив себе "єпископом"**, а коли діло не пішло, назбирав собі інтернаціональної "єпископсько"-сектантської інфузорії і вона зробила його "архиєпископом". **Та в нього, хоч "справжня архиєпископія", в його женевській "катедрі" налічується вірних аж... одна душа жіночої статі.** Таким сміхотворством може займатися лише людина, з якою щось негаразд...[6]) ,Незабаром, здається, появиться в нас і "Все"-еміграційний "патріярх", а за цей титул змагатимуться двоє: "владика" з титулом "де" і владика з титулом "Все-". Можна сподіватись, що "де" випередить, а якщо ні, — то проголосить себе на другий день після "Все-"...

Гірко все це писати, але мусимо пізнати дійсний стан, до якого довели Українську Церкву злочинні нецерковні виноградарі і ще далі пробують вести. **"Господи доки?"** — запитаємо словами м. Іларіона з його колишнього "Слова Істини": Настала дванадцята година в нашій Церкві, — пора схаменутися, пора поглянути на сучасний наш хаотичний церковний стан відкритими видющими очима"...

Вся Українська (Православна) Церква на еміграції втратила канонічність і благодатність завдяки її нецерковним і честилюбним ієрархам, що дбають не про добро і святість Церкви, а про високі титули й політиканство.

"Доки час маємо, робім добро всім, а найперше товаришам по вірі" (Галат. 6, 1-10) — і ці слова св. Апостола стосуються до нас. **Виконуючи їх, ми не будемо посміховищем в очах другів і недругів...**

[5]) Благочиніє — це щось як деканат у греко-католиків.

[6]) Тут Г. В. має правдоподібно на думці сп-па Євгенія Бачинського, що висвятився на єпископа УАПЦ (Київської) в жонатому стані і свій осідок має у Швайцарії біля Женеви. (Заввага Редакції "Світла")

Чи Ви вже вирівняли свою передплату на "Світло"? Тільки $3.00 на цілий рік.

о. І. Назарко ЧСВВ

МИТРОПОЛИТ ЙОСИФ СЛІПИЙ

(Докінчення)

Бог урятував життя Преосв. Йосифа, бо для нього приготовив інше завдання. Те, що енкаведисти роздерли на ньому рясу, стало символом подій у 1945-1946 роках, тобто насильного роздирання живого тіла Української Церкви, що її очолив ВПреосв. Йосиф.

Після большевицької окупації (1939-1941) прийшла в житті Преосв. Йосифа мала передишка. Під час німецької окупації (1941-1944) взявся Преосв. Йосиф до відбудови знищеної війною Духовної Семінарії. Семінарійську церкву св. Духа й одну стіну семінарії знищили бомби. В короткому часі, як він сам пише, вдалося йому "за Божою поміччю прочистити будинок семінарії, усунути трупи, будинок відновити, зібрати професорів і отворити академічний рік. Прийшло 70 питомців і все ще нові зголошувалися". Увесь його дорібок довгих років знищила безпощадна війна. В руїнах пропала бібліотека, семінарію розв'язано, Богословську Академію закрито, студентів-богословів і професорів розігнано. Але Преосв. Йосиф узявся до нової праці. Дещо вдалося йому наново відбудувати, але воєнні обставини не дозволили йому здійснити його далекосяглі плани.

Літом 1944-го року Галичина знов опинилася під большевицькою окупацією. Преосв. Йосиф залишився у Львові на своєму пості при боці митрополита Андрія, хоч знав, що може його ждати. У перших місяцях другої окупації большевики вдавали приятелів релігії й Церкви, але це було тільки для замилення очей. Преосв. Йосиф почав приготовляти своїх вірних і клир на грядуче переслідування.

На митрополичому престолі

1 листопада 1944-го року вмирає у Львові митрополит Андрій Шептицький. Преосв. Йосиф на основі права, даного йому Апостольською Столицею ще 1939-го року, стає наслідником митр. Андрія на митрополичому престолі у Львові. Але не всміхалося йому спокійне володіння престолом галицьких митрополитів. Не дарма одержав він на єпископських свяченнях палицю єпископа ісповідника. Доля митрополита Йосифа була вже припечатана.[18])

Зараз по смерти митр. Андрія большевицька преса почала нагінку на Українську Католицьку Церкву. Через своїх агентів почала вона плямувати світлу пам'ять Великого Митрополита. Це був сигнал до переслідування Української Церкви й до остаточного удару на її єрархію. Митрополит Йосиф не робив собі ілюзій про те, що жде його і його Церкву. На початку 1945-го року він зробив спробу нав'язати якийсь "спосіб життя" з комуністичною владою, але без жодного успіху. Митрополит Йосиф вислав був, як відомо, делегацію кількох священників до Москви, які передали в імени Української Церкви пожертву на ранених війни в сумі 100 тисяч рублів. Авторитетні чинники в Москві не скривали свого ворожого відношення до Української Католицької Церкви і митрополита Йосифа. Те, чого большевики вимагали, — було цілковите підчинення Української Церкви плянам большевиків і вислугування комунізмові. На такі умови ніяк не міг пристати митрополит Йосиф.

І удар большевиків не дав на себе довго ждати. Після появи ославленої брошури агента НКВД В. Росовича під наголовком: "З хрестом чи з мечем?" (6-го квітня 1945-го року), в якій автор накинувся в брутальний спосіб на померлого митрополита Андрія і на Українську Католицьку Церкву, прийшов злощасний день 11-го квітня 1945 р. Ніччю заарештовано митрополита Йосифа, а з ним увесь український греко-католицький єпископат Галицької Провінції: єпископів Гр. Хомишина, Н. Будку, Н. Чарнецького й Ів. Лятишевського. (Пізніше до цих єпископів долучилися ще інші: єп. Й. Коциловський, єп. Гр. Лакота та о. прелат д-р П. Вергун, Апостольський Візитатор).

Доля митрополита Йосифа й інших галицьких єпископів майже цілий рік була невідома. Щойно в березні 1946-го року проголошено, що в Києві відбувся військовий суд над митрополитом і єпископами та що вони були засуджені на довголітні каторжні роботи. Митрополитові і єпископам закинено "ворожу діяльність проти УСРР", "співпрацю з німцями-фашистами" і тим подібні "злочини". Митрополит Йосиф ураз із єпископами Н. Будкою та Ів. Лятишевським був засуджений на 8 років, Преосв. Н. Чарнецький на 5 років, а 80-річний єп. Гр. Хомишин аж на 10 років тяжких робіт на засланні. В тому самому часі відбулося у Львові "воз'єднання Української Католицької Церкви з московським большевицьким православ'ям, приготоване під натиском большевицьких погроз жмінькою відступників (березень 1946-го року).[19])

Ісповідник Української Церкви на сибірській каторзі

Від ув'язнення митр. Йосифа Сліпого минуло вже 14 років, але він усе ще карається на Сибірі. 1952-го року скінчився був йому його 8-річний реченець кари і митрополит (за свідоцтвом одного німецького священика-повороцтя з Сибіру) був перевезений до Москви. Тут зроблено йому пропозицію зірвати з Римом і за ту ціну обіцювали йому волю і навіть поворот на львівський престіл. Але митрополит Йосиф відмовився рішуче від тієї пропозиції і відкинув усяку розмову на цю тему. У висліді був знову засуджений на дальших 7 років каторги і повернувся знову на Сибір страждати за Українську Церкву і народ.

Про долю митрополита і його співтоваришів не маємо точних даних. Знаємо тільки одне, що він карається і робить покуту за ввесь український народ. Він є жертвою, — цілопальною жертвою, — на жертовнику українського народу за його краще майбутнє в національній і церковній ділянці. Він рятує честь української Церкви і пише світлі сторінки її історії.

(омс)

Преосв. Владики: Кир Никита Будка, Кир Никола Чарнецький, Кир Іван Бучко і теперішній Митрополит (тоді ректор) Кир Йосиф Сліпий — 1937 року.

[18]) о. М. Соловій, ЧСВВ, **Митрополит-Ісповідник**, „Світло", річн. XVIII, ч. 4, Торонто 1955, с 31 і дальше.

[19]) А. В. ЧСВВ, **Большевицький церковний Собор у Львові 1946 р.** „Слово Доброго Пастиря" річн. III, ч. 7-8, Нью-Йорк 1952.

"ПОЛТАВСЬКА ВІКТОРІЯ" І ЇЇ ПАНЕГІРИСТИ

У Торонті виходить **"Русское Слово в Канаде"**, орган російських монархістів. У числі за вересень 1959 (сентябрь 1959, стор. 1-6) є стаття, присвячена "Полтавській вікторії" Петра Великого над Карлом XII і Іваном Мазепою. Там наводиться між іншими, як тепер советські історики оцінюють поступок І. Мазепи. Колись, до революції большевиків, гетьман Іван Мазепа був "изменником (зрадником) царю Петру", а тепер, згідно з найновішою советською історіографією, Мазепа "изменил украинскому народу, который и выступил против предателя, развернув партизанские действия (-зрадив український нарід, який і виступив проти зрадника, розвинувши партизанку").

"Русское Слово в Канаде" вихваляє Петра Великого за те, що він своєю "викторией" під Полтавою "спас русский народ от нового порабощения и Российскую империю от гибели", однак І. Мазепу ніде не називає "изменником". Хто ж перший "охрестив" І. Мазепою словом "зрадника" і "зради"? Це були ніхто інший, як самі **українські православні єпископи тодішніх часів.** Вони перші стали панегіристами Полтавської вікторії Петра Великого. Ось як пише про це у м. **"Віра й Культура"** (чч. 72 і 73, жовтень-листопад 1959) сам її редактор, митрополит Іларіон Огієнко:

"Прийшов 1708-ий рік, і 24-го жовтня гетьман Мазепа перейшов на бік шведів, цебто виступив проти Москви. Царю підказали, що на Мазепу, за зламання присяги вірности, треба кинути анафему..."

Хто ж це були ті, що "підказали" Петрові "анафему" на Мазепу? Не москалі, але таки українці. У місті Глухові не московські, а **українські православні єпископи з Київським митрополитом Йоасафом Кроковським на чолі видають на приказ Петра... анафему на Мазепу.** Немає доказів на те, що їх Петро "змусив" до того силою, навпаки вони самі "анафему підказали".

"Справу церковного оформлення анафеми" пе-

Один із портретів Гетьм. Івана Мазепи

реводить знову ж українець: митрополит Москви **Стефан Яворський**. "І Яворський постарався: усе оформив, усе виконав", чого цар бажав. Навіть ще більше, бо постарався, щоб інший українець ("волинян родом") склав і "відповідну Службу на перемогу царя Петра під Полтавою, — і той склав", а був це архієпископ Тверський **Феофилакт Лопатинський**. І написав Ф. Лопатинський 1708 р. "твореніе": **"Служба благодарственная о побѣдѣ над шведами под Полтавой"**, де вихваляє Петра як другого "Христа-помазанника", а Мазепу зве "Юдою", "христопродавцем", "зрадником". Коли ж після "Полтавської вікторії" цар Петро прибув до Москви, то Ф. Лопатинський зустрів його високопарною проповіддю-панегіриком: **"Политихиѳпная апотеозис"**.

"Це Голова всієї Церкви (Російської й Української) Митрополит Стефан Яворський складав з архиеп. Ф. Лопатинським Службу, і їм потрібний був ще й Синаксар, — і поблагословлено (Івану) Максимовичеві скласти це **"Оповіданіе про преславну побѣду під Полтавою"**... Руїна, руїна, руїна. І 1710-го року Архиепископ Іван Максимович склав і видрукував **"Синаксарь о преславной побѣді под Полтавою"** (40 листків у чвірку). Синаксар — це оповідання для читання в Церкві на Утрені..."

Хто ж був **Іван Максимович**? Був це українець, що його Мазепа високо цінив, а навіть "порекомендував цареві (Петрові) в Єпископи Чернігівські" і він завдяки Мазепі став єпископом...

Інший українець, **Феофан Прокопович**, вітає Петра в Києві "громовою проповіддю на тему Полтавської перемоги". Ця проповідь так подобалася цареві, що він казав її видрукувати слов'янською і латинською мовою. І так вийшов 10 липня 1709 р. **"Панегирикос или Слово Похвальное царю Петру о побѣдѣ под Полтавою"**, — книжечка на 10 листків. Книжечка мала великий успіх, і цього ж 1709-го року вийшло друге видання її. Цей же панегірик вийшов 1709 р. і мовою латинською: **"Panegyricus de celeberrima et pene inaudita Victoria, quam Petrus Primus... reportavit"**, ("Похвальне слово про найславнішу і майже нечувану перемогу, яку одержав Петро Великий")...

Панегіриків на честь Петра і його "вікторії" над Мазепою писали ще такі українці: **Гавриїл Бужинський**, єп. Рязанський, **Афанасій Зарудський**, протопіп Глухівський, **Іван Кременецький** та **Платон Петрушкевич**, єп. Володимирський. Зарудський "відплатив своєму хлібодавцеві (Мазепі), тим, що сказав (у Глухові з нагоди виклинання Мазепи) "проповідь, що гетьман Мазепа вартий анатеми... І брав участь в анатемі на того гетьмана Мазепу, який його в люди вивів... Руїна..."

Іван Кременецький прославляв князя О. Меншикова, який "до щенту зруйнував столицю України, місто Батурин, і вирізав усе його населення, в тому дітей, жінок і старих". За цю "руїну" українець І. Кременецький прославив Меншикова та в його честь видав "гучного панегірика": **"Лаврея іли вѣнець безсмертних славъ..."** Про цю "лаврею" навіть московський автор завважив, що "це надзвичайно низькопоклонний панегірик, навіть для того часу"...

"Усі ці панегіристи, хоч були люди високої освіти, але були вже виразно збаламученого Руїнного духа. Першими виконавцями анатеми на гетьмана Мазепу були саме українські (православні) Ієрархи. Вони ж розробили й ідеологію цієї анатеми, і вони ж поширили все це своїми друкованими Словами-проповідями по всій Росії та по всій Україні..."

До тих слів м. Іларіона про "панегіристів" Полтавської "вікторії" Петра над Мазепою не треба хіба додавати коментарів. Це направду: "Руїна, руїна, руїна..., як пише м. Іларіон. Дивно тільки що цю духовну руїну, безхребетність і підлоту тодішніх українських православних Ієрархів м. Іларіон береться оправдувати і навіть "захищати" тим, що це був, мовляв, наслідок "унії"... Хочеться сказати: "Де кум, де коровай, а де Зелені Свята", або повторити іншу приповідку: "У городі бузина а в Києві дядько..."

"Унію" м. Іларіон сильно б'є на кожному кроці, то ж вибрав і її за "офірного козла" на вівтар українських православних панегіристів у честь гнобителя "унії" Петра Великого. Та спитаймо: чи ж "унія" колинебудь виклинала Мазепу? Чи "унія" підказувала Петрові за виконавцями анатеми? Чи ж це "унія" заставила таких українських православних подвижників, як Ст. Яворський, Й. Кроковський, Ф. Прокопович, І. Максимович, Ф. Лопатинський, А. Зарудський, І. Кременецький та Г. Бужинський виклинати Гетьмана Мазепу? І чи ті ж самі виклинателі Мазепи не писали "громових" слів саме проти "унії"?

Та на іншому місці сам м. Іларіон забувся і "проговорився": виявив, що це таке спонукало українських панегіристів писати похвальні оди цареві, а ганьбити своїх гетьманів: "Славлена особа, належно віддячувалась за панегірика. А московські царі давали гроші, соболі або й села..." **Ось де причина панегіриків: ані "унія" ані "православ'я", а тільки "гроші, соболі й села"... Руїна, руїна, руїна!..**

Дзюньо

ІСТОРІЯ ПАНА ГРИГОРІЯ

— Хто то буде той пан Григорій?

— Та ж ви його прекрасно знаєте, а може й колись знали, тільки тепер до цього не дуже то тее, признаєтесь... Аякже! Та бачу, що ви цікаві послухати цілу історію вельми шановного пана Григорія, тому й розкажу. І то геть від п'ят, чи, як вам завгодно, від вершка його чесної маківки.

— От починаймо: пан Григор це старий наш знайомий, ще з давнього галицького загумінка, чи, як тепер вийшла мода казати, зі старого краю, або ще краще — зі Львова. Хоч у Львові не народжений, але пильно учився, скінчив законну учительську семінарію в одному галицькому повітовому містечку, а перед самим 39-им став народнім учителем. На дивовижу всім, поляки не мали часу його зредукувати, а може він був занадто почцівота, щоб стати національним героєм без війни. Розуміється мав він більше часу, як польські окупанти, тож іще до вересневих подій оженився. Жінка в нього товаришка по фаху. З чесної родини. Навіть у якомусь церковному братстві була приписана членкою. От вони побрались, справили медовий рік, бо що для нас, українців, місяць?! І далі заглибились у свою педагогічну працю. Хоч події пішли коміть головою, то їх ніби й не торкнули, хоч їм хотілося трошки виплисти на ширшу воду. Але за Польщі вони про це не мали часу думати, звичайно медові проблеми перше треба розв'язати, а потім уже й думали і говорили, навіть їх досада брала: мовляв, такі-во молокососи, а вони вибиваються, чи їх витягають на директорів, організаторів, інспекторів, діячів, політиків, а ми, мій Григорцьо, сірий волик! А коли б так він вище на щабель, тоді б і я... бодай у жіночому комітеті, або в допоміговому... Дітей у них, на щастя, не було: вони ж люди обачні, то ж обведися бахорами, тоді громадський твій престіж пропаб!...

Час перших совєтів перебули вони нишкомтишком, а як прийшли німці, то теж поза буттербродські проблеми не висунулись. Хоч бажали, завидували, навіть дома була часто гостра вимина нот. І їхались. Як замовив!

Найбільша досада взяла їх, коли вельми відомий пан сенатор і діяч повсякчасний за всіх чотирьох окупацій, п. Е. К. сказав їм: — Панство, зрозумійте мене, самі бачите, що провідних кадрів у нас надмір, зате бракує рядових солідних працівників, а ви найкраще до тої речі надаєтесь. Тому був би злочин, коли б вас поставлено в іншу ділянку, де вам не було б користи, ні для загалу. ви так плодовито не працювали б...

Наші притихли, тобто панство Григорії, але далі свою думку мережали. Навіть до німців копались, у фольксдойчери записалися, і може б було що вийшло кудишнє, якби не вдруге совєти...

Пішли на еміграцію. Поплили на захід. Гадали: може усміхнеться доля. Та де! Міркували вони, думали, нишпорили і виходу нема. Навпаки, вони тут побачили, що й справжні діячі з фірмою — ветерани у громадській праці — сиділи без діла. То ж вони рішили в найбільшій тайні повернутись до "об'єднаної" України. І тут їм знову пех: як зробили цю постанову, то репатріяційна комісія не приїздила більше, бо ті "ости" останній раз камінням обкидали джіпа з золотопагонниками красними.

Так остались вони в таборі. Не маючи якоїсь постійної праці згори, бо вони все привикли до наказної гарівки, нудилися, а до самодіяльности охоти аж ніяк не мали. Тож почали між собою сварки, взаємно викидувати собі блуди. Це з часом перетворилося в нєнависть. Головно на вид інших подібних подружніх пар, які теж хотіли виплисти на широкі води, а лиха доля не пускала ..

Ще гірша досада брала їх, коли тут собі такі от "парібки з села", такі вам, проти ночі не згадуючи, селепки, працювали, торгували і солодким, і гірким та прісним, і масним, та навіть при своїх трьох клясах "повшехної" осягали дипломи докторів, інженерів, техніків, а то й полковників...

Врешті знайшли розв'язку: ми не підібрана пара. Так сказала одна пані, яка знаменито вміє викладати пасіянса. І один хіромант на руках побачив, що вони не підходять собі. Отож скористали вони з першої нагоди, яких у таборах було багато, і в наступну ніччу з пані Григорієвої стала пані Анатолієва, а пані цього, досі ніким не признаного мистця, стала панею Григорієвою ч. 2.

Славна УННРА зі своїми безугавними скринінгами ратифікувала кількакратними присягами новий зв'язок і пан Григорій став цілком "законним мужем" своєї пані число 2. Правда, у таборах і потому стрічаався знайомі й робили якісь не свої очі, як бачили "паню професорову" якусь трохи інакшу, але потім привикли і перейшли над цим до "денного пόрядку".

А що і пані з пасіянсом мала рацію і пан хіромант, те зараз внявилося, бо не минуло тижня, як пан Григорій став заступником коменданта табору, а потім пішов вище й вище. І коли б так була ласкава УННРА та створила український уряд, то як не президентом, напевно бодай прем'єром став би наш пан Григорій!

Тому виїхати за океан не було трудности. Пан Григорій поїхав просто на захід, а пані мистецька (Григорієва ч. 1) на захід трошки вбік. І зробили кар'єру і виплили на широку панокеанську воду... Він голова місцевого комітету, член краєвої ради трьох партій, співпрацівник чотирьох видавництв, репрезентант України в двох екзильних організаціях, і паки і паки... Вона теж і в сестрицтві, і в союзі жінок і комбатантка і виховниця молоді на твердих "християнських" засадах і проче проч!

Але, бачу, ви бентежитесь! Вам не сподобалась ця історія? То, вибачайте, такої самої історії вдруге вам уже не напишу! Але вона — таки правдива...

СТОРІНКА ПОЕЗІЇ

Іван Волянський

ДО ТЕБЕ НАШІ МОЛЬБИ

О, Боже наш ласкавий! Усевидючий Пане!
Всі наші таємниці Тобі одному знані,
Тобі відкрите серце, Ти знаєш наше горе,
До Тебе наші мольби всі голосно говорять:
Дай світла в душі наші влиттям Святого Духа, —
Ти поміч одинока, надія і потіха, —
Серцям дай ласку, Боже, щоб ми Тебе любили,
Належно прославляли і вірно все служили.
Нехай же Утішитель, Якого посилаєш,
Уми осяє наші і Правди нас навчає.
Встели нам шлях промінням, у Трійці Ти єдиний,
Щоб ми ішли невпинно слідами Твого Сина.
Тебе благаєм, Боже, і серцем і словами:
Хай дар Святого Духа все буде близько з нами,
Хай лагідність і ласка добродійства Твойого
Серця очистить наші і береже від злого!

Марія Хоросницька

О КРАЮ МІЙ!

Широкий лан, лісів стіна зелена,
над ними даль, як в молодість вікно.
О краю мій, красо моя натхнення,
я так люблю тебе, Галичино.
Ось стежка в гай... Дівчам ясноволосим
по стежці тій ходила юнь моя.
Тут кожна травка спомин в серці носить,
тут кожний звук мов пісня солов'я.
З туманів он берези сонні встали,
В них по-дівочому розплетена коса.
Вечірніх рос розгублені кришталі
обняли сонцем ранні небеса.
І хочеться як грізний гомін бурі,
злетіти піснею у рідній стороні
й дністрових вод вколисані лазури
жагою серця вилити в пісні.
Піснями хмари хочу знати з неба,
гойдати квіти в тиші лісовій,
а, як прийдеться, з піснею за тебе
своє життя віддати, краю мій.

("Жовтень", 1958 р.)

ДМИТРО ФАЛЬКІВСЬКИЙ
(1898-1934)

Одшуміло літо... Одспівало жито
И тільки вітер креше іскри по стерні,
І як тінь докори, наступа холитом
Сухоребра осінь на поля сумні.
Там, де грали роси у вишневих ранках,
Не сміються дзвінко ніжні васильки,
Не шелеснуть листям над самотнім ганком
В тишині вечірній ясені стрункі...
Не озветься поле у задумі сонній...
У задумі сонній синьоока даль.
І прядеться тихо в мене під віконням
Біле павутиння й золота печаль.

* * *

Комусь дано діла творить великі,
Що ниткою простягнуться в віки,
А з мене досить, що не був дволикий,
Що серця не міняв на мідяки;
А з мене досить, що маленькі вчинки
І пориви свої й діла дрібні
Я не виносив продавать на ринки,
Мов той крамар в базарні дні.
І хоч тепер уже лягла утома,
І борозни прорізали чоло —
Я все ж радий, що кожну кому
В своїх піснях я напоїв теплом;
Я все ж радий, що вмів співати просто,
Благословляючи людей і кожну мить,
Що моє серце, виснажене досто,
Учило прагнути, горіти і любить.
Тому не заздрю я нічому і нікому,
Хай іншим їх незрівняні діла...
А з мене досить вміти вкласти в кому
Хоч би одну краплиночку тепла.

Володимир Янів

ЧЕРНЕЧА КЕЛІЯ

Йде в зелень диких вин монаха тінь без звуку,
Де плющ обняв колони й пестить круглі луки.
А в сірій келії у сепії, в цинобрі
Воскреснуть предки й дії лицарів хоробрі.
І найде спокій забуття в іконописі
Чернець, що труд років без імени залишить.
Бо угорі ось очі образу ласкаві
За признання йому, за щастя і за славу.
І може, скромність ще колись його й заслуга
Сплине з ікони ласкою надхнень для других.

Олександер Мох

"ЧОГО НЕ ГОЇТЬ ОГОНЬ"

РІЗНІ ТАКІ МІРКУВАННЯ

Нема сумніву, що Улас Самчук — сьогодні один із найповажніших наших романістів. А до цього він тішився ще й великою популярністю як людина та має великі зв'язки в різних колах. То й кожна його нова книжка викликує зрозуміле зацікавлення. Як реценензентові одного видавництва, мені довелось читати в рукописі "роман" (даю в зн. наведення, бо це радше щось посереднє між хронікою-романом) п. н. "Чого не гоїть огонь". То й із тим більшим зацікавленням узяв я до рук цей уже надрукований вид-цтвом "Вісник" (ООЧСУ) твір. Здавалося мені, що легше буде написати на нього рецензію: а тож мав я уже своє зреферування рукопису. Але стрінула мене несподіванка: друкований роман був у багатьох речах основно різний від рукопису. Самчук іще раз здивував мене своєю працьовитістю: протягом двох років переробив основно близько 300 сторінковий твір... Але "ворушиться сумнів в душі": чи сам він те зробив, чи за допомогою видавництва, яке таки різко політичне? Стоїть же й надруковано: літературний редактор В. Давиденко (стор. 4). А чи не було ще там і "політичного" редактора?.. Бо ж хіба всім відомо, що Самчук донедавна був іще недолюблюваний (і справедливо) в таборі, який оце видав його роман.

Цілий роман поділений на три частині. Перша, яку б я назвав "Яків", має 98 стор. і становить наче експозицію, пробуючи представити розвиток психіки головного героя. Друга, 113 стор., назвім: "Троян", показує найвищий верх дій Якова, який у ній, уже як провідник повстанців, розвиває свої подвиги і в бою і... в еросі. Третя, "Батава", 53 стор., розповідає про дальші бої і дає спад дій в розповіді про смерть провідника повстанців. З становища побудови твору — автора не можна б похвалити: в романі цілий ряд, на мою гадку, зовсім непотрібних мотивів, які відводять від головного, а цікаві хіба як вираз деяких старань автора приєднати собі мотутні сили Заходу "Моргенхвостів" та "гуманітаристів", а почасти й читача-пересіч, приєднати модним спочуттям до жидів з одного, а гранням на сексуальних зацікавленнях із другого боку. Знов же для "гуманітаристів" льожевого типу ця "експозиція" (непотрібних 90 сторінок!) подає "смачну" страву розвитку психіки героя та його "гуманности". Нею вдалося Самчукові ще й "перехитрити" наївних націоналістів, що видали оцей його роман: вождь УПА представлений у романі так, що все його геройство, ба, навіть розвиток до націоналізму, видається читачеві не як дія веденої розумом волі людини, а просто як гра підсвідомого з почуваннями... (Приємно мені тут зазначити, що рецензент цеї ж книжки у "Києві" (ч. 6 — 1959 — стор. 33) дійшов до таких самих висновків. Читачам раджу доповнити цю мою рецензію прочитанням тієї дуже вдалої статті д-ра Б. Романенчука).

На похвалу автора треба сказати, що і сам початок твору і дальші сторінки першої частини дуже цікаво написані: Самчук має тут до себе, як белетрист, що він краще представляє бачене, як тільки вистудіюване. До того ж: що експозицію можна розуміти на два боки: з одного, як свого роду памфлет на живого ще отамана повстанців (що не було б хіба в інтересах ООЧСУ?..), з другого ж як виклад гуманного (в льожевому розумінні) світогляду автора, що говорить тут устами й дією героя. І хоч цілий роман має в собі багацько майже історичного матеріялу, то не можна й не добачати, що живий його герой, живий і фізично й політично, має проте в собі багацько автобіографічних рисок самого ж автора. Ця "малоросійська хитрість" — досить часта в літературі, особливо нашій, де напр. Д. Лукіянович колись звик був уводити себе під виглядом "героя" твору аж до зводження особистих порахунків із непишучими людьми. Зрештою стара в історії письменства правда: автор малює героя звичайно зі себе самого. Проте цікаве для розвитку таланту Самчука: він, людина, про яку я колись несправедливо гадав, що залишиться отим "гомо уніюс лібрі" (з його "Куди тече ця річка", себто першою частиною трилогії "Волинь"), переміг свій нахил репортажити власне згл. бачене життя, і ось — у цілому ряді своїх нових книжок — дає ряд представлень життя не баченого, тільки вистудіованого, але відчутого і представленого так, що переконує читача про правду роману. Тим тільш прикро вражає побудова твору, щоб іще раз до неї повернути, якого саме найважніша частина — середина — потрошена ніби патріотичними деклямаціями, що здільнюють темпо акції і виглядають на вставки "ад каптандам беневоленціям" видавців. Але навіть у такому вигляді (якого я рукописі, що його я читав, не було...) треба сказати, що "Чого не гоїть огонь" чи не найсильніший патріотично твір нашої белетристики останньої доби. Бо ж авторові вдалося в ньому, вперше в останніх часах і творах нашої романістики, створити тип героя УПА такого, який не має в собі надто багато шаржу й деклямації, відповідає в загальному історичній правді, і при всьому тому не перестає бути твором красного письменства, як напр. не є ним, націоналістичні нібн, "твори" Любомирського.

Беручи психологію своїх героїв із власної інтроспекції чи баченого, Самчук зображує її нам досить переконливо, коли йдеться про душі "гуманних" героїв, а менш переконливо, коли про інших: ті інші виходять дуже дерев'яно. Мова справді гарна й досить чиста від діялектизмів, хоч буває декілька засмічень: напр. слово "трофеї" вжите в большевицькому значенні, якого в часи акції роману воно ще не мало. Тут — для зрозуміння також інших, зле вжитих чужих слів, — варт прочитати знамениту статтю Б. Гука в

"Визвольнім Шляху" на тему неправильного вживання чужих слів у нашій мові...

Коли у "Волині" було надто багато описового в образах, то тут Самчук, не втративши свого поетичного "Я", вспів обмежити надмір до міри і проте дати зразок високої поезії. Для прикладу: "Було таке глибоке та синє, з барвінковими, опаловими хмаринами, небо над їх головами, і така темна, вкрита густою, срібною стернею земля під їх ногами, що все це разом, і жито, і жниці, і небо, і земля, і стіна недалекого за ровом Бущенського лісу з глибоким, давнім яром, що тікав, мов звір, і ховався в гущавині дубів, сосон та граба, — що все це якось зливалося, переливалося, дзвеніло, співало." (114). Або, чисто Антоничівське: "Світило сонце і росла трава..." (38). При тих високо-поетичних образах, стрічаємо й дуже вмілі окреслення часових ситуацій психічних, напр. "мірою часу був алкоголь" (131).

Беручи до уваги додатні й від'ємні сторінки роману, як твору мистецтва, мусимо признати, що це один із кращих у нашому еміграційному середовищі, бо і мистецька досить рівний, і історично — доба і психологія її носіїв — досить вірно представлені. Залишалось би питання, який етичний зміст обстоює від себе автор?

"ДАРМА, ЩО ГРІХ..."

Свідомий власної творчости письменник виявляє свій власний погляд на дійсне світу через 1) вибір саме таких, а не інших даних із-поміж ряду реальностей; 2) через відповідну модифікацію реального супроти потреб мистецького твору; 3) врешті: через насвітлення такого матеріялу своїм релігійним чи філософським (етичним, суспільним і под.) світоглядом. Думати, як це робив сумної пам'яти д-р М. Рудницький, що "письменник не потребує світогляду", це наївність, який наше життя на кожному кроці дає позавушника... То й правильні зовсім слова пок. д-ра Юрія Липи: "...У глибині кожного твору є певний (деякий) догматизм, чи як там названо його — штандпункт — освітлення, пункт бачення, становище. Без догми не можна нічого написати в літературі, не тільки зсинтезувати, але навіть розповісти. Той, хто оповідає — не вагається: він зробив вибір і він твердить уже тим вибором своєї оповіді... І чим сильніша є догматичність письменника (при одночасній силі його синтези) тим ціkавіший він для оточення... Самих догм багато і кожна з них може більше чи менше впливати на письменника... Але всі вони разом, і кожна зокрема *є ствердженням*, афірмативністю, що *провадить читача. Отже теїр письменника організує і провадить почуття читача.* Є підстави назвати місію письменника в суспільстві — *провідницькою*... Як особа, як вільна людина, що творить і потрапить обмежити свою творчість, письменник безумовно відповідальний *перед своїм суспільством, перед своєю расою...*"

У розмові зі мною У. Самчук сказав раз мені, що метою літератури є "представляти життя нашої великої доби". Знов же з еміграції в Європі У. Самчук усім відомий як той, що ще за Гітлера видвигнув слушний клич: творити *велику літературу*. Отже в світлі наведених виповідей маємо право вичікувати від автора У. Самчука, письменника в нашій сучасній еміграції великого, вичікувати "великого представлення життя нашої великої доби" (вибачте, читачі, за подвоєння "великого"...).

Правду кажучи: кожна доба може бути великою і має великі речі в собі, залежно від того, яка її чи її творців постава до Абсолюту. У мистецькому представленні навіть малі чи підлі речі можуть стати великими й гідними назви великого мистецтва, якщо — попри відповідні мистецькі засоби — вони будуть стояти в позитивному становищі до Абсолюту, до Бога. Длятого, хоч воно може й здаватиметься кому парадоксом, новеля Хвильового, атеїста, в якій він описує палення ікон, має всетаки більшу великість, ніж напр. "Нагоди й пригоди розпусника", бо більше близька до Абсолюту, нехай і негативно. Один із письменників говорив мені, що св. пам. єпископ Йосафат Коциловський сказав раз йому, що піде до пекла. Коли я спитався письменника: за що, той відповів, що за те, що він... православний. А я думаю, сказав я на те, що за те, що він *злий* православний...

У нашій добі історична правда наших земель така, що в світогляді і мас і всяких навіть їхніх провідників переважає тільки струмування з життям гонів, а не провід життя свого й інших у світлі об'явленої релігії. Так, воно прикро, але це факт. Такий видний і сумний факт, що появи большевизму й гітлеризму можуть тільки краще його виявити, поставити у світлі виднішому для ока душі всякої інтелігентної людини, а тим більше письменника. Отже коли Самчук бере саме добу 1930-1945 рр., на наших землях, особливо ж часи окупації Гітлером, постання УПА і її боїв із гітлерівцями й большевиками, то це його добре право як письменника та й вибір добрий, бо доба справді велика етичними можливостями. Що він, як письменник, представляє вірно зовсім у реалістичному. дусі, багацько подробиць тієї доби — напр. негативи гітлеризму: розпусту, і большевизму: позитивну боротьбу за свій "ідеал", то теж майже в порядку. Коли Самчук бере свого героя з особи, яка досі жива фізично й політично, теж було б гаразд і навіть мода тепер у нашому письменстві творити т. зв. ключові повісті (з живих людей, яких прізвища можна "за ключем" догадатися).

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гусляну, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST
телефон RO 7-1728.

Всі негативні й позитивні персонажі роману "Чого не гоїть огонь" це, по модному — за терміном Хвильового кажучи, — т. зв. вітаїсти. Значить: вони обстоюють *одушевлення життям* своєї доби, доби, яка не визнає ніякого Абсолюту, а для якої єдиною санкцією закону є терор. Правда, є ще якесь невідоме "Х", яке часом відзивається й каже чогось не робити; так це не свідоме релігійне сумління, тільки щось у роді "сумління" лікаря-поганина, який робить чи не робить чогось, бо "так йому щось каже". Правда, в одному з діялогів наш автор каже устами свого героя про сумління, але зараз же жидівка Шприндзя відповідає йому зовсім правильно: "Сумління можна так само загубити, як і невинність" (60). Коли до героя Якова приходить жид, щоб купити золотом його поміч (до якої Яків і так був зобов'язаний і її давав), то Яків не принимає золота. Це діло великодушнє й мало б дані загорнути симпатію читача до героя, але герой — так хоче автор! — робить це *несвідомо*, по п'яному: "...п'яно протверезів, загострилась уява і велетенською навалою почуття покрила всі його вольові зусилля, як морська хвиля покриває *випадковий*, пливучий *предмет.*" (46 с., розбивка моя, О. М.).

"Традиційний український характер" — за словами одного українського літератора — має полягати в "перерості змисловости, при рівночасному занику розуму" (пор. мої "Книжки і люди", с. Н, стор. 85). "І хоч би краплина глузду!" (234, сам Самчук!). Вітаїзм, як життя гонами при забуттї сумління, є філософією т. зв. біологічного матеріялізму; це характеристика терміном дуже влучна. Та, на що звеличники вітаїзму й наші демократичні "націоналісти" типу Багряного, якось не звернули досі уваги, так це те, що біологічний матеріялізм-вітаїзм лежить як найглибша основа саме в русі... націонал-соціялізму чи гітлеризму...

І вітаїстами є всі персонажі творів Самчука, а в згаданому романі навіть православний священик якийсь вітаїстичний теософ (178). У казанні він висловлює думку, що "людина може дійти до краю свого терпіння, що закони Смерти, закони Огню (?) можуть стати для неї незрозумілими, що в її серце може зайти розпач, і тоді не знайдеться ані на землі, ані в небі (!!) сили, що могла б спинити діяння такої людини". (179). Тут, у такій теософії, спочиває саме й основа заголовку тієї книжки: "Чого не гоїть огонь". Всі герої роману, за якими видно симпатію до них автора, це розпусники. Коли б пояснювати слово роман від романс..., то цей роман Самчука вповні на таку назву заслугує: герой Яків-Троян веде романси (і то грубі) з чотирьома жінками, а є й натяки на інші. Також не тільки гітлерівці, але й українці розпустують аж любо, при чому на всяке оправдання служить "вольова" відповідь: "Дарма, що гріх!" На випадок, якщо б їх мали підійти большевики, лищається самогубство. "Дарма, що гріх!" Кінчить самогубством і сам вождь повстанців, Троян.

"ТАЛАНТ БЕЗ ХРИСТИЯНСЬКОГО СВІТОГЛЯДУ"

Такими словами назвав я ще в 1930 р. у "Новій Зорі" У. Самчука за його "Марію". Це були ще часи, коли наш автор не мав іще в нас такої поваги, як має тепер. Та не зважаючи на деклямацію про "велику літературу" за гітлерівських часів, автор "Марії" в своєму вітаїстичному світогляді не тільки не "поправився", але ще більш відійшов наліво. Правда, автор не був у большевицькому легіоні в Еспанії, ані не має 5-тої жінки, як Гемінгвей, але з рештою він саме дуже скидається на Гемінгвея світоглядом: жити за гонами без якихнебудь релігійних чи етичних переконань. А ще, йдучи за модним у слов'ян "способом": скидати всю провину й зло на Бога, Самчук — як би з бизнесових рацій не боявся! — мабуть таки добре погуляв би собі на конику хули. Ось напр. в укрдепівській "Молодій Україні" (ч. 14/5 з 1954 р.) помістив уривок, у якому прирівнював Бога до... Сталіна: "Можливо і Бог зі Сталіном проти нас... Але це вже його особиста справа. Може ж бути зі Сталіном уроджений лорд Черчіл, чому не бути з ним Богові, якому всі люди і навіть такі, як Сталін, ті самі черви, що сьогодні є — завтра нема." ("Король страх у Ваймарі", стор. 17). У книжковому виданні цих споминів п. н. "П'ять по дванадцятій" цього цілого пассусу вже нема. Мабуть завдячуємо це видавцеві п. М. Денисюкові...

Вже у згаданій книжці споминів Самчук хоче виявити себе "мощно начитаним" і кілька разів покликується на Гете. На "великого" Гете, що писав масонські вірші й належав до льожі і навіть брав участь у битві (як глядач, очевидно...) під Вальмі 1792 р., де сильні армії уступили, по канонаді, але без бою, перед масонами-санкюльотами. Самчук не проявляє тут ніякої оригінальности, тільки йде сліпо за вказівками масонського вчення про "гуманність". Ця непрозора й нездорова рідина ніби-етики тхне у багатьох місцях роману "Чого не гоїть огонь". А ще прикрашують її з різних авторів понахапувані мудрощі, які місцями посуваються аж до цинізму. Бо коли напр. у Пшибишевського "на почонтку була хуць", то це ще було величне в порівнянні з Самчуком: на згадку про шопу, де відбулася перша грішна зустріч Трояна з енкаведисткою Вірою, каже він "геройка": "Ми біля першоджерела нашого буття" (212)!.. Свята в партизан виглядають так: "Був, розуміється, і дідух, і хутя, і молодиці, і дівчата. І вдарили го-

CITY FURNITURE COMPANY

У нашому великому складі Ви знайдете повний і потрібний для Вас вибір домашніх меблів, а також електричного приладдя.

Даємо на дуже догідні і легкі сплати.

3097 DUNDAS ST. WEST
Toronto, Ont. — Phone: RO 7-9921

пака під розтяжку Клима — одинокого гармоніста... А коли йому вказували на інших партизанів, як вони справляють, він тільки відповідав: — То вони з вашої чудової Галиції... Святі та Божі. Ми тут в іншій культурі квасились..." (169).

По теософічній проповіді о. Дормидонта, "Троян стояв, мов витесаний з каменю... Він бачив увесь той довгий шлях, яким проходять живі, гарні, веселі, бурхливі жінки й чоловіки і, дійшовши ось до цього місця, таємничо зникають у землю, розчиняються в космосі, в Божих просторах, де нема ні кінця, ні краю. Господи, дай збагнути твою незбагненну велич!

"І при цьому, якось ненароком, нехотячи, Троян згадав брата свого. Він глянув на намальовану на вівтарі темною фарбою голову з терновим вінком на скропленому кров'ю чолі, пригадав собі слова всепрощення, і йому зробилося так боляче, ніби він випив огонь. Він виразно зрозумів, що в цьому місці між ним і Людиною в терневому вінку стоїть непрохідна межа. І не лише між ним і Людиною, — між багатьма і Людиною. Між Соловками, Колимою, Бухенвальдом — і Людиною. Між тими мільйонами й мільйонами по всій широкій землі, що сьогодні стоять проти себе самих і проти Людини в терневому вінку." (179). Отже Христос не є тут Богом, тільки символом людини, людяности-гуманности.

На Великдень "бійцям... страх як хотілося... поставити чортом чуба і податися на цілу ніч до якоїнебудь Пріськи на Шниківцях... щоб отак усе пекло довідалось, що сьогодні празників празник." (260). Гемінгвей у кащенківському форматі!

Відомий уердепівський редактор В. Бендер написав свого часу статтю в "Прометеї" на "делікатну" тему: чи має право письменник розповідати своїм читачам про сексуальні теми? Очевидно, як засіб "приєднати" собі читача... Себто: для бізнесу письменника. Пані Людмила Коваленко, в дусі пок. Лесі Українки, з таким поглядом п. ред. Бендера не погодилася. Але У. Самчук видно погоджується, бо в книжці "Чого не гоїть огонь" маємо ряд сексуальних описів, навіть грубих, які ніяк не потрібні для експозиції

Розпішіть, мистецьке альбомне видання

ЛЕГЕНДИ ПРО ХРИСТА

Його народження, життя, муки, смерть і воскресіння

Пера Константини Малицької з численними повнокольоровими ілюстраціями - деревориторами мистця Юрія Кульчицького.

Чудовий релігійний і культурний дарунок для дорослих і дітей.

Ціна $1.50, в твердому переплеті $2.00.

Замовляйте завчасу перед святом Воскресіння у Видавництві ОО. Василіян на адресу:

BASILIAN PRESS, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

й розвитку акції, яких теж і в рукописі, що його я читав, не було. Отже значить: вони вставлені пізніше "для приєднання читача"... Такі описи грішні не тільки для "святих та божих" галичан-католиків, але так же і для дійсних православних, бо ж ніколи, ніяка православна Церква не касувала 10 Божих заповідей... Як не прикро воно казати: таки навіть большевики не насолоджуються порнографією, бо розпуста це чинник, який ломить усяку ідейну волю людини. Бендер і Самчук, видно, думають інакше.

Не знаю, кому завдячити декілька тверезих думок, які блукають поміж сотнями сторінок "кляретичного" вітаїзму. Виглядають ті думки зовсім розумно і, хоч вони не глибоко надприродні, проте з Божого вони скарбу: правди. Нпр.: "Воля людини лише тоді невгинна і залізна, коли вона свідома. Не вибух, не відрух, не акт ображеного почуття меншевартости. І взагалі боєць — не той боєць, що мститься, а той, що боронить право, правду й закон. І коли він робить це, знов таки, свідомо." (252). А далі каже Троян до своїх партизан: "Бо рана наша не в тілі, а в... дусі. І не можна її назвати, бо ми її настільки соромимось, що боїмось навіть про це чути. І ніяка свідомість не матиме вступу туди, де кружлятимуть сонця цієї забороненої нами самими системи. У цьому наша слабість." (254). Отже знову: розумна думка, з природи християнська, розтоплюється тут у повені слів, які нічого не значать, а стоять хіба ради деклямації чи теософії.

Плюгавий Схід, що затирає всякий гострий контур думки в якусь сексуальну плязму. Плязму біологічного матеріялізму, який тепер, як бачимо на прикладі "Вісника", знову перекочовує зі своїх розкладом між націоналістів, як це вже раз мали ми нагоду бачити на прикладі "Арки" в Німеччині. А "велика література", яку він творить, це тільки надутий пустослів'ям міхур. Він гуде своєю порожнечею, та коли його проколоти гострим скальпелем думки, вибігає з нього оте пустослів'я, пахуче цибулею, московським щі і гемінгвейським Кащенком. І приходить дивитись, як ото з далекого Берліну протікають у видавництво націоналістів соси доктора Михайла Рудницького (тепер у комітеті Возвращения на Родіну): світогляд письменникові непотрібний... Доки не дістанеться на Родіну... І світогляд вітаїзму, матеріялістичного біологізму, гітлеризму — аж ніяк не покривається зі світоглядом зрілого св. пам. Степана Бандери. Це треба виразно сказати всім його примазанцям.

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies

LANDY & COMPANY LTD.

16 Dundas St. West (at Yonge) — EM 3-8828 Toronto

Наталена Королева

"ЗАПОРОЖЕЦЬ"

Коли я була маленька, мала два бажання: "їхати на верблюді" й побачити "правдивого, живого" запорожця.

Перше збулось... і навіть у більшій мірі, як я колись хотіла!

А друге — я напевне знала, — що воно не можливе.

У нинішню добу — запорожця? Хіба на Репінському портреті Василя Тарнавського! Але в житті збуваються й найнеймовірніші речі!..

Було це на Кавказі дуже давно. Я їхала до Персії, на археологічні праці, а "подорозі" — цілком в інший бік! — занесла мене цікавість подивитись на стародавнє, вірменське місто Ані.

Мусіла зупинитись у маленькому містечку, майже на саміському турецькому кордоні Бо туди вислала собі гроші, Ніколи бо не мала "на собі" більшої суми, а звичайно висилала гроші сама собі на якесь місто, що мала ним проїздити.

Отже — чекала на гроші. А що мову, якою за ті часи говорили всі на цілому Кавказі — азербайджанську (яку, чомусь називали "татарською!") знала досить добре, перську ж і арабську — майже перфектно, то й вирішила, що часу тут не промарную. Буду тинятися околицями та збирати легенди й казки — як китиці гірських квітів. — Серед пастухів овечих отар, по селах, караван-сараях[1]) та у мандрівних "казочників", яких завжди можна зустрінути в караван-сараях...

Незабаром містечковий "парикмахер", єдиний на все містечко, він же й листонош і "прач" в одній особі ("прачок" там нема, бо жінки там уважають "нижче своєї гідности" прати "чужу білизну") приніс мені повідомлення, що гроші прийшли. Пошта — кілометрів за п'ять! — має певні урядові години. Що я була призвичаєна до європейських порядків, то взяла з собою два листи з копертами, адресовані до мене. Скрізь у тогочасній Європі цього б вистачило на потвердження моєї автентичности! А до того, ще ж був і пас. Але для прецизного містечкового урядовця всього цього було замало.

— Хто вас знає у містечку й може потвердити, що пас — дійсно ваш і гроші прислано вам?

Що тут порадити? Не можуть же бути свідками ті пастухи, що розповідали мені казки та легенди! І жадна сила їм не висвітлить, що таке "паспорт"! Тут не поможе мені й арабська мова хоч би й із цілим Кораном! Логіка? Але мабуть і сам Зенон не переконав би поштового урядовця!

———————

[1]) Караван-сарай — східній заїзд для караванів, де можна дістати тільки дах над головою, кошик та подушку — на яких уже спали "тисячі тисяч" подорожних, та фураж верблюдам, коням, ослам... Люди мусять мати їжу зі собою. У караван-сараї дістануть лише "воду й вогонь", щоб приправити собі каву...

— Гроші великі, видати їх не можу, бо я вас не знаю...

В апогею дебати я не звернула уваги на дзеленчання "глухих" острогів. Якийсь військовий з тими острогами стояв за моєю спиною й очевидно чекав на кінець дискусії.

— У сотенний раз вам кажу: грошей не видам, бо я вас не знаю!..

В той мент міцна рука легенько відсунула мене від віконця, а потім масивний кулак стукнув по лутках віконця:

— Так ти гадаєш, що панночка тобі, дурневі, візити складати буде?

Кремезна постать червоновидого генерала заступала мені переляканого урядовця, що кинувся до каси.

А генерал із молодим обличчям та сивим волоссям і вусами гремів командирським басом:

— Панночку знаю я! Якого ж тобі ще сучого сина треба?

Генерал цокнув передо мною острогами й уклонившись не гірше за "оперних грандів", промовив:

— Генерал від артилерії й начальник артилерії всього Кавказу[2]) Зл-ин! Вибачаюсь, що так несподівано втрутився! Але з ними ослами треба вміти говорити!

Очевидно, генерал Зл-ин добре знав своє оточення. Урядовцеві ж і на думку не впало образитись. В одну хвилину задовольнив моє бажання й одночасно причинився до цікавого для мене знайомства.

Ще того ж таки дня втрапила я до пані генералової, а над вечір усе закінчилось спільним обідом.

Тепер уже мене тут "знали" всі!.. Бо мій несподіваний заступник був неабиякою "персоною": начальник артилерії цілого Кавказу! Це — щось!

У цьому містечку генерал опинився випадково: по закінченню маневрів, що відбувалися десь близько.

Пані генералова любила тільки дві речі на світі: свого чоловіка й — цукорки. І ніколи з цими предметами не розлучалась.

— Як мадам Сан-Жен зі своїм Лефевром! — сміявся генерал.

Випадкова зустріч на пошті перейшла у щире приятельство. Аж я ніяк не могла відмовитись "заїхати" на короткий час до них — мешкали вони десь аж під Сухумі!

Від Араратів до Сухумі — не близько й шляхи для подорожі тут не з найліпших.

Але за ті часи люди не знали "життя поквап", і в відвідини до приятелів їхалося по три-чотири доби в сідлі, правда, зручному, не "англійському", в якому сидиш як пес на плоті, але у схід-

———————

[2]) Така гідність за царські часи дійсно існувала й постать генерала Івана Михайловича Зл-на, реальна а не вигадана.

ньому, зручному як крісло зі "спинкою", ще й зі стременами, до яких опираєшся цілою ногою, а не тільки краєм чобота. Тому, коли я, повернувши з Ані, опинилась у Батумі, не могла не дотримати обіцянки.

Найнявши коня й провідника подалась у мандрівку.

Але як покинули ми "Воєнно-Осетинську" дорогу, мені здалося, що мій "провідник" не знає шляху. Певно, у провідники такому "хлопчиськові" як я, — бо я їздила по Кавказі й Персії тільки у хлоп'ячій одежі — "не варт" було дати провідника ліпшого, старшого!..

Не було сумніву: ми блукали.

Ще й вечір застукав нас у дорозі. Коли споночіло, а місяць іще не виходив, я згадала сцену в "Вія", що бачила у Києві...

І ця думка підштовхнула мене — забуваючи про обережність! — заспівати: "Де ти бродиш, моя доле?" — Затягла я повним голосом, не думаючи про те, що мій не хлоп'ячий голос може видати мене...

Але я мала низьке, "глибоке" контральто. А що такий азіятський хлопчак міг знати про неазіятські голоси?

Та ж по двох-трьох фразах, темна ніч відповіла мені дрібним тупотінням кінських копит.

До нас скакало кілька їздців. А за хвилину гукав знайомий "командирський бас":

— Агов! Сюди!.. І де вас уночі носить... сила Божа?!

Ще за кілька хвилин генерал мало не потрощив мені руки в сердечних привітаннях. Стурбований, що я не прибула до смерку — бо про приїзд свій я була сповістила листом, — генерал виїхав зі свого хутора, — що називав його своїм "зимовиком", — з кількома козаками, мені назустріч.

Почасти, щоб "привітати гостя", почасти, щоб дати змогу орієнтуватись, коли б я зблудила, генералові молодці позапалювали ватри.

— Во, нема що казати: нині час для нічних подорожей не такий уже й зручний! — недбало кинув генерал.

Ми надолужували страчений час, а перед нами все розцвітали нові й нові вогні в напрямі генералового "зимовика".

Раптом щось несподівано спинило рух.

З-за дрімаючих, темних скель щось кинуло під ноги нашим коням тривогу. Коні захвилювались, захроплн...

А з пітьми озвалася калічена "татарська" мова: — Люди подорожні, спиніться! Сюдою шляху нема!..

Генерал запитав у тій же мові: — А ти що там робиш, коли там нема шляхів? Йди-но лишень сюди! Ближче!

Десь під нами, в ущелині щось вовтузилось, бурмотіло й відпльовувалось... Нарешті прозвучали не татарські а українські слова:

— От, і добалакайся з цими нехристами!.. Та ще, як чоловік застрягне в ущелині з возом!

Тон слів — розпачливо-безнадійний і водночас чути в ньому й безмежну погорду до "нехристів"...

Хоч і повна пітьма, а перед моїм зором — чи буйною уявою? — встає образ чумака, що стоїть із рукою в чуприні, вперто дожидаючи, поки ув'язаний за ніжку на його мажі півень не прологосить світанку...

Та уяву розігнав генерал, що з місця почав із "сучого сина", але вже по українському.

— Та чи ж ти, сучий сину, здурів? Цими дорогами, поночі возом їздити? Га? Що ж це тобі — Конотоп чи Золотоноша?!

І поки генерал "приперчував" свою щиру мову, з пітьми вилізла біла, кремезна постать... правдивого чумака!

Полотняна сорочка, такі ж широченні штани, солом'яний бриль із великими крисами... А з-під їхньої тіні — довгі білі вуса... Чисто, як з-під Золотоноші!

Підійшов до самого генералового аргамака, скинув бриля й витер рукою вуса, немов збирався цілуватись... Та м'яким, схвильованим голосом подякував:

— От, спасибі вам, пане, на доброму слові! Привів таки Господь із своїми людьми у тій бусурменській стороні здибатись! І хто б гадав?.. Я ж бо думав — звісно, нехристи тутешні, чорномазі... А воно — наші люди! Дай же вам, Боже, щасливої дороги!..

Козаки увільнили "чумацьку мажу". Але мусіли ще трохи затриматись, бо зустрічний про-
[redacted]

— Зробіть, люди добрі, мені старому ласкавість!.. Най почую ще бодай пару солодких слів! Хоч лайте! Аби — по-нашому!..

— — — — — — — — — —

Приїхали ми на генеральський "зимовик" по півночі...

Генералова цілувала мене, — за ті часи, "кавказькі люди", хоч би й не на Кавказі народжені! — були незвичайно гостинні та привітливі до гостей. Мабуть від аборигенів це перейняли! Сміялась, плакала й хрестилася.

— Ах, Боже, Боже! Тепер же такий час, що тремчу поки його нема вдома! Як би ж ви знали, мила моя ластівко, чим йому загрожують ті розбійники!

— Але, лиши, Марусе! Не хвилюйся зайво, — знизав плечем генерал. — Ручуся, що нічого мені не станеться! Бо ж до всього ще сьогодні велів виліпити по всіх майданах та містах отсю цидулку.

Він витяг із кишені кілька друкованих листочків, подібних до театральних афішок. На мовах татарській, вірменській та московській написано було приблизно такий текст:

— "Я, Іван Михайлович Зл-ин, цареві своєму генерал, а вам, сучим синам, начальник, чув, що ви нахвалястесь мене вбити. То, щоб не поранили, або не вбили помилково когось іншого, цим оголошую, що від нині виходитиму лише в білій черкесці з башликом помаранчевого коліру. Папаху матиму сіру. Коли хочете вбити — вбивайте. Лише пам'ятайте, що тоді, згадуватимуть мене ще й правнуки ваших правнуків!"

Чи ж не було в цьому "маніфесті" духу, зафіксованого в історичному "листі до турецького султана"?

Але "генеральша" не поділяла мого щирого сміху.

— От, він такий завжди! Ліпше б охорону збільшив... пошукав хто його хоче вбити... Прецінь має силу... владу...

— Марусе, силу треба лише показати здалеку! Вживати її — цілком зайво! Але киньмо нудні розмови в такій пізній час!.. Гаврило! Дай "біоді!..[3]) Нема ліпше на вечерю, як курчата стріляні! І конче печені на рожні!

За пару хвилин із саду залунали постріли. Генерал стріляв своїх курчат, що ночували на деревах, як дикі птахи.

А щоб можна було ліпше їх побачити й уночі, в господарстві Зл-них не тримали іншої птиці, як виключно білу...

З ЛИСТА АВТОРКИ

Оповідання "Запорожець" не вигадане і постать Івана Михайловича Злобина (він дійсно так звався) взято з "натури" — з живої людини.

Хто був походженням цей генерал Злобин — він і сам того не знав. Батьків своїх не знав, бо був "з кантоністів". "Кантоністи" це були за давні, царські часи діти — самі хлопці!, які не мали батьків або діти "ссильних" (засланців) до Сибірі. Тих дітей влада забирала до особливих утулків і там "виховувала на вояків". Коли якийсь хлопець був здібний (а до того "з дворянської" родини!) його давади потім до "кадетського корпусу", потім до "юнкерського училища", і такий хлопець починав свою кар'єру старшиною ("поручиком"). Інші ішли до війська як звичайні жовніри. Так мені це висвітлював ген. Злобин.

Отже — дуже можливо, що був він українець! Може, навіть, дитиною якихсь засланців? Прізвище? Хтож може знати, чи не було воно йому дано кантоністами? По українському він говорив добре, бо служив аж до ранґи полковника у Києві, в 33-ій артилерійській бригаді.

Але вся його поведінка, психологія, вдача — мені здавалися не тільки типово-українськими, але просто запорозькими.

Даю це оповідання ще тому, що коли вперше вийшов "Предок", то мені закидали, що я "образила" українців і запорожців, поданням постаті Василя Борковського. У тій постаті я показала негативність грубости, якою, за часи, коли вийшов уперше "Предок", дуже хизувалось багато українців-емігрантів, передпокладаючи, що ця грубість є "типова" для українців і що не можна бути "правдивим українцем", якщо не лається й не вживається грубих форм поведінки.

Вкажете мені на грубість ("сучих синів") у мові ген. Злобина? Та ж той був вихований серед кантоністів, а не в українській родині!

В Україні ж (Велику Україну, маю на меті, бо в Галичині я не жила ніколи й її не знаю!), грубість ніколи не була "біжним явищем". Про це ж не я тільки свідчу! — але свідчать арабські (маврські) автори, які подорожували по Україні аж до Дніпра й лишили багато праць про люд, звичаї й краєвид цього краю. Нарешті маєте й ближчого Вам як маври, Боплана!

Я, зі свого боку, додам, що ще перед першою світовою війною, як я бувала в Україні, мене дуже приємно здивувало, коли я чула, як селяни — "репані дядьки" по виразу "патріотів емігрантів" — ословлювали один одного виразом: "пане брате". А на сільських сходинах, "зборах", де розбирали питання чисто господарські — про межі того або іншого поля, нову криницю, порубку лісу, — ті "засідання" звичайно починались реченням: "Світлі збори!..."

За першу світову війну я була серед вояків українців, бо була при ґвардійській кавалерійській частині, а до цієї ґвардії брали переважно українців, бо були "ставні, гарні й здібні". Отже, серед них — ніколи не почула у своїй приявності ані грубого слова, ані лайки, ані неслушности, бо — "при жінці" це не було можливим серед українців. Ніколи не звертались до мене інакше, як "насмілюсь донести, сестричко", бо я не дозволяла, щоб мені казали "пані докторко", хоч була за "младшого врача" себто доктора, а не "сестрою".

Як же говорити про "грубість" у народі, що вміє так рафіновано-делікатно, навіть ніжно відчувати й передавати свої почування? Може говорити про цю "грубість" лише той, хто цього народу не знає, не жив серед нього й уявляє собі, що "нарід" це — "репані дядьки", грубі й некультурні, "природною" культурою над якими "пани" (а особливо "підпанки!") мусять "показувати свою вищість", ну, й "культурність!" тим, що тих селян, "дядьків" понижують...

— — — — — —

[3]) Тодішня рушниця дрібного калібру, так називали її кавказці.

АСЕКУРАЦІЯ
Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно - продаж нерухомостей, виеднування позичок.
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

Phone: LE 6-0982
ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
власник
Андрій Наконечний

СЕРЕД КНИГ

ІСТОРІЯ УАПЦ В. ЛИПКІВСЬКОГО

Митрополит Василь Липківський, ВІДРОДЖЕННЯ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ 1917-1930, Українське Видавництво "ДОБРА КНИЖКА" 160 Випуск, Торонто 1959. Стор. 336. Ціна 3.00 дол.

Українське Видавництво **"Добра Книжка"** у своєму вже 160-тому випуску видало дуже цікаву й вартісну книжку: "Відродження Церкви в Україні 1917-1930", що її автором є митр. Василь Липківський, основоположник УАПЦ (Української Автокефальної Православної Церкви) з 1921 р. У вступі ред. О. Моха подана цікава історія, в який спосіб відпис рукопису В. Липківського опинився у вільному світі і зміг побачити світло дня. Знову ж в окремому додатку при кінці книжки о. М. Соловій ЧСВВ накреслив долю УАПЦ В. Липківського після її ліквідації. Розвідка о. д-ра М. Соловія вартісна не тільки тим, що використовує багату літературу предмету, а зокрема й тим, що дає перегляд осудів про УАПЦ В. Липківського з-під пера таки українських православних авторів.

Історія УАПЦ з 1921 року, списана першим її митрополитом має велику документарну вартість, бо тут пише про УАПЦ, її постання, ідеологію та сумний кінець не якийсь ворог УАПЦ, але таки її будівничий та основоположник. "Відродження Церкви в Україні" пера В. Липківського напевно вельми причиниться до висвітлення багатьох важливих моментів історії УАПЦ, які нераз "вигідно" промовчується, вибілюється або представляється не так, як було.

Не хочемо давати тут широкої рецензії на працю В. Липківського, а обмежимося до наводу деяких перших відгуків на її появу.

У місячнику "ГОЛОС СПАСИТЕЛЯ", що виходить у Йорктові, Канада, за місяць вересень 1959, (стор. 29) знаходимо коротку рецензію на історію УАПЦ В. Липківського під наголовком: "Цікава книжка". Там пишеться так:

"Видавництво "Добра Книжка" видало працю митр. В. Липківського про заснування, долю, розвій і самоліквідацію УАПЦ в Україні. Манускрипт цієї важної праці дістався на волю в часі німецько-большевицької війни. Сестра митр. Липківського заховала його від знищення перед большевиками.

"Митр. Василь Липківський, який по самоліквідації УАПЦ проживав із своєю сестрою, написав історію тієї Церкви, як вона постала, як відірвалася від московської Церкви, як організувалася, як намагалася здобути для себе самочинне висвячення єпископів, як москалі єпископи в Україні поставилися до неї, як власна її єрархія та священство на послугах большевицької поліції ліквідували цю Церкву тощо.

"Книжка виявляє всі слабі сторінки цієї церковної організації, що назвала себе Українською Автокефальною Православною Церквою. Большевики використали ті слабі сторінки молодої організації та зовсім знищили її в 1930 р. таки при помочі самої єрархії цієї ж Церкви.

"Прикро воно вражає, що між стільки єпископами в Україні по розвалі царського самодержав'я в Україні, не знайшовся ні один єпископ, щоб уділити свячень митр. Липківському та його єпископам, хоч грузинська Церква, відділившись від московського патріярхату в тім самім часі, що й українська, потягнула за собою всіх єпископів, священиків і грузинський нарід.

"Сам митр. Липківський подає в цій книжці імена численних зрадників поміж українською автокефальною православною єрархією та зве їх "христопродавцями".

"Книжка тим цінніша, що о. д-р М. Соловій ЧСВВ, долучив до неї свій додаток, у якому на основі писань митр. Липківського з'ясовує і доповнює історію долі цієї Церкви. Він слушно зазначує на 226 стор., що зародки розкладу цієї Церкви були вже в самих початках її організації в 1921 р., бо вона не була поставлена на сильних основах вже тоді, як почали її організувати. Те саме признає й митр. Липківський, який каже, що на духовенство як Церква брала кого попало. Зрештою, ідеологія та засади цієї Церкви були такі, що й без большевицького гніту вона не була б перейшла проби життя, як це ми надто ясно видно в житті Українських Автокефальних Православних Церков у вільному світі... Нема в них одного найвищого авторитету, тому ті Церкви опинилися в хаосі та замішанні, з якого не годні вийти..."

Один із визначних українських православних священиків у ЗДА писав до о. М. Соловія після прочитання книжки В. Липківського таке: "Дякую за книжку, в якій представлено великий здвиг, що з різних причин, головно ж через неронські гоніння і надто ліві нахили до реформації змарнувався. Ваші спостереження (в розвідці), хоч різкі, видержані в об'єктивності, — книжка на часі. Постаті В. Липківського і чесних співробітників — величезні. Треба признати, що вони, як і Ваші греко-католицькі єпископи, в гоніннях не зрадили своєї Церкви і не повтікали".

Інший православний священик (протоєрей у Канаді) висловлюється про "Відродження Церкви" В. Липківського такими словами: "Це нас засоромлює, що не ми, православні, але католики видали рукопис В. Липківського про УАПЦ. На жаль, ми вмісмо про В. Липківського тільки сваритися, а не вспіли увіковічнити ту історію, що він писав кров'ю власного серця. Сумно було читати, як В. Липківського та його УАПЦ осудили самі таки православні українські єрархи, які нераз поклоняються на В. Липківського та "клонять голови" перед його мучеництвом. Книжка дуже добре демаскує лицемірство тих, що різали довгі роки "липківство", аж докотилися до того, що самі стали липківцями чистої води..."

ВПреосв. Архиєпископ Іван Бучко по одержанні тієї книжки писав із Риму таке: "Дякую за посилку цінного видання п. н. "Відродження Церкви в Україні 1917-1930", видання заслуженого вже видавництва п. Ол. Моха "Добра Книжка". Основник УАПЦ описав правдиві і такі сумні події ще недавніх часів і оставив для майбутніх поколінь важний документ нашого релігійно-церковного життя, що його творили українці таки своїми руками. Знамениті при цьому цінні статті о. М. Соловія, поміщені в згаданій книзі, як доповнення чи коментар до твору митр. Липківського. Прошу прислати мені ще кілька прим. тієї книжки, щоб можна її декому тут в Європі дати, або бодай передати до деяких важніших бібліотек.

"Я знаю історію Митр. Липківського ще з 1943 р., бо тоді дістав відпис того рукопису, що його зробив д-р М. Андрусяк. Я навіть зробив переклад того рукопису на італійську мову для вжитку Секретаріяту Стану

Читайте книжечку
о. А. Труха ЧСВВ
"БОЖА КРИНИЦЯ"
— про 7 св. Таїн. Ціна 40 ц.

Його Святости Папи і дав мої коментарі. Нераз брала мене охота видати цю історію, але при моїх зайняттях не було настільки часу, щоб зайнятись тим виданням. Тому дуже втішився, як побачив книжку В. Липківського. Щераз дякую і гратулюю".

У найближчих числах "Світла" сподіємося помістити обширнішу рецензію на історію УАПЦ В. Липківського. Однак, уже з тих наведених відгуків про книжку В. Липківського треба справді бути вдячним видавцеві О. Мохові, що видав рукопис праці В. Липківського, а о. д-р М. Соловієві, що з такою науковою дбайливістю й об'єктивністю доповнив історію В. Липківського.

(мх)

"MAK" — FLORIST
342 Bathurst St., Toronto, Ont.
- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!
Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

РОБІТЬ ЦЕ ТЕПЕР!

...коли є до диспозиції багато фахових робітників і матеріялу. В додатку до внутрішньої віднови в домах, варстатах і бизнесах, впродовж зими можна зробити багато дечого іншого на свою користь — впорядкувати травникове і городниче знаряддя, електричні прибори, причіпні мотори і автомобілі, як теж почистити хемічно занавіси і килими, відновити оббивку меблів і т. д.

ЧОМУ ЧЕКАТИ ДО ВЕСНИ?

По поради та допомогу телефонуйте до Вашого місцевого Бюра Національного Затруднення (National Employment Office)

ПУБЛІКОВАНО З УПОВНОВАЖЕННЯ МІНІСТРА ПРАЦІ КАНАДИ

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

РАДІСНИЙ ДЕНЬ ОО. ВАСИЛІЯН У РИМІ

Цьогорічний Новий Рік для ОО. Василіян у Римі був незвичайним святом, бо ще навіть того дня відбулися свячення п'ятьох нових дияконів і відвідини Й. Е. Кардинала Амлета Івана Чіконіні — Секретаря Свящ. Конґрегації для Східніх Церков.

Ранком почалась архиєрейська св. Літургія, що Її відслужив ВПреосв. Владика Іван Бучко в сослуженні оо.: ген. секр. Атанасія Химія та Ореста Купранця. Дияконував о. Софрон Мудрий. Співав хор Василіянських студентів. По освяченні св. Дарів почалася торжественна хвилина, в якій сплила на молодих монахів-Василіян "Божественная Благодать", силою якої вони — як диякони — стали служителями св. престолу; їх священицькі свячення будуть у празник свв. Петра й Павла. Чотири з новопоставлених дияконів — Мирон Химій, Євген Грицуляк, Боніфатій Мальований і Ісидор Дзядик — це члени Канадської Провінції ЧСВВ, а п'ятий диякон — це Василь Ракачкий із Мадярської Провінції ЧСВВ. Всі вони під цю пору студіюють св. богослов'ю в Григоріянському Університеті в Римі. Нехай Новонароджене Дитя-Ісус та Його Пресвята Мати обдарять їх усіма благодатями на їх посвятному шляху Христового служіння!

У святковому обіді взяв участь Й. Е. о. Ан. Куоса ЧСВВ — Асесор Свящ. Конґрегації для Східніх Церков, ВПреосв. Владика Кир Іван Бучко, Всесв. о. А. Рас Т. І. — Ректор Папського Орієнтального Інституту та інші достойні гості.

В 4.30 прибув Й. Е. Кардинал А. Чіконіні в товаристві Всесв. монс. Ріці — референта справ нашої Церкви в Свящ. Конґрегації. При церковних дверях привітав Достойного Гостя Всесв. о. Протоархимандрит, проводячи його до зготовленого трону, де Кардиналові асистували ВПреп. оо. протокоіс. Гліб Кінах ЧСВВ і ректор Іриней Назарко ЧСВВ. Врочистого молебня до св. Василія відслужив ВПреосв. Владика Іван Бучко. При кінці молебня Кардинал уділив благословення в церковно-слов'янській мові: "Благословеніе Господне на вас".

Відтак Кардинал перейшов до монастирської трапезної, де особисто привітався з кожним із учасників Василіянської спільноти. Поруч нього стануди високі урядовці Свящ. Конґрегації Східніх Церков: прелат Й. Мойолі, прелат А. Терцаріоль, монс. Ріці, ВПреосв. Іван Бучко і Василіянська Генеральна Курія під проводом Всесв. о. Протоархимандрита Павла Миська, який коротковою промовою привітав Кардинала.

Нав'язуючи до слів Всесв. о. Протоархимандрита, Й. Е. Кардинал А. Чіконіні висловив свою радість, що саме в такий великий для Василіян день може бути їх гостем, при тому висловив свою охоту бути привязним на священицьких священних у празник свв. Апп. Петра й Павла, якщо не буде перешкоджений асистою Свят. Отцові. Відтак перейшов коротко поодинокі моменти його безпосередньої зустрічі з українським життям і справами. І так, одним із таких моментів, що чітко вписався в його пам'яті — це єпископська хіротонія ВПреосв. Івана Бучка, яка саме відбувалась у римській церкві ОО. Василіян 1929 року. Кард. Чіконіні по тридцяти роках зумів іще повторити слова Митрополита Андрія Шептицького, які він висказав по хіротонії ВПреосв. Івана Бучка. Відтворюючи свої спогади з побуту в Галичині, згадав про Львів, Перемишль і Станиславів, як теж із признанням висловився про наших галицьких Владик, яких мав змогу пізнати особисто, будучи Асесором Свящ. Конґрегації для Східніх Церков. Із повною свіжістю розповів про своє відношення до нашої Церкви на американському терені, де мав нагоду не один раз бувати безпосередньо серед нашої церковної спільноти й то на різних місцях. У своїй розповіді зупинився на Філядельфії, Стемфорді, Чікагу й Вашинґтоні, згадуючи зокрема наші Духовні Семінарії та Євхаристійний Конґрес, у якому брав участь. Розповідаючи про свої зв'язки з Василіянами, особливо тепло згадав парохію св. Миколая в Чікагу, де вперше й безпосередньо зустрінувся з українським елементом у ЗДА, як теж із Василіянами через їхнього тодішнього ігумена й пароха — о. Амвроса Сенишина ЧСВВ, теперішнього Владику в Стемфорді. Закінчуючи подякою своє слово, Кардинал висловив радість, що міг, хоч короткий часок побувати серед спільноти, близької його серцю, якою завжди радів і любив її гарні звичаї та мелодійні пісні.

Після цього хор Василіянських студентів під керівництвом Преп. диякона Боніфатія Мальованого ЧСВВ відспівав кілька колядок і тоді всі перейшли до головної монастирської алеї, де відбулася спільна знимка, а Достойний Гість вписався в пропам'ятну книгу Генеральної Курії ЧСВВ. На цьому закінчилась офіційна частина відвідин, після чого Кардинал оглянув ще монастир та, вийшовши на верхню терасу дому, провів іще декілька хвилин на дружній розмові.

Відвідини в ОО. Василіян — це перші відвідини Й. Е. Кардинала А. Чіконіні в українській спільноті, як Секретаря Свящ. Конґрегації для Східніх Церков.

ОК.

Й. Е. Кардинал А. Чіконіні серед Василіян у Римі. (Кардинал сидить поміж Впреосв. Кир Іваном і Впр. о. Протоархимандритом ЧСВВ

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

ІВАН С. ФЕРБЕЙ
Мондер, Алта.

Ніхто з нас не знає, коли смерть покличе його до вічности. Так сталося з нашим довголітним громадянином, бл. п. Іваном С. Фербеєм. Хоч ще тому п'ять років захворів він тяжко на серцеву недугу, то за стараннім доброго лікаря д-ра Стрільчука прийшов настільки до сил, що міг помалу продовжувати навіть своє зайняття. Але в четвер 5-го листопада м. р. новий удар серця забрав його вскорі з-помід рідні.

Покійний народився 1893 року в селі Княже, святинського повіту. До Канади спровадили його старші два брати 1911 р. і він разом із ними став до праці зразу в Калґарі, відтак в Едмонтоні, де вони вели Українську Книгарню. Іван одружився з Іриною Дідух 1919 р., а якоресь потім обоє закупили склеп Української Книгарні в Мондері, який вони й провадили аж до 1939 року.

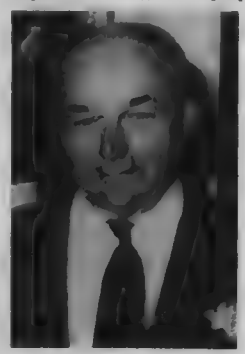

Бл. п. Іван С. Фербей

Відтак дістав Іван Фербей працю в державному склепі, де й позістався майже до самої смерти. Крім того поверх 25 років він займав позицію державного реґістратора на мондерську округу. Поза своєю працею та родинним життям, бл. п. Іван довгі роки брав особливо дуже активну участь при місцевому Народньому Домі.

Покійний гарно виховав та подружив 5 дітей: двох синів Юрія й Романа, та й три доньки: Марію Присташ, Лелію Фундитус та Тасфілу Лезвик. Крім дружини й дітей, Покійного оплакують два брати: Михайло й Дмитро та три сестри: Ірина, Варвара й Катерина на рідних землях.

Похоронні богослуження розпочалося панахидою в Народньому Домі, при участі великого числа людей. У понеділок ранком по співній Сл. Божій та закінченню похоронних відправ зложено тлінні останки бл. п. Івана на місцевому цвинтарі. Похорон вів о. ігумен М. Дацюк, ЧСВВ при гарному співі місцевих диків-диригентів і деяких хористів.

По похоронній службі відбувся ще поминальний обід, на якому о. Ігумен щераз склав родині співчуття по утраті дорогої їм особи та заохотив призвних до збірки на пресу. Збіркою зайнявся п. Ів. Семенюк і вона принесла разом $31.50, з чого на Світло призначено $17.50. Жертводавцям щира подяка, а бл. п. Івана нехай Господь дарить небесним царством.

Подяка

Отсим складаємо щиру подяку всім, що в якийнебудь спосіб причинилися до гідного відбуття похорону нашого дорогого мужа й батька, за цвіти, за жертви на Сл. Божі, за молитви та за слова потіхи для нас у часі нашого смутку.

Опечалені
дружина Ірина й діти

ВАСИЛЬ КОЗЛОВСЬКИЙ
Едмонтон, Алта.

21 жовтня м. р. упокоївся на 57 році життя бл. п. Василь Козловський. Покійний походив із села Нестаничі, пов. Радехів. Вибираючись у світ шукати кращої долі у 1956 р. приїхав до Канади й по короткій праці в лісах, замешкав в Едмонтоні. Тут одружився з односельчанкою Олесею Дмитрук, а їх подружжя благословив Господь двома донечками, Анною і Мирославою.

Попри щоденну працю, Покійний завжди находив досить часу

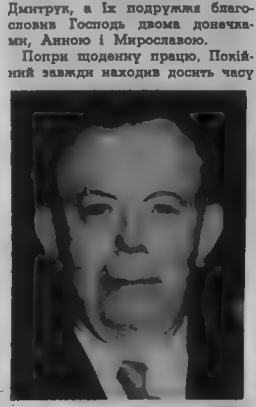

Бл. пам. Василь Козловський

на працю для своєї парохії і для своїх народніх організацій. Його тиха й привітна вдача з'єднала йому багато щирих приятелів і тому його смерть діткнула всіх болюче.

Похоронні богослуження почались 23 жовтня парастасом у катедральній церкві св. Йосафата, а другого дня Всв. оо. д-р В. Лаба, М. Сопуляк, та Я. Федуник відслужили св. Літургію й усі інші похоронні богослуження. Прощальне слово виголосив о. М. Сопуляк. Похоронено Покійного на місцевому цвинтарі св. Михаїла.

Поминальний обід відбувся в парохіяльній залі ц. Пресв. Євхаристії. При тій нагоді висловили слова співчуття Т. Парада, о. М. Сопуляк та о. декан Я. Федуник,

який також закликав приявних до збірки на добру пресу.

Вдова по Покійному, Олександра, і ціла родина щиро дякують усім, що прийшли відпровадити Покійного в останню дорогу, зложили вінки, або жертви на св. Служби Божі та старалися потішити їх у тяжкому смутку по такій великій утраті.

ВАСИЛЬ СМОЛИК
Едмонтон, Алта.

В понеділок, 9-го листопада, помер нагло на удар серця загально відомий громадянин, бл. п. Василь Смолик. Ще день передтим в неділю співав у церкві Сл. Божу та приступив до св. Тайн. Ще рано в понеділок був веселий, чувся добре і працював, а коротко перед полуднем дістав атак серця й по кількох годинах вже не жив.

Бл. п. Василь Смолик приїхав до Канади перший раз в 1905 р., в 18-му році життя і працював в копальнях кобальту в Онтаріо. По двох роках вернувся до рідного села Біла, пов. Чортків, Галичина.

Другий раз вернувся до Канади 1907 р. і працював також в копальнях вугілля і в тартаку в Едмонтоні. В 1913 р. став працювати листоношем при пошті в Едмонтоні і на тій праці провів сім років. Того ж 1913 року оженився з Катериною Кобилянською.

Від 1920 р. покійний проживав деякий час на фармі в околиці Калмер, а вернувшись знову до Едмонтону, займався він продажжю нагробних пам'ятників та інших речей.

В 1927-му році став урядником в департаменті імміграції й колонізації Канадських Державних Залізниць (CNR) і на тім становищі провів 26 років, тобто до 1953 р., коли з огляду на свій вік відійшов на пенсію.

Бл. п. Василь Смолик був одним з перших парафіян церкви св. Йосафата в Едмонтоні, при якій зорганізував один з перших хорів і де був (безплатно) постійно диком та багатьома наворотами диригентом хору.

Покійний був також одним з основників і будівничих Українського Народного Дому, де був членом управи на протязі кількох літ.

Та може найбільші заслуги поклав покійний як імміграційний і колонізаційний урядник. У роках після обидвох світових воєн багато наших людей приїжджало до Канади, особливо після першої світової війни. Бл. п. Василь Смолик кожного дня стрічав імміграційні потяги. Збирав імігрантів з вагонів, вів їх до імміграційного дому, утихомирював, давав дітям чоколяду й цукорки, казав хто й коли має брати потяг до призначеного місця, а опісля, коли вже всі в імміграційнім будинку, роздавав їм перекуску, а все на свій кошт.

Бл. пам. Василь Смолик

Часто їздив до тих людей, показував їм землі й радив, котру хто має брати за гомстед. Радить, а то й помагає будувати першу хату на гомстеді, першу стаєнку; роками відвідує їх, радить як звчинати школу, церкву, читальню, або народний дім, привозить їм часописи, релігійні книжки, заохочує до творення церковних громад, до будови церков, привозить священиків на нові колонії і залюбки співає на відправах. Одним словом — для тисяч нових поселенців бл. п. Василь Смолик був правдивим батьком, хоч про це ніхто ніколи не згадував публично і ніколи про це не писалось у пресі.

На окрему згадку заслуговує покійний за свою поміч священикам на провінції. Мабуть немає церкви в Альберті, де б покійний Василь не співав якоїсь богослужби. Це була велика приємність для людей і поміч для священика, який не мусів обертатись від престола й казати дякові, котрий тропар чи кондак на ту неділю чи свято співати, або зачинати дякові спів. За те й пошанували покійного священики, беручи участь на панахиді по покійнім в числі 16 осіб.

Бл. п. Василь Смолик залишив вдову Катерину, дочку Ольгу Шевчук, синів Методія й Семена (Вегревія), брата Петра та 12 внуків.

Панахиду по покійнім, при вщерть виповненій катедральній церкві, відправив Преосв. Владика Кир Ніл Саварин, в сослуженні численного духовенства.

Заупокійну Службу Божу слідуючого дня, в четвер, 12 листопада відправив о. Василь Каменецький ЧСВВ в асисті оо. д-ра М. Сопуляка, Д. Грещука й Я. Федуника. Процальні слова виголосив о. Д. Грещук по-англійськи і о. д-р М. Сопуляк по-українськи.

Тіло покійного поховано на цвинтарі св. Михаіла в Едмонтоні.

Над гробом промовляв п. Теодор Шарун від імені Братства св. о. Николая, якого покійний також був членом-основником й довголітнім членом заряду.

Поминальний обід відбувся в Народнім Домі. Під час обіду промовляли п. Осип Прийма, голова УНДому, о. В. Каменецький ЧСВВ, що дякував покійному за всі прислуги, зроблені оо. Василіянам, о. Я. Федуник від світських священиків, що прибули після другої світової війни і яких покійний не тільки поміг спровадити до Канади, але кожного зустрів на станції й опісля помагав, чим і як міг. На обіді переведено збірку на українську католицьку пресу, з чого на Світло" призначено $20.00.

ПОДЯКА

Горем прибиті по втраті незабутнього мужа, тата і дідуня, почуваємось до обов'язку зложити нашу найсердечнішу подяку всім, що були ласкаві потішити нас в нашому смутку по втраті найдорожчого мужа, батька і брата, бл. п. Василя Смолика.

Жінка Катерина, дочка Ольга Шевчук; сини Методій і Семен, і брат Петро.

СВІТЛО THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

THE LOST LEGION

Rev. T. HARASYMCHUK

History can be a fascinating subject to study. It can be so interesting because it deals with human nature, and how it expresses itself through the centuries. History can be joyous, when we find human endeavours overcoming impossible difficulties. It can be sorrowful and sad, when we look at deliberately erroneous direction cause untold misery and hardship.

The intelligent person studying history, will not only look upon it as an admirer regards a painting. He will draw some lesson from the varying events of historical narration. This manner of treating history is at the same time practical and educational. Because one can draw the greatest of lessons from a study of history: guarding the future from mistakes of the past.

One of the most heart-breaking events to read about in history, is the process in which a nation or peoples has been guided to a harmful purpose — betrayal of human souls. An equally sad story is when we see that history could have been changed for the better, if a

Altar boy organizations are a source of many vocations

THE RECENT APPARITIONS OF THE BLESSED MOTHER IN SEREDNE

(1954—1955)

PART III

(Please refer to Editor's note in Part I)

3. THE FEET OF THE BLESSED VIRGIN MARY

One day (I cannot recall which) the whole grotto was filled with light. The Immaculate Virgin appeared in such brilliance that I was unable to look at her person. I could see only the lower hem of her white robe. Entranced I felt unable to look up at her beauty unworthy as I was. I saw her feet only which were bare and white as snow. Tears filled my eyes, and I didn't know what was happening to me.

4. JESUS CHRIST:

This happened before Lent. Jesus Christ stood on a rock outside the grotto. His bearing was serious and regal. He was clothed in a white tunic girded with a rope. The upper part of his dress was red and draped over his shoulders. A great number of people stood before Him. He raised His right hand in absolution absolving all those who had received the grace of the sacrament of penance.

5. THE WOUNDED HEART OF THE SORROWFUL MOTHER:

On the Feast of the Purification of the Blessed Virgin Mary I was alone on the hill near the grotto. I prayed to Mary for sinners and asked her to leave no one beyond her protection. During the prayer I saw the Mother of God in the grotto clothed in sombre hues. There was a large open wound in her heart along with several smaller ones.

The Blessed Virgin pointed to her wounded heart. She seemed sad and troubled, her eyes cast towards the ground. She spoke to me with these words: "My daughter, look at my injured heart. You ask me to be merciful to sinners, and yet none of them are cooperating with me or are willing to make reparation for their sins and insults to my Son. The greater part of those who come here come out of curiosity, and their disbelief wounds my heart."

---

leader had been present to inspire and guide. One need but look at the story of the Ukrainian nation to find numerous examples.

In both cases what was needed — a leader. A leader was needed possessing a dedicated nature toward an ideal, possessing sound principles, possessing a realization of success depending upon a Power higher than himself or his ideal. In other words, what is urgently needed in any period of history, is a leader who is a man of God and of the people.

So now we can turn to the Lost Legion, the Legion of Lost Leaders. Since we are of Ukrainian descent, we can consider the Ukrainian members of this Lost Legion. Now the Ukrainians were always a religious people with their faces turned toward God. Their story has gone up or down according to this norm. What we need today is numerous religious leaders, perhaps more than ever before, since we are living in materialistic times. What we need today — priests and more priests!

The generosity of God never allows a shortage of vocations. Young men are constantly being called by Him to His service and the service of His people. But these young men have to co-operate with His call. God forces no one. Where the damage can be found, is in the preparation of these young men. A greater accent should be placed on organizations of Altar Boys, those dedicated boys who help during the various religious services in our churches. Priests, pastors, parents should consider these organizations of prime importance. For in the Altar Boys groups is the spirit that will harmonize with the call from God. Can we expect that our young boys, our young men, will enter a course of study to become religious leaders of our people, priests, if they have not been helped to consider such a course?

We think ourselves, most of us, to be sensible persons. Then let's learn the lesson of history: for the good of our people, we must have religious leaders. We must have priests. To have priests, we must have vocations. God sends His call, many times. To receive this Call, young men must co-operate with It. To co-operate with It, they must be prepared. To be prepared (and we say this with no reservation whatsoever), we must have strong organizations of Altar Boys. From these ranks will come our future religious leader, our future priests. And heaven help us — priests, pastors, parents — if we fail, or are lax, to appreciate, develop and uphold the organizations of Altar Boys! There are far too many members of the Lost Legion of Possible Priests!

My eyes filled with tears when I saw the deep sorrow of the Blessed Mother. Her great suffering on account of her unworthy sons and daughters filled me with deep confusion, and then I felt a deep pain in my left side. I continued to plead with the Blessed Mother, asking her to intercede for sinners before her Son and prayed that we be punished on earth in order that we might be saved for heaven. I prayed that we might live for Christ alone and always fulfill the will of the Heavenly Father.

THE SIXTH APPEARANCE

This happened on the First Sunday of Lent. As I prayed near the grotto I saw the Blessed Virgin walking on the sand near the spring. She was clothed in a long white robe which trailed over the ground as she walked. Lightning rays of gold showered from her person like darts and fell upon the water and on the clumps of bushes along her way. I kneeled to kiss the shadows of her footprints and grieved that others were not present to witness this apparition. I prayed for the Church and our people and offered myself as a sacrifice for these intentions. Again I was left in tears and confusion.

THE SEVENTH APPEARANCE:

On the Feast of the Annunciation I was at prayer near the grotto when I saw the Blessed Virgin robed in a long cream-colored mantle. She moved over the sand a few metres from the grotto. She appeared very sad and seemed to be searching about her on all sides. She seemed to suggest that only a few were willing to accept the graces she had to offer and that the greater part of them were being wasted. Then sorrowfully she said, "Penance, Penance, Penance". Then turning to the grotto she knelt, her mantle spreading widely over the sand, and began to say her rosary which was light blue in color and which reached from her right hand to the ground. I could hear her recite the Our Father and I repeated the words after her quietly.

This appearance of the Blessed Mother moved me deeply for I felt that perhaps the time of punishment was near. There was so much sin and evil, and so many hearts were hardened to God's grace. I began to pray for the grace of salutary penance.

THE EIGHTH APPARITION:

On the first of May I and a number of people were saying the rosary before the grotto. Suddenly I saw Christ the King on the mountain high above the grotto. He was seated on a throne, clothed in red, and held a bishop's staff in His right hand. His face was turned to the south. I prayed for the kingdom of Christ on earth and that He might reign over our hearts.

THE NINTH APPARITION:

This was on May 15th when I assisted at Mass in the village. I was carried away in spirit to the grotto on Seredne's mountain. In the grotto I saw the Blessed Virgin dressed in blue. She shone like the sun. She was standing on a black serpent. When she pressed her white foot upon the serpent it writhed in an effort to get away. The second time she pressed her foot the serpent seemed helpless, but the third time the serpent moved its head from side to side, opened its jaws to reveal its white sharp teeth.

THE TENTH APPARITION:

On the Feast of the Ascension I and a large number of people were praying near the grotto. The Blessed Virgin Mary appeared and expressed her wish that a priest be present and a cross placed on one of two spots which she indicated. The Blessed Virgin was dressed in white with a blue sash and large veil over her head. Which priest was to be called or what form of cross was to be obtained was not defined. The spot indicated for the cross was three or four metres below the grotto, and the other place was slightly above the source of the three springs.

(NEXT: The 11th appearance).

VOCATIONAL NOTES

Walter O. Fedoryk, Arts, Political Science; Robert J. Ojolick, Engineering; John A. Hawrylak, Science; John W. Furdas, Engineering. All are attending St. Francis Xavier University, Antigonish, N. S.

PRIEST'S LOFTY DUTIES

These (priests) she (the Church) sends everywhere as unwearied heralds of the good tidings which alone can save and advance true civilization and culture, or help them to rise again.

The word of the priest enters the soul and brings light and power; the voice of the priest rises calmly above the storms of passion, fearlessly to proclaim the truth, and exhort to the good; that truth which elucidates and solves the gravest problems of human life; that good which no misfortune can take from us, and which death does but secure and make immortal.

Consider the truths themselves which the priest, if faithful to his ministry, must frequently inculcate. Ponder them one by one and dwell upon their inner power; for they make plain the influence of the priest, and show how strong and beneficent it can be for the moral education, social concord and peaceful development of men. He brings home to young and old the fleeting nature of the present life; the perishableness of earthly goods; the value of spiritual goods and of our immortal soul; the severity of divine judgment; the spotless holiness of the divine gaze that reads the hearts of all; the justice of God, which "will render to every man according to his works".

These and similar lessons the priest teaches: a teaching fitted indeed to moderate the feverish search for pleasures, and the uncontrolled greed for wordly goods, that debase so much of modern life, and spur on the different classes of society to fight one another like enemies, instead of helping one another like friends...

The experience of twenty centuries fully and gloriously reveals the power for good of the word of the priest. Being the faithful echo and reecho of the "word of God", which "is living and effectual and more piercing than any two-edged sword."...

All the good that Christian civilization has brought into the world is due, at least generally, to the word and works of the Catholic priesthood. *Pope Pius XI.*

Would you like to become a Basilian priest or brother? Write:

Rev. Master of Novices
Basilian Fathers, Mundare, Alberta
or
Vocational Director
1070 Main St. N., Weston, Ontario
or if you live in the United States write to:
Rev. Master of Novices
Box 231, Glen Cove, L. I., New York

HOW DOES GOD FEEL?

How would you feel:

If God gave us the same amount of time and attention we devote to Him?

If God offered as many excuses as we do; and if the excuses were no more justifiable than ours?

If God's promises were no more certain than ours?

If God withheld His blessing from us as we withhold our offerings from Him?

BLANK LIVES: No Morning Offering!

A day that doesn't begin with the Morning Offering is like doing homework without lead in your pencil.

FIRST THINGS FIRST

The only Catholic who ever ran for the presidency of the United States was Alfred E. Smith of New York in 1928. Many people now admit that the only reason he never attained that high position was his Catholic faith. Throughout Al Smith's entire political career, his religion came first.

To illustrate this fact, a story is told of one of the meetings he held in furtherance of his campaign. As a preliminary to one of his public political rallies in a large auditorium, Al Smith was meeting with some of his campaign managers. They were recounting to Al over and over again the wonderful chances he stood of being elected president. When they had gone on in this way for some time, Al stuck his hand in his pocket, pulled out a pair of rosary beads, stretched out his hand at arm's length, and with beads exposed in the palm of his hand, told these men, some of whom were Masons, "Gentlemen, if the day should come when I have to pick between these and Washington, Washington can go."

So, at this moment and through your life, keep asking yourself the question: Does my religion come before everything else?

ARE YOU?

Are you an active member,
The kind that would be missed,
Or are you just contended that
Your name is on the list?
Do you attend the meetings
And mingle with the flock;
Or do you only stay at home
To criticize and knock?
Do you take an active part
To help the work along;
Or are you satisfied to be
The kind that just belong?
Do you ever go to help
A member who is sick;
Or leave the work to just a few
And talk about the clique?
There's quite a program scheduled
That you must hear about;
And we'll appreciate it if
You'll come and help us out.
So come to every meeting
And help with hand and heart;
Don't be just a member,
But take an active part.
So think this over, members,
You must know right from wrong;
Are you an active member,
Or do you just belong?

Sydney, N. S., U.C.W.L.

Obituary

By MERRON CHORNY

(Conclusion)

There were three songs which Old Man Stepanovitch sang with more feeling than any others. When he was happy, he would sing, "Oy Pid Hayem Hayem" — a song about young people dancing in the orchard. The powerful tenor voice would flippantly cast the jolly notes into the air to dance and frolic among the hills until worn and exhausted they faded into silence. Then the faces of those who heard him brightened and even the sunset seemed to be cheerier.

But when the old man felt thoughtful and melancholy, the neighbours heard another song. Then the words of Shevchenko, set to music, drifted over the evening air, to tell of the Dnieper roaring and moaning, of elm trees creaking in the wind, and of a moon which appeared and disappeared between ominous clouds like a boat that rises and falls on the waves of a stormy sea.

But it was when Old Man Stepanovitch was sad that his song was most moving. It was not often that people heard it, for the old man was seldom sad. But when he was, the words of the ballad of "Stenka Razin" would float hauntingly through the air. The slow, moving words seemed to wander among the hills, sad and lonely, far from their native land, telling of the Cossack Stenka Razin and his painted galleys boldly sweeping up the Volga. The haunting notes seemed to echo mournfully along the winding valleys, sobbing out their story of the Persian princess who was thrown overboard by Razin to prevent dissension among the Cossacks. And when the last note died out, the neighbours would look at each other and say, "The Old Man will not sleep easily tonight."

One night Old Man Stepanovitch sat in the "prispa" on the west side of the house. His shoulders were thrown back, his head was erect. His rich voice reached for the succeedingly higher notes of "Ol Pid Hayem, Hayem." Alex Harasim, bringing in a pail of water for his wife, said, "Old Man Stepanovitch sounds happier tonight than I've ever heard him. I wonder what he's so happy about?"

"Haven't you heard?" his wife replied. "His son is coming to visit him with his family. He's expecting him tomorrow."

"It's about time!" muttered Alex. "The Old Man worked for years to put John through the University and the boy hasn't come to see his father even once in nine years."

But Old Man Stepanovitch, lying helpless in his bed, found his thoughts going from his son to his daughter-in-law and always stopping with his grandson. What fun he and the boy would have together! He was eight years old now — old enough to be interested in "kazkih" and tales of the Cossacks and little songs. They might even stay two months! Then he and the boy would get to be real friends — and afterwards, wouldn't they just give the mailman something to do! All night he tossed about in his bed. The next day he wandered about restlessly until a car drove into the yard. Excited, he and his wife ran to meet it.

The son, the daughter-in-law, the grandson stepped out of the car. The greetings were those of people long parted — a mixture of joy and tears, sobs and laughter, happiness and anxiety.

"Ah, children," said the old man, "it's so good to see you again after all these years." They shook hands and kissed, then embraced and kissed again.

The little boy stood by, bewildered. The old man turned toward him, arms outstretched, "Vnoochko moya! Chodih do Dida sinkoo! (My little grandson! Come to your grandfather, my boy!)" There were tears in the old man's eyes.

The boy did not move.

"Ne vstydaysya sinoo! Chodih do Dida! (Do not be shy, son! Come to grandpa!)"

The boy stood motionless.

Old Man Stepanovitch heard his son's voice, hesitant and confused. "Father, John cannot speak the language. We thought it would be best for him..."

The old man stood dazed. Slowly he bent down, picked up the boy in his arms, and held him close. For some time he did not speak. Then his eyes brightened and he asked anxiously, "You'll be staying a while — a month, two maybe."

"No, father," the son's wife answered. "We can stay only for a week. John has to be back for a convention in three weeks' time — and we promised some friends we'd stop in on the way home."

"Yes. Yes." The very wrinkles seemed to deepen in the old man's face. He sighed, and his voice was gentle. "Come, let us go into the house."

"Yes," echoed his wife, "let us go in."

No one heard Old Man Stepanovitch sing all that week. But the next Monday, just as the sun balanced on the evening horizon, the neighbours heard his last song. It was the ballad of Stenka Razin echoing among the hills more sadly and more mournfully than they had ever heard it before. And as the song reached them, some of them felt the wind freaher, and looked into the west to see a host of clouds, brilliantly colored by the setting sun, racing toward them across the deep blue of the sky like Stenka Razin's painted galleys. The wind grew stronger and stronger, and some men thought the Old Man's song died out as the cries of the Persian Princess might have done when Razin threw her into the Volga.

ROCKY MARCIANO GOES TO MASS

The roughest, toughest fist fighter of his time (Rocky Marciano), on a tour of the Pacific, was scheduled to box an exhibition in Manila on a Thursday but there was rain that day and for two days following. The promoter wanted the show for Sunday.

"No," Rocky said, "I'm a Catholic and I go to Mass on Sunday."

He was startled when the papers carried front-page stories about this. Later he visited a leper colony where the priest told him:

"Rocky, these people out here are great sports enthusiasts and we try to get them to be good church people. By that one example, you have done more for the Catholic religion here than anyone has done in my time."

QUESTIONS AND ANSWERS

Q. — What are the sins of calumny and detraction?

A. — Calumny is the sin committed by a person who attributes to another faults and misdeeds of which that person is not guilty. On the other hand, detraction is the sin committed by one who reveals the misdeeds of another i. e. the misdeeds which the other person has truly committed. These are serious sins against the eighth commandment. It must be pointed out here that many innocent people have been seriously injured and made to suffer for years because of these sins. The malicious tongues of gossipers and whisperers have been the source of grave injustices in the past and in the present. Too readily do we believe and spread stories told about others. Closely associated with these sins is the fault of rash judgment. Too easily we are prone to pass judgment upon others in our own minds without reasonable and sufficient grounds to do so. These rash judgments have the tendency to be expressed in conversation and as a consequence the innocent are subjected to the injustice of our judgments. There are some who use their tongues to praise God, to receive Christ in Holy Communion and yet those same ones seem to have little hesitation in using that same tongue to persecute, injure and cause untold suffering to the innocent.

Q. — Is it not true that we have very little knowledge of what God's will is?

A. — It is not true in the case of Christians who are well instructed in their religion. For instance, these are the words from the Catholic catechism: "For what purpose did God make us? God made us to know, love and serve Him on earth, and to see and enjoy Him forever in heaven. What good shall I do that I may have everlasting life? If thou wilt enter into life — says Christ — keep the commandments. What commandments am I to keep? I am to keep the ten commandments of God and the six commandments of the Church." The catechism gives a clear explanation of the obligations imposed by those commandments. In other words, it gives a clear explanation of the will of God.

Q. — If God knows everything, why is it necessary to tell Him of our needs?

A. — We do not pray to God to inform Him of our needs. We pray to fulfill a condition laid down by God for our own sakes. God demands of us the humility which acknowledges our dependence on Him, and the confidence which acknowledges Him as our Father. Even earthly parents, who know their children's wants and intend to supply them, insist that they ask respectfully for what they need.

BASILIAN PRIEST DIES

Rev. Marianus Horishny, O.S.B.M. died suddenly in New York city on Friday, January 15, 1960. Father Marianus was a native of Troy, N.Y., but began and completed his priestly studies in Mundare, Alberta,

Rev. Marianus Horishny, O.S.B.M.

Canada. He was born on December 14, 1911 and was ordained a priest in Chicago on March 8, 1942. He devoted his priestly life to missionary work amongst Ukrainian Catholics in Canada and the United States. His missionary zeal inspired many notable conversions to the Catholic Church, among them Oksana Kosenko, staff member of the Soviet Embassy, while his warm and generous personality won him many friends throughout the continent. Father Horishny was known for many literary works, especially on the Mass and on the Sacraments. His untimely loss is keenly regretted by his fellow members of the Basilian Order as well as by the thousands of faithful who benefited from his short but fruitful spiritual ministry.

ALTAR BOY RETREATS

Two days of recollection were held for altar boys of Toronto vicinity in the Weston home of the Basilian Fathers on December 5th and 6th. The first day, a Saturday, was scheduled to meet the needs of the junior altar boys and Sunday was reserved for the seniors. A total of 53 boys attended the series of conferences and instructions which covered altar-boy deportment, the role of the altar boy in the church, in the home, and the school, and talks on religious vocations were included. In the evening of each day the boys went to confession, assisted at Holy Mass, and received Holy Communion. The day's schedule began at 9.00 o'clock in the morning and was completed at 7.00 o'clock in the evening. The conferences were given by Rev. J Skwarok, O.S.B.M. Two boys from Kitchener also took part in the senior group exercises. The idea was sponsored by the Toronto Legion of Mary and approved by His Excellency, the Most Reverend Isidore Borecky, Bishop of Toronto.

WANTED

For a forthcoming book on the early Ukrainian pioneers in Canada. Photographs of early Ukrainian houses, bake-ovens, costumes, Ukrainian school houses, children, pioneer group pictures of settlers farmyards and equipment, any picture having to do with early Ukrainian pioneering life.

Please Contact.
Rev. J. Skwarok, OSBM.
1070 Main St., N.
WESTON, Ontario

В. Гафткович, Гартфорд, ЗДА 1
С. Калужний, Торонто, Онт. 1
Д. Герасимчук, Торонто, Онт. 1
Г. Брошко, Торонто, Онт. 1

ПРИСЛАЛИ НА СЛУЖБИ БОЖІ:

К. Лучка, М. Крутиголова, Клівленд, ЗДА, К. Біпан, Й. Процюк, Дітройт, ЗДА, Й. Гинкачий, Л. Паньків, Торонто, Онт., О. Р. Гемстад, ЗДА, С. Підгірна, Сан Франціско, ЗДА, В. Костечко, Сарнія, Онт., О. Федорук, Ленкестер, ЗДА, Т. Грицак, Мунстер, ЗДА, А. Іваліович, Бруклин, ЗДА, А. Зсманський, Бруклфілд, ЗДА, Т. Федорович, Ріджайна, Саск., М. Стеренчак, Гартфорд, ЗДА, І. Бобик, Геркімер, ЗДА, Й. Гогра, Чесапік Сіті, ЗДА, Ю. Кащук, Нью Британ, ЗДА, А. Яцубовський, Бофало, ЗДА, М. Сацків, Едмонтон, Алта, А. Кобринська, Спрінг Веллей, ЗДА.

НА ЗАЛИШЕНЦІВ В АВСТРІЇ

Т. Кокорудз, Амстердам, ЗДА $6.50
І. Когут, Балтимор, ЗДА 5.00
Р. Пернаровський, Торонто, Онт. 4.00
К. Воловець, Торонто, Онт. 2.00
І. Вацлавів, Балтимор, ЗДА 5.00

НА ПРЕСФОНД "СВІТЛА"

Жіноче Т-во "Добра Воля", Едмонтон, Алта $15.00
А. Кухарська, Ледух, Алта 10.00
А. Трач, Ванкувер, Б. К. 6.00
Е. Дідич, Нью-Йорк, ЗДА 6.00

По $5.00: М. Прибела, Клівленд, ЗДА, І. Середа, Ледух, Алта, І. Баків, Ірвінгтон, ЗДА, К. Лучка, Клівленд, ЗДА.

По $4.00: М. Заверуха, Ньюарк, ЗДА.

По $3.50: П. Сацьків, Едмонтон, Алта.

По $3.00: М. Пелех, Торонто, Онт. М. Боблицький, Тодмор, Алта, Т. Миколайчук, Нью Британ, ЗДА.

По $2.50: А. Дрись, Ю. Пелех — Бремптон, Онт., Б. Савчинський, Чікаго, ЗДА.

По $2.00: Е. Дідулка, П. Млинарський, М. Гураль, Торонто, Онт., Всеч. о. В. Волошин, Едмонтон, Алта, А. Крушельницький, М. Сайнак, Монтреал, Кве., М. Прокопович, Бенітo, Ман., О. Кацинда, Ютіка, ЗДА, А. Свердан, Лі Сентер, ЗДА, С. Клюка, Нью Британ, ЗДА, А. Куницька, Нью-Йорк, ЗДА, П. Сторожук, Лонпорт, Онт., В. Яворський, Лондон, Онт., П. Вагрій, Гамилтон, Онт., І. Попик, Лішор, Алта, Т. Федорович, Ріджайна, Саск., С. Смуляк, Міневаполіс, ЗДА, А. Партика, Йонкерс, ЗДА, В. Коссар, Вінніпег, Ман., І. Куц, Чікаго, ЗДА.

По $1.75: М. Метела, Вінніпег, Ман.. **По $1.25:** К. Сабадаш, Монтреал, Кве.

По $1.00: А. Базик, Н. Черемшинський, А. Вербіцький, Е. Вовк, К. Маринюк, П. Шевчук, Д. Хомань, М. Ковель, П. Дидик, Г. Костишин, С. Гнідан, М. Ядовський, В. Гумніцький, П. Олійник, С. Крук, К. Мельник — Вінніпег, Ман., А. Бальсевич, І. Вурдейний, Е. Каров, Д. Мороз, А. Засібіда, Й. Кмець, Ю. Дмитрів, — Ванкувер, Б. К., Е. Савчин, П. Струс, О. Атановська, А. Кущак, Баб'як, Й. Козар, А. Яцура, В. К. Пирчак, М. Ляхович, Т. Драбович, Т. Рошкевич, М. Вацко, М. Бойкович, С. Магас, І. Козій, — Чікаго, ЗДА, О. Демчишин, М. Процик, М. Презмірський, Всеч. о. А. Луців, А. Томаєр, Т. Брикович, Е. Винярський, Т. Щебетовський, С. Яворський, Л. Завадович, Всеч. о. Я. Пасічинський — Філядельфія, ЗДА, С. Кудлик, О. Мушкевич, А. Костюк, М. Круя, М. Чорнодольський, М. Черванюк, Т. Возьна, П. Дідух, М. Плаксій, Ю. Шевчук — Нью-Йорк, ЗДА, М. Рачук, С. Дацюк, Е. Никифорук, Гр. Демко, Е. Апонюк, В. Бурко, В. Муж, М. Твардовський, О. Процьків, С. Дацишин, Е. Крікевський, Гр. Байрак, Г. Борощук, А. Матвіїв, Гр. Мельник, Е. Гукало, А. Старко, Ю. Коренда, О. Жарський, Гр. Курило, С. Бігорай, О. Верхер, Т. Лемішка — Едмонтон, Алта, Н. Головатий, О. Муровaний, П. Заячківський, В. Парина, М. Подлужевич, Гр. Сенин, Е. Черпак, М. Зеліско, А. Рудник, Р. Тивонюк, Е. Пирогинець, К. Голуб — Торонто, Онт., П. Савицька, Н. Кравців, М. Маковська, І. Простасцький — Гартфорд, ЗДА, С. Скут, Е. Турих, Ю. Помадин, І. Горбачик — Бофало, ЗДА, О. Микитин, С. Мотрович, Л. Олійник, М. Думанський, С. Берегула — Акрон, ЗДА, С. Грещук, С. Сисак—Вергевил, Алта, Е. Нагірна, М. Нагірна — Джесоп, ЗДА, В. Баран, П. Прокопчук, Л. Кривацунь — Келовна, Б. К., Т-во "Бесіда" П. Кахнилевич — Ютіка, ЗДА, Г. Панас, Д. Грабець, П. Балко — Голден, Алта, К. Підлужний, М. Хруї — Форт Вилям, Онт., С. Янин, І. Стець — Шоал Лейк, Ман., Всеч. о. С. Клепарчук, Всеч. о. Н. Притуляк — Пассаїк, ЗДА, І. Новак, М. Рогань, І. Осьмак — Мондер, Алта, М. Всякий, А. Вовк, Ф. Гірняк — Гайстингзон-Годсон, ЗДА, П. Косюк, Монтреал, Кве., М. Саварин, Маспет, ЗДА, С. Стібан, Гилмен, ЗДА, М. Рибка, М. Пенкаль — Брукліи, ЗДА, Т. Деркач, Стетин Айленд, ЗДА, М. Баран, Вайтстоун, ЗДА, Всеч. о. М. Михайлів, Менвил, ЗДА, В. Биков, Бервин, ЗДА, О. Танська, Ленкестер, ЗДА, Б. Шебунчак, Блумфілд, ЗДА, К. Щебунчак, Рай, ЗДА, І. Шевчук, Анкестер, Онт., М. Харий, Вотерфорд, Онт., І. Костів, Кінгс Парк, ЗДА, К. Мотало, Памона, ЗДА, М. Янів, Парма, ЗДА, А. Піпін, Амбридж, ЗДА, Н. Брем, Тиммінс, Онт., М. Куцик, Овікбенк, Ман., В. Білий, Бурнсайд, ЗДА, В. Романюк, Вакав, Саск., Н. Ш., П. Береза, Отава, Онт., Т. П. Проскен, Сенді Лейк, Ман., Т. Деркач, Ріджайна, Саск., Н. Лесюк, Вайт Віч, Саск., І. Стечинський, Дейзленд, Алта, В. Стецюк, Твей, Саск., П. Шпитко, Кемлупс, Б. К., К. Яшінська, Гочкис, Алта, М. Костецька, В. Стецик — Бронкс, ЗДА, М. Осецький, Фалер, Алта, К. Сенко, Донора, ЗДА, А. Сеньо, А. Сич — Кламар, Алта, Р. Лупач, Клифтой Гайтс, ЗДА, П. Харабура, Рочестер, ЗДА, С. Пусак, Ніягара Фелс, Онт., І. Воробець, Саскатун, Саск., М. Грабець, Райлі, Алта, М. Кіс, Боскомб, Алта, М. Дудек, Питсбург, ЗДА, Е. Зварич, Питсбург, ЗДА, М. Найда, Лейквуд, ЗДА, І. Лучканих, Ля Корі, Алта, К. Бродвей, Бонанго, Алта, І. Кордупель, Ісг Аврора, ЗДА, І. Мартинюк, Норквей, С-ж, К. Вітюк, Форт Вілліям, Онт., М. Мальований, Стар, Алта, В. Войтович, Н. Бетлфорд, Саск., І. Музика, Саскатун, Саск., Л. Пуців, Манчестер, ЗДА, С. Сивеньхий, Вернон, Б. К., В. Іваниха, Саскатун, Саск., А. Гаврилюк, Сидней, І. Мулик, Гренд Прері, Алта, Е. Кулах, Редвей, Алта, І. Шебункавальчук, Вест Бенд, Саск., А. чак, Луїсвил, ЗДА, В. Запісоцька, Гримсбі, Онт., С. Малюта, Глендон, Алта, Р. Кордуба, М.

Бараковський, Дітройт, ЗДА, М. Мельникович, Тускон, ЗДА, М. Кмець, Сірови, Алта, А. Чорній, Гудів, Саск., В. Прокопенко, Кінгстон, Онт., П. Малицький, Оскар Лейк, Саск., А. Цюпик, Денбурі, Саск., Й. Литвин, Вестчестер, ЗДА, А. Косцельнюк, Торгилд, Алта, С. Вернюк, Райкрофт, Алта, М. Дейнека, Ст. Кетеринс, Онт., П. Кіт, Мириам, Алта, І. Фостаковський, Гоулдейл, ЗДА, Т. Бліч, Ворен, ЗДА, Д. Вишпинський, Ту Гилс, Алта, Т. Дробат, Глендон, Алта, Т. Бучко, Лондон, Онт., І. Опришко, Проспериті, Алта, І. Козубель, Елфрос, Саск., П. Дудяк, Гекластавн, ЗДА, А. Зварич, Су Ст. Марі, Онт., А. Балата, Іст Чікаго, ЗДА, М. Сковронок, Егремонт, Алта, К. Пасічник, Вотерфорд, ЗДА, К. Путас, Мехіз Роякс, ЗДА, П. Слобода, Вайкінг, Алта, П. Ціпа, Войл, Алта, І. Ярищенко, Амстердам, ЗДА, С. Градовий, Попларфілд, Ман., В. Вох, Джирсі Сіті, ЗДА, Н. Угриновська, Чікаго, ЗДА, В. Горбай, Флошінг, ЗДА, п. Голубяк, Пітсбург, ЗДА, А. Стисловський, Дітройт, ЗДА, Е. Калинкан, Магоной Сіті, ЗДА.

85 п.: А. Раковська, Монтреал, Кве. **По 50 п.:** М. Войтів, Клівбі, В. К., І. Маланчук, Портедж ленд, ЗДА, М. Петрусяк, Бурнала Прері, Ман., М. Кузьо, Кенора, Онт., Гр. Гарач, Редбері, Саск., І. Федорук, Вегревил, Алта. А. Дрібкенький, Вилтон, ЗДА — 25 п.

Усім жертводавцям і приятелям щиро дякують

ОО. Василіяни.

Дальші жертви в слід. числі.

Модерне українське Артистичне Студіо

Steven PHOTO STUDIO

виконує по мистецьки всі фотографічні роботи

Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

АРХІТЕКТ
ЄВГЕН ГРЕНЬ
Член Королівської Палати Архітектів Канади
Виконує плани і контористи церков, шкіл, будинків громадських організацій (заль), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.
WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

● СПЕЦІЯЛЬНА ВИПРОДАЖ! ●

ФІЛКО — 4660. Найкращий щодо образу, звуку й оформлення телевізор "Філко" "МИСС АМЕРИКА"

Спеціяльний три-гудковий всеобіймаючий голосник, нова, півплоска образова площа, гарна "Предикта" скринька та освітлений рухомий регулятор. Розкішна магонева барва. Найдете його в

ОДИНОКІЙ УКРАЇНСЬКІЙ КРАМНИЦІ ДОМАШНЬОГО УСТАТКУВАННЯ ПРИ ВУЛИЦІ БЛЮР, ТОРОНТО.

● ДУЖЕ ПРИСТУПНІ ЦІНИ! ●

EMPIRE FURNITURE & APPLIANCES CO. LTD.
668 BLOOR ST. W. TORONTO, ONT.
Tel.: LE 1-4771
Т. КОЗАК — Власники — Б. КРАМАРЧУК

Penmans
BALBRIGGAN

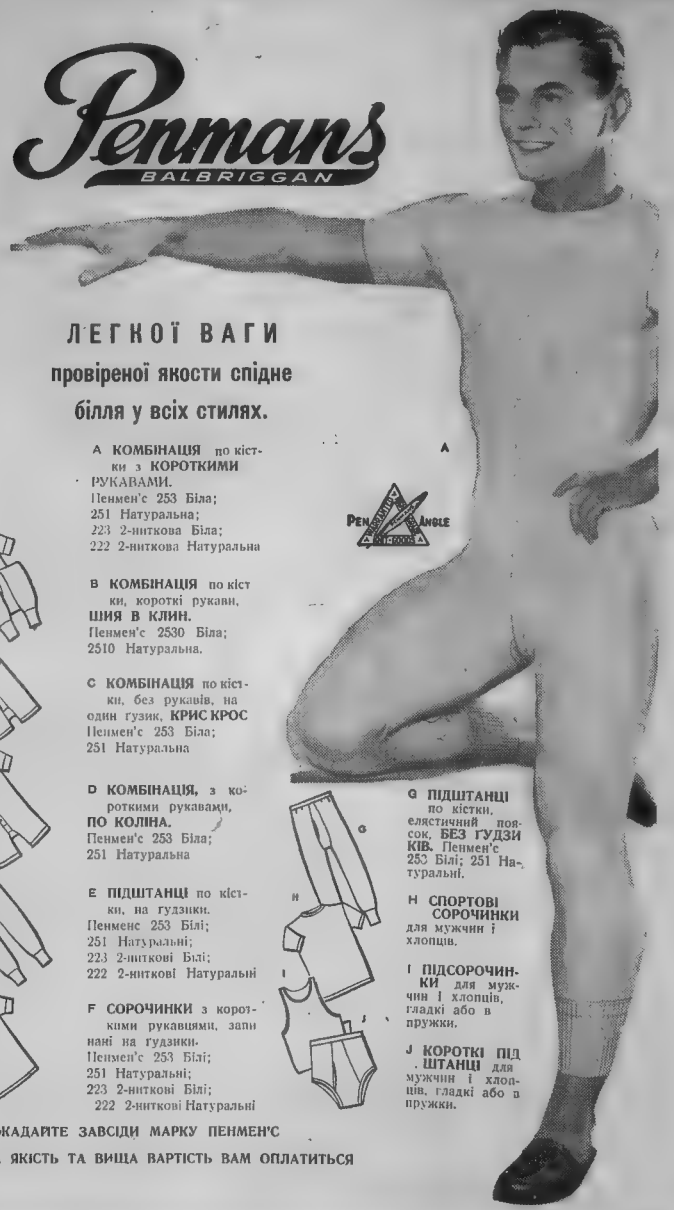

ЛЕГКОЇ ВАГИ
провіреної якости спідне білля у всіх стилях.

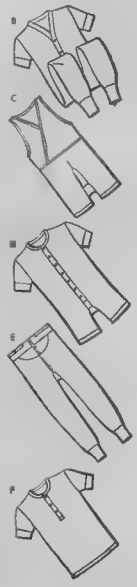

A КОМБІНАЦІЯ по кістки з **КОРОТКИМИ** РУКАВАМИ.
Пенмен'с 253 Біла;
251 Натуральна;
223 2-ниткова Біла;
222 2-ниткова Натуральна

B КОМБІНАЦІЯ по кістки, короткі рукави, **ШИЯ В КЛИН.**
Пенмен'с 2530 Біла;
2510 Натуральна.

C КОМБІНАЦІЯ по кістки, без рукавів, на один гузик, **КРИС КРОС**
Пенмен'с 253 Біла;
251 Натуральна

D КОМБІНАЦІЯ, з короткими рукавами, **ПО КОЛІНА.**
Пенмен'с 253 Біла;
251 Натуральна

E ПІДШТАНЦІ по кістки, на гудзики.
Пенменс 253 Білі;
251 Натуральні;
223 2-ниткові Білі;
222 2-ниткові Натуральні

F СОРОЧИНКИ з короткими рукавцями, запинані на гудзики.
Пенмен'с 253 Білі;
251 Натуральні;
223 2-ниткові Білі;
222 2-ниткові Натуральні

G ПІДШТАНЦІ по кістки, еластичний поясок, **БЕЗ ГУДЗИКІВ.** Пенмен'с 253 Білі; 251 Натуральні.

H СПОРТОВІ СОРОЧИНКИ для мужчин і хлопців.

I ПІДСОРОЧИНКИ для мужчин і хлопців, гладкі або в пружки.

J КОРОТКІ ПІД ШТАНЦІ для мужчин і хлопців, гладкі або в пружки.

ЖАДАЙТЕ ЗАВСІДИ МАРКУ ПЕНМЕН'С
ВИЩА ЯКІСТЬ ТА ВИЩА ВАРТІСТЬ ВАМ ОПЛАТИТЬСЯ

B 7-8

НОВИЙ ВІДКУРЮВАЧ ГУВЕРА

"Constellation"

це "відкурювач, що просто ходить повітрям"

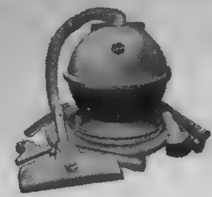

Фірма "Гувер" така загально відома, що дала своє прізвище просто самим виробам: відкурювачі взагалі називають сьогодні популярно "гуверами!"

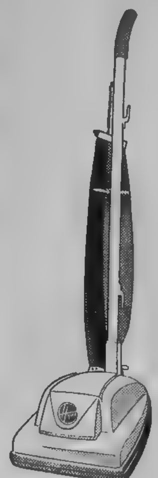

Також інші вироби тієї фірми, як от нпр. прилади до ПОЛІРУВАННЯ ДОЛІВКИ і ін. — все те дістанете в українській фірмі

ALPHA FURNITURE CO.
TORONTO

яка має представництво фабрик Гувера.

І всі ті "влегчуючі життя" прилади дістанете в двох крамницях 'Альфи'

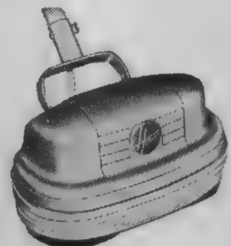

Alpha Furniture Co.
735 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 3-9637

або

Alpha Warehouse
587 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 8-3336

KORPAN ALEX
MUNDARE, ALTA.
Abq. 4321

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIII — БЕРЕЗЕНЬ — 1960 — MARCH — Ч. 3 (447)

ДЛЯ БОГА, ЦЕРКВИ Й НАРОДУ !

У листопаді минулого року, розійшлася по цілій Канаді, особливо ж по Торонтонській Єпархії вістка, що ОО. Василіяни запляновують збудувати цілоденну школу в Торонто для виховання українських хлопців.

Для цього набули надзвичайно гарну посілість у Вестоні, в метрополітальному Торонті. Хлопці, що їх родичі живуть далеко від Торонта, мали б мешкати при тій школі, а ті, що близько школи, мали б тільки доходити чи доїздити до неї.

Відразу всім було ясно, що будова такої школи вимагає великих грошей, бо в тій школі мають бути не тільки виладові залі, але й научні робітні, аудиторія, мешканевий відділ для хлопців і вчителів, а також і відповідна каплиця. На 55-ти акровій площі мали б теж бути: спортовий майдан, ховзанка та інші потрібні школі і вихованню забудівки.

Коли ОО. Василіяни звернулися до всіх парохій Торонтонської Єпархії, звохотити людей щоб зложили свої жертви на ту гарну ціль, то на їх звернення, наш український католицький загал дуже гарно відізвався. Правдою є, що до 1,500.000.00 ще дуже далеко, але і зроблено вже початок. Із таким початком можна буде бодай частину почи-

Щоб наші читачі й усі жертводавці знали, як справа мається, подаємо тут дещо з того, що робиться для скорішого здійснення наших задумів.

При канцелярії Будівельного Фонду створено окремий комітет, що має якнайпильніше простудіювати всі можливі потреби такої школи так, щоб збудувавши школу, ми були горді з неї, щоб ми її не постидались. Наші хлопці мають мати все, що потрібне й корисне для найкращого розвитку своїх умів згідно з духом любови й жертви для своїх батьків і свого народу.

При кінці червня або з початком липня думаємо приступати до будови бодай якоїсь частини нашої Колегії.

Так стоїть справа сьогоднішнього дня.

Спільною працею, довершимо великих діл!

ПИШУТЬ НАМ...

..."Щасти, Боже, у великому ділі, бо коли чужі нам духом, або байдужі для справи ніри будуть виховувати нашу молодь, то ми згубимося й розліземося, як те жабуриння. Бо тоді будуть нашу молодь виховувати для себе, а не для Бога, ані не для української нації"... о. С. ФІГОЛЬ, Ошава

..."Сьогодні пересилаю на Ваші руки перших десять долярів на конто моєї заяви на Будівельний Фонд Колегії св. Василія в Торонто. Буду сумлінно жертвувати так, як заявив, щоб тільки Бог піддержав мене при здоров'ї. По можності буду висилати місячно, а якщо буде прикріше, то вишлю що другий місяць... Жалую тільки, що не можу жертвувати більше, але якщо Господь Бог поблагословить, то вишлю понад заяву... А Вам, дорогі Отці, бажаю кріпкого здоров'я і якнайсхорше з Богом почати будову Колегії. Це річ, якої найбільше треба українському народові в Канаді та й по цілому світі, щоб розвивалася українська культура і наша св. Церква"...

Іван Романишин, Форт Вільям

..."Дорогі Отці. Хоч я старий, живу з пенсії, але на таке велике діло, як Колегія, жертвую $25.00. Нехай Бог благословить".

Григорій Дубик, Кадворт, Сась.

..."Всечесніші Отці! Мені тепер минуло 73 роки. Майно лишилось на Рідних Землях, ним під цю пору користуються інші.

Те, що вспів узяти з собою на еміграцію, минулося ще в Німеччині. Коли я приїхав 1949 р. до Америки, цілий рік відробляв кошти, які спонзор видав на мене. Потім майже цілий рік шукав праці, а коли її знайшов, треба було з неї жити. Але здоров'я не допискувало і на третьому році я захворів. Коли сяк-так виздоровів і зголосився знову до праці, мене не приняли ні там де працював, ані деінде. Причина була та, що мені вже минуло 65 літ.

Тоді я дістав пенсію з соціяльного убезпечення і тим живу. Ощадностей не вспів поробити і тому прошу мені вибачити, що так мало посилаю на таку важливу ціль, як будова української Колегії. У прилозі $10.00"...

Дмитро Дучинський, Сан Франциско, Кал.

Цих кількa наведень із листів свідчать ясно, що наші люди добрі, щирі й жертвенні. Просимо Бога благословити наш загал і не покидати наших людей, які навіть у особистих стражданнях не забувають про добро загалу. Такі листи і подібні свідчать, що по всіх сторонах світа є багато українців-католиків, які живуть для Церкви і народу, не тільки для себе самих.

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.

Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario

Телефон Редакції: LE 4-1411

Телефон Адміністрації: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Mr. E. Birchak
Ukrainian Booksellers
& Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien-I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Подорож до Святої Землі даромі 106
Слово важливе більше ста років 107
До мертвих і живих і ненароджених земляків моїх
Т. Шевченко 108
Імперіялістична Москва і Католицька Україна
Митрополит Максим Германюк 109
За успішне приготування до Вселенського Собору омс 111
Намірення на березень
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 112
ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 113
Поет, науковець і патріот у монашій рясі
д-р М. Тершаковець 118
З нагоди 50-ліття життя о. д-ра Севастіяна Сабола ЧСВВ
Пастирський лист Українських Владик до Українського Народу з нагоди чергової Єпископської Конференції, відбутої в Римі в днях 12-16 жовтня 1959 *Докінчення* 121
На Божих окопах — історична повість — *В. Гюнерман* 123
Святотатне діло
Сонні християни *Од. Мох* 126
"...чи робимо ми щось, щоб виховати світоглядових католиків?..."
Діялоги Василіянок *о. Богдан Курилас ЧНІ* 128
Драматичні картини
Веселе в сумному 129
Поезія... із серця — Оригінально, дуже оригінально... і смішно... Мазепа — уніят і католик?
Місіонес — туристична область *В. Буженко* 131
Куди їхати на "гуд тайм?"
Патріотична математика *Дзюньо* 132
"...товариська математика — дві кулі, а з того й соборної, як шафрану в пасці!..."
В обороні моральности *Яр. Чумак* 133
"...продажна преса деморалізує нарід, а вибраний тим народом уряд стоїть безрадно, бо боїться..."
Ватиканський шпіон *спомини о. П. Леоні* 135
Записки пароха Старих Богородчан о. О. Заклинський 137
"...завіс мого брата до чернівецького православного єпископа Гакмана..."
23 поради в справі знижки вашого податку 138
ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 139

ENGLISH SUPPLEMENT

Feast Days *by M. Berko* 145
The Recent Apparitions of the Blessed Mother in Seredne, Part IV 146
Should You Son be a Priest, Part I
by Father Severian, O.S.B.M. 147
Orthodox Christians and Ecclesiastical Unity
by Rev. M. Solovey, O.S.B.M. 148
Missionary Sisters Urgently Needed 150

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Успенський Собор у Почаєві, збудований ОО. Василіянами у XVIII стол., переданий насильно православним монахам-москалям 1832 року.

Архітект Г. Гофман. Фото Г. Логвина 1956 р.

ПОДОРОЖ ДО СВЯТОЇ ЗЕМЛІ ДАРОМ! МОЖНА ВИГРАТИ $1.400!

Ми вже нераз писали про значення КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ. Оце у "Поступі" знову пролунав найбільш для нас авторитетний у цій справі голос Високопреосвященнішого Митрополита Кир Максима Германюка.

Згідно за його бажанням хоче піти й "Світло" та закликає всіх своїх дотеперішніх і майбутніх прихильників станути до праці з нами: для поширення впливів католицького українського місячника "Світло". "СВІТЛО" МАЄ ТЕПЕР 5.500 ПРИМІРНИКІВ НАКЛАДУ. ОТЖЕ ХОЧЕМО В 1960 РОЦІ, ДО МІСЯЦЯ ВЕРЕСНЯ Ц. Р. ОСЯГНУТИ ЗБІЛЬШЕННЯ НАКЛАДУ "СВІТЛА" ДО ЧИСЛА 6.500 (НА ОДНУ ТИСЯЧКУ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ БІЛЬШЕ!).

Для заохоти наших прихильників до цього важного апостольського діла проголошуємо такий

Контест приєднування передплатників

Ціль контесту: ОСЯГНУТИ ДО 20 СЕРПНЯ 1960 Р. ЧИСЛО ОДНОЇ ТИСЯЧІ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ "СВІТЛА". Це конечна умова для важности цього контесту: якщо вона не піде, контест не буде нас зобов'язувати.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ПРИЄДНАЮТЬ НАМ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, ДАЄМО ТАКІ НАГОРОДИ:

1-ша НАГОРОДА: заплачення подорожі до св. Землі в місяці вересні ц. р. (в сумі $1.000) одної тисячі долярів готівкою) для того, хто до 20 серпня перший приєднає нам найменше 250 (двісті п'ятдесят) передплатників.

2-га НАГОРОДА: $150.00 (СТО П'ЯТДЕСЯТ ДОЛЯРІВ ГОТІВКОЮ) для того, хто до 20. VIII. 1960 р. приєднає нам найменше 100 нових (сто) передплатників.

3-тя НАГОРОДА: $50.00 (п'ятдесят) ДОЛЯРІВ ГОТІВКОЮ) для того, хто в згаданому реченці приєднає нам найменше 50 нових передплатників.

4-та НАГОРОДА: 75.00 (сімдесят п'ять ДОЛЯРІВ) до вибору книжками з нашого каталогу; дістане той, хто приєднає нам бодай 40 нових передплатників.

5-та НАГОРОДА: $50.00 (п'ятдесят ДОЛЯРІВ), до вибору книжками з нащого каталогу; дістає той, хто приєднає нам 30 нових передплатників.

6-та НАГОРОДА: $25.00 (ДВАДЦЯТЬП'ЯТЬ ДОЛЯРІВ) до вибору книжками з нашого каталогу; дістає той, хто приєднає нам 25 нових передплат-[redacted]

7-ма, 8-ма, 9-та й 10-та НАГОРОДИ, КОЖНА ПО $10.00 книжками з нашого каталогу, для тих, що приєднають нам бодай по 12 нових передплатників.

Просимо учасників контесту зараз узятися до праці, бо час наглить. Просимо, кому це для тієї праці потрібне, написати до нас за блочками-посвідками на вплачену передплату.

До цих незвичайно корисних умовин контесту додаємо ще одну загальну: Хто до 1 квітня 1960 р. вплатить свою передплату на два роки наперед (отже шість долярів), той дістане від нас ДАРОМ ПАЧКУ ВЕЛИКОДНИХ КАРТОК, яка коштувала б його без цього $1.20. Цею нашою обіцянкою можуть спокійно послужитися наші контестанти при збиранні нових передплатників. Але: гроші й замовлення ми мусимо тоді дістати найдальше до 1 квітня 1960 р.

Заповідаємо виразно, що умовини цього контесту зобов'язують нас тільки тоді, коли наші прихильники й апостоли католицької преси приєднають нам найменше одну тисячку нових передплатників у реченці до 20 серпня 1960. Якщо б таке не сталося, то контест не буде продовжений та не буде нас зобов'язувати. Тільки, прошу тим нашим застереженням не перейматися: за два останні роки ми дістали півтора тисячі нових передплатників, отже зовсім можливе і правдоподібне, що і в цьому році число нових передплатників досягне нової дальшої тисячі. Контестантів просимо ще прочитати статтю в календарі "Світла" з 1960 року (на 155 сторінці) п. н. "Чому "Світло"?: в ній подано ряд причин, задля яких варт "Світло" передплачувати; отже контестанти можуть при своїй роботі тими причинами заохочувати інших до пе-[redacted]

Ми певні, що тих 107 апостолів католицької преси, що приєднали нам минулого року 503 передплатників, та й нові контестанти, що схочуть із ними змагатися за таку добру справу, легко осягнуть суму подвійну, як у минулому році: бо це справа апостольства католицької преси, дуже — як ми бачимо зі слів Високопреосвященнішого Митрополита — важна. Але навіть і з чисто "бизнесових" спонук цікава: адже в цьогорічному контесті ми збільшили вартість нагород удвоє в порівнянні з минулорічними! Отже не відкладайте справи: 1) Прочитайте і продумайте та себе самого переконайте, що "Світло" варт передплачувати. — 2) Зробіть собі плян, кого маєте в цій справі відвідати і як його переконати. — 3) Виконайте цю постанову й тим виказіть і нам і собі самому, що Ви людина характерна, ідейна й сильної волі.

А не забудьте замовити собі в нас теж книжку о. д-ра Юрія Федорова п. н. "Свята Земля", щоб Ви пізнали з неї, чи варт старатися про першу нагороду: дарову подорож до св. Землі у вересні ц. р.

ВИДАВНИЦТВО Й РЕДАКЦІЯ "СВІТЛА"

У ВИДАВНИЦТВІ ОО. ВАСИЛІЯН

появились в м. лютні 1960 р. такі нові книжки:

о. д-р Юрій Федорів: Свята Земля. Спомини паломника. Стор. 176 і 75 образків. — — — $2.00
Книжка дуже актуальна з огляду на близьке паломництво українців до св. Землі.

о. Мелетій Соловій ЧСВВ: Літургіка для українських католицьких шкіл. II частина: Святі богослужби. Стор. 128 і 88 образків. — — — — — — — — $1.00

Замовляти:
BASILIAN PRESS — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО — Український Християнський МІСЯЧНИК

ВЕРЕЗЕНЬ, 1960 — РІК XXIII, Ч. 3 (447)

СЛОВО ВАЖЛИВЕ БІЛЬШЕ СТА РОКІВ

99 років минає цього року від смерти Тараса Шевченка. А проте його слова живі й сьогодні і варт їх пригадати нашим лукавим часам. Бо Шевченко не тільки український національний поет: він загальнолюдський пророк-поет, що вказував не тільки тодішнім своїм землякам шлях обнови, але і нам, і всьому людству сучасному вказує його й посьогодні. Містимо тут його "Послання", в якому всього 31-літній поет розкриває полуду національної гордости, своїх земляків, за якою криється — проте чужа безбожна "наука". Поет висміває ту науку — тоді філософа німецького Гегля, якого навчання стали основою філософії марксизму пізніше! — та моттом із св. Письма вказує всім шлях відродження, не тільки України та її провідної верстви: панів, до яких головно звертається його послання, але й до всіх тих іще й ненароджених, що опиняться в такому ж упривілеєному становищі: "панів"-проводу. Нічого нового не вказує, тільки стару істину св. Письма: любов до найменшого брата, покору; але й власну гідність, яку саме може дати пізнання правди, пізнання в науці, згідній із Божим навчан-[redacted]

Будуючи пам'ятник Шевченкові, ми ставимо на неукраїнській землі пригадку того, що був не тільки нашим українським поетом, але і може бути пророком для всього людства, бо вчить найправдивішої науки: християнської любови. Слова його — пророцькі слова, і на наших очах сповняються трагічно його предсказання так же, як сповнились уже в нашій рідній Україні з тими, до яких він звернувся був своїм посланням, а вони не послухали його...

Тарас Шевченко

ДО МЕРТВИХ І ЖИВИХ І НЕНАРОДЖЕНИХ ЗЕМЛЯКІВ МОЇХ

В УКРАЇНІ И НЕ В УКРАЇНІ СУЩИХ, МОЄ ДРУЖНЄ ПОСЛАНІЄ

Аще кто речет, яко люблю Бога,
а брата своєго ненавидит, лож єсть.
(Соборн. посланіє апостола Іоанна, гл. 14, ст. 20).

І світає, і смеркає,
День Божий минає,
І знову люд потомлений,
І все спочиває.
Тільки я, мов окаянний,
І день і ніч плачу
На розпуттях велелюдних,
І ніхто не бачить,
І не бачить, і не знає;
Оглухли, не чують,
Кайданами миняються,
Правдою торгують,
І Господа зневажають, —
Людей запрягають
В тяжкі ярма, орють лихо,
лихом засівають...
А що вродить? Побачите,
Які будуть жнива!

Схаменіться, недолюдки,
Діти юродиві!
Подивіться на рай тихий,
На свою Вкраїну;
Полюбіте щирим серцем
Велику руїну!
Розкуйтеся, братайтеся!
У чужому краю
Не шукайте, не питайте
Того, що немає
І на небі, а не тільки
На чужому полі...
В своїй хаті — своя й правда,
І сила, і воля!

Нема на світі України,
Немає другого Дніпра;
А ви претеся на чужину
Шукати доброго добра,
Добра святого, волі, волі,
Братерства братнього...
Найшли,
Несли, несли з чужого поля,
І в Україну принесли
Великих слів велику силу,
Та й більш нічого...

Кричите,
Що Бог создав вас не на те,
Щоб ви неправді поклонялись;
А хилитеся, як хилялись,
І знову шкуру дерете
З братів незрячих, гречкосіїв,
І сонця правди дозрівать

В німецькі землі, у чужії,
Претеся знову. Як би взять
І всю мізерію з собою,
Дідами крадене добро,
Тоді б зостався сиротою
З святими горами Дніпро!
Ох, як би то сталось, щоб ви не
вертались,
Щоб там і подохли, де ви поросли!
Не плакали б діти, мати не ридалаб,
Не чули б у Бога вашої хули;
І сонце не гріло б смердячого гною
На чистій, широкій, на вільній землі:
І люди не знали б, що ви за орли,
І не покивали б на вас головою...
Схаменіться! Будьте люди,
Бо лихо вам буде:
Розкуються незабаром
Заковані люди;
Настане суд, заговорять
І Дніпро і гори,
І потече сто ріками
Кров у синє море
Дітей ваших; і не буде
Кому помагати:
Відцурається брат брата
І дитини мати;
І дим хмарою заступить
Сонце перед вами,
І на віки проклянетесь
Своїми синами.

Умийтеся! Образ Божий
Багном не скверніте!
Не дуріте дітей ваших,
Що вони на світі
На те тільки, щоб панувать:
Бо невчене око
Загляне їм в саму душу
Глибоко, глибоко...
Дознаються небожата,
Чия на вас шкура,
Та й засудять, — і премудрих
Немудрі одурять.
Як би ви вчились так, як треба,
То й мудрість була би своя;
А то залізете на небо:
"І ми — не ми, і я — не я!
І все те бачив, все те знаю:
Нема ні пекла, ані раю,
Немає й Бога, тільки я,
Та куций німець узлуватий,
Та й більш нічого..."

— Добре, брате!
Що ж ти таке?
"Нехай німець
Скаже; я не знаю!"

Оттак то ви навчаєтесь
У чужому краю!
Німець скаже: "Ви моголи."
"Моголи, моголи" —
Золотого Тамерлана
Онучата голі!
Німець скаже: "Ви слов'яни."
— "Слов'яни, слов'яни" —
Славних прадідів великих
Правнуки погані!
І Колляра читаєте
З усієї сили,
І Шафарика і Ганку,
І в слов'янофіли
Так і претесь,
і всі мови
Слов'янського люду.
Всі знаєте, а своєї
Дасть Біг! "Колись будем
І по-своєму глаголать,
Як німець покаже,
А до того й історію
Нам нашу розкаже.
Оттоді ми заходимось!"

Добре заходились
По німецькому наказу,
Та й заговорили
Так, що й німець не второпа
Учитель великий,
А не то, щоб прості люди!
А гвалту! а крику!
"І гармонія, і сила,
Музика, та й годі!
А історія — поема
Вольного народу!
Що ті римляни убогі!
Чорт-зна що — не Брути!..
У нас Брути і Коклеси,
Славні, незабуті!
У нас воля виростала,
Дніпром умивалась,
У голови горя клала,
Степом укривалась!"
Кров'ю вона умивалась,
А спала на трупах,
На козацьких вольних трупах
Окрадених трупах!..

Придивіться лише добре,
Прочитайте знову
Тую славу, та читайте
Від слова до слова:
Не минайте ані титли,
Ніже тії коми,
Все розберіть, та й спитайте
Тоді себе: що ми?
Чиї сини? яких батьків?
Ким, за що закуті?
То й побачите, що ось що
Ваші славні Брути:
Раби, підніжки, грязь Москви,
Варшавське сміття ваші пани
Ясновельможні гетьмани!
Чого ж ви чванитеся, ви,
Сини сердешної Вкраїни?
Що добре ходите в ярмі,
Ще лучше, як батьки ходили?!
Не чваньтесь: з вас деруть ремінь,
А з них бувало й лій топили! —
Може чванитесь, що братство
Віру заступило,
Що Синопом, Трапезунтом
Галушки варило?
Правда ваша: надїдались,
А вам тепер вадить,
А на Січі мудрий німець
Картопельку садить;
А ви її купуєте
И їсте на здоров'я,
Та й славите Запорожжя,
А чиєю кров'ю
Ота земля напосна,
Що картоплю родить,
Вам байдуже, аби добра
Була для городу!
А чванитесь, що ми Польщу
Колись завалили!
Правда ваша: Польща впала,
Та й вас роздавила.
Так ось як кров свою лили
Батьки за Москву і Варшаву,
І вам, синам, передали
Свої кайдани, свою славу!
Доборолась Україна
До самого краю:
Гірше ляха свої діти
Її розпинають.
Так як пиво, праведную
Кров із ребер точать!
Просвітитя, бачиш, хочуть
Материні очі
Современними вогнями,
Повести за віком,
За німцями недоріку,
Сліпую каліку.
Добре! Ведіть, показуйте!
Нехай стара мати
Навчається, як дітей тих
Нових доглядати!
Показуйте! За науку —
Не турбуйтесь — буде
Материна добра плата:
Розпадеться луда
На очах неситих ваших
Побачите славу,
Живу славу дідів своїх
І батьків лукавих...
Учітеся, брати мої!
Думайте, читайте,
І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь:
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Чужі люди цураються,
В хату не пускають,
Свої діти — мов чужії,
І немає злому
На всій землі безконечній
Веселого дому.
Я ридаю, як згадаю
Діла незабуті
Дідів наших: тяжкі діла!
Як би їх забута,
Я віддав би веселого
Віку половину!
Оттака то наша слава,
Слава України!..
Оттак і ви прочитайте,
Щоб не сонним снились
Всі неправди, щоб розкрились
Високі могили
Перед вашими очима,
Щоб ви розпитали
Мучеників: кого, коли
И защо розпинали?..

Обніміте ж, брати мої,
Найменшого брата, —
Нехай мати усміхнеться,
Заплакана мати!
Благословіть дітей своїх
І'твердими руками,
І обмитих поцілуйте
Вольними устами!
І забудеться срамотня
Давняя година,
І оживе добра слава,
Слава України,
І світ ясний, невечерній,
Тихенько засяє...
Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благаю...

В'юнища, 14 грудня 1845.

Митрополит Максим

ІМПЕРІЯЛІСТИЧНА МОСКВА І КАТОЛИЦЬКА УКРАЇНА

Дня 11 квітня ц. р. проминає точно 15 років, від хвилини, коли імперіялістична Москва розпочала наново свою історичну боротьбу з українським натоцизмом. Важливіші події тієї затяжливої боротьби нам усім відомі. Під брутальним натиском московського комунізму пішли в тюрми, на страшні каторжні роботи, в сибірські концентраційні табори всі наші галицькі й підкарпатські впадини, всі визначніші наші священики, монахи й монахині, велика тисячі нашої провідної інтеліґенції, мільйони найкращих синів і донь нашого українського народу. Тимчасом, устами кількох зрадників і ґуртка сторроризованих священиків, московське НКВД 1946 року в святоюрському соборі у Львові осудило Берестейську Унію й урочисто проголосило офіціяльне зірвання всяких юридичних зв'язків з Намісником Христової Церкви в Римі, проказуючи водночас покірно втілення безбожника Сталіна зволити ласкаво прийняти "розкаяних українців католиків" до єдности з російською православною Церквою. Всюди за тим, на владичих престолах наших катедр засіли московські агенти, а наші церкви, манастирі й усі церковні інституції опинилися в руках вислужників російського казьонного православ'я. При тому, найменший спротив був із місця ліквідований дикими побоями, страшними тортурами, грізною в'язницею, засланням на Сибір; або просто карою смерти.

Гігантична ця боротьба, започаткована вночі з 10 на 11 квітня 1945 р., коли вся брутальна сила Москви виступила проти незломного духа католицької України, триває посьогодні. На протязі цих довгих 15 років, сповнених найбільшими звірствами століть, але й осяйних безсмертним блеском найбільш геройських подвигів новітніх часів, ми втратили майже всіх наших галицьких впадин, сотки найкращих українських священиків, великі тисячі неустрашимих героїв і героїнь, що всі,

вкриті безсмертною славою мучеників, ісповідників і національних героїв, відійшли від нас у незабутню вічність. З-поміж галицьких наших владик, залишився ще на своєму пості неустрашимий герой-полетець Митрополит Йосиф Сліпий, що нині сам, разом із своїм великим українським народом, відважно дальше відбиває всі смертельні удари розшалілої Москви серед збезчещених своїх храмів, зруйнованих інституцій, релігійно й морально затрованої української молоді...

Чим є в дійсності для нас ця страшна, надлюдська боротьба? Яке її дійсне значення для Христа, Його Церкви й цілого українського народу?

Коли бліснче приглянутись усім цим надзвичайним подіям і глибше проаналізувати їх повний зміст, можна сміло стверднти, що жадна подія в цілій історії наших змагань із загарбницькою Москвою не принесла українському народові стільки світла, не скріпила його так духово і не підносила його так морально, як саме ці останні геройські змагання католицької України, що вже нині дають нам пізнати ту силу Москви, яка запрягає Україну в постійну неволю, і ту живу, незломну енергію України, що може раз на все дати їй релігійну свободу й політичну незалежність.

Во вікони в минулому Москва не показала нам так ясно й не переконала нас так сильно, що так, як її назьонне православ'я несе Україні релігійну й політичну неволю, так український католицизм дає Україні релігійну й національну незалежність. Це показалося цілком ясно, коли комуністична Москва, що офіціяльно виповіла війну Богові й постановила знищити всяку релігію, не завагалася тепер ужнти свого давного російського православ'я, щоби при його помочі підкорити собі цілу Україну. Так поступаючи, вона вправді, лише наслідувала Катерину II, Миколу I і всіх інших російських царів, які вогнем і мечем нищили католицьку Україну та брутальним насильством насаджували на її землях своє назьонне православ'я. Але царі, що офіціяльно вважали себе Богом вибраними оборонцями Христової правди, могли принайменше заслоновати свої загарбницькі політичні плани християнською ревністю про спасіння українських душ. Комуністична Москва вже не могла цього зробити, і тим вона була змушена показати Україні своє правдиве, забріхане обличчя...

І саме те відкриття правдивого обличчя назьонного православ'я дало Україні пізнати правдиву велич українського католицизму. І тому, за нашими геройськими владиками, за рядами наших неустрашимих священників і за непрогляднимн лавами наших вірних, там станули нині свідомі маси всього українського народу. В обличчі такої постави до неї католицької України, український нарід міг стануги тільки по боці своєї релігійної свободи й своєї політичної незалежности...

Цей ріст українського народу, зрошений щедро кров'ю його найкращих синів і дочок, підсичуваний геройськими подвигами мільйонів його сучасних борців, розсаджує нині тяжкі мури совєтських в'язниць, сповняє пильно стережені келії концентраційних таборів і кличе всіх українців готовитися до того врочистого й торжественного моменту, коли ми всі стаємо духово об'єднані в одній Христовій Церкві й на завжди політично відпущені від Москви...

До такої всеукраїнської солідарности кличе нині Україна й усіх своїх синів і дочок, що опинилися, поза її межами і проживають у різних краях вільного світу. Во дотепер, на жаль, наша еміграція ще такої солідарности не знає. В загальному, вона замало цікавиться тими гігантичними змаганнями, що їх провадить нині на рідних землях католицька Україна. Як слушно завважив один часопис із 26-го січня ц. р., в своїй редакційній статті п. н. "Справа Митрополита Йосифа Сліпого", ця справа в нас на еміграції ще сильно заведбана. Тому пильно слухаймо того голосу України і голосу нашого сумління, що кличе нас до спільної, всеукраїнської акції. До цього нагод нам не бракує. А може найкращою з них міг би бути сам день 15-річчя тієї затяжної боротьби, себто день 11 квітня ц. р. Як воно було б гарно і як раділа б із того ціла Україна, якби всі українці вільного світу, в усіх країнах свого поселення, з усіми своїми організаціями й усіми своїми інституціями, могли тоді влаштувати: "ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ СОЛІДАРНОСТИ", з відповідними виступами у своїй і чужомовній пресі, з великими імпрезами, програмовими інформаціями у радіо й телевізії, з окремими зверненнями до різних урядів і державних мужів, із поновленими домаганнями в Об'єднаних Націях: втягнути в цю справу й змусити Москву заперестати свою грабіжницьку роботу...

Вияв такої нашої всеукраїнської солідарности, якраз у цій рішальній хвилині нашої релігійної й національної історії, був би сповненням нашого святого сучасного обов'язку...

("Поступ" із 7 лютня 1960),

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, календарі, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

A. MOCH

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

ІЗ ДУМОК МИТРОП. АНДРІЯ ПРО СВ. ПИСЬМО

Предивна то, справді, Божа книга! У всім Божа! А передовсім у тому. Божа, що чим більше її читаєш, тим більше вона тобі подобається. Чим краще знаєш її, тим вона тобі дорожча й цінніша. Кожне слово в ній є великим скарбом, хоч нераз укритим. Кожне слово, то кожні двері, що ведуть душу в небо. Кожне слово — то небесні промені, що від самого Божого престолу спливають на душу читача чи слухача. Тому, коли зі св. Євангелія доведеться священникові проповідати, не знає лише, що людям передати, від чого починати. Один коло одного прецінні Божі дари, слово біля слова, стих коло стиха, думка біля думки — кожна переповнена світлом неба, Божою мудрістю, Божою силою — кожне слово, кожна думка є пречудесним даруиком. Як гарно було б, якщо приявні на празнику могли б хоч один такий дарунок гостинцем дітям принести!

ЗА УСПІШНЕ ПРИГОТУВАННЯ ДО ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ

(НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА БЕРЕЗЕНЬ)

Коли минулого року Свт. Отець Іван XXIII вирішив скликати Вселенський Собор, то це рішення було милою вісткою не тільки для католиків, але теж і для не-католицьких віроісповідань. Збоку протестантів і нез'єднаних православних чули ми голоси, які слушно пригадали світові, що в християн різних віроісповідань є куди більше того, що їх єднає, як того, що їх роз'єднує. Більшість некатоликів висловили радість із того, що відбудеться Вселенський Собор, який зможе багато причинитися до майбутнього церковного об'єднання, хоч тісамі не-католики не замовчували великих труднощів і перепон на шляху до бажаної церковної одности.

Немає сумніву, що наша доба потребувала б Вселенського Собору. Бували вони в минулому і на них вирішувались дуже важні справи Церкви, а навіть тодішнього суспільства. Живемо в добі, яка хитро, постепенно і пляново бажає розкласти морально всяку релігію, зокрема ж християнство в його трьох історичних формах: католицтві, православ'ю і протестантизмі. Ще ніколи в історії не організувалася така велика боротьба проти християнства і проти релігії взагалі, як саме в наші дні. Чому ж тоді християни мали би бути поділені і розсварені? Чи модерне безбожництво, матеріялізм і комуністичний інтернаціонал могли б так сильно розвиватися і приступати до атаки на Бога і релігію, якщо б християни були об'єднані в одну боєву лаву, в одній Христовій Церкві?

Заплянований Вселенський Собор, згідно з урядовими заявами Свт. Отця та його найближчих співробітників у приготуванні Вселенського Собору має за завдання насамперед зміцнити духове життя вірних, застерегти їх від блудів модерного часу, скріпити дисципліну і пристосувати її до вимог і потреб модерної доби. Свт. Отець, очевидно, бажає щоб Вселенський Собор був теж собором церковного об'єднання, однак це останнє буде залежати від постави некатолицьких віровизнань до Вселенського Собору та до метод (шляхів) церковного єднання. Якщо прихильність некатоликів до Вселенського Собору перейде в діло, себто коли вони стануть активно, щиро й отверто співпрацювати для майбутнього церковного об'єднання, то Вселенський Собор буде теж вирішною датою "соединенія всіх", (як про це молимось у нашій св. Літургії).

Якраз і тут показується, яку велику ролю в церковному об'єднанню повинна відіграти молитва за щасливий перебіг та успіх Вселенського Собору. Вже кілька разів за останній рік Свт. Отець та інші високі церковні достойнники підкреслювали потребу молитов за успіх Вселенського Собору. Під час коли за почином Ватикану йдуть тепер інтенсивні приготування до Вселенського Собору, Свт. Отець, а за ним інші католицькі єпископи по цілому світі закликають своїх вірних, щоб не переставали молити Бога за успіх Вселенського Собору.

Минулого року в серпні Апостольська Столиця розіслала обіжник до всіх єпископів Католицької Церкви, університетів, професорів богослов'я, духовних письменників тощо з проханням піддавати гадки й поради щодо програми та справ, які треба було б порушити та порішити на Вселенському Соборі. Окрема комісія під проводом Державного Секретаря Ватикану, Кардинала Доменіка Тардіні, працює безупинно над проектами рішень Вселенського Собору. І коли за два-три роки ті праці будуть завершені, тоді зможе зібратися Вселенський Собор. Приготування до Вселенського Собору виявили велике зацікавлення церковними справами по цілому світі, зокрема виявилася справжня вселенськість Церкви, яка на майбутньому Вселенському Соборі в соборових постановах "сконкретизує" волю всієї Церкви, веденої Святим Духом і очолюваної Намісником Христовим на землі, Римським Архиереєм.

Минулого місяця була опублікована у Ватикані спеціальна молитва за успіх Вселенського Собору. Ось деякі уривки з тієї молитви:

"Святий Душе, посланий від Отця в ім'я Ісуса і живучий у Церкві, Ти ведеш її непомильно, і тому молимося Тобі, щоб Ти вилив Свої Дари на Вселенський Собор. Дай, щоб цей Собор приніс щедрі овочі, щоб світло і сила Євангелія розширювалися між людьми... Солодкий Гостю наших душ, вчини, щоб наші уми були утверджені у правді й розположи наші серця сприйняти послушно постанови Собору. Ми також молимося Тобі за духовних овець, що не належать до одного стада Ісуса Христа, щоб і вони стали учасниками Одности під володінням Одного Пастиря. Обнови Твої чуда в наших часах, щоб відбулося немов наново Твоє Зшестя і подай, щоб одна Свята Церква через безнастанну молитву, разом із Марією, Матір'ю Ісуса і під веденням св. Петра поширила царство Божественного Спасителя, царство правди і справедливости, царство любови й миру. Амінь"...

Ось така молитва за успіх Вселенського Собору повинна стати молитвою кожного доброго

УВАГА! ● УВАГА!

Замовте собі під Великдень

ГАРНІ

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ

Найновіша серія — американського виробу

ціна пачки — 12 карток — $1.20.

Замовляйте в нашому Видавництві:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St.

Toronto 3, Ont., Canada

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ

через заступництво Слуги Божого Митрополита Андрія:

О рятунок перед духовним заломанням, важкою недугою та від злого товариства. Л. О. Л. За Боже благословення для цілої родини та за приїзд брата-священика з-поза залізної куртини. К. Питель. За хвору особу в старім краю. Н. Л. За скоре видужання по тяжкій операції В. С. За здоров'я священика, за духовну рівновагу, за поміч в науці, за благословення в родинному житті одної особи. Н. А. С. За щасливу смерть. Т. Г. За поміч в родинній і суспільній праці. Н. Н. За здоров'я, родинні справи і щасливу смерть. М. М.

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

Складаю прилюдну подяку Всевишньому Богові, Прсв. Серцю Ісусовому, Пречистій Діві Марії та Слузі Божому Андрієві за щасливий перебіг операції та поворот до здоров'я.

М. Кохвалюк, Едмонтон, Алта

Складаю найщирішу подяку Всемогутньому Богові, Найсолодшому Серцю Христовому й Матінці Божій за вислухані молитви, щасливо перебуту операцію та скорий поворот до здоров'я.

Залучую мій скромний дар 5.00 дол.

Николай Валіон, Су Сент Марі, Онт.

Прилюдну подяку складаю Всевишньому за вислухання молитов за посередництвом Слуги Божого Митрополита Андрія та за повсякчасну опіку над моєю родиною.

Іванна Зельська, Вінніпег, Ман.

Найщирішу подяку складаю Найсвятішим Серцям Ісуса й Марії та св. Йосифові за вислухані молитви.

К. Цюропайлович, Міннеаполіс, ЗДА

Складаю прилюдну подяку Господу Богові, Христові Спасителеві і Матері Божій за вислухання молитов за заступництвом св. Ріти, св. Єлисавети й св. Джералда.

Є. Святин, Торонто, Онт.

Складаю найщирішу подяку Прсв. Серцю Ісусовому, Матінці Божій Неустаючої Помочі, св. Йосафатові, Слузі Божому Андрієві та всім святим за вислухані молитви та за всі Божі ласки для моєї родини.

Анна Біловус, Статен Айленд, ЗДА

християнина-католика, зокрема ж члена Апостольства Молитви. Через таке молитовне єднання з усією навчальною Церквою ми найкраще причинимося до успіху Вселенського Собору і до великої справи загального церковного об'єднання.

(омс)

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..."

(Мат. XI. 28)

Тому п'ять років я стратив ногу. За той час я робив сім разів старання про допомогу й мені все відмовляли. Останньо я зробив обітницю, що як дістану запомогу, то до смерти буду щодня молитись на вервиці. Моє подання прийнято. Щиро-сердечно дякую Матінці Божій за заступництво.

М. Рачук, Едмонтон, Алта

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ.

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинну в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день. (300 днів відпусту раз у день).

Пресвяте Серце Ісуса, спаси Україну.
Непорочне Серце Марії, будь моїм спасінням.

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

В ОБОРОНІ ПРИВАТНИХ ШКІЛ

14 лютня у Вінніпегу відбулося в місцевій Академії Непорочного Серця Марії чайне прийняття. Почесними гістьми і промовцями були ВПреосв. Митрополит Максим і Дост. Стюард Е. МекЛейн, міністер освіти в Манітобі. Головною темою промови Митрополита була справа реформи шкільництва у Манітобі. Цю важливу справу теж порушив у своїй промові міністер освіти. Велика участь духовних і світських у цьому прийнятті вказувала на живе зацікавлення цією справою.

Православний "Український Голос" помістив ганебну статтю проти сепаратних шкіл. Допоміг йому в тій праці й масонський "Вінніпег Фрі Прес". Відповідаючи на виступ щоденника "Вінніпег Фрі Прес", який за православним "Українським Голосом" подав цю редакційну статтю проти допомоги уряду приватним і парафіяльним школам, називаючи становище "Украін. Голосу" українським поглядом. Централя Українців Католиків Манітоби враз із своїми складовими організаціями подала "Вінніпег Фрі Прес" свій протест і вияснення, що українці католики, яких у Манітобі є 65.000, мають противний погляд на справу приватних шкіл, як має група з "Українського Голосу". Уряд повинен дати фінансову допомогу для приватних і парафіяльних шкіл так, як у других канадійських провінціях (крім Б. К. і Ман.). Особливо для нас українців приватні школи мали б велике значення, бо в них ми могли б крім предметів, приписаних департаментом освіти, навчати українську мову, історію, культуру і релігію. Таке трактування справи науки виховання дітей є справедливе й згідне з демократичними засадами Канади, ще тимбільше, що Канада є мозаїкою різних культур.

ПІДГОТОВЛЯЄТЬСЯ РЕЛІГІЙНО-НАЦІОНАЛЬНА МАНІФЕСТАЦІЯ У ВІННІПЕГУ

Ідучи за ініціятивою ВПреосв. Митрополита Кир Максима Германюка в зв'язку з тим, що цього року минає 15 літ від безпосереднього наступу московського імперіялізму на Українську Католицьку Церкву на Рідних Землях, і у зв'язку з геройським спротивом всіх наших Владик на зазіхання Москви та тернистий шлях (від 11-го квітня 1945 і досі) Митрополита Ісповідника Йосифа Сліпого — проголошено день 10-го квітня 1960 року ДНЕМ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СОЛІДАРНОСТИ. Цього ж дня в годині 3-ій пополудні у Вінніпегу в Плей Гавзі відбудеться Релігійно-Національна Маніфестація.

Такі дні-маніфестації повинні би перевести й інші наші міста, а то взагалі вся Канада й Америка.

ПРАВДУ СКАЗАВ

Президент Американського Червоного Хреста, колишній командант збройних сил НАТО, ген. Альфред М. Грунтер, промовляв на відкритті Учительського Інституту при нью-йоркській Католицькій Дієцезії і заявив, що він, як католик, мусить остерегти католиків, щоб не були самозадоволені з себе, бо СССР веде боротьбу за здобуття умів у світі. Генерал Грунтер казав: "Католики менше цікавляться міжнародними справами як інші релігійні групи, а тим часом тема закордонних проблем тепер є не люксусом, тільки конечною потребою".

КИТАЙ І ТИБЕТ — РАЗОМ

Вільна китайська преса повідомляє про переговори між Далаї Ламою, головою Вільного Тибету, тепер на еміґрації в Індії, та президентом Вільного Китаю з осідком на Формозі, Чіянг Кайшеком задля тісніщої співпраці проти китайських комуністів. Позиція Далаї Лями сильна не тільки морально, з уваги на престиж його імени серед буддистів, але й матеріяльно, бо врятувався державний скарб Тибету, що його Далаї Ляма вислав був заздалегідь до малої гімалайської держави Сікіму. Тепер цей скарб перетранспортовано до Індії.

МУДРІЮТЬ ЛЮДИ...

Колишній англійський прем'єр під час урядування Партії Праці, а теперішній лорд Ірл Атлі приїхав до ЗДА, де виголошуватиме доповіді по більших містах цієї країни. В Нью-Йорку він був гостем на прийнятті Об'єднаних Світових Федералістів і сказав, що "страх перед атомовою бомбою повинен обєднати Захід, подібно як страх американських колоній об'єднав їх був проти тодішнього англійського короля Джорджа III в 1776 році". Це той самий Атлі, що ще в 1936 р. був за большевиками. Подібно інший, іще більший "невтраліст" Джавагарлал Неру, прем'єр Індії, заявив на конференції своєї Конгресової партії, що Індія мусить збільшити свій військовий бюджет з уваги на загрозу від комуністичного Китаю. Неру пріязнав, що це утруднює здійснення індійської "п'ятирічки", але — казав він — Індія не має іншого вибору, як тільки бути готовою до оборони країни, хоч вона й надалі визнає принципи "співіснування" та розв'язування всіх спорів — мирним шляхом.

ХТО ДАВ ІНСТРУКЦІЇ ДЛЯ ПРОТИЖИДІВСЬКИХ ВИСТУПІВ?

Уряд Західньої Німеччини заявив, що комуністична Східня Німеччина намовила інших до протижидівських виступів, які поширилися в Федеральній Республиці (Західній Німеччині). Знов же американський журналіст написав в одному з поширених нью-йоркських часописів, що урядові особи Британської "Інтеліджанс Сервіс" мають відомості, що Кремль доручив чинити такі виступи. Той журналіст наводить слова з таких інструкцій. Знана річ, що комуністи мають добре зорганізованих своїх людей, які можуть викликати бажані для них акції. Зрештою свастикові провокації, проведені одночасно і в цілому світі, відразу показують, що їх організувала якась усесвітня мафія-організація.

ВАТИКАН ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД КОЕКЗИСТЕНШЄЮ

"У славному Римі, перед чудотворним образом Богоматері "Салюс популі романі" в базиліці Санта Марія Маджоре, Кардинал Оттавіяні, секретар Священного Уряду, в своїй проповіді пригадав подібні славні, чудотворні ікони Божої Матері, які находяться по країнах за залізною заслоною. Нав'язуючи до них Кард. Оттавіяні підняв обжалування проти осіб, які називають себе християнами, але не протестують проти переслідувачів імени Христа, що було б і по-людськи і по-християнськи. Різка проповідь Кард. Оттавіяні, яку слухало багато втікачів з комуністичних країн, викликала велике порушення в Римі.

"Ви благаєте в Божої Матері ласки, щоб могти повернутися до Вашої батьківщини" — казав Кардинал Оттавіяні, — "але, на жаль, це не буде можливе так довго, доки уряди не почують голосу Спасителя, який почерез катедру св. Петра показує шлях до правдивого миру". Опісля Кардинал покликався на Різдв'яне Послання Папи Івана XXIII і пригадав, що Христовий мир є неподільний. Його умови є: добро світу, розв'язка соціяльних питань, пошана до договорів і пошана прав людини, окремої особи, родини і релігійних віровизнань.

Саме цього дня, коли італійський президент Гронкі мав виїхати до Москви, Кард. Оттавіяні вказав на те, що Папа опустив був Вічне Місто, коли то свого часу Гітлер мав прибути до Риму в гостину до Мусолінія. Це натяк, що теж Іван XXIII не прийме совєтської державної гостини, якої треба сподіватися як відповіді на поїздку Гронкі до Москви. Цей здогад підтверджують деякі інші завваження Кардинала. Між іншим, згадуючи про масакру в часі мадярського повстання, він заявив: "Історія Каїна й Авеля повторяється в нашому столітті, та проти вбивника не підноситься прокляття, на яке він із-за своїх жертв заслуговує. Чи це є почуття людськости?" — говорив Кардинал.

Дальшу частину своєї проповіді присвятив Кардинал ув'язненим кардиналам і єпископам, що мучаться у в'язницях. Він жалівся, що "велика преса" присвячує більше місця мистецьким чи спортовим справам, як мученикам на Сході. Вкінці заатакував він також "мужів великої відповідальности", які всього того не завважують та не бачать, що і вони також з часом можуть упасти жертвою гнобителів, коли тепер вони з ними разом усміхаються і стискають собі руки. "Деякі з них називають себе християнами. Як вони можуть відчувати християнство, коли не знають, що робить Антихрист?"

Також ці останні завваги, на думку спостерігачів, слід брати за вияв незадоволення міродайних ватиканських кіл з поїздки Гронкі до Москви. "Велика" преса всього світу в руках масонів і нехристів, а уряди в таких же руках. Читайте про те статтю п. н. "Безбожні гангстери" в календарі "Світла" на 1960 рік.

ПОМЕР КАРДИНАЛ СТЕПІНАЧ

Великий мученик за католицьку віру, національний провідник Хорватії і завзятий ворог комунізму, кардинал Альойзій Степінач, помер 10 лютня ц. р. в своєму родинному селі Красичі в Хорватії, проживши 61 років. Безпосередньою причиною смерти, як твердить лікарський бюлетень, було запалення легенів, хоч дійсною причиною є напевно недуга, що її Кардинал набрався у в'язниці, куди його запроторив був комуністичний уряд Тіта.

Два мученики за Христову Церкву: наш Митрополит Йосиф Сліпий і бл. пам. Кард. А. Степінач

На вістку про смерть кард. Степінача, Свт. Отець Папа Іван XXIII висловив глибокий жаль з приводу відходу у вічність цього завзятого "Божого воїна". Католицьке населення Хорватії, якого є дещо більше понад 7 мільйонів, оплакує втрату свого релігійного і національного провідника, який не зломився в обличчі комуністичних тортур і 5-річної в'язниці.

ХТО ШИРИТЬ АНТИСЕМІТИЗМ?

Як відомо, в Німеччині та других країнах невідомі злочинці провели протижидівську акцію, малюючи на стінах синагог гітлерівські свастики. За цією акцією стоїть напевно Москва, яка хоче відвернути публичну опінію від загрози комунізму, а звернути її увагу на небезпеку пропавшого гітлеризму, йдучи за старим гаслом: "бий жидів — спасай Росію!" Недавно появилася ще одна провокація і то з боку представника Жидівського Світового Конгресу, Александра Леві Істермана. З доручення цього Конгресу він прибув до столиці Союзної Німецької Республіки, Бонн, де мав розмову з міністром заграничних справ фон Брентано. Александер Леві Істерман заявив, що Західня Німеччина повинна між іншим: "...дуже суворо наглядати над чужинецькими групами утікачів у Німеччині, як мадяри й українці, і в випадках їх антисемітської дії *депортувати цих утікачів до їхніх батьківщин*". Ця провокативна заява Істермана, не маюча жодних підстав, є тільки водою на большевицький млин. Адже ж є відомо, що якраз українці найбільше потерпіли від нацистського режиму Гітлера. Гітлерівські в'язниці й концентраційні табори були виповнені українцями, а тисячі українських робітників гинули на примусових, невільничих роботах у Німеччині. Шукати між українцями й мадярами ініціяторів антисемітських виступів — це груба провокація, подиктована хіба комуністичною Москвою.

ЖИДИ ВИЇЖДЖАЮТЬ З ЕВРОПИ

Австрійське міністерство внутрішніх справ оголосило, що впродовж минулого року почерез Австрію виїхало з Европи більше ніж 12.000 жидів. Вони вимігрували головно до Ізраїля, Австралії та інших заморських країн. З СССР виїхало лише 140 осіб.

ЩО ПРАВДА, ТО ПРАВДА

Під час переслухань у сенаті, сен. В. Морс та сен. Й. В. Фулбрайт заатакували паню Клер Бут Лус, яку през. Айзенгавер займенував амбасадоркою ЗДА в Бразилії. Оба демократичні сенатори закинули їй, що вона висловлювалася дуже некорисно про демократів у минулому і назвала президента Рузвелта "обманцем" а президента Трумана "ставленіком босів великих міст".

Пані Лус висловила жаль, що в гарячці передвиборчої пропаганди вона вживала непристойних слів, але рівночасно відмовилася відкликати свої погляди в цій справі...

ДУРАКИ СЛУХАЮТЬ КОМУНИ

Управа новоскошського містечка Волфвил (Канада), якого водопроводи постачають воду також для університету Акадії, постановила впровадити флюоризацію води. Проти цього запротестував президент університету д-р Вватсон Кіркконел. У листі до місцевої газети Кіркконел покликався на хеміків, які вважають флюоризацію води шкідливою для людського організму. Напр., Чарлс Еліот Перкінс, що кермував німецькими хемічними фабриками для американського уряду після минулої світової війни, твердить, що флюориди ушкоджують тканини мізку й знижують відпорність на домінацію та втрату волі. Знову антикомуністична канадійська група, Фрідом Фавндейшен оф Кенада, оприлюднила зізнання екскомуніста Оливера Кеннета Гоффа, що флюоризованої води вживали комуністи в Сов. Союзі для ослаблення волі в'язнів. Про інші затії комуністів читайте в календарі "Світла" на 1960 рік, стаття п. н. "Безбожні гангстери".

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge)
EM 3-8828
Toronto

НЕ ПЕРЕЇДАТИСЯ...

Лондонський лікар д-р Дж. Кимбл написав недавно книжку, в якій стверджує, що Наполеона не знищили його вороги, але він сам, і то через надмірне харчування. Наслідком надваги Наполеона заатакували різні внутрішні недуги, які довели до того, що він не був спроможний ясно і швидко думати, рішень своїх не видавав уповні логічно, став сплюхом і загалом "товстою й лінивою особою". Саме через те він програв під Ватерлью і став жертвою московської зими та протинаступу. Лікар пише, що як би Наполеон залишився був худощавим вояком, то перемагав би докінця і ніякий ворог не зміг би його повалити.

ЧАСОМ І ТАКЕ БУВАЄ...

Арабська Об'єднана Республика заборонила показувати на своїй території всі фільми з актором Едвардом Робінсоном, бо він "жид, заангажований у сіоністичній діяльності" та має різні комуністичні цитації.

ПРАЦЯ ДЛЯ СОРОКЛІТНІХ

Міністер праці Старчеський розіслав поверх 20,000 анкетних листків до працедавців у справі принимання до праці людей поверх сороківки. Із даних, надісланих деякими працедавцями, виходить, що люди у віці понад 40 літ є менше продуктивні, однак найважнішою справою є те, що вони вже не мають часу зложити відповідну суму, потрібну до одержування пенсії. Деякі проєктують, щоби вік примусового відходу на пенсію підвищити до 70 року життя, тимбільше, що у зв'язку з поступом медичних наук середня життя людини значно піднеслася.

ЛОРД БІВЕРБРУК ДАЄ ІНТЕРВ'Ю

Видавець лондонського "Дейлі Експрес", мультимільйонер і дуже впливова людина в політичних колах, дав із нагоди своїх 80-літніх уродин інтерв'ю на телевізії. Це інтерв'ю обіцяв він підчас своїх 75-літніх уродин, а слідуюче обіцяє за дальших 5 літ і т. д. Він подав характеристику деяких політиків, які діяли в останніх часах, а саме: Черчил, це надзвичайний характер, Сталін — хоч і розбійник, — але великий ум, Рузвелт — це була Богом послана людина в слушний час, Нассер — пора, щоб уже хтось його спрятав, Об'єднані Нації, це цілковито нездарна організація і без неї у тайній дипломатії значно скоріше прийшло би до замирення світу. Найбільшою помилкою Англії було те, що замість допровадити до війни між гітлерівською Німеччиною і Совєтами, а самому стояти осторонь, во-

на вмішалася у спрази європейського континенту і тому світ так нині виглядає.

Лорд Бівербрук родом із Канади й колись звався Макс Айткен. Його секретарка називається мис Розенберг...

ОТРУЯ В "ЛИПСТИКАХ"

Адміністрація харчів і ліків опублікувала список 17-ох заборонених до вжитку складників, яких уживають для продукції т. зв. "липстиків" і які можуть пошкодити здоров'я, якщо попадуть у шлунок і кишки. Цих складників уживають також для забарвлювання інших косметичних виробів і ліків.

ТРЕТА ЧАСТИНА НАСЕЛЕННЯ ЗДА КАТОЛИКАМИ

Під час зборів Інституту Вчителів Нью-Йоркської Дієцезії, дир. катол. шкіл дієцезії Нью-Орлін, о. Г. С. Бензу заповів, що до 1970 року одна третина населення ЗДА буде католицькою. Сьогодні вже четвертина населення Америки належить до Католицької Церкви.

Між 1944 і 1955 роками, у католицьких церквах ЗДА охрещено 16,000.000 дітей. Опираючися на цих та інших статистичних даних, можна ствердити, що в 1970 році ЗДА матимуть 60 міл. католиків. Цей приріст завдячують католики тільки наказові Христової Церкви не противитися штучно прибуткові дітей. Як би так ми, українці, держалися точно того наказу Церкви, то нас сьогодні було б на еміграції кілька мільйонів!

СКІЛЬКИ Є КАТОЛИКІВ?

Найновіша статистика, яку опублікував недавно Красвий Центр Місійного Походу Католицьких Студентів у Синсинаті, ЗДА, каже, що в цілому світі тепер є 527,643.000 католиків, отже на 17 мільйонів більше, як у минулому році. Країни, які начисляють найбільше католиків, це Бразилія — 60,108.000, Італія—48,500.000, ЗДА — 39,500.000 і Франція — 37,100.000.

МОЦНА В НОГАХ

Д-р Варвара Мур, 56-річна лікарка, закінчила свою мандрівку пішки від найбільш на північ положеного пункту Англії до найдальше на південь положеного. Мандрівка тривала 23 дні. На останній трасі 57 миль з-посеред понад тисячемилевого шляху лікарці-легкоатлетиці товаришило кілька тисяч захоплених її ділом англійців. Д-р Мур проходила в пересічі по 4 милі на годину. Вона заявила, що вдоволена, що жінки можуть вдіяти все те, що мужчини. — Чи не буде вона мис?...

КОМУНІСТИЧНИЙ ПРОВІДНИК СТАВ КАТОЛИКОМ

Комуністичний провідник, що заснував Ірляндську Робітничу Лігу, яку її противники вважають за "замаскованну агентуру Совєтів в Ірляндській республиці", так знеохотився до комунізму, що не лише пірвав зв'язки з комуністичним рухом, але й навернувся на католицтво і вступив до Чину Цистерсів.

ПАМ'ЯТНИК ДЛЯ ГЕРОЙСЬКОГО СВЯЩЕНИКА

Недалеко міста Верони в Італії поставили недавно гарний пам'ятник-хрест на спільній могилі італійського священика та німецького вояка, які стали жертвою варварського поганського гітлеризму.

Ще 1944 р. о. Доменіко Мерканте, італійський священик і парох у Піяцца, зголосився до гітлерівської військової влади на закладника за своїх парафіян, батьків численних родин.

Німці прийняли зголошення і дали злочинний наказ, що противиться Божим Заповідям, а саме: розстріляти священика. Перед самою екзекуцією виступив один із німецьких вояків і сказав: "Не можу збивати невинного священика". Командир екзекуційного відділу наказав йому станути біля священика й обидвох їх розстріляли.

ЧИСЛО НАСЕЛЕННЯ В КАНАДІ

Населення Канади збільшилося в минулому році приблизно на 336,000 людей.

Тепер живе в Канаді 17,650.000 осіб (числа заокруглені). Найбільший приріст виявляє Онтаріо, бо 140,000 осіб. Західні провінції також мали приріст. Манітоба має тепер 892,000, Саскачеван 907,000 і Альберта 1,264.000 населення.

ТАЄМНИЧИЙ ПРЕДМЕТ У 1960 РОЦІ...

Американські науковці, які мають завдання слідкувати за штучними сателітами землі та літаючими ракетами, викрили в надземних просторах якийсь таємничий предмет, що кружляє довкруги землі між обома бігунами. Що це за об'єкт і як він там дістався, покищо не вдалося виявсити. Величиною цей об'єкт нагадує великий автобус. Чи це частина ракети невдалої совєтської спроби вислати нову ракету на місяць, чи таки частина ракети, яку СССР намагався примістити в полярній орбіті — тяжко сказати.

Вістка про те, що в надземних просторах кружляє таємничий об'єкт, про який немає точніших інформацій, сильно зрушила американську прилюдну опінію. Цей факт міг би бути доказом, що СССР може вислати в надземні простори ракети в повній таємниці, і що у випадку війни, несподівана атака на ЗДА атомовими ракетами цілком правдоподібна.

НОВОПРИБУЛІ ДАЮТЬ МІЛЬЙОНИ

Недавнє повідомлення міністра іміграції Канади, пані Фейркло, про те, що цього року прибуде до Канади двомільйонний із черги імірант від часу закінчення другої світової війни, звертає увагу на ту значну ролю, що її відіграють новоприбулі в економіці цієї країни. Артур Малоні, член парляменту від округи Паркдейл у Торонті, пред'явив такі цифри, щоб показати, що саме означають іміганти для Канади: В одному тільки 1957 році емігранти вплатили 190,000.000 дол. у формі прибуткових податків. Іміганти, які прибули до Канади в періоді між 1951 і 1958 роком (було їх около 1,365.000 осіб) заложили 248,000 господарств, закупили 685,000 домашніх електричних приладів, як напр., кухонні печі, холодільні, пральні машини, радіоапарати та інше, а також понад 81,000 автомобілів.

СЕСТРА ЛУКІЯ ЗАПЕРЕЧУЄ

Документ, що його проголошуємо, дуже великої ваги, тому що він кладе кінець багатьом різним здогадам про катастрофальні події, які мали би

Сестра Лукія, тепер кармелітанка в Коїмбрі, Португалія

статись у 1960 році, а які здогади зв'язувано з відкриттям тайни Фатіми.

Перше, що викликало неспокій, це розмова із сестрою Лукією, одиноким живим свідком фатімських поя в о. Августина Фуентес, постулятора беатифікації Слуг Божих Франка і Якинти, двох фатімських дітей. Розмова відбулась у кармелітанському манастирі в Коїмбрі, де тепер Лукія проживає. В цій розмові говорено тільки про речі, які відносилися до справи беатифікації.

Ускладення виринули аж тоді, коли о. Фуентес, повернувшись до Мехіка — свого рідного краю, почав говорити про різні об'явлення-пророцтва, які йому мала виявити сестра Лукія. Говорилося про сензаційні, апокаліптичні пророцтва, які б мали були вийти з уст самої таки Лукії.

Беручи до уваги можливість тих пророцтв, що закололи загальну гадку в світі, єпископ Коїмбри підійшов до основ питання й зарядив переслухання, щоб довідатися про автентичність різних тверджень, що їх у міжчасі поширювано не тільки в Мехіку, але й у Злучених Державах Америки, Еспанії, Італії й Португалії.

Щоби покласти край усім фальшивим алярмам, які спричинила література про документи, що сповіщають про катастрофи на 1960 рік, а головно щоби покласти край фальшивим пророкуванням, які остаточно дискредитують тих, що поширюють різні чутки відносно сестри Лукії, єпископ Коїмбри подав до публичного відома відповідь сестри Лукії, яку вона зложила авторитетним чинникам, що її в тій справі опитували:

"Священик Фуентес говорив зі мною, як постулятор справи беатифікації Слуг Божих Якинти і Франциска Марто. Ми обговорювали разом тільки речі, які відносились до цього предмету. Тому все те, що він міг сказати попри це, не є ані точне, ані правдоподібне, і я цього дуже жалую. Я не можу зрозуміти, яке добро можуть принести душам речі, які не опираються на Бозі, що є самою Правдою. Я нічого не знаю й послідовно не можу нічого сказати про такі кари, як це мені афішливо приписують".

Єпископ Коїмбри управнений заявити, що сестра Лукія, досі сказала вже все, що могла сказати про Фатіму й те все можна знайти в досі виданих книжках, а не додала нічого нового і, послідовно, не уповажнила нікого виявляти, бодай від 1955 р. щонебудь нового, що можна б їй приписувати відносно Фатіми.

Коїмбра, 2 липня 1959 р.

Єпархіяльна Курія Коїмбри

Редакція "Світла" часто в минулому році друкувала статті на тему тайни Фатіми, щоб ними зацікавити наш загал справою властивого об'явлення Пречистої Діви і Її вказань у Фатімі. Велике зацікавлення наших читачів, яке вони виявили в тій справі численними листами до нашої редакції, вказує, що ми на добрій дорозі, коли зуміли зацікавити загал справою об'явлень у Фатімі, бо ж це бажання Пречистої Діви, бо ж пішов за ним св. пам. папа Пій XII, посвячуючи світ Пренепорочному Серцю Марії, як того Вона в Фатімі домагалася.

Розкішне, мистецьке альбомове видання

ЛЕҐЕНДИ ПРО ХРИСТА

Його народження, життя, муки, смерть і воскресіння

Пера Константини Малицької з численними повнокольоровими ілюстраціями - деревориторами мистця Юрія Кульчицького.

Чудовий релігійний і культурний дарунок для дорослих і дітей.

Ціна $1.50, в твердому переплеті $2.00.

Замовляйте завчасу перед святом Воскресіння у Видавництві ОО. Василіян на адресу:

BASILIAN PRESS, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

Д-р М. Тершаковець

ПОЕТ, НАУКОВЕЦЬ І ПАТРІОТ У МОНАШІЙ РЯСІ

(З нагоди 50-ліття життя о. д-ра Севастіяна-Степана Сабола, ЧСВВ)

О. Севастіян-Степан Сабол, ЧСВВ, народився 7 грудня 1909 р. в Пряшеві, на Закарпатті (теперішня східня Словаччина). Початкову освіту в часі першої світової війни здобув у родинному місті, в чотирилітній вселюдній школі, де навчання велося тоді в мадярській мові, а чотири класи міщанської школи покінчив уже під новою владою, в Чесько-Словацькій Республиці. — Вихований побожними батьками у глибоко релігійному дусі, вже змалку відчував схильність до духовного звання й тому, маючи несповна 15 років життя, вступив 1924 р. до новіціяту ОО. Василіян у манастирі славної Чернечої Гори, біля Мукачева. Після перших, вступних років монашого життя виїхав на гуманістичні й філософічні студії до Галичини, де виховувався у василіянських манастирях, у Крехові, Лаврові, Добромилі. Там набирав він не тільки духа східнього чернецтва, але також і широкої освіти. У 1931 р. бачимо його вже на університеті Ґреґоріянум у Римі, куди на вищі богословські студії вислали його настоятелі. В часі його богословських студій, після 3 року Богословії, Преосв. Владика, Кир Павло Ґойдич, висвятив його на священика, 26 серпня 1934 р., в його рідному Пряшеві.

Після висвячення вернувся до Риму, де продовжував свої студії, до осягнення ступеня ліценціяту в богословії. Після того призначили його на професора богословії для Василіянських студентів в Ужгороді, а також на професора клясичної гімназії в Ужгороді. Там редаґував він два релігійні місячники: **"Благовісник"** і **"Місіонар"**, а також віддавався місійній праці: говорив реколекційні науки для молоді й інтеліґенції та місійні науки між народом. Його ім'я, як місіонаря, організатора й поета зробило його голосним на Закарпатті. То й не диво, що коли мадяри окупували Карпатську Україну 1939 р., він попався в тюрму в Хусті, звідки під баґнетами відставили його на границю Словацької Держави і перекинули на Пряшівщину.

У східній Словаччині опинилися згодом також інші монахи-василіяни, що походили з Пряшівщини, і тоді настоятелі Чину доручили о. Саболові організувати монаше життя на новому терені та в нових умовинах. До тієї праці взявся він з питомою йому енерґією й посвятою. Упродовж п'яти років удалося йому отворити чотири нові манастирі й новіціят для виховання нових монахів-василіян, серед несприятливих і неспокійних обставин. Таким чином створив він нову Василіянську Провінцію і став першим її протоігуменом.

Прихід большевиків на землі сьогоднішньої Чехословаччини (осінь 1944 р.) застав о. Сабола в розгарі церковно-місійної праці. Він і його співбрати-монахи продовжували цю працю з посиленим напруженням аж до 1948 р., коли домашні комуністи вже виготовляли пляни припинити активну працю гуртка "небезпечних" монахів. Весною 1948 р. стало відомим, що советська амбасада в Празі домагалася ув'язнення Кир Павла Ґойдича та о. С. Сабола, одначе автономна влада Словаччини відмовилася це зробити, бо не мала ніяких політичних закидів проти тих осіб, а головно побоювалася заворушень між народом: адже ж Словаччина була католицька на 84 проц. Одначе в червні 1948 р. прибули з Ужгороду представники НКВД, щоби при допомозі своєї чеської філії арештувати о. Сабола та відставити його до СССР. На щастя не застали його дома. Саме тоді був він на важливих нарадах Католицької Акції, як голова тієї організації від Пряшівської єпархії. Довідавшись про небезпеку, він два місяці скривався між людьми, по горах і лісах, доки вкінці не вдалося йому дістатися на границю Австрії, яку він перейшов потайки, вночі, 26 серпня 1948 р., отже в 14-ті роковини свого висвячення. — В часі його перебування в Австрії комуністичний суд у Празі засудив його на досмертну тюрму, як "американського шпіона, головного провідника УПА та ворога народу".

Діставшися до Риму, після великих труднощів, о. С. Сабол пішов знову до свого давнього університету, доповнити свої фахові студії, перервані ще 1935 р., і там осягнув ступінь доктора богословії, написавши дисертацію про одного з найвизначніших українських полемістів кінця 16-го і початку 17-го сторіччя, Мелетія Смотрицького.

В 1951 р. о. С. Сабол прибув до ЗДА, де знову всеціло віддався місійній та організаційній праці, спершу в Юнієнтавні (Питсбурщина), а опісля в Нью-Йорку, де працює дальше як письменник, місіонар та провідник реколекцій.

О. д-р С. Сабол відомий із своєї письменницької діяльности. Літературою став займатися ще на 12-му році життя. Вихований у москвофільських школах Пряшева, писав він спочатку московською мовою і свої перші вірші друкував від 1923 р. у місячнику "Світ дітей" у ЗДА. Московською мовою писав іще й у манастирі. І щойно простудіювавши наукові твори Олександра Пипіна, Миколи Костомарова та інших науковців, а зокрема вслухавшися

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST
телефон RO 7-1728.

добре в мову і в духа свого власного народу на карпатській Верховині, зачав він помалу переорієнтовуватися та ставати певною і твердою ногою на шлях української літератури.

Від 1928 р. зачав о. С. Сабол писати вірші українською мовою під псевдонімом **"Зореслав"**. Вже перші його друковані поезії звернули на нього увагу літературних критиків як на Закарпатті, так і в Галичині. Першу збірку його поезій **"Зі серцем у руках"** (Ужгород, 1933) літературна критика на Закарпатті, а зокрема молодь, прийняли з захопленням. Навіть такий суворий критик, як Є. Маланюк, писав тоді, що збірка "є вимовним літературним документом у всеукраїнському літературному процесі" ("Вістник", Львів, 12 кн. ст. 92).

Друга збірка його поезій **"Сонце і блакить"** (Ужгород, 1936) викликала ще більше зацікавлення і про неї дуже широко і дуже прихильно висловлювались не тільки українська критика в Галичині, на Закарпатті та в УССР, але також чеські та словацькі літературні критики. Появились навіть переклади його поезій у чеській, словацькій і мадярській мовах, як взірці правдивої модерної поезії

Третя*) збірка поезій Зореслава була готова до друку 1943 р., одначе внаслідок воєнного лихоліття не могла появитись: вона згоріла вся, з усіми оригіналами, спалена його приятелями, коли її автор мусів скриватися перед НКВД.

Вірші о. С. Сабола залишаться цінним тривалим надбанням українського письменства, з уваги на їх мистецьку й виховну вартість. — Підписаний не може віджалувати, що не може навести нічого з його віршів, хоч намагався роздобути принайменше дещо з його поетичної творчости.

Друга ділянка, якій о. С. Сабол посвятив найбільше часу і праці і якій віддається по сьогоднішній день, є релігійна література. Досі видав друком низку менших і більших книжок. Та найціннішим його твором із тієї ділянки є його фундаментальна історично-догматична книжка, тривалої вартости, **"Католицтво і Православіє**. В 900-ті роковини поділу Христової Церкви (1054-1954)". Видавництво "Слово Доброго Пастиря" — Нью-Йорк, 1955, стор. 1-327, при чому на стор. 9-14 подані джерела і література предмету, а на стор. 316-324 покажчик важніших імен і речей у книжці. — Книжка, написана з погляду на 900-ті роковини поділу Христової Церкви (1054-1954), стала незвичайно актуальною з погляду на проголошення Вселенського Собору Папою Іваном XXIII. У такому зв'язку ця книжка о. С. Сабола стає необхідним посібником для всіх українців, які боліють задля цього поділу Христової Церкви і трагічного роз'єднання українського народу в церковній ділянці. Книжка о. С. Сабола є не тільки необхідним посібником для кожного українця, тому що досі такого не маємо, але вона є при тому незвичайно цінним посібником, бо написана незвичайно об'єктивно, спокійно, переконливо, бо автор навіть не пробує ховати кінці у воду, не вибілює одних, не очорнює других, дає кожному своє. Книжку повинен прочитати і православний, і католик, і то з великою увагою, а може і не один раз, щоб могти ствердити вповні об'єктивний підхід автора, залізну логіку фактів, ним наведених, а потому зробити висновки, чесно й логічно все продумавши. Коли з увагою, без упередження, прочитає її православний, то мусить прийти до ясного, твердого переконання, що тільки московська православна, кількасотлітня пропаганда, ведена виключно в імперіялістичних цілях та з жагучим бажанням помосковщити український нарід, наповнила душі частини наших братів ненавистю до католицизму до того ступеня, що деякі з них, а навіть високі церковні єрархи української православної Церкви, радіють з останньої, насильної ліквідації української католицької Церкви. Мусимо прийти до висновку, що ця ненависть до католицизму була однією з причин утрати політичної незалежности українського народу, і в минулих, і в найновіших часах, та що одиноким правильним висновком, після такого ствердження, може бути тільки поворот до єдности української Церкви часів рівноапостольного князя Володимира, єдности, наслідком якої може бути і повинна бути також політична незалежність українського народу. Коли з увагою прочитає книжку о. С. Сабола українець-католик, то він тільки укріпиться в католицькому світогляді й скріпить свій релігійний світогляд, бо спостереже, що московська православна пропаганда затроїла душі навіть деяких українців-католиків, до того ступеня, що вони стали апостатами, що вона була причиною релігійної анемії деяких українців-католиків, католиків тільки з метрики, але не з душі. — Уважне прочитання книжки о. С. Сабола та основне обдумання її змісту зневолить справді віруючих і чесно думаючих українців благати Бога, щоб удався великий і спасенний задум теперішнього Папи у справі Вселенського Собору, в теперішню хвилину, що буде рішати про долю всього людства.

У найважливішій частині діяльности кожного доброго священика, себто в душпастирській праці, о. С. Сабол є вірним сином Великого Основника свого Чину. Одним із важливих засобів успішної душпастирської праці є навчання вірних словами, себто місійними науками, в часі реколекцій, і проповідями в неділі і свята. Треба ствердити, що науки нашого ювілята, все глибоко обдумані, логічно побудовані, зв'язані якнайтісніше з життям, основані на всесторонньому знанні, висловлені з глибокого переконання, а при тім зразковою мовою, — промовляють і до розуму, і до сердець слухачів. Його науки, голошені в неділі

---

*) З нагоди 10-річчя праці поета ОО. Василіяни в Жовкві рішилися справити авторові "несподіванку" та видати збірне видання його творів. Я написав вступ про творчість Зореслава та зредаґував книжку, що мала появитися у Видавництві ОО. Василіян, у серії п. н. "Українська Книжка". Склад був уже готовий і частинно книжка видрукувана, коли прийшла друга московська окупація Галичини. Подаю це як доповнення до статті мого любого вчителя Вп. Пана Професора М. Тершаківця. Отже згадувана ним "третя" збірка, була б уже властиво четвертою.

Олександер Мох.

й свята, в "долішній" церкві св. Юра в Нью-Йорку, а також його реколекційні науки притягають завжди велике число слухачів, із яких дуже поважне число приступає до св. Причастя. Цей факт є доказом, що до стіп Христа приходять ті, що забули про Нього, а через те побільшується число Його вірних синів і, одночасно, зменшуються числа тих, гріхи яких спричинюють образу Бога.

Зразковим душпастирем був о. С. Сабол не тільки словами, голошеними у проповідях, недільних і святочних, місійних і реколекційних науках, але також ділами. Він усе готовий допомогти своїм ближнім, не тільки своїм духовним дітям, але всім прибитим журбою і горем, що шукають у нього поради, розради й молитовної помочі.

Наш ювілят відзначався також на полі національного відродження своєї тісніщої батьківщини, себто Карпатської України, беручи активну участь в організації молоді й інтеліґенції на Закарпатті та в тому творчому процесі, що довів до створення державної самостійности Карпатської України. Одначе ця ділянка вимагає окремого, подрібнішого розгляду.

З усього вище сказаного бачимо, що багаті, різнородні таланти, якими Бог наділив нашого Ювілята, він використав уповні для добра Церкви й народу, в часі першого 25-ліття свого священства. Як душпастир, як місіонар, поет, письменник і наукове дав нам діла і твори тривалої вартости.

На закінчення ще одна завага. О. д-р С. Сабол є уродженцем Карпатської України, тієї одробини великої України, яка перед самою 2-гою світовою війною створила українську самостійну державну одиницю, хоч мала проти себе куди сильніших ворогів-сусідів: Мадярщину, Чехословаччину й Польщу, які не перебирали в засобах боротьби, — хоч була іграшкою в руках бомбівільної, злочинної мегаломанії поганина-Гітлера, — хоч мала проти себе ще небезпечніших ворогів, бо своїх власних блудних синів, мадярської і московської орієнтації, що не хотіли служити своєму народові "для панства великого, для пакімства нещасного", як про те голосить народня дума. Неначе виконуючи заклик найбільшої української потвори "Контра спем сперо", закарпатські патріоти проголосили державну самостійність рідної землі та боронили її, не щадячи ні матеріяльних дібр, ні найбільшого земського скарбу, життя. Такий щирий і зразковий героїзм був можливий тільки тому, що наші закарпатські брати якнайтісніше поєднували любов до народу з любов'ю до Бога й Церкви. Доказом цього є той незвичайно промовистий факт, що нову державу, створену серед найбільше несприятливих обставин, очолив зразковий священик, беззастережний патріот, о. Августин Волошин, що віддав своє життя, на службі тим двом високим ідеалам, так, як і його громадяни, що обороняли рідний край на фронті боєвім і поза фронтом.

У своєму героїзмі, в своїй посваті всього найдорожчого, наші закарпатські брати мали приклад у наших братів-козаків, що з любови до рідного краю і Христової віри оборонили перед мусульманською Туреччиною не тільки свій рідний край, але одночасно цілу християнську Европу, що дрижала перед повним поневоленням із боку фанатичних іспоїдників Магомета.

Справи не змінює те, що наші закарпатські брати не оборонили державної самостійности. Не оборонили, бо не могли оборонити проти сильніших своїх ворогів, між якими були дві великі потуги, яких досі не зміг звоювати ввесь світ. Одначе наші закарпатські брати йшли одинокою правильною дорогою. А про цю дорогу, себто про якнайтісніше поєднання служби Богові і служби народові, не сміє забувати ні один українець, ані на хвилину, зокрема ж ті українці, що стоять на провідних становищах.

ВСІ ПОВИННІ МАТИ Й ЧИТАТИ

Життя Святих-Книга Третя

У 3-тьому томі "ЖИТТЯ СВЯТИХ" подані життєписи Святих за місяці: липень, серпень і вересень. Усіх життєписів є 160. Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Гр. ТРУХ. ЧСВВ. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" має 462 сторони друку великого книжкового формату. Тут є 78 образків-ілюстрацій. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредагований і написаний легким, приступним і цікавим стилем.

Замовляйте цей новий, третій том життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті тієї настільної книги, на якій повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна 3-го тому "ЖИТТЯ СВЯТИХ" (у твердій оправі) 5.00 дол.

Два перші томи теж по $5.00 за том у твердій оправі.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press. 286 Lisgar St., Toronto. Ontario. Canada.

ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ

українських Владик до української народу з нагоди чергової Єпископської Конференції відбутої в Римі в днях 12-16 жовтня 1959 р.

(Докінчення)

9. ОДИН ІЗ НАЯВНИХ НАСЛІДКІВ СТРАЖДАННЯ НАШОЇ ЦЕРКВИ — НАША МАЛА СЕМІНАРІЯ В РИМІ

Що страждання й кров наших мучеників і ісповідників св. віри на рідних землях не пішли на марне, а заважили перед Престолом Всевишнього, на те мали ми в останніх повоєнних часах багато доказів у зростанні і розквіті нашої української католицької Церкви у різних країнах нашого поселення чи нашої скитальщини. А під час нашої останньої Єпископської Конференції в Римі ми мали щастя пережити ще один наочний доказ Милостивого Божого Провидіння, а саме, коли дня 14 жовтня 1959 р. ми поблагословили й віддали під могутній Покров Пресвятої Богородиці новозбудований величний будинок нашої Папської Малої Семінарії ім. св. Йосафата в Римі. Це попри велику Папську Духовну Семінарію ім. св. Йосафата в Римі новий найцінніший дар св. Апостольського Престолу для нашої Церкви, це немов запорука нашої віри й надії на обнову й новий розквіт нашої Церкви в світі. Це вже п'ята велика установа нашої Церкви в Римі, а при цьому вона між ними всіма таки символічна, бо в ній виростає й виховується квіт нашої молоді, квіт мучеництва нашої Церкви. Величезним коштом св. Апостольського Престолу здвигнено ту величню будову з приміщенням для 120 українських юнаків, що під проводом наших таки українських Отців Салезіян св. Івана Боско, також коштами Святішого Отця, будуть тут кінчати середню школу й виховуватись як найліпші кандидати до священства, щоб у своєму часі перейти до Великої нашої Духовної Семінарії в Римі для завершення богословських студій і прийняти Святу Тайну Священства.

Вістку про цей новий знаменитий дар Святішого Вітця для нашої Церкви напевно з найбільшою радістю прийняли ви всі, Браття й Сестри, а серця ваші наповнились почуваннями глибокої вдячности для св. Апостольського Престолу. Маємо надію, що ця радісна вістка дістанеться колись і до наших Преосвященніших Владик, що остались ще живі поза т. зв. залізною заслоною, та й до наших добрих священиків, чернців і черниць і вони будуть радіти, що їх мучеництво й їхня жертва не пішли на марне, бо в їхні сліди вступають нові надійні сили, наша молодь, що є запорукою нашого кращого майбутнього. Зокрема радіють тою вісткою наші українські збігці й поселенці по тих країнах, де нема для них забезпеченої достатньої духовної опіки в своєму обряді через брак наших священиків, бо сподіваються, що доріст священичих покликань заповнить ті великі прогалини серед рядів нашого Духовенства, що має перед собою таке велике жниво на Христовій ниві, а нових робітників на те жниво дотепер у нас прибувало дуже мало. А вже особливою радістю радіємо ми, Пастирі ваші, Браття й Сестри, з довершеного благословення нашої Малої Семінарії в Римі, того нового розсадника духовних покликань у нашому народі в розсіянні сущому, бо здаємо собі докладно справу з тих усіх потреб нашої Церкви поза межами нашої Батьківщини, а не забуваємо також про величезну майбутню потребу нашого Духовенства у звільненій Батьківщині для відродження віри й Церкви на руїнах царства сатани.

10. ПОКИЩО НАША РАДІСТЬ З ЖУРБОЮ ОБНЯЛАСЬ

Наша радість велика, бо не сумніваємося, що з Малої Семінарії вийдуть колись цілі ряди ідейних і жертвенних юнаків, утверджених у священичому покликанню, і заповнять наші просторі Духовні Семінарії, щоб приготуватись до прийняття Святої Тайни Священства, і стануть колись як добрі й ревні священики до праці в Христовому Виноградникові. Але при цьому наша безмежна журба за теперішні, наглі потреби нашої Церкви у вільному світі, щоб забезпечити належну духовну опіку нашим вірним у своєму обряді в різних країнах світу, приневолює нас, Пастирів ваших, висловити наш тяжкий біль через брак тривких і непохитних священичих і взагалі духовних покликань. Коли Апостольський Престіл чинить усе, що можливе, щоб зберегти нашу українську католицьку Церкву в країнах нашого поселення, через створення нових Митрополій, Єпархій і Апостольських Екзархій, то серед нашого народу не видно ще такого зрозуміння, що те все може остатись без успіху, якщо не будемо мати достатнього числа нашого Духовенства для духовної обслуги наших вірних, що на них чигають великі небезпеки від різної сектанської пропаганди, чи таки просто безбожництва. Без душпастирського Духовенства пропаде з часом і духовна паства, тобто наші вірні, а тоді хоч би й найчисленніша Церковна Єрархія останеться тільки групою одиниць із добрими намірами, але неспроможних виконати ті широкі і великі завдання, що їх має наша Церква в світі, а саме бути тим помостом для наближення й взаємного пізнання Сходу з Заходом.

11. ПОТРЕБА ДУХОВНИХ ПОКЛИКАНЬ

Ми не сумніваємося, що Милосердний Господь кличе багатьох із наших юнаків, щоб схотіли посвятитись на службу Христові і святій Церкві, та, на жаль, мусимо ствердити, що тих ідейних і жертвенних юнаків у нас у повоєнних часах стає щораз менше. Жаль стискає наші серця на думку, що в серця нашої української молоді обох статей всякає щораз глибше й глибше, може й несвідомо, матеріялістичний світогляд, що каже

шукати в житті тільки забезпеки-вигоди й розкоші, а закриває очі перед високими ідеалами вірного наслідування Христа, що вимагає від усіх деякої жертви й посвяти. В тому місці випадало б відізватись до нашої молоді так, як відзивався св. Павло до своїх Филип'ян (3, 17-19): "Браття, будьте до мене подібні і дивіться на тих, що поступають за зразком, що його маєте в нас. Бо багато тих, що про них я вам говорив, а нині зі сльозами в очах говорю, що вони поступають так, як вороги хреста Христового. Їх кінець — загибіль, їх бог — черево, а їх слава в соромі. Вони думають про земські речі".

Прикро це ствердити, що коли в деяких католицьких народів стільки молоді йде за духовним покликанням, що, попри обслугу духовних потреб у себе вдома, багато ще й посвячуються місійній праці серед поганських народів, то серед нашої молоді так мало йде за духовним покликанням, що не вспіваємо обслужити наші власні духовні потребн. Це безсумнівний доказ духовного нашого занепаду, отже вважаємо за обов'язок нашої совісти звернути на те вашу увагу, Браття й Сестри, і візвати вас, щоб ви всі цікавились потребами Церкви.

Ваше зацікавлення покажіть передусім вашою молитвою за потреби Церкви, за потреби святих покликань. Колись Ісус Христос за Свого земського життя також бачив Своїм Божим оком ту потребу і зі смутком відізвався до Апостолів: "Живо справді велике, та робітників мало; тож благайте Господа жнива, щоб вислав робітників на Своє жниво" (Мат. 9, 37-38). Господь Бог напевно кличе тих робітників, дає духовні покликання на священників, черців і черниць, але ми нашими молитвами виблагаймо для тих покликаних, щоб були й вибранцями, щоб не вагались пйти за покликанням, щоб витривали в ньому та й щоб колись трудились із посвятою на Господній ниві, проповідали Святу Євангелію та й поширювали Христове Царство в людських душах. Це правда, що Христос взивав до молитви за святі покликання передусім Апостолів, отже виглядало б, що в першій мірі мають молитись за те священики. Але немає сумніву, що той обов'язок молитви тяжить також на всіх вірних, а священики попри молитву мають ще й обов'язок притягати молоді серця до святого покликання своїм найкращим, примірним, святим життям, бо до них передовсім відносяться Христові слова, звернені до Апостолів: "Ви сіль землі... Ви світло для світу... Так нехай світить ваше світло перед людьми, щоб бачили ваші добрі діла та й прославляли Отця вашого, що на небі" (Мат. 5, 13-16).

Тож молімося, Браття й Сестри, а попри молитву намагаймося в нашому родинному й у суспільному життю створювати такий настрій, що був би сприятливий для плекання духовних покликань із повною пошаною й повагою для духовного стану.

А вас, любі українські юнаки, взиваємо, щоб ви, відчуваючи Боже покликання, не вагались віддати ваші сили й ваші таланти на службу високим християнським ідеалам із повним довір'ям до Божої помочі. Свята Церква чекає вас, як зміни нас, Пастирів ваших; наші Духовні Семінарії Малі й Великі стоять отвором для вас; не допустіть, щоб вони світили пусткою, бо вони для вас і ваші; отже нехай у них живе молоде життя, надія нашого відродження — після тої страшної трагедії, що її тепер переживає ціле людство.

12. НАША НЕЗАБУТНЯ ЗУСТРІЧ ІЗ СВЯТІШИМ ОТЦЕМ

Крім згаданих угорі справ ми, ваші Пастирі, розглянули на нашій Конференції в Римі ще багато інших спільних справ, важних для обнови нашого церковно-релігійного життя й для кращого розвитку нашої культури, згідно з нашими прадідніми традиціями. Знаємо, що багато наших вірних супроводили наші наради своїми святими молитвами і ми відчували наочну Божу поміч у наших задумах для вашого, Браття й Сестри, духовного добра. Ми мали змогу виложити св. Апостольському Престолові наші потреби й побажання і ми певні, що, як завжди в історії нашої Церкви, ми знайшли найбільше зрозуміння й допомогу для наших потреб. Ми свідомі того, що наші справи — це тільки частина журби Апостольського Престолу про потреби цілої Вселенської Христової Церкви та й що Апостольський Престіл глядить на наші побажання не тільки з нашої точки зору, але також із погляду на цілість справ Вселенської Церкви. Ми щасливі, що можемо запевнити вас усіх, Браття й Сестри, що від св. Апостольського Престолу, а зокрема від теперішнього Вселенського Архиерея Святішого Отця Папи Івана XXIII ми можемо очікувати тільки нових виявів правдивої, батьківської любови, прихильности й оборони для всіх наших змагань у всіх справах нашої Церкви й народу.

Найщасливішим завершенням наших нарад у Римі була незабутня наша зустріч із Святішим Отцем на подвійному послуханні в п'ятницю, дня 16 жовтня ц. р., наперед на послуханні, відленому для нас, Архиереїв, учасників Єпископської Конференції, а опісля на спільному торжественному послуханні, уділеному для цілої української громади в Римі та численних українських паломників, і з участю славного Візантійського Хору з Голяндії. Ми мали нагоду заявити Святішому Отцеві, як Верховному Пастиреві Вселенської Церкви, нашу синівську любов і непохитну вірність та послух не тільки в нашому імені, але й у вашому імені, Браття й Сестри, та й в імені наших Братів і Сестер, що страдають за віру й за любов до всього, що рідне. Святіший Отець прийняв нашу заяву з найбільшим вдоволенням і висловив Свої найсердечніші співчуття у злиднях і переслідуваннях наших Братів, а запевнюючи про постійну пам'ять у Своїх святих молитвах про особливе Боже благословення для нас усіх і для цілого українського народу, вділив нам усім із цілого серця Своє батьківське Апостольське Благословення.

Оцим нашим спільним Пастирським Письмом передаємо вам, Браття й Сестри, це Апостольське Благословення Святішого Отця і додаємо ще й наше Архиерейське благословення для вас усіх на запоруку найбагатішого Божого благословення, що його ми благали в Бога для вас усіх разом і для кожного зокрема. На гробах святих Апостолів і перших християнських мучеників ми благали, щоб Милосердний Господь "виповнив усі ваші бажання по Своєму багатству в славі, в Христі Ісусі" (Фил. 4, 19), щоб у серцях цілого українського народу воцарились мир і братолюбіе, одність думки й чину, а при цьому й дух жертви й посвяти для поширення і закріплення Христового Царства в цілій нашій спільноті на всіх ділянках нашого життя.

Благодать Господа нашого Ісуса Христа, любов Бога й Отця і причастя Святого Духа нехай буде з усіма вами. Амінь.

Дано в Римі, дня 16 жовтня Р. Б. 1959.

† КОНСТЯНТИН, АЄпп.-Митрополит
† МАКСИМ, АЄпп.-Митрополит
† ІВАН, АЄпп., Апост. Візитатор
† АМВРОЗ, Єпп.
† НІЛ, Єпп.
† ІСИДОР, Єпп.
† АНДРІЙ, Єпп.
† ГАВРИЛ, Єпп.
† ІВАН, Єпп.
† ПЛАТОН, Єпп.
† ИОСИФ Ш., Єпп.
† ИОСИФ М., Єпп.

Вільгельм Гюнерман

9)

НА БОЖИХ ОКОПАХ

історична повість із часів французької революції

СВЯТОТАТНЕ ДІЛО

Марійка Бернар із великою китицею золотистих квіток ішла все вище і вище на гору, у стіп якої притулилося село Монбернам. Блискучі сонячні лучі оповили своїм сяйвом осінній ліс і він наче горів тим тисячним промінням. Кожної п'ятниці дівчатко йшло тією стежиною, щоб замаїти свіжою китицею квітів хрест, що стояв на горі. Замаїти, а там відмовити вервицю з роздумуванням. У своєму доброму, співчуваючому серденьку, Марійка переходила всі страждання, що їх переніс Спаситель на Голготі. Марійка не любила перебивання в молитві, то й відвернулася, перелякана й тиха, коли почула нагло за собою дзвінкий хлоп'ячий голос: — Гей, мала дівчино, візьми мене з собою!

— О, це ти, Павле — відповіла нерадо Марійка — ти мене направду налякав.

— Прости мені, — засміявся хлопець. — А куди ти манджаєш із такою величезною китицею?

— Несу її Спасителеві в день Його страждань. Не думаєш, що годилося б потішити Його смуток?

— О, так, так, а головно коли квіти дає така люба, добра дівчинка.

— Ти кепкуєш собі, Павле, а це не гарно — напімнула йому Марійка. Але, знаєш, думала я саме над тим, що коли всюди Спасителя так жахливо ображають, то Йому мусить бути приємно, коли хтось бодай виявить Йому дрібку любови.

— Правду говориш, дитино — сказав помалу Павло.

— Так і дивись, ось-ось прийдуть Великодні Свята й це буде рівночасно і мій великий день: тоді я приступлю перший раз до св. Причастя. Отець Маршатер сказав так, а й мама годиться. Також і Филип іде зі мною. Я хотіла б щось доброго для Спасителя вчинити, щоб Він приязно зашився в моєму серці. І длятого несу Йому ті квітки. Цього року вже останні, але вони гарні, правда?

— Дуже гарні — потвердив приязно хлопець. — Але Филип повинен був іти в гори з тобою, коли й він невдовзі буде гостити нашого Спасителя.

— Ех, віж!... — відповіло зі сміхом дівчатко. — Ти знаєш Филипа. Він зірвав кілька квіток і сказав мені: "На гору мусиш занести китицю сама". Бо піти туди зі мною, це вже було для нього за тяжко...

— Так, він здоровий товстюк — засміявся хлопець.

— Але де ти йдеш зі своєю трубою? — спитала дівчинка, дивлячись на той його інструмент як виблискує до сонця.

— Хочу трішки пограти в горах — відповів помалу Павло.

— Гей, знову буде тривога, як тоді, коли то дяк вліз до бочки з дощівкою? — засміялася Марійка.

— Тим разом ні. Хочу заграти пісню. Там угорі вона звучить далеко краще.

— А не міг би ти заграти нашому Спасителеві біля хреста? Це врадує Його — піддала думку Марійка.

— Добре, заграю!

За хвилину стануди діти біля великого хреста. Христос споглядав із нього любовно на село вдолині й наче підняв до благословення Свої руки над малими домівками села. На мить діти приставули мовчки. Опісля Марійка поклала китицю у стіп Розп'ятого.

— А тепер ти — прошопотіла до хлопця з повагою, наче б то вони стояли в церкві. — Тепер ти заграй.

Малий трубач кивнув головою, взяв блискучий інструмент і заграв побожно релігійну пісню. Марійка слухала уважно, а коли хлопець відложив трубку, потрясла головою і сказала:

— Ти дуже гарно грав, Павле. Але длячого ти грав великодню пісню тепер?

— Длятого, що ніщо не може потішити Спаси-

теля на хресті так, як великодня пісня — відповів малий музика. Опісля обернувся і глянув на село над річкою Клен, що виблискувалася в осінньому сонці, на соломою криті доми.

— Може ті, там унизу, почули також пісню. Не думаєш, що це дало їм приємність почути щераз пісню про Воскресіння, коли скрізь так багато страждань?

— Ти сказав правду, Павле — відповіла Марійка. По хвилині додала тихо: — Ти грав певно також і для своєї мами, бо твій батько вже так довго у Вандеї...

Хлопець кивнув головою. — І щоб ти знала, Марійко! Але тобі скажу, чому я йду грати на трубі в гори. Тільки ти не скажеш нікому!... Правда? Во хлопці могли б сміятися з мене. Але тобі можу сказати, бо ти не будеш сміятись, я це знаю. Я граю там угорі для батька. Вандея є далеко. Але, як думаєш, чи міг би він відчути, що я граю для нього, хоч своїми вухами не може почути?

— Він почує це своїм серцем — відповіла тихо Марійка.

— Ти це гарно сказала, Марієчко — втішився хлопець. Я радий тепер, що сказав тобі це. Знаєш, як би не те, що я обіцяв батькові, що залишуся при мамі, то вже давно був би я у Вандеї. Трубача чейже потребують селяни-повстанці. Лише часом стає так прикро, коли нема ніякої вістки від батька. А мати плаче, бо червоні починають перемагати і селяни не можуть устоятись перед їх арміями. Чи знаєш, як називають вояків, що ввійшли до Туро? Чортівськими колонами їх називають, бо вони вбивають, палять і не щадять нікого, навіть новонароджених дітей!

— Господи! — здригнулася Марійка.

— Ну, осел же я, що розповідаю тобі такі жахливі речі — перервав Павло і вдарився по устах. — Не думай про те. Нехай Господь має тебе в своїй опіці, я йду в гори.

Марійка німо кивнула хлопцеві головою, а той почав пнятися на вершок гори. Тоді вона клякнула біля хреста та продовжувала перервану вервицю. Молилася голосно, бо думала, що вона там сама. То й сильно налякалася, коли почула нагло дикий, гидкий регіт і побачила біля себе дяка Паскаля.

— Ха! ха! ха! — реготався дяк. — Уже небавом прийде кінець вервиці, і квіток не потребуватимеш уже більше носити в гори: знищать усі хрести в цілій Франції. А на цей я вже давно маю око: буде добрий на підпалку. Ха! ха! ха!

— Коли зрубаєте хрест, він вас уб'є — сказала дівчинка і глянула відважно на злого дяка.

— Дивись, кертиці мають пазурці — заклпив Па-[illegible]

— Ви недобрі, — сказала сумно Марійка — але я буду молитися за вас.

— Та за мене молитись, ти могла б так само добре, як за чортяку в пеклі — глузував дальше Паскаль.

— Як треба буде, зроблю і те — відповіла Марійка.

— Але це безпотрібне. Ціла молитва не потрібна — глузував Паскаль. — Передтим і я молився і постив, а сьогодні не молюсь більше, найдаюсь і впиваюсь. А ціла та базіканина не має цілі — і повторив іще раз з наглою злістю — вона без цілі!

А тоді пірвав китицю з хреста, кинув на землю та потоптав ногами. Притім аж захлиствувався від проклонів та блюзнірства. Марійка збідніла і сльози блиснули її в очах. Дрижала зі страху і гніву. Але клякнула перед хрестом, склала до молитви руки і сказала: — Отче, прости йому, бо він не знає, що робить.

І в цю ж хвилину з верху гори залунала великодня пісня, що її Павло посилав своєму батькові до Вандеї в привіті. Марійка встала, зірвала кілька галузок із бука й дуба та прикрасила ними пробиті ноги Спасителя.

А дяк Паскаль стинав ножем галузки з дерев. Працював так ревно, як іще ніколи від літ. І не спочив, доки не наскладав велику в'язанку осінню забарвлених галузок. Бо мав сповнити незвичайне завдання: мав прикрасити ними церкву на найближчу неділю, на велике свято. Заприсяжений священик доручив йому це. Цього дня в Монбернажі мало відбутися чудове видовище.

Що це таке діялося в Монбернажі?! На площі перед церквою вибудували майстри з Пуатіє трибуну. Цікаві діти стояли довкруги і подивляли її.

— Я знаю, що це таке: — сказав Мартин — на неї вилізе чоловік, що згинає залізо, ковтає вогонь або робить подібні речі.

— А може тут буде танцювати ведмідь? — додумувався Роберт.

— Це може бути також теля з двома головами, — сказав грубий Филип, — те, яке показували вже раз на ярмарку в Пуатіє.

Аж робітники прикріпили табличку з написом, що в неділю в 2-ій годині пополудні буде велике видовище, на яке всіх обов'язково запрошують.

То й нічого дивного, що на означену годину майже всі мешканці Монбернажу зібралися на майдані перед церквою. Очікували видовища та голосно висказували, серед сміхів і жартів, найособливіші здогади, що це за видовище таке буде. Якщо б знали, що їх направду жде, то напевно ні один із них був би там не залишився...

Точно з ударом на вежі 2-ої години, примашерувала чота національних ґвардистів зі списами й шаблями, крізь міст Жубера до Монтбернажу. Неохоче спозирали на них селяни. Лише грубий Филип не стратив терпеливости та заглузував до Роберта: — Ти, здається, казав правду, про тих танцюючих ведмедів. Ось уже трублять до танцю.

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно - продаж нерухомостей, виєднування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. —— Tel.: LE 4-4241

Але старший брат Филипа, Роберт відбуркнув гнівно: — Мовчи!

— Це пахне мені великим свинством — забурмотів Юрко до свого друга Павла.

— Ти повинен би щераз затрубіти на тривогу, але сумніваюся, чи тим разом вони дали б себе на таке набрати...

У міжчасі вояки окружили мешканців Монбернажу так, щоб, як би хтось із них не хотів приглядатись видовищу, вже не міг би вийти з кола. Коли миркання і здивовані запити трішки притихли, обідраний санкюльот*) вискочив на трибуну і закричав: — Громадяни Монбернажу! Ваш священик хоче вам дещо сказати. Вислухайте уважно такого чесного і вірного священика!

І справді, на загальне здивування вийшов на трибуну бувший монах у своєму монашому одязі. Його обличчя було бліде, а очі палали неспокійним блеском. Товпа якобінців і дяк Паскаль, що стояв у першому ряді, заплескали в долоні, тільки серед людей царювала непривітна тишина. Тоді почав говорити бувший монах: — Громадяни Монбернажу, хочу вам дещо виснити. Ви бачите мене в одязі понурого фанатизму, одязі, що його я досі носив. Там, за манастирськими мурами, тужив я і мучився, доки не надійшов славний день свободи, рівности і братерства. І я вискочив із забитої брами на свободу. Я відклав цей одяг фанатизму і зложив присягу нашій могутній народній республиці.

І знов оплески ґвардистів і одушевленого дяка. Всі інші задеревіли в ледяній мовчанці. Екс-капуцин говорив дальше: — Волею народу я став парохом у Монбернажі. Я правив Службу Божу як звичай каже. Сьогодні, коли свобода йде вперед великими кроками, не треба вже більше Служби Божої. Замість фанатизму має бути свобода і розум. Я відрікаюся свого священичого уряду та йду за прикладом великого епископа Ґобеля з Парижу, який перед національним конвентом скинув жезл і мітру. Так і я відкладаю тут перед вашими очима одяг фанатизму. Нехай живе розум! Нехай живе свобода! Нехай живе республика!

При цих словах зірвав нещасний священик монаший одяг зі себе, кинув на землю та потоптав ногами. Залунали оклики обурення. Кілька чоловіків хотіли пірватися на святотатника, що прилюдно вирікся Церкви й віри в такий ганебний спосіб. Та Паскаль, що стояв біля, здержав їх:

— Не валяйте своїх рук зрадником — заскреготів зубами.

Багато жінок плакали. Кілька осіб перехрестилися, наче хотіли відігнати від себе чортівську ману. Революційники стовпилися зі списами в руках біля трибуни, боронити зрадника-монаха. Задудоніли барабани та заглушили голос народу. Тоді на трибуну скочив знова обідраний якобінець і вложив зрадникові врочисто якобінську шапку на голову. Розлючені глядачі вибухнули сміхом та хлинами. Филип зашептав до брата:

— Та ж це теля з двома головами. На одній має бірет а на другій червону шапку...

Але Робертові було не до жартів і дав братові такого стусана, що Филип трохи не погнівався.

Чортівське видовище щолиш тепер досягло свого вершка. Залопотіли барабани, на площу вийшло кілька обдертих підпитих якобінців. Чотири з них несли на плечах дерев'яний фотель, у якому сиділа безсоромно вдягнена і яскраво вишмінкована жінка.

— Місце для богині розуму — кричав один із революційників, що біг спереду як окличник. Дико зареготалися якобінці, коли дяк відчинив церковні двері і вони внесли "богиню" досередини церкви. Глядачі завмерли з жаху й люті. З криком і ревом втиснулася товпа якобінців, із люльками в устах, до церкви. Серед реготу посадили червоні вуличницю на престіл, з якого ще передтим дяк здіймив хрест. А тоді революційники впали навколішки перед повією, пускали дим із люльок, наче з кадильниць і ревіли: — Молимося до тебе, богине розуму!

А монах-зрадник також увійшов і віддав шану новій "богині". Роз'ярені гнівом, гляділи на це чортівське видовище мешканці Монбернажу. Жінки плакали, чоловіки затискали п'ястуки, а хлопці підскакували зі злости. — Гей, хлопи, додому! Принесіть сокири й ціпи! — закричав хтось нагло. — Виженемо богохульників із церкви!

Це був молодий Дюпон. Умить окружили його якобінці, скрутили йому руки та почали пхати списами перед себе. Цього не могли вже стерпіти мешканці Монбернажу: кинулися на узброєних із голими п'ястуками, але таким завзяттям горіли їх очі, що революційники налякалися і випустили в'язня. А тоді з усіх сторін залунали оклики обурення: — Вбийте її! Виженіть її зі села! Проженіть її з церкви!

Молоді хлопці виривали національним ґвардистам списи з рук і тратували їх ногами. А такі були всі роз'ярені, що революційники розгубились і почали уступати. Вмить вигнали селяни п'яну товпу з церкви, а за нею пігнала з вереском розчіхрана "богиня розуму". Дяк давно вже сидів

*) Санкюльот - безштанько, так прозивали тоді згірдно революційників.

ТРИ УКРАЇНСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА

під одним проводом

UBA TRADING CO. LTD.
ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
420 Bathurst St. —— WA 2-6115-6

ALBERTA FUEL LTD.
Перша самостійна українська фірма доставн опалової оливи для хатнього вжитку
420 Bathurst St. —— WA 2-6862

HOME TOWNE BAKERY
Хліб і печиво різного роду, доставляємо до склепів і домів
164 Kane Ave. —— RO 7-7246

у бочці на дощівку. Багато селян було поранених, але все те було для них нічим у порівнянні з почуттям, що тепер відважилися показати червоним хлопські п'ястуки. Кілька місяців почали нарікати і пригадувати минулі наслідки, які потягне за собою кожний такий бунт. Але молоді селяни сміялися з них і говорили, що така бійка варта і року тюрми. А там: якже могли вони стояти німо і глядіти, як зневажають і видають у болото святощі?

— Ходімо всі до хреста на гору — піддав думку Пасюк. — Мусимо перепросити Господа за зневагу, яку Йому вчинили отії...

І всі пішли в гори. А там старий Жерве почав вервицю. Всі мужчини й жінки побожно йому відповідали перед Розп'ятим, що Його стопи прикрасила Маріїка червоно-золотистими галузками.

По відмовленню вервиці старий Пасюк випрямився та почав говорити, а осінній вітер грався його сивим волоссям:

— Люди з Монбернажу! Сьогодні посоромлено наші святощі, нашу дорогу церкву, в якій нас хрещено і в якій ми приступали до Господньої Трапези. Поганьблено Господній престіл, викинено з нього хрест, а посадили туди безстидницю. Ось стоїмо тут перед чесним хрестом нашого Спасителя та хочемо відпокутувати і перепросити Його. Ми готові витерпіти все, щоб лише надолужити зневагу. Коли нам відберуть маєток, свободу, життя — не будемо нарікати. Страждання одиниці є нічим, страждання Церкви є всім. Наші серця можуть стратувати, але нашої віри не можуть нам відібрати. В тій годині присягаємо вірність хрестові, ради наших душ, якими має правити один тільки Господь. Присягаємо вірність хрестові ради наших дітей, за яких будемо ми відповідати. А Тебе, Господи, благаємо держи Свою десницю понад нами і над нашими дітьми.

Мовчки слухали мешканці села слів старого Пасюка. А навіть уже тоді, коли він скінчив присягу, не відізвався ніхто. Всі зараз впали навколішки і словами, які чув один лиш Господь, спевнили Його і присягали Йому в своїх серцях досмертну вірність.

Мовчки сходили крізь темніючий ліс удолину, де в вечіриому сутінку тонули їх хати. А Маріїка Бернар приступила до Пасюка і шепнула йому довірочно: — Дяк Паскаль сказав, що він зрубає наш хрест у лісі і спалить. Це не може статися, правда?

І з великим страхом в очах взяла старого за руку. — Не бійся, Маріїко на таке дяк не відважиться!

— Бо хрест напевне вбив би його — зітхнула дитина, потішена такою певністю старця.

(Далі буде)

Олександер Мох

СОННІ ХРИСТИЯНИ

У статтях п. н. "В один фронт із большевиками" й багатьох інших ми подали роз'яснення факту, що мнимі вороги: так зв. Схід чи Захід, коли йде про боротьбу з Христовим Таємним Тілом: Церквою, стають солідарно в одну лаву проти Христової Церкви. Як Христова Церква це Містичне Тіло Христа, так "Церква" Сатани, ворогів Христа, це наче одно містичне Тіло Диявола. "Диявол" — слово з грецької мови, походить від "діяболейн", що означає "перевертати", отже "диявол" значить "перевертник", революціонер. Звідси вірш Франка "Вічний революціонер. Дух". Під час писання того вірша Франко стояв під впливом безбожника Драгоманова, який заповзявся був створити з галицьких інтелігентів "прогресивну" групу, що її гаслом у справах культури мав бути "раціоналізм", у розумінні просто безбожництва. На освітлення цієї теми багатющий матеріял найдемо в листуванні Драгоманова з Франком, Павликом і і. Драгоманову й справді вдалося до деякої міри його диявольське діло: нпр. із Франка, що писав у початках своєї творчости навіть релігійні вірші, стався з ходом часу безвірник, який щоліш у пізнішому періоді своєї творчости почав помалу отрясатися з намулу безвірництва, але вже й до самої смерти справді до Христа не наверпувся.

Вихованець масонства, М. Драгоманов, висланий був закордон Росії коламя т. зв. "Старої Громади" в Києві, якої одним із найвизначніших членів був проф. Володимир Антонович, відступник від Католицької Церкви й визначний масон "европейської марки" (пор. книжку Дмитра Дорошенка про В. Антоновича). Мало не кожний лист Драгоманова до Франка містить у собі зазиви читати безбожницькі книжки, глузування з Бога (обов'язково писаного малою буквою!), Преч. Діви й под. Драгоманов купував подібні "наукові" твори — за гроші "Громади", а то й свої власні — та послав їх до бібліотеки "Січі" й ін., де наша молодь, читаючи їх некритично, ставала помалу безвірницькою. Цей "прогресивний" (до паралічу...) рух такий був серед нашої молоді поширений, головно ж через тайні драгоманівські гуртки, що ще нпр. у 1921 році мої шкільні товариші бойкотували мене й под. "клерикалів" саме за те, що ми об'єдналися були тоді біля студентського місячника "Поступ", що стояв на католицькому становищі. Всі студентські товариства видали були тоді навіть спільний комунікат проти "Поступу", в якім відмовляли нам права називати свій часопис студентським. Нагінка була така сильна, що навіть деякі з наших членів відступили тоді від нас "страха ради юдейска". Тридцять років боротьби за свої права навчили врешті тих інтелігентів оглядатися на Церкву, вже хоч би з огляду на "національний інтерес", і сьогодні приємно мені

стрічатися з ними саме в церкві, де вони сидять, очевидно, в перших лавках...

Проте було б дуже наївно думати, що ті церковні відвідувачі справді вже навернулися. Вони йдуть до церкви, але їхній "хвіст іще ввесь у реп'ях" старого лібертинського світогляду. А тож навіть в одній "націоналістичній" публікації з жовтня 1955 року виразно надруковано: "не комунізм нам страшний, як такий, тільки московський комунізм"... Отже це в повнім того роду значенні кандидати на тітоїстів, а тітоїсти у відношенні до Церкви Христової нічим не різні від ряних большевиків. Деякі з таких інтелігентів виголошували навіть промови на "тисячеліттю", але ж рівночасно з тим писали проти християнських поглядів на мистецтво та глузували з папських енциклік. Такі їх хитання не тільки в релігійних справах, але і в світоглядових і політичних. Нпр. будучи в церковних комітетах, вони посилають своїх дітей до паблик-скулів. Нпр. будучи з переконань гетьманцями, рівночасно уладжують академії в честь... Драгоманова. Нпр. будучи ніби націоналістами, виголошують під церковною залею відчити про антропософію й "космічного Христа". І багато подібного.

Католицький оповідач Василь Маковський пише про таких людей: "...жахливе безладдя панує в ділянці понять людей навіть освічених, навіть таких, що признаються до католицького світогляду... важкою верствою брудної куряви новітніх доктрин і теорій присипані в католиків їх "католицькі" поняття про найперші основи духового життя людини, вже й не кажучи про особливіші правди католицької віри. В тих людей... деколи цілковита безграмотність. Ніщо, лише не до пізнання зверху, припорошена католицька лушпинка, внутрі — без жадного зерна, або з зерном, наскрізь затроєним докринами новітнього суєвірства. Та, що найгірше, ті католики самі не чують, що в сутній глибині своєї душі давно вже перестали бути католиками. З них куди більше шкоди, як хісна!..

"Можна би дивуватися, звідкіля це береться? Діти ідейних родичів, поки в хаті — нераз найкраще ховані, що й навпісля ніколи не потягали за протикатолицькими доктринами, якось так, із доброго дива, — закидуються в житті...

"Ані здогадуються, що причина тих сумних наслідків це та займава, увагу приковуюча, пристрасті напинаюча, уяву розбуджуюча новітня белетристика, що нею нинішній "образований" світ так жадливо кормиться від раннього дитинства! Є освічені інтелігенти, що поправді — іншої освіти не мають, лише белетристичну; особливо багато їх між нашим жіноцтвом. Чув я дивовижі! Коли ми зговорилися про життя й діяльність Ісуса Христа, виявилося нпр., що наш начитаний, ба — образований, беззастережно характерний і прикладний судця (про якого Маковський у даним оповіданню-спомині оповідає, О. М.), католик не гірший від безлічі інших, із якими щоденно зустрічаємось, зна ів про це чудове життя (Христа) — з Ренана (безвірник 80-х рр.). Євангелії — не читав. А про Люрд знав лише з опису Золі (інший безвірник, що написав протикатолицьку повість про Люрд, О. М.)! Гірко й лячно подумати, що є католики, для яких авторитетами їх поглядів у найважніших питаннях — Ренани й Золі..." (В. Маковський, Суд над Іваном Гнатовим).

Поширення католицької свідомости, поглиблення католицького світогляду, або просто: добре й основне знання правд католицької віри й моральности — ось фундамент, на якому щоліш можуть зрости правдиві світоглядові католики.

Та чи робимо ми щось у тому напрямі, щоб таких католиків виховати?.. Чи не матимуть ті інтелігенти зі скривленою душею права сказати колись на своє оправдання словами Христа: "Господи, не мав я чоловіка, що вкинув би мене був у саджавку Силоамську!"

Коли бачимо завзяття безбожного табору, з яким він наступає на царство Христа, то приходиться нам червоніти з сорому за християн, які нічого не роблять... Нпр. у місті, де живу, є дві великі українські бібліотеки, обидві ведені в "невтральному", а властиво безвірницькому дусі. Але католицької бібліотеки нема, хоч є православна... Лібертини мають у своїх руках три літературні часописи-журнали — ми католики, ні одного. Православні та лібертини мають майже в кожній своїй газеті т. зв. "Сторінку літератури, науки й мистецтва". Ми — тільки в одній, та й то в місячнику ("Світло"). Як же в таких умовинах можемо від людей домагатися католицьких поглядів на літературу й мистецтво, коли їх нічого не вчимо в цьому напрямі, коли нас, католиків, у літературі майже взагалі нема?..

Або нпр. промовчування навіть нашого власного католицького дорібку: за 10 років мого побуту в Канаді один католицький тижневик не помістив ані разу ні найменшої згадки про католицькі видання "Доброї Книжки", хоч про всякі некатолицькі речі були бомбастичні рецензії...

Читаючи критику нашого життя в листах Драгоманова, мушу стверднти, що вона нераз дуже підходить і до наших часів та умовин так, що варт би її передрукувати навіть і в католицьких часописах...

Найкращий продукт для українського

[illegible]

— дає —

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ

"БУДУЧНІСТЬ"

"The Future Bakery"

735 QUEEN ST. W.

Toronto, Ont.

о. Богдан Курилас, ЧНІ

ДІЯЛОГИ ВАСИЛІЯНОК

(3-тє продовження)

ЯВА III

Прибулі сестри роздягають зимові хустки, струшують сніг, розтирають закляклі на морозі пальці. Місцеві спочутливо їм допомагають, запрошують сідати на тапчанах і лаві. Одна сестра докидає дров у піч, інша краєвбуханець чорного хліба й роздає гостям. За вікном зовсім розвиднілось. У кімнаті яснішає.

СЕСТРА ЗАСТУПНИЦЯ: Нам надзвичайно важко, що не маємо чим вас, любі гості, так погостити, як би ми хотіли. Ох, люба мати, які ви всі зморені й виснажені! Спочиньте хоч трохи. В таку зиму, в таку заметіль погнали вас так далеко!..

С. ІРИНА: Що ж тепер буде з нашим монастирем у Мінську, з добрими вірними, з нашими сиротами й панночками ученицями?

МІНСЬКА ІГУМЕНЯ: Зазнали ми горя досить, але цей хрест нас піддержував *(показує хреста)*.

С. ІРИНА КВИНТО: Мати ігумення несли його всю дорогу на лівому рамені.

МІНСЬКА ІГУМЕНЯ: Важкий, щоправда, він не був, але який солодкий. Він пригадував нам усім страждання нашого Господа.

С. РОЖА, княжна МЕДУНЕЦЬКА: Вірні греко-католики з Мінська й наші сироти з захисту йшли за нами цілу милю, аж до коршми Вигідка. Там нас пов'язали дві-по-дві та наклали нам ланцюги на руки й ноги.

С. ГЕНОВЕФА КУЛЕША: Окружені звідусіль багнетами, могли ми тільки плачем відповідати любим дітям і добрим вірним християнам, що навколішках просили нашого благословення. Солдати зачали бити їх люто прикладами рушниць і силоміць прогнали геть від нас.

С. ОНУФРІЯ САЛЯВА: Нам звеліли йти дуже скоро. Сестри так утомились, що багатьом пустилася з носа кров. Конвоїри ані не глянули на це. Котра впаде в сніг по дорозі, заплутавшись у лацюгах, таку били рушницями.

С. ЙОСАФАТА ГРОТКІВСЬКА: Нам дали кожній по три і пів рубля й пообіцяли раз у місяць видавати означену суму на закуп харчів і прожиток. Одначе, ніколи опісля не бачили ми ані цих грошей, ані харчів. А й ті гроші, що ми дістали, відібрав від нас конвойний старшина і тільки один раз купив нам хліба, молока й хлібного квасу.

С. КАЛИКСТА БАБ'ЯНСЬКА: Найревніші мешканці з Мінська йшли ще за нами здалека багато годин, але не вільно їм було дати нам нічого їсти, ні жодної милостині.

С. ОСИПА КУРИНСЬКА: Першого дня ми зробили 15 верстов. Ночували в придорожньому селі, де розмістили нас по селянських хатах. Одні родини співчували нам, ба навіть запрошували повечеряти разом із ними, інші засипали нас прокльонами. Бояки не дозволили нам вечеряти з селянами. А що діється у вас, сестрички, у Вітебську?

С. ПУЛЬХЕРІЯ: Точно півроку тому нас прогнали з монастиря й казали замешкати в цій стайні. Скільки мороки було, заки ми хоч трохи прибрали її...

С. ПЛАКИДА: Пограбованим з усього, звеліли нам виконувати найпідлішу роботу на услугах монашок.

С. АГНІЯ: Тоді нас було вісімдесять сестер під керівництвом доброї ігумені Євсевії Тимінської. Не пережила старушка лютого времени. Вона і чотири сестри померли від ударів і знущань московських черниць.

С. ХРИЗАНТА ДОВНАР. А хто вони, ці монашки, і звідкіля їх прислали в Свято-Троїцьку обитель?

С. ГЛІКЕРІЯ: Їх наспроваджували москалі з Ярославської губернії і з-над Дону. Це фізично кремезні жінки, на жаль, усі неграмотні, без найменшої релігійної, не кажу, чернечої оглади. І всі вони дуже некультурні в поведінці. Їх тепер навезли цілі хмари на Волинь, Білорусь і Литву та називають "місіонєрками".

С. ОНУФРІЯ САЛЯВА: Дивуюся, як стільки дівчат у Московщині і на Донщині дістають покликання до монастиря?

С. ПЛАКИДА: Гм... покликання, сестричко? — Куди там! От раніш у війні проти Наполеона, а тепер у війнах проти польських повстанців і геройських горців Кавказу повдовіли десятки тисяч селянок. От цим удовам і кажуть власті та їх батюшки: "Хочете гарного спокійного життя, хочете мати жалування від царя, вигідне помешкання й смачні харчі, то йдіть у монашки. Будете місіонерками. І вони йшли сотнями. Як їх посилали на українсько-білоруські землі, їм казали: "Вот здесь нада возсаединять уніятов. Монашки уніяткі за упорство будуть вам служить. Ви займете їх келії, а їх самих ми "атправім жіть в сарай".

С. РОЖА, княжна МЕДУНЕЦЬКА: Боже, Боже, що діється тепер! Що вони роблять з людьми, і то ховаючись за параван "віри й отечества"?!

С. РУСЛАНА: Справді, як можна заставляти тисячі нещасних жінок до способу життя, яке ніяк не підходить їх вихованню, їх уподобанням і справжньому покликанню? Не зважаючи на невимовні страждання й пониження, яких ми вже півроку досита зазнали від них, ми молимося за тих черниць і співчуваємо їм: ми ж іще не бачили їх при справжній молитві чи праці.

С. АГНІЯ: Цілими днями й до пізньої ночі вони вештаються всюди бездільно, виспівують сороміцьких пісень і регочуться від нічого робити, або, навпаки, сваряться між собою, перекликаються жахливими прокльонами, дряпаються, як кітки й вирвали собі коси. Часто бувало, побиваються до крови, що б їм не попало до рук.

С. ГЕНОВЕФА КУЛЕША: Ну, а Іхня ігуменя, їхні протопопи?

С. ПУЛЬХЕРІЯ: Протопоп Авакум кілька разів старався промовити до них, утихомирити ті розлючені фурії. Та дарма! Раз увечорі розлючені солдатки порвали йому до крови коси, бороду й вуса і так дошкульно збили, що нещасний старець відлежав цілий тиждень. Відтоді боїться він їх усіх, мов вовчиць і ля всі їхні витівки тільки безсило розводить руками та по-тиху, бува, скаже: "Вот вражіе баби, тьомнис, как махорка!" І все.

С. ЙОСАФАТА ГРОТКІВСЬКА: А їх настоятелька?

С. ТАЇСІЯ: Ця, то що іншого, її солдатки таки бояться. Коли, бувало, розсердиться на них, вибіжить на поле бою та як зачне бити здоровенною патерицею, куди попало, як пічне клясти кожну ще більш соковито, то вони зразу з тигриць перемінюються в заляканих овець, падуть лицем до землі перед нею і просять "милості". Ігумення каже тоді обидвом воюючим сторонам бити перед нею незчисленні поклони. Опісля ще мусять бойкі черниці платити визначену суму грошей за покуту.

С. КАЛИКСТА БАБ'ЯНСЬКА: Було б це все смішне, якби не було таке смутне і трагічне!

С. ЮЛИТА: Найгірше, що сама ігуменя не ліпша за них. Кінчалось тим, що ігуменя посилала зразу купити за ці гроші водки, а тоді всі п'янствували аж до забою. І довечора гули пісні в тих щоденних оргіях і щохвилини вівкали монашки "ура!" за здоров'я батюшки царя Николая і за Святіший Синод.

С. КАЛИНА: Отак розуміють оті ніби-черниці обов'язок молитись за русского імператора і його сім'ю, а за це кожна дістає від уряду сім срібних рублів "жалування" в місяць.

МІНСЬКА ІГУМЕНЯ: Дорогі сестри! Добре, що ви розповіли про цих нещасних жінок. Мій обов'язок — вияснити вам, як нам треба буде в дусі Христовому, в дусі справжніх василіянок відноситися до них. Ви пригадуєте собі з лектури новіціятських часів, який милосердний був наш Основник, св. Отець Василій Великий. З великої жалости до фізичного й морального людського горя, він збудував у Малій Азії ціле місто лікарень і захистів, і сотні наших попередниць Василіянок з ніжністю піклувалися тисячами хворих і безталанних. От і на наших сестер із Московщини й Донщини, від яких напевно доведеться нам випити повінця повну чашу страждань, ми повинні глядіти з великою любов'ю, вибачливістю й ніжністю, як на безталанні хворі жертви російської тиранії й некультурности їх церковних установ. Коли б був інший, справді волелюбний режим у Росії, то уряд і Церква були б уможливили цим молодим удовам грамоту, дали економічну базу повиходити щасливо заміж, плекати дітей і так відповісти їх справжньому покликанню. Я особисто вірю, що вже не за горами час, коли по невимовних народніх стражданнях, розкуються закуті слов'яни; прийде доба справжньої волі, релігійної толеранції і справжнього християнства. Тим часом прощаймо, молімся і на грубості від солдатських удів відповідаймо любов'ю, згідно зо словом Христа Спасителя: "І коли вдарить тебе хто у праву щоку твою, — підстав йому й другу, а хто хоче тебе позивати й забрати сорочку твою, — віддай і плаща йому... Я ж вам кажу: Любіте воротів своїх, благословляйте тих, що вас проклинають, творіть добро тим, що ненавидять вас, і моліться за тих, що вас переслідують!"[7])

[7]) Мат. 5; 39, 40, 44.

(Далі буде)

ВЕСЕЛЕ В СУМНОМУ . . .

ПОЕЗІЯ... ІЗ СЕРЦЯ

"Мої пісні — то гімноспіви,
Що плинуть хвилею із серця...,
Як легіт тихий із озерця...

"Мої пісні — Свята Молитва, —
До Неба зоряна гонитва...

"Мої пісні — свічки церковні,
Що тихо блимають в темноті...

"Мої пісні — орлокрилі
Полети в зоряні Палати..."

(29. IX. 1959. † ІЛАРІОН, "Віра й Культура", ч. 2 (74), стор. 16).

Справді, таких **"гімноспівів"** ще не було в українській літературі...

"Оригінально, дуже оригінально і... смішно"

"Послання Собору Єпископів УГПЦ в Канаді" (Іларіона, Михаїла й Андрія) з 6 липня 1959 р. ушанувало 250-літню анатему на гетьмана Івана Мазепу. Ось слова з послання: **"Анатему, якнуту року 1708-го на Гетьмана Мазепу, вважаємо недійсною та неіснуючою... і тому благословляємо всьому нашому Духовенству та всім нашим вірним молитися за бл. пам'яті Гетьмана Мазепу".**

Деякі українські часописи подали вістку про це "зняття анатеми", а "Шлях Перемоги" навіть висловив думку, що подібно повинні поступити й інші українські православні єпископи. Біда в тому, що "Послання" так сформульоване, ніби дотепер анатема на Мазепу була і дійсна і існуюча... Ось і тому **"Православний Українець"**, орган УАПЦ (Соборноправної, ч. 73-74, 1959, стор. 9-11), ува-

має "зняття" анатеми наругою над пам'яттю Мазепи. "Все там, (у посланню), написано в суперлятивах з вишуканою солодкавістю. Як показує стиль і мова, "Послання" написав м. Іларіон, а інші два єпископи тільки підписали. Читаєш і не віриш своїм очам... Відкинь це м. Іларіон так високо почав оцінювати Ів. Мазепу, якого ще в 1948 р. вважав головним винуватцем неканонічного передання Української Церкви в руки Москви..." І далі наводить "Православний Українець" висловлювання м. Іларіона про Мазепу як про "москвофіла", "вислужника" Москви, що продав рідну Церкву...

"Видно, в м. Іларіона "стільки думок, як у небі зірок"... Боже, Боже, Слава Тобі, що хоч 6 липня 1959 р. три канадійські єпископи зняли анатему своїм "історичним" рішенням — але через 250 років після смерти гетьмана. Не було б цього "історичного" рішення, і досі Мазепа залишався б в очах українського народу "вилятим"... Оригінально, дуже оригінально і... смішно"...

"Православний Українець" пригадує канадійським православним єпископам, що ще В. Липківський і УАПЦ з 1921 року правили панахиди за І. Мазепу, (вперше 10 липня 1918 р. укр. духовенство з Києва й околиці відслужило Панахиду по бл. пам. І. Мазепі на майдані перед св. Софією, не чекаючи "зняття анатеми"). Признає "Православний Українець", що навіть українські греко-католицькі священики під Польщею служили всенародні Панахиди за Ів. Мазепу, і саме "ці їхні (греко-католиків) Панахиди змусили московський "священний синод" у Варшаві "благословенно" дозволити молитись за Ів. Мазепу". А тут канадійські православні єпископи щойно в 1959 р. "знімають" анатему з Ів. Мазепи, доказуючи тим, що "вони самі визнавали ту анатему цілком канонічною і зобов'язуючою!..."

Стільки **"Православний Українець"**. Годі не признати йому слушности в тім, що він пише про І. Іларіона. В цього єрарха справді "стільки думок, як у небі зірок", а витягає їх такі і тоді, коли йому відповідають до його "канонічного густу". Та щодо "зняття анатеми", то ярок канадійських православних єпископів треба вважати недолуженим за ту анатему, що її кинули на Ів. Мазепу не московські єпископи, але такі свої, українські в 1708 р. Також не москалі, але такі українські православні єрархи (Прокопович, Максимович, Лопатинський і інші) були звеличниками Петрової "віктторії" над "зрадником Мазепою" під Полтавою.

І якраз не хто інший, як м. Іларіон написав статтю про тих українських "панегіристів Полтавської перемоги царя Петра І".

Мазепа — "уніят" і "католик"?

"Дня 24-го жовтня 1709 р. гетьман Іван Мазепа проголосив мілітарний союз України зі Швецією для боротьби з Московщиною за визволення України з московської неволі. У відповідь на це московський цар Петро І видав 28-го жовтня 1709 р. маніфест до українського народу, в якому він очорнює гетьмана Мазепу, голосячи, що **Мазепа мібито хоче "землю українську закріпостити під польське панування і святі монастирі в унію ввести"**, і в цьому маніфесті цар Петро І представляє Мазепу як **"католика,лика"** й **"уніята"**, який буцімто хотів окатоличити всю Україну".

Ось так пише про причину виклинання Мазепи один автокефальний часопис із Вінніпегу. При тім проливає він "крокодилові сльози", що мовляв теперішні уніяти спекулюють іменем гетьмана Мазепи", бо беруть участь у святкуванних 250-річча смерти І. Мазепи, правлять за спокій його душі панахиди, а навіть відважуються згадувати про "православного" Мазепу, що він мав бути прихильно наставлений до єдности Української Церкви з Апостольською Столицею в Римі.

З тим автокефальним часописом справді треба спочувати, бо він із жалем мусить ствердити, що не "уніяти" чи "католики", але таки "православні" і то "українці" виклинали гетьмана Мазепу. Той самий часопис щойно недавно приніс вістку, що українські канадійські єпископи з УТПЦ звелили "благословити" своїх вірних на панахиди й моління за спокій душі гетьмана Мазепи. Це значило б, що дотепер і для православних українців гетьман Мазепа був "виклятим". Що до "уніятів" ("ляхів-католиків"), то вони не виклинали Мазепи і тому правили і правлять за нього панахиди не чекаючи на "зняття клятви" митр. Іларіоном та іншими єпископами з УТПЦ.

"Католицтво" чи "уніятство" І. Мазепи тут ні при чому. Це треба залишити історикам. Одне певне, що як Петро І проклинав Мазепу за "уніятство" і "зрадництво православію". так за його прикладом ідуть ще й сьогодні деякі українські "православні" і б'ють українців-католиків як "зрадників віри і нації", "польської віри" і т. п. Значить, Петро Великий має і в новітніх українцях своїх послідовників...

Phone: LE 6-0982

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations,

Repairs, Etc.

Cleaning and Pressing.

1076 QUEEN ST. W.

Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

CITY FURNITURE COMPANY

У нашому великому складі Ви знайдете повний і потрібний для Вас вибір домашніх меблів, а також електричного приладдя.

Даємо на дуже догідні і легкі сплати.

3097 DUNDAS ST. WEST

Toronto, Ont. — Phone: RO 7-9921

В. Вуженко

МІСІОНЕС — ТУРИСТИЧНА ОБЛАСТЬ

Аргентинська провінція Місіонес лежить у східньо-північній частині країни, між ріками Параною й Уругваєм. З півночі межує з Бразилією сухою границею й рікою Ігвасу, а з півдня з провінцією Коріентес, на захід же простягається Парагвай.

Подорожуючи свого часу по широких просторах цієї провінції, мав я нагоду говорити з одним бувалим у світі чоловіком, головно ж знавцем Аргентини. Він заявив мені, що Місіонес куди більше йому подобається, як така славна Кордобська Верховина, яка є широковідомим місцем туризму. Тому скажемо тут дещо про речі, які варт оглянути в Місіонес, а яких дівнде знайти не знайдемо.

Столицею Місіонес є місто Посадас, збудоване на високому березі Парани з досить розвиненою торгівлею й промислом. Із туристичного погляду цікаві: регіональний музей у гарному положенні, пристань, тощо. Тут є й українська католицька церковця св. Володимира на передмісті Пальомар, бо живе тут до 150 українських католицьких родин.

Далі, йдучи на оглядини Місіонесу, виберемося 12-им державним шляхом, який тягнеться з Посадас аж до Пуерто Ігвасу, де сходяться три країни: Аргентина, Бразилія й Парагвай. Переїхавши широку Гарупу-річку, прямуємо на північ до Канделярії, колишнього головного осідку Єзуїтських Місій. Недалеко історична пристань Канделярії (Стрітення), де переправлялося визвольне аргентинське військо через Парану в час воєн за волю Південної Америки. Тепер Канделярія, досить спокійне містечко, перед в'їздом до себе має карну оселю для в'язнів, яку видно по лівій руці. Трохи вище по руті йде Санта Анна, яка теж є посуїтською осадою, де тепер розбудовують пристань, щоб висилати звідти в світ продукти Оберівщини. Тут околиця лісисто-горбовинна. Зами доїхати до широкої й водної річки Жабебері, направо, лежить старинне містечко Льорето, де була перша друкарня в цілій Аргентині, владжена оо. Єзуїтами. За Жабебері починається піскуватий терен, на горбку стоїть якась башта ще з єзуїтських часів, а там видно і Сан Ігнасіо. Це містечко відоме своїми добре збереженими руїнами єзуїтських редукцій і такого м. музею. Тут варт особливо задержатись і в тиші дерев оглянути мури, які пам'ятають часи козацтва (єзуїтські місії в цій країні почалися в 1600 рр.).

За Сан Ігнасіо — Губернадор Рома, де живе більше число поляків, і при виїзді видно "Т-во Т. Косцюшка". Санто Піпо славиться великими млинами джерби (тамошній чай), а трохи за ним є швайцарська спілка зі своєю фабрикою тунгової олії до самоходів. Тут серед прекрасних лісів, плянтацій джерби, тунгу, садів, кілька кілометрів вище розмістилася українська громадка Нжангвасу (Павлюки). За 6 км за ним колись дуже пропагований Хардін Америка з тартаками та фабрикою дикти. Звідтого ще до Порто Леоні, недалеко дороги шумить у провалях таємничий водопад...

У дальшім напрямку ідеться в сторону Либертадор Сан Мартін, оселю з сильною німецькою закраскою, як і наступні Монте Карльо та Ельдорадо. В першій є найбільша церква на цілій Місіонес. Тут будується велика фабрика чаю, а за містечком в околиці Гаругапе є нова японська оселя. Головна в них мета плекати індійський чай. Підїжджаючи до Піраї, ви бачите цілими кілометрами бразилійську сосну-"пінъори", а місцями й европейську. Все те насаджене для поживу великої, чи не найбільшої аргентинської фабрики целюльози у пристані Піраї. Ельдорадо сильно розбудоване, тільки що тягнеться кілометрами, а рух наче в Буенос Айресі.. Щораз дальше порогів (катаракт) місцевість видається вам наче з краю, в Карпатах... Ось польська оселя Банда, а за нею велика посілість французьких мабуть жидів, Бемберг із пристанню тієї назви. Від Бембергу на схід яких 40 км. є оселя Ляпуссе, яку розпарцелювала колишня польська компанія між поляків та між наших холмщаків, що мають тут свою опущену церковцю.

Звідсіль уже зовсім недалечко до катаракт-порогів на річці Ігвасу. Катаракти стягають до себе туристів усього світу. На кожного робить величезне враження. Гарно утримувані, з доріжками, стежечками, кладками. можна їх добре оглянути. Із бразилійського боку стоїть вигідний готель, будови українського архітекта з Куритибн інж. Софрона Волошина. Від катаракт 18 км. є пристань Ігвасу, яка теж є столицею національного парку-заповідника, що має 55.000 га простору. Тут можна оглянути гарний музей фльори й фавни цих околиць. А теж скочити на другий бік до Бразилії та до Парагваю, хоч до цього останнього краще таки з Посадас поїхати до Енкарнасіону і там відвідати нашу українську громаду та її установи.

Із катаракт-порогів не конче вертатися 12-ою рутою, а звернути на 14-ту. Ідеться тоді в напрямі Бернардо Іригодзен, на сухій границі з Бразилією, серед прекрасних пралісів, які мають тут риси чисто паранського красивду, бо є його природним продовженням і справді ще місцями неторкнені. З Іригодзен дуже легко перейти до бразилійського Діонізіо Серкейра й тим робом відвідати справжню типічну Бразилію...

Із поворотом 14-та рута йде по Арістобулю дель Валле, де чимало наших громадян, а там Кампо Гранде, Кампо Вера і Обера. У Кампо Вера є величезна фабрика чаю фірми Кіндлея та кругом менші фабрики таки в руках наших людей. На схід розложилося Кампо Рамон, а на захід мальовнича осеня Чапа (Альберді), головно коли їхати до неї з оселі Сан Мартін, де є наша церковця Христового Воскресіння. В Оберівщині можна стрінути наші церковці: католицькі, православні, соборн евангелників, баптистів, тощо. За Льос Елечос є оселя Панамбі, а трошки сюди Фльорентіно Амегіно. Тут земля дуже добра і гарно оброблювана руками на-

ших волинянків, поліщуків та інших земляків.

Оселя Сапежу нагадує горбовинну Крем'янеччину, а поблизька Пікада Свека теж подібна до неї. За Пікадою Льопез, де колись була діяльна філія "Просвіти", вже видно містечко Алем. Це Бельґранщина. На Пікаді Бельґрано та Пікаді Сан Хавієр будуються нові українські католицькі церкви, а гарну муровану вже має Пікада Ґалісіяна і на південь від тихого Серро Азуль — Кампіна. Остання оселя має прекрасне положення і нагадує трохи Карпатські схили.

Щоб не забути ще одної оселі, яка більше на схід положена, а це Арроло дель Медіо, в тихій закутині Місіонесу, бо звідси, через бразилійську осаду Машадіньо, вже недалека дорога на іншу нашу оселю, а це Санта Марія, де недалечко Уругваю є старинні руїни поезуїтського костела, сьогодні вже оброслого віковими деревами.

Консепсіон деля Сієра належить до степової полоси Місіонесу і зберіг виразні сліди езуїтських часів. Тут є наша каплична, а кілька кілометрів униз роз'їзд на відому в історії місіонського поселення оселю Трес Капонес, де тепер є три церкви: українська католицька, автокефальна і православна (московська). Коло першої церкви є на цвинтарі високий залізний хрест за поляглих, який нагадує того на підлисецькій горі... Із Трес Капонес уже недалечко скочити на Азару, з гарною нашою мурованою церковцею серед степів, наче в Україні та з поезуїтським джерелом водиці недалеко. Щоб уже не лишати степової громади Уніон у Корієнтесі, варт вступити до неї. Подивитись на гарно положену церкву та оглянути рижовища по роздоллях. Звідсіль ще на Курусу, де теж є церковця, і простуємо до осідку української католицької парохії в Місіонес-Апостолес, основаного 1638 року, тоді коли в Україні думали про рідний патріярхат... Тут є новіціят, ювенат оо. Василіян, СС. Василіянки і до стоп'ятдесят українсько-католицьких родин у самому місті, не кажучи про колонії кругом по хуторах. Тут ще можна побачити чимало давнини, якої в Україні певне вже не побачимо... Тому ніхто не може оставити набоці недалекої оселі Туни, де постала перша українська церква в Арґентині, де була й перша рідна школа на землі Сан Мартіна. Для повноти з Туни просто поїдьте на Сан Хосу, де гарна Петропавлівська церковця і добрі, жертвенні люди, тоді вже можна сідати на залізницю і вертатися з повним оберемком вражень та підбадьоренням до своєї праці....

Оце ми передали коротку словесну фільму про Місіонес. Коли думаєте гарно перебути свої вакації, побачити щось еґзотичного, чарівного, то їдьте на свої канікули в цю область. І то не тільки з Буйнещини чи інших місцевостей Арґентини, але навіть наші рідні з Бразилії повинні поїхати та й подивитися яке життя в цій гарній області. Як колись польські скавти з Куритиби чи з Порто Уніону плили аж до Посадас, то чому не можна вигідно приїхати. Навіть і ЗДА та Канади наші не жалували б по відвідинах Місіонесу!

Дзюньо

ПАТРІОТИЧНА МАТЕМАТИКА

— Така велика нація, як ми, повинна бути таки самовистачальна! Що ж бо варта Україна без території? Або без народу? Чи і без культури своєї? А там і без політики, проводу, війська та й усього?!

— І ясно, що повинна бути своя рідна математика! І то патріотична! Що, може не вірите? Її немає? О, скоріш ми будемо без території, без народу, без проводу, без культури й навіть без війська, але без рідної української математики — ніколи!

Нехай послужать до цього конкретні приклади! Один — два...

Перший приклад: скільки нас є всіх? Багато, вельми багато. Хто тільки почує, що нас мільйони, то лише дивом дивується: і більше вас від поляків і від румунів, і від чехів і від мадярів та й югославців... Можеш посадити в український мішок і Бельгію, Данію, Швецію, Норвеґію, балтійські країни, Голяндію, Ірляндію і ще декілька, до Люксембурґу включно, та ще місце на кілька мільйончиків стане... Як австралійських кріликів. Правда, під тим аспектом наша математика ще не розроблена, і ми властиво не можемо точно себе порахувати. Та може колись якийсь Авґуст український нас почислить. А тепер, так на око, менш-більш понад сорок мільйонів буде, а з усіми походженнями і розходженнями, то, сліпо стріляючи, понад 60 мільйончиків: від Камчатки аж по Аляску, кругом земського пуза.

Куди краще стоїть уже справа з національною алґеброю. Ось другий приклад: — Ви хто?

— Я а) українець-католик, б) українець-католик, в) теж, г) теж і т. д.

— А ви всі разом: а плюс б плюс в плюс г плюс д...?

— Ми — інтернаціональне товариство!

— ???

— А так!

— Не второпаю: сто чи тисячка українців творить українську громаду, сто німців чи скільки їх там — німецьку спілку, а сто українців католиків — інтернаціональну ґавфу!? Повинно бути сто українців — українське католицьке товариство! Тут помішано в однім і тім самім роді ґатунок. Це ж проти всякої логіки...

— Так, але в нас алґебра, рідна алґебра! А ніяка там вража логіка, ще може схочете діялектики? Ге! Зрештою, ви не знаєте, що в нас є, наприклад, автокефальні... На сто українців у тій громаді є один православний! Тому товариство з природи речі не католицьке, але інтернаціональне!

— Дійсно чиста алґебра, як утяв: кожна літра води поокремці — то вода, а всі разом — то вже вино. Або краще: до 99 літрів води 1 літру вина і маємо сто літрів найчистішого вина! От вам чудо техніки. Що там якийсь Архимед, Пітагор чи й новітній Айштайн! Нам зараз бодай три нагороди Нобля вкупі за таку велемудру рахубу!!

Та на тім ще не кінець: ще трохи з аритметики чи й з геометрії. Отож Україна втратила оце свого природного приросту на своїм материку до 16 мільйонів люда. Тому кожна патріотична газета на еміґрації питає, "а 16 де?"

Хитре питання — воно большевикам крови напсує! А до того перед вільним світом галас: український народ винищують, дженосайд, ратуйте, хто ще в щось вірує!

Та лишімо політику! Чолом до математики чи геометрії: два рівні третьому є рівні між собою. То ще стара наука. Отож для рівноваги сил і еквації Україна-материк і Україна-еміґрація повинні бути рівні Цілій Україні, — Самостійній, Соборній!

— Так, так, це без сумніву, да, правильно!

— І так воно є: Україна-метрополія втратила 16 мільйонів— отже Самостійна і Соборна є без 16 мільйонів, а Україна-еміґрація теж втратила...

— Що, що, що? Вибачаюсь: ви за політичну чи стару еміґрацію говорите?

— Так загалом!

— Але що ж ви говорите, де тут якесь порівняння? Де логіка?!

— О, логіка на бік, як її в алґебрі не треба було, то й тут її зась!

— ???

— Отже до справи: скільки душ стратила Україна-еміґрація?

— Тут ваше балакання ні при чому: що еміґрація розпорошується, нічого не порадиш?!

— Але приріст: чейже ж якийсь природний приріст може бути. По пропорції: 40 мільйонам належиться 16 мільйонів за цих останніх 20 років, а чотирьом мільйонам еміґрації — 1,600.000!

— Гм? Теж вигадуєте!

— Нічого не вигадую: це чисто патріотична математика! Ану беріть за олівець та почисліть приріст української еміґрації, хоч би тільки в нашім Амбасадор Ситі. А з того малого рахунку витягнемо пропорціональні відсотки і матимемо приблизно бодай приріст.

Цю пропозицію зібрані прийняли з захопленням і по стахановськи взялися за рахування приросту. Он містер Марко Самохвал числить: — У мене — я і моя миснс і наша мисс Мерилин. У сусіда Майка — двоє старих і Баб. У Клименка—старі й Мері та Майк. Уже, значить приріст є: чотири особі на шість старих.

Тут Самохвал далі не числить, а опонує: ось тільки з трьох родин є приріст на 60%!

— Гаразд, а скільки за той час людей вимерло?

— У цих родинах тільки в мене теща і батько, а в сусіда старенька мати та брат, а в Клименка родичі обидвоїх.

— То скільки осіб разом?

— 2 плюс 2 плюс 4 є 8.

— Отже 6 приросло, а 8 вибуло, то ще є страта на 2 особі, отже виходить приблизно 25% утрат. Та яка різниця? Зрештою, візьмім і це до уваги, що на Рідних Землях наших людей ще й вивозять і властиво надвишка не тратиться, але усувається. А в нас, /у "вільному світі" нема гнету ні пересування, а тільки з ласки "свободи" ми самі собі скорочуємо природний приріст!

На ці слова, то навіть завзятий старий неґрінор, Джек Гапчишин, підніс голову і перестав числити приріст українських здобутків в Амбасадор Ситі, хоч він у своєму численні був куди щасливіший, бо так числив: — Мистер Волинець: і стара, і мис і молодий мистер і телевижин, і Бюік, і редіо, і рефриджерейтор, і гувер, і гавз, і кара...

Довго ми ще балакали, але врешті Фред, що в дивізії дослужився, як він твердив, ранґи обершарфюрера, сказав:

— Та панове друзі: хатня математика — під зером, товариська — дві нулі, а з того й соборної, як шафрану в пасці!

Здається, що всі патріоти притакнули...

Яр. Чумак

В ОБОРОНІ МОРАЛЬНОСТИ

Слово Свт. Отця про необхідність обмежити свободу преси і тим самим покласти край розгулові деморалізації й злочинности.

Зріст деморалізації і злочинности в сьогоднішньому світі зганяє сон з очей кожній думаючій людині. Тим більшою журбою сповнене серце Свт. Отця на вид жахливого поширення деморалізації, що просто заливає сьогоднішне людство.

На недавньому з'їзді Унії Католицьких Правників у Римі Папа виголосив про цю справу знаменну промову, в якій сказав м. і., що необхідно наложити якісь обмеження на свободу преси, яка "вишукує скандальні афери, перебільшує сенсаційні й недозволені вчинки, переяскравлює погоню за грошем, підкреслює загальну недостачу співчуття і жахливо поширену безоглядність, що всіми засобами нищить невинність дітвори і молоді.

"Нема що завивати справу в бововну і вдавати, що її не бачимо... Деякі письменники й журналісти керуються в своїй праці не любов'ю знання, культури чи правди, але нездоровим вогнем деяких пристрастей, охотою швидкої наживи й розголосу, що притолочує невмовкаючий голос людського сумління.

"Якже ж можна погодитися на подрібний і сенсаційний опис речей і вчинків, що повинні би бути зарезервовані і передані тільки дослідам учених або поліції або судові?

"Чи годиться описувати в подробицях і просто фотографувати кожний злочин, і тим самим неначе бути школою й заохотою до злочину — замість прислонити оту людську нужду милосердною мовчанкою?

"Що більше! Навіть деякі оголошення переходять усі міри деморалізації і єдиним їх завданням є насильно провокувати людські змисли і серця, зовсім не дбаючи про спричинене тим зло.

"Дбайливе обслідування тієї болючої ситуації мусить штовхнути відповідальні чинники до призадуми і єдиного правильного заключення: Необхідно треба покласти деякі обмеження на таку свободу преси".

На думку Свт. Отця таке обмеження є найважливішим завданням сучасного суспільства. Воно повинно, кажучи словами Свт. Отця, "спиратися докладно на твердій основі законів. Бо такої ніжної, та водночас важливої і рішальної для цілого народу ділянки не можна залишати імпровізації або хитрій широко реклямованій самоконтролі, або, ще гірше, злій вірі і злій волі.

"Сьогоднішнє законодавство зробило великі поступи в обороні прав людини. Але всі мусимо погодитися з тим, що не можна цього сказати про гідність преси".

Здавалося б, що цей авторитетний і дуже на часі голос Папи повинен бути для всіх людей — без огляду на національність і релігію — голосом батьківської перестороги й напімнення. Всі ж люди з отвертою голівою бачуть друковану повінь зіпсуття й деморалізації, що просто заливає сучасний світ і нищить у першу чергу його молоде покоління.

На жаль так воно не є.

Ще добре не прогомоніли слова Верховного Пастиря Христової Церкви, а вже піднявся шум "оборонців" нічим і ніким не обмеженої свободи, яка буцімто є запорукою й основою правдивої демократії.

"Оборонці" висувають цілий ряд протя-аргументів. Вони кажуть: 1. Сьогоднішня вільна преса є виховницею широких мас. — 2. Нема компетенційної влади, що окреслювала б, що є неморальне, а що моральне. —3. У сьогоднішніх умовинах немає апарату, що наглядав би й контролював доцільне обмеження свободи преси. — 4. Моральне уздоровлення краще починати від виховання, а не від цензури. Попит за неморальною лектурою є причиною незадовільного виховання. — 5. Публікація злочину часто доводить до викриття його справців, і т. п.

Не треба мабуть довго призадумуватись, щоб усвідомити собі всю недоречність тієї критики. Казати, що сьогоднішня преса виховує людей — це просто безглузда саморекляма. Таким є також заміт, що нема кому зайнятись справою обмеження свободи преси та що принцип, що є моральне, а що неморальне, є дуже непевний і хиткий. Нема сумніву, що для злодія границя між дозволеним і недозволеним є дуже невиразна і затерта, але ніхто з нормальних людей не потуратиме злодійській "етиці".

Що повинно бути перше: виховання свідомих і характерних людей, чи примус і обмеження? Нема сумніву, що виховання має більшу і тривкішу вартість від примусу. Але бувають випадки, де тільки примусом можна дійти до бажаної мети. Застосуйте методу доброї волі і виховання до людей божевільних, злочинних і слабкої волі —а побачите до чого дійде! Коли б держава поставила справу плачення податків на "добру волю" — державні каси стали би подібні до тієї бочки вина, яку наповняли жиди на ім'янини свого рабина. Кожний мав принести літру вина і вилляти до одної бочки. Іцко хитро-мудро подумав, що коли він принесе літру води, то це не заважить у бочці вина. Та біда в тому, що так як Іцко подумали малощо не всі жиди і рабін, замість вина, дістав бочку води.

Є люди, що розуміють тільки одну мову: мову примусу, приневолення і загрози кари. Виховання треба стосувати до дітвори і молоді згідно зі засадою: нагинай галузку поки молода. Дерева вже ніхто не нагне і гарні слова про виховання людей злої волі, циніків і матеріялістів — це байка для наївних.

Нарешті останній заміт: публікації злочинів отвирають людям очі на зло і допомагають викрити злочинців.

Може бути, що в деяких випадках проголошення злочину є вказане. Але від проголошення до детального опису злочину — далека дорога. Вона не так допомагає справедливості викрити злодіїв, як радше стає школою, що дає показову лекцію, особливо молоді, як творити зло, як красти, вбивати і як утікати від поліції.

Як бачимо, т. зв. жовта або продажна преса не має хоч би одного серіозного аргументу проти розумного голосу Голови Христової Церкви.

Проте нема великих надій, щоб державні уряди поклали межі деморалізації, ширеній при допомозі продажної преси. Чому? А тому, що ці уряди звичайно залежні від впливів тієї преси і просто її бояться.

Ось і те зачароване коло. Продажна преса деморалізує народ, а вибраний тим народом уряд стоїть безрадно, бо боїться задиратися зі силою, що може йому дати по плечах, а навіть поломити ребра при виборах. У такій ситуації страха ради юдейського, краще сидіти тихо.

Але католик не сміє мовчати на вид лиха. Він має обов'язок станути в обороні християнської правди і невинности молоді. Він повинен усіма засобами боротися за чистоту преси, її ідейність і високий моральний рівень.

У наших умовинах можна це зробити так: Перш-завсе треба дбати і всіляко *допомагати своїй добрій пресі.* По-друге: *не купувати і не підпирати продажну і неморальну пресу.*

По-третє: *Впливати на членів канадського чи американського парляменту,* щоб вони пригляднулись жахливому впливові неморальної преси і поробили відповідні висновки на терені своєї дії.

По-четверте: *Молитись,* щоб Господь післав нам і поблагословив нас добрими журналістами і публичними діячами, які зуміли б зломити гадюче жало продажної і неморальної преси.

Це буде найкраща наша відповідь на заклик Свт. Вітця і на спробу заглушити його батьківський голос шумом і криком міняйлів.

Чи Ви вже вирівняли свою передплату на "Світло"? Тільки $3.00 на цілий рік.

ВАТИКАНСЬКИЙ ШПІОН

Спомини о. П. Леоні

(3-тє продовження)

У жовтні 1946 р., як тільки о. Леоні вийшов зі шпиталю, зголосився до нього хліборізець Володимир Горячов і запропонував йому працю сторожа в "хлеборезке". — Я довідався — казав Горячов — що ви священик і тому рішився поручити вам те завдання, бо я потребую вірної особи. А я знаю, що хто вірить у Бога, той не обманює. Зрештою, я також вірю в Бога, хоч у дійсності майже не знаю релігії. Вибачте, якщо я не вмію добре висловитись про те. Я народився і виріс після революції і не мав змоги пізнати релігію. Моя мама була релігійна, але виховання й освіту я одержав у школі, а в школі говорили про релігію, щоб її висміяти.

Отець Леоні радо погодився на цю працю.

При цій нагоді Горячов пояснив о. Леоні, що Горячов тому дістав скоро таке добре становище в таборі, бо він засуджений на 5 років тюрми тільки за те, що в п'ятому стані грозив пістолею своєму начальникові, а кромі цього він комбатант і старшина червоної армії. Горячов мав одного помічника в особі Александра Сураєва. Побіч "хлеборезки" була "хіп'ятілка", де гріли воду. Тої "хіп'ятілки" пильнував один калмик з Астрахані, людина старша віком, із монгольським обличчям. Одного дня сказав Горячов о. Леоні, що той калмик хотів би охреститись. — З мого боку нема ніяких труднощів — сказав о. Леоні — але треба, щоб він вивчив християнський катехизм. — І зараз зачав учити його правд віри, але та праця з новим оглашенним (катехуменом) поступала дуже помалу. Що він добре не опанував катехизму, а вже зачав настоювати з Горячовом, щоб його охрестити, тому що вони довідалися, що він (калмик) має бути перенесений до іншого табору. Отець Леоні погодився його охрестити, але тільки після одержання приречення, що він пізніше буде продовжати студії катехизму. При хрещенні був Горячов, його помічник Сураєв, а хресним батьком був молодший польський учитель з Галичини.

Одного разу під час дискусії з о. Леоні про західню легковірність, казав Сураєв до Горячова: — Нам дуже легко обманути якогось західняка чи американця. Там у капіталістичному світі нарід привик вірити словам і нам легко обманювати. Я мав нагоду досвідчити цього в німецькому полоні. У нас—додав Горячов звертаючись до мене — одне думають, а друге говорять. Тому ми не віримо другим, тільки собі самим.

— Бачите — казав я — куди веде дорога без Бога? І що то за спільнота, де слово є знаряддям обману? Це не є спільнота, але хлітка звірят (людина людині вовк), як у поган або ще гірше. Треба вернутись до Бога.

— Мій дорогий — заявили вони — в нас вже так є: якщо хочеш чесно жити, то тебе інші помруть, або згинеш з голоду. Хто живе між вовками мусить вити, як вовк.

— Щодо мене, то волію вмерти як християнин, ніж жити як вовк.

У половині лютня 1947 р. зачав приходити до "хлеборезки" полян, капітан Армії Крайової Вуєк-Коханьські. Горячов познайомив його з о. Леоні, кажучи: — Це цікавий тип — він католик по віровизнанню, та добрий вояк. Він приїшов кілька днів тому з 19 сектора, себто з карного табору, куди попав за спробу втечі.

З тим польським капітаном і з Сураєвом Горячов переводив довгі таємні розмови, а на початку березня 1947 р. втаємничив і о. Леоні, що вони творять таємну організацію з наміром підготовити повстання в'язнів. Отець Леоні спочатку згодився піддержати їх, але потім, коли Горячов домагався, щоб кожний член організації зложив присягу і підписав її власною кров'ю, відмовився, кажучи, що такі підписи це найлевіший спосіб передати цілу таємну організації в руки НКВД. Пізніше виявилося, що Горячов був агентом НКВД, який нібн підготовляв повстання, щоб тільки зібрати підписи деяких визначніших в'язнів. Жертвою того підступу Горячова впало 13 осіб, між ними й о. Леоні. У зв'язку з тим його перенесено з 13 до 21 сектора. Одного разу, відмовляючи молитви, о. Леоні, мимоволі зайшов ближче до забороненої зони і через те мав він таку розмову з одним начальни-

— Що ви робили так близько забороненої зони?

— Я проходжувався поза бараком і молився.

— Чи ви не знаєте, що в'язням не вільно зближатись до кільчастого дроту?

— Я не зближився, я стояв на відповідній відділі, два або три метри від забороненої зони. Хіба це замало?

— Але чому в цю сторону ходили? Та ж є стільки місця деінде.

Я йому пояснив, що шукав спокійного місця, щоб краще молитися.

— Молитись!? Нащо вам молитва? Бога і так не-

— Для вас нема, а для других є.

— На думку вчених осіб Бог не існує. Тільки невчені вірять в Бога.

— Це дещо зухвало робити з усіх учених невіруючих, а віруючих зачислати до невчених. Бо

ЙОГУРТ, КВАСНА СМЕТАНА, РІЖНІ СИРИ, ОРИГІНАЛЬНА БРИНДЗА ТА СИРНИКИ ДОМАШ-

ЦЕ ЗАПОРУКА ДОБРОГО ЗДОРОВ'Я

Замовляйте в

M. C. DAIRY CO. LTD.

212 Mavety St., Toronto, Ont.

RO 6-6711

тоді -е небезпека назвати невченими таких людей як: Данте Аліґієрі, Ньютон, Пастер, ваш Павлов, Марконі, Філатов і багато інших геніїв людства.

— Вони були заражені капіталістичними упередженнями. Дивіться, правдиві генії: Маркс, Енгельс, Ленін, Сталін — чи ті провідники передовиків науки вірили в Бога?

— Що вони таке супроти названих мною осіб? Вони не є ні науковцями ні провідниками науковців. Вони не є нічим іншим, тільки політичними людьми і провідниками несвідомих мас. Зрештою релігійне переслідування — це доказ мало наукових метод комунізму. Якщо ви в дійсності поступали б науково, то ви не повинні б поборювати релігію силою, а розумом.

— Совєтська конституція — відповів він — гарантує кожному свободу сумління. В нас церкви відчинені.

— Скільки є відчинених церков? Зрештою хоч церкви відчинені, то священики замкнені, так як оце я...

Одного дня слідчий суддя спитав о. Леоні, чи він сповідав і хрестив у таборі. Отець Леоні відповів йому, що про ці справи він має здавати рахунок тільки перед Богом і перед Церквою. Тоді слідчий суддя назвав ім'я в'язня (калмика), що його о. Леоні охрестив під натиском Горячова і в його приявності, та спитав чи його знає.

— Так я його знаю — відповів о. Леоні.

— Певно, що знаєте, тому, що він його охрестили минулої зими в "хлеборезце".

— Так, я його охрестив, згідно відправив обряд хрещення, але тепер бачу, що правдоподібно це було неважне хрещення, бо він був, як виглядає, вами висланий обманець, щоб мене обманути. У кожному разі, що я злого зробив, коли охрестив одного чоловіка? Чи ви не проповідуєте скрізь про свободу сумління, що її дає всім совєтський закон?

— Така діяльність заборонена в концентраційнім таборі. Це антисовєтська пропаганда. Що ви сказали при нагоді хрещення?

— Я сказав кілька слів. Було привязних тільки три або чотири особи, отже я не говорив проповіді.

— Конкретно, що ви сказали?

— Сказав я, щоби подякувати Богові за одержане очищення.

— Потім?

— Заховувати Божі заповіді.

— Що більше?

— Заховувати церковні заповіді.

— І що ще?

— Більше собі не пригадую.

— Як не пригадуєте? Подумайте добре.

— Мені здається, що я більше не сказав нічого.

— Ви поручник — сказав слідчий суддя з притиском — боротьбу проти диявола.

— А! Так — відповів я підсміхаючись — думаю, що я це сказав, бо то дуже підходило під тему. Адже в обряді хрещення, священик питається катехумена, чи той вирікається сатани та всіх його діл і гордости. Так я це сказав. Але я не можу собі пояснити — злобно додав я — чому ви так дуже дітинені тими словами. Що ж злого я ними сказав?

— Само собою розуміється, що тими словами ви хотіли назвати: боротьбу проти совєтської власти.

— Чи ви не бачите — сказав я — що такими поступуванням ви самі понижуєте совєтську владу? Зрештою, як вам подобається; якщо совєтська влада і влада сатани для вас тотожні, то я не маю нічого проти. Але мусите знати, що подібне повчання дав би священик 200 років тому, хрестячи дорослу людину, або місіонар, що нині хрестить поганина в Африці, де Совєти не панують.

— А тепер скажіть мені — спитав далі суддя — чи ви ще кого охрестили в концентраційному таборі?

— На жаль, не було іншого випадку, крім цього негідного "катехумена", що ви його підіслали.

(Далі буде)

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ПРОДАЄ ТАКІ

Р. К.: **Я був свідком чуда!** — — — — — —	0.50
о. Р. Плю: **Назустріч життю** — — — — — —	0.75
о. І. Д. Поповичі: **Граматика церк.-слов. мови**	1.50
о. І. Д. Поповичі: **Києво-Печерський манастир**	0.50
о. М. Соловій: **Літургіка для українських шкіл, ч. І. Святі речі** — — — — —	1.00
ч. ІІ. Святі Богослужби — — — — — —	1.00
— **Щоб усі були одно** — — — — — — —	0.25
о. д-р Ю. Федорів: **Проща до св. Землі** — —	2.00
— **На чорничій горі Атос.** Записки паломника	1.25
Митрополит В. Липківський: **Відродження Української Церкви** — — — — —	3.00
П. Грицак: **Галицько-Волинська Держава** —	2.50
Skwarok J. OSBM.: **The Ukrainian Settlers in Canada and their schools 1891—1921** — —	2.00
о. А. Трух: **Божа Криниця** — — — — — —	0.50
В. Лозинський—М. Ценевич: **Проклятий камінь** — історична повість з Козаччини —	2.00
о. А. Трух: **Життя Святих, третій том** — —	5.00
о. М. Ваврик: **По Василіянських манастирях**	2.50
Ю. Мосіяк: **Спомини політв'язня** — **1958** —	1.50
Ю. Мосіяк: **Крізь залізну заслону** — — —	1.00
М. Головінська: **Чічка** — оповідання — —	1.75
С. Бартас: **Було трое малих дітей** —опов. —	2.50
Г. Дардель: **Свята Єлисавета** оповід. **1958**	0.25
О. Купранець: **Вигнаний гетьман І. Мазепа**	0.25
Й. Схрейверс: **Чудесне життя с. Варвари** —	1.50
М. Овчаренко: **Золоті ворота** — читанка	2.50
І. Кострубa: **Нариси з церк. історії України**	2.00
О. Мох: **Теофіл Кострубa** — життєпис — —	0.25
О. Мох: **Княжни і люди** — літерат. нариси	1.00
Н. Королева: **Подорожній** — легенди — —	0.50
омм: **Пожни Пречистої Діви** — — — — —	1.50
омм: **Чорт, направду!** — — — — — — —	0.25
М. Островерха: **Гомін з далека** — — — —	1.00
М. Островерха: **Чорнокнижники із Зубівки**	0.50
М. Островерха: **На закруті. Осінь 1939 р.**	1.75
Я. Бохенський: **Таїна червоного посольства**	2.00

Замовляти на адресу:

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

о. Олексій Заклинський

ЗАПИСКИ ПАРОХА СТАРИХ БОГОРОДЧАН

(2. Продовження*)

Бог пощастив мені, що я — крім тієї лекції за станцію й харчі — дістав іще дві лекції за гроші. Бо вчитель доручив мені ще вчити одного мого товариша, сина судового радника в Станиславові; а другу лекцію дістав я в одного ремісника.

Коли я дістав ті дві лекції за гроші, порозумівся з братом Ігнатієм і ми обидва спровадили ще й двох молодших братів, Івана й Теофіла, до Станиславова, записали їх до школи, наняли їм дешеву станцію й харчували їх купованим хлібом і молоком. І так, за Божою допомогою, почали ми всі чотири продовжувати нашу шкільну науку.

Бог пожалував сиріт. Коли старші брати, Іван і Ігнатій, вступили до вищих кляс, дістали теж грошеві лекції та притуляли між собою наймолодшого брата Теофіла.

У ті часи не було 8 гімназійних кляс, лише 6, а два вищі роки називали "філософією". Коли ми з братом Ігнатієм покінчили тих 6 кляс у Станиславові, (а було воно в 1836 р.), поїхали обидва на "філософію" до Чернівців.

Там дуже скоро найшов я лекцію в одного багатого лікаря-вдівця, що мав гарну реальність і дім, а мав при собі дві сестри й четверо дітей: два сини, Гугона й Еміля, та дві доньки, Люїзу й Емілію.—Я вчив ті діти, за те діставав дуже порядну станцію з харчуванням і услугою та ще й грішми 10 золотих ринських на місяць. Брат Ігнатій дістав теж лекцію за харчі й станцію та маленьку грошеву нагороду. Жаль нам було, що розлучилися з молодшими братами. З них Іван закінчив був четверту гімназійну клясу, а Теофіл переходив до парви, себто до 1-ої гімн. кляси. Обидва вони мали дуже марне удержання. Отже я в такім добрім положенні рішив спровадити і тих двох братів до дальшої науки в Чернівці, — і спровадив. Брата Івана я одержував на свій рахунок, доки й він не найшов собі лекції, а наймолодшого брата, Теофіла, взяв я, за згодою мого господаря лікаря, до себе на кімнату та й удержував його там своїм коштом.

Так покінчили ми з братом Ігнатієм "філософію" в Чернівцях, а два молодші брати пішли на дві кляси вище: Іван закінчив шосту, а Теофіл другу клясу гімназії.

Тоді вирішили ми обидва з братом Ігнатієм, що маємо вступити в духовну семінарію у Львові. Особливо випадало зробити це мені, бо ж мені вмираючи батько приказав бути священиком. І справді, Ігнатій вступив до семінарії; — але зі мною сталося інакше.

Скінчив я гімназію в Станиславові та "філософію" в Чернівцях відзначаюче. Тоді показав свідоцтва своєму господареві, докторові Фюріхові. Цей по розгляді моїх свідоцтв та ще й знаючи мої здібності, бо ж я два роки вчив його дітей, почав відмовляти мене від мого наміру вступити в духовну семінарію та всіми засобами старався прихилити мене, щоб я вступив на правничий факультет у Відні. Даремне наводив я йому слова мого вмираючого батька, що напоминав мене вчитися на те, щоб я став священником; доктор Фюріх, як ліберал, що не любив священичого звання, не відступав від свого натиску, ще й обіцяв мені дати пристойну виправу й грошеву допомогу на дорогу до Відня. А проте, не міг я якось відважитися відступити від завіщання мого батька: стати священиком. Особливо відпихала мене від поїздки у Відень журба про наймолодшого брата Теофіла, який жив зі мною в домі д-ра Фюріха. Теофіла, як наймолодшого брата, що не міг іще власними силами удержуватися й учитись, я найбільше любив і не хотів випустити з-під своєї опіки.

Цей наймолодший брат Теофіл мав надзвичайний талант до малярства. Вже в Станиславові, ще малий у народній школі, звернув він на себе тим талантом увагу вчителів і знайомих, бо ненастанним і найбільш улюбленим його зайняттям були рисунки, копіювання образів, краєвидів і портретів. Коли ж він перебрався до мене в Чернівці та записався до гімназії, стало те його дарування так зростати, що він стратив усю охоту до науки та, в школі й поза школою, займався тільки рисунками й малярством, хоч не мав для цього мистецтва ще ніякої підготови. Також писав прекрасно "каліграфією".

Проживаючи зі мною в д-ра Фюріха та стрічаючись із його дітьми, Теофіл спортретував усіх домашніх та виписав молитви таким чудовим краснописом, що треба було подивляти його справдішній талант.

Ті портрети й краснописи він не показував домашнім, а скривав їх у своїй валізі. Та коли ми, по скінченні "філософії", стали готовитися до виїзду, Теофіл забув замкнути свою валізу, а мої учні, сини лікаря, забрали з куферка всі портрети й рисунки та показали їх своєму батькові, докторові Фюріхові. Побачивши вдалі портрети, свій і своїх домашніх, лікар висловив свій подив для таланту 14-літнього хлопчини, закликав мене до себе і спитав: що думаю зробити з тим своїм братом? Коли я сказав, що задумую його дальше удержувати в гімназії, лікар розгнівався на мене та став мені дорікати, що не дбаю якслід про брата, бо не веду його слідами його таланту і так заминаю перед ним ворота до щасливої будучности й слави. Свої дорікання лікар закінчив тим, що я повинен узяти малого зі собою у Відень та записати його там на малярську академію. Коли я сказав, що не маю на таке засобів, лікар так захопився долею мого брата, що сказав: "Я знайду для нього мецената, що буде його у Відні вдержувати".

Сказавши таке, взяв мого брата Теофіла з собою та завів до тодішнього чернівецького право-

* Початок у 1 ч. з цього року, на 38 стор.

славного єпископа Гакмана, з яким добре знався. Там представив братові рисунки і так переконав єпископа, що той обіцяв і навіть підписав реверс, що посилатиме моєму братові до Відня по 10 золотих ринських місячно на вдержання. Та ще й додав, що цю допомогу подвоїть, коли Теофіл викажеться добрим свідоцтвом з академії.

Вернувшись від єпископа з таким реверсом лікар не дав собі вже й нічого говорити, лише рішуче заявив, щоб я з братом їхав у Відень, записав себе там на правничі студії, а брата в малярську академію. Сказав, що відставить нас обидвох туди на свої власні кошти та, крім належної мені нагороди за науку його дітей, дасть іще 80 зол. ринських на перші витрати.

І прийшла на мене найважніша і найбільш прикра хвилина в моїх студіях. Постала в моїй душі велика й тяжка боротьба: що мені робити і як рішитися? Чи виповнити слова вмираючого батька та вступити в духовну семінарію, — чи піти за порадою мого добродія-лікаря та вибратися з братом у Відень на правничі студії?

За першим пляном промовляло моє сумління й синівський страх: не виповнити завіщання батька, а при цьому ще й бажання осиротілих сестер, які не одобрювали того мого "правничого" пляну. За другим пляном промовляла уява молодої людини: осягнути своїми юридичними студіями вище достоїнство й ущасливити себе, сиріт-сестер і наймолодшого брата Теофіла, що пропадав за наукою малярства й утішався печаливістю лікаря й реверсом єпископа Гакмана.

(Далі буде)

23 ПОРАДИ В СПРАВІ ЗНИЖКИ ВАШОГО ПОДАТКУ

1. Усі медичні витрати, як оплата лікареві, шпитальні кошти, їзди амбулянсом до шпиталю і зі шпиталю, ліки, окуляри не підлягають оподатковуванню.

2. Всі видатки зв'язані з веденням бізнесу (оплати за подорож, харчі, готелі, оголошення) є вільні від податку, але тільки тоді, коли маєте на них відповідні посвідки.

3. Коли член Вашої родини, залежний від Вас економічно (жінка, батьки, діти), заробить більше як 950 дол. — Ви тратите право до податкового за них звільнення (exemptions).

4. Коли діти або інші члени родини платять Вам за харчі, то не наказуйте цього в податковому звіті, як дохід. Це був би дохід тільки тоді, коли б Ви вели публічну харчівню (boarding house).

5. Податковий Уряд признає кошти на пачки вислані для найближчої родини (жінки, дітей, батьків). Ті кошти вільні від податку.

6. Гроші, виграні на льотерії або в бінго, не підлягають оподатковуванню, якщо хтось професійно не займається льотерією.

7. Коли дівчина у шкільному віці вийде замуж, батько має право відтягнути 500.00 дол., а чоловік 1000.00 дол. з оподаткованих грошей.

8. У випадку, коли не живете разом із дружиною — Ви повинні погодитись, котрі діти будуть на Вашому податковому зізнанні, а котрі на жінчиному. Податковий Уряд може відмовити Вам обоїм податкового звільнення за дітей, коли та сама дитина буде водночас на Вашім зізнанні і на жінчиному.

9. Уважайте, щоб до Вашого податкового зізнання (return) долучити оригінальну посвідку (ніколи копію) Вашого заробітку (T. 4). Податковий Уряд не приймає копії тому, бо деякі люди намагались ошукати Державну касу.

10) Хто платить розведеній жінці аліменти, може відтягнути їх зі свого доходу.

11. Із інвестиційної дивіденди в канадських фірмах маєте право відтягнути 20%.

12. Із Вашого доходу можете відчислити членську вкладку до юнії або іншої професійної організації, до якої мусите належати.

13. Чиш із Вашої хати треба втягнути до податкових приходів у такій висоті: коли напр. винаймаєте 3 кімнати з 9-ти, маєте право відтягнути ⅓ з доходу на опал, електрику, комунальний податок і відсотки від мортгеджів.

14. Дарунок іноді може бути оподатковний. Минулого року напр. М. Кемпбел заплатила $945.00 податку від дарунку 5.000.00 дол., які вона отримала за те, що намагалась переплисти онтерійське озеро.

15. За дитину народжену в місяці грудні (навіть одну хвилину перед Новим Роком) маєте право відтягнути $250.00 з Ваших доходів.

16. Одіничні по своїках гроші не є оподатковані. Зате гроші з продажі реальностей (properties) підлягають оподатковуванню.

17. Гроші, отримані з життєвого убезпечення по смерти свояка чи приятеля, є вільні від податку.

18. Дивіденда отримувана з життєвого убезпечення не підлягає оподатковуванню.

19. За гроші отримані за винаєм Вашої хати заграницею, мусите платити податок у Канаді.

20. Шкільні стипендії є звичайно вільні від податку. Платити його треба тільки тоді, коли стипендія зв'язана з якоюсь точно вимаганою працею.

21. Половину оплати за професійну пораду: як інвестувати гроші, можете відтягнути з Вашого доходу. Це не відноситься до комісового заплаченого при заключенні інтересу.

22. Ви відповідаєте за грошеві трансакції вашої жінки і дітей нижче 18 років. Коли напр. ваш 18-літній син купить якийсь бізнес, ви обов'язані заплатити за нього податок.

23. Виповніть Ваше податкове зізнання (Income Tax Return) перед 30 квітня навіть тоді, коли не можете заплатити податку.

Неплачення податку не є злочином, але довгом, за який треба ще окремо заплатити 6% за проволоку. Невиповнення на час податкового зізнання може коштувати Вас 500 дол. Фальшиве податкове зізнання карається навіть в'язницею.

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

УКРАЇНСЬКЕ КАТОЛИЦЬКЕ ЖІНОЦТВО ТОРОНТА ВІТАЄ ДОСТОЙНУ МАТІР СВОГО ВЛАДИКИ НА ВІЛЬНІЙ ЗЕМЛІ КАНАДИ

Мати... Найдорожче і найперше слово, яке зміє вимовляти дитя. Небагатьом із нас дорослих дана ласка звертатися цим словом до найдорожчих нам осіб.

А проте Всевишній обдарив особливішою ласкою нашого Владику Ісидора, що Він не лише міг привітати цим словом найдорожчу Йо у особу, але пригорнути її — паню Юлію Борецьку — в свої обійми по 23-літній розлуці.

Ніхто так, як наше жіноцтво не вміє відчути цю невимовну радість — злуки сина з матір'ю! І це українське жіноцтво, зорганізоване в Лізі Українських Католицьких Жінок дало вислів своїй радості з такої небуденної події, уладжуючи в суботу, 23 січня 1960 р. чайне принятя й зустріч українського громадянства Торонта з Достойною Матір'ю Владики Кир Ісидора у залі церкви св. Николая в Торонто. Велику залю виповнило наше громадянство по береги (зверх 420 гостей). Здається не бракувало нікого, кому дорога особа нашого Архипастиря та хто хотів з'єднатися з Ним у Його великій радості.

За почесним столом засіли: Владика Кир Ісидор, маючи по правиці свою Достойну Матір, а по лівому боці Дорогого Батька. Дальше найближча Рідня Владики, оо. Прелати, о. протопресвітер д-р Б. Липський, Духовний Провідник Торонт. Єпарх. Управи ЛУКЖ — о. Яр. Бенеш, голова Торонт. Єпарх. Управи ЛУКЖ і господиня зустрічі п-і Катря Гарасевич та представники Українських Католицьких Організацій Торонта. Дорогу Гостю з Рідного Краю привітала п-і Катря Гарасевич, бажаючи Їй прожити на вільній канадській землі в родинному щасті ще многі літа. Жіночий Хор "Арфа" підхопив це бажання і в злуці з цілою залею, проспівав многоліття в честь Дорогої Гості. Довше привітальне слово, від імені зібраних гостей, виголосив о. Я. Бенеш. У своєму слові зумів він підхопити вавсь трагізм розлуки українських родин, заподіяний восновою хуртовиною і геройську поставу тих, що остались невгнутими в Рідному Краю. А остались там переважно наші жінки, матері з діточками, які, хоч осамітнені, в обороні своєї чести, своєї віри і свого національного "Я", не завагалися понести і найтяжчих жертв.

Достойній Гості, пані Борецькій, вручила від Торонтонської Єпархіяльної Управи і всіх її Відділів кіш живих троянд, молоденька представниця Української Католицької Молоді — Божена Ломага, а Відділ ЛУКЖ при церкві св. Йосафата — найшийник-медаліон Матері Божої, до якої зведно молилася пані Борецька за поміч у злуці зі Своїм Сином. Поміж поодинокими точками, Жіночий Хор "Арфа", під управою о. Жолкевича, своїми прекрасними колядками і щедрівками надавав чайному принятю небуденного, родинного настрою. Здавалося — ніби одна родина зібралася разом відсвяткувати своє родинне свято.

Достойна Мати нашого Владики щиримн, від серця плинучими словами подякувала всім приявним і організаторкам зустрічі за несподіване й сердечне принятя й подарунки.

На закінчення зустрічі промовив сам Владика, який висловив свою радість, що Всевишній дозволив Йому знову пригорнути Свою Дорогу Матір та переповів коротко про умовини її життя в Рідному Краю, враження з подорожі і прибуття до Канади та від себе подякував Українському Католицькому Жіноцтву Торонта й організаторам зустрічі за таке сердечне принятя.

Благодарственною молитвою закрив Владика офіційну частину зустрічі, після якої приявні ще довго розмовляли з панею Борецькою і самим Владикою, розпитуючи про Рідний Край, рідних і знайомих.

Я. Й. Кор-ч

Пакна Б. Ломага, членка УКЮ, вручає китицю цвітів п. Юлії Борецькій

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ СВЯЩЕНСТВА

Лондон, Онт.

20 вересня мин. року відбувся в нашій парохії небуденне свято. Вдячні парохіяни міста Лондону гідно відмітили 50-літній ювілей священичої праці Всв. о. д-ра Амвросія Редкевича. На це свято запрошено Достойного Ювілята, що тепер постійно перебуває у Виндзорі. Глибоко зворушливо було бачити, як старенького о. Ювілята на порозі новозбудованого парохіяльно-

го дому маленькі діточки привітали щирими словами та цвітами. Ті ж самі діточки рясно застелили цвітами дорогу до церкви, куцою пройшов о. Ювілят у процесійному поході.

У часі торжественної св. Літургії, що її відслужив о. Ювілят у сослуженні Всч. о. Михайла Заяця, Всч. о. Якова Мілянича з Чину оо. Студитів із поблизького Вудстоку та пароха церкви Царя-Христа в Лондоні, Дост. о. Ювілят довершив посвячення нових лавок, що їх жертвенні парохіяни цього року закупили до своєї нової прегарної церкви. О. Парох Мирослав Байрак, у своїй зворушливій проповіді привітав о. Ювілята, як першого пароха Лондону, підчеркнув його ревну, апостольську працю, правдиве батьківське серце, вказуючи вінці, що ця праця, труди й змагання, не пішли на марне, а починають за Божою поміччю видавати щедрі плоди. Доказом цього нехай буде нинішнє свято. Вже не тинаємося по чужих церквах, а маємо наш Божий храм, резиденцію, зорганізовану парохіяльну Рідну Школу, церковні організації. Життя нашої парохії без огляду на різні перешкоди пливе повним руслом, а це знак Божого благословення.

У своєму слові о. Ювілят дякував о. парохові і парохіянам за пам'ять та відзначення його ювілею. В своїх споминах полинув далеко в важкі піонірські часи, що їх сам мусів перебути.

По Службі Божій відбувся обід на фармі голови Ліги Українських Католицьких Жінок п-ні К. Даревлякиної, а відтак парохіяльний пікнік із розривками до пізньої ночі. Всесвітл. о. Ювілят пізнавав своїх колишніх парохіян, радо розмовляв із ними, згадуючи давні часи.

При цій нагоді слід згадати бодай коротенько життєвий шлях о. Ювілята.

О. д-р Амвросій Редкевич народився 30 вересня 1881 р. в подільському селі Будилові, пов. Бережани, у священичій родині о. Платона й Теклі з Козловських. Народню школу закінчив у рідному селі, гімназію в Бережанах, іспит зрілости склав у Тернополі. Богословські студії розпочав у Львові та закінчив в Інсбруці й Відні двома докторатами з найвищими відзначеннями "суб сумміс аспіціїс - імператоріс" 1905 року.

Священичі свячення одержав із рук Митрополита Шептицького в 1904 році. Безпосередньо після закінчення студій був іменований префектом Львівської духовної семінарії, а відтак професором філософії. У 1913-му році назначений адміністратором парохії церкви св. Варвари у Відні. Цього ж року виїжджає на місійну працю до Канади. Був професором богословії в Торонті на початках своєї діяльности, а після довгих 46 років працював як невтомний місіонар від сходу до заходу Канади та на американському континенті. Можна собі уявити, скільки потрібно було терпеливости й мужньости мусів у цьому часі проявити наш Достойний о. Ювілят. Нехай Всевишній відплатить Йому сторицею за все, а ми, вдячні парохіяни, просимемо Господа, щоб заховав Дорогого о. Ювілята ще на Многі Літа.

Парафіянка Лондону

Учасники золотого Ювілею. Посередині (зліва) о. парох М. Байрак, Достойний Ювілят о. д-р А. Редкевич, і о. М. Заяць.

АРХИЄРЕЙСЬКА ВІЗИТАЦІЯ

Ґримзбі, Онтаріо

У неділю, 31-го січня 1960 р., в церкві Успіння Преч. Діви Марії в Ґримзбі, Онт., відбулася архиєрейське канонічне посіщення, що в парохії залишило миле і незабутнє враження. Архиєрейську Службу Божу відправив **Преосв. Владика Кир Ісидор Борецький** із Торонто, в сослуженні ОО. Василіян ґримзбійської та торонтонської обителі.

Після читання св. Євангелії **Впр. о. Севастіян Шевчук, ЧСВВ,** місцевий парох, привітав Владику і попросив Його архиєрейського слова. Впреосв. Владика промовляв коротко, але дуже тепло, змістовно і зворушливо. Нав'язуючи до тієї обставини, що парохію обслуговують від ряду років ОО. Василіяни, Владика підніс заслуги ОО. Василіян для Української Церкви й українського народу в минулому і зокрема на терені Канади, вияснив їх завдання в сучасну хвилю, накреслив їх плани щодо розбудови рідного шкільництва, видавництва та місійної праці в найближчому майбутньому та вкінці гаряче заохотив парохіян, щоб вони і на майбутнє так гарно співпрацювали з ОО. Василіянами в усіх родах їх діяльности, як це вони робили дотепер.

Після Служби Божої при повній церкві та з гарним числом осіб, що приняли св. Тайни (около 80), парохіяни перейшли до парохіяльної залі на спільний обід. У гарній та просторій залі зібралося понад 200 осіб парохіян та гостей. При головному столі поруч Впреосв. Владики й Отців Василіян засіли представники міської управи та місцевих народніх і церковних організацій.

Під кінець добре приладженого обіду о. Парох попросив до слова п. Кінга та п. Реца. Останній зробив обіцянку, що новозбудована парохіяльна заля буде звільнена з податків та похвалив українську громаду в Ґримзбі за її участь у культурному, економічному й громадському розвиткові міста та околиці Ґримзбі. Промовляли теж коротко від церковного зарядy-комітету: п. В. Мазур, п-і Текля Баранюк (ЛУКЖ) та п. Д. Вишньовський (УКЮ). Головним промовцем був о. М. Соловій ЧСВВ, редактор "Світла" з Торонта. Він говорив на дуже актуальну тему: **"Чи можливе церковне об'єднання на Вселенському Соборі?"**. Присутні вислухали недовгу доповідь о. М. Соловія з великим зацікавленням.

Промови були переплітані виступами дітей рідної школи при парохії Успіння Преєв. Богородиці. Діти виступали зі співами, ритмічними вправами та своєю "оркестрою", під проводом учительки, Преп. Сестри Вернардети із Згромадження СС. Місіонарок Християнської Любови (основаного бл. п. о. М. Романовичем, ЧСВВ). Виступи дітей викликали бурю оплесків і загальне зворушення серед присутніх. Це був спонтанний вияв вдячности і признання не тільки для малих співаків і музикантів, але теж і для Преп. Сестер, що тихо й віддано працюють у парохії над вихованням українських дітей в українському й релігійному дусі.

Вкінці промовив Впреосв. Владика Ісидор, який поділився деякими враженнями зі своєї візитації в Ґримзбі. Згадував Він тяжкі початки ґримзбійської парохії, коли ще Він молодим священиком обслуговував цю невеличку громаду, яка тепер так гарно розбудувалася, поставила прегарну залю і під проводом ОО. Василіян щораз краще розвивається. Накликав до того, щоб ґримзбійська парохія своїм прикладом і співпрацею допомогла теж у розбудові сусідніх парохій (напр. Вимсвіл). Підкреслив Владика, що парохіяльні організації в Ґримзбі є зразком для інших, а парохія так добре відгукнулася на збіркову кампанію для побудови Колегії св. Василія Великого, що своїми щедрими пожертвами належить до перших парохій у Торонтонській єпархії. При кінці промови Владики дівчатка, Люба Голинська та Марійка Судома, вручили Преосв. Ісидорові квіти, а о. Парох подякував усім тим, що в будьякий спосіб причинилися до успішного переходу архиєрейської візитації. Зокрема підкреслив, що жіноцтво й молодь при парохії Успіння за минулий рік своєю жертвенною працею причинилися до заплати довгу за новозбудовану залю, складаючи суму 11 тисяч долярів.

Архиєрейська візитація в Ґримзбі залишила миле і підбадьорююче враження серед усіх парохіян. Окреме признання належиться Впр. о. Парохові С. Шевчукові, що ціле торжество вдатно зорганізував і при співпраці СС. Місіонарок та парохіяльних організацій подав привабним гарну святкову програму. **(мп)**

З ДІЯЛЬНОСТИ ЛУКЖ

Мондер, Алта

П. Павлина Філь голова ЛУКЖ у Мондері

У січні ц. р. відбулися в Мондері Загальні Збори нашого відділу ЛУКЖ, який веде пожвавлену працю під умілим проводом Впр. о. В. Каменецького, ЧСВВ, нашого теперішнього пароха. Зі звіту уступаючої управи виявилося, що наш відділ за останній рік пожвавив свою діяльність, зібрав великі фонди й розділив їх на різні добрі цілі, як от: будова нової церкви, на місцевий Український Музей, на шпиталь Сестер Служебниць, на Народній Дім, на фундацію поборювання рака та й багато іншіх. Зі самої коляди відділ зібрав більше як 500.00 дол.

Крім різних принять і гостин, наш відділ вишиває 5 пар заслон до місцевого Музею і 5 стихарів до нашої церкви.

Попри головний заряд відділу, який очолює пані Павлина Філь, діють ще такі комітети: господарський, музейний, рідно-шкільний та шпитальний або суспільної опіки.

На закінчення о. В. Каменецький висловив признання дотеперішній управі за таку повну посвяти працю й побажав Божого благословення та й ще більших успіхів на майбутнє.

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

МАРІЯ ВІНЦЕНТАЙЛО
Пено, Алта.

В суботу 3 жовтня ц. р. заснула спокійно в Бозі бл. п. Марія Вінцентайло. Покійна приїхала до Канади зі села Сидорова, гусятинського повіту, 1899 р. й замешкала разом із родиною в околиці Пено, Альберта, де прожила 60 літ свого трудящого життя. Як нікому в житті вона не наприкрилась, так тож спокійно, безболісно, при своїх занятях перейшла до вічности. Покійна залишила в смутку 5 синів, одну доньку, 21 внуків і 20 правнуків, як також добрий і милий спомин як трудяча, побожна та жертвенна парохіянка.

Похоронні богослужения відслужив о. парох П. Іванець та о. В. Каменецький ЧСВВ з Мондеру. При кінці похорону о. В. Каменецький попрощав короткими словами покійну Марію, пригадуючи добросердечність і прихильність покійної для оо. Василіян.

По похороні відбувся поминальний обід, підчас якого зложив родині співчуття й заохотив до збірки на добру пресу Всч. о. парох П. Іванець. Зі збірки призначено на "Світло" $5.15.

Со Святими упокой, Христе, душу раби Твоєї Марії, де нема ні болю, ні печалі, тіяки безконечне життя. **Учасник**

АННА БЕДЗИК
Саскатун, Саск.

3 лютня ц. р. померла в Саскатуні бл. п. Анна Бедзик, прожиши 78 років свого трудолюбивого життя.

Покійна, родом з села Загутинь, сяніцького повіту, Західня Україна, під час другої світової війни опинилася на скитальщині. Перед 12-ти роками, завдяки помочі родини приїхала до Канади. Ввесь час прожила в Саскатуні під дбайливою опікою сина Івана і його родини. Три інші сини розсіяні по світі. Покійна залишила 8 внуків і 3 правнуки.

Похорон відбувся 6 лютня в Саскатуні, з Української Католицької Катедральної Церкви св. Юрія. Похоронні відправи відслужив Всч. о. В. Івашко та виголосив прощальне слово. На похорон прибув літаком син Ми-

Бл. п. Анна Бедзик

хайло та його дружина з Клівленду, Огайо, ЗДА.

Під час поминального обіду, який приготовила родина при допомозі пань із катедральної парафії, промовляв Всч. о. Канц. І. Олійник. Згадав Покійну як побожну і спокійну парафіянку, що своїми частими молитвами та принесками св. Тайн була добрим і гарним приміром. У своєму старечому серці заховала вона велику любов до своєї рідної Церкви і рідного народу.

Вічна Їй пам'ять!

ВАСИЛЬ МІЛАН
Ванкувер, Б. К.

8-го жовтня, м. р., у лікарні св. Йосифа, впокоївся в Бозі один із найстарших віком парафіян, Василь Міланович. Народився в селі Коровиця, повіту Любачів, 1870 року. Як поважний господар, із дружиною, трьома синами й донькою приїхав до Канади в 1904 році і замешкав у Манітобі, де прожив 17 років.

Звідтам 11 років тому приїхав до Ванкуверу і тут замешкав зі своєю донькою, Юлією Гантер. Свою церкву любив. До св. Тайн приступав щонеділі. Коли в останніх кількох місяцях не міг прийти до церкви, просив, щоб священик прийшов до його дому, так і з молитвою на устах і взиванням імени Ісуса і Марії перейшов у вічність.

Похоронні богослужения відправив о. В. Підскальний, ЧСВВ, в церкві св. Покрови, 13-го жовтня, м. р. Тіло спочило на цвинтарі Форест Лави.

Бл. п. Василь полишив у смутку чотири сини і три доньки, десять внуків і два правнуки.

В. Й. П.

ПЕТРО ГАЙДУК
Ванкувер, Б. К.

В суботу, 28-го листопада, м. р., в церкві св. Покрови у Ванкувер, Б. К., відправлено похоронні богослужения за покійного Петра Гайдука.

Петро був родом із села Кальників, повіту Мостиська. Приїхав до Канади в 1912 році й замешкав в околиці Мондеру. Був парохіянином при церкві Борщів. Багато свого часу присвятив українському громадському життю: вчив представлень, був оркестру і старався про навчання дітей рідної мови.

Полишив у смутку свою дружину, доньку Анну, двох синів Івана й Василя і 3 внуки, одного брата в Кемровз, Алберта та дьох братів у Монтреалі.

Похоронні богослужения відправив Впр. о. В. Підскальний, ЧСВВ, при участі великого числа людей.

Щиру подяку Впр. Отцям та всім учасникам похорону складає дружина покійного, Софія Гайдук.

В. І. П.

ІВАН КРАВЧУК
Ошава, Онт.

По шістьох місяцях тяжкої недуги, 3 грудня м. р. покликав милосердний Господь на вічний спочинок бл. п. Івана Кравчука. Перед смертю приняв св. Тайни. Прожив 74 роки.

До Канади приїхав бл. п. Іван у 1902 р. з Галичини. Деякий час проживав у Манітобі, але більшу частину свого життя перебув таки в Ошаві. 1951 р. померла його дружина Михайлина й від тоді проживав він сам, щоб не бути тягарем для родини, яку однак дуже любив. Дуже тішився, що діждався оглядати гарну нову церкву та щороку дбав зложити для неї свою щедру

лепту.

Похоронні богослужби відслужили оо. І. Перейма та С. Фіголь. З нагоди похорону родина й приятелі зложили свої жертвоми за душу Покійного, а на поминальному обіді свої датки на добру пресу.

Нехай ласкавий Господь прийме душу Покійного в своє царство, де вже нема ні смутку ні терпіння. В. Й. П.

МАРІЯ ПІГУРА
Кичинер, Онт.

3 грудня м. р. відійшла у вічність бл. п. Марія Пігура. Покійна походила зі села Карів, пов. Рава Руська, Галичина. До Канади приїхала саме перед війною 1938 р. й замешкала в Кичинер, де проживала при своєму синові, бо дочка Меланія померла ще 1925 р.

Похоронні богослужения відслужили о. М. Влаженко, місцевий парох та о. Патрикій Байс ЧСВВ з Торонта. Багато родини й приятелів прийшло в день похорону, щоб віддати покійній останню прислугу та відпровадити її на вічний спочинок.

[illegible]
Мондер, Алта

На саме Різдво вранці 25 грудня м. р. упокоїлася в Бозі Марія Савич. Похоронні богослужби почалися 28 грудня панахидою в Народньому Домі, а на другий день по завпокійній св. Літургії, яку відслужив о. В. Каменецький ЧСВВ, покійна спочила на місцевому цвинтарі, біля свого мужа Івана, що помер ще 1951 р. Обидвоє покійні були одними з найстарших піонірів нашої околиці й обоє долили глибокої старости, бо аж 92 роки.

Покійна Марія була родом із села Станиславчика, пов. Броди. До Канади приїхала з родиною 1911 р. й ціле своє життя провела в Мондері, при праці мами-піонерки. Безперечно треба признати, що родина Савичів вложила багато праці в церковне й національне життя нашої околиці. І саме оте признання, це найкращий вінок на могилу мами, мами, якої діти не пішли манівцями, а остались вірні Церкві й народові в другому, третьому й четвертому поколінні. Покійна залишила в смутку 3 сини, 6 доньок, 31 внуків, 58 правнуків і 7 пра-правнуків.

По похороні Покійної відбувся в залі Нар. Дому поминальний обід, на якому переведено збірку на католицьку пресу. Зібрано 21.40 дол.

Свіжа могила Марії Савич, це ще один пам'ятник піонірської праці, жертви й любови наших поселенців до нової землі.

В. І. П.

ГНАТ ДАЦЮК
Вегревил, Алта

Бл. пам. Гнат Дацюк

По довгій недузі відійшов у вічність 5 грудня м. р. добрий парохіянин, муж і батько Гнат Дацюк. Похоронні богослужения 8 грудня відслужили о. В. Дрібненький ЧСВВ, о. Ю. Слота ЧСВВ та о. М. Дацюк ЧСВВ, братанок покійного, при великому здвизі народу.

Бл. п. Гнат Дацюк приїхав до Канади молодим хлопцем 1900 р. з села Білівці, пов. Броди. Одружився з Анною Шарун, доробився гарної господарки й виховав гарну родину. Ввесь вік прожив серед тихої праці, а останню недугу зносив з правдивою християнською терпеливістю і часто приймав св. Тайни. Полишив у глибокому смутку дружину Анну, сина Івана і три доньки — Євгенію, Параскевію і Ксеню. Спочив на місцевому цвинтарі. В. Й. П.

Складаємо щиру подяку всім, що чим небудь причинилися, щоб облегшити наш великий смуток.

Жінка Анна й діти

[illegible]
Сваро, Алта

На цвинтарі у Сваро виросла знова свіжа могила — могила бл. п. Николи Козяка, одного з найкращих членів нашої парохії. Упокоївся він 27 листопада м. р., проживши всього 59 років. Довший час мучила його тяжка недуга, але ніхто не почув від нього ні словечка нарікання. "Коли Бог — говорив він звичайно — хоче моїх терпінь, то чому ж не мав би я їх переносити? Я щасливий, що Господь не забрав мене тоді, як діти були ще маленькими".

Бл. п. Никола полишив у смутку дружину Анастасію, двох синів — Лаврентія і Нестора, дві доньки — Флорентію і Марію, трьох братів — бр. Методія ЧВХШ, що тепер ректором Колегії св. Йосифа в Йорктоні, Івана й Петра, — чотири сестри і двоє адоптованих дітей, якими опікувався як рідний батько через 10 років.

Парастас по Покійному відправлено 27 листопада вечором, а похорон відбувся на другий день з участю трьох священників — о. М. Дацюка ЧСВВ, о. В. Чопея і о. П. Іванця в церкві Ч. Хреста на Сваро. Спочив на місцевому цвинтарі.

По похороні відбувся в домі покійного поминальний обід, під час якого Бр. Методій ЧВХШ — рідний брат покійного — щиримі словами потішив родину та подякував їй за те, що так дбали про покійного, особливо, що так часто просили священика зо св. Тайнами. При тій нагоді зібрано на "Світло" 11.60 дол.

Прибиті тяжким горем по такій великій утраті, складаємо щиру подяку всім, за щирі виявки спочуття, за молитви й жертви на св. Служби Божі й за участь у похоронних відправах.

Дружина, діти й уся родина

ОДНА ІЗ СЕРІЇ НОТАТОК ПРО ПОСЛУГИ УРЯДУ ОНТАРІО

Дост. Джеймс Н. Елен

Онтаріо веде перід у рості держави

Онтарійське Міністерство Економіки аналізує і публікує інформації про урядові програми та напрямні, про економічний та соціяльний ріст та розвиток Провінції. Історія повоєнної експанзії Онтаріо є і цікава і побудована на здорових основах. Ось кілька ілюстрацій:

НАСЕЛЕННЯ — Населення Онтаріо, що тепер перевищує 6,000,000, виказувало за останнє десятиріччя пересічний ріст 157,000 на рік, і зростало у швидшій пропорції, як решта Канади та в подвійній у порівнянні з ЗДА.

ІМІГРАЦІЯ — Із 1,900,000 імігрантів, що за останньої півтора декади прибули до Канади, біля 1,000,000, або більше 52 відсотки поселилося в Онтаріо.

ДОХІД — Річний дохід на особу в Онтаріо є на 20 відсотків вищий канадської пересічі.

ЖИТЛОБУДІВНИЦТВО — Останнього року в Онтаріо побудовано круго 53,000 житлових домів, цебто біля 38 відсотків загальної суми на Канаду.

ЕНЕРГЕТИКА — Онтаріо Гайдро видало за повоєнні роки майже два мільярди дол. на капітальні побудови, даючи змогу збільшити потужність у четверо до 7.4 мільйона кінських сил.

ВИРОБНИЦТВО — Онтаріо дає більше 50 відсотків виробничої продукції Канади.

ГІРНИЦТВО — Онтаріо, що є провідною гірничою провінцією, видобуло мінералів вартости $963 мільйонів за 1959 рік — цебто більше 40 відсотків загального канадського видобутку.

ХЛІБОРОБСТВО — Одне з найважливіших підставових промислів Провінції — хліборобство дає нашим фармерам найвищий у Канаді готівковий дохід.

ЛІСНИЦТВО — Обширний продуктивний лісостан Онтаріо — 170,000 квадр. миль — дає одну третю канадського виробітку целюльози та паперу.

ІНВЕСТИЦІЇ — За повоєнний період інвестовано у розбудову Онтаріо біля 28 мільярдів долярів.

ONTARIO DEPARTMENT OF ECONOMICS

Hon. James N. Allan
Treasurer of Ontario

Hon. Leslie M. Frost, Q.C., LL.D.
Prime Minister

СВІТЛО
THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

FEAST DAYS

By M. Berko

In the course of world history, various peoples have been known to set aside certain days of the year to honor their deities. On these days it was customary to offer prayers and give thanks for favors already granted. As the Jews, living under the Old Law, had set aside certain days for the worship of God with special religious observances, so too, Christians saw the need for consecrating the memory of the days which were outstanding in the history of their salvation. Thus evolved a Christian liturgical calendar which, in the early Church, consisted of all Sundays (as a weekly commemoration of the Resurrection), and a few other days dedicated to certain outstanding events in the life of Our Lord and His Blessed Mother.

The liturgist, Abbot Gueranger, says that every year the Church sees Christ lie in the crib, fast on the mount, offer Himself on the cross, rise from the dead, found the Church, institute the Sacraments, ascend into heaven, and send down the Holy Ghost. The life of Christ is so rich and meaningful that we cannot begin to understand it without constantly refreshing our memories with the recollection of these mysteries.

The Church has always introduced new saints into the calendar according to the closeness of their association with Christ, their importance to the Church, or the measure of glory they strove to win for Christ and His work. The celebration of feasts of Our Lady and saints helps us to realize the doctrine of the communion of saints, to secure for us the aid of powerful intercessors in heaven, and to inspire us to follow the example of those for whom Christ was a model.

Today, some nineteen centuries after the Saviour's earthly visit, a glance at a liturgical calendar reveals that every day is dedicated to some saint or is kept as a feast day of Christ or the Blessed Virgin Mary. Although minor feasts vary in the calendar listing of Eastern and Western rites (depending on the popularity of certain saints in particular areas of the world), the major feast days are common to both. The number, kind and solemnity of holy days also varied in the East and West. Indeed, certain differences are even found in one and the same rite, e. g., whereas Latin Rite Catholics in Canada are excused from fulfilling holy day obligations on the feast of the Assumption and are not so excused on the Epiphany, the opposite is true for their brethren in the United States.

Ukrainian Catholics often express shock when learning that they are obligated to celebrate some twenty major holy days. But this is not without reason. Our people have retained many holy days because the Church has always been so much a part of their national tradition and life that they lived liturgically. Their spiritual life was permeated with the spirit of the Liturgy, which tradition they carried with them to North America.

In actual practice, the number of holy days obligating Ukrainian Catholics is greatly reduced when one considers that the solemnity attached to some of the feasts is deferred to the nearest or following Sunday, while still others fall in a cluster, e. g., the three days of Easter, of Christmas, and the two days of Pentecost. These factors reduce the frequency of holy days on the calendar. The recent introduction of evening Masses has also contributed to facilitating attendance at Mass on holy days of obligation.

The number of holy days presently obligating Ukrainian Catholics could, at some future date, be lessened only after a study of the need for such action, followed by a petition of our hierarchy.

THE ANGEL'S PRAYER

"O my God I believe, I adore, I hope, I love You! I ask pardon for those who do not believe, nor adore, nor hope, nor love You!"

"Most Holy Trinity, Father, Son and Holy Ghost: I adore You profoundly. I offer You the Most Precious Body and Blood, Soul and Divinity of Our Lord Jesus Christ, present in all the Tabernacles of the World, in reparation for all the outrages committed against It; and by the infinite merits of His Sacred Heart, through the intercession of the *Immaculate Heart of Mary*, I pray for the conversion of poor sinners!"

Our Lady of Fatima, help us!
Sweet Heart of Mary, be my salvation.

(An indulgence of 300 days) Raccolta, No. 386

THE RECENT APPARITIONS OF THE BLESSED MOTHER IN SEREDNE

(1954—1955)

PART IV

(Editor's note: Please refer to Part I)

THE ELEVENTH APPEARANCE:

This occured on the last Sunday of May dedicated to the Heavenly Queen.

On the evening before many people from various districts gathered at the grotto to honor Mary the Heavenly Queen. The whole night was spent in prayer and the singing of religious hymns in her honor.

Just before dawn as I was reciting my rosary I noticed a flash of light in the grotto. I saw two clouds above which a half-moon appeared followed by a second and then a third half-moon, their horns pointed upwards. The Blessed Virgin stood on the moons while angels held a crown above her head. The light which showered on all side from this vision was so brilliant that it cannot be described. A host of angels aloft attended the Virgin.

THE TWELFTH APPARITION:

The above apparition was immediately followed by another. Above the head of the Blessed Virgin appeared the Holy Trinity in a dazzling light. The persons of God the Father and God the Son were visible above Whom fluttered a dove symbolic of the Holy Ghost. Countless numbers of angels were in attendance. I could hardly contain the raptures of my heart.

THE THIRTEENTH APPARITION:

On the Feast of Pentecost, June 5th, 1955 (Julian Calendar) many persons who were physically and spiritually ill were at the grotto. We all knelt and prayed. I saw a huge star which shed its light upon all who were gathered there. No one else saw anything, although their hearts were fired with love.

THE FOURTEENTH APPARITION:

The following day, June 6, 1955, many people who were on their way to assist at Mass in the church visited the grotto. All of us prayed the rosary. We were on our last decade when it was almost time to go to church. I noticed that the words of those praying with sincere hearts were changed into beautiful red roses which were gathered by angels who offered them to the Blessed Mother. She gathered them joyfully to her heart. Unfortunately the words from some of the mouths of the prayers did not turn into roses.

THE FIFTEENTH APPEARANCE:

On the Feast of the Sacred Heart in 1955 many people were at the grotto. A large number of half clothed military men were present who spoke coarsely and seemed to be preparing for a bath. The people were appalled with their rudeness and decided to return to the church where we attended a moleben and benediction. After the services I was inclined to return to the grotto but was prevailed upon to stay away while the soldiers were up there.

Much later when most of the people had dispersed my desire to return to the grotto became intense. Suddenly I saw the Blessed Virgin with head downcast and hards wrung in sorrow walking sadly by the grotto. Immediately I determined to go to the grotto and do what was possible to alleviate her sorrow.

THE SIXTEENTH APPEARANCE:

It was harvest time, and I along with a widow and a young girl went up the mountain to the source of the three springs. After our prayers I greatly desired to go to the spot where the Blessed Virgin appeared most frequently to ask her for a favor.

When I reached the spot I began to say my rosary and began to wonder of the mystery of Seredne and its meaning. From my right side I heard a voice which said: "Rome will be ruined. The Holy Father will be killed. Rome will rise and be renewed through the mountain of Seredne. From this mountain the faith will spread throughout the world. There will be one faith and one pastor. There will be peace on earth, and people will wonder at my great mercy." I could not tell whether this was the voice of Mary or of the Holy Ghost.

I meditated upon the words I had just heard and wondered whether the words spoken had a literal meaning or a symbolic one. I prayed for understanding. Suddenly I heard the voice of Christ Who mourned that those nearest Him trampled upon His truth and faith. (Many Ukrainian Catholic priests under duress left their faith for the communist controlled Orthodox Church). I then understood the meaning of the words I had just heard. This was a spiritual ruin of Rome. Many apostate-priests who once preached the word of Christ were now railing against the Holy Father and scoffing at their own teachings. This then was the spiritual ruin of Rome and the symbolic killing of the Holy Father.

(NEXT: The Seventeenth Apparition).

VOCATIONAL NOTES

Would you like to become a Basilian priest or brother? Write:

Vocational Director
1070 Main St. N., Weston, Ontario

SHOULD YOUR SON BE A PRIEST?

By Father Severian, O.S.B.M.

PART I.

The words of Christ: "The harvest indeed is great, but the labourers are few" still have their meaning today. When we consider the number of Ukrainian Catholics in Canada and the United States, approximately 700,000, and when we take under consideration that we have only 750 priests to serve them, then it is evident that our people cannot be served efficiently.

Perhaps your son has been called by God to be one of His spiritual helpers at this critical time. But how can you — or your child — be sure? Should you encourage your son to be a priest?

To begin with, you must throw away many of your old ideas about what it means to be a priest. Do not consider this calling as something that will undermine his humanity. Some people think that by being a priest one becomes an exception in the human race — something like a freak who is no good for anything else. Priesthood is not only a calling that one gets from God; it also is one of the most exacting and exciting of all professions. Today's clergy must literally be all things to all men: preacher, teacher, pastor, councellor, advisor, administrator, even architect, financier, lawyer and judge.

The priesthood is a Career of Challange.

The priest is expected, in his personal and public life, to be an example of saintliness and devotion to God. And this must be to a degree much above that of his most dedicated parishioner. He must have enough courage to stand up and be counted on the great ethical questions of our time, and yet be tactful enough to lead his parishioners in the practice of christian virtue. He must walk sure-footedly where men, women, and children are assailed by uncertainty, change and fear.

Above all, the priest must believe and prove that God is not somewhere on the sidelines of life, but He really is the absolute and ultimate end of all being. He must have a greater understanding of the true meaning of life and death. There are millions of people searching for God and the true faith who are crowding the churches without quite knowing why they are there. They need a leader, who will give them God who touches them in the family circle, in the shop, in the office, and not just in church on a sunny Sunday.

This is a great challenge, a career above all, for a priest to do all this must truly be an "Alter Christus", (Another Christ).

Is your child capable of undertaking such a task? Few are. About a third or even a half of all the aspirants to the priesthood fail to make the grade. But this is true of any other profession; not all who try become doctors, and not all become lawyers. The history of the priesthood shows that God has employed in His service ordinary men to be great in His work, endowing them with the necessary skills. Therefore it may be remembered that though the priesthood requires its corresponding attributes, some great leaders in the Catholic Church have been men of less than superior talents or education, but in them these qualities were complemented by their strong faith and zeal. The Apostoles were ordinary men — fishermen, yet Christ called them to be His first missionaries, priests, bishops and popes of the Catholic Church. Saint Josaphat was the son of peasants. He did not study in famous colleges or universities, but his zeal, his deep faith and love for a cause to which God had called him complemented his natural talents.

Does the calling to the priesthood require sacrifice?

It is true that he'll never be rich. He will never give you grandchildren, or have a home of his own. He may be buried for years in some lowly parish. His work may seem insignificant, and even futile. He will probably not get the red hat of a cardinal, or the golden mitre of a bishop, or the violet sash of a monsignor. But to a priest the privilege of being a servant in Christ's vineyard; the permitting to share in the needs and pains of God's children, bring to him the greatest joy. Through your son's priesthood the whole of humanity is your relation.

You probably would not be that surprised if your son confronted you and said: "I will be a doctor; a law-

yer; an engineer." You would even encourage him, build up his enthusiasm by buying him books on such fields of knowledge. But, when he shyly announces to you for the first time that he wants to be a priest, you react with surprise, doubt and discouragement. You say: "Oh, you are too young to think of, or choose the career of priesthood." — But you are saying this because of selfish reasons. Your boy, through priesthood, will be given totally to God. He will not be yours, as you want him to be.

(Concluded next month)

ORTHODOX CHRISTIANS AND ECCLESIASTICAL UNITY

Rev. M. Solovey, O.S.B.M.

Pope John XXIII's plan to call an Ecumenical Council was received quite favorably by the dissident Orthodox Christians. But these dissident Orthodox Christians hasten to express their opinions, reflections, and even objections as to the idea, motives, possibilities and foundations or bases in regard to ecclesiastical unity in future. In these objections they return to the old polemical material of the previous centuries, but they also add some new difficulties or at least give them a new form.

In exposition I have specified some of the objections of the new dissident Orthodox Christians against Church Unity in the form of brief and condensed theses. Whenever the word Orthodox is used below, it is understood to refer to dissident Orthodox Christians.

1. Ecclesiastical Unity of the Orthodox Christian Churches with Rome is at present of great importance, timely, and very necessary. This unity is desired sincerely not only by Catholics but by the dissident Orthodox Christians. The holy Liturgy of both Churches include daily prayers for "the welfare of the Holy Churches of God and the unity of all."

The Orthodox desire ecclesiastical unity not based on the false supposition of Cathoiics, namely, that the Catholic (Roman) Church is "the one fold under the one shepherd", but because the ecclesiastical schism in itself is a great "christian scandal". The present division of Christian Churches is the cause of internal weakness of single Churches which presents great difficulties to future growth, towards christian missionary labors among non-Christian peoples, and especially does not permit the creation of one christian front against modern paganism in its various forms, for example, against communism, materialism, racism (false nationalism), etc.

Therefore, ecclesiastical unity, according to Orthodox understanding is not a unity of various historical Christian Churches in "one Catholic Church under the guidance of the Pope," but a fraternal unity of separate Churches.

2. The dissident Orthodox Christians cannot agree to the idea of a Church Unity propagated by Catholics which boils down to uniting and "converting" the East to "the Christ's true (Catholic) Church." Catholics do not want unity of Churches but the attaching or adding of Churches.

In the Orthodox meaning Church Unity is to be pacifying of Churches which have quarreled; it is to be a fraternal meeting of equals. It is an equality lacking in victor and vanquished, in subordination and capitulation. There is no return of "the prodigal" to the home of the father, or finding of the lost sheep, or the grafting of the dry branch to the live Catholic root.

3. The Orthodox understand Church Unity not juridico-formally but prayerfully-mystically. Catholics necessarily understand that the foundation of Church Unity is the acceptance of the primacy of the Pope's authority as it is found today after one thousand years of church division and including his universal jurisdiction and papal infallibility.

The Orthodox consider the Catholic modern understanding of papal infallibility to be the main obstacle towards Church Unity, and the unnatural and non-ecclesiastical evolution of papal primacy in the Church was the main reason for the original severance of the Churches. In the name of Church Unity and for the ideal of Church Unity it would be absolutely necessary for Catholics to sacrifice the primacy of jurisdiction for ecclesiastical primacy as it was understood during the first centuries of Christianity according to the tradition of the Fathers of the Church and first christian practice.

4. It is for this reason that the Orthodox are not against ecclesiastical unity but desire that ecclesiastical primacy of the Popes take that form which existed during the period of the seven Ecumenical Councils. The Pope of Rome, as head of the Universal Church, would have jurisdiction as the suprime instance of appeal, and not the Catholic understanding of an immediate and universal jurisdiction (jurisdictio ordinaria et universalis) conserving the Old Christian ecclesiastical foundations based on the autonomy of the single Churches.

Orthodox have objected and will continue to object against the Catholic meaning of Church primacy, against the Catholic meaning of the Pope as a Caesar-monarch, as an absolute Church dictator and leader. In the meaning of Church primacy one must separate its first foundation from the latter, historical, unnatural and non-ecclesiastical formation and evolution. One cannot force upon the Orthodox East a Church Primacy in its present historical form.

5. The Orthodox cannot agree to seek a form of Church Unity which would deprive but profit them nothing. A Church Unity in the Orthodox East which would take the form of government by the Roman Church with its centralisation and juridical form and limiting the government of the Orthodox East which embraces an understanding of self-government, universality, and the governing of peoples, would mean the capitulation of the Orthodox East. This would be a small victory which would not help Church Unity.

Centralisation, juridical formalism, and such things of ecclesiastical character which do not flow out of the dogma of the faith are not necessary towards the establishing of a Church Unity which once existed in the eras of united Church life of the East with the West.

6. The Orthodox condemn the methods of unionistic labors of Catholics which are efforts flowing from the narrow understanding of Church Unity. First of all the Orthodox are scandalized by the fact that Catholic (Latin) priests adopt the rite of the Orthodox, learn its external forms, and then think that through the help of ritual adaptation they will convert the Orthodox East. The Orthodox rejects such mehods of proselytism and stealing of souls as well as discourses on the "conversion of the East" or the "conversion of Russia". These should convert the pagans and non-Christians, and not Orthodox Christians who in their piety and christian morals stand much higher than even Catholics.

Missionaries of the Roman Church err seriously when they think that the problem of Church Unity can be reduced or resolved to the "conversion of Russia". This is false. The Orthodox condemn the missionary efforts and labors of the Roman Church missionaries who do not understand the various nationalistic differences among the various Orthodox peoples; who do not know their history, their mentality, and spirit.

The idea that Orthodoxy is something which can be embraced or enclosed by such terms as "Russian", "panslavism", etc. is not only false but harmful to the progress towards Church Unity. The politics of moscofilism, panrussianism, or panslavism or an ideal which promotes the superiority of one race or peoples over another is foreign to the idea of Church Unity. Great care should be taken to prevent such Latin Orders, for example, the Jesuits, from undertaking active efforts for union, who in the past have left an inglorious history amongst the Orthodox because they were unable to appreciate the Orthodox rites.

7. The Orthodox believe in the possibility of Church Unity if and when the thinking of Catholics is changed towards the Orthodox. In the past we know this came from and was dictated by culpable ignorance, dogmatic and ritual intolerance. It came from a misunderstanding of history and of the theological-spiritual traditions of the Orthodox East. This bred contempt of, superiority over, and even persecution of the Orthodox by the Catholics. In the future Church Unity can be achieved not only through passive prayers and desire for Church Unity, but by mutual understanding, tolerance, and especially through true Christian charity. It is not decrees or pacts, but charity which unites Churches.

(From a lecture given at the third Unionistic Congress held at St. Prokopius Abbey in Lisle, Illinois, USA, July 2nd, 1959).

THE EMBLEMS OF THE WRITERS OF THE GOSPELS

Next time at High Mass watch the priest approach you during the Little Entrance with the Book of Gospels. As you bend your head to kiss the Holy Book take a good look at the emblem in each corner St. Matthew, St. Mark, St. Luke, and St. John are the four Evangelist, or writers of the books of the Bible which are known as the Gospels. The Gospels of course deal with the life and the works and the words of Christ and are the first four books of the New Testament. The writers of the four Gospels are represented in Christian art by four animals which are mentioned in the prophecy of Ezechiel in the Old Testament and in the Apocalypse of St. John in the New.

St. Matthew's symbol is the winged **human face,** because he starts his Gospel with the list of the human ancestors of Christ.

St. Mark is represented by a winged **lion** for the reason that his Gospel opens with an account of St. John the Baptist, who spoke of himself as a 'voice crying in the wilderness', the abode of lions and other wild animals.

St. Luke's emblem is the winged **calf,** since his Gospel Begins with the mention of the priesthood, and it was the duty of priests in the Old Testament to offer animal victims in sacrifice to God.

St. John is represented by an **eagle,** for the opening lines of his Gospel (and indeed the whole Gospel) carry the mind to Heaven: "In the beginning was the Word, and the Word was with God, and Word was God."

PRACTICAL CHARITY

Add this clause to your will:

I bequeath to **The Order Of Saint Basil The Great in Canada** the sum of $_____

WANTED

Photographs of early Ukrainian houses, bake-ovens, costumes, Ukrainian school houses, children, pioneer group pictures of settlers, farmyards and equipment, any picture having to do with early Ukrainian pioneering life.

Please Contact.
Rev. J. Skwarok, OSBM.
1070 Main St., N.
WESTON, Ontario

Watson's
CRISS X CROSS
Пат. 1945
КОРОТКІ ПІДШТАНЦІ
ЧОЛОВІКІВ ТА ХЛОПЦІВ
Спеціально спроєктовані для легкої піддержки — вигідний, еластичний поясок — патентований "Крис Х Крос" передок, що сам закривається, дають гладкий, вишитий до міри вигляд.
Виробляються з доброякісної, чесаної бавовни. Носяться довго, легко перуться, не вимагають прасування. Джерзі до комплету.
16-W-O

MISSIONARY SISTERS URGENTLY NEEDED

These children knew about Baptism. Many others don't... Be a Missionary Sister and teach them.

"HE HAS NO HANDS BUT YOURS"

Christ hangs on the cross. Nails mercilessly pin His hands and feet to the rough wood. He is helpless! He cannot come down! From His blood-stained cross Christ looks out to the millions who do not know Him yet — who hunger for His grace, but He is helpless. He cannot come down!

And so in this the twentieth century, Christ turns to you, the young girls, the teen-agers, with a plea, with a challenge, "Lend me your hands! I need your hands to nurse the sick, to guide the youth, to clothe the poor, to teach in the classroom, to comfort and caress orphans."

Why should such a challenge be thrown to the young? God has often called upon the young to do great things, heroic things for Him. To whom did the Almighty turn when He wanted an Immaculate Mother for His Divine Son? Was it not a teen-ager, to a young girl anmed Mary?

A teen-aged soldier very beautifully expressed Christ's need of teen-agers. In Germany he was helping to rebuild a bombed-out church. A statue of Christ lay broken on the ground. The soldiers patched it up, as best they could — but they could not find the hands. And so Christ stood pitifully with stubs at the wrists until the young soldier picked up a brush and painted on the base, "He has no hands but yours." How true! Today Christ has no hands — but yours — for the tremendous task of saving souls. He turns to YOU when the need for hands to work in God's kingdom is so great.

Are you perhaps among those who keep saying, "Christ could not be calling me. Just look at the obstacles — I'm not intelligent enough; I'm not good enough; I don't know enough..."

Christ Himself answers you, "You have not chosen Me, but I have chosen you." Talent — or the lack of it — does not matter with God. He wants the generosity of your will, the warmth of your love, not the genius of your brain. He does not ask. "What is your I. Q.?" but He does whisper, "Do you love Me enough to follow Me?"

"I HAVE NO HANDS!" cries the Crucified Christ. "Will you give me your hands and your heart?"

Can you refuse His ardent plea? Give Him your hands and your heart by dedicating your life to Him as a MISSIONARY SISTER OF CHRISTIAN CHARTY. A Missionary Sister's heart belongs only to Him. A Missionary Sister's hands eagerly, lovingly work for Him. But the sad thing is — there aren't enough Missionary Sisters. Will YOU join them?

For information, please write to:

REVEREND MOTHER PROVINCIAL,
Missionary Sisters of Christian Charity
Box 909, Grimsby, Ontario.

АРХІТЕКТ
ЄВГЕН ГРЕНЬ
Член Королівської Палати Архітектів Канади
Виконує плани і конторики церков, шкіл, будинків громадських організацій (галь), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.
WA 2-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ЗАМОВЛЯЙТЕ
хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave.— Tel.: LE 5-7445

ВИСЛІДИ ЗБІРОК

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

П. Масляк, Транскона Ман. 3
І. Яворський, Філядельфія, ЗДА 2
Н. Н., Торонто, Онт. 2
О. Мох, Торонто, Онт. 2
К. Сліпець, Левіттавн, ЗДА 1
М. Абрамюк, Нью-Йорк, ЗДА 1
М. Зубик, Нью-Йорк, ЗДА 1
М. Волощак, Торонто, Онт. 1
С. Циган, Філядельфія, ЗДА 1
А. Шулковська, Чікаго, ЗДА 1
Г. Банира, Торонто, Онт. 1
А. Рутковська, Йонкерс, ЗДА 1

НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ

М. Король, Чікаго, ЗДА, Й. Беднарик, Чікаго, ЗДА, І. Іванців, Чікаго, ЗДА, І. Іванусів, Едмонтон, Алта, Т. Галарник, Ст. Катеринс, Онт., І. Ратич, Лашін, Кве., В. Чурма, Лашін, Кве., М. Чуб, Чікаго, ЗДА; І. Мартинець, Німеччина; С. Глинський, Німеччина; С. Барабаш, Монтреал, Кве., Ов. Чер, Монтреал, Кве., А. Росткович, Силвервуд, ЗДА; Д. Головатий, Кентон, ЗДА; А. Ройко, К. Климців, Г. Хамбуд, А. Павловський, М. Волощак, Т. Милан, В. Александер — всі з Торонто, Онт., М. Кучер, Англія; А. Васхан, Німеччина; В. Ботвин, Німеччина; Е. Козюпа, Нью Гейвен ЗДА; Р. Яремович, Мелровз, ЗДА; Е. Дубас, Клівленд, ЗДА; М. Макарушка, Еванс Мілс, ЗДА; М. Курлак, Бофало, ЗДА; К. Рудакевич, Гайнс Крік, Алта; Ф. Сидор, Вінніпегосис, Ман.; Н. Кузик, Стенен, Саск., М. Шутка, Вінніпег, Ман.; П. Кашуба, Ванкувер, Б. К., Н. Кліт, Філядельфія, ЗДА; Г. Олійник, Філядельфія, ЗДА; І. Тритяк, Філядельфія, ЗДА; П. Драганюк, Ту Гилс, Алта; Ф. Стефаниця, Австралія; Д. Сабадаш, Австралія; П. Балицький, Австралія; М. Спілчук, Лонг Бренч, Онт.; М. Савчук, Левой, Алта; М. Мотюк, Мондер, Алта; Н. Кобзій, Мондер, Алта.

ДАЛИ НА СЛУЖБИ БОЖІ:

А. Ікалович, Бруклин, ЗДА; А. Вітів, Форт Вилям, Онт., О. Ремеза, Гемпстид, ЗДА; І. Мартина, Торонто, Онт., М. Хижа, Торонто, Онт., К. Швець, Торонто, Онт., В. Горний, Маратон, Онт., І. Кузич, Дітройт, ЗДА; А. Віник, Дітройт, ЗДА.

ЗЛОЖИЛИ НА ПРЕС-ФОНД "СВІТЛА":

З похорону Марії Савич, Мондер, Алта $15.70
Католицька Акція Жінок, при церкві св. Николая, Чікаго, ЗДА 10.00
З похорону Івана Кравчука, Ошава, Онт. 10.00
З похорону Анни Щерба, Вернон, Б. К. 10.00
З похорону Марії Черевик, Норквей, Саск. 9.50
Ліга Укр. Кат. Жінок, при церкві Успіння М. В., Монтреал, Кве. 7.00
З похорону А. Бедзик, Саскатун, Саск. 5.00
З похорону Анни Зарків, Торонто, Онт. 5.00

По $5.00: А. Кобринська, Спрінг Веллей, ЗДА; Всеч. о. Т. Прийма, Коністон, Онт.; Ф. Сікора, Калмар, Алта; ЛУКЖ, Мондер, Алта.

По $3.50: І. Смеречинська, Торонто, Онт.

По $3.00: М. Перекліта, Вава, Онт., С. Годований, Торонто, Онт., М. Федишин, Нюінгтон, ЗДА; Всеч. о. Н. Сірий, Монтреал, Кве., А. Вітів, Форт Вилям, Онт., М. Король, Чікаго, ЗДА; П. Паращук, Монтреал, Кве.; М. Волощак, Торонто, Онт.,

По $2.50: Л. Вінтоняк, Бредфорд, Онт., А. Дрись, Бремптон, Онт.

По $2.00: А. Шульковська, І. Куц, С. Барановська, В. Біжінський, всі з Чікаго, ЗДА; І. Кривʼяк, Дм. Шеремета, Ов. Мицан, Л. Клюфас, М. Хижа, всі з Торонто Онт.; С. Комарніцька, Д. Олексишак, Е. Гвоздецька, О. Ощипко, Філядельфія, ЗДА, Ов. Боднар, Енкоридж, ЗДА; С. Кушнірик, Монтреал, Кве.; Н. Гнатюк, Принс Альберт, Саск.; А. Гнатів, Форт Вилям, Онт.; І. Макух, Летбридж, Алта; М. Возняк, Емвуд Парк, ЗДА; І. Доцяк, Гейверфорд, ЗДА; Ю. Крайчик, Канора, Саск.; П. Гаврищ, МекГенрі, ЗДА. Всеч. о. С. Гарванко, Векав, Саск. — $1.70, М. Шарабура, Торонто, Онт. — $1.60; М. Мухва, Клівленд, ЗДА; В. Кривор, Едмінтон, Алта — $1.50.

По $1.00: С. Сіпецький, Г. Король, П. Склар, Н. Федорак, К. Галуш, М. Возьо, Й. Шпак, С. Терешковець, Е. Святик, І. Левицька, М. Венгринович, А. Онсович, М. Романко, всі з Торонта, Онт.; Е. Залотинський, М. Шутка, М. Стройч, П. Кавчук, М. Гаммерлінг, Ю. Костюк, М. Левицький, І. Беднарський, всі з Вінніпегу, Ман.; М. Рачук, П. Палазюк, М. Ковалюк, В. Гіль, К. Байдужа, Т. Порада, всі з Едмонтону, Алта; А. Романюк, Е. Приставка, В. Пігут, П. Власенко, І. Шпиталь, Г. Дзвоники, А. Скоропад, всі з Чікаго, ЗДА; М. Польче, А. Ігругус, І. Біган, М. Байлова, всі з

ОДОБРЕНІ
NATIONAL FOOT HEALTH COUNCIL
Penmans
2-ПІДМЕТКОВІ СКАРПЕТКИ
8-11-0

Нью-Йорку, ЗДА, З. Стецюк, Р. Демчук, П. Химич, всі з Дітройт, ЗДА, В. Стойкевич, З. Терлецька, Р. Ярош, В. Януш, всі з Філядельфії, ЗДА, В. Пасічник, М. Царук, М. Семенюк, А. Юсак, А. Савчук, І. Струтинський, Ю. Лисак, всі з Мондеру, Алта, Д. Кузик, П. Скремета, Й. Гуменюк, Я. Семкович, всі з Трентон, ЗДА, Н. Микитюк, А. Феник, Т. Іванчина — всі з Монтреалю, Кве., В. Папенко, Всеч. о. Ю. Кочержук — Ньюарк, ЗДА, Я. Шуль, І. Вирста — Рочестер, ЗДА, С. Шипилявий, М. Бурачок, С. Осадца — Бофало, ЗДА, В. Козак, А. Кузьма — Гартфорд, ЗДА, А. Сеньків, Сібалд, Алта, П. Калявський, Кемровз, Алта, В. Бучинський, Гамилтон, Онт., М. Павлина, Сарнія, Онт., Г. Доскоч, Нью Торонто Онт., В. Бродвей, Бонанза, Алта, Н. Олійник, Спирит Ривер, Алта, Д. Росовський, Кемосек, Саск., М. Проскура, Никсон, ЗДА, М. Сенів, Джонсон Ситі, ЗДА, Р. Савицький, Честер, ЗДА, М. Сисок, Амстердам, ЗДА, Всеч. о. І. Михайлів, Бетлегем, ЗДА, Т. Кондро, Редвей, Алта, П. Кізіцький, Елк Пойнт, Алта, Ф. Гусак, Арран, Саск., М. Гайдук, І. Воркун, В. Середа — Калмар, Алта, Н. Бужанко, Велленд, Онт., П. Мулик, Ґренд Прері, Алта, С. Гаврищук, Елізабет, ЗДА, М. Поточняк, Озон Парк, ЗДА, С. Рудий, Бофало, ЗДА, В. Тимн, Рим, ЗДА, А. Пазюк, Рівнд Гил, Алта, М. Вербіцький, Ванкувер, Б. К., О. Зенчук, Вернон, В. К., С. Дідич, Віль ля Саль, Кве., П. Малицький, Оскар Лейк, Саск., Й. Ловидух, Монтреал, Кве., Д. Василевський, С. Лазарук — Овкбурн, Ман., М. Дикун, Г. Коник, П. Тінишин — Нью Британ, ЗДА.

П. Ґурба, Голов Лейк, Алта, М. Коверчук, Ванкувер, Б. К. — 0.50 центів.

Усім жертводавцям і приятелям щиро дякують

ОО. Василіяни.

Дальші жертви в слід. числі.

●

"MAK" — FLORIST

342 Bathurst St., Toronto, Ont.

- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод. Відвідуйте нашу українську крамницю!

Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

З листів до Редакції

"Я не є бандерівець. Однак уважаю, що Бандера був і є великий чоловік, бо ціле життя працював для ідеї Вільна Україна. — Ваш журнал помістив досить багато про С. Бандеру, тому я постановив вислати на Ваші руки $5 (п'ять австрал. фунтів) і призначити їх: 3 ф. на Колегію св. Василія, а 2 ф. на прес фонд "Світла".

Гр. К. — Австралія

● Дуже дякуємо і, хоч ми теж не такі, як про нас говорять, радо вміщуємо Вашого листа.

■

Хвальна Редакціє,

Наш відділ ЛУКЖ при церкві Успіння Матері Божої в Монтреалі відсвяткував 14 лютня ц. р. святочними сходинами "Пам'ять Героїнь". Цей наш поклін хочемо скріпити ще й добрим ділом, тому й висилаємо на прес-фонд "Світла" 7.00 дол., як частину з переведеної при цій нагоді збірки, а 3.00 дол. на передплату "Світла" для нашого відділу.

Софія Барабаш
культ. осв. референт

● Відділові ЛУКЖ у Монтреалі гратулюємо за добрий почин — пошанувати пам'ять геройських чинів не тільки словами, але й це передовсім, ділами.

Ред.

●

ВПреподобні Отці,

якщо б Ви помістили мою завагу, то я і багато інших будемо Вам вдячні. А якщо б ще й книжку написали від себе про ту "коляду" на різні національні і патріотичні цілі — бо вони також повинні мати якісь межі, якщо не можуть коляди залишити цілковито Церкві. Головно, маю на увазі висилання з колядою малих дітей, серед великого зимна, до пізньої ночі і дрантивенько одітих, бо це переважно діти бідніших людей, а багачі своїх дома тримають, у теплі. Правдиві патріоти дорожать дітьми також і бідних людей.

Парохіяни, Монтреаль, Кве.

● Ваш лист пояснень не потребує.

Модерне українське Артистичне Студіо

Steven Photo Studio

виконує по мистецьки всі фотографічні роботи

Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

УВАГА ПЕРЕДПЛАТНИКИ "СВІТЛА"

Щоб знати, коли кінчиться Ваша передплата, погляньте на серію чисел, що подані при Вашому імені й адресі на "Світлі" або на куверті. Тут пояснимо Вам, як ті цифри розуміти. Візьмім для прикладу таку адресу:

Zahirnyj Iwan   March 43210
444 Wall Street
Toronto, Ont.

Ці числа означають, що передплата п. Загірного кінчиться в місяці березні, 1960 року. Місяць є виразно поданий. Останнє з п'яти чисел є "0", що означає 1960 рік. Коли п. Загірний відновить передплату, останню цифру "0" закреслить, і остане March 4321, то є березень 1961 р. Ця зміна означає, що його передплата кінчиться в березні 1961 року.

Може нераз бути в даній серії більше, або менше як п'ять чисел — це не важне. Головну ролю тут грає остання цифра.

Цей спосіб зазначення дати закінчення передплати ми прийняли, щоб уникнути зайвої роботи й коштів, що їх вимагають інші способи.

CANADA

Плянуєте влаштувати програму інформації про ГРОМАДЯНСТВО?

Якщо ваша етнічна група задумує влаштувати програму на тему громадянства для своїх членів, Відділ Громадянства радо поможе вам влаштувати цю програму інтересно й успішно.

ВІДДІЛ ГРОМАДЯНТСВА

- послужить вам порадою, як заплянувати повчаючу програму про громадянство,
- поможе одержати літературу, фільми та різні експонати для влаштування вистави,
- поможе вашій групі порозумітися з другими групами, заінтересованими в подібній виставі або програмі.

Тому не вагайтеся порозумітися з котримнебудь із нижче названих бюр:

BRITISH COLUMBIA
Vancouver, 326 Howe Street

ALBERTA
Edmonton, 10138—100 'A' Street

SASKATCHEWAN
Saskatoon, Room 306, London Bldg.

MANITOBA
Winnipeg, 537 Dominion Public Bldg.

ONTARIO
Toronto, 1200 Bay Street
London, 120 Queens Avenue
Hamilton, 150 Main St. W.
(Mailing address: Box 305)

QUEBEC
Montreal, 1247 Guy St.
Quebec City, Palais Montcalm, Room 24 'B', St. John St.

ATLANTIC PROVINCES
Moncton, N.B., 128 Highfield St.

Ellen L. Fairclough

Еллен Ферклo
Міністер Громадянства й Іміграції

52.9

НОВИЙ ВІДКУРЮВАЧ ГУВЕРА
"Constellation"
це "відкурювач, що просто ходить повітрям"

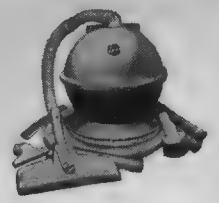

Фірма "Гувер" така загально відома, що дала своє прізвище просто самим виробам: відкурювачі взагалі називають сьогодні популярно "гуверами!"

Також інші вироби тієї фірми, як от напр. прилади до ПОЛІРУВАННЯ ДОЛІВКИ і ін. — все те дістанете в українській фірмі

ALPHA FURNITURE CO.
TORONTO

яка має представництво фабрик Гувера.

І всі ті "влегчуючі життя" прилади дістанете в двох крамницях 'Альфи'

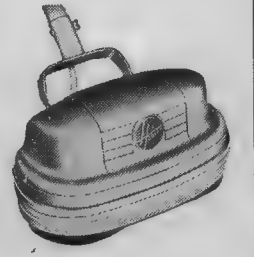

Alpha *Furniture Co.*
735 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 3-9637

або

Alpha *Warehouse*
587 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 8-3336

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIII КВІТЕНЬ — 1960 — APRIL Ч. 4 (448)

ПРЕОСВ. КИР ІСИДОР БОРЕЦЬКИЙ ТОРОНТОНСЬКИЙ ЄПАРХ І ПРЕОСВ. ІВАН ПРАШКО ЕКЗАРХ НА АВСТРАЛІЮ ТА ЧАСТИНА ПОЧЕСНОГО КОМІТЕТУ КОЛЕГІЇ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО В МАНАСТИРІ ОО. ВАСИЛІЯН У ТОРОНТІ, ОНТ.

На знимці зліва до права: Д-р Семен Шевчук, о. С. Курило ЧСВВ, Преосв. Іван Прашко, Преосв. Ісидор Борецький, проф. Зенон Зелений, д-р Осип Бойко. Другий ряд: о. Редактор Никон Свірський ЧСВВ, іням. Олександер Клюфас, іням. Роман Голод, Степан Павлюк, іням. Омелян Тарнавський, проф. д-р Константин Біда, Михайло Поронюк, о. проф. Леонтій Якубів ЧСВВ.

ІХ ЕКСЦЕЛЕНЦІЇ КИР ІСИДОРОВІ БОРЕЦЬКОМУ — ВСІМ ВИСОКОПРЕПОДОБНИМ І ВСЕЧЕСНІШИМ ОТЦЯМ ДУХОВНИМ — ПОЧЕСНОМУ КОМІТЕТОВІ — ПАРОХІЯЛЬНИМ КОМІТЕТАМ І ЗБІРЩИКАМ — ДОБРОДІЯМ - ЖЕРТВОДАВЦЯМ — УСІМ СПІВРОБІТНИКАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ БУДІВЕЛЬНОГО ФОНДУ КОЛЕГІЇ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО, ЩИРУ ВДЯЧНІСТЬ, МОЛИТВИ Й НАЙСЕРДЕЧНІШІ ПОБАЖАННЯ ЗІ СВІТЛИМ ПРАЗНИКОМ ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСІННЯ СКЛАДАЮТЬ

ОО. ВАСИЛІЯНИ.

ST. BASIL THE GREAT COLLEGE
BASILIAN FATHERS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont.

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario
Телефон Редакції: LE 4-1411
Телефон Адміністрації: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ:

АНГЛІЯ:
Mr. E. Birchak
Ukrainian Booksellers
& Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Basilian Fathers,
286 Lisgar St., Toronto, Ontario,
Canada.

Authorized as second class mail,
Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Христос воскрес! 155
Христос Воскрес! — вірш — *В. Щурат* 156
Великодне — вірш — *Б. Жарський* 156
Ще й нині бачу — вірш — *Б. Лепкий* 156
Воскрес Божий Син — вірш — *О. Лубська* 156
Наша Церква воскресне! — *о. М. Соловій ЧСВВ* 157
Ще помолімося... — вірш — *Ю. Клен* 160
Христос воскрес! — вірш — *М. Р.* 160
"Ай донт кер..." — *Митрополит Максим* 161
"...яцедія', це відражаюча нехіть до ділання доброго й жаль до всього, що Боже й духове..."
Моліmся за наших душпастирів — *(осш)* 162
Наміреннн на квітень
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 163
ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 164
Який Ваш світогляд? — *о. А. Трух ЧСВВ* 169
"...хто має такий світогляд, той має в собі велику силу... і... виграє бій життя..."
З Дніпра на Полісся — спогад — *Ф. Одрач* 170
"...аж дивлюся: напроти мене стоїть чорний кінь і ревоче. Я тоді перехрестився..."
Записки пароха Старих Богородчан — *о. О. Заклинський* 173
Подорож до Відня в часах, коли ще не було залізниць.
Осип Назарук і українські радикали в Канаді — *о. М. Соловій ЧСВВ* 174
Інтерв'ю О. Назарука з Василем Кудриком
Срібні зернятка — нарис — *М. К. Головінська* 177
"Був товаришем її чоловіка. А що найголовніше, мав у своїй вдачі все те, чого недоставало її чоловікові..."
Щоб історія не повторилася — *В. Буженко* 178
Як треба цікавитися церковною справою?
"Нам — ніколи!..." — гумореска — *Дзюньо* 179
"Ай донт кер" у часі..."
Використаймо й таку можливість — *о. В. Зінько ЧСВВ* 180
Зближення між нами і східніми
На Божих окопах — історична повість — *В. Гюнерман* 181
Революційні донощики, які за 50 фр. продавали людину
Гошівські дзвони б'ють — повстан. нарис — *Є. Дмитрик* 185
Нові видання: "Обнова любови" — *о. В. Ковалик ЧСВВ* 186
Усміхніться 187
ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 188

ENGLISH SUPPLEMENT

Champions and Martyrs of Spiritual Rights and Freedom — Hon. William M. Wall 193
Fast and Abstinence — by M. Berko 195
The Recent Apparitions of the Blessed Mother in Seredne 196
Do We Understand Russia Properly? — by Y. Onyschuk 196
Should Your Son be a Priest? — by Father Severian OSMB 198

НА ОБКЛАДИНЦІ:

Звільнений із большевицької тюрми єпископ Квейянгу, Преосв. Лярран, переступає кільчастий кордон "народньої демократії" червоного Китаю, йдучи "на прогнання" від своєї пастви.

ЩЕ БРАКУЄ 854 ПЕРЕДПЛАТНИКІВ — МОЖНА ВИГРАТИ $1.400 !

ХТО ПОЇДЕ ДО СВЯТОЇ ЗЕМЛІ ДАРОМ?

Ми вже нераз писали про значення КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ. Оце у "Постулі" знову пролунав найбільш для нас авторитетний у цій справі голос Високопреосвященнішого Митрополита Кир Максима Германюка.

Згідно за його бажанням хоче піти й "Світло" та закликає всіх своїх дотеперішніх і майбутніх прихильників стануть до праці з нами: для поширення впливів католицького українського місячника "Світло". "СВІТЛО" МАЄ ТЕПЕР 5.500 ПРИМІРНИКІВ НАКЛАДУ. ОТЖЕ ХОЧЕМО В 1960 РОЦІ, ДО МІСЯЦЯ ВЕРЕСНЯ Ц. Р. ОСЯГНУТИ ЗБІЛЬШЕННЯ НАКЛАДУ "СВІТЛА" ДО ЧИСЛА 6.500 (НА ОДНУ ТИСЯЧКУ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ БІЛЬШЕ!).

Для заохоти наших приспільників до цього важного апостольського діла проголошуємо такий

КОНТЕСТ ПРИЄДНУВАННЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Ціль контесту: ОСЯГНУТИ ДО 20 СЕРПНЯ 1960 Р. ЧИСЛО ОДНОЇ ТИСЯЧІ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ "СВІТЛА". Це конечна умова для важности цього контесту: якщо вона не піде, контест не буде нас зобов'язувати.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ПРИЄДНАЮТЬ НАМ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, ДАЄМО ТАКІ НАГОРОДИ:

1-ша НАГОРОДА: заплачення подорожі до св. Землі в місяці вересні ц. р. (в сумі $1.000) одної тисячі доларів готівкою) для того, хто до 20 серпня перший приєднає нам найменше 250 (двісті п'ятдесят) передплатників.

2-га НАГОРОДА: $150.00 (СТО П'ЯТДЕСЯТ ДОЛЯРІВ ГОТІВКОЮ) для того, хто до 20. VIII. 1960 р. приєднає нам найменше 100 нових (сто) передплатників.

3-тя НАГОРОДА: $50.00 (п'ятдесят) ДОЛЯРІВ ГОТІВКОЮ) для того, хто в згаданому реченці приєднає нам найменше 50 нових передплатників.

4-та НАГОРОДА: 75.00 (сімдесят п'ять ДОЛЯРІВ) до вибору книжками з нашого каталогу; дістане той, хто приєднає нам бодай 40 нових передплатників.

5-та НАГОРОДА: $50.00 (п'ятдесят ДОЛЯРІВ), до вибору книжками з нашого каталогу; дістає той, хто приєднає нам 30 нових передплатників.

6-та НАГОРОДА: $25.00 (ДВАДЦЯТЬП'ЯТЬ ДОЛЯРІВ) до вибору книжками з нашого каталогу; дістає той, хто приєднає нам 25 нових передплатників.

7-ма, 8-ма, 9-та й 10-та НАГОРОДИ, КОЖНА ПО $10.00 книжками з нашого каталогу, для тих, що приєднають нам бодай по 12 нових передплатників.

Просимо учасників контесту зараз узятися до праці, бо час наглить. Просимо, кому це для тієї праці потрібне, написати до нас за блочками-посвідками на вплачену передплату.

Заповідаємо виразно, що умовини цього контесту зобов'язують нас тільки тоді, коли наші прихильники й апостоли католицької преси приєднають нам найменше одну тисячу нових передплатників у реченці до 20 серпня 1960. Якщо б таке не сталося, то контест не буде продовжений та не буде нас зобов'язувати. Тільки, прошу тим нашим застереженням не перейматися: за два останні роки ми дістали півтора тисячі нових передплатників, отже зовсім можливе і правдоподібне, що і в цьому році число нових передплатників досягне нової дальшої тисячі. Контестантів просимо ще прочитати статтю в календарі "Світла" з 1960 року (на 155 сторінці) п. н. "Чому "Світло"?: в ній подано ряд причин, задля яких варт "Світло" передплачувати; отже контестанти можуть при своїй роботі тими причинами заохочувати інших до передплати.

Ми певні, що тих 107 апостолів католицької преси, що приєднали нам минулого року 503 передплатників, та й нові контестанти, що схочуть із ними змагатися за таку добру справу, легко осягнуть суму подвійну, як у минулому році: бо це справа апостольства католицької преси, душе — як ми бачимо зі слів Високопреосвященнішого Митрополита — важна. Але навіть і з чисто "бізнесових" спонук цікава: адже в цьогорічному контесті ми збільшили вартість нагород удвоє в порівнянні з минулорічними! Отже не відкладайте справи: 1) Прочитайте і продумайте та себе самого переконайте, що "Світло" варт передплачувати. — 2) Зробіть собі плян, кого маєте в цій справі відвідати і як його переконати. — 3) Виконайте цю постанову й тим вникніть і нам і собі самому, що Ви людина характера, ідейна й сильної волі.

А не забудьте замовити собі в нас теж книжку о. д-ра Юрія Федорова п. н. "Свята Земля", щоб Ви пізнали з неї, чи варт старатися про першу нагороду: даровану подорож до св. Землі у серпні ц. р. ц. р.

До виконання контесту треба 1.000 нових передплатників. Досі осягнули ми вже суму 146 нових передплатників. Отже бракує ще до повної суми 854 передплатників. Якщо б тільки що-четвертий передплатник "Світла" приєднав нам бодай одного нового, то ми осягнули б легше повну бажану [redacted]!

ВИДАВНИЦТВО Й РЕДАКЦІЯ "СВІТЛА"

СВІТЛО THE LIGHT
Український Християнський
М І С Я Ч Н И К
КВІТЕНЬ, 1960 РІК XXIII, Ч. 4 (448)

Христос Воскрес

"Христос Воскресе із мертвих,
смертію смерть поправ і сущим во гробіх живот дарував".

Може бракувати і Великодного тризвону, можна обійтись і без свяченого яйця і не мати Великодньої паски, але якщо з багатотисячних грудей гряне цей воскресний найвеличавіший окличвіри в Божого Переможця смерти — буде й у нас Христове Воскресіння найбільшим із рокових празників та "торжеством усіх торжеств". Бо каже Апостол народів св. Павло: "Якщо б Христос не воскрес, пустою була б наша віра". А раз стала Він у силі власного Воскресіння над Своїм тридневим гробом, заіснувала в ділах Божої економії у світі Нова Ера Божого Життя — "Нова Субота", "Нове Вино", "Новий Завіт". Цим робом у нашому, повному віри, надії й любови "Христос Воскрес" — нуди кращій і величавішій симфонії, аніж та "Нескінчена" Бетовена — і собі самим і один одному й усьому світові повторюємо за Многострадальним Йовом: "Вірю, що мій Спас живе! І я в останній день воскресну із землі та наново приодягну власне тіло, і в ньому побачу Бога, мого Спаса власними очима, я, не хто інший... таке сподівання мого серця!"

Дарма, що при споглядании (контемпляції) Його Божої Пошви наше око заходить сльозою особистого терпіння, що Великодній наш сніп опадає на мить із-за тиску в грудях на вид "всенародньої скорби", що в найбільше свято перемоги над смертю оплакуємо страту одних, розлуку з другими, брак усякої вісточки про інших...

Чи мала би посісти вже нашу прескорбну душу до того степени звіріра, наче б то наша Велика П'ятниця не повинна діждатися свого Богом даного Воскресного Світанку? Невже ж не вдарити нам серцем, чистим від гріха і зіграним у братній любові друг для друга, в могутню кристу спільної молитви до Вічного Переможця Зла в світі, щоб цей український Великодній дзвін по всьому християнському світі залунав краще від замовклих на мить дзвонів св. Софії і св. Юра?

Хіба ж злося нашій предківській вірі, "твердшій від Бескиду" продовж усіх століть нашого сталого чування і славного подвигу на чатах, на межах християнської Европи й "Азії мазку", жилитися розгублено додолу й бавитися пише смертним черепом світових примар і скоромнувших гріхних утіх, як гробокопатель у "Гамлеті"?

"Христос Учора, Сьогодні, Той самий і на віки!" Вогнями над нашим новим попелищем, сонячний промінчик серед довкружньої пітьми, успокійна полегша і надприродний підйом у нашому тимчасовому розгубленні та дошкульному терпінні: Християнська Радість нехай станеться для нас усіх, путників до нашого Нового Єрусалиму, Великоднім Даром із неба в тих журних годинах невідомого завтра і болючих народинах нового (дай Боже, ліпшого) світу... Бо в чуді найбільшої з подій оглядаємо не лише повстання з мертвих Христа Господа, але добачуємо і своє власне воскресіння, тому що глядимо на Воскреслого, що є нашим життям.

ХРИСТОС ВОСКРЕС !

ВОІСТИНУ ВОСКРЕС !

Василь Щурат

ХРИСТОС ВОСКРЕС

Б'є сонечко у віконечко,
вістить: Христос Воскрес.
І жайворон з усіх сторін
лящить: Христос Воскрес.
Цвіт в пахощах на радощах
цвіте: Христос Воскрес.
І дзвонить дзвін та навздогін
гуде: Христос Воскрес.
Гроби ж одвіт на той привіт:
— Воістину воскрес.

Богдар Жарський

ВЕЛИКОДНЄ

Скрипнув під кроком поріг
мохом порослої хати,
хтось у сіни забіг,
щоб заховатись.
В дворі пристанув хтось,
люто, щоб скричати.
Пригадався тихий Христос
в навечір'я Розп'яття.
Вічністю стала мить,
Тоннами важить зброя.
Чийсь непевний хід
вдаль ударив луною.
Потім стихло. Відкрив хтось
двері тихої хати.
Гіркість ковтаючи сльоз
каже заплакана мати:
— "Може й мого врятує де
сина Небесна Мати.
Входьте, як в рідну хату.
Нині Христос Воскрес.

Богдан Лепкий

ЩЕ И НИНІ БАЧУ

Ще й нині бачу церковцю стару
З дубових брусів, немов на картині,
Доріжка в'ється під гору,
Село лежить в долині.
І "жучка" й "зельмана" й "воротаря"
І "зайчика" і "через повні лози",
Крізь прірву літ так чую я,
Неначе сміх крізь сльози.
І немов сон, являються мені
Сільських дівчат веселі хороводи,
Лунають співи голосні,
Немов весняні води.
Не знаю, чи ще церковця стара
Стоїть, чи ще гагілок там співають,
Та на Великдень буду я
З тобою, Рідний Краю...

О. Лубська

ВОСКРЕС БОЖИЙ СИН

Воскрес Божий Син з могили,
Піснями сповиті зорі;
І ангелів білі крила
В ночі блакитному морі...
Світанок розвіє чистий
Воскресної ночі шати.
Чи скоро воскресне, Христе,
Роз'пята наша Мати?
Ніч п'є Воскресіння келих,
Б'є серце, мов дзвін на сполох,
Я знаю, у рідні села
вернуся, вернуся скоро...

УСІМ НАШИМ ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННІШИМ ВЛАДИКАМ — УСІМ ПРП. І ВСЧ. ОТЦЯМ — ПРП. СЕСТРАМ — УСІМ НАШИМ ДОРОГИМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, ЧИТАЧАМ, ДОБРОДІЯМ І ПРИЯТЕЛЯМ — БАЖАЄМО В ЦЕЙ СВЯТИЙ ВЕЛИКОДНІЙ ЧАС ВСЯКОГО БОЖОГО БЛАГОСЛОВЕННЯ І СПОВНЕННЯ ВЕЛИКИХ МРІЙ І ВЕЛИКИХ НАДІЙ — НАДІЙ НА ВОСКРЕСІННЯ.

РЕДАКЦІЯ "СВІТЛА".

о. М. Соловій, ЧСВВ

Наша Церква Воскресне!

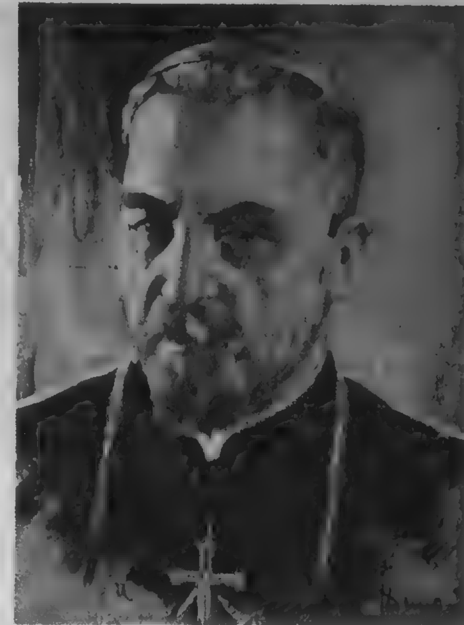

Митрополит - Ісповідник Кир Йосиф Сліпий

І була перед Воскресінням Голгота: Христос, сама Божа Правда на землі, був розіп'ятий на глум юрбі. Дехто з юрби посміхався з Нього, решта проходила байдуже попри Нього, а в багатьох із учнів Його закралася в душу зневіра. Та переможцем вийшов Христос, перемогла віра, прийшло Воскресіння і світло Правди темряву перемогло...

Часто серед нашого болю, особистого, родинного і всенародного, забуваємо, що закон терпіння - воскресіння, що йому підчинився сам Христос, це закон нашого людського життя на землі. А кожний закон — не випадковий, химерний, але доцільний, життєдайний і життєтворний. Через Голгофту до Воскресіння йшов Христос, тією дорогою йдуть народи, держави, менші людські спільноти, а вже найбільше тією дорогою

Єпископ-мученик св. пам. Григорій Хомишин

йшла, йде і певно буде йти аж до кінця віків Христова Церква. Вона ж продовжує на землі Христову місію, вона ж є Його Містичним Тілом, і на Містичне Тіло Христове спадають подібні удари, катування і терпіння аж до розп'яття на хресті, як упали вони були на пресвяте Тіло Христа, живучого на землі.

І наша Українська Церква, як живий член Містичного Тіла Христового — Вселенської Церкви, має свою участь у Христовому терпінні, тож мусить теж перейти через Голгофту до свого славного Воскресіння. І якраз за наших часів Українська Церква опинилася на Голгофті, розп'ята на хресті страждань, а вороги її ще зневажають, регочуться, коли вона в'ється в смертних судорогах. Інші ж проходять байдуже попри неї, і тільки тінь з її хреста паде на них. А багато своїх таки маловірів-слабодухів похитують головами та питають: "Намарне пролилось море крови. Чи справді прийде ще те Воскресіння, про яке написано в св. Писанню? Чи може загине наша і Божа Правда на віки"? І ось так ("страха ради юдейська") сходять із Голгофти і вертаються до своїх Емаусів з гірким розчаруванням у серці: "Ми сподівалися, ми вірили, а ось тут літа минають, як наша Правда - Церква на Голгофті розп'ята,—на посміховище ворогам... Здається сам Бог за нас забув..."

І справді. Цього року у квітні минає вже 15 років, як на

Єпископ Ісповідник св. пам. Йосафат Коциловський ЧСВВ

нашу Церкву вклали вороги тяжкого хреста і повели на Голгофту, щоб там її розп'яти. На нашій Церкві повторилася історія страждань самого Христа. Бо ж написано: "Ударю Пастиря і розбіжуться вівці..." і якраз вороги нашої Церкви — московські большевики, вдарили найперше на Пастиря нашої Української Католицької Церкви, Митрополита Галицької Землі Впреосв. Йосифа Сліпого і без жодних підстав запроторили його в тюрму (10 квітня 1945 року). За Первоєрархом Української Церкви жертвою большевицького жорстокого переслідування стали інші українські католицькі Владики: єп. Григорій Хомишин, єп. Йосафат Коциловський, єп. Никита Будка, єп. Миколай Чарнецький, єп. Григорій Лакота, єп. Іван Лятишевський та Апост. Візитатор Петро Вергун. Усі ці Єрархи продовж 1945-1946 рр. один за одним пішли в тюрму, були суджені як "зрадники народу", завдали їм тяжкого хреста і повели їх на Голгофту...

У 1947-1950 рр. прийшла черга на нашу Церкву на Срібній Землі. Найперше впав жертвою молодий і невстрашний Владика Теодор Ромжа, єп. Мукачівський, що згинув смертю ісповідника 1-го листопада 1947 р. Вслід за ним пішли єп. Пряшівський Павло Гойдич, ЧСВВ, та його помічник єп. Василій Гопко. Обидва були арештовані 1950 р., опісля засуджені на довголітні в'язниці. До того слід додати великі страти Української Церкви в Румунії, на Буковині, Мадярщині й Югославії, напр. ісповідницьку смерть Преосв. Івана Шімрака, єп. Крижевацького в Югославії (в серпні 1946 р.), ліквідацію українців католиків на Буковині (1946 р.), переслідування Гр-католицької Церкви в Мадярщині (почавши в 1951 р.) аж до арештування одинокого єпископа (в Гайдудорозі), Преосв. Миколая Дудаша ЧСВВ (1959 р.).

Найтяжчим ударом в Українську Католицьку Церкву в

Єпископ Ісповідник св. пам. Микола Чарнецький ЧНІ

царстві безбожницького комунізму була насильна ліквідація "унії" в Галичині (березень 1946 р.), на Срібній Землі (1947 р.), в Румунії (1948 р.) та Словаччині (1950 р.). Помалу, але пляново й систематично Українська Католицька Церква була зліквідована "де юре" продовж 5 років (1945-1950), а на її місце за допомогою большевиків прийшла ніби "українська прадідня православна віра", насправді ж общерусске московське і большевицьке православ'я (чи радше кривослав'я). Жертвою цього большевицького переслідування Української Церкви стало головно духовенство: вище і нижче, як теж тисячі вірного українського люду.

Щоб краще унаглядніти великі жертви цього переслідування, наведемо деякі статистичні дані. І так, у Галицькій Митрополії до її насильної ліквідації в 1946 р. були 3 єпархії, 7 єпископів, 2,275 священиків (крім цих 250-300 священиків, що в 1944-45 рр. вимігрували на Захід), 3,704 церков та 3,645,500 вірних. На Закарпатті Українська Церква нараховувала 500,000 вірних, 354 священиків, 416 церков, 241 парохій та 2 єпископів. На Словаччині було 2 єпископів, 180 священиків, 416 церков, 241 парохій та 140,000 вірних греко-католиків. У Югославії греко-католиків було около 100,000, 70 священиків, 104 церков, 65 парохій та 1 єпископ, а в Мадярщині 1 єпископ, 195,000 вірних, 133 церков, 70 священиків та 107 парохій. До того треба додати досить чисельну греко-католицьку Церкву в Румунії, де 1946 р. було 5 єпархій, 6 єпископів, 1,940 священиків, 2,536 церков, 1,560 парохій.

Що ж осталося з того числа вірних, священиків, парохій, єпархій та єпископів після 5 років жорстокого большевицького переслідування (1945 - 1950)?

Єпископ-мученик св. пам. Теодор Ромжа

Не враховуючи Мадярщини, Югославії та неукраїнських вірних у Румунії, як теж не беручи до уваги Волині, Холмщини і Підляшшя, а тільки підсумовуючи втрати Української Католицької Церкви в Галичині, Закарпатті, Буковині та Словаччині, приходиться навести такі тяжкі втрати нашої Рідної Церкви:

Єпископ Ісповідник св. пам. Григорій Лакота

18 єпископів арештовано, а майже дві третині з них знищено;
4,749 українських католицьких священиків замордовано, депортовано, або заборонено їм виконування священиче-душпастирські обов'язки (а тільки дуже маленький відсоток духовних урятував своє життя і посаду через дійсний чи вдаваний перехід на большевицьке общерусске православ'я);
673 монахів (Василіян, ОО. Студитів, Редемптористів) депортовано, засуджено чи знищено;
1,060 монахинь вигнано з манастирів і переведено на світські роботи;
198 манастирів відібрано, зграбовано й перетворено на "православні" інституції чи просто державні установи;
686 церковних чи зв'язаних із Церквою шкіл, перетворено на розсадники безбожного комунізму;
38 релігійних організацій знищено;
36 органів релігійно-церковної преси закрито;
7,166 церков збезчещено;
5,806,900 вірних остало без єпископів, священиків, парохій, церков і каплиць, шкіл та інституцій.

Підсумовуючи ці важкі втрати, легко нам, українцям-католикам на чужині, попасти в зневіру і з учнями, що йшли до

Єпископ Ісповідник Павло Гойдич ЧСВВ

Єпископ Ісповідник св. пам. Іван Лятишевський

Емаусу, жалітися невідомому і непізнаному Христові: "Ми надіялися, що ця Церква спасе нас і наш народ, а ось уже стільки років, як вона розп'ята на хресті..." Такий крик зневіри і розпуки може вирватися нам із грудей — нам, невірним Томам, здезорієнтованим і у вірі захитаним учням Христа. Всетаки те, що відбулося і ще відбувається на Голгофті нашої Рідної Церкви, не сміє захитати в нас віри у краще майбутнє Української Церкви. Навпаки, навіть байдужі й посторонні нам люди, вертаючись із нашої Голгофти, вчать нас кликати з сотником Лонгином: "Направду, був це Син Божий" — "Справді Святою і Невмирущою мусить бути ця Церква, що потрапить принести такі великі жертви, щоб заховати вірність Христові, Вселенській Церкві та своєму рідному Українському Народові..."

Справді, не вільно нам падати духом, хоч конання нашої Церкви на Голгофті так довго продовжується. У кожному терпінні міститься зародок слави й воскресіння. Якраз погляд на

Єпископ Ісповідник св. пам. Никита Будка

Голгофту нашої Рідної Церкви повинен у нас розпалювати нашу приспану любов чи прив'язання до нашої віри, Церкви. Це зокрема має своє значення для нас — ізгоїв на чужій, несвоїй землі. Мусимо бути гід-

Єпископ Ісповідник Василь Гопко

Св. пам. Апостол. Візитатор Петро Верґун

ними синами та братами страждучих наших батьків, братів, сестер, священників, монахів, монахинь, головно ж наших героїчних Владик, що з них тільки вже декілька остало між живими. Наші Владики, Мученики-Ісповідники дають нам зразок, як маємо дорожити своєю вірою і Церквою. Вони своїми стражданнями і славною смертю записали найкращі сторінки історії нашої Церкви.

Із висот Голгофти нашої Церкви її достойний Первоєрарх, Преосвященний Архиєпископ - Митрополит Йосиф Сліпий, у 20-ліття своєї єпископської висвяти та в 15-ліття геройських страждань за краще майбутнє нашої Церкви кличе до нас — на еміґрації — могутнім голосом, як речник всієї нашої переслідуваної Церкви: "Не сумнівайтесь, маловіри, але оживіть у ваших серцях глибоку і непоборну віру, що встане і воскресне наша Церква..."

А ми відповімо йому хором наших сердець, нашої віри й любови: "Христос Воскрес, тож і воскресне Його Правда, воскресне наша переслідувана і розп'ята Церква..."

Так: воскресне наша Церква!...

Юрій Клен

ЩЕ ПОМОЛІМОСЯ...

Ще помолімося за полонених,
які у морі буряним пливуть,
та ще за страждучих і угнетенних,
які шукають марно світлу путь;
За всіх в снігу заживо погребенних,
які шляху додому не знайдуть.
Над ними, Господи в небесні тверді
простри свої долоні милосердні.

Ще помолімося за всіх, кому
вже не судилося узріти світла,
що їх я думкою не обійму;
за всіх, кому зруйновано їх житла,
кого без жалю кинули в тюрму,
щоб радість їм ніколи не розквітла.

О, тільки дотиком легеньким рук,
позбав їх, Господи, страждань і мук.

Помолимось за тих, що у розпуці,
помруть, відірвані від рідних хат;
помолимось за тих, що у розпуці,
вночі гризуть залізні штаби грат,
що душать жаль в невимовній муці,
за тих, кого веде на страту кат.
Над ними, Господи, в небесній тверді
простри свої долоні милосердні.

М. Р.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Умер Христос поганьблений, побитий
І в гріб Його поклали на скалі...
Затьмився день і жах несамовитий
Струснув старі підвалини землі.

Здавалося, що правда вже не встане
І не осяє темряви світів,
Що не Петро, а Юда загетьманить
З ватагою обманців і катів.

Та в третій день, в бліду годину ранню
Хитнулася від грохоту гора.
Воскрес Христос із гробу по писанню
І шлях пробив до правди і добра.

І від тоді ніякий камінь долі
Вже не страшний для націй і людей.
В твердій борні чекають босі й голі
На сповнення леліяних ідей.

І кожному стоїть перед очима
Воскресний день розп'ятого Христа,
Коли скала двигнулась недвижима
І з гробу встала Істина свята.

Митрополит Максим

"АЙ ДОНТ КЕР..."

Проповідь Божого Слова — велика річ. Люди знають це і вислухують її, може нераз не так і досконалої — в церквах. Але є ще другий рід проповіді Божого Слова: в католицькій пресі. Вона далеко трудніша, бо люди читають її вже зовсім добровільно. Коли вона нецікава або неактуальна, то просто поминуть і скажуть "Ай донт кер..."

Недавно відбулися в Торонто "Студійні Дні", які уладила Централя Українців Католиків Канади. На ці "Дні", які були призначені вивченню найважніших проблем нашої Католицької Акції, прийшло всього яких 40 люда... Не бачили ми на залі ані одного редактора часописів, які ніби "стоять на християнському становищі". Не бачили ми ніякого представника тих, що хочуть об'єднати всіх наших педагогів. Не бачили ми вчителів наших рідних шкіл, навіть тих, що ведуться під церковним склепінням. Не бачили ми ніякого представника від двох юнацьких організацій, які претендують бути "всенародніми". Не бачили ми ще декого, хто мав тяжкий обов'язок уже з причин свого стану бути на тих студійних днях... "Ай донт кер..." Отже містимо тут важливу статтю нашого Високопреосвященнішого Митрополита Максима, яку Він помістив у 54 ч. "Поступу". Може прочитають її наші айдонткерці? *Редакція "Світла"*

"Усяке дерево, що не приносить доброго плоду, рубають і кидають в огонь" (Мат. 7, 19).

Може ніщо краще не виявляє того знудженого лінивства духа, що ним нині заражені мільйони молодих американців і канадійців, а в тому численних українців, як те огірчене й крізь зуби проціджене: "Ай донт кер" — мені байдуже.

Саме в цій відразі духа до всього, що Боже, велике й святе, треба дошукуватися причин того застрашаючого релігійного незнання, що захоплює щораз більші круги нашої молоді; того морального хаосу, що зводить майже всі її бажання й мрії до безцільного руху, ритму й змислового вживання; того безідейного животіння, що великими дірами духової порожнечі сплітає всі біжучі хвилини її існування.

Тому нині можна зустрінути багато так званих "християн", що не знають правд своєї святої віри, не свідомі обов'язків, що на них накладають Божі й церковні заповіді, не мають ніякого поняття про значення й завдання св. Тайн для християнського життя, не вміють навіть відповісти на питання: Пощо вони живуть на цьому світі.

Задля тої самої причини в багатьох так званих "українських домах" ви не почуєте одного українського слова, не побачите одної української книжки чи газети, не відчуєте ані крихітки теплої, щирої любови до своєї Церкви, нашого гарного українського обряду, рідної української мови, пребагатих прадідних наших традицій.

У тому самому гаслому "Ай донт кер", треба також шукати відповіді на питання: Чому наші Рідні Школи починають світити пусткою, наші різні релігійні, громадські й культурні організації можуть так мало числити на своїх членів, а ціла наша спільнота — на свою власну силу.

Ця сама духова мертвечина є причиною, що нині таке велике число батьків і матерей не знають, хто є в проводі їхньої школи, хто вибирає вчителів і виховників для їхніх дітей, хто назначує їм програму й підбирає шкільні підручники? Вони цього не знають і не мають найменшого бажання тією справою поважно зайнятися. Засадничо, вони навіть вдоволені, що можуть жити такою порожнечею.

Не інакше відбивається ця їхня втомлена духова нудьга й на політичному та громадському житті, де через це їхнє духове лінивство часто приходять до проводу люди, які ніколи не повинні б там бути...

Що ж це таке ця духова недуга, що її так влучно виражає повище описане: "Ай донт кер"?

Коли спитати про це моралістів, психологів і провідників духового життя, можна легко переконатися, що тут ідеться не про що інше, як тільки про останній із сімох головних гріхів, званий у латинській мові під назвою "ацедія", а в українській мові, під менше влучним іменем: "лінивство".

Що ж це таке, ця "ацедія", що так духово розкладає людину і яка нині так сильно поширюється в нашому українському середовищі на цьому континенті?

За словами найбільшого католицького філософа св. Томи з Аквіну: "ацедія", це відражаюча нехіть до ділання добра й жаль до всього, що Боже й духове" (Сумма Теол., I, 63, 2). Це отже та форма духової відрази, що звернена в сторону Божої приязні й Божого закону, які нормують усе особисте, родинне й громадське життя людини. Її не треба мішати зі звичайним фізичним лінивством, що більше залежне від немочі тіла, як від злоби волі. Вона також не виключає деякого зацікавлення проблемами духа, але в тому зацікавленні, вона з відражаючою нехіттю трактує всі питання морального обов'язку й моральної відповідальности за всі свої діла перед Богом...

Таке поступування є, очевидно, гріхом. Про нього пише св. апостол Яків: "Оце ж хто знає, як чинити добро, але не чинить, тому гріх" (4, 17). А великий пророк Єремія не вагається кликати: "Проклятий, хто справу Господню справляв би байдуже". (48, 10).

Отже недуга духового застою — дуже небезпечна. Вона немов злісний рак, ховається під різними, дуже невинними, просто невидимими формами, що ними є різні занедбання, тихі відсутно-

сті, плянові промовчування, невиконання нібито прийнятих завдань. З нею боротися, це промовляти до порожніх заль, переконувати неприявного сусіда, робити докори втікаючій тіні. А вміжчасі, немов застійна вода, вона все глибше й глибше затрюює всі коріння релігійного й національного життя.

Головною причиною тієї душевної недуги є брак релігійного й національного виховання в родині й школі; дальше: повінь тієї злочинної літератури, що заповняє кіоски аптек, залізничних станцій і літунських майданів; ті аморальні і безідейні фільми, що майже постійно просуваються на екранах міських театрів і телевізійних апаратів по наших домах. Тому всьому помагає ще те індиферентне середовище, в якому нам приходиться жити й діяти.

Щоб цю страшну недугу успішно лікувати, треба взятися негайно до діла. Тут найбільше можуть зробити різні виховники, як: священики, монахи й монахині, батьки, вчителі й усі ті, що стоять у проводі релігійного й національного життя. Церква, як завжди, робить усе, щоби прийти з поміччю тим нещасним жертвам духового застою. Але вона сама не може зробити всього. Тому апелюємо до всіх наших батьків і матерей, до всіх наших учителів і вчителок, до всіх виховників і національних наших провідників, щоб уповні усвідомили собі ту небезпеку, перед якою стоїть наше молоде покоління, і повели загальну й всесторонню акцію за християнським і національним вихованням у наших родинах, школах і виховних інституціях, їх відповідною програмою в цілій нашій пресі та громадській і суспільній діяльності. Це одна з найважливіших вимог наших часів, це одне з найсоновніших наших завдань, що стоїть перед нами всіми.

МОЛІМСЯ ЗА НАШИХ ДУШПАСТИРІВ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА КВІТЕНЬ

Христос прийшов на світ спасти людей. Небесний Отець післав Його на землю, "щоб Ним світ спасся" (Ів. 3:18). І Він "приніс себе в жертву, щоб згладити гріхи багатьох" (Євр. 9:28). Цю Його жертву на хресті попередила тривічна місійна праця. Під час неї Він навчав людей, творив чуда, відпускав гріхи, установив Пресв. Євхаристію.

Та час побуту Христа на світі був обмежений. Він мав відійти до неба. І хто ж, після Його відходу, буде продовжувати Його місійну працю? — Люди, що їх Христос наділить особливішою властю. "Коли розійшлася про Нього вість по всій країні" (Лук. 4:14), то "йшло за ним багато народу" (Мат. 4:25), бо "Він навчав як той, що має власть" (Мат. 7:29). А щоб ту "власть" раз на все на світі залишити, Христос "покликав до себе, кого сам хотів, і прийшли до Нього. І настановив дванадцятьох, щоб були з Ним" (Марк. 3:13). На них звернув Христос свою особливішу увагу. "Вам дано знати тайни царства Божого" (Марко 4:11) — говорить Він до них, і тому "все, що я чув від Отця мого, вам об'явив" (Ів. 15:15). І слова Христові глибоко западали в душі учнів, бо це, що вони чули "в темноті", мали відтак говорити "при світлі"; а те, що чули "на ухо", мали проповідати "на дахах". (Мат. 10:27).

Проповіді Апостолів будуть мати за собою повагу самого Христа. "Хто Вас слухає, мене слухає; а хто вами погорджує, мною погорджує" (Лук. 10:16) — пригадує їм Христос. Попри знання тайн "царства Божого" Христос обдарував їх ще дуже важними властями. Словами "робіть це на мій спомин" (Лук. 22:20), Апостоли одержують власть переміновати хліб і вино у Найсв. Тіло й Кров Христа. Друга надземська власть, що її вони одержують, це власть відпускати гріхи з запевненням, що "кому відпустите гріхи, відпустяться їм" (Ів. 20:23).

Словами "Як мене післав Отець, і я посилаю вас" (Ів. 20:21) Христос дає Апостолам до пізнання, що вони сумлінно мусять продовжувати ту працю, що її Він сам започаткував із волі Небесного Вітця. Ось Його воля, а то й приказ: "Ідіть, отже, навчайте всі народи, хрестячи їх в ім'я Вітця й Сина й святого Духа, навчаючи їх заховувати все, що я Вам заповідав" (Мат. 28: 19). Поручення важке до виконання, та вони не полишені власним силам, бо Христос обіцює бути з ними "по всі дні, до кінця віків" (Мат. 28: 20).

Запевнивши Апостолів, що Він буде з ними "до кінця віків", Ісус Христос, вічний Первосвященик, відійшов до неба. Його працю перебрали Апостоли — перші Його священики. І сьогодні вони вже є там, де є їх Цар — Христос, а їх місію перебрали священики-душпастирі. Як колись Апостоли при Христі, так і кожний душпастир приготовлявся до своєї праці довгими літами науки й молитви. У тишині семінарійської кімнати він учився, а в каплиці, перед кивотом свого Вчителя роздумував над тією великою гідністю священства, що його до неї Христос закликав, та над тими обов'язками, що їх вона в собі замикає. Тут він роздумував, як має провадити до неба ті душі, що за них Христос віддав своє життя. А коли він, як священик, став у своїй парохіяльній церкві до Служби Божої, то з його душі полинуло перед престіл Всевишнього щире прохання, щоб Господь Бог допоміг йому бути добрим пастирем повіреного собі стада.

Священик-душпастир, це другий Добрий Пастир-Христос. У своїй парохії він бачить частину Христової Церкви, наче грядку, що її мусить обороблювати не самовільно, а за вказівками церковної власти і свого сумління. Ця праця замикає в собі різнородні чинності. При престолі священик приносить безкровну жертву за своїх вірних; із проповідальниці він їх навчає; у сповідальниці прощає каяникам їх провини. Уділюючи інших св. Тайн душпастир є наче сторож, що відмикає скарбницю Божих ласк на освячення своїх вірних. Він навчає дітей релігії, опікується молоддю, приготовляє молодят до шлюбу, провадить організації, відвідує хворих, напоминає недбалих, відпавших від церкви старається знову до неї привернути, годить розсвареним, полагоджує родинні спори, опікується церковним добром. Попри вичислені, він має ще багато інших занять, що їх мусить виконувати, бо вимоги народу до свого душпастиря великі та виснажуючі його сили. Люди приходять до нього в різних справах і він мусить завжди бути готовим парохіян прийняти і вислухати. І він радо це робить. Та прикро йому тоді, коли таки самі його вірні, не кажучи вже про ворогів Церкви, відмовляються від співпраці з ним, не слухають його, противляться йому, критикують його.

Зі сказаного бачимо, що уряд священика-душпастиря — важкий і відповідальний. Головним його завданням є вироблятн духово людей, будувати в їх душах Христове Царство, вказувати на дорогу, що веде їх до злуки з Христом у небі. І щасливий той священик, що може про своїх вірних видати похвальне свідоцтво, кажучи: мої парохіяни "слухають голосу мого, і я знаю їх, і за мною йдуть" (Ів. 10:27), ідуть за моїми вказівками, за наукою, що провадить їх до Бога в небі, Який є їх вічним призначенням.

Один священик-місіонар мав промову до студентів про місіонарське життя. Під кінець промови переведено між ними збірку на цілі місії. Між жертвами була картка з ось таким написом: "А я жертвую себе самого. Д. Р.".

Це може сказати про себе кожний священик-душпастир. Багато добра він зробив для нашої душі в церкві, а може й багато поза церквою. За те все треба йому відплатитися. За нас він молиться. Тож і ми молімось не лише в цьому місяці, але й кожного дня" щоб Дух святий збагатив ласкою та скріпив священиків обтяжених душпастирською працею". Молімся щиро, побожно, з глибокою вірою, а тоді Добрий Пастир-Христос напевно вислухає нашого прохання та поблагословить працю нашого душпастиря.

(осш)

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ

через заступництво Слуги Божого Митрополита Андрія:

О ратунок перед духовним заломанням, важкою недугою та від злого товариства. **Л. О. Л.** За Боже благословення для цілої родини та за приїзд брата-священика з-поза залізної куртини. **К. Пилтель.** За хвору особу в старім краю. **Н. Л.** За скоре видужання по тяжкій операції **В. С.** За здоров'я священика, за духовну рівновагу, за поміч в наших, за благословення в родинному житті одної особи. **Н. А. С.** За щасливу смерть. **Т. Г.** За поміч в родинній і суспільній праці. **Н. Н.** За здоров'я, родинні справи і щасливу смерть. **М. М.**

До св. Терені за поміч у житті. **Анна Мадей.**

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ.

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупину в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день. (300 днів відпусту раз у день).

Пресвяте Серце Ісуса, спаси Україну.
Непорочне Серце Марії, будь моїм спасінням.

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

Складаю найщирішу подяку Всемогучому Богу й Матері Божій Непорочно Зачатій за вислухані молитви.

Л. Дольницька, Торонто, Онт.

Посилаю на Службу Божу, як подяку Пресв. Ісусовому Серцю, Матінці Божій Неустаючої Помочі, св. Юді-Тадеєві, св. Терені від Дитятка Ісус, Слузі Божому Митрополитові Андрієві та Братові Конрадові й усім святим за вислухані молитви.

Ольга Чапельська, Брексвил, ЗДА

Складаю найщирішу подяку Господу Богу Всемогучому, Матінці Божій Неустаючої Помочі і св. Терені від Дитятка Ісус за одержану ласку здоров'я нашого сина.

Р. Тивонюк, Торонто, Онт.

Бажаю зложити найщирішу подяку Найсвятішому Серцю Ісусовому й Непорочному Серцю Пречистої Діви Марії за ласку щасливої далекої подорожі.

Анна Кухарська, Ледук, Алберта

ПРИСЛАЛИ НА СЛУЖБИ БОЖІ:

А. Біляк, Дітройт, ЗДА; О. Чапельська, Брексвил, ЗДА; І. Когут, Балтимор, ЗДА; А. Модій, Сиракюз, ЗДА; М. Фіцко, Вінтгемтон, ЗДА; М. Подлужевич, Торонто, Онт.; К. Грицина, Торонто, Онт.; М. Михальчишин, Портедж ля Прері, Ман.

ГРИГОРІЯНКА — це 30 Служб Божих, що їх відправляється безперервно через 30 днів за одну душу. По їх відправленні душа виходить із чистилища. Започаткував такі Служби Божі Папа Григорій Великий іще в 6-му сторіччі. Григоріянки відправляються звичайно по манастирях. тому що правиться їх безперервно. Їх відправляємо і в нашому манастирі. За інформаціями пишіть до:

BASILIAN FATHERS MONASTERY
3100 Weston Rd.
Toronto (Weston) — Ont.

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

КУРІЯ ЧСВВ У СВТ. ВІТЦЯ

Дня 12 березня 1960 р. Свт. Отець Папа Іван XXIII прийняв на приватній авдієнції цілу Ген. Курію ЧСВВ, яка (Найвища Управа) при цій нагоді зложила даток на Петрів Гріш і мала нагоду вручити Свт. Отцеві видання наших "ЗАПИСОК", а саме: 21 оправлених томів "Джерел Української Церкви".

Свт. Отець живо цікавився станом та працею нашого Чину, зі спочуттям згадував переслідуваних ченців у східньо-європейських провінціях, нашу місійну працю над нез'єдиненими та висказав своє особливіше вдоволення, що наш Чин видає документи з римських архівів, які доказують батьківську дбайливість Апостольського Престолу про нашу Церкву і наш Чин.

По спільній знимці Свт. Отець уділив для членів цілого Чину особливіше Апостольське Благословення.

ІМЕНУВАННЯ НОВИХ КАРДИНАЛІВ

Папа Іван XXIII відкриє 28 березня ц. р. тайну консисторію, на котрій проголосить іменування 7 нових кардиналів. Серед нових князів Церкви знайдуться перший раз муринський, японський та філіпінський кардинали.

Заповіджена консисторія буде першою, яку відбуде теперішній Папа під час свого 16-місячного Понтифікату. Його попередник, Пій XII, відбув лише 2 консисторії протягом 19 літ. Число іменованих Папою Іваном XXIII кардиналів буде виносити 38.

Сім нових кардиналів побільшить число Кардинальської Колегії до 85. Понад три століття кількість кардиналів не перевищала числа 70. Папа Іван XXIII переступив ту традиційну цифру і на першій своїй консисторії іменував 23 кардиналів, а число Колегії зросло до 75. Рік пізніше іменував 8 нових кардиналів, збільшуючи загальне число на 79 кардиналів. Теперішній стан Кардинальської Колегії, по проголошенні 7-ох нових кардиналів, буде виносити 85.

Наймолодшим із новоіменованих кардиналів є Лявріян Ругамба, єпископ із Танганайки, що має 47 років.

Серед ватиканських кругів є переконання, що Папа Іван XXIII збільшить ще Кардинальську Колегію до числа 100 кардиналів.

ЩЕ ПРО ДОЛЮ МИТРОПОЛИТА ЙОСИФА СЛІПОГО

Митрополит Йосиф Сліпий якийсь час мав перебувати в домі для старців сторожем у Красноярському краю. Пише про те Йосиф Шварц таке:

"Як в'язень — "зека" в одному з сибірських таборів 1945-48 рр., можу дещо розказати про долю Митрополита Сліпого, Архиєпископа Чарнецького і Візитатора Вергуна.

На східньо-сибірській залізниці лежить маленьке містечко Маріїнськ (Кемеровська область), за 350 км. від Новосибірська. В цьому містечку знаходиться Сиблаг — Управління сибірських лагерів, який безпосередньо підлягає ГУЛАГ-ові — Головному Управлінню лагерів у Москві. Сиблаг-центр управляв відділами таборів і кожний відділ мав 3-4 лагпунктів. Загалом, як казали, працювало в них 250.000 "зека" — рабів. В одному з тих лагпунктів (відділ Актібес) у березні 1945 р. я почав відбувати свій 8-літній реченець, яким мене "обдарував" московський воєнний трибунал. У серпні 1945 р. біля нашого табору, що числив до 3.000 рабів, чоловіків і жінок, остановився тягаровий поїзд, із якого почали виладовувати 500 рабів, а з них 90% українців із Західньої України. Бригада Лихачева, до якої я належав, не вийшла на роботу, бо мусіла опорожнити один із бараків, відвести його кільчастим дротом і перевести дезинфекцію. В цьому бараку мали ті нещасні, виснажені з дороги люди відбути 14-денну карантину.

За 14 днів до бригади, де я працював, приділили Антона Стефанишина з Дрогобича, чоловіка з високою освітою, і Збудовського, якого я знав ще з Надвірної, урядовця каси хворих. І ось Стефанишин сказав мені, що в одному товаровому вагоні, в ешелоні, в якому він їхав, везли самих священиків, між ними були Митрополит Йосиф Сліпий, єпископ Чарнецький і єпископ-візитатор Вергун. Їх усіх залишили на збірному (ліпше кажучи, сортувальному) пункті в Маріїнську.

У 1946 році я, Стефанишин і Збудовський, опинилися на 4-му лагпункті. Стефанишин діставав із дому добрі посилки і чудом опинився на роботі в канцелярії. Його безпосереднім начальником був колишній в'язень, управитель продуктового складу Мироненко. Як вільна людина, Мироненко роз'їжджав у службових справах по лагпунктах. І ось він розказав Стефанишинові, що Візитатор Вергун знаходиться в розподільному пункті в Маріїнську, де працює із бригаді, а Митрополит Йосиф і єпископ Чарнецький знаходяться в таборі Боїми (7 км від Маріївки). Цей табір був знаний між "зека", як табір для "доходяг", тобто таких в'язнів, яких лікарська комісія списала як нездібних до праці, приміром, хворих на туберкульозу, серцеві недуги, дуже старих. Кожний начальник табору старався позбутися "дармоїдів", бо за пляном такий хворий числився, як "роботяга", і начальник мусів виказуватися його роботою.

У квітні 1948 р. бувших польських громадян, поляків та жидів, зібрали на збірному пункті Маріїнськ, щоб відіслати до Польщі. Там я познайомився з одним жидом із Лодзі на ім'я Андерсман. Він два роки був у таборі Боїми. Я його питав, чи бачив він там Митрополита Йосифа і єпископа Чарнецького. Він сказав, що в березні того ж року їх вивезли десь у незнане місце. Митрополит, оповідав він мені, був нічним сторожем у тому таки бараку, де він, Андерсман, жив. У Маріїнську я довідався, що Візитатора Вергуна також вивезли.

КАРДИНАЛ ПРО МОВЧАЗНУ ЦЕРКВУ

Недавно іменований кардинал Августин Беа, виголошуючи проповідь у церкві св. Марії в Римі і нав'язуючи до виїзду президента Італії, Дж. Гронкі, з візитою до СССР, дав до зрозуміння, що ніяка християнська держава не повинна мати ближчих зв'язків з СССР в обличчі страшного релігійного переслідування за "залізною занавісою". Кардинал віддав пошану "Мовчазній Церкві" в комуністичних країнах, зокрема в СССР і посередньо осудив візиту італійського президента в СССР.

СЛУЖБА БОЖА ЗА СВ. ПАМ. КАРДИНАЛА СТЕПІНАЧА

У базиліці св. Петра у Римі декан Святішої Колегії кардинал Тіссеран в асисті 28-ох кардиналів відправив Богослужбу за душу померлого хорватського кардинала Степінача. Папа Іван XXIII був приявний на цій Богослужбі та виголосив промову в честь померлого Степінача, прославляючи його вірність Церкві й Божим законам, за які став був мучеником Степінач — казав Папа "тримався шляхетних і високих традицій Христового духа". Як відомо, комуністи засудили були кардинала Степінача на 16 років в'язниці, з яких він 5 років відсидів, а до кінця життя жив конфінований на селі.

"...ЯКЩО ТРЕБА, МИ Й ПОЛЯЖЕМО, ЩОБ СПОВНИТИ НАШІ ОБОВ'ЯЗКИ..."

Під час суду, що відбувся 1946 року над сл. п. хорватським архиєпископом-кардиналом А. Степіначем, відважний і невгнутий Архипастир відізвався такими словами до суддів комуністичної тітовської Югославії: "На всі обвинувачення, що їх тут у суді висунуто проти мене, відповідаю: моє сумління чисте, тому не задумую ні боронитись, ані апелювати проти присуду. За свої переконання я готов не лише перетерпіти насміх, призирство й пониження, але теж кожної хвилини готов я вмерти..."

"Я не був "персона грата" ані для німців, ані для усташів (хорватських націоналістів). Не був я усташем, ані не складав їм присяги, як це вчинили ваші урядовці, що є і тут приявні. Те, що я говорив про право хорватського народу на волю й незалежність, це все є в згоді з основними принципами, що їх видвигнули аліянти в Атлянтійській Карті та на конференції в Ялті... Апостольська Столиця багато разів підкреслювала, що й малі народи і малі меншини мають право на волю. Невже католицький єпископ і митрополит не мав би права навіть писнути про це? Якщо треба, ми й поляжемо, щоб сповнити наші обов'язки..."

"У шкільних підручниках ви твердите урядово протилежне до всіх доказів історії, а саме, що Христос не існував. Христос — це Бог і за Нього ми готові вмирати. Сьогодні ж ви вчите, що Він не існував. Якщо б якийсь учитель зважився навчати інакше, то його напевно усунули б зі школи. Я заявляю, пане державний прокуроре, що в таких умовинах Церква не може бути вільною, але незабаром її знищать..."

"Христос — це основа християнства. Ви стаєте в обороні православних сербів. Я вас питаю:

Зліва: Впр. ОО. Й. Рога, А. Великий, І. Назарко, П. Миськів — Протоархимандрит Чину СВВ, Свт. Отець, Гліб Кінах, А. Химій, Р. Головацький.

як ви уявляєте собі православ'я без Христа? Як уявляєте собі Католицьку Церкву без Христа? Це абсурд... Про Матір Божу ви пишете в шкільних підручниках, що це була негідниця. А чи ви знаєте, що Мати Божа для католиків і православних є найсвятіше?..."

"Щодо мене і мого засуду, то я не домагаюсь помилування. Моє сумління спокійне..."

Так говорив на суді геройський Степінач, по геройськи він страждав і по геройськи вмер. Перед його героїзмом мусять склонити голову навіть його вороги...

КАТОЛИКИ ФРАНЦІЇ І ВИВОЗИ НА КОРСИКУ

Католицька Церква у Франції, устами своїх найвищих єрархів заявилася, як уже відомо, проти запрошення французьким урядом совєтського прем'єра Хрущова на відвідини до Франції. Тому, що це становище католицьких єрархів не тільки не знайшло послуху серед урядових кол Франції, а ще французький уряд наказав поліції інтернувати напередодні і під час побуту Хрущова у Франції тисячі найчільніших політичних, антикомуністичних діячів-емігрантів, — єрархи Католицької Церкви рішили виїхати з Парижу та інших міст на час, коли ті міста відвідуватиме Хрущов.

В останньому числі паризького "Українського Слова" та "Українця", редакції згаданих тижневиків пращаються, як вони самі кажуть, на деякий час із своїми читачами, заповідаючи, що ці українські газети не будуть, правдоподібно, деякий час, могти появлятись у зв'язку з візитою Хрущова у Франції. В цьому прощальному числі знаходимо окремий двосторінковий додаток у французькій мові, в якому вміщені статті, що з'ясовують ролю Москви і самого Хрущова у нищенні українських Церков та всіх духових надбань українського народу, а навіть плянового біологічного нищення українського населення в Україні. Про Українську Католицьку Церкву, загнану московсько-большевицьким режимом у катакомби, написав у цьому додатку статтю о. Левенець, а проф. д-р Кубійович зілюстрував статистичними даними навіть самих совєтських переписів населення між 1927-1958 роками, факт біологічного нищення українців. Згадані тут, та інші інформаційні матеріали поміщені в додатку, зустрінуться напевно зі загостреною цікавістю французьких читачів у зв'язку з актуальністю візити одного з головних поневолювачів України та інших націй нашого часу.

Як повідомляє світова преса, крім около 1,000 місць зарезервованих на острові Корсиці, для вивезених із Франції політичних діячів-емігрантів, приготовано на терені самого французького материка кілька об'єктів, як місце для інтернування "непевних елементів". Там мало би бути приготоване місце для около 3,000 осіб, що їх поліція має "унешкідливити в останній хвилині".

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні хрижми. — Молитовники і багато інших речей.

ЗАКЛИК

ЦЕНТРАЛІ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ КАНАДИ до Єпархіяльних Централь Українців Католиків

У цьому році сповняється 14 років від часу, коли імперіялістична Москва терором заінсценізувала в днях 8, 9 і 10 березня 1946 р., в храмі св. Юра у Львові, "собор греко-католицької Церкви Західних Земель України". У висліді "собору" офіційно зліквідовано Українську Греко-Католицьку Церкву і проголошено "зірвання" з Намісником Христової Церкви в Римі.

Насильно сфрепарований большевиками "собор" не був початком наступу Москви на релігійне життя християнської України. Ще рік перед тим заповнилися большевицькі тюрми і концтабори тисячами героїв і героїнь, мучеників за справу Христа й України. Пішли на тяжкі каторжні роботи в сибірські ліси, вслід за народом, всі наші Владики і найкращі священики. Незлічені сотні мучеників згинули серед нечуваних каторжних знущань.

Між живими з нашої духовної Єрархії остався сьогодні на своєму пості тільки Митрополит Йосиф Сліпий. "Він як неустрашимий герой-велетень враз із своїм великим українським народом, відважно дальше відбиває усі смертельні удари розшалілої Москви, серед збезчещених своїх храмів, зруйнованих інституцій, релігійно й морально затроюваної української молоді..."

Централя Українців Католиків Канади закликає все українське громадянство до солідарности зі змаганнями, що їх проводить нині на рідних землях Католицька Україна і згідно зі закликом Високопреосвященного Митрополита Кир Максима проголошує день 10 квітня ц. р. "Днем Всеукраїнської Національної Солідарности".

Вслід за тим, доручається Єпархіяльним Централям творити Ширші Комітети, до яких увійшли би представники всіх наших організацій, та день 10 квітня відзначити врочистими богослуженнями, відповідними імпрезами, інформаціями в радіо, телевізії, а теж у чужемовній пресі.

Заговорім сильно, солідарно і зорганізовано проти тих усіх нечуваних знущань і плянованого винищування нашого народу на Рідних Землях. Нехай наш голос струсне приспане сумління західнього світу, який, хоч має "гуманні" кличі на своїх прапорах, дав себе обманути черговими інсценізаціями кровожадної червоної Москви — а трагедія, яку переживають уярмлені Москвою народи, просувається незамітно, мов та гадина, і на осталі, вільні ще, народи.

За Централю Українців Католиків Канади в Саскатуні:

Інсп. П. Воробець, голова *А. М. Баран*, секр.

СВТ. ОТЕЦЬ ІВАН XXIII ПРИЙНЯВ НА АВДІЄНЦІЇ ЯР. СТЕЦЬКА

Свт. Отець Папа Іван XXIII прийняв на авдієнції в місяці лютні ц. р. п. Ярослава Стецька та передав Апостольське Благословення для українського та всіх поневолених московським комунізмом народів, зокрема згадавши про мучеництво Української Католицької Церкви.

З нагоди свого побуту в Римі Яр. Стецько відвідав кардинала Оттавіяні, секретаря Конґрегації "Санті Офіції", кардинала А. Чіконіяні, секретаря Конґрегації Східніх Церков, кардинала Мінха та ВПреосв. Архиєп. Кир Івана Бучка. Крім того був гостем у китайського амбасадора, де за окремим обідом, що його влаштував китайський амбасадор для Я. Стецька й запрошених італійських гостей, промовляв про проблеми світової антибольшевицької боротьби.

Під час свого побуту в Римі, п. Яр. Стецько мав нагоду розгорнути також контакти з антикомуністичними італійськими колами, в зустрічі з якими мав змогу з'ясувати актуальні проблеми світового антибольшевицького фронту і ролю уярмлених Москвою народів у ньому.

"УКРАЇНЦІ ЧИ РУТЕНЦІ?..."

Дуже часто на сторінках української преси на еміграції, і то не тільки комуністично-безбожницької, протестантсько-сектантської, автокефально-православної, але навіть нібито католицької (радше: редагованої католиками з уродження...) падають закиди такого роду: "Чому у Ватикані ще й дотепер на окреслення українців уживають перестарілої і зневажливої для нас назви "рутени?..." І, при тій нагоді, нераз дістається папам, кардиналам та цілій Католицькій Церкві, що вони "зневажають" українців; і ще більше наговорюється з легкої "патріотичної" фразеології.

Ось для прикладу згадаємо, що недавно була в "Новім Шляху" нотатка про "Візантійський Хор", його виступ у Римі, про спільну авдієнцію українців у Папи Івана XXIII і що серед того Папа мав би називати українців "рутенами", згл. не назвав їх "українцями". Стаття "відважного" (скритого в ініціяли...) автора дуже характеристична тим своїм, на нашу гадку віджилим і дітвацьким мудруванням на тему "українці" чи "рутенці"...

Не задумуємо полемізувати з безіменними фарисеями, що роздирають свої ризи в обороні "українського" імени проти "римського рутенства". Ми хотіли б тільки, щоб автори різних підписаних і непідписаних дописів по різних українських газетах і журналах, щоб вони, замість проливати крокодилячі сльози чи рвати свої ризи в "святому обуренні" проти "рутенства" у Ватикані, взялись студіювати історичні документи, що від кількох століть виходили з Ватикану і в яких вживалося слово: "рутені", "рутенус" і т.п.

Простудіювавши їх спокійно й уважно, ті двісті відсоткові "патріоти", (що свій патріотизм замикають в ініціялах і стрілах з-за плота), прийшли б до переконання, що слово "рутені", "рутенус" Апостольська Столиця вживала в минулому не на означення українського народу чи української держави, але тільки для окреслення *обрядової спільноти* чи обряду Київської Митрополії, яка почавши від Берестейської Унії (1596 р.) приступила до єдности з Вселенською Церквою. А треба знати, що Київська Митрополія, в той час і аж до її насильної ліквідації російськими царями і московським православ'ям, у своєму етнічному (народньому) складі не була виключно "українською", але попри українців мала теж між вірними білорусинів та литвинів. Тому то і "Екклезія Рутена" означала в минулому Церкву українців і білорусинів у єдности з Апостольською Столицею і в тому значенні (обрядовому і церковному) назва "рутені" й "рутенус" є зовсім оправданою, послідовною і логічною.

Що Апостольська Столиця (Папи, Ватикан і т. п.) не має на думці словом "рутені" в будь-який спосіб заперечувати українцям їхнього теперішнього національного ймення чи права на державну самостійність, можна б заключати з того, що після створення Української Держави по першій світовій війні Апостольська Столиця в особі Папи Венедикта XV визнала український уряд УНР, прийняла її посла (Михайла гр. Тишкевича) і в урядових документах ніде не називала України "Рутенією", а українського народу "рутенами". І треба ще згадати, що це діялось у тому самому часі, коли православні українці вели безнадійну боротьбу проти московської єрархії в Україні за право називатися православними українцями, за право мати свою автокефальну Церкву з своїм митрополитом чи патріярхом. І Москва (одновірна і православна) навіть не визнала українців за "рутенів", але продовжувала українців уважати малоросами, православними меншими братами на "юге Россіі"...

Ось про це повинні пам'ятати наші сьогоднішні "терзателі риз", як десь ніби зачують, що у Ватикані українців називають "рутенами" і це дає їм привід до нудних і оклепаних філіпік на Ватикан і його або русофільську або польонофільську, тільки не українофільську політику... Комуністичним, протестантським чи автокефальним письмакам ми могли б задля такого не дивуватись, але тим, що називають себе "націоналістичними" та ніби й католиками, таки дивуємося, що ще не можуть вийти з примітиву рутенофобії, і ...ватиканофобії... *(омс)*

ЗАМОВЛЯЙТЕ
хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта
BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave.— Tel.: LE 5-7445

ЯКА СИЛА АМЕРИКАНСЬКИХ ЧАСОПИСІВ?

92-ге видання "Часописної Книги" за 1959 рік стверджує, що в ЗДА у 1959 році наклад англомовних щоденників дійшов до рекордової висоти — 57,500,000, на 915,000 більше як в 1958 році, коли була мала знижка. Тираж недільних часописів виносив в 1959 році 17,354,087, на 722,332 більше як у 1958 році. Число часописів зменшилося на одиц. Рахуючи разом англомовні й іншомовні часописи-щоденники, то їх було 350 ранніх щоденників (зменшення на 4); 1,497 вечірніх (збільшення на 4); 571 — недільний часопис (менше на 13). З цього виходить, що майже третя особа в ЗДА, враховуючи дітей і старців, читає щодня свій часопис.

57 МІЛЬЙОНІВ ГАЗЕТ У ЗДА ДЕННО

У світлі тих чисел українська преса в Америці виглядає дуже мізерно і то не тільки тому, що фінансові засоби їхніх спонзорів є порівнюючо мізерні, і не тільки тому, що для справи придбання платних оголошень звертається у нас замало, або ніякої уваги, але й тому, що наш загал має надзвичайно мало зацікавлення нашими спільними справами і взагалі дуже малі зацікавлення тим усім, що діється довкола нас.

Крім того наші люди, за незначними винятками, є ще більш скупі і ще менш жертвенні ніж, наприклад, шотляндці. Вистане коли для порівняння скажемо, що в 1958 р., американці склали на різні добродійні та культурні цілі 7 більйонів і 300 мільйонів долярів, себто на одного американського громадянина припадає понад 47 долярів річно. У той сам час на американського українця в ЗДА припадає менше центів, ніж на американця долярів, бо тільки 10 центів!

Подумаймо самі, що це означає, а будемо знати одну з важливих причин, чому ми досі не маємо власної держави.

"ЗДА ПРОГРАЮТЬ НАСТУПНУ ВІЙНУ"

Зізнаючи перед членами Високопростірної Комісії Палати Репрезентантів, Т. Г. Ленфієр, який недавно зрезигнував із високого становища в промислі, щоб вільно критикувати уряд за його високопростірну політику, заявив, що "ЗДА програють наступну війну", бо уряд ЗДА поклав головний натиск на зрівноважений бюджет і нехтує безпекою країни. Далі Ленфієр вичислив причини, чому ЗДА програють третю світову війну. ЗДА не мають добре опрацьованої програми розвитку далекосяжних ракет-стрілен не мають відповідної протиоборони проти ворожих підводних суден, уряд веде злу політику відносно озброєння і не підготований до ведення "обмежених воєн", цілковитий брак плянів у високопростірній ділянці і найважніше — уряд не здає собі справи з того, що третя світова війна вже ведеться. "Третя світова війна — казав Ленфієр — ведеться тишком і цього в нас не розуміють".

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, краліж, автомобілі і т. п.

Купно - продаж нерухомостей, внесидування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

333 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ont. —— Tel.: LI 4-4241

СТАТИСТИКА ВИДАНИХ 1958 Р. В СВІТІ КНИЖОК

Обчислення статистиків виявляють, що 1958 року видано в цілому світі понад 350,000 книжок з окремими заголовками. В тому в СССР появилось 60,000 заголовків книжок, в Японії 25,000, у Великій Британії 20,000, в Західній Німеччині 16,000, в Америці й Індії по 13,000 і у Франції 12,000 заголовків. Як бачимо, диявольська Росія і тут на першому місці.

НАВІТЬ БОЛЕН ОСТЕРІГАЄ

Колишній амбасадор ЗДА в СССР, Чарлз Е. Болен, промовляючи у Філядельфії, остеріг Захід перед совєтською економічною експанзією, зокрема в Африці.

Болен звернув увагу, що СССР має облегшені умови проникання серед недорозвинених держав Азії і Африки, бо ніхто не може йому закинути колоніяльного минулого на цих теренах. Крім того очевидний ріст СССР з малозначної держави у велику потугу переконує неодну державу, що методи СССР та комунізму для економічного і політичного розвитку найкращі.

Болен рішуче заперечив буцімто СССР має на меті добро недорозвинених країн. Він пригадав зустрічі ген. Маршала, тодішнього державного секретаря зі Сталіном, при чому Болен виконував тоді завдання перекладача. Маршал, який дуже болів нуждою в Европі, спричиненою війною, намагався порозумітися зі Сталіном і разом з СССР започатковувати допомогову акцію. Про це Сталін і чути не хотів, даючи до зрозуміння, що *чимбільша нужда в світі, тим краще для комунізму.*

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ПРИХВОСТЕНЬ

Еспанська преса твердить, що довірочні розмови між німцями й еспанцями в справі влаштування в Еспанії постачальних баз і вишкільних теренів для західньо-німецької армії дістались до публичного відома з вини генерального секретаря Північно-атлянтійського пакту (НАТО), Поля Генрі Спаака, який зрадив їх видавцеві "Нью-Йорк Таймсу" С. Л. Зольцбергерові, що вперше проголосив це у своїй колюмні в тій газеті. Ця вістка викликала велику бурю головно в масонських колах Англії. Еспанці твердять, що Спаак, як соціяліст, хотів свідомо зробити пакість еспанському режимові Франка..

Спаак, член масонерії, викликав був свого часу революцію в Бельгії проти короля, хоч сойм ухвалив був короля задержати.

о. А. Трух, ЧСВВ

ЯКИЙ ВАШ СВІТОГЛЯД?

Ми маємо такий самий людський розум, що й наші сусіда. Але, на жаль, деякі з них зовсім інакше думають про багато головних справ, аніж ми. Ми живемо хата-в-хату на цьому самому світі, а проте маємо зовсім інакший погляд на світ.

На думку деяких наших сусідів — найвищою істотою в світі є людина, а світ є тільки на те, щоб заспокоювати всі людські похочування.

Такий погляд — це погляд великих самолюбів. Їхній фальшивий світогляд представляє нам "Книга Премудрости". Вони говорять ось так:

"Короткий і нудний є час нашого життя, і нема прохолоди при кінці життя людини та й невідомо ні про одну людину, щоб вернулася з пекла. Ми народилися з нічого й опісля будемо так, як би нас не було... Попелом стане наше тіло, а дух розвіється, як м'яке повітр'я, і минеться наше життя, як від хмари, і розійдеться, як мряка, що її розганяє соняшне проміння... Наше ім'я буде з часом забуте, і наших діл не пам'ятатиме ніхто. Бо наш час, це перехід тіні і нема повороту нашого кінця, бо він припечатаний, і ніхто не вертається.

"Отже ходімо й уживаймо теперішніх дібр, уживаймо створених речей скоро, як у дних молодости. Наповняймось дорогим вином і олійками, і нехай не минає нас цвіт часу; ходім у рожаних вінках, поки не зів'яють; нехай не буде ні однієї луки, що по ній не мала б наша сваволя перейти. Нехай ніхто з нас не буде без участи в нашій розпусті; скрізь оставляймо сліди розкоші, бо це є наша частина і приділ наш.

"Притискаймо чесного вбогого, не жаліймо вдови ні не стидаймося старця, поваги довгого віку.

"А наша сила нехай буде правом справедливости, бо що не має сили, вважається без користи. Засядьмось на справедливого, бо він безкорисний і противний нашим справам, докоряє нам за гріхи проти закону та розголошує проти нас гріхи нашого життя.

"Він каже, що знає Бога, і називається Божим сином... Тяжко нам дивитися на нього, бо його життя відмінне від інших і інші дороги його. Він уважає нас за непотребів і вистерігається наших доріг як нечисти, волить смерть справедливих та хвалиться, що має Бога за отця. Випробуймо його зневагами й муками та засудімо його на найсоромнішу смерть..."

Такий погляд мають деякі наші сусіди, такий світогляд має теперішній вільнодумний, безвірний світ. До цього світу не належать ті, що згрішили в немочі й покірно визнають свої провини, але ті, що в гріхах шукають заспокоєння своїх похочувань і забаганок, а одночасно занадто горді, щоби признатися, що вони грішники.

Цей світ, що стоїть проти Божого Царства, це наклін духа до гріха. Цей світ зовсім піддений самолюбству і є життям схудобілих людей, що всюди шукають того, що відноситься до тіла й вигідного життя. Ці люди мають такий світогляд, що вартісним і вистачаючим є тільки те, що вони можуть узяти в руки і покуштати його або вложити до кишені. А як прийде смерть, кажуть вони, то вийде з них пара, закопають їх у яму і всьому буде кінець. Поза ними й світом — у них нема вже більше нічого.

Щодо нас, то ми маємо інший світогляд, ніж деякі наші сусіди і їх світові однодумці. Ми, Дорогі Друзі, маємо такий погляд, що понад людиною й світом є ще — Бог. Ми признаємо за правду, що понад великим світом є ще більший Бог, Творець і Вседержитель світу. Ми маємо свій християнський світогляд, що каже людині підчинятися Богові, як своєму дійсному й найліпшому Батькові, і вживати світу згідно з Його найсвятішою волею.

Наш християнський світогляд каже нам, що

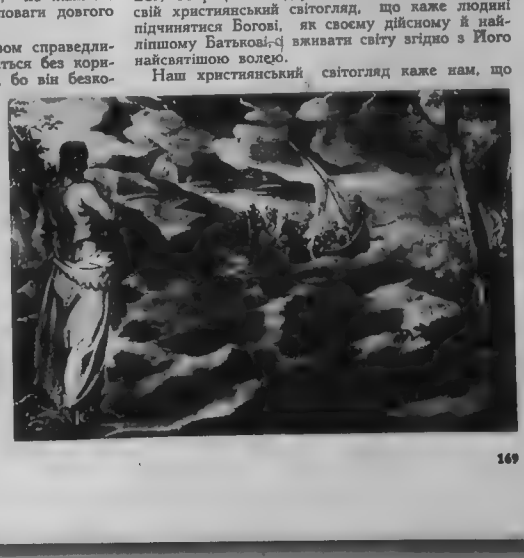

Тінторетто: Христос над галилейським озером. Це один із образків, що в книзі св. пам. о. А. Труха п. н. "Життя Святих". Четвертий том цієї книги появиться (за яких 2 місяці) вийде з нашої друкарні та сміючить повний рік житій святих (місяці: жовтень-листопад-грудень).

світ існує не на те, щоб заспокоював усяку захланність, змисловість і гордість людей, а на те, щоби помагав людині виконати її головне завдання, що ним є прослава Бога й здобуття собі самому вічного щастя.

Як людину, так і ввесь світ сотворив Бог із нічого, щоб чимось були і виконали похвальне й велике завдання, а воно зовсім інше, ніж заспокоєння низьких людських похочувань. Те завдання може людина виконати тільки в тісному зв'язку любови з найвищим Божим Маєстатом. У це ми віримо і в виконуванні цього знаходимо своє повне щастя.

На світі нічо не кінчиться на людині. Все, що на світі, має для людини якесь значення, не є її беззастережною власністю. Що час приніс, те час і забере. все, що люди мають, це тільки позичене. Людина може мати на землі якусь власність незалежно від інших людей, але ніхто не може мати нічого такого, що не було б залежне від Бога. А тому, що все залежить від Бога, то все, чого люди вживають на землі, має тільки таку ціль, щоб їх довести до Бога.

Бог сотворив світ, а в ньому й над ним поставив на першому місці людину; ввесь світ має людині служити. Однак тому, що людина сотворена для прослави Бога, то вона так мусить уживати світу, щоб це завжди виходило Богові на славу, а їй самій на спасіння. Людина має дивитися на світ, як на Божу святиню, і так у ньому всюди поводитися, як би була на святому місці.

Всі творива, що на світі, мають пригадувати людині, що існує могутній, добрий і прегарний Бог, що їх створив, а одночасно мають служити їй до того, щоб їх брати так, як священик бере хліб і вино, і приносити їх достойним уживанням Богові на жертву й славу.

Такий наш християнський світогляд. І ті з людей, що в своєму житті керуються християнським світоглядом, постійно вважають на те, щоб ніяких Божих творів, ані осіб, ані речей, не вживати на гріховий спосіб, що зневажає Бога. При вживанні різних осіб і речей вони держаться тієї постанови, щоб завжди вживати їх по-Божому, згідно з Його св. заповідями.

І саме тут найкраще виявляється, хто який має світогляд. Хто має фальшивий, безвірницько-матеріялістичний світогляд, той так уживає сотворених Богом речей, що при вживанні їх зовсім не звертає уваги на Бога, наче б Його зовсім не було. Зате, хто має добрий, християнський світогляд, той при вживанні Божих творів держиться розумної науки св. Павла, що сказав: "Чи їсте, чи п'єте, чи що інше робите... все робіть на Божу славу".

Християнський світогляд — це дорогоцінний скарб. Хто має такий світогляд, той має в собі велику силу, яка навіть серед найбільших життєвих труднощів поможе йому стати тим славним переможцем, що виграє бій життя.

Федір Одрач

З ДНІПРА НА ПОЛІССЯ

Як тільки порину думками в минуле, ген, ген, аж до років мого дитинства, неодмінно моя уява відобразить з усією точністю діда Уляничка. Ось він дрібними кроками йде сільською вуличкою з розхрістаними грудьми, із скороченою (сухою) лівою рукою; на голові чорна барананя шапка, на ногах лікові постоли. Розхрістані груди, — це звичка з юних років. Так як колись, так і тепер не боялися вони ні морозу, ні дощу, ні бурі, ні пекучого сонця. Го-го, дід Уляничі Під час бурі, це дуб коренастий, під час сонця, — це камінь твердий. Зате в церкві — це найсумиріше ягнятко. Запхається десь у закутину, стане навколішки і так молиться зо дві години.

"Тінню я єсьм, негідним рабом Твоїм, і очі мої недостойні поглянути на образ Твій чудотворний, Матінко Божа!" Очі тоді його мали якийсь особливий блиск, поморщене обличчя вигладжувалося, а на порепаних старечих устах гралася майже дитяча посмішка. Завжди так його обличчя "преображувалося", коли поглядав за іконостас, на маленький образ прикрашений вишиваними рушниками та дешевими коралями. Нікому до нікому, тільки йому судилося принести оцю частку Божого скарбу до вбогої церкви на велике скріплення хитких душ та на велику радість тим, що дознали ласки уздоровлення.

До першої світової війни Улянич працював на "барлінах", подібно як і багато інших поліщуків. Був тоді великий рух на річці Прип'яті. Білі пароплави одинцем, частіше ж валками рухалися за водою ген на схід, аж до Дніпра тягнучи за собою баржі з диктою, тягнучи плоти доброго поліського дерева. Наддніпрянщина віддячувалася пшеничним борошном, хавунами, цукром, і тоді навантажені по береги "барліни" тяглися за пароплавами у верхів'я Дніпра, а потім Прип'яті. Саме на такому пароплаві Улянич провів майже половину своєї молодости. Працював він віддано і з нього була задоволена вся залога пароплаву. А власником того пароплаву був жид Гершко, незвичайно сварлива людина, хоч у своїй поведінці не така вже й погана.

В Пінську, коли пароплав підтягав до берега порожню "барліну", де був магазин з товарами, Улянич усіх дивував своєю силою. Хапав здоровою правою рукою зліпок аркушів дикти вагою зо двісті кілограмів і ніби граючись клав на дошки, а вона вже самотужки ковзалася до "барліни". В Катеринославі чи Києві треба було вантажити борошно. Улянич тоді шпурляв "кулі" муки до барліни ніби хавуни. А треба знати, що такий міх з наліпкою "куль" важив рівно вісімдесят кілограмів. Відомо теж було всім, що Улянич під час своєї молодости одинокою своєю рукою клав на лопатки всіх хлопців у рідному селі. Такий був дід Улянич.

Бувало ми діти прилипнемо до діда і просимо, щоб розповів нам про свої пригоди з юнацьких років. Дід тоді морщився, вдавав із себе сердитого, натомість його поглиблені морщини на чолі тільки свідчили, що щось цікаве пригадує, щоб нам розповісти. І от наб'є люльку тютюном, прикурить, випустить з уст хмарку диму і тоді прихриплим голосом починає.

— Га, це було у вісімдесятому, аякже, з сорок років тому. Отож пароплав рухається по Прип'яті, а за нею повзе барліна, а на барлині я сам самісінький. Річка то наша розливиста і тиха, а береги та все очеретяні. Сиджу я в брезентовій будці на паках дикти і думаю, що то я робив би, коли б отак вночі та якесь лихе наскочило на мене. Та лихого, дітоньки, нема чого боятися, отак треба тільки перехреститися і сказати "Да воскресне Бог і розточаться вражі його", от тоді лихе і втіче на сухі ліси. Та того пам'ятного дня, чи пак ночі навістила нас якраз за Волинським мостом буря. Коли зірветься, Боже мій, коли засвище над очеретом; дивлюсь пароплава увігнало на болотяний берег, а хвилі одна за одною в барліну, та в барліну. Я тоді кинувся вплав до берега, а барліна так і потонула. Коли отак уже я добрався до грузького берега, аж дивлюся: напроти мене стоїть чорний кінь і регоче. Я тоді перехрестився і "Да воскресне Бог..." і дивлюсь, лихе відразу ж зникло.

Чи правдива це була розповідь, чи тільки дід так собі вигадав, щоб нас трохи налякати, ще й досі залишилася для мене таємницею. Фактом, натомість було, що у вісімдесятих роках справді шаліла страшна буря над Прип'яттю і затопила чимало пароплавів та барж. Пригадую, про це говорили старші люди, коли я був дитиною.

Та ця пригода була мізерною в порівнянні з подією, якої героєм став дід Улянич. Було це в половині дев'ятдесятих років, чи може й наприкінці минулого століття. Саме пароплав Гершка повільно рухався у верхів'я Дніпра між Каневом і Києвом. Він тримав курс на Пінськ і їхав з Катеринослава. Барліна посувалася за пароплавом на міцній дротяній линві. Була навантажена пшеничним борошном. На міхах сидів Улянич і мріяв про своє рідне село. Давно він уже не був у ньому. Хотілося б йому побачити рідних, однолітків, що давно вже поженилися й обвелися дітьми, згадав церковцю омаяну весною квіттям бузка; серце йому стиснулося, якась туга налягла на душу. Трохи здивувався, бо ще ніколи в житті не діялося з ним таке, як у ту хвилину. Далеко, на березі Дніпра паслася худоба і йому стало її шкода, бо майнуло йому, що життя її колись прикоротається від обуха різника. Над головою прошугала чайка: хвилювання її вчулося Уляничеві, ніби голосіння під час похорону. "Що ж зі мною діється?" Отак серцем хотів би обійняти ввесь світ, отак раден би був жертвувати собою, щоб тільки комусь зробити добру прислугу. Почав наїорошено розглядатися по воді. Швидкими смужками Дніпро гнав свої води на південь. Аж раптом неподалік берега промінь сонця заломився на чомусь лискучому і сліпуче вдарив у очі Уляничу. Коли очі його потім прояснилися, побачив під берегом щось лискуче, що гналося з течією і мерехтіло самоцвітами на сонці. Довго не думаючи відчепив від барліни підручного човна і поплив до загадкової блискотки. Наздогнав її швидко. Виловив з води. Було це квадратне деревце на якому була зображена лілова хмаринка із-за якої пробивалося сяйво Діви Марії з Дитятком. Сховав ікону за пазуху і почав наздоганяти барліну. Та чи ж доженеш пароплав проти течії? Але проходячись по помості, Гершко цілий час не зводив своїх очей із Уляничa. Він загальмував пароплав і тоді Улянич причалив до барліни.

В Києві, коли пароплав зупинився, щоб поповнити вантаж новими товарами, Гершко покликав до себе Уляничa. Він гладив рукою на помості свою довгу бороду і козюбився на свого робітника.

— Ну, а ти чого гнався на човні? Що ти там виловив?

Улянич показав йому іконку.

— Дурень, це звичайне дерево і трохи фарби. Вкинь це в воду.

— Скорше тебе вкину, як цю ікону, — розсердився Улянич.

— Ну, ну, розуму в тебе нема й на копійку. Дурень ти, про це я знаю. Іди вже, іди на барліну.

Коли пароплав відбився від київського берега, і коли був уже за містом, Улянич уважно почав приглядатися іконці. Рубці її були обведені золотою смужкою, лілова хмаринка чим нижче темнішала закриваючи, либонь, ноги Діви Марії. Вгорі сяйво від голови Марії і Дитятка сягало аж краю золотої смужки. Що могло ховатися під тою хмаринкою? Поставив іконку на міху пшениці і проказував усі молитви, які тільки знав. Очі його молитвою вп'ялювалися в сяйво над хмаринкою і він тоді душею відчував, що щось величне і могутнє станеться. Можливо, що він великий грішник і ця ось хмаринка перед його очима не обсунеться додолу і не відслонить

ТРИ УКРАЇНСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА

під одним проводом

UBA TRADING CO. LTD.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

420 Bathurst St. —— WA 2-6115-6

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма доставки опалової оливи для житнього вжитку

420 Bathurst St. —— WA 2-6862

HOME TOWNE BAKERY

Хліб і печиво різного роду, доставляємо до склепів і домів

164 Kane Ave. —— RO 7-7246

пречистої подоби Богоматері. З наростаючим хвилюванням, з думками про ікону він нарешті прибився разом з барліною до Гнинська. Тут негайно взяв від Гершка відпустку і вибрався пішки до рідного села, що було розташоване над Стиром.

Прибувши до рідного села Улянич відразу ж показав знахідку своїй старенькій матері та старшому братові Маркові. Той проговорився перед сусідом. Прийшов і сусід, щоб поглянути на ікону виловлену з Дніпра. Не зробила вона особливого враження ні на рідних Уляничa, ні на сусіда. Все ж знайшлося для неї почесне місце на покутті. І от одної неділі, після Богослужби, коли Улянич із своїми рідними проказували "Отче ....." перед обідом, раптом іконка на покутті спалахнула проймаючим сяйвом. Показався чубок голови Діви Марії, хмаринка повільно опадала; ось уже немов живе обличчя Богородиці; на руці маленький Ісус Христос. А хмаринка опадає нижче і нижче і згорнулася нарешті в клубок під ногами Діви Марії. Всі попадали на коліна. Чудо було незаперечне. Згодом повідомлено про це отця настоятеля. Люди почали сходитися до Улянічевої хати. Але як тільки чужі люди почали переступати поріг, хмаринка знов закрила постать Богородиці. Як і попередньо тільки сяйво вахлярем вибивалося і сягало золотого обрамування. Ні сусіди, ні церковний старост не повірили в чудесну появу Діви Марії. Так ця чудотворна ікона довший час залишилася в убогій хатині поки зацікавився нею сам отець настоятель. Він її переніс до церкви і звелів причепити до стіни, за іконостасом. Минали роки і загадкова ікона висіла на стіні, не збуджуючи ніякої зацікавленості у вірних. Аж одного разу прийшла на неї пора. Було це на новий рік у тисячу дев'ятсот другому чи третьому році. Моя мама тоді якраз була на Богослужбі. "Народу тоді було в церкві багато, — розповідала моя мама. — Були люди з сусіднього Повхова, з Лозич, з Шоломич, навіть з віддалених Вівич та Калавурович. Служба Божа тривала довго. Надворі був сильний мороз і тому всі старалися бути в церкві. Отець виголосив дуже гарну проповідь про Василія Великого, бо це був день його ангола. Аж під іконостасом почали зринати тривожні шепотіння. Очі вірних спрямовувались туди, де була іконка заслонена хмаринкою. Жінки перші попадали на коліна. Я була між ними і теж упала на коліна. Очі мої з цікавістю побігли до чудотворного образу. А він уже яснів, хмаринка перетворилася ніби в червоний дим перемішаний з полум'ям. Уже було видно голову Матері Божої і половину голівки Спасителя. А хмаринка опадала нижче і нижче і нарешті всі ми побачили стопи Пречистої. Свята постать була ніби живою, здавалося ось-ось промовить до вірних. Усі що були в церкві стояли на колінах. Побачив це чудо і священик. Блідий і переляканий він підійшов до ікони, обсунувся на коліна, підняв вгору руки і тремтячим голосом сказав: "Пресвята Богородице, помилуй нас!" Усі голосно повторяли ці слова за священиком. Ох, було ж це чудо, всі, всі ми бачили це чудо!", кінчила так розповідь моя мама. Проте згодом ікону знов закрила хмаринка. Кожної неділі я її бачив на стіні, побіч лівого крила іконостасу. Була вона обвішана вишиванми рушниками, дешевими пацьорками десь купленими на ринку. Не були це багаті дари злата-мира, зате з цими убогими дарами бідний поліщук клав у стіп Пречистої свою душу й серце. Що тепер сталося з чудотворною іконою в моєму рідному селі, важко вгадати. Можливо, що збещещена безбожниками чекає терпеливо на день радости й волі, щоб в усій красі вирнути з-під хмаринки і поблагословити тих, що молилися до Неї і вірили в Її велич і перемогу.

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ПРОДАЄ ТАКІ КНИЖКИ:

А. Лотоцький: **Пастушок із Назарету** — оповідання для дітей — — — — 0.50
О. Кисілевська: **По рідному краю** — — — 2.00
Р. К.: **Я була свідком чуда!** — — — — — 0.50
о. Р. Пілюс: **Назустріч життю** — — — — — 0.75
о. І. Д. Попович: **Граматика церк.-слов. мови** 1.50
о. І. Д. Попович: **Києво-Печерський монастир** 0.50
о. М. Соловій: **Літургіка для українських шкіл, ч. І. Святі речі** — — — — 1.00
ч. ІІ. Святі Богослужби — — — — 1.00
— Щоб усі були одно — — — — — — 0.25
о. д-р Ю. Федорів: **Проща до св. Землі** — — 2.00
— На чорній горі Атос. Записки паломника 1.25
Митрополит В. Липківський: **Відродження Української Церкви** — — — — — 3.00
П. Грицак: **Галицько-Волинська Держава** — 2.50
Skwarok J. OSBM.: **The Ukrainian Settlers in Canada and their schools 1891—1921** — — 2.00
о. А. Трух: **Вожа Криниця** — — — — — 0.50
В. Лозинський—М. Ценевич: **Проклятий камінь** — історична повість з Козаччини — 2.00
о. А. Трух: **Життя Святих, третій том** — — 5.00
о. М. Вавряк: **По Василіянських монастирях** 2.50
Ю. Мозіль: **Спомини полі'тзняка — 1958** — 1.50
Ю. Мозіль: **Крізь залізну занавісу** — — — 1.00
М. Головінська: **Чічка** — оповідання — — 1.75
С. Бартас: **Було трое малих дітей** —опов. — 2.50
Г. Дардель: **Свята Єлисавета** оповід. 1958 0.25
О. Купранець: **Вигнаний гетьман І. Мазепа** 0.25
Й. Схрейверс: **Чудесне життя с. Варвари** — 1.50
М. Овчаренко: **Золоті ворота** — читанка 2.50
І. Кострyба: **Нариси з церк. історії України** 2.00
О. Мох: **Теофіл Кострyба** — життєпис — — 0.25
О. Мох: **Книжки і люди** — літерат. нариси 1.00
Н. Королева: **Подорожній** — легенди — — 0.50
омм: **Появи Пречистої Діви** — — — — — 1.50
омм: **Чорт, направду!** — — — — — — — 0.25
М. Островерха: **Гомін з далека** — — — — 1.00
М. Островерха: **Чорноокинятка із Зубівки** 0.50
М. Островерха: **На закруті.** Осінь 1939 р. 1.75
Я. Боженський: **Тайна червоного посольства** 2.00

Замовляти на адресу:

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

о. Олексій Заклинський

ЗАПИСКИ ПАРОХА СТАРИХ БОГОРОДЧАН

(3-тє продовження)

Після тяжкої кількадневної боротьби з собою, я рішився піти за порадою мого добродія лікаря. Коли я заявив йому свою постанову, велів він своїм сестрам засобити нас обидвох у все потрібне, виплатив мені належні за науку дітей гроші та ще й додав крім цього 80 зол. р. Довідавшись, що чернівецький купець Антін Мікулі везе своїх чотирьох небожів, що покінчили "філософію", для дальшої науки на університет у Відень, везе нанятою великою повозкою (бо тоді ще не було залізниць!), лікар виправив нас обидвох із Микулім у Відень.

Коли ми під Краковом в'їхали на міст р. Вісли, що була саме від великих дощів сильно прибрала, таки перед нашими очима міст насередині заломився і впав у воду. Щастя, що візник іще вчас завернув повіз назад, а то були б ми всі потопилися. Встановилися ми в найближчій коршмі та чекали там із багатьома іншими путниками до часу, аж вода спаде та можна буде нею переїхати. П'ятого дня, як настала погода й вода спала, вийшли ми на беріг ріки поглянути, чи не можна б уже переїхати. На обидвох берегах ріки зібралося багацько народу, що їхав до чи з Кракова. Вода була спала, але переїздити ріку було таки небезпечно й усі ждали, чи не переїде хтось перший, бо не слідно було броду. Коли ми так стояли на березі, сказав наш провідник, купець Антін Мікулі: "Ану, хлопці! Хто з вас уміє пливати, перепливе ріку й укаже місце, що ним можна би переїхати, дістане від мене гарний подарунок!"

Почувши таке, а вмів я добре плавати, розібрався я і скочив у воду. До середини ріки дійшов іще ногами, але посередині стратив землю під ногами, а ріка, бистро рвуча й глибока, не дала мені вже дістатися ні на один, ні на другий беріг, лише несла мене за стрyєю. Огорнув мене великий страх: смерть здавалося мені, невідклична! Але не стратив я якось духа, зітхнув до св. Миколи за спасіння і, бачивши, що сили вже мене покидають, пустився за водою, доки не досягну ногами дна, а тоді перейду всеодно на який беріг. Так плив я за водою більше чверть милі. Брат на березі плакав, а товариші й народ бігли по обидвох берегах за мною; але ніхто якось не кинувся мене рятувати. Вкінці, за Божою ласкою, досяг я якось ногами дна та, будучи ближче лівого (від Кракова себто) ніж від правого берега, дістався врешті на беріг. Упав на нього безсильний і півмертвий, але зараз явилися люди, обігріли мене та привели до життя. Коли я прийшов до себе, 12 візників посідали зі мною на коні та, за вказаними їм мілкішими місцями, перевезли мене назад до моїх товаришів по правому боці ріки.

На другий день, коли вода ще більш опала, стали ми переправлятись. Наш великий повіз придержували 12 добре оплачених хлопа і так, за їх допомогою, ми щасливо перебрили ріку. Поїхали ми дальше, а за нами тисячі возів з одного чи другого боку ріки.

Коли доїздили до Відня і спускалися з великого горба, підірвалися в наших коней нашийники. На щастя, летівщи в найбільшому гальопі згори, наші коні взяли набік та, запоровши дишлем у придорожний пліт, затрималися, не пошкодивши якось ані повозки, ані нас путників. Як би не те, то були б ми пропали, а вже в найкращому випадку поломили б були кості.

Ті дві пригоди віщували мені лихо і я з тривогою згадав слова вмираючого батька: "Вчися на священика!"...

Поніхавши з початком шкільного 1938 року до Відня, примістив нас купець Мікулі на свій рахунок в одній гостинниці, де ми всі переночували. Другого дня повів нас той же купець важнішими вулицями міста, показуючи нам подорозі замітніші установи й церкви, а між ними теж університет і академію мистецтв. Також найшов він нам близько тих шкіл відповідні приватні приміщення, що їх ми мали собі щомісячно оплачyвати.

Ми з братом взяли собі невеличку кімнату з меблями й двома постелями за 10 зол. ринських на місяць та при тім умовилися з господарем іще й про обіди й вечері, за 15 зл. р. місячно. Розпрощались ми з купцем і нашими співмандрівниками та розійшлись, кожний своєю дорогою. Не тративши часу, пішов я в університет і вписався на перший рік права. Трудноців мені не робили, бо ж виказався я всіми відзначуючими свідоцтвами.

Та вже інакше пішло з моїм братом. Коли я прийшов до директора академії мистецтв, щоб записати в неї брата, приложив там свідоцтва брата з покінчення 2-ої гімн. кляси. Але директор заявив мені, що не може брата принять в академію, бо саме кілька місяців тому прийшов цісарський розпорядок, щоб тільки таких петентів принимати в академію малярства, які покінчили четверту клясу гімназії чи реальної. (Реальна гімназія була така, в якій не брали греки, зате більше математики — з неї йшли абітурієнти на політехніку). Дуже я тією вісткою зажурився та став думати, що мені тепер із моїм молодшим братом зробити? Відіслати його назад домів, чи вписати його у Відні до гімназії для науки, до якої він не мав ані найменшої охоти та ще й не мав на неї від єпископа ніякого удержання, бо реверс єпископа був важний тільки на науку в малярській академії. Серед таких прикрих думок спитав я директора: чи нема якого

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, календарі, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

способу, щоб таки можна було приняти мого брата в академію? Відповів, що тільки цісар одиноко, в дорозі ласки, може дати дозвіл на таке, якщо були б за таким важні причини.

Тоді я виготовив прохання до цісаря, долучив докази таланту брата та випросив собі в канцелярії тодішнього цісаря Фердинанда послухання. На авдієнції предложив я особисто моє прохання, навів усно умовини, які нас обидвох у Відні заскочили, та просив дозволу вписати брата на академію малярства.

Монарх зарядив, щоб директор академії особисто випробував мого брата щодо його таланту. Директор покликав брата до своєї канцелярії і там дав йому рисувати щораз то тяжчі рисунки. Коли впевнився щодо брата надзвичайних малярських талантів, предложив монархові похвальне письмо-свідоцтво та прохання: дозволити приняти мого брата в академію, як такого, що має надзвичайний талант до малярства. Цісар приняв предложення директора та дозволив приняти мого брата в академію. Справа цього приняття тягнулася цілих два місяці і щойно тоді брат записався нарешті в академію.

Продовж одного року брат Теофіл виявив такі загальні успіхи в своїх науках, що дістав не тільки відзначаюче свідоцтво з академії, але ще й домігся почести, що академія постановила вислати його на державний кошт у Рим для дальшої науки малярства.

Також і я скінчив був у тому часі перший рік правничого факультету з відзначенням (право природне, Натуррехт) під професором Ґіє, що опісля був міністром, а тепер (1890) є радником найвищого трибуналу в Відні.

Отже наша з братом радість була, здавалося, повна. Та коли вона дійшла до найвищої точки, Боже Провидіння змінило цю нашу радість у гірке горе.

По скінченні першого року своїх наук, брат Теофіл, тоді 15-літній юнак, може через надмірні старання й напругу сил, захворів на запалення легенів. Довідавшись про те, дирекція академії просила в міністерства дозволу рятувати такого многонадійного молодця, найкращими лікарями на державний кошт. Міністерство згодилося й назначило двох дуже здібних лікарів, рятувати хворого. Ті два лікарі вислали брата на село (в Деблінг) біля Відня, помагали йому всякими можливими способами й ліками; та все — дарма. По двох місяцях брат Теофіл скінчив життя на моїх руках. Похоронений 1839 року на віденському кладовищі Верінг.

По смерти брата був я у великій розпуці. І тоді пригадав собі слова вмираючого батька: "Олексію, вчись на священика, інакше буду на тому світі тебе судити". — І знову пішла в моїй душі велика боротьба: вертатися домів і вступити в духовну семінарію, чи продовжати далі розпочаті науки права? Але ще й тут не перемогла моя перша постанова. Отже Боже Провидіння рішило дальше мене випробовувати.

(Далі буде)

о. М. Соловій, ЧСВВ

ОСИП НАЗАРУК І УКРАЇНСЬКІ РАДИКАЛИ В КАНАДІ

30 березня 1940 р. помер у Кракові д-р Осип Назарук, визначний публіцист, письменник, політик, і суспільний діяч. Якраз тепер минає 20 років від дня його смерти. З тієї нагоди бажаємо подати декілька статтей про відносини д-ра О. Назарука з українськими радикалами в Канаді.

О. Назарук прибув до Канади на початку 1923 р. як урядовий висланець уряду Західньо-Української Народньої Республики (президента Є. Петрушевича), щоб між канадійськими українцями зібрати фонд для продовжування політичної діяльности уряду ЗУНР в екзилі. Докладний опис своєї подорожі по широкій Канаді О. Назарук полишив у двох томиках записок, списаних безпосередньо після його виступів, зустрічей та розмов із визначнішими людьми й діячами в Канаді. О. Назарук з подивугідною докладністю накреслює стан українців у Канаді, подає точний перебіг вічевих дискусій, інтерв'ю з передовими українськими діячами, зокрема ж із людьми радикальних поглядів, (бо в тому часі О. Назарук сам був радикалом), нпр. з Мир. Стечишином, В. Свистуном, Я. Арсеничем, Т. Томашевським, І. Данильчуком, І. Кирілком, В. Кудриком, Вичинським та іншими.

Обидва томики цікавих і великої історичної вартости записок О. Назарука знаходяться в архіві "Світла" і звідси ми переписуємо цілі статті, без жодних змін чи додатків, подаючи скрізь сторінки, з яких робимо витяги.

ІНТЕРВ'Ю О. НАЗАРУКА З В. КУДРИКОМ
(Записник, томик І, стор. 68-89)

ВАСИЛЬ КУДРИК[1])

Я народився в жовтні 1880 р. (на Покрову) в Цеброві (пов. Тернопіль) з батьків Онуфрія і Марії з Ґалушків. Батько мав 21 моргів поля. Мати батькова Марія Іванців з Василовець, а мати матері Настя Олійник. Мав я 3 братів, 2 сестри, я був між ними найстарший.

До школи ходив у селі Цеброві й у Тернополі до учительської семінарії (на 3-ій рік). Покинув у 1901 році. Служив у війську у Львові 14 місяців, утік з війська, перебрався зараз коло коло касарні, а відси до Цеброва, де перебув 3 дні. Потім пішов пішки до Бучача, вернувся до Цеброва і виїхав до Канади. Сюди приїхав у січні 1903-го року через Нью-Йорк до вуйка фармера в Толстой (тоді Оверстон) за гроші батька.

З Европи привіз я з собою моралістичний напрям, бо багато читав на ту тему, як ось 4 великі томи "**Житій Святих**". Читав я це ще малим хлопцем. Також сподобався мені ще один том Життя Святих на цілий рік, дуже цікаво написаний. Дуже цікавила мене книжочка: "**Розваж то добре**", (автор Г. Яцковський, єзуїт), видання ЧСВВ з Жовкви. Вона написана захоплюючо і ще досі мені подобається, бо має багато добрих прикладів. Крім того читав я Біблію в московській мові і то багато разів (видання Брит. Товариства), Новий Завіт в українській мові та Федьковича. Дуже мене це все захопило, досі пам'ятаю. Дотепер поважаю ті книжки, хоч чую, що тепер люди не потребують уже закона.

Шевченка я з початку не розумів, аж у семінарії ним захопився. Тоді я взагалі чимнебудь захоплювався. "Скит Манявський" також читав у семінарії і досі в пам'яті остав. Багато читав видань "Общества" Качковського і цілу купу місійних книжечок (видання Джулинського) і багато польських брошурок ("інтенції"). Словом, переважали припадкові книжки, література з нахилом релігійно-моралістичним. Але я не перебирав у читанню, бо не було кому кермувати мною. Злих впливів я не мав, а потім уже виробив собі певні принципи. Читав залюбки "**Розмаїтосьці**" з багатьома французькими короткими повістями, (здається мені ще з річників 1830-1831).

Щодо газет, то в читальні читав "**Діло**", "**Свободу**". Не пригадую собі, чи коли читав "**Громадський Голос**" (радикальна газета). Мене заставляли читати, бо я читав плавно. Не пригадую собі тепер, що я тоді читав із радикально-соціялістичної літератури. "**Фавст**" якогось московського автора зробив на мене недобре враження. Я досі думаю, що книжка тоді добра, як лишить добре враження по собі. Пригадую собі, що читав польську книжку (без титульної картки), яка зачиналася словами: "**Сьвят ест неогранічони і несконьчони в пжестшені і часе**". Була написана в атеїстичному дусі і вразила мене дуже болючо, я її читав 3 рази, бо там було багато чужих слів, із яких я малощо розумів.

Моїм учителем (у селі) був Тит Мацілінський, (українець), завзятий курець, який мене дуже любив, бо я був добрий ученик і тихий. Напоминав мене, щоб я не курив, (казав: "обридло, але курю"). І я досі не курю. В життю я ніколи не танцював, ані не був п'яний. Він (Т. Мацілінський) дуже займався мною й оповідав мені багато про різні справи. Був нежонатий і вже старший, помер у часі війни. До політики не мішався, з двором жив, там харчувався, але до виборів не мішався і не помагав дворові. Люди його любили. Правда, до читальні не ходив, але з людьми був на місці. Він вплинув на моїх родичів, що дали мене до семінарії в Тернополі.

У Тернополі я сам собі купив німецькі підручники, потому підручник латинської мови і граматику, а там грецьку граматику. Вчився я сам приватно. Я співав у церкві з іншими хлопцями і з церковною мовою познайомився дуже вчасно. Кн. "**Гісторія Повшехна**" Вельтера я прочитав ще заки пішов до міста. Також польська читанка для вижчих клас дуже вбилася мені в тямку. Там було щось із Платона (нпр. "Лев має силу, а чоловік розум і тим розумом сідає на коня"). У свого дядька пізнав я багато побожних, релігійних пісень, яких тепер уже нема. (У Тернополі замість "вуйко" кажуть: "дядько" — "дядина"). Дядько мав Почаївське видання Богогласника. Там були також польські й латинські пісні (в латинській мові). У моїй родині були дяки і такі, що розумілися на дяківстві. Там (у Богогласнику) була "Пісьнь о суєті міра", і по-латинськи: "Кві мундум пробе носціт, де мундо нігіль посціт" — "Кто добрже сьвят оґльонда; од сьвята ніц не ржонда", а по старослов'янськи: "Кто добрі світ познаєт, ничтоже в нем желаєт". Ця пісня зробила на мене дуже велике враження.

У тій пісні далі кажеться таке: "Во світі як у цвіті, прекрасна вся суть нещасна, ниже многолітствія імуть. Тожде свідчать со слезами любителі самі, же вся сія сонія, чаша солодка і твар, а змінний достоїнства дар"...

Пригадую собі звідтам "Пісньo прелести міра, диявола і плоти": "Світ, диявол, наше тіло, Душу вони во что змінили, Она Богом вдохновенна Даром небес украшенна к животу.

Тріє злиє властителі, Лютії неприятелі, Чають, би і розтерзати, Вічной пагубі предати геєнской".

Це анархістична пісня проти змагання до заможности, достоїнства, слави і т. д.

Були ще там такі пісні, як: "Обманний світе...", "Ах, смотри, кто жив, на прежний мой вік", "Кажуть люде, что я умру", "Пісньo душах в муках чистильних сущих", "Два рази сліп, кто вперед на смерть не взираєт", "Ах, пора приходить, треба умирати..."

В семінарії вплинув на мене професор української літератури Дмитро Дмитренко, дуже солідний чоловік. Я був очитаний і він на мене звертав увагу. Я любив його дуже. Тоді я цікавився поезією і писав поезії. Він тоді казав: "Не прив'язуй великої ваги до проб, але пиши, може колись будеш поетом". Так заохочував мене.

[1]) **Василь Кудрик**, цього року обходить 80-ліття свого життя (1880-1960), як теж 50-ліття оснування "**Українського Голосу**" (1910-1960), якого був першим редактором. Про це ще буде стаття в "Світлі". **Редакція "Світла"**.

Найкращий продукт для українського

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ

"БУДУЧНІСТЬ"

"The Future Bakery"

735 QUEEN ST. W.

Toronto, Ont.

Поляк Суський, проф. німецької й польської літератури, також звертав на мене увагу. Був це добрий чоловік, як декламував, то зі сльозами, бо переймався. Однак ці професори нічого спеціального не вбили мені в пам'ять на життя. Наш катехит Вацик вічно з жінкою бився і це всі знали і про це говоряли.

В Тернополі навчився я ще по жидівськи читати (від товаришів). Я опустив семінарію головно з матеріяльних причин. До війська йшов із наміром, щоб якнайскорше з нього викрутитися. У війську купив собі: "Спомини" Агафія Гончаренка, українського козака і священика. Ся книжка остаточно зродила в мене постанову покинути остаточно військо і дістатися на свободу (це було зле).

В Канаді я працював на фармі від січня до осени, а з початком осени пішов до школи у Вінніпегу (Норвей Сквр). Тут навчився я трохи англійської мови, а зачав був учитися вже на фармі. У школі був я пів року. Нічого цікавого в тій школі не було. Опісля повернувся назад на фарму і працював в англійського фармера близько американської границі. Працював також у стейтських фармерів. Так було до 1906 року.

У Вінніпегу почав я вчити в рідній школі при малій церкві, але тільки пів року. В 1908 р. вчительював я в англійській початковій школі майже рік на основі тимчасового дозволу. В 1909 і початково в 1910 р. вчив я в Комарні, Ман., в англійській публичній школі. Звідси в марті 1910 р. пішов до Вінніпегу редагувати **"Український Голос"**. Редагував я до літа 1921-го року. Зі мною працював якийсь час Орест Жеребко (в 1916 р.), около рік. Ізза перепрацювання покинув я "Укр. Голос" і вернувся на фарму до родичів. Опісля жив я на фармі, часом їздив до Вінніпегу.

До газет зачав я писати, як тільки приїхав до Канади. Тут ще не було своїх газет, то я писав до американської "Свободи" про місцеві справи. Потому до "Канадійського Фармера". Вірші писав я ще в старім краю. Багато їх маю. В краю нічого не друкував, лиш тут у Канаді. Тут видав я окремо: **"Весна"** (вірші)[2]), лиш малу мали вагу, то взявся до оповідань: "Пімста робітника", "Пригоди Ничипора Довгочухна" (віршом писана гумореска), "Поетика і риторика" (зачав друкувати, чи передруковувати з старокрасвого видання Жеребко, а я дещо свого додав), "Українська Читальня" (про устрій читалень, ведення зборів, відчитів, бібліотеки і т. д.), "Тропарик або підручник церковного співу" (1920 р.). Я сам складав його на лайнотайпі. Також зредагував я Календарі Чорнохліба, а в інших брав участь.

За свою найкращу працю, яку люди повторять часто, уважаю: "Спостереження козака Чорнохліба" (друкував 1 і пів року). Це сатира прозою і гумор, моралістика на першім місці, як скрізь у мене майже завжди. Принагідних записок (щось ніби денник) я маю багато, але це непочатане. (Тут В. Кудрик показує зошит у твердій оправі, жовтий папір).

У 1918 р. писав я "Бесіди під неділю", (це ряд статтей про значення релігії). Я задумував писати повісті, але на це не ставало часу, бо була інша робота. Зі сатир згадаю: "Перед небесними воротами", "На дощі", "Розумний похорон" (як по соціял. повинен бн виглядати) і т. п.

Псевдонімів і криптонімів мав я багато, а найчастіше підписувався: В. К. Т., В. Цебрівський, В. Тернопільський. Я мусів їх багато вживати, щоби люди думали, що в газеті є багато співробітників.

Мої погляди такі: Бог не є на те, щоб ми його розуміли, але щоб ним послуговувалися. Кант сказав: "Якби його (Бога) не було, то треба було б його видумати". Життя вимагає Бога, але на релігію дивлюся ліберально. Релігії треба для практики життя. Я не завдавав собі ніколи питання про особовість Бога. Ну... признаю Його і також Христа... (довга, дуже довга мовчанка — О. Назарукова увага). Я познайомлений із талмудом. Там є великі люди. Про них говорять, що може їх і не було ,але жиди потворили їх, щоб до них прив'язати різні філософії. Пощо розбирати, чи Шевченко був пияк чи не був? Пощо причіпати все, що можна зі сміття видобути? Я приймаю так, як учить Христова Церква, але для мене є багато невиясненних справ. Я висновую, що існує вища сила, яка руководить чоловіком. Особистий Бог існує. Подібно задивляюся й священиком[3]). Лучше жити з Христом. Запишіть: Христа признаю Богом, але я таких питань не завдавав собі про те і не потребую. Стою на тім.

Справу віри треба залишити на довгий час, як справу приватну, а часом і до гробу. Мою віру в Христа чи Бога хотів би я виелімінувати цілком. Моралєт може бути ліберальний індивідуаліст і серед громади. Остаточно він мусить заховати тактику. Зрештою, переходимо еволюцію. Думаю, що великих змін не буде, але я ясної відповіді на це не маю. Як би я пішов у тім напрямі, то може зійшов би з дороги. Тому й не хочу йти.

(Далі буде)

[2]) Про "Весну" та безбожницько-радикальний характер багатьох поезій В. Кудрика писало "Світло" ч. 10 (394), жовтень 1955, "Який нам, такий крам" і ч. 12 (396), грудень 1955, "Жовта поезія".

[3]) Дивно, що такі радикальні погляди на Бога і релігію висловлює В. Кудрик вже будучи священиком УГПЦ. Свячення прийняв з рук сирійського митрополита Германоса. Отже, висвячувала його **"чужа рука"**. Усе життя В. Кудрик завзято виступав проти **"чужої руки"** (Ватикану, Риму) в історії Української Церкви. Значить, можна від "чужої (сирійської) руки" одержати свячення і бути добрим українцем, але хто кориться "чужому Ватиканові" (в правах віри і моралі), той "поляк", "зрадник віри і нації", "унієт" — "ворог України". Логіка дивна, чи ні?... Примітка Редакції "Світла".

АРХІТЕКТ

ЄВГЕН ҐРЕНЬ

Член Королівської Палати Архітектів Канади

Виконує плани і кошторися церков, шкіл, будинків громадських організацій (зал), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.

WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

Марія К. Головінська

СРІБНІ ЗЕРНЯТКА

По святах.

У їдальні, на столі, вишивана серветка. На серветці, в зеленому флякові, галузки соснини переплетені червоною стрічкою й посріблюваними шишками.

Як спогад різдвяних святкувань.

Як бажання заповнити прогалину по пишно прибраній ялинці.

І тут, у розхвилюванні, кинена темночервона, помазана різними барвами, апашка, найновішої моди капелюшок, підручна торбинка.

Бо... у душі пані Христини наче по плесі перебігало неспокійне хвилювання.

...Яка ненадійна зустріч! Наші дороги так давно розійшлися, а тут... по стільки літах мусів відбути дорогу понад океан і з'явитися на пригнагідному концерті.

Був товаришем її чоловіка. А що найголовніше, мав у своїй вдачі все те, чого недоставало її чоловікові.

Плесо душі здригалося.

Відчувала, що наближається душевна буря, яку годі вже вминути.

На його скронях сріблилося волосся, але він не закривав ані поглядами ані нашіптуваними словами, як за перших літ її подружнього життя, бажання: усунути з її серця чоловіка, а самому зайнятн це місце.

Відштовхувала його настирливість, як лише могла, але й знала, який мистець був у підшукуванні нагод, щоб звернути її увагу на себе, щоб слідкувати за кожним її поглядом, щоб розвогнювати те, що викликує в неї сильне враження. Наче насолоджувався її внутрішньою боротьбою, наче ждав перемоги.

Хоч як уникала зустрічей, всетаки в її душі шаліла бур'я.

Всіми силами намагалася опанувати себе через молитву.

Не дозволяла чоловікові запрошувати його до себе. Чоловік сміявся з неї: "Яка ж ти дитина... та нехай собі приходить, коли любить нашу хату... не має родини..." Сам любив забавитися й бажав мати свобідну руку для себе.

Тоді мовчала і змагалася з собою. Не могла заперечити, що товариш чоловіка потягав її. Думка безнастанно кружляла біля його постаті.

Перемогла себе й призабула.

А тепер?

Наче ненадійний вітер розгулявся і непокоїть спокійне вже плесо.

Сходами сходила старша жінка, яка пильнувала хати й найменшої дитини підчас їх відсутности.

— Дякую вам...

Пані Христина намагалася всміхнутись.

— Прошу дуже... послужу й другим разом.

Це була самітня вдова, яка радо заходила до них.

— Може провести вас? — спитав, із чемности, доктор — чоловік пані Христини, який був ще в гостинній кімнаті.

— О, дякую... так гарно... сніг починає падати, а то недалеко...

Виїшов зачинити двері.

— Не йдеш нагору? — звернувся до дружини.

— Я б хотів іще трохи працювати.

— Я зараз...

По горішніх кімнатах ходили ще діти.

Не мала сили, в цій хвилині, піти нагору.

Чоловік, під якимось поштовхом, залишив її і пішов сам до дітей.

У душі пані Христини шаліла буря.

...Їхав з нами автом... замешкав недалеко в своєї родини... Не зайшов до хати свого мешканця... мов чекав. Може ще проходжується, коли такий гарний сніжний вечір?.. Вийти?..

Стиснула до болю свої скроні.

— Що це зі мною? — прошепотіла.

— Ні! Ні! За ніщо в світі!.. Господи, будь біля мене! Хай шаліє буря... хай плесо душі корчиться в судорогах... Я не смію — за ласкою Твоєю — ломити присяги ні одним бажанням... Я мушу бути вірною чоловікові, нехай би які його провини щодо мене, вірною навіть у думках.

— Мамуся краще розказує казочку, як ти, тато... особливо ж про "Червону шапочку".

Зловила з горішньої кімнати слова.

Наче пробудилася з важкого сну.

— Мене там потреба... там мій обов'язок.

Мимохіть глянула на розкинені речі.

...Завтра неділя... все буде потрібне, убратись до церкви на Службу Божу.

З розхиленої торбинки заглядали срібні зернятка вервички.

Не звернула уваги на це, хоч постійно брала її з собою.

Вийняла. Поцілувала й скрила у жмені.

Глянула на галузочки сосни. Ще пахли своїми притаманними пахощами.

Світло від лямпи падало на посріблювані шишки, а вони миготіли гей притрушені інеєм.

На декоративній полічці ясніли в своїх барвистих малюнках святочні карточки. На недопалених свічках зі Свят-Вечора, у керамічному трисвічнику всміхалися різнобарвні серденька білих дзвіночків на золотій стрічці.

Згасила світло.

Вулицею шуміли авта.

Велика, вулична лямпа продиралась своїм світлом попри занавіси.

Наче гралася дзвіночками й шишками.

За вікнами спокійно падали сніжинки.

До других різдвяних днів іще так далеко... далеко.

Сходами до горішніх кімнат ішла пані Христина.

Розказати казочку про "Червону Шапочку" та про вовка.

У жмені стискала срібні зернятка вервички, щоб за їх допомогою змагатися з бурею в душі.

Вірила в поміч і перемогу.

Наче добра, невидима, рука простягала над її постаттю крайчик свого омофора.

ЩОБ ІСТОРІЯ НЕ ПОВТОРИЛАСЯ . . .

Оце тими днями довелось мені читати "Історію української громади в Раштаті" пера пок. Омеляна Терлецького; описує освідомну працю в таборі полонених українців із-під царської займанщини в Німеччині. Перегортаючи вже трохи надтлілі листки книги (видана 1919 р.), мені довелося знайти в ній дуже цікаві й повчальні спостереження та думки щодо церковної справи в тих таборах. Між іншими пише О. Терлецький (стор. 149), що число учасників на богослуженнях було доволі велике, бо бувало на них по 3-4000 людей. Були проповіді зв'язані з українською тематикою, крім того у великій залі були виклади релігійно-морального змісту, на які бувало до 1000 учасників. Ці числа вказували б, — міркує далі автор — що полонені відчували потребу опіки Церкви над собою, але щирого відношення до Церкви в дійсності не було. Це видно було по тих людях, які роздумували над положенням православної Церкви на Україні. Вони бачили в Церкві чинник, який не йшов по лінії народніх інтересів, і тому і тут, у таборі, полонені відносилися до Церкви досить пасивно. Ще дальше трималися нераз ті, що усвідомилися національно. Вони вважали православну Церкву в Україні чинником ворожим для української справи і тому не показували ніякого зацікавлення церковною справою (спостереження автора). А на стор. 197-ій знову розказує про кілька засідань у справі школи й Церкви. Перша їх цікавила, а друга тримала їх від себе здалека. Щобільше, наводить факт, що на засіданні 1. XII. 1916 р. лише член Союзу Визволення України Скоропис-Йолтуховський і члени Просвітного Виділу Безпалко, Катеринюк і Сиротенко обстоювали гадку, що церковна справа важна для української справи і її не можна легковажити, всі ж інші не забирали голосу, крім одного, який сказав, що шкода тратити часу на таку справу, як Церква. Те саме видно на другому засіданні з 5. XII, де крім Скорописа, Безпалка і Шаповала ніхто не обстоював за Церквою і ніхто не забирав голосу, хоч було 225 учасників.

Але далі на 242-ій сторінці пише: "Поважне число слухачів, бо звичайно 400-500 виказували виклади з історії Церкви. Вони є доказом, що всетаки можна було зацікавити як не теперішньою Церквою, то бодай Церквою, як вона була в минувшині в Україні".

З тих фактів та спостережень самого автора можемо приняти, що:

1. Церковна справа стає осоружною, коли нею надто опікується державна влада та ще й уживає її для своїх нечесних цілей (русифікації).

2. Зате притягає людей сама відправа і безсторонне знання минулого Церкви.

Тепер ми в подібних умовинах. Правда, байдужість до Церкви не така тепер маркантна, навпаки, люди цікавляться Церквою і навіть до моди належить стояти "на християнських позиціях", але всетаки загал нашої суспільної думки хилиться до повторення чужих історичних блудів, які готові повторитись і піститися таки на нашій власній шкірі. Як це розуміти?

І сьогодні ми з жалем бачимо, що Церкви та християнства багатохто ладен надуживати для коротких і власних земських цілей. Аж загусто стрічаємо випадки, коли то Церкву хочеться поставити в чергу рівнорядних проявів національного життя, а ніколи не думається признати тій Божій установі позицій вищого порядку, які вона має за своєю сущністю.

Ніколи Церква не матиме належної поваги й загального зацікавлення собою та своїми справами, коли ми схочемо вживати її тільки як інструмент для наших суто національних заходів. Ще менше успіху та сили матиме Церква, коли її поставиться в громадську систему, як коліщатко цілости, а не установу, яка стоїть понад націю і понад державу. Треба знати, що Церква є в *державі*, але ніколи не може бути *державною!*

До того варт пам'ятати,, що Церква є щось вище від держави і займає ширший круг. Її ціль сягає поза теперішнє життя, її засоби це не тільки видимі матеріяльні, але позазмислові та вічні. Тому ніколи держава не може тримати Церкву, але навпаки одиноко державі чи нації треба *триматися Церкви*. Інакше як би хто старався зробити, то був би як той божевільний, що хотів, щоб краска сама була без порошку чи плину, але тільки сама чорна якість чи рожева. Хіба чуда треба, щоб акциденс, тобто те, що з природи вимагає якогось собі підкладу, само собою трималося...

Часто йдеться ще дальше, бо світська громадська влада чи й національна забагає замість Церкви кермувати справами, які тільки до Церкви приналежать. Наприклад пояснити обов'язки супроти Бога чи й Церкви. Або й гірше: намагаючись кермувати сумлінням своїх підданих: чи вони мають триматися старого чи нового стилів, чи вони мають іти тоді на Службу Божу, чи мають тоді йти й будувати громадський будинок, хоч би це була неділя. Щоправда трапляються люди, які мають "церковний розум", як оті ірляндські спортовці, що відмовилися грати з аргентинцями в неділю.

Прочитані старі факти і нові симптоми старої недуги непокоять нас і турбують, бо знову прийде час, що при догідній і корисній нам нагоді знову будемо неприготовані і прогавимо її, замість вибороти собі свою національну свободу.

Гарно воно, що тепер люди цікавляться церковною справою, але нею треба так цікавитися, щоб нам вийшла з того якнайбільша користь, а не щоб заслужили ми на закид чи й докір Христа, що вибачте, не кидається перел перед свині!

"НАМ – НІКОЛИ!..."

Колись жив собі раб Божий (і совєтський) на ім'я та прізвище: Остап Вишня. Як відомо багатьом, писав він оповідання, що їх звуть гумористичними. А між тими гумористичними написав він також одну про "чухраїнців". Річ вельми інтересна! Отож він пише: чухраїнці мають п'ять рис, по яких можна, серед мільйонів інших істот, відразу впізнати чухраїнців. А це: так і знав! забув! коли б знаття? спізнився! якось то воно буде...

Та на нашу смиренну гадку, "рідний" Остап таки "забув" на одну шосту преважливу рису, а це: "нам — ніколи". Чи по-лемківськи перекладши: "не мам часу!"

От попросіть чухраїнську людину про якусь прислугу, хай би і необхідну, загального громадського характеру: може б ви так, пане-добродію, були ласкаві зробити для всеукраїнської справи...

— Панове-громадо, з усієї душі рад, та що поробиш, коли мені ніколи! Якби ви так до мене вчора, або краще завтра прийшли, то цілком справа інакша, але тепер, то будьте вибачні...

Хоч як вас припече, то ви йдете до такого ласкавця чухраїнського і взавтра, але тоді механічно тес завтра посувається ланковим порядком на позавтра і ви вашу просьбу мусите скласти до архіву.

Коли при інших пропозиціях, чухраїнець таки чіхається і запитує себе: коли б знаття? тощо, то тут відразу змісця вибухає навіть не заїкнувшись: мені, нам — ніколи!

Ось конкретний випадочок із життя:

— Чи вам не відомо, що цими днями відбувається при церкві навчання для українських дітей: учать Божого закону, по рідному читати, писати, співати... думати.

— Так, точно не дуже відомо, бо то тепер нема чого отак скоро і вірити, знаєте, різне люди плещуть, але коли вже кажете, що відбувається, а ви мусите трішки більше знати від мене, то нехай там собі відбувається...

— То, пане, не собі відбувається, а для наших дітей, а тому що в вас є діточки, то було б корисним для них і для вас, щоб і вони взяли участь у тій вакаційній школі.

— Мої діти? в рідній школі? участь!? Чому ні, та я не від того, де ж би свого цуратися, за кого ви мене маєте!?

— А власне, власне, тому що маю вас за порядного чоловіка, українця-християнина, то й уважаю моїм обов'язком вас повідомити.

— Так, але, бачите, воно в нас, тепер такий час, ну ви самі знаєте, час, так би мовити, що ж від нього хотіти, але в нас... нам тепер ніколи!

— Та як ніколи?

— Та так воно якось, а чи ви часом не могли б тої школки починати в той день, як будете її кінчити!?

— ???!!! (не маєте часу відповісти, бо одною рукою протираєте очі, щоб побачити кого маєте перед собою, чи часом не божевільного, а другою шукаєте, чи справді в вас на в'язах голова теліпається)...

— То-то я все кажу, — продовжає ваш співрозмовник — що в нас усе робиться без ладу і порядку. Не порадяться люди, не питають нікого, а потім хляп і річ не вдасться...

— Що ви мелете — перечу нетерп'яче — зроблено над справою школи три наради й п'ять засідань, писала про це вся українська преса, говорили радіогодини і двічі на телевізії було оголошення... На ведення школки є згода від самого панукраїнського Комітету для різних справ на земському і місячному глобах...

— Але мені ніколи слухати радію, зиркати на телевізію чи читати наші нудні газети. А щодо згоди міжглобального комітету, то ще питання. Що вони собі гадають? То не можна було мене особисто повідомити? На все є час, а на це нема!

— Та ж повідомляємо вас особисто, оце ж...

— Тільки ви мені скажіть, що та дитина може навчитися за той скупий місяць?!

— Та я знаю, що зепер вже "руського місяця" нема, бо й ми модернізуємось, але при точній присилці дітей, то чимало вони скористають.

— Ну-ну, не викручуйтеся: бо що закоротко, то закоротко і тільки!

— Та як так?! Раз говорите, що не маєте часу, а раз хочете півроку вакаційної школи?!

І тут прощаєтесь, або і не прощаєтесь: звичайно "вам ніколи".

Диваляться чужі люди збоку і надивуватися не можуть: рік перед якоюсь імпрезою наші офіційно і неофіційно говорять, дискутують, сваряться, а врешті імпреза не відбулась: ніколи було її підготови, ніколи виконати, ніколи передати її в історію...

Правда, оце вже помітив і сам названий Остап Вишня, і навіть пише, що чухраїнці рік продовжили, щоб не надто поспішати, а ми заключаємо, що будуть тоді мати час чухраїнські патріоти, коли викинуть зі свого словника і уст оце вічне "нам — ніколи!"

Phone: LE 6-0982

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations, Repairs, Etc.

Cleaning and Pressing.

1076 QUEEN ST. W.

Toronto 3, Ont.

власник

Андрій Наконечний

ВИКОРИСТАЙМО Й ТАКУ МОЖЛИВІСТЬ

Останніми часами наша українська Церква зробила великий поступ вперед. Одним із виявів цього поступу є введення в наше життя західніх чернечих побудов, як от: Редемптористів, Облятів, Братів Християнських Шкіл, Францисканців, Венедиктинів, Салезіян і і. Із жіночих: Вінкентіянок, Сердець Ісуса і Марії і п. Відновлено й старі східні уклади, як от: Студитів. Однак попри те все маємо ще одну велику й корисну можливість: пересадити на наш церковний грунт *законні громади східних уладів.*

Коли ж переглядати статистику східних обрядів із 1932 (Рим), то знайдемо там такі роди монашества:

а) Антоніяни, що творять чотири родини: Ливанські баладити (645 членів), Ісаївці (130 чл.), Алепці (132) та Халдейські св. Ормізда (55).

б) Василіяни п'ятьох розрядів: Гроттаферратські нілани (23 члени), Мухаллесини (Сальваторіяни з мароніїв) (190), Шувайрити (110), Алепці мелхітські (75).

в) Мехітариста (вірменського обряду) двох родин: венецької (57) й віденської (47).

г) Малябарські Кармеліти (247).

ґ) Маронітські Місіонарі з Країм (31 член), Сирійські Єфраїміти (6), Мелхітські Павліти (12) та Малянкарські Брати Наслідування Христа (9) і Малябарські Обляти (9).

Це з чоловічих, а з жіночих:

Олександрійські Сестри Пресв. Серця (25) та Етіопські Сестри (к. 100), Малянкарські наслідування Христа (8), Антоніянки ливанські (100), Ісаянки (32), Монашки Старої Дати (30), Візитки (50), Сестри Пр. Родини (80), Вірменські Неп. Зачаття (145), Львівські Венедиктинки (15), Болгарські Євхаристинки (15) (нині 20) Грецькі Паммакаристки (10), Албанські "Колегія Марії" (8), Пр. Сердець (29), Макриніянки (12), Шувайритки (45), Василіянки Алепські (30), Сальваторіянки (27), Румунські Матері Божої (38), Халдейські Неп. Зачаття (18), Малябарські Кармелітки (630), Францисканки (240), Візитки (40), Адоратки (180), Пресв. Родини (42) та інші меншої ваги.

Тепер зробімо порівняння: в тому часі (1932 р.) було в нас 660 членів у мужеських уладах, а 1318 у жіночих, а на Сході, себто по всіх інших обрядах, було в чернецтві 1828 мужчин та 1955 жінок, і то не числячи західніх чинів та згромаджень, що чисельно працюють над східніми.

З тої ж самої статистики бачимо, що українських вірних було тоді 5,293.982, інших же східніх 2,696.786. Значить ледве половина. Але беручи порівняння наших чернечих членів 1978 на їхніх 3,783, то ясна відворотна пропорція. А коли б іще дочислити західніх, то виходить велика перевага щодо того східніх над нами. Отже вони мають монашу надвишку і ту надвишку можна було б нам гарно використати.

Хоч тепер і наш і їхні деякі обряди принищені війною, то однак деякі поширилися вельми, як от малябарці, що числять тепер 2,092.500.

Ще й такі причини радять прийняти ті монаші спільноти до нашого українського обряду: спорідненість між цими обрядами і нашим легко дасть пристосуватися до нашого життя іншим східним монахам.

Тим також і менша небезпека для нашого обряду, бо з боку латинського обряду така небезпека всетаки більша.

Коли використаємо цю можливість, то тим самим взаємно скріпимо наші східньо-обрядові позиції та створимо наявний східній фронт.

Таким робом настане виміна здобутків, що їх саме життя ввело в окремі обряди. Коли можна брати добре від латинян, то чому не взяти доброго від рідних братів зі сходу?

До того прийде виміна культур: арабської та грецької, а наша українська скорше піде на схід. Це навіть був би успіх, не тільки під оглядом релігійно-церковним, але й політичним.

Взаємне відкриття місійних властивих можливостей і, головно, більше охоплення покликанями. Не говорю вже про пізнання та скріплення любови. До цього не треба їхати аж на схід, бо маємо великі скупчення східніх і на еміграції (напр. Маронітів).

Але хтось закине: це належить до церковних чинників?

У першій мірі певне, що до них. Але вірні можуть таке чинити: нав'язувати особисті та грунтові добрі відносини зо східніми по еміграціях, а головно з монашими з'єднаннями. Висилати своїх українських дітей до таких монаших груп, бо коли висилається і то великий процент до латинян, то справедливіш і корисніш було б висилати до східніх. Зрештою ми вже маємо приклад на гроттаферратцях. Часом буває не має громада священика, а наших мало, то розуміється через свою вищу владу можна попросити собі якесь східне згромадження, щоби підпринялось обслуговати наших людей. Коли такі західні можуть робити місії цілком між поганами і скоро опанувати їх мову та звичаї, то те саме можуть зробити й східні. Часто, додаймо, наші багаті та щедрі люди роблять фундації на церковні діла. Одною з найкращих таких фундацій, певне була б фундація якогось східнього чину. Зрештою такі гроттаферратці, що мають 3 священиків-українців та до десятки братів, знайшли б уже тепер гарне поле до праці між нашими в ЗДА, Канаді чи й у південній Америці, не потребуючи чекати на поклик Батьківщини. Тим навіть сильно скріпилися б альбанські позиції та мали б нові щедрі покликання. Коли нове, то все людей тягне...

Ми певні, що ті східні місіонарі між нами стануть українцями духом, як ними стали: о. Жан, о. Петерс, о. Перрідон, о. Вандемале та багато інших західніх.

Отож на кінці лишається нам звернутися до християнських сердець про молитву за поширення серця та збільшення великодушности між нами і ними, себто іншими східніми, щоб ми взаємно наближалися і скріпили в праці та любові.

У ВИДАВНИЦТВІ ОО. ВАСИЛІЯН

появились з м. лютні 1960 р. такі нові книжки:

о. д-р Юрій Федорів: **Свята Земля.** Спомини паломника. Стор. 176 і 75 образків. — — — $2.00
Книжка дуже актуальна з огляду на близьке паломництво українців до св. Землі.

о. Мелетій Соловій ЧСВВ: **Літургіка для українських католицьких шкіл.** II частина: Святі богослужби. Стор. 128 і 88 образків. — — — — — — — — $1.00
Є також I-ша частина тісі **Літургіки,** що описує Святі Речі (ст. 87 і 40 образків) $1.00

о. М. Соловій ЧСВВ: **Щоб усі були одно.** Думки й молитви про церковне об'єднання. Стор. 64 і 8 образків. — — — $0.25

У квітні 1960 року вийде цікава книжка
Юрій Мозіль: **На Вронках.** Спомини політв'язня з тяжкої польської в'язниці Вронки. Стор 128. — — — — — — — $1.25

Хто замовить усі ті книжки нараз, дістане їх за $5.00 і не платитиме порта, якщо пришле гроші разом із замовленням.

Замовляти:
BASILIAN PRESS — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont. — Canada

НА БОЖИХ ОКОПАХ

історична повість із часів французької революції

ДОНОЩИКИ

Був поганий день лютня 1794 року. Бабета Фавр, пралка з вулиці Францисканців у Путаїє, прасувала саме старі, полатані штани. Працювала з такою ревністю, що майже не чула балаканини сусідки, яка зайшла до неї на "годинку" розмови. Бабета не мала до неї особливішої симпатії, бо сусідка не втішалася доброю славою та нераз любила заглянути до чарки. То й тепер вояло горівкою по кімнаті, коли п'яничка приступила ближче, щоб оглянути зношений одяг.

— Які ж нужденні штани прасуєте, сусідко! — промовила.

— Це штани доброго патріота — відповіла коротко пралка, бо саме сьогодні вона мала особливу причину скоротити предовгі відвідини сусідки.

— Очевидно — відповіла ця ще переймаючись. — Найкращі патріоти, мають найгірші сорочки і сьогодні пізнається по підраній сорочці чесний характер.

— Не хожний чесний чоловік мусить мати підрану сорочку — сказала Бабета, глянувши крадькома на новісінький одяг сусідки. В тій хвилині задзвонив дзвінок і до хати ввійшов чоловік із кошиком городини в руці.

— Погана погода сьогодні — бурмнув і стріпав з ніг брудний сніг.

— Так, — відповіла Бабета — прошу йдіть до кухні і візьміть собі чашку кави. Я зараз там прийду і заплачу за городину.

— Добре — і продавець зник у дверях.

— Вам мусить добре поводитися, панко Бабето, — почала знов сусідка — коли гостите когонебудь кавою. А в інших...

— Ну так, інші мають різні способи! — відповіла з досадою пралка.

Але сусідка знову наче не розуміла та балакала невинно дальше.

— Але і для нас настануть кращі часи. Якосьто казав один у клюбі якобінців, що коли перемогуть хлопів у Вандеї, прийдуть знову кращі часи. Тоді дістанемо більше м'яса, ясць, масла й усього, що сьогодні така рідкість. Але передовсім треба знищити аристократів і незаприсяжених. Тоді настануть справді кращі часи у Франції. Так сказав якобінець.

Знов дзвінок. Тим разом увійшов комінар.

— Погана погода сьогодні — сказав.

— Ради Бога, не побудіть мені бідля — попередила його перелякана пралка. — Йдіть сюди, а там знайдете сходи на дах.

Жінки залишилися самі, і сусідка говорила знову, хоч Бабета не відповідала їй ані слова. І знову: за хвилину відчинилися двері. Ввійшов пекар, згадав про погану погоду, а Бабета випхала його скоро крізь двері.

— Вчините, мушу йти до кухні — звернулася до сусідки.

Але ця відповіла добродушно: — Ідіть, Бабето, я зажду, маю багато часу.

— Ой-йо-йой! — застогнала гнівно пралка. Але до кухні не пішла, зате взяла нову сорочку, розпростерла її на дошці до прасування й покропила водою. Стояла мов на розжарених вуглях, а сусідка говорила дальше про погоду, високі ціни, чудову майбутність. У мінчасі дзвонив раз-по-раз дзвінок. Прийшов прошак, носій вугля, продавець лапок на миші. Всі вони згадували про погану погоду і зникали за кухонними дверима.

— Але тепер ви дійсно мусите піти — промовила Бабета рішуче й поклала останню випрасовану сорочку на інші.

— Так, так, я вже йду, — відповіла балакуха, не хочу нікому забирати дорогого часу. Але ще перед тим... — вона трохи зацукалася. — Я знаю, що ви чесна людина, Бабето. Чи не могли б ви мені зробити прислугу?

— Яку саме?

— Господи, говорять, що тут є багато незаприсяжених, а за схоплення кожного з них дають нагороду 50-ти франків.

— І — гостро кинула Бабета.

— Не хотіли б ви мені помогти знайти одного?

— І ви не соромилися б за 50 франків віддавати людину катові?... — гнівно спитала Бабета.

— Що з вами? — здивувалася невинно п'яничка.

— Чей же я бідна! А крім того незаприсяжені шкодять народові. То це навіть патріотичне діло видати такого!

Прачка ледве дрималася зі злости й ледве могла опанувати себе, щоб не вилити свою відразу. Відчинила дверцятка від печі і гнівно штовхала паяючі вугілля. А сусідка приступила ближче й пошепки зашепотіла: — Отже, коли довідаєтеся про незаприсяженого, скажете мені?...

— Ради Бога, відсуньте голову від вогню! — скричала нагло Бабета.

— Чому? — спитала здивовано сусідка.

— Бо може наступити вибух: від вас же аж бухає горівкою.

П'яничка мов закаменіла, коли саме знову відчинилися двері й увійшов крамар домашніх речей.

— Погана погода сьогодні — сказав, а Бабета ввела його до кухні.

Сусідка засміялася злобно: — Погана погода, — і аж заходилася від реготу — погана погода, сьогодні! Ха. ха! ха! Тепер я вже розумію. Та ж це хличка! Можна заглянути, що там діється у вашій кухні? До побачення, пані Бабето! Я знаю вже. що мені треба знати... Ха! ха! ха!

І з гидким реготом п'яничка вийшла.

А в міжчасі в кухні Бабети сиділо особливе товариство: прошаки, ремісники, крамарі. Всі вони були "незаприсяжені" священики, які відвідали саме Генерального вікарія дієцезії Пуатіє, протоігумена де Брюнваля, у його схованці, що була саме в домі прачки. Усміхаючись, приглядався він хвилину привізним, що своїм перебранням і зібранням у кухні дивно якось виглядали. Та зараз же обличчя Генерального вікарія стягнулося болем. Він споважнів і промовив: — Любі браття! Я попросив вас сюди у важну пору. Всі ви знаєте наше положення. На голову кожного з нас наложена ціна і мусимо числитися з тим, що знайдуться люди, які схочуть заробити ті кілька грошів. У багатьох містах Франції виловлюють священиків, у'в'язнюють їх і ведуть під гільотину. З дня на день переслідування набирає гостріших форм. Що думаєте, дорогі браття, чинити в обличчі такої великої небезпеки?

Хвилину панувала тяжка мовчанка. Опісля встав один із них, сивенький старець в одязі прошака, та промовив: — І в цьому новому положенні-небезпеці будемо повнити наші обов'язки!

Шепіт одобрення пронісся між присяжними, а "комінар" о. Сое крикнув живо: — Ви правильно сказали, о. крилошанине Монбиф!

Але далі встав о. Амвросій Шартр, носій вугілля: — Ніхто не може мені закинути, що я боягуз, а на свій спосіб о. крилошанин каже правду. Але чи є воно нашим обов'язком просто бігти катові під ніж? Немає сумніву, що — скорше чи пізніше — нас усіх переловлять, коли й дальше будемо відправляти Служби Божі й удільовати св. Тайн. Та коли ми це залишимо, що краще переодягнемося, то ніхто не пізнає в нас священиків.

— І ви поважно таке говорите? Хочете справді перестати відправляти Служби Божі й душпастирювати? — спитав Генеральний вікарій дрижачим голосом.

— Так, це моє рішення. І я пропоную, щоб ми всі так рішили. Через надмірну ревність одиниць не повинні страждати інші.

— Згоджуюся з моїм братом — відізвався отець із лапками на миші, о. сотрудник Жан Шартр. — Ми не можемо більше відправляти Служб Божих. Через таке наражуємо вірних, що приходять на Служби Божі, на найбільшу небезпеку. Вчора я сам був свідком жахливої події. Дівчина з передмістя переходила через торговицю, як перекупка нагло закричала: "Затримайте її! Вчора ранком вона була в Бюксероль на Службі Божій. Я пізнала її, коли вона виходила разом з іншими зі стодоли, де відправлявся незаприсяжений". Миттю окружило дівчину кілька обідраних якобінців, зловили її за руки і хотіли змусити, щоб вона клякнула і просила пробачення. Та дівчина відповіла спокійно: "Так, я була на Службі Божій, але задля цього не потребую просити у вас прощення". Те, що потім сталося, було жахливе. Товпа кинулася на нещасну, пірвали її за волосся, кинули на землю та почали топтати ногами. Національні гвардисти кололи її списами, різники кидали на неї різницькими топорами... А там поволікли її до Марійської церкви, встромили їй голову в начиння зі свяченою водою, де б вона була напевно втопилася, як би в останній хвилині не надійшов був бригадир Карабен і не звільнив її. Її обличчя було вже зовсім почорніло, стільки води наликалася! Вона зімліла, коли її увільнили... А тепер питаю вас, Отці, чи можемо ми на майбутнє наражувати наших вірних католиків на таку небезпеку?!

Але тут устав о. Сое і заговорив піднесеним голосом: — А я вас спитаю інакше, браття. Чи ми маємо наразити наших вірних католиків на втрату віри? Чи ми маємо залишити їх без сили й потіхи в тих нещасливих днях? Хіба в перших віках християнства священики не відправляли Служби Божої, хоч грозили їм за те страшні муки? І тепер настав час переслідування. Наші стодоли, печери, кімнати, в яких стоїмо перед вівтарем, це наші катакомби. В них кріпить Господь своїх пастирів і їх чередку. Коли відберемо людям Безкровну жертву, відберемо їм силу захоронити свої душі і душі їх діточок у боротьбі проти переможаючого ворога!

Майже всі присяжні заплескали в долоні. Задуманий каноник кивнув кілька разів головою. Але о. Жан Шартр сказав: — І поміркованість є чеснотою.

— А за нею дуже часто криється страх — гостро відпалив о. Сое.

Генеральний вікарій закінчив їх суперечку словами: — Ми всі знаємо, що обидва брати Шартр не належать до страхів. Вони вже нераз виявили відвагу і готовість жертви. І ніхто не може робити їм закидів щодо їх поглядів! Тож прошу далше висказуватися. Ось напр. ви, о. Доден, що ви про те думаєте?

Запитаний відповів тихенько, при чому сильно почервоніло йому обличчя: — Я вже раз зі страху зложив присягу революційному урядові, то й не почуваюся покликаним, закидати комунебудь із присяжних брак відваги. Та коли питаєте, відповім, що буду і на майбутнє відправляти Службу Божу та дякуватиму Господеві, якщо дасть мені нагоду відпокутувати мою провину мученицькою смертю.

Слова бувшого присяжного викликали в усіх вимкнове, велике вражения. А о. Брюнваль говорив дальше: — Прошу ще нашого брата Кудрена сказати свій погляд.

Запитаний устав помалу і з блиском в очах промовив дрижачим голосом: — Я наймолодший із-поміж вас, та свій погляд можу висказати одним реченням: я буду також відправляти Службу Божу, бо інакше й не знав би, нащо взагалі одержав я св. Тайну Священства!

Генеральний вікарій притакнув рішуче і промовив: — Це і мій погляд. Отже ми будемо і на майбутнє відправляти в укритті Служби Божі, та — при цьому — при відвазі будемо також обережні.

Саме в тій хвилині відчинилися двері й увійшла сильно червона прачка.

— Пробачте, що перешкаджаю, — сказала несміло, — але буде краще, коли розійдетесь. Моя сусідка, що була в склепі, щось підозріває. Ви знаєте, що на голову кожного з отців наложена нагорода і я думаю, що сусідка дуже радо хотіла б заробити собі на горівоньку...

Залунали оклики обурення. Два більше перелякані зірвалися. Та Генеральний вікарій говорив дальше спокійно: — На цьому закінчимо наші сходини. І підемо дальше до своєї праці, як передтим іншим. Проте, в обличчі великої небезпеки, я не хочу нікого змушувати, якщо хтось має інший погляд.

І він глянув крадькома на братів Шартр. Та о. Амвросій, старший із них, промовив поважно: — Ми не будемо вирізнювалися з-поміж вас і доважемо, що і ми не страшки.

Отець Генеральний вікарій стиснув обидвом отцям сильно руки і сказав потиху: — Я і сподівався того по вас.

Саме в тому ж часі проходив вулицями Монбернаму вбого вдягнений чоловік. Його вимучене обличчя зраджувало біль і страждання. Всетаки з його очей била тиха, сердечна радість. Споглядав на бідні, соломою криті хати, придивлявся дітям, що гралися, наче старався їх пізнати. Подобав на людину, що по довгій, болючій розлуці, вертається назад домів. Нагло здригнувся і скоро насунув глибше бриля: другим боком вулиці надходив дяк Паскаль.

— Що цей мусів саме тепер надійти — прошепотів прохожий і обернувся. А дяк наче закаменів та глядів на нього, гей на мару.

— Та ж це, та ж це є... — і зацукався, а чоловік тимчасом пішов спокійно дальше. Трясучи головою, дяк тайком пішов за прохожим і побачив, як той зник у склепі Бернара.

— Я так і думав — підсміхнувся глумливо дячище. І вже скоріше подався до Пуатіє.

Перед президентом кримінального суду стояла мінка, яка годину тому вчинила незвичайне відкриття в склепі Бабети. Національний гвардист, якому вона дещо згадала, привів її зараз до суду, щоб вона могла там усе подрібно розповісти.

— Те, про що ви говорите, громадянко, у найвищому степені підозріле — промовив Жан Пляніс. Його уста викривилися гидким усміхом. — Здається мені, що будемо мати добрий полів. Безсумніву в домі прачки відбувалося таємне зібрання незаприсяжених, і це буде великий осяг, коли ми їх усіх разом накриємо. Ясно, що ви незвичайно прислужилися народові, то ж приймiть за це належну вам подяку.

Денунціятка розгублено переступала з ноги на ногу та явінці промовила, загикуючись:—Так, але як мається справа з нагородою? Чейже наложена ціна 50 франків на голову кожного незаприсяженого.

— Очевидно, що дістанете гроші, як лише нам поведеться їх арештувати.

— Я не вчинила цього за гроші — зацукалася жінка, дещо збентежена.

— Але ж ні. ні, — перебив їй бувший священик, — я знаю, що ви вчинили це для батьківщини.

— Так, ясно, лише для батьківщини — загикувалась вона.

В тій хвилині ввійшов до кімнати міліціонер: привів чоловіка, який мав важні донесення. Був це наш дячище Паскаль із Монбернаму.

— Що скажете доброго? — спитав президент, бо дяк був знаний як твердий санкюльот.

— У Монтбернамі є о. Прюль — вибух поспішно Паскаль. — Я сам його бачив і знаю, де він скривається.

— Несогірше рибонька бере! — аж засичів відступник. — Сьогодні буде щасливим днем для нас, а нещасливим для проклятих незаприсяженців!...

Від злости екс-отець почервонів на обличчі, стиснув п'ястуки і процідив крізь затиснені зуби з гидкою посмішкою: — Не спочину, доки не здавлю останнього з них!

Такою ненавистю запалали його очі, аж налякний Паскаль відступив крок назад. Здавалося йому, що побачив живого сатану, і якщо б не стояв був у кімнаті президента суду, то був би перехрестився. Хвилину глядів Жан Пляніс німо перед себе, наче забув про тих, що були перед ним та їх донесення. Його уста дрижали, а руки стиснули так сильно ліпеал, що він нагло зломився.

Тоді Пляніс, наче пробуджуючись, потер рукою

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знаменитy гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST
телефон RO 7-1728.

чоко, зірвався і кинув живо приказ міліціонерові:
— Нехай бригадир Карабен зараз перешукає Монбернам за о. Прюлем. А дяк піде з ним і вкаже йому дім, у якому задержався незаприсяжений.

Паскаль кивнув потакуюче головою, а Плініє звернувся до міського міліціонера, що привів був доношцю: — Чота національних гвардистів окружить зараз дім пречки Фавр і перешукає його якнайдокладніше. Підозрілі особи ув'язнити і привести до мене.

Паскаль не помилився, коли у прохожому чумиценові пізнав бувшого пароха Монбернаму. Глибока туга огорнула о. пароха за своїми вірними, яких мусів був залишити в такі тяжкі дні. А тепер сидів він у кімнаті Бєрнарів, а п. Густа оповідала йому про відвагу й жертвенність католиків Монбернаму. Очі священика світилися радісно: гордий був на своїх духовних дітей. Чи не було величавим те, що село не дозволило залити себе червоній повені, а зберегло віру в часах, коли топчеться все, що свяге? Що сталося з тими тихими, спокійними селянами, коли революція втягнула їх у свій жахливий коловорот? І чи ж не стали всі вони борцями й героями, чоловіки, жінки і дівчата? Які серед найбільшої небезпеки переховували незаприсяжених? То ж навіть десятилітні дівчатка вміли відважно мовчати. Про те все оповідала Густа найпростішими словами. А о. Прюль стиснув її руку і сказав тихо: — Це чудо, чудо пасня. Який же був би я щасливий, як би міг знов бути пастирем цієї своєї пастви. Але тут працюють краці від мене.

В тій хвилині задзвонив дзвінок у склепі і Густа вийшла.

Як же налякалася, коли побачила Карабена з шістьома міліціонерами. А коли, крізь відчинені двері доглянула, глумливо всміхнуте обличчя відступного дяка, зараз догадалася, кому має завдячувати ревізію.

— Ви переховуєте в себе незаприсяженого, — гукнув на неї гостро бригадир, — але, вірте нам, ми його знайдемо!

— Ради Бога — шепнула смертельно бліда Густа своякові Карабенові: — о. Прюль саме нагорі. Він не знає сховку.

— Успокійся, ніщо йому не станеться — відповів тим Карабен потиху. А, звертаючись до своїх людей, крикнув: — Найперше перешукайте пивниці, стодоли, шопи й усі прибудівки. Я ж іду нагору.

І сам побіг живо сходами на перший поверх. І бригадир, якого вислали зловити священика, сам сховав його поспішно до сховання, в якій о. Прюль був уже безпечний. Міліціонери перешукали цілий дім надаремне, не знайшли нікого. Відгромучочись гострими словами виходив Карабен зі своїми людьми. — Тепер він нам іще втік, але впевнюю вас, що другим разом це йому не вдасться! — звернувся Карабен до своєї своячки, яка ледве могла стримати усміх. На порозі Карабен ударився сильно з дяком, який не міг дочекатися завершення свого бувшого пароха.

— А, це ти! — гнівно крикнув Карабен і зловив дяка з усієї сили за рам'я, — це ти, драбе, зробив з нас дурнів, бо на таке воно виглядає!...

І здавив рам'я зрадникові так, що той аж завив. Жалуючи свого донесення, пішов дячище домів.

Зате ревізія національних гвардистів при Французькій вулиці дала гірший вислід. Хоч сходини священиків уже були закінчені, проте гвардисти застали там і зловили протоігумена о. де Брюнвала. Привели його до президента кримінального суду, який зі сатанівською радістю пізнав у ньому Генерального вікарія з Пуатіє. Вночі завели прачку Бабету Фавр і священика до монастиря Пресвятої Трійці, бо властива тюрма була вже переповнена в'язнями.

(Далі буде)

ВСІ ПОВИННІ МАТИ Й ЧИТАТИ

Життя Святих-Книга Третя

У 3-тьому томі "ЖИТТЯ СВЯТИХ" подані життєписи Святих за місяці: липень, серпень і вересень. Усіх життєписів є 160. Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Гр. ТРУХ. ЧСВВ. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" має 462 сторони друку великого книжкового формату. Тут є 78 образків-ілюстрацій. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредагований і написаний легким, приступним і цікавим стилем.

Замовляйте цей новий, третій том життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті тієї настільної книги, на якій повинен виховуватися український нарід, щоб зашепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна 3-го тому "ЖИТТЯ СВЯТИХ" (у твердій оправі) 5.00 дол.

Два перші томи теж по $5.00 за том у твердій оправі.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

Євген Дмитрик

ГОШІВСЬКІ ДЗВОНИ Б'ЮТЬ

(З "Повстанських нарисів")

Коли Великий Вівторок золотими колесами викотився на половину неба, а його дишель стирчав допіру десь за Стрием, три невістки старої Мокрини, як три білі душі, стали на її оборі.

Мокрина чекала на них при дверях хижі.

— Христос воскрес!

— Воістину воскрес!

І Мокрина цілувалася з невістками. Вони клали свої малинові губи на її поранених руках.

— Спішімся, мамо! Вже гошівські дзвони кличуть на Воскресну Утреню! — каже наймолодша, Марія. Та, яка ще торік повісила свій розум на шибениці побіч свого Олекси. Це тоді, як його енкаведисти вішали на сам Великдень, посередині села, а ціле село зігнали старою під шибеницю... А Олекса, ідучи на смерть, казав ворогам:

— Воскрес Христос! Воскресне Україна!...

Його труп гойдався на вітрі на довгому путі і три дні нагадував ці слова тій отарі...

— Це, невістко, тобі в твоїх ушках, голубонько, дзвонять ті гошівські дзвони! Це їх гомін завис над ярами і кружляє орлом над верхами! Це наша земля ввіссала, як кров, їхні звуки і ти їх чуєш! І я їх чую... І чутимемо їх тоді, як смерть візьме наші кості в оберемок і запорпає в рідній землі... Це кожна ялиця, всі бучки, дуби на своїх кучерявих чубах колишуть їхню кучеряву пісню... Це наші потоки, річки несуть на своїх срібних хребтах той срібний гомін. А його чують усі люди, і ті, що в полонині, і ті, що по верхах, і ті, що по долах. І чутимуть їхні діти, і діти їх дітей, і праправнуки!... Немає такої сили, голубонько, щоб заглушила гошівські дзвони, щоб задавила їхній гомін, що кличе на Воскресну Утреню!... Це доки сонце сміється до нас Божим сміхом, доки верхи кучерявляться в хмарах, а наші хижі туляться до нашої землі на полонинах...

Говорила стара Мокрина. Невістки слухали, втирали сльози вишиваними запасками, клали паски, колачі і яйця, і писанки, і неначе порося в хустки. В'язали... Пішли...

Бродили горі потоком, попідкасувавши спідниці, щоб загубити слід за водою. Щоб ворог, який замкнув в арешті полонини, верхи і всі стежки, ніюху не зачув, куди ідуть... А тепер яр зеленими чубами відгороджував їх від неба.

Коли сонце почало стягати темне рядно з карпатських верхів і само видряпалося на частокіл верхів, бабу Мокрину і її невісток зупинив між вивертами голос:

— Стій! Хто йде?...

— Це я, стара Мокрина і мої невістки.

— Кличка?

— Моя кличка і ваша кличка нині: Христос Воскрес!

— Воістину Воскрес! — відповіли кущі і ялиці.

...Як Мокрина з невістками вийшла на полонину, впала на коліна, а за нею невістки. Це їм видалося, що вони в гошівському храмі: між ялицями на престолі стояла Гошівська Божа Матір, а перед престолом, в пахучому зіллі, клячали повстанці. Командир читав воскресні молитви, а повстанці пошепки повторяли за ним. Відправляли Воскресну Утреню...

Мокрина тоді з невістками розстелила хустки перед престолом, на них паски, колачі і яйця, і писанки, і печене порося. Марія поклала писанки для свого Олекси.

— Святіть, командире, паски і яйця, бо нашого священика забрали на Сибір, а той новий, що є, носить під хрестом сталінське знам'я і над нашими пасками читатиме євангелію не Христову!

— Святіть, командире, і писанку Марії для її Олекси, бо вона свій розум що торік повісила на шибениці побіч нього...

— А я буду ділитися з вами і вашими легінями свяченим яйцем, бо ваші мами в Сибірі нині моляться за ваші голови, або тут десь обіймають сиру землю, а не ваші кучері, бо мої три сини далеко від мене: один поклав свої кості десь під Києвом, як пішов рейдом з такими, як ви, а другого досягла московська куля за Карпатами, де ще люди говорять нашою бесідою, а третього, наймолодшого, повісили торік таки в рідному селі на майдані... А мій Олекса кричав ворогам, ще заки повісили: "Воскрес Христос! Воскресне Україна!" Ось це я здіймила ці слова з шибениці і принесла їх вам нині в полонину!...

Командир узяв смерекову галузку, вмочив у свячену воду і кропив паски, яйця і писанку Марії для Олекси. Кропив стару Мокрину і її невісток. А потому легінів, кропив їхню зброю, полонину, пахуче зілля і яйця...

Стара Мокрина христосувалася з командиром і його легінями та невістками. Ділилася з ними свяченим яйцем... Вони клали свої молоді губи на її порепаних руках...

І пасху... Марія тримала писанку для Олекси. Пестила...

Тоді верхи заторохкотіли скорострілами, яри заверещали гранатами, а міномети загавкали моздірами.

Повстанці зайняли становище і відбивали ворога, що наступав...

— Мамо, дивіться, хлощі виводять Зельмана! Стріляють з ключів! Чуєте, мамо, гошівські дзвони б'ють. А он-де, мамо, дивіть, дивіть!!! Олекса набиває моздіра!...

Марія побігла полониною під верх, де бій конав у пахучому зіллі. Там скотилася в траву, як зірка по небосхилі... З її рук виковзнулася писанка і покотилася до стрільця, що догоряв, як великодня свічка...

Тоді стара Мокрина взяла з престолу образ Гошівської Божої Матінки і робила ним хрести, благословила легінів, кулі завертала...

А Гошів і всі довколишні села слухали Воскресну Утреню, що розгорілась на полонині верхами...

НОВІ ВИДАННЯ

"ОБНОВА ЛЮБОВИ"

Недавно скінчила я читати книжку о. ігум. Володимира Ковалика ЧСВВ: **"Обнова любови"**, видану ОО. Василіянами в Буенос-Айресі, Аргентина, 1959 р. Читала я її з великою приємністю і пожитком для своєї душі. Замітне, що вона написана ясно, ядерно і, хоч має глибокі думки, однак вони приступно виражені. Науки-конференції побудовані на св. Письмі й навчанні св. Василія Великого.

Українська релігійно-аскетична література дуже вбога. Маємо кілька підручників до реколекцій чи розважань, але головно це переклади з чужих мов, напр. "Духовні Вправи св. Ігнатія", опрацювання о. М. Мешлера а переклад о. П. Філяса ЧСВВ, "Школа Вічних Правд" — о. Шільґена, переклад о. І. В. Перший, що подав нам підручник до реколекцій в українській мові — це о. Р. Головацький ЧСВВ, 1957 р., п. з. "Оновлення душі", це вже реколекційні науки для монахинь. Знова ж о. В. Ковалик ЧСВВ — це перший український автор, що подає науки на 8-денні реколекції для синів св. Василія Вел. і це на підставі наук славного Основника цього Чину.

Треба зазначити, що в деяких речах о. Ковалик відступив від системи св. Ігнатія, причину того подає у "Введенні". Ті причини видаються мені зовсім слушними. Самі науки в "Обнові Любови" читається легко, розуміється їх та подають вони дуже багато матеріялу до роздуми. Дуже гарне те, що провідною, золотою ниткою книжки є — любов. До неї спрямовані всі розважання, ціле наше життя. Це видно в науках св. Василія, воно пробивається і в розважаннях о. Ковалика.

Любов багато сильніше діє на душу ніж страх, користь чи покірний послух. Св. Франциск Салезій, св. Тереня від Дитяти Ісус, св. Франческо з Асізі будували аскезу, духовне життя на любові, тому вони такі приємні до читання й постійно модерні. В "Обнові Любови" багато подібного. Наведу бодай деякі місця, щоб виявити їх змістовність, приємність для читання, реторичність, силу та правдивість.

"Справді Христос усіх людей полюбив, але тому, що ченці-священики то особи, на яких те Боже Серце зіллило особливі струї своїх ласк, які Воно в особливіший спосіб ніжно полюбило, тому кажемо, що ми зродилися у найніжнішому й полум'яному Христовому Серці".

"Приятелів не здобувається ні насиллям, ні багатством, ні славою, ні грошем, ні підступом. Колиска приятелів — це серце! Джерело з якого прискає приязнь — це щира, добровільна гаряча любов" (ст. 27-28).

Ось інше місце з розважання про "Царський поклик": "Каже нам історія, що багато володарів, царів, земних полководців боролися самі й тисячі-тисячі людей клали своє життя за земські переминаючі справи, за кусок хліба, за п'ядь землі, за пусту амбіцію. Боролися за те з жорстокістю, тиранією, несправедливістю".

"За що ж бореться Христос?... Він бореться за те, що може бути найкраще, найідеальніше: за славу Бога-Отця, за привернення Його потоптаних прав, за визнання Його Богом, за Його честь і славу. Христос бореться за найвищі добра людини: за її щастя на землі і в небі, за мир, справедливість, любов: в родині, в народі, між народами" (ст. 127).

"Любов — це перший чинник, що лучить членів містичного організму, що надає йому життя— життя приємного, милого, подібного до Божого. Влада — це знову другий чинник, що порядкує і спрямовує членів до осягнення одної, спільної мети. Коли в Чині ці обидві речі є згармонізовані, досконалі, тоді Чин найкраще розвивається, працює, процвітає, приносить славу Богові і щастя своїм членам" (ст. 217).

На спеціяльну увагу заслуговує розважання: "Нова родина" (ст. 186) і "Огненний стовп" (ст. 200). У цих науках о. Ковалик говорить про спільне чернече життя, про найсильніший узол злуки всіх — любов, про це, що кожний Чин чи Згромадження є містичним Христовим тілом, живим організмом, що має свої закони, права й обов'язки. Рідко хто так річево, глибоко, життєво схопив спільне життя, як о. Ковалик у цих розважаннях. Їх треба б цілі навести, що годі. Дуже гарні, глибокі слова св. Василя наводить він у цій справі: "Який же образ дочасних речей міг би висловити силу того чудного способу життя? На світі такого образу не знайдемо, треба б його шукати в небі. Нетлінні діти небесного Отця і їх прибрала собі за дітей чеснота. Любов зв'язала усе в небі, любов і їх злучила з собою" (ст. 189).

"Любов — це найніжніша струна людського серця, це найделікатніша квітка спільного життя.. Природа любови вимагає лікувати — не ранити, єднати — не роз'єднювати, розвеселювати — не смутити, давати — не брати, впокорятись — не впокоряти, поступатись — не наступати, захищати — не поборювати, жертвуватися — не вимагати жертв!

"Чин — це збір осіб, що походять з різних націй, країн, родин, шкіл, мають різні вдачі, характери, виховання, погляди, чесноти, недоліки, слабості, здоров'я, різний стан ласки і чесноти. Яка велика різнородність! І чи диво, що часом відчувається цю різнородність? Може бачили ми коли гірську ріку? Чи не бачили ми в ній як там вода несе камінчики на своїх хвилях, як камінь вдаряє об камінь, як вони взаємно себе обтовкують, шліфують свої канти, як опісля виходить кожний заокруглений, без гострих різних боків. Так само мається в Чині... Дивне, просто незбагнене є наше життя, але таке воно є направду. Хто це розуміє той його використає як слід і для себе і для ближніх, а хто не розуміє, і не хоче розуміти, нещасливий сам та інші з ним" (ст. 213-215).

Як гарно і приступно написана наука про "Християнську досконалість, її обов'язок та овочі!" — "Досконалість, пише о. Ковалик, це найдорожчий скарб, це найцінніша перла, це невмируща слава, це та необлудна радість, це та непереможна сила, це та найбільш поплатна і найшляхетніша мудрість! Досконалість — це вступ до неба, зародок вічного блаженства, запорука неописаних розкошей, участи в Божому житті і вічному щасті! Що може бути більш побажаного на землі..." (ст. 323).

Багато місця присвятив автор "Обнови Любови" хоровій молитві, питомій Василіянському Чинові, чого в інших авторів не знаходимо, або тільки побіжно.

Я свідомо навела цих кілька місць, а можна сказати, що така ціла книжка, щоб показати читачам цих рядків вагу книжки "Обнова Любови", вказати на її ясність, солідність випрацювання, її актуальність і велику хосенність для душ. Ця книжка повинна знайти місце в кожному чернечому домі, в кожній священичій, чи й християнській хаті.

Маю надію, що це не остання книжка о. Ковалика і, хоч він має дуже багато праці на аргентинському перелозі, то напевне знайде часу написати більш подібних книжок.

О. Д.

МИТРОПОЛИТ ФІЛЯДЕЛЬФІЇ В ЗДА ПРО "ЛІТУРГІКУ" о. М. СО-[illegible]

Гарненько дякую за ласкаве прислання двотомової Літургіки. Сподіюся, що цей двомовний підручник принесе чимало користи для вивчення нашого обряду в школах і научних кругах нашої доростаючої молоді. Ваш підручник буде теж цінною лектурою для наших вірних. Католики латинського обряду неменше оцінять Вашу працю.

З найкращими побажаннями дальших успіхів

відданий у Христі

† **Константин**

Митрополит Філядельфійський

8-го березня 1960

"МАК" — FLORIST

342 Bathurst St., Toronto, Ont.

- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!
Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

УСМІХНІТЬСЯ!

Безпечна згуба

— Знаєш, у такім замішанню, я стратив голову

— Е, будь спокійний. Як її хто найде, то напевне віддасть тобі назад...

***

Комірник: — Слухайте, ця кімната така вогка, що на стінах мох росте...

Власник: — А ви бажали б за такі мізерні гроші, що їх за неї платите, щоб росли лілеї чи тюльпани?

Чия втрата?

Пан Клепка зустрічає свого друга Шпоньку: — Позич мені десять долярів! — просить.

— Не можу, друже, не маю й цента.

— Твоя шкода, приятелю!

— ? ? ?

— Я віддав би був тобі ту п'ятку, яку ти позичив мені минулого місяця!..

***

— Чи ти повіриш, — сказала жінка чоловікові, по відході сусідки з хати, — вона під час того, як я говорила, позіхнула найменше 10 разів.

— Дорогенька, — відповів її чоловік, — я не думаю, що вона позіхала. Вона тільки хотіла й сама дещо сказати.

Як у капіталізмі

Західня комуністка, повернувшись із СССР, захоплено оповідала:

— Як тільки перейдете польсько-совєтський кордон, то всюди видно, що люди живуть у соціялізмі.

— А в Москві? — запитали слухачі.

Очі комуністки засяніли: — У Москві? Ах, у Москві люди живуть вже в комунізмі.

— А чи бачили ви теж, як живуть у Кремлі? — питали далі цікаві слухачі.

— О, так, — прояснілo обличчя "товаришки", — там живуть уже в капіталізмі.

Між товаришками

— Мій Славцьо сказав мені вчора, що я маю клясичне обличчя. Що це значить?

— Це значить, що в тебе старинне обличчя, — відповіла заздрісна товаришка.

***

Дівку сім літ годуй, сім літ бідуй, а потім дай іще воли, щоб дівку з хати взяли.

***

Коли наймит каже "то коні ґаздові," — такого гони з обійстя. Коли каже "наші коні", тримай його. Коли каже "мої коні" — не пусти його.

***

Удівець, що мав троє дітей, оженився з удовою, що також мала троє дітей. А потім у них було ще троє. Одного разу діти зчинили крик.

— Іди, подивися, чого тії дітиськa так кричать, — каже чоловік жінці.

Жінка пішла, вертається й каже: — Твої діти і мої діти, били наші діти.

При конскрипції (правдиве)

— Кілько маєте дітей?

— Та є чотири хлопці і п'ятий Федь.

Жид до Івана

— Іване, дай гускам сіна.

Іван: — Або то гуси сіно їдять?

— Ну, та як воно траву їсть, то чому не має їсти сіна?

Іван до жида

— Слухай, Шльомо, я чув, що твій брат сидить у криминалі?

— Ну, то що, що сидить? То сид[illegible].

— А чому він сидить?

— Чому сидить? Тому, що він дуже зле стояв.

***

Біда, як тебе не дожене, то на тебе зачекає.

Модерне українське Артистичне Студіо

Steven PHOTO STUDIO

виконує по мистецьки всі фотографічні роботи

Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

УЧАСТЬ УКРАЇНЦІВ НА IV АСАМБЛЕЇ МІЖНАРОДНЬОЇ ФЕДЕРАЦІЇ КАТОЛИЦЬКОЇ МОЛОДІ

У днях 6-13 XII. м. р. відбувалася в Буенос Айрес (Аргентина) чергова четверта Асамблея Федерації Католицької Молоді, до якої належить дві міжнародні організації та 36 країн. У неділю вечором відбулося святочне відкриття. Говорив представник міністерства освіти та культів і Апостольський Нунцій архиєп. Умберто Моццоні. З українців взяло участь у цій інавгурації 6 осіб. — У понеділок почалися головні наради. Українці брали участь як делегати Федерації Товариства Українців Католиків "Обнова". Офіційними представниками були: п. Олесь Хам та Юрій Іванів, а духовним асистентом о. Василь Зінько ЧСВВ.

Того дня вислухано двох доповідей: "Великі питання сучасного світу й наш причинок до їхньої розв'язки" (виголосив бельгієць Петерс) і "Обов'язки молоді та їх вага у відношенні до тих проблем" (виголосив німець д-р Шреб).

У вівторок обговорювано формацію духову, релігійну та людяну молоді. Під вечір, з огляду на свято Непорочного Зачаття Прач. Діви Марії, відбулася величава маніфестація молоді на травневій площі. З церкви св. Миколая з Бару вирушив похід із статуєю Матері Божої Люханської на вище згадану площу. Попереду йшли національні групи з прапорами та в своїх типових одягах. Між ними, як це відмітила аргентинська преса, перше місце зайняла українська група, яка була найкраще і найчисленніше зорганізована. Прибувши на площу всі учасники вислухали Служби Божої, що її правив Апостольський Нунцій У. Моццоні, який теж прочитав папське послання до Асамблеї. Вранці було посвячення молоді Пречистій Дівi Марії. Акт посвяти відчитувано на мовах: еспанській, англійській, французькій, італійській, німецькій та українській. Це чи не вперше голосно залунала українська мова на історичній площі Травня в Буеносі.

У середу працювали окремі комісії для справ апостолату молоді на різних секторах життя. На останній комісії забрав слово о. Василь Зінько ЧСВВ, який у коротких словах з'ясував принципи делегатам майже з цілого вільного світу справу релігійности нашої молоді на рідних землях. Інші делегати України брали участь у різних комісіях та найбільше присвятили уваги виходцям з-поза залізної заслони.

У четвер відбулася прогулянка до відпустового Марійського місця — Люхану, а вечором була авдієнція та прийняття в Нунціатурі. Наша делегація стала до спільної знимки з Папським Нунцієм, який виявився дуже прихильним для українського народу та його справ.

Ціла п'ятниця зійшла на працях окремих комісій, а вечором у тенісовім стадіоні в дільниці Бельграно був інтернаціональний фестиваль танків. Виступали різні народи. Українська танцювальна група під управою М. Мяр. Вернального, по аргентинській, була найчисленніша, і одинока мала справжню оркестру (сумівці, під проводом п. Ю. Гуренка). Наш виступ публика прийняла з великим захопленням і це була одна з центральних точок вечора.

У суботу раником о. В. Зінько, ЧСВВ, відправив у колегії СС. Непорочного Зачаття, в центрі Буйносу, українську Службу Божу для учасників конгресу. Майже всі вони приступили до св. Причастя. Наша Служба Божа мала найбільшу участь і викликала незвичайне зацікавлення серед закордонних і місцевих делегатів. На пленарній сесії при "круглому столі" обговорювано справу піддану УНЕСКО-м: "Взаємне порозуміння культурних вартощів Сходу й Заходу". Тут забирав голос д-р В. Т. Галайчук.

У неділю пополудні відбулося замкнення асамблеї. Головне слово сказав Ем. Кардинал Примас Аргентини, Антін Каджано, м. і. підкреслив, що завданням правдивого християнського молодечого руху є причинитися до створення одної великої християнської родини, в якій би кожний нарід мав повну свободу в своєму національно-культурному розвитку.

За увесь час асамблеї українська делегація розвинула в силу своїх спроможностей, велику пропаганду за українською релігійно-національною справою, зацікавивши нею майже всіх делегатів. Роздано "Білу Книгу", відзнаки з тризубом, які дуже радо носили члени різних закордонних делегацій, не минаючи й аргентинської. Треба підкреслити, що до цієї міжнародньої організації, як і до Пакс Романа, українці належать як державний нарід, тому український синьо-жовтий прапор вільно мав між прапорами інших держав увесь час асамблеї!

В. Вуженко

Наша делегація в Апостольського Нунція У. Моццоні

ПЕРШЕ СВ. ПРИЧАСТЯ ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ В БУЕНОС АЙРЕС

Прояви нашого громадського життя все варт підкреслювати, головно ж релігійного характеру. Між останніми гідні уваги т. зв. Перші св. Причасти дітей. Чим краще таке свято відбувається, тим більше в нашій душі росте надія на краще завтра.

6 грудня м. р. раником почалася торжественна Служба Божа, яку відправив о. Василь Зінько ЧСВВ, при великій участі вірних. Самих першопричасників було 22, а далі приймали Господа Ісуса діти нашої Рідної Школи, батьки та матері, приятелі та знайомі, які тим робом хотіли вшанувати цей переважний для нашої молоді день.

Загалом до Божої Трапези приступило до 130 осіб, церква була повна молоді й дітвори. Аж серце раділо дивитись на стільки побожних причасників та учасників відправи.

По скінченні Служби Божої о. катехит уділив першопричасникам папського благословення, а опісля була спільна знимка та сніданок, який приготовили пані з Марійської Дружини. До підготовки дітей допомагала пані Славка Багрій.

Б. В.

ДЕКЛАРАЦІЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ Філядельфія, ЗДА

По багатьох більших і менших містах Америки прийнявся гарний звичай проголошувати урядово день 22 січня "Українським Днем", або "Днем Української Незалежности". При такому проголошенню звичайно делегація визначних громадян а також і молоді в гарних народніх строях вручає мейорові міста відповідну петицію-декларацію. Проголошування "Українського Дня" дуже причинилося для обзнайомлення американських громадян з Україною, її проблемами та її завзятою боротьбою за свободу з віковічними ворогами.

Проголошення такого Дня Незалежности відбулося цього року й у Філядельфії, а фрагменти із нього подаємо саме на знимці.

З-ліва: д-р Володимир Ґалян, голова ЗУДАК-у й студентка панна Оксана Ванчицька вручають Декларацію Незалежности мейорові міста Філядельфії Р. Дилвортові. Оксана, це донечка наших великих приятелів "Світла", які в короткому часі приєднали десятки нових передплатників для 'Світла" й поширили сотні книжок нашого видавництва.

ДЕНЬ ДИТЯЧОЇ МОЛИТВИ в Апостолес, Місіонес

Рік-річно в аргентинській провінції Місіонес, ОО. Василіяни уладжують під час літніх ферій катехизації дітей та молоді. Цього року також це зроблено, тільки з більшим посиленням та спеціяльною ціллю. Саме цього року підготовлювано дітей до спільного виступу, до великого свята нашої дітвори, до т. зв. "Дня дитячої молитви".

Під теперішню пору цілий християнський світ молиться за Церкву й народи, що терплять невисказані муки під большевицьким ярмом. До цієї мети була спрямована цьогорічна катехизація і згадане свято в Місіонес.

Можна похвалитись нашими дітьми, що в відносно короткому часі, навчилися багато більше ніж інші напротязі цілого року. В дуже великій мірі це завдячуємо катехитам, то є Прп. СС. Василіянам і Прп. Катехитам Пресв. Серця Христового, які в найгарячішому часі мимо того, що цілий рік тяжко працювали при школі чи інших заняттях, мимо втоми, і замість веселих, безжурних вакацій, посвятили цей відпочинковий час на вихования і навчання наших дітей і молоді. Тут саме покажується ідейність та посвята і велика жертва для загалу, для спільного добра, чого нераз бракує нашій світській інтелігенції, яка дуже часто шукає тільки своєї особистої приємности, вигоди, матеріяльної користи, хоч відтак дуже багато критикує і виписує безліч, шумних "патріотичних фраз".

Усіх дітей і молоді, що брали участь у навчанні було 477, та з різних перешкод не всі приїхали до Апостолес на закінчення. На кожній колонії, в означений час, відбулося Перше св. Причастя, і попис дітей, а відтак завершенням усього був — "День дитячої молитви" в Апостолес.

Це відбулося на празник Стрітення Господнього, дня 2 лютня. Ціль того з'їзду, чи як хтось назвав "І. Конгресу Нашої Дітвори", було: спільно пожертвувати свої невинні душі Христові, відновити хресні приречення та занести свої дитячі молитви перед Божий престіл за переслідувану Церкву і народи, головно наш український.

По Богослуженню відбувся величавий процесійний похід вулицями міста Апостолес.

По обіді, в год. 14.30 розпочався "Дитячий попис", який тривав понад три години. На попис складалися: промови, деклямації, співи, сценки та національні танки. Велику частину програми заповнила також і наша українська католицька Пласт, що завітав був сюди й узяв активну участь у цьому святі.

Багато привілої дітвори ще ніколи не бачили нашої прегарної церкви в Апостолес, ні величавого обряду, ні такого великого числа своїх співбратів, ні такої гарної виставки, ні співів ані танців. Тому й не дивно, що вся дітвора, хоч утомлена, мимо того позістала до кінця і відтак вдоволені й щасливі верталися до своїх домів і колоній, несучи

з собою Христа, відновлені душі та милу згадку про цей пропам'ятний день. В. К.

НАБУЛИ НОВУ ХАТУ

П-во Іван і Марія Войтас зі Скаро, Альта, купили собі нову хату в Ламонті й перейшли туди жити на постійно. З тої нагоди родина й приятелі справили їм милу несподіванку. У суботу 23 січня, о. П. Іваниць відслужив у наміренні п-ва Войтасів молебен на подяку, а потім у Народнім Домі відбулась гарна приятельська гостина. Щирі побажання зложили при цій нагоді о. парох, п. А. Захарко, п. Д. Скіцко й багато інших.

П-во Войтаси знані широко в околиці, як люди великої жертвенности й щирої праці у церковних і народних організаціях. Бажаємо їм на новому місці великого Божого благословення.

ІЗ ПУЩЕННЯ НА ПРЕСУ
Ванкувер, В. К.

У неділю 21 лютня ц. р. в домі п. Ф. Микитюка відбулася гарна приятельська забава-пущення. Прибуло багато парохіян і гостей з інших околиць, щоб разом, як одна родина погоститися та згадати давні часи. При тій нагоді, на заклик п. Кумиля, переведено збірку на журнал "Світло", яка принесла 8.00 дол. Усім жертводавцям щиро дякуємо.

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ
Гримзбі, Онт.

У неділю 21-го лютня п-во Василь і Катерина Запісоцькі святкували золотий ювілей свого подружнього життя. Під час Сл. Божої, що її в їх намірені відправив о. парох С. Шевчук ЧСВВ. ювіляти разом із своїми дітьми й унуками, приступили до св. Тайн, а по Сп. Божій одержали ювілейне благословення.

Ювілейний обід відбувся в домі ювілятів. Його приготуванням зайнялися дочка Іванна й невістка Аделя. Між запрошеними на обід були Впр. Отці: Протоігумен Б. Слобода ЧСВВ, С. Кирило ЧСВВ, В. Бараник ЧСВВ і С. Шевчук ЧСВВ. З Вінніпегу був син ювілятів Пилип з жінкою та брат ювілятки Григорій Квасниця з жінкою. Він був заразом господарем бенкету. Приїхали також гості з Торонта, Ст. Катеринс й Гримзбі.

П-ство В. і К. Запісоцькі

Першим промовцем був Впр. о. Протоігумен. Складаючи ювілятам побажання, з признанням згадав їх безкорисну й повну посвяти працю при школі й парохії св. о. Николая, що її вони виконували за весь час свого побуту в Вінніпегу, доки 1946 р. не виїхали до Гримзбі. Дальшими промовцями були о. парох С. Шевчук ЧСВВ, п. Залеський, п-во Москалі з Ст. Катеринс і п. Гр. Квасниця. Вони складали ювілятам побажання та згадували похвально їх церковну й громадську працю. Дочка Іванна і син Пилип зложили своїм родичам разом із ювілейними побажаннями, також подяку за гарне католицьке виховання, що його вони від них одержали. Під кінець промовляли й самі ювіляти, дякуючи всім за побажання та прихильність на гостині, на якій панував дійсно милий родинний настрій.

У день ювілею наспіло на руки ювілятів багато красних дарунків та писемних і телеграфічних привітів від церковного хору, організацій і парохії св. о. Николая та Читальні Просвіти у Вінніпегу, від СС. Служебниць, СС. Місіонарок Христ. Любови, Всеч. о. М. Пелеха і багатьох знакомих, не тільки з Манітоби й Онтеріо, але навіть і з далекої Німеччини.

П-во Ювіляти походять зі села Волсвин, у сокальському повіті. Подружилися у церкві св. о. Николая 22 лютня 1910. Обряду вінчання довершив бл. п. о. А. Филипів ЧСВВ. Як свідомі українці та глибоко віруючі католики, ювіляти відразу стали до активної праці при парохії й школі св. о. Николая та Читальні Просвіти. Своєю совісною працею і як звичайні члени і як виділові, а також своєю милою вдачею з'єднали вони собі багато щирих приятелів. І багато з тих приятелів, довідавшися про їх ювілей, зложили їм то свої дарунки, то ювілейні побажання.

Літом 1946 року Ювіляти переїхали з Вінніпегу до Гримзбі. Тут відразу вписалися в члени місцевої парохії Успіння Божої Матері. Живуть разом із дочкою Іванною і зятем Григ. Судомою та двома внучками. Дівчатавнучки пильно вчаться в Р. Школі, а їх родичі активні члени при парохії. Їх син Пилип із дружиною Аделею й двома дочками мешкає в Ісг Кілдонен, у Вінніпегу. Родина ювілятів з нагоди цього ювілею зложила на "Світло" $25.00. П-ву Запісоцьким бажаємо багато радости зо своїх дітей і внуків та кріпкого здоров'я на многі літа щасливого життя. (п. с.)

П-ВО Т. ЗАХАРКО
Скаро, Альта

Недавно п-во Теодор Захарко з дружиною святкували свій Золотий Ювілей подружнього життя. Родина й приятелі зійшлися на торжественну св. Літургію, що її відслужив у намірені Ювілятів о. П. Іваниць, у сослужені о. М. Ханаса, о. Й. Тимочка ЧСВВ з Едмонтону й о. М. Дацюка ЧСВВ з Мондеру.

Панство Т. Захарко

На гарній ювілейній гостині, якою вміло проводив п. Ф. Пазоловський, відчитано привіти від прем'єра Канади Діфенбейкера, від лідера опозиції Пірсона, прем'єра Альберти Манінга та від багатьох інших державних осіб, родини й приятелів. На золотому весільні були ще всі три пари дружок і дружбів із першого

До Канади приїхали Ювіляти ще минулого століття 1895 р. з Галичини й замешкали в околиці Едмонтону. Звінчав їх у Пено, Альта бл. п. о. Н. Крижановський ЧСВВ. Тепер у цей радісний час тішаться вони великою родиною, бо виховали 13 дітей і 34 унуків.

Достойним Ювілятам бажаємо багато щасливих літ.

МАКСИМ І МАРІЯ ГАРМІДЕР
Дейзленд, Альта

7 лютня в неділю діти й родина п-ва Максима й Марії Гармідер пошанували їх із нагоди Золотого Ювілею подружнього життя. Того дня вечором о. Лозинський у сослужені о. А. Вин ника ЧСВВ з Мондеру, відслужив у намірені Ювілятів торжественний молебень та уділив їм ювілейного благословення.

По молебні в домі ювілятів відбулась гарна гостина, якою вміло проводив швагро ювілятів п. Микола Мокрицький із Випингдон, Альта. Між рідними бракувало тільки двох синів, які не могли прибути на свято. Зате радували ювілятів їх три доньки й немала купка внуків.

Під час вечері прочитано телеграми й привіти від Губернатора й прем'єра Альберти, від священників, багатьох визначних осіб та від ближчої і дальшої родини. При цій нагоді промовляли: о. Лозинський, який коротко переповів життя ювілятів, повне труду й посвяти для своєї Церкви й для свого народу; далі пп. М. Мокрицький, Й. Варава з Мондеру, В. Мікла, С. Писанюк з Ванкувер, а найстарша донька Олена зложила побажання від дітей і родини та вручила гарний дарунок. Було також багато інших дарунків, які засвідчали, що п-во Гармідери далеко знані й щиро люблені всіми. Наприкінці промовив сам ювілят п. Максим Гармідер: подякував сердечно всім за милу несподіванку й за ті щирі вияви любови й пошани до нього й до його родини.

Максим Гармідер походить із села Кривеньке, пов. Гусятин, де одружився з Марією з Мокрицьких, з села Рипужинці, пов. Городенка. Полишивши жінку й малого синка в Краю, сам поїхав у 1914 р. до Канади, шукати кращого куска хліба й кращої долі. У тяжкі воєнні часи працював по різних роботах, деякий час

П-ство М. і М. Гармідер

вів свою кузню у Мондері, а 1920 р. започаткував вже свій власний бизнес на Дейзленд. 1923 р. спровадив свою родину й тут проживають до сьогодні.

Увесь час свого життя на новім місці шановний ювілят дбав і працював для Церкви й для свого народу. Як тільки зібралась їх більша громадка на Дейзленд, спровіджують отців з Мондеру на відправи, потім купують старий латинський костел і це була їх перша церква.

Разом зі своєю дорогою дружиною виховали вони п'ятеро гарних діточок і старалися вщепити в їх серця пошану й любов до всього, що дороге християнському серцю. За ту велику дбайливість діти завжди відплачувались їм щирою любов'ю, чого доказом хоча б і ця ювілейна

Закінчили це родинне торжество о. А. Винник щирим спомином про працю Ювілятів та бр. Адріян ЧСВВ найкращими побажаннями на многі і благі літа. Збірка при тій нагоді принесла 18.00 дол. Шановним Ювілятам бажаємо дожити в щастю і в гарязді ще й діямантового ювілею.

П-ВО І. ПЕТЕЦЬКІ
Едмонтон, Алта

Золотий ювілей подружнього життя це справді радісне торжество. Такий саме ювілей святкували недавно і п-во І. Петецькі. Свято почалось Службою Божою в намірені Ювілятів, св Літургію відслужив о. Д. Грещук. під час неї вся родина приступила до св. Причастя.

Того дня вечором діти й родина справили Ювілятам гарне ювілейне прийняття в їх власному домі. Господар свята п. О. Демко відчитав при тій нагоді привітальні телеграми й побажання від Преосв. Владики Кир Ніла, від Губернатора й прем'єра Альберти, мейора Едмонтону та багатьох інших. Від парохії зложив щирі побажання о. Ю. Ковальський. З побажаннями одержали Ювіляти також і багато подарунків.

Панство Петецькі приїхали до Канади 1907 р. й замешкали в околиці Вегревил, де брали живу участь у парохіяльній і народній праці. 1940 р. перейшли до Едмонтону, де й досі є активними членами катедральної парохії й УНДому. На своєму довгому житті виховали восьме ро дітей, а тепер тішаться вже 25 внуками й одною правнуч-

На заклик пані Ю. Коренди, яка ніколи не забуває про добру пресу, переведено збірку й призначено з неї на "Світло" $6.00. Жертводавцям щиро дякуємо, а шановним Ювілятам бажаємо многих і благих літ.

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

Анна Харків
Торонто, Онт.

По тяжкій недузі, прийнявши св. Тайни упокоїлася в Бозі 11 січня ц. р. бл. п. Анна Харків, полишаючи в смутку свого мужа Теодора, дочку Анастасію, внуків та численну родину.

Похорон відбувся 13 січня з церкви св. Василія Великого в

Бл. п. Анна Харнів

північному Торонті, де св. Літургію й похоронні богослужби відслужив о. Є. Пащак, ЧСВВ.

По похороні родина й приятелі зійшлись до Нар. Дому, щоби при поминальному обіді згадати покійну тихим-добрим словом. При тій нагоді промовляли о. парох Є. Пащак ЧСВВ, панове В. Кухте, Д. Николяк, пані Т. Кавун та ще один приятель родини з Бофало. Збірка, яку переведено на будову пам'ятника Т. Шевченка, як нев'янучого вінка по покійній, принесла 32.60 дол.

Покійна Анна походила з Хотимира, пов. Товмач. До Канади приїхала 1913 р. і тут прожила зі своїм мужем Теодором. Із дітей осталася їй тільки одинока донька Настя, яка опікувалася мамою в часі недуги і, як добра дитина, замкнула люб'язні материні очі на вічний спочинок. Ціле своє життя Покійна трудилась і ревно працювала для церкви, свого народу, своїх ближніх; то й не диво, що пам'ять про неї остане надовго в усіх, що її колинебудь знали. В. І. П.

АННА ЩЕРБА
Вернон, Б. К.

Ув останній день грудня м. р. відійшла у вічність бл. п. Анна Щерба, полишаючи в глибокому смутку мужа Константина, 4 синів, 5 доньок, 19 внуків і 8 правнуків та велику родину й багато приятелів. Останні св. Тайни приняла покійна з рук о. Й. Жана ЧСВВ, а похоронні богослужби відслужив о. Д. Велещук ЧСВВ з Ванкувер. На похорон приїхав також з далекого Гримсбі, Онт. син покійної бр. Вертоломей ЧСВВ, що посвятився Богові на службу в Чині Святого Василія Великого. При похороні родина й приятелі зложили багато гарних віників і ще більше гарних хитиць з молитов і св. Сл. Божих.

Бл. п. Анна походила зі села Коріниця, пов. Ярослав у Галичині. До Канади приїхала 1902 р. до Альберти. Тут вийшла заміж 1910 р. за Петра Щербу, а коли по вісьмох літах він помер, то в рік по його смерті вийшла

Бл. п. Анна Щерба

заміж за його брата Константина, з яким прожила решту свого життя. Під кінець життя більше як два роки терпіла на тяжку недугу аж доки невмолима смерть не перервала останньої нитки життя.

Вічна їй пам'ять.

Усім, що взяли участь у похоронах чи якнебудь причинилися до того, щоб облегшити наш смуток — складаємо щиру подяку.

Муж Константин Щерба й діти

ПРОСИМО ВИБАЧЕННЯ

Ув останньому числі "Світла" зайшла прикра помилка, а саме знимку бл. п. М. Пігура ми помістили в дописі про похорон

Бл. п. Іван і Марія Савичі (Допис у попер. ч. "Світла")

Бл. п. Марія Пігура

бл. п. А. Бедзик. Тут ще раз поміщуємо знимку бл. п. М. Пігура з її правдивим іменем, а родини обох покійниць просимо о вибачення за цю прикру помилку. Ред.

СВІТЛО THE LIGHT Ukrainian Catholic MAGAZINE

Champions And Martyrs Of Spiritual Rights And Freedom

HON. WILLIAM M. WALL:

Address to the Canadian Senate on the occasion of the death of Cardinal Stepinac

Hon. W. M. Wall

Honourable senators, I rise to associate myself with the tribute which has been paid to His Eminence the late Aloysius Cardinal Stepinac.

I wish to thank the honourable senator from Ottawa West (Hon. Mr. Connolly) for bringing to our attention the tragic death of Cardinal Stepinac, this noble champion of the freedoms and the rights of his beloved Croations and Yugoslavians, this brave defender of the spiritual rights of the church of which he was such a devoted and loyal servant, this collaborator — yes, but on the side of justice, and freedom and Christ! The name of this spiritual leader of some seven million Roman Catholics in Yugoslavia will remain enshrined in the hearts of his people because he was a symbol of a heroic Christian martyr who kept his faith unaltered and unshaken while he was personally subjected to vicious humiliation and persecution in a deliberate attempt to discredit him and, by this means, to discredit and undermine the church to which he belonged. The name of Aloysius Cardinal Stepinac will live on because he was a symbol of protest against unjust and unjustified state interference in spiritual affairs.

The Cardinal believed and maintained that no compromise was possible over the division which exists between church authority over spiritual matters and state control over temporal matters, and he endured his unjust imprisonment and his virtually self-imposed exile in his tiny native village in fearless silence.

The name of this priest of God will be remembered with many other modern martyrs because he was, in fact, a symbol of the opposition of all free, Christian people to an atheistic dogma of communist statism; because he stood firm for what he believed, and the free world hath great need of men who will stand firm for what they believe to be just and true.

As I too bow my head in humble and fervent prayer before the memory of this heroic servant of God and man, my heart is filled with agony at the ghastly and ghoulish price which godless communism has visited upon the many millions of Christians in the countries over which it has fastened its pseudo-democratic political regimes. This persecution, especially of the Catholic Church, has been brutal, unceasing and relentless. In Lithuania, in Estonia, in Latvia, in Byelorussia, in the Ukraine and in Hungary, the story of persecution and martyrdom is much the same. Wherever communist statism has completed its cycle of planned suppression and persecution, the church has become the church martyred and oppressed, the church silent.

Most honourable senators will remember the special session of Parliament in 1956, which was called to consider, among other pressing problems, the tragic events connected with the brutal suppression of the Hungarian uprising. Hungary's story of religious persecution merits our attention as an example of what has been going on in the last decade. During the Soviet occupation, the Bishop of Gyor and some 30 priests were immediately executed, and in 1948 alone the number of priests imprisoned rose to approximately 600. The first year of communist rule resulted in the nationalization or liquidation of 3,000 primary schools, 85 colleges and secondary schools, a Catholic university, the Faculty of Theology of the University of Budapest, and almost all the seminaries. All religious orders were liquidated, and the monasteries and the convents were transformed into barracks, hostels and offices, while many churches were closed or changed into military depots, libraries and museums. The modern church of the parish of Queen Mary of Budapest was demolished,

and in its place arose a gigantic monument to Stalin.

This brutal attack against the church then led to the imprisonment of Cardinal Mindszenty, Archbishop Grosz and other members of the hierarchy. Today Cardinal Mindszenty lives as a refugee in the American Embassy in Budapest. Archbishop Grosz is in prison, as are Bishops Badalik, Petery, Schvoy and Szabo. His Excellency Bishop Papp is confined to his palace, and Bishops Rogats and Kovacs are confined to hospitals as being gravely ill. Only Bishop Hamvas has been permitted to perform his episcopal duties. The Hungarian Catholic Church is thus alone and without its hierarchical leadership, while religious persecution continues in spite of the consternation and the condemnation of the whole Western world.

Honourable senators will understand why I take this opportunity to draw their attention to the martyrdom of the Ukrainian Catholic Church in what we call Western Ukraine, after its inclusion into the Soviet orbit just fifteen years ago. As a matter of historical record, the Ukrainians were the first victims of communist religious persecution, for they were the first to be subjugated by the new Bolshevik regime. The first to suffer were the Ukrainians in Eastern Ukraine, who were predominantly Orthodox. By 1960, for example, the Ukrainian Autocephalic Orthodox Church, with its Metropolitan Lypkivsky and a hierarchy of approximately 80 bishops, had been completely suppressed.

Just fifteen years ago, honourable senators, during the night of April 10-11, 1945, the new communist masters of Western Ukraine began the systematic and brutally repressive liquidation of the entire Ukrainian Catholic Church, which then numbered some five million faithful. Into hard-labour prisons and into concentration camps went all of our Ukrainian Catholic hierarchy, several thousands of our clergy, and many more thousands of our outstanding lay leaders. A year later, in Lviv, the capital of Western Ukraine, under the watchful and direct supervision of the dreaded MVD and through the lips of a tiny corporal's guard of terrorized priests, there was perpetrated the farcical break of juridical ties with Rome, followed by the equally farcical plea to "Papa" Stalin that he should grant his permission to reunite the "reconverted" Ukrainian Catholics with the Russian Orthodox Patriarchate, which had been revived for reasons which I need not discuss at present. Methodically and inexorably there took place, almost before our very eyes, the liquidation and the martyrdom of the Ukrainian Catholic Church, with its proud heritage of many centuries of close ties with the Western democratic world — a church which had been a trusted and beloved leader of its peoples in their struggle for freedom, for justice, and for national independence. And the Western world was strangely silent, as if it did not believe that such things could happen in the twentieth century.

With deep humility, I ask you to remember the name of Metropolitan Slipyj, still living but condemned last year to another seven years of prison; the names of Bishops Budka, Charnetsky, Khomyshyn, Latyshevsky, Romza, Gojdich and Hopko, all of whom were imprisoned and condemned, or who have died in prison or been assassinated. I ask you to remember the fantastic losses the Ukrainian Catholics suffered — almost 3,000 clergy, 500 seminarians, over 1,000 nuns, over 3,000 parishes, over 4,000 churches and chapels, 195 religious houses, 35 Catholic editorial houses, 38 Catholic publications and thousands of schools.

Honourable senators, February 10, 1960 brought to a close the heroic life of a valiant foe of communist atheism, Aloysius Cardinal Stepinac, Archbishop of Zagreb and Primate of Yugoslavia. Not only is it appropriately fitting, but it is indeed imperative that free men — ordered by their deep spiritual convictions and motivated by their belief in justice, in honour, and in the innate dignity of all men whose inalienable rights must not be transgressed or trampled upon — should pay their respectful homage to this servant of God, whose persecution, arrest and eventual imprisonment and martyrdom caught the attention of the whole Western world, for his martyrdom was a symbolic example of the tragic fate of so many, many more. Lest free men forget, honourable senators, who ... when ... how ... by whom... and for what!

TO ALL THE SUBSCRIBERS AND FRIENDS OF THE "LIGHT", THE EDITORIAL STAFF EXTEND BEST WISHES FOR A GLORIOUS AND JOYOUS EASTER.

FAST AND ABSTINENCE

by M. Berko

Last month, this column traced the evolution of feast days and their significance on the liturgical calendar. As we have seen, feast days solemnly commemorate the memory of a saint or an event in the life of Christ or the Theotokos. Such days are specifically dedicated to positive divine worship. But the Church has also designated sacred times for offering service to God in a negative way, i. e., through mortification; these periods are called days of abstinence, or "posty" as Ukrainians know them.

In the Eastern Church, the concepts of fast and abstinence are as one. There are only days of total abstinence from meat, dairy products or both, and these include the spirit of fast, though unlike the concept of the Western Church which calls for calculation of the size of meals.

The *Didache*, written at the beginning of the second century, already mentioned Wednesday and Friday as weekly fast days. The number two was suggested by the ancient Jewish custom of fasting two days each week (Monday and Thursday). The Christian fast was put on Friday, as the day of Christ's death, and on Wednesday because Judas made his contract of betrayal on that day. Thus the historical events of the redemption relived by the faithful every week formed a spiritual drama that comprised not only the Passion itself, but also the decisions and actions of Christ's enemies that immediately led up to it.

In the fourth century, Saturday was added in Rome as one of the weekly fast days. Pope Innocent I motivated the Saturday fasting, as an extension of the Friday fast, by the thought that on that day Christ had rested, a victim of death, in the tomb and that the Apostles had spent the day in sadness and fasting. While the Saturday fast spread through the whole Latin Church, the Eastern Church never accepted it and has kept Saturday free from any law of fasting. In the West, the original practice of fasting three days a week was later prescribed by law, but only for Ember weeks (apart from the special Lenten regulations).

The spiritual value of fast is seen from the special occasions on which the Church prescribes this practice. Apostolic tradition demands that ordination be preceded by fast and prayer (Acts 13, 3). Not only did the candidates fast and pray for a few days in preparation for Holy Orders, but the ordaining bishop and assisting clergy joined them to obtain God's grace and blessing upon their calling. Eastern Rite bishops generally fast prior to blessing a new church.

Ukrainian Catholics are obliged to practice abstinence on all Fridays of the year excepting those which fall within the "zahalnytsi" or octaves of Christmas, Circumcision, Easter, Pentecost, and during the week before Lent. In addition, they are required to abstain from meat on all Wednesdays of Lent and Advent unless local diocesan regulations make an exemption. Depending on the ruling of their bishop, Ukrainians are either bound or not bound by these additional periods of abstinence: "Petriwka", which precedes the feast of Saints Peter and Paul; "Spasiwka", which precedes the feast of the Assumption; the one-day fasts to which belong the feasts of the Exaltation of the Holy Cross (Sept. 14), the Beheading of Saint John the Baptist (Aug. 29), Christmas Eve and Epiphany Eve.

In the early Church, prescriptions for fasting were quite rigorous. A strict fast was observed during ALL the lenten periods and lenten days exclusive of Sundays and, in the East, Saturdays also. The fast consisted of abstaining from meat entirely, and, on certain days, also from dairy products. Today, the Church has relaxed the law of fast considerably, in view of the world's productive pace. Meat may now be taken during Lent with the exception of Fridays and Wednesdays, providing prescribed prayers are recited before meals on the other days of the week.

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge) Toronto

SAINTS ARE ON THE WAY !

Nowadays the devil has made such a mess of everything in the system of life on earth that the world will presently become uninhabitable for anybody but saints. The rest will drag their lives out in despair or fall below the level of man. The stresses of human life are too oppressive; merely to exist, one has to expose oneself too many snares. Christian heroism will one day become the sole solution for the problems of life: Then, as God proportions His graces to human needs and tempts nobody beyond his strength, we shall doubtless see coincident with the worst condition in human history a flowering of sanctity.

— *Jacques Maritain.*

THE RECENT APPARITIONS OF THE BLESSED MOTHER IN SEREDNE

(1954—1955)

PART V

(Editor's note: Please refer to Part I)

THE SEVENTEENTH APPARITION:

On the Saturday before the Assumption I was assisting at Mass. During Mass I had a vision of the Seredne mountain and the grotto which was aglow. Mary appeared as the Immaculate Conception wearing white with a blue sash. She seemed unusually sad and concerned, looking about her as if searching for someone who might need her help.

A few steps in front of Mary stood the Archangel Michael. He seemed to be of medium height, dark, and of pleasant mien. He wore a short white tunic. His right hand held a flaming sword while his silvery wings flashed like the sun. He faced the south and swung the sword three times. A blaze of fire trailed the sword as it flashed through the air, and the brightness of its fire extended further at each stroke.

THE EIGHTEENTH APPARITION:

On the morning of the Feast of the Exaltation of the Holy Cross, September 28, 1955 (Julian Calendar) many of us gathered at the source of the three springs. We prayed in unison, said a rosary, sang a moleben, and a panakhida for the souls of the dead. It was during prayer that I saw the Blessed Virgin, looking very beautiful, in a garment of sombre hue. She seemed very happy and smilingly extended her hands to the people as if she wanted to encircle all of them to her heart. I wished to stay at the place forever and desired to pray as never before.

NINETEENTH APPARITION:

On the Feast of Christ the King in October of 1955, I was saying my daily prayers during Mass. Suddenly I was transferred in spirit to another theme. I saw Christ the King on His throne. His face and figure shone in glory. His feet were covered with a white piece of linen. Rays of light darted from His Person. Before His awful beauty stretched the universe, multitudes of people who bowed their heads to the King of the universe. Here and there amongst the heads of the people lilies were scattered about, their heads bent too in adoration of their King. I was lying in the form of a cross at the feet of Christ the King. I offered myself in sacrifice for the multitudes of people, for my sins and for the sins of the world. To the left of Christ I saw a priest in golden vestments blessing the people with a chalice. Near the priest was a mass of darkness which threw its shadow upon him.

TWENTIETH APPARITION:

On November 21, 1955, the feast day of the parish church in Dubowetz, I saw a great number of souls in purgatory whose faces were turned towards the tabernacle during Mass. I felt a great desire to help these poor souls and prayed for Jesus' mercy upon them. Later I arranged to have a Mass said for these departed souls on the day before the Feast of the Immaculate Conception. During this Mass I saw a great number of souls standing in rows in the darkness. As I watched the Blessed Virgin Mary walked amongst them and showered her graces upon them. As she went on the dark faces became brighter.

THE END

FAITH IS THE FOUNDATION

All the strength and force of man comes from his faith in things unseen. He who believes is strong; he who doubts is weak. Strong convictions precede action. The man strongly possessed of an idea is master of all who are uncertain or wavering. Clear, deep, living convictions rule the world.

— *James Freeman Clarke*

SPIRITUAL SAVINGS

Resources of the spirit are like savings; they must be accumulated before they are needed. When they are needed, there is no substitute for them. Sooner or later, the individual faces the world alone, and that moment may overwhelm him if he has no resources within himself.

— *Professor Marten Ten Horr.*

CONSCIENCE

When you have to fight with your conscience and get licked, you win.

Would you like to become a Basilian priest or brother? Write:

Vocational Director
1070 Main St. N., Weston, Ontario

DO WE UNDERSTAND RUSSIA PROPERLY?

Our Only Un-military Weapon

By Y. ONYSCHUK

At a recent conference of newspapermen, mostly former refugees of European origin from countries now under Soviet domination one of the experts stated that the biggest danger in today's situation is that the West has a false picture of Communism, Russia and the Soviet Union. The West lives in a world of illusion, ignorance, and false security and believes in many misconceptions that have been created because of a lack of understanding of the Communist Russian problem. Therefore the West cannot see the solution that in the opinion of well informed people is the only weapon of the West in the defensive fight against Russian Communism.

One of the most important misconceptions in the Western world is the illusion that the Soviet Union is an organic national territory of over 200 million Russians. This is completely false.

The fact is that the Soviet Union is a mosaic of more than 100 peoples — nationalities — that live on their own ethnographical national territories. They comprise 12 basic racial groups with their own languages, religious beliefs and culture; they are living in 15 Republics, 17 Autonomous Republics, 9 Autonomous Regions, 10 National Districts, 53 Regions (oblasti) and 6 Territories. But one of the Republics — the Russian Soviet Federal Socialist Republic — and one nation — Russia — impose their own dictatorial will upon the other nations and Republics of the Soviet Union.

The Russian S.F.S.R. statistically looks to be a big one — 6,523,524 sq. miles, with a population of 112,600,000. But over five million sq. miles of this territory with a non-Russian population of over thirty million are ethnographical territories of 12 Autonomous Soviet Republics, 6 Autonomous Regions, 10 National Districts, 6 Territories and many Regions that have been included in the Russian S.F.S.R. The real Russian Soviet F.S.R. comprises a little over ten per cent of the total area of the Soviet Union, and experts on population matters estimate — Soviet statistics being unreliable — that Russians comprise about 38 per cent of the population of the Soviet Union. Russian ethnographical territory then is not much larger than Mexico and smaller even than that of the two Canadian provinces, Ontario and Quebec, taken together. If everyone in the West understood this properly, the subconscious fear of dealing a little firmer with Russian Communist aggression would disappear.

Russia and Russian Communism have always been a mystery for the world.

The history of Russia dates back from the 12th century, when from a small national territory around Moscow the Muscovites began to conquer neighboring territories. These conquests were carried out under different slogans, with different explanations and supposedly valid reasons. In some cases they carried out their aims by force under the pretension of unifying "mother lands". In other cases, they went into an agreement with their victims by extending them protection, as in the case of Ukraine; a treaty between those two countries

Penmans

WARRANTED HIGH GRADE PENMANS KNIT-GOODS

ВИДЕРЖЛИВІ

Робочі Скарпетки

ЩО ТРИВКІШІ ЗА ВСІ ІНШІ

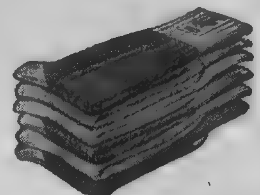

Щоби довше носити — вигідніше ходити — кориснiше купити, жадайте РОБОЧІ СКАРПЕТКИ ПЕНМЕНС. Найдете стиль і грубість, що відповідатиме усякій роботі — і за дану ціну буде це найкорисніше купно.

ТЕЖ СПІДНЯ ТА ВЕРХНЯ БІЛИЗНА

СЛАВНІ ВІД 1868 Р. WS 9-4

signed in 1654 ended with a complete abolition of independence of the Ukraine in the next century. In a similar way protection was imposed with the help of the sword upon Islamic peoples to protect them from the English imperialism. In the nineteenth century they proclaimed themselves to be defenders of all Slavic peoples, and in this century they have taken on a new slogan of international communism to give this weapon the appearance of an international idea. Many peoples in the world have taken for granted that Russian communism is really an international idea; the Russian imperialism of the Czars has been forgotten. Russians always used force and deceit to aid in persuading others to accept the ideas they wanted to sell.

Peter the Great together with his other reforms has repainted and rewritten the whole history of Russia. Russians being themselves of Ugro-Finnish and Tartarian origin, as stated by their own historians (V. Kluchesky and others), are not Slavs at all. They always called their country "Muscovy" and themselves "Muscovites," until the first decade of the 18th century when Peter the Great introduced and later enforced a new name upon them — "Rossiya" (Russia) and "Russkiye" (Russians). The name was changed for the purpose of making it very similar — especially in the internationally used Latin transcription — to the name of the old Rus — now Ukraine — a Slavic nation, which, after the defeat of Mazepa at Poltava in 1709, fell under the complete rule of the Muscovites. Having renamed themselves, the Muscovites also appropriated for themselves the whole history of the old Rus — forefathers of the Ukrainians. Later, an order came to call the Ukrainians "Little Russians" in order to denationalize them, although the Russians have been unable to do that. There is an analogy of this today with communism; the Russians have appropriated the communistic idea and consider themselves the only interpretors of communism; others are given only orders on how to subordinate their own thinking to the interests of the Russian nation.

(To be continued)

Should Your Son Be A Priest?

By Father Severian O.S.B.M.

PART I. Continuation

God Calls Your Son.

The vocation to priesthood or to the religious state of life is a calling from God. At the Last Supper, when Jesus spoke to the Apostles, He said: "You have not chosen me; but I have chosen you; and have appointed you, that you should go and should bring forth fruit..." (John 15:16). Your boy will not be thrown off a horse, as Saul, on the road to Damascus, to be called into the service of Christ as Saint Paul. Nor will he get a special vision, or hear distinctly the words of the call from Christ: "Follow me" as did the other Apostles. It will probably be only a deep in the heart feeling, a desire, a boyhood dream that he really wants to be a priest. It may be, that he heard some vocational talk, or read a vocational story, that gave him the idea of choosing priesthood. Maybe he got his vocation while serving a Mass as altar-boy, or was encouraged by a friend, a good religious aunt, uncle or grandparent, or a priest.

But how can you be sure that your son has this calling from God? Is it not only a timid child's way of escaping from the difficulties and competitions of earthly life? Is it a proud ambition or an egoistical whim? Many boyhood dreams and zeals have convinced young men that they were called by God.

The Qualifications

Certainly, if your son has physical health and average mental abilities, whose moral life is that of the normal good Catholic, and who tells you that he wants to become a priest, because he wants to serve God and work for the salvation of souls, this is already a sign that he has a vocation. These are already the initial elements that God has given your son in the call to priesthood. Furthermore he no doubt will have other qualities, such as: sensitiveness to people and their problems, he will be curious about life, possess a deep sense of obligation and respect to duties. He will show a practical stubbornness tempered by humility. He will be quite emotionally mature, neat, persuasive in his speech, courteous, mannerly, cheerful, optimistic, have a sense of humor which enables him to laugh at his own mistakes, and pious in his religious duties.

You may still have some doubt. Remember that the entering into an order of religious or the seminary does not yet make your son a priest. Here, too, it will be yet more thoroughly decided if he has the necessary physical, mental and moral qualities in sufficient degree.

Opportunities and rewards of Priesthood.

If your son wants a life of contemplation, study, teaching, missionary work, writing, etc., he will get this in a religious order, e. g. The Basilians, the Redemptorists. If he wants parish work exclusively he joins the secular clergy of his diocese. Both these types of priesthood have hundreds of opportunities to satisfy the ambitions and fit the aptitudes of any talented young boy. And all are richly rewarding. — When we say rewarding we do not mean material rewards valued in money, but it is a reward in the satisfaction that one makes his life count. — The priest fills a special role in society. No place is too high for him, nor too low; he walks among all of people. To him come the sinners for pardon and help and guidance.

Some of his most precious moments will come from sharing milestones along life's way. His life will never be a monotony. Conscious of the fact that he is serving God and immortal souls he receives deep spiritual exhilliration as God, through him, touches and helps fallen souls, inspires the hesitant, and heals the sick at heart. Each day, fortified by God's grace and his faith, the priest tests his strength against the whole world, uncovers evil, fights oppression, challenges untruth, upholds the virtues which make us better sons of God.

What more could your son ask of you?

ВИСЛІДИ ЗБІРОК

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

М. Крап, Транскона, Ман.	4
Одна особа, Торонто, Онт.	2
В. Христоріз, Трентон Гайтс, ЗДА	1
Н. Палій, Белойт, ЗДА	1
М. Колтунюк, Філядельфія, ЗДА	1
Всеч. о. О. Кобрин, Філядельфія, ЗДА	1
Н. Яворська, Нью-Йорк, ЗДА	1
Ю. Мищій, Едмонтон, Алта	1
М. Левицька, Едмонтон, Алта	1

НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ

П. Котиляк, Едмонтон, Алта, Л. Глушка Ембридж, ЗДА, Д. М. Грайник, Ґлейс Бей, Н. Ш., І. Рибка, Оквил, Онт., М. Куць, Чікаґо, ЗДА, І. Малований, Едмонтон, Алта, М. Гарагук, Ванкувер, Б. К., Е. Бабець, Нью Вестминстер, Б. К., М. Цебровський, Транскона, Ман., П. Снігур, Транскона, Ман., Л. Вербицький, Транскона, Ман., В. Дубецький, Транскона, Ман., А. Борович, Ніяґара Фалс, Онт., К. Лесьов, Йорктон, Саск., В. Трохимчук, Мондер, Алта, К. Комар, Філядельфія, ЗДА, А. Ґлут, Нью-Йорк ЗДА, М. Н. Корчинський, Айтуна, Саск., Н. Смаль-Стоцький, Ліма, Перу, К. Худа, Австралія, М. Козіцька, Брентфорд, Онт., Г. Фуґон, Оттава Онт., Ю. Вак-Байчук, Філядельфія ЗДА, М. Глимбіцький, Вудсток, Онт., І. Микитин, Трентон, ЗДА, М. Петриканин, Нью-Торонто, Онт., І. С. Глинський, Торонто Онт., М. Гранківський, Стейплтон, ЗДА, Р. Дольницький, Торонто, Онт., Т. Раковський, Торонто, Онт., І. Патриляк, Філядельфія, ЗДА, М. Павлесса, Едмонтон, Алта.

НА ПРЕСФОНД "СВІТЛА" ЗЛОЖИЛИ:

Впр. Сестри Служебниці, Рим, Італія — — —	$50.00
Зі золотого ювілею подружжя п-ва В. і К. Запісоцьких, Ґримзбі, Онт. — —	25.00
З похорону М. Калинко, Ошава, Онт. — — — —	15.00
Зі золотого ювілею п-ва М. і М. Гармідер, Дейзленд, Алта — — — — — —	13.00
ЛУКЖ, парохія св. Духа, Монтреал, Кве. — — —	10.00
Зі золотого ювілею Т. Захарка, Скаро, Алта —	10.00
З похорону Ст. Сторощук, Мондер, Алта — — —	8.30
З похорону А. Осада, Мондер, Алта — — — — —	7.95
З парохіяльної забави (пущення), Вернон, Б. К. —	7.83
З гостини для п. Й. Варави, Мондер, Алта — — —	6.28
Зі золотого ювілею подружжя Й. Петецького, Едмонтон, Алта — — — — —	6.00
З вечорка для Ів. Войтаса, Брудергайм, Алта — —	3.70

По $5.00: Всеч. о. М. Городиський, Торонто, Онт, Т-во Укр. Кат. Гетьманців, Чікаґо, ЗДА, А. Біловус, Стетин Айленд, ЗДА.

По $4.00: П. Палцат, Ст. Майкел, Алта, В. Шолдра, Торонто, Онт.

По $3.00: З похорону В. Мілан, Ванкувер, Б. К., Ю. Мищій, Едмонтон, Алта, К. Цюропайлович, Мінneaполіс, ЗДА, І. Юрчак, Чікаґо, ЗДА, І. Ванчицька, Філядельфія, ЗДА.

По $2.50: А. Фіца, Чікаґо, ЗДА.

По $2.00: З похорону П. Гайдук, Ванкувер, Б. К., А. Михайлович, Р. Подоляк, Чікаґо ЗДА, М. Ґут, Л. Дольницька, А. Стус, І. Федун, Г. Троян — всі з Торонто, Онт., М. Куць, Філядельфія, ЗДА, І. Дзядик, Котедж Гилс, ЗДА, М. Хабло, Р. Брикович — Монтреал, Кве., Й. Ґорчинський, Австралія, А. Климко, Форт Френцис, Онт., Р. Куча, Клифтон, ЗДА, В. Христоріз, Трентон Гайтс, ЗДА, А. Ендруз, Ст. Бонифас, Ман., М. Гранківський, Стэйплтон, ЗДА.

По $1.00: Н. Ґутовський, Селкирк, Ман., Р. Лобай, Г. Хлопецький, В. Слота, М. Жила, Г. Мостовий, О. Брикович, С. Дорош, А. Каралівський — всі з Торонто, Онт., Е. Чорнобрива, Н. Котович — Філядельфія, ЗДА, М. Ґнап, Ривeрс, Ман., С. Ґамула, Сарнія, Онт., М. Павелків, А. Цвяк, А. Камінська, Л. Филипчук, С. Козопас, М. Сеник — всі з Нью-Йорк, ЗДА, М. Подольчик, Ґан, Алта, М. Струсінський, К. Кальба, Монтреал, Кве., Й. Загородний, М. Винничук, Чікаґо, ЗДА, І. Дубовецький, Джерсі Сиці, ЗДА, М. Хмілар, Мондер, Алта, А. Мельник, Клівленд, ЗДА, М. Стеранчук — Клівленд, ЗДА, А. Микитюк, А. Борецька, Н. Кисіль — Віндзор, Онт., Д. Ва, А. Колісник, Вох, Алта, С. Крук, Бонівил, Алта, П. Головатий, Ошава, Онт., О. Подоляк, Едісон, ЗДА, І. Ріпчак, Мекіз Рокс, ЗДА, І. Гарис, Лонґ Айленд, ЗДА, М. Фурка, Бронкс, ЗДА, М. Гармідер, Дейзленд, Алта, А. Климчук, Меріден, ЗДА, К. Бліщ, Гвілінґ, ЗДА, Н. Карачевський, Йонкерс, ЗДА, К. Черній, Гемтремк, ЗДА, С. Зварич, Гекитставн, ЗДА, В. Стахів, Едмор, Саск., М. Савчук, Шіго, Саск., М. Черній, Саскатун, Саск., І. Дубик, Кадворт, Саск., І. Пацалуйко, Спірс, Саск., З. Гадзевич, Ніяґара Фалс, ЗДА, В. Ґіль, Джерсі Ситі, ЗДА, Р. Кочержук, Денвер, ЗДА, С. Морозович, Ірвин, ЗДА, Л. Раковський Бронкс, ЗДА, А. Філяс, Ґвин, Алта, Г. Хомяк, Чипман, Алта, К. Шимко, Гейт, Алта, Г. Цимбаліста, Гайнс Крік, Алта, І. Штокал, Іннисфрі, Алта, М. Клапан, Ошава, Онт., П. Ковальчук, Лімінґтон, Онт., П. Бойко, Риджтавн, Онт., Г. Романків, Олеан, ЗДА, В. Рак, Вонда, Саск., І. Осьмак, Едмонтон, Алта, І. Гевусь, Виндзор, Онт., П. Стралковський, Бронт-Оквил, Онт., О. Чапельська, Брексвил, ЗДА, М. Рудницька, Нью-Гейвен, ЗДА, С. Іжак, Гемонд, ЗДА, В. Тимкан, Франція, І. Озар, Олеан, ЗДА, С. Панчишин, Еверет, ЗДА, М. Крап, Транскона, Ман., В. Ожібко, Едмонтон, Алта, Ол. Комановський, Честер, ЗДА, І. Белей, Англія.

$0.50: С. Красілчук, Брус, Алта.

Усім жертводавцям і приятелям щиро дякують

ОО. Василіяни.

Читайте книжечку

о. А. Трука ЧСВВ

"БОЖА КРИНИЦЯ"

— про 7 св. Тайн. Ціна 40 ц.

ПОШУКУЄ

Василя і Варвару КЛИМКО зі села Ланчин (Надвірна). Виїхали до Канади около 1923 р. Пошукує вуйків син

Mykola Holinyj

34 Albert St.

Midleton, Lones. England

ЛИСТ ДО СВЯТОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Слава Ісусу Христу!

СВЯТИЙ ВАСИЛІЄ ВЕЛИКИЙ,

Прийми мій маленький лист. Одного разу я слухав радіо і почув такі слова, які один хлопець казав: "Піду до Сент. Майко каледж, щоб дістати добрий едюкейшен, бо звітам виходять добрі грачі, що грають гакій. А куди підемо ми, українські хлопці?

Багато з нас також любимо цей спорт. Про це я сказав мамі, а мама мені сказали, що я ходитиму до Колегії св. Василія Великого. Думаю, що там також буде цей спорт і я зможу брати участь. А певно звatиметься дружина св. Василія, і напевно ніхто нас не переможе, бо українські хлопці є завзяті козаки. І на цю ціль складаю свій місячний чек у сумі 6 дол. І прошу всіх українських хлопців зробити це само, а напевно св. Василій Великий прийме наші малі датки на таке велике діло Прошу вибачте мені, що я негарно пишу, бо тільки 9 років маю.

Роман Семенович
Торонто

Всечесніший Отче,

першзавсе дуже вибачаюся за заборгованість, яку оце вирівнюю. Все воно якось так складається, що годі вирівняти на час. При тім висилаю також передплату для нової передплатниці.

Прийміть від нас найщиріші гратуляції і подяку за гарно редагований і цінний нам журнал "Світло". Це дійсно світло, яке освітлює нашу хату. Читаємо його з великою радістю й захопленням, хто тільки в хаті скорше дістане його в руки...

М. Петрівська, Австралія

—o—

З листів до Редакції

Хвальна Редакціє,

І я так кажу: пощо видавати книжки й завалювати ними полиці видавництва й книгарень? Це ж небезпечно. Ану ж полиця заломиться і ще когось заб'є?... Книжка, яка лежить на полиці, нікому користи не приносить. Чому б не видати "українських карт", щоб наші люди мали чим забавлятися по українських (читальних) коршмах та ще й запивали водкою з українського хліба, що її "старший брат" післав. Пий, брате... А газета? Того йому не треба, він і так знає, що булка з маслом добра, бо бачив як жид їв...

Йосиф Крупка, Гемтремк, ЗДА

—o—

З цим листом залучую поштовий переказ в сумі $6.00 на пресовий фонд "Світла" з нагоди нового року. Дар зложили по 1.00 дол.: О. Микитин, С. Потровнч, Л. Олійник, Л. Чиж, М. Думанський, С. Берегуля. Прошу приняти цей скромний дар, а Вам і всім співробітникам бажаємо всього найкращого в новому році.

С. Потровнч, Акрон, ЗДА

—o—

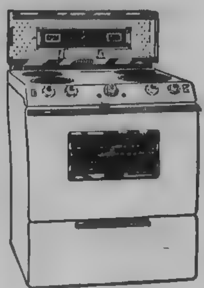

Gurney -- Tappan

Електричні й газові кухні, рефріджерейтори, телевізії, пральні машини, хатнє умеблювання і т. д.

Фірма поручає всякого роду меблі та електроприладдя найкращих марок по знижених цінах на довгореченцеві сплати!

ВІДВІДАЙТЕ Й ПЕРЕКОНАЙТЕСЯ!

Наша адреса:

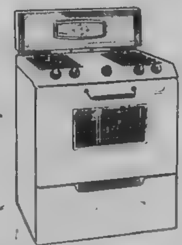

EMPIRE FURNITURE & APPLIANCES CO. LTD.

668 BLOOR ST. W. TORONTO, ONT.

Tel.: LE 1-4771

Т. КОЗАК — Власники — В. КРАМАРЧУК

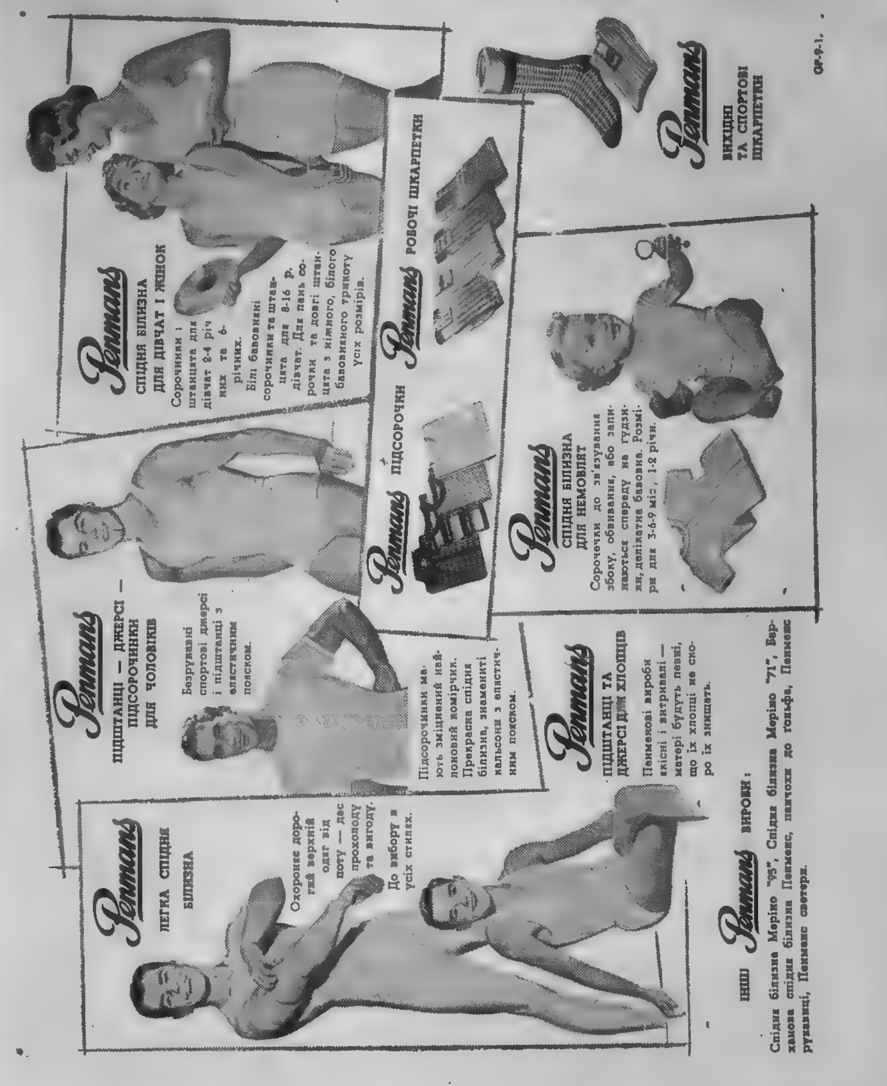

НОВИЙ ВІДКУРЮВАЧ ГУВЕРА
"Constellation"
це "відкурювач, що просто ходить повітрям"

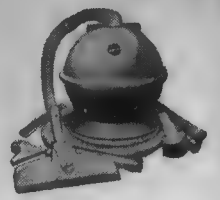

Фірма "Гувер" така загально відома, що дала своє прізвище просто самим виробам: відкурювачі взагалі називають сьогодні популярно "гуверами!"

Також інші вироби тієї фірми, як от напр. прилади до ПОЛІРУВАННЯ ДОЛІВКИ і ін. — все те дістанете в українській фірмі

ALPHA FURNITURE CO.
TORONTO

яка має представництво фабрик Гувера.

І всі ті "влегчуючі життя" прилади дістанете в двох крамницях 'Альфи'

Alpha *Furniture Co.*
735 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 3-9637

Alpha *Warehouse*
587 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 8-3336

KORPAN ALEX
MUNDARE, ALTA.
ADV. 4321

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIII | ТРАВЕНЬ — 1960 — MAY | Ч. 5 (449)

Ціна 50 центів

ОВИЙ ВІДКУРЮВАЧ ГУВЕРА

"Constellation"

"відкурювач, що просто ходить повітрям"

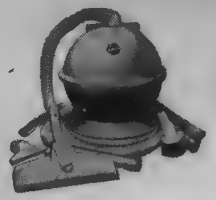

Фірма "Гувер" така загально відома, що дала своє прізвище просто самим виробам: відкурювачі взагалі називають сьогодні популярно "гуверами!"

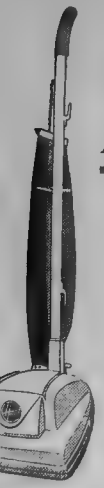

Також інші вироби тієї фірми, як от нпр. прилади до ПОЛІРУВАННЯ ДОЛІВКИ і ін. — все те дістанете в українській фірмі

ALPHA FURNITURE CO.
TORONTO

яка має представництво фабрик Гувера.

І всі ті "влегчуючі життя" прилади дістанете в двох крамницях 'Альфи'

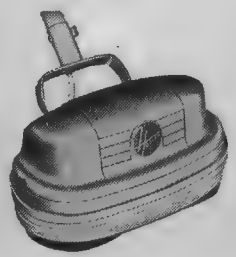

pha *Furniture Co.*
5 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 3-9637

Alpha *Warehouse*
587 QUEEN STREET WEST
Tel.: EM 8-3336

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIII | ТРАВЕНЬ — 1960 — MAY | Ч. 5 (449)

КОЛЕГІЯ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО – КОРИСНЕ Й ДУЖЕ ПОТРІБНЕ ДІЛО

Справа побудови Колегії св. Василія Великого в Торонті здобула собі не тільки право громадянства в серцях нашого загалу, але й щире зацікавлення й повну посвяту піддержку. Про це засвідчують не тільки з великим успіхом, проведена Кампанія Будівельного Фонду, на яку так широ відгукнулися тисячі вірних Торонтенської Єпархії, але й ті сотні листів, що приходять з усіх сторін просторої Канади й добросусідської Америки, від людей різного стану, віку й становища. Ці листи є для нас доказом не тільки великої прихильности й зацікавлення загалу, але й запевненням, що почате велике діло скоро доведемо спільними силами до повного завершення.

Подаємо тут дещо з тих листів.

Впреподобний Отче,

Щиро дякую за надісланий мені інформаційних матеріялів у справі будови Колегії св. Василія Великого в Торонті, яка має стати осередком виховання української молоді в Канаді.

Особисто дуже радію з того, що саме Отці Василіяни погодилися зайнятися таким корисним і одночасно так дуже для нашої молоді потрібним ділом, бо це дає повну запоруку, що розпочата вже справа буде в скорому часі доведена до бажаного успішного кінця і незабаром наша молодь зможе користати з науки в цій колегії, де одержить знання не лише зі загальних наукових дисциплін, але також і з ділянки нашої релігії, історії Української Церкви взагалі та Української Католицької Церкви зокрема, а там узагалі з усієї українністики.

Оцінюючи вагу цього Вашого великого діла, декларую від себе на фонд будови названої Колегії скромну жертву... й залучую першу... рату тої декларації.

Бажаючи Вам, Вєч. Отче Директоре, та всім Отцям Василіянам якнайкращих успіхів у розпочатому ділі — остаю з правдивою пошаною та християнським привітом

Слава Ісусу Христу.

Д-р Михайло Рослик, Едмонтон, Алта

Всечесніші Отці,

мені минуло тепер 73 роки. Приїхав до Америки 1949 р. і з початку відробляв кошти мого спонзора, потім цілий рік шукав праці, а ще й здоров'я не дописувало: кілька літ прослабував; а як знову виздоровів, не міг ніде дістати праці, бо вже минуло було 65 років життя. Тож живу з пенсії соціяльного обезпечення. Заощаджень не вспів поробити ніяких і тому прошу вибачити, що так мало посилаю на таку важну ціль...

З правдивою пошаною

Дмитро Дучинський, Сан Франціско, ЗДА

Високопреподобний Отче,

Прочитав я брошуру в справі будови Колегії св. Василія Великого в Торонті і прошу прийміть мою маленьку жертву на ту будову... Нехай і моя цеглина там буде. Господи, благослови Вашу працю.

Стефан Круп, Бокевіл, Алта

Дорогі Отці,

Посилаю свою рату на будову Колегії. Пізніше вишлю решту того, що записав. Нехай Вам Бог помагає докінчити те, що Ви почали, бо того нам конче треба. Бажаю щасливого успіху.

Г. Процишин, Форт Вилям, Онт.

Група збірників у великому поході збірковій кампанії на будову Колегії св. Василія Великого у Торонті, дня 29 листопада м. р., зі своїм парохом Всесв. о. деканом Я. Чижем, перед церквою свв. Кирила й Методія у Ст. Катеринс, Онт.

СВІТЛО
THE LIGHT
УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ
ЩОСЯЧНИК

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario
Телефон Редакції: LE 4-1411
Телефон Адміністрації: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Mr. E. Birchak
Ukrainian Booksellers
& Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT
A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.
Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Контест "Світла" — *доповнений!* 202

Чудо сонця *(омм)* 203
"Нагло почало сонце дрижати, хитатися, крутитися... а світло... мінилося всіми барвами веселки..."

"Всіх скорбящих радость" *А. П.* 207
"...деякі люди бачили рухи рук, обличчя чи очей, чи усміх в ікони на устах..."

В день Матері *Г.* 209
"Ось моєї коси. Подивіться, чи такі, як Ви колись хотіли їх бачити?..."

Молитва за молодь *осш* 210
Наміреня Апостольства Молитви на травень

ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 212

Брат Франческо *Олександра Копач* 216
"Нараз якесь квиління. Рука натрапила на щось пірясте, тепле..."

Українців — сто мільйонів?! *о. Василь Зінько ЧСВВ* 217
"...чи ми стараємося направити велетенську шкоду, яку нанесли Україні вороги останніми часами?..."

Митрополит Максим про католицьку пресу 219

Записки пароха Старих Богородчан *о. О. Заклинський* 220
"...в другій годині і при ясній ночі, я пустився при місячному світлі в дальшу дорогу..."

Марійські празники нашого церковного року *о. д-р Іван Гриньох* 222
"Оце і є основні богословські правди про Преч. Діву Марію в дзеркалі наших Богородичних празників..."

З вудками в місячну ніч *Федір Одрач* 224
"...в "Телеграм" є опис про рибалку, якого бандити вкинули в воду..."

Коли хтось не в курсі справи *В. Буженко* 228
"Наслідуймо ж тих купців, що то біржею займаються..."

На Божих окопах — історична повість — *В. Гюнерман* 229
Диявольська забава

Десять років "Слова Доброго Пастиря" *д-р Дм. Бучинський* 234
В ювілей Василіянського Видавництва

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 236

Листи до Редакції 240

ENGLISH SUPPLEMENT

The Need For Higher Education *by Michael Zin* 241
"Lost Week End" *by Rev. Joseph Kutney* 243
Do We Understand Russia Properly? *by Y. Onyschuk* 245
Periscope 246

НА ОБКЛАДИНЦІ:
Ікона Улашковецької Божої Матері

ЩЕ БРАКУЄ 809 ПЕРЕДПЛАТНИКІВ — МОЖНА ВИГРАТИ $1.580 !

ХТО ПОЇДЕ ДО СВЯТОЇ ЗЕМЛІ ДАРОМ?

"Світло" заявляє всіх своїх дотеперішніх і майбутніх прихильників стануть до праці з нами: для поширення впливів нашого українського місячника "Світло". "СВІТЛО" МАЄ ТЕПЕР 5.500 ПРИМІРНИКІВ НАКЛАДУ. ОТЖЕ ХОЧЕМО В 1960 РОЦІ, ДО МІСЯЦЯ ВЕРЕСНЯ Ц. Р. ОСЯГНУТИ ЗБІЛЬШЕННЯ НАКЛАДУ "СВІТЛА" ДО ЧИСЛА 6.500 (НА ОДНУ ТИСЯЧКУ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ВІЛЬШЕ!)

Тепер рішили ми

ПОШИРИТИ НАШ КОНКУРС-КОНТЕСТ !

До наведених нижче умовин нашого щогорічного контесту "Світла" ми рішилися додати нові для кращої заохоти контестантів з одного боку і для збільшення числа передплатників із другого боку. Всі наші збільшені приходи, які повинен би нам дати цей збільшений контест, постараємося зужити для добра наших читачів на 1) збільшення наших конкурсових нагород і 2) на покращання нашого журналу. Так будуть наші читачі здоволені подвійно, а й ми скористаємо особливо через поширення журналу, отже і поширення нашої мети: апостольства друкованого слова. Отже:

1) Умовини старого контесту залишаються такі самі, як нижче.

КОНТЕСТ ПРИЄДНУВАННЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Ціль контесту: ОСЯГНУТИ ДО 20 ВЕРЕСНЯ 1960 Р. ЧИСЛО ОДНОЇ ТИСЯЧІ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ "СВІТЛА". Це конечна умова для важности цього контесту: якщо вона не піде, контест не буде нас зобов'язувати.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ПРИЄДНАЮТЬ НАМ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, ДАЄМО ТАКІ НАГОРОДИ:

1-ша НАГОРОДА: заплачення подорожі до св. Землі в місяці вересні ц. р. (в сумі $1.000) одної тисячі долярів готівкою) для того, хто до 20 серпня перший приєднає нам найменше 250 (двісті п'ятдесят) передплатників.

2-га НАГОРОДА: $150.00 (СТО П'ЯТДЕСЯТ ДОЛЯРІВ ГОТІВКОЮ) для того, хто до 20. VIII. 1960 р. приєднає нам найменше 100 нових (сто) передплатників.

3-тя НАГОРОДА: $50.00 (п'ятдесят) ДОЛЯРІВ ГОТІВКОЮ) для того, хто в згаданому реченці приєднає нам найменше 50 нових передплатників.

4-та НАГОРОДА: 75.00 (сімдесят п'ять ДОЛЯРІВ) до вибору книжками з нашого каталогу; дістане той, хто приєднає нам бодай 40 нових передплатників.

5-та НАГОРОДА: $50.00 (п'ятдесят ДОЛЯРІВ), до вибору книжками з нашого каталогу; дістане той, хто приєднає нам 30 нових передплатників.

6-та НАГОРОДА: $25.00 (ДВАДЦЯТЬП'ЯТЬ ДОЛЯРІВ) до вибору книжками з нашого каталогу; дістане той, хто приєднає нам 25 нових передплатників.

7-ма, 8-ма, 9-та й 10-та НАГОРОДИ, КОЖНА ПО $10.00 книжками з нашого каталогу, для тих, що приєднають нам бодай по 12 нових передплатників.

Просимо учасників контесту зараз узятися до праці, бо час наглить. Просимо, кому що для тієї праці потрібне, написати до нас за блочками-посвідками на виплачену передплату.

Заповідаємо виразно, що умовини цього контесту зобов'язують нас тільки тоді, коли наші прихильники й апостоли католицької преси приєднають нам найменше одну тисячу нових передплатників у реченці до 20 вересня 1960. Якщо б таке не сталося, то контест не буде продовжений та не буде нас зобов'язувати.

ПОШИРЮЄМО І ЗБІЛЬШУЄМО НАШ КОНТЕСТ

2) НОВІ ДОДАТКИ ДО КОНТЕСТУ ТАКІ:

А) Хто може взяти в ньому участь? Усі, що приєднають нових передплатників. Усі, що виплатять передплату за чи для когось, що не мав досі виплаченої передплати; можна напр. виплачувати для своїх рідних, для приятелів, чи навіть для ворогів або грішників, яким бажаєте добра для душі їх. Не можуть брати в конкурсі участи редактори й адміністратори "Світла", які ніхто з його видавців.

Б) Нові нагороди: 1) $100.00 (сто долярів); 2) $50.00 (п'ятдесят долярів); 3) $25.00 (двадцять п'ять долярів). Ці три нагороди будуть вильосовані з числа тих, які відповідають повищим умовинам контесту (під А).

3) ДАЛЬШЕ ЗБІЛЬШЕННЯ КОНКУРСУ:

20 нагород по $5.00 (по п'ять долярів) для тих, що відновлять свої передплати, або відповідають умовинам під А), але з тим обмеженням, що вони мусять пильно читати "Світло" за травень і червень, бо в котромусь із 20-ти чисел із тих місяців буде обернений догори ногами рядок. Коли хтось із тих, що: 1) заплатили передплату свою чи за когось, 2) знайде таке число з оберненим рядком і 3) пришле нам його поручено (реджистред) разом із своєю адресою, такому виплатимо готівкою п'ять долярів.

Ми певні що тих 107 апостолів доброї преси справа апостольства доброї преси, дуже важна.

(Докінчення на стор. 247)

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Християнський
МІСЯЧНИК
ТРАВЕНЬ, 1960 — РІК XXIII, Ч. 5 (449)

ЧУДО СОНЦЯ

13 жовтня 1917 року, який місяць перед приходом большевиків до влади в Росії, на видолинку Кова да Ірія в Фатімі, Португалія, об'явилася там востаннє Божа Мати трьом дітям-пастушкам. Сказала: "Я Цариця Вервиці. Хочу, щоб тут поставити каплицю на мою честь. Треба щодня проказувати вервицю". Опісля ще додала, що війна вже невдовзі закінчиться й жовніри незабаром повернуть домів. Деякі прохання, що їх діти Їй від різних людей передали, Вона вислухає, але не всі: "Люди мусять поправитись і просити простити їм їх гріхи!"

Сум оповив обличчя Царици Вервиці й Вона промовила благальним голосом: "Вони не повинні більш ображувати Господа, Його ж і так уже надто ображували!"

Коли це останнє явління Пречистої дітям уже кінчилося, Мати Божа отворила руки, з яких ударили струмені променів у небо, вбік сонця. Найстарша з дітей, Лужія, скрикнула тоді мимовільно: "Дивіться на сонце!"

Ніхто досі не зацікавився був сонцем, яке того ранку ще було навіть із-поза хмар не явилося. Чейже падав дощ і всі були, (а товпа людей, що тоді там були, начислювала до сімдесят тисяч люда), наскрізь до нитки промокли.

Але саме тепер, "замовлене" наче Пречистою і заповіджене Нею наперед, іще 13 серпня дітям: "велике чудо", на очах усієї багатотисячної товпи, мов на якомусь величезному видовищі стало діятись, сповнятися.

Густі хмари розступилися, показався серед них ясний, блакитний скравок неба. І на цьому, вільному від хмар блакиті, всі побачили сонце. Не заслоновала його ні одна хмаринка, а проте не сліпило воно і можна було це сонце неприжмуреним оком оглядати. Здавалося, що це якесь велике сонячне затьміння. Нагло почало сонце дрижати, хитатися; а тоді, по кількох швидких рухах, стало нагло крутитися, дуже бистро крутитися, мов якесь вогнисте коло довкола своєї осі, при чому світився тільки його край. Але світло, що його воно кидало наче якимось величезним рефлектором, мінилося всіми барвами веселки: то зеленою, то синьою, червоною, фіолетною й іншими. Величезні світляні промені освічували все наскрізь: хмари, дерева, скелі, поодинокі обличчя людей і всю їх масу, купаючи все щохвилини в інших барвах.

По яких чотирьох хвилинах цей барворух сонця спинився. Воно стануло на якийсь час непорушне. Але вже хвилину опісля почався наново оцей барвоблимний танок сонця, і знову всі мали змогу оглядати небувалий, чудесний фаєрверк величезної планети. По кількох мінутах знову все пристануло на хвилину, щоб уже зараз же розпочати втретє свій чудесний кольоровий танець. Цей третій фаєрверичний танець був іще більш різновидний і яскравий, як досі; наче б казав: пригляньтесь мені щераз, спокійніше, краще.

Під час тих 12 хвилин, бо так довго тривало це чудесне явище, сімдесятитисячна юрба стояла непорушно, мов у якомусь захопленню-екстазі, оглядаючи небувале досі ніде видовище. А було воно видне на яких 40 км. (25 миль) навколо Фатіми, а то й дальше: напр. славний португальський письменник, д-р Альфонзо Льопез Віейра, бачив це явище з віддалі близько ще два рази більшої! А не знав він про це, ані не вичікував такого, отже не могла це бути якась автосугестія.

Так виглядав початок "великого чуда", що його заповіла була ще Пречиста Діва два місяці передтим, чуда на тому ж заповідженому місці і в той же заповіджений наперед день. Чуда не з людьми, а з найбільшою в нашому сонячному світі планетою: самим сонцем. Цим чудом Пречиста потвердила нам, немов "нотаріяльно підписала" своє послання з Фатіми, щоб немов "зобов'язати" нас повірити в те все, що Вона в Фатімі трьом дітям-пастушкам наказала людству переказати.

Але оборот і многобарвне світлокидання сонця, що так захопили в німому подиві багатотисячну масу, що розворушили в тих десятках тисячів людей живу віру в Божу всемогутність, іще не були повним її проявом; вони тільки мали наче приготовити масу до ще більшого зворушення: не тільки віри, але і покаяння! Бо найвищим пунктом "чуда сонця", що прийшов аж тепер, був — упадок, падання сонця! Ось у хвилині третього барвокруження сонця, чудової гри барв і вогню, нагло — сонце мов обірвалося зі свого непохитного завішення на видноокрузі неба і, як колесо, що в скаженому бігу зірвалося з осі, скочило, кинулося з неба в клесах-зигзаках злітаючи-падучи на смертельно перелякану товпу. Зворушення, яке огорнуло тисячі видців тоді, нагадувало, — за словами напр. д-ра Д. П. Коельйо — хіба той час, про який вістить св. євангелія за кінець світу: як тоді впадуть із неба сонце й місяць і зорі!

З уст тисячів видців зірвався жахливий крик, потужній крик розкаяння: багацько в останній раз приготовлялися поважно на смерть, багацько визнавали свою віру, каялися своїх гріхів і просили в Бога прощення.

"Вірую в усемогутнього Бога-Отця!" — кликали одні. "Богородице Діво" — відмовляли інші. Але всі ті голосні оклики глушив один: "Мій Ісусе, милосердя!"

Мов на якийсь невидимий наказ усі впали на-

"Чудо сонця" — як його представив у своїй картині один португальський маляр, мало місце у Фатімі 13 жовтня 1917 року

Коли статую Божої Матері з Фатіми перевозили з міста до міста, то часто було видно у Її стіп дві білі голубки. Це явище повторилося в багатьох містах.

вколішки, в грузьке, мокре болото та серед хлипань і плачу розбуджували в собі дії (акти) розкаяння. Розкаяння такого щирого, яке мабуть іще ніколи досі не линуло з їх уст перед Божий престіл.

Але в цьому ж моменті сонце стримало нагло свій спад, повернулося назад клесами і, так же коливаючись сюди й туди, заняло назад своє місце на небі. А люди? Люди повстали з болота і з тисячних уст попливло хорами "Вірую".

Як описати рух душі тих незліченних мас під час чуда? Один старець, досі невіруючий, ворушив раменами й кричав: "Пресвята Діво, Благословенна Богородице!" А потім підніс свої руки до неба та, вкладаючи в свій поклик усю свою душу й її зворушливе захопленння, кликав: "Діво Вервиці, рятуй Португалію!" — І скрізь серед маси видно було подібні сцени.

Ще одна зворушлива подробиця з дня чуда сонця: воно зачалося величним небесним, а закінчилося таким дуже земно-людським акордом, що мов приводив згадку на материнське Серце Божої Неньки. Кожний із видців був того дня в Фатімі промок до нитки, а тисячі клячіли в болоті. А ось по чуді всі спостерегли, що їх одежі зовсім сухі!... І не тільки ніхто не простудився був тоді, але ще й трапилося тоді чудесне уздоровлення з недуги, туберкульози в одної жінки, яка, не дивлячись на свою смертельну недугу, простояла тоді в дощі й болоті ввесь час чуда та була наскрізь промокла. Ці дивні явища стверджено в канонічному процесі численними записяженими свідками, між ними напр. ствердив це член Португальської Академії Наук, Маркез да Круз.

Пречиста Діва не об'явила в Фатімі ніякої нової вістки з ділянки релігії; заклик до покути й поправи свого життя для грішного світу, до надолуження Богові, Якого вже і так забагато вони образили, — ну, яка це новина для нас усіх?

Але Фатімське об'явлення Пречистої Діви, подібно, як інші Її об'явлення вже від 1830 року досі, не тільки у Фатімі, але і в Ля Салет, Люрді й багатьох інших місцях (як про те ми писали в книжці п. н. "Появи Пречистої Діви") — це *новина* в тім, що те об'явлення Пречистої Діви в наших часах і серед сучасного положення світу, дя Її пригадка старих правд, але вічних бо Божих, свідчить про безмежну Її любов до нас людей, що їх Син Божий на хресті передав Її материнській опіці. А ще більшою новиною є для нас *способи захорони* перед Божим гнівом, способи рятунку грішників, які Пречиста Діва подала нам у тих об'явленнях. Хоч і вони були вже давно на землі, але були чи призабуті, чи наче тільки в нерозсіяному сімені. Оце під благодатними променями з рук Пречистої оті зеренця зростають у чудесне дерево благодати для всього грішного світу. Христос хоче в наших часах бачити прославу Своєї Матері, прославу як Співвідкупительки людського роду. То й творить на Її честь навіть чудо сонця, досі в цілій біблійній історії невідоме, щоб ним засвідчити правдивість закликів-об'явлень Пренепорочної Діви-Матері. Коли ввесь світ стогне в неволі Змия, сонцем сходить об'явлення тієї Жінки, Якої прихід заповів іще в раю Бог нашим прародичам: "Покладу ворожнечу між сі-

Маса 70 тисяч людей під час великого дня 13 жовтня 1917 р., коли то сталося "чудо сонця". Правдива світлина з того дня

Каплиця поля, поставлена саме на місці, де об'явилася дітям Пречиста Діва

менем твоїм (Змия) і сіменем її; Вона роздушить голову тобі, а ти зраниш Його п'яту!" (Бит. 3, 15, жидівський текст).

Місяць травень, у якому ввесь світ прославляє Пречисту Діву, це місяць, у якому й Вона об'явилася в Фатімі перший раз, 13 травня 1917 року. Підімо ж і ми в цьому місяці не тільки в богослужбах цього місяця за Її вказівками: молитися за грішний світ, але й зачнімо ж у цьому Її місяці життя, яке Вона нам указала в Фатімі: життя покаяння й надолуження Її Пренепорочному Серцю за всі зневаги, що їх ми ними зневажили Бога, пробили терням Її Непорочне Серце. Прочитаймо собі книжечки про Матінку Божу й Її нові об'явлення і так немов відбудьмо свої Марійські реколекції. А тоді візьмімось сповняти вже від цього місяця травня 1960 року все те, що заповіла нам сповнити Пречиста в Фатімі. Живемо в таких небезпечних часах, що кожної хвилини може вибухнути серед нас якась атомова бомба. Але навіть і без такої небезпеки: хіба маємо від Бога запевнення, що доживемо до завтрішнього дня? Ось минулого місяця один наш комуніст тяжко працював у неділю для віднови свого дому. А в два тижні пізніше помер нагло на сходах... А таке може статися всякому.

У "Світлі" ми пишемо частіше про об'явлення Пречистої Діви в наших часах та про способи боротьби зо Змієм в Армії Пречистої Діви. Просимо наших читачів брати на особливу увагу ті статті, зважаючи на стару молитву: "Бо не маємо іншої помочі, кромі Тебе, ані іншої заступниці, як Тебе, Богомати, що сохраниш нас і під покровом на вік заховаєш, Царице моя преблагая!" *(омм)*

Гріб Якинти, що померла в опінії святости

Юрій Клен

ЙШЛА СТЕПАМИ Й ПИТАЛА

Йшла степами й питала:
"Де мій Син? Чи не стрівся Він вам?"
(А по селах ставки — як дзеркала
Божий простір веселим качкам).

"Чи не стрівся вам десь на дорогах
Синьоокий Христос?
Волосся у Нього
Золоте, як осінний покос"...

За рікою спинила, на ниві
Дідуся, що гніздка поганяв.
Кінь істомлений голову сиву
На плече їй поклав, (бо пізнав).

"Чи стрічали Його ви з дарами?
Чи вінчали Його як царя
У високому білому храмі,
Де у вікна світила зоря?"

"Та невже ж тобі ще не сказали?"
Роз'ярився корявий дідусь,
"На усіх перехрестях Його розіп'яли,
І помер твій веселий Ісус.

Біле тіло Його шматували,
Загинали під Ним матюки.
І вовкам на поталу
Розкидали куски..."

Головою припала до гриви...
Враз метнулась назустріч зорі
(Дикі гуси крикливі
Закружляли над нею вгорі).

А за нею навздогін пожежі,
Диму сизого змії витки.
Біжучи, розгубила одежі,
І махали услід вітряки.

Вдалині над житами
Білим квітом гойдалась вона,
Осипалася там пелюстками...
Маячіла, щезала в ланах.

(Із збірки "Каравели")

А. П.

"ВСІХ СКОРБЯЩИХ РАДОСТЬ"

У селі Черихові, по правбму боці ріки Серету, пишається велика мурована церква. В ній чудотворна ікона Пречистої Діви Марії.

Як організаторка "Союзу Українок" нераз приїздила я туди, до кружка, з різними відчитами.

Одного разу довший побут у цьому ж селі припав мені якраз на місяць травень.

Перебувала я тоді в одної родини, де жила ще старенька, бо 85-літня вже бабуся.

Що днини, коли в 8 вечора був милозвучно дзвін, скликаючи вірних на маєві Богослужения, тоді ми з господинею і її двома діточками збиралися до церкви віддати честь "Цариці Мая".

Старенька бабуся залишалася дома. бо він не дозволяв уже їй їти з нами. Брала тоді вервичку в руки і відмовляла її тричі. заки ми вернулися домів.

Нас благословила й напоминала: "Ідіть діточки — моліться щиро, дуже щиро до Матінки Божої — Вона вислухає вас, а хто з вас щасливий, то і знак якийсь покаже".

— Баба вже дитинячі стали — говорила господиня, переступаючи поріг хати.

В одній розмові з бабусею, довідалась я, що ніякому Пречиста в їх церковці не відмовила помочі, хто лише з вірою приходив до Неї: про це свідчили численні "вота" тих, що доступили ласк.

Говорила навіть бабуся, що деякі люди бачили рухи рук, обличчя чи очей, чи усміх в ікони на устах.

Під час своєї 10-літньої організаторської праці, я прислухувалася і збирала різні оповідання стареньких людей по селах. Але оповіданням побожної бабусі я так перенялася, що наступного дня стояла вже цілком близько ікони. Вдивлялася з дитинячою наївністю в неї, чи не завважу якого руху Пречистої.

"За всіх молишися, Благая" співала я сповним голосом — і очей не зводила від чудотворної ікони. Мені так хотілося побачити, як Пречиста живе пальцем на мене, чи всміхнеться...

Але дарма. Нічого такого не сталося. Та й іще кілька дальших майських Богослужень не дали мені жадного доказу про таке вірування людей.

Мені стало соромно! Я була так засугерована оповіданням бабусі — хотіла бачити те, що гідне лише хіба святих людей!

Наступного разу я знов опинилася перед престолом Пречистої, але вже не сміла очей підняти на ікону, тільки в душі гаряче молилась до Пречистої. Просила вибачення за таку сміливу, а може й грішну думку. — Захотілось бачити чудо — а тоді і повірити в усе, що розказували люди.

І багато-багато людей, як і я, у своїй слабій вірі шукають наївно, по дитинячому за чудами.

І хоч кожний із нас має велике почитання до

Чудотворний Образ Пречистої Діви Марії в селі Черихові, Тернопільського повіту в Галичині.

Пречистої Діви, рівночасно кожний із нас є тим невірним Томою, який не вірив у приявність Христа, доки не вложив пальця у ребра. І ми хочемо явних чудес, шукаємо рухів, чи сліз у Пречистої... А тимчасом подивімося, якими різними стежками ходить "Провидіння Боже".

Минули роки...

І хоч багато приходилося переживати, нераз і не двічі смерть заглядала вже в очі, то все ця сама Пречиста Діва. у Якої я словами побожної бабусі "Пресвятая Богородице Спаси мене" взивала помочі, відганяла все тихо від мене. Але на те все у восковій хуртовині не зверталося уваги — все так, а не інакше мусіло бути чи статися — не приписувала я того ніякій надприродній силі.

І ніяка інша подія не звернула якось у моєму житті уваги на те, як багато чудес діється в людському житті, як би не та подія, про яку хочу тут написати.

Настав день 6 березня 1944 року. Вже з невеличкою родиною, бо з чоловіком і 18-місячним сином, учительована я в одному досить невигідному для нас селі, віддаленому від міста аж на 29 км.

Тяжко було там дістати на час якінебудь політичні вістки; тимбільше, що кожний боявся голосно говорити про повільний відворот німців по програній під Сталінградом.

Тому заскочила нас жахлива вістка: коли в 12-тій годині ми випустили дітей зі школи, побачили, як городами біжуть мужчини. В руках риса-

лі (вони копали окопи на границі Волині і давньої Польщі) на устах крик: "Большевики йдуть!" Неймовірний переполох зробився в селі. Перелякані мешканці зачали в першу чергу втікати з кіньми в ліс. Інші розбирали кози і частинами ховали куди попало. Ще інші закупували одяг, а жінки заводили, ламаючи руки.

Нам, як бідним під тодішню пору вчителям, не було що ховати, ні тимбільше на щонебудь чекати. Мій чоловік зняв накривало з ліжка, перев'язав його через плече, казав вложити туди дитину й перехрестився на порозі хати. Я ж погасила вогонь під кухнею, (бо якраз кінчила варити обід), теж перехрестилася і обоє пішли ми навпростець межами й городами, простуючи до Серету. До вечора пройшли три села. Весняне подільське болото стомило нас і не дозволило йти дальше. То рішили ми заночувати в знакомого справника районової молочарні. Було це село Янківці, лежало якраз напроти Чернихова, де була чудотворна ікона Пречистої Діви.

Обі села лучила довга кладка, зроблена з двох нетесаних кругляків. Цією кладкою відвідували себе мешканці сіл, положених обабіч ріки Серету. Хоч люди потішали нас, що це прорвалися тільки большевицькі партизани, то невгаваючі скорострільи, десь у напрямі якраз нашого села, що його ми вчора покинули, не давали нам вірити тим запевненням.

Около 12 год. вполудне виправила я свого чоловіка на той бік Серету, а сама з дитиною залишилася на ласку Божу.

В першій годині пополудні більшовицька орда на конях впала в село і стала грабувати. Рівночасно над селом появилася ескадра німецьких легких бомбовиків, які відлітаючи і що кілька хвилин прилітаючи, від першої до шостої бомбили село. Втікала я з мешканцями села з хати до хати. Не знаходила ніде даху над головою. Залишила навіть свій плащ і дитиначий одяг під грузами одної хати. Отак, простоволос почерез трупи, вогонь і звалища, я з дитиною і жменькою людей продерлися за село на цвинтар, де пролежала я серед голоду й холоду до ночі.

Сутеніло. Літаки відлетіли, залишились тільки п'яні большевики, "гуляючи" по селі й обстрілюючи його для пострашку.

Небезпека, темрява й докучливе зимно змусили нас шукати якоїсь криївки в селі.

Закралась я тихенько до крайньої хати, звідки чути було стогін ранених. Але зараз вишитовхнув мене звідтам солдат, аж скотилася я зі сплячою дитиною сходами вділ. Це був видно військовий шпиталь. Тоді вступила я до другої хати. Там на соломі сиділи самі жінки з дітьми й молились уголос. Я приспіла в кутку з дитиною, яка на щастя спокійно спала, не відчуваючи ні холоду ні голоду, хоч накормила я її ще в 12 год. вполудні. І я прилучилася до спільних молитов. Отак на молитвах просиділи ми цілу ніч. У розпуці слала я свої молитви в цю хвилину на той бік у церковицю, де пишалася чудотворна ікона Пречистої. Вповала на слова: коли небезпека найбільша — поміч Божа найближча. Благала у Пречистої помочі, ратунку!

На дворі стало сіріти. Я глянула крізь вікно. Большевики сиділи в окопах, які встигли вихопати ніччю вздовж ріки.

Що за кілька годин сформується обабіч Серету фронт, про те свідчили надтягаючі по цей бік ріки большевицькі танки — а по той бік ріки вкопувалася німецька артилерія.

У висках тріскало, гаряча палила уста, я дрижала цілим тілом, дивлячись на пекло, що ось-ось мало розгорітися.

Я не могла здорово думати в цю хвилину. Але вмить, якась невидима сила вкинула мені дитину на руки і наче викинула з хати.

Падаючи й підіймаючись бігла я щосили в напрямі ріки. Хто б мене тоді бачив, подумав би, що біжу в розпуці кинутись у зимні хвилі ріки.

Але ні! — Це якась невидима сила пхала мене в напрямі кладки. Спитала я дозволу перейти на той бік солдатів, що що сиділи в окопах.

— Іді к чорту! — впали слова.

Я вбігла з дитиною на руках на кладку, яка гойдалася над каламутними хвилями весняної води. Коли вже була в половині кладки, большевики стали бити за мною зі скорострілів. Град куль посипався довкола мене, мов бджоли бренїли з усіх боків. Ламали поручча кладки й сікли довкруги галуззя плакучих верб, що з хлюпотом падали в воду. Волосся, здавалося, стає сторчма. Одною рукою держалась я поручча, що дрижало від ударів куль, другою притискала дитину.

Ноги вгиналися під мною. Кожної хвилини сподівалась я провалу з кладки в брудні хвилі Серету, що ось-ось покриють мене.

Кричала я в розпуці: "Пресвятая Богородице, спаси нас".

І сталося. Ця Пречиста Діва, в Якої я кілька літ тому назад шукала видимого чуда, — в Якої хотіла я бачити рух бодай мізинного Її пальця, — ця сама Пречиста простягла тепер до мене цілу руку. Більше: скрила мене під Свій омофор і щасливо перевела у безпечне місце.

Ще не встигла я віддалитися від кладки, як перед неї заїхав німецький панцирний віз. Вискочили з нього жовніри і, ховаючись за залізними стінами танка, стали обливати бензиною кладку до підпалу. Коли б я була задержалася кілька хвилин довше в попередньому селі, було б для мене на все запізно.

Все це діялося під сильнішим іще обстрілом большевиків, що з окопів уздовж ріки старалися перешкодити німцям.

Німці ховалися за стінами панцирного воза, який дірявився від большевицьких скорострілів та з жахом дивилися, як я, з дитиною під пахою, продиралася серед граду куль. Та не здали вони, що мене захищає панцирний Покров Пречистої!

Ще 10 кроків і перші хати Чернихова закрили мене перед небезпекою.

Ох! як хотілося мені тоді піти в церковцю, жнутися до стіп Пречистої за цю велику ласку, — за це чудо, яке вділа Пречиста задля мене! Та не було часу. Втікала я, щоб якнайдальше віддалитися від фронту, а сил не ставало. Інша село від села, вичерпана докраю, несучи дитину на переміну то на плечах, то на руках. Люди по селах помагали, хто чим міг, то одягом то харчами то нічлігом, та інформували мене про дні й дати. У кожному селі, де лише заставала я священика, приступала до сповіді і св. Причастя. Скрізь просила в Матінки Божої помочі на дальшу дорогу, бо не знала ні дня ні години, коли можу знеможена впасти по дорозі.

Зайшла в одне село. Побачила: люди приготовляються до Великодня. Від місцевого пароха дістала в дарунку бабку й лопу яєць. Таки ще йдучи селом, віддала їх якійсь спекулянтці зі Львова. Вона дуже й дуже обіцала мені, що за це помістить мені оголошення про мене у "Львівських Вістях". Не дуже я в це вірила, але віддала їй усе, що мала, коли довідалася, що вона має малих дітей, яких не має чим прокормити.

Видно була це сумлінна жінка, бо додержала слова, добрим за добре віддячилася: за її оголошенням у часописах, чоловік попав на мій слід саме тоді, коли вже мав переїздити до Німеччини.

По кількох місяцях розлуки ми стрінулися, щоб уже спільно ділитися скитальчою долею.

Від'їздили ми саме тоді, коли в це найбільш прифронтове пекло в'їздила зі співом наша Дивізія. В'їздила покласти свої буйні голови на жертовнику Батьківщини.

Провадили нас молоді хлопці, знакомі з Дивізії, — а за нами лишався грюкіт невгаваючих день і ніч большевицьких "катюш", що обстрілювали гостинець на Броди.

Цокотіння залізничних коліс — останні вигуки "Прощавайте! Здорові вертайтесь!"

Поїзд мчав на захід — далеко від рідної землі. І не побачили ми вже тих, що прощали їх — в останнє тоді.

Поглянемо в своє життя: пошукаймо, скільки лася сплинуло на нас через Пречисту Діву — скільки чудес досвідчили ми в своєму житті через Неї!

А якщо ще хтось не досвідчив на собі ласки Пречистої, нехай спішить до Неї з вірою. Бо: "Ще не чувано ніколи, щоб Вона не помогла!"

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

В ДЕНЬ МАТЕРІ

На дворі смеркало. При вікні сиділа мати. Глибокими зморщками поороване обличчя, запалі чорні очі. Хто пізнав би в ній давну красавицю, за якою оглядались прохожі? Хто пізнав би в тій похилій, у виношеній одежі, кожись таку пишну жінку? Весняний холод, що вдирався до хати, змушував її що деякий час порушувати вихуділими раменами. Та не було сяли, яка б змогла перервати її думки.

Ось вона вийшла заміж. Молода — в них достаток, а Бог щедрою рукою наділяв ласками. Найбільшим скарбом у неї — її діти. Їх троє було. Два сини — материна гордість. Розумні, гарні. А вже найстарший, то такий удався, що аж тривожилось материнське серце. Довго, вечорами нераз молилася за його долю. Такі добрі й гарні діти не живуть довго. Другий — характер як криця сильний. Усе, за що візьметься, успішно закінчить. Чуло материнське серце, що при першій заверусі, зітруться високо піднесені крила її дітей.

Третя — наймолодша її доня. Солодка, ніжна дитина. Причина багатьох неспаних ночей, бо слабкого здоров'я була. Коли підросла, пішла в школу, то все шукала за ідеалами. Шукала людей, у серцях яких були б нещоденні чесноти, передовсім справедливість і доброта. Де ж візьме її дитина те все в теперішньому світі?

Прийшла воєнна хуртовина. Не пощадила нікого. Хати спорожніли. Чимраз більше матерей виправляло своїх дітей. Одних до війська, других виривала їм з обіймів кровожадна поліційська рука. Старшого забрали до війська, а за молодшим замкнулись на віки двері сірої тюрми. Куди не їздила, кого не питала, всюди чула одне: нема, не знасмо такого... Осталась молитва й вижидання.

І знов насунулася воєнна буря на рідні землі. Рвуться вибухи бомб, далеко гудуть гармати. Почерез села й міста ринула широко ріка втікачів, що захопила собою і її одиноку доню. Мати осталась. "Де родилась, там і вмирати буду" — сказала. Прийшла самотність і вічне вижидання дітей, що їх забрала війна. Поплили літа. Вночі, як ніхто не бачив, падала навколішки, і як колись, молилася до своєї Матінки Марії. Матері, що протерпіла найбільш з усіх матерей світу.

І ось встала рано і все наче чогось ждала-сподівалась. День, такий сірий і одноманітний, як тисячі перед тим, а в неї якийсь неспокій у душі. Може сьогодні яке свято, а вона не дорахувалась? Кинула оком на календар, і пригадала: сьогодні "День матері!" Перед очима пересунулись спомини. Щось боляче стиснуло за серце. Минуле не вернеться. Вже ніколи ніхто не привітає її з тим днем. Вже ніколи не побачить своїх дітей.

Звичайно її доня перша бажала їй, радіючи, що випередила братів. Колись, колись було так, а тепер?...

У тій хвилині хтось постукав у двері. Тяжко піднялася. Це листоноша. Що це за лист? Із загранциці — до мене? Я — я сама, я нікого ні-

МОЛИТВА ЗА МОЛОДЬ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА НА ТРАВЕНЬ

Святіший Отець поручає в місяці травні молитися, "щоб молодь належно оцінювала й свято провадила час свого життя". Це поручення надзвичайно великої ваги. На всіх нас воно вкладає обов'язок молитви за молодь; молитви, щоб молодь не марнувала часу, того цінного скарбу, а використовувала його для слави Божої й свого власного душевного добра.

Час, це великий Божий дар. Його дає Бог кому сам хоче й скільки хоче. Один має його більше, другий менше, бо життя одного довше, другого коротше. Час має свої границі, що їх означив сам Бог. Тих границь не має ніхто права ні скоротити, ні не може їх поширити. Кожна людина має призначену від Бога довготу свого життя. І прийде колись хвиля, коли людина почує: "Ось тут кінчиться твій час, твоє життя".

Час — це дар неоціненої вартости, це приготування до вічности, яка вже ніколи не скінчиться. Хто живе добре, той у заплаті одержить вічне небо; а хто веде зле життя, той тимсамим приготовляє собі жахливу й страшну вічність.

Цей дар дуже цінний для тих, що ще в молодечому віці, в розцвіті життя. Неодин, що дійшов до старости віку, хотів би завернути годинник свого життя назад до часу молодости. Це длятого, що змарнував час свого життя. Його пам'ять наводить йому минувшину, повну сумних спомнинів. Сумління говорить йому, що його руки порожні та що він, допливаючи до берега вічности, не може взяти з собою книги свого життя записаної добрими ділами, сумлінним виконанням своїх обов'язків, бо він жив для себе, для світу, а не для Бога. Але часу вже ніхто не заверне, "минули літа молоді" і "молодість не вернеться". І згадка про це закликає і нас до поважної застанови над нашим життям.

Наше життя складається з дрібних хвилин, а суспільність складається з одиниць. Якими будуть пережиті хвилі, таким буде й життя; які будуть одиниці, такою буде й суспільність. Щоб ми могли бути перед смертю спокійні, мусимо вести наше життя згідно з волею нашого Творця. Від Нього ми вийшли, до Нього повернемо, тож для Нього повинні ми жити. Але і щоб суспільність була добра, то мусимо поставити її на тривких основах. Тими основами є добре вихована молодь.

Теперішні часи дуже від'ємно впливають на ніжну душу підростаючої молоді. Все у світі йде до того, щоб молодь запустити на злу дорогу. Преса, радіо, кіно, телевізія, забавові місця, товариство підкопують а то й убивають у молодій душі любов і пошану до всього, що чесне, шляхотне, святе. А що цей наступ на молодь має успіхи, про це свідчить зріст злочинства серед молоді, що про нього читаємо в пресі чи й самі нераз завважуємо. Це дуже сумне спостереження та, на жаль, правдиве. Несумлінні артисти й письменники та безліч інших диявольських агентів уживають тепер своїх талантів і засобів на те, щоб захвалювати зло, втягати молодь у моральне багно гріха та, замість чесних і відповідальних громадян, виховують бу-

Найкраще завершення молодечих мрій.

Три молоді Сестри, які прияли ряси Згромадження Сестер Служебниць Пренепорочної Діви Марії в Анкастер, Онтаріо. Зліва до права: Сестра Клявдія з Едмонтону, Сестра Камілія і Сестра Дам'яна, обидві з Вегревил, Альберта. На облеченах були присутні мати Сестри Клявдії, Марія Головайчук, обоє родичі Сестри Дам'яни Йосиф і Марія Гоменюк, і мати Сестри Камілії Анна Понич.

дучий тягар для країни: духово а дуже часто й фізично знищених членів суспільности. Якщо хочемо їх ближче пізнати, перейдімося темними вулицями, зайдімо до нижчої сорти кавареньо, до вільних від нагляду старших забавових місць. Те, що там побачимо й почуємо, дасть нам досить вірний образ того, яких то мешканців матиме наша земля та чого буде можна від них сподіватися в будучому. І жаль нам робиться тієї молоді. Бо ж на іншому місці, в інших руках, під іншим впливом вона була б подібною до тої весняної рожі, що і своєю красою і своїм запахом приваблює до себе глядачів. Тож хто в якийнебудь спосіб стається причиною духовної руїни молоді, нехай пригадає собі слова Христові: "А хто згіршить одне з цих малих віруючих, ліпше йому, щоб повішено жорновий камінь на його шию і кинено в море". (Марк. 9:42). А ми за ту молодь повинні молитися та, де тільки зможемо, помагати їй, щоб вона за Божою ласкою змінила напрям дороги свого життя та долучилася до тієї щасливої молоді, що з веселим і всміхненим обличчям глядить сміло в майбутнє та приготовляється до сумлінного виконання того завдання, тих обов'язків, що їх на неї опісля вложать умовини життя.

Коли говоримо про молодь, то приходить нам на думку стріча Христа з одним молодцем. Гарний це був молодець а "Ісус, поглянувши на нього, полюбив його" (Марк. X:21) за те, що він від своєї ранньої молодости заховував Божі заповіді. На цей євангельський приклад повинні ми звертати увагу нашої молоді та заохочувати її наслідувати життя згаданого молодця. Це повинні робити передовсім родичі й ті, що є провідниками в різних молодечих організаціях. Ці останні мають учити довірену собі молодь не тільки того, чого від них вимагають правильники дотичної організації, але словом і прикладом мають обов'язок поставити їй перед очі молодця, що Ісус "полюбив його".

Велику радість справляє нам часна й побожна молодь, що в неділі заповняє церкви та часто приступає до св. Тайн; молодь, що бере участь чи у відкритих чи в замкнених реколекціях; молодь, що постійно працює у рядах молодечих організацій під бачним оком духовних провідників. Чим більше котрий нарід має такої молоді, тим спокійніше може він дивитися в майбутнє, бо молодь, яка проводить з Богом свої молоді літа — це запорука сили й розвою нації.

Такої молоді під цю пору дуже потребує наш нарід, наша Українська Католицька Церква. І ми будемо таку молодь мати, якщо всі, і духовні й світські провідники докладуть усіх старань до того, щоб защепити в молоді переконання про те, як важним для неї є молодий вік та яким дорогоцінним є для неї той великий скарб, що називається час. Тож працюймо і молімся в тому намірі, щоб уся молодь світу, а передовсім наша "молодь належно оцінювала й свято провадила час свого життя". А коли таке стане ться, то з неї вийде нарід, що здобуде собі пошану серед інших народів та стягне на себе щедре Боже благословення. *(осш)*

де вже не маю! Тремтячими руками ледве відкрила листа, з якого випала знимка. На знимці зріла, молода жінка. Чорними косами вдвоє обведена в неї голова, але це вона, її доня!

І в листі... "Мамо, колись Ви просили мене запустити коси, а я не хотіла. А на чужині, я цілий час думала, щоб такого зробити, щоб дати Вам доказ, що пам'ятаю за Вас і цілий час думками й серцем я з Вами? Ось мої коси. Подивіться, чи такі, як Ви колись хотіли їх бачити?.."

Тісно, тісно притиснула мати знимку до грудей, а в душі зробилося якось так тепло й радісно. Уста тихо шептали молитву до "своєї Матінки", що дозволила їй пережити ще один раз несподіванки, а такий щасливий "День Матері" тоді, коли їй здавалося, що вже всі її покинули й позабули.

Та була ще Мати всіх матерей, Яка не опустила її і нікого не опускає, а потішить кожного, хто б до Неї звернувся. *Г.*

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..." (Мат. XI - 28).

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

— для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ.

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинно в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства "Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день. (300 днів відпусту раз у день).

Пресвяте Серце Ісуса, спаси Україну.
Непорочне Серце Марії, будь моїм спасінням.

ПОДЯКА ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ:

Складаю найщирішу подяку Пречистій Діві Марії за одержану ласку уздоровлення з дуже тяжкої недуги.

Микола Семишин, Лемонт, Алта

ПРИСЛАЛИ НА СЛУЖБИ БОЖІ

П. Стрижаченко, Рочестер, ЗДА, Д. Черченко, Стрітсвил, Онт., Т. Мисько, Лімінгтон, Онт., І. Кучеравий, Філядельфія, ЗДА, І. Повзанюк, Філядельфія, ЗДА, К. Гарасевич, Торонто, Онт., К. Гричина, Торонто, Онт., С. Кравич, Гамилтон, Онт.

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

ПАПА ПРОМОВЛЯВ НА ВЕЛИКДЕНЬ

Повідомлення про святкування Великодня в усіх країнах світу, включно з тими, де влада безбожницька, потверджують загальний ріст і поглиблення релігійности. Папа Іван XXIII виголосив після святочної Воскресної Богослужби в соборі св. Петра звернення до вірних у цілому світі. Гострими словами наткався комунізм та расистську політику. Папа заявив, що використовує "святочну нагоду", щоби пригадати, що Христос завершив своїм Воскресінням "світлу боротьбу", яку він за свого короткого життя. Ця боротьба — казав Папа — продовжується і нині. Світ нині поділений на два табори — по одному боці стоїть Христос і Його послідовники та "здорова наука, правда, справедливість і мир", що втішаються благословенням Церкви. По другому боці панує "протихристиянський дух, опертий на фальшивій ідеї про особисте й суспільне життя, на зловживанні владою, ба навіть на фізичному насиллі, злі й руїницькому безладді". Папа натаврував "позбавлювання волі та особистих, громадських і релігійних прав визнавців Церков". Водночас прославляв тих, які всупереч переслідуванню залишились вірними християнській вірі. У тому самому зверненні Папа натаврував стосування різних мірок супроти громадян за расовим принципом — прозоро натякнувши на політику південно-африканського уряду. У Римі падав на Великдень рясний дощ, але день був теплий. Велетенська площа св. Петра подобала на море парасолів. Папа промовляв до мас народу з балкону Ватиканської палати, після чого уділив благословення "урбі ет орбі".

СВТ. ОТЕЦЬ ІМЕНУВАВ СІМОХ НОВИХ КАРДИНАЛІВ

Святіший Отець Папа Іван XXIII іменував сім нових Кардиналів, між ними одного мурина, одного японця й одного філіпінця. Таким чином загальне число Кардиналів збільшилося до числа 85. Ці нові номінації означають теж підкреслення вселенськости Католицької Церкви, до якої належить тепер приблизно 500 мільйонів людей, отже одна п'ята частина всіх людей на землі. Ця номінація також підкреслює, що до Католицької Церкви належать люди всіх рас і народів, і що до всіх них Церква ставиться однаково.

Крім цього Папа іменував іще 3 Кардиналів, але їх імена заховані покищо в тайні. Кажуть, що між ними мають бути Кардинали з-поза залізної занавіси.

ПРЕОСВ. КИР ПЛАТОН ЗАЙМЕНУВАВ СВОГО ГЕН. ВІКАРІЯ Й КАНЦЛЕРА

Апостольський Екзарх Преосв. Кир Платон заіменував Впр. і Всесв. о. Прелата Петра Голинського своїм Синкеллом (Генеральним Вікарієм) декретом з дня 18. 3. 1960 р. ч. 639/I. Водночас Апостольський Екзарх заіменував Впр. о. Івана Леськовича, душпастиря Мюнхену, своїх Канцлером декретом з дня 18. 3. 1960, ч. 640/I., даючи йому право ношення фіолетового пояса.

Новий Ген. Вікарій, о. Прел. Петро Голинський, народжений 5. 7. 1892 р. в Підгайчиках, округа Самбір. Гімназію закінчив у Самборі, богословські студії у Львові, Інсбруку і Перемишлі. В рр. 1918-22 служив в УГА на Україні, опісля був на еміграції. У 1922 р. отримав єрейські свячення. Працював як катехит у гімназії в Сяноці й Сокалі, а від 1925 р. до війни 1939 р. в Перемишлі. В 1944-46 рр. був душпастирем в Альтеттінгу, а в рр. 1946-48 професором у Духовній Семінарії в Шльос Гіршбергу. В 1948 р. іменований Предсідником Церковного Подружн. Суду Апостольського Візитатора, ВПреосв. Кир Івана та Генеральним Вікарієм. У 1954 р. Папа Пій XII іменував його своїм Домовим Прелатом.

О. Канцлер Іван Леськович народжений 11 грудня 1913 р. у Львові. В рр. 1924-1931 учився в Академічній гімназії у Львові. Після закінчення її студіював на Богословській Академії у Львові. В 1936 р. на доручення Митрополита Кир Андрія виїжджає на дальші студії до Штрасбурга у Франції, де зробив ліценціят в Богослові на Державному Університеті. В часі студій прийняв єрейські свячення й почав обслуговувати українські громади в Альзатії й Лотарингії. 1939 р. переїжджає до Парижа і там стає допоміжним душпастирем при о. мітратові Перрідонові. В 1946 р. ВПреосв. Архиепископ Кир Іван іменує його Канцлером в Ген. Вікаріяті на Францію. В 1952 р. переїжджає до Мюнхену, як канцлер Ген. Вікарія на Німеччину.

Наша Редакція вітає обидвох Впреп. Номінатів і бажає їм якнайкращих успіхів у їх праці для добра Церкви і української спільноти в Німеччині.

ПЕРЕСТЕРІГАЮТЬ РОДИЧІВ

Католицькі єпископи Англії й Валії видали спільну заяву, в якій заявили, що родичі допускаються тяжких гріхів, коли всупереч розпорядженням Церкви посилають своїх дітей до некатолицьких шкіл. У цій заяві Єпископи пишуть:

Родичі, які посилають своїх дітей до некатолицьких шкіл, звичайно наражують їх на небезпеку втрати віри. Коли вони чинять це, не слухаючи Церкви, вони допускаються гріха.

"Родичі, що в цей спосіб поступають, дають іншим родичам злий приклад та спокушують їх до наслідування. Таким прикладом можна вчинити велике зло, особливо слабшим католикам.

"У вийняткових випадках може бути якесь виправдання для посилання дітей до некатолицьких шкіл. Одначе тоді родичі мають важливий обов'язок запевнити все, чого потрібно, щоб захоронити віру цих своїх дітей".

Далі сказано, що родичі повинні звернутися через своїх парохів до єпископа даної дієцезії з просьбою дозволити їм посилати свої діти до некатолицької школи.

Одначе Єпископ даної дієцезії не дасть дозволу, доки не запевниться, що аплікація відповідає дійсності та що родичі постаралися про всі потрібні засоби, щоб зберегти душу дитини від шкоди й небезпеки для неї.

СТАТИСТИЧНІ ДАНІ ПРО НАСЕЛЕННЯ В СССР

Советський уряд проголосив дальший виспід перепису населення СССР, який відбувся минулого року, а саме національний склад населення. У проголошеній статистиці подано, що тільки 36,981,000 мешканців СССР записались як українці, з чого 87,6 відсотків назвали своєю розмовною мовою українську. (З попередніх даних про цей перепис відомо, що в Української ССР живе 41,892,000 людей).

Дані про національний склад СССР подано такі: 114,588,000 москалів, 36,981,000 українців, 7,829,000 білорусинів, 6,004,000 узбеків, 4,969,000 татарів, 3,581,000 казахів, 2,929,000 азербайджанців, 2,787,000 вірмен, 2,650,000 грузинів, 2,326,000 литовців, 2,268,000 жидів (з них 840,000 в Українській ССР), 2,214,000 молдаван, 1,619,000 німців — решта інші національности. На території СССР живуть люди 108 національностей.

Далі подано ще такі відомості: Дня 15 січня ц. р. було в СССР 208,826,650 мешканців, а з них 94,050,303 мужчин і 114,776,347 жінок. 46,363,000 мешканців СССР становлять діти до дев'ятого року життя. 86,500,000 чоловіків і жінок є одружені. В січні 1959 р. було в СССР 1,929,000—неграмотних і 3,778,000 людей із вищою освітою.

Три четвертини теперішнього населення СССР народились уже після большевицької революції.

ПАПА ПРОТИ КОНТРОЛІ НАРОДИН

Папа Іван XXIII виголосив на Квітну Неділю в базиліці св. Павла промову з закликом до батьків не лякатися приводити на світ і виховувати багато дітей, "на славу своє батьківщини тут на землі і вічну славу в небі". Цей виступ Папи це ще одно потвердження становища Католицької Церкви проти всякої контролі народин, рекомендованої в різних країнах гамошніми либеральними урядами з ніби соціяльно-економічних причин.

НАВЕРНЕННЯ З ДОПОМОГОЮ ОГОЛОШЕНЬ ПОЗАОЧНИХ КУРСІВ НАВЧАННЯ

У своєму річному звіті католицький розвідувальний центр в Англії подав до відома, що впродовж шістьох років його оголошення в часописах помогли навернути до Католицької Церкви принайменше 5,561 осіб.

Католицький розвідувальний центр оголошує, а опісля на бажання зацікавлених розсилає поштою домашні курси навчання католицької релігії, що тривають 21 тижнів. У звіті подано, що помимо того, що тепер центр оголошує ці курси рідше, щораз більше людей відзивається щорічно на ті оголошення. Так, наприклад, минулого року 25,649 осіб відізвалось на оголошення курсів у часописах, а від самого початку цієї кампанії, за шість років, відповіло на оголошення 143,532 особи. Багато з тих осіб центр спрямував за інструкціями до місцевих священників, бо висилає курси тільки тим, що або не можуть, або не хочуть особисто вчитися католицької релігії в парафії.

ВЕЛИКДЕНЬ У ЄРУСАЛИМІ І В СССР

У Єрусалимі 50.000 паломників маршували шляхом, що ним ступав Христос на Голготу. Єрусалимський патріярх Венедикт I, відправив Воскресну Утреню в церкві, що її збудовано на місці, де був похоронений Христос. Він запалив смолоскип і передав його полум'я паломникам, що несли смолоскипи, свічки й ліхтарі.

У країнах за залізною занавісою вірні — всупереч безбожницькій системі комуністичної влади, — масово святкували Великдень. Кореспонденти американських газет повідомляють із Москви, що тамошні православні церкви та одна католицька й одна протестантська церковці були вщерть повні, а маси народу стояли довкола. Хоч у совєтських газетах не було згадки про Великдень, проте люди зодяглися святочно і по-святочному поводились... Спонтанно — читаємо у одній вістці — люди пекли великодні пасхи. Таке діялось "у Ленінграді й інших містах".

ОДИН МІЛЬЙОН ПРОТИ НЕМОРАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Діти, що належать до латинської католицької Архидієцезії в Філядельфії, Па., зібрали приблизно один мільйон підписів під петицією, яка домагається федеральних законів проти неморальної літератури. Цю петицію передадуть Конгресові ЗДА до розгляду. Петицію підписували американці різних віровизнань та рас.

І НА РЕЛІГІЙНИХ ФІЛЬМАХ — БИЗНЕС

Часописи пригадують, що режисер С. Д. Міль умів режисерувати фільми, що приносили мільйони. Його перша редакція "Десятьох заповідей Божих" коштувала в 1923 р. $1,475,856, а принесла прибутків $4,168,798. Друга редакція цього фільму в 1956 р. коштувала $13,282,712, а дала прибутку — до серпня 1959 року — $83,000,000. Отже і католики могли б не тільки вести релігійну пропаганду, але навіть і гроші заробити, як би взялися до фільмової продукції, як оце роблять активні жиди.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. —— WA 2-6115-6

ВІДНОВА ВИДАВАННЯ ЖУРНАЛУ "НАША ЦЕРКВА"

Дуже добрий релігійно-церковний журнал Апостольської Екзархії для українців-католиків Англії й Валії п. н. "Наша Церква" розпочав знову появлятися — після якогось часу перерви. Виходитиме він як квартальник, щоб, як сказано у слові від редакції, "запевнити йому точну й регулярну появу".

Редагує о. д-р І. Музичка.

Адреса Редакції:
"Our Church"
2 Avondale Rd.
Wolverhampton, England

ГУСЕНИЦІ І МУРАВЛІ

Італія спровадила зі Швеції 60 більйонів "воюючих" мурашок, щоб з їхньою допомогою винищити гусениці, які роблять великі шкоди в лісах Італії. Гусениці нищать щорічно дерева вартости багато тисячів долярів. Італійські мурашки виявилися лінивими і з гусеницями вони не боролися, а давніше спроваджені з ЗДА, здихали, бо не могли привикнути до холодного клімату північної Італії.

НАЙВИЩИЙ БУДИНОК ЕВРОПИ

В столиці Еспанії, м. Мадриді закінчені недавно будову 37-поверхового будинку, т. зв. Модридської Вежі, яка буде найвищим будинком Европи. 14 поверхів її призначено на різні бюра й уряди, 20 умебльовано, як апартаменти. Крім того в будинку в підземеллі збудовано авто-гараж.

ОБІЦЯНКА НЕ НА ВІТЕР!

З великим обуренням зголосив кельнер ресторану в Борнмавзі, ЗДА, своєму шефові, що якісь два гості з'їли обід і не хочуть платити. Коли власник перевірив справу, мусів стверднти, що гості мають рацію. В ресторані висить віддавна напис: "Вісімдесятлітні особи, що прийдуть у товаристві батьків, дістануть обід даром". Обидва гості доказали, що молодший з них має 81 рік і прийшов до ресторану в товаристві свого батька, якому 103 роки...

ЗА РОЗПУСТОЮ ИДУТЬ ХВОРОБИ

Статистичні дані Бюра Гігієни в Нью-Йорку, стверджують, що венеричні недуги в ЗДА, головно серед молоді, поважно збільшилися. 20% усіх зголошених занедужань на венеричні недуги занотовано в Нью-Йорку; в тому виявився 78% зріст цих недуг саме серед молоді.

БУДУТЬ ЗЕМЛЕТРУСИ...

Недалеко знищеного недавно землетрусом північно-африканського міста Агадір знімаються над поверхнею моря клубн пари і шораз вище підіймаються хвилі кипучої води. — Наступник марокканського престолу Гуляй Гассан, який розглядав цей феномен з гелікоптеру, потвердив, що у ході останніх геологічних перемін — на дні моря за яких дві милі від берега твориться вулькан. Один із французьких нищильників, заякорений у тому обширі, швидко відплинув геть, щоб відсунутись від небезпечного сусідства вулькану. Відчуто нові легкі землетруси, які проте не спричинили паніки, але зменшили надію на можливість відбудови міста і повороту мешканців.

КАМПАНІЯ ПРОТИ КУРЕННЯ

Визначний монтреальський лікар спеціяліст грудних недуг д-р Бейтс заявив на публичному викладі, що уряд повинен започаткувати кампанію для поясиення канадійцям небезпеки від куріння тютюну. Д-р Дейвид Бейтс, професор медицини Мек-Гил Університету, сказав, що через таку кампанію перше молодь була б поінформована про шкідливість тютюну для людського здоров'я, а особливо про вплив нікотини на викликання пістряка легенів.

АБД ЕЛЬ КРІМ НАВЧАЄ

Абд Ель Крім, колишній головний провідник марокканських повстанців, що вів 6 років збройну боротьбу проти Франції в гористій околиці провінції марокканського Ріфу, уважає, що альжирські арабські повстанці могли б мати повну перемогу, якщо б серед них самих була єдність. Тим часом у них є 50-60 окремих повстанських отаманів, які діють на власну руку в умовах повної анархії. Так не можна вести партизанської війни. Крім того альжирські партизани не обзнайомлені якслід із военним ремеслом.

"МИРОТВОРЦЯМ" НЕ ПОВЕЗЛО

Із Фінляндії повідомили, що на північному бігуні, в околиці Алякурті, що колись належало до Фінляндії, а тепер є в руках СССР, мав місце величезних розмірів вибух. Здогадуються, що там знаходиться мілітарна, а може й атомово-ракетна база СССР, яка випадково, з невідомих причин експльодувала.

Вибух викликав такий сильний відблиск, що він осліплював людей на далеку віддаль. Гук вибуху мав незвичайну силу і здалеку здавалося, що там б'ють громи.

ЯК — ДЕ

Департамент Рільництва ЗДА стверджує, що уряд досі видав на підтримку цін на фармерські продукти — пшеницю, кукурудзу, бавовну, тютюн і інші, — $9,239,499,000. Ця сума видана до 31-го січня цього року. Найбільше фондів

АРХІТЕКТ
ЄВГЕН ГРЕНЬ
Член Королівської Палати Архітектів Канади
Виконує плани і кошторися церков, шкіл, будинків громадських організацій (галь), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.
WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

видано на пшеницю, якої уряд має в своїх складах аж 1,200,000,00 бушлів, вартости понад три більйони долярів. А в той же час нпр. в Індії вмирають на вулицях люди — з голоду...

СИЛА РЕЛІГІЙНОГО ВІРУВАННЯ

В української людности Львівщини, не зважаючи на жорстокі терористичні переслідування московських окупантів, глибоко в серцях живе віра в Бога. Силу цієї віри відчувають большевики на кожному кроці. Навіть страх бути репресованими за зрив найбільш вирішальних робіт не стримує віруючих від святкувань релігійних празників.

"...19 серпня, в середу, в колгоспі "Радянська армія"... молотарка простояла цілий день лише тому, що відзначалося релігійне свято", — скаржиться "Вільна Україна" з 26. 7. 59 р. і тут же подає таку картину того дня в колгоспі: "...Досить поглянути на дороги і стежки, що ведуть до села Рогізного. По них снували святково одягнуті люди, а з дзвіниці безугавно доносилося калатання дзвонів... Молотарка простояла не в одних Верхівцях. В сусідньому селі, Берестнях, де знаходиться четверта бригада колгоспу ім. Чапаєва, до молотарки в той день не вийшов машиніст Михайло Павліщак, і агрегат не діяв майже цілу добу..."

Газета передруковує передову статтю московської "Правди" про посилення боротьби з релігією, вміщує виступ якогось зрадника своїх друзів, Володимира Бобенчука, що "викриває" релігійну діяльність його колишніх товаришів у селі Пасія-Зубрицькому, молодих хлопців і дівчат, об'єднаних у підпільній релігійній групі. Але сам же цей большевицький "перероджeнець" мимохіть стверджує існування в селах Львівщини релігійно-церковного підпілля.

ДІТИ ПО $100 І ПО $3.000

Поліція в Джерзі Сіті заарештувала 49-річну жінку Ф. Вассерман, якій закидають недозволену торгівлю немовлятами. Впродовж 4-ох років вона мала продати 15 немовлят, беручи за кожне з них по $3.000. Діти продавала бездітним молодим подружжям. Її заарештовано у хвилині, як ішла з матір'ю немовляти панею Маргарет Фідженеро, яка щотільки залишила шпиталь, де передала оскарженій новонароджену дитину. Вассерман дала їй 100 долярів у вестибюлі шпиталю, і мала передати немовля бездітній родині з Ньюарку, яка саме, згідно з умовою, над'їхала автом. Дитина мала коштувати 3.000 долярів. Ця родина нав'язала зв'язок із п. Вассерман, та коли довідалася про пропозицію від п. Вассерман продати дитину за $3.000, зірвала з нею зв'язки і донесла про все поліції. На пропозицію поліції вона звернулася до п. Вассерман, щоб купити дитину, і так таємна сітка торгівлі дітьми виявилася. — Купити людину за $100, а продати за $3.000 — "незлий бизнес"...

ALBERTA FUEL LTD.
Перша самостійна українська фірма достави опалової оливи для хатнього вжитку що заступає рафінерію Canadian Oil Ltd. без посередників.
420 Bathurst St. —— WA 2-6862

УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ЧАСОПИС В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

З датою дня 1 січня ц. р. почав виходити часопис "The Ukrainian Record" в англійській мові в Едмонтові, Канада. Він буде появлятися раз на місяць. Своїм змістом це український католицький часопис. Видає його те саме видавництво, що й "Українські Вісті" в Едмонтові, отже видавництво, що під опікою Преосв. Кир Ніла.

ПОБОЖНІСТЬ ВІРНИХ У ЛЮРДІ

Під час Божественних Літургій, що їх щоденно служать в чудотворному місті Франції — Люрді, у церкві Вервиці приступають до Святого Причастя щодня від 6,000 до 10,000 вірних, у крипті около 500, у горішній базиліці около 1,000, а в гроті від 7,000 до 14,000 вірних.

ПЕРЕСЕЛЮЮТЬ УКРАЇНЦІВ ІЗ ПОМОРЯ ДО СССР

"Померше Цайтунг", часопис, який виходить у Гамбургу, Західня Німеччина, подав таку вістку: "Представники СССР перевезли у замкненому потязі українські родини, оселені на польських господарствах в області Кошаліна, — до Щеціна, де вони одержали свої в'їздові візи до СССР".

Як виходить із повідомлення, совєтська амбасада у Варшаві подбала про згоду польського уряду на переселення українців, поселених на Помор'ю, до СССР. Нажільки це переселення є добровільне, часопис не згадує.

СМЕРТЬ КОСИТЬ

Уряд Публічного Здоров'я стверджує, що в Америці найбільше людей умирає від таких чотирьох причин: недуг серця 637,246, пістряка — 254,426, паралічу — 190,758 та від нещасливих випадків — 53,623 і 36,981 (автові катастрофи). Ці дані відносяться до 1958 року, коли у ЗДА померло 1,647,886 осіб. Від 4-ох названих причин померло аж 71% осіб.

ДЕПАРТАМЕНТ РІЛЬНИЦТВА

Департамент рільництва звітує, що фармерське населення в 1959 році пересічно мало $960 річного прибутку на особу, а інше по $2,202. В 1958 році фармерське населення мало $1,043, а не фармерське — $2,073. Прибутки фармерів зменшилися внаслідок знижки цін на фармерські продукти. Зате нпр. у Японії робітник заробляє аж 60 центів за ввесь день..

Олександра Копач

БРАТ ФРАНЧЕСКО

Літня спека зв'ялила зілля і трави: Спинювало ходу двох мандрівників та сірого ослика на вузькій стежині, що круто звивалась поміж каміннями скелястої гори.

"Дальше то таки справді йти не можу. Ні кроку не поступлю—брате Франческо". Втомленим голосом, повним нетерпеливости заявив Педро, огрядний собі селянин у широкому капелюсі. Мозолистою рукою обтирав піт із чола.

"Чоловіче добрий, та якже ж я тобі води тут добуду? — усміхнувся Франческо до товариша подорожі, безпорадно розвівши руками.

"Ой горе мені... горе... Та якої мари я пішов із моїм осликом у таку спеку! Та не радив же й вам рибалка Антоніо нікуди не ходити?" Заводив перехлипливим голосом. "Загину тут ні за цапову душу". Нарікання не було кінця. Його почервоніле, товсте обличчя раз-у-раз укривалося струмками поту. Франческо стояв мовчки і співчутливо дивився на Петра. Довга брунатна одежа, підперезана простим шнуром, пекла його худеньке тіло, та не про це він думав тепер.

Зір його спрямований кудись у простори, здалося, блукав в іншому світі, бо нараз усміх розяснив його добре обличчя.

Біжи, чоловіче добрий мерщій за оту висхаючу каменюку. В заглибині Господь наш дав тобі води свіженької".

Зручно, помимо своєї ваги перескакував Педро каміння і скоро зник з очей. Франческо ніжно поклепував ослика. "Брате мій ослику, ти втомився? Правда? Ну, вибачай. До дому зараз повернешся, у холодок дерев, на зелену травичку". Ослик зі зрозумінням хитав головою і стриг довгими вухами.

"Але ж і вода! Такої зроду не пив. Ніколи й не чував від найстарших навіть людей у селі, щоб тут колинебудь вода була!" Дивувався Педро.

А гей — осле дурний, рушай бо!" Поганяв ослика.

"Ні, Педре" — спинив його Франческо — "краще вже сам піду. Адже брат осел також утомився. І йому спочяти треба. Та й удома в тебе зрадіють, як раніш повернешся".

Зняв з осла клунок, закинув на плече.

"Ну, з Богом".

"З Богом".

Розпрощалися. Один з ослином сходив униз, другий самітньо вгору.

А коли великий диск сонця став на верху сусідньої гори, щоб побажати землі доброї ночі, Франческо зупинився перед печерою поміж скельними зламами. Самітність і тиша молилися тут Всевишньому. Як запашне кадило долучилися й молитви самітнього подорожнього.

Нараз якесь квиління... Рука натрапила на щось пірясте, тепле.

Ах! Це брат яструб із переломаним крилом...

Минуло декілька днів. На самоті, серед високих гір подружили яструб і людина. Брат Франческо лікував крило, а яструб, як тільки дніти починало лопотів крильми над головою брата Франческа. Крило загоїлось, а він не покидав людини-приятеля. Не покинув і тоді, як брат Франческо дякував печері за гостину і скріплений самотою-молитвою сходив униз до людських осель.

Першого зустрінули рибалку Антонія. Старий ніс тяжкі сіті і ще якесь рибальське знаряддя. Пристанув, поговорити. Бо хто ж не знав і не любив цієї дивної людини — брата Франческа!?

"Сьогодні в мене був чудовий полів, брате Франческо" — хвалився старий. "Буде чим прожити та й що продати"...

Франческо розпитував про внука, помагав нести сіті, а яструб кружляв над головами. "Кша, кша", гнав яструба рибалка.

"Та це ж мій приятель, переломане крильце, облиште" — сміявся Франческо.

"Гм, гм" — замигикав рибалка дивно підсміхнувшись. На прощання подарував найкращу рибу.

"Швидше до води, швидше" — думав Франческо — і ледве попращавшися з рибалкою, щосили біг до ріки. Війнуло прохолодою, і срібна вода легко приняла своє дитя. Та довга, срібноласка риба не відплила... Знерухоміла й брунатна постатьченця в тихій глибокій молитві. Повільний знак хреста в повітрі і... "На все добре, сестро рибо, пливи собі у водні глибини"...

Весело вдарила риба хвостом і попляла срібною стрічею, що нараз зазолотилась від усміху заходячого сонця. Не помічав того Франческо. Серце його співало нову пісню на славу Господа-Творця.

НОВЕ ВИДАННЯ! ● НОВЕ ВИДАННЯ!

"Нашим Дітям — ОПДІ"

БАБУНИНІ КАЗКИ

Т. Білецької

для дітей ложного віку

Розкішна книжка з численними, в тому повнокольоровими ілюстраціями мистця М. Левицького, глибокозмістовні, релігійно й національно виховні казки, цікаві не тільки дітям і юнацтву, а й дорослим. Прекрасний дарунок, зокрема як "нагорода пильности" для учнів-учениць наших "Рідних Шкіл".

Ціна тільки кан. дол. 1.50, в твердому переплеті кан. дол. 2.00.

Книгарням і Рідним Школам рабат.

Замовлення і належитість слати на адресу: Basilian Press — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

Рідна дитяча книжка — в руки кожної української дитини.

о. Василь Зінько ЧСВВ

УКРАЇНЦІВ – СТО МІЛЬЙОНІВ?!

Пише "Наша Мета" з Торонта (474 ч.), що католицький клюб жінок, опираючись на статистичних даних, дійшов до висновку, що Канада за 50 років буде мати французьку католицьку більшість... І цей гороскоп не є неправдоподібний. Канадійські французи живуть справді по Божому, у них численні родини, діти виховуються в християнському дусі і тим самим виростають нові здорові родини, які наслідують своїх предків у веденні родинного гнізда і тим випереджують чисельно інші етнічні групи Канади.

Про розріст людського роду є дві різні гадки: одна це людей плотяних, як їх зове св. Павло, що страхається перенаселення і припускає, що невдовзі люди почнуть із голоду вигибати. Тому то вона всіма силами попирає "контролю народжень", безжалісно й безсоромно пропагує погляд, що родина, яка має більше одного-двоє дітей, то є родина некультурна, невігласна, нужденна. Друга ж гадка, якої, на жаль, тримається менше число людства теоретично, а ще менше є таких, які цю сентенцію переводять у практику, це приймати дітей скільки Бог дає, щоб заселити небо і розвинути до повної величі "долину сліз" — землю.

За якою з тих гадок іде наш український нарід? На це не важко відповісти, тільки треба розрізнити два покрої українців: ті, в краю, що тепер переслідувані й гонені, і ці, тут, на волі, що можуть собі зовсім безпечно розвиватися. Про перших ми говорити не маємо наміру, а будемо говорити про других. Щоб відповідь випала влучна й справедлива, мусимо навести деякі засади.

1. Розріст родини є найбільш природною сущною прикметою людської громади. Бог так збудував людське тіло, що приноровив його для змоги продовжувати людський рід через самих людей, себто через співжиття чоловіка з жінкою. Тим то Бог наче відступив їм частинку Своєї всемогучости, снаги творити. І справді статева любов є така глибока й така інтимна, що з двоє осіб робить одне тіло й одне серце. І та взаємна зичливість, уділювання себе в найвищому ступені, творить третє подібне до двох залюблених.

Родження дітей це передове й найвище завдання родини.

До того Бог не вдоволився самою постановою природи і сильним потягом до сполуки чоловіка з жінкою, але ще й виразно надав позитивний наказ, щоб люди "множилися, і наповняли землю, її опановуючи". Тому то в здорових старинних народів чисельні родини вважалося за уласкавлені Вищою Істотою та благословенні в житті.

2. Другим аргументом за природним розростом і то навіть посиленим для українського народу є його масове винищення останніми десятками літ: один тільки штучний голод 1933 р. коштував нашу етнічну масу середньо 7 мільйонів страт. Значить, за один рік вимерло в Україні стільки людей, що перестала б існувати Литва, Лотва й Естонія разом, коли б такий ганебний і жахливий експеримент зроблено на їхній території! А тих голодів було більше: 1921 р., 1946 р., не говорячи вже про війну, де знову яких 10 мільйонів найменше загинуло нашого брата на полях боїв, у тюрмах, таборах і таки в дома через голод і пошесті. А вивози скільки знищили і перепинили розросту нашій нації? Недавно затривожилися наші часописи, пишучи, що яких 16,000.000 людей Україна стратила. Тепер повинно бути до 60,000.000 українців у світі, бо наш нарід славився колись великим природнім приростом, а є ок. 40 мільйонів. Отже виходить, що наш нарід не тільки взагалі не приріс, а ще зменшив відсоток свого чисельного потенціялу.

Отож то ми, на переселеннях, де нас ніхто не переслідує, і де наші родини мають пригожі обста вини для свого природного розвитку, ми повинні подумати й запитати себе: чи ми стараємося направити ту велетенську шкоду, яку нанесли Україні вороги останніми часами? На той аргумент "за" годі, щоб котрийсь із дійсних патріотів відповів "ні". А коли б відповів відмовно, то такому треба виразно сказати: ви є "гуррапатріот" і фарисей-облудник, як не ще щось гірше.

3. Третім аргументом за розростом нашого народу є так званий закон "селекції". Розум каже, що треба розводити ґатунки квіток, домашніх птиць чи й звірят таких, що виказують найбільше тугости та приносять найбільше пожитку в господарці. Ніхто не буде закидати без вищої причини годівлю молочних коров (напр. джерсі), а заводити полудикі дрібини, які ні видоїться не дадуть, ні здорового телятка не приведуть. Подібно повинно вестися і між людьми: як хтось є хворий на сухоти, то йому зовсім справедливо радять не одружуватися (напр. Леся Українка), бо його нащадки готові прийти на світ з нахилом до недуги батьків. І це чудово, пожадано й соціяльно справедливо; і це дані особи повинні робити чесним способом, навіть коли подружені: не оберігатися плоду, а стримуватися по християнськи від статевих взаємин. Коли ж ми знову візьмемо до уваги наш нарід, який у високому відсотку здоровий, працьовитий, пильний, словом: дає зразки високого ґатунку людської породи, то вже наш моральний обов'язок — не тільки перед самою Україною, але й навіть перед цілим людством! — старатися цей добрий окaз поширювати і ним наповнявти землю.

4. Четвертим аргументом "за" є нестійкість протиаргументів та вимівок. Перенаселення нема чого ще побоюватися, а голод і нужда, яка панує тепер, то вона ніяк не є з перенаселення, а тому, що провід людства лежить у нездарних руках масово-жидо-комунарської кліки, яка не вміє (який із жида господар?!) і не хоче так економити, щоб усі мали речі конечні до життя. Тільки експлуататорська політика, нестримний егоїзм, бестіяльські похоті привели до матері-

яльної й моральної нужди, що неодин каже, "не варт і жити"... Наші мають такі звичайно виміки: "Тяжкі часи, хто стільки дітей вигодує?" На це відповідаємо, що каже наша стара приказка: "Кожна дитина родиться з бохонцем хліба під пахою!" І зрештою це гріх проти Божого Провидіння. Як Бог дає життя, то й дасть до життя. Бувало навіть в останній війні, що многочисельні родини всі перебули війну і навіть не так аж відчували нужду, коли в тому самому часі вмирали з голоду й нужди малі "модерні" родини. Теж дуже влучна приказка така: Одинак, як не злодій, то пияк! На еміграції можна в своїй мові та побуті виховати дітей тільки у великих родинах, бо там браття і сестри заступають собі ширшу українську громаду й довкілля, а малі родини у більшості випадків, хоч і виховують по своєму дитину і то старанно, то така дитина в життю заломлюється й гине в чужому морю...

5. Окремо треба навести так званий "аргумент суспільної служби". Це така рація: українська нація, як громада-суспільство вимагає відповідних собі служителів, які б старалися про розвиток і закріплення її, як громадської цілости і то під кожним оглядом: економічним, релігійним, національним, мистецьким, військовим. А при наявності малих родин така суспільна служба буде хвала, а то й неможлива. Во хто буде скорий давати сина до війська, щоб він умирав за Україну, коли в батьків є одинак? Або хто дасть сина на священика, як у родині є тільки двоє дітей, одна дочка і син? Тому батьки хочуть затримати сина, щоб ім'я родини не пропало... І як може вийти діяч-альтруїст із такої егоїстичної родини?

6. Не забудьмо ще й на очевидні кари Божі на тих, які обмежують Божу силу нечесним способом. Оповідала мені одна пані, що в Іхньому селі, у краю, зараз по першій війні, коли то "біла смерть" набрала дуже моди, на протязі одного року вимерло в таких однодитинних родинах кільканадцять дітей нараз у цілому селі. То був плач, то був стогін, а проклони які, певне, не на себе, але на Того, що Його закон переступили й стягнули гнів Його на себе. А чи тепер газети не приносять вісток, про "невиджалувану втрату нашої одинокої донечки чи нашого одинокого синка", якого люта смерть забрала на 18 чи 20 весні... Не хочемо нікого посуджувати, бо це гріх, але приходять на пам'ять образи зі Старого Заповіту: знищення Богом окаянного Онана, який переривав запліднення, доля Содоми й Гомори, яка загинула чи не з першої атомічної бомби, зробленої таки рукою Вседержителя; теж загибіль сімох ханаанських народів, про які виразно пише св. Писання, що були Богом знищені за свої протиприродні статеві гріхи.

З досі сказаного бачимо ясно й беззаперечно, що теоретично все наказує нам старатися про яйнайбільший приріст нашого народу. Але теж і практично, у вільному світі, легко це можна перевести в життя. Одинокою тут перешкодою є *дух світу*, дух диявола, який запанував у наших родинах і який нас більше всяких ворогів винищує, беззаконно обмежуючи наші родини. Тим ми проти себе ставимо в найбільші вороги самого Творця-Бога!

Пусте говорити про наше післанництво, чи гороїжитись, що мовляв ми є найбільші противники матеріялістичного світогляду, а тим ми забороло світові перед безбожництвом! Пусте таке деклямувати, коли ми вірно йдемо саме за безбожним світом і то в найголовнішій точці його смертельодської програми. До того, коли наші противники і ті, що нам радять, щоб ми не мали дітей, самі мають по п'ятеро і по шостеро (як це й сьогодні водиться загально у вибраного жидівського народу), і тим поширюють свої впливи не тільки головою-наукою і політикою, але й фізичною перевагою. І коли вони таке роблять, то ми в своїй туполобості тільки вмісмо плакати й нарікати, але за лік, який для нас такий приємний і стільки Божого благословення може притягти на ввесь наш нарід, ми не дбаємо. Щось наче ті божевільні, які бояться, щоб їх не вилікували, тому за ніякі гроші не вживають ліків, ні інших лікувальних заходів!

Не вірмо нашим ворогам у такій делікатній справі, не дивімся, що пише безбожна преса нехристів, не заспокоюймося невірними чутками, що народи вимирають, бо це неправда! От хоч би такі індіяни в Америці. Пишуть часописи про швидкий ріст індійського населення: "Часто приходиться нам зустрічатися з висловом, що північно-американські індіяни це "вигибаюча раса". Це один із тих висловів, які вперто не зникають, хоч вони цілковито суперечать фактам. Справді кількість народжень серед канадійських індіян, є вища, ніж серед решти населення. 20 років тому було в Канаді 118,000 індіян, а сьогодні є їх 174,000, себто 52,000 приросту. Коли той приріст приложити до українського народу, то наш народ повинен би зрости на третину. Значить у 1939 році число українців доходило 50,000.000, а 1960 р., себто тепер повинно бути бодай 15 мільйонів більше: 65,000.000 душ. А щоб отримати сто мільйонів, то вистачило б наступних 40 років. У 2.000 році наш нарід мав би поверх сто мільйонів!

Нераз чуємо клич: "У наших товариствах повинна переважати молодь, у наших церквах повинно "кишіти" від молодих вірних, бо як Христос сказав: "не бороніть дітям приходити до мене, таких же є царство небесне!..." Але, знаєте, коли можливе є здійснення таких кличів? Тільки тоді, коли наші родини будуть "кишіти" від молоді, від дітей, від нащадків!!!

Коли український нарід не поправить своєї популяційної політики в напрямі посиленого приросту, то так, як йде тепер, не треба нам ворогів, не треба комуністів ані атомбомби, ні бактеріологічної війни, щоб до 100 років не стало ні одного українця на земній кулі. За останніх 20 років ми стратили 16,000.000, а як так далі піде, (бо така страта за кожних 20 років подвоюється силою самої математичної дійсности!), то в 2000-му році матимемо не більше як 12,000.000, себто нас буде менше як населення сучасної Чехословаччини!

Над тим питанням, на жаль, ми так мало застановляємося! А як хтось його піднесе, то такого вважають за людину, якій бракує одної клепки, і стараються зараз голословними вимівками вигнати навіть згадку про таку квестію. Мої слова звертаю в першу чергу до українців-католиків, які повинні цю справу більше брати собі до серця, і приміною повищі калькуляції до числа українців цього віровизнання. Тепер ми начислємо їх до 6,000.000, але як за наступних 40 років зменшиться ця кількість на 1/5, то останеться несповна півтора мільйона. Сьогодні дивуються люди, що такі вірмени мають 133.000 злучених із Римом вірних, але до 150 членів вищої єрархії, бо надмір єрархії оправдується тим, що їх вирізали турки свого часу, отже остались престоли владичі, а вірних нема. Чи щось подібне не станеться з нами? Дай Боже, щоб цього не було, а не допустити до цього лежить між іншим таки в наших руках при Божій помочі!

Найкращий продукт для українського

[illegible]

дає

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ

"БУДУЧНІСТЬ"

"The Future Bakery"

735 QUEEN ST. W.

Toronto, Ont.

МИТРОПОЛИТ МАКСИМ ПРО КАТОЛИЦЬКУ ПРЕСУ

Іх Високопреосвященство Митрополит Кир Максим помістив у "Постулі" статтю, з якої подаємо тут деякі виїмки. Пише ВПреосв. Митрополит: "Ми хотіли б звернути окрему увагу на одну з тих різних форм місійної праці Христової Церкви, а саме на її *апостолят друкованого слова*, зокрема ж на ту форму друкованого слова, що її звичайно називаємо пресою, а на яку складаються різні щоденні, тижневі, місячні часописи та різні періодичні й неперіодичні журнали.

Попри апостолят живого слова, попри добрі книжки, радіо й телевізію, добра преса являється сьогодні одним з найуспішніших засобів Церкви у продовжуванні тієї спасенної місії, що її започаткував колись на землі Христос. Бо як така, вона в спромозі безперервно вказувати людині на всі ті складники правди, що їх приносить нам щоденно розбурхане море життя, сповнене мільярдами різних ідей, грубою масою найрізнороднішних почувань і безчисленними вирами програмових кличів. Вона також успішно змушує нас щоденно провіряювати наші релігійні, національні й політичні переконання, щоби переконатись, чи часом під тим страшним натиском ложі, що нині придавлює світ, — не закралися до "Святая Святих" нашої душі фальшиві засади, блудні кличі й грішні бажання, які можуть відобрати нам живе світло правдивої віри й укрити нас темрявою незнання, фальшу й гріха. Вкінці, тільки під певним проводом доброї преси, великі мільйони людей зможуть нині практично знати, чи дані особисті почування, така-то форма родинного життя, піддержування такої-то політичної партії й голосування за таким-то законом є дійсно те правдиве добро, за яким ми так спонтанно шукаємо, чи може це лише злудна примана смертної отрути?...

Добра преса може дати нам таку поміч і принести нам такі духові й моральні користі саме тим, що вона:

1. Товаришить нам на кожному кроці нашого щоденного життя, як у нашій хаті, так на вулиці, як у поїзді, так на літаку, як на пляжі, так на шпитальному ліжку.

2. Ми можемо її читати й переглядати так часто, як цього самі собі бажаємо, залежно від рівня нашого знання, вимог нашої професії й обов'язку активної оборони заперечуваної правди чи подоптаної моралі.

3. Своїм масовим поширенням, вона може обхопити не тільки цілі родини, громади й провінції, але силою своєї правди й великістю своїх моральних засад, вона може вирішити долю цілих народів...

І тому з таким зворушливим патосом говорять про неї всі Христові Намісники модерних часів, починаючи від св. Пія X, а кінчаючи на недавніх напімненнях Папи Івана XXIII. Тому стислий обов'язок її піддержувати й постійно поширювати рік-річно пригадують своїм вірним усі католицькі єпископи. Задля тієї самої причини всі отці душпастирі, всі католицькі організації й різні інституції присвячують цій справі стільки дбайливої уваги...

Ми українці, що сьогодні змушені жити під окремим напором безбожницької преси московського комунізму й постійно боронити суверенних прав нашого народу перед частими нападами різних противників свободи України, *повинні докласти всіх старань, щоб наша українська католицька преса була в кожній нашій хаті*, щоб її *читали й піддержували всі наші вірні*, щоб її світло було нашим дороговказом, а її кличі нашими гаслами. Щойно тоді ми сповнимо свій обов'язок українця католика, бо як слушно писав німецький єпископ Кеттелер: *"Той, хто не цікавиться католицькою пресою, не має права вважати себе правдивим сином Католицької Церкви"*.

о. Олексій Заклинський

ЗАПИСКИ ПАРОХА СТАРИХ БОГОРОДЧАН

(4-те продовження)

Я пішов до мого професора Гі́є, подякувати йому за відзначення мене між слухачами першого року прав та повідомити його про болючу втрату мого надійного брата. При цьому заявити йому моє рішення щодо слів умираючого батька: вернутися в мою батьківщину та вступити до духовної семінарії. Професор висловив мені своє спочуття сприводу смерти мого брата, але з моїм рішенням: залишити правничі науки і вступити на богословський факультет — міяк не погоджувався: наводив мої дарування щодо правничих студій та передрікав мені, по їх закінченні, блискуче майбутнє.

І мені стало дуже тяжко тратити один рік добре зачатих студій, тим більше, що в той час дістав я дуже добру лекцію в домі одного банкира, який мені за науку своїх двоє дітей давав харч, станцію і 25 золотих ринських на місяць. Повернувши від професора домів, я боровся з собою ще цілісіньку ніч і зголяш над ранком вирішив продовжувати дальше свої правничі студії та вписатися на другий їх рік в університет. Та хоч і вписався я на другий рік права, проте слова вмираючого батька не виходили мені з пам'яті та й жаль за втраченим братом безнастанно тяжів на моїй душі. Однак маючи добру лекцію й будучи вповні забезпеченим на всі потреби, я продовжував точно свої студії, а час, той природний лікар, приглушував помалу пам'ять на слова батька й вигоював тугу за братом.

Так відвідував я й покінчив нарешті другий і третій рік правничого факультету в Відні, в 1839 і 1840 роках.

Надійшов 1841 рік і тоді я вписався на четвертий рік права, але той час став для мене найбільшим іспитом. Коли я вписався на четвертий рік права, тої ж самої ночі приснився мені батько, пригадуючи свої слова, що сказав був перед смертю, та нарікаючи, що я їх не дотримуюся. А й на другий день, як тільки я поклався спати й заснув, ставув мій батько знову в священичих ризах переді мною і з грізним обличчям: і знову напоминав мене, чому я не виконую його волі та не способлюсь на священика, а шукаю світської кар'єри.

Від тієї пори став мені кожної ночі снитися батько, раз грізно, то знова вмоляючи. Коли ж я нераз, уражений такими снами, світив цілі ночі й сидів над книжкою та врешті здрімався, знову ж снився мені зараз наново. Навіть удень показувалася мені тінь покійного тата.

Так страждав я цілий місяць і знову постала в мені ця тяжка боротьба, що дальше робити: чи продовжувати свої студії й кінчити права, чи вертатись домів і вступити в семінаріо? За першим промовляла та обставина, що вже тільки одного року мені не доставало для покінчення студій права та що з лекцій я мав повне удержання. А за другим напирали безнастанні сни за пропам'ятні слова батька. Така боротьба ослабила мою охоту до правничих наук: я почав пропускати виклади, а цілими днями ходив по віденських садах та думав про те, як і що зі собою почати? До цього долучилися мої роздуми пам'ять про нещасні пригоди подорозі до Відня та прескорбну смерть мого брата. Я добачав у цих пригодах перестерогу Провидіння, то й нарешті вирішив не кінчити правничих наук та повернути домів. Від тієї пори перестали мені тато снитися.

Професор Гі́є, довідавшись про мій намір, покликав мене білетом до себе, щоб довідатися про причину, чому залишаю правничі науки. Я відвідав його й оповів йому всю дотеперішню історію мого життя, особливо ж заповіт мого батька перед смертю, мрі пригоди подорозі до Відня, а дальше мої постійні тривожні сни, які почалися зараз же по вписанні на 4-й рік права. Але і тепер не хотів проф. Гі́є погодитися з моїм рішенням, а вимагав, щоб я бодай покінчив цей четвертий рік права. Одначе дружина професора Гі́є, жінка дуже побожна, прислухуючись історії мого життя, добачила в ній теж волю Провидіння та попросила свого чоловіка, щоб не захитував мене в моєму рішенні.

Я попрощався з таким приязним для мене домом мого професора і вернувся на моє мешкання, щоб і мого хлібодавця про все повідомити та приготовитися до повороту в Галичину. Мій хлібодавець приняв моє рішення дуже прикро, не тому, що зміняю напрям моїх наук, а тому, що залишаю його двоє діточок, якими я дуже добре і на його вдоволення проводив і навчав упродовж тих трьох років. То й він просив мене залишитись бодай той один уже розпочатий рік та покінчити з його хлопцем третю гімназійну клясу. А було воно в 1841 шкільному році. Я вирішив собі три дні до надуми. І по тих трьох днях я рішився залишитись іще цілий 1841 шкільний рік у Відні в домі мого дотеперішнього хлібодавця, бо побоювався, що длятого, що вже розпочався шкільний рік у нижчих і вищих школах, то всередині науки вже мене хіба не приймуть до духовної семінарії. А що це до того не мав я достаточних коштів на поворот, то постановив собі дещо з моїх лекцій ощадити і так виекзіпуватись, щоб могти прилично явитися на батьківщині. А хоч і був я побожно вихований у родині серед Христової віри, проте в приставанні й диспутах із безбожною й невірною вже в той час молоддю я не вважав себе ще спосібним для оборони тієї віри. І хоч моє серце ніколи не похвалювало й не принимало безвір'я й філософськи-безбожних принципів моїх товаришів, то — крім релігійних наук із нижчих шкіл — я не знав іще цілого св. Письма і Христової науки та не читав більших книжок з области богослов'я, бо вправлявся три роки в правничих науках, то й не мав часу займатися богословськими науками. І так назріла в мене думка, по можності чимскоріш узятися за вивчення богословських творів і тимсамим приготовитися краще до вступу в семінарію. І це було саме головним мотивом того, що я рішився залишитись увесь 1841 шкільний рік у Відні. Мій хлібодавець приняв це моє рішення з неприхованою радістю.

Я вистарався за вступ до університетської бібліотеки та ввесь вільний від науки час проводив на студіях у тій бібліотеці, вивчаючи тут писання Старого й Нового Заповіту з парафразами, важніші видання богословських письменників, кращі проповіді й под. І так я дотого приспособився для оборони Христової віри, що вспівав уже в кожним "вільнодумцем" чи атеїстом ставати успішно в дискусію. Крім цього я відвідував усі важніші установи мистецтва, науки і промислу та старався набути якнайбільш відомостей і освіти в усіх відділах людських наук. Забав, прогульок чи домів розваги я не знав, а ходив тільки на щоліпші театральні вистави й концерти та й туди з моїм багатим хлібодавцем і його дітьми, на його кошти.

По закінченні шкільного 1842 року став я на феріях спосібитися до виїзду з Відня. Зібрав усі посвідки моїх фреквентацій і успіхів у правничих науках упродовж трьох моїх років, дістав також від пароха руської парохії св. Варвари добре свідоцтво моральности за цілий час мого побуту у Відні, а від мого хлібодавця подячне письмо за чотири річне навчання його дітей.

Засоблений такими паперами, я щераз попрощався з моїм професором Гі́є та моїми товаришами й приятелями та в кінці місяця липня згаданого року вибрався з Відня. Вибрався очевидно не повозкою, бо на таке не мав фондів, а пішки з вантажем на плечах, наче мандрівний ремісник, відвідуючи подорозі і в більших містах важніші фабрики й установи.

Так мандрував я здоров і веселий більшу частину дороги. Та коли прийшов уже на Шлеськ то, непривичний до такої далекої мандрівки, почув велике ослаблення тіла. У місті Ной-Тічайн спостеріг, що не маю вже сили йти дальше. А тут — не мав я засобів на їзду. І що ж тут робити? — Але Провидіння вибавило мене з того трудного положення.

Переходячи містом, натрапив я на католицький монастир Милосердних Братів, які, як я довідався, удержували шпиталь та приймали до нього не тільки краєвих, але і чужих людей. То довго не надумуючись, зайшов я в їх монастир, виказався паспортом та свідоцтвами з Відня, вияивив їм свою немічу та просив приняти мене до шпиталю. Ігумен покликав лікаря, що ствердив моє ослаблення, а тоді зараз приняли мене до шпиталю.

Зі шпиталю я написав у Львів до брата Ігнатія, що був саме того року покінчив духовну семінарію, а також до шурина о. Андрія Щуровського у Волчківцях; писав я про свою недугу. За 14 днів я вповні виздоровів та ще й до того часу дістав я від шурина 30 зол. ринських на поворот домів. Подякував я ігуменові за його добре діло та пустився в дальшу путь. За декілька днів дороги, то колесами, то ногами, прибився я до Перемишля.

Ще зі шпиталю просив я брата, щоб вичікував мене у Львові; а тут, у Перемишлі, всього лиш один день ділив мене від даного братові реченця, а ще ділило нас від себе повних 12 миль. Отже коротко передрімавши в Перемишлі з п'ятниці на суботу, в другій годині ранку і при ясній ночі, я пустився при місячному світлі в дальшу дорогу, думаючи, що на великому тракті зустріну чейже якогось воза та приїду на час у Львів. Але марна була надія: жиди на шабас не їхали, а християнського воза, що підвіз би мене у Львів, трудно було знайти, навіть і за добру заплату.

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ПРОДАЄ ТАКІ

о. О. Штавдінгер: **Об'явлення Серця Марії у Фатімі**	0.50
А. Лотоцький: **Пастушок із Назарету** — оповідання для дітей	0.50
О. Кисілевська: **По рідному краю**	2.00
Р. К.: **Я була свідком чуда!**	0.30
о. Р. Пілю: **Назустріч життю**	0.75
о. І. Д. Поповичі: **Граматика церк.-слов. мови**	1.50
о. І. Д. Поповичі: **Києво-Печерський манастир**	0.50
о. М. Соловій: **Літургіка для українських шкіл, ч. І. Святі речі**	1.00
ч. ІІ. Святі Богослужби	1.00
— Щоб усі були одно	0.25
о. д-р Ю. Федорів: **Проща до св. Землі**	2.00
— На чорничій горі Атос. Записки паломника	1.25
Митрополит В. Липківський: **Відродження Української Церкви**	3.00
П. Грицак: **Галицько-Волинська Держава**	2.50
Skwarok J. OSBM.: **The Ukrainian Settlers in Canada and their schools 1891—1921**	2.00
о. А. Трух: **Вона Кринниця**	0.50
В. Лозинський—М. Ценевич: **Провидний намір** — історична повість з Козаччини	2.00
о. А. Трух: **Життя Святих, третій том**	5.00
о. М. Вавряк: **По Василіянських манастирях**	2.50
Ю. Мозіль: **Спомини полі'т'язня — 1958**	1.50
Ю. Мозіль: **Крізь залізну заслону**	1.00
М. Головінська: **Чічка** — оповідання	1.75
С. Бартас: **Було троє малих дітей** —опов.	2.50
Г. Дардель: **Свята Єлисавета** оповід. **1938**	0.25
О. Купранець: **Вибраний гетьман І. Мазепа**	0.25
Й. Схрейверс: **Чудесне життя с. Варвари**	1.50
М. Овчаренко: **Золоті ворота** — читанка	2.50
І. Кострубa: **Нариси з церк. історії України**	2.00
О. Мох: **Теофіл Кострубa** — життєпис	0.25
О. Мох: **Книжки і люди** — літерат. нариси	1.00
Н. Королева: **Подорожній** — легенди	0.50
омм: **Пожи Пречистої Діви**	1.50
омм: **Чорт, направду!**	0.25
М. Островерха: **Гомля з далека**	1.00
М. Островерха: **Чорнокнижники із Зубівки**	0.50
М. Островерха: **На закруті. Осінь 1939 р.**	1.75
Я. Боженський: **Тайна червоного посольства**	2.00

Замовляти на адресу:

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

о. д-р І. Гриньох

МАРІЙСЬКІ ПРАЗНИКИ НАШОГО ЦЕРКОВНОГО РОКУ

Церковний календарний рік, це рамки, в яких уміщується духово-релігійне життя християнської людини, а Богородичні празники в цьому календарі творять окрему для себе цілість. На Богородичні празники можна дивитись як на важливіші біографічні дати з життя Пречистої Діви Марії. Можна одначе шукати в них також окремих богословських правд, які відносяться до нашого почитання Пречистої Діви Марії. І якраз цей останній, богословський аспект Богородичних празників календарного року східньої Церкви маємо на увазі, присвячуючи йому рядки нашої статті.

Календарний церковний рік містить такі найважливіші Богородичні празники: Непорочне Зачаття Пресвятої Богородиці або, за старою назвою східньої Церкви, "Зачатіє св. Анни єгда зачат Пресвятую Богородицу", Рождество Пресвятої Богородиці, Введення у храм Пресвятої Богородиці, Благовіщення Пресвятої Богородиці, Сострадания Пресвятої Богородиці, Успіння Пресвятої Богородиці, Покров Пресвятої Богородиці.

У цих празниках відзеркалене життя Пречистої Діви Марії і Її роля у відкупленні людського роду. В них також відзеркалена ціла богословська наука про Преч. Діву. Правда, у літургічних молитвах, стихирах, канонах, тропарах і кондаках окремих празників переплітаються різні думки та різні богословські правди і нераз важко повести різкі межі між поодинокими правдами, але мимо всього можна визначити основну ідею кожного празника, що є панівною в мистецьких празничних молитвах і піснях. У сумі ці празники відбивають складові елементи християнської маріології.

Непорочне Зачаття Пресвятої Богородиці, якщо маємо на увазі саме таку назву, це свято нове, встановлене після проголошення догми про Непороне Зачаття Ватиканським Собором у 1854 р. Однак по суті і своєму богословському змісті це свято і його літургічна служба існують від найдавніших часів у цілій Церкві, при чому треба виразно підкреслити, існують у східній Церкві під назвою "Зачатія св. Анни єгда зачат Пресвятую Богородицу".

Вже сам факт, що Церква святкує свято зачаття Пресвятої Богородиці, говорить сам за себе. Він указує на те, що йдеться про особливе зачаття, інше, як у кожної іншої людини; що новозачата людська істота в утробі св. Анни вивінувана Творцем особливими дарами святости й особливим привілеєм вільности від первородного гріха.

Новозачата людська істота Пречистої Діви Марії вже в утробі своєї матері величається нескверною, пречистою, таїственною і благодатною. Таїственність зачаття Пречистої Діви Марії міститься якраз у Її непорочному зачатті.

Празник Непорочного Зачаття Пресвятої Богородиці, в якому оспівується пречистість душі Богоматері або обдарування Її найбільшим привілеєм свободи від первородного гріха, це перший у хронологічній черзі життя Пречистої Діви Марії літургічний празник. У таїственній непорочності душі Пречистої починається здійснення могутнього першого Божого пророцтва, даного прародичам у раї, пророцтва про тривалу ворожнечу між Змієм і Женою. Цей празник святкує Церква 9-го грудня за старим стилем, а дев'ять місяців пізніше, 8-го вересня, припадає празник Різдва Пресвятої Богородиці, один із найстарших празників християнської літургії.

Як уже сама назва говорить, у цьому празнику оспівує Церква радісну подію народження Пречистої Діви Марії, яка у пляні Божого Провидіння й Відкуплення людського роду була призначена стати матір'ю Божого Сина, Христа-Богочоловіка. У богослужбових молитвах і піснях празника Різдва Пресвятої Богородиці, які характеристичні незвичайним мистецтвом поетичного слова, зібрана в прегарний мистецький спосіб уся богословська наука відносно Пречистої Діви Марії: Боже материнство, дівництво, святість, непорочність, заступництво і посередництво в ласках. Та основною думкою празника, думаю, що обгрунтовує саму радість сприводу народження Пречистої Діви Марії, є правда про те, що Марія, це справжня Богородиця. Коли усвідомити собі, що історичні початки цього Богородичного празника і його літургічного оформлення знаходяться в бурхливих століттях христологічних, а враз із тим маріологічних єресей 5-6 століття, то оспівування

Я зібрав усі мої сили, попоїв хліба і не відпочиваючи, прискорив ходи. У неділю на 4-ту годину ранку я притягся до Львова. Ноги буквально задеревіли то й не дивно, що, коли в нанятій у готелі маленькій кімнатці, я поклався спати, зовсім утомлений, то проспав цілу неділю і пробудився аж у 8 год. в понеділок, себто: проспав повних 28 годин.

Я зараз поспішив до семінарії та, на щастя, застав іще там свого брата, що вирішив був підіждати ще тільки той один день і вже збирався був від'їхати. Радість із нашого побачення по 4 роках була величезна. Я забув про всі труди й задеревілі ноги і того самого дня ще ми обидва від'їхали до Волчковець.

Подорозі не відчував я болів у моїх ногах, бо обидва ми з братом мали безліч тем для розмови, один одного розпитував про всячину, раділи ми і плакали. Та коли я приїхав до шурина, то не міг уже сам злізти з воза, а знесли мене з нього, бо мої ноги розболілися нечувано так, що треба було лягти в постелю. Від тієї пори я тяжко нездужав на ноги добрих три роки.

(Далі буде)

Чудотворна ікона Преч. Діви в Зарваниці

Марії, як Богородиці, є наскрізь зрозумілим. Вселенський Собор у Єфезі 431 р., проголосивши правду про те, що Марія, це справжня Богородиця, дав надхнення багатьом церковним мистцям, які цю боголовську правду, вбравши її в мистецькі шати поетичного образу, старалися передати вірним і в той спосіб поглибити та збагатити їх релігійну свідомість.

Покликання бути матір'ю Божого Слова, Богородицею, вимагало особливого приготування в святості життя й служби Богові зовсім вибраної Пречистої Діви Марії. І ця ідея особистої святости і служби Господеві відзеркалена в празнику Введення у храм Пречистої Богородиці. Цей празник, широко відомий на християнському Сході, святкує наша Церква дня 21-го листопада ст. ст. Особлива святість і готовість віддати себе в службу Богові, оце мотиви самого празника і його літургічних пісень.

Подія введення до храму піддає літургічним мистцям гадку назвати Пречисту Діву Марію найсвятішим храмом нашого Бога, чим указується на особливу святість Богоматері. Вона ж, Богомати, за нашими літургічними свідоцтвами єдина Пресвята, обдарована найбільшими дарами Святого Духа. Враз із святістю підкреслюється в літургії ціль приходу Пречистої Діви Марії до храму. Марія має стати оруддям у відкупленні людського роду. Вона має приготовити себе до цієї великої служби.

Виховуватися в дусі святости, щоб бути престолом Владики всіх, бути святою, щоб могти послужити здійсненню великих плянів Відкуплення, оце богословська ідея великого празника Введення у храм Пресвятої Богородиці. Святість у своєму скеруванні до найкращого служення Творцеві, попри свій богословський аспект, набирає ще й практичного виховного значення.

Празник Введення у храм Пресвятої Богородиці є в літургічному розумінню передвісником найближчого Богородичного свята і великого таїнства Благовіщення, що його наша Церква святкує дня 25-го березня ст. ст.

Дівственне зачаття Марії від Св. Духа це думка празника: "Послан бисть с небес Гавриїл Архангел благовістити Діві зачатіє..." співається у вечірній стихирі. Таїственність дівництва й материнства представлена в літургії як чудова божеська драма, об'явлена Пречистій Діві у хвилині благовіщення. Після привіту Архангела й об'явлення Пречистій, що Вона має стати Матір'ю Божого Сина, вив'язується діялог між Архангелом і Пречистою, під час якого Архангел зве Пречисту "Всесвятая, пренепорочная..."

Думка про дівственне таїственне зачаття від Духа Святого пронизує всі літургічні молитви празника Благовіщення.

Мало відомим є Богородичний празник Сострадания Пресв. Богородиці, що належить до т. зв. подвижного церковного круга й святкується в третю суботу після Неділі П'ятдесятниці. Та хоч сьогодні цей празник не святкується торжественно, як згадані празники, всежтаки варт над ним зупинитися з уваги на його богословське значення. Вже від перших віків християнства в писаннях Отців Церкви і в пізніших віках у писаннях богословів Східньої й Західньої Церков виразно підкреслюється думку, що Пречиста Діва Марія з уваги на своє особливе післанництво і на свою ролю у відкупленні людського роду та зокрема з уваги на своє Боже материнство є Співвідкупителькою людського роду. І саме празник Сострадания є висловом цієї віри всього християнського світу й прекрасним літургічним свідоцтвом такого богословського розуміння ролі Марії у відкупленні. Вона Співвідкупителька передовсім сприводу свого співтерпіння з Розп'ятим Христом. Серед усіх свідків Розп'яття на Голготі біль і терпіння Матері Христа Розп'ятого були найбільшими й найшляхотнішими. Цей біль і ці страждання або, як говориться літургічно, співстраждання, з людського боку досягають у Марії своїх вершин і їх перевищує лише біль, муки і страдання Христа-Богочоловіка, яких вартість безмежна з огляду на гіпостатичну злуку Божої і людської природи в одній особі Божого Сина.

Уже назва "співстрадання" піддає богословську думку про "співвідкуплення". У літургічному богослужженні оспівується біль і страдання Пречистої Діви Марії при Христі, як про це виразно говорять, підкреслюючи співстрадання, а посередньо і співвідкуплення, наступні припівеличання: "Величаєм Тя, Пренепорочная Діво,

Мати Христа Бога нашего, і чтем всечестния болізни Твоя, яже претерпіла еси в страсти Сина Твоєго"; "Ангели болізнь Пречистия видівше ужасахуся, како Діва с Сином страждает". Останнім Богородичним празником, у якому святкується завершення туземного життя Пресвятої Богородиці, є празник Успіння. В християнській свідомості існувала від віків віра в те, що Пречиста Діва Марія була з тілом і душею внебовзята, але що правду, як догму віри проголосив Папа Пій XII догматичною буллею "Муніфіцентіссімус Деус" щойно 1954 р. Не зупиняючись над докладною аналізою літургічних мотивів і пісень старохристиянського празника Успіння, треба ствердити, що богословська правда про Успіння або Внебовзяття Пречистої Діви Марії не є чужою нашим літургічним мотивам, а навпаки, в них зустрічаємо досить ясні вказівки на загально поширену, висловлену віру у Внебовзяття: поставлення побіч себе двох подій, Христового Вознесіння, "восхождения", і Божої Матері, "представления", а враз із тим, вказання на те, що Апостоли були свідками однієї ж і другої події, дозволяють на заключення про чудесне Внебовзяття Богородиці. У християнській маріології особливе місце присвячується науці про посередництво в ласках за молитвами Пречистої Діви, Мати Божа — посередниця між Богом і людьми і цю правду можна б сформулювати згідно зі східньою богословською наукою: Мати Божа — Могутній Покров Христової Церкви. Ця наука відзеркалена в усіх Богородичних Богослуженнях, їй присвячений окремий празник у Східній Церкві — Празник Покрова Пресвятої Богородиці.

Оце і є основні богословські правди про Пречисту Діву Марію в дзеркалі наших великих Богородичних празників, які пригадують нам не тільки важливіші події з життя Богоматері, але й збагачують нашу свідомість та знання правд з невичерпної скарбниці Христового об'явлення.

(Скорочено за "Християнським Голосом")

Федір Одрач

З ВУДКАМИ В МІСЯЧНУ НІЧ

Володимир Копійка вперше не дотримав слова. Ще минулої суботи ми договорилися вирушити в п'ятницю на ніч, на Центер Айленд. У городі сусіда я назбирав вечорами зо сто хробаків, годину перед від'їздом наварив кулеші на коропа. Вірилося, що ніч нам промине щасливо над водою; можливо, що братиме угор, кет фіш, а може й короп. Та ось задзвонив до мене Копійка в останню хвилину, коли я намірявся виходити з хати з вудками та брезентовою торбою наповненою різними речами, потрібними рибалці на цілу ніч.

— Не піду, пане Федоре. Моя дочка вичитала в "Телеграм", що минулої ночі якісь драбуги вкинули у воду рибалку. Вудки поламали і вкинули. Поліція витягнула нещасного з води і відправила до Вестерн Госпіталь. Не піду і вам не раджу.

Його голос, однак, звучав якось фальшиво; не інакше, як вигадав цю історію. Коли б таке справді сталося, моя Кляра перша знала б про це. "Телеграм" вона читає щодня уважно, ніодна сенсаційна новинка ніколи не виковзнулася з-під її ока.

— Ну, ну, пане Володимире, щось там у вашому домі... Домашні, сказати б, перешкоди, чи ...?

Чую, гримнуло об апарат слухальце. Це знак, що пан Копійка образився і перервав розмову. Мій натяк, без сумніву, був правдивий, а правда інколи злобить людей. Уже тепер я не сумнівався, що мій приятель Копійка мав авантюру з жінкою. Вперлася, видимо, і не пустила старого на ніч; своїм жіночим серцем, можливо, прочувала якесь нещастя і пан Копійка ради спокою мусів залишитися вдома.

Що ж, нема на це ради. Відмовився пан Копійка, поїду сам. Трохи лячно, та "охота гірше неволі", як мовить народня мудрість. І зрештою, гангстери та хулігани не такі вже й дурні, щоб знечев'я нападати на рибалок; знають вони напевно, що ця порода людей негрошовита, а викидати їх у воду задля примхи, це рівнялося б безглуздю. Тож договорився я зі своєю Клярою, щоб завтра вранці прибула з доньками на острів; докладно їй пояснив, де буду на них чекати. І взявшись за клямку, ще невинним тоном поспитав, чи вона вже переглядала "Телеграм". Притакнула головою, що так.

— А ось пан Копійка хотів налякати мене. Каже, що в "Телеграм" є опис про рибалку... вкинули начебто бандити у воду.

— Дурниці, — преспокійно посміхнулася моя золота дружинонька. — Коли б таке щось трапилось, перша сторінка була б захапщена цим випадком. Репортери напевно виготовили б і світлини, як то бідний рибалка топиться подалік від берега.

Це мене цілком заспокоїло і я вирушив у дорогу. В трамваї я не міг обігнатися від думок про Копійку. Це ось уперше не дотримав він слова. Видно мав проти себе не тільки жінку, але й дочку. Опецькуватий, отяжілий від старости, з лінивим язиком, потрапив мовчати цілими годинами і важко було видобути з нього слово. За халявою гумового чобота завжди носив гострого мисливського ножа — випатрошував ним упійману рибу. Вдень, коли світило сонце, глузував з неба, коли ж одного вечора якийсь юнак поспитав його над водою котра година, думав, що прийшов по його годинник і по душу, і тому ревно почав проказувати "Отче наш". "Як тривога, то й до Бога". Такий то був пан Копійка. Характер це невпорядкований, широкий ніби степ і мінливий ніби осіння европейська погода.

Нарешті трамвай під'їхав до доків. За доковою станцією чекав на пасажирів невеличкий куций пароплав; з його бляшаного димаря бухав чорний дим і стелився по водяному плесі торонтонської затоки. Я швидко купив квиток і зайняв місце на верхньому помості. Велика червона куля сонця якраз закочувалася за бані павільонів Всеканадійської Виставки. Праворуч, оподаль від острова Генлен швидко біг по воді гідроплян. Розпростерті крила лисніли в промінні заходячого сонця, два човники під ним стрибали по поверхні, нарешті відірвалися від води і гідроплян спокійно поплив у повітрі, над затокою.

І ось різко пролунав гудок. Під кадовбом пароплаву загримала турбіна. "За сім хвилин буду вже на Центер Айленді", думаю. На помості, довкола мене, галасує молодь. Коротко підстрижені дівчата пищать і регочуться, за ними вганяються юнаки. Перестрибують через лавки, вигинаються на бар'єрах, ніби хочуть упасти в воду. Дехто з них має мініятурні радіоприймачі: лящить крізь них рок енд рол. Це ось така академічна молодь! Якийсь он там білобрисий юнак, майбутній лікар чи адвокат, викривлює кумедно пику, спричинюючи дикі вигуки та сміхи цілої компанії. "О, які особляві манєри теперішньої студентської молоді!", порівнюю що розгойдану юність із студентами моєї молодости.

Пароплав причалює до площадки Центер Айленду. Юне товариство відразу ж висипалося на бетонову алею. Знаю з досвіду, що ці хлопці і дівчата галасуватимуть на острові до двинадцятої години ночі і останнім пароплавом вернуться до Торонта. Щойно тоді запанує тут спокій аж до десятої години завтрішнього дня.

Іду навпростець опуклим травником, під кучерявими вербами, до подовгастого ставка, що сполучений двома кінцями з головним каналом. Там, де вже займався світлом електричний ліхтар над водою — моє місце. Можливо, що десь по двинадцятій відвідає мене вочмен Джек — симпатичний шкот із подовгастим худорлявим обличчям. Це з волі Сіті Гол, великий добродій гусей і качок. Ранками він, як правило, появляється потойбіч ставка з мішком пшениці. Пронизливо свисне крізь пальці і тоді з ґелготом та кваканням звідусіль мчать до нього гуси й качки. А він щедрою рукою сипле на березі зерно і добродушно приглядається до маси крилатих сотворінь.

І ось я вже на місці. Дві вудки закидаю на кет фіш і одну з кулешею на коропа. Сутінок уже покрив острів. У світлі ліхтаря миготять на воді три білі поплавці. Очі мої з напруженням слідкують за ними. Погода безвітряна, поплавці нерухомо мріють на сталевій гладині освітленій ліхтарем. Найменший їхній рух не уникнув би мого погляду. Аж помічаю, що крайній поплавець наче б трохи дригнув. Увага моя зосереджується на ньому. Так, щось клює. Поплавець ще дригнув і повільно почав рухатися далі від берега. Підсікаю вудлищем. Викидаю на берег порожнього гачка. Щось згризло хробака. Хвилину задумуюсь, хто б це міг бути? Потім безпомилково відгадую, що це "робота" рака. Цей криволапник потрапить інколи напсувати рибалці багато нервів. Підкрадеться отак до принади, ніби ножицями стригне лапкою хробака і коли не перетне його, тоді смиче разом із гачком під камінь. А поплавок на поверхні відмічує його підводні рухи.

Нанизую на гачок нового хробака і знов закидаю вудку у воду. Із-за верб, що бовваніють над каналом, виринає на сине небо "блідолиций". Великим червонавим диском підноситься вище і вище; бачу його сріблясту округлість на водяному плесі, за крайнім поплавцем.

"Така ось ніч, а пан Копійка десь перевертається в ліжку. Коли б був тут, сидів би ліворуч чи праворуч моїх вудок; дивився б на поплавці і мріяв би про п'ятифунтового угра". Так думаю про свого приятеля, а очей не відриваю від вудок. Ось крайній поплавець ніби перехилився. Якщо ляже на воді боком, то напевно черепаха обмацує на гачку кулешу. Поплавець ворухнувся, трохи стрибнув угору, ляг боком і потім стрілою скісно пірнув у воду. Ні, так черепаха не потрапить! Вправно сіпаю вудлищем. Жилка натягається. Тримаю міцно вудлище і в руках відчуваю, що вчепився за гачок здоровенний короп. Водить жилку то ліворуч, то праворуч силкуючись добратись до середини ставка, на глибше місце. Тішуся, що це не черепаха. Те чотиролапе перевертається у воді ніби намокла подушка. Обережно попускаю жилку, потім повільно скручую на рольку; роблю це тому, щоб виснажити рибу. Потім лівою рукою тримаю сторчма вудлище з натягненою жилкою, правою хапаю коропа за зябри і викидаю на берег. Пузатий, золотолуский із широким хвостом підкидається вгору на кам'яних плитах, розхиляючи широко зябри. По патлатій лусці упізнаю, що це королівський короп, — рідкість у канадійських водах. Впускаю рибу в сітку, що вже у воді і знов закидаю у ставок вудку.

За мною, на травниках, і переді мною, за каналом, верещать дикими голосами юнаки і юначки. Розбрелися малими групками по всьому острові і перегукуються, ніби заблуканці в пралісі. Хтось непоганим тенором починає співати, але спів гине в реготах, у свистінні та в роздирливих вигуках. Дивлюся на годинник: пів до о-

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave.—Tel.: LE 5-7445

динадцятої. "Ще півтора години бешкетуватимуть", думаю, наперед тішачись спокоєм, що запанує по дванадцятій. На мості, що перетинає канал за ставком, помічаю рефлектори поліційного авта. Це Клеферд і Колін роблять свій звичайний рейд по острові. Десь по другій напевно загляднуть сюди; вилізуть з авта і посидять коло мене з пів години. Подивляться на рибу, побажають мені "гуд лак" і поїдуть собі.

А очі мої з напругою слідкують за поплавцями. Прийшла нарешті черга і на середнього. Ось він випірнув, ляг боком, звівся, трохи пірнув і знов ляг боком. "Це вже напевно черепаха!", здогадуюся. Сіпаю вудлищем. Відчуваю в руках, що гачок зачепився ніби за колоду. Тягну вудку до берега; щось неповоротливе борсається, впирається і я наперед знаю, що за хвилину побачу кущу пащеку величезної черепахи. Так, ось вона! Гребе лапами воду, опускає порепаний панцир ніби дно макітри чорніє на поверхні в світлі місяця. Підтягаю гидоту цілком до берега. Жилка не витримує — рветься. Міцна жилка на двадцять п'ять фунтів не витримала! Виймаю з торби коробочку з гачками, вибираю такого, щоб був добрий на угра та на кет фіш, свічу батерейкою і прив'язую до кінця жилки. Ця робота для рибалки, навіть уночі — ніяка трудність. Пальці роблять своє, а очі стежать за двома поплавцями, що на воді. Аж раптом над моєю головою:

— Здорові були, пане Федоре!

Дивлюся — це пан Копійка. Вудлище тримає на правому плечі, на них за спиною висить рибальська торба.

— Дзвонив ще раз до вас, — глухо починає. — Ваша жінка відповіла, що ви на острові. От я й приїхав.

— І добре зробили, що приїхали, — щиро тішуся. — Чудова ніч сьогодні.

— Чудова, угу. Стара заснула коло телевізжин, а я, дай Боже ноги! Чи маєте хробаки?

— Маю хробаки, маю й кулешу.

— Не витримав, от що, — трохи злобно бубонить пан Копійка. — Цигана тягне в ліс, а нашого брата на воду. На це нема ні ліку, ні поради. Отак запече щось під серцем і тоді думаєш тільки, щоб швидше, швидше над воду.

Це і все, що пан Копійка мав мені сказати. Замкнувся потім на "чотири колодки", неохотно обзивався до мене і аж до ранку зайнятий був своїми вудками. Коли на острові з годину панував уже ідеальний спокій, із-за верби вирнула тінь вочмена Джека. Примостився побіч мене на кам'яній плиті і гугнявим голосом почав розповідати про свої рибальські пригоди. Тішився теж, що на наступний вікенд поїде на північ, на жаби.

— На жаби? — дивуюся.

— О ей, а ви й не знаєте? М'ясо — делікатесн, пальці тільки оближати.

— Як же ви їх ловите?

— На мулистих узбережжях одного такого озера на півночі, за Сімко Лейк. Скрадаюся отак тихенько і освітлюю прибережне водорості. Жаба світла не боїться, сидить собі ніби пес на задніх лапах і глупо вирячується перед себе. Я тоді ломакою. Тільки посіпає лапками і готово. Ах, що за м'ясо, що за м'ясо, — мляскає устами Джек.

Аж із пітьми вирнула на водяний круг освітлений ліхтарем біла гуска з трьома гусенятами. Знадив її сюди, либонь, голос Джека. Якщо посидить тут довше, припливуть сюди і качки і тоді треба буде шукати іншого місця.

— Впізнають вас по голосі! — обзиваюся.

— О так, упізнають, менажери. Ось бачите, ця гуска мала весною аж дванадцятеро гусенят. Дев'ятеро пропало, зжерли черепахи. Тихо підпливе до гусеняти, вхопить зубами за ногу і тягне під воду.

Саме неподалік виплеснувся над водою короп. Я й без Джека знаю, що потривожила його черепаха. Он, за світляним кружалом від ліхтаря, якась тваринка рухається розганяючи грудьми воду. Це моск ред з маленькою рибкою в зубах. Смиче її до своєї нори, що за містком, під берегом, коло головного каналу. Лямпрі, найпрікріший паразит, що нищить рибу, полює теж переважно ночами.

Мірою того, як Джек повищує голос, до нас підпливають нові громади гусей і качок. Метушаться між поплавками, деякі качки навіть клюють їх дзьобами, чи торкають крильми. Чую, пан Копійка невдоволено щось бубонить під носом. Риба вже давно перестала клювати принаду.

— Ну, нам уже тут нема що робити, — подразнено обзивається мій приятель Копійка. — Треба шукати нове місце.

Змотуємо вудки, прощаємось із Джеком і прямуємо під верби, до головного каналу. Шкот ще деякий час сидить на старому місці і приглядається до своєї крилатої черідки. Хвилину мовчить, потім гугняво кидає докірливі слова.

— А ви все жерли б, жерли. Квакаєте, гегаєте? Ні, ні, почекайте аж сонце зійде. Сіті Гол платить, а я й кормлю вас А киш! — викрикує голосніше і йде кудись уздовж на ґрунт. Була вже друга по півночі. У мене в сітці тільки один короп і два невеличкі кет фіш. Пан Копійка і того не мав. Коли б не Джек, більше наловили б риби.

Жилки від вудлищ простими лініями скісно мчать у воду. Якщо риба почне клювати, вудлища почнуть сіпатись. Ми якраз прагнемо, щоб наші вудлища сіпались. Та ніби на злість, висунені над водою, сперті на розгалузинах патичків, лежать непорушно. Минула година, місяць уже сковзнувся зі свого зеніту на захід, а вудки наші мертво тягнуться у воду простими лініями. Аж дивлюся, пан Копійка звівся на ноги, прищулився коло середньої вудки, обережненько взяв кінець вудлища до правої руки і нашорошено чекає. Ще мить, щось пружкіше сіпнуло в глибині, пан Копійка зробив наглий рух вудлищем. Підбігаю до нього. Посапує нетерпеливо і вперто скручує рольку. Жилка натягнена ніби струна, час до часу дрижить. І він і я знаємо, що це угор. Нарешті перший угор цієї ночі. Ще і ще скручує жилку на рольку і ось він, таємничий, ніби рухомий довгий цурпалок в'ється гадюкою, боронить свого життя і розпачливо хоче втікти від берега. Але пан Копійка вперто і послідовно змотує на рольку жилку. Голосніше посапує, коли угор уже скручується під його гумовим чоботом. Гачка з хробаком цілком проковтнув. Пан Копійка і не силкується відчепити його. Відрізує ножем жилку коло самого писка і викидає угра в мішок.

— Фунтів зо три, — кидає в мій бік і береться прив'язувати до жилки нового гачка.

Коли я був коло Копійки, за мною дяркнула ролька. Миттю повертаюся і бачу, як вудлище вже сповзло з патика і швидко тягнеться у воду. В останній мент наздоганяю його і хапаю за кінець, що був уже з пів метра від берега. Підношу бамбука доземно, щоб не пірвалася жилка. Вудлище згинається в дугу. Скручую повільно рольку. З угром нема потреби воловодитись як з іншою рибою; його ніколи не виснажиш. Досвідчені рибалки підтягують його до берега лагідно, а він безвольно рухається за жилкою до берега і щойно почне розпачливо боронитись, коли побачить на березі людину.

— Фунтів з шість, — відгадує вголос пан Копійка. — Так, так, вудлище сторчма, хай трохи побавиться. Ну й чортяка! — скрикує, коли помічає на поверхні метушливе довге поліно, що згинається в усі боки. Вже його маю на березі. Присвічую батерійкою і бачу, що проковтнув аж дві принади з двома гачками.

— Ви вгадали, пане Копійко, справді матиме з шість фунтів. — А в думці: "Ну й здивується моя Кляра з донечками!"

Коли раніше заграва зайняла східній обрій, я мав уже чотири угри, сім кет фіш і одного корола. Пан Копійка мав теж чим похвалитися перед своєю жінкою. Як зійде сонце, тоді закинемо вудки на корола.

— Ну і як там було з тим рибалкою, пане Володимире? — жартома починаю.

— Та що ж, хотіли драбуги втопити.

— Ну, ну, втопити... Ей ви! Не вдалося вам. Краще було б не покликуватися на "Телеграм".

Пан Копійка морщиться.

Phone: LE 6-0982

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations, Repairs, Etc.

Cleaning and Pressing.

1076 QUEEN ST. W.

Toronto 3, Ont.

власник

Андрій Наконечний

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, календарі, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

— І може думаєте, що такі випадки не бувають у світі широкому?

— Звичайно, що бувають, — неокреслено притакую.

На вербах обізвалися робіни. За островом Вард рубець сонця вистрілив у обрій вахлярем щирого золота.

— Ах, яка Божа краса! — вголос захоплююся. — Як усе відбувається вічно послідовно: вночі місяць і зорі і врочиста тиша, вдень радість і метушливість життя. І людина як би не мудрувала, як би не утотожнювалась з матерією землі, все ж життя її залежне від сонця, від Неба. Навіть такий он місяць спричиняє припливи і відпливи морів, а що ж казати про людину. Який же абсолютно мудрий Творець, що створив усе те, що наші очі бачать, і як же нерозумною є людина, коли свій розум ставить вище від величі Неба.

У відповідь пан Копійка глумливо покашлює. Знаю, що день породжує в ньому самовпевненість. Коли б таке казав я вночі, був би сумирнішний. Належав бо він до таких людських вдач, які відчувають силу Неба тоді, коли або тяжко захворіють, або коли їм хтось загрозить цівкою револьвера. О хитрості людської душі!

Знов міняємо місце і закидаємо вудки на корола. Жвавими поросятками виплескуються вони з води, творячи широкі кружала. Щодеякий час тягнемо на берег корола. Моя сітка у воді майже повна. Хоч ніч була щаслива, але й ранок не підвів. Сонце повільно спинається луком угору. Десь у доках прозвучав гудок. Це відчалює від пристані пароплав. За сім-вісім хвилин прибуде моя Кляра з дітьми. І коли пронісся другий гудок перед площадкою Центер Айленду, я нетерпеливо поглядаю на бетонову алею. За хвилину висипалася з пароплаву строката публіка. Від неї виділилися дві дівчинки в рожевих суконках; вимахують рученятами і метеликами летять просто до мене. Це Рута й Ерма. Потім теж відділилася від людей і моя Кляра, а з нею якась літня жінка в зеленій сукні.

— Татко, татко! — покрикують іще здалека дві дівчинки і потім кидаються мені в обійми. Я їх веду до сітки, а вони сплескують долонями і захоплюються рибою. Моя Кляра наспішно прямує до мене травником і щось говорить до літньої жінки в зеленій сукні.

— Ах, це ж моя стара з вашою дружиною! — скрикує пан Копійка.

А вони побачивши нас, почали зичливо махати руками. Пан Копійка для певності помахав у повітрі своїм капелюхом, його огрядна половинка "відповіла" помахом білої хустинки, що знаменувало "мир і згоду".

— Якийсь мудрець сказав, що після ночі завжди приходить ранок, а після бурі появляється на небі сонце, — посміхаюся до свого приятеля. А він добродушно жмурить очі і притакує головою.

— Авже ж, так воно і є, так воно і буває на світі широкому.

Чи Ви вже вирівняли свою передплату на "Світло"? Тільки $3.00 на цілий рік.

В. Буженко

КОЛИ ХТОСЬ НЕ В КУРСІ СПРАВИ

Володимир Макар у своїх спогадах про Картузьку Березу пише: "Добрим малярем був м. ін. проф. Роман Бжеський, привезений із Крем'янця. При допомозі ще одного чи двох помічників, він у зимових місяцях 1934-35 року розмальовав їдальню поліційного будинку в прекрасному стилі козацького бароккa. Поліцаї охали і цмокали з захоплення, не припускаючи, що розхвалюють "антипаньствове" мистецтво..." (стор. 38).

Отак то людина може себе виставити на сміх, або й на небезпеку, коли, як ми кажемо, вона не в курсі справи, чи на даній справі не розуміється. Про це маємо й образи у євангелію. Ось коли св. Йосиф завважив, що Пречиста Діва Марія готується до материнства, то не знаючи того, що Вона стане Матір'ю Божого Сина, хотів Її опустити. Добре, що ангел з'явився і повчив про все святого чоловіка Пречистої Діви. Не були в курсі справи і три царі, коли думали повернутися назад до Ірода та сказати йому, де той новонароджений цар перебуває... Аж теж ангел їх устеріг.

Коли 12-річний Ісус остається в церкві й ледве по тридневному шуканні знаходять Його Йосиф та Марія, то з їх уст вириває докір. Але Христос уводить їх у курс свого післанництва і каже: "Там, де йде про справи мого Отця, там треба мені бути..." Знову ж потім, коли Ісус говорить, щоб учні стереглися погубної науки фарисеїв, називаючи її квасом-розчином, то учні гадають, що вони через те на таку увагу заслуговують, бо хліба не взяли... Христос вияснює їм: хіба ж не розумієте і не пам'ятаєте, про п'ять хлібів на 5 тисяч, і сім хлібів на чотири? Тоді щолиш порозуміли, що треба їм стерегтися науки фарисеїв та садукеїв (Мт. 16 глава).

Уже майже перед смертю Христос називає свого найпершого апостола сатаною, бо цей, не знаючи, що Христос має вмерти за наші гріхи, бо на це Він і прийшов, відмовляє і каже: "Господи, нехай Тобі цього не буде..."

Що ж нам показують ці євангельські приклади?

Що людина мусить мати відповідне знання Божих справ. Варт знати, що вони куди складніші і важче на них визнаватися, як на земських дочасних справах. Тому то й більше пильности треба у відношенні до цих Божих і надприродних правд.

Першою умовиною повного та всестороннього знання Божих правд, це вивчити катехизм. У ньому коротко зібрана Христова наука і катехизм світським людям подає якнайкраще всі правди, з якими їм приходиться зустрічатись у житті. Звичайно лікарі чи й інженери або й техніки, хоч цілі роки присвячують студіям, то потім, уже на становищі, стараються своє знання дальше вдосконалювати та прибільшити його на практиці. Але рідко подібне щось бувае з християнином: він у більшості випадків вдоволяється малим катехизмом, що вивчив у приготуванні до першого святого Причастя, чи тим катехизмом, хоч і більшим, якого вчився в народній школі. А позатим навіть не в думці декому взятися і трошки ширше постудіювати Божу науку. А воно виходить нелогічно і шкідливо вельми для таких людей. Бо ж ніхто зі здорово думаючих людей, маючи 30 років життя, не буде вдягатися в одяг трилітньої дитини. Раз що не вдягнеться, а раз, що таке навіть своїм кроєм чи барвою не відповідає дорослій людині.

Далі, щоб бути в курсі релігійних справ, треба тримати постійний контакт з установою, що сама собою займається виключно релігійними справами: з Церквою. Ми знаємо випадки, що людина, яка може не мала такого високого й широкого релігійного знання, набула його через пильне ходження до церкви. Там зі слуху і скажім, із "релігійної інтуїції" така людина навчилася вповні Божого знання.

Воно дуже сумно і дуже неприємно, коли людина відбі'ється від релігійний справ. Тоді найважче Їй знову повернути на цю стару добру дорогу, яка веде просто до вищого і дає спокій уже тут на землі. Така людина, що призабула Боже знання, скорше б готова була продати своє майно і перебратися на друге місце, як піти та висповідатися. А тому часто і соромляться такі люди показатися між віруючими чи в церкві.

У ВИДАВНИЦТВІ ОО. ВАСИЛІЯН

появилися 1960 року такі нові книжки:

о. О. Штавдінгер: **Об'явлення Серця Марії у Фатімі** — друге, справлене й багато ілюстроване видання — — — — — — — 0.50

о. д-р Юрій Федорів: **Свята Земля.** Спомини паломника. Стор. 176 і 75 образків. — — — $2.00
Книжка дуже актуальна з огляду на близьке паломництво українців до св. Землі.

о. Мелетій Соловій ЧСВВ: **Літургіка для українських католицьких шкіл.** II частина: Святі богослужби. Стор. 128 і 88 образків. — — — — — — — — $1.00
Є також I-ша частина тієї Літургіки, що описує Святі Речі (ст. 87 і 40 образків) $1.00

о. М. Соловій ЧСВВ: **Щоб усі були одно.** Думки й молитви про церковне об'єднання. Стор. 64 і 8 образків. — — — $0.25

Юрій Мозіль: **На Врожих.** Спомини політв'язня з тяжкої польської в'язниці Вронки. Стор 128. — — — — — — — $1.25

Хто замовить усі ті книжки наразі, дістане їх за $5.00 і не платитиме порта, якщо пришле гроші разом із замовленням.

Замовляти:
BASILIAN PRESS — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont. — Canada

Раз мені сказав один волинян: "Та пішов би до церкви, але що зроблю, коли вже й перехрестится не вмію..." А це був чоловік дорослий і вже мав діти свої... Тільки жив у лісі, а батьки мало дбали про релігійне виховання, своєї церкви там не було і він лишився отаким духовним калікою.

А дуже воно важно бути в курсі таких справ, які подає нам релігія. Во властиво ідеться тут про найважнішу справу, про спасіння душі. Що поможе чоловікові, коли він увесь світ посяде, а свою душу запропастить? — питається сам Господь Ісус. І ми себе спитаймо: чи справді ми стараємося бути в курсі Божих справ? Чи може навпаки: охаємо та цмокаємо нашим ворогам, що вони добре роблять, що вони вдатно й корисно поступають... Так колись робили наші люди большевикам. Вони їх не знали, а часто і не хотіли знати та критично подивитися на їх многообіцюючу пропаганду. А нині неодин за свою легковірність, за свою непоінформованість навіть і власного життя позбувся...

Наслідуймо ж тих купців, що то біржею займаються. Вони вживають радія, вони щоденно літають по місті, нераз цілими годинами вислухують при телефоні, або й вистоюють перед біржами. Бо нераз у них одна мінутна неувага може принести їм мільйонові шкоди. Так і з нашими релігійними справами: будьмо в Їх курсі, щоб із нас не так люди, але вороги Бога не посміялись!

Вільгельм Гюнерман **11)**

НА БОЖИХ ОКОПАХ

історична повість із часів французької революції

ДИЯВОЛЬСЬКА ЗАБАВА

Диявол, князь пекла, вдягнув свій кривавий одяг. Голову вінчали жахливі роги, а хвіст мав незвичайної довжини. Станув у своїй сатанинській могутності перед дрижачою, чорно вдягненою людиною і промовив своїм неприємним чортівським голосом: — Сину мій, Робесп'єре, я не вдоволений із тебе. Ти пінивий у спуженні мені. Здай мені звіт, що ти зробив від останньої нашої зустрічі.

— Пане, я зробив усе, що було в моїй силі — відповів запитаний дрижачи. — Після смерти короля я казав стяти голову королевій. Їх сина я замкнув у вежі, де він живцем зігнив.

— Добре, сину — кивнув сатана, вже трішки нагідніший. — Що ж ти ще зробив?

— Тисячі позамикав я до в'язниць, безліку подушив, вивішав та потопив у ріках Франції, це було так звane "революційне хрещення".

— Добра думка, дуже добра думка, що ти в старих, змуршавілих корабліх, топив ворогів мого царства — підсміхнувся вдоволено сатана — та що більше?

— Я тисячі, тисячі постинав на гільотині. Знаєш, гільотина це новий винахід, велика бритва, яка разом з бородою стинає голову.

— Знаю, мій любий синочку, знаю — зареготав князь пітьми — але ти мусиш її частіше вживати. Ти повинен поставити гільотини в усіх містах Франції і постинати голови всім, а на кінці самим катам. Ха! ха! ха!

— Наказ, ласкавий пане — закликав одушевлено Робесп'єр і поклонився низько перед нечистим духом.

Нагло сталося щось жахливе. Увійшов мужчина в селянському одязі з великою ломакою в руці. — А ви драби, бандити, — зверещав дико — щоб ви на головах станули, то я ще тут! — і почав вимахувати велетенським дрючком та обкладати їх двох так немилосердно, що їх голови покотилися під ноги, при чому виявилося, що це були діти. Сатанинська вистава закінчилася. Де перед хвилиною генерал підземного світу розмовляв зі своїм довіреним, там появилися тепер три хлоп'ячі голови: Роберта Бернара, Юрка Віляя і Мартина Кордіє. У пекельному ляльковому театрі йшла вистава, якої дія відбувалася аже на землі, та Мартина сильно напали товариші за те, що розбив на хамуз фігури, вироблені з таким трудом.

— Я сильно розсердився, слухавши вашої дурної балачки — виправдувався той, глузуючи з них. Тоді вони наскочили на Мартина і здавалося, що земська виставка закінчиться неменш драматично, як пекельна. А надія на те зросла ще, бо з публики доскочили до них іще Пилип Бернар і Павло Конвертіс. Одна Марійка не брала в тім участи, а гляділа на них наче перелякана. На щастя якраз відчинилися двері й увійшов о. Кудрен із якоюсь чужою людиною. Хвилину спостерігали з усміхом суматоху на землі, де перевалювалося з криком усе зовиміш: занавіси, реквізити й ляльки. Марійка, перелякана, підбігла до священика й закричала: — Отче, поможіть, ..вони ще повбивають один одного!...

— Що це таке? — крикнув сильним голосом священик. На звук його голосу борці піднялися з землі, мов померлі на звук янгольської сурми в день Страшного Суду.

— Вони давали жахливу виставку — поспішно вияснила Марійка.

— П'еса була гарна, страшенно гарна — додав Пилип, утираючи кров з носа в барвисту мамину недільну запаску, що була серед театральних реквізитів. — Чудова бійка була на сцені...

— Та й поза сценою...—закінчив глузливо Мартин.

Усі розсміялися, ще й о. Кудрен прилучився до них. Та зараз же споважнів і сказав: — Зробіть порядок, а тоді вислухайте мене, бо маю вам щось важного сказати.

Поважне обличчя священика переконало дітей, що справді йдеться про щось важного. Вони поспішно похозяли останки ляльокового театру до старої шафи, що була за вхід до таємничої кри-

іван, та стали цікаво споглядати на о. Кудрена то на чужу людину, що прийшла з ним. Був це старець в одязі прошака. Сидів утомлений на лавці в кімнаті Бернарів.

— У Пуатіє діються погані речі — почав поважно о. Кудрен. — Червоні знов знайшли кількох священиків, між ними двох братів о. Шартр, та ув'язнили їх. Положення стає щораз грізніше. Достойний старець, якого бачите перед собою, це канонік о. Монтрбиф. Йому з великим трудом удалось втекти з міста. Я привів його сюди, щоб ви його заховали. А дома ваші батьки?

— Батько поїхав по товар, а мати пішла до своєї хворої сестри і залишиться при ній на ніч. Але я знаю, що батьки радо приймуть переслідуваного. Тим, отче, не журіться, — відповів Роберт.

— Можливе, що червоні — говорив дальше священик — знайдуть о. каноніка і тут. Длятого сторожіть ніччю моста Жубера. Якщо вони йтимуть у напрямі вашої хати, то все ще буде час утекти.

— Шафа — почав живо Филип.

— Ні, боюся, що вони вже знають про таємничу криївку. На випадок потреби мусити завести отця каноніка в гори. Знаєте ви печеру далеко біля хреста?

Діти без слова притакнули.

— Добре! Це остання дошка рятунку! Ось я довіряю вам отця каноніка. Ви ж будете про нього щиро дбати!

— Так, отче — відповів твердо Роберт і на обличчі юнака, який іще перед хвилиною по-хлоп'ячому бився зі своїми друзяками, відбилася гарна, мужеська повага. Отець Кудрен бачив перед собою вже не дитину, а молодого, рішучого Христового воїна, якому можна було довіряти як мужчині.

— Отже з Богом! Я ж маю ще цеї ночі виконати одно важне діло — сказав о. Кудрен, стиснув дітям руки, попрощав із пошаною старенького о. каноніка та вийшов.

Канонік сидів на лавці. Примкнув очі, а його уста безперервно рухалися.

— Він молиться — зашепотіли діти, і не відважувалися йому перешкодити. Але вкінці Марійка принесла з кухні шматок хліба й гаряче молоко та попросила старенького перекусити. — Дякую вам, діти, — промовив той зворушений. — Але було б краще, коли б я був не прийшов до вас. Як легко можу наразити вас і ваших батьків на величезну небезпеку. Ні, я не повинен тут залишатися!

— Це дурні думки, які пройдуть в часі їдження — потішив його чемно Филип та, щоб дати добрий приклад, сам покришив хліба до тарілки з молоком.

— Мати все кажуть, що ми в Божих руках — сказала Марійка, а Роберт додав гаряче: — Драбуга такий, хто думає тільки про себе, хоч бачить іншого в біді!

Також інші хлопці переконували о. каноніка зі щирого серця й на свій дитячий спосіб. Священик невдовзі наче забув свої сумні думки та сміючись сягнув по ложку. По скромній перекусці запровадив Пилип цілковито вичерпаного о. каноніка до свого ліжка. Хлопці залишилися ще, щоб обговорити засоби для збереження безпеки гостя. Мартин, Павло і Юрко поділили між собою нічну стійку. Кожний із них стоятиме постійно біля мосту Жубера, щоб, як зайде потреба, перестерегти. Роберт залишиться дома бути готовим до втечі. Самозрозуміле, що грубий Пилип долержить йому товариства. І тепер він відмовився рішуче піти до ліжка. З тим хлопці розійшлися.

Роберт засвітив на всякий випадок нічну ліхтарню. Опісля оба брати сіли біля стола з твердою постановою не спати тієї ночі. Роберт узяв до рук "Життя Святих" і почав читати братові життєписи мучеників, які лише міг у житіях знайти. Треба приняти, що Пилип завдавав собі багато труду, щоб його слухати. Та по якій годині почали йому клеїтись очі і між пробудженням та засипллянням доходили до його свідомости слова святих оповідань, що їх читав старший брат з належною повагою. Нагло Пилип зірвався, глянув на нього заспаний і заікуючись сказав: — Що це, ти не чув?

— Так, гримить — відповів Роберт і мовчки вслухався в нічну тишину. На дворі став падати дощ. Краплі били у вікна й видно було, що чимраз більше наближалася буря. Можна було побачити вже і блискавиці, як у коротких відступах часу прорізували нічну пітьму.

— Коби лише тепер не було ревізії — зажурився Роберт. — Утікати при такій погоді...

— Так, не було б нам приємно — сказав зітхаючи Пилип, щераз нагло голосно зітхнув і вже заснув так твердо, що не могли його розбудити ні буря ні оповідання про мучеників.

— Старий сплюх — забурмотів згірдливо Роберт, дивлячись на храпіня брата. Замкнув книжку, хвилину вдивлявся в блимаюче полум'я. А там прошепотів зажурений: — Коби лише хлопці витривали на стійці?!..

Встав і долив олію до лямпи.

Але Роберт непотрібно журився. Дужий Мартин кпив собі також із песячої погоди. Хоч підняв ковнір плаща аж до ушей, але стояв пильно на стійці. Опівночі збудив Юрка, який невдоволено бурмотів, виходячи на мокре повітря. Але і він обов'язково обняв свою стійку біля мосту Жубера.

Був ще хтось, хто не спав тієї ночі. Могла бути північ, коли перед брамою манастиря Пресвятої Трійці, що його в тих тяжких часах замінено на тюрму для політичних в'язнів, пристанула повозка. Міліціянт, що сидів біля візника, зіскочив поспішно й відчинив дверцята. З гуком вдарив у тій хвилині грім, і світло блискавиці освітило обличчя людини в повозці. Це був президент кримінального суду. Помимо ночі й бурі він особисто хотів відвідати в'язницю. — Заведіть мене до незаприсяжених, що ви їх учора привели — буркнув до сторожа. Кілька хвилин пізніше стояв президент напроти двох отців — братів Шартр.

— Сподіюсь, що не почуваєте себе надто погано — почав президент і з глумливою усмішкою глянув на вогкі пивничні стіни і в'язанку змуршавілої соломи, з якої тільки що піднялись обидва священики. Та коли вони не відізвались ані словом, говорив президент дальше: — Ну, так на першу ніч, це мусить увійти. А завтра постараюсь вас улаштувати вигідніше. Зрештою ви повинні повірити, що тільки почування людяности, а сказати б навіть: приязні почування — привели мене до вас у таку жахливу ніч.

Усе ще мовчали обидва священики, дивлячись здивовано на відступника.

— Я розумію, що вам тяжко повірити в мої добрі наміри — почав знова бувший отець Жан Пляніє. — Але чого хочете? Революція не жартує і, на жаль, ви мали нещастя станути проти неї. Але до того я знаю, що ви належите тільки до збаламучених. Ні, ні не говоріть нічого! — застерігся поспішно, коли один із отців Шартр хотів щось сказати. — Я знаю, що ви хочете сказати. Священича честь, вірність собі самому й Церкві, якій присягалося... Я розумію те все, але ті всі погляди стали тепер цілком немодні. Та проте я вмію їх оцінити і длятого міг би облегшити ваше поло- [redacted]

— Скажіть нам, що з нами зробите? — спитав молодший в'язень, о. Жан Шартр. — В'язниця? вигнання? ґільотина? Ми на все готові, але скажіть нам, що нас чекає?

— Але, але, любий друже, — засміявся президент—хто б думав про такі жахливі речі? Поправді, то ми не такі злі. Правда, вас ув'язнено, але тільки тому, що діяльність незаприсяжених стала від якогось часу надто явною, і не можна було вже на неї примикати очі. Але даю вам слово чести, що ви в короткому часі будете звільнені. Очевидно, тільки під одною умовою...

— Під якою? — спитав глухо старший о. Амброзій Шартр.

— Виявите нам прізвища і сховища ваших співбратів!

— Краща смерть! — відповів рішуче молодший священик. — Ми не зрадники!

— Е, та чому ж відразу такий поганий вираз — засміявся поблажливо Пляніє. — Та й не вмирається так легко! Ви ще молоді, дуже молоді! Вірте мені, я рішений мати для вас велике вирозуміння. Схочете впиратись, схочете відкинути руку, яка простягнута до вас, то не скажу, що вас поведуть під ґільотину. Ні! Лише можуть про вас легко забути. Сторож міг би забути принести вам хліба й воду. Як бачу, тут вогкість і плісень. Це не була б легка смерть, як би ви тут мали живцем зігнити і сплісніти...

Президент спостеріг, що обличчя обидвох збіліли з наглого переляку.

— Ну! Підіть до голови по розум — почав знову — і скажіть нам ті імена, а будете вільні! Чейже не будете такі немудрі, як старий Генеральний Вікарій Брюнваль, якого я, на жаль, за його впертість мусів закувати в заліза.

Настала мовчанка. На дворі шаліла буря, блискало, і в світлі блискавиць екс-священик приглядався смертельно блідим обличчям в'язнів.

— Що станеться зі священиками, якщо ми подамо вам їх прізвища? — спитав заікуючись о. Амброзій.

— Мій Боже, що ж може з ними статися? — відповів, сміючись, президент. — Їх проженемо з Пуатіє. Можуть собі денебудь робити, що захочуть. Але не в нашому місті, мому, — мушу сказати: не стерпимо підбурливої діяльности незаприсяжених. Що денебудь буде діятися, це мене не обходить.

— Чи звільните також Генерального Вікарія? — питав о. Амброзій дальше.

— Ясно. Не маю в тім ніякої причини, щоб його в'язнити.

— І обіцяєте додержати слова?

— Даю вам найсвятіше запевнення.

— Громадянине президенте, ви були б найбільшим падлюкою на Божій землі, якщо б ви нас обманули — сказав о. Жан Шартр, затискаючи п'ястуки.

Якщо б ліхтарня, яку сторож поставив у келії, не блимала так слабо, то увазі обидвох отців не уйшли б гнівні блиски в очах відвідувача. А так бачили лиш усміх, до якого Пляніє силував себе, коли промовив: — Вкінці, не мусите мені вірити. Я не можу вас до того примусити. Але вірте мені, що я і без вашої помочі вишукаю ваших співбратів так, як вас знайшов. Але тоді не буду милосердитись!

І знов запанувала у келії тяжка мовчанка. Вкінці з вогкої в'язанки соломи зірвався молодший з окликом: — Ні! ні! ні! Я не можу! Я не скажу нічого! Я не буду зрадником!

— Добре, як собі бажаєте — відповів ніби спокійно Пляніє. — Я справді бажав вам добра. Але коли ви відмовляєте — узяв капелюха і звернувся до дверей. — Зрештою ви знаєте, що і добра п. Бабен, у якої ви переховувались, буде ув'язнена так само, як і прачка Фавр у якої мешкав Генеральний Вікарій. Ви могли б дуже облегшити положення обох жінок, як би зложили мені бажані зізнання. Як я сказав, можна б це жінкам легко

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST
телефон. RO 7-1728.

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно - продаж нерухомостей, виеднування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. —— Tel.: LE 4-4241

забути, а так це не буде їм приємно бути заголодженими в гидкій в'язниці. Але, як хочете! Я не буду більше перешкоджати вам у нічному відпочинку... Бувайте здорові!

Але о. Амброзій задержав його: — Ні! Замдіть, ви не можете так відійти! Чуєте, громадянине президенте! І ви також будьте колись свідком. Ви знаєте, яка свята присяга і яка жахлива кривоприсяга! Присягніть нам, що все станеться так, як ви нам це заповіли. Що священики будуть лише видалені з Пуатіє, що Генеральний Вікарій і жінки будуть звільнені! І що ви і нас увільните!..

— Слово патріота більше, як присяга — відповів гнівно президент.

— Присягаєте чи ні? — продовжав своє дальше о. Амброзій.

— Добре, присягаю — відповів злісно відступник.

— То і ми виповнимо ваші умовини — сказав тихо священик.

— Ну, вкінці! — зітхнув президент і знова сів на тюремному стільці. — Отже говоріть, що знаєте.

Дім прачки на Францисканській вулиці від ув'язнення о. Брюнвала заняли національні гвардисти, розмістившися вигідно в поодиноких кімнатах. Два з них лежали на піддашші, де передтим укривався Генеральний Вікарій, але через сильну бурю не могли якось заснути. Головко один із них здригався зі страху при кожному громі. — Ти знаєш, Петре, що я не страшків сни — стогнав він — але така буря якось ходить мені по костях. Почуваюся, наче б хтось другий тиснув мені п'ястук у потилицю. Господи!

— Та перестань плести небилиці, Якове, — відповів другий невдоволено, — ти ж знаєш, що Господа усунено.

— Так, якщо б він дозволив собі так усунути! Марісі Йосифе! Що за блискавка! Десь мусів ударити грім. Ні, ні, Петре, Господа не можна так просто усунути, ти ж не можеш Його ні розстріляти, ні згільотинувати!

І знов закричав з остраху бідний національний гвардист, коли тріскучий удар грому потряс цілим домом: — Свята Маріе! Це не віщує нам нічого доброго! Чуєш, Петре, чей же ти хіба не спиш?

— Як міг би хтось заснути при твоїй божевільній балаканині — буркнув другий.

— Ах, послухай Петре! Тут у цьому домі перебував ув'язнений священик. І тут має бути захована чаша, чаша до Служби Божої, розумієш? Незаприсяжений не хотів виявити, де він її сховав. Але вона тут мусить бути мимо того, що ми даремне перешукали цілий дім. Не думаєш, що саме тому може тут ударити грім, що Господь схоче покарати дім, бо... Чи ти розумієш мене Петре?

— Не розумію ні слова з твого дурацького базікання!

— Бо ми збезчестили дім, у якому стоїть чаша до Служби Божої — докінчив тріскучись Яків.

— Ну, тепер уже раз мусить бути кінець тому — забурмотів Петро, — дай мені спати.

Обернувся рішуче до стіни й накрив подушкою голову. У цій же хвилині зайшло на вулиці щось надзвичайне. Якийсь чоловік, із довгою драбиною на плечах, задержався перед домом прачки. Обережно приложив драбину до вікна піддашші й почав спинатися вгору. Коли вже був біля вікна прорізала пітьму ночі сильна блискавиця. — Добра погода, гарна погода — прошепотів до себе вломник і притулився до шиби, бо якраз ударив грім.

— Петре, — почув із кімнати переляканий голос — вікно задзвоніло, грім мусів його розбити...

Але Петро тільки заклав і почав далі хропіти. А в мімчасі вломник увійшов безшелесно до кімнати і зараз приглянувся на підлозі, біля ліжка. Це було щастям для нього, бо блискавка знов освітила цілу кімнату. Вмить він піднявся, розглянувся і підповз до стіни. Здійснив старий образ, відчинив малу схованку в стіні шафку та витягнув із неї обережно якийсь предмет. Не мав часу зачинити дверцят, а скулений поповз назад до вікна. У поспіху грунув стілець, що впав із досюм на землю. — Хтось є в кімнаті, Петре — закричав переляканий національний гвардист. — Вломник є в кімнаті!...

— То встань і застріль його — буркнув лихий Петро. — Ти повний дурень! Хто ж міг би вломитися, коли навіть ми не найшли нічого, ні то вкрасти, але навіть з'їсти!

Коли хвилину пізніше переляканий Яків відважився встати й засвітити світло, нікого в кімнаті вже не було. Але за те шафка в стіні стояла відчинена і на неї він вирячився здивовано...

Отець Кудрен, бо це він був тим вломником, ніс із пошаною, але безпечно чашу, бо серед шаліючої бурі. Про те, де чаша була схована, сказав йому передтим Генеральний Вікарій.

**

— Отже ви настоюєте на тому, що не знаєте місця побуту о. Кудрена, чи, як він іще називає себе: Маршатера? — запитав президент криміналного суду, коли переслухання у в'язничній келії було закінчене.

— Цього я дійсно не можу сказати — відповів о. Амброзій. — Він раз тут, раз там... Знаю тільки, що він перебував у панни Гофро в Монбернамі, але також у лікарні для невилічних, де його переховувала сестра Аве.

— Так, ви вже нам про це говорили. А шкода, шкода, бо саме цього Кудрена я радо арештував би...

Жан Пляніс піднявся. — Ну, але ми його ще знайдемо. Зрештою, наша розмова не залишиться так цілком без наслідків. Так ви припускаєте, що каноніх Монтрбіф скривається в Монбернамі?

— Такий мій здогад — потвердив о. Амброзій.

— Ну, добраніч — і президент звернувся до виходу.

— Не забудьте, громадянине президенте,—промовив о. Жан Шартр дрижачим голосом — не забудьте що ви нам присягнули...

Президент голосно зареготався і злобно крикнув: — Ви блазні, ви цілковиті, дурні блазні! Чейже супроти клятих незаприсяжників дозволений кожний засіб і нашу патріотичну ціль можемо здобути всяким, нехай і як лихим засобом!

І зачинилися за ним тюремні двері, заскрипіла тяжка залізна засува. Коли обидва зведені священники стали валити в двері, то у відповідь дійшов до них їдкий, нелюдський сміх екс-отця, а тепер революційника, сміх що зморозив їм кров у жилах.

— Так сміється сатана — заскреготів зубами о. Жан у безсилій злості. Здалека задудоніли кроки президента. А для нещасливих священників, які не передбачали сатанинської гри, запала ніч без кінця.

Могла бути перша година, коли Роберт пробудився переляканий. Бо, всупереч найкращим постановам, він таки заснув над книжкою життів. То й не мав уже права вилаяти грубого Пилипа, що лежав на лаві та грубо хропів. Невдоволений із себе, Роберт протер рукою очі. Але що це могло його збудити? Удари громів долітали вже здалека. Але ні! Роберт почув, як йому живо забилося серце і хтось сильно стукав у двері. — Мати Божа — застогнав хлопець. Поспішно пірвав зі стола ліхтарню, збіг сходами вниз і відчинив двері.

— Врешті, хоч вкінці тривало воно довго! — глумливо промовив малий Юрко. — Я стукаю добрих п'ять хвилин!

— Що сталося? — заїкнувся Роберт.

— Що сталося? Пекло відчинилося! Вони прийшли! Червоні! Вони вже вдерлися до дому Гофро. Щастя, що отців Додейна і Сос уже в хаті не було. Але гей! Збуди зараз о. каноніка та виведи його! Не можна тратити ні хвилинки! Червоних ось-ось не видно. То справуйся добре, Роберте! Я йду ще тріщки їх підглянути!

Кілька хвилин пізніше вийшов хлопець за каноніком, який на щастя якось був не роздягався. Вийшли з дому задньою хвірткою в саді. Не була це перщина священиків в тих часах, що мусів утікати ніччю, і не було це перший раз, що Роберт провадив переслідуваного в гори. То й хлопець ні трохи не боявся. Натомість дуже жаль було йому старенького священика, що мусів так утікати вночі мов злочинець.

— Щастя, що минула буря — старався його потішити. — І дощ перестане. Невдовзі будете безпечні!

— Добре, добре, мій хлопче — притакнув тихо о. каноніх. — Ми в руках Господніх!

А тимчасом грубий Пилип приготовлявся на прийняття червоних. Він знов замкнув двері і хотів саме покластися спати, бо не бачив нічого підозрілого. Та ось саме задрижали двері під тяжкими ударами.

— Ну, вже є — зітхнув і пішов відчинити.

Шість революційників із криком і проклонами вдерлися досередини.

— Де є священик, що тут скривається, хлопче? — накинувся на Пилипа, капрал із симпатичним обличчям бульдога.

HOME TOWNE BAKERY
Хліб і печиво різного роду, доставляємо до склепів і домів
164 Kane Ave. —— 7-7248

— Який там священик? — здивувався Пилип.

— Не вдавай дурня, драбе! Ми знайдемо його!

Без надуми взялися червоні перешукувати всю хату. Але не знайшли нікого, лише Марійку. Вона гляділа на них великими очима й перелякано лебеділа якісь незрозумілі слова.

— Де є старі? — випитував капраль.

— Якщо ви думаєте: наші родичі, то їх нема дома — відповів Пилип. — Батько купує садовину до силепу, а мати доглядає хвору тітку.

— Хто тут спав? — показав один гвардист на ліжко, з якого щойно встав о. каноніх.

— Ясно, що я — відповів Пилип і молився духом, щоб Господь простив його неправду.

— Ти ж встав був, заки ще ми прийшли?

— Знаєте, ця буря... — відповів хлопець без надуми. — Я все боюся, коли блискає та гримить і тому встав.

— Не виглядаєш знов на такого боязливого — недовіряв капраль.

— А проте я боюся жахливо, громадянине капітане — крутив дальше відважно товстюн.

Слово "капітан" зазвучало підхлібно, то й блиск задоволення роз'яснив обличчя бульдога. Він почав зі своїми вояками щераз прошукувати всі кімнати. Хлопець на мить завмер, коли червоні ввійшли до кімнати, де стояла велика шафа і відкрили двері в її задній стінці, яких діти вчора не замкнули, вкидуючи туди в поспіху театральні речі.

— Гей, що це таке? — забурмотів здивовано підстаршина. — Та ж це справжня таємнича схованка! — Схопив хлопця сильно за рам'я й гукнув: — Ану, хлопче! Чому ця шафа має подвійні двері, і до чого потрібний вам був сховок там?!

— Відвагу, стій при мені! — помолився щиро товстюн, а опісля з неповинним обличчям відповів: — Тієї шафи вживали ми до театральних вистав, громадянине майоре.

— До театральних вистав?

— Так, до лядькового театру. Ми завішуємо куртину ось тут, робимо сцену з кольорових хусток і фартухів, а тому що артистові не вигідно стояти в шафі, ми зробили отвір у задній стінці і переховуємо там ляльки, реквізити і все, чого нам треба до вистав.

— Тут справді лежить багато театральних ляльок — потвердив один жовнір.

— Погляньте самі, що я не брешу — сказав поспішно Пилип. Тоді поглянув туди і сам той червоний, що так скоро авансував із підстаршини на майора: — Здається, правду каже — буркнув.

Ще трохи пошукали, та коли не знайшли нічого підозрілого, вийшли. Коли сходили ступенями вниз до входових дверей, Пилип попрощав їх приязним "Добраніч, громадяне генерале!" Відітхнувши з полегшею, засунув тяжку засуву при дверях. — Стільки неправди, що цієї ночі, я ще ніколи в своєму житті не сказав — зітхнув засумовано. А тоді приступив до вікна і заглянув, як у горах пилося чимраз вище мале, червоне світло ліхтарні.

— Слава Богові, що вони вже близько мети! — прошепотів. За це повно, дарує мені добрий Господь усю мою вимушену брехню! (Далі буде)

Д-р Д. Бучинський

ДЕСЯТИРІЧЧЯ "СЛОВА ДОБРОГО ПАСТИРЯ"

Десять років проминуло від коли в Нью-Йорку наші заслужені для нашої Церкви і для нашого національного життя й нашої культури Отці Василіяни видали першу книжечку Бібліотеки "Слова Доброго Пастиря". Нею започатковували цілий ряд цікавих і незвичайно корисних для християнської душі книжечок, які в приступній і популярній формі дозволяють нам познайомитися з різними життєвими питаннями й одержати на них ясні відповіді. Десять років жертвенної праці, десять років служіння нашій християнській і національній душі, десять років видавничої праці — у наших еміграційних умовинах, тоді коли наші душі починають як не цілком деревіти, то бодай обростати такими бур'янами, що через них тяжко пробратися до тієї душі, — це справді великий ювілей. За останніх десять років у нас багато видавництв повмирало, дещо народилося, але все вказує на те, що у видавничій культурі на чужині — нам загрожує "біла смерть". Потішати себе, що вимерло тільки все рахітичне, безвартісне, — немає ніякої рації. Правда, що ми внелімінували дещо шкідливого для нашого національного організму, також правда, що смерть одного й народження другого — це звичайний життєвий процес. Одначе тут без "але" обійтися не можна, бо, не дивлячись на вартість, і не перецінюючи того, що було видане в перших п'ятьох роках нашого життя на чужині, треба стверднти, що ми давніше таки більше цікавилися рідною книжкою.

Зокрема дається нам відчути брак релігійної літератури, а це рівнозначне не з недостачею авторів своїх і чужих (в чужих мовах багато цінних і цікавих творів, з якими нам треба б познайомитися!) і не є рівнозначне з відсутністю відповідних видавництв, а тільки брак нашого *християнського читача*. У цьому ціла наша трагедія і трагедія, що ми не можемо перебороти якоїсь невиправданої нехіті до релігійно-християнської лектури. Це не є наша духова риска, бо колись ми виховувалися саме на християнській літературі і мали тоді все силу побірювати всяке зло між нами і мали тоді силу боротися з усяким злом, що його нам накидували поганські чи навіть християнські сусіди. Духова виробленість не залежить від цього, що хтось уміє сказати кілька високопарних патріотичних фраз тоді, коли його нутро—осідок безсмертної людської душі, невмирущого людського духа — порожне. Це рівнозначне з нашою розумною народньою мудрістю — "порожня бочка гуде". Повноварістість людини й мистецтво життя є тоді, коли ми спроможні зробити чудову синтезу з євангельських слів: віддайте цісареві, що цісарське, а Богові, що належить Богові, чи так, як наш прекрасний синтетик християнства й патріотизму — Богдан Лепкий — висловився про наших союзників, шведських вояків: "Моляться, як святі, але б'ються, як чорти!" Цей гарний вислів у ніякому разі не означає рівночасне служіння Богові й сатані, не означає воно Богові свічку й чортові огарок, а служіння Богові, своїй Батьківщині та своєму народові. Дійсну службу Батьківщині треба починати службою Богові.

Служба Україні ніколи не може основуватися на кількох незначних патріотичних фразах, бо це служба внутрішньо-духова, вона мусить основуватися на твердих основах християнської й національної віри, які не тільки зазублюються деколи й у певних місцях, а постійно творять нерозривну цілість.

І справді, це велике завдання: старанно й ніжно лужити нашій душі — виконують оо. Василіяни збіркою-бібліотечкою п.н. "Слово Доброго Пастиря". За десять років такої почесної і муравлінної праці в цій бібліотечці зібралося вже 109 різних високовартісних книжечок. Але цікаво, що на них найбільше відгуків — що рівнозначне також із зацікавленням і постійним читацьким кругом, — дають ті наші "найменші брати", як називає їх Шевченко, які вже більше 60 років розбудовують наше життя на чужині, ті, що не тільки прокладали солідні підвалини під наше церковно-релігійне життя на чужині, але також побудували його. Це не голословність, а факт, що його кожний може стверднти, перечитуючи останні сторінки кожного випуску бібліотеки "Слова Доброго Пастиря". Це голоси читачів потверджують також ще іншу правду: видання "Слова Доброго Пастиря" дуже мало поширені, коли не цілком невідомі нашим християнським читачам розсіяним у країнах західньої Европи. Це велика шкода не для самого видавництва, бо десять років тяжкої праці вказують на те, що гурток читачів на терені ЗДА й Канади воно має, але шкода для нас самих і для нашої душі. Шкода тим більша, що видання ці, мабуть найдешевші з усіх наших видань. Вартість кожної, приблизно 64 сторінкової книжечки — це вартість оплати двох листів летунською поштою, чи вартість, у деяких країнах десятки папіросів.

Тяжко тут тематично згадати всі випуски "Слова Доброго Пастиря", бо кожний випуск присвячений окремому питанню. Всетаки, в загальному, треба згадати бодай кілька тем, яким присвячені поодинокі випуски-книжечки тим більше, що питання актуальні як для нашої християнської, так і національної душі; часом вони навіть повторяються, але кожний автор підходить до кожного питання не тільки зі знанням, але також і з узглядненням його в нашому практичному життю. Кожна книжечка — це окрема праця, написана дуже популярно й ясно, що дає можливість прочитати її кожному читачеві, без потреби спеціального підготовлення. Маємо цілий ряд книжечок, присвячених історії нашої Церкви, нашого церковно-релігійного життя, а вже тим самим, що це Церква наша, то питання це є рівночасно нашим національним питанням. Багато книжечок присвячені догмам Христової Церкви, чи іншими словами нашій християнській вірі. Це питання дуже тяжкі, вимагають довголітніх спеціяльних студій; і тут знову великі заслуги наших учених теологів, що вони ці трудні питання роз'яснюють нам у дуже приступний спосіб. Не треба забувати, що Церква, — це ми, вірні, що творимо Містичне Тіло Господа нашого Ісуса Христа. Ми мусимо бути свідомі свого членства у Христовій Церкві та боронити її перед нападами ворогів. А щоби боронити, то треба основні речі про Церкву таки знати. На сторінках цих цінних книжечок обговорені, окремо, всі св. Тайни, багато книжечок присвячені культові Матері Божої та святих угодників Божих.

Є книжечки присвячені таким питанням: відношення Церкви до комунізму, відношення деяких людей до релігії й Церкви, відношення Церкви до робітничого питання, значення преси, шкідливість алькоголю, трагедія сьогоднішньої молоді, про піст не тільки в церковному розумінні, але також піст у лікарському розумінні, відношення Церкви до спорту та багато інших актуальних тем.

Дивлячись на десятилітній дорібок "Слова Доброго Пастиря" треба жаліти, що ці всевартісні книжечки не є в кожній нашій християнсько-українській хаті, бо вони допомогли б нам розв'язати багато наших християнських і національних питань і труднощів. Цілком ясне, та залежне воно виключно від читачів, що можна б іще поширити скалю тем і ширше їх обговорювати. Напевно, що як оо. Василіяни, так і світські автори радо прийшли б нам із допомогою, даючи ясні відповіді на різні життєві питання, яких у нас кожного дня десятки: але це залежне виключно від нас, покупців.

Перед нами на чужині багато тяжких питань, але найтяжче питання таки нашої душі, вже може не так нашої, як наших дітей. То і "Слова Доброго Пастиря" допоможуть нам ратувати ці душі як для нашої Церкви, так і для нашого народу, для нашої поневоленої Батьківщини.

Треба щиро привітати видавців та авторів із нагоди десятиліття "Слова Доброго Пастиря" та побажати їм дальших успіхів у цій благородній праці, а з другого боку побажати, щоб ця прецінна книжкова скарбниця "Слово Доброго Пастиря" була в кожній християнсько-українській хаті.

НА МІСЯЦЬ ТРАВЕНЬ, МІСЯЦЬ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ
прочитайте такі книжки:

о. О. Штвдінгер: **Об'явлення Серця Марії у Фатімі** — — — — — — 0.50
омм: **Поява Пречистої Діви від 1830 до 1954 рр.** — — — — — — 1.50
о. Е. Т.: **Царица Вервиці** — — — — — 0.15
о. Ю. Катрій: **Через Марію до Ісуса** — — 0.15
о. Е. Пащак: **Марія — наш взір. Роздумування на травень** — — — — — 0.25
о. В. Ваврик: **Люрд** (2 томики) — — — 0.50
о. М. Горішний: **Брунатний парамал** — — 0.25
о. М. Горішний: **"Моліться на вервиці"** — 0.25
Як молитися на вервиці — — — — 0.15

Хто замовить усі ті 10 книжечок, платить замість $3.70, тільки $3.00.

Широко обговорено об'явлення Преч. Діви в Фатімі в книжці

о. С. Бартас: **Було трое малих дітей** — — 2.50

Розважання про Пречисту містить книжка

о. І. Назарко: **Марія і ти** — — — — 1.25

Про об'явлення в Люрді пише славна повість

Ф. Верфель: **Пісня про Бернадету** — — — 4.00

Про чуда в Люрді пише книжка

Р. К.: **Я був свідком чуда** — — — — 0.30

д-р Д. Бучинський: **Почитання Богоматері в Україні** — — — — — — 0.25

о. В. Ковалик: **Мати св. Єдности** — — — 0.25

Замовляти на адресу:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ЛІТУРГІЙНИЙ СОЮЗ

ПІД ПОКРОВОМ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Чи Ви вже стали членом **Літургійного Союзу** під покровом св. Василія Великого? Цей Союз повстав пару років тому назад при манастирі ОО. Василіян у Мондер, Альберта, Канада.

Із пожертв членів **Літургійного Союзу** має повстати в найближчому часі велика каплиця при матірньому домі ОО. Василіян у Мондер, де виховуються майбутні василіянські священики-місіонарі і їх брати-помічники.

За всіх дотеперішніх і майбутніх жертводавців **Літургійного Союзу** відправляються і на майбутнє будуть відправлятися Служби Божі в манастирі ОО. Василіян кожної середи в місяці. З тих Служб Божих можуть користати не тільки жертводавці, але теж померші члени їх родин, що їх список вони передають до манастиря ОО. Василіян у Мондер.

Тому записуйтеся в ряди **Літургійного Союзу**, користайте з його духовних благодатей, а своєю пожертвою причиняйтеся до виховання молодого покоління монахів-місіонарів.

Свої пожертви, запити чи листи шліть на адресу:

BASILIAN FATHERS, MUNDARE, ALTA, CANADA

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

ГЕНЕРАЛЬНИЙ ГУБЕРНАТОР ВІДВІДАВ УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ В ОТТАВІ

Генеральний губернатор Канади — ген. Жорж Ванье і його дружина відвідали в неділю, 6 березня, українську католицьку церкву в Оттаві. В час св. Літургії представник королеви, п-і Ванье і їхній почот прийняли св. Причастя разом із значною кількістю парафіян.

Після Євангелія о. Володимир Шевчук ЧСВВ, парох церкви, привітав достойного гостя від імени парафії. Тільки малий відсоток католиків українського обряду живе у вільному світі, — сказав о. В. Шевчук, поневолена Україна є найбільшою частиною мовчазної Церкви, яка далі страждає від переслідування совєтського режиму.

Після відправи при дверях церкви з достойними гістьми прощались сен. В. Вал, д-р В. Кисілевський, серж. Г. Лещук та інші.

Фотостудія: Павло Пук, Оттава

Генеральний губернатор Канади — ген. Жорж Ванье з дружиною при вході до української католицької церкви в Оттаві. Представника Королеви привітав о. Володимир Шевчук ЧСВВ, парох церкви.

ЮВІЛЕЇ

МИКОЛА Й КАТЕРИНА БАРТКІВ
Мондер, Алта

День 16 січня ц. р. був гарним і щасливим для п-ва Миколи й Катерини Бартків, бо цього дня вони святкували срібний ювілей

П-ство М. і К. Бартків

свого подружнього життя. Ранком у місцевій церкві відправлено в наміренні ювілятів св. Службу Божу, на якій вони й ціла родина приступили до св. Тайн, а під кінець о. В. Каменецький ЧСВВ уділив їм ювілейного благословення.

Вечором цього ж дня, у залі Народнього Дому, відбувся ювілейний бенкет, яким уміло проводив п. А. Савчук. При нагоді промовляв о. Парох В. Каменецький ЧСВВ, який підкреслив жертвенну працю Ювілятів при церкві. парохіяльних і народніх організаціях, а головно таки в своїй родині. де вони гарно виховали своїх діточок, доказом хоча б і те, що одну свою донечку віддали Богові на службу в Згромадженні Сестер Служебниць, в Аннвстер, Онт. Дарунки сподар бенкету, від ЛУКЖ, від усіх приявних вручив голова Р Стрільчук. а від дітей найстарша донечка Ювілятів. Нарешті обоє Ювіляти щиро дякували дітям і всім приявним за гарний бенкет і дарунки.

Пан Бартків приїхав до Канади з рогатинського повіту, а пані Бартків (з роду Мандрика) з повіту Бібрка. Познайомились в Едмонтоні. де проживали деякий час, а від 14 літ проживають у Мондері.

З нагоди свого щасливого ювілею вони зложили на пресфонд "Світла" 8.00 дол.

Нашим дорогим Ювілятам бажаємо великого Божого благословення, щастя й здоров'я на многі і благі літа! М. Ц.

ДЕНЬ УРОДИН
Мондер, Алта

Не мало здивувався п. Йосиф Варава, коли в неділю 3-го січня ввечорі в одній хвилині заповнили його дім гості. Аж коли п. Ів. Семенюк, місцевий диригент, зложив йому побажання та відспівано "многоліття", зрозумів п. Варава, що це з'їхалися діти й сусіди, відзначити день його 65-ліття. При смачній вечері та співі хопяд весело проходив вечорок. Були й побажання вбік ювілята та його доброї дружини, що їх складали Впр. Отці: ігумен М. Дацюк та парох В. Каменецький, син Ромен, майор міста І. Гаврилюк та інші. На ті всі побажання й несподіванку п. Варава зложив усім відтак щиру подяку. При нагоді не забули приявні зложити свою жертву на "Світло" й на заклик п. Ів. Семенюка зібрано $6.28.

Пан Йосиф Варава мешкає в околиці Мондеру ще від малого хлопця та втішається тепер гарною й побожно вихованою родиною вже подружених двох синів і трьох доньок. У неменшій пошані він і в сусідів, бо своєю щирістю й добротою здобув для себе серця всіх. А вже в парохії брав він усе якнайжвавішу участь, все належав до мондерського хору й іще по нинішний день разом із дружиною співає. І тому і діти і сусіди радо спішили, щоб день 65-их уродин п. Варави зволичати своєю приявністю. Дай Боже, щоб п. Й. Варава святкував іще багато днів уродин разом із своєю дружиною та добрими дітьми.

С. і М. СЕЛЬСЬКІ
Ніягра Фалс, Онт.

25 жовтня м. р. п-во Степан і Марія Сельські обходили свій срібний ювілей подружнього життя. Ювілейним торжеством занялися їх два сини, Лаврентій і Мирон, та два швагри, М. Данчак і В. Дзьолко. В цьому родинному торжестві взяли участь родина й гості не тільки з околиці, але й з Дітройту, Виндзору, Торонта, Лондону, Гемілтону й ін.

Пан Сельський був колись головою парохіяльного комітету, а обоє ювіляти причинилися багато до оснування й зросту місцевої парохії.

Зі збірки при нагоді ювілейної гостини призначено 7 дол. на "Світло". Жертводавцям щиро дякуємо, а Шановним Ювілятам дай Боже прожити багато щасливих літ.

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

АННА ФЕДОРКІВ
Ст. Дейвис, Онт.

По довгій недузі впокоїлася 7 жовтня м. р. бл. п. Анна Федорків на 79-тім році життя. Похоронні богослужения відслужив Всч. о. Юрій Карпінський, парох Ніягра Фалс і околиці.

Ана Федорків приїхала до Канади ще 1912 р. й деякий час проживала зі своїм покійним уже мужем у Монтреалі. Потім обоє вернулися до Старого Краю, але за кілька років знов приїхали до Канади. Спочатку проживали в Манітобі, а потім переїхали до Онтарія в околиці Ніягра Фалс і тут прожили ціле своє життя. Тут також виховали свою гарну родину — три сини й три доньки. Увесь час були добрими членами своєї парохіяльної громади, багато натрудилися при оснуванні й будові церкви в Ст. Катеринс, а також і в Ніягра Фалс.

На поминальнім обіді по покійній переведено збірку на добру пресу, з якої на "Світло" призначено 10.65 дол. В. І. П.

КАТЕРИНА ПУШКЕДРА
Стемфорд, Онт.

На фармі біля Стемфорд, Онт. 7 лютня ц. р. відійшла у вічність Катерина Пушкедра, прожившн всього 55 років. Походила вона зі Зашкова, пов. Городок Ягайлонський. До Канади приїхала 1924 р. й увесь час зі ці Велланду й Ніягра Фалс, Онт. своїм мужем прожили в околиці Сельський був колись головою парохіяльного комітету, а обоє ювіляти причинилися багато до оснування й зросту місцевої парохії.

Зі збірки при нагоді ювілейної гостини призначено 7 дол. на "Світло". Жертводавцям щиро дякуємо, а Шановним Ювілятам дай Боже прожити багато щасливих літ.

На вічний спочинок відпровадив Покійну, відправивши всі похоронні богослужения, Всч. о. Ю. Карпінський, який також виголосив гарне прощальне слово. Під час поминальної перекуски зібрано на "Світло" 8.00 дол. Покійна спочила на цвинтарі в Ніягра Фалс. В. І. П.

ОЛЕКСАНДЕР СТОРОЩУК
Вегревил, Алта

Дня 13 січня ц. р. в лікарні у Вегревил, Альберта упокоївся в Бозі, заосмотрений св. Тайнами, бл. п. Стефан, Олександер Сторощук, на 66 році життя.

Покійний походив із Кремирова, повіту Станиславів. У Канаду приїхав до Едмонтону 1913 року. Відразу як 20-літній юнак став активним членом парохії св. Йосафата як також і Народнього Дому. Пізніше перейшов в околицю Вегревил і тут проживав до кінця свого життя. Залишив удовою свою подругу

"МАК" — FLORIST

342 Bathurst St., Toronto, Ont.

- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!
Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

Катерину, двох синів Мирослава й Василя, як також рідного брата Василя і дві сестри: Параскевію й Марію Гошко, та ще чотирьох братів і три сестрі в рідному краю.

Похоронні богослужения почалися в неділю ввечорі, панахидою в Народнім Домі у Мондері при численній співучасті рідні й знайомих Покійного. У понеділок 18 січня була Служба Божа і прощальне слово в церкві в Мондері. По Св. Бомій відбувся обід в Нар. Домі. В часі обіду переведено збірку на пресу, що винесла $16.75, які призначено по половині на "Українські Вісті" і на "Світло".

По обіді відпровадмено тіло покійного на цвинтар св. Михаіла в Едмонтоні. Похоронні богослужения відслужив о. парох В. Каменецький ЧСВВ.

Со святими упокой, Христе, душу раба Твоего Стефана.

ТЕКЛЯ ВАЛЕЧНА
Монтреаль, Кве.

7 березня ц. р. згинула прикрою смертю під колесами авта бл. п. Текля Валечна. Після нещасливого випадку, коли на неї наїхав автом неуважний хлопчисько, її відвезли до шпиталю, де за кілька хвилин віддала Богові духа. Прожила 73 роки.

До Канади приїхала зі Збаражчини ще 1907 р. Ціле своє життя прожила в Монтреалі, де разом зі своїм покійним мужем були першими піонерами парохії св. Михаіла, а потім також і при новій парохії Успіння Матері Божої, на Розмаэнті. У парохіяльній праці брала живу й жертвеиу участь, головно при Сестрицтві Пресв. Христового Серця.

Похоронні богослужения відслужили Всч. оо. В. Вербицький, М. Марків і М. Гаврилюк, який у прощальному слові згадав про побожне життя покійної та великі заслуги для своєї церкви. Полишила в смутку 4 донькы, одну невістку (син помер 3 роки тому), 10 унуків і 2 правнуків. Спочила на місцевому католицькому цвинтарі.

По похороні родина справила поминальний обід, під час якого переведено збірку на добрі цілі. З тої збірки призначено дол.

Вл. п. Т. Валечна

10.00 на "Світло", а решту на Службі Божі на душу Покійної.

В. І. П.

Родина щиро дякує Всч. Отцям, Сестрам Служебницям, Приятелям та всім, що прийшли віддати Покійній останню прислугу, за молитви, жертви на св. Служби Божі, за вінці й слова щирого співчуття.

АННА ОСАДА
Мондер, Алта

Дня 4 лютня ц. р. вранці, засмотрена св. Тайнами попращалась із цим світом на 77 році життя, бл. п. Анна Осада. Покійна відійшла до вічности збагачена многими добрими ділами й дворічним тяжким хрестом-недугою.

Бл. п. Анна походила зі села Вуцоза, перемиського повіту. До Канади приїхала молодою дівчиною 1903 року і на другий рік вийшла заміж за бл. п. Івана Осаду. З початку мали заняття у Вегревил, відтак перейшли до Мондеру й тут прожили обоє аж до смерти. Під кожним оглядом були одними з найкращих членів парохії. Щоденна Служба Божа і св. Причастя було довгі роки у програмі їх праведного життя. Господь благословив їх працю гарними успіхами. Не маючи самі потомства, мали зате багато любови Бога і ближніх. Не жаліли свого тяжко заробленого гроша на всякі добродійні цілі. Католицьку пресу, наукові інститути в Едмонтоні, катедра св. Йосафата, сиротинець і лікарня в Мондері, жертви на манастир і інші складані збірки для дієцезії чи місцевої парохії, завжди находили прихильний відгомін і щедру пожертву в цих благородних душ.

Пам'ятна на молитву зі св. Літургії: "Освяти Господи тих, що люблять красу Твого дому". Покійна справила до церкви шість прекрасних фелонів, дорогу чашу, як також дала тисячу долярів на будову нової церкви в Мондері. Попри ці важніші жертви, ніколи не проминула збірних жертв на різні церковні речі. Всякі критики щодо жертвенности зовсім не мали на неї впливу, тільки противно, ще щедрішу давала жертву Богові. Мимо своєї жертвенности ще й залишила гарний маєток для своєї рідні.

Два останні роки її життя Господь навістив її тяжким терпінням, яке вона дійсно по Божому переносила. Більше як рік перед смертю перебула в своїх хревних Турчинів, де знайшла справді ніжну повну любови опіку. Тут кілька разів приймала св. Причастя, а на день перед смертю перевезли її до лікарні в Мондері й тут по св. Оливопомазанні перейшла по нагороду, за своє боговгодне

Покійна подбала за себе і по смерти, бо вже в сам день смерти почато відправляти Григоріянські Служби Божі, як також дуже точно зарядила свої похоронні Богослужения, що почались у понеділок 8 лютня ввечорі панахидою в Нар. Домі. У вівторок дня 9 лютня, відслужив заупокійну Службу Божу в церкві св. Петра й Павла та попращав покійну о. В. Каменецький ЧСВВ. На бажання покійної три священики відправляли св. Літургію. На цвинтар відпровадив о. Орест Слободян ЧСВВ.

По похороні відбувся в Нар. Домі поминальний обід. Під час обіду о. парох згадав покійних Анну й Івана Осадів, та і переведено збірку на пресу. Висліл збірки був $15.90.

Нев'янучий вінець твого праведного життя й добрих діл, нехай буде найкращою прикрасою твого гробу. Вічная Тобі Пам'ять!

МАРІЯ КАЛИНКО
Ошава, Онт.

По довгій недузі померла в Ошаві 11 лютня ц. р. Марія Калинко, прожившн 77 років свого трудящого життя. Походила з Галичини, з села Чернятин. В Ошаві проживала від 1922 р., де була щирою і ревною членинею місцевої парохії.

Похоронні богослужения по Покійній відслужив місцевий о. парох І. Перейма, а прощальне слово сказав о. С. Фіголь. Спочила на місцевому католицькому цвинтарі.

По похороні відбувся у парохіяльній залі поминальний обід, під час якого о. Парох згадав побожне життя покійної і її заслуги для парохії. Збірка при цій нагоді принесла 37.00 дол., з чого на "Світло" призначено 15 дол.

Покійна полишила в смутку дві доньки, Олену й Марію, сина Василя, 8 внуків і 5 правнуків, як також двох братів тут у Канаді та одного брата і дві сестрі у Старому Краю, з якими до останку життя була завжди у гарній родинній злуці. Вічна їй пам'ять.

[illegible]
Едмонтон, Алта

У перші роковини смерти відбулися поминальні богослужения по бл. п. Томі Підлубному, який помер 4 квітня 1959 р. Поминальну Службу Божу відправив о. Волошин у Катедрі св. Йосафата в самі роковини смерти, а в неділю 10 квітня в домі вдови по Покійному, відбувся поминальний обід, на якому п. Надворний і п. Н. Петрик згожили родині співчуття, а наша щира приятелька п. Ю. Коренда перевела збірку на "Світло", яка принесла 9.05 дол. Жертводавцям щиро дякуємо, а покійному Томі подай Господи Вічную Пам'ять.

ЧИТАЙТЕ!
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!
ПОШИРЮЙТЕ!
"СВІТЛО"!

ХАЙ ЦЕ БУДЕ ВАШЕ НАЙКРАЩЕ ЛІТО

СПРАВДІ ЖИЙТЕ. ВТІШАЙТЕСЯ ПРИЄМНІСТЮ ВІДВІДУВАТИ МІСЦЯ, ДЕ МОЖЕТЕ РОБИТИ ВСЕ, ЩО ДО ВПОДОБИ. ЦЕ ТАК ЛЕГКО В ОНТАРІО. ПОЧИНАЙТЕ ВАШЕ ДОСІ НАЙКРАЩЕ ЛІТО, ВИСИЛАЮЧИ ПОНИЖЧИЙ КУПОН.

ДАРОМ!

ЛІТЕРАТУРА ПОДОРОЖУВАННЯ ПО ОНТАРІО

— покаже вам, куди їхати, де перебувати по цінах, які вам відповідають.

Вишліть до: Ontario Travel, 865 Parliament Buildings, Toronto, Ontario

(виповнити по-англійськи)

Ім'я _____

Адреса _____

Пошта _____ Пров. _____

ПІЗНАЙТЕ КРАЩЕ ОНТАРІО

ВІДКРИВАЙТЕ ONTARIO

ONTARIO DEPARTMENT OF TRAVEL AND PUBLICITY, Hon. Bryan L. Cathcart, Minister

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

"В "Світлі" читаю Ваші статті й думаю: нарешті знайшовся козак, що скаже трохи правди. Святкували Мазепу — для одних святий, для других грішний... Збирали на Колегію св. Василія і я дав $100.00... Бо діти, то вже не наші...

"Світло" було нас кликало 1960-тим роком. Але кінця світу не буде, хіба що ідіоти почнуть кидати атомові бомби, то знищать життя на землі... Як би світом управляли селяни, то був би лад на світі; а то правлять нехристи-політикани і ведуть його до знищення... Не хочу Вас звати журналістом, бо я в них не вірю"...

С. Ш., Монтреал

● Дякуємо за слова признання, але не з усім ми тієї гадки, що Ви. Бо про вартість чи розум людини не рішає її професія, напр. селянин-хлібороб чи журналіст, тільки становище людини у відношенні до Бога: чи хтось є добрий християнин, чи ні. Є добрі священики, є і злі. Але ті злі, то не тому вони злі, що їх навчає бути злими Церква, а навпаки, вони злі тому, що не живуть так, як каже їм жити Церква. Таке саме і з журналістами: сонні християни допустили до того, що сьогодні "велика преса" є в руках нехристів, отже противних Христовій правді журналістів. Але воно вже ніяк не значить, що всі журналісти злі і що вже ніякому не треба вірити. Про змову злих журналістів і злих людей ми написали в календарі "Світла" на 1960 рік у статті п. н. "Безбожні гангстери". Мовчати на зло і нічого не робити, то теж спосіб, але якраз на те, щоб оте зло дальше ширилося. Щодо атомової бомби, то це справді чортівський винахід і не дурно науковці назвали плютонієм той металь, що атомову бомбу з нього виробляють. "Плютоній" від Плютона, бога поганського підземелля, по нашому: чорта. Прочитайте про то нашу книжку п. н. "Чорт направду!"

■

Прошу простити мені, що спізнився з передплатою. Я вже старий, а збіжжя не зібрав зовсім. Люблю читати "Світло". Коло нас є трохи українців, але своєю пресою не цікавляться, хоч місцевий душпастир їх до цього заохочує. Вони більше цікавляться плашкою, бо як вона вже порожня, тоді будують Україну й усе знають... Тут висилаю 10.00 дол.

Василь Романюк,
Сокаль, Сакс.

—o—

Мої Дорогі, сердечно Вам дякую за чудовий Календар "Світла" на 1960 рік. Мушу признати щиро й отверто, що ви майстри у виданничих справах. Маю кілька німецьких церковних календарів, але навіть не вмилися в порівнянні з Вашим, як під оглядом форми, так і змісту, Ваш календар багато кращий...

Моя рецензія про книжку митрополита Липківського лежить в одній редакції... Наші... ради "соборности", щоб не дразнити... не хочуть виявити навіть того, що писав сам православний митрополит про свою Церкву. Коли ж православні такі..., як їх називає сам Липківський, пишуть проти нашої Церкви, то наші патріоти облизуються і мовчать, а нам не вільно навіть того написати, що самі такі авантюристи пишуть... Не беріть мені того за зле, що я так отверто пишу... Але я дальше стою при своїм, що ми нація... з якої дехто любить уєське нехлюйство, а ненавидить правду...

Щиро здоровлю
Д. К., Німеччина

З ЛЮДСЬКОЇ МУДРОСТИ

Що це є досвід? — Це така прикмета людини, що замість старих помилок, робить нові.

Що це є доповідь? — це таке поучення, що на початку слухач не знає, про що доповідач говорить, а при кінці не знає, що має про доповідь сказати.

Що це є пикник? — Це освітньо-культурне підприємство, під час якого гості їдять "гарячих собак", п'ють зимні напитки і обмовляють неприявних членів.

Що це є "Товариство любителів книжки?" — Це така організація, що спочатку має перекуску, а опісля члени дивляться на телевізію.

Що це є інфляція? — Це така нова біда в старім краю, що ніхто не має досить грошей, бо всі мають їх забагато.

ЩО ТОБІ БРАКУЄ?

1. Коли ти ходиш як сновида і нічим не вдоволяєшся, то бери шапку і йди в місто до найбідніших людей. Оглянь їх обдерту хату, невигідну постелю, вбогу одежу, покушай того, що вони їдять, спитай, скільки вони денно заробляють, а потім подумай собі, як би ти жив, коли був би на їх місці... Як це зробиш, і вернешся опісля в свою просторну хату, то сам не знатимеш, де ділося твоє давнє невдоволення.

2. Коли тебе на ближнього бере злість, коли ти не маєш для нього серця, коли в тебе вирветься зі злости прокляття, не сиди в хаті. Зараз тікай у поле, на свіже повітря, далеко від людей. Там серед поля стань, перехрестись і крикни на вітри зі злости, що духу стане. По кількох хвилинах твоя злість перейде, бо ти зрозумієш, що це нерозум — гніватись.

3. А як ти кохаєшся в скупощах, як собі думаєш, що ти дуже вчений і кращий від інших, то йди на цвинтар та читай написи на гробах. Що ж ти з них довідаєшся? Довідаєшся, що колись і твоє багатство, учність і бундючність там, під землею, придусить тяжкий камінь. Зрозумієш, що твоїм мешканням стане могила та що в ній буде сильніший від тебе і найменший хробачок, який точитиме твоє тіло.

Як тобі чогось бракує, зайди поданих тут ліків, а вони певно тобі поможуть. До аптеки з такими недугами не йди, бо там на них ліку не знайдеш.

Модерне українське
Артистичне Студіо
Steven PHOTO STUDIO
виконує по мистецьки
всі фотографічні роботи
Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

СВІТЛО Ukrainian Catholic MAGAZINE

THE NEED FOR HIGHER EDUCATION

by MICHAEL ZIN, B. Comm., M.B.A.
Assistant Professor, Assumption University of Windsor

(From a talk given to the Ukrainian Catholic Youth of St. Vladimir's Parish, Windsor, Ontario)

In speaking to you on the Need for Higher Education, I should like to look at the subject matter from four points of view:

1 The economic point of view
2. The cultural point of view
3. The Canadian point of view
4. The Ukrainian point of view.

Very few of us are in the fortunate position of having sufficient material resources to preclude the necessity of earning a living ourselves — our future children and grandchildren — most of us have to earn our livelihood. Because our economy can be described as that of the survival of the fittest — those who do not fit are left by the wayside — burdens to their families or burdens to society. By fitness I am not limiting interpretation to physical fitness; a person who lacks educational qualification is more of a cripple than a person physically handicapped — society makes provision for the physically handicapped, however, it does not tolerate educationally handicapped. To bring this point a little closer to home, I would like to cite a recent analysis of the unemployment records of the Windsor district:

Of all male unemployed workers **93% did not** complete High School.

Of all male unemployed workers **7% did** complete High School.

Of all female unemployed workers **88% did not** complete High School.

Of all female unemployed workers **12% did** complete High School.

It must be remembered that the low percentage of high school graduates unemployed results from the fact that today, a high school education is a standard, just as a grade-school education was two or three decades ago. In a decade or two, the time when you will be in the prime of life, high-school education will no doubt be as insufficient as grade-school education is today. Therefore, you must not think of the accepted standard of education today, but what this standard will be in ten, twenty, or thirty years, for these are the times that you will find yourselves competing for jobs with university graduates.

We know the temptations that lead young people to want to leave school. Earning money and feeling grown up may seem more attractive than obtaining a good education. School discipline may seem tiresome and the subjects taught may seem pointless. Lack of interest in school work leads to failure, and failure leads to discouragement. Or there may be a desire to follow friends who have already dropped out of school and are earning their own money.

These are strong temptations to have to cope with. It must be remembered, however, that industry also has disciplines which, if disregarded, will lead not to failure in examinations, but to loss of employment.

I should like to warn you, that for any pleasure you may obtain now by leaving school you will pay a hundred-fold when you are older. We at Assumption University of Windsor have more than 800 people pursuing studies on the night pro-

Ukrainian Catholic Youth of Grimsby, Ontario on retreat April 1, 2, 3, 1960. Rev. S. Shewchuk, O.S.B.M., parish priest of St. Mary's Church, and Rev. J. Skwarok, O.S.B.M., retreat master.

gram we offer. In some of the classes that I teach I have people who are my seniors by ten, twenty and thirty years, some are grandfathers and grandmothers. Why are they sacrificing two evenings a week at class and three or four evenings to prepare for these classes when they could be enjoying this time with their families? The answer is that they have reached their limit in advancement or their job is threatened by younger men and women who are better qualified — they are paying for the error they committed twenty years ago in leaving school.

The best jobs are those that offer the widest opportunities for the employee — statistics show that a university graduate earns on the average, $100,000 more during his lifetime than his counterpart without a university education; not only that, the person without an education must be satisfied with the "crumbs from the table" type of job.

I believe that sufficient economic reasons have been cited to require a re-examination of your position — therefore, to conclude this section, I should like to give you a few questions to ask yourself if you are in doubt about the continuation of your education — these are:

1. Will I have to take a back seat when the good jobs are going around?

2. Will I lose out on promotion because I haven't enough schooling?

3. Will I regret that I am not able to do a job because I don't know enough?

4. Will I be ready to meet the challenge by making the most of my school life?

The answers to these questions should go a long way in showing you the way.

Economic value is but one consideration but probably a secondary one, satisfaction — a true satisfaction and appreciation of life — is the important consideration. This comes only from an appreciation of the purpose of our lives.

Education seeks to instil a genuine concern for the human qualities of life, by providing the student with knowledge of himself and of others, of the physical and biological world, and of his own and other cultures. It gives him a historical view of man's achievements and of his religious and philosophical heritage.

If the values of civilized life are to endure they must be buttressed by education that will guard and shape our future, and give us the sense of perspective we need for broad and distant views. Education initiates the sort of personal growth that leads to maturity — it encourages wisdom, judgment and perspective — three qualities needed in facing the daily decisions of life.

Education can be compared to a multi-story building — some people choose to live in the basement, which corresponds to those who live a senate existence. They think of themselves as animals, wanting only pleasures, never attempting to develop their minds or to perfect themselves culturally or artistically. If you told them there was another floor above, that was much better and gave more happiness, they would say, "How do I know?" They never try to find out and thus miss many of the true joys and happiness of life.

The only ceiling as to how high you want to live in this multi-story structure is your own willingness — you must have a desire — the door is opened only to him who knocks.

Turning to the Canadian Point of view — the future of Canada, as well as the future of the free world, depends on educated men. Our way of life is being challenged and threatened. Our personal freedoms are in danger. In these times of international tension and struggle between the proponents of a free democratic way of life and those of the totalitarian, state-oriented systems, we in Canada too often have taken for granted the economic, social and spiritual freedom, and the material abundance we enjoy. We have failed to question as fully as we should just what there is about our system that makes both freedom and growth possible. As a result, we find all too frequently prescriptions for economic, political and spiritual ends that bear resemblances to the patterns of the authoritarian with whom we are in constant struggle.

Make no mistake, our society and our country will remain free only so long as the talents and the energies and resolution of its people keep it so. You, the members of this society must participate in the responsibilities of community and nation — it is you who decide whether you will be leaders or followers. Pasteur blamed the collapse of his country on the neglect of higher branches of culture, a neglect that left out the cement that would have made material advances more permanent. You must not permit this to happen in Canada.

As Ukrainians we constitute one of the largest national groups in Canada. However, have you ever stopped to ask the question "Do we contribute proportionately to the Canadian way of life"? In some segments we do — for example, medicine, dentistry, law and perhaps, in politics. However, in many other important fields we are sadly lacking qualified personnel. In the seventy years that Ukrainians have lived in Canada great forward strides have been made. We must not, however, become complacent and rest on the glories achieved by other Ukrainians; we must use their achievements as stepping stones to higher accomplishments; and use their spirit as an incentive for creativeness. It may not be long before the yoke of communism perishes and our brothers from across the ocean will with outstretched arms look to us for guidance. We must not fail them.

We, in Canada, should be very thankful that our universities are free institutions in that they affirm the worth and dignity of the individual — the fundamental concept of true democracy. A university in Canada is not a class-nursery, the paradise of the privileged, but the resort of young men and young women of all classes and creeds who seek what it has to give.

To the traditions of all the peoples of the ancient world, reaching back to the Greeks and Romans, Canada has added the cultural heritage of the British, French, Ukrainian and many other peoples. These rich experiences in the arts, and talents, and science, have become part of the resources of our universities.

You owe it to yourselves, to your parents, to your country, to avail yourselves of the opportunity that the University affords you.

"LOST WEEK END"

(LOST 48 HOURS IN THE WILDERNESS)

by Rev. Joseph Kutney

EDITOR'S NOTE:

In the Fall of 1959 Rev. Joseph Kutney of St. Vladimir's Ukrainian Catholic parish in Windsor, Ontario, was lost in the deep woods of Northern Ontario while on a hunting trip with a companion. Two aeroplanes and seventy experienced guides were part of a highly organized search effort, but these sought vainly in the wrong area. The Windsor Daily Star for Tuesday, October 6, 1959, carried this headlines: "Hopes Dim for City Cleric — Priest Missing on North Trip." On Wednesday, October 7, 1959, the Detroit News carried this front-page headline: "48 Hours in Wilds, Lost Priest is Safe".

Now Father Kutney tells the story in his own inimitable way. It was written for the first time especially for the readers of Light by Father Kutney himself. We begin his amazing story in this issue of the Light.

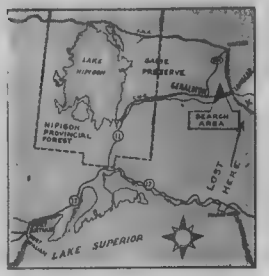

We arrived at Klotz Lake Camp, 20 miles east of Long Lac, Ontario, on the 29th September, 1959, two days before the open season on moose. My two companions were Joseph Proctor, one of our parishioners and proprietor of the Walker Road Tavern in Windsor, and the other was Gerald Renaud.

The proprietor of the Klotz Lake camp is Michael Moroz; a Ukrainian Catholic and a guide of the highest order.

We were subsequently joined by John Nykorchuk of Port Arthur, Ontario, a former parishoner when I was there from 1952 to 1957.

We then split up into twos and the latter and myself began hunting together.

On Saturday, October 3, 1959 we arose at 5.30 A.M., ate a hearty breakfast and were on our way. We planned to scout a couple of lakes, about 35 miles north-east of Geraldton, where on the day previous we had seen about 25 fresh moose tracks. We arrived there about daybreak, parked the truck in a cut-out area, and each went his way. We were to be back at the truck at 10.00 a. m. for a coffee break.

Meanwhile I saw a good sized lake to my left and decided to investigate, circling the lake and cutting through some swampy area. When it was nearly 10.00 o'clock, I decided it was time to return. I didn't want to circle the lake again as this involved about a three-quarter mile walk, and as I could see the truck from the top of a hill on which I was standing, I decided to take a short-cut through a narrow strip of swamp to the truck.

However, once in the swamp, instead of cutting through it, I went parallel with it. About 12.00 moon, I began to realize something was very wrong. It was taking too long to get through.

I sat down for about ten minutes and began to size up the situation. I realized that I had no compass (this was in my other pair of trousers which where drying out over the oil-stove), also that I had no food. Generally I carried a couple of chocolate bars and two or three oranges. I had a cigarette lighter and a pocket full of cigars, which incidentally all dropped out of my pocket before I could even smoke one.

Instead of staying put, and firing a distress signal, I didn't realize the gravity of the situation, and decided to keep on moving, figuring that I should be out shortly.

This swamp was decidedly the worst I have ever been in my life. The ground was soggy, causing me to sink about four inches with every step. The bush was heavy spruce and pine timber, and it was so dense that it was actually dark inside it. The sun could be seen as only a faint glimmer of light. The sky above could hardly be seen at all. Then there were windfalls — and what windfalls. The swamp was full of them. There was a windfall about every ten or fifteen paces. These were broken off about three or four feet above the ground and necessitated climbing and crawling over them all the time.

I decided to follow the sun. In my state of panic, I was not thinking very straight, and followed the sun both morning and afternoon, which caused me to zig-zag. This I corrected the next day, Sunday.

Fortunately for me, this area is honey-combed with many small lakes and rivulets and therefore there was never any shortage of drinking water.

Because of the tremendous exertion on my part (I estimate that I was travelling about four or five miles an hour the first day), I had to stop at every creek for a drink. Late Saturday afternoon I realized I was in deep trouble. I heard five quick shots about 5.00 p. m. and knew this was my hunting companion as he had a semi-automatic Remington, model 740, 30-06. However there was a strong wind, blowing from the direction of the shots towards me, which could be felt even in this thick swamp. I returned the fire, with three shots, timed fire, the universally recognized distress signal. I neglected to mention previously, that I also had with me my rifle, a 7x61 Sharp and Hart... 7 mm magnum, high velocity rifle with about 10 cartridges.

I used all these cartridges up, save one, on distress signals. However they were not heard as the wind was blowing against me.

At 8.00 p. m. Saturday nite it was getting dark. I cut down some

dry branches with my hunting knife and made a fire, after digging out a hole in the ground so as not to set the bush on fire.

The fire would keep burning for about one hour. Then it would die down, and I would get so cold that I had to arise and replenish it Incidentally my clothes were all soaked from the perspiration of my ordeal. I slept 12 hours a night, necessitating about as many rises during the night to build a fire.

Sunday morning came. I realized I should have been back at camp saying [redacted] for the boys. However I said my prayers in private and kept on moving. The swamp was becoming less dense now. I could see daylight above the tops of the trees in some places. My imagination started playing tricks on me. I imagined that I was getting out of the bush unto a road or some cut-out area, only when I reached this part there was more and more dense bush. This happened 10 to 15 times a day until it became very discouraging.

About 11.30 Sunday morning, I noticed the terrain was definitely sloping upwards. I was reaching higher ground. About noon I reached the top of a high hill. From here I saw what I had been in for the past day. A terrible, deep gorge filled with spruce swamp. It looked like an amphitheatre... about five miles long and three miles wide... and semi-circular in shape... it was surrounded by high hills. It filled me with horror and I don't scare very easily. I scanned the country all about me. I could see nothing except bush and more swamp. It looked hopeless. Then I decided to stick to the high ground and keep on moving.

About this time I began to feel the pangs of hunger... however it was nothing serious as yet. I did notice myself getting weak though... I could only walk for an hour at a time and had to take rest periods every hour for about 10 to 15 minutes.

Shortly after this I bumped into a cow moose head on. She was lying under a tree about 50 feet ahead of me. She got up and looked at me for a full minute and then trotted away. I didn't want to shoot her. I couldn't see the sense in shooting an animal of about 1800 pounds for a few pounds of meat. However I was very sorry for this later on.

About this time I became conscious of search planes buzzing overhead. However the bush was too dense to even think of lighting a fire. I kept on moving getting weaker with each step. Finally at about 4.00 p. m. Sunday afternoon I hit a huge lake... Lake Pegawachuan. It was about six miles long and about three miles acres.

I picked up my gun and with the scope on it scanned the other side of the lake. I could see cabins there. On the lake itself I could see three men in a boat about three miles away. But they were really moving. I ran out into the water and began to try to attract their attention. But there was a strong wind blowing from them towards me. They couldn't hear me. I became more discouraged.

Then I built a fire on the shore of the lake. No sooner had I built the fire than a plane flew over the lake very low... no more than 200 feet above the water. Before I could cut some green boughs to put on the fire, he was gone and never came back. I learned later this was Father Lapron of Geraldton, the "flying priest", who is a personal friend of mine.

After two shocks in a row, I began to dispair somewhat. I decided to bed down for the night. It was cold... and a repeated performance of the night before... rising every hour to replenish the fire.

All this time I was saying my prayers. As a matter of fact I think I said them better at this time than at any time before in my life.

The next day it was raining. Despite the fact that I was under a heavy spruce tree, the rain cascaded down upon me, and I got wetter still if this is possible. I knew the planes would be grounded in this weather.

I also realized that I was very weak. I could hardly move. When I did move my eyes became black. I could hardly see. I was terribly hungry... and yet there was not a single living creature to be seen anywhere, not even a squirrel. I saw a seagull on the water. I was hoping he would get close enough so I could shoot its head off... but no such luck.

(Concluded next month)

Would you like to become a Basilian priest or brother?

Write:

REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers, Mundare, Alberta

VOCATIONAL DIRECTOR
3100 Weston Rd., Weston, Ontario

or if you live in the United States write to:

VOCATIONAL DIRECTOR
Box 231, Glen Cove, L. I., New York

ОДОБРЕНЕ через

NATIONAL FOOT HEALTH COUNCIL

Внутрішний шар обернений так, що ваша стопа дотикає м'якої сторони тканини! Єдині у світі скарпетки, що їх щодо здоров'я та вигоди одобрила Красва Рада Здоров'я ніг.

Penmans

ПАТЕНТОВАНІ

ДВО-ПІДМЕТКОВІ СКАРПЕТКИ.

Penmans S-12-0

DO WE UNDERSTAND RUSSIA PROPERLY?

Our Only Un-military Weapon

By Y. ONYSCHUK

(Concluded)

Because Russian Communism is an emanation of the old Russian Imperialism, the communist idea of the Russians is only a mask for their ultimate aim of world domination. A Russian philosopher N. Berdyaev living in France, published a book in 1937 concerning the origin and the essence of Russian Communism, in which he writes that Russian Communism is very difficult to understand because of its twofold nature; on the one hand it is international and a world phenomenon; on the other hand it is national. He finds that Russian Communism is the third appearance of Russian autocratic imperialism, its first being the Muscovite Czardom and its second, the Empire of Peter the Great. Marxism is a symbol that holds this Russian Red Empire together.

Being masters of propaganda, the Russians succeeded in persuading the Western World — and in creating a misconception — that they were only continuing the communistic idea of Karl Marx, and the West is fighting now only with this idea and not with Russian Imperialism. The Czarist and Democratic Russians contributed to the acceptance of this conception when they came over to the West after having lost their own case in Russia in the fight with Russian Communists. They brought over their own internal ideological differences and elevated them to a high degree of international importance. In such a way the world, too lazy to study closer the significance of the Russian Communist symptom, has accepted Russian Communism as an ideology, as some kind of religion and doctrine and is fighting this on the same ideological — unfortunately not correct — level.

The real situation is that Russian Communism is a continuation of Russian national imperialism, only painted now in red to be more successful. Berdyaev compares this Russian Communism with Fascist Nationalism, and he is completely right. All the subjugated nations, both in the Soviet Union and outside it, are against the Russian nationalistic imperialism and they understand it best. All these nations are also the best weapon of the West to bring about the collapse of Russian Communism.

The experts on communist affairs, coming from the countries under Russian communist rule, maintain that a proper campaign carried out against Russian Communists would paralyze their forces of expansion in a far better way than the atom or hydrogen bomb and without risking a general war. The Western World would have to be unanimous in carrying out this project. A demand should be served to the Russian Communists to withdraw all Russian troops from all non-Russian territories of the Soviet Union, to allow elections in those countries under international control. That would be a terrific psychological shock for the Russian Communists. Naturally, Soviet Union would not accept these demands. A boycott, after a severance of diplomatic relations with Soviet Union, would have to follow, with a cultural, economical, political and military blockage. The Russian Communists would be completely incapable of any aggresive moves outside of the Soviet Union. They would be afraid of an upheaval of national emotions of all the subjugated nations craving for their complete and non-restricted national independence — not only Hungary, Poland or Germany. Those nations cannot speak or act now; they know the impotent attitude of the Western nations in this matter; they know also that Russian Communists are blackmailing the Free World with threats by exploiting the fear of the average man of the nuclear bombs.

This is the only un-military weapon of the West against Russian Communism, as stated by Major-General J. F. C. Fuller, a very well-known British military writer and author of several books, who two years ago said to a special correspondent of the Monthly Bulletin of the Antibolshevik Block of Nations that the Kremlin was living on a volcano and that the most explosive force in the world was not to be found in the hydrogen bomb, but in the hearts of the subjugated peoples. He stressed in this interview the ignorance of the West regarding Communism and Russia, seeing the only guarantee for lasting peace and for security of the whole world in the disintegration of the Russian Empire into independent national states.

Many eminent men in the Free World of international significance

Watson's

FRENCH-STYLE SHORTS FOR MEN AND BOYS

Щільно прилягають, прохолодні, вигідні. Гарно виткані в пружки з м'якої бавовни...

Плоскі шви... кругом еластичний пояс, подвійне прикривало, що кріпко піддержує.

Джерзі до комплекту.

17-W-O

understand that strategy well and support it. Admiral Carlos Penna Botto, Brazil's representative of the Anticommunist organizations, said in 1957 that the West has to abandon the defensive attitude towards the Soviets, to quit the shameful appeasing which has served the Russians so well and to assume the offensive attitude. Here in the United States we hear the same words re-echoing more and more loudly. In a book "The Secret Name" Dr. Lin Yutang, a very well known author of many other books, analyzes Russian Communism in its different aspects and urges us to call things by their right names. He gives a very detailed suggestion how to counter-attack Russian Communism by other than military means. Another book, "Protracted Conflict," by co-authorship of Robert Strausz-Hupe, William R. Kintner, James E. Dougherty and Alvin J. Cottrell of the Foreign Policy Research Institute, gives an elaborate presentation of the Russian Communist strategy, calling us to understand the Russian aims to counter-act them.

The Russian strategy is changeable but it never loses from its sight the ultimate goal the Russians wish to obtain. Many of the statements of Lenin, Stalin and Khrushchev could be cited to prove that point. Of interest is a quote from a lecture of Dmitri Manuilski who in 1931 said in the Lenin School of Political Warefare, "War to the hilt between Communism and Capitalism is inevitable. Today, of course, we are not strong enough to attack. Our time will come in 20 or 30 years. The bourgeoisie will have to be put to sleep, so we will begin by launching the most spectacular peace movement on record. There will be electrifying overtones and unheard-of concessions. The capitalist countries, stupid and decadent, will rejoice to co-operate in their own destruction. They will leap at another chance to be friends. As soon as their guard is down we shall smash them with our clenched fists."

If the Free World is to survive, it must be aware of the real danger without any diminution or exaggeration. It must know the Russian Communist problem thoroughly and act not only in fulfillment of justice for other nations, but also in self-defence; otherwise it will be too late.

Periscope:

DOG AND SYMPATHY

Dog lovers will enjoy the following little tale which took place in Hamilton, Ontario recently. The dog next door was a loser in one of his impulsive forays against a passing automobile. There wasn't too much damage but one of his paws was slightly injured. Since this particular dog was everybody's friend in the neighborhood he immediately received a great amount of attention and sympathy. Even after the paw had healed the dog continued to draw upon the kindly sympathy of everybody on the street. He would approach with a crest-fallen look, raise his once-injured paw to be gently stroked by his well-wishers who always threw in a couple of pats on the head as a bonus. Although no one was deceived everyone tolerated the dog's importunities and continued to make a fuss over the once-injured appendage. But this happy state of affairs came to an abrupt end the other day when the pooch used the same tactics to win our sympathy but lifted the wrong paw

LECTURE EXPENDABLE

The visiting lecturer who was from the east had been invited to speak to a class of twelve young doctors in an Alberta hospital. He began his lecture with an allusion suggesting that the intelligence of Central European peoples was lower than in the countries of western Europe. His incautious remark however was not enough to alert his befogged stream of consciousness which should have reminded him that large areas of Alberta are populated by people of Central European stock. Mulishly he put his other clumsy foot into the proverbial tub of hot water to complete his debacle for he interrupted his discourse to ask, "By the way are any of you Ukrainian?" Of the twelve men in the class nine young Ukrainian doctors stood up.

HUNGARIAN RHAPSODY

He is a dear friend of one our Basilian Fathers and has just recently been ordained after spending a few months in the country. His first difficulty, of course, was in learning the English language, and he made use of every opportunity to practise whatever he had learned. Not long ago he sent a postcard in stumbling, halting English. He concluded his masterpiece with what should prove to be a classic for the convalescent-get-well-card business, "I hear you sick. I hope you finished. Yours, etc., etc...".

INDIAN LOVE CALL

Many people forget that the only "true-blue" Canadians are the Indians (and I mean the kind Cartier found when he discovered the St. Lawrence River). All of us are living in what is relatively a new home-land. The Canadian government is well aware that every ethnic group in Canada has a valuable contribution to make towards a growing Canadian culture.

At a school convention in Edmonton, Alberta a class of Ukrainian high-school children, from one of the many Alberta areas where the school population including their teachers is 90% Ukrainian, offered to sing a medley of songs for the entertainment of the convening teachers. In this particular case the choral director was an Englishman born in India, who had spent 20 years there, and for some unaccountable reason was selected by Ukrainians to teach their children. After one or two songs the choral director informed the audience of teachers that his group would now sing a "foreign song", and the children broke out with a bright Ukrainian folk song. The "foreign song" sung by our Ukrainian Canadian children became an issue which found its way in the daily papers and which finally taught the English Indian Canadian a lesson.

We will have to put up with these things for a number of years yet, though there is no harm in informing our Canadian neighbors that the Ukrainian Canadians have won their place in Canadian pioneering history with the opening of the West. And then I open up a daily paper and read about a Toronto area which is restricted and closed to prospective Jewish tenants. A generous reader writes, "Why not let the Jews move in. After all the Negroes and Ukrainians are already there".

ЗАПРОШУЄМО ВСІХ! ПРИХОДІТЬ ГРОМАДНО !

на

ПОСВЯЧЕННЯ МАНАСТИРЯ

ОО. Василіян у Торонто

яке відбудеться

В НЕДІЛЮ

12 ЧЕРВНЯ

1960 року

ГОДИНА 4 ПОПОЛУДНІ

3100 WESTON RD.

НА ПІВНІЧ ВІД ГАЙВЕЮ 401

Перша й одинока нагода оглянути ще й дім усередині.

При цьому побачите місце на нову Колегію св. Василія Великого та спортові площі.

(Закінчення КОНТЕСТУ з 202 стор.)

Але навіть із чисто "бизнесовик" спокуси цікава: адже в цьогорічному контесті ми збільшили вартість нагород удвоє в порівнянні з минулорічними! Отже не відкладайте справи: 1) Прочитайте і продумайте та себе самого переконайте, що "Світло" варт передплачувати. — 2) Зробіть собі плян, кого маєте в цій справі відвідати і як його переконати. — 3) Виконайте цю постанову й тим виканаєте і нам і собі самому, що Ви людина характерна, ідейна й сильної волі.

До виконання контесту треба 1.000 нових передплатників. Досі осягнули ми вже суму 191 нових передплатників. Отже бракує ще до повної суми 809 передплатників. Якщо б тільки що-п'ятий передплатник "Світла" приведнав нам бодай одного нового, то ми осягнули б легко повну бажану суму!

ВИДАВНИЦТВО Й РЕДАКЦІЯ "СВІТЛА"

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge) EM 3-8828 Toronto

ВИСЛІДИ ЗБІРОК

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ:

В. Пілюс, Англія 4
І. Яворський, Філядельфія, ЗДА 2
А. Дембіцький, Нью-Йорк, ЗДА 1
О. Мурований, Торонто, Онт. 1

НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ:

А. Вігор, М. Сухий, Р. Бенеш, п-і Козак, М. Михайлів, М. Лучка, І. Габер, Е. Коваль, М. Попик, С. Бриль, Р. Малиса, Е. Костручба — Торонто, Онт., М. Саранчук, Ванкувер, Б. К., К. Братус, Ванкувер, Б. К., С Хомин, Вестон, Онт., М. Дмитрук, Філядельфія, ЗДА, С. Липський, Філядельфія, ЗДА, М. Лясовська Філядельфія, ЗДА, Д. Сторож, Парана, Бразилія, А. Тютюник, Аргентина, К. Гнадилович, Австрія, М. Габчук, Парагвай, К. Дембіцький, Аргентина, В. Качмар, Франція, С. Мирониук, Англія, М. Калинзал, Англія, А. Воронюк, Англія, І. Надворний, Едмонтон, Алта, С. Лаптута, Оттава, Онт., А. Понич, Вегревил, Алта, Й. Гоменюк, Вегревил, Алта, П. Крупка, Су Ст. Марі, Онт., Й. Івашко, Принс Альберт, Саск., Д. Граб, Гемилтон, Онт., Всеч. о. І. Нагасвський, Кемден, ЗДА, І. Кордуба, Брукдин, ЗДА, М. Куньчицький, Йонкерс, ЗДА, Л. Гаушко, Ембридж, ЗДА, Всеч. о. Кубійний, Шефілд, ЗДА, Н. Гриньків, Вимирд, Саск., І. Антків, Ватерфорд, Онт., М. Критюк, Мелфорт, Саск., Г. Яремчук, Нью-Йорк, ЗДА, Ю. Давосир, Порт Артур, Онт., К. Любин, Словтсбург, ЗДА, М. Запарнюк, Трентон, ЗДА.

НА ПРЕС-ФОНД "СВІТЛА"

Всеч. о. М. Пелех, Анкастер, Онт. $20.00
З хрестин Марка Пілецького Чікаго, ЗДА 16.00
З похорону А. Федорків, Ст. Дейвис, Онт. 10.65
З поминків по бл. п. Т. Підлубнім, Едмонтон, Алта 9.00
З похорону К. Пушкедра, Стемфорд, Онт. 8.00
З ювілею п-ва Сельських, Ніагра Фалс, Онт. 7.00
Зі срібного ювілею п-ва М. і К. Бартків, Мондер, Алта 8.00
З похорону бл. п. Тарнавської, Транскона, Ман. 5.00
В. Греб, Клаймер, ЗДА 6.00
А. Лещишин, Йонкерс, ЗДА 5.00
І. Олійник, Торонто, Онт. 5.00

По $3.00: А. Теванюк, Батавія, ЗДА, В. Каращук, Англія.

По $2.60: О. Семен, Гамилтон, Онт.

По $2.00: Н. Сенишин, Ламонт, Алта; Н. Дідня, Торонто, Онт., Н. Чайка, Торонто, Онт., С. Петелецький, Вінніпег, Ман., К. Братус, Ванкувер, Б. К., Т. Яремчишин, Ліма, ЗДА, П. Джиджора, Джерсі Сіті, ЗДА, Г. Мисько, Лімінгтон, Онт.

По 1.50: В. Конащук, Англія, Л. Завадович, Філядельфія, ЗДА.

По $1.00: Я. Коза, Едмонтон, Алта; Я. Лозінський, Вокінг, Алта; М. Пожарнюк, Голден, Алта, С. Кравич, Гамилтон, Онт., І. Вересюк, Ст. Катерино, Онт., І. Голинський, Гримзбі, Онт., М. Леськів, Торонто, Онт., М. Невидюк, Торонто, Онт., Л. Семенович, Торонто, Онт., М. Бартків, Філядельфія, ЗДА, І. Качанівський, Філядельфія, ЗДА, В. Заброщький, Філядельфія, ЗДА, д-р С. Кош, Чікаго, ЗДА, Н. Зеркевич, Вестмінстер, Б. К., А. Вербіцька, Вінніпег, Ман., М. Германс, Ричмонд Гил, ЗДА.

С. Сулинський, і І. Дубляника, Англія — 0.75.

Н. Лозінський, Глендон, Алта — 0.50.

Усім жертводавцям і приятелям щиро дякують

ОО. Василіяни.

У ПРИЄМНИХ ХВИЛИНАХ ДОЗВІЛЛЯ

'bridge!

Насолоджуйтесь правдивим вдоволюючим напитком Джінджер Ейл Летбридж

Вироблений за найкращою переписковою.

Lethbridge DRY GINGER ALE

A QUALITY PRODUCT OF Sicks' LETHBRIDGE BREWERY LTD.

ЗОЛОТІ СЛОВА

Звертайте увагу на те, що говорите! Всяке зло може вийти через одне слово, що ви згубите його мимохіть: ненависть, смуток, нещастя.

Коли я говорю про моїх ближніх, то язик у моїх устах нагадує ніж у руці хірурга. Таким досконалим, як розтин цього ножа поміж нервом і сухожилком, мусить бути розріз мого язика, щоб я не сказав ані більше, ані менше, тільки саму правду.

Св. Франциск із Салезу

Ніхто не за старий учитися, але дуже багато людей завжди відкладає навчання. **Люї Морріс**

ОДНА З СЕРІЙ НОТАТОК ПРО УСЛУГИ УРЯДУ ОНТАРІО

Hon. J. W. Spooner

РОЗВАГА:

ПРОБЛЕМА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ

В 1959 р. продано для ловців, замешкалих в Канаді, для рибалок незамешкалих в Канаді та площ на літні катеджі з державних маєтків майже двічі більше, чим 1949 р. В послідних роках, як показує слідуюча табеля, сильно зросло ужиткування з Провінційних Парків.

Рік	Число Парків	Число таборовиків	Число відвідувачів
1957	39	162,705	2,114,661
1958	45	276,128	3,232,460
1959	71	276,069	5,127,199

Протягом послідних 5 років для окраси паркових краєвидів долучено до наших Провінційних Парків приблизно 100 квадратних миль (включно з рибними водами та купелевими пляжмаи). Але ще багато можливих округ держиться в резерві для майбутнього розвитку наших парків, щоб мати все в резерві певну кількість диких просторів для розваги всіх громадян. В цьому самому часі ми злагіднили передачу площ під літні катеджі для публичного користування.

Також зроблено багато важних річей для рибалок та ловців. Нові дороги уможливлюють доступ до широких просторів Північного Онтаріо, а ще більший поступ зроблено в Полудневім Онтаріо, де найбільше спортовців відвідує ліси і ріки. Зі зростаючими успіхами задержання диких звірів важним спеціяльним пляном є окраса.

Для таборовиків, спортовців і літників є дуже великі можливості. Для нашої Обслуги Безпеки Лісів є вигляди —

Більше лісових пожеж.

Це є велика проблема. Знаємо, що чимбільше людей проїжджають лісами, тим більша є можливість пожарів і чотири пожари з п'ятьох походять з неуваги таборовиків. Допоможіть забезпечити нам наші ліси, від яких залежить адна трета головної індустрії. Будьте осторожні з вогнем, сірниками та папіросами, коли перебуваєте в лісах.

ONTARIO DEPARTMENT OF LANDS AND FORESTS

Hon. J. W. SPOONER
Minister

F. A. MacDOUGALL
Deputy Minister

Ваш найкращий вибір – це РАДІО *"Graetz"*

телевізії, радія та радіо-грамофони

НАЙКРАЩІ АПАРАТИ, НАЙНОВІШІ СТИЛІ, ДОСКОНАЛА ПОБУДОВА, НІЖНА РЕПРОДУКЦІЯ ЗВУКІВ, ФОРМА, ПІДХІД ПІД СМАК ТА ТЕХНІЧНИЙ ПОСТУП У НАЙКРАЩІЙ ГАРМОНІЇ

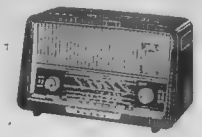

ПОЛЬКА-СУПЕРЕТ із голосниками, що дадуть вам враження концертової залі. Це для тих, що шукають чогось надзвичайного. Модерна скринька, найкраща передача звуку.

Зважте: 16 різних бігів, 6 автоматичних наставлювачів, 2 схоплювачі звуку, чутливий голосник, осібна контроля звуку й тону, електричне око. Чого ще треба?

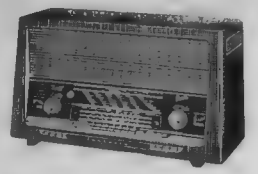

ФАНТАЗІЯ — з голосниками концертової залі та спеціяльним посилювачем звуку. Надзвичайно чутливе схоплювання та передача звуків, захоплює і найвибагливіших любителів музики. Таку досконалість можна було осягнути тільки по довгих, більш як 30-літніх дослідах.

21 різних бігів, 13 наставлювачів, 4 схоплювачі звуку, 1 посилювач звуку, 3 голосники, осібна контроля звуку й тону, електричне очко, рухома антена. Чиста фантазія

СКЕРЦО — Радіо-грамофон із голосниками концертової залі та посилювачем звуку. Чудо звукової репродукції, спеціяльно виготовлений для найвибагливіших любителів музики. Сильний — на 4 біги грамофон на звичайні і дрібнописані пластинки.

Має 16 бігів, 13 наставлювачів, 4 схоплювачі звуку, 1 посилювач, 2 концертові голосники, осібну контролю звуку й тону, магічне очко, автоматичну зміну пластинок, дві сафірові голки, велику освітлену скриньку з місцем навіть на ленто-рекорд. Це не жарти.

ALPHA FURNITURE CO.

735 Queen St. West
EM 3-9637

3030 Dundas St. W.
RO 6-4011
Toronto, Ontario

РІК XXIII ЧЕРВЕНЬ — 1960 — JUNE Ч. 6 (450)

Ціна 30 центів.

"КОЛИСЬ НАМ НАША БАТЬКІВЩИНА ПОДЯКУЄ"

Мабуть ні одна справа не набрала так широкого розголосу й так великого й тривкого зайнтересування серед українського народу по цілому широкому світі, як саме справа побудови першої української вищої школи для українських хлопців — Колегії Святого Василія у Торонті. Серед щоденних життєвих турбот, та серед погоні за дочасними добрами й вигідним життям у різних країнах нашого поселення — справа самозбереження й виховання нашої провідної верстви-еліти, для нас така найважливіша. Наводимо дещо з дальших листів, які канцелярія Будівельного Фонду Колегії дістає щоденно десятками:

"...Сердечно дякую за листа, часопис і образок Ісуса Христа. Журнал "Світло" подобається мені, тож прошу зарахувати мене передплатником. Гроші висилаю.

Живу в країні, де живе тільки кількох українців. Про церкву й священика шкода й думати... Хоч я ізольований від української громади сотні, а навіть тисячі кілометрів, мені здається, що я зі всіми разом. Помагає мені в цьому преса, яку читаю. Коли подає сумні вістки— журюся, коли ж веселі — тішуся. Я дуже зрадів вісткою про будову Колегії св. Василія Великого. Розумію, що то велике діло. Користь, яка з того вийде пізніше, зрозуміють навіть і ті, які тепер жалують дати гроші на її будову.

Я недавно втік з комуністичного "раю". Не маю ні авта, ні телевізора.... З мого скромного заробітку живу, вбираюся і ще висилаю пачки моїм рідним, бо знаю, що ще є бідніші від мене.

Не можу зрозуміти тих християн і українців, які кричать "рятуйте віру й Батьківщину", тримають гроші в банках, а навіть десять центів жалують на той ритунок... Я не прив'язую великої ваги до пустих слів, але до чинів. Добрим чином на ратування віри й Батьківщини повинна бути Колегія Св. Василія. Будуймо й не жалуймо грошей назвіть на більше таких колегій... в Америці, Бразилії, Аргентині та інших країнах. Колись нам наша Батьківщина подякує.

Архітектура-плян Колегії мені подобається. До церковці-каплиці маю застереження... Я радо оглядав би таку каплицю, як я бачив при українській школі в Перемишлі...

Петро Валицький,
Дінвалунд, Данія

"...Висилаю рату з тої обіцянки що я зробив на будівельний фонд Колегії... Коби тільки Бог дав здоров'я, то я сплачу навіть скорше, як за два роки цілу-свою обітницю (104.00 дол.). Жалую, що не можу більше, але як сплачу то, то при Божій помочі вишлю більше. А Вам, дорогі Отці, бажаю якнайскорше з Богом почати будову Колегії, якої нам так дуже потрібно..."

І. Є. Романишин,
Форт Вилям, Онт.

"Щиро дякую за святочні побажання і за молитви, які заспласте за нас до Всевишнього. Висилаю грошевий переказ. Нехай Бог благословить почате діло..."

Лука Ґеша, Кичинер, Онт.

"Моя покійна жінка, Марія В. Черевик, у своїй останній волі, полишила жертву й на Вашу інституцію св. Василія Великого. (Продовж. на 3-тій стор. обклад.)

Провідники груп і збірщики в минулорічному поході збіркової кампанії на Будівельний Фонд Колегії св. Василія Великого, перед церквою св. Великомуч. Юрія в Ошаві, Онт. Зліва Всеч. о парох І. Перейма, який саме в червні цього року обходить 25-річчя свого священства. Зправа о. Н. Свірський ЧСВВ, організатор округи.

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario
Телефон Редакції: LE 4-1411
Телефон Адміністрації: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАГРАНИЦЕЮ

АНГЛІЯ:
Mr. E. Birchak
Ukrainian Booksellers
& Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Basilian Fathers,
286 Lisgar St., Toronto, Ontario,
Canada.

Authorized as second class mail,
Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Контести 250, 296

ПАСТИРСЬКЕ ПОСЛАННЯ Української Католицької Єрархії 251

Привіт Вам, Христові ісповідники! 253
Ватиканське Радіо 10. IV. 1960

З'єднання всіх християн в одній Церкві *осм* 254
Місячне намірення на червень 1960

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 255

Пірвання й заслання Єпископа Жабокрицького *Т. Коструба* 256
"Політика Москви: свідомо вести "благочестиві народи" до зради держави, нації й віри — політика гідна своїх "моральних" вранжерій".

ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 258

На Божих окопах — історична повість *В. Гюнерман* 262
Зацьковані псами

Нечиста сила — оповідання *Роман Кривенецький* 265
"...бабця дала себе жидові перепросити і поїхала побачити, як ті чорні коні їдуть у запрязі..."

Я виростала в садах — вірш *Ліна Костенко* 267

Тоді замовкли б... — вірш *Леся Українка* 267

Записки пароха Старих Богородчан *о. О. Заклинський* 268
"Бавх-революція" в духовній семінарії 1846 року

Щупальця тайного *омм* 270
"Пророцтво" з-перед сотні років про наші часи й політику

Філософуючий рибалка *Федір Одрач* 272
"Ну, чи риба там зможе відчути щастя?..."

Бог без Батьківщини *І. Ф. Геррес* 275
З нагоди Року Втікача

Як то колись в суді було *А. Мартинюк* 279
Процес за церкву в Канаді 1933 року

Діялоги Василіянок *о. Б. Курилас ЧНІ* 281
"...обіцюю вам до Сімашкових 30 ударів кнута додати кожній від мене ще двадцять..."

Велика література й життя *В. Буженко* 283
"...література має служити правді!..."

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 285

Нові видання 287

ENGLISH SUPPLEMENT

His Way *by R. Z. Macdougal, S. J.* 289

General Social Climate More Pagan Than Christian *by G. Maxwell* 290

Lost Week-end *by Rev. J. Kutney* 291

The Century of the Lay Apostolate 292

A Visit To Montecassino *by C. Wysochansky OSBM* 293

Book Review *by W. W. Isajiw* 294

ЩЕ БРАКУЄ 699 ПЕРЕДПЛАТНИКІВ — МОЖНА ВИГРАТИ $1.580 !

ХТО ПОЇДЕ ДО СВЯТОЇ ЗЕМЛІ ДАРОМ?

"Світло" закликає всіх своїх дотеперішніх і майбутніх прихильників стати до праці з нами: для поширення впливів нашого українського місячника "Світло". "СВІТЛО" МАЄ ТЕПЕР 5.500 ПРИМІРНИКІВ НАКЛАДУ. ОТЖЕ ХОЧЕМО В 1960 РОЦІ, ДО МІСЯЦЯ ВЕРЕСНЯ Ц. Р. ОСЯГНУТИ ЗБІЛЬШЕННЯ НАКЛАДУ "СВІТЛА" ДО ЧИСЛА 6.500 (НА ОДНУ ТИСЯЧКУ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ [illegible]

Тепер рішили ми

ПОШИРИТИ НАШ КОНКУРС-КОНТЕСТ !

До наведених вище умовин нашого цьогорічного контесту "Світла" ми рішилися додати нові для кращої заохоти контестантів з одного боку і для збільшення числа передплатників із другого боку. Всі наші збільшені приходи, які повинен би нам дати цей збільшений контест, постараємося зужити для добра наших читачів на 1) збільшення наших конкурсових нагород і 2) на покращання нашого журналу. Так будуть наші читачі вдоволені подвійно, а й ми скористаємо особливе через поширення журналу, отже і поширення нашої мети: апостольства друкованого слова. Отже:

1) Умовини старого контесту залишаються такі самі, як вище.

КОНТЕСТ ПРИЄДНУВАННЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Ціль контесту: ОСЯГНУТИ ДО 20 ВЕРЕСНЯ 1960 Р. ЧИСЛО ОДНОЇ ТИСЯЧІ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ "СВІТЛА". Це конечна умова для важности цього контесту: якщо вона не піде, контест не буде нас зобов'язувати.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ПРИЄДНАЮТЬ НАМ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, ДАЄМО ТАКІ НАГОРОДИ:

1-ша НАГОРОДА: заплачений подорожі до св. Землі в місяці вересні ц. р. (в сумі $1.000) одної тисячі долярів готівкою) для того, хто до 20 вересня перший приєднає нам найменше 250 (двісті п'ятдесят) передплатників.

2-га НАГОРОДА: $150.00 (СТО П'ЯТДЕСЯТ ДОЛЯРІВ ГОТІВКОЮ) для того, хто до 20. IX. 1960 р. приєднає нам найменше 100 нових (сто) передплатників.

3-тя НАГОРОДА: $50.00 (п'ятдесят) ДОЛЯРІВ ГОТІВКОЮ) для того, хто в згаданому реченці приєднає нам найменше 50 нових передплатників.

4-та НАГОРОДА: 75.00 (сімдесят п'ять ДОЛЯРІВ) до вибору книжками з нашого каталогу; дістане той, хто приєднає нам бодай 40 нових передплатників.

5-та НАГОРОДА: $50.00 (п'ятдесят ДОЛЯРІВ), до вибору книжками з нашого каталогу; дістає той, хто приєднає нам 30 нових передплатників.

6-та НАГОРОДА: $25.00 (ДВАДЦЯТЬП'ЯТЬ ДОЛЯРІВ) до вибору книжками з нашого каталогу; дістає той, хто приєднає нам 25 нових передплатників.

7-ма, 8-ма, 9-га й 10-та НАГОРОДИ, КОЖНА ПО $10.00 книжками з нашого каталогу, для тих, що приєднають нам бодай по 12 нових передплатників.

Просимо учасників контесту зараз узятися до праці, бо час наглить. Просимо, кому це для тієї праці потрібне, написати до нас за блочками-посвідками на виплачену передплату.

Заповідаємо виразно, що умовини цього контесту зобов'язують нас тільки тоді, коли наші прихильники й апостоли католицької преси приєднають нам найменше одну тисячу нових передплатників у реченці до 20 вересня 1960. Якщо б таке не сталося, то контест не буде продовжений та не буде нас зобов'язувати.

ПОШИРЮЄМО І ЗБІЛЬШУЄМО НАШ КОНТЕСТ

2) НОВІ ДОДАТКИ ДО КОНТЕСТУ ТАКІ:

А) Хто може взяти в ньому участь? Усі, що приєднають нових передплатників. Усі, що виплатять передплату за чи для когось, що не мав досі виплаченої передплати; можна напр. виплачувати для своїх рідних, для приятелів, чи навіть для ворогів або грішників, яким бажаєте добра для душі їх. Не можуть брати в конкурсі участи редактори й адміністратори "Світла", які ніхто з його видавців.

Б) Нові нагороди: 1) $100.00 (сто долярів); 2) $50.00 (п'ятдесят долярів); 3) $25.00 (двадцять п'ять долярів). Ці три нагороди будуть вильосовані з числа тих, які відповідають повищим умовинам контесту (під А).

3) ДАЛЬШЕ ЗБІЛЬШЕННЯ КОНКУРСУ:

20 нагород по $5.00 (по п'ять долярів) для тих, що відновлять свої передплати, або відповідають умовинам під А), але з тим обмеженням, що вони мусять пильно читати "Світло" за травень і червень, бо в котромусь із 20-тих чисел із тих місяців буде оберненій догори ногами рядок. Коли хтось із тих, що: 1) заплатили передплату свою чи за когось, 2) знайде таке число з оберненим рядком і 3) пришле нам його поручено (рединстред) разом із своєю адресою, такому виплатимо готівкою п'ять долярів.

Справа апостольства доброї преси, дуже важна.

(Докінчення на стор. 295)

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Християнський
МІСЯЧНИК

ЧЕРВЕНЬ, 1960 — РІК XXIII, Ч. 6 (450)

ПАСТИРСЬКЕ ПОСЛАННЯ

УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЄРАРХІЇ
з приводу світлого празника Христового
Воскресіння

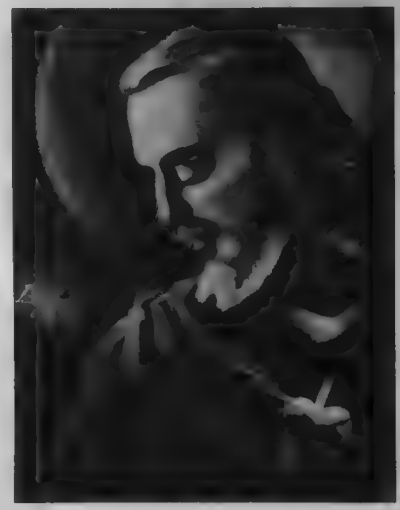

Христос Воскрес!

"Нехай встане Бог, і нехай розсипляться вороги Його, і нехай утечуть від лиця Його ті, що ненавидять Його".

(Воскресна Утреня, стих. I)

Дорогі у Христі Браття й Сестри,

Хто з нас не почувається потрясений до глибини душі, коли на Великдень, у перших проблисках воскресного ранку, священик співає, перед замкненими дверми церкви, цю могутню, молитовну пісню, просячи воскреслого Христа, щоб Він встав, показався в своїй Божеській силі й прогнав з-перед Свого лиця всіх Своїх ворогів? Хто з нас не почувається тоді готовим станути під прапор Христа-переможця й разом із Ним нести на край світу світло Його Божої правди й непереможну силу Його любови?

Але хто ж ті вороги, що згідно зі словами тієї воскресної пісні, мали б розсипатися в порох перед світлом Христового благовістя, і хто є ті Його противники, що мали б щезнути з-перед Його Божого лиця?

Коли йдеться про Його явних ворогів, воно не тяжко їх відгадати, бо вони, за прикладом усяких Аннів і Каяфів, Іродів і Пилатів, Неронів і Діоклеціянів, Сталінів і Хрущових, Тітів і Мао-Це-тунгів, хоч у різних часах і в різних країнах, хоч на різних мовах і в різний спосіб, хоч серед різних умовин і з різних причин, повторяють публично перед цілим світом, те знане, жорстоке: "Розпни, розпни Його... Ми маємо закон і по нашому закону він повинен умерти" (Іван, 19, 6-7). Тих ворогів Христа світ знає, і з ними борці Христа переможно борються на всіх публичних аренах землі.

Але крім цих явних ворогів, Христос має ще скритих ворогів, що ними є злі християни, які, за прикладом Юди, воюють проти Нього публичною критикою й тихою зрадою. Про цих ворогів Христа хочемо дещо більше тут сказати, бо хоч вони завжди в Церкві існували й на різні способи поборювали діло Христа, однак ніколи в минулому вони не були такі численні, як сьогодні, і ніколи перед тим вони не вживали такої небезпечної зброї, якої вживають нині.

Хто ж це ті злі християни і яка це їх небезпечна зброя? Щоб коротко й ясно відповісти на це питання, вистачить сказати, що тут ідеться про тих численних сьогоднішніх християн, які ніби хочуть на світі християнства, але не бажають Христової Церкви; які ніби стараються йти за голосом Христа, але не хочуть повинуватися

проводові Його Намісника на землі; і які ніби змагають до християнської досконалости, але не хочуть користати з Христових Тайн, що ними Церква розподіляє Христову, спасаючу благодать.

Для успішного поборювання Христа і Його великого, спасенного діла, ті християни вважають дуже небезпечною й зрадливої зброї, що нею є дуже розповсюджена сьогодні фальшива засада, яка твердить, що наука Христа й наука Церкви, це цілком інші речі, що можна бути досконалим християнином і не мати нічого спільного з різними практиками Церкви, і що можна бути вірним Христові і водночас твердити, що всі релігії й усі Церкви є добрі.

Оживлені таким переконанням, ці християни позволяють собі найперше голосно критикувати різні правди Христової Церкви, що не годяться з їхніми так званими "філософічними й науковими досягненнями", нехтувати її різними святими й побожними практиками, які на їхню гадку, вже не підходять під психологічну еволюцію сучасної людини, не звертати уваги Церкви на різні моральні, аскетичні, літургічні й дисциплінарні закони, що в їхньому переконанні є противні засадам свобідної людини. Від такої критики Церкви до її повної зради є лиш один крок. Під сильнішим натиском якогось більшого особистого інтересу, такі християни не вагаються продати Христову Церкву за 30 срібняків.

Конкретно, одні з цих скритих ворогів Христа поборюють Його Церкву для заспокоєння своєї гордости науковців, другі поборюють її засади для легшого переведення в життя своїх різних політичних, економічних, мистецьких і соціяльних амбіцій, а ще інші замикають свої уха на голос Церкви просто для заглушення викидів свого сумління при вживанні різних недозволених потіх цього світу.

Ця скрита форма поборювання Христа і Його місії на землі закрадається нині, на жаль, і між наших вірних у Канаді. І так, у різних сферах нашої спільноти в цій країні можна сьогодні зустрінути так "званих християн", з яких одні, з повною самопевністю ставлять під знак запитання науку Церкви: про воскресення тіла, безсмертність людської душі, дійсну присутність Ісуса Христа у Пресвятій Євхаристії, другі посилають своїх дітей на навчання релігії до будь-якої близької церкви, бо, мовляв, всі релігії є добрі; інші, що довгі роки видавалися дуже вірними своїй Церкві і своїм релігійним переконанням, нагло, при нагоді шлюбу, зміни місця замешкання, або при обняттї якоїсь доброї посади, покидають свою Церкву, переходять в чужий табір і починають висміювати все те, що вони дотепер уважали добрим і святим; а ще інші заперестали ходити до церкви, тому, що або посварились зі своїм священиком, або не люблять парафіяльного дяка, або не можуть простити Церкві, що вона прийняла помимо їхнього протесту, їхнього сина або їхню дочку до духовного стану. А є такі, що б'ють Церкву за те, що вона не попирає їхньої політичної партії, не "співпрацює", — як вони кажуть, з їхнім товариством, не переводить збірки на їхні організаційні видатки. При тому всьому, всі ці люди вважають себе добрими християнами і, — як вони кажуть, — "могли б іще Церкву дечого навчити"...

Однак ціле нещастя цих фальшивих християн є в тому, що такими своїми виступами проти Церкви, вони в дійсності виступають проти самого Христа, який оснував на Петрові й на прочих апостолах Свою Церкву (Мат. 16, 18), дав їй власть навчати "всі народи" (Мат. 27, 19), відпускати й задержувати їхні гріхи (Ів. 20, 23), служити Службу Божу (Лука, 22, 19), вділяти св. Тайн (Мат. 28, 19; Тит, 1, 5, Яків, 5, 14, 15) і взагалі повне право нормувати через відповідні закони ціле християнське життя (Мат. 18, 15-17). При тому, Він виразно зазначив, що хто їх слухає, Його слухає, а хто ними погорджує, той погорджує Ним самим і Тим, що Його послав, себто Його Небесним Отцем (Лука, 10, 16). Водночас Він запевнив цій своїй Церкві Свою Божу опіку до кінця віків (Мат. 28, 20), кажучи, що хто не слухає Церкви, нехай буде як "поганин і митар" (Мат. 18, 17).

Зі сказаного цілком ясно, що ті, так звані "християни", які виступають в цей спосіб проти непомильної науки Церкви, нехтують її засобами освячення й відкидають її правопорядок, виступають у дійсності проти самого Христа, і тим самим стають, хоч заслонені іменем християн, по боці Його ворогів. Звідси ясно також, що мірою нашого дійсного християнства є ступінь нашої вірности непомильній науці Христової Церкви, наша ревність у черпанні в її Тайнах Божої благодаті й нашого підчинення її правному проводові...

Тож, коли, в світлий день Христового Воскресіння, будемо всі разом благально співати: "Нехай встане Бог, і нехай розсипляться вороги Його..." лучімося духом з нашими Братами й Сестрами на рідних землях, що під проводом свого Митрополита-ісповідника, Йосифа Сліпого, вже 15 років ставлять геройський опір комуністичній навалі, заявляючи перед цілим світом свою незломну вірність Христові, Його святій, соборній і апостольській Церкві й своєму українському народові, та просімо разом із ними воскреслого Христа, щоб Він світлом Своєї Божої любови розбroїв усіх своїх ворогів, як явних, так скритих, як публичних безбожників, так злих християн, та дав нам і цілому світові Свій мир, правопорядок і любов.

У цей радісний день Христового Воскресіння, засилаємо Вам усім Дорогі Браття й Сестри, як також усім нашим Дорогим Братам і Сестрам на рідних землях, наші найщиріші воскресні побажання й наше Архиєрейське благословення.

Дано в Канаді, дня 6-го квітня 1960 року.

† *МАКСИМ, Митрополит Вінніпегу й Канади*
† *НІЛ, Єпископ Едмонтонський*
† *ІЗИДОР, Єпископ Торонтонський*
† *АНДРЕЙ, Єпископ Саскатунський*

ПРИВІТ ВАМ !

"Привіт вам — Христові ісповідники, мужі Христових і Божих Блаженств!"

"Тоді Юда, взявши відділ війська й сторожу від первосвящеників і фарисеїв, прийшов туди з ліхтарнями і смолоскипами та зо зброєю" (Ів. 18, 3). І сказав Ісус: "Немов на розбійника вийшли ви з мечами та дрючками, щоб мене спіймати; щоденно був я з вами в храмі, і ви не підносили на мене рук. Та це тепер ваша година і влада темряви". І взявши його повели його" (Лук. 22, 52-54).

Це картина, нічна картина з-перед тисячаде-в'ятсотгридцяти літ.

Дня 10 квітня 1945-го року, в городі Льва та в Станиславові, вороги Божі й Христові зготовили подібну картину: української католицької Єрархії західніх областей України: взяли нічними годинами, зв'язали і повели... на суди... на каторги... на Голготу українських Єрархів, що могли повторити слова Христові: "немов на розбійника вийшли ви з мечами та дрючками, щоб схопити нас; щоденно були ми з вами в храмах наших, і ви не підносили на нас рук. Та тепер ваша година і влада темряви". І темрява налягла. Вдарено на пастирів, щоб розбіглися вівці стада. Та пастирі не подалися, блаженні мужі не пішли на путь нечистивих, а вівці не розбіглися, бо Христа, "Доброго Пастиря", не можна поразити. "Ворожі сили не можуть одоліти Христової Церкви", в Україні і поза Україною сущої.

І сьогодні минає саме 15 літ від настання "влади темряви" на українській землі. П'ятнадцятий раз переживає український католицизм ці сумні роковини, але без трагізму і без розпуки, та достойною великої справи мовчанкою й молитвою до Того, що накреслив українській людині саме такий, а не інший її історичний шлях. Але в сьогоднішні п'ятнадцяті роковини, українська людина на чужині хоче зокрема підтягнути немов підсумки цеї "влади темряви" та передати дружній, братній, християнський привіт героям, виявити свою солідарність з ними, віддати їм належний привіт перед лицем народів, привіт упалим у бою, привіт тим, що стоять твердо на стійках, що визнають імення Христове "перед народами і владиками" земними, привіт Архипастиреві Христового стада на Українській Землі. Привіт вам — Христові ісповідники! Привіт тобі, ісповідниче Кир Йосифе, в далекій Сибірі! Привіт тобі український католицький священику Христовий, прогнаний із твого храму та з-посеред твоєї пастви! Привіт тобі, український чернче, чернице, прогнаний, прогнана з обителів твоїх, із освячених тисячолітніми місць твоїх змагань за святість твою і свого народу! Привіт тобі, український католицький міряннне, вірний учне Христовий, що несеш у твоєму серці та в твоїх ділах Христове вчення в підпілля, на цілину, на Сибір непрохідну, вірний словам Христа: "Хто не посоромиться Мене перед людьми і Син чоловічий не посоромиться його перед Отцем небесним!" Поклін вам кості праведників та ісповідників, що залягли на вічний спочинок у Божій землі, "вижидаючи воскресіння мертвих і жизни будучого віку" та нев'янучого вінка слави, знаючи, що "збереже Господь усі кості їх і ні одна з них не знищиться!"

У сьогоднішньому дні ми всі, брати ваші, пам'ятаємо на вас, перед престолами Всевишнього і перед престолами владик земних! Ми подивляємо віру вашу та черпаємо з неї силу для нашого життя! Ми запевняємо вас, що ваша жертва не марна ні на цьому ні на тому світі! Ми не можемо принести вам визволення та пільги в стражданнях ваших, бо ще не вибила Господня година, ще панує година синів тьми, влада темряви, щоби прославився Господь у праведниках своїх! Ми духом із вами та при вас, при кожному з вас. Ми обтираємо ваш піт і сльози і кров, а ангели Всевідучого збирають їх, щоб ані одна каплина їх не пропала намарне, а була оцінена та зважена на терезках історії і вічности! "Многі скорбн праведників, но від усіх їх вибавить їх Господь!" "Блаженні будете, коли зненавидять вас люди, і коли відлучать вас і ганьбитимуть вас і рознесуть ім'я ваше, як лихе за Сина чоловічого. Радуйтеся в той час і веселіться, бо нагорода ваша велика на небі", "бо так переслідували і пророків, що були перед вами". Це ті слова, що їх можемо сьогодні переказати вам. Слова Того, що одним словом сотворив світ!

А тепер, дорогі брати во скорбі, послухайте слів вашого архипастиря та первоєрарха у вашій жертві, ВПреосвященнішого Митрополита Галицького, Кир Йосифа Сліпого, написані, немов у передбаченні цієї "години тьми" українського народу: "Католицька Церква не робить ніяких надій, що охоронить на землі громадян і цілий нарід від хрестів і що увільнить їх від терпінь... Але біль і терпіння в розумінню Христової віри змінюють своє обличчя. Християнина на вид болю не опановує бездушність і безнадійна резигнація, він свідомий того, що має надприродну силу, щоби біль перенести, що часові терпіння, пожертвування, то нагода до сталення волі, до плекання чеснот, терпеливости, умірковаиости та нагода до поборення лихих нахилів і омилення грішних покус. Перенесені терпіння стають джерелом внутрішньої радости, душевного спокою і вдоволення, завдатком вічних нагород у будучому житті... Католицька віра ніколи й ніде не залишила ще людини в розпуці і вона одна всилі двигнути її з рознузданости, з чорного песимізму, з матеріялістичного багна та поставити ясно ціль життя й піднести до світлих і чистих висот. У такому розумінні терпіння це не безнадійні, безвиглядні лакоонські страждання, а немов хресні страсті Христа, що є завдатком нового життя, відродження, світлого будучого, туземного і небесного. Так треба дивитися очами віри і на ту страшну катастрофу, яку переживаємо. Вона не має нас погребати, стати розвалом і домовиною, але обновлені й відро-

З'ЄДНАННЯ ВСІХ ХРИСТИЯН В ОДНІЙ ЦЕРКВІ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ЧЕРВЕНЬ

У другій половині минулого сторіччя тисячі англіканців почали покидати свою віру та переходити до Католицької Церкви. Масони, щоб спинити цей великий рух навернень, рішили видати книжку в сильно проти-католицькому дусі. Шляхтич — маркіз де Ріпон, голова масонських льож в Англії і сам завзятий ворог Католицької Церкви, дістав поручення написати таку книжку. Він дуже радо згодився це зробити. Але, як писати проти Церкви, не знаючи ні її історії ні цілі, для якої вона існує? Отже, щоб на чомусь оперти свою працю, став він перечитувати книжки про Католицьку Церкву й її науку. По десяти місяцях уважного читання удався до манастиря ОО. Ораторіян із проханням... прийняти його до Католицької Церкви.

Вістка про намір такого масона прийняти католицьку віру викликала сильне здивування серед широких кол його знакомих. "Що сталося — питали його, — що ти, визначний англіканець, голова масонів, хочеш стати католиком?" На всі питання маркіз мав лиш одну відповідь. "У католицькій Церкві" — говорив він — "я знайшов три речі: скалу, сповідальницю й кивот. По цих речах кожний, хто не упереджений, пізнає, що ця і тільки ця Католицька Церква є правдивою Церквою, що її основав Христос". Навернувшись до Католицької Церкви, маркіз де Ріпон до кінця свого життя був її ревним членом і вірним оборонцем.

Маркіз поступив чесно й справедливо. Він не хотів без провірення й застанови повторювати закидів, що їх проти Католицької Церкви повидумували її вороги. Та й не хотів, не розглянувши доказів, насліпо підривати повагу цієї Церкви, як це багато ще й сьогодні роблять. І цей шляхотний помисл Господь нагородив ласкою навернення до правдивої Христової Церкви. У цій Церкві його розум знайшов спокій, а його душа щастя. Тут він одержав Кивот — Пресвяту Євхаристію, а з нею правдиве священство; сповідальницю — св. Тайну покаяння; скалу — непомильний провід в особі видимого заступника Христового на землі, Папи Римського та правдиву й непофальшовану науку Христа.

Приятелі маркіза не були вдоволені з його переходу до Католицької Церкви. Закидали йому, що він вирікся віри своїх батьків, зрадив релігійні почування свого сильного й великого народу. Але правда така, що він *не вирікся*, тільки *повернув* до тої віри, що її кілька сот років тому покинув був його нарід із страху перед могутнім королем Генрихом VIII та не ліпшими його наслідниками. Маркіз тільки вернувся до злуки з Апостольським Престолом, із Церквою, що її основав сам Христос.

Правдива Церква може бути тільки одна. Про це виразно свідчать Христові слова. Христос сказав: "Я побудую *Церкву мою*" (Мат. 16:18), а не *"церкви мої"*. І длятого всі інші Церкви, за виїмком Католицької, є людського походження: їх творцями були люди, а не Бог. Христос прийшов на світ поєднати людей із Богом і відчинити їм небо. Відходячи з цього світу Христос для тих людей, що будуть шукати дороги до вічного щастя, залишив певного провідника. В тій цілі Христос основав Церкву та дав їй власть проповідати Його науку, освячувати людей і помагати їм осягнути спасіння. І довгі сторіччя ввесь християнський світ був злучений в одній Церкві під проводом Римського Папи. Аж у 1054 р. царгородський патріярх Керуларій виповів Папі послух і тим спричинив триваючий досі роздор-схизму між Церквою Східньою й Західньою. У 1517 р. німець Мартин Лютер своєю наукою викликав новий роздор, тим разом у Західній Церкві, і через це став батьком протестантизму, який сьогодні складається із соток різних і противоріч них собі сект.

Кожна секта — це діло людей, які мали свій особистий погляд на спосіб осягнути спасіння душі. Та закладаючи нові церкви, сектанти тим самим заперечили правдивість Христових слів, що є в кінці останньої глави Євангелія св. Матея. Це Христові слова до Апостолів, що провели три роки в Його школі. Ось вони: "Дана мені всяка власть на небі й на землі. Отже йдіть та навчайте всі народи, хрестячи їх... навчаючи їх заховати все, що я вам говорив. І це я з Вами по всі дні, до кінця віків" (Мат. 28:17).

Хто поважно застановиться над цим висказом той, подібно як маркіз де Ріпон, дійде до переконання, що Христос установив тільки *один* учительський уряд. Силою своєї власти "на небі й на землі" Христос передав цей уряд Апостолам та їх наслідникам. Їх посилає Христос навчати "всі народи" без виїмку. А слухачі Апостолів, себто "всі народи", також одержують від Христа важне доручення й обов'язок: Коли до їх відома дійде Христова наука, що її проповідатимуть Апостоли, то обов'язком тих усіх народів буде "заховати все" те, що від Апостолів почули. Із таким учительським урядом Христос обіцює залишитися на "всі дні, до кінця віків".

Христос молить Небесного Отця, щоб ті всі, які приймуть Його науку "були одно, як і Ми" (Ів. 17:11). Це Його бажання таке сердечне, що йому ніхто не повинен би опиратися. Але воно тільки тоді сповниться, коли всі християни, а в тому також і всі наші брати й діти українського народу, злучаться в одній вірі й одній Церкві. Тож просімо щиро Святого Духа про ту велику ласку одности в злуці з правдивою Христовою Церквою. Молімось із сильною вірою й щирим бажанням, щоб чимскоріш надійшов день, у якому всі християни об'єднаються в одній Церкві так, що від тоді вже аж до кінця світу буде тільки "одно стадо й один пастир" (Ів. 10:16). *(осш)*

—x—

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ:

Складаю найщирішу подяку Найсвятішим Серцям Ісуса і Марії, св. Йоакимові й св. Анні за видужання з тяжкої недуги та за дві особливі ласки. **Ольга Ощипко**, Філядельфія, ЗДА

Складаю прилюдну подяку Чудотворному Дитятку Ісуса з Праги за поміч і вилікування з тяжкої недуги. **Мирослава Шовчин**, Чікаго, ЗДА

Складаю сердечну подяку Матері Божій Неустаючої Помочі за молитви вислухані за посередництвом Слуги Божого Митрополита Андрія Шептицького. **Мирослава Дубляниця**, Торонто, Онт.

Сердечну подяку Матінці Божій складаю за вислухані молитви й щасливе закінчення важливої справи. **І. Стефанів**, Торонто, Онт.

Складаю найщирішу подяку Найсвятішому Серцю Ісусовому й Непорочному Серцю Пречистої Діви Марії за уздоровлення з тяжких болів голови. **Анна Вітів**, Форт Вилям, Онт.

Складаємо щиру подяку Матері Божій Неустаючої Помочі і Слузі Божому Андрієві Митрополитові Шептицькому за привернення життя і здоров'я Матері Софронії ЧСВВ. Вона була вже 12 годин в агонії., поміч лікарська була безуспішна, дістала святе напуття і священик відмовив молитви при конаючій.

Всі сестри з великою вірою, сильним упованням і гарячими молитвами просили помочі в Божого Слуги Андрія і поклали його світлину на грудях конаючої.

У 6-тій год. ранку конаюча, на яку вже був ляг смертельний піт, отворила очі — сестра доглядачка зжахнулася та спитала її, чи бажає прийняти св. Причастя? Хвора промовила: "так, чому ні, хочу" — і від цієї хвилини почувається добре та здорова.

Всі прибігаймо в наших терпіннях до небесної Матері Марії і до Слуги Божого Митрополита Андрія. **Сестри Василіянки**, Берісso, Аргентина

Складаю щиру подяку Матері Божій Неустаючої Помочі і Слузі Божому Митрополитові Андрієві Шептицькому ЧСВВ за щасливо перебуту тяжку операцію.

Під Твою милость прибігаємо Богородице Діво.

С. Рафаїла ЧСВВ, Берісso, Аргентина

ПРИСЛАЛИ НА СЛУЖБИ БОЖІ:

Д. Данилович, Бруклин, ЗДА, А. Ікалович, Бруклин, ЗДА, А. Вітів, Форт Вилям, Онт., С. Хомин, Вестон, Онт., М. Засадна, Торонто, Онт., М. Стефанів, Торонто, Онт., В. Назар, Гленборо, Ман.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..." (Мат. XI-28).

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ:

за заступництвом Слуги Божого Митрополита Андрія:

За навернення двох осіб і за спокій та згоду в родині. **М. К.** Нью-Йорк, ЗДА. — За здійснення важливих планів. **В. Н.**, Гленборо, Ман. — За поміч у тяжких і прикрих родинних відносинах. **С. Т.**, Торонто, Онт. — За визволення одної особи від злого товариства, за здоров'я, за сплачення довгів, за навернення одної особи і под. — всі з Торонта.

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ.

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупину в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день. (300 днів відпусту раз у день).

Пресвяте Серце Ісуса, спаси Україну.

Непорочне Серце Марії, будь моїм спасінням.

джені, ми маємо двигнутися з-під руїн до кращого життя. Не треба забувати, що по страсній п'ятниці все наступає... Світлий Великдень". Так писав Митрополит літ тому 32, і своєю наукою утверднив і утверджує 15-літньою каторгою за Христа, за віру. Його приклад і дороговказ для усіх... для воюючої на Божих фронтах України від тисячу літ її християнської історії.

Ватиканське Радіо — 10. IV. 1960.

Теофіл Костpуба

ПІРВАННЯ Й ЗАСЛАННЯ ЄП-ПА ЖАБОКРИЦЬКОГО

Пізніший луцький Єпископ Діонисій Жабокрицький народився в православ'ю ок. 1652 року й у світі мав ім'я Дмитро. Він оженився з удовою Гулевичевою в 1676 р. й мав від неї сина й дочку. Подружжя не було щасливе; в 1682 р. розвівся з нею й більше не женився. Дмитро Жабокрицький працював у судівництві й визначався як добрий промовець і правник. За те цінили його, та ще більше шанували як праву людину й ревного християнина[1]).

До монастиря вступив 1695 р. й у тім самім році вибрали його на єпископа луцького й острозького. Треба було лиш одержати свячення, та це була найтрудніша справа. Згідно з канонічним правом Східньої Церкви свячень не міг дістати той, хто був жонатий з удовою. Правда, була щодо цього між православними богословами різниця гадок. Київські богослови вважали, що можна його диспензувати, але московські рішуче тому спротивилися. Не поміг навіть вплив правлячих кол Москви, які конче хотіли бачити Жабокрицького на становищі луцького Єпископа, щоб рятував загрожене православ'я на Волині. Отже щоб мати правну основу, духовні кола з України й Москви звернулися до інших Патріярхів. Та дарма — і ті не дали своєї згоди. Заходи самого Жабокрицького в гетьмана *Мазепи* остали також без успіху. Так тягнулася справа цілих 7 літ. У міжчасі вділив священичого свячення Діонисієві (таке було законне ім'я Жабокрицького) закарпатський православний Єпископ, але Патріярхи не признали важности цього свячення.

Сьомилітнє відтягання давало досить нагоди до роздумувань. Отже й невисвячений іще монах і номінат на луцьку катедру мав досить часу до роздуми й пізнавання як православ'я так і католицтва. І справді, цей час заважив на Жабокрицькім поважно. Хоч не знаємо нічого про мотиви його кроку, а знаємо лише сам факт його прийняття Унії в 1702 році, то можемо напевно сказати, що ніякими особистими мотивами він у цій справі не руководився. Доказом того служить його пізніша твердість у вірі, готовість витерпіти всі переслідування й не зрадити католицької Церкви. Навіть спробу "навернення", якої піднявся особисто цар Петро І, Жабокрицький відкинув — як це побачимо далі — хоч наслідком цього було заслання його на Соловки.

Як отже Діонисій Жабокрицький прийняв Унію, його висвячено на Єпископа — таки в 1702 р. За достаточну диспензу від подружжя з удовою прийнято факт його висвячення на священика. Висвятив його Митрополит Заленський. Єпископ Жабокрицький не завів покладаних на нього надій і щиро працював для Унії. Це було сіллю в оці місцевих нез'єднених і вони денунціювали Єпископа перед царем Петром, що розпаношився був тоді в Польщі, як у себе дома. Характеристична річ, що свідчить якнайкраще про Єпископа Жабокрицького: проти нього вороги не можуть знайти іншого закиду, лише той, що він приступив до Унії. Очевидно не могли зробити йому ніякого іншого закиду, бо він був, — як знаємо з опінії з-перед 1702 р. —, людиною порядною й добрим християнином.

Треба було якоїсь зачіпки, щоб ув'язнити й вивезти Єпископа в глибину Росії. Така приключа знайшлася, коли Єп. Жабокрицький у 1706 р. перейшов на бік короля Станислава Лещинського. Знайшлися якстій і фальшиві свідки, а саме його пасерб і особливо братанок, людина розпусна, й неморальна[2]). Ці погані люди зробили на доручення царя Петра напад на Єпископа Жабокрицького в 1708 р., але невдатний. Вірні в той час обороняли Єпископа. Зате після полтавської битви, коли шведська сила й Гетьман Мазепа були зломані, цар не потребував уже числитися з ніким. 7/18. XII 1709 р. цар Петро наслав на єпископське помешкання драгунів, які таки силою схопили й вивезли Єп. Жабокрицького.

Щойно тепер почалася мука церковного достойника за св. віру. Цар удавав облудно, що пірвав його як прихильника Лещинського (яким правом?), та це не відповідало правді. Правдивою причиною була ненависть царя до св. Унії. Так само облудно й нещиро поступав цар Петро з Апостольською Столицею. Він мав зв'язки з Ватиканом, — а з другого боку в гидкий спосіб опоганював у себе Свт. Отця й Кардиналів.

Один образок вистачить за сто: Недовго перед полтавською битвою сам Петро І переробляв статут майже офіціяльної організації, знаної з московських джерел п. н. "Всепянєйшій Соборъ". Головною особою в тім товаристві, зложеним із п'яниць, був якийсь Микита Мойсесвич *Зотов*, що грав ролю *"князя-папи"*. Вибрані на членів Собору сходилися в домі, званім "Ватіканум", прибрані в червоні *кардинальські строї*. "Князь-папа" приймав прибуваючих на підвищенні, збудованому з бочок і пляшок. Він частував кожного чаркою горівки і словами: "Реверендіссіме, отвори уста, випий, що тобі дають, і будеш нам розказувати чудесні речі". Після того наступила оргія...[3]).

В руках такої людини опинився наш Єпископ Діонисій Жабокрицький. Його повезли як в'язня до Києва. Та мало цього: кати подбали ще про (наразі) моральні тортури уніятського Єпископа. Вони намовляли якусь шляхтянку, щоб удавала жертву "насильства Єпископа" (60-літнього старця, про якого моральне життя маємо певні вістки!), посадили її на другий віз і везли серед наруг разом із Єпископом до Києва. Посіпаки кричали ще по дорозі зневажливі слова[4]). У Києві генерал-губернатор Дмитро Голіцин хотів "навернути" Єпископа, а коли Єпископ не подавався, *вдарив старенького Владику в лице*[5]). Потіхою для Єпископа-мученика була сердечна опіка, якої дізнав у православного Митрополита київського, Йосафата Кроковського; обох їх в'язала приязнь із покійним Гетьманом Мазепою[6]).

Та це була коротка передишка. Швидко потягнули "ворога царського величества" до Москви. Там примістили його в манастирі. "Благочестивії" опікуни Єпископа скоро знайшли собі якусь приключку й *закували його в кайдани* на цілий тиждень. Відібрали йому також одинокого слугу і старенький Єпископ мусів сам рубати дрова й носити воду. Та цього було ще замало для "христіянських і православних" москалів: вони долучили дальші моральні муки. А саме не дали Єпископові навіть харчів і одежі, так, що він мусів *те все вижебрувати особисто*[7]). Нарешті в другій половині 1710 р. відвідав Єпископа Жабокрицького в тюрмі сам цар Петро. Він робив закиди політичного й релігійного характеру нашому католицькому церковному Достойникові, а врешті хотів його "навернути" до "правдивої", себто "православної" Церкви. Тут якраз показалися постійність і твердість Жабокрицького у св. вірі. Він сміло й рішучо відкинув предложення царя, хоч і знав, що за те чекає його досмертне вигнання. Тоді цар Петро виганьбив Єпископа, *плюнув йому в обличчя* і вдарив його п'ястуком у груди[8]). Так скінчилися "спроби навернення" Єпископа Жабокрицького. Скоро після того його вивезли на Соловки, де він і помер 1715 р. Не помогли нічого інтервенції в його справі — ні Апостольської Столиці, ні короля Августа II.

Разом з актами насильства над уніятами розвіялися надії Риму на навернення Московщини. Вже полоцькі випадки 1705 р. захитали поважно ті надії. Дальші роки принесли більше подібних фактів. Нещирість покаянних заяв Петра І доказувало вже хоч би те, що інших Василіян, ув'язнених у Полоцьку зараз після морду в церкві св. Софії в 1705 р., цар Петро І казав випустити аж по кількох місяцях! Та скоро прийшли дальші факти. Цар навіть публично заявив совість й вільність для уніятів у Польщі (!), але робив це з чисто політичних мотивів. Як пише історик, "Петрові В. йшлося тут про затертя фатального враження викликаного полоцькими випадками, про затіснення вузлів приязні з Августом II, що було конечне для володаря, який іще особисто ні разу не побив Карла XII; врешті треба заключати, що для Петра В. важне було можливо скоріше відзискання прихильности Апостольської Столиці[9]).

Протегує натомість цар православних у межах Польщі. "Побіч того роду актів протекції", пише той самий історик, "набирає спеціяльної яскравости положення уніятів: уніятська церква св. Софії в Полоцьку служить за склад амуніції, мощі св. Йосафата мусять бути під опікою військ кн. К. Радивила, Митрополит скитається на еміграції..."[10]).

Як бачимо, маємо тут до діла не з якимись необдуманими кроками під впливом настроїв хвилі, але з системою *планово обдуманою аж до подробиць*. Вона така: нищити Унію, яка поглиблює ріжницю між москалями з одного боку, а українцями й білорусинами з другого; протегувати православ'я в Польщі, щоб польські українці бачили свого опікуна в цареві; в той спосіб настроювати їх вороже до Польщі, щоб кинулися в обійми Москві. Що така політика довела до бажаних наслідків, побачимо на клясичному прикладі нищення Унії в XIX. столітті не лише урядовими репресіями з Московщини, але й *руками самих українців* — Сімашків і Попелів. Вони починали від "ненависти до ляхів" і від "чищення обряду", а кінчали на апостасії від віри і зраді нації[11]). Щоб це зрозуміти, треба було сягнути до доби Петра І. Ось як викладає вище означену систему співробітник царя Петра, масон кн. Борис Куракін у 1720-их роках:

"На Русі[12]), Волині й Литві ті, що грецької релігії, остають під московським протекторатом не з огляду на панування, а *лише через саму релігію, і тому* також у мирових договорах про це постановлено, *щоб на унію ніяк не навертати*. І тому то все їх, людей того благочестивого народу, треба в релігії мати під своєю сильною опікою, "ласкательно" притягати до порозуміння з собою й *тайно з ними переписуватися*, коли не можна зі шляхтою, то особливо з духовенством. І на випадок війни з Польщею ті благочестиві народи можуть багато влегшити, й неспокої в неприятелів на нашу користь можуть учинити..."[13]).

Отже: свідомо треба вести "благочестиві народи" до зради держави, нації й віри. Політика гідна своїх "моральних" аранжерів.

---

[1]) Розвід у православних допустимий і цього за гріх не вважається.

[2]) A. Deruga, Piotr Wielki a unici, stor. 183, notka 24.

[3]) K. Waliszewski, Pierre le Grand. L' education — l' homme — l' oevre.

Парим, 1909, стор. 173-174. Пор. Деруга, цит. твір, с. 174. нотка. Цей образок своєю жахливою перверсією нагадує "чорні меси" сатаністів. Зогидження св. Столиці таким гидким способом, вказує на моральну гниль, яку уявляв собою цар, "творець новочасної Росії". Отже не диво, що "нова Росія" докотилася по таких рейках і дійшла до гідного завершення Петрової будови — в большевизмі. З цього боку цікаві два факти: 1) при всій своїй ненависті до царів большевики роблять виїмок для Петра І й 1925 р. навіть публично повісили його портрет в Академії в Ленінграді; 2) старання Литвінова про авдієнцію в Свт. Отця — цілком за рецептою Петрової дипломатії...

[4]) Деруга, стор. 200-201.

АРХІТЕКТ

ЄВГЕН ГРЕНЬ

Член Королівської Палати Архітектів Канади

Виконує пляни і кошторися церков, шкіл, будинків громадських організацій (галь), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.

WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

1-ТРАВНЕВА ПРОМОВА ПАПИ ІВАНА XXIII

Папа Іван XXIII виголосив дня 23 квітня ц. р. у Ватикані довшу промову, яку передало Ватиканське радіо в багатьох мовах. У цій промові Свт. Отець пригадав, що день першого травня для католиків є святом св. Йосифа-Робітника. Свято св. Йосифа католицький світ святкує зі щораз більшою врочистістю. Це свято встановив Папа Пій XII. Нав'язуючи до причин, чому католицький світ повинен відзначувати день св. Йосифа, Папа Іван XXIII, гостро осудив "фальшиві ідеології", які наказують робітникам протиставлятися Божим законам. Папа підкреслив, що ці фальшиві ідеології обіцюють робітникам безмежні свободи й добробут, але в дійсності змагають до поневолення робітничої маси. Під впливом цих гасел робітники в деяких країнах не добачують, що все життя та добробут походять від Бога.

Взиваючи наслідувати скромного ремісника з Назарету, св. Йосифа, Папа заявив, що робітники повинні включитися в боротьбу проти фальшивих пророків, для яких немає нічого святого й величного.

МИТРОПОЛИТ ЙОСИФ ВІДМОВИВСЯ ВИЇХАТИ ЗА КОРДОН

Лист від українця з советської Азії, який дійшов сюди, повідомляє, що митр. Кир Йосиф (Сліпий) перебував в останньому часі над Байкальським озером. Автор листа твердить, що Митрополитові Йосифові, після засудження, пропонували виїхати за кордон, але він відмовився від цього.

("Українські Вісті", Едмонтон)

---

[5]) Там само, стор. 201.

[6]) Пор. Т. Кострубі, Умія і Гетьман Мазепа. "Нова Зоря", 1936, ч. 26 (925). До того можна додати, що якраз у році переходу Жабокрицького до короля Лещинського луцький єпископ був в думе добрих відносинах з Гетьманом Мазепою. Пор. Dr. Antoni J., Nieszczesliwy wladyka. "Opowiadania hist. "s. IV; t. 2. Warsz. 1884, s. 198, 202.

[7]) Дерута, цит. твір, стор. 202.

[8]) С. В. Курганович, Діонисій Жабокрицкій, епископ Луцкій и Острожскій. Историко-біографическій очерьк. Київ 1914. стор. 268.

Пор. Дерута, цит. тв. с. 215-216.

[9]) Дерута, цит тв., стор. 150.

[10]) Дерута, цит. тв., стор. 165-166.

[11]) Недавно ми читали, як один наш "обрядовець" діймов уже до твердження, що "разом зі щастям Росії цвило щастя України", а далі — як він став українцем (це українець!). Як бачимо. типи — вічні. Мова йшла про о. д-ра Г Костельника, який у 1946 р. став головою комітету "возсоединенія". Видавець).

[12]) - в Галичині.

[13]) Дерута, цит. тв., стор. 276.

(Нова Зоря. Львів 2 серпня 1936, Ч. 58 (957), стор. 6-7).

"СВОБОДА" РЕЛІГІЇ В СССР

Не тільки советська пропаганда, але й офіційні керівники т. зв. Русскої Православної Церкви в СССР широко розписуються останніми роками про "повну свободу" релігії в Советському Союзі, про толеранцію у відношенні до віруючих людей збоку уряду, навіть про... опіку советської держави над Православною Церквою.

Яка облудна й неправдива вся ця офіційна партійно-церковницька пропаганда, можуть засвідчити хоч би самі такі подавані нею цифри. Не зважаючи на те, що, згідно з офіційними ще досовєтськими даними, на території царської Росії було до початку першої світової війни 55,173 церкви і 29,593 каплиці, разом 84,766 Божих храмів, і що з усіх тих церков та каплиць залишилося в 1938 році, після двадцяти років безоглядного нищення і переслідування Церкви комуністичним режимом, тільки 4,225 діючих церков із 5,665 священиками, представники Русскої Православної Церкви заявляють відвідувачам, із закордону, що в СССР є тепер аж 35, 000 діючих церков і 70 манастирів із 25.000 священиків і черців. Що більше, митрополит цієї Церкви, Пітірім, відвідуючи в 1955 році Велику Британію, заявив був, не заїкуючись, що в... СССР є 200.000 церков, значить утроє більше, як було до першої світової війни, не зважаючи на те, що усім у світі і, зокрема, в СССР відомо, що із 800 церков у Москві залишилось всього 19, а з численних церков, що були колись у Києві, тільки 6 або 7.

Подібно, як про кількість церков в СССР, керівники Русскої Православної Церкви інформують і про свободу, якою вона нібито втішається. Сам голова цієї Церкви, патріярх Алексей, написав у своєму посланні до американських лемків, що їхні браття, "які живуть на території СССР, забезпечені і Божими храмами з усім потрібним", і що "діти їх можуть вчитися в духовних семінаріях і академіях".

Воно може й правда, що в Советському Союзі ситуація змінилася настільки, що вже не замикають тих церков, які залишились і не переслідують вірних так, як за Сталіна, але советські духовні мовчать про те, з якою безоглядністю ведеться там атеїстична кампанія, спрямована не тільки на знищення Церкви, але й на доосновне викоріненя всіх "релігійних пережитків".

Новим доказом того, під яким тиском перебуває Церква і її вірні в Советському Союзі, може бути заява секретаря Кіровоградського обкому КПУ Комуністичної партії України Ф. Мартинова, який, ділячись "досвідом антирелігійної роботи у своїй області", сповістив із тріюмфом учасників Пленуму ЦК партії, який відбувався в днях 26 і 27 квітня ц. р., що "цілеспрямованість атеїстичної роботи сприяла тому, що в області за останній рік перестало існувати 13 церков і 19 релігійних сект".

Вище наведені Мартиновом цифри, переконливо свідчать про жахливе переслідування релігії, яке відбувається далі у Сов. Союзі.

ЗОЛОТИЙ ЮВІЛЕЙ СВЯЩЕНСТВА ВПР. О. АН. ФИЛИПА РУ, Ч. О.

У місяці червні ц. р. припадає 50-літній ювілей священства заслуженого місіонаря й архітекта, Впр. о. каноніка Филипа Ру, Ч. О., пароха з Кукс Крік, Ман. Він, мабуть, одинокий священик у світі, що не тільки проєктував, але і власними руками збудував десятки українських католицьких церков у Канаді. Все, що мав, віддав на службу Бога, Церкви й українського народу.

Порядок Ювілейних святкувань буде наступний: У неділю, 12 червня 1960 р., в Кукс Крік, Ман., в 1-ій годині по полудні (зимового часу) у т. зв. степовій катедрі Достойний Ювілят відслужить Службу Божу, в приявності ВПреосв. Митрополита Кир Максима. Проповідь виголосить ВПреосв. Владика. В 3-ій годині по полудні буде обідня перерва, а в 4-ій годині по полудні відбудеться концерт у честь Впр. о. каноніка Филипа Ру.

В четвер, дня 16 червня ц. р., в 7 годині ввечері (літнього часу) буде відслужений в намірянні Ювілята, Архиєрейський молебень, в катедрі св. Володимира й Ольги у Вінніпегу. Точно в годині 8.00 увечорі в катедральній авдиторії, при 115 МекГрегор вул., у Вінніпегу відбудеться бенкет у честь Достойного Ювілята.

Одною з точок у програмі ювілейних святкувань буде вручення грошевого дарунку, що його вже заздалегідь зложать усі українці католики Канади. Цей дарунок є конечно потрібний на викінчення першого великого відпустового місця в Канаді, в місцевості Кукс Крік, Ман. (Кальварія).

Напевно не буде ні одного українця в Канаді чи навіть у ЗДА, що не причинився б до гідного пошанування визначного священика й архітекта, Впр. о. каноніка Филипа Ру, Ч. О. в його золотий ювілей.

ОСНОВНИК СИНЬОЇ АРМІЇ В ТОРОНТІ

Стараннями лат. пароха Скарборо б. Торонта та при великій жертвенності тамошніх парохіян, будують величаву церкву в честь Фатімської Богоматері. Це перша церква в Канаді, присвячена Фатімській Пані, то й не диво, що на посвячення вугольного каменя її приїхав до Торонта монсіньор Г. Б. Колган, основник "Синьої Армії". Як відомо, Синя Армія постала в Трентоні 1947 року. Це організація молитви в намірениях Преч. Фатімської Діви: надолуження Богові за зневаги світу, за справедливий мир у світі та за навернення такого антихриста, як ним є сьогоднішня советська держава. Про Синю Армію Преч. Діви "Світло" вже нераз писало; хто хотів би більше про те довідатися, нехай подасть нам свою адресу, а ми вишлемо йому даром летючку Синьої Армії. Згадаємо тут іще хіба про те, що сьогодні Синя Армія має вже 25 мільйонів членів у цілому світі та щораз більше зростає.

У п'ятницю 13 травня, саме в 43-ті роковини першої появи Пречистої Діви у Фатімі, посвячено вугольний камінь під церкву Фатімської Богоматері і з тієї нагоди прибув до Торонта основник Синьої Армії о. монс. Колган, її невтомний провідник, якого Пречиста свого часу чудесно уздоровила зі смертельної недуги. Після Служби Божої, яку він відправив, відбулася його зустріч із представниками Синьої Армії в Канаді. В цій зустрічі взяв участь також представник українців у Синій Армії; всіх представників було 25. Після благословення, якого вділив приявним кожному зокрема монс. Колган, почалася його зустріч із поодинокими представниками. Наш представник висловив щире признання о. Монсіньорові за його працю та просив помістити в журналі Синьої Армії п. н. "Душа" допис про переслідувану Українську Церкву. Монс. Колган із великим зацікавленням вислухав нашого представника та просив вислати йому матеріяли потрібні для такої статті. — Зустріч з організатором Синьої Армії запишеться глибоко в пам'яті учасників наради та безсумніву причиниться до дальшого розвитку Синьої Армії, молитовної організації для поборювання комунізму.

М. Возьо

Основник "Синьої Армії" монс. Г. Б. Колган

ОТ НАМ ПРИКЛАД!

11 квітня ц. р. в Детройті, Миш., помер у шпиталі, по тяжкій недузі, прийнявши Пресвяту Тайну Євхаристії, Василь Баран.

Походив він із села Ластівка, дрогобицького повіту. Покійний Василь прибув до Америки 1948 р. Своїм ощадним життям і трудом заощадив значну суму гроша. В Америці він не мав ніякої родини. Тому покликав на адміністратора свого майна адвоката Михайла Мозолу й

записав у тестаменті на український католицький гай-скул 4,000 долярів, а своїм трьом братам у Старім Краю — 1,000 дол., які мають вислати звідси пачками взуття, одягу й деяких інших речей. Крім того доручив віддати для Церкви те, що залишиться після заплачення лікаря й похорону. Залишилось ще коло 5,000 долярів.

Покійний Василь Баран повинен бути добрим прикладом для інших, як слід працювати йощаджувати та в час, заздалегідь, розпорядитися своїм майном, щоб не стати перед Божим Судом без добрих діл.

Не тільки люди нежонаті, які не мають родини, можуть записати багато свого майна для Церкви й католицької школи. Можуть це вчинити й люди, що мають свою родину. Правда, спадок по родичах належиться дітям. Але й родинні люди можуть якусь частину з заощадженої суми записати в тестаменті для Церкви й католицької школи, а крім того можуть своїм тестаментом спонукати інших до згаданих жертв ось так:

Кожний із нас нехай уявить собі свій похорон, яку він має велику родину, скільки знайомих і скільки квітів і вінків принесуть вони на його похорон.

А тепер, Брате й Сестро, подумайте: Чи Ви будете бачити свій похорон і ті цвіти? Чи ті цвіти потрібні до спасення душі?

Тому добре вчиніте, коли ще за життя виготовите свій тестамент і в ньому попросите свою родину, свояків і знайомих, щоб вони — замість цвітів на Ваш похорон — склали жертву для відслуження св. Божественної Літургії за спокій Вашої душі, а крім того, щоб жертвували кілька, кільканадцять або — наскільки вони спроможні — й кількадесять долярів для місцевої церкви, парафіяльної школи чи сиротинця, де плекають цвіти українського народу — де виховують дітей на добрих католиків і добрих громадян. Бог приймє цю жертву і вона може причинитися до спасіння душі не тільки дорогої Вам особи, але й Вашої власної душі, коли Всемогутній Бог покличе Вас стати перед Божий Суд.

Йосиф Крупка

ХОЧ ЗРАДНИК — АЛЕ НАВЕРНУВСЯ

В Лондоні станув перед судом старшина Королівської Повітряної Фльоти, Антін Рейт, якому уряд закидає, що він — утікши за "залізну занавісу" — став зрадником та передав кремлівським агентам важні воєнні таємниці.

З акту обвинувачення виходить, що Рейт, спочатку без причини і попередження своєї сім'ї, зник у сх. Берліні й відтак перенісся до СССР, прохаючи там про право азилю.

Рейт, як твердить акт обвинувачення, зрадив кремлівським агентам, де знаходяться американські бази у Великобританії, дав їм інформації про англійські ракети та керовані стрільна тощо.

Перебуваючи у Сх. Німеччині, Рейт промовляв у радіо комун. Німеччини і далі давав різні інформації таємного характеру кремлівським агентам. Після 3-річного побуту в СССР, Рейт відвідав сьогоднішню Польщу і там прийшло його повне розчарування. Він звернувся у Варшаві до англійського посольства і повернувся до Великобританії, щоб тут стати перед судом.

ВЕДУТЬ ПРОПАГАНДУ БЕЗБОЖНИЦТВА НА ЛЬВІВЩИНІ

Львівські працівники науки і культури багато працюють "для боротьби з релігійними пережитками", — повідомляє в "Радянській Україні" (26 квітня) львівський партієць М. Лазуренко. Він згадує такі "досягнення": "У Львові та інших містах є будинки атеїстів, які стали важливими осередками атеїстичної пропаганди. Лише на одному вечорі, що його провів львівський будинок атеїста, було понад 2,000 осіб. Таких вечорів було багато. "Завдяки цьому все більше радянських людей порвіває з релігією".

Львівське книжкове-журнальне видавництво стало частіше видавати книжки і брошури на безбожницькі теми. Як головного автора Лазуренко згадує Юрія Мельничука. Антирелігійна література "викриває антинародні дії автокефальної Церкви і Ватикану".

В неділю зі Львова на села їдуть театри, хори, оркестри, які "вносять чималий вклад у справу комуністичного виховання трудящих". Недавно до одного колгоспу коло Бродів приїхала оркестра зі Львова. Концерт був такий цікавий, що коли задзвонили церковні дзвони, то до церкви — хвалиться М. Лазуренко — пішов лише один старий дідусь.

ПОМЕР О. Л. ГЛИНКА

Колишній професор Богословської Академії у Львові о. д-р Лев Глинка вже не живе. Вістка про його смерть подана в приватному листі з України. Дата й обставини смерти невідомі. Покійний був арештований большевиками 1945 року. Помер на 67 році життя.

АНГЛОМОВНА ЧАСТИНА "ПОСТУПУ"

На домагання Читачів "Поступу" та згідно з рішенням уділовців Видавничої Спілки "Поступ", видано вже з 15 травня другу частину українського тижневика "Поступ" англійською мовою (8 українських, як було досі і 4 англійські сторінок, разом 12 сторінок). Цей англомовний додаток призначений для тих українців, що не знають якслід української мови, а бажають навчитися української мови та хочуть засвоїти собі знання української історії, культури, тощо. Так само цей додаток "Поступу" має служити для не-українців джерелом інформації про українців та Україну. Від правильної інформації залежатиме й правильне наставлення до української проблеми взагалі. І це правда, бо чим більше буде публікацій різними мовами про Україну, тим скоріше приспішимо день визволення України з-під московського імперіялістичного ярма. — Пише редакція "Поступу": "Святим обов'язком кожної української родини, кожного українця й кожної українки є знати в слові й письмі свою рідну матірню мову. Для українців у Канаді гаслом має бути: перфектне знання двох мов: англійської й української"

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма доставляє опалову оливу для хатнього вжитку що заступає рафінерію Canadian Oil Ltd. без посередників.

420 Bathurst St. —— WA 2-6862

ІЗ ЗАБАВИ В СМЕРТЬ

В Едмонтоні їхало автом шестеро молодих людей; найстарший мав 24 роки, наймолодша дівчина 15 років. Їхали в суботу, в годині 2 по півночі. Авто увігналося з ревом і великою скорістю із 103 вулиці на компанійне подвір'я при 63 евеню. Там була простягнена сталева линва на висоті авта і воно вдарило в цю линву. Линва зрізала верх авта, почім авто вдарило в дерек. Вислід був жахливий. Наперед сидів 22-літній Дж. Крозіс з Саскатуну і дві дівчини — 15 і 17 літні. Всі троє згинули. Голови двоїх відлетіли з тулубів, чашка з одної голови і частини тіл були порозкидані. Троє, що сиділи на задньому сидженні, були тяжко ранені. Двоє врятувалися чудом, бо хлопець, побачивши линву, стягнув дівчину на спід авта і положився сам. Верх авта знайдено 100 стіп від розторощеного авта. Між трьома дівчатами дві 17-літні були з українськими прізвищами; одна згинула. Водієм авта був Дж. Крозіс з Саскатуну, який приїхав до Едмонтону на "голідей". Приїхав— позиченим автом.

МОСКВА НАДАЛА АМЕРИКАНСЬКОМУ МІЛЬЙОНЕРОВІ "МИРОВУ НАГОРОДУ ЛЕНІНА"

Большевики надали "мирову нагороду Леніна" американському промисловцеві Сайрусові Ітонові з Клівленду. С. Ітон кількакратно їздив до Москви та гостював у себе Хрущова. Повідомлений про те, "відзначення" Ітон заявив, що він "надзвичайно цінить собі високу честь", яку зазнав від Совєтів. Ітон є одним із зразків спантеличених мільйонерів, які стали знаряддям совєтської пропаганди й баламутять людей.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. —— WA 2-6115-6

МОЛИТОВНИЙ ПОХІД 1 ТРАВНЯ

Першого травня понад 40.000 католиків у Віндзорі йшли молитовним походом, проказуючи голосно молитви за успіх Вселенського Собору, за Божу поміч для переслідуваних братів у комуністичних країнах. Українці Виндзору, зі своїм гарним возом, на якому представлено "Мовчазну Церкву" з Митрополитом Йосифом у стіп Божої Матері, вели перід у цій маніфестації.

Похід простягнувся на дві милі. Яких 35.000 осіб приглядалися з хідників.

ПЕРШІ СХОДИНИ УКРАЇНСЬКИХ ПАЛОМНИКІВ ДО СВ. ЗЕМЛІ

За почином Всв. о. д-ра Юрія Федорова та при співучасті Управи Відділу БУК при парохії св. о. Николая в Торонто відбудеться в місяці серпні ц. р. українське паломництво до Святої Землі.

Вже від двох років була мова про відбуття такого паломництва в 1960 році, яке згодився о. д-р Федорів зорганізувати, та вже тоді були охочі, що рішилися таке паломництво відбути.

Перші сходини паломників відбулися 15 травня ц. р. в церковній залі при вул. Квін, Торонто. Привязні з великим зацікавленням вислухали звітів із підготовної роботи цього величнього задуму, яким є паломництво до Св. Землі. Сходини відкрив о. д-р Ю. Федорів та в своєму вступному слові насвітлив духові вартощі такого паломництва й потребу відбути його в такій грізній та непевній добі нашого життя.

Доказом зацікавлення оцим паломництвом є наплив зголошень до нього. Досі вплинуло 17 зголошень від різних людей, м. н. є аж 5 зголошень від Всч. Отців нашої Торонтонської Єпархії. Організатором і духовним провідником паломництва є о. д-р Ю. Федорів. Технічну сторінку паломництва доручено голові Відділу БУК при церкві св. о. Николая п. М. Бозеві. На сходинах він же й звітував про формальності, полагоджені з одною з найбільших летунських кампаній, з якою розроблено плян подорожі, часу й місцевостей, які паломники відвідають. Отже паломництво відбудеться модерним пасажирським літаком. Виїздить у понеділок 8 серпня ц. р. й відвідає Виставу Христових Страстей в Обераммергав, далі Рим (катакомби, собор св. Петра й інші святині, також мощі св. Йосафата), де матимуть послухання у Свт. Вітця. Звідтам відліт до Єрусалиму. Час і подорож розпляновані так, щоб використати кожну можливість та відвідати можливо якнайбільше місць, які дають духову страву паломникам. Не забуто при цьому і про тілесні потреби паломників: нічліги, харч і відпочинок.

Кошти подорожі виноситимуть около 1.000 долярів, включаючи в тому все потрібне. Є ще два вільні місця, які можна б використати, якщо б зголосилися охочі, вплачуючи негайно $100 завдатку. Зголошуватися на адресу:

Rev. O. Fedoriw (Tel.: EM 4-8513, між 6-8 веч.)
4 Bellwods Ave. — Toronto 2, Ont. Canada

Управа Відділу БУК

Вільгельм Гюкерман

12)

НА БОЖИХ ОКОПАХ

Історична повість із часів французької революції

ЗАЦЬКОВАНІ ПСАМИ

Необдумане признання братів оо. Шартр мало страшні наслідки. Правда, в Монбернажі не вдалось революційникам знайти ніодного священика. Зате в Пуатіє й кількох сусідніх містечках арештовано цілий ряд незаприсяжених священиків. Революційники ув'язнили також старшу панну Гофро, що її називали в Монбернажі "матір'ю священиків", та сестру Аве зі шпиталю для невиліччиних. Обі жінки замкнули в колишньому манастирі Пресв. Трійці, що його тепер, за "гарним" революційним звичаєм, перемінили на тюрму.

Католикам рвалося серце з болю й немочі. Бо що ж могли вони вдіяти брутальній насилі революційної голоти? Тож мусіли покищо скоритися та ждати кращої нагоди.

Пані Вернар малощо не впала зі страху й досади, коли — повернувшись другого дня ранком — почула про вислідн нічної ревізії.

— Діти, що ви вчинили?! — крикнула під першим враженням. Але Роберт глянув на неї поважно і спитав здивований: — Мамо, хіба ми могли інакше зробити?

По хвилині надуми, вона потрясла головою й відповіла: — Ні, ви зробили добре. Нехай Господь має вас у своїй опіці. — А в полудне п. Бернар наклала до кошика хліба, ковбаси, додала теплі речі і, передала старшому синові: — Хлопче, піди в гори і занеси о. канонікові, нехай має все потрібне.

— Добре мамо — сказав Роберт і звернувся до виходу. Мати Ґуста завернула його, перехрестила і промовила: — Нехай Божа Мати і Ангел Хоронитель візьмуть тебе в свою опіку.

— Амінь — відповів хлопець і вийшов. А Марійка й Пилип здивувались, коли по обіді мати відмовила з ними вервицю: звичайно вони відмовляли вервицю спільно вечором, бо за дня заnрацьована пані Ґуста не мала часу.

Жан Пляніє був у злому гуморі, бо нічна ревізія в Монбернажі не дала успіху. І знов викрутився йому о. Кудрен, на зловлення якого Пляніє клав якнайбільший натиск. А ще коли довідався про нічний влом у домі прачки, то просто з люті не тямився. Це ж міг учинити лише той "підлий лайдак Петро Кудрен", пінився злістю президент суду. А досипувало йому гніву ще й те, що не знайдено досі о. каноніка Монтрбиф.

— Ми перешукали всі підозрілі доми в Монбернажі — оправдувався підстаршина.

— А селяни водили вас за носи як биків — лютував відступний священик Пляніє. — І не знайшли ви ніякого сліду по ньому, нічого підозрілого?

— Та, було щось підозріле — відповів, отягаючись національний ґвардист. — Ми бачили, як хтось пнявся в гори з ліхтарнею. Це значить, ми бачили лише світло, але воно було високо, майже біля великого хреста.

— Ясно, це ж і був чорноризник — закпив президент. — І чому ж ви не пішли за ним?

— Так це ж була ніч, громадянине президенте, а до того хуртовина — виправдувався підстаршина.

— Проклятi капустяні голови — прозивав люто Жан Пляніє. — Зараз перешукати всі гірські стежки і привести до мене попа живого чи мертвого.

— Приказ, громадянине президенте!

— А візьміть зі собою кілька добрих псів! Мусів би хіба чорт до того вмішатися, коли б ви не знайшли незаприсяженого

— Приказ, громадянине президенте — віддав честь старшина й відійшов. У дверях скривився й буркнув: — Хто ж то з нас осел? Псів можемо взяти, та кого вони знайдуть по такому дощі?..

У міжчасі Роберт дійшов до хреста в горах. Глибоко дихаючи, поставив на землю кошик, обтер піт із чола, а потім побожно клякнув перед Розп'ятим. Відчував, що саме сьогодні мусить просити особливої ласки. Не міг відповідно висказати свого прохання, яке лише глибоко відчував, та вкінці промовив кілька разів цілим серцем до Спасителя: —. Господи, вчини мене сильним!

Вже хотів підняти свій кошик, щоб іти дальше, коли почув гострий свист. Переляканий обернувся і глянув униз. Господи! Знизу надходили революційники. Напевно шукали незаприсяженого! Поспішно заховав кошика в корчі. Мусить перестерегти о. каноніка, доки ще не запізно. На щастя він їх добре випередив і ця перевага з кожним кроком побільшувалася. Важко дихаючи попнявся вгору. Нагло скрикнув: почув за собою гавкання собак. Аж тепер спостеріг, що жовніри мали собак, які гавкаючи рвалися з прив'язей. Хлопцеві перестало на мить битися серце, як побачив, що червоні випустили собак і ті пігнали з виском вперед.

— Пропало все — захрипів хлопець. Поспішно пігнав уперед, спотикнувся й упав, піднявся, біг дальше. Але знав, що не втече їм! Чув уже за собою виючу тічню псів. Тоді задержався, обернувся і ждав нападу. — Мати Божа — крикнув зі страху, коли гончий пес наскочив на нього та повалив на землю. На кілька секунд Роберт наче втратив свідомість. Кров шуміла йому в ушах, а серце било молотом. Коли очуняв, глянув у жаріючі очі бестії, що притиснула його груди своїми дужими лабами та держала так його при землі. Роберт знав, що при найменшому русі собака могла б його роздерти. Длятого замкнув знов очі й лежав непорушно, хоч песя слина сплнвала йому на лице. До того надбігла решта собак, що стовпилися біля нього, жахливо виючи й гавкаючи. Хлопцеві здавалося, що проминула ціла вічність, доки не надійшли жовніри. Засвистали на собак та взяли їх на линви. Шорстка рука підірвала хлопця на ноги. Холодний піт виступив на його смертельно бліде обличчя й йому закрутилося в голові. Заточувався як п'яниця, доки не сперся рукою об дерево.

— Ну, хлопче, пройшов жах твої кості? — заглузував підстаршина з обличчям бульдоґа.

— Чого хочете від мене? — загикувався хлопець.

— Від тебе нічого — відповів підстаршина, — тільки ти нам скажеш, куди ти так ішов.

— У гори — відповів хлопець.

— А чого ти там хотів?

— Нічого, зовсім нічого!

— А де ж ти залишив кошик, що його ніс?

Хлопець мовчав.

— Ну, то ми його пошукаємо — і підстаршина звернувся до жовнірів: — Гайда, шукати кошика!

По хвилині вже його знайшли. Глумливо підсміхуючись підстаршина викинув усе з коша на землю.

— Куди ти ніс його? — питав дальше хлопця. Той уперто мовчав. — Ти не мусиш нічого говорити — поглузував підстаршина. — Ми знаємо, що ти ніс кошик проклятому незаприсяженому, який скривається десь тут між скелями. Але чортяка візьме тебе, коли нам зараз же не скажеш, де ми можемо знайти зрадника.

— Я вам нічого не скажу — відповів хлопець.

— То ми тебе змусимо, хлопчику — загримів національний ґвардист.

— Я не дозволю себе змусити — сказав Роберт і стиснув рішуче уста.

— Ти дурний хлопе, маєш на початок! — і підстаршина вдарив Роберта в обличчя так сильно, що той упав на землю. Кров бухнула йому носом і устами. Інший жовнір підірвав його з землі, стиснув рукою рам'я й заревів: — Будеш говорити? — Хлопець потряс відмовно головою. — Не хочеш? Глянь ось тут на ті звірюки! Бачиш як вони тягнуть линви? Коли ми їх випустимо, вони розірвуть тебе на шматки. Присягаю тобі на це!

Переляканий Роберт глядів на тічню псів, які аж пінилися з люті. Мусів замкнути на мить очі. Чув, як жах здержує йому віддих.

— Ну, то як буде? — кричав підстаршина.

— Господи, скріпи мене! — прошепотіли нечутно уста хлопця. А тоді глянув спокійно на революційника і сказав: — Можете чинити, що хочете! Але не довідаєтесь нічого, якщо ті бестії розірвуть мене.

Це була правда! Перед ясним, рішучим поглядом хлопця, нікчема подався назад. Мусів відвернути обличчя, не міг знести відважного погляду хлопчини. У безсильній злості стиснув кулаки, але не відважився вже більше вдарити. Непевно глядів то на хлопця, що цілком спокійно, рішений на все, стояв перед ним, то на жовнірів, які з трудом придержували шаліючих собак. Кілька разів хотів дати приказ спустити їх на хлопця. Але якось не могло йому таке слово пройти крізь зуби. — Залишіть хлопця — промовив вкінці один із жовнірів, який може й подумав про своїх дітей дома. — І без нього знайдемо незаприсяженого попа.

Підстаршина не міг рішитися. Вкінці буркнув: — Ну, в ім'я чорта! Але зв'яжіть хлопця! Він залишиться тут, а ми підемо шукати попа, а якщо його не знайдемо, то хлопчище мусить нам сказати, хоч би я мав видерти йому живцем серце!

За хвилину Роберт лежав на землі зі зв'язаними руками й ногами, а жовніри з псами пішли дальше. Роберт знав, що вони будуть мучити його до смерти, коли не знайдуть священика. Але Роберт молився, молився так щиро, як іще ніколи в житті: — Господи, не дозволь їм його знайти!

Жахливо помалу тягнувся-минав час. Шнури вжиралися немилосердно в тіло, так що Роберт мусів затискати зуби, щоб не кричати з болю. А до того надслухував пильно, чи не почує окликів або гавкітні собак, як доказу, що знайшли священика. Нагло стрепенувся: почув за собою кроки. З трудом перекотився і глянув на свого друга Павла, що схилився над ним.

— Господи, що це таке? Роберте, що сталося? — заґикувався переляканий Павло.

— Чи мусиш зараз усе знати, Павле? — засміявся зв'язаний. — Краще мерщій порозрізуй шнури! У малій кишені є ножик.

Павло жваво взявся до діла і по хвилині Роберт міг пробувати рухати руками й ногами, які були йому задеревіли від шнурів.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА

КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ

DIOCESAN CHURCH GOODS STORE

278 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

У ВИДАВНИЦТВІ ОО. ВАСИЛІЯН

появилися 1960 року такі нові книжки:

- о. О. Штавдінґер: **Об'явлення Серця Марії у Фатімі** — друге, справлене й багато ілюстроване видання — — — — — 0.50
- о. д-р Юрій Федорів: **Свята Земля.** Спомини паломника. Стор. 176 і 75 образків. — — — $2.00 Книжка дуже актуальна з огляду на близьке паломництво українців до св. Землі.
- о. Мелетій Соловій ЧСВВ: **Літургіка для українських католицьких шкіл.** II частина: Святі богослужби. Стор. 128 і 88 образків. — — — — — — — — $1.00 Є також І-ша частина тієї **Літургіки**, що описує Святі Речі (ст. 87 і 40 образків) $1.00
- о. М. Соловій ЧСВВ: **Щоб усі були одно.** Думки й молитви про церковне об'єднання. Стор. 64 і 8 образків. — — — $0.25
- Юрій Мозіль: **На Вронках.** Спомини політв'язня з тяжкої польської в'язниці Вронки. Стор 128. — — — — — — — $1.25

Хто замовить усі ті книжки нараз, дістане їх за $5.00 і не платитиме порта, якщо пришле гроші разом із замовленням.

Замовляти:

BASILIAN PRESS — 286 Lisgar St.

Toronto 3, Ont. — Canada

— А тепер росказуй, Роберте — натиснав зацікавлений Павло.

— Пусте, нема тепер на те часу — промовив, тяжко дихаючи Роберт. — Ми мусимо остерегти о. каноніка. Червоні пішли ж за ним.

— Вони його не знайдуть. Печера добре захована — заспокоював Павло.

— Вони мають псів зі собою.

— Тоді може лиш Один помогти, ходи зі мною!

По хвилині впали обидва хлопці навколішки під великим хрестом і молилися з цілого серця до Господа, щоб захоронив нещасного священика.

— А тепер гайда звідсіль — промовив Павло, якого туга за батьком загнала була і сьогодні в гори.

— Мусимо піти до дому, бо коли червоні тебе знайдуть, то вб'ють!

І Роберт погодився. Взяли кошика і почали якнайскоріш сходити вниз. Нагло Роберт задержався переляканий.

— Що тобі? — спитав Павло.

— Вони випустять собак нашим слідом і знайдуть нас дома.

— Нехай то грім поб'є, правду кажеш!

Але по хвилині надуми знайшов вихід. Хлопці побігли до ріки Клен і, босі, як буки, йшли рікою, далеко від берега. А коли вже мали Монбернаж добре за собою, вийшли з води й відвалилися вже окружною дорогою пів'ять домів. Роберт соромився повертати домів із повним кошиком, то й пішов перше до пекарні, звідки міг краще бачити, що діється в горах. Зрадів безмежно, коли за дві години побачив червоних самих, без священика. Пси побігли слідом хлопців аж до ріки. Але тут задержалися, заскавуліли, гавкали, бігали сюди й туди, та нічого більше не найшли. Прокльони, якими сипав підстаршина, могли викликати в самого сатани болі шлунка. А що ніхто з жовнірів не знав хлопця, мусіли вернутися з порожніми руками до Пуатіє. Ледве червоні зникли на мості, Жубера, як уже Роберт, помимо недавних мук, пішов у гори. Там і знайшов священика, безпечного в печері, та не превелику свою радість передав йому кошика від матері. Павлові не дозволив уже йти зі собою. Похитуючись від утоми вернувся вечором домів. Мати аж скрикнула на його вид.

— Хлопче, як ти виглядаєш, що сталося?

— Нічого, мамо, я занїс речі. Все гаразд, у найбільшому порядку.

Але зараз же захитався й упав на крісло. Марійка принесла братові хліба й молока з кухні. Та заки вона їх йому подала, Роберт спустив голову на стіл та по хвилині твердо заснув. А мати взяла великого хлопчиська в свої сильні рамена, занесла до ліжка, перехрестила і доручила Божій опіці. Тоді клякнула перед Розп'яттям та довго й гаряче молилася за всіх, що в потребі. Бо так вже є, що найтямчі хрести двигають завжди матері.

(Далі буде)

Ген. Губернатор Канади, Жорж Ванье і пані Ванье з Вприсов. Митрополитом Кир Максимом при виході з катедри св. Володимира й Ольги у Вінніпегу.

Роман Кривенецький

"НЕЧИСТА СИЛА"

— О, добродійко! Знаменита кава, як звичайно у вас! — По такій каві і папірос смакує ліпше.

Так закінчив підвечірок, дякуючи господарям за нього, о. совітник Северин тай забрався крутити грубого папіроса.

Малий Зенко, що досі нетерпеливо крутився на кріслі в ожиданні дозволу встати від стола, скористав із нагоди й зірвався, щоб подати старенькому отцеві сірники.

Робив це не тільки з самої услужности, але теж і з думкою, що це буде притокою покинути стіл : нудне для нього товариство. Не було в нього тільки терпеливости, що в його сестрички, яка сиділа спокійно з вибалушеними оченятами та слухала якоїсь поважної розмови отця совітника з батьками.

Зенка не стати на такий спокій! Переслідувала його думка, що там десь от-от над'їдуть кіньми хлопці з пасовиська і він готов стратити нагоду переїхатись на коні.

Тому, коли о. совітник подякував йому за услугу й пустив угору густі клуби диму, Зенко поглянув допитливими очима на свого батька. Коли ж побачив незначний кивок головою на знак згоди, підійшов хлопчина почерзі до о. совітника, матусі й батенька тай, цілуючу руки, подякував за підвечірок.

Вже був біля дверей, коли несподівано задержався, зацікавлений розмовою, що велась при столі.

— До Лашковець[1]) на ярмарок вибираєтесь, отче сусідо? — питав Зенків батько о. Івана.

— Постарілися вже мої коні; треба підміняти на молодші! А тут — знаєте — той наш Мошко циган такий, що пошукати зі свічкою...—відповів о. совітник і продовжував дальше:

— У Лашківцях ярмарок річний, великий, то й вибір у конях добрий. А попри коні і до господарки треба дещо купити.

— Щоб тільки, отче, не трапилося вам таке, як нашій дідусевій бабці, що привезли з Лашковець до дому нечисту силу — жартував отець Іван.

— Не чув я! Яку ж то нечисту силу привезли вони? — То хіба вже дуже давно мусіло бути, коли я досі про це нічого не знаю.

— Це, отче совітнику, діялося ще в минулім столітті! Старенька це байка! — пояснив отець Іван.

— Не байка це, а дійсна правда! — докинула Зенкова матуся. — Пригода ця трапилась іще тоді, як моя мама була ледве підростком.

Малий Зенко вже присів непомітно в куточку й нащурив вуха, щоб борони Боже не пропустити якогось слова, бо ж то мова про нечисту силу, а то всетаке цікаве...

Але й отець совітник теж зацікавився і просив матусю розказати про пригоду. Відказати отцеві було годі, дарма, що матуся мала працю в кухні. Треба ж приладити вечерю і то кращу як звичайно — та ж гості в хаті! Але трудно! — Просять! І матуся стала оповідати.

▼

— Певности не маю, коли саме трапилася та пригода, але моя мама розказувала, що діялося це скоро після того, як мій дзядзьо перенісся з Милина: певно десь між 1860 а 1865 роками.

Може і при тім самім столі, при якім сидимо нині, тільки не на тих кріслах, — бо дзядзьо сидів усе на своєму вигідному фотелі — одної весняної неділі, може так як ми нині, після вечірні велась між моїм дідусем і бабусею менш-більш така розмова:

— "Вєш Юзю, я мисьлєм[2]) — говорила бабуся, мішаючи польську й українську мову — (бо такий був тоді звичай на приходствах) — треба би вже продати наше сіфкі[3]). Постарілись вже наші конисна. Мацько[4]) вже цілий вкритий гречкою[5]), а борозний теж небагато від нього відбіг.

— Або я знаю? Як думаєш Юльцю! (Дідусь мало визнавався на господарстві). Як треба, то треба! — А скільки вони мають літ? — запитав дідусь.

— Гм! Та Мацько певно має вже тринадцять, ну а борозний на рік молодший.

Рада в раду і рішили вибратись на Анни до Лашковець. Як оповідала мені моя мама, — продовжувала Зенкова матуся, — то така подорож була получена тоді з великими приготуваннями. — В кухні рух, бабця всім командує, а по кухні звиваються дві дівчині тай три молодиці. Приготовляють печиво хліба білого, осібно друге разове для челяді[6]), тай третє печиво булок. До того, без солодкого не можна теж обійтися! То ж на столах появляються, різної величини тай різного походження, пуделка, а в них різного роду солодкі чіста, як казав дідусь "гатламейки і м'явканьчики".

В курнику спустошення, бо бодай п'ять курей і стільки ж качок ідуть "на цілопалення".

Над масничкою сидить дівчина цілий день і бовтає сметану, бо ж на дорогу треба взяти бодай кілька кілограмів масла. Про сир і яйця вже не згадувати!

Кілька днів тривала підготовка, аж у понеділок раненько — скоросвіт — після видачі службі потрібних харчів і по найдокладнішому позамиканні всіх можливих замків, колодок, тай виданню приказів для найстаршої молодиці-господині, вирушили ярмарковці в дорогу.

Дві-три години передтим виїхав із подвір'я віз завантажений харчами й оброком для коней; возом поїхав дяк і паламар.

Тепер викотилася тяжка бричка, на якій вигідно розмістились бабуся й дідусь. Напроти, на маленькій лавочці, заняла місце наша мама.

На козлі[8]) примістився, прибираючи діловий вид, фірман Гілько. В руках у нього здорове

плетене бичівно з батогом прикрашеним штудерними гузами й зеленим привіском.

Перехрестились! — Останні накази бабусі для служби, тряскіт Гількового батога, тай рушили в дорогу.

Із пригодами, чи без пригод їхали — не важне! Бо чи важне те, що в дорозі дідусь задрімав і загубив свій, перед великоднем куплений у Помпана бабцею капелюх?

Правда, для Гілька було це важним, бо мусів завертати за згубою кілька кілометрів пішки, бо "шхода коня менчиць".

Не важне хіба й то, що дзядзьо вислухав бабциного "казання" за свою неувагу і дальшу всю дорогу читав пильно часослова[8]), щоб — борони Боже — не заснути.

Не важне і те, що заки вернувся Гілько з капелюхом, борозний зламав дишель.

Боже мій! У дорозі бувають усякі пригоди. Досить, що після кількох попасів і нічлігу в якімсь приходстві ("Але там неидза![10]) Ювю, бачив ти? На гумні тільки один стіжок!"), другого дня коло полудня помучені ярмарковці заїхали "з фасоном", під вистріли Гількового батога, на жидівське підсіння в самім ринку в Лашківцях.

Розмістилися в жидівській кімнаті в діжками, висленими горою перин і подушок, тай, підкріпившись привезеним "ястівєм", вирушили на оглядини ярмарку.

На підсінню обскочила їх зграя купців-жидів, що мали вже доволі часу зібрати від фірмана, дяка й паламаря потрібні інформації, що "ксьондз"[11]) хоче продати і що купити.

Річ ясна, що кілька хвилин розмови вистарчило, щоб знати, що "ксьондз" ані не продає, ні не купує; що то все в їмосциних[12]) руках.

Тому при появі бабці на підсінню[13]), жиди скидали низько капелюхи перед "панею їмосць", пропонуючи, один перед одним, свої послуги.

— Пузьней, пузьней! Не мам тераз часу![14]) — оборонялася бабця і, вхопивши мою маму за руку, продиралась поміж влізливцями до великої брами, а там і вийшли на ринок.

Оглядали всі ярмаркові чуда. А оглядати було що, бо це ж річний ярмарок. — Краму всякого, якого на тижневих ярмарках у місточках не побачиш! А всьому треба добре придивитись; треба послухати коло кожної будки, що жид викрикує і чим заохочує ярмарковців до купна. — Треба ж, кінець-кінців, подивитись і на циганів тай їхні штуки.

Часу доволі, бо до неділі ще далеко!

А там, розглянувшись добре тай розпитавши про все, можна вже й торгувати!

Мабуть на другий день ярмаркування, рішились бабця продати коні одному з жидів, що зробив на неї найкраще враження "порядного жида",

Зачались торги з клятьбами жида на все можливе на світі, на жінку, дітя, маєток, здоров'я і т. д.

Кінець-кінців, бабця добила торгу, як казала "з учцівим жидкем"[15]); старі сиві коні—Мацько тай борозний — покинули в портяних уздечках жидівське підсіння.

Бабця стояла, не без жалю, на порозі, тай зором прощала свої "сіфкі", бо як казала "зафше то чловєкові шшикро" — за вісім літ був час добре навикнути до них.

Тепер уже треба розглянутись на кінській торговиці за якимись молодими, порядними "цугами"[16]). Негайно туди і вибралися, але чогось відповідного того дня на торговиці не найшли. Зате "учціви жидек", що стрінув Їх там, здивувався дуже, чого вони на торговиці шукають. Чейже він знає, що "пані їмосць з голий дишель до дому не поїдуть" і він "своїй пані їмосць" уже такі коні продасть, що жаден єгомосць у повіті таких не буде мати. — За два-три дні він має дістати аж із Волині кілька пар коней, а між ними буде одна пара така самраз для пані їмосьці.

— Не знаю, чи справді жид зумів виробити собі в бабці таке довір'я, що рішила ждати на волинських коней, — продовжувала оповідати Зенкова матуся, — чи може на ярмарку відповідних коней не найшла. Досить того, що за три дні по продажі сивих, з'явився перед бабцею "учціви жидек" і потягнув оглядати нові — волинські коні.

Бабця потягнула за собою дзядзя, який до купецьких справ не мав жадного зацікавлення, але не випадало не бути при торзі й купні.

Як знавець від кінських зубів, офатів[17]) тай других "ганчів"[18]), пішов паламар. А ресит[19]) теж не виріс у місті тай розуміється на конях! До того його місце всюди там, де єгомосць...

Так отже бабця купує, а єгомосць, дяк і паламар — це комісія знавців.

Як тільки вигнали жиди на оболоння пару карих коней, то ціла комісія аж цмокнула.

— Отто коні! — прошу їмосці... — похвалив із захопленням зразу пан реент.

— От цуги, самраз для нашого Гілька — підхопив паламар.

Мабуть, дзядзеві, як членові комісії, випадало сказати якесь слово, але тому, що дзядзя ті справи взагалі не цікавили, обмежився тільки до похвали масти[20]) коней і сказав "чорні як круки!"

Коні гарцюють по оболонні аж мило глядіти. Видимо, подобалися всім! Тоді вже оглядини!

Паламар зазирає в зуби і стверджує що коні мають по чотири роки. Дальше обмацує котики[21]), розглядає ширину грудей, оглядає очі, махає перед ними стеблом, чи бува не має котрий більма або скалки.

Реент теж не дармує і помагає оглядати, щоб не було якогось ганчу. Але ганчів жадних нема! Коні як орли! — тільки в бричку запрягай і держи віжки добре, а то понесуть!...

— Торгуватись почали і торг ішов тяжко, бо "учціви жидек" заправив ціну чи не вдвоє більшу, як заплатив за сивих.

Здавалося, що торг уже розіб'ється, бо жид сказав якесь там необережне слово відносно "паньскосьці"[22]) бабці, розгнівив її тим і бабця покинула торговицю.

Комісія лишилась ні в цих, ні в тих, та покинувши головами зі словами "шкода" подалася за бабцею до заїзду.

Жид покрутився сюди-туди, дав своїм помічникам якесь доручення, тай дігнав комісію вже перед заїзним домом. Тут став переконувати дзядзя з дяком і паламарем, що пані їмосць не мала причини ображатися, бо то такі коні, що хоч до карити ясного пана.

Тимчасом купцеві помічники привели волинські коні задніми дверима на підсіння й запрягли їх разом із Гільком до брички.

Гілько виїхав задньою брамою, окрутив вуличками і заїхав перед головну браму заїзного дому, задержуючись саме перед комісією, що терпеливо вислухувала виянснень купця-жида.

Задержані Гільком коні затанцювали на вулиці, а комісія знов ахнула на їх вид.

А вже як до повозки приступив якийсь шлях-тяч тай запитав Гілька чиї то коні тай чи не на продаж вони, комісія рішила піти й переконати їмосць, щоб не гнівалися на жида, а таки вийшли оглянути коней у бричці.

— Хто, чи що переконало бабцю, не знаю, та досить того, що бабця дала себе жидові перепросити, заняла своє місце в бричці і поїхала побачити, як коні йдуть у запрязі.

Вислідом поїздки було те, що добили торгу і "учціви жидек" заховав у кишеню спору сумку грошей.

---

[1]) Лашківці — містечко на галицькому Поділлі.

[2]) Вєш Ювю, я мисльем... — знаєш Ювю, я думаю...

[3]) сіфкі — (поль.) сивани, сиві коні.

[4]) Мацько — назва коня

[5]) варитка гречкою — сиві коні, як старіються, дістають рудаво-чорні цятки. Народ називав їх гречкою.

[6]) борозний — той кінь, що його запрягають по правій стороні. Кінь з лівої сторони — підручний.

[7]) челядь — служба. На Україні слово челядь уживають теж на означення всіх домашніх.

[8]) козел — сидження в передній частині повозки чи брички, де сидить погонич, якого теж звали фірманом. (з німецької).

[9]) часослов — молитовник, що його читає щодня кожний священик.

[10]) "Але там неидза!" (поль.) — але там бідота!

[11]) ксьондз (поль.) — священик

[12]) їмосць — дружина священика, пані-матка, попадя.

[13]) підсіння — великі сіни, де поміщувалося навіть кілька возів.

[14]) Пузьней, пузьней! Не мам тераз часу! (поль.) — пізніше, пізніше! Не маю тепер часу.

[15]) учціви жидек — чеський жид (жидок)

[16]) цуги — цугові коні — парадні коні до виїзду, а не до тяжкої роботи.

[17]) офат — недуга ніг, спричинена посиним зігрітих коней.

[18]) ганч — брак, недомагання

[19]) ресит, реентій — дяк

[20]) масть — барва шерсти коней

[21]) котик — частина ноги біля копита (в кістці).

[22]) "паньскосці" — поставив під сумнів панське походження.

[23]) цілком — ціпком

[24]) тупі хлоп — дурний хлоп.

Ліна Костенко

Я ВИРОСТАЛА У САДАХ...

Я виростала у садах,
Де груші достигали теплі,
І курявою лист пропах,
І соковиті пахли стебла.
Я виростала у полях,
Де сонця схід — неначе спалах,
Де потривожена рілля
Опівдні м'яко парувала.
Я виростала у лісах,
Де сосни рожеволи стáном,
Де важко падала роса
На голубі лісні поляни.
Я виростала на Дніпрі,
Де височіють сині кручі,
Де на ніч ставлять ятери
Рибалки — люд небалакучий...
І барви тих далеких літ —
Куди б не ділася тепер я,
Що б не писала, — як відсвіт,
Лежать на білому папері.

Леся Українка

ТОДІ ЗАМОВКЛИ Б...

Нехай же дзвонять голосно кайдани,
Не буду заглушать. Коли б могли
Вони збудить луну і розтроюдить рани
В серцях людей, що мохом поросли;

Коли б могли вони так людям нагадати
Про поневолених, замучених братів,
Посаджених поза залізні грати,
Відданих в руки навісних катів;

Коли б кайданів брязкіт міг ударить
Перуном в тії заспані серця,
Спокійні чола соромом захмарить,
І нагадать усім, що зброя жде борця;

Коли б та зброя здійнялась до бою,
Загомоніла б так, мов туча градова,
Тоді замовкли б вже самі собою
Кайданів брязкіт і такі слова.

о. Олексій Заклинський

ЗАПИСКИ ПАРОХА СТАРИХ БОГОРОДЧАН

(5-те продовження)

Коли я, аж за допомогою лікаря, виздоровів, вступив 1845 р. в духовну семінарію у Львові. Подав прохання до консисторії, щоби приняли мене в духовну семінарію на 1845 рік, долучивши при цьому свідоцтва з гімназії, філософії і права, а також свідоцтво моральности з Відня, як теж свідоцтво лікаря про мою недугу продовж двох років. Із тим проханням поїхав я до Львова. Управителями львівської митрополії в той час були митрополит Михаїл Левицький (пізніший кардинал) та єпископ-помічник, незабутній Григорій Яхимович. Із моїм проханням станув я перед еп. Г. Яхимовичем. Переглянувши мої свідоцтва, він спершу докоряв мені, чому я не закінчив правничих студій, та заявив, що як юрист я міг би, діставши відповідне місце, прислужитися для Руси більше, ніж як священик. Щоб себе виправдати, мусів я оповісти єпископові ціле своє життя, головно ж піднести слова вмираючого батька, які спонукали мене вибрати священиче звання.

Вислухавши все те, єпископ не робив уже мені ніяких труднощів, а приняв у семінарію. Радив мені всією душею перенятися високим званням священика та стати прикладом для інших моїх товаришів у семінарії.

Я дуже втішився тим приняттям і, заохочений словами незабутнього Яхимовича, вернувся до рідних, а в назначений час знов явився у Львові та замешкав як питомець у духовній семінарії.

Спровадившись у львівську духовну семінарію, за вказівками владики Григорія я точно перестерігав семінарської дисципліни, а будучи вже у Відні приготованим до священицького звання, взявся радо до богословських наук та навіть помагав слабшим у науках товаришам. У семінарії жив з усіми дружньо й льояльно. Так виробив я собі в питомців довір'я й повагу та прожив перші два роки, 1845-1846.

1846-тий рік був для семінарії особливим роком, роком, сказати б, заворушень. Не були це заворушення політичні, а радше б назвати їх "шлунковими". Німці назвали б ті роки Бавх-революціон (революція живота). Настоятелями семінарії були в ту пору ректор о. Іван Бохенський, віцеректори оо. Ільницький (якого питомці прозивали "пагат") і Левицький (прозваний "фанфарон"). Ті настоятелі не вважали на те, щоби питомці по справедливості користувалися харчем і біллям, які оплачував за них Релігійний Фонд (державний). Робили таке настоятелі з непорадности чи для власної своєї вигоди, — не знаю. Але зловживання і кривди збоку доставців харчу й білля дійшли до-краю. Кухар доставляв настоятелям найкращі страви, а питомцям давав найгірші та до того ще й такі нечисті, що мало не в кожній мисці можна було найти тарганів, хвости з мишей і щурів та всякого роду інші обридливі сотворіння. Таку огиду питомці вибирали зі страв та предкладали віцеректорові, що пильнував за ладом по рефектарях під час обідів і вечері. Віцеректор Ільницький відбирав оті обридливості та зберігав їх у великому скляному слоїку.

Оте паскудство семінаристи представляли також ректорові о. Бохенському, але той передавав їх семінарійному лікареві та відсилав семінаристів до нього. Лікар, як про те всі питомці знали, брав від кухаря великі гостинці, то й відсилав питомців із негодуванням та докорами: "Панове ґримасуєце і нє контентуєце сєн ласкон ерарнюм, ктуре вас даремнє утржимує!" (-Панове ґримасуєте та не вдоволяєтеся ласкою уряду, який вас даром удержує!*). І так семінаристи не знаходили ні в кого помочі, а кухня й дальше давала їм свої обридливі страви.

Ще більші зловживання і кривди діялися з доставами білля й одежі для питомців. Доставці цінили за ті речі дорого, а доставляли їх у найгіршому сорті, що не тільки не варт був ані десятої частини вимаганої ціни, а ще просто був не до вжитку. Дійшло до того, що семінаристи приневолені були нездалу одежу назад доставцям відпродувати, а собі за дорогі гроші купувати іншу. Так наприклад жид-доставець цінив звичайно за доставу 200 капелюхів для семінаристів по 3 золоті ринських а доставляв такі, що не варт були й одного ринського. А до того доставець не доставляв тих капелюхів відразу, а приносив до канцелярії по 20 штук нараз. Канцелярія ж тих 20 капелюхів не відкидала, а роздавала зараз питомцям. Жид зараз по виході з семінарії порозумівався з питомцями та відкуповував від них ті самі капелюхи по одному ринському, бо семінаристам сором було би просто в такім дрантю людям показатися. Тих 20 відкуплених капелюхів жид відносив на другий день у канцелярію, як "нову" доставу, а канцелярія знов їх принимала й роздавала дальшим семінаристам. Жид знов відкуповував їх від обдарованих ними питомців і знову "доставляв" на другий день "дальших" 20 капелюхів. І так ішло аж до кінця, доки жид тими 20 капелюхами не обділив "чудесно" всіх 200 питомців. За ті капелюхи жид дістав своїх 600 зол. рин., а заплатив за них питомцям 200, отже мав чистого зарібку 400 зол. р. Подібний обман ішов також із реверендами, плащами, кафтанами і под., а все те діялося за ректорства о. Бохенського, пізнішого єпископа-помічника.

Була в той час куховаркою якась Вольна, що мала особливу протекцію в усіх настоятелів семінарії, а особливо в о. ректора і лікаря семінарії. Для більших зисків вона давала питомцям дуже несмачні й брудні страви, а вже найскверніші у великому пості. Проти тієї куховарки та з її таки провини вийшло між питомцями велике негодування. Наші жалоби проти неї та предкладані нами перед ректором і лікарем докази нечистих харчів, не мали ніякого успіху.

Прийшла одна п'ятниця великого посту, в якому питомці діставали з кухні особливо погані й брудні страви. Якось перед обідом, а була гарна погода, питомці вчились і проходжувалися по семінарійному саді. Коли задзвонили на обід, відізвався з-поміж питомців, до-сьогодні непрослідженний голос: "Уже наварила Вольна мишей і щурів для нас та кличе до обіду. Але нехай їсть сама: я на обід не піду!"

Ці слова знайшли живий відгомін у всіх майже питомців і вони, за виїмком кількох, осталися в саді й не пішли на обід. Коли віцеректор Ільницький явився в рефектарі й застав усього кількох семінаристів, післав у сад сторожа покликати семінаристів до обіду. Але на той заклик сторож почув тільки голоси: "Не підемо їсти мишей і щурів, а краще будемо сьогодні постити". І не пішли на обід.

Ця демонстрація семінаристів викликала в настоятелів семінарії, головно ж у ректора, особливо прикре враження. Коли семінаристи не явилися того дня на вечерю, а навіть і на обід другого дня не прийшли, ректор занепокоївся й доніс про випадок консисторії і навіть намісництву та, представляючи їм цю подію як бунт семінаристів проти влади, просив скоро вислати духовну й політичну комісію. Довідавшись про те, питомці вирішили завчасу оправдати перед духовними й світськими властями свою демонстрацію, отже написали скаргу в намісництво, навели в ній усі свої кривди щодо харчів і одежі, виявили обманювання Релігійного Фонду жидівськими доставцями, а там стали вичікувати з тією жалобою на запрошену ректором комісію.

Не треба було на неї довго чекати, бо зараз на другий день по виготуванні скарги, в 12-тій годині полудня, явився під час обіду єпископ-суфраґан Григорій Яхимович, як заступник митрополита Левицького, та один радник намісництва від намісника. Перше всього ця комісія пішла до рефектаря покушати страв. Розуміється, що подані страви йшли самі найкращі, бо і куховарка, вичікуючи комісії, зварила смачний обід.

За комісією пішли два делеґати питомців та вручили прибулому з єпископом радникові намісництва приготовану скаргу, в якій було написане виправдання, чому питомці два дні на обід і вечерю не ходили. Описані були дальше всі кривди, які питомці вже довгий час терплять. Просили комісію намісництва, щоб зараз же розглянула й переконалася про ті кривди й зловживання.

Член комісії, радник намісництва, вислухав усні пояснення й жалоби делеґатів та приняв із їх рук письмову скаргу. Рівночасно зажадав від делеґатів, щоб семінаристи більше ніяких демонстрацій не робили й точно зберігали семінарій-

*) Австрійський уряд забрав був за цісаря Иосифа церковні маєтки та зобов'язався за те давати фонди на різні церковні потреби, м. і. на духовні семінарії; отже це не було "дармове", тільки належне.

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ПРОДАЄ ТАКІ КНИЖКИ:

Перші заковані. Біла книга про переслідування віри в Україні — — — —	1.00
св. Василій Великий: **Борець Христа.** Святоваслліївське "Наслідування Христа" оправлене в скіру — 2.00; опр. в полотно	1.00
Відпустові молитви — — — —	0.10
Назарко, о. І. ЧСВВ: **Поширення культу Богородиці** — — — — — —	0.35
Островерха М.: **Великий Василіянин** Слуга Божий Митроп. Андрій Шептицький —	0.50
Why learn Ukrainian? — by Geo. Simpson —	0.25
Запорожець О.: **Без Бога ані до порога.** Повість — — — — — — —	1.00
о. О. Штавдінгер: **Об'явлення Серця Марії у Фатімі** — — — — — —	0.50
А. Лотоцький: **Пастушок із Назарету** — оповідання для дітей — — — —	0.50
О. Кисілевська: **По рідному краю** — — —	2.00
Р. К.: **Я була свідком чуда!** — — — —	0.30
о. Р. Плю: **Назустріч життю** — — — — — — —	0.75
о. І. Д. Попович: **Граматика церк.-слов. мови**	1.50
о. І. Д. Попович: **Києво-Печерський манастир**	0.50
о. М. Соловій: **Літургіка для українських шкіл, ч. І. Святі речі** — — — — —	1.00
ч. II. Святі Богослужби — — — — —	1.00
— **Щоб усі були одно** — — — — — — — —	0.25
о. д-р Ю. Федорів: **Проща до св. Землі** — —	2.00
— **На черечій горі Атос.** Записки паломника	1.25
Митрополит В. Липківський: **Відродження Української Церкви** — — — — — —	3.00
П. Грицак: **Галицько-Волинська Держава** —	2.50
Skwarok J. OSBM.: **The Ukrainian Settlers in Canada and their schools 1891—1921** — —	2.00
о. А. Трух: **Божа Криниця** — — — — — — —	0.50
В. Лозинський—М. Ценевич: **Проклятий камінь** — історична повість з Козаччини —	2.00
о. А. Трух: **Життя Святих, третій том** — —	5.00
о. М. Ваврик: **По Василіянських манастирях**	2.50
Ю. Мозіль: **Спомини політв'язня** — 1958 —	1.50
Ю. Мозіль: **Крізь залізну заслону** — — —	1.00
М. Головінська: **Чічка** — оповідання — —	1.75
С. Бартас: **Було троє малих дітей** — опов. —	2.50
Ґ. Дардель: **Свята Єлисавета** оповід. 1958	0.25
О. Купранець: **Виклятий гетьман І. Мазепа**	0.25
Й. Схрейверс: **Чудесне життя с. Варвари** —	1.50
М. Овчаренко: **Золоті ворота** — читанка	2.50
І. Коструба: **Нариси з церк. історії України**	2.00
О. Мох: **Теофіл Коструба** — життєпис — —	0.25
О. Мох: **Книжки і люди** — літерат. нариси	1.00
Н. Королева: **Подорожній** — легенди — —	0.50
омм: **Появи Пречистої Діви** — — — — —	1.50
омм: **Чорт, направду!** — — — — — — — —	0.25
М. Островерха: **Гомін з далека** — — — —	1.00
М. Островерха: **Чорнокнижник із Зубівки**	0.50
М. Островерха: **На закруті.** Осінь 1939 р.	1.75
Я. Бохенський: **Тайна червоного посольства**	2.00

Замовляти на адресу:

**Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada**

ну дисципліну. А намісництво покличе для тієї справи комісію і, якщо ця комісія потвердить наведені в скарзі факти, то всякі такі недогоди й зловживання будуть скасовані. Накінець сказав радник, що сьогоднішній обід комісія визнала за добрий і смачний, і тому семінаристи повинні піти до рефектаря скоштувати обіду. По тім комісія від'їхала.

Довідавшись про висліди спровадженої ректором комісії, семінаристи дуже втішилися й пішли до рефектаря, де вперше мали смачний обід, до чого певно причинилася ще й бува їх дводнева голодівка. По тій комісії можна вже було спокійно їсти дальші обіди й вечері.

Тепер почались поміж семінаристами наради: як мають підписані на скарзі доказувати її перед комісією, не знаючи кого комісія буде покликати до протоколу. Але ми мали відпис скарги й усі її пункти, отже наради над тим скоро закінчилися і ми спокійно ждали прибуття комісії.

За тиждень явилася в семінарії комісія намісництва: якщо собі пригадую, радник Вольфарт із секретарем жидом Ляйбшіцом. Комісія почала викликувати питомців найнижчих кляс і наймолодших. Першим, якого покликали, був теперішній сеніор Ставропігії, д-р Шараневич, що, як мені здається, був тоді на логіці, себто в сьомій гімназійній клясі. Цей юнак, який уже тоді виявляв великий талант, бистрий ум, характер і неустрашне правдолюбство, зложив так правильно зізнання про обридливий харч і обманства при доставах одежі для семінаристів, що комісія дивувалася його бистроумности і сказала: "Вен дер Інгсте зо шпріхт, вас верден ді Ельтерен шпрехен — коли наймолодший так говорить, що то допіру скажуть старші?"

Приємно було комісії дістати від семінаристів докази поганого харчу: великий слій черваків, тарганів, мисячих і щурячих хвостів і всякої бридоти, яку питомці витягали зі страв та виказували віцеректорові Ільницькому, а той у своїй педантерії все те від них відбирав і складав у слій. Так само дивувалася комісія, коли семінаристи предложили їй плащі, каптани й капелюхи і т. п., які вони діставали від доставців за посередництвом семінарської канцелярії.

Вислухавши протоколярно підписаних на скарзі питомців, по кілька з кожного року, та переконавшися наочно про правдивість усіх пунктів скарги, намісницька комісія скінчила свої розсліди та потішила петентів, що намісництво постарається надальше всяке таке зло всторонити.

(Далі буде)

омм

ЩУПАЛЬЦЯ ТАЙНОГО

Першого травня 1945 р. гурток в'язнів страшного гітлерівського концентраційного табору Дахав власними руками поставив великий хрест на пам'ятку визволення. Поставили хрест саме в той час, коли в'язні комуністи святкували "робітниче свято". Але визволені американською армією комуністи не спротивилися хрестові посередині табору і знак Христової муки простояв там кілька місяців. Аж прийшла цивільна американська влада і саме ця влада наказала усунути Христовий хрест. — На островах Гавайських постав по другій світовій війні величезний цвинтар для поляглих вояків. На їх гробах поставлено ряд хрестів. Простояли вони аж до часу, як заступником міністра війни стала одна пані. І тоді всі хрести з гробів викинено на склад, бо вони "не відповідали потребам часу", як сказано. — Ізраїльський міністр пошти і прем'єр жидівської держави, Бен Гуріон, доручив вивести з обігу поштову марку, на якій була представлена католицька церква з малесеньким хрестиком на вежі. Видано нове видання марок, таких самих, тільки що хрестика на вежі вже не видко...

Сто один років тому, 1859 року, вийшла в Парижі книжка п. н. "Римська Церква в обличчі революції", написав Ж. Кретіно, вид. "Пльон", 2 томи. У книжці багато відписів із листів, що їх писали різні протицерковні діячі. Ті листи чимало причинилися до видання нових осудів масонства, особливо славної енцикліки Папи Лева XIII проти масонства п. н. "Гуманум ґенус" (із 1884 р.). Сто років тому не було ані гітлеризму, ані "Протоколів Сіонських мудреців"; не було їх також навіть іще в році виходу тої папської протимасонської енцикліки. Тож прошу не закидувати нам ані антисемітизму, ані гітлеризму, ані фашизму.

Сміються тепер американці самі зі себе: хто в них хоче тепер виграти якінебудь вибори, той конче мусить бути "лібералом", а ще краще: більшим лібералом. (Аналогія в Україні 1917 рр.: всі мусіли бути соціялісти...) Що воно таке оця мода на лібералізм? Відповідь найдемо в згаданій вище книжці: "Лібералізм, який в основі робить тільки те, чого не обіцює, має в руках усі засоби для впливів і дії. За ним стоїть признання трибун, спомини цісарства (поганського Наполеона, як символу влади сили) і безупинна пропаґанда преси. Література, історія й мистецтво роблять лібералів і їх ідеї популярними. (В нас, для прикладу, в старому краю було там таким ліберальним часописом львівське "Діло". Другим популяризатором лібералізму й масонських ідей був ред. М. Голубець, який і написав свою історію України — т. зв. "Велику історію Тиктора" — в такому ж дусі, і б. і.). Лібералізм збирає в містах усіх тих, які самі собою не здібні чимось стати і длятого надіються станути на ноги при допомозі кліки. Длятого лібералізм накопичує у прихапцем складеній масонській льожі цей надмір громадянських амбіцій, а Великий Схід (масонська найвища влада) передає опісля цю льожу, складену зі слабоплатних урядників, дрібних рантіє (власників невеликих рент) і заможних купців, передає "Всечесному Майстрові" (масонської льожі). А цей "всечесний майстер", звичайно "*чужинець*" у країні, дістає знову ж для себе накази від вищих тайних стовваришень". (2 том, 12 стор.). Що воно так справді і є, на це доказ: Переслуханий судом у Берліні 1932 р. "Великий Майстер" німецької масонської найвищої льожі, д-р інж. Мюллендорф, сказав під присягою: "Моя льожа має 12 ступенів. Десятий ступінь приймає Лицарів Червоного Хреста, одинадцятий ступінь складають Майстер Закону й обидва Будівничі Закону. Я сам належу до 11 ступеня, отже можливо, як це мушу на запити тут відповісти, що Майстер Закону знає про речі, які для мене є закриті. Але Майстер Закону стоїть вище над Великим Майстром", який ніби був головою німецьких масонів... То яку ж щойно тайну мусять знати оті члени 33 ступеня, які правлять Америкою, нпр. Трумен, Рузвелт, Діфенбейкер і і. А всіх ступенів тепер є далеко більше, ніж тих 33: кажуть, що є навіть ступінь 99... А хто ж знову понад ними, того нижчі ступені не знають, а мають *сліпо* слухати. Гарна організація, нема що й казати...

На 13/14 стор пише той Кретіно (сто років тому!): "Саме вироблено новий плян нападу на Римський Престіл (Церкву)... Щоб перешкодити розвиткові Церкви, не вистачає вже сьогодні її переслідувати явно та давати сплювати їй кров'ю: її треба ще вміло й розумно згнобити. Масонські льожі й інші тайні організації будуть невичерпними карбницями змови... Треба щораз то більш призвичаїти Італію й інші держави до революції, піддавати їм гадку, що вони буцімто революції бажають, а це знову ж переконає інші народи, що в Італії конечна революція. Знов же з хвилиною, в якій побачимо вибух тієї революції, яка розвинеться до повного безладдя, прийде пора на перемогу тайних стовваришень". — Спитаймо, чи не було так? Ось у Мадярщині розпочата революція передала владу графові, але лібераловi-масонові Каролі; а він передав владу Белі Кунові (Когнові), чужинцеві. Ось передала владу в Росії революція в руки масона і князя Львова: а він передав її чужинцеві Керенському, а від цього перейняли її большевики, в яких тоді на провідних місцях були в 80% самі чужинці. І так дальше.

На 82 стор. Кретіно наводить листа одного з масонів, який писав тоді: "...наша мета це мета Вольтера і французької революції, себто повне знищення католицтва та християнської ідеї взагалі... Нищіть такого ворога, хто б він не був, усякими засобами, особливо його впливових людей, при допомозі обмови чи калюмній... при чому вам завжди слід прибирати на себе маску поважаних і високогромадських чинників чи людей... старайтеся виробити собі марку добрих католиків і ревних патріотів... така опінія виробить вам доступ у кола молодших священників і навіть у манастирі... Коли хочете поставити панування наших вибранців на престолі вавилонської повії (так "гарно" називають масони і їх накорінки Католицьку Церкву!), то вважайте, що під нашими прапорами мусить маршувати клир, думаючи, що маршує під знаком Апостола ключів..." В Англії протестантська Церква зовсім підо впливом масонів, до льож належать там найвищі духовники! Читайте вінніпезький "Вісник": чи не така його мета: нищити Католицьку Церкву? А ті різні панотці, що то для баби викреклися Католицької Церкви і тепер записуються своєю "вченістю" проти Риму? Чим тут біля них пахне? А ті всі нагло "навернені", що лізуть-сунуть у наші католицькі товариства, а навіть редакції, щоб звідтам у масці "добрих католиків" чи "патріотів" вести підривну роботу проти Христової Церкви, а бодай, як така підлазка не вдається, то хоч звертати роботу тих католицьких товариств на "пусті біги" всяких світських цілей чи амбіцій "всесвітних організацій" — не є воно підлазка?

Один із таких "гнилих колод", п'яниця й ґешефтяр (позичав на 48% річно гроші!) сидів у Львові довгі роки як начальний редактор одного християнського часопису: аж як прийшли большевики, той отець став правдивою їх окрасою та заводив при допомозі МГБ (тайної поліції) православ'я не тільки в Галичині, але й у Карпатській Україні. Але за Польщі той фальшивий отець був для більшости нашого загалу ліберальним зразком, який наші ліберали показували правдивим католикам: "Ось вам: модерний панотець!"...

Перед подібними підлазниками перестерігають нас наші канадійські Владики в своєму пастирському посланні сприводу Воскресіння Христового цього року. В цьому посланні звертають Владики нашу увагу проти скритих ворогів, що ними є злі християни, які, за прикладом Юди, воюють проти Христа публичною критикою й тихою зрадою. Звертаємо увагу нашого християнського загалу на цей відважний і світлий голос наших Владик. Ми ж зі свого боку будемо й надальше кидати в нашому журналі на ті темні затії час-до-часу жмут СВІТЛА.

НОВЕ ВИДАННЯ! ● НОВЕ ВИДАННЯ!

"Нашим Дітям — ОПДЛ"

БАБУНИНІ КАЗКИ

Т. Вілецької

для дітей кожного віку

Розкішна книжка з численними, в тому повнокольоровими ілюстраціями мистця М. Левицького, глибокозмістовні, релігійно й національно виховні казки, цікаві не тільки дітям і юнацтву, а й дорослим. Прекрасний дарунок, зокрема як "нагорода пильности" для учнів-учениць наших "Рідних Шкіл".

Ціна тільки кан. дол. 1.50, в твердому переплеті кан. дол. 2.00.

Книгарням і Рідним Школам рабат.

Замовлення і належитість слати на адресу: Basilian Press — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

Рідна дитяча книжка — в руки кожної української дитини.

Федір Одрач

ФІЛОСОФУЮЧИЙ РИБАЛКА

Від довшого вже часу я помітив нового рибалку, що старанно ухилявся від товариства і вибирав собі місця на Центер Айленді подалік від алей та доріжок, що тут здебільшого кривими лініями тягнуться побіч каналів та ставків. Худерлявий, з кирпатим носом, сидів він інколи на плоскому березі, що коліном врізувався в канал. Ловив рибу тільки на одну вудку. Спокій і посмішка малювалися на його обличчі доти, поки був сам, коли ж хтось ненароком примостився коло нього, тоді мовчки звивав вудку і йшов собі геть. Нахил до самітности в нового рибалки був очевидний, хоч і більшість аматорів рибальства не надто люблять бачити коло себе непрошених гостей, що роззявляються на вудки і скорі давати різні "фахові" поради. Ця втеча від людського виду й голосу нового колежки мене не дивувала, натомість робив він іще щось, що справді не могло не дивувати кожної нормальної людини.

Ніхто ніколи не бачив його, щоб він вертався до Торонта з рибою. Спершу я вважав його за невдаху, що не вміє орудувати вудкою. Але потім переконався, що загадковий рибалка був неабияким спецом у ловленні риби. Одного суботнього ранку склалося так, що я таки познайомився з ним. Ще раніше я слідкував за ним. Тримаючись від нього подалік, я відкрив улюблене його місце в глухому закутку острова, під кущем ворболозу, що кучерявився над маленькою заточкою. Я не сумнівався, що в наступну суботу він обов'язково прийде сюди і тому я постановив його випередити. Я вирушив трамваєм до доків ще до схід сонця. на пароплав треба було чекати ще з годину. Але саме надчалювала моторка-таксі і я примостився в ній і дуже швидко опинився на Центер Айленді. Було тут ще глухо й пусто. Тільки на каналах квакали качки і в віддалених хащах покрикували фазаня.

Спершу прямую стежкою між крислатими вербами, потім скручую на оболоння поросле буйною травою. Свіжа роса струшується з трави від моїх ґумових чобіт, ліворуч сполохано зірвався з-під куща здичавілий бурий кіт. Минаю молодняк осики і знов травою прямую до заточки. Ось і кущ верболозу. Почуваюся трохи ніяково, ніби інтруз, що ввірвався до чужої хати. Розмотую вудки і закидаю у воду. А вода тут ніби люстро — поверхня гладка і лискуча. Не минуло й десяти хвилин, як поплавок вудки прудко почав поринати в воду. По борсанні риби я відчув, що це не кет фіш. Не був це й короп, бо на гачку був хробак. Щойно коли вже коло берега залиснів сріблом бік риби, я помітив великого сильвер беса. Плоский, з горбатою спиною, з великою головою, сіпався від берега, але по хвилині маю вже його в своїх руках. Від хвоста аж по куций писок, — суцільне срібло. Впускаю до сітки беса і тягну другою вудкою коропа. А сонце вже золотом розлялося по водяному плесі. Десь у доках прорвався гудок пароплаву. Найпізніше за пів години побачу "колежку-відлюдка".

Хвилини над водою минають дуже швидко. Я й не зглянувся, як пароплав загув удруге, вже на причалі Центер Айленду. Нашорошено поглядаю на поплавки і наслуховую, чи за моїми плечима не шарудить трава. Ще п'ять, ще десять хвилин. І ось чую важку ходу по траві. Якщо побачить мене здалеку, напевно вернеться і піде собі шукати іншого місця. Але висока трава і кущ заслонюють мене знаменито. Ще мить і майже над моєю головою появилася худерлява постать дивного рибалки. Вражено зупинився і: — Um Gottes Willen! — Уже ось хотів відвернутися і втікати від мене, але я швидко звівся на ноги.

— Пане, не відходьте. Якщо вам миле це місце, радо залишу його.

Хвилину дивився на мене не розуміючи моєї похопної ввічливости.

— Sind Sie Deutscher?

— Ні, я українець.

Ще стояв хвилину вагаючись, потім мовчки зайняв побіч мене місце. Сидів непорушно і втуплювався поглядом у свій поплавок, що ледьледь погойдувався на поверхні води неподалік від моїх поплавків. Було видно, що хоч він і сидів побіч мене, не мав, либонь, наміру перекидатися зі мною словами. От кирпатий профіль ніби закам'янілої людської подоби, що не відчуває коло себе нічого і нічим не цікавиться. Аж ось раптом безвиразний профіль напружився, прищулився; риба на дні почала клювати принаду, поплавок сіпнув двічі. А він тримав уже в руці вудлище чекаючи на нагоду. Чатував на неї не довго. Поплавок швидко почав поринати в глибінь — так тільки бере велика риба. Закам'яніла людська подоба перестала вже бути закам'янілою. Сіпнула вправно вудлищем, сіпнула не надармо, бо воно зігнулося луком. Учепився напевно великий короп. Розпочалася звичайна в таких випадках боротьба людини з рибою. Риба дурненька і полохлива: борсається, незугарно кидається далі від берега, але людина з нею бавиться, попускає жилку, виснажує і потім обезсилену витягає на берег. Та цього разу було інакше: риба перехитрила людину, бо

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно - продаж нерухомостей, виєднування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

зірвалася з гачка. Либонь зачепилася краєчком нижньої губи, бо коли б гачок угризся у верхню губу, перемога була б, без сумніву, по боці людини.

— Ну і штучка ж була! — трохи озлоблено кинув у мій бік, не повертаючись обличчям до мене. — Як то могло статися, що зірвався? Я був упевнений, що геть проковтнув гачка.

Я з великим інтересом приглядався моєму сусідові. З його профіля вже зникла байдужість; гралися на ньому барви жадоби і ловецької нетерплячки. Мугикав щось під носом, бідкався, знизував плечима і сердито поглядав на воду, на те місце, де втік йому короп. Я ніяк не міг погодитися із своєю невдачею. "Ну, такий, коли б міг, усю рибу виловив би в озері!" — майнуло мені. Та після першого неуспіху, десь по п'ятнадцяти хвилинах йому таки поталанило зловити великого коропа. "Нарешті має чим заспокоїтись!", знов думаю. А сусід мій делікатно відчепив з гачка рибу і замість дати до сітки, чи сховати в торбу, витягнув з кишені безміна і почав її важити.

— Дванадцять фунтів і три унції! — вдоволено посміхнувся до мене.

Потім з тої ж кишені вийняв ярдову металеву стрічку, поклав коропа на траві боком і зміряв.

— Вага відповідає довжині! — знов посміхнувся до мене, трохи морщачи кирпатого носа.

"Німецька точність, нічого собі", з іронією думаю. "Напевно відчуває вже на піднебінні смак риб'ячого м'яса". Та раптом сталося щось непередбачене. Обережно обхопив долонями боки риби і ніби дитина паперового човника, штовхнув її у воду. Короп крутнув хвостом, вода коло берега війнулась лійком. Рибалка з роз'ясненим обличчям дивився на сколочену воду і повільно виймав з нагрудної кишені записник. Здалека я помітив, що там були рубрики. Цей дивак напевно вписуватиме довжину і вагу риби, відмічуючи теж точну дату. І таке він справді робив. Потім знов закинув у воду вудку і знову робив таку ж церемонію з наступним уловленим коропом. Після четвертого коропа нарешті повернувся до мене обличчям.

— То ви українець?

Найкращий продукт для українського
[illegible]
— дає —
УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ
"БУДУЧНІСТЬ"
"The Future Bakery"
735 QUEEN ST. W.
Toronto, Ont.

— Так, я українець. А ви, пане, либонь, з Німеччини приїхали?

— З Берліну, мій пане, із західнього Берліну. Літаком, так званим повітряним коридором, просто до Бундесреспублік. А звідти над океаном сюди, до Торонта. То ви українець, дуже мені приємно, що ви українець.

— Коли б німці подарували нам свободу, як ви цим он коропам, напевно ні ви, ні я не потребували б шукати собі щастя над Онтерійським озером.

— А, це інша справа, це вже політика, а я не люблю бавитися в політику. Я ніколи нею не цікавився.

М'яв галушечку кулеші в пальцях і уважно поглядав на мене.

— Я, пане, політикою ніколи не цікавився, хоч мене руси й арештували за політику в Шпандав. Українцями я теж не цікавився, як вони і мною. І так мабуть до кінця мого віку знав би про вашу країну тільки те, що вона десь на сході, над річкою Дніпром. Та ось сталася велика подія в моєму житті і я відтоді вже не можу не думати про українців. Я чув нераз, що вас багато хто ненавидить, але це тільки доказ, що між вами є вийнятково добрі люди. Бо коли хтось вийнятково добрий, хтось вийнятково поганий мусить ненавидіти того доброго. Якщо хтось мені скаже, що українці погані люди, я їм неодмінно повторятиму, що Зенько врятував мені життя, а він був українцем.

— Цікаво, дуже цікаво.

— Історія дуже коротка і проста: я кинувся втікати до американського сектора, а по мені почав стріляти мій конвоїр Зенько. Він був українцем і стріляв так у мене, що кулі з його кріса летіли зо три метри над моєю головою. Я потім зміркував, що він не хотів мене застрілити. Що з ним потім сталося, не знаю; знаю тільки те, що він врятував мені і життя, і дав мені волю. Як хтось вам скаже, що можна бути щасливому сумирно живучи, не вірте. Безмежне щастя можливе тільки після безмежного горя. Воно, щастя тобто, приходить цілком несподівано, як до мене в Берліні, як до тих он коропів, що десь може вже далеко від затоки.

— Ну, чи риба там зможе відчути щастя?

— Коли б не змогла відчути, не втікала б від небезпеки, як я від Зенька в Берліні.

Ще недавно мовчазний і байдужий, тепер був він надивовижу балакучий. Попросив теж мене, щоб я його називав Вольфґанґом Клінґером. Я потім здивовано відмітив, що коли він закинув побіч мене вудку, риба перестала клювати принаду на моїх гачках. Натомість Вольфґанґ тягнув і тягнув коропи з води. Ніби заздалегідь знали, що худерлявий чоловічок подарує їм і життя, і волю. Мірою наростання цифр у його нотатнику, наростало в ньому й бажання балакати. Широко тепер посміхався до мене, блискаючи трьома золотими зубами в щелепах.

— От бачите: гладеньке плесо води, — вів далі Вольфґанґ. — Але хай но війне вітер і воно поморщиться хвилями. Хвиля за хвилею; немислима одна за одною. Якщо ми уявимо, що

ці хвилі, це рух життя людини, то тоді матимемо підставу сказати, що людське життя складається з лагідних і грізних хвиль. Можливо, що ця заточка ще до вечора помережиться хвилями і тоді ми знатимемо, що спричинних тих хвиль — вітер.

— А спричинник людських хвиль?

— То вже й дитина додумалася б, пане — трохи грубувато відповів Вольфганг. — Скептик вам сказав би, що це збіг обставин пов'язаних причинами, а я тоді поспитав би його: а хто творить обставини і причини? Він напевно сказав би: людина, а я на це: а хто ж створив людину? І от, бачите, цьому не було б іншого виходу, як тільки той, що творцем людських хвиль і життя, і самої людини — Бог.

— Нічого в цьому нового, — лагідно натякую. — Кожна віруюча людина знає про це.

— Чекайте пане, я ще всього не сказав. Ви ж знаєте повір'я про дев'ятий вал. Це цілком, цілком розумне повір'я. Це значить, що після восьми величезних хвиль наспівае остання, дев'ята, яка й вирішує справу. От до прикладу людина обтяжена смертельними гріхами борониться перед цими хвилями, але остання, дев'ята, її неминуче подолає. Звичайна людина рухається на інших хвилях: раз темних, замрячених похмурим небом, іншим разом на лагідних, у сяйві сонця. Це значить, що після безнадії й відчаю, приходить сяйна радість і щастя. І так без кінця, без міри: упадок і зривання, мряковиння і сонце, сліз і голосіння. А щоб відкрити цю істину, треба перш за все слідкувати за собою.

— Кожна людина знає про своє минуле, пане Клінгере, — трохи знуджено натякаю.

— Знає, це факт, тільки не творить з цього синтези, — жваво перервав мені. — Я теж не задумувався над подіями з власного життя. Але тепер я знаю тільки те, що життя моє — це хвилі: раз лагідні, і іншим разом замрячені і грізні. Перші — це щастя скріплене добрими вчинками, і другі, це упадки насичені прерізними помилками та грішками. Та в цьому міститься многотонна гармонія. Так як у житті праведників — спершу гріх а потім каяння і спасіння душі. Все воно допасоване, все на своєму місці. Коли в моєму житті трапилось якесь лихо, то обов'язково наспівало друге, третє, четверте. Коли б так дійшло до дев'ятого, це значило б, що я безнадійний мерзотник. Та нащастя таке зі мною не трапилось. Події відбувалися ланцюговим порядком. Уявіть собі; два роки тому мою Еріку викинено з праці. Три дні пізніше зламала вона собі руку. Тиждень згодом мене арештовано, за політику арештовано, пане, — видув глумливо губи. — Два тижні пізніше я втік до американського сектору. Це значить — прикрі хвилі відійшли від мене, даючи місце лагідним хвилям із сонцем і безмежною радістю. Того ж бо дня я зустрівся з Ерікою. Руку ще мала в гіпсі, але неймовірну радість на обличчі. Отже і їй пощастило втікти до американців, наче б сподівалася, що там мене зустріне.

Поглянув на заточку, хвилину надумувався і потім знов почав трохи суплячись зажурено.

— Коли я був у в'язниці, я ревно молився і приобіцяв Всевишньому, що коли Він мене визволить із в'язниці, опікуватимуся вдовою Берк та адоптованою її донечкою Іренкою. Вони живуть постійно в американському секторі в Берліні. Та уявіть собі, ось я вже тут майже рік, я працюю, моя жінка працювала і в добробуті ми цілком забули про фрав Берк. Ми не згадали б про неї і до останніх днів нашого життя, коли б не приплив замрячених хвиль. Припливли вони до нас цілком несподівано. Минулого тижня зціпило кольками правий бік моєї Еріки. Я негайно викликав каретку поготівля. Тепер вона в Дженерал Госпіталі. Їй вирізали сліпу кишку. Щойно тоді я пригадав бідну фрав Берк та її донечку. Негайно заніс до висилкової компанії сорок долярів і попросив щоб вислано для вдови пачку. Як бачите, я там, у в'язниці ошукав Бога, бо коли б я не ошукав Бога, я щодва місяці висилав би пачки для фрав Берк. А тепер не знаю, чим все це скінчиться. Можливо, що після Еріки щось станеться і мені. Я майже впевнений, що щось станеться. О, як же хитка душа людини, і яка ж коротка її пам'ять! — докінчив він з болем і ми попрощались.

***

Після першої нашої зустрічі, я наступними суботами скрізь розглядався на Центер Айленді за Клінгером. Але ніде не міг його зустріти. Канув ніби у воду. Щойно під кінець літа побачив я його в човні з нестарою це жінкою, на коліні каналу, за яким відкривався вид на Торонтонську затоку. Побачив мене ще здалеку і почав привітно махати рукою. По хвилині підплив до берега і ми щиро привітались. Синьоока його Еріка мала теж вудку. Вони прямували на затоку, подалік від берега, бо там було багато коропів. Я з цікавістю дивився на нього, він відгадав мої думки.

— Сталося, пане, цілком ненароком сталося. Я тепер уже ніколи не буду ловити рибу в каналах. Далі й далі від крилатих нахаб! — Помітив моє здивування і поспішно вів далі. — Уявіть собі, там, за мостом, закинув я вудку з кулешею. Лихо наштовхнуло качку. Миттю вхопила кулешу з гачком і проковтнула. Крик, вереск, лопотіння крил. З'явився поліцай. Протокол. Назвав мене порушником закону. Гачок проколов качці шлунок і вона згодом здохла, а мене поставлено перед суд. Стоп'ятдесять долярів гривни! Гарненька сума, нічого собі. Ніби я винен, що ця крилата нахаба вхопила кулешу з гачком. Тепер я ловлю рибу на затоці, де нема качок. Обережного і Бог береже. — Відчалив від берега і вже здалеку докинув:

— Дяка Богові — пам'ять моя про фрав Берк вигострилася, а замрячені хвилі, здається, вже за мною.

HOME TOWNE BAKERY

Хліб і печиво різного роду, доставляємо до склепів і домів

164 Kane Ave. —— RO 7-7246

Іда Ф. Геррес

БОГ БЕЗ БАТЬКІВЩИНИ

Те, що ми приневолені були пережити в цих роках небувалих воєнних злиднів, спонукує нас завжди питати про глузд того, що сталося. Звичайно, відповідей є чимало і різноманітних, проте і та відповідь має своє значення, яка добачує в подіях не тільки загальний поклик до застанови й повороту, але й особливе післанництво Бога, що пригадуючи сучасність рівночасно освітлює минуле і віщує майбутнє, відкриває джерела подій і вказує на шлях їхнього уздоровлення, наче лікар, що дбайливим поглядом слідкує за ознаками недуги і в них пізнає рівночасно причину лиха, як також і необхідні лікувальні засоби.

Неодин, якого сучасне лихо важко зранило і досвідчило, дивиться на світ наче на розшалілу стихію. Він бачить як ця стихія охоплює цілу землю і питає сам себе, чи, бува, не є це тільки зовнішні ознаки лиха, якого найосновніші складники коріняться в людській душі, але найсутнішим із них є відношення людини до Бога. Ми ж на ділі тісніше зв'язані з Богом — чи знаємо про це чи ні — як ненароджена дитина із своєю матір'ю. В Ньому живемо і діємо, на Його образ і подобу ми створені і вся наша природа змагає до єдности з Ним. У вічному з'єднанні з Богом лежатиме наше щастя і прославлення і завершальна досконалість нашої істоти.

Чого ж тоді дивуватись, що на людські існування впали такі жахливі й виразні удари, коли це найперсвісніше відношення запустіло й поросло бур'яном? Цей зв'язок між Богом і нами є дійсний і живий — дарма, що зразу його не видно, — але приходить час і він із невідомого дістається на світ і приймає всім видиму й реальну постать.

Із знаків письмових і людських творів, із тіней і світла нашого досвіду, проте вірно і добре, можна відчитати, що заіснувало між Богом і людьми: Доля Господа поміж людьми. "Світло світило в темряві і темрява його не обняла. Він прийшов до своїх і свої Його не прийняли". Так каже Євангеліє св. Йоана. Вістки про життя Господа на землі тільки ілюструють цю тему. Вже ранне дитинство Ісуса виявляє це справді подвійне обличчя: прекрасний, радісний і щасливий час Різдва, радість янголів, утіху пастирів і святкову величність трьох царів, — разом із тим бідняцьке шукання нічлігу, злидні, звичайні злидні в стайні й вертепі (які ми залюбки стилізуємо на малярський штиб), і прихід мудреців, що віщували смерть і небезпеки, втечу і вигнання.

Ба, історія Різдва є рівночасно найвідраднішою і найсумнішою історією світу. Сумною наче страсті, бо й справді страсті в ній уже зав'язалися, наче овоч у бростві цвіту. Глибока побожність наших дідів добре це розуміла, коли звичайно уявляла собі Дитя-Ісуса з терновою короною і хрестиком на плечах, що можна іноді ще бачити в старих молитовниках.

Даремне шукання нічлігу, народження в стайні поміж тваринами — "тому, що в світлиці не було місця для Нього" — переслідування невинного Дитяти, довгі роки на чужині — чи ж ми подумали колинебудь, що св. Родина в Єгипті є опікуном утікачів? — ми знаємо про це не багато, але побожні люди кажуть, що це були довгі і дуже тяжкі роки, — все це було тільки вступом до життя, яке наш Спаситель так схарактеризував: "Лиси мають ями, і птахи мають гнізда, але Син Чоловічий не має де свою голову прихилити". І життя це скінчилося зі зворушливою послідовністю в розп'ятті на дереві між небом і землею і, наприкінці, в позиченому гробі.

Історія Ісуса є історією про Бога, що не має батьківщини на землі. Невже цей початок є дійсним прообразом долі Господа Бога поміж людьми? Невже не було ще інших таємніших слів і віщувань, що повинні були справдитись не десь там у вічності, на новій землі, у новім небі — але вже тут і тепер, коли б люди відкрили їм свої серця? Слова про гостювання Бога поміж людьми, про мудрість, що збудувала собі хату і що радіє з людського товариства, — про Бога, який хоче жити із своїм народом, а не бачити його тільки здалека?

І чи ж ці слова ще не були реальною дійсністю упродовж довгих віків, не зважаючи на всі історичні хуртовини і зміни, не зважаючи на провини і злочинства людей? Проте Господь таємничим способом живе у своїй Церкві, поміж людьми заклав своє житло, зовсім близько, у вигляді хліба — такого божества не мав ще ніодин нарід, — а люди стали Його приятелями і товаришами долі. Вони дуже добре розуміли, що не можна елімінувати Бога зі світу, дарма, що проти Нього грішили, сповняли злочини і зради. Для них було самозрозумілим, що город Бога є і мусить бути між нами глибоко вкоріненим і незруйнованим земним прообразом і відблиском вічного городу Бога в небі.

Проте від кількох поколінь бачимо незмірену зміну в своїм жахливім значенні: люди прогнали Бога зі свого життя.

Не можемо цього заперечити: Бог знову став чужинцем поміж нами. На кожному кроці безпосередньо і з олівцем у руці заперечують Йому право громадянства на землі. Він це живе при нас, але як небажаний чужинець! Вже не як гість, але як нахабний, прикрий, надокучливий і небажаний чужинець. Такий, від якого господарі жадають, щоб сидів тихо, не ставив домагань, і якнайменше показувався людям у вічі. Скажіть, чи так воно не є, що для Бога, Його слова і правди нема місця на землі? Скільки заздрісних, боязливих, жахливих і недовірчивих турбот хвилює світом тільки тому, щоб Господь Бог не зайняв забагато місця — у дитячих серцях, у молодечих мріях і діяльному житті дозрі-

лих людей? Щоб люди не присвячували Йому забагато часу, грошей або тільки уваги? Щоб не багато днів пригадувало на Його існування, щоб ніде не було видно ні Його ікони ні згадки про Нього? Щоб увага Йому присвячена ні в найменшому не мішала справ тисяч разів важніших від Нього? Кого ж із нас уже при огляданні старих величних храмів і манастирів боляче не вразила думка, що сьогодні годі й подумати, щоб сучасні — багатство, сила і дух з'єдналися і поставили таке могутнє свідоцтво Божої Дійсности? Це все сталося таким чужим, що західня людина, дивлячись на манастир, дивується наче індійському заповідникові, неначе над рідкою звіриною з природничого музею? Справді, таке чудовище ще існує на світі? Та сама західня людина з провідників мусить дізнатися про вимерлі або недавно силою вирвані Божим відправам міста, що тут справді жили колись люди, які дорожили і високо цінили життя, присвячене молитві й роздумі.

Але і ми, що називаємо себе вірними Господа Бога, — як мало на ділі присвячуємо Йому місця і часу в нашому житті, як мало в порівнянні до інших справ, як дуже жахаємося, щоб ніде не переступити меж призначеного для Бога й одобреного Йому світом кутка. Хіба ж багато з нас не вважає вже за зайве й перебільшене, коли людина відважується перехреститися в ресторані перед їжею — і таким чином насмілюється пригадати хоч дрібною хвилиною, що існує Бог?

Так, справді, Бог стався між нами неважним чужинцем, якому не хочуть уділити і найменшого місця, якому і найдрібніша жертва є завелика, у відношенні до котрого існують тільки вибагливість і вайлівість, а не обов'язки, який повністю залежить від нашої доброї волі, а навіть від доброго настрою, який завжди чекає на наші доручення, який не має права свобідно поводитися, тільки чекати на накази і на те, щоб не мішати людям у їхніх справах. "Він прийшов до своїх і свої Його не прийняли". А ті, які Його прийняли, прогнали Його геть. Так, так ми поводимось із Богом! Те, що впокорює й понижує людину, а саме встрявання в Її найпервісніші права, в Її людську гідність, те саме ми творимо Богові — і домагаємось, щоб Він був за це ще вдячний!

У висліді і на людей прийшло таке лихо, якого ще не було від початку світу. Багато з них опинилося без рідної землі, без батьківщини і саме вони мають повне право зупинитися, призадуматись над глуздом свого горя. Війна та її страхіття вирвали мільйони людей із їхнього грунту і гонять ними, наче вітер перекотиполем: це різного роду втікачі, без даху над головою, чужинці, що скрізь просять допомоги і знаходять її в добрих і не находять її в лихих. Ці нещасні, це евакуовані, прогнані, знищені бомбардуванням, переселені, переміщені, пропавші, у-в'язнені — ах скільки ж нових слів витворила наша мова, на означення людей без батьківщини, слів, яких перед двадцятьма роками ніхто не зрозумів би. На всіх вулицях світу аж до найменшого забутого села чуємо мову чужих людей, бачимо чужі обличчя з далеких країн, яких спобігла ця сама жорстока доля: обличчя чоловіків, дітей і стариків. Ні, ніколи, як довго існує пам'ять історії, такого не бувало. Чи ж не є це справжнім образом, відбиткою і порівнянням того, що ми вчинили Господу Богу? Чи не є це кара і спокута за це?

А може треба б глянути на справу з іншого боку: з усього, що Він, Господь, якого ми прогнали зі землі, приніс нам, ми найбільш зненавиділи, — так, просто зненавиділи — так це вістку й обіцянку про Вічну Батьківщину. Ні одне слово не хвилює так сучасну людину, як слово про другий світ. Люди, що поважно думають про той світ — це тільки дурні, обмежені, й обмануті зрадники, але й непевні дезертири від справ цього дочасного світу.

Але й ми, віруючі, нераз відчували це слово як образу, як прикрий біль, намагаючись спростувати його заслоною фальшивого сорому та поганої совісти. І діялось це тоді, коли, навпаки, ми повинні були радіти і бути гордими з того, що ми мандрівники поміж двома світами, що ми співмешканці і домівники самого Бога, що ми спадкоємці Христа і прочани на дорозі до вічного щастя. Чи ж не приховали ми, а навіть чи ж майже не заперечили ми нашої найбільшої надії, чи ж при кожній нагоді поспішно не запевняємо, що "і ми" дивимось на той світ тільки як на оповідання для дітей, стариків і життєвих невдах, а діло наше робимо, як годиться розумним людям, з огляду на його реальну вартість, а не на те, щоб дістатись до неба.

А тепер переживаємо те, чого світ досі не бачив, — заперечення і втрату нашої батьківщини на завжди. Батьківське обійстя, рідне село й околиця стали жертвою вогню і лежать у руїнах, безслідно пропадають колишня праця і спомин щасливих днів. Бомби розрили рідні оселі, так що годі сказати: тут колись була моя хата. Що більше, навіть Божі доми поміж людьми, собори і церкви, нові й старі, величні й бідні, лежать у попелищах і руїні. Пропали тепер в одну ніч, дарма, що перебули продовж тисячу років війни, революції і "нашестя іноплеменників", наче запорука існування у вічности.

Тепер починаємо дещо розуміти: а саме, що людина мусить кудись належати, мусить на чомусь спочивати, мати змогу кудись повернутися. Починаємо розуміти, яке це добро, коли все те маємо, і яке це лихо, коли це все нам нівечать і зневажають. Тепер розуміємо, що це ні стид, ні сміх, коли людина багато й усе робить, що в її силах, тільки тому, щоб повернутись додому, знову віднайти свою батьківщину, її розбудувати, затримати назавжди і вже ніколи не втратити. Тепер бачимо на жахливих прикладах, як злощасне "ні", яке людина в незрозумілій гордості кинула проти вічної Батьківщини і проти Отця, що є на небесах, знівечило і заграбило навіть її земську батьківщину. Невидимий світ завжди попереджує все, що видиме.

Є ще й третя справа: Первісну спільноту творили Бог і людина. Всі глибокі люди і християни завжди здавали собі справу з того, що батьківська рідна хата, не тільки церква, є прообразом, порівнянням і символом життя і зв'язку з Богом і в Бозі, що любов Рідного Краю стає водночас і любов'ю до нашої незнищеної батьківщини. Таким чином усі зв'язки і споріднення поміж людьми є теж нічим іншим, як тільки прообразом, порівнянням і символом відвічної Божої любови до людей. Але глибшим і останнім глуздом кожного подружжя є представити нїщо інше, як тільки зв'язок Христа зі своєю Церквою, чи Бога з душею. Кожний батько є величною алюзією Того, від котрого всі батьки на землі одержали своє ім'я, кожна матір є пригадкою самого Бога, в котрому живемо, рухаємося, існуємо, котрий нас записав у своїх книгах і почислив усе волосся на нашій голові. Кожна любов, кожна дружба є дзеркалом і свідоцтвом відвічної Любови, що нас оживила і притягнула до себе.

Але саме цю дійсність ми призабули, заперечили, відкинули, що більше, — зневажливо висміяли. І то не тільки ті, яким здавалося, що вони вже забагато зробили, коли зволили погодитись на існування Бога, але — нажаль, також і ми, віруючі. Подумаймо тільки, чи просте "виконування релігійних обов'язків" не ставимо вище над любов Бога і над приязнь із Ним? Наскільки вище ми цінили кожну земську спільноту від тієї, яку вона повинна була символізувати!

Зразу, на початку був невидимий світ, потім настав світ видимий.

Тепер почався такий хаос у людськім співжитті, якого ще не було на світі. Люди розсілись по цілому світі і пірвали зі собою всякий зв'язок. Якийсь жах проймає нас на згадку, що майже на цілій землі: в Европі, в Америці, в Австралії, в Азії й Африці війна породіловала чоловіків і жінок, батьків і дітей, свояків і приятелів. Хто почислить мільйони, що страждають із того приводу? Хто почислить поза живими число вбитих, пропащих, загинулих?

Мається враження, що порвалися всі гальми і греблі, відколи людина відірвалася від Бога. А ми можемо тільки сказати: Це є справедливе і неминуче. Саме так є зв'язане сотворіння з Творцем. Якраз такою є дійсність. Ми повинні навіть більше сказати: Наше безталанне горе на чужині, наші страждання, наша розлука й осамітнення свідчать і славлять справедливість і маєстат Бога. І саме тому ми повинні погодитись на нашу долю, добачуючи, шануючи і в міру можности признаючи в кожній чужій бездомній людині бездомність самого Бога.

Але чи це християнський погляд говорити тільки про вину і кару, наче б Господь був тільки месником ображеного маєстату?

Звичайно, ні. Мова йде не тільки про те. Історія вочоловічення, історія Ісуса Христа, історія Його першої бездомности оповідає нам перш за все про те, що Господь поводиться з нами не тільки згідно з мірою суворої і тріюмфуючої справедливости. У старій коляді співаємо: "Господь покинув свій престіл, щоб іти з нами по дорогах — велика, непонятна Його любов". Він узяв на себе наше тіло і нашу долю і саме тоді сталася велика новина: наше тіло і наша доля перемінилися і стали учасниками святости. Страждання вже не є тільки нещастям, але жевріє якимсь дивним світлом, страждання вже не є тільки проклоном гріхів, не тільки карою, але й ціною вини. Страждання вже не є тільки висловом знищення життя і його вартостей, не є тільки провісником занепаду й смерти, але й запорукою порятунку і, новим посівом перемоги і відродження. Усе людське страждання, що заторкує Ісуса, що своїм початком коріниться в Його волі, що в довір'ї на Нього спирається, з'єднується з Його спасенним стражданням і стає учасником у Його незміренних ласках і дарунках.

Чи ж сьогоднішній світ часто не нагадує нам якоїсь величезної ваги, — на одній терезці вага провини зважує щораз більше і накликує кару гніву і знищення — на другій збираються краплі за краплею нечувані страждання світу, щоб принести Богові експіяцію і вирівняння. Ми не знаємо і не можемо знати скільки ще треба перенести і перетерпіти, щоби прийшла рівновага, щоб терезка спокути пішла вдолину, щоб Господь змилосердився, коли справедливість буде сповнена. Ми знаємо тільки, що в цій жахливій дії завмирання світу, серед якої живемо, вся наша надія поруч ласки лежить у силі невинного страждання, але й у силі добровільного і слухняного страждання тих, що провинилися. І що кожна сльоза і кожна краплина крови наближує вимріяний день поєднання.

Phone: LE 6-0982
ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations,
Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знаменитy гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та неперевершеної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ
GREEN VALE DAIRIES LTD.
3156 DUNDAS ST. WEST
телефон RO 7-1728.

Чи ж не бачимо, як християнська радість блищить не против, але якраз посеред, якраз із приводу злиднів цього часу? Воістину! Для нас християнство не є втечею перед панщиною буднів, не є замиканням очей і уст на згадку про давноминулу красу втраченого раю дитячого віку. Ми ж не сміємо себе дурити. Страждання світу й наші хрести існують, що більше, до них приходять нові. Але до них іще щось приєдналось, чого невсилі ніхто затерти: Сам Бог і Його приязність поміж нами. "А всім тим, що Його прийняли, дав силу Божими Дітьми називатися". Як то, чи й сьогодні має значення прийняти Бога, зберігти Бога, дати Йому притулок на землі? Приймімо ж Його, привітаймо Його в наших убогих, осиротілих серцях, приймімо Його в жахливому вигляді Його завжди святої і незрозумілої нам волі — або під постаттю чужинців, у яких Він, бездомний, блукає тепер по світі. Повні віри, надії і змагань ідімо знову до прихованого скарбу заповітної батьківщини, вчімося її любити, за нею тужити, на неї чекати і нею радіти.

Спершу здійснюється невидиме, воно прибирає реальні форми у видимім: таким чином може доведеться знову пережити, що Господь знову заживе поміж нами, як наш Пан і осередок нашого життя, що ми Його нарід, може доведеться знову повернутись на батьківщину і будувати її, як обіцяний заповіт вічної батьківщини. Даймо знову Йому, Чужинцеві між нами, право на нашу любов, так як діти колись у колядці: "Ісусе милий, ми небагаті, та дар цінніший несем від мира, це любов серця і милість щира"...

Хто-зна, може доведеться ще дочекати і пережити єдність Його любови в безлічі щасливих спільних хвилин.

Наприкінці ще над одним треба зупинитися. Малощо не силою накидається християнинові питання: "Що це значить, що сьогодні загал іде шляхом євангельських рад?" Що це значить? Історія і перекази Церкви знають віддавна спосіб життя, який називають "дорогою досконалости". Його основними рисами є добровільне вбожество, стриманість і підпорядкування.

У цьому місці треба дуже докладно призадуматись. Із слів Спасителя до деяких людей у точно означених ситуаціях і мабуть у більшій мірі з невсипучого й побожного роздумування цілого Його життя — християнство дуже рано зробило висновок, що деякі справи, які природна людина вважає за нещастя, в дійсності мають інший, прихований і таємний зміст. Апостол каже: "Істота світу — це похоть очей, тіла і життєва пиха". Це значить, що світ змагає до майна, вживання і незалежности, він дрижить над кожним поменшенням цих дібр і хто їх дійсно стратив або до них не дійшов, того світ уважає нужденним, жалю й погорди гідним.

Але цій "самозрозумілій" думці цілі сторіччя протиставляють факт, що тисячі людей своє спасіння й щастя, навіть земське шукали в добровільному зреченні якраз цих і з ним зв'язаних дібр, а непроглядний хор радости і вдяки сповіщає, що вони понад усякі сподівання намагане цим шляхом осягнули.

А тепер переживаємо найдивніше і небувале, що досі було вийнятком, покликанням вибранців: що саме це вбожество, самітність, якщо не повне відокремлення, підпорядкованість, сталися долею загалу.

Якже ж нам християнам не бути тут уважними та вдумливими?

Немає сумніву, те, що діється, є жахливою карою, якою Господь простим шляхом у дрязки розбив улюблених божків нашого часу і світу. Нема сумніву, що якраз вина спричинена боготворенням тих сил, може бути вирівняна їхнім запереченням. Але чи в цьому факті не криється більше нічого? Чи не діється це все, щоб ми мали відкриті очі на прихований скарб у чорній, кров'ю насиченій землі — скарб, через який, мабуть, ми все стратили, щоб знов його здобути!

Скажімо це зовсім спокійно й тверезо, щоб нас не звела зі шляху жодна фантазія, жодна напасть, щоб утікаючи перед важким лихом, ми не попали в неправду. Нашої незавидної дійсности не можна приховувати, покривати мовчанкою, прикрашувати, словами вибілювати й ретушувати. Ми знаємо з досвіду все таким, як воно в дійсності є: всю нужденність спричинену грабунком і втратою цінного, дорогого і необхідного майна, всю темну незавидність нашого життя спричинену злиднями, бідою й непевністю. Ми добре знаємо тугу, що серце розриває і перемінює нас у сиріт, що в злиднях і далеко від усього, що дороге і любе. Ми на собі перенесли ввесь тягар накиненої панщини і своїми очима бачили, як гинуть найцінніші вартості під тим ярмом. Крім цього знання ми, як християни, покірно слухняні голосові Церкви, знаємо, хоч не зі свого досвіду зате з немаловажного досвіду других, — досвіду цього не можемо заперечити ні затемненням нашого серця ні бунтом нашого розуму, — знаємо те, що в злиднях, які переживаємо, криється або хоч може критися ще щось інше, не тільки визвольна сила страждання.

Можливість ця, що нагадує цілющу лікувальну силу отруйного і терпкого зілля або чисте золото в глибоких надрах землі, може нам добре придатися.

Не годиться викручуватися словами, мовляв, колись і найбільш побожні душі не мріяли про те, що ми муємо переживати. Або, що це все тільки для тих має вартість, хто "добровільно" вибрав таку гірку долю. Але коли сам Господь ясно і недвозначно вибрав для нас таку важку долю, то чи ж не дав тим самим нам вказівок? Адже ж коли послав на дорогу, то показав мету! Коли подав засоби, то назначив ціль. Коли дав можливість — тоді міг дати і її сповнення.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, календарі, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:
A. MOCH
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

Невже таким чином Ісус перемінив у своїм невисказаним і нечуваним милосердю кару на ласку, прокляття в благословення, смерть у нове життя? Невже Він перемінив повний занепад, — ми відчуваємо це кожною клітиною нашого тіла, — у символ щасливої будучности, поставивши нас, не тільки кожного зокрема, але й цілий нарід, на шлях, який Церква віддавна називає шляхом вибраним?

Справді, це справи, що їх передумати не легко. Про них не можна голосно дискутувати і сперечатись, їх треба довго й спокійно передумати. Треба довго молитися, щоб зрозуміти глузд переживаного. Гете мав рацію кажучи, що це велика хиба думати, що люди розуміють те, що вони переживають. Пізнання й розуміння ростуть помалу, дозрівають у великій терпеливості й труді, також і тут.

Не дивлячись на те, Господь нам призначив, навіть тоді, коли б дні досвіду потривали ще довго, ми ще переживемо, а дехто з нас уже пережив, що світло світить нам серед темряви, що радість веселить наше горе, що наше життя єдине місце християнської радости, наче білосніжка під снігом, наче місяць у безконечній пітьмі наших днів. І як радісний іней заповідає тривку весну, як місяць віщує схід сонечка ясного (якого світлом він світить), так і ця радість запевнює нам радість другу — вічну, непереможну.

Син Чоловічий прийшов, щоб ми знову знали й не забували, що ми народилися для щастя не для страждання, що всі страждання належать до проминального обличчя світу, зате всі радости — це прості віщуни майбутнього прославлення. Таким чином на світі всетаки засіяло світло, світло незнищенної радости, якого вже ніхто не згасить на землі, вже більше не вирве, вже більше не промовить — воно сильніше, глибше, багатіше і ясніше від усього, що існувало на світі і воно є також невтраченим спадком і майном ограбованих, бездомних, самітних і розлучених.

Жах і страждання швидко на світі минають, радість єдина існує без краю, без міри і меж.

Переклав із німецької мови *Я. Ч.*

Авторка цього есею, Іда Фридерика Геррес (Görres) живе в Штуттґарті (Німеччина) як письменниця й науковець. Її творчість відзначається пробоєвим духом, що має особливо цінний вплив на католицьке середовище, відоме часто з перебільшеного й закостенілого консерватизму. З важніших творів І. Ф. Геррес згадаємо "Розмова про святість", "Про Божий тягар", врешті "Приховане обличчя" — біографія св. Терези з Лізіє, і б. і. Есей, що його тут містимо, хоч давно написаний, став проте знов актуальний, бо ж ми тепер у "Році втікача". Актуальний він особливо для новоприбулих, і для староприбулих чи тут народжених, щоб не тільки зрозуміли новоприбулих, але і свою власну долю, яка їх може ось-ось жде.

Редакція "Світла"

А. Мартинюк

ЯК ТО ЯКОСЬ В СУДІ БУЛО...

Один із процесів між католиками і "православними" відбувався десь 1933 р. у вищому суді — (King's Bank Court) у Віннінеґу. З цікавости пішов я послухати справи. В суді було яких 80 людей. Процес тягнувся вже зо 3 тижні. "Православні" мали до 40 свідків, які присягали на біблію й свідчили не об'єктивно. А коли я прийшов, того дня саме бракувало перекладача. Кожного дня був за перекладача п. посол Бачинський, але на цей день він саме кудись виїхав. По стороні "православних" були оборонці, адвокати, Арсенич і Гіпс. Спір ішов про церкву в Стюартбурн у Манітобі. Розправа відбувалася перед суддею Керрі. Покликано за перекладача п. Ястремського. Питали саме свідка, що був старшим братом тої церкви. Свідок мав уже ок. 70 літ, — ще й не знав ані читати, ані говорити по англійськи.

При першому питанні Арсенича Ястремський на першім реченні щось заплутався з англійською вимовою і старенький суддя зараз сказав пошукати іншого перекладача, бо цього він не розуміє. "Get somebody who speaks English" — сказав суддя. Другий покликаний перекладач був п. Іван Краус, але і його по двох реченнях суддя відкинув...

Адвокати ходять по залі і глядають дальше за перекладачем. Я сидів із Всеч. о. М. Пелехом. Прийшов до нас адвокат Ґрінберґ і питається о. Пелеха, чи не знає когось, хто був би за перекладача. А о. Пелех сказав Ґрінбергові, що я вчитель англійської мови, то й можу перекладати справу. Я не був охочий іти за перекладача тому, що суддя передтим уже двох відкинув. Однак о. Пелех налягав, щоб я таки пішов. Ще й запевнив мене, що я маю добру англійську вимову то й певно вив'яжуся добре. Я послухав о. Пелеха і пішов перед суддю. Перш усього — адвокат Ґрінберґ — спитав противну сторону чи п. Арсенич годиться, щоб я був за перекладача в справі. Пан Арсенич дав свою згоду.

Судовий писар спитав мене: чи я буду присягати на біблію, але я сказав, що я католик і буду складати присягу перед розп'ятим Христом. Судовий писар вийшов до другої залі, приніс св. хрест і два ліхтарі зі свічками. Я запалив свічки й склав присягу, що буду перекладати точно все, що свідок буде говорити.

Адвокат Арсенич став свідкові завдавати всякі питання про початки цієї церкви. Свідок давав відповіді по українськи, а я зараз переповідав по англійськи. Якось усе мені йде гладко.

Врешті, по довшому часі, п. Арсенич ставить питання: Які священики приїздили відправляти богослужения. Свідок Полос відповідає, що приїздили ОО. Василіяни з Вінніпегу. Дальше запит п. Арсенича: Кого священик споминав у Службі Божій? Свідок відповідає: Та споминав єпископа Будку, священиків тай усіх вірних. Тому, що ця відповідь свідка не була докладною, я без вагання доповнив ясліду: священик споминав Папу Римського, митрополита Шептицького, єпископа Будку, священиків і всіх вірних. Адвокат Арсенич зараз запротестував:

"Your Lordship, the interpreter added the words which witness didn't say". Суддя заворушився, і запитав мене: What is it? Я зараз перепросив суддю, кажучи: Your Lordship, the witness is an old man, and is illiterate, he does not understand the question, but if your Lordship allows me to explain the question, he will repeat the same answer over again. Суддя сказав до мене: Yes, explain to the witness this question. Я подякував судді за дозвіл пояснити старенькому свідкові Полосові. Звернувсь я до нього і сказав йому: Пам'ятаєте, що священик під час Служби Божої споминав Свт. Отця Папу Римського, митрополита Шептицького, єпископа Будку, священиків і всіх вірних? Свідок Полос, відповідає: Ая, так, споминали Папу, Митрополита Шептицького, єпископа Будку, священиків і всіх вірних.

Тоді суддя звернувся до адвоката Арсенича піднесеним голосом: What do you think? The witness repeats the same statement over again. І додає, "If you don't know how to ask a question plainly, then sit down! П. Арсенич зараз сів. Відтак став дальше продовжувати питання. Арсеничевим партнером був адвокат Гіпс. Розправа продовжувалася дальше. Десь около четвертої пополудні отвираються двері до залі розправ і входить п. В. Свистун, що саме того року вчився права в цьому самому будинку. Коли п. Арсенич побачив Свистуна, зараз встав і заапелював до судді: "Your Lordship, here is Mr. Swystun, he has finished University in Europe and in this country, and knows both languages well. Let him be interpreter to our case. Суддя Керрі глянув на залю, застановляючись. Я побачив, що п. Арсенич хоче мені віддячитись і усунути мене як перекладчика. То й, не надумуючись довго, звертаюся до судді з проханням: — "Will your Lordship allow me to say few words to Mr. Arsenych?" Суддя відповів мені, "Yes, you may". Я дякую судді за дозвіл. Звертаюся тоді до П. Арсенича: "Mr. Arsenych, do you think that you and Mr. Swystun are the only ones that speak both languages well? I think I do as well as you or Mr. Swystun, if not better! Суддя так собі сподобав моє слово, щиро розсміявся, аж сльози йому покотилися. Але і приявні на судовій залі вибухли таким сміхом, що заглушили мене і я був мусів зачекати з дальшою мовою. Коли суддя обтер сльози від щирого сміху й заля успокоїлася, я продовжаю дальше. Звернувся до судді й кажу: "Besides, your Lordship, I don't think that Mr. Swystun could be interpreter to this case, for he is the creator and the pope of this new sect".

Знову щирий сміх на залі. Врешті суддя відзивається: "I don't see why we should change the interpreter. This gentleman speaks very good English. I am very much satisfied with his interpretation". Звертається до мене і питає: "What is your profession?" Я відповів: "I am a school-teacher, your Lordship. I have been teaching in both Provinces, Manitoba and Saskatchewan". Суддя: Yes, a school teacher is supposed to know the language, otherwise they would not allow him to teach. I don't see the reason why we should change interpreter. Proceed with the case". І так я лишився дальше аж до 5-ої год. пополудні.

Автокефальні програли процес і мусіли заплатити всі кошти. Католики не багацько на цьому скористали, бо невдовзі "хтось" спалив церкву... Оттак противна сторона таки "виграла" справу... Сьогодні ж п. адвокат Свистун уже не по стороні тих, що їх колись "сотворив", а попису-ється вже по большевицькому боці...

ЛІТУРГІЙНИЙ СОЮЗ

ПІД ПОКРОВОМ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Чи Ви вже стали членом **Літургійного Союзу** під покровом св. Василія Великого? Цей Союз повстав пару років тому назад при манастирі ОО. Василіян у Мондер, Альберта, Канада.

Із пожертв членів **Літургійного Союзу** має повстати в найближчому часі велика каплиця при матірньому домі ОО. Василіян у Мондер, де виховуються майбутні василіянські священики-місіонарі і їх брати-помічники.

За всіх дотеперішніх і майбутніх жертводавців **Літургійного Союзу** відправляються і на майбутнє будуть відправлятися Служби Божі в манастирі ОО. Василіян кожної середи в місяці. З тих Служб Божих можуть користати не тільки жертводавці, але теж померші члени їх родини, що їх список вони передають до манастиря ОО. Василіян у Мондер.

Тому записуйтеся в ряди **Літургійного Союзу**, користайте з його духовних благодатей, а своєю пожертвою причиняйтесь до виховання молодого покоління монахів-місіонарів.

Свої пожертви, запити чи листи шліть на адресу:

BASILIAN FATHERS, MUNDARE, ALTA, CANADA

о. Богдан Курилас, ЧНІ

ДІЯЛОГИ ВАСИЛІЯНОК

(4-те продовження)

ЯВА 4

Входить екс-василіянин Ігнатій Михайлевич[8]. На його вид сестри зжахнулись і допитливо перекидаються поглядами між собою. Але дальше сидять на своїх місцях.

МИХАЙЛЕВИЧ: Слава Ісусу Христу!

СЕСТРИ: (Мовчать).

МИХАЙЛЕВИЧ: Слава на віки! Це ви так зустрічаєте свого духовного отця і добродія ваших душ?

МІНСЬКА ІГУМЕНЯ: (в сльозах): Ви, отче, були досі нашим духовним татом, ви спасали наші душі, а оце тепер завзялися їх погубити! Де ж це ділися ваші навчання й приклади?

МИХАЙЛЕВИЧ: Мої діточки! Коли я раніше навчав вас любити римську Церкву, то це були в мене глупощі й засліплення. Та тепер зволив Бог розкрити мені очі!

Сестри збентежено розглядаються і боляче зустрічаються своїми поглядами. Михайлевич сідає за столиком.

С. ПУЛЬХЕРІЯ: І що ви, отче, побачили тими розкритими очима?

МИХАЙЛЕВИЧ: Що римська Церква — обман і темрява, а світло і правда — в імператорі та русскій православній вірі.

(Сестри знов боляче переглядаються між собою).

С. ГЛІКЕРІЯ: Преподобний отче, я і всі сестри не можемо повірити власним ушам, чуючи такі ваші слова. Від часу нашого новіціяту аж до минулої осени скільки, отче, ви сказали нам прекрасних духовних наук, скільки ревности виявили в ділі освячення душ, скільки разів остерігали нас перед зрадою, перед вовками, що підлазять до стада, натягнувши на лоба овечу шкуру?

С. РУСЛАНА: Дорогий отче, благаємо вас, навколішках заклинатимемо вас із сльозами в очах: поверніться знову на вузьку стежку, що веде до раю, на єдиноспасенний шлях правди. Ісус Христос, розп'ятий на хресті, говорить тепер до вас і як Петра взиває знову з довір'ям і любов'ю глянути на Його святе лице і не бути невірним, а вірним.

(Отець Михайлевич — видимо зворушений. Закрив очі й чоло обидвома долонями й ліктями вперся важко об стіл, схиливши низько голову).

С. ПЛАКИДА: Скільки разів, отче, в час конференцій на євангельські теми, ви зупинялися на стишку св. Матея: "Ти є Петро, і на цім камені Я збудую Мою Церкву, — і пекельні ворота не здолають Її"[9]). І над цим другим місцем: "Паси ягнята Мої! Паси вівці Мої!"[10]) І ви так надхненно впевняли нас, що ці слова відносяться до першого єпископа міста Риму й до всіх його наслідників, Римських Папів, аж до кінця світу. Хіба ж слова Спасителя в св. Письмі нагло змінялися, набрали іншого значення.

С. КАЛИНА: Ваше Високопреподоб'я стільки разів розказували нам епізоди про геройську поставу Св. Отця Нашого Василія супроти цісаря Валенса, аріянина; про несхитність у вірі всієї чернечої родини в час гонінь Діоклеціяна; діда св. Василія й бабусі Макрини, які скитались за віру в понтійських лісах. Хіба б заповіт засновника Василіянського Чину не обов'язував його синів? Чому сотні отців парохів, величезна більшість наших отців і сестер можуть бути несхитні в католицькій вірі, тверді, як діямант[11]), а наш отець духовник мав би продати Ісуса Христа й поцілунком видати людського Сина, як Юда Іскаріотський?

С. АГНІЯ: Вселенські архиєреї виявили стільки довір'я до нашого Чину і висловлювались неразпро його велике історичне завдання: бути поєднальною ланкою між Сходом і Заходом. Чи ж би отець зневірились у силу божественної благодати, що виліковує кволих і збирає докупи порозкиданих?

(Михайлевич дальше сидить недвижно, з важко похиленою головою. В усій його істоті відображується люта внутрішня боротьба)

С. ЗАСТУПНИЦЯ: Скільки разів Ваша Милість розказували нам про події з життя і смерти блаженного Йосафата та ісповідників Христових, Іпатія Потія, Йосифа Велямина Рутського й Мелетія Смотрицького. Чи ж не близько нашого манастиря проляв святу кров блаженний Йосафат? Он там стоїть іще сьогодні його архиєпископська зимова палата й катедра, де священомученик відслужив 12 листопада 1623 року свою останню утреню, а раніш, 26 жовтня, проповідав у свято великомученика Димитрія, на тему: "Прийде навіть година, коли кожний, хто вам смерть заподіє, думатиме, ніби службу приносить він Богові!"[12]) Он туди найвищий горб Вітебська, звідкіля вкинули кати у Двину тіло Мученика. Онде миля дальше вгору на річці затон "Свята Криниця", де рибалки підвезли тіло і затопили його. Он туди цитеделя й храм св. Михаїла в ній, де світлосяйні й надприродно гарні мощі 15 днів зазнавали пошани від розкаяних вітебщан. Врешті, скільки разів ви з нами, Отче, проходили хресну дорогу, худою через місто волочили змасакроване тіло Йосафата? Чи ви самі не показували нам дім, об якого мур вдарилось головою, волочене за ноги тіло? Чи ми не цілували разом із вами чудесний слід на камені?[13]).

МИХАЙЛЕВИЧ (зривається з-за стола, сильно поденервований):

Досить, ах досить цих бабських патякань. Облиште ці святі небилиці, а то одурію. Голова мені ходором ходить! Ні! *(вдаряє силь-*

но по столі). Я раз рішився і ніхто й ніщо в світі не змінить моєї постанови. Геть із сантиментальним минулим. Все, що ви розказуєте, це сон, це те, що було і прогуло: те, що колись вже не вернеться. А я — реаліст, я за теперішнім, хоч як воно було б жорстоке, я хочу жити! От що, добрі сестри. *(Сідає).*

С. ЗАСТУПНИЦЯ: Але ж, Отче, як можна в ім'я життя відрікатися начала і праджерела життя, Христа, Того, що сказав: "Я — шлях, правда і життя"[14]) Того, хто сказав: "Хто ж Мене відцурається перед людьми, того й я відцураюся перед Моїм небесним Отцем"[15]).

МИХАЙЛЕВИЧ: Якщо небесний Отець і Господь наш Ісус Христос сам не боронить своїх інтересів, то чому я маю дати собі розбити голову за ці інтереси? Досить того говорення про кров, пальми, білосніжні сороченьки й мучеництво. Досить деклямацій про Василіїв і Йосафатів. Я не хочу бути мучеником, а хочу жити, втішатися життям, а не гнити по Сибірах, тюрмах і казематах. Зрештою, якщо Бог є на небі, то чому Він дає все нові успіхи Москві і царям? Чому вже двісті років Росія суне вперед, як лявіна, розчавлює подорозі всі інші нації, втопила в крові й сльозах Україну, Кавказ, Польщу, Литву, Білорусь і Фінляндію, загнала в православ'я мільйони русинів-католиків? Що тут поможуть ваші стогони, плачі, молитви? Це те саме, що передсмертний писк синички в зубах кота.

МІНСЬКА ІГУМЕНЯ: Поганський Рим 325 довгих літ вогнем і мечем, гарячою смолою й лев'ячими іклами винищував християнство. Переміг Христос, а не Нерони й Діоклеціяни. Спаситель каже й на сьогодні: "Будьте відважні: Я переміг світ!"[16]).

МИХАЙЛЕВИЧ: На зважаючи на ці Спасителеві слова, сьогодні на пальцях порахуєте християн у Малій Азії й Північній Африці. Переміг Магомет. В Англії переміг Генрик VIII та Єлисавета, в Німеччині — Лютер.

С. ЗАСТУПНИЦЯ: Отче, ви так говорите, як би у вас зовсім не було вже віри. Коли б випадково ви були знайшлись разом із Богородицею й св. Іваном на Голгофті, під хрестом, то з вашою "вірою" ви перші були б схитнулися й перейшли в табір Його супротивників.

МИХАЙЛЕВИЧ: Що було б сталося тоді, не знаю. Одне знаю, що підписавши перехід у православ'я, я тільки пішов за прикладом наших архипастирів, Сімашка, Лужинського і Зубка. Куди йдуть пастирі, туди й вівцям сунути!

МІНСЬКА ІГУМЕНЯ: Наш архипастир — київський митрополит Йосиф Булгак не підписав, а інші владики мали його слухати.

МИХАЙЛЕВИЧ: Так, але знаєте, що в осені цього року митрополит помер і тепер нам треба слухати Сімашка.

МІНСЬКА ІГУМЕНЯ: Помер старенький митрополит-делегат, отруєний москалями. А Сімашко нам — не архипастир, а злочинець, вовк в овечій шкурі. Це він уже другий рік фізично нищить русько-католицьке духовенство: в його і царя імені військові відділи вражі із царською жандармерією знущаються над народом і його пастирями. Десятки священиків загинули таки на порозі своїх парохій під нагайками. Понад 160 священиків вивезли досі на Сибір, закутих у ланци. Тільки небагатьом пощастило втекти до Галичини. Сотки вірних загинули під нагайками, цілі села зрівняли з землею[17]).

МИХАЙЛЕВИЧ: От і бачите, Преподобна Мати. Ви самі потверджуєте те, що я сказав в часі цієї гутірки. Хто б був такий божевільний опиратися царській жандармерії і військовим карательним відділам, що як сарана, обідають тепер наші села? Це ж очевидна погибіль. По моєму, той мудрий, хто скориться всім вимогам Москви. Моя філософія тепер така: ніжне трави, тихше води. Кажеш: деякотрі втекли до Галичини. А там Москва-матушка не прийде? Думаєш, що собиратели русских земель забули про Холм, Львів, Ужгород і Пряшів? Наївні ви, сестри! От краще підпишіться на цьому друкові і будемо всі мати спокій. *(Добуває формуляр і кладе його ...на стіл).* Монашки поїдуть собі в Московщину, а ви станете знов власницями Свято-Троїцького й Богодухівського манастирів і крім того що місяця діставатимете по сім срібних рублів пенсії. Приходжу до вас знову, як духовник, настановлений Сімашком. Привітайте мене, як апостола миру!

ВСІ СЕСТРИ (піднесено): Як апостата, а не апостола!

МИХАЙЛЕВИЧ (піднесено): У мене мало часу жартувати з вами. Не підкоритесь царській волі, заставлять вас поневоли. Ось послухайте, що пише мені Преосвященніший Йосиф у номінаційній грамоті: *(Добуває з ряси документ).* "Оцим письмом назначую вас завідателем бувших василіянок Мінська й Вітебська. Доки вони впиратимуться в римській єресі і не підпишуть послуху Його Імператорському Величеству і святішому Синодові, назначати їм найтяжчі й найпідліші праці для черниць: до шість годин ранку мають позамітати цілий дім, напалити в печах, нарубати дров, поносити їх, де треба, наносити води з Двини, всюди в стайнях і хлівах навести лад і прибрати. В шість годин ранку вести їх під конвоєм у каменоломи, тесати каміння. Каміння самі возитимуть тачками на будову. Щоб не втекли, прикувати їх ланцами до тачок. Із полудня — до першої години — відпочинок. Далі знов примусова праця — аж до ночі. На ніч замикати їх у стайні, не здіймати з ніг кайданів. Забрати їм сінники, щоб спали на соломі. Після якогось часу знов предложити їм заяву переходу на православ'я. Підпишуть, повернути їм давні права й вигоди. Не підпишуть, додати праці, помешити харчів, замикати їх у холодний підвал: раз на тиждень бичувати кожну до крови. Як не вистачить, то двічі в тиждень. При бичуванні має кожна дістати найменше 30 ударів. Побачимо, чи в таких обставинах захочеться їм випратися в римській єресі.

Отче Ігнатіє Михайлевичу, ви відповідальні передо мною та Його Величеством Імператором всієї Росії за точне виповнення моїх приказів.

Смиреннішій і боголюбивий Йосип,
Єпископ литовський".

От бачите, сестри, це діло серйозне. Годі жартувати. Зараз підписуйте зречення від римського папи і послух цареві, а ні, то вже наперед обіцюю вам до Сімашкових 30 ударів кнута додати кожній від мене ще двадцять. Мені й не сниться відповідати за вас, возитись у кібітках аж над Єнісей, за ваш упір! Рішайтеся зараз.

СЕСТРИ: Ми і не сподівалися, що кілька місяців вистачило сатані, щоб із найліпшого нашого батька і духовника зробити кровожадного ката й мучителя.

С. АГНІЯ: Отче, ми вже давно рішені за Христа і Вселенську Церкву на смерть і муки. Ми просимо в Розп'ятого Господа й Жировицької Богородиці сил, бути вірними цій постанові до останнього віддиху.

МИХАЙЛЕВИЧ (гнівно): Побачимо. Не підпишетесь сьогодні, підпишетесь взавтра. Москва вміє ждати! *(Виходить).*

ЯВА 5

МІНСЬКА ІГУМЕНЯ: Сестри, ви чули, що нас жде. За хвилину зачнеться примусова праця для нас, побої і муки. Станьмо навколішки, посвятімо Богові денний труд і просімо сил і ласки витривання. Ласка витривання, за словами св. Августина, це ласка понад ласками! Її щоденно треба просити в молитві, щоб щоденно її діставати.

ВСІ СЕСТРИ (навколішки перед іконами): "Хочемо того, що Бог хоче. Да будет Воля Твоя! Причини, Господи, сил іти весело на труд і болі, не жалімось на наших мучителів і мучительок, бо їх насильству Ти, дочасно для проби, передав єси нас, Господи. Наверни їх, нас же вчини тихими й покірного серця. Пресвяте Христове Серце, живемо й страждаємо для великого діла вселенської церковної Одности: Да всі єдино будуть[18]). Для Бога працюватимемо, для Нього нам трудитися. Пресвятая Богородице — спаси нас!
Святий Отче наш Василіє. Свята Мати Макрино — заступайтесь у Бога за нас!"

(Зсувається заслона).

[9]) Недавній духовник Сестер Василіянок у Вітебську, загально любленій і ревний. Не жаль апостазував, підписавши відречення від Католицької Церкви.

[9]) Мат. 16, 18. — Цей текст золотими великими літерами розмальований під копулою Собору св. Петра в Римі.

[10]) Ів. 21, 15 і 16.

[11]) Гл. д-р Григор Лужницький, доцент Університету Карла Франца в Граці, **Українська Церква між Сходом і Заходом** (Філядельфія, — Марійський рік 1954. накладом Союзу Українців Католиків "Провидінєя": Там довгі листи українських і білоруських парохів і василіян-мучеників, які не покорилися московському царатові, а залишилися вірні Католицькій Церкві після 1831 року (стор. 667 і 668).

[12]) Ів. 16, 2. Зачало служби в день Димитрія Мироточця.

[13]) Цей дім із відбитою закривавленої голови Мученика стояв напевно ще в 1838 р в Вітебську. Московська княжна Зинаіда Волконська, мерзо заявляла в половині 19 ст., що і дім і відбитку в мурі бачила на власні очі. Гл. Dom Guepin, **Saint Josaphat**, t. 2, p. 100, в ноті. Париж 1897.

[14]) Ів. 14, 6.

[15]) Мат. 10. 33.

[16]) Ів. 16. 33.

[17]) Лужницький, **Українська Церква між Сходом і Заходом**. стор. 468.

[18]) Ів. 17, 21.

В. Буженко

ВЕЛИКА ЛІТЕРАТУРА Й ЖИТТЯ

По останній війні, ще в таборах розвинулося і набрало розголосу питання: в чому полягає велика література і як її створити?

Стрінувшись віч-на-віч із західнім світом, наші письменники не тільки почали ставити собі завдання творити й використовувати всі можливості поширити українське мистецьке слово, але і хотіли теж збагнути теоретично на´чому то полягає ота "велика" світового маштабу література. Володимир Радзикевич, автор відомого підручника про українську літературу, в "Сьогочасне й минуле" (Мюнхен 1948, I, стор. 73) розглядає різні погляди і вказівки, як то нам дійти до тої "великої" літератури. Ось вони:

1) Отак Віктор Бер, розглядаючи твори Євгена Маланюка, радить, "щоб завоювати собі голос і авторитет у світовім письменстві" треба братися до нової естетики, яка має полягати в *техніці* слова цілком новій, атомічній, що була б запереченням попередньої літературної (і не тільки її) доби.

2) Другий погляд на велику літературу, і то куди основніший, дає д-р Остап Грицай. Він, уважає, що для піднесення нашої літератури на европейський і позаевропейський рівень, треба: а) Грунтовно запізнатися з красномовною і науковою літературою світового значення, як англійською, французькою, німецькою, еспан-

ською, італійською, скандинавською. б) Основно пізнати світові мови, щоб читати архітвори даних літератур в оригіналах. в) Пропагувати нашу літературу розвідками, перекладами і зв'язками з широким письменницьким світом, а врешті г) Сюжети наших творів, головно театральних, повинні мати загальнолюдський інтерес, стояти "під кутом вічности", як висловлюється цей критик. Цей погляд можемо назвати *взаємною комунікацією.*

3) Відомий український письменник Іван Багряний знову ж ролю письменника й літературного стилю стягає до засобу чи шляху боротьби нації за своє закріплення і, на його гадку, велика література може постати і без орієнтації на Европу. Подібно теж думає і критик та літературознавець Ю. Шерех, що вимагає змагати до нового національного стилю, себто завоювати собі авторитет у літературі світу, не відтворюючи його зразків, а торуючи свій власний шлях. Він теж виключає з літературної творчости партійність, а радить триматися вільного вияву індивідуальної творчости. А колись Юрій Косач, тепер советофіл, вимагав правдиво доброго твору літератури, а не соток грімких патріотичних віршів, бо ці менше прислужаться нації, як перший. Ці три останні автори в загальному, хоч по різному, боронять власного письменницького стилю, себто велику літературу на рідних основах, чи коротко *"оригіналізм"*.

4) Ми ще додамо одну теорію про велику літературу, а це християнсько-католицький погляд: *література має служити правді*, і ту правду показувати, утверджувати й ширити при помочі мистецького слова чи пера. Коротко: література — мистецька служба слова (пера) правді.

Хоч тепер питання "великої літератури" вже не в моді, бодай не таке яскраве, як то півтора десятка років тому, всетаки воно має дуже тісну сполуку з життям. Головно з життям молоді. І коли приглянутися до життя, яке властиво література наша і мала і велика має на меті відтворювати, то ми бачимо в ньому такі самі напрямки, що їх повище вичислили. Ось вони:

1) Чисто "технічне" сприймання життя. Воно водиться засадою: геть минуле, будуймо цілком щось нове і небувале. Розбиваймо атоми, творім нову епоху! До цього технічного світосприймання прихиляється в більшості випадків увесь наш модерний світ. Головно, молоде покоління, а до того ще те роджене поза Україною, дуже схильне громити минуле й досьогочасне. Тільки забуває наша молодь на те, що вже були такі великі руйники, які за дією нищення, не знайшли часу на дію будування... Бо щоб щось зруйнувати, то уперше треба мати плян і змогу щось кращого збудувати. А на жаль часто діється це безпляново, як і згаданий літературознавець каже про "велику літературу" еміграції, цитуючи рецензента Юрія Бойка, що назвав збірку новель Ігоря Костецького колекцією "ребусів та гієрогліфів", — твориться великі нісенітниці.

2) Менше вже представників і послідувачів у житті має другий напрямок і погляд про велику літературу, а це пок. д-ра О. Грицая: цей лябораторію великого письменства кладе в широких і вигідних сальонових дискусіях, але як журбою поля не переореш, так і самою дискусією нічого позитивного не створиш. О, скільки то в житті є дискутантів і пляновиків, які поза пусті фрази, вічні критики й нарікання нічого не зробляли і не зроблять, хоч правда, треба здорової виміни думок, а теж конче і вчитися та дати нагоду другим, щоб вони дечого навчилися.

3) Щодо оригіналізму, тобто творення правдивого й гідного життя тільки на основі власного національного капіталу, хоч би й без партійности й політиканства, то скажемо, що годі жити без якоїсь об'єднуючої ідеї, яка нас в'яже з народом, людством і вселенною, враз із її Творцем. Навіть у народі є громадські ступені і через них ми мусимо діяти: треба числитися з родиною, з громадою, з партією, з загальним так званим політичним життям. Тільки тут треба захотати порядок вартостей: що Боже дати Йому, а що кесареве, те кесареві зложити! Ми, словом, не можемо бути ексклюзивістами і починати жити тільки від себе, як індивіуум чи як етнічний корінь.

4) Та найбільш корисною до життя це остання літературна теорія, яка не тільки створила велику літературу (Петрарку, Данте, Шевченка), але й тепер може створити велике життя. Життя по правді, життя осяяне правдою, а за нею йдуть любов, підпорядковання, справедливість, умірність життя, яка заокруглюється в божеську Досконалість, як Христос-Правда сказав: будьте досконалі, як Отець мій небесний!

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave.—Tel.: LE 5-7445

Розкішне, мистецьке альбомне видання

ЛЕГЕНДИ ПРО ХРИСТА

Його народження, життя, муки, смерть і воскресіння

Пера Константина Малицької з численними повнобарвними ілюстраціями - деревортами мистця Юрія Кульчицького.

Чудовий релігійний і культурний дарунок для дорослих і дітей.

Ціна $1.50, в твердому переплеті $2.00.

Замовляйте завчасу перед святом Воскресіння у Видавництві ОО. Василіян на адресу:

BASILIAN PRESS, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

З НАШОЇ ХРОНІКИ

Веллянд, Онт.

За короткий час нашого спокійного життя в далекому Веллянді відбулись у нас три гарні імпрези, про які варт згадати бодай кількома словами.

Першою з них було свято Незалежности й Соборности, яке відбулося заходом місцевого відділу Стрілецької Громади. Того дня о. М. Бутринський відслужив молебень за український нарід і виголосив високопатріотичну проповідь. По молебні Стрілецька Громада відбула свої ширші святочні сходини, де п. С. Грухольська відчитала відповідний до хвилі реферат, а пані з ЛУКЖ угостили приємних чайком.

Друге свято, яке відзначила наша громада, це пам'ять наших жінок-героїнь, що віддали своє молоде життя за волю України. І знову відслужено молебень і панахиду за героїнь, була проповідь за український нарід, а потім відбувся святочний концерт у місцевій парохіяльній залі. На концерті виступали місцевий жіночий хор під проводом о. М. Бутринського, а також жіночий хор зі Ст. Катеринс під проводом п. М. Верекитн. Були також солоспіви й деклямації і дуже гарний реферат п. Л. Мицях.

Не могли ми поминути й нашого великого поета Тараса Шевченка. Тому 20 березня відбувся також і шевченківський концерт, дохід з якого призначено на будову пам'ятника у Вінніпегу. Реферат з тої нагоди виголосив о. М. Соловій ЧСВВ, з Торонта. Виступав місцевий мішаний хор, під проводом свого пароха о. М. Бутринського, з добірною шевченківською програмою, як також діточий хор рідної школи. (о. М. Бутринський має ам 4 хори — мішаний, жіночий і два діточих). Рідношкільні діти також дуже гарно виконали шевченківські деклямації та гарні руханкові вправи й музичні соля.

Вся та велика праця і всі ті успіхи, завдячуємо головно великій посваті нашого дорогого о. пароха Марікна Бутринського, який направду не щадить ні праці, ні часу, ні свого здоров'я, щоб тільки нашу громаду двигнути на вищий рівень релігійного й культурно-народнього життя.

ДЕСЯТЬРІЧЧЯ ПРАЦІ ДЛЯ ЛУКЖ

Монтреаль, Кве.

У неділю, 28 лютня ц. р. в залі парохії св. Духа в Монтреалі, за почином Парохіяльного Комітету та членок Ліги Украінських Католицьких Жінок, відзначено 10-річчя праці п. Стефанії Якимишин на пості голови ЛУКЖ нашої Парохії.

Пані Стефанія Якимишин

Ювілятку, яка не прочуваючи нічого прийшла на заповіджені Річні Загальні Збори ЛУКЖ, при вході на залю привітала заст. голови п. Анна Войцеховська, а привітні та гості зустріли рясними оплесками.

Свято почали молитвою, яку провели наші Всеч. Отці о. М. Сірий і Духовний Опікун нашого Відділу ЛУКЖ о. М. Марків. Пані Анна Войцеховська, що проводила святом, у коротких словах представила привитим ціль сьогоднішньої несподіванки, подаючи заразом характеристику особи Ювілятки та її щирої й відданої праці на протязі 10-ти років головства в ЛУКЖ нашої Парохії. Грімке "многая літа" відспіване зібраними було нагородою для п. С. Якимишин за жертвенну й так успішну громадянську працю.

По смачній перекусці, яку приладили членки ЛУКЖ, вітали п. Якимишин представники відділів ЛУКЖ та інших організацій, між ними п. Ольга Федорин, п. Софія Мандзюк, п. Петро Грицак від Парохії Св. Духа, вручивши Ювілятці похвальну грамоту, п. Текля Сидор, п. Стефан Гарасимович, п. Стефанія Шпурівська та наші Всеч. оо. М. Сірий і М. Марків, а привіти на письмі відчитано від Українського Католицького Юнацтва нашої Парохії, п. Лідії Лугової та п. Вербицької.

Гарні й цінні подарунки, вручені п. С. Якимишин від ЛУКЖ при парох. св. Духа, пар. св. Михаїла, пар. Успіння Божої Матері, Сестрицтва та Рідної Школи при нашій парохії, пригадуватимуть нашій Голові урядження в її честь свято.

На предложення голови Комітету За'язку ЛУКЖ п. О. Федорик одноголосно вибрано мінуторічний заряд ЛУКЖ при Парохії Св. Духа на 1960 рік.

Зі збірки на пресу та зі залишених грошей, зібраних на покриття коштів свята, Ювілятка призначила: 10 дол. на "Світло", 10 дол. на "Нашу Мету", 30 дол. для тяжко хворих у Німеччині і 10 дол. "на Писанку" для дітей української школи в Німеччині. На цю ціль з нагоди свята п. С. Якимишин, одної з основниць Рідної Школи при Парохії Св. Духа, Батьківський Комітет цієї школи зложив 10 дол. Вислано разом 20 дол.

Зворушена до сліз Ювілятка, щиро і тепло подякувала за несподіване вирізнення, як теж за слова признання і дарунки. Від себе жертвувала 25 дол. на харитативні цілі ЛУКЖ.

Молитвою, закінчено цей приємний будуючий вечір.

Ст. Гарасимович,
Секретар ЛУКЖ

З ДІЯЛЬНОСТИ ЛУКЖ

Оттава, Онт.

В лютні ц. р. наш відділ ЛУКЖ відбув свої загальні збори, які перевела пані К. Кравс, голова ЛУКЖ Торонтонської Єпархії, а заразом почесна голо-

ва нашого відділу. Нову управу на 1960 рік очолює п. К. Норис. Духовним провідником є о. парох В. Шевчук ЧСВВ. Відділ має 46 членів. За останній рік відбули ми 8 ширших сходин на яких виголошено корисні й цікаві реферати, як: "Значення Першого Листопаду", "Життя і діяльність Олени Пчілки" й "Героїзм української жінки". У міжнародній виставі в Оттаві відділ приготовив також і виставку українського народнього мистецтва.

За останній рік наш відділ зложив такі пожертви на народні цілі: На Колегію св. Василія Великого в Торонті 100.00 дол. На сиротинець у Мондері 7.40 дол. На рідну школу в Гайденав, Нім. 17.50 дол. На ялинку для сиріток у Парижі, Франція, 15.00 дол., на сторінку ЛУКЖ у "Нашій Мети" 25.00 дол. На твори Ю. Клена 5.65 дол. На св. Миколавський вечір для дітей рідної школи 25.00 діл., на хворих у Німеччині 34.00 дол.

Щоби придбати відповідні фонди господарська секція відділу, яку на цей рік очолює п. А. Верезь, відбула 5 чайних прийнять, один базар, один обід-гостину, та поминальний обід по бл. п. о. В. Гігейчукові. При співучасті церковного комітету відділ займався прикрасою церкви й Божого Гробу, також справили нові ризи для вівтарних дружинників.

Сердечно дякуємо нашому духовному асистентові о. В. Шевчукові за вмілий провід і щиру заохоту, бо тільки завдяки йому ми могли добитися таких гарних успіхів у нашій праці.

Анна Малик, секретарка

"МАК" — FLORIST

342 Bathurst St., Toronto, Ont.

- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!
Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ

Ґримзбі, Онт.

У лютні ц. р. п-во Михайло й Олена Пасовисті святкували срібний ювілей свого подружнього життя. Святкування почалися бенкетом - несподіванкою, що її зорганізували для ювілятів їх колишні дружби й дружки. Вона відбулася в просторій

П-во М. й О. Пасовисті

парохіяльній залі у приві ок. 300 осіб. Між приявними, що належить до дуже рідких випадків, були ще староста, дружки, дружби, й дівчатка, що 25 літ тому проведили молоду пару до престола. На приняттю була також і мама молодої, брат Мих. Кузик і вуйко Волод. Мазуркевич із Торонта.

Господарем бенкету був кол. староста п. Василь Паламар. Між промовцями що зложили ювілятам побажання, були Іван Костів, п-і Леськів, о. С. Шевчук ЧСВВ, Мих. Кузик, Волод. Мазуркевич, син Ярослав а наприкінці самі п-во Пасовисті. Вечера закінчилася врученням для ювілятів дарунку — морозільні (діп фріз)—і відспіванням многоліття. У неділю п-во Пасовисті приступили до св. Тайн. По Службі Божій о. С. Шевчук ЧСВВ уділив їм ювілейне благословення.

Панство Пасовисті — це люди надзвичайно товариські, глибоко віруючі й щиро прив'язані до своєї парохії у Ґримзбі, що їй і жертвами і працею завжди помагають. Мають троє дітей: Ярослава, що працює і належить до УКЮ, Ольгу, що вчителює у Франції та милу школярку Вірджінію.

Нехай Бог благословить наших дорогих ювілятів, їх діточок і рідню та дасть їм прожити серед нас ще багато щасливих літ.

НОВА КНИЖКА

ВЕЛИКА ОВІТНИЦЯ ХРИСТОВОГО СЕРЦЯ

Щойно появилася **нова книжка** п. н. "ВЕЛИКА ОВІТНИЦЯ ХРИСТОВОГО СЕРЦЯ, має 222 сторінки. Книжка видрукована на гарному білому папері. На обкладинці чудова ікона Христового Серця, яку намалював відомий наш артист, проф. П. Андрусів.

Ця книжка уложена на те, щоб допомогти нашим людям належно відбувати набоженство **перших 9-ти п'ятниць місяця**, щоб заслужити собі ласку доброї смерти і вічне спасіння. У книжці багато ілюстрацій.

Мова книжки легка і літературна, зрозуміла для пересічних читачів. Кожний розділ має багато цікавих прикладів узятих здебільша з українського життя.

Саме в місяці червні, присвяченому Христовому Серцю, кожний почитатель і почитателька Ісусового Серця повинні негайно замовити собі цю цінну книжечку.

Книжечка коштує **тільки** один доляр.

Ще сьогодні вишліть своє замовлення до:

THE REDEEMER'S VOICE
165 Catherine Street,
Yorkton, Sask., Canada

або через

BASILIAN FATHERS
286 Lisgar St.,
Toronto 3, Ont., Canada

Модерне українське Артистичне Студіо

Steven PHOTO STUDIO

виконує по мистецьки всі фотографічні роботи
Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

НОВІ ВИДАННЯ

ПРАЦЯ В. ЛИПКІВСЬКОГО

Митрополит Василь Липківський: **"Відродження Церкви в Україні 1917-1930".** Українське Видавництво "Добра Книжка", 160 Випуск. Торонто, Р. Б. 1959. Стор. 336. Ціна **$3.00.**

Уже появилася друком і є в продажі давно очікувана книжка Митрополита Василя Липківського (накладом 3.000 примірників із друкарні ОО. Василіян) під заголовком "Відродження Церкви в Україні 1917-1930". Книжка ця має 4 розділи, по шість або вісім параграфів кожний, із цінними примітками, 21 знимками, у тому з автентичними портретами самого Протосера Василя Липківського та Володимира Чехівського, основоположників та головних ідеологів УАПЦ, із багатьома вмілими та невмілими продовжниками тієї самої ідеології в Старому й Новому Світі та досить ясними малюнками Собору св. Софії в Києві й монастиря, св. Лаври Почаївської на Волині. Книжка ця також перенизана досить гарною галерією цікавих світлин теперішніх діячів УАПЦ на еміграції, в Канаді, в Америці, в Европі й Австралії. При них, що правда, прикрі, але зате наскрізь об'єктивні й відповідаючі дійсності завваги, що роблять цю книжку живою та цікавою.

Митрополит Василь Липківський у своєму творі подав нам перші яроки відродження української Церкви, діяльність Першої Всеукраїнської Ради і Всеукраїнського Церковного Собору та розглянув докладно стан УАПЦ й усі ті хиби її провідників і керівних органів, що довели остаточно до її загибелі. У цьому своєму огляді він не щадить їм прикрих слів, а нераз тяжких закидів, називаючи своїх найближчих співробітників, благовісників і єпископів, просто "шкурниками та підлабузниками" і шкідливими руйниками. Що ж до самої ідеї всенародньої соборности, то вона згідно з ним ніколи до життя не була введена, а тільки досягла до "радоправ'я", та й то ще куцого, (до стор. 147). Одним словом ця спроба всенародньої соборности, то не був схід сонця й початок дня, а скоріше його кінець та захід.

Великою додатньою сторінкою цієї книжки є те, що вона має в собі, як Додаток, працю о. д-ра М. Соловія ЧСВВ на ту саму тему. Вони складають 4 розділи, з повною бібліографією, поданою в різних мовах та доведеною до останніх часів, яка торкається Липківщини. Цей Додаток має за перший розділ — "трагедію УАПЦ з 1921 року", за другий ворогів УАПЦ В. Липківського, в тому числі Митрополита Іларіона Огієнка, теперішнього правлячого архіп. УТПЦ в Канаді, за третій — мученицький шлях УАПЦ В. Липківського; закінчується розділом четвертим: літературою про УАПЦ В. Липківського з досить авторитетним і глибоким оглядом та критичною оцінкою цілої літератури про цей церковний рух. Література обіймає собою досить уже поважне число праць, немале число різних статтей, студій, розвідок і т. п. Все те зібрав і вміло скаталогував о. д-р М. Соловій, редактор "Світла" в Торонті, який являється хіба чи не одиноким знавцем цієї Липківщини в її теперішніх проявах на американському континенті. з її визначними та не так то вже й визначними діячами. Самий автор Додатку так оцінює цю книгу: "Видання праці В. Липківського про УАПЦ треба вважати великим кроком в історичних студіях про УАПЦ... Майбутній історик церковної справи в Україні після 1917 р. знайде в ній неоцінений матеріял першої руки, який не всі однаково розціновали, а навіть були спроби його промовчувати, вибілювати, чи відповідно до своїх особистих забаганок використовувати. Праця В. Липківського сама себе оправдує та в силі дати добру відповідь тим, що хотіли б крутити чи торгувати історією УАПЦ з 1921 року".

Автор Вступу до цієї книжки, Олександер Мох, так пише про неї: "Відродження Української Церкви" пера В. Липківського виходить без жадних змін у тексті... Вона являється матеріялом неоціненої вартости до історіографії, бо описана живим свідком росту й занепаду УАПЦ... Хоч цей твір є описом "мемуарного" характеру із суб'єктивним забарвленням, то якраз ця "мемуарність" і "суб'єктивність" в описі В. Липківського надають творові своєрідної живучости, безпосередности, вимовности й історичної перспективи... Він писав історію УАПЦ не тільки чорнилом, але і кров'ю власного

У ПРИЄМНИХ ХВИЛИНАХ ДОЗВІЛЛЯ

'bridge!

Насолоджуйтесь правдивим вдоволяючим напитком Джінджер Ейл Летбридж

Lethbridge DRY GINGER ALE

Вироблений за найкращою переписною.

A quality product of Sicks' LETHBRIDGE BREWERY LTD.

серця, бо був свідком руїни й занепаду УАПЦ, свого власного твору".

Рукопис праці митр. В. Липківського щасливим збігом обставин зберігся від знищення останньою воєнною завірюхою. Його спасла сестра митр. В. Липківського, яка під час німецької окупації передала рукопис представникові УАПЦ, а цей згодом проф. д-р М. Андрусякові, від якого отримав копію бл. п. митрополит Андрій Шептицький та інші.

Книжка, що оце вийшла друком, є 7-мим розділом історії УАПЦ (від 1917 до 1930 р.) ширшої й далеко більшої праці під заголовком: "Історія Української Церкви", у якій подана повна історія Української Церкви від початків християнства аж до 1930 року.

Для нас православних, розбитих і розсіяних по американських просторах, ця книжка повинна мати неабияке значення, як достовірне джерело з першої руки історії УАПЦ. Не тільки кожний католик, що цікавиться історією Української Церкви повинен набути й прочитати цю вперше подану друком історичну працю В. Липківського про УАПЦ від 1917 до 1930 року, але всі православні дідичі та миряни повинні набути цю книгу та зробити її настільною книгою в себе дома. Ми не можемо зрозуміти тих жахливих подій, що охоплюють тепер православні церкви в Канаді й Америці, хіба що уважно перестудіюємо цілу цю історію й цікавий до неї Додаток, що його так знаменито, вміло та авторитетно розглянув о. д-р М. Соловій. Ніякий член УГПЦ в Канаді, ніякий член УПЦ в Америці ніколи не зрозуміє, що діється навколо нього, хіба прочитає цей твір і передумає якслід Додаток до цього твору. Всі ті, що хочуть знати, що діялося в Україні 1917-1930 року та що діється тепер за наших часів у рядах УАПЦ в вільному світі, повинні негайно спішити з замовленням цієї книжки*). Січня 15 1960 року.

Д. М. — Православний

*) Її можна набути безпосередньо по адресі: Mr. A. Moch, 6 Churchill Avenue, Toronto 8, Ont., Canada

Тереса Стратас грецького походження, що недавно була мешканкою Торонта, в ролі Інез в опері "Ільтроваторе" Верді.

Єлисавета Цедерстрем уроджена у Стокгольмі у Швеції, виступатиме в опері Ґуно "Фауст" у ролі Маргарити.

Метрополітен Опера

9-ИЙ РАЗ ЗНОВУ В ТОРОНТО

30 ТРАВНЯ — 4 ЧЕРВНЯ

у MAPLE LEAF GARDENS

ПОНЕДІЛОК	30 травня	**ІЛЬ ТРОВАТОРЕ** Опера Дж. Верді в 4-ох актах
ВІВТОРОК	31 травня	**ЦИГАНСЬКИЙ БАРОН** Комічна опера Й. Штравса в 3-ох актах
СЕРЕДА	1 червня	**АНДРЕА ШЕНІЄ** Опера У. Джордано в 4-ох актах
ЧЕТВЕР	2 червня	**ФАВСТ** Опера Ш. Ґуно в 4-ох актах
П'ЯТНИЦЯ	3 червня	**СІМОНЕ БОККАНЕҐРА** Опера Дж. Верді в 3-ох актах
СУБОТА	4 червня	**ЛЯ ТРАВІЯТА** Опера Дж. Верді в 4-ох актах

ВСІ ВИСТАВИ ТОЧНО О 8-ІЙ ГОД. ВЕЧОРА

КВИТКИ: по 2, 4, 6, 8 і 10 долярів у касі Мейпл Ліф Ґарденс 60 Carlton St., Toronto 2, Ont.

Крім того квитки продають теж:
● The King Edward Hotel, Toronto ● The Royal York Hotel, Toronto ● Moodey's, 90 King St. West, Toronto ● John Black Ticket Agency, Oakville ● Connaught Ticket Agency, Hamilton ● Maple Leaf Ticket Agency, Hamilton.

КУПІТЬ КВИТКИ ЗАВЧАСУ!

СВІТЛО THE LIGHT Ukrainian Catholic MAGAZINE

His Way

By Robert L. Macdougal, S.J.

Who was the most perfect man who ever lived? Some would claim Abraham Lincoln, others the kindly philosopher Socrates. Orientals sing the praises of Confucius. Alexander the Great and Napoleon have collected votes.

But Christians have only one choice, Jesus Christ. To say as some do, "But Christ is God!" does not change the position. He is God, but we must not forget the reality of his humanity in our awe-inspiring contemplation of His divinity. Jesus was the world's most perfect Man, perfect in His possession of the natural as well as of the supernatural virtues.

We know that His Sacred Heart is a fathomless abyss of love. We know too that this overwhelming love has overflowed and is still overflowing on us, His creatures. We are aware that this love is the cause of our redemption, that it is through His plan for salvation that the Sacred Heart manifests His love.

True love is reciprocal. Because His over-all plan for our salvation continues and will continue until the end of time, our return of love becomes part of this design. Through our prayers and sacrifices and by means of reparation to His Heart of love, we carry on His redemptive work here on earth.

And because Christ was human as well as divine, in the way in which He lived His life here on earth, He has left us a perfect example to follow in carrying out our part in His plan of love.

He knew fatigue. He experienced desolation and discouragement. He was even tempted by the devil. His response to these challenges, although perfect in every way, was a human response.

His patience was being tried constantly by the bickering and the ambition of His chosen few but He corrected with gentleness and understanding.

Our Lord also knew the joy and the relaxation of social gatherings such as the wedding at Cana. His sympathy and consideration for others forms a continuous thread throughout His life.

That Jesus suffered needs no proof other than the word Calvary. Thorns, the lash, caked blood, smarting eyes, ignominy, and humiliation — all were His lot.

His response to human trials and tribulations, to human foibles and human weaknesses, His perseverance in silence and humility to the end that was Calvary, is the source of our strength. Our close security and loving imitation of these most perfect human attributes will show us how to love His in return and how to spread His love to the furthest corners of the earth.

General Social Climate More Pagan Than Christian

by Grant Maxwell

The general social climate in English-speaking Canada is "more pagan than Christian," a CBC radio audience has been told.

"It is a varied and fickle climate; a swirl of conflicting beliefs, customs and practices."

"Look at the widespread norms regarding marriage and family life. Marital and family practices that are contrary to natural and divine law are quite widely accepted in Canada today," Mr. Maxwell said.

"This acceptance is evidence of popular but false attitudes: The attitude that marriage is a romantic arrangement and not a sacrament. The attitude that it is 'undemocratic' to have father the head of the home. The attitude that motherhood is somehow degrading and outside employment more noble. The attitude that the school is responsible for all education and that parents have only to supply the raw material and pay the bills.

"Overal, in English-speaking Canada the notion is prevalent that we can do without God, His Laws and His Church. That we can find lasting happiness instead in money and material things, in science and sex...

"Realizing that it is more pagan than Christian, we must do what we can to change this social climate," the family apostolate charts the course we are to follow — in our homes and in the neighborhood."

Heroic Virtue

Think of the Canadian families who are trying to live with human dignity in hovels and slum dwellings. Of the families whose bread winners cannot find employment during long winter months.

He spoke of "families who are so caught up in the drive for material success that they are debt-ridden and spiritually sick... of immigrant families whose members are separated by mountains of official red tape... of the flood of secular ideas and salacious lures that try to gain entrance into our homes via the mass media of communications.

"Conditions like these, make Christian family living difficult, sometimes nearly impossible, without heroic virtue."

Done In Home

Something is done about the existing social climate when parents lead their children in practising Christian citizenship by showing obedience to law and authority, and by practising works of mercy as a family.

The home should also lead in sex training and supervision of young people's behavior, and in teaching about marriage and parenthood.

"Inside the home, we parents have the responsibility of teaching that all men are brothers under the skin, all members of the family of God."

"Were our children taught norms like these day in and day out, the effects on the Canadian social climate would be far-reaching within a generation."

Outside Home

"Outside the home," he added, "the family apostolate continues the battle against selfish individualism in a variety of ways.

"Catholic family groups carry out the different works of mercy: welcoming newcomers to the parish, helping immigrants and refugees, organizing visits to the sick, and supporting the foreign missions...

Parents should work together outside the individual homes to supplement each family's efforts at teaching the Christian attitude towards sex, he added by way of example. "They also look to Canada's public authorities to provide some assistance in this matter of youthful recreation and dating."

The demands of different Christian groups, he noted, "helped bring about the adoption of a new federal law governing the circulation of obscene material... In part the effectiveness (of this law) depends on Catholic lay organizations and other groups demanding strict enforcement of the federal provisions."

Adverse housing conditions in Canada offer many opportunities for social leadership and action — in legislative chambers, on local counsils, through parish and diocesan organizations."

"LOST WEEK END"

(LOST 48 HOURS IN THE WILDERNESS)

by Rev. Joseph Kutney

(Concluded)

So I decided to rest and wait for a break. About 1.00 p. m. on Monday, the rain began to ease. Then I decided to walk around the lake, hugging the shore-line. I didn't know then what I was letting myself in for. I walked about half a mile and hit a creek which joined this large lake unto another smaller lake. I knew I would never make it if I started to go around the other lake as well. I found a huge pole about the size of a telephone pole... and it was water-logged... It was terribly heavy... I could hardly lift the thin end, but somehow I managed to drag it to the creek and push it accross and jam it into the other bank to make a bridge.

I didn't relish the idea of trying to wade this narrow creek as I could hardly see the bottom. I got a pole and put one end of it into the river bottom and supported myself with the other while walking across so as not to lose my balance.

I didn't walk very long before I hit another creek. This one was not quite so deep. I got another log... but this time I slipped off it and fell in over waist deep. I kept right on moving along.

Then I hit a third deep creek. This one was too wide to attempt to make a bridge. So I went way out into the lake feeling carefully with my feet and forded this also. This one got me wet right up to the chest. And the water was sure cold.

But I raised the tempo of my gait. This kept me warm. All this time I was walking in the water along the shore which was quite shallow on the edge... about a foot or so deep.

About 4.30 Monday afternoon I hit a fourth creek. This one was not very wide across but very deep...

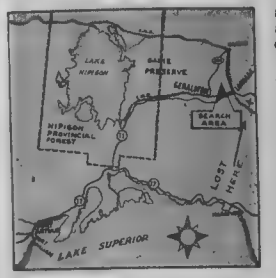

it was just black. I went out into the lake again and got wet almost up to my neck... holding my rifle up over my head.

My troubles weren't over yet. The edge of the lake now was faced by sheer cliff. The water on the edge of the lake was too deep to navigate. I went up... and in doing so fell right into the lake, bashing my rifle on the rocks. I climbed out again, and somehow managed to get half-way up the cliff and began inching my way along this cliff to the cabins I had seen from across the lake.

Concentrating on getting to these cabins, I had not noticed that there was someone in a boat about 100 yards away. This was a young boy fishing.

Seeing something moving at the top of the cliff in the shadows of the evening, he took a shot at me with his 22 rifle... and narrowly missed me by about 15 feet. I hit the dirt and kept lying down until he began moving away.

Then I began to shout at him. He thought he had wounded me and was a little apprehensive about coming to shore. Finally he came in.

I began to speak to him in English. He couldn't speak a word, except for the word 'okay'. He was a boy of 19, and only 5 days out of Quebec city.

I knew enough French to make myself understood. I told him I was a priest, was lost and hadn't eaten anything since 5.30 a. m. Saturday and this was now 5.00 p. m. Monday.

He took me into the boat and helped me to the cabin. He gave me a complete change of clothes... which incidentally I couldn't button up because I was much bigger around than he was.

Then he prepared a meal. I ate two cans of beef bouillon... three eggs... a whole frying pan full of bacon... and drank ten cups of coffee.

I hadn't shaved all this time and borrowed the boy's Gillette to clean up. Than I smoked a half package of Ogden's tobacco and went to bed.

I had learned that we were 7 miles from the nearest telephone... and that the only way to get there was to walk... and I figured that I had walked enough for a while... calculating that I had easily made 40 miles in those three days.

Next day one of the men from Caramet picked me up, and I reported at the Dept. of Lands and Forests in Caramet. The search was called off. All in all, there were two aeroplanes, and 70 men from Geraldton and Long Lac searching for me. These were mostly the Knights of Columbus from Geraldton and the volunteer workers from the Kimberly Clark Pulp & Paper Co.

I returned back to our Klotz Lake Camp and I was some sight. Both my pant legs were torn to shreds and my right leg was badly cut and scratched from stepping over windfalls all the time.

A week later I got my moose and returned home a happy hunter.

Everyone has different tastes as far as a holiday is concerned. First of all a holiday is a necessity. It is a change and a rest from the everyday hustle and bustle of life. Some like to be out on the beach in Florida; others like to see the world. Myself I like the North country. That crisp, fresh air has something which nothing else has. There I am close to nature, and being close to nature, I feel that I am close to God.

PRACTICAL CHARITY

Add this clause to your will:

I bequeath to The Order Of Saint Basil The Great in Canada the sum of $_____

THE CENTURY OF THE LAY APOSTOLATE

There is a great need today for the lay apostolate. In a way, I think we can say that today we are coming back to conditions very like the primitive Church. First of all, we should not forget that Our Lord did not send out only twelve apostles—the hierarchy, the clergy—but in the very beginning of the Church. He sent out seventy-two laymen with a special mission to convert the world. In other words the lay apostolate is of divine institution (and) the development of the Church in the first centuries was in great part the work of the laity. Now why do I say that we are coming back to more or less the same conditions?

The primitive Church was a "conquering Church": the main activity of the Church in the first centuries was to extend herself throughout the then-known world, the Mediterranean world, the Roman Empire.

After this the Church entered a period of stabilization, where her work was primarily pastoral — taking care of what she had gained and defending herself from the great heresies, her enemies within.

But today, modern transportation and communication have enlarged our horizons, and we understand that the boundaries of the world extend further than our recent ancestors believed — we know that there are other people in the world besides those in Western countries. But at the same time, the world has become "smaller" — no spot on earth is physically more than forty hours away from us, and communications bring us instantaneously into contact with once far-off countries.

The natural result is this: The Church has again become more aware that she is a conquering Church. She is conscious that her task is not only pastoral—keeping and preserving what she has gained — but she sees that there are still many lands and peoples to which she must extend herself. The present age is one in which we are beginning to understand once again that our Church is a Catholic Church, a universal Church.

And as we become more and more aware of this fact, the role of the laity in the Church naturally comes to the fore, as it did in the early centuries.

Now the role of the clergy is primarily to give the Sacraments, to be the channels through which God's grace flows. But a priest can give the Sacraments only to the members of the Church.

The apostolate proper — in the strict sense that we are using the word here — means spreading the Faith. The apostolate does not depend on the Sacrament of Holy Orders. The basis of the apostolate is, first of all, the fact that we are Catholics. We have the truth, but not just for ourselves.

The truth has been given by God for the whole world, which means that if a man has the truth, he is obliged to pass it on to others.

We receive the obligation to be apostles by becoming members of the Church — in Baptism. This obligation is consecrated in the Sacrament of Confirmation, in more or less the same way that a man is consecrated in the priesthood.

Every Catholic who has received the Sacrament of Confirmation has been ordained, in a way, to be an apostle.

Of course, a priest, because he is in a position of authority in the Church, has to direct the apostolate and to give the example of being a zealous apostle, but he is not an apostle because of his priesthood—but simply because he is a Catholic.

Primarily, pastoral work is the function of the clergy, and when a layman works in this sphere, he participates in the work of the clergy.

When he works in the apostolate however, the conquering side of the Church's ministry, he is not participating in the work of the clergy — he is doing his own work.

The apostolate, then, as far as execution is concerned, is essentially the work of the laity, not of the clergy. (It) is the normal function of the laity... their birthright. I have already made clear that in the Church's whole work on earth, clergy and laity each have their own proper functions, divinely instituted and sealed in the Sacraments of Holy Orders and Confirmation.

(Yet) often people think that the work of the Church is something which belongs to the clergy and also to the Religious.

But in regard to function, both the Religious and the layman come under the heading of "laity" and the layman has as much to do with the work of the Church as the Religious.

(And) one reason that the Religious are doing so much of the Church's work at the present moment is because the laity have abdicated their own task.

However, since the difference between the laity and the Religious is not in activity of function, but in state of life, the laity cannot leave all their functions to the clergy and the Religious, as they did in the past century. The work of the Church has to be done by the clergy, the Religious and the laity, each in a different way.

Every Catholic, then, who has received the Sacrament of Confirmation must be an apostle, for otherwise he is only half a Catholic.

Christianity is not a case of just sitting and receiving — the grace of God, the Sacraments, the teaching of the clergy. Christianity is not a passive religion, but is active and dynamic. After having received, the Christian has the obligation and the right to do something.

The Church is entering again into a period of conquest, and because the apostolate of conquest is primarily the duty of the laity, in our time the laity should come into their own again. They must have a conquering spirit, as had the laity in the first centuries of the Church.

This need is shown also by the fact that the main opposition to the Church today is not from a heresy within, but from a new atheistic religion, and one with a conquering spirit.

A Communist once said to me: "If Communism only had the means which the Catholic Church has, the whole world would be Communist in six years." We can learn quite a bit from the Communists, who have actually only adopted our own methods of seeking to win converts. And this is precisely where the laity come into their own again.

The duty of the laity today is to penetrate everywhere. That is the way the primitive Church developed — by penetration, even up to the palace of Nero.

We must get away from the idea of "defending ourselves," of staying in our own little corner and leaving the rest of humanity to shift for itself.

We have the spirit of conquest in the Catholic religion, but we have far too often forgotten it.

For the clergy can direct, but the execution must be by the laity.

Let us remember today that we are the militant Church. We are not the Church in repose. The Church has never prospered anywhere unles she has had to fight.

That is the way things are in this world — because, after all, we are here now on this earth to fight for our salvation, and not just to wait for it.

A VISIT TO MONTECASSINO

After a short rail trip from Rome, one arrives in Cassino, a small town nestled in the Italian Apennines. Cassino, which was hardly known to those outside of Italy prior to the Second World War, acquired its fame when the Allied Forces successfully attempted to take the mountain at whose foot Cassino lies. At the time, several thousand Allied soldiers, a large percentage of which were Canadians, sacrificed their lives in the attempt. Due to the inaccessibility of the German fortifications by land, it was necessary to attack by air. The bombings were successful, but as a result, the ancient Abbey of Montecassino, founded by St. Benedict in the 5th century was completely destroyed. St. Benedict predicted this, but now restored, it stands for the son of Benedict to prolong his mystical life and for the traveller to wonder in awe and retell his impressions. Impressions?

On this cloudy day, as we looked up from the town, the mountain looked forlorn. It is a very rocky, ribbed and battle-ridden premontory, if one could call it that; but the greatest impression as we looked up from the foot of the mountain, was that the mountain was capped with that old though now restored Benedictine monastery, which seemed to proclaim silently, yet loudly, "Glory to God on the Highest".

We drove up by bus; a steep ride; the sides of the mountain are laced with a winding road in a colossal zig-zag which had us up in fifteen minutes.

Within the precincts, this way and that, we came to a sort of patio in front of the church. To the right as we looked from the church, stood the only statute that weathered the battle-storm, though with a new head, that of St. Benedict. To the left stood the statue of St. Scholastica. The church was an exquisite masterpiece. The marble floor, columns and walls were in an endless variety of symmetrical varicolored forms. To relish it, one must see it.

We soon found our way to the sacristy, where our prefect, Rev. Sofron Mudrey donned the vestments of our rite and proceeded to the Altar over the relics of St. Benedict. After the introductory rituals, he intoned the Holy Mass, and we, 15 strong, responded "a cappella" under the direction of Rev. Deacon Boniface Malowany. This occasion must have been the first of its kind here. I would wager the souls of our Eastern Rite boys lying in the Polish Cemetery near-by rejoiced. The walls resounded our hymn, so, that the brethren Benedictines scuffled into the church and also assisted at our Mass. For them it was a treat to have the honor of listening to the Old-slavonic responses of the sons of St. Basil the Great.

We, then, went outside into the portico in front of the church. To our surprise the skies were clear, the sun shone bright, the white stone walls about us glistened. After (having taken) photo-snaps and a hasty repast, some of us turned to go down the mountain-side to the British Empire Cemetery; others to the Polish. We wanted to see both, so we turned to the Polish Cemetery which was not far away. Here, the surroundings were neat, yet bleak, one wanted to recite: "In Flander's Fields the poppies grow", but on second thought, to whisper a prayer and that we did;. Rev. Sofron found the grave of one of his friends from his home village, and then there we sang a "Panahyda". Not afar off picnickers, in last day carnival revelries, sang songs. An epitaph on this cemetery reads: 'Traveller tell Poland we died faithfully in her service". Many Ukrainian soldiers fought there also as we concluded from the three-armed crosses on their graves.

Now we faced the arduous trek down the mountain side, studded with sharp stones. It was too much to follow the winding road, so we short-cut here and there. As we trudged down the mountain side, we agreed that this was a natural war memorial, for most every boulder upon examination, had bullet-shattered marks. Some of us picked up souvenirs and even found a 3-inch thick projectile, but did not bother taking it for fear it might still be alive. Here were the remnants of a battleground. The vicinity was marred by bombshelled ruins which seemed to rest in tatters, arm in arm, with the ancient remains of an old Roman amphitheatre and temple.

We paid our respects to these boys who died that we may live in peace, and in turn we said "Pax Vobiscum".

Rome, March 6, 1960.

Constantine Wysochansky OSBM

TO LEAVE SOVIET UNION

Metropolitan Joseph Slipy has been asked by the Soviet authorities to leave Soviet territory but has refused to take advantage of this opportunity.

This information is given in a letter written by a Ukrainian prisoner in Soviet Asia to a private person in Edmonton.

The Ukrainian prelate, successor to the Metropolitan Sheptytsky, was arrested in Lwiw, Ukraine, in 1945. He was sentenced by a Soviet tribunal to hard labor in a concentration camp. After his term expired, he was sentenced again to seven years. He is still a prisoner in an unknown locality in Siberia.

He has been approached many times to renounce his Catholic faith and to join the Russian Orthodox church.

BOOK REVIEW

Dr. Lev W. Mydlowsky, BOLSHEVIST PERSECUTION OF CHURCH AND RELIGION IN UKRAINE, 1917-1957, Informative Outline. London, Ukrainian Publishers, Ltd., 1958. Pp. 38, with illustrations.

The book is a synopsis of facts and of their meaning. Its virtue is brevity. As the subtitle suggests, its aim is to provide concise information about the unbelievably inhuman persecution of religion and the Catholic and Orthodox Churches in the Ukraine. This it does in a rather systematic manner. Dr. Mydlowsky, first, discusses persecution of the Church in the central and eastern territories of the Ukraine, then in the West Ukraine, including the Carpatho-Ukraine, and, finally, gives a very excellent discussion of the Soviet Church policy in recent years, concluding with a brief consideration of communist messianism.

Dr. Mydlowsky very aptly points out how persecution of the Church, both in the eastern and western Ukrainian territories, always accompanied political occupation; in fact, as he shows, in both cases it was one of the first tasks undertaken by the Soviets following their military conquests. Furthermore, Dr. Mydlowsky shows how Soviets have employed a number of methods to gain control over the Church and religion, all of them used according to a systematic premeditation. Even tolerance has been used as a method of control and propaganda.

Since the book is intended to be an informative outline, Dr. Mydlowsky reviews only the critical instances of persecution and terrorism. Use is made of typical examples, illustrating prevalent situations. The book includes statistics on violence and a good, though short bibliography, giving both English and Ukrainian references.

In several parts, the subject matter could have been somewhat more organized. For example, to achieve a more systematic reading, some of the material on page 18 could be brought under the topic of the illegality of the Soviet administration of justice. Likewise, the data on closing and demolishing of churches on pages 8 and 12 could be presented together to avoid repetition, as also, the treatment of the so called "religious freedom" in the U.S.S.R. on pages 25 and 30-31. In several instances, the language betrays its translators.

In the **Bolshevist Persecution,** Dr. Mydlowsky has succeeded in convincingly bringing the shocking facts together to show the real picture of the Church and religion in the Soviet Union and the meaning behind it. His introduction reveals it succinctly: "Communism such as it is practiced in the U.S.S.R.", he writes, "is not merely a synthesis of distorted Marxism and the tyranny which prevails in Russia ever since the time of the Tzar Ivan the Terrible. Nor is Communism merely a modern form of the colonialism and imperialistic expansion of Russia. Communism is all these things and, at the same time, it is also a pseudo-religion which excludes the existence of the true faith in God in its sphere of influence."

Anyone who wants to have a realistic view of the situation of religion in the Soviet Union, should avail himself of Dr. Mydlowsky's excellent and compact treatment.

W. W. Isajiw

Would you like to become a Basilian priest or brother?
Write:
REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers, Mundare, Alberta

VOCATIONAL DIRECTOR
3100 Weston Rd., Weston, Ontario

Penmans

WARRANTED PENMANS KNIT-GOODS

ВИДЕРЖЛИВІ

Робочі Скарпетки

ЩО ТРИВКІШІ ЗА ВСІ ІНШІ

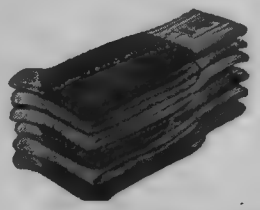

Щоби довше носити — вигідніше ходити — корисніше купити, надайте РОБОЧІ СКАРПЕТКИ ПЕНМЕНС. Найдете стиль і грубість, що відповідатиме усякій роботі — і за дану ціну буде це найкорисніше куплю.

ТЕЖ СПІДНЯ ТА ВЕРХНЯ БІЛИЗНА

СЛАВНІ ВІД 1868 Р. WS 9-4

ЗАПРОШУЄМО ВСІХ! ПРИХОДІТЬ ГРОМАДОЮ !

на

ПОСВЯЧЕННЯ МАНАСТИРЯ

ОО. Василіян у Торонто

яке відбудеться

В НЕДІЛЮ

12 ЧЕРВНЯ

1960 року

ГОДИНА 4 ПОПОЛУДНІ

3100 WESTON RD.

НА ПІВНІЧ ВІД ГАЙВЕЮ 401

Чайне приняття й оглядини манастиря год. 2–7 по полудні.

Перша й одинока нагода оглянути цей дім усередині.

При цьому побачите місце на нову Колегію св. Василія Великого та спортові площі.

(Закінчення КОНТЕСТУ з 250 стор.)

Але навіть із чисто "бизнесових" спонук цікава: адже в цьогорічному контесті ми збільшили вартість нагород удвоє в порівнянні з минулорічним! Отже не відкладайте справи: 1) Прочитайте і продумайте та себе самого переконайте, що "Світло" варт передплачувати. — 2) Зробіть собі плян, кого маєте в цій справі відвідати і як його переконати. — 3) Виконайте цю постанову й тим виявіть і нам і собі самому, що Ви людина характерна, ідейна й сильної волі.

До виконання контесту треба 1.000 нових передплатників. Деці осягнули ми вже суму 301 нових передплатників. Отже бракує ще до повної суми 699 передплатників. Якщо б тільки що-сьомий передплатник "Світла" приєднав нам бодай одного нового, то ми осягнули б легко повну бажану суму!

ВИДАВНИЦТВО Й РЕДАКЦІЯ "СВІТЛА"

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge) EM 3-8828 Toronto

ВИСЛІДИ ЗБІРОК

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Василь Юськів, Нью-Йорк	7
о. Ст. Хабурський, Торонто	4
Марія Гураль, Норвіч, ЗДА	2
Д. Джиджора, Джерси Сіті	1
А. Кулак, Чізголм, Алберта	1
Т. Віговський, Англія	1

НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ:

В. Матвієнко, М. Романів, Н. Івасників, К. Заяць, А Кулик, Н. Барановський, В. Яськів.

М. Горняк, М. Балдига, М. Юрчук, І. Зазуляк, Дм. Бредзен, А. Соханівський, Е. Чарторинський, В. Трач. А. Макар, С. Ваковський, Б. Заяць, М. Дорик, А. Парубчак, Р. Івасиків, П. Свідрик, М. Гицар, С. Шевчук, Т. Семанів, Т. Пільків, І. Круш, Н. Марин — всі з Торонта, Онт.; В. Габазій, Гамилтон, Онт.; І. Гайовський, Гамилтон, Онт.; П. Мелит, Тислтавн, Онт.; І. Пекар, Джерсі Сіті, ЗДА, В. Кореновський, Чизолм, Алта; М. Крабець, Гартфорд, ЗДА, М. Дережицький, Гартфорд, ЗДА, В. Михайлівський, Аргентина, М. Левко Аргентина, І. Кінах, Аргентина, В. Вермбицький, Аргентина, А. Петруняк, Німеччина; М. Кашевська, Англія, П. Валицький, Данія, М. Тершаковець, Філядельфія, ЗДА, С. Тихлович, Норвич, ЗДА, П. Мархон, Норвич, ЗДА, С. Процайло, Давенпорт, Онт.; О. Андрушків, Дітройт, ЗДА, І. Картофель, Судбури, Онт.

ЗЛОЖИЛИ НА ПРЕС-ФОНД "СВІТЛА":

Кредитова Спілка при церкві Матери Божої, Ветирст Сх., Торонто $25.00
А. Вітів, Форт Вилиям, Онт. 10.00
Я. Дубляниця, Торонто, Онт. 3.00
Й. Ячишин, Клявленд, ЗДА 3.00
З похорону бл. п. І. Саранчука, Торонто, Онт. 2.00
З похорону бл. п. К. Заяця, Торонто, Онт. 2.00

По $2.00: Н. Головата, І. Крупна Торонто, Онт.; М. Шевчук, А. Вус, Чікаго, ЗДА; Д. Хомань, Вінніпег, Ман.; А. Молодовець, Петерсон, ЗДА; І. Фечіц, Нью-Йорк, ЗДА; Ю. Косовський, Ленкестер, ЗДА; О. Ощипко, Філядельфія, ЗДА; С. Т., Дітройт, ЗДА; М. Тимко, Несквегонінг, ЗДА.

По $1.00: С. Перук, Нью-Бритен, ЗДА; О. Дерзко, Філядельфія, ЗДА; В. Волощук, Кентон, ЗДА; Ю. Полянська, Елізабет, ЗДА; Т. Пастерная, С. Ваковський, О. Петришин, К. Лис — Торонто, Онт.; В. Денека, Вінніпег, Ман.; В. Басараб, Вінніпег, Ман.; О. Готра, Евансбург, Алта; М. Волошин, Вадіна, Саск.; К. Спісак, Філядельфія, ЗДА.

Усім жертводавцям і приятелям щиро дякують

ОО. Василіяни.

ЧИТАЙТЕ!
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!
ПОШИРЮЙТЕ!
"СВІТЛО"!

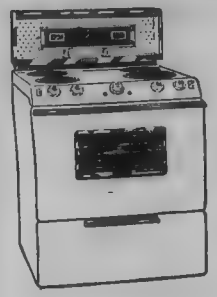

Gurney -- Tappan

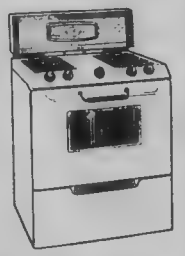

Електричні й газові кухні, рефріджерейтори, телевізії, пральні машини, хатнє уможливання і т. д.

Фірма поручає всякого роду меблі та електроприладдя найкращих марок по знижених цінах на довготеренцевої сплати!

ВІДВІДАЙТЕ Й ПЕРЕКОНАЙТЕСЯ!

Наша адреса:

EMPIRE FURNITURE & APPLIANCES CO. LTD.

668 BLOOR ST. W. TORONTO, ONT.

Tel.: LE 1-4771

Т. КОЗАК — Власники — В. ЮЗЬМАЧУК

го. Сповняючи її волю, пересилаю на Ваші руки скромну жертву. Прошу ласкаво принять".

Василь Черевик,
Норквей, Саск.

"Пересилаю 10.00 дол. на будову Колегії від анонімних жертводавців. Я сама живу з соціяльного обезпечення. Коли вдасться мені знов дещо роздобути в добрих людей, то Вам вишлю".

Рома Попович,
Гартфорд, ЗДА

Усі ці щирі слова, не є тільки голословними побажаннями. За ними йдуть великі жертвенні діла. Доказом нехай будуть оці числа:

НА КОЛЕҐІЮ ЗЛОЖИЛИ:

Андрій і Марія Маїк, Едмонтон, Алберта	$550.00
Українське Запомогове Т-во св. Николая, Вінніпег, Ман.	500.00
Всеч. о. Михайло Пелех, Анкастер Онт.	500.00
Адв. Михайло Л. Дойл, Торонто, Онт.	200.00
Українська Торонтонська Кредитівка, Торонто, Онт.	200.00
Теодор Вахна, Гардентон, Ман.	200.00
Персі Гардинер, Торонто, Онт.	100.00
Ліга Українських Католицьких Жінок, Монтреаль	100.00
Дмитро Грабець, Голден, Алберта	100.00
Іван Дацишин, Едмонтон, Алберта	100 00
Василь і Емілія Лащук, Вільна, Алберта	100 00
Йосиф Слобода, Ст. Майкел, Алберта	100 00
Никола і Марія Сачук, Мондер, Алберта	100 00
Анна Слобода, Ст.. Майкел, Алберта	100 00
Е. Е. Штефура, Лос Анджелес, ЗДА	100 00
Анна Дербовка. Дітройт Міш., ЗДА	100 00
П-во Василь Гумніцький, Вінніпег, Ман.	100.00
Семен Рись, Вінніпег, Ман.	100 00
В. Шевчук, Вінніпег, Ман	80.00
о. Ярослав Рудачук, Давфин, Ман.	80.00
Апостольство Молитви, Вінніпег, Ман.	57 00
Николай Мулик, Гренд Прері, Алберта	55 00
Анна Крисовата і П-во Олекса Гнатишин, Едмонтон, Алберта	50.00
Д-р Михайло Рослик, Едмонтон, Алберта	50.00
Д-р С. Грабар, Спіріт Ривер, Алберта	50.00
Нешонал Фудс Маркет, Торонто, Онт.	50.00
С. Крук, Боннівил, Алберта	50.00
Михайло Грабець, Голден, Алберта	50.00
А. Теканюк, Гренд Прері, Алберта	50.00
Юлія Кащук, Нью Бритен, Конн., ЗДА	50.00
Василь Черевик, Норквей Саск.	30.00
Емілія Канчір, Вінніпег, Ман.	25.00
Гр. Дубик, Кедворт, Саск.	25.00
Католицька Акція Пань при церкві св. о. Николая — А. Михайлович Чікаго, Ілл., ЗДА	25.00
Стефан Рудий, Бофало, Н. Й., ЗДА	25.00
Петро Окалович, Бруклин, Н. Й., ЗДА	25.00
Українське Жіноче Т-во ім. Ольги Басарабової Монтреаль, Кве.	25.00
Тома і Анна Козак, Едмонтон, Алберта	25.00
О. Штельмах, Едмонтон, Алберта	25.00
Стефан Малюта, Гленлон, Алберта	25.00
Олена Е. Гошуляк, Вінніпег, Ман.	25.00
Оля Гошуляк, Вінніпег, Ман.	25.00
Ірина Михайлишин, Вінніпег, Ман.	25.00
П-во Михайло Балабан, Транскона, Ман.	25.00
Марія Гейз, Вінніпег Ман.	25.00
П-во Л. Войтків, Едмонтон, Алберта	20.00
П-во Іван Гутняк, Едмонтон, Алберта	20.00
Анна Кухарська, Лодук, Алберта	20 00
Тарас Ванчицький, Філядольфія, ЗДА	20.00
Євген Іванків, Чікаго, ЗДА	20.00
Романа Попович, Гартфорд, Конн., ЗДА	20.00
Николай Крисько, Бриджпорт, ЗДА	20 00
Олександер Білинський, Аллентавн, ЗДА	15 00
Катерина Біган, Дітройт, Миш., ЗДА	15 00
Петро Проскурняк, Едмонтон, Алберта	15.00
Т-во св. Варвари Вінніпег, Ман.	15.00
Іван і Катерина Улян, Клівленд, ЗДА	12.00
П. Кочанівський, Питтсвилл, ЗДА	10.15
А. і В. Ростович, Силвервуд, ЗДА	10.00
Д-р Е. Савчин, , Чікаго, ЗДА	10.00
Н. Угриновська, Чікаго, ЗДА	10.00
А. Теканюк, Батавія, ЗДА	10.00
Дмитро Качоровський, Амстердам, ЗДА	10.00
Всеч. о. В. Грабець, Палмертон, ЗДА	10.00
Софія Годованець, Рочестер, ЗДА	10.00
Іван Гавалюх, Бервин, ЗДА	10.00
Д. Дучинський, Сан Франциско, ЗДА	10.00
Тома Колас, Терівилл, ЗДА	10.00
Майор В. Яремович, Близький Схід	10.00
Софія Юрк, Саскатун, Саск.	10.00
Г. Назар, Прісвилл, Саск.	10.00
С. Й. Киба, Кемсек, Саск.	10.00
П-во Стефан Черевик, Норквей, Саск.	10.00
В. Бурко, Едмонтон, Алберта	10.00
Д-р Віктор Байрак, Едмонтон, Алберта	10.00
Теодор Одрач, Торонто, Онт.	10.00
Андрій Пазюк, Камровз, Алберта	10 00
Е. Никифорук, Едмонтон, Алберта	10.00
Д-р В. Іванець, Едмонтон, Алберта	10.00
Дора Фарина, Вегревил, Алберта	10 00
П. Ільницький, Едмонтон, Алберта	10 00
Семен Сисак, Вегревил, Алберта	10.00
Г. Стоцький, Гайнс Крік, Алберта	10.00
Михайло Рогаль, Мондер, Алберта	10.00
Марія Сенишин, Лішор, Алберта	10.00
Пані Яиц, Вінніпег, Ман.	10 00
Оля Вовк, Вінніпег, Ман.	10.00
П-во Михайло Строіч, Іст Килдовнен, Ман.	10.00

(Далі буде)

Ваш найкращий вибір – це РАДІО "Graetz"

телевізії, радія та радіо-грамофони

НАЙКРАЩІ АПАРАТИ, НАЙНОВІШІ СТИЛІ, ДОСКОНАЛА ПОБУДОВА, НІЖНА РЕПРОДУКЦІЯ ЗВУКІВ, ФОРМА, ПІДХІД ПІД СМАК ТА ТЕХНІЧНИЙ ПОСТУП У НАЙКРАЩІЙ ГАРМОНІЇ

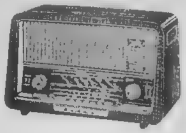

ПОЛЬКА-СУПЕРЕТ із голосниками, що дадуть вам враження концертової залі. Це для тих, що шукають чогось надзвичайного. Модерна скринька, найкраща передача звуку.

Зважте: 16 різних бігів, 6 автоматичних наставлювачів, 2 схоплювачі звуку, чутливий голосник, осібна контроля звуку й тону, електричне око. Чого ще треба?

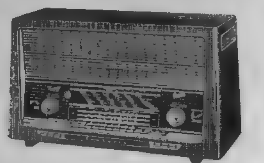

ФАНТАЗІЯ — з голосниками концертової залі та спеціяльним посилювачем звуку. Надзвичайно чутливе схоплювання та передача звуків, захоплює і найвибагливіших любителів музики. Таку досконалість можна було осягнути тільки по довгих, більш як 30-літніх дослідах.

21 різних бігів, 13 наставлювачів, 4 схоплювачі звуку, 1 посилювач звуку, 3 голосники, осібна контроля звуку й тону, електричне очко, рухома антена. Чиста фантазія

СКЕРЦО — Радіо-грамофон із голосниками концертової залі та посилювачем звуку. Чудо звукової репродукції, спеціяльно виготовлений для найвибагливіших любителів музики. Сильний — на 4 біги грамофон на звичайні і дрібнописані пластинки.

Має 16 бігів, 13 наставлювачів, 4 схоплювачі звуку, 1 посилювач, 2 концертові голосники, осібну контролю звуку й тону, магічне очко, автоматичну зміну пластинок, дві сафірові голки, велику освітлену скриньку з місцем навіть на лento-рекорд. Це не жарти.

ALPHA FURNITURE CO.

735 Queen St. West
EM 3-9637

3030 Dundas St. W.
RO 6-4011
Toronto, Ontario

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIII — ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ — 1960 — JULY-AUGUST — Ч. 7-8 (451-452)

БУДОВА ШКІЛ – ПОЧАТОК НОВОЇ ЕПОХИ УКРАЇНЦІВ У КАНАДІ

"Будова Колегії св. Василія Великого це початок нової епохи нашого народу в Східній Канаді", — сказав Преосвященний Ісидор під час посвячення манастиря ОО. Василіян у Вестоні, що відбулося 12-го червня, 1960.

"Наші піонірн", говорив далі Преосвященний, "будували досі церкви, народні доми, рідні школи й інші установи, щоб затримати своє національне життя в Канаді".

Суспільна будова даного народу не є повна, коли він не має своєї провідної верстви, що працювала б для нього, в його осередку й разом із ним. Тому Преосвященний закликав усіх до солідарности в побудові української вищої школи, "бо школа це одинока інституція, що виховає для нас провідну верству в нашій українській суспільності Канади".

Я ХОЧУ ПІСЛАТИ СИНА ДО КОЛЕГІЇ

Наші добрі батьки українці пишуть до нас листи такого і подібного змісту: "Я маю сина, який невдовзі буде йти до "гай-скулу" і я хотів би дати його до бурси. Чи могли б Ви мені написати, коли у Вас буде школа скінчена?"

Перша фаза кампанії минулої осени пройшла успішно. Віримо, що жертводавці дотримають своїх обіцянок пожертв на Колегію, а багато з них може ще й побільшать їх.

Треба знати, що доброю засадою при закупні маєтку чи побудові якоїсь будівлі є: мати відповідну кількість капіталу на початок, щоб не наражуватися на непотрібне ризико. Побудова Колегії, запланованої у такій саме величині, потребує щонайменше триста тисяч долярів готівки. Досі ми цієї суми ще не маємо.

ОО. Василіяни зі свого боку зробили все, щоб українці Східньої Канади мали свою власну Колегію: набули гарну просторну площу, мають кваліфіковані вчительські сили і під кожним оглядом готові дати потрібну послугу майбутнім студен-

З другого боку наша українська спільнота мусить вложити свою частину пожертв, бо ж вона властиво найбільш буде зі школи користати.

Тому будова Колегії залежить від того, чи і коли наша українська спільнота своїми пожертвами дозволить нам до будови приступити.

(Закінчення на стор. 359-ій)

ЗБІРЩИКИ З ПАРОХІЇ ПРЕСВЯТОЇ ЄВХАРИСТІЇ У СХІДНЬОМУ ТОРОНТІ:

Сидять зліва направо: Проніп Величко, Теодор Данилян, о. Михайло Баранецький ЧНІ. Константин Мигаль, Петро Панько, Карло Турський, Михайло Кушнірепко. Перший ряд: Мирон Мержан, Микола Федак, Василь Чугий, Петро Коропатва, Іван Копанишин, Іван Близнюк. Другий ряд: Т. Шлапак, Петро Белий, Дмитро Баранецький, Пан Головатчук, Іван Дорош, Н. Ґедз, Степан Шнура.

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.

Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario
Телефон Редакції: LE 4-1411
Телефон Адміністрації: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА"

ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Mr. E. Birchak
Ukrainian Booksellers
& Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Monthly Magazine.
Published by the Basilian Fathers,
286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

СВІТЛО, ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1960

З М І С Т:

Контести "Світла" 298
Заклик у справі молитовної й жертвенної участи вірних у світовому Євхаристійному Конгресі в Мюнхені 299
Католицькі діти в католицькій школі *д-р А. Б.* 300
До яких шкіл посилати наших дітей
Надходять вакації *о. Р. Ганас* 302
Діти на табори!
"Щоб християнська правда успішно поборювала підступи й злобу Божих ворогів" 304
"За геройські покликання в Мовчазній Церкві" 305
Наміреннн на липень і серпень 1960 — осн
В Єрусалимі — вірш *Б. І. Антонич* 306
Рушник — вірш *Я. Гудемчук* 306
ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 307
У місті лип, чисел і студентів *В. Буженко* 311
Мандрівка по музеях у місті, де липень у грудні
Апостол Марії *о. Д. Т. Кульчицький* 313
Св. Людвик-Марія де Монфор
Згадки про мою смерть — Спомини *Василь Королів-Старий* 314
Ідея патріярхату в Україні XVII сторіччя *о. д-р І. Нагаєвський* 317
До історії змагань за український патріярхат
Посилаймо дітей до католицьких середніх шкіл *Степан Конрад* 319
"Мати Божа, рятуй!" — Спомин *Я. Т.* 321
Як Пречиста допомогла підпільникові
Записки пароха Старих Богородчан *о. О. Заклинський* 322
Як закінчилася "бавхреволюція" у львівській духовній семінарії
Як я став партійцем? *Дзюньо* 325
"...евентуально, можемо вас пустити на Зелений Клин, хоч вам краще підходила б Колима..."
"Вежі й кулемети" *о. В. Зінько ЧСВВ* 326
Про книжку спогадів дівізійника П. Грицака
Оселя над річкою — Оповідання *Ф. Одрач* 327
Діялоги Василіянок *о. Б. Курилас ЧНІ* 331
Як русскі черниці навертали Василіянок
Виховний вплив оповідань *В. Б.* 334
Важливий і дешевий винник у вихованні молоді
Уманські мученики 1768 р. *Теофіл Костpуба* 334
Чи Коліївщина була "національним" повстанням?
На Божих окопах — історична повість *В. Гюнерман* 337
Господь у засуджених на гільотину
Сорок літ видавницької праці *о. Н. Свірський ЧСВВ* 341
З нагоди ювілею ред. Ол. Моха
"Нечиста сила" — оповідання *Роман Кривенецький* 343
Як бабцині старі сиві коні стали молодими карими
ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 345
Прес-фонд, нові передплатники й под. 359

ENGLISH SUPPLEMENT

Marching Forward I
Vocational Notes II
Three Fourths of a Century 351
St. Basil the Great College 352
Summer Dress 353
I Visit a Trappist Monastery *J. S.* 354
Why Learn Ukrainian? *by George Simpson* 355
More About Religious Vocations 356
What Is Foster Care? 357

На обкладинці: Сестра місіонарка серед дітей на Гаваях.

ЩЕ БРАКУЄ 668 ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

40 НОВИХ НАГОРОД!

"Світло" закликає всіх своїх доторічників і майбутніх прихильників стати до праці з нами: для поширення впливів нашого українського місячника "Світло". "СВІТЛО" МАЄ ТЕПЕР 5.500 ПРИМІРНИКІВ НАКЛАДУ. ОТЖЕ ХОЧЕМО В 1960 РОЦІ, ДО МІСЯЦЯ ВЕРЕСНЯ Ц. Р. ОСЯГНУТИ ЗБІЛЬШЕННЯ НАКЛАДУ "СВІТЛА" ДО ЧИСЛА 6.500 (НА ОДНУ ТИСЯЧКУ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ БІЛЬШЕ!)

Тепер рішили ми

ПОШИРИТИ НАШ КОНКУРС-КОНТЕСТ!

До наведених нижче умовин нашого щорічного контесту "Світла" ми рішилися додати нові для кращої заохоти контестантів з одного боку і для збільшення числа передплатників із другого боку. Всі наші збільшені приходи, які повинен би нам дати цей збільшений контест, постараємося зужити для добра наших читачів на 1) збільшення наших конкурсових нагород і 2) на покращання нашого журналу. Так будуть наші читачі вдоволені подвійно, а й ми скористаємо особливо через поширення журналу, отже і поширення нашої мети: апостольства друкованого слова. Отже:

1) Умовини старого контесту залишаються такі самі, як нижче.

КОНТЕСТ ПРИЄДНУВАННЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Ціль контесту: ОСЯГНУТИ ДО 20 ВЕРЕСНЯ 1960 Р. ЧИСЛО ОДНОЇ ТИСЯЧІ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ "СВІТЛА". Це конечна умова для важности цього контесту: якщо вона не ліде, контест не буде нас зобов'язувати.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ПРИЄДНАЮТЬ НАМ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, ДАЄМО ТАКІ НАГОРОДИ:

1-ша НАГОРОДА: заплачений подорожі до св. Землі в місяці вересні ц. р. (в сумі $1.000) одної тисячі долярів готівкою) для того, хто до 20 вересня перший приведе нам найменше 250 (двісті п'ятдесят) передплатників.

2-га НАГОРОДА: $150.00 (СТО П'ЯТДЕСЯТ ДОЛЯРІВ ГОТІВКОЮ) для того, хто до 20. IX. 1960 р. приведе нам найменше 100 нових (сто) передплатників.

3-тя НАГОРОДА: $50.00 (п'ятдесят) ДОЛЯРІВ ГОТІВКОЮ) для того, хто в згаданому реченці приведе нам найменше 50 нових передплатників.

4-та НАГОРОДА: 75.00 (сімдесят п'ять ДОЛЯРІВ) до вибору книжками з нашого каталогу; дістає той, хто приведе нам бодай 40 нових передплатників.

5-та НАГОРОДА: $50.00 (п'ятдесят ДОЛЯРІВ), до вибору книжками з нашого каталогу; дістає той, хто приведе нам 30 нових передплатників.

6-та НАГОРОДА: $25.00 (ДВАДЦЯТЬП'ЯТЬ ДОЛЯРІВ) до вибору книжками з нашого каталогу; дістає той, хто приведе нам 25 нових передплатників.

7-ма, 8-ма, 9-та й 10-та НАГОРОДИ, КОЖНА ПО $10.00 книжками з нашого каталогу, дім тих, що приєднають нам бодай по 12 нових передплатників.

Просимо учасників контесту зараз узятися до праці, бо час наглить. Просимо, кому це для тієї праці потрібне, написати до нас за блочками-посвідками на виплачену передплату.

Заповідаємо виразно, що умовини цього контесту зобов'язують нас тільки тоді, коли наші прихильники й апостоли католицької преси приведуть нам найменше одну тисячу нових передплатників у реченці до 20 вересня 1960. Якщо б таке не сталося, то контест не буде продовжений та не буде нас зобов'язувати.

ПОШИРЮЄМО І ЗБІЛЬШУЄМО НАШ КОНТЕСТ

2) НОВІ ДОДАТКИ ДО КОНТЕСТУ ТАКІ:

А) Хто може взяти в ньому участь? Усі, що приєднають нових передплатників. Усі, що заплатять передплату за чи для когось, що не мав досі виплаченої передплати; можна напр. виплачувати для своїх рідних, для приятелів, чи навіть для ворогів або грішників, яким бажаєте добра для душі їх. Не можуть брати в конкурсі участи редактори й адміністратори "Світла", які ніхто з його видавців.

Б) Нові нагороди: 1) $100.00 (сто долярів); 2) $50.00 (п'ятдесят долярів); 3) $25.00 (двадцять п'ять долярів). Ці три нагороди будуть вильосовані з числа тих, які відповідають повищим умовинам контесту (під А).

3) ДАЛЬШЕ ЗБІЛЬШЕННЯ КОНКУРСУ:

40 нагород по $5.00 (по п'ять долярів) дим тих, що відновлять свої передплати, або відповідають умовинам під А), але з тим обмеженим, що вони мусять виключно читати "Світло" за липень-серпень, бо з 40 примірників цього числа буде обрежений догори ногами рядок. Коли хтось із тих, що: 1) заплатили передплату свою чи за когось, 2) знайде таке число з обреженим рядком і 3) пришле нам сторінку з перекинутим рядком поручено (реджистред) разом із своєю адресою, такому вишлемо готівкою п'ять долярів.

Отже не відкладайте!

ВИДАВНИЦТВО "СВІТЛА"

СВІТЛО
THE LIGHT

Український Християнський
МІСЯЧНИК

ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ, 1960 РІК XXIII, Ч. 7-8 (451-452)

Або віддамо світ під ласкаві руки Христа-Чоловіколюбця, —

ЗАКЛИК

У СПРАВІ МОЛИТОВНОЇ Й ЖЕРТВЕННОЇ УЧАСТИ ВІРНИХ У СВІТОВОМУ ЄВХАРИСТІЙНОМУ КОНҐРЕСІ В МЮНХЕНІ

Дорогі в Христі Брати і Сестри,

щоб успішніше й більш наглядно перевести в діло прегарне гасло Світового Конгресу в Мюнхені: "Жертва світу за життя світу", організатори цього конгресу просять усіх єпископів світу прохати своїх вірних, а зокрема тих, що не зможуть особисто взяти участи в конгресових торжествах у Мюнхені, заявити свою участь у цій Євхаристійній акції Христової Церкви молитвою й якоюсь матеріяльною жертвою, щоб таким чином виявити свої почування відповідальности й журби за рятування світу.

В останню неділю Конгресу, себто 7 серпня ц. р., Владики - представники поодиноких церковних провінцій вручать Папському Легатові в час його Архиєрейської св. Літургії свічку враз із грамотою про зібрані жертви вірних. Самі ж зібрані гроші кожна єпархія зможе призначити на різні свої місійні цілі.

Ідучи назустріч цій гарній ініціятиві організаторів Конгресу, оцим просимо всіх наших вірних, — за прикладом перших християн, які приносили до церкви хліб і вино, щоб ураз із священиком принести їх найцінніший Євхаристійній Жертві Господу Богу — долучити до своїх молитов ще якусь матеріяльну жертву у великому й святому наміренні рятування духового й фізичного життя сьогоднішнього світу.

Всі жертви в цьому наміренні вірні можуть складати на руки своїх Отців душпастирів із зазначенням: "Жертва Світового Євхаристійного Конгресу в Мюнхені".

Ці Ваші жертви, Дорогі Брати і Сестри, будуть зголошені в окремій грамоті Владикою — представником нашої церковної провінції в Канаді Папському Легатові в час його Архиєрейської св. Літургії, 7 серпня ц. р., в Мюнхені. Самі ж зложені Вами в цьому наміренні гроші будуть призначені кожною нашою єпархією Канади на її власні місійні цілі.

Ми благословимо Вас, Дорогі Брати і Сестри, зі щирого серця і просимо Євхаристійного Христа і Його Пресвяту Матір бути Вашою поміччю, силою й потіхою.

Дано в Канаді, в Неділю Всіх Святих, 12 червня 1960 р.

† МАКСИМ, Митрополит Вінніпезький і всієї Канади
† НІЛ, Єпископ Едмонтонський
† ІСИДОР, Єпископ Торонтонський
† АНДРІЙ, Єпископ Саскатунський

— а ні, то приймемо всі на свої руки й ноги "свободу", яку оце бачите: большевицькі окови, якими вони вже тепер „освободжають" — повищо католицьких священників.

Д-р А. В.

КАТОЛИЦЬКІ ДІТИ – В КАТОЛИЦЬКІЙ ШКОЛІ

Початок шкільного року зачнеться вже невдовзі й наші діти підуть до школи. Підуть до тої школи, до якої батьки їх запишуть, якщо це діти до першої кляси, або до тої, до якої ходили перед вакаціями, щоб продовжувати там науку. Варт батькам тепер застановитися, чи школа, до якої хочуть записати своїх дітей, зтв. післати їх до неї на дальшу науку, стоїть навчальне, виховне й релігійне так, як ми собі цього бажали б. На підставі інформацій тих батьків, що вже посилали дітей до школи та хто вже мав дітей у школі, та й із власних спостережень: із поступу дітей у науці, з їх поведінки й релігійної настанови — це досить легко перевірити. Всі ці три огляди дуже важні і кождий із них не може бути нами переочінений чи

Коли успіх або неуспіх у першому напрямі, себто в науці, залежить від обидвох сторін: і від учителя, який подає науку, і від методи його навчання та від учнів, які цю науку сприймають, від їх пильности, тоді в другому і третьому напрямі, коли йдеться про виховання й про релігійну настанову, в більшій мірі залежні вони від установи, від школи, від її духа й учительського складу, як від учнів, які це виховання й цю настанову сприймають. Що учням у цих двох напрямах дадуть їх виховники, це вони й засвоять собі. Навчання відповідно до урядової програми і державне виховання одержують діти в кожній школі, але релігійну настанову й виховання, та ще й католицьке, може дати дітям тільки католицька школа. І батьки, з титулу їх батьківського покликання обов'язані під тяжким гріхом подбати про те, щоб їх діти одержали католицьке виховання.

Коли ж у багатьох випадках, крім батька, голови родини, на заробітню працю йде також і мати, і то часто вечором, коли діти є в дома, а мати їм, як головна виховниця молодого покоління могла б присвятити більше уваги — то ця обставина ще більш переконливо мусить промовляти до батьків і ставити їм на цілий ріст потребу, щоб це виховання, якого з таких чи інших причин не можуть дати дітям їх батьки-матері, дала їм школа, в якій діти перебувають майже цілий день. Католицьке виховання дасть дітям тільки католицька школа. І такі католицькі народні (тут звані "сепаратні") школи є в Канаді, і то в різних дільницях міст, так, що майже всюди, де наші люди живуть, можуть і обов'язані вони посилати своїх дітей до католицької, сепаратної школи.

Коли ж у народніх католицьких школах, крім навчання різних предметів, навчають також катехизму, то є основних правд св. віри, та виховують дітей у католицькому дусі, то в католицьких "гайскулах", крім урядових предметів навчання для середніх шкіл подають учням також науку католицької віри й моралі, але куди глибше й основніше, як у народніх школах, а понад це ще історію Вселенської Церкви й інші предмети, що відносяться до релігії. Він, коли наші діти ходять до "гай-скулу", є дуже важний для їх природного розвою, а ще більше для кристалізації їх світогляду. Тому для батьків, опікунів і всіх, що займаються вихованням, є важним не тільки, який є рівень навчання в даній школі, але також, яку релігійну настанову дістають у ній діти. Шкільний вік є неповоротний, ці роки минають скоро й батьки мусять звернути увагу на те, щоб не тільки під навчальним оглядом діти цих років не змарнували, але також, щоб і під релігійним, католицьким оглядом вони одержали так само, відповідно до їх віку й сили сприймання, знання правд св. католицької віри й моралі та щоб одержали глибоке католицьке виховання. Це вартості, які залишаються снарбами для їх душ на ціле їх життя!

Бо, буває, наші українські діти кінчать "гай-скул"-и й університети, здобувають високі фахові кваліфікації, але їх католицьке виховання й знання того, що є основним для життя їх душ, для їх християнського світогляду, який кожний вірующий християнин повинен мати, ніяк не стоїть у пропорції до їх знання з інших ділянок. Вони мають тільки примітивні відомості з релігії — подібно як багато з наших дітей має малі відомості з предметів українознавства, тому що не ходили або за коротко вчились у Рідній Школі й у вищих Курсах Українознавства — за слабе католицьке виховання, та, як наслідок цього, і їх релігійне життя мусить бути кардувате, мізерне. Тому "оставте дітей і не боріть їм приходити до Мене" (Мат. 19, 4), кличе до всіх батьків і виховників Господь і сьогодні.

Є ще одна дуже важлива спонука, що промовляє за тим, щоб батьки посилали своїх дітей до католицьких "гай-скул"-ів, а саме те, що в католицьких "гай-скул"-ах навчаються окремо хлопці й окремо дівчата. Хто має до діла з вихованням дітей, дуже добре знає, що легше є провадити й виховувати хлопців і дівчат окремо, чим разом. Коедукаційні школи, у яких навчаються учні й учениці разом, зокрема в віці 14-18 років, мають менші успіхи в вихованні, як школи, того самого ступня, в яких навчаються учні й учениці окремо.

У Канаді маємо дві українські католицькі середні школи ("гай-скул"-и) для хлопців і дві для дівчат.

Для хлопців:

1) КОЛЕГІЯ СВ. ЙОСИФА, Йорктон, Саск.
(St. Joseph's College, Yorkton, Sask.).

2) КОЛЕГІЯ СВ. ВОЛОДИМИРА, Роблін, Ман.
(St. Vladimir's College, Roblin, Man.).

Обидві ці школи ведуть українські Отці Редемптористи і при цих школах є можливе повне утримання.

Для дівчат:

1) ДІВОЧА АКАДЕМІЯ ПРЕНЕПОРОЧНОЇ ДІВИ МАРІЇ, Анкастер, Онт.
(Academy of Mary Immaculate, Ancaster, Ont.)

2) ДІВОЧА АКАДЕМІЯ СЕРЦЯ ХРИСТОВОГО, Йорктон, Саск.
(Sacred Heart Academy, Yorkton, Sask.).

Обидві ці школи ведуть наші Сестри Служебниці; тут є також повне утримання для студенток.

До цих шкіл повинні українські батьки посилати своїх дітей на науку.

Хто ж не може собі на це дозволити з матеріальних оглядів, повинен посилати дітей до католицьких "гай-скул"-ів, які є в Торонто.

Для хлопців:

1) DE LA SALLE COLLEGE "Oaklands",
131 Farnham Ave.,
який ведуть Брати Християнських Шкіл. (Грейди від 9-13, а також народня школа). У цьому "гай-скул"-і можливе також повне утримання.

2) ST. MICHAEL'S COLLEGE, 1515 Bathurst Street (near St. Clair Ave.),
який ведуть Отці Василіяни (лат. обряду).

Для дівчат:

1) LORETTO ABBEY, Armour Heights.
Школа разом з утриманням. Можливий також доїзд з міста автобусом на північ по вул. Йонг.

2) LORETTO COLLEGE SCHOOL,
387 Brunswick Ave.
(з відділами гуманістичним і торговельним).

3) ST. JOSEPH'S-ON-THE-LAKE, Kingston Road.

Всі три школи ведуть Сестри Пренепорочної Діви Марії (лат. обряду).

Хто дотепер не посилав своїх дітей до католицьких шкіл, повинен перед початком шкільного року перевірити свою настанову до католицьких шкіл, запитати себе, чому властиво не посилав до них дітей і зробити відповідний висновок, щоб діти за молоду виховувалися в католицькому дусі. Це в свою чергу напевно буде мати корисний вплив у відношенні дітей і до батьків, бо релігійно виховані діти батькам велика поміч.

При нагоді тієї пригадки слід нам сказати ще, що конечний для нас у Торонті гайскул для хлопців: без нього вони зовсім відійдуть від нашої нації. Такий гайскул заплянували оо. Василіяни в Торонто; але збудування його зв'язане і залежне тільки від нас самих, від нашої жертвенности. Чи сповнили ми вже свій обов'язок щодо цього?.. Не деклямуймо про патріотизм, але БУДЬМО патріотами, людьми діла, чину!

Гора Пречистої Діви в Анкастер, Онт. Вгорі зліва: монастир СС. Служебниць П. Д. М., в якому є новіціят Канадійської Провінції Сестер. Праворуч унизу величавий будинок Дівочої Академії П.Д.М.

АРХІТЕКТ
ЄВГЕН ГРЕНЬ
Член Королівської Палати Архітектів Канади
Виконує плани і нешторися церков, шкіл, будинків громадських організацій (галь), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.
WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

о. Р. Ганас

НАДХОДЯТЬ ВАКАЦІЇ

Незабаром знову пічнуться вакації. Шкільна дітвора заповнить рідні домн. Зараз по кількох днях вакацій у рідних домах, як перед родичами, так і дітьми з'явиться новий гість — "вільний час". Той гість може "докучати" як родичам так і дітям. Вільний час, якщо родичі не опікуються дітьми, може стати для дітей також причиною злих навичок, а то й упадків, бо з ліниюхування починаються різні провини людей.

Час вакацій — це дуже важний час у житті шкільних дітей. Треба конечно подбати про те, щоб дітн, маючи забагато вільного часу, не втратили своїх духових вартостей, а навпаки, збагатили своє релігійне й національне виховання та знання. Проблема вільного часу і його небезпек стає важливіша ще й тому, що багато родичів працюють обидвоє, а дітн в час вакацій перебувають довго самі дома. Без уваги на те, чи родичі працюють обидвоє, чи тільки одно з них, вони мають важливий обов'язок заопікуватися своїми дітьми в час вакацій більше і більш безпосередньо, як у час шкільного року, коли то упродовж великої частини дня займалася дітьми школа. Тут подаємо деякі поради для родичів і для дітей щодо вакацій.

1. Треба допильнувати, щоб шкільні дітн в час вакацій не занедбували щоденної ранішньої та вечірньої молитви, щоб вони приймали Святі Тайни й вислухували св. Божественну Літургію і проповідь у неділі й свята. Дуже виховним було б, якщо б дітн могли щодня вислухати св. Божественну Літургію.

2. Під час вакацій треба дати дітям нагоду відвідувати у вільні дні, разом із родичами, музеї, бібліотеки чи зоологічні сади й збагачувати таким способом своє знання.

3. Час вакацій — це добра нагода, щоб дітн навчилися домашнього господарства. Нераз дорослі дочки виходять заміж, а не знають як упорядкувати хату, не вміють шити, не вміють варити страви. — Мами мають добру нагоду в час вакацій навчити доньок господарити, щоб вони, як вийдуть заміж, не варили всього з готових баньок ("кен"), а подавали на стіл здорові домашні страви.

Виховним є зобов'язувати хлопців до праць в огороді, чи при направах дому. Говорячи про потребу господарського знання для наших дівчат, слід відмітити, що в цій ділянці багато могли б допомогти організації жінок — ЛУКЖ чи Союз Українок Америки. Добре було б, щоб і відділи організацій для молоді влаштували під час вакацій господарські курси. Всюди є старші жінки, які не працюють; вони могли б учити молодь умілостей та знання в згаданих ділянках.

4. Час вакацій — це велика нагода збільшити релігійне й національне виховання та знання наших дітей. Вакаційні курси релігії, як теж рідної мови чи історії України можуть дати дітям багато знання. Діти, маючи час, радо приходять на такі курси та пильно виконують домашні задачі. На таких курсах можна вправами голосного читання в рідній мові навчити наші дітн читати. Брак охоти до читання в нашої молоді — це дуже велика шкода для неї. Не тільки молодь, але й старші мало взагалі читають, а через те й мало читають добрих книжок. Тому вони духово яловіють. Бібліотеку, книжку — в багатьох родинах заступили телевізія, їзда автом, спорт та фільми; а все те є тут у чужих, нехриетиянських руках.

Для збереження нашої молоді при рідній традиції добре буде навчити українську молодь співати наших пісень, а також і грати бодай на одному музичному інструменті. Можна зорганізувати хор та музичну оркестру молоді.

Оселя на Пінджон Лейк, Алта

Для проведення вакаційних курсів та навчання хорів і оркестр нашої молоді треба відкрити всі наші церковні й народні залі, треба допомогти морально й матеріяльно уладжувати такі курси чи хори.

5. Треба також післати українську молодь до наших добрих, зокрема наших католицьких вакаційних таборів. Добрі вакаційні таборн, ведені в релігійному й національному дусі — це великий вклад у виховання нашої молоді.

Табори, які були чинні минулого року, могли прийняти більше дітей як зголосилося. В наших вакаційних таборах треба вчити дітей народніх пісень і танків.

До наших вакаційних таборів посилають свої дітн в більшості родини інтелігенції. Мало є там дітей наших робітничих родин, а це велика шкода для нас. Робітничі родини здержуються посилати дітей до вакаційних таборів через потрібні грошові видатки, а це свідчить про незрозуміння потреби дати дітям добре виховання, яке колись стократно оплатиться. Треба вжити заходів через місцевих Отців Душпастирів чи проводи організацій, щоб наші робітничі родини, головно великих міст, післали більше дітей до наших вакаційних таборів.

Найбідніші є в час вакацій українські дітн великих міст, що мешкають у перенаселених дільницях. Коли їх родичі працюють, вони цілими днями сидять — нераз брудні й незачесані — на сходах своїх домів, в оточенні чужих, нераз злих товаришів, і вдихають пороки, а то й смороди міста. Дати тим дітям поміч, заопікуватися ними, післати їх до добрих таборів чи включити в корисні й виховні вакаційні курси — це буде сповненням важливого, милосердного, душпастирського й патріотичного завдання, це буде зберіганням тих дітей для Бога, своєї Церкви та свого народу.

Скільки таких дітей пропало для нас чи зійшло на манівці через занедбання родичів і вихованків, того не виявить точно нояка статистика. А є їх багато.

("Шлях" — Філядельфія)

Наші літні оселі в Канаді в гарних околицях, над озерами, дають вашій дитині не тільки нагоду до заслуженого відпочинку по школі, але дбають, щоб під час розваги вона навчилася дещо свого рідного, відсвіжила а то й навчилась своєї мови, історії, релігії, а при цьому не занедбувалась у таких християнських практиках, як молитва, Служба Божа, св. Тайни.

У наших Єпархіях діють цього року такі українські оселі: В Альберті оо. Василіяни ведуть уже 10-ий рік вакаційну оселю св. Василія Великого біля Голубиного озера — Пінджон Лейку. Окремі тижні для хлопців і дівчат. Адреса:

St. Basil Camp, 8317 — 105th Street,
Edmonton, Alberta.

У Саскачевані є такі дитячі оселі: У Медж Лейк, Саск. для хлопців — від 8-17 липня: для дівчат — від 22-31 липня. Зголошуватись до:

Rev. Father V. Shek, P. O. Box 403,
Kamsack, Sask.

Табір для вівтарних хлопців у Пайн Лейк, 15 миль від Саскатуну, від 25-31 липня. Зголошуватись до місцевих саскачеванських Отців Парохів.

У Манітобі існує відпочинкова оселя "Український Парк" біля Кемп Мортон. Зголошуватися до місцевих оо. Парохів. В Онтаріо є гарна парохіяльна оселя в Судбурах, Онт. "Вілля Марії", що приймає дітей з усіх парохій. Зголошуватись до:

Rev. Father Director "VILLA MARIA",
78 Beech St., Sudbury, Ont.

Управа УКЮ торонтонської Єпархії уряджує знову ЛІТНІ КУРСИ для молоді на оселі "Вілля Марія" у Судбурах, Онт. — для дівчат від 31-го липня до 7 серпня, для хлопців від 7-го до 14 серпня.

Молодь усіх парохій торонтонської Єпархії повинна взяти численну участь. Пишіть до:

U. C. Y. Diocesan Executive
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont.

Оселя в Судбурах, Онт.

"ЩОБ ХРИСТИЯНСЬКА ПРАВДА УСПІШНО ПОБОРЮВАЛА ПІДСТУПИ Й ЗЛОБУ БОЖИХ ВОРОГІВ"

НАМІРЕННЯ НА ЛИПЕНЬ

Світ сьогодні поділений на два ворожі собі табори, що постійно ведуть між собою завзяту боротьбу. Члени одного табору працюють над поширенням царства Божого на світі, члени другого — над його знищенням. Ці останні, для осягнення своєї цілі, вживають підступу й фальшу. Кожний, хто хоче по християнськи вести своє життя, може сьогодні повторити за псальмоспівцем: "Вороги мої живуть і стали сильнішими від мене, і розмножилися ті, що несправедливо ненавидять мене". (Пс. 37:20).

Багато можна писати про "підступи й злобу Божих ворогів". Та щоб над тим довго не розводитись, зілюструємо це маленьким прикладом. У Кеніґштайні, в Зах. Німеччині, 15 км. на північ від Франкфурту, стоїть Колегія св. Альберта Великого. Тут молоді питомці приготовляються до священичого стану. Але комуністична пропаганда представляє цю школу в зовсім інакшому світлі. "Ця установа", — пишуть комуністи у пресі та говорять у радіо — "присвячує всю свою увагу на те, щоб виховувати священиків на саботажників і шпіонів... тут молодих богословів учать уживати всіх убивчих матерій, від динаміту до ціяніду... Рік за роком їх професор (Моис. Кіндерман) був на послугах нацистичних скритовбивників наших людей".

Усі ці обвинувачення й закиди такі далекі від правди, як схід від заходу (Псал. 102). Моис. Кіндерман був 15 разів на допитах ґестапо, а два рази був арештований комуністами в Празі, — і це все саме за ревність про Божі справи, що її він проявляв як священик і професор у празькому університеті. Семінарія в Кеніґштайні — це колишні військові бараки, що під час останньої війни були дуже пошкоджені. Перші семінаристи о. Кіндермана — це біженці з німецьких земель, що їх потсдамський договір, підписаний 1946 р. Черчилом, Рузвелтом і Сталіном, передав Польщі й Чехам. Допомога Апостольської Столиці і християнська жертвенність перетворила ці бараки в семінарію. За останніх 12 літ вийшло з неї 220 священиків, які працюють ревно серед свого народу. В семінарії приміщується також цілий ряд наукових установ, які мають на меті інформувати вільний світ про дійсний стан Католицької Церкви в сателітних державах. Сотки біженців священиків знаходять у мурах цієї Колегії духову обнову, відпочинок та інформації про правдивий стан і потреби Церкви в Німеччині, щоб відтак іще з більшою посвятою працювати для душевного добра свого народу.

Ясно, що в очах комуністів ця колегія це "школа будучих шпіонів та саботажників". Та є це хіба саботаж шкідливих безбожницьких впливів та шпіонажа, щоб довідатися про правдивий стан Церкви в окупованих комуністами країнах та про способи, як би цій поневоленій Церкві допомогти.

Історія семінарії в Кеніґштайні це тільки один із тисячів прикладів боротьби ложі й підступу з правдою. І в тій боротьбі брехуни бодай на разі мають позірні успіхи. Як колись приклонники Діоклеціяна, Нерона, Юліяна Відступника й под., так і вони йдуть від перемоги до перемоги. У вільних країнах помагають їм деякі групи християн, які є заїлими ворогами Католицької Церкви. Такі не жалують нічого, щоб тільки засипати цю Церкву різного роду безосновними, видуманими, нелогічними й неісторичними закидами. І хоч вони ніби осуджують безбожництво та його підступи, то цілі сторінки їх преси з несправедливими нападами на католицьку Церкву є нічим іншим, як тільки одобренням, під покришкою ніби правди того всього, що явно й отверто роблять вороги правди і вороги Божі. Дійсно "кругом неправда!"

Молімо св. Духа, щоб Він Своєю ласкою спомагав усіх тих, що працюють над поширенням правди; молімося також і за тих, що "правдою торгують" чи її перекручують, щоб вони пізнали свій блуд, духово прозріли і стали по стороні правди. Молімося, щоб християнська правда, наука, переконання здобували для себе чимраз більше прихильників, бо тільки це принесе Богові славу, душам спокій, а світові довготривалий мир.

(осш)

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ:

Складаю найщирішу подяку Найсв. Ісусовому Серцю, Божій Матері Неустаючої Помочі, св. Йосифові і св. Філотеї за вислухані молитви за посередництвом Слуги Божого Митрополита Андрія та його брата Климентія, за поміч у спровадженні брата священика з-поза "залізної заслони", за щасливу операцію одного члена родини й за поміч у важливій потребі.

Катерина Піттель, Едмонтон, Алта

Складаю найсердечнішу подяку Найсв. Серцю Ісуса, Божій Матінці Неустаючої Помочі й св. о. Миколаєві за вислухані молитви.

П. Остапович, Торонто, Онт.

Прошу ласкаво відслужити св. Службу Божу від нашої родини як подяку Небесній Неньці, через молитви Слуги Божого Андрія, за особливішу ласку й опіку, яку ми одержали в травні ц. р. Благаємо дальшої опіки в поборенні земських турбот.

Катря Хом'як, Гамільтон, Онт.

Дякую Всемогучому Богові Ісусові Христові, Пречистій Дівi Марії й усім Святим за вислухані молитви й одержані ласки.

Анна Качур, Винярд, Саск.

Із вдячністю Богові й Пречистій Дівi Марії за ласку щасливо прожити 50 літ у подружньому житті, пересилаємо на Ваш пресовий фонд $5.00.

Михайло й Ксенія Дзюрман, Торонто, Онт.

Посилаю на св. Службу Божу як подяку Матінці Божій за велику ласку, що я вже хоч трішки ходжу по хаті.

О. Ремеза, Гемстед, ЗДА

ДАЛИ НА СЛУЖБИ БОЖІ:

В. Ґнатюк, Елізабет, ЗДА; О. Ремеза, Гемпстид, ЗДА; С. Дзюбинська, Чікаго, ЗДА; Р. Хом'як, Гамільтон, Онт.; К. Списак, Філядельфія, ЗДА; Л. Силяр, Торонто, Онт.; Й. Шкільник, Йорктон, Саск.

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ.

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупину в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішній день. (300 днів відпусту раз у день).

Пресвяте Серце Ісуса, спаси Україну.

Непорочне Серце Марії, будь моїм спасінням.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..." (Мат. XI - 28).

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ:

за заступництвом Слуги Божого Митрополита Андрія:

За навернення дітей і за здоров'я. **А. К. Винярд.** — Помочі в рішенні важливої справи. **Ю. Гайнс Крік.** — За здоров'я двох священиків, за здоров'я для важко-хворої особи. **Н. Н. Торонто.** — За ласки потрібні в родині, за навернення одного грішника. **М. М. Торонто.** — За успішне переведення пресового апостольату. **О. М. М. Торонто.**

"ЗА ГЕРОЙСЬКІ СВЯЩЕНИЧІ ПОКЛИКАННЯ В МОВЧАЗНІЙ ЦЕРКВІ"

НАМІРЕННЯ НА СЕРПЕНЬ

По одержанні св. Духа Апостоли розійшлися по світі. З любов'ю до Христа і гарячим бажанням спасати людські душі, Апостоли стали проповідувати Божу науку. Та вже в самих початках своєї місійної праці стрінулися з багатьма труднощами. Вороги Божої правди почали переслідувати їх так, як жиди переслідували Христа. Вкінці також і учнів стрінула доля їх Учителя. Кожний із них мусів випити чашу терпінь із рук тих, що їх переслідували; кожний відійшов із цього світу з пальмою мучеництва в руці.

Отже Апостоли, перші учні Христа, впали і своєю кров'ю зросили землю. Після них прийшли їх наслідники. І ці з великою ревністю продовжували діло, що його Христос доручив Апостолам. Але й вони мусіли багато терпіти. Однак тим вони не зражувалися, бо пам'ятали слова Христа Спасителя: "Як мене переслідували, так і вас будуть переслідувати". І коли вони падали, то на їх місце, на Божий поклик, виходили нові проповідники, місіонарі, священики. А сили темноти й безбожництва, мимо всіх зусиль, не могли спинити раз започаткованої праці над спасінням людських душ. І, приглядаючись майже двотисячлітній історії праці Христових наслідників: місіонарів, священиків, душпастирів, бачимо наглядно, що Христос був із ними "по всі дні" та й напевно буде з ними "до кінця світу", і "сили пекла" їх не переможуть.

Переслідування Христа, Його Церкви й свя-

щеників продовжуються. Світ не хоче, щоб Христос панував над ним. (Лук. 19:14). Це діється передовсім у тих країнах, що знайшлися під правлінням безбожницького уряду, як в Европі, так і в Азії. Душпастирі, що працюють у цих країнах, це правдиві св. мученики, ісповідники св. віри. Вороги Божі знають, щб коли вдарять пастиря, то розбіжаться вівці. І длятого першими жертвами їх релігійної нетерпимости падуть священики — духові провідники народу. Однак це не відстрашує їх від праці і вони з геройською посвятою виконують свій священичий уряд. Як правдиві пастирі довірених собі душ, вони постійно держать у пам'яті слова свого Вчителя, Який сказав колись, що "слуга не є більший над свого пана" та "як мене вигнали, так і вас будуть гнати". Серед тих усіх терпінь кріпить їх пригадка Христа: "Кріпіться, бо я переміг світ". (Ів. 16:33).

Свідомі свого високого завдання ті священики, помимо різних небезпек, по геройськи виконують свій важний душпастирський уряд. Дух апостольської ревности, який не знає трудноців, веде їх на те поле, де йде бій за безсмертні душі. Глядячи на грозу безбожницького наступу, вони своєю молитвою, посвятою й прикладом стараються задержати при вірі якнайбільше людей. За приклад таких геройських душпастирів можуть нам послужити таки наші рідні Владики й тисячі священиків на наших землях, які воліли радше перенести тюрму, переслідування, заслання чи навіть смерть, як зломати присягу вірности, що її вони вложили Христові в часі своїх свячень. Многі з них уже відійшли до вічности по нагороду за вірну працю у Христовій винниці. Многі ще й сьогодні, серед невідрадних обставин, продовжують серед вірних свою душпастирську працю.

Роздумуючи над їх геройськими подвигами, ми подивляємо їх стійкість у святій вірі та з пошаною перед ними, як перед мучениками, клонимо наші голови. Вони терплять переслідування і нікому не можуть поскаржитися, бо вони поза законом. Тож мусять мовчати на свої кривди і молити в Бога помочі для своєї праці, моляти Його про те, щоб Він послав на їх місце нових священиків — героїв. Вони моляться про святу річ, про священичі покликання в Церкві, яка мовчить і терпить переслідування. До їх молитов долучімо і ми наші прохання про священиків, що продовжували б їх працю. Декому може видаватися, що це все безнадійне. Та Господь Всемогучий, навіть із каміння може Він створити дітей Авраама. Він сам навчив нас про силу молитви. Длятого з глибокою надією й непохитною вірою молімося щиро за геройські священичі покликання в Мовчазній Церкві. Молімося передовсім за покликання до священичого стану серед нашого народу, щоб вийшли з нього священики, які працюючи на рідних землях у цих важких для Церкви часах, змогли б вирвати якнайбільше душ із рук тих, що прогнали Бога з нашої України, і вказали їм правдивого Пастиря Ісуса Христа. *(осш)*

МОЛИТВА СВ. ФРАНЦИСКА

О Господи, вчини мене знаряддям Твойого спокою!

Де є ненависть, дозволь мені сіяти любов,
Де є кривда, — прощення,
Де є темнота, — світло,
Де є смуток, — радість,
Де є сумнів, — віру,
А там, де є розпука, — надію.

О Божественний Учителю,
допоможи мені,
Щоб я не шукав за спокоєм,
Як радше заспокоював інших,
За зрозумінням у інших,
Як радше інших розумів,
За любов'ю від інших,
Як радше інших любив,

Тому, що це:
Даючи, ми одержуємо,
Прощаючи, самі зазнаємо прощення,
Умираючи, народжуємось до Нового Життя.

В ЄРУСАЛИМ

Дорога вкрита під ногами,
Блакитне небо понад нами.
Іду незнанними шляхами,
Людина — вічний пілігрим.

Тужу за сміхом і весною,
Співають птахи понад мною,
Дзвінкі піски пливуть ясою
Перед паломником нічним.

На плечах свій несу тягар,
У надрах серця — Божий дар,
Хоч палить спеки лютий жар,
Хоч батогом б'ючуть зими.

І так мандрую без упину,
Моя чотки, шлю кожну днину,
І як тоді я відпочину,
Коли дійду я Єрусалим.

Б. І. Антонич

РУШНИК

Рідна мати моя —
рушника на дорогу
Ти мені не дала,
покидаючи світ,
Лиш усмішка твоя
для хлопчини малого
У життя простелилась
десятками літ.

В тій усмішці живе
і тривога й кохання,
І далекий мій край —
Україна моя.
І гаїв, і полів,
і дібров щебетання,
І дитинство моє —
перелив солов'я.

Свято я бережу
материнську усмішку —
Шлях мені у житті,
як зоря осява
Із чужини додому
тче невтомно доріжку,
Мов квітчастий рушник
за пісні вишива.

Яків Гудемчук

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

ПАПА В РОЗМОВІ З НЕДУЖОЮ ДИТИНОЮ

Папа Іван XXIII розмовляв із 7-літньою Катрею Гудсон, яка приїхала зі своєю мамою з міста Оклагома в ЗДА відвідати Свт. Отця. Катря хвора на левкемію (рака крови). Коли Свт. Отець довідався про невилічну недугу дитини й що її життя вже недовге, прийняв її в своєму приватному кабінеті, поза часом призначеним на авдієнції, наділив її дарунками і сказав, що "небо любить слухати молитов дітей". Монсіньор Раєн, перекладчик, сказав, що він не бачив іще такої сердечности й ласкавости до дітей, як її виявив Папа Іван.

ПЕРЕСТОРОГА КАТОЛИЦЬКОЇ ЄРАРХІЇ

Католицькі єрархи Куби видали пастирського листа, який остерігає уряд Кастра "не співпрацювати в ніякій формі з безбожницьким комунізмом".

Архиєпископ Перез був давніше прихильником Кастра й урятував його життя, схоронивши його після невдалого рейду революціонерів на гарнізон у Сантіяго за часів Батісти.

Пастирський лист, який вказує на небезпеки співпраці Куби з комуністами, звернений першусього до вірних у провінції Оріенте, де почалася революція Кастра й де тепер організують революцію проти Кастра.

ПАПА ЗНОВУ ЗВЕРНУВСЯ ДО НЕКАТОЛИКІВ З ЗАКЛИКОМ ДО ЄДНОСТИ

Папа Іван XXIII звернувся до всіх Християнських Церков з новим закликом до церковної єдности. Він зробив це в декреті з 4-го червня ц. р. про покликання до життя т. зв. Християнського Секретаріяту, що його виключним завданням є підготовляти для найближчого Вселенського Собору справу з'єднання Християнських Церков. Таким чином Папа поставив цю справу формально на денний порядок заплянованого ним Вселенського Собору. На чолі того Секретаріяту стоятиме кардинал, що його ще не визначено. За часописними коментарями, треба сподіватися, що деякі Православні і Протестантські Церкви матимуть зв'язок з отим підготовчим Секретаріятом, що його покликав Папа. При цій нагоді коментатори пригадують, що коли Пій IX запросив на Вселенський Собор у 1869 р. не-католицькі Церкви без зобов'язання їх прийняти догми Католицької Церкви, то ніодна з отих не-католицьких християнських Церков запрошення не прийняла. Гадають, що тепер ця історія вже не повториться.

КРАЙОВА РАДА ЦЕРКОВ ПРОТИ СЕКСУАЛІЗМУ И ВИХВАЛЮВАННЯ ЗЛОЧИННОСТИ В РАДІО І ТЕЛЕВІЗІЇ

На зборах дирекції Америк. Крайової Ради Церков говорили про те, що "образ людини, який показують у телевізії й радіо, дуже часто стоїть на протилежному кінці того, якою повинна бути людина згідно з християнською релігією". Дальше виступали проти "патологічного показування сексуальних справ і проти частого вихвалювання злочинів у фільмах і на телевізії. Але що ця Кр. Рада протестантська і підо впливами американської масонерії, то, очевидно, все залишиться на словах. Бо нпр. у цьому звіті Кр. Р. Ц. не рекомендується таких засобів для боротьби проти неморальних фільмів, якими послуговується католицька організація, так званий "Легіон Пристойности", який дає оцінку всім новим фільмам, розрізняючи між ними такі, що є "морально нешкідливі", невтральні під моральним оглядом та "засуджені" за неморальність. Всетаки Федеральна Комунікаційна Комісія повинна перевести переслухання в справі телевізійних і радіових програм.

КАРДИНАЛ АГАДЖАНІЯН ГОСТЕМ ВПРЕОСВ. МИТР. КИР КОНСТЯНТИНА

У четвер, 20 тр[illegible]ня ц. р., в пополудневих годинах, Їх Еміненція Кардинал Григорій Агаджаніян, Петро XV, патріярх Кілікії та Вірменії, препрефект священної Конгрегації Поширення Віри, почесний доктор права католицького університету у Вашінґтоні, великий приятель мученицької Католицької Церкви та українського народу — відвідав у будинку Митрополичої Курії в Філядельфії Їх Ексцеленцію, ВПреосвященного Митрополита Кир Константина Богачевського.

Їх Еміненція Кардинал Григорій Агаджаніян приїхав на короткі відвідини до З'єднинених Держав Америки, як делегат Святішого Отця на Ювілейну Конвенцію Католицької Преси в ЗДА, що відбулася у Вашінґтоні в днях від 10 до 13 травня ц. р.

Візита Кардинала Агаджаніяна у нашого Митрополита мала сердечний характер і була започаткована особистою розмовою цих двох високих Достойників Католицької Церкви східнього обряду. Після тієї розмови, Митрополит представив достойному Гостеві референтів і

працівників митрополичої Курії і в зв'язку з цим відбулася спільна знимка.

Кардинал Агаджаніян відбуває свої поїздки і візити в товаристві кількох о. монсіньйорів вірменського обряду, які супроводили Кардинала також під час візити у нашого Митрополита.

МИТРОПОЛИТА ЙОСИФА НЕ ЗВІЛЬНИЛИ

Львівський митр. Йосиф (Сліпий) є далі в'язнем совєтського режиму, — повідомляє лист з СССР (не з України), написаний 4 червня. Багатьох священників, які недавно випущені на волю, тепер знову арештовано. Між арештованими священиками — пише автор листа — є о. д-р Іван Чорняк, кол. ректор духовної семінарії у Львові. ("У. Вісті").

З ВЕЛИКОЇ ХМАРИ, МАЛИЙ ДОЩ...

Давно заповіджене "СОБОРНЕ ПОСЛАННЯ" частини православних єпископів нарешті появилося на сторінках "Віри й Культури" та "Вістника".

Послання коротке щодо величини, щодо змісту, щодо глибини думки і щодо числа підписаних єпископів.

Зібрані православні Владики, 30 квітня 1960 р. у місті Вінніпегу не розв'язали ні внутрішніх, ні зовнішніх проблем Української Православної Церкви у вільному світі.

1. Замість робити старання, щоб довести до єдности в себе внутрі, вони задоволяться "молитовним об'єднанням" трьох Митрополій. Відносно решти православних українських Владик і Митрополита, то ті, що соборно радили і соборно послання підписали, просто й без болізни рішили: "...Інші Єпископи тут неназвані, не належать до молитовного об'єднання Української Православної Церкви".

2. Не прямують вони до єдности. Не ставляться позитивно до загального в теперішніх часах руху об'єднання, як це робить грецька Православна Церква.

3. Не стараються студіювати бодай хоч можливості зближення роз'єднаних Церков.

4. Кинений клич у "Соборнім Посланні" "ми спільно, увесь український Єпископат, сердечно і любовно кличемо всіх греко-католицьких Владик, усе греко-католицьке Духовенство та ввесь греко-католицький народ покинути чужий і ворожий нам Рим, і вертатися додому, — до своєї рідної Матері, Церкви Православної!" — виглядає не серйозно. Такий клич треба було скеровати до українських православних Владик, Духовенства і до їхніх вірних, які навіть не є в молитовному єднанні і сваряться між собою.

На маргінесі того заклику можемо зробити дві маленькі замітки. Поперше "сердечно і любовно кличемо" йде у великий дисонанс між писаниною у "Вістнику" і "Вірі й Культурі" проти греко-католиків. Подруге, що це за дивовижне порівняння: "увесь український Єпископат кличе всіх греко-католицьких Владик, Духовенство та ввесь греко-католицький народ..." Яку національність тут розуміється? Бо греко-католики є також словаки, мадяри та другі.

А якщо під греко-католиками розуміли православні Владики українців-католиків, то чому ж їх так не назвали? Чи й другі православні Владики, що підписали це "Соборне Послання" тримаються засади Митроп. Іларіона (Огієнка), що тільки православні є українцями, а галичани, які католики не є українцями...

Щоб писати про релігійну єдність народу треба наперед самому мати щирого патріотичного соборницького українського духа.

("Поступ")

НОВА ДУРИЛКА

Колишній дворазовий демократичний кандидат на президента Адлай Е. Стівенсон, який і цього року має кандидувати на цей пост, промовляв на конвенції Спілки Текстильних Робітників Америки і домагався, щоб при державному секретаріяті зорганізувати постійну Агенцію Миру, яка мала б бути "символом нашого рішення вивести світ від того зла", що перед ним стоїть, це значить не допустити до вибуху в світі нової атомової війни. Стівенсон накреслив п'ятипунктову програму миру, в якій заявив, що треба конче переговорювати з совєтськими провідниками, бо зле роблять республиканські політики, коли заявляють, що "є неможливо вести переговори з представниками СССР". "Ми не повинні турбуватися тим, що зроблять представники СССР, тільки тим, що ми маємо робити в найближчому часі". Дуже "мудро"...

КУЦИЙ І ГРУБИЙ

Перед виголошенням промови, якою він зірвав "вершину" конференцію в Парижі, Хрущов мав обильний сніданок. Промову він виголошував 40 хвилин, зате сніданок забрав йому майже 2 години. На сніданок він з'їв кукурудзяні коржики, холодну курку, огірки, ковбасу з яйцями, кілька скибок хліба й випив декілька пляшок мінеральної води, що її спеціяльно привезли для нього з Москви. Хрущов, якому минуло 66 років, важить ок. 220 фунтів. Висоту його обчисллють на 5 фітів.

В ТИБЕТІ — НОВА КРИВАВА РЕВОЛЮЦІЯ

Окружними шляхами продісталася на Захід вістка, що в Тибеті вибухнула нова революція, звернена проти комуно-китайських наїзників, і що в цій революції беруть участь широкі маси населення, які мають досить комуністичного панування й хапають за найпримітивнішу зброю, щоб скинути з себе китайсько-комуністичне ярмо.

Пекінський уряд, який постійно твердить, що в Тибеті панує повний спокій, і що населення Тибету "радісно бере участь в перебудові краю в напрямку соціялізму", всіми силами намагається ці вістки здементувати.

Згідно з вістками про цю революцію, комуно-китайське військо в Тибеті все ще знаходиться в тяжких боях з революціонерами, яких воно поборює найбільш жорстокими методами. Сила революції і її поширення примусили комуно-китайське головне командування покликати підмогу з Китаю й кинути в бій найкраще вишколені і найвірніші свої частини.

Користаючи з вибуху революції, комуністична китайська верхівка, наказала нищити безпощадно цілі села й фізично винищувати тибетанців, не тільки тих, що збройно виступають проти окупаційної влади, але й кожного, "хто виявляє ворожість до існуючого в Тибеті режиму".

Тибетський Далай Лама, який перебуває на вигнанні в Індії, звернувся із закликом до вільного світу, прийти Тибетові з допомогою. Цей заклик, крім співчуття, ніякого іншого відгомону не має, бо держави Заходу мають "далеко більші клопоти" і "малим революціям" присвячувати уваги "не мають спроможности".

Згідно з вістками, які продісталися на Захід, пануючий тепер Панчем Лама, що його фаворизували комуністи, висловив перед комуно-китайською владою протест проти нищення Тибету і його за це інтерновано.

СПРАВА АЙХМАНА

Справа схопленого жидівськими агентами колишнього шефа жидівської секції в Гештапо Адольфа Айхмана продовжує хвилювати жидівське громадянство в Ізраїлі, а зрештою і в цілому світі. Офіційні ізраїльські чинники заперечили вістку, подану в "НИТаймсі", наче б ті, що схопили Айхмана водночас убили його дружину і троє дітей, щоб вони не могли виявити подробиць схоплення і — передусім тієї країни, де це сталось. У самому жидівському громадянстві виринають поважні сумніви, чи було це мудро проголосити, що над Айхманом відбудеться публичний процес. На тому процесі мусить виявитись, де його схоплено, а це наразить Ізраїль на поважний міжнародний клопіт. Далі, вийде наверх знову справа переговорів Айхмана під час останньої війни з жидівськими лідерами про викуплення жидів на Мадярщині за ціну транспорту вантажних авт та готівки, чого жидам не вдалося ни не хотілося зробити, — при цій нагоді знову відживають спори, чи ті жидівські посередники були звичайними зрадниками чи жидів. патріотами. Та найважніше — розпаляться знову пристрасті, що пошкодять ізраїльським взаєминам з теперішньою Німеччиною та защеплять молодому поколінню ненависть, яка є поганим виховним чинником.

Жиди схопили в Аргентині колишнього начальника над жидами за Гітлера, який, як кажуть, був головним автором нищення жидів. Таке схоплення на території чужої держави рішуче противне всяким законам, але жиди собі нічого з міжнародніх законів не роблять, так же само, як не робив собі з них нічого Айхман...

НОВИЙ СВЯТИЙ

Італійський кардинал із 17 сторіччя, Грегоріо Барбаріго, який жив у 1625—1697 рр., став новим святим, після останньої церемонії, що її провів Папа Іван XXIII. Папа Александер VII, сучасник Грегорія, назвав його "янголом доброти". Кардинал Барбаріго був обожуваний італійським народом за своє поведення під час великої зарази, яка вибухла була в Римі та цілій середній і південній Італії.

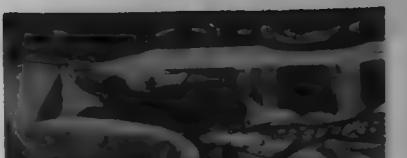

Новий Святий — Григорій Барбаріго

СМЕРТЬ НА ГЛАДКІЙ ДОРОЗІ

У трьох святкових днях кінця останнього тижня було в З'єднених Державах 554 смертні випадки від різних причин — автових катастроф, втоплення, пожеж та іншого. Це число перевищило дотеперішнє рекордове число для цих днів 504 в 1947 році. Кількість людей, що згинули в автових катастрофах обраховують на 350 осіб і думають, що воно досягне 375 осіб. Воно теж перевищить дотеперішнє рекордове число загинулих в автових випадках для цих днів — 351 в 1958 році. До великої кількости автових катастроф причинилася в великій мірі теж і погода — дощ та мряки в різних околицях.

ПРОТИ ДЕМОКРАТІВ

Стейтова конвенція республіканської партії в Техасі виступила проти демократичних кандидатів на президента тому, що їх рекомендує совєтський прем'єр Нікіта Хрущов. Джек Портер із Г'юстону заявив, що комуністи поручають американцям вибрати демократичного президента, бо комуністам "легше переговорювати з демократами". Але американський нарід не дозволить, щоб диктатор СССР диктував йому, кого вибирати на президента", — казав Портер.

КУЛЬТУРНИЙ ОБМАН-ОБМІН

Заступник директора "українського хору Верьовки" з УССР полковник Червоний, був большевицьким шпигуном,—заявив речник західньонімецького міністерства внутрішніх справ у Бонні, покликавшись на зізнання теж колишнього совєтського шпигуна, Константина Капустинського, який відсидів у Західній Німеччині 15 місяців в'язниці за шпигунство, а потім дістав дозвіл поселитися там. Він добровільно зголосився до німецьких властей і повідомив їх, що заступником керівника українського хору, який приїхав із Києва у програмі "культурного обміну", був полковник Червоний, колишній шеф Капустинського, коли той перебував на шпигунській службі в СССР. З Капустинським двічі

стрічався також член консулярної місії СССР в Західній Німеччині, Ніколай Левінов, викинений із Західньої Німеччини за шпигунську роботу. Західньо-німецький віце-міністер закордонних справ Гільгер фон Шерпенберг закликав до себе советського амбасадора Смірнова і заклав перед ним протест проти шпигунської метушливости советських "дипломатів" в Німеччині.

"КОНТРА"

Під таким заголовком появилася книжка поляка Юзефа Мацкевіча.

Автор доводить, що дійсно існує якась просто змова вільного світу проти тих, що борються за своє життя, а тим самим і проти найбільшого ворога того вільного світу — Москви. Подумати тільки, скільки той вільний світ зробив для перемоги Леніна: німці перекинули на територію Московської імперії Леніна й його зграю, англійці, французи й американці всіми силами здушували визвольну боротьбу поневолених Москвою народів, ятрували Росію, щоб тепер мати її як найбільшого й страшного ворога. Вони байдуже дивилися на армію української держави, на агонію Грузії і т. д. Західній світ допомагав советській системі втриматися, під час війни, він не тільки її врятував, але й поширив.

І сьогодні вільний світ робить усе можливе, щоб — борони Боже, — не послабити свого смертельного ворога. І сьогодні не вільно говорити про розподіл рос. імперії, не кажучи вже про підтримку поневолених народів у їхній боротьбі. А факти ж говорять, що це найкращий, якщо не єдиний шлях, усунути раз назавжди цю небезпеку. Автор подає, що під час війни, по боці німців боролося півтора мільйона ворогів імперії та ворогів комунізму. Але напевно стільки ж було в партизанських з'єднаннях чи в підпіллі, не ставши в німецькі формації.

У Білорусії за советською системою було 20% населення, байдужих до неї — 29%, проти неї — 51%; на Кримі: за — 9%, байдужих — 30%, проти — 61%; в Україні: за — 9%, байдужих — 10%, проти — 81%; на північному Кавказі за — 4%, байдужих — 20%, проти — 76%; на Донщині й Кубані: за — 4%, байдужих — 9%, проти — 87%; навіть у Ленінградській області: за большевиками було лише 14%, байдужих — 24%, проти — 62%. Деякі національності були на 100% проти і їх Сталін знищив зовсім, виграши війну при допомозі вільного світу.

Можна оспорювати цю статистику, можна подавати цифри про інші країни, але не можна оспорювати факту, що вільний світ склав змову проти антимосковських сил і систематично губить своїх союзників. Для прикладу вистачить сьогоднішнє становище в справі Оберлендера: вся майже "велика" (себто жидівсько-масонська) преса вважає бездискусійно зрадниками тих, що боролися проти московської окупації, але виступатиме в обороні Оберлендера, якого можна оцінювати так, або інакше, але не можна сказати, що він не будував Райху, який завдав стільки втрат усьому світові.

Автор подає дуже переконливий малюнок життя під Советами перед вибухом війни, подаючи при тому цифри. Він каже, що царський режим за 55 років заслав на Сибір коло пів мільйона в'язнів, із яких більшість там таки не померла, а Совети за 22 роки знищили коло 40 мільйонів людей. А все ж сьогодні у вільному світі прийнято говорити про поступовість советської системи й переконувати самих себе, що "населення СССР не хоче повороту до минулого". При чому мається на увазі не поворот до минулого, про який ніхто не думає, а про зайвість будь-яких змін у СССР. У найкращому хіба випадку — хочеться змін, які б дозволили з большевиками робити бізнес...

ПРО ЩО МОВЧАТЬ

Британські пільоти дістали наказ триматися здалеку від океану й морей, якщо не мають виразної спеціальної місії, що вимагає перелету над водами. Причиною такого наказу є таємниче зникнення кількох англійських військових літаків в останньому часі: не виключають, що большевики збили ті літаки над широкими водами, так, що затратився за ними всякий слід.

КОРОВА І ДЕМОКРАТІЯ

В комуністичній газеті московської зони Німеччини "Нойес Дойчланд" поміщено недавно статтю про колгоспну худобу. Західньонімецька преса зацитувала з цієї статті таке речення: "Від корови залежить не тільки постачання набілу, але також розвиток демократичного життя на селі та в індустрії".

Процесія з Найєв. Таїнами проходить руїнами по землетрусі в Чілє

В. Вуженко

У МІСТІ ЛИП, ЧИСЕЛ ТА СТУДЕНТІВ

Місяць грудень — це чарівний місяць у... Ляпляті, столиці найбільшої аргентинської провінції Буенос Айрес. Його можна сміло перейменити в назві на "липень".

І оце якраз дня третього грудня минулого року, я мало отримав припоручення відставити одного студента до близької родини в цьому місті. У Буенос-столиці сідаємо обидва на омнібус, що йде з площі Конституції на Ляпляту. Скоро минаємо передмістя столиці Баракас, потім Авельянеду, Кільмес і дальші місцевості. Пізній ранок, сонішний і розсміяний. Холодком потягає в парку Перейра, а врешті асфальтова траса губиться поміж будовами міста Ляпляти.

Щоб не забути, то треба сказати, що асфальт, який сполучує союзну столицю зі столицею провінції — це діло наших рук: головним інженером був українець!

Омнібус мчить вулицями, вдачно вимінаючи інші авта й вантажники. Ми обидва розмовляємо і спостерігаємо рух у місті. Однак зараз при в'їзді мене займає інша справа: до вікна самоходу і грудей прилинають з омаєних деревами вулиць пахощі, особливі й знайомі. Зразу мається почуття таке як перед людиною, яку звідкись знається, а по імені її назвати не можемо. Очі йдуть на допомогу і бачу попри розпечений асфальт вулиці два ряди молодих розкішних лип. Листя їх притрушене жовтавим цвітом.

— Як у нас, як тому 23 роки в липні цвіли вони у Збоїсках та при галицьких цегляних гостинцях!..

Запах липи в Америці це неабиякий люксус, бо місцеві американські цвіти, якщо мають запах, то він у більшості випадків упоюючо-задурманюючий, на подобу нашої черемхи; то й вельми рідко спостережете квітку з ніжним приємним запа-

---

"Майдан Італії", без якого мабуть жадне більше місто Аргентини не може обійтися, і кінець нашої подорожі. Тепер тільки пошукати вулиці число 43 і число дому 485.

Ой, ті ляплятські вулиці та алеї: широкі, сонішні, а обсаджені переважно липою. І до того означуються числами: вулиця 7, вулиця 14, вулиця 26. Діягонал (скісна) 74 чи 45. На кожнім розі там, де має бути напис вулиці, стоїть квадратик, звичайно синьо-білої краски і на ньому число. Правда, подекуди є й підназва вулиці, але загально люди вживають чисел:

— Підіть на восьму вулицю і там, де перетинає її діягонал 77-ий, буде йти побіч вулиця сорок-п'ять, то на розі знайдете червоняву хату, а за нею аптеку, то в ній живуть панство Х...

Та нам перше на вище подане число. Ціла вулиця олиплена. Як у пасіці на рідних землях. Сів би та й мріяв. І на другій вулиці подібно: липи здовж і впоперек.

Отак то вистачило одного дня в грудні-"липні", щоб набрати симпатії до цього чарівного міста. Отож при кінці місцевого літа знову довелося мені побувати там. З нашого Берісса недалеко. Оглядаю катедру перед великою площею. Зверху вона недокінчена, а всередині це гора травертину. Біла і стрункa, як француженка. Салезіянська церква має вітражі, а на них є наш східній св. Василій, Золотоуст і то по-східньому. Воно приємно знайти щось свого в далекій чужині! Трохи Італією і колоніяльними часами заносить від старенької церкви, як вікова бабуся маленької, св. Понтіяна.

Та найбільшим скарбом міста це безсумнівно музей. Природничий, найкращий на всю Південну Америку, а один із передовіших у цілому світі. Схований у парку за зоом-звіринцем. Одного пообіддя в товаристві сина п-ва М-их, студента, та його маленької чотиролітньої сестрички Лесі, йдемо оглядати музей.

Уже майже перед входом до музею мала Леся пристає і каже, що не піде.

— Чому, Лесю?

— А там дві вові, я боюся!

До-речі, при вході розгляглися в грізній позі два леви. Ми успокоюємо малу — це ж не живі, а камінні!

Увійшовши подаємося направо, зала за залею: увага зупиняється на колекціях бактійської живиці амбару, в якій застигли комахи (бурштин). Посередині ж залі кістяк передпотопової звірюки: діплодокус, монтований 1912 року д-р Голляндом. Потім іде титанозаврій півдня із провінції Ріо Негро. Тут же здорова черепаха з Огайо (ЗДА), а Леся каже, що це парасоля. Не дуже й помилилася, бо майже всі окази зі ЗДА є чорної барви. Ігванодон бернісартенсіс з Бельгії, а врешті череп тиранозаврія рекс-а, який мав бути найбільш кровожадною звірюкою. А панцирі черепах, то такі великі, що можна з них побудувати добру піч на хліб.

— А це що? — Такий великий кремінь? Ні, це скаменіле дерево ваги 4500 кг., довге на 4.60 м., грубе на 80 цм. із провінції Ріо Негро, яке відкрив і переїз 1920 року д-р Вальтер Шіллер.

Стірокозаврус виглядає як носоріг, тільки з двометровою головою, а тіло на 6-8 м. Міоценій, відкритий у провінції Катамарка, має тулуб наче з осоледця, а знову якась прабабка нашої черепахи гордиться хвостом повним сучків-гудзів.

А тут тварюка, названа вченими, милодоном ще й зо шкурою заховалася.

Наступають старовинні ссавці: оцей лестодон арматус (узброєний) жив на багнах, а кормився травою та зелами. У залі ч. 7 токсодон, властивий предок нашого коня.

— Добре, що в цю сіру давнину не було дентистів, а то мали б вони клопіт, хоч би з тим мастодонтом платенським — зуби в нього на метер завдовжки!!

Почуття, що вами огортають при оглядинні тих ветхих і небувалих оказів, годі перекласти на папір. Ви просто перестаєте жити дійсністю, з ва-

ших вух вивітрює постійний гул машин та міста, ви самі, здається, робитеся таким молодим-молодим, передісторичним, і поринаєте свистьо в ті передпотопні джунглі, а навіть часом вам прочувається слозо Творця: Хай буде світ! І сталося. Хай земля дасть зілля і дерева, а вода риби, і повітря птахами наповниться та земленька звірятьми... І так сталося, і бачив Бог, що все було добре!

Дальші залі вже з новіших оказів колекції збирають: Дерева наліво: стовбур червоного кебрача зі словом і подано дати росту його. Там гриби, рами, а горою висить, на всю довжезну залю, як вагон на 40 тонн, кістяк балени австраліс — кита. Властиво приходите до висновку, що пророкові Йоні не було аж надто тісно в череві такого кита...

Рак з Аляски, оноси, гванаки, а фламінги — це червоняві бузьки. Лесі дуже сподобалися. Риби, черепахи, які прекрасні взори на них! І вужі. Ще африканський слон, а в куточку порівняння розвитку мавпи аж до... чоловіка. Та про це при кінці.

На поверсі кераміка. Мумія дитини з Перу. Одне з Єгипту, але не така свіжа, як та в оо. Мехітаристів-вірмен у Венеції, яку довелося мені бачити тому 10 років. Гарні аравканські взори, великі індіянські човна-пироги. Повно чашок людей і "зменшені голови" наче малі п'ястучки, голови людей індіян іваросів з Екваодору.

Якось сама собою приходить рефлексія: тут на американському континенті справді не тільки індіяни вміють зменшувати собі голови, але й настоящі европейці поробилися пігмеями на тілі, та що гірше: на душі!... Сам музей мав свою "задню ціль", а це показати, що людина є праправнуком мавпи... Між іншим, одним із тих натуралістів був аргентинський учений Фльорентіно Амегіно, якого печать виразно позначилася на цьому музеї. Та одна людина, яка трохи думає і вміє витягати зі своїх міркувань правильні висновки, питає: як могла еволюція йти від менше досконалого до більше досконалого, коли виходить, при огляданні цього ж музею, давніше були більш різнородні гатунки звірят і навіть могутніші — досконаліші, як тепер? І яким же робом людина мала "сама собою" у простій лінії від хвостатого шимпанса стати розумною твариною? Факти показують, що багато гатунків зникло, а самозахоканий натуралізм хоче показати, що, навпаки, постав нозий гатунок і то на такому непригожому грунті! Та, кажуть наші люди, коло Бог має покарати, то йому дурний розум пішле!

Сонце хилилося до заходу, а нам пора була вже до хати. Це ж початок місяця березня — день робиться менший, бо йде до осені в Аргентині. Виходимо. Однак, власне кажучи, ми тільки п'ятьчерез-десяте перебігли музей. Тут треба прийти на цілий день, ні на тиждень, а то й не місяць, щоб усе розглянути і витягнути повновартісні заключення. Вже на сходах. Леся гласкає грізну гранітну вову і вже цілком не боїться, а я кидаю Господи і дивні діла Твої і розуму Твоєму ність конца!

Звіринець Ляплятонський тепер не аж такий визначний: хтось то мені казав, що тепер тут звірів обмаль, бо вихрили шайку "прихильників" зоо. Ті прихильники постачали з ім тільки відомих джерел коней на м'ясо для звіринця і тому можна було тримати більше оказів, але як справа вийшла на верх, то зоо на тім потерпіло. Без таких посередників важкувато втримувати таку силу кровожадних ротів...

Звіринець-зоо доповняє бачене в музею: там мертве й законсервоване, а тут живе й дійсне. Реве потрясаюче лев, там бовтається в басейні гіпопотам і, на удар сторожа мітлою по його симпатичній "бузі", позіхає, аж холодно глядачам робиться, показуючи одночасно всю свою зубину — простору губу...

І жирафи, і зебри, лиси, вовки, кози, птащині різні роди. Водні й наземні звірі. А там ще в клітці цілком симпатична мама-тигрица лежить собі спокійно, а біля неї тулиться синочок-тигреня. А його братчик цікавиться нами. Пригадати б, про щасливу маму двоє близняток навіть газети писали. — Ходім ще на морсів і тюленів подивимося та гайда до хати.

Але Леся має свої проблеми і зацікавлення. Хоче гопці-гопці — на гойдалку. Треба було доброї дипломатії, щоб малу якось випровадити зі звіринця.

— А про студентів нічого не пишете?

— От і був би забув. Дякую за пригадку. Ляплята, кромі всього вище згаданого, є теж університетським містом. Коли їхати від Берісса, то біля дороги стоять будівлі різних інститутів та факультетів. Теж по середині міста розложилися научні заведення. По пішоходах повно молоді з книжками. Сидять перед будинками і читають книжки. Чи записки собі роблять.

— У панства К-ів мешкає дві студентки-українки, хоч вони не одинокі, які набирають знання в тих південно-американських чи, скоріш, аргентинських Атенах. Говоримо про студентські справи, а розстаємося за запросинами прибути на студентську Службу Божу, яка правитиметься на 10 квітня в нашій церкві у Буйнесі.

Поступ

PROGRESS

ЦЕ НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК

виходить у Вінніпегу —
осідку Української Католицької Митрополії.

Річна передплата $4.00.

Пишіть по оказові числа, що їх вишлеться Вам безплатно. Адреса газети "Поступ" така:

"PROGRESS" — Ukrainian Weekly
418 Aberdeen Ave., Winnipeg 4, Man., Canada

о. *Діомисій Т.-Кульчицький*

АПОСТОЛ МАРІЇ

св. Людвик-Марія Монфор (1673—1716)

У кінцевому слові збірної праці п. н. **"Буря й вогонь — шлях одного святого"** (нім. переклад з франц. п. н. **Sturm u. Feuer — Der Weg des hl. Ludwig Maria Grignion von Montfort**, Kanisius Verlag, Freiburg Schweiz, 1951) В. М. Morineau, SMM пише, що треба було найглибших понижень, щоб гордій Франції привести до свідомости ціле багно внутрішньої нужди і розкладового процесу, які стягнули на край великі нещастя. Та не тільки французькі умовини життя не корисні, але також цілий світ стоїть під тягарем непевности. З хвилиною, коли люди відкинули Бога, тирани ногами топчуть людську гідність. Кромі всеи міи народами, постали на світі оргії ненависти й класової боротьби. Ті нещастя немінучі, бо люди забули любити, бо в них згасла Божа іскра. А що вимкрати треба скорше чи пізніше, люди кинулися з диким пожаданням до земських дібр. Ми мусіли і мусимо дивитися на світ злочину і простацького хаосу, який поширає людство. Це правда, що на світі завжди була нужда і людська кеміч, але люди мали під рукою науку, яка виступала проти людських хиб і немочі. В який спосіб люди хочуть сьогодні ратуватися, коли вони проганяють Бога? Був час, коли Франція запопадливо старалася про духовну культуру й інтереси Божі ретельно боронила. Пізніше постали всі пекольні сили, щоб правдиве життя французького народу зломити. Християнських резерв є ще у Франції досить, але ці резерви розбиті, неспосні разом, тому їх сила не може вповні проявитися. Що нам треба робити, щоб християнські сили знов прийшли до голосу й щоб Франція наново могла перенятн на себе культурне завдання у світі? Франція мусить повернути до школи св. Людвика Монфор і йти його слідами, бо властива місія Франції полягає в тому, щоб чувати над душами і бути носієм правдивої цивілізації. Франція наново мусить прияяти Бога, щоб Його привязність обновила цілий нарід. Ніщо не є так небезпечним як не прияяти І. Христа — говорив св. Людвик Монфор. Дальше Моріно пише: "Ми, французи, добре знаємо, що значить Христа вигнати, через відступство від Христа ми мусіли пити чашу впокорення і ганьби аж до дна. Але Пречиста Діва хоче нас наново відродити, а св. Людвик Монфор співає пісню хвали нового відродження Франції... Як Пречиста Діва мимо всіх упокорень і понижень не заломилась і не полишила людей сиротами, так само й ми, мимо найглибших понижень, маємо підставу до надії на нове відродження. Правдива надія завжди тривала, безпідставною є тільки така надія, яка є тільки самообманом, або втечею від дійсности..."

Людвик Монфор це один із святих Католицької Церкви, якого ім'я серед українців майже незнане. Його наука про почитання Пречистої Діви Марії, його думки про дорогу до Бога через Марію, проникнули глибше містику й теологію як це загально думають. Можна сказати — його наука про Марію стала частиною багатого скарбу Церкви. У 1947 році — около 230 літ по його смерти, проголошено його Святим. Від того часу присвячено більше уваги тому святому. Кажуть, що в робітні Піх XII на бюрку стоав образ св. Людвика де Монфор і св. Маріяни Горетті.

Св. Людвик де Монфор народився 1673 року як син адвоката в Монфор сюр Мен, у родині якого було 18 дітей. Із дому виніс добре християнське виховання й уже замолоду відчув безмежну охоту до місійної праці. Дивлячись на карту світу говорив: "Що робимо властиво? Чому тратимо надаремне час, коли мільйони людей у Японії й Індіях пропадають, не знаючи св. Євангелія?" Цілий час настоював, щоб границі Божого царства поширити. Тому закликав священиків творити конгрегації, бо тим більше сконцентрована сила, тим більш вона успішна. "Господи, підноси Твою правицю, чому поступаєш так, наче б Ти спав, покажи всю всемогутність, справедливість, милосердя ! змобілізуй вибрану дивізію воїнів, які оборонили б Твою обитель, Твою честь і душі, щоб було одно стадо й один Пастир". В ухах святого постійно звучали слова св. Ап. Павла, що проклятий він, коли б не проповідував. Заанімований місіонерським духом св. Людвик Монфор був вічно в дорозі до Бога, ніколи не прив'язаний до місця, був у правдивому цього слова значенні паломник-апостол-пророк.

У 1706 році відбув подорож до Риму, де 6 червня того року Папа Климентій XI прияяв його на авдієнцію. Св. Людвик Монфор заявив перед Папою готовість основати конгрегацію священиків проповідників, які мали йти від села до селе, від міста до міста проповідувати основи релігії. Климент XI дав своєю згоду на основання такої конгрегації і від того часу постає в Католицькій Церкві нова Конгрегація Монфортанів.

У часописній статті годі подати докладиу силуветку Святого, завжди в такій ситуації заходить небезпека сказати замало або забагато. Тому згори застерігаємося, що не будемо говорити про цілий життєвий шлях Святого, про зусилля, перешкоди, зовнішне оформлення монфортанської місії, вплив на дальші покоління і т. д., а обмежимося до найважнішого, а саме до апостолату Марії.

Тому, що відкуплення (спасіння) для світу прийшло через Марію, "Яка в ім'я цілого людського роду заключила договір із Богом", що Слово могло серед нас замешкати, не може бути правдивого почитання Бога, коли Марію усунеться в тінь. Св. Людвик Монфор був сильно переконаний, що кожний апостолат може мати успіхи тільки через Марію. На його думку, Марія є цею дівчою істотою, яка вможливила прихід Бога на світ, є тим засобом, який уможливлює вступ Бога до людини. На його думку, Марія дала Апостолам силу і спроможність дальше продовжувати на світі працю Христа. Цікавий є його спосіб висловлювання і формулювання думок, напр.: "Коли св. Дух знаходить Марію в душі людини, Він спішить до неї", або

"Правдиве почитання Марії є на те, щоб ми сердечніше Христа любили і вірніше Його наслідували", або "Через Марію шукаю Христа і я Його напевно знайду, за Її допомогою, зітру голову змія, поборю всіх ворогів на більшу славу Божу". Святий був сильно переконаний, що з Марією легко побити ворогів. "Коли злі духи на тебе наступають, засвіти в хаті свічку і говори Богородице Діво". Дальше він говорив завжди, що через Марію ми дістаємо ласку витривалости в св. вірі. Остаточний глузд його науки полягає в цьому, щоб людина за посередництвом Марії посвятила себе Христові, воплоченій Мудрості. Кард. Ньюмен, не знаючи Людвика Монфор, критикував його, та однак думав так само, коли писав: "Я бажаю біля себе відчувати подих моєї найдорожчої Матері", а коли відмовляв вервицю, хотів, "щоб Марія за нього розважала про Бога".

Ми навели тут тільки деякі думки св. Людвика про Пречисту Діву Марію і Її ролю в ділі Відкуплення. Хто бажав би докладніше запізнатися з маріологією св. Людвика Монфор, тому з цілого серця поручаємо такі його твори, як **"Золота книга совершенного набожества до Марії"**, **"Любов до Вічної Мудрости"** та **"Межні письма-листи"**. При нагоді треба відзначити, що в Конгрегації Монфортанів студії Маріології тривають чотири роки і стоять на найвищому рівні.

Вкінці на маргінесі деякі рефлексії від себе. Читаючи життєпис і твори св. Людвика Монфор, бачимо у Франції країну контрастів — край правдивої святости і правдивої розпусти. Різночасно довідуємося, що Париж у 17 і 18 століттях був центром глибокого духового життя. Тому дуже нам дивно, чому Достоєвський у своїх споминах із подорожі по західній Європі, бачив у Франції тільки гниль і розпусту, а не бачив тих правдивохристиянських резерв, про які пише о. д-р Морено, і які в дійсності до сьогодні збереглись у Франції.

Василь Королів-Старий

ЗГАДКИ ПРО МОЮ СМЕРТЬ

Починаємо друкувати частину споминів бл. пам. Василя Королева-Старого, впевнені в тому, що вони нашим читачам сподобаються і послужать їм рівночасно для моральної розбудови. Хоч назва їх "про смерть" може і декого спочатку налякає, то проте впевнюємо, що самі спомини дуже життєрадісні й оптимістичні. А передовсім це спомини типу наскрізь белетристичного й читаються як найкраща повість. Спомини друкуємо за письмовим дозволом удови автора п. Наталени Королевої.

Редакція "Світла"

— Так от іще раз ти ожив! — усміхнувся до мене фельчер Полтавської духовної бурси, типовий український пикник[1]), червоний, лисий, кругловидий і при всіх умовах по козацькому веселий. Він присунув табуретку до мого ліжка, що в ньому я — малий — утопав під графітно-сірою, як чорноземна стерня, ковдрою. — Ану, підкеси лишень руку: змірямо тобі теплину.

— Як то "ще раз ожив?" Хіба ж, Василю Потаповичу, я був мертвий?

— Бач, а воно й не знало! Ні, таки добре сказав отой, що сказав: — "Смерть, Смерть! Не дурко ж ти звешся по латинському "mors", бо, як морснеш кого, той духа Богові віддасть, до тями не прийшовши!" Кажу ж тобі свійською мовою, що ти ожив, та вже оце потрете. Сьогодні бо потрете ми з доктором думали, що ти доходиш. І отець смотритель, що приходили на тебе подивитись, сказали: — Defunctus est, скінчений тобто! Казали: битимуть твоєму татові денешу, щоб приїздив на похорон. Ам бач, братухо, смерть знову ушилась. А ти й не видів, яка вона є, кирпата?

— Не видів. А ви бачили, Василю Потаповичу?

— Ой-ой!... Сто... та десять раз сто її — хрущу дочку — бачив! Всі її внади знаю, бо ж вона саме тут, у больниці все й швендяє, хап її фоц!.. Скільки такий пшиків, як ти, перебрала...

— Так то ж — чужу. А свою бачили?

— Ту, на тебе, колего! Хто ж таки свою смерть бачив? Її можна тільки вчути. Та й то мабуть лише тоді, як вона черкне попри тебе, але ж тебе самого не зачепить.

— А це часто буває?

— Хм... Правду кажучи: не знаю. Мабуть — часто, тільки ж ми її не часто помічаємо. Щось цікавіше перешкодить, ха-ха-ха! Здебільша ж бачимо тільки її атрибути... Та ж у тебе, паничу, справді нормальна теплина. То ж дякуй Богові з веселістю. Випий ось ліки та й спи аж до вечері.

— Василю Потаповичу, а що ж то є: "атрибути?"

— На те ще ти босу губу масш. Багато знатимеш — будеш великорозумний, а це, братухо, хлопцам шкодить! — тріпнув термометром і пішов до інших "палат".

Я випив салициловий натр[2]), що його давали всім недужим при всіх немочах, але не заснув: думав. І було мені трохи жаль, що ось тричі Василь Потапович, і доктор, і гутний директор бурси, може ще й "больничні матишшки" — всі бачили мою смерть, а от я й не бачив, і навіть не відчув. Ну, вже нехай подруге...

Було мені тоді десять літ, коли я витримав тяжку заушницю, що її тоді офіціяльно звали "свинкою". Дарма, що довго мене душила та свинка за обома вухами, — звичунав я без наслідків, швидко забув про неї і про свою смерть. Одначе — не надовго. Того ж таки року, прихавши додому на ферії (в Полтавщині тоді говорилось — "на канікули"), я дуже ясно пригадав собі розмову з веселим бурсацьким фельчером.

**

Того часу мій тато був парохом при Троїцькій церкві в селі Диканці. Був він людиною самітньою, бо моя мама вмерла дуже молодою, а я рік одинаком. У тій же Диканці, що тоді мала поверх сімох тисяч мешканців, при другій церкві був парохом мій вуйко, брат мого тата, о. Юхим. Вуйко мав вельми численну родину: тоді семеро живих дітей, що з них старшенькі були мені ровесниками, а менші також пнулись до товаришування. До того ж що-літа на широку вуйкову садибу наїздило чимало тіточчиних кревників, також переважно з дітьми. Тож у вуйка все було весело, у тата — самітньо. У вуйка було при хаті поверх трьох гектарів чудового овочевого саду; у тата, при "церковнім дімку" — не було й півдесятини. Тож "не тім дворі" — у вуйка було широко й гучно, при Троєцькому ж церковнім домі — тихо й тісно, бо майже ввесь батьків садок заставлено вуликами, між якими гратись було небезпечно.

Натурально, що "на канікулах" я перебував не тільки дні, але ж часто й ночі "на тім дворі", в вуйковій родині. Тато ж, хоча приходив туди таком щоденно, конче ввечері повертав додому.

Одної ночі, серед літа, в Троєцькому церковному домі сталась подія, що схвилювала всю Диканьку. Звечора у вуйка були гості. Затримались довго, вечеряли пізно. Моєму татові пізня вечеря здебільша шкодила, тож коли він повернувся по півночі додому, досить довго не міг заснути. Та ще вночі зірвалась громовиця і по бляшаній стрісі торохкотів липневий "полтавський" дощ, при якому звичайно "отверзаються всі хлябії небесні" з чималим гармидером і грюкотнею. Одначе поміж тими небесними звуками татове вухо підловило якийсь неповний звук "земський": здавалось, що хтось нишпорить у сусідній кімнаті. Тато якусь хвилину наслухував, та ж, не припускаючи нічого лихого в Диканці, що за Гоголем звичайно звалась "богоспасаємою", — повернувся до стіни й закрив голову ковдрою. Але в хаті була спека, "під ложечку" підпирало, — тож тато все крутився в ліжку. Громовиця затихала, а от же в другім покою таки щось брязчало. Тато встав із ліжка, засвітив тоненький огарочок воскової, церковної свічечки й пішов подивитися, яка причина тих звуків. Широко відчинив двері, оглянув і третій покій та, нічого незвичайного не помітивши, крім випадково згубленого ключа від дверей, вложив ключ в замок, вернувся до опочивальні; знов закрив голову ковдрою й мирно заснув.

Другого ж дня вранці враз побачив непорядок: розчинені настіж надвірні двері хати, скрізь заболочену підлогу, виломані дверцята в альмарі зі схованою на літо зимовою одежиною, яка зникла, на столах — різні сліди непроханих гостей. Але ж найдужче вразило, що за тими дверима, які тато перші відчинив у ночі, лежала важка, гостра сокира. Тато сказав про неї:

— Ось, атрибутик розбишацький!

Після докладного огляду всього мешкання, стало безсумнівним, що, коли тато ходив по покоях із тим сліпим огарочком, — приниймні один із злодіїв стояв із сокирою напоготові за причиненою половиною дверей. Найпевніше: коли б тато був його вглядів, то злодій з переляку рубанув би його по голові сокирою. Та ж тато за двері не загляну в і тим зберіг собі життя.

Всі, хто того дня побував у церковнім Троєцькім дімку, одноголосно констатували "щасливий випадок". Але ввечорі, коли вже і я пішов із татом ночувати до нашої хати, тато мені говорив:

— Най буде й "щасливий випадок", але ж для мене нема сумніву, що стався він з волі Божої.

Я любив свого спокійного тата і міцно вірив його авторитетному слову. Тож і ці слова, не менш, як і сама драматична подія, лишили в моїй пам'яті глибоку борозну. Тоді ж я довідався, що означає слово "атрибут", і почав уявляти собі смерть не з косою, як на біблійних ілюстраціях Доре[3]), що ми — діти — студіювали в дощові дні, але — зі сокирою. Це робило її страшнішою.

Та ж багато з того, що робить глибокий слід у пам'яті людини, згодом засипається порохом з дальшого життєвого шляху так грунтовно, що тільки при систематичнім пригадуванні можна оживити в якнайкращому спомині давноминулу подію. Ото ж, і нині, коли я надумав пригадати в порядку довгий ретязь таких "щасливих випадків" із явним позначенням милістю Божою, що їх зажив сам за своє некоротке життя, то бачу зі здивуванням, як багато з них цілком вивітрились з пам'яті. Навіть тих, коли смерть заглядала мені просто в очі, не кажучи вже про — може — й сотки пригод, що загрожували мені каліцтвом чи якимись іншими претяжкими наслідками.

На початку літа під високими дерев'яними плотами духовної семінарії разом із появою на прикорнях дерев червоних "гусариків", об'являлись також чергові "мороженщики". Були то своєрідні

[1]) Пикник — приналежний будовою тіла до типу пикничного, якому відповідає т. зв. сангвінічний темперамент.

[2]) аспірину

[3]) Ґустав Доре (1832-1883), славний французький маляр-графік, ілюстратор біблії.

Phone: LE 6-0982
ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations,
Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

вулишні постаті в Полтаві: здебільша великі, ремезні москалі, в червоних "кацапських косоворотах" і в біких попередницях. На голові мали вони товстий сукняний бублик, на якого становили велику дімку з кригою. В тій кризі було звичайно два гнізда для високих блящаних пушок, повних "сахарного мороженого" — сніжку, справді чудового смаку. "Мороженщикам" не було дозволено заходити у двір семінарії, а семінаристам не рекомендувалось розтринькувати нужденні кишенькові гроші, що їм давали вбогі батьки при виїзді з дому. Тому "мороженщики" ставали з-окола семінарського саду, ак десь ззаду, а пасуни-семінаристи замовляли собі солодощі крізь дірки в дошках плоту. Та що крізь дірки від сучків не можна було пропхатк більшу "порцію" мороженого, — "семінари" найчастіш вилазили на пліт. Сидючи на ньому верхи, приймали з рук кацалів мороженое й там же його "помирали".

Одного разу я бламенствував на плоті. Віля "мороженщиків" проходили дві циганки. Одна була цілком молоденька й, порівнявшись зі мною, почала конюхчити:

— Дай облизати шкляночку.

Я зо сміхом і жартами передав їй шкляночку, де на денці ще була краплина амброзії. Циганочка її майстерно вилизала, подякувала й, замисливши проговила:

— Жаль мені те казати гарному хлопцеві, але ж бачу: помреш ти тоді, як уб'єш свого брата!

— Тю, на тебе, мара! — розгнівавсь я. — Брехня це, бо я не маю братів.

— Я не брешу й не вигадую, кажу тільки те, що бачу! — захитала своїми рясними спідницями циганка й зникла.

Річ видима, що, коли я скочив із плоту, вже й забув про ту Пітію[4]), бо ж таки всі думки були — про іспити, а всі мрії — про життя на феріях, а не про смерть.

Ферії заповідались дуже весело. Мимо кревняків на вуйковім дворищі, в Диканці були раз-у-раз нові приятелі, школярі різних середніх шкіл. Цього літа зібралось їх чимало на Кочубеївському дворі — великім маєтку диканського пана, прямого нащадка відомого Мазепиного ворога.

Була вже глуха ніч, коли наші гості почали збиратись додому, ми ж усі вирішили їх урочисто проводити з гітарою, бандурою, співами, дотепами, веселощами. Коли б іще були смолоскипи, — було те не гірше за провід торедорів в "Кармен"[5]). Рушила вся молодь, тільки найменшого вуйкового сина Володю, з огляду на пізній час ми відмовились узяти зі собою, дарма, що він дуже просився. Роздосадований бурсачок — "приготовишка", або по-полтавському — "фара"[6]) сперся на сінешні двері й із ганку дивився вслід веселому товариству, що виходило з двору. Та саме хтось із хлопців завважив, що ніч — надто темна, й згадав:

— Треба взяти зі собою рушницю, "на всякий випадок!" — і побіг до сіней, де стало висіли наші мисливські рушниці.

Була там і моя, досить химерна, легесенька рушничка, перероблена на мисливську з військової турецької "магазинки". Поводитись із "турхинезо" — треба було деякого вміння, а той, що її вхопив у пітьмі, не знав, як із нею заходити. Та найпевніше, що з мого недогляду, на рушниці не був замкнений профілактичний когутик[7]). Отже, наразі, коли ми всі були за воротями садиби, — у сінях торохнув постріл, якого аномпаніментом був несамовитий покрик.

Всі ми прожогом метнулись до сіней і зледенили в маху: біля дверей ганку лежав нежилий Володя, а другий хлопець тримав рушницю, з якої ще навіть курився легенький димок від клейтуха.

І враз неначе вдарило мене по голові: — "Та ж це з моєї провини вбито Володю, мого вуєчного брата!" — А ту думку вже наздоганяла друга: — "Тож це вмінь і йому, й мені!" І раптом почув я такий жах, ніби дійсно мого обличчя дітикулася студена рука смерти. Я підніс очі до неба:

— Господи не допусти! — зітхнула стрільчастою молитвою моя душа.

Саме тепер були б потрібні смолоскипи!.. Та з'явились ліхтарні, лямпи. Непритомного хлопійку понесли до холодизя, де лили йому на голову холодну воду, змиваючи кров, що з неї враз на землі створилось ціле озеро (бо ж, розведена водою кров завжди робить враження величезної кількості). Та за хвилю від холодної туші Володя прочунав... Тим часом уже був запряжений кінь, пораненого поклали на віз і кілька хлопців, у тім числі також і я, повезли Володю до лічниці.

Там виявилось, що в голову хлопчині потрапило аж 14 зерен шроту. Одначе, хоч постріл стався на один крок від його голови, впучили в неї тільки бокові шротики, сковзнули по черепових кістках і майже всі вилетіли крізь шкіру геть. Решту йому вирізав фельчер, зайодував ранки, намотав газу й уже другого дня Володя похожав між нами, як ми казали, "кандибобером" — хвастаючи й своїм величезним "турецьким" турбаном, і тим, що його "не бере" ані турецька рушниця. Мало того, що через день, він пластично демонстрував своєму одноліткові, що прийшов його немічного відвідати, як саме його стріляно, і мало-мало не забив свого спочутливого гостя...

Мене ж цей "щасливий випадок", анонсований глупим циганським дівчатком, імпульсував до висновку, що тримаюсь його і досьогодні: людям властиві неясні почуття будучини, але ж цигана більше, ніж комусь іншому. Бо ж це циганча не чекало від мене нагороди за своє "гадання" і з жалем сказало мені те, не чого хотіло, лише те, що йому мимохіть уявилось.

Що ж: вірити в циганські "пророчества?" Ні, але частіш згадувати сказану за дві з половиною тисячі літ перед нами істину Лао-Тсі, потім повторену Сократом і багатьма іншими мудрцями:

— "Хто (все) знає, той не є вчений, хто ж учений — той не знає".

(Далі буде)

---

[4]) віщунку.
[5]) опера Ж. Бізе, в якій виступають торедори.
[6]) з підготовної кляси бурси.
[7]) забезпечник.

о. д-р І. Нагаєвський

ІДЕЯ ПАТРІЯРХАТУ В УКРАЇНІ XVII СТОРІЧЧЯ

1. До праісторії змагань за патріярхат

На Соборі в Халкедоні 451 р. в цілій Вселенській Церкві усталено п'ять патріярхатів у такому порядку: Рим, Олександрія, Антіохія, Константинополь та Єрусалим. Але з огляду на ріст значення Константинополя, куди імператор Костянтин Великий переніс був столицю Римської імперії, константинопільські єпископи змагали, щоб цей порядок був змінений, отже, щоб зараз по Римові йшов Константинополь і щоб його єпископ мав перші права між іншими патріярхами Сходу. Рим цьому противився, піддержуючи права Апостольських престолів Олександрії й Антіохії.

Одначе політичне значення Риму занепадало щораз більше. І коли Константинополь досягнув вершка могутньости, його патріярхи прийняли титул "Екуменічних патріярхів", чим нарушили старий порядок у Церкві й старовинні права Петрового Престолу в Римі. Тому напр., коли патріярх Іван IV Постник надуживав згаданого титулу, папа Григор I Великий (590-604) згаяив його за те, а сам прийняв титул "Слуги слуг Божих"[1]).

Починаючи з половини IX ст. патріярхи Константинополя при повній піддержці імператорів зачинають помалу підчиняти собі інших східніх патріярхів, головно, коли вони опинялися під магометанською займанщиною. Щоправда, патріярхи Константинополя, відіграючи першу ролю на Сході, не відкидали першенства папів у Вселенській Церкві у справах навчання віри та аж до половини XI ст. просили їх помочі й рішення в усіх догматичних спорах, напр. під час 5, 6 і 7-го Вселенських Соборів та й по них, у часах патріярхів Ігнатія, Фотія, Миколи I Містика й інших, аж до Михайла Керуларія.

По "Першому Хрещенні" українського народу в часах київського князя Аскольда в другій половині IX ст. патріярх св. Ігнатій, висвячуючи верховного пастиря для Болгарії у 869-870 р., вислав також архиєпископа в Русь-Україну[2]) як про те згадує імператор Констянтин VII Порфіородний. Болгарські володарі, будучи в близькому сусідстві з Константинополем і боячись його політичних впливів через церковну залежність, зразу ж зачали домагатися більших прав для свого верховного Пастиря, тому їх архиєпископ був поміщуваний у реєстрі єпископів патріярхату на 16-ому місці[3]), а в часах царя Симеона архиєпископ Дам'ян із Доростолу (Сілістрії) був піднесений до достоїнства патріярха та визнаний за такого Апостольською Столицею в Римі в 932 році[4]). Це збільшило натиск греків і цей патріярхат зніс імператор Іван Цимискес у 971 р. Цар Самуїл відновив цей патріярхат у 986 р. в Охриді, але його знову скасував імператор Василь II Болгаровбивник у 1018 році. Щойно цар Асен II добився знову визнання архиєпископа Тирнави патріярхом у 1234 році.

Ці змагання болгарів вилімінували грецькі впливи на їх Церкву, безсумнівно, мали великий вплив і на українських володарів, хоч ті, правда, не були тут у такій безпосередній загрозі, як болгари.

Сюди перш за все можна зачислити старання св. Ольги, яка добре знала про установлення патріярхату в Доростолі й задумувала мати такого самого Пастиря у себе в Києві. З цим її наміром зв'язується в деякій мірі її подорож до Константинополя в 957 р. під час якої вона, видно, не осягнула своєї цілі, бо зараз по повороті додому звернулася на Захід за єпископом і до Києва прибув Адальберт.

Її внук св. Володимир, що проголосив християнство урядовою вірою Української Держави, також був добре поінформований про віднову болгарського патріярхату в Охриді царем Самуїлом, бо між обома народами ще з часів його батька Святослава Завойовника були близькі відносини. Про старання св. Володимира мати в себе патріярха свідчить у деякій мірі факт, що князь не прийняв митрополита Теофілакта з Себастії, призначеного для Києва, куди він прибув у товаристві княгині Анни, митрополита Єфесу та єпарха Антіохії, що, дуже правдоподібно, коронували св. Володимира дня 11 жовтня 989 року[5]). Кількакратна приязність папських легатів у св. Володимира та його посольство до Риму вказують на його старання заснувати в Києві патріярхат. Але занепад політичного значення Риму та вплив тевтонського духа в часі Оттонів, що не мали зрозуміння для слов'янського обряду, між бути причиною неуспіхів св. Володимира. Українські пам'ятники згадують про еп. Херсонесу, Анастаса (Настаса), якого св. Володимир поставив заряджувати Десятинною церквою, що була катедрою в його часах.

Також усунення грека, митрополита Теопемпта, князем Ярославом Мудрим та поставлення на його місце митрополитом Іларіона, українця, було безсумнівною познакою змагань Ярослава Мудрого унезалежнити церковну політику від грецьких впливів та здобути своєму верховному Пастиреві патріярші права. Такі старання бачимо і в часах Ізяслава II (1147 р.). Може внаслідок цього деяких митрополитів, присиланих із Греції до Києва, наділювано достоїнством патріярших екзархів.

Аж до наїзду монголів не чуємо про старання збільшити права Київських митрополитів. Король Данило, заключаючи унію з Римом у важкій татарській дійсності, не мав ані змоги ані часу вистарати для свого митрополита патріярші права. Щойно по виїзді митрополитів із Києва на північ та осинування там патріярхату 1589 р., що стало безпосередньою причиною переходу Української Церкви під безпосередню юрисдикцію Риму в 1596 році, коли в Україні настала релігійна боротьба, щоліш тоді церковні й державні чинники видвигнули ідею патріярхату в Україні

та одержали на неї благословення й згоду від Апостольської Столиці в Римі.

Ось у цій невеличкій праці хочемо пригадати історію тих старань, згадати людей, що були їх авторами та подати причини, чому не дійшло в Києві до заснування патріярхату, що підніс би був високо престиж Української Церкви й українського народу.

2. Стан церковної справи на початку XVII сторіччя

Релігійно національні обставини в Україні, що стали причиною сепаратного заключення церковної єдности Української Церкви з Римом, досі досить належно висвітлені. Погляди, що опиралися на тогочасній полемічній літературі, використовувані однобічно істориками московської школи, ввели були до науки теорії про "єзуїтські інтриґи" латино-уніятів та зраду традиціям Східньої Церкви, сьогодні не видержують уже сильної мови історичних документів. Сьогодні ж надто ясно, що "уніяти" Михайло Рагоза, Іпатій Потій чи Йосиф Велямин-Рутський і інші, були не меншими патріотами, як "схизматики" князь Острозький, Сагайдачний, Борецький, Могила, Кисіль і інші.

Церковні "революціонери" бачили в даних історичних обставинах можливості кращого розвитку українського народу і його Церкви в єдності з Апостольською Столицею в Римі, а "консерватисти" боронили "статус кво" й традиційних зв'язків із патріярхами в Константинополі. Сьогодні, з перспективи майже чотирьох сторіч, можемо спокійніше й об'єктивніше глядіти на всі ті справи і багато навчитися на помилках минулого, щоб їх уже ніколи не повторити в майбутньому.

По смерти київського католицького митрополита Іпатія Потія (18 липня 1613 р.) його наслідником став коад'ютор і львівський титулярний єпископ, Йосип Велямин-Рутський[6]). Саме в тих часах на соймових дебатах велася проти Унії завзята боротьба, яку підпирала коаліція православно-протестантської шляхти. Це використовували розполітиковані польські монахи та вели широку акцію за індивідуальним переходом українських душ на латинський обряд, чим давали в руки опозиції сильний арґумент проти церковної єдности. Митрополит Рутський, що щиро бажав замирення Церкви, відвідуючи "пороги св. Апостолів" у Римі 1615 р., вніс протест до папи Павла V проти такої практики латинських монахів, бо вона не лише проріджувала ряди ідейних працівників церковної єдности, але й була водою на млин опозиції, яка закидала нашій єрархії, що церковна Унія лише поміст для повного переведення нашої Церкви в латинство, отже тим підривала авторитет Унії серед широких мас мирян.

Папа Павло V окремою конституцією з 10 грудня 1615 р. заборонив латинським духовним такі практики[7]) і цимударемнив намагання деяких латинських єпископів "перебрати під свою опіку" наших єпископів, напр. у Холмі, де латинський Владика домагався від нашого, щоб той давав йому щорічні звіти[8]), чим понижував нашу Церкву в очах її мирян, які так мали б опинитися під подвійною управою та нести подвійні тягарі на вдержування латинської і своєї Церкви. Скажемо, що ще в тому часі не було якихсь більших намагань перетягнути маси козацтва для боротьби проти Унії. Козаки в однаковій мірі виступали проти всіх панів-маґнатів без огляду на їх релігійну чи національну приналежність. Гетьман Христофор Косинський воював проти князя Острозького, а Северин Наливайко, що боронив Острозького, згодом став козацьким гетьманом. Треба підкреслити, що поняття патріотизму в тодішньому розумінні ніяк не можна міряти сьогоднішньою мірою, бо напр. Сагайдачний воював разом із поляками проти Москви, намагаючись посадити у ній псевдо-царевича Димитра, польського політичного сателіта; в битві поляків проти турків під Цецорою 1620 р. майбутній гетьман Хмельницький попав у турецький полон, а в битві під Хотином 1621 р. Сагайдачний одержав рану, що стала причиною його смерти. Ясно, що національний критерій у сьогоднішньому розумінні, яким дехто ще й сьогодні кидає камінці в город "мало патріотичних уніятів", до тих часів ніяк не підходить. Не взявши напр. до уваги відношення й пошани гетьмана Богдана Хмельницького до короля Володислава IV, не зрозуміємо всіх потягнень гетьманової зовнішньої і внутрішньої політики, а ще менше, не зрозуміємо їх, коли станемо думати теперішніми катеґоріями.

(Далі буде)

---

[1]) **Gelzer, H.,** Der Streit ueber den Titel des oekumenischen Patriarchen, Jahrb. fur Prot. Theol., 13 (1897), pp. 519 seq.

[2]) **Mansi, J. D.,** Sacrorum Conciliorum nova et amplissima collectio, XVI, p. 195; **cf. Dvornik, F.,** Les Slaves, Byzance et Rome au IX siecle, Paris, 1926, p. 52; **cf. Honingmann, E.,** Studies in Slavic Church History, Byz., 17 (1944-45). pp. 128 seq.; **cf. Parthey, G.,** Hierocl is Synecdemus et notitiae graecae episcopatuum, Berlin, 1866, 27, 230, 241;
Русь въ домонгольскій періодъ X-XIII вв., Майнцъ. 1927, пор. **Таубе, М., Римъ и пор. Нагаєвський, І.,** Кирило-Методіївське християнство в Русі-Україні, Рим, 1954, ст. 27-28, Ім'я висланого св. Ігнатієм архиєпископа до Києва ще не усталене вченими. Таубе схильний прийняти архиєпископа Корфу Михайла, що брав участь у згаданому Соборі в Константинополі, і не міг вернутися до своєї епархії, бо на неї наїхало якесь слов'янське плем'я. Цю думку він підтверджує згадкою в Якимівському літописі, що еп. Михайло з Русі пішов до Болгарії. Якби там не було, установлення митрополії на Русі-Україні в другій половині IX ст. підтверджують урядові документи. напр. Діятипозіс імператора Василя VI Мудрого з 911 р. Вона була на 60-му, а згодом пересунена на 70-те місце.

[3]) **Ostrogorsky, G.,** History of the Byzantine State, Rutg. Univ. Press, 1957, p. 208.

[4]) **Racki.** Documenta historica Croatiae periodum antiquam illustrantia, Agram, 1877; **cf. Farlatti D.— Colletti, J.,** Illyricum Saecrum, Venetiis, 1751-1819.

[5]) **Doelger, F.,** Corpus der griechischen Urkunden

des Mittelalters und der neuen Zeit, Muenchen-Berlin, 1924, I, pp. 565 seq.; **cf. Honigmann,** op. cit.; **cf. Ostrogorsky,** op. cit., pp. 269-270.

[6]) **Фурманчук, В.,** До питання про національність митрополита Рутського, Богословія, 15, Львів. 1937. ст. 264 і наст., пор. **П. Хомин,** Митрополит Йосиф Велямин Рутський і його освітні змагання, там же, I, 1923. ст. 261 і слід. **cf. Welykyj, A, G.,** Johannes Velam. Rutskyj in "Exitu viarum" (1603-1608), in Analecta OSBM, Ser. II, Sec. II. I, fasc. 1 (1949), pp. 9 seq.; Рутський походив із шляхетської кальвіністичної родини з Рути, недалеко Новгорода. В часі своїх студій у Німеччині постановив стати католиком і за порадою духовних вступив до Колегії св. Атанасія в Римі, там папа Климент VIII відрадив йому стати латинським священиком, заохочуючи вернутися до східнього обряду. В 1607 р. він постригся в ченці у Свято-Троїцькому манастирі в Вильні та був поставлений у сан пресвітера митр. Потієм, а в липні 1608 р. був іменований коад'ютором для Білоруської Церкви. В 1611 р. був обраний архимандритом. а на другий рік консекрований на Галицького титул. єпископа та іменований коад'ютором митрополита.

[7]) **Theiner, A.,** Vetera monumenta Poloniae et Lithuanaie gentiumque finitimarum historiam illustrantia, Romae, 1860-63. III, p. 360;

[8]) **Literae S. Congregationis de Propaganda Fide,** W. Welykyj. Romae, 1054, I, nr. 66 (19. IX. 1626).

Степан Конрад

ПОСИЛАЙМО ДІТЕЙ ДО КАТОЛИЦЬКИХ СЕРЕДНІХ ШКІЛ

Кінчається навчальний рік 1959/60. Сотні молоді українських католицьких народніх шкіл, як ґрадуантки та ґрадуанти, залишають пороги своїх дотеперішніх шкіл, щоб, як майбутні учні (-иці) середніх шкіл, здобувати собі далі знання й освіту та таким чином промощувати дальший шлях у своє майбутнє. Шлях важкий, закинений інколи камінням, зарослий терниною, повний різних небезпек, які грозять душі ще малодосвідченого, ще малокритичного юнака чи юначки. Правда, восьмилітній побут в українській*) католицькій народній школі оформив релігійний світогляд, побожність і засади християнської моралі в українських дітей, одначе ця молодь ще не вповні узброєна до боротьби з загрозливими явищами, які нам доводиться спостерігати в житті багатьох учениць і учнів середніх шкіл, головно тоді, коли дотеперішній учень (-иця) католицької народньої школи, після її закінчення, переходить до некатолицької середньої школи.

Слідкуючи за частими подіями в житті молоді, переконуємося, що релігійно-моральне виховання в катол. середніх школах стоїть далеко вище, як виховання в некатолицьких школах, де не вчать релігії і де молодь може почути й ліберальні й інші погляди, незгідні з нашою релігією. Переглядаючи поліційні звіти, ми переконуємося, що найбільший відсоток молодечих злочинців походить із рядів учнів некатолицьких шкіл. Але між ними є й такі юнаки, які першу свою освіту закінчили в католицьких народніх школах, одначе опісля пішли до середніх некатолицьких шкіл. Велике значення виховання в католицьких школах можна спостерегти також і тоді, коли обсервуємо поведінку та прислухуємося розмовам молоді з католицьких і некатолицьких шкіл. Найкращі педагоги й психологи Америки стверджують, що виховання в католицьких школах багато-багато перевищає виховання в некатолицьких навчальних установах.

Здавалося б, що сьогодні не повинно бути вже ні одної української родини, яка не була б свідома того, що тільки в католицьких школах їхні діти можуть бути виховані так, як цього вимагає їх спасіння, вічне щастя, а також добро наших родин, добро нашої Церкви і майбутність нашої молоді. Наші Владики, наше духовенство, педагоги й наші часописи в різних статтях указали на незмірну вартість релігійно-морального виховання в католицьких середніх школах. А все-ж-таки, як знаємо, на жаль, знайшлися ще родичі — українці-католики, що вписали або задумують вписати своїх дітей, які покінчили українські католицькі народні школи, до некатолицьких середніх шкіл. Ті родичі вчинили це мабуть тому, що не усвідомляють собі небезпек виховання й навчання молоді без католицької релігії, зокрема в її доростаючому віці, коли закріплюється світогляд молоді, коли воля молоді ще не вповні міцна і коли в молоді будяться статтеві пристрасті.

Автор цих рядків довідався, що причинами згаданого загрозливого явища були матеріяльні міркування родичів, а саме, що в середніх некатолицьких школах немає оплат за навчання. Іншими арґументами таких батьків, що записали свої діти до некатолицьких середніх шкіл, було те, що вони гадають, що морально-релігійне виховання в їх родинному домі та в дотеперішній католицькій народній школі вже узброїло їх дітей до боротьби з небезпечними впливами некатолицької середньої школи.

Такі міркування родичів зовсім помилкові й некритичні. Бо вже сама життєва практика та різні явища, які нам доводиться спостерігати в молоді некатолицьких середніх шкіл, доказують нам, що виховання й навчання, позбавлене релігійних і моральних основ, властиво не є вихованням, хоч би й сам навчальний рівень, тобто саме подавання знання було вистачальне. Бо навчання, несперте на релігійно-моральних ідеалах, може вести до виховання майбутніх матеріялістів,

---

*) Автор пише зі ЗДА, де такі школи вже є, на жаль, у Канаді ми таких шкіл досі ще не маємо. отже можна б сказати повище без додатку "українських".
Ред.

секуляристів, лібералів, а то й безбожників та ворогів Церкви. Про це можна переконатися, коли зазнайомимося з життям тих, що сьогодні стоять у проводі протирелігійної боротьби у вільному світі.

Дуже помилковим аргументом є шкільна оплата. Місячна оплата в сумі $5-6 (у Канаді $10—15) долярів не повинна бути великим тягарем для тих батьків, які всежтаки не вагаються видавати багато долярів на інші витрати, не конечні в їх щоденному житті. Для релігійного виховання своїх дітей родичі не повинні жалувати ніяких матеріяльних видатків, так, як не жалують їх напр. на їду чи на забави. Так часто говоримо, що наші діти — це наш найбільший скарб, що вони — майбутнє наших родин, нашого суспільства; але одночасно дехто жаліє невеликих матеріяльних витрат для найкращого виховання цього скарбу, для спасіння, для вічного щастя в небі своїх дітей, а одночасно й для доброї будуччини наших родин і спільноти тут на землі. Аргумент про шкільну оплату — це аргумент Юди Іскаріотського...

Тут пригадуємо найбільшу мудрість, якої вчить нас св. Євангеліє: "Насамперед дбайте про Царство Боже, а решта додасться вам". "Що поможе чоловікові, хоч би він здобув увесь світ, а запропастив свою душу!" — Про ці правди, яких навчив нас сам Ісус Христос, нехай добре пам'ятають родичі, коли в цей час, під кінець шкільного року, вибирають школу для своїх дітей.

При тім пригадуємо, що українські родичі повинні посилати свої діти передовсім до українських католицьких гайскулів. Ми маємо в ЗДА український гай-скул для хлопців у Стемфорді, Конн., і три українські гай-скули для дівчат, а саме а) на Факс-Чейсі, Філядельфія, Па., ведений Сестрами Василіянками, б) в Словтсбургу, Н. И., ведений Сестрами Служебницями, і в) в Стемфорді, Конн., ведений Сестрами Місіонарками.

Крім того від місяця вересня ц. р. українська католицька парафія в Гемтремку, Мишиген, буде вести в черговому шк. році першу і другу клясу гай-скулу (це буде вже 2-гий шк. рік праці тієї школи).

При цій нагоді пригадуємо, що в Філядельфії в двох мин. шк. роках він свою працю Український Католицький Інститут, який продовжуватиме свою діяльність і в черговому шк. році. Що суботи будуть учити там учнів гай-скулів (а теж і студентів коледжів, якщо і ці зголосяться) нашого обряду, історії нашої Церкви і культури, історії України й української мови та літератури. Вся українська середньо-шкільна молодь із Філядельфії й околиці повинна вчитися в цьому Інституті.

Також пригадуємо, що маємо два українські коледжі: а) для студентів, 4-річний у Стемфорді, Конн., що має відділ "ліберал артс" (гуманістичний), і б) для студенток, 2-річний на Факс-Чейсі, Філядельфія, Па., з гуманістичним ("ліберал артс") і торговельним ("комершіел") відділами.

У Канаді майже в кожній провінції, де українці-католики мають більше населення, є нагода післати своїх дітей до українських коледжів, академій. В Онтаріо є прекрасна, модерно вивінувана й уміло ведена Дівоча Академія Сестер Служебниць в Аннкастері, около 40 миль від Торонта. У недалекому майбутньому подібна школа — Колегія св. Василія Великого — буде збудована в Торонті для українських хлопців, вестимуть її оо. Василіяни. У Манітобі є дві такі школи: для хлопців — Колегія св. Володимира в Роблині під проводом оо. Редемптористів, і для дівчат — Академія Непорочного Серця Марії в Вінніпегу під проводом СС. Служебниць. Провінція Саскачеван теж має в Йорктоні дві вищі школи: одна Академія Серця Христового для дівчат, що її ведуть СС. Служебниці, а друга для хлопців — Колегія св. Йосифа під проводом Братів Християнських Шкіл. Ті всі школи чекають на наших синів і доньок, щоб дати їм добре релігійне й національне виховання. Тому вже сьогодні пишімо до управ тих шкіл, щоб запевнити нашим дітям місце з початком наступного шкільного року.

Як наші гай-скули, так і коледжі мають інтернати, де молодь може мешкати і мати ціле удержання. Оплати не високі, діти вбогих родичів можуть мати знижки.

Поки ще час, треба завернути з дороги небезпечних експериментів. Всі родичі повинні усвідомити собі всі ті небезпеки, які грозять їх дітям у некатолицьких школах і випровадити з того відповідні висновки. Вся українська молодь повинна зайняти свої місця тільки в католицьких, зокрема українських католицьких середніх школах. Цього вимагає спасіння їх душ, а також добро наших родин, нашої Церкви і нашого українського народу.

("Шлях" — Філядельфія)

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА

КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ

DIOCESAN CHURCH GOODS STORE

278 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Монтовники і багато інших речей.

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма достави опалової оливи для хатнього вжитку що заступає рафінерію Canadian Oil Ltd. без посередників.

420 Bathurst St. — WA 2-6862

Я. Т.

"МАТИ БОЖА, РЯТУЙ!..."

Прочитавши спомин пані А. П. в "Світлі" за місяць травень 1960 п. н. "Всіх скорбящих радость", я прийшов до висновку, що та сама рука, яка паню А. П., вирятувала, спасла також і мене майже в цьому самому місці з обіймів смерти.

Це був найкращий місяць у році, місяць Марії, місяць травень 1941 року. В природі чудова весна, в повітрі відчувалося грозу війни, що наближувалася. А люди шепотом усе частіше про неї згадували, бажали її й нетерпеливо ждали на неї. Над країною панувало марево большевицького терору, червоний павук снував своє павутиння по найглухіших закутинах країни й запускав свої закривавлені трійливі кігті в найглибші тайники людської душі. Останній транспорт вивезених "ворогів народу" в запльомбованих вагонах, в ньому ж мої дорогі родичі, прогуркотів шаленим темпом на Схід, лишаючи за собою клуби чорного диму і плач та стогін невільників двадцятого сторіччя. Мені, тоді 19-літньому юнакові, не було місця для легального життя під сонцем "найдемократичнішої конституції" і я був приневолений вибрати непевний шлях підпільника. Серце кривавилося з болю, п'ястуки затискалися з бажання пімсти на вістку про вивіз моїх батьків, але я був безсилий супроти диявольської системи і її слуг. Оставалася ще одна зброя, зброя святих — молитва. І я кожного вечора закрадався немов злодій до маленької дерев'яної церковці в одній селі недалеко Чернихова і, клякаючи в найтемнішім кутку — звичайно близько дверей, щоб на випадок небезпеки можна було легко і скоро вислизнутися на простір — слав свої щирі молитви до Небесної Неньки за себе, за родичів і за ввесь український народ.

Такі маєві Богослужения відправлялися звичайно вже вечором і я старався не показувати себе людям на очі з огляду на своє становище; всежтаки якісь несовісні людці спостерегли мене і донесли про це на станицю большевицької міліції, яка була в цьому селі; мовляв, тут перебуває якийсь чужий чоловік.

На щастя один із міліціянтів був добрим приятелем того господаря, в якого я перебував, то й не знаючи про те, похвалився моєму господареві, що в селі перебуває "бандит" і вони мусять його за всяку ціну зловити. Господар повідомив мене і мені не оставалося нічого іншого, як подякувати йому за хліб і сіль і за попередження та шукати іншого місця. Мій плян був: перебратися більше на захід.

Одного вчасного ранку при кінці травня я попращавшися з господарями й рушив у дорогу. Десь коло полудня зайшов бічними дорогами до Чернихова і, тримаючи напрям на Захід, мусів якось перейти на другий бік ріки Серету. Переходити через міст я не хотів, бо недалеко села була якась військова база і через міст час від часу переїздили військові підводи й переходили піші солдати, а я не мав приємности ризикувати. Треба було перейти ріку десь у відлюдному місці. І я почав з горбочка розглядати околицю. В очі впала мені гребля, яка лежала впоперек досить широких сіножатей і я подумав, що коли є гребля, то повинен бути й міст або хоч якась кладка. Отже, минаючи село, подався просто до греблі. Треба було вийти з горбочка, перейти гостинець і я вже на спасенній греблі. І тут сталося. Не встів я ще зробити кроку на гостинці, коли за мною почувся гуркіт коліс і тупіт кінських копит. Мимоволі оглянувся і завмер. Збоку Тернополя їхала бричка, а на ній начальник районового НКВД, який мене знав, та ще двох енкаведистів. Інстиктовно я скочив у найближче подвір'я, спостерігаючи з-під ока рух на бричці. Начальник повернув за мною голову і мов би нічого не було, бричка погуркотіла дальше. Ну "Слава Тобі, Господи", подумав я — не пізнав мене кат. І коли бричка зникла за закрутом, я пустився греблею вбік ріки. Але яке було моє здивування, коли дійшовши до ріки, не знайшов не то містка, але навіть маленької кладки. Серединою багнистих сіножатей лініво плив Серет, досить у цьому місці широкий, а обабіч нього корчі верболозу й очерет. Зрезигновано сів я під кущем лози, витягнув кусок хліба, якого дала мені на дорогу добра господиня, і підкріпляючись почав думати, що мені дальше робити і як перебратися на другий бік. Передумавши все, я рішив таки йти через міст. Вийшовши з-поміж лоз я пустився знову на греблю, але, глянувши в сторону села, остовпів. Серединою греблі збоку села в напрямі ріки йшли ті два енкаведисти, що їх бачив тому пів години на бричці, йшли тримаючи рушниці напоготові, а бричка з начальником і погоничем стояла просто греблі на гостинці. Хитрий москаль думаючи, що я озброєний, волів не виставляти своєї особи на небезпеку, а вислав на полювання своїх підручних посіпак. Вони покищо мене не бачили, бо я був за лозами, але використовували мій слід, який я зробив ідучи греблею. Становище було критичне і до болю розпучливе. З одного боку трясовинна й ріка, а з другого два посіпаки з готовими до стрілу рушницями. Коли б я був мав зброю, то міг їх підпустити до себе на кілька кроків і післати до пекла в гості, але я зброї не мав, а часу до надуми не було, бо віддаль між нами зменшувалася з кожною секундою. Тож так, як був одітий і взутий, під захистом лоз і очерету впірнув по пояс у трясовиння, добиваючись до ріки.

По другому боці сіножатей майорів ліс і моя думка була, перебривши ріку, добитися до нього; але коли я остаточно добився до ріки, побачив, що її треба перепливати. І хоч я вмів плавати, то був уже такий обезсилений переходом через кількадесятьметрове багно в намоклім убранні й черевиках, що зрозумів: переплисти ріку буде мені не під силу. Проте видяво майбутніх мук у льохах НКВД додало мені сили духа;

не надумуючись, тихенько зсунувся я в холодну воду.

До половини ріки ще міг сяк-так перебирати руками й ногами, пливучи впоперек ріки. Та коли доплив до половини на найбільшу глибину, мій організм так ослаб попереднім виснаженням, що руки почали відмовляти послуху, а намокле вбрання тягнуло мене чимраз глибше під воду. Я відчув, що топлюся. У ніс почала наливатися вода і я останками своєї свідомости, більше серцем як устами, сказав: "Мати Божа, рятуй мене!", ловлячи рівночасно інстинктовно одною рукою стебло очерету. І оце крихітне стебло очерету дало мені таку опору, немов би я тримався сильного шнура. Коли я відітхнув хвилину й набрав у перемучені легені дещо повітря, вибрався з трясовиння на сухіше місце. Але саме тоді мої переслідувачі побачили мене і зрозумівши, що вже живого не зможуть мене зловити, почали за мною стріляти. Віддаль була не більше 150 метрів і для таких вправних стрільців як енкаведисти, не була це ніяка проблема всадити мені кулю в плечі, та ще й на такому рівному, відкритому терені, тимбільше, що я якось не докладав ніяких зусиль охоронятися перед кулями, бо був наче заворожений моєю метою: лісом, до якого останками зусиль прямував. Вони стріляли за мною аж до цього часу, доки зелене віття дерев не закрило мене від їх очей. Але ніодна куля не зачепила мене, бо довкола мене був панцер моєї коротенької молитви: "Мати Божа, рятуй мене".

Коли я ввесь мокрий, ледве переводячи дух ввійшов у прохолодну сутінь лісу, не мав уже сили йти дальше і, натрапивши на невеличку поляну, з великого фізичного вичерпання умлів, чи може просто заснув. Коли прокинувся, з безхмарного неба ласкаво пестили мене проміння рідного сонця, а надімною простягався невидимий омофор Тієї, Яка за тих кілька годин багацько разів урятувала мені життя і Яка ще нераз у бурхливій мандрівці мого дальшого життя виявила мені Свою видиму ласку, за що на цьому місці я складаю Їй прилюдну, сердечну, синівську подяку.

І не тільки пані А. П. і я зазнали таких ласк від Небесної Неньки, але і багато, багато інших людей рятувала Вона в жорстокі роки війни. Рятувала Своїм всесильним Покровом, хоч може не все в видимий спосіб. Тому з переконанням скажу: спішіть усі під Її Покров, коли впадете в якусь небезпеку, а Вона, повна ласки, напевно вам не відмовить Своєї опіки.

о. Олексій Заклинський

ЗАПИСКИ ПАРОХА СТАРИХ БОГОРОДЧАН

(6-те продовження)

Але не був це ще кінець прикрощів для богословів-семінаристів. Бо хоч і оборонилися вони перед намісництвом, як найвищою краєвою громадянською владою, то з другого боку впали на них громи від їх найвищої духовної влади, себто від митрополита Михаїла Левицького.

В часі, коли згадана демонстрація чи там схвилювання вже проходили та розпочалися розсліди, намісництва, митрополит був саме в Уневі. Довідавшися про справи в семінарії він вернувся до Львова. Ректор семінарії, о. Іван Бохенський, поспішив перший привітати митрополита і, бажаючи себе виправдати, представив демонстрацію семінаристів як революцію чи бунт проти духовної й громадянської влади та просив їх покарати. Особливо настоював на прогнання з семінарії провідника неспокоїв, Олексія Заклинського. Митрополит повірив словам ректора, і не знаючи, який вислід дали розсліди намісництва між питомцями в цій справі, вислав єпископа-помічника Яхимовича в семінарію, щоб у його імені суворо покарав семінаристів за ті неспокої, щоб загрозив їм здесятковуванням, одним прогнанням із семінарії, а другим віддачею до війська.

Єп. Яхимович приїхав у семінарію, скликав питомців та виповнив доручення митрополита. Така кара єпископа, а властиво митрополита, не так стероризувала семінаристів, а радше викликала в них солідарність. Тоді я, на їх прохання, виготовив письмо з виправданням питомців, яке вони всі підписали. Це прохання я з дуктором 4-го року Сабатевичем (пізнішим парохом Галича) пішли ми вручити митрополитові. Дізнавшись від прислужника про наші прізвища, митрополит довго не хотів нас до себе допустити. Та по впертих, тригодинних проханнях допустив нас вкінці на послухання. Став нам обидвом найперше та й усім семінаристам дорікати та погрожувати здесятковуванням ("децимуванням") і прогнанням із семінарії.

Вислухавши тих погроз і докорів, ми попросили, щоб митрополит ласкаво дозволив прийняти наше виправдання та казав його прослідити, а якщо питомці виявляться при тому винними, то їх справедливо якнайсуворіше покарав. Митрополит відпустив нас, мовляв, він цю справу прослідить, але при цьому з усією суворістю наказав нам, щоб семінаристи точно дотримувалися дисципліни та не допускалися ніяких дальших демонстрацій, а на будуче всі свої кривди предкладали йому самому.

Вислід того послухання потішив і заохотив семінаристів і вони, вичікуючи дальших рішень, точно заховували семінарійську дисципліну. Митрополит, як ми довідалися, дав наше письмо розглянути ректорові о. Бохенському для виправдання. Намісництво, визнавши наші скарги за оправдані, а не бажаючи компромітувати своїм рішенням ректора й консисторію, конферувало з єпископом Григорієм Яхимовичем і, в порозумінні з ним, скасувало всі дальші кривди й нестатки семінарійської адміністрації так, що ми стали діставати кращу страву й одежу. Дізнавшися про те, що обі скарги питомців, себто до намісництва й до митрополита, писав саме я, о. Бохенський не хотів пустити безкарно нашої демонстрації, то й наставав на консисторію, щоб мене, як провідника її, небезпечного й на будуче, прогнали з семінарії. Консисторія рішила найперше покликати мене для виправдання та призначила до цього віцеректора Левицького. Я виправдався, кажучи попраді, як усе те було, та в своєму оправданні не щадив ні ректора, ні інших, що чи кривдою чи недбалістю причинилися до викликання тієї демонстрації. У моєму оправданні я покликався теж на розсліди комісії намісництва. Протокол мого виправдання предложили консисторії, яка пересвідчившися про наші кривди і справедливі скарги, що викликали були демонстрацію, залишила мене в семінарії та, в порозумінні з намісництвом, як уже було сказано вище, вкоротила кривди, що діялися семінаристам.

Так скінчився процес нашої демонстрації, названої Бавх-Революціон (революція живота). Всіх нас помилували, залишились ми й надалше в семінарії та стали діставати кращі харчі й ліпшу одежу.

В 1848 році предложив я моїм товаришам семінаристам вибрати комітет, який занявся б збіркою добровільних пожертв на поставлення Божого Гробу. Пожертви збирали питомці тільки між собою та поставили за них у церкві семінарії новий, так званий кулісовий гріб із фонтаною. Цей гріб коштував нас 700 зол. р., а можна його бачити щороку в Велику П'ятницю, коли то, поза семінарійським хором, відвідує цю церкву багато мешканців Львова, що захоплюються не тільки прекрасно уладженим Божим Гробом, але і чудовим співом питомців.

Але був 1848 рік багатий історичними подіями і пам'ятний для галицької Руси[1]). Дня 17 квітня 1848 року проголошено патент цісаря Фердинанда про *скасування панщини* з днем 3 (15) травня, опісля ж була надана австрійським народам *конституція*. Ці два великі рішення австрійські народи приняли з великим захопленням. Діткнув Бог своїм пальцем монарха і воскресли народності з довговікового сну, освободившись від гніту чужих народностей.

Але ж бо ніякий нарід не був через гніт сусідньої народности в такому глибокому завмерті, як наш руський нарід у Галичині. Треба було сильної мужеської руки, щоб розбудити цей нарід із летаргії та привести його до самопізнання. Таку силу дав нам Господь у незабутому тодішньому губернаторі Галичини, *Францові Стадіонові*, який сильною рукою потряс завмерлих, побудив їх до пізнання й заохотив користуватися тими ж конституційними свободами і правами, якими користувалися інші народи Австрії[2]).

Наші руські львов'яни, бачивши як поляки обстоюють свою народність, як зав'язуються їх комітети, зібрання й товариства, щоб промишляти над собою і з конституційних прав здобути-витягнути по-можности якнайбільше прав для себе, постановили кріпко також і собі об'єднатися в одно політичне тіло, так звану "Руську Раду" у Львові та старатися здобути й використати конституційні права для свого народу. Ця думка огорнула наших великих духовних провідників і патріотів, єпископа Григорія Яхимовича і крилошанина Михаїла Куземського, які рішили: скликати численну в той час інтелігенцію і руських достойників до Львова на означений день у залю духовної консисторії та основати політичне товариство "Рада Руська". А щоб і

[1]) В часі писання цих споминів галицькі українці вживали спрізь старої нашої назви "Русь". "руський" і "руський" у тому значенні, як сьогодні вживається назви Україна, український. Дляого залишаємо тут цю назву, бо з одного боку вона тільки наша, ніяки московська, з другого ж якраз ця назва віддає краще посмак доби тих далеких, а проте революційних часів. Виказуючи ті часи в такій саме мезві, ми наче направляємо кривду, яку наносять тій революційній добі наші безтрадиційні революціяніки, вживаючи назви "русин" і "Русь" чомусь то в згірдному значенні. Очевидно, не можна придавати тодішнім революціяніникам розуміння революції такого, як їх мають наші різні "-івці" сьогодні, том за яких сто років майбутні "-івці" так же з погордою, яка випливає тільки з недостачі історичної освіти, говоритимуть про наших сучасників...

Видавець.

[2]) Франц граф Стадіон ((1806. -1853), в часах 1848/49 міністер внутрішніх справ Австрії під прем'єром гр. Шварценбергом. Стадіонові тодішні (та й пізніші...) поляки приписували "винайдення руської нації".

(Видавець)

НОВЕ ВИДАННЯ! ● НОВЕ ВИДАННЯ!

"Нашим Дітям — ОПДП"

БАБУНИНІ КАЗКИ

Т. Білецької

для дітей ложного віку

Розкішна книжка з численними, в тому повнокольоровими ілюстраціями мистця М. Левицького, глибокозмістовні, релігійно й національно виховні казки, цікаві не тільки дітям і юнацтву, а й дорослим. Прекрасний дарунок, зокрема як "нагорода пильности" для учнів-учениць наших "Рідних Шкіл".

Ціна тільки кан. дол. 1.50, в твардому переплеті кан. дол. 2.00.

Книгарням і Рідним Школам рабат.

Замовлення і належитість слати на адресу:
Basilian Press — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

Рідна дитяча книжка — в руки кожної української дитини.

руську молодь прилучити до такого діла, дозволили, щоб теж і студенти університету й духовні семінаристи мали своє представництво в тому зібранні за посередництвом своїх висланців. Духовні семінаристи вибрали шістьох питомців як висланців на ті збори: між ними й мене.

Коли прийшов намічений час, явились і ми (шість семінаристів) на цьому зібранні та застали, на наше велике здивування, не лише залю консисторських засідань, але й усі коридори до тієї залі переповнені нашими інтелігентами. Та біда! Коли ми переходили серед зібраних, завважили, що майже половина зібраних це були польські інтелігенти всякої масти. Поляки стояли гуртами та вели з руськими гуртами завзяту словесну боротьбу. Предмет тієї боротьби був один тільки, а саме: поляки намовляли наших людей усякими способами, щоб "Руської Ради" не творити, а "для єдиносьці і мілосьці" вступити в їх польську "Раду Народову". Наші ж, знаючи про відрубність руської нації від польської не хотіли на те згодитися. Коли тій боротьбі не було кінця і на коридорах наставав щораз більший крик, провізоричний предсідник, крилошанин Куземський, задзвонив голосно дзвінком та попросив наших людей у залю. Скоро заповнилася заля не тільки нашими, але теж і поляками.

Предсідник задзвонив знову й заповів, що крилошанин Жуковський буде читати програму сьогоднішніх зборів і про заіснування "Руської Ради", отже просить зібраних спокійно слухати. Та як тільки о. Жуковський почав читати про конечність оснувати "Руську Раду", постав між зібраними шум і крик. Крики ті й шум викликували поляки, які не хотіли допустити о. Жуковського дальше читати. Не можна було їх кряку успокоїти ані дзвоником, ані проханнями наших людей, бо ненастанно чути було вигуки: "Не треба двох Рад у Львові, бо це один край і один нарід! Русини це тільки відлам польського народу, а руський язик, то тільки наріччя польської мови! Один нарід, одна Рада!..." і подібне.

(Далі буде)

Найкращий продукт для українського

[illegible]

— дає —

УКРАЇНСЬКА ПИЛЯРНЯ

"БУДУЧНІСТЬ"

"The Future Bakery"

735 QUEEN ST. W.

Toronto, Ont.

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ПРОДАЄ ТАКІ КНИЖКИ:

Перші заховані. Біла книга про переслідування віри в Україні — — — — 1.00

св. Василій Великий: Ворець Христа. Святовасилійське "Наслідування Христа" оправлене в скіру — 2.00, опр. в полотно 1.00

Відпустові молитви — — — — 0.10

Назарко, о. І. ЧСВВ: Поширення культу Богородиці — — — — — 0.35

Островерха М.: Великий Василіянин Слуга Божий Митроп. Андрій Шептицький — 0.50

Why learn Ukrainian? — by Geo. Simpson — 0.25

Запорожець О.: Без Бога ані до порога. Повість — — — — — — 1.00

о. О. Штавдінгер: Об'явлення Серця Марії у Фатімі — — — — — — 0.50

А. Лотоцький: Пастушок із Назарету — оповідання для дітей — — — — 0.50

О. Кисілевська: По рідному краю — — — 2.00

Р. К.: Я була свідком чуда! — — — — 0.50

о. Р. Пню: Назустріч життю — — — — — 0.75

о. І. Д. Поповичі: Граматика церк.-слов. мови 1.50

о. І. Д. Поповичі: Києво-Печерський монастир 0.50

о. М. Соловій: Літургіка для українських шкіл, ч. І. Святі речі — — — — 1.00

ч. ІІ. Святі Богослужби — — — — — 1.00

— Щоб усі були одно — — — — — — 0.25

о. д-р Ю. Федорів: Проща до св. Землі — — 2.00

— На чернечій горі Атос. Записки паломника 1.25

Митрополит В. Липківський: Відродження Української Церкви — — — — — 3.00

П. Грицак: Галицько-Волинська Держава — 2.50

Skwarok J. OSBM.: The Ukrainian Settlers in Canada and their schools 1891—1921 — — 2.00

о. А. Трух: Вона Криниця — — — — — — 0.50

В. Лозинський—М. Ценевичі: Прокляті намисто — історична повість з Козеччини — 2.00

о. А. Трух: Життя Святих, третій том — — 5.00

о. М. Ваврик: По Василіянських монастирях 2.50

Ю. Мозіль: Спомини полїт'язня — 1958 — 1.50

Ю. Мозіль: Крізь залізну заславісу — — — 1.00

М. Головінська: Чічка — оповідання — — 1.75

С. Вартас: Вуко трое малих дітей —опов. — 2.50

Г. Дардель: Свята Єлисавета оповід. 1958 0.25

О. Купранець: Вибраний гетьман І. Мазепа 0.25

Й. Схрейверс: Чудесне життя с. Варвари — 1.50

М. Овчаренко: Золоті ворота — читанка 2.50

І. Коструба: Нариси з церк. історії України 2.00

О. Мох: Теофія Коструба — життєпис — — 0.25

О. Мох: Книжки і люди — літерат. нариси 1.00

Н. Королева: Подорожній — легенди — — 0.50

омм: Пісня Пречистої Діви — — — — — 1.50

омм: Чорт, направду! — — — — — — — 0.25

М. Островерха: Гомін з далека — — — — 1.00

М. Островерха: Чернобильники із Зубівки 0.50

М. Островерха: На закруті. Осінь 1939 р. 1.75

Я. Вохенський: Тайна червоного посольства 2.00

Замовляти на адресу:

Basilian Press — 286 Lisgar St, Toronto 3, Ont., Canada

ЯК Я СТАВ ПАРТІЙЦЕМ

— Гаразд, Остапе!

— Гаразд, — відповів мені друг, але таким тоном, що я зразу зміркував, що щось не-гаразд.

— О, ти щось сьогодні не тес, друже! — почав я розбурхувати знайомого.

— Що?! Може цілуватись з тобою маю? Га, ти східняк, ти партієць, Ти...

— Остапе, а то що за напасть на чистій дорозі? Чи часом тобі клепки в голові не порозсихались?..

— Ти ще мене ображуєш?! Хіба хочеш, щоб я тут, на вулиці, виспівав усю твою єхидність! Ти гадаєш, що я нічого не знаю? Ну, от приятель і друг...

— Та властиво говори ж до толку, а не злость мене, чув? — настоював я, аж нарешті по довгих просьбах почав мій Остап говорити:

— Скажи мені, чи то правда? Бо мисис Теле О'Долар (для нас екс-Танька Крейцар за чоловіком Грош) казала мені, що ти розповсюднюєш протиамериканські настрої.

— Ні, то неправда, а чиста брехня!

— Ей, братку, не бреши! А той сон, що ти його розтрубіз по цілому Нью-Йорку? То не підривна робота, то не пропаганда? Він більше поміг червоним, як подорож Мікояна, Козлова і Хрущова разом!

— Ха-ха-ха! Ну, нарешті — зареготав я на всю евию. — Отак за одним махом, для режиму економії, розкажу я і вам той сон.

Сниться мені, знаєте, панове-друзі, що сиджу в амбасаді Вільної, Соборної і Самостійної України у Вашингтоні. Хоч черги нема, та інтересентів купа: 20 урядників не встигають дати ради. А я теж за інтересом: хочу до рідного Куликова поїхати, рідню відвідати. Чейже ж і в наше вікопе засвітило сонце! Тимчасом милуюся своєю владою і спостерігаю, як то наші урядовці обслуговують рідну діяспору. Он підходить якийсь панок. Міг би хто вивоpожити, що це чистокровний єнкі: жує гому, лице як у бейкона, а урядник вам до нього:

— Пане-добродію, ласка...

— Містер консулят, хочу їхати до дому.

— Знаменито, хвалиться. На постійне?

— Ясно!

— Дуже добре, гаразд, прошу тут виповнити тих 257 питань до скринінгу...

— Що?! До скринінгу? Я? — аж пів евию затряслося, а гома з уст вискочила і приліпилася на протилежній стіні. — І то має бути консулят Самостійної - Соборної - Індепендент? Та то червоні комунарі!!

— Ні, пане, ви дуже помилястесь — відповідає спокійно урядник — ми найчистіші демократи. А того демократизму навчилися ми якраз від Америки.

— Ні, ви фашисти, соціялісти, марксисти! — ревів нестримно панок.

— Вибачайте, прошу нас не ображувати, бо це явна брехня — підніс і собі голос консулярний урядовець. — Як нацисти хапали до райху, а комуністи на родіну порівали, то за ніякі документи не питали. Аби тільки зловили, то гайда або шуруй. Навпаки, як демократичні американці приймали когось до свого фрі контрі, то треба було перейти сотки скринінгів, сорок карантан, ціле митарство, аби до себе впустили... Гож бачите, ми чисто по-американськи, бо не хочемо пустити до нашої демократичної України всяких колаборантів з американською комуною чи московським капіталізмом...

Мені аж самому зробилося страшно від такої процедури. Але от підходить до урядовця якась пані.

— Ви, добродійко?

— Хочу спровадити рідних з України.

— Добре, подайте вашу і їх адреси та й за три тижні можете їх очікувати у пристані, або й скорше, як хочете, щоб літаком прибули...

— А диви, — каже до мене підшептом якийсь чоловічина з виглядом дивізійника — випускають легко, а впускають тяжко!

Він ще щось говорив, аж гульк підходить знову якийсь наче причеp:

— Ваша ласка?

— Хочу їхати до вашої держави.

— Ваша національність?

— Ай ем візантія...

— А візантийський пашпорт маєте?

— Нов, я візантік-слевонік!

— А коли так, то удайтеся до югослов'янського представництва на 77-ій вулиці, або евентуально до словацького...

— Сорри, мистер, я — грік...

— І атенський уряд має тут свою амбасаду, зараз пошукаю адреси.

— Нов, — сердиться інтересант — я хочу їхати до Юкрейна!

— То ви, хіба українець будете?!

— Та воно ніби так, але ми реально дивилися на життя, як кажуть старі люди: коли заліз між ворони, то кракай як і вони. А ми були між айришами, то знаєте...

— Та ви собі своє говоріть, але ми вас до краю не можемо пустити.

— Як не можете? Та ж я реально дивився, я...

— І ми в себе, в митрополії, мали таких, що реально дивилися і ставали сексотами, возєоединялися...

— То кажете, що я таки не поїду до України?

— Ні! Евентуально, можемо вас пустити на Зелений Клин, хоч би вам краще пасувала Колима. Однак вона сьогодні до України не належить, а є членом Сполучених Штатів Сибіру. Там тепер усі, що колись реально дивилися на життя.

І тут вам пех: задзвонив будильник: пора йти клінувати і сон не досnився мені...

— І ти ще будеш оправдуватися, що ти не комуніст? Що це не підривна робота? — гірш милої жінки напав на мене друг Остап. — Та ж за таку штуку товариш Нікітка тобі до Нью-

о. Василь Зінько, ЧСВВ.

"ВЕЖІ Й КУЛЕМЕТИ"

До характеристики однієї книжки-спогадів

Нам емігрантам усе цікаво, а то й корисно пізнавати життя "там", де нас тепер нема і навіть бути не можемо. Тому ми з великим захопленням читаємо спогади та репортажі тих, що мали нещастя там побувати та щастя звідтіля вирватись. Отак то 148 сторінок спогадів дивізійника і воєннополоненого большевиків, Павла Грицака, прочитали ми душком, просто за одним махом. "Вежі і кулемети" мають те додатне, що описують наскрізь об'єктивно перебуте чи в Дивізії, чи в полоні. На нашу гадку, все те позитивне можна скласти до двох, відповідних за епохами, точок: а) Дивізія в українській воєнній і політичній історії не була якоюсь фатальною помилкою, а була школою, що дала цілі кадри офіцерів і всій масі української молоді подала основи правдивого військового знання в одній із найбільш модерних і бойових армій; б) хоч автор називає свій полон полоном у царстві сатани, то однак із радків книжки пробивається чимало позитивного на'ять між самими так званими совєтськими людьми, для яких не чужа братня поміч та солідарність. А ще головніше те, що наш народ не так аж упав на дусі, як ми то часто чуємо в різних пропагандивних промовах чи читаємо в пресі.

Куди важніше те, що катастрофа під Бродами не була аж такою катастрофальною і неодин дивізійник навіть і не думав гинути під Бродами, як ми читаємо в оцих спогадах. Осталося ще багато вишколених у бою та загартованих боротьбою, щоб діло почате далі продовжати, хоч у дещо інших обставинах. При тім дуже унаглядюється тут інтервенція вищої сили, що про неї сам автор нераз натякає: хоч сам не вірив, а визволився, хоч обставини на що інше показували, а навіть він сам пхав себе на ще гірше (напр. заява перед "особістом" у польськім таборі, що він українець). Так, і ця вища сила, Господь Бог, Він є нашою надією і Він опікується в особливішій способі українським народом, то й ми не повинні третити надії на кращу долю, навпаки, тепер, коли нас переслідують, ми маємо більшу певність на Його високу опіку, бо Він "ніщого й убогого" напевно не покине!

Дещо гірша справа з самим автором. Виказується те, що вже сказав Христос, що людина немічна і навіть часто буває "маловіром". Тому хоч двічі—раз на обгортці, а раз у передмові—зазначується, що автор релігійний і то скромно, проте ці заяви ослаблює факт, що автор у найгірший час, тоді коли "башка не варила" піддається цілковитому заломанню і розбиттю, а не прибігає до молитви й до Бога. Також напевно оправдування деяких із нашого священства проти заклиду, що дехто з нього перейшов на православ'я (стор. 146) дуже підміновує "релігійність" автора чи скорше обачність у писанні. Бо не тільки публично, але навіть перед самим собою ми не можемо оправдувати такого переходу з католицької віри на сталінське православ'я, хоч би воно збувалося під не знать яким катиском. Певно, що можуть тут бути якісь улагіднюючі обставини для декого з таких перехідників (надмірний страх — розум відбирає, тощо), але це не може бути голим оправданням, хоч як дуже делікатно висказаним. Раз тому, що віра є найбільшим добром людини і відрікатися її не можемо під жадними умовинами. Тут Бог категорично заявив: "Хто Мене перед людьми, того я перед Отцем Моїм відречуся!" Ми одно хіба можемо на еміграції робити, а це: стриматися від осуду тих відступників, бо ми не є на те поставлені, щоб судити: Богові людина стоїть, Богові і падає, тому до Бога судити її належить! (Св. Павло). Зрештою такі справи варт залишити компетентним чинникам Церкви, а не збиратися давати оречення в справі, що настільки драглива й тендітна.

При тім годиться дати одне порівняння, з якого вийде на яву нерівність критерія, а це: коли хтось зрадить Україну і перейде до большевиків, тоді його осуджується і то під найтяжчими карами та національними анатемами, як от "зрадник", "московський підлабузник", тощо. І зовсім правильно! Тоді ніхто не наводить, що такий поступився перед такими жахливими переслідуваннями. Але коли зрадив віру, яка є понад усяку земську батьківщину, то його з легкої руки виправдується!...

Словом, ми повинні зревідувати свої погляди щодо релігії і не приписувати без позамежної причини комусь релігійности чи й нерелігійности. Куди краще таку справу лишити на боці і до передмов не пхати, щоб читач сам собі виробляв поняття про духовну настанову письменника. Це буде краще й навіть більш ефективне. Бо навіть без передмов прочитана книжка в кожного зрілого читача приносить відповідні рефлексії, тим живіші, чим менше він на них був приготований!

Прочитавши ці спогади, ми дійшли до висновку, що вони нагадують сторінки біблійної історії Старого Заповіту й жидівського народу. Страдання Йова, недоля жидів у полоні чи блукання по непривітних пустелях приводять нарешті вибраний нарід до кращих днів! Опіка Божа видима над ними і чим більше їх тиснули, тим більша їх радість і дизнінше визволення руками Божими. Сподіємося, що такий процес нашого визволення випрацьований у Божих планах для нашого народу в сучасній добі і тим ми повинні тішитися та вичікувати цього, а події, подані в цій книжці є недвозначним передвісником такого Божого плану!

Йорку партійну виказку пришле, ордена почіпить.

— Та воно, правда, і в Америці партквиток не завадить, навіть тоді, коли не в гості, але таки на постійне прибув би Хрущов до Америки. Тоді був би я безпечний!

Федір Одрач

ОСЕЛЯ НАД РІЧКОЮ

І ось таке було знайомство між нами. Він сидів над каналом на Центер Айленді; тримав у руці вудлище і злобно поглядав на поплавок, що гойдався на неспокійній воді. Щокільках хвилин гналися сюдою моторки, сколочуючи воду та димлячи паскудством із запахом бензини. Я примостився коло нього. Була це вже старша людина із українським кругловидим обличчям. Ми сиділи мовчки чекаючи, очевидячки, на нагоду, щоб заговорити один до одного. Не прийшлося довго на неї чекати. Ось раптовно виринув із закруту човен; загарчав скажено мотором, гострим своїм тулубом люто розкидав воду і вона безформними хвилями вдаряла в берег, відсуваючи на мілину поплавок мого сусіда. Обличчя рибалки насупилось:

— А хай йому лихо!

— Спокою нема від них — підхоплюю.

— А нема, пане. Ні тут, ні в місті, ніде тепер нема спокою. Задобре людям живеться. Втікаєш з міста від авт, а тут маєш, теж змоторизоване галалайство. А ще й дехто дивується, чому це так багато тепер божевільних.

— Божевільних?

— Ще й питаєте? Он на Нью Торонто, в менталь госпіталі нема вже місця для хворих. Добудовують величезний блюк. Стає затісно, нічого собі. Горе для людини, коли свою махівку уподібнює до автомата.

— Ну, ну, думки ваші цікаві, пане...

— Додайте ще й Шпак, добродію, — перервав незнайомець. — Таким ось прізвищем ублагороднились колись мої прапредки. От було в оні роки в рідному краю: весна на поріг, а шпак за вікнами вже й посвистує. Вишневий садок, чи зелень верб на леваді — це рай для чорненького крилатого сотворіння. Люблю я своє прізвище хоч би тому, що шпак-пташинка любить сонце і тепло, і святу благодать природи.

— Так, це так... весна, рідний край; залишилися тільки спогади. А от ви сказали, що тепер задобре людям живеться. Як це розуміти?

— А так, задобре живеться, добродію, — трохи гострим тоном почав. — Маса кинулася на техніку, ніби сарана на зелену пшеницю. Тепер забаганки й амбіції пересічного робітника не менші від забаганок поміщика з часів моєї молодости. Працює то тепер по фабриках, добре заробляє, ну і бешкетує на всі лади. Від авта до човна моторки, від радія до телевізора, від телевізора до гай файделіти; холодільники, міксери, відкурювачі, пральні-машини і кат зна що ще. Дійде до того, що плебс масово кинеться на літаки та гелікоптери і захоче ракетами мандрувати по космосі. Все тепер змішалося, склубочилося, що не відділиш зерна від полови. Не люблю розгойданих і крикливих простохів, що в своєму добробуті роздирають пики не гірше від колишніх царських приставів.

— Нема на це ради. Тепер такий, сказати б, стиль життя.

— Добрий мені стиль! — викривив губи. — Колись усе було на своєму місці. Як комусь Бог дав талан, ну то й промощуй собі творчий шлях у майбутнє. Тому то й були великі поети, малярі, музики. До речі, яких музиків. На мільйони людей появлялося один Бетговен, чи Моцарт, чи Верді, чи Шопен. А тепер кожен робітяр хоче, щоб його діти були визначними музиками. Чи є обдарованість, чи нема — марш на лекції музики! Бо то, мовляв, по панському, бо то, мовляв, ухопить культуру за чуб. Ну і не надто надійні наслідки. Музики вчаться всі, а музиків-мистців кат ма. Гей, чого так летиш! Коли такий герой, чому не ідеш на відкрите озеро? Не велика штука пописуватися на вузенькому каналі! — раптом крикнув пан Шпак до якогось юнака, що гнав човна з великою швидкістю, милуючись, либонь, гарчаним мотору та розбурханою водою, що знов сіштовхнула поплавка мого сусіда на мілину.

— Шарап! — гидотно верескнув юнак і висолопив до пана Шпака язика, потім почав злющe плювати за борт; погрозив п'ястуком у нашому напрямі, верескнув ще кілька лайливих слів і зник під мостом.

— От і зачепи, добродію! — червоний на обличчі обурився пан Шпак. — От і техніка на послугах простої людини. Такий напевно не ходив на лекції релігії, поганчуком виховався, зачитувався каміксами та вирячувався на ковбойські фільми.

Він витягнув із води жилку і тремтливими пальцями почав її скручувати на рольку.

— Нема ніякого сенсу тут ловити, пане добродію, — дружачим голосом він далі. — Ви то сказали "такий стиль життя". Якщо людську розперезаність можна назвати стилем, то я, пане добродію, не знаю ніяких стилів. Я звик уважати, що стиль, це щось упорядковане, логікою життя обгрунтоване, але висоплювання язика на старших під акомпаніямент гарчання мотору, то вибачте, це вже божевілля. Настав, пане, час, що люди із слабими нервами не мають куди подітися. А ненормальність починається тоді, коли оточення витворює неспокій. Як хтось вам постійно шарпає нерви, ви раніше чи пізніше мусите захворіти. Спокій лікує душу людини, галас та гарчання моторів — роздирає її. Ось до прикладу одинадцята вночі. Ви лежите в ліжку, але не можете заснути, бо за стіною галасує телевізор, за вікном гудуть авта. У неділю підете собі до парку, щоб трохи відпочити на лавці, але там на алеях сила силенна авт. Знов гаркіт моторів і сморід бензини. А попробуйте шукати спокою десь за містом, над річкою, чи на озері. Застанете й там моторки і авта, і радіоприймачі, крізь які верещатимуть рок енд ролли. Заможна проста людина умасовила машини і пхається з ними всіма щілинами до глухих навіть закутків природи, щоб там її гвалтувати своїм галасом.

Повільно вложив свою вудку до целюлоїдового футлярчика і отяжілою ходою подався до пристані, щоб першим пароплавом вирушити до Торонта. Я з хвилину супроводив його поглядом і наперед співчував йому, бо знав, що "техніка на послугах простої людини" ще більше його схвилює в місті. Я ще хотів з годину посидіти над каналом, але швидко переконався, що це була б даремна втрата часу. Моторки бо до такої міри розбурхували воду, що вона стала каламутна і покрилася оливою. Риба напевно повтікала десь до озера. З огірченням звинув я свої вудки і пішов шукати собі затишку. Я був упевнений, що в закутині озера, над плитководним ставком із берегами поросими сивою лепехою, знайду спокій. Туди напевно не наважаться ввігнатися моторки, бо загрузли б у мулистому дні, чи нанизалися б на звалені стовбури дерева, що лежать там під водою з часів перших піонерів. Та коли я почав наближуватися до ставка, вуха мої вловили препаскудну музику, отого виклятого паном Шпаком осоружного рок енд роллу. Коли я прошився лепехою до води, побачив на ставку з десять кену з хлопцями і дівчатами. Хлопці плескали веслами і обризкували водою дівчат. Ті реготалися і кричали. Сховані між бортами радіо-апарати на всі лади шпурляли в простір якісь дикі витя, гупання бубнів, пищання саксофонів. О, пан Шпак має рацію! Сподіваний затишок увидівся мені галасливим ярмарком. Мерщій скручую і прямую в напрямі виступу площадки, щоб подібно як і Шпак, вернутися до Торонта.

"Погано діється з людиною, коли бідує в злиднях, бо тоді нарікає і скиглить, ще гірше діється з людиною, коли має надмірний добробут, бо тоді верещить від самовпевнення і стає гордою і зневажливою" — ось такі думки навіюються мені. Ах, золоті літа мого дитинства! Як же чудово було рибальчити в прозорій воді незайманого Стару, омаяного зеленими верболозами, буйними очеретами та високим вільшняком, що ранками молився Всевишньому стотисячними голосами солов'їв та зозуль! Тоді ще ніхто не чув про рев моторок на тихих водах.

Сиджу на лаві і лиш поглядом по затоці. Плесо води помережане хвилями і мерехтить на сонці самоцвітами. За затокою багатоповерхові хмародери гордо пнуться в небо. Мільйонове Торонто кипить буйним життям у світлі весняного сонця, грохоче трамваями, кишить валками авт. Ні, в Торонті пан Шпак не знайде спокою.

***

Роки швидко минають, коли людині перевалить сороківка. Отак і не вгледівся я, як минуло три весни від знайомства з паном Шпаком. Риси його обличчя вже геть затерлися в моїй уяві, зате розмова на Центер Айленді інколи нагадувалася мені, особливо тоді, коли дошкулювала мені "техніка на послугах простої людини". Деякий час я розглядався за ним над каналами Центер Айленду, неділями шукав його під українськими церквами, цікавився теж некрологами в торонтонських часописах, бо думав, що пан Шпак міг просто померти. Потім, у вирі різних дрібних подій та турбот, я цілком забув про пана Шпака. За останні два роки в моєму житті теж насіли зміни. Обставини так складалися, що я частенько вирушав з паном Савою автом у різних напрямах від Торонта, шукаючи тихих і рибних вод. До наших виправ долучувався і пан Лоцький, людина лагідна і добряча з гугнявою говіркою. Трохи глухуватий і жартівливий, із підмальованим на рудий колір волоссям, бо до пана Лоцького хижо підповзала шістдесятка. Одного суботнього ранку, коли я спакував до авта пана Сави свої рибальські причандали, пан Лоцький, що був теж у авті, заявив:

— Поїдемо, пане, старого пустельника відвідати. Такий от заблуканець на лоні дикої природи. Через його фарму перепливає Васага рівер. Щупаки, пікерелі, травти, колоси, пане.

"Ну, не такі вже дурні пікерелі і травти, щоб знадитись на гачок пана Лоцького", думаю собі. "Якщо такий кет фіш, чи короп завжди виводить його на манівці, то пікерель і травт для пана Лоцького висотна недосяжність".

У ранніх годинах у Торонті малий рух авт, тому то ми доволі швидко продісталися Дафферіном на чотириста один гайвей. Деякий час мчимо просто на захід, потім за Джейн стріт скручуємо на гайвей чотириста. Стареньке авто пана Сави пихтить і посапує; стрілка за кермом показує шістдесят миль на годину. Пан Сава цупко тримає в руках кермо і пильно поглядає на лінію шосе, що стрілою біжить на північ. Побіч нього сидить пан Лоцький з міною великих надій; між колінами тримає відро з міносами. Завжди він купує п'ятницями два-три тузені маленьких рибок у крамниці китайця Чу-Шін на Дандес стріт; знайомим тоді заявляє, що їде на щупаки і пікерелі, хоч поскільки мені пригадується, ще не було такого свята, щоб пан Лоцький упіймав якусь рибу на міноса. Кінчалося здебільшого тим, що малеча у відрі здихала від недостачі свіжої води і коли ми прибували над якесь озеро чи річку, мусіли задовольнятися хробаками.

Неймовірно радісно рибалді на душі, коли очі його обхоплюють з авта втікаючі краєвиди. Он ліворуч ліс, праворуч зелене горбовиння, он потічок, он якась фарма, якийсь зелений лан, са ланом на чатувая худоба пасеться. А уява гарячково відтворює невідому річку, де прозоро чиста вода, де багато великої і доброї риби. Ану ж учепиться на гачок двадцятифунтова фореля, чи тридцятифунтовий маскі. Либонь кожен рибалка, коли їде "на воду", обов'язково мріє про "водяних велетнів", хоч дійсність, як правило, у сто відсотках буває інакшою.

Ми вже давно минули Братфордські Марші. Сповільнивши швидкість авто пана Сави бурчить недоброзичливо і спинається на горбок. Ми всі

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, календарі, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

знаємо, що за цим горбком крайні хати міста Бері. Так, ось і вони, якісь бараки, якась фабрика із склянними стінами. Швидко минаємо ці забудування і потім лукоом скручуємо на гайвей дев'ятдесят. Ще нам залишилося тільки двадцять миль. Придорожні хатки швидко втікають від нашого погляду. Нарешті бетоновий міст, а під ним Васага рівер. За містком польова дорога. Ідемо з милю цією дорогою вздовж низовиння річки. Тут уже пустка. Ліворуч якийсь лісок, праворуч якась занедбана фарма, за фармою, за річкою — темна стіна великого лісу. Минаємо ще закрут, за закрутом якесь оверце формя підкови, за озерцем поверховий мурований дім. Пан Сава спрямовує авто на фармерське подвір'я поросле буйною травою.

— От ми вже й на місці! — з полегшенням заявляє пан Лоцький. Мерщій вилазить з авта тримаючи в руці відро з міносами. Обережно ставить його на траві, відкриває покришку. Підмальовані його брови супляться.

— Подохли? — перший поцікавився пан Сава.

— Всі плавають горічеревом, — зідхає пан Лоцький. — Чим же ми будемо ловити щупаків?

— Так як і іншим разом, пане Лоцький, — жартома докидую. — Може на хробаки вчепляться. Інколи трапляється й таке чудо для щасливців.

За домом, коло півзруйнованої великої клуні маком росіявся на траві білий дріб. Крізь щілини вилазили з клуні білі курки і голосно кудкудакали.

— Це так господаря кличуть, щоб ішов яєчка підбирати з соломи, — весело заговорив пан Сава. — Але ж має він того добра!

Пан Лоцький звузив губи і: —Пітьпітьпіть!.. Розмахнувся відром і виляв з нього воду з міносами. Курки жваво кинулися на срібнолуску малечу. Більші рибки роздирали дзьобами, менші ковтали в супроводі вереску. Я й не помітив, що у відчинених дверях станув уже фармер. Сивоволосий, із загорілим обличчям, сперся плечем об лутку і поглядав то на метушливих курей, то на нас.

— Гості, гості, — зичливо почав запрошувати нас до хати. Коло його ніг гарчав пес, показуючи нам гострі зуби.

— Тихо, Льольо!

Пес прищулився і замовк.

— Ну й добре, що самотника відвідали. Заходьте ж дорогі гості до хати. На рибу зволили до мене. Дуже добре, що вибралися сюди з вудками. Он учора я вловив п'ятифунтову форелю.

— Що ви сказали? — наставив вуха пан Лоцький.

— Форелю вловив! — крикнув пан Сава.

— На маленьку рибку? — витягнув шию пан Лоцький.

— Ні, на хробака.

— На хробака? Дуже добре, що маємо хробаки. Де ви вловили? За клунею, чи он за тими кущами? — вицілився рукою в низовиння річки подалік від клуні.

— Хіба це має якесь значення? — перебиває фармер. — Риба мандрівне сотворіння, сьогодні тут, завтра вже в іншому місці.

За той час я уважно приглядався фармерові. Помітив я теж, що й він час до часу зиркав на мене.

— Де ж я вас бачив, шановний пане, — підступаю до відчинених дверей. — І голос і обличчя знайомі, та не знаю де і коли я вас бачив.

— На Центер Айленді, — спокійним тоном уточнив фармер.

— Пан Шпак?

— Той самий. Таких відвідин, бігме, не сподівався. А ви ще ходите туди на рибу? — трохи глузливо натякає на канали Центер Айленду.

— Інколи на ніч вибираюся на угри. І ви тут живете сам? Не страшно вам? Либонь є тут і дикі звірі?

— Го-го..., засміявся пан Шпак. — Що до диких звірів не треба й питати. Є тут і лис, і бобер у річці, і видра; зимою підкрадається вовк, а з десять миль на північ водиться ведмідь. На вовка і лиса маю рушницю, бобрів не чіпаю, а гадюк тут, дяка Богові, нема.

З якою ж насолодою почав він розповідати про диких звірів, про рибу, яку кожного дня ловив у річці; розповідав нам про щуліку, що пірвала курчатко і яку він на льоту застрелив. Було це з пів року тому. Спішно подався до бічної кімнати і верткувся з вишаною шельмою; крила розпростерті, гачкуватий дзьоб зціплений, вище, обабіч голови, штучні скляні очі. За тих кілька років пан Шпак мав чимало пригод з лисами. Часто ночами чатував він із рушницею коло курятника. Тепер зате має спокій, незаступимий Льольо геройсько з ними розправляється. Горе кучерявохвостому, коли наткнеться на його гострі зуби.

Радо б ще ми слухали розповідей пана Шпака, коли б не кортіло на річку. А вона для мене таємнича і привабліва. Минаємо клуню, ідемо оболонням до чагарнику. За чагарником вона, Васага рівер. Швидкими вирками рухається між крутими берегами. Іду берегом у низовиння, шукаючи доброго місця. Ось по середині річки застряло 'колись гіллякми в дно грубезне дерево і так лежить роками творячи поріг. Через нього перевалюється вода лагідно гуркочучи і потім розбігаючись виркуватими смугами. З досвіду знаю, що в таких місцях може бути фореля, а може й судак. Трохи нижче від порога закидаю

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.

Купно - продаж нерухомостей, виєднування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

333 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ont. —— Tel.: LE 4-4241

вудку на грунт. На гачку хробак, він напевно крутиться і риба не може не знадитись на нього. Чекаю хвилину, дві і уважно приглядаюся натягненій жилці. І раптом щось міцно сіпнуло. Вудлище гойднулося. Тягну його в гору. Але відразу ж відчуваю нерухомість гачка в глибині. Зачепився. Вовтужуся, тягну жилку і вона не витримує, рветься. Змінюю гачка і вибираю місце зо два ярди нижче. І знов такий же наслідок. Знов зачепився гачок і знов не витримує жилка і рветься. Початок не надто щасливий. Іду далі берегом. Знов закидаю вудку в кітловину, що врізується в берег і крутиться тарелями-вирками. Дно тут чисте. По деякому часі витягую з води сакера. Кидаю що непотріб назад у воду і закидаю вудку на середину річки. Хвилини минають, вудлище неторкане простягається над водою косяком, жилка трохи рухається від плливучої води.

— Ну і як? — раптом чую за собою голос пана Шпака. — Клює риба?

— Покищо не клює. Он там, де лежить упоперек річки дерево, зірвав я два гачки.

— Тут, пане добродію, дно зрадливе. Трохи далі в низовинні бобри побудували греблю. А у верхів'ї, за мою фармою, багато таких порогів, як той, де ви зірвали гачки. Сюди, пане, моторка не наважиться вдертися, тут, пане, довго не побрикала б. Ну і вірте, чи ні, а я дуже радий, що бачу вас на своїй фармі. Життя тут минає спокійно, не чути тут людського галасу, не чути тут гарчання моторів — природа, де Бог і Його благодать. А отак у неділю вранці приїздить до мене сусіда і ми вдвійку їдемо до містечка, до церкви. Помолюся Богові і знов вертаюся на своє пустків'я.

— З чого ж ви живете?

— З курок. Продаю яйця і не погано мені живеться. Коли б сюди мою жінку та синів... — Не докінчив. Похилив голову і приниш у мовчанці. Я його не розпитував. І так знав, що з паном Шпаком колись сталося таке, як і з багатьма українськими біженцями.

— Вони там... у Сибірі. Отримую листи, висилаю пачки. Дружина хвора. Ех, пощо й казати.

На цьому розмова і припинилася. Пан Шпак потім подався до своїх курок, а я ще змінив місце. Нарешті мені пощастило. Вловив дві білі риби і одного судака. У верхів'ї, з п'ятдесят ярдів від мене, рибальчили мої компаніони. Як і завжди пан Лоцький не мав щастя. Коли я до них наблизився, пан Сава тримався за живіт і реготав. Пан Лоцький саме відчеплював гачка від мокрого гнилого поліна. Витягнув його з річки і думав, що тягне рибу. Течія порівала це поліно, сіпала ним, і він тоді кричав до пана Сави.

— Але ж колос! Швидше сітку подайте!

Після такого осоромлення, пан Лоцький подався у верхів'я річки, закидав вудку в воду, зривав гачки і під вечір вернувся насуплений та розчарований. Пан Сава за той час уловив річкового коропа і два сакери. Коли вже почало сутеніти, ми звинули вудки і подалися попрощатися з паном Шпаком. Трохи прикро йому було, що ми мали невдачу.

— Або ми погані рибалки, або обмаль риби у вашій річці, — трохи подразнено сказав пан Лоцький.

— У Васага рівер дуже багато риби, пане, — заперечив пан Шпак. — Тільки є час, що вона йде на прикрасу, іншим разом не хоче йти. Це для людини таємниця. Коли б ми мали спроможність бачити все те, що діється у воді, ми тоді були б здивовані і заскочені. Ми тоді побачили б, як водяні велетні граційно рухаються під водою, помахуючи плавцями та стерчуючи хвостами. І головне: рибалка мусить мати терпеливість. Чекати і надіятися, що вловить. І не думати про побічні справи, думати треба тільки про те, що щось обов'язково вчепиться на гачок. От і бачите, як я тепер живу, — повернувся до мене обличчям. — Дяка Богові, є ще неторкнені місця, не запаскуджені "здобутками людського розуму". Та що буде за десять років? Напевно по мені завітає і в цю околицю техніка. Забурчать бульдозери по цих ось пустків'ях, крани почнуть очищувати дно річки, тоді моторка своїм гудінням проголосить потойбічному лісові свою перемогу. Тоді і тут ніхто не матиме спокою. Коли я прийшов сюди, вернувся до мене добрий сон, вернувся апетит, я відчув енергію в своєму тілі. Мені тепер хочеться жити. Що ж потрібне до життя людини? Передусім — спокій. А як буде спокій, буде теж і внутрішня радість. А радість може дати для людини тільки краса природи, бо крізь цю красу промовляє її Творець. А так ось людина створила собі свій відірваний світ і нидіє в ньому. Культом і божеством стало для неї твориво власних рук. Не секрет, що надмірна індустріялізація спричинює безбожність. Сяду он на березі з вудкою, а потойбічний ліс шумить таємничо і мелодійно. Душа просто заколисується цим шумом. Уявіть собі який гидкий дисонанс спричинив би цьому шумові гаркіт мотору!

Слова ці звучали надхненно, з нотками протесту проти всього того, до чого модерна людина вже звикла і від чого вже ніколи не відступить. Ідучи вже до Торонта, я був упевнений, що коли б "техніка" підповзла до оселі над річкою, пан Шпак станув би до бою з сапою проти бульдозерів. Коли ми виїхали за ворота фарми, пан Лоцький заявив, що вже ніколи не приїде сюди рибальчити. Але перед Торонтом якось мимоволі всі ми договорилися, що на наступний вікенд обов'язково знов поїдемо на Васага рівер.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

о. Богдан Курилас, ЧНІ

ДІЯЛОГИ ВАСИЛІЯНОК

(5-те продовження)

ДІЯ III. ЯВА І.

Весна 1839. За звичаєм, Сестри мають право віддихнути годину між полуднем і першою годиною. Сидять на траві перед муром свого приміщення. Довкола сонце, квітки, щебет пташок. Усе сповнене щастям та світлом у сам ранок Пасхи. Але на новах у Сестер ланцюги.

С. ПУЛЬХЕРІЯ: Яка краса, Сестри, кругом нас у Божому світі! Якими пахощами дишуть довкола Вітебська соснові ліси! Яку свіжу й животворну вогкість приносить зі собою подих Двини! Кожний раз, як побачу вперше весною золоті котики на вербі, або як розцвітають яблуні в саду, то душа чомусь сповняється невимовним блаженством: і сміємся і плачем від радости!

С. БЛЯНКА: Це тому так хвилюється душа, Сестри, бо кожна весна, закосичена травами, конвалією й фіялками, пригадує нам вічну Божу красу і весну, впевняє нас про повноту життя у злуці з Пресвятою Трійцею, про життя освятної ласки.

СЕСТРА ХАРИТЯ: Для мене весна — це відтворення світанку Христового Воскресіння. Кожний гвоздик, бузковий цвіт і троянда говорять мені про силу Божу і наче поторяють Христове Слово: "Я — воскресіння й життя, Хто вірує в Мене, хоч і вмре, буде жити"[19]). Краса природи, українські широкі лани, соснові ліси й озера Білорусі втихомирюють мою душу в горю, кличуть до вічного, єдиного, правдивого Добра і Краси.

С. СОФІЯ: В он такі райські дні я вичуваю: кругом у світі проходить найвища боротьба. Небо й пекло змагаються в серці людини; кожне її діло, кожний відділ має бути для користи всього людства. Коли наш дух веселий, думки спокійні, серце мирне — то й усе світле, щасливе, блаженне.

СЕСТРА КАЛИНА: Ось добре, ясне сонечко розсипує кругом незчислимі світла на смарагдову плащаницю трав і серед буднів наших поневірянь подає нам чашу радости, Сестри. Нехай буде хвала нашому Богові, переможцеві зла і зотління! Хвала нехай буде Тому, що так звеличив людину: "Ти вдів її мало чим меншу від янголів. Славою й честю вінчаєш її та й настановив її владарем творива рук Своїх"[20]). Дякуємо Тобі, всеблаженний Боже, що все конечне робиш легким, а що трудне, непотрібним!

С. ОЛЬГА: Довколишня природа видається мені, як груба книга, сповнена великих секретів. Уміймо тільки читати її, а знайдемо в ній стільки мудрости й надії, скільки міститься в іншій книзі — Біблії. Цими днями особливо подивляю глибину цього тексту св. Павла до коринтян: "Але Бог вибрав немудре світу, щоб засоромити мудрих, і немічне світу Бог вибрав, щоб засоромити сильне, і простих світу і погорджених вибрав Бог, і неіснуюче, щоб існуюче знищити"[21]); "а в усьому себе виявляємо, як слуг Божих... через славу й безчестя, через ганьбу й хвалу, як обманці, але ми правдомовні, як невідомі, та пізнані; як ті, що вмирають, та ось ми живемо; як карані, а не забиті; як смутні, але завжди веселі; як убогі, але багатьох ми збагачуємо; як ті, що нічого не мають, але всім володіємо"[22]).

С. ТЕТЯНА: Я так прагну випити всіма смислами повну чашу радости на вид райської весняної краси, щоб бути сильною в годину темряви й досвідів. Мої очі наливаються світлом і барвами. Усе кишить, бубнявіє соками й міниться що хвилини, як у калейдоскопі. Ліс дзвенить, цикади стрекочуть. Чую в душі заклик: "Людино, дерзай, не бійся нічого!" Бджоли й жуки цілуються з гвоздиками й дзвіночками, голубі бабочки тріпочуть прозорими крильми, купаючись у світлих сонячних променях і в кришталях води. Гудуть невтомні труженици бджоли, левкої повзуть по старих мурах, серед милих теплощів гарного дня, дні весни сповняють довкілля зеленою прохолодою й пряощами. Глибоко заховані в чорнозем зернини прозябають, лящина й івга брунькують, луги цвітуть рум'янком, вервеною й косачами, життя тріюмфує. Кожна істота, кожна рослина складаються на цю незрівняну поему життя; дивно, що і сніжна лілея і павук на своєму мереживі разом витворюють вселенську гармонію. І тоді надійно і впевнено всміхаюся до сповненої таємниць матері-природи і кличу до Творця: "Вся премудрістю сотворил еси, Господи Боже мій"[23]); "завжди благословляючи Господа, співаємо про Твоє воскресіння: бо пострадавши розп'яття, смертю знищив смерть"[24]).

С. ВІРА: Преподобна Мати і ви Сестри, дозвольте проделямувати вголос молитву—сла-

Першокласне молоко — у пляшках і картонах — знаменитий гуслянку, різнопроцентову сметанку, хвасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST

телефон RO 7-1728.

вень, який ми разом із Сестрами Надією й Любов'ю зложили, за зразком молитов святого отця нашого Василія і св. Відачка з Асізі.

ВСІ СЕСТРИ: Просимо, просимо, будь ласка!

С. ВІРА: Найвищий, всемогутній, предобрий Владико,
Твоє благовоління, слава й честь велика.
Хвален будь, наш Пане, за ласку освятну,
Що голубиш нас і пестиш, як найліпший батько!
І проводиш нас за руку в ясну й чорну днину
І говориш нам до серця, міць даєш невпинну.

С. НАДІЯ: Хвалимо Тебе, предобрий Пане, за ясність світанку;
Проявилась Твоя велич у присмерку й ранку;
В далях голубиних, в разках сонця злотних
І в срібному намисті зірок безтурботних,
Що подібні до срібноруняних овечаток
Граються по синіх грунях, в місяця державі.
Ти достойний і пишний в соковитих травах
В цвітяні буйних цвітів в горах і дубравах;
У мріях надозірних, в білоруських плавнях,
В волошках України і в звичаях давніх.

С. ЛЮБОВ: Ти до нас говориш колосковим гулом,
Щебетом соловʼїним, тихим бору шумом,
Дзизчанням комарним, вивертанням білки,
Шарудінням ховрахів, гомоном сопілки.
Ти—повний маєстату в тишині природи,
Могутній в морських хвилях і в свисті негоди.
За те, що Сам являєшся Твоїм земним дітям,
Хай вдячність нас проникне, як теплінь — політтям!
Все кругом нас хороше й славу таку має,
Що блиском, о Найвищий, Тебе зображає![25])

ВСІ СЕСТРИ: Дякуємо, дякуємо, дорогі Сестри. Як оживили ви нам серця цим шляхетним віршем!

ЯВА 2.

(Входить Михайлевич у товаристві кількох московських черниць).

МИХАЙЛЕВИЧ: Христос Воскрес, дорогі Сестри!

ВАСИЛІЯНКИ: Воістину Воскрес!

МИХАЙЛЕВИЧ: Ну як, надумались? *(добуває з ряси формуляр до підписання).*

СЕСТРИ (з легким усміхом): Надумались.

МИХАЙЛЕВИЧ: Слава Тобі, Господи!

СЕСТРИ: Надумались: до смерти не підписувати.

С. КОЛЮМБА ГОРСЬКА: Христос — наша сила і святе Його Воскресіння.

МИХАЙЛЕВИЧ (видимо спалахує гнівом): Ох, ви заразні! То ви так славите Господню Пасху?

С. ДОВНАР: Твердість у св. Вірі — найкраще святкування!

МИХАЙЛЕВИЧ: Ви гірше поганок і безбожниць, бо в сам Великдень не хотіли сповідатись і причаститись Христового Тіла і Крови, не пішли в церкву на літургію.

С. ГРОТКІВСЬКА: Воскресну Утреню ми відспівали перед сходом сонця в нашій тюрмі, опісля прийняли духовне св. Причастя, як ви, Отче, вчили нас, перед вашою апостазією.

МИХАЙЛЕВИЧ: Ох, ви вперті папістки! Останній раз питаюсь сьогодні, чи добровільно підете з нами в храм, на воскресну вечірню?

СЕСТРИ: Ні, не підемо, хіба що підпишете нам, що повертаєтесь до св. католицької Церкви.

С. СУСАННА РИПІНСЬКА: Інакше, хіба трупів наших заволіте у спрофановану вами святиню!

МИХАЙЛЕВИЧ: Ух, ви гадини, я вас провчу, що значить не слухати царя і Сімашка. Манашкі, давайте хрістосуваться с етімі рімлянкамі!

(Черниці вихоплюють кожна з-за шкурятяного пояска ряси, котра дубину котра гарапник, і, зачинають безжально бити Сестер, куди попало).

ЧЕРНИЦІ (з криком): Ай-да, хахлушкі-галушніци, ай-да, святнє мученіци-преподобніци!

ІНШІ ЧЕРНИЦІ І МИХАЙЛЕВИЧ: Сразу ступайте в церкву, а то убьом, как собак!

СЕСТРИ (стають навколішки й не рухаючись зачинають співати):
Агниця Твоя, Ісусе, зовет велїім гласом...

ЯВА 3

(Входить ігуменя черниць, з великою патерицею. Черниці перестають бити).

ІГУМЕНЯ ЧЕРНИЦЬ: Что ето за шум, что за безобразіе?!

ДВІ ЧЕРНИЦІ: Уніяткі ругаются с православной вєри і благочінаво, нє хатят ідті с намі на вєчєрню.

СЕСТРИ: Живих нас туди не затягнете.

ІГУМЕНА ЧЕРНИЦЬ: Ух, ви мєрзавіци! *(Замахується патерицею).* Сразу мнє валяй в церкву!

СЕСТРИ (недвижно співають далі навколішках): Тебе, Женіше мой, люблю...

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave.—Tel.: LE 5-7445

ІГУМЕНА ЧЕРНИЦЬ: Давольно, давольно. Не желаєте малітса Богу, так валяйте работать. Січас все разделітся па атрядам: первий атряд навазіть вади с рєкі на две суткі, другіє карміть кароф, лошадей і парасьонок. Трєтіє в кухню обірать картошку і варіть кушаніє. Остальніє — к остальним занятіям.

(Заслона).

Відслона 2, ЯВА 4

(Цей же самий куток подвір'я. На сцені Сестри: Філігавзер, Тереза Бенцька і Рожа Ільгоцька з трудом пхають кожну тачку з великим казаном повним води. З другого боку надходять три черниці в товаристві Михайлевича. Вони четверо вже підхмелені, хитаються, по-п'яному сміються і співають. Побачили Сестер).

ЧЕРНИЦІ: А здраствуйте, мілиє галубушкі. Ну, что, салодко работать в Пасху? Нічево, дєвушкі, ми вам поможем. *(Підбігають до тачок і перевертають усі три казани з водою).*

СЕСТРИ: Ах, Боже! *(заломлюють руки).*

ЧЕРНИЦІ (сміються по-п'яному): Ха-ха-ха! Вот і дапамаглі здарово! Ха-ха-ха! Вот січас вам будет льохко.

МИХАЙЛЕВИЧ: Тепер, голубоньки, давайте назад до річки. Я вас провчу, що значить не слухатись русского царя, я живцем дратиму з вас погану шкуру.

СЕСТРИ: Облуплюй нас зо шкіри, скільки завгідно. Ми готові піти за прикладом св. Варфоломія апостола. Та ніколи не підемо за прикладом відступника!

(Сестри спокійно складають порожні казани на тачки й повертають їх у напрямі звідкіля прийшли на сцену).

МИХАЙЛЕВИЧ: От ми здорово допекли цим фанатичкам. Тепер би пора підкріпиться *(добуває з рукава пляшку).*

ЧЕРНИЦІ: Ура! Ха-ха-ха!

(Заслона)

Відслона 3, ЯВА 5

(Довгий коридор. Сестри Герта Січинська, Непомука Ланданська й Євфимія Гуринська замітають. З-заду них надходять ці самі три черниці з козубенькою і відром води. Плюють воду і розсипають сміття по заметеному коридорі).

СЕСТРИ (оглянувшись): Ах, Господи!

ЧЕРНИЦІ (плещуть в долоні): Пажалуста, гаспожі манашкі, єщо раз почістіть карідор. *(Сміються).*

(Заслона)

Відслона 4, ЯВА 6

По Пасці.

(Манастирське подвір'я, як у яві І-ій. Сестри Климентія Зебрівська, Катря Корецька й Лисавета Тизенгавз пхають кожна тачку з важкими каменями для новобудови. Кожна прикута до тачки залізним ланцом. Сестри втомленим півголосом проказують вервицю).

ТРИ ЧЕРНИЦІ І МИХАЙЛЕВИЧ. (Одна говорить глумливо): Ой, сестріци, как ви устали, как ви спателі! Ми вам памогім, ласточкі!

(Підходять і вивертають тачки з каменюками. С. Лизавета паде на землю. Камінь злегка привалює її).

МИХАЙЛЕВИЧ: От так їм, клятим!

(Заслона)

ВСІ ПОВИННІ МАТИ Й ЧИТАТИ

Життя Святих-Книга Третя

У 3-тьому томі "ЖИТТЯ СВЯТИХ" подані життєписи Святих за місяці: липень, серпень і вересень. Усіх життєписів є 160. Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Гр. ТРУХ, ЧСВВ. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" має 462 сторони друку великого книжкового формату. Тут є 78 образків-ілюстрацій. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредагований і написаний легким, приступним і цікавим стилем.

Замовляйте цей новий, третій том життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті тієї настільної книги, на якій повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна 3-го тому "ЖИТТЯ СВЯТИХ" (у твердій оправі) 5.00 дол.

Два перші томи теж по $5.00 за том у твердій оправі.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

В. Б.

ВИХОВНИЙ ВПЛИВ ОПОВІДАНЬ

Найбільш священним обов'язком еміґрації, щоб самій не зникнути й виконати високе завдання супроти Церкви, народу та всього людства, це виховати відповідно до своєї місії нове покоління. Воно має продовжувати боротьбу за правду, нова зміна має довершити того, чого ми в нашій піонірській добі еміґрації вчинити не змогли, їй належать ті неоцінені скарби нашої нації, які ми маємо для неї оставити.

Болить нас, коли бачимо скільки то еміґрантів, умираючи, оставляють маєток без завіщання. Так часто мільйони і мільйони запрацьовані українською рукою переходять у чужі руки. Чому? Бо власник тих маєтностей, умів заробити гроші, але не вмів тих грошей вчасним і законним тестаментом залишити своїм правним спадкоємцям — своєму народові та його установам! Такою самою необачністю грішимо ми, коли не виховуємо нашого молодого покоління. Не дати дітям нашого релігійно-національнго виховання, то саме так, що й виключити їх від наслідства!

А щоб якслід виховувати, то треба нам самим набути вправи в тому. Це справа кожного українця, а ще більше батьків і вчителів, які виховують нашу молодь. А вправи у вихованню і то українському вихованню повинні передовсім набути наші родини, далі товариства, врешті школи, а навіть і церкви.

Щоправда, у цій малій статті годі вичисляти всі засоби для належного виховання, але ми затримаємося над одним, а це: оповіданнях.

Одною з ͑преціннних перлин української дитячої літератури треба вважати оповідання Бориса Грінченка "Олеся". У ньому читаємо про молоденьку дівчинку, що жертвує своїм життям, щоб урятувати рідне село, рідних людей. А звідки ж така велика постанова виросла в тої малолітньої квіточки? Це був висновок з оповідань дідуся. Тоді коли Михайлик виявляв назовні свої войовничі почування, то Олеся ставала ще тихішою... Бо в її серці на слова дідуся родилася велика постанова, яку вона в свій час гідно по геройськи виконала! Ось де сила оповідання!

А в чім сидить ця сила оповідань? У тому, що оповідання впливають посередньо на людину, не як наказ чи рада або й заохота, які безпосередньо торкають даного осібняка. Оповідання, так скажімо, невтральне. Ми на його події дивимось, але вони нас зараз таки не зобов'язують. Ми тут можемо проявити особисту ініціятиву, яка є найкращою спонукою до дії та могутньо веде волю до чину. Кромі того оповідання це наче подарунок, який ми собі оставляєм на-потому. І частенько навіть ми несвідомі того, що виконуючи якийсь акт, ми вибираємо капітал із банку наших оповідань. І то не тільки для наших словних виступів, але щобільше чинів. Оповідання містять у собі звичайно приклади, а приклади, як каже стара приказка, не тільки, як слова порушують, але й потягають.

Приклад формує нашу умовість і сильно впливає на дію волі. Кожний із нас може сміло ствердити на собі, який то чародійний вплив мали на нас оповідання бабусі, матері, батька чи наших друзів. Дехто з людей має особливу техніку оповідати. Оповідали мені про одного ченця в Галичині, що в час відпочинку-ферій він так мистецьки вмів вести оповідання, що учасники слухали до самого ранку. Нераз трапляється нам у часі проходів: пічне хтось оповідати, і дорога здається наполовину коротша. Часто виклнкували ми, серед юних прогулянок: Якто, ми вже дома? Перед добрим оповідачем уступає мінлива телевізія, рознуздане радіо чи розкішна ґазета або "маґазин". Бо в тих усіх речах душа одної людини переходить у надрі другої людини через міст, і то досить довгий, а при оповіданні душі в'яжуться просто тільки самим живим словом...

Із власного досвіду знаємо, що найкраще захопити дітвору чи молодь своїм рідним, нашою Україною та її справами, то таки оповідаючи про них. Однак оповідання повинні бути спокійні, не тенденційні; повинні бути правдиві та вибрані. Все при оповіданнях вибирати моменти додатні, які душу до вищого потягають; радісні, які поширюють лет нашої думки та поштовхують волю до дії. А врешті моральні, не моралізуючі, але такі, які ушляхотнюють нашу душу, а не тягнуть її в багно рознузданности, необачности, мстивости, тощо.

Та можна стрінутися ще з закидом: то все добре, але мої діти не хочуть навіть чути якогось там оповідання про Україну чи наші звичаї... На той закид можна так відповісти та його розв'язати: Оповідати треба дитині від колиски, коли вона ледве почне вимовляти перші слова. Декотрі батьки занедбали своїх дітей зразу, а потім мах і одного дня починають їм оповідати про Україну. То так, як раптова зміна харчу приносить реакцію і часто шкодить, так і такий раптовий зворот, головно коли він є тільки солом'яним вогнем: раз розповідять, а діти не слухають, а може тільки так удають, що їм це нецікаве, бо нажаль тепер діти зробилися дуже вибагливі (тих недбалих батьків) і вони вже мають вимівку: мовлять "шкода труду" — не хочуть слухати.

А ми скажемо, що тут треба витривалости: одне оповідання не буде дітей чи молоді цікавити, а інше її вельми зацікавить. І вони часто душею слухають, хоч назверх виказують ніби незацікавлення. Будьмо з тим витривалі, а опісля побачимо, які гарні овочі виростуть із тих наших трудів. На все треба чекати, а ще більше на плоди духа. Тому не забуваймо на цей важливий і дешевий чинник виховання нашої молоді: оповідаймо, майстерно відтворюймо минуле, передаваймо наші скарби в нові руки, щоб вони збереглися, щоб їх вітер не розвіяв марне по чужих полях!

Теофіль Коструба

УМАНСЬКІ МУЧЕНИКИ 1768 р.

Коли говоримо про нищення Унії в XVIII ст., то не можемо поминути наших мучеників, що погибли в Умані й інших місцевістях правобережної України в часах т. зв. коліївщини 1768 р. Вňідеалізована українською історіографією народницької школи (Антонович, Шульгин і інші) коліївщина стала вважатися мов чимсь рівним Хмельниччині — "національним повстанням" проти поляків, в ім'я українських самостійницьких ідеалів. Пішла ця оцінка від народників, для яких боротьба проти шляхти й Унії вважалася рівнозначною з боротьбою за найвищі "національні (!) ідеали". Так лишилася непровіреною дійсна ідеологія коліївщини і в Галичині в XX столітті, коли старі народницькі кличі стали замінятися кличами національно самостійницькими. Не зважаючи на те, за традицією далі клали такого Залізняка між... Гетьманів (!), а Гонту підносили на ступінь національного героя; Мелхиседек Значко-Яворський виростав на якогось апостола (!) для "покривджених Унією" бідних православних, а гайдамаки ставали — спадкоємцями ідеї козаччини... У такій атмосфері постала відома Маковеєва пісня "Ми гайдамаки". Ба, що більше — і до нині ще серед широкої публики, необзнакомленої з історією України, чується погляд про гайдамаків як "національних героїв".

Як же справа малася в дійсності? Щоб на це питання відповісти, треба застановитися над ідеологією коліївщини, над її джерелами. Вже така постановка питання робить сумнівним український національно-визвольний характер коліївщини. Навіть історики, що стараються знаходити позитивні риси в коліївщині, або бодай оправдати її, нині вже не можуть говорити про національний характер коліївщини. Вже М. Грушевський не находив у ній цього моменту — лише релігійний і соціяльний[1]); подібно й інші сучасні історики як нпр. проф. Дмитро Дорошенко[2]), чи популяризатор історії Микола Голубець[3]), не можуть виказати в ній бодай нотки національно-визвольної ідеології. Коліївщина — за їх представленням — це релігійно-соціяльна рухавка, що не мала й не могла мати ніякого національно-визвольного забарвлення.

Правда — маємо ніби деякі вказівки, що було "інакше". Це відноситься першусього до натяків на якусь організацію і плян у коліївщині. Особливо обстоював організацію з пляном захоплення чи не цілого Правоберіжжя в коліїв Яків Шульгин[4]); деякі вказівки на організацію подають і спомини з тих часів[5]), але вона — *це звичайна організація "окремих загонів"*, що не мали ніякого ясного національно-визвольного забарвлення. Дальше маємо щось ніби натяк на національно-визвольну боротьбу в одному польському листі з часів коліївщини, та це лише твір уяви перестрашеного автора листа, що, як побачимо нижче, не мав ніяких реальних основ[6]).

Вистане звернути увагу на два джерела, з яких походила ідеологія коліївщини, щоб зрозуміти, яка чужа вона всякій думці про Україну як державу-націю. Перше джерело — це манастирі з ославленим Мелхиседеком Значко-Яворським на чолі. Сам Яворський походив із Галичини, хоч дуже старанно маскував своє справжнє походження, і був відступником від католицької віри. Він піддержує все зв'язки з Синодом московської Церкви та звідси дістає інструкції, як поступати. Досить сказати, що в українських православних церквах, які були в межах польської держави, поминали в богослуженнях московську царицю на першому місці!

Яскраве свідоцтво про ідеологію українських православних монахів дає сірий польський шляхтич, Домінік Заврoцький, у своїх споминах про коліївщину. Він перебрався був за коршмаря, щоб уникнути смерти. В тім перебранні міг розмовляти з двома українськими ченцями. Ось що вони сказали про ідеї коліївщини: "Поляки ніколи не можуть міститися в Україні, ані в ній панувати. Вже кількасот антимінсів вислано з Росії по цілому воєвідстві київському і брацлавському, по церквах на благочестіє (себто "на схизму", пояснює Заврoцький) і на *всякі уряди й послушенства російські*"[7]). Таким духом були напоєні нез'єдинені українці: їх тягнуло "до православного царя", а Україна цілком їм не була в голові.

Друге джерело — це елемент, що приходив із Січі. До коліїв не йшов статочний, державно й національно настроєний елемент, але всякі прислужники, конюхи, джури й т. п. Вони пере-

---

[1]) Проф. Мих. Грушевський, Очеркъ исторіи украинскаго народа. Изд. второе, дополненное. С-Петербургъ, 1906, стор. 376.

[2]) Проф. Д. Дорошенко, Нарис історії України. Том II. (Від половини XVII століття). Варшава, 1933, стор. 259 і дальші.

[3]) М. Голубець, Велика історія України від найдавніших часів до 1923 року. Зі вступом д-ра Івана Крип'якевича. Видав Іван Тиктор, Львів, 1935, стор. 556-

[4]) Я. Шульгин, Начерк Коліївщини. "Руська Історична Бібліотека". т. 20. Львів 1898. стор. 9-10.

[5]) Крім давніших, пор. іще: І. Шпитковський, Мемуар ржищівського тринітара про Коліївщину, Львів, 1910, стор. 62-63, 83, пор. с. 48-52.

[6]) "Slychac bylo o nieukontentowaniu obywatelow malorosyjskich i kozakow siczowych, jesliby tedy ci z chlopstwem ukrainskim bunt podniesc chcieli, mogliby samej Rosji byc straszny i z pod wladzy wybiwszy sie mogliby jakowa udzielna uformowac prowincje". A. Gilewicz, Przygotowania do rewolucji chlopskiej w Polsce w latach 1767-1769. "Roczniki dziejow spolecznych i gospodarczych" t. 1. Lwow 1931, str. 25, not. 3.

[7]) Шпитковський, Мемуар Заврoцького, ст. 73-74.

важно втікали з Січі й приставали до коліївських загонів, надаючи їм примітивні організаційні рямці. Оцей елемент також не міг надати й не надав ніякої національно-визвольної ідеології масам коліївщини; ватажки коліївщини були переконані, що вони служать чи то королеві Ст. Августові проти барських конфедератів, чи то російській цариці[8]). Інший, державно-творчий елемент, у коліївщині не діяв. Як бачимо, *коліївщина була наскрізь перенята ідеологією російсько-православною, а не національно-українською.*

Коли ж так, то можемо вважати різню уніятів в Умані за один з актів винищування Унії, якого плян постав у Москві чи Петрограді, а лише руки знайшлися в Україні.

Нищення св. Унії було тоді загальне, по всій Україні. Зі скарги, що її внесли уніятські священики до київського гродського суду, довідуємося, що під час коліївщини замордовано таких священиків: о. Тому Пискуновського, пароха костянського, канівського деканату; о. Івана Полушина, пароха валявського, смілянського деканату; о. Теодора Гдишицького, пароха мглівського, церкви Преображення Господнього, смілянського деканату; о. Прокопа Шаповаленського, пароха богуславської церкви Пресвятої Трійці; о. Стефана Берегеля, пароха рососького, кальницького деканату; о. Івана Волковинського, пароха уманської церкви св. Миколая; оо. Івана й Василя Нечаївських, пароха й вікарія писарівських, уманського деканату; о. Мартина Єзерського, пароха дацьківського, корсунського деканату; крім того ще названих лише хресним іменем сім священиків — отже разом самих світських уніятських священиків згинуло в коліївщині '16[9]).

Гірше було в Умані. Не будемо на цьому місці розписуватися про те, як гайдамаки здобули Умань, бо це загально знані справи. Звернемо лиш увагу на те, як вони повелися з уманськими Василянами[10]).

1765 року Франц Салезій Потоцький, власних Уманщини, спровадив оо. Василіян до Умані й вибудував манастир із каплицею, а рівночасно надав манастиреві відповідну земельну маєтність на вдержання монахів. Наставником уманського манастиря був о. Іраклій Костецький, що рівночасно був і ректором уманської василіянської школи при манастирі. Першою його справою було занятися місією серед опущеного і занедбаного народу, позбавленого науки Божого слова. З місійним жаром, що все ціхував і ціхує оо. Василіян, кинулися монахи до праці. Це було сіллю в оці нез'єдинених і вони нераз розбивали місії. Та уманські Василіяни невтомно працювали дальше.[11])

Нарешті настав страшний червень 1768 року, коли гайдамаки здобули Умань. Кинулися мордувати всіх. Коротко перед тим о. Костецький дозволив відійти тим монахам, що бажали ратувати своє життя: їх вийшло шість. Остались в манастирі з о. Костецьким, який не хотів покинути манастиря й вірних, що чекали від нього духовної потіхи, такі монахи: о. Іван Левицький, віцеректор, о. Ілля Магерович (з іншого манастиря), о. Ліберій Очавський, захристіян і касієр, і брат Методій Маєвський, шафар. Перед самим нападом гайдамаків о. Костецький і інші отці сповідали, опісля ввесь нарід кляк нув на місті й о. Костецький удіяв їм повного відпусту. Сам заявив, що їх не покине, заохочував до мученичої смерти за св. католицьку віру й казав, що сам перший покаже їм дорогу до мучеництва. Пізніше відправив у парохіяльній церкві св. Літургію й уділив усім благословення.

Коли гайдамаки вдерлися до міста, почалися дантейські сцени. Василіянин-сучасник подає, що оо. Левицького, Магеровича й Очавського обдерли з одежі і погнали буками від манастиря до ратуша, де їх замкнули. На їх смерть наставав парох-апостат від церкви св. Михайла. Тоді гайдамаки вивели збитих уніятських монахів і списами закололи їх на радість апостата. Брат Маєвський погиб у манастирі.

О. Костецький тимчасом у каплиці слухав сповіді вірних. Кати знайшли його там, пострілили й раненого тягнули, щоб показав, де сховані манастирські "скарби". Потому тягнули його до своїх ватажків, але о. Костецький відмовився покинути манастир — бо тут йому належало жити, тут і вмирати. Тоді на порозі манастиря застрілили його й убитого покололи списами.

На місті діялися оргії морду. Сучасник занотував нам картину вбивства 20-літньої побожної дівчини латинського обряду, Вікторії Янкевичівної. Гайдамаки тягнули "перехрестити" її на православ'я, але вона рішуче спротивилася — гидувала таким "рятунком". Вона просто заявила, що за св. католицьку віру готова на смерть. Бог приймив жертву її життя. Погибло там тоді кілька тисяч людей.

А в той час московське військо, що стояло в Україні, розуміється, ні пальцем не кивнуло проти гайдамаків. Це було якраз те, чого потребувала Москва: нищення св. Унії. Апостат Мелхиседек Яворський свою "місію" виконав, як того треба було Москві[12]).

---

[8]) Факти наведені у цит. праці Шпитковського, стор. 42-45, а також у Т. Кострубі, Гайдамацькі рухи XVIII ст. "Хліборобський Шлях", 1934, ч. 48.

[9]) Akta grodzkie i ziemskie, t. I. Lwow, 1868, str. 163 i d.

[10]) Переповідаємо за сучасною, найкращою василіянською реляцією, пор. о. Аристерх Кримановський, Василіянські записи й листи про Коліївщину. "Записки Наук Т-ва ім. Шевченка", т. 57.

[11]) Про василіянські місії в тім часі пор. спомини Младановича в Мосціцького, Z dziejow hajdamacszyzny, cz. I; Варшава, 1905, с. 112-114; спомини Крушельницького, там само, ч. II, стор. 10;

Fr. Rawita-Gawronski, Historja ruchow hajdamackich, t. II, 1901, str. 22-23, 147-148.

[12]) Дані про Мелхиседека Яворського у статті д-ра В. Щурата, Українські традиції про походження Костюшка. "Записки НТШ". т. 131.
(Нова Зоря", Львів, 23 серпня 1936. Ч. 64 (963), стор. 67).

НА БОЖИХ ОКОПАХ

історична повість із часів французької революції

ГОСПОДЬ У ЗАСУДЖЕНИХ

Дуже різноманітно виглядала першого квітня велика судова заля в Пуатіє. Попри обдертих якобінців, що зі своїми вонючими файками порозвалювались на лавках біля гидких розпусниць, сиділи поруч чесні селяни та робітники з міста й передмість, які ледве опановували відразу до негідників, що оце йшло перед їх очима. Це ж сьогодні проти двох незаприсяжених попів, трьох жінок і монахині, їшов суд за те, що переховували незаприсяжених священиків. Кілька хвилин перед розправою лунав іще на залі простацький сміх та хамські дотепи. Одні приймали їх оплесками, інші негодуванням. Тепер затихло все, бо Жан Пляніс, що був председником розправи, устав, щоби проголосити засуд. Гостро і твердо звучали його слова: — В ім'я нації, в ім'я свободи, рівности й братерства, засуджується громадянина Амброзія Шартр, який як незаприсяжений піп виконував чинності культу, на кару смерти. За такий самий злочин засуджений громадянин Жан Шартр теж на смерть.

Погляди всіх звернулися на лаву підсудних. Обидва брати священики приняли засуд якнайспокійніше.

— Громадянка Бабета Фавр засуджена на кару смерти, бо вона не лише переховувала незаприсяжених, але ще й улаштовувала в своєму домі сходини ворожих державі священиків.

Спрацьовані руки прачки задрижали під барвистою запаскою, під яку вона їх сховала. Вона заклопотано всміхнулася до тих, що на неї цікаво гляділи, і промовила спокійно: — Якщо тільки те, що президент назвав, є моїм найбільшим гріхом, то дістану ще хіба в небі золотий стілець.

Якась жінка зареготалась, та президент поспішно читав дальше: — Громадянка Марія Бабен засуджена на кару смерти тому, що переховувала незаприсяжених та дозволяла в себе виконувати заборонені чинності культу.

— Слава Господеві — відповіла спокійно й відважно засуджена.

— Підсудна сестра Аве, яка використала довір'я нації та в шпиталі для невилічних принімала священиків, засуджена на смерть.

— Дякую вам — сказала тихо сестра. Сяючими очима дивилася на приявних, що з них деякі ледве стримували сльози.

— Громадянка Тереза Ґофро за переховування незаприсяжених засуджена на п'ятнадцять років в'язниці.

Здивовано глянула стара, скромна жінка на президента і промовила тихим несмілим голосом: — Ви помилилися, громадянине президенте, я переховала більше священиків, як вони всі разом. Дайте і мені таку саму кару!

— Мовчати, громадянко — крикнув нервово Жан Пляніс, бо вразила його така відважна поведінка підсудної. — Ви завдячуєте свою легку кару лише вашим літам. Бачите, громадяни і громадянки, — звернувся з широким жестом до глядачів — як людяно і справедливо видає присуди революційний суд. Чи засуджені приймають присуд?

Отець Амброзій Шартр сидів якось бездумно й непорушно, наче не розумів нічого з того, що діялося перед ним. Жінки спокійно кивнули головами. Але молодший священик о. Шартр зірвався з лави. Журба і гнів виступили на його виснаженому обличчі: — Громадянине президенте, — крикнув гаряче, — ваш присуд жорстокий і несправедливий і я не можу його зрозуміти. Проте я приймаю його, і маїть прошу загострити для мене рід смерти. Але жадаю звільнення жінок, яких прізвища ви, громадянине президенте, виманили від нас підступними обітницями, впевнюючи нас, що ті жінки не будуть покарані!

Президент глянув на священика злими, палаючими люттю очима та примушено спокійно відповів, усміхаючись глумливо: — Ви фантазуєте, громадянине Шартр. Правдоподібно ув'язнення ослабило ваш здоровий розум.

Із глухим стогоном опустився нещасний на лавку. — Кривоприсяжний драбе — заскреготів ізза зубів так голосно, що чути було його слова аж на кінець залі.

— Підсудний Жан Шартр за непошану революційного суду буде зачинений у скорченій поставі на цілу добу — кинув люто президент. І лихий проголосив останній засуд: — Незаприсяжений Петро Кудрен, званий Маршатер, тут неприявний, засуджений на кару смерти. Рівночасно підвищується премію за зловлення його до висоти п'ятсот франків, яку одержить кожний, хто вможливить ув'язнення цього небезпечного ворога держави. Патріоти, сповніть свій обов'язок!

Залею пронісся шепіт зворушення. — П'ятсот франків, хворобаї... — забурмотів брудний санкюльот до бородатого старця, що сидів біля нього в червоній якобінській шапці. — Хто б це міг заробити? Але кат його знає, де перебуває той піп?

— Ні, саме кат не знає цього — глузливо засміявся якобінець.

— Чому? — здивувався драбуга. І нагло зрозумів жарт.

— Правда, брате-серце, саме кат про те не знає! Бо якби знав, то зробив би його голову коротшою. Гільотина вже напевно для нього намащена!

— Хто зна! — буркнув якобінець.

— Я замикаю розправу — залунав рішучий голос президента. — Відвести ув'язнених і пильнувати якнайстрогіше.

Годину пізніше ввійшов бородатий якобінець до сліпу Вінас. Понуро глянув пекар на червону шапку й забурмотів: — Чого бажаєте собі, громадянине?

— Щоб ви зробили більш приязним вираз вашого обличчя, громадянине пекарю — відповів якобінець.

— Часи не такі, щоб мати приязний вигляд — буркнув Вінас.

— Правду кажете, брате пекарю — гнуливо засміявся червоний. — Й, наприклад, був свідком свого засуду смерти на гільотині.

Пекар, занятий складанням хліба, нагло обернувся і видивився на якобінця. Ам уста відчинив, переконаний, що має перед собою божевільного.

— Замкніть уста, майстре — засміявся якобінець — бо будете змушені їх знову відчинити.

І при цьому зірвав шапку з голови. Ще один рух і в руках держав він розпатлану перуку з наіжженою бородою, а пекар справді відчинив уста ще ширше.

— Отець Кудрен — зайкався пекар і вибухнув таким голосним сміхом, ам Юрій виглянув із пекарні.

— Ні, отче, в тім одязі я б вас таки ніяк не пізнав!

— Це правдиве щастя, — сміявся священик — бо коли б мене пізнав був президент суду, міг би мене за мою ролю замкнути за решіткою.

А тоді розповів о. Кудрен пекареві й його синові хід судової розправи в Пуатіє. З великим переляком і гидотою слухали його пекар і Юрко.

— Це ж не може статися! — вибухнув пекар. — Присуд не може бути виконаний, це ж чистий морд!

— Не перший і не останній, що збувається тепер у Франції — відповів о. Кудрен сумно. — Байдуже! Та ми мусіли б соромитись, ніби дозволяли, щоб бідних, слабих жінок завели революційники під гільотину!

Великими кроками ходив майстер по силені. Нагло задержався і приступив до священика. — Одне ваше слово, отче, одне однісіньке слово, а громадяни й селяни Монбернажу порубають червоних у Пуатіє сокирами й косами, на дрібні шматки. На Бога, скажіть одне слово, а ми здобудемо в'язницю й випустимо ув'язнених!

— А завтра згорить цілий Монбернаж — відповів спокійно священик. — Червоні не залишать ані одної хати, ні жадного забудування цілим. Ви ж знаєте, що вчинили пекольні колонн у Вандеї, де вже повстання добігає до сумного свого кінця. Силою не вдіємо тут нічого. — Трясучись зі злости пекар сів на стільець і закрив обличчя руками. — Правду кажете, отче, — сказав тихо.

— Коли не можна силою, — вмішався хлопець — то може дастся щось зробити хитрощами. Це не було б перший раз, що ми вивели червоних на сухеньке. — Очі хлопця блищали баламанним чину і він гарячково шукав виходу. Нагло блискавкою скочив до дверей, по хвилині вернувся назад і з радістю подав священикові офіцирський однострій: — А що це є, отче?

— Гусарський однострій, що його подарував мені мій приятель у ліварні для невилічних — крикнув о. Кудрен здивовано. — А я про нього зовсім забув! Здається, маєш рацію, Юрку. Може він нам допоможе!

— Чи добрий він на вас? — спитав живо хлопець. — Але ще тут є щось у кишені на грудях. Шелестить папір. Гляньте, та ж на ньому печатка!

— Як я міг про це забути? Очевидно, що хворий хотів мені щось сказати про той папірець, але не встиг, помер! Похами. — Прочитавши, священик аж крикнув у найбільшому здивуванні. — Знаєте, що це є? Доручення Конвенту в Парижі для старшини Бомон, якому довірено особливішу місію. Господи! Юрку, це те, чого нам так дуже треба! Дата доручення трішки перестаріла, але воно не шкодить, ми її поправимо. Біжи мерщій до Паскіє. Мені треба того найкращого конд, що його йому червоні ще в стайні залишили. І то зараз!

— Приказ, громадяните сотнику! — гнуливо засміявся хлопець, і сяйний радістю, зник за дверима.

Перед брамою манастиря Пресвятої Трійці стояли на стійці два національні гвардисти з величезними списами в руках. Гляділи похмуро та знудьжені на вулицю, по якій спинав уже від двох годин безперервно дощ. — Це твоя вина, Петре, — сказав один із них — що на таку собачу погоду ми мусимо стояти на стійці.

— Моя вина? — здивувався другий.

— Так, твоя! Від того часу, як вломник викрав уночі чашу з нашої кімнати, ми не сходимо майже зі стійок. Коли б ти був устав і зловив драба, ми могли б сьогодні, як інші, сидіти в коршмі, пити і грати в кістки.

— А чому ж то ти сам не встав? — засміявся Петро.

Але товариш його не дочув закиду. — Між іншим, Петре, вломником був той проклятий Кудрен, чи як він тепер зветься Маршатер.

— Коли б я дістав його в свої руки, Якове, поломав би йому кості — буркнув лихий Петро. — Ну, та він уже невдовзі познайомиться з катом. Невдовзі ставитимуть гільотину на ринку. За кілька днів зітнуть голови попам і жінкам, що ми їх тут пильнуємо.

— Вони не заслужили на нічо інше, коли ми тут мусимо через них стояти на стійці в таку зливу — сказав перекопано Яків. — Гей, чуєш тупіт кінських ніг?!

Ізза вугла вулиці виїхав сотник гусарів і гостро здержав коня перед обома гвардистами. — Гей, відчиняйте брамуї — кинув рішуче. — Але мерщій! Чи думаєте, що я маю мокнути на дощі?

— Це ні, громадяните сотнику — зайкався Петро. — Але я мушу побачити вашу перепустку.

Розкішне, мистецьке альбомне видання

ЛЕГЕНДИ ПРО ХРИСТА

Його народження, життя, муки, смерть і воскресіння

Пера Константини Малицької з численними полюторікольовими ілюстраціями - деревориторами мистця Юрія Кульчицького.

Чудовий релігійний і культурний дарунок для дорослих і дітей.

Ціна $1.50, в твердому переплеті $2.00.

Замовляйте завчасу перед святом Воскресіння у Видавництві ОО. Василіян на адресу:

BASILIAN PRESS, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

— Ввамай, щоб я тобі не виписав перепустки нагайкою по писку! Ось, маєш перепустку!

І старшина подав кусок записаного паперу гвардистові. Той глянув переляканий на велику печатку. — Читай, Якове, — подав він її вкінці своєму товаришові.

— Ні, краще ти сам читай — боронився той скромно.

— Що з вас за люди! — сердився сотник. — Чи має змокнути на дощі доручення Національного Конвенту? Здається, ви обидва не вмієте читати, що?

— Дячого? — Загикувався Яків. — Ми вміємо...

— Все в порядку — сказав Петро і відчинив велику браму.

— Твоє щастя, драбе! — кинув гостро старшина і проїхав крізь нам'янисте подвір'я до будинків позеду.

— Коби це тільки не був обманець — промовив Яків задумано, коли гусарин зник у брамі. — Президент кримінального суду був тут перед чвертю годиною та перестерігав нас перед переодягненими ошуканцями.

— Виключене, Якове, — засміявся Петро, — не чув ти хіба, як він лаявся? Так лаятись може тільки правдивий революційний старшина.

— А ти читав виказку? — спитав по надумі Петро.

— Читати, то ні! Це може зробити директор в'язниці. А до того папір має смертельно велику печатку...

Начальник в'язниці вмів, правда, читати, то й доручення Конвенту зі "смертельно великою печаткою" та рішуча поведінка сотника зробила на нього велике враження.

— Ви знаєте, що в останніх тижнях скрізь змовляються між собою політичні в'язні — говорив старшина. — То й не дивно, що я дістав доручення переслухати зараз в'язнів у тій в'язниці.

— Поодинці чи разом? — допитувався в'язничник.

— Зберіть їх усіх разом до одної кімнати.

— Добре, думаю, що найкраще буде надаватися до того пивниця — сказав подумавши в'язничник. — Але, один ув'язнений, упертий неприсяжник, лежить залутий на приказ президента суду. Коли ви собі бажаєте...

— Та, очевидно, каміть його розкувати — перервав нетерпляче старшина. — Я ж казав вам, що хочу переслухати всіх ув'язнених разом. Але спішіться! Головне, щоб нам ніхто не перешкодив, абсолютно ніхто! Поставте подвійну сторожу перед дверима пивниці. Під ніякими условинами нікого туди не впустити! Чейже розумієте, про що йдеться, і що воно нз призначене для кожного уха!

— Знаменито, розумію, громадяните сотнику — поспішно заповнив його в'язничник.

— Ваше щастя, начальнику! Ви ж відповідаєте разом зі мною своєю головою за перерву в переслуханні!

Кілька хвилин пізніше були вже всі в'язні в пивниці. Крім засуджених був між ними і Генеральний Віхарій та кілька священиків, які ще не ставали перед революційним судом. Обличчя в'язнів були запалі, але відважні й спокійні. Лише брати оо. Шартр виглядали дуже пригноблено. Тож від тієї ночі, коли вони наївно видали своїх отців співбратів і добрих мінок, не переставали вони мучитися.

Двері відчинилися і, подзвонюючи острогами, ввійшов до пивниці сотник гусарів.

— Отже добро вважати, хлопці, і нікого сюди не впускати! — промовив гостро до вояків, що його привели. Вони ж зараз зникли й зачинили двері тяжкою залізною засувою.

Здивовано оглядали в'язні старшину, та не могли добро розізнати його обличчя з слабому освітленні пивниці.

Та тут зайшло щось надзвичайне: сотник підійшов до Генерального Віхарія, клякнув перед ним і промовив: — Отець Петро Кудрен просить вашого благословення.

Зі сльозами в очах поклав старець свої руки на голову "сотника" і поблагословив його. Здивування в'язнів годі описати. Всі стовпилися біля гусарина і списали його руки. Лиш отці Шартр стояли оподаліх та мовчали. Отець Кудрен приступив до них, та вони відвернулися. Тоді він промовив до них сердечно: — Я знаю, що ви зробили це в якнайкращому намірі.

Роздразнений о. Жан Шартр перебив йому здушеним, наболілим голосом: — Ми зрадили майже всіх, що тут тепер є!

— Вашою похибкою було лише те, що ви повірили відступному священикові: бо хто раз зломив присягу, не має більше честі і не буде її додержуватися. Але відваги, друзі, ще все може бути добре.

І він розповів їм свій плян. Директор не буде противитись видати йому в'язнів з великою сторожею, щоб їх перевести до іншої в'язниці. Подорозі, під якимнебудь сповідом, усунеться охорону і вони стануть вільні. Цікаве, що на його плян ув'язнені не згодилися. Найбільш рішуче спротивилися міняю. Коли б можна їм було вернутися спокійно домів, тоді так, але втікати в невідоме? Ні, краща смерть!.. Отці Шартр палали баженим спокутувати смертю свою зраду, як вони її називали. Та й інші священики відмовлялися від свободи.

— Я вже старий — засміявся болізно Генеральний Віхарій. — і життя не манить уже мене нічим. Я зробив доволі, коли мене тут замкнули як незаприсяженого і гонили як дику звірину. Не бажаю нічого більше, лише в спокою приготовитися на свій земний кінець. Тепер кат іде забув про мене. Але це не буде тривати довго і він таки дістане мене. Але це буде ненайгірший день у мосму житті. Дякую Господеві, це буде найкращий мій день!

— Високопреподобний отче — промовив о. Кудрен зворушено і взяв за слабу руку Генерального Віхарія, — подумайте, прошу, про дієцезію. Ми ж не маємо тепер єпископа і Церква вас потребує!

— Що я, старий чоловік, можу зробити, — відповів о. Брюнваль — те можу й тут робити: а саме молитися й страждати. А все інше складаю в

твої руки, любий друже. І прошу вас дбайте про мою дієцезію та вважайте на себе, щоб не попасти в руки червоним. Обіцяйте це мені! Я жадаю цього від вас, жадаю як заступник вашого єпископа, під обов'язком послуху.

— Я обіцюю вам це — відповів о. Кудрек і глянув йому протяжно в очі, — але чи не міг би я вчинити чогось для вас, щоб улегшити ваше положення?

— Так, ви могли б сповнити нашу останню волю — сказав о. Брюнваль дрижачим голосом. — Постарайте для нас священників дрібку вина, щоб ми могли відправити Службу Божу. Господь не буде на нас гнівитися, коли вживсмо твердого в'язничного хліба на частиці та збанка води з нашої келії за чашу.

Всі присвячені, також і жінки, що бежали св. Причастя як напуття на останню дорогу, почали просити о. Кудрена щиро про це.

— Було б дивно, якби ми не знайшли тут вина — засміявся о. Кудрен.

І справді віднайшов у закутині пивниці пляшку вина, якої червоні якось дивним-дивом були не доглянули

— А кусок хліба маю при собі.

— Так що ж нас спиняє, щоб ми так усі разом не мали відправити тут нашу останню Службу Божу? — сказав Генеральний Вікарій о. Брюнваль, який саме знайшов також бляшану чарку. — Прошу о. Амброзія Шартр починати відправу.

— Я не достойний цього, Ваше Високопреподобіє, — відповів вищесний священик і його бліде, засумоване обличчя сильно почервоніло, — я ж зрадник.

— Безглуздя це, дорогий друже — потішив його Генеральний Вікарій. — Ми всі знаємо, що ви думали зробити якнайкраще. Може вже завтра будете мучеником, до якого я буду щиро моли-

---

І стало в пивниці повнитися щось безмежно величаве. Від часів переслідування перших християн, від часів катакомб, ніяка мабуть Господня Трапеза не була така вбога, як тоді в тій пивниці. А проте Бома велич проявлялася в ній могутньо, ніж у не знать якій великій, ясно освітленій церкві. Перевернута дном бочка була за престіл. Постелено на ньому запасну пречяги. З боку поставили замість свічок дві малі лямпочки не оливу, що їх залишили були в пивниці сторожі.

Тоді приступив до цього престолу о. Амброзій Шартр і розпочав молитву. Інші священики клякнули біля нього та відмовляли св. тексти як у день свого висвячення, тоді при Службі Божій єпископа-святителя. Для багатьох була це їх остання Служба Бома. Більш побожної участи в Службі Божій не можна було хіба взяти, як у тій бідній брудній пивниці. Коли о. Амброзій по освяченні підніс угору Найсвятіше Тіло і Кров Ісуса Христа, жінки заплакали голосно зі святої радости, а й священики ледве могли здержати сльози. Господь прийшов до своїх засуджених, що були в брудні, стражданнях і нужді. Дрижачими руками роздав священик Пресвяте Тіло Господнє засудженим на смерть. "Прийми брате, сестро, на останню дорогу Нашого Господа Ісуса Христа, Який захоронить тебе перед ликом і заведе до вічного життя."

Перед в'язничною брамою чути було ритмічні кроки сторожі. Вворотці заїде перед манастир Пресвятої Трійці між хата, і відчиняться для них брама на шафот. Але це вже їх не лякало. Господь відвідав своїх дітей, обдарував їх силою і спокоєм та обітницею вічного життя. Коли о. Кудрен попрощався вкінці з в'язнями, відчув, що цим людям не можна дарувати ніякої свободи, бо ніхто не має більшої свободи, як той, що його відвідав Господь своєю ласкою. Вгішився далі о. Кудрен щиро тим, що й брати отці Шартр брали участь у загальному щасті й спокою.

— Я знайшов усе в найкращому ладі, громадянине начальнику — промовив сотник гусарів, коли знову ставув перед начальником в'язниці колишнього манастиря Пресвятої Трійці. — Я вдоволений із вас і зложу про це відповідний звіт. — Обличчя начальника засяло радістю. — Воно, очевидно, в правильному розумінні наших ідеалів людяности, щоб ви обходилися з ув'язненими ласкавіше — говорив дальше сотник. — Отже на будуче жадного заложування в кайдани. Ув'язнені мають мати відповідне приміщення і добрий харч. Давайте їм також від сьогодні щоденно трішки вина. Розумієте, це не лежить в інтересі нації, щоб ув'язнені мали при страченні нужденний вигляд.

— Знаменито, розумію, громадянино сотнику — запевнив його віддано начальник.

— Так усе гаразд, мій любий — сказав приязно "сотник" о. Кудрен, стискаючи руку вищесливленого начальника. Перейшов подзвонюючи острогами монастирське подвір'я, сів на коня й від'їхав. А в'язничник мав собі за велику честь подати достойному гостеві стремена.

— Ну, може вжінці й повіриш, що це правдивий старшина, Якове? — спитав Петро, коли минув їх сотник. — Чи ти бачив, як низенько старий кланявся працюючись?

— Може бути, а може і не бути — відповів задумано Яків. — Але мені здається, що я вже його десь бачив.

Сотник проїхав гальопом міст Жубера в напрямі Монбернажу і невдовзі скрився за домом пекаря Вінас.

— Чи вони вже свобідні? — спитав гаряче Юрко о. Кудрена.

— Вільніші як ти і я — відповів священик. Бо, властиво, не було легко виясинти хлопцеві значення цього слова. Але Юрко по хвилині кивнув у задумі головою і сказав: — Правду кажете, отче, тим у манастирі Пресвятої Трійці не можна нічого більше дарувати, ані навіть свободу.

(Далі буде)

HOME TOWNE BAKERY

Хліб і печиво різного роду, доставляємо до склепів і домів

164 Kane Ave. —— RO 7-7246

о. Н. Свірський ЧСВВ

СОРОК ЛІТ ВИДАВНИЦЬКОЇ ПРАЦІ

З НАГОДИ ЮВІЛЕЮ РЕД. О. МОХА

Олександер Микола (2 імея) МОХ народився в українській патріотичній родині, в місті Глиняних, пов. Перемишляни, дня 22 травня р. Б. 1900. Батько Іван, лікар, селянського походження, ідейний учень І. Франка з часів його позитивізму. Мати, Марія, полька-шляхтянка, з роду Леліва-Грущинських, спорідненого з Куновськими (німці) й Балабанами (вірмени); консерваторка, релігійна католичка. Отже расово: міщанець нордично-динарсько-вірменоідний.

Батько — великий філосеміт: перший домашній учитель малого Олеся був жид Тайтельбавм, незвичайно м'яка й людяна людина. Перший учитель у народній школі дир. М. Головчак, ц. і к. консерватист, католик. Малого прихилив до літератури взагалі катехит о. Степан Ковалів, син відомого письменника цього ж імени, подарувавши малому Олесеві на хрещення (в 10-му році життя) альманах "Розвага", зредагований Б. Грінченком. Другим, що навчив малого Олеся любити книжку, був глиняньский декан, о. Павло Бачинський, рідний брат мітрата Олександра. О. Декан мав велику бібліотеку, з якої позичав Олесеві всяку тодішню українську літературу.

В ц. і к. Академічній гімназії, яку покінчив О. Мох 1912. р., вчителі його були переважно приховано ворожі Церкві; але навіть і ті, що вважали себе за католиків, були радше консерватисти, як свідомі завдань супроти Бога католики. Нпр. такий вислів одного з них: "Христос дав нам своє Боже вчення, а Шевченко доповнив його"... Перший нахил до природничих наук перемінився в Олеся у вищих класах на рішуче гуманістично-літературний. Його улюбленим учителем був відомий учений літературознавець д-р Мих. Тершаковець. В університеті студіював два роки богослов'я (яке опісля, по другій світ. війні доповнив в Інсбруці під такими вченими, як професори Л. Міцка, К. Ранер і і. з Чину Т. Ісусового), опісля філософію (стисла філософія й слов. філологія), врешті торговельну школу.

В гімназії належав до "Пласту" й "Відродження". В цьому останньому товаристві, яке було тоді під проводом ліяциста й "Гут-темплєра" (півмасонська організація) гімн. учит. Я. Яцкевича, брав більшу участь, особливо при перетворенні цього абстинентського т-ва на парамілітарну організацію в 1917 році. Тоді, захоплений відродженням Української Держави, молодий юнак вибирався в Україну, але по залізничній катастрофі поїзду туди, залишив цю думку. На його очах почався розклад рідної державности, спричинений марксівським світоглядом тодішніх наших державних провідників. Став розглядати ідейні основи декадансу в нашій белетристиці й дійшов до висновку, що такими руйнівними ідеями, які мали нпр. Винниченко чи Грушевський, годі поставити новочасну державу. У стрілецьких "Шляхах" прочитав статтю Д. Донцова п. н. "Нарід-бастард", а в ній думку, що унія це чисто українська релігія, створена українськими людьми, чисто самостійницька й українська, подібно як українська мова.

Саме в 1917 р. почав василіянин о. д-р Йосафат Маркевич організувати українську молодь в українське Марійське Т-во Молоді. Переконаний щолиш недавно перед тим до християнства молодий юнак, переконаний з одного боку недоцуттвом тодішніх безвірників-учителів його, а з другого боку серіозною апологетичною літературою, Олександер вступив до Марійської Дружини гімназистів та став її першим головою. Тоді зродилася в ньому під час замкнених реколекцій, що їх давав о. Маркевич, думка: присвятити своє життя видавництву добрих книжок і часописів, які будували б українську душу на Христових засновках. Бо тільки на людських "цеглах", якщо вони скріплені Христовим цементом, можна збудувати якийнебудь, нехай навіть чисто світський, як от Українська Держава, твір. Без Христової заправи всяка така людська цегла мусить розсипатися на глину й пісок своїх первісних елментів і стати тільки мертвим складником чужого будівництва.

А час, конечний і наглий, час на потребу такої будівної української людини, наближався великими кроками. Приготовлялося постання Української Держави в Галичині, поставали відповідні організації. До одної з них, таємного КОСО (Ком. Об'єднаних Студент. Організацій) вибрано делегатом молодого Моха. Разом із своїми другами: Олесем Єзерським, Василем Мельником (Лімниченком) і Іваном Гладиловичем, брали вони участь у підготові Першого Листопада 1918. У перших днях війни поляки захопили молодого Олександра на розвідці й не багацько бракувало до розстріду. Вирятували його від смерти знакомі мами поляки під словом чести, що не братиме дальшої участи в українському війську. Конфінований, без права виходу на вулицю, молодий юнак спершу гірко переживав свою невдачу. Але далі взявся до призабутої праці: будови української людини на Христових засновках. Саме під час примусової безчинности в 1918 р. постав у його умі план: українського католицького видавництва "Добра Книжка".

По повороті о. д-ра И. Маркевича з польського концентраційного табору в Домбю, відновлено працю Мар. Т-ва Молоді. Тоді то, за підштовхом саме О. Моха, велику увагу в праці МТМ звернено на видавничу ділянку. 1920 року виходить за редакцією О. Моха перша книжка Василя Лімниченка (пізнішого академічного душпастиря о. В. Мельника) п. н. "З війни". Далі йдуть знаменито о. Маркевичем редаговані календарці "Ідея", кожний із апологетично-релігійною тематикою. Цього ж 1920 року постає за останки батькових грошей видавництво Ол. Моха п. н. "Добра Книжка". Від 1920 до

1960 року вийшло в "Добрій Книжці" 162 випуски різних книжок на теми світські й релігійні, але всі будівного, етичного змісту, на католицькій основі. Видання "Доброї Книжки" мали в Галичині одобрення й поручення всіх наших католицьких Ординаріїв. Для поширення своїх видань видавництво видавало квартальник "Добра Книжка" в накладі до 24 тисяч. Видавництво видавало книжки в різних серіях, напр. "Наша Релігія" (підручники згл. книжки про науку віри й обичаїв), "Для Світла" (популярні брошури на суспільні, релігійні, навіть чисто світські справи), "Бібліотека Історичних Повістей", "Бібліотека Слово" (белетристика), "Логос" (белетристика й наука) як представництво Орган. Українських Католицьких Письменників "Логос", "Цікаві Пригоди" (оповідання цікаві для народу), "Цікаві Оповідання" (спільно з МТМ, для молоді), "Бібліотека Драматичних Творів" і ін.

Рівночасно з тією діяльністю видавця Ол. Мох став брати участь у різних католицьких часописах, то як їх співвидавець, то як співробітник. І так у студентському місячнику "Поступ", що його видавало МТМ, від 1921 до 1930 рр. (вірші, переклади, статті). Далі в першому по 1918 р. українському католицькому щоденнику "Нова Рада" і тижневику "Правда" (оба часописи закрила польська влада). Далі в католицькому тижневику (пізніше: півтижневику) "Нова Зоря" (1927-1939) для інтелігенції та тижневику "Правда" (від 1928 до 1939); в обох Ол. Мох був постійним співробітником. Співробітничав також у "Дзвонах" (літер. науковий місячник за ред. д-ра П. Ісаєва), де містив рецензії на книжки й літер. критичні статті). Брав теж участь у "Записках ЧСВВ" під о. Й. Скрутнем. За Гітлера співробітничав у щод. "Краківські Вісті", але перестав, коли редакція стала переробляти його статті в своєму дусі. На еміграції був співредактором католицького тижневика "Недільні Вісті" в Інсбруці (1945-1947), а в 1948 р. основав там же квартальник для релігії й культури "Життя і Слово", якого вийшло 4 числа (останнє в 1949 р.). Там же в Інсбруці й відновив діяльність "Доброї Книжки", яка за Гітлера не мала права виходити, бо не згодився був на те директор монопольного "Українського Видавництва" п. д-р М. Шлемкевич. Уже в Новому Світі Ол. Мох співробітничав у щоденнику "Америка", тижневику "Шлях" (Філядельфія), тижневику "Поступ" (Вінніпег), квартальнику "Логос" (Йорктон), місячнику "Голос Спасителя" (Йорктон) і нашому "Світлі" (від 1952 р. досі).

Ред. Олександер Мох має за собою також власний книжковий дорібок: 16 різних книжок і брошур, на теми бібліографії, книгознання, релігії й один том віршів, не вчисляючи туди перекладів. Статтей на всякі теми (від агрономії аж до релігії, від філателії до фотографії (був якийсь час редактором фотографічн. місячника "Світло й Тінь"), і проч. і проч. тьма-тьменна. Все те під різними псевдо- й крипто-німами, яких має щось до двадцяти. Але ніде й ніколи нічого протихристиянського, чи неетичного, ніде й ніколи нічого партійного, нічого стисло політичного. І ніде й ніколи в якомунебудь нехристиянському періодику. Ред. Мох нераз прикрий у говоренні правди, як він її розуміє; але завжди інтегральний католик від початку своєї видавничої карієри через 40 років до сьогодні.

При чому нам, Василіянам, приємно тут пригадати одне: ред. Ол. Мох як навернувся був під впливом наших оо. Й. Маркевича, Т. Галущинського й П. Демчука, як почав працювати з такими василіянами письменниками як, кромі вище згаданих, іще оо. І. Назарко, Р. Лукань, Т. Кострубa, В. Дрібненький, А. Трух, М. Соловій і і., так і посьогодні все в добрих і приязних зв'язках із нашим Василіянським Чином. Не тільки тому, що цей наш Чин католицький, але і тому теж, що це Чин щиро-патріотично український.

Фрагмент із посвячення манастиря оо. Василіян — Вестон, Торонто

Роман Кривенецький

"НЕЧИСТА СИЛА"

(Докінчення)

Маленька Даруся, що досі слухала оповідання своєї матусі, здрімалася, затратила рівновагу, ковтнула головкою об стіл тай розплакалася.

Це стало причиною того, що матуся перепросила гостей і перервала своє оповідання обіцянкою докінчити його по вечері. Кинулася прожогом до кухні, де все — як казала — стояло лоском.

Малий Зенко побіг за матусею запитати, де та нечиста сила, що про неї обіцяла оповідати матуся, а ввесь час говорила лише про коней. Проте не довідався, бо матуся була дуже занята вечерою і не мала часу багацько з ним розговорювати.

***

По вечері, при якій батенько вів якусь нудну розмову з отцем совітником, матуся дала знак Зенкові, що час йому встати від стола й іти спати. Після подяки за вечерю, про що дитина не сміла ніколи забути, тай короткого "добраніч", Зенко покинув їдальню й опинився в сусідній кімнаті, де спала вже його сестричка. Після молитви і поцілунку матусі — Зенко повинен засиути; але, на щастя, матуся не замкнула дверей до їдальні і Зенко наставив вуха, чи не буде матуся докінчувати оповідання.

І дійсно, коли отець совітник, допиваючи чай, закурив папіроску, отці перервали свою поважну розмову, а отець совітник звернувся до матусі з проханням:

— Докінчіть, пані добродійко, свого оповідання, а то поїду до Лашковець тай куплю нечисту силу, не знаючи, де вона.

Засміявся щиро отець совітник, а з уст матусі поплило дальше оповідання, яке не дозволило малому Зенкові склеїти вже очей до сну.

— Я скінчила мабуть на тім, як бабця купили ту пару гарних, карих коней?!

— Так от, ярмаркували ще, чи ні, тай вибралися в дорогу додому. — Як та дорога виглядала, не знаю; знаю лише, що в дорозі, задоволений новими гарними кіньми, Гілько почав робити дивні відкриття.

— А подивіться но лиш, їмость, як той мацько несе хвіст.

— Який мацько? Чи ти Гільку вдурів?

Та ж мацька ми продали! — скартала Гілька бабця.

— Та той!... То ніби не мацько, але во той підручний — поправився Гілько.

— Най тілько імосьць добре придивляться, як він тримає хвіст набік. Так цалком[25]) як наш мацько.

— Глупі хлоп! — буркнула бабця. — Все шось вигадає таке, що ні сіло, ні пало.

Але незалежно від своїх слів зужила бабця всіх зусиль, щоб з-поза високого козла доглянути, як той підручний несе свій хвіст; а дивилася ясно, але так, щоб того не помітив дзядзьо, а тимбільше Гілько.

Чи закрались до бабці якінебудь підозріння, годі сказати, бо бабця з тим не зраджувалася, та всетаки скартала знов Гілька, починаючи від "глупі" а кінчаючи на "перевеслі", коли Гілько поважився звернути імосьці увагу, що коні йдуть так, якби знали дорогу додому і що він не потребує ними керувати.

Здається, що після "казання" бабці, Гілько не сказав уже нічого, навіть тоді, як коні закрутили самі попри хрест уліво тай в'їхали брамою просто на подвір'я. Але не втерпів, коли коні задержалися перед самим приходським будинком так, наче б вони вже там не один раз ставали:

— Бігме, їмосьць, у тих конях є нечиста сила!

Скартала його бабця і на цей раз за його дурноту і забобонність, а вже вечором, то таки сказала Гількові довге "казання".

Як же могло обійтися без "казання", коли вже і Яєько від коров розказував дівчатам у кухні, що їмосьць купили з кіньми нечисту силу.

Він же сам, Яєько, бачив, як Гілько відпрягав коні! Він бачив як Гілько відчепив від орчиків паси, як відчепив підручному нашильник і як він — той підручний — так ніби мацько, скрутив від дишля на обору, а далі до стайні таки на своє місце.

Та ну, ніби на місце, де стояв усе мацько.

Не думайте, що з борозним було інакше! Той теж сам зайшов на своє місце!

Ну і скажіть, чи не нечиста сила?

— Та присяйбогу, без нечистого таки не буде! — впевняв дівчат Яєько.

— Якже позбулись того нечистого? — запитав отець совітник.

— Ех, отче совітнику, клопоту було багато. Дівчата боялися йти попри кінську стайню до короварні доїти корови і бабця не могла дати собі з ними ради. — А коні, що правда, як розказували мої мама, були таки гарні! Казали теж, що і вони боялись їхати тими кіньми.

— А всежтаки мусів бути якийсь кінець тої історії!? — не то питання, не то твердження, кинув отець совітник.

— Та кінець скоро прийшов, бо одної неділі вибралися бабця з дзядзьом десь до сусідів. Засиділись до пізна вночі, а як верталися домів, напав їх сильний дощ. На другий день рано Гілько відрапортував:

— Прошу їмосьці! Най їмосьць підуть до стайні подивитися на наші коні!

Ближчих пояснень не дав, бо знав, що знов вислухає казання. А коли бабця явилася нерадо в стайні, побачила, що обидва карі сильно зруділи. — Вже й бабці було досить того, щоб закралося якесь підозріння, тому наказала Гількові принести з кухні ведро теплої води тай змивати щіткою клуб підручного.

І диво! — скоро, разом із прикликаним із ха-

тя дзядзем, подивляли білий — покритий гречкою — клуб підручного.

— А чи не казав я, що то нечиста сила? — тріюмфував Гілько, певний уже, що казання не буде.

Так Гілько разом із Яськом пріли ців дня при шуруванню коней милом і теплою водою, аж поки не зникла "нечиста сила", а в стайні стояли "сіфві" — мацько і борозний.

Кликали ще зі села знавців від кінських зубів, але вони всі твердили, що кові мають по чотири роки. — "Учцівн жидек" умів не лише фарбувати коні; він умів теж і зуби шліфувати і робити зі старих коней — цугові молоді! А Гілько бачив у тім таки нечисту силу!

***

Так закінчила Зенкова матуся оповідати. Розказала ще, що знала від своєї мами а Зенкової бабусі, про пригоду, що трапилась колись давно — дуже давно — його прабабусі.

Під впливом того оповідання перед очима Зенка виросла як жива постать його прабабусі. Він тямить свою прабабуню ледве так, як через сон...

Приплющивши очі, бачить у своїй уяві як кухнею йде маленька, в чорне одіта пані, опираючись на тоненьку паличку зі срібним окуттям. За широким поясом у неї цілий жмут ключів... Ця маленька пані задержується біля нього, гладить його ясне як льон волосся, відчиняє шафку і з горішньої полиці досягає цукорки тай передає їх своєму правнукові. А той правнук бавиться ключами, що баламкаються при поясі прабабусі і при тій забаві так і засипляє.

Зенко заснув і не чув уже, як отець совітник жартував ще з його батьками на тему купна коней і нечистої сили.

Не чув, як отець совітник попращався й відїхав.

Не чув і того, як прийшли матуся й батенько, як клякнули біля ліжок і довго молилися.

Не чув, як матуся поклала на його чоло свій поцілунок і не бачив, як батенько зробив над сплячими діточками знак святого хреста.

Він того всього не чув і не бачив, бо він... у сонній з'яві бавився ключами своєї прабабусі...

***

Багато літ, бо цілого пів віку, минуло з того часу! — Зенкове, ясне як льон, волосся стало ще яснішим; — воно вже біле як молоко!

Не слухає він уже оповідань матусі, хоч який щасливий був би послухати їх... Та матуся далеко-далеко...

Всетаки він вірить у те, що його матуся оживе ще, бо кожного разу, коли по молитві за її здоров'я, приложить голову до подушки, чує на своєму поморщеному вже чолі її материнський поцілуй. — А той поцілуй такий солодкий!...

Не бачить Зиновій батенька свого, бо очі його закрила вже рідна землиця. Його батенько спить уже спокійним сном. Лише коли Зиновій скаже Отченаш і Богородице за спокій його душі, тоді виразно, як на яві бачить, як його батенько робить над ним знак святого хреста так точно-самісінько, як робив його при останнім прощанню.

Як довго батенько благословить святим хрестом — Зиновій спокійно засипляє.

Із посвячення церкви св. Василія на Вестоні в Торонто

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

ВЕСЕЛИХ ВАКАЦІЙ, ДІТОЧКИ! Ґримзбі, Онт.

Кінчається шкільний рік і в кімнатах Рідної Школи перестає гомоніти українська мова. Наші молоденькі школярі й школярки починають заслужені вакації. Заслужені, бо пильно вчащали на науку рідної мови, пісень, релігії. Їх добрі родичі, розуміючи вагу й значення Рідної Школи при парохії, гарно співпрацювали з її організатором, о. парохом. Кожної суботи після дев'ятої години вранці перед парохіяльну залю заїздило кільканадцять авт. Це родичі привозили дітей до школи. Тут ждали вже на них о. парох С. Шевчук ЧСВВ і Преп. Сестри Йосифа й Бернадета СМХЛ. Наука тривала до год. 3-ої після полудня. І знову приїздили родичі забрати своїх дітей домів. Так вони робили, з малими виїмками, кожної суботи від початку жовтня 1959 до кінця травня 1960.

До Рідної Школи вчащало 47 дітей.—Преподобні Сестри старалися вщіпити в їх молоденькі серця любов до своєї мови, пісні, церкви, обряду, до свого народу. В додатку до навчання Преп. Сестри підготовили з дітьми ще три виступи-концерти: різдвяний, спривоДу Архиерейських відвідин парохії та спривоДу дня Матері. Всі ці діточі виступи були дуже добре підготовані та прекрасно виконані. У програму виступів входили: ритмічна оркестра, вправи хлопців і дівчат, хорові співи й деклямації.

Якщо можемо похвалитися успішним проведенням рідношкільного року, то за це належиться признання в першу чергу таки родичам. Без їх співпраці Рідна Школа не могла б існувати. Тож щоб її піддержати вони не зважали ані на мороз, ані на лід чи завіяні дороги, тільки постійно що суботи привозили своїх діточок до школи. Частенько одні одним помагали: ранком привозив батько одних дітей, по полудні батько других дітей. Коли взяти до уваги те, що парохія Успіння М. Божої невеличка, а люди живуть і далеко від церкви й одні від других, як також і те, що до Р. Ш. вчащало майже 90 відсотків дітей із парохії, то хіба треба сказати, що Р. Школа цього року стояла у нашій парохії дуже добре.

Велике признання належиться також і Преп. Сестрам МХЛ з Ґримзбі за їх працю при Рідній Школі. Вчити малих дітей мови, якою деякі з них не говорять, а деякі навіть не чують у своїх домах, це річ ані легка ані приємна. Для цих дітей українська мова — це вже мова не їх мами, а ще бабусі. Висказ дуже сумний, та, на жаль, правдивий. І багато дітей, не тільки місцевих, але й загально можуть повторити слова поета, але у відмінній формі:

"Тої мови ми не знаєм,
що нею учила
бабця мамцю розмовляти,
бабця наша мила".

Веселих вакацій, діточки! Діточки не тільки з Р. Ш. в Ґримзбі, але й по всій Канаді! А коли знов задзвонить рідно-шкільний дзвінок, спішіть усі до своєї школи, своїх Преп. Сестер, учительок, учителів. Учіться там любити й цінити свою мову, пісні, традицію.

І під кінець іще одна важна заввага. Багато уваги присвячує старше громадянство — родичі й добродії Рідній Школі. Посилають вони до неї дітей та оплачують учителів. Та цього всього ще за мало. Родинний дім повинен бути продовженням Р. Школи. Батько й мати повинні до дітей говорити своєю мовою, помагати їм у науці, заохочувати до неї. Повинні також співпрацювати з управою Рідної Школи та зі своїми оо. парохами, що закликають дітей до Р. Школи, так, як це робили парохіяни у Ґримзбі. Коли цього не буде, то будемо щораз частіше слухати скарги нашої молоді, яка, не знаючи своєї мови, буде оправдуватися словами повними докору, що їх можна ось так виразити:

"Як ту мову можем знати,
якщо нас не вчила
нею мати говорити,
мати наша мила".

(сик)

Рідна Школа в Ґримзбі, Онт.

ВІНЧАЛИ СВОЇХ ДІТЕЙ Торонто, Онт.

Минулого року Іван і Розалія Малиси повінчали своїх двох синів: Євгена з Ольгою Лабунською, донькою пок. Володимира і Євдокії Луцик, а Ореста зі Софією Тихоліз, донькою Василя й Анастасії Босак. Перший шлюб відбувся 17. X. в церкві св. Василія, а другий 5. IX. в катедрі св. Йосафата в Торонті. Як батьки так і діти належать до прикладних і зразкових парохіян. Нехай Бог благословить

П-во Євген і Ольга Малиси

ім усім на кожному кроці життя! П-во Малиси склали з того приводу $5.00 на прес-фонд "Світла". Щире Спасибі!

НОВІ НОРСИ В ТОРОНТІ

Кожного року сотки дівчат кінчать у торонтоських школах вишкіл на мед-сестер чи "норс". Цього року школа св. Йосифа надала дипломи більш як 70 норсам. Дипломи дістали також кілька українських дівчат, між ними й Маруся Вонс, дочка п-ва Пилипа й Текли Вонсів, щирих і жертвенних парохіян-піонірів парохії св. Василія в північному Торонті.

П-во Орест і Соня Малиси

Нова норса Маруся Вонс

Маруся Вонс дістала гарне українське виховання у своїй родині, була доброю членкою УКЮ при своїй парохії, а тепер закінчивши з успіхом школу норс, працює в шпиталі св. Йосифа.

Вітаємо з успіхами й бажаємо великого Божого благословення та всього найкращого.

При парохії св. Василія Вел. в Торонті цілий рік відбувалася Р. Школа, ходило понад 100 дітей. До першого св. Причастя було 36 дітей. На світлині Прп. о. Є. Пащак ЧСВВ парох, Преп. СС. Служебниці - вчительки.

ВЕЧІРОК НА КОЛЕГІЮ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Кичинер, Онт.

25-го червня ц. р. Товариство Пресв. Родини владило вечірок на Колегію св. Василія Великого з чого ввесь дохід у сумі сто долярів пересланo на Будівельний Фонд Колегії.

Товариство Пресв. Родини це товариство молодих подруг, що має 22 члени і дуже активне при парохії Преображення Г.Н. І.Х. в Кичинер.

Молоді подруги в Кичинер доказують правильно, як цінити вагу своєї школи в житті нашої спільноти в Канаді. За це складаємо їм тут щире признання.

У склад комітету цього товариства входять такі особи: голова — Михайло Яремій; заст. голови — Ярослав Попович; секретар — Олександер Малько; фінанс. секретар — Іван Пігура; скарбник — Андрій Паньків; забавовий і соціяльний комітет — Йосиф Головатий, Марія Головата й Ольга Паньків.

Бл. п. Леся Ґулайць

ВІДІЙШЛА ДО ВІЧНОСТИ

Едмонтон, Альберта

8 березня 1960 р. розійшлася сумна вістка, що не стало між живими добре знаної і всіми любленої бл. п. Лесі Ґулайць.

Народилася вона 3 березня 1927 р. з побожних родичів, п-ва Івана й Марії Пасиак. Уже від молоденьких літ своєю тихою вдачею, побожністю й слухняністю стає взором доброї дитини приладом для своїх ровесників для своїх родичів та взірцем у молодечих товариствах.

6-го червня 1949 р. повінчалася з п. Іваном Ґулайцем та в подружньому житті стала при мірною дружиною, а згодом і доброю матір'ю своїх п'ятеро діточок.

Два роки тому перебула вона небезпечну операцію мізку, яка була успішна зовсім певно хіба тільки через усі ті св. Літургії й молитви, які линули до Господа Бога і Пречистої Діви Марії від її мужа, діточок, мами, родини та безчисленних приятелів за її видоровлення.

Після видужання, хоч і була прикована до палиці, стала ще більшим зразком побожности. Кожної неділі приступала до св. Тайн. Та недуга повернулася по двох роках у ще більш грізному виді й ослаблений її організм уже не всилі був перенести тяжкі муки. Приготована на смерть останніми св. Тайнами Єлеопомазання та св. Причастям, тихенько і спокійно відійшла її душа до вічного щастя — до її Творця.

Панахиди відправили оо. П. Грабець, Б. Лисак і Дм. Ґрещук у четвер, 10 березня в церкві св. Василія, а в п'ятницю в катедрі св. Йосафата. Похорон відбувся в суботу, 12 березня з катедри св Йосафата, вели Всч. оо. Д. Ґрещук та М. Ханас ЧСВВ, цей і виголосив проповідь. Тлінні останки похоронено біля могили її покійного батька.

Нехай Всевишній та Матінка Божа, Яких Покійна над життя любила й почитала, приймуть її душу до небесного царства, а опечалену родину потішать у час смутку й жалоби. Вічна їй пам'ять!

ПОДЯКА

Щиросердечну подяку складаємо Впр. Отцям за відправу похоронних богослужень та прощальну науку, похоронному заведенню Парк Меморіял за солідну послугу та всім нашим приятелям за вінки Служб Божих, квіток і за численну участь у похороні нашої любої жінки, мами й доні.

Чоловік Іван; діти: Маргарета, Роналд, Анна, Бернадета, Григорій; та мама Марія Пасиак.

Читайте книжечку
о. А. Трухи ЧСВВ
"БОЖА КРИНИЦЯ"
— про 7 св. Тайн. Ціна 40 ц.

З посвячення манастиря оо. Василіян у Торонті. Сотки авт на площі, де зачинаємо будувати Колегію.

ОДНА З СЕРІЇ НОТАТОК ПРО ПРОВІНЦІЯЛЬНІ ЗАКОНИ, ЯКІ ЦІКАВЛЯТЬ, АБО ВІДНОСЯТЬСЯ ДО НОВИХ КАНАДЦІВ

ПІЗНАЙТЕ ВАШІ ПРАВА!

Чи ви знаєте ці факти про робітничі закони Онтаріо?

Під кодексом Людських Прав Онтаріо всі наші громадяни, новоприбулі як і тутешні родженці, є вільні й рівні щодо гідности і прав. Якщо хтобудь наважиться позбавити вас ваших прав, закони провінції є по вашій стороні. Тут, для вашої інформації, подаємо деякі закони, що відносяться ваших прав, як працюючого чоловіка чи жінки. **Ми пропонуємо вам вирізати це оголошення і задержати собі, як довідку.**

ЦІ ЗАКОНИ ВИДАНІ ДЛЯ ВАШОЇ ОХОРОНИ

Закон робітничих відносин — Кожна особа має право добровільно вступити до проф-спілки його або її власного вибору й брати активну участь у її законній діяльності. Проф-спілка може внести прохання до Ради Робітничих Відносин, щоб її признали за заступника групи робітників для заключування угод.

Закон про години праці і платні відпустки — Максимальний тиждень праці для працівника в індустрійному підприємстві не може переходити 48 годин. Кожний працівник має право на щонайменше однотижневу платну відпустку кожного року.

Для працівників будівельної індустрії — Щоб одержати розрахунок відпусткових кредитів за працю, зв'язану з спорудженням, встановлюванням, направою, перебудовою цілої будівлі, або якоїбудь її частини, дороги, або споруд над чи під поверхнею землі, від вас вимагається пред'явити вашому працедавцеві з відпусткою книжечку платних марок з закінченням затруднення, або 30 червня кожного року, якщо затруднення продовжене поза цю дату.

Вам належиться відпустка платна кредитовими марками, яка дорівнює щонайменше 2% вашого цілого заробітку, який ви одержали у попередньому періоді затруднення. Вашу книжечку мусять віддати вам впродовж десяти днів від дати пред'яви книжечки вашому працедавцеві з відповідним числом наліплених на ній марок.

Закон компенсації працівників — Коли працівник є поранений у нещасливому випадку, який виник з або у ході його праці, йому належиться компенсація впродовж періоду його непрацездатности.
Коли працівник потерпить від індустрійної хвороби й через те не є спроможний заробляти повну платню на праці, в якій він був затруднений, він має право на компенсацію, а його пошкодження є трактоване, як випадок.

Закон мінімальної заробітньої платні — Цей закон встановлює мінімальні заробітні платні для працівників — жінок у цілій провінції Онтаріо.

Закон практики справедливого затруднення — Жадний працедавець, ані жадна особа, яка діє в його імені, не сміє відмовити затруднення, або продовження затруднення, або застосовувати дискримінацію супроти якоїбудь особи у затрудненні, з причини расового походження, віровчення, краски шкіри, походження чи місця народження.

Закон безробітнього забезпечення — Вище згаданий закон є виданий федеральним парляментом в Оттаві і на основі нього видаються тижневі виплати впродовж безробіття. Щоб одержати повні інформації, відвідайте Національне Бюро Безробіття у вашій громаді.

ONTARIO

Ми не в спроможні передрукувати всі робітничі закони. Про ближчі інформації про закони, як: Закон справедливої винагороди для працівників — жінок, Закон челядництва, Закон індустрійних стандартів, Приписи безпеки, або інші статути, просимо писати, або відвідати
Департамент Праці,
8 York Street, Toronto 1

Hon. Charles Daley
Міністер Праці

LE60-3

ONTARIO DEPARTMENT OF LABOUR
8 York St., Toronto 1.

СВІТЛО THE LIGHT — Ukrainian Catholic MAGAZINE

MARCHING FORWARD

V. R. Paul Miskew, O.S.B.M. Superior General of the Basilian Fathers with Pope John XXIII.

Once again we are bringing to the fore the necessity of continuing with the St. Basil the Great College Building Campaign. Our campaign which has just begun has been met with great interest and cooperation by thousands of families in the Toronto Eparchy. We are extremely grateful to these thousands of families and individuals who have made an initial sacrifice and who are faithfully fulfilling their subscriptions in periodic installments through the days, weeks, and months. May God bless them for their generosity.

During our campaign in November there were thousands of devoted field members who visited the faithful of the Eparchy, but the very vastness of the diocese which covers almost a third of Canada made it impossible to visit each and every home. In addition many hundreds made single gift donations at that time and asked to be visited again. Many others wished to be called upon again at another time when conditions were more favorable and expedient.

We are therefore venturing into the second phase of our building campaign in an effort to meet these many many families and individuals who felt that they could be most sincere in their contributions at a later date.

All is in our favour. We are doing God's work. We are building a Catholic school which is a must for the youth of our rite. We have our Bishop's blessing who is fervently exhorting the faithful of his diocese towards a more generous sacrifice as well as prayer for complete success in our task. We have hundreds of willing and earnest volunteers who having made their own subscriptions are ready to visit with you in your home. Best of all we have already met with splendid success and a great desire over the whole eparchy to fulfill the great need for our own school. We have the accredited-teaching-priests; we have hundreds of young men waiting to be taught in the spirit and atmosphere of their own rite. All we need is the school to house them in. This is up to you. The moment we have re-

Most Rev. Isidore Borecky blesses the Basilian Fathers' home in Weston

ceived the necessary amount to erect the very first building, the walls of the school will go up. We must pace our building with your charity. We will match the gift of our lives in service for your children with your sacrifices. But we can go ahead only as fast as you will let us go.

This is God's work. It is our youth, our language, our rite. But the matter is in your hands. If dedication is met with dedication, and sacrifice is matched with sacrifice success will be ours.

In the last few months we have made a great step forward. Another stride or two will push us on towards our goal. With God's help we will reach that goal surely.

VOCATIONAL NOTES

The following are not from any individual in particular. They represent questions which we are asked day after day.

Q. How can I tell that I have a vocation to the priesthood or religious life?

Deciding on a vocation is not entirely your own responsibility. It is the work of several people.

A person may have reason to believe he has a religious vocation. Yet, this must be confirmed by others who are qualified for and appointed to the job of deciding such things. Among these would be your pastor, confessor, seminary authorities, those in charge of novitiates (for religious orders of men or women).

Let us say a boy is studying for the priesthood. Before he is eventually ordained his scholastic ability, character, personality, temperament, and general attitude are gone over with a fine tooth comb by all those who in any way have spiritual charge over him.

After passing a number of official steps to the priesthood with everything in order he is recommended to the bishop for ordination. Then after careful and conscientious consideration of the whole record the bishop extends the final invitation — call — to ordination.

One might say that when a young man is ordained to the priesthood his superiors know more about him than he knows about himself. Thus, you see, deciding on a religious vocation depends upon a combination of people trained in the work of spotting religious vocations. It is important to keep this in mind at all times.

A vocation is more than someone merely "feeling" that he or she is called to the religious life. What has just been said for the priesthood holds true with only slight variation for the religious life in general.

Q. But there is a personal elements in all this isn't there? It can't be a matter of others entirely can it?

Of course there is the "personal element". A boy or girl is **attracted** to the religious life, often times at an early age. That's where the whole thing gets its start.

The thing then is to **tell** someone about it — someone who can be expected to be intelligently interested. This could be your father, mother, a priest with whom you are well acquainted, etc.

Eventually, it is decided that you make a beginning — you enter a seminary or religious order novitiate. From there on in the "experts" are on hand and they will soon help you make up your mind.

Rev. Master of Novices
Basilian Fathers, Mundare, Alberta
or
or if you live in the United States write to:
Rev. Master of Novices
Box 231, Glen Cove, L. I., New York

Most Rev. Isidore Borecky looks over the site of St. Basil the Great College

Basilian Fathers planning the new High School for boys

THREE-FOURTHS OF A CENTURY

(75th Anniversary of the Ukrainian Catholic Church in the United States)

M. BERKO

The quest for a better life — economically and politically — spurred the first Ukrainian emigrants on to forsake their families and friends in Europe, thus causing their great influx to the North American continent. The start of this movement on a major scale may be dated to 1879 when Ukrainians from the provinces of Galicia and Transcarpathia began to arrive in the United States. These pioneers of the Ukrainian Church in America had intended, for the most part, to earn a "quick fortune" in the prosperous New World and eventually return to Europe; but their's was to be a different fate. For various factors, such as the outbreak of World War I, subsequent marriage and establishment of a home, had compelled most of them to adopt America as an extraterritorial transplantation of the Ukraine.

The Church has always played such an integral part in the daily lives of our people in Europe that they were quick to organize and erect churches shortly after their arrival. Through the paternal affection and solicitude of the great Archbishop of Lviv, Metropolitan Andrew Sheptycky, priests were soon despatched to the North American continent to minister to the needs of a widely scattered flock. Because the majority of these early Slav immigrants were young and not skilled in any particular trades, they had to accept employment in the mines of Pennsylvania or in the factories of the industrial eastern United States. The first Catholic church of the Byzantine rite in America was the Ukrainian parish at Shenandoah, Penna. It was founded in 1884 by the late Father John Wolansky.

The number of immigrants increased rapidly, and with them, the number of clergy also. For the time being, the Ukrainian priests and faithful were subject to the immediate jurisdiction of their local bishop of the Latin Rite. It cannot be denied that many a bitter misunderstanding had taken place between our pioneers and their Latin brethren at the turn of the century. The latter gave the Ukrainians either a bad reception or none at all. It is difficult to write of this matter in measured terms, but the words of the late Andrew Shipman of New York succinctly express the state of affairs at the time: "These Ruthenians have continued to practise their ancient Greek-Slavonic rites and usages... strange to the Catholic accustomed only to the Roman rite, and (they) have made (the Ruthenians) objects of distrust and even active dislike." Those words were written over forty years ago, and there has been a considerable change since then.

In 1907 Pope Pius X appointed Bishop Soter Ortynsky as the first Ukrainian bishop in the United States. At first, however, Bishop Ortynsky functioned in the capacity of auxiliary to the local Latin bishop. Unfortunately, the young bishop's dreams of establishing the many needed institutions could not materialize, for he died an untimely death — in 1916 — after only eight years on the episcopal throne in Philadelphia, Pa. The See was vacant until 1924 when the Holy See appointed Bishop Constantine Bohachevsky as exarch of all Ukrainians from Galicia. Their Carpatho-Ukrainian brethren were organized as a separate jurisdiction with the exarch living in Pittsburgh, Pa.

Slowly, the newly-appointed Bishop Bohachevsky undertook the monumental task of reorganizing his exarchy (diocese) which had been without a ruling bishop for eight years. The enemies of the Church were quick to seize upon the opportunity of the episcopal vacancy and began to disseminate anti-Catholic ideas and other notions that the Holy See was planning to force our people to adopt the Latin Rite and Polish tongue. Unfortunately, a number of people, hitherto staunch Ukrainian Catholics, fell victims to the propaganda of the dissidents and abandoned their ancestral faith. (It is interesting to note that, prior to this time, there were no Ukrainian Orhodox congregations in America; for the only Ukrainians able to emigrate then came from the Catholic provinces of Ukraine. It can be safely stated that the greater majority of faithful in the Ukrainian Orthodox Church in America today is comprised of lapsed Catholics and their descendants.) Such were some of the problems facing Bishop Bohachevsky upon his arrival in the United States in 1924. However, the exarch's firmness in executing the Church's discipline saw a slow but definite spiritual and material progress in the diocese.

Today, approximately three-fourths of a century after our first pioneers set foot on American soil, Ukrainian Catholics can boast of a recently created Metropolitan See comprised of two eparchies (dioceses), a metropolitan, two bishops, more than three-hundred priests, numerous monks and nuns representing four religious orders, 223 churches and chapels, orphanages, homes for the aged, colleges, a major and minod seminary, four high schools, thirty all-day parochial schools, and

many organizations. Of the diocesan clergy alone, about fifty are native born Americans who have received their seminary training in diocesan institutions. Under the guidance of Bishop Ambrose Senyshyn, Eparch of Stamford, Connecticut, the minor seminary there is training a capacity number of students.

The work begun by Fr. John Wolansky in 1884 continues. The cries of false prophets that the Ukrainian Catholic Church would become Latin and Polish have been disproven. Instead, it has become a bastion for Christ, Ukrainian culture and American citizenship.

ST. BASIL THE GREAT COLLEGE

OPEN HOUSE

Last Sunday, June 12th, will be remembered by the Basilian Fathers as "Open House in Weston." It was just that!

From 2:00 until 7:00 p. m., "Open House" was held at their monastery in Weston. Thousands from the Toronto Eparchy visited Weston, walking about the spacious grounds, inspecting the large home which now serves as the monastery and viewing the site for St. Basil-the-Great College. All agreed that the building-site is excellent, for there is plenty of room, plus the fact that the school, located in Metropolitan Toronto, will be readily accessable.

The highlight of the Open House was the formal blessing of the new monastery by the Most Reverend Isidore Borecky, Bishop of the Toronto Eparchy.

Following this blessing, His Excellency addressed the faithful, speaking of the many years service the Basilians have offered to the faithful in Canada.

"For nearly 60 years, the Basilian Fathers have been organizing, forming parishes and missions, and continuing to care for the spiritual needs of the faithful throughout Canada. They have offered the priceless treasure of their services and prayers for the good of our Church and the education of our people."

"Now," continued Bishop Borecky, "we are young men. Our single purpose is to build a monument to the honour and glory of God. St. Basil-the-Great College will be a school in which our young men may be educated for future leadership while preserving the solid background of our faith, our rite, and our great cultural heritage."

His Excellency stressed the need for an immediate start on construction of the school. "Today, the great increase in our numbers makes it of prime importance that we build such a school. As you know, a campaign to obtain the necessary financing was held last November. It is a known fact that this campaign was successful. Our people backed the Basilian Fathers, as we knew they would. Yet, one question remains... and that is 'when are we going to start the actual construction?'"

"You can understand that it is only good business to have adequate working capital on hand before actual construction starts. That is especially true with St. Basil-the-Great College."

"Rest assured that the moment the necessary capital is at hand, the Basilian Fathers will begin to build. With this in mind, we ask that all the faithful continue to support this building program. Soon, the parishes in this general area will be recontacted. Those who gave a single gift and those who asked to give later will be seen. Please respond generously. With your help, St. Basil-the-Great College will become a reality. We will have accomplished our goal, a great monument for generations to come."

Some of the Basilian Fathers viewing the building-site with His Excellency, Bishop Borecky

WHEN ARE WE GOING TO BUILD?

Many have asked the question, "When are you going to build St. Basil-the-Great College?"

Our building campaign last fall was successful. The results in subscriptions showed a widespread interest in our plan. Within the six month period since the campaign started, contributions have continued to come in each month. At any time, though, it is only sound business practice to have an amount of working-capital on hand, in other words so much cash in the bank, before starting to build. What do we need? At bare minimum, we should have $300,000 in cash. At the present time, we have almost half of this amount on hand.

During our campaign, last fall, there were faithful who asked to be approached at a later date. Others gave a single gift and asked to be contacted again. We are planning a "renewal" phase of our campaign to reach these people. During the week of June 19th, the parishes in the Toronto, Windsor, and Niagara peninsula area will send out committee-members to visit these people. At a later date, other areas in the Eparchy will be contacted.

To those who made a subscription, payable over a period of time, we ask that you continue with your payments.

Just as soon as the necessary funds are available, we shall start to build.

Our Fathers are preparing for that time. Already over six of them have taken additional university training, so that our young men may receive the best possible education.

Architects are busy designing the classrooms, gymnasium and living quarters for the college.

Trying to set a specific date for the beginning of construction is difficult. Our school must have your most generous support.

When are we going to build? Remember, "When depends on you!"

SACRIFICIAL GIVING

Throughout the centuries the growth and development of man's educational facilities have been recorded in terms of sacrifice motivated by the need for living in greater harmony and understanding with one another.

In the Middle Ages, the great universities and cathedrals were erected by people who willingly sacrificed their time and efforts, painting pictures, copying manuscripts, carrying stones, building with their bare hands.

The force which inspires sacrifice is love. Sacrifice becomes the yardstick by which we measure love and devotion.

In the world today, life has become highly complex. Ours is an age of specialization and rapid living. We no longer have the time or ability to help with our own labour.

We are asked but one thing: to give of our material resources in a sacrificial manner so that our future generations may enjoy the rewards of superior education in St. Basil-the-Great College.

One man, alone, can do little. Many men, working together, can achieve lasting greatness.

ST. BASIL THE GREAT COLLEGE
286 Lisgar St. Toronto 3, Ont.

SUMMER DRESS

As cherry blossoms bloom under the warming sun, it seems too bad that we cannot simply accept the approach of summer with serene content. Must we be always warning?

Yet warning does seem appropriate when one remembers the rather pagan trend that summer dress so easily takes among women, and to some degree among men.

Now is the time to set the proper pace in purchasing the right kind of comfortable clothing for the summer and in aiming to safeguard the Christian and desirable virtue of modesty.

Parents have much to say in the dress of children. Let them say it firmly. Let them say, for example, that shorts which are too short or which are tight fitting may not be worn by their daughters; and will not be worn by themselves.

Exposure of the parts of the body usually kept covered presents a great danger to modesty. In girls it weakens the instinct that protects them from impurity. In boys it presents temptations that at times can be fierce.

Tight fit that emphasizes the sexual areas of the body also causes considerable loss of ideals for girls, and at times loss of purity for boys.

Frankly there are comfortable and cool dress fashions available for summer wear that safeguard modesty. Let then every God-loving and conscientious Catholic man and woman, boy and girl plan a modest way of life this summer, even though pagans all about us have no care for this virtue.

Blessing of the Weston Chapel

I VISIT A TRAPPIST MONASTERY

J. S.

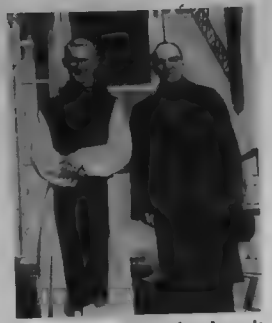

Father Thomas, O.C.S.O., and Father Juvenale, O.S.B.M.

There are 29 men-of-God who live in the Trappist monastery dedicated to Our Lady of the Prairie near the village of St. Norbert just a few miles south of Winnipeg. To anyone who has read the popular works of Fathers Raymond and Merton the idea of visiting the only Trappist monastery in western Canada is a fascinating one. On a sunny day in March in the early afternoon Father Juvenale and I found ourselves at the porter's door of Our Lady of the Prairie monastery. Half in expectancy and half in trepidation for fear of violating the silence of the sacred sanctuary we rang the bell.

An affable and genial Father porter admitted us to a trim little parlor or waiting room and disappeared into the shadows when we told him what we wanted. As we waited I thought of the mysteries of this house and of the men who lived in it. Just beyond the door the voices of the monks in chapel could be heard rising and falling as they chanted their afternoon choir in unison. These men were heroes. They followed the austere rule of St. Benedict to the letter. Where other religious orders had modified their rules of life with changing times this small band of men had decided they could adhere to the original principles of St. Benedict in a modern world which catered to wealth, power, and things sensuous. They lived in perpetual silence, austerity, humility, and obedience to their superiors. These were the men who broke their silence only to sing the praises of God before the tabernacle; who ate one meal a day which excludes meat, fish, and eggs; who rose at two o'clock in the morning to begin their daily prayers; who pray eight hours daily and do physical work eight hours daily. These are the silent men, but whose silence is an eloquent appeal to the naive, to the wordly, to the cynical. Their lives are a fascinating sermon which dares the world to watch and do likewise. Here was a world within a world; men like other mortal men, but sheathed with a fiery love for God which led them to offer their lives to Him in holocaust. I thought of the sign I read as I drove through the monastery gate: "Women are not permitted to go beyond this point." Then young Father Thomas entered the parlor.

At St. Norbert Father Thomas, O.C.S.O. is the youngest member of the Order of Cistercians of Strict Observance popularly known as the Trappists. He had received permission from the Father Prior to be our host during the few hours we spent at Our Lady of the Prairie monastery. In a moment Father Thomas made us feel completely at home. Father Juvenale and I plied him with all the questions which had been latently lying around our minds since we had first heard about the Trappists. No one could have been kinder, more sincere, and happier than Father Thomas answered our probing if somewhat naive questions. At one point in the conversation he confessed that his secret hope was to see at least one Ukrainian become a member of his community. Then somewhat daringly we ventured to ask if it would possible to go beyond the parlor door and see the monastery inside. Father Thomas disappeared and in a few moments returned to say that Father Prior had kindly permitted us to visit the inside of the monastery at our leisure.

But Father Thomas said there would be one restriction. He said that he was allowed to speak to us in the corridors, but that there would be certain rooms and areas like the chapel, refectory, dormitory, scriptorium, and library where he would maintain complete silence. He opened the door and we filed into the silence of a Trappist home.

All about us was mute testimony of the utmost simplicity and austerity. In those areas where the monks worked prayed, wrote, and lived their silent lives there was not an article of furniture, brick, stone, or wood which did not proclaim the simplicity of their lives. In contrast the chapel was a glorious symphony of color, gold, and stark beauty of byzantine motifs of art. The chapel was God's room and the only room which the Trappists did not hesitate to lavish with loving care and adornment.

We walked through the various rooms one by one. Each bespoke a life of powerty and sacrifice. We saw the tiny cubicles of the dormitory which contained tiny cots and nothing else. There were no chairs beside the tiny beds; no nails or hooks upon which to hang a piece of clothing, a picture, or a rosary; no side table or shelf to place a book or pencil; just a simple blanketed army-size cot where a tired body rested for the few hours before it turned back to prayer and labor. Below we passed the monastery kitchen and approached the refectory or dining room. At the entrance of the refectory was a small fountain over which hung a single towel. As the monks filed into this room they laved their fingers, wiped them on the towel, and said the prayer of invocation which called upon God to help them raise the simple animal act of taking nourishment to a spiritual level.

This unadorned and bare eating room was provided with a long uncovered table on which the service for the one meal of the day was laid out. Hostesses of our modern world, social butterflies, look and see. There are no trays of silver and goblets of crystal here. Before each seating place was a plain plate of tin. On this was an inverted crockery cup, a fork, knife, spoon, and worn napkin rolled and held by a ring. A small plaquette of wood about the size of a six-inch ruler carried the name of the person who was to partake of the meal at each placing. No pheasant-under glass here, no omelet, no salmon steak. Theirs is a vegetarian diet.

It is in the Chapter room that the Father Abbot holds the daily conference or exhortation to the monks. Usually some rule of St. Benedict or a particular virtue is expounded. The Father Abbot seated on a throne-like chair at one end of the room faces his brother monks who are seated along the walls in order of seniority. It is here too that the problems of the day are raised and decisions made. It is here too that individual instructions are given and each member of the community is encouraged to pursue the thorny road towards personal perfection and sacrifice. Beneath each chair is a tiny locker or cubby-hole which is always left unlocked. Here the brethren leave the tiny possessions which they administer. It may be a can of medicine, a dusting cloth, or some article necessary for his personal use. Although the door is unlocked this tiny nook is an unviolable sanctuary for no other brother monk may open the little door under any circumstances when another's name is inscribed upon the door. They have no other privacy.

Later we visited the fields and the barns. Everywhere the silent men went about their work as if it was a prayer. In the quietness one could feel peace, serenity, and a happiness which inevitably springs from those who are close to God. There are 29 heroes at Our Lady of the Prairie. It is a French speaking community. Canadian and American young men go to a monastery such as Gethsemane in Kentucky when they wish to enter an English speaking community. There they lead a life of stark, almost brutal, austerity. And yet they do it with a smile on their faces and joy in their hearts. Their life is a continual fight against nature, and yet it is so fascinating and appealing that Gethsemane is turning back large numbers of young men who are knocking at its doors for admittance.

WHY LEARN UKRAINIAN?

by George Simpson

THE PRACTICAL APPEAL — UKRAINIAN SCIENTIFIC ACHIEVEMENT

The study of science may be as much a humanistic pursuit as is the study of literature but in most cases it is pursued for more limited ends which have to do with industry, business, and power. This is particularly true under communistic regimes which emphasize the subjection of all activity to the interests of the state and its philosophy of material advancement. Terrific emphasis is placed on the study of science. The result is a great outpouring of scientific achievement. It is a common error to designate all scientific work in the Soviet Union as Russian. In the Republic of the Ukraine science is pursued no less avidly than in the Federal Republic of Russia. In the Ukraine, so it is claimed by the Soviet Literary Magazine, Vitchyzna (Vol. 1, 1958, p. 208), there are 438 scientific research cantres, employing 32,000 research workers. The Soviet Ukrainian Academy of Science alone has 50 scientific research centres with a staff of 9,000. It publishes 14 scientific periodicals in the Ukrainian language. In order to keep up with Ukrainian scientific work in mathematics, engineering, physics, chemistry, radio-astronomy, agriculture and medicine it is absolutely essential that numbers of our Canadian scients should know Ukrainian. In a few years we can no longer depend on the displaced Ukrainians in our midst for this valuable translation service but we will have to rely on our own Canadian scholars trained in our own institutions. Any student therefore who has ambition for a scientific career and can master the Ukrainian language will have valuable additional qualification to ensure his success. Canada is one of the places in the Free World where such students should be available. The Government of Alberta is doing its part in making the courses available.

Excerpt from the pamphlet "Why learn Ukrainian?" by Geo. W. Simpson, Ph. D., W.C.L., F.R.S.C., Professor Emeritus of the University of Saskatchewan.

MORE ABOUT RELIGIOUS VOCATIONS

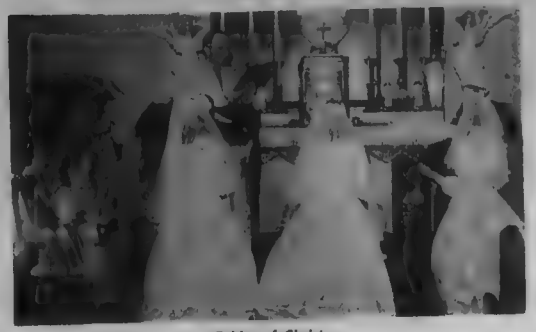

Brides of Christ
Sisters Servants, Ancaster, Ontario

Whether you receive the call to the Religious life or not, every Catholic ought to know that his own salvation is at stake in religious vocations. If there are not enough priests, who will offer the Sacrifice of the Mass for you? Who will hear your confession? Who will baptize you? Who will give you Holy Communion? Who will help you when you are dying? Who will administer the other sacraments?

If there are not enough Sisters, who will aid in giving the children a sound Catholic education? Who will take care of the homeless enfants, the orphans? Who will nurse the sick and take care of the infirm and aged? If there are no Sisters, who will offer continuous prayers for the needs of the world and the needs of our people?

Speaking on the need of vocations, Bishop Sheen remarked, "Christianity is challenged for the first time by a world power seeking immortal souls, as Satan seeks them; it behooves the Church to concentrate on vocations as never before. Communism and Christianity are both seeking souls, but for purposes as different as God and Satan..."

Therefore the matter of vocations is from every point of view the most important problem in our present sin-ravaged world. Vocations to the priesthood or to the Religious life come from God, but they are nurtured in the home. They can be lost in the home which does not reflect the simple, beautiful virtues of the home of Nazareth. Family prayer, love, cheerfulness and patience, intimacy with God through the sacraments — all these are required in the home, the garden where vocations, given by God, are cultivated.

Vocations can be and frequently are lost as a result of the lack of interest on the part of the parents, or even strong opposition.

Such parents do not realize the privilege that is theirs when Christ invites their child to follow Him, to become one of His close companions, one of His own disciples; to be His tools or instruments in the spread of His Kingdom on this earth. Some parents pray for a share in this privilege of having their children in God's service, but how many more positively discourage their children from aspiring to such lofty heights. These parents will have much to answer for interfering with a divine call.

To you, dear maiden, who will be scanning these pages, will come this querry, "Who is invited?"

(1) All girls with a desire to serve God, to save souls — your own and those of many others;

(2) Good Health — a sound body; you don't have to be brawny;

(3) Good Sense — average intelligence;

(4) Good Character — you don't have to be a saint to begin with; you do need to be generous and upright.

What will be your reward? In Christ's own words: "Everyone who has left house, or brothers, or sisters, or father, or mother, or wife, or children, or lands, for My name, shall receive a hundredfold, and shall possess life everlasting." (Matt. 19:29).

Faced with the problem of choosing the state of life for which God has best fitted you, it mya sometimes seem that you wander in a pathless desert, with no sure sign of the right way. The saving water of life, to help you to the treasure of your true vocation, is found in earnest prayer and in the good advice of your confessor.

Did you know that there is a novitiate for such courageous, generous souls at Mount Mary Immaculate, Ancaster, Ontario. For information, write to: **Mother Provincial, 5 Austin Terrace, Toronto, Ontario,** or visit the beautiful, scenic grounds of the novitiate itself.

Clothing day ceremonies, Sisters Servants, Ancaster, Ontario

FATHER MARTIN PREYMA, O.S.B.M.

Was born at Sifton, Manitoba, on July 1st, 1927. Entered the Basilian Order on July 28, 1940 at Mundare, Alberta. In 1945 was transfered from Mundare to Glen Cove, Long Island, N.Y. for philosophical studies and for theological studies. Made solemn Professional Vows in St. Georges Church at New York on October 30th, 1948. In the fall of 1949 was sent to Rome for further Theological studies. In Rome attended the Gregorian Pontifical University for three years as a student of Theology. Returned to Canada in June, 1952, and was ordained to the Holy Priesthood in St. Nicholas' Church, Winnipeg, Manitoba, on July 13th, 1952 by Archbishop Basil Ladyka, O.S.B.M. That same year at the beginning of the school term was assigned to teach the Basilian Scholastics in Mundare, Alberta. As Prefect of studies and discipline held this position until the end of the school term of 1954-55. In the summer of 1955 was transferred to Edmonton and served for one year as Pastor of Calmar, Leduc and Thorsby parishes. In September, 1956, was transferred back to Winnipeg and enrolled at St. Paul's College in the Faculty of Arts — a second year student. Was sent to Ottawa in August of 1958 and in the following spring graduated from Ottawa University with an S.T.L. degree. Came back to Winnipeg in the Summer of 1959 to complete the courses in the faculty of Arts. And on May 25th, 1960, graduated from the University of Manitoba with a B.A. degree. At the same time during the previous school term served for chaplain for the University students' organization "Obnova".

At present is on a new assignment in Toronto, where plans are being made for the construction of St. Basil the Great College at Weston.

In the following school term will enter for post-graduate course in the faculty of Education at the University of Toronto.

WHAT IS FOSTER CARE?

Why do children come into care?

One of the functions of the Catholic Children's Aid Society is to provide temporary or parmanent care for children who can no longer be cared for in their own homes. The reasons for the breakdown of the child's own home, are varied: temporary or permanent illness, desertion, or in some instances, inability of the parents to look after the child properly. If neglect is extreme, Court Action may direct the Agency to provide the child with substitute parents.

What is the difference between foster care and adoption?

It is generally agreed that for the normal child the best type of substitute care is offered by foster parents who care for him in their own home because this nearly approximates his own experience in family living. Care may be on a boarding or adoption basis. In an adoptive home the parents assume full financial responsibility for the child with a view to permanent legal adoption, while in boarding care, the foster parents are paid

by the agency, there being no transfer or guardianship involved.

What does the society pay?

Where adoption is not planned, foster parents are paid a boarding rate by which the Agency covers board and accommodation, — clothing, medical and dental care also being provided. The boarding rate usually varies with the age of the child, the rate for infants and older children being somewhat higher. It is based on the actual food and other expenses involved and is not meant to reimburse the foster parents for all they do for the child.

What type are foster parents?

People who are fond of children and who receive real satisfaction from being with them and who have room in their home. A sound foster home program requires all types of foster parents, young couples as well as middle-aged of varied interests, and in varied situations. It is good practice to use only homes where there are two parents, with the possible exception of temporary care of babies, when a foster home without a father might be used.

What is the agency's role?

Thus it can seen that foster parents in a boarding program, are in partnership with the Agency, the latter assuming, in the final analysis, full responsibility for the child's placement, security and well-being. It is important for the foster parents to understand this and see clearly where they fit into the Agency program and what financial and moral assistance and support they can expect from the Agency.

What is required in foster parents?

Like all children, the children who need foster home came differ one from another in personality, early physical development and experiences, so we need a variety of foster homes if we are to meet each child's basic need for substitute parents. There are some qualities in foster parents, however, which we know from experience are essential if the placement of a child in a foster home is to be a mutually satisfying experience. These are:

a) emotional maturity

b) fondness of children, and the ability to accept a child and his background as it is

c) flexibility

d) an ability to work with the Agency.

In getting to know the foster parents, we watch for these basic underlying qualities.

If foster parents are to help children and give them emotional security, they must, themselves, be relatively mature people. In this respect it is helpful to know about their own early family experiences, their relationship with people and whether or not they are happy and satisfied in their own lives. This often is ascertained through awareness, observation and discussion. It is helpful to know too about their ability to cope with the crisis which occur in every day living and about their ability to take these in stride and with a sense of humour.

Method of raising children?

It is important for the foster-parents to be flexible people without too many preconceived ideas about handling children. For instance, theories about children have changed drastically in the last 25 years and it is, therefore, conceivable that foster parents in their 50's might have handled their own family in a different way than we might want them to do with our youngsters. This is particularly true of attitudes about toilet training, sex education and methods of discipline. It is important to know our foster parents well enough to estimate their ability to modify some of their ideas.

Are they people who will accept the advice of the Agency social worker? This ability to work with the Agency is extremely important because it is a fundamental factor in the success of a foster home program.

Other requirements?

In addition there are certain physical aspects of the foster home and applicants which are minimal, such as:

a) general health of applicants

b) financial stability

c) the accommodation for a child

d) the apportunity for church, school and recreational attendance.

It is important to know about the general health of the applicants, their own opinion as well as that of their doctors should be sought. They should be people who enjoy good health.

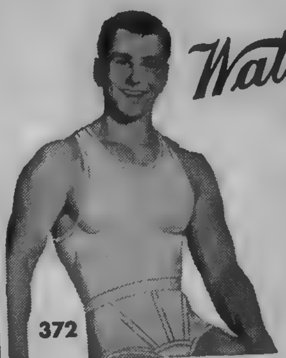

Watson's

ATHLETIC
SPORT SHORTS
ДЛЯ МУЖЧИН
ТА ХЛОПЦІВ

Усі активні мужчини направду доцінюють ВОТСОНС атлетичну мошонку та потрійну начеревку та потрійну піддержку. Еластичний поясок — незрівняна чоловіча вигода.
Носяться довго,
скросні знавцями,
легкі до прання
— не вимагають гладження.
Допасовані Джерсі.

15—W—0

"MAK" — FLORIST

342 Bathurst St., Toronto, Ont.

- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!

Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

БУДОВА ШКІЛ — ПОЧАТОК НОВОЇ ЕПОХИ...

(Закінчення із 2-ої стор. обкладинки)

В тій цілі під пору відбувається відсилення кампанії, бо багато просили, щоб їх пізніше відвідати, а вони зложать свою жертву на Колегію.

Я ЩЕ БІЛЬШЕ ПІШЛЮ

Багато жертводавців, що доцінюють вагу школи в житті народу, вже виповнили свою приобіцянку суму і заявляють, що, як буде треба, то не відмовляться від дальших пожертв. Між багатьома листами наводимо кілька для прикладу.

Слава Ісусу Христу! Повідомляю Вас, що я..... закінчив свою жертву. Як би Вам було треба більшої жертви, то я не відмовлю. Не забувайте за мене у своїх молитвах. Слава Ісусу Христу.

Нестор Кінаш, Форт Вілльям, Онт.

(Ред. зам.: Пан Кінаш виповним свою заяву в сумі $120.00).

Слава Ісусу Христу! Шановні ОО. Василіяни. Я висилаю до Вас свою офіру... Якщо Бог мене отримає при здоров'ю, то я ще більше вишлю.

Володимир Гошовський, Віндзор, Онт.

Багато роблять праадиву жертву, щоб допомогти в побудові Колегії св. Василія Великого. Із малих статків, що їх мають, вони спромоглися на допомогу побудові Колегії. Доказом численні листи такого і подібного змісту:

Слава Ісусу Христу! Це остання виплатка моєї заяви. Я є каліка... і дякую Богу, що могла вислати цих десять долярів.

Анастасія Гордій, Форт Вілльям, Онт.

Всечесні Отці! Посилаю п'ять долярів на Колегію св. Василія Великого в Торонті... Моя жінка була в шпиталі кілька місяців, мала операцію... ми лише з тієї пенсії живемо... ми вже старші в роках. Я маю сімдесят три роки а жена сімдесят один. Пізніше, як ми собі трохи грошей зложимо, то буду висилати дальше до Вас. Остаю з християнським привітом.

П Періг. Форт Вілльям, Онт.

ВИСЛІДИ ЗБІРОК

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Всеч. о. А. Щеснюк, Гефорд, Саск. 1
Й. Скоморовський, Монтреал, Кве. 1
А. Бородай, Монтреал, Кве. 1
С. Олех, Філядельфія, ЗДА 1
П. Джиджора, Джерсі Сіті, ЗДА 1
М. Недошитко, Австралія 1

НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ:

Г. Доскотинський, І. Оленич, Ф. Шевадуцький, М. Когут, В. Вацик, А. Химій, С. Цурек — усі з Торонта. М. Туркало, Едмонтон, Алта; М. Матвішет, Гефорд, Саск.; П. Курдаш, Ґренфил, Саск.; В. Хамрик, Г. Чабан, Монтреал, Кве.; В. Чухрик, Мімікo, Онт.; М. Левицька, Нью-Йорк, ЗДА; Е. Дацишин, Чікаґо, ЗДА; М. Семанюк, Гартфорд, ЗДА; Й. Борземс'кий, Теанек, ЗДА; М. Гавелко, Джерсі Сіті, ЗДА; І. Гаміла, Вандербилт, ЗДА; М. Волянський, Ютика, ЗДА; Д. Попович, Бельгія; М. Бекер, Австралія; О. Дізак, Г. Яворський, І. Король, С. Труш, О. Євґенюк, П. Ґресько, Н. Вілан, І. Вілан, П. Дацюк — усі з Арґентини.

НА ПРЕС-ФОНД "СВІТЛА" ЗЛОЖИЛИ:

І. Ґулаєць, Едмонтон, Алта $25.00
І. і П. Осьмак, Мондер, Алта 20.03
З похорону бл. п. Г. Вавришина, Киченер, Онт. 16.64
З похорону бл. п. Ст. Якимишин, Мондер, Алта 10.00
З приводу 25-річчя М. і М.

Модерне українське Артистичне Студіо

Steven PHOTO STUDIO

виконує по мистецьки всі фотографічні роботи

Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

Увага! ● Новина!

УКРАЇНСЬКІ РЕЛІГІЙНІ ПІСНІ

Обгортка роботи арт. мал. Марії Гарасовської-Дачишин

ОРИҐІНАЛЬНІ Й АРАНЖОВАНІ

на хори мішані, чоловічі й жіночі, сольові й інструментальні.
До церковних відправ та релігійних імпрез.

Принагідних пісень 17, до Божої Матері 15, Різдвяних 9, до Святих 9, Воскресних 4, сольових з фортеп. 3, інструментальних 3.

I част. 52 ст. — 35 пісень
II част. 56 ст. — 28 пісень
Формат: 8¼ x 10¾ інчів
Ціна: $5.00 за комплет.
Видання ОО. Василіян

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN FATHERS
2238 W. Rice St., Chicago 22, Ill.
або:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

Пасовистих, Гримзбі, Онт. 10.00
Зі забави (шавер) В. Карел, Едмонтон, Алта 6.80
Зі забави (шавер) Д. Дацюк, Едмонтон, Алта 8.60
З приводу 30-річчя В. і С. Войтун, Едмонтон, Алта 8.25
З похорону бл. п. А. Бабій, Мондер, Алта 6.45
І. і Р. Малиси (сприводу вінчання дітей), Торонто, Онт. 5.00
К. Пител, Едмонтон, Алта 5.00
М. Дзюрман, Торонто, Онт. 5.00
Гр. К., Австралія 4.00
Т. Шавала, Торонто, Онт. 3.00

П. Остапович, Торонто, Онт., С. Тихлович, Норвич, ЗДА; С. Пилипчак, Гемонд, ЗДА; Д. Бокчук, Прелейт, Саск. — по $2.00.

По $1.00: А. Непотюк, Н. Рудзіх, Т. Равлів, В. Пернаровський, Торонто. М. Зборовська, Монтреал, Кве., Одна Особа, Е. Петранюк, Форт Вилям, Онт., П. Фарина, Голден, Алта; М. Михайлюк, Саскатун, Саск., М. Дребич, Бронкс, ЗДА, І. Мединський, Вунсокет, ЗДА. Всеч. о. В. Гумовський, Джерсі Сіті, ЗДА, І. Винних, М. Левицька, Нью-Йорк, ЗДА, А. Тиханюк, Батавія, ЗДА, І. Чучман, Дірборн, ЗДА, П. Дердак, Чікаго, ЗДА, К. Пител, Едмонтон, Алта, І. Стерпак, Лодлов, ЗДА.

ДАР НА КОЛЕГІЮ

Катерина Івашка, Транскона, Ман. 7.00
Петро Шевчук, Вінніпег, Ман. 5.00
М. Левицький, Вінніпег, Ман. 5.00
Г. Цембровський, Вінніпег, Ман. 5.00
Віктор Денека, Денека, Ман. 5.00
Параскевія Кавчук, Вінніпег, Ман. 5.00
Андрій Петрашко, Вінніпег, Ман. 5.00
Пані Косован, Вінніпег, Ман. 5.00
Н. Заркевич, Нью Вестминстер, Б. К. 5.00
П. Балицький, Феланд, Данія 5.00
Л. П. Келюк, Ріджайна, Саск. 5.00
Д-р Н. Залеський, Едмонтон. Алберта 5.00
Анна Юсак, Мондер, Алберта 5.00
Дмитро Сленчко, Гай Прері, Алберта 5.00
Марія Сковронська, Егремонт, Алберта 5.00
Михайліна Проскурняк. Едмонтон, Алберта 5.00
К. В. Бродвей, Бонанза, Алберта 5.00
Б. Сирвес і Сейлс, Оквиля, Онт. 5.00
Іван Надворний. Едмонтон, Алберта 5.00
Катерина Магера, Мондер, Алберта 5.00

Дальші жертви в слід. числі.

ПОШУКУЄ:

Анна Сосницька, замужня Яремчук, пошукує своїх сестер Софію і Юлію Сосницьких, які працювали у Судетах. Походять зі села Улюс, пов. Березів, Галичина.

Пишіть на адресу:
A. Yaremchuk,
133 Albany Ave.
Johnson City, N.Y., USA

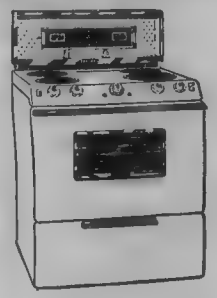

Gurney -- Tappan

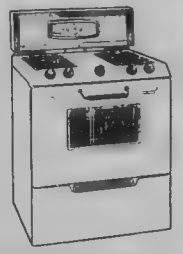

Електричні й газові кухні, рефріджерейтори, телевізії, пральні машини, хатнє умеблювання і т. д.

Фірма поручає всякого роду меблі та електроприладдя найкращих марок по знижених цінах на довгоречинцеві сплати!

ВІДВІДАЙТЕ Й ПЕРЕКОНАЙТЕСЯ!

Наша адреса:

EMPIRE FURNITURE & APPLIANCES CO. LTD.

668 BLOOR ST. W. TORONTO, ONT.

Tel.: LE 1-4771

Т. КОЗАК — Власники — Б. КРАМАРЧУК

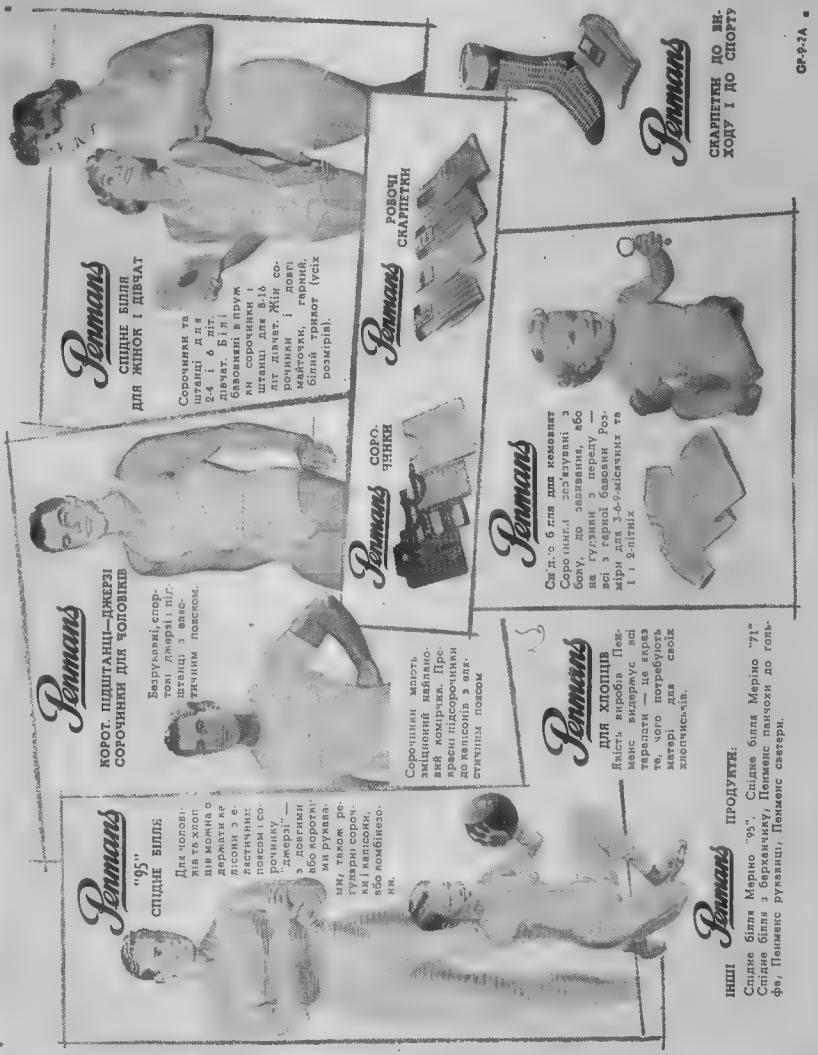

Ви самі й ваші приятелі завважать різницю, якщо купите —
HIGH FIDELITY - STEREOPHONIC
РАДІО-ПАТЕФОН
LOEWE-OPTA

● Чудовий сполучник тонів ● Крита антена ● Автоматична контроля ● Сполучник на рекордер і гучномовець ● Прецизність і майстерність Західньої Німеччини ●

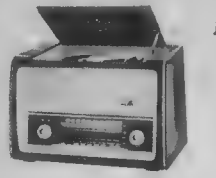

ЛУНА — люксусове короткохвилеве радіо — збудований патефон на 4 біги. — Найкраще виконання в чудовій горіховій скрині. 7 тюбів, автоматичний наставлювач, 3 голосники. Влучник на рекордер. 22 x 15 x 14 цалів.

КОРА - СТЕРЕО — найновішої моди — ясно-горіхове. Короткохвилеве радіо та 4 біги — стереофонічний патефон — 6 голосників, сильний гучномовець — місце на скритий тейп-рекордер. — 8 автоматичних наставлювачів, осібна контроля звуку. 54 x 33 x 17 цалів.

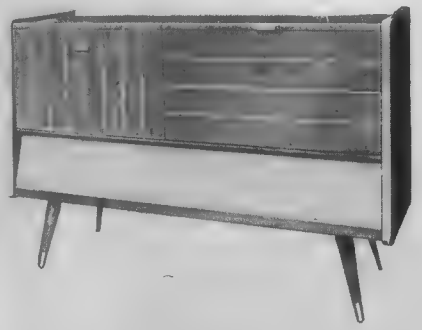

РЕЙНЛАНД - СТЕРЕО — Найкраще збудоване радіо-патефон. — Короткі хвилі — 4 біги патефон — автоматична зміна платівок — 4 голосники, сильний гучномовець, — місце на платівки і скритий тейп-рекордер. Автоматична контроля стацій і звуку. 43 x 33 x 17 цалів.

ВСЕ ЦЕ МОЖЕТЕ КУПИТИ
У НАЙКРАЩІЙ КРАМНИЦІ

ALPHA FURNITURE CO.

735 QUEEN ST. WEST
EM 3-9637
TORONTO, ONT.

3030 DUNDAS ST. WEST
RO 6-4011
TORONTO, ONT.

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIII ВЕРЕСЕНЬ — 1960 — SEPTEMBER Ч. 9 (153)

НАБЛИЖАЄТЬСЯ ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ БУДОВИ НОВОЇ КОЛЕГІЇ

Місяць вересень — місяць шкільних дзвоників і відчинення школи для наших дітей, молоді. По заслуженому відпочинку родичі відпроваджують своїх дітей до школи. Знову починається ріх журби, щоб дитина добре вчилася, виховувалась, свого рідного не забула та виросла на свідому, чесну й гідну дитину нашого українського народу.

Без сумніву кожний щиро дитиною зацікавлений батько шукає для своєї дитини школи, яка могла б — під кожним оглядом: релігійним, національним, освітнім — сповнити це важливе завдання. Таку школу для наших українських хлопців, що йтимуть до середніх шкіл, постановили ми за всяку ціну, при допомозі українського свідомого громадянства, збудувати таки в Торонті. Під цим знаком пройшла з успіхом велика кампанія в листопаді минулого року, яка продовжується й досі. Тепер кожний питає: як далеко поступили приготування й плани щодо будови колегії, коли можна сподіватися запису хлопців і т. п. З приємністю можемо сказати, що остаточні плани, обчислення кошторису й специфікації вже вкоротці будуть викінчені в детайлях і тоді підуть замовлення, контракти й усе, щоб розпочати будову школи.

Мусимо щераз скласти сердечну подяку всім тим, які сумлінно виповняють свій почесний обов'язок, що його собі з любов'ю й ревністю самі надали, та вплачують свої пожертви. Гарною й милою несподіванкою для нас був такий сердечний відгук наших ласкавих читачів "СВІТЛА", які, як ба"мо із проголошених у "Світлі" листів, шлють свої пожертви з усіх закутин світу, куди тільки "Світло" доходить. Їм ми щиро дякуємо і просимо інших наслідувати такий гарний приклад.

Нехай не бракне нікого, що хоч би і найменшою жертвою не причинився до здвигнення такого потрібного для нашої молоді виховника, як Колегія Святого Василія Великого в Торонті. Господь з нами — приступіть і Ви!

НАШІ ПРИЯТЕЛІ - ЗБІРЦИКИ ПІД ЧАС ЗБІРКОВОЇ КАМПАНІЇ У СУДБУРАХ, ОНТ. ПОСЕРЕДИНІ о. А. ВИННИК ЧСВВ, ОРГАНІЗАТОР ОКРУГИ Й о. Є. БОБОВНИК, МІСЦЕВИЙ ПАРОХ

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ ЧАСОПИС

Видають ОО. Василіяни

Передплата $5.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario
Телефон Редакції: LE 4-1411
Телефон Адміністрації: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Mr. E. Birchak
Ukrainian Booksellers & Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Контести 362

"За життя світу" 363
Євхаристійний Конґрес у Мюнхені

Бердичівські ісповідники *Т. Кострубá* 366

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 367

"Щоб усі католики в цих важких часах тривали в сильній єдності під проводом своїх провідників" *(—в)* 367
Наміреннія Апостольства Молитви на вересень 1960

Величезний осяг *(і. х.)* 369
Епохальне видання римських документів до історії України

Знову жінка на чоловічому старті *Ол. Мох* 370
Книжка Ольги Мак "Проти переконань"

ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 372

Усмішка — *спомин 1941 р. — Марія К. Головінська* 375

Записки пароха Старих Богородчан
о. Олексій Заклинський 377
Як то 1848 р. поляки доказували, що українців нема взагалі на світі

Хто винен? *о. В. З. ЧСВВ* 380
Що значить у Божому ладі одна людина

Історія панотця Ґірдлстона *Роберт Ґю Бенсон* 381
Оповідання про те, як диявол опановував священика

Старий чи новий стиль? *О. Оса* 381
Побутове, а не вчене...

Дві книжки про Атос *омс* 383

Згадки про мою смерть *В. Королів-Старий* 387
Смерть на ровері, у воді, від грому...

Патріотизм і націоналізм у Канаді 389
Що про це пише англієць?

Ідея патріярхату в Україні XVII сторіччя
о. д-р Іс. Нагаєвський 390
Патріярх Теофан IV і висвята православної єрархії

На Божих окопах — істор. повість *В. Ґюнерман* 393
В тіні гільотини

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 396

ENGLISH SUPPLEMENT

Golden Jubilee 401
Twenty Five Years a Priest 402
Why My Children Go To Catholic Schools 404
Divine Providence 405
Catholic Fundamentals 406

Місійна сестра в мандрівці по степах Африки.
Християнська любов і милосердя найкраща поміч для Африки.

ЧОМУ ВИ НЕ ПОШУКАЛИ ЗА 40 ЯК РОЗВИВАЄТЬСЯ НАШ КОНТЕСТ?

"Світло" закликає всіх своїх дотеперішніх і майбутніх прихильників стати до праці з нами: для поширення впливів нашого українського місячника "Світло". "СВІТЛО" МАЄ ТЕПЕР 5.500 ПРИМІРНИКІВ НАКЛАДУ. ОТЖЕ ХОЧЕМО В 1960 РОЦІ, ДО МІСЯЦЯ ВЕРЕСНЯ Ц. Р. ОСЯГНУТИ ЗВІЛЬШЕННЯ НАКЛАДУ "СВІТЛА" НА ОДНУ ТИСЯЧКУ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ВІЛЬШЕ!

$5.00 в 40 числах "Світла"? 20 НОВИХ НАГОРОД!

Передплатників "Світла" все й усе прибуває. Отже в січні прибуло 62, в лютні 46, у березні 32, у квітні 44, у травні 47, у червні 31, у липні-серпні 23. Це невеличкий зріст, як самі читачі бачите, і до нашої контестової тисячки ще далеко! Отже просимо поновити й потроїти ваші зусилля, щоб ми таки могли ще за той один місяць (бо контест завинів тільки до 20 вересня!) дати приобіцяні нагороди.

КОНТЕСТ ПРИЄДНУВАННЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Ціль контесту: ОСЯГНУТИ ДО 20 ВЕРЕСНЯ 1960 Р. ЧИСЛО ОДНОЇ ТИСЯЧІ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ "СВІТЛА". Це конечна умова для важности цього контесту: якщо вона не піде, контест не буде нас зобов'язувати.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ПРИЄДНАЮТЬ НАМ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, ДАЄМО ТАКІ НАГОРОДИ:

1-ша НАГОРОДА: заплачення подорожі до сх. Землі в місяці вересні ц. р. (в сумі $1.000) одної тисячі долярів готівкою) для того, хто до 20 вересня перший приєднає нам найменше 250 (двісті п'ятдесят) передплатників.

2-га НАГОРОДА: $150.00 (СТО П'ЯТДЕСЯТ ДОЛЯРІВ ГОТІВКОЮ) для того, хто до 20. IX. 1960 р. приєднає нам найменше 100 нових (сто) передплатників.

3-тя НАГОРОДА: $50.00 (п'ятдесят) ДОЛЯРІВ ГОТІВКОЮ) для того, хто в згаданому реченці приєднає нам найменше 50 нових передплатників.

4-та НАГОРОДА: 75.00 (сімдесят п'ять ДОЛЯРІВ) до вибору книжками з нашого каталогу; дістане той, хто приєднає нам бодай 40 нових передплатників.

5-та НАГОРОДА: $50.00 (п'ятдесят ДОЛЯРІВ), до вибору книжками з нашого каталогу; дістає той, хто приєднає нам 30 нових передплатників.

6-та НАГОРОДА: $25.00 (ДВАДЦЯТЬП'ЯТЬ ДОЛЯРІВ) до вибору книжками з нашого каталогу; дістає той, хто приєднає нам 25 нових передплатників.

7-ма, 8-ма, 9-та й 10-та НАГОРОДИ, КОЖНА ПО $10.00 книжками з нашого каталогу, для тих, що приєднають нам бодай по 12 нових передплатників.

Просимо учасників контесту зараз узятися до праці, бо час наглить. Просимо, кому це для тієї праці потрібне, написати до нас за блочками-посвідками на вплачену передплату.

Заповідаємо виразно, що умовини цього контесту зобов'язують нас тільки тоді, коли наші прихильники й апостоли католицької преси приєднають нам найменше одну тисячку нових передплатників у реченці до 20 вересня 1960. Якщо б таке не сталося, то контест не буде продовжений та не буде нас зобов'язувати.

ПОШИРЮЄМО І ЗБІЛЬШУЄМО НАШ КОНТЕСТ

2) НОВІ ДОДАТКИ ДО КОНТЕСТУ ТАКІ:

А) Хто може взяти в ньому участь? Усі, що приєднають нових передплатників. Усі, що вплатять передплату за чи для когось, що не мав досі вплаченої передплати; можна напр. вплачувати для своїх рідних, для приятелів, чи навіть для ворогів або грішників, яким бажаєте добра для душі їх. Не можуть брати в конкурсі участи редактори й адміністратори "Світла".

Б) Нові нагороди: 1) $100.00 (сто долярів); 2) $50.00 (п'ятдесят долярів); 3) $25.00 (двадцять п'ять долярів). Ці три нагороди будуть вильосовані з числа тих, які відповідають повищим умовинам контесту (під А).

3) ДАЛЬШЕ ЗБІЛЬШЕННЯ КОНКУРСУ:

120 нагород по $5.00 (по п'ять долярів) для тих, що відновлять свої передплати, або відповідають умовинам під А), але з тим обмеженням, що вони мусять пильно читати "Світло" за вересень, бо в 20 примірниках цього числа буде обернений догори ногами рядок. Коли хтось із тих, що: 1) заплатили передплату свою чи за когось, 2) знайде таке число з оберненим рядком і 3) пришле нам сторінку з перекинутим рядком поручено (реджистред) разом із своєю адресою, такому вплатимо готівкою п'ять долярів.

Досі пішло в світ уже 40 чисел "Світла", в яких були обернені догори ногами рядки. Хто нам такий примірник (із відверненим рядком) пришле, той дістане від нас $5.00 готівкою. Але — досі, на наше велике здивування! — ніхто з тих 40 власників $5.00 чи "Світла" до нас не зголосився. Отже виходить, що для 40 читачів "Світла" $5.00 не має такої вартости, щоб варт було для них "Світло" від дошки до дошки прочитати. В цьому числі є знову 20 чисел із оберненим рядком. Хто з передплатників "Світла" таке число знайде і пришле нам поручено (реджистред), той дістане від нас $5.00 готівкою.

ВИДАВНИЦТВО "СВІТЛА"

СВІТЛО THE LIGHT
Український Християнський МІСЯЧНИК
ВЕРЕСЕНЬ, 1960 РІК XXIII, Ч. 9 (453)

ЗА ЖИТТЯ СВІТУ

Євхаристійний Світовий Конгрес, що тривав від неділі 31 липня до неділі 7 серпня ц. р., розпочався Архиєрейською Службою Божою, яку відправив на площі Одеону архиєпископ Мюнхену, Кардинал Йосиф Вендель. В інавгураційній Богослужбі взяло участь 6 кардиналів, 70 єпископів і яких 100 тисяч вірних.

Кардинал Вендель у своїй проповіді сказав, що цей Євхаристійний Конгрес відбувається не в тихій замкненості одної церкви, а прилюдно, в серці великого міста. Христос приніс жертву на хресті *"за життя світу"* і це післанництво спасіння й рятунку світу має пригадати сучасному світові саме 37-ий Євхаристійний Світовий Конгрес.

По полудні відбулося врочисте привітання Папського Легата, Кардинала Теста, на Марійській площі, під гомін церковних дзвонів і фанфар та катедрального хору. Папську буллю про іменування Легата прочитано в латинській і німецькій мовах. По процесійному вході до катедри відбулася адорація перед Найсвятішими Тайнами і Папський Легат уділив Апостольське благословення.

Другого і третього дня Конґресу відбулися врочисті Богослужения у великих церквах Мюнхену. Ввечері були врочисті Богослужения в місцевих парафіяльних церквах із нічними Святими Годинами.

У середу, 3 серпня відслужено в мюнхенсько-

Закінчення неділі (7-го серпня) на Євхаристійному Конгресі: Архиєрейська Служба Божа на "Терезієнвізе" в Мюнхені при величезному здвизі народа

му соборі Ліббфравен Архиерейську Службу Божу для дітей і їх батьків, із масовим св. Причастям дітей. Того дня відбулася проща жінок до відпустового місця на горі Авдекс. Увечорі Папський Легат, кардинал Теста, відкрив на святковій площі Терезієнвізе головні святкування Конгресу. При тому відбулося врочисте літургічне привітання учасників усього світу в їхніх мовах.

П'ятого дня Конгресу, 4 серпня, в багатьох церквах Мюнхену відбулося рукоположення нових священиків. Пополудні того дня були виклади в різних мовах, а ввечорі Богослужіння на святковій площі з проповіддю н. т. "Євхаристія і священство" та з умиванням ніг.

У п'ятницю, 5 серпня, на площі колишнього концентраційного табору в Дахау посвячено каплицю Передсмертної Скорботи Христа та відправлено переблагальні Богослужби за гріхи народів. Увечорі на святковій площі відбулося Свято Хреста, під час якого була обговорена тема: "Єдиний шлях із турбот і жаху світу — це співтерпіння з Христом, щоби бути звеличаним із Ним". Того дня дальше відбулися виклади в різних мовах на Євхаристійні теми. Відбулась також година молитви жінок усього світу та години присвячені пам'яті передсмертної муки Христа.

Сьомого дня Конгресну, 6 серпня, були імпрези, присвячені молоді та молодому робітництву, а також продовження конгресових викладів у багатьох мовах. Увечорі на площі Терезієнвізе відбулася "Посвята вселенної", під час якої Єпископи візантійського обряду відслужили Архиерейську Соборну св. Літургію. Тоді відбулося також відновлення обітниць св. Хрещення та роздача свічок.

Євхаристійний Світовий Конгрес *закінчився в неділю, 7 серпня,* головним Богослуженням на святковій площі — Архиерейською Божественною Літургією з проповіддю н. т. "Євхаристія й кінець світу" та масовим св. Причастям учасників Конгресу. На закінчення була передана через хвилі етеру проповідь Святішого Отця Папи Івана XXIII. Пополудне було присвячене зустрічам.

У кінцевому Богослуженні взяло участь більше мільйона й двісті тисяч прочан.

У XXXVII Євхаристійному Світовому Конгресі взяло участь понад 500 архиепископів і єпископів, між якими 40 прибуло з Південної Америки, 29 з Африки, 23 з Індії, 5 з Кореї, 2 з Японії.

Участь українців у Конгресі з різних країн Европи, Америки, Австралії та інших континентів була значна. Українських паломників очолювали Митрополит Максим Германюк (Канада), Архиепископ Іван Бучко (Рим), Єпископ Гавриїл Букатко (Югославія), Єпископ Йосиф Шмондюк (ЗДА), Єпископ Йосиф Мартинець (Бразилія) та Єпископ Платон Корниляк (Німеччина).

Євхаристійні Конгрес (-з'їзди) постали на те, щоб перенести почитання й святкування Євхаристійного Ісуса між вірними не тільки в регіональних (красових) межах, але в світовому мірилі. На Євхаристійних Конгресах віддають вірні цілого світу честь Пресв. Євхаристії різними богослужбами, а кромі цього є на таких з'їздах різні відчити й наради про те, як підняти й поширити між християнами й у світі зрозуміння, що таке Пресвята Євхаристія та яке Її значення для нас і цілого світу.

Початок Євхаристійних Конгресів вийшов від француза Е. Тамісіє, який 1874 року започаткував прощу до міста Авіньйону для вшанування-почитання Пресв. Євхаристії. 1881 р. в м. Ліль у Франції вдалося зорганізувати перший світовий Євхаристійний Конгрес. Досі відбулося 36 таких конгресів, а цей у Мюнхені цьогорічній це 37-ий. Крім світових Євхаристійних Конгресів відбуваються також такі конгреси регіональні, по різних країнах чи націях, напр. в Еспанії, Франції, Італії й Америці.

Преосв. Кир Платон Корниляк, наш Єпископ у Німеччині, вітаючи українських учасників цьогорічного Є. К. сказав між іншим таке: "Під час Євхаристійного Конгресу будемо слати спільно гарячі молитви до Всевишнього, щоб цей святочний час був для кожного і всіх із нас справді благословенням, і щоб ми, скріпивши тут свої духовні сили, змогли щораз більше уподібнитись до Христа та стати справжніми й неустрашимими Його воїнами й оборонцями Христової Правди в сучасному зматеріялізованому світі. — Нехай Божественний Спаситель, приявний між нами у Пресв. Тайні Євхаристії, скріпить нашу віру та сповнить серця гарячою любов'ю до Нього і ближнього нашого. Нехай Пресв. Євхаристія — цей "знак єдности, союз любови, прообраз миру й згоди" (як пророк Тридентський Собор) буде джерелом єдности для нас українців, розсіяних по всіх закутинах світу, щоб ми всі разом творили одну християнську спільноту, міцну й солідарну проти всіх ворожих ударів та диявольських зазіхань.

"Що більше застановляємося над Тайною Пресв. Євхаристії, то більше переконуємося про ті великі користі, які Вона приносить людині й усьому людству. "Тайна побожности (віри), знак єдности, вузол любови" — ось як називає св. Августин цю св. Тайну. (Трактат до Івана 26, 13). — Ставши навколішки перед Маестатом Христа, утаєного в Пресв. Євхаристії, благаймо, щоб Він зняв кайдани з наших поневолених братів та повернув нашому українському боголюбивому народові свободу, щоб дозволив йому заняти місце в колі вільних народів у правдивій Церкві — Містичному Тілі Христа.

"Нехай же участь наша в цьому могутньому здвизі християнського католицького світу стане зворотною точкою в житті нашої еміграції, на плечах якої тяжить велика відповідальність за майбутню долю української спільноти!"

У п'ятницю ранком відбулася торжественна Архиерейська Служба Божа, що її відслужили всі наші приявні Архиереї — у сослуженні духовенства. Маси вірних, українців і чужинців латинського обряду, приступили до св. Причастя в нашому обряді, що Його роздавали Митрополит Кир Максим, Архиепископ Кир Іван, Преосв. Кир Ніл і Преосв. Кир Іван (Прашко).

Проповіді виголосили: по Євангелію о. Домінік Прокоп Ч св. Б. в німецькій мові, а при кінці Служба Божої в українській мові ВПреосв. Архиепископ Кир Іван (Бучко). Під час цієї проповіді всі вірні на запит Високопреосв. Архиепископа заявили могутнім голосом свою любов і відданість Спасителеві Ісусові Христові, Пречистій Діві Марії і видимому Голові Христової Церкви тут на землі — Святішому Вселенському Архиереєві Папі Іванові XXIII-ому.

При кінці проповіді подав ВПреосв. Архиеп. І. Бучко вістку про смерть Преосв. Кир Павла Гойдича, який помер 19 липня 1960, і зразу ж після Божественної Літургії відслужено панахиду за душу Ісповідника Кир Павла, що помер по тяжких стражданнях у большевицькій в'язниці.

В год. 2-гій попол. Наукове Богословське Товариство мало свої установчі сходини. На тих сходинах виголосили доповіді: ВПреосв. Митроп. Кир Максим (Природнича наука, техніка і Євхаристія) та о. д-р Іван Гриньох (про Євхаристію в розумінні богословської думки Сходу і Заходу).

В 3-тій год. відбулась стріча Єрархів із вірними, під час якої був виступ хору з Голяндії, під диригентурою д-ра М. Антоновича.

Між точками програми були виголошені дві промови — голови Українського Християнського Руху проф. В. Янева і ВПреосв. Митроп. Кир Максима. Обидві промови і змістом і способом виголошення стояли на високому рівні. Проф. Янів вітав Архиереїв від мирян. В імені Владик відповів Митр. Кир Максим, згадуючи, що світ не доцінює ще якслід жертв українського народу та віззвав, щоб ми не віддалювалися від себе. Українська єрархія і духовенство були завжди з народом і завжди з ним будуть, де тільки знайдуться українські миряни.

По відбутті Євхаристійного Конгресу, дня 9 серпня в залі Апостольської Екзархії Українців Католиків у Мюнхені, відбулося торжество промоції на почесних докторів філософії обох наших Митрополитів, Високопреосвященних Кир Константина з Філядельфії, ЗДА і Кир Максима, ЧНІ, з Вінніпегу, Канада.

Рівночасно Університет Леопольда Франца в Інсбруку, Австрія, на якому перед п'ятдесятма роками осягнув докторат св. Богословія Високопреосв. Митрополит Кир Константин, переслав Митрополитові Константинові диплом віднови титулу ("титулюм реновандум"), бо впродовж цих 50 років Митр. Кир Константин "якнайкраще заслужився для загального добра, не менше, як для поширення досконалішої культури людства".

Як повідомляє АУКП, згідно з українською програмою Міжнародного Євхаристійного Конгресу в Мюнхені, відбулися в цьому місті загальні збори Українського Богословського Наукового Т-ва, що його відновлено з тимчасовим осідком у Римі.

До Почесної Президії вибрано: ВПреосв. Митрополита Кир Максима, ЧНІ, Вінніпег; ВПреосв. Архиепископа Кир Івана, Рим, Преосв. Кир Йосифа, Філядельфія і Преосв. Кир Івана Прашка, Австралія.

Капліця "Смертної Скорботи І. Христа", відкрита з нагоди Євхаристійного Конгресу в концентраційному таборі в Дахау.

Зборами, при участі 30 осіб, проводив о. д-р В. Гавліч, ЧСВВ. Секретарювали: о. д-р І. Хома й о. проф. І. Тилявський. Запроектований статут прийнято з деякими змінами й доповненнями. Вибрано Головну Управу УБНТ в такому складі: голова — о. д-р А. Великий, ЧСВВ, секретар — о. д-р І. Хома, касієр—о. проф. І. Тилявський; Контрольна Комісія: голова — о. прелат П. Голинський, о. д-р І. Патрило, ЧСВВ і о. д-р С. Вівчарук. Директори Секцій: о. д-р І. Гриньох на Европу, о. протоігумен д-р В. Маланчук, ЧНІ, на Канаду, о. д-р В. Макух і о. д-р В. Шерегій з Пітсбурзької Дієцезії, на ЗДА.

ПОДЯКА

Не маю змоги подякувати листовно кожному, хто з нагоди ювілею моєї 40-літньої видавницької праці зложив мені свої дарунки чи побажання. Длятого тим шляхом — оволошення — прошу всіх, моїх добродіїв і прихильників, прийняти від мене якнайщиріше сердечне спасибі! Особливо дякую всім, хто причинився чимнебудь до ювілейного величного вечора, що відбувся в залі церкви св. о. Миколая в Торонто.

Торонто 15 серпня р. Б. 1960.

Олександер МОХ.

Теофіл Кострубá

БЕРДИЧІВСЬКІ ІСПОВІДНИКИ

Після коліївщини настали для Унії дуже сумні часи. Почали діяти сили, що руйнували їх та змагали до остаточної ліквідації уніятської Церкви. І справді Унія почала сильно занепадати, а її коштом ширилося нез'єдиненя. Наступили відступства і то не лише між світськими, але й серед духовних. У праці, що спеціяльно займається упадком Унії на землях, які в XIX ст. належали до Росії, її автор, латинський єпископ Е. Ліковський, пише про причини упадку св. Унії[1]). Ця незвичайно цінна, а й досі *одинока* цього роду загальна праця про ті справи (поминаючи загальні курси історії Церкви, напр. Гарасевича, Пелеша, чи нариси напр. Харкевича), сперта на багатому джерельному матеріялі, доказує, що не лише самі переслідування Москви були причиною упадку Унії.

"Не виницило Церкви тристалітнє, найжахливіше переслідування римських цісарів — навпаки, кров мучеників ставала посівом ісповідників", пише єп. Ліковський. "Не впала Церква в Ірляндії під обухом не менш жорстокого й кривавого переслідування протестантської Англії, що тривало також три сторіччя; отже трудно припустити, щоб саме зовнішнє переслідування, хоч як жорстоке й систематичне, здібне було знівечити майже до кореня таку велику вітку вселенської Церкви, що обіймала около два мільйони душ, коли би внутрішні відносини в Унії були цілком здорові і коли би переслідувачі не були в ній знайшли чинників, що помагали їм до її розсадження". (т. I, стор. 8).

Найважнішу (цілком правильно) причину упадку Унії бачить єп. Ліковський у *слабому католицькому усвідомленні вірних.*

"У якому стані релігійної освіти знаходився руський нарід", пише він при кінці першого тому, "легко уявити собі з того, що ми сказали про освіту його духовенства[2]). Похвальним виїмком щодо цього був у тих часах холмський нарід, бо завдяки стараниям кількох достойних єпископів мав знамените духовенство, освічене й повне Божого духа. Отже побачимо, яким муром станув цей нарід разом із своїми пастирями, вихованими в кращих часах, проти зазіхань дизунії (нез'єднення). Як би таке духовенство й такий нарід була мала в усіх дієцезіях русько-католицька Церква в моменті упадку Польщі, не сумніваємося, що Унія, як велика мученица, була б існувала й дотепер[3]), подібно як ірляндська Церква" (I, 264-5).

Католицьке усвідомлення духовенства й вірних було, очевидно, обов'язком Єрархії. Але тодішня Єрархія — каже Єп. Ліковський — мало про те дбала; за те він уважає її найбільшою виновницею впадку Унії. Очевидно, причин було більше — про них буде ще мова — але ця була найважніша. Вже після появи праці Ліковського видано багато матеріялу про уніятське правобережне духовенство. Показується, що справді не було на кім Унії спертися. Ось такий напр. Михайло Левицький, бувший уніятський священик із Городища в Смілянщині, пише свою автобіографію в письмі до Гервазія Лінцевського, нез'єдиненого єпископа переяславського (1757-1769) у 1766 р. і подає в ній такі факти[4]): Народився він у православ'ю й був 6 років дячком у Городищі. Пізніше пішов до... уніятського митрополита Володковича, щоб його висвятив.

Митрополит справді висвятив його, але перед тим зажадав присяги на вірність Унії. Левицький присягнув і дістав парохію таки в Городищі. Та своїм вірним він заявив, що він такий самий православний як і вони, і служив по православному. Так дочекався аж "місій" Значко-Яворського. Тоді поїхав до нього, відрікся Унії й зложив присягу на вірність... православ'ю. Другий тип досить подібний виступає в добровільних зізнаннях перед військовою комісією 1771 р. Називається Матвій Сухач, а парохом (уніятським) був у с. Янківці, білоцерківської округи. Потому, як настала коліївщина, він апостазував і тривав у нез'єдиненню аж досі. На питання: котра віра ліпша, казав, що уніятська. Про причину апостазії духовенства в часі коліївщини казав, що "в тім часі баламутства гайдамацькі й попам відібрали розум, не знати було, кого триматися". Він сам тривав у нез'єдиненні, бо дивиться на інших священиків, що чекають якогось кінця, то й він із ними. На питання причини баламутства між духовенством сказав: "Від себе дуже бажав би я дійти вже до якогось доброго вирішення, а того не можна дочекатися й тому в нас баламутства"[5]).

Зізнання Сухача — просто клясичний зразок, що думало в своїй масі тодішнє уніятське духовенство. Як бачимо, воно чекало, щоб якось успокоїлося; а хто буде творцем того спокою — байдуже. З того можемо зрозуміти, чому було багато відступників від св. віри: це не були борці за Христову правду, але *темні, сірі* люди, що бажали в спокою їсти свій хліб. Отже не диво, що в короткому часі — від січня до серпня 1768 року перейшло в руки нез'єднених 306 церков на правобережній Україні[6]).

Очевидно, не все духовенство було таке. Яким способом сотки священиків не то не вміли присвоїти собі засад св. віри, але й не вміли поширити їх серед вірних — не можемо в окремих випадках прослідити. Натомість знаємо з попередньої статті про кількандцятьох уніятських священиків, що вміли потерпіти й мученичу смерть, а Церкви не зрадили. Крім них бачимо ще і в'язнених по тюрмах за те, що не хотіли перейти на православ'я. Сильніше переслідування розпочалося після смерти Лінцевського. При допомозі війська (переяславського полку) "навертано" правобережних уніятів; польські поміщики переважно не противилися тому. Але тут "апостоли" натрапили на спротив. Бідні, обтяжені родинами, але чесні й правдиві Божі священики не дали відвести себе від св. віри. Тоді застосовано до "непокірних" — тюрму.

"В'язниці в Бердичеві, Умані, Білій Церкві й кількох інших місцевостях", пише єп. Ліковський на основі рукописного матеріялу, "містили в своїх мурах у часі від вересня 1772 р. до жовтня 1773 р. по кількандцять до кількадесяти уніятських священиків, одиноким злочином яких було те, що не хотіли виректися своєї віри й своїм парохіянам не хотіли дати згіршуючого прикладу. В самій лише *бердичівській в'язниці* сиділо 68 уніятських священиків, найбільше з уманського деканату[7]), бо 32, дальше з живоловінського 10, з богуславського 8, із корсунського 6, зі смілянського 7, із білоцерківського 5"[8]).

Про долю "бердичівських ісповідників", як їх справедливо назвав у своїй історії Церкви Ю. Пелеш[9]), можемо сказати дещо більше, бо щасливо збереглася їх переписка з нунцієм[10]).

Правдиве зворушення огортає, коли читати ті їх листи до нунція (Йосифа Гарампі). Доносять про свій страшний стан: що ніщо інше, як лише вірність св. Церкві загнала їх до в'язниці, де вони *сидять заковані в кайдани* без огляду на вік і достоїнство, терплять голод, зимно й нечувану тісноту, бо напхано їх до в'язничних келій стільки, що майже один на одному лежить. За едину поживу служить їм кусок твердого хліба й напів сирий горох. Одежі від більше як півроку не вільно їм було змінити, бо схопили їх нагло з домів, у чім були. Навіть до церкви, вислухати св. Літургію, не пускали їх кати. З тих мук і невигод деякі з них померли в тюрмі. І що ж найбільше причиняє їм болю в тому тяжкому положенні? Про те вони також пишуть: а саме, що церкви їх і парохії попали в руки людям темним, без освіти й моралі, насланим із Переяслава; що родини їх блукають по світі за жебраним хлібом; що собрати їх або мучаться по інших тюрмах, або по лісах і печерах блукають. Отже просять нунція заступитися за ними, щоб могли вийти з в'язниці і знову працювати для добра Церкви.

Та заходи нунція увінчалися успіхом щойно під кінець 1773 року. За той час бердичівські в'язні дали свідоцтво св. вірі, як правдиві мученики. вірні в цілому житті й до смерти св. католицькій Церкві. Побіч уманських мучеників і священиків, що згинули в коліївщині взагалі, вони становлять прикрасу сторінок історій нашої Церкви в XVIII сторіччі.

---

[1]) Ks. Edward Likowski, Dzieje Kosciola unickiego na Litwie i Rusi w XVIII i XIX w. uwazane glownie ze wzgledu na przyczyny jego upadku. Poznan 1880. 2-e wyd. Warszawa 1906.

[2]) Ліковський писав про це передтим.

[3]) Ці слова писано в 1879 році.

[4]) С. Іваницкій, Переяславскій Епископъ Гервасій Линцевскій и начало возсоединенія уніатовъ въ западной или польской Украинѣ (1757-1569). Кам'янець Под. 1904, в додатках ч. IX.

[5]) Іваницький, цит. тв., у додатках, ч. XXIV.

[6]) Там же, ч. XXI.

[7]) Пригадуємо, що якраз в Уманщині були найбільш чинні василіянські місії. Вони, очевидно, вплинули корисно й на парохіяльне духовенство.

[8]) Likowski, Dzieje, I, стор. 537.

[9]) J. Pelesz, Geschichte der Union, т. II, стор. 537.

[10]) M. Harasiewicz, Annales Ecclesiae Ruthenae, Lwiw 1860, ст. 500-519.

Пор. також у Ліковського (I, 146-149) і Пелеша (II, стор. 537-541).

ЩОБ УСІ КАТОЛИКИ ТРИВАЛИ У СИЛЬНІЙ ЄДНОСТІ

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ВЕРЕСЕНЬ

Потверджуючи це молитовне наміреннє для всіх членів товариства Апостольства Молитви, Свт. Отець Іван XXIII у своїй батьківській печаилвості бачив превелику вагу сильної єдности вірних із своїми провідниками, себто з Верховним Керманичем Христової Церкви, її Єпископами та священиками-душпастирями. У різних країнах, де Церква переслідувана або йдуть диявольські старання, щоб її вповні зліквідувати, тільки така свята єдність духа, взаємної піддержки, заохоти і світлі приклади геройської постави один для одного, дадуть силу пережити ці важкі часи, видержати постійні натиски та остатися вірними Христовій Церкві.

Добра дитина св. Церкви завжди пам'ятатиме своїх братів і сестер, які в різних частинах світу живуть під таким гнітом і насильством, і щоденно проситиме Бога, щоб одні одних, сильніші слабших, під проводом своїх священиків, єпископів, хоч ув'язнених, загрівали до витривання. Особливо ж має це приміненя до нашого українського народу, що його сини й доні та їх нащадки живуть під большевицьким режимом. Ми, на вільній землі, ніколи не повинні призабути їх, але повинні просити Бога, щоб у такій єдності духа вони помагали собі та, задивлені в світлі приклади Єпископів-Мучеників і своїх вірних Церкві душпастирів, не заломалися на тернистому шляху життя.

Але багато з нас проживає у вільному світі і є великі небезпеки, що через кращі умовини життя, вільний незалежний устрій, свободу слова, преси може закрастися до нас легковажність значення тієї сильної єдности з нашими духовними провідниками.

У Католицькій Церкві така єдність проявляється в щирому, повному послуху й пошани, відношенню до Христового Намісника, Єпископів і душпастирів. Тому прислухуватись навчанням, бажанню та вказівкам Свт. Отця, іти за пропозиціями та слухати й шанувати свого Єпископа, дати тісну співпрацю й мати дитинне довір'я до свого душпастиря, священика — це повинно бути не тільки наміренням наших моли-

тов, але справді наших практичним католицьким життям.

Звернімо увагу на це останнє, безпосередньо нас торкаюче, відношення. Яка наша єдність із духовними провідниками в парохії, до якої належимо. Іншими словами: парох і його парохіяни та їх спільна праця над спасінням своїх душ. Нераз розбіжні в нас розуміння щодо цієї співпраці. Одні думають, що ця співпраця повинна би проявитись у парохіяльних підприємствах, не звертаючи великої уваги на духовну співпрацю, яка має на меті піднести духовий стан людини до кращого й ліпшого християнського життя і чимраз ближчої злуки з Господом. Інші вважають свою співпрацю тільки в духовних справах, але в ділах, що мали би бути овочами ї хвіри й доброго життя, того не проявляють. Тому правдивої єдности нема. Одні побожні, але не включаються до цілого життя парохії, другі ж, задивлені тільки, щоб їх громада матеріяльно росла, і тому призабувають на властиву ціль їх приналежности до парохії. Правильно справа повинна бути така: Церква є на те, щоб ми в ній спаслися, росли у вірі, ставали щораз ліпшими дітьми Бога та росли в любові до свого ближнього. Тому йдемо за проводом свого пастиря, користаємо зі св. Тайн, що їх він нам подає, слухаємо його духовних порад і т. п. Знову ж овочем того співжиття є тісна співпраця в усіх інших ділянках парохіяльного життя, що вимагають жертви та праці, щоб церкву, школу і т. п. вдержати та змагати до їх розбудови.
"Перше дбайте про царство небесне, а все проче дасться вам" —, сказав Христос.

Молімося цього місяця, щоб така сильна єдність і співпраця росла в усіх наших парохіях, тоді молитвою й ділом причинимося до здійснення цього важливого місячного намірення. (в).

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

Дякую Матінці Божій і Митрополитові Андрієві за вислухання моїх молитов і частинного уздоровлення з тяжкої хвороби мого мужа Матвія, який ще знаходиться в шпиталі, але маю надію що скоро вернеться до дому.

Марія Чопій, Ньюарк, ЗДА

—†—

Складаю щиру подяку Матері Божій Неустаючої Помочі й Слузі Божому Митрополитові Андрієві за щасливо перебуту тяжку операцію.

Меланія Подгурська, Вентлянд, Ман.

—†—

Складаю найщирішу прилюдну подяку Найсвятішому Серцю Ісуса, Матері Божій Неустаючої Помочі, св. Йосифові, св. Антонієві й Слузі Божому Митрополитові Андрієві за вислухані молитви й за удержання доброї праці.

Софія Підгірна, Сан Франциско, ЗДА

—†—

Складаю найсердечнішу подяку Найсв. Серцю Ісуса, Матінці Божій Неустаючої Помочі, св. Йосифові, св. о. Николаєві, св. Антонієві й усім Святим та й Слузі Божому Митрополитові Андрієві за отримані ласки й за поміч у тяжкій операції.

Пелагія Слепчко, Гай Прері, Алта

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..." (Мат. XI - 28).

—†—

Цею дорогою складаю щиру подяку Господеві Богові й Матінці Божій за молитви вислухані за посередництвом Слуги Божого Андрія Шептицького.

Ул. Няйко, Торонто, Онт.

—†—

Складаю найщирішу подяку Пресв. Христовому Серцю, Преч. Діві Марії і Слузі Божому Митрополитові Андрієві за вислухані молитви й одержані ласки.

Василь Назар, Ґлембаро, Ман.

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ.

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупину в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміріння Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день. (300 днів відпусту раз у день).

Пресвяте Серце Ісуса, спаси Україну.
Непорочне Серце Марії, будь моїм спасінням.

(і. х.)

ВЕЛИЧЕЗНИЙ ОСЯГ

ЕПОХАЛЬНЕ ВИДАННЯ РИМСЬКИХ ДОКУМЕНТІВ ДО ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Дня 12 березня 1960 р. Генеральна Курія Отців Василіян була на авдієнції у Свт. Отця Івана XXIII. При цій нагоді о. д-р А. Г. Великий ЧСВВ передав Святішому Отцеві 21 томів римських документів до історії України.

За дозволом своїх Настоятелів в 1952 р. о. д-р А. Г. Великий ЧСВВ зачав видання збірки римських документів до історії України. Збірка має назву: "Римські Документи України". Ціль тієї праці — подати дослідникам історії Церкви в Україні якнайповнішу документацію про український католицизм.

За останніх 8 років, тобто від 1952 р. дотепер, вже видано 25 томів, що подають 9.220 документів, на приблизно 9,300 сторінках друку.

І так томи: 1—2 п. н. "Документи Римських Архиєреїв до історії України" (1075-1953). У тій збірці на приблизно 1500 сторінках опубліковані Буллі, Бреве і Листи Римських Архиєреїв від Григорія VII до Пія XII, що відносяться до історії України.

Томи 3—16. Цих 14 томів (4700 сторінок друку), що обіймають "Акти, Листи й Декрети" Священної Конґреґації Поширення Віри, представляють опіку цієї Священної Конґреґації продовж більше ніж 2-х сторіч над нашою Церквою й народом, себто від 1620-1862.

Томи 17—18. Ці 2 томи "Документи Біо-гаґіо-графічні" (674 сторінок) подають документи Священної Конґреґації Обрядів й Акти беатифікації (1643 р.) та канонізації (1867 р.) св. священомученика Йосафата.

Томи 19—22. (4 томи 1.530 сторінок) подають Листи Київських Митрополитів, що обіймають період від 1613-1762, себто листи Митрополитів: від Рутського до Гребницького.

Томи 23—25. Найновіші томи (1,000 сторінок), що появилися друком уже цього року — це 3 томи Листів Апостольських Нунціїв, що подають "Римські документи за час від 1550—1620 р."

Видання цієї збірки "Римських Документів України" щедро спомагають: Українська Католицька Єпархія у вільному світі, Василіянський Чин, поодинокі священики та вірні. Отже—можна сказати, що видання цих документів, це діло цілої нашої спільноти. На кожному томі зазначено, хто є його фундатором та яка ближча нагода видання поодиноких томів.

Як прийняв Свт. Отець цю збірку документів?

Із вище вичислених 25 томів, під час авдієнції Святішому Отцеві доручено тільки 21 томів, бо 4 томи (1 том Листів Митрополитів і 3 томи Листів Апостольських Нунціїв) появилися вже після авдієнції (12. III. ц. р.).

Свт. Отець відразу дуже зацікавився тією збіркою документів, просив занести йому до його кімнати-працівні й поставити біля стола, при якому він постійно працює. І зараз же взяв у руки один том та став із зацікавленням і вдоволенням переглядати. Питався про дальший плян видання наступних томів, дуже заохочував до дальшої праці, передаючи на це своє особливіше Апостольське Благословення.

Наглядним доказом особливішого признання Свт. Отця Івана XXIII для праці над виданням "Римських Документів України" є письмо Секретаріяту Стану з 18 березня ц. р., звернене до Отця Павла Миськова протоархимандрита Чину Св. Василія Великого. У цьому письмі И. Е. ВПреосв. А. Дель'Аква пише між іншим таке:

"Високопреподобний Отче, Преподобні члени Генеральної Курії Отців Василіян Св. Йосафата, що під Вашим проводом, були недавно на авдієнції у Святішого Отця, зробили велику радість серцю Його Святости, а це з двох причин: через дуже милі відвідини і через дар перших двадцять один томів великої й цінної збірки документів п. н. "Римські Документи Католицької Церкви в Україні й у Білорусі". Христовий Намісник хотів іще раз виявити оцим письмом Свою вдячність і запевнити про Своє вдоволення, що Він вже зробив раз усно під час батьківської зустрічі.

Перший загальний перегляд — що є заповідником докладніших студій — тих томів, відкрив Святішому Отцеві важність тих документів і велику корисність Збірки, що призначена зробити багато добра. І бажає, щоб щоскоріше появились численні томи для повного завершення передбаченої Збірки. Святіший Отець, своїм вдоволенням заохочує до здійснення шляхетного наміру, а своїм бажанням приспішує звершення тієї праці, і радо прийме наступні томи..."

Які документи мають появитись у найближчому часі?

У найближчому часі мають появитися дальші 15 томів "Листів Апостольських Нунціїв, Листи Державного Секретаріяту та інших Урядів Апостольського Престолу". Збірка цих листів має мати около 18 томів, дотепер вже вийшло 3, а ще має вийти 15 томів. Після цього вийде яких 3—4 томи "Письм цісарів, королів і князів", а потім 5—6 томів "Письм духовних і світських осіб", після цього 4—5 томів "Письм монахів", а накінець коло 6 томів документів п. н. "Різні й анонімні". Ціла Збірка "Римських Документів України" має мати около 65 томів. Дотепер вже видано 25, і в друку є тепер 6 томів.

Дуже цікаві документи опубліковані у трьох недавно виданих томах "Листів Апостольських Нунціїв", що обіймають період від 1550 р. до 1620 р., бо в тих листів видно, як Апостольські Нунції Варшави, Відня, Венеції, Парижу, Німеччини повідомляли Христового Намісника не

тільки про релігійне життя в Україні, але також і про політичні події. Зокрема козаччина в листах Апостольських Нунціїв знайде документальні джерела свого розвитку та загально європейської політичної ваги.

Немає сумніву, що наступні томи з "Листами Апостольських Нунціїв" будуть ще цікавіші. В "Оссерваторе Романо" з 14 травня ц. р. п. и. "Історія католицизму в Україні" було гарне звідомлення про першу частину цієї Збірки "Римські Документи України", яка без сумніву стане першорядним джерелом церковної та політичної історії в Україні від найдавніших часів аж до наших днів.

Олександер Мох

ЗНОВУ ЖІНКА НА ЧОЛОВІЧОМУ СТАРТІ

Ольга Мак. ПРОТИ ПЕРЕКОНАНЬ. Роман. 1959. Накладом видавництва "Гомін України", Торонто. — Стор. 368, форм. 152x216. Ціна $3.50.

Ми вже у "Шляху" й "Світлі" кілька разів писали про Ольгу Мах: про її пригодницьку повість "Бог вогню", про спомини "З часів єжовщини" та про іншу п. н. "Чудасій". Писали похвально, кажучи по-канадськи: давали їй кредит. Але вже тепер, по-галицьки кажучи, той кредит нам виплатився, бо авторка вчас і з добрими відсотками його до нашої громадської каси звертає. Тим разом, подібно Лесі Українці, п. Ольга Мак, мати 4-ро дітей, стартує на мужеському полі та ще й без "жіночої логіки", як сама вона в "Києві" про одного вояка-автора написала.

"Проти переконань", новий великий роман авторки, це **роман із релігійно-етичною проблематикою, але не тенденційний.** Коли й читачеві виявиться подекуди якась тенденція авторки, то, мусимо тут об'єктивно ствердити, вона виходить таки з нашого життя: так є в житті, а авторка хіба стільки винна, що відслонила добрий рубець заслони мовчання, отого "тотшвайген", що його нехристи всякі закидають на різні проблеми християнського життя. Коли порівняти "Проти переконань" нпр. із творами Самчука чи навіть із "Містом" Підмогильного, то бачимо, що опис радянського середовища, який створила О. Мах, таки вірний. Але вона не тільки описала те негативне, як це зробили пасивно згадані автори, — вона ще **насвітила** описане речами, які інші автори **свідомо промовчують.** А має авторка ще й такий плюс, що була сама в часі й місцях, які описує, отже за нею ще й атут очевидця.

Як би так узяти тільки самі твори Маланюка, а відкинути з них їх ідеологію, то чим став би той поет? Писав марксистський критик Іржиковський, що коли два рівноварті поети опишуть один спокій, а другий Ісуса Христа, то всякий неупереджений критик вище оцінить вірш про Христа. І це просто очевидне, малощо не аксіом. Але такий певних тем і те, що сучасний світ через свою нехіть до всього, що Боже, (духове лінивство, за терміном св. Томи "ацедія", яке Вінніпезький Митрополит Максим дуже влучно переклав англійським терміном "Ай донт кер") не любить читати книжок, у яких є релігійна тематика, а читає такі, в яких є сексуальна. І тому нпр. автор В. Бендер написав навіть фейлетона п. н. "Дещо про делікатне питання", в якому то фейлетоні боронить "прав" автора свідомо заторкувати сексуалістику для популярности між читачами...

У чистій книжці О. Мах є три "тяжко" еротичні описи (і з цього приводу це книжка тільки для зрілого читача), але вони там може потрібні для експозиції роману так, як нпр. потрібні такі описи в "Християні дочці Лявранса" пера конвертитки на католицтво, лавреатки Нобля, Сигриди Ундсет. Маємо в книжці О. Мак і деякі грубі вислови чи навіть факти, але і вони потрібні для дії роману, для психології героїки, а не з рацій "популярности", як хотів би п. Бендер.

Як би був тут на еміграції п. д-р М. Рудницький, то напевне назвав би О. Мак "тенденційною графоманкою", як писав був во время оно про Н. Королеву. Бо "христіяна нон легунтур": не слід людям читати релігійні речі в світі, який не хоче знати Бога. Але той же самий "критик з Діла". називав найвищими суперлятивами А. Франса чи Б. Шова, які — як відомо — кажуть персонажам своїх творів говорити на безконечно тенденційні теми, щось наче середньовічні драми з воплоченими чеснотами! але — очевидно, — тільки на протирелігійні чи протиморальні теми.

Наша авторка, пережила тяжкі часи єжовщини (про них і маємо її спомини "В часах єжовщини"), має за собою атут очевидця, але ще один більший атут має: вона не промовчує деяких сторін радянського життя: нпр. вона не ідеалізує брехунів, егоїстів-шкурників, як це роблять інші, нпр. Підмогильний ("Місто") чи Самчук ("Чого не палить вогонь"), а виявляє їх такими, як їх нпр. виявив митроп. Липківський у своїй книзі про "Відродження української Церкви" в 1920-30 рр. Книжка п. О. Мак це різкий поличник тим усім брехунам, які сьогодні з безвірників-шкурників, а то й енкаведистів роблять "героїв полум'яної революції" та плетуть очевидні теревені на тему "відродження 20-тих років".

Одного з таких "патріотичних" брехунів і ставить нам перед очі авторка: безвірника, що заступає Бога українською нацією. Але в порівнянні з українською дівчиною релігійних переконань і справжнього патріотизму, ба, навіть у порівнянні з її релігійним батьком-шевцем, той наш дуплікат "героя" Підмогильного "Міста": інтелігент із вищою освітою, виходить у нашої авторки не тим, чим би його зробили всякі дивничі, ісповідники Дива: героєм, а виходить звичайним брехуном-деклямотором, що свій "полум'яний" патріотизм кінчає кар'єрою майора-партійця. Вистачить прочитати нпр. навіть видані прихильниками "ренесансу" твори М. Куліша і спомини його дружини чи листи тих "героїв" ("Толубі дилімансн"), а вже з них спостереже бистрий читач правдивий "характер" отаких "героїв".

Проте О. Мак не протиставить оцьому шкурникові-самолюбові-вітаїстові якоїсь постаті з "партійною" в політичному розумінні ідеологією: релігійна дівчина з переконаннями навіть примітивна в догматичному значенні релігійности — це той противажник брехні "патріотичного атеїзму". При гарних деклямаціях "націоналіста-патріота" -атеїста, в порівнянні з якими всі протиставлення неосвіченого шевця й так же малоосвіченої дівчини виходять бліді й непереконливі (тут може бути велика небезпека для релігійно малосвідомого читача), деклямаціях, що мають доказувати протирелігійні "істини", — як же гірко виступають чорною темінню сумні "діяч" цього патріота-"націоналіста": звідництво, брехня, егоїзм, плазунство перед комуністами і т. п. Може й не скрізь удалося авторці таке протиставлення справді реально відтворити, проте вже сама спроба, створити твір із такими заложеннями релігійними й моральними, свідчить про відвагу справді мужеську авторки, свідчить, що в нашій літературі врешті постає моральне відродження.

Коли в інших народів маємо цілий ряд авторів із релігійною проблематикою, в нас такі твори дали зі становища західнього католицтва тільки одні Н. Королева та М. Кузьмович-Головінська, але зі становища православного, чи радше з-поміж православних ми таких творів досі в наших часах не спостерігали. Релігійна тематика Л. Українки це радше анти-релігійна тематика, про що зрештою й свідчив заповіт Л. Українки, в якому вона застерігається проти церковного похорону.

Православні автори-наддніпряни дали нам цілий ряд цікавих споминів про дії безбожників "патріотів" під час творення української державности та про те, які страшні висліди дала така атеїстично-аморальна дія. Але повісти на таку тему, чи радше: з такою проблематикою, ми досі не мали. Оце вперше православна уроженка Наддніпрянщини дала нам такий твір і, можна сказати, виявила при цьому неабиякий талант та духову спостережливість. Деяку пікантерію придає справі ще й ця умовина, що видало роман видавництво, в якого "партії" й досі багацько людей, що тільки пускають дим "релігійности", поправді ж повні індиферентн. для яких релігія є тільки засобом для осягнення їх похочувань.

Роман "Проти переконань" іде досить живою дією, але ця дія радше в психології персонажів, у їх діялогах. Але хоч цим роман нагадує нпр. Ф. Моріяковий "Скрутінь гадюк", проте не можна б сказати, що роман малоцікавий для читача. Навіть із бібліотечної практики знаю, що роман читають зацікавлено наші тінейджери-смотрики, позатим байдужі для української книжки, хоч сумніваюся, чи лектура О. Мак здорова для них... Авторка вміє зразу ж нас зацікавити, не так, як нпр. Самчук чи навіть Королева, яких твори спочатку потребують довгого віддиху в читача, заки його зацікавлять. Цікаво, що слабість авторки саме противна: вона не вміє, на нашу гадку, якнайлі кінчити свої твори: свідчить про це не тільки "Проти переконань", але і "Чудасій" і "Жаїра".

Та про те й подібне напишемо другим разом.

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ПРОДАЄ ТАКІ КНИЖКИ:

Перші заповіді. Біля книги про переслідування віри в Україні — — — —	1.00
св. Василій Великий: Борець Христа. Святовасилійське "Наслідування Христа" оправлене в скіру — 2.00; опр. в полотно	1.00
Відпустові молитви — — — —	0.10
Назарко, о. І. ЧСВВ: Поширення культу Богородиці — — — — — —	0.35
Островерха М.: Великий Василіянин Слуга Божий Митроп. Андрій Шептицький —	0.50
Why learn Ukrainian? — by Geo. Simpson	0.25
Запорожець О.: Без Бога ані до порога. Повість — — — — — — — —	1.00
о. О. Штаваінгер: Об'явлення Серцю Марії у Фатімі — — — — — —	0.50
А. Потоцький: Пастушок із Назарету — оповідання для дітей — — — —	0.50
О. Кисілевська: По рідному краю — — —	2.00
Р. К.: Я була свідком чуда! — — — —	0.30
о. Р. Пію: Назустріч життю — — — — —	0.75
о. І. Д. Поповнч: Граматика церк.-слов. мови	1.50
о. І. Д. Поповнч: Києво-Печерський манастир	0.50
о. М. Соловій: Літургіка для українських шкіл, ч. І. Святі речі — — — —	1.00
ч. II. Святі Богослужби — — — — —	1.00
— Щоб усі були одно — — — — — —	0.25
о. д-р Ю. Федорів: Проща до св. Землі — —	2.00
— На чорній горі Атос. Записки паломника	1.25
Митрополит В. Липківський: Відродження Української Церкви — — — —	3.00
П. Грицак: Галицько-Волинська Держава —	2.50
Skwarok J. OSBM.: The Ukrainian Settlers in Canada and their schools 1891—1921 — —	2.00
о. А. Трух: Вона Кринниця — — — — — —	0.50
В. Лозинський—М. Ценевич: Прокляті пани — історична повість з Козаччини —	2.00
о. А. Трух: Життя Святих, третій том — —	5.00
о. М. Вавряк: По Василіянських манастирях	2.50
Ю. Мозіль: Спомини політв'язня — 1958 —	1.50
Ю. Мозіль: Крізь залізну заслону — — —	1.00
М. Головінська: Чічка — оповідання — —	1.75
С. Бартас: Було трое малих дітей —опов. —	2.50
І. Дардель: Свята Єлисавета оповід. **1958**	0.25
О. Купранець: Вигнаний гетьман І. Мазепа	0.25
Й. Схрейвера: Чудесне життя с. Варвари —	1.50
М. Овчаренко: Золоті ворота — читанка	2.50
І. Кострубе: Нариси з церк. історії України	2.00
О. Мох: Теофіль Кострубе — життєпис — —	0.25
О. Мох: Книжки і люди — літерат. нариси	1.00
Н. Королева: Подорожній — легенди — —	0.50
оми: Пошки Пречистої Діви — — — — —	1.50
оми: Чорт, направду! — — — — — — —	0.25
М. Островерха: Гомін з далека — — — —	1.00
М. Островерха: Чорнокнижники із Зубівки	0.50
М. Островерха: На закруті. Осінь 1939 р.	1.75
Я. Бохенський: Тайна червоного посольства	2.00

Замовляти на адресу:

Basilian Press — 286 Lisgar St. Toronto 3, Ont., Canada

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

ПРОМОВА СВТ. ОТЦЯ ДО УЧАСНИКІВ ЗАГАЛЬНОЇ АВДІЄНЦІЇ

У липні Свт. Отець Папа Іван XXII прийняв на загальну авдієнцію тисячі прочан і туристів та сказав до них промову, в якій заявив, що в сьогоднішньому роз'єднаному світі єдність Церкви є "невимовною потіхою".

"Люди — сказав Свт. Отець — збентежені й заклопотані тим, що діється в світі, який не завжди в гармонійності, який не завжди є світом однозгідного духового підіесення, а який навпаки, є часами світом конфлікту ідей, слів, дій і жестів".

"Одначе бути разом із Намісником Ісуса Христа, серед серденності тої самої християнської родини й батьківства, належати разом до Церкви — викликає вдоволення і невимовну потіху".

Яскравий контраст між мирною єдністю папських авдієнцій і тривожним роздором світу причинюється до того, що Церкву щораз ясніше видно як живучу силу між людьми.

Далі Свт. Отець заявив, що Церква звертається до людей усіх віків: 1) "До молоді Вона каже: Ніколи не знеохочуйтеся, Господь є на вашій дорозі; Він поможе вам поступити правильно та принести собі честь. 2) До тих, які вже досягнули зрілости, Вона каже: Хоч ви маєте більшу відповідальність, то зовсім не повинні журитися, бо Господь з вами. Його дух і Його Євангеліє є з вами і ви носите Його у ваших думках, у вашому серці, у ваших словах і в ваших ділах". 3) "Старшим дає Церква найміцнішу потіху: Старші роки напевно не затемнюють Христового світла. Спонука вірити в Нього та віддати себе з довір'ям Його непомильним обітницям і запевненням є завжди жива".

VI СВІТОВИЙ КОНГРЕС КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ

Від 7 до 10 липня ц. р., відбувся VI-тий Світовий Конгрес Католицької Преси в Сантандері (Північна Еспанія), в якому взяли участь приблизно 400 делегатів із 30 країн.

Програма конгресу була незвичайно багата. Головною його темою була: "Католицька преса, як засіб єднання між народами".

До головніших дискусійних тем належали такі питання: Журнали для молоді; Співпраця між тижневими часописами; Католицька преса у зв'язку з технічними (друкарськими й редакційними) досягненнями; Пристосування преси і її післанництво у зв'язку з розвитком радія й телевізії; Схід та Захід; Розмова між католицькими пресовими агенціями й тими, що користуються тими агенціями.

Доповідачами або предсідниками поодиноких засідань і дискусійних зібрань були дуже визначні люди католицького пресового світу так, що з цього погляду конгрес був справді дуже репрезентативним.

Українці беруть участь у конгресах Унії четвертий раз (Рим, Париж, Відень, Сантандер). Спеціально жива співпраця з Унією датується від 1957 р., коли то до Міжнародньої Унії Католицької Преси прийнято в члени Асоціяцію Української Католицької Преси, а її постійного представника до Унії, проф. д-ра Вол. Янева, обрано до керівних установ Міжнародньої Унії. В цьому характері брав він участь у всіх засіданнях Дирекції, які відбулися за час останньої каденції (конгреси відбуваються що три роки).

Слід згадати, що українці і цього разу виступали як самостійна одиниця, як єдина з еміграційних груп. Визнання цього права вимагало спеціяльних заходів, бо початково зараховано наших представників до делегацій країн поселення. Українська делегація роздала спеціально підготовлений меморіял про переслідування Церкви в Україні (друкований французькою мовою), як теж малий портрет Митрополита-Ісповідника Йосифа Сліпого із коротким англійським текстом.

ВІСТКИ З ПРЯШІВЩИНИ

"Оссерваторе Романо" подав, що в Чехо-Словаччині звільнено 29.000 в'язнів, між ними єпископів, священиків і монахів. Згадано двох українських єпископів: Преосв. Павла Гойдича і Преосв. Василя Гопка.

Впреосв. Архиєпископ Кир Іван Бучко з іншими сходинами Єпископами при Архиер. Службі Божій

У статті сказано, що ці вістки одержано з неофіційних джерел і що "так, як і давніше, звільненим із в'язниці Єпископам заборонено повертатися до своїх Єпархій, знов управляти ними чи сповняти єпископські та священичі функції. Большевики дальше переслідують Церкву. Церква діє під свавільною владою комуністичної бюрократії..."

КІНЕЦЬ ПРИСАДИБНИХ ГОРОДЦІВ У СССР

Кілька років тому громадянам СССР було дозволено втримувати приватні городці при будинках, в яких вони жили, а на селах — селянам приділено по куску приватної землі. Ці присадибні городи почали відігравати в житті громадян СССР поважну ролю, у висліді чого прийшло до "відродження капіталізму на малу скалю".

З советської преси виходить, що цим присадибним городам приходить кінець, і що наслідком розпорядку уряду СССР їх незабаром "сколективізують".

Статті в різних большевицьких часописах твердять, що присадибні городці почали "деморалізувати" громадянство. Робітники й селяни плекали на цих городцях городовину і, замість зуживати її для своїх потреб — виносили ці плоди на базар, де продавали їх по високих цінах.

Жаліючися, що робітники й селяни забули про комуністичне виховання, газети дають до зрозуміння, що незабаром появиться урядово-партійний розпорядок, який покладе кінець присадибним городам.

ВІДЗНАЧЕННЯ НАШОГО МИТРОПОЛИТА

Наш ВПреосв. Митрополит Кир Максим одержав із Секретаріяту Стану Його Святости Папи Івана XXIII з Ватикану письмо такого змісту:

"Його Святість ласкаво зволили зачислити в члени Підготовчої Папської Комісії II Вселенського Ватиканського Собору Його Ексцеленцію Високопреосв. Кир Максима Германюка, архиєпископа Митрополита Вінніпезького..."

Письмо, датоване 12 липня 1960 р., підписав Д. Кардинал Тардіні.

Також Святіший Отець іменував членом Папської Богословської Комісії для підготовки Вселенського Собору, Пресв. Кир Платона Корнияка, Апостольського Екзарха для Німеччини.

ОДНА З ПРИЧИН СЛАБОСТИ АМЕРИКИ

На з'їзді науковців, які займаються впливом алькоголю на здоров'я людини, промовляв професор Іллинойського університету д-р Андрю С. Айві, який твердив, що в ЗДА є більше як 8.000.000 осіб, які є або налоговими алькоголіками або забагато п'ють, і це число кожного року збільшується на 450.000. "Не може бути сильною та держава, громадяни якої шукають натхнення в алькоголі", — казав професор Айві.

Не краще воно і в Канаді, де річно пропивають 750 мільйонів долярів. Із тієї суми уряд бере около 200 мільйонів; але скільки зате мусить видати на шпиталі, в'язниці й божевільні? Здержуються в Канаді від пиття тільки 24% мужчин і 36% жінок, а решта? П'ють 75% молодих від 20 до 29 років; 72% — 30 до 49 річних і 59% понад 50-річних. Пияків католиків є 1% більше як пияків протестантів. А другий стяд такий іще: ті, що ходять до високих шкіл п'ють більше (73%) від тих, що мають нижчу освіту (65%). Найтяжче п'ють у великих містах (76%), на фармах менше (67%), у малих містечках 72%.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, календарі, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

АРЕШТОВАНО КАТА-НАЦИСТА

Західньо-німецькі власті арештували в Дортмунді 56-річного Фрідріха Тільмана, який був помічником професора Вернера Гайде, арештованого в листопаді мин. року в Карльсруге під закидом винищення коло 60.000 умсово хворих у німецьких лікарнях. Тільман є головним співвинуватцем "наукового" винищування умово хворих за гітлерівських часів. Тільман скривався серед рудокопів, удержуючи готель для молодих робітників у копальнях околиці Дортмунду.

О. ПРОФ. А. ВЕЛИКИЙ СЕКРЕТАРЕМ ПІДГОТОВЧОЇ КОМІСІЇ ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ

Секретаріят Стану Його Святости повідомив Впр. о. д-ра Атаназія Г. Великого, ЧСВВ, що Святіший Отець зволив іменувати його Секретарем *Папської Комісії Східніх Церков* для підготови II Ватиканського Вселенського Собору.

Отець д-р Атанасій Г. Великий ЧСВВ народився в Західній Україні 5 листопада 1918 року. Як п'ятнадцятлітній гімназійний учень вступив до новіціяту Чину Святого Василія Великого в Крехові а відтак у манастирі в Лаврові завершив гімназійні студії і зачав свої філософійно-богословські студії. Як чернець ЧСВВ продовжав свої богословські студії в Празі під час першої большевицької й німецької окупації, а відтак ще й у Німеччині, а завершив їх щойно в Римі 1947 р. на Папському Григоріянському університеті досягненням ступня доктора богословських наук. Під час побуту в Празі відбував теж студії історії у Вільному Українському Університеті в Празі. Крім цього по війні завершив східні студії на Папському Інституті для орієнтальних студій досягом ступня магістра орієнтальних студій.

Єрейські свячення одержав він із рук Й. Е. ВПреосв. Архиєпископа Кир Івана Бучка дня 8 грудня 1946 р. Від 1948 р. дотепер (із малою перервою) він є місто-ректором Української Папської Семінарії ім. святого Йосафата в Римі.

Ім'я Впр. Отця А. Великого, ЧСВВ вже знане в науковому світі як редактора загально відомо-

го наукового видання "Записки Чина св. Василія Великого", що виходить неперіодично працею й засобами Отців Василіян, за співучастю й інших учених своїх і чужих. Видання присвячене студіям різних ділянок церковного історіознавства європейського Сходу. Кожний випуск має бодай 160 сторін друку. Чотири випуски становлять один цілісний том без огляду на час їхньої появи. За час редакції Впр. Отця Великого по останній війні вийшло в світ яких 40 випусків, в тому й деякі поважні наукові праці різних авторів в українській, латинській, німецькій, італійській мовах. А до найважніших видань належать коло 25 випусків важних документів зібраних по римських архівах (Ватиканський та інші), що відносяться до історії Церкви в Україні й Білорусі. Все те видано з відповідними науковими коментарями о. д-ра Великого. З тих усіх видань документів, що дають правдиве світло на історію нашої Церкви найвизначніше є безсумніву двотомове видання "Папських Документів, що насвітлюють історію Церкви в Україні й Білорусі від 1705 р. до наших днів", яке появилося в 1953 р. з нагоди 700 роковин коронації короля Даниїла. (Більше про те на 368 ст. цього числа).

Наша Редакція радіє з приводу призначення Впр. о. д-ра Атаназія Г. Великого ЧСВВ до такого високого й почесного завдання Секретаря Папської Комісії Східних Церков для підготови II-го Ватиканського Вселенського Собору, і висловлює йому сердечні побажання найкращих успіхів у важкій і відповідальній праці для добра Вселенської Церкви.

ЧОРТІВСЬКА БІБЛІОТЕКА

У Ленінграді існує атеїстичний музей. У ньому є окремий відділ, з 4,000 експонатами, присвячений Ватиканові й Католицькій Церкві. Бібліотека музею має 200,000 різного виду протирелігійних видань. Совєтська преса подає, що музей відвідало продовж 12 місяців понад 300 тисяч осіб.

НЕПРАВИЛЬНА СТАТИСТИКА

Статистичні дані відділу громадянства при бюрі провінціяльного секретаря провінції Онтеріо в Канаді відмічують великі зміни, що відбулись в етнічному стані населення тієї провінції. Статистика окреслює різнонаціональних мешканців провінції мовними групами. Згідно з цією статистикою, іміґранти, що їх материнською мовою є англійська мова (американці, британці, ірляндці, австралійці й новозеляндці), становлять тепер одну третю населення цієї провінції, де ще недавно англомовні групи становили велику більшість населення. Найбільшою неанґломовною групою в Онтеріо має тепер бути німецька група, що має 153.288 осіб. Другою є італійська зо 143,138 людей, а далі голяндська (74,822), польська (26,657), мадярська (24,625), французька (19,608), жидівська (19,370), югославська (16,283), данська (15,919), китайська (13,282), *українська (10,368)*, португальська (10,234), фінська (9,293), бельгійська (8,951) і латвійська (5,038); інші мовні групи є менші числом.

У відношенні до французів і українців ця статистика дуже фальшива. Бо напр. українців у самім Торонті є більш ніж 30 тисяч, а до того ще треба додати Оттаву, Ошаву, Гемилтон, Ст. Катеринс, Судбурі і десятки інших міст, де в кожному місті та містечку є щонайменше тисячка українців!

ШОФЕР - ДОБРОДІЙ

Святіший Отець Папа Іван XXIII прийняв на приватній авдієнції шофера таксівки з Бостону, Масс., Павла Мирфі з його дружиною й дочкою. Шофер Мирфі від 30-ти років організує прогулки автами за місто для паралітиків і невилічних калік, щоб хоч трохи упримємнити їм важкий побут у шпиталях. Перші збірки грошей на цю харитативну акцію Мирфі зорганізував серед шоферів таксівок у Бостоні.

КАТОЛИКИ МАДАҐАСКАРУ

З нагоди проголошення незалежности Мадаґаскару, ватиканське радіо подало, що католицьке населення цього острова переступило вже границю мільйона осіб. Духовну опіку над цими католиками виконує 565 священиків, з того 128 є тубільцями.

ҐАРНИЙ ДАР

Кардинал Каджіяно, загостив до церкви оо. Василіян у Буенос Айресі, Аргентина. Після Богослужения Високодостойний Ґість передав о. Делегатові И. Галабарді 5.000 долярів, як жертву свящ. Конґреґації для Східніх Церков, на будову української парохіяльної церкви в столиці Аргентини.

Ґарний дар для нашої Церкви; але де є дари наші власні? Дари українців, які аж ніяк не бідують в Америці...

ЗІБРАНО 50 МІЛЬЙОНІВ ДЛЯ ВТІКАЧІВ

Подано до відома, що продовж минулих 12 місяців кампанії Світового Року Втікача зібрано понад 50 мільйонів дол. Всетаки існує ще велике пасмо бездомности й голоду, яке простягається від берегів Европи й Африки довкола Азії. Тож треба ще багато заходів, праці і гроша, щоб допомогти втікачам переселитись і влаштуватися у країнах поселення, як також, щоб удержувати тих, які ще перебувають у таборах.

Phone: LE 6-0982
ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
власник
Андрій Нахопечний

ЦІКАВА ДЕМОКРАТІЯ...

В Австрії настала гостра суперечка між двома однаково сильними партіями урядової коаліції, християнськими демократами і соціялістами, з приводу претенсій Габсбурґів до звороту їм їх родинного майна. Канцлер Рааб схиляється до того, щоб звернути Габсбурґам ту їх власність, що її сконфіскувала Німеччина після "аншлюсу", себто встановлення в Австрії нацистської влади. Соціялісти зате рішуче цьому противляться. Претендент до австрійського престолу Отто Габсбурґський не має права вступу до Австрії. Він живе в Баварії, година їзди від Мюнхену.

Архикнязь Отто має тепер 47 років Він є сином цісаря Карла й цісареви Зити. Вихований у найкращих школах, має марку вченого та написав низку книжок на політичні теми. Під час своїх подорожей по Европі, архикн. Отто виголошував доповіді про відродження єдности придунайських держав, до яких він зачисляє ЧСР, Югославію та Мадярщину. Мадярщина, Югославія та ЧСР — де існують комуністичні режими — про поворот та надання привілеїв Габсбургам й чути нічого не хочуть; отже австрійські соціялісти допомагають їм у цьому: вони волять мати жида, ніж архикнязя...

Деякі впевняють, що архикн. Отто має завдатки на великого політичного провідника, якому може припасти роля подібна до тієї, що її виконує през. Ш. де Ґоль.

НОВЕ УЗДОРОВЛЕННЯ В ЛЮРДІ

38-літня жінка з Франції, п. Й. Прат, яка продовж трьох років мала спаралізований хребет, прибула з прощею до Люрду. Під час Богослужения в Люрді встала вона з свого крісла і заявила, що є уздоровлена. Вона залишилася в шпиталі на три дні для обсервації. Це уздоровлення перевірить ще Медичне Бюро в Люрді та церковні власті і аж тоді висловлять свою думку.

НАРЕШТІ

Австрійські часописи повідомили, що уряд Австрії рішив віддати Католицькій Церкві Австрії всі церкви й манастирі, що їх колись Ґітлер сконфіскував, при чому на відбудову їх призначив уряд Австрії 4 мільйони долярів.

Марія К. Головінська

УСМІШКА

На основі дійсних подій з 1941 року

Свіжий хліб звозять люди на подвір'я тай багато вже молотять. Погода прекрасна. Стерні по полях.

Наближається осінь...

Перші, золоті, листочки граються з вітром.

Голуби визбирують свіже зерно по стернях, по городах. Обгорілі на сонці женці де-не-де вже крутяться біля хат.

А селом котиться жах: хтось ніччю кинув крізь вікно, в хату міліціянта, ручну ґранату... У полі не можуть косарі косити, бо найшли побитих симпатиків комунізму... У ріці, під городом, зловили трупа.

Пригадується людям, що війна ще не скінчена. Тай люди пристають по подвір'ях, перемелюють ось ці жахи своїми словами. Кивають головами, оглядаються, здвигають раменами тай розходяться до роботи, кожний зі своїми думками.

Жнива ще не скінчені. Нема часу на довгі сплітки. А вечором, як стемніє, тихенько на вулиці й нікого не видно.

Утома й жах присідають біля воріт, на камінцях, де звикли люди сидіти.

Такого літа, по відступі большевицьких і з приходом німецьких військ, перший, більший налет процесій до зарваницької Матінки Божої.

Чудотворну ікону, яка була в укритті, заложено на давнє місце, у бічному престолі.

Обличчя Небесної Матері приблідло наче по довгих терпіннях. Воно робить враження терпінням зболеного й у своєму вигляді зовсім живе. Очі чудові, живі.

Людей багато. До Небесної Матері з подяками, з жалями, зі сльозами за тих, що їх повивозили й помордували по тюрмах большевики. Багато священиків. На них залишок слідів минулих переживань. Неодин із них змінений, змарнілий. Із дальших околиць, відходять скоро по Богослуженні.

— Такі часи непевні!

Оправдуються.

— Краще скорше домів!

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave.—Tel.: LE 5-7445

Поблизькі ще залишаються.

За довгим столом, у їдальні, поважавлена розмова, бо хто лише міг, той із приходом німецьких військ кинувся у вир громадянської праці. Кооперативи, школи, садочки були зацікавленням кожного.

Видавалося всім: український нарід відроджується й скоро осягне самостійну державу. Кожному треба було чимвебудь для цього прислужитися. Часті поїздки по повітах виповнювали ввесь час поза душпастирською працею.

— Треба все підготовити!

— Німеччина мусить числитися з нами!

— Завдяки нашим людям, помочі кожного села, просуваються їхні війська так поспішно на схід.

— Нарід вітає їх з ентузіязмом!

— Квітками обсипають! На Україні хустини під ноги стелять...

Ніхто й не думав, що німці виключно для себе здобувають Схід.

Тоді, в часі цієї розмови, дружині одного священика прийшло бажання відвідати щераз ікону Небесної Матері.

Церква відчинена й жінка майже безшелесно наблизялась до престолу.

Тихо-спокійно і її душа розкривається. Очі з довір'ям, з любов'ю в обличчя Пречистої.

— Матусе моя... до мене нераз усміхається життя, а вдача мого чоловіка...

Хвилинку наче завагалася.

— А вдача мого чоловіка не дозволяє на це. Він кинувся у вир громадянської праці й зовсім не має часу для мене ні для дітей... Мені видається нераз: не такий добрий як повинен би бути... Я так бажаю, щоб мені було добре в моїй хаті й щоб мій чоловік був добрий для мене...

Видалося: злетів увесь тягар. А обличчя Небесної Матері таке гарне! Таке дійсно живе!

А до того... а до того уста її так солодко всміхнулись! Так, як усміхається мама до дитини. Такий солодко-поблажливий усміх!

Та, що клячала, не могла зрозуміти цього й змішалася. Перестала говорити та... чомусь застидалася.

І тоді.. тоді знову заграв усміх на устах Пречистої.

Зовсім розгублена схилила голову і спустила очі вдолину.

Але... усмішка потягала і вона не могла не глянути в обличчя Пречистої.

Воно надалше веселе, ясне, з усмішкою на устах.

Думки почали добиватися:

...Що це може бутя?! Вже стільки літ приходжу, молюся у стіп її престолу, але усмішки ніколи не бачила...

Встала й вийшла до захристії. Там іще сестра-захристиянка складала щось у шуфлядах комоди.

Усмішка Пречистої живо стояла перед очима. Вернулася.

Обличчя живе, ясне, але... усмішка зникла безслідно.

Попрямувала до захристії. Не могла встоятн.

Тягнуло її до Матінки і... вона знову пішла.

— Ще хоч раз — одинокий раз зловити усмішку... — шепотіли її уста.

Дарма!

Клякнула. Схилила голову.

— Я Тебе дуже й дуже люблю...

У цьому менті нічого більш не існувало для неї. Не в силі була підшукати інших слів молитви. Душа дрижала по незрозумілому переживанні і... почали знову добиватися думки:

...Чи ж би мій чоловік молився за те саме для мене?! Тут у стіп її престолу?... І тому... тому Матінка всміхнулася?!

В душі дальше живо стояло ясне, живе й усміхнене обличчя зарваницької Богоматері.

І було так добре... так добре...

— Чим я заслужила собі на таке, Матусе моя? — шепотіли уста. — Мені так добре... так добре...

Її душа була зовсім відірвана від життя на землі.

Але треба було поспішати і вона вийшла з церкви.

На дворі похолодніло. Почав росити дощ. Під вікнами приходства розрослася лобода тай будяки і вони розгойдувались на боки.

Донедавна містилась тут сільрада й нікому було доглядати городу. Лише де-не-де засіялися чорнобривці та заглядали з-поміж лободи.

Ластівочки билися до великих вікон кімнати. В цій кімнаті на стелі з-під свіжобіленого вапна прозирали зариси червоної п'ятирамененої зірки. Вона нагадувала минулий лад і це здіймало острахом. Тут, у цій кімнаті, записувано людей на вивіз у сибірські пустарі.

В їдальні, у крузі найближчих сусідів і священиків пригасала дискусія. Полум'яні ідеї свободи вишикувалися ухиленими дверима на простір рідних піль.

Останні вози з прочанами почали виїздити з подвір'я. Колеса скоро покотилися селом і розгубилися під лісом.

До хати-приходства наближалася сестра-захристиянка з ключами від церкви. Вони дзвонили в її руках.

— Сестричко! Ікона заслонена? — для певности спитався місцевий священик.

— Так, заслонена. По стільки місяцях укриття на своєму місці...

— Так, усе на своєму місці.

— Слава Ісусу Христу.

— Слава на віки.

Всі порозїздилися й порозходились із приходства. Сестра захристиянка окуталась теплою, чорною хусткою й попростувала до манастиря.

І дружина одного священика, якої душа по переживанні біля ікони Небесної Матері, стулилася мов пелюстки цвіту, пішла назустріч прийдешнім дням свого життя.

Пішла з незбагнутою усмішкою Небесної Матері.

Площа біля церкви й дорога селом світили пусткою.

Хати принишкли під своїми кришами й дивилися малими вікнами в непевні, вечірні, сутінки.

о. Олексій Заклинський

ЗАПИСКИ ПАРОХА СТАРИХ БОГОРОДЧАН

(7-ме продовження)

Бачивши та чуючи таке, я не міг стерпіти такої коршемної боротьби. То й голосом, що заглушив усі ті польські крики, крикнув я: — Панове! Маю важне й нагле внесення! — Коли приявні від цього затихли, я сказав: — Бачу тут перед собою збори не селян, а самої інтелігенції, руської й польської, яку ділять погляди на оснування другої Ради у Львові, і це, крім вашої польської, ще окремої "Руської Ради". Ми поважаємо погляди кожного і причини, задля яких ви противитеся основинам нашої "Руської Ради"; але не можемо погодитися на такий, демонстраційний і непристойний спротив, що оскорблює нашу й вашу честь. Длятого ставлю внесення: Виберіть з-поміж себе промовця, до якого маєте найбільше довір'я, а ми виберемо з-поміж нас теж такого. І нехай вони обидва стануть із собою на поєдинок, не зброєю, а розумом і любов'ю до свого народу, себто нехай вискажуть свої погляди: чи потрібно й справедливо створити нам особне політичне товариство "Руську Раду", чи з'єднатися з вами в вашій польській "Раді". Хто переможе в такому поєдинку, той тимсамим примусить другу сторону відступити від свого погляду.

Це внесення приняли поляки з захопленням та вибрали з-поміж себе адвоката Суського, а наші люди, щоб дати інший напрям бурхливим сценам, були приневолені теж приняти внесок і, по короткій нараді, вибрали мене своїм промовцем.

З острахом приняв я на себе це тяжке завдання, бачивши перед собою досвідченого правника. Та пригадав я собі слова Спасителя: "Не журіться, що будете говорити, дасться вам це в той час" — набрав відваги й став до поєдинку з моїм противником.

Він станув з одного боку зеленого стола, біля дверей, а я з противного боку стола. У залі настала тишина. Я попросив у предсідника голосу, щоб висловитись над якими справами маємо спорити: Предметом мови має бути виключно питання про потребу згл. злишність "Руської Ради". — Перше слово нехай має п. Суський.—Доки він не скінчить своєї промови, і не скаже "я скінчив", не може ні його противник, ані теж ніхто з зібраних переривати його промову закидами чи демонстраційними словами й увагами. — Репліки й дупліки дозволені, але і про них треба заховувати повище правило.

По такій умові перше слово забрав згаданий адвокат, Суський. Він доказував непотрібність "Руської Ради" втертими до тих часів фразами й аргументами польських політиків: Що за королівства польського була між поляками й русинами єдність, унія і братерство; був тільки один король, одна влада й один сойм; руська мова була тільки наріччям польської; польська мова була вироблена й просвічена, а руська в найглибшому пониженні й тільки між селянами вживалася; у злуці русинів із поляками край був сильний і нарід грізний для цілого Сходу; в такій злуці добудемо всі конституційні права й не дамось напорові німців, і подібне.

Вислухавши тієї промови адвоката Суського, я набрав іще більшої відваги: бо його аргументи не годилися ні з історією, ні з фактами, то й легко було їх опрокинути. — Перш усього я представив коротко історію й відносини сторіччями між двома народами та доказав, що особливо в часах польського володіння не було ніколи між поляками й Руссю правдивої "унії, єдности й братерства", а навпаки поляки відносилися завжди до Руси неприхильно, як це доказують вікові боротьби і як доказує їх історичний "Проєкт на зміщенє Русі".

Дальше доказував я історією, що наша мова ніколи не була ані не є наріччям польської мови, та що наша мова була і є, так як і наш руський нарід, самостійна й рідна, що має вона від тисячі років свою літературу і що цієї мови вживає не тільки простий нарід, але теж уживано її в урядових актах і документах за часів руських князів та ще навіть і під володінням польських королів. — Сказав я дальше, що в такім насильнім об'єднанні, яке сталося було в часах польського володіння, не піднеслася ні наша ні польська сила, а навпаки: те об'єднання привело саме до упадку Польщі. Накінець підніс я, що ми не боїмося германізації, а боїмося польонізації, яка забрала нам наших вельмож і боярів та князів, а від якої зберегла наш нарід єдино наша руська Церква.

По моїй промові, яку я навів тут лише в головних точках, забрав голос знову мій противник, стараючися опрокинути мої виводи. Але його опрокинення було таке дрібненьке, що по закінченні його, я легко, в короткій дупліці, звів усі ті його заміти до абсурду.

Але мій суперник не хотів уступити й забрав голос утретє. В тій третій промові він відступив від предмету та перейшов на різні інші питання, які не мали ніякого зв'язку з обговорюваним предметом. Тоді я перервав його промову та сказав: — Коли мій противник не додержав умови нашої дебати й перейшов на питання, які не мають ніякого зв'язку з предметом дебати, то не відповідно йому на них відповідати та вважаю нашу дебату закінченою.

Противник хотів іще дальше говорити, але чи тільки прикинувся, чи від двогодинної напруженої боротьби, заявив себе хворим. Бачивши те, його друзі вивели його зі залі на свіже повітря. За ними вийшла теж уся польська громада, так, що на залі остались самі наші люди. По уступленні адвоката Суського та з ним і других поляків, ми затрюмфували, а я, як переможець, дістав признання грімкими оплесками.

По таким збори повідомили єпископа Григорія

(Яхимовича), що ждав у своїй палаті на вислід нарад, про прихильну полагоду справ та запросили його обнята провід зборів, щоб можна було приступити до основин і уконституювання "Руської Ради".

Перш усього єпископ-предсідник привітав збори, закликаючи нас усіх до праці відомою притчею про вчасних і пізних женців, себто про інші народи і про нашу Русь. По його промові наступили вписи до "Руської Ради". Того дня вписалося до неї около 80 осіб, переважно з руської інтелігенції й достойників зі Львова. І мене, в тому часі ще вихованця семінарії, який проте побив адвоката Суського, приняли в члени "Руської Ради". По вписах ми, під проводом єпископа Григорія, вибрали поважніших духовних і світських членів до виділу "Руської Ради" і так уконституювали поважну й велику "Руську Раду", що репрезентувала тоді всю нашу галицьку Русь.

Про діяльність тієї "Руської Ради" не буду тут розводитись, бо для цього треба би мати під рукою джерела, себто архів "Руської Ради". Згадаю тільки два знаменні подвиги "Ради": прохання її, внесене до імператора Фердинанда, про створення третього руського епископства в Галичині; з цього документу я скористав у своїй промові в парляменті про створення епископства в Станиславові (цю промову я мав 5 травня 1879 р.). Другим, вельми важним документом тієї "Руської Ради" є "Політична програма Галицької Руси". Цей документ подає стремління й потреби руського народу в Галичині, про які не повинен забувати ніхто з руських послів у соймі й парляменті.

Австрійська конституція не тільки воскресила глибоко впалу Галицьку Русь, але й усіх меншбільш пригнетених австрійських слов'ян. Культурно найвище стояли в той час чехи. Їх корифеями були: 1) Шафаржик, званий слов'янським патріярхом, бо своєю наукою й історією обіймав усіх слов'ян; 2) Паляцький, якого називали душею чеської політики; 3) Ганка, директор чесько-слов'янської бібліотеки (Бюкервурм-книгогриз); 4) Гавлічек, чеський письменник і журналіст; 5) Ріґер, молодий правник і знаменитий промовець; 6) Штробах, чеський учений, і і. Ті провідники чехів і слов'яські патріоти того часу зрозуміли вагу конституції й урадили між собою: скликати в свою золоту Прагу представників усіх слов'янських племен австрійської монархії для взаємного пізнання й порозуміння про свою теперішню й майбутню долю. Той намірений з'їзд назвали вони слов'янським конґресом та, уконституювавшись у комітет, внесли до цісаря прохання: на такий з'їзд дозволити.

Діставши дозвіл цісаря, чеські патріоти виготовили відозву до всіх слов'янських народів Австрії, закликаючи їх вислати, на означений день, своїх представників у Прагу. В тій відозві комітет заявив, що для безплатного приміщення делегатів по різних празьких домах, вибрана осібна комісія, до якої повинні приїзжі делегати за приміщенням зголошуватися. Таку відозву чехи прислали також нашій "Руській Раді".

Діставши такий заклик "Руська Рада" війшлася на засідання, щоб вирішити: кого вислати на цей конґрес? Дізнавшись від правительства, що цей конґрес справді дозволений, "Рада" постановила на своєму засіданні вислати до Праги трьох делегатів та вибрала такими делегатами крилошанина перемиської консисторії о. Григорія *Гинилевича*, землевласника й літератора Івана *Борисікевича* і мене, Олексія *Заклинського*, хоч я щолише закінчив богословський факультет. Усі ми дістали від "Руської Ради" повновласні грамоти як представники руського народу, а при цьому ще й кожний із нас по 200 зол. ринських на дорогу.

При від'їзді зі Львова ми представилися галицькому намісникові гр. Францові Стадіонові, який погодився на нашу поїздку й написав тодішньому намісникові (цісаря) в Празі власноручне письмо, що потверджувало нас як справжніх і виключних повновласних заступників руського народу в Галичині.

Вибираючись у дорогу я купив собі руський одяг: верхній нашиваний сіряк, сіру баранкову шапку й гуцульський набиваний топорець. Так вибрався я з моїми достойними товаришами в Прагу.

Коли ми прибули до столиці Чехії кватирунковий комітет помістив мене в домі багатого мельника, В'ячеслава Михайловича, старого нежонатого парібка. У його домі жили теж дві незамужні старші його сестри: Катерина, звана Катінка, й Анна, а також один старий, теж нежонатий родич, купець Совічка, який проте жив окремо в сусідстві своєї крамниці та приходив до Михайловича тільки на харч.

Михайлович жив близько свого кам'яного, багатоприхідного млина в гарному одноповерховому будинку з каменя. Кімнати в його будинку були якимсь мистцем розмальовані так гарно, що навіть чужинці, розглядаючи різні будівлі й установи Праги, не залишали оглянути також і малювання тих його кімнат, що стояли порожні, так лише, на показ.

Член кватирункового комітету представив мене господареві дому, якого назвав великим чесько-слов'янським патріотом. Михайлович приняв мене радо й повів на перший поверх в оті мистецькі мальовані кімнати та доручив мені вибрати таку, що найбільше мені подобається. Я вибрав кімнату найменшу, яка мені проте найбільше подобалася своїм мальовилом і живими барвами. Коли ми вже вибрали кімнату, господар

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.

Купно - продаж нерухомостей, внеднування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

333 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ont. —— Tel.: LE 4-4241

запросив мене на вечерю з тим, що після неї він скаже кімнату умеблювати так, щоб я міг уже до неї спровадитися на ночівлю.

При вечері ми познайомились із іншими членами родини, себто зґаданими вже сестрами господаря і його родичем купцем. По вечері господар запропонував мені приняти теж і харчування в нього, на що я дуже радо згодився.

Коли ж після вечері я прийшов у свою кімнату, то застав уже її вповні й по-мистецьки умебльованою, з усякими вигодами. Лягаючи спати в дорогу постелю, я пригадав собі мою нужденну ночівлю, як то я, учнем іще, в станиславівському парку Кратерівка, голодний сік зубами на твердій і зимній лавці. Пригадалися мені теж слова вмираючого батька, які я врешті виповнив. А вони привели мене, по закінченні богослов'я, в достойство представника мого народу. То й подякував я щиро Богові за Його чудесне Провидіння.

Чеський Комітет, під проводом Шафаржіка, сповістив прибулих заступників різних слов'янських народностей про місце й реченець засідань та запросив їх прибути на сходини. На перше засідання явилися не тільки делегати, але й багато радих, хоч неповновласних гостей, особливо поляків. На тому засіданні комітету уконституувався виділ під проводом Шафаржіка. Він прочитав комітетові дозвіл правительства на відбуття конґресу. Далі представив його мету й програму, і саме: а) познайомитись і порозумітися про положення й потреби слов'ян в Австрії; б) виготовити осібно від кожної національности її народні й конституційні домагання та внести в імені конґресу до монарха петицію за поладнання потреб слов'янських народів Австрії; в) перевести акт федерації, яким усі слов'янські племена в Австрії зобов'язуються жити з собою в нерозлучній дружбі: одні над одними не старшувати, друг друга не кривдити, а покривдженого всі солідарно законними способами брати в охорону; особливо ж проти нападу чужинців солідарно оборонятись.

Ледве почалися засідання конґресу зараз же явилася друга "руська делегація" з Галичини. Довідавшись про висилку в Прагу руської делегації, званої святоюрською, поляки налякалися, щоб оті "святоюрці" не запродали "Польські в давних границях". Отже скоренько вибрали з-поміж колишньої руської шляхти кількох мужів, ґенте рутенос, націоне польонос (-руського роду, польської нації), і саме: князів Сапіґу й Любомирського, графа Дідушицького, також адвоката Поглодовського, якогось Криницького та ще одного полякуючого чоловіка, якого прізвище вже забув. Тим псевдоруським делегатам поляки дали повноваженість ніби від руського народу й вислали їх у Прагу. По приїзді в Прагу та делеґація показала Шафаржикові оті свої повновласні грамоти, чим він дуже здивувався. Саме йшло зібрання, на якому мали вибирати комісії для кожної, заступленої на конґресі, слов'янської народности, для внесення ними петицій до імператора, щоб наділити кожний нарід повною рівноправністю в школах і урядах. На цьому то засіданні Шафаржік, як предсідник конґресу, прочитав нашу, а потім і псевдо-руську повноваженість та просив нас виявити справу. Зараз забрав голос, як гість, поляк Ян Добржанський, колишній редактор "Газети Народової", та став доказувати, що шляхетські делегати — єдині правдиві заступники руського народу в Галичині, а ми це тільки клерикальна святоюрська кліка, яка аж ніяк не репрезентує руського народу і под. У своїй промові Добржанський перекручував факти, допускався історичної неправди та кидав у наш бік образливі інсинуації.

Після нього взяв слово наш делегат Іван Борисікевич, виявив наші історичні взаємини з поляками і псевдоруською шляхтою в Галичині. Так правильно опрокинув промову Добржанського, що той із своїми непокликаними співпленіниками покрився соромом, а зібрані слов'яни висловили нашому промовцеві признання та виявили своє зрозуміння для нашого незавидного становища під поляками в Галичині.

У дальшому продовженні дискусії над компетенціями руської і псевдоруської делеґацій заняв голос і я та сказав: — Від коли за панування Польщі наші бояри для матеріяльних користей перейшли на латинський обряд і покинули свій народ, вони ні одного разу не заявили доброї волі повернути на свій рідний обряд та репрезентувати свій нарід, хоч ми були б тому дуже раді й щасливі. Може бути, що теперішній слов'янський з'їзд пробудив тяму спасену думку в душах наших вельмож. Отже ставлю внесення, щоб обидві делеґації злилися в одну делеґацію, яка заступала б тут цілий руський нарід Галичини.

Мою пропозицію збори приняли та приступили до вибору комісій із кожної народности для встановлення згаданих петицій до цісаря. У склад руської комісії ввійшли за спільним порозумінням ми три з делеґації "Руської Ради" і три зі шляхотської делеґації. Отже руська комісія складалася з шістьох членів і входили до неї: 1) о. крилош. Гинилевич; 2) дідич Іван Борисікевич; 3) укінченний богослов Олексій Заклинський; 4) князь Сапіґа; 5) князь Любомирський і 6) адвокат Поглодовський.

По виборі комісій з усіх заступлених народностей предсідник запропонував, щоб усі ті комісії уконституювались і почали свої праці, а коли закінчать, нехай предложать їх на дальшому засіданні. На тому наради закінчено та відложено дальші засідання на довший час, щоб комісії могли виготовити свої петиції до цісаря.

(Далі буде)

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ҐУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. —— WA 2-6115-6

о. В. З. ЧСВВ

ХТО ВИНЕН?

Апостол Христового Серця о. Матей Кровлі, даючи реколекції в Римі для провідниць італійської Католицької Акції, навів такий приклад: Один апостольський вікарій, зробивши всі можливі зусилля, щоб навернути свою поганську паству, рішив її залишити, але якраз перед самим виїздом умер. Його наступник думав іншим робом і не хотів оставити вікаріяту. До нього прилучилися монахині і скоро сплили на місію справжні Зелені Свята ласки. В виду цього оті бідні сестри-місіонарки кажуть, що тут мусить бути якийсь надприродний вплив, бо ж діються чуда... а одна з сестер додає, що, мабуть, між ними є незнана свята. За кілька місяців опісля вмирає в їх обителі сестра-куховарка. У сам день похоронів попри гріб тієї сестри-куховарки просунувся один старий напівспаралізований чоловік. І якраз біля могили раптом почувся уздоровленим. А за ним багато інших хворих та уломних на гробі покійної кухарки отримали силу ласки для тіла й для душі. Опісля почався в Римі беатифікаційний процес тої померлої сестри. ("Апостоли в світі" Б. Айрес 1941, ст. 62-63).

Ось перед нами відкриті зовсім нові горизонти. Живучи серед світу, який має свою міру на успіхи і на відповідальність громадян, ми часто забуваємо про інший спосіб: Божого поступування, і причину наших невдач скидаємо на всіх, тільки не на те, що є істинною причиною, себто не на нас самих. Скільки то разів ми уступалися чи й уступаємо з поля бою, не чекаючи висліду нашої довголітньої гарівні. Ми виїздимо, покидаємо дане місце чи працю, бо мовляв, тут нам не витримати, не осягти наших замірів. А другі приходять і ті заміри осягають і тоді нападає на нас злісна заздрість. Буває, що приписується декотрим людям, які мають більше терпеливости і інакше на життя дивляться, а головно ж уміють чекати, бути терпеливими, приписуємо їм, що вони мають зв'язки з тим, не при нас згадуючи... .

Та замало воно тільки вміти чекати, не знеохочуватись, але й треба вміти працювати. Треба почати так, щоб наші зусилля принесли плоди. Це не така велика філософія чи якась доля, що химерно припадає щасливцям, ні, бо це вмілі, оперті на поміч явища, наполегливі зусилля. Головно треба пильнувать, щоб ми особисто мали належну собі вартість. Християни повинні бути індивідуалісти і то в повнім того слова значенні. Наша особа повинна бути доведена нами до найвищої досконалости, бо того сам Христос домагається, надаючи нам найвищу міру: Будьте такі досконалі, як ваш небесний Отець!

Досконалість одиниці полягає на повному погодженню себе з волею Божою і на щирій зичливості для ближніх, навіть як би вони були й нашими противниками-ворогами.

А для особистої моральної досконалости не треба бути вченим, не конче мати відповідальний уряд чи становище, або й мати в людей пошану й розголос. Ні, того всього до правдивої індивідуальної вартости не потрібно.

А чого ж тоді треба? Потрібно тільки одного, а це *переконання, що від мене багато залежить.* Як я буду добре поводитися, то не тільки мені Бог дасть поміч і благословення, але й благословитиме моїм найближчим, моїм приятелям, громаді і всьому народові. Ной був праведником; то не тільки Бог рятує його самого, але й його родину; Авраам своєю святістю стягає велике Боже благовоління на людський рід, на тих потомків, що розможнить їх Господь, наче того піску на березі морському. А через праведність одного — Ісуса Христа, — як про це каже св. Павло, ми всі стали оправдані. Тому слушно писав поет: "На тобі мільйонів стан стоїть!"

Коли б то ми про це сильно були переконані, то світ виглядав би інакше, ми були б куди щасливіші, не було б тої страшної загрози, що тепер маревом смерти й погибелі стоїть перед світом...

Ось що то значить у християнськім - Божім порядку людина! Одна людина, забута, отака собі куховарка, незнана, навіть ніхто не міг сподіватися, що той каліка на гробі останньої в монастирі отримає чудо, уздоровиться і стане повноварт'сним громадянином і щасливим жителем землі...

Бачите вже "хто винен?", що на світі є добре і "хто винен?" що на світі є недобре? Все винні одиниці: як вони жертовні і святі, то й цілій спільноті добре, а якщо вони ледачі, самолюби, нікчеми, то й цілій спільноті тоді не з маслом і не з медом!

Хто винен? Щераз при кінці себе запитаймо і відповіджмо собі щиро: ми, я — винен! Отже буду так робити, щоб від мене плило добро на других, щоб другі мали в мені джерело Божої помочі й ласки, щоб я своїм малим життям і малими вчинками прихилив для мого народу Боже Серце, щоб на мої моління і мої усилля зіслав Господь нові Зелені Свята на людей!

Першокласне молоко — у пляшках і картонах — знаменитий гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST
телефон RO 7-1728.

РОБЕРТ ГЮ ВЕНСОН

ІСТОРІЯ ПАНОТЦЯ ГІРДЛСТОНА

ПРИ КАНАДІЙСЬКІЙ церкві св. Пилипа в Римі стоїть гарний манастир. У його вечірниму сидять кілька священиків різних націй, які прибули до Риму чи пробувають там для різних духовних справ. І ось у гутірці між ними "позаприродних" чи таємних явищ. Одні взагалі перечать існування — сказали б ми модним сьогодні терміном — усього т. зв. метафізичного, інші підтверджують це існування. Навпослі годяться всі на тому, що такі явища все-таки існують та починають взаємно дякитися історійками про власні зустрічі з такими "духами". Одинокий світський між панотцями, п. Венсон, описує ті історійки та дискусію над ними; і так повстав його збірка оповідань "Історії про духів". Подаємо тут одне оповідання з тієї цікавої збірки. Автор збірки це бл. пам. о. монс. Ришард Гю Венсон (1871—1914), чи не найкращий католицький белетрист Англії. Серед його творів чи не найкращий — роман п. н. "Володар світу" ("The Lord of the World"), написаний 1907 р., в якім автор просто передбачив розвиток світу до наших часів. Цю — малощо не пророчьку — книгу щиро поручаємо нашим читачам.

Редакція

I

— Я найшов на сьогоднішній вечір іншого оповідача, — сказав о. прелат, прийшовши другого дня на обід, — але він прийде сюди аж геть пізніше.

Ректор глянув на нього допитливим зором, а о. прелат, складаючи серветку, говорив далі:

— Це дуже довга історія і, напевно, забере нам бодай два вечори, але вона, панове, чудова.

Ми притакнули згідливо.

— Вже яких двадцять років минуло, як я чув від нього цю історію, — казав священик дальше, — я був тоді ще хлопцем, і, оскільки собі пригадую, не спав після того цілу ніч. Перша частина однак була трохи задовга.

Притакливе мурмотіння ставало виразніше.

— Ну, отже добре?

Ми притакували.

Прихід о. Гірдлстона того вечора був трохи драматичний. Ми були дуже зайняті в своєму кругі розмовою. Нагло о. Брент перервав її голосним окликом. Я глянув із свого кутка на середину стола і побачив, що за стільцем о. ректора стоїть непорушно й посміхається якась дуже маленька старша людина. Це була найменша людина, яку я колинебуть бачив. Все ж він не був безформний і виглядав дуже делікатно. Шовкове біле волосся покривало зрідка його голову, але над вухами розросталося буйними кущиками, обличчя було наче зі слонової кости і ніби прозоре та мало дуже особливі риси. Густі брови важко нависли над очима, так що з-під них видно було лише дві темні плямки та ясні пуантилі в них. Він стояв там, наче з'явився з повітря, між двома згортками своєї римської мантії.

— Вибачайте мені, шановні панове, — сказав він, а голос його був не менш делікатний, як і його постать, — я стукав, але ніхто здається, не чув.

Ректор схопився з місця.

— Дорогий отче, — почав він, але о. прелат перебив йому.

— Це дуже відповідний початок, отче Гірдлстон, — сказав. Ви й не могли його краще зробити. Це о. Гірдлстон, — сказав він, — рекомендуючи його і показав рукою, — а це отець ректор.

Ми повставали та, приглядаючись спокійному й маленькому стар-

Старий чи новий стиль?

(Побутове)

— Це ж нечувано! Там народ страждає, а те зрадниця... Ні, ні, моя нога більше не переступить її порога!

Такими словами, наче горохом, засипала мене пані Марта, замість привітання.

— Що? Хто? — здивована, старалася я чимскоріш увійти в курс справи.

— Як? Не знаєте? Та Ольга ж! — з огидою вимовила це ім'я пані Марта і важко сіла в крісло.

Ольга зрадниця? Я не йняла віри своїм вухам. Та ж це були довголітні приятельки. Ба більше: приятелювали ще їхні батьки й ту приязнь передали молодшому поколінню, а молодше — найменшому. Отже, що сталося?

— Так, вона! — сказала далі пані Марта. — Уявіть собі, вона голосувала за новий стиль!

І тут я вислухала лекцію про традиційність наших святкувань, про те, що жодні воріжі спроби не зіпхнули нас із нашої віри й патріотизму.

— Кінець світу! — закінчила пані Марта.

Я слухала з позірним спокоєм, і стало мені жаль їхньої дружби.

— Та то, знаєте, — спробувала я боронити паню Ольгу, кінець-кінцем не важливо нам, але важливо як святкуємо...

— Що? — перебила мені пані Марта. — То, може, й ви?

Але віднесла на свою користь мій успіх і сама собі відповіла: — Ну, ні, ви ж... я вас знаю, ви завжди були справжньою патріоткою.

— Аджеж! — невиразно бовкнула я.

Після цього, пані Марта, діставши полегшення, вимайнула з хати, як вітер.

Не берусь оповісти всього того, що вислухала я наступного дня, зустрівшись із Ольгою. Її розповідь була такою ж темпераментною, і не менш палкі слова обвинувачення впали на паню Марту, остаточно руйнуючи давню приязнь. А закінчила вона так: — Ми все пасемо задніх: люди викидають ялинки, а ми купуємо. У людей Великдень, а в нас піст. Тим то ніхто й не

чикові, похилялися перед ним і висловлювали кілька схвальних слів пошани.

Він мав у собі щось дуже достойного. Потім ми знову впорядкували стільці, а я взяв свого і поставив під стіну. Ввесь час я не міг одірвати своїх очей від старенького духовника, що передтим, заки зайняли місце посеред нас, розхлюпувався з майже чужоземними манерами на всі сторони. Після того посідали й ми а він по кількох загальникових словах, почав розповідати.

— Я чув, шановні панове, від мого приятеля прелата Мексвела, що вам цікаво було б послухати історії, яка мені трапилася була. Я з приємністю готов вам розповісти її. Шкоди напевно від того не буде ніякої, навпаки може навіть це комусь із привітних вийде на користь, коли йому трапиться подібна пригода. Одначе, шановні панове, це досить довга історія, а що я стара людина, розповідатиму її безсумніву ще довше.

Думаю, що вираз зацікавлення на наших обличчях розвіяв його сумніви, бо він зараз же й почав свое оповідання.

— Перше своє сотрудництво я відбував у місті Кардиф. Мене вислали туди зараз після висвячення, чотири роки перед відновленням католицької єрархії в Англії. Рік пізніше, як іменували наших єпископів, мені доручили організувати парохію внутрі країни. Я не скажу вам, панове, де це було, але якби вам на цьому справді залежало, ви напевно легко могли б відшукати цю місцевину. Я обмежуся тепер до того, що змалюю вам місцеві обставини і саму місцевість.

— Це було маленьке копальняне сільце, яке ми собі назвемо Ебергвіл. Там жила невеличка кількість ірляндських католиків. Ви знаєте, це найбільш віруючі люди під сонцем. Вони всіми силами намагалися дістати собі священика і, знаєте, панове, я думаю, що там не обійшлося без потаємного порозуміння. Духовником єпископа була власне людина ірляндського походження.

Отець Гірдлстон весело посміхнувся.

— Отже мене вислали туди із стипендією сорок фунтів річно, з поручальним письмом і дозволом жебрати. Мої парохіяни приготовили мені чотирикімнатний дім на краю села, яких 40 метрів від останніх домів. За моїм домом простягалося поле — болотнистий терен, що горбками й долинами тягнувся аж до узгір'я Брекону. Вугільні копальні находилися на найдальшому скраєвині села на відділі якої пів милі. З чотирьох кімнат я переробив одну, в партері, на капличку, задня служила за кухню, над кухнею була спальня, а над капличкою мешкальна кімната і захристія.

— Я не буду задержувати вас описуванням своїх перших переживань. Вони були дуже повчальні. Ніколи більше я не бачив такої побожности і ревности, як там. Моє особисте релігійне життя дуже помітно піднеслося через те все, що я там бачив. У тому випадку пастир навчився чимало від своїх овечок.

— Першою амбіцією кожного молодого священика, яка приносить почесть його званню, це, звичайно, бажання збудувати велику церкву на славу Божу. Я теж захопився був таким бажанням. Багато праці я не мав, і мушу признатись, не було що справді більше робити, як відслужити Богослужбу, проказати часослов та відправити вечірню. Це я й робив щоденно в каплиці. Але та маленька капличка, мої панове, була щовечора набита людьми. Велику частину дня переводив я на проходах і мріях. А коли приходило літо, я виходив уранці з часословом геть і мандрував трисотнями яких 300 метрів аж до маленької балки, де, слухаючи мурчання річки, проказував свої молитви. По молитві я простягався на всю довжінь у траві і дивився на скелю й на небо та мрів, мріяв, як мріє кожний молодий священик.

— Не пам'ятаю вже, коли це було, як мені вперше стало ясно, що Бог задумує зо мною. Зразу я думав про велике місто, в якому буде збудована моя церква — Кардиф або Ньюпорт. Я вже й намітив був її будову: це мала б бути проста римська базиліка, широка і простора, з великою апсидою, на якій мав бути фреск "Христос у славі неба", по Його правиці блаженні, а по лівиці прокляті — і більше нічого. Ще хіба за престолом декілька величавих готицьких яснознаменах на нас. Ми не вміємо зловити духа часу.

Я почала говорити про те, що суть святкування — це зовсім інша проблема...

— Що? Може, й ви? — перебила мені пані Ольга.

Але сприйнявши по своєму мій усміх, викликаний спогадом про подібну розмову попереднього дня, заспокоєно сказала: — Ні, я знаю, ви з нами. Ви завжди були жінкою 20-го століття.

— Аввже ж — бовкнула я.

А вона на прощання додала:

— Та ж усе місто вийде на свято в нових капелюхах, а ми мали б чекати цілий місяць, коли ці капелюхи вже вийдуть із моди? От я купила собі цяцьку — не капелюх, і всього за 22 долярки...

Після цієї розмови пані Ольга побігла собі, а я залишилася з сумнівними думками.

А проте, я чудово провела свята: на "новий стиль" поїхала до сина в Каліфорнію, а на "старий стиль" до дочки, в Канаду. Мої діти ще не встигли через ті "стилі" посваритися. Може, з причини віддалі, а може, й тому, що вони взагалі толерантніші за нас.

О. Оса

ОВЛІК СТОЛІТНІХ

Адміністрація соціального забезпечення зновила перепис столітніх. Усіх осіб у віці сто й понад сто років у 1950 р. нараховували 4474. Передбачають, що зменшення цього числа не буде і в 1960 році.

Не чини другому, що тобі не мило!
Над сто добрих слів —
Вартиніше одне добре діло.

Іван Франко

Погане слово шкодить відразу трьом: тому, про кого говорять зле, тому до кого говорять, а найбільше тому, хто злословить.

Св. Василій Великий

Не говори всього, що знаєш, але знай, що говориш. Розумний знає, що говорить, — безумний говорить усе, що знає.

голів. Це, панове, без тексту або пояснення, здавалося мені завжди найможутнішою проповіддю на землі.

Він замовк на хвилину, а його зір шукав нашого.

— Так, панове, ви знаєте що це значить марити вдень. Я гайнував час, я — з сорока фунтами платні річно і тридцяткою гірників-парохіян, рисуючи в уяві плями церкви. І потім нагло — одного літнього дня — прийшла мені до голови нова думка, а з нею ще щось.

Я лежав простягнений на траві і дивився на скелю проти неба. Втім прийшла мені думка, що моя базиліка повинна стояти тут же. Скелю треба б вирівняти на будівельну площу і зірвати на закладення підвалин. І тут повинна височіти моя церква, зовсім самітня серед трисовини, щоб доказувати, що Божа слава стоїть понад усе. Так панове, це були мої зовсім фантастичні і непрактичні мрії. Я вперто держався тих задумів; вони видавалися мені об'явленням, і в тій хвилині я так же не сумнівався в їх здійсненню, як не сумнівався в Божу всемогутність. Я бачив річку під мною. Так, я бачив це все: Отут буде ріка з журчанням перепливати, довкола мене врочисті левади, а за мною на скелі стоятиме моя базиліка, і в ній святая святих.

— Я хотів саме обернутися, щоб іще раз оглянути скелю, як щось трапилося.

Старенький нагло замовк.

— Панове, я не знаю, як вам це пояснити. Те, що трапилось, не було зовнішньою подією, тільки внутрішньою, але воно було правдиве, наче удар грому або якесь інше явище. Це було так: Я мав цілковите враження, що з вершка скелі щось на мене дивиться. В першій хвилині мені здавалося, що я почув якийсь тон. Але рівночасно дався чути з копальні — яку милю звідси завдалишки — звук рога і... і — він завагався, — я помітив, що цей зовнішний звук лежав у якійсь іншій площині. Мені важко це описати, але це було приблизно так, якби вас захопила якась відома мелодія, яку ви собі пригадуєте, а її нагло перериває якийсь справжній тон. Голос рогу затих і знову стало спокійно. А за хвилину це моє переживання сніжчилося так само, зрештою, швидко, як і з'явилося.

— Цілий той час, найменше три-чотири секунди, я сидів непорушно, наче в землю вкопаний, не ворухнувши навіть головою. Я спробую змалювати Вам мої почуття в тих кількох хвилинах. Даруйте мені, будь ласка, мою балакучість.

— Віруючі, які можуть у своїх молитвах наслідувати св. Тересу і доходити до молитовної тиші, кажуть, що це якийсь новий світ, в який вони вступають свідомо — це світ з усіми речами, тонами і всім іншим, — але ні разу ще спостерігач не спромігся словом відтворити тих речей. Важко знайти відповідний образ, або якесь порівняння для таких переживань, а ще важче найти для них відповідні слова. Я думаю, що це повинно бути для нас доказом, що небесне царство справді находиться в нас самих.

— Так, панове, в тих хвилинах я був зовсім свідомий того стану, в якому находився, і що я діявся до нього крізь хору світу змислів і самого думання. А та істота, що вступила в мою свідомість і обсервувала мене, була зовсім не в цьому світі. Вона ніколи не жила людським життям і ніколи ним не житиме. Тому вона й не має нічогісінько спільного з поквою духів померлих. Але це пізнання приходило мені звільна. Так само і пізнання природи того явища, про яке я зараз говоритиму. Спочатку це була тільки свідомість, що щось вступає в сферу бачення мого зору, так наче б хтось вступив до якогось приміщення; потім — зараз після того — я пізнав і природу явища і характер того, що появилося.

— Знову ж звук, якщо вільно мені так його назвати, не був звуком тілесної істоти; це не був ані крик, ані слово, ані рух. Але в якийсь спосіб це був вияв якоїсь особовости. Можемо сказати — він знову спинився, — слухайте: можете собі уявити що таке тон полумені? Це не є якесь правильне дрижання, ані звук, ані крик, ані... ані щонебудь інше. Ну, я не думаю, що можу це висловити ясніше, як скажу, що цим порівнянням підходжу найближче до суті явища, коли вже хочу назвати обсервацію зі світу змислів: — Це було випромі-

ДВІ КНИЖКИ ПРО АТОС

о. С. Фединяк, ЧСВВ, ЧЕРНЕЧА ГОРА АФОН, (Спогади). Прудентопіль — Бразилія, 1958, (16-ка), стор. 160.

о. д-р Юрій Федорів, НА ЧЕРНЕЧІЙ ГОРІ АТОС, (Записки паломника), (8-ка), Торонто 1960, Накладом Єпархіяльної Управи ЛУКЖ — Торонто, стор. 128. Ціна $1.25.

В останніх роках славну чернечу "республіку" на Атосі відвідали три українські католицькі священики: о. д-р Юрій Федорів, о. Сергій Фединяк ЧСВВ та о. Мелетій М. Соловій ЧСВВ. Всі три описали свої подорожні враження: о. М. Соловій у "Світлі" (чч. 5, 6, 7-8 і 9 з 1959 р.), а оо. Федорів і Фединяк видали свої спомини окремими книжками.

Обидві книжки — це гарний вклад у літературу про Атос, яка в українській мові дуже скупа. Ще тому 65 років **д-р В. Щурат** видав був невеличку брошуру про Атос (**"Чернеча республіка на Афоні"**, Львів 1895) і від того часу мабуть не було в українській мові поважнішої статті про життя атонських подвижників. Ось тому обидвом авторам спомнінів про Атос належиться признання за те, що своїми книжками виповнили цю прогалину.

Обидва автори списали свої вражения й спостереження безпосередньо під впливом баченого і тому їх описи живі, цікаві й займаві. О. Федорів у коротких і змістовних розділах накреслив історію майже всіх атонських манастирів і скитів, які він майже всі оглянув. О. Фединяк описує тільки ті манастирі, які довелося йому в часі побуту на Атосі відвідати. В обидвох авторів сліпне одушевлення геройським подвигом атонських ченців, хоч тут і там подають свої критичні уваги про сучасний стан Атосу. О. Федорів особливішу увагу в своїх спогадах присвятив початкам, розвиткові та багатствам поодиноких манастирів, а о. Фединяк на канві описуваного життя атонських подвижників зробив не-

новання, якоїсь живучої і сильної особовости, яке тягнулося впродовж згаданого часу і завмерло беззвучно, як нагляй спів у вухах.

— Я вибрав тут орган слуху, як такий, що найкраще зможе виявити моє переживання, але насправді слух зовсім не брав у тому участи, ані смак, ані зір, ані дотик. Вчені твердять, що ми маємо тільки одну-єдину змислову спроможність, яка одначе виявляється в п'ятіркий спосіб. Якби це була правда, то моя змислова спроможність мусіла б бути побудована безпосередньо цим нагальним і всеприймальним способом, тільки наче б то поширче власного засягу діяння.

— І ще одне. Ця наявність чогось незвичайного наче б спаралізувала мене, так що я не міг ані свобідно порушатися ані вільно думати, але в підсвідомості мою душу опанувала якась нехіть і зненависть, які мені і висловити важко. Як думка про Бога сповнює мене свідомістю вищого добра й любови, так ця поява наповняла мене зовсім протилежними почуттями — важко це бликче означити. Я хочу вас просити повірити мені, що я находився впродовж кількох секунд у наявності якогось тотального втілення всього, що не є Богом, і що мало виглад якоїсь особи, але — як я вже сказав — особи зовсім з-поза людського існування.

Спокійний і лагідний голос духовника, що ставав тепер іще тихіший як на початку, при чому був зовсім чистий і рівний, затих, а я, перевівши дух, оперся на спинку свого фотелю. Я можу знову тільки за себе самого говорити і можу сказати, що це вперше він виразив щось таке, чого я вправді ніколи не пережив, але що я визнав за абсолютно правдиве понад усякий сумнів. Я тал само не сумнівався в його переживанні, як не сумнівався б у його опис прогулянки по Римі.

Він глянув у наші нерухомі обличчя, потім заклав ногу на ногу й коливав нею.

— Так отцю, панове, може пройшло яких десять хвилин, заки я прийшов до себе. Перед тим я ще глянув позад себе, переконаний, що там нічого не бачу. І так справді було. Там не видно було нічого іншого крім скелі, неба й силуетів трав, що росли проти неба.

— Я ще сидів хвилину, бо був занадто втомлений, щоб рухатися. Мене огорнуло якесь всевладне ослаблення. Я не почував якогось виразного почуття страху, бо не знав, що та істота, хто вона і не була б, уже відійшла і відділилася так швидко мов ящірка, яка відчує, що її обсервують. Я знав докладно, що на другий раз, якщо вона взагалі цераз мене стріне, підходитиме до мене обережніше, і що я міг би тим моментом зовсім не турбуватися.

— Я мушу згадати ще одну гідну уваги подробицю. Коли я згадував пережите, то робив це зовсім без почуття страху. І сьогодні тем так воно є. Ви бачите, панове, те все відбувалося властиво не перед моїми органами чуття, ані перед розумом, ні в моїй свідомості. Воно відбувалося в понадзмисловій сфері мого єства і тому — я приймаю це принайменше як обоснування — я не відчував уже ніякого зв'язку зі страхом, ані навіть простої згадки про нього потім, коли двері знову зачинилися і я вернувся до свого людського існування. Я знав, що воно відбулося, але мій об'єктивний світ думки не був через те порушений, не мав із тим нічого спільного. Пізніше це змінилося, про що я зараз само і говоритиму. Знемога походила, як мені здавалося від мого найбільш внутрішнього єства, яке зазнало нападу і мусіло захищатися, ці знемога перейшла і на мого духа зовсім так само, як утома духа переноситься також на тіло. Потім, по короткім відпочинку, я встав і пішов додому. По ідженні ослаблення збільшилося; я почувався невимовно втомлений і спав без сонних марінь ціле пополудне в своєму фотелі.

— Це був, шановні панове, початок моїх переживань. Це був лише початок, який до певного ступня різнився від того, що прийшло потім. Коли я пізніш усе те передумав, мені здавалося, наче б та особовість змінила спосіб своїх наступів. Спочатку вона зовсім бездумно йшла на мене, гонена своєю власною пристрастю, опісля ж незвичайно майстерно й з усіми засобами обережности повела облогу. Та що ж, панове, чи справді вас усе те не томить?

мало цікавих рефлексій, поглядів у своє минуле та особистих споминів зі свого манастирського життя.

Найцікавіші розділи обидвох авторів ті, де вони описують скарби Атонської гори (мистецтво, іконографію, архітектуру, бібліотеки) або спосіб життя ченців. О. Фединяк правильно звернув увагу на літургічне життя (хор, спосіб відправи богослужб, церковні напіви), а о. Федорів підкреслює строгий устав щодо постів, нічного чування та життєвої "стопи" атонських ченців. Об'єктивні дані про Атос і його жителів в обидвох авторів переплітні живими, особистими спостереженнями. Можна б навіть сказати, що спомини о. Фединяка надто переладовані особистими рефлексіями. О. Фединяк надто часто й довго описує, де і яку він "побожну" думку думав, на якому "пеньку" присідав, яке "квасне" було вино та погана "квасоля", чому він "зле спав", як "хропів" його співтовариш і т. п. На нашу гадку, книжка о. Фединяка нічого не стратила б на своїй вартості, якщо б він був викинув із неї такого роду дрібничкові й мало цікаві для інших спомини.

У книжці о. Федорова зібрано багато історичного матеріялу про атонські манастирі, але він теж надто часто збагачує своє оповідання різними переказами і легендами. До таких легенд можна зачислити всі дані про початки манастирів на Атосі перед 10-тим сторіччям. Наукові досліди над атонськими манастирями вже давно виказали, що початку атонських манастирів не можна висувати поза 10-те сторіччя. Оповідання, навіть записані в тих чи інших манастирських хроніках, що мовляв той чи інший манастир походить іще з часів Константина Великого, Теодосія Великого, Аркадія, Юстиніяна чи інших цісарів перед 10-тим сторіччям, треба вважати тільки за легенди.

Спомини обидвох авторів дуже оживлюють цікаві описи атонської гори, її природи й побуту. Автори, нераз досить драматично, описують свої пригоди під час тяжких і небезпечних мандрівок по скелях і обривах Атону. Один із них (о. Фединяк,

Прелат відповів за нас усіх.

— Ні, ні, отче Гірдлстон, розповідайте, будь ласка, дальше.

Старенький пантофчик призадумався хвилину, опісля ж, коливаючи ногою, говорив дальше спокійним і нагідним голосом.

— Я не знаю вже докладно, як довго це тривало, доки я не пізнав небезпеки, в якій находився, але мені здається, що одного дня звернув я на те увагу підчас своїх розважань. Десь зараз по висвяченні прочитав я книжку пані Гюйон про молитву; я хотів з'ясувати собі питання, що власне осудила Церква в т. зв. квієтизмі; пригадую собі, що книжка зробила на мене дуже глибоке вражіння. Справді, це дуже гарна, просто чудова книжка. Я вже здавна мав звичку закінчувати свої роздумування тим, що вона називала побожним мовчанням у приявності Бога. Я не думаю, щоби при розумній вправі могла вийти з того якась шкода; навпаки, для людей дуже живого духа, яким грозить небезпека попасти в інтелектуалізм, це напевно зовсім корисний рід розважань. Одного дня — а могло воно бути яких два тижні після моєї пригоди під скелею, я усвідомив собі вперше, що находжуся в небезпеці. Я був тоді в своїй капличці перед Святими Тайнами; довкруги царила мертва тиша. Чоловіки були при праці, жінки дома. На дворі був гарний соняшний ранок. Здавалося, природа спинила віддих. Я сліпчив свої щоденні роздумування і знову присів на свою лавку.

— Ви всі, панове, будете, очевидно, знати той спосіб, яким доходимо до мовчання перед маестатом Бога. Цей спосіб доступний, розуміється, і найпримітивнішим людям, коли вони тільки захочуть користуватися ним.

Прелат Меквел перервав оповідачеві тим же самим вимушеним голосом, що перше.

— Будь ласка, отче, опишіть нам той спосіб! — сказав.

Священик глянув на нас якось мов пробудженний.

— Якщо воно кінечне, добре. Насамперед я відірвався від світу змислів. Це вимагає, як знаєте, нераз кількох хвилин часу; мусимо так сильно заглибитися в наші думки, щоб шум і гилас не могли відірвати нашої уваги, навіть, коли ми їх чуємо і бачимо і серед них перебуваємо. Другий степень, це занехання всяких духом охопленних роздумувань і образів; деколи і воно приходить важко, особливо ж тоді, коли дух із природи дуже живий. Але того дня обидва ці акти волі прийшли мені досить легко.

Отець Брент похилився трохи вперед і сказав:

— Чи вільно мені щось завважити, отче Гірдлстон? Я не є певен, чи добре вас розумію.

Старенький священик стиснув уста і глянув потім на нас, ніби просив вибачення.

— Це так, дорогий отче, якби воно вам сказати? Воно наче самозаглиблення душі. Душа звертається до свого нутра, замість розглядати цю чи ту річ. Є дві зовсім різні ділянки, в яких безперервно обертається більшість людей, особливо тих, які свою душу або зовсім не присвячують уваги, або дуже мало. Або вони шукають розваги — вони не можуть бути зосередженні, хіба що в товаристві або перед якимсь образом, — або вони — і це робить багато тих, що мали б дар зосереджуватись — перебувають виключно серед роздумувань і духових образів. Одначе правдиве заглиблення душі є щось більше, як те все. Душа звертається до свого нутра — там нема майже якихсь означених роздумувань, бо вони також само є розпорошеним душевної енергії, як зовнішні речі є розпорошеним духової енергії. Чи тепер уже ясніше, дорогий брате?

Це було сказане зі свого роду терпеливою і смиренною простотою. Отець Брент кивнув задумано два чи три рази головою і підпер знову підборіддя рукою. Старенький священик говорив дальше.

— Отже, поважні панове, того ранку, як уже сказав, я без особливих труднощів дійшов до мовчання. Насамперед вступився від мене світ, який ми сприймаємо органами змислів. Я чув, як одна жінка яких тридцять метрів від мене відчинила і зачинила свої двері, але це було для мене тільки звичайним шерехом. А зараз безпосередньо (стор. 64-66, 96-98) малощо не стратив життя і добре "найвся страху". Описи цього автора на деяких місцях зрадіюють нахил до банальности, але і виявляють теж іскру поетичного талянту. Чомусь цей самий автор скрізь уживає слова "Афон", "афонський" і т. п., але в зукраїнщуванні інших грецьких слів не держиться тієї "модерної" системи. Надто часто о. Фединяк перериває своє оповідання "відсилками", які проте можна було подати в тексті, бо так не відповідають методологічним правилам про відсилки і нотки під текстом.

Шкода, що обидва автори у своїх книжках не дають точних даних і пояснень про різницю між манастирями і скитами, не виясюють, у чому лежить істота т. зв. ідіоритмії на Атосі та взагалі мало уваги присвячують історичному розвиткові внутрішнього устрою й життя атонських манастирів. Такі дані дали б їх книжкам більшу вартість, як переповідання різних легенд чи зафіксування деяких, надто особистих рефлексій.

Мабуть через недогляд або надто велику віру в оповідання атонських ченців о. Федорів подає, що ігуменом, який постриг гав нашого Антонія Печерського в манастирі Есфігмену, був Григорій Палама, почитаний на Атосі за Святого. Очевидно, що Гр. Палама, який жив у 14-му сторіччі не міг бути ігуменом і давати чернечий постриг св. Антонієві Печерському, який жив в 11-му сторіччі. Таких, історично невірних чи неясних місць у книжці о. Федорова можна б навести кілька, напр. на стор. 110-111.

Обидві книжки про Атос багато ілюстровані, зокрема ж книжка о. д-ра Федорова. Технічне оформлення книжки о. Федорова куди краще від книжки о. Фединяка, але ж цей останній друкував свою книжку в Бразилії, де ще й тепер добрий папір є великою проблемою.

Ми хотіли б тільки побажати обидвом авторам, які подорожували по Сході, щоб вони видали друком свої спомини про інші східні країни, напр. про Св. Землю, Царгород, Грецію тощо. Бо їх спомини про Атос, незалежно

редню по тім зими таком світ образів і уявлень і потонув у порожнечу, я найшовся в повній тиші.

— Якусь хвилину здавалося мені, що все гаразд. Довкруги мене панувала ота рідкісна зима тиша — краще цього не можу пояснити, як лише так, що скалу разом із тими, які це так само практикують, що воно наче якась жива тишина, сповнена зовсім вітальної енергії. Це очевидно не є той самий стан, до якого доходять ті, що в стані споглядання. Св. Іван вказує на це зовсім виразно: це ніщо інше як тільки постава душі, в якій ми завжди повинні б находитися. Це є Боже царство в нас, про яке нам говорить наш Божественний Учитель. Але це ще не є сама царська палата — одначе, як я вже сказав, коли вже хтось навчився находити туди дорогу, — а трудність найти її не-лежить у її незвичайній і своєрідній простоті, — отже коли хтось найшов туди дорогу, той має там повно радости й розваги. За своєю звичкою я лишився там, де був, і зробив декілька глибоких віддихів. Людина почувається змушена до того, хоч не знає чому; спочатку все було ніби правильно. Мене окружав той спокій, який я можу зобразити знаками якогонебудь із наших п'яти змислових органів. Я хочу говорити про нього, як про образ світла. Це було променисте світло, повне тепла і солодкости. І зараз спочатку було ще окрім того почуття глибокої відданости й пошани, яке нам дуже добре відоме. Але, панове, я вже давніше згадував, що я не присвоюю собі ні на хвилину посідання дару правдивого заглиблення. Це щось далеко вище.

— І нараз почуття зникло. Не сталося воно через моє повторне заглиблення в роздумування. Перед моїми внутрішніми очима не творились жодні образи, ні жодні якінебудь конкретизовані міркування. Залишилася ненарушеною чуттєвість, одначе зникло почуття пошани до Божої величі. Світло і спокій не змінилися, але... Бога тут уже не було. І тепер я зважив, якщо вільно мені так сказати, що щось мало виявитися. Світло вже не було таке, як передтим, але якесь таке, як оте особливе гостре сонячне світло, що його ми інколи бачимо, коли над нами стоїть важка хмара. Я не можу цього іншим образом передати. Тому й називаю це світлом а не тоном або дотиком.

— Якусь хвилину я завагався. Думка про те, що я переживв під склепою, не приходила мені до голови. Але з незрозумілою швидкістю проходило те, що було дальше. Візьмім порівняння зі світу тонів: це тривало таку хвилину, як "перехід" в оркестрі. Мольовий тон пробивається сильніше, тони проймають щораз більшим холодом, а водночас наростає хвиля, акорди розходяться і розривають на клаптики душу мелодії. Слухач завважує, що ще хвилинка й останній акорд прорветься громом.

Голос оповідача став тепер трохи живіший, очі бігали то сюди, то туди, але в них не було найменшої познаки самосвідомости. Потім голос знову притих.

— Так, панове, в цьому останньому моменті я пригадав собі склепо. Образ склепі і шум річки повстали в моїй уяві так різко, наче освітлений блискавкою красвид. Я не знаю, що я робив, але я був свідомий жахливого змагання. Моя душа вискочила вгору, наче нурок, що дуситься під водою. І в одній хвилині все пройшло. Я помітив, що в мене були відкриті очі, а стояв я на власних ногах. Зворушений наглістю переживання, я стояв там і бельконів якісь слова до мого Господа в животі. Потім почув я скрип дверей за собою.

— Ви кричите, панотче? — запитала Бригіта. — Мати Божа, що сталося!

— Я відчував, що мені трясуться ноги. — Але, панове, може я не буду вас задержувати тим, що далі було.

— Бригіта, що мила в кухні сніданковий посуд, справді почула, що я кричав. Вона повторила мені пізніше, що побачивши моє обличчя, думала, що вмираю. Я присів на хвилину. Вона принесла мені щось там на підсилення і я зараз уже міг вийти.

— Ну, панове, досить цього на сьогоднішній вечер. — Він різко обірвав.

Ми повставали й пішли на вечірню молитву. (Далі буде)

від деяких незначних неточностей, будуть тривким вкладом у нашу мемуаристику.

(омс)

1937 р. ПРО КАЛЕНДАР

Нераз мені почути від багатьох осіб, що в рідному краю "ніхто" ніколи не порушував календарної справи. Це не відповідає правді. Як доказ на те, що ця справа була актуальна також там, передруковуємо дослівно статтю з тижневика "Батьківщина" (з дня 24 січня 1937 року), що виходив у Львові, якого начальним редактором був бл. п. Дмитро Паліїв, а відповідальним редактором д-р К. Іван Гладилович. У статті написане таке: "Новий календар у нашій Церкві.

"На жаль не в нас, а в далекій Бразилії наші земляки-емігранти прийняли вже новий загально визнаний григоріянський календар таком у релігійно-церковному житті.

Це значить, що вони будуть святкувати свята, передовсім Різдво й Великдень, рівночасно з бразилійським народом, хоч розуміється з своєму рідному українському східньому обряді.

"Таким чином бразилійські українці зміняють тільки час святкування, а не САМІ СВЯТА.

"ТАКУ КАЛЕНДАРНУ РЕФОРМУ ТРЕБА БУЛО ВЖЕ ДАВНО ЗАВЕСТИ І В НАС, У СТАРОМУ КРАЮ.

Держачись старого календаря при святкуванні наших свят, дуже багато тратимо, головно по містах, де наше робітництво, ремісництво й купецтво НЕ МОЖЕ тих свят відсвяткувати і помалу відвикає від своєї Церкви, від свого обряду, а дальше покидає свою віру і свою національність".

Масш щось злого сказати, — волієш вкуситися в язик.

У кого в губі погані слова, у того тіло в синцях.

Чорної душі не заховає золотий язик.

Народні прислів'я

Не хвали дня перед заходом сонця.

Василь Королів-Старий

ЗГАДКИ ПРО МОЮ СМЕРТЬ

(2-ге продовження)

За рік чи два, знов на феріях поіхало нас п'ять хлопців на роверах у далеку мандрівку. Був один із тих незвичайних днів, що роблять літній час на Полтавщині — "на все хороший" — казково-чарівним і наповнюють серце найглибшою любов'ю до цієї вимкової землі. Того дня, відпочиваючи на мальовничій галявині невеликої діброви, ми — з природи зовсім не сантиментальні хлопці, а напливі глибоких емоцій, поставали навколішки, нагнулись до квітчастого килима трави й цілували рідну, теплу землю з такими ж почуттями, як цілують вдячні діти рідну матір.

— Земле наша! Ти — скрізь гарна, але найліпша й найдорожча ти — тут!

— Дай нам на тобі прожити і в тобі лежати по смерти!

— По смерти? Хто згадує про смерть, коли кругом — життя в зеніті? Їдьмо!

Ми — дужі, повні енергії й завзяття, в піднесенім настрої. Ах, хоч притиснути, що є сили, педалі[8]), най залізні коні несуть, мов вихор! Вперед і все вперед!

З імпровізованими співами й вигуками летимо, тільки земля гуде під нами. А перед очима — вже та улюблена, чудова Полтавська панорама: довмелезний спуск із Опішні до земіяної Ворскли в Мійських Млинах. Шлях — широченний, сухий, укоченний, із нахилою рівною площиною на півтора або й два кілометри завдовжки. Не їдемо, а — дійсно — летимо додому з прудкістю якихсь п'ятидесятьох кілометрів за годину, аж дихати нема чим. аж один одного ледве бачимо за ніжною пудрою куряви, що її зривають з дороги наші кола.

І зненацька чую, як щось з великою силою штовхнуло мене ісподу й підкинуло високо вгору. Я — в повітрі. Сідла підо мною нема, ноги — без опору, лет вперед — не зменчений... Лише почуваю в руках два гумових держална керми, що їх судорожно стискую з усієї сили. Головою ж тільки пролітає блискавка:

— Це ж — смерть! Господи!...

І в цій миті чую, що я справно вскочив у сідло, ноги вперлись у педалі, а ровер, мов куля гонить з убійчою силою рівною лінією вперед

Колега, що був мені при плечі, біля річки оповідав:

— Коли я вглядів, як ти вскочив у яму й вилетів над своїм сідлом майже на метр угору, я сам ледве-ледве втримав свого велосипеда[9]) в руках, бо вчув, що млію з переляку. Але ж обгрунтованість мого жаху прийшла в той мент, як ти знову влучив у своє сідло. Тоді я збагнув, що було б з тобою, коли б ти хребтом брякнув у шпих поперед свого роверу! Не дурно ти в байраці згадав про смерть: вона летіла з нами.

І в того колеги цокотіли зуби, а руки були, як крига.

Ми всі були з духовної семінарії, тобто з фабрики атеїстів[10]). І серця наші були порожніми каплицями, що з них украли Бога. А от же, той колега, "що бачив мою смерть", "не мудрствуя лукаво", констатував:

— Ні, це — не "щасливий випадок", але правдиве чудо Боже!

Вважається, що непрактичні люди, хоча б мали й велику пам'ять, не пам'ятають чисел і дат. Дарма, що мене свого часу звали в Києві "українським американцем", а з дитинства я поднесь нишаюсь людиною, цілком непрактичною. Тож натурально, що, пам'ятаючи багато з того, що зажив, бачив, чув та читав, тяжко затримую в пам'яті дати. А отже, є кілька, що їх твердо тримає й моя пам'ять.

Такою визначною датою для мене був рік 1896, особливо ж — літо того року. Тоді я поперше закохався. Того ж року зажив тяжку драму першої зради коханої дівчини. В тому ж таки літі я поперше написав кореспонденцію до газети. Поважна газета мою кореспонденцію видрукувала, я дістав ласкаве запрошення до співробітництва й це потягло мене на письменницький шлях. Того ж таки року смерть кілька разів гостро пожартувала зі мною, навіть неначе навмисне раз-по-раз мене підловлювала.

Відомо: коли юнака пірве перше кохання, — ціле його єство захоплене страшним торнадом. Це неминуче приводить до зриву в багатьох емоціональних відношеннях. Хлопчисько перестає бути дитиною й через ніч з нього стає правдивий юнак. Дитяча нерішучість чи боязливість, шухання в кормусь опори, слухняність старшим, а часто — й коректність до батьків — все раптом зникає. Натомість розцвітає ініціятивність, нахил до більшої чи меншої героїчности (в залежности від індивідуальної здібности коронних сердечних артерій (arteris cerrotis)[11]) дуже чи менше звужуватись. Сліпо вперше закоханий юнак мусить на всіх полях "доходити слави" заради дами свого серця. В ім'я свого палкого кохання він піде на будь-який очайдушний чин, не спиниться перед жадною небезпекою, завжди готов ризикувати життям. Бо ж у коханні неминуче

"Щастя і біль сплелись за-одно",

а в менти найвищого духового піднесення приходить бажання стати офірою, цілком ясно оформлюється туга за смертю. Бо ж той солодкий виліт у високості над усім буденним стає найсолодшим саме тоді, коли тебе підтримує за лікоть смерть. Що ж я був молодим у добі, коли ще кохання бу-

---

[8]) ступирі, підніжки

[9]) Велосипед — ровер, колесо

[10]) У тодішніх часах православні духовні семінарії справді виводили атеїстів, така в них ішла агітація соціялістів; ось напр. і Сталін теж був із духовної семінарії.

[11]) Автор був ветеринарним лікарем, звідси ж у нього багацько лікарських висловів.

по правдивим і високим мистецтвом і взяти душі цілком прибивати приземну фізіологію, то поряд до лицарсько-героїчних чинів була цілком природним. Було природним також шукати нагоди, щоб себе належно показати перед своєю вибраною. Хто ж шукає, той знаходить. І того літа мені небезпек не бракувало.

Одного теплого дня наше велике, молоде товариство вирішило податись веселою юрбою до Брусії. Це — мальовничий, типовий хуторок Полтавщини, лежить при річці Ворсклі, у віддалі около сімох кілометрів від Диканьки. Дорога — левадами, лісом, байраками, оболонями, по яких одинадцятьма скачуть легенькі містки над прозорими бриндами потічків, окрайованих болотяними квітами. Гарячі сонце на прогалинах, вогка прохолода затінків, повне ласкавости природа, здоров'я, молодість і п'янюча любов, любов — понад усе інспірували мене до найрізноманітніших витадок та показів. І хоч всі ми дуріли, як цуценята, — однак я намагався бути все на першому місці, все —навидноті. Коли ми зривались бігти навперегони, першим добігти до мети мусів я; коли розгублювались у лісі й перегукувались, найдужче гукав я; коли дрались на дерева, найвище видирався я. І, коли, нарешті, ми кинулись у річку, найшвидше переплив її я.

Але — що то є: раз переплисти річку? Не виступаючи на беріг, я враз вернувся назад, плив знову вперед, і знову назад, вибираючи собі цілих тими місцями, що вважались за найглибші й найнебезпечніші. Коли вже — може подесяте — я знов приплинав до протилежного берега, всі інші хлопці відстали. Лише молодший за мене семінаристик Льоня, наш випадковий гість, премилий хлопчина родом десь із-над Псла, тобто вправний і вмілий плавець, не давав наплювати собі в кашу. Та ж і я не міг піддатися, щоб мене хтось "переключав", тим більше, що я бачив, як Льоня вже помалу відстає. Та, коли я знову набижавсь до берега, мій суперник коротко скрикнув. Я оглянувся й побачив, що він ковтає воду: потопає.

Всі товариші — на другім боці річки, а Льоня топиться на самім чорторию, тобто в найглибшій "ямі", до якої ми не поринали, знаючи, що там на дні лежать "корчі" — великі "мочені дуби", що в них дехто заплутувався. Але ж і мені цілком доходив дух. Одначе, який би я був "лицар", коли б у нещасті покинув напризволяще товариша? Та й чи ж міг я промарнувати таку красну нагоду вчинити правдивий "героїчний скуток"?...

Не роздумуючи довго, я повернув до потопаючого й за мить ока вже був над ним. Що ж він остаточно йшов до дна, не було вже коли сяасти метод порятунку. Та й наш гість, як і всі ми на літній час був "гиря-макотира" — мав низько пострижену голову й ухопити його — гирявого — за волосся не було як. Тому — з біди — вхопив я його за руку. Хлопець ще не остаточно втратив свідомість і, відчувши опертя, кинувся на мене, підобгав під себе, ще й судорожно затис мені руку рота. Я рвонувся раз-два, та від надмірного руху перевтомленої ногу вхопили корчі, — і я таки пішов під воду. Там, над самими дубами таки вирвався з Льоніних рук і ще раз виплив на поверхню. Не запевнятиму, що кричав я надто голосно:

— Хлопці! Рятуйте... Ради Бога... — і знов пішов на дно.

Здавалось мені — в підводне "жовте королівство", з пагорками, уснаними довгастими блискучими зірочками. Між ними світить тьмяно-жовте, тепле сонце. Воно манить мене, хоч я й знаю, що мушу перед ним здавати звіт за своє пусте життя. Дійсно пусте! Бо ж що я зробив доброго? Ось, хотів порятувати хлопця, — і не доказав. А тим часом буде мені взято за вже ще й те, що ж таки сам я й призвів товариша, ще й гостя, до фатального знесилення. Добре ж, що хоч у цій хвилині я плачу свою провину переходом із світла надземного до світла підземного. Але ж я знаю, що там я був вільний, вільний, як вітер, а тут стану покірливим слугою того, що втопився через мене. Ах, як тяжко! Як тяжко на серці! Як душить у грудях!..

Потім я довідався: дарма, що хлопці голосували, граючись у воді на протилежнім березі, всежтаки один почув мій тихий розпучливий покрик, а власне ті слова: — "Ради Бога". Бога ж ми "не призивали всує". То всі кинулись до нас. Нурнувши, повитягали з корчів наші, посинілі вже трупи, і догадались за вказівками, що колись читали в календарі, робити нам штучне дихання. Що я був під водою короткий час,—та швидше й привернули мене до життя. З Льоною було мороки більше, а всежтаки, на наше щастя, ожив і наш гість...

Був це перший припад зі мною, щоб я вмирав через утоплення. Перед самим фактом неминучої смерти не відчув я найменшого страху. Але на все життя лишилось враження, яке при кожній згадці про цю подію, бачу перед очима: тепле, жовте світло, спомин про неймовірну тягість у грудях та про могутні струї води, що вилизались із мого шлунка ніби то чисто так, як на малюнках викидає їх з себе велериба.

***

Швидко по цій події, наші дівчатка цілим "хором" поїхали в справі своєї "жіночої хемії" в Полтаву. Ми ж — хлопці чого б же самі товклися вдома?

— Гайда на рибу!

Враз накопали хробаків, наловили мух, забрали вудки та сачки, з певним запасом їжі, про що подбала люба тіточка (тоді — вже вдова), і майнули на Ворсклу. Між Багачкою і Чернечим Яром нагідна Ворскла дуже ласкава. Ми всім серцем любили цю нашу "річку-невеличку", ніжно оспівану ще Котляревським, не тільки "дуже славну війною", але ж і своєю напрочуд чистою, прозорою водою при винятково тихому її бігу.

Щойно встигли ми викупатись та закинути вудки, як зненацька з-за лісу насунула чорно-сива хмара з підпеченим черевом, вітер пригнув до землі верби й осокори, а з неба загучало грізне попередження:

— Ого-го-го... Вже йду!

— Іди!.. Під громовицю ж хлюс рибка!

За хвилину розгулялась, однак, просто тропічна хуртовина. Наші манатки мусіли ми прив'язати до дерева, бо вітер свистів, як бичі, грім гатив раз-

за-разом, а дощ падав із неба, як із-під потоків. Кажуть: голому дощ не страшний. А всежтаки, хоч ми були й голісінькі, щільненько притулялись, присівши під хопичкою сіна, що була найближче до води. Сиділи на чіпках, дивлячись на фіялкові блискавки, що шаліли біля нас, аж ставало справді моторошно. І бачу я: одна з моїх вудок вирвалася з піску й упала на воду. Я метнувся до неї. Що ж була порожня та з цілим хробаком, — швидко захопив гака в воду, держачи вткнув у пісок і зробив буквально один крок до копички, як саме на вудку впала величезна фіялкова вогнина куля. Біля ж мене вирвався вгору такий водяний обеліск, що аж річка безсоромно оголила своє дно. Мене хтось попхнув у спину — мабуть — повітря, і я з усієї сили гуцнув головою в копицю, що саме в тій миті звалась угору та й перекинулась назад — від води на беріг. То ошарашені грізним ударом грому просто перед іхніми носами, три моїх товариші розпружились із почіпок на рівні ноги й спинами перекинули копицю, що й сіно в ній під фіялковим світлом побіліло з переляку.

Кільно разів потім буа я у великій небезпеці впасти офірою блискавки, однак ніколи потім я ні так близько, ні такої страшної та феєрично-красної вогненної бомби, що впала мені під самі ноги, я не бачив.

ПАТРІОТИЗМ І НАЦІОНАЛІЗМ У КАНАДІ

Канада — це країна, Канада — самостійна держава, канадець, — це назва мешканця цієї країни чи громадянина цієї держави, але канадієць — це не назва національности. Такої національности, покищо, нема. "Пересічний канадієць має менше патріотизму ніж зулюс, менше націоналізму, ніж патагонець, менше почуття історії, ніж мешканець котроїсь бананової республіки" — написав Гю Гарнер у журналі "Меклейнс" 21 травня ц. р.

Є в Канаді деякі люди, які хотіли б зробити патріотом емігранта, що вчора сюди приїхав, а самі забувають подивитись на хитрі основи того "патріотизму". Г. Гарнер радить подивитись на них: Чи канадці люблять Канаду? Англієць чи француз не покидає своєї країни без жалю. Канадець покидає легко і без жалю. До Канади приїжджають іміганти, з Канади виїжджають емігранти. Коло 40,000 осіб покидають щороку Канаду і стають американцями. "До них треба додати ще кілька десятків науковців та інших славних людей, що їдуть на британські острови шукати слави і щастя". Співаки, співачки, спортсмени — всі вони їдуть до ЗДА. "Одна з наших найславніших атлетох — Барбара Ен Скот є тепер американською громадянкою".

Дуже велика кількість університетських студентів здобувають тут академічні ступні, після чого зараз їдуть до багатого південного сусіда.

Канадійці, на гадку Г. Гарнера, страждають від комплексу меншевартости. Котре місто є культурним центром для канадійця: Монтреаль? Торонто? Ванкувер? Нікотре. Культурними центрами для канадійця є Нью-Йорк і Голівуд.

Є в Канаді тільки два терени, де люди мають почуття канадійської історії: Квебек і надатлянтійські провінції. "Інші з нас тільки на словах вихваляють те, що є, власне, мітом".

Єдиний французький канадієць є справжнім канадійським патріотом. Йому непотрібні промови професорів Квебекського університету, непотрібні проповіді його єпископа, непотрібні деклямації кол. члена "Блюк попюлер" про культурну спадщину Канади. Він знає її без них.

Про себе Г. Гарнер каже, що він приїхав до Канади 6-річним хлопчиною, ходив тут до школи, 40 років прожив у Канаді, але Англії не забув. "Я міг би сказати дипломатично, що в моєму серці Канада на першому місці, але це була б брехня. Я залишився англійським патріотом". Розвиток і досягнення Канади—це великий успіх, і Г. Гарнер пишається ним. Але пишання — це ще не патріотизм. "Досягнення і невдачі Англії я почуваю у моїх кістках". Це різниця між патріотом і тим, хто "пишається" успіхами.

Вдячність теж не патріотизм. "Я не є невдячний Канаді за те, що вона мені дала, відколи я приїхав сюди". Але самої вдячности замало для почуття патріотизму. Не вистачають також чудові канадійські краєвиди.

З таким ставленням треба підходити теж до тих громадян Канади, що приїхали сюди з країн, де від десятків років панує тиранія і диктатура. "Любов до країни, де ми народилися, переважає в наших почуттях любов до країни, яку ми адоптували".

Але що сказати про англомовного канадійця, родина якого від багатьох поколінь живе в Канаді? Гарнер не вірить у їх канадійський патріотизм. "Їхня лояльність поділена так само, як у тих, що приїхали недавно". Коли читати деякі опубліковані резолюції членів Імперського Ордена Дочок Імперії, то часто — каже Гарнер — трудно згадати, хто вони: британські імперіялісти, англійські чужоненависники чи консерватори, що вірять у нескінченість британської імперії?

У газетах нераз появляються листи, в яких деклямується про патріотизм. Під такими листами стоїть гордий підпис: "Канадієць четвертого покоління". Гарнер не вірить у щирість тих патріотів. "Ті патріоти мають стільки канадійського націоналізму, скільки я".

Багато говориться в Канаді по потребу асиміляції, яка створить одну національність. "Ще ніхто ніколи і ніде не став патріотом тому, що хтось його намовляв" — каже Гарнер. Канаді, справді, загрожує асиміляція з боку ЗДА.

Дехто бачить у дітях, що ходять тепер до школи, "справжніх канадійців". Гарнер і тут залишається скептиком. "Мої діти — справжні канадійці. Їх мати — французька канадійка, а батько — англієць. Сподіваюся, що вони виростуть на канадійських патріотів, але не бачу, як це може статися". ("Українські Вісті")

о. д-р І. Нагаєвський

ІДЕЯ ПАТРІЯРХАТУ В УКРАЇНІ XVII СТОРІЧЧЯ

(2-ге продовження)

3. Патріярх Теофан IV і висвята православної єрархії

Єрусалимський патріярх Теофан IV (1608-1644) їздив до Москви збирати милостиню і там 16 липня 1619 року інсталював патріярха Філарета, батька царя Михайла Романова. Москва була тоді під враженням наїзду поляків, у якому взяло участь 20 тисяч козаків, що в часі свого походу поруйнували московські села й міста. Цар і патріярх Філарет просили Теофана IV, щоб у своїй поворотній подорожі вступив до Києва і загрозив козакам клятвою, як би вони ще раз наважилися виступити проти "православного царя"; а їх "смертельний гріх" буде прощений, як перестануть воювати проти Москви. Теофан IV це завдання сумлінно виконав, вимігши на козаках і самому Сагайдачному присягу не воювати проти Москви, а з усіх сил боборювати Унію, навіть насильством, при чому заборонив їм ходити на богослужби й приставати з їх католицькими братами[9]).

З огляду на те, що в Україні був тоді один тільки православний єпископ у Львові, Єремія Тиссаровський (хоч і він був часово в єдності з Римом), патріярх Теофан IV, по таємній нараді опозиції проти Унії в Києві (26 березня 1620 р.), рішився на власну руку висвятити новому православну єрархію для престолів обсаджених уже католицькими єпископами. Виходить, що Теофан не мав на це жадного уповноваження з Константинополя ні згоди державної влади. По конференції (15 серпня 1620 р.) в сам день празника Успіння Преч. Діви Марії він постановив висвятити: 1) ігумена Межигорського манастиря, Ісаю Копинського для Перемишля, його хіротонія відбулася вночі 6 жовтня у Богоявленській церкві; 2) ігумена Свято-Михайлівського манастиря, Йова Борецького, що був висвячений у тій церкві на Київського митрополита в неділю 8 жовтня. Дещо згодом висвятив Мелетія Смотрицького на архиепископа Полоцького: 7 січня 1621 р. в Трехтимирівському манастирі був висвячений тамошній ігумен Єзекіїл Курцевич для Володимира-Берестя, а Ісаакій Борискович, ігумен Чернецького манастиря для Луцька-Острога. У Горішньому Животові був висвячений ігумен Мелецького манастиря, Паїсій Ипполітович для Холма-Белзу, а грецький єпископ Авраамій, що був співсвятителем, був іменований на Турово-Пинську єпархію; другим со-святителем був болгарський митрополит Неофіт, що перебував на вигнанні в Україні.

По програній битві під Цецорою 1620 р. король Зигмунт III Ваза вислав до козаків о. Оборніцького з просьбою більшої помочі проти турків; цю потребу постановив використати Сагайдачний, особисто поїхав до Варшави і жадав там визнання свіжо висвяченої єрархії. Туди їздили також митр. Борецький та архиепископ Смотрицький. Король, притиснений турецькою загрозою, зробив якусь приватну обіцянку Сагайдачному, а цей із 40 тисячами козаків причинився до великої перемоги під Хотином, де був ранений і від того згодом помер.

Тим часом Теофан, як також Кирило Лукаріс, що титулував себе "З Божої милости папа і патріярх Олександрії та суддя цілої Церкви на землі", в листі до Перемишля (з 29 травня 1621 р.[10]), заохочували братства до боротьби проти Унії. І така боротьба скоро розгорілася, напр. козаки втопили в Дніпрі ігумена Видубицького манастиря, А. Грековича та вбили війта Хведора Ходигу в Києві; у Вітебську зарубали сокирою архиепископа Йосафата Кунцевича і т. д. Ціль Москви була осягнена. В Україні настала дика боротьба, що відтягнула увагу короля від Москви та розбила надвоє населення королівства. Відтепер сойм королівства, де один посол своїм "ліберум вето" міг зірвати й найхосенніші ухвали, став видовищем релігійних диспут.

4. Проєкт замирення через патріярхат у Києві

У розгарі тієї боротьби "Руси з Руссю" багато вартісних людей, бажаючи спокою, пристало до польського табору, принимаючи латинський обряд. Проти цього протестував митр. Рутський у Римі, і внаслідок цього папа Урбан VIII видав свій славний декрет із 7 лютня 1624 р., яким гостро забороняв латинським духовним перетягати наших людей на латинський обряд. Та хоч згаданий декрет не діждався свого формального проголошення королівською канцелярією через велику опозицію латинської єрархії, всетаки, наші люди пізнали, що папа ставиться з любов'ю до Української Церкви. Крім того, папа запевнив митр. Рутського, що зробить усе, що буде в його силах, коби тільки довести до замирення[11]). Тяке запевнення папи заохотило Рутського шукати замирення в безпосередніх переговорах із православною стороною.

Дуже правдоподібно, що в часі побуту православного митрополита Йова Борецького й архиепископа Мелетія Смотрицького у Варшаві видвигнули думку скликати спільний Собор, бо король Зигмунт III Ваза покликав до життя спеціяльну комісію, що мала зайнятися тією справою. Висунено також проєкт, що коли католики і православні замираться між собою, тоді вибе-руть собі свого окремого патріярха і, таким чином, їх Церква, сама без жадного вмішування греків чи москалів, зможе самостійно вирішувати всі свої справи. На такий проєкт погодилися обидві сторони. Одначе в цьому моменті православний єп. Ісая Копинський розіслав свої послання проти такого замирення й проєкту. Одночасно латинська єрархія звернулася до нунція

монс. Лянчельотті (1622-1627) з домаганням довести до відома папа Григора XV (1621-1623) що українців можна скорше задержати при католицькій вірі через індивідуальне переводження на латинство, як через унію їх Церкви з Римом при захованні всіх її старинних обрядів. Одначе, папа й кардинали Бандіні й Барберіні (згодом папа Урбан VIII) рішуче цьому спротивилися[12]), а папа просив короля й примаса Гембіцького боронити нашу Церкву перед нападами в Соймі та повідомив про те митр. Рутського[13]).

Серед загального очікування на дальший розвиток подій розагітована товпа під проводом православного духовного Іллі в неділю 12 листопада 1623 р. вбила сокирою архиепископа Йосафата Кунцевича в його резиденції у Вітебську. Це сталося внаслідок акції його противників, єпископа Мелетія Смотрицького. Не треба й казати, що така смерть католицького Владики викликала велике враження серед католиків і православних.

Всетаки, митрополит Рутський, посилаючи своїх делегатів (січень 1624 р.) до православних властей у Київ, казав їм переговорювати у справі замирення Церкви через оснування окремого патріярхату на взір Москви[14]). І справді, восени (24 листопада) того року відбулася спільна конференція, в якій взяли участь усі католицькі Владики, 3 архимандрити та нижчі духовні, від православних був архиепископ Смотрицький та представники шляхти, а від королівської комісії кн. О. Заславський. Але інші православні Владики не прийшли внаслідок згаданого послання Ісаї Копинського, і з тих причин конференція не дала бажаного успіху.

Вітебська трагедія не спинила старань митр. Рутського для замирення, а лист свящ. Конгрегації з 25 січня 1625 р. між іншими справами говорить, що новий папа Урбан VIII (1623-1644) не противний ідеї заснування окремого патріярхату[15]). Одначе, Конгрегація повідомила нунція (6 червня 1626), що не бачить можливости осягнути ту ціль через Собор[16]), де звичайно, крім духовних мали би взяти участь також світські люди, а це не було звичаєм на Заході, бо Католицька Церква вже давно вилімінувала вплив світських людей на церковні справи. Рим стояв на становищі постанов Собору у Фльоренції і вимагав від православних зложити ісповідання віри, приписане тими Соборами для греків.

Тимчасом, архиепископ Смотрицький, під сильним враженням трагедії у Вітебську, вибрався в подорож на Схід, бо вже в тому часі зродилася в нього думка, чи не вдалося б довести до замирення цілої Східньої Церкви з Римом[17]). Сам він у своєму творі "Апологія" згадував згодом, що в церкві Божого Гробу в Єрусалимі молив Спасителя про єдність усіх християн.

Ідучи на Схід, Смотрицький мав із собою листи від православної єрархії до патріярха Лукаріса в усяких справах внутрішньої дисципліни православної Церкви. Одначе, з різних причин, напр. хвороти й пошести, він не мав змоги попладнати всі справи з патріярхом, а головно мало говорив про загальне замирення Церкви. Не виключене, що він і не хотів цього робити, бо вже тоді були відомі кальвіністичні симпатії патріярха Лукаріса; напр. він видав протестантський катехизм Захаріяса у Віттенбергу, усував православних Владик із престолів, зніс ушну сповідь, відкидав правду про присутність Христа у св. Євхаристії й молитви до святих, іменував кальвініста ректором школи в Олександрії, тощо.

Не від речі буде згадати, що папа Урбан VIII посилав до патріярха Лукаріса свого легата Россі переговорювати про замирення Церкви на базі постанов Собору у Фльоренції, але Лукаріс не перестав ширити кальвінізму і в тій цілі спровадив із Женеви пастора, Антонія Лежера, а легата представив перед султаном як шпигуна, так що легат ледве втік із міста[18]). Цей факт і ширення протестантського ісповідання віри патріярха Лукаріса спричинили проголошення папської булли (19 серпня 1628) проти кальвінізму на Сході[19]).

Архиепископ Смотрицький привіз додому патріяршу грамоту про скасування ставропігій і сам був іменований патріяршим екзархом. Він вернувся до Києва спочатку 1626 р., але внаслідок чуток про патріярші грамоти він не був прийнятий там прихильно монахами, дарма, що всі вони вважали його "Тренос" немов другим Євангелієм. Митрополит Йов Борецький прийняв його до Межигорського Спаса, але, здається, що братчики й ченці задумали якийсь бунт проти обидвох, бо в першу неділю Посту вони їх успокоювали, що "не зрадили своїй вірі".

Львівське й Виленське братства вислали негайно до Константинополя своїх депутатів із листами й дарунками, щоб анулювати грамоту про скасування ставропігій. І вже 26 червня 1626 р. архимандрит Захарія Копистенський мав у руках нові грамоти патріярха Лукаріса, що затверджували ставропігію в Києві. Щоб якось погодити контроверсійні грамоти, патріярх потвердив старі ставропігії, а касував усі ті, що їх був установив патріярх Теофан IV із Єрусалиму, бо він не мав до цього жадних повноважень із Константинополя.

Архиепископ Смотрицький не міг вертатися до своєї єпархії ні до манастиря, тому просив князя Заславського в Острозі дати йому номінацію на архимандрію в Дермані на Волині. Князь за порадою митрополита Рутського постановив приєднати здібного Смотрицького до праці для замирення Церкви. У своєму листі до Смотрицького князь писав про його попередню діяльність, ворожу Католицькій Церкві, головно в його полемічних творах, що наробили багато шкоди Церкві. У відповідь на те князь одержав листа від Смотрицького (червень 1627) про його духову метаморфозу по повороті зі Сходу, разом із запевненням про його прихильність ідеї загального замирення Церкви та готовість скласти

Чи Ви вже вирівняли свою передплату на "Світло"? Тільки $3.00 на цілий рік.

католицьке ісповідання віри. Смотрицький просив князя покищо не подавати цього до публичного відома, як також просив дозволу папи й надальше поминати в своїх св. Літургіях Константинопільського патріярха, але в намірені прихилити його до церковної єдности.

Згадаємо, що по повороті Смотрицького зі Сходу король Зигмунт III знову проголосив свій універсал, у якому поручав спільний Собор католиків і православних, цим разом мабуть на просьбу католицького митрополита Й. Велямина-Рутського. Цей Собор мав зібратися до містечка Кобриня дня 26 вересня 1626 р.[20]). Митр. Рутський скликав туди своїх духовних, але православні знову не з'явились, вимовляючись, що в королівському універсалі не було виразної згадки про них. По цьому архиєпископ Смотрицький постановив узяти справу в свої руки, і ця його акція велася впродовж 1627-29 р.

(Далі буде)

---

9) **Pelesz, J.,** Die Geschichte der Union der Ruthenischen Kirche mit Rom, Wien, 1878, II, p. 151.

10) Петрушевич, А. С., Сводная Гал.-Рус. Літопись, ст. 432.

11) **Documenta Pont. Romanorum historiam Ucrainae illustrantia,** ed. Welykyj, Romae, 1953, I, pp. 456-57;

12) Акти Зап. Рос., IУ, ч. 224, пор. Р(омдественний), С. Петръ Могила, Москва, 1877, ст. 30 і слід.;

13) **Acta S. C. de Prop. Fide,** I, p. 10; cf. **Instruzione a Mogr. Lancellotti,** vesc. di Nola..., in Theiner, op. cit., III, pp. 368 seq.

14) **Ibidem,** III, pp. 366 seq.

15) **Litterae,** I, p. 26.

16) **Ibidem,** nr. 53, 75.

17) **J. Susza,** Vita Meletii Smotricii, 1844, p. 13; пор. **Харламповичъ, К.,** Западнорусскія православныя школы, Казань, 1848, ст. 391;

Максим, у Чині Мелетій, Смотрицький народився ок. 1578 р. в Смотричі на Поділлю, а його батько був міським писарем в Кам'янці і згодом ректором Академії в Острозі, по виїзді звідтам Кирила Лукаріса. В цій школі вчився Максим, а 1601 р. князь Острозький вислав його на дальші студії до Колеґії Ісусівців у Вильні, а вже звідтам Максим виїхав із князем Соломирецьким до Німеччини, де пильно студіював.

По повороті додому жив біля Мінська і там заприязнився з Й. Велямином Рутським. У часі релігійної полеміки написав "Антіграфе" в 1608 р. та "Тренос", то **есть Ламент единой светой Повшехной Апостольской Всходней Церкви, з обясьненем догмат вяры Первей з Грецкого на славенскі, а тераз з славенского на польскі изложоны, през Теофіла Ортолога, тейже светой Всходней Церкви сына. В Вильне Року Панского, 1610".** Він заатакував Католицьку Церкву з такою силою, що ця книга стала немов другою біблією для православних, а він сам одержав від них ім'я "Батька православ'я", або "Ангела Божого". Одначе в своїх дальших творах злагіднив свої погляди на Католицьку Церкву. Перебуваючи у Вильні в 1616 р., думав над способами загального замирення Церкви і жив у приязні з архимандритом Левом Карповичем, під якого впливом постригся в ченці 1618 року.

В часі побуту патріярха Теофана IУ в Києві, як згадано, Мелетій був хіротонізований на архиєпископа Полоцького, а по смерти Лева Карповича був архимандритом у Вильні. Внаслідок його старань перебрати архиєпархію був замучений св. Йосафат. Смотрицький помер у Дермані 27 вересня 1633 р., мабуть, отроєний православними, бо в Актах Конгреґації згадується про таке донесення, а нунцій мав перевірити цю обставину й чудо, що сталося в часі смерти. (Акти, I, ч. 244, 256, 265, 269). За Харламповичем (цит. твір, стор. 393) Смотрицький був ректором школи в Києві.

18) **Legrand, E.,** Bibliographie hellenique au description raisonee des ouvrages publies en grec par des Grecs au 17e siecle, Paris, 1894, IV, p. 484;

19) **Ibidem,** IV, p. 315: "Confessio fidei Rev. dom. Cyrilli patriarchae Const-ni nomine et concessu patriarcharum Alexandrini et Hierosolymi adiorumque ecclesiarum orientalium antistitùm scripta Constantinopoli, mense Marcio, 1629".

20) Акти Зап. Рос., ч. 226;

ЛІТУРГІЙНИЙ СОЮЗ

ПІД ПОКРОВОМ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Чи Ви вже стали членом **Літургійного Союзу** під покровом св. Василія Великого? Цей Союз повстав пару років тому назад при манастирі ОО. Василіян у Мондер, Алберта, Канада.

Із пожертв членів **Літургійного Союзу** має повстати в найближчому часі велика каплиця при матірньому домі ОО. Василіян у Мондер, де виховуються майбутні василіянські священики-місіонарі і їх брати-помічники.

За всіх дотеперішніх і майбутніх жертводавців **Літургійного Союзу** відправляються і на майбутнє будуть відправлятися Служби Божі в манастирі ОО. Василіян **кожної середи в місяці.** З тих Служб Божих можуть користати не тільки жертводавці, але теж померші члени їх родин, що їх список вони передають до манастиря ОО. Василіян у Мондер.

Тому записуйтеся в ряди **Літургійного Союзу,** користайте з його духовних благодатей, а своєю пожертвою причиняйтесь до виховання молодого покоління монахів-місіонарів.

Свої пожертви, запити чи листи шліть на адресу:

BASILIAN FATHERS, MUNDARE, ALTA, CANADA

Вільгельм Гюнерман

НА БОЖИХ ОКОПАХ

історична повість із часів французької революції

У ТІНІ ҐІЛЬОТИНИ

У пальмову неділю на ринку в Пуатіє стяли прилюдно засудженим голови. Вся велика ринкова площа чорна була від людей аж до вулиць впоблизу. Одні з юрби прийшли тут з цікавости, раді поглянути на жахливе видовище, другі ж, щоб мати участь у геройській смерти християнських мучеників. Біля риштування серед товпи глядачів о. Кудрен передягнений за якобінця, стояв, щоб уділити засудженим останнього благословення. Якийсь стрункий, чорноволосий юнак, судорожно його держався, це був Роберт Бернар.

— Ти повинен був залишитися дома, — прошепотів священик до хлопця, — ти ж мабуть не видержиш такого видовища. Це не для дітей.

— Я вже не дитина!

Напів розбавлений, напів розсерджений глянув о. Кудрен на Роберта. Та коли стрінувся з поважним, рішучим його поглядом, відчув, що юнак казав правду: біля нього не стояла вже дитина-хлопчак. Відколи Роберт видержав зуби лютого собаки та погрози нікчемника якобінця, відтоді перестав бути дитиною. Але не було вже часу на розмови, з бічної вулички долетів проймаючий галас, а кілька хвилин пізніше під'їхав під ешафот катівський віз. Обличчя засуджених були бліді, і руки їх зв'язані на плечах, але в очах їх сяяв блеск, якого Роберт ще ніколи не бачив на обличчі звичайної людини. Такий блеск світитиме в очах переображених, коли Христос на страшному суді закличе їх до Свого величного царства. Здавалося: в'язні не чують диких жартів і прізвищ, які посипалися на них з усіх сторін. Не чули мабуть і гидкого реготу озвірілих бабів, що бажали були б насолоджуватися смертним страхом християнських героїв. Кидали на них з усіх сторін болотом, гнилими овочами та кінськими відходами. Голосний реґіт нагороджував того, що поцілив свою жертву в обличчя. Якась жінка пірвала дволітну дитину, піднесла її високо до воза й закричала: — Глянь, ось тобі аристократи, дикі звірі! Плюй на них, дитино, плюй їм в облич-[illegible]

Найкращий продукт для українського громадянства

— дає —

УКРАЇНСЬКА ПЕКАРНЯ

"БУДУЧНІСТЬ"

"The Future Bakery"

735 QUEEN ST. W.

Toronto, Ont.

Але дитина тільки гірко розплакалася. Якийсь брутальний хлопчище видрапався на віз і плюнув сестрі Аве в обличчя. Сестра не мала вільної руки, щоб стерти слину, і тільки милосердно поглянула на нещасного і всміхнулась.

— Я знаю цього хлопця — прошепотів о. Кудрен до Роберта. Сестра Аве вилікувала його колись було...

Роберт не міг із жалю говорити й тільки затиснув п'ястуки й прикусив до крови уста. Вміжчасі під'їхав віз під ґільотину. Зараз вивели о. Амброзія Шартра на риштування.

Священик ішов спокійно ступнями ешафоту. Обличчя його сяло спокоєм і глибокою внутрішньою радістю. Незначно підніс о. Кудрен руку й вимовив слова розгрішення. Засуджений, що знав про приявність о. Кудрена в переодягненні за якобінця, поглянув на нього і на мить схилив побожно голову. Загриміли барабани. Священика прикріпили до ешафоту й за хвилину гримнув ніж ґільотини. Кат пірвав голову мученика за волосся, показав її товпі та вкинув легковажно до коша. Другого стяли о. Жана Шартра. Дальше Марію Бабен і Бабету Фавр. І вони вмирали по-геройськи, і їх провадили аж на ступні ешафоту слова розгрішення о. Кудрена. Останньою вивели на закривавлену вже трибуну сестру Аве. Коли вона станула на ступні, зайшло щось незвичайного. Звироднiла товпа, що стрічала смерть попередніх простацькими насміхами й звірським реготом, нагло якось замовкла, коли черниця стала йти по ступнях на криваву ґільотину. І нагло: залунало, спершу тихо, згодом же щораз сильніше голосніше над широкою площею: "Величить душа моя Господа". Це сестра Аве співала на ступенях закривавленого риштування пісню, яку співала часто в радісній свідомості, що вона вибрана обручниця Спасителя. "Величає душа моя Господа і зрадів дух мій у Бозі Спасі моїм. Бо зглянувся на покору своєї слуги й оце від нині блаженною зватимуть мене всі роди".

Величезна товпа мов закаменіла, наче ділося перед її очима незрозуміле чудо. Навіть барабанник забув ударити смертний сиґнал. Багато приявних християн почало голосно плакати, а декілька жінок стало молитися вголос. Сестра Ave гляділа твердо на жахливий ніж ґільотини і співала. "Бо вчинив мені велике Сильний і святе ім'я Його. І милосердя Його від роду до роду для тих, що бояться Його".

— Барабаннику — закричав президент суду, приявний на екзекуції, — сповни свій обов'язок! Глухо загудів барабан, але заглушила його дзвінка пісня жертви. Вчинив силу своїм раменем, розвіяв гордих думкою серця їх. Скинув сильних із престолів і покірних підніс. Голодних наповнив добрами, а багатих відпустив з нічим".

— Заткайте їй губу! — крикнув роз'юшений президент.—Кат стояв гей завороженій, пронятий незрозумілим переляком, та не відважився виконати приказу. Сестра докінчила могутню пісню Пречистої і глянула з усмішкою на якобінця, який, тим разом отягаючись, підніс руку, щоб і над тою прегарною душею вимовити слова розгрішення.

Драмачи на цьому тіні Роберт приглядався смерті мучеників. Та коли побачив спокійне обличчя монахині, її очі сяйні безмежною радістю і величчю, не міг стриматись. Швидко вискочив на високе риштування, підняв хустину, що, незавважена, [redacted] там у крові й бруді, та обтер нею слину з обличчя сестри. Сталося це так хутко й непомітно, що ніхто не встів заборонити хлопцеві цього милосердного вчинку. І зараз же Роберт скочив знов між юрбу. Аж тоді звереєщав якийсь голос: — Це хлопець, який утік нам у горах! Держіть його! Він скривав незаприсяженого у своїх!

Постав крик і гамір. Кілька санкюлотів, що стояли близько гільотини, кинулися на юнака й повалили його на землю. Були б убили і його, як би не перебраний якобінець, що підніс сильною рукою хлопця та крикнув до них: — Відступіть! Хіба думаєте, що той простак видасть нам свою таємницю, якщо його розтратусте? Залишіть мені це песяня! Я вже собі з ним поралку!

І якобінець зник у товпі, тягнучи за собою юнака. І в тій же хвилині на риштуванні зашуміла гільотина: геройське земське життя перейшло у вічне життя слави.

Коли пані Густа довідалася вдома про вчинок свого сина, заплакала голосно з переляку. Але о. Кудрен поклав спокійно руку на її рам'я і сказав: — Ви не повинні плакати, пані Бернар. Ваш син зробив те, що Вероніка зробила Спасителеві на хресній дорозі. Він дістане святу Сестру Але, як заступницю в небі.

П. Густа, притакнула, обтерла сльози і промовила радісно: — Правду кажете, отче, але це не зменшить переляку матері.

— Було б добре, як би Роберта якийсь час не бачили — сказав по хвилині священик. — На Вевикодні свята я заведу його в безпечне місце. А до того часу нехай укривається.

Того дня попокудні вернувся о. Кудрен до помешкання, в якому проживав разом із о. Доденом на передмісті св. Сатурніна. Пані Буляяне дала їм це приміщення, хоч як це було для неї небезпечно. Ледве ввійшов зараз передала йому записку, у якій просили в ній його зараз зайти до шпиталю для невилічних. Без надуми почав о. Кудрен збиратися в дорогу.

— Ідеш зі мною? — спитав о. Додена, шукаючи нового способу перенести Найсвятіші Тайни.

— Я хочу приготовити проповідь на Велику П'ятницю, знаєш, на площовиці в Монбернамі — виправдувався запитаний.

— Як хочеш, нехай Господь має тебе в своїй опіці — попращався о. Кудрен зі своїм співбратом, із яким був щиро запрязнився. Коли по двох годинах вертався на передмістя, ждала його страшна несподіванка: п. Буляяне вийшла йому назустріч і схвильована прошепотіла: — Не йдіть домів! Якобінці й національні гвардисти окружили цілий дім. Зараз по тім, як ви вийшли, зловили о. Додена і повели до монастиря Пресвятої Трійці. Зрадив його наш сусід голяр, завзятий якобінець.

— Господи — застогнав схвильований о. Кудрен. — Але що буде з вами?

— Зі мною? — засміялась вона. — Я з трудом утекла червоним і мушу розглянутися, щоб знайти собі десь інше приміщення.

— Ви відважні — сказав зворушено священик. — Але так ви знов бездомні.

Пані Буляяне поглянула на нього блискучими очима: — Хіба не сказав нам Господь: "Лиси мають нори, птиці свої гнізда, а Син чоловічий не має де голови склонити?"

Глибоко пронятий священик стиснув її руку: — Правда ваша, пані! Мусимо дякувати Господеві за часи, в яких Він уподібнює нас до Свого Сина.

У Велику Середу засудив революційний суд о. Додена на кару смерти. Він прийняв присуд у радісному спокої, начебто вчинили йому ним честь.

Наступного дня у Великий Четвер появився перед великою брамою монастиря Пресвятої Трійці мужчина в одежі голяра зі своїм голярським знадіб'ям. — Відчиніть браму, товариші — крикнув до стійкових гвардистів — хочу обстригти тріщки шерсти баранчикові, який заведуть його до різничної лави.

— Хіба сьогодні не прийде сам майстер? — спитав непевно один стійковий.

— Ні, він сьогодні не притащиться — поглузував запитаний. — Учора наїжерся ковбаси й зіпсував собі шлунок. Тепер лежить у ліжку і майстрова робить йому гарячі окляди на шлунок! Ха! ха! ха!

І помічник голяра зареготався, аж йому сльози спливали по бачках. Задоволені вояки помогли йому в реготі. — Але де ж твоя виказка? — спитав вкінці один стійковий.

— Виказка? — здивувався помічник. — Певно майстер у своїм горю забув. То я мушу щераз вертатися домів...

— Але ж нісенітниці — сказав другий стійковий. — Чому б він мав другий раз ходити? Чей же нам зголосили, що маємо впустити голяра. Йди і голи цапа!

В тюрмі знали, що це стійкові мали переглянути виказку, то й не питаючи нічого, повели голяра до келії засудженого. Отець Доден провівши цілу ніч і день на безперервній молитві, злякався коли відчинилися двері й увійшов із простацькими жартами голяр. Але хто опише здивування засудженого, як у голяреві пізнав він свого співбрата о. Кудрена. — Господи! Як ти сюди дістався? — спитав, стискаючи щиро руку своєму другові. — Хіба ж і тебе вже ув'язнили?

— Ув'язнити, то ні! Я хочу лише обстригти тобі бороду й бачки до екзекуції.

Ув'язнений, не зважаючи на прикре місце, засміявся сердечно, та нагло споважнів. — Ти грасешся зі смертю, друже!

— Це нічого небезпечного — засміявся о. Кудрен. — Можна тисяч разів водити червоних за ніс, треба тільки мати дрібку відваги. А там, я мусів попрощатися з тобою перед гільотинкою...

— Зроби мені прислугу, друже, й вислухай моєї останньої сповіді — попросив щиро в'язень.

Радо сповнив о. Кудрен прохання і щераз висказав засуджений у глибокому жалю свою грішну присягу та всі інші прогріхи свого життя. А коли о. Кудрен вимовив слова розгрішення, обнив серце в'язня безмежний спокій.

— Завтрішній день буде найщасливішим днем у моєму житті — сказав щиро врадуваний о. Доден.

— Ступні ешафоту це ступні до неба — потвердив зворушено о. Кудрен. — Але, — додав сміючись — але що буде з твоєю проповіддю, яку ти хотів виголосити?

— Я виголошу її на ешафоті — відповів о. Доден поважно. — Моя смерть буде найкращою проповіддю, яку я колинебудь виголосив.

Кілька хвилин пізніше попращав о. Кудрен зі сльозами свого друга, залишаючи у в'язничній келії найщасливішого чоловіка.

— Доброго видоровіння майстрові бажаємо — покпивали стійкові. — Нехай на майбутнє не жере так багато ковбаси!

— Буде передано — засміявся голосно голярський помічник і зник у бічній вуличці. Яке ж було здивування вояків, коли кілька хвилин пізніше появився особисто сам голярський майстер, що повинен би був лежати в ліжку з гарячими окладами. А тут він прийшов приготовити засудженого до екзекуції!.. Вкоротці виясинвся підступ, коли в'язничники переконалися, що в'язень не стрижений. Для стійкових означало це кілька днів строгого арешту. Проклони стійкових були, навіть на ті жахливі часи, гідні уваги своєю соковитістю...

На другий день уранці, на ринковій площі стяли голову о. Доденові. Прийшло на екзекуцію багацько мешканців Монбернаму, глянути востаннє на священика, який був для них добрим душпастирем. Отець Доден додержав обіцянки. Його геройська смерть була найсильнішою проповіддю, яку він колинебудь виголосив. Це була Велика П'ятниця в Путаті!

Коли о. Кудрен, що був при смерти о. Додена, вернувся в переодягненні на передмістя св. Сатурніна, задержала його щераз відважна пані Буляяне: — Отче, хворий просить, щоб ви зайшли до нього — сказала живо.

— Добре, зараз іду — відповів о. Кудрен. — А де він лежить?

— Воно саме й найгірше, — скривилася жінка нещасно. — Лежить він у домі голяря, що зрадив о. Додена. Мусите бути дуже обережні!

— Помоліться дрібку за мене, — всміхнувся спокійно о. Кудрен — а все буде добре.

Кілька хвилин пізніше віднайшов він кімнату хворого. Лікар, який саме кінчив обслідування, думав, що це прийшов своїх відвідати хворого, той піднявся та вийшов із кімнати. І так міг священик без перешкоди виконати свій святий обов'язок. Дав хворому розрішення, св. Олиповомазання й св. Причастя, яке в тих часах постійної загрози завжди при собі носив. Щастя хворого тяжко описати: то ж він уже думав, що мусітиме вмирати без церковної потіхи. Коли о. Кудрен виходив із дому голяр, майже зударився з майстровою, яка глянула на нього перелякано та дивилася за ним довго вслід, доки не зник він у бічній вуличці. А тоді схвильована до найвищого ступеня, побігла до голярні й закричала: — З дому вийшов саме священик! Я пізнала його: він мешкав колись у сусідньому домі, з тим другим, що йому сьогодні стяли голову.

Голяр заклав дико й вибіг із бритвою на вулицю. Бурмотів розчарований, що ось утік йому незаприсяжений піп. — Чому, до чорта не сказала ти мені скоріш? Я б був би йому правдоподібно перерізав горло!

І за такий жахливий учинок, напевно тоді дикуна не були би покарали, бо чейже президент кримінального суду прилюдно заявив: — Ви можете дозволити собі на все супроти незаприсяжених! І за те ніхто не буде вас потягати до відповідальности!

Бо така то "справедливість" у революційників, що всім ніби "дають свободу", свободу здихати, щоб вони самі могли по-скотськи жити.

(Далі буде)

HOME TOWNE BAKERY

Хліб і печиво різного роду, доставляємо до склепів і домів

164 Kane Ave. — RO 7-7246

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма достави опалової оливи для хатнього вжитку що заступає рафінерію Canadian Oil Ltd. без посередників.

420 Bathurst St. — WA 2-6862

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА

КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ

DIOCESAN CHURCH GOODS STORE

278 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

АРХІТЕКТ

ЄВГЕН ГРЕНЬ

Член Королівської Палати Архітектів Канади

Виконує плани і кошториси церков, шкіл, будинків громадських організацій (галь), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.

WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

ЗА НАШУ ЦЕРКВУ Й ЗА НАШ [redacted]

Ганновер, Німеччина

10 липня ц. р. Преосв. Владика Платон відвідав своїх вірних у Ганновері й відслужив там у церкві св. Конрада св. Літургію в намірянні українського народу й нашої переслідуваної Церкви. Вітали Преосв. Владику при гарно прибраній брамі о. М. Мосцелик та парох місцевої церкви о. Кукгоф. Обидва священики вже заздалегідь приготовляли своїх вірних до того величавого свята. Тому перед тим виголосили 6 рефератів про страждання Української Церкви й народу, а при тому збирали жертви на будову катедрального храму в Мюнхені. Співав гарно церковний хор під проводом п. М. Гнатишина. Проповідь Преосв. Владики відчинила очі багатьом не-українцям на справу нашої Церкви й нашого народу.

Преосв. Кир Платон у процесійному поході

У торжестві взяло участь понад 1000 вірних не тільки з Ганноверу, але й з околиць. До св. Тайн приступило 25 осіб. Пополудні в таборовій церкві Преосв. Владика відслужив молебень до М. Божої, а вечором відбувся концерт української пісні в честь Достойного Гостя з благословенням свого любого Архипастиря всі щасливі розходяться домів.

МАРІЙСЬКА ДРУЖИНА В СУДБУРАХ

Молодечі організації

Кожна організація світського чи релігійного змісту має в наших часах особливо велике й ціннє значення. Небезпеки для молоді з усіх сторін такі поважні, що над ними треба більше як досі, застановитися і знайти якийсь рішучий засіб: цим небезпекам протиставитися і їх побороти. Треба б окремої статті, щоб усі ті небезпеки вичислити та насвітлити, як кожна з них діє на нашу дітвору й молодь і я сподіюся, що може хтось відгукнеться на ці мої завваги й у пресі розвинеться ширша дискусія на цю тему, бо справа великого й засадничого значення. Згадати б матеріялістичний світогляд (це не лише в Совєтах!), моральна розпущеність вулиці й "цивілізаційних" осягів (кіно, преса, телевізія), брак відповідної опіки й навчання в школі, врешті невідповідну атмосферу (морального та світоглядового характеру) дому й асиміляційні небезпеки. Цей реєстр можна би продовжувати, та вистачить і цього, щоб на його тлі краще зрозуміти й оцінити працю тих, що організують нашу дітвору й молодь, щоб згаданим небезпекам протиставити моральні та національні вартощі.

Марійська Дружина в Судбурах

Деякі світські молодечі організації мають уже свою традицію і на канадійському терені. Їх доцільности й вартости не можна недооцінювати. Та ще більше значення мають організації релігійного характеру, напр. Марійська Дружина, що свою головну увагу скеровує на душу дітвори, служіння Божій Матері, плекання моральних ідеалів. Тому, що християнська релігія скупчує в собі все, що найблагородніше й найідеальніше може людина в своєму житті осягнути, то й приналежність до християнської організації мусить залишити слід цих ідеалів на душі дитини. Направду треба бути вдячним Преп. Сестрі Христині з Чину Місіонарок Християнської Любови за ініціятиву та за завершення організації Марійської Дружини в Судбурах.

Неділя 7 квітня 1960, коли дівчата складали Марійське приречення, залишиться на довго в пам'яті не лише цих дівчат, але й тих усіх, що були свідками цієї барвної церемонії. Зі скромністю, але й рішучістю на обличчі підступали дівчатка до престолу, де духовних Дружини, Всеч. о. Босий проводив приречення та наділював членок білими з синіми лямпасами мантильками й білими шапочками. Опісля, зодягнуті в новий однострій, дівчатка довго ще клячали перед образом своєї Опікунки й заносили до Неї свої гарячі молитви.

Перше св. Причастя у Судбурах. З діточками Всч. о. Босий і СС. Місіонарки Христ. Любови

Немов із вдячности до своїх добрих Сестер, особливо ж до своєї організаторки, керівника Дружини, с. Христини, дівчата влаштували контест, що дав поважний вислід. Треба було бачити з якою посвятою та завзяттям бігали молоденькі контестантки поміж старших громадян, щоб узяте на себе зобов'язання та з гідністю його виконати. Королевою контесту вийшла Петруся Слимко, першою княжною Галя Рибська, а другою Оля Картофель.

Праця Сестер на терені Судбур має своє велике значення. Крім ведення української школи, вони самі й були промоторами й організаторами Марійської Дружини, вони ж підготовляли дітей до першого св. Причастя. Гарно було бачити дівчаток у білих суконочках та вельониках, а хлопців у білих мундурках, із китичками й свічками, парами від входових дверей церкви, маршували вони до тетраподу, а опісля Сестри розмістили їх по лавках, де вони, відмовляючи молитви, чекали великої хвилини: ось перший раз у їх житті загостить до невинних їхніх сердець сам Божий Син. Того ж дня щераз узяли вони зорганізовану участь у св. Вечірні, притягаючи на цю службу наших найменших, які йдуть відправу велику кількість вірних, що хотіли подивитися на у життя з Христовими ідеалами.

Імпрези, які Сестри улаштовують силами нашої дітвори, стоять на високому рівні, та про них — іншим разом.

Парохіянин

30-РІЧЧЯ ПОДРУЖЖЯ

Едмонтон, Алта

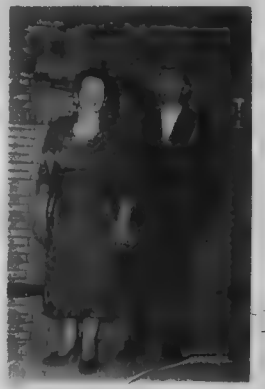

П-ство В. і С. Войтун

У травні п-во Володимир і Стефанія Войтуни святкували 30-річчя свого подружнього життя. З тої нагоди в їх намірянні відправлено Службу Божу, як також відбувся гарна родинна [redacted]

П-во Войтуни приїхали до Канади з перемишлянського повіту, Галичина. Деякий час проживали в Мидлейк, Алта, а потім перейшли жити до Едмонтону, де вповні включилися в церковно-релігійне й громадянське життя.

При нагоді гостини в їх честь, наша щира приятелька п. Ю. Коренда не забула також і про добру пресу. Щирі побажання ювілятам зложив о. М. Ханас, ЧСВВ, парох церкви св. Василія Великого в Едмонтоні. Ювілятам бажаємо багато щасливих літ.

ДВА ДІВИЧ-ВЕЧОРІ

Едмонтон, Альберта

18-го травня 1960, в домі п-ва Михайла Шендюка, відбулася передвесільна несподіванка (шавер) панні Діянні Дацюк. Вечерок приготовили пані Анна Дацюк, Павліна Возних і Геня Шендюк. Панна Діянна є донькою п-ва Степана й Вікторії Дацюків. Під час вечірки п-і Йосифа Сацьків перейшла зі збіркою, яка принесла $8.60 на "Світло". Панна Діянна одружилася 30 травня ц. р. з Лаврентієм Скубленим, сином Миколи й Катерини Скублених.

Молодятам многі й благі літа!

25-го травня, 1960 р. в домі п-ва С. Каролів відбулася весільна несподіванка (шавер) для панни Віри Кароль. Під час милої вечірки не забули і за свою рідну пресу. На закінчення п-і Парадн, п-і Куцаба перейшла зі збіркою, яка принесла $6.80. Панна Віра, донька п-ва Семена Каролів одружилася з Остапом Ошустом 30-го травня ц. р.

Молодятам многі і благі літа!

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

[redacted]

Роял Парк, Альберта

У п'ятницю, 26-го лютня, ц. р., в Дженерал Госпітал в Едмонтоні, відійшов до вічности бл. п. Стефан Якимишин, прожившн 63 роки.

Похорон відбувся у вівторок, 1-го березня ц. р. з катедри св. Йосафата, а тлінні останки зложено на цвинтарі св. Йоахима в Едмонтоні недалеко сина покійного, бл. п. Івана Якимишина. Похоронні Служби відправив братанок покійного, Впр. о. Северін Якимишин ЧСВВ у сослужені Впр. о. Методія Ханаса, ЧСВВ і Всеч. о. Дмитра Грещу-[redacted]

Участь у похороні взяли не лише близька й дальша родина, але також і багато сусідів і приятелів, що знали добру, веселу вдачу покійного. Тому не дивно, що церква св. Йосафата була майже заповнена, і що около 200 людей були приявних на поминальному обіді та зложили багато жертв на Служби Божі за душу покійного. При обіді на заклик Всеч. о. Грещука учасники похорону зложили $36.26 на пресу і на сиротн.

Бл. п. Стефан Якимишин приїхав до Канади ще молодим хлопцем. 1920 р. одружився з Катериною Предин з околиці Восток, Альберта, і осів на фармі в околиці Плейн Лейку, а в останніх 15 рокаx вів бізнес у Роял Парку.

Покійний Стефан залишив у смутку дружину Катерину, і трьох синів: Василя, Николу і Мирослава, брата Федька в Кінусо, Альберта, і 11 внуків.

ЄВА ОСЬМАК-ПУЛІН

Мондер, Алта

Дня 20 квітня, в середу світлого тижня цього року, відійшла до вічности в мондерській лікарні заосмотрена св. Тайнами бл. п. Єва Пулін із дому Осьмак. Ціле її недовге життя, 43 роки, було виповнене терпіннями. Ще коли молоденькою дівчиною провадила менших дітей до міста, побило її авто так, що цілий тиждень була безпритомна в лікарні у Вегревиї. Хоч вийшла, то наслідки побиття ще на довго остали. По скінченні школи йде вчитися за норсу й тут, по році й пів, заражується тифом. Під час цієї недуги вона багато натерпілася, вдодатку ж через протяг дістала параліжу лівого болю. Ще й до цього одна умово хвора людина налягала її в лікарні так, що на досить довгий час відняло їй мову. Коли піддужала, то через параліж і слабе здоров'я не могла докінчувати науки за норсу та хоч із болем серця, мусіла братися до іншого заняття. В короткім часі вийшла заміж за чесного молодця, француза по національності, Едварда Пулін і замешкала в Едмонтоні.

Незадовго нове терпіння навістило її: дістала закаження крови в ногі, що грозило їй відняттям ноги. Але з великим терпінням удалося вратувати хвору ногу, зате почалася поширювати склероза так, що в останніх двох рокаx була зовсім безсильна, прикована до ліжка. В часі тої недуги перебувала при своїй мамі, яка дійсно з материнським великим пожертвуванням доглядала свою хвору дитину.

Бл. пам. Єва Осьман-Пулін

Хоч бажаними, та заразом болючими були для покійної відвідини її мужа і трое діточок, бо не могла до них ні слова промовити, ні приголубити до свого серця.

Ті всі терпіння переносила без сліду якоїсь нетерпеливости чи нарікання, здаючись у всьому на Божу волю. Часто покріпляла свою душу св. Причастям, а родичі час від часу давали пожертви на св. Служби Божі за свою хвору доню. Можна сміло сказати, що покійна тими довготривалими терпіннями заслужила собі на щасливу вічність.

Покійна оставила своїх любячих родичів, дорогого мужа Едварда й трое діточок, синів Євгена й Данила та доню Джанет, брата Петра і п'ять сестер, Марію, Анну, Емілію, Єлисавету і Йосифу.

Похоронні Богослужения почалися в п'ятницю 22 квітня парастасом у Нар. Домі в Мондері при численній співучасті рідних і знайомих.

Службу Божу, похорон і прощальне слово мав о. В. Каменецький ЧСВВ в суботу 23 квітня в катедральній церкві св. Йосафата в Едмонтоні. Покійну поховали на бажання її мужа на цвинтарі св. Антонія в Едмонтоні.

Нехай милосердний Спаситель нагородить твое життя, Єво, повне болю й терпіння, небесною славою і вічним блаженством у небі. Вічна тобі пам'ять!

ПОДЯКА

Оцим щиро дякує родина покійної усім приятелям за молитовні пожертви, як також за прекрасні цвіти й листи зі співчуттям.

Особливіша подяка п. д-рові Стрільчукові за лікарську опіку та алегшування терпінь покійної, о. парохові В. Каменецькому ЧСВВ за духовну обслугу в часі недуги, як також зарядові похоронного заведення Парк Меморіял за ніжну останню прислугу.

Муж покійної Едвард Пулін, родичі Іван і Параскевія Осьмак, як також брат і сестри.

МИХАЙЛО РОМАК

Гримзбі, Онт.

30 травня відійшов у вічність член-піонер парохії Успіння М. Божої бл. п. Михайло Ромак у 69 році життя. Покійний народився в с. Вільхівці, борщівського повіту. До Канади приїхав 18 літнім юнаком. 49 літ тому одружився з Анною Баранюк. У 1933 році покійний прибув із родиною до Гримзбі.

У тому часі української церкви тут іще не було. Наші священики, що час до часу відвідували цю околицю, відправляли богослужения спочатку приватно по домах, а відтак у місцевій лат. церкві. Коли Впр. о. Ф. Ру ЧО зачав тут будувати церкву, то покійний і працею і жертвою станув у першому ряді її будівничих.

6 літ тому пок. Михайло почав занепадати на здоров'ю. Однак найбільш дошкулювала йому хвороба через останні два роки. Та він переносив її з подивугідною християнською терпеливістю.

Перед смертю приняв св. Тайни з рук о. М. Маркова ЧСВВ та преспокійно передав у руки Творця свою, прикрашену чеснотами душу. На бажання жінки тіло покійного через два дні лежало в його домі, де через два вечорі відправлено панахиду. Впродовж цього часу багато людей відвідало дім, щоб помолитися за покійного та зложити співчуття родині.

Завпокійні богослужения відправив дня 1 червня, при великому числі людей, о. парох С. Шевчук ЧСВВ. Після похорону відбувся в місцевій залі обід, що його приготуванням зайнялися членки парохії. Покійний зіставив жінку Анну, синів Василя, Дмитра, Івана й Петра, дочки Єлисавету й Настю, сестру Анну Тодорук у Ніпаві Ман. та 10 внуків.

Відходячи у вічність покійний Михайло залишив по собі прекрасний приклад дійсної побожности, жертвенности й прив'язання до своєї Церкви, глибокої віри та щирої родинної любови. Смерть звільнила його з терпінь і післала його по нагороду, що її він собі вислужив прекрасним християнським життям. В. Й. П.

Бл. п. Михайло Ромак

ПОПРОЩАЛИ ПІОНЕРКУ

в Мондері, Алта

15 квітня у Велику П'ятницю, в пам'ятний день смерти Спасителя на хресті, попращалась із цим світом бл. п. Анастасія Бабій. Знеможіла задля поважного віку та через важку працю піонерського життя, перебувала останніми часами в мондерській лікарні і там закінчила своє земське життя заосмотрена св. Тайнами на дорогу до вічности у 84 році життя.

Покійна походила з Білої, повіту Чортків у Галичині. До Канади приїхала в червні 1903 року, вийшла тут заміж за Івана Бабія і довгий час промишляла на фармі біля Мондеру, а від 1943 року таки в місточку Мондері. Сама глибоко релігійна людина, часто бувала в церкві не тільки в неділі і свята, але і в звичайні дні, і в такому дусі виховала своїх дітей.

Оставила свого чоловіка Івана, чотирьох синів, Григорія, Михайла, Миколу ат Зенона й три дочки Анну, Софію й Доротею.

Похорон відбувся 21 квітня у Світлий Четвер. Почався парастасом у середу в Нар. Домі. В четвер співана Служба Божа, похорон і прощальне слово. Похорон відправив о. В. Каменецький ЧСВВ, на цвинтар відпровадив ще о. Я. Слободян ЧСВВ.

В часі поминального обіду зложили приявні на пресу 15.45 дол. З того призначено $6.45 на "Світло".

Нехай канадійська земля, на якій так пильно трудилася через 57 літ свого життя, прийме її на вічний спочинок, а ласкавий Господь візьме до вічного щастя. В. І. П.

СЕМЕН ЧУБА

Чікаго, Іллінойс

По короткій і тяжкій та невилічимій слабости впокоївся в Бозі парафіянин церкви св. Отця Миколая, блаженної пам'яти Семен Чуба. Смерть стрінула його 17-го червня, 1960 року в шпиталі, прожив 66 років. О-

ЖАДАЙТЕ!

Penmans

VIBRANTEX KNIT-GOODS

ЗМІЦНЕНІ НАЙЛОНОМ НА П'ЯТАХ ТА ПАЛЬЦЯХ

ЩО ТРИВКІШІ ЗА ВСІ ІНШІ

Щоби довше носити — вигідніше ходити — корисніше купити, жадайте РОБОЧІ СКАРПЕТКИ ПЕНМЕНС. Найдете стиль і грубість, що відповідатиме у с я к і й роботі — і за дану ціну буде це найкорисніше купно.

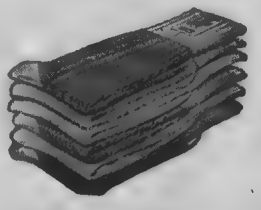

ТЕЖ СПІДНЯ ТА ВЕРХНЯ БІЛИЗНА
СЛАВНІ ВІД 1868 Р.

WS—9-4

Бл. пам. Семен Чуба

останніх вісім днів покійний щодня приймав св. Причастя. Віддав життя на руках своєї доньки Наталії в присутності священика, що молився над умираючим.

Тілом покійного занялося Похоронне Заведення Михайла Какюка. Два вечорі священики відправляли панахиду за упокій Семена. Співав хор церкви св. Отця Миколая. У понеділок 20 червня похоронні богослуження відправили три священики з церкви св. Отця Миколая. Співав церковний хор під проводом пана Дмитра Іванкова. Тіло покійного поховано на парафіяльному цвинтарі.

Покійний Семен Чуба прибув до Америки ще 1909 року, а до Чікаго 1913 року. Народився в селі Поздич, повіту Перемишль. Увесь час належав до УНС Відділ 205 і був членом церкви св. Отця Миколая. Залишив у смутку дружину Анастасію, доньку одиначку Наталію, брата Степана і братову Олену Чуба. Також Василя і Марію Журавських і їхнього сина Михайла з Канади; Катерину Пашкович із Торонта; Катерину Скробайло з Гамільтону; Данила та Єву Мадай із Джерзі Сіті і Євгенію та Патрикію Вимінг у Чікаго.

Родина покійного складає цією дорогою щиру подяку Отцям Василіянам за похоронні богослуження; Сестрам Василіянкам і Сестрам Службовицям зі Сават Чікаго за участь у похороні; хористам і панові Іванкову за церковний спів; усім учасникам за участь у похороні, тим, що несли трумну; всім знайомим і приятелям за співчуття, за Сл. Божі, і за вінки цвітів; також сусідам Юрієві й Лілеї Кері за всі прислуги; і всім, що занялися обідом по похороні.

Нехай ласкавий Господь прийме душу покійного Семена. Вічна Йому пам'ять!

"МАК" — FLORIST

342 Bathurst St., Toronto, Ont.

- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!
Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

МАРІЯ КОРЧИНСЬКА

Мондер, Алта

Вночі 31 травня 1960 р. в місцевім шпиталі померла Марія Корчинська. Прожила 74 роки. Народилася в селі Вілім, Чортківського повіту.

До Канади приїхала з родичами 1900 року чотирнадцятилітньою дівчиною. Це була жінка надзвичайно активна, підприємчива і працьовита, яка клала основи під розбудову українського католицького життя в Мондері й околиці. Оставила сестру Юлію Пйонтковську і брата Антона Корчинського в Едмонтоні.

Похоронні богослуження розпочались Панахидою 3 червня в Народнім Домі при великій участі людей. Сестер з Мондеру й околиць та дітей сиротинця. Мондерський парох о. В. Каменецький, при великій участі знайомих, приятелів і найближчої родини відправив похорон і заупокійну Службу Божу й виголосив прощальне надгробне слово над домовиною. Поховано її на місцевім катол. цвинтарі, побіч улюбленої мами бл. п. Анни.

Після похорону відбувся в Народнім Домі обід, яким зайнялися п-і Анна Стрільчуи і члени ЛУКЖ. В часі обіду о. Каменецький проголосив збірку на українську католицьку пресу. Збірною зайнявся п. Соробей. Жертводавцям щире спасибі, а покійній Марії вічна пам'ять.

ПОМИНКИ ПО БЛ. П. АНТОНОВІ ПАВЛІЄВІ

Борщів, Альберта

В суботу 18-го червня, з'їхалися діти, внуки, родина й сусіди до церкви в Борщеї, щоб поминальною співаною Службою Божою помолитися за душу Антона Павлія в перші роковини його смерти. Службу Божу відправив Впр. о. М. Дацюк ЧСВВ. По богослуженню в церкві всі вдалися до парохіяльного дому, де родина приготовила обід для учасників. Під час обіду приявні зложили також $16.25 на пресфонд "Світла".

Бл. пам. Антін Павлій

Бл .п. Антін Павлій походив із брідського повіту та належав до перших піонерів Канади і перших основників борщівської парохії. У його домі навіть через довгі роки перебували Отці, що доїздили на парохію. Він заразом гарно виховав свою велику родину, бо п'ять синів і сім доньок, що тепер уже позакладали свої власні родини. Його дружина Софія, з якою разом прожив поверх 50 років, попередила його своєю смертю на один і пів року. Хоч пок. Антона Павлія вже не стало між живими, все-таки милий та часто дотепний патріярший його голос будуть люди згадувати в Борщеві ще довгі роки.

СВІТЛО THE LIGHT

Ukrainian Catholic MAGAZINE

GOLDEN JUBILEE

1910 *1960*

VERY REV. JOSAPHAT JEAN, O.S.B.M.

FIFTY YEARS OF PRIESTHOOD

The Basilian Fathers and the Ukrainians of Canada pay grateful tribute to our beloved pastor, benefactor, and true Ukrainian patriot on the occasion of the fiftieth anniversary of his priesthood and missionary labors among the Ukrainian Catholics in Canada. May God bless him, his noble ideals, and missionary endeavors on behalf of the Ukrainian people for many more years to come.

Mnohaya Lita!

Twenty-Five Years A Priest

Very Rev. B. Shumay, S. T. L.

Rarely does a priest feel the years slipping by, so hurried is his round of spiritual ministration. As each day of his life begins before the altar, in spite of himself he loses a sense of time. For each day has with it the same goal — work for God and his people. Then all of a sudden the realization comes that twenty-five years have passed from the moment of ordination! Years of humility and self-disregard, of sympathy and wisdom — they have rushed by, scarcely noticed.

All take notice at achievement. It is no small thing to labor for a quarter-century for others. So it would be an historical tragedy if at least a small, yet clear, sketch were not drawn of one of many unsung heroes, a priest of the Church.

Basil George Shumay was born in Lechiwka, district of Dolyna, and came to Canada when only 6 months old. His parents settled in Springside, Saskatchewan. In 1927, desiring their son to possess a solid background of knowledge and national culture, the parents of our Jubilarian, George and Anna Senkow, enrolled their son in St. Joseph's College, Yorkton, under the direction of the Brothers of Christian Schools. Perhaps this was providential. For the good example and Christian education of the Brothers bore fruit. After graduating with high honors and leaving behind him an excellent record of scholarship, Basil Shumay, now a young man, enrolled in St. Augustine's Seminary near Toronto to commence his studies for the priesthood. Here he completed his course in Philosophy. With this introduction, he was now ready to begin the all-important years of delving into the mysteries of Sacred Theology.

The late Archbishop Ladyka urged the graduate philosopher to complete his course of studies in the Eternal City, for there he would receive the fullness of ecclesiastical understanding. Thus Basil Shumay left the shores of his native Canada to enter the hallowed halls of the De Propaganda Fide College in Rome. Under the tutelage of renowned scholars and professors of the Church, he graduated with high honours, magna cum laude, and in 1935 attained the degree of "Licentiate of Sacred Theology". That same year, on Feb. 24, he was ordained by one of the Ukrainian martyr-bishops, His Excellency Josaphat Kocylowsky.

Returning to Canada later that year, Father Shumay was appointed secretary to the Bishop Ladyka. Beside the heavy duties of his appointment, he took on the spiritual ministration of the colonies around the city of Winnipeg. In 1937, Father Shumay was made the pastor of the Transfiguration parish in Fort William, to guide the people through trying times and adverse conditions. The large congregation at his first Mass proved to the new pastor that there was interest in the parish, and he immediately set about to raise its efficiency as a guiding influence. At the first yearly meeting, he instituted the envelope system, which would assist the generosity of the parishioners. New benches were added, the main and side altars were installed, the Stations of the Cross erected, the church painted, and the residence renovated. Spiritually, there was this same efficiency: missions, the visit of the late Archbishop, gradual instructions in Christine doctrine which laid the foundations for future parish organizations. His patience and understanding built up the morale of the parish — it began to consolidate and grow. Yet Father Shumay did not devote his time solely to the parish in Fort William. He also serviced the parish in West Fort William, the Ascension of Our Lord, and the missions to the north of the Lakehead.

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge)
EM 3-8828
Toronto

In 1941, the "field plowed and the seed sown", the beloved pastor of the Transfiguration parish in Fort William was assigned to Dauphin, Manitoba. To another was left the task of reaping the harvest. From Dauphin, he went as pastor to Hafford and Prince Albert. In these three parishes, the accent was on spiritual development; for the physical extension of the parish came of itself.

After the Second World War, it could be seen that if the Ukrainians were to grow strong in their faith more dioceses were necessary. In 1948 the joyous news came from the Vatican that now there would be three Exarchates in Canada: Toronto, Winnipeg, and Edmonton. In the new Exarchate of Toronto, Father Shumay was named the first Rector of the Cathedral and Chancellor. Both duties he fulfilled with the zeal that highlighted his previous priesthood. In the early and important stages of its grawth, Father Shumay contributed more than his share of energy and effort. He jealously guarded its development, encouraged the efforts of his co-workers, ceaselessly planned and laboured. As Christ prepared His Church for three years, so Father Shumay prepared and worked as Rector and Chancellor. Then in 1951, he set his face toward the land of the north and his former parish in Fort William.

As in his previous pastorate, Father Shumay became the motivating force in the progress of the Transfiguration parish, both spiritually and materially. The pious Society of St. Anne was organized for the women, a Sodality of the girls of the parish, a strong unit of Altar Boys, a church choir, a youth organization, and classes in Ukrainian for the children. Over the years, the hall was tastefully yet economically renovated into a parish centre, picnic grounds were purchased, the Sisters' Convent was restored to functional usefulness. And in 1959, looking to the future needs of his people, Father Shumay initiated a campaign for the expansion of the parish: a complete parish unit would be built consisting of church, rectory, hall, Sisters' Convent and school.

Thus we have taken a glimpse at the life of a priest who has dedicated his life to God. We have looked at twenty-five years of this dedication in the life of Father Basil George Shumay, a beloved pastor who with firm but gentle hand guided to this date the eternal destinies of Ukrainian Byzantine Catholics in the various parishes in Canada. We are both proud and thankful that such a man of God is in our midst. Yet can we even try to imagine the pride and thankfulness that is in the hearts of his Christian parents, to whom God granted such a son? What must be the joy of his three brothers, his three sisters, that one of them helped so much to bring about the Kingdom of God on earth!

Father Shumay's years of service have burned like a brilliant and enduring taper before the Altar of God. His whole being has been offered for twenty-five years not only in the service of God but of His people. Ukrainians in Canada unite with Father Basil George Shumay, priest and leader, on the occasion of his Silver Anniversary in the Priesthood. For him go their prayers that God may preserve His servant in the fullness of faith, hope and charity. Axios! He is worthy!

Crowning of the Queen — Youth Carnival Sudbury, Ont.

WHY MY CHILDREN GO TO CATHOLIC SCHOOLS

as told by Dennis Day

The famous tenor, DENNIS DAY, tells of the invaluable training he received in Catholic schools. Using his experience as a norm, sending his own children to Catholic schools is a must.

I am sending each of my six children to Catholic schools. My two oldest, Patrick, seven, and Dennis, six, are already in parochial school; a third, Michael, five, starts kindergarten this September. My six youngsters — and whatever other children God may bless us with — will get a **thorough** Catholic education, right up to the time they finish college and strike out on their own.

I will send my children to Catholic schools for three reasons:

1. because it is my duty as a Catholic parent to do so;

2. because a Catholic education is the best form of "insurance" to safeguard their spiritual future;

3. because only a Catholic education will give them a complete education, in mind, body, and soul.

There is nothing startingly new about all this. Others have stated it much better. And I'm not doing anything extraordinary. On the contrary, with the earth half free and half slave, with decency and morality only catchwords for far too many people, I would be criminally negligent if I failed to give my kids the start in life they need.

The "County-Mayo-born" mother of Dennis Day laughingly attributes the success of her son to "the help of God and two sober policemen." Of this Dennis says:

My mother's joke about my success being due to the "help of God and two sober policemen" has more truth in it than whimsey. A Catholic education and the Catholic Church, she used to tell me, constitute the two "policemen" who make it possible to keep on the road to heaven. I would deprive my children of the aid of one of these two policemen if I did not send them to Catholic schools.

It's true that giving Patrick, Dennis, Michael, Margaret, Eileen, and baby Paul a Catholic education presents no financial problem for me at present. Many of you are probably saying, "It's all very well for him to talk. He doesn't have to worry about money for tuition and books and clothes."

I can only answer that I would still think the way I do if the ball should bounce the wrong way (and in this business there is no guarantee it won't) and I should have to pinch and scrape to make ends meet.

How many parents did it, I don't know!

I wasn't born with a silver spoon in my mouth. Our neighborhood in the Bronx, while it wasn't the worst in the area, by any means, did have its shadowy side. It had its quota of hoodlums and teenage gangs and basement hangouts, and left to my own devices, without the steadying influence of a good Catholic home and a good Catholic education, I would have got into plenty of trouble.

Thanks to my parents, I wasn't left to my own devices. They saw to it that I got understanding and discipline and moral training every day at home. And they made sure I got the same treatment in the classroom.

It wasn't easy. My father, a stationary engineer, never made more than $60 a week, and yet, somehow, he and my mother managed not only to give me and my sister and my four brothers the necessities of life but they also provided us with a thoroughly Catholic education right up to and through college.

How they did it, I don't know. I admit that the cost of living wasn't so high in those days as it is today. Still, supporting a home and putting six children through college on a salary of $60 a week was a pretty good trick, no matter how you look at it. I often wonder if I would have been able to do the same.

Catholic home atmosphere

The one thing that helped me to do as well as I did was the spiritual atmosphere that surrounded all my activities. At home, the Morning Offering, grace before and after meals, and night prayers were such a part of family routine that we would no more have thought of skipping any one of them than we would have thought of missing Sunday Mass. On evenings when we were all together, we said the family Rosary. If a baseball game between the Giants and the Dodgers was being broadcast over the radio at the same time — well, we missed it, that was all.

At school, the situation was pretty much the same without, of course, the give-and-take of family life. We were made to toe the line in our studies. But we were also made to understand that even if our scholastic achievements bordered on genius and we lost sight of our eternal destiny, we would have failed. I remember one teacher telling us, "Save your soul, and you'll be richer than Rockefeller. Lose it, and all the money in the world won't buy your way out of hell."

No really solid Catholic gets into trouble

In 1944, I entered the navy as an ensign. I was discharged on St. Patrick's day in 1946, as a lieutenant, junior grade. In 1947, I met my wife, Margaret Ellen Almquist, of Southgate, a Los Angeles suburb.. In January, 1948, we were married at San Juan Capistrano, and a year later we welcomed our son, Patrick.

Like all fathers who served, I am constantly besieged with demands from my offspring to tell them of my exploits during the 2nd World War. Naturally, I try not to destroy their picture of me as a combination Hopalong Cassidy-Gene Autry-Flash Gordon. I did serve as a line officer with the amphibious forces before being ordered to head a special service unit to tour the Pacific area. While my experiences will never go down in naval history, they seem to make passably good listening, at least for youthful McNulty ears.

I tell them of life aboard a fighting ship: of the spine-tingling sensation that accompanies every call to battle stations; of beach landings and the thundering barrage of heavy guns; of the time a Japanese suicide plane crashed into the side of an aircraft carrier when we were putting on a show for the officers and men, and killed 27 of the crew.

But I tell them of other things, too. I tell them of men saying their Rosaries while standing watch in gun turrets; of chaplains and sailors reciting the prayers for the dying in the darkness of the Pacific night; of the time I served midnight Mass celebrated at Pearl Harbor on Christmas eve, 1944, for a congregation of servicemen from every branch of the armed forces.

And when my children are old enough to understand fully, I'll tell them that I never came across a man with a really solid Catholic education and background who ever got into serious trouble. There must have been a few bad apples, I suppose, but I never ran into one of them.

Watching my kids now as they romp around the living room in the evening, I try to picture them as they will be ten, 15, or 20 years hence. Will they be upright, Godfearing men and women, a credit to their Church and to their country? They will be as long as I have anything to say about it!

Penmans

WARRANTED PENMANS QUALITY KNIT-GOODS

"95" СПІДНЕ БІЛЛЯ

Виплачується купувати "95" ПЕНМЕНА білля, бо воно служить роками.

Це найкращої якости білля зроблене з добірної мерійської вовни запевняє Вам охорону й тепло.

Майже 90 років практики, запевняє якість виробу та догідну охорону.

Видержливе на безчисленні прання.

Комбінації або сорочки та підштанці для мужчин і хлопців.

СЛАВНЕ ЩЕ З 1868 р.

95-FO-6

DIVINE PROVIDENCE

We often gripe and complain about God's way of running the world. We pray for success and we get failure; we pray for good weather and we get rain; we pray for what we think is very important and we get no answer.

Still we should never lose sight of the fact that God knows what He is doing and that He always does what is for our best.

A few years ago such Divine Providence acted almost visibly when an awesome Boston College team, unbeaten and Rose-bowl-bound, richly studded with All-American football stars, faced a four-time-beaten Holy Cross squad in the final game of that season. It was to be a "cake-walk" for mighty Boston College. But that week Holy Cross team crushed unbeaten Boston College by a lop-sided score of 55-12 in one of the greatest upsets of football history.

Strangely enough, that upset saved the lives of every player on the Boston College team. Plans had been made for them to celebrate victory the night of the game at a popular Boston night club. But when Boston lost in such a startling upset, the players were so unhappy that the celebration party was called off. That night the Boston night club was swept by a fire that cost the lives of more than 400 people.

CATHOLIC FUNDAMENTALS

To be a Catholic means to believe in the primacy of the spiritual.

If we build our own parochial schools while supporting public schools, it is not because we are opposed to what they teach, for we teach the same; it is only because of what is left out; it is because Christ, Who blessed the little children, willed that one day they should come back again to Him.

If we protest against divorce and birth control, it is not because we are unmodern, for these are the old practices of paganism that brought ruin to ancient civilizations and modern France; it is because we believe that all love implies responsibility and conjugal love is the most sacred of human loves.

If we oppose tyrants, atheistic Communists and the Gestapo, it is because we disagree with their philosophy; we believe that every man has an immortal soul made by God, and as a sovereign person may not be immersed in the totality of the class, or the race, or the nation.

If we seek for the betterment of economic conditions, it is not because we believe that man's happiness consists of the abundance of the things which he possesses, but because human beings should have the economic necessities of life and thus be helped to save their souls.

If we love our country, it is not because it is the greatest country in the world, for we would love it, if it were the least, but because the virtue of piety which binds us to God is the foundation of patriotism which binds us to our fellowmen.

FAITH FOUNDATION OF ALL VIRTUES

A mansion may be a much more magnificent thing, in itself, than the rude foundation on which it rests; yet, without the foundation there can never be a mansion at all. So, in a similar way other virtues may be, and are, sublime and more admirable than faith; but, without faith they could never exist at all. From this we can readily understand the force of the Apostle's teaching: "Without faith, it is impossible to please God."

ONLY FAITH WITH WORKS WORKS!

We all have our struggles, our successes and our failures. Just keep on trying. You have a lot of good will and God treasures that, especially when it is backed by not inconsiderable good works. A priest in Ireland was hurrying for a train. He met up with a Bishop who told him that there was still plenty of time. They missed the train. The Bishop pulled out his watch and said: "I always had faith in the watch." The Father said: "Yes, Bishop, but what is 'faith without good works?'"

WHERE TO BEGIN

For here in this battle for fame
and self,
I want to be able to like myself;
I don't want to stand in the setting
sun,
And hate myself for the things
I've done.
I can never hide myself from me,
I see what others may never know.
So, whatever happens, I want to be,
Self-respecting and conscience-free!

SIZE OF YOUR THOUGHTS

No lions are ever caught in mouse traps. To catch lions you must think in terms of lions, not in terms of mice.

Your mind is always creating traps of one kind or another and what you catch depends on the thinking you do. It is your thinking that attracts you to what you receive.

"THROUGH OUR FAULT"

If we must continue to make atomic bombs, let's not do it in a sense of honor and with an air of superiority, but in admission, in penitence and tears, that we have failed to create the kind of world in which men can live together in peace.

FACE TO FACE WITH AN ANGEL

Quoting the Scriptures...

An angel of the Lord came, and sat under an oak... The angel of the Lord appeared to him (Gideon), and said, "The Lord be with thee, O most valiant of men."... And Gideon seeing that it was the angel of the Lord, said: "Alas, my Lord God: for I have seen the angel of the Lord face to face!" And the Lord said to him: "Peace be with thee!"

Watson's

CRISS X CROSS

Пат. 1945

КОРОТКІ ПІДШТАНЦІ

для

ЧОЛОВІКІВ ТА ХЛОПЦІВ

Спеціально спроектовані для легкої піддержки — вигідний, еластичний поясок — патентований "Крис Х Крос" передок, що сам закривається, дають гладкий, вишитий до міри вигляд.

Виробляються з доброякісної, чесаної базовини. Носяться довго, легко перуться, не вимагають прасування. Джерзі до комплету.

16-W-O

Would you like to become a Basilian priest or brother?
Write:

REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers, Mundare, Alberta

VOCATIONAL DIRECTOR
3100 Weston Rd., Weston, Ontario

Канадський закон про справедливе поступування при затруднюванні

ЗАБОРОНЯЄ ДИСКРИМІНАЦІЮ ПРИ ЗАТРУДНЮВАННІ

ЦІЛЬ ЗАКОНУ є охороняти робітників перед дискримінацією при затруднюванні і в членстві у профспілках з огляду на **національність, релігію, расу** або **державне походження.**

ЗАКОН СТОСУЄТЬСЯ до працівників у заводах та підприємствах, що підлягають федеральній юрисдикції та до профспілок, що заступають особи, затруднені в тих підприємствах. Ці підприємства включають пересилку товарів, плавбу, залізниці, канали, телеграфи, аеродроми, летунські лінії, федеральні коронні корпорації, банки, радіо- та телевізійні пересилання, як також заводи та підприємства, що їх визнано загальнокорисними для Канади, або що не підлягають ексклюзивній юрисдикції провінційних легіслятур.

ЗАКОН ЗАБОРОНЯЄ працедавцеві відмовити затруднити особу, або дискримінувати працівника з причини його **національности, релігії, раси** або **державного походження.** Працедавцеві не вільно теж користуватись агенцією праці, яка стосує таку дискримінацію, або оприлюднювати оголошення, що є дискримінуючі, або ставити дискримінаційні питання, на письмі чи усно, у зв'язку з заявами на працю.

ЗАКОН ЗАБОРОНЯЄ ТЕЖ профспілкам дискримінативні дії в стосунку до членів профспілки з огляду на **національність, релігію, расу чи державне походження.**

КОЖНА ОСОБА, ЩО ПОДАЄ ЗАЖАЛЕННЯ на основі цього закону, або складає свідчення або дає допомогу в поступованні згідно з законом, охороняється перед будьякою відплатною дією, що її проти неї підняли б.

ЗАЖАЛЕННЯ згідно з цим законом треба подавати на письмі до:

Director of Industrial Relations,
Department of Labour, Ottawa

Департамент започаткує негайно слідство в цілі полагодження зажалення.

CANADA

MICHAEL STARR
Minister

A. H. BROWN
Deputy Minister

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Василь Яськів, Нью-Йорк, ЗДА	5
А. Кузик, Ванкувер, Б. К.	3
Р. Дзидзора, Джирзі Сіті,	2
С. Моравський, Австралія	1
О. Д. Дзюник, Бельгія	1
о. Д. Качмар. Австралія	1

НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ

М. Бабинчук, О. Фалинський, С. Іссак, Торонто; С. Луник, М. Мартинів, Гамільтон, Онт., П. Кальмук, Д. Шіпінгфорд, Т. Бендира, Ванкувер, Б. К., І. Середа, Девфин, Ман., В. Зома, Дітройт, ЗДА, А. Яремчук, Балтімор, ЗДА, І. Савицька, Філядельфія, ЗДА, О. Кейсі, А. Мерещак, Джирзі Сіті, ЗДА, Д. Скоцько, А. Недогора, В. Заклинський, д-р Й. Босака, І. Сава, Нью-Йорк, ЗДА, І. Шпарик, Австралія, С. Чайка, Бельгія, М. Ляпюк, Р. Зінько, Аргентина, М. Драбина, Австралія.

НА ПРЕС-ФОНД "СВІТЛА" ЗЛОЖИЛИ:

З ювілею п-ства М. і А. Коляч, Вінніпег	$50.00
З похорону бл. п. Д. Фармин, Голден, Алта	$25.32
З похорону бл. п. Г. Ваврин-шин, Кичинер, Онт.	16.00
З поминок по бл. п. А. Павліеві, Борщів, Алта	16.25
А. Н. Чуба, Чікаго, ЗДА	10.00
З похорону бл. п. М. Корчинської, Мондер, Алта	8.00
З подружнього ювілею п-ва П. Балко, Голден, Алта	5.00
З ювілею п. О. Яремійчука, Оттава, Онт.	5.00
Василь Назар, Гленборн, Ман.	5.00
Уляна Няйко, Торонто, Онт.	5.00
Н. Н., Торонто, Онт.	5.00

По $2.00: Василь Парипа, Торонто, Онт., Матрона Годовська, Кінгстон, Онт., К. Мельник, Вінніпег, Ман., Й. Шпак, Філядельфія, ЗДА.

По $1.00: І. Козар, Чікаго, ЗДА, А. Сампара, Нью Гейвен, ЗДА, М. Чолій, Ньюварк, ЗДА, М. Баран, Гвайтстови, ЗДА, Г. Хамуля, М. Лесько, В. Луцик, Торонто, Онт.

Усім жертводавцям і приятелям щиро дякують

ОО. Василіяни.

ДАР НА КОЛЕҐІЮ

Елен і Анна Ґругус, Нью-Йорк, ЗДА	5.00
Ліперія Филипчук, Нью-Йорк, ЗДА	5.00
Й. Дубовецький, Джерзі Сіті, ЗДА	5.00
Тереса Дмитрів, Майамі, ЗДА	5.00
Марія Берко, Рагвай, Нью-Джерзі, ЗДА	5.00
А. Партина, Йонкерс, ЗДА	5.00
В. Кавка, Чікаго, ЗДА	5.00
Анна Ріпка, Мидленд Парк, Нью-Джерзі	5.00
Семен Поточний, Бінгтенставн. Нью-Джерзі	5.00
Йосиф Крупка, Дітройт, Миш., ЗДА	3.00
М. Барановський, Дітройт, Миш., ЗДА	2.00
Іван Обуханич. Ансонія, Конн., ЗДА	2.00
Євгенія Мартинів, Нью-Йорк, ЗДА	2.00
Йосиф Комарницький, Рочестер, Нью-Йорк, ЗДА	2.00
Катерина Трач, Вінніпег, Ман.	2.00
Пані Бзова, Ройкрафт, Альберта	2.00
Всеч. о. Рейнарович Врукдин, Н. Й., ЗДА	2.00
З. Шевчук, Ен Арбор, Миш., ЗДА	1.00
Й. Пока, Гирі Гілл, Альберта	1.00
Геня Сивенький, Вернон, Б. К.	1.00
Йосиф Крупка, Буенос Айрес, Аргентина	1.00
К. Яблецька, Вінніпеґ, Ман.	1.00
Варвара Отоновська, Вінніпег, Ман.	1.00
Марія Заяць, Вінніпег. Ман.	1.00
Богдана Заяць, Вінніпег, Ман.	1.00
І. Науменко, Вилліментик, Конн., ЗДА	1.00
Др Софія Мушко, Філядельфія, ЗДА	1.00
Юрій Кравець, Нью-Йорк, ЗДА	1.00

Усім добродіям і жертводавцям, в імені української молоді, щиро дякують

ОО. Василіяни

НОВИЙ КАЛЕНДАР "СВІТЛА" НА 1961 РІК

УЖЕ ДРУКУЄТЬСЯ! Минулорічний розійшовся до останнього примірника і тепер друкуємо на 1961 рік більший наклад, як минулого року. Хто хоче вчас дістати, нехай уже тепер собі замовить. Хто замовить 5 примірників за $5.00, той дістане 6 примірників і не платить нічого за почту!

Отже вже замовляйте на адресу:

BASILIAN PRESS — 286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont., Canada

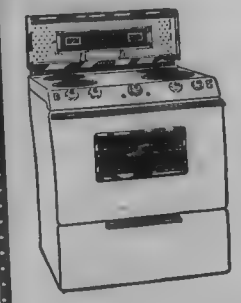

Gurney -- Tappan

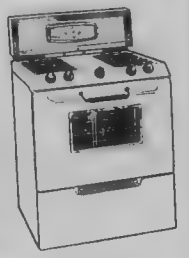

Електричні й газові кухні, рефріджерейтори, телевізії, пральні машини, хатнє уможливлення і т. д.

Фірма поручає всякого роду меблі та електроприладдя найкращих марок по зниженних цінах на довгоречинцеві сплати!

ВІДВІДАЙТЕ Й ПЕРЕКОНАЙТЕСЯ!

Наша адреса:

EMPIRE FURNITURE & APPLIANCES CO. LTD.

668 BLOOR ST. W. TORONTO, ONT.

Tel.: LE 1-4771

Т. КОЗАК — Власники — В. КРАМАРЧУК

ОДНА З СЕРІЇ НОТАТОК ПРО ПРОВІНЦІЙНІ ЗАКОНИ, ЯКІ ЦІКАВЛЯТЬ, АБО ВІДНОСЯТЬСЯ ДО НОВИХ КАНАДЦІВ

Закони в Онтаріо

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ДО КОГО ЗВЕРТАТИСЯ В СПРАВАХ ЦИВІЛЬНОГО І КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ОНТАРІО?

Ви, як канадієць, повинні знати про Департамент Генерального Прокуратора ("Атторні Дженерал"), який завідує законами в Онтаріо. Цей департамент складається головним чином з двох різних відділів, які займаються: 1) Кримінальним правом. 2) Цивільним правом. Ці закони безпосередньо впливають на працю Онтарійського уряду. Часом і вам буде потрібно охорони через один із цих законів, **тому ми пропонуємо вам вирізати оце оголошення і задержати його собі, як довідку.**

Функції Департаменту Генерального Прокурат.ра, до якого належить Кримінальне і Цивільне право, виконує 19 наступних відділів:

Директор публічного оскарження — Цей урядник є відповідальний разом зі своїм персоналом за приміненя кримінального права у провінції через льокальних прокураторів під короною.

Законодавча Рада — є відповідповідальна за приготування законів - проектів для внесення їх перед законодавчу владу.

Інспектор правних канцелярій — Він є начальником сторожніх канцелярій магістратів, прокураторів під короною, судових канцелярій і їхніх урядників.

Координатор судової адміністрації — Він є відповідальний за уможливлення переслухань в різних судах

Онтарійська провінційна поліція — Ця служба складається з 1849 умундированих осіб та 299 цивільних осіб і має нагляд над такими районами у провінції, які не мають своїх власних поліційних одиниць.

Служба нагляду над умовно засудженими — Цьому відділові підчиняється система нагляду над малолітніми і повнолітніми, які є умовно засуджені.

Онтарійська комісія цінних паперів — Цей відділ має юрисдикцію над продажем цінних паперів в Онтаріо.

Директор права на посідання — Цей урядник розглядає певні права на посідання до землі у провінції включно з реєстрацією.

Службовий опікун — Цей відділ є відповідальний за належний заряд майном, яке припадає дітям по смерті власника.

Публічний охоронець — Цей відділ є відповідальний за нагляд над майном осіб, що перебувають у шпиталях для психічно хворих.

Маршал пожеж — Цей відділ є відповідальний за гашення пожеж та в співпраці з муніципалітетами запобігає пожежам. Він теж має найкраще спорудженний пожежний каледж у Коммонвелті.

Кримінальна лабораторія при Генеральному Прокураторові — Це одна з найкраще споруджених кримінальних лабораторій на континенті. При допомозі її наукового досліду викриваються кримінальні злочини.

Звітодавці при Найвищому Суді — Вони є приналежні до Найвищого Суду й документують судові справи.

Книговод-експерт при Найвищому Суді Онтаріо — Ця канцелярія робить вклади і завідує грішми, які вплачено до суду ще до судового вироку.

Ревізор, судово-кримінальні рахунки — Ця канцелярія перевіряє рахунки, які виникли у висліді судових вироків в адміністративно незорганізованих районах, а також рахунки, які виникли при виборах до Асамблеї.

Департамент асекурації (підлеглий Генеральному Прокураторові.) — Цей департамент наглядає за асекураційними закочами у провінції. Він теж видає ліценції асекураційним агенціям, агенціям від купна і продажу нерухомостей і агенціям від збирання довгів. Крім того він завідує законом моргеджевих брокерів 1960.

ONTARIO

Ближчі інформації можна одержати від:

THE DEPARTMENT OF THE ATTORNEY-GENERAL

Main Office, Room 213—Parliament Buildings, Toronto

Hon. A. Kelso Roberts, Q.C.
Attorney General

Ви самі й ваші приятелі завважать різницю, якщо купите —
HIGH FIDELITY - STEREOPHONIC
РАДІО-ПАТЕФОН
LOEWE - OPTA

● Чудовий сполучник тонів ● Крита антена ● Автоматична контроля ● Сполучник на рекордер і гучномовець ● Прецизність і майстерність Західньої Німеччини ●

ЛУНА — люксусове короткохвилеве радіо — збудований патефон на 4 біги. — Найкраще виконання в чудовій горіховій скрині. 7 тюбів, автоматичний наставлювач, 3 голосники. Вличник на рекордер. 22 х 15 х 14 цалів.

КОРА - СТЕРЕО — найновішої моди — ясно-горіхове. Короткохвилеве радіо та 4 біги — стереофонічний патефон — 6 голосників, сильний гучномовець — місце на скритий тейп-рекордер. — 8 автоматичних наставлювачів, осібна контроля звуку. 54 х 33 х 17 цалів.

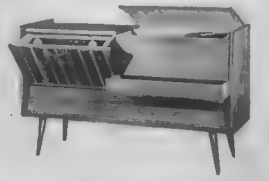

РЕЙНЛАНД - СТЕРЕО — Найкраще збудоване радіо-патефон. — Короткі хвилі — 4 біги патефон — автоматична зміна платівок — 4 голосники, сильний гучномовець, — місце на платівки і скритий тейп-рекордер. Автоматична контроля стацій і звуку. 43 х 33 х 17 цалів.

ВСЕ ЦЕ МОЖЕТЕ КУПИТИ
У НАЙКРАЩІЙ КРАМНИЦІ

ALPHA FURNITURE CO.

735 QUEEN ST. WEST
EM 3-9637
TORONTO, ONT.

3030 DUNDAS ST. WEST
RO 6-4011
TORONTO, ONT.

KORPAN ALEX
MCNDANIS, ALTA.
ADG. 4321

СВІТЛО
LIGHT

РІК XXIII ЖОВТЕНЬ — 1960 — OCTOBER Ч. 10 (454)

Ціна 30 ц.

ВИ РІШАЄТЕ ПРО МАЙБУТНЄ НАШОЇ МОЛОДІ – НАРОДУ – ЦЕРКВИ
ВОНИ ЖДУТЬ НА ВАШУ ВІДПОВІДЬ

Курсанти Виховних Курсів Українського Католицького Юнацтва Торонтонської Єпархії, на "Вілля Марія" у Судбурах, Онт. Вони й сотні інших ждуть на нову Колегію.

Головний вхід до каплиці, авдиторії й до шкільних кімнат нової Колегії св. Василія Великого у Торонті (Одобрений план)

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік. Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації: 286 Lisgar St., Toronto 8, Ontario

Telephone: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Ukrainian Booksellers & Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Висліди контесту: 299 нових передплатників 410

Дні Фатіми 411
Лист Впреосв. Митрополита Кир Костянтина

Мабуть найболючіша рана *о. Ір. Назарко ЧСВВ* 412
Упадок жінки

За поміч і силу Божої Матері для переслідуваних католиків *(осш)* 414
Наміренння на жовтень 1960

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 415

Загальні Збори АУПК — Резолюції 5-ої Педагогічної Конференції ОУПН 416

Мученицький шлях Преосв. Єп-па Павла Гойдича *о. Севастіян Сабол ЧСВВ* 417
Новий мученик Української Католицької Церкви

ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 419

На Божих окопах — істор. повість *В. Гюнерман* 423
Божий Суд

Історія панотця Гірдлстона — оповідання *Р. Г. Бенсон* 425
"...побачив пів-оком якусь постать ,яка одначе навло зникла..."

На стежках Саскачевану *Т. Юліян Марцінів* 425
Спомини з життя канадських учителів 1917 р.

Плян Катерини II-ої для знищення Унії *Теофіл Кострубa* 429
"Навертання" при помочі буків радила "місіонарка" Катерина

Діялоги Василіянок *о. Богдан Курилас ЧНІ* 432
Як виглядало дальше "навертання" Василіянок

Записки пароха Старих Богородчан *о. Олексій Заклинський* 435
"Слов'янське весілля" 1848 року в Празі

Ідея патріярхату в Україні XVII сторіччя *о. д-р І. Нагаєвський* 436
Смотрицький, Могила і Лукаріс — Проект замирення Руси з Руссю: Київський Патріярхат

Москалі й церковне об'єднання *о. М. Соловій ЧСВВ* 439
Москва — руїнниця церковново об'єднання

Згадки про мою смерть — спомини *В. Королів-Старий* 441
Смерть від грому. У базні Гостви

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 444

ENGLISH SUPPLEMENT

Our need is now! We must build now! 449

Let's revive the parental blessing 450

Eastern and Western Mentality by Metropolitan Andrew Sheptytsky 452

На обкладинці: Чудотворна Ікона Божої Матері в Зарваниці. Каплицю в Зарваниці большевики недавно висадили динамітом.

ВИСЛІДИ НАШОГО КОНТЕСТУ

РОЗПОДІЛ НАГОРОД

Проголошений нами цьогорічний КОНТЕСТ ПРИЄДНУВАННЯ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ми — згідно з поданими умовинами його — замкнули дня 20 вересня ц. р. Треба щиро сказати, що цей контест не приніс нам бажаного успіху: 1.000 нових передплатників. Чомусь то не взяли в ньому участи багато з учасників попередніх контестів; зате находимо в ньому прізвища нових учасників конкурсу.

Ось ті наші приятелі, що взяли участь у цьому контесті та так причинилися славно до збільшення громади передплатників "Світла":

о. В. Зінько ЧСВВ, Буенос Айрес, Арґентина	53
п. Яськів Василь, Нью-Йорк	13
п. Джиджора Петро, Джерсі Сити	6
п-і Пілюс Іванна, Торонто	6
п. Яворський Ілля, Філядельфія	5
п-і Крап Марія, Транскона	4
п. Пілюс Василь, Англія	4
о. Хабурський Степан, Торонто	4
п. Кузик Андрій, Ванкувер	3
п-і Маслик Параскева, Транскона	3
П. Н., Торонто	2
п-і Ґураль Марія, Норвіч	2

По одному передплатникові приєднали пп.:

Абрам'юк Марія, Нью-Йорк, ЗДА; Бородай Анна, Монтреал, Кве.; Ваннра Г., Торонто, Онт.; Віговський Теодор, Англія; Волощак Марта, Торонто, Онт.; Ґайдич П., Саскатун, Саск.; Дембіцький А., Нью-Йорк, ЗДА; Зінченко І., Філядельфія, Па.; Зубик М., Нью-Йорк, ЗДА; о. Кобрин Олександер, Філядельфія, Па. ЗДА; Колтунюк Марія, Філядельфія, Па., ЗДА; Кулак Анна, Чізгольм, Алта; Левицька Марія, Едмонтон, Алта; Мицій Юрій, Едмонтон, Алта; Мурований Ольга, Торонто, Онт.; Недошитко Марія, Австралія; Олех Степан, Філядельфія, Па., ЗДА; Палазюк П., Едмонтон, Алта; Петрівський О., Австралія; П'ялій Никола, Белойт, ЗДА; Рутковська Анна, Йонкерс, ЗДА; Скоромовський Йосиф, Монтреал, Кве.; Сліпець К., Левіттавн, ЗДА; Циган Софія, Філядельфія, ЗДА; Щулковська Анна, Чікаго, ЗДА; о. Щесюк Андрій, Гафорд, Саск.; Христоріз В., Трентон Гайтс, ЗДА; Яворська Н., Нью-Йорк, ЗДА.

Видавництво "Світла" щиро дякує за труд тих наших приятелів та просить їх і на дальші контести не забувати. Бо "Світло" росте, а що росте, те потребує щирих рук і сердечної допомоги. Що "Світло" росте — доказ маємо у збільшенні нових передплатників. І так щомісяця ц. р. прибувало "Світлу": в лютні місяці 68, березень приніс 46, квітень 32, травень 46, червень 47, липень-серпень 31, вересень 23, жовтень 12 — разом 299 нових передплатників.

Ми радіємо прибуткові тих трьох сотень нових передплатників, але і прикро нам, що не осягнули того, чого хотіли: повної тисячі нових передплатників. Проте не знеохочуємося і просимо наших приятелів не знеохочуватися, а витривати в дальшому постійному труді для важної праці, великого апостольства: приєднування передплатників християнській пресі!

НАГОРОДИ ДЛЯ КОНТЕСТАНТІВ. Тому, що ніхто не приєднав 250 ані 100 нових передплатників, то дві перші нагороди відпадають. ТРЕТЮ нагороду: 50.00 долярів готівкою — дістав о. В. Зінько, Буенос Айрес, Арґентина — за приєднання 53 нових передплатників. Нагороди 4 до 9 відпадають, бо ніхто не здобув такого числа передплатників, яке було потрібне, щоб ті нагороди здобути. ДЕСЯТУ нагороду — книжок за 10.00 долярів — дістає п. Василь Яськів, Нью-Йорк, за приєднання нам 13 нових передплатників.

Як НАГОРОДИ НАДЗВИЧАЙНІ для всіх, що приєднали нам меншу кількість передплатників від 12, а більшу від 1, висилаємо їм по одній книжці з нашого видавництва на суму одного доляра. Всі учасники двох попередніх контестів "Світла" дістануть іще від нас цього року ПОЧЕСНУ ГРАМОТУ ПРИЯТЕЛІВ "СВІТЛА". Тих контестантів, яких хресні імена в цьому списі скорочені до одної букви, просимо надіслати до нас свої повні хресні імена, щоб можна було їх вписати на почесній грамоті.

НАШ НОВИЙ КОНТЕСТ НА ДВА МІСЯЦІ: ЛИСТОПАД І ГРУДЕНЬ 1960 р.

Кожний наш приятель, що приєднає нам бодай одного передплатника продовж тих двох місяців, дістане від нас: 1) Почесну Грамоту Приятеля Світла; 2) одну книжку з нашого видавництва, вартости $1.00 (одного доляра). За кожного дальшого передплатника дамо — крім згаданої Почесної Грамоти — по $1.00 (одному долярові) книжок нашого видавництва за власним вибором контестанта.

Хто приєднає нам бодай 5 передплатників, той дістане від нас, кромі згаданих вище нагород, іще даром 1 Календар "Світла" на 1961 рік. Хто приєднає нам бодай 10 нових передплатників, той — кромі всіх вище поданих нагород — дістане ще одну дарову передплату "Світла" на 1961 рік. Хто приєднає нам бодай 25 нових передплатників, той дістане — кромі вичислених вище нагород — іще гарний, оправлений у мороко МОЛИТОВНИК ХРИСТИЯНСЬКОЇ РОДИНИ. Хто ж приєднає нам протягом тих місяців (себто до 20 грудня 1960) 100 (сто) нових передплатників, той дістане від нас нагороду $100.00 (сто долярів) готівкою.

ОТЖЕ ДО ПРАЦІ, ДОРОГІ ПРИЯТЕЛІ "СВІТЛА!"

СВІТЛО

Український Християнський МІСЯЧНИК

ЖОВТЕНЬ, 1960

РІК XXIII, Ч. 10 (454)

Творім діла вмертвіння, молитви й покути!

ДНІ ФАТІМИ

"Кто би нас ізбавил от толиких бід, кто же би сохранил до нині свободни, аще бо Ти би не предстала молящися за ни: Твоя бо раби спасаєши от всякія біди, єдина благословенная..."

Коли в розгарі другої світової війни появився на овиді Сходу Европи комунізм, що після розвалу Росії в огні і крові будував нову безбожну державу, тоді в невеличкій місцевості Портуґалії, у Фатімі, появилася малим дітям Пречиста Діва та просила дітей молитися на вервиці і терпеливо зносити всі свої терпіння, щоб перепросити Бога. Було це 13 травня 1917 року. І справді дітям довелось багато терпіти з того приводу. Та при кожній новій появі Пречиста Діва потішала дітей, обіцюючи вчинити велике чудо, яке переконає усіх, що не хотіли повірити в її появи.

У день, заповіджений наперед, 13 жовтня 1917 р., в саме полудне, коли на місці появи зібралися десятки тисяч зацікавлених, знову появилася дітям Пречиста Діва та просила, щоб люди молилися на вервиці, поправили своє життя та перестали зневажати Бога. Якщо люди послухають голосу Марії, настане Божий мир, а якщо не послухають, тоді прийде друга, ще страшніша світова війна, а з нею переслідування Церкви та знищення людства. При цій появі Пречиста Діва вимагала від людей молитви й покути, бо як молитва, так і покута найуспішніше відвертають Божу кару.

Щоб збудити віру в появу, Господь учинив чудо, як це предсказала Божа Мати. Сонце стало бліде наче місяць. По лівому боці сонця з'явився св. Йосиф з Дитятком Ісусом на руках. Дитятко Ісус три рази поблагословило світ великим хрестом. Біля св. Йосифа стояла Марія, одягнена в багряну одежу Страдаючої Матері. Це бачили тільки діти. А тисячні маси людей у той час бачили інше чудо. Сонце зміняло барви свого світла. Три рази кружляло, наче вогненна куля по небозводі, і зближалося так низько до землі, що всіх приявних огорнув великий страх. Люди почали голосно молитися, бо сподівалися кінця світу. Вкінці видіння зникло. Люди бачили сонце знову на його місці.

Та треба припускати, що людство не послухало спасенної поради Пречистої Діви в Фатімі, бо в дуже короткому часі прийшла друга світова війна, яка принесла ще більше спустошення та відкрила брами для наступаючого комунізму, який ще жорстокіше переслідує Церкву і її вірних.

Хоч від другої світової війни проминуло вже 15 років, то не лише нема миру в світі, але, щобільше, загально говориться про можливості третьої світової війни, яка була б багато страшніша у своїх наслідках. Над світом повисла загроза знищення і руїни, як колись над Нінівою. І як колись післав Господь до Ніниви пророка Йону, щоб накликував до молитви й покаяння, так і в нинішні часи Свята Церква пригадує нам пересторогу Фатімської Божої Матері та кличе до покути, вмертвіння й молитви, які одиноко можуть переблагати Бога та врятувати людство.

Зокрема намічено день 12/13 жовтня ц. р., що є нам'ятним днем появи Пречистої Діви у Фатімі; в якому то дні людство має чинити покуту й діла вмертвіння та слати благальні молитви, щоб ними переблагати Божу справедливість та відвернути Божий гнів.

Включаючись у цей покутне-молитовний похід, Архиепископська Курія доручає Впр. і Всч. Отцям нашої Архиепархії вказати вірним на важливість і потребу молитви та покути, заохочувати їх до цих спасенних виявів перепрошення Бога за зневаги людства. Зокрема слід заохотити вірних, щоб у наміченому дні 12/13 жовтня ц. р. долучилися до всенародніх молитов та різними Богоугодними вчинками, молитвою, сповіддю, приступленням до Святого Причастя, покутою і постом перепрошували, за посередництвом Фатімської Божої Матері, Небесного Спасителя, прохаючи про Божий мир на землі.

У Празник Успіння Пречистої Діви Марії, дня 15 серпня 1960 р.

† *КОНСТЯНТИН, Митрополит*

о. Ір. Назарко ЧСВВ

МАБУТЬ НАЙБОЛЮЧІША РАНА

Багато з нас певно читали цікавий життєпис великої жінки наших днів, жінки-філософа — Едіт Штайн. Вона походила з жидівської родини, студіювала філософію на університеті в Гайдельберзі, а тому, що мала надзвичайні філософські уздібнення, стала асистенткою професора Гуссерле на цьому ж університеті. Згодом перейшла на католицтво і як католицька дівчина виголошувала пориваючі доповіді й промови в різних містах Німеччини. Потім вступила до манастиря СС. Кармеліток, де посвятилася виключно студіям філософії св. Томи Аквіната й написала кілька глибоких творів, що їх недавно СС. Кармелітки видали друком. Коли ж у Німеччині нацистівський режим розпочав масове винищування жидів, Кармелітки перенесли свою конвертитку до Голяндії. Але й там досягнула її жорстока рука нацистів: як чверицю неарійського походження, нацисти заарештували її, вивезли до Авшвіцу і там її спалили. Кажуть, що Кармелітки роблять вступні заходи про розпочаття її беатифікаційного процесу.

І оце після одної блискучої доповіді тієї жінки, мабуть у Кельні, в одному інтелігентному товаристві вив'язалася жива дискусія на тему моральних болячок сьогоднішнього людства. Всі очікували вияву думки Едіт Штайн. А ця жінка тихо сказала такі слова: — На мою скромну думку — мабуть найболючіша рана сьогоднішнього людства — це *упадок жінки*.

В оцінці актуальних болячок моральних існує дивна однозгідність поглядів між душпастирями, виховниками й журналістами. На проповідальниці, у пресі й на різних зборах нараховується довгу літанію болячок, як: алькоголізм, розпуста, розклад родини, хуліганство, занік ідеалів і т. д. Виринає питання: котра з тих болячок найприкріша? Хіба прийдеться нам прихилитися до твердження Едіт Штайн: "Мабуть найболючіша рана — це упадок жінки". А цей упадок є подвійний: в очах сучасного мужчини, який майже затратив пошану до жінки, і в переконанні самих жінок, яким нераз бракує почуття власної гідности.

Сам Бог призначив жінку на "матір усіх живучих", не так через те, що вона дає біологічне життя, як радше через те, що вона має виховувати нові покоління. І майбутність світу залежить у великій мірі від цього, як жінка сповнить це своє життєве завдання. Святий Папа Пій X часто казав: "Дайте мені святих матерей, а я при їх допомозі обновлю світ". Із власного досвіду знаємо, що ми є такі, якими нас учинила наша мати. Школа, вихования, організації, а навіть Церква тільки вишліфували нас і поглибили те, що нам у нову душу вклала наша мати.

Як довго грецькі й римські жінки вміли посвячуватися і берегти чистоту домашнього вогнища, так довго Геллада й Рим розвивалися й ішли до ясної майбутности. Коли ж жінки перестали шанувати свою гідність, тоді Геллада, а потім і Рим почали духово нидіти, аж зовсім розпалися.

Провидіння узалежнило відродження світу від Жінки. Згода Непорочної Діви: "Нехай станеться мені по Твоєму слову", припечатала Божі пляни. Маючи перед очима це високе післанництво Марії, християнство двигнуло жінку з її дотепершього пониження й опромінило її сяйвом надприродної гідности. Поступ християнства продовж дев'ятнадцяти сторіч був невідлучний від культу жінки.

На превеликий жаль, у двадцятому сторіччі жінка в шаленій погоні за зрівнянням із мужчиною, забула своє призначення. Не спостерегла нещасна, що ця "рівноправність", яка її фасинує вже пів століття, це поступ, але — на похилій площі, що провадить у пропасть. Віддалюючись від домашнього вогнища, а стаючи при варстаті праці рам'я об рам'я з мужчиною, жінка не тільки фізично винищується, але й духово заломлюється. Чому? Бо жінці не можна в усьому вподібнюватися до мужчини і знижуватись до його рівня, а навпаки: жінка має мужчину двигати вгору і допомогти йому, щоб він разом із нею станув на цьому духовому рівні, на якому Бог хоче бачити їх обоїх.

І саме тут криється головна причина нещастя сьогоднішнього людства, яке не розуміє того, що його відродження й щастя залежить від жінки — тієї відвічної виховниці всіх народів і всіх поколінь. Людство не відродиться, доки знов не огорне жінки належною честю й пошаною та не добачить у ній знов тієї достойної особи, що продовжує ролю Пречистої Діви.

На жаль, як же ж нам далеко до цього!... Література, мистецтво, радіо, кіно, преса, телевізія, докладають усіх зусиль до того, щоби жінку представити як розкішну забавку до упривємнення життя мужчині. В жінці добачується тільки її тіло та її гарну лінію. Порнографія здобула собі право громадянства навіть у католицьких країнах, які ще недавно так імпонували цілому світові чистотою своєї літератури й преси. А найсумніше те, що багато жінок покватно погодилися на цю понижаючу ролю, а деякі, у процесі пониження своєї жіночої гідности, перевищили навіть мужчин. Хіба ж це не характеристичне, що у Франції розхоплюють книжку молодої жидівки, яка в своїй повісті "сочистими красками" змалювала жінку як підмет і предмет не тільки тілесних розкошів, але й брудних оргій. А в Польщі аж дві жінки переганялися, щоб цей архитвір бездумности й бруду мерщій присвоїти своєму народові. А вкінці жінка, що уходила за католицьку журналістку, на сторінках католицького часопису виступила з гарячою обороною тієї книжки, що моральною гниллю затроює душу молоді. Або такий факт: коли видавці твору одного хворобливого еротомана вважали за відповідне трохи обтяти його екскібіоністичні вибухи — то не хто інший, але жінка в літературному журналі учинила крик, мовляв, читачам сталася кривда. Або інший знак. Недавно на екранах Риму довгі тижні йшла фільма, якої деякі брудні сцени навіть протестантські й англіканські режисери в Англії були пообтинали...

У такому духовому кліматі еротичне розпуздання охоплює щораз ширші круги й не оминає навіть дітей вселюдної школи. Виховники ствердили, що в народній школі часто ініціятива до вибриків виходила саме від дівчат.

Маймо відвагу глянути правді в вічі. Стоїмо над пропастю. Всевладний Ерос поневолив не тільки змисли, але й умн.

Справді ми — українці — супроти загальної ситуації моральної можемо ще бути шляхетно горді на наше українське жіноцтво, бо воно в порівнянні з жіноцтвом інших західніх народів береже ще свою жіночу гідність, стереже чистоти домашніх огнищ і високо держить лелійний прапор Тієї, що перша зачала справжню і найкращу еманципацію жінки. Саме зріст культу Богородиці є на цьому понурому тлі знаком особливого Божого Провидіння. Сучасна жінка відзискає свою гідність тільки при боці і при допомозі "Благословенної між жінками". А також коли й мужчина звернеться до Марії і пошанує в Неї те велике щось, за чим тужить душа кожного шляхетного мужчини, а що поет назвав "вічно жіноче" (das ewig weibliche), тоді й мужчина зачне шанувати жінку, бо в ній бачитиме живий образ і подібність Марії. Хто любить Марію, цей пошанує і Єву.

Учасниці літніх курсів УКЮ, які відбулись цього року у Судбурах, Онт., уряділи показ української вишивки у народній поші та в модерних строях. Такий же показ відбудеться під час Єпархіяльної Конвенції УКЮ Торонта на бенкеті 9 жовтня 1960 року.

ЗА ПОМІЧ І СИЛУ БОЖОЇ МАТЕРІ ДЛЯ ПЕРЕСЛІДУВАНИХ КАТОЛИКІВ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ЖОВТЕНЬ

Господь Бог — це наш добрий батько, а ми Його діти. Покликуючи нас до життя Він приготовив для нас два помешкання: перше, тимчасове, на цій землі і друге — вічне, в небі. За провідника до неба дав Він нам на цій землі св. Церкву. Ця св. Церква, як добра мати, опікується нами від першої хвилини нашого приходу на світ, аж до останнього нашого віддиху. На вступі життя вітає вона нас св. Тайною Хрещення, а під кінець життя прощає нас св. Тайною Оливопомазання. Упродовж нашого життя св. Церква навчає своїх вірних Божих правд, у св. сповіді обмиває душі з гріхів, кормить ангельським хлібом — Пресв. Євхаристією. І кожний, хто слухає проводу Церкви, живе за її наукою, приймає з вірою й побожністю св. Тайни, такий є на дорозі, що веде до неба.

Бути членом Католицької Церкви це направду велика ласка й велике щастя. Це значить мати певного провідника й усі засоби потрібні до осягнення вічного щастя. Длятого кожний, хто належить до цеї Церкви, повинен завжди в покорі серця дякувати Богові за цю велику ласку та заразом просити в Нього помочі остатися до кінця свого життя вірною дитиною св. Церкви. Цієї помочі потребують передовсім ті, що сьогодні живуть серед оточення ворожого св. Церкві. Знаний нам пресумний факт, що Католицька Церква переживає сьогодні добу тяжкого переслідування в різних країнах, що під правлінням Кремлю. Як колись так і сьогодні св. Церква має дійсних мучеників за св. віру. З її єпископів і священиків, одні вже відійшли з вінками мучеників до неба по вінну надгороду, інші ще у в'язницях, а ще інші на засланні, на каторжних роботах, або в укритті ведуть по геройськи свою душпастирську працю. Вірні живуть там позбавлені своїх церков і духовної обслуги; їх примушують ставати зрадниками й відступниками від св. Церкви. Ворог уживає усіх засобів, щоб вирвати з їх сердець віру в Бога та любов до св. Церкви.

А якою ненавистю до Бога палає серце кожного учня Маркса маємо ось такий свіжий доказ. До Риму, як подала европейська преса з 1-го вересня приїхали на олімпійські ігрища зі Совєтського Союзу 107 туристів. Італійське туристичне бюро, чи через недогляд а може й нарочно, примістило їх у великому мешкальному домі оо. Салезіян. Це тих туристів дуже обурило, та не було ради, бо іншого місця ніде не можна було дістати. Так що ж роблять наші гості з Совєтів? Здіймають усі хрести, що висіли на стінах кімнат, додаючи при тому свою заввагу, мовляв: "Ми не хочемо цим показати браку пошани Христові, бо ж Він був предтечею комунізму". І таке поступування в чужій державі, в чужому домі показує наглядно, як ті самі люди ставляться до святих речей у своїй власній державі!

Співчуваємо з переслідуваними за віру і просимо Бога, щоб і нас така сама доля не стрінула. Та саме співчуття не вистачає. Ми їм, по нашій змозі мусимо помогти. Автор цих рядків був 13 серпня ц. р. разом із торонтонськими паломниками до Св. Землі на спільному послуханні у Свт. Вітця в Кастель Гандольфо. Нав'язуючи свою промову до переслідуваної Церкви, Свт. Отець сказав дослівно таке: "Для переслідуваних просім у Бога витривалости, а для тих, що переслідують, Його милосердя". Це дуже важне доручення, що його ми всі мусимо виконувати. Це буде дуже велика поміч із нашого боку для тих, що переносять гонення.

Те саме доручення маємо в місячному намі-ренні на жовтень. На бажання Голови св. Церкви в тому місяці маємо молитися "за поміч і силу Божої Матері для переслідуваних католиків". Тож молімся. Просімо щиро могутню Царицю небес, щоб мільйони новітніх мучеників за віру остали до кінця життя мужніми її оборонцями і тим заслужили собі на вінок мучéництва. У наші молитви включімо передовсім наш український нарід, що з такою набожністю впродовж століть відносився до Пречистої Діви. Просімо її про витривалість для наших рідних мучеників, просім і про свободу-волю і релігійну і національну. Долучімось до всіх тих синів і дочок нашого народу, які устами поета кличуть до Марії, предкладаючи Пренепорочній і сучасне положення нашого народу і його бажання:

До стіп твоїх, небесна, Божа Мати
З любов'ю клониться вкраїнський люд:
Крізь біль і сльози просить спогадати
Його неволю, муку, довгий труд.
До неба зір звертає Україна,
Де царство правди, вічний Божий рай,
Тебе навколішках з душі благає:
Маріє, Україні волю дай".

(осш)

ПАМ'ЯТАЙМО, що молитва кришить скали. Добиймося того, щоб про сучасні переслідування заговорив цілий світ. Хай масово посипляться протести проти насилля над свободою сумління, проти терору!

Phone: LE 6-0982
ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations,
Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Наконечний

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..." (Мат. XI 28).

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ

через заступництво Слуги Божого Митрополита Андрія:

О ратунок перед духовним заломанням, важкою недугою та від злого товариства. Л. О. Л. За Боже благословення для цілої родини та за скоре видужання по тяжкій операції В. С. За здоров'я священика, за духовну рівновагу, за поміч в науці, за благословення в родинному житті одної особи. Н. А. С. За щасливу смерть. Т. Г. За поміч в родинній і суспільній праці. Н. Н. За здоров'я, родинні справи і щасливу смерть. М. М.

За навернення дітей і за здоров'я. А. К. Винярд. — Помочі в рішенні важливої справи. Ю. Гайнс Крік. — За здоров'я двох священиків, за здоров'я для важко хворої особи. Н. Н. Торонто. — За ласки потрібні в родині, за навернення одного грішника. М. М. Торонто. — За успішне переведення пресового апостоляту. О. М. М. Торонто.

До св. Терені за поміч у житті. **Анна Мадей.**

АРХІТЕКТ
ЄВГЕН ГРЕНЬ
Член Королівської Палати Архітектів Канади
Виконує плини і кошториси церков, шкіл, будинків громадських організацій (галь), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.
WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

Прошу ласкаво помістити мою найщирішу подяку Ісусові Христові в Найсв. Євхаристії, Пречистій Діві з Люрду і св. о. Николаєві за поміч у дуже важливій справі; прошу теж їх опіки на майбутнє.

Також дякую Впр. о. Ф. Ру ЧОНМ за молитви в моєму наміренні.

Анна Кладочна, Торонто, Онт.

***

Складаю найщирішу подяку Пресв. Христовому Серцю і Матінці Божій Неустаючої Помочі за одержані ласки й за опіку над моїм татом.

При тому залучую $10.00 на Службу Божу за здоров'я тата, і на прес-фонд та передплату "Світла".

І. Пилюк, Торонто, Онт.

***

Прошу приняти залучену жертву й відправити св. Службу Божу в подяку за одержані ласки через заступництво Пречистої Діви Марії і Слуги Божого Митрополита Андрія.

Ростислав Хом'як, Джерзі Сіті, ЗДА

***

Прошу відправити Службу Божу й помістити мою прилюдну подяку Найсвятішому Ісусовому Серцю і Матінці Божій за отримані ласки.

П. Текля, Лашін, Кве.

***

Щиро дякую Матері Божій Неустаючої Помочі, Найсолодшому Серцю Ісуса та й Слузі Божому Митрополитові Андрієві за щасливо перебуті операції. Прошу приняти скромну жертву на благодарственну Службу Божу.

о. Симеон Іванчук, Клівленд, ЗДА

ПРИСЛАЛИ НА СЛУЖБИ БОЖІ:

Текля Р., Лашін, Кве., Рилюк І., Торонто, Онт., Хом'як Р., Джерсі Сіті, ЗДА, К. Мельник, Вінніпег, Ман., Софія Підгірна, Сан Франциско, ЗДА, Василь Назар, Гленборо, Ман., О. Федорук, Ленкестер, ЗДА, М. Романенчук, Філядельфія, ЗДА, І. Винник, Дейзленд, Алта.

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ.

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупину в Пресвятій Євхаристії — жертвую Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі наміреня Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день. (300 днів відпусту раз у день).

Пресвяте Серце Ісуса, спаси Україну.

Непорочне Серце Марії, будь моїм спасінням.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

АСОЦІЯЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ

Головна Управа АУКП повідомляє, що ТРЕТІ звичайні Загальні Збори Асоціяції Укр. Катол. Преси відбудуться в суботу 22-го жовтня 1960 у Філядельфії, Па., в залі Пластового Дому при 827 Н. Франклін вулиці. Початок у годині 10.30 перед полуднем.

Порядок Загальних Зборів:

1. Відкриття, 2. Вибір Президії: председінка, заступниця і двох секретарів, 3. Вибір Мандатної Номінаційної і Резолюційної Комісій, 4. Привіти, 5. Звіти Керівних Органів АУКП, 6. Дискусія над звітами, 7. Внесення Перевірної Комісії, 8. Зміна Статуту АУКП, 9. Вибір Керівних Органів АУКП, 10. Схвалення напрямних і постанов для дальшої діяльности, 11. Внесення і запити, 12. Закриття Загальних Зборів.

У наміренні АУКП буде відслужена Божественна Літургія в Катедрі Непорочного Зачаття Преся. Діви Марії, у год. 9-ій рано при 814 Н. Франклін вулиці, у Філядельфії, Па.

Участь у Загальних Зборах можуть брати члени АУКП: а) особисто, б) кореспонденційним способом і в) переданням своїх повновластей звичайному членові, який буде особисто присутній на Загальних Зборах. Правні члени будуть заступлені на Загальних Зборах через своїх письмово уповноважених представників. Якщо в означену пору не буде потрібного кворуму, тоді через годину пізніше відбудуться Загальні Збори без уваги на кількість присутніх членів АУКП.

ГОЛОВНА УПРАВА АУКП
Д-р Лев В. Мидловський, голова
Микола Вайда, секретар

У всіх справах Загальних Зборів АУКП прохаємо слати письма на адресу Секретаріяту ГУ АУКП: Mykola Vayda, P. O. Box 3513, Philadelphia 22, U.S.A.

РЕЗОЛЮЦІЇ П'ЯТОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУПК

І. П'ята Педагогічна Конференція, що відбулася в днях 27 і 28 серпня ц. р. в Торонто, вважає, що з уваги на винятково загрозу існування української нації, а зокрема її культури, українці в розсіянні морально зобов'язані перед Україною:

а) зберегти молоде покоління і виховати його в почутті морального обов'язку допомагати країні своїх предків; б) ширити правду про Україну серед народів світу.

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма достави опалової оливи для хатнього вжитку що заступає рафінерію Canadian Oil Ltd. без посередників.

420 Bathurst St. —— **WA 2-6862**

ІІ. Вислухавши доповідей про зарис Української Виховної Системи, учасники 5-тої Педагогічної Конференції апробують намічені теоретичні основи, цілі, завдання й виховні дії як правильну розв'язку виховних питань:

1. Основою УВС є християнсько-національний світогляд. — 2. УВС побудована на а) рідній мові, яка є передумовою національного самозбереження і б) українській культурі, що є її основним змістом. Найкраща практична розв'язка мовного питання — це т. зв. перфектна двомовність. — 3. Головна виховна мета УВС — це повновартісна особовість, носій і реалізатор релігійних, національних і культурних вартостей, себто позитивний член суспільства і корисний громадянин. — 4. Для справної дії УВС потрібна скоординована співпраця батьківського дому, церкви, школи і громадських організацій.

ІІІ. Реалізація УВС на відтинку родини: 1) Для допомоги батькам у виховній діяльності, а зокрема для піднесення їх педагогічних умінь, треба організувати народні університети, світлиці культури, бібліотеки, оселі, у програмі яких був би педагогічний вишкіл, як теж організувати і наладнувати правильну працю Батьківських Гуртків при РШколах. —

2) УВС на шкільному відтинку: а) Створити централю рідного шкільництва, що її заданням було б випрацювати та ввести в дію одну організаційну схему РШ; б) контролювати діяльність шкіл; в) давати вчителям фахову допомогу; г) вишколювати вчительські кадри; ґ) видавати підручники й методичні посібники, фахові публікації, дитячі видання та допоміжну літературу; д) уніфікувати навчальні програми і в загальному дбати про рівень праці РШ.

3. Відтинок організації молоді:

З уваги на індивідуальну здиференціонованість молоді існує потреба різного роду організацій. Поміж ними має бути тісна співпраця, але вияви діяльности кожної з них повинні бути різні, притаманні її завданням і характерові. Передумовою приналежности до українських організацій молоді повинно бути відвідування І-ШІ чи відповідних українознавчих курсів.

ІV. Противагу сучасній технізації життя УВС бачить: а) у гуманістичній освіті, в тому в освіті дорослих; б) в організації бібліотек і читальників; в) у спрямуванні молоді до гуманістичних, зокрема українознавчих студій.

V. Педагогічна Конференція вважає потрібним Світовий Виховний Конґрес, завданням якого було б схвалити Українську Виховну Систему і вирішити, як її увести в дію.

Президія ПКонференції

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies

LANDY & COMPANY LTD.

16 Dundas St. West (at Yonge) **EM 3-8828 Toronto**

о. Севастіян Сабол, ЧСВВ

МУЧЕНИЦЬКИЙ ШЛЯХ ПРЕОСВ. ЄП-ПА ПАВЛА ҐОЙДИЧА ЧСВВ

Недавні часописні вістки про смерть Преосв. Павла Гойдича, ЧСВВ, на жаль, виявилися правдивими. Праведний єпископ 300,000 українців-католиків у Чехословаччині, помер у тюрмі в Леопольдові на Словаччині дня 19 липня 1960 р., в 72-му році свого життя та в 9-му році свого мучеництва за вірність святій Католицькій Церкві.

За останніх 10 років наша українська преса досить багато написала про цього великого, а при тому незвичайно скромного нашого єпископа. Українські священики й миряни, що 1944-го року через Пряшів на Словаччині переходили з Галичини на еміґрацію, до смерти не забудуть тієї доброти й помочі, що її дізнавали від того янгола в людському тілі. Навіть комуністичний міністр внутрішніх справ Чехословаччини, коли 1946 р. прилюдно через радіо обвинувачував усіх католицьких єпископів ЧСР у співпраці з фашистами за час останньої війни, то явно проголосив, що "єдиним політично несплямленим єпископом у Чехословаччині є пряшівський греко-католицький єпископ Павло Гойдич". І справді, його популярність між священиками й вірними на Пряшівщині, а також по всій Словаччині, була така велика, що коли під весну 1947-го року Прага, під натиском Москви, вимагала від автономної словацької влади у Братиславі арештування єп. Гойдича, то Братислава відмовилася це зробити, мотивуючи відмову тим, що арештування цього єпископа викликало б велике негодування в цілій Словаччині. Так сказав авторові цих рядків один із найвищих урядників Найвищого Суду в Празі, в літі 1948 р.

Все ж таки, 3 роки пізніше Єпископа арештовано після того, як одної ночі, з 13 на 14-го квітня 1950, насильно зліквідовано всі монастирі й виарештовано всіх монахів та монахинь у цілій ЧСР, як виарештовано сотки світських священиків і розбурхано протицерковну кампанію до найвищого ступня. Це пізніше арештування Преосв. Павла Гойдича й оо. Василіян та недалекий замах на греко-католицьку Церкву в ЧСР заповів авторові цих рядків вищезгаданий урядник Найвищого Суду в Празі ще 1948 р., зазначуючи при тому, що в тому напрямі ввесь час іде натиск із московської амбасади в Празі, а чеська влада безсила супроти того натиску. "Ми нічого не можемо, ми можемо тільки повинуватись" — сказав він безрадний.

Преосв. Павла Гойдича арештовано 28 квітня 1950 р., коли він відмовився видати ключі від своєї катедри у Пряшеві делеґатам большевиками зорганізованого комітету "за повернення в православіє". Після арештування пропали за ним усякі сліди. У народі поширювалися вістки, що його вивезено до СССР, але, в дійсності, як показалося багато пізніше, його перетримували і скривали перед людським оком у Шебеші, Подолині, в Татрах, потім у тюрмі в Кошицях, доки, нарешті, не виринув він у тюрмі Краєвого

Вл. пам. Преосв. П. Ґойдич ЧСВВ

Суду в Братіславі, де большевики в січні 1951 року влаштували сензаційний й "показний процес" проти нього та проти двох інших католицьких єпископів латинського обряду, Преосв. Войташака та Преосв. Бузалки. Суд тривав повних 5 днів. Що підсудні владики були добре "підготовані" тортурами й одурманюючими застриками, видно було хоч би з того, що обидва латинські єпископи, мов у гарячці, самі оскаржували себе у "шпіонажі на користь Ватикану", а далі в "злочинній діяльності проти свого народу та проти демократичного ладу в ЧСР". Впадало в очі, що старенький єпископ Войташак відповідав зовсім апатично, інколи майже засипляв, у той час, як молодший єпископ, Бузалка ревно обвинувачував себе, вживаючи таких складних висловів, що ясно було кожному, хто прислухався цьому в радіо, що він або гарячково читає з рукопису, або на пам'ять виголошує вивчені тексти. Інакше ніж згадані два єпископи, Преосв. Павло Гойдич так відповідав на роблені йому закиди, що комуністичний суд мусів приказати перервати передачу розправи через радіо. Про цю перерву відповідей Преосв. Гойдича в радіо повідомляли тоді всі німецькі, австрійські й італійські часописи. Правда, комуністи після того видали книжкою цілий хід того процесу. В тому большевицькому виданні, що має оправдати чехословацьких комуністів перед західнім світом, Преосв. Павло Гойдич "покірно та розкаяно признається" до всіх зроблених йому закидів. Вислід судового процесу (15-го січня 1951) проти всіх трьох католицьких єпископів, був, як заплянувано було Москвою та Прагою, наперед відомий: досмертна тюрма.

Із часу того процесу маємо свідчення одного словацького тюремного сторожа, що в 1952-му році втік із Братислави до Австрії. Оце він роз-

повідав наступне: "Скільки разів ми (два сторожі) приходили по нього (Преосв. Гойдича) до його келії, щоб експортувати його до канцелярії на допити, ми завжди знаходили його, як молився, клячучи біля свого столика. Побачивши нас, він сам уставав і виходив із келії молячись. Молився ідучи по коридорі та сходами, молився в канцелярії, сідаючи перед столом своїх слідчих. Раз я був свідком, як слідчий жандармський старшина, не могучи видобути від нього признання до вини, вискочив з-поза стола, силою накинувся на безсильного єпископа, кулаками бив його по голові, по зубах та по цілому обличчі, обкидаючи його при тому найбільш соромітською лайкою. А єпископ не закривав свого обличчя й не боронився, тільки уста далі спокійно шептали слова молитви. Коли старшина, після того, знову засів за своїм столом, то єпископ тільки наче зі співчуттям поглянув на нього. Я був свідком також і того, як до єпископа, під час тяжких допитів, стосовано тортури, найчастіше у формі ламання пальців. Залізні прути, наче олівці, закладали між пальці і стискали їх повною силою. Багато сильних мужчин, які витримували "бубнення" по нирках чи по серці, омлівали при такому ламанні пальців. Але єпископ Гойдич стояв спокійно, наче б це взагалі не боліло його, і далі тихо молився. Коли ця тортура не зламала його, застосовано до нього болючу тортуру електричних черевиків. Один із жандармів стягнув черевики з ніг єпископа та потім на босі ноги натягнув тюремні черевики з металевим дном, до якого залучено електричний струм. Це мало кинути єпископом об землю та стрясти ним аж до втрати свідомости. Але, коли залучено електричний струм і всі ми чекали на велике пониження єпископа — не сталося нічого. Єпископ стояв спокійний і молився. Здивований старшина, думаючи, що електричний струм не діє, казав одному з вартових жандармів перевірити електричний залучник. Той випробував, чи дріт добре залучений, потім підійшов до єпископа й запхав руку до одного черевика, під ногу Владики. Електричний струм кинув жандармом об землю, а єпископ тільки дивився на це й далі молився".

Ось такими, а певно й іншими способами тортурували Преосв. Павла Гойдича, щоб зламати того фізично слабого, але незвичайно сильного духом єпископа. Його силою була молитва, глибока віра в Бога та незламна вірність святій Католицькій Церкві.

Незабаром після арештування, за часів побуту в тюрмі в Кошицях, Преосв. Павло Гойдич, ЧСВВ дістав стигми, себто знаки Христових ран на руках і на ногах, як має їх Тереза Нойман у Німеччині та Отець Піо, монах Отців Капуцинів в Італії.*) Тюремна влада, побачивши це, як говорять свідки, скоро відокремила його від інших в'язнів, але немало спів'язнів таки побачило ті рани, як вони кривавили. Про них свідчить кілька спів'язнів єпископа, що пізніше дістался на Захід. Про них свідчив перед німецькою пресою також і німецький священик, о. Штайнгубель, який дістався із тюрми до Німеччини, сказав, що він Преосв. Павлові завдячує своє життя, бо йому, важко хворому, єпископ давав свою скромну пайку їжі. "Сам він голодував, не їв нічого, а все давав мені, щоб я прийшов до сил". Усі свідки, чужинці, що пізнали нашого єпископа в тюрмі, говорять про його подивугідну святість та про його геройську любов до ближніх.

Під кінець липня 1960 р. большевицька преса повідомила про звільнення на волю 29,000 в'язнів у ЧСР, між ними і єпископів, священиків, монахів та монахинь. Поіменно названо також і Преосв. Павла Гойдича, як звільненого з тюрми. І він справді вже був "звільнений", але від усього на землі: умер на сухоти, або на рака легенів. Як подають непотверджені ще вісті, його тіла не видано близьким своякам для похорону, і є підозріння, що його спалили в тюремній крематорії. Якщо це правда, тоді це буде тільки потвердженням правдивости вісток про стигми Христових ран на тілі покійного єпископа, що їх комуністи нагамаються закрити перед католицьким світом. Але його висока праведність і без того вже давно відома Апостольській Столиці в Римі та всім тим, що знали його ближче.

Віримо, що в недалекому майбутньому зачнеться церковний процес у справі беатифікації Преосв. Павла Гойдича, ЧСВВ, якого вже за життя багато людей уважало досконалим взором християнської святости.

---

*) Мати одного з наших ОО. Василіян, ще 1951-го року написала своєму синові таке: "Твоя тітка Павла важко хвора. Має ту недугу, на яку терпів колись Франциск, а тепер Тереска". (Св. Франциск Асизький був першим відомим стигматиком, а Тереска, це Тереза Нойман у Німеччині, що й по сьогодні має рани на руках і ногах та на грудях). Далі писала та жінка своєму синові: "Мама Н. Н. довго шукала за своїм сином і ніде не могла знайти його, бо син був схований. Але накінець таки знайшла його і між іншими запитала, що правди є в тім, що говориться про дивну недугу тітки Павли. Її син відповів, що ті рани він також бачив на власні очі. Мама, вернувшись від сина, все це особисто розповіла мені." Син, про якого тут мова, був дуже близький до Преосв. Павла Гойдича, ЧСВВ, як високопоставлений прелат і довірена особа єпископа.

Заввага Редакції

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST

телефон RO 7-1728.

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

ВСЕЛЕНСЬКИЙ СОБОР ПРАВДОПОДІБНО В ЖОВТНІ 1962 Р.

Як заявив Генеральний Секретар центральної підготовчої комісії Собору, монс. Перікль Фелічі, на літньому курсі Медіоланського католицького університету, Вселенський Собор почнеться в котромусь місяці жовтні і триватиме два місяці. У зв'язку з різними заввагами Папи Івана XXIII ватиканські круги роблять припущення, що остаточним реченцем початку Собору буде жовтень 1962 р.

НОВЕ ВИДАННЯ КАТОЛИЦЬКОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ

Під протекторатом "Католицького Університету в Америці" опрацюють, перший раз за час за останніх 50 років, нове видання "Католицької Енциклопедії". Праця біля видання цієї енциклопедії триватиме 5 років, а загальні кошти виноситимуть понад 12 мільйонів долярів. Досі вже заангажовано понад 100 співробітників. Вони опрацьовуватимуть не тільки матеріяли про Католицьку Церкву, але теж про інші некатолицькі, а то й нехристиянські релігії. Перший раз займатимуться вони впливом психології й психіятрії на догму й католицьке життя.

УКРАЇНСЬКЕ ПАЛОМНИЦТВО ДО СВЯТОЇ ЗЕМЛІ

Минулого місяця повернули в Торонто наші паломники до Св. Землі, числом 20, у тому числі 3 священики. Провідником паломництва був о. д-р Юрій Федорів, автор книжки п. н. "Свята Земля", яку видало наше видавництво. Із перебігу паломництва п. М. Возьо накрутив фільм, що вже невдовзі буде висвітлюватися по наших католицьких установах. Фільм є власністю відділу БУК при церкві св. о. Николая в Торонто (770 Квін Вест).

ПЕРШИЙ БІЛОРУСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ЄПИСКОП

Деякі українські католицькі єпископи, під проводом ВПреосв. Архиепископа Кир Івана Бучка взяли участь в архиєрейських святженнях єпископа-номіната Преосв. Чеслава Сіповича, першого білоруського католицького єпископа у вільному світі. Свячення відбулися в неділю, 31 липня ц. р., в Мюнхені під час Світового Євхаристійного Конгресу.

Чину свячення доконав ВПреосв. Кир Іван Бучко. Співсвятителями були Преосв. Кир Платон Корниляк і резидуючий у Римі російський єпископ Кир Андрей Катков. До Служби Божої співав мюнхенський церковний хор під орудою д-ра М. Філя.

Нововисвячений єпископ перебирає духовну опіку над білоруськими емігрантами східнього обряду на Заході.

Після архиєрейських свячень єпископа Чеслава Сіповича відбулося спільне прийняття, на якому промовив нововисвячений Владика. На прийнятті були присутні: ВПреосв. Кир Іван Бучко, Монс. Майоллі з Конгрегації Східньої Церкви й інші достойні гості.

ЗРІСТ КАТОЛИЦЬКОГО НАСЕЛЕННЯ ЗДА.

Соціолог католицького університету Нотр Дейм у Савт Бенд, Інд., д-р Д. Н. Баррет заявив, що принявши існуючий приріст населення, ЗДА за 30 років матимуть 86 міл. католиків. Аналізуючи приріст католицького населення ЗДА, Баррет ствердив, що католицьке населення Америки зростає щонайменше двічі скоріше від решти населення.

Згідно з даними, що їх він подав, у ЗДА під сучасну пору живе 43,650.000 католиків. У 1950-1959 роках, зі збільшенням приростом населення та меншою смертністю, число католиків у ЗДА збільшилося на 10,000,000, себто на 35.8%. Для прикладу й контрасту Баррет сказав, що в цьо-

Наші паломники (в ясних накрутках) беруть участь у хресній дорозі в Єрусалимі. Хрест несе о. д-р Ю. Федорів.

му самому періоді, решта населення виказує приріст на 24,761,100 осіб, себто на 16,6%.

Д-р Баррет звітував про поважний зріст числа католиків у ЗДА на засіданні соціологів ЗДА та Канади. Участь у цій конференції брало 225 делегатів, які оживлено дискутували над проблемами руху населення, його приросту та смертности.

Дискутуючи над питанням зросту католицького населення, промовець та дискутанти стверджували, що існує конечність розбудови шкільної католицької системи, яка не дотримує кроку ростові католицького населення. Крім того, з огляду на збільшення числа учнів та студентів у католицьких школах конечна реорганізація. При цій нагоді звернено увагу, що збільшування католицького населення вимагає більшого числа духовних покликань, і що в цьому напрямку Церква ревно працює.

РУЙНУЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ЦЕРКВИ

Старовинна манастирська церква оо. Василіян у Лаврові біля Старого Самбора, де були цінні мальовила з 15-16 століття, перемінена з доручення большевицької влади на господарський склад. При тому жертвою впала вартісна різьба та живопис іконостасу з 18 століття. Знов же з церкви манастиря оо. Василіян у Крехові забрано і спалено цінні зразки декоративної різьби та живопису. Руїницька робота советських "культурників" не пощадила і П'ятницької церкви у Львові: під час поновлювання церкви зруйновано старовинний іконостас з 17-го століття.

Із Перемишля наспіла вістка, що комуно-польська влада розібрала дві старовинні греко-католицькі церкви, в Журавицях і Радимні; обі місцевості на схід від Сяну.

ЗГИНУЛИ "БОЛЬШЕВИЦЬКІ" НАЦІОНАЛІСТИ

Совєти старалися затаїти, що советський літак, який летів до Москви з муринськими діячами Уганди в Африці, щоб показати їм видовище судового процесу Френсиса Поверса, — не долетів до советської столиці, а розбився подорозі, при чому всі його пасажири згинули. Літак загорівся в повітрі. Між загинулими був також лідер угандських націоналістів, секретар Національної партії, Джон Кале. Большевики, які здавлюють у себе всі і найменші прояви націоналізму поярмлених ними народів, підтримують в Уганді націоналістичний рух і ведуть там, як і в інших країнах Азії й Африки, свою підривну роботу.

ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ

У Римі дня 23 серпня ц. р. відбулося врочисте відкриття виставки українських книжок. Виставку владило Українське Олімпійське Інформаційне Бюро на час Олімпійських Ігрищ у Римі. Виставка відбулася у великій кнігарні "Анкора" в центрі міста, при Вія делля Кончіліяціоне ч. 63. Велика вітрина з українськими книжками звертає увагу перехожих по цій рухливій вулиці.

25-РІЧЧЯ СЕСТЕР СЛУЖЕБНИЦЬ Н. Д. М.

Згромадження Сестер Служебниць у Філядельфії відзначує цього року срібний ювілей — 25-річчя своєї місійної праці на терені ЗДА. Митрополит Кир Константин Богачевський, архиєпископ Філядельфії, переслав настоятельці матері Вінкентії окремого листа з архиєрейським благословенням та побажаннями дальших успіхів у праці.

ЯК, ЩО, ДЕ

Недавно "Нешенел Індастріел Конференс Борд" опублікував дуже цікаві дані, на підставі яких можна порівняти час праці, необхідний для купівлі товарів широкого вжитку в Москві і Нью-Йорку. Ці дані відносяться до робітників із середнім заробітком у Советському Союзі і в Злучених Державах. Виявляється, що навіть у галузі споживчих товарів числа говорять на користь робітників американського континенту. Для того, щоб купити однофунтовий бохонець житнього хліба, американський робітник мусить працювати шість хвилин, а советський — дев'ять. На фунт бараболі ми заробляємо тут протягом двох хвилин, а в Советському Союзі треба по-

Наші паломники до Св. Землі в Гетсиманському Саді

робити сім хвилин. За одногодинний заробіток американський робітник може купити сім кварт молока, а в Советському Союзі ледве дві. На фунт пукру тут досить трьох хвилин праці, а там треба аж шість хвилин. На фунт масла: тут — 21 хвилина, там — 184 хвилини праці.

Якщо прирівняємо час праці, необхідний для купівлі одягу, тоді побачимо ще більшу різницю. Тут протягом однієї години можна заробити на бавовняну сорочку, зате там для набуття тієї самої сорочки треба проробити два дні (15 годин). Для купівлі звичайної суконки із штучного шовку працюється тут трохи довше, ніж пів дня (5 годин 36 хвилин). Зате, в Советському Союзі на ту саму ціль треба попрацювати майже пів місяця (73 години 30 хвилин). Жінка в Північній Америці за працю одного дня може купити собі тузин найлонових панчіх. Советська жінка працює цілий день, щоб заробити на одну пару панчіх. На чоловічий вовняний костюм заробляємо тут протягом трьох днів, зате в Советському Союзі треба попрацювати понад один місяць.

Узявши до уваги ці факти, треба вважати чванькуватою обіцянку Хрущова про те, що до кінця цього сторіччя доробуют у його країні перевищить життєвий рівень Америки.

КАТОЛИКИ В КОНГО

Конго, що своїм простором майже два рази таке, як Аляска, має більше католиків, ніж яканебудь інша африканська країна. Всього населення має воно 13,559,000, а між ними є 4,865,813 католиків. Від початку 1959 р. відбуваються в Конго різні насильства, а деякі з них спрямовані проти місій. Після проголошення державної незалежности Конґа почалися заворушення і напади на білих мешканців. Агенція місійних вісток у Римі, Фідес, подала таку вістку: Деякі люди підозрівають кількох міністрів Конга, що вони хочуть після масового виходу бельгійців заступити їх, особливо католиків, людьми з комуністичних країн, із Чехословаччини. В деяких місцевостях Конґа, в яких усі інші білі повтікали, залишилися тільки місіонарі — священики і монахи.

ТИСЯЧОЛІТНІЙ ЧОВЕН

Нещодавно мешканці села Друцька, Олишівського району в Чернігівщині, знайшли на березі Десни вимитий водою старовинний човен. Він видовбаний із суцільного стовбура велетенського дуба. Довжина човна — понад 13 метрів. Як виявилось, це один із знаменитих човнів-дубів, згадуваних у літописах XI-XII століть. Очевидно, в ті далекі часи човен при якихось трагічних обставинах затонув у Десні, що тоді тут протікала. Протягом століть над місцем загибелі човна під час весняних повеней поступово утворилася триметрова верства глею. У ній, без доступу повітря, дубовий човен зберігся близько тисячу років. Тепер Десна знову врізалася в це місце і віддала свого бранця. Після реставраційних робіт цей унікальний експонат виставлять на огляд в Чернігівському історичному музеї.

ХЛОПЕЦЬ ПЛАЧЕ, АЛЕ ЗАСНУВ НА ВІКИ

Майкел Овтс не чує своєї матері. Він спить від 1955 року, коли саме в "День Праці" згинув його батько в автомобільнім випадку, а 10-літній Майкел був ранений і втратив притомність по нинішній день. Лікарі кажуть, що він може так жити 60 або 70 років — але не пробудиться ніколи.

"Він плаче багато", сказала мати. "Сльози ллються по його обличчю, але він не видав одного звуку". Часом мати заставляла його усміхнутися, а в шпиталі навчили його почухати ніс. Він має 85% ушкодженого мізку і такого ушкодження направити не можна. Майкел не відзискає свідомости ніколи. Його очі відкриті постійно — від часу нещасливого випадку.

Як дуже треба дякувати Богові за здоров'я.

Наші паломники в каплиці печери Різдва Христового в Вифлеємі

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС НА ПОВІСТЬ ПРО СЛУГУ БОЖОГО МИТРОПОЛИТА А. ШЕПТИЦЬКОГО

Головна Управа Асоціації Української Католицької Преси вирішила, за відомом і згодою Постулятора Впр. о. д-ра Михайла Гринчишина, ЧНІ, проголосити літературний конкурс на повість про життя й діяльність Слуги Божого Митрополита Андрія Шептицького. Твір повинен бути збудований за правилами писання повісти та в своїй основі й цілості згідний із законами Христової моралі й християнського світогляду. До літературного журі конкурсу АУКП входять: о. проф. Н. Кушнірик, Монтреал, Канада; проф. Володимир Радзикевич, Клівленд; д-р Василь Лев, Скрентон, Па.; д-р Григор Луживицький і д-р Петро Ісаїв, Філядельфія, Па.

Реченець надсилання творів, (розміром приблизно 15-20 аркушів друку, найбільше 320 сторін) — визначено на 31 грудня 1962. Будуть дві нагороди, на уфундування яких пожертвували досі українські лікарі в стейті Огайо 339 долярів. Докладні умовини будуть опубліковані щойно тоді, коли буде зібраний повний фонд літературних нагород.

У зв'язку з цим АУКП потребує 1,000 долярів на дві літературні нагороди. Тому осміляємось прохати українське Громадянство, щоб по змозі, ласкаво причинилося своєю пожертвою до уфундування цих літературних нагород.

Прохаємо ввічливо слати гроші до нашого скарбника:

Mgr. Ivan Helevinsky
39 Howard St.
Vineland, N. J., U. S. A.

або на адресу:

Rev. N. Kushniryk S. T. L.
2388 Iberville St.
Montreal, Que., Canada

ВІДРІЗАВ ВЛАСНУ НОГУ

Нерій Назар працював газоліновою копачкою (стімшуфлею) при будові дому в Сан Матео, Каліфорнії. Коли він виходив з будинку машиніста, трибн зловили штанку, а за нею потягнули праву ногу і погано її спотворили. Пожежники, поліцаї та інші старалися звільнити зараженого робітника, і не могли. Наостанку лікар почав відрізувати частину ноги. Однак він не міг всадити скальпеля далеко в трибо. Тоді самий Назар взяв інструмент до своїх рук і швидко відрізав стопу та звільнив себе. Решту зробили в шпиталі.

"Ніколи я не бачив такої відваги і такого запасу життєвих сил" — сказав один із поліцаїв.

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.

Купно - продаж нерухомостей, виєднування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ont. —— **Tel.: LI 4-4241**

ПАХНЕ ВВИСКІ

Орегонський сенатор Вейн Морс у промові в Сенаті нарікав, що столиця Вашинґтон стала загальновідома з того, що там усюди "чути запах алькоголю", бо навіть у будинках деяких церков влаштовують коктейли.

СМЕРТЕЛЬНИЙ ГАЗ

На пробних ґрунтах у Дагвей (Юта), американська армія випробувала, в приявності представників преси, смертельний "газ нервів", який після вистрілу в гарматньому стрільні, за кілька хвилин, а в деяких випадках за кілька секунд спричинив смерть різних звірят.

Газ, що його випробовували, має велику силу, а до цього тяжко встановити його приявність, через брак запаху та видимости.

НЕ БУДЬ ЦІКАВА!

Господиня Флін Фрік із Балтімору, Мд., подала свого піднаємника до суду за те, що він сполучив металеву шуфляду, в якій знаходилися його приватні листи, з електричним проводом. Фрік лежала десять хвилин непритомна, бо її поразив струм, коли вона хотіла "стерти з листів порох".

МОЖНА ЖИТИ І З ХРУЩОВА...

Дмитро Берник, власник склепу з квітками, став несподівано під час вакаційної подорожі фільмовою зіркою. Перебуваючи в одному готелі в Ґаліуді впав Берник в око якомусь режисерові і той зразу звангажував його до фільму, бо вважав, що Берник подібний до Нікіти Хрущова. За 4 дні Берникові вдалось нарешті з Ґаліуду вирватись, коли накрутили з його участю кілька сцен для фільму та телевізії.

МИШИГЕНЕ МІЛЬЙОНЕРКА...

Жидівська мільйонерка Бахман із Каліфорнії записала в тестаменті 600 тисяч долярів для свого пса, 300 тисяч призначила на різні харитативні цілі, а для свого чоловіка, що лежить у лікарні — 1 доляра. Ображений чоловік, що має 91 років, опротестував тестамент і добився судового вироку, за яким йому мають виплачувати по 1500 дол. місячно.

ГОВОРЯТЬ, ГОВОРЯТЬ...

Третя і найдовша сесія в історії Канади, була багата на слова. Редактор "Генсарда" виявив на підставі стенограмів промов, що посли й міністри вимовили стільки слів, що заповнили б ними 8,000 сторінок "Генсарда". На вагу ця багатословність важить 27 фунтів і п'ять унцій. Пересічно на кожного з 265 послів випадає по 164 унцій слів. Однак багато рядових послів (бекбенчес) не промовили за час сесії ні слова.

НА БОЖИХ ОКОПАХ

історична повість із часів французької революції

БОЖИЙ СУД

У Велику П'ятницю пополудні пішла Марійка знов до хреста у гори. Ніколи ще так побожно не відмовляла вервиці, ніколи ще так щиро не розважала страждань Спасителя, як цього дня. Її душа повна була якогось очікування, що мов таємне світло своїм блеском охоплювало всю її душу. Ще два дні до Великодня, і тоді сам Господь прийде до неї у св. Тайні Євхаристії. Не будуть дзвонити дзвони, не будуть маяти хоругви з церковної вежі, ніякий блеск не прикрасить бідну стодолу, в якій мають відсвяткувати Великдень. Не будуть навіть співати пісень, щоб не стягнути цим ненависти якобінців. Нічого з зовнішнього блеску не звеличить той день. Але саме тому побожне дитяче серце відчувало вже частинку того безконечного Світла, яке уділиться її невинній душі. Мама приготовляла її і Пилипа дома вже від кількох місяців до сп. Причастя. Отже діти довідалися дечого про велич чуда, якого мали досвідчити, коли п. Густа сідала з ними тихими зимовими вечорами й оповідала їм про доброту Господа, Який запросив їх у Свою гостину. Прості й звичайні були її слова, але проявлялося в них ціле серце матері. То ж діти знали, що тими вечорами мама оповідає їм про найбільшу таємницю свого життя, про своє найглибше щастя й укрите джерело сили. Тепер діти зрозуміли, чому їх мама, хоч які клопоти й страждання накидував їй на душу жахливий час революції, чому вона ніколи не зломилася, ніколи не була боязка чи змучена. "Хліб сильних", св. Причастя, давало тій дрібній, немічній жінці геройське серце. Марійка знала, що приготовляється для неї за кілька днів найвище щастя і радість. Глибоко її душа була наповнена тугою, бажанням і любов'ю. Коли жах шалів над Францією, у гори Монбернаму йшла до хреста дитина. Дрижала під всесильністю Божої любови і в цій любові хотіла б зробити всіх людей щасливими. Вона молилася за всіх, хто лише приїшов їй на думку, за батька й матір, за братів і розбещених якобінців, за священиків і їх гонителів, за жертви гільотини і за їх катів. Коли Марійка закінчила вервицю, сказала тихо до себе: — Тепер буду молитися за найгіршу людину, що її знаю, за дяка з Монбернаму. — Від коли вона стрінула Паскаля при хресті в горах і почула його погрози, не могла й думати про нього без страху. Коли ж бачила, як він, підхмелений, вештався потикаючись вулицями, Марійка починала дрижати: це ж він сказав їй, що хотів би хрест — розуміється св. хрест Господа — зрубати і підпалити ним у печі. — Але він не є такий недобрий, він цього не зробить. Він сказав так лише, щоб мене налякати — потішала себе нишком розмолена дитина.

Вже від якогось часу дорога вела крізь густий сосновий ліс. Як тихо тут. Так тихо є тільки в одному дні року, у Велику П'ятницю, — подумала Марійка. Не б'ють молоти по кузнях, не співає жоден птах у лісі, це ж день смерти нашого Спасителя. То й здивувалася дитина надзвичайно, коли нагло вчулися їй глухі удари сокири. Хто рубає дерево в лісі? У святу Велику П'ятницю? І забилося її серце нагло, забилося так сильно, що Марійка мусіла притиснути його дрібна рученьками. Звук ударів доходив від "хреста в горах"! Невже ж дяк?.. Але ні, це не може бути! Цього не міг би вчинити навіть сам сатана у Велику П'ятницю! Ні, ні! Цього не може бути! А проте здусив дитину зимний переляк, який усе й усе ріс і ріс. Вона бігла вгору, а жах стримував її віддих. Тепер, ось мусить побачити хрест поміж деревами. Є, там є! Господи, чи могло б йому щось статися? Та в цій хвилині скричала Марійка, смертельно перелякана. Побачила дяка, який замахнувся сокирою на хрест Господній! Жахливо задудніли удари по святому дереві. Вже затрявся хрест, заколихався то в один то в другий бік і здавалося, ось-ось упаде. І тоді крикнула дівчинка щераз, наче б сокира вдаряла не в хрест, а в її серце.

— А диви, жабеня Густи! — закпив дяк до чоловіка, що помагав йому в жахливому ділі. — Вона думала, що Галилесць міг би нас побивати, як би провалився з хрестом! Ха-ха-ха! — І знов затрищало дерево під ударами сокир. — Ха-ха-ха! Уважай, товаришу, щоб Господь не забив тебе, коли повалиться.

Смертельно бліда, широко відкритими очима гляділа Марійка на святотатське видовище. Хотіла щось сказати, щоб здержати святотатця, але крізь її дрижачі уста не могло пройти ніодне слово. Ось там! Там! Святим хрестом пройшло жахливе дрижання він став хилитися вперед, аж упав із глухим тріскотом на землю. Дяк вибухнув гидким реготом. — Ну, ропавко, забив нас твій Бог? — іржав дяк. — Твій цілий Бог варт тепер не більше, як нужденне поліно на опал. Він може тільки на це і придатись! Ха-ха-ха!

Тепер побачила Марійка, як дяк і його товариш прив'язали мотузок до поперечки хреста й потягнули хресне знамено так, що образ розп'ятого Спасителя став обличчям тягнутися по землі. Хвилину ще гляділа дитина на це страхіття, а тоді, похитуючися, впала на землю і розплакалась як ще ніколи в житті. Тривало воно доволі довго заки Марійка змогла повстати, щоб повернутися домів. Геть розгублена побігла додому, але в хаті не було нікого. І в цілому селі не було нікого, що дитину ще більш перелякало. Але пригадала собі вкінці, що сьогодні правлять на кладовищі, а вона про це геть забула. І справді майже всі мешканці села були на кладовищі, щоби взяти участь у великопісній відправі. Старий Жерве відмовляв вервицю разом із розважаннями про страсті нашого Господа, а погляди побожних людей бігли далеко до великого хреста, щоб у побожності й любові почитати терпіння Спасителя. По вервиці станув на камені о. Кудрен і промовив зворушеним голосом: — Властиво сьогодні повинен стояти тут хтось інший, хтось, хто був би більш гідний цього,

ніж я, гідний промовляти до вас. Багато з вас, бачило, як він сьогодні вмирав. Помер як святий. Ми не потребуємо за нього молитись, але повинні до нього молитися, щоб він згадав нас перед Божим престолом!

Багато жінок розплакалися а чоловіки складали руки й вибачалися в дусі у мученика за ту нехіть, що її відчували до нього, коли він пробував іще серед них як священик-відступник.

— Нам потрібна поміч мучеників — говорив дальше о. Кудрен. — Усе ж стануло проти нас, багнети і списи, в'язниці і окови, ненависть і глум та безмежне насилля. Проти того всього маємо одиноку зброю, а це: зложені до молитви руки й відважні серця. Нехай же будуть вони нашим обітом сьогодні, у Велику П'ятницю і в день смерти мученика о. Додена, що ми ніколи не залишимо молитви, а довіримо силі Всемогутнього, що ніякі страждання, ніяка насильство не зломить наших сердець!

Ледве закінчив о. Кудрен, коли Марійка продерлася своїми слабими ручентами крізь юрбу розмолених та припала до священика. Придушеним голосом закричала: — Він зробив це!

— Що сталося, дитяно? — спитав о. Кудрен і глянув переляканий на смертельно бліде обличчя дівчини. Серед сильного ридання Марійка ледве промовила: — Дяк зрубав хрест, "хрест у горах".

Тяжко описати враження від тієї жахливої вістки. Багато не хотіли в це повірити та засипало дитину питаннями, але вона хивала тільки притакуюче головою. Гнів і біль охопили всіх. Коли жінки й діти голосно плакали, чоловіки стискали з люті п'ястуки та голосно погрожували тому, що зневажив Господа. Рішили зараз піти до хати дяка, щоб оборонити хрест Розп'ятого від дальших зневаг. Серед тієї суматохи нагло почувся голосний крик Мартина: — Горить у Монбернажі!

І справді, від села стали видні темні стовпи диму з-посеред яких пробивалось червоне полум'я. Де могло горіти? Як міг загорітися дім чи стодола, коли не було нікого в селі?

— Вперед, люди, до Монбернажу! — крикнув сильним голосом священик. — Може вдасться ще щось врятувати.

Коли люди прибігли якнайскоріше до села, побачили таке, що на вид того стиснулися їх серця з переляку й жаху. В полум'ї стояла саме хата дяка. Зі сильним тріском валилися основи даху, а іскри били живими променями в небо. Від того страхіття стояв дяк. Розпуха пробивалася на його саджею забрудканому обличчі. Стогнав: — Помоліть, сусіди, поможіть, гляньте горить мій дім! — і навіть не бачив того, що вже нічого не залишилося ратувати. Передня стіна стала хилитись і грозила упадком. І тоді закричала Марійка переляканою: — Так саме хилівся хрест, коли дяк стинав його сокирою!

— Хрест, драбе, де ти ти дів хреста? — крикнув молодий Діпо, трясучи сильно дяка за рем'я.

— Я його зрубав — вистогнав Богозневажник, — я його зрубав і вкинув у піч! А він спалив мені цілий дім!..

Голосний крик: передня стіна впала й із хати залишилося тільки палаюче румовище. А проте дяк благав пекучим голосом: — Ратуйте мене, ратуйте мене! Гляньте, це ж горить моя хата!

— Нема вже що ратувати — промовив Паскіє.

— Господь покарав тебе!..

— Господь покарав? — залебедів дяк загинаючись. — Так, Господь покарав мене! Я зрубав Господа і спалив. А тепер він знищить і спалить мене!

І дяк приступив похитуючись до вогню, зароготався дико й закричав: — Господи, спали мене, як я Тебе спалив! Ха-ха! Господь вкине мене в пекло! І я буду горіти! Пекло! Пекло! А я прокляний, проклятий, проклятий!.. — Зі звірячим ревом скочив дяк у полум'я та був би живцем згорів, як би о. Кудрен не витягнув його в останній хвилині. Хвилину глядів нещасний на священика і нагло впав на землю з голосним риданням.

— Ви мали правду, Паскіє, — промовив священик до старця. — Господь покарав його страшно: він збожеволів.

Докраю переляканні дивилися всі на жахливе видовище: божевільного дяка біля горіючої хати. Опісля ж почали гасити вогонь, щоб оберегти сусідні доми. Кілька милосердних завели дяка до лікарні для невилічних у Пуатіє. Але саме в ніч Великої П'ятниці божевільний вискочив із вікна. Лежав із розколеною головою на кам'яному хіднику і так знайшли його на другий день уранці прохожі.

Господь закінчив так Свій страшний суд над богохульником. А проте молився при померлому о. Кудрен, молився за душу божевільного: — Отче, прости йому, він не знав що вчинив!..

У святу ніч Воскресіння Господнього, напали знов свічі в стодолі Паскіє. Мешканці Монбернажу прийшли, всі без виїмку, мимо свідомости, що в тих жахливих часах наражують таким ділом життя. Але Службу Божу відправлено без перешкод. Отець Кудрен звістив радісну вістку Воскресіння: Христос воскрес! І запанувала радість у всіх серцях, немовби цю святу вістку сповіщено людям уперше на землі! А коли при освячені забринів срібний звук вівтарникового дзвінка, то сповістив він бідним і гоненим християнам, що Господь прийшов Сам до їх нужденної стодоли. І зникли мурба і страх із сердець, і запанувало радісне, безмежне, непохитне великодне щастя. Це тихе свято завершило перше св. Причастя дітей. Глибока повага й радість блищали на обличчях маленят, що приступали до Господньої Трапези. З незмірним боговінням підніс о. Кудрен Найсвятіші Тайни, в яких було Господнє Серце, та промовив святі слова молитви. А тоді ввійшов сам Господь до молодих сердець і наділив їх силою, що її ті жахливі часи домагалися і від найменших християн. І ніхто з них не вагався б радісно віддати хоч би й своє життя за цю щасливу, райську радісну хвилину. (Далі буде)

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, календарі, збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:
А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

ВОЛОДИМИР ХИЖОНЯК

ІСТОРІЯ ПАНОТЦЯ ҐІРДЛСТОНА

(Продовження)

II

— Отже досі, — почав отець Ґірдлстон наступного вечора, — досі трапилися дві події. Перша, це був свого роду непродуманий напад на моє тіло, мого духа і мою душу. Це була пригода біля скелі. Але потім пішло обережніше, я зазнав нападу в часі розважань. Напад був направлений на ту найглибшу частину моєї душі, яку я хотів би назвати передсінком до надприродного світу. Зараз розкажу і про черговий напад.

Наше півколо обвіг поруч вичікування, ми готовилися слухати дальшої розповіді. Другого дня я запитував інших і довідався, що і з ними було таке саме, як зі мною. Вони були під сильним враженням оповідання, але не були ним переконані, були тільки під враженням гарно змальованого переживання. Нам бракувало доказу, переконливого свідчення, якого ми привикли вимагати для певности, що тут не йде про чисто суб'єктивні переживання. Одначе в той же час ми мали певність, що оповідання було докладне до найменших подробиць. Після того, що оповідач власне згадав, здавалося, що тепер можемо рахувати на більш переконливі факти.

— Напад на мою душу, — продовжав отець Ґірдлстон, — мав такі наслідки, що я тільки зі страхом міг думати про дальші вправи у внутрішньому зосередженні. По зрілій надумі мені здавалося, що я перенапружив свої здібності і що моє бажання повинно мати більш споглядальний характер. Я приніс із книжкової полички відпис "духовних вправ" і взявся зараз до праці. Почав із того, що старався з найбільшою дбайливістю усвідомити собі наявність Бога, і перебував головним чином перед вівтарем, де була Пресв. Євхаристія, а потім ішов докладно за поданими в книжці напрямними. Два або три рази денно брала мене спокуса знову заглибитися в молитву мовчання, але за кожним разом я відганяв спокусу. Я почувався наче перед шафою, де в нічній темряві чигало на мене щось жахливе, готове мене розірвати, як би тільки я відчинив двері. Я повинен був мати відвагу відчинити їх, кожний досвідчений священик радив би мені це зробити. Але я не зовсім розумів, що мені властиво хибувало. Та почуте дальше, що потім прийшло.

— Довший час усе йшло добре. Я був дуже обережний у розважаннях, при чому держався визначеного шляху і старався просто перевести духовну чинність у вольову. Я відзискав почуття заспокоєння і задоволення. Та нараз — без якогонебудь попередження — прийшов новий напад. Він відбувався таким способом:

— Я був саме зайнятий розважанням про страшний суд і створив собі з усією можливою виразністю образ моєї душі перед Суддею. Я бачив по одній боці кров і рани, а по другім всевиповняльну ласку і святість, я бачив докір в обличчю Судді, і зараз же схопив свою душу за шиворіть, щоб кинути її в понищення й жаль. І тоді стало мені нагло якось так, наче б земля під мною западалася і все поблідло. Цей наступ прийшов на мене по духовій лінії. Але я не пригадую собі вже його мотивів. Спочатку це було до деякої міри так, наче б на предмет моїх розважань упала пляма крови, що заплямила образ мого Судді і мій власний, і з несказаною швидкістю поширилася на всю мою віру.

Священик мовчав хвилину і дивився спокійними очима в огонь.

— Як мені це висловити? — говорив дальше. — Одним словом, це був сумнів у все. Мені здавалося, що мене огортає хмара невіри. Я боровся проти неї, але вона затопила мене — чорна й могутня. Я не завважив ніякої особи поза нею, але мене окружало щось зовсім супротивне до всього особового. "А всетаки", здавалося, говорило воно до мене. Але ви зрозумієте?, — воно говорило без слів і розуму. "Але де доказ на те? Де хоч би тінь доказу, що те все не сон? А ко-

Т. Юніян Марцінів

НА СТЕЖКАХ САСКАЧЕВАНУ

(Зі споминів — 1917 р.)

Гріло серпневе сонце... Колеса поїзду стукотіли по нерівних рейках і вагон колихався, як корабель на морю — в один чи другий бік, як куди насип зникувався...

По другій стороні проходу поміж лавками сидів середнього віку чоловік, курив завзято люльку й постійно глядів крізь отворене вікно на двір. Мені хотілося заговорити до нього, але якось не міг знайти "замахового" слова... Врешті:

— Здається, що дорога не дуже рівна, коли потяг так повільно іде і вагоном так немилосердно кидає — заговорив.

— Були тут великі дощі недавно і дорога справді м'яка, але то ще не зле! — пояснив він. — Коли маю брати слова мого батька за правдиві, то ми ще добре ідемо! Мій батько любив у жартах сповідати: Ми виїхали з Вінніпегу. Сидимо... Нудьгуємо.. В карти граємо, щоб убити поганий настрій. Деякі жалують, що піхотою не пустилися в дорогу. Кажуть, що скоріше зайшли б... А з Вінніпегу до Портедж ля Прері тільки п'ятдесят миль. Так ідемо може дві години. Потяг зменшує розгін, свище, дзвонить — нарешті став. Кондуктор і служба скочили зі східців... Думаємо, певно щось попсувалося і мусять направити... Може колесо зсунулося з осі...

Пів години пізніше потяг засвистав і пустився вперед. Задиханий кондуктор і служба ввійшли до вагону...

А що там було сталось? — питаємо. — Ет — відворкнув під носом якось не дуже ласкаво. — Короза паслася між рейками і треба було гонити за нею, щоб зігнати...

— Ну, звичайна річ — заговорив хтось із пасажирів.

Ідемо спокійно зо дві години. Знов свище, дзвонить і стримує паротяг. Служба зіскочила зі східців і побігла провірити причину. Які півгодини пізніше входить кондуктор. Що сталося тепер? — питаємо.

— Ет — і махнув рукою. — Корова!..

— Знов корова? — вирикнули майже всі.

— Еге ж, корова! Та сама корова!..

Потяг наближається до Ніпава. Тут починається степ і широкі лани, вкриті золотою пшеницею. Наших людей тут немає. Вони дальше на захід — Бесвуд, Ньюдейл, Стратклейр, Шовл Лейк, але в сусідстві, на північ — Ерiксон, Сенді Лейк, Елфінстон, Ольга, Овкборн, Росборн, Енґосвил — там майже виключно наші, або сильно переважаюче наші. Ідемо на північний захід до Давфин. Довкола Давфину, наша околиця. Келд, Мавнтейн Ровд, Ешвіл, Сифтон, Фишинґ Ривер, Етелберт, Ґілбер Плейнс, аж до Роблину. Тут географічна границя між провінціями Манітоби й Саскачевану.

Ідемо майже просто на північний захід...

Густіше наші люди розсілися попри CHP лінію в Кемсек, Мікадо, Канора. Менше в Гомболдт, але дальше на захід наші люди густо зосереджені, особливо в околиці Вонда.

Юліян Андрухович чекав на мене. З ним був я знайомий ще з учительських з'їздів. Також був він приявний підчас вирішного засідання Комітету Бурси, можливо, що запрошений Єпископом спеціяльно, бо саме він міг помогти врятувати положення, яке було тоді під знаком питання!.. І, коли Єпископ звернувся до мене з просьбою іхати до Вонди і звільнити п. Шкварка з підписаного контракту, я не знав, що маю відповісти.

Тому, що кожна провінція виховує і вишколює своїх учителів і вони мусять набути кваліфікацій у провінціональній Нормал скул, або дістати офіційний дозвіл із Департаменту Освіти, як діставали усі студенти університету, включаючи до них Шкварка, Дика, Гаврилюка й інших. Щоб такий дозвіл дістати, треба найперше порозумітися з Департаментом, виповнити аплікацію й отримати приписаний законом "дозвіл", аж тоді можна робити угоду з тростисами якоїсь школи...

ки б був річевий доказ на те, то чому ж тоді кожна окрема людина мусіла б сумніватися? А коли нема ніякого річевого доказу, то яка тоді підстава мати взагалі довір'я до релігії? — і ще більше — віддавати їй своє життя? — А смерть, що таке смерть, що ж вона іншого, як розклад праматерії і її втілення в те, що називається душею? І коли праматерія розкладається, тоді душа поширюється і так дальше". Ви знаєте, як це буває, воно нашіптувало мені ворожі слова про нашого Господа, коли я звертався до кивоту. І потім зовсім несподівано, як це ділося на нижчому ступені, підносилося все до нестерпного вершка. Я почав бачити себе самого як погаслу іскру в палаючому світі. Я не міг летіти, бо довкруги мене не було нічого іншого лише порожній простір, ані Бога, ані неба, ані навіть чорта, який би бодай якнебудь по смерті міг нагадувати життя. Я дивився в часі тих кількох секунд у пропасть зневіри — я кричав серцем, що я радше буду жити в пеклі, ніж тут умирати. А з'ява — якщо це так можу назвати, ця візія кінцевої вічної темряви, ставала моєму розумові все більш і більш очевидна, врешті стала така ясна, як невідклична певність. І тоді, щераз, заки вона стала видна, як розумово схоплена дійсність, я прийняв виклик до боротьби і піднявся з голосним викриком, аж піт стікав мені з обличчя. Мені здається, що я кликав Бога.

— Потім усе зникло, бодай у своїй виразності. Передо мною був тільки малий скелистий кивот із білими занавісами, вівтарний посуд, позолочені свічники, якась жінка в деревняках переходила попри вікно, а я чув цвірінькання горобців під дахом. Все було знову природне і спокійне.

Священик замовк.

— Бачите, панове, — промовив потім повільно, — труднощі, які викликає розум, трапляються багатьом людям, думаю. І як же може бути інакше? Як би релігія була така мала, що могла би вміститися в нашому мізку, тоді вона була б замала для потреб нашої душі. Але тут була не та плівка, переходова темрява, яку ми називаємо розумовими труднощами. Проти звичайної темряви вона була як правда проти фантазії, як конкретна подія проти уявленої, як життя проти сонного марива. Я знаю, що не можу висловити того, що думаю. Але я хотів би вам дати своє слово, що цей наїзд на царство розуму був справжньою темрявою, і в порівнянні з ним усі інші труднощі, про які я чув або пережив, є тільки послаблення ясности духа. Лише мої переживання в часі внутрішнього заглиблення викликали в мені подібний стан. Але не було це відступом почування ані сухістю духа, як ми це звичайно називаємо, а був це тілесний, несказано важкий тягар, справді понад усяку міру. І дальше, уявіть собі, будь ласка, мою безрадність. Я не довіряв своїй душі і не важився шукати порятунку в неї. І мій розум теж був переможений. А ще, коли минула перша зневіра, мені здавалося, що докази проти віри були переконливіші, ніж докази в обороні віри. І я не мав відваги ставити їх один проти одного. На мій розум звалився важкий тягар, а я боявся протиставитись йому і захищатися від нього, теж боявся шукати ратунку в мовчанні перед Богом. Мене вигнано на єдину дорогу, яка ще залишилася — у світ змислів.

Оповідач знову зупинився з тим самим тихим усміхом, що перше.

Мені всетаки здавалося, хоч і не виразно, що я розумію те, що він назвав безрадністю. Але я не знав, що він розумів під "світом змислів". По короткій перерві він почав говорити дальше.

— Світ змислів, — повторив він, — мені здавалося наче б для мене не було вже нічого іншого, крім нього. Тут і там я змушував себе відганяти від себе думки, які мені насильно насувалися, і я обмежувався до богослужебної жертви, часослова й чоток. Я намагався вимовляти слова устами, швидко й безперервно, єднаючи думки більше за словами, як за їх глуздом, і вірив, що хмари швидко розвіються.

— Так, мої панове, таким робом я жив яких два місяці, терпів просто несказане горе. Ви можете собі уявити всякі поради, які давав я собі сам, коли був безжурний. Я казав собі, що я боягуз і брехун, що втратив віру а всетаки живу дальше як священик. Найне-

стерпніша була для мене побожність моїх парохіян. Коли я клячав у каплиці і, проказуючи їм молитву, перебирав чотки, я міг вичути з кожного їх слова отой високий тон їх пересвідчення. Ех, ті ірляндці! Коли вони іноколи щось до мене говорили, мене пронизував меч болю. А Богослужби, які вони просили відправляти! Раз чи два я був в одного священика в сусідстві і тільки в головних нарисах оповідав йому свої переживання, не так вичерпно, як вам. Він висміяв мене делікатно. Казав, що це наслідки самітности. Але я знав, що це діло того, хто мені постійно був товаришем, і був міцнішим від мене. Дальше казав мені той священик, що всі молоді єреї видержували бій у цій чи в тій формі і що кожний із них свій власний випадок уважав за найбільш розпачливий. Та з усіх його слів я помітив, що йому бракувало зрозуміння для того і, що він ніколи мене не розуміє. Але на всякий спосіб я готувався до оборони. Я казав Богові, що я готов терпіти і цю опущеність, як довго Йому подобається — такий безглуздий і таємний є дар віри — якщо Він лише не дасть пропасти моїй душі, і вкінці почав я зі своєрідною впертістю наново думати про пляни своєї церкви, яку я хотів будувати.

— От як я, панове, розумію втечу в світ змислів. Я розважав дуже обережно і ніколи більш не важився заглиблюватися в споглядання Бога або моєї душі. Я прагнув виконувати свій обов'язок, як священик, прагнув відправляти Богослужбу, читати часослов, бажав проповідувати те, що наказує Церква і так — зціпивши зуби — хотів я жити й умирати. Радше бути Богом побитим і зневаженим, аніж посідати цілий світ у радінні.

Вперше за ціле своє оповідання голос отця Ґірдлстона злегка задримав. Він повів раз чи два своєю худою і старою рукою по обличчі, поправився в кріслі і почав дальше.

— Це було першого жовтня, як я знову витягнув свої пляни. За два місяці я ні разу до них не заглянув, не мав відваги.

— Дозвольте мені лише змалювати вам докладніше приміщення, в якому я сидів, і зовнішні обставини. Посередині кімнати стояв мій стіл, за мною по лівім боці два вікна, напроти мене піч, а направо двері. На вікнах висіли ситцеві фіранки. Килима в мене не було, але одна рогожа лежала під столом, а друга перед піччю. Був початок жовтня, докладніше 3 жовтня, як трапилося мені те, що я хочу тепер розповісти.

— Цього дня встав я дуже рано, відправив, як звичайно, дуже уважно і старанно Богослужбу і після дякувальної молитви сів до снідання. І тут стрінула мене перша неприємність. Я снідав при своєму столі. За мною, напроти мене і направо стояли великі плетені фотелі. Я читав якусь книжку, чи якісь інші речі і можу чесно сказати, що ніщо не було тоді від мене дальшим, як переживання минулого літа. Подумайте собі, цілих два місяці ніщо не трапилось, а бодай нічого особливого за винятком хіба отого нестерпного духового затемнення. Нагло затріщав один із фотелів і саме так, як звичайно тріщать плетені крісла, в які пів години потім, як хтось на них сидів. Але цього було досить, щоб розсіяти на хвилину мою увагу. І більше нічого. Я читав дальше.

— Тоді знову затріщало три або чотири рази і я поглянув сердито на стілець. І так, аби довго не розказувати, ішло дальше й дальше. По сніданні, коли прийшла Бриґіта забрати посуду, я запитав її, чи не порушала вона часом фотелів уранці. Відповіла, що ні. (За ввесь той час — зверніть, будь ласка, на це увагу — мені й на думку не приходило, що це може бути щось незвичайне.) Я думав, що це так від вогкости, і сказав це Бриґіті. Поки вона ще була в кімнаті, я пішов до каплички принести собі часословець. Коли саме ступав на сходи — двері лишив за собою відчинені — я почув, як мені здавалося, що вона вийшла з кімнати і йде сходами за мною. Вона була яких три або чотири кроки за мною. Я не сумнівався в те ні трохи, як не сумнівався в свої власні кроки. На закруті я не оглянувся ні разу. З шурхоту — це не були виразні кроки, розумієте, тільки свого роду шурхіт і пихкання, — а ще більше зі свідомости, що вона була за мною, я прийшов до висновку, що вона, як звичайно, чогось спішилася. На кінці сходів я оглянувся, щоб їй щось сказати, і можу

І тут власне, як державний інспектор, п. Андрухович став допомічною силою. Він запевнив мене, що можу сміло іхати й починати школу, а він із Департаментом Освіти порозуміється телефоном, а з тростистами побачиться особисто...

Мене захоплювала надзвичайна панорама... Степ і степ. Куди не поглянути, всюди степ... Особливо на полудне й захід. Деінде горбок покритий низькими кущами, решта степ на десятки миль, як тільки око людини може досягнути... Це перший раз, що я зустрінувся з безмежним канадським степом. Тільки тепер я зрозумів український степ, описаний так ядерно й уміло Гоголем у книжці "Тарас Бульба"...

Із захоплення пробудив мене Андрухович, що вже пустив мотор авта в рух і приказав сідати. Забрав мене до свого дому в містечку Вонда та познайомив мене зі своєю високо інтеліґентною дружиною і дворічним сином, Ромчиком. (Під теперішню пору той "маленький Ромчик" є археологом на державній посаді).

Після обіду, ми прив'язали мій двоколесник спереду, валізки поклали на авто ззаду і вони всі троє повезли мене до "Преті Лейк Скул". Там зустрінули мене пп. Шкварок, давніше мені знайомий із Вінніпеґу і Осип Дик, мій кум і давно знайомий — студент четвертого року прав університету Манітоби, що підчас університетських звільнень, учителював у школі Коцко, віддалений від цієї школи вісім миль.

Споріднене вирозуміння і товариство було причиною, що Дик мешкав тут, не зважаючи на невигоду й далеку дорогу, якою підчас дощу часто й пішки ходив...

Добірне, вирозуміле, рідне товариство — це ще найбільш бажане явище кожної людини. Кожний говорить те, що вважає цікавим для інших, щоб ті могли витягнути певні й корисні консеквенції з філософії, чи жартів.

Ми становили таке добірне товариство і наші розмови чи хоч би їх уривки, вселялись у тканину мозаїки життя. Кожний ури-

вок мав певне своє значення і своє призначення...

Пів години пізніше панство Андрухович від'їхали, лишаючи трьох "самотарів", мов бедуїнів у пустинях Арабії. Ми посідали біля стола й розмовляли. Гозорили, як добре і давно знайомі, не завиваючи нічого в "паперці", і висказували все те, "що було на душі те було й на язиці"... Жартували, жарти "підмащували" дотепами й "віцами" і творили гумор...

Із нас трьох Шкварок, що найбільш поважний, зрівноважений і серйозний. Говорив повільно, виразно, доцільно і навіть із жартів "витягав" моральну філософію. Не те саме Дик!.. Він, як часто говорять, "не глядів у рукав за словом". Звідки він назбирав таку силу гарячих "довципів" і як вони — поза римські, британські, американські й канадійські залоки — помістились у його голові — це була його тайна й талант... Він не тільки оповідав точно-точнісінько за оригіналом, але якось так немилосердно "підперчував", що навіть півмертвого міг втягнути у царство сміху й реготу...

Повечеряли... Мили посуду — Дик мив, я витирав насухо і складав на полицю. Шкварок замітав підлогу і прятав у хаті, бо на другий день панство Андруховичі обіцяли приїхати до нас на вечеру — запросилися в гості... Тимсамим треба було хатню позамітати, почистити й привести до ладу...

Вечоріло... Сине небо ще більш прибрало тіней нічного кольору і наводило тим на душу якогось чару і краси... Шкварок і я вийшли не холодніше повітря й полягали на траву недалеко криниці... Дик засвітив нафтову, або, як він звичайно називав "камфінову" лямпу, похилився над книжкою, як рабін над Талмудом, та вичитував правничі відомості з трактатів халдейських чи вавилонських судових законів.

На східню частину неба випливав повний місяць, похитувався між лагідно сірими хмарками, як човен на морю... Ніч на степу така чудова!.. Така —

"Місячна, зоряна,
Видно, хоч голки збирай!.."

присягнути, що саме тоді, коли я обернувся, бачив півоком якусь постать, яка одначе нагло зникла, коли я хотів на неї поглянути. Нічого більше не було. Розумієте це, панове? Рішуче нічого. Я заглянув Бригіту і чув, як вона йшла коридором. Тоді я глянув понад сходи і запитав її:

— Чи ви саме тепер вийшли з кімнати, Бригіто?

— Ні, панотче!

— Ну, то я витягнув із того свої висновки. Тому, що вона ходила по кімнаті, коли я вийшов, думав я, що вона йшла за мною. Решта була тільки звичайним уявленням. Я взяв часослов і вийшов із капличи. Коли вже був у передсінку, знову мені здавалося, наче б там ще хтось був і ждав у путну. Я глянув довкруги і, не побачивши нікого, зараз вийшов.

— Знаєте, шановні панове, ту ніяковість, коли ви відчуваєте когось у себе в кімнаті. Таке власне відчуття мав я цілої пополудне того дня, але це було щось більше, як те. Це було не лише відчуття: когось, хто тут був, іноді чути було шерех, зовсім тихий але водночас дуже виразний. Він виходив із усіх кутків, але був собою такий незначний, що я міг його чути сто разів і нічого собі при тому не думати, як би не те, що цим разом я відчував когось у себе в кімнаті. Той шерех був зовсім різний. Раз чи два затріщало в кімнаті щось дерев'яне, як перед тим затріщав плетений фотель; це був короткий гострий тріск як його часом можна чути при вогкій погоді. Раз двері самі відчинялися і отворялися зовсім потихоньки по рогомі, яка лежала під ними. Я встав, зачинив двері і дивився хвилину сходами вниз. Коли йшов до свого фотеля, він затріщав два рази. Я знаю, панове, це звучить божевільно. І ви скажете, як і я собі казав, що я був у нервовому настрою. Добре, може і так було, та стрівайте тільки! Нараз, коли я так сидів у своєму фотелі, присуненому до печі, завважив легкий порух. Я швидко оберунся, але не побачив нічого іншого, тільки крайчик рогомі, що лежала під столом, і тепер піднялася трохи від подуву повітря. Коли я глянув на неї, вона вже не рухалася. Я ставав щораз більш неспокійний, раз-по-раз розглядався по кімнаті. Але там не було нічого іншого, крім столів, рогомі, віддомого обладнання, чорного і білого Розп'яття на ґзимсі комина й шафи на одяг біля дверей. На вікнах висіли ситцеві фіранки. І то все. Надворі був захмарений жовтневий день, а десь біля пів до першої вполудне впав малий дощ. Пригадую собі, як я налякався, коли вітер ударив крапликами дощу в моє вікно. Три на третю ввійшла Бригіта накривати стіл. Зі соромом мушу признатися, що мені зробилося незвичайно легко на душі, коли почув скрип входових дверей. Бригіте приходила три-чотири рази денно обслужити мене, решту ж дня я був сам один у цілому домі.

— Коли вона ввійшла, я дивився на неї. Вона всміхнулася до мене, при чому я завважив, що її обличчя прийняло особливий вираз, усміх завмер, і зараз вона поклала на стіл скатерть і столовий прибір, розглядалася здивовано — як мені здавалося — по кімнаті.

— Що там, Бригіто, таке сталося? — запитав я. Вона вагалася хвилинку, потім відповіла:

— Нема нічого, достойний отче!

— Потім вона наперла стіл. Я читав підчас цілого обіду. Вона приносила страви одну по одній. Гадаю, що я дуже спішився з їдженням. По обіді я хотів собі зробити довшу прогуляну. Була ще й інша причина не тратити часу — мушу це спокійно визнати — я хотів вийти з дому ще заки Бригіта вийшла. Я знаю, це було боягузство, але майте на увазі, що я вмовляв собі ввесь час, що мої нерви роздратовані і що радше я не повинен залишатися самим, хіба що на свіжому повітрі. І от того дня не трапилося нічого. Мені здавалося, коли я переходив через трисовину, що всяке почуття, ніби мене щось переслідує, зовсім зникло. Це я усвідомив собі вперше, зараз після того, як я переступив межі свого села. Я був зовсім щасливий і веселий.

— Та коли вертався до дому і село виринало передо мною в сумерку, а його світла мерехтіли зза горбка, неприємне почуття знову заволоділо мною. Оце вперше прийшло мені виразно на думку, що провести отак ніч самим у цілому домі, буде трохи нікново. Окрім того мені насувався здогад, що мій настрій у тій хвилині може стояти в деякому зв'язку з давнішими переживаннями; але що думку старався я прогнати від себе як новий черговий напад.

— Та, ніяковість більшала, коли я доходив до сільської дороги. З соромом мушу сказати, що подорозі я приставав кілька разів, щоби порозмовляти зі своїми парохіянами, приставав просто через нестримно сильний страх перед своїм домом. Також завважив я по тім боці вулиці в Бригітиному вікні, що якесь обличчя виглянуло з вікна і зараз же, побачивши мене, зникло. За якусь хвилину Бригіта відчинила двері і вийшла.

— Я не обертався і не ждав на неї, але коли дійшов до дверей свого дому, був свідомий почуття полегші від того, що вона йде за мною. Коли ввійшов до дому, вона теж зараз увійшла.

— Мені дуже прикро, панотче, але я ще не напила чаю,— сказала

— Я просив її принести якнайвидніше часо і пішов помалу горі сходами, при чому з ложним сходом тривога моя зростала. Я знав добре, чого Бригіта ждала на мене — вона не хотіла сама входити до порожнього дому. Але мені було якось так, що не міг її спитати, чого вона боїться.

Ректор нахилився вперед.

— Дуже жалую, отче Гірдистон,— сказав тихо,— але вже надійшов час вечірньої молитви. Одначе ми зробимо сьогодні виняток і довідаємося кінця потім.

Старенький встав і усмішкою дав нам знак іти за ним до капліці.

(Далі буде)

Теофіл Кострубa

ПЛЯН КАТЕРИНИ II ДЛЯ ЗНИЩЕННЯ УНІЇ

Все те, що діялося продовж XVIII століття й про що ми розказали в попередніх розділах*), діялося ще за існування старої польської держави. Отже хоч і як шалів протиуніятський терор за часів хочби Петра I-го, чи пізніше,!) всетаки тоді була ще деяка перепона в безоглядному переведенні повного знищення Унії. Ця перепона уступила, коли через розбори Польщі (1772, 1793 й 1795) українські й білоруські землі, з виїмком Галичини, Буковини й Закарпаття, опинилися в межах Російського Царства. Людиною, що могла оглядати цей великий тріюмф політики Петра I-го, наче сповнення мрій, заложених у "тестаменті Петра Великого",[2]) була цариця Катерина II-га (1762-1796).

Була це людина під моральним оглядом нікчемна, розпустна, безрелігійна й цинічна, позбавлена всяких моральних скрупулів. Її політику супроти України так сильно кількома словами начеркнув Шевченко, дивлячися на пам'ятник Петра I-го в Петербурзі, де читав надпис:

"Первому — вторая"
Таке диво наставила...
Тепер я вже знаю:
Це той Перший, що розпинав
Нашу Україну,

А Вторая доконала
Вдову-сиротину!
Кати, кати-людоїди,
Наїлись обоє,
Накралися! А що взяли
На той світ з собою?!

Та — ба! Не думала про "той світ" цинічна російська імператриця, приятелька французького філософа-циніка Вольтера. Та ледве чи думав поважно про другий світ і Петро I-ий...

Уже представлені в попередніх розділах факти, напр. різня підчас коліївщини, чи мучеництво гр.-кат. священиків по тюрмах (У Бердичеві й ін.), сталися за часів Катерини II-ої. Такий Мелхиседек Значно-Яворський, діючи в порозумінню з петербурзьким Синодом, добре знав, що діє згідно з інтенціями — коли й не інструкціями — царині. Оборона православ'я у цієї цинічної жінки

*) Із книжки п. н. "Унія і Москва, Як Москва нищила Унію в XIX ст."

— Дику!.. — вигукнув Шкварок із захопленням. — Ходи, братіку, до нас!.. Тут так гарно... Ніч така чудова!..

Дик висунув голову крізь отворене вікно і — Не маю ще часу, голубе мій... Зрештою, "Вламен муж не йде на раду нечестивих! Ані на дорозі їх не стрічає, ні на раді їх не сидить!"

Аж за пів години вийшов, і мимрив півголосом "нині отпущаєши раба Твоєго, Господи, по глаголу Твоєму"!.. Кинувся біля нас на траву. Зірки моргали з галекого, темносинього неба... Місяць усміхався і вводив нас у царство пісні... Без попереднього порозуміння без диригенте, без одного слова, навіть без погляду ока, якась невидима сила торкнула нас і ми в один і той самий момент почали —

А блідий місяць на ту пору,
З-за хмари де-де виглядав!..
Неначе човен в синім морю,
То випливав, то поринав.

Пісня вилилася з грудей — вільно, свобідно, нестримно... Неслася понад землю, опадала на давно висохле озеро Преті Лейк недалеко нас, підносилась угору й розливалась у безмежних просторах Вселенної... На півночі ясніли північні сяйва — "Аврора Бореаліс" — які тільки в північних сторонах були помітні... Це все ставало чаром тієї чудової, канадської ночі...

Північ пекно минула, коли ми повернули до хатини. Навіть нафтової лямпи не світили, бо місяць достачав стільки світла, що можна було позатягати на собз пижами... Але тут почалася комедія. Як господар хати, тим самим і ліжка, силою авторитету, Шкварок запорядкував, щоб Дик спав посередині між нами, пояснюючи, що він наймолодший, найтоншій, найспокійніший, що невдовзі буде адвокатом — може — та наймудріший і, ради спокою й похори, підмащував свої слова всякими суперлятивами, заслуженими й незаслуженими, правдивими й неправдивими...

— О, ні, коханий Шкварочку!.. Своїми підхлібними суперлятивами в лапку мене не зловиш!.. Те, чого ти мені бажаєш, власне

тобі належиться братіку!.. До приїзду Марцінова, ти був тут голова, господар, кухар, кельнер, помивач посуди, покойовик, президент, "губернатор", диктатор, тиран і всякі такі інші почесті мав, на які заслугує ваша екселенція. Але тепер знай, що твій авторитет закінчений і велику ласку робимо, коли дозволимо тобі переночувати ще одну ніч на ліжку... Отже ти спиш посередині!

— Але слухай но, благообразний Йосифе... Ти ж християнин і повинен пам'ятати, що старших треба слухати і давати їм вигідніше місце... Хіба це не в'яже тебе?

— Ах, мій ти Лікургу!.. Де ж ти дочитався такої філософії, що Святе Письмо позволяє старшим робити кривду молодшим і нівечити їх, виставляючи їх на тортури?..

Станув посеред кімнати, прибрав позу Наполеона у вирішному бої проти союзників, Австрії і Росії під Австерліцом у Моравії, та почав ораторську тираду, немов наслідуючи атенського найбільшого бесідника, Демостена, що говорив до морських хвиль...

Але гордої тої пози Наполеона не пощастило йому втримати. Штанці пижами були три "мірки" ширші як треба було, і при кожному русі рук спадали наділ. Він підносив і підтримував їх, але хіба тільки на те, щоб вони при рухові знову спадали. Врешті дав спокій, лишаючи їх на підлозі, щоб служили, як морська піна у стіп Афродити, при її народженні з морської піни..

— Світлий Суде і достойна лаво присяжних... Апелюю до ваших вельмож, до трибуналу справедливости, щоб, як якийсь казав дайми на то, боронити себе. Апелюю до вас, бо, як якийсь казав, рахувати тоту причину, дайми на то — "подивк" того інтересу, не мавши той, так би сказати, і рахувати сюди й туди і перейти всі кодекси справедливости як той казав, і пов'язати їх усіх до одної купи, як той казав, дайми на то, то поза всяке мудрування й мислення, тут як той казав, пахне надужиттям! Такого негідного явища, як той казав, дайми на то, толерувати не можна. Тут твориться, як той

(до того ще й чужинки, бо вона була в німецького роду) була в неї пунктом амбіції — ось, мовляв, як я побиваюся за православ'ям! "Мнѣ остается", писала цариця 17 жовтня 1764 р. до свого варшавського міністра Репніна, "рекомендовать вамъ всего болѣе два дѣла: дѣло о диссидентахъ и дѣло о границахъ; моя слава заинтересованна въ обоихъ, помните это".[3])

Щоб зрозуміти холодний, політичний рахунок російського уряду в релігійній справі, вистарчить навести лист віцеканцлера Паніна, висланий до того самого Репніна, де сказано дослівно таке: "Относительно нашихъ единовѣрцевъ... излишне усиливая ихъ такъ, чтобы они сами собой независимо отъ насъ могли держаться въ республикѣ и раздѣлять ея правленіе, подвергаемъ мы себя неудобству въ разсужденіи и безъ того столь частыхъ и великихъ побѣговъ, которые тогда еще болѣе усилятся при свободѣ вѣры, соединенной съ выгодами свободнаго во всемъ народа: тогда можно будетъ опасаться и на счетъ нашихъ пограничныхъ провинцій, сходныхъ съ Польшею правами и обычаями народа".[4])

Як бачимо з цього цікавого листа, *московським правлячим кругам цілком не йшло про релігію*, вчинки їх не походили з переконання, зі щирого релігійного запалу. Це був виключно політичний рахунок, щоб у Польщу внести розклад і довести її до упадку. Як дуже різнилася Катерина II-га від Жигмонта III-го, що волів радше зректися корони, як допустити до шкоди католицькій релігії в Польщі! Яким справді апостольським духом був наповнений король, а якою цинічною ученицею Макіявеллія й Вольтера показалася "православна" цариця! Цих моментів особливо не можна забувати, коли чується збоку московських і наших москвофільських істориків, що "возсоединеніе" не було нічим іншим від Берестейської Унії...

Отже цілком правильно характеризує Катерину II-гу наш єпископ Юліян Пелеш: "Ця жінка, що властиво була гарячою прихильницею Вольтера й не шанувала ніякої релігії, вміла краще від її інших сучасників використати релігію для своїх політичних цілей".[5]) І тому її постанова винищити Унію була одним з актів "будівництва Росії", яка, користуючися такими методами, мусіла дійти до сучасного стану — коли зза плечей "казьонного" православ'я виглядає... обличчя антихриста.

Та чи справді існував спеціяльний плян знищення Унії, плян вироблений урядом? — міг би хтось спитати. Може, навпаки, Катерина діяла під пресією опінії й вимог "апостольського духа" її підданих? Так можна було б думати, як би ми не мали автентичного й достовірного свідоцтва людини, що була добре втаємничена в махінації московського уряду щодо Унії. Цею людиною був *Сімашко*. Про нього буде докладніше дальше. Ось що він пише в своєму проєкті на знищення Унії (переклад):

"Цариця Катерина II-га виявила без вагання свій намір — *викорінити Унію* в приєднаних від Польщі єпархіях. У тій думці: 1) вона касувала унійтську духовну владу, або слабляла її ділання; 2) перепиняла вплив римо-католицького духовенства й дідичів тої ж віри на сумління уніятів. *Видавши наказ св. Синодові*[6]) на початку 1794 року оголосити в новонабутих тоді областях (крім Литви) заклик до народу вертатися до благочестія.[7]) Її Величество поручила Генерал-Губернаторові Тутолмину співділати в цій справі якнайбільше й пильно наглядати: "щоб ніхто з поміщиків, посесорів і урядників духовних і світських римського й уніятського закону, не посмів робити в цій справі навіть найменших перешкод — тим, що навертаються до православ'я, утисків і обид. Всякі спроби, які проти пануючої віри, означаючі непослух нашій волі, треба вважати за кримінальний злочин (уголовное преступленіе), що підпадає судові й потягає секвестр майна до скінчення справи. Такі гострі потягнення, ще підчас воєнного стану в тих краях, мали свій вплив, і в мінській, а зокрема у волинській і подільській губерніях повстали многолюдні греко-російські Єпархії."[8])

Вслід за тим почалася дальша "місійна" акція. 1794 р. православний єпископ у Польщі, з титулом переяславського, але з осідком у Слуцьку на Волині, Віктор *Садковський*, видав фанатичний пастирський лист проти Унії. Рівночасно переводили "місії". Як виглядали такі "місії", про те маємо сучасну реляцію. Наводимо її дослівно, так як вона подана в праці єп. Ліковського:

"Носить вона наголовок: "De modo, quo uteantur disuniti in convertendis unitis per Volhyniam". Згідно з нею православні попи, що їх висилав Віктор Садковський звичайно з відділами війська, приїхавши до якогонебудь уніятського села, казали дзвонити в церкві і скликували нарід. Коли нарід зібрався, тоді піп намовляв їх, щоб повернулися до віри батьків. Тимчасом у церкві й на цвинтарі поза церквою *складали купи різок і київ*, якими солдати грозили народові. Пізніше піп убирався в церковні ризи й оголошував приказ цариці, щоб усі приймали благочестя. Непокірним грозив суворою пімстою, а прихильним обіцяв ласки. Коли нарід мовчав, або отверто відповідав, що хоче остатися при Унії, *тоді піп* (або попи, як їх було більше) *бив людей по обличчі часто аж до крови, в церкві перед вівтарем дер за чуприну, кидав об землю. Далі вояки* на приказ офіцера виводили старших громади на цвинтар і *били різками або киями*. Як і це не помагало, запечатували церкву, уніятського священика заковували в кайдани, провадили до нової повітової влади (російської вже, не польської, Т. К.) і там разом зі злочинцями замикали на кілька тижнів до в'язниці. Коли нарід під насильством подавався цілком або частинно, то в той спосіб навернені мусіли підписуватися, що приймають благочестя (себто православ'я, Т. К.), а тоді вже ціле село вважали за навернене й змушували всіх до підпису. Потому піп із процесією обходив тричі церкву довкола й водою, що її сам посвятив, кропив людей і церкву, — із престолів скидав антимінси, а вкладав свої; а коли уніятський парох опирався, то його проганяв і настановляв свого. А як уніятський парох погоджувався на відступство, завішував його хвилево в виконуванні пастирських обов'язків, доки не навчиться нових православних обрядів. Єпископ луцький Михайло Стадницький, бачивши ті страшні безправства й насильства на своїй Церкві й неминучий її упадок, утік із Волині до Варшави, де збожеволів і помер 1797 р."[9])

Як би хтось міг думати, що ця картина "навертання" переяскравлена, то скажемо, що вона не одинока; в листі уніятського митрополита, Ростоцького, маємо подібний малюнок переслідувань. Лист цей писаний був до царя Павла I-го.[10])

Але на "актах навертання" при помочі буків не скінчилося: Катерина на рік перед своєю смертю знесла самовільно майже цілу уніятську єрархію і провід Церкви віддала в руки людини, що не була достойна єпископської гідности. Це був один із найтяжчих ударів і одна з найважніших причин упадку Унії. Про це в дальших розділах.

[1]) Очевидно про всі факти ми тут не розказували; пор. нпр. пограбування улашковецького василіянського манастиря в 1740 р. (о. Р. Лукань ЧСВВ, Василіянські манастирі в станиславівській Єпархії, Львів, 1935, стор. 15).

[2]) Про цей тестамент пор. І. Борщак, Григор Орлик, Львів, 1932, стор. 131-132.

[3]) С. Соловевъ, Исторія, кн. XXVII, ст. 195; пор. Я. Шульгин, Начерк коліївщини, с. 168.

[4]) Соловевъ, кн. XXVII, с. 245-246; Шульгин, с. 172-173.

[5]) Pelesz, Geschichte der Union, II, 507.

[6]) Цей вислів особливо маркантний: цариця наказує Церкві.

[7]) Себто до схизми.

[8]) М. Морошкинъ, Возсоединеніе Уніи. Историческій очеркъ. "Вѣстникъ Европы", 1872, апрѣль, стор. 628-629.

[9]) Ліковский, цит. тв., I, с. 245-246.

[10]) Лист цей у цит. творі с. 246-248.

казав, очевидна кривда — не мовляв той, а це, рахувати сюди й туди, за всякими параграфами, видимими й невидимими — не мовляв той — противиться, як той казав, усяким правилам рахувати — природнім правам людини... Прошу зважити, високий трибунале, даймо на то, рахувати тоту причину і, як той казав, даймо на то, коли я переспию між тими двома сильніщими й грубшими титанами — так би сказати — то, як той сказав, вранці, ще до сходу сонця, з мене буде "пен-кейк", або ячмінна паляниця, як той казав — даймо на то!..

— Ах, Боже мій! — викрикнув Шкварок, не стримуючись від сміху. — Мій шановний наслідннику римського славетного оратора Ціцерона!.. Ти стараєшся все перекрутити, щоб тільки поставити на своїм... Ну, не злі змагання... Для адвоката потрібне це...

— Юрку, ти ображуєш мене!.. Я думав, що ти джентелмен!

— Я таку саму помилку зробив думаючи таке про тебе!..

Йшли слова у вихиляси й викрутаси, поки, врешті, наш світлий адвокат не зм'як і, як ягня не поклався покірно посередині ліжка, більше не обзиваючись...

(Кінець буде)

РІЗНІ "ТРОВЛІ"

Два учні першої кляси стоять на шкільному подвір'ю в часі перерви і розмовляють: "Як ти думаєш, — спитав один, — чи нуклеарні стрільна проб'ють стіну тепла?" — "Ні, — відповів другий, — як тільки сила ввійде в субстратосферу..." В той момент задзвонив дзвінок і перший сказав: "Хай йому лихо! Тепер ми мусимо йти до кляси та нанизувати на нитку коралі".

● Нью-йоркський кравець домагався перед судом розводу з жінкою тому, що вона — з професії боксерка — приневолювала свого чоловіка до того, щоб він бився з нею навкулачки, коли не було потрібного тренера. Суддя відкинув скаргу кравця, заявляючи, що мужчина, який бере за жінку боксерку, повинен бути приготований на такі "подружні послуги".

о. Богдан Курилас, ЧНІ

ДІЯЛОГИ ВАСИЛІЯНОК

(5-те продовження)

Відслона 5, ЯВА 7

Глинище біля Вітебська. (Сестри ці ж, що в шостій яві, та ще С. Ірина Квинто й Євфимія Гуринська. Копають рискалями глину й накидають на ручний візок (евент. дві тачки). Останні дві Сестри працюють зовсім скраю сцени, так що їх зразу видно лише трохи, за хвилину ж зовсім не видно. Працюючи, всі вголос проказують 6-й час із правила (часослову). При словах: "Господи помилуй").

ТРИ ПЕРШІ СЕСТРИ: Господи помилуй (10 разів, п'ять і п'ять).

ДВІ ОСТАННІ СЕСТРИ (у відповідь з-за сцени): Господи помилуй (5 і 5).

ТРИ ПЕРШІ: Господи помилуй (5 і 5).

С. ІРИНА КВИНТО І ЄВФИМІЯ ГУРИНСЬКА (за сценою): Госпо... *(Страшний гук. За сценою обвалюється на них частина глинища).*

ТРИ ПЕРШІ СЕСТРИ: Ох, Боже, яке горе! *(Біжать відкопувати, рятувати. По декількох мінутах праці).* Матінко Божа, спаси. Вони не живуть. *Стають навколішки й зворушено проказують):* Пом'яни, Господи, яко благ рабині Твоя і елика в житії...[26]).

(Зсувається звільна занавіса).

Відслона 6, ЯВА 7

Подвір'я, як у яві першій, тільки інший його куток, де стоїть дривітня. На сцені видно тільки один угол повітки, з відкритим входом до неї. Всі Сестри зібрані у ряді по дві. Напереді Мати Ігумена й С. Заступниця. Збоку черниці, їх ігумена з патерицею й Михайлевич попереду. Сценою проходять два солдати до половини нагі, з канчуками в руках і заходять у повітку.

МИХАЙЛЕВИЧ (із Сімашковим указом у руках, убік Сестер): З огляду на те, що ви далі вперто стоїте в римській єресі й погорджуєте батьківською милістю його імператорського величества, государя всея Росії і святішого синоду, блаженніший митрополит Йосиф Сімашко зволив розпорядити наказувати вас двічі в тиждень бичуванням. Мінська ігумене, вам повелівається кожний раз перед мукою вголос прочитать сестрам оцей високий приказ митрополита. *(Дає мінській ігумені письмо).*

МІНСЬКА ІГУМЕНЯ (на часок вагається, чи взяти з рук Михайлевича документ, відтак рішуче бере): Любі мої діти! Як бачите, то до щастя страждати за віру долучується для нас можливість мати участь у болючому бичуванні й обнаженні Г. Н. Ісуса Христа. Його страсті будуть нам силою, підпорою, нашою потіхою, ліком на всякого роду недуги, стануть запорукою нашої вірности й сталости. Ось що написано в цьому указі *(читає):* "Не зважаючи на всі батьківські зусилля государя-царя і мої, сестри василіянки дальше вперто цураються материнського лона святої Русскої Церкви. Он чому приказую кожній відмірити два рази в тиждень по тридцять батогів. Операцію повторяти так довго, доки ті загублені овечки не приєднаються добровільно до єдиноспасаємого стада". Підпис: Йосип Сімашко.

МИХАЙЛЕВИЧ: От ви і чули, що вас жде, якщо зразу не підпишетеся на цьому документі. *(Виймає документ із-за пазухи).* Підписуєтесь?

С. БЛЯНКА: Ми раз сказали, чого Господь наш Ісус Христос прагне від нас: гарту духа, вірности і сталости, а не бути подібними до тебе, тростино, колихана вітром[27]).

МИХАЙЛЕВИЧ: Досить, досить! Солдати! До тридцять чосів Сімашкових докиньте кожній ще двадцять від мене.

ДВА СОЛДАТИ (заховані в повітці): Єсть, атєц Ігнатій!

МИХАЙЛЕВИЧ: Ігуменя, ти ступай перша. *(Ігуменя йде. За хвилину чути удари бичів. Один із солдатів уголос числить: адін, два, три... На сцені зразу нервозне напруження. Сестри зачинають плакати. Плачуть деякі черниці. Інші сміються і плещуть в руки. Таксамо кількоро дітей).*

ОДНА З ЧЕРНИЦЬ (раптовно і сильним голосом): Міхайлєвіч, ми протестіруем. Что ви делаєте с людьмі? Ето не манастір, ето ворофня і ґнєздо палачей! Что скажет культурной мір о Расєї? Ви хуже туркоф і ботокудоф! *(На хвилину на сцені і в повітці гнітюча тишина).*

ІГУМЕНЯ ЧЕРНИЦЬ (замахується патерицею): Молчать, вот ти дура, ти культурніца! Бунтувать протіф пріказам царя і святой Расеї! Вот єщо слово і баріня поєдеш в снєгі, на белиє медведі!

ЦЯ Ж ЧЕРНИЦЯ: Біла б тебя сіла Божая, сцена повалплена[28]). От сєводня — я нє ваша, я іду вон. Я бросіла Пєтербурґ і мірскую жизнь, веріла у вас найті рай, а попалас в ад. Вот еті католічкі молятся, а ви все пянствуєте і распуснічаєте. Ані как Ісус Хрістос, тіхиє страждают, а ви дікіє і патлатиє і палачі хуже татар! Сєстри мої, мілиє хрістолюбіци! *(Обіймає кількох Сестер і цілує їх. Тоді швидко відходить).*

МИХАЙЛЕВИЧ (до російської ігумені): Что сдєлать с нєй? Сразу скамандую закуть єйо в кандали.

МОСКОВСЬКА ІГУМЕНЯ (потиху): Ơстаф. нельзя. Ана — дочь князя Волконскаво!

СЕСТРИ (з радістю співають): Тебе Бога хвалим, Тебе Господа ісповідуєм!...

Занавіса

Відслона 7, ЯВА 8

Сцена відображує понуру манастирську пивницю. Дві перегородки в середині, так що Сестри поділені на три групи, герметично відділені одна від одної. Сестри закуті, сидять на чому попало: камінню, купі гнилої картоплі, у третій "клітці" на головках капусти. Тьмяно зверху блимає каганець. Кругом пліснява й хробачня. До трьох пивниць можна заходити тільки спереду. Зліва група сестер із вітебською С. Заступницею. Посередині мінська ігуменя зі своїми Сестрами. Ізправа Сестри: Пульхерія, Блянка, Харитя, Софія, Калина, Ольга, Тетяна, Віра, Надія, Любов. Відслона зразу показує понуру картину трьох пивниць разом, а тоді закриває середущу і з правого боку, відслоняючи ліву.

С. ЗАСТУПНИЦЯ: Сімашко в листі дуже вилаяв Михайлевича за те, що досі не потрапив зламати нашого опору, Сестри, і не намовив нас іще до відступства. От і поділив нас на групи і вкинув в окремий підвал.

С. ТЕРЕЗА БЕНЕЦЬКА: Не зламав і за Божою поміччю не зломить, С. Заступнице, дозвольте нам зачати дев'ятницю до Жировицької Богородиці, за ласку витривати.

ВСІ СЕСТРИ (радісно): Згідні, згідні.

С. РОЖА ІЛЬГОЦЬКА: Сестро Заступнице, просимо, нехай Сестра Герта спочатку проказже чудову молитву в пошану Божої Волі.

СЕСТРА ЗАСТУПНИЦЯ: Прошу, Сестричко!

С. ГЕРТА СІЧИНСЬКА (встає, складає руки в кайданках на груди й лицем до сцени рецитує): "Господи! Кожний раз, як молимось: ..."да будет Воля Твоя"[29]), маємо намір прийняти всі розпорядки Твого Провидіння супроти нас. — Не хочемо іншого стану життя, іншого вбрання, іншого харчу, іншого здоров'я, як тільки того, що Тобі сподобається нам дати. Дякуємо Тобі, що був із нами в самотніх і жахливих годинах тортур і понижень. Що був єси з нами, коли ми, свідомі кривди особистої й народньої з рук московських угнітачів, звивалися як черв'яки, розчавлювані чоботом. Ти кожний раз — із нами; тільки ми, як діти до матері, притулимось до Твого зраненого боку і там — останемо шукати затишку. Ти завжди надихуєш нас міццю й надією, Ти окрилюєш наші душі спокоєм і погодою.

Хочемо всього, що Ти, Боже, постановив для духовного добра нас усіх, нашого Чину й наших родин, нашої Церкви, наших солодких вітчизн, України й Білоруси. Бажаємо любити Тебе від усіх сил у цьому житті і в небі, як люблять Тебе Серафими. Цінимо Твою Волю понад усі скарби. Нехай діється і хвалиться повік найсправедливіша, найвища, найсолодша, наймудріша, наймилостивіша Божа Воля в усьому[30]).

СЕСТРА ЗАСТУПНИЦЯ: Тепер помолимось за Сестер, що караються за стіною. *(Занавіса засувається над лівою переділкою, а розкривається над середущою.*

ЯВА 9

Середуща переділка: мінські Сестри. (Сестри сповнені духовної радости, співають спільно складеного собою канта):

З допусту Твого, Боже, скули нас окови,
Прийми наші співи, не залиш ніколи.
Бо прогнали нас з дому, Твоїх райських
теремів,

На відступників скаргу ми до Тебе несемо.
Люті вепри дуброві Виноградник порили,[31])
Занечистили храм Твій,[32]) тихий рай запалили,

Ти єдиний Потішник, в мед звертаєш печалі,
Для вітчизни дай волю, заопікуйсь надалі!
То ж дерзайте, ви Сестри, сміло станьте на прю,
Він Господь небесних ликів, Переможець у бою!

ЯВА 10

Третя переділка з третьою групою Сестер. Дві перші заслонені.

С. БЛЯНКА: Нераз приходить мені думка, Дорогі Сестри, чому Господь посилає на свою Церкву, народи, монаші чини й одиниці час досвіду і переслідувань? І от, яке світло прийшло мені в часі роздумання. Годі уявити собі місяць травень чи липень без зливних дощів, громовиць, а то й хмароломів і повеней. Що такі явища в природі, це час проби і гонінь — для душ. Води зривають домики, збудовані на піску[33]), безвільні стеблини й травинки, але даремно шумують і піняться, вдаряючи об грізні дуби: дубів їм не здолати.

С. ПУЛЬХЕРІЯ: Правда, Преподобна Сестрице. Варт це тямити російським Неронам і Діоклеціянам, теперішнім і прийдешнім! Але от що ще можна б сказати на цю ж саму тему. В тихомирні, звичайні часи християни дуже часто змеханізовують своє релігійне життя, одерев'янюють відносини до Божого Маєстату. Це вже оволодіває ними дух Старого Заповіту. Та ось зривається буря, розганяє на каторги наших душпастирів, убиває найкращих синів і доньок наших народів, грабить і присвоює наші храми, школи й манастирі. Та де біда найтяжча, там і Бог найближче! Перед тисячами й мільйонами страдників стає живою справжня Постать Ісуса Христа: предоброго, а зненавидженого, Царя неба і землі, а вбогого, тихого серцем і покірного. І тоді по бурях, приходить новий розцвіт, нова весна, нове життя, добро нове у світ.

С. ХАРИТЯ: Навіщо зійдуть український і білоруський народи, коли боговбивча Московія заморить голодом і кулями наших священиків, ограбить народ із святих церков і св. Тайн, спустошить манастирі й місцевості чудотворних ікон, а в школах зіпсує дух народу, зогидить його, поверне мільйони молоді в потурнаків-яничар?!

С. ПУЛЬХЕРІЯ: Сестро Харите, коли гоніння винищують священиків і духовний провід на-

ції, то даються у величезній кількості мученики і так он знову відновлюється рівномірний розподіл Божественної благодати. Який же у крові дзвінкий голос, що з землі підіймається він аж на небо високе![24]).

С. БЛЯНКА: Маю враження, що це сам Святий Дух заговорив твоїми устами, Сестрице.

С. КАЛИНА: Це справді жах, що "боголюбний" московський цар так по-варварськи знущається над найбільшими святощами мільйонів, над їх релігійними переконаннями, дозволяє диким солдатам ордою кватирувати по селах, стріляє найкращих священиків, черців і вірних! І все це діється не між сарацинами, тільки у християнській країні. Чи справді росіяни — такі невигойні падлюки?

С. ОЛЬГА: Ніколи, Сестрице, ми не повинні узагальнювати! В кожному народі є люди добрі, є й — підляки. Але від Івана Лютого і по сьогодні не було в Московії волі для народу і рабством хворіє російський народ. І рабство захочують вони силоміць насаджувати всім нащим світу, називаючи тиранію "визволенням".

С. ТЕТЯНА: Правильно кажуть селяни: Підсади півня на сідало, ні, він пнеться ще вище. Те саме й з Московією. Від часу несамовитих "послань" Філотея про "третій Рим—Москву" і про "единого в усій вселенній християнського царя" московського, "браздохранителя Церкви", скільки злочинів проти людства зробили росіяни і скільки ще зроблять в будучому! Відокремлена в своєму абсолютизмі, російська імперія становить для всього християнства небезпеку безнастанних міжусобиць і воєн[25]).

С. ВІРА: Ви бачили, Сестри, медалю ганьби "торжества православ'я", яку показував нам з тріюмфом Михайлевич. Який кривавий глум тиранів над людськими сумліннями та історичною правдою: "Отторгнутіе насілієм, воссоединьонии любовію"[26]). Правильно хоч виграв рували на ній хрест і хустку Вероніки з оплюваним лицем Розп'ятого, бо це вони Його наново розп'яли й оплювали. Кажуть, що Сімашків "акт з'єднивения" в імені "двох і пів мільйона вірних" підписали... 21 священиків, бо всі інші на Сибірі, або в могилі[27]/).

С. ГЛІКЕРІЯ: Але ми, Сестри, бодрімось, молімось і віруймо. Так певно, як Бог є на небі, розвалиться тюрма народів, минуться Плутови і Протасови, впаде тиранія Москви, стануть вільними українці й білорусини, звільниться з віковічних пут і злочинів сам московський народ і засяє сонечко святої волі!

С. НАДІЯ: Я думаю, що два моменти пхають російську людину до все нових злочинів: горде переконання про їх "вищість", міт "святої Росії", яка в дійсності є голодною вовчицею і хижаком, та врешті... пхає їх до злочину вічний страх перед своєю владою, страх один перед одним, страх рабів. Ви завважили, як від генерала по їхню ігуменю і черниць, усі вони панічно бояться один одного. Покищо такі сміливі душі, як сестра княжна Волконська, у них білі круки. Неодин із них бачить зло, бачить море сліз, крови і людської кривди, але... боїться, мовчить і так відповідає за злочин катів. У Росії страх одного перед одним і морове повітря чи пошесть холери — це одне і те саме.

С. ЛЮБОВ: І он тому, Сестри, ми маємо і за цих боягузів жити й страждати по-геройському, по-василіянськи! Наша сила й перемога: любов, не ненависть. Згідно з Христовим заповітом, ми маємо прощати й москалям, любити їх і за них молитися[28]). Лихий священик, чернець чи монахиня живе в більш жалюгідному стані як розбійник. Злочинець-бандит може навернутись, і це буде для нього наче друге народження. Лиха ж черниця не в силі другий раз народитись; її народини зазнали невдачі, зламу. І без особливішого Божого чуда, вона назавжди залишиться викидком і недоноском.

С. БЛЯНКА: Люди зо світу нераз питають себе: навіщо здалися манастирі. Нашим суворим, працьовитим життям ми хочемо показати їм, що це можливе: знаменито відмовити собі чимало розваг і розкошів, які люди вважають за конечні. Але це лише частина завдань чернечого життя. Василіянський Чин — це не тільки школа вмертвіння невладнаних пожад, не лише заповідник-розсадник чеснот, — це перш за все: святиня молитви! Єдина молитва виправдує наш черничий побут. Хто не вірить у силу молитви, той не може не мати нас за обманців чи паразитів. Ми мусимо про це ясно говорити безбожникам і недовіруючим. Чи й невіруючі не є змушені признати, що віра в Бога ще й сьогодні — загально-людське явище? І чи це не жахливе противіччя, що люди можуть усі разом вірити в Бога, а моляться йому так мало і так зле? Вони вміють Його тільки тим шанувати, що Його часом... бояться!

С. ГЛІКЕРІЯ: Будьмо певні, що і цар, і Сімашко, і Плутови, і Протасови, і ввесь провід русскої православної Церкви, або не моляться, або зле й поверховно лише моляться. Бо як би вони хоч на хвилину зачали щиро молитись, то не чинили б такої сили злочинів над невинними; злочинів, що кличуть до неба про пімсту й у "білих книгах" запишуться в історії на ганьбу російського імени.

Якщо віра в Бога: вселюдська, то чи і молитва не має бути вселенською? Ото ж, Сестри, ми обов'язані молитись одні за одних, за все людство, отже і за росіян, що нас переслідують, бо зле моляться! Он як: кожна молитовця, хоч би плила вона з уст малої пастушки, що пасе своїх овечат, це молитва людського роду.

(Коротка перерва)

Те, що мала чередничка робить час-до-часу, за повштовхом невинного серця, те ми повинні діяти днями і ночами. Це ніяк не значить, що ми обов'язково краще молимось за пастушку! О ні! Ми нераз мусимо докласти трудів усього життя, щоб здобути цей дар простоти й дитинства, що для пастушки може

бути просто ласкою Божою, надхненням однієї хвилини, начеб геніальним просвітленням[29]). Але дар доброї молитви — варт і найбільших трудів, геройських зусиль, бо це — небо на землі, бо це золотий ключ до вічного життя, це запорука витривання[30]). Через довге життя, недосконалості й невірності ласці, ми — раз покинули рай дитячого стану[31]) і тепер потрібно нам довго трудитись, зітхати й терпіти, поки в нього не повернемось і поки після довгої ночі не засяє нам досвітня зоря. І василіянські Устави — це не затишок перед бурею й духовною боротьбою.

(Коротка перерва)

І чернечі Устави це не заповіла фронту, не затишок для безділля й байдикування, а перші окопи вогневої лінії за перемогу Христа та Його Ідеалу Краси, Правди й Любови.

(Завіса засувається над третім переділом. Коротка перерва).

(Далі буде)

[29]) Іs. 11, 23.
[30]) Єар. 2, 7.
[31]) 1 Кор. 1, 27-29.
[32]) 2 Кор. 6, 8-10.
[33]) Із Василіянського Правила (часослову). Вечірня, пс. 104, 24.

о. Олексій Заклинський

ЗАПИСКИ ПАРОХА СТАРИХ БОГОРОДЧАН

(8-ме продовження)

Третього дня по першому засіданні конгресу зібралися руські делегати в означеному домі, щоб уконституюватися й виготовити петицію про потреби руського народу.

При виборі предсідника тієї комісії велася довша етикетальна боротьба за особу предсідника. Ми, три делегати "Руської Ради", знали про те, що предсідник тільки при рівності голосів голосує й рішає; то й не хотіли його з-поміж нас вибирати. Шляхотські делегати знали це також, і теж не хотіли вибирати предсідника з-поміж своїх. Ми пропонували на предсідника князя Сапіґу, а шляхотські делегати бажали мати предсідником крилошанина Гинилевича. Довго впиралися обі сторони, мотивуючи свої предложення достоїнством кандидатів на предсідника. Вкінці князь Сапіга дав себе намовити й приняв предсідництво. Ми три, знаючи всі потреби руського народу, виготовили їх наперед, читали його пункт за пунктом, врешті подали їх на розгляд комісії. Всі ті пункти одобрювала комісія, та, коли прийшов пункт *про поділ Галичини на дві половини*, себто на східню й західню, чи на руську і польську, та на створення для обидвох частин окремої політичної адміністрації з окремими соймами, — шляхотська партія налякалася тієї точки і ніяк не хотіла її принятн та противилася їй усякими можливими аргументами й представленнями. Але цей спротив був безуспішний, бо наша більшість переголосувала їх і цей пункт був записаний у протокол як принятий. Коли про це дізналися поляки, що були в Празі, піднесли страшне ворогування проти членів шляхотської делегації, особливо ж проти предсідника князя Сапіги, до дозволив вести в комісії дискусію про поділ Галичини, а навіть такий поділ рішити. Деякі польські фанатики погрожували князеві Сапізі навіть убивством.

Коли кн. Сапіга дізнався про погрозу, явився другого дня ранком у мене і сердечно просив мене й двох моїх товаришів, щоб ми цю точку в якийнебудь спосіб перемінили, бо інакше наражуємо його життя. Наші делегати, бажаючи вдержати цілими інші точки петиції, перемінили цей пункт так, що комісія признає необхідність поділу Галичини на дві частини, але вирішення цього питання залишає краєвому соймові чи там парляментові.

Під час коли комісії слов'янських племен, користуючись кількадневним відкладенням засідань конгресу, працювали над виготуванням петицій про свої народні потреби, прибували до Праги з усіх сторін різні слов'янські гості. Також наспіла телеграма з Відня, що наступного дня прибудуть до 400 студентів віденського університету й багато інших слов'янських гостей. Довідавшися про те, чеський комітет вирішив уладити овацію для тих гостей.

У день приїзду зібралося на залізничому двірці багато чехів із музикою й слов'янськими хоругвами та привітали прибіжих гостей сердечними окликами. Гостей тих чехи ввели торжественно у великий міський сад Остров, де був великий будинок із просторою залею на різні забави.

Похід із двірця до міського саду вітали мешканці Праги, чоловіки й жінки, вивішеними на вікнах слов'янськими знаменами, окликами "жівйо!" і "слава!" та кидали вінки перед гістьми. Прибувши до саду, зібралися, покликані комітетом і провідниками чеського народу, слов'янські делегати й гості у згаданій залі, щоби ближче познайомитись і один одному представитися. В залю ввійшов предсідник конгресу, вчений чеський патріот Шафаржік та з трибуни привітав по-чеському сердечною промовою всіх зібраних слов'янських гостей. Після нього вступали на трибуну промовці всіх зібраних слов'ян, вітаючи зібраних слов'янських братів кожний у своїй мові.

Між іншими вийшов на трибуну також редактор польської "Газети Народової", Ян Добржанський. У своїй польській промові він говорив іменем Галичини, величаючи польський нарід як

просвічений і хоробрий, не згадуючи проте ні словом про мешкаючий у цій же Галичині руський нарід, так ніначе б у Галичині жили тільки поляки, а Руси зовсім не було. Слухаючи такого, ми три примушені були представитися також слов'янам як представники руського народу. Для того наклонили мене мої товариші вступити також на трибуну та привітати слов'ян в імені галицької Руси.

Коли я вступив на трибуну, то перш усього зганив мого передбесідника, що говорив в імені Галичини, як ніби від чисто польської провінції, а не згадав ані словом про руський нарід, що в більшості Галичину заселює. Дальше закинув я передбесідникові грубе незнання історії або теж злобну тенденцію приховати наш нарід перед слов'янством. Опісля представив я коротко історію нашого народу, наші відносини до поляків у минулих часах і теперішні наші незавидні взаємини з поляками в Галичині. Вкінці поручив я наш руський тримільйоновий нарід Галичини братньому друзству інших австрійських слов'ян.

Мою промову, сказану по-руському, всі слов'яни прийняли — як найбільш їм зрозумілу — із задоволенням, даючи тому вислів довгими оплесками. Затé Ян Добржанський розгнівався й дорікав мені за те, що я його в моїй промові скомпромітував перед слов'янами. На те відповів я йому, що моя промова невелика, бо я компромітував тільки особисто його, а він заслужив із мого боку на щось інше, бо в своїй промові не признав, а тямсамим компромітував увесь наш руський нарід у Галичині.

По взаємному представленні всіх народностей, старші чоловіки й жінки пішли в сад, де при музиці й хорових співах гостилися і взаємно розговорюючи пізнавалися; врешті бавилися всю ніч танками у своїх народніх костюмах. День цей був для австрійських слов'ян радісний і пам'ятний, то й назвали його слов'янським весіллям.

Перед зібранням слов'янського конгресу в Празі, вибухла, як відомо, грізна революція у Відні, під час якої революціоністи повісили міністра війни Лятур-а, а лізніше прогнаний був із Відня генерал Віндішгрец та перенесений на командуючого в Прагу. (Далі буде)

о. д-р І. Нагаєвський

ІДЕЯ ПАТРІЯРХАТУ В УКРАЇНІ XVII СТОРІЧЧЯ

(3-тє продовження)

5. Смотрицький, Могила й Лукаріс

Архиєпископ Смотрицький, найперше, постановив прихилити до своїх плянів впливових православних людей. Одним із них був загально відомий і шанований князь Петро Могила, син молдавського господаря, якого рід у минулому був посвоячений з візантійськими імператорами.[21]) Могила жив тоді в Рубежеві на Київщині та мав широкі знайомства й приязні зв'язки з польсько-литовськими магнатами, як також був близький православному митрополитові Йову Борецькому. В його родині були католицькі традиції, бо нпр. його дядько Григор Могила, що був молдавським митрополитом у 1587-89 р. був прихильником унії з Римом.[22]) Предки Могили і сам він особисто помагали львівському братству та завжди були з ними в близьких зв'язках.

26 березня 1627 р. ігумен Печерський архимандрит Захарія Копистенський, а 30-літній, учений і енергійний, Петро Могила, що був іще тоді світським чоловіком, став кандидатом на його наслідника. Іншими кандидатами були: о. Григор Тишкевич (як видно з листа Якова Маркарта до митр. Рутського з 13 жовтня 1627) та ігумен Дятеловецького монастиря, Василь Копистенський. Могилі допомогли широкі зв'язки з магнатами, і за вставленням Яна Замойського він одержав номінацію від короля Зигмунта III 29 листопада 1627 року.[23]) Сам Могила згадує про свою приязнь із Замойським, якому присвятив свою Тріодь.

Отже з Могилою зачав говорити архиєпископ Смотрицький про загальне замирення Церкви, а католицький митрополит Рутський був у те втаємничений. І саме він повідомив про те папу Урбана VIII та просив його прийняти умовини Смотрицького, себто задержати його приєднання до Католицької Церкви в тайні, бо так зможе він виглядніше працювати для замирення Церкви, а головно впливати в цьому глузді на патріярха Лукаріса. Рутський мотивував, що в останніх часах із обох сторін є голоси про потребу замирення на спільному Соборі, і в цьому багато допоможе архиєпископ Смотрицький. Він писав також папі, що Смотрицький у часі своєї подорожі на Схід мав готовий катехизм православної віри проти кальвінізму, але на його опублікування мусить мати згоду православної єрархії. Отже, коли вістка про його приєднання до Католицької Церкви стане публичною, тоді всього того не буде можна виконати. Митрополит аргументував давньою практикою Церкви говорити з не-католиками в справі єдности; а часом дозволялося грецьким прихильникам єдности приймати хіротонію з рук православних Владик.[24]) Папа Урбан VIII, прихильник і оборонець Східньої Церкви, визнав аргументацію митрополита Рутського правильною, і дав свою позитивну відповідь.[25])

Смотрицький звернувся письмом до патріярха Лукаріса, покликаючись на його листа до латинського архиєпископа у Львові, Дмитра Соліковського, в якому патріярх висловив думку, що між католицьким і православним навчанням немає ріжниці, і що православні визнають Рим за свою матір. Він сам їздив недавно на Схід, бо хотів у Константинополі перестудіювати твори патріярха Геннадія, головно "Трактат про походження св. Духа проти латинян" та чотири книги "О догматах" патріярха Мелетія Пігаса з Олександрії, але на жаль, вони були спалені і він цього не міг зробити. У символі віри патріярхів (натяк на кальвіністичні тенденції самого Лукаріса) він знайшов, що треба визнавати лише дві св. Тайни, не треба молитися за вмерлих, нема частного суду, нема чистилища, тощо. Сам же патріярх Лукаріс у розмові з ним у Константинополі натякав на відкинення частої сповіді, як також, що ріжниці навчання про св. Духа між Східньою і Західньою Церквами можуть бути легко узгіднені. Смотрицький просив патріярха, як свого бувшого вчителя, вияснити йому такі справи: 1) наслідки первородного гріха, пре оправдання добрими ділами, про Божу благодать, про Боже Провидіння, про предестинацію, про св. Церкву, про всі св. Тайни, про церковне передання, про долю вмерлих зараз по смерті, тощо. Він також просив патріярха Лукаріса прислати йому своє "Ісповідання Віри" та при кінці заявив, що Руська Церква в останніх часах у дечому поблудила (він мав тут на думці деякі полемічні письма, напр. Транквіліона Ставровецького) та що він бачить єдиний вихід для неї у згоді й єдності з Римом. І сам патріярх Лукаріс приніс би багато добра цілій Східній Церкві та влегшив долю Руської Церкви, як би погодився на загальне замирення. Інакше, тепер чи в майбутньому вона буде відірвана від його власти.[26])

Митрополит Рутський передав зміст листа папі Урбанові VIII, як свідчить лист св. Конгрегації до нього.[27]) Він вніс також нове зажалення до папи проти перетягання наших людей на латинство, бо Генерал Ісусовців одержав наказ повчити своїх місіонарів у Польщі, щоб не перетягали людей "грецького закону" на латинство, а примас у Гнезні, архиєпископ Ян Вежик, одержав доручення повчити своїх духовних, щоб руських церков не називали синагогами.[28])

Із вище приложеного змісту листа Смотрицького видно, що він знав про кальвіністичні симпатії патріярха Лукаріса, тому не сподівався від нього щирої відповіді в православному дусі. І не ждучи на неї, він почав переговорювати з митрополитом Йовом Борецьким і архимандритом Петром Могилою. У зв'язку з тим він улітку 1627 р. гостював два тижні в Петра Могили та мав його прихильну думку про конечність загального замирення. Вони договорилися, щоб скликати до Києва Собор на день 8 вересня того року, і такий Собор відбувся при співучасті вищого й нижчого духовенства. У висліді постановлено, щоб архиєпископ Смотрицький уложив православний катехизм. Він прийняв на себе це завдання під умовиною, що найперше опублікує свою іншу працю про ріжниці між Східньою і Західньою Церквами, бо тоді перейде легше цензура катехизму Владиками.

У цьому часі архиєпископ Смотрицький вів унійні розмови з Дубенським архимандритом, Іваном Дубовичем, що мав такі уповноваження від митрополита Рутського.

6. Проєкт замирення й патріярхату

Із листа Смотрицького до братства у Вильні виходить, що головною темою унійних заходів була справа оснування Київського патріярхату, бо й сам король Зигмунт III і Сенат, і, як уже було згадано, папа Урбан VIII, не були цьому противні. То в цій саме справі архимандрит Дубович їздив до Києва.

І саме в хвилині, коли все було на найкращій дорозі, православний єпископ Ісая Копинський, який завжди розраховував на поперти черні й не був притягнений до тих розмов, порозсилав свої послання проти наміреного замирення та побунтував простолюддя. Його виступ скомплікував справу переговорів про замирення й оснування патріярхату.

Спочатку 1628 р. архимандрит Петро Могила відвідав архиєпископа Смотрицького в його монастирі у Дермані, а з листа останнього до митр. Рутського виходить, що в тому часі Могила сильно стояв на становищі замирення Церкви й оснування окремого патріярхату. В часі тих відвідин був зацікавлений з'їзд православної єрархії в Городку на Волині, що підлягав Печерському монастиреві. Цé мабуть тому що папа Урбан VIII не годився на спільний Собор, але жадав найперше ясного спрецизування справи зі сторони православних, які мали зложити "Ісповідання Віри", приписане для східніх християн на Соборі у Фльоренції, що приступали до єдности з Римом; це можна бачити з листів до митр. Рутського[29]) та до нунція.[30])

Такий з'їзд відбувся на шостому тижні Посту 1628 р. при участі митр. Йова Борецького, архимандрита Могили, єп. Ісаакія Борисковича з Луцька, єп. Паїсія Іпполітовича з Холму та архиєпископа Смотрицького з Полоцька. На цьому з'їзді, згідно з ухвалою Київського Собору з минулого року, Смотрицький представив реєстр ріжниць між Східньою й Західньою Церквами. На його гадку таких ріжниць було шість: 1) Навчання про походження св. Духа; 2) навчання про чистилище; 3) уживання квасного й прісного тіста на св. Літургії; 4) частний суд; 5) першенство папи у Вселенській Церкві; 6) св. Причастя під двома й одним видом.[31])

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки-й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED

108 Lightbourne Ave.—Tel.: LE 5-7445

Смотрицький вияснив Владикам, що деякі з тих ріжниць є легкі до вирівняння, бо вони в давніх часах визнавалися на Сході, напр. навчання про походження св. Духа, частний суд та першенство папи в Церкві. До інших ріжниць аж до патріярха Фотія Східня Церква не підносила закидів, напр. до чистилища, прісного тіста та св. Причастя під одним видом. Він підкреслив, що труднощі до замирення Церкви в Україні виходять не так із дійсних ріжниць, як із незнання речей та упереджения до латинян і до уніятів.

Свої погляди Смотрицький докладно викладав у творі п. з. "Апологія". Там клав перед очі громадянству єдність Литовсько-Руського князівств аз Короною, де обидві частини визнавали одного голову-короля, але обидві заховували свої права, свободи й привілеї. Подібно й Руська Церква, що визнає одного найвищого пастиря-папу, заховає свої обичаї, права, традиції та обряди. Чому ж тоді, не завести тієї церковної єдности й любови між українськими християнами?

Православні закидають, що Західня Церква зміняє старовинні основи християнства, але це ніяк не відноситься до догматів, тільки до дисципліни й церемоній. Чи може хтось взяти за зле св. Василієві чи св. Іванові Золотоустому, що вони змінили Чини св. Літургій, уживаних на Сході від св. Апостолів? (Можна ще додати реформу св. Літургії Преждеосвященних Дарів, зреформованої папою Григором І Двоєсловом, яку прийняли Схід і Захід). Чому ж тоді докоряти папам за подібні переміни на Заході?

Чейже Східня Церква не знала Петрівки ні Пилипівки тисяч років тому, а тепер їх заховує, дарма, що цього немає у правилах Сьоми Перших Вселенських Соборів. Колись також монахи не їли м'яса, а тепер їдять. Колись не було Октоїха, Мінеї, Тріоді, — а тепер є. Колись св. Єхаристія подавалася мирянам у руки, а св. Кров вони пили із чаші, а тепер ні. Є багато інших речей, яких колись не було, а тепер є. Отож немає причини докоряти папі за те, що Східня Церква сама чинить. Не треба мішати справ св. Віри зі справами звичаїв.

Розрив між Церквами довів Грецьку й Руську Церкву до занепаду, — писав Смотрицький. Хтось може сказати: як же нам відступити від Константинопільського патріярха і визнати папу? Отож, треба старатися, щоб і патріярхи об'єднались з папою. Врешті, треба більше повинуватися Богу, як людям, а Бог хоче єдности й любови. Тому цей Синод запропонував скликати інший Провінціяльний Собор та там докладно роздумати всі ці справи. По з'їзді в Городку можна б зачати відкриті переговори з католицькою стороною для замирення "Руси з Руссю", на основі створення Київського патріярхату. (Далі буде)

21) Malvy, A.-Viller, M, La Confession Orthodoxe de Pierre Moghila, Paris, 1927, p. IX: "Pierre Moghila (Movila) est un roumain: son per Simeon Moghila fat hospodar de Moldavie. La famile descendait, dit-on, des empereurs de Constantinople." Твердження вище наведених авторів, що Петро Могила був румуном, не має жадної історичної основи, бо тоді ще ніхто не чув про Румунію в сьогоднішньому розумінню, а сам Могила вважав себе "русином", і був щирим руським патріотом.

Петро був одним із п'ятьох дітей молдавського воєводи, а від 1607 р. господаря, Симеона Могили. Петро народився 25 грудня 1596 р. Свою початкову науку набирав у братській школі у Львові, яку завжди піддержували його предки. (Акти Зап. Рос., I, 133), напр. Єремія Могила посилав братчикам великі дари на будову їх церкви в роках 1593-98, 1599, 1601, 1609, аж до 1606. Таком батько Петра, ставши господарем Молдавії, помагав братству. В головній копулі Успенської церкви імена Могили були виписані золотими літерами. Можна згодитися з думкою, що львівська братська школа посилала своїх учителів до дому Могили і там малий Петро вчився, як дехто думав. Потім він студіював закордоном, де пізнав західній світ. Петро Могила був у близьких зв'язках з коронним канцлером Станиславом Жолкевським, що згинув під Цецорою, де був таком і Петро. Він був таком у битві під Хотином по польсько-козацькому боці. Могила мав вместість у Білъському повіті, але по смерті Жолкевського перейшов жити до Рубежева на Київщину, звідки здержував близькі зв'язки з православним митр. Йовом Борецьким.

Петро Могила був Богом наділений великими прикметами характеру, організаторськими здібностями та глибоким спекулятивним розумом. Він став великим реформатором Української Церкви, як таком її законодавцем. Із дому виніс велику любов до східніх традицій і був готовий боронити їх до загину, коли бачив, як хтось хоче їх понизити або нарушити. З другого боку, одержавши найкраще виховання, яке світ міг дати в даному періоді, та пізнавши недомагання Східньої Церкви, реформував її на західніх зразках, маючи широке й універсальне розуміння християнства.

22) Theiner, op. cit., III, No. 52;

23) Голубєвъ, цит. твір, II, прилога 51;

24) "Поступки Мелетія Смотрицкаго", Архів Греко-Уніятської Митрополії при св. Синоді, ч. 63;

25) Theiner, op. cit., III, No. 324;

26) Голубєвъ, С, Кіевски Митрополитъ Петръ Могила, Кіев, 1883, I, ст. 153 і спід.;

27) Litterae, I, No. 117;

28) Acta, I, No. 108;

29) Litterae, I, No. 76;

30) Ibidem, No. 77;

31) "Consideratiae abo uwazania szesciu rozne miedzy Cerkwia Wschodnia y Zachodnia (za) strony wiary zaszlych".

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Монстранкики і багато інших речей.

о. М. Соловій, ЧСВВ

МОСКАЛІ Й ЦЕРКОВНЕ ОБ'ЄДНАННЯ

Мабуть жодна Православна Церква не ставилася так вороже до справи церковного об'єднання, як Московська Церква. Історія засвідчує, що від самих початків існування Московської Церкви, Москва була завзятим і непримиренним ворогом навіть самої ідеї церковного об'єднання східнього православ'я із Вселенською Церквою. Цей спротив усяким намаганням до церковної одности з католицьким Заходом став у москалів традицією, а навіть істотною признакою московського православ'я.

Москва — "Третій Рим"

Основою ворожої постави московського православ'я до справи церковного об'єднання з Католицькою Церквою стала славнозвісна теорія, що Москва — це "третій Рим". Постала вона в другій половині 15-го сторіччя.

Приводом до згаданої теорії було підписання церковної одности між Сходом і Заходом на Фльорентійському Соборі (1439 р.). Був це спільний Собор католиків і східних православних. Останні були дуже чисельно заступлені, бо православних представників на Фльорентійському Соборі було щось понад 700 осіб, між іншими царгородський патріярх Йосиф, 22 митрополитів і єпископів, багато духовенства й мирян та сам візантійський цісар Іван VII Палеолог. У Фльорентійському Соборі взяла участь теж і Київська Митрополія під проводом митрополита всієї Руси (України, Білоруси й Московщини) Ісидора, який підписав церковне об'єднання в імені своєї митрополії.

Те однак церковне об'єднання, довершене на Вселенському Соборі у Фльоренції, стрінуло в Москві завзятий спротив. Московський великий князь Василій II не тільки не прийняв унії, проголошеної митрополитом Ісидором у Москві, а ще вкинув Ісидора до тюрми, а московським єпископам наказав скликати Собор та осудити на ньому митр. Ісидора як єретика (1441 р.). Тільки на українсько-білоруських землях тодішньої литовсько-руської держави Фльорентійська унія прийнялась і вдержалася кілька десяток років аж до початку 16-го сторіччя.

Відкинувши церковне об'єднання Фльорентійського Собору, православна Москва відокремилася і від материх Церков: Царгороду й Києва. 1448 р. в Москві створено автокефальну Церкву, незалежну і від Царгороду і від Києва. При тій нагоді Москва осудила православних греків за "зраду православ'я" на Фльорентійському Соборі і створила легенду, що мовляв тільки одна Москва остала чисто православною. Від чистого православ'я, за думкою тієї московської теорії, відступили найперше "латняни" під проводом "старого Риму" (за часів Фотія й Керуларія), а через Фльорентійську Унію від чистоти православ'я відпали теж і православні греки, себто "другий Рим". На місце обидвох Римів приходить тепер Москва як "третій Рим", як осередок, заболото і ядро "чистого православ'я".

Теорія "Москви — третього Риму" стає відтепер головною пружиною московського православ'я, як теж основним кличем церковної, державної й національної політики Москви у відношенню до всіх слов'янських і православних народів. Згідно з тією теорією Москва робить православ'я національною вірою не тільки московського, але теж і всіх слов'янських народів. Тільки в Москві існує "чисте, незаплямлене православ'я". Московський тип православ'я стає символом експансії Москви в слов'янському світі, засадою слов'янофільства й церковного месіянізму. Московські царі вважають себе батьками і протекторами православ'я в цілому світі. Московський патріярхат, створений у 1589 р., хоч і найпізнішого походження між усіми дотеперішніми патріярхатами православного Сходу, фактично висувається на чолове місце у православному Сході, а навіть посягає на "примат" між усіми східніми православними Церквами.

В дусі такої теорії про московське православ'я постають інші теорії-легенди, а саме, що Москва це "Святая Русь", а католицький Захід (Вселенська Церква, Рим, папство) — це "гнилий Захід"; московський нарід це вибраний нарід ("богоіскательний народ"), а московська держава є "собірателем русскіх (православних) земель". Тому що "русскій" може бути тільки православним, Москва проголосила всяку "унію русскіх" з Католицькою Церквою як потрійну зраду: зраду православ'я (зраду церковну), зраду державну (зраду царя) та зраду народню (бо, мовляв, хто стає католиком, стає зрадником "русского" народу).

Москва — руйник церковного об'єднання

Згідно зі своїми засадами про православ'я Москва продовж історії поборювала й нищила церковне об'єднання, де тільки могла і як тільки могла. Уважаючи українців за складову частину "русского православного" народу, Москва всією душею ненавиділа діло Берестейської унії (1596 р.). Ось і тому загарбавши під свою руку землі, де жили українці й білорусини католицького віроісповідання, Москва насильно зліквідувала унію, а завела там московське православ'я. Історія записала насильні й жорстокі "возсоединенія" уніятів, що їх перевела Москва на Волині, Правобережній Україні й Поділлі у 1795-1796 рр., в областях Литви й Білоруси в 1839 р., на Холмщині й Підляшші в 1875-1876 рр., а в нашому сторіччі в Галичині 1940-1946 рр. та в Карпатській Україні в 1949-1950 рр.

Тому що перехід "русских" на католицтво вважали в Москві за церковну, державну і національну зраду, всякі спроби церковного об'єднання в корінній Московщині були згори засуджені на неуспіх і переслідування. Невдачею закінчи-

лися унійні змагання, що їх у Московщині пропагували Антоній Поссевіно (1582 р.), Юрій Крижанич (1661 р.), Петро Артемев (1698 р.) та інші. Сумна доля стрінула всіх тих москалів, що посміли перейти від урядового правослаз'я до Католицької Церкви, або були прихильні ідеї церковного об'єднання православного Сходу з Католицькою Церквою. За католицькі переконання Москва карала тюрмою, засланням, конфіскатою маєтку, це знаємо з історії таких визначних московських одиниць, як нпр. кн. Дмитра Голіцина, О. Протазової, А. Борятинської, Софії Свєчинової, Вол. Печеріна, Григорія Шувалова, Івана Гагаріна, Івана Мартінова, Євгенія Балабіна й інших. Твори Є. Волконської чи славного філософа і прихильника церковного об'єднання Володимира Соловйова, що вийшли друком поза кордопами Росії, стрінулися з цензурою й анатемою московського уряду.

Найбільшим злочином у Московщині вважалося не тільки переходити на католицтво, але навіть писати у прихильному тоні про Католицьку Церкву чи ідею церковного об'єднання. Коли московський мислитель Петро Чаадаєв у половині минулого сторіччя повернувся з подорожі по Европі та видав свої спомини і враження з тієї подорожі під назвою *"Філософські Листи"*, то цар Микола I. приказав гостро покарати цензора, що пропустив книжку Чаадаєва, а видавця книжки Надєждіна заслав на каторгу. Причиною було те, що Чаадаєв у своїх споминах відважився позитивно і прихильно висловлюватися про Католицьку Церкву й папство, а критично поставився до московського православ'я. За це цар Микола I. просто проголосив Чаадаєва ненормальним і психічно хворим. Чаадаєв дістав заборону виходити з дому, а уряд присилав кожного дня лікаря, що мав провірювати психічне здоров'я Чаадаєва...

Окремо треба було б говорити про В. Соловйова та всі ті неприємнощі, які цей глибокий ум та прихильник церковного об'єднання мав у зв'язку зі своїми поглядами й переконаннями. Відомий твір В. Соловйова: *"Росія і Вселенська Церква"* мусів появитися поза кордонами Росії й у французькій мові. Москва не терпіла в себе творів, прихильних Католицькій Церкві чи церковному об'єднанню, зате платила й нагороджувала авторів, що накидувалися на Католицьку Церкву, висмівали історію й установи католицького Заходу і завзято поборювали церковне об'єднання. Аж до наших часів виховувала цілі покоління в погорді, відразі й ненависті до Католицької Церкви та взагалі до "гнилого Заходу".

Навіть після впадку царату й урядової московської Церкви відношення москалів до церковного об'єднання не змінилося на краще. Вправді, дехто з російських богословів, мислителів і письменників на еміграції (нпр. Бердяєв, Карташов, Флоровскій і ще дехто) стали потрохи зміняти старі московські упередження до Католицької Церкви й церковного об'єднання, але вони творять тільки незначний виїмок. В. Соловйов іще не знайшов своїх наслідників і продовжувачів ані в Московщині ані поза її межами. Дух ненависти й упередження до Католицької Церкви та ідеї церковного об'єднання ще далі всевладно панує між москалями, незалежно від того, чи вони білі чи червоні, духовні чи світські, вчені чи невчені, під'яремні чи свобідні.

"Не было, нет і быть не может..."

Можна б запитати, як поставилися сучасні москалі до ідеї Вселенського Собору та взагалі до церковного об'єднання у зв'язку зі закликом папи Івана XXIII?

У світлі того всього, що знаємо з історії про відношення московського православ'я до справи церковного об'єднання, можна б "згори" сказати, що і в сучасну пору москалі тут у нічому не змінилися. Їх постава до Католицької Церкви та церковного об'єднання являється ворожою й непримиреною. Про це свідчать деякі урядові й неурядові відповіді й заяви, що їх зробили православні москалі після заклику папи Івана XXIII у справі Вселенського Собору й церковного об'єднання.

Ще минулого року московський патріярх Алексей заявив, що він і Московська Церква жодної участі у Вселенському Соборі не візьме. Він теж відкинув усяку думку про будьяке єднання з Ватиканом, і капіталістичним Заходом і взагалі з Католицькою Церквою. Такої відповіді від московського патріярха можна було сподіватися, бо між сучасними православними Церквами Московська Церква в найбільш ворожий і неназисницький спосіб виступає проти Ватикану, Римських Папів, Католицької Церкви та ідеї церковного об'єднання. Патріярх Алексей був ініціятором і інспіратором відомих "тез проти Ватикану", що їх уложено на Соборі православних Церков у Москві в 1948 р. з нагоди 500-ліття автокефалії Московської Церкви (1448-1948).

Не менш вороже зустрінули думку про Вселенський Собор і церковне об'єднання православні москалі на еміграції. Хоч вони на еміграції поділені на декілька церковних юрисдикцій, то всетаки у відношенні до Католицької Церкви, Вселенського Собору й церковного об'єднання поділені московські еміґранти знайшли спільну мову. Їхні провідні богослови й письменники у своїх статтях про справу церковного об'єднання мало чим ріжняться від писем давніших полемістів. За малими вийнятками вони повторюють ті самі закиди, застереження й упередження до Католицької Церкви, а в справі майбутнього церковного об'єднання православних москалів із Вселенською Церквою вони повторюють слова: *"не було, немає і не буде"*, слова, що їх сказав міністер Валуєв про українців і українську мову...

На окрему увагу заслуговує постанова Собору єпископів Російської Зарубежної Церкви, що відбувся в першій половині листопада 1959 р. в Нью-Йорку, ЗДА, під проводом митрополита Анастасія. У цій постанові кажеться, що спільний собор православних і католиків не можливий, бо католики "відпали" від Одної, Святої, Соборної і Апостольської Церкви (якою є східня Православна Церква) і стали "єретиками". Об'єднання католиків із православ'ям буде можливе тоді, коли католики покинуть всі свої "заблужденія".

У згаданій постанові ні словечком не згадується, як до заклику папи Івана XXIII поставилися інші Церкви: протестантські і православні, зокрема ж царгородський патріярх Атенагор. Прихильне ставлення цього останнього до Вселенського Собору й церковного об'єднання є для сучасних москалів свого роду згіршенням. Здається, що москалі ніколи не підуть за прикладом патріярха Атенагора і мабуть у нічому не відступлять від свого традиційного, ворожого наставлення до церковного об'єднання.

Було б помилкою думати, що дійсною причиною непримиримости москалів до церковного об'єднання з Католицькою Церквою є будьякі "єресі", "заблужденія" чи якісь нові "догми" Католицької Церкви. Справжнім джерелом ворожнечі москалів до Католицької Церкви є їхнє розуміння Церкви і православ'я як національно-расової віри московського (і слов'янських) народів. Ось і тому всяке об'єднання з Католицькою Церквою було і є для москалів зрадою не тільки "чистого православ'я", але теж зрадою свого народу, своїх традицій та своєї історичної місії у слов'янському світі.

Церковне об'єднання — це діло Боже, але з волі Божої мають його довершувати і переводити в діло таки люди. І якщо люди визбудуться всіх земних, нецерковних і чисто політичних спекуляцій і методів у ділі церковного об'єднання, тоді Бог своєю ласкою допоможе християнам відбудувати колишню одність Христової Церкви.

Василь Королів-Старий

ЗГАДКИ ПРО МОЮ СМЕРТЬ

(3-те продовження)

У тім віці ми не потребували від життя багато, бо ж усе, що було довкола нас, могло бути причиною нашої радости. Але ж нічого не було нам радіснішого, як сам сміх. І він лунав від пробудження до сну в обійсті тіточки, чи мого тата, що також радо товаришили нам — молодим, і ніколи не марнували нагоди посміятись на повні легені вкупі з нами.

А всежтаки ніде не можна було так досхочу насміятись, як на пасіці в отця Гермогена. Той предобрий панотець-самотар ніколи не видав з уст звуку, без дотепу й жарту, хіба що за винятком хвилин, коли щиро молився. Поза тим не лише приказка, цитата, мотто, афоризм та інші "льоці коммунес"[12]) гаптували його барвисту мову, але ж той веселий удовець, піп-запорожець, умів так майстерно перекручувати слова, що вони в тім спотвореним вигляді кружляли по цілій епархії, як і чимало всяких інших його дотепів, часом і подостатком намащених.

Отець Гермоген любив усе на світі. Але ж найдужче: "Божу муху" — бджолу медну, свого папугу "Какадура", студентську молодь та "домашне мудрословіє". Тому на кожних феріях, бодай раз улітку цілий наш виводок — студенти, семініри, епархіялки, курсистки — робив до нього "вилет". Там, у славнозвісній "поповій пасіці", під кріслатою грушкою споживали ми гори мосяжних барвних "щільників". А біля нас на "пеньку" — тобто на переверненім маленькім вуличку — сидів цілком лисий господар і майстерно "грав" якийсь із своїх фарсів-імпровізацій, що часом не вступилось би й перед грою геніяльного коміка — Саксаганського.

Цього разу ми застали в отця Гермогена ще його небожа Гришу, студента духовної академії, великого аматора і меду, і мудрословія.

— Ой, лінива громадонько — підбадьорював нас господар, — їли б ви медок "поскорєйча", бо ж самі бачите: мій Гришуня — "самоєд": ні братам, ні сестрам нічого не лишить, все з'їсть сам.

— Але, дядю! Хіба ж ви не знаєте, що я — вередливий халдей: на "підкладні" не охочий! — парував Гришуня жарт, бо не був "косоязичний".

— А в чім же ви вередливий? — не зрозуміла відразу жарту одна з дівчат.

— Найбільш у вареннках, панночко, — з дуже серйозною міною відказав Гришуня, — бо одні мені подобаються, а других ненавиджу.

— Які ж ви любите? — спитала господарна панночка.

— Тільки самі великі, малі ж просто мене злостять! А тепер то я так у вуйка запанів, що вже мені пизи стали смашніші за немащену бараболю.

— А не так пизи як курятина, — додав о. Гермоген.

— Дядю, це — вже перехід до зоології. А ви ж знаєте, що в зоології не в тім суть, що кури суть, що несуть, чи суть телята, що ссуть, а в тім суть, що всі парохіяни щось живе вуйкові в хату несуть.

— Ха-ха-ха! — заливались ми хоровим сміхом.

— Та-та-та! — махав рукою о. Гермоген. — Минулися, халдейчику, роки, що розпирало попові боки! Моя теперішня парахвія — чистісінька "голотурія": найчастіше двоє кумів із бабою приносять лише десяток голодних бліх.

— Та ж у впорядкованому господарстві, — впадали й ми в тон, — і блоха придасться, коли її взяти на добрий випас. Буде не менча, як та блощиця.

— Особливо та — міська, блощиця плюсква! — підхопив Гришуня.

— Е ні, тієї пені ще ніхто не наволік мені. Та satis de hoc (досить про це) несмачне звірство, ліпше devertere via (збочити з дороги) до чогось кращого. Он, бачу, суне вже моя гитриха-мниха Ганна-кухарниха: поварила нам кацапської юшки. Хочете під каштанами, чи на веранді?

— Та ж ми — не голодні! — відмовлялись ми.
— Бо ж працювали тільки язиками.

І'то — праця, бодай для адвоката! — Відказав Гришуня.

— А "вся праця людини — для її рота" — сказав мудрий Екклезіяст, — підхопив отець Гермоген святого текста, беручи під руки двох дівчаток.

— Ой, отченьку! — озвався наш колега-вчитель, званий за свою боязливість застудитись "калошним": — "Сонце низенько" та й приліпає дуженько. Нам — уже є tempus navigandi додому, бо ж як захопить у дорозі хуртовина та злива, то наші паняночки...

— Хуртовина? Дощ? — заспокоював Гришуня. — Та ж мусимо вірити старому Віргілієві, котрий сказав...

— А що тобі сказав Віргілій, Гришуню?

— Що "без попередження ніколи не приходить громовиця"...

І зненацька сливе в цей момент немов би піддашки парафіяльного дому, де ми саме розсідались при столі, розломилися з неймовірним грюкотом. Я відкинувся на дерев'яні поручні, що тяглись над палісадничком між двома високими ганками. Стілець підо мною тріснув, тріснули й поручні — і я, Гришуня та одна з дівчат полетіли сторчголів між троянди в квітник. За нами летіли склянки й тарілки, що їх потягла за собою на нестільникові паночка. Та ж не встигли ми прийти до свідомости, що саме діється з нами, як новий білоскінний зигзаг-клюс з оглушливим гомеричним грюкотом розсадив одного з дерев'яних ганків, що саме біля нього я був скотився з веранди.

Кілька відірваних дощок навхрест накрили мені груди, але не зачепили обличчя. А що широкі очі має жах, то і я вибалушив свої на світлоскінного гада, що пробіг по стіні дому й, уломившись під простим кутом, шугнув біля моєї голови у м'яку полтавську чорноземлю. Ще якусь мить я лежав, мов спаралізований, сподіваючись, що ось-ось побачу вогонь і дим з будови. Але нічого не запалилось.

Хлопці відкинули з мене "Андріївський хрест" із дощок, витягли паночку з куща троянди й помогли Гришукові. Всі ми вийшли без погроми та ж, під враженням несподіваної блискавки, що впала між нас, мовчки переводили очі з поруйнованого ганку й покресленого гнідою рисою небесного "Пакелена"[13]) дерев'яної стіни піддашок на блакитну, аж дзвінку чистою своєю синню небесну мису, по якій спішно пересувалась невеличка, одинока цинова хмаринка.

Отець Гермоген широко перехрестився. Почувши, що нам нічого не сталось, прибрав лукавого виразу і втупив погляд у Гришуню, на щоці якого від троянджової шпички зависла рубінова краплинка крови:

— Дорогий мій небоже! Чи ти й завжди мав довір'я до слів Віргілія?

— Завжди, вуйку! А тепер вже й поготів: бо ж попередженим громовиці була злива ваших дотепів на пасіці. Ще бо Сократ...

— Про Сократа промовч: всі бо ми знаємо його слова й віримо, що дійсно — "Після борщу бувае гріх". А все ж таки, паничику, здається смерть хотіла погладити вас? — звернувся отець Гермоген до мене. — Ніби ж і хреста вже над вами поставила...

— Ще й свічку в головах! — докинув Гришуня.

— Але, отче, не вірте їй, так само, як і Віргілієві. Вона часто мартує зі мною, — відбився я.

— А все ж таки, це — трохи неприємна "хоминярність" з її боку! Що-правда, старі бабусі люблять чіплятись до молодих хлопців...

Ганна з паночками визбирали в садочку начиння, машталір Свирид постягав розкидані з ганку дошки, а ми знову розсаджувались довкола столу, де при великому самоварі "сутъ нури, що несуть" вилискується улюблена в Полтавщині срібна чехоня та непорівняльний полтавський "спотикач" і Гришунина деклямація:

— "Уже і п'є, і їсть чабан, чого не пив,
не їв із ізроду:
Сім з винограду мав за воду, щербу,
оладдя і махан"...

Від отця Гермогена повертали ми додому через невелику річку Говтву, що пробігає біля Диканьки кілометрів за три з половиною з боку, протилежного Ворсилі. Купатись у тій болотяній і повній "лінських" п'явок річці не можна, та ж зате в її зарослях, густих очеретах та осоках, у широких плесах та драгнистих берегових ухах — бувало чимало перистих обитателів. То ж ми часто ходили сюди на полювання.

Моє стале товариство, що я його перелічував по найменших у "Чмелику"[14]), було досвідчене в стрілянню, бо всі ми були учнями мого тата, що в добі свого вчительювання був стрільцем аля Вільгельм Тель. Та ж у нашім краю мисливців було багато, а річечка — маленька, тож хоч дичини й не було обмаль, була вона вся перелякана. І в цій ділянці належало мені бути на першому місці, бо ж який би я був Німрод[15]), щоб повертати додому з порожніми торбами й соромитись перед своєю пасією, що — до речі — вельми любила дикі качок?! Тому я напружував усю свою винахідливість, пускався на всякі хитрі вигадки й, нарешті, догадався виорендувати за малий гріш у діда Дерев'яники його вербового човничка, званого один день — "каяком", другого дня — "пірогою", "кенюо", "душогубкою" аж по "дуба" включно. На тім вербовім "дубі" заплився я глибоко в очерети до найширшого плеса, куди інак не можна було дістатись, і там, нещадно обкусаний комарвою, цілими годинами терпеливо чекав, упиваючи в себе рідні барви й звуки, придивлявся й прислухався, відкіль, нарешті, випливуть чи надлетять на плесо качки.

Був тихий серпневий вечір. По світло-блакитньому небу Великий Маляр протяг широким пензлем кілька золотих смуг, що з кожною хвилиною

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

розпалювались на жар. Видко пензель був гойно намочений, бо ж чимало золотих краплин розбризкались по обрію і тепер запалювалися в червоні піони. Рум'яним орнаментом радости й міру сміялись до порожевілого сонця мітелки очеретів. Десь на березі, мабуть в дуже затіненій ямці, затихав одинокий свіркунчик, немов блимав догораючий малесенький вогник на тлі музичної прялі комариних тонісіньких струн. Зненацька з луки, викликаючи своїх наречених, задрали два деркачі, загасили вогничок малого свіркунча й подали сигнал жабстаку. Жаби враз почали еліталами, великим оркестром многострунних арф і цимбалів, немов розпочали концерт на цілу ніч. Одначе несподівано змовкли, а натомість на Дерев'янчиній луці малісно, як старенький дідусь, закашлявся куріпчик півничок. Той кашель роздратував кількох свіркунів і вони спросонок кинули жменю шроту на срібну миску, неначе по кавалірському скинули пригорщу монет жабракові...

Гарно співає Говтва тихим вечором, та ж усе те не були ті звуки, що їх тужно повило моє вухо...

Сьогодня заповідався знаменитий "перелет" — вечірня прогулька качок над річкою, власне, їхній поворот із поїв до своїх вод. Я вже просидів чимало часу. Вже мені й очі почали запухати від комариних ін'єкцій, а все дарма. сьогодні щастя не маю. Щоправда, я бачив, як літали табунці качок, але ж високо й далеко. Перелітали, як шалені, навіть не кружили над плесом, а втікали подовж річки далі й далі. Це — провина моїх колег, що сиділи довкола плеса по берегах: вони всі були надмірні оптимісти й без витримки стріляли на кожного птаха, не брали на увагу його віддаленості й передчасно лякали дичину, що вже здалеку чула густу канонаду.

Починало покочіти. Згасли червоні стежки й піони хмар, бо ж сонце вже давно погасило свій ватран. Небо всмоктало зелень лук і, дрімаючи, спускало над землею свою сиваву голову. Гасли й мої надії на влов. Але ж і sine nulla spe (без жадної надії) я вперто годував собою комарів та запухлими очима пильно вдивлявся в сутінь, бо-чнісь тільки одного: почути заклики камратів іти додому.

Але ж, видно, — хто жде — діждеться!

Зненацька чую над самою головою отой, хвилюючий кожного мисливця, звук: ріплять немащені шарніри качачих крил. Таки просто на мене летить табунець запізнених крижняків! На обрію, який ще остаточно не стемнів, ясно вимальовуються близько мене кілька великих, чорних плям, що спускаються до поверхні плеса. Бах-Бах!.. Зграчу підношу когутика й ще потрете клацаю на порожню гільзу. А тим часом чую, як два качури, близько мене гучно ляпають у воду. Ось вони — таки я їх бачу!.. Хоч би ж не втекли — підстрілені — в очерети!... Кидаю в човник рушницю, хапаю весло й з такою силою б'ю ним по воді, що аж сталась незвичайна річ: я сам зірвався з містка, вилетів з човна, крутнувся довкола весла в повітрі, як на колоточі і, не досягши облавка, бульнув у воду, не согірше за вбитих мною качурів. Але ж, коли б то я "бульнув у воду!" Під моїм човником було теплої, як чай, води може всього з сорок центиметрів, а під водою — м'яке багно, таке глибоке, що я враз пірнув у твань як у свіже тісто, аж по-під руки й чуб, що враз мене смоктє далі вглиб. Довкола — сама вода, ні очеретинки! Як на розері, що-сили мотав я ногами, намагаючись упіймати веслом човничок, що його водяні кола гнали на плесо. Одночасно гукав також що-сили до колег:

— Хлопці! Біда... Рятуйте... Потопаю в болоті!

Не було сумніву, що колеги чують мої крики, але ж треба їм оббігти ціле плесо та ще десь знайти човна. А тим часом мені вже доходили сили. Вже кілька разів я пірнув у воду з головою. Ноги не хотіли слухатись. Наближався неупростий кінець, бо ж коли колеги не знайдуть враз човна, то дістануться до мене тоді, коли вже мене знайти не буде можна...

І здалось мені, ніби якесь світелко розсвітилось на воді, під очеретами... Оце ж мабуть таки бачу я свою смерть!..

І тоді я згадав про Бога та про свого Янгола-Охоронця. Тісі ж миті вчув я під одною ногою якусь перепону. Сперся — тримає! Сперся другою ногою — держить, аж я підніся над водою по діяфрагму. Певне підо мною була деревина чи коріння старої верби, що де-не-де стирчали поміж очеретами.

Молодість швидко віддихує. За кілька хвилин був і я знову повний сил. Устромив весло в свою опору, щоб не згубити місця порятунку, що раз гукнув товаришам, голоси яких уже було чути, напружився, як хінь, і плигнув повним розгоном до човна. Але розгін був замалий: багно прецінь тримало пів мого тіла. Очайдушно напружився щераз і таки вхопив у воді ретязь, що на ньому Дерев'янка заминав при березі до пакола свого човника. Човен сильно гуднув мене під груди, забив мені дух, аж зелені кола закрутились у мене в очах, і я впав грудьми в човен. Ані не знав, що той стусан "під ложечку" викликав шок нерва, званого френіком, що в тій прекумедній поставі — тілом у човні, а ногами у воді, обняла мене млість.

Коли я прийшов до тями, мене вже витягували з води товариші, а Жід Дерев'янка врочисто тримав у руці справді велетенських крижняків, і своїм тоненьким голосочком з невимовним захопленням виголошував:

— Замічa-а-тельні!.. Най скажу правду: це не вутки, а чистії подсвинки!

Але колеги не дивились на качок, вислухали моє оповідання й голосно раділи. Узнали, що сталось явне Боже чудо, наче ще й підкреслене тим, що мені "було показано" мою смерть. Не менш дивувала й друга деталь: моя рушниця зачепилась перев'яззю за лавочку й плила за човником. Коли була б упала в воду, — найти її в тій тванi могли б хіба що археологи через кілька тисяч літ.

(Далі буде)

[13]) загально вживані вислови-оповідки

[14]) Апарат для випалювання, вигаданий Пакелена

[14]) Авторів роман для юнацтва, виданий 1920 р. у Празі.

[15]) Німрод був "великий мисливець" (Книга Битія 10 і дд.).

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

ТОРЖЕСТВЕННА ПРОФЕСІЯ
Мондер, Алта

Різних посвячень уживає Католицька Церква, але нема кращого й торжественнішого посвячення над те, що його доконує якась людина, коли посвячує себе на повну й досмертну службу Господеві Богові в монашому житті. Така особа, по довгій та дозрілій застанові, приріває прилюдно Господеві, що до смерти вирікається світу й усіх його переминаючих приман, а натомість підіймається монашого життя, заховуючи святі обіти: послуху, чистоти й убожества. До такого життя закликає Ісус Христос вибраних осіб, подаючи їм особливішу ласку свого зазиву стреміти до піднесеного й совершеннішого життя. І хто піде за цим Христовим покликом, той буде щасливий не тільки тут на землі, але передовсім зеленвить собі щастя в вічності.

І таку саме присягу досмертного монашого життя в Чині св. Василія Великого складали торжественно в церкві в Мондері, 28-го серпня ц. р. два молоді юнаки — студенти: бр. Венедикт Стефан Винник і бр. Теодосій Александер Сенишин. Серед зворушливої церемонії вони клякнули перед престолом при отвореному євангелії й поклавши праву руку на св. євангеліє, проказували свою присягу досмертного захования трьох монаших обітів: послуху, чистоти й убожества. Відтак о. ігумен М. Дацюк ЧСВВ, що відбирав від них цю присягу в заступстві найвищого настоятеля Чину, подавав їм поодинокі частини василіянського убору, проказуючи при цім молитву символічного значення даної речі, як: монашої ряси, пояса, парамана, нагрудного хреста, мантії, п'юски, каптура, вервиці, ручного хреста, свічки та уставів ЧСВВ. Ново-професи, приймаючи ці речі, радісно та з вдячністю цілували їх, свідомі того, що від цього дня вони стають повними членами Василіянського Чину та цілком посвячені й віддані Господеві Богові.

Неодному приявному в церкві потекла сльоза зворушення на цей вид, та особливо тоді, як обидва брати поклалися навхрест на землю, а їх закрито чорним простиралом та, при ударі церковних дзвонів, проспівано частину парастасу за померлих. Ось ці два молодці померли для світу, щоб від тепер

Степан Винник і Теодосій Сенишин — брати-студенти ЧСВВ

жити, думати й працювати для Христа та Його Царства.

Так закінчилося це величаве торжество складення вічних обітів двох нових Василіян. Урочисту проповідь із цієї нагоди виголосив Преп. о. парох В. Каменецький ЧСВВ, а Сл. Божу відправив Впр. о. ігумен М. Дацюк ЧСВВ. при участі диконів: оо. С. Підскального та Є. Ричлярка.

По Службі Божій прибула численна родина ново-професів до манастиря, де всіх угощено празничним обідом. Під час обіду п. Олекса Сенишин висказав свою радість, що його внук посвятив себе на службу Богові, побажав йому Божого благословення на дальше життя, а цілому Василіянському Чинові подякував, що він дає нагоду молодим юнакам здійснити такі високі наміри. На ці слова побажань відповів о. Ігумен, висказуючи радість цілого Чину, що з цим днем зріс на два нові

Бр. Венедикт — це син Дмитра й Серафини (з дому Іванів) Винник, що вийіс у Дейзленд, Алта, і звідси вступив до василіянського новіціяту 6-го вересня 1955 року. Цього шкільного року він розпочинає свій філософічний курс в Оттаві, а відтак виїде до Риму на богословські студії.

Бр. Теодосій — це син Стефана й Анастасії (з дому Кирило) Сенишин, що родився й виріс на Лесюр, Алта, і звідси вступив на новіціят того самого дня, що бр. Венедикт. Він також цього року розпочинає свій філософійний курс в Оттаві і, як Бог допоможе, вкоротці стане у ряди священників-Василіян.

Ми сердечно бажаємо нашим молодим професам багато Божих ласк до витривалости й вірности аж до смерти в їх святих приреченнях. А всіх молодих юнаків закликаємо, щоб ішли в їх сліди на службу Богові та до праці над спасінням людських душ.

РІДНА ШКОЛА
Брадфорд, Англія

23-го липня ц. р. відбулося врочисте закінчення шкільного року "Рідної Школи" при українській католицькій церкві в Брадфорді.

Урочистість зачалася молебном до Пречистої Діви Марії, що його відправив Генеральний Вікарій о. П. Малюга в сослуженні о. Ректора Малої Семінарії імени св. Йосафата в Римі А. Сепеляка та о. пароха М. Ратушинського. Так подякували Небесній Цариці за опіку над нашою школою.

Пізніше відбулася в церковній залі мистецька частина торжества: шкільний хор відспівав гарні пісні, поодинокі учні й учениці виступали з деклямаціями. На закінчення голова Батьківського Комітету п. Т. Ко. в імені батьків, які посилають дітей до церковної школи, висловив подяку вчителькам Сестрам Служебницям за їх жертвенну працю навчання наших дітей та подякував дорогим гостям о. Генеральному Вікаріеві П. Малюсі та о. Ректорові Андріеві Сепелякові за те, що своєю присутністю зволили звеличати закінчення шкільного року Рідної Школи в Брадфорді.

Потім о. Ректор А. Сепеляк висвітлив фільм із життя Малої Семінарії, за що йому приявні батьки дуже вдячні.

На закінчення відбулося спільне принятя для дітей-учасників школи, за стараннім їх добрих матерей.

Вірно, що наступний шкільний рік принесе за Божою поміччю ще більші успіхи, а Всемогутній Бог нагородить учительок Преп. Сестер Служебниць здоров'ям і силами, щоб могли успішно виховувати наших дітей на славу Божу і для добра України.

Моль-ко.

ІДЕЇ ЄВХАРИСТІЙНОГО КОНГРЕСУ В НАШОМУ ЖИТТІ

Величній 37-мий Євхаристійний Конгрес у Мюнхені — це не один відокремлений момент загального релігійного життя світу, він репрезентував собою загальне світове змагання до всовершення життя, стремління до духовних вершин. Конгрес — це світлий вияв, фокус, який єднав у собі й назовні представляв незнані й тихі труди цілого людства.

Тому цілком природно, що Євхаристійний Конгрес попереджували й слідували по ньому численні релігійні торжества. В більшості вони були без розголосу, але тим більшого значення, що надавали Конгресові справжньої універсальности, — практично зацікавлювали по всіх країнах клич Конгресу: "За життя світу".

Одною з таких подій були єрейські свячення в Українській Колегії св. Йосафата в Римі, тиждень по Конгресі (15 серпня ц. р.). У своїй поворотній дорозі з Конгресу загостив до Вічного Міста наш улюблений Владика з Югославії Преосв. Гавриіл Букатко і при цій нагоді висвятив трьох нових єреїв: о. Степана Сминка, о. Ярослава Гаймановича й о. Йосифа Казанову. Перші два належать до Української Торонтонської Єпархії, а третій це каталюнець, уроджений Барселюни, що вже від двох років переїхав студіювати богословію до Української Колегії в Римі та прийняв тут наш обряд.

Як з одного боку вже сама особа Владики-Святителя (з терену вже давнього поселення українців на Балканах), так із другого боку різнонаціональний склад нових священників — практично вказували на універсальність Христової віри, заманіфестованої так світло на Світовому Євхаристійному Конгресі. Рівночасно ця універсальність здійснювалася при осідку Вселенського Архиєрея Папи, епископа Риму.

Українська громада в Римі, на жаль, нечисленна, тому й приявні на свяченнях вірні були більш чужинці, як українці. Так то Рим і в цей спосіб виявляє універсальність християнства, що торжество іншої національности сприймається тут не менше щиро й радісно, як і своїх земляків. Зокрема зворушливою була приявність на свяченнях рідної сестри о. Й. Казанови (батьки його, на жаль, уже не живуть). До самої глибини переживала вона обряд свячення свого улюбленого брата, хоч і не розуміла нашої літургічної

Сам о. Й. Казанова дуже гарно опанував не лише церковнослов'янську мову, але й розговірну українську. Візантійським обрядом цікавився він уже на богословських студіях в Еспанії, а тут у Римі вповні ним захо-

Жаль тільки, що ніхто з рідні двох других ново-єреїв не міг бути особисто приявним на свяченнях своїх синів чи братів. Українські землі, хоч не дальше то дуже від Риму, як Еспанія, але не така звідтам комунікація. Лиш одна вістка може потішить зболілі від туги рідні серця.

"За життя світу" — такий був клич Євхаристійного Конгресу. За життя світу стали до праці — боротьби три нові єреї. У цей торжественний день своїх свячень зобов'язалися вони постій-

Із закінчення шкільного року Рідної Школи, в Брадфорді, Англія. Посередині СС. Вчительки й оо. М. Ратушинський, П. Малюга й А. Сепеляк

ко нести Уособлене Життя, себто Того, який сказав про Себе: Я Дорога, Правда і Життя — нести Його до зболіяних людських сердець, до сердець знеслірених і розгублених серед гамірливого модерного світу, щоб усюди запанувало Життя — Радість.

НОВА МЕДСЕСТРА

П. Люба Красільчук — дочка Марії й Теодосія Красільчуків, замешкалих у Рош Персі, Саск. — закінчила тригрічну медсестерську школу в Вінніпегу і прибула в Торонто для спеціялізації, якою завершила свої студії в березні ц. р.

Виховані батьками в любові до свого народу і в національній свідомості й прив'язані до своїх, може стати прикладом для своїх подруг і зразком, гідним наслідування.

ДІВИЧ ВЕЧІР
Едмонтон, Альберта

У неділю 21-го серпня ц. р. до дому п. Григорія Куцаби зійшлися пані привітати передшлюбною несподіванкою (шавером) доньку п-ства Кучабів Олену. Прийняття відбулося дуже гарно. Олена з малої дівчини завжди належала до товариств і при церкві і при УНО, а тепер працює в шпиталі як норса. Пані Гаврилечко, як ініціяторка, попросила до молитви, а потім п-а Данилюк у промові висказала признання для родичів, що виховали своїх дітей у християнському дусі, в прив'язані до своєї церкви і народу.

При гарній гутірці п-і Парада пригадала, що було б добре зібрати на пресу. П-і Войтук перевела збірку, яка принесла $10.00, з чого призначено п'ять долярів на "Світло". Пані Куцаба від себе додала ще $5.00 на "Світло", разом $10.00.

Молодій панні Олені бажаємо багато радости і щастя в подружньому житті.

ХРАМОВИЙ ПРАЗНИК
Оттава, Онт.

Цьогорічний храмовий празник випав дуже гарно. Нашим гостем був Впр. о. декан д-р Михайло Залеський із Монтреалю, який відправив Службу Божу та виголосив празничну проповідь.

По Службі Божій відбувся спільний обід, який приготовив місцевий відділ ЛУКЖ, що так гарно працює при парафії. Господарем був о. парох В. Шевчук ЧСВВ. Привітн зложили п. Іван Панасюк, містоголова церковного комітету, і пані Катерина Норис, голова відділу ЛУКЖ. У головній промові о. декан представив св. Івана як громадянина і на тому тлі вказав на наші громадські й парафіяльні обов'язки: Найвищий є Бог і Йому служба, цьому все мається підпорядкувати; у громадській парафіяльній праці не можна руководитися сентиментами..., не можна відказуватися від парафіяльної праці, ані відкладати її на пізніше.

У кінцевому слові о. парох подякував о. деканові і тим, що помогли в переведенню празника, головно відділові ЛУКЖ. Свою промову закінчив висловлюючи надію, що за Божою поміччю та жертвенністю парафіяни Оттава буде мати церкву гідну українців католиків та столичного міста Канади.

ВЕСІЛЬНЕ ПРИЙНЯТТЯ
Айрон Ривер, Алта

11 червня ц. р. повінчались у Шербрук, Кве. Микола Одинський з Оленою Мекілрой. По вінчанні молодята приїхали до Айрон Ривер, Алта, до родини молодого і тут у домі його сестри М. Твердохліб відбулося гарне весільне прийняття. При цій нагоді п. С. Крук побажав

МИКОЛА Й ОЛЕНА ОДИНСЬКІ

молодятам від родини й приятелів багато щастя і великого Божого благословення, а родина обдарувала їх гарними дарунками. Приязні не забули також про свою пресу й на закінх п. М. Давидовича зложили $12.65 на "Світло". Жертводавцям щиро дякуємо, а молодій парі бажаємо багато щасливих літ.

ювілеї:

ЮВІЛЕЇ

70-РІЧЧЯ НАРОДИН
Оттава, Онт.

Щоб відзначити 70-ті уродини п. Онуфрія Яремійчука, його дружина й приятелі владили несподіванку вечором 12 червня ц. р. в церковній залі. Господарем вечірки був п. Іван Панасюк. Після молитви о. парох В. Шевчук ЧСВВ дав короткий огляд життя панства Яремійчуків, головно ж підкреслив їх віддання і щиру працю для церкви.

"МАК" — FLORIST

342 Bathurst St., Toronto, Ont.

- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!
Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

Панство О. Яремійчуки

Побажання склала також пані К. Норис, голова місцевого відділу ЛУКЖ. По многоліттї вручено ювілятові багато дарунків від родини й приятелів. При кінці промовив самий ювілят, який висказав свою вдячність для організаторів несподіванки, що справила йому велику приємність.

Пан О. Яремійчук приїхав до Канади в 1912 р. і поселився в Оттаві. Це один із перших наших піонерів в Оттаві, вірний син церкви, який був жертвенний і щиро відданий. Коли будувалася церковна заля тому 6 років, він позичив для тієї цілі $500.00, а опісля подарував ці гроші. З нагоди кампанії на Колегію св. Василія Великого в Торонто п. Яремійчук подарував $200.00. Через довгі роки п. Яремійчук був і ще досі є членом церковного комітету, а його дружина це довголітня голова Сестрицтва при церкві.

Зі збірки на пресу, що її переведено на вечірку, призначено $5.00 на "Світло".

Панові Яремійчукові і його дружині бажаємо доброго здоров'я і щедрого Божого благословення.

ПИЛИП І ТЕКЛЯ ВОНС
Торонто, Онт.

Ще в травні ц. р. діти й родина п-ва Пилипа й Теклі Вонс зробили для них гарну несподіванку з нагоди 25-річчя їх подружнього життя. Родинна гостина з цієї нагоди відбулася в домі п. Петра Хухрина, рідного брата пані Вонс. Щирі побажання з цієї нагоди зложив Ювілятам о. Є. Пащак ЧСВВ, парох церкви св. Василія Великого в Північному Торонті, в якій вони є щирими, жертвенними й працьовитими парохіянами. Довгі роки пані Вонс була головою місцевого відділу ЛУКЖ. Від родини зложила побажання, а також і гарні дарунки старша донечка Орися.

Панство П. і Т. Вонс

Панство Вонс приїхали до Канади 1938 р. з села Озірної, збірківського повіту й спочатку жили в західній Канаді. Потім переїхали жити до Торонта та тут включились у церковне й громадське життя, особливо в житя парохії св. Василія, де вони були першими піонірами й багато натрудилися при організації парохії й будові нової церкви.

З нагоди такого гарного ювілею бажаємо п-ву Пилипові й Теклі Вонс великого Божого благословення і багато щасливих літ.

СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ ПОДРУЖЖЯ
Вінніпег, Ман.

День 16 червня 1960 милими спомиками записався в серцях панства Миколи й Анни Колач із Вінніпегу. 25 років тому вінчав їх в церкві св. о. Миколая о. Павло Олінський ЧСВВ. Пан Микола походить із Гнійниць, а п. Анна з дому Міклош, із Млинів, у Галичині. Прибули до Канади 1929 р., а повінчалися 16-го червня, 1935 р. Обоє були і є добрими парохіянами церкви св. о. Миколая. Господь Бог поблагословив їх гарною донечкою Йосифою, що також активна й примірна парохіянка при церкві св. о. Миколая.

Що Ювілятя тішаться любов'ю й пошаною загалу це доказав 10-тий червня ц. р.: зійшлись тоді 350 знайомих, кревняків та приятелів, щоб віддати Ювілятам честь та поділитися їхньою радістю. Прийняття відбулося в залі св. о. Миколая. Господарем бенкету був пан Андрій Булавка, перший брат Ювілята. Впр. о. Рафаїл Мельник ЧСВВ, парох церкви св. о. Миколая відкрив прийняття молитвою. Опісля в промові на честь Ювілятів підкреслив вагу Божого благословення в подружньому житті, зокрема ж у житті достойних

Панство М. і А. Колач

Ювілятів, та силав від усіх сердечні побажання. З-поза Вінніпегу загостили гості панство П. Пейсей із Расели, Ман. та панство І. Міхаль із Карберрі, Ман.

Сприводу ювілею панства Колачів була збірка на будівельний фонд Колегії св. Василія Великого в Торонті та на пресфонд "Світла". Зібрано $50.00.

Нехай пасказий Господь благословить дорогим Ювілятам Миколаєві та Анні щедрими ласками на многі літа.

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

ДМИТРО ФАРИНА
Коперник, Алта

В суботу, 2 липня ц. р. помер у вегревільській лікарні, прийнявши останні св. Тайни, бл. п. Дмитро Фарина. Прожив 86 літ.

Бл. п. Дмитро походив із села Радвинці, сокальського повіту. До Канади приїхав 1903 р., поселився в околиці Коперник, Алта і тут прожив ціле своє життя. Був він серйозний, ощадний, але і справедливий. Щиро працював для своєї церкви й парохії. Це вже третю церкву будувала парохія Коперник і до кожної з них доложив він своїх рук і своєї жертви. Довший час був при парохії старшим братом, любив чистоту й порядок у церкві. Також любив читати добрі книжки й добру пресу. Залишив у смутку жінку Марію, п'ять синів, дві доньки, 26 внуків і 29 правнуків.

Похорон почався 4 липня панахидою, а другого дня відслужено заупокійну Службу Божу й усі інші похоронні богослуження. Відпровадив тіло в останню дорогу Впр. о. М. Гнесько ЧСВВ. Домовину несли сини й унуки Покійного. На домовині не було жадних цвітів а тільки жертви на Служби Божі від родини й приятелів.

По похороні відбувся в Нар. Домі поминальний обід, під час якого п. Григорій Ярема зложив родині щире спочуття по такій утраті. При тій нагоді переведено збірку на "Світло", яка принесла 25.50 дол.

Родина Покійного складає щиру подяку: оо. Василіянам за відвідини під час довгої недуги Покійного та за похоронні богослуження, Сестрам за ласкавий догляд, усім приятелям за жертви на Служби Божі й усім, що прийшли зложити нам свої співчуття та віддати останню прислугу. В. Й. П.

ВАСИЛЬ ДУБАС
Пулман, Міш.

По довгій і тяжкій недузі впокоївся у Бозі 31 серпня ц. р. бл. п. Василь Дубас, на 69 році свого трудящого життя.

Покійний походив із села Гологори, золочівського повіту. До Америки приїхав 1912 р. Спочатку проживав у Чікаго, де належав до парохії св. о. Миколая, а від 1926 р. до Пулман, Міш., де провів дальше своє життя. Залишив у смутку жінку Анну, сина, дві дочки й 12 внуків. Покійного відвідували в часі недуги священики з різних парохій, між ними й о. Е. Яворович, який щонеділі приносив св. Тайни. Похоронні Богослуження відбулись у церкві Пресв. Христового Серця в Банґор, Міш., де й похоронено його на місцевому цвинтарі. В. Й. П.

ДМИТРО ГРАБЕЦЬ
Оттава, Онт.

9-го червня ц. р., покріплений сс. Тайнами, впокоївся у Бозі бл. п. Дмитро Грабець у 72 році життя. Смерть наступила скоро після короткої недуги. Похорон відбувся 13 червня при великому числі людей. Похоронні відправи відслужив о. парох Володимир Шевчук ЧСВВ. Тіло зложено на вічний спочинок біля могили дочки Марії на католицькому цвинтарі Нотр Дам.

Покійний походив із Нового Брусна, любачівського повіту. До Канади приїхав 1913 р. Про-

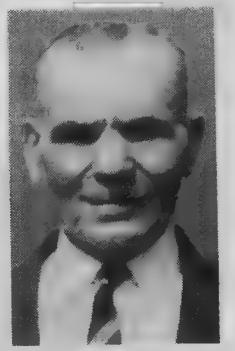

довж десяти років працював на залізниці в різних місцевостях Онтарія, а 1923 р. осів на постійне в Оттаві.

Покійний Дмитро Грабець, це піонір і добрий парафіянин. Покійний полишив по собі приклад побожности, жертвенности, прив'язання до своєї церкви і приклад глибокої віри. А нев'янучий вінець його праведного життя, це найкраща прикраса для його гробу. В. Й. П.

НОВИЙ КАЛЕНДАР "СВІТЛА" НА 1961 РІК

УЖЕ ПРОДАЄТЬСЯ! Минулорічний розійшовся до останнього примірника і тепер ми надрукували на 1961 рік більший наклад, як минулого року. Ціна $1.00. Хто хоче вчас дістати, нехай уже тепер собі замовить. Хто замовить 5 примірників за $5.00, той дістане 6 примірників і не платить за почту!

Отже вже замовляйте на адресу:

BASILIAN PRESS — 286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont., Canada

СВІТЛО Ukrainian Catholic MAGAZINE

OUR NEED IS NOW! - WE MUST BUILD NOW!

Today's needs are the needs of tomorrow. Our greatest source of moral strength and future leadership will be those young men who are today receiving their education and training in their own Ukrainian Catholic schools. The young men who now attend such schools will tomorrow be the leaders of our social, civic, and religious life. At this time we have only two schools in all of Canada (and both of them are on the prairies), which prepare less than fifty young men each year for university training and future leadership amongst our people.

Today our materialistic achievements are unusually high. We must take care that our spirtiual, religious, and intellectual growth keep pace with our purely materialistic achievements. Our early Ukrainian pioneers, who had so little, dotted the vast Canadian plains with their churches. They kept the faith and saw to it that their children remained firm in the faith which they brought them from the Ukraine.

Today in Canada almost every Ukrainian national good which we proudly display for others to see had its origins in the time of the first Ukrainian pioneers. They built or organized the first churches, schools, community halls, libraries, hostels, institutions and social

Artist's Concept of The New St. Basil-The-Great College

centres. Our first levels of economic, social, religious, political as well as educational life in Canada were established by our Ukrainian pioneers. And yet our history here is barely seventy years.

Today's modern Ukrainian looks upon the accomplishments of his people in Canada with unabashed pride. He derives pleasure from the fact that we as Ukrainians have contributed a fair and more than fair share to Canadian culture. Yet the fact remains that today's Ukrainian had little to do with it. Today he is reaping where others have sown.

Today there is no doubt but that the modern Ukrainian can redeem himself by helping to build more schools and educational institutions. The day of old bursas and hostels (except for those right on the campuses) has gone by. We must have schools, colleges, and universities if we are to continue to exist as a distinct ethnic group within our present Canadian culture. Those Ukrainians who deny this or deny their ethnic origin are nothing. Even their final resting place in some non-denominational public burial grounds is a matter of dollars and cents, and tolerance on the part of others.

Every man must belong some place. There is no great man who does not declare himself. Whether it be president, queen, or prime minister, the world knows his or her stand on religion, politics, and moral issues. Such a man belongs. It is the purpose of St. Basil the Great College to see that a man belongs. The Basilian Fathers who will direct and teach this Ukrainian Catholic College will see to it that every young man who has passed through its portals will 'belong' strongly in the faith and traditions of our forefathers as well as receive a complete education which will enable him to fit into any of the many professions and vocations which are open to him in a modern world.

The opportunity we have now to help with the building of St. Basil the Great College is heaven sent and blessed by the bishop of our eparchy. Not only is it an act of charity which will be a source of satisfaction for years to come, but every gift will be a new step in our spiritual and educational growth. St. Basil the Great College will be a stronghold of faith and learning, enriching and strengthening the entire spiritual and intellectual life of all Ukrainian Canadians.

Let's Revive The Parental Blessing

Time was when the parental blessing was part and parcel of every Catholic home, but this custom did not originate with Christianity. It can be traced back to the dawn of mankind. In the Old Testament, long before the Son of God, made Man, died on the altar of the Cross and by so doing changed forever that symbol of shame into one of glory, the patriarchs of old, in blessing their children, did not use the sign of the Cross but extended their hands over their heads. Thus did Abraham bless Isaac, and Isaac his son Jacob, and Jacob his 12 sons.

Under the Old Law, it would seem that the privilege of blessing the children was reserved only for the fathers; but in the new law — ever since through Mary, women have been raised to a loftier dignity and ever since one of their sex, 'blessed among all women' (Luke 1-28) was found worthy to become the virginal Mother of God — the right of blessing their children has been conferred also upon mothers.

A careful scrutiny of the history of the early martyrs leads to the discovery of numerous examples of parents who risked their own lives to visit their sons and daughters, as they lay in chains in their prisons, so as to be able to give them their blessings — blessings that filled them with renewed courage to suffer more and more for their faith.

In the history of the Fathers of the Church, we read of such persons as the saintly Macrina who daily blessed her grandsons—one of whom was to be known to the world as the great St. Basil and the other as St. Gregory of Nyssa.

When St. Louis of France was dying on the African coast, the saintly monarch did what he was accustomed to do daily; he made the sign of the cross on his son's forehead, saying: "My son, I give you all the blessings which a good father can give to a son."

History records that John Gerson, who later in life was to become the Chancellor of the University of Paris, daily headed his eleven sisters and brothers to receive the blessing of their father and mother. It is likewise recorded that St. Jane Frances de Chantal used to bless her children nightly; but let us hear her biographer tell of it in his own words: "Shortly after supper, this pious mother used to withdraw with her children to make them say their night prayers, of which a De Profundis for the soul of the late Baron, their father, formed a part that was never omitted. After a few moments devoted to the examination of conscience, she made them say aloud and altogether the short prayer, 'Into Thy hands I commend my spirit' (Luke 23-46) — after which she blessed each with Holy Water and

A Mother's Blessing May Follow Evening Prayers

the Sign of the Cross, and made them undress with modesty."

In this our day, when juvenile delinquency is such an appalling disgrace, or as Edgar Hoover recently termed it, 'our national shame', a return to the custom of parental blessing would most certainly work wonders.

First, this custom would instill in the hearts of children, from the onset of the use of reason, a greater and purer love for their parents. The daily repetition of the practice could not but impress the children with the fact that the parents stand as representatives of God, and in performing such a simple act as tracing a Sign of the Cross on their foreheads or placing the hands on their heads, saying, "May the Lord bless you and defend you from all evil and lead you to eternal life," it could not, I say, fail to impress the children with the fact that this is essentially an act of authority.

Second, the conferring of the parental bless-

ing would most certainly change the natural love of children for their parents into a more spiritual dutifulness and would thus insure forever their veneration and respect.

Third, the time of the blessing affords a most favorable occasion for acknowledgment of faults, for pardon, for timely advice; and no greater privation could be thought of than the withholding of the blessing in cases where there were no signs of sincere repentance for some fault committed during the day.

Finally, the parental blessing is not without sobering effects upon those conferring it — for it must of necessity make the parents themselves more Christian-like and more holy. How long would a father or mother stand seeing their children either kneeling or bowing before them for their parental blessing without being struck by the tremendous responsibility that is theirs as parents, and how essential is good example and a lively and practical faith?

The parental blessing imparted in the Name of God is more than a pleasant wish — it is solemn prayer. Such a solemn invocation of the authority of God, made by parents for their children, cannot fail to be efficacious.

FORMULAE FOR PARENT'S BLESSINGS

Father Doyle suggests that the best time for conferring the parental blessing would be immediately after the family recitation of the rosary and/or night prayers. While the children remain kneeling, the parents pass before them, beginning with the eldest, and while tracing the Sign of the Cross with the fingers or thumb of the right hand on the foreheads, they may recite any of the following formulae: (The father's blessing ought to differ from that adopted by the mother.)

"The blessing of the Lord be upon you. We have blessed you in the name of the Lord." (Ps. 128-8).

"May the peace and blessing of Almighty God, Father, Son and Holy Ghost, descend upon you and remain forever." (Ritual).

"May the Almighty and Merciful God, Father, Son, and Holy Ghost bless and guard you."

"May the Lord bless you and defend you from all evil and lead you to eternal life."

In the morning, the parents could have the children come for a farewell blessing, saying with Tobias: "God be with you in your way, and His angel accompany you." (Tobias 5-21).

EASTERN AND WESTERN MENTALITY

by Metropolitan Andrew Sheptytsky

(abridged)

Now that the return of individual Eastern dissidents to the unity of the Catholic Church has become so common a happening, and that the Holy See has expressed so clearly and so often its concern for the re-aggregation of our separated Eastern breathren, it is more than ever important to understand and to set out clearly the difficulties that stand in the way of reunion between the Catholic Church and anyone or all of the Orthodox Churches. In this article let us disown all pessimism and sedulously avoid any exaggeration of these difficulties.

It is certain that the Faith of the dissident Orthodox is, in its essence, none other than the Catholic Faith as apprehended previous to the schism of the East. Hence, the difference at the present day is not great or essential. The Faith of the first seven councils is essentially that which has developed into the Catholic Faith of to-day. . . . . Only the evolution that it has undergone in the West distinguishes the Faith as we know it from the primitive Faith of the undivided Church. If, however, the Orthodox Faith has remained, in principle, such as it was in the tenth century, ideas have undergone in the East an evolution that is very considerable. The conservative spirit of the East, which is so marked a characteristic among the common folk, is much less noticeable among the educated classes, and especially among theologians. Even if we were still tenth centuary Catholics and the evolution of ideas in the East much less advanced, it would nevertheless be extremely difficult to conceal the wide divergency existing between the East and West. Often, indeed, it is the minuteness and subtlety of the differences that make mutual understanding so difficult. It is something like the fine difference that markes the line of cleavage of the Thomists and Molinists in the great controversy on Grace. . . . . When two theologians, for example, are disputing about the manner in which the sacraments are the cause of grace, whether the physical or moral cause, they can by no means agree; for each one has a different idea of the notion of cause. . . . . .

But it is not only abstract ideas that engender differences of viewpoints. Life is the tolling factor in this our daily warfare. Now, if preference is given to certain aspects of an idea, all other aspects being set aside, then certain characteristics and latent forces are apt to prevail in the life of the Church; and without changing the essence of the idea or proclaiming any new definition of it, men may begin to think accordingly; the favourite aspects of the idea become exaggerated, all other aspects being forgotten. In this way, they eventually form concepts that are not only incomplex but inexact.

THE CHURCH

When we Catholics speak of the Church, we are thinking almost always of the Church militant. Our

Metropolitan Andrew Sheptytsky

tendency is to consider in the first place only the exterior and social aspects of the Church; and among those aspects we are concerned especially with the one that seems to be the chief feature of the edifice, its great strength and the cause of its unity, namely, the primacy of jurisdiction of the Roman pontiff. Tenth century Christianity had this idea indeed, but the people of that era were far from viewing the matter as we do. The definitions that they had did not exhibit the Church the dominant aspect that we know. The outlines of the design, as presented today, were as yet half-veiled. It required a millenium of development to arrive at the definitions of the Vatican Council. . . . .

The difficulty of viewing at a glance all sides of the Church leads us, at times, to forget those parts that are mystical, because hidden and invisible, while we are wholly taken up with the social aspects and activities. In the midst of our apostolic labours, social welfare and the commonweal appear to be the essential things of our Christian life, which must be upheld against those who, travelling by another route, are absorbed in the consideration of the mystical aspects of the Church and seem to deny altogether the social. By this means we come to form ideas and a mentality quite different from those of the Eastern non-Catholic Christians in their thought and speech concerning the Church. We hold with them a common creed; and the most explicit of all its articles is that concerning the Church. It sets forth clearly the essential marks of the Church, which have remained the common basis of Catholic and Orthodox definitions. Yet, in spite of this fact, our concepts are so widely different. It were perhaps true to say that Catholics view the extension of the Church and the numbers of the Faithful, whereas the Orthodox see only the depth of the Church and the quality of its numbers. These concepts are as two lines or planes intersecting each other at right angles: Catholics viewing the horizontal plane that covers the face of the earth, while the Orthodox contemplate the perpendicular which joins earth to heaven. This diversity of concept must always be born in mind in our discussions concerning the Church.

Among the dissident Christians nationalism has led to hopeless divisions and sects. This may appear to be a strong argument in proof of the claim of the Christian Church to be the true guardian and continuator of the primitive tradition. But this argument is of no significance in the eyes of the Orthodox, save that we appear to glory in the perplexities of our adversaries, and so to be lacking in charity. Historical arguments will never serve to convince them; and exterior, social, quantitative or statistical facts are to them of little importance. . . . . "What care we," they say, "for the number of the faithful and the extension of the Church? What matters is the depth of Christian sentiment; and in the eyes of God, one saintly soul is better than many indifferent ones."

MORAL THEOLOGY

. . . . Even moral theology is a bone of contention between Catholics and Orthodox. The Catholic theologian works out the scope and degree of obligation of every law. This precision, this careful consideration of whatever may change or modify a moral obligation, only scandalizes our separated brethren. . . . . "It is but the pharisaism of the lawyers and has nothing in common with the gospel of Jesus Christ. Christian ethics (moral theology) should treat before all things of the love of God, of prayer, of the mystical depths of human life and the elevation of the soul towards God." In other words, for the Orthodox moral theology is practically the same science which we call asceticism and mysticism. . . . Moral theology in the Western sense of the term can hardly be said to exist in the East as a special system of discipline.

SANCTITY

. . . . In the East they have adopted passivity as their characteristic note, as distinguished from the prevailing activity of the West, and this difference is to be seen in all the essential phases of Christian life.

For the Eastern, holiness consists chiefly in absolute retirement from the world. The Eastern can hardly conceive of the active sanctity of an apostle; at best he considers it abnormal and unthinkable as a model for Christians in general.

PRAYER

Their idea of prayer is akin to contemplation of a hermit rather than to that in which the Western Christian seeks strength for the daily struggles of life.

The Oriental notion of the sacraments illustrates very well this spiritual passivity of character.

CONFIRMATION

. . . . Confirmation is administered to infants, immediately after baptism, being considered "the seal of the Holy Ghost" (as they have it in their formula) which is passively received by the child.

MARRIAGE

. . . . For them no marriage is sacramental without the blessing of the priest. . . . . The Western notion of marriage, is understood to be essentially whose ministers are the contracting parties. . . . .

PENANCE

In the West it is a sacrament requiring detailed self-examination on the part of the penitent. In the East, this is reduced to a general confession, answering to the question of the confessor.

MONASTIC VOWS

The taking of monastic vows in the East is likewise signified by a mere benediction. It is a grace bestowed on the new monk, rather than an act performed by him. Nor do they speak of his having made his profession, but only that he has received the habit.

EUCHARISTIC CULTUS

. . . . The Eucharist is considered above all as a sacrifice. . . . . The whole eucharistic cult consists of that part of divine worship . . . . . when the priest offers the most holy sacrifice at the altar. . . . . the real presence of Jesus Christ under the species of bread and wine, remains completely hidden, it is left as a mystery . . . . In the West, piety is excited by displaying the Blessed Sacrament. In the East the same result is obtained by hiding it. . . .

The Eastern rite before all wishes to emphasize the depth of this mystery. Hence all the observances which tend to hide the most Holy Sacrament and to keep the faithful at a distance from the seat of justice as the altar is called. It is indeed, the general Eastern attitude towards what is holy: it is covered: to uncover it would be to almost to profane it.

BYZANTINE ICONOGRAPHY

. . . . Western iconography gives to holy things a certain realistic character. Holy things are brought down to human levels, angels and saints are represented in contemporary dress or in a dress proper to their time. The East, on the contrary, seeks to give to the objects of its worship, an abstract and hieratic character, thus producing an atmosphere of solemnity and dignity. All realism is so far as possible is avoided... An analogous difference may be noticed in all the movements and attitudes of worship; the Western does not scruple to sit in church; the Oriental speaks of "standing before God," or "standing in prayer."

CONCLUSION

The East, then differs from the West less in its beliefs than in its way of considering and using them. . . . . It is the lines on which their thought runs, the way in which they aproach things, that differ. . . . .

What a gulf then must necessarily be between two forms of Christianity which have followed such different ways since the ninth century, which have gone through various trials.

Penmans

WARRANTED BY PENMANS TRADE KNIT-GOODS

"71" СПІДНЕ БІЛЛЯ

Це зимове спідне білля з природної тканини мерію, що дає опадність, вигоду та охоронне тепло, носиться довго та легко переться. За помірковану ціну — повне задоволення — незвичайно вартісна спідня білизна.

МОЖНА ОДЕРЖАТИ: СОРОЧКИ, ПІДШТАНЦІ ТА КОМБІНАЦІЇ ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ ТА ХЛОПЦІВ.

СЛАВНІ від 1868 р.

71-FO-7

НОВОПРИБУЛІ...

CANADA

ПІЗНАЙТЕ МОВУ
ваших нових приятелів

У місцевості, де ви живете й працюєте, розмовляють мовою: або англійська або французька. Знання одної чи другої для вас незвичайно важне.

Курси цих мов існують майже в кожному канадійському осередку і ви можете з них скористати.

ОСЬ ДЕЯКІ ВИГОДИ Й КОРИСТІ ЗІ ЗНАННЯ МОВ:

ГРОМАДЯНСТВО:

Знання англійської чи французької мови обов'язкове при одержанні канадійського громадянства.

ПРАЦЯ:

Далеко скоріш одержите працю і зуміете вдержати її, як також матимете нагоду влаштуватись краще на праці. Зможете користати з численних технічних курсів, щоб поглибити своє знання й зручність.

ГОЛАРИСЬКІ МІСТА:

Легше зможете найти приятелів і дружне співжиття між співробітниками й сусідами. Скоріше приноровитеся до суспільного життя у вашому середовищі.

ПЕРСОНАЛЬНІ СПРАВИ:

Переконаєтеся, що далеко легше порозумітися з людьми в склепах і урядах. Зможете якслід вимістити свої потреби й побажання чи то в лікаря, адвоката, механіка, водія автобусу, державного урядника чи властителя хати, в якій живете.

ЗНАННЯ Й РОЗВАГА:

Зможете читати книжки, журнали й часописи. Знання мови дасть вам змогу слухати й розуміти радіо, телевізор, кіно й театральні вистави, сприняти краще канадійське життя-буття та його звичаї.

ТОЖ ПОДУМАЙТЕ НАД ЦИМ І НЕ ЗВОЛІКАЙТЕ, А РІШАЙТЕСЯ ТАКИ ЗАРАЗ

Запишіться на курс мови, а коли не можете вчащати на лекції, то дістаньте книжки ДАРОМ для науки дома. Ваша місцева школа, найближчий еміграційний чи громадянський відділ або Канадійський Громадянський Департамент в Оттаві дуже радо подасть вам потрібні вказівки.

Міністер
Громадянства й Іміграції

НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ:

Темнюк П., Торонто, Онт.; Скааб Н., Гемилтон, Онт.; Гарафим М., Лондон, Онт.; Мартинюк, Г., Виндзор, Онт.; Слота П., Транскона, Ман.; Чернецький С., Пайн Ривер, Ман.; Трилінський П., Калгарі, Алта; Горчак Е., Саскатун, Саск.; Трунко І., Картарет, Н. Дж., ЗДА; Грабар І., Джерсі Ситі, Н. Дж., ЗДА; Дубровський В., Ричмонд, Ва., ЗДА; Баран А., Австралія.

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Палазюк П., Едмонтон, Алта	1
Гайдич С., Саскатун, Саск.	1
Зінченко І., Філядельфія, ЗДА	1
Джиджора Р., Джерсі Ситі, Н Дж., ЗДА	1
Петрівський О., Австралія	1

Модерне українське Артистичне Студіо

STEVEN PHOTO STUDIO

виконує по мистецьки всі фотографічні роботи

Власники: Ст. і О. КУТОВІ

927 Bloor St W. — Toronto, Ont.

(Ossington — Dovercourt)

Tel.: LE 1-0777

ПРЕС-ФОНД "СВІТЛА":

Венич М., Торонто, Онт.	$20.00
Крук С., Вонівиля, Алта	12.65
Зі забави "шавер" для п-ни Г. Кучаба, Едмонтон, Алта	10.00
З похорону бл. п. Василя Дубаса, Пулман, Міш., ЗДА	10.00
Зі золотого ювілею Івана і Параскевії Осьмаків, Мондер, Алта	5.00
Гнатишин Ол., Едмонтон, Алта	5.00
Дурбак Елвина, Вінніпеґ, Ман.	5.00
Колар Тома, Тирівил, Конн., ЗДА	5.00

По $2.00: Пилюк Ірина, Торонто, Онт.; Дюк Іван, Едмонтон, Алта; Гарах Петро, Гефорд, Саск.

По $1.00: Король Анна, Торонто, Онт.; Палазюк Петро, Едмонтон, Алта; Сацьків Константин, Мондер, Алта; Ганко П., Ванкувер, Б. К.; Вишневський М., Чікаго, Іли., ЗДА.

ЖІНКИ - ВИНАХІДНИЦІ

Не тільки чоловіки робили винаходи, робили їх теж і жінки. Жінка одного бельгійського шевця завважила, що ковнірці в сорочці брудніють скорше, ніж сама сорочка. Одного дня вона відрізала ковнірця, випрала і хотіла наново пришити до сорочки. Коли ковнірець не хотів добра лежати, вона накрохмалила його і тоді пришила. Ковнірець гарно держався. Коли згодом вона розказала це одному меткому купцеві, він почав виробляти тверді ковнірці. Обоє дорobилися гарного майна. — Одна мадярка винайшла машину краяти хліб. — Індійська княгиня Нурмагаль була першою жінкою в світі, що впала на думку витягати сок із пахучих цвітів. А одна китайська цариця перша почала прясти шовк. — Марія Складовська відкрила рад.

Gurney -- Tappan

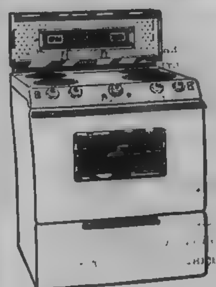

Електричні й газові кухні, рефріджерейтори, телевізії, пральні машини, хатне умеблювання і т. д.

Фірма поручає всякого роду меблі та електроприладдя найкращих марок по знижених цінах на довгорічні сплати!

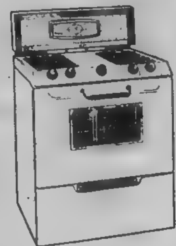

ВІДВІДАЙТЕ Й ПЕРЕКОНАЙТЕСЯ!

Наша адреса:

EMPIRE FURNITURE & APPLIANCES CO. LTD.

668 BLOOR ST. W. TORONTO, ONT.

Tel.: LE 1-4771

Т. КОВАН — Власники — В. КРАМАРЧУК

ОДНА З СЕРІЇ НОТАТОК ПРО ПРОВІНЦІЙНІ ПОСЛУГИ, ЯКІ ЦІКАВЛЯТЬ АБО ВІДНОСЯТЬСЯ ДО НОВИХ КАНАДЦІВ

МОЖЛИВОСТІ ОСВІТИ ДОСТУПНІ НОВИМ КАНАДЦЯМ

Чи ви маєте дітей шкільного віку чи ні, все таки буде кориснiше для вас запізнатися з можливостями освіти, доступними канадцям кожного віку, які живуть в Онтеріо — як новоприбулим, так і тим мешканцям, які живуть тут довший час. **Ми пропонуємо вам вирізати це оголошення і задержати собі його, як довідку.**

Для новоприбулих із дітьми — Законом передбачається, що кожна дитина мусить відвідувати школу від шостого до шіснадцятого року життя, хіба б її від цього виправдали шкільні власті.

Навчання про фізкультуру й здоров'я — Навчання про фізкультуру й здоров'я обов'язкове для кожної дитини від 1 до 12 кляси і забирає приблизно 10% часу всього навчання. Воно охоплює такі предмети, як: здоров'я, безпека, навчання про шкідливість алькоголю, ставлення до безпеки, безпека у воді, навчання про керівництво в спорті й таборюванні, фізична справність, тренування в атлетиці та постачання засобів навчання.

Новоприбулим видаються освітні свідоцтва — Онтерійський Департамент Освіти видає свідоцтва з мови й громадянства тим новоприбулим, які здадуть іспити, що їх приготовляє Відділ Суспільних Програм при Департаменті Освіти. Ці свідоцтва узнають суди, як доказ освітніх кваліфікацій.

Можливості навчання мови й громадянства — Цим завідує Відділ Суспільних Програм при Департаменті Освіти. Відбуваються вони у формі курсів, які в більшості переводять Шкільні Ради, а деякі безпосередньо і сам відділ у таких місцевостях, де нема Шкільної Ради або де вона з якихось причин їх не переводить. Відділ теж організує курси навчання мови у шпиталях, денні курси для безробітних, інтенсивні літні курси. Відділ Суспільних Програм служить також дорадними та постачальними засобами навчання.

Кореспонденційні курси — Тому, що навчання мови кореспонденційним шляхом дуже тяжке, цей відділ не переводить таких курсів навчання англійської мови для новоприбулих. Але коли вони достатньо опанували англійську мову, то можуть записатися на три головні роди курсів:

(1) **Академічні** — до 13 кляси,

(2) **Професійні:** а) авто-механіка, б) столярство, в) механіка, г) теорія і практика радіотехніки.

(3) **Професійні курси, переводжені Департаментом Освіти інших канадських провінцій у співпраці з Канадським Департаментом Праці** — такі, як: агрономія, будівничі фахи, торгівля, математика, фізика, шахтарство й мореплавство.

Вечірні курси — В кожному більшому населенні та й у багатьох менших, середні школи, каледжі-інститути, ремісничі школи, технічні й торговельні середні школи переводять вечірні курси для дорослих, які охоплюють усі ділянки академічного, професійного й загально-освітнього навчання. Вони переважно відбуваються два рази в тиждень по дві години кожного вечора та починаються з початком жовтня, а кінчаються звичайно коло Великодня.

Річна оплата становить від 5 до 10 долярів. На цих курсах до диспозиції є найкращий учительський персонал і найкращі засоби навчання. Кожний новоприбулий, який хоче вивчити англійську мову, чи здобути академічне знання в якомубудь предметі, чи дізнатись щось про Канаду, чи поліпшити своє знання з ціллю одержати кращу працю, має можливості осягнути в майже кожній частині Онтаріо, де б він не жив. Щоб вивчити те, чого йому потрібно, вистачить малої оплати, бажання, волі й наполегливости.

ONTARIO.

Ближчі інформації можна одержати від вашої місцевої середньої школи, або The Ontario Department of Education Parliament Buildings, Toronto.

Можете теж телефонувати до: The Community Programmes Branch, EM 3-1211, local 22625.

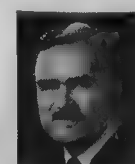

Hon. John P. Robarts, Q.C. Minister of Education

EE60-6

ONTARIO DEPARTMENT OF EDUCATION, PARLIAMENT BUILDINGS, TORONTO

Велика випродаж
НОВИХ МОДЕЛІВ ГУВЕРА!

ГУВЕР,
ЩО
ПРАЦЮЄ
ЗА
ТРЬОХ:

МИЄ,
НАКЛАДАЄ
ВІСК,
ПОЛІРУЄ

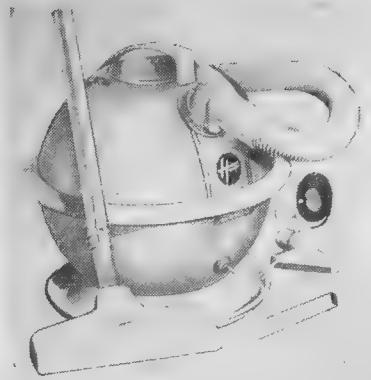

Новий відкурювач Гувера

"Constellation"

ЦЕ "ВІДКУРЮВАЧ, ЩО ПРОСТО ХОДИТЬ ПОВІТРЯМ"

Фірма "Гувер" така загально відома, що дала своє прізвище просто самим виробам: відкурювачі взагалі називають сьогодні популярно "гуверами!"

Всі ті "влегчуючі життя" прилади дістанете в двох крамницях "Альфи"

ALPHA Furniture Co.

735 QUEEN STREET WEST — EM 3-9637 — Toronto, Ont.

3030 DUNDAS STREET WEST — RO 6-4011 — Toronto, Ont.

СВІТЛО

РІК XXIII — ЛИСТОПАД — 1960 — NOVEMBER — Ч. 11 (455)

Ціна 30 ц.

ПЛЯНИ КОЛЕГІЇ ОДОБРЕНІ

З кожним днем зближаємося до здійснення нашої мрії: побудови власної Колегії в Торонті для українців Східньої Канади. На долішній світлині бачимо остаточний розклад забудувань Колегії св. Василія Великого, які вже мають остаточне одобрення. У плянах нової школи є: шкільні кімнати, лябораторії, бібліотека, кухня, спортова заля, мешкання для хлопців і вчителів, шкільна каплиця й забавові площі. На ту ціль минулої осени почата була грошева збірка для призбирання півтора мільйона (1,500.000) долярів. Збірка під пору продовжається далі.

ЯК БУДЕ КОЛЕГІЯ БУДУВАТИСЯ?

Потреба вищої школи для наших хлопців у Східній Канаді щораз більш пекуча. Завдяки пожертвам наших добродіїв зможемо приступити вкоротці до побудови частини зарисованого пляну. Тому будемо будувати постепенно, пропорційно до пожертв, які будуть напливати від наших жертводавців.

На початок задумуємо збудувати школу, кухню й шкільну каплицю. З цим зможемо почати навчання студентів.

Кошти цеї частини побудови виноситимуть около 480 тисяч долярів.

До цеї пори сума заявлених пожертв виносить неповних 400 тисяч долярів, то й віримо, що наша суспільність, розуміючи вагу школи, не пощадить дальших пожертв на цю благородну ціль.

Треба знати, що щоб не наражуватися на непотрібне ризико, доброю засадою побудови є мати на початок принаймні половину готівки.

Я ХОЧУ ПОМОГТИ СВОЇЙ ЦЕРКВІ, СВОЄМУ НАРОДОВІ...

З Божої волі наш нарід віддає честь Богові у візантійському (українському) обряді. Якщо нам залежить, щоб наш обряд не затратився і наш нарід був релігійно свідомий, то в нашому інтересі повинно бути мати власні школи.

Нарід такий сильний, як сильне його шкільництво. Якщо я люблю свій нарід і лежить мені на серці, щоб він ставав щораз сильнішим, то моє перше завдання є помагати в розбудові рідного шкільництва.

Цей погляд, що є поглядом усіх жертводавців на Колегію св. Василія Великого, висловлює одна панночка в листі такого змісту: **Слава Ісусу Христу! ..."посилаю на будівельний фонд двісті долярів. Сподіюсь, що це буде поміччю для Українців-Католиків, бо я хотіла б бачити, як наша Церква зростатиме з кожним днем... Пішліть мені більше коперток; сподіюсь, що добрий Господь поможе мені заощадити більше грошей, щоб я могла ще вислати пожертву... Я працюю лиш у фабриці і дуже тяжко, але хочу допомогти хоч трохи своїй Церкві й народові..."**

Оля Кульматицька, Парис, Онт.

$8.00 ЗА ДУРНІ

КАРТКИ НА РІЗДВО

З НОВИМИ ПОВАЖАННЯМИ, НОВІ ВЗОРИ

Багатобарвні, тільнщо з-під друкарської машини!

Пачка (15 штук) коштує $1.00, а на лискучому папері (тільки 10 штук) теж $1.00. Коли замовите 10 пачок, то даємо їх Вам тоді по 70 ц. за пачку (разом $7.00), при 20 пачках тільки $12.00. Продати 20 пачок дуже легко і дуже легко заробити на цьому $8.00.

Замовляйте скоро, бо наклад невеликий, на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont., Canada

УВАГА ПЕРЕДПЛАТНИКИ "СВІТЛА"

Щоб знати, коли кінчиться Ваша передплата, погляньте на серію чисел, що подані при Вашому імені й адресі на "Світлі" або на куверті. Тут пояснимо Вам, як ті цифри розуміти. Візьмім для прикладу таку адресу:

Zahirnyj Iwan March 43210
444 Wall Street
Toronto, Ont.

Ці числа означають, що передплата п. Загірного кінчиться в місяці березні, 1960 року. Місяць є виразно поданий. Останне з п'яти чисел є "0", що означає 1960 рік. Коли п. Загірний відновить передплату, останню цифру "0" закриється, і остане March 4321, то є березень 1961 р. Ця зміна означає, що його передплата кінчиться в березні 1961 року.

Може нераз бути в даній серії більше, або менше як п'ять чисел — це не важне. Головну ролю тут грає остання цифра.

Цей спосіб зазначення дати закінчення передплати ми прийняли, щоб уникнути зайвої роботи й коштів, що їх вимагають інші способи.

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ [illegible]

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario

Telephone: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Ukrainian Booksellers & Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Контести 458
Хвилина спільної молитви 459
Всі українці моляться 1-го листопада
Апостольський лист Папи Івана XXIII 460
Про поширення культу до Найцінніщої Крови І. Христа
Читання св. Письма *(осш)* 462
Наміреня на місяць листопад 1960
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 463
Митрополит Андрій та православні Владики *о. М. Соловій ЧСВВ* 464
Листування між ними в справі об'єднання
ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 467
Діфенбейкер про нас 472
Виїмки з промови Дост. Прем'єра на Асамблеї О.Н.
Історія панотця Гірдлстона—оповідання *Р. Г. Бенсон* 473
..."все намагалося вдержати своє тілесне існування проти тиску величезної нищівної сили..."
На стежках Саскачевану — зі спомнянь 1917 *Т. Ю. Марцінів* 473
"Зачепив ніжкою в якийсь корінчик і покотився просто коневі під ноги..."
На Божих окопах — історична повість *В. Гюнерман* 478
— Прошак зі скринькою мастей
Митрополит Андрій Шептицький і жидівське суспільство *К. Левін* 482
Що пише син жидівського рабіна про Божого Слугу?
Розповіді в авті — оповідання *Ф. Одрач* 486
В авті й на рибалкуванні
Згадки про мою смерть — спомини *В. Королів-Старий* 489
Смерть на вітряку, на дзвініці...
Єпископ-святець *о. І. Назарко ЧСВВ* 491
Спогад про Преосв. Павла Гойдича ЧСВВ
ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 493

ENGLISH SUPPLEMENT

A Fresh Look at the New School Year 499
Thoughts For Lystopadowi Dni 500
A Farmer's Prayer of Thanksgiving 500
Christ and the Farmer 502
Smothered With Kindness by Garry Moore 502
Marvelous Creatures of Vast Number 503
Prayer For Souls of the Dead 504

На обкладинці:

Святоюрський Собор у Львові — символ нашої віри і невмирущости.

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕД-
ПЛАТНИКІВ:

Н. Н., Торонто 2
І. Небесник 1
В. Даровський, Монтреаль 1
Ф. Мартинюк, Грімсбі 1

НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ:

Микола Дутчак, Торонто, Микола Кушнір, Торонто, М. І. Яворський, Віндзор, Онт., Ірина Ульчая, Монтреаль, Кве., Василь Припутницький, Монтреаль, Кве., Сам Круч, Вінніпег, Ман., Іван Малащій, Філядельфія, ЗДА, А. Приставська, Англія, Петро Кормило, Шотляндія, Т. Кречковська, Вінніпег, Ман.

Модерне українське
Артистичне Студіо

виконує по мистецьки
всі фотографічні роботи

Steven PHOTO STUDIO

Власники: Ст. і О. КУТОБІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

НА ПРЕС-ФОНД "СВІТЛА"
ЗІБРАЛИСЬ:

Зі золотого ювілею п-ва Баранів, К. і К. Баран, Ошава, Онт. $10.00
З поминального обіду бл. п. Василя Ковча, Норвей, Саск. $8.00
З похорону бл. п. Йосифа Чернівського, Кічнер, Онт. 8.00
З поминків по бл. п. Лілі Проскурняк, Едмонтон, Алта 7.00
З похорону бл. п. Івана Ярмолюк, Мондер, Алта 3.58
Зі срібного ювілею п-ва В. і Ф. Худиків, То Гилс 2.00
Х. Рудий, Тонаванда, ЗДА 5.70
Д. Кулак, То Гилс, Алта 5.00
М. Перекліта, Мав, Онт. 3.00
По $2.00: М. Фіско, Бингамтон, ЗДА; Т. Крачковська, Вінніпег, Ман., о. Шевчук ЧСВВ, Оттава, Онт., М. Прихідко, Торонто, Онт., о. І. Шевців, Австралія — 1.65. Й. Кейса, Джерсі Сіті, ЗДА — 1.50.

По $1.00: І. Круч, Торонто, Онт., С. Шелемей, Гамільтон, Онт., Осипа Вородайкевич, Монтреаль, берта, І. Кузич, Дітройт, ЗДА, Кве., Г. Столей, Гайнс Крік, Алф. Павчук, Чікаго, ЗДА, Дм. Качуровський, Амстердам, ЗДА, П. Гнібович, Нью-Бритен, ЗДА, А. Никифорик, Нью-Йорк, ЗДА.

"МАК" — FLORIST
342 Bathurst St., Toronto, Ont.
- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!
Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

НАШ НОВИЙ КОНТЕСТ НА ДВА МІСЯЦІ: ЛИСТОПАД І ГРУДЕНЬ 1960 р.

Кожний наш приятель, що приєднає нам бодай одного передплатника продовж місяців листопада і грудня 1960, дістане від нас: 1) Почесну Грамоту Приятеля Світла; 2) одну книжку з нашого видавництва, вартости $1.00 (одного доляра). За кожного дальшого передплатника дамо — крім згаданої Почесної Грамоти — ще $1.00 (одному долярові) книжок нашого видавництва за власним вибором контестанта.

Хто приєднає нам бодай 5 передплатників, той дістане від нас, крім згаданих вище нагород, іще даром 1 Календар "Світла" на 1961 рік. Хто приєднає нам бодай 10 нових передплатників, той — крім всіх вище поданих нагород — дістане ще одну дарову передплату "Світла" на 1961 рік. Хто приєднає нам бодай 25 нових передплатників, той дістане — крім вичислених вище нагород — іще гарний, оправлений у мороко МОЛИТОВНИК ХРИСТИЯНСЬКОЇ РОДИНИ. Хто ж приєднає нам протягом тих місяців (себто до 20 грудня 1960) 100 (сто) нових передплатників, той дістане від нас нагороду $100.00 (сто долярів) готівкою.

ОТЖЕ ДО ПРАЦІ, ДОРОГІ ПРИЯТЕЛІ "СВІТЛА!"

ВІДНОВЛЮЄМО КОНТЕСТ ЧИТАННЯ "СВІТЛА"

Він такий: Треба відповісти на кілька наших питань до означеного часу. Отже треба правильно відповісти на такі запити (найдальше до 19-го листопада 1960):

1) Яка рахункова помилка є в календарі "Світла" на 1961 рік?

2) Чи пастирський лист Митр. Андрія "Не вбивай" відносився тільки до жидів?

3) Хто такий Абрагам Фолдблюм?

4) Чий голос переважив негативне рішення Православної Церкви в Генер. Губернаторстві в справі об'єднання наших Церков?

5) Скільки є католиків у ЗДА?

6) Чи подобаються Вам різні спомини в "Світлі", а якщо так, то які?

Правильні відповіді на ці запити ми розглянемо на редакційному засіданні 19 листопада і призначемо за них 5 нагород.

1. нагорода: $25.00 книжками нашого Видавництва
2. " $20.00 " " "
3. " $15.00 " " "
4. " $10.00 " " "
5. " $ 5.00 " " "

Виграші й контестанти будуть проголошені в грудневому числі "Світла".

СВІТЛО
Український Християнський МІСЯЧНИК
ЛИСТОПАД, 1960 РІК XXIII, Ч. 11 (455)

хвилина спільної молитви

Понад 40 років нищить нам на Рідних Землях безбожницький режим наш найбільший скарб, — нашу Церкву. 1930-го року організував він переслідування УАПЦ. Переслідування посилилися в часі 2-ої світової війни, а оце в біжучому році сповнилося 15 літ із хвилини вивозу українських католицьких Владик. Переслідування дальше й дальше ще більш посилюються.

Протиставмося тому новітньому варварству, як справжні християни! Допоможімо нашим братам і сестрам активно: молитвою й працею! Скріпімо нашу активність у 15-ліття переслідувань! Інформуймо вільний світ про справжній стан Церкви в Україні. Підготовляймо в опорі на цілий християнський світ загальну молитву в наміренню переслідуваних!

Українська спільнота помолиться в особливий спосіб за переслідувану Церкву оце вже вшосте, але помолиться в більш загальний, у більш урочистий спосіб у зв'язку з нашою загальною акцією всенаціональної солідарности. Молимося всі разом, без різниці походження й переконання, у дні першого листопада, дослівно в тусаму мінуту в цілому світі, щоб досягти справжньої містичної сполуки, а рівночасно показати цілому світові нашу організованість та дисциплінованість, якою переможемо наше розпорошення!

Хвилина спільної молитви назначена на год. 22-гу в Україні, а тій годині відповідає 20-та година середньоевропейського часу, дійсна для більшости наших поселенців у Зах. Європі (Австрія, Бельгія, Еспанія, Італія, Німеччина, Франція). В інших країнах: 19-та в Англії; **3-тя пополудні у Сх. ЗДА та Сх. Канаді** (Нью-Йорк, Торонто, Монреаль, Філядельфія), 4-та пополудні — Ріо де Жанейро у Бразилії та Буенос Айрес в Аргентині; 14-та у Чікаго; 1-ша попол. — Вінніпег; 12-та — Лос Анджелес та Сан Франціско; 11-та у Ванкувер. Тій годині в Сіднею в Австралії відповідає 6-та год. вранці наступного дня (2-го листопада!).

Пам'ятаймо, що молитва кришить скали. Ще недавно про переслідування Церкви в Україні світ мовчав. Сьогодні вже мільйони моляться з нами за Неї. Скріплені терпіння вимагають скріпленої молитви! Добиймося того, щоб про СУЧАСНІ ПЕРЕСЛІДУВАННЯ заговорив ЦІЛИЙ СВІТ! Нехай масово посиляться протести проти новітнього варварства, проти насилля над свободою сумління, проти терору.

Нехай наша молитва стане одночасно висловом туги за нашою єдністю! Тому нехай ця молитва станеться загальною й загально організованою, не тільки ініціяторами, але дослівно ВСІМИ НАШИМИ НАЦІОНАЛЬНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ, відповідно до слів благання: "Боже, нам єдність пошли!"

Асоціяція Української Католицької Преси; Союз Українців-Католиків у Америці "ПРОВИДІННЯ"; Українське Католицьке Академічне Об'єднання "ОБНОВА"; Українське Католицьке Об'єднання Аргентини; Український Християнський Рух із відділами в 10-ти країнах; Федерація Товариств Українських Студентів-Католиків "ОБНОВА"; Централя Українців-Католиків Канади в імені всіх складових частин: БУК, ЛУЮЖ, УКЮ, ФТУСК Обнова Канади, Братство св. Николая, Місійне Т-во св. Йосафата, Українське Католицьке Вчительство.

АПОСТОЛЬСЬКИЙ ЛИСТ

ПРО ПОШИРЕННЯ КУЛЬТУ ДО НАЙЦІННІШОЇ КРОВИ ГОСПОДА НАШОГО ІСУСА ХРИСТА

до Преподобних Братів Патріярхів, Примасів, Архиепископів, Єпископів і інших місцевих Ординаріїв, що в мирі й поєднанні з Апостольським Престолом:

ПАПА ІВАН XXIII

Преподобні Брати, поздоровляю Вас та вділяю Вам Апостольського Благословення. — Від перших місяців Нашого Понтифікату часто було так, що Ми закликали Вас — а наш голос був звичайно природним вістуном Нашого бажання — щоб Ви взивали вірних плекати гарячу набожність, яка чудесно виєднує Боже милосердя для людських душ, для св. Церкви, для цілого світу, що його Ісус Христос відкупив і спас. Ми маємо на думці почитання Його Найцінніщої Крови.

До цієї набожности Ми привикли в тому самому домашньому оточенні, де процвітало Наше дитинство. Ще й тепер пригадуємо собі з глибоким зворушенням, як Наші старші в час місяця липня відмовляли дома літанію до Найцінніщої Крови.

Пригадуючи спасенні напімнення Апостола: "Пильнуйте себе й усього стада, в якому Святий Дух поставив вас єпископами, щоб управляти Божою Церквою, що Її придбав власною кров'ю" (Д. Ап. 20, 28), Ми думаємо, Преподобні Брати, що, сповняючи Наші обов'язки загального душпастирського уряду, дбаємо найперше про те, щоб чувати над збереженням Христової науки, а опісля, щоб розвинути і збільшити релігійну побожність літургійним і приватним Богопочитанням. Тому здається нам, що особливо треба спрямувати увагу Наших улюблених дітей на нерозривний зв'язок, який повинен з'єднати два набоженства, а саме до Найсвятішого Імени і Найсвятішого Серця Ісуса, які вже так поширилися між християнськими народами, з набоженством, яке віддає честь Найцінніщій Крові Воплоченого Слова, "що за многих проливається на відпущення гріхів" (Мт. 26, 28).

Якщо є так дуже важливе, щоб була здорова гармонія поміж католицькою вірою і літургічною дією Церкви, бо "закон віри встановляє закон молитви" (Енцикліка: "Медіятор Деї", A. A.C., XXXIX (1947), стор. 54), і щоб ніколи не були дозволені форми почитання, які не походять із справді чистих джерел віри, то також правильне, щоб подібна гармонія процвітала між тими набоженствами, що їх уважають за основні й більше освячуючі. Подібно треба, щоб ті набоженства, які краще надаються для загального спасіння, осягненого від Того, Хто є "посередник між Богом і людьми, чоловік Ісус Христос, що дав Себе Самого на відкуплення за всіх" (I Тимотея, 2, 5-6), мали першенство в оцінці і практиці над особистими й меншими набоженствами. В цьому настрою чесної віри і здорової набожности вірні є певні почуття разом із Церквою, що живуть у спільноті молитви й любови до Ісуса Христа, основника й найвищого священика тої величної релігії, яка походить від Нього, разом з Її ім'ям, Її гідністю й вартістю.

Якщо 6 Ми подивилися на подивугідний поступ, що його зробила Католицька Церква на полі літургійної набожности в здоровій згоді з розвитком її віри у проникненні в божественні чесноти, то безсумніву корисно відмітити, що впродовж століть, найближчих до нас, не бракувало збоку Апостольської Столиці ясних і повторних доказів згоди й заохоти для трьох вищезгаданих набоженств — набоженств, які практикувались від середньовічних часів численні набожні душі в різних Єпархіях і релігійних Згромадженнях та Чинах, але які чекали того, щоб отримати від Петрового Престолу печать правовірности й одобрення для цілої Церкви.

Вистачає для Нас пригадати, що від XVI століття Наші Попередники збагатили духовними добродійствами набоженство Найсвятішого Імени Ісуса, яке в останньому столітті невтомно поширював в Італії св. Бернард із Сієни. Для особливої почести Найсвятішого Імени одобрено наперед обряд і Богослужбу, а опісля Літанію (A.A.C. XVIII, 1886, стор. 509). Неменше важливими були привілеї, надані Римськими Папами для почитання Найсвятішого Серця Ісуса, що в його подивугідному поширенні мало таке велике значення об'явлення Найсвятішого Серця св. Маргаретї Марії Алякок (дивись: Набоженство до Найсв. Серця Ісуса). Найвищі Архиереї так дуже й однодушно цінили це Набожество, що вони пояснювали його природу, боронили законность, дбали про його поширення за допомогою численних урядових документів, які завершували три важливі енцикліки щодо цієї справи (Litt. Enc. "Annum Sacrum," Acta Leonis, vol. XIX, 1899, p. 71 sq.; Litt. Enc. "Miserentissimus Redemptor," A.A.S., vol. XX, 1928, p. 165 sq.; Enc. "Haurietis aquas," A.A.S., vol. XLVIII, 1956 p. 309 sq.).

Набожество до Найцінніщої Крови Ісуса, яке в подивугідний спосіб поширював упродовж останнього століття римський священик св. Гаспар дель Бофалю, також одержало заслужене одобрення і прихильність цього Апостольського Престолу. Добре знати, що на розпорядок Папи Венедикта XIV уложено Богослужбу й обряд у честь Крови Божественного Спасителя, яку слід почитати, і що Папа Пій IX, сповняючи обітницю, вчинену Богові в Касті, поширив літургічне свято Найцінніщої Крови на цілу Церкву (Decr. "Redempti sumus", die 10 mensis Augusti 1849; cfr. Arch. S. C. Rit., Decr. ann. 1848-1849, vol. 209). Вкінці, блаженної пам'яти Папа Пій XI у тисяч-дев'ятсоті роковини відкуплення людського роду підвищив вищезгадане свято до першої кляси з тим наміром, щоб із підвищенням літургічної торжественности збільшити само- набожество і щоб Відкуплююча Кров принесла для людей іще більші ласки.

Тимто, йдучи за прикладом Наших Попередників, щоб почитання Найсвятішої Крови Непорочного Ягняти Христа збільшилось і процвітало, Ми одобрили Літанію, уложену згідно з дорученням Конгрегацією Обрядів (Cfr. A.A.S., vol. LII, 1960, pp. 412-413), заохочуюючи також відмовляти її по цілому католицькому світі, як прилюдно, так і приватно, та надаючи особливі відпусти (Decr. S. Poen. Ap., die 3 mensis Martii 1960; cfr. A.A.S., vol. 1960, p. 420), Нехай "опіка над усіма церквами" (2. Кор. 11, 28), яку має Найвищий Архиєрей, у час поважних духових потреб розбудить у душах вірних переконання, що ці три почитання, які Ми вище хвалили, є вічні, універсальні і мають найбільше практичну вартість.

Тож із наближенням свята й місяця, присвяченого Крові Христа, ціни нашого Відкуплення, запоруки спасіння й вічного життя, нехай вірні набожніше роздумують над тим і частіше приступають до Святого Причастя. І нехай вони, просвічені спасенними навчаннями, що виникають із священних книжок і навчань Отців і Докторів Церкви, роздумують над надзвичайно великою й безконечною вартістю цієї справді Найцінніщої Крови, "що її одна капля може охоронити цілий світ від усякого злочину", як це співає Св. Церква устами св. Ангельського Доктора (Hymn. "Adoro te, devote") і як це мудро потвердив наш Попередник Климент VI (Bulla "Unigenitus Dei Filius" XXV Ian. MCCCXLIII; Denz. — R. 550).

Бо, якщо вартість Крови Богочоловіка Христа безконечна і якщо безконечною є любов, яка спонукала Його пролити її восьмого дня по Його народженню і в великій кількості під час душевних страждань в Оливному Городі (Лк. 22, 43), та в час бичування й коронування терновим вінком, у дорозі на Голготу і в час розп'яття, вкінці з відкритої рани в Його боці, як символ тої самої Божественної Крови, яка пливе в усіх святих Тайнах Церкви: то є не тільки відповідне, але й найбільш властиве, щоб усі ті, що відкуплені Його спасенною струєю Крови, віддячилися почитанням і любов'ю.

Тимбільш гарно й спасенно, щоб за найвищим почитанням, яке належиться Чаші Божої Крови Нового Заповіту, особливо в час піднесення в Жертві Божественної Літургії, слідувало причастя тою самою Кров'ю, нерозділно злученою з Тілом нашого Спасителя у Пресвятій Тайні Євхаристії. Таким способом — у єдності зі служачим священиком — вірні зможуть повторити в думці слова, які він виголошує в час причастя: "Чашу спасіння прийму й Ім'я Господне призову... Нехай Кров Господа нашого Ісуса Христа збереже мою душу на вічне життя. Амінь". Таким способом вірні, які гідно приймають Святе Причастя, отримують багато більше ласк із відкуплення, з воскресіння й вічного життя, які для всього світу заслужила Кров, пролита Христом, Котрий жертвував Себе "Святим Духом" (Євр. 9, 14). І кормлені Тілом і Кров'ю Христа та, беручи участь у Його божественній чесноті, яка вчинила легіони людей мучениками, вони (вірні) будуть іти вперед назустріч щоденній боротьбі, посвяті, а як потрібно, то навіть мучеництву, в обороні чесноти й Божого Царства, чуючи в собі той вогонь любови, який спонукав св. Івана Золотоустого закликати: "Ми відходимо від тієї трапези як леви, що дихають вогнем, ставши страшними для диявола і думаючи про Того, Хто є нашим головою, та яку радість Він приніс нам... Ця Кров, гідно прийнята, проганяє від нас дияволів, приклікує до нас ангелів, а навіть самого Господа ангелів... Ця Кров, пролита, очищує цілий світ... Це ціна світу; цією Кров'ю Христос відкупив Церкву... Це роздумування новинно здержувати наші пристрасті. Як довго будемо зовсім занедбувати наше спасіння? Роздумаймо над дарами, якими Господь обдарував нас, будьмо вдячні за них, прославляймо Його не тільки вірою, але також добрими ділами" (In Ioan. Homil. XLVI; Migne P. G. LIX, 260-261).

Коби християни тільки частіше роздумували над батьківським напімненням першого Папи: "Зі страхом проживайте час вашого замешкання, знаючи, що не тлінним золотом або сріблом викуплені ви від вашого марного життя батьківського передання, але цінною Кров'ю Христа, як непорочного й чистого Агнця" (1 Петра 1, 17-19); коби вони більше уваги присвячували напімненню Апостола Народів, що каже таке: "Бо ви куплені високою ціною. Прославляйте і носіть Бога у вашому тілі" (1 Кор. 6, 20). Як багато гіднішою і більш будуючою була б їх мо-

раль, як багато більш спасенною для цілого людства була би присутність Христової Церкви. Якщо люди прийняли б запрошення ласки Бога — Бога, Котрий хоче, щоб усі вони спаслися (1 Тим. 2, 4), бо Він хотів, щоб усіх їх відкупила Кров Його Єдинородного Сина, і закликає всіх бути членами одного Містичного Тіла, що його головою є Христос — то тоді як багато більш братерськими стали б відношення між одиницями, народами й державами! Які спокійніші, гідніші Божої і людської природи, створеної на образ і подобу Божу, стали б суспільні відносини. (Cfr. Gen. 1, 26).

Роздумуючи над цією високою гідністю, св. Апостол Павло напоминав такими словами вірних вибраного народу, якого спокушувало думання з ностальгією про Старий Заповіт, що був тільки прообразом і вступом до Нового Заповіту: "Але ви приступили до гори Сіон і до міста живого Бога, до небесного Єрусалиму, і до багатьох тисяч ангелів, і до соборної Церкви первородних, що записані на небесах, і до Бога, судді всіх, і до духів звершених праведників, і до посередника Нового Заповіту, Ісуса, і до покроплення крови, що кличе ліпше, як Авелева" (Єр. 12, 22-24).

Надіючись уповні, Преподобні Брати, що ці Наші батьківські заклики, передані Вами духовенству й повіреним Вам вірним у спосіб, який будете вважати за найвідповіднійший, вони будуть сповняти не тільки охоче, але й з великою ревністю, — уділяємо з глибини серця Нашого Апостольського Благословення — як запоруку небесної ласки й Нашої особливої прихильности — кожному з Вас і Вашому стаду, а в особливий спосіб тим, що щиро й набожно сповнять цей Наш заклик.

Дано в Римі, у Святого Петра, 30 дня місяця червня 1960 року, в навечір'я свята Найпрісвятішої Крови Господа нашого Ісуса Христа, в другому році Нашого Понтифікату.

ЧИТАННЯ СВЯТОГО ПИСЬМА

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛИСТОПАД

Усі ми обзнайомлені з книгою, що зветься Біблія або св. Письмо. Вона перекладена на всі мови світу, знаходиться у школах, бібліотеках і мільйонах домів. Учителі й учениці релігії, без різниці віровизнання, мусять бути обзнайомлені з її змістом. Інші книги тішаться впливом тільки на обмежений час та у рямках якоїсь тільки держави чи народу. Для св. Письма границі часу чи простору не існують. Воно є власністю всіх народів, воно в найбільший пошані серед усіх християн, що замешкують землю.

Св. Письмо ділиться на дві частини: на Старий і Новий Заповіт. У першій частині є опис приготування людського роду на прихід Спасителя, в другій же опис довершення цього великого діла Божої любови й милосердя. Слово "заповіт" значить тільки, що умова. Господь Бог у своїм повнім любови зниженні ввійшов із людьми в умову, щоб так улегшити їм осягнення вічного спасіння. Перша умова була заключена між Богом і жидівським народом під горою Синай. Тут Господь дав їм до захування Свої заповіді й інші установи, а за їх виповнення обіцяв дати їм вічне життя. Ця умова тривала аж до приходу Ісуса Христа і тому вона називається: Старий Заповіт. Із приходом Спасителя Старий Заповіт сповнив своє призначення і мусів уступити, а Ісус Христос — через своє Воплочення й криваву смерть на хресті — оснував Новий вічний Заповіт, який нам дає запоруку вічного життя з Богом у небі. Всіх книг св. Письма є 72, з того 45 Старого Заповіту та 27 Нового Заповіту.

На питання, що це є св. Письмо чи Біблія, катехизм відповідає, що це є "збір тих книг, написаних під надхненням Духа св., що їх Церква признала за слово Боже". Св. Письмо — це "збір книг", бо воно складається із 72 частей або книг. Їх написали понад 40 різних авторів, із котрих першим був Мойсей, останнім же св. Іван Євангелист. Ці книги були писані в пустинях Арабії, в Ханаанській землі, у вавилонській неволі, у святому Єрусалимі, поганському Римі, в містах Малої Азії, на самітньому острові Патмос. Називаються вони "письмом", бо писали їх людські руки.

Ці книги називаються "святим" Письмом, тому що були писані при особливішій помочі св. Духа. Бог хотів передати людям свою об'явлену науку написану в книгах. Тому Він вибирав людей, що були розумним знаряддям у Його руках та писали те, що Бог хотів і так як Він хотів. У часі писання св. Дух стеріг тих письменників перед поблудженням. Цей надприродний Божий вплив на священописьменників називаємо Божим надхненням св. Письма.

Св. Письмо — це правдиве слово Боже, яке об'являє нам найбільші Тайни, що їх людський розум ніколи не міг би був зглибити. Це скарбниця правди, де замикаються відвічні пляни й діла нашого Сотворителя. В св. Письмі містяться ясні відповіді на питання про походження людини, про її призначення, впадок, відкуплення. Це історія про Божу безконечну любов до людей та про Божі заходи, щоб тих людей зробити вічно щасливими. В св. Письмі знаходиться все, що Бог для людей вдіяв та що говорив, чи то Сам чи через своїх слуг,

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..." (Мат. XI-28).

ангелів, патріярхів, пророків, апостолів а вкінці через Свого Сина нашого Божественного Спасителя Ісуса Христа.

Св. Церква накликає й заохочує нас читати св. Письмо, тому що на його сторінках знаходиться корм для наших душ, для нашого духовного життя. Читаючи св. Письмо, ми пізнаємо краще Бога, Його всемогутність, мудрість, доброту, любов, справедливість. Св. Письмо вказує нам на небо — місце нашого вічного призначення, до котрого веде дорога захована Божих заповідей. Воно приводить нам на пам'ять також і страшні кари, що ними грозить Бог усім тим, які будуть за життя противитися Його святій волі. "Не знати св. Письма це значить не знати Христа" — говорить св. Єронім. А хто Христа не знає той не буде Його ні любити ні Йому служити. Для такого Христос, найбільший його приятель, буде чужим-далеким ураз із тими цінними ласками, що їх Він вислужив для світу Своєю смертю на хресті.

Хто забирається до читання св. Письма повинен це робити з великою пошаною, живою вірою й глибокою застановою, бо в св. Письмі містяться слова вічного життя. Читати можна лише таке св. Письмо, яке має потвердження (апробату) церковної влади. Книги св. Письма, які такої апробати не мають, не є повні, не мають усіх книг, або перекручені місцями, протестантські, і Церква такі книги забороняє читати, бо це **пошахроване**, це тільки **ніби** святе письмо. І це одно. В часі читання треба пам'ятати, що в багатьох місцях св. Письмо дуже трудне до зрозуміння. Тому ніхто не повинен самовільно пояснювати св. Письма чи то собі чи другим, бо пояснювання св. Письма належить до нашого непомильного вчителя, яким є св. Церква.

Маємо в хаті св. Письмо? Читаймо його покірно, уважно, з молитовним настроєм. Це є слово, що його пересилає до нас наш Отець із небесної батьківщини. Нехай воно буде правилом нашого життя і пригадкою нашого шляхотного походження й високого призначення. Молімося також, "щоб католицькі родини посвячували більше часу й уваги на читання св. Письма", бо, за словами св. Петра Канізія: "Ті, що вміють користати зі св. Письма, стають учнями Бога, людьми розумними, духовними й праведними". А самий Христос каже, що "щасливі є ті, що слухають слова Божого і заховують його" (Лук. 11:28).

(осш)

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

Складаю прилюдну подяку Найсв. Христовому Серцю, Матері Божій Неустаючої Помочі, св. Йосифові й св. Терені за щасливу подорож із краю та інші отримані ласки.

Т. Кречковська, Вінніпег, Ман.

Складаю найщирішу подяку Матінці Божій Неустаючої Помочі, св. Терені від Дитятка Ісус і Слузі Божому Митрополитові Андрієві Шептицькому за врятування життя й привернення здоров'я.

Також досилаю $5.00 і прошу ласкаво відправити св. Службу Божу й молебень у честь Матінки Божої, як подяку за щасливу операцію та на упрошення дальшої помочі, життя й здоров'я.

Катря Хибович, Нью-Брітен, ЗДА

Прошу відправити Службу Божу і оголосити мою прилюдну подяку Найсвятішому Ісусовому Серцю і Матері Божій Неустаючої Помочі за отримані ласки.

Анастазія Мисишин, Спрінгфілд, ЗДА

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ

через заступництво Слуги Божого Митрополита Андрія:

О ратунок перед духовним запоманням, великою недугою та від злого товариства. Л. О. Л. За Боже благословення для цілої родини та за скоре видужання по тяжкій операції В. С. За здоров'я священика, за духовну рівновагу, за поміч в науці, за благословення в родинному житті одної особи. Н. А. С. За щасливу смерть. Т. Г. За поміч в родинній і суспільній праці. Н. Н. За здоров'я, родинні справи і щасливу смерть. М. М.

Доба має 1440 хвилин — Жертвуймо з цього 40 хвилин на церкву!

о. М. Соловій, ЧСВВ

МИТРОПОЛИТ АНДРІЙ ТА ПРАВОСЛАВНІ ВЛАДИКИ

Слуга Божий Митрополит Андрій Шептицький увійде до історії як один із подвижників церковного з'єднання. Він і молився і працював і страждав у тому намірі, щоб "усі були одно", себто щоб православний Схід об'єднався в одній Христовій Вселенській Церкві. Зокрема ж безупинно трудився митрополит Андрій над порозумінням і об'єднанням Української Православної Церкви з Українською Католицькою Церквою.

Під час другої світової війни митр. Андрій звернувся був своїми посланнями до українських православних єрархів і до української православної віруючої інтеліґенції зі закликом "у справі порозуміння" між обидвома українськими Церквами. І хоч заклик Митрополита був "голосом вопіющого в пустині", всетаки він остане назавжди важливим історичним документом. Цікаві теж відповіді деяких православних єрархів на заклик Слуги Божого. Вправді, від тієї історичної переписки Слуги Божого з православними єрархами минає вже 20 років, всежтаки вона актуальна і сьогодні, тому варт їй ближче приглянутися.

Митрополит Андрій та архиєпископ Іларіон

Першим листом (у хронологічному порядку) звернувся митр. Андрій до тодішнього православного архиєпископа в Холмі Іларіона (Івана Огієнка). Доброю нагодою до написання цього листа був для митр. Андрія день св. Іларіона Великого, якого іменя прибрав собі проф. Іван Огієнко, приймаючи перед єпископською хіротонією монаший стан (1940 р.). Лист митр. Андрія до архиєп. Іларіона датований у Львові, "21-го жовтня, в день св. Іларіона Великого, Р. Б. 1941"[1]). Цей лист написаний в дуже сердечному тоні. При кінці листа митр. Андрій каже: "Прохаю Ваше Впреосвященство про молитви для себе. Покликуюсь на давнє і добре знайомство, яке смію назвати приязню. Покликуюсь на наші спільні національні ідеали, але передусім покликуюсь на одну і ту ж саму працю, яка є завданням нас обидвох і завдатком нашого вічного спасіння".

Знайомство і приязнь митр. Андрія з архиєп. Іларіоном датувалися ще з першої половини 1920-тих років, коли тодішній проф. І. Огієнко був у невідрадних матеріяльних відносинах, після виїзду з України. Через якийсь час проф. І. Огієнко перебував у Винниках біля Львова і там, завдяки помочі митр. Андрія, міг продовжувати свою наукову й письменницьку працю. Приязне ставлення до себе митр. Андрія належно оцінив архиєп. Іларіон у своїй відповіді на листа митрополита, з дня 14-го листопада 1941 р., бо вже на вступі так висловлюється:

"Ваш цінний лист, надхнений правдивою братньою любов'ю, приніс мені велику духову насолоду та сердечне задоволення. Мило й приємно було мені переконатися, що наша обопільна довголіття приязнь позосталася й надалі незмінною та нероздільною. Два останні десятиліття я мав честь та змогу не тільки навчитися з Вашого мужнього національного поступування, але й користати з Вашого теплого до мене наставлення. Усе це пригадав мені Ваш правдиво братерський лист і я приношу Вам за нього свою щиру подяку". Опісля архиєп. Іларіон, дякуючи за побажання митр. Андрія сприводу єпископської хіротонії, "смиренно повідомляє", що "2-го жовтня 1940 року відбулася в Холмському Св. Богородичному Катедральному Соборі моя єпископська хіротонія на престару Холмсько-Підляську катедру". Тому, що Галичина була тоді окупована большевиками, архиєп. Іларіон не міг скоріше повідомити про цю подію митр. Андрія і тому робить це тепер, ґратулюючи митр. Андрієві за "велике мужнє терпіння Ваше" під час большевицької окупації в 1939-1941 рр.[2]).

Побажання митр. Андрія для архиєп. Іларіона

Що ж бажав митр. Андрій архиєп. Іларіонові з нагоди його єпископської хіротонії? Ось вони, ці "найщиріші побажання" Слуги Божого:

"Вашому Впреосвященству цілим серцем бажаю, щоб Ви в Холмщині, а може і в цілій Україні, відновили віру св. Володимира і митрополита Іларіона, віру Вселенської Церкви, віру сімох перших Вселенських Соборів. Та віра в багатьох точках доктрини зіпсута через довголітню неволю Української Церкви під неканонічною установою Петра Великого. Вона зіпсута довгими рядами богословів Синодальної Церкви, професорів у Духовних Академіях і єрархів, неканонічно установлених владою московських царів. Вона зіпсута науками просто противними православній вірі, так як організм Української Церкви зіпсутий тією довголітньою неволею й інституціями і законами, звичаями, насильством переможців, накиненими Українській Церкві. Надіюсь, що Вашому Впреосвященству Бог дасть ту велику благодать, що *зможете Українську Церкву очистити з тих усіх наук, противних вірі і неканонічних, шкідливих, накинених неволею установ та законів, а може з тієї чисто московської нетерпимости, яка рідного брата зненавидить, коли інакше думає, з тієї тісноти і браку християнського широкого духа, якими відзначалося усе московське православ'я*"[3]).

Крім цього бажав митр. Андрій, щоб архиєп. Іларіон став "великим Святим, яким був Великий Іларіон", та щоб Всевишній Бог зволив іти йому "тими дорогами духовної святости, якими людина мусить іти, щоб за собою потягнути мільйони вірних дорогою спасіння і довести їх до небесного царства"[4]).

Відповідь архиєп. Іларіона митр. Андрієві

Ми вже навели уступ з відповіді архиєп. Іларіона, в якому він дякує митр. Андрієві за тепле наставлення цього продовж двох десятків літ. Архиєп. Іларіон "з подивом та повною пошаною" схиляє перед митр. Андрієм "своє чоло", бо, як каже: "нас обох в'яжуть спільні національні ідеали, спільна праця для добра одного нашого народу, якого ми однаково гаряче любимо"... Далі згадує архиєп. Іларіон, що він поставив собі гасло для своєї праці: "Служити народові — то служити Богові" і сподіється при помочі цього гасла "поставити Українську Церкву на правдиво християнську дорогу" і принести українському народові "силу і щастя". Згадує Іларіон, що вже цілий рік ревно працює в тому напрямі, хоч стрічає дуже великі труднощі в "справі відновлення стародавньої Української Церкви" на терені своєї єпархії.

Повідомляючи митр. Андрія про працю над "відновленням" Української Церкви і її "дерусифікацію", архиєп. Іларіон "по-братському" просить митр. Андрія, щоб він, "як глибокий і послідовний прихильник т. зв. "восточенства" та "грецькости", працював над "очищенням" Греко-Католицької Церкви "від чужих їй налетів". Ті налети добачує архиєп. Іларіон у догматиці, в обряді, особливо ж у богослужбових книжках. Через очищення Української Православної Церкви від "чужих їй московських привнесень", а Української Греко-Католицької Церкви "від чужих латинських добавок" зможуть "обидві Української Церкви наблизитися одна до однієї, як дві рідні сестри. Я завсіди ревно молився і буду молитися Милосердному Господеві, щоб Він наблизив цей спасенний час, і щоб ми разом з Вами дожили до цієї історичної хвилі й побачили її власними очима! Уважаю таке власне наближення двох Українських Церков за богонадхненну історичну працю всіх керівників наших Церков, і глибоко вірю і ісповідую, що праця така стане на користь і нашій Церкві і нашому народові"[5]).

"Постишев ...в українській вишиваній сорочці"

Жаліючись перед митр. Андрієм на труднощі своєї праці в напрямі відмосковлення Української Православної Церкви, архиєп. Іларіон пише дослівно таке:

"На жаль тільки, маю одну поважну перешкоду при відновленні стародавньої Української Церкви, не згадуючи про перешкоди сильніші, вищі. Справа в тому, що наша вирішна українська інтеліґенція, розагітована несумлінними одиницями, часом не розуміється на тому, в чому саме найперше мусить полягати відновлення старої Української Церкви, чи правильніше — дерусифікація її — вона сліпо бачить це тільки в Богослужеенні живою українською мовою й вимагає насильного загального запровадження цього, *цілком не цікавлячись відновленням самого духу давньої Української Церкви. Вона не розуміє, що можна правити Служби Божі по-українськмоу, а Церква позостанеться все таки московською по духові, традиції, ідеології й т. ін. Цебто підмінюється внутрішній животворящий дух зовнішньою мертвою формою, як то було з катом України москалем Постишевим, що носив українську вишивану сорочку...*"[6]).

На думку архиєп. Іларіона треба "найперше дбати про внутрішню дерусифікацію нашої (Православної) Церкви від чужої їй ідеології, чужого наставлення, а це й легко й послідовно доведе у свій час до зовнішньої українізації. На жаль власне цього мало розуміє наша вирішна інтеліґенція, і власне в цьому я маю великі перешкоди в своїй головній праці.. А це тим болюче, що походить воно від своїх..."[7]).

Відмовна відповідь православних Владик

Відповідь архиєп. Іларіона на листа митр. Андрія, як це бачимо з дослівно наведених її уступів, не можна назвати відмовною. Навпаки, лист архиєп. Іларіона видержаний у дуже коректному тоні. Навіть там, де архиєп. Іларіон говорить про латинські церковні впливи на Українську Греко-Католицьку Церкву, годі добачувати ворожого ставлення до неї. Наближення обидвох Українських Церков архиєп. Іларіон уважав за "історичну працю" провідників обидвох Церков, корисну для українського народу, а навіть бажав

Олекса Новаківський **Митрополит Андрій**

і собі і митр. Андрієві, щоб наспів "цей спасенний час", ця "історична хвиля" в житті українського народу.

Всетаки відповідь архиєп. Іларіона не була зовсім щира, бо дещо пізніше показалося, що архиєп. Іларіон "історичну хвилю" „зближення обидвох Українських Церков зрозумів на свій спосіб. Це виявилося тоді, коли митр. Андрій написав свого листа *"до всіх Високопреосвященних і Преосвященних Православних Архиєреїв в Україні і на українських землях"* (під датою 3-го березня 1942 р.). В обидвох листах-посланнях митр. Андрій звернувся зі закликом, щоб для майбутнього поєднання Українських Церков православні Владики, духовенство і віруюча інтелігенція не тільки щиро молилися, але теж працювали над усуненням різних перешкод до такого об'єднання[1]).

На цей заклик митр. Андрія прийшла офіційна відповідь від *"Священного Синоду Єпископів Святої Автокефальної Православної Церкви в Генерал-Губернаторстві"*. У склад цього Синоду входили митр. Дионисій Валединський як голова та архиєп. Іларіон (Холмський і Підляський) з архиєп. Палладієм Видибіда-Руденком (Краківським і Лемківським) як членами. Відповідь їх була прийнята на сесії Синоду 27 травня 1942 р. у Варшаві, а саму відповідь зредагував архиєп. Іларіон. Ось ця відповідь:

"Щиро вітаємо заклик Митрополита Кир Андрея Шептицького про поєднання двох наших Церков в одну Церкву і з радістю приймемо до своєї Православної Церкви всіх наших братів греко-католиків. Ми всі гаряче щоденно молимось, щоб в Україні повстала для всього українського народу одна Українська Православна Церква"[2]).

Згадану відповідь Синоду трьох православних Владик треба вважати за відмовну, а навіть за нетактовну. Митр. Андрій уважав свого листа не так закликом до переходу православних українців у юрисдикцію Вселенської Церкви, як радніш звозтоюю до взаємного наближення, взаємного пізнання та щирої дискусії над умовинами майбутнього поєднання обидвох Церков. Знову ж православні Владики з Генерал-Губернаторства заговорили про повну капітуляцію Української Греко-Католицької Церкви перед православною Церквою, себто про "поворот греко-католиків" на лоно православ'я.

Автор відмовної відповіді православних Владик

Автором відмовної відповіді Синоду Православної Церкви в Генерал-Губернаторстві (б. Польщі) був архиєпископ Холмський Іларіон. Він підлявся редагувати відповідь митр. Андрієві і проєкт відповіді надіслав варшавському митрополитові Дионисієві (москалеві) та архиєп. краківському і лемківському Палладієві (українцеві). Обидва Владики не були вдоволені з проєкту відповіді архиєп. Іларіона, бо станули на становищі, "що проєкт зредаговано в невідповідному тоні, який згори замикає шлях до дальшої дискусії". Обидва Владики відіслали проєкт архиєп. Іларіонові з проханням, щоб він його злагідив, однак архиєп. Іларіон відмовився зробити будьякі зміни. Також на сесії Синоду у Варшаві 27 травня 1942 р. архиєп. Іларіон не схотів змінити нічого в своєму проєкті. При голосуванні над проєктом архиєп. Палладій заявився проти гострої відповіді, а митр. Дионисій проєкт остаточно прийняв. Він, будучи москалем, може в душі і тішився з такого різкого тону проєкту архиєп. Іларіона і дав на нього свою згоду. Так цей проєкт більшістю голосів (два проти одного) став "ухвалою Священного Синоду"[10]).

Цікаво буде згадати, що автор вище наведеної відмовної відповіді був теж автором іншої відповіді, цим разом відповіді українських православних Владик, зібраних на спільній конференції 30-го квітня 1960 р. у Вінніпегу, відповіді на збірне послання українських католицьких Владик, зібраних на історичній конференції в Римі у днях 12-16 жовтня 1959 року. Обидва письма митроп. Іларіона відносяться до тієї самої справи, для якої Слуга Божий Андрій стільки трудився, терпів і молився, себто до справи зближення, примирення і поєднання обидвох Українських Церков: Католицької і Православної. Українські католицькі Владики свідомо пішли *"слідами великого Подвижника церковної єдности — слуги Божого Митрополита Андрія"*, а українські православні Владики пішли за голосом єпископів Генерал-Губернаторства в редакції архиєп. Іларіона, тепер митрополита УГПЦ в Канаді.

---

[1]) Цитуємо цього листа з книжки д-ра Степана Барана, **Митрополит Андрей Шептицький**, Мюнхен 1947, стор. 123-124. Там теж подана відповідь архиєп. Іларіона на стор. 124-127.

[2]) Там же, стор. 124-125.

[3]) Там же, стор. 123-124.

[4]) Там же, стор. 124.

[5]) Стор. 125.

[6]) Стор. 126.

[7]) Обидва листи послання подає д-р Ст. Баран у своїй книжці на стор. 127-128 і стор. 130-151.

[8]) Там же, стор. 132.

[9]) Там же, стор. 132.

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge) EM 3-8828 Toronto

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:
А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

ПАПА ІВАН XXIII УШАНОВУЄ СВОГО ПОПЕРЕДНИКА

Свт. Отець Папа Іван XXIII взяв участь у заупокійній Божественній Літургії за померлого два роки тому Папу Пія XII. Св. Літургія була відслужена в Сикстинській каплиці Ватикану й участь у ній узяли 22 кардинали та інші високі церковні достойники, члени дипломатичного корпусу та запрошені гості. Частину поминальних церемоній відбуто при могилі Папи Пія XII у підземеллі базиліки св. Петра.

"СВОБОДА СУМЛІННЯ"

Католицький журнал "Аве Марія" (виходить у Чікагу), стверджує, що католики в Ізраїлі "не мають рівних прав з іншими релігійними групами".

ЗРІСТ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ У ЗДА

Річник протестантських Церков на біжучий рік подає в своїй статистиці, що Католицька Церква здобуває у ЗДА два рази більше нових членів, ніж протестантські Церкви. У 1959 р. Католицька Церква зросла на 3.5 відсотка, під час коли протестантські Церкви побільшилися тільки на 1.7 відсотка. Католицькій Церкві прибуло понад мільйон нових членів. Серед протестантів найактивнішими є баптисти, методисти й лютерани. Ця сама статистика виказує, що в ЗДА католиків є 40,817,302, баптистів 20,879,220, методистів 12,358,861, лютеран 8,021,091, пресвитеріян 4,202,956. Крім цього річник подає, що в ЗДА є 5,500,000 душ мойсеєвого віровизнання та 2,807,613 членів східньої православної Церкви.

ПРИЯТЕЛЬ УКРАЇНЦІВ О. ПРЕЛАТ ЙОСИФ МОЙОЛІ СТАВ АРХИЄПИСКОПОМ

Ватиканський щоденник "Оссерваторе Романо" приніс вістку, що Свт. Отець Папа Іван XXIII іменував о. прелата Йосифа Мойолі, високого урядовця у Свящ. Конгрегації Східньої Церкви, Апостольським нтернунцієм в Етіопії. Рівночасно Свт. Отець іменував о. прелата Мойолі титулярним Архиєпископом Лярісси в Тессалії і напевно сам схоче уділити архиєпископові-номінатові архиєрейську хіротонію 28 жовтня ц. р., себто в другі роковини свого вступлення на Петрів Престіл.

Особа Кир Йосифа Мойолі добре знана вже від багатьох років не тільки українським священикам у Римі, але, від часу його подорожі до Канади й до ЗДА у 1950 році, пізнали його широкі круги нашої спільноти за океаном і щиро полюбили його як одного з найкращих приятелів українців. При нагоді такого високого відзначення цього щирого приятеля українців належить поручити достойну Особу ширшим колам наших вірних у вільному світі, щоб вони своїми молитвами в наміренні Архиєп.-Номіната віддячились йому за його любов і прихильність для української Церкви, благаючи в Бога ласки, щоб він міг багато добра зробити на становищі Апостольського Інтернунція в Етіопії, тобто в цій африканській країні, що одна з перших прийняла Христову віру ще від Христових Апостолів, але через важкі історичні обставини тільки в серцях невеликої горстки вірних збереглося там донині світло католицької віри.

ОБМЕЖЕННЯ ІМІГРАЦІЇ ДО КАНАДИ

У зв'язку зі зростаючим безробіттям у Канаді, уряд вирішив тимчасово обмежити імміграцію до Канади. З початком минулого місяця обмежено імміграцію електротехників, будівельників, малярів, вуглекопів і мулярів, а тепер буде проголошене дальше обмеження для інших фахівців і нефахівців. Цей розпорядок імміграційного обмеження не охоплює лікарів, учителів, книговодів і суспільних працівників.

ПАРОХІЯ СВ. ЙОСАФАТА В ТОРОНТІ БУДУЄ ШКОЛУ

Перші школи в Онтаріо і по всій Канаді були релігійні, парохіяльні школи. І це правда, що в тих часах уряд підтримував такі школи. Опісля настав, на жаль, час, коли урядовими стали публичні школи, школи без науки релігії, школи без Бога. Сьогодні такий час, що багато людей думає, що сепаратні школи — це якась "ласка". Тимчасом система сепаратних шкіл була ухвалена як право різних меншостей, тому вона не була ласкою для католиків. Це було тільки признання природного права родичам подавати освіту своїм дітям таку, яку вони вважали за потрібну. Онтаріо ніколи не ухвалювало тоталітарних поглядів: отже дитина належить не до держави, а до родини і має побирати науку таку, на яку родичі погодяться. На те є родичі, які мають призначення й обов'язок давати освіту своїм дітям. Уряд у теперішніх життєвих обставинах повинен помагати родичам і має право присилувати родичів до виконання їхніх обов'язків щодо освіти дітей, але не має права зносити природного авторитету родичів.

Сепаратні школи, так як і публичні, підлягають Департаментові Освіти і мусять примінюватися до приписаних вимог цього Департаменту. Вчителі їх мусять мати ті самі кваліфікації, що й у публичних школах.

Під кожним оглядом сепаратні школи це легальні інституції, які стоять на рівні інших шкіл і подають таку саму обслугу громаді.

Всеч. о. Йосиф Боярчук зорганізував парохію в західньому Торонті, де й збудовано церкву св. Йосафата при Френклін вулиці.

Теперішній парох о. прелат В. Філевич із своїми співпрацівниками — оо. В. Лавришином, І. Татарином і М. Городиським, парохом Куксвилу, дбають про своїх будучих парохіян, учать (о. парох і о. І. Татарин) два рази в

тиждень релігії в англійських католицьких школах у Сен Ріта при Едвін вулиці і Сен Сесілія при Аннет вул., о. В. Лавришин у Рідній Школі при організації УНО, Едвін вулиця, а о. М. Городиський учить раз у тижні в суботу пополудні в церковній залі в Куксвил.

Англійське католицьке населення в Торонті і Канаді не змінюється завдяки своїм католицьким школам, які співпрацюють з домом і Церквою для одної цілі: для спасіння людських душ та для загального добра Канади.

Таку цілоденну католицьку школу для українців Торонта постановив побудувати о. прелат В. Філевич. Заки розпочав робити заходи для осягнення тієї цілі, предложив свій плян Преосвященному Владиці, а коли дістав дозвіл, тоді, в порозумінні з своїми співпрацівниками - священиками та церковним зарядом, проголошено збори і по цих зборах вибрано збірщиків для переведення збірки на побудову школи. В короткому часі зібрано поважну суму гроша готівкою, а також у деклярапіях. Жертводавці, які деклярували на цю будову, сплачують частками в недільних ковертках, доки не сплатять своїх жертв. Із весною 1960 р. закуплено чотири реальності при вулиці Франкліна впоблизу церкви і на тій площі розпочинається будова двоповерхового шкільного будинку, в якому має бути шість шкільних кімнат і кілька кімнат для вчительського персоналу. Наука має розпочатися з початком 1961-62 шкільного року в м. вересні 1961 р. В першому році має подаватися наука тільки в І. клясі, а відтак щороку одна кляса більше, аж до восьмої ,кляси. Якщо забракне кімнат для науки дітей, то на це закуплено п'яту реальність для прибудівки; покищо цей дім дапий до винайму. Діти тієї школи матимуть нагоду бути кожного дня вранці на богослуженні, а в неділі й наші свята будуть у церкві зі своїми вчительками й учителями і тимсамим будуть прив'язані до нашого обряду.

Крім щоденної науки в англійській мові, діти будуть учитися української мови. Пізнають, що українська й англійська мова так само вартісні так перед Богом як і перед співгромадянами Канади.

Ця народня щоденна католицька школа при парохії св. Йосафата буде першою, побудованою українцями, не тільки в Торонті, але і в цілій Східній Канаді.

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно - продаж нерухомостей, виєднування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. —— Tel.: LE 4-4241

САЛЬОНОВИЙ КОМУНІСТ

Жид Пабльо Пікассо, відомий модерністичний маляр, відомий із своїх комуністичних поглядів, купив замок у Франції, вартости 360,000 долярів.

СВТ. ОТЕЦЬ ПРИЙНЯВ НА ПОСЛУХАННІ ПРЕОСВ. Г. БУКАТКА

Святіший Отець Папа Іван XXIII прийняв на окремому послуханні Преосв. Кир Гавриіла Букатка, Єпископа Крижевацької діецезії в Югославії. Авдієнція відбулася у вівторок, 16 серпня 1960 р., в літній резиденції Папи, в Кастель-Гандольфо.

ПРОПАДАЮТЬ ТУРИСТИ

Після започаткування деякої відлиги у взаєминах між Советським Союзом і його сателітами з одного боку і західнім світом з другого і встановлення т. зв. "культурної виміни" між цими двома світами, пожвавився у великій мірі туристичний рух до Советського Союзу і країн "народних демократій". Пожвавлення туристичного руху було підтримуване комуністичною стороною головно для збільшення запасів закордонної валюти в скарбницях комуністичних держав. У висліді цього пожвавлення відвідали й відвідують Советський Союз і сателітні країни тисячі туристів, у тому числі уже й багато колишніх громадян СССР, Польщі та інших країн. Бажаючи притягнути найбільше туристів, советський та інші комуністичні уряди старалися показати відвідувачам комуністичну дійсність в якнайкращому з пропагандивного погляду світлі і не робили їм особливих труднощів і перешкод. Зокрема, протягом майже трьох років не було випадку, щоб комуністична влада ув'язнила когось із туристів, щонайбільше, затримавши когось, наказала йому покинути чимскорше границі СССР.

Останнім часом почали ставати все частішими не тільки випадки затримування туристів, але і їх ув'язнення, а то й віддавання до суду. Так, наприклад, уже другий місяць американські дипломатичні представництва в СССР розшукують двох американських громадян Гарвея Ц. Беннета зі стейту Мейн і Марка І. Камінського з Джефферсону Тавншіп в Мишигені, які пропали без вісти в другій половині серпня в околицях ославленої могилами большевицьких жертв і шпигунськими школами Вінниці. На всі розшуки і запити про долю цих туристів советський уряд, після довгої мовчанки, обіцяв надіслати державному департаменті ЗДА свою відповідь... у "якнайскоршому часі". Цього ж самого місяця, 29 серпня, в Польщі ув'язнено канадійського громадянина інж. Тадеуша Коєра, який приїхав відвідати свою родину. Всі запити й інтервенції канадійського уряду були безуспішні, і щойно по п'ятьох тижнях польська комуністична влада подала до відома, що Коєра, який під час другої світової війни належав до польської Армії Крайової, ув'язнено за обвинуваченням в убивстві 9 комуністичних партизанів, в чому він нібито сам "признався" після свого ув'язнення.

Американська і канадійська преса повідомляє, що в зв'язку з обидвома цими аферами значно зменшилася кількість бажаючих відвідати Советський Союз і Польщу, і що багато людей відкликали замовлені ними поїздки до цих країн. Є всі підстави думати, що обидва ці випадки протверезять ще більше легковірних і наївних людей, готових забути про хижацьку природу комуністичних людоловів.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. —— WA 2-6115-6

КАТОЛИЦЬКІ ЦЕРКВИ В РУМУНІЇ

У Румунії, за інформаціями оттавського пресового бюра ССС, є ще три католицькі єпископи, два з них — румунського (візантійського) обряду, один — латинського. Преосв. Олександер Руссу — єпископ Бая-Маре, засуджений на 25 років тюрми за протест проти ліквідації Католицької Церкви, є далі в'язнем. Другий епископ — Преосв. Юлій Госсу з Клуж-Герля, інтернований в одному манастирі. Римо-католицький епископ Матон Арон є під сталим доглядом поліції у власній резиденції в Альба Юлія.

КАТОЛИЦЬКА КОЛЕГІЯ ДЛЯ АФРИКИ

У противагу до "Університету приязні", що має бути відкритий у жовтні ц. р. в Москві, а на якому має виховуватися майбутня духова еліта молодих країн Африки в комуністичному дусі, має тепер у Римі бути відкрита Колегія, в якій будуть виховуватися майбутні провідники Африки в католицькому дусі. Це було бажанням Папи Івана XXIII, щоб створення цієї Колегії було подарком світських католиків цілого світу в 80-ті роковини Свт. Отця дня 25 листопада ц. р.

Колегія прийматиме молодих африканських студентів, які студіюють на високих школах Риму.

Як подають ватиканські кола, можна рахувати напевно на фінансову допомогу світських людей цілого світу для переведення цього проєкту в життя, на велике значення якого вказали останні події в Конго. Вже Папа Пій XII у своїй Енцикліці "Фідеї донум" вказав на велике значення того, щоб молодим африканцям, які вчаться в Європі й Америці, своєчасно прищепити католицького духа, заки вони стануть жертвою комуністичної пропаганди.

Phone: LE 6-0982
ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations,
Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
власник
Андрій Наконечний

ПРОЩА ДО СХЕРПЕНГУВЕЛЬ

В серпні ц. р. під проводом Архиепископа ВПреосв. Кир Івана Бучка відбулась українська проща до фламандської відпустової місцевости Схерпенгувель. З усіх місцевостей Бельгії з'їхались українські прочани, щоб у стіп Пречистої Діви помолитись за наших Владик і вірних, що впали жертвою большевицько-московського терору. Всіх учасників проші було понад 600 осіб. Співали всі прочани. По Божественній Літургії виголосив проповідь наш ВПреосв. Владика Кир Іван. Вказуючи на муки і терпіння нашого Митрополита-Ісповідника Кир Йосифа, на мученичу смерть наших Владик та тисячів вірних — взивав ВПреосв. Кир Іван наших прочан залишитись вірними нашій Церкві й нашому українському обрядові.

В наміренні української страдальної Церкви та нашого народу до св. Причасти приступило понад 250 осіб.

По полудні відбулась процесія до Чудотворної Ікони Божої Матері під проводом о. радника І. Кіта, о. д-ра Б. Куриласа ЧНІ, та о. Куппе. По процесії відслужено в церкві молебень до Пречистої Діви Марії, а о. д-р Б. Курилас, ЧНІ, виголосив коротку проповідь про значення і користь молитов до "Тої, що ще нікому не відмовила своєї помочі, хто до Неї звертається в днях скорби і горя".

КАМПАНІЯ МОЛИТВИ В ЧІЛЕ

Священик і місіонар молитви на вервиці в родинах, о. Патрик Пейтон, який свою місію веде вже 17 років, провадить тепер кампанію молитви на вервиці в Чіле. Свою місію в Чіле він почав у січні ц. р., отже на кілька місяців перед великими і страшними в наслідках землетрусами. Нарід з ентузіязмом вітав о. П. Пейтона, особливо брав участь у висвітлюванні 15-тьох фільмів про таїнства, які розважується під час проказування вервиці. Заявляє цей місіонар, що принаймні три й пів мільйона глядачів було приявних на висвітлюванні тих фільмів. Тисячі родин зобов'язалися про-

казувати спільно в своїй родині вервицю. Коли прийшли землетруси, населення було неначе приготоване на цей досвід, а знову цей досвід ще більше привів їх до Бога.

СКАНДАЛ ДЛЯ ХРУЩОВА

Уряд ЗДА признав азиль 29-літньому естонцеві Вікторові Янімецеві, що був моряком на кораблі "Балтика", яким Хрущов прибув до ЗДА. Янімец утік із корабля та скрився в Нью-Йорку. Янімец відбув пресову конференцію, під час якої подякував американському народові та урядові за азиль та сказав, що доки "Балтика" не покине нью-йоркської пристані, він не буде почуватися безпечним. Він розказав, як утік із корабля 10 жовтня ц. р. і що його привело до цього. Втечу свою він здійснив під час прогулянки з своїми товаришами-моряками: використав неувагу їхнього "опікуна", змішався з покупцями в одній крамниці й вийшов із неї бічними дверима. В одному з барів знайшов мужчину, що "його дещо розумів" і через нього зв'язався з Естонським Комітетом для Втікачів. Цей Комітет заопікувався ним і поробив відповідні правні кроки, які закінчилися признанням йому азилю.

Янімец розказував далі про жахливі відносини в Естонії, де москалі займають головні становища, а естонці є тільки звичайними робітниками. Сказав, що до СССР він більше не повернеться.

Про втечу естонського моряка говорив з кореспондентами Хрущов. Хрущов казав, що він був би дав йому гроші, якщо б цей зголосився до нього та повідомив, що він хоче втекти на Захід...

БОРОТЬБА ЗА "МОДУС МОРІЄНДІ" ....

У днях 3-6 жовтня 1960 р. відбувся у Кенігштайні черговий, Х-ий із черги, Конгрес "Церква в потребі", що об'єднав 300 учасників із 22 країн (у тому числі представників 14 еміграційних груп народів з-поза залізної заслони. Серед учасників треба відзначити 5 Єпископів, між ними і Й. Е. Апостольського Екзарха Українців Католиків у Німеччині, Кир Платона Корниляка.

Осередньою темою нарад, як теж вступного слова ЙЕ Сльонскаса, Єпископа Мінська та Могилева, було питання **загроженої людини.** Між справжньою і советською людиною в умовинах народньо-демократичного режиму за залізною заслоною йде — за наведеними Владикою Сльонскасом словами кард. Степінача — боротьба не за: "модус вівенді" (не за умовини життя), але за "модус моріенді" (умовини вмирання).

Про советську людину говорив редактор д-р П. Рот, на тему: "Чи існує советська людина?" Він ствердив, що навіть за поглядами самого Хрущова ще не вдалося створити "советської людини".

Проф. д-р Ф. Гіпкенс у доповіді п. н. "Захід не знає, чого хоче" виявив занедбання, помилки й недоліки Заходу, який не зумів навіть в останній декларативній промові през. Айзенгавера протиставити советській концепції свою власну, християнську, не зумів про її вартість і силу переконати "невтрального бльоку", що своїм приєднанням до однієї чи другої геміcфери може переважити терези. На думку доповідача, засобом до поправи ситуації був би зворот Заходу до інтегрального християнства.

Отець Ф. Кастнер, однодумець славнозвісного католицького діяча о. Льомбарді, представив у доповіді: "За кращий світ" напрямні та завдання Руху за кращий світ, який є не стільки християнським рухом, як радше "введеним у Рух християнством", яке не погоджується відступити комунізмові місії поправи світу. Оскільки будівничими нового світу мають бути люди, то "кращий світ" має об'єднати в собі "кращих людей", оновлених ідеєю любови і єдности. Осередком міркувань доповідача була, отже, знову нова людина, але в даному випадку нова християнська людина.

На цьому Конгресі Преосв. Кир Платон Корниляк правив Божественну Літургію в нашому обряді. Українська делегація була менша ніж минулими роками, але є всі дані надіятися, що наша участь у майбутніх Конгресах буде далеко більше видатна й жива, подібно як це було минулими роками.

ЧИ МОЖНА ФОТОГРАФУВАТИ В ЦЕРКВІ?

Єпископи у своїй діецезії можуть обмежити або взагалі заборонити робити світлини в церкві. Таку відповідь дала Священна Конгрегація Обрядів на питання в цій справі.

ЧИСЛО СВЯЩЕНИКІВ-НЕГРІВ У ЗДА

Цього року в ЗДА висвячено 12 католицьких священиків-негрів. Усіх католицьких священиків-негрів у ЗДА є 111.

ШКОЛА СВ. БОГОСЛОВІЇ ДЛЯ СВІТСЬКИХ ЛЮДЕЙ

26 вересня ц. р. зачався новий шкільний рік у католицькій богословській школі для світських людей у Нью-Йорку. Навчання ведуть Отці Домінікани. Минулого року школа мала 400 студентів, між ними були і не-католики. Курс Богослові для світських людей тривае 4 роки.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА

КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ

DIOCESAN CHURCH GOODS STORE

278 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

КНЯЖИЙ ДАР НА ЦЕРКВУ

В суботу, дня 17 вересня 1960 р. по Сл. Божій за душу бл. п. Степанії Стехни, відбувся поминальний обід. Після обіду сказав коротке сильне своїм змістом слово п. Михайло Стехна, що в честь і від імени своєї покійної дружини Степанії вручив на будову церкви в Фінікс чек на суму 2,000 (дві тисячі) долярів. Одна добродійка долучила 100 дол., а приявні склали дрібними жертвами 75 долярів.

КАТОЛИКАМ ТРЕБА ЦІКАВИТИСЯ ПОТРЕБАМИ ІМІГРАНТІВ

В Оттаві, столиці Канади, відбувся IV. Міжнародній Католицький Конгрес переселенців. Резолюції, прийняті під час Конгресу, говорять про потребу кращої опіки над переселенцями. Одна з резолюцій каже, що кожний католик повинен безпосередньо цікавитися потребами іміґранта.

ХТО ЗБИВ ПАВЕРСА?

Довідуемося про це з "Ди Джуіш Стендерд" (1-ий випуск липень, стор. 16) Торонто. Там читаемо, що перший стріл проти американського У-2 випустив советський лейтенант Абрагам Фелдблюм. Арештований був Паверс совхозником Михалем Берманом і відданий полковникові Валеріеві Менделеевичу Шустерові. Всі вони були удекоровані советським урядом за свої вчинки. Газета додае: "Хто на Заході думав, що советські жиди менше льояльні своєму урядові, аніж ми нашому власному, помиляється, як цього ясно доводить інцидент холодної війни."

Ми ж думаемо, що советські жиди, таки навіть більше льояльні до СССР, аніж американські жиди до Сполучених Держав Америки, бо ми не знаемо в СССР ні Розенбергів, ні Розе, ні Капланів, ні Фуксів... А крім того, коли таке пише жидівська газета, то для чого вмовляти світ про якийсь большевицький антисемітизм?

Там між Хрущовими і Менделеевичами пануе повна згода. ("Шлях Перемоги")

МУДРІ РОЗПОРЯДКИ

Залізниця Південної Валії (Австралія), випустила тепер нові залізничні квитки для дітей нижче 10 років. На відворотному боці квитка є напис: "Просимо курити лише у відділах для курців".

Мудрі також мешканці Мексіко Сіті. Вони вже від довшого часу вимагають від поштового уряду, щоб запровадити дижур при телефоні вночі. Уряд відмовився від того, аргументуючи: "Ми не можемо нічного дижуру запровадити, бо наші поштові уряди вночі замкнені".

Показ української вишивки в часі бенкету УКЮ. Виступали дівчата з Торонта, Вінніпегу, Судбурів і Монтреалу.

ДІФЕНБЕЙКЕР ПРО НАС

Нижче наводимо частини тексту з промови прем'єр-міністра Діфенбейкера перед Генеральною Асамблеєю О. Н. 26 вересня 1960.

Для деяких обсерваторів асамблея при кінці минулого жовтня виглядала як цирк і драма персональностей. Як би на це не дивитися, всетаки це найбільше репрезентативні збори світу і національних провідників у цілій історії.

Ці збори символізують зустріч культур і філософій усіх рас. Із них ми мусимо винести заповіт для спроможности раціональних мужів осягнути раціональні відносини, щоб жити в мирі, застосувати братерство і всюди по цілому світі підносити стандарти.

Асамблея вже вислухала провідників двох найпотужніших своїх членів. Пан Хрущов у гігантській пропагандивній драмі деструктивного перекручення почав головну офензиву холодної війни під час того, як він говорив до Об'єднаних Націй, які мали б бути знищені його пропозицією тріюмвірату.

Його промова не мала наміру зблизити світ до миру, хоч ми тут і є на те, щоб зблизити світ до миру.

В умірковані, мудрій і примирливій промові президент Айзенгавер представив спільноті світу конструктивну програму миру. Президент відкрив двері до міжнародного примирення та світової близькости. Пан Хрущов пробує ці двері замкнути...

Советський Союз так часто суперечив Об'єднаним Націям своїм ветом у Раді Безпеки, що тепер виглядає, що він схильний знищити Об'єднані Нації, нейтралізуючи їхню силу діяти ефективно і негайно, коли заходить крайня необхідність.

Канада противиться такій абсурдній пропозиції, яка знизить Об'єднані Нації до нерішености.

Пан Хрущов у своїй промові підтримував деклярацію на цій сесії, "щоб повністю і остаточно усунути колоніяльні режими".

Загально погодимуємося, що, яке б минуле не було, тепер не може довше існувати відношення пана і слуги серед держав ні в Америці, чи деінде. П. Хрущов говорив про кріпацтво, експлуатацію й чужоземне ярмо. Після того, як такі погляди висловив пан головної нинішньої колоніяльної потуги в світі, до Об'єднаних Націй прийнято 14 нових членів-націй — всі з них колишні колонії.

Від часу останньої війни сама Франція надіслала повною незалежністю 17 колоніяльних округ і територій, які охоплюють понад 40,000,000 населення. В тому самому часі 14 колоній і територій, які охоплюють 500,000,000 людей, осягнули повну незалежність у рамках Коммонвелту.

Взявши разом, яких 600,000,000 людей у більше як 30 країнах, більшість яких тепер репрезентована в цій асамблеї, осягнули свою незалежність за згодою, піддержкою і керівництвом самого тільки Сполученого Королівства Великобританії і Франції. Я можу дальше продовжувати вичислати і інших.

Ці факти історії ані напрошуються порівнять їх із рекордами советського панування над народами і територіями, яке часом осягалося в ім'я освободження, але яке все супроводилося втратою персональної й політичної свободи.

Генеральна Асамблея ще й досі затурбована наслідками угорського повстання 1956. Як ми можемо погодити цю трагедію з упевненим твердженням пана Хрущова кільна днів тому в цій асамблеї: "Совєти все будуть обстоювати... що країни повинні вводити системи... своєї власної свобідної волі і вибору"?

А що про Литву, Естонію й Латвію? Що про свободолюбних українців і інші східньо-европейські народи? Пан Хрущов говорив у тому самому часі: "Правдива дорога теперішнього історичного розвитку насуває питання цілковитого й остаточного усунення колоніяльних режимів... негайно і беззастережно."

Не сміє бути подвійного стандарту в інтернаціональних справах.

Не можна за часто повторяти, що без повороту до переговорів, ми не можемо сподіватися здержати перегони узброєнь або починати процес розброєння...

Що ясніше може ілюструвати цинізм советського уряду, на полі роззброєння, як спроба п. Хрущова відновити переговори про роззброєння тільки на умові прийняття вимог Советського Союзу основної зміни в канцелярії головного екзекутива Об'єднаних Націй?

Коли пан Хрущов підчеркував лихо колоніялізму, він дуже мало сказав про економічну допомогу мало-розвиненим країнам світу. Советський Союз не обіцяв збільшити свій вклад програми економічної й технічної допомоги Об'єднаних Націй.

Я попрошу асамблею об'єктивно порівняти найщедрішу оферту матеріяльної допомоги зроблену перед цією асамблеєю президентом Айзенгавером з пустою советською пропозицією лише деклярації.

Тепер є негайна потреба збільшити течію інтернаціональної економічної допомоги для менше розвинених країн, спеціяльно для нових незалежних держав Африки.

Канада не тільки буде здержувати свій вклад до допомогових програм на теперішньому високому рівні, але його збільшить. Ми віримо, що інші члени-держави будуть уважати за можливе подібно зробити, як не в рамках Об'єднаних Націй то іншими шляхами.

АРХІТЕКТ

ЄВГЕН ГРЕНЬ

Член Королівської Палати Архітектів Канади

Виконує плани і кошторися церков, шкіл, будинків громадських організацій (заль), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.

WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

Роберт Гю Бенсон

ІСТОРІЯ ПАНОТЦЯ ГІРДЛСТОНА

(Кінець)

III

— Коли я ввійшов до своєї кімнати, — почав старенький, як ми мовчки знову зайняли наші місця, — то більш не сумнівався, що хтось мене переслідує. Я чув, як Бригіта ходила внизу то сюди, то туди, але це було так, наче б ви чули що щось інше між гуркотінням поїзду. За мною йшло щось, що було подібне до виразного шереху, але це було в мені — розумієте — і якраз на пограниччі світу змислів — це можна теж назвати тьмою, або тягарем, що був важкий як небо і земля — і це все зосереджувалося довкола одної особовости. Воно було таке, що я готовився на все. Мені здавалося наче б то кожний предмет, на який я дивився: ситцеві фіранки, стіл, фотелі, відблиск вогню в печі — наче б усі ці речі були розплившастим пахмітям, що прихрипає махливу дійсність. Вони були справді тут, але вони існували лише як прикмети без тіла.

— Не знаю, чи чуття було якісь означені тони чи ні або чи помітні були якісь зовсім означені явища побіч нормальних і правдивих тонів та образів. Можливо, що так було, але я в то не вірив, що воно так було. Коли я переходив по кімнаті, то мав враження, наче б ішов у якійсь порожнечі. Моє тіло було ще в відчутному зв'язку з матерією, але я вже того зовсім не відчував. Найшовши свій фотель, я сів чекати на щось. Був я тепер вичерпаний і попав у таку зневіру, якої вам і описати не можу. Уявляю собі, що хіба якась засуджена на вічне прокляття душа перед самою смертю находиться в такому настрою. Раз чи два я розглянувся наче непритомний по кімнаті, але там не було нічого. Не думаючи про те, я розумів, що трапилося, і розумів загальний перебіг події. Все було одне й те саме. І те, що трапилося під скелею, і те, що вдерлося в найвнутрішнішу глибину моєї душі, а потім у царину духа і там загніздилося, зробило тепер останній крок проти мене і загрожувало вже й світові змислів. Я почувався зовсім безсильний. Вам буде дивно, чому я не звернувся до Пресв. Євхаристії, я й сам не знаю, але це було неможливе. Поле бою було тут угорі, оце я знав.

— Я пізнав ще щось інше, а саме: глузд нападів. Очевидно, я не міг його добре розуміти. Але я знав одне: вони повинні були мене вигнати звідси і згодитись село й околицю. Мені було ясно, що я міг ратуватися втечею, але я властиво і не пробував цього робити. Я зовсім не мав внутрішнього бажання увільнитися, а тільки питав сам себе, котра сила моєї душі переможе — сила, що мене гнобила, чи ласка, що мене задержувала тут. Я стояв між ними, як безвільна кукла.

— Не знаю, скільки часу пройшло, заки Бригіта відчинила двері. Я бачив, як вона йшла з піднесом через кімнату і поставила його на стіл. Потім глипнула на мене.

— Бригіто, — сказав я, — мені не треба сьогодні вечері. І скажіть людям, що я почуваюся недобре, то й вечірню молитву в каплиці не буду читати. Маю надію, що Богослужбу могтиму відправити завтра рано, як звичайно.

— Думаю, що це були приблизно ті слова, які я сказав, але мій голос був як чужий, наче б це говорив хтось інший. Я бачив, що Бригіта в сумерку дивилася на мене, але в її погляді малювався незвичайний жах.

— Ідіть, паночтво, — прошепотіла вона.

Я потряс головою.

— Ідіть геть, — прошепотіла вдруге, — вам недобре залишатися в тому домі.

Я не відповів.

— Чи маю привести отця Донована, паночтво, чи ліхаря? — її голос далі був приглушений.

Т. Юліян Марцінів

НА СТЕЖКАХ САСКАЧЕВАНУ

(Зі спомників — 1917 р.)

(Докінчення)

Тишина... Далеко від шуму й від криків, від торохтіння трамваїв... Спокій, тільки ритмічний віддих трьох здорових грудей і спів свердика, що заховався десь під стіною...

— Джове! — заговорив притишеним голосом Шкварок.

— Слухаю, друже мій!

— Я ам за тиждень виїду звідсіль. При допомозі Марцінова докінчу проби концерту, закінчу вчительський обов'язок концертом і попрощаюся з дітьми і з їх родичами... Замість просто до Вінніпегу, іду до Едмонтону.

— О, о-о!.. Ах, знаю, знаю... Тягне там тебе Зірка Заходу, Емілія Чичківна... Ну, ну!.. Хоч це тобі так подорозі, як Стецькові до Уляни, але такі вже закони природи. Це ще від Адама!..

Знов тихо. Свердик продовжує нічну серенаду.

— Джове!

— Слухаю, Юрчику...

— Ти найближчий мій товариш!.. Найближчий по душі, по характері, по думках і переконаннях!.. Разом ми багато пережили — веселого й сумного... До того, ти парубок...

— Ну, ну!.. Це все відоме мені. Говори мені про щось, що мені невідоме...

— Так слухай, колего!.. Я їду до Едмонтону самий; а з Едмонтону, коли Мільця погодиться, поїду вже з мінкою...

— Ого-го-о-о!.. Це вже весільним хадилом пахне!.. Барвінок, мірт, корона, перстені, коровай!..

Уже знаю, чого ти від тижня ходив насуплений, як небо в Пилипівку!.. Ну, ну, нехай Бог благословить та посилає вам щастя, спокій, вирозуміння, здоров'я й довгий вік!.. Ти, братіку, вибрав гідну собі пару!.. І характер знаменитий і розум — ну, дівчина розсудна, красавиця і тішиться всіми прикметами, що їх приписуємо для взірцево вихованої дівчини!.. Це дуже гарно!..

— Нікого не кличте! — сказав я до неї, — і не говоріть ані з ким про те. Але як хочете, то скажіть людям, що вони можуть молитися за мене. А тепер ідіть і залишіть мене самого.—Думаю, що в тій хвилині я міг вичути навіть боротьбу, якої вона пробувала. Не знаю, чи вона помітила те, що я помітив, але її обличчя говорило мені виразніше ніж її слова, що вона була під враженням чогось незвичайного І вона дуже нерадо погодилась залишити мене самого. Стояла без виразу і зразу приглядалася до мене, потім до всього в кімнаті, вкінці знову до мене. Коли вона отак розглядалася, сумерк заляг кімнату.

— Тут сталося щось, я незнаю, що воно було, і я потім ніколи не питав Бригіту про те. Вона нагло вийшла. Я чув, як вона ішла сходами. За хвилину відчинилися входові двері і зачинилися знову на замок.

— Я був сам-самісінький.

— Не можу вам описати того що відчував. Я знав лише, що прийшов вершок усього і що я був зовсім безсильний на його прихід. Я сидів у кріслі з закритими очима і мав враження наче б мене мали оперувати. Цікаво тільки, як ця операція вдасться.

Я почував, що та сила, яка находилася в кімнаті, збирається до наступу. Це не було ані як дрижання, ані як вібрація, але як сильний безнастанний тиск, що клубився в чотирьох стінах. Разом із цим тиском росло відчуття привязности якоїсь особовости, що стояла в центрі всього, і з кожною хвилиною ставала міцніша й живіша. Мені здавалося, начеб я був якимсь маленьким думаючим атомом у круговороті якогось життя, якого незміренність і злобність не дадуться описати. Отаке відчував я часом. В інших хвилинах бувало, наче б я заглядав у своє нутро і бачив там простір, заповнений несказаною темрявою,такий простір, що я не міг сказати, чи він маленький, як ігольне вушко, чи безмежний, як вічність. Це був безпростірний простір, цілковита порожнеча, але порожнеча, яка була жахом, а той жах був у мені.

— Це не було просто щось духове, це не було і діяння матеріяльного, це був радше дух у родових болях, що хотів об'явитися в матеріяльному.

— Деколи моя увага оживлювалась, інколи всі мої змисли були напружені до крайности, до такого напину, що видавався б неможливим, як би був скерований назовні. Я й сам тепер не можу нічого сказати, чи той простір виповнений був подібною до смерти тишиною, чи неописаним галасом і ревом голосів. Це могло бути одне або друге, або одне й друге рівночасно.

— Але нехай говорить орган зору. Коли мої очі були закриті, то я всежтаки мав кожну деталь своєї кімнати свіжо в пам'яті. Інколи я бачив їх так гостро, як людина, що находиться в обіймах смерти, бачить своє довкілля в деякого роду блідості — стіл, вікна, яких фіранки були розсунені,— навіть неголовки книжок можна було пізнати — і все, все що тут було, що намагалося вдержати своє тілесне існування проти тиску величезної нищівної сили, яка на них вилядовувалася, сили такої жорстокої, такої тихої і такої значної, як наснажений електричним струмом дріт, і так само міцної. Або в іншому моменті здавалося, що нема нічого, наче б усе розплилося просто в нішо, як видихнена пара зникає при вікні, залишаючи лише тінь по собі.

— Ах, панове, слова не говорять нічого, вони мізерні окрушини.

Старенький священик зупинився на хвилину. Він сидів, нагнувшись допереду в своєму фотелі: його вихуділі і пожилавлені руки були поморщені. Що ж до мене, то не можу сказати, що я тоді відчував. Мені здавалося наче б я був у такому настрої, як той, що його змалював нам оповідач. І всі мої органи змислів були докраю нап'яті високою напругою моєї уваги. Але оповідач був, здавалося, менше порушений. Він оперся на поруччя фотелю і спокійним поглядом дивився в огонь. У його глибоких очах я зловив відблиск світла.

— То мусите собі, ухвити, панове,— почав отець Гірдлстон, спи-

— Будеш мені за дружбу?..

— З найбільшою приємністю, приятелю, але, як знаєш, я тут мушу бути ще один місяць... Коли зачекаєш зі шлюбом до того часу, то послужу тобі!..

Настав світанок. Сяйво дня витискало блідаве світло місяця... Щоб не розбудити нас, Дик дуже вважливо піднісся з ліжка і, мимрючи щось під носом, витирав рушником вимите обличчя.

— І де ж та правдонька на світі? — цитував слова Стецька в комедії "Сзатання на Гончарівці". — Де справедливість?.. Де закони прав людини?.. Вони сплять собі, як бурмуї в перинах, а ти, бідний Дику, пролетаріяте, вставай раненько і шкандибай корчами й нетрями вісім миль до школи... Ще й на дощ збирається!.. Прийдеться місити болото колесами... І тут іще "дух" виходить із передньої опони!.. Треба напомповувати часо-до-часу...

— Що робиш з колесом, коли падає дощ? — запитав я.

— Ну, на горбках пісок і іду, в долинках беру біцикл на плечі й несу... І ти такого щастя зазнаєш!..

— Такого я вже нераз зазнавав —відповів я. — Знаєш що, Дику! Мій двоколесний добрий, нові опони, легко їде і ти бери його з собою. Опону твою я полагоджу, заки ще повернешся...

З'їв він кусок хліба намазаний маслом і мармолядою, випив шклянку молока, взяв такий самий кусок хліба з собою і, попрощавшись, поїхав.

Підводячись із ліжка, Шкварок говорив із найбільшим чуттям.

— Чудовий хлопець, оцей наш Дик... Вирозумілий, понятливий, спочутливий і вповні зрівноважений... Коли покінчить права, перед ним можна буде голову склонити... Тут карієру здобуде тільки своєю впертістю і витривалістю. Не ість, як треба би, не досипляє, а рветься цілою силою вгору. Щасти йому Боже!..

Таке признання я поділяв цілою душею.

Підходячи з фронту, я завважив, що прапор звисав на шнурі при стовпці на даху школи. На запит, що воно має означати,

раючись знов у свій фотель, — що цей стан постійно зростав до гіршого. Я ніколи перед тим не вірив — і ще й сьогодні видається мені це неймовірним — що людська природа може так багато витерпіти. Але зі мною було так, наче б я обсервував свої напружені сили з якогось віддаленого місця. Так, як би власник обложеного замку стояв на заборолі й оглядав обличчя своїх людей, які через мури укріплень на щось дивилися, чого він не бачить. Тут були мої очі, що бачили, і вухо, що чуло, навіть мої руки на поруччях фотеля, які пятелися, що вони держать. І тут був я, я сам, заглиблений у собі — ожидаючи якогось повідомлення.

— Догадуюся, що я не вірив у можливість утечі. Я не міг зійти в діляну розуму, бо якась інша сила держала ключі до неї, а не міг також заглибитися в укриту привязність Бога, бо і це місце мого нутра було зайняте — пишався ще останній пристановок: світ змислів Та коли і цей згинув, пропало все, і я не міг пальцем рушити, щоб тому зарадити. Напяття, як я вже казав, росло з кожною хвилиною, як напучнявілі тони органів, щоб у довгому крещендо злитися з шумом фіналу. Я не знаю докладно, на якому ступні я зрозумів наступ, але мені нагло стало ясним, що світ змислів — оскільки він мене заторкував — мав потонути в вирі зла, а потому проломити його межі, або краще піднестися понад тілесне. Тоді я був би зовсім пропащий, це я добре знав. Я також пригадую собі — як незабаром після того я пізнав, що це було б божевілля — якщо б висловитися людською мовою. І я розумів у тій хвилині більше, як колинебудь передтим, який буде перебіг того. Насамперед внутрішнє життя, як це діялося в мене, буде переможене в бурі, яка наче б то сталася наступством добровільної згоди на гріх — я можу собі думати, що це так до деякої міри завжди буває; потім піде наступ на розум, можливо, що тільки на одному-єдиному відтинку (це називають галюцинації), і в багатьох людей, які уходять за перенапружених, процес дальше не розвивається. Та коли перемога має бути повна, тоді світ змислів теж є переможений, і людина впадає в божевілля. Я знав тоді докладно, що це так діється і зі мною. Галюцинації божевільних не є просто схоплені з повітря, вони є коротким загляданням — страхітливим або фальшивим або фантастичним — у той чужий світ, який ми так спокійно сприймаємо і який нас у цьому і кожному моменті безперервно окружає та виявляє свою ідь у пристрасті або простацькому насильстві і безвідповідальній хулі проти Всевишнього.

— Отже тепер я знав, що це й було те, що мені загрожувало, але я не міг пальцем рушити, мені й думки не було про втечу. Все те було мені дуже далеке.

— Потім прийшло завершення, мої панове.

Знов замовк на хвилину старець.

Я чув як прелатова файка впала зі стуком на долівку, а мої нерви дрижали як розбита гарфа. Прелат і не пробував піднести люльки, вдивлявся лише в старенького священика.

Потому спокійний голос говорив дальше:

— Це було завершення, мої панове, Напяття постійно зростало. Я думав, що кожна хвилина вже мусить бути остання — це було найвище зусилля пекла. Тоді цілий простір почав із грюкотом розпадатися, а я зміг крізь вирвану тріщину, крізь прислону матеріяльного, що коливалося в вирі, хинути один-єдиний погляд на те, що лежало за нею. Не за допомогою якогось означеного органу змислів я це пізнавав, це було просте, ясне спостереження — як вам це сказати? — Це було так: я помітив дві велетенські сили, які натискали на себе, мовчки і невблагано, як віконце в шоломі нурця стоїть проти незмірного розхвильованого блискучого моря. Нужденне порівняння. Дозвольте краще сказати, що це явище було як стих вогню з водою без пари й шуму. Ті сили були собі вповні супротивні, цілком чужі, але в своєму життєвому просторі абсолютно рівні. Вони могли зустрічатися, як створене не може зустрічатися з нестворе ним, як тіло з духом. Вони зустрічалися — рівносильні, на одній площині — кожне наставлене одне одного розірвати, кожне наснажене енергією, якої в звичайному світі ніде немає.

Шкварок відповів, що шнурок заплутався, а він не мав часу полізти на дах і поправити. Ми винесли стіл і три навки, зробили сяке-таке підвищення, я виліз нагору і справив шнурок, висунений із рівчика колісцяти. Прапор замаяв і школа стала нагадувати день науки.

У дев'ятій годині було вже тридцятеро дітей, мимо того, що деякі мешкали від школи тричотири милі. Це був пересічний денний кворум.

Після молитви, Шкварок представив мене учням і пояснив, що за тиждень він від'їде за настоятеля до бурси у Вінніпегу. На своє місце лишає п. Марцінова, кваліфікованого вчителя з Манітоби. — Коли будете послушні йому, чемні й добрі для нього, знайдете в його особі не тільки доброго вчителя, але й приятеля, чого дуже потрібно в кожній школі. Я вас лишаю під опікою вашого нового вчителя... — І вийшов.

Від разу завважив я, що діти, особливо дівчата, були старанно й чисто зодягнені, чисто вимиті й спокійно заховувалися. Це було найкращим доказом, що вчитель допильновував не тільки обов'язкової науки, але й загальної чистоти і добрих обичаїв! А цього, бодай під ту пору, не в кожній школі можна було знайти... Таке належало тільки до деяких учителів...

Коли після дванадцятої я ввійшов до хатчини, Шкварок, цілий спітнівши, справлявся віддано з горшками при печі. Приповсаю якусь витерту сорочку довкола клубів, зв'язав рукавами позаду і вона служила за фартух. Варив курку в банаку, опісля плянував заправити її сметаною й підпікати у "братрурі". Аромат часнику приємно дразнив ніздрі.

Виправдувався, що не приготовив обіду... Мусів їздити й ходити пішки по хатах, щоб стягати поживу на обід. Дістав молока й сметани від Івана Боднара, курку від Депгуха, хліба від Репчинських, бо Павля і її мама пекли найкращий хліб. І це забрало йому цілий ранок...

— Нічого — сказав я. — З'їмо

— Мені здавалося, наче б усе ждало на цей момент. Ворогові дозволено атакувати браму, і в хвилині його тріюмфу Божий вогонь упав на нього і пхнув його в обійми безмежної ненависти.

— Я мав можливість приглядатися цьому, мої панове. На краю того, що світ називає божевіллям, у тому ж моменті, в якому я стояв над пропастю, бачив я безконечний бій між духом і духом, бій, який лютує відколи св. Михаїл скинув сатану з неба; отой безконечний невтомний двобій, у якому все, що не є Богом є проти Нього, намагаючись зіпхнути Його з престолу і знищити — Його — Творця життя. Ех, що там слова — слова полова. Я бачив ЙОГО.

Мертва тиша залягла в кімнаті, священик перервав дух.

— Потім я вже нічого більше не бачив. Сидів у фотелі, як передтим спертий раменами на поруччях, а простір довкруги мене прокрадався назад до дійсности крізь бліді тіні до сумерку земного півсвітла, і я заплющив, що мої очі були закриті.

— Я лишився там, де був, і знав, що там унизу бій лютує дальше, але з кожною хвилиною він ставав щораз слабший, як відплив моря устулює, підкорюючись непомильній силі. Два чи три рази я чув відголос шереху в моїй кімнаті, ситцеві фіранки хвилювались — я міг це стверднти, я чув, як легко відчинялися двері, а потім знову залягла тиша в кімнаті. І я чув навіть посув попелу з решітки на грати коминка. Врешті речі стали знову реальні і щораз — як у моєму розумі — світло вернулося назад до своєї свідомости. Я знав, що переміг Бог, що Його Син стався чоловіком, був розп'ятий на хресті і воскрес, я бачив на те безліч незаперечних доказів. Я вже міг чути довкола дому звуки людських голосів і крізь висушені в повному відпочинку повіки бачити блиск світла на стелі. А також у своєму нутрі я спостерігав утечу зла; я віддихав глибоко життєдайними віддихами, а там десь у найдальших закутках моєї душі спадав і зникав спорохнявілий бруд, а на його місце припливало оте джерело вічного життя, про яке говорив нам Спаситель, і заповняло кожну щілину й закуток моєї душі чудовою солодкістю; і була вона така мила й люба, що я ковтав її, як саме повітря, яке вдихував. Відгомін боротьби був уже в безконечній віддалі, і мені здавалося, що я щераз запав глибоко, глибоко в зосередження духа, про яке тільки що говорив, бачивши все довкруги в чистому і солодкому світлі — в ту відданість Богові, Який володіє небом і землею по Своїй волі. Потому замкнулися двері далеко під мною і я знав, що ворога вже нема.

— Так, панове, — сказав священик по короткій перерві, випростувавшись у фотелі, — це та ціла історія. Але я маю ще додати декілька подробиць.

— Коли люди, яких заклинала Бригіта, прийшли до мене, найшли, що я спав; пізніше вони мені розказували, що в кутках моїх уст бачили смужку піни. Бригіта не відійшла була навіть і на три мінути від мене.

— Я не говорив з ними ні одного слова про те, що діялося, вони як на мирян, знали і так досить. Вечірня молитва відбулася ще того вечора, як звичайно, в капличці. Я прочитав на кінці "Візіта квезумус, Доміне". Потім я спав як дитина, а другого дня відправив Богослужения, як жертву подяки.

Отець Брент перервав мовчанку, що наступила. Його голос бринів холодно.

— А церква?

Старенький отець усміхнувся лагідно.

— Ви вгадали, — сказав. — Церкву збудовано тридцять років пізніше. Це базиліка, як я казав. В апсиді зображений Спаситель. Дивним способом вона справді стоїть на скелі, але в середині великого копальняного міста — і — і я можу так само додати ще — по одному боці над вівтарем находиться залізна галерія, де монахині монастиря св. Клари можуть слухати св. Богослужби. Коли збудовано монастир, спомнили, які мене переслідували про страждання, що я їх пережив, лишили мене врешті в спокою.

І встав, усміхаючись.

Переклав Б. Нянколин

щонебудь, а вже більший обід будем їсти разом із гістьми...

Проба концерту випала дуже добре. Також і вечеря, приготована "безпретенсійним шефом". Юліян Андрухович, хоч не надто щедрий на похвали, але цього разу відступив від свого принципу і хвалив найбуйнішими словами. Пані Андрухович заїдала курку з найбільшим апетитом і жалувала, що частіше не приїздила до п. Шкварка на обіди...

Дяк "сяпав" жартівливі комплименти на адресу доброго кухаря й доброго господаря...

Погода була чудова... Людей було справді багато підчас концерту. Як люди, так і вчителі поприїздили й поприходили з ближчих і дальших сторін... У тих часах не було ні радіх, ні телевізій, ні телефонів... Концерти, вистави представлень, доповіді, були тоді одинокою недількою розрадою й розривкою для свідомих людей... То й можна було тут стрінути людей з околиць Борщів школи, Ланівці, Альвена, Сан Джуліси, Кадворт, Вакав, Абердін, Сен Марцін, Говел (тепер Прудгом), Гомболдт, Саскатун, Вонда.

Концерт відбувся з успіхом. Підчас павзи предсідник шкільної ради подякував п. Шкваркові за "ретельне" навчання дітей, за взірцеву дисципліну в школі і на спогад признання вручив йому ліпшої якости "фонтанове" вічне перо... Це витиснуло сльози в очах обдарованого... Не саме перо!.. Ох, Ні! Це ще найменше... Це фізичний кусок матерії, що зломиться, згубиться, пропаде і слід по ньому загине; але щирі слова признання падають у серце і лишають у пам'яті невидиму гірлянду живих квіток!

Люди вибиралися домів. Деякі стояли ще купками й розмовляли при прощанню. Недалеко криниці стояли Павля Репчинська, Тереня Боднар і Еза Вулф. Поважний старий Репчинський, його два сини Яків і Ісидор, Шкварок і я, стояли посередині подвір'я й розмовляли на теми дня... Панство Андруховичі, Дик, учителі Мирон Темницький і Іван Новосад, стояли подальше і слухали бесстримних анекдотів і жартів п. Дика. Емілія Біліньска, вчителька з Говел, сиділа з Токарями на передньому сидженні "демократу", Марійка Корецька, вчителька зі школи Рак, сиділа на сидженні легкої брички з Миколою Раком... Візки зрівнялись.

Повернувши голови до себе, вчителькн вели між собою напів шепітну розмову, не зважаючи, що навколо них діється. Мужчини, повернувши голови у протилежний бік, також розмовляли...

Скубаючи траву, коні поступали помаленьку вперед. Дволітній хлопчик панства Андруховичів, Ромчик, вибіг із хати і якнайшвидше біг до мами. Зачепив ніжкою в якийсь корінчик і покотився просто коневі під ноги. Майже нестямно, скочив я і витягнув дитину з-під копит коня. Побіг до хати, поклав дитину на стіл, стягнув одіннячко і точно провірив, чи нема якого синяка або задрапнення підскоро... Потиснув пальцями посередині в шлунок, але хлопчик тільки всміхнувся, більше перелякний криком людей як самим випадком... Знаку пошкодження не було жодного...

В ту ж саму хвилину внесли до хати обімліну панею Андрухович. Коли їй помилково сказали, що кінь наступив дитині на груди, вона, мов підкошена стеблина, впала без свідомости на землю...

Не дивниця!.. Це в мами одинока дитина...

Коли її привели до свідомости, вона вхопила дитину, притиснула до грудей і крикнула до чоловіка: — Юлько, якнайшвидше їдьмо до доктора!

Не помогли мої запевнення, що на тілі дитини нема пошкодження і що вона цілком здорова й спокійна. Вони таки поїхали автом до міста. Люди розійшлися. Випадок знівечив настрій людей, знівечив і наше щире плянування принятн найближчих приятелів, включаючи панство Андруховичів.

Нас лишилося трьох. Самі свої! Похнюпившись, схилили голови вдолину, говорили врнвками про неприємний припадок, про можливість жахливого нещастя і про безконтрольний жах матері.

Невдовзі заторохкотіло авто й зупинилося перед хатою. Ми вибігли надвір. В авті сиділи панство Андруховичі, підсміхаючись устами й очима. Ромко тулився до грудей матері... На запит, що сказав д-р Дварц, відповіли враз, що він тільки потвердив діягнозу п. Марцінова. Повеселішали та й пішли до хати на обід.

Другого дня біля десятої години, приїхав Андрухович. Прив'язали куфер спереду авта, двоколесний позаду і готові були до виїзду. Шкварок увійшов до авта, попрощався ще раз із дітьми й зі мною. Ця хвилина прощання подіяла прикро на всіх нас. Шкваркові стануди сльози в очах, а діти, похиливши голови на лавки, плакали здушеними голосами...

Я сидів у хаті, не думаючи про вечерю. Після п'ятої години приїхав Дик. Це не був Дик зі своєю вродженою дотепністю, що вже першими словами вміє створяти веселу атмосферу. Похнюплений, тільки видусив "Талльо!" — Сумно в хаті без Юрка. Добре, що ти не приготовив вечері!..

І на другий вечір ми не могли втриматися в хаті. Неприємність Шкварка творила з хати пущу. Ми поїхали до Андруховичів. Вони обидвоє раді були ростям... Коли Дик сказав жартом, що ми приїхали в гості, пані Андрухович сказала: — Коли ви приїхали в гості, то забирайтеся додому! Я гостей сьогодні не приймаю! Але, коли ви приїхали як до дому, то ми вам дуже раді...

— Дуже розумно робиш, Еле, дуже розумно. Гостей ми не потребуємо, але перед своїми наші двері ніколи не зачерті, — ні вдень, ні вночі...

Ближчі мусіли почуватися там, як удома...

У п'ятницю після п'ятої години я сидів у шкільній залі й поправляв діточі задачі з тижневих іспитів. Увійшов Дик. Я сказав йому, що потребую ще півгодини і покінчу... — Ти іди і настав воду на каву, то будемо їсти канапки з печені, які передала пані Андрухович Павлюк Репчинською.

Він вийшов і за хвилинку чути було тарахкіт при печі, витрясав попіл і розпалював вогонь. Нарешті почав співати другу строфку своєї улюбленої пісні, "Ой ти, дівчино заручена".

"Ой ти, дівчино, словами
блудиш!
Сама не знаєш, кого ти
любиш!
Ой знаю, знаю, кого кохаю,
Тільки не знаю з ким
жити маю!"

Останні слова втратили якось свою силу... Це вже не були звичайні слова, які вимовляється устами і не думається про їхнє значення... Вони переміннлися в якусь тасиму тугу, в біль душі, у плач серця... Жалібний голос розходився гомоном і дивно звучав — "з ким жити маю?.."

За три тижні і Дик від'їхав до Едмонтону дружбити.

Раненько прив'язав валізку позаду сидження біцикла, невеличкий клуночок із книжками й одіянм спереду, попрощались із сльозами в очах і він став віддаляватися попри високле озеро Претї Лейк, доки не зник із очей. Я довго ще стояв із заплаканими очима. Лишався вже самий!..

У пам'яті висувалися слова:
"Ми заспівали, розійшлись —
Без слів і без розмови!..
Чи зійдемося ще колись?
Чи заспівасм знову?.."

Минають дні... Минають роки, а з ними все перемінюється... Несували осінні хмари. Холоднішло. Віяв північний вітер... Сипало й курило снігом... Зима!

Мов ті журавлі, від'їздили мої знайомі. Панство Богоноси виїздили до Вінніпегу. Панни Біліньска й Корецька від'їхали "брати норман" у провінції Саскачеван. Іван Лесик поїхав викінчувати дентистнку. Мій кум, Петро Самець, поїхав на вищі студії. Петро Малик поїхав до Едмонтону до свого брата вести підприємство. Перед моїми очима став образок із початкової читанки: воробець сидів на плоті і, коли відлітали журавлі, він тужив!

"Відлітають у теплий край,
А я лишаюся тут, тут!.."

НА БОЖИХ ОКОПАХ

історична повість із часів французької революції

ПРОШАХ ЗІ СКРИНЬКОЮ МАСТЕЙ

Вулицями Шатлеро йшов помалу змучений старець. Здається був сліпий, бо мав чорні окуляри, і зяки зробив крок, обережно сував по хідничку своєю паличкою. Провадив його стрункий, чорноволосий юнак. На грудях старця висіла скринька, така яку носять прошаки або домохідні продавці. Мовчки йшла ця нерівна пара своїм шляхом. Коли переходили торговицею, підійшов до них обдертий національний гвардист і захричав: — Ану! Станьте-но та покажіть, що маєте у вашій скриньці.

— Добрі речі, лічничі речі, корисні речі! — закректав старець. Дрижачими руками відчинив слій хиткий склепок: — Коби громадянин схотів лише поглянути! Масть проти гарячки і пожарів, плястри проти неуспіхів, проти продуву, чудові плястри, каму вам. Ялівець, м'ята, шувар — усе проти холери! Баньки для відтягнення крови. Може громадянин трохи кровистий, то треба покласти кілька моїх баньок! Зроблю лише малий укол, а це не дуже болить!

— Ну, ну, лиши мене, старче — промовив міліціонер. — Сьогодні маємо у Франції машину кращу від твоїх баньок. Може ти ще не чув, що винайшли машину, яка краще стягає кров. Називають цю машину гільотиною, а коле вона таком тріщки, та це вже не болить. Ха! Ха! Ха!

І п'яний національний гвардист зареготав сам зі свого жарту,

— Я вже чував про гільотину — закашлявся старець. — Дав би Бог, щоб ви не познайомлювались ближче з нею!

— Дав би Бог? — скрикнув гвардист. — Тобі щось недобре в голові, старче, коли не знаєш, що Бога з Франції вже усунули. Але пакуй спокійно назад свої манатки. Я хотів тільки поглянути, чи не маєш ти якихось протидержавних летючок. Сьогодні мандрують по Франції різні люди, то й треба їм добре дивитися на пальці. Йди собі і старайся давати людям свої баньки, а справді може й зробиш на цьому добрий інтерес!

— Справді, думаєте, що зроблю інтерес тут у Шатлеро? — спитав старець. — Чи багато хворих тут у місті?

— Напевно, напевно — глумився червоний. — Іди до старого годинникаря, ось там на розі вулиці. Він невдовзі перестанеться на той світ. Та до того часу може ще й купить дещо твого шарлятанського краму. А там знов живе стара Марія зі "Золотого Лебедя". Вона має чахотку й викашлює свої легені. Напевно врадується щиро, коли ти її вилікуєш. А крім того будете обидва могти там безплатно переночувати. Може знайдеться навіть і ковбаса для вас. Бо ти якось не виглядаєш мені на такого, що цілими днями заїдає печену гуску. А твій веледень-провідник теж не дуже відгодований. Ха! ха! ха!

— Ми бідні люди, то й дуже дякуємо вам за такі гарні й корисні інформації. Підемо шукати свого щастя. — І старець із своїм молодим провідником на велике задоволення гвардиста попрямцював до годинникаря.

— Слава Ісусу Христу! — сказав продавець мастей, коли сумна й зажурена жінка спитала його чого бажає.

— Слава на віки! — відповіла без надуми жінка годинникаря. І нагло перелякалася й зацькалась. — Як ви можете мене так поздоровляти, коли ми в таких часах... Хіба ж не знаєте?..

— Але ж я знаю те все — засміявся старець. — І знаю також, що ви добра католичка, коли без надуми відповіли на оте моє поздоровлення. Але ви ще не знаєте, що я священик?..

— Ви — священик? — простогнала жінка й аж рум'янець залив її обличчя. — Справді? Якщо так, то ходіть зі мною, ходіть зі мною!

У кімнатці виясних їй о. Кудрен, бо це він був перебраний за продавця, що він уже кілька днів проходить міста й села дієцезії Пуатіє, потішити хворих Найсвятішими Тайнами. Жінка годинникаря не могла отямитися з радости й здивування.

— Господи! Яке щастя, яке щастя! — говорила. — Як зрадіє вами, пане, мій чоловік! Треба вам знати, що він лежить смертельно хворий і вже давно жалувався, що мусітиме померти без Божої помочі. А тут приходите ви! Вас мусів привести тут святий Ангел Хоронитель!

— Так, Ангел Хоронитель і національний гвардист, який ось там на дворі стоїть на стійці — засміявся священик. — Ну, але ви заведіть мене чимскоріш до вмираючого.

Щастя вмираючого годі було описати. Коли священик вимовив слова розрішення й подав недужому Найсвятіші Тайни, що їх постійно носив при собі, очі вмираючого заблищали невисказаною радістю.

— Ну, тепер можу вже вмирати, тепер можу спокійно вмирати! — повторив він і вхопив руку священика, щоб її стиснути з глибокої вдячности.

В хаті годинникаря о. Кудрен довідався про багатьох інших недужих, які тужно вичікували останньої церковної потіхи. Коли обидва проходили знову торговицею, міг продавець мастей сказати з чистим сумлінням національному гвардистові, який насмішливо випитував про вислід, міг йому спокійно відповісти, що сьогоднішній день не був страчений. — Це був справді благословенний день — повторив старець, звертаючись до свого молодого провідника. — Але я буду вдоволений, Робертє, коли заведу тебе до Ля Мот д'Юзо. Я не можу брати довше відповідальности за те, що ти зі мною перебуваєш постійно в небезпеці.

Але юнак потряс рішуче головою та сказав:

— Ні, отче, я залишуся з вами. Удвійку воно йде легше. Ні! Ні! Ви чейже не позбудетеся мене!

Старець зітхнув і мовчки подався до "Золотого Лебедя". Так, хлопець казав правду. Удвійку було безпечніше і нераз, коли грозила небезпека, то

Роберт умів її краще відвернути. Коли раз священик, шукаючи хворого в домі якобінця, викликав підозріння до себе та гнів за своє побожне поздоровлення, Роберт просто виявив, що його дідові в голові не все в порядку, то й найкраще залишити його в спокою. Так, юнак ставав у пригоді, але ж він обіцяв його матері, що заведе хлопця в безпечне місце..

Та не було вже більше часу до роздуму, бо вони ввійшли саме до гостинниці під "Золотим Лебедем". Стара Марія не могла заспокоїтись з утіхи, коли священик подав їй Найсвятіші Тайни.

— Тяжи Господь віднайшов стару Марію — простогнала щасливо і сльози радости спливали по її поморщеному обличчі.

Було цілком зрозуміле, що обидва Божі мандрівники дістали не лише добру вечерю, але і привабливе запрошення на нічліг. — Я не можу дати вам ліжка — жалувалася господиня, — бо всі кімнати зайняло військо. Хіба вдоволитеся в'язанкою соломи?

— Але ж приймемо її з вдячністю, — засміявся священик. — Ми вже вдоволялися й біднішим нічлігом.

Також і червоне вино, яке господиня поставила перед них по добрій вечері, було дане їм за спасибіг. І так вечеряли священик і юнак у залі гостинниці та при цьому дуже уважно прислухувалися розмові, яку вело кілька якобінців при сусідньому столі.

— Та ж я говорю тобі, брате, — казав один із них — і даю тобі слово чести, що Дантона стяли в Парижі. Робесп'єр завів його під гільотину і кат стяв йому голову.

— Не може таке бути, ти брешеш! — спротивився другий. — Ти кажеш таке хіба не про того "лева революції" Дантона, який у славному вересні казав стяти стільки священиків і аристократів?

— Так, цього самого Дантона тепер теж уже стяли — потвердив перший. — Знаєш, останньо він щось зледащів і став говорити про лагідність. А гільотина це ненажерлива потвора і вона знищить цілу Францію, мав він сказати. І ось вона його самого пожерла! Сьогодні проклято небезпечно говорити про лагідність і поцаду. Славний Робесп'єр є сьогодні одиноким володарем Франції, а він не щадить нікого і не говорить про лагідність. Ще ніколи не мала гільотина стільки до роботи, як сьогодні...

— Але вкінці гільотина сама пожере пана Робесп'єра — промовив хтось тихим голосом. Перелякано гляділи червоні революційники на чужинця, який дотепер спокійно прислухувався і ось тепер необережно висказав свою гадку. І о. Кудрен і Роберт дивились глибоко перелякані на гостя. А він спокійно встав, поклав гроші і без поспіху вийшов.

— Гайда за ним! — крикнув один червоний, який перший отямився. — Він не може нам утекти. Коли б дійшло до відома влади, що зневажник утік, то попрощаймося з нашими головами!

Вмить якобінці стовпилися при дверях та побігли темними вуличками. Ледве залишили кімнату, ввійшов туди назад чужинець і спитав господиню спокійно: — Чи не міг би я тут переночувати? Ніде якось не можу знайти приміщення...

Геть перелякана, але з прихованою пошаною, господиня повела небезпечного гостя до задніх дверей і скрила його в соломі стодоли. По хвилині вернулися якобінці назад, клянучи невдачу. Старалися загасити свій гнів червоним вином. Вкоротці піднявся і о. Кудрен і юнак, щоб піти в солому на відпочинок.

— Я вже когось іншого сховала в солому — прошепотіла господиня до священика, освітлюючи їм дорогу. — Надіюся, що його товариство не буде вам неприємне. Він виглядає на порядного чоловіка.

— Я вже нераз ночував із різними кумпанами — заспокоїв її, сміючись о. Кудрен. — А там, думаю, я знаю того в стодолі...

— А хто ж це такий? — цікавилася господиня.

— Протоієгумен о. де Паноніс — відповів тихо священик.

Отець Кудрен справді не помилився. Чоловік, що лежав у соломі і тріщки перелякався, коли вони обидва ввійшли до стодоли, був і саме той відважний священик, що два роки тому втік із кривавої купелі в манастирі кармелітів і той ж самої ночі відвідав заприсяженого єпископа Гобеля.

— Ви не лякайтеся, о. протоієгумене, — засміявся о. Кудрен — маєте перед собою співбрата, що такий саме бідний і переслідуваний, як і ви.

Отець де Паноніс дуже врадувався, особливо коли почув прізвище о. Кудрена, про якого стільки доброго оповідали в цілій Франції. Ще довго сиділи обидва священики і юнак при світлі малої ліхтарні, що її залишила їм господиня. Сиділи на в'язанках соломи й оповідали один одному свої переживання.

— Чи правда те, що оповідали червоні в залі про Дантона? — вмішався до розмови Роберт.

— Так, це правда — потвердив о. де Панонік. — Я сам був при його смерті.

— Це Божий суд — сказав поважно о. Кудрен.

— Багато, дуже багато потягнули недавно під гільотину — продовжував о. де Панонік, — і багато з них певно ні ніколи не думали про такий свій кінець... А чи знаєте, що і нещасного єпископа Гобеля стяли?

— Єпископа Гобеля?! — скрикнув о. Кудрен перелякано — і його? Хіба це можливе?

— Ви знаєте, що Робесп'єр від якогось часу привернув віру в "Найвище Єство". Правдоподібно цілковита безбожність була для нього самого недоречною річчю. Атеїзм стали карати смертю. З багатьома відступними священиками ув'язнили й о. Гобеля та вкинули до в'язниці за безбожність.

— Господи, який присуд! — сказав о. Кудрен.

— Але оповіджте мені, як він помер...

— Я бачив його смерть — сказав тихо о. де Панонік. — І тоді оповів про смерть нещасного революційного єпископа Парижа. Слабо блимало червоне світло в ліхтарні і чим раз темніше ставало в нужденній стодолі. А їм трьом здавалося, що бачать сумний кінець відступного єпископа, виразно бачать перед собою... Нещасний Гобель знав, що брами в'язниці відчиняться перед ним, але в дорозі на шафот. Його волосся стало сніжно біле від дня,

Проща до Св. Землі. — Наші паломники на тлі церкви св. Апостола Петра в Римі

коли кинув був червоним розбишакам під ноги свій хрест єпископа. Він виповнив був так лише їх волю, але тим принизив і себе докраю. А проте ось і він сам тепер мусить померти. Надаремне жадав священика. Останньої потіхи відмовили йому, "атеїстові". Розпука обняла в'язня. Навіть в'язничний сторож милосердився над ним, бо єпископ від кількох днів не брав до уст ні куска хліба, ні краплини води, лише глядів непорушно перед себе. Надаремне пробував єпископ молитися. Слова молитви не проходили крізь уста. Серце порожнє було, без усякої розради. Коли б мав хоч вервицю при собі, думав жалісно в'язень. Та як же давно він уже не молився? У своїм горю мусів єпископ усміхнутись: бо ж він ніщоримо по кишенях, чи не знайде там вервиці? Та що це? Кусок паперу зашелестів у руці. Правда! Це ж адреса священика, який відвідав його перед двома роками, у жахливих днях вересня. І згадав слова: "Я прийду, коли мене завізвете" — сказав був йому тоді о. де Пануніс.

— О, коби я міг його закликати! — вистогнав у муці о. Гобель. Аж нагло прийшло йому на думку щось таке, що він аж зірвався з причі. Так, він це зробить. І почав валити п'ястуками у в'язничні двері. По хвилині надійшов в'язничник.

— Ради Бога, прошу вас, дайте мені кусок паперу, чорнила і перо — благав в'язень.

Сторож потряс головою, але приніс. А єпископ Гобель написав свою сповідь, виписав усі провини свого життя і додав: "Мій дорогий отче! У навечір'я моєї смерти пересилаю вам письменно свою сповідь. Вкоротці відпокутую через милосердя Боже всі свої злочини і згіршення проти святої релігії. Прошу вас не відмовте мені останньої помочі. Станьте при брамі в'язниці Конс'єржері і коли я проходитиму нею на смерть, уділіть мені розрішення. Бувайте здорові й моліть Господа, щоб змилувався над моєю бідною душею."

В'язничний сторож був такий милосердний, що заніс записку на вказану адресу. 1794 року 10 квітня повели єпископа Гобеля під гільотину. Непроглядна юрба людей приняла єпископа при в'язничній брамі окликами глуму й ненависти, хоч кілька місяців тому вітали його з радістю. Але засуджений глядів лише на о. де Пануніс, який, переодягнений за робітника стояв у першому ряді глядачів. Прошепотів слова розрішення й підніс руки до благословення. Тепер могло піднятися ціле пекло: Господь обдарував засуджену людину Своїм миром. Серце єпископа сповнилося невисказаною радістю. Не слухав глузувань юрби, не чув як кинутий камінь розтяв йому чоло. Здавалось йому, що чує дзвінки з малого села у горах Вогезах, у якому він хлопцем прийняв св. Тайну Хрещення. Спокійно й певно ввійшов на закривавлене риштування. Заки кат поклав його під ніж, єпископ випрямився і крикнув голосно: "Нехай живе Ісус Христос!"

Тоді зв'язали його під гільотиною, ніж спустився зі свистом і єпископ Гобель своєю хороброю смертю відпокутував боязливість свого нещасного життя...

Глибока мозчанка зацарнла в стодолі, коли о. де Пануніс закінчив своє оповідання. Тільки Роберт віддихав тяжко, глибоко зворушений. Отець Кудрен сказав вкінці щиро "Слава Тобі, Господи!" і стиснув руку свого співбрата. По молитві за нещасного єпископа, якого вкінці досягнула Господня рука, поклалися всі три на нужденну солому.

Отець де Пануніс вкоротці заснув, а рівномірний віддих Роберта зрадив священикові, що і хлопець пішов у сліди о. протоігумена. Лише сам о. Кудрен не міг якось заснути. Здавалося священикові, що у темноті стодоли бачить всі страждання й злочини жахливих часів. Бачив гільотину, пажерливу потвору, яка йде з міста до міста і роздирає в той самий спосіб винних і невинних. Бачив темні й понурі в'язниці, у яких мучаться тисячі жертв. Бачив юрби нещасних дітей, що їм червона революція забрала батька й матір, дітей, що жебраючи й голодуючи тягнулися вулицями міста, щоб знайти пристановище десь на купі гидкого лахміття. Бачив багато зневажених церков, розбитих вівтарів і хрестів, збезчещених чаш, потоптаних частиць. Здавалося йому, що чує крик розпуки цілої пошарпаної і тортурованої батьківщини. Немов кричить до неба сама кров'ю сплямлена земля, бо не може вже більше знести того. Не може далі бути видовищем безмежної нужди і гідних проклять злодинів. А понад тими всіми злочинами бачить о. Кудрен свято Боже Обличчя, що в болю й гніві дивиться на зневажену країну. І здається йому, що земля дрижить і хитається під гнівним поглядом Бога. Що сонце й зорі падають з неба, щоб розбити святотатські дії, що моря й ріки виступають з берегів, щоб змити пролиту кров.

Піт зросив чоло священика. Він упав навколішки, підніс угору руки та став гаряче молитися: — Ні, Господи, ні! Відверни чашу страждань! Нехай уже буде їх досить! Візьми мене, Боже! Мене, з усім що маю, мою свободу, мою кров, моє життя! Все те складаю Тобі в жертву! Вчини кінець страхіттям! Дай знову дітям Твоїм мир і життя!

Та якою ж малою видалася священикові його власна жертва! Ким же він є, щоб його руки в покуті й молитві могли відвернути безконечну нужду? Ні, треба ще чогось більшого! Треба багато-багато людей, легіон хоробрих сердець, що були б готові посвятити себе самих ради своїх братів!

І бачить о. Кудрен: усе що він учинив дотепер, було незначне. Бачить, що ось це він призначений до іншого завдання. Правда, він вишукував нужду й терпіння, хворим заносив потіху, ув'язненим надію, вмираючим ласку Божого прощення. Але тепер знає, що він мусить пошукати людей, які були б готові на дальшу жертву, людей які хотіли б відпокутувати невисказані злочини тих жахливих часів.

— Господи, даруй мені таких людей! — шепотів

Біля нього вертівся неспокійно в соломі молодий Роберт Вернар. Отець Кудрен нахилився над ним низько, аж почув гарячий віддих юнака. "Не відсилайте мене, я хочу залишитися при вас..." — застогнав Роберт у сні, кілька разів тяжко вітхнув та спав спокійно дальше. Священик зрозумів. Він просив у Господа людей, що були б готові на жертву, а юнак біля нього, якого він хотів відпхнути від себе й заховати в безпечному місці, дарував йому в сні своє хоробре серце! Священик поклав обережно руку на гаряче чоло хлопця і прошепотів: — Гаразд, Роберте, залишимося ра-

А хлопець усміхнувся крізь сон.

Наступного ранку попрощалися обидва з о. де Пануніс й господинею та пішли дальше. Вже вечоріло, як перейшли браму замкових посілостей у Ля Мот д'Юзо. Саме надійшов був стрункий ясноволосий юнак. Весело посвистуючи, він пару коней із поля на подвір'я, вибиваючи такт мелодії тріскотом батога. Нагло спинився здивований на вид особливої пари. — Чого ви хочете в замковому подвір'ї? — спитав.

— Ой, — закашлявся старець зі скриньою, — ми хотіли поглянути чи не було б для нас нічліґу в печері піратів.

— У печері піратів? — зацікався той. — Що ж ви знаєте про печеру піратів?

— О, я знаю її добре, Маркіле! — засміявся старець. — Коли пів року я день у день в ній скривався...

— То ви є... то ви є... — зацікався хлопець і сильно почервонів.

— Очевидно: своїх, своїх!

Миттю зник він у подвір'ї, голосно свиснув і, по хвилині, вернувся з другим хлопцем, який не міг просто зловити віддиху з поспішного бігу.

— Глянь, Андрію, — крикнув Маркіл і зловив пастушка за рам'я, — чи знаєш ти того старця?

— Я не бачив його хіба в моєму житті — бурнув Андрій і глянув здивований на друга. — А що з ним такого?

— Що з ним такого? Та ж це своїх, якого ми скривали пів року в печері піратів і приносили йому туди поживу!

Андрій скрикнув із радости, прискочив до священика і стиснув йому обидві руки. — А то буде нухарка дивуватися, — сказав, — як почнуть у її кухні діятись речі з роду історій про духів!

— Це не буде потрібне, — засміявся о. Кудрен — бо ми залишимось тут лише на одну ніч.

Орендар і його жінка дуже зраділи, побачивши свого духовного свояка здоровим і безпечним. Вони ж так журилися його долею! Найкраще, хотіли б вони, щоб він задержався в них на постійне. Але о. Кудрен рішуче заявив, що вони обидва залишаться тільки на одну добу. Довше під нікими умовинами не можуть оставатм. Роберт заключив скоро приязнь із двома хлопцями, але коли ранком спитав священика, який прощався, чи він справді мусить тут залишатися, то втішився з цілого серця, коли почув відповідь. Відповідь, яку прошепотів був над ним священик ніччю в стодолі: — Ні, Роберте, підемо в дорогу обидва, я разом із тобою!

(Кінець буде)

Курт Левін

МИТРОПОЛИТ АНДРІЙ ШЕПТИЦЬКИЙ І ЖИДІВСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО

Оце передаємо в перекладі з еспанської мови дуже цікаву статтю Курта Левіна, що появилася в "Орієнте Европео" (ч. 37-38), під заголовком: "Український Митр. Андрій, граф Шептицький, архиєпископ Львова й жидівське суспільство в Галичині під час другої світової війни". Ця стаття є прегарним документом збоку некристиян про правдивість Слуги Божого Андрія. Але в деяких місцях автор, — той, як окреслимо словами Спасителя, ізраїльтянин, в якому немає обдуди — як-словлює жаль, що українське й польське населення Львова, коли німці організували масакри жидів (1942), або брало в них активну участь, або в загальному байдуже ставилось до недолі жидів. Щоб наші читачі, необзнайомлені з дійсністю, не поробили невластивих висновків, подаємо наступне з'ясування.

Саме в дні жидівських масакр у Львові було чимало причин (як морального, так і матеріяльного порядку), які зродили ворожу настанову населення супроти жидів. Щодо співжиття українського й жидівського населення, то історія позшивала його нитками дуже болючих спогадів. Давні наші літописи (передниняя доба) згадують про те, що в часи хозарського (жидівського) панування їх можновладці, між іншим, так знущалися над населенням, що жінок і дітей запрягали до возів, щоб тягнули хозарських вельмож. У сторіччя займанщини королівської Польщі жиди виступають у ролі панських економів-агентів, яким доручено навіть ключі від церков. Це болюче впокорення залишилось посеред нашого люду аж досі в піснях про Зельмана. А в часи наших визвольних змагань (1917) більшість жидівського населення стала була по боці московського комунізму, який знищив молоду Українську Державу. Також в акції штучно спричиненого голоду (1933) жиди брали дуже активну участь і стали співвинуватцями голодової смерти мільйонів українців. Особливо ревними співробітниками НКВД виявили себе жиди в Галичині за советської окупації (1939-40). Внаслідок їхніх доносів заарештовано чимало нашої молоді під закидом "націоналізму". А з приходом німців, після того як відкрили львівські тюрми, населення Львова мало змогу оглядати трупи жахливо потортурованих тисячів найкращих українців. Це цілком зрозуміло розбудило спонтанну ненависть не тільки до большевиків, але й до їхніх співробітників.

Крім цього, продовж багатьох сторіч співжиття на спільній землі наш народ ніколи не бачив жида в ролі добродія, який побудував би якусь школу, захист чи шпиталь, дарма, що були між ними мільйонери покрою галицьких Глезінґерів. Ясно, що це все в висліді, навіть у найкращому випадку, не могло дати чогось більшого, як байдужість супроти долі жидівського населення. А коли в невеликому гурті справжніх християн, які вміли піднестися понад природні почування ворожнечі, було співчуття й бажання допомогти, то саме в тому році (1942) панував у Галичині великий недостаток і голод, спричинені війною й небувалими виливами рік, стан цей ще й підтримувала німецька влада.

Не зважаючи ж на все те, віримо, що, з одного боку, світла постать такого знаменитого християнина, як Митр. Андрій, з другого ж — шляхетність і відвертість таких синів ізраїля, як К. Левін, допоможуть виправити помилки минулого й створити гармонійне співжиття в прийдешньому.

Перекладач

За часів Габсбургів, володіння яких ішли від Білого Моря аж до глибин Середущої Европи, охоплюючи східню й західню торгівлю, місто Львів тішилося відродженням. Воно було цікавим зразком нового й старого, де відродження можна було бачити в романській церкві й бароковій катедрі, як це видно було з гори св. Юра. Його мешканці — вірмени, греки, жиди, поляки й українці — надавали йому космополітичного вигляду, і саме тому Львів порівнювано до Фльоренції.

Від XIV-го до XVI-го віку, у Львові дуже сильно розрослася торгівля; купці то приїжджали, то від'їзджали, а ринок аж кишів від руху. У Львові мали свої представництва Венеція, Генуя, Фльоренція — з виразним наміром берегти свій товар і давати дотичним властям інформації, щодо торговельного розвитку.

Однак, із половиною XVII-го ст. Львів став занепадати, найперше внаслідок козацьких, а потім турецьких воєн, і таким чином почав тратити своє значення.

Нового значення набрав він аж за часів Габсбургів, бо вони зробили його столицею Галичини й осідком провінціяльного парляменту й губернаторства. Після 1-шої світової війни, Львів став знову підупадати, а вже 2-га світова війна зовсім змінила обличчя Львова. Деякі його мешканці згинули в часі війни, інших вивезено. Сьогодні є ще місто з назвою Львів, але його замешкують переважно чужинці. Через те його домн, старі будинки й гарні церкви стоять тепер пусткою.

Перед 1939 р. у Львові було приблизно 100 тисяч жидів, які належали до давньої суспільности, початки якої сягали XIII ст. Ця громада видала була своєчасно ряд відомих учених, як теж мистців і ремісників, яких праці мали велику вартість. Тому що це суспільство віддавна перебувало у Львові, воно немало зазнало протягом років: під час воєнних походів татар у XIII ст., за козацької війни в XVII ст. й під час польської окупації від 1919 р. Через те спогади жидів заповнені неспокійними описами переслідувань і страждань.

Без уваги, однак на це, львівські жиди не мали сил знести хуртовини 2-гої світової війни.

Багато з них погинули в газових камерах Белзу, розстрілювані Гештапом і катовані в концентраційних таборах Янова, так, що, по війні в жидівському комітеті було записано всього 300 осіб. Привітне місто зі своїми чарівними городцями й гарними та граціозними архітектурами представляло тепер жахливу картину трагедії й болю.

У скрутних хвилинах ізраїль мав мало приятелів. Населенню міст доля жидів була байдужа. Воно інколи навіть помагало їх вибивати. Тому жиди знаходили дуже мало співчуття, а ще менше-хто хотів їм помагати. Проте в цих критичних хвилинах, жиди знайшли собі приятеля в особі Їх Ексц. Митрополита Кир Андрія гр. Шептицького.

Митрополит Андрій працював для добра української Церкви, злученої в XVI ст. з Римом. Він був нащадком старої шляхти, ім'я якої відоме ще з XIII віку. Однак сам Митрополит працював для своєї рідної Церкви й добра українського народу. Він відновив і скріпив церковне життя в парафіях своєї дієцезії та привів до давнього блиску пишну візантійську традицію, з якої грецька Церква брала свої початки, як: літургію, різи й мистецтво. Під його опікою, проводом і заходами Митрополита наново відживали занедбані українські села. Він будував для добра й користи свого народу школи й шпиталі, які утримував доходами з земель, що їх Шептицькі затримали в Галичині. І так велику частину власних доходів Митрополит призначав на виховання й піднесення освіти народу, хоч сам він ходив у чернечій рясі, чистій та дбайливо полатаній, яка пам'ятала кращі часи. Коротко можна сказати, що Митрополит Андрій Шептицький був справжнім духовним провідником української суспільности, якого шанували й любили не тільки ті, що йшли за ним, а навіть і ті, що були проти нього.

Галичина також не уникнула націоналістичних тенденцій, що запанували були в Европі в XIX-XX вв. Вони появилися там бурхливо на початку цього сторіччя, збільшуючи тертя, незгоду й ненависть між різними національними й релігійними групами. Ці прояви українського націоналізму були згодом використані німецькою політикою "Дранґ нах Остен" (натиску на Схід), яка, працюючи для власних цілей, намагалася викликати ще більшу ворожнечу українців чи поляків і до жидів.

Перед поляками жиди були запідозрені в підтримуванні української справи, а перед українцями роблено їм закиди за "полонізаційну роботу". Таким способом для жидів почалася трагедія.

Серед цього всього політичного заколоту, Митр. Андрій не обмежувався тільки до своєї духовної діяльности. Він в'язав українських націоналістів, намагався також погодити їх окремі відлами, щоб уникнути пролиття крови. Він добре зрозумів політичне сузір'я своєї доби й наперед бачив, які наслідки воно буде мати в будучності. Його голос можна завжди було почути під час війни, коли він остерігав перед політичними впливами Сходу й Заходу, остерігаючи ще в 1933 р. українців перед німецькою грою. На жаль його мудрі поради пропали серед націоналістичного буревію, а на його пересторогн ніхто не звертав уваги. До жидів Митр. Андрій ставився завжди по-приятельськи, шанував їх традиції й улегшував їм тягарі й терпіння. Жиди відплачувалися йому пошаною й прихильністю. Завжди, коли Митрополит приїжджав на візитацію, з міста або села приходили його приймати українці з своїми священиками, і найстарший рабін збоку жидів. Цікаве явище в країні, де панувала нетерпимість і ненависть.

Осідок Митрополита був у бароковій палаті, напроти собору, збудованого в тому самому часі, що й вона. До дверей був прикріплений залізний ланцюжок, щоб дзвонити, а бр. Атанасій, студитський чернець, був там, щоб відчиняти двері й запроваджувати гостей на другий поверх до почекальні, яка завжди була набита людьми, що терпеливо вичікували на прийняття. Двері стояли завжди отвором для кожного, хто хотів увійти. Посольства від селян, василіянські черниці, священики, військові — всі однаково застоювали там черги. Інколи якась жидівська делегація імени котроїсь близької до митрополичих посілостей спільноти чекала, щоб дістати допомогу на заспокоєння своїх потреб. У дійсності, навіть деякі синагоги тих невеликих міст були збудовані з дерева подарованого Митрополитом. У чекальні панувала мовчанка, начебто приявні стояли перед глибоким і незабутнім переживанням. Послухання мало місце в просторій, соняшній кімнаті, обведеній книжковими полицями. Біля великого стола, у кріслі на колесах, сидів високий, сивоволосий, із проникливим синім зором, Андрій граф Шептицький, львівський Архиєпископ і Митрополит Галичини. Окалічілі ноги Митрополита були накриті простим коцом, та, не зважаючи на свій стан, він виглядав сильним і здоровим. Його права рука здеформована недугою, все ж гарна з своїми довгими й гострими пальцями, запрошувала відвідувача підійти ближче, сісти й бути щирим та відвертим. Дивна атмосфера щирости й ніжности, тепла й почування сплетеного з владною силою проймала кімнату.

Крізь відкриті вікна впадало світло сонця, а запах дерев, перемішаний із голосами людей, що працювали в городі, сповняв помешкання. То і які клопоти не мучили б людину, вона залишала помешкання Митрополита спокійною, підбадьорена й життєрадісна.

Настала друга світова війна. Львів із першого дня збомбардувало "Люфтваффе" (німецькі воєнні літаки). З вибухом першої бомби життя міста змінилося. Коли німці в 1941 р. зайняли Львів, справа погіршилася через незгоду й брак співпраці між різними національними групами. Першою жертвою вбивств і масакр упала жидівська спільнота, а німці всякими підбурюваннями викликали ще більші протижидівські настрої. Для легшого розпізнання своїх жертв, німці нап'ятнували жидів Давидовою зіркою. Жидів позбавлено опіки закону й відібрано їм усяке пра-

во. Зараз після приходу німецької армії стали появлятись протижидівські маніфестації в яких чимало жидів утратило своє життя. Переслідуваннями провадили німці, але жорстокості поповняли український й польський люд. Рабін Єзекіл Левін, останній жидівський голова міста Львова, вирішив просити в Митрополита інтервенції перед зворохобленими масами. Прийшов до Митрополита, як приятель тим більше, що одинокий Митрополит мав впливи й завжди був готовий кожного вислухати й помогти. До німців або до провідників інших партій шкода було йти.

Такі були останні слова, що їх сказав учений рабін Левін: "Я приходжу до Вашої Ексцеленції від імени жидівської спільноти у Львові. Приходжу від імени півмільйонової групи жидів, що проживає під Вашою церковною юрисдикцією. Недавно тому Ваша Ексцеленція казали, що вважають себе приятелем жидів. Я прошу Вас тепер, у цей трагічний час, дати нам докази Вашої прихильности й урятувати життя мільйонів людей".

Рабін Левін вийшов від Митрополита з запевненням, що все буде пороблено для їх рятування. Митрополит радив йому навіть замешкати в своїй палаті, поки в місті зворохоблений народ не успокоїться. Але Левін відмовився, кажучи, що його місце бути з своїм народом; і так він помер мученицькою смертю в тюрмах Бригідки у геройському змаганні рятувати свою улюблену спільноту.

Митрополит додержав слова. За ввесь час німецької окупації він помагав і рятував жидів, стримуючи членів своєї Церкви іменем Христа або погрожуючи карами й повсякними наслідками. Він видав навіть в обороні жидів пастирський лист під заголовком: "Не вбивай"*). Зрозуміла річ, що німці сконфіскували це письмо, але воно було прочитане по всіх українських католицьких церквах. У листі Митрополит говорив про справу жидів відверто й сміло, як теж гостро напоминав українців, щоб не брати ні просто, ні непросто участи у винищуванні жидів.

Проте це не завжди мало успіх. Зовнішний тиск розв'язав був ненависть і садизм зробив маси німими й глухими як камінь.

Думки Митрополита й його осторогн були прочитані по всіх церквах, але німецькі впливи в перших двох роках показалися сильнішими. Тоді Митрополит пішов так далеко, що вислав листа до "ката Европи", Гайнріха Гімлера, наводячи поважні аргументи проти використовування української молоді для винищування жидів. Направду Митрополит Андрій був одиноким політичний і духовний провідник, що наважився під німецькою окупацією протестувати проти плянових, холоднокровних, масових убивств жидів.

---

*) Лист був виданий не тільки в обороні жидів, а більше, мабуть, в обороні людей взагалі, в цьому числі й українців. *Ред. Світла.*

Спочатку дехто сумнівався, чи зможе жидівська спільнота протистоятись усім небезпекам, переслідуванням і горю, бо велике число падало жертвою переслідувань. Але навіть ті, що були найбільшими песимістами, не віряли в можливість цілковитого винищення жидів. Загально думалося, що з посуненням фронту створиться "статус кво" — своєрідний стан, і населення буде залишене в спокої. Та минали тижні й місяці, а положення жидів ішло від злого до ще гіршого. Після першої хвилі помсти й ненависти прийшла систематично організована акція з наміром позбавити жидівське населення дібр і використати їх фізичну силу до примусових робіт. Згодом, на місце цього прийшло плянове винищування, найперше старців і знеможених, а далі дітей; після зруйнування родинного життя, яке відбувалося наслідком розлуки чоловіка від жінки, приходили жахливі газові камери. Страшна німецька машина працювала повільно, але певно; поїзд за поїздом вирушав на захід України до Белза, що став цвинтарем для майже двох мільйонів жидів. Місто за містом очищувано від жидів, і всюди при входах були написи: "Вільне від жидів". Митрополит цікавився рівнем життя в гетті: як люди прохарчовуються? Скільки мають хліба? Яка була доля дітей? Хто опікувався хворими? Бажаючи дістати відповіді на ці питання, поручив о. Котову збирати інформації по гетті. Одночасно сам Митрополит включився в позитивну акцію рятування й охорони деяких жидів: знаних і невідомих, дорослих і дітей — словом усіх, кому міг дати допомогу. Рушійною силою в усій цій праці був брат Митрополита, Клим Шептицький, настоятель Студитського Чину св. Теодора. Шість стіп високий, худий, мав він аскетичний вигляд, при своїх шістдесяти роках і з рисами суворости на обличчі. Але ця зовнішність обманювала, бо цей чернець, що був відбиткою ікони св. Теодора Студитського, мав великий запал, широку вирозумілість і необмежену любов. Отець Протоігумен Клим мав доручення боронити жидів, і він поспішно ладнав справи кожного разу, як тільки місцеві люди повідомляли німців, котрі жиди мають бути схоплені.

Але 1942 року стало ясним, що німці заміряють раз на все вирішити справу жидів і то в газових камерах. Хто міг, утікав від цієї жахливої смерти. Жиди скривалися по пивницях і лябіринтах, або підробляли документа, прибираючи дивні форми й видумуючи нові імена. Німці стежили за цими надлюдськими зусиллями та проголосили кару смерти для всіх, хто буде перехо-

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма, достави опалової оливи для хатнього вжитку що заступає рафінерію Canadian Oil Ltd. без посередників.

278 Bathurst St. EM 2-3224

вувати або якимбудь способом допомагати жидам. Багато християн за те, що посміли дати допомогу своїм товаришам, прилюдно розстріляно або повішено. Урядові оповіщення по газеах і мурах були дефінітивні. Крім того обіцювано додаткову порцію харчу всім тим, що напровадять німців або німецьку поліцію на слід жидів. Таким способом тисячі, що вспіли врятуватися з гетта, йшли тепер на смерть, видані цими повочасними юдами, які міняли життя других за харчі, замість традиційних 30 срібняків. Деякі, що не брали участи інформуючи, спокушені виглядами на грабіж, сприяли ліквідуванню жидів. Наче хижі звірі, крутились ті люди довкола гетта, міняючи шматок хліба за весільні перстені, окрадаючи доми тих, що лежали без життя на вулицях. Значна частина населення байдуже дивилася на людські страждання, що відбувалися на їх очах, бо страх і антисемітизм цілком заморозили почування народу.

У цій затроєній атмосфері і Митр. Андрій, і його брат Клим, кинулись рятувати жидів. Не зважаючи на небезпеку з німецького боку й вороже наставлення народу, що був противний сприянню жидам, вони обидва своїм прикладом додали відваги й мужности своїм. Ця нелегка праця здійснювалася тільки за допомогою незнаних ескадр ченців і черниць, як теж деяких дієцезальних священників. Вони збирали жидів по своїх монастирях, домах, сиротинцях і шпиталях, ділячись з ними своїм хлібом і боронячи їх перед німцями з повним злегковаженням небезпеки. Завжди, коли цього вимагала потреба, вони переривали ритм свого улюбленого чернечого життя, щоб віддаватись цій роботі, такій відмінній від їхніх щоденних вправ. Деякі з них під проводом Митрополита осягнули нових вершків у духовному житті, поширили науку цього великого Князя Церкви між народом і пішли його слідами. Вони були найактивнішими в уділюванні помочі й підбадьорюванні переслідуваних і втікачів. Проте інші, хоч не зовсім свобідні від своїх протижидівських пересудів, ішли на допомогу жидам з уваги на нелюдське поступування німців. Були ще й байдужі, які приєднувались до перших з погляду на вижчі спонуки. Однак, можна сказати, що всі вони, з якої то не було б спонуки, однаково наражували себе на таку саму небезпеку, помагаючи переслідуваним харчами й опікою. Але найважніше було те, що вони дали моральну поміч тим, яких переховували, і причинилися до того, щоб жиди, які були позбавлені всякого людського права й без ніякої забезпеки, відчули наново потребу вірити в людство. Як ченці так і священики зберегли найсуворішу мовчанку про все те так, що протягом двох довгих років, ніхто за кордоном не знав, що жиди скривалися по монастирях, а навіть у митрополичій палаті.

Священики й Сестри Студитки вірно трималися вказівок Митрополита і його брата Клима, а Настоятелі поодиноких домів провадили своїх у цім благородним ділі.

Отець Ігумен Марко Стек мав доручення провадити працею рятування жидів по студитських монастирях. Із того його найпершим стараннім було особисто їх приймати, підготовляючи своїх або звичайним поясненням, або переконливим словом, або, посилаючись на чернечу дисципліну. Потім виготовляв відповідні документи, і на кінець "натуралізованим українцям" удільовано товариша, що перепроваджував їх з одного місця до другого. Часом о. Маркові траплялись у цій роботі цікаві пригоди. Раз на залізниці мусів їхати з двома жидівськими хлопцями. Іншим разом мусів розв'язати делікатну справу однієї замужної жидівки, що вступила до монастиря, як новичка, яка однак перед тим стала була вагітною. Знов інший раз, повертаючись до келії з вечірніх молитов, які так гарно вміли відправляти ченці лічаківського монастиря, завважив, що на нього чекає троє дітей, віком від трьох до п'яти років. Діти прибули з Брюховичі, де був прийняв їх о. Парох Поберейко (?), але тепер якийсь сусід їх зрадив. Поки знайдено для них нове місце, о. Марко перетримував дітей кілька днів у своїй власній келії. У цій нелегкій праці о. Маркові помагали: оо. Ніканор, Тай (?) Герман і студитські монахи.

В той час, коли оо. Студити опікувалися мужчинами, сс. Студитки під проводом настоятельки м. Йосипи, приймали жінок і дівчат. Годі не згадати с. Моніку, настоятельку Василіянського Чину, яка рятувала дітей. У підмихайлівському монастирі, мати Моніка збирала дітей і привчала їх привикати до нових обставин життя, далеко від родини. Всі вони, дякуючи опіці Митр. Андрія, пережили війну, без уваги на постійні реєстрації, пошукування й небезпеки. Слід відмітити, що ні Митр. Андрій, ні його брат Клим, не застосовували до жидів жадного релігійного тиску. На їхню думку, навернення в тих обставинах ніколи не могло б бути свобідним вибором волі. Цієї тактики дотримувались усі ченці й усі монахині. Приблизно 150 жидів урятувалось, дякуючи Митрополитові Андрієві. Хоч це число невелике, сам Бог знає, як дорого це коштувало. Тільки ті, що це пережили, уміють оцінити труд і небезпеки, яких домагалося рятування одного тільки жида.

Восени 1943 р. рабін Давид Кагане й автор цих рядків прибули до Свят-Йосафатівського монастиря, біля гори св. Юра. Настоятель, о. Ніканор ,зараз повідомив ченців, що два жиди будуть від тепер перебувати з ними. Щоб у випадку ревізії інші могли врятуватися, запропоновано, щоб хтось один узяв на себе відповідальність. Ченці зразу зрозуміли небезпеку свого положення і те, що кожний із них буде наражувати своє життя за людей іншої віри. Тоді о. Ніканор, стрункий і привітний чоловік, на якім ще лишились знаки з півторарічного перебування під німецьким арештом, попросив добровольців. Неначе один чоловік, усі ченці зірвалися на ноги: старий Герман, Варлаам, бр. Єротей, дрикар, молодий новик бр. Лазар, бр. Амвросій, бр. Патрикій, бр. Йосип, кухар, бр. Модест, столяр. Останнім, але неменш рішучим був бр. Теодосій, який крім того мав іще інше діло з ним-

цями, бо на хуторі, де він працював, переховувалися дві жидівські родини. Глибока мовчанка запала в білій залі, а ченці св. Йосафата відчули біля себе приявність Бога.

Після відвороту німецької армії, Митр. Андрій далі помагав тим, що їм урятував життя. Дітей попримішувано в кількох жидівських родинах, що лишилися, але аж після згоди нових батьків, складеної на руки рабина Кагане. Отець Протоігумен Клим казав: "Для мене діти є запорукою, яку лишили мені померлі батьки: їх я віддам тільки в руки відповідальних людей".

Невелика жменька тих, що їм пощастило врятуватися, жили разом при вулиці Яблонівській, де працював жидівський Комітет. Ніхто туди не зголошувався давати поміч або розраду, крім одного Митр. Андрія, що посилав до Комітету харчі, одежу й убрання.

Помалу залишенці стали роз'їжджатися. Сьогодні одні живуть в Ізраїлі, інші в Англії, Америці, Австралії. Та де б вони не були, до всіх цих місць вони взяли з собою спомин про Митр. Андрія і його брата Клима, і той спогад залишиться в них назавжди, аж до смерти.

У тих трагічних часах жив на горі св. Юра великий і шляхетний муж. Його серце було сповнене співчуттям до людських страждань і сповнене співчуттям до людських страждань і недолі. Направду він гідний називатися "приятелем жидів", як це сам був передтим сказав, показуючи тепер це на ділі з нарахуванням власного життя. Його ім'я залишиться назавжди в анналах жидівської історії.

Федір Одрач

РОЗПОВІДІ В АВТІ

Так ось ми втрійку їдемо автом пана Бубали на північний схід від Торонта. Хоч пан Бубала й добрий рибалка, зате шофер із нього поганенький, то й його машиною сьогодні керує пан Бабинич. Це ще молода людина, з тонюньким вусом під форемним носом, із гарним високим чолом та милим голосом. Кермо в його руках, це наче запорука для нас, що в дорозі нічого поганого не станеться. Орієнтацію мав він знамениту, блискуче відчував дистанцію, чужі авта минав на шосі зручно й швидко, а орлині його очі легко переборювали нічну темінь, чи непроглядну мряку. Звичайно ми завжди певно почуваємося в авті, коли пан Бабинич сидить за кермом.

Я наперед знав, що як тільки вирвемося з міста, пан Бубала, як і завжди, почне нам розповідати щось із свого життя. А сорок вісім його років не проминули спокійно. Господь Бог обдарував його кінською силою, дав йому залізні п'ястуки і м'язи, либонь на те, щоб він виконував якусь важливу фізичну працю. Та пан Бубала покерував своєю долею так, що з ранніх років молодости присвятив себе атлетиці. Орудував п'ястуками на естрадах та спортових площадках, клав на лопатки своїх противників, збираючи з юрби оплески. Та це було колись. Тепер пан Бубала — людина статечна, трохи неповоротлива з сивиною на маківці. Все ж помимо підтоптаности, мав іще сили за трьох і горе було тому, хто ліз йому на п'яти.

Ще ось недавно, до минулого року, я особисто був свідком несамовитої події, в якій пан Бубала грав ролю першої особи. Ми саме вертались вечором із Норд Рівер і в якомусь містечку заглянули до ресторану, щоб загрітися гарячою кавою. Розмостилися ми за столом і попиваючи запашну рідину, ділилися рідною мовою враженнями з рибальських пригод. Аж від прилавка, якийсь гостроносий юнак кинув на наш стіл згорток часописного паперу. Ми всі відразу ж зрозуміли, що тут атмосфера наладована недоброзичливістю до всього, що не англійське. Без сумніву, цьому задиракі не подобається наша мова і тому він зачіпається з нами. Після хвилини знов ніби метелик сів на наш стіл другий згорток паперу.

— Мабуть треба буде провчити цього джентелмена, — ніби спокійно шепнув пан Бубала. хоч його обличчя набрало вже барви стиглого помідора. Ледве це він сказав, як ляснула на бляті нашого стола бляшана попельничка. Задиракa вхопив її з прилавка і кинув так, що вона впала посередині, між горнятками.

— Що ви від нас хочете? — здивовано спитав по-англійському пан Бабинич.

— Спік інгліш! — викривляючи пику гаркнув задиракa.

— Ти нас будеш учити, худобино- — скипів пан Бубала. Він згасив недокурок у тій попельничці, що впала на наш стіл, і потім отяжіло підвівся. Не кваплячись наблизився до задираки. Безцеремонно вхопив його за груди, витягнув насередину світлиці і тут дав йому одного "штосика" в підборіддя. Штовхнув хлопчиська, здається, лагідно, мимо того він покотився колесом кілька ярдів, і гепнувшись потилицею об стіну, окраком прилип до підлоги з вибалушеними очима. Тоді пан Бубала розплатився з офіціянткою і всі ми вийшли на вулицю в супроводі здивованих гостей ресторану. Від тієї події я вже не можу не вірити Бубалі, коли він розповідає навіть неймовірності з свого боксерського життя.

Так ось ми вже на чотириста один гайвей і мчимо просто на схід, щоб потім із двадцять миль за Торонтом скрутити на північ. Пан Бубала глибоко затягається димом своєї цигарки і про щось думає. Я впевнений, що цього разу він щось особливе пригадав зі свого життя, чим хоче поділитися з нами. Без сумніву матиму і я нагоду почути про якусь естрадну пригоду, чи якусь вивершену сенсацію з цирковою закраскою. Та вже перші його слова розвіяли моє припущення. Рибальство, видимо, тепер горою в ньому над колишньою боксерською славою.

— Сьогодні мені не хочеться говорити про акробатику, панове, — почав він низьким тоном. — Взагалі не хочеться говорити. Тільки я отак думаю про лямпрі. Уявіть собі, що сім років тому куди краще ловилася риба, як тепер. Колись як виберешся на озеро чи на річку, то душа радувалася. Що закинеш у воду вудку, то й візьметься риба. А тепер? Шукаєш тої риби скрізь, а її нема. Ідеш сто двадцять чи тридцять миль на північ, але й там не так, як повинно було б бути. А винен цьому всьому лямпрі. Як так піде далі, канадійські озера та річки залишаться без риби, бо її знищить лямпрі. Чи бачив хтось із вас лямпрі, панове? Кажете, що не бачили? Так, що потвору нелегко вловити. Я чув, що вона полює на рибу вночі, але це не цілком вірно, вона полює на неї і вдень. Ви ж знаєте, що я люблю ловити щупаки. Два тижні тому я вибрався на заточку, що коло Брайтон. Щупаків там дуже багато. Тож винайнявши човна і поплив собі на глибші місця шукаючи цих жерунів. Нанизав на гачок міноса і закинув у воду вудку. Поплавок на поверхні грається, міног десь у глибині сіпається. Хвилина за хвилиною минають і ось поплавок якось підозріло починає дрижати і повільно поринати у воду. Сіпаю вудлищем. Щось зірвало міноса. Що ж це таке? З досвіду рибалок знаю, що в брайтонській затоці черепахи не водяться. Може це окунець? Якраз я утвердився в думці, що це окунець, хоч міноси в мене були великі. Ще і ще закидаю вудку в озеро, і так як першим разом щось зриває з гачка міноси. З двох тузенів залишився тільки один. Закидаю його з вудкою з тим, щоб потім причалити до берега і купити чергові два тузені в Брайтон. І цей останній міног розв'язав мені загадку. Вліпмав я на нього величенького щупака. Коли він підкидався між бортами, я помітив коло лівої його забри наче б невеличкого угра. Цупко всмоктався в свою жертву і так мабуть витягав би з неї соки, поки щупак не знесилився б і не здох. Хапаю гидоту рукою і відриваю від щупака. Крутиться в моїй долоні ніби гадюка. Хочу приглянутися його пискові, але я й не згледівся, як учепився писком у мою ліву руку. Шкіру мою на руці наче пронизало багато тоненьких голок. Ну, голубчику, думаю собі, я тобі не щупак. Відриваю від руки напасника, кидаю під ноги і топчу підошвами своїх гумаків. Все ще крутиться по-гадючому, але жвавість послабла. Шойно тепер приглядаюся пискові, а він ніби углибина з дрібненькими зубчиками. Це цими зубчиками вгризається в рибу, коли надибле її.

— І що ж ви з ним зробили? — перериваю я.

— Перерізав ножем на половину. Половину, що з хвостом, нанизав на гачок і в воду. З годину чекав, чи якась риба не поквапиться на цю небуденну принаду. І уявіть собі поласував нею великий бес, фунтів десь із чотири.

— То думаєте, що міносів вам покрав лямпрі?

— Мабуть таки лямпрі. Зрештою я не знаю, можливо що це робота окунця, чи рокбеса, чи якоїсь іншої невеличкої риби. Проте факт, що лямпрі масово нищить рибу. Побоююся, що мій син, коли виросте, не матиме спромоги рибальчити так, як це робить тепер його батько. Лямпрі знищить усю рибу в канадійських водах, побачите.

Таке передбачення не надто потішливе для рибалок. На хвилину вселюється між нами прикра мовчанка. Тоді пан Бабинич, що ввесь час зосереджено слухав, зорячи перед собою гайвей, забрав голос.

— А от я торік мав, сказати б, курйозну пригоду. Вибрався я на судаки аж на Трентон Рівер. Вода там місцями швидка, береги річки кам'янисті. Розтаборився я поблизу кручі, де течія бурхливо гналася повз берег із мереживом округлих каменів. Там уже стовбичив над водою якийсь поважний пан. Вудку закинув він на ґрунт, вудлище з дорогим французьким спінінґ ріл лежало на березі. Я з незнайомцем привітався і довідався від нього, що риба не клювала принаду. Це його до речі нудило; видно, що з нього не був правдивий рибалка.

— Гарний маєте спінінґ ріл, пане — обзиваюся, бо та ролька справді мене захопила. Знаєте ж самі, чим є добрий рибальський виряд для нашого брата.

— А гарний, — посміхається незнайомець. — Ця ось ролька коштує рівно п'ятдесят долярів, а це вудлище вісімнадцять, а ця ось скринька з причандалами теж п'ятдесят долярів.

Я, правду кажучи, і сам знав вартість цих добрих рибальських речей. Вже ось від довшого часу мрію це собі купити. Бо то всі ми знаємо, як то приємно такою вудкою шпурнути жилку п'ятдесят ярдів, а то й більше. А незнайомець ще раз посміхнувся й докинув.

— Спеціяльно ходив я до Ітона і розвідав, скільки коштує все це, — далі мило посміхався, Я відчув, що цей поважний джентелмен просто прагне, щоб я ще більше йому ставив питань і він тоді радо відкриє передi мною таємницю.

— Хіба ж ви особисто не купували?

— Ні, пане, це помисл моєї Катлін, це вона придумала таку несподіванку для мене. Минулої середи ми вдвоє відсвяткували день моїх уродин. Це, шановний пане, уродиновий подарунок від моєї Катлін. Вона завжди потрапить щось приємне для мене вигадати. Коли врахувати, що вона це купила за власні гроші, які, обмежуючи наш домашній бюджет, заощадила, тоді цей подарунок має для мене потрійну вартість.

— Чи довго ви вже тут? — питаю.

— З годину, пане.

— І досі вам навіть не клювала риба?

— Ні, не клювала.

Я тоді вайняв місце трохи подалік і закинув вудку в віруючу воду. Незнайомця я час до часу бачив, як він порпався коло своєї вудки: раз витягав із води жилку, поправляв на гачку хробака і знов кидав її, що, либонь, справляло йому особливу приємність. Потім подався до авта, що було запарковане з пару ярдів від річки; ко-

ля ж вернувся з сіткою, раптовно ахнув. Я помітив, що вудки його вже не було на березі. Риба знала, коли зробити капость людині, яка тішилася мов дитина з уродинового подарунку. Був це напевно великий судак, коли так швидко потягнув трохи тяжкувату вудку в глибінь.

Незнайомець цілком розгубився і розпачливо поглядав у воду. Я думав, що поліже в рухому неспокійну кручу, але вона його відстрашувала своєю бурхливістю. Тоді спішно подався до поблизького чагарника і вернувся з довгою ломакою. Прив'язав цю ломаку до сітки і почав із берега порпати прибережну воду, надіючись зачепити сіткою вудку. Але я почув знов його розпачливий голос. У руках мав тільки ломаку, вода поглинула йому і сітку.

— Зрадлива ця річка, пане! — крикнув до мене і подався з похиленою головою до авта. По хвилині я почув гаркіт мотору, потім гудіння віддалилося й замовкло за поблизьким лісом. Мені було невимовно шкода незнайомця. Що ж він бідний скаже своїй Катлін?

Я ще з годину сидів над своєю вудкою, чекаючи на сіпання риби. Та риба ніби заклята, не торкала принади. Тоді я зайняв місце незнайомця. Якщо риба потягла його вудку, може й на мою вчепиться. Уважно поглядаю на натягнену жилку і надіюся, що ось-ось вудлище гойднеться і тоді буде мені веселіше, тоді буде рух і приємна гарячковість. Та вудлище моє ніби задубіло, жилка тільки двигтить від прудкої течії. Дивлюся на годинник; уже три години минуло, коли незнайомець вирушив звідси. Вже, либонь, у Торонті і трагічним тоном розповідає про нещасливу пригоду свій Катлін. Я просто уявою й бачу, як він розводить руки і схвильовано виправдується перед нею. Ця думка так мене захопила, що я на хвилину відвів свій погляд від вудки. Саме в цей мент щось зашаруділо на камені і я ще встиг побачити, як моє вудлище швидко сповзло з берега і поринуло у воді. Ну от і мені пригодонька, думаю. Щоправда вудка моя не з дорогих, та якому ж рибалці не шкода власної вудки? Гірше те, що не мав я запасової. Хоч вертайся до Торонта. Злобно поглядаю на річку і не знаю, що мені почати. Ломакою незнайомця провірюю глибину біля берега. Похилість необривиста, ґрунт порепаний камінням, бо кінець ломаки доторкається до кам'янистої твердости. І чомусь пригадав я свої шкільні роки на Закарпатті. Вся шкільна братія моєї кляси наприкінці шкільного року часто ходила до Тиси купатися. А там вода, знаєте, теж звична козакувати; з бульготом та шумом женеться теж між кам'янистими берегами. Всі тоді казали, що з мене найкращий плавець.

Тож обстежую швидкість води, похилість берега і кваплино починаю роздягатись. Якщо течія вишотовхне мене з рівноваги, тоді кинуся вплав з нею і он на віддаленому коліні, на тиховодді з лагідним берегом видряпаюся на земну твердь. По хвилині лізу в воду підпираючись ломакою, стопи мої ковзаються по кам'яних опуклостях, вода з великою силою тисне на мої ноги, та я далі й далі заглиблююся. Вже вода сягла мені пояса. І раптом права моя стопа поковзнулася на якомусь камені і я увігнався п'ятами в якусь наче шілину. І тут пальцями намуляв сітку незнайомця. Борикаючись з течією, я крок за кроком посуваюся до берега тягнучи правою ногою сітку. Нарешті вдалося мені нахилитись і вхопити сітку рукою. Тепер уже без труднощів прямую до берега тягнучи її за собою. Та в руці відчуваю, що за сіткою ще щось смичеться. Уявіть собі, це була вудка незнайомця! Гачок, звичайно, був уже без хробака, рибі вдалося борсаючись зірватися, тільки на гострому шпильчику гачка залишилася срібна лущинка. Це був без сумніву великий судак. Мав більше щастя, аніж людина з подарунком від своєї жінки.

Підкріплений успіхом, я щераз поліз у воду з надією відшукати й мою вудку. Та цього разу мені не пощастило — вода перемогла, звалила мене боком і я десь чверть милі плив пінливою рухомою масою. Коли видістався на тиховодді на берег, утретє вже не наважився лізти у воду. Так то примхливість випадку дала мені до рук чужий уродиновий подарунок і я ним пробував щастя, зі свистом шпуряючи жилку подалік від берега. Вудлища вже не клав на березі, тримав його в руці терпеливо чекаючи на дотик до принади риб'ячого писка. І нарешті щось лагідно сіпнуло; я нашорошено чекаю зі стриманим віддихом. Щераз сіпнуло сильніше, протяжно, і я тоді підсік вудлищем. Щось у глибині рвонулось, а вудлище відразу ж зігнулося в дугу. Повільно скручую рольку і виснажую загадкового велетня. Ярд за ярдом ближче і ближче до берега і раптом метушливий тягар десь між каміннями застряг. Тягну запопадливо жилку, ось-ось мені пірветься, але гачок, видимо, з рибою зачепився за залом каменя. На мить попускаю жилку і раптом риба знов проявила себе і розпачливо кинулася до середини річки. Я тоді знов скручую рольку і на велике диво чую в руках, що щось мертво тягнеться до берега; борсання риби вже припинилось. І подумайте тільки, на берег витягнув я свою вудку. Це була справді курйозна подія: замість ловити рибу, ловив я цього дня вудки. Аж до вечора сидів я на тому місці надіючись упіймати загадкового пустуна, та де там, риба вже більше не квапилася клювати принаду.

— І ви цю "уродинову" вудку ще маєте? — обзивається пан Бубала.

— Маю, але не ловлю нею. Чомусь вона постійно мені нагадує незнайомця та його предобру Катлін. Шукав я його по всьому Торонті, двічі оголошувався в часописі "Телеграм". Але незнайомець чомусь не з'явився по своє добро. Так вона й лежить у мене ніби музеальна вартість.

— Так, життя рибалок часто переплітається несамовитими пригодами, — докидую й від себе.

А наше авто якраз скрутило на польову дорогу, що вела просто до Стирджен Лейк. Коли ми в'їхали на горбок, широка та лискуча гладінь війнула на нас холоднавою вогкістю.

Василь Королів-Старий

ЗГАДКИ ПРО МОЮ СМЕРТЬ

(4-те продовження)

***

Після візити розбишак тато взяв собі служку. Перед тим довго міркував і радився з вуйком Юхимом: взяти молодицю, чи бабу? Вся рація була за молодицю, та ж не минеш поговору. Тому найняв стару просту бабусю — "най не мав користи". Коли щось і було зроблено, то не вчас, а здебільша нічого не було зроблено, бо ж і при найліпшій волі, баба Оришка все забувала. А щоб зачути поміж злодіїв у ночі, коли й за-дня її не можна було догукатись, бо ж наша Оришка, як і Гюісманова madame Bavoil, — чула тільки "голоси Божі", — було безнадійно. Тато потримав її до весни, щоб бабуся перебула зиму в теплі, але жартував, що говорить з нею лише шість днів у тижні, а в день сьомий — суботу відпочиває, бо ж коли б говорив і в суботу, то вже в неділю не мав би голосу для Служби Божої.

Та ж, видать, злодіям не дуже сподобалось відвідувати церковний тросцький дімок: таки вони й — не листоноша, що приходив з газетами денно. То ж тато зрезигнував від думки тримати такого охоронця, додав до мого Париса (якого всі звали Борисом) ще одного пса, що тоді був названий — повірте мені, що говорю правду, — Чемберленом, із-передполудня лишав їх господарити вдома, а сам ішов "на той двір". Там обідав і вечеряв. Тільки вночі та добу передобідню перебував дома. свої ж заробітки віддавав тіточці, бо їх якраз вистачало заплатити свою виживу та мою, коли я приїздив на канікули.

То ж моєю родиною стала фактично премила родина тіточчина. Там була незмінна "згода в семействі, і мир, і тишина", а в тій душевій погоді інтерес до матерій, що не були приземними, все був нагорі. Особливо ж любили там книгу й мистецтва. Була добра книгозбірня. Майже кожний член родини діставав якийсь часопис, відповідно до свого віку та зацікавлення. Що-правда, влітку було мало часу на читання, бо ж, говорючи потеперішньому молодь, головне — хлоп'ята, жагучо віддавалася "спортові", хоч і не знала того слова. Та ж увечері чи в слоту ісі ми дуже любили послухати добру музику (дівчата — на роялі, тато — на скрипці), непогано щовечора співали хором, часами ж у нас співали й співаки-професіонали, наші колеги й земляки — члени Київської й Тифліської опер. А все ж таки найбільше любили ми книгу. Бо ж помимо іншого, між нами вже було троє, писання яких щораз більше з'являлись у друку. З любов'ю до літератури в'язалась і любов до театру, який ми провадили більш, ніж непогано, маючи до диспозиції першорядних своїх і випадкових акторів. Про мене йшла поголоска, що я — добрий декламатор. Рецитації я, дійсно, любив, учився "мистецтва читання" не тільки з підручника Легуве, а й у живого ще тоді, славного декламатора Бефані.

Ото ж, коли я приїздив у Диканьку, вже з першого вечора всі сестри чіплялись:

— Прочитай нам щось, а ми тихесенько шитимем.

Часами на мої "літературні вечорі" приходили й сусіди, а найчастіше один млинар — Петя Гуденко, що також друкувався в кількох газетах. Жив він за широким майданом, майже серед поля на гарненькому хуторі з добрячим садом.

Саме в цій добі, що про неї мова, мав я нагоду придбати для своєї книгозбірні, що перебувала в Диканці, повне видання творів Гриць ка Мачтета. Мачтет був спробував писати по-українському, та одна особиста справа відштовхнула його від української трибуни. Одначе, хоч писав зін по-московському, найліпші його речі тематикою — українські. Деякі фрагменти його "Блудного сина" чи "Білої Панни", чи нордицька легенда "Бідна Едда" — були незвичайно гарні й вельми надавалися до читання вголос. Що ж я пообіцяв увечері познайомити нашу авдиторію з цими речами, то по обіді непомітно витратився з дому й опинився у Петі, де в його безлюдним садку між спокійно приправити заповіджену лектуру. Та ж на досаду прийшов не вчас, у Петі були якісь невідомі мені його знайомі. Я не затримавсь, а пішов до млинів, що стояли в полі, за цариною села. Там сів у затінку під великим вітряком і заглибився у читання.

Та за якийсь час зірвався несподіваний вітер. Мабуть у вітряка був непсько загальмований вал, або закрутка попустила, бо ж млин без мирошника ні з того, ні з цього махнув своїми велетенськими лапами-ґратами й пішов за вітром. Враз вихопіла мені з рук моя книжка, а я почав підноситись на крилі, як на ярмарковій каруселі. Тільки ж крило якимсь гаком вхопило мене ззаду за шкуряний пас, і було моїм щастям, що пряжка пасу не була розрахована на такі випадки. То ж я піднісся на якісь два метри — і на тім скінчилась моя авіяція: пряжка не витримала і я потерпів щасливу аварію. При падінні, щоправда, друге крило таки мене нагнало й трохи погладило своїм ріжком по спині, але за те заплатили тільки моя блюза та сорочка, шкура ж на спині не потерпіла.

Пошматований упав я на всі чотири й здивовано дивився на край ворожого мені крила, що тепер із флегматичним рипом уже піднеслось до своєї кульмінації, найменш метрів 8-10 над землею. Як би був витримав мій пас, то я мав би бути офіційно "нещасливого випадку", бо ж річ видима, впасти з височини бодай і восьми метрів — не обійшлося б без грунтовного ефекту. Та ж так не сталось. Одначе мої авіятичні вправи на цім ще не скінчились, хоча лаври Ікара не спокушували мене ні тоді, ні потім.

***

Із приводу храмового свята, що збігалося з днем іменин мого тата, відбувся превеликий фестин. На

нього прибули колеги мої та моїх ровних із кількох диканських околиць. Веселощам не було кінця. Грали в свинки, в клюка, в скраклі, робили перегони на велосипедах, пародували, джигітовку на конях, танцювали, бігали "в горілого дуба", влаштували фейєрверк. А по вечері гуртом проводили мого тата до його митла. На повороті зайшли на церковний цвинтар. На Полтавщині цвинтарем звуть не кладовище, а хище те подвір'я, звичайно обнесене огорожею(що на ним стоїть церква.

Старовинна, мурована в кучерявім барокку Троїцька церква була висвячена. Свіжою, щойно покладеною білою вона чітко вимальовувалась на темносинім, зоряним небі. При ній — чимала завишки дзвіниця. Хоч при дзвіниці стояли шапликн з вапном, забрудненні шеритвасами відра та валялось чимало риштування, ніхто не побоявся замазатись, і ми вибігли на дзвіницю. З верхнього вікна, де висіли дзвони, аж до землі звисав міцний мотуз.

— Панове! Хто спуститься додолу по мотузу? — запитався один із хлопців.

Ми всі подивились у чорну глибінь, спробували мотуз, але охочого не знайшлось: таки небезпека була надто очевидна.

— Дивно, що нема охотника до сильніших переживань. Невже ж ані ти, Василю, не спробуєш?

Це сказав Кость, що сьогодня аж надто виразно крутився біля "моєї" Лідочки.

— Як би "дехто" схотів, напевне він би спустився, — щипнула мою амбіцію з другого боку Женя, Лідина конкурентка.

— Хіба що на вашу честь, дорога Женічко! — галянтно відповів я й узявся за мотуз.

Але схвильована Ліда вхопила мене за руку:

— Не варто! — промовила з робленим спокоєм. — Ходімо вже, панове, додому: пізно, а тата на нас чекас.

— Ха-ха! Злякалась наша Лідочка, — сміялася Женя. — Та ж хіба ти не знаєш його м'язів?

— І щастя? — додав єхидно Кость, мовляв: — "Нате й мою мазничку на дьоготь!.."

— Колю, Володю, Якове, — просив я, — побіжіть додолу: на випадок, що зірвусь — підхопите мене. Але ж: дурниця — з маком паляниця!

І, хоч усі дівчата й частина хлопців мене відмовляли, я розуражився, як правдивий "аркадіус ювентус[16]), вискочив на лутки люнети, вхопився за товстий канат і повис над темною безоднею. Побачив великі, як море, і зелені, як море глибокі очі моєї Цінтії і, повний радощами, що мій шпях у темряву освітлюють ті чарівні очі, почав швидко переміщувати руку за рукою. Та ж вага мого тіла аж надто тягла мене додолу, руки сковзались по гладкій линві, що не була долі уз'язана й гойдалась на всі боки, тим сильно обтяжуючи моє завдання. Нараз руки шморгнулись і враз запарились долоні. Неймовірно запекло, бо шкура з них враз посходила. А я ж був не більш, як на півдорозі. Тобто додолу лишалось найменче яких сімвісім метрів. Та ж я чув, що вмію. Ще мить: я розгойдався на мотузі й розтулив руки...

Я гадав, що впав на корону дерева й свідомо вхопив уз обіймн галузини. Прислухався: гострого болю не почувалось ніде. крім у долонях. Ноги, руки рухались, ані в ребрах болісти не було. Та вже мене витягнули в світ мої товариші, бо впев я не на живе дерево, а на купу зрубаних дерев, що надто тісно стояли були під дзвіницею й були мулярами порубані. Дома ми побачили, що в кількох місцях я мав пошкрябане обличчя та трохи пірвану одежу. Женя, побачивши мої закривавлені руки, розплакалась. Ліда сказала, що вона має завтра від'їхати додому, в Полтаву...

А я за свій кураж цього разу заплатив досить дорого. На лівій долоні утворилась флегмона. Перейшло в затруєння крови. Не то що не хотілося "з маком паляниці", але — "нема сміну й до часнику"! Тоді ще в Диканці лікаря не було, але був досвідчений фельдчер. Без жадних наркозів звичайними ножицями він розпоров мені руку. Сказано бо: "Терпи, тіло: мясш, що хотіло". Перетерпів я тяжкі муки. Та ж мав і велику нагороду. Другого дня по тій події від'їхала Женя, а Ліда лишилась аж до кінця ферій. Виявляла до мене велике співчуття й милосердя, а коли якось нам пощастило лишитись тільки вдвох і без свідків піти на прогулянку, — палко мене поцілувала. Щоправда, на мою велику тугу, був то її перший і останній поцілунок.

Ліда й усі, хто мусів до школи, від'їхали наприкінці серпня, мені ж, з огляду на мою неміч, продовжено ферії на два тижні. (Далі буде)

---

[16]) Аркадійська молодь. Аркадія була зразком ніби всело-безбоязної країни.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave.—Тел.: LE 5-7445

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знаменитну гуслянку, різноироцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST

телефон RO 7-1728.

о. Ір. Назарко, ЧСВВ

ЄПИСКОП-СВЯТЕЦЬ

Спогад про Преосв. Павла Гойдича, ЧСВВ

Під час Євхаристійного Конгресу в Мюнхені цього року, наспіла сумна, але певна вістка, що 19 липня ц. р. у в'язниці Леопольдово помер смертю ісповідника Преосв. Павло Гойдич, ЧСВВ.

Преосв. Павла Гойдича, Єпископа-Ординарія Пряшівської єпархії, а потім безбоязного мученика за нашу св. Церкву, я мав щастя пізнати напочатку 1927 р., коли він, як єпископ-номінат, приїхав був до Галичини, щоб в одному з наших манастирів провести восьмиденні реколекції перед єпископськими свяченнями. За проводом пізнішого першого Архимандрита Василіянського Чину, бл. п. о. Дениса Ткачука, номінат відбув ці реколекції мабуть у Добромилі. Пригадую собі, як о. Архимандрит нам, молодим студентам богослові, розказував про духа молитви, самопокоїнання й побожности в Єпископа-Номіната.

Пізніше, вже як священик і провідник католицької молоді, мав я щастя бути двічі у єпископській палаті Преосв. Павла у Пряшеві. Преосвященний супроводив мене тоді до духовної семінарії, до Сестер Василіянок та показував гарну площу, де мав збудувати сиротинець і Новіціят Сестер-Служебниць. Уже тоді я пізнав, як усі без винятку, молоді і старші, любили свого Владику. До кожного він сам заговорив, питав про здоров'я й родинні відносини, юнаків по-батьківськи пригортав до себе, дітей гладив по головках і благословив. Але тоді я не побував у Преосвященного довше, як один-два дні, бо звичайно їхав або вертався з якогось з'їзду молоді в Празі.

Довше, бо понад два місяці, я перебував у Преосв. Павла щойно в 1944 р., коли покинувши свою батьківщину з іншими скитальцями, я опинився на Словаччині. В половині серпня 1944 р. я відвідав Преосв. Павла в Пряшеві. Тоді щораз то більше наших священиків із Галичини просили Преосв. Павла, щоб рятував їх із різних таборів та приміщував по парохіях. Преосв. Павло звернувся в тій справі до Міністерства в Братиславі і дістав на це дозвіл. У висліді цього всі табори почали звільняти наших священиків, а вони десятками почали заливати єпископську палату, прохаючи помочі в Преосв. Павла. Тому, що я особисто знав майже всіх наших священиків, Преосвященний просив мене остатися в його палаті і бути немов референтом справ священиків-скитальців.

Саме тоді я мав нагоду ближче пізнати Преосв. Павла. Я пізнав, що це передусім муж молитви. Ранком після встання він робив довге, майже годинне розважання в своїй скромній капличці, а опісля ставав до Архиерейської Служби Божої, яку відправляв у надзвичайному скупченні духа. Благодарення після Служби Божої тривало майже пів години. Після того ми йшли на снідання, що завжди складалося тільки з кави й хліба з маслом. Після снідання Преосв. проказував частину часослова на довгому коридорі палати, а потім брався до праці. Кабінет і спальня містилися в одній кімнаті. Нераз, зайшовши до каплиці, я заставав Преосвященного затопленого в гарячій молитві, а кілька разів я бачив, як Преосвященний молився, лежачи хрестом на підлозі перед вівтарем. Щовечора в означеній порі Преосвященний стукав до моєї кімнати і кликав мене на вервицю. Ходячи коридором палати, ми обидва спільно проказували вервицю, обмінюючись "богородичками". Тоді я пізнав теж, як за тих кілька літ Преосв. Павло високо підніс духовне життя у своїй єпархії. Він запроваднв невідомі тут досі майські богослужения на честь Божої Матері і червневі на честь Пресвятого Христового Серця; оснував у парохіях Апостольства Молитви, запровадив спільне проказування вервиці в церквах, а в останньому часі видав пастирський лист, яким приказав урочисто святкувати невідоме тут досі свято Непорочного Зачаття Пречистої Діви.

Нераз уночі Преосвященний будив мене зо сну й запрошував товаришувати йому на залізничу станцію, бо приїздов новий транспорт наших священиків. Преосвященний потішав їх і обдаровував чим міг. Однієї ночі привітав цілий транспорт православних священників, між якими були і єпископи, та роздав їм усі гроші, які мав.

Тимчасом на Словаччині появилися большевицькі партизани. Їм помагали й деякі словацькі вояки. Ці партизани зривали мости, виверталн поїзди, підбурювали проти президента о. Тіса та й проти німців. Тому й не диво, що 24 серпня німці розоружили все словацьке військо. Багато словацьких воїнів пішли в ліс до партизан, що вже тоді зайняли були Банську Бистрицю й бушували по різних місцевостях.

27 серпня Преосв. Павло взяв мене з собою на празник Успіння Пречистої Діви до відпустової місцевости Люцина. Приїхавши туди, ми сповідали далеко поза північ. На сам празник Преосвященний відправив під голим небом Архиерейську Службу Божу, а прикінці виїшов на проповідницю, щоб сказати кілька слів до народу. З різних сторін посипалися вигуки, але Преосвященний, не зважаючи на це, докінчив свою коротку проповідь. Серед зібраного народу зчинилася метушня, всі шукали за причинниками замішання. Виявилося, що це були місцеві комуністи.

Після всіх богослужень, коли ми засіли разом із Преосвященнішим Владикою до стола, ми замітили якесь незрозуміле замішання. Місцевий парох і його дружина часто виходили, виглядали чимось заклопотані, щось шептали Преосвященному на вухо; Преосвященний теж вийшов, але скоро вернувся. Тоді виявилося, що партизани

з ліса прислали до пароха своїх висланців, щоб їм спиводу празника прислав до ліса означену кількість м'яса й пива. Парохія була багата й парох міг сповнити бажання партизан, щоб уникнути більших неприємностей. Я спостеріг, що Преосвященний був чимось занепокоєний і не мав притаманної йому погоди духа. Я нахилився до вуха Преосвященного і запитав про причину цього.

— Розкажу тобі пізніше, як вернуся — відповів Преосвященний.

Обід скоро скінчився, а після нього Преосвященний у товаристві пароха сів на віз і кудись поїхав. Священики думали, що Єпископ поїхав відвідати хворого священика в сусідній парохії.

Аж дружина священика вияснила нам, що командант партизан запросив Єпископа на переговори до ліса. Я став видимо неспокійний. По трьох годинах Преосвященний вернувся. На мій запит, Преосвященний сказав: "Ходім найперше до церкви, подякуймо доброму Богові за все, а тоді все розкажу". Ми пішли разом із Єпископом до церкви і довго молилися.

Після молитви Єпископ оповів нам, як його завезли в густий ліс, де було шатро команданта партизан. Командант, большевицький старшина, просив Єпископа сідати, гостив добрим вином і тісточками, перепросив, що турбує, але просить, щоб ані Єпископ ані його священики ніде, особливо на проповідях, не виступали проти партизан. У відповідь на це Єпископ зажадав, щоб партизани занехали грабежів та щоб нічого злого не чинили священикам-біженцям із Галичини. Командант на все те погодився й казав своїм воякам супроводити Єпископа аж до села.

З полегшею в серці засіли ми до вечері. Та ще не зачали вечеряти, як нагло до їдальні влетіли два партизани: один військовий большевицький підстаршина, а другий цивільний словак, мабуть якийсь збаламучений студент. Вони заборонили комунебудь виходити з кімнати, щоб хтось не покликав поліції, і непрошені засіли за стіл із нами та почали смачно заїдати. Атмосфера робилася нестерпна. Передусім усі боялися за двох священиків із Галичини. Через забуття я звернувся до Єпископа словами: "Ваше Преосвященство!" Коли большевицький підстаршина це почув, запитався:

— То Ви — Єпископ Гойдич?

— Так — відповів спокійно Єпископ.

— О, то ви дуже постарілися — сказав большевик.

— А ви звідкіля мене знаєте? — запитав Владика.

— Я маю Вашу світлину. Її мають майже всі наші старшини, бо ми вас маємо на оці.

— Я цього зовсім не боюся, бо мене має на оці теж всемогутній Бог — сказав відважно Владика.

Попоївши добре, підстаршина звернувся до місцевого пароха.

— Ми хотіли б заміняти у вас коней, бо наші вже втомлені й голодні.

— Ні. Цього ви не смієте робити, бо я щойно вернувся від вашого команданта і він мені приобіцяв, що заборонить вам усяких грабежів — сказав Єпископ рішуче й оповів коротко про свою розмову з командантом.

Почувши це, підстаршина сказав:

— Як так, то вибачайте, — і обидва партизани відійшли.

Ми легше відітхнули.

Другого дня вранці ми вернулися з Преосвященним у Пряшів, а ввечері приїхало представництво скитальців із Братислави з проханням до Преосвященного, щоб мене призначив парохом для скитальців до столиці, бо там є около 1.000 осіб самих інтелігентів.

За кілька днів я вибрався аж через Мадярщину до Братислави.

З того часу я вже не бачив Преосв. Павла, але чесноти, приклад і побожність цього Святця запали в мою душу незатертим спомином.

Преосв. Владика Кир Ісидор промовляє під час спільного снідання делегатів УКЮ в Парк Плеза готелі. При головному столі Управа УКЮ й гості.

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

НОВІ СВЯЩЕНИКИ ЧСВВ

Рим, Італія

У дні св. Ап. Петра й Павла ц. р. Впреосв. Архиєпископ Іван Бучко висвятив п'ятьох молодих василіянських богословів на священиків. Так збільшилися знову ряди працівників на Христовій ниві. Молоді нові руки стануть до праці, по тих, що від нас відійшли. На знимці від ліва до права новоєреї-василіяни: Євген Грицуляк із Канади, Василь Ракоці з Мадярщини, Мирон Химій, Боніфатій Мальований і Ісидор Дзядик із Канади. Молодим новоєреям бажаємо великого й щедрого Божого благословення в їх праці на славу Богові, Церкві й Чинові, на добро народові своєму, людським душам на спасіння.

ЄПАРХІЯЛЬНИЙ З'ЇЗД У.К.Ю.

Торонто, Онт.

У днях 8—10 жовтня ц. р. відбувся в просторих залях Колеґії св. Михайла черговий З'їзд Українського Католицького Юнацтва торонтонської Єпархії. З'їзд почався Службою Божою, що її відправив у каплиці св. Михайла о. Н. Свірський ЧСВВ, духовний асистент УКЮ. У З'їзді взяли участь 50 делеґатів, які представляли 12 дійсних відділів і 6 відділів, тільки у формації — та коло сотні гостей.

На першій сесії вітав З'їзд Преосв. Владика Кир Ісидор Борецький, торонтонський єпископ, і справді по батьківськи заохочував молодь до праці над поглибленням свого релігійного знання й вироблення, до любови своєї мови й того всього, що повинно бути дорогим українському серцю. Вислухано також звіту єпархіяльної управи й переведено дискусію.

Крім звичайних точок з'їзду — звіти відділів, внески й дискусії, у програму входили: гарний баль в суботу вечором, спільне св. Причастя делеґатів і гостей у неділю ранком у катедрі св. Йосафата, спільне снідання в Парк Плеза готелі, на якому промовив знову наш дорогий Владика, підкреслюючи важливість у житті людини мати широкі погляди й велике серце, — спортові змагання за переходову чашу, яку виграла дружина кошиківки з відділу Бетирст — та гарний бенкет у Парк Плеза готелі в неділю вечором, на якому головним бесідником був Впр. о. С. Шевчук ЧСВВ з Ґримзбі, Онт.

Під час бенкету виведено дуже вміло показ української вишивки в народніх строях і в модерній ноші, який підготовила з великим вкладом праці й знання справи голова єпархіяльної управи ЛУКЖ пані Катря Гарасевич. Коротке введення й пояснення до строїв подавала панна Іванка Артимко, членка УКЮ в Скарборо, Онт. На бенкеті виступала також зі своєю чарівною скрипкою п-на Маруся Гробельська зі Судбур, Онт. в супрводої пініста Маркіяна Юрія Тершаківця з Торонта.

Останнього дня з'їзду вислу-

Нова єпархіяльна управа УКЮ. Зліва: перший ряд — Б. Демкевцьна, секр., О. Бейко, касир, Маруся Тракало, голова, П. Марець, референт духовної праці, М. Кохан, рекорд. секр. Другий ряд — Євген Дзюба, перший заст. голови, О Заяць, Монтреал, другий заст. голови, о. Н. Свірський ЧСВВ, духовний асистент, О. Стельмахович, член управи і В. Гриників, Виндзор, третій заст. голови.

хвано звітів різних комісій, вибрано нову епархіяльну управу й ухвалено резолюції. Між іншим з'їзд вислав гратуляційну телеграму Прем'єрові Канади з нагоди його виступу в ОН в оборону поневолених Москвою народів. На телеграму прийшла листовна відповідь з подякою.

Крім Преосв. Владики, вшанували з'їзд своєю приявністю Всч. оо. з Монтреалю, Торонта й Гримзбі, а також представники У. К. Централі БУК і ПУКЖ. Новій Управі бажаємо великого Божого благословення, витривалости, великого завзяття та гарних успіхів у їх такій відповідальній праці, як провід молодечої організації.

УКРАЇНСЬКА ДІТВОРА НА ОСЕЛІ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Літні курси для української дітвори на 1960 рік проминули дуже успішно. Около 350 дітей із понад 40 парохій едмонтонської епархії користали з оселі через 6 тижнів: перших два тижні було 170 дітей від 7 до 12 років і дівчата від дванадцяти років і старші, через других два тижні було 37 хлопців від 12 років угору, а останніх два тижні була велика гру'па — понад сто — дітей із Юного СУМ-у з Едмонтону, Калгарі й Ванкуверу. Курси для всіх цих груп тривали від 3-го липня до 14-го серпня.

Як у минулих роках так і цього року система виховання й навчання на оселі св. Василія була все та сама. На зміст курсів складалося навчання релігії, обрядів, української мови, історії, співу та виховні конференції. Спорт, забави, плавання, спочинок, добра смачна пожива та навчання під умілим проводом Отців Василіян: (Впр. о. Борис Лисак ЧСВВ, директор Оселі, о. Северіян Якимишин ЧСВВ, директор курсів, о. Петро Грабець ЧСВВ, о. Корнилій Пасічний ЧСВВ), Сестер Служебниць і Провідників СУМ-у певно в тому короткому часі, трьох дводенних серій, відсвіжили дітей фізично, морально й релігійно та дали багато корисного їхньому життю. То й не диво, що ті родичі, які зрозуміли й побачили велику користь з курсів, посилають своїх дітей на оселю вже кілька літ рядом.

Цього року було багато таких, що перший раз навчилися тут "Вірую" українською мовою. Багато було таких, що навчилися краще читати й писати по українському та зрозуміли, що українська мова потрібна в житті і що не вистачає знання тільки одної англійської мови.

Преосвященний Кир Ніл Сабарин ЧСВВ на Оселі св. Василія

У п'ятницю, 15-го липня, наш дорогий Преосвященний Кир Ніл Сагарин ЧСВВ відвідав Оселю та зустрінувся з провідниками й усіми дітьми, що в той час були на курсах. По спільним обіді та знимці, всі діти й виховники зібралися до просторої залі, де Преосвященний батьківськими словами промовив до дітвори. Він щиро заохочував усіх, щоб цінили все те, чого на курсах навчилися, щоб шанували й берегли всі свої скарби: релігію, обряд, мову та історію та були послушні і здячні родичам за таку красну нагоду здорових вакацій, доброго виховання й навчання. Діти дуже раділи відвідинами Преосвященного, особливо з того, що Преосвященний привітався з кожною дитиною, сказав до неї кілька слів, — кожна дитина цілувала руку Преосвященного й дістала солодощі. Діти напевно будуть довго пам'ятати ці відвідини Владики.

Десятиріччя Оселі св. Василія

Десятиріччя Оселі ім. св. Василія було гарно відзначене 17-го липня, ц. р., коли закінчено першу серію літніх курсів. Засвідчив про те великий здвиг народу на Оселі. В 10.30 год. була торжественна св. Літургія, яку відправив Впр. о. Корнило Пасічний, ЧСВВ. Проповідь, відповідну до хвилі, виголосив Протоігумен Канадійської Провінції Впр. о. Боніфатій Слобода ЧСВВ. Найбільшою потіхою цього свята було проголошення, що Свт. Отець Папа Іван XXIII уділив ласкаво для всіх учителів, Добродіїв та Учасників літніх курсів на Оселі св. Василія Свого папського благословення та повного відпусту. Того дня понад 300 людей приступили до св. Тайн. По Службі Божій був празничний обід для всіх дітей, родичів та гостей. О 2.15 год. почався святочний концерт дітей-курсантів і роздача нагород. На концерті Впр. о. Северіян Якимишин ЧСВВ, директор курсів, привітав родичів та гостей, підкреслюючи, що це свято є десятиріччям Оселі та заохочував родичів далі підтримувати здобутки своїх дітей на Оселі, щоб те, чого вони навчилися на курсах, не пішло на марне. Головну промову виголосив Впр. о. Протоігумен, указуючи на важність літніх курсів для нашої української дітвори, дякуючи добродіям за поміч, яку дали Оселі продовж останніх десяти років, та заохочуючи всіх, щоб надалі, так як дотепер, ціннли і Оселю ім. св. Василія і літні курси на ній, які є для нашої дітвори великим скарбом, що його властиво навіть не можна б грішми вповні оцінити.

Усі діти доклали багато зусиль здобути краще знання релігії й української мови та назагал добре поводилися. Всі вони від'їхали з Оселі дуже задоволені, що могли бути на цьогорічних курсах та збагатитися на них знанням і вихованням, яке дістали за короткий час курсів.

Преосв. Владика Кир Ніл ЧСВВ з отцями й сестрами серед дітей на оселі св. Василія Великого.

ЮВІЛЕЇ

П-ВО КАРЛО І КСЕНЯ БАРАН
Ошава, Онт.

Діти, родина й приятелі п-ва Карла й Ксені Баран справили величавий бенкет своїм родичам із нагоди золотого ювілею їх подружнього життя. П-во Баран вінчалися 3 вересня 1910 р. в селі Городниця, в Галичині, і зараз другого року виїхали до Канади, де ввесь час свого життя провели в Ошаві, Онт. Вони були першими й найбільш активними піонірами церковного й громадського життя, багато причинились і працею й жертвами до розвою місцевої парохії, а ще більше до будови величавої церкви св. Юрія. Вони тішаться гарною великою родиною: два сини й три дочки, 19 внуків і три правнуки, а всі живуть в Ошаві.

Панство Карло і Ксеня Баран

Ювілейне торжество почалося благодарственною Службою Божою, яку відслужив о. Н. Дрогомирецький, парох-піонір ошавської парохії і великий приятель родини. Під час Служби Божої Ювіляти й ціла родина приступили до св. Тайн, дякуючи щиро Богові і Його Небесній Матері за таку велику опіку над цілою родиною, що всі вони діждалися того щасливого ювілейного дня, живі і здорові.

Святочний бенкет відбувся по відправі в парохіяльній залі. Господарем свята був п. П. Черватий. На початку Ювілятам вручено грамоту Папського Благословення, що її привіз о. І. Перейма, місцевий парох, із нагоди своєї подорожі до Вічного Міста, як також пам'ятку з Люрду. Між визначними гостями були Преосв. Кир Андрій Роборецький, Саскатунський єпископ, о. Н. Дрогомирецький, Дост. Міністер праці М. Старчевський із дружиною.

Привіти надіслали премієр Канади, премієр Онтарія, міністер праці, о. М. Оленьчук з Алберти, оо. Студити з Вудсток, Онт., о. д-р А. Радкевич із Виндзор, Онт. та багато інших.

П-во Ювіляти є також великими приятелями й любителями нашого журналу "Світло". Пан К. Баран, довгі літа кольпортував "Світло" й старався, щоб воно було в кожній українській хаті Ошави. То й з нагоди такого радісного Ювілею засилаємо Достойним Ювілятам найщирішні побажання великого Божого благословення й доброго здоров'я на многі і благі літа.

СРІВНИЙ ЮВІЛЕЙ ПОДРУЖЖЯ
Дуверні, Алберта

В неділю 26 червня 1960 відбувся милий ювілей 25-річчя подружжя Василя Худика і Франки з роду Велещук у їх домі на фармі в Дуверні. Ювілей приготовили сини ювілятів і обі великі родини Худиків і Велещуків, що з'їхалися з цілої північної Алберти. Торжество почалося благословенням подругів, якого довершив парох о. Богдан Ганушевський. Церемоніємром був п. І. Велещук. Промовив о. Парох, далі Микола Худик, Іван Велещук, а вкінці й самий ювілят, що склав щиру подяку сином і цілій родині за дорогі дарунки та підготовку торжества. При цьому висловив свій щирий жаль, що на торжестві не міг бути приявним ВПреосв. о. Дам'ян Велещук ЧСВВ, брат ювілятки, який душпастирює в далекому Ванкувері.

ВШАНУВАЛИ МАМУ
Скаро, Алта

П-і Ксеня Кутна

Дуже гарне родинне свято матері відбулось у нашій околиці, щоб вшанувати одну з найкращих членок нашої парохії, пані Ксеню Кутну. На свято приїхали всі діти, внуки й правнуки, родина, сусіди й приятелі. Пан Василь Мацюра сказав кіль-

ка сніп про пошану для матері в родині, а п. Іван Німчук зложив сердечні побажання і при тій нагоді вручено Мамі гарний дарунок.

Пані К. Кутна, з дому Іванів, приїхала до Канади 1906 р. з села Радванці, сокальського повіту. Вийшла заміж за Андрія Кутного й обоє серед тяжких піонірських "гаразділ" виховали гарну й велику родину: трьох синів і чотири доньки. Муж її помер іще 1951 р. Сама вона тішиться добрим здоров'ям, і є ревносно членкою нашої парохії Успіння М. Б. на Стар, Алта, нашої найстаршої парохії в Канаді.

При нагоді цього родинного торжества переведено збірку на прес-фонд "Світла", яка принесла 9.00 дол. Жертводавцям щире спасибі, а пані Кутній дай Боже багато щасливих літ.

П-во ВОЛОДИМИР І ДЖОЙС КУЛАКИ
Новий Київ, Альберта

В суботу 23 липня 1960 відбулося вінчання Володимира Кулака, сина бл. п. Й. Кулака і

П-ство В. і Д. Кулак

Анни з р. Копинських, із Джойс Айлін Андруков, дочкою Михайла Андруков і Анни з роду Грабець. Молодят звінчав о. Богдан Ганушевський, парох молодого, який обслуговує церкву в Новому Києві. Після вінчання в міській галі у Вайкінг відбулося гучне весілля з просто королівським прийняттям. За довгим почесним столом засіли молодята, дружба, дружки, а також два священики, родичі молодої і мати молодого та найближчі члени родини. Церемоніяром був Павло Грегсон. Після всіх промовців щиру подяку матері й родичам молодої, отцям парохам, рідні й гостям склав молодий, який є учителем гайскулу в Ту Гилс, а його молода дружина є допоміжною норсою в тутешньому шпиталі.

За тиждень відбулося таке саме гучне весілля для молодого в міській галі в Левой, біля Нового Києва. Програмою під час вечері проводив п. Е. Варан. Промовцями були: хресний батько молодого Теодор Семенюк, голова параф. комітету Павло Цимбалюк, рідня з Калгарію п. Фаріон, а на кінці знову молодий Володимир Кулак, що висловив подяку за таке гарне весілля всім, що до нього причинилися. Гарне й культурне весілля залишило милий спомин у всіх весільних гостей.

Нехай Бог благословить Вас, Дорогі Молодята, на Многі й Благі Літа!

Учасник

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

ПАМ'ЯТІ ПОКІЙНОГО ПРОФ. ЮЛІЯНА ҐАЛАТА

24-го червня ц. р. по короткій недузі, впокоївся в Бозі бл. пам. проф. Юліян Галат на 73-му році свого трудолюбивого життя.

Бл. п. проф. Юліян Галат народився в Вучаччині, де покінчив початкову й середню освіту. Вчительську семінарію закінчив у Станиславові. По закінченні військової служби вчителював аж до першої світової війни, яку перебув як фронтовий старшина при австрійському війську. В 1914-1918 рр. як старшина, бере участь в українсько-польській війні у рядах УГА. Після того був інтернований на Чехословаччині, а повернувшись на Рідні Землі 1923 р. підпав слідству польської влади. По звільненні зі слідства, вчителює в Костільниках, а згодом у Вучачі. Під час своєї вчительської праці, щиро віддається громадській праці, то як голова Учи-

Бл. пам. Юліян Ґалат

тельського Т-ва Взаімної Помочі, то як відновитель і голова Т-ва "Просвіта" в Вучаччині, чи то як організатор читалень, кооператив у Костільниках і Губині, чи як організатор і провідник хорів і аматорських гуртків.

Щасливо переживши хуртовину другої світової війни на Рідних Землях, виїздить 1944 р. до Німеччини, до Липська, як звичайний робітник. В 1945 році переїжджає на дальшу скитальщину до Бельгії, де, крім тяжкої праці, займається ще від УДК організуванням бібліотек, аматорських гуртків і хорів серед української молоді.

У 1950 р. переїздить до Бразилії й поселюється в Прудентополі. Тут стає до вчительського складу василіянської семінарії св. Йосифа. Впродовж майже десяти років із повним відданням, працює над вихованням молодих семінаристів. Завжди ввічливий і усміхнений, зумів здобути собі прихильність і любов свого оточення. Поза своєю навчальною програмою, залюбки присвячував свої вільні хвилини праці аматорським гурткам у Семінарії чи при філії ТПУК.

Своїм прикладним християнським і громадським життям бл. п. Юліян Галат заслужив собі на щасливу і блаженну смерть, а своєю смертю дав останній приклад, як умирають праведники. Нам, живим, не остається нічого іншого, як сказати Йому на останню дорогу "спи спокійно, Дорогий Батьку й Опікуне Молоді, і нехай цей спомин про Тебе з далекої канадської землі покриє ніжним серпанком Твою свіжу могилу".

Ярослава Гаврилишин, донька із дітьми Юрієм, Олегом і Ірною.

ЙОСИФ ЧАРКІВСЬКИЙ
Кіченер, Онт.

28 серпня 1960 р. впокоївся у Бозі бл. п. Йосиф Чарківський, на 52 році життя. Був родом із міста Гнивяни, пов. Перемишляни. По війні прибув до Канади, де як щирий українець та добрий батько, брав активну участь в українській католицькій громаді Кіченер, Онт., аж до кінця свого життя. Перед смертю прийняв побожно св. Тайни.

Похоронні Богослужения відправив о. М. Блаженко місцевий парох, а свіжу могилу вкрито численними вінками. Бл. п. Йосиф осиротив дружину Марію, сина Романа, дочку Одарку та сина Любомира, крім того три сестри й одного брата. Після похорону в залі української католицької церкви відбувся поминальний обід, на якому о. парох М. Блаженко, а також дехто з родини й приятелів згадали покійного щирим добрим словом.

Під кінець о. Парох покликав до слова п. Корсака, що передав збірку на українську пресу.

Всім жертводавцям щира подяка, а бл. п. Йосифові нехай канадійська земля стане пером.

ХИЛА СЕНИК
Торонто, Онт.

30 квітня ц. р. відійшла у вічність, прийнявши останні св. Тайни, бл. п. Анна Сеник, з дому Микитчак. Залишила в смутку старенькую матір, мужа Гната, сина Василя, три дочки: Марію, Анастасію й Олену, 11 унуків, чотири сестри й двох братів.

Походила покійна зі Золотого Потока, пов. Бучач. До Канади живали вони ціле своє трудяще життя. Тут вона всеціло включилась у парохіяльне й громадське життя, а при тому дбайливо й побожно виховувала своїх приїхала з своїми родичами 1913 р. й проживала на заході. Повінчавшись у 1918 р. із Гнатом Сеником, за деякий час переїхала до Торонта й тут про-

Бл. п. Анна Сеник

діточок, які — за прикладом своєї мами — брали живу участь в організаційному житті.

Похорон відбувся 3 травня ц. р. з участю трьох священиків і великого числа людей. Прощальне слово сказав Всесв. о. прелат П. Каменецький, підкреслюючи великі заслуги Покійної як дружини, матері та вірної й жертвенної парохіянки. Спочила на місцевому католицькому цвинтарі Мавнт Говп.

По похороні в залі церкви МВПП відбувся поминальний обід, під час якого переведено збірку на фонд будови нової церкви. Три доньки покійної зложили при цій нагоді по 250 дол. кожна, як найкращий пам'ятник по своїй дорогій мамі.

В. І. П.

ІВАН ЯРМОЛОЙ
Мондер, Алта

21 липня ц. р., засмотрений св. Тайнами, попращався з цим світом у мондерській лікарні бл. п. Іван Ярмолой, на 63 році життя.

Покійний Іван народився 23 липня 1897 р. у Вигнанці, чортківського повіту в Галичині. Приїхав дволітком зі своїми родичами до Канади. Родичі покійного взяли фарму коло Мондеру і тут він прожив ціле своє трудяще життя. На 24 році життя одружився з Параскевією Іщак і 30 літ прожили разом, як добрі, примірні парафіяни церкви св. Апостолів Петра й Пав-

Покійний оставив жінку, двох синів, одну дочку й одну сестру Софію Юхим. Похоронні Богослужения почалися в неділю вечором панахидою в Нар. Домі. В понеділок спровадженo тіло до церкви, звідки в год. 9.30 стали правити похорон, Сп. Божу з прощальним словом. У похороні, крім пароха о. В. Каменецького, брав участь і о. Сотер Юних ЧСВВ.

По повороті з цвинтаря був у Нар. Домі поминальний обід і в часі обіду, щоб подати до відома ширшому загалові про смерть бл. п. Івана Ярмолоя, переведено збірку на пресу.

Рідня покійного оцим щиро дякує всім, що брали участь у похороні, а для бл. п. Івана молить у Господа вічного щастя.

ЕМІЛІЯ ПРОСКУРНЯК
Едмонтон, Алта

У перші роковини смерти бл. п. Емілії Проскурняка, в суботу 17 вересня ц. р. відбулось у катедрі св. Йосафата в Едмонтоні поминальне богослуження, в якому взяли участь жінка Покійного Василина, діти, родина й приятелі. Службу Божу відслужив о. Д. Грещук. По богослуженню всі поїхали на місцевий цвинтар, де посвячено гарний пам'ятник на могилі Покійного.

З цієї нагоди вдова справила також і поминальний обід для родини й приятелів, що прийшли згадати Покійного молитвами, та й тихим, добрим словом. При тім зложили також і $7.00 на "Світло".

Покійний полишив у смутку жінку Василину, два сини й дочку, дві сестрі та двох братів.

В. Й. П.

Читайте книжечку
о. А. Трука ЧСВВ
"БОЖА КРИНИЦЯ"
— про 7 св. Тайн. Ціна 40 ц.

CANADA

ПІЗНАЙТЕ СВОЇ ПРАВА

ЗАКОННО ПРИНЯТІ ІМІГРАНТИ ВТІШАЮТЬСЯ ТАКИМИ САМИМИ ПРАВАМИ, ЯК І ВСІ ІНШІ КАНАДІЙСЬКІ РОБІТНИКИ

Величезна більшість канадійських працедавців це люди чесні. Хоч, на жаль, трапляються й такі, що намагаються використати іммігрантів, які ще не свідомі своїх прав.

Тому будьте обережні перед несправедливими засобами прийняття на працю. Допильнуйте, щоб ви мали платні вакації, які вам прислуговують. Впевніться, чи обтягання з вашої платні на асекурацію, помешкання, чи прохарчування не є за великі. Не дайте зробити зі себе знаряддя до зломання страйків. Провірте свою книжку обезпечення від безробіття, щоб переконатися чи в ній є всі марки обезпечення, які вам належаться.

Не бійтеся вступати в члени юнії по вашому заняттю. Це ваше право. Не бійтеся погроз працедавця, що вас за це депортують.

Якщо маєте яку оправдану скаргу на умовини вашої праці, шукайте поради у провінційних урядників у вашій місцевості. Якщо б ви не знали хто вони, сконтактуйтеся з найближчим урядником еміграційного уряду, або з представником етнічної групи, до якої належите. Вони зроблять все, що тільки в їх силах, щоб вам допомогти.

Міністер
Громадянства й Імміграції

52-11

СВІТЛО THE LIGHT Ukrainian Catholic MAGAZINE

A Fresh Look At The New School Year

With the beginning of each school year every parent takes a fresh look at the educational facilities which are being provided for the school child. The Basilian Fathers are pleased to publish the latest architectural concept of the new St. Basil-the-Great College in this newsletter. As each week goes by plans and specifications for the various buildings as well as individual classrooms become more defined and crystallized. It is expected that a call for tenders will be placed in the very near future. In the meantime campaign activities will go on as rapidly as ever and will continue even as the walls of the first building rise over the site of the new St. Basil-the-Great College.

What St. Basil-the-Great College Means to You?

- St. Basil-the-Great College will provide sound, broad practical training under the Basilian Fathers, who have been known as the outstanding educators in our rite.
- St. Basil-the-Great College will offer the opportunity of a Catholic higher education for yours sons — the only such opportunity in the entire Eparchy of Toronto.
- Broadly speaking, St. Basil-the-Great College will build in its students a Christian character, a priceless heritage you so dearly desire to hand on to your children, your grandchildren, and the generations who will follow.
- While assuring the spiritual welfare of its students, St. Basil-the-Great College will

ARCHITECT'S CONCEPT OF THE NEW ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE

key stress on developing the WHOLE MAN. It will graduate students who will be equipped with a liberal education, capable of gaining the maximum satisfaction from life. These young men will be equipped to achieve positions of distinction in the Church, in business, industry, government and the professions. In short, St. Basil-the-Great College offers leadership to our people through education.

● Finally, but not least important is the fact that St. Basil-the-Great College will not only teach our young men but also help to preserve the heritage of our rite. Unless we recognize this need, there is danger that our rite will die out in Canada. By supporting our College campaign, you will help to keep your Church — your Rite alive.

THOUGHTS FOR LYSTOPADOWI DNI

So many people imagine that death cruelly separates us from our loved ones. Even pious people are led to believe this great and sad mistake. When our loved ones die, they do not leave us. They remain. They do not go to some dark and distant place. They simply begin their eternity. We do not see them because we are still in the darkness of the world. But their spiritual eyes, filled with the light of heaven, are always watching us as they wait for the day when we shall share their perfect joy. We are all born for heaven and one by one we end this life of tears to begin our life of love in endless happiness.

I have often reflected upon this beautiful truth and found it the greatest and surest comfort in time of mourning. A firm faith in the real and continual presence of our loved ones has brought the conviction and consolation that death has not destroyed them, nor carried them away. Rather it has given them life with power to know fully and to love perfectly. With this new life and new power our loved ones are always present to us, knowing and loving us more than ever before.

The tears that dampen our eyes in times of mourning are tears of homesickness, tears of longing for our loved ones. But it is we who are away from home, not they. Death has been for them a doorway to an eternal home. And just because this heavenly home is invisible to our worldly eyes, we cannot see them so near us.

Yet, they are with us, lovingly and tenderly waiting for the day when we, too, will enter the doorway of our eternal home.

No, death is not a separation. It is a preparation for eternal union with those we love, in the peace and joy of heaven.

A FARMER'S PRAYER OF THANKSGIVING

Lord, I am grateful that I am a farmer. I am glad to live close to the earth that You have made. I am happy to spend so much of my time in the open air, under the bright sun, the symbol of Your own justice and light. I am grateful for the rain and for the freshness that it brings — the rain, a symbol of Your rich and undying blessings.

I am happy to cooperate with You in Your work of continuous creation, by growing the food that men need to sustain life.

By Your almighty power You make grow the seeds I plant. You fill the earth with minerals. You send the rain and the sun, the wind and the snow — and the dry, hard seeds I plant are raised to soft, green life. You have given men great wisdom and cleverness to build machines that make the labor of the farmer much less burdensome.

Dear Lord, I am in Your almighty hands. I depend upon You for everything. If I sow the seed and cultivate the young plants, and You do not see fit to give me a good harvest, I will be satisfied. You are the Lord and Master and Creator of all things. You know what is good for me and what would do me harm. I trust You, absolutely and without question.

I thank You again for choosing me to be a farmer. I beg of You never to let me forget its great advantages of closeness to You, absolute trust and confidence in You, and the fullness and richness of my life, close to the earth that You have made and have so marvelously blessed.

Lord, I am grateful that I am a farmer. Amen.

UKRAINIAN FASHION SHOW

Catherine Smyke and Olga Bayko who participated in the Ukrainian Fashion Show sponsored by the Ukrainian Catholic Youth Convention held in the Park Plaza Hotel in Toronto on October 8, 9, and 10, 1960

Christ And The Farmer

Our Lord, Jesus Christ, during His years on this earth, showed His infinite love for all people regardless of their state of life. Yet, some of us like to feel that He had a special affection for one group—the farmers.

Jesus, as He traveled up and down the Holy Land, was forever in contact with the farmers as they tilled their soil, harvested their crops, or guarded their sheep.

And when Christ preached, when He gave His great sermons, He was not in an elaborate pulpit in some building, but rather on the open plains or on the mountainside or some other spot in the open country. And the sermons themselves! They were parables of the farmer going out to sow his seed or of the shepherd—a farmer — leaving ninety-nine sheep to find the lost one, or of the laborers in the vineyard.

The greatest proof of Christ's love for the farmer is that Our Lord chose the products from the farm for His Great Sacrament. When Jesus instituted the Holy Eucharist He chose products of the field. The bread, destined to become His Most Sacred Body, was made from wheat raised on the farms. The wine, chosen to become His Most Precious Blood, was made from grapes raised on the farm vines. The two products—bread and wine—so absolutely necessary for Jesus to remain with us in the Blessed Sacrament are still raised on our farms.

After the death of Jesus and His Resurrection and Ascension, His special love for the tiller of the soil goes on because the farmer, by his very vocation, is close to God. He cultivates the soil and plants the seed and then prays God to give it growth. The farmer, going about his work, watching the plants grow by day and gazing into the spacious heavens by night, sees better than others the marvels of God in nature...

Smothered with Kindness

by Garry Moore

There was a Man 2,000 years ago who based almost all of His ministry on kindness. Christ's healings were almost always coupled with words of kindness that must have made the sick feel as though they were glowing inside.

Kindness isn't softness. If it is, it doesn't cure anything at all. A real kindness has a wonderful healing power, and you'll know it right away. Sometimes the most effcetive use of kindness occurs when it is least expected of us.

When I was living out in California, I knew two Chinese who had gotten into an awful squabble. Ling Toy was an old man. He had a restaurant near our home. For 20 years Ling had worked hard, and in that time he had built a fine trade.

Then one day across the street a young Chinese named Wong opened another restaurant.

From the first, Ling made slurring remarks about Wong's place; Wong served from a dirty kitchen. He let customers wait too long. He didn't know the art of real Chinese food blending.

But nothing he said ever seemed to rattle the young man across the street. When told of Ling's remarks, Wong merely replied, "Oh, I'm sure you must have misunderstood. Why, Ling Toy couldn't possibly have said that. He's too genuinely kind.

Ling Toy was flabbergasted when he heard about this. Nor could he stand up long under such an attack of kindness. Within a week he walked over to Wong and introduced himself. In time the two men became close friends.

One day I was eating in Wong's and I complimented him on the way he had handled the whole thing. "Don't compliment me; compliment the old Chinese wisdom that told me what to do."

"What wisdom is that?" I asked.

Wong took me back to the kitchen where, hanging over the door so he could see it every time he came under attack from Ling Toy, were the words: "The enemy is best defeated who is defeated with kindness."

Bandurist girl chorus of the Ukrainian National Youth Association at Detroit.

MARVELOUS CREATURES OF VAST NUMBER

In addition to the visible world, our earth and its inhabitants, surrounded by a universe of proportions that stun man's imagination, God created countless spirits called angels.

They are of an entirely different order of being than ourselves. We have spiritual souls, but we have material bodies and hence a mixed nature.

Angels, on the other hand, are completely spiritual. Theirs is a higher order of existence than ours, but nevertheless they are creatures and they were put through a severe test just as mankind has been.

Often Spoken of In Scripture

The angels originally were all good and happy and enjoyed great gifts of both nature and grace. They are spoken of repeatedly in the Old Testament, and they are intermediaries between the Creator and His visible creation. Christ also often referred to the angels. They are mentioned in all the Gospels, and though John refers to them only a few times in his Gospel they are spoken of time and again in his Apocalypse. Paul often refers to them in his Epistles, and Peter mentions them four times.

It is obvious that they are pure spirits, without bodies. They make visible appearances to men, but they then assume a transistory body that they may be seen. In reality, no eye of flesh has ever beheld an angel as what he truly is. One sees only a mere outer garment (Tobias xii, 19).

The angels are creatures, not to be worshiped. Idolatry had the worship of fallen angels mixed with it, and the antics of these devils were taken as indicating that the idols were somehow alive.

Angels are sexles, free of sensuous feelings, and they cannot die. Their knowledge is extensive, but they cannot read future free will. They themselves have intelligence of a high order, and also free will. Likewise they have desires. They surpass men in might and power.

The good angels have supernatural gifts added to their mighty natural endowments and also have the Beatific Vision. They live in heaven They are courtiers before the throne of God and they have a tongue or language of angels that is the highest conceivable mode of communication between creatures and the Creator (I Cor. xiii, 1).

They are subjected to Christ, who as the Son of God is far above them, whereas they are ministering spirits. He is seated at the right of the Father, and is head of the angels.

Angels Serve Christ, Church

The angels played a great role in the life of Christ, as we know from the New Testament. Likewise they play an important part in the Church, for they do spiritual service to those men who are to inherit the kingdom of heaven; they have often been employed as God's messengers to men (as to Mary and Joseph); they share in the joy over the conversion of sinners; they bring the prayers of saints before God; they watch the development of the Church and play a part in it; they protect and guard the little ones; and they escort the just to paradise.

We have Guardian Angels, and this function of guardianship is explicitly taught in the Old Testament and taken for granted in the New. Christ used the fact that the angels of children enjoy the Beatific Vision to emphasize how precious little ones are in God's sight. All the ministries of the good angels are ordained to the salvation of the elect (Heb. i, 14).

Thousands upon thousands of angels stand about the throne of God (Apoc. v, 11). The words legions, multitude, many thousands, etc., show their number is prodigious.

Peter speaks of Angels, Powers, and Virtues; Paul of Principalities and Dominations; also of Thrones and Archangels. The Old Testament mentions Cherubim and Seraphim.

Theologians list nine angelic choirs of three subdivisions each — the Supreme Hierarchy of Cherubim, Seraphim, and Thrones; the intermediate choir of Dominations, Powers and Virtues; and the lowest one of Principalities, Archangels, and Angels. Angel is also used as a generic term. All these spirits were put on probation and many sinned. "God did not spare the angels when they sinned, but dragged them down by infernal ropes to Tartarus, and delivered them to be tortured and kept in custody for judgment" (II Peter ii, 4).

Would you like to become a Basilian priest or brother?
Write:
REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers, Mundare, Alberta

Helen Rose Kuchaba, R.N., daughter of Mr. and Mrs. Gregory Kuchaba of Edmonton, Alberta and Jaroslaw L. Jaworski, B. Sc., son of Mr. and Mrs. John Jaworski of Winnipeg, Manitoba were married recently in St. Basil's Church, Edmonton, Alberta.

Edmonton, Alberta
Sept. 6, 1960

Basilian Fathers
Mundare, Alberta
Dear Rev. Fathers:

Several years ago I was given the Prayer to obtain the Beatification of Father Basil V. Skubleny, O.S.B.M. Over the period of time

† Basil V. Skubleny, O.S.B.M.

I have often prayed for special favors from him and I feel that through his divine intercession I have obtained them. I found my prayers were answered when I needed academic help for studying and writing exams at both High School and University levels.

I feel that he is a true patron saint of students and probably Ukrainians in particular.

Although I am sending you my name and address, I would like to remain completely anonymous, please.

Enclosed is a small donation which I wish to contribute for the canonization of Father Basil V. Skubleny, O.S.B.M. If no such fund has been started use the contribution to the best of your judgment.

Yours truly
N. N.

MAJORITY OF CHRISTIANS PRAY FOR SOULS OF DEAD

A fact that many modern non-Catholics never advert to in regard to prayers for the dead, and therefore to purgatory, is that the great majority of Christians over the world accept the doctrine about such prayers, and always have accepted it.

All the Catholics in union with the Holy See, and all the dissident Churches of the East, some of them separated for 15 centuries from the Papacy, still retain prayers for the dead. Combined with Catholics these people make the great majority of Christians alive now.

Many Protestants today have some sort of belief in purgatory, though they do not use that name for the place of purification which is necessary before many souls enter heaven. This is particularly true among Episcopalians, and Anglo-Catholic Episcopalians have virtually the same belief as we do.

Penmans

GUARANTEED BY PENMANS LIMITED
KNIT-GOODS

ВИДЕРЖЛИВІ

Робочі Скарпетки

ЩО ТРИВКІШІ ЗА ВСІ ІНШІ

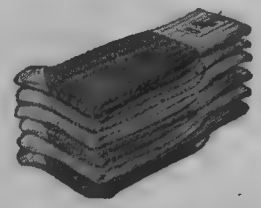

Щоби довше носити — виглядніше ходити — корисніше купити, жадайте РОБОЧІ СКАРПЕТКИ ПЕНМЕНС. **Найдете стиль і грубість, що відповідатиме усякій роботі — і за дану ціну буде це найкорисніше купно.**

ТЕЖ СПІДНЯ ТА ВЕРХНЯ БІЛИЗНА

СЛАВНІ ВІД 1868 Р. WS 10-4

ОДНА З СЕРІЇ НОТАТОК ПРО ПРОВІНЦІЙНІ ЗАКОНИ, ЯКІ ЦІКАВЛЯТЬ АБО ВІДНОСЯТЬСЯ ДО НОВИХ КАНАДЦІВ

ХАРИТАТИВНІ ДОПОМОГИ ДОСТУПНІ НОВИМ КАНАДЦЯМ

Ви повинні запізнатися з різними харитативними службами, якими завідує Онтаріський Департамент Публічної Допомоги. З них можуть користати люди, які живуть в Онтаріо, як новоприбулі, так і постійні мешканці. Впродовж вашого життя у Канаді ви правдоподібно будете користати бодай з одного роду такої допомоги. Вирізте це оголошення, як довідку!

ЗАГАЛЬНА ХАРИТАТИВНА ПОМІЧ

Часом окремі особи чи родини потребують публічної помочі у випадках безробіття, хвороби або наглої потреби. Якщо такі особи не підпадають під якубудь іншу програму допомоги, тоді їхній муніципалітет може призначити їм негайну допомогу не зважаючи на час їхнього замешкання. В додатку до основної допомоги на харчі, одежу і т. і., їх забезпечується на медичні і шпитальні видатки. Загальна Харитативна Поміч, якою завідують муніципалітети, охоплює також спеціяльну допомогу у формі посанаторійних виплат для тих, що залишили туберкульозні санаторії, реабілітаційну службу (спеціяльно у випадках, у яких потрібно протези), допомогу для нездібних до праці, які є тяжко хворі або скалічені, як рівнож допомогу у домах медичного догляду. Заяви треба складати у бюрі харитативного адміністратора або урядника у муніципалітеті замешкання.

СЛУЖБА ДОМАШНЬОЇ ГОСПОДАРКИ І МЕДСЕСТЕР

Службою домашньої господарки часто користуються тоді, коли є потреба вдержати родину разом, якщо мати є хвора. Старші віком, немічні і видужуючі особи теж часом потребують помочі у домашній господарці. На рекомендації лікаря до дому може приходити реєстрована медсестра, щоб в той спосіб особі, яка повинна йти до шпиталю, уможливити перебування вдома, або щоб особа, яка перебуває в шпиталі, могла скорше прийти додому, як передбачено. Заяви про користування цією службою можна складати у льокальних харитативних властях муніципалітету. Якщо особа чи родина не може покрити всіх коштів, тоді муніципалітет може прийти з фінансовою допомогою.

ДОПОМОГА МАТЕРЯМ

Провінція уділяє допомоги для дітей на утриманні матері, яка є вдовою, залишена чоловіком, або якої чоловік є постійно непрацездатний чи сидить в тюрмі. Незаміжня матір, понад 18 років, яка опікується своєю дитиною, може також одержати таку допомогу, якщо її дитина осягне шостий місяць життя.

Постійно непрацездатні батьки, які заступають матері, можуть теж користати з допомоги для дітей під їхньою опікою. Максимальні допомоги сягають від $120 до $180 місячно.

Названі матері, які опікуються не власними дітьми, одержують від $30 до $85 місячно.

Медичною службою під Онтаріським Асекураційним Пляном Шпитальної Опіки забезпечується всіх потрбуючих обнятих програмою допомоги матерям; до того також доходить дентистична опіка для дітей до 16 року життя.

До цього вимагається однорічного замешкання в Онтаріо. Заяви можна складати у кожному місцевому харитативному бюрі департаменту. Або можна писати до Онтаріського Департаменту Харитативної Служби, будинки парляменту, Торонто.

ІНШІ ХАРИТАТИВНІ ПРОГРАМИ ПІД ЗАРЯДОМ ОНТАРІЙСЬКОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ДОПОМОГИ

1) Стареча допомога — для осіб від 65 до 69 років — $55 місячно. **2) Допомога немічним** — для цілковитих і постійних калік, понад 18 років, — $55 місячно. **3) Допомога сліпим** — понад 18 років, — $55 місячно. **4) Реабіліятаційна служба** — професійний вишкіл для пошкоджених осіб з одним роком замешкання в Онтаріо. Удержання, як потрібно. **5) Старечі доми** — для осіб від 60 років. Нормальна домашня опіка, опіка для тих, що не можуть ходити, спеціяльна опіка над умово збентеженими. **6) Служба опіки над дітьми** — забезпечена місцевими товариствами допомоги дітям, які є на вдержанні, і які потребують громадської охорони. **7) Денні дитячі ясла** — для допомоги працюючим матерям — дають опіку для передшкільних дітей впродовж дня.

Hon. L. P. Cecile, Q.C.
Minister of Public Welfare

Ближчі інформації можна одержати в кожному Регіональному Бюрі Допомоги Департаменту або в Департаменті Публічної Допомоги, будинки парляменту в Торонто.

WE 60-7 ONTARIO.

ONTARIO DEPARTMENT OF WELFARE - PARLIAMENT BUILDINGS - TORONTO

Велика випродаж
НОВИХ МОДЕЛІВ ГУВЕРА!

ГУВЕР, ЩО ПРАЦЮЄ ЗА ТРЬОХ:

МИЄ, НАКЛАДАЄ ВІСК, ПОЛІРУЄ

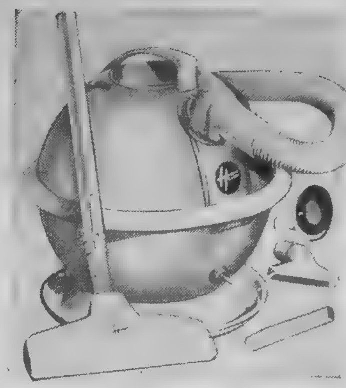

Новий відкурювач Гувера

"Constellation"

ЦЕ "ВІДКУРЮВАЧ, ЩО ПРОСТО ХОДИТЬ ПОВІТРЯМ"

Фірма "Гувер" така загально відома, що дала своє прізвище просто самим виробам: відкурювачі взагалі називають сьогодні популярно "гуверами!"

Всі ті "влегчуючі життя" прилади дістанете в двох крамницях "Альфи"

ALPHA Furniture Co.

735 QUEEN STREET WEST
EM 3-9637 Toronto, Ont.

3030 DUNDAS STREET WEST
RO 6-4011 Toronto, Ont.

СВІТЛО

РІК XXIII — ГРУДЕНЬ — 1960 — DECEMBER — Ч. 12 (456)

Ціна 30 ц.

З СЕРЦІ НОТАТОК ПРО ПРОВІНЦИЙНІ УСЛУГИ, ЯКІ ЦІКАВЛЯТЬ АБО ВІДНОСЯТЬСЯ ДО НОВИХ КАНАДЦІВ

Сільськогосподарські закони для вашої охорони

Політика і адміністрація Онтарійського Департаменту Сільського Господарства є призначена для допомоги у прибутковій продукції сільськогосподарських продуктів як також для охорони здоров'я громадян Онтаріо. Тут подаємо лише два з законів, які ілюструють принципи, що є підложжям осягнення високих стандартів онтарійської сільськогосподарської продукції.

ІНСПЕКЦІЯ ОВОЧІВ І ГОРОДИНИ: Своєю службою інспекції овочів і городини Онтаріо намагається охороняти здоров'я і добробут своїх громадян. Ви можете бути певні, коли купуєте сорти онтарійської якости. Онтарійські сорти дають можливість господиням купувати їх з довір'ям. Купно і продаж є влегшені, бо ці, що переводять сортування і інспекцію продуктів, знають характер і стан купованих і продаваних товарів.

ЗАКОН КОНТРОЛІ БУР'ЯНІВ: Продукція вартісного збору залежить від відповідної сільськогосподарської практики. Закон Контролі Бур'янів намагається допомогти фармерові, а заразом, перешкодити до практичної міри розповсюдженні шкідливих бур'янів, знищуючи рослинність ще поки доспіє насіння бур'янів. Бур'яни, які підлягають контролі, є визначені у правильниках. До особи, яка посідає власність, належить обов'язок знищити бур'яни і по районах і льокальних муніципалітетах є назначені інспектори, які наглядають над переведенням у життя закону та розпорядків. Накладається відповідні кари за невиконання розпорядку знищити бур'яни.

Ви можете з довірям купувати продукти онтарійського сорту.

ONTARIO

AE60-8

По ближчі інформації просимо писати або відвідати Онтарійський Департамент Сільського Господарства, східній блюк, будинки парляменту, четвертий поверх.

Ontario Department OF Agriculture - Parliament Buildings - Toronto

W. A. Goodfellow
Minister of Agriculture

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario

Telephone: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Ukrainian Booksellers & Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brasil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Контести 506

Величаві дні нашої Церкви в Римі — о. М. В. ЧСВВ 507
Співучасть Свт. Вітця в нашій Службі Божій

Маємо нового Єпископа 509
Впр. о. В. Маланчук ЧНІ Екзархом українців у Франції

Посвячення нового манастиря оо. Василіян у Римі 510

Лагідність і покора католицького загалу і світовий мир *(осм)* 511
Наміреня на місяць грудень 1960

Митрополит Андрій та православні владики — о. М. Соловій ЧСВВ 513
Чи справді "невдала" була спроба митроп. Андрія?

Покинута оселя — оповідання — Федір Одрач 517
Хто переміг тарахкавців на фармі?

Скінчився 23-рік "Світла" — Редакція 522
Що ми дали, що хочемо дати

Злам у криміналі — Олександер Мох 523
Що жде наші діти від "пакет-буків"

ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 525

Український Центральний Комітет у Кракові і Православна Церква на Холмщині — УЦК-івець 529

Не так було, пане Холмщанине! — о. С. Юник ЧСВВ 531
Уніятська акція на Холмщині в 1939-1944 роках

Згадки про мою смерть спогади — В. Королів-Старий 533
На крок від смерти в р. Гоетзі

Самовихування — В. Буженко 535
Як називається українець, що має найширшу славу в світі?

Серед корисних книжок — д-р Дмитро Бучинський 536
Огляд важніших книжок цього року

На Божих окопах істор. повість — В. Гюнерман 538
У Головній Кватирі Господній

Марійський культ — о. В. З. ЧСВВ 541
Як українці почитають Преч. Діву на американському континенті

І знов упало осіннє листя — о. Роман Ганас 543
Старим і молодим під розвагу

Культура жінки — д-р Віра Селянська 544

Нас ждуть! — вірш — О. Олесь 544

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 545

З листів до Редакції 548

ENGLISH SUPPLEMENT

Peace to Men of Good Will — *Pope John XXIII* 549

The need for St. Basil-the-Great College 550

Glory to God — Peace to Men 551

Survey of the Sacraments — Part I 552

The Eastern Churches — Part I — *Msgr. B. Filevich* 554

News Briefs 556

На обкладинці: Свт. Отець Папа Іван XXIII під час нашої св. Літургії в храмі св. Петра в Римі.

НАШ НОВИЙ КОНТЕСТ НА ДВА МІСЯЦІ: ЛИСТОПАД І ГРУДЕНЬ 1960 р.

Кожний наш приятель, що приведе нам бодай одного передплатника продовж місяців листопада і грудня 1960, дістане від нас: 1) Почесну Грамоту Приятеля Світла; 2) одну книжку з нашого видавництва, вартости $1.00 (одного доляра). За кожного дальшого передплатника дано — крім згаданої Почесної Грамоти — по $1.00 (одному доляреві) книжок нашого видавництва за власним вибором контестанта.

Хто приведе нам бодай 5 передплатників, той дістане від нас, крім згаданих вище нагород, іще даром 1 Календар "Світла" на 1961 рік. Хто приведе нам бодай 10 нових передплатників, той — крім всіх вище подяних нагород — дістане ще одну дарову передплату "Світла" на 1961 рік. Хто приведе нам бодай 25 нових передплатників, той дістане — крім вичислених вище нагород — іще гарний, оправлений у мороко МОЛИТОВНИК ХРИСТИЯНСЬКОЇ РОДИНИ. Хто ж приведе нам протягом тих місяців (себто до 30 грудня 1960) 100 (сто) нових передплатників, той дістане від нас нагороду $100.00 (сто доляріз) готівкою.

ОТЖЕ ДО ПРАЦІ, ДОРОГІ ПРИЯТЕЛІ "СВІТЛА!"

ВІДНОВЛЮЄМО КОНТЕСТ ЧИТАННЯ "СВІТЛА"

Він такий: Треба відповісти на кільна наших питань до означеного часу. Отже треба правильно відповісти на такі запити (найдальше до 12-го грудня 1960):

НОВИЙ КОНТЕСТ ЧИТАННЯ "СВІТЛА"
(з 12-го числа) такий:

1) Які статті, чи вірші, чи оповідання Вам найбільше подобаються в 23-му річнику "Світла"? Чому? 2) Хто переміг гадюк на фармі п. Чижа? 3) Хто це "атторні дженерал" і хто має надію стати ним при новому президентові Кеннеді? 4) Яку ціль має сучасна Америка (ЗДА) і чи йде вона до неї? 5) Яку нову книжку написав ред. Михайло Островерха і на якій сторінці про цю книжку пишеться?

Щодо першої відповіді, то просимо контестантів переглянути зміст річника "Світла" та пригадати собі такі речі, які Вам вбилися в пам'ять.

Правильні відповіді на ці запити ми розглянемо на редакційному засіданні 12 грудня і признаємо за них 5 нагород.

1. нагорода:	$25.00	книжками нашого	Видавництва		
2. "	$20.00	"	"	"	
3. "	$15.00	"	"	"	
4. "	$10.00	"	"	"	
5. "	$ 5.00	"	"	"	

Виграші й контестанти будуть проголошені в січневому числі "Світла" з 1961 року.

ПРАВИЛЬНА ВІДПОВІДЬ
НА "КОНТЕСТ ЧИТАННЯ "СВІТЛА" (з 11-го числа)

1) У календарі "Світла" на 1961 р. є помилка на 189 стор., де сказано, що складаючи по 1 центові денно, наскладається за рік 356 центів, замість 365.

2) Пастирський лист Митр. А. Шептицького відносився не лише до жидів, але і до інших людей.

3) Абрагам Фелдблюм — це прізвище большевицького "дейтенанта", що ніби збив Паверса та його літак "Ю-2".

4) Головною особою, що переважила негативну відповідь Правосл. Церкви Митрополитові Андресві, був сьогодішний православний митроп. Іларіон Огієнко.

5) Католиків у ЗДА має бути 40,817.302.

6) Спомни в часописах, а тим самим у "Світлі", оживлюють зміст, наближають часопис ближче до живих людей та змальовують переживані події. Тому я люблю спомини. У Світлі цікаві були спомини такі і такі...

Не всі, що брали участь у цьому контесті, відповіли саме так; багацько подали інші помилки (до 1-го запиту), але і таку відповідь ми взяли за "правильну".

Відповідь на наш контест надіслали: 1) Семен Цвях, Торонто, 2) Євген Кахникевич, Ютика, 3) Володимир Мацьків, Філядельфія; 4) Іван Стерпак, Павтюкет; 5) Катря Макух, Летбридж; 6) Микола Баран, Рама, 7) М. Бучка, Нью-Йорк; 8) Анна Михайлович, Чікаго, 9) Степан Гевак, Гемилтон; 10) Василь Грицина, Гартфорд, 11) Петро Багрій, Гемилтон; 12) о. Богдан Лозинський, Голден, 13) Софія Годованець, Рочестер, 14) Іван Федорів, Гадсон Бей; 15) Михайло Харів, Чікаго; 16) Фред Мидлих, Дейзленд; 17) Йосиф Скрипка, Гримзбі; 18) Іван Процишин, Честер, 19) Іван Бобик, Геркимер, 20) А. Кобаса, Бутвін, 21) Анастасія Мисишин, Спрингфилд, 22) Степан Гавришук, Елизабет. — Нагороди одержали: І-шу ($25.00 книжками) п. Волод. Мацьків, Філядельфія; ІІ-гу ($20.00 книжками) п. Іван Стерпак, Павтюкет; ІІІ-тю ($15.00 книжками) п. Василь Грицина, Гартфорд, IV-ту ($10.00 книжками) п. Микола Баран, Рама, V-ту ($5.00 книжками) п. Степан Гевак, Гемілтон. — Просимо тих, які одержали нагороди, написати нам, яких книжок бажають; спис наших книжок є в календарі "Світла" на 1961 рік, стор. 173-186.

HOME TOWNE BAKERY

Хліб і печиво різного роду, доставляємо до склепів і домів

164 Kane Ave. —— RO 7-7246

СВІТЛО — Український Християнський Місячник

ГРУДЕНЬ, 1960 РІК XXIII, Ч. 12 (456)

ВЕЛИЧАВІ ДНІ НАШОЇ ЦЕРКВИ В РИМІ

СПІВУЧАСТЬ СВТ. ВІТЦЯ В НАШІЙ СЛУЖБІ БОЖІЙ

Пропам'ятні дні 12-13-14 листопада ц. р. перейшли до найсвітліших дат нашої церковної історії та можна сказати, будуть не менш загітні своїми наслідками для всього католицького життя в світі. Бо, як уже відомо читачам нашого "Світла", з найвищої волі теперішнього Свт. Отця Папи Івана XXIII саме від рокового свята нашого Святого Священномученика Йосафата зачинається остаточна праця Апостольської Столиці та всього католицького світу над приготівкою задуманого Вселенського Собору, що матиме в історії назву — Другого Ватиканського... І хоч уже віддавна наше святійосафатівське свято в Римі відбувається з особливою врочистістю, на яку лише стати нашу Церкву в Вічному Місті, то цьогорічний празник св. Апостола З'єднення перейшов усі вимріяні міри та спромоги. Ось чому відразу треба зазначити, що й наш звіт про це небуденне пережиття обмежується до скромного переліку самих подій, бо в першому моменті важко навіть здобутися на щось більше. А вже з нього можна собі снувати дальшу нитку належних заключень і високих сподівань для нашого церковного й народнього життя...

Коли хочемо цьогорічне свято св. Йосафата в Римі назвати найкращим і виїмковим, то саме через участь у ньому самого Христового Намісника і то від початку свята до його завершення. Ніхто інший, тільки самий Папа висловив на початку цього місяця своє найвищe побажання — відсвяткувати рокове свято нашого Святого з найбільшою величчю та Його власною участю в нашій архиєрейській Службі Божій при гробі св. Петра у ватиканській базиліці в неділю 13 листопада... Це рішення — дійсно нечуване досі в діях Апостольської Столиці, що перша слов'янська літургія в найбільшій святині християнства мала відправитися під проводом першого Папи, обізнаного зі слов'янськими мовами... Тому, як стій, це благородне побажання Свт. Отця за всією чинною допомогою Священної Конгрегації для Сх. Церкви злучило в одне всі сили нашої Церкви у Вічному Місті для якнайкращого здійснення цього папського задуму під проводом ВПреосв. Архиепископа Івана Бучка і Впреп. о. Атанасія Великого, ЧСВВ, секретаря Унійної Соборової Комісії, так що у висліді наше свято сталося найсвітлішою прославою нашого Святого в самому центрі Вселенської Церкви під проводом її найвищого Архиєрея на вступі до найвеличавішого діла Його Понтифікату — Вселенського Собору.

Найперше з ряду місце в цій апотезі св. Священомученика припало Василіянському Чинові, що Його він славить своїм Обновителем і Небесним Заступником. Бо саме в його рокове свято в суботу 12 листопада Всв. Протоархимандрит Чину о. Павло Маєків і вся василіянська братія відсвяткували торжественне посвячення новонабутого Головного Осідку Чину та Інтернаціональної Василіянської Колегії в Римі на милому Авентинському пригірку. Властивий святитель цього величавого манастиря Його Еміненція Кардинал Амлето Чіконьяні, секретар Сх. Конгрегації, назвав це радісне торжество василіянського Чину першим днем у тій тридневиці молитов та відправ, що подумані Свт. Отцем на початок цілорічної праці перед Вселенським Собором якраз у рокове свято св. Йосафата — 12 листопада. А тому, що воно переноситься загально на

УСІМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, ЧИТАЧАМ, ПРИХИЛЬНИКАМ І ЖЕРТВОДАВЦЯМ "СВІТЛА" ВЕСЕЛИХ РІЗДВЯНИХ СВЯТ ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ БАЖАЄ

РЕДАКЦІЯ "СВІТЛА"

найближчу неділю, вона теж буде освячена особливою відправою в честь св. Священомученика в святцетровому соборі з участю самого Христового Намісника. Вкінці понеділок 14 листопада, коли вся латинська Церква має рокову пам'ять св. Апостола Унії, призначений на властиве отворення передсоборових засідань під проводом і за благословенням Папи Івана XXIII.

І дійсно під 10-ту годину тієї незабутньої неділі 13 листопада Свт. Отець виступив на нашій архиєрейській Службі Божій у всій славі свого понтифікального достоїнства На Його привітання вийшла з рясно освітленої базиліки довжелезна процесія майже 200 осіб кляру, вбраного в різнородні літургійні ризи всіх східніх обрядів, до ватиканського притвору, де з Папою на лектиці чекало 25 римських кардиналів та ввесь папський двір. Тут ВПреосв. Кир Іван Вучко та шість відправляючих єпископів: Преосв. Гавриїл Букатко з Югославії, Платон Корниляк з Німеччини, російський владика Катков, білоруський Сіпович, арабський Наба, румунський Крістя і шість священиків: гротафератський архимандрит Теодор Мініші, ректор грецької колегії Діман, оо. А. Великий та М. Ваврик із василіянського Чину й о. ректор, капелян і проф. Лацко та три диякони: о. Патрило, головний економ ЧСВВ і о. О. Баран, представник нашої римської семінарії віддали Свт. Вітцеві належну пошану та відвели його найторжественнішим походом до папського трону по правій стороні головного престолу базиліки в супроводі нашого співу збірного хору нашої та василіянської колегій: "Сей день єгоже сотвори Господь" і "Вірую" з прегарним сольоспівом надійного тенора Юрія Богачевського з Нью-Йорку. Не можна словами описати велетенського зворушення, коли з папських уст почулися на ввесь святпетровий храм виразні слова літургійного благословення на початок Служби Божої — Благословен Бог наш. А вслід за ними таксамо сколихували до дна кожною нашою душею папські благословення та інші літургійні молитви, що їх Свт. Отець проказував підчас архиєрейської богослужби чітко, плавно і набожно... В цьому, як не можна вже краще, виявилася найінтимніша спільнота обрядів усієї Католицької Церкви запрезентована найсвітлішим зборм кардиналів та римських достойників і багатьох представників старших східніх Церков, а на їхньому вершку — наша слов'янська богослужба на устах Вселенського Архиєрея, виявилася ще краще як за часів слов'янських первоапостолів Кирила й Методія та творців Берестейської Унії 1595 р. Іпатія Потія й Кирила Терлецького, що в свої часи відправляли нашу св. літургію в столиці християнства. Наш престіл — побіч престолу самого Римського Архиєрея спільно над гробом Верховного Апостола Петра, Каменя Віри; наш первослужачий архиєпископ Кир Іван приймає від Христового Намісника братній поцілунок миру; наш літургійний хрест, вручений Свт. Вітцеві на початку відправи о. Атанасієм Великим, підноситься високо-високо при кожному папському благословенню над похиленими головами сіяглавих кардиналів, єпископів, церковних достойників з усіх католицьких країн та дипломатичних представників багатьох держав, що взяли участь у цій богослужбі побіч римських князів, вельможів і численних путників з найдальших кінців землі; в літургійних поминаннях лунає при папському троні ім'я найвищого єрарха нашої Церкви митрополита Йосифа Сліпого як пророчистий знак, що її мучеництво від св. Йосафата до сьогоднішніх її ісповідників похиляє низько голови самого Римського Первосвященика та всіх найдостойніших єрархів вселенської Церкви. А всі побожно слідкують за стрійним ходом нашої величавої відправи (з окремо виданого перекладу) та вслухуються в мелодійні переливи наших літургійних співів, що пливуть аж до могутніх піднебесних зводів св. Петра, з могутніх голосників розходяться по всій безмежній святині та через ватиканську радіовисильню йдуть світами — аж у нашу рідну Україну...

На кінець архиєрейської Сл. Божої промовив самий Папа і висказав найбільше своє задовоління, що якраз під небесним покровительством св. Йосафата та св. Івана Золотоустого, якого роковий день також сьогодні припадає, зачинається рік наполегливої праці над підготовою Вселенського Собору і час загальної посиленої молитви за святу справу церковного об'єднання. При тому Папа зокрема звернувся до нашого ВПреосв. Кир Івана з батьківським привітом та сердечним співчуттям для української частини католицького стада, що тепер у кайданах, а знову наших молоденьких питомців завізвав теж до ревної служби для Церкви св. Йосафата й стільки мучеників і святочів. Услід за тим з дозволу Свт. Отця ВПреосв. Кир Іван промовив не так до зібраних представників нашої Церкви, а радше до її вірних синів під насиллям сатани та найкращими словами з'ясував ціну сьогоднішнього празника з участю самого Христового Намісника на Божих терезах, що на них важиться доля нашої замученої Церкви й вірного народу. Після відповідної арабської та грецької промови двох інших Єрархів, Свт. Отець уділив усім присутним та радіослухачам нашої відправи своє апостольське благословення, яке Кир Іван проказав теж українською мовою, та відійшов на лектиці зі своїм почотом до ватиканських палат, а могутне многоліття ще довго лунало по всьому обширі святпетрового храму...

І щераз у понеділок 14 листопада, в латинське рокове свято св. Йосафата, ця найвеличавіша базиліка зібрала в 11-тій годині до п'ять тисяч самого кляру з усіх народів, рас і континентів на врочисте відкриття передсоборових праць, що його Папа Іван XXIII зробив своєю архиєрейською промовою перед цілою Католицькою Церквою та всім світом. Після відспіваного "Вірую" цілою церквою та прегарного "Ти єси Петро," у виконанні славного сикстинського хору, впроваджений своїм почотом Свт. Отець засів на троні під Катедрою св. Петра та промовив до зібраних 33 кардиналів, 150 архиєпископів та єпископів, завізваних учених з усіх кінців світу та соборових працівників, промовив про вагу й характер задуманого собору. Між ними наша Українська Католицька Церква має серед них теж гідне число своїх світлих представників: ВПреосвященні Митроп. Максим Германюк із Вінніпегу та Кир Платон Корниляк із Мюнхену засідають у догматичній комісії, ВПреосв. Митрополит Кир Констянтин Богачевський із Філядельфії та ВПреосв. Архиєпископ Кир Іван Вучко в унійній комісії, що її головним секретарем є Впр. о. А. Великий, ЧСВВ і дорадником Впр. о. Мелетій Войнар, ЧСВВ, професор Кат. Університету в Вашінгтоні, та Преосв. Кир Гавриїл Букатко з Югославії в комісії світського апостоляту. І ось хіба з того огляду Свт. Отець так підкреслив у своїй промові своє батьківське бажання, щоб найближчий Вселенський Собор якнайкраще прислужився Христовій справі церковної єдности та; з думкою про мученицьку частину Христового Стада під безбожницькими владами, висловив навіть готовість посвятити свою власну свободу за ув'язнених її пастирів і вірних...

Відчувалося в тій зворушливій хвилині та продовж всієї цієї тридневиці повів Святого Духа — Божої правди й любови, як було це в днях апостольської п'ятдесятниці. Коби Він, за молитвами св. Йосафата влив свої Божі дари прещедро на нашу св. Церкву, для якої ці дні були чи не найбільш призначені...

о. М. В., ЧСВВ.

МАЄМО НОВОГО ЄПИСКОПА

Єпископ-Номінат В. Маланчук, ЧНІ

Ватиканське радіо повідомило 3 листопада 1960 р., що Святіший Отець Папа Іван XXIII найменував Екзархом українців - католиків у Франції дотеперішнього протоігумена Чину Найсвятішого Ізбавителя в Канаді, о. проф. д-ра Володимира Маланчука, що матиме титул Єпископа Єпіфанії.

О. Володимир Маланчук, народ. 20. VIII. 1904 р. в Заліщиках М., як син двірського машиніста Михайла і Франки з дому Зачківської. До народньої школи ходив у Медведівцях, близько Бучача, а потім у Базари, пов. Чортків, де вчився в приватного вчителя наймленого батьками. Амбіцією його батьків було бачити свого сина при вівтарі. Батьки не дочекали, померли завчасно. В часі першої світової війни Володимир полишив дім із братом Йосипом, та й при помочі ад'ютанта царського полковника, українця Бучка, дістався до Києва по революції 1917 р., і там, під опікою деяких галицьких професорів еміґрантів, мав змогу ходити до української державної гімназії ім. Кирило-Методіївського Братства. З приходом большевиків (Муравйова) зимою 1918 р. виїхав разом із групою галицьких професорів до Львова. Тут запізнався з Митроп. Андрієм Шептицьким, який допоміг йому залишитися у Львові для дальших студій. СС. Василіянки приготовили хлопчину до другої кляси гімназії. Українсько-польську війну переживав у Львові, в бурсі ім. А. Шептицького під проводом о. Климентія Шептицького. За порадою ректора Малої Семінарії, де перебував, о. д-ра Івана Бучка, виїхав на дальші студії до Бельгії 1921 р. Скінчивши гуманістичні студії в колегії оо. Редемптористів у Есхен, Бельгія, вступив до новіціяту тих же Отців, які вже розвивали гарну працю місійну в Західній Україні. По новіціяті в Бельгії відбув свої філософічні й богословські студії у Великій Семінарії тих же Отців у Бельгії. Висвятив його у Львові його покровитель митроп. А. Шептицьким 24. 4. 1931 року. По тому о. Володимир учив у Малій Семінарії оо. Редемптористів у Збоїських, близько Львова, а потім у їх Великій Семінарії в Головську. При тому ходив на львівський університет і, по написанні праці на тему "Безсмертність душі по думці Генріха Бергсона" одержав 1939 р. ступінь магістра (ліценціят) св. Богослов'я. По капітуляції Польщі виїхав на доручення своїх Настоятелів до Канади, але воєнні обставини приневоляли його задержатися подорозі в Німеччині (Баварія). У Мюнхені Архиєп. німецький Ординаріят, а по-

тім Апостольський Адміністратор о. д-р Вергун доручили йому зайнятися душпастирством у полудневій Баварії для українців-католиків; осідок мав у Мюнхені. У вільних хвилинах мав там нагоду ходити на виклади в університеті ім. Людвика Максиміляна. 1943 р. здобув ступінь д-ра філософії по написанні праці на тему "Неореалізм у німецькій і французькій філософії". По капітуляції Німеччини помагав новому Апост. Адміністраторові Всесв. о. Н. Вояковському організувати душпастирства в околицях Мюнхену серед напливаючої еміграції, потім навчав у започаткованій Великій Семінарії в Гіршбергу, Баварія. З переносом Семінарії до Голяндії, в Кулемборх, переїхав теж туди. 1949 року був назначений Генер. Вікаріем ВПреосв. Кир Івана Бучка для українців-католиків Англії. Але вже 1950 р., на доручення своїх Настоятелів, приїхав у лютні 1951 р. до Канади, де з кінцем того року був назначений Протоігуменом оо. Редемптористів на Канаду і ЗДА, на місце о. д-ра Максима Германюка, новоіменованого єпископом-помічником ВПреосв. Кир Василія Ладики у Вінніпегу. Від того часу о. Номінат справував уряд протоігумена і продовжував редагування богословського квартальника "Логос", започаткованого своїм світлим попередником. — Дня 2. XI. ц. р. Апост. Делегатура в Оттаві опублікувала назначення о. Номіната єпископом-екзархом для українців-католиків у Франції.

Єпископ-номінат виїхав уже до Парижа, де буде висвячений.

Новому Архипастиреві нашої Церкви кличемо: "На многі літа, Владико!"

Одночасно із найменуванням українського католицького Екзарха для Франції, Свт. Отець найменував Екзарха для вірмен-католиків у Франції, чеця Чину Отців Мехітаристів, о. Гарабеда Амавдові, Дотепер усі католики східнього обряду підлягали юрисдикції Архиєпископа Парижа, Кардинала Моріса Фельтена.

ПОСВЯЧЕННЯ НОВОГО МАНАСТИРЯ ОО. ВАСИЛІЯН У РИМІ

У празник св. свящм. Йосафата, 12 листопада ц. р. наша українська громада у Вічному Місті пережила гарні й незабутні хвилини великої радости з нагоди ще одного великого здобутку — посвячення новонабутого манастиря, який стане осідком Найвижчого Заряду ОО. Василіян, а також для василіянських студентів з усіх провінцій Чину, розкинених по широкому світі. Посвячення довершив Еміненція Кардинал Чікоп'яні, Секретар Свящ. Конгрегації для Східніх Церков.

Ранком Впреосв. Архиєпископ І. Бучко відслужив св. Літургію в сослуженні Впр. о. Боніфатія Слободи, ЧСВВ. протоігумена Канадійської Провінції оо. Василіян і Впр. о. Софрона Мудрого, ЧСВВ, міторектора папської Колегії св. Йосафата. Співав хор василіянських богословів і питомців папської колегії під управою о. Б. Мальованого, ЧСВВ. Підчас цеї торжественної св. Літургії відбулися також свячення шістьох питомців Колегії св. Йосафата на дияконів. Свячення одержали: Олександер Дзерович (Австрія), Маріян Давитко й Яків Криспо (Еспанія), Ігор Мончак (Канада), Андрій Гринах (Англія) та Флор Водоніс (Бразилія).

Пополудні відбулося саме посвячення манастиря. Молебень до до св. Йосафата відслужив Преосв. Гавриїл Букатко з Югославії. Приявним, крім Еміненції Кардинала, були ще Асесор Східн. Конгрегації Впреосв. А. Кусса, Впреосв. Архиєп. Стеффа, Впреосв. Тесса, Впреосв. Куніл, Впреосв. Шипер із Загребу, Впреосв. Уїчіць з Білгороду, Преосв. Владики: Скола, єп. Норції, Франіч, єп. Спліту, білоруський єпископ Сіпович, головні настоятелі багатьох черничих Чинів і Згромаджень, чоловічих і жіночих, головно ж Сестри Василіянки й Служебниці, які гарно й старанно прибрали церкву на це торжество. З Канади приїхали Впрп. о. Б. Слобода, протоігумен і Всв. о. С. Курило, протоконзультор, із ЗДА: Всв. о. Михайло Ваврик ЧСВВ. Простору церкву заповнили багато сестер різних згромаджень та студентів римських університетів.

Його Еміненція Кард. Чікоп'яні благословить нову обитель

По благословенні, хор василіянських студентів-богословів дав гарний коротенький концерт. При тій нагоді Всесв. о. Протоархимандрит Павло Миськів, ЧСВВ, привітав приявних щирим василіянським привітом, а також прочитав привітальну телеграму від Свт. Вітця, яку надіслав на руки Верховного Настоятеля, папський Секретар Стану Кард. Тардіні:

"Вселенський Архиєрей, виявляючи своє задоволення та радість спричиду посвячення нової обителі Генеральної Курії та міжнародньої Колегії Василіянського Чину св. Йосафата, що її довершить Ем. Кард. А. Чікоп'яні, в навечір'я празника визначного пастиря та великого мученика за єдність Церков, що його іменем славиться Василіянський Чин, згадуючи світлу пам'ять його героїчної постаті, яка спонукує членів тієї чернечої родини наслідувати вірно з любов'ю його навчання, чесноти та приклад. Святіший Отець вітає врочисте посвячення зі щирими побажаннями повного завершення спільного почуття щастя та вдячности для Щедрого Бога, і зі щирого серця благословить дорогих синів монахів Василіян, їхню Колегію та всіх учасників благословення, бажаючи всім Божої опіки та щедрих небесних дарів."

Архиєп. К. Ферреро у своїй промові підкреслив заслуги Василіянського Чину для Східніх Церков у виробленні того релігійного духа, який прикметний усім східнім народам, з якими він стикається вже більше тридцяти літ. Зокрема дуже тепло промовив під кінець концерту Емін. Кардинал Чікоп'яні, висловлюючи свою радість із такого великого здобутку, а також заявив, що й сам Свт. Отець дуже зацікавлений посвятою нового манастиря, саме напередодні підготовки до Вселенського Собору, бажає мати Василіян у рядах працівників упродовж цілого Собору. Новий дім порівняв він до євангельського міста, яке не може скритися на верху гори, а василіянських богословів заохочував ітн слідами св. Йосафата в його чеснотах, головно ж у прив'язанні до Петрового Престолу.

Новий манастир знаходиться на гарному горбку Авентіно. Манастир присвячено покрову Пресв. Богородиці Жировицької — Цариці Василіянського Чину. Це ще один цінний і тривкий здобуток нашої Церкви у Вічному Місті.

ЛАГІДНІСТЬ І ПОКОРА КАТОЛИЦЬКОГО ЗАГАЛУ І СВІТОВИЙ МИР

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ГРУДЕНЬ

Війна — страшна річ. Вона творить потоки сліз, море крови, гори костей; вона розбиває родини, заповняє шпиталі каліками, країну вдовами й сиротами, засіває землю могилами; вона нищить зібране великими зусиллями многих літ народне багатство та лишає по собі страшну духову й матеріяльну руїну. І коли воєнна буря перейде через країну й зіставить по собі збурені міста, спалені села й трупи поляглих; коли тисячі матерей пращаються зі своїми синами, а жінки з мужами, коли батьки пращаються з дітьми, не знаючи, чи ще коли з ними побачуться, — тоді найминіщим для знищеної війною країни є слово: мир.

"Мир — пише св. Августин — це найминіша в світі річ. Безсмертною славою покривається не той, що воює, а той, хто приносить мир". Мир — це неустанний клич людської природи, клич людини, що сотворена на подобу Божу. "Бог сотворив людей, щоб жили між собою не як вороги, а як брати... А різні народи це ніщо інше, як спільнота людей, братів, що повинні дбати не тільки про своє власне добро, але і в братній співпраці повинні теж дбати про спільне добро цілого людства" — каже Папа Іван XXIII. (Енцикліка "На Петрів Престіл", 29. 6. 1959).

Та у світі не знаходимо сьогодні мирного співжиття між народами. Тому Папа робить їм докір: "Якщо ми себе називаємо братами, якщо ми є братами, то, як учасники спільної долі в цьому життю й у майбутньому вічному житті, чому ж ми ворогуємо між собою і стаємо неприятелями й противниками других людей? Чому маємо зависувати другим, чому ненавидіти їх та приготовляти на наших братів смертоносну зброю? Вже досить навоювалися люди, вже досить велике число молоді в квіті віку пролило свою кров. Уже забагато могил тих, що впали на війні, вкриває землю. А те все сильним голосом накликує всіх до згоди, до єдности та справедливого миру, що його вже раз треба осягнути".

Дивлячись із висоти Петрового престолу на світ Папа бачить, до чого може довести людство брак єдности і згоди: "Зрештою, якщо народи не дійдуть до тієї братерської єдности, що основується на заповідях справедливости й підсичується любов'ю, то справи людства в дуже тяжкій небезпеці. То й здорово думаючі люди нарікають і болюють над тією непевністю, бо не знати, чи йдемо до тривалого, правдивого й щирого миру, чи радше, все котиться в найбільшому заспільненні до нової, страшної війни. Кажемо: в найбільшому заспільненні: бо якщо — не дай Боже — прийшло б до нової війни, то теперішня нова й страшна зброя принесе для всіх народів і переможців і переможених, тільки безмежну різню й безмежну руїну".

Згадка про можливість війни переймає нас жахом. Це правда, що вже від довшого часу відбуваються міжнародні мирові конференції. Але правда також, що ті конференції досі не дали ще нам ніякої певности, що світ на добрій дорозі, яка веде до тривкого миру. Схід і Захід це два сильно узброєні ворожі собі табори. Мала іскорка може викликати пожежу, яка спричинила б у світі нечувану досі в історії його руїну.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..." (Мат. XI - 28).

Тому кожний, хто тільки може, повинен докласти всіх старань, щоб не допустити до того страшного нещастя. Це повинен робити в першу чергу католицький загал. Силою своєї приналежности до Католицької Церкви всі католики обов'язані слухати вказівок Христового Намісника та їх виконувати.

Святіший Отець бажає, щоб ми — католики, причинилися до світового миру. В який спосіб? Через покору й лагідність.

Покора — це свідомість своєї маловартности й недосконалости. Вона виключає всяке самолюбне бажання почестей і достоїнства. Це однак не значить, що той, хто хоче бути покірним, вже не може займати високих становищ у Церкві чи державі. Такі уряди конечні для добра суспільности. Та годі й заперечити, що обов'язки злучені з такими урядами, найкраще виконає таки людина покірна, людина, яка з глибоким переконанням зможе сказати: "Ласкою Божою я є тим, чим є". (I Кор. 15:10). Покірний, дальше, знає свою вартість і тому себе ніколи не буде вивищувати понад других, а буде до них відноситися з належною їм пошаною. Супроти них буде він вирозумілий і лагідний. У його душі належне місце знайдуть слова нашого Спасителя, що сказав: "Учіться від мене, бо я тихий і покірного серця" (Мат. 11:29). Таке успосібнення витворює атмосферу взаємної приязни та виносить відчуття братерства та тим самим і мирного співжиття.

Молімся, щоб ці прикмети: лагідности й покори закорінилися серед католицького загалу глибоко так, як цього бажає Христовий Намісник на землі. Будьмо творцями тривкого миру в світі, в першу чергу через молитву. Але при тому не забуваймо про наш великий обов'язок бути покірними перед Богом і лагідними в нашому відношенні до людей. Отже нехай наша молитва, підкріплена прикладом, внесе мир і спокій у наші родини, товариства, парохії і так причиниться до світового миру, що його так сильно прагне під цю пору все людство. *(осш)*

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

Дякую Всемогучому Богові за чудесне уздоровлення зі смертельної недуги, яке наступило з хвилиною закінчення дев'ятниці до св. Терені від Дитятка Ісус. Матінці Божій і св. Терені дякую за заступництво.

Д. Я. Нью-Йорк, ЗДА.

Складаю найщирішу подяку Матері Божій за видоровіння моєї сестри, яке наступило по вимовленні, при Її дорогоцінній краплиці, слів: "Мати Божа, уздоров мою сестру, а я прославлю Тебе".

Г. Л. Гамільтон, Онт.

Щиру подяку складаю Господеві Богові й Матері Божій Неустаючої Помочі за вислухані молитви.

Наталія Кузик, Стенен, Саск.

Складаю найщирішу подяку за вислухані молитви через заступництво Слуги Божого Митрополита Андрія Шептицького. Вірю, що заступництво Слуги Божого Митрополита Андрія Шептицького має окрему вагу перед Богом і доковує чудес.

о. Юліян Габрусевич
Су Сен Мері, Онт.

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ:

через заступництво Слуги Божого Митрополита Андрія:

За видоровіння доньки Олі Н. К. — За здоров'я; навернення кількох осіб; за віддання довгів; за пресовий апостолят і под.

О рятунок перед духовним заломанням, важкою недугою та від злого товариства. Л. О. Л. За Боже благословення для цілої родини та за скоре видужання по тяжкій операції В. С. За здоров'я священика, за духовну рівновагу, за поміч в науці, за благословення в родинному житті одної особи. Н. А. С. За щасливу смерть. Т. Г. За поміч в родинній і суспільній праці. Н. Н. За здоров'я, родинні справи і щасливу смерть. М. М.

ПРИСЛАЛИ НА СЛУЖБИ БОЖІ:

Теодор Загребельний, Торонто, Онт.; К. Шевець, Торонто, Онт.; А. Мисишин, Спрінгфілд, ЗДА; Катерина Білан, Дітройт, ЗДА; п-ні Кузик, Стенен, Саск.; К. Вітюк, Форт Вільям, Онт.; Г. Дубик, Кудворт, Саск.; М. Скворонські, Егремонт Алта; Іван Фур, Клівеланд, Огайо; Александер Федорук, Ланкастер, Віс., ЗДА; Маланія Крутиголова, Клівеланд, ЗДА; Теодор Грицак, Мінстер, Інд. ЗДА; Іванна Кордрупель, Ісг Аврора, ЗДА; В. Костечко, Сарнія, Онт.

о. М. Соловій, ЧСВВ

МИТРОПОЛИТ АНДРІЙ ТА ПРАВОСЛАВНІ ВЛАДИКИ

Послання Митрополита Андрія "в справі порозуміння"

Щоб належно зрозуміти зміст і ціль послання Митрополита Андрія до Православних Владик *"у справі порозуміння"*, наводимо його тут у цілості. Сам зміст послання буде найкращою відповіддю на недавні заходи деяких православних українців на адресу Митрополита Андрія, мовляв, він закликав українських православних Владик "до зради православ'я" і тому дістав відмовну відповідь, "бо Україна цурається унії, як зовсім чужої".[1]) Текст послання Митрополита до Православних Владик, як теж до української віруючої інтелігенції православного віровизнання, ніяк не був закликом "до зради православ'я", тільки закликом до молитов за здійснення "релігійної єдности, порозуміння та поєднання" українців православних і українців католиків.

Послання Митрополита "у справі порозуміння" вийшло у Львові під датою 30-го грудня 1941 р. і було зверненне *"До всіх Високопреосвященних і Преосвященних Православних Архиєреїв в Україні і на українських землях"*. У ньому пише Митрополит Андрій:

"До осягнення наших національних ідеалів треба нам єдности, бо навіть при найбільшій єдності й найбільш посилених змаганнях із нашого боку обставини можуть так скластися, що їх не осягнемо. Тому треба нам, скільки це тільки можливе, усунути всякі роздори і все, що ділить, і всіми силами змагати до осягнення, по змозі, якнайбільшої єдности.

Між роздорами, що ділять українців, не останнє місце займають релігійні справи, в яких ми так поділені. А безперечно, релігійна єдність була б могутнім товчком в осягненні національної єдности. Тому думаю, що кожний український патріот повинен зробити все, що може помогти до здійснення такої релігійної єдности. Вона видається тим більше можливою, що нас ділять і розєднують не якісь особисті справи, але справи, що перед дуже давніми віками розділили наших предків.

Нас ділять суперечності між греками і латинянами, нас ділять традиції, перейняті від грецької та московської Церкви. І не бачу, щоб хтонебудь із нас, Архиєреїв різних українських віросповідань, міг дбати про те, щоб піддержувати церковні роздори. *Тому пишу це письмо, щоб витягнути руку до згоди й Ваші Преосвященства запросити до церковної єдности.* А що здаю собі справу з того, що не легко перевести таке важне діло, хочу із свого боку представити те, що вважаю конечною передвступною умовиною до такого поєднання.

Передовсім думаю, треба, щоб ми всі бажали помирення, треба, щоб такого помирення бажало й духовенство й вірний нарід у всіх наших епархіях. Треба дальше про це поєднання молитися, себто треба нам заряджувати такі богослужения, в яких брало б участь і духовенство і народ, а які мали б на меті просити в Бога потрібної благодати.

Вкінці треба, щоб ми з обидвох сторін були готові до потрібних до цього уступок. Коли Євангеліє обовязує нас відрікатися себе самих до того ступня, що маємо класти й душу, то тим більше мусимо уступити так далеко, як нам тільки совість дозволяє. Тому безумовно треба буде, щоб взаємно щиро обговорюючи всі життєві й богословські справи, злучені з поєднанням Церков, шукали дороги до поєднання.

Бажаючи дати нагоду до такого обєктивного й мирного обговорення, пишу цього отвертого листа та прошу всіх Високопреосвященних і Преосвященних Архиєреїв на українських землях висказати свою гадку в цій справі."

Андрей Шептицький, в. р.
Галицький Митрополит,
Львівський Архиепископ."[2])

Хід думок Митрополита Андрія в наведеному посланні такий: До осягнення національної єдности українцям треба дбати про релігійну єдність. Це справа не легка і зобов'язує обидві поділені сторони до щирого бажання помирення, до спільних всенародніх молитов за таке помирення, до готовости на найдальш ідучі уступки з обидвох сторін, до шукання доріг поєднання через об'єктивне й мирне обговорення спірних "життєвих і богословських" справ. Ані словечком Митрополит Андрій не натякає на будь яку "зраду Православ'я" і навіть не уточнює часу, форми та ближчих підрібних вимог майбутнього поєднання. Текст послання видержаний у такому спокійному і поважному тоні, що треба дивуватися, чому за це послання посипалось і ще сиплеться на Митрополита Андрія стільки безпідставних обвинувачень.

Відповідь архиєп. Палладія Видибіди-Руденка

Одним з обвинувачень на адресу Митрополита Андрія "в справі порозуміння" є те, що, мовляв, православні "Архиєреї і інтелігенція були сильно вражені таким дивним способом переговорів про поєднання Церков, — усім кинулось в очі опущення Духовенства та народу. З ними не рахувались, як це бувало при всіх попередніх унійних спробах."[3]) Це значить, що Митрополит ніби нарушив "соборноправність" Української Церкви, бо своїм закликом "у справі порозуміння" звернувся в першу чергу до православних Владик, а не до духовенства і народу. Ось нібито й тому православні Архиєреї обурилися на таке трактування Православної Церкви збоку Митрополита Андрія, а в свою чергу вони рішуче відкинули заклик Митрополита.

Ось що каже про це м. Іларіон (Огієнко): "Кілька (православних українських) єпископів

відповіли Митрополиту Андрею Шептицькому, і всі однаково: *кидайте Ви, Владико, свій Рим, єднаймося в одну Православну Церкву, — і буде в нас одна соборна Православна Церква і тим самим одна правдиво соборна Україна.*"4).

Як дуже таке твердження м. Іларіона незгідне з правдою, нехай переконає нас відповідь архиєпископа Краківського і Лемківського, Палладія Видибіди-Руденка. Цю відповідь наводимо в цілості:

"До Його Ексцеленції Високопреосвященнішого Андрея, Архієпископа Львівського, Митрополита Галицького.

Ваше Високопреосвященство, Високопреосвященніший Владико!

Ваш зазив до Православної Української Ієрархії є те, чого вже більше як 300 років очікувала наша Церква. Бо не можна вважати за голос правдивих християн безлічі нетолеранційних полемічних творів 16-17 й пізніших віків.

Сьогодні рішається доля Великого Українського Народу. Сьогодні Народ наш прагне, відродивши своє церковне життя, стати могутнім носієм Правди Христової та і дійсного правопорядку на безмежних просторах східнього сухоземлю. Святиня Софії — Премудрости Божої, що перетривала все, стане фактичним центром цього відродження в Києві — Єрусалимі землі нашої. Ваш лист — перше ствердження надійшовшої вирішальної хвилини. Роздор, що в кінці 16. віку був у значній мірі штучно впровадженний неприятелями Української Церкви та Українського Народу, мусить бути закінчений.

З відома свого Ієрарха маю честь повідомити, що *збоку Православної Церкви ми намагатимемось усунути всі перешкоди на шляху великої справи поєднання*, що спиратиметься на повернення до стану вперед офіційного, у 16. в. розпаду Православної Української Церкви.

Благаючи Всевишнього про благословення нашій святій справі, просимо й Ваших про це молитов. *Смиренний Палладій, Архієпископ Краківський і Лемківський.*"3)

Як бачимо, відповідь архиєп. Палладія видержана в прихильному тоні до ідей Митрополита Андрія в справі церковного порозуміння. Архиєп. Палладій ніяк не погоджувався на проект відповіді архиєп. Іларіона, що була відмовна і нетактовна і закликувала всіх "братів греко-католиків" до повороту в лоно Православної Церкви.4) Отже, неправдою є твердження митр. Іларіона, немов би "всі" православні українські єпископи відповіли Митрополитові Андрієві закликом: "Покидайте, Владико, свій Рим..." Таку відповідь дав тільки один архиєп. Іларіон і проти такої відповіді був не тільки архиєп. Палладій (українець), але навіть і митр. Діонисій (москаль).7)

Відповідь митрополита Олексія Громадського

На початку місяця лютня 1942 р. Митрополит Андрій одержав листа від українського православного митрополита на Волині (з резиденцією в Кремянці), *Олексія Громадського*. Цей лист був відповіддю на послання Митрополита, відповіддю дуже сердечною, тактовною і правдиво християнською.

Владика Олексій найперше повідомляє Митрополита Андрія, що одержав його листа-послання і то "з великою втіхою", бо він вже давно бажав побачити Митрополита Андрія, але, нажаль, ніколи не мав нагоди до особистої з ним зустрічі. Опісля митр. Олексій висловлює своє одушевлення для заклику Митрополита Андрія:

"Я завжди був широких і свідомих поглядів на предмети, в розумінні яких многими допускається вузкість і сліпе поклоніння перед авторітетами. Тому то не тільки як громадянин, але і як богослов, цілком розумію Вас і постуляти Вашого листа лічу можливими до здійснення. Але це можливим було б, коли б нас двоє на світі було. Добре памятаю фантазію російського філософа Соловйова про поєднання християнських віроісповідань перед кінцем світу, і думаю, що ця фантазія недалеко відстоїть від дійсности."

Опісля митр. Олексій переходить до з'ясування перешкод "в такому важному ділі, як поєднання віровизнань між собою." Про ці перешкоди каже митр. Олексій:

"Ці перешкоди криються в минулих віках, як находять собі поживу і в сучасності. Історія, політика, егоїзм, індивідуалізм і багато ізмів, від котрих стільки нещастя на землі, от ці перешкоди, що не будуть, напевно, ізжиті до кінця світу, а вони то і не дадуть можливости поєднання християн між собою на землі. Пригадайте собі, Владико, відношення між собою святителів — Іоанна Золотоустого і Єпифанія Кипрського. Оба були святими і прозорливцями, а не стало їх на те, щоб побачитися і в спільній бесіді порозумітися і виясннти все, що їх розділювало..."

У зв'язку з цим натяком на непорозуміння між св. Іваном Золотоустим і Єпифанієм із Кипру митроп. Олексій розказує Митрополитові Андрієві про те непорозуміння, що йому довелось мати з єп. Полікарпом Сікорським, вікарієм митроп. Олексія в Луцьку:

"Мя тут на Україні ніяк не можемо дійти до згоди, хоч і хотілося б. Я два рази бесідував зо своїм сином по монашеству, а потім своїм вікарієм у Луцьку. (Владикою Полікарпом), щоби дійти до порозуміння. Увы! Він відповів мені, що йому не вигідно бути зі мною, бо для нього липківщина — це найсправедливіше православіє, а липківці — найкращі християня, а крім того і так зване свідоме громадянство негативно ставиться до мене за моє нібито москвофільство..."8)

"Отож, коли батько з сином не зможуть зговоритися для користи однієї св. Церкви, то що вже говорити про об'єднання всіх Церков?.. Я завжди мислив ясно і просто і висловлювався отверто. Вповні співчуваю Вам і боюся, що доставлю Вам цими рядками навіть біль душевну, але волію сказати Вам правду, ніж приводити глибокі думки і посилатися на авторитети. Хто знає, може і потрібна на землі ота різноголосиця і в релігійних поглядах, бо ж не даром кажуть, що красота заключається в різноманітності..."

Владика Олексій висловлює переконання, що це " гріхи не дають можливости релігійного поєднання, про яке говорить своїм ученикам Божественний Учитель на прощальній бесіді", однак митр. Олексій зовсім погоджується з Митрополитом Андрієм відносно молитви за церковне поєднання та в справі шукання доріг до поєднання спільними зусиллями:

"Цілком погоджуюся з Вами, що нам треба усердно молитися про поєднання наше і шукати дороги до того поєднання, а Господу одному відомо, коли наші молитви і шукання будуть мати добрий наслідок. Здається, що таки до скінчення віку не відбудеться це поєднання, бо коли нас не зєднала, а ще й поділила нас така страшна біда, як панування жахливої безбожної (більшовицької) влади, то що може змінити натуру людську?.. Що ж тоді може вказувати нам на можливість поєднання нашого? Може і поєднаються при кінці світу поодинокі особи, як про те пророк Соловйов".9)

Свого листа митр. Олексій закінчує ось як: "Теоретично я цілком допускаю наше поєднання, бо ніщо не може перешкодити тому в думках, але практично це поєднання могло би здійснитися тільки тоді, коли не буде гріху і ушкодженій людській природи. *Тільки Всевишній може всемилостиво дати нам чудо поєднання, про що можемо молитися.* Висловлюючи велику пошану Вашій достойній особі, зістаюся Вашого Високопреосвященства усердний слуга

Алексій, Екзарх України, Митрополит Волинський і Житомирський, Священно-архимандрит Св. Успенської Лаври."10)

Як бачимо, і митр. Олексій ніде в своєму листі не радив Митрополитові Андрієві: "кидайте Ви, Владико, свій Рим...", як це фантазує митр. Іларіон у 1960 р. Один тільки митр. Іларіон у наведеному вже нами посланні-ухвалі "Священного Собору Єпископів Св. Автокефальної Православної Церкви в Генерал-Губернаторстві (Польщі)" відповів митрополитові Андрієві, що "з радістю приймемо до своєї Православної Церкви всіх наших братів греко-католиків".11) Ніякої відповіді не дав Митрополитові Андрієві єп. Полікарп з Луцька та ніхто інший із єпископів УАПЦ під головуванням Полікарпа.

Чи справді "невдала унійна спроба" Митрополита Андрія?

Д-р Ст. Баран у своїй праці про Митрополита Андрія каже, що "на практиці з великих унійних плянів митрополита (Андрія) вийшло дуже мало, чи властиво нічого. Духове підложжя для такої великої історичної акції, яку митрополит Андрій щойно підготовляв, було вповні непридатне. Митрополит переконався про це особливо наглядно в 1941 і 1942 рр., коли звернувся з відповідними листами до українських православних єрархів і української православної інтелігенції. *Ті, що відповіли, відповіли по суті відмовно, а єпископи Української Православної Автокефальної Церкви, яких було кількинадцять, не відповіли взагалі нічого.* І ця їхня мовчанка саме найбільше вимовна і справді характеристична в часах, коли релігії і Церкві грозить повна ліквідація від безбожної большевицької Москви, проти якої бореться увесь католицький світ."12)

Один із православних Владик, автор різко відмовної відповіді на заклик Митрополита, писав у "Вірі й Культурі" недавно таке: "І архиєреї, і інтелігенція, усі були сильно вражені таким дивним способом переговорів про поєднання Церков — усім кинулось в очі опущення духовенства та народу. З ними не рахувались, як це було при всіх попередніх унійних спробах. Кілька Єпископів відповіли Митрополиту Андрею Шептицькому, і всі однаково: кидайте Ви, Владико, свій Рим, єднаймося в одну Православну Церкву, — і буде в нас одна соборна Православна Церква і тим самим одна соборна Україна! Таким чином праця, до якої все життя готувався

Митрополит Андрій між пластунами

АРХІТЕКТ

ЄВГЕН ГРЕНЬ

Член Королівської Палати Архітектів Канади

Виконує плани і кошториси церков, шкіл, будинків громадських організацій (заль), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.

WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

Митрополит Андрей Шептицький, цілком не вдалася... Всежиттєва унійна праця Митрополита Андрея Шептицького пішла вся марно, нічого не принесла... Бо Україна цурається унії, як зовсім чужої, і Митрополиту Шептицькому одноголосно відповіла відмовно. Так само одноголосно відповідаємо і ми тепер на "Пастирське Послання" з Риму греко-католицьких Владик:

— Православна Україна під Папу ніколи не піде!.."[11])

Чи отже справді "всежиттєва унійна праця Митрополита Андрея Шептицького пішла вся марно, нічого не принесла..?" Таке писати може тільки людина, що оцінює історичні потягнення Митрополита Андрія з вузенького, нібито "православного" становища. Годі заперечити факт, що деякі українські православні Владики, головно ж українська православна інтелігенція віднеслися до змагань Митрополита Андрія відмовно. Все-таки, годі відмовну відповідь малої групи людей уважати за відповідь "всієї України", чи голос "Православної України". Якраз "православна Україна" є вже від кількох десяток років без жодного вільного голосу. І хто зна, чи вона — ця "православна Україна" (себто її Владики, духовенство і миряни), не поставились би прихильно до ідеї церковного об'єднання по думці і бажаннях великого Митрополита Андрея, якщо б була вільна від большевицького насилля та від общерусского, червоного православ'я?[12])

На нашу думку, не є ніяк трагічним явищем, що змагання Митрополита Андрія не вінчалися безпосереднім успіхом. Його заклик був "голосом вопіючого в пустині", а зерно його слова впало на твердий, каменистий грунт. Та не вина тут Митрополита Андрія, але саме того твердого, каменистого грунту. Не забуваймо того дивного в Божій Економії явища, що старозавітні Пророки, св. Іван Хреститель, а навіть сам Ісус Христос "не мали успіху", коли судити їхню Божу діяльність людськими мірами й категоріями. Сам Митрополит Андрій, хоч і був розчарований відповідями українських православних Владик і православної інтелігенції, всетаки був уповні свідомий великих початкових труднощів у всякій унійній акції. Для прикладу наведемо його слова, написані коротко перед тим, заки він писав свої послання в справі порозуміння:

"Досвіди католицької Церкви щодо унійної справи в загальному сумні. Можна б навіть закінчити песимістичною заввагою: усе, що робимо, наші православні брати сприймають так, що не тільки до нас не зближаються, але навіть не виказують найменшого бажання нас ближче пізнати... Але песимізм мусить бути виключений засадничо в католицькій Церкві. Ми чейже молимось щоденно за приєднання наших нездинених братів. Тому мусимо не тільки надіятись, що наші молитви будуть вислухані та що хвилина великого руху до церковної єдности не така вже далека. Божі шляхи різняться дуже від шляхів людських. Всемогучий знає, як осягнути свої цілі причинами й шляхами, яких ми зовсім не розуміємо. Тому треба згори так казати, що це вважається можливим, що те, що по нашому переконанню приносить шкоду унії, це є найліпшим засобом довести до унії. Людство приходить до правди найчастіше окружними шляхами і часто потребує воно довгого часу, щоб засвоїти собі якусь думку... Це є також цілком людська річ не піддаватися песимізмові і щонайменше виждати, чи ми в житті народів, що жили в роздвоєнні, не навчилися краще розуміти, що значить Унія для Сходу. *Що ми можемо зробити, це те, щоб самі молитвою і вирозумілою любовю приготовляли серця до того, щоб Святий Дух Божий зійшов на нас у часі нових Зелених Свят і застав нас готовими до діла З'єднання...*"[13])

Ці слова Митрополита Андрія можна вважати за пророчі, бо вже сьогодні ідея церковного поєднання знаходить більше прихильників, як напр. за часів Митрополита Андрія. Багато православних спокійно і тверезо застановляється над проблемою, що її видвигнув Митрополит Андрій, і дасть Бог, що його змагання таки вінчаються успіхами.

---

[1]) "ВІРА И КУЛЬТУРА", ч. 8/80, червень 1960 р., стор. 6, у статті-проповіді Митрополита УГПЦ у Канаді Іларіона (Огієнка) під наголовком: "Усі бережімо свою споконвічну Українську Православну Віру та Церкву". Тут м. Іларіон тяжко обвинувачує і Митрополита Андрія і українських католицьких Владик, що пішли "слідами Митрополита Андрія" і в жовтні 1959 р. звернулися до українських православних Владик із закликом до церковного поєднання.

[2]) Д-р Степан Баран, Митрополит Андрій Шептицький, Мюнхен 1947, стор. 127-128.

[3]) "ВІРА И КУЛЬТУРА", ч. 8/80, червень 1960, стор. 6. (І орган цей — "Віра й Культура" і цитована стаття походить від пера м. Іларіона).

[4]) Там же, стор. 6.

[5]) Д-р Ст. Баран, Митрополит Андрей Шептицький, Мюнхен 1947, стор. 132.

[6]) Там же, стор. 133-134.

[7]) Там же, стор. 134. Митрополит Діонисій помер 15-го березня 1960 р. у Польщі (в місті Лодзі) в неласці у Московської Патріярхії. Архиепископ Палладій живе в ЗДА і тут очолює Синод Єпископів Української Автокефальної Церкви в екзилі. Він і його церковна юрисдикція є признана за канонічну царгородським патріярхом Атенагором.

[8]) Розходження між митроп. Олексієм Громадським та епископом Полікарпом Сікорським торкалися не тільки "липківщини", себто питання про визнання чи невизнання канонічною "соборноправну" висвяту з 1921 р., але теж чи новоутворена Українська Православна Церква (в 1941-1942 рр.) має бути автокефальна, чи автономна з номінальною юрисдикційною залежністю від Московської Патріярхії. Олексій був за автономією, а Полікарп став митрополитом Української Автокефальної Православної Церкви, благословленої москалем Дионісієм, митрополитом Православної Церкви в Польщі (Генеральній Губернії).

[9]) М. Олексій натякує тут на відому легенду-пророцтво Вл. Соловйова про майбутне поєднання всіх християнських віровизнань і Церков при кінці світу ("Три діялоги").

[10]) Д-р Ст. Баран, нав. твір, стор. 128-130.

[11]) Там же, стор. 132.

ПОКИНУТА ОСЕЛЯ

Містер Клюс, керівник відділу міністерства лісів та грунтів у Брентон був здивований, коли одного разу зголосився до б'юра кремезний мужчина в справі, яку відділ уважав за замкнену щонайменше на кілька років. Містер Клюс уважно поглянув із-за б'юрка на загоріле обличчя гостя і ввічливо поспитав, щоб це раз упевнитись:

— То ви хочете купити грунта, що під скелями?

— Коли не помиляюся, горбок під скелями з колонами яблунь та груш, — уточнив прибулець, що хвилину тому назвав себе Петром Чижем.

— Пане, — по надумі сказав містер Клюс, — ми радо продамо вам цей сад, що вже давно втратив свого власника. Та міністерство лісів і грунтів, дбаючи за канадійських громадян, почувається до обов'язку перш за все робити їм добро. Це значить, милий пане, робити такі транзакції, з яких мав би користь наш громадянин.

— Я вже трохи розвідав про грунта, що мене цікавлять, — натякнув пан Чиж.

— То й добре, — уважно поглянув крізь окуляри на гостя містер Клюс.

— Якщо не помиляюся, це колишня посілість містера Фултона, що помер десять років тому в брентонському шпиталі. Перед смертю, здається, не встиг написати тестаменту і тому його власність силою закону стала державною.

— Обізнаність ваша правдива, пане Чиж, — притакнув головою урядовець. — Та це ще не все. Містер Фултон помер від укушення гадюки, яку тут прибульці з України називають тарахкавцем. До речі, по смерти містера Фултона місцеві люди прозвали його колишню посілість Снейк Гіллом.

— Знаю, знаю, — кивнув головою пан Чиж.

— А це ще не все, — вів урядовець. — Земля, яку ви хочете купити — крайнє небезпечна.

— Тарахкавці?

— Так, пане, тарахкавці, тисячі тарахкавців! Затямте це собі. Десять років тому прийшли вони з гір, полюбили це місце, задомовилися і, либонь, не знайдеться сила, щоб могла їх знищити. Тутешні люди обходять Снейк Гілл цілими милями.

— Містере Клюс, я в тарахкавцями вмію воювати, я їх не боюся. Тільки не дорожіться і продайте цей горбок під скелями.

— Ваша воля. Ми вам продамо його по нормальній ціні: п'ятдесят центів за акр. Колишня посілість містера Фултона має сто вісімдесять акрів. Коштуватиме вас дев'ятдесят долярів. Якщо не маєте готівки, можемо розкласти на рати, долучуючи до цього, звичайно, п'ять відсотків.

— Чек можу передати вам навіть зараз, — утішився пан Чиж.

— Мене дивує ваша наполегливість, — покрутив головою містер Клюс. — Я наперед знаю, що користи не матимете із Снейк Гілл. Місяць тому наш урядовець вибрався туди автом. Розповідав потім, що тарахкавці прегустими клубками лисніли на сонці, ніби мушлі на піскову березі моря.

— А так, містере Клюс, вони як і інші гадюки люблять вигріватися на сонці. Вдень сплять, зате вночі вирушають на полювання. Чи не пригадуєте, пане, як було на Снейк Гілл десять років тому? Чи були куріпки, щурі, ховрашки?

— Я тут новик, хоч брентонці розповідають, що були навіть і фазани, але тепер уже нема. Колись мисливці полювали під скелями на зайців, навіть траплялися кози й серни. Тепер ні сліду по них.

Пан Чиж посміхнувся.

— О, я їх знаю, містере Клюс, я з ними, тарахкавцями тобто, не раз воював, там за гірським ланцюгом; там моя фарма. Це мої добрі знайомі, я їх не боюся.

Містер Клюс вигідно розсівся у фотелі, закладаючи ногу на ногу; закурив цигарку і крізь окуляри з цікавістю поглянув на пана Чижа. Перед його очима вже не сидів звичайний покупець нікому непотрібного Снейк Гіллу; сиділа перед ним загадкова людина, досвідчений мисливець, що знає багато таємниць з гірських кряжів, із глибоких долин Британської Колюмбії. Будучи сам мисливцем, до речі, тільки аматором, він прагнув довідатися багато чого від людини, що мужньо ставить чоло небезпекам в лісах за гірським ланцюгом.

— А як вам напевно відомо, пане, тарахкавця називають ще й джентельменом, — почав пан Чиж. — Це не така собі хамувата гадюка. Наблизитесь отак до неї, а вона: тррах, тррах... Мовляв, увага, готуйсь, будемо битися. Не те, що інші, тихцем, по хижацькому накидаються на противника. Не завжди, однак, тарахкавець буває джентельменом, особливо коли голодний. Тоді його кружалця на хвості, що спроможні тарахкати, мовчать, а він як і інші гадюки тишком-нишком нападає на противника. Знаю я їх, пане. Має він теж і вражливості на своєму тілі.

— Які? — ожився містер Клюс.

---

[12]) Д-р Ст. Баран, нав. твір, стор. 122.

[13]) "ВІРА И КУЛЬТУРА", орган Митр. Іларіона Огієнка, ч. 8/80, Червень 1960, стор. 6 (у статтейці: **"Невдала унійна спроба Митрополита Андрея Шептицького").**

[14]) Сьогодні вже маємо і одну, "соборну" Україну, а навіть одну "Православну Церкву" в Україні, але тією соборністю і тим православ'ям мабуть не одушевляється навіть редактор "ВІРИ И КУЛЬТУРИ", що так мріє про "Православну Україну.."

[15]) **"Вступне Слово"** Митрополита Андрія до публікації в німецькій мові: "ХРИСТИЯНСЬКИЙ СХІД", **("Der christliche Osten", Regensburg 1939, Fr. Pustet-Verlag).**

— Людина, наприклад, вразлива на голову — гепнути чимсь твердим по тім'ї і кінець. А він, тарахкавець тобто, слабості має в хвості, чи пак у кружальцях. Ломакою лише солідно потягнути по отих кружальцях, і гадюка в судорогах скрутиться.

— Про це ми всі тут знаємо — завважив містер Клюс. — Тільки ж, коли він атакує, кружальця старанно ховає перед противником.

— Це правда. І тому не треба спішитись досягти його хвоста. Найпевніше — перебити ломакою йому хребет. Узагалі з гадюками треба бути дуже обережним.

— Люди кажуть, що колись вони тут не подибувались, — сказав містер Клюс. — А тепер з кожним роком набляжаються навіть до Брентон.

— Імовірно, що десять років тому прийшли вони на Снейк Гілл слідами куріпок, ховрашок, а може й інших чотириногих. Кожний хижак має свою, що так скажу, методу полювання. Взяти б, здавалося, найдурнішу ворону. Оте крилате незугарне сотворіння, а на ховрашок дуже вигадливо потрапить полювати. Збереться їх двоє, тобто: одна загатить собою вхід до нори, а друга галасливо наганяє ховрашку. Бідна тваринка, звичайно, втікає від крикухи до нори, а там уже чекає на неї гострий дзюб другої чорнухи. Цілиться, чортяка, дзюбом в лоб, межі очі. Що ж до тарахкавця, то має він аж кілька отих метод: інакше полює на ховрашку, переважно вночі, інакше на козу, чи навіть на оленятко, а інакше на куріпку. Куріпка, це дурненька істотка, подібно як і домашня курка. Із сутінком уже сліпне і вмощується в траві на нічліг. А тарахкавець нечутно підкрадається, одним ударом їдовитих зубів убиває куріпку і вже має поживу. Коли дуже голоден, розриває і жере м'ясо, коли ж менше голоден, висмоктує тільки кров. Узагалі гадюки переважно люблять смоктати кров.

— Я чув, що й на старих оленів накидаються, — спочутливо озвався містер Клюс.

— Старий олень, пане, не дасться, — заперечив пан Чиж. — Пригадую, десь три роки тому я із своїм старшим братом Андрієм вибрався на полювання, на оленя. Ми зачаїлися в лісі, на краю невеличкої галявини. Саме вже сходило сонце, коли вирнув із лісу великий росохаторогий самець. Втягнув ніздрями повітря, ніби нюшив якусь небезпеку. Брат Андрій уже поклав пальця на язичок, але чомусь ще на хвилинку стримався, бо олень повільною ходою наближався до випутого з трави подовгастого каменя, що був ближче до нашої засідки. Коло каменя він зупинився пружачи гордо шию. Аж раптом із-за каменя луковатою лінією стрибнув у повітря величезний тарахкавець. Він, звичайно, хотів плигнути на спину і вжалити самця. Во ці паскуди, пане, вміють прудко стрибати і кусати жертву в делікатні місця. Та стрибок був невдалий. Тільки черкнув хвостом оленячу шию і впав побіч у траву. От тоді й почався прецікавий бій. Це було, пане, видовище! Рогалі відразу ж накинувся на свого ворога; взяв його під ноги; з неймовірною швидкістю тупав по ньому ратицями, колов, шматував, роздирав. Потім переможно задер голову, втягнув повітря ніздрями, ніби вітрячи нашу засідку.

— А ви? — допитливо поглянув на гостя містер Клюс.

— Ми в нього не стріляли, ми не могли його застрілити. Пригадую, я тільки свиснув і рогаль блискавкою зник у лісі. Потім ми заглянули до місця бою; з тарахкавця, пане, залишилися тільки безформні криваві шматки м'яса. Це був бій, пане.

— І добре ви зробили, що не застрілили. Переможець заслужив на це. — Він на мить зупинився поглядом на загорілому обличчі співрозмовника. — Але, на милість Божу, що ж ви думаєте робити із Снейк Гіллом?

— Ще не знаю, пане, ще я мушу нарадитися зі своїми братами. В мене їх аж три. Ми щось гуртом, без сумніву, придумаємо. Тож я вам, пане, виставлю чека за посвідкою, а ви вже передасте справу купна до нотаря. Десь за тиждень я прибуду на Снейк Гілл господарити.

— Цікаво, дуже цікаво, — крутнув головою містер Клюс. Він раптом наторошився, втягнув носом повітря і ніби опарений кинувся зачиняти вікно.

— Скунка, пане Чиж, препаскудна скунка, — подразнено знов умостився в фотель. — Загніздилася під підлогою реквізиційного магазину.

— Знала де вибрати місце! — посміхнувся Чиж. — Іноді ваші урядовці надуживають закон. Торік мені безправно зреквізували дві вудки. Я ловив згідно з законом на одну вудку, друга лежала на березі. Вони забрали обі твердячи, що друга вудка мусить лежати від води п'ятдесят фітів. Я переглянув брошуру про ловлю риби, так званий фішінг регулейшен і ніде не знайшов такого твердження.

— Є таке місце в актах закону про риболовлю, — сказав містер Клюс.

— Тоді чому ж не подано цього варіянту в брошурі про риболовлю?

— Це неважне, громадянин мусить знати закон.

— Кожен громадянин має бути правником, чи що? — підвищив тон пан Чиж. — Ні, містере Клюс, для мене це неясність, так не може бути.

— Заплатили кару?

— Сімнадцять з половиною долярів.

— Чому ж не судились?

— Адвокат мене коштував би тричі дорожче. Заплатив для святого спокою.

Настала прикра мовчанка. Нарешті пан Чиж знов обізвався.

— І багато маєте зареквірованого добра?

— Двадцять три фузії, п'ятдесят вудок. Та скунка... — Не докінчив. Потім знов: — Отак тільки наблизившись до дверей магазину, відразу ж пускає "душок". Ми вже подалік від стіни підкинули гнилого м'яса і чатували. Вона вилізла з нори і дріботить до принади. Тоді я пустив на неї свого ямника Стенлі. Пес накинувся на це паскудство, хотів ухопити зубами за спину, але скунка бризнула з-під хвоста в собачу морду

своїм "добром"; пес заскавулів і метнувся відразу ж до ставка, що в городі. Три дні не вилазив з води, а на четвертий сказився. Треба було застрілити бідного Стенлі.

— Горпину на неї! — трохи влобно сказав Чиж.

— Горпину? — невдало повторив містер Клюс.

— Горпину, сову вирячку, пане. Чекайте, чекайте, як вона по-англійському називається? Забув! Завжди, коли треба щось путнє пригадати, вилетить з голови. Горпину, тільки на скунку Горпину, пане. Для цієї крилатої дами скунка те саме, що для нас вудженина лосося. У мене на фармі, там, за скелями, вона царять на кришлатому дубі посеред поля. Очистила від скунок не то що мою ферму, але й цілу околицю. Отак зашугає крилами, вирячить сліпаки і на скунку; та самопевнено в неї "душком", але Горпині такий запах подобається. Тільки радісно закричить, вжене свої кігті в боки вонючого сотворіння і потім смиче його до свого гнізда. А коли має совенят на дубі, то тоді треба частенько в домі щільно замикати вікна — від дуба бо вітер хвилями жене нестерпний сморід. Але для фармерів це ніяка прикрість. Сморід швидко зникає а з ним і скунка. Горпина, це великий друг нашого брата. Коли нема совенят у гнізді, скунок вона жере там, де їх уціймає. Але тут вона не загніздиться, тут містечко, тут доми, електрика, багато людей. Наставте десь подалік, у городі пастку з гнилим м'ясом, може вціймається. А тоді в газмасці десь її закопаєте. Ну, так мені пора в дорогу. Ось вам чек, містере Клюс.

Урядовець перебрав чек і виставив покупцеві Снейк Гіллу посвідку. Вони дружньо потиснули собі руки.

— Цікаво, цікаво, з нетерпінням чекатимемо на вас, пане Чиж, — кинув услід відходячому урядовець.

***

Одного душного липневого ранку появилися на головній вулиці Брентону три вантажні авта з загостреними семифітовими дерев'яними кілками та об'ємистими звоями густої дротяної сітки. Авта минули відділ міністерства лісів і ґрунтів і скрутили на бічну вулицю, яка вела за місто в напрямі синіючих скель. Містер Клюс із зростаючою цікавістю вирушив за ними своїм бюїком, щоб здалека приглядатися "безглуздю", як він упевняв себе, чотирьом братам, що затяяли цілком безнадійне діло. Відразу ж за містом розкинулись прерії з густою буйною травою. Авто містера Клюса рухалося коліями вантажників нових власників Снейк Гілл. Чим далі, тим прикріша була дорога. Під колеса бюїка клалися гострі камені, подибувалися й прикрі западини. Нарешті вантажники братів минули рівнину і схилом узгір'я почали спинатися на Снейк Гілл. Посілість нових господарів була позначена тендітною кривою лінією кущиків, дерев'яних сторохнявілих стовпчиків — залишки колишньої жердяної загорожі містера Фултона. Вантажники зупинилися за останками воріт: розваленими звітрілими дошками, покрученими поперечками і двома дубовими паликами, що ще стояли і до яких колись були прикріплені ворота. Відразу ж за брамою, пару ярдів від авт, у гущі дикого винограду мізерніла дерев'яна хатина без вікон, без дверей, без димаря, а за хатиною стояв курятник, похилений від сильних вітрів, що тут бушують переважно ранньою весною.

Брати Чижі висадовилися з вантажників. Містер Клюс крізь далековид помітив, що всі вони були в довгих гумових чоботях, які сягали їм аж до бедер. "Невелика приємність працювати в таких чоботях під час спеки", подумав про себе містер Клюс. Два з них, лівбонь, молодших від Петра, мали в руках шаблі, а Петро зі старшим своїм братом Андрієм швидко почали скидати з платформи першого вантажника матеріял. Містер Клюс і не зглянувся, як уже був устромлений у землю кілок, за ним другий, третій, четвертий. Між кілками, по кривій лінії, брат Андрій проскороджував клинуватою лопатою рівець. Потім брати впускали в нього спідній рубець сітки, натягали її і прибивали цвяхами до кілків. Потім виконану землю втоптували обабіч загорожі, щоб споднм не могла пролізти гадюка. Сітчана загорожа виростала на очах містера Клюса. Проте льорнетка його спеціяльно прицілювалася в молодших братів, що цяльно зорили довкола траву з шаблями напоготові. Містер Клюс не міг вийти з дива, чому ще досі тарахкавці не заатакували заколотників їхнього царства.

— Починається! — раптом скрикнув він у авті, тримаючи в шкелеті далековиду наймолодшого брата, що звався Орестом. Юнак з напруженням поглядав перед себе зі зведеною рукою, в якій поблискувала на сонці шабля. Не інакше, як тарахкавець дав уже сигнал. "Тепер буде бій," подумав містер Клюс. Ще мить і він скрикнув. Великий тарахкавець звівся, наміряючись стрибнути, але шабля свиснула в повітрі і голова гадюки боком заточилася в траву. Другий брат, якому на ім'я Олесь, замашисто рубонув по траві і це було знаком, що розполовинив лезом шаблі ще одного тарахкавця. Старші ж брати преспокійно встромлювали в землю кілки і натягали на них сітку. Містер Клюс обсервуючи крізь льорнетку з авта чинність братів, впевнено дійшов до висновку, що на Снейк Гілл стратегія шабель посідалася з працею людських рук. Так як під час війни: вояки б'ються на фронті, щоб у запіллі людські руки могли в спокої виконувати щоденну працю. А загорожа посувалася далі й далі в напрямі виступів скель. Містер Клюс тепер навіть крізь льорнетку не міг докладно бачити подробиць устромлювання кілочків та помахів шабель. Під вечір, коли вже сонце геть скотилося до підніжжя небосхилу, брати спорожнілим від матеріялу вантажником вернулися до міста на нічліг. Вони заквартирувалися в готелі їхнього ж земляка, Андрусишина. Увечорі він прислуговував братам у своєму ресторанчику, що кілька хвилин сідав коло них, ахкав, дивувався, трусився усім своїм тілом, коли найстарший Орест розповідав про свої сьогоднішні пригоди.

— А най то дідько пірве! — скрикував пузатенький власник готелю. — Отак шаблюою сте рубали? А як би того вас вкусило, що тоді? Же теж та Канада має тілько тої погані. А он і рибалки нарікають: черепах тутки теж до біса. Отак закиве вудочку, а поплавок тобі шусь у воду, рибалка тягне, бо думає, що вчепилася риба, а то маєш тобі — черепаха, ніби барильце з капустою тяготіть у глибині. Нема то як у рідному краю — води були чисті, хіба тільки нешкідлива п'явка причепилася до твоєї ноги.

Потім прийшов містер Клюс. Ще в порозі посміхнувся і ввічливо накинув братам своє товариство.

— Подобається мені ваша відвага, — щиро сказав він. — Я аж пів дня втратив, щоб здалека подивляти вас. Та все ж ця затія для мене — загадка. Не розумію і нічого не можу передбачити. Ви, дорогі юнаки, — звернувся він до наймолодших, — потрапите рубати шаблями, та що ж з того? І так усіх гадюк не перерубаєте. А ви, — це до Петра й Андрія, — поставите загорожу і на цьому крапка. Скажіть, хто наважиться навіть за загорожею зривати яблука, коли під яблунями буде безліч змійного паскудства? До того ж, поскільки вільно мені припускати, ви вже куди більше витратили грош на матеріял, як коштує цей нещасний Снейк Гілл. Можливо, що пізною осінню підпалите суху траву, але знищите тоді і яблуні і огорожу.

Брати мовчки переглянулися. Тоді Петро сказав:

— Спершу ми поставимо загорожу, а потім обміркуємо що далі робити. Щось, без сумніву, придумаємо, Підпалювати восени траву, як то ви натякаєте, не будемо.

— Ну і шаблями гадюк теж не знищите.

— Либонь не знищимо, — погодився Андрій.

— То що ж буде?

— Щось зробимо, — впевнено сказав Петро. — О, ми щось придумаємо, та спершу ми в квірку порадимося, виробимо плян і потім будемо здійснювати той плян. Імовірно, що роздобудемо в аптеці добрий трійливий порошок.

— І затруїте землю, і знищите овочі на деревах. Ні, панове, я вам ніколи не радив би таке робити. Навіть коди б овочі і не затруїлись, відборця на них не знайдете.

— Ми маємо на трахкавців лік! — знечев'я озвався Олесь. Він підморгнув до старшого брата Петра і відразу ж замовк, коли загледів у його очах пересторогу.

— Що ж то за лік? — круто повернувся до юнака містер Клюс.

— Вибате, я тільки зажартував, — похопився. — Ми ще й самі не знаємо, як упораємося з гадюм. Та коли ми щось робимо, завжди гуртом порадимося, а брат Петро у спірних справах має рішальне слово.

По трьох днях брати скінчили працю — всю свою посілість обтягнули сітчаною загорожею заввишки шести фітів. Там, де колись були жердяні ворота містера Фултона, поставили дротяні з міцними залізними поперечками. Саме, коли праця добігала до кінця, подув з півночі скляний вітер. Брати цього тільки й бажали. Негайно підпалили непридатну на житло хату й курятник. Вітер відразу ж покотив хмару чорного диму на південь, не загрожуючи деревам, що тягнулися рівними колонами в північному напрямі, до виступів скель. Коли вогонь стрибнув крізь отвори вікон до середини хати і з тріскотом обхопив підлогу та стіни, через поріг вивалених дверей почали великою масою виповзати на двір тарахкавці. Полохливо брязкаючи кружальцями, вони швидко втікали від вогню і зникали в буйній траві під яблунями. З двох вікон, що ще не були охоплені полум'ям, теж стрибали вони в гущу трави, вигибаючись своїми тілами в повітрі. Брати приглядалися цьому "ісходові" нечести з якимсь занепокоєнням. Не уявляли бо собі, щоб аж стільки було тут гадюк. Нарешті, коли дах гримнув між стінами, випорскуючи безліччю іскор, вантажники загарчали моторами. Повільно вони почали з'їздити схилом узгір'я на прерію, потім, коли продістались на кращу дорогу, прискорили швидкість; минули Брентон і простою шосою погналися до вузького кеньйону, що творив наче жолобину між височенними стінами скель. Там, за скелями, між лісом, над гірською річкою була їхня величезна ферма. Залишили вони в Брентон славу погромників небезпечних гадюк; містер Клюс побивався в здогадах і переконував своїх знайомих, що ці випадкові чужинці напевно щось доконають.

— Якщо не вирубають шаблями тарахкавців, — піднесено говорив він у б'юрі, — то напевно знають якісь заклинання і тоді заженуть їх до брезентових міхів, і вкинуть десь у воду, ніби риштокові відпадки.

***

У першій половині місяця серпня появилися знов вантажники братів Чижів. В'їхали вони до Брентон фанфарно, з несамовитим верескам підгодованих свиней. Платформи авт були обтягнені залізними шпалерами; за ними розпачливо квікали, рохкали, пищали клаповухі білі сотворіння з куцими рилами. Містер Клюс почув цей фанфарний галас ще в б'юрі і тому заздалегідь чекав на братів під будинком відділу міністерства лісів і грунтів. Ось уже перший вантажник зрівнявся з будинком відділу; за кермом сидів Петро. Містер Клюс жваво помахав йому рукою:

— На Зевса, цілу свинячу армію везуть! — крикнув він Бог зна до кого, бо вантажники вже скрутили на бічну вулицю. — Що ж вони з цим свинячим військом думають робити?

Почекавши хвилину, він потім як і попереднього разу погнався за братами своїм бюїком. Коли в'їхав на прерію, помітив, що за ним сунула валка авт із людьми, лакомими на сенсацію. Заповідалась бо несамовита сцена, ніде, либонь, не бачена і не чувана. А брати крізь браму в'їхали вже на свою посілість. Авта запаркували коло згарища Фултонової хатини, браму за собою замкнули. Вули вони як і першого разу в гумових чоботях. Цікаві брентонці здалеку помітили крізь льорнетки, що брати підставляють до авт широкі площадки з дощок, із поперечками.

Це либонь тому, щоб свиням було легше сходити з авт. Як тільки площадки скісно причепилися до платформ позаду авт, брати почали відчиняти задні шпалери. Для свиней, таким чином, зроблено прохід. Тоді почали галайкати, вимахувати ломаками; свині кинулися вниз. Деякі барильцями покотилися по площадках і з квичанням падали в траву. Потім зривалися і розсипною хидалися між стовбурами і розбігалися врості. Якийсь підсвинок рохкаючи й нюшачи, перший наткнувся на небезпеку під кислатою яблунею. Довгий тарахкавець звів свою голову, забряжчав хвостом і грізно лагодився до стрибка. Підсвинок роздув ніздрі, квікнув і хотів кинутися вбік, але вже довге гадюче телесо звелося і стрибнуло щукою, ковзнулося пс спині і ядовиті зуби ввігнались у свинячий карк. Підсвинок пронизливо почав пищати і кинувся плигом перед себе. Проте, гадюча їдь не пошкодила йому, нешкідливо застрягла вона в грубій верстві сала. Тоді довготелесий напасник, що вже був у траві, стрибнув просто до рила підсвинка. Вишкірився і хотів вчепитися зубами за м'ясисті свинячі ніздрі. І це була остання його хвилина. Підсвинок квапливо вхопив за гадючу голову і протягом чверть секунди відриз її. Довге тілесо в судорогах клубочилося на траві. Тоді переможець, закоштувавши голови напасника, похапцем почав шматувати зубами його тіло. Радісно рохкав і жер трясучи клинуватою головою. Інші свині більш менш так само зводили бої зі своїми ворогами. Розбрелися вони по цілому Снейк Гілл, квікання і пищання чутні були в усіх закутках між колонами овочевих стовбурів. Містер Клюс виловлював льорнеткою видиміі місця Снейк Гіллу надійчись побачити мертвого кабанчика. Та де там! Гадюча їдь цілком була нешкідлива для гурту підгодованих свиней. Він крикнув до сусідського авта, з якого якийсь чоловік із жінкою зоряли крізь льорнетки свинячий наступ на тарахкавців.

— Вони будуть мільйонерами! Сто вісімдесять акрів саду! Клянусь своїм міністерством, що за пару років тут постане фабрика консервування овочів під маркою: Брадерс Чіжс, Лімітед.

— Ах, це цікавіше, ніж у кіні! — захоплено покрикувала худюща лейді із сусіднього авті.

— Щоб свині могли робити такі подвиги, того я вже ніяк не міг сподіватися! — кричав уже до другого авта містер Клюс.

Тимчасом брентонці помітили, що брати вже повкидали площадки на вантажники. Відчинили ворота, моторя загули. Коли вже були на схилі узгір'я, замкнули ворота і спрямувалися на прерію.

— Гратулюю, гратулюю! — в захопленні кричав містер Клюс до Петра. — Ви зробили добрий бизнес, ви будете мільйонерами!

Вантажник зупинився, з віконця вихилилася голова Петра.

— Не цілком, пане, свиней ніхто нам не купить. Стільки свиней, уявіть собі!

— Не журіться, уряд закупить на експорт, не журіться! — зичливо потішав містер Клюс.

Під Брентоном іще всі вони стримали мотори, вилізли з авт і поглянули на Снейк Гілл.

— До чотирьох днів наша посілість буде очищена, — сказав Андрій.

— А за рік, за два фабрика, що? — витягнув шию містер Клюс.

— Це ще не знати, на фабрику треба ще почекати, ще ми все обміркуємо, ще виробимо плян і будемо здійснювати цей плян, — поважно сказав Петро прощаючись помахом руки з містером Клюсом.

ВСІ ПОВИННІ МАТИ Й ЧИТАТИ

Життя Святих-Книга Третя

У 3-тьому томі "ЖИТТЯ СВЯТИХ" подані життєписи Святих за місяці: липень, серпень і вересень. Усіх життєписів є 160. Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Гр. ТРУХ, ЧСВВ. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" має 462 сторони друку великого книжкового формату. Тут є 78 образків-ілюстрацій. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредагований і написаний легким, приступним і цікавим стилем.

Замовляйте цей новий, третій том життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті тієї настільної книги, на якій повинен виховуватися український нарід, щоб зацепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна 3-го тому "ЖИТТЯ СВЯТИХ" (у твердій оправі) 5.00 дол.

Два перші томи теж по $5.00 за том у твердій оправі.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

СКІНЧИВСЯ 23 РІК "СВІТЛА"

У минаючому вже 1960 році дало "Світло" своїм читачам 560 сторінок друку, на доброму папері, великого формату. Як би це розложити на книжковий формат наших видань, то воно дало б суму 2240 сторінок, що повинно б коштувати $22.00. До цього додайте ще кошт кліше ("катів"), яких було за цей рік у "Світлі" 213, з яких найменша коштує $5.00, а найбільша $40.00. На контестах виграли наші передплатники, ті, які хотіли з нами тісно співпрацювати, також непогані суми, деякі й по $50.00 готівкою. Цікаво, що на наш легкий контест: знайти в своєму числі перекинутий нами свідомо рядок, не зголосився чомусь то ані один контестант, хоч такий рядок "догори ногами" варт був $5.00 готівкою... З того всього виходить, що "Світло" це найдешевший український місячник, бо за три доляри річно дає стільки змісту, як ні один інакший український місячник.

"Світло" це "український *християнський* місячник", як написано в кожному числі, а видають його оо. Василіяни. Отже не диво, що це місячник перш за все релігійний та призначений його: вести своїх читачів до релігійної правди. З цього приводу дехто нарікає, що — мовляв — забагато в "Світлі" релігійного матеріялу. Отже найперше прошу тут узяти до уваги, що багато саме речей у "Світлі" на релігійні теми написані якраз світськими людьми, які не дістали за них ніякого гонорару, отже писали їх із потреби свого серця, бо їх релігія цікавить. А дальше зі змісту виходить, що в цьому 1960 році на 105 статтей у "Світлі" було на релігійні теми 65, зате на теми української культури було 20, на теми українського виховання 14, на політичні (навіть!) 6. З авторів — усіх було 82 — було 47 світських, 25 духовних осіб. Жінок світських писало в "Світлі" цього року 11. Не вчислені тут автори усяких дописів, бо і в змісті вони не вчислені; подібно й автори відділу "Зі світу й Церкви", бо й вони до "змісту" річника не ввійшли. На 560 сторін цього річника аж 160 сторін, себто ок. 30% присвячено красному письменству (оповіданням, повістям -ітп.), отже саме тій частині, яку багацько читачів уважає за "розривкову чи розважальну" частину часопису. Виходить, що редакція "Світла" таки добре брала до уваги читачів, які люблять розвагу й розривку. Ми дбали про таких читачів навіть до того ступеня, що маємо нарікання від інших, мовляв: журнал замало дає релігійного змісту. Тим останнім відповімо: журнал не проповідальниця і, коли редакція хоче, щоб її часопис читали, то не може давати виключно проповідницького матеріялу. А часопис видається на те, щоб його читали, а не для "бизнесу" чи для "гонору". Редакція дбає саме про те, щоб заховати справедливе відношення між тими трьома чинниками: ідесю журналу, інтересом читача й інтересами видавців (розуміється: духовними).

Є нарікання на те, що друк за дрібний для декого. На другий рік постараємося зменшити кількість речей, друкованих дрібним друком. Але тут пригадаємо, що всі щоденні англійські часописи друковані ще дрібнішим друком; а хто не бачить читати, купує окуляри, як зрештою й 60% редакторів самого "Світла" носить окуляри... Ті самі кола, що нарікають на дрібний друк, нарікають теж, що "Світло" має забагато статтей, яких вони чи не розуміють, чи для них не цікаві, бо за тяжко писані. Але таких невдоволених треба потішити тим, що є знову ж цілий ряд читачів, які нарікають на те, що рівень деяких статтей чи оповідань за низький... То мусимо тут і одних і других "потішити" тим, що ми вже писали нераз у "Світлі": "Світло" призначене для "середнього" читача: ані дуже невченого, ані задуже вченого. А що годі таку лінію втримати в одній і тім самім журналі, то "Світло" містить часом "дуже вчені", а часом і простенькі речі, щоб "догодити" і одним і другим. А ще візьміть до уваги, що "Світло" старається, в міру можливости, "догодити" ще й авторам, щоб їх чи при журналі вдержати, чи щоб їх для дальшої праці виховати. Із тих трьох родів редакційної "політики" виходить саме така, а не інша "лінія" журналу. Для невдоволених хіба одна потіха: редакція старається направду, з доброю волею, винайти найкращу "вихідну" лінію в тому положенні, що є *тільки один журнал для різного читача*. Як би "Світло" було чисто світським, "нейтральним" часописом, як ота англомовна жидівська преса американських часописних мамутів, то вихід, очевидно, був би легкий. Але ми не є ні жиди, ні мамути, — і не маємо амбіцій бути ними. Ми українці-католики і не соромимось нашого батька навіть і в сіряці, коли його на івінінґдрес не стати.

Ми особливо вдячні тим нашим читачам і прихильникам, які — чи в контестах чи в приватних листах, чи навіть без зайвої писанини, а тільки приєднуванням нових передплатників, — дають нам докази вирозуміння й прихильности для "Світла". Що "Світло" росте, про те немає ніякого сумніву, хоч іще кілька літ тому були такі, що сумнівалися про потребу "Світла", журналу в українській мові, мовляв: і так загибаємо. Загибають миркачі і лінтяї; жиють і житимуть ті, що сподіються сили від Бога, бажаючи для себе не гонорів, не бизнесу, тільки шукаючи Божої правди. Нехай же більшість читачів і прихильників "Світла" бере його саме в такому світлі та щиро приєднаються до численної і щораз зростаючої лави борців за "Світло"!

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

Зі свого боку й редакція "Світла" постарається по можності зробити "Світло" ще цікавішим для читачів, даючи їм у руки матеріял до читання, актуальний, живий, цікавий. Для прикладу: в 1961 році будемо друкувати нову, ніде досі не друковану історичну повість про отамана Івана Сулиму; далі оповідання славної української письменниці Наталени Королевої, дуже популярні оповідання на рибальські теми Ф. Одрача, детективні сторії Г. К. Честертона й б. под. Відношуємо "контести читання "Світла", далі відділ "Питань і занять", "Листів до Редакції", "Цікавих дрібниць", кутка "Усміхніться" ітп. Читачів просимо допомогти нам у цьому своїми дописами, запитами і, чи радше: перш за все — приєднуванням нових передплатників. Іде новий рік, Різдвяні Свята і кожний може зробити своїм рідним гарний різдвяний гостинець: запренумерувати їм "Світло" на 1961 рік.

РЕДАКЦІЯ "СВІТЛА"

Олександер Мох

ЗЛАМ У КРИМІНАЛІ*)

Один мій знакомий, що працює в шпиталі, мав змогу призбирати 50 примірників різних "покет-букс". Сам їх не читає, але заніс до склепу та продав за два і пів доляра. Кажу йому: "Чому мені не принесли, я був би від вас відкупив", — "Е, ні, там погані такі й безсоромні обкладинки, то ви були б не купили..." А він сам має дитину так, як і я — які ще до шкіл ходять. А такі діти читають усячину, особливо, коли вона у "привабній" обкладинці. А що буде, якщо до рук таки наших власних дітей дістануться отакі "привабні" книжки? Дістануться тим легше, що по зниженій ціні їх такі "культуржики" продають. Ось навіть одна моя знакома має склеп із таким барахлом і добре на цьому заробляє. При тому вона особливо лає католиків, хоч сама такої ж метрики! — за те, що, мовляв, за малі патріоти... То гадаю, до речі буде трохи познакомитися читачам із тим, що крие в собі ліпша (ліпша, бо "кримінали" все-таки ще менше злі від інших покетбуківських книг!) частина отих квадрових книжок, які наші продають за 5 ц, а склепарі по 10 ц нашим дітям перепродують.

У моїй книжці п. н. "Книжки і люди" (Торонто 1953), в есеї п. н. "Крайм-сторійс", подав я деякі свої гадки про той рід письменства, що його називають "кримінальними (детективними) оповіданнями", рід дуже поширений у англосаському світі, де й звуть його "крайм сторійс". "Крайм-" чи "Детектив-сторі" це белетристичний твір, якого дія основується на розв'язці якогось таємного злочину. Саме в зацікавленні читача тією розв'язкою лежить і тайна успіху цього літературного жанру. Бо з одного боку дає він собою страву уяві: зацікавлення, загадку, а з другого боку поживу бажанням справедливости людського серця та працю-вдоволення розумові через дію розв'язки й логічне думання.

Хоч "крайм-сторі" взяла свій початок в Америці (Едгар Ален По, оповідання п. н. "Морд при вул. Морг"), проте властивого буйного роз-

*) Цю статтю помістив я в "Шляху", але що вона має значення і для читачів "Світла" та довше в ньому, як місячникові, заховається для майбутнього читача, то й передруковую її тут, додаючи дещо своїх нових завваг. — Автор.

витку цей жанр набув в Англії: А. Конен-Дойл, Г. К. Честертон і і. Англійські крайм-сторійс були досить "об'єктивні" в тому значенні, що головну вагу звертали саме на суттєві складники свого жанру: цікавість, логічність, справедливість. Навіть такі проти-церковні письменники, як нпр. Ввилкі-Коллинс ("Місячний камінь", повість, яку тепер видали большевики українською мовою), чи спіритист А. Конен-Дойл і под., навіть у їх крайм-сторійс якась протицерковна тенденція не в'яжеться органічно з оповіданням, а проходить понад ним і можна б її вилучити з цілости оповідання, без шкоди для його цілости: таке зробили нпр. большевики видавши Честертонові "Пригоди патера Бравна": викинули всі католицькі вставки цього ж автора та придали фальшивну передмову жида Лейтеса...

Англійська белетристика була ще донедавна чиста від порнографії і ця її прикмета, якупі з незацікавленням еротикою в кримінальній пригоді, надавали англійським крайм-сторіям якогось здорово-мужеського посмаку, якоїсь свіжої різкости англійського поранку, холодного й освіжливого, більш волюнтарного ніж афектівного. Аж надійшла Америка, чи радше те, що В. Зомбарт називає "жидівський дух в американізмі". Відкритий двома жидами, братами Люміе, фільмово-кіновий апарат розпочав нову добу, добу кіно-фільми. Обняли його двома руками нехристи, які з можливостей нового мистецтва, що крилися в кіні, зробили брудний гешефт, який сьогодні затроює ввесь світ, особливо ж Америку. Бо саме Америка стала осідком найбільших продуцентів фільми, які знову ж вигадали особні рецепти, як "зробити фільму", щоб вона давала найбільший грошевий зиск. Саме за такими кримінальними рецептами твориться американська фільма, а грошевий успіх її покусив інших нехристів до того, що вони перекинули головні складники фільмової рецепти і в ділянки літератури, телевізії й радія. Головними ж складниками рецепти на саксес є: брутальність і сексуальність. І ось перед нами стає на ввесь ріст нове явище: *злам кримінальної літератури* ("кримінал", як популярно кажуть). Коли візьмете до рук зовсім нового кримінального автора англійською мовою, то вже сам його зміст укаже вам, чи це англієць, чи "американець". Англійські ав-

тори ще переважно заховують дискрецію еротичних сцен, а їх описи морду залишають вас холодними. Натомість читавши брутальні описи мордобиття, душення й довжезні, насолодно писані сексуальні сцени, ви можете впевнено сказати: це писав "американець". Мало того. Акція американської "крайм-сторі" ярче тепер у собі не так суттєву для цього жанру загадку, яку треба було колись логічно розв'язати; не так шукаєш у ній колишнього змагу за індивідуальну справедливість і заспокоїння його при кінці сторії — ні. Тепер "кримінальна сторія" сходить на дику брутальну боротьбу, цинічне заспокоїння сексу на всякі лади, грубий опис злочинств — словом: рецепту всіх титулів Сатани. Детективи чи поліція "американські" це такі самі брутальні садисти-злочинці, як і переслідувані ними преступники. Одною й другою стороною руководить тільки жага гроша й сексу. Доброго засновування загадки властиво вже немає, а коли і є, то його розв'язка мало-логічна й зроблена недбало, на швидкоруч.

Ще мало того. Сам жанр, досі самостійний, "крайм-сторі" переходить властиво на грубо натуралістичний "новел" (роман-оповідання), якого суть у змалюванні брудів життя сучасної Америки, брудів не тільки в приватному, але і в громадському житті. Обов'язково детектив чи інший якийсь, ніби "позитивний" герой такої сторії, походить із пролетаріяту, а злочинці це у великій мірі звироднілі "рекіни Ввол-стріту" чи іншого якогось навіть муніципалу. Для прикладу: Дей Кін у кн. "Нейкід фюрі" робить політичного боса аля Гаффа властивим героєм, ніби детективом, вся ж поліція й детективи в нього це властиво злочинці. Ціла ж сторія кінчиться тим, що поліція стріляє боса, але він, пролетарська дитина, має ще настільки сили, що перед смертю вистрілює до ноги всю поліційну верхівку та "рекінів - капіталістів". Гріх нечистоти в таких авторів це просто мід до хліба брутальности, якась самозрозуміла, буденна річ. Друге нпр. кримінальне оповідання Тамеса Б. Дьюї "Де мін стріт" присвячене знову ж бідканням над долею покинутої на вулицю молоді. Героєм є знову ж якийсь уже дійсний детектив, якого на службу взяли нехристи, що проводять паблик скулами і дуже ніби зворушені долею злочинної молоді, яку саме виховали ті школи, основані на еретичних думках "американського" філософа, авторового однойменника Джана Дьюї. Книжка проводить поміж рядками гадку, що правдиві американці це люди добрі до фізичної роботи; зате ж усякі нехристи нпр. д-р Мортон Стейн, до... проводу Америкою. Перешкоджують їм тільки в тому всякі капіталісти, такі звироднілі, як колись були обов'язково для дурної Европи "здегенеровані аристократи"... Воно зрозуміле, коли зважимо, що деякі автори нової кримінальної сторії ЗДА це людці, які мають за собою цілий ряд комуністичних цитацій, нпр. Рекс Ставт, а деякі знов просто, нпр. канадець родом, Донелд Мекензі, це таки просто судово карані проступники світової марки.

Аналогію ми бачили в Польщі: покараного за бандитизм тяжкою 10-річною в'язницею Сергіюша П'ясецького, "відкрили" нехристи для літератури і він дав ряд крайнє бандитсько-сексуальних романів, деякі навіть із "патріотичним" сосом проти Гітлера. Про те в кн. "Книжки і люди" (Львів 1938) в есеї п. н. "Література й кримінал" писав я тоді: "...зачинається, на жаль в останніх часах затирати межа між званням письменника і повним криміналом. Злодій-грабіжник Урке-Нахальнік і б. убивник-грабіжник Сергіюш П'ясецький авансували з кримінальників малощо не на членів "Польської Академії Літератури". Знов же один із найвизначніших публіцистів польського людового фронту, Першель, виявився... шефом дінтойри (злодійського суду) комуністичної партії й дістав 6 років в'язниці за організацію каптурових мордів..." І таке інше.

А що преса в Америці в руках саме одноплемінників тих авторів, то й не диво, що нпр. один із них, сам теж кримінальний письменник того типу, Реймонд Чендлер, в есеї п. н. "Де симпел арт оф мирдер", у примітивно большевицький спосіб вихвалює такі романи та твердить, що всякий роман ніби мусить розвиватися в такому саме напрямі "соцнатуралізму", якщо не хоче стати олдфешенебельним барахлом, без впливу на читача. Мовляв, цілий дотеперішній кримінал-роман це не мистецтво, тільки вміла робота англійців-механіків такої літератури. Тай вони самі ніби кажуть, що властиво першорядним кримінальним письменником є щолиш Дешіел Геммет, одноплемінний авторові "американець". А про "героя" нового детективного сопреалізму Чендлер пише: "...його приватне життя мене не цікавить. Він не є ні евнух, ані сатир. Гадаю, що він може звести княжну, але я вповні переконаний, що він не піде надто близько до невинної дівчини. Бо коли він людина честн в якійсь справі, то такий він у всьому..."

Мають москалі деякі такі ніжні словечка, як от "тонкіе намьокі на толстие обстоятельства" (тонкі натяки на грубі обставини). Такі натяки бачимо в сказаннячках нехриста Чендлера. А грубо кажучи: така "Америка", як оті новочасні кримінальники-письменники, веде дійсну Америку до большевицького криміналу під проводом символічного антисеміта, доктора Мортона Стейна-Кам'єнського.

Місце для такої "літератури" в видаваних пакет-буках із порнографічними обкладинками, місце для неї для всякого християнина одне: піч. Навіть не гарбідж, тільки і виразно: піч. Бо з гарбіджу таке свинство вибирають і продають його дітям по даймові, на їх вічну погибіль. І на дійсний антисемітизм для Америки.

Замітка: Це, що я тут написав, не є вислідом досвіду з кількох "вирваних" книжок. Ні. Я прочитав до тієї малої статті поверх 400 різних "кримінапів" і свої висновки поробив не з окремих кількох, а з цілості прочитаних книжок. До того взяв я ще "дженайлпіші" видавництва цього роду, "найлпіші" в значенні видавничому, а не ідейному, а саме такі видавництва мають найбільше читачів.

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ КЕННЕДІ ЗАПОВІДАЄ РІШУЧІСТЬ

Новообраний президент ЗДА, Джан Ф. Кеннеді відбув у Гаянніс Порт у Масачюсетс, свою першу післявиборчу пресову конференцію, під час якої дав до зрозуміння, що, виконуючи свої обов'язки голови держави, він не думає передавати своїх повноважень нікому й задумує бути найбільш рішучим президентом ЗДА.

Сен. Кеннеді далі повідомив, що він прохав голову Центральної Агенції Розвідки, республиканця Аллена В. Даллеса та довголітнього керівника Еф-Бі-Ай, Дж. Е. Гувера, залишитися на своїх постах, та що вони на це погодилися. Попри це він повідомив, що зв'язковим між ним і республиканською адміністрацією став кол. дорадник уряду за часів Трумана, Кларк Клиффорд, який поробить заходи, щоб перебрання влади відбулося в порядку.

Сен. Кеннеді повідомив далі про номінацію кол. декана Гарвардського Університету (відділу права), Джеймса М. Ляндиса, як того, що має виготовити звіт про пляни координації поодиноких державних агенцій. (Гарвардський університет відомий із своєї "лівизни"...). Дальшими найближчими співробітниками Кеннеді будуть: Кеннет О'Даннел, як спеціяльний асистент, Теодор С. Соренсен, як спеціяльний дорадник, жид П'ер Салінгер, як пресовий секретар Білого Дому, мурин Ендрю Т. Гачер, як заст. прес. секретаря. Кажуть, що атторні дженералом має стати Абрам Рібікоф.

Запевнивши, що його здоров'я найкраще, Кеннеді сказав, що він конференуватиме незабаром із канц. Аденавером, ген. секр. НАТО П. Г. Спаком та іншими визначними представниками Заходу. Канц. Аденавер, прем. Мекміллен та соціяліст посадник Берліну В. Брандт заповіли свої візити у Вашінгтон, після інавгурації Кеннеді.

ПРЕСОВИЙ СЕКРЕТАР КЕННЕДІ

Пресовим секретарем Білого Дому, коли там замешкає сен. Дж. Ф. Кеннеді, буде дотеперішній секретар новообраного президента ЗДА, П'ер Салінгер.

П'ер Салінгер, народжений 1925 р. в Сан Франціско, є сином батька-жида й матері католички. П'ер жив довший час у Торонті й там виявив музичні здібности. Маючи 16 років, він став студентом каледжу, а на 19 р. життя був уже командантом ловецького човна, що переслідував ворожі підводні судна. Він був відзначений низкою медалів. У 1947 р. П'ер закінчив університет у Сан Франціско і став репортером "Сан Франціско Кроникл", а в 1955 р. редактором журналу "Калірс". В 1957 р. він з'явився у Вашінгтоні та став урядовцем сенатської комісії для викривання злочинів. Там на нього звернув увагу сен. Кеннеді і прийняв його на посаду секретаря.

КЕНТЕРБЕРІЙСЬКИЙ АРХИЄПИСКОП ВІДВІДАЄ ПАПУ

Кентерберійський архиепископ д-р Гофрі Фишер, найвищий достойник Англіканської (протестантської) Церкви, відвідає Папу Івана XXIII в Римі на початку грудня. Розмова між ними буде приватна. Подаючи цю вістку, преса висуває здогад, що одною зі справ, яку вони порушать у розмові, буде Ватиканський Вселенський Собор, що відбудеться під кінець 1961 або на початку 1962 року.

Зустріч з найвищим достойником Англіканської Церкви є історичного характеру. Це перший раз від часу протестантської реформації, — чотири сторіччя тому, коли король Генрих VIII пірвав церковну едність з Римом, — верховний представник Англіканської Церкви складе візиту Голові Вселенської Католицької Церкви.

МАРІЙСЬКИЙ КОНҐРЕС

Світські й духовні католики з усіх 22-ох американських держав, це значить із 20-ох держав Латинської Америки та ЗДА й Канади, від 10 до 13 листопада ц. р. відбудуть Перший Міжамериканський Марійський Конґрес, на якому обмірковуватимуть боротьбу проти комунізму. На Конґресі мають бути 5 сесій, і на кожній із них буде центральною темою марксизм — як антитеза християнства під різними аспектами.

РОЗУМНА РЕФОРМА КАТОЛИЦЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА

Національна Асоціяція Католицького Шкільництва у Вашінгтоні опрацьовує пляни, які евентуально будуть урядово затверджені, щоб зменшити навчання у школах першого й другого ступня, з 12 до 10 років. Причиною цих заходів є зріст коштів і великий наплив учнів. Згідно з цим пляном, програма навчання за 10 років вичерпуватиме той самий матеріял, що його тепер подають учням упродовж 12 років.

ЯПОНІЯ ПРОБУДЖУЄТЬСЯ ВІД ЛІВОЇ ДЕМОКРАТІЇ

17-літній Отоя Ягамічі, член крайне правої організації, заколов двома ударами самурайського меча, довгого на один фут, 61-літнього голову соціялістичної партії Асануму, відомого ненависника ЗДА й Заходу, прихильника СССР та комуністичного Китаю, коли той промовляв на мітингу в Токіо 12 жовтня ц. р. Цей мітинг передавали на телевізії й акт убивства бачили мільони японців на екранах своїх телевізійних апаратів.

Молодий атентатчик, не виявляючи ані жалю, ані страху, заявив, що Асануму — це зрадник і він не варт жити. Коли він переводив свій атентат, члени його організації "Патріотичного Об'єднання Великої Японії" розкинули ан-

тикомуно-антисоціялістичні летючки, викрикуючи "банзай". Право наставлені студенти перешкоджали зборам соціялістів, викрикуючи "Заткайте комуністів", "Нехай живе дружба Японії і ЗДА", "Геть із зрадниками". Цікаво буде з тієї нагоди згадати, що до поширення більшовизму в Японії дуже сильно причиняється тамошня т. зв. "невтральна" преса, яка є в руках багатіїв, подібно як напр. в Америці чи Канаді. Багатії-плютократи продають усе за свого "бога" зеленого бака.

ЩО ЗАЛИШИЛОСЬ З УКРАЇНСЬКОГО СЕЛА?

"Я був короткий час і в твоєму рідному селі — розповідав інж. М., — якщо те, що по ньому залишилося, можна ще назвати українським селом. Уяви собі, що в селах нема ні одного коня, ні одного воза! Чи можеш собі уявити як змінився вигляд твого села тому, що нема там наших доріг, вибитих блискучими колесами кованих возів. Нема більше тих артерій, що в'язали наші села в одну нерозривну цілість, тільки є анемічні стежечки, стоптані босими ногами. А далі, нема ні одного плота з отих плотів, які наші старші господарі з такою любов'ю і вмінням плели з міцного луговиння. А хати, без вишневих садків коло них, бідні постарілі хатини, в які затікає дощ, бо ж у селі не найдеш ні одного околота, щоб поправити солом'яні стріхи. Коли б тебе хто спустив гелікоптером у твоє рідне село, — твердив інж. М., — я готов закластися, що ти не найдеш своєї рідної хати, в якій ти народився". ("Укр. Вісті", Едмонтон).

СОВЄТСЬКІ АСТРОНАВТИ ПОГИНУЛИ

Хрущов заповів по приїзді до Нью-Йорку, що в СССР вистрілять ось-ось живу людину в надземні безвісті. Американський ген. лікар д-р Флікінгер, голова програми добору і тренування астронавтів, каже, що москалі вбили деяких своїх астронавтів, післявши їх у надземні простори. В науковому світі є поважні різниці гадок, що означав собою 5-тонний "небесний віз", який, як сказали москалі, віз не людину, а куклу людини. Вони старалися без успіху стягнути його на землю, вистрілюючи ряд ракет, що мали привести "віз" летіти у противну сторону — до землі. Це їм не повелося. Деякі европейські вчені кажуть, що сигнали з того "возу" зраджували не механічну, а живу людину, яка оперувала апаратами, поки сама не згинула.

РОБІТНИЦТВУ ПОТРІБНА ЦЕРКВА

Робітничі юнії сьогодні більш, аніж колинебудь раніше, потребують Церкви, — сказав католицький епископ Джон Дж. Райт у церкві св. Павла в промисловому місті Пітсбургу в часі Служби Божої, на якій було 3,000 робітників. У сучасному світі організоване робітництво має великий вплив, тож робітництву потрібна моральна гідність і відповідальність. "Барони й плутократи (багатії) і також робітники можуть дістати до своїх рук силу, навіть не бувши релігійними людьми, але вони довго не вдержать її і вони не варті вдержати її, якщо вони не діють згідно зі здоровим розумом, якщо не шукають Божої волі і не дбають про загальне добро, як це наказує релігія" — заявив епископ.

"Двома головними чинниками в світі, — сказав епископ Райт, — є організоване робітництво і організована релігія, себто Церква. Діють теж інші важливі чинники, але "ті два винятково сильні, щоб визначити шлях майбутньому".

ПОХОВАНА КАСА

На підміському цвинтарі Едмонтону поліція знайшла неотворену вогнетривалу касу з $57,-000 готівки. Сейф належав кредитовій юнії службовців провінціяльного уряду. Поліція арештувала чотирьох злодіїв, що викрали сейф два дні скоріше.

КОНТРОЛЮЮТЬ ЛИСТИ ДЛЯ СВЯЩЕНИКІВ

За вістками з Берліну, в Польщі загострено цензуру листів з-за кордону. Всі листи, що приходять до Польщі з інших країн, скеровуються насамперед до головного поштового уряду у Варшаві. Якщо лист заадресований до священика, то коверту розрізують, листа фотографують, а коверту заліплюють з допискою: "Лист прийшов слабо заклеєний".

"ГОЛОСИ, ЯКІ ЗАМОВКЛИ"

Французький католицький журнал "Ля Ві Нувель" пише у своїм 764 числі: "Оце кидаю визов усій суспільності; навіть і тій, яка добре познайомлена і яка уважно слідкує за всіми новинами. Так, кидаю визов кожному (за винятком жменьки професійних дипломатів), вимагаючи назвати хоч одне-однісіньке ім'я голови т. зв. держави, шефа уряду, чи міністра закордонних справ таких країн, як Румунія, Чехо-Словаччина, Мадярщина, Болгарія. Не кажу вже про уярмлені Москвою країни, як велика Україна і менші Прибалтійські та Кавказькі.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave.—Tel.: LE 5-7445

"Єдиний із Польщі, якого ми знаємо, чи радше знали, це — Гомулка. Поза тим не знаємо нікого! Хто репрезентує і хто править у Румунії? Не знаю!.. Хто править у Чехо-Словаччині? Хто в Болгарії, хто в Мадярщині? **Невідомо!!! Порожнеча!!!** Назва Букарешт вимовляється хіба тоді, коли Хрущов вибере це місто, як свою трибуну.

"І так ці держави, що ще вчора мали таких мужів, як Масарик, Бенеш, Тітулеску, Братіяну, Дука, Татареску, Петлюра, Горті і ін.; ці нації повні життєвости, незвичайно спосібні, які нераз вже відогравали в міжнародньому житті непропорційні до своєї сили ролі, якраз завдяки окремим своїм особистостям, **ці народи, проковтнені совєтським шлунком, політично зникли!**

"Чи немає вже більше відповідних мужів у Румунії, Мадярщині, Болгарії, Польщі, Україні, Чехо-Словаччині та ін., які були б здібні взяти ініціятиву в свої руки, голосно заговорити? Ні, вони є! І очікують лише відповідної хвилини. Але їх оточує армія поліції, а якщо треба, то і танки, щоб примусити їх мовчати.

"Усюди **сила і насильство!**

"Гидкий це обман. Та ще гидкішою є комедія, яка **відограється на найповажніших сценах, як наприклад, ОН,** і ця байдужість, з якою до цього приглядається та частина людства, яка вважає себе ще вільною.

"Ми всюди і завжди є під обстрілом і нападом московсько-большевицької пропаганди, яка використовує всі нагоди, надягає всякі маски. Що ж робить Захід, щоб затримати у цій "мирній коекзистенції" хоча б позицію рівноваги? Майже нічого! Чи не можна б навести на це безліч доказів? Є фактом, що ніхто, підкреслюю — **ніхто** не знає тепер, хто саме керує народами: румунським, чехо-словацьким, мадярським, болгарським, польським. Чи радше — кожний з нас про це знає, але всі вдають, що не знають!

Багато-багато говориться тепер про революції. Так! Одну таку треба б конечно довершити на нашому старому континенті. А цією революцією є **свобода поневолених народів, яка певно прийде!"**

ЗНОВ УВ'ЯЗНИЛИ ЄПИСКОПА В ЧСР

Ватиканський часопис "Ль'Оссерваторе Романо" повідомив, що в Празі комуністична влада знов ув'язнила католицького епископа Яна Войташека, закидаючи йому гостру опозицію до існуючого режиму та "протестаційну діяльність" у зв'язку з переслідуванням Католицької Церкви в ЧСР. Ватиканський часопис вияснив, що епископа Войташека були арештували вже раз давніше і що 4 роки тому його були випустили на волю.

НОВА ФАБРИКА ТИТАНІЄВОЇ СПІЛКИ

Із Монтреалу у Канаді нас повідомляють, що вже закінчено всі підготовні праці у зв'язку з будовою фабрики для продукції титанооксиду української Титаніевої Спілки в Канаді, і що дня 18 жовтня ц. р. відбудеться благословення угольного каменя. Дві фінансові компанії, канадійська й американська, відкрили нашій Титаніевій Спілці кредит на будову тієї фабрики, по переведенні фаховими експертами проб із збудованим прототипом та після ствердження, що нові методи продукції (винайдені й опатентовані інж. Солодухою), обнижують встановлені досі кошти продукції титано-оксиду на около 30 відсотків.

Будова фабрики має коштувати більше як 2 мільйони долярів і триватиме 9-12 місяців. Річна продукція фабрики буде виносити б до 6.000 тонн титано-оксиду.

АРАБСЬКИЙ СВІТ ПРОТИ ОБИДВОХ КАНДИДАТІВ НА ПРЕЗИДЕНТА ЗДА

Делегат Савдійської Арабії в ОН натаврував Никсона і Кеннеді за попирання та симпатію до Ізраїля, при чому заявив, що ЗДА внаслідок своєї політики на Близькому Сході стратили арабський світ. Цей делегат, Агмед Шукаіри, міністер Савдійської Арабії, заявив на сесії ОН, що обидва кандидати на президента ЗДА виказали, що "той, який засяде в Білому Домі, не завагається попирати країну Ізраїль".

ВИДНО, ЧОРТ РІВНОЗНАЧНИЙ ІЗ "НАРОДНЬОЮ ВЛАДОЮ"?

Перед югославським державним судом має внедовзі станути один із найбільш знаних проповідників у Загребі. Його судитимуть за "ворожу поставу супроти Федеральної Народньої Республики Югославії та її ідеологічних і політичних заложень". Обвинувачення о. Мійо Скворца спрепароване на основі його проповідей із 1958-59 рр. О. Мійо Скворц уже раз був засуджений на 2-річну кару в'язниці за свої "протинародні" проповіді в 1953-54 рр. Недавно знов арештовано о. Скворца під закидом "протидержавної діяльности" і за це має він відповідати перед судом. Прокуратор, цитуючи деякі речення з проповіди о. Скворца, як напр. "Бог віднесе перемогу над сатаною", "Не лишайте Христа і не переходіть на сторону диявола", узнав ці думки за "символи й алюзії", які закликають боротися проти державного устрою Югославії...

МОСКОВСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ЗАКИДАЮТЬ ЖИДАМ РИТУАЛЬНІ ВБИВСТВА

Комуністична партія Советського Союзу відновила закиди проти жидів, нібито вони вживають людської крови для своїх ритуальних цілей, докладніше, що вони п'ють кров магометан.

"Комуніст", офіційний орган комуністичної партії в Байнакську, вмістив статтю, яка закинула жидам у тій околиці, що вони п'ють кров мусулман для виконання свого релігійного обряду. Місце в статті комуніста дослівно звучить так: "Жиди роблять такі дивні речі: наприклад, жид, який не п'є крови мусулман

принаймні раз у рік, не вважається за правдивого віруючого. Тому багато жидів купують від п'яти до десяти грамів мусулманської крови, додають її до бочки з водою і продають її як "воду з мусулманською кров'ю".

Цей комуністичний наклеп є відродженням давніших закидів проти жидів, які постали в середньовіччі, коли жидів обвинувачували у вбивстві християнських дітей, щоб вживати їх кров для приготування "маци" на свято Пасхи. Цей закид поновлено за царської Росії перед першою світовою війною і в Києві відбувся великий процес проти жида Бейліса, який відбився голосним гомоном по цілому світі.

ВИСЕЛИЛИ РОДИНУ ПРИСЬКА З ЙОГО ФАРМИ

46-літній фармер Присько купив собі 80-акрову фарму в Ніску, кількнадцять миль на південь від Едмонтону. На фармі мав він 65 штук худоби герфордської породи, кількнадцять свиней, а дещо поля засівав.

Три роки тому федеральний уряд викупив землі в тій околиці під велике летовище. Уряд потребує також землі Приська і почав переговорювати з ним у справі купна фарми. Присько зажадав $98, 650 за свою землю. Коли уряд віддав справу промисловому судові, Присько знизив суму на $60,086. Після переслухання на початку 1959 року суддя Томпсон признав Прискові $24,650 і правно позбавив його фарми.

Минулого тижня, коли минув реченець, щоби Приську забрався з фарми, шериф із поліцією усунув його силою з фарми. Хатні й господарські речі перевіз заступник шерифа до Ледук і там зложив у шопі, а робітники приступили до розбурення старого мешкального дому. Шериф перевіз сплакану родину до готелю в Ледук, а 65 штук худоби теж приміщено часово по сусідніх фармах. Зразу хотів шериф перевезти меблі й господарські речі на край фарми і скинути їх на купу при дорозі, як велить закон. Пізніш казав перевезти їх до шопи в Ледук. — Присько й досі не прийняв $24,650. "Бо що ж я куплю за них" — сказав він.

ХАЙ ПРЕЗИДЕНТ СКАЖЕ...

Десять людей — між ними найкращі американські публіцисти, літератори й політики — вклали багато праці думки в невеличку книжку п. з. "Національна ціль", яка вийшла друком напередодні президентських виборів.

Як добитись того, щоб американці жили далі заможним і безпечним життям, щоб у світі був мир, добробут і воля? Кожний із десяти авторів дає цікаві думки, але остаточної відповіді ніхто з них не пробує шукати.

Найближче сторіччя — каже, напр., Клінтон Россітер — буде періодом загального добробуту й миру. Америка, безсумнівно, відіграє першорядну ролю у перетворенні світу. Тому американці не можуть ставити питання: яка наша національна ціль? Злучені Держави мають мати перед очима світову ціль. І тільки в такому масштабі слід випрацьовувати програму політики і зв'язків з іншими країнами.

Такий розмах подобається теж публіцистові Джеймсові Рестонові, але він, покищо, не бачить підстав для нього. Дискусії на тему, що робити, велись уже раніш. Раніше ніж формулювати завдання ЗДА — написав Рестон — треба усвідомити, що американці не люблять таких дискусій. "Маю враження, що це їм завдає болю".

Чи Хрущов завалив Об'єднані Нації, чи ще одна країна опиниться під комуністичним режимом, це не турбує надто загал американського населення. Американець, зацікавлений власним успіхом і особистим щастям, не має охоти брати на себе завдання визвольника й добродія всього світу.

Американцям потрібна не програма, а великий президент, який поведе народ, а не йтиме сам за народом. Понадпересічний президент — каже Рестон — це єдина людина, що може розбудити американців.

Джон Кеннеді, який у січні сяде на кріслі президента ЗДА, має перед собою нелегке завдання: він має ясно й переконливо сказати те, про що десять видатних американських авторів тільки натякають, а чого 180 мільйонів американців не люблять слухати. ("Укр. Вісті")

Подібні мудрощі були вже й ув Європі. І хоч там Гітлер і Пілсудський теж мали католицькі метрики, так як Кеннеді, та обидва були злі католики. І тому їх робота зійшла на чорта. Так буде і з Америкою, якщо вона не стане на християнському становищі.

Д-р ТЕЛЛЕР ЗА ПОБУДОВУ ПРОТИРАДІЯЦІЙНИХ СХОРОНОЩ

Фахівець від атомової енергії д-р Едвард Теллер, промовляючи в Чікаґу перед працівниками цивільної оборони, сказав, що американці зовсім не підготовані до атомової війни, і такий стан просто заохочує ворога до атаки на ЗДА. Д-ра Теллера називають одним із творців атомової бомби, і він знаменито розуміється на цій модерній зброї. Він твердив що американське населення легковажить собі атомову небезпеку і відповідні міські, стейтові та федеральні уряди не повчають американців, що треба будувати протирадіяційні схоронища, які дозволили б цій країні пережити ворожу бомбову атаку. Д-р Теллер твердив, що не вільно попадати в песимізм та чекати на смерть на випадок нуклеарної війни, бо при добрих сховищах для людей і для харчів, населення ЗДА зможе перебути атомову атаку та дочекатися тієї хвилі, коли відплатна атака ЗДА знищить ворога, який відважився б на атомовий напад.

Сприводу Різдвяних Свят або іменин Ваших рідних і приятелів, які не є передплатниками "Світла", як дарунок для них пішліть їм передплату "Світла".

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ У КРАКОВІ І ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА НА ХОЛМЩИНІ

В історії окремих земель України багато сумного, але історія Холмщини і Підляшшя, мабуть, найсумніша. Саме з приводу цієї сумної історії вінніпеґський журнал "Віра й культура" зачав тепер жалюгідну полеміку. Маю на увазі статтю "Українська акція на Холмщині у 1939-1944 роках", вміщену в недавньому, дев'ятому числі згаданого місячника, редактором якого є митрополит Іларіон (Огієнко), колишній православний єпископ Холмщини.

Торонтонський "Томін України" (13 серпня ц. р.) вже протестував проти вигадок "Віри й Культури". Чи ж варт ще раз повертатись до тієї теми?

Я не любитель релігійних полемік. Навіть сумніваюся, чи можлива полеміка, яку можна назвати релігійною. Про речі релігійні треба говорити по-релігійному, і про ці речі повинні говорити компетентні люди.

Щодо історії Холмщини, то мені хочеться вірити, що можна і треба бути об'єктивним. Історія Холмщини не міняє кольору залежно від того, як на неї дивитись — католицьким чи православним оком. Події є події. Їх можна знати або не знати. Проте ця альтернатива, власне, не повна, бо можна події знати, але їх... перекручувати.

"Історична" стаття вінніпеґського журналу є якраз довгою низкою перекручень, де обвинувачуються майже всі: Слуга Божий митр. Андрій, проф. В. Кубійович, Український Центральний Комітет, православний митр. Діонисій й інші православні єпископи.

Є тільки один світлий виняток: це колишній холмський єпископ Іларіон. "Безконечно багато витерпів Владика Іларіон. Він страждав за своєю Холмщиною" — каже стаття "Віри й Культури".

Хоч-не-хоч і мені доведеться розказати дещо про його "страждання". Покищо мушу стверднти, що від пера вінніпеґського історика страждає добра слава заслужених людей, як митр. Андрій Шептицький, проф. В. Кубійович та цілий УЦК в Кракові. Дехто з тих людей уже не може оборонитись, дехто, певно, не схоче. Я бачив зблизька події на Холмщині і вважаю за потрібне розказати про них.

НОВЕ ПІСЛЯ СТАРОГО

У 1939 році, після розподілу території польської держави Німеччиною і Совєтським Союзом, створено т. зв. Генеральну Губернію, до якої належала і Холмщина. Серед нових умов багато чого було, власне, старого.

Відколи значна частина українського народу повернулася назад до єдности з Католицькою Церквою, Холмщина була грекo-католицька і мала свою єпархію з осідком у Холмі. 1875 року Греко-католицька Церква була там насильно ліквідована. Царський уряд ужив тих самих способів і тих самих метод, що совєтський уряд у Галичині 1945 року. Холмську єпархію злучено з Варшавською, одним у Холмі настановлено вікарного православного єпископа з окремою консисторією і духовною семінарією. Дух у тих установах був російський. І не тільки дух. Серед вищого духовенства переважали росіяни. Пильно і — це треба сказати — пляново вадено русифікаційну політику. У висліді такої політики на Холмщині до першої світової війни не було української національної свідомости. Населення почувало себе насамперед руcько-православним.

Перша світова війна завдала Холмщині великих втрат: 1915 року відбулося масове виселення населення. В час революції і відновлення української державности національна свідомість сильно зросла. Вимовним її доказом був всехолмський з'їзд у Києві 1917 року.

За польської окупації Холмщина і Підляшшя були під безнастанним тиском. Польська адміністрація вороже ставилась до православ'я. Зліквідовано окрему Холмську єпархію й приєднано її до Варшавської. Поліція закрила багато православних церков, в першу чергу в Холмі і Замості. Церковну землю відбирали, а урядовою мовою православної Церкви мала бути польська мова. Православне духовенство жило під поліційним тиском або принаймні наглядом.

Свідомих українців між тамошнім духовенством було обмаль. Спротив польським плянам ставила селянська маса і світська інтеліґенція, але вони, звичайно, не знаходили нікої підтримки в своєї церковної єрархії. Вони тим більше раділи появою відомого листа митр. Андрея Шептицького, який протестував і гостро осудив нищення православних церков поляками. З боку православної єрархії не було ніколи якогось голосного протесту в цій справі.

З п'яти православних єпархій, на території Ген. Губернії в час німецької окупації залишилася тільки Варшавсько-холмська. З православних Владик були там тільки митр. Діонисій і єпископ Тимотей Шретгер. Очевидно, що вже в перші дні німецької влади православне населення Холмщини і Підляшшя домагалось назад церков, загарбаних поляками.

РЕВІНДИКАЦІЯ ПРАВОСЛАВНИХ ЦЕРКОВ

Ревіндикація церков почалася щойно з приходом німецької цивільної влади. Справою цією керував референт церковних справ при управлінні німецького ген. губернатора, д-р Бюхнер. На Холмщині створено Тимчасову Церковну Раду, з членів якої вибрано окрему управу під проводом о. Івана Левчука. Церковна Рада взялася не тільки за ревіндикацію, а взагалі за перебудову церковного життя. Вона звернулася до митр. Діонисія з домаганням, щоб у літургійній мові була українська мова, а не російська, щоб українську мову визнано за урядову мову офіційних документів. Одних не поставлено ясно питання про організацію Холмської єпархії. Митр. Діонисій 16 листопада 1939 р.

затвердив церковну Раду, а о. Ів. Левчука настановив адміністратором Православної Церкви на Холмщині і Підляшші. Обсяг влади адміністратора і компетенція Церковної Ради не були точно визначені.

Декілька днів після цього, 22 листопада, митр. Діонисій зрікся свого посту. Це сталось на домагання німців, на яких впливав Український Комітет у Варшаві під проводом полійного д-ра Юрія Ляпи. Митр. Діонисій виїхав до Отвоцька під Варшавою, а обов'язки митрополита стан виконувати архіеп. Серафим Лядзе (змосковщений німець). Той зразу зачав русифікаційний курс. Треба було йти й українцям. Таким чином Український Центральний Комітет і, зокрема, його голова проф. Володимир Кубійович мусів зайнятись і церковними справами.

Як ставились українці греко-католицького віровизнання до справи ревіндикації православних церков? Автор статті у "Вірі й культурі" нас їх і наріжає. Не знаю, за що він їх лає і на що нарікає. Саме ті, яких він зневажливо називає "галичанами-уніятами", найбільше допомогли православному населенню. У Холмі в той час жив д-р Степан Баран, який нераз у польському сеймі виступав як оборонець православного населення проти польського шовінізму. Він був навіть юридичним дорадником Холмської Церковної (православної) Ради!

Хто допоміг православним дістати назад холмський собор? Це сталось після багатьох інтервенцій проф. В. Кубійовича в ген. губернатора. Хоч справа була вирішена на користь православних, польське духовенство не спішилось віддавати церкви. Щоб діло довести до кінця, проф. Кубійович сам поїхав до Любліна до губернатора Цернера. Щойно тоді, нарешті, 19 травня 1940 року церква перейшла до рук православних. Із цього приводу в місті Холмі відбулося велике торжество. Участь брали теж греко-католицькі делегати з Посяння і Лемківщини. Був теж один греко-католицький священик, що у своїй промові сказав таке: "Цей дім Божий переходить тепер з рук католицьких у православні. Проте греко-католицький священик може виявити своє задоволення з того, що усунено насильство і гніт. За справу об'єднання українських Церков треба нам молитись і покладатись на Боже провидіння."

На тому торжестві в Холмі не було ані архіеп. Серафима, ані нікого з російського духовенства. Крім холмського собору, православні відібрали тоді коло 20 церков. Український Центральний Комітет завжди підтримував їх домагання, виконуючи, таким чином, свою ролю посередника між українським населенням Ген. Губернії і німецькою окупаційною владою.

ПОТРІБНІ ЄПИСКОПИ

Православна Церква на Холмщині і Підляшші мусить мати українське обличчя — такі домагання було чути з усіх боків від усіх. Окупаційна німецька влада видала в першій половині 1940 року "Статут тимчасової управи православних парафій на Люблінщині", який принаймні якоюсь мірою задовольняв ці домагання. Адміністратором Холмщини і Підляшшя, залежним від архіеп. Серафима, був затверджений о. Ів. Левчук, а його генеральним вікарієм став о. Микола Малюжинський, людина цировіддана рідному народові.

Багато православних українців говорили, що вони хочуть, замість архіеп. Серафима, українського єпископа. Дехто з них пропонував автокефалію. Ці питання проф. Кубійович не раз обговорював з багатьма православними діячами, в тому числі і з проф. Іваном Огієнком, який був головою Церковної Ради у Варшаві. Щоб уникнути зайвих підозрінь і щоб мати якогось помічника для справ Православної Церкви на Холмщині і Підляшші, проф. Кубійович подбав, що проф. Огієнко став головою Головної Церковної Ради при УЦК. Всі прохати і всі дії в справах Православної Церкви вирішувано спільно.

Православні українці раз-у-раз домагались усунення архіеп. Серафима. Це не була легка справа. Треба було повернути назад митр. Діонисія, дістати від нього згоду на український плян і знайти відповідних українських кандидатів. Кандидатура проф. Огієнка мала прихильників і противників. Він був старшою світською людиною, відомим мовознавцем, але не священиком. До того ж, хто знав його ближче, казав, що він надто амбітний, навіть егоцентрик. Але інших кандидатів нелегко було знайти. Були інші церковні люди, але їх українство не зовсім було певне. Кінець-кінцем вирішено, що треба подбати, щоб проф. Огієнко став Холмським єпископом. Другим єпископом для невеликої кількости православних у Краківсько-лемківській епархії мав стати архімандрит Палладій. Митр. Діонисієві залишиться влада над православними в корінній Польщі.

ПЛЯН ПРОЙШОВ

Серед німців такий плян не знаходив підтримки. Треба було безнастанно ходити, доказувати й усувати труднощі. Ген. губернатор відкинув український плян. Митр. Діонисій, очевидно, теж не був захоплений. Все таки проф. Кубійович і радник Вільден, нарешті, добились дозволу від губ. Франка. Тоді вони обидва разом з проф. Огієнком поїхали до митр. Діонисія до Отвоцька. Він погодився на предложений плян. У вересні 1940 митр. Діонисій був у Франка. Тоді справа була остаточно полагоджена так, як цього бажав УЦК і проф. Огієнко.

19 жовтня 1940 року митр. Діонисій при співучасті єпископів Саватія і Тимотея висвятив Холмського єпископа Іларіона (Огієнка). У лютні, 1941 року єпископом став теж архімандрит Палладій. І з цього часу УЦК не займався організаційними справами Православної Церкви, яка вже мала своїх українських єпископів.

Ясна річ, що ще багато разів проф. В. Кубійовичеві та його помічникам в УЦК доводилось робити різні інтервенції в німецької влади в церковних справах. Але ця роля УЦК стосувалась однаково обидвох Церков: Греко-католицької і Православної.

У тих часах я чув декілька разів критичні уваги декого з українців католиків, мовляв, проф. Кубійович ані надто рівно опікується Православною Церквою. Він, справді, опікувався нею, бо Греко-католицька Церква не потребувала опіки УЦК.

Але ніколи не чув я ніяких нарікань на голову УЦК з боку православних. Щойно тепер журнал "Віра й Культура" друкує "revelaції" відомості про те, що УЦК був ворогом православних і, зокрема, Владики Іларіона, борця і страдальця за православ'я.

Якщо Владика Іларіон бореться і страждає за православ'я, то в цьому, справді, винуватий проф. Кубійович. Без його пляну і підтримки проф. Іван Огієнко був би залишився проф. Іваном Огієнком.

("Українські Вісті", ч. 40).

о. С. Юник ЧСВВ

НЕ ТАК БУЛО, ПАНЕ ХОЛМЩАНИНЕ!

УНІЯТСЬКА АКЦІЯ НА ХОЛМЩИНІ В 1939-1944 РОКАХ

Під таким заголовком появилась українською мовою стаття в автокефальному місячнику "Віра і Культура" число 9 з ц. р. Був я наочним свідком деяких подій описаних у тій статті і, признаюсь, належав я до тих, в очах автора, "уніятських місіонарів, що їх гарматні звуки виполохали з холмських сіл".

Коли я прочитав до кінця згадану статтю, то пригадалася мені та вся комуністична преса за залізною куртиною, де я ще так недавно проживав. Брехня, в живі очі брехня і ще більша брехня. Там під комуною болюча і пекуча через свідомість, що нема права ні можности їй протиставитися. У Канаді є воля, можна брехати, але також можна відповісти правдою.

Зачнім за порядком. Автор, нібито холмщанин, пише: "...скасування унії на Холмщині у 1875 р. було зустрінуте з великим вдоволенням". Про цю саму подію пише "Історія України" Дорошенка (сам він православний) на стороні 210: "Догледівшись, що уніятський обряд на Холмщині служить певним захистом української народности й духовим зв'язком з українською Галичиною, уряд (російський) скасував 1875 року унію на Холмщині і жорстокими засобами, силоміць, почав навертати уніятів на православіє". Про подробиці того навертання, про трупи в Дралеві і Пратулині прошу дуже поспитайте, пане Холмщанине, своїх батьків, напевно самі пам'ятають. Мені оповідали про те старі люди з Грубешівщини, а подібне пережив я сам у Галичині в 1945-46 роках.

Холмщанин пише: "Починаючи з року 1905, Холмщина стала полем широкої акції римо-католиків, які перетягнули ¾ населення до римокатолицизму". Чому боїтесь цілої правди, пане Холмщанине? Правда, перейшло багато холмщан на римокатолицизм, але тільки тому, бо на унію не вільно було переходити. Православна Москва дала свободу: або залишитись православними, або перейти на римокатолицизм. Супроти унії дальше була сувора заборона. Так дуже Москва боялася унії. Зовсім подібної тактики придержувалася комуністична влада в 1945-46 роках. Коли римокатолики в Україні могли свобідно практикувати свою віру, то ми українці-католики, не хотячи "навернутись на православіє", мусіли укриватись із своєю вірою. Багато українців таким способом змушено ходити до римокатолицьких (польських) церков.

Холмщанин пише: "...В 1939 р. усі холмські села були заводнені вчителями — галичанами, робітниками..." Так, велика кількість українців; утікаючи перед комуністичною навалою, переселилися на Холмщину. Я сам до них належав і пам'ятаю, як гірко жилося на початку тим переселенцям. Однак вони приносили туди національну свідомість і освіту для національно несвідомих холмщан. Правда, працювали на якихось становищах ці галичани, однак не було напевно ні одного випадку, щоб холмщанин стратив посаду через рівнорядного робітника галичанина. Якщо б не галичани, то поляки заняли б ті самі становища. Пригадаю Холмщанинові про один факт у цьому ж 1939 році в зимі, як православні "подякували" галичанинові за повну посвяти працю. Було це в Холмі. Галичанин, псевдо Луговий, видавав для холмщан освітній періодик, який ні в чому не торкався справ релігії, а одиноко служив справі освіти. Знаю, що автор з великою посвятою й матеріяльними клопотами боровся, щоб тільки прислужитися справі холмщан. Був я в тому часі в Любліні й особисто носив ті освітні брошурки до німецької цензури. Була це скромна, але добра справа для Холмщини. Не довго одначе тривала. Невдовзі повідомлено мене неофіційно через знайомого з Губернаторства, що є донос на Лугового до самого Генерального Губернатора в Кракові. В Лугового перевели ревізію та тільки з великим трудом удалося врятувати його від тюрми. Був це донос саме збоку православних. Видавництво Лугового перестало діяти, а Холмщина так дуже в цьому часі потребувала освіти!.. Пригадую собі, що вже по трьох роках освітньої праці поміж православними холмщанами, стрічаючись у грубешівському повіті з тамошніми людьми, я часто запитував їх: "А хто ви, якої народности?" Завжди православні відповідали: "Кажуть галичани, що ми українці". Звичайно я дальше допитувався: "Ви ж самі за кого себе маєте?" "Певно таки українці, галичани знають, вони вчені" — відповідали. Добру роботу робили на Холмщині галичани католики, хоч не завжди вдячну.

Пише Холмщанин: "У Городлі православні молились в одному з уніятами храмі й мусіли

терпіти 10 уніятів... становище війта займав відданий справі унії католицький діяч з Галичини". А чому, пане Холмщанине, православні правили разом з уніятами в одній церкві? Про це ви замовчали, щоб не вийшла правда, якої чомусь так боїтеся. Був я в Городлі аж два роки, отже напишу цілу правду. Згадану вами церкву побудував перед самою війною василіянин о. Федорик. Помагали при будові не тільки місцеві уніяти (яких було около 200 душ, а не 10), але також наші галицькі Владики, а Папа Римський, крім датку, дав образ Матері Божої. Православні ввесь час будови, як могли, так перепиняли й саботували. Будову одначе докінчено. Коли прийшли німці й війтом став українець католик (Гаврилишин), то він так "був відданий унії", що дозволив, щоби православні насильно (грозячи смертю Стецюкам, що не хотіли віддати ключа) і безправно забрали церкву. Тоді громадка покривджених місцевих уніятів звернулася до о. Федорика, щоб зараз приїхав і рятував церкву, він же її сам побудував. Отець Федорик приїхав і почав заходи в німецької влади про зворот безправно забраної власности. Німецька влада стояла на становищі пошани права власности і була б напевно наказала православним усунутись із нашої церкви. Та наші галицькі католики і той саме вийт станули в обороні православних і скінчилося на тому, що уніяти (а не православні) мусіли терпіти інтрузів у своїй власній церкві. Видите, пане Холмщанине, на біле писали ви чорне, а на чорне біле, зовсім на взірець комуністів.

Пише Холмщанин: "наближався до границь Холмщини фронт. Гарматні звуки виполохали з холмських сіл уніятських місіонерів"... Вибачте, пане Холмщанине, але тут брехня перейшла всякі границі приличности. Був я тоді в згаданому вище Городлі і не тільки не втік перед наближаючимся фронтом, але перетривав фронт і навіть за совєтської влади в Городлі добився з великим трудом справедливости. Усунув із нашої церкви православних, щоб уже більше не "терпіли" одні других під час богослужень. Мій сусід українсько-католицький священик у Грубешові також позістав на місці аж до загального переселення українців. Залишився також отець Мельничин ЧСВВ в Холмі.

Коли ми, католицькі пастирі, залишилися, "на непевне" зі своїм стадом, тоді саме православні пастирі втікали перед надходячим вовком, не зважаючи на свої овечки. Не буду голословний, але подам факти. Мій співбрат православний священик о. А., родом буковинець, утік перед гарматніми звуками наближаючогося фронту. Що одначе дивуватися малому пастиреві, коли його великий пастир, самий Владика втік, полишаючи свою вівчарню, як тільки побачив надходячого вовка. Так зрештою пише сам пан Холмщанин (одну правду написав). Було це 18 липня 1944 р. Наші Владики з Галичини, хоч мали чого боятися, ні один не втік, — всі позістали між своїми вірними. Напевно Владика Іларіон менше терпів бя під Совєтами, як наші католицькі Владики, але страх — великий пан.

Нарешті заризикую виявити свій власний погляд. Була деяка вина галичан католиків у відношенні до православних на Холмщині. Деякі галичани, забуваючи на обов'язки до Католицької Церкви і на свою совість, немов то "для національної єдности", за дуже помагали самій Православній Церкві. Часом виявлялись вони більше "православними", як самі православні. Частіше ходили до православної церкви, як це чинять самі православні. Було це в Люблині десь на початку 1940 року. Приходять до мене кілька юнаків, яко представники української організації молоді, заявляючи, що вони рішили ходити до церкви на переміну — одної неділі до нашої, а другої неділі до православної. Було це ніби для виказання єдности. Нічого че помогло моє вияснення, що не треба мішати національности з вірою. В наступну неділю всі зорганізовано були в православній церкві. Яке ж було здивування наших молодих католиків, коли почули московський слів і проповідь по московськи. Однак юнаки не дали за виграну. По скінченні Богослужения зачали самі українську церковну пісню. Однак не докінчили ні одного вірша, бо православний настоятель церкви вийшов і наказав перепинити пісню. Ще цеї самої неділі оповідали мені католицькі юнаки про цю подію, зовсім вилікувані з "православної психози". Подібна справа була, коли наші католики відбирали колишній уніятський холмський собор для православних. (Так "Українські Вісті" ч. 40). Опам'ятання прийшло доперва тоді, коли їм православні зачали "дякувати" подібно, як це чинить нинішній "Холмщанин".

Пишучи ці рядки не маю на цілі підбурити наших католиків проти православних. Навпаки, ми повинні взаємно себе любити, як співблизькі й діти одного народу. Сам я, проживаючи між православними, дуже мирно відносився до своїх співбратів православних священиків. Одначе коли брат очорнює другого брата, то обов'язком восьмої заповіді Божої є кривду направити. Того обов'язку повинен придержуватися також БОГОСЛОВСЬКИЙ часопис. Тому маємо право вичікувати на справедливе спростування в місячнику "Віра й Культура".

Поступ

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК PROGRESS ЗАСНОВАНИЙ 1929 РОКУ

ЦЕ НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК

виходить у Вінніпегу — осідку Української Католицької Митрополії.

Річна передплата $4.00.

Пишіть по оказові числа, що їх вишлеться Вам безплатно. Адреса газети "Поступ" така:

"PROGRESS" — Ukrainian Weekly
418 Aberdeen Ave., Winnipeg 4, Man., Canada

Василь Королів-Старий

ЗГАДКИ ПРО МОЮ СМЕРТЬ

(5-те продовження)

Поперше я побачив Диканську осінь.

За тих часів моє любе село, що його поважав я за рідне, було майже зі всіх боків оточене, щоправда невеликими, але ж гарними, кучерявими лісами. Все я їх бачив або вкритими темною зеленню влітку, чи з нависами снігу й іскристою намороззю на Різдвяних святах та чорні й досить непривітні на святах великодніх. Але тепер, коли Диканьку оточували широкі золоті, бруватні й срібні пояси лісів, коли повітря було напоєно медом, спокоєм-задоволенням, коли висвячена вровмаєм благословенна земля відпочивала на повні свої чорні груди, а на стернях і межниках лежали ще товстіющі, кіпиві перепели, ах Сам-знай міг їх брати зубами без мого вистрілу, коли ввечері — після цілоденного блукання полями — було так приємно сісти за книжку в тепло натопленій соломою хаті, — моє серце кричало думче, як перед тим кричала моя порізана рука. Минав день за днем, денно я посилав Ліді на умовлену адресу палкого листа, як Сірано де Бержерак своїй Роксані, денно бігав за два кілометри на пошту, діставав газети й різну кореспонденцію, але того, чого так жагуче потребував — не було. Ліда не писала. Тільки в перші два дні по її від'їзді прийшли від неї листи, а далі — неначе вона від'їхала в Австралію.

Краса осени для мене померкла. Увечері я мало розумів з тих книг, що тримав їх перед своїми очима. Числив журбою дні й години. Ні в полях, ані в лісах не знаходив собі спокою, а — головне — відповіді на питання: що ж, власне, сталось? Може тяжко занедужала? Може необережно десь згубила мій лист і він потрапив на очі її тата? Може їй "підложила якусь свиню" Женя? І щодня народжувались у моїй голові сотки нових чорних питань, що кружили в мозку, як он кружить уже галич понад бронзовою щіткою пшеничної стерні. Але довідатись не було можна: нізащо не хотів я прозрадити не так свою, як у першу чергу, Лідоччину таємницю. Треба було ще терпеливо витримати яких п'ять днів, а там...

***

Але ж і протягом тих п'ятьох днів моя смерть ще раз нагадала про себе.

Рука вже майже цілком загоїлась. У всякім разі можна було зовсім певно тримати рушницю-туркинку. Я клав до ловецької торби їжу, оперезувався чересом із патронами, свистів на псів та зникав на цілі дні, щоб блукати в позолочених лісах, по стернях та поміж вируділіми очеретами, що шелестіли мені сумної пісеньки про зраду коханої, повторюючи за Проперціем:[17])

"...Не всякі немочі людські є ліки,
На рани ж від кохання й досі не
залишилось нічого!.."

Так, не було нічого, крім одного: терпіти! І кому яка користь із того терпіння, що так гойно культивується на нашій планеті? Що додасться до плюсів життя на ній хоча б із того, що от і я, щойно потерпівши дещо муки фізичні, тепер терплю ще гірші духові?.. А може вони на те, щоб людина мала хвильку подумати про мету свого життя, чого за перманентними радощами не помічає? Може через терпіння в цьому світі, що сам є самим контрастом, потім ще дужче опоюватимешся радістю...

Та ж і філософія була безсила допомогти, особливо в цій порі, коли до обіду — ще літо, а по-полудні — вже осінь, і коли взагалі сумно на світі самітньому творові. Тож з кожним новим днем моя розпука дорослала, як говорив отець Гармоген, до "сапогея",[18]) я вже не міг більше зносити самітности й запрошував на влови ближчих мені селянських хлопців.

Упереддень мого від'їзду до Полтави, зайшли ми дуже далеко по течії Говтви. І дарма, що не взяли з собою собак, полювання було дуже щасливе. Саме тому ми довго затримались на перелогі. Коли ж, навантажені качками й маючи на плечах два тяжких зайці, вже за-темна вирушили додому, враз огорнула нас сліпа осіння ніч. Ослепла ж вона, бо почало мрячити. Ще трохи — і дрібна мжичка потроху перетворилась на докучний осінній дощ. За півкроку поперед нас посувалась чорна, вважа запона, що з кожним нашим спотиканням на розмоклих межниках ще більше чорніла від наших нарікань. За годину ходи названня ми переконались, що йе лише збилися з пільної доріжки, але ж і взагалі втратили орієнтацію. Я вже давніше знав, що, коли людина збчудить, то все завертає праворуч, бо майже в усіх людей права нога — трохи коротша за ліву. Тож на мою думку — ми сковзались по в'язких рілях, ніби "ходили навприсядки" — праворуч. Але ж один із товаришів усе "був при своїй думці" — протилежній. Можливо, що була це рідкість з коротшою лівою ногою, мовляв — шульга на ногу. Він цілком збивав усі мої вирахування. Не лишалось нічого, як пустити наперед того кремезного, кованого перубійку.

Та ж сказано в святім Письмі: "Коли сліпий поведе сліпого, оба впадуть у яму". І не тривало довго, коли ми, задні, зненацька вчули близько спереду незрозумілий шум, потім за шустотом — віддалений вже гуп! І відкілясь здолу — голосний стогін. Наш провідник злетів із кручі в провалля й тяжко стогнав із чорної глибини.

Для сьогочасних читачів треба додати, що за тієї доби ще не існувала ні сама навіть ідея електрич-

[17]) Секстус Проперціюс, римський поет (50-15 пер. Хр.), автор пристрасних, сильних елегій.

[18]) Гра слів: замість "до апогея" (до верчика).

них кишенькових світилень чи запалювачів. І хоч я в своїй мисливській торбині мав пуделко сірничків, воно, витягнене мокрими руками під дощем, "не робило служби". Що ж я квапився, чуючи стогнання в проваллі, черкнув незручно — і сірничин полетіли тією ж дорогою, що й наш шульга. Не було вибору: ми полізли з кручі додолу напомацки.

Глеєві стрімкі стіни прірви плили з нами додолу, нераз доводилося покотитись кілька кроків у багні, раз я вгруз просто обличчям у несподіваний розмоклий виступ глею. Це замість Лідочки поцілувало мене мокре провалля! А в голові крутилася на всі боки цитата з "Енеїди":

"Дідона ж мала раз роботу, як з ним побігла на охоту".

Нарешті, ми знайшли свого камрата. Він вже отямився, сидів у болоті й стогнав, лише обмацував свої крицеві кінчини. Всі були цілі — такі ж бо витримають усе! Але нарікав, що дуже болить у ребрах, бо впав він грудьми на свою рушницю — важку "пістонку".

— Та дяка Богові, — сказав я. — Все ж таки не так зле, як могло б бути, коли б ми тут заспівали: "Поломив, потрощив ребра й кості"!

Товариші хотіли йти далі. Та я запротестував: куди вже там іти? Щоб таки напевне зломити в'язи коли не в цім, то в другім проваллі? Знайдім навпомацки в стіні якийсь виступ, щоб не лило цівкою на голови, потримаємось один до одного й пересидимо так до світанку.

На тому й стали. Знайшли кут і під ним, як зайці, просиділи ніч, що була досить тепла, але безконечна.

А світанок приніс нам чимале здивування: ми сиділи на виступі крутого берега. Він урвиськом навис над болотяною Говтвою, що срібним меандром обшивала наш гнідий глиняний вибіжок. Зробили б ми найбільше зо три кроки вперед (назад — не було й можна!), — злетіли б стрімголов у воду, що була тут, на закруті підмитого берега, досить глибока.

Та ж мана хоч і довго водила нас, таки до неминучого загину не довела. Заплатили ж ми за нашу нерозважність досить дешево: стратили качок і зайців, подрали одіж, понабивали собі садна на колінах і ліктях, промокли до кісток та вивалялись у глею так, що потім за ціле життя ще тільки раз довелось мені вмазатись не менше. Можливо, однак, що з того "щасливого випадку" було в моїх суглобах заложено перші підвалини артритів, які по кількох десятиліттях примусили мене дуже докладно згадувати про цю пригоду над Говтвою. Сказано ж: "Кожна пригода — до розуму нагода".

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge)
EM 3-8828
Toronto

*

Справедливо, що життя є боротьба. Та ж не кожен собі усвідомлює що в першу чергу є це боротьба з небезпеками. Тільки ж тисяч небезпек ми й не помічаємо. В самому нашому організмі заложено безліч охоронних приладів — фізичних, хемічних і механічних. І студіюючи природничі науки, дивувавсь я сильно, коли дізнавався про хемізм ензимів, про механіку серця, про фізику ока. Не спинятимусь на цім дивовижнім для мене питанні, хоча й кортить у двох реченнях сказати для тих, що природознавства глибше не студіювали, бодай про так званий Майснерів сплїт. Це — сіточка ніжних нервових волоконців, заложена під слизовою оболонкою наших кишок. Існує він на те, щоб упіймати, коли в наші кишки втрапить якийсь гостряк (а скільки ми їх, ковтаємо, не помічаючи!), який може не в одному місці пошкодити кишкову слизівку, а те може причинитися до затяжної немочі або й викликати смерть. А механіка того уловлення така. Їжа пересувається в кишках від шлунка до виходу. Вона посуває з собою й гостряк, скажім шпичку (з троянди, чи кісточку з риби). І от, щойно гостряк легенько діткнеться слизниці, — вона враз стискнеться й захопить гостряк, притримає його, аж маса дальшої їжі, що просувається додолу, не поверне його тупим кінцем і тим тупим кінцем віднесе його далі. Та ж кишки хитаються сюди-туди, в них їжа обертається (щоб усі її частини прийшли в дотик із слизовою оболонкою, що висмоктує поживину) і той самий гостряк знову починає йти вперед шпичкою. І знову, щойно діткнеться слизниці, буде нею вхоплений, а нова їжа оберне його тупим кінцем наперед. Отже, поки така шпичка перейде наш довгий кишковий шлях, вона одна могла б сто крать ушкодити наші кишки, як би не той охоронний прилад. А ми, їкши дрібну рибу, могли за один раз проковтнути й сотку маленьких, прегострих кісточок. Тобто протягом якихсь шости годин, що ними з'їджена нами рибка та її кісточки пересунуться через наш кишковий шлях, ми десять тисяч разів піддягали небезпеці!

Мабуть цього прикладу вистачить, щоб усвідомити собі, "како опасно ходите" по цій дивній планеті, де на кожнім кроці "з журбою радість обнялась". І коли б кожний, найспокійніший старший чоловік, що тихо-мирно просидів своє життя на однім місці, в якомусь глухому селі, потім пригадав от так, як ось я намагаюсь тут пригадати небезпеки, що загрожували моєму життю чи бодай здоров'ю, — то був би аж здивований. Що ж я був дуже непосидючий та небезпеками нехтував, то їх дійсно було аж досить на моїй довгій життєвій дорозі. Поминаючи тут усякі, часами дуже драматичні пригоди, що однак просто не загрожували моєму життю, було дуже багато й тих випадків, коли смерть явно простягала по мене студену руку. Що ж обставини вільного руху в літку, на феріях давали мені багато нагод потрапити чи й навмисне ув'язнути в більші або менші пригоди, то переважно такі нагоди приходили саме в літі.

(Далі буде)

В. Буженко

САМОВИХОВАННЯ

Св. Августин висловив колись одну велику правду, а це: "Бог сотворив тебе без тебе, але не спасе тебе без тебе!" Цей афоризм можемо примінити зовсім слушно і влучно до виховання: "Нікого не виховають, якщо він *сам себе* не вихове!"

Чинники нашого виховання, себто родина, школа й Церква кладуть тільки зовнішні умовини під наш духово-тілесний розвиток, але найважчий тягар виховання паде таки на самого виховаця. Тому буває, що такий вихованець нераз переростає своїх виховників. Скільки то великих людей мало за вчителів особи маловідомі й малоталановиті, а вони самі, учні тих малих, випливли високо на верх у суспільній драбині. Це зробило саме те, що вони не тільки *давали* себе виховувати, але щобільше самі *виховувалися!* З того й виросла відома приказка: "Я тобі свого олію в голову не наллю, як ти його в себе не маєш" — часті слова виховників до вихованців!

Щоб далеко в позички не ходити, подивімся на одного такого в нашій рідній історії, який умів належно самовиховатися. Ним був наш відомий святий: священомученик Йосафат, архиєпископ Полоцька, з XVII віку.

Читаючи його життєпис, стрічаємо в його ранніх роках одну чудесну подію. Коли мати повели його до церкви, то малий Івась, бо так він був охрещений, побачивши Розп'ятого, спитав, що це за людина? Так мати пояснила йому, як уміла. І може б ця подія не була перейшла в історію та не закінчилась була таким чудом, коли б цей малий волиняк із княжого міста Володимира не сприйняв із великим запалом і серцем палким маминої розповіді. Ця його співпраця і живе сприйняття маминої мови так Ісусові сподобалися, що Він зволив із Свого боку кинути іскру в серце дитини, іскру яка тліла його все життя і давала силу перемагати, в службі Божій найбільші труднощі!

Потім, як уже доростав, дали його батьки до Вільна на науку купецтва. Уявіть собі становище того юнака, який попав у великоміське життя, бо тоді Вільно було столицею Литви й Вавилоном усяких народів і віровизнань. Остається там Йосафат без чулої батьківської опіки, без відповідного вчителя, без мудрого і второпного провідника. Але на поміч йому приходить капітал, який собі здобув у молодших роках: навик до обов'язку, любов до Церкви, до чесноти. І тут цей капітал, ця духовна готівка, помагають йому вести життя чесне і прикладне. Хоч мав багато спокус та переслідувань, одначе не заломився. Він наснажує своє релігійне життя до найвищої міри, хоч проти цього був його найближчий опікун, радник Попович, і за це навіть побивав Йосафата. Хоч Йосафат бачив довкола себе цілком противний спосіб життя, але він на нього не зважав, навіть не злякався того, що черне че життя тоді було дуже низько впало. Ні! Він вибирає стан, до якого кличе його Господь. Він хоче причинитися до відродження українського народу і то на найшляхотнішому полі, бо на релігійному. І це йому вповні вдається. Потім як єпископ мало мав він звохоти вести своє боговгодне життя і то на користь свого рідного народу. Навпаки, він кругом бачив, як вислугувалися землячки перед Варшавою та Москвою і коли б він був пристав до котрогось із тих таборів, то були б його озолотили. Навіть, скажімо, як би був пішов у польський табір, то не був би стратив того скарбу, що є *віра праведива*, бо поляки, хоч латинники, але були католики. Та св. Йосафат того не робить: він іде за тими вказівками, які колись дістав дома від родини, йде за тим, за чим його кличе українське минуле та старається про загальне добро цілого українського народу.

А головною причиною того наставлення св. Йосафата було, що він *уповні приміние до себе систему самовиховання!* Найбільше таки старання присвячував *культові своєї особи на законах Христа*. Він виплекав у себе таку особистість, що вона притягала навіть найбільших противників, вона не тільки притягнула до себе цілі тисячі українців і білорусинів, але, що більше, притягнула самого Небесного Бога, Який уже за життя Йосафата чудесно виявляв свою прихильність до цього найбільшого з українців!

До самовиховання і нам треба взятися обіруч: у нас, на еміґрації, часто родина не дописує, школа тим паче (навіть інша школа ще нас намагається звихнути в наших найвищих ідеалах: Бога й батьківщини!), врешті не все може виконати належно своє завдання й Церква наша. Тому ми самі себе виховуймо: хоч маленьке наше знання свого народу, не аж так уповні ми знаємо свою мову, бракує ще чимало до повного релігійного знання і світогляду. Ми тим не зражуймося, а стараймося самі особисто помножити ті часто аж надто скупі таланти, які ми отримали дома, в школі й по інших добрих середовищах. Оперуймо ними, стараймося їх розвинути самі, все наше зусилля звернімо на розріст у нашій душі українського й релігійного первня. Тільки власною працею станемо тим, чим нам треба бути, до чого нас Бог призначив і покликав. Всяке зовнішнє виховання, воно конечне й корисне, але без внутрішньої праці, без волі тим зовнішнім вихованням покористуватись, ми не вийдемо на повних людей, ми не виконаємо свого життєвого завдання ні як християни, ні як українці!

А тепер при кінці спитаю вас: як називається українець, який має найширшу славу в світі, якого всі вшановують рік-річно по всіх частинах земного глобу? Може Шевченко? Франко? Сковорода? Мазепа, Хмельницький? Ні, таки той самовиховник св. Йосафат! Так, його шанує

ввесь католицький світ. По всіх календарях Католицької Церкви, навіть у наших політичних противників, які нас не хочуть признати, в день 14 листопада нового стилю ми знайдемо: святого Йосафата! А він не садився на якусь там зовнішню пропаґанду, навіть тоді, коли інші православні єпископи писали наввипередки по польськи навіть між собою, то цей св. Йосафат знав писати по українськи. Скажімо на сучасному: був свого роду "шовініст", а його таки ввесь світ шанує! Тому йдімо його слідами: як ми себе не виховаємо, то другі того не вчинять!

Д-р Дмитро Бучинський

СЕРЕД КОРИСНИХ КНИЖОК

Живемо в такому тяжкому часі, що люди, яким бракує повної христ. духовости, навіть злу книжку, обридливу порнографію відважуються боронити й називати її мистецьким твором. Забувають вони, що диявол є великим майстром і часто навіть звичайне сміття, для духово сліпої людини, робить "золотом". Заводити на цю тему дискусію було б зайвим, бо сліпця від народження тільки Христос міг уздоровити. А всетаки доведеться ствердити, що в нас є ще добрі християнські душі, що бороняться проти злої книжки й нап'ятновують її появу. При цьому треба сказати, що в останньому часі появилось у нас немало добрих книжок, які, на жаль, чомусь не мають попиту серед нас. Може тому, що забагато в нас різнородних життєвих клопотів, а може навіть тому, що тих клопотів самі ми шукаємо собі забагато, забуваючи, що наше життя надто коротке, щоб посвячувати його виключно для накопичування матеріяльних дібр, яких зі собою не заберемо, про які нас, коли вже переступимо поріг вічности, навіть ніхто не спитає. А діти наші? — хтось може спитати. То ще дуже велике питання: чи, залишаючи нашим дітям завелике матеріяльне забезпечання, робимо їм добро чи кривду? Пригадаймо собі євангельську притчу про нерозумного багача, що розбудовував свої клуні й засіки на нове жниво, але забув про свою душу. Нашому народові, навіть коли дивитися на нашу душу під кутом національних інтересів, не треба несвідомих мучеників, навіть коли ми їх будемо рахувати цілими мільйонами, а треба багатирських християнських палких душ, що мали б силу сказати безбожному московському комуністові: "Навіть убий, а не здамся".

Не буде ніякої користи, ані Богові (Господь Бог від нас ніякої користи не потребує, але бажає спасіння нашої душі, Д. Б.), ані Україні також і з таких літеплих душ, що "за шмат гнилої ковбаси" продадуть її на міжнародньому ринку, нехай за великі суми американських долярів. Як сам Христос потвердив: як не можна двом панам служити, так не можна служити двом батьківщинам. Хто твердить, що він спроможний повнити таку службу, то він обдурює свою маленьку душу, бо в такому випадку він залишиться індиферентним наймитом, якому всеодно кому служити, а ніколи він не буде чуйним вартовим.

Першою і останньою школою нашого релігійно-національного виховання, як на Рідній Землі, так на чужині — сьогодні — є наша християнська родина, яка не обійдеться без доброї християнської книжки. На жаль, у сьогоднішньому зіпсутому світі, можемо говорити навіть про злу християнську книжку. Таке твердження, логічно, звучить абсурдно, але сам факт незаперечний. Його можна доказати, черпаючи арґументи таки з нашого недокровно-християнського життя.

Слава Богу є у нас люди, що трудяться для нашої душі. Є дійсно християнські видавництва, що готові нам постачати добру й корисну книжку для нашої родини, але постійне "клигання" цих видавництв доказує нам, що нема в нас багато дійсно християнських родин, а цим самим уже бракує християнських душ.

Згадаймо заслужене В-во ОО. Василіян у Нью-Йорку під назвою "Слово Доброго Пастиря", що закінчило вже десятий рік своєї праці, яке досі видало 80 всевартісних книжечок. Видно, що видавці були дуже великими оптимістами, бо видавництво розпочали щомісячними книжечками, за винятком вакаційного часу, а мусіли обмежитися до видавання однієї книжечки раз на два місяці. Чому? Цілком просто: нема читача. Коли ми приглянемося ближче останнім сторінкам цих книжечок, то беззастережно ствердимо, що серед читачів нема нашої "провідної" еліти. Часто натрапляємо на людей старих, що живуть зі старечої допомоги, людей, що правдоподібно не їздять наймодернішими автами, але мають дійсно велику християнську душу: пам'ятають про своїх померших, пам'ятають про живих, і дуже часто, зі своїх скромних прибутків, фундують "Слово Доброго Пастиря" також для своїх сусідів, знайомих, а навіть для залишенців ув Европі. Коли поглянемо під цим кутом на видавців і читачів "Слова Доброго Пастиря" (на основі останніх сторінок майже кожної книжечки, Д. Б.), то ми повинні сказати, що маємо добрих пастирів, але вони не мають доброго стада. Якесь воно дуже миршаве, виглядає на схворовань.

А треба сказати, цілком щиро, що у збірці "Доброго Пастиря" появилось багато таки дуже цікавих і цінних, ми сказали б — окремих праць, не тільки з ділянки основ християнської віри, але також із нашої історії, історії нашої Церкви, на їх сторінках дуже поважно потрактовані питання соціяльного характеру — родини, молоді, зокрема багато уваги присвячено вихованню молоді. Ми певні: коли б забезпечити це, вже заслужене для нас Видавництво відповідною кількістю передплатників, то його можна б, за короткий час, розбудувати й поставити на ще кращому рівні, але все те залежить від нас і нашого зацікавлення не так християнсько-виховною літературою, а християнською душею нашою та наших дітей, яких ці християнські книжки вириватимуть із смертного та підноситимуть до безсмертного.

Не більше щастя має на чужині наш український Гердер, Олександер Мох зі своїм В-ом "Доброї Книжки". У цьому в-ві появився цілий ряд споминів, серед яких маємо нпр. спомини Юрія Мозіля. Тут почали друкуватися "Нариси з історії України" покійного о. Теофіла Коструби, ЧСВВ, у яких автор дає насвітлення нашої історії під цілком іншим аспектом, навіть дещо противним нашій історичній традиції, та це насвітлення вірне, аж проситься зревідувати наші погляди, так часто засмічені ненашими міркуваннями, а запозиченими в наших ворогів, які хотіли б бачити нас і нашу історію тільки з аспекту своїх власних загарбницьких інтересів. Покійний автор виходив із цього становища, що час покінчити з ганебним: "За нашон і вашон вольносьць", яким потішали нас наші західні сусіди, щоб піддурити наше і християнське і національне сумління, а треба нам починати боротьбу за нашу і їх свободу, треба брати ініціятиву в наші руки. Саме це була найважніша причина ревізії сторінок нашої історії, які записані так, як вони відповідали тезам наших ворогів, а не історичній дійсності і стремлінням нашого народу. Але, що ж? В умовинах окупаційних ці "Нариси" не могли побачити світу, бо їх сторінки був би "злизав" окупаційний прокуратор. Маємо їх рукопис на чужині, маємо видавця, а не маємо книги, бо не хочемо навіть знати: за що повинні ми боротися. Це не є просте явище, це не така доля кожного поневоленого народу, як дехто твердить, а доля раба, що боїться своєї власної тіні.

В цьому в-ві появилася прецінна праця, дуже на часі, пера о. д-ра Ісидора Нагаєвського: "Рим і Візантія", але хто поцікавився цією працею, єдиною в нашій історичній літературі? В нас, дехто носиться з Візантією, як баба зі ступою, повторяючи видумані сторійки тільки на те, щоб нашу довгу історію узалежнювати все не від дій нашого народу, а від сусідів, забуваючи, що ми маємо старіше минуле, як мала навіть Візантія, що Візантія все, що робила робила для себе, а не для нас.

Візьмім останнє видання цього в-ва "Відродження Церкви в Україні 1917-1930" пера Митрополита Василя Липківського. Це праця перед якою треба глибоко склонити голову. Вона відкриває нам цілком нові сторінки з історії української Церкви, над якими ми так довго дискутували, так довго, сказали б розбивати собі голови, а показалося: як мало ми знаємо цю історію! Прочитаймо ці сторінки, а побачимо скільки в них болю. Болю, а не примітивізму! Це не є дешевенький памфлет д-ра Володимира Чехівського, а фундаментальна праця, яка вказує на помилки. На жаль ми помилок найбільше боїмося і про них не любимо згадувати. Це не є те саме, що виминати помилок. Де ж там! Ми їх робимо на кожному кроці, в кожному випадкові саме тому, що не вчимося з помилок наших попередників. У "Відродженні Церкви в Україні" Митрополита Василя Липківського ми бачимо трагедію великої християнської й української душі. Цим самим трагічним шляхом іде нас багато й тепер, думаючи фальшиво, що Україна може бути тільки православна, що син Католицької Церкви — не може бути навіть українцем. Який страшний примітивізм абсурдного думання! Треба сказати й підкреслити, що праця Митрополита Липківського — це найцінніший документ нашого часу, але треба також покласти виразно питання: хто ним цікавиться, хто над ним поважно призадумався? Легше робити безосновні здогади, полемізувати над дрібницями, які навіть торби січки не варті, як поважно й серйозно призадуматись над основним питанням нашого життя. Маємо великий скарб — нашу душу, але замість іти з нею туди, куди вказав нам Христос, продаємо її за безцін різнородним, циганським мінайлам.

Ще в 1955 році, у В-ві ОО. Василіян у Торонті появилась, у перекладі з французької мови о. Й. Прокопова, ЧСВВ, книга пера св. Тереси від Дитяти Ісуса "Історія душі (автобіографія)". Це дуже гарне й корисне видання для нашої християнської душі. Відповідно до вартости цієї книги можна сподіватися, що за п'ять років вона розійшлася повністю і принесла багато духової потіхи нашим, розп'ятим чужиною і тугою до Батьківщини душам. Це було одно з найкращих наших видань, що дійсно могло конкурувати з подібними виданнями християнських видавництв західньої Европи. "Історія душі" — це було скорочення трьох рукописів св. Тереси від Дитяти Ісуса. Тепер, у перекладі о. Юліяна Прокопова (дуже можливо, що це навіть цей самий перекладач, Д. Б.) появилися у В-ві квартальника "Слідами Малої Святої", Париж, 1960 всі три рукописи св. Терені від Дитяти Ісуса, заголовлені "Автобіографічні рукописи". Книга має 268 і 3 непаґ. сторінок малої вісімки, засобами "Першої Української Друкарні у Франції" в Парижі. Папір добрий, книжковий, але видання багато скромніше від "Історії душі".

Навіть, коли хтось читав "Історію душі", то ручаємось, що "Автобіографічні рукописи" прочитає не тільки з приємністю, а з дійсною духовою насолодою. І книжка ця читається симпатично, як найцікавіша повість, і має вона силу дати багато корисного нашій душі. В цьому випадку і "Історія душі", і "Автобіографічні рукописи" стануть нам у великій пригоді, бо св. Тереса від Дитятка Ісуса також була дитиною, навіть дуже живою й вередливою, також була людиною, що мала перед собою, нераз, здавалося, непереборні трудноці, але шлях до святости таки знайшла.

Перед нами ще одна симпатична книжечка пера Михайла Островерхи: "Великий Митрополит. Слуга Божий Митрополит Андрей Шептицький, ЧСВВ", що появилася накладом автора в Нью-Йорку 1960 року. Книжка 48 сторін великої вісімки, видана на дуже доброму папері, без зазначення друкарні, обкладинка, стилево належить Якову Гніздовському, хоч це в книжці не зазначено.

"Великий Митрополит" Островерхи — це дуже поважний і вартісний вклад у літературу про цей великий Божий дар для нашого народу саме тоді, коли ми на перехресті наших історичних доріг. Міркування автора залишаємо читачеві, але є де-

що в книжці Островерхи, чого не знайдемо ніде — це непромінаючої картини дитячого спогаду, коли автор зі своєю матір'ю стояв "у церкві, на самому передні, міцно тримаючись за її спідницю. Головний престіл у сяйві свічок. У святочній напруженій тиші залунав у церкві співченців. Інші вони середину церкви. Зупинились наперед. До престолу наближалась високо постать Архиєрея Андрія Шептицького ЧСВВ, Єпископа Станиславівського. Перед хвилиною він клякнув на коліна, а врешті приклав хрестом до долівки й поринув у молитву...

Запам'ятав я лише цей фрагмент.

І добротою вимовне обличчя Його..."

Щоб пережити тільки цю єдину картину варт прочитати цю книжку, щоб побачити в ній нас самих і своє дитинство. Можна дуже жаліти, що автор почав свого "Великого Василькина" такими чудовими й цінними пірначними згадками зі свого дитинства, а не дотримав вижки до кінця в стилі ліричного спомину, в якому саме сила Островерхи-автора.

Закінчуючи ці наші скромні міркування на тему добрих і корисних книжок, що появились на нашому книжковому ринку в останньому часі, хочемо таки виразно щераз і пакн підкреслити, що ми маємо всі можливості, щоб така книжка в нас була, а недостає нам доброї волі. Це сумний наслідок того, що ми не відчуваємо дійсної спрагн нашої душі, не відчуваємо, як вона просить для себе їжі та пиття. Погрузившись по самі вуха в цих щоденних клопотах, які реально може навіть не існують, а які ми самі собі вишукуємо, ми "йдемо з духом часу" і не беремо до рук католицької доброї книжки. Та цей дух часу такий мізерний, що направду розумним людям треба б над ним гірко ридати.

Вільгельм Гюзерман 17)

НА БОЖИХ ОКОПАХ

історична повість із часів французької революції

В ГОЛОВНІЙ КВАТИРІ ГОСПОДНІЙ

І знов зацвіли черешні в Монтбернаді. І знову хіт Фелікс блукав по парохіяльному саді та зиркав по зелених галузках, чи не чехас там на нього опірене сніданя. Але черешні стояли німі. Здавалося, що в тих жахливих часах не лише люди, але і птиці відучились співати. Бе, і сад, що його старий коцур побачив, був геть сумний. Грядки городиня в парохіяльному городі стояли неуправлені. Зів'яла капуста й салата поспускали змучено свої зелені голівки, а скрізь розрослася буйно хопта. Понуро і порожньо було і в цілому великому домі. Його одиноким мешканцем був хіт і кільна мишей, на які Фелікс улаштовував полювання, коли голод дуже вже йому дошкулив. Відступного священика, який тут проживав, стяли кільна тижнів тому на ринковій площі в Пуатіс. Зникла кудись і його "мінка", якій він віддав честь як "богині розуму" на вівтарі в Монбернажі, а опісля з нею "повінчався". І ніхто не знав, куди вона ділася.

Попри парохіяльний сад змучено штигульках якийсь чоловік, спираючись тяжко на своїх милицях. Біля огорожі-муру задержався й обтер піт із чола. Во хоч це був цолиш червень, сонце пекло без милосердя. На вулицях була тишина. Село виглядало мов вимерле. Але хтось поспішно надходив із-за черешневої вулички. Якийсь юнак вибіг з-поза закруту і на волос був би перевернув каліку.

— Ти, дурний неотесо, не можеш трохи вважати? — забурмотів до хлопця каліка і знову сперся на милиці. Перелякиний хлопець став вибачатися, та нагло здержався й виркнув очі.

— Майстре Касандр, ради Бога, це ви, справді ви?

— Так, це я — відповів той сумно всміхаючись. А там, приглядаючись здивовано високому, чорноволосому юнакові, сказав: — А ти будеш Роберт Бернар? Але, хлопче, де ж ти подівався? Я не бачив тебе кільна тижнів, від коли я дома. Та ти не приглядайся мені так здивовано: я залишив свою ногу у Вандеї. Касандр, який міг витягнути з рова віз із волами, став тепер калікою і мусить уважати, щоб якийсь нездара не перевернув його! Ха! ха! ха!

— Але ж я не зробив цього навмисне — відповів зніяковіло хлопець. — Знаєте я не був іще дома в матері...

— Так? — усміхнувся добродушно велетень Касандр. — То ти справді мусиш спішитися. Вігом!

Проте юнак мав іще щось на серці. — А що сталося з пекарем Конвертіє? — спитав непевно. — Він був також у Вандеї...

— Ох, він здоровий дома й випікає хліб. Приніс додому обі ноги й обидві руки, хоч і як не щадив себе, коли йшлося проти червоних. Чудо, що він залишився цілий. Але його жінка і його хлопець певно вимолили це для нього. Для того він задержав свої чотири-лаби. Та хто міг молитися за старого парубка Касандра? Ну і длятого нога мені втекла, ха! ха! ха!

— Слава Богу! — промовив Роберт, який мабуть не дочув останніх слів коваля.

— Що? Ти велетне, сказав "слава Богу", що я стратив свою ногу? — галасував Касандр.

— Але я такого не думав — виснував почервонілий юнак. — Я думав "Слава Богу", що пекар Конвертіє вернувся здоров домів. То десь утішився Павло!

— Ще й як! Трубить знову з цілого серця!

— Вкоротці я його знов почую — засміявся весело Роберт. — Але тепер іду вже до мами, здорові були, майстре Касандр!

І вже зних на найближчому вуличному закруті. Годі описати щастя пані Густи, коли знова побачила дома свого старшого сина. З журби за ним вона посивіла та й кільна нових зморщок прибрало її обличчя. З радости вона просто не знала що й казати, коли юнак оповідав їй із блискучими очима про Бому мандрівку через міста й села дісцезії. Гляділа лише на сина, бачила худе хлоп'яче обличчя, дотикалася його худих рук. Врешті промовила: — Так ти знов тут?

— Але ж, мамо, я думаю що ти нічого не чула з моєї розповіді — сказав Роберт з докором.

— Так, так я все чула — справдувалася пані Густа трішки непевно, — але тепер ти знов дома!

— Так, але незабаром піду знов у мандри! Я повинен піти знову, правда мамо?

— Я мушу перше поговорити про те з о. Кудреном — відповіла отягаючись.

— Де можна його тепер знайти?

— Цього не можу сказати нікому, хіба тобі одній, — відповів юнак — він живе на вулиці Олерон у Пуатіс. — Господи! — зітхнула п. Бернар, — президент кримінального суду встановив премію на голову о. Кудрена у висоті тисячі франків...

— Оце ж і нарвуєся він на такі великі кошти! — засміявся Роберт, затираючи вдоволено руки.

Пізніше видалося о. Кудренові чудом Провидіння та, що по його поверотні до Пуатіс зайшов він на вулицю Олерон. У днях жахливого страхіття, об'єдналися на тій вулиці люди, що невстрашно жертвували свое життя на службу Господеві. Можна було без перебільшення назвати дім на вул. Олерон "Головною Божою Кватирою" в Пуатіс. Жінки з міста оснували тут товариство, без статуту й обітниць, тільки з присягою служити Божій справі, де лише знайдуть можливість для того. Лише кільна з них жили при вул. Олерон, решта ж по закінчені праці, вертались домів. Сила праці, яку взяли були на себе добровільно "Самітні" — бо так звалося товариство — була величезна. "Самітні" обходили всю нужду й бідУ: несли потіху до кімнат бідаків і скрізь, де тяжка журба мучила людські серця. Вони тайком приносили хліб і зупу до нужденних приміщень та скрізь очі хоробрі помічниці разом із своїми дарами залишали усміх радости й промінь надії. Вони опікувались осиротілими дітьми, мили їх розчіхрані голівки, латали підрану одежу і учили їх правд св. вірн. Вкоротці стали ті їх кухні й кімнати святим Божим домом, де діти з блискучими очима слухали слів "Самітних". Головно піклувалися ті жінки незаприсяженими священиками, яких у днях страхіть літа 1794 року переслідувано незвичайно зайло. Для незаприсяженого дім при вулиці Олерон був відчинений день і ніч.

Перейнятий глибокою боговійністю слухав о. Кудрен оповідань пані Гофро, оповідань про товариство "Самітних".

— Дав би Бог, — сказав зворушений — щоб "Самітні" не були більш самі, а щоб їх учинки стали відомі на цілий світ. Але, скажіть мені, звідки ви берете силу до того всього? Ви ж знаєте, що кожний ваш добрий учинок наражує ваше життя на найвищу небезпеку. Вас не пощадять, якщо все те відкриють. Скажіть, як це діється, що слабі жінки заховали такі хоробрі серця тоді, коли сильні заломились? Звідки черпаєте цю чудову силу?

— Ходіть зі мною, отче, — сказала п. Гофро і з блискучими очима повела священика до зачиненої кімнати. При головній її стіні був вівтар. На престолі прикрашеному рожами, було кільна свічок. Перед животом горіло мале, червоне світло.

— Вічне світло! — промовив тихо о. Кудрен, щоб не перешкодмувати двом жінкам, що навколішках побожно молилися перед вівтарем. — Вічне світло! Хіба ви маєте і Найсвятіші Тайни?

Пані Гофро мовчки притакнула. Тоді священик приклякнув боговійно та став молитися до великого Самітника, що замешкав поміж "Самітними".

— Дві з нас адорують на зміну Найсвятіші Тайни день і ніч — виясновала п. Гофро, вийшовши зі священиком із каплиці. — І все знайдеться в нас священик, що відправляє Службу Божу. Саме ті години молитви, в яких беремо всі участь, дають нам силу й відвагу видержати.

— І не боїтесь, що відкриють вашу тайну? — спитав здивований о. Кудрен.

— Господь стоїть при нас і буде нас хоронити — відповіла жінка.

Зворушений священик стиснув її руку. — Ви мене все засоромите...

Від тієї ночі на в'язанці соломи в Шатлеро о. Кудрен не залишив свого плану: шукати за людьми, які були б готові на жертву й покуту, щоб надолужити Господеві за злочини того часу та зберегти Його караючу руку благословення. І ось тепер сам Господь завів його в гурт людей, які найкращі думки о. Кудрена вводили самі в розгар життя!.. "Самітні" попросили невдовзі священика, щоб став їх постійним духовим провідником та дорадником. І ось відчув о. Кудрен, що він стоїть на порозі нового життєвого завдання. Не захолалося воно довго тайним перед червоними, що о. Кудрен появився знов у місті. То й не було нікого помім якобінцями, хто б не хотів здобути собі нагороду тисячі франків. Та разом із небезпекою зростала в о. Кудрена якась незломна воля й просто надлюдська сила. Інші священики, що скривалися у Пуатіс, напоминали його бути більш обережним. Навіть найвідважніший о. Сое, що в часі неприязности о. Кудрена повернувся був до міста, благав Генерального Вікарія хоронити себе. — Знаєш хіба, друже, — сказав йому одного дня, — що я не боягуз, але те, що ти робиш, це вже не відвага, а просто божевільна очайдушність! Іди геть із Пуатіс! Тепер тут знає тебе вже хіба кождий червоний голодранець, то й назвіть найкраще перебрання не охоронить тебе більше. Отже йди геть відсіля!

Як Генеральний Вікарій дієцезії, о. Кудрен уже мав на вустах гострі слова спротиву. Та коли побачив на обличчі друга глибоку повагу й журбу, відповів спокійно: — Я не можу відійти! Повір мені.

— Я знаю, "Самітні" з вулиці Олерон задержують тебе — сказав о. Сое нерадо.

— Так, ти сказав правду — відповів о. Кудрен. — Господь привів мене до них. Я не можу залишити тих відважних людей. Вір мені, це було б для мене втечею з поля бою, втечею перед святою

Господньою волею. Бог доручив мені нове величне поле праці і я не смію кинути його!

— Приобіцяй мені бодай бути обережнішим — просив о. Сое в сердечній дбайливості. — Не ходи вулицями за-дня, не ходи більше до в'язниць. Таке наражування не може тривати довго і ти просто біжиш під шафот!

— Ні, ні, мій любий, — засміявся о. Кудрен, — я відчуваю, що Господь хоронитиме мене. Знаю, що Він призначив мені ще багацько роботи.

І не вдалося о. Сое переконати свого друга. Одного поранку прийшов о. Кудрен домів саме тоді, як його друг о. Сое, з кількома незаприсяженими витягали стебельця соломи.

— Що ви там робите? — засміявся о. Кудрен.

— Тягнемо соломки, хто з нас відводитиме тебе на шафот! — відповів з жалем о. Сое. Але о. Кудрен тільки засміявся. — Трудитеся надаремне. Вважайте, щоб це я вас не мусів туди відпровадити. — І пішов, усе ще сміючись, до хворого, що про нього йому сказали "Самітні".

Коли виходив від умираючого та скрутив на вулицю водного млина, побачив кілька підозрілих осіб, які йшли за ним. Чи був це випадок, чи може таки його пізнали? Отець Кудрен прискорив ходи, але й ті не залишилися позаду. Священик перейшов нарочно на другий бік вулиці, і вони зробили те саме.

— Отже переслідуваний — забурмотів до себе о. Кудрен. — Здається, що співбраття впору витягали соломинки.

Почав бігти. Вони бігли також. Віддаль між ними була дуже мала. Правдоподібно була це стійка революційних міліціонерів. Не було, видно, ратунку для нього. Щераз скрутив він у поспіху за угол вулиці, та запізно: спостеріг, що вулиця вела просто на ринкову площу, де його напевно задержали б. У розпуці оглянувся кругом себе. Вже перший із міліціонерів показався на вуглі вулиці. Та саме в цей мент побачив о. Кудрен у партері великого дому відчинене вікно. Почув: хтось грав на фортепіяні. Не надумуючися, скочив швидко крізь відчинене вікно.

— Я священик і за мною гонять, ратуйте мене! — кинув у поспіху до якоїсь гарно вбраної дами, що перелякана зірвалася від фортепіяну. На щастя, пані зараз же якось опанувалася і вказала йому на двері, скриті добре в тапетах: — Ідіть туди! — Сама ж сіла спокійно за рояль і почала дальше грати. Ледве священик замкнув за собою добре заховані дверцята, як міліціянти вдерлися до кімнати. — Де є священик, що тут заховався? — крикнув один із них.

— Священик у моєму помешканні? — відповіла здивовано дама. — Будь ласка, перешукайте все.

Червоні зніяковіли спокійною поведінкою пані дому, та проте почали основно все перетрясати.

— Загляньте ще до шаф і тут до фортепіяну — засміялася дама, — може він тут заховався?

— Не робіть дурних жартів — засокотів люто один. — Скажіть краще, куди ведуть ті двері в тапеті.

Відважна жінка легко зніяковіла, та відповіла: — Вони ведуть до малої кімнатки. Погляньте й туди.

Санкюльот відчинив двері й побачив драбину, що вела на горище. Вже поставив ногу на першому щаблі, щоби піти туди.

— Господи, нехай діється Твоя воля! — молився священик, захований на горищі. Во не було вже жадного виходу...

Та з долини залунав голосний сміх. Один із червоних крикнув: — Ти малпа, товаришу! Думаєш, що він не втягнув би за собою драбини, якби сидів нагорі? Ха! ха! ха! ха!

Насміх поміг. Із заілістю на обличчі зліз міліціонер із драбини та затріснув за собою двері.

— Та ж я виразно бачив, як він скочив до дому — буркнув із досадою.

— Нічого ти не бачив — заскреготів його товариш, — ти, мабуть, вже від рана заглядав до чарки. А той дребуга вже певно за горами!

Проклинаючи, вийшли червоні.

Трохи пізніше клячав священик перед кивотом на вулиці Олерон і жертвував Господеві своє життя в подяці за чудесне вирятування.

Але й червоні не залишилися безчинно. При втечі о. Кудрен загубив був свою шапку. Червоні взяли гончих псів та пішли з ними за слідом дальше.

До каплиці вбігла нагло одна жінка та до розмоленого священика: — Ради Бога, втікайте, отче! Червоні вже в домі! Поза вівтарем заховані двері, заведуть вас у безпечне місце!

Ледве о. Кудрен вийшов із каплиці, як вбігли туди санкюльоти. — Де є о. Кудрен? — до заляканих жінок.

— Його тут немає — відповіла п. Ґофро, — погляньте самі.

— А що це є? — вказав один червоний на вівтар.

— Там є Найсвятіші Тайни — відповіла відважно [illegible]

— А що це є Найсвятіші Тайни? — глумився другий.

— Мій Господь і ваш Бог — відповіла п. Ґофро і поглянула на революціонерів.

— А що ви робили тут у цьому домі? — допитував дальше революційник.

— Благаємо Господа й молимося за вас.

І на диво: червоний зніяковів перед відважною й спустив додолу очі. Бурмочучи пірвав свою шапку й вийшов із товаришами з каплиці.

Отець Кудрен не відважився вже більше повертати на вулицю Олерон. Одна пані згодилася радо взяти його до свого дому. — Коби я тільки знала, як представити вас своїй челяді? — сказала зніяковіло.

Отець Кудрен сердечно засміявся. — Можете приняти мене за нового хлопця до кухні. Впевняю вас, пані, що нічогісінько на тому не розуміюся...

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма доставн опалової оливи для хатнього вжитку що заступає рафінерію Canadian Oil Ltd. без посередників.

278 Bathurst St. EM 2-3224

І справді, став о. Кудрен кухонним хлопцем у домі побожної дами. Куховарка Жакліна присягала, що вона ще ніколи не мала такого недотепи за помічника, але всі нарікання на нього до пані, всі пересолені зупи й побиті тарілки, все те залишалося без висліду.

— Він навчиться ще — потішала її пані, — будьте лише терпеливі.

Проте Жакліна мала для свого неука-помічника лише терпкі слова, а між ними "дурак" було ще найделікатніше.

Коли о. Кудрен не правив Служби Божої на вулиці Олерон, то відправляв її в своїй кімнаті біля кухні. Звичайно робив це дуже зранку, щоб не налякати куховарки. Аж одного дня виявилось... Куховарка цілу ніч не спала через біль зуба і встала до світанку, щоб приготовити собі чаю. Зійшла до кухні та заглянула й до сусідньої кімнати, з якої доходили якісь шелести. З переляку задеревіла: побачила, що її кухонний хлопець стояв у священичих ризах перед домашнім вівтарем! Перелякана вибігла з кімнати й наткнулася на панію, яка входила саме на Службу Божу.

— Мадам, — простогнала куховарка, не панують над собою з обурення, — подумайте лише, наш дурак удає священика, що править Службу Божу!

— Мусите вкінці і ви знати, — відповіла дама по короткій надумі, — що кухонний хлопець направду є священиком, який криється тут перед переслідуванням.

Жакліна заніміла зі здивування. А потім зітхнула перелякана: — Господи! а я його так лаяла! Так чому ж пані не сказали мені цього скорше?

— Я знаю, що ви маєте добре серце, Жакліно, — відповіла дама, — але я турбувалася, чи вмієте ви мовчати?

— Вмію, вмію як гріб — запевнила свято куховарка.

— Ну, то добре, — засміялася пані.

Куховарка справді додержала слова й о. Кудрен не обтирав уже більш тарілок. І на тім тільки скористав загальний стан домашньої посуди...

(Кінець буде)

о. *В. З.. ЧСВВ*

МАРІЙСЬКИЙ КУЛЬТ

Український нарід, який загалом належить до східнього християнства, маючи свій окремий обряд, що його звали колись руським, а тепер українським, має в своїй історії один рідкісний факт, а це, що український князь Ярослав Мудрий 1037 р. посвятив увесь цей нарід Пречистій Діві Марії. Це правдоподібно найстарша в історії християнства збірна посвята цілої держави-народу Пречистій Діві Марії!

І ця посвята була ефективна, як про це свідчать слова святого Папи Пія X-го, які він сказав до першого єпископа-українця в Канаді: "Ваша єпархія найбільша в світі. Але радію, коли вас бачу такого молодого. Маєте дуже велику територію, можете літати. Не все можете зробити; робіть, що можете. Ваш нарід не може загинути, бо має дві запоруки, я це дуже добре знаю про український нарід: Ваш нарід любить Преблагословенну Діву і Євхаристійного Ісуса. З цими запоруками нарід не може загинути. Ідьте туди з довір'ям. У Канаді є дуже добрі єпископи й католики, вони Вам поможуть."

Наш нарід утримався при вірі на американській землі головно завдяки Пречистій, яку в особливий спосіб почитав і почитає. Ось факти:

1. Найстаршою еміґрацією до Америки з України є ця в ЗДА. А в ній уже 1884 р. перший український священик о. Іван Волянський посвячує першу церкву, а посвячує її на честь Непорочно Зачатої Пречистої Діви Марії! Отже перша українська церква на цій суші — це Марійська святиня!

2. Та не все зараз із еміґрантами приїздив український священик. Не було його, то вони самі мусіли правити спільні набоженства, а першим їхнім набоженством, як от в Арґентині, у Місіонес, то був акафист до Пречистої Діви Марії. — Знову ж українці в Бразилії серед дуже важких початків залюбки співають Марійську пісню "Пречистая Діво Мати, руського краю"; сміло можна цю пісню вважати за гимн цієї еміґрації! — Не меншою пошаною та любов'ю тішаться і посьогодні між нашими поселенцями усіх американських країн молебні на честь Пречистої Діви Марії, яких співають головно в травні.

3. Не менш дорогі є дати для цієї еміґрації з Марійських свят. І так першу українську Службу Божу відправлено на Благовіщення в 1908 р. в Арґентині, у Місіонес. — Єпископство в Канаді установлено на свято Покрови 14. 10. 1912 р. і опісля в цей же день, тільки 1946 року започаткувало своє існування перше українське черснече згромадження, що повстало на американському терені, а це СС. Місіонарки Покрову Божої Матері в ЗДА. — Варт згадати, що найкраще розвинене між жіночими згромадженнями є Згромадження СС. Служебниць Непорочно Зачатої Пречистої Діви Марії. Це взагалі найсильніше жіноче Згромадження в українському обряді; має численні доми та станиці в ЗДА, Канаді та Бразилії.

4. Для нашої еміґрації Марія справді виявилася великою переможницею, а це в ЗДА, де ради того віддано філядельфійську митрополію та еміґрацію під покров Непорочно Зачатої. У Канаді віра в Пречисту Діву рятує наш нарід перед протестантськими презбітеріянами. У Бразилії теж проти протестантів українці-католики ставлять на своїх прапорах образ Матері Божої, як це було 1910 р. в Прудентополі, Парана. У Канаді першу нашу церкву поставлено 1897 року у Стар-Пено, Альберта, але війна з противниками нашої Церкви тривала доти, доки не віддано цієї церкви в опіку Успіння Матері Божої (1926 р.).

Варт зазначити, що одним із перших місіонарів у Канаді був о. Платонід Філяс ЧСВВ, який в Україні завів майське набожество. Також оо. Редемптористи, які віддавна там працюють, славляться як Чин Пречистої Діви Марії, а теж і оо. Обляти! — Найбільше запам'ятали собі вірні проповідь о. Філяса з Успіння 1903 року, а теж найпізніше обідали оо. Місіонарі в цей празник, бо аж о 6-ій годині вечером!

5. До Марійського почитання між американськими католиками внесли українці нове спеціяльне, виключно українське набожество, а це Покрову Божої Матері. Перша церква Покрови повстала в ЗДА (Мекаду 1891 р.), в Канаді у Сейнт Джулієн, Саскачеван, 1903 р., але ще скоріше, бо в 1898, на Есперансі. коло Прудентополя, в Парані. — Загалом Марійські церкви становлять великий відсоток між нашими еміграційними парафіями, от хоч би в Аргентині: на 27 українських церков є 9 Марійських, себто одна третя.

6. 1937 року наші поселення святкували торжественно 900-ліття посвячення Пречистій Діві Марії українського народу; це головно відзначено в Бразилії, бо треба знати, що до нових країн американського континенту не тільки привезли ми свою фізичну та культурну потенцію, але й з католицькою вірою в українському обряді наше своєрідне почитання Марії. Тому то по наших осередках знаходяться старокраєві ікони Марії, як от: Гошів (в Апостолес-Аргентина), Жировицька (ЗДА, — Давсон), Зарваницька (ЗДА, — Найнстачн). Ще є і Почаївська, Теребовельська, Цариця України (Бразилія), Самбірська та багато інших.

А при тім мають українці у Бразилії ще й оригінальну ікону, а це кораленую Матір Божу на Антонію Олінто, біля Лапи (Парана) в Бразилії. Це образ-мозаїка, викладений із коралів, що їх наші жінки привезли з України.

7. Окремо треба відмітити відпустові місця. Найпершим є Ювієнтавн, Пенсильванія, куди з'їздиться побожний наш нарід з цілої Америки; часом бувае і до 50 тисяч прочан. — Другим таким місцем є Словтсбург (Нью-Йорк), де на Успіння прибуває сила побожного народу. Славляться відпустами в Канаді Йорктон (Саскачеван), Кукс Крік у Манітобі. А Марійська церква в Мавнтен Ровд, Манітоба, відома своєю красою, як "степова катедра" на всю Канаду. Архітектом її є о. Пилип Ру, облят, який працює

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.

Купно - продаж нерухомостей, виєднування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

333 Ronceavalles Ave.

Toronto, Ont. —— Tel.: LE 4-4241

довгі роки між українським народом. — В Аргентині відпустовим місцем є Пікада Галісіяна і Апостолес у Місіонес, а в Буенос Айрес — Берріссо. У Бразилії — Гважувіра й Ітапара та Антоніо Олінто. Кромі цього в Аргентині українці рік-річно роблять величаву прощу до Матері Божої в Люхані (5-ої неділі великого посту).

8. Із Марійських організацій найкраще процвітає Марійська Дружина, яка постала по наших осередках за прикладом корінного краю по першій світовій війні. У Йорктоні (Канада) ще від 1925 р. тамошня Марійська Дружина записана до Пріма Прімарія в Римі. — Марійська Дружина в ЗДА мала вже три свої з'їзди (1946, 1953 і 1956 рр.) а така ж у Бразилії два (1937 і 1947). З Марійською Дружиною злучені і "Діти Марії", а в Канаді є "Марійське Лицарство Дітей" (1956 р.). — ОО. Редемптористи пропагують у ЗДА й Канаді своє Архібратство Матері Божої Неустаючої Помочі, яке має сотки членів по багатьох парафіях.

Із нагоди сторіччя проголошення догми Непорочного Зачаття Преч. Діви Марії українці в ЗДА уладили величавий Євхаристійно - Марійський Конгрес Східніх Обрядів у Філядельфії, де справді тріюмфально возвеличено Небесну Паню. Брали наші вірні участь і поза своєю спільнотою в різних Марійських імпрезах, як от: у 1947 році на Марійському Конгресі в Люхан, у Дні Марійських Дружин Аргентини 1944, у Конгресі Марійських Дружин 1952 р. в Аргентині, а рік скорше у З'їзді Марійських Дружин Мужчин. — 1954 року на Всеканадійському Марійському Конгресі, на Марійському Конгресі Саскачеванy (Канада), в Буенос Айрес та в Монтевідео і т. п.

9. Українці масою осіли в чотирьох американських країнах, а це в ЗДА, Канаді, Бразилії й Аргентині і по тих країнах пишаються скрізь мистецькі церкви в честь Марії. Місцеві видавництва, як от Прудентопіль, Торонто, Йорктон, Філядельфія і і. видають між іншою релігійною літературою і книжки з Марійською тематикою. — В Аргентині навіть виготовлено гарні медалики Гошівсько-Апостолівської Богородиці, а теж і в цій країні перекладено на українську мову, вперше, відому на ввесь світ книжку Франца Верфеля "Пісня Бернадети". А в пітсбурзькій спархії виходить журнал під покровом Пречистої п. н. "Небесна Цариця".

Отак то українці причинилися для прославлення на цьому широкому американському континенті імени Тої, Яку зватимуть щасливою всі роди, бо від одного кінця Америки до другого з уст віруючих українців несеться стара обрядова пісня:

Не маємо іншої помочі,
ні другої надії,
крім Тебе, Пречистая Діво!
Ти нам поможи,
на Тебе сподіємося і Тобою хвалимось:
Твої бо ми слуги — нехай не постидаємось!

(Гимн на Параклісі Пр. Діви Марії)

о. Роман Ганас

І ЗНОВ УПАЛО ОСІННЄ ЛИСТЯ...

Поморщене, пожовкле впало знов на землю осінне листя. Ще так недавно, навесну, як теплого сонця проміння огріли землю, що будилася до життя по зимі, той осінній пожовклий листочок проколювався крізь шкірку деревини, щоб зацвісти, овочам соки дати, — а тут уже так скоро поморщений, пожовклий паде на землю, прикриваючи її перед приходом зими. І прийде час, що в глибоку осінь упадуть на землю всі листки з дерев, бо такий є лад, установлений Творцем, що з весною всім деревам цвісти, вліті -- дозрівати, а восени — на зиму завмирати.

Як діється з життям природи, так е й з життям людей. Одна є тільки основна різниця: Завмерла на зиму природа на весні оживае знову, а людське життя мае тільки одну весну, одне літо й одну осінь. Немає в житті людини зими, бо по осені людського життя тіло повертається в землю, з якої було взяте, а безсмертна душа починае щасливе вічне життя, або вічне життя страшних страждань.

Осінню людського життя є старість. Приходить вона по весні та літі, приходить обезсилена трудами життя, з поморщеним обличчям і сивим волоссям на голові. Небажана старість приходить — помалу, спершу непомітно. Здавалося, що ще так недавно дитинство чи молодість веселили людське життя, здавалося, що вони ніколи не проминуть, але дійсність життя співае одної пісні для всіх, що "вернеться весна, а молодість не вернеться, не вернеться вона".

Прикметою старости е фізична неміч, хоч розум та думки працюють іще правильно. Тому не треба дивуватися, що старші віком люди потребують помочі й опіки при своїх слабих фізичних силах.

Прикметою старости е шукання спокою, е туга та роздумування над минулими літами, які не вернуться ніколи, е шукання за такими людьми, які теплотою сердець злагіднювали б тілесні терпіння, чи сердечністю усміху давали б розраду духовому пригнобленню старечих літ.

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляе домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST

телефон RO 7-1728.

Хто повинен дати старим людям поміч, хто мае дати їм розраду чи проявити теплоту серця, сказати добре слово, відвідати їх, дати добру пораду? Пам'ятаймо, що в кутку хати, чи в старечому домі живуть старі родичі, знайомі, приятелі, які колись були молодими, здоровими, відданими цілим серцем родині чи праці для добра загалу, наші заслужені патріоти, у старості своїй немічні, і чекають вони помочі, доброго слова чи поради. Якщо люди будуть поступати як правдиві християни, якщо будуть любити своїх ближніх, якщо будуть пам'ятати, що по весні життя для всіх призначена осінь-старість, тоді наші родичі, рідні, приятелі чи знайомі не будуть у старості літ терпіти прикрої самоти, опущення; тоді біля них будуть добрі діти, приятелі, знайомі, які поможуть, подбають про теплий куток для них та добрим словом чи сердечним усміхом, киненим на поморщені старечі обличчя, в ім'я вдячности, огріють їх старечі серця, як колись молода мати пестила й охороняла їх від холоду та простуди.

Найліпша чужина — холодна. Як багато е на чужині наших старих немічних людей, без найближчої родини, які так дуже потребують помочі добрих людей. Не чекаймо просьб. Застукаймо самі до їх дверей, запитаймо, поможімо, сповняючи обов'язок великої християнської та братньої любови, так дуже милої Богові і добрим людям.

Прикметою старости е бажання спокою. Спокій — це сприятливий чинник для людських розважань. Здається, що ніколи більше, як у старості літ, люди не розважають так над своїм минулим життям. У таких розважаннях пригадують вони собі мов на екрані дороги, якими вони ходили, людей, для яких вони жили, добрі діла, які вони творили, чи цінності, які вони залишать своїм рідним, чи своєму народові, коли скінчиться осінь їхнього життя. Якими малими й маловартними у правильних розважаннях видаються речі туземного життя, як добробут, багатство, слава, влада, яких до гробу з собою не заберемо, а якими великими е добрі діла, що їх кожний мае нагоду чинити на дорозі свого життя!..

Старечі розважання — це цінна школа людського життя, а найважнішим предметом у цій школі е додавання чи віднімання добрих діл, учинених чи занедбаних у житті, та вартість чистого сумління на схилі людського життя. Добрі діла й чисте сумління — це вартості, які в старості літ дають найбільше радости й спокою та запевняють щасливий присуд Бога Творця.

Щаслива така старість, що радіе благословенням спокою незмарнованих літ та чистого сумління. Щасливі ті, що відійдуть із цього світу, залишаючи по собі багато добрих і праведних діл та добру пам'ять у всіх. ("Шлях")

Д-р Віра Сеницька

КУЛЬТУРА ЖІНКИ

Слово "культура" походить з латинської мови, від дієслова "колере", що означає "плекати". Отже розуміємо під цим словом акт плекання, культу. Звемо державами культури такі, в яких спостерігаємо високий рівень життя і творчости: напр. старий Єгипет, Арабію, Римську Імперію, важливими епохами культури: середньовіччя, що розвинуло нове християнське мистецтво, епоху Перікля у Греції, епоху Могулів у теперішньому Пакістані. Чому не можемо говорити про культуру гітлеризму в Німеччині, ні про культуру большевицької Росії? Відповідь легка: як говорить слово "колере", культурою звемо акт плекання, а не деструкції.

Але не кожна річ, яку зробили людські долоні, — це зараз твір культури. ЗДА зі своїми хмародерами, масовою фабричною продукцією і т. п., це в першій мірі край цивілізації, не так культури. Культура нехтує продуктивністю на велику масу, шабльонами. (Добре вино п'ється краплинами!). Вона має свої права естетики, такі незбагнимі, мов містерії.

Ніхто не здолав ще намалювати точної копії Мони Лізи ні доробити розбитих рук торсові Венери з Мілo. Тим ці твори славні, що неповторні. Ніякий архітект не зумів роз'яснити таємницю будови Партенону. Знається, що долівка святні, яка збудована несиметрично, (вона підноситься вгиб майже на метер), дає своєрідний оптичний ефект. Таких нюансів, що творять одну велику цілість, є багато, а обчислення математиків не можуть дати нам ключа до їх зрозуміння. Повторення Партенону, хоч і хто цього як дуже хотів би, це — нездійснимий сон.

Але культура не цвіте тільки на естетичному ґрунті. Приклади в історії показують, що естетика може бути "переплекана". В часі декаденції Риму молодь проводила час у багатстві, між повними келихами, поезіями, трояндовими вінками, але далеко їй було до культури простої молоді старих Атен! Бракувала здорова сила, що нишає свій творчий плід.

Александрійська бібліотека, середньовічні співаники, візантійські ікони, барокові церкви — це плоди різних культур. Виходить з цього така дефініція:

"Культура, це духова сила одної епохи або одного народу, що лишає за собою твори великої вітальности".

Звернімся тепер до нашої справжньої проблеми. Нас болить питання, яку ролю грає жінка в культурі своєї епохи і свого народу. Не кожна жінка стає королевою Вікторією, Марією Кюрі, Сапфо, чи Лесею Українкою, Жанною д'Арк чи Оленою Телігою. (Це правда, що нині треба більше як коли таких великих жінок, що змогли б досліджувати й розв'язувати важкі питання людства, бо жінку заатакували в її найвищих правах, і вона мусить боронитися). Але віки, коли жінка була тільки лялечкою в своїй хаті, вже теж давно минули. Доба вимагає від нас найвищого й нам нема часу бути бездушними маріонетками в театрі дешевих розривок, несмачних фільмів, забав, що не кормлять змістом, тільки розпорошують зібрані думки. Бо справді не всі жінки покликані будувати великий собор, але всі покликані готовити ґрунт під нього. Мя'є той ґрунт. Жінка, яку Господь сотворив більше метафізичною, як мужчину, має бути чорноземом буйного молодого життя. Шукаймо в собі наших традиційних прикмет, за які хвалили нас від віків мудреці, святі, поети: любов, посвяту, людяність. Переважно наше життя пливе у вузькому річищі, але між нашими берегами є хочби й тільки скромні можливості. Нехай культ краси пічнеться на нашій особистості (не особі!), наших звичаях, у нашій хаті й громаді. Нехай плекання людяности звернеться в нас у першій мірі на нашу рідню, наше оточення, заки воно вибрине за їх береги й стане на услуги цілого народу або навіть цілого людства. Боротьба з сірим днем — тяжча, як боротьба з могутнішим ворогом. Тому питаймо себе: що остане? Чи ми вже передали хоч ті скарби, що їх колись дістали і які стали нам зрозумілі, чи передали ми вже їх новому поколінню? Ті частинки культури: мову, казки, пісні, добру традицію, книги і їх душі? Невже ми зможемо встояти перед поглядом Бога, коли Він спитає нас про закопані таланти? Бо як ми їх розплодили? Ще ми створили нового? Чи не час складати нам тепер, кинувши протест атомічним бомбам, порошинку біля порошинки в молоде, культурне діло? Не ждімо кращих днів, бо не знаємо, чи діждемося. Вишиваймо ж наше життя з малих хрестиків, щоб вийшов із того вишивання багатий узір, щоб Бог поставив у ньому лад, щоб гріла з нього жіноча теплота барв, щоб співала з нього культура нашого забутого всіми народу.

О. Олесь

НАС ЖДУТЬ

Нас ждуть, що знову ми
[illegible]
На рідні села і міста,
Що ми ярмо з народу скинем
І Матір знімемо з хреста.
Нас ждуть по тюрмах бідні
бранці
І спинить, нас бачачи ввісні,

Щоб знов в сльозах устати
вранці
І гризти грати навісні.
Нас ждуть в ярах і в пущах
темних
Голодні й голі втікачі
І вже до гуркотів таємних
Не прислухаються вночі.

Нас ждуть в зеленій Буковині,
В Угорщині, в Галичині,
На кожнім кроці України,
Де тільки падали в борні.
Де вилло крови хоч крапелина,
Де тільки тихий стогін чуть,
Всі, як душа одна, єдина,
Нас ждуть.

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

[illegible]

МІЖ УКРАЇНЦЯМИ В БУЕНОС АЙРЕС ТА ОКОЛИЦЯХ

Еміненція Кардинал Антін Кажмано, примас Аргентини й Архиєпископ Буенос Айресу, влаштував для столиці Аргентини й її околиць великий св. місію, яка відбувалася від 2-го до 16-го жовтня. Сотні священників-місіонарів проповідували по церквах, школах та інших місійних осередках. На окреме припорученння Еміненції, як ординарія східніх обрядів, українська католицька Делегатура під проводом Впр. о. Делегата Йосипа Галабарди ЧСВВ теж постаралася, щоб і українці скористали з цієї великої обнови християнського переконання й життя. Ось тут подаємо коротко хід цієї великої місії по українських парохіях-громадах:

1) Вер'єссо

Це найперший осідок наших українських священників у провінції Буенос Айресу. Св. Місія почалася в цій місцевості 26 вересня, в неділю, а давали її два оо. місіонарі: Венедикт Мельник ЧСВВ та Василь Зінько ЧСВВ. Кожного дня вечором були відправи, а побожні вірні, які численно відвідували набоженства мали нагоду вислухати на них дві місійні науки. Багато вірних приступило до св. Тайн, а останнього дня в неділю зібралася під новим місійним хрестом велика кількість вірних, присягнути Христові досмертну вірність.

2) Союзна Столиця

Хоч тут наші вірні досить розкинені, проте кожного вечора, через два тижні, приходили громадно на науки, які голосив о. місіонар Венедикт Мельник ЧСВВ у церкві оо. Василіян на Курапалігве. Понад півтора сотні вірних приступили до св. Тайн. Під час місії о. Василь Зінько мав місійні науки для української дітвори, дорослу й студентів. Саме закінчення місії в столиці відбулося дуже величаво.

3) Вілля Караса та Валентин Альсіна

На цих осе'лях давав місії сам Впр. Делегат, о. Й. Галабарда ЧСВВ. На першій осе'лі місія тривала три дні, 5-6-7 жовтня. Приходило споре число вірних, а останнього дня ввечорі на Службі Божій приступили до св. Тайн.

— На другій осе'лі, Валентин Альсіна, св. місія почалася 10-го, а тривала до п'ятниці (14). Останнього дня вечором була Співана Служба Божа, а учасників було стільки, що не стало для всіх 400 місійних образочків. При тому варт підкреслити почалиість Вс. о. пароха О. Захаріясевича про душевне добро своїх парохіян, бо це він постарався, щоб наші люди мали свою св. місію під проводом нашого, ще з краю знаного, місіонаря.

4) Сарандї-Авеллянеда

На цій осе'лі, в церкві Неустаючої Помочі Пресвятої Богородиці, св. місія тривала цілих два тижні

Надзвичайного чару та колоритности набрав акт віднови обітниць св. Хрещення в п'ятницю, 7-го жовтня, по молебні. Вся церква, кожний із горіючою свічкою, свідомо й добровільно поновно прирікав вірити й служити довічно Христові-Цареві. — Знову ж наступного дня, в суботу 8-го, була Панахида за померлих батьків.

Особливістю св. місії у цій місцевості були науки для дітей, які не тільки этягали кожного дня поважне число дітворн, але й старших громадян. Загалем участь у місійних проповідях була задовільна, бо навіть у дощевий день церковця виповнилася по береги.

Останній день, неділя 16-го жовтня, був кульмінаційною точкою духовної обнови цієї української громади. До торжественної Служби Божої стало два священники: Всч. о. Парох Микола Куницький та Всч. о. Парох О. Захаріясевич. Одним серцем і устами співала ціла церква. По св. Євангелії о. місіонар сказав заключну проповідь про Пречисту Діву Марію. — До св. Причастя приступали повні ряди дітей, молоді й старших. По закінченні св. Літургії о. парох М. Куницький посвятив дзвона для цієї церкви, що його подарувала жертвенна родина п-ва Поповичів. За того наступило посвячення місійного хреста та похід із ним при могутнім співі "З нами Бог". У тріюмфальному поході хоругви, о. місіонар, духовенство, зелена лава пластунів та пластунок, рідні школя, здоровий місійний хрест на дужих плечах мужчин, за ним вірні парохіяни та чисельні гості, які приїхали здалека, щоб звеличити цей набувший день закінчення першої св. місії при цій церкві.

Ось ще слово отця місіонара під місійним хрестом, подяка отця пароха і народ, оновлений на дусі, скріплений у вірі, з місійними пам'ятками в руках та добрими постановами в серці, почав розходитися домів.

Від себе додамо, що варт бу-

Й. Ем. Кард. Кажмано на нашій Службі Божій.

ло б, щоб таку духовну обнову мали в себе всі наші громадські клітини по цілій Буйнещині!

РІЧНІ РЕКОЛЕКЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ В АНГЛІЇ

Щорону українські католицькі священики на терені Великобританії покидають на кілька днів свою душпастирську працю й проводять той час разом на уединенні та молитві. Така духовна обнова виявляється дуже корисною для всіх священиків, що постійно трудяться для добра свого стада.

Цього року українські священики Апостольського Екзархату Англії й Валії відбули свої річні реколекції в Лондоні 24-28-го жовтня. Духовним Провідником реколекцій був Впр. о. Сергій Фединяк, ЧСВВ з Риму. У своїх змістовних науках о. Місіонар представив ідеал католицького священика й спосіб у який можна його здійснити. Всі учасники винесли великий пожиток з духовних вправ і наук. На закінчення реколекцій Вс. і Впр. о. Павло Малюга, ЧНІ, Генеральний Вікарій, відправив панахиду за померлих священників, які працювали колись на терені Англії, відтак було благословення Найсвятішими Тайнами. Потім Впр. о. Генеральний Вікарій, в імені всіх священиків, висловив слово подяки Впр. о. Місіонареві за його духовний провід і практичні науки.

У п'ятницю 28-го жовтня відбувся соборчик священиків у тому самому реколекційному домі. Під час соборчика порушено деякі важливі справи Церкви на терені Англії.

УКРАЇНЦІ ЛОНДОНУ ОБХОДЯТЬ ДЕНЬ СОЛІДАРНОСТИ

Цього року минає 15 літ з того часу, як безбожний комуністичний уряд СССР започаткував отверте переслідування Української Католицької Церкви з наміром її цілковито знищити.

У неділю 13-го листопада ц. р. українська католицька парафія св. Покрову в Лондоні відзначила цю сумну дату й подію окремою програмою, що складалася зо св. Літургії, панахиди й жалібної академії.

Святу Літургію в наміренню української страждальної Церкви й Народу відправили Вся. Генеральний Вікарій о. Павло Малюга, ЧНІ, і Всч. о. Степан Орач. У своїй проповіді Впр. о. Генеральний Вікарій представив стан і положення української Церкви в Україні, яка мимо страшних переслідувань живе, а український нарід далі вичікує хвилини своєї свободи й визволення з-під московського ярма. Після св. Літургії була панахида за наших померлих владик, священиків і вірних.

В 4 год. пополудні відбулася жалібна академія. Чоловічий хор із Лестеру під проводом свого диригента п. М. Соломки, виконав духовні пісні. Палку промову виголосив проф. І. Голубович по українськи, а мгр. Ю. Єникала по англійськи. У кінцевому слові Впр. о. Генеральний Вікарій зазначив, що тісю академією українці-католики Лондону відзначили 15-ті роковини увязнення Митрополита Йосифа Сліпого та інших українських галицьких Владик. Клонімо голови перед нашими Владиками - Ісповідниками, що оставили нам приклад вірности Христовій Церкві, запечатуючи свою віру навіть мученицькою смертю.

Програма академії стояла на високому рівні, що є виявом великої любови й жертвенности всіх її учасників до своєї Церкви й Батьківщини.

ЛИСТОПАДОВІ СВЯТКУВАННЯ
Торонто

Ліга Українських Католицьких Жінок — відділи Торонта — відсвяткувала 42-гі роковини Листопадового Чину скромним, але гарним вечором-академією. Святкування відбулись у церковній залі парохії св. О. Николая. Добре опрацьований реферат виголосила пані Катря Вігус. Сольоспіви — "Гробниці Лицарів" Пономаренка й "Думу" Бобиковича — виконала пані Маркіяна Гузар, а інші композиції — "Синя Чічка", і "Від синього Дону" Гайворонського — виконали три сестри Дубляниці: Маркіяна (Гузар), Лідія (Клюфас) і Дарія. З деклямаціями виступили пані Олександра Миндюк ("Листопад") та пані Теодосія Михайлюк ("Україні" О. Грицая). Свято відбулося в теплій міжній атмо-

Сестри Дубляниці

сфері та залишило в учасниць і запрошених гостей дуже миле вражения.

У сам день 1-го листопада БУК відзначив ці великі роковини торжественною панахидою у церкві св. о. Николая і святочними сходинами, на яких доповідь на тему "Переживання 1-го листопада" виголосив ред. Олександер Мох.

СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ
Оттава, Онтаріо

29-го вересня ц. р. п-во Антін і Марія Попик відсвяткували 25-ліття свого подружнього життя. Увечорі в церковній залі приготовано для них несподіванку. Господарем вечірки був п. Дмитро Решітник. Промовляли п Данило Корса, о. В. Шевчук, ЧСВВ — парох, і Степан Василевич, стрічний брат ювілята. Глибоке враження на слухачів зробила промова сина ювілятів, Корнила, студента Оттавського університету, який гарною українською мовою привітав своїх родичів та висловив їм подяку й щирі побажання. Після многоліття п. Тома Шевчук вручив ювілятам гарний дарунок — срібну столову посуду від гостей і приятелів. Після того промовив сам ювілят. Серед зворушення дякував родині й приятелям за несподіванку і дарунки. При тій нагоді, як вияв подяки Господеві Богові за все добро й опіку, якої досі зазнавав від Нього, пожертвував $125.00 на такі цілі: церкву, рідну школу, українську пресу і дар для свого о. пароха. Цей жест, що є заразом гарним прикладом до наслідування, го-

П-во А. і М. Попик і син Корнило

сті прийняли гучними оплесками.

Найближчої неділі ювіляти і їх родина прийняли св. Причастя, а після Служби Божої отримали від о. пароха ювілейне благословення.

П. А. Попик походить із Миловець, пов. Заліщики. До Канади приїхав у 1927 році. 29-го вересня 1935 одружився з Марією з дому Павлюк, народженою в Оттаві. Вони мають одного сина Корнила. Разом із ними живе мама Меланія Павлюк. За всі роки аж досі п. Попик працює в знаному готелі Шато-Лоріе. При тому п. Попики не залишають церковно-громадської праці та обоє віддають їй багато часу й енергії. Нпр. у недавній збірковій кампанії на будову Колегії св. Василія в Торонті п. Попик був одним із збірщиків та пожертвував від себе гарну суму $100.00.

П-ву Попикам спривозу їхнього ювілею складаємо найщиріші побажання.

ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ПРОФЕСОРА
Едмонтон, Алта.

В Албертійському університеті є новий викладач українського роду, д-р Йосиф Варварук, призначений асистент-професором департаменту цивільної інженерії.

Він є сином п-ва Миколи й Катерини Варварухів, широко відомих і активних парохіян при церкві Успіння Пресв. Богородиці в Вох, Альберта. Середню школу закінчив він у Легел Алта, унів. студії зачав в Едмонтоні, звідки перейшов до Ілінойського університету в Ургана, ЗДА.

Від 1957 до 1960 р. викладав він у департаменті теоретичну і практичну механіку, а в червні ц. р. здобув ступень доктора в

п. Й. Варварук

томуж університеті. Професор д-р Й. Варварук одружений з Олександрою Гукало, донькою Івана і Еви Гукало з Едмонтону.

ЗДОБУВ НАУКОВИЙ СТУПІНЬ
Едмонтон, Алта.

Богдан Микола Слабий, син священика о. Володимира й Софії Слабий, народжений 30-го грудня 1931 р. в Чернівцях на Буковині. Народню школу почав у Чернівцях, а в 1940 р. виїхав із родичами до Банату в Румунії. Коли в 1941/42 о. Слабий перейшов на душпастирську працю до Німеччини, Богдан учащав до німецької школи. В 1943 о. Слабий перейшов на душпастирську працю в містечку Снятині, Галичина, а в 1944 ви-

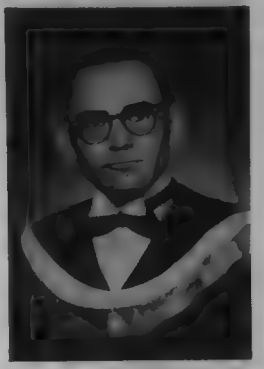

п. Б. Слабий

їхав знову до Німеччини, де Богдан учащав до середньої школи. В 1950 виїхав о. Слабий із родиною до Канади. Богдана приняли до 11 грейду в Гай Прері, Альберта, і там він з успіхом закінчив гай скул. По двох роках праці в Банку перейшов на студії в університеті Едмонтону. В 1958 р. осягнув титул бечелор оф-арт і сайнс, а в вересні цього року осягнув мастер дегрі. Покищо залишився на університеті в Едмонтоні як інструктор. Як свідомий український студент був цілий час членом Обнови. Як колишний пластун він корективний та як віруючий християнин-католик точно сповняє свої релігійні обов'язки. Нехай ласкавий Господь і надальше йому помагає в його старанню й науці. Щасти йому Боже.

ПОСВЯТИЛИ НОВИЙ ДІМ
Монтреаль, Кве.

У жовтні ц. р. відбулося посвячення нового дому п-ва Юрія й Олександри Ракобовчук. При тій нагоді справили гарне приняття, а також переведено збірку на

добру пресу, з якої $11.00 призначено на "Світло". П-ву Ракобовчукам бажаємо великого Божого благословення в новому домі.

ХРЕСТИЛИ ВНУКА

Лідгітон, Онт.

У неділю 13 листопада в домі "діда" П. Бадзя відбувись хрестини його внука Мирослава, що їх довершив Прп. о. Й. Шиваров ЧСВВ. З'їхалося багато гостей із близьких і дальших околиць. При тій нагоді, на заклик п. Ковальчука переведено збірку на пресфонд "Світла" яка принесла $10.00. Жертводавцям щира подяка, а малому Мирославові рости на потіху своїх батьків на многі і благі літа!

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

ІВАН ЮРЧИШИН

Ванкувер, Б. К.

Звосмотрений Св. Тайнами, в своїй короткій недузі упокоївся в Бозі дня 10 травня ц. р. Іван Юрчишин. Відійшов до вічности в 78-му році свого життя. У смутку полишив свою подругу Юстину, одного сина, три доньки, чотири внуки й одну правнуку. Похорон відбувся в церкві Покрову Матері Божої у Ванкувері, в присві багатьох парафіян і гостей. Правив о. Дам'ян Вакещук, ЧСВВ. По похороні рідня запросила всіх до дому на обід. Під час обіду пані Юрчишин подякувала Впр. Отцям за обслугу та вірним за поміч і молитви. Відтак була збірка на католицьку пресу.

Покійний Іван походив із Борщівського повіту, село Кревчів. Прибув до Канади 1903 й осів на фармі в околиці Арран, Саскачеван. Тут також працював на секції до 1946 р., коли не виїхав на спочинок до Ванкуверу. Як у Саскачевані, так і тут був ревним співпрацівником своєї Церкви. Нехай Господь за його добродійства надгородить його у вічності!

Впр. Отцям і учасникам сердена подяка за поміч і молитви від жінки Покійного Юстини й дітей.

З листів до Редакції

КІЛЬКА СЛІВ ПРО КАЛЕНДАР "СВІТЛА"

Всечесніші і Високодостойні Отці!

Я у посіданні Вашого Календаря-Альманаху на 1961-ий рік і скажу заздалегідь — це прекрасне видання під кожним оглядом, зверхнім і внутрішнім. Ваше Видавництво може бути з повним правом горде на нього. І я простягаю до Вас руку з поздоровленням, подивом і вдячністю за нього. Прийміть її, вона від щирого серця походить і від переконання душі.

Переглядаючи і карткуючи оту українську Настільну книгу на 61 рік, її календарну, релігійно-церковну й об'ємисту літературну частину, дивуєшся, як можна було практично вмістити стільки інтересного матеріялу на розмірно небагатьох листах — дай Боже, щоб вони у вас скоро подвоїлись! — і мимоволі подивляєш технічну справність видавництва.

Карткуючи зупиняєшся, цікавий, то тут — то там на приманливих листах, прочитаєш сторінку, півтора й ідеш далі, щоб можливо скоро обняти цілу книгу зором, і радісно, ясно стає тобі на душі: тут із кожної сторінки Рідним Краєм пахне — ти жадно вдихаєш аромати золотистих піль, вливаєшся росою квітистих лугів і чоло холодиш зефіром мрійних лісів. Пейзаж необнятої, в сонних маревах прекрасної України стає перед очима і ти забуваєш, що ти сирота і на далекій, страшно далекій чужині. Отак ідеш, сторінку за сторінкою листуєш, ідучи вривисто читаєш і не запримітиш як хвилини годинами минають. Глянеш на годинник і всміхнешся, радісно всміхнешся — три з половиною години пройшли, поки ти добився до кінця літературної частини!

Не дивуйтесь, Всечесніші моєму диву. Я оце перший раз стрінувся з Вашим Альманахом, і взагалі з Вашим виданням. І я глядів на нього очима европейця і Рідної землі. Воно сказано прекрасне. Цей минутний перегляд каже, перше враження, не критичний огляд. Вірю: останній не буде гіршій першого. Ілюстраційна частина може ще не на висоті техніки краю, але друкгарний, прозорий і решта все високо задовільне.

Ваше видавництво і оця Ваша практична діяльність — це одна світла сторінка української еміграції на американських землях, одинока робота для загалу, для народу і для імени України. Всі зовнішні знаки кажуть — це справдішня місійна праця! Коли всякі інші прояви українського національного відруху більш дочасні, мимохідні, то місія Української Католицької Церкви на чужині, зокрема тут на канадійсько-американській землі, претендує на тривалість, вона многонадійна й доцільна. Вона одинока розрада душі, бо остала вірна Рідній Землі. Дай Бог, щоб оця Ваша праця найшла скорий і голосний відгомін під зоряним небом Патрії-України і стала благословенством її.

Мен: особисто було незвичайно приємно, стрінутися на сторінках того замітного Альманаху з моїм скромним вкладом для осягнення його наміченої цілі. Притім я з признанням квітую Ваше шляхотне відношення до змісту й форми мого слова. Я дякую.

Прийміть, Всечесніші Отці, вираз моєї глибокої до Вас пошани. Слава Ісусу Христу!

О. Є. Станіславський

ПРОСЯТЬ ПОМОЧІ

Дорогий Отче, вибачте, що турбую Вас своїм листом. Я хворий на легені і вже більш як рік лежу по шпиталях. Маю жінку й трое дітей, які живуть із мізерної запомоги, але не маю змоги вбрати тих діточок, які вислати їх до школи, ані купити потрібні підручники. Прошу дуже помочі добрих людей, за що буду щиро вдячний.

Iwan Kozak
Heidelberg Rohmbach
Krankenhaus TBC.
Amalienstr. 5, Germany.

СВІТЛО
THE LIGHT
Ukrainian Catholic
MAGAZINE

PEACE TO MEN OF GOOD WILL

God created men not as enemies but as brothers; He gave them the earth to be cultivated by their toil and energy, so that each single one might take from it its fruits and whatever should be necessary for his sustenance and general needs in life. But the various nations are nothing else save groups of men, that is, of brothers. These, linked by that fraternal bond, ought to strive each after his proper end, and also after the common prosperity of the whole human race.

In addition, the journey through this mortal life is not something to be considered only in itself and grasped for the sake of the pleasure it gives; it leads not only to the death of human flesh, but also to immortal life, to the homeland which endures forever.

If this teaching, if this hope full of consolation, is taken from men's minds, the whole reason for life collapses. Greed, dissensions, disputes, necessarily break out in our minds, incapable of any firm control. The olive branch of peace is no guiding light in our minds, but the fires of discord are set ablaze. Our condition is almost on a par with that of beasts, devoid of reason. Nay, it is worse, since, though we are endowed with the power of reasoning, by abusing it, we can produce, and fall into, worse states, as, alas, has often happened; and like Cain, we are capable of staining the earth by the grave crime of shedding a brother's blood.

Before all else, therefore, it is necessary to recall to minds and hearts the right principles, if we wish, as we ought, our actions to be brought back to the path of justice.

For, if we are brothers in name and in fact, if we are made partners of a common destiny in this life and in the next, why, we say, are we capable of acting as opponents, private and public enemies, of others?

Why envy others, stir up hate against them, prepare death-dealing weapons against our brethren?

Already there has been enough strife among men.

Already far too many thousands of young men, in the flower of their age, have poured out their blood.

Already too many cemeteries of those fallen

in war cover the earth's surface, and solemnly warn that all should be, at long last, brought back to harmony, unity and a just peace.

Let all, then, direct their energies not at the things which cause men to keep separate from each other, but rather to those by which they can be united in a fair and mutual esteem for their respective goods and interests.

— *Pope John XXIII.*

THE NEED FOR ST. BASIL-THE-GREAT. COLLEGE

While we are growing into one of the largest national groups in Canada, one problem has not yet been solved. It is simply this. We have no schools of our own. This need for our own Ukrainian schools becomes more real with each passing year. For example, since no facilities now exist in Ontario, the Ukrainian young man seeking higher education must either go to a public school or to a latin-rite college-school.

First, what about the public school? We have an obligation to our Ukrainian young men to provide for their Christian education. Any school which excludes God from the classroom does not offer its students a well rounded education. Religious truth is not merely a part of general knowledge. It is the underlying principle of ALL knowledge. In this modern world, our Ukrainian young men must be given the proper instruction. They must be strong in their faith and able to cope with false beliefs. They must be trained to be able to distinguish the good from the bad. Does the public school do this? The answer must be NO!

What then about latin-rite schools? Many Ukrainian parents send their young men to these schools. They are fine, well-managed and offer an education based upon belief in God. But how can a young man keep his love for our Rite in a latin-rite school? It is God's will that these Ukrainian youth learn to love their own Rite. These needs can only be met in our Ukrainian schools.

What are we going to do?

In short, St. Basil-the-Great College will be ours — run by us — for our children in generations to come.

From here, we will prepare the leaders in all fields: doctors, lawyers, teachers, businessmen and religious. This is our chance. We must grasp this opportunity NOW!

To develop Ukrainian leaders for the future, we must give our young men the proper education NOW.

The Basilian Fathers know quick action must be taken. Their history of pioneering education in Canada is well known to all of us. Just 11 years after the first Ukrainians came to Canada, these priests arrived, ready to help in the educating and caring for our people.

Now another pioneer step is being taken by them. Already land has been purchased within metropolitan Toronto. Plans have been drawn for a high school in which our young men can be educated. It will be called St. Basil-the-Great College — a fully accredited school staffed by members of the Order.

Here the pupils will have the opportunity to feel they are amongst their own people.

St. Basil-the Great College in addition to all the most modern facilities such as classrooms, laboratories, dormitories, offices, playgrounds, tennis courts, sports fields, swimming pool, and chapel, will have all the marks and signs of a great and competing college. For example, St. Basil-the-Great College will offer:

- distinctive school uniform (blazer with insignia)
- its own school crest and motto
- its own auditorium for concerts, Ukrainian plays, folk dancing
- scholarships, awards, trophies for deserving students
- school clubs, choir, photo clubs, students' union for a guided student government
- competing activities with other colleges, such as debating teams, hockey, football and baseball
- a complete library on Ukrainian subjects as well as Ukrainian Canadiana to help in the study of the Ukrainian language and culture
- its own annual school celebrations, retreats, lenten observations
- opportunities to meet our own Ukrainian bishop frequently.

ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE
BUILDING FUND

Many people in Canada and the United States have indicated that they would like to subscribe (over a period of two years) to the St. Basil-the-Great College Building Fund. If you would like to promote today's greatest need for Ukrainian Catholic youth send your subscription to:

ST. BASIL-THE-GREAT COLLEGE
Basilian Fathers
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada

Glory To God - Peace To Men

Two things must always be considered in the person of Christ: who He is and why He came. If you see who He is, then to Him are due all honor and glory because He is the Son of God; but if you consider why He came, to Him are due all humility and poverty because He came to cure our pride. Therefore, if you consider the matter attentively, you will always find in His holy life great humility and great glory joined together.

Great humility it was for God to be conceived, but great glory to be conceived by the Holy Ghost.

Great humility to be born of woman, but great glory to be born of a Virgin.

Great humility to be born in a stable, but great glory to be resplendent in the heavens.

Great humility to be surrounded by dumb animals, but great glory to be praised by the songs of angels.

Great humility to be circumcised, but great glory to be given the name of Savior.

Great humility to be baptised with Publicans and sinners, but great glory when the heavens opened and the voice of the Father was heard and the Holy Ghost descended upon Him.

Great humility to suffer and die on the cross, but great glory to make the earth tremble, to darken the skies, to cause rocks to split, and to make all the elements tremble when He died on the cross.

It was fitting that all this should be so, because the one was a cure for our pride and the other was fitting to the dignity of Him who cured us.

St. George's Ukrainian Catholic School, New York is one of two new schools built by the Basilian Fathers for our Ukrainian children. The other is St. Nicholas school in Chicago. The third school, St. Basil-the-Great College for boys is to be built in Toronto.

CHRIST IS BORN FOR US

He has become our Elder Brother, our intimate associate, one of our own family; bone of our bone, blood of our blood, and flesh of our flesh.

What a ravishing thought! that even the least of us can claim a relationship, and SUCH relationship, with the Irresistible and the Omnipotent! with Him who rides on the wings of the winds; who poises the earth upon three fingers; who holds the ocean in the hollow of His hands; who can do all things whatsoever He pleases: without whose sanction nothing can stir in Heaven or on earth; and without actual permission and co-operation not a sparrow falls to the ground or a dry leaf is swept away by the hurrying storm.

UNION IN CHRIST

Let us, dearly beloved, as shares in a heavenly invitation, each according to his degree, imitate Jesus, the guide and accomplisher of our salvation.

Let us embrace that humility of soul which uplifts, and that charity which unites us with God; and that sincere faith with respect to the divine mysteries.

Flee from division, shun discord... foster charity among yourselves: listen to Christ speaking, "in this will all men know that you are My disciples, if you have love one for another."

Survey Of The Sacraments

The Seven Mysteries or Sacraments of the Catholic Church are the same in every rite; but the ceremonies accompanying the administration and reception of these Mysteries differ. Although it would be interesting to set up an outline from the Ritual on each of the Sacraments, space does not permit. Therefore we will content ourselves with a passing mention of each of the Sacraments and end with a short description of certain ceremonies dealing with the birth, naming and churching of the newborn child.

The Sacrament of Baptism is divided into three parts: The Rite of the Catechumenate, the Blessing of the Baptismal Water and the Oil of Anointing and the actual Baptism itself.

CATECHUMENATE: The priest loosens the child's clothing and removes its shoes to facilitate the anointing. He breathes on the child (3x), signs him thrice, and imposes hands while praying that the child be accepted into the Flock of Christ. Then follows the exorcism, the renunciation of Satan, and the declaration of faith with the Symbol of Nicea-Constantinople.

BLESSING OF OIL AND WATER: After changing to "bright"-vestments and incensing the table of the Baptism a litany is sung. Then in a beautiful prayer reminding God of His marvelous creation the priest asks that this water may bear fruit unto the Illumination of the candidate. Then the water is blessed in a solemn manner. Following this the oil is blessed and a little is poured into the Baptismal Water.

BAPTISM: The priest anoints the catechumen in the form of a cross on the forehead, breast, back, ears, both palms and the soles of both feet. Prayers accompany these anointings. Then the priest, holding the infant, faces the East (i. e. the altar) and baptizes him either by immersion or infusion saying: THE SERVANT OF GOD, NN., IS BAPTIZED IN THE NAME OF THE FATHER AND OF THE SON AND OF THE HOLY SPIRIT. To which all respond: AMEN. Now the new Christian is clothed in a white robe and (among the Ukrainians) a burning candle is presented to the baptized.

The Sacrament of Chrismation or Confirmation is regularly administered *by the priest* immediately after the Baptism. The priest thanks God for having received the child into His Church and adds a request that the Lord will even now give him this second great Mystery as well as the Sacred Body and Blood of Christ. Then he anoints the newly baptized with Holy Chrism (blessed by the hierarch on Great Thursday) in the form of a cross on the forehead, eyes, nose, mouth, ears, breast, both palms and the soles of both feet saying once: THE SEAL OF THE GIFT OF THE HOLY SPIRIT. AMEN. Then some versicles, an epistle and a gospel are sung. (If the Eucharist is administered — and not all those of the Byzantine Rite do this — it is given here under the form of wine). Then a litany is sung in which the child is mentioned by name.

The Sacrament of the Eucharist is administered to the faithful under both species. The words used are: The precious and most holy and most pure Body and Blood of our Lord and God and Sávior, Jesus Christ, is administered to the servant of God, NN., unto the remission of his (her) sins and unto life everlasting. Amen. (The Particle is dropped into the mouth of the recipient by way of a spoon. The Particle had been in the chalice and is therefore saturated with the Precious Blood. In Communion for the sick as well as at the Liturgy of the Pre-sanctified Gifts the Eucharist is given only under the form of bread which has been saturated with *plain* wine.) The bread used for the Eucharist is leavened and is made of pure flour, water, yeast and a pinch of salt. The words of Consecration for the bread are:

The Sacrament of Marriage

Take, eat, THIS IS MY BODY, which is broken for you for the remission of sins. The words over the chalice are: All of you drink of this, THIS IS MY BLOOD OF THE NEW TESTAMENT, which is shed for you and for many for the remission of sins.

The Sacrament of Matrimony differs slightly in the various usages of the Byzantine Rite.

After the Liturgy the priest goes to the doors of the church and blesses the couple thrice; then he leads them into the church and performs the ceremony of the betrothal: Taking one of the rings the priest makes the sign of the cross over the groom's head saying, The servant of God, N., is betrothed to the hand-maid of God, N., in the name of the Father, etc. Then he does the same for the bride. After each, he places the rings on their right hands. Now the couple approach the tetrapod with the priest who is incensing while Ps. 127 is sung. At the tetrapod the priest asks the couple if they are entering the marriage of their own free will and whether they have promised themselves to another. Now a litany follows in which the

priest prays for their salvation, their fruitfulness and chastity, and the joy they will find in their children. Then several prayers are said in which the marriages of the Old Testament are recalled — from Adam and Eve to the Virgin Mary.

Among the Ukrainians the following custom exists: The couple join their right hands and the priest puts his epitrakhil over their clasped hands and places his own on top of this; he then leads them in the exchange of vows — I, N., take you, N., for my wife and I promise you love marital fidelity and chastity; I promise never to leave you till death, so help me God in the one Holy Trinity and all the saints. The bride repeats the same except that she adds *obedience* after chastity.

Now the most beautiful part of the ceremony takes place. The couple are crowned by the priest. He uses wreaths of flowers or metal crowns, and says: The servant of God, N., is crowned unto the hand-maid of God, N., in the name of the Father, etc. Then he blesses them thrice saying, Lord, our God, crown them with glory and honor. After this there follows an epistle, gospel, litany, an oration and the Lord's Prayer. Then three Tropars are sung, the crowns are removed, some further prayers are said and the ceremony is concluded with the dismissal prayer.

During the singing of the Tropars the Russians and Greeks have the couple encircle the tetrapod three times. Also during the service they give a cup of wine to the couple to share with each other.

For the *validity* of the ceremony the couple must be blessed by the priest after the crowning. In the West this Sacrament has a decidedly contractual nature, but in the East the emphasis is put on the sacred element — wherefore the blessing is to the validity.

(To be continued)

The Eastern Churches

By Msgr. BASIL FILEVICH

Christians throughout the world notice today, perhaps more than ever before, the sad disunity that exists between themselves not only in matters that are ritual and ceremonial, but even in fundamental truths.

Indeed the number of new denominations increases with each decade.

On the other hand the rapid spread of materialism and atheism is creating a real threat to our very civilization. Although, numerically, Christians constitute a mighty force, the fact that they are divided prevents them from taking a united effort to counteract the many evils of our times. We are all aware of the urgent need that the truths of Christ's Gospel be proclaimed to the world with a single united voice, and that the foremost pre-occupation of every faithful follower of Christ should be to do all in his power by prayer and deed to bring about its realization.

The first thing that we must do is to try and get acquainted with each other. We have quarrelled, and isolated ourselves from our brethren. We no longer form a Christian family as in the early years of Christianity, for some have drifted away from the Father's House, into a strange land, thus depriving themselves of the necessary authority to guide and protect them.

During recent years a great deal of interest has been aroused with regards to Eastern Rite Christians who number some 350 million faithful of whom only ten million are in communion with the Holy See.

It is about these Christians that I wish to speak to-day.

Unity must needs be a characteristic mark of the Church of Christ. By unity we mean oneness in matters of faith and morals and the recognition of one supreme authority. In unity there is strength. We must not however confuse it with uniformity. There never was any uniformity in the Church of Christ. Christians have always worshipped God with diverse liturgical forms, Rituals and Ceremonials.

Not all Christians, even in the early years of the Church were subject to the same Church laws, customs and usages. This state of affairs exists today but form no major obstacle to the cause of unity. The Mass, for example, is always and everywhere ONE, considered as the Eucharistic Sacrifice. That is what matters essentially. But it is not celebrated with the same Prayers, Ceremonies, and Language in every Catholic Church.

In the words of Pope Leo XIII, "The Catholic church does not possess one Rite, but rather embraces all the ancient Rites of Christendom. Her unity consists not in the mechanical uniformity of all her parts but on the contrary in a variety which is vivifield by one principle — the Catholic Faith".

The Church is generally divided into the *Western* and *Eastern*. The Western Church uses the Roman Rite in it's church services and Latin is the official language.

There are a few variations of Rites in the Western Church, but their number is not significant. Although the expression "Eastern Church" is commonly used, there is actually no such Church corresponding to the Western Church. *Instead*, there are many Eastern *Churches*, both Catholic and dissident, who employ a great number of different Rites and variations. Some 350 million Christians belong to these Rites.

Let us go back in history to the beginning of Christianity to understand a little more clearly how the different Rites originated. Our Lord, the Founder of our Holy Church was Himself an Easterner, and so were the Apostles, disciples. The first Christian communities were established in the East. Palestine was the cradle of the Christian Church, as it was here that Our Lord was born, lived and died. At the Last Supper the ceremonies surrounding the institution of the Blessed Sacrament and the Offering of the First Holy Mass were indeed very few. Our Lord took bread and wine and prayed over it, changing it into His own Body and Blood. Then He gave His Precious Body and Blood to the Apostles in Holy Communion. He told them to do the same thing in commemoration of Him.

Our Saviour prescribed no special language or ceremonial. So the Apostles and their successors offered the Holy Sacrifice, using the language of the people, and employing any ritual they deemed was necessary to give it the required dignity and honour. The Holy Mass was offered in its essential features, Offertory, Consecration, and Communion, but there was a great variety in the manner of offering, in the ritual, prayers and others ceremonies. The Holy Mass was not said in Latin until the 3rd century. Up till then it was offered mostly in Greek, the popular language used not only in the East, but also in Rome and other parts of the Western world. Morever the first 20 Popes were Easterners, the early Fathers of the church, among them Saints Cyril, St. Gregory, St. Basil the Great, and St. John Chrysostom were all Easterners.

The first eight Ecumenical Councils were held in the East. Eventually as Christ's teachings spread throughout the world, Rome became the centre of Christianity for the Western World, and Constantinople for the Eastern with Patriarchates at Jerusalem, Antioch, and Alexandria.

The Pope of Rome, as successor of St. Peter, always enjoyed a Primacy of Jurisdiction over the entire Christian Church. In the beginning there were as many Rites as there were Christian Communities. However, the different Rites became more uniform with the establishment of Patriarchates in the greater centres.

(To be continued)

The new curial home and house of studies of the Basilian Fathers in Rome

Phone: LE 6-0982
ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations,
Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
власник
Андрій Наконечний

News in Brief

UKRAINIAN RITE MASS IN ST. MICHAEL'S CATHEDRAL, TORONTO

The Ukrainian Catholic Students of the University of Toronto (Obnova) are sponsoring a liturgical program in two of the largest Catholic churches in Toronto. A High Mass will be sung in St. Basil's Church on Bay St. on Sunday, January 15th, 1960 at 11.00 a.m. The following Sunday, January 22nd another High Mass will be sung in St Michael's Cathedral at 7.30 p.m. A sermon on the Ukrainian rite will be delivered during each of the services. In each case the responses will be sung by a mixed choir under the direction of Prof. Lev. Turkewich of Toronto. The purpose of the program is to acquaint Latin rite Catholics of the city of Toronto with the beauty of the Ukrainian-Byzantine rite and parallels many similar observances which will be held over the world in conjuction with the Chair of Unity Octave this January.

PRIESTS LEAVE FOR ROME

On November 8th Very Rev. B. V. Sloboda, O.S.B.M., provincial of the Basilian Fathers in Canada, accompanied by Very Rev. S. Kurylo, O.S.B.M., left for Rome. They will participate in the blessing services of the curial home of the Basilian Fathers in Rome.

RETREAT FOR LATIN RITE PRIESTS

A series of spiritual conferences for the Latin rite priests of the Sudbury area were offered recently by a Ukrainian priest in Sudbury, Ontario. The day of retreat and prayer was observed on Tuesday, November 22 in St. Mary's Ukrainian Catholic Church of which Very Rev. Eugene Bobownyk is the pastor. The talks were given by Rev. J. Skwarok, O.S.B.M. of Toronto.

THE NURSE — CHRIST'S ANGEL OF MERCY

"Angels of Mercy" they are called, and most of them deserve the title. May God bless our good Catholic nurses!

In order to be happy in her great work, and to do it properly, the Catholic nurse must model her life after that of the Divine Healer, Christ Himself. The Gospels relate that on many occasions our Blessed Lord worked wondrous miracles for the benefit of those afflicted with bodily ailments. Through the touch of His gentle hands the blind were restored to sight, the lame walked, the lepers were cleansed. In several instances He even summond the dead back to life.

Evidently, then, Christ considered bodily health to be something desirable; something which one can strive to preserve in full vigor; and something to be restored if lost. Thus the Savior gave divine sanction to the art of healing and imparted a special benediction on all who devote their lives to conquering disease and relieving the suffering of the sick and dying.

PRACTICAL CHARITY

Add this clause to your will:

I bequeath to **The Order Of Saint Basil The Great in Canada** the sum of $_____

"MAK" — FLORIST

342 Bathurst St., Toronto, Ont.

- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську

Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

Penmans

WARRANTED KNIT FAST COLOR PENMANS KNIT-GOODS

"27" ВИСТЕЛЕНА МОШКОМ
СПІДНЯ БІЛИЗНА

Неможливо перевищити цієї зимової спідньої білизни, якщо йдеться про тепло, тривкість та низьку ціну. Скроєна для вигоди в рухах з грубо-мошком вистеленої тканини, що дає максимальне тепло. Вироби ПЕНМЕНС гарно й солідно викінчені. Можна одержати: сорочки, підштанці і комбінації для чоловіків та хлопців.

СЛАВНІ
від 1868 р.

27-FO-7

КНИЖКИ ДІТЯМ НА ЯЛИНКУ:

БАБУНИНІ КАЗКИ. Написала **Т. Білецька.** Для дітей кожного віку. Багато різнокольорових образків. Стор. 66. Ціна **$1.50**, а опр. **$2.00.**

БАЙКИ КАЛИНЦЯ, ілюстровані, 80 сторін. Ціна **20 центів.**

ГОРБАТЕНЬКА, М. Головінська. Оповідання для дітей про добру дівчинку Марусю. Сторін 48, 4 образки. Ціна **50 центів.**

ЖУЧОК-ЦЕРВАЧОК. Л. Полтава. Поема для дітей, з ілюстр. Ціна **60 ц.**

ЗБІРКА українських народніх пісень — для дітей. 20 найкращих пісень — слова авторів таких, як Т. Шевченко, Б. Грінченко, М. Коцюбинський, О. Кониський, С. Черкасенко, Л. Українка, В. Самійленко й ін. Ціна **50 центів.**

ЗОЛОТІ ВОРОТА, читанка укладу д-р Марії Овчаренко. Це збірка найкращих творів різних наших письменників-белетристів, призначена для українських вищих кляс. Книжка ілюстр. мист. М. Дмитренком. Стор. 264, 46 образів. Ціна **$2.50.**

КАЗКА ДІТЯМ НЕВЕЛИКА ПРО КУРЧАТКО Й ПРО ШУЛІКУ. Є. Яворівський. Нове, змінене видання, з розкішною віньєтою О. Судомори, цілосторінкові ілюстрації **Е. Козака.** Ціна **75 центів.**

ЛІСОВА ПРИГОДА. Л. Полтава. Поема для дітей, з ілюстр. Ціна **60 ц.**

НАША ХАТКА, оповідання для дітей, ілюстроване, І. Савицька. Ціна **$1.50.**

ПАСТУШОК ІЗ НАЗАРЕТУ — оповідання для дітей. Ціна **50 центів.**

СВЯТА ЄЛИСАВЕТА, Ґеновефи Дардель. Це гарненьке оповідання для дітей про життя дуже милосердної Святої. Прочитають радо і старші, так гарно написана. Ціна **25 центів.**

УКРАЇНСЬКИЙ БУКВАР — Свою Україну любіть — написав д-р Кость Вагилевич. Багато ілюстрований. Уложений за найновішими вимогами навчання. Ціна **$2.00.**

УКРАЇНСЬКИЙ ПОВІСТКОВИЙ БУКВАР (на основі М. Матвійчука — видання СУБ в Лондоні) Ціна **$1.00.**

УКРАЇНСЬКА МОВА. Це письмові й граматичні вправи для початкових кляс української школи. 93 сторінки з ілюстраціями. Ціна **$1.00.**

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

ЧІЧКА. Це оповідання про дітей нашої визначної письменниці Марії Головінської, видане з нагоди її письменницького ювілею, з відповідним вступом про життя і творчість авторки. Видання люксусове, на дорогому папері, у прекрасній обгортці проф. А. Андрусева. Ціна **$1.75.**

ДІДОВА РІПКА, українська народна казка з ілюстраціями. Ціна **35 ц.**

ЛЕБЕДЬ, Леонід Полтава. 12 віршів для дітей, багато-барвні ілюстрації. Ціна **$1.50.**

СЛОН ПО АФРИЦІ ХОДИВ, Л. Полтава. Поема для дітей, з ілюстр. Ціна **60 ц.**

ВИХОВНІ ОБОВ'ЯЗКИ БАТЬКІВ

"Коли газети повідомляють про злочини молоді, ми схильні обвинувачувати ціле суспільство. Але приглянувшись даному випадкові, побачимо, що великими винуватцями бувають таки самі батьки" — сказав монтреальський Архієпископ Кард. Поль-Еміль Леже на провінціяльному з'їзді товариства "Християнська Родина".

Виконувати гідно обов'язок християнського батька і християнської матері супроти дітей—це великий і нелегкий обов'язок. Батьки — сказав Кардинал — добре будуть дбати про чесне виховання дітей, коли дбатимуть про свою праведність перед Богом.

"Якщо хата є без Бога, то вона стає готелем, де живуть егоїсти, які дбають тільки про власну вигоду".

РОДИЧІ!

Ви маєте моральний обов'язок дбати, щоб діти не дивилися на фільми чи телевізію, які зображують злочини, жахливі образи ("горрорс") та неморальність.

НОВЕ ВИДАННЯ! ● НОВЕ ВИДАННЯ!

"Нашим Дітям — ОПДІ"

БАБУНИНІ КАЗКИ

Т. Білецької

для дітей кожного віку

Розкішна книжка з численними, в тому повнокольоровими ілюстраціями мистця М. Левицького, глибокозмістовні, релігійно й національно виховні казки, цікаві не тільки дітям і юнацтву, а й дорослим. Прекрасний дарунок, зокрема як "нагорода пильности" для учнів-учениць наших "Рідних Шкіл".

Ціна тільки кан. дол. 1.50, в твердому переплеті кан. дол. 2.00.

Книгарням і Рідним Школам рабат.

Замовлення і належитість слати на адресу: **Basilian Press — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.**

Рідна дитяча книжка — в руки кожної української дитини.

ЗМІСТ "СВІТЛА" ЗА 1960 РІК

СТАТТІ НА РІЗНІ ТЕМИ

Апостол церковного об'єднання. Гадки митроп. Андрія Шептицького в справі об'єднання Церков 24
Базилевич, д-р Антоль: Ми і наші ближні 27
Католицькі діти в католицькій школі 300
Богачевський, Митрополит Константин: Дні Фатіми 411
Буженко, Володар: Сім разів змір! 41
Велика література й життя 283
Виховний вплив оповідань 334
Коли хтось не в курсі справи 228
Місіонес — туристична область 131
Самовиховання 535
У місті лип, чисел та студентів 311
Щоб історія не повторилася 178
Вігоринський, о. Ірней, ЧСВВ Мала Росія, малорос і нація "дядьків" 32
Ганас, о. Роман: Надходять вакації 302
І знов упало осіннє листя... 543
Г. В.: Про "канонічність" і "неканонічність" 78
Германюк, Митрополит Максим: "Ай донт кер..." 161
Імперіялістична Москва і католицька Україна 109
Про католицьку пресу 219
Голубович, Любомира: Чудо в Зарваниці 14
Гриньох, о. д-р Іван: Марійські празники нашого церковного року 222
Ґеррес, Іда Фредеріка: Вот без батьківщини 275
Зінько, о. Василь ЧСВВ: Використаймо й таку можливість 180
"Вежі й кулемети" (П. Грицака) 326
Українців — сто мільйонів?! 217
Марійський культ 541
Хто винен (що на світі недобре) 380
Конрад, Степан: Посилаймо дітей до католицьких шкіл 319
Коструба, о. Теофіл ЧСВВ: Пірвання й заслання еп-па Жабоприцького 256
Уманські мученики 1768 р. 335
Бердичівські ісповідники 366
Кульчицький, о. Денис: Апостол Марії (св. Людвик-Марія Монфор) 313
Левін, Курт: Митрополит Андрій Шептицький і жидівське суспільство 482
Мох, Олександер: Знову жінка на чоловічому старті (О. Мак: "Проти переконань") 370
Злам у Кремлі 523
"На дні СССР" (А. Княжинського) 40
Сонні християни 126
"Чого не гоїть огонь" (У. Самчука) 85
Нагаєвський, о. д-р Сидір: Ідея патріярхату в Україні XVII сторіччя 317, 390, 436
о. Назарко, Ириней, ЧСВВ: Різдвяна призадума 4
Єпископ святець (П. Ґойдич) 491
Мабуть найболючіша рана 412
Митрополит Йосиф Сліпий 42, 80
омм: Чудо сонця (в Фатімі) 203
Що ми дали в "Світлі" минулого року 20
Щупальця тайного 270
(о. м. в.): Величаві дні нашої Церкви в Римі 507
(омс): Веселе в сумному 129
Дві книжки про Атос 383
За успішне приготування до Вселенського Собору 111
Через Вселенський Собор до обнови духа 70
(осш): Єдність Церкви — бажання Христового Серця 16
Молімося за наших душпастирів 162
Молитва за молодь 210
З'єднання всіх християн в одній Церкві 254
Щоб християнська правда успішно поборювала підступну злобу Божих ворогів 304
За геройські священичі покликання в Мовчазній Церкві 305
Щоб усі католики тривали у сильній єдності 367
За поміч і силу Божої Матері для переслідуваних като-[illegible] 414
Читання св. Письма 462
Лагідність і покора католицького загалу і світовий мир 511
Папа Іван XXIII: Апостольський лист про поширення культу до найцінніщої Крови Г. Н. Ісуса Христа 460
ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ УКРАЇНСЬКИХ ВЛАДИК із нагоди Єпископської Конференції в Римі 12-16. X. 1959 6, 121
Пастирське Послання Української Католицької єпархії з приводу світлого празника Христового Воскресіння 251
Заклик у справі молитовної й жертвенної участи вірних у світовому Євхаристійному Конгресі в Мюнхені 299
Поронюк, Михайло: На "українському ґрунті" чи із християнського становища? 73
Порохівський, Кость: Новий провідник Свящ. Конгрегації Східньої Церкви (Кард. А. Чіконіяні) 10
Сабол, о. Севастіян ЧСВВ: Мученицький шлях Преосв. Еп-па Павла Ґойдича, ЧСВВ 417
Свірський, о. Никон ЧСВВ: Сорок літ видавницької праці (Ол. Моха) 341
Селянська, д-р Віра: Культура жінки 544
Соловій, о. Мелетій ЧСВВ: Митрополит Андрій та православні Владики 464, 513
Москалі й церковне об'єднання 439
Наша Церква воскресне! 157
Осип Назарук і українські радикали в Канаді 174
Тершаковець, д-р Михайло: Поет, науковець і патріот у монашій рясі (о. С. Сабол, ЧСВВ) 118
Трух, о. Андрій Григ. ЧСВВ: Який ваш світогляд? 169
УЦК-івець: Український Центральний Комітет у Кракові і Православна Церква на Холмщині 529
Чумак, Ярослав: В обороні моральности 133
23 поради в справі знижки вашого податку 138
Шевчук, о. Севастіян ЧСВВ: Що читаєте? 75
Юник, о. С. ЧСВВ: Не так було, пане Холмщанине (унійська акція на Холмщині в 1939-1944 рр.) 531

РЕДАКЦІЙНІ Й НОВИНИ

Ватиканське радіо (10. VI. 1960)
Привіт Вам! 253
Коли на алмазі запалахкотять свічечки [illegible]
За життя світу (Євхаристійний Конгрес у Мюнхені 1960 р.) 363
Маємо нового Єпископа (В. Маланчук) 509
Митрополит-ісповідник (Й. Сліпий) 59
Патріотизм і націоналізм у Канаді 389
Скінчився 23-й рік "Світла" 522
Слово важливе більше ста років (Т. Шевченка) 107
У поклоні великому Митрополитові 8
Хвилина спільної молитви 459
Христос Воскрес 156
Христос раждається! (тропар і кондак Різдва) 1
Що нам пригадує місяць лютень (Місяць католицької преси) 60
Як уліпшити "Світло"? 61

КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

[illegible]

Антонич, Богдан Ігор: В Єрусалим 306
Волянський, Іван: До Тебе наші мольби 84
Грицай, Остап: Різдво в 13
Гудемчук, Яків: Рушник в 306
Жарський, Богдар: Великодне 156
З. Р.: Свят-Вечір 5
Клен, Юрій: Ще помолімося... 160
Йшла степами 206
Костенко, Ліна: Я виростала у садах 267
М. Р.: Христос воскрес 160
Олесь, О.: Нас ждуть... 544
Прийма, Василь: В тиху, різдвяну нічку зоряну 5
Українка, Леся: Тоді замовкли б 267
Фальківський, Дмитро: Одшуміло літо 84
Франциск, св. з Асізі: Молитва 306
Хоросницька, Марія: О, краю мій! 84
Шевченко, Тарас: До мертвих і живих і ненароджених земляків моїх 108
Щурат, Василь: Христос воскрес 156
Янів, Володимир: Чернеча келія 84

ОПОВІДАННЯ — ДРАМА — [illegible]

Бенсон, Роберт Гю: Історія панотця Ґірлдстона 381, 425, 473
Г. К.: В день матері 209
Головінська, Марія К.: Срібні зернятка 177
Усмішка 375
Ґюнерман, о. Вільгельм: На Божих окопах (історична повість із часів французької революції) 25, 62, 123, 181, 229, 262, 337, 393, 423, 478.
Дзюньо: Історія пана Григорія 82
Патріотична математика 132
"Нам — ніколи!.." 179
Як я став партійцем 325
Дмитрик, Євген: Ґошівські дзвони б'ють (з "Повстанських нарисів") 185
Карредано, Вісенте: Святвечірня молитва 9
Копач, Олександра: Брат Франческо 216
Королева, Наталена: Перед-йорданська ніч 12
"Запорожець" 89
Кривенецький, Роман: "Нечиста сила" 265, 343
Курилас, о. Богдан ЧНІ: Діялоги Василіянок (драматичні картини) 36, 128, 281, 432
Левицький, Д.: Чудесна пластинка 31
Одрач, Федір: З Дніпра на Полісся 170
З вудками в місячну ніч 224
Філософуючий рибалка 272
Оселя над річкою 322
Розповіді в авті 486
Покинута оселя 517
Оса, О.: Старий чи новий стиль? 381
Пилипенко, Лев: Різдвяна зустріч 29

РЕПОРТАЖІ — СПОМИНИ

А. П.: "Всіх скорбящих радость" (спомин) 207
Заклинський, о. Олексій: Записки пароха Старих Богородчан (спомини) 38, 137, 173, 220, 268, 322, 377, 435.
Королів-Старий, Василь: Згадки про мою смерть 314, 387, 441, 489, 533
Леоні, о. П.: "Ватиканський шпіон" (спомини) 76, 135
Мартинюк, А.: Як то якось в суді було 279
Марціняв, Т. Юліян: На стежках Саскачевану 425, 473
Я. Т.: "Мати Божа, ратуй! 321

БІБЛІОГРАФІЯ — РЕЦЕНЗІЇ

Бучинський, д-р Дмитро: Десятиріччя "Слова Доброго Пастиря" 234
Серед корисних книжок 536
Д. М. Православний: Нова книжка (В. Липківського "Відродження Церкви") 287
(і. х.): Величезний осяг (видання Римських Документів до історії Церкви) 369
(мп): Серед книг (Історія УАПЦ В. Липківського) 92
О. Д.: "Обнова любови" (книжка о. В. Ковалика) 186
РЕЦЕНЗІЇ (Нові видання, Серед книжок, ітп.) 40, 85, 92, 186, 234, 287, 326, 369, 370, 383, 523, 536.

РІЗНЕ

Діфенбейкер про нас 472
Колегія св. Василія Великого (листи, оголошення, збірки і т. п.) 2, 200, 247, 360, 408 і на обкладинках чч. 3, 4, 5, 6, 7-8, 9, 10, 11,
Листи до Редакції 152, 200, 240,
Усміхніться! (дотепи й жарти) 187

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ 17, 64, 113, 164, 212, 258, 307, 372, 419, 467, 525.

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 45, 94, 139, 188, 236, 287, 345, 396, 444, 493, 543.

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ: 16, 70, 111, 162, 210, 254, 305, 367, 414, 462, 511.

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ: 15, 71, 112, 163, 210, 258, 305, 367, 415, 463.

КОНТЕСТИ, ВИСЛІДИ ЗБІРОК, ПРИЄДНАЛИ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ, ПРЕСФОНД ІТП. 2, 58, 103, 106, 151, 154, 199, 202, 247, 248, 250, 295, 296, 298, 369, 363, 407, 408, 410, 456, 458, 506. і на обкладинках чисел: 1, 3, 4, 5, 6, 7-8, 9, 10, 11, 12.

ЧИТАЙТЕ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ПОШИРЮЙТЕ!

"СВІТЛО"!

ENGLISH SUPPLEMENT

RITES

Unity in Christ's Church by M. Berko 49
Orthodox Christians and Ecclesiastical Unity Rev. M. Solovey, OSBM. 148
Eastern and Western Mentality by Metropolitan Andrew Sheptycky 452
The Eastern Churches by Msgr. Basil Filevich 554
Survey of the Sacraments 552

QUESTIONS & ANSWERS

Questions and Answers 102

POLITICAL

Do we understand Russia properly? by Y. Onyschuk (I) 197, (II) 245

UKRAINIANS

Recent Apparitions of the Blessed Mother in Seredne (II) 50, (III) 98, (IV) 146, (V) 196
Ukrainians seen during Klondike Goldrush of 1898 53
Champions and Martyrs of Spiritual Rights and Freedom by Hon. William M. Wall 193
Book Review: Dr. Lev. W. Mydlowsky: Bolshevist persecution of Church and Religion in Ukraine, 1917-1957 by W. W. Isajiw 294
Three-Fourths of a Century (75-th Anniversary of the Ukrainian Catholic Church in the United States) by M. Berko 351
Why learn Ukrainian? by George Simpson 355
Golden Jubilee, 1910-1960 of Very Rev. Josaphat Jean. OSBM 401
Twenty-Five Years a Priest 402
Ukrainian Fashion Show 501
Summer Dress 353
What is foster care? 357
Let's revive the Parental Blessing 451
Smothered with Kindness by Garry Moore 502

FAITH

Feast Days by M. Berko 145
Fast and Abstinence by M. Berko
His Way by Robert L. MacDougal, S.J. 289
General Social Climate more Pagan than Christian by Grant Maxwell 250
The Century of the Lay Apostolate 292
Marvelous Creatures of Vast Number 503
Peace to Men of Good Will — Pope John XXIII 549
Glory to God — Peace to Men 551

EDUCATION

The Need for Higher Education by Michael Zin, B. Comm., M.B.A. 241
Marching Forward 349
St. Basil the Great College 352
Why my children go to Catholic Schools? by Dennis Day 404
Our need is now! — We must build now! 449
A fresh look at the new school year 499
The Need for St. Basil-the-Great College 350

SUBJECTIVE

Obituary by Merron Chorny (I) 53, (II) 101
Sydney, Nova Scotia J.S. 54
"Lost Week End" by Rev. Joseph Kutney (I) 243, (II) 291
Periscope: 246
A visit to Montecassino by Constantine Wysochansky, O.S.B.M. 293
I visit a Trappist monastery J. S. 354

VOCATIONS

The Lost Legion by Rev. T. Harasymchuk 97
Vocational Notes 51, 99, 350
Should Your Son be a Priest? by Father Severian, O.S.B.M. (I) 147, (II) 198
Missionary Sisters urgently needed 150
More about Religious Vocations 356

Модерне українське Артистичне Студіо

виконує по мистецьки всі фотографічні роботи

Steven Photo Studio

Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

Увага! • Новина!

УКРАЇНСЬКІ РЕЛІГІЙНІ ПІСНІ

Обгортка роботи арт. мал. Марії Гарасевської-Дячишин

ОРИГІНАЛЬНІ Й АРАНЖОВАНІ

на хори мішані, чоловічі й жіночі, сольові й інструментальні. **До церковних відправ та релігійних імпрез.**

Примагідних пісень 17, до Божої Матері 15, Різдвяних 9, до Святих 9, Воскресних 4, сольових з фортеп. 3, інструментальних 3.

I част. 52 ст. — 35 пісень
II част. 56 ст. — 28 пісень
Формат: 8¼ x 10¾ інчів
Ціна: $5.00 за комплет.
Видання ОО. Василіян

Замовлення слати на адресу:
BASILIAN FATHERS
2238 W. Rice St., Chicago 22, Ill.
або:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

CANADA

Чому ви повинні стати канадським громадянином?

Є дві головні причини: лояльність до вашої нової батьківщини, та ваша особиста користь.

Самозрозуміло, що ви мусите почати старання, щоб стати канадським громадянином. Цим самим ви покажете вашим дітям та іншим канадцям, що ви бажаєте користуватись привілеями та виконувати обов'язки громадян цієї країни. До деякої міри це є вашим моральним обов'язком.

Ставши канадським громадянином, ви будете мати права всіх інших канадців. Ви також будете мати право голосування та право займати будь-яку урядову посаду, щоб вповні служити своїй громаді.

Ставши канадським громадянином, будете мати право отримати канадський пашпорт, з яким зможете легко і безпечно подорожувати.

Ви можете робити старання про канадське підданство вже тепер, якщо ви були допущені до Канади як іміграят, та прожили тут чотири роки і дев'ять місяців. Також вимагається достатнє знання французької, або англійської мови.

Прохання про громадянство ви можете подавати до канцелярії судового писаря (Clerk of the Court) вашої місцевости, через урядовця Канадського Громадського Суду (Canadian Citizenship Court) найближчого до вашого місця побуту, або через Реєстратора Канадського Громадянства, якщо ви ґешкаєте дальше як 50 миль від установленого суду.

Якщо ви не підходите під цю категорію, підготовляйтесь заздалегідь до одержання канадського громадянства. Ходіть на спеціяльні лекції громадянства та мов, які відбуваються в вашій околиці.

Міністер
Громадянства й Іміграції

52 - 12

ЩОБ ДОДАТИ ЖИТТЯ ЗВУКАМ

ВИБЕРІТЬ

TELE FUN KEN

SONATA HI FI-STEREO

Малий апарат, але дає чудову репродукцію звуку. Темна або ясна горіхова барва. Автоматична контроля, — вбудована антена — короткі хвилі, — Вдодатку на 4 ходи патефон для 10 пластинок, — широкозвучний голосник.

ALEGRO-STEREO

Барва скриньки до вибору. Тривала політура. Найкраща і найвірніша репродукція звуку. Вісім жарівок. 3 голосники — вбудована антена.

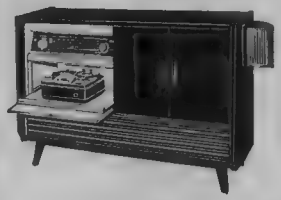

HYMNUS HI FI - STEREO

Чудо техніки й мистецтва. Автоматична контроля передає дуже вірно всі звуки. Славний на ввесь світ ТЕЛЕФУНКЕН патефон дає таку чудову репродукцію звуків ваших пластинок, якої ви ще не чули. Рекордер для вашої розривки й вигоди.

ALPHA FURNITURE CO.

735 QUEEN ST. WEST
EM 3-9637
TORONTO, ONT.

3030 DUNDAS ST. WEST
RO 6-4011
TORONTO, ONT.

KORPAN ALEX
MUNDARE, ALTA.
AUG. 4321

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIV | СІЧЕНЬ — 1961 — JANUARY | Ч. 1 (457)

Ціна 30 н.

ХРИСТОС РАЖДАЄТСЯ!

Нехай НОВОНАРОДЖЕНИЙ ІСУС благословить усіх ДОБРОДІЇВ української Колегії щедрими ласками, щастям і добробутом.

ЗА ВСІХ ЖЕРТВОДАВЦІВ І ДОБРОДІЇВ Колегії святого Василія Великого відправиться особливіша СЛУЖБА БОЖА в день свята Христового Різдва.

Веселих Свят і Щасливого Нового Року

ОТЦІ ВАСИЛІЯНИ

Група збірників при парохії Св. Духа в Гемилтон, Онт., що взяла участь у великій збірковій кампанії на будову Колегії св. Василія Великого в Торонті, Онт. Посередині о. Є. Кушко ЧСВВ і Всесв. о. д-р М. Комар, місцевий парох.

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario

Telephone: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Ukrainian Booksellers & Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
P. Vladimir Gaulich OSBM
Riemergasse 1
Wien I. (Austria)

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Наші контести 2
Свят-Вечірня зоря вірш *І. Вацлавів* 3
Христос раждається. *о. Юл. Гірняк* 4
"...від нас самих залежить наша дальша доля..."
Туга за Месією *о. Ір. Назарко ЧСВВ* 5
"...Пісня тієї туги неслася від рік Індії через стопи Китаю..."
Митрополитові Андрієві Шептицькому ..... вірш *М. Я. Косович* 6
Правда й любов Христа Господа — умовини до єдности всіх християн *(осш)* 7
Наміреня Апостольства молитви на січень 1961
Сторінка Апостольства Молитви 8
ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 9
Різдвяні пісні *Марія Я. Косович* 13
"Ангели співали радісно... тому і в християн постало бажання: творити чудові різдвяні пісні..."
На Божих Окопах історична повість *В. Гюнерман* 15
"Воскресіння" — кінець повісти
Чи можливе церковне об'єднання? *о. М. Соловій ЧСВВ* 18
Дієта і розум 18
Пити чи не пити? 19
Невдале прийняття оповідання *Ф. Одрач* 20
"Невже на старість тобі хочеться робити такі ось збитки?"
Іван Сулима історична повість *В. Буженко* 24
Починаємо друкувати зовсім нову й ніде досі не друковану історичну повість із козацьких часів!
Лист до Редакції *Ст. Олесь* 30
"Не пишу, щоб когось образити, але пишу..."
Молодь — скарб *о. Т. Дурбак* 31
Жмут думок до уваги про найважніше питання нашої іміґрації
По весіллі — революція *о. О. Заклинський* 32
Як виглядав початок революції 1848 р. в Празі
Рідна Школа в Бразилії *о. Р. Головацький ЧСВВ* 34
Про книжку о. В. Зінька на цю тему
За збільшення персоналу церковної служби *о. В. З. ЧСВВ* 36
Без чого наша іміґрація загине!
Згадки про мою смерть спомини *В. Королів-Старий* 37
Смерть у багні, на залізниці, від павуків
У Царгородського Патріярха *о. М. Соловій ЧСВВ* 40
Із серії "Листи зі Сходу"
Прославлення речей поезії в прозі *Ґ. Містраль* 42
Пісок і попіл
Селепко-аристократ гумореска *Дзюньо* 43
Про наш аристократичний герренфольк
Чом Свят-Вечір на чужині вірш *смк* 44
Ялинка вірш *Д. К.* 44
ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 45

ENGLISH SUPPLEMENT

The Christian Impact 49
Pontifical Mass in Byzantine Rite *by C. Wysochansky, O.S.B.M.* 51
Survey of the Sacraments (Concluded) 52
The Eastern Church *by Msgr. B. Filevich* (Concl.) 54
25th Year Anniversaries 55

НАШ ПОСТІЙНИЙ КОНТЕСТ НА 1961 РІК

Кожний наш приятель, що приєднає нам бодай одного передплатника продовж 12 місяців 1960 року, дістане від нас: 1) Почесну Грамоту Приятеля "Світла", 2) одну книжку з нашого видавництва, вартости $1.00 (одного доляра). За кожного дальшого передплатника дамо — кромі згаданої Почесної Грамоти — по $1.00 (одному долярові) книжок нашого видавництва за власним вибором контестанта.

Хто приєднає нам бодай 5 передплатників, той дістане від нас, кромі згаданих вище нагород, іще даром 1 Календар "Світла" на 1961 рік. Хто приєднає нам бодай 10 нових передплатників, той — кромі всіх вище поданих нагород — дістане ще одну дарову передплату "Світла" на 1961 рік. Хто приєднає нам бодай 25 нових передплатників, той дістане — кромі вичислених вище нагород — іще гарний, оправлений у мороко МОЛИТОВНИК ХРИСТИЯНСЬКОЇ РОДИНИ. Хто ж приєднає нам протягом тих місяців (себто до 20 грудня 1960) 100 (сто) нових передплатників, той дістане від нас нагороду $100.00 (сто долярів) готівкою.

ОТЖЕ ДО ПРАЦІ, ДОРОГІ ПРИЯТЕЛІ "СВІТЛА"!

ПРОДОВЖУЄМО КОНТЕСТ ЧИТАННЯ "СВІТЛА"

Наш новий конкурс читання "Світла" з 1-го числа 1961 р. (з 5 нагородами для тих, що добре його розв'яжуть: 1) $25.00, 2) $20.00, 3) $15.00, 4) $10.00, 5) $5.00 — книжками з нашого видавництва) такий: Треба правильно відповісти, в реченці до 20-го січня 1961 р., на такі питання: 1) Скільки тверджень ("тез") ставить стаття про можливість церковного об'єднання? 2) Хто був Іван Сулима? 3) Що це було товариство "Сворность" і де про те написано? 4) Які маємо роди українських різдвяних пісень? 5) Чому Папа сказав своє різдвяне послання скорше, як звичайно?

ВИСЛІДИ КОНТЕСТУ ЧИТАННЯ "СВІТЛА" З 12-го ЧИСЛА 1960

Контест у 12 ч. "Світла" за минулий рік дав змогу редакції не тільки переконатися, хто уважно читає "Світло", але й довідатися, що наші читачі думають про поодинокі статті-частини нашого місячника. Якось ніхто не написав нам тим разом гірких слів, а майже всі висловилися про наш спосіб редагування журналу "Світло" дуже похвально.

Отже відповідь на перший запит, що кому в "Світлі" подобається, дала різні висліди, бо що чоловік, то голова. Одну з тих відповідей надрукуємо, з інших зробимо коротеньку статистику для читачів. Відповідь на другий запит була: 2) Гадюк перемогли на фармі добре вгодовані свині, яких привезли туди власники. — 3) Атторні Дженерал це один із десяти членів кабінету президента ЗДА. Говорили, що ним має стати Аврам Рібікоф (але він став тільки міністром здоров'я й добродійности). — 4)На гадку 10-ти визначніших американців, вложену в збірній праці п. н. "Національна ціль", має сучасна Америка жити заможнім і безпечним життям. Але дотеперішня дійсність показує інакше, бо Америка котиться щораз більш до впадку через матеріялізм і нехристиянське життя. Хто веде Америку в цю пропасть, про те ми писали в календарі "Світла" на 1960 рік у статті п. н. "Безбожні ґанґстери". — 5) Редактор Михайло Островерха написав нову книжку п. н. "Великий Митрополит, Слуга Божий Митрополит Андрій Шептицький"; про неї пишеться на 537-8 стор. 12 ч. "Світла".

Правильні відповіді на контест прислали: 1) Володимир Лесняк, Акрон; 2) Петро Багрій, Гемилтон; 3) Василь Грицина, Гартфорд; 4) Михайло Харів, Чікаго; 5) Осип Скрипка, Ґримсбі; 6) Лев Рудницький, Вінніпеґ; 7) Степан Медвідь, Вінніпеґ; 8) Іван Стерпан, Павтукет; 9) Катря Макух, Летбридж; 10) А. Кобаса, Ьутвін; 11) Марія Сальмаків, Ввест Гил. — Якось тим разом було мало відповідей, може тому, що реченець (до 12. XII)—з огляду на конечність виходу числа перед святами ще—був коротший. — Нагороди одержали: 1) Першу: п. Катря Макух, Летбридж, Алта; 2) Другу: п. Володимир Лесняк, Акрон, Огайо; 3) Третю: п. Петро Багрій, Гемилтон, Онт.; 4) Четверту: п. Осип Скрипка, Ґримсбі, Онт.; 5) П'яту: п. Лев Рудницький, Вінніпеґ, Ман. — Просимо тих, які одержують нагороди, написати нам, яких книжок собі з нашого каталогу (в календарі "Світла" на 1961 р. на стор. 173-186) бажають.

Видавничі новини! На Різдво й Н. Рік!

НА БОЖИХ ОКОПАХ — історична повість для юнацтва — про геройську молодь у часах франц. революції — багато аналогій із сучасним моментом нашої поневоленої Церкви — особливо надається для вівтарних дружинників. Написав живо й цікаво о. В. Гюнерман. 200 сторінок. Ціна $2.00.

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАРЕЦЬ "Світла" на 1961 рік. Малий кишеневий календарець — добрий і як нотатник — з різними потрібними даними й статтями — 64 стор. малого формату Ціна 25 центів.
Більший опуст для тих, хто візьме більше примірників! Добрий на Новорічні і Йорданські подарунки. Хто візьме 1000 (тисячу) примірників, дістане — кромі великого опусту — ще й оголошення власної фірми на останній сторінці календарця.

Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT
Український Християнський
МІСЯЧНИК

СІЧЕНЬ, 1961 РІК XXIV, Ч. 1 (457)

Ірина Вацлавів

СВЯТ-ВЕЧІРНЯ ЗОРЯ

Тремтливим промінням зоря свят-вечірня
золотить мілейну стежину, —
стежинкою тою спішуся додому
в ясну свят-вечірню годину.

Заплющивши очі, у тихій молитві,
душею стуженою лину
за світлом зірниці, віконцем світлиці,
до рідної хати в гостину.

— Сніпочок пшениці, кадило з живиці
й пахуча галузка ялини,
дідух на долівці, кутя на тарілці —
нагадують щастя дитини...

— В сухій пальничці недогарок свічі —
розкидує проблиски тьмаві
на перли-сльозини в очах найрідніших
й на місце порожнє на лаві.

Глядять їхні очі у темряву ночі
й шукають зорю свят-вечірню, —
глядять вже літами за рідними, нами,
і зносять терпіння покірно.

Уста в них закуті в таборах Воркути,
Колими й цілого Сибіру, —
антихристом-катом Вкраїна розп'ята,
боронить свою святу віру.

Царює Свят-Вечір. Горять тихо свічі
надії, терпіння, покори.
Спасителю Вишній, о Боже Предвічний
Прийми нашу жертву любови.

Нехай передвісна зоря Свят-вечірня
осяє мету нам єдину
й освітить нам путь, непомильну, правдиву,
крізь той Вифлеєм в Україну.

УСІМ ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, ЧИТАЧАМ, ПРИХИЛЬНИКАМ І ЖЕРТВОДАВЦЯМ "СВІТЛА" ВЕСЕЛИХ РІЗДВЯНИХ СВЯТ ТА ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

БАЖАЄ

РЕДАКЦІЯ "СВІТЛА"

о. Ю. Гірняк

ХРИСТОС РАЖДАЄТСЯ!

Цього Різдвяного вечора вся наша мила Батьківщина розсівана чудовими колядками. За прикладом київців, що перші заколядували народженому Богочоловікові, всі наші рідні від Попраду по Кубань, від Криму поза Чернігів і геть далеко аж по межі Манджурії славлять Вожу Любов до нас, Вожу святість, премудрість і непокитне милосердя. Радісно вітають велике, для людського ока-розуму незрозуміле чудо, що "Бог предвічний — народився!", що Творець неба й землі ставсь чоловіком. А їх серця, переняті такими релігійними почуваннями ростуть нестримною радістю, надією на краще завтра. Та різночасно огортає їх сум за тим, що пропали під час останньої завірюхи та вже ніколи не повернуться до своїх рідних хат. Сумують і за нами - емігрантами, що їх доля розсіяла й забрала від них, від рідної хати.

Чи справді якась сліпа "Доля", судьба, чи як поганські греки казали, вища над їх божків якась Ананке (доля)? Хто думає розумно, той ніколи не погодиться з гадкою, наче б то наш матеріяльний світ постав через якусь випадкову, нерозумну, хаотичну сполуку матеріяльних первнів. Тим більше не повірить християнин, наче б то сліпа "доля" кермувала життям і історією одиниць і народів.

Ми, християни, віримо й добре знаємо, що світ не є залежний від якоїсь сліпої "долі", але що БОГ СОТВОРИВ СВІТ І НИМ УПРАВЛЯЄ. Бог знає кожну людину й кожну людську збіговиську і Бог кермує історією народів і життям одиниць.

Одному тільки всевідучому Богові відомі всі політичні, військові, господарські й суспільні відносини, в яких будуть жити народи світу і в 1961 році. Одному тільки Богові відомі шляхи, якими підуть день-у-день події в році, що в нього входимо. Тільки один Бог знає закриті перед нами думки й плани велетнів, які сьогодні нібк вирішують долю всіх народів, бо Бог і над ними стоїть і може кожної хвилини з їх намірів, якщо вони злі, наругатися й посміятись.

Отже Бог, коли сотворив світ, завів у природі фізичний лад, а в людських душах — моральний лад, коли наділив розумні сотворіння голосом сумління, щоб вони знали відрізнити добро від зла та, опісля, ще й проголосив людям Свої святі Заповіді, — той Бог не замикувся в Своїй непоняттій величності, в неприступній потенціяльній усемогутності, — ні, наш Бог дальше реально діє-управляє Своїми сотвореннями. БОГ ПРАКТИЧНО ВМІШУЄТЬСЯ В РОЗВИТОК ІСТОРИЧНИХ ДІЙ ТА НАДАЄ ІМ НАПРЯМ ЗГІДНИЙ ІЗ ЙОГО ВОЛЕЮ.

Ця наша християнська свідомість є для нас великою потіхою. Для нас, розгублених у тяжких хвилях, які не тільки наш нарід, але й увесь світ тепер, не тільки збіговиськ, але й кожний особисто переживає. Християнська свідомість пригадує нам Христові слова, що Бог опікується нами, навіть кожною травичкою, птичкою (Мат. 6:26-33), а нам людям, то навіть ані волосок один не сміє впасти з голови без Його Божої волі.

Отже вгору серця! В цей важкий час не падаймо духом, а з повним упованням-довір'ям очікуймо Божої волі. Молімо Його постійно про поміч: витривати! Не падаймо духом від того, що — крім Христової Католицької Церкви — ніхто зі світових потуг не виявляє нам своєї не то ласки, але навіть і зрозуміння. Зрозуміймо одне: з тими, хто змагається за правду, з цими Бог! Отже: "З НАМИ БОГ! ЗРОЗУМІЙТЕ ЦЕ ВСІ НАРОДИ, ПОЧУЙТЕ ЦЕ ВСІ НАРОДИ ЗЕМЛІ! СКОРІТЬСЯ ВИ ВСІ МОГУТНІ! БО ХОЧ ВИ ВИ Й ЩЕРАЗ НАС ЗМОГЛИ, ТАКИ БУДЕТЕ ПЕРЕМОЖЕНІ! ВСЯКІ ВАШІ ВОРОЖІ ПЛЯНИ ЗНИЩИТЬ ГОСПОДЬ, А ВАШІ ЗАКОНИ, ЩО ВИ ЇХ ТВОРИТЕ, НЕ БУДУТЬ ТРИВКІ. ТОМУ НЕ СТРАШНІ НАМ ВАШІ ПОГРОЗИ, АНІ НЕ ОСЛАБЛЯТЬ ВОНИ НАШОЇ НАДІЇ. МИ ЗАВЖДИ БУДЕМО ВПОВАТИ НА НЬОГО І СПАСЕМОСЬ ПРИ ЙОГО ДОПОМОЗІ!" — Оце пісня, яку ми собі з ентузіязмом заспіваємо при нашій цьогорічній трапезі Свят-Вечора.

Бог любить нас! Із Божої Любови до нас Син Божий прийняв на Себе людське тіло, ставсь маленькою дитиною, прожив серед нас людиною 33 роки, піддався для нашого вічного щастя гірким страстям, а після славного воскресіння установив св. Католицьку Церкву та дав їй св. Тайни для нашого освячення.

Але Божа Любов не має нічого спільного з безкритичним сентиментальним почуванням до своєї дитини неодного з земських батьків, людей слабої волі, почуванням, яке вже неодну дитину зіпхнуло на бездоріжжя. Бог, навіть тоді, коли нас карає, не перестає нас любити. Дочасна кагорода й дочасна кара — це тільки дві різнобіжні дороги, якими Бог веде нас із тієї саме Своєї Любови до одної й тієї ж мети: до Себе Самого, як Вічного Щастя. Божа Любов до нас це серіозне й тверде діяння, яким Бог провадить нас до дочасного й вічного щастя найкоротшим, найпевнішим і для нас найкориснішим шляхом. Бог веде нас до нашої вічної щасливої мети: неба, а не до позірного тільки, минучого, непевного й неповного туземного щастя, хоч ми в своїй слабій чуттевості нераз до такого непевного й нездалого ніби-щастя, мов мала дитина до зрадливого плеса, чи метля до палючого вогню, пхаємося.

Звичайно Бог зачинає провадити нарід простою й найкоротшою дорогою до його мети. Але якщо ми ставимося до Його святих планів із недовір'ям, подібно, як колись жиди станули на межі Обіцяної Землі й загалгнся переступити її межі з довір'ям у Боже Провидіння, — так тоді Бог може спрямувати нашу історію на тернистий, довший, прикрий шлях до часу, аж навчені гірким досвідом люди народу якогось не просвітяться й не зрозуміють, що навіть народній шлях, хоч який важний, ще не остаточний, що не має Божих прав, прав до всього, прав до Божої власности.

Отже від нас самих залежить наша дальша доля, наша історія. Чим скоріше згуртуємося під Божим прапором при святій Його Католицькій Церкві, чим більше дбатимемо про освячення наших душ, а чим менше дбатимемо про ЗЕМНИХ КНЯЗІВ, У ЯКИХ НЕМА СПАСІННЯ, і — чим більше, а радше: виключно будемо спиратися на Боже Провидіння, чим сильніший матимемо зв'язок любови між собою, любови християнської, чим скоріше прощатимемо собі взаємно дійсні чи може сповідні провини — тим скоріше вкоротить Бог наш тернистий шлях, а може навіть і отворить перед нами шлях повороту з усіх закутин світу "у край веселий, між люд хрещений" нашої дорогої Батьківщини!

о. Ір. Назарко ЧСВВ

ТУГА ЗА МЕСІЄЮ

У святкових днях Христового Різдва перед кількома роками, в Римі принагідно зібрався невеличкий гурток наших паломників. За порадою священика і під його проводом відвідали вони ватиканський музей та станули перед однією з найцінніших різьб родійського різьбаря Агесандра і його синів п. н. "Лаокоон" із 2-го стор. перед Хр. Грецька мітологія оповідає, що жрець Лаокоон спроневірився своєму богові Аполлонові. За це Аполлон наказав велетенському змієвидавунові виконати свою пімсту на Лаокоонові. Незрівняний мистець геніяльно вичарував у мармурі саме цей момент, коли велетенський давун цупко обвинув тіло Лаокоона і його двох синів, що судорожно притулилися до батька. Застрашені очі й викривлене обличчя жреця мають такий промовистий вираз болю й розпуки, що аж жах дивитися. А з відчинених уст немов чується крик розпуки й благання помочі з неба. Ця різьба — це наче якесь ясновидюче представлення долі людства перед народженням Христа.

I

Перед народженням Христа положення людства було жахливе під *соціяльним оглядом*. Найяркішим виявом цього було невільництво. В Римі число невільників було тричі більше, ніж число свобідних. У Греції й Африці половина людей жила в рабстві. Кожний переможець діставав не тільки здобуте місто, але і його мешканців, як невільників. Коли Цезар здобув Галію, то до Риму разом із ним приїшов понад мільйон невільників. А сам римський закон казав, що невільник не має ніякого права. Пан міг безкарно невільника продати, покалічити, чи й убити. Римлянин Полліон годував невільниками рибу в своїх ставах, а цісар Август знав про це. Цісар Траян кинув на арену десять тисяч невільників, як глядіяторів, і криваві гри з ними тривали понад сто днів. Деколи роз'ярені невільники підіймали повстання (звичайно невдатні), а тоді відплатою за це були цілі алеї хрестів із розп'ятими бунтарями й живими смолоскипами.

Не краще було тоді положення людства *під оглядом моральним*. Назагал погани не мали віри у вічну кару чи нагороду, а смерть і гріб були для них кінцем усього. Вслід за тим ціллю їх життя було: вижитися й вихилити чашу розкоші аж до дна. "Carpe diem" — це був життєвий клич молодих і старих. Нечуваний люксус і безсоромність панували у вищих сферах, а погоня за вдовіллям і розкішшю в нижчих станах. "Panem et circenses" = хліба й ігор! — це було те єдине, чого ця пережита юрба жадала. Чим густіше пісок арени насякав кров'ю невільників, тим більш раділа юрба. Про статеву неморальність не згадуємо, бо відраза до подружжя, брак подружньої вірности, заник материнства у вищих станах суспільства, розводи й убивства дітей були на денному порядку. Звиродніння доходило до того ступня, що в святинях "почитали" богів прилюдною розпустою. Римський філософ Сенека писав: "Усе повне злочинів і щодня зростає охота до злочинів та щодня затрачується всякий сором".

Одначе найтрагічніший був стан людства *під оглядом релігійним*. Св. Апостол Павло в листі до римлян з'ясував цей стан понурими барвами, стверджуючи, що за кару відвернення від правдивого Бога, погани попали в понижаючу многобожність (Рим. 1, 21 і далі). Навіть звірят почитали, як богів. У Єгипті почитали бика — Апіса, гнули коліна перед котами й крокодилами. У Римі нараховувано понад тридцять тисяч богів. Вправді греки й римляни піднеслися понад убожествлювання звірят чи мертвої природи до почитання особових богів, але ті боги — це були щось гей "надлюди" з великими дарованнями і з великими пристрастями. Не було такого злочину, що не мав би окремого бога. Згаданий Сенека писав, що почитателі богів, прийшовши до святині, виговорювали богам такі непристойності, що коли хтось другий увійшов до святині — то вони замовкали, бо мусіли б червонітися перед іншими людьми зі сорому. Римський поет Овідій, хоч сам розпусник, казав, що як дівиця хоче остатися чистою — то "нехай утікає від святинь Юпітера, цього чужоложного бога". А грецький філософ Аристотель домагався, щоб молоді був заборонений вступ до святинь! — Учені загально не вірили в ніяких богів, тільки деякі з них зверталися до богів Сходу: Сирії, Вавилонії, Персії і Єгипту. Особливо ширився культ перського бога сонця Мітраса. Самозрозуміло, що на такому грунті буйно розростались всякі ворожбництва, забобони, а передовсім східня магія.

II

Не диво, що шляхетніші люди, бачивши цей безвихідний стан людства, тужили за якимось Месією, Божим чоловіком чи й Богом, який приніс би їм порятунок. Грецький філософ Платон казав: "Ми всі очікуємо Одного: чи буде він бог, чи божий чоловік, що розвіє нашу душевну пітьму й навчить нас релігійних обов'язків".

МИТРОПОЛИТОВІ АНДРІЄВІ ШЕПТИЦЬКОМУ

Дзвеніть слова живі, дзвеніть!
Лунайте скрізь пісні чудові
На славу тих років, століть,
Що гомоніли в місті Львові!

В тім місті, де володарі
Народом вміло володіли, —
І де хоробрі лицарі
Оборонити Волю вміли!

Ми згадуємо в кожну мить
Ту славу, бо у ній сповите
Також Твоє Ім'я блистить
Наш дорогий Митрополите!

У храмі Юра на горі
Молився Ти, Архієрею,
Щоб наш народ в красі й добрі
Втішався рідною землею!

Усім Ти дари роздавав:
Нещасним, сиротам і бідним, —
Церкви і школи захищав
Перед напасником негідним.

Тому народ Тебе любив,
Митрополите наш Андрію, —
І місто Львів, в якім Ти жив...
І Волю — всенародню мрію!!!
— — — — — —

Митрополите! В скорбний час
Твою опіку дай відчути:
Молись, молись, молись за нас,
Щоб Волю ми могли здобути!!!

Марія Ярослава Косович

Люди прийшли до переконання, що вони самі не можуть видобутися з цього баговиння, що в ньому загрузли. Тому серця людей виповняла щораз то сильніша надія, що появиться Спаситель, а невгомонна туга за Ним шарпала людськими душами. Ревна пісня тієї туги неслася від рік Індії через степи Китаю, від сонячної Геллади через могутній Рим аж до останніх кордонів Галії. В Індії вичікування Месії було таке глибоке, що при кожній жертві ягняти жрець повторяв такі слова: "Коли вкінці прийде Спаситель? І в Китаю вижидали "Великого Святого зі Заходу, що принесе релігію, яка триватиме до кінця світу". У Вавилоні жило пророцтво про "великого царя, що вщасливить усі народи справедливістю, миром і радістю". У Єгипті знали, пророцтво "про одного царя, що буде пастирем усіх народів". Меди й перси тужили за Месією і вірили, що Він "приверне рай і кращі часи". Старі германи оповідали "про гарного бога, що має вмерти за всіх людей". У Греції "це вижидання Месії найвимовніше проявилося в знаній легенді про Прометея, що її Есхіль оформив у величню трагедію. Прометей бере на себе добровільно жахливі терпіння, щоб тільки помогти людям. У Римі поет Вергілій оспівував "дитя, що буде даром неба і започаткує золотий вік".

Між тими поганськими країнами Палестина була "Божим островом". Тут жила віра у правдивого Бога, тут пам'ятали месіянські обітниці. То й не диво, що тут туга за Месією була направду невтишна, доглибна, що рвала душі і шматувала серця. Патріярхи, пророки й праведники підіймали крик душі, аж небо пробивав: "Небеса, спустіть нам з росою Вичікуваного!"

І Небо їх вислухало.

Оце — як каже наш мученикослов: "Року 5.199-го від створення світу, року 2,759-го від потопи, року 2,015-го від народження Авраама..., в шістдесятп'яту седмицю літ за пророцтвом Даниїла, в сорокдругому році панування Октавіяна Августа схотів Ісус Христос — відвічний Бог і Син відвічного Вітця—освятити світ своїм благословенним приходом: зачався від св. Духа і як чоловік у Вифлеємі народився".

Від народження Спасителя вже минає дві тисячі літ. Проте на Сході появилося новітнє невільництво, а в різних країнах як Сходу, так і Заходу моральна розгнузданість гангренує не тільки одиниці й родини, але й цілі народи. А під релігійним оглядом, кажуть католицькі мислителі, що сьогоднішня людина щораз то більше затрачує змисл і відчуття Бога. Якщо це було би правдою, — то нам треба мерщій вернутися до Того, що народився на те, щоб бути для всіх "дорогою, правдою і життям". Треба всеціло вернутися до Його науки, Його заповідей, Його Євангелії в житті особистому, родинному й національному. Тільки Христос — єдина остоя народів! Отже єдина остоя теж українського народу. І перед нашим народом тільки один шлях розвитку й поступу: шлях повного звороту до Христа в усіх ділянках життя! Тому наша молодь, наше простолюддя, а в першу чергу наші провідники мусять собі це глибоко освідомити і навколішках перед Новонародженим Христом та зі сльозами в очах це Йому приректи. Щойно тоді — як каже коляда — "хвиля спасіння завітає" і нашому народові.

ПРАВДА Й ЛЮБОВ ХРИСТА – УМОВИНА ДО ЄДНОСТИ ВСІХ ХРИСТИЯН

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА СІЧЕНЬ

У часі кожної Служби Божої, на великій ектенії, молимося про з'єднення всіх Церков. І кожному, хто вдумується в ці слова, насувається на пам'ять сумний образ. Це образ великого числа віровизнань і "церков", які живуть життям незалежним від проводу, що його своїй Церкві надав Христос. Це той великий роздор що його, 900 літ тому, спричинила в Церкві східня схизма, а 600 літ пізніше протестантизм. Над цим поділом боліють не тільки члени Катол. Церкви, але також і провідники інших нез'єднених Церков. Тут наводимо слова, що їх помістив у своєму різдвяному посланні 1959 р. Патріярх Константинополя Атенагорас І.: "Кленуся гробом нашого Спасителя, що дуже болію над поділом Церкви Ісуса Христа. Цей поділ існує проти волі Ісуса Христа. Це діється зі шкодою для справи, за котру Ісус Христос помер і посвятив Себе".

Тож не диво, що теперішній Папа взяв собі, наче за ціль свого життя, працю для злуки нез'єднених Церков під одним непомильним проводом. Із різних його висказів пробивається його сильна віра, що таки колись прийде час об'єднання, злуки Церков. Наводячи в енцикліці "На Петрів Престіл", слова молитви Ісуса Христа до Отця Небесного: "щоб усі були одно, як Ти, Отче в мені, а я в Тобі" (Ів. 17:21), він говорить що ця молитва "дає нам і скріплює нашу солодку надію, що вкінці таки колись усі вівці, що не є з цього стада, забажають до нього повернутися так, щоб за словами Спасителя: "було одно стадо і один пастир" (Ів. 10:16). У своїй різдвяній промові з 23 грудня 1959 Папа зазначує, що при цій нагоді не хоче забути відлучених братів, за котрих безупинно молиться про сповнення слів Христа про одне стадо й одного пастиря. Також і передтим, у промові до Провідників і Делегатів Федерації Католицьких Університетських Студій, 4 квітня, 1959 р. Папа висловлює надію, що наступний Вселенський Собор буде для нез'єднених братів, окрашених християнським іменем, заохотою до злуки із вселенським стадом, що його Христос піддав під опіку та провід блаженному Петрові.

У цій справі забрали також голос і наші українські католицькі Владики. У днях 12-16 жовтня 1959 р. вони відбули у Вічному Місті, в Римі свої спільні наради — конференцію. На закінчення цих нарад вони видали своє пастирське послання до українського народу з датою 16 жовтня 1959. Висловивши своє щире бажання, щоб Христовий заповіт про одного пастиря й одне стадо сповнився в нашому народі, вони пишуть: "Ми свідомі того, що це була б велика Божа ласка для нас і цю ласку треба собі виблагати в Бога".

Гарна це ідея злука всіх Церков, однак на дорозі, що веде до її здійснення, лежить багато перешкод. Одною з них являється різниця в навчанню, яка існує між Церквою Католицькою і нез'єдиненими Церквами. Для протестантів одиноким джерелом Божого об'явлення є Св. Письмо, що його собі кожний самовільно пояснює. У них немає ні церковного передання, ні жертви, ні священства, ні Св. Тайн (за виїмком Хрещення), ані непомильного навчального уряду. Вдодатку до цього вони перечать багато правд, що їх об'явив сам Бог. Щодо православних, то тут "є далеко більше того, що нас обднує, як того, що нас роз'єднує". (Із послання Владик). Поважнішу трудність становить їх наука про походження Св. Духа. Те саме можна сказати також і про догму Непорочного Зачаття й Успіння Божої Матері. Однак найбільшою з усіх труднощів є наука про примат Папи та про його непомильність у кермуванні Церквою.

Чергову трудність становить уже сам елемент часу. Одна й друга група нез'єднених християн уже привикла до цього роз'єднання, що існує вже стільки століть, та з ним зжилася. Цей, довгі століття триваючий розділ сильно закріпив упередження тих Церков до Вселенської Церкви. Той самий елемент часу роздробив протестантизм на сотки різних, противних собі сект, а православну Церкву поділив на незалежні народні Церкви. І ці всі нез'єднені християни становлять групу, що до неї відносяться слова Ісуса Христа, коли Він говорить: "я маю інші вівці, що не належать до того стада" (Ів. 10:16). Однак, за предсказанням Христа, ці дві християнські громади колись злучаться в одно стадо, що "буде одно стадо й один пастир" (там же). Та це станеться тоді, коли розсиплеться мур перешкод, що не допускає до злуки. Силою, що розб'є цей мур має бути "правда і любов Христа Господа"; бажання пізнати, чи подати другим правду, що його єдиною буде тільки любов до Христа Спасителя, а не якась інша причина.

Усі ми, що належимо до Вселенської, правдивої Христової Церкви, повинні пам'ятати про всіх тих, що знаходяться поза нею. До них повинні ми відноситися з правдивою любов'ю, широкою толеранцією та ревним апостольським духом. Любов це та сила, що веде до єдности. Ці прикмети ми повинні виявляти передовсім супроти наших нез'єднених братів. І це маємо робити навіть тоді, коли "по сторінках не-католицьких українських часописів повторюються неприхильні заміти проти всяких спроб Римського Папи привернути церковну єдність". (Із послання Владик). Під час торжественних Богослужб, відправлених при гробі св. Петра, наші Владики "гаряче благали милосердного Бога, щоб наші, нез'єднені з нами у вірі, Брати й Сестри вкінці забажали щирим бажанням тієї церковної єдности" (там же). Вони просили "милосердного Ісуса, щоб Своєю всемогучою ласкою змінив ті неприхильні їх почування тай щоб вони забажали церковної єдности з нами і з цілою Вселенською Церквою... Вони вправді є вірними Христовими, коли Христос каже "також я маю

ніших", але вони не належать до того одного стада, що його так дуже бажав Собі Ісус Христос" (там же). "І хоч упродовж нашого вікового роздору й історичного розвою під впливом передовсім політичних обставин натворилось багато перешкод на шляху до нашого зближення у вірі... то ми віримо, що любов до Христа й до нашого українського народу спільна для нас усіх поможе нам побороти ті всі перешкоди й труднощі" (там же).

Маючи на думці бажання нашого Спасителя про Єдність і молитви наших Владик, молімося щиро, щоби правдою й любов'ю Христа Господа усунути перешкоди, які стоять на дорозі до єдности всіх християн. *(осш)*

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ:

Щиро дякую Найсв. Серцю Ісуса, Матінці Божій Неустаючої Помочі й Слузі Божому Митрополитові Андрієві за щасливо перебуті операції.

Анна Вус, Чікаго, ЗДА

Складаю прилюдну подяку Матері Божій Неустаючої Помочі, Слузі Божому Митрополитові Андрієві та стигматикові о. Піові за вратування здоров'я й видужання з важкої недуги.

Володимир Татомир, Філядельфія, ЗДА

Складаю найщирішу подяку Матінці Божій і св. Йосифові за вислухані молитви і захорону сина від каліцтва.

Марія Гаврилюк, Фейрфилд, Н. Д.

За посередництвом бл. п. о. Василя Скубленого, ЧСВВ, нижче підписана особа одержала одну велику ласку й тому прилюдно дякує Всевишньому й доброму Покійному Отцеві. **Н. Н.**

Заклик ОО. Студитів із Вудстоку

Українська Громадо!

Ми, Ченці Студити, замешкалі на фармі в Вудсток, Онт., Канада звертаємося до Ваших добрих сердець за ласкавою поміччю й пожертвою на будову нашого манастиря й церкви для прослави Бога. Дев'ять років тому ми приїхали до Канади й осіли на фармі у Вудстоку, яку подарував нам Католицький Єпископат. Тепер, коли зголошуються до нас нові кандидати, студенти і священики та є надія, що манастир буде рости і розвиватися, нема для них приміщення. Будова манастиря є під пору нашою найпекучішою потребою. Тому звертаємося до Вас із великим проханням ласкавої помочі і пожертв.

Будемо за Вас повсякчасно молитися, щоб Господь Бог винагородив Вам стократно Вашу лепту і в цьому житті, і по смерті вічною небесною славою.

Пожертви просимо слати на адресу о. Настоятеля:

Rev. THEOPHAN SHEWAHA
Superior of Studite Monks
560 Parkinson Avenue
WOODSTOCK, ONTARIO, CANADA

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..." (Мат. XI-28).

ПРОСИМО МОЛИТОВ

через заступництво Слуги Божого Митрополита Андрія:

За Боже благословення й поміч в науці. **Л. Д.** За Божу поміч на старості літ. (Маю вже 109-тий рік) **Х. Г.**

За виздоровлення доньки Олі **Н. К.** — За здоров'я, навернення кількох осіб, за віддання довгів, за пресовий апостолят і под.

За Боже благословення у прикрому положенні. Х. М.

ПРИСЛАЛИ НА СЛУЖБИ БОЖІ

Павло Чорнобай, Лудлов, ЗДА; Марія Дакус, Едмонтон, Алта; Г. Костишин, Вінніпег, Ман.; С. Й. Ханас, Віль Ст. Мішель, Кве.; Михайло Площанський, Гамільтон, Онт.; П. Лобай, Торонто, Онт.; Т. Федорович, Ріджайна, Саск.; Антін Чайка, Амстердам, ЗДА; Анна Вус, Чікаго, ЗДА; М. Лучка, Клівленд, ЗДА.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

РІЗДВЯНЕ ЗВЕРНЕННЯ ПАПИ

Папа Іван XXIII виголосив своє Різдвяне звернення через Ватиканське радіо вже 22-го грудня, отже на два дні перед Різдвом. За причину подано конечність швидкого доставлення тексту того звернення часописам, щоб вони могли помістити його в своїх різдвяних виданнях.

ІСТОРИЧНА ЗУСТРІЧ У ВАТИКАНІ

Дня 2 грудня 1960 р. у Ватикані відбулася історична зустріч, перша за останніх 400 років, між Примасом Англіканської Церкви, архиєпископом д-ром Г. Фішером і головою Католицької Церкви, Святішим Отцем Папою Іваном XXIII. Зустріч мала виключно приватний характер. Відбулася вона в приватній бібліотеці Папи й тривала дещо довше ніж одну годину.

Щоб підкреслити приватність цієї зустрічі, Ватикан не дозволив кореспондентам і фотографам бути свідком ні однієї частини церемоніялу, яким прийнято у Ватикані англіканського архиєпископа. Ця зустріч була скромна тому, бо Папа не хотів, щоб світ прив'язував до цієї зустрічі надто великі надії. Ватиканські кола дали зрозуміти, що ніяких програмових заяв не буде, і що Папа сподівається, що архиєп. Фішер також стримається від будь-яких коментарів.

Після свого приїзду до Риму, архиєп. Фішер заявив, що ціллю його зустрічі з Папою є обговорити релігійні питання і що він є за союзом, а не за об'єднанням християнських Церков. У промові в Римі архиєп. Фішер звернувся був до католицького світу з закликом "покинути доктринерство та спільним духовим об'єднанням виявити правдиву й покірну любов до Бога".

Приватні джерела стверджують, що Папа привітав архиєп. Фішера у дверях своєї бібліотеки та щиро привітався з гостем. Крім Папи й англіканського Примаса в зустрічі взяли участь ще дві особи — перекладчик та представник Державного Секретаріяту Ватикану.

Вістку про зустріч Папи з Архиєп. Фішером вся европейська преса подала під великими наголовками.

КАРДИНАЛ ПРО РІЗДВЯНИЙ ЧАС

Примас Австрії, кард. Ф. Кеніг звернувся до вірних католицької Церкви, щоб вони в різдвяний час не втратили зрозуміння для цього одного з найбільших церковно-родинних свят. В останніх часах, казав Кардинал, з різдвяного часу зроблено звичайний торговельний період, під час якого найважнішим є купувати та давати дарунки. Характер Різдва повинен залишитися релігійним, а не комерційним — казав кард. Кеніг.

СМЕРТЬ ІСПОВІДНИКА

У Перемишлі помер о. кан. С. Крупа, український католицький священик, колишній парох Журавниці коло Перемишлян, в'язнений поляками в рр. 1945-1947. Похорон його відбувся наприкінці листопада 1960 року, і в ньому взяло участь яких 2,000 людей із Перемишля й околиці. Похоронного обряду довершив римокатолицький єпископ Перемишля в асисті українських і польських священиків.

ОО. ВАСИЛІЯНИ В АВСТРАЛІЇ

До Австралії прибули на душпастирську працю два місіонарі оо. Василіяни — о. Євген Ласик (нар. 1919, висвячений у 1942 р.) і о. Спиридон Мигаль (нар. 1919, висвячений 1949 р.), щоб вести душпастирську працю між українцями-католиками.

НОВИЙ УНІЯТСЬКИЙ РУМУНСЬКИЙ ЄПИСКОП

Преосв. Кир Платон взяв участь як співсвятитель, у висвяченні румунського Єпископа візантійського обряду Кир Василія Кріст, в Базиліці Св. Петра в Римі.

ДЕ БАГАТО ХОЧЕ ПІТИ НА СЛУЖБУ ХРИСТОВІ

В Італії тепер живе 151.312 черниць. Всіх жіночих манастирів є 15.678. Ці числа вказують, що жіночі покликання за останніх 80 років значно зросли, бо 80 літ тому було в цілій Італії 28.772 черниць.

Священичі покликання в північно-еспанській провінції Наварра так сильно збільшились, що провід Духовної Семінарії в Памплона уважав за відповідне запровадити спеціяльні курси для вибору кандидатів. Семінарія має місце для 745 студентів, а зголошень нових набагато більше.

Другою по Еспанії країною, де так багато священичих і монаших покликань, є поганські Індії. Там стільки католиків вступає до манастирів, що напр. Австрія хоче спровадити з Індії монахинь до помочі в своїй країні.

ЖИДИ В АНГЛІЇ

Як заявив рабін Іммануель з Нью-Йорку, бувший начальний рабін Ірландії, посилення жидівських справ перенеслося зі Східньої Німеччини до Англії. На його гадку, Англія має нині сильніше і більше впливове жидівське суспільство, ніж яканебудь інша країна в Европі. Також Франція має нині ліпші жидівські школи, ніж колинебудь. Такі твердження висказав рабін Іммануель на конвенції ортодоксійних жидівських конгрегацій.

НІМЕЧЧИНА БАГАТІЄ

Резерви золота й вартісних паперів у столиці повоєнної Німеччини м. Бонні виносять 7.5 більйона долярів, що показує приріст на 40 відсотків протягом року. Джерелом цього є значна перевага експорту над імпортом. У тому самому часі запас золота ЗДА зменшився понад 1 більйон долярів до суми 18.3 більйона долярів.

Західня Німеччина має обнизити банкові від-

сотня. Відсотки в Німеччині, вищі як у ЗДА, спричинили відплив капіталу зі ЗДА, який лякується в німецьких інвестиціях. Вашінгтон хотів обниження стопи німецьких відсотків із 5.5 на 4.5; це здержало б дальший відплив капіталів і золота зі ЗДА. Але Німеччина на те не погодилася. Тепер жидівські капіталісти ЗДА пробуватимуть скинути канцлера Аденавера, відомого зі своїх католицьких переконань, а на його місце поставити свого ставленика соціяліста Брандта, який уже заявив, що має за собою підтримку ЗДА. Значить: капіталісти йдуть рука в руку з соціялістами на ожебрачення Европи і, розуміється, скоршу перемогу большевизму.

"ОБ'ЄДНАННЯ ЗДА З БРИТАНІЄЮ"

Під час приватної розмови з американськими журналістами англійський премієр Г. Мекміллен висловив думку, що "одного дня ЗДА та Великобританія об'єднаються в одну, велику трансатлянтійську державу". Цю заяву надрукували часописи й на Мекміллена сильно напали в парляменті посли соціялістичної та його власної — консервативної, партій.

Усетаки варт знати, до чого то простують світові "об'єдинителі", ті самі, що хочуть "одного світу в одній державі" під панованням безбожників.

ГЕНІЯЛЬНА ПОРАДА

Шкільна Рада безвірної народньої школи французького села Форментен, заприміти вши, що в школі може завалитися стеля, доручила завести для учнів вправи... швидкої втечі з приміщення.

БИЗНЕСИ НА МІСЯЦІ

Виправа людина на місяць могла б зовсім добре виплатитися, бо 40.000 кратерів на поверхні місяця, як догадується китайський учений геолог д-р Едвард Чао, мають імовірно в собі багаті поклади діямантів, які повстали при ударах різних метеорів із місяцем. Д-р Чао досліджував недавно найславніший "місяцевий кратер" в Арізоні (ЗДА). В цьому кратері найдено 5 років тому діямантн і д-р Чао ствердив, що ці діямантн постали завдяки тисненню і горячі при ударі метеора зі земною кулею. Такі самі діямантн можуть бути в кратерах місяця.

ПРІЗВИЩЕ ЯК РЕКЛЯМА

Власник ресторану, що приміщений над берегом озера Мишиген, дає кожному гостеві безплатний обід, якщо він вимовить без помилки його прізвище. Він називається: Джордж Періклес Аркібалд Даглес Папулагодімітракопулос. З уваги на цей цікавий контест ресторан має завжди багато відвідувачів.

ОТ "ПАЛОМНИК"

Мешканець Гімаляїв Пурга Ріті вибрався був на прощу мусулманську до Мекки. Він розрахував, що на це йому треба три роки часу і на такий час він постановив "заніміти". Коли час минув і він запитався зустрічних про дорогу, довідався, що він зайшов ледве до Бомбаю.

"СВОБОДА" В СХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ

Мешканець східнього Берліну Крістіян Мельціг написав скаргу до фабрики радіоапаратів в Галле, під комуністичним режимом, на її погани, новозакуплений ним, апарат. Дістав відповідь з погрозливою пересторогою, щоб не робив таких скарг, бо "це може мати для вас дуже неприємні наслідки". Фабричний лист нічого не казав про виміну апарату на ліпший, зворот ціни чи направу, лише кінчався привітом "За мир і комунізм".

ЛЮДИ ЩОРАЗ БІЛЬШЕ ДУРНІЮТЬ

В одній нью-йоркській газеті подав недавно жартун Крінс оголошення, що має на продаж малпу, яка вміє робити порядок в хаті та взагалі прислуговувати. До кількох днів Крінс одержав сотні листів від зацікавлених купити ту малпу.

КУРИТИ — НЕ ПО-МУЖЕСЬКИ

Д-р Карл Сельцер із Гардвардського університету в ЗДА прийшов до цікавих висновків на основі довгих статистичних дослідів. Доктор не каже, що тютюн "ослаблює мужеськість", але стверджує, що особливо мужеські типи курять мало або зовсім не курять. Він переводив статистичні досліди на 2,524 студентах, від 1938 до 1942 року, а ділив їх на п'ять груп, залежно від ступня мужеськости. Ті групи були такі: дуже сильний, сильний, середній, слабий, дуже слабий. Серед двох останніх груп було особливо багато курців в порівняні з іншими групами. Це варт подати тим, які зачинають курити, думаючи, що це доказ "мужеськости".

КОНГО РОЗПАДАЄТЬСЯ

Колишня бельгійська колонія Конго, що стала незалежною державою тільки з імени, виказує дальші прояви розвалу та хаосу, не зважаючи на те, що ОН намагається завести в цій державі свої фальшиві порядки. Найновіші вісті звітують про те, що прихильна кол. прем'єрові Люмумбі провінція Стенлівіль проголосила виступ із Конга, проголошуючи себе незалежною державою.

ХОЧЕТЕ ЗНАТИ, як живуть наші земляки в південній Америці?

Так замовте собі тижневик

"П Р А Ц Я"

що його видають ОО. Василіяни в Бразилії

Коштує річно $2.00.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

Головою цієї нової "держави" є кол. секретар Люмумби, Бернард Салюму, відомий із своїх прокомуністичних переконань. Салюму, який недавно повернувся з подорожі до СССР, комуністичного Китаю та ЧСР, заявив, що "його держава" має обіцяну допомогу низки азійських та европейських держав.

Провінцію Стенлівіль відтято герметично від решти Конга, і в ній знайшлося значне число білих людей, що їх "уряд" Салюму трактує, як закладників. Наспіли звіти, що над деякими з цих закладників мурінське населення знущалося та що життя їх усіх у небезпеці.

Частини армії Конга, над якими владу має полк. Й. Мобуту, вступили з відділами "армії Стенлівілю" в бої, намагаючися не допустити до сецесії.

В міжчасі вояки армії полк. Мобуту пильнують побитого та скованого кол. прем. П. Люмумбу, заповідаючи, що цей "смердячий комуніст" незабаром стане перед судом. На вістку, що Люмумбу побили та над ним знущаються, Ген. Секретаріят Об'єднаних Націй вислав телеграму, домагаючись, щоб Люмумбі забезпечили "законні передумови". Але за мільйонами справді поневолених, не одиниць а цілих націй, масонське Об'єднання Націй ані трохи не обстає...

ГАРНА ПОСВЯТА

Католики, мешканці новоствореної республики Гани, в Африці, йдучи за волею своїх єпископів посвятили один день на молитву за цілу країну і за її урядників. Слід згадати, що в Гані є 4,840.000 мешканців, з чого 570 тисяч є католиками, 700 тисяч протестантами, 825 тисяч магометанами, а решта поганами. Головою ґанського уряду є, на жаль, лівий.

МУДРІ СЛОВА

Недавно в Ріо де Жанейро відбулася 5-та з черги конференція католицьких університетів з цілого світу. На цій конференції провідник паризької катедри "Нотр Дам", Монс. Бляншет сказав: "Сучасна людина, прослідуючи великі простори всесвіту, відкрила, що все переминає". Тому то для "модерної людини, яка живе в великій непевності, тільки віра в Воплочення Христа, яка ставить перед очі безсмертного і вічного Бога, може бути спасінням". У конференції взяли участь ректори 43 католицьких університетів з цілого світу.

УКРАЇНСЬКИЙ РЕЛІГІЙНО-СУСПІЛЬНИЙ МІСЯЧНИК

"Ж И Т Т Я"

містить цікаві статті й гарні оповідання, вісті зі світу й особливо з Аргентини.

Видають цей місячник ОО. Василіяни

Ціна (12 чисел) на рік $2.00; замовляти через нашу адміністрацію по адресі:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

"СВОБОДА ВИСЛОВУ"

Академія Гонкура в Парижі прийняла до відома, що нагороджений нею румунський емігрантський письменник Вінтіла Горія зрікся признаної йому нагороди внаслідку завзятої кампанії проти нього і через нього проти тієї Академії збоку комуністів і рішила — нікому на цей рік літературної нагороди не давати. Отак у "свободолюбній" Франції комуністи залякують, навіть під де Голем, людей у їх свободі вислову думок.

ВІЙСЬКО ПРОВАЛИЛО УРЯД В'ЄТНАМУ

Батальйони парашутистів, вишколених американцями, пробували повалити режим Нго Дінг Дієма, президента Південного В'єтнаму. Парашутисти зайняли столицю Сайгон, але президент замкнувся в палаті і відмовився здатися. Опісля його війська прогнали й виловили напасників.

Південний В'єтнам це протикомуністична країна, а її президент, 59-літній Нго Дінг Дієм, неодружений і католик по вірі, брат тамошнього катол. єпископа. Це видно не дало спокою ніби "протикомуністичним" парашутистам, вивченим Америкою. Видно, що ЗДА вислали і туди своїх "антикомуністів" таких, як оті, що віддали цілий Китай під владу комуни. Гарних "знавців Сходу" має Америка...

ПЕРЕГАНЯЮТЬ АМЕРИКУ

Большевицькі піснярі парафразували і ширять тепер в Україні відому українську пісню "Розпрягайте хлопці, коні" в такому змодернізованому варіянті:

"Розпрягайте, хлопці, коні,
Годі вам чумакувать,
Та сідайте на ракети,
Америку здоганять..."

А сцену з відомої опери "Запорожець за Дунаєм" переробили так, що Іван Карась летить разом із Одаркою... на місяць! Там Одарка б'є макогоном по... Пентагоні та... вирощує кукурудзу, а Карась співає про великі совєтські "здобутки"...

СКІЛЬКИ ЗАРОБЛЯЄ ХРУЩОВ?

"Вельт дер Арбайт", орган німецьких профспілок, помістив нотатку про те, скільки заробляє Хрущов і робітники хрущовської імперії. Отже Хрущов одержує 100,000 руб. місячної платні як прем'єр та 100,000 руб. як перший секретар КПСС. На рік одержує 2,400.000 руб., або по державному курсі — 600,000 долярів.

Натомість звичайний робітник одержує річно 4-5 тисяч рублів (1000-1200 дол.).

Так в дійсності виглядає московсько-комуні-

стична держава, що зве себе також державою трудящих.

Не дивуємось, якщо звичайні читачі комуністичних газет не зможуть повірити в наведені цифри, бо вони просто неймовірні. А тим часом вони таки відповідають правді і про це повинні знати передусім наші люди, туманені більшевицькою пропагандою.

РОЗУМНА КОРОЛЕВА

На відкритті голяндського парляменту королева Юліяна заповіла, що вкоротці уряд законно призначить державну піддержку на будову церков.

ВІДВАЖНИЙ ХЛОПЕЦЬ

80-літній німецький протестантський єпископ із Східньої Німеччини Отто Дібеліюс об'їжджає тепер Америку й Канаду і виголошує проповіді. В одній із своїх проповідей у Сан Франціско він оповів епізод, який трапився в одній німецькій школі за залізною заслоною: Учитель мав протирелігійну лекцію і твердив, що Бога нема, а Біблія це звичайна видумка. Тоді встав один 10-літній учень і сказав: "Я вірю в Бога і сподіваюся, що буду вірити до кінця мого життя!"—Цей хлопець був ісповідником життя у країні смерти — сказав єпископ Дібеліюс. — Ніхто з дієї кляси ніколи не забуде його відваги... відваги сказати в тоталітарній державі, що я ніколи не покину своєї Церкви".

АВСТРІЯ УКРІПЛЮЄ СВОЇ КОРДОНИ З КОМУНІСТИЧНИМИ КРАЇНАМИ

Уряд маленької невтральної Австрії доручив започаткувати укріплювання австрійських кордонів із комуністичною Мадярщиною і Югославією. Згідно з повідомленням австрійського міністерства оборони, першим етапом цього укріплювання границь буде побудова фортів і артилерійських становищ між ріками Дунаєм і Лейтою проти Мадярщини та в просмику Льойбль, що є стратегічно важливою областю на австрійсько-югославському кордоні. Так же само будуть побудавні укріплення в тій частині Зальцбургу, де є найлегший перехід до Австрії із Чехословаччини через західньо-німецьку територію.

ЗА РОДИННОЮ ТРАДИЦІЄЮ

У Нью-Йорку арештовано д-ра Р. Собела, брата засудженого за шпигунство в користь СССР, Якова Собела. Арештованому також закидають шпигунство в користь СССР.

У МОСКВІ ВІДКРИТО ТАЙНУ ДРУКАРНЮ МОЛИТОВНИКІВ

Московська "Літературная Жизнь" виявляє, що совєтські власті розкрили підпільне видавництво релігійних книжок "Аллелуя" та арештували його учасників. Головою тієї то підпільновидавничої релігійної організації був 24-річний Сергей Казєєв, із професії електро-технік. Молитовники й інші книжки релігійного змісту були друковані здебільша в державній друкарні у Москві, а технічні засоби постачали спільники того видавництва, робітники з різних московських друкарень. "Літературная Жизнь" обурюється як-то молоді люди, виховані в атеїстичному дусі, могли дати спокусити себе виглядами на поважні зарібки з підпільного друкування релігійної "отрути". В Совєтах друк релігійних книжок строго обмежений і книжки розподілювані в дуже малій скількості по церковних громадах. Видавництво "Аллелуя" розкрито тоді, коли в одному селі недалеко Москви почали випитувати Казєєва, звідкіля то він узяв стільки гарних молитовників; він злякався, втік до лісу та покинув мішок, у якому знайдено кількадесять молитовників, що їх сконфіскувала поліція. Казєєв утік на Кавказ, але невдовзі вернувся до Москви, де його арештували. От дикунські відносини в Совєтах, де молитовники є забороненим крамом і де люди платять за них високі ціни на чорному ринку.

АЧЕСОН ДАЛІ ЗА КОМУНОЮ

Колишній державний секретар під час урядування Трумана в 1949-1952 рр. Дін Ачесон, промовляючи на зборах Правничого Товариства в Кензас Сіті сказав, що ЗДА повинні визнати Національний Китай за окрему державу, яка буде називатися "Тайван", бо і так за кілька років треба буде визнати комуністичний Китай. Ачесон не вірить у те, щоб між комуністичним Китаєм і СССР прийшло до поважних розходжень, бо між цими комуністичними країнами є тільки незначні тактичні розходження.

ЗВІДКИ ЙДЕ "ЗЛОСМРАДІЄ"

Фахівці обрахували, що один пасажирський джетовий літак при своєму відлеті з летовища випускає стільки диму, скільки його випускають 6.850 особових авт, коли починають їзду. У Вашинґтоні, де немає промисловости, аж 90 відсотків занечищеного повітря походить від публичного траспорту, а в Нью-Йорку, Чікаго й Філядельфії 50 відсотків повітря занечищають комунікаційні засоби.

ІДЖТЕ СИРОВИНУ

Професор дентистичного факультету д-р А. Е. Нізел, промовляючи на річних зборах дентистів у Нью-Йорку, сказав, що хто не хоче мати дір у своїх зубах, той повинен замолоду їсти такі харчі, як молоко, м'ясо, овочі, городини і каші. Треба чистити зуби від солодких залишків, які нищать зуби. Найкраще чистять зуби сирі овочі й сира городина.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. —— WA 2-6115-6

Марія Ярослава Косович

РІЗДВЯНІ ПІСНІ

"Слава во вишніх Богу, слава во вишніх Богу, а на землі мир людям доброї волі..." Такі дивні й незвичайні слова гомоніли з ангельських уст у той святий вечір, коли в невеликій убогій шопі народилося мале Дитятко, що його названо ім'ям Ісус. У той благий вечір і в цілу різдвяну ніч ангели стали першими дзвінкоголосими хористами, які могутньо оспівували небувалу та незбагненну подію, що Син Божий прийняв на себе малесеньке дитяче тіло. Гомін ангельських пісень чули вбогі пастирі, які прийшли привітати маленького Ісуса. Цей гомін ангельського співу глибоко закріпився в душах пастирів, так що вони з подивом розповідали всім про спів небесних ангелів. Гомін ангельського хору запам'ятала Непорочна Ісусова Мати Марія на ціле своє життя. І пізніше апостоли-євангелисти, довідавшись про хор ангелів, записали слова ангельської різдвяної пісні в своїх євангеліях. Коли ж відтак у пізніших віках у цілому світі люди почали приймати християнську віру та почали святкувати поодинокі події з життя Христа, зрозуміли, що першу подію з Христового життя, себто свято Різдва Христового, можна відсвяткувати найкраще саме в той спосіб, як це вчинили ангели. Вони — ангели співали радісно! Вони — ангели чудовим співом проголошували народження Ісуса Христа. Тому теж і в християн повстало бажання: наслідувати ангелів, — повстало бажання: поводитися подібно, як поводилися ангели. У християнських душах двигнулося натхнення: творити пісні — чудові різдвяні пісні!

Ті різдвяні пісні з бігом часу запозичили для себе спеціяльну назву з латинської мови від слова "calendae" і стали називатися КОЛЯДИ. Кожна коляда має свою особливу історію творення, кожна коляда має свою спеціяльну мелодію та свій особливий характеристичний зміст. Деякі коляди дуже давні і походять із дуже старих років, а деякі зовсім свіжі та скомпоновані вже в наших теперішніх часах. Цікаве те, що з поширенням християнської віри кожний нарід зокрема творив свої особливі різдвяні пісні, творив свої питомі мелодії та вислови. І як у городчику на квітнику виростають різні барвисті цвіти, так подібно в культурній скарбниці людства виросли різнородні чарівливі різдвяні пісні. Наприклад в Америці — у різдвяний час ми маємо змогу почути ввесь великий збір різдвяних пісень, що їх передають тисячі радіоприймачів. Також маємо змогу бути на особливих концертах, які владжують американці, щоб представити слухачам красу різдвяних пісень. Ці різдвяні пісні походять від німців, скандинавців, італійців ,поляків, литовців, еспанців і всіх інших европейських народів, які привезли з собою до Америки свою пісенну спадщину. І ось якраз у цім музичнім американськім квітнику ми з радістю спостерігаємо також нашу рідну українську різдвяну пісню, яка в нас називається "Щедрик", — і якій американці дали назву: "Ukrainian Christmas Bells". Багато з нас знає, що музичне хорове оформлення цій нашій славній різдвяній пісні дав наш відомий композитор Леонтович і що ця пісня є найдавніша в українських текстах різдвяних пісень. Це почесть для нас усіх українців, що поруч коляди "Адесте Фіделес" і побіч звісної коляди (німецької) "Тиха Ніч" — "Stille Nacht", "Silent Night", яка перекладена на більш аніж сотню різних мов, в Америці також найбільше улюблена і поширена наша різдвяна пісня "Щедрик". З цього факту виникає свята правда, що те, що прекрасне в наших різдвяних піснях, завжди і в кожній країні залишиться прекрасним.

А наші українські різдвяні пісні справді прекрасні! Подивляють їх не тільки американці, чи інші чужинці, але подивляємо їх ми — українці. Бо наші різдвяні пісні нашому серцю особливо дорогі. Вони перетривали з нашим народом багато, багато віків. Різдвяні пісні нагадують нам наше незабутнє дитинство! Щороку в холодній кришаній зимі ті пісні громадяться в українських серцях, щоб вибухнути спонтанним теплом і зогріти наші душі вірою в післанництво Христа Спасителя, який має стати для нас справедливим Суддею й Визволителем. Тому в основу змісту наших різдвяних пісень входить перш усього звеличування народженого Христа, що прийшов із небес, щоб спасти люд свій ввесь! Рівночасно різдвяні пісні виявляють подив для Непорочної Христової Матері Марії. "Що то за предиво — в світі новина! —

Що Марія Діва Сина зродила!" Так гомонять слова одної коляди. Інші ж коляди згадують ще також праведного Йосифа, опікуна Марії, — згадують трьох царів-мудрців і бідних пастирів, оповідають про зорю, що ясніла на небі, — представляють лють і лукавість Ірода, який наказав убивати малих дітей, — відзеркалюють страдальний плач Рахилі... Оце все зустрічаємо в піснях, що їх творцями були наші предки-християни. Але коли б ми хотіли дуже точно та ду-

Phone: LE 6-0982

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations, Repairs, Etc.

Cleaning and Pressing.

1076 QUEEN ST. W.

Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

же докладно склясифікувати всі наші українські різдвяні пісні, тоді довідаємося, що наші різдвяні пісні діляться на два окремі гатунки, на два особливі роди. Це дослідили наші вчені — знавці української усної словесности, — такі, як Гнатюк, Щербаківський і Ф. Колесса. Ці наші вчені старанно шукали всіх історичних даних про наші різдвяні пісні й вони оприлюднили цікаві факти. Саме ці вчені довели, що в нас є два роди різдвяних пісень. Один рід пісень — це т. зв. *коляди*, другий же рід різдвяних пісень — це т. зв. *щедрівки*. І щодо щедрівок, то їх походження давніше, ніж походження коляд, що щедрівки повстали в нашім рідним краю ще перед прийняттям християнської віри. У щедрівках зустрічаємо мову про господаря, господиню і їхніх дітей, — про їхнє господарство і достаток, про щасливе родинне життя. Мова щедрівок також передає різні поздоровлення, привітання й побажання. І саме згадувана і найкраща українська щедрівка, що називається "Щедрик", має в собі всі прикмети прадавньої української пісні, яка має свою власну ритмічну будову і своє незвичайне чудове музичне багатство мелодійних мотивів. Тому то не тільки наші українські вчені, але також світові знавці музичної творчости вважають цю щедрівку за найкращу в усій пісенній слов'янській творчості передхристиянської ери.

І тут виринає питання: як це сталося, що після прийняття християнської віри Церква допустила до складу різдвяних пісень також наші прадавні щедрівки, яких головною темою є передовсім щастя людини, щастя родини?! Відповідь на це ясна і певна: Церква позволила співати своїм вірним у їхніх хатах щедрівки тому, бо в щедрівках відзеркалюється давня історична здорова духовість і висока чиста мораль наших предків, які ще не були християнами, але яких світогляд був дуже близький до християнського світогляду. Якраз християнська релігія підносить дійсну вартість щасливого родинного життя, християнська релігія хвалить згоду і мир у родині. Християнська релігія виясняє доцільність усіх явищ у природі: щебетання пташок, дрібний дощик, ясне сонце, світлі зірки на небі, родючі пшеничні поля на землі, овечки і ягнята... Оце все ті образки природи, що її сотворив Господь і що її теж дуже часто описують євангелисти в своїх євангеліях. Саме ці картини природи, картини родинного добробуту зустрічаємо в наших старовинних щедрівках. Тому українці, ставши християнами, далі співали свої щедрівки поруч християнських коляд. Нарід зберігав щедрівки і творив побіч них коляди. Що ж до самих різдвяних пісень, які постали вже після прийняття християнства в Україні, то до найдавніших належить народня коляда про Непорочну Марію, яка ховала свого малого Сина Ісуса перед жорстокими нападниками. У цій коляді зустрічаємо відгомін євангельського оповідання про Іродових гонителів. До давніх коляд належить також різдвяна пісня про святого Миколая, який під час бурі поринав на дно моря, щоб рятувати грішну душу від загибелі і який ту душу врятував. Також іще інша наша народня дуже давна коляда оспівує початок світу та красу його сотворення.

Ті ж коляди, які співаємо тепер у церквах, є свіжіші своїм походженням. Вони постали приблизно в сімнадцятому й вісімнадцятому столітті. Вони ввійшли до кожного збірника, що мав назву "Богогласник" і так збереглися до наших часів. Ці коляди звичайно передруковувано по різних співаниках і молитовниках і вони нам добре знайомі й відомі. Деякі коляди створені зовсім недавно і в них, поруч звеличування народженого Ісуса Христа, чуємо прохання й молитви, зв'язані з долею нашого народу і нашої рідної Держави. Такою колядою є, наприклад, різдвяна пісня "Нова радість стала", в якій ми благаємо:

"Просим Тебе, Царю, просим тебе нині:
Даруй волю, щастя, долю нашій рідній
Україні!"

У словах цієї коляди ми представляємо Христові наше найважніше всенародне прохання в час, коли наша Батьківщина закута в чужі кайдани, — там, де кожна родина переживає безнастанний тиск і гнет страху. Саме та кожна українська родина, яка бажала б мати щастя й достаток, що про нього так гарно співали колись наші предки в своїх щедрівках. Тепер немає щастя в Україні, там горе й нужда — і немов колись біблійна Рахиль, тепер ридає українська нація над трупами закатованих своїх дітей...

А ми, які лишили свою страдальну Батьківщину і переселилися жити в свобідній Америці, ми можемо без страху споживати святу вечерю і можемо колядувати та щедрувати, скільки захочемо. Тому тимбільше ми зобов'язані берегти традицію різдвяних пісень. Тому тим особливіше ми повинні пильно придержуватися в житті тих слів, що їх співаємо в наших колядах і щедрівках. У кожний час, чи ми дома, чи ми відвідуємо наших приятелів, чи ми приходимо до когось у гостину та засідаємо за щедро заставленого різними стравами стола, пам'ятаймо передовсім, направду велику пересторогу самого Спасителя Ісуса Хрста, який сказав, що *не тільки самим хлібом живе людина, але передовсім усяким Словом Божим!* Ці Христові слова ми повинні вічно й безнастанно пам'ятати тут серед американського добробуту. І так, як Непорочна Мати Марія рятувала свого маленького Сина Ісуса перед Іродовими посіпаками-убивцями, подібно й ми мусимо рятувати наших малих дітей перед дикунськими наступами згірше наших телевізійних представлень, — мусимо рятувати наших малих дітей перед повінню варварських модерністичних мелодій, які трясуть кожним людським нервом немов страшна хвороба пропасниця! А рятувати наших дітей будемо в той спосіб, що будемо посилати їх до "Рідної Школи" на науку рідної мови, рідної історії, рідної пісні. Будемо брати обов'язково наших дітей до участи в кожному Богослужению в нашій рідній Церкві! Будемо приводити наших дітей на кожний концерт до нашої власної церковної залі. І якраз у різдвяний час уладжуємо концерти українських різдвяних пісень — щедрівок і коляд — на те, щоб ми і наші діти слухали мелодій і слухали слів, які постали з натхнення Божого і які мають бути кормом для наших душ тут в Америці й Канаді — та скрізь у чужині.

Ми вдячні американській конституції, бо вона дає нам можливість свобідно плекати любов до всього, що рідне і прекрасне, — любов до рідних різдвяних пісень. Але одночасно ми не сміємо забувати, що Україна чекає нашої активної допомоги в обороні прав українського народу на таку ж саму справедливу державну конституцію, яка забезпечувала б свободу релігійного та національного життя. Тому теж запам'ятаймо навіки слова одної нашої чудової коляди, яка має назву "На небі зірка ясна засяла"... У кінцевих словах цієї коляди скривається дуже важна заповідь для всіх українців, що живуть поза межами рідного Краю... Нам — розсіяним по далеких державах для заповідь наказує "Вірно любити Рідний Край!"

Щоб краще і тривкіше навіки запам'ятати ці заповітні слова нашої різдвяної пісні, повторім їх сьогодні уважно і сердечно. Ці слова звучать так:

"Благослови нас, Ісусе Христе!
Зло побідити силу дай!
Засій в серця нам бажання чисте:
Вірно любити Рідний Край!
Щоб Україна могла радіти,
Христос родився! Славіте!"

Вільгельм Гюнерман **18)**

НА БОЖИХ ОКОПАХ

історична повість із часів французької революції

(Кінець)

ВОСКРЕСІННЯ

Останнього дня в червні 1794 р. ввійшов майстер Конвертіє до пекарні свого товариша по професії та, обережно оглядаючись на всі боки, прошепотів: — Чи ми самі?

—Не беручи до уваги того, що тут є декілька меблів і два мішки муки, та що, як тобі відомо, добрий Бог є всюди, ми тут самі... — підсміхнувся пекар.

— Ну, твої мішки не стоять мені на перешкоді, — відповів Конвертіє, — а добрий Господь може все те почути...

— Отже, що маєш на серці? — сміявся Вінає, розвеселений таємничою міною свого друга. Конвертіє приступив іще ближче до пекаря й зашепотів: — Говорять у Путіє, що Робесп'єр помер...

— На удар серця?—зашепотів тепер і сам Вінає.

— Кажеш удар? Так, атак, але удар у карк під гільотиною. Кажуть, що Робесп'єрові стяли голову в Парижі...

— Дурне говорення, — засміявся недовірливо Вінає, — люди говорять багато дечого, коли їм не замкнути хавки...

— Але щось мусить у тому бути! Пригадай тільки но Марата й Дантона! Коли їм таке прийшло, то чому б і третьому з чортівської ліги не могло таке трапитися?...

— Не можу в те повірити! — потряс Вінає головою.

— Господь справедливий — сказав Конвертіє. В тій хвилині відчинилися нагло двері і до середини вбіг Юрко. — Тату! — крикнув задиханий, — на ринковій площі стоїть віз із Парижа, прикрашений цвітами й барвистими стяжками. Усередині сидять подорожні зі столиці. І вони оповідають — подумай, тату! вони оповідають, що жахливому Робесп'єрові стяли голову! Ходи, тату, зі мною і ви, майстре Конвертіє. Ви також мусите це почути!

Вінає не завдав собі навіть труду здіймити пекарський фартух, покритий мукою, та з ногами в сандалах побіг за своїм другом крізь міст Жубера. Юрко знову пігнав по своїх товаришів із Монбернаму.

Годі описати те, що вони побачили на вулицях Путіє. Всі вулиці міста повні були людей, що знепритомніли з радости, то з плачем, то зі сміхом хидалися один одному в обіймах. Знов і знов лунав клич: — Франція вільна, страхіттям кінець!

На ринку натовп був просто небезпечний для життя. Подорожні мусіли в безконечність оповідати про смерть жахливого Робесп'єра. — Йому перестріпили перед тим щоку, так що вона розпалася на дві куски, як пише нат здіймив йому перв'язку з голови. Якась жінка вискочила на катівський візок і закричала: "Потворо, твоя смерть оп'янила мене радістю, я проклинаю тебе в імені всіх жінок і матерей! Ступай, придавлений їх прокльонами, в пекельні челюсті!" Його обличчя позеленіло з переляку, коли станув під ешафотом і він став вити мов дика звірина. Хтось уложив нагробний напис для тієї бестії: "Не плач за мною червоними очима, бо я буду жити, коли ти будеш мертвий".

Таке оповідали подорожні, а кожне їх слово подавали слухачі тим, що стояли дальше. Їх оповідання кружляло над широкою площею і скрізь розбуджувало жах, переляк, а дальше і нескінчену радість. Люди, які ще вчора зачисляли себе до завзятих якобінців і прихильників Робесп'єра, не могли опанувати своєї радости й одушевлення на вістку про його смерть... Кидали свої червоні якобінські шапки вгору з окликами: "Вестік мертва, Франція свобідна!"

Радість добрих католиків була поміркована. Певно, вони також раділи смертю свого найгіршого ворога, бо могли сподіватися, що тепер настане кінець переслідуванню. Але радість їх мі-

шалася з тихим острахом перед Господнім судом, що об'явився таким потрясаючим способом...

Полудне минуло давно, як хлощі з Монбернаму вертелися в село. Розгарячковані опов'ідали собі щераз усе те, що почули від подорожніх.

— Мусимо відіграти те в нашому лельковому театрі — сказав Юрко.

— Підемо до кузні в Пюісе і принесемо молоти: сьогодні ще заграють усі дзвони! — говорив сильний Мартин.

— Я буду трубіти аж трубка трісне! — сміявся з блискучими очима Павло. А грубий Филип додав: — Мама мусить сьогодні поставити святочний обід та додати кілька метрів ковбаси до нього...

Лише Роберт був якийсь тихий і глядів поважно перед себе. — Ти не тішишся взагалі? — спитав його здивовано Мартин. — Думаю, що саме ти мав би для втіхи добру причину. Чейже ж червоні доволі дошкулили тобі?...

— Так — відповів поважно Роберт. — Але думаю, що воно нечесно, тішитися з чогось такого жахливого. Отець Кудрен говорить завжди, що правдивий християнин не тішиться смертю свого ворога, а молиться за нього. І Робесп'єр мав безсмертну душу...

Розгублено глянули на нього хлопці і вже мовчки йшли дальше.

А в міжчасі о. Кудрен клякнув при вівтарі на вулиці Олерон і молився з глибини душі, щоб цей день став зворотом для його нещасної батьківщини. Знав, що час проби ще не минувся і що не смерть ворога, лише життя християн рішатимуть про щастя й визволення його народу. До тихої кімнати-каплиці здиралася гамір розрадуваної товпи, та серце священика було повне тихого смутку. У тій годині він бачив знищення багатьох душ, що протягом тих жахливих п'яти років затратили віру, сором і мораль та залишилися сліпими на Божу волю. Бачив незнання релігії в багатьох дітей, які не вміли навіть отченашу, бо чимало з них в останніх роках узагалі нічого не вчилися. Нестаток і біда визирали до нього з усіх сторін та кричали за допомогою й милосердям. Священик бачив звалища, якими дотепер блукав він разом з іншими "незаприсяженими", щоб тут і там допомогти вмираючому чи пробузаючому в сумнівах. Але тепер мусимо знову відбудовувати те, що зруйноване, наладнати те, що знищене. Звідки ж можна взяти сил до такого діла, що проходить усі людські спроможності?

Благальний погляд розмоленого спочив на вівтарі, перед яким блимало червоне світло. Хіба ж не сказала п. Гофро, відважна керівничка цього дому, що вся сила походить від Самітнього, що замешкав у тій їх тихій кімнатці? Хіба ж може бути щось неможливе для людей, що будуть озброєні Божою силою? Чи не повинно все-все брати тут свій початок, тут при джерелі всеї сили, при Серці Господа? При тому Серці, що Його так невисказано зневажувано й тортуровано в роках червоного бунту! Те Серце треба знову піднести на престіл, що Йому належиться. В часах революції мучили людей до смерти за те, що мали в себе образ Найсвятішого Серця. Де ж були Божі хоругві, що на хоругвах піднесли б той образ, а разом із Серцем Ісуса, хоробре, шляхотне Серце Його святої Матері, що під Її покровом і в Її імені так багато жінок принесло найбільші жертви?

Ненароком глянув священик на дві жінки, що клячіли перед вівтарем. Чи не був це початок? Чи не можна знайти скрізь у Франції людей, яких шляхотні серця тільки чекають на Божий поклик? Чи не можна б знайти мужчин, головно ж священників, які загартовані в огнях переслідувань, могли б знов дати світові приклад геройського самовідречення? Що були б готові здобути світ для Господа, у хрестоносному поході любови? І побачив о. Кудрен велику юрбу шляхотних жінок і хоробрих священиків, одягнених у біду одіж. Із рамен їх звисав плащ, як у хрестоносних лицарів. На грудях їх палали вогнем Найсвятіші Серця Ісуса й Марії, околені терновим вінцем самовідречення. І бачив священик тих людей, як вони йшли румовищами його батьківщини і серед руїн сіяли Боже зерно. І бачив він, як їх шляхи поширювалися на всі країни й усі моря світу аж до останньої закутини, на якій би ще хоч одна людська душа тужила за Божою печаттю. І стиснув о. Кудрен руки аж до болю. Його очі горіли святим огнем, уста ж повторювали постійно слова: — Господи, дай мені силу довінчити діло, що Ти Сам мені його вказав!

Тихо горіло червоне світло перед кивотом. І ще яскравіше запалав огонь, що його Господь у тій годині кинув у серце святого священика.

***

Три роки пізніше воно діялося! Кінчився терор, серед якого Божі діти перенесли так багато страждань і прикрощів. Церкви все ще були закриті. Та щотільки засвітало на перший день Великодня, ціле Монбернаж збиралося в стодолі Пасхіс. Вівтар яснів безліччю свічок. Які лише вчасною весною квітки появилися, всі прикрасили Господній стіл.

Панотець Прюль стояв перед вівтарем і відправляв Службу Божу. А були на ній усі. І мужчини, які в роках страхіть так по-геройськи боролися, і в скруті дома, і в полумʼї Вандеї. І відважні жінки й дівчата, що не дозволили нікому перевищити себе у відвазі й рішучості. Десь в кутку клячіла стара п. Гофро, яку вкінці випустили з вʼязниці. Тихенько відмовляла вервицю, а її очі сяяли блеском багатьох світел. Можна там було побачити сніжно-білу голову о. каноніка Монтрбефа, який теж мав участь у великому святі радости села. Знищене страждannями обличчя закрив рукави, а його уста шепотіли величаву пісню прослави: — Сьогодні, Господи, відпусти слугу Твого у мирі, бо бачили очі мої Твоє спасіння!"

У ступенів вівтаря клячіли теж деякі молодці. Їх очі блестіли радістю, бо хоч вони вже таки довго перестали бути вівтарними хлопцями, проте сьогодні хотіли ще останній раз послужити до Служби Божої. А потім займуть їх місця хлопці, які вже довго на це очікують. Сьогодні було їх місце щераз тут, при вівтарі, почесне місце молодої Божої гвардії з часів переслідування.

Святочну проповідь мав о. Кудрен. Як провідник ново-заснованого Згромадження Найсвятіших Сердець, приняв о. Кудрен нове ім'я Марії-Йосифа. Довго глядів він, зворушений, на стиснені ряди мешканців села, а тоді промовив із радістю й болем у голосі: — Я привів вам сьогодні на Великдень вашого о. пароха. Під час його довгої непривязности пролили ви чимало сліз. Тепер він вернувся до своєї пастви, він, що під час тих страшних років працював на іншій Божій ниві серед тисячі небезпек і прикрощів. Прийміть же його знову на свого доброго пастиря! Мене ж закликає інша праця і я прошу ваших сердечних молитов та думок у наміреннях цього діла. Монбернаж, ці величні Божі Окопи, були під час років страхіть моєю любою батьківщиною. Дав би Господь щоб я побачив вас у день, в якому знова відчиняться двері вашої дорогої церкви! Дав би Бог, щоб я вас усіх побачив знову при брамі вічного життя! І на віки нехай зв'яже нас любов Найсвятішого Серця!

Тихо було в стодолі. Люди не важилися навіть голосніше відітхнути, не хотіли стратити ні же одного слова свого улюбленого священика. І, здавалося, серця їх тріскають із радощів і болю рівночасно.

Коли о. Кудрен скінчив проповідь, вірні ледве могли стримати глибоке зворушення. Як же ми освячені Сам Господь прийшов до своїх відважних дітей, стали вони молитися сніжно за Боже благословення для обидвох священиків: того, що прийшов, і того, що відходить. Біля вівтаря стояв хоробрий бригадир Карабен та один жандарм, який під час переслідування Церкви додержав їй вірности. Обидва вони з витягнутими шаблями вшанували Царя всіх Царів. Того дня вся громада приступила до Господньої трапези, і було це немов заповіддю кращих днів, що о. Прюль подав Пресвяте Тіло Господа в першому св. Причастю великому гуртові щасливих дітей.

По свінченні Служби Божої протиснувся Роберт до о. Кудрена та прошепотів гаряче: — Чи можу залишитись при вас, отче?

— Ти при мені? — спитав той здивовано,

— Чи не маєте якогось місця для мене в тому великому ділі, яке започаткували?

Глибоке благання світилося в очах молодого Господнього борця. А тоді основник нового товариства подав приязно руку своєму хороброму юнакові-товаришеві і сказав зворушено: — Гаразд, Робертє! Господь потребує відважних сердець! Я приймую тебе.

Обличчя юнака засяяло ясніше, наче відбився в ньому промінь воскресного сонця.

Кінець.

Від Редакції. Головний герой повісти о. В. Гюнермана "На Божих Окопах" це не видумана а дійсна особа. Петро (описів в Згромадженні: Марія-Йосиф) Кудрен (Coudrin) нар. 1 березня 1768 р. в Кусе ле Буа, діецезії Пуатіє, помер 27 березня 1837 року в Парижі. Висвячений потайки 1792 р. на священика, діяв він, подібно як у повісті описано, серед постійних небезпек і переслідувань. 1800-го року основав він із деякими іншими Згромадження від Найсв. Сердець Ісуса й Марії (т. зв. Пікпюс), яке він до своєї блаженної смерти. Як Генеральний Вікарій багатьох діецезій брав велику участь у відродженні церковного життя по безбожній революції. Особливі заслуги о. Кудрен поклав для виховання молоді, священичих покликань та місій. Іде вже беатифікаційний процес цього Божого Слуги.

ВСІ ПОВИННІ МАТИ Й ЧИТАТИ

Життя Святих-Книга Третя

У 3-тьому томі "ЖИТТЯ СВЯТИХ" подані життєписи Святих за місяці: липень, серпень і вересень. Усіх життєписів є 160. Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Гр. ТРУХ, ЧСВВ. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" має 462 сторони друку великого книжкового формату. Тут є 78 образків-ілюстрацій. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредагований і написаний легким, приступним і цікавим стилем.

Замовляйте цей новий, третій том життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті тієї настільної книги, на якій повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна 3-го тому "ЖИТТЯ СВЯТИХ" (у твердій оправі) 5.00 дол.

Два перші томи теж по $5.00 за том у твердій оправі.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

о. М. Соловій, ЧСВВ

ЧИ МОЖЛИВЕ ЦЕРКОВНЕ ОБ'ЄДНАННЯ?

У зв'язку з приготуваннями до Вселенського Собору багато уваги присвячується тепер питанню, чи можливе об'єднання роз'єднаного християнства в сучасну пору? Цим питанням цікавляться не тільки католики, але теж східні православні і протестанти. Поодинокі Церкви, визначні церковні достойники, богослови й церковні діячі стараються так чи інакше відповісти на питання про можливості церковного об'єднання, залежно від того, як розуміють вони істоту Церкви Христової, її одність та її соборність.

Замість подавати погляди різних авторитетних чинників на можливості церковного об'єднання в сучасну пору, постараємося звести їх до деяких загальних завваг у формі коротких і ядерних тверджень (тез).

1) Церковне об'єднання має багато кращі вигляди в сучасну пору, як мало воно в минулих сторіччях.

Це дуже потішаюче явище, а підтверджує його низка позитивних, а навіть одушевлених відповідей і відгомонів різних протестантських і східних православних церковних достойників на заклик папи Івана XXIII у справі церковного об'єднання. В минулих сторіччях подібні заклики Римських Папів чи інших чинників Католицької Церкви зустрічалися в крайнє ворожому дусі. Якщо сьогодні цей ворожий настрій і наставлення до церковного об'єднання у великій мірі злагіднилися, то це треба завдячувати кращому взаємному пізнанню і зростаючій толеранції між різними християнськими віроісповіданнями.

2) Майбутнє церковне об'єднання повинно довершуватися на виключно Божих і церковних засадах і мотивах.

Досвід різних спроб церковного об'єднання в минулому виказує, що їх неуспіх спричинили методи і мотиви, які небагато мали спільного з суто церковними і Божими чинниками. Ліонська (1246 р.) і Фльорентійська Унія (1439 р.) не мали бажаного успіху головно тому, що до спрази церковного об'єднання долучилися спекуляції політично-державного характеру. На обидвох унійних Соборах (у Ліоні і Фльоренції) православним грекам ішлося більше про військову допомогу католицького Заходу проти турецької загрози на православному Сході, як про бажання Христа, "щоб усі були одно". Також інші історичні унії не були зовсім вільні від різних земних спонук, нецерковних мотивів, а противники тих уній руководились у своїй боротьбі більше мотивами політичного, державного, національного і групового характеру, як церковно-догматичними раціями.

3) Ідея церковного об'єднання мусить мати відповідний ґрунт і клімат, щоби принести бажаний плід.

У тій точці однозгідні і католики і східні православні і протестанти. Щоб створити відповідний ґрунт для церковного об'єднання треба в першу чергу, щоб різні віроісповідання трактували церковне об'єднання спокійно, поважно, по-Божому та в дусі особистої відповідальности перед Богом і історією за успіх чи неуспіх Божого діла. Ось і тому з кожної сторони повинні піти в забуття давні упередження, жалі, кривди, переслідування ітп., хоч би вони для минулих століть і мали своє оправдання. Успіх церковного об'єднання має зродитися не з безплідних дискусій ("Хто завинив"?, "Чому так сталося?"), але з духа всепрощальної любови, дорогою забуття різних людських прогріхів у минулому та з дружньої охоти спільними зусиллями працювати для церковної одности.

4) Церковне об'єднання залежить від належного поняття про Христову Церкву і її Богом даний устрій.

Це мабуть найважніша точка у справі церковного об'єднання. У цій точці і східні православні і протестанти ще не дійшли до спільної мови, бо їх розуміння Церкви незгідне з католицьким і старохристиянським поняттям про Христову Церкву. Католики розуміють Христову Церкву як Містичне Тіло Христове себто як спільноту вірних, що її оснував Христос, а продовжують її наслідники Апостолів — єпископи під проводом Римського Папи — наслідника св. Петра, зберігаючи ту саму віру, ту саму спільноту св. Таїнств під одним верховним церковним проводом Христового Намісника. Навпаки знов же східні православні і протестанти визнають Христову Церкву як збір самостійних, "національних", "автокефальних", чи "державних" церковних організмів із невидимим Головою Христом на небі, а на землі символом церковної одности є або Вселенський Собор (у православних), або спільнота змагань і співпраця Церков без виразної догматичної чи єрерхічної одности (у протестантів).

Очевидно, що майбутнє церковне об'єднання мусить бути привернення тієї одности, яка за волею Христа існувала продовж сторіч аж до різних історичних поділів. Усяке поняття Христової Церкви, незгідне зі Св. Письмом, Церковним Переданням та практикою первісної неподіленої Церкви мусить зникнути, хоч би до того привикнули поодинокі церковні організми.

5) До церковного об'єднання ніяк не потрібно капітуляції однієї Церкви перед іншою, але тільки спільноти віри, моралі, св. Таїнств та одности верховного проводу в Церкві на основі Христової установи.

Багато східних православних і протестантів виступають проти церковного об'єднання керуючись неправильним переконанням, що жертвою цього об'єднання з їх боку має бути цілковита "капітуляція" в формі заперечення своєї історії, свого обряду, своїх звичаїв, церковного права, традицій, тощо. Але одність Христової Церкви вимагає тільки спільноти у вірі, моралі, св. Тайнах та одности верховного проводу, а не будьякого уніформізму в обрядах, звичаях, тощо.

Треба признати, що упередження і закиди проти церковного об'єднання походять найбільше з помилкового розуміння того ж об'єднання. Не тільки протестанти і східні православні, але також католики повинні відрізнювати одність Христової Церкви від уніформізму, централізму та інших чисто історично-розвоєвих явищ у життю Церков. Якраз завданням відповідальних церковних чинників є вносити в поняття церковної одности ясність і чітке відрізнення істотного від неістотного, Божого і людського, конечного і зглядного елементу в Христовій Церкві.

6) Найпевнішою дорогою до майбутнього церковного об'єднання є молитва, взаємне пізнання і християнська любов між роз'єднаними християнами.

Треба собі усвідомити, що церковна одність — це бажання самого основника Церкви — Ісуса Христа. Тому не є це забаганкою тієї чи іншої історичної Церкви, Римських Папів чи Католицької Церкви, але завданням усіх Церков, що називають себе християнськими. Коли ж так, то всі вони мають важкий обов'язок, згідно з бажанням самого Христа, молитися за остаточне церковне об'єднання. Відтак усі християни мають обов'язок пізна-

Дієта і розум

Дієта — добра річ, але треба вживати її з розумом.

Худі й тонкі люди не потребують так дуже розумувати над своєю дієтою, бо вони, звичайно, можуть їсти, що хочуть і мають.

Але хто з нас навішав на себе поверх 200 фунтиків, тому конечно треба трохи побавитися з дієтою. Хто "сало їв, на салі спав, салом накривався", так як це робив щасливий циган, такому треба тепер звернутися до олію або іншої мандибурки, щоб сало не вилазило боком. Розуміється, що встановлення доброї дієти треба підходити з розумом, бо це важлива річ.

Найбільше розуму в справі дієти мають лікарі, тому кожну дієту треба починати за порадою доброго лікаря. Після того, як лікар припише нам дієту, треба її за всяку ціну держатися, хоча б нам нераз добре кишки марша грали. Розумний лікар каже нам, якої дієти держатися, а наш розум каже нам, щоб ми самовільно дієти не міняли.

Як хто товстіє, то це тому, що він їсть більше, ніж треба. Лікарі кажуть, що він вкладає у своє тіло більше кальорій, ніж їх система його тіла може зужити. Незужиті кальорії роблять людину товстою й тяжкою, а товстому й тяжкому гірко в світі.

Як хочемо схуднути, мусимо їсти такі страви й стільки, щоб зменшити число кальорій і вносити в свій організм тільки конечне треба кальорій.

Які страви й скільки унцій ми можемо споживати на сніданнє, обід і вечерю, має сказати нам наш лікар, а ми маємо сумлінно держатися встановленої дієти.

Хто з товстих людей хоче певно позбутися непотрібних фунтів, повинен, крім дієти, вживати більше руху: ходити на прохід, їздити "байсиком", або на коні, грати в круглі, теніс чи ґольфа, або робити яку ручну роботу. Такий рух зуживає частину кальорій, і тоді ми тратимо на вазі.

Найкоротша порада у справі дієти така: Лікар має сказати нам, що і скільки ми маємо їсти, а ми маємо це виконати.

Пити чи не пити?

Один дідич мав лісничого, був це добрий чолов'яга, тільки любив напиватися.

Одного дня прикликав його пан до себе та й каже: "Ти добрий для мене, хочу зробити тобі приємність. Маєш тут трохи грошей, поїдь собі на місію і будь там, доки схочеш".

Саме тоді відбувалася в парафіяльній церкві св. місія. Лісничий чув, що на місії оо. місіонарі сильно виступають проти горілки, а він привик кожного дня заглянути до чарки. Що робити?... По надумі, купив собі плящку горілки, вложив до кишені і пішов на св. місію.

Сталося так, що один з оо. місіонарів мав тоді якраз науку про пиятство. Була гарна погода, і місіонарі проповідували надворі. Простягнувши руку в той бік, де стояв лісничий, священик говорив: "Не досить тобі, грішна людино, що в коршмі і вдома зневажаєш Бога горілкою, що відпусти переміняєш на розпусти, але ти ще готов і на св. місію прийти з плящкою горілки!"

Лісничого збентежили ці слова і він подумав собі: "Хто це міг тому місіонареві сказати, що я маю в кишені горілку?" Але цікавий, що місіонар буде далі говорити, остався під церквою і слухав науки. Тільки обійшов церкву довкола і став собі в іншому місці.

Людей на місії було багато. Проповідуючи, священик звертався то в один бік, то в другий. Саме тоді, коли лісничий перейшов на інше місце, священик звернувся в його бік і, показуючи пальцем, почав говорити про Каїна, що блукав по світі, але ніде не міг знайти спокою сумління. "Так, подібно, і грішний п'яниця. Хоч би і переходив із місця на місце, хоч би зайшов на сам кінець світу, завжди буде неспокійний".

Від цих слів аж гаряче лісничому зробилося і дуже дивно стало йому, звідки священик знає, що він перейшов на це місце? Занепокоєний, почав розглядатися сюди і туди, чи нема якого безпечнішого місця. Побачивши грубе дерево, поволеньки

вати себе і радше глядіти на те, що їх разом лучить, як сваритися над тим, що їх розділює. Пізнання і любов свого брата — це найпевніша дорога до одности, а коли до того долучується щира молитва, то Божа ласка доповнює те, чого бракує людській силі, і в цей спосіб зможе довершитися чудо церковного об'єднання.

7) Майбутнє об'єднання українсько православ'я з Вселенською Церквою залежатиме від доброї волі українців.

Ця точка найбільш цікава для українців, що є церковно роз'єднані. Причиною сучасного роз'єднання православних Церков із Вселенською Церквою не є жадне поважне догматичне питання, а здебільша історичні рації. А те все можна при доброй волі легко поладнати. Справжнє українське православ'я в минулому завжди знаходило дорогу до церковного об'єднання.

Можливо, що ще не настав час церковного об'єднання роз'єднаного християнства, зокрема ж українського православ'я з Вселенською Церквою. Та причина того криється в історичних обставинах українського народу, головно ж у тому, що українське православ'я або роз'єднане у своїм нутрі, або не є справжнім православ'ям, або не може рішати про себе і свою волю до церковного об'єднання в дусі минулого. Ось і тому треба всім українцям, і католикам і православним, багато молитися та працювати в тому напрямі, щоб українці дорогою молитви, спільного пізнання та взаємної любови приспішили церковну одність, що її так бажав Христос, а над здійсненням якої працювали і трудилися найкращі сини українського народу.

Федір Одрач

НЕВДАЛЕ ПРИЙНЯТТЯ

Одного літнього ранку, за звичкою, мій друг Савчин під'їхав своїм автом під мою хату майже нечутно. Це тому, щоб не збудити гудінням мотору тих, що не думаючи про рибу, розкошуються сном. Я, звичайно, вже мав усе приготоване до дороги. Мої рибальські струменти були вже на ганку, а я дочекався авта сидячи на пристущі перед хатою. Пакування цього рибальського добра до багажника зайняло нам не більше двох хвилин, і тоді авто рушило на Шерідан, щоб потім Дандесом побігти в напрямі Гай Парку.

— Сьогодні поїде новий колежка з нами, — заявив мій друг. — Людина це по шістдесятці, говорить тенорком і виглядає на колишнього військовика. Нещодавно приїхав десь з-під Судбури.

Наше авто потім скрутило на якусь вуличку коло Гай Парку і зупинилося під чупурним дімком на горбку, до якого вели бетонові сходи. Там уже, перед невеличкою терасою чекав на нас з вудками новий колежка. Мав на собі тужурку, був у гумових чоботях; обличчя худерляве, але очі живі з іскорками зацікавлення до всього, що бачили. Коли я йому приглянувся уважніше, пригадав, що останніми неділями бачив його в церкві під час Богослужения. Стояв він, як правило, на струнко, зраджуючи цим свою військовість.

— Дозвольте, називаюся Іваном Побігушкою, — простягнув до мене руку. — Якщо ви любите титулувати знайомих, можете до мене звертатися або: пане інженере, або пане сотнику. Сотником я був в УНР-армії, а фах мій — інженер лісництва. Та, правду кажучи, я був би задоволений, коли б ви мене називали по-імени без ніяких звеличних додатків.

Рибалки, треба це знати, люди з відкритим серцем. Вони радо діляться з своїми рибальськими пригодами, нерідко докидуючи до них чималенько буйної фантазії. Ще ми й не виїхали на чотириста гайвей, а вже знали, що пан Побігушка приїхав з Бігвуд, що поблизу Френч Рівер, неподалік від Нипісінг Лейку, — мрії всіх торонтонських рибалок. Якраз там йому судилося перебувати аж п'ять років.

— Як я приїхав до Канади, то по трьохлітніх стараннях мені вдалося дістати працю за своїм фахом, — почав пан Побігушка. — Мене приділено до праці в окрузі Провінціонел Форест, що над Джорджіен Бей. Я поселився з дружиною в невеличкій оселі Бігвуд і віддав себе до розпорядимости моєму новому зверхникові з міністерства лісів та ґрунтів, містерові Бльосом. А від Бігвуд зовсім близько до Френч Рівер і не так то й далеко до Нипісінг Лейку.

— Нипісінг Лейк! — мрійно наголошую. — Оскільки мені відомо, там водяться навіть осетри. Якщо ви їх там ловили, то цікаво знати, на яку принаду вони квапляться.

— Ловив я осетрів, панове, ловив, — жваво підхопив новий колежка. — Це дуже пажерлива риба і вона кидається навіть на хробака, не кажучи вже про живці та солонину.

— Солонину? — здивовано вигукнув я з Савчином в один голос.

— А так, на солонину, мої панове. Осетр, чи пак по-англійському стирджен, переважно тримається глибоких вод і шукає собі поживу на дні. Писок має під споднім, подібно як акула. Хребет у нього ніби ланцюг горбовинна. На Нипісінг Лейк я вловив, мої панове, осетра ваги сімдесят чотири фунтя. Мало мені човна не перевернув. Ловив я їх і у Френч Рівер.

— Задалеко з Торонта,—зідхнув пан Савчин, збуджуючи в мені тугу до недосяжних привабливих вод.

— П'ять годин їзди автом, — трохи сумовито уточнив пан Побігушка. — А там, мої панове, для рибалки жити і не вмирати. Хто там ще не був, всякі вивершені уявлення будуть сірими в наяві того, що може зустріти рибалку на Нипісінг Лейк та на Френч Рівер. Уявіть собі, отак кинете жилку з бляшкою і вже тягнете до човна щупака. Вспіймаєте десь на траві жабу, закинете її з гачком у воду і вже смичете великого бляк беса. Шкода тільки, що я там не мав компаніона. Мій зверхник, містер Бльосом, не цікавився риболовлею. Він волів промишляти з рушницею в лісі. Спеціально любив полювати на вовків. Нутро своєї хати обліпив вовчими шкірами. Порозвішував їх на стінах, застелив підлогу, а перед одвірками в сінцях поставив два випхані горбуни з вишкіреними пащеками. Незмірно тішився, коли ті, що його відвідували, наковталися страху побачивши в сінях хижаків, що виглядали ніби живі.

— Це, пане Побейські (так він вимовляв моє прізвище) сторожі мого спокою. Люблю я вовків більше як інших тварин, либонь, тому, що вони чудово потраплять зимою вити до місяця, коли в повні. Отак задеруть угору голови і виводять свої протяжні жалі, ніби скаржаться до свого тата. Моя любов, звичайно, інакше не може проявитися до них, як тільки крізь цівки фузії. Ну, а ви все на рибу, та на рибу. Не набридла вона вам?

— Моя жінка, містере Бльосом, уміє її приправляти. Знає аж сто рецепт. І пече, і робить на жидівський лад, і в жіле, і смажить якось з яйцями і без яєць, з борошном на маслі, і без борошна на оливі, вміє робити маринати і вудженину, чудеса творить з гіркою паприкою, і обкладає витвір свого вміння салаткою, свіжими чи соленими огірками, маринованими грибками і Бог зна ще чим. Ніби чародійка, потрапить на подібнити м'ясо щупака до телятини, беса до курячих ніжок, судака до полядвички оленя. А коли їй все це приїсться, тоді вдається до свинячих котлетів.

— А чи така, сказати б, гастрологія не побільшує вагу вашої дружиноньки?

— Ні, містере Бльосом. Комплекція її худерлява, така ж як і моя. Дяка Богові шлунки працюють нормально, помимо підтоптаного віку, перетворення речовин відбувається регулярно, так нас запевнив лікар у Судбури.

— На рибу я не ласун, пане Побейські, але от стирджена не відкинув би. Пригадую десь хтось мене гостював цією рибою. Зроблена була в жіле і мала кисловатий смак.

— Правду кажучи, мої панове, для мене це була цінна довідка, бо я вже довший час обмірковував і плянував, як би то гарно погостювати мого шефа. Був він до мене людяний, часто обдаровував вовчими шкірами, які я висилав знайомим до Торонта. Бо то, мої панове, нема кращого килимчика під ноги коло ліжка, від вовчої шкіри. Тож я в дусі постановив за всяку ціну вспіймати осетра. Мав я до розпорядимости урядову моторку, якою часто мандрував по Френч Рівер, нерідко заганявся і на Нипісінг Лейк, не кажучи про різні водяні відноги, менші озерця та глибокі заточки. Отак гонячись по водах я останнього разу помітив водяну углибину, в околицях Ейртін. Щось мені наче б підповіло, що там мусять бути осетри. Вибрався я туди рано вранці, ще перед сходом сонця.

Скрізь дико і пусто. Моторка пихтить і стрілою мчить водяною стрічкою, обабіч утікають кущі, високі незаймані трави, якісь виступи скель, потім дрімучий ліс. Я тримаюся лівого берега, а сонце вже позолотило і береги і воду. Ось, як тільки я луком спрямував човна, щоб минути річкове коліно, на лагідному березі побачив муса завбільшки коня. Пив воду. Коли помітив моторку, звів росохаторогу голову, хвилину приглядався непрошеному заколотникові і миттю стрибнув у гущу лісу. Трохи далі сполошив я чотири серни, що теж пили воду. Неподалік від місця, куди я прямував, побачив на високому березі чорного ведмедя. Гуркіт мотору, видимо, роззлобив його, бо звівся на задні лапи і клацав до мене білими зубами.

— Нічого не вдіеш, бурмиле, водичка розділює нас, а хоч би ти і вмів плавати, не наздоженеш моєї моторки. І я подумав, як то добре, що людський розум вигадав таку корисну річ, як мотор до човна; стернуєш тільки на кормі і чуєшся цілком безпечний на воді. Подумайте тільки, що було б зі мною, коли б я хотів пробратися лісовими хащами пішки до Ейртін; не цілком добре почувався б при зустрічі з он тим ведмедем, чи зубастим "улюбленцем" містера Бльосом. А так моторка несе мене в бажаному напрямі, а я собі зиркаю на береги й очима вишукую диких звірів. Ось із-за лісу вирнула стрімка скеля, що високою стіною утвердилась над річкою. Погляд мій зупиняється на її чубку, а там стадко диких кіз. Стоять кози на голизні скелі і дивляться з височини на розлогу гладінь річки, що

перейшов туди, сховався за дерево і далі слухав науки. "Тепер", — подумав собі — "може вже мене не побачать".

Але ледве подумав собі, що він за деревом безпечний, почав місіонар говорити про Адама, як то Адам за марне яблуко втратив рай. "Так само" — каже — "і п'яниця: за чарку горілки тратить небо, а як Адам, коли згрішив, почав боятися й ховатися за кущі та дерева, так і п'яниця стидається самого себе... Але даремна це річ: хоч від людського ока він сховається, Бог його і за деревом бачить".

Лісничий не міг уже довше видержати. Зеленький, вийшов з-поза дерева на дорогу, витягнув пляшку з горілкою і розбив її, а сам вернувся під церкву і далі слухав місійної науки. Під кінець св. місії висповідався і перестав зовсім пити.

А що ми зробимо?

АРХІТЕКТ

ЄВГЕН ҐРЕНЬ

Член Королівської Палати Архітектів Канади

Виконує пляни і кошториси церков, шкіл, будинків громадських організацій (галь), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.

WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

тут поширена на кілька миль. Я знаю, що за скелею вона звузиться, потім скрутить на північ, і тоді між низькими берегами буде заточка, до якої я поспішаю.

Ледве я минув скелю, як мій човен в'їхав між низовинні береги. Береги поросли шуварями, очеретом і лозовинням. Дикі качки табунцями плавають під цими шуварями і полохливо зринають у гору зачувши гудіння мотору. Сила-силенна тут і диких гусок. Ґегають у болотяних нетрищах, де напевно мають свої гнізда і виводять крилатих малят. А москіти, мої панове, сараною накинулися на мене. Та на щастя мав я коло себе сморскувач. Сморскав ним свої руки, обличчя. Москіти тоді тільки роїлися над моєю головою не маючи приємности наблизитись до мого обличчя, чи до рук, бо запах олійку відстрашував їх. А ось ще один річковий закрут і я вже на місці. Вода на заточці тиха і глибока. Закидую в неї вудку з клубочком трьох хробаків і чекаю. Не минуло й пів хвилини, а вже вудлище почало сіпатись. Підсікаю ним і витягую здоровенного сакера. А згинь, пропади ти, думаю, чи варто було гнатися такий кусень дороги, щоб упіймати дурного сакера? Тоді чіпляю на гачок більшого міноса і кидаю його в глибінь. По пару хвилинах знов щось сіпнуло. Знов орудую вудлищем і витягаю з води десятифунтового так званого кет чанель, риба крайнє гидкої форми із смердючим м'ясом. Кидаю цю непотріб у воду і тоді нанизую на гачок шматок несоленого сала. З оповідань досвідчених рибалок півночі знаю, щоб упіймати осетра, принада на дні мусить злегка рухатись. Тож залучую мотор і черепашою швидкістю посуваюся на середину заточки. Жилка за кормом тягнеться, а я уважно поглядаю на вудлище. І раптом воно зігнулося, я хапаю за держак. По борсанні відчуваю якусь невідому мені рибу. А може це осетр, думаю схвильовано. Відчувши на дні спротив жилки, риба навіжено метнулася далі на глибінь, ближче до річки. Вудлище моє цілком зігнулося; лівою ногою встигаю вилучити мотор, а правою рукою кидаю у воду котву, коли помічаю, що риба тягне за собою і човна. І тут, мої панове, розпочалася боротьба на смерть і життя. Жилка в мене міцна, на шістдесят фунтів ваги; при вмілому орудуванні нею, можна витягнути рибу і вісімдесяти фунтів. Вперся я ногами під поперечкою-лавкою в дно човна, і виснажую рибу. А вона то сповільнить жилку, то рвучко стрибнувши натягає її до крайности, згинаючи тим самим вудлище в дугу. Люто колоточиться довкола човна і тоді він крутілюк повертається за рухами риби. Дві години, мої панове, тривала ця боротьба. Нарешті мені вдалося трохи підкрутити жилку на рольку; чую в руках, що пружність риби послабла. Тоді ще скручую рольку — риба важкою колодою підходять ближче і ближче до човна. І нарешті побачив я це чудовище. Був це осетр. Величина його майже перелякала мене. Сітка, що лежала між бортами, ніякою мірою не могла бути мені придатна. Ледве ви влізла б у неї голова осетра. Тоді що ж мені робити? Як я цю рибу витягну з води? Хіба треба стріляти з револьвера їй у голову. До речі, я мав при собі і револьвера і фузію, та чи личить рибалці стріляти в рибу, коли це заборонене навіть законом. Коли містер Бльосом побачив би цю мою здобич, що подумав би, загледівши в голові углибину від кулі? Чого доброго міг би мене нагнати з посади. Ні, треба якимсь іншим способом перемогти впертого велетня. І коли вкрай виснажена риба слабко борсалася за бортом, я бабахнув по її голові веслом. Удар був ефектовний. Осетр відразу ж перевернувся горіверебом. Тоді хапаю його за зябри і з великою натугою втягаю між борти. Між бортами цілком добиваю рибу і тоді залучую мотор і спішно мчу додому. Ну, моя Килина матиме що подивляти, думаю собі.

■

— І як же ти витягнув його з води?, — не виходила з дива моя Килина. — То ж не риба, це хабанчик. А я його, Іване, покраю на великі кусні і виберу найкращий на обід. Я вже, милий мій, прикладу рук, щоб смакував містерові Бльосом. А диви який пузатий, напевно з ікрою.

— З цінною ікрою, — докидаю.

— Попробую виготовити кав'яр, милий мій, — захопилася моя дружина і я не сумнівався, що вона це потрапить. Нагострив їй ножа, а сам подався шукати містера Бльосом. З дружиною я договорився, що обід має відбутися в четвертій пополудні. Спершу я хотів затаїти свій небувалий успіх перед містером Бльосом заради несподіванки, але потім змінив думку, бо, здавалося мені, тільки осетром міг його знадити до своєї хати. Застав я свого шефа в його хаті; чистив фузію і, видимо, лагодився вибратись у ліс. Я йому в захоплюючих словах переповів про свою вдалу поїздку; моє борикання з осетром захопило його і він погодився спільно зі мною з'їсти обід у моїй хаті. Тому, що до четвертої було ще зо дві години, ми ще проїхалися його автом на узлісся, де містився наш гербарій із засушеним листям різних дерев та лісових приземних рослин. Кожної осени висилали ми це цілими паками до Торонта. Від гербарія поїхали ми ще в сосновий бір, що над притокою Френч Рівер, де зимою робітники роблять заготівлю будівельного дерева і весною дарабами сплавляють до Джорджіен Бей. Щойно пів до четвертої спрямувались ми до Бігвуд. Але вертаючись, містер Бльосом ще заглянув до своєї кватири і вернувся з пляшкою коняку Мартель. Обід заповідався напрочуд гарно.

Моя дружина привітала гостя наче б схвильо-

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge)
EM 3-8828
Toronto

вана і завела до вітальні. Ми там розмостилися на фотелях і перекидалися різними фразами. Пригадую, зо два рази моя Килина мімікою обличчя давала мені знаки, щоб я відлучився від гостя і пішов до неї, щоб щось довідатися. Але я це вважав за нетакт і весь час не відступив від містера Бльосом. Він ще поцікавився моєю підручною бібліотечкою з українськими книжками. Брав до рук книжки, розгортав сторінки і крутив головою. Нічого не розумів і дивувався, як можна читати такі книжки, в яких літери видалися йому неймовірно недоступні і трудні до вивчення. Нарешті моя дружина покликала нас до їдальні. На круглому столі застеленому білим обрусом стояла велика таца... уявіть собі, мої панове — із свинячими котлетами. Мене відразу кинуло в гарячку. До чого ось здібні жінки! — думаю, які ось капості потраплять стругати! Приніс же осетра, захоплена ж була ним і диви, замість риби, свинятину на стіл! А вона поганою англійською мовою припрошує гостя, щоб споживав цю свинятину і щоб закусував квашеними огірками. А на столі були й мариновані гриби, і салатка, і картопля потовчена, взагалі все було, крім осетра. Містер Бльосом вдавав, що ніби все гаразд, що наче б його не обдурено. Помітивши в моїх очах бісики, а на обличчі гарячкову розгубленість, спішно наповнив чарки коняком і ми утрійку цокнулись і випили. Потім ще наповнив чарки, після яких і свинячі котлети нам смакували. Наш гість потім почав розповідати якісь анекдоти, з чого навіть моя дружина сміялася. Нарешті рибальський спорт він назвав дурницею, а рибу непотрібною для піднебіння людини, бо, мовляв, можна прекрасно насититися навіть свининою. Розкішним був тоді, кажу вам, мої панове, містер Бльосом. Наче б давав нам лекцію бонтону і підкреслював, що навіть у такій буді, як наша, може він почуватися сальоновим королем.

По четвертій чарці я вже не міг стримуватися. Я злюще поглянув на свою Килину і грубувато сказав:

— Невже на старість тобі хочеться робити такі ось збитки?

— Заспокойся, милий мій. Коли наш дорогий гість задовольнився тим, що було на столі, то ти не повинен крутити носом. Котлетки піджа-

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.
УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ
GREEN VALE DAIRIES LTD.
3156 DUNDAS ST. WEST
телефон RO 7-1728.

рила на маслі, якраз пригодилися до коняку Мартель.

— Скоро будемо, Килино, обходити золотий ювілей свого подружжя, а я ще тебе, сйбо, не розумію, — повищую тон рідною мовою, користаючи з того, що наш гість напідпитку. — Хіба ж ти не знаєш, що ти обдурила і мене і нашого гостя, а в його очах поставила ти мене як людину брехливу і нечесну. Ні, ні, такого, вибач, свинствека, ніколи не зможу забути.

— Вел, містер Побейкси, все гаразд, — раптом перебив мені гість. — Пані ваша незвичайна господиня. У вашій хаті пахне свіжістю і чистотою. Так, вип'ємо за вашу дружину!

І він підняв наповнену чарку і ми всі випили, чим і замкнено усну перепалку між мною і Килиною. Розмова тепер поточилася по іншій лінії. Спершу ми обговорювали різні справи пов'язані з нашою працею, потім заторкнули світову політику. Містер Бльосом почав розпитувати про Україну і я йому, мірою свого знання, переповідав важливіші події з нашої історії; міцно наголосив теперішній стан на наших землях і змалював москалів як шовіністів і загарбників. Хоч і палкі були мої слова, але помітив я, що мій гість крадьком позіхає. Я тоді перекинувся на музику, на мистецтво і коли мій гість все ще нудився, тоді зачепив його "улюбленців", тобто вовків. Це мого гостя оживило. Але раптом моя Килина встала із-за стола перша і попросила щоб ми йшли за нею. Якщо вона тепер хоче нам зробити несподіванку з осетром, то це буде трикратний нетакт, думаю. Кому ж з нас тепер до риб'ячого м'яса, коли шлунки повні? Але моя дружина замість до кухні, прямує до зовнішніх дверей. За порогом ще повернулася, щоб упевнитись, чи ми йдемо за нею і потім потрухтала за ріг хати. Там на городчику щось було прикрите старою полотняною плахтою. Килина зняла цю плахту і показала рукою.

— Дивіться, любі мої, тільки уважно приглядіться, — з обридженням підкреслила.

Те, що ми побачили, не потребувало і уважности. На землі був простягнений осетр а побіч нього — мертва гадюка.

— Май гуднесі — скрикнув містер Бльосом. — Ось чим живиться стирджен!

Він ще хвилину дивився на гадюку, що простягнена була побіч осетра і щиро почав дякувати за обід моїй дружині. Після цього випадку він уже бував частим гостем у нашому домі. Так то буває, мої панове, людина часто споживає всячину і не знає що їсть. Свинятина, ніхуди правди діти, хоч і смачна, твориться переважно з різних паскудств. Споживаєте рибу і не знаєте, що в її м'ясі може бути частка гадюки, чи гидких хробаків. І коли б так застановлюватися над усіма дрібницями, треба було б втратити апетит і жити тільки з травички, чи салати з помідорами.

— Таак, життя це ланцюг несподіванок і різних курйозів. Поскільки святі апостоли ловили і їли рибу, було б нам дурницею її відкидати. О, риба, риба... не докінчив я, бо авто вже наблизилось до Нотавасага Рівер.

Володар Буженко

ІВАН СУЛИМА

(Історична повість)

I

Море кипіло. Довгі, сиві гриви синіх невидних коней гралися по його розбурханому плесі. Згори густими смугами лилася туча. Було темно мов опівночі, тільки лискавки та громи наче довгі сталеві голки ломились на дребезгя й тонули у хмарах хуртовини та глибин Чорного моря. Шуміло грізно море, нестримною каскадою зливане з низьких розгніваних хмар, гуло стотисячами гармат від безугоних громів.

І серед такої непам'ятної веремії опинилась козацька флота, що поверталася з-під брам Царгороду. Сорок козацькими човнами-лушпинками бавилося здуріле море. Наче кусники довгої кори, вони безладно погойдувалися на сірих розпінених гривах, скачучи по хребтах синіх безногих коней.

Он, дивіть, одна лушпинка виринула цілою своєю половиною над плесо, над бурун. А друга частина, здається, провалиться поміж тих двох велетенських коней і піде на дно... Вже давно стягнено вітрила. Деякі чайки замість щогли мають тільки кусень надломаного пенька на чердаку. В кожній чайці води по коліна. Коли б не в'язки очерету коло бортів, то вже певне були б козацькі човни глибоко за пазухою непривітного моря...

А там чайкою закрутило і мабуть вивернулася... Господи, всі певне пішли під хвилі! Ні, це тільки тріско стерно, вломилось і хвилі вхопили в свій круторожній танок чайку. Інші лушпинки віддалюються наче сполохані, а ця крутиться, наче запаморочена. Вже тих не видко, хоч блискавки освічують ціле море і небо.

До зломаного стерна присувається кілька дужих козарлюг. Обережно повзуть, щоб море не злизало. Причіпають запасне стерно. Щось кричать, та через бурю не почуєш. Біля зломаного стовбура щогли отаман дає знаки руками. Ті, біля стерна, зрозуміли. Прив'язуються линвами до борту і далі закладають таки стерно.

— Господи, поможи нам! — серед бурі кличе отаман. Його оклику не розуміють товариші, але на вид працюючих біля керми, теж прив'язуються линвами до своїх місць. Кожний свої очі вп'ялює в тих, що працюють коло стерна. Вже мабуть вчепили?!

А отаман дивиться на зломану щоглу. Там на ній прибитий за оболонкою з міхура іконка-пергамен. То образ Матері Божої з Запоріжжя. Припав руками і, цілим єством до того останка щогли отаман і молиться до Пречистої.

— Мати, не дай пропасти Твоїм синам на морі, серед грому і бурі... Дай повернутися у міста християнські, де Твої святині золотом сяють, де діти Твої Тебе з Твоїм Сином Божим величають...

Знов закрутило судном. Це тріско нове стерно. Ледве заложили і наче патичок луснуло. Тепер стараються козаки широкими веслами кермувати чайкою. А ця тріщить за кожним сильнішим наворотом. Майже всі очі звертаються до отамана. Він же серед тієї грози нікого не бачить, а припав до щогла і молиться. То з ним починають молитись інші братчики: — Мати Божа, рятуй Твоїх воїв-козаків!...

Вода далі змагається: хвилі солоною рідиною напоюють уста, вуха, очі, а згори наче з ведра дощ. Вітер запирає духа. Гудіння громів вуха заглушує. Мабуть прийдеться з білим світом прощатись і вже не побачать вони, молодці, своїх сторін, сіл, родин, матері Січі славної... Не підуть знову бити турка, татарина.

У чайці вже майже по-вінця води. Вичерпувати не поможе, і нема чим. Та хіба ще та надія, що козацькі чайки дуже основно споруджені, то й надія, що, як не попадуть на скелю, не потонуть.

Біля Остапа Книша, здоровенного козарлюги, нема товариша: як нахлинула хвиля, так і з веслом забрала... Була б і його забрала, але він прив'язався, ще як тільки почалась хуртовина. Він уже їздив двічі на море, був теж серед бурі. Коли б не старий козак Матвій Шило, що разом гребли, теж був би пішов за веслом, як оце товариш. Але той знав, що треба прив'язатися, то вже скорше море душу вижене, а з чайки не викине...

— Та чи то тільки того вода сьогодні з чердака злизала? — міркував Остап, — може де з половина пішла в обіймах чорно-синіх челюстей козацького моря...

На чайці не було вже наказів. Про стерно не дбав ніхто, кожний уповав на стерно вище, з неба. Якщо Бог їх не виведе з тієї веремії, то ніхто того вже не зробить. Тому Остап пішов за прикладом отамана і почав шептати молитву.

— Нехай діється воля Божа, ми в руках Пречистої і св. Отця Миколая!!

**

Одиноку загублену лушпинку цілу ніч термосило море й переслідувала хуртовина. Над ранком дощ трохи устав, хоч хвилі далі перекидались мов дикі степові коні. Голодні й змучені козаки почали вичерпувати воду з чайки. Робота йшла пиняво. Мало хто мав шапку. Все треба було пригорщами робити. Всі без наказу працювали. Води стало маліти. Буруни теж уже так не налітали. Як нагло буря налетіла, так і нагло втікала, наче соромилася бідняг-козаків. Нарешті добре розвиднілося. Море стало стихати і за яку годину показалося сонце. Кожний відчув, що чайка врятована.

Як сонце озолотило змучені лиця залоги і море, по бурхливому вчора й страшній нічці, наче дитина розбавлена у своїй розлогій колисці, стало заспокоюватись, кладучись спати... то на чердаку створився зворушливий образ. Кругом зломаного стовпа-щогли навколішках ціла залога чайки. Наперед отаман. Всі з відкритими головами. Очі звернені до пергаменової іконки Пречистої, а уста побожно вдячно співають:

Не маємо іншої помочі, не маємо іншої надії,
крім Тебе, Пречиста Діво!
Ти нам поможи, на Тебе надіємось і Тобою хвалимось:
Твої бо ми рабн, нехай не постидаємося!...

По проспіванню тієї пісні, наче на Христовий наказ, як колись озеро, так тепер ягням присмирніло Чорне море.

Отаман давав розпорядки: вичерпати решту води, добре оглянути витрималість човна до дальшої дороги. Зладити з дощок тимчасове стерно і зробити лад біля себе. Закликав свого першого осаула, Василя Довбню, і доручив приготовити сніданок для чубатого братства. Сам тимчасом із Григором Козою, козарлюгою досвідченим до моря, стали обмірковувати дальший плян дороги.

— Пане осауле, дозвольте спитати: давати братству який сніданок? — запитав похідний кухар, Пилип Гармаш, Василя Довбню.

— Відкрий бочку з сухарями, а там під щоглою є бочівка з кримським вином, то наполовину з питною водою дай кожному по чарці—відповів Василь-осаул.

Осаул Довбня обчисляв стан залоги. Виїхали з Великого Лугу на цій чайці 60 осіб. В Естамбулі пропало п'ять, а тепер маємо тільки 43 особи. Отже море забрало аж 12 козацького товариства. Але й між тими, що були на чердаку кілька важко ранених.

На сніданок не довго чекали. Козаки хрестилися, помалу жували сухарі та вином, хрещеним водою, попивали. Помалу й розговорились.

— Ото, братіки, була хуртовина! Відколи їзджу, не бачив такої! — каже якийсь старий вусань.

— Еге ж, я вже гадав, що ясного сонічка ніколи не побачимо. Як би не Божа поміч, то де б ми на такій марній трісці врятувалися? — докинув молодий козак, спудей київської школи.

— Добре, добре, але що ми тепер будемо робити: ані стерна доброго, ні товаришів, ні харчів не маємо. А як прийдеться ще поблукати так який тиждень, то на ясному сонічку з голоду попухнемо, — докинув один задуманий.

— Не наше діло! — відповів суворо вусань. — Маємо отамана і він на те є, щоб дати всьому раду. Як ми вчора і нині вночі не пропали, то вже погідним днем мусимо кудись добитися.

— Хіба на турецьку галеру — відгризся задуманий.

— А як попаде, то й на галеру. Ми на те й козаки. Над'їде який баша, кинемось голіруч, здобудемо корабель, а тоді буде їсти, ще й випити і ще додому привеземо на Січ-матір добра чимало! — потішив старий.

— Еге, еге, голіруч — далі продовжав розмову задуманий — може ще нас баша турецький сам запросить на галеру і в руку поцілує, що мовляв добре, що козаки над'їхали, бо він за ними шукав. То наче в тій казці, де баран за вовком шукав...

Тут дехто засміявся.

— А певне, що попросить. Ти гадаєш, що козаки прості люди, як нас ляхи називають: хлопство? Ні, синку, от хоч би на нашій галері, то тут п'ять нас має єзуїтську колегію, є й такі, що вчилися по братських школах, а один навіть у Німеччині вчився. От осаул Довбня був на науці в Піярів, — повагом продовжав старий козак.

— Але я таки волів би був утопитися в тій чорній водній пропасті, як отак плисти напризволяще — міркував далі молодик.

— Дурна балачка. — вмішався третій козак, що саме скінчив їсти свого сухаря, — нагадай козі смерть, то вона вже хоче. Навіть і на каторзі турецькій, то таки людина живе і має надію ще колись вирватись і своїм людям прислужитись. А самому кидатись на смерть чи її бажати, ні до чого.

— Так, браття, це тільки боягуз так говорить! — вусань.

— Ні! Та ж турки хочуть, щоб пристати на їх віру і будуть нас мучити, а ми тоді може й Христа виречемось. О, ви не знаєте, які то турки. Вони як припечуть у п'яти, то навіть людина своєї рідної мами виречеться, не то віри! — сказав сумовитий.

Тут обізвався сам отаман:

— Ні, братіку, не твоя правда: хто хоче віру зберегти, то й серед найгірших мук її збереже. Бог дає на те поміч. Назагал мало козаків виректається віри, щоб не сказати: ніхто. Це турки дуже добре знають. А ще менше наших козарлюг іде на турецьку чи татарську службу. І ми, в неволі бувши, коли вмісмо добре поставитися, більше страху завдаємо ворогові, коли він нас канчуком по плечах ріже, як тоді, коли з ним воюємо. Тому гріх навіть думати про якусь смерть: живемо і серед найгіршого маємо вийти переможцями; а наших ворогів посоромити! Така наша козацька мудрість!

По сніданку отаман призначив собі до помочі Андрія Стерцю, на місце другого осаула Антона Завади, що вчора був змитий могутньою хвилею. Отаман Сулима з двома осаулами ще довго нараджувалися. Козаки за той час латали свою одежу, сушили її на сонці. Чистили мушкети й зброю. Плили помалу на схід, проти сонця. Перший осаул, Василь Довбня зорив по морю, чи не стрінуть де берега або, хорони Господи, якої турецької галери.

Отаманів замисел був такий: найперш і за всяку ціну добитись до берега та понаправляти аварію. Витесати нові весла, вставити порядне стерно, зрубати міцну деревину на щоглу. Теж запастися питною водою, бо ж одна бочка тріснула, а в двох других було малувато води. Харчів вистачало на два дні скупенько. Але на це козаки мали раду: в морі риби подостатком. Головне, щоб могти скоро плисти, тоді дістануться швидко до своїх. Напрямок брали на схід, тому що на північ їхати небезпечно: тепер султан по-

висилав ґалери вартувати всюди за повертаючими чайками і переловити їх на морі. Хоч буря стримала погоню, але й турки свідомі того, що козаки далеко не від'їхали і певне розпорошилися, то краще їх буде напасти й потопити чи в полон забрати. А туди до сходу, під кавказький беріг, менше товчуться ґалери і тут можна буде трохи перечекати, а там через Озівське море й Калміюс на Січ...

Вже сонце хилилося добре до заходу, як пристала наша чайка. Осаул Довбня говорив щось з отаманом і показував на-праву руку від чайки.

— Тудою, пане отамане, там мусить бути близько земля. Бачите ген при обрії, між небом і морем щось чорніє, наче темна листва.

— Добре, осауле, але направо, то поїдемо до Трапезунту, хіба туркам просто в руки?

— Ні, тут більшого міста немає, бо ми не стрічали ні ґалери, ні навіть рибацького човна.

— А бо тепер не пора риболовити. А минулої ночі не пускалися на море, тому й не стрічаємо їх. Але ґалери певне всі на Очаків пігнали—козаків перехоплювати.

— Так куди ж кермувати?

— Нехай буде по твоєму, повертай до суші. Але обережно, щоб не впасти в руки бісурменам.

— Хлопці, гребти і брати більше човном на праву — скомандував осаул Василь.

Козаки добирали всіх зусиль веслувати за вказаним напрямом.

Сонце вже клалося за гори, як чайка побачила рубець суші. Горбовина. Смужки лісу. Віяв від них лагідний вітерець і ніс пахощі раннього літа. Старшина оглядала берег. Домів не було видко. Не доглянули теж човнів. Берег скалистий, небезпечно причалювати. Треба чекати до ночі. Добре, що місяць скоро зійде.

— Тепер молодці, трохи поспати, крім вартових та стернового! — наказав отаман.

Чайка скидалася тепер на опущений човен, без залоги. Змучене козацтво хропіло. Тільки вартові, що в день були трохи переспались, зорили за життям на березі. І пильнували, щоб не надто віддлила чайка від місця свого постою, бо на морі не стоїш на одному місці: все хвилі збивають і тягнуть, куди їм охота.

— А може б ми так до того лісистого берега причалили? — радився з отаманом осаул.

— Воно зле не було б. Тільки, щоб скелі при березі не стрінути, інакше не буде причалу. Ет, як би на залив невеличкий попасти, тоді б ми були пани. І тиждень собі постояли б та трохи підкріпились по вчорашній пригоді.

— А найліпше закинути якоря біля того закруту, а там вислати кількох на беріг із сокирами. Нарубають відповідного дерева, спорядять тратву і прийдуть назад.

— Незле думаєш. Тільки нехай краще половина бере мушкети, а половина сокири, бо ми нікого не завважимо з берега, а там може вже й хтось на нас чекає.

Сплячим козакам заскоро місяць зійшов, але вартові аж відітхнули полегше, коли з моря висунувся блідолиций, приглянутись у морському дзеркалі! Тихими порухами весел наближалася ґалера до берега. Не було на ньому й живої душі. Хоч скелистий беріг, та невисокий. Закинено якора. Два козаки кинулися вплав до землі, що була від чайки на яких триста ліктів.

Вислані на сушу були Яким та Микита. Яким був уже довго запорожцем, бував і в неволі турецькій, знав теж по-турецькому говорити. Микита був ще молодий, ледве третій рік, як прибув на Січ. Ходив перед тим до єзуїтської школи в Ярославі, але, бачивши як непримиренно ставляться поляки до українців, навчився добре латини й реторики, а тоді подався до Києва, звідки прибув на Січ. Він був у школі переконався, що наша Русь-Україна потребує не тільки мудрих і вчених голів, але й лицарських рук. До нього отаман Сулима ставився надзвичайно добре. Коли було якесь дуже відповідальне завдання, то козак Микита М'якошинський був перший між покликаними на таке діло.

Ось припливають обидва козаки до прибережної скелі. Микита вискакує на твердий виступ і подає руку Якимові. Провіряють за поясами ножі та пістолі. Шараварів сушити не треба, бо дьоґтем напускані, то й вода спливає по них, як по гусці.

Яким дивиться своїм вірлиним оком по березі. Тихо, тільки вода об берег хлюпоче лагідно. Чайка стала нерухомо.

— Микито, ти будь тут, а я сам піду провірю берег. Потім вернуся, то ти підеш у противний бік. Як би щось небезпечного, то пугукай і в воду на чайку. Ясно?

— Так, ясно, а як би вам щось, то як мене повідомите? Теж пугуканням?

— Я жабою квакатиму. Раз — то вважай, а як кілька разів запорядком, то чим-дуж махай до чайки.

— Гаразд, хай Бог веде!

— Гаразд, друже! — і Яким поплазував хильцем берегом на схід.

Микита остався. Почав переглядати найближче місце. Може є де тут стежка, або інша яка признака людини? Підійшов до корча. Одного, другого; вийшов на горбик. Нічого не пізнати, видно якийсь безлюдний закуток малоазійського побережжя. Ще далі хотів іти, але боявся, щоб на нього Яким не чекав. Ану ж може щось важного принесе? Ніч коротка, то як навіть знайдемо, що для чайки потрібне, не стане часу перенести це на неї. Сів на камені й чекав повороту товариша.

За якої чверть години почув, каміння обсувається в море, і з-за берега появився Яким.

— Ну, що і як?

— Нічого, видно оселі людської близько нема. Може хіба деякий пастух перебуває в тих сторонах. А он тудою є ліс, дерева надаються на весла та щоглу.

— Ну, то я ще піду на той бік.

— Іди, але добре й уважно все прослідн, щоб потім не було несподіванок. Я почекаю тут, хіба тільки перегляну онте узлісся.

Микита пішов. Ступав помалу по камінні та

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН ПРОДАЄ ТАКІ [illegible]

Перші зазовані. Біла книга про переслідування віри в Україні — — — — 1.00
св. Василій Великий: **Борець Христа.** Святовасиліївське "Наслідування Христа" оправлене в скіру — 2.00, опр. в полотно 1.00
Відпустові молитви — — — — 0.10
Назарко, о. І. ЧСВВ: **Поширення культу Богородиці** — — — — — — 0.35
Островерха М.: **Великий Василіянин** Слуга Божий Митроп. Андрій Шептицький — 0.50
Why learn Ukrainian? — by Geo. Simpson — 0.25
Запорожець О.: **Без Бога ані до порога.** Повість — — — — — — — 1.00
о. О. Штавдінґер: **Об'явлення Серця Марії у Фатімі** — — — — — — 0.50
А. Лотоцький: **Пастушок із Назарету** — оповідання для дітей — — — — 0.50
О. Кисілевська: **По рідному краю** — — — 2.00
Р. К.: **Я була свідком чуда!** — — — — 0.30
о. Р. Плю: **Назустріч життю** — — — — — — 0.75
ш. І. Д. Попович: **Граматика церк.-слов. мови** 1.50
о. І. Д. Попович: **Києво-Печерський манастир** 0.50
о. М. Соловій: **Літургіка для українських шкіл, ч. І. Святі речі** — — — — — 1.00
ч. II. Святі Богослужби — — — — — 1.00
— **Щоб усі були одно** — — — — — — — 0.25
о. д-р Ю. Федорів: **Проща до св. Землі** — — 2.00
— **На чернечій горі Атос.** Записки паломника 1.25
Митрополит В. Липківський: **Відродження Української Церкви** — — — — — 3.00
П. Грицак: **Галицько-Волинська Держава** — 2.50
Skwarok J. OSBM.: **The Ukrainian Settlers in Canada and their schools 1891—1921** — — 2.00
о. А. Трух: **Божа Криниця** — — — — — — 0.50
В. Лозинський—М. Ценевич: **Проклятий камінь** — історична повість з Козаччини — 2.00
о. А. Трух: **Життя Святих, третій том** — — 5.00
о. М. Ваврик: **По Василіянських манастирях** 2.50
Ю. Мозіль: **Спомини політв'язня** — 1958 — 1.50
Ю. Мозіль: **Крізь залізну заслону** — — — 1.00
М. Головінська: **Чічка** — оповідання — — 1.75
С. Бартас: **Було троє малих дітей** —опов. — 2.50
Ґ. Дардель: **Свята Єлисавета** оповідь 1958 0.25
О. Купранець: **Визначний гетьман І. Мазепа** 0.25
Й. Схрейверс: **Чудесне життя с. Варвари** — 1.50
М. Овчаренко: **Золоті ворота** — читанка 2.50
І. Коструба: **Нариси з церк. історії України** 2.00
О. Мох: **Теофіл Коструба** — життєпис — — 0.25
О. Мох: **Книжки і люди** — літерат. нариси 1.00
Н. Королева: **Подорожній** — леґенди — — 0.50
омм: **Появи Пречистої Діви** — — — — — 1.50
омм: **Чорт, направду!** — — — — — — — — 0.25
М. Островерха: **Гомін з далека** — — — — 1.00
М. Островерха: **Чорнокнижник із Зубівки** 0.50
М. Островерха: **На закруті.** Осінь 1939 р. 1.75
Я. Вохенський: **Тайна червоного посольства** 2.00

Замовляти на адресу:

**Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada**

по остючистих рослинах. Що далі йшов, то більше стрічав кущів. Нарешті прийшов до місця, де беріг робився високим, а ліс прилягав майже до кінця скелі. Назад вертався коротшою дорогою попри ліс.

Як повернувся, з берега заквакала жаба. То Яким давав знак на чайку.

Захлюпотіла коло чайки вода і відділилися від неї, наче риби, чубаті голови. То плив осаул Стерця з своїми десятьма людьми. Мали мотузи, сокири, ножі.

На березі розділено козаків на дві партії. Одна пішла на високий беріг, куди ходив Микита, вирубати дерево на щоглу та зразу ж спустити в воду, бо годі тягнути по землі таке деревище. Мали там теж нарубати відповідного дерева на нові весла і стерно. А друга партія козаків подалася за Якимом, на обшуки.

Цей узяв собі двох козаків і пішов понад берегом, а Микита з трьома молодими подався вглиб суші. Хоч урочище позаростало різним хабаззям і корчами, проте козаки йшли спішно. Ще ледве-ледве чутно було, як цюкали в лісі сокири. Минули лісок і вийшли на поляну. При світлі місяця можна було голки збирати. На ліво від них побачили, ніби чистіше місце. Подались туди.

— Е, це як би стежка! — завважив Микита М'якошинський.

— Так виглядає — притакнули всі три товариші.

— Видно мусить тут бути якась оселя. Прекрасно. Купимо турецького барана на чайку.

Козаки не порозуміли й зареготалися.

— Чого регочете? Направду, купимо барана і готово. Що то за наїдок оті сухарі?... Хоч козацька їда, той хліб і вода, але запорожець і барана сторощить.

При тих словах ватажка стежі козаки і почали собі теж жартувати, хоч не припиняли ходи. Ось знову лісок, знову полянка, тут долина. Тримаються ж увесь час стежки. Моря вже не видко. Добру милю пройшли.

— Микито, Микито, а дивись! Хата! — раптом зашепотів сторожкий Филимон із Сучави, якого через те прозвали Волохом.

Там, за деревами стояла не так хата, як колиба. Коли підповзли ближче, побачили неодалік загороду, а в ній до яких сорока овець.

Добре, що вітер був до них, то собаки не зачули. А Филимон зараз таки каже Микиті:

— Вкрадімо кожний по вівці і на тиждень матиме чайка провіянту.

— Е, ні, голубе, так не йде, та ж то чуже.

— Е, яке чуже, та то турецьке.

— А турецьке, то не людське?

У час тої розмови Микита передумував, що йому робити. Він знав, як учили його священики, що коли людина не має що їсти, то може навіть украсти, бо остаточна потреба підтримати своє життя, звільняє її від гріха. Але знову ж, маючи ніжне сумління, не хотів робити кривди бідним пастухам, хоч і турецьким.

— Ні, таки будемо торгуватись — заявив твердо.

Козаки видимо негодували, але він провадив, то більш голосу не підносили. Микита казав двом далі лежати, не рухатись, а сам із Филимоном повільно покрокував до воріт. Перед колибою тлів іще вогник на подвір'ю. Микита легко відкрив ворота і, наче тінь, подався до дрантивих дверей. Із хатини доносився рівномірний віддих кількох грудей. Дав знак Филимонові та з кожами й пістолями в руках подались наче коти до широкої лежанки. Світло місяця впало на сплячих. Лежало тут два чоловіки. Один старший, другий іще юнак. У кутку, загорнута в кожух, спала молода жінка з дитиною.

— Це мабуть не турки — прошепотів Филимонові Микита. — Ну, берімося до купна.

Филимон став у дверях із ножем і пістолею напоготові. А Микита приклякнув і торкнув за лікоть старшого на лежанці. Йому било місячне світло просто в обличчя. Той позіхнув і відкрив очі. А Микита, показавши ножа, промовив: — Вставай старий, але без галасу. Бачиш купці прийшли.

Старий підвівся й сів. Коли побачив перед собою вусатого козака, тричі широко перехрестився. Микита сховав ножа за пояс. А старий щось ледве чутно залебедів. Та ні Филимон, ні Микита не розуміли його слів. Хвилинку стояли нерухомо, але тоді Микита витягнув із кишені своїх шараварів золотого гульдена і показав господареві, кажучи по грецьки: — Артос, кіріос. (Хліб, пане).

Старий метнувся і подав із полиці якийсь вівсяник. Але Филимон, хоч не мав єзуїтської школи, побачив, що не хліба купувати вони прийшли, але баранів, тому замекав і показав на голові в себе роги. Вірменський пастух зараз зрозумів і показав на пальцях, скільки хочуть?

— Ну, кілько будемо брати овець? — запитав Филимон Микиту.

— Чотири! — і показав свої здоровенні пальці перед носом пастуха.

Та пастух ще був таки перестрашений. Тоді обидва козаки стали хреститися по три рази до сходу і покланятися. Ще й гроші показали. За чотири вівці Микита дав вірменинові два гульдени.

Филимон пішов до осталих на дворі і за кілька хвилин кожний із козаків повертався на беріг, несучи на своїх барках добре вгодованого барана.

На відхідним показав Филимон зчудованому пастухові, щоб спав і не рухався, а то пістоля буде в роботі. Той зразу догадався і потяг до колиби на лежанку.

На березі вже кінчили роботу. Яким повернувся давно, бо не знайшов нічого гідного уваги. Збили пором і поплили ним двома наворотами до чайки. Сулима дуже втішився харчами та деревом добрим до весел і щогли. Трохи й риби зловили. Вівцям нащипали трави та набрали дров, пекти на чердаку м'ясо. Принесено й камінні плити, щоб часом човна не спалити. На Україні певне вже тоді треті півні співали, як козаки Сулими відбили знов від берега на повне море...

(Далі буде)

Божественна Літургія Східнього обряду при папському престолі в базиліці св. Петра в Римі, при співучасті Свт. Вітця Папи Івана XXIII. — Хвилина читання Апостола. Довкруги престолу, починаючи з правої руки з долини, за ходом годинника стоять: Архимандрит василіянського манастиря у Гроттаферрата о. Теодор Мініші, Преосвященні Владики: білоруський Чеслав Сіпович, арабський (мелкіт)

Наба і наші Г. Буватко з Югославії, Впр. Архиепп. І. Бучко, Преосв. П. Корнилак з Німеччини, російський Владика Катков, румунський Крістя та ректор грецької Колегії о. Діман. За престолом со. М. Ваврик, ЧСВВ, о. А. Великий ЧСВВ, о. Лацко Т. І. Диякнують о. І. Патрило ЧСВВ й о. О. Баран.

Повний опис торжества був у попередньому числі "Світла" за грудень 1960 р.

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

Пане Редакторе,

хочу сказати кілька слів про мої спостереження і враження з поїздки в околиці копалень вугілля в Пенсильванії.

Чую від деяких читачів наших газет, що наші газети заповнені політикою а про справи, які їх повинні цікавити, рідко згадують і пишуть.

Користаючись вільним часом, а будучи емеритом, я виїхав на два тижні в гори, околиці бувших копалень твердого вугілля. Як відомо, вище згадані околиці це місця поселення і праці наших перших емігрантів, там можна знайти сімдесят-літніх стариків, які вже роджені в Америці. На цвинтарях багато нагробників із датами минулого століття. Роки смерти вказують, що спочилі тут були відносно молодими. Це побиті в катастрофах копалень вугілля наші люди.

Проблема недостачі мешкань там не існує. Колись наші перші поселенці будували тут великі мешкальні доми — щоб було подостатком місця для цілої родини. Ці родини трималися разом аж до великої господарської скрути, яка почалася з кінцем 1929 року і тривала чотири роки. В ці роки багато вуглекопів виїхало до великих міст; у більшості молодь. Сини, які працювали з батьками в копальнях, пішли по війні до шкіл, а по закінченні навчання перенеслися до більших міських осередків.

А тепер є великі доми — майже всі поверхові; що мають вісім, десять а то й більше кімнат, а в домі живе двоє стареньких. Останніми роками і батьки є без праці, бо добування вугілля припинене. Відчинено багато інших варстатів праці, найбільше для жінок, але є і такі, де працюють мужчини. Та все таки праці мало.

Не зважаючи на дошкульне безробіття, часо-часу читаємо про будови нових церков, або поправу старих, а також про будову домів для суботніх або вечірніх шкіл. Ті, що остались на місці, дають більші жертви на церкви і пожиточні цілі, як раніше.

В однім малім містечку було дві початкові школи і одна середня. В біжучому шкільному році закрито обі початкові школи — а маленьких довозять автобуси до сусіднього містечка до школи. Багато крамниць — зачинені. Мешкальні доми виставлені на продаж, або до винайму. Але хто їх буде купувати?

Мимо тих усіх труднощів, наші люди, старші і молодь, яка ще осталася на місцях і, працюють в більших містах, наприклад у Скрентоні чи Вілксбері, ходить до своїх церков, співають у церковних хорах та відвідують вечірні і суботні школи, де вчаться не тільки про наш обряд, але на старші роки ще й читати та писати по-українському. Так, ця молодь із третьої і четвертої генерації — може застидати неодного юнака з нашої нової еміграції.

Ось, наприклад, у місті Газелтоні відбувалася Конвенція Української Католицької Ліги. На закінчення, себто на концерт, який відбувся в неділю, 25 вересня м. р., загостив і я. Перед концертом і опісля, знайомилися взаємно його учасники. Молодь старих іміґрантів завжди починала говорити з нами, старшими по-українськи і в багатьох випадках кінчила розмову нашою рідною мовою.

Згадана Ліга має у своїх рядах переважно молодь батьків передвоєнної іміґрації, але на концерті я бачив гостей і з нової, "політичної", еміґрації. І ці гості говорили до нас, а навіть були випадки також до своїх батьків — тільки по-американськи. А що найгірше — батьки також відповідали по-англійськи до... своїх дітей!

Минуло саме тридцять'п'ять років, як я виїхав зі стейту Огайо до Філядельфії. По концерті підходить до мене молодa жінка і знайомиться зі мною поправною нашою мовою. Коли я натякнув, що коли я був у її місцевості, то її ще на світі не було, вона відповіла: "Але мій батько Вас знає і все Вас згадує!"

Вона сама не ходила на курси українознавства, але любила і любить мову своїх батьків, свій нарід і Церкву. Цю гарячу любов передали їй її батьки, прості люди.

Ще один образок: Зійшлося кілька юнаків, синів інтелігентних родин до свого ровесника, в суботу ввечорі, перед концертом. Коли один із них натякнув, що йде додому — бо завтра рано треба встати та йти до церкви — то хтось із них запитав: "То ти ще ходиш до церкви? Це ж марнування часу", і додав: "Як я ходив до початкової школи, то мусів ходити до церкви, а тепер не мушу."

Прикре це, але правдиве. Правдиве, бо я ніколи не пишу того, що хтось мені сказав, а тільки про те, що я сам бачив чи чув безпосередньо.

Також не пишу, щоб когось діткнути, але пишу, бо може знайдеться хтось, хто цьому лиху зарадить. Інакше шкода труду, часу і гроша, а також і паперу на всі поклики по залях — проти американізації й асиміляції.

Степан Олесь ("Америка")

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave.—Tel.: LE 5-7445

о. Т. Дурбак

МОЛОДЬ – СКАРБ

ЖМУТ ДУМОК ДО УВАГИ

Почався новий шкільний рік. Діти і молодь знову заповнили шкільні залі, щоб добувати знання, яке буде потрібне їм в житті перед ними. З тої нагоди в деяких часописах і журналах появилися статті й дописи на виховні теми. До низки вже надрукованих статтей хотів би я додати ще кілька думок на тему виховання нашої молоді, на тему значення добутого знання в школі.

СВ. ІВАН ХРЕСТИТЕЛЬ

У час, коли в Назареті хінчав Ісус Христос 30-й рік життя і готовився до Своєї місійної праці для спасіння людства, над берегами ріки Йордану появився великий пророк, предтеча Христа — Іван Хреститель. Багато цікавого оповідає св. Письмо про Івана Хрестителя, що приготовляв дорогу Христові. Св. Іван був узором людини сильного та хрустального характеру, типом апостола, що ревно дбає про Божу справу. І хоч від смерти Предтечі минуло вже понад 19 сотень літ, то його постать завжди жива, завжди свіжа перед очима християн. Згадуючи щороку ім'я св. Івана чи то при нагоді хрещення Ісуса Христа в Йордані, чи інших нагодах, св. Церква немов кличе до нас: Будьте такими, яким був св. Іван Хреститель! Наслідуйте його чесноти — віру, покору й мужність!

***

Зокрема молодь, підростаюче покоління повинно наслідувати св. Івана Хрестителя-Предтечу. Тепер відбувається затяжна боротьба за душу молоді. Душа молоді головно тепер виставлена на різні небезпеки. Виховання нової людини згідно зі св. Євангелієм стає сьогодні одним з найпекучіших завдань суспільного життя. Цій справі слід би присвятити головну увагу та багато зусиль, бо від виховання нового покоління, від приготування його до нових вимог життя залежить будучність кожного, а зокрема й нашого народу.

ВИХОВНІ ЗАВДАННЯ РОДИЧІВ

Велике завдання у вихованні дітей мають передовсім родичі. Бог призначив, щоб мати була першою вчителькою і виховницею дитини. Матері припадає почесний привілей і обов'язок засівати в молодих дитячих душах перші зерна віри в Бога і страху перед Богом. Від того починає свою проповідь на пустині св. Іван Хреститель. "З вірою і страхом Божим співпрацюйте для вашого спасіння" — кликав він колись до людей.

А наш бл. п. Слуга Божий Митрополит Андрій говорив раз до матерів таке: "Даш своїй дитині гроші, маєток, науку, — то даш речі без сумніву дуже добрі й поважні. Але коли не зможеш навчити її любови до Бога та не вкоріниш глибоко тої любови в її серці, — то ти, українська мамо, не дала найбільшого й найсвятішого скарбу дитині, бо любов до Бога і "страх Господній" — це основа всього".

Друге завдання родичів щодо дітей — це оточення дитини домашньою опікою й добрим прикладом. Приклад спільної молитви родичів, приклад спільної вечірньої молитви, часте приниманння Святих Тайн, увага на розмови при дітях, зберігання постів та участь в Богослужбах у неділі і свята — все це витворить такий святий настрій у родині, що вона стане правдивою школою Божого життя на землі. "Зі школи доброї та розумної матері виходять не тільки герої, але, як треба, то й мученики" — так написав наш Великий Митрополит Андрій Шептицький у своїй книжці п. н.: "Божа мудрість".

ВЕЛИКЕ ЗНАЧЕННЯ ШКОЛИ

Не менш важним засобом у вихованні молоді є, крім дому, також ШКОЛА. "Шкільна заля" — кликав Папа Лев XIII — "це поле боротьби. На ньому мусить вирішитися, до кого належатиме суспільність, мусить вирішитися, чи вона задержить християнський характер". Школа — це очі народу, це кузня, де під доглядом досвідчених учителів сталиться тіло й дух молодої людини. Не можна говорити про вищу культуру, коли в даному народі нема правильно наладнаної школи і коли знання в ній не стоїть на потрібній висоті.

НЕЗНИЩИМІ СКАРБИ

У нас колись замало доцінювали здорове знання, здобуте в школі. А воно багато важніше й цінніше, як багатство й сила. Як часто буває, що вчора багатий стає сьогодні жебраком.

Дехто високо цінить силу. Міцного бояться, з ним рахуються, йому кланяються. Але я бачив раз сильного дуба й подумав собі про нього, що він буде дуже довго на своєму місці. Та як я здивувався, коли одної днини побачив того самого дуба, як він лежав на землі, догори коренем. Таке буває й зі сильними людьми.

Дехто інший цінить красу, але буває так, як каже М. Шашкевич у "Веснівці":

Бо вихор свисне,	Личко зчорніє,
Мороз потисне,	Головоньку схилиш,
Буря загуде,	Листоньки зрониш,
Краса змарніє,	Жаль серцю буде.

Та є один скарб, найцінніший з усіх, якого не забере вода, не спалить вогонь, якого не заберуть нам сильніші. Тим скарбом є наша віра в Бога, наші чесноти й наше здорове знання, здобуте в християнській школі. Хто має цей скарб, той не боїться життя, той не боїться труднощів, хоч він був би й небагатий, хоч він не мав би достатків.

ПОТРЕБА ТРИВКИХ ВИХОВНИХ ЗУСИЛЬ

І для дорослої молоді і для старших св. Іван Хреститель є взором чесного та простолінійного

життя. В молитві й повному самозаперечанні виховував себе св. Іван на характерного провідника свого народу, бо знав, що не можна заскоро рватися до праці для загалу. Довга, мозільна праця та сумлінне виконування своїх обов'язків є цінністю в здобуванні кращої майбутности народу. "Не зривами одної хвилини — сказав бл. п. Митрополит Андрій у своєму "Слові до молоді" — але безупинним напруженням, безупинними жертвами аж до крови і смерти багатьох поколінь, двигається народ".

Молодь кожної нації завжди була предметом зацікавлення й піклування, завжди була живучим скарбом для всіх. Добрі виховники католики дбають, щоб та молодь не піддалася погубному впливові ворожому Церкві та народові.

ЩО СКАЗАВ ГРЕЦЬКИЙ МУДРЕЦЬ?

У той час, коли стародавня Греція хилилася до впадку, зібралося в Атенах кілька мужів і радили, як урятувати край від занепаду. Подавали різні ради. Один із них, сивоголовий старець, який пам'ятав кращі часи, мовчав. Коли його просили, щоб сказав своє слово, він кинув на землю яблуко, вже трохи надпсоване, яке зараз же розбилося.

— Що це має значити? — спитали зібрані.

— Хочете знати, що це значить? — відповів старець. — Ось дивіться. Це яблуко має ще здорові зернята. Засійте їх, пильнуйте, а виростуть у велике, сильне, повне овочів, дерево. Подібно є і з нашою батьківщиною. Зерном, із якого може для неї вирости краща будучність, є наша молодь. Тож пильнуйте її, доглядайте, а наша батьківщина буде врятована, бо яка молодь, такий нарід, така держава...

ДОРОГА ЧЕСНОТ

Добре кажуть, що "молодь — це цвіт народу". Але, як між цвітами є різні роди: одні запашні, інші менше, ще інші тільки на вид гарні, так і між молодими. Не всі, що є молодими, стараються стати корисними для загалу та здобувати християнські чесноти й усе те, що гарне, високе та вічнотривале, а такими є християнські чесноти й характерність. Все інше, що є на землі, крім душі і її чеснот, є проминальне. Всі славні мистецькі твори, всі здобутки науки, всі перемоги геніяльних вождів, уся велич царів, — усе те минулося або минеться і слїду по них не стане. Тільки діла чесноти безсмертні, бо вони підуть з нами на другий світ і там отримаємо нагороду за них.

Хто йде дорогою чеснот, той із кожним кроком набирає щораз більшої сили та витривалости. Правда, це все вимагає чимало труду, праці й самозаперечення.

Тож нехай на дорозі чеснот буде для молоді взором св. Іван Хреститель, який був так духово вироблений, що сказав про Христа: "Йому треба рости, а мені маліти" (Іван 3, 30). І за те вдостоївся бути Предтечею Христа, хрестити Божого Сина в йорданських водах і бути свідком Богоявління.

("Шлях")

о. Олексій Заклинський

ПО ВЕСІЛЛІ – РЕВОЛЮЦІЯ

Минулого року почали ми друкувати близько столітні спомини о. О. Заклинського, якому довелось бути учасником Всеслов'янського Конґресу в Празі, р. Б. 1848. Ми дійшли були до опису "слов'янського весілля", великої спільної зустрічі слов'ян на Зелені Свята 1848 р. Саме в тому часі розпочалася була у Відні революція, під час якої повісили відважні революціонери під проводом д-ра Шойсеса і под. міністра війни Лятура, який заборонив був до них стріляти... Слабий уряд Австрії наказав рівночасно "мужеві сильної руки" ген. Віндішгрецові покинути уряд і перейти на команданта Праги. Він не був "прогнаний", як пише автор споминів, тільки урядово перенесений, таки на приказ цісаря Фердинанда.

Будучи не тільки членом Конґресу, але також членом празької "Академічної Ради", яка саме тоді була зав'язалася та до якої вступило багато приїжих із Відня студентів університету, — я довідався в тій "Раді" про негодування молоді тим, що до Праги переселився був ген. Віндішґрец та про намір молоді прогнати цього генерала також із Праги[1]).

Довідавшись про такі наміри молоді, я кілька разів забирав голос на "Академічній Раді", прохаючи й перестерігаючи студентів, щоб відступили від того свого наміру. Бо той намір не лише правдоподібно буде невдачний, але ще й найменші замішання в Празі зашкодять спасенному завданню зібраного в Празі слов'янського конґресу. Коли ж мої прохання й перестороги не помагали, а навпаки намір прогнати генерала тільки посилювався і по місті щораз більше ширився, я у випадковій розмові сповістив про ті наміри молоді предсідника конґресу Шафаржіка, прохаючи його загостити на нашу "Раду" та своїм авторитетом відхилити студентів від їх

[1]) Очевидно, студенти віденського університету не орієнтувалися в тому, що ними руководили всякі доктори Авруми Шойсеси, тоді таксамо, як напр. сьогодні в Японії чи півд. Америці, де оті шойсеси висилають і тепер на погибіль наївну молодь. Шойсеси-масони мали такий вплив у цісарському уряді, що той і тоді наказав був "вибратися" ген. Віндішґрецові з Праги, але ген. В. віддав масонських делегатів цісаря під "почесну сторожу" і обняв владу в свої руки. (Ред.).

наміру. Шафаржік одобрив моє прохання й загостивши на "Раду" університетських студентів, представив їм наслідки їх намірів так, що всі одноголосно відступили від тієї своєї гадки.

Був це понеділок празника Св. Духа, день красний і теплий, коли — за згодою чехів — один із вищих сербських церковних достойників у сослуженні багатьох священиків, на ринку города Праги при величаво прикрашеному престолі під голим небом, торжественно відправив слов'янське Богослуження, в якому брали участь кількандцять тисяч чеського народу й слов'янських гостей. По Богослуженні нарід розходився, серед окликів і співів. Ішли домів широкими й вузькими вулицями. Прийшлося народові протискатись теж попри військову варту, вузенькою вуличкою над якою жив ген. Віндішґрец. Товпи народу, не вмістившись на вулиці, переходили попри военну варту ще й місцем, де стояв вартовий. Так утруднювали вони свободу переходу жовнірєві, що ходив по дошці (хіднику). Офіцери, що приглядались із стражниці товпам народу, просили перехожих, щоб не тиснулися до вартівні й не утруднювали жовнірєві і так гіркої його служби. Та тоді з товпи посипалися голоси і крики, образливі для чести офіцерів і варти, а товпа стала ще більше пхатися до стражниці. Тоді командант варти пішов на гору до генерала, розказав йому про перешкоджування сторожі і про образливі для війська оклики, та спитав, що має дальше робити?

Генерал наказав розігнати товпу всякими засобами, якщо вона дальше буде перешкоджувати варті. Вернувшися офіцер виповнив наказ генерала та казав товпу розганяти прикладами й багнетами. На таке з-поміж утікаючої перед багнетами товпи пронеслися заклики: "Барикади! Барикади!" Заклик на барикади розійшовся моментально, наче телеграфічно, по цілій Празі та став знаком повстання або революції. В короткому часі на всіх вулицях міста постали барикади. Злетілися мов бджоли з вулия молоді й старі, міщани й приїзжі, виносили з домів усяке знаряддя, бочки, пачки, меблі, дрова і под., навіть здирали купецькі вивіски та ставили барикади.

Повстанням проводили члени товариства "Сворность", що мало свою команду, складену з молодших і старших чехів, та знадіблену, на основі тодішньої конституції, всякою стрільною й січною зброєю; члени цього товариства відзначалися більшою хоробрістю та творили рід чеської гвардії.

Видівши, що повстанці ставлять барикади, ген. Віндішґрец наказав нагле зосередження війська на головному майдані вулиці біля гостинниці "Під зорею". Якраз був у тому готелі граф Дідушицький із жінкою й дочкою, багато слов'янських делегатів і гостей, між ними і я. Так став я там наочним свідком дальших подій.

Отже напр. коли військо переходило вулицями на майдан, розкидаючи на перешкоді барикади, почулися около першої години полудня гострі постріли з ручної зброї. Стріляли з вікон домів повстанці на переходяче військо й багатьох жовнірів убивали. Військо відповідало стрілами у ті вікна, з яких падали постріли. Також стріляло військо і до тих людей, яких стрінуло, як ставили барикади, або пяловило зі зброєю в руках; але часом стріляло до тих, які тільки переходили вулицями та чомусь то видалися підозрілими.

Скоро по безперестанній стрілянині зібралося військо на наказаному майдані біля згаданого готелю; зібралася там піхота, кіннота й артилерія з гарматами. Командував ними син ген. Віндішґреца. Командант цей, бачивши, що кілька кроків перед ним стоїть на вулиці велика барикада, післав чоту піхоти, щоб барикаду розібрати. Але це не вдалося, бо на післану чоту посипалися з обох сторін вулиці тисячі пострілів з вікон, які ту чоту, заки вона ще дійшла до барикади, до половини вигубили; осталі жовніри вернулися назад до команданта, не збуривши барикади. Розгніваний молодий командант наказав, щоб направити дві гармати з картачами проти барикади, а подорозі стріляти у вікна по обох сторонах вулиці, без огляду на те, чи бачать там кого, чи ні. За ними мала йти компанія піхоти та рознести ту барикаду. Коли обізвалися гармати, створилося в Празі велике замішання, крики, стогони, руїна й взаємне збивання з обох сторін. До товариства "Сворность" приєдналися всі узброєні міські й приїзжі мешканці, стріляючи з вікон і закутків на військо, пробираюче собі шлях крізь барикади, а те знову ж в огірченні стріляло й убивало, кого тільки стрінуло[2]). Так множились убивства й поранення, то й не диво, що в гостинниці, де я тоді з багатьома іншими стояв, появився невдовзі військовий лікар, наказав випрятати найбільшу стайню, настелити в ній соломи та вносити туди збитих і поранених; тим останнім старався він допомогти перев'язкою й різними ліками. А що обостороння стрілянина не вмовкала, а навпаки посилювалася, то скоро та стайня наповнилася великим числом убитих і поранених.

З цікавости й страху зайшов я з поверху в ту стайню, та зараз же обняв мене жах від стогону ранених і вмираючих. Якраз саме тоді явився там ордонанс та покликав лікаря до ген. Віндішґреца, заявляючи, що хтось стріляв крізь вікно до генерала. Лікар зараз же побіг до генерала але скоро звідтам вернувся. Сповістив, що генерал живий, тільки пострілена його жінка й уже небіжка: хтось стрілив із вікна напроти палати й убив генералшу.

Виявилося пізніше, що воно і справді так було. Напроти палати генерала була гостинниця "Під ангелом", де стояли революціонери, що наставали на життя генерала. Коли він явився

[2]) Тодішній гарнізон Праги складався тоді переважно таки зі слов'ян, головно поляків, отже "слов'янська революція" била найбільше своїх земляків. Усе повстання відбувалося точно так, як було й у Відні, за вказівками масонів-військовиків (напр. у Відні одним із провідників революції був польський масон, генерал Бем. (Ред.).

на обід, упав вистріл із гостинниці, але, замість генерала, вбив його жінку.

Коли військо стояло ще біля гостинниці, ждучи дальших наказів, я приглядався з вікна одної кімнати нашої гостинниці тому, що йшло на вулиці. Біля мене був теж граф Дідушицький з жінкою й дочкою. Втім з вікна сусідньої кімнатки впав між військо вистріл і вбив коня під жовніром, що стояв під вікном. У цю ж хвилину військо спрямувало свої кріси на вікна нашої гостинниці і в момент посипалися на нас сотні куль. Якщо ми в час не відхилились би були від віків, теж погинули б, бо тільки до нашої кімнати влетіло сім куль, що подірявили стелю.

По скінченню стрільби влетів якийсь там офіцер із чотою різного війська до нашого готелю та став шукати за зброєю й стрільцями, що застрілили коня під жовнірем. Під дверима кожної кімнати поставлено сторожу, яка стояла там і не пускала нікого аж до переведення ревізії. Зревідовано кожну особу, перетрясено кожну кімнату, отже і нашу, але на щастя не знайдено ніякої зброї, то й офіцер залишив нас непошкодженими. Точно в той самий час, коли військо переводило в нас ревізію, впав між сконцентроване на майдані військо постріл і поранив молодого Віндішгреца, сина генерала. Розгнівання тепер до-краю генерал наказав убивати кожного, хто тільки на вулицю попаде. Але й повстанці не щадили крови жовнірів, стріляли з вікон і закутків та вбивали багато жовнірів. І так лялася з обох сторін кров неповинна й безнастанно наповнялися шпиталі й трупарні.

Генерал, князь Віндішгрец, видівши, що його військо, окружене з усіх сторін барикадами, має великі втрати, післав вечором до команди повстанців у товариство "Сворность" парляментарія, предкладаючи перемир'я на 24 годин. Повстанці добачили в пропозиції перемир'я тільки упокорення війська, а що хотіли самі ще краще на позиціях закріпитись, то на перемир'я погодились. Страшна стрільба у Празі на ніч припинилася й громадяни, тріюмфуючи зі своєї ніби перемоги, веселилися й пирували всю ніч.

Знов же ген. Віндішгрец, користуючись коротким 24-годинним перемир'ям та пируванням повстанців, стояв далі зі своїм сконцентрованим військом на згаданому майдані. Вночі з понеділка на вівторок, коли повстанці й ціла Прага спочивали твердим сном, велів обв'язати колеса гармат соломою й тихенько, головною вулицею, розкинувши декілька барикад, випровадив військо з Праги, окружив усе місто військом і гарматами та так оволодів Прагою.

(Далі буде)

СЕРЕД КНИЖОК

РІДНА ШКОЛА В БРАЗИЛІЇ

Оце тільнщо вийшла з-під пера **о. Василя В. Є. Зінька, ЧСВВ**, цінна праця п. з. "РІДНА ШКОЛА У БРАЗИЛІЇ", Видавництво ОО. Василіян у Прудентополь-Апостолес (1960). Це історично-правний нарис, що на 244 сторінках великої 8-ки накреслює історію змагань за здійснення права на навчання в материнській мові нового покоління наших поселенців у Бразилії.

Щоби впровадити читача у світ нових проблем, автор подає у введенні коротенько основні вимоги права щодо навчання як теж загальні топографічні дані Паранської области, де саме поселились наші емігранти. Зразу ж після цього наступає список багатої літератури. Та, складено його не за всіми вимогами методології, то й не є він якнайслід зрізничкований і проглядний. Під заголовком "Література" (ст. 5) подано і українську та чужемовну літературу; пізніше (ст. 9) ще окремо зготовлений список чужемовної літератури; на 6 ст. перемішані джерела з літературою; непослідовність находимо також на ст. 143, де заголовок каже про "Туртожитки і бурси" (в оригіналі є друкарська помилка "курси!"), а в тексті довідуємося також про захоронки, захисти і сиротинці, які годі охопити поняттям "бурса". Проте, це недоліки, що їх без труду можна буде виправити в найближчому виданні, яке сподіємося, наступить, бо праця сама в собі цінна й цікаво читається.

Першу частину, яка накреслює процес формування рідного шкільництва, попереджає коротенький історичний огляд років 1898—1935, щоб таким чином читач міг краще уявити собі ті труднощі й перешкоди, що на них натрапляла справа побудови рідного шкільництва в чужому довкіллі. Труднощі такі родилися не тільки внаслідок ворожої настанови місцевого населення, яке намагалося насильно приспішити процес асиміляції наших переселенців, але й збоку духовенства. Неприхильно настроєні до нашого обряду бразилійські священики постаралися були назіть про декрет, яким заборонялось нашим священикам давати духовну обслугу своїм вірним! Та завдяки невтомним зусиллям першого нашого бразилійського місіонаря, о. Сильвестра Кизими, ЧСВВ, "великий і щирий приятель українців, Свт. Отець Папа Венедикт XV, видав новий декрет, що ним упорядковано належно стосунки між обома обрядами" (ст. 27). В оборонї українських переселенців виступив також видатний бразилійський економіст, Валдемаро Кальверо, "який уважає, що для економічних та культурних інтересів Бразилії слід зберігати притаманні культурні вартощі чужоземних поселенців і тому боронить тези, яка ставить вимогу, щоб творити садиби зложені з малих етнічних груп-громад, в які входили б чужинці тієї самої народности, мови, релігії та звичаїв. Бо якраз, як це прослідив Лео Вайбель, винародовлених імігрантів не принесло для Бразилії жодної користи" (ст. 45).

На поширення й назрівання думки про творення рідного шкільництва в Бразилії мало чималий вплив не лише бажання, "щоб діти знали свою мову, і щоб уміли прочитати молитву на своїй рідній мові" (ст. 28), але теж оте намагання "витворити свою власну інтелігенцію" (ст. 31), що стала б у проводі громади. Немалу ролю відіграв тут і притаманний українцям сентименталізм: "Туга родила велике бажання в душі виходців, щоб на новій ниві відтворити свій рідний побут у повній величі та широті. Хотіли мати живу свідчину-відбитку своєї землі, і то не тільки для себе, але перш усього для дітей, щоб у своїх нащадках продовжувати своє культурне та духове життя, щоб передати їм вікову спадщину та звичаї. У цьому мав послужити найуспішніший засіб—рідна школа" (ст. 37). Не менш важливим чинником у формуванні цієї ідеї являється і наша преса, яка "не тільки просторово охоплювала майже всю еміграцію, але й спонукала людей різного "вірую" та різних наставлень" (ст. 44). А решту довершили з'їзди: І Куритибський (1910), Дорізонтський (1922) і ІІ Куритибський (1947) які не лише внормовують елементарне навчання, але ще дали поштовх до створення середньої школи.

Відтак автор присвячує окремий розділ, щоб дослідити, скільки вкладу внесли бразилійські українці в справу творення рідних шкіл. Отож розпочинає оглядом діяння ОО. Василіян, які взяли на себе чи не ввесь труд організаторської праці; далі накреслює досягнення світського духовенства, жіночих Згромаджень і, врешті, цілої громади. Завдяки скоординованості праці в розмірно короткому часі створено "понад 27 шкільних союзів", які з'єднували в собі до 2,000 членів і тим справді могли щось зробити для нашої рідної школи" (ст. 92).

У другій частині пізнаємо способи побудови рідного шкільництва на терені Паранщини. Тут автор найперше з'ясовує правне становище рідних шкіл та їх стосунок до держави. В роках 1926—32 доводилось нашому шкільництву, внаслідок доносів, переживати важкі часи. Наступила інтервенція шкільної влади. Але "висланий спеціально на перевіреня стану шкіл новий інспектор у прудентопільській шкільній окрузі не тільки не замкнув ні одної української школи, але ще й висловив повне признання для наших у сусіднім місті Ґварапуаві" (ст. 97).

На джерела матеріяльної забезпеки наших шкіл складалися, перш усього, власні фонди (внески, збірки, допомогові товариства), а крім цього — державна допомога. Наші переселенці виявили немалу жертвенність і економічний хист, бо в розмірно короткому часі (до 1932 р.) на терені Прудентопільщини побудовано 63 приміщення і віддано їх для шкільного вжитку (ст. 118).

Знання рідних предметів набувала наша дітвора здебільша в приватних школах, або й у державних, де наші вчителі викладали українські предмети. Де не було ніяких шкіл, зорганізовувано "вечірні школи", "доповнюючі курси", а то й використовувано катехизацію і сходини молоді, щоб тільки навчити наших дітей і молодь рідної грамоти. При василіянських станицях находилися теж фахові школи (столярства, друкарства), а при домівках СС. Служебниць — курси кравецтва; в програму їх навчання входили також такі предмети, як "Буквар", "Читанка", історія й географія України.

У 1923 р. заходами "Українського Союзу" дано почин побудові середньої школи, яка приняла почесне ім'я "Колегії ім. Митрополита Петра Могили". Був це інтернат на 60 учнів. Хоч існування його тривало недовго (до 1929 р.), проте слід уважати це "за світлий період наших рідношкільних змагань у Бразилії, зокрема варте уваги те, що "могилянка" була першою вищою школою в тих околицях" (ст. 156).

В останніх розділах цієї частини розглядає автор методину навчання, вчительський персонал і учнів. Доповнення виховання находили вони в товариствах молоді, як ось: "Апостольство Молитви", "Марійські Дружини", спортові т-ва "Січ", "Молоде Козацтво", "Змаг" та інші. "Навіть було на Жангаді, що школярки мали свою кооперативу" (ст. 194).

Третя частина з'ясовує вагу і вплив рідної школи на розвиток української спільноти. Вона "зуміла передати нащадкам поселенців своєрідну українську ментальність і то може більше, як по інших місцях поселення, де свій свого шукає і є легко порозумітись та прийти їм до спільної мови, — дала розмах до набування знання та старання про вищу культуру. Сьогодні можна побачити в Бразилії вже цілі ряди нашої молодої інтелігенції, якій почин дала таки рідна школа. І тому наче прикметою свідомого українця в Бразилії є старатися про якнайкращу науку для свого потомства" (ст. 199).

У додатку дожучує автор іще два цікаві документи - листи: "Спомин учителя-піонера Пилипа Бака" і "Спогад учителя Рідної Школи", що так живо ілюструють життя наших шкіл у Паранщині. Кінцеві сторінки (207-238) призначені для багатих і сумлінно опрацьованих "замітох", там теж знайдемо списки вчителів і осель, у яких існували школи, — усе це вимовні свідки дбайливої й невтомної праці автора.

Мова автора свіжа, весь час утримана в легкому розповідному тоні, який правничо-історичну дисертацію робить сприймальною навіть для пересічного читача, необзнайомленого з такими питаннями. Помітні в нього шукання і творення нових висловів. Це похвальне, хоч не завше воно дозволяє якнайслід схопити думку.

В усякому разі книжка о. Василя Зінька "Рідна Школа в Бразилії" є першою науковою працею в цій ділянці, тим то й заслуговує на особливу увагу. Цей твір залишиться підставою для тих, що бажали би поглибити й розвинути тему рідношкільного навчання. Ми щиро вітаємо Автора й бажаємо в найближчому прийдешньому ще й більших, як досі, успіхів у письменницькій праці.

о. Р. Головацький, ЧСВВ

о. В. З. ЧСВВ

ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ ПЕРСОНАЛУ ЦЕРКОВНОЇ СЛУЖБИ

Чуючи давню помівку поляків про наш нарід, мовляв: ми були тільки "хлоп і піп", ми ображуємося й болімо над тим, що стратили тоді були наше панство. Однак при тім забуваємо добачити силу, якою була тоді наша Церква, репрезентована тим згірдливим попом. Хоч може в тому часі "попи" не були такі вчені як сьогодні, а властиво були таки простими невченими служителями наших убогих східнього обряду церков та народу, але всетаки вони були елітою нації! Їм завдячуємо те, що наш народ серед завзятого наїзду польщини втримався і не заломився. На ті безпросвітні часи і такий сільський піп, який часто ледве відправити Службу Божу знав, усетаки був чимось притягаючим, він був представником народу й осередком, довкола якого крутилося соціяльне життя нашого народу в XVI та близьких століттях.

Історик Грушевський (Т. У., ст. 271) правильно завважує, що на західніх українських землях у тому часі число парохій було розмірно далеко вище, як на початку XX віку, а з тим і число духовенства. Коли в 1900 рр. було у трьох галицьких єпархіях 2200 священиків-душпастирів, то в XVI в. було на цій самій території около 1600 священиків-парохів. Та коли число вірних за той час зросло на 7-8 разів, то число світського духовенства (без монахів) у другій половині XVI в. було на 5 до 6 разів більше супроти загального числа людности, а пізніше в XVII в., коли церковні справи сильно займали суспільність, — іще більше, і я мабуть не помилюсь, прийнявши, що в тодішній Галичині люди зв'язані безпосередньо з Церквою (духовні, кандидати на духовні посади, що практикувалися при церквах, церковники, їх родини, монахи) становили не менше 10% всієї української людности. Факт, якого не треба спускати з очей для розуміння важности церковних справ тодішньої суспільности.

Тепер ми нераз вихвалюємося, що наша Церква стоїть у найвищому своєму розвитку. Цього, під деяким оглядом, перечити годі, але знов із другого боку підносяться голоси,—і то поважні, тих, що займаються безпосередньо цією справою — а вони кажуть, що ми нидіємо. Ось слова наших єрархів (послання з конференції в Римі 1959 р.): "Наша безмежна журба за теперішні, наглі потреби нашої Церкви у вільному світі, щоб забезпечити належну духовну опіку нашим вірним у своєму обряді в різних країнах світу, приневолює нас, Пастирів ваших, висловити наш тяжкий біль задля недостачі тривких і нехитрих священичих і взагалі духовних покликань... Серед нашого народу не видно ще такого зрозуміння, що всей той розріст Церкви може остатися без успіху, якщо не будемо мати достатнього числа нашого духовенства... Без душпастирського духовенства пропаде з часом і духовна паства, себто наші вірні, а тоді, хоч би і як численна, Церковна Єрархія останеться тільки групою одиниць із добрими намірами, але неспроможних виконати ті широкі й великі завдання, що їх має наша Церква в світі, а саме бути тим помостом для зближення й взаємного пізнання Сходу зі Заходом".

А що є причиною того занепаду припливу нових покликань?

Першою причиною це *фізичне корчення* наших, колись багато численних *родин*. Фальшиві й ворожі пересуди та засади опановують наші родини. Ми нераз аж надто драстично розпинаємось за "традиціями", які властиво не є ніякими традиціями нашого народу, тільки позліткою й "фусами" чужого намулу, а занедбуємо головне і сущне. *Нема дітей, або їх мало, то хто піде на священика чи на монаха?* Той одинак? А хто на старість тим скупим батькам ложку страви подасть? Хоч звичайно одинаки дають батькам умирати у старечому приюті, а ні, то таки під плотом, що їм так і належиться, як тим, що свої таланти закопали і були неплідними смоковницями родинного гнізда. А на неплідні дерева Христос кинув прокляття!...

Другою причиною браку покликань є те, що *ми стали надто поверховні в "церковному думанні"*. На протязі останніх кілька десяток років чи в полеміці, чи й у загальних релігійних творах ми не бачимо органічної цілости, а тільки стереотипне повторювання старих аргументів чи видвигання давніх уже цілком вивітрілих закидів. Замало воно мати добру піч чи й холодільню, але треба мати чим у тій печі палити і дещо в ній зварити-спекти, як теж і треба мати що в ту модерну холодільню поставити... А як нема що, то й піч і холодільня нічого не варті. Теж замало вести вічні розправи про правдивість віри та її узасаднення, хоч і цього треба, але не спинятись тільки на цьому, а конче дати реальне життя нашій Церкві: наші митрополії нехай мають *добрі школи*, а не тільки відбиральні надвишки дітей інших обрядів, бо свої або не цікавляться своїми школами, або шкодують дати своїм "заробити", або ті школи не вдоволяють примітивних вимог українців католиків, себто: замало узгляднюють релігійно-обрядове виховання. Далі наша Церква повинна мати чисельні і добре розгалужені *монаші установи*. І то навіть західніх чинів. Щоб наші покликання не гублялися, треба вже раз вимогти, щоб українці — члени західніх монаших Згромаджень таки перейшли працювати до нас! Врешті треба піднести ціле громадсько-релігійне життя.

Нераз ми наводимо приклади чужих народів, які нас випереджують у релігійній ділянці. І тоді наші уста мають напоготові силу вимівок: мовляв вони багатші, вони інше виховання мають, вони зрештою не є ми, тощо. А тут ми навели дані свої. З нашого минулого навели, щоб ми знали, що в тій добі, про яку ми думаємо, що була найтемнішою в нашій церковній історії, навіть тоді було краще зрозуміння церковної служби рідному народові і через те прийшло потім до обнови релігійности. Пишемо про це, щоб ми самі себе застидалися і сказали, що нам ще багато бракує до того стану, в якому була наша бідна й переслідувана Церква та нарід "хлопа й попа".

Стараймося ж отже в першій мірі побільшити численно наш "церковний персонал!"

Василь Королів-Старий

ЗГАДКИ ПРО МОЮ СМЕРТЬ

(6-те продовження)

Закінчивши чотирьохрічну бурсу та шістьохлітню духовну семінарію, де я бачив стільки негативних виявів недовірства, блюзнірства й аморальности, я, як і звичайно те буває, відносив прикрі ті факти на рахунок самої релігії. Отже, вийшов я з духовної школи, що приправляла хлопців до попівства, тобто на поширення у людей віри в Бога, — повним "атеєм" — безбожником. То ж саме через оте проживання канікул в освіченій етичній родині в товаристві побожного тата й не менш побожної тіточки, люблючи добру, чесну книгу та маючи достойних приятелів, я вважав за нечесне лякати й кадити перед образами Святих, чеснотам яких я не надавав ваги, а чудесам не вірив.

Тому ще в семінарії я остаточно вирішив, що не буду "живитись від скинії", вийду з моєї родової стихії — з "коліна Левітова", а щоб бути корисним темному нашому селянству, — буду вчитись на ветеринара.

Та ж саме в тій добі, з огляду на масову втечу духовної молоді від парафії та церкви, на вимогу російського Синоду, влада заборонила юнакам з освітою духовних семінарій вступати до вищих світських шкіл. Що робити? Передо мною ніби намічалась дорога в літературу. Але ж — у чужу. Та й та стежечка була вузенька. Йти служити в "вицыз" (державний "фіск") чи пробувати пролізти в урядники й відмовитись і від волі і від якоїсь ідейности в праці? Про заложення того чи іншого власного підприємства за моїх часів у голові інтелігента не могло постати ні гадки. Була ще одна евентуальна дорога: вступити до академії мистецтв і затриматись на малярському шляху.

Але ж була й малісінька щілина до світської високої школи: я міг (говорючи теоретично), дістати персональний дозвіл міністра народньої освіти, мовляв, "у ході винятку". Але: як? Писати прохання до Петербургу, а потім чекати на шиї в тата може й кілька літ, поки бюрократичний міністерський віз долютиться аж до прохань, посланих якимсь жовтодзьобим "фруктом" із "Богоспасаємої" Гоголівської Диканьки? Хіба ж ми не знали, що то є "московський місяць"? І чого ради міністр звочно зробить мені виняток з розкозу, коли ж я не маю в "Пітєрє" ані якогось Хлестакова! От, коли б поїхати самому й особисто попросити міністра, тоді буде змога обгрунтувати своє прохання. До того ж можна поінформуватись і в мистецькій академії. Одне слово: втік — не втік, а побігти можна!

На ці теми я й почав виводити всякі узори, прибувши до Диканьки.

Як? До самого мі-ні-стра?.. До царського мі-ністра в Петербурзі?

На ті часи для глухої й приголомшеної української провінції це була аж надто сенсаційна авантура. Однак мій тато пристав на неї досить легко.

Якому ж хлопцеві не пахнуть мандри? А подивитись на Петербург — кому ж це пошкодить?

Того ж дня полетів мій лист до колеги Сашка Чаковського, що також хотів просунутись у ветеринарний інститут. Взагалі Сашко був, як кажуть "з одного мішка зі мною". Вже на третій день він був у Диканці, а ще через день ми й рушили до "Пітєра" з побожним татовим благословінням.

Їхалось нам напрочуд щасливо. Доїхали без пригод, а в міністерстві перша людина, що ми до неї озвались, був наш земляк — воротар. З його поміччю без затримки ми достукались до самого міністра, дуже добре пописались, аж на здивування міністерських урядовців виграли враз свою справу без умовин, затримок і комплікацій. Та ж, коли вертались щасливі домів, бракувало рівно одного центиметра, щоб я віддав був Богові свою душу.

На одній із великих станцій наш швидкий потяг затримався значно довше, як мав стоять за розкладом їзди. Виявилось, що чекаємо, поки проїде тут царський потяг: у ньому їде цар із родиною в Крим на свої ліговиська в Ліваді. Кому ж не цікаво побачити коли не самого царя, то бодай його потяг?.. Та ж він щось не їде й не їде, а тимчасом наш уже почав домалу сопти й розкочуватись. На станції між коліями — сила всяких залізних стовпів: ліхтарні, приймачі пошти, семафори. Кожному пасажирові відомо, що вихилятись із вікна вагону на станціях — небезпечно. Річ видима, і я те все знав. Та ж коли ми вже минали станційні забудування і я, розчарований, вступив у свій переділ, — саме хтось гукнув: — Царський потяг!

Я, стоявши на площині, не знав, що у вагонах звелено було позачиняти вікна. Ото ж, почувши вигук, всією силою мотнув головою до вікна. Встиг угледіти, як проминув біля мене той зустрічний потяг, але роздивитись його не міг, — бо впав назад. Переділ був повен скалок віконного товстого скла, а мого студентського кашкета зірвало стовпом семафору. Коли б вікно не було зачинене, вкупі з кашкетом зірвало б мені й пів черепа. І довелося б стратити "Жизнь за царя"[19]) ні за ка-

[19]) "Життя за царя" — назва ультрапатріотичної московської опери композитора Глінки.

цапову душу. А тим часом тепер я вив'яз із тієї смертельної небезпеки навіть без поранення. Правду бо говорить наша приказка, що "Отцева молитва зо дна моря виносить".

Щасливі були ми з Сашком у подорожі, але ще мабуть щасливіші повернулись у Диканьку повноправними студентами, бо в Харкові по дорозі ми вписались до інституту. Тепер же треба було поділитись силою вражень із ближчими околишніми товаришами й приятелями. Тож коли вже дома ми розповіли все, взяли ми рушнички, вивели зі стайні коней, що їх у нас двоє ходили під сідлом, щоб майнути до Опішні саме на сезон отих, оспіваних Котляревським, опішнянських слив.

А тато міркував: — Чи не було б вам ліпше піти пішки: таки ж саме тепер у полі повно дичини. Коні ж наші потомлені возовицею й ще мають багато спішної праці.

Та ж у нас уже був розроблений план: майнути на конях, перебути в Опішні тільки сьогодні — в суботу, а в неділю на обід вернутися додому. Коней же там і нагодують, і доглянуть, як належиться.

Та ж вийшло трохи не так, як ми сподівались.

Вже по дорозі в Опішню, хоч їхали ми й битим шляхом, сталась маленька прикрість, що про неї тут не було б варт і згадувати, коли б не довелось нам дуже докладно її згадувати на другий день.

Посеред дороги між Диканькою й Опішнею є глибоченька балка з не зовсім слушним найменням — "С.... Балка". Коли ми доїхали до її споду, з великим здивуванням побачили на високих осокорах силу, просто — отари вивірок. По наших сторонах взагалі вивірок мало-коли й угледиш, бо в тій частині Полтавщини борів чи взагалі шпилькових лісів нема. Що ж нам трапилось таке диво в С.... Балці, то ми махом спішились і кинулись до осокорів: та ж таки наловимо вивірок! Бігали, кидались на землю, дрались на вершки дерев, але звірята були спритніші за нас: літали мов руде клочча з дерева на дерево й цілими табунами втікали вподовж тихого потічка, що сріблився в зеленій долинці мокляка. Наш газерд привів тільки до того, що ми потріпали на локшину свою легку літню одежинку, ам незручно було проїздити потім великими містечком, що за тих часів начислювало щось около 23.000 мешканців та виглядало, як повітове місто.

Та ж наша мисливська жага страшенно розпалилась. В Опішні, дискутуючи сприводу тієї події в Балці, ми гуртом із приятелями прийшли на думку, що треба було бити вивірок прутами. Ото ж вертаючись у неділю домів, ми мали з собою довгі галузини, як козацькі списи, бо ж вирішили пошукати мандрівних вивірок. Подалися Балкою, понад потоком далеко вбік дороги. Проїхали може з десяток кілометрів, — ані слідочку вивірчиного не знайшли і, жаліючи коней, вирішили припинити шукання та вертатися додому, як обіцяли. Але ж вертатися знову до великого шляху — була даліч. Чи ж не простіше перебрести потік і тоді шкварити навпростець? Чом не думка! Цілком типова слов'янська імпровізація.

Гарнесенька долина в Балці вкрита соковитою, шовковою зеленою травою-осокою. Та й досить широченька. Де не ткнемось до потоку — коні з місця починають глибоко вгрузати у твань. А що, як розігнати коні й спробувати перескочити потік?

— Господи благослови! — гукнув я й хльоснув стеком свою, дуже нервову кобилу, що була незвичайно висока на зріст і мала незвичайне найменння, якого жаден земляк не міг висловити: "Люіза Пойндекстер" — на честь одної Майн-Рідової героїні. Кобила, не призвичаєна до такого єднання, дійсно рвонула, як дракон, зробила величезний скік і цілим тягарем важкого тіла вгрузла в мочарі. Задні ноги аж по хвіст — у болоті, передніми шалено гребе по мілкому багні. Я миттю скочив у дряговину, заглибився по пас, але з найбільшим запалом та напруженням усіх сил підпомагав Люізі. Перелякана кобила напнулась іще раз, ще раз і, нарешті, вирвалась на беріжок.

Аж тоді я оглянувся позад себе. А там іще кроків на два далі від берега, угрузши по шию та хульбаку, в повній резигнації лежав вороний кінь. Біля нього, — немов на столі зеленого сукна видко було — білу, як крейда, Сашкову голову, поляпану чорним болотом.

У мент розстібнув я свого ремінного паса й кинув колезі, тягнучи його на берег до себе. За коротку хвилю Чайковський уже був у безпеці. Але ж четвертий наш товариш "Ворон"?! Кінь був у явній резигнації: ані не пробував вирватись з обіймів смерти. Потоне!... Таки ж ми бачимо, що його зад уже зовсім пірнув у багно і, здається, менше й менше його спини видко над осокою. Тим часом Люіза вже обтрусилась і, тремтячи всім тілом, з виразним жахом дивилась на свого товариша.

— Сашку! Скидай швидше Люізі сідло, витягай попругу, а мені давай свій пас! — гукав я, мов у маточину, і швидко зв'язував ремені в довшу линву.

Тоді ми накинули одну петлю на шию Воронові, другу — Люізі. Як не тріснуть ремені, — Люіза свого друга витягне. Хіба що задушимо коня.

Не своїми голосами кричав наш жах і, мабуть, це передавалось і нашим коням: обоє напружувались з останніх сил. Ремені були добрі, одначе Ворон усе був ніби в тім самім стані. Нарешті, на півкроку наблизись до нас. Тепер ми вже могли вхопити його за гриву, потім і за вуха. Були то неймовірні зусилля й певне за ті чверть години, що ми бабрались у тім багні, в наших чотирьох печінках згорів увесь запас глікогену*). Фу! Таки вже й чорний кінь — на беріжку!

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма достави опалової оливи для хатнього вжитку що заступає рафінерію Canadian Oil Ltd. без посередників.

278 Bathurst St. EM 2-3224

І, коли вже ми вивели коней на суходіл, зі мною сталось щось зовсім неймовірне: я — здоровий парубійка — заридав уголос, так як дитина, й упав на землю. Колега з ляку кинувся до води, щоб бодай кашкетом її зачепити для мене, — та ж тільки знов зав'яз у багні. Добре, що ремінь ще мав у руці — і з його поміччю виліз на сухе. Але поки він вовтузився, я вже заспокоївся й несподівано для себе враз заснув, бо ж, здається, ніколи потім не почував я такої безмежної втоми. Тимчасом Сашко намагався привести до порядку свою одіж та бідних наших коней. Чистив чоботи та сідла віхтями мокрої осоки чи рогозу, але ж, коли я незабаром прокинувся, мене знову вхопив жах: таких мурок побачив я перед собою!

До смерку ще було досить часу, їхати ж у такому вигляді Диканьку та й такими чортяками об'явитись дома, — не було можливо. І ми повели коней пішки на поводах. Ішли помалу стернями та ріллями, змучені, мліні, аж кілометрів за три перед Диканькою вгледіли під вербами хуторок. Там стирчав біля колодязя журавель, а під ним сиділа нестара жінка з дітьми. Йти просто до неї було б гріхом: не то що дітей, а і її саму могли б ми злякати на смерть. То ж колега одалік тримав коні, а я подався на пересправи.

— Ой, леле! — вигукнула молодиця! — Та ж це ви вгрузли в С..... Балці! — і вона перехрестилась широким хрестом.

— Перескочили на конях, — пояснив я. — Ледь-ледь виборсались. Дозвольте, тітко, помитися біля криниці.

— Перескочили? З другого боку? — жінка плеснула в долоні й враз почала нас обплакувати, як мерців. — Маєте ж ви милість Божу, — сказала, нарешті, заспокоївшись. — Та ж із цієї зрадливої дрогви без чуда Божого вилізти не можна!

Вимили ми коней і себе. Напились молока, коням дали трохи вівса. Аж затемна повернулись додому. Крадькома завели коней до стайні, самі непомітно перебрались і, не знаючи, що буде з кіньми завтра, — міцно прикусили собі язики. Аж на Різдвяних феріях розповів я домашнім, як

"Вилітало потя з лісу,

Та й сіло на млачину", згадавши підкарпатську пісеньку.

— От, так ми полювали за виверицею! — закінчив я своє оповідання.

А тато похитав головою:

— Дуже подібна історія сталась була й із нашим старим дядом. Був він під чаркою, мжа мжила, аблудив. Тай скінчилось йому гірше, як вам: так таки й задушилась його кобильчина в тім мокляку.

— Та ж як би й ми не були два... — почав я, а тато лиш усміхнувся:

— Як богослов, мусиш знати, що сказав Екклезіаст: "Молодий дурень — ліпше за дурня старого"...

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

A. MOCH

6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

То ж не хочу бути старим дурнем і доріжати молодому за те, що вже давно та й щасливо минулось.

У високій школі вакації довші, як у середній. Натурально: є й більше часу на всякі пригоди. А що я, враз як опинився в Харкові, почав слушно заробляти пером у місцевій і петербурзькій пресі а почасти підробляв і пензлем, — був я заможний, як "кум короля". Були мені приступні й узимі, і тим більше влітку далекі мандрівки. Та ж саме в мандрах і живуть пригоди. І надибав я їх на силу. Та ж таких, що загрожували смертю, нині пригадую лише три.

Влітку пекло, як на Суматрі чи, як говорив Грищун в о. Гермогена, "як на тропіку козлорака". В таку спеку добре бути близько біля річки. Майну я на кілька день до Лубень, де при Сулі живе мій близький друзяка. Так: — Бувайте! Бувайте! — і вже я в Лубнях, найкращому місті на Полтавщині, повному історичних і гагіографічних згадок.

Спіткав я там велике й за винятком славнозвісного потім Юди — Анатоля Савенка*) — преміле товариство. Колеги на честь мого приїзду впорядили "пікнік" чи "Венеційську ніч" на Сулі. Ще й увечері було так парко, ніби в печі, з якої щойно виняли хліб.

— Вертатися додому, коли вже ось-ось благословиться на новий день? Чого? Подрімаймо тут, а вернемось на обід!

Пропозиція всім сподобалась. Ще трохи поспівали, ще трохи посміялись, але ж в головах дзюмелі гудуть і очі самі собою злипаються. Поділились ми на два гурти: під одним стогом — "жіноче кодло", під другим — хозяцтво. І певне тільки простягнись на теплій, як живе тіло землі, вже кинули й накрили нас своїми крильми. Та ж незабаром я прокинувсь: щось дуже неприємно мазоло мене по обличчі. Я прудко тернув рукою, гляну — і підскочив: на руці був величезний роздушений тарантул. У тій хвилині я почув, що й поза комірком лізе по мені такий же павучище. Метко зірвав із себе сорочку — і знайшов брата задушеного. Поки я його посилав за попереднім, почув рухи на нозі. Затанцював я "тарантелю", не штучну й не навчену — і стягав штани. Мабуть кричав, бо ж дехто з колег прокинувся. Почали прокидатись і "на жіночій половині".

Я сховався за стіжком, оголився до Адамового стану, перетрусив одіж і білизну й підрахував свої влови: прийшло мене відвідати четверо чистересовних, випасених тарантулів. Кажуть, що в теплій порі року, вистачає двох укусів наразі, щоб людина вже не очуняла. Якщо то правда, то оті чотири тарантульські розігріті багатирі, напевне, без намагання привели б мене простісінько до раю.

По огляді терену виявилось, що я ліг на кілька тарантулових норок, а це видимо тим милим тваринкам перешкоджало робити їхню вранішню прогульку. Зі всіх колег ще тільки один скинув із себе одного поганенького тарантула.

о. М. Соловій, ЧСВВ

У ЦАРГОРОДСЬКОГО ПАТРІЯРХА

(Із серії: "Листи зі Сходу")

Бути в Царгороді і не відвідати царгородського патріярха — це те саме, що бути в Римі і не бачити Римського Папи. Ось і тому я, зараз після мого приїзду до Царгороду, поробив відповідні старання, щоб бути в осідку царгородських патріярхів та мати послухання в самого патріярха Атенагора. І це мені пощастило.

Дільниця, в якій тепер резиденція царгородських патріярхів, називається Фанар. Ця назва пішла від того, що тут колись був маяк-вежа, що по турецьки називається "фанар", а по грецьки "фарос". Дільниця Фанар лежить над заливом, що з Босфору врізується в сушу й відділює головну частину Царгороду від дільниці-частини, що колись називалася Галата. Цей залив знаний як "Золотий Ріг". По обидвох боках Золотого Рогу є пристані й заїзди для кораблів.

Фанар — це одна з найбідніших дільниць Царгороду і колись була це виключно грецька дільниця, щось як грецьке, "християнське гетто". У турків слово "фанар" нераз означало те саме, що грецький народ у межах Туреччини, а на Заході часто "фанар" утотожнювали з царгородським патріярхатом, Св. Синодом візантійсько-грецької Церкви, або просто з Грецькою Православною Церквою як такою. І сьогодні вживають слова "фанар" у подібному значенні як на Заході вживають "Ватикан" на окреслення центру Католицької Церкви та осідку Римських Пап. Від слова "фанар" пішла теж назва "фанаріоти" на окреслення вірних підданих Православної Церкви та царгородського патріярха. У турків це слово зненавиджене і дратує їх так, як нпр. дратує москалів слово "мазепинець", бо це слово є символом української незалежницької, самостійницької ідеології. Отже, фанаріот — це щирий грецький патріот, що бажає незалежности від турків, а при тім грецького народу і Церкви не уявляє собі інакше, як у беззастережній відданості давньому православ'ю.

Подорозі до резиденції царгородського патріярха я вступив до двох малих, але дуже старинних грецьких церков у Царгороді, себто до церков св. Харлампія та св. Отця Николая. Обидві церкви дуже опущені, хоч мають цінні мозаїки й мальовила. При вході до резиденції царгородських патріярхів сидів на брамі сторож і коли довідався від мене, що я бажаю побачити патріяршу церкву й резиденцію, сам мене запровадив до церкви і служив своїми поясненнями. Патріярша церква св. Юрія невелика, але багата в мощі Святих і саркофаги визначних патріярхів. 1940 р. патріярша церква була вигоріла, але тепер уже її відновлено. Колись патріяршою церквою була св. Софія, опісля церква св. Ірини та Св. Апостолів. Однак, ті славні й великі церкви турки обернули на свої мечети або публічні будинки, а осідком патріярха став Фанар, де вже і так було сконцентроване грецьке, православне, християнське населення Константинополя.

Після звидження патріяршої церкви прохав я сторожа, чи не міг би я дістати знимок чи цілого альбомика з патріяршої церкви і резиденції, а сторож спрямував мене до патріяршої резиденції. А тут я поспитав, чи не міг би поговорити з самим патріярхом. Секретар патріярха просив мене зареєструвати моє ім'я до великої візитової книги, а сам пішов зголосити мене до патріярха. У приймальні, де я ждав на послухання, нікого крім мене не було. Сама вітальня досить велика, зі старовинними меблями та портретами-образами на стінах. Взагалі ціла резиденція патріярха — це невелика палатка, двоповерховий будинок, що мабуть походить ще з середньовіччя.

Я не був зовсім певний, чи патріярх мене прийме, бо це вже була обідова пора (після 12-тої години), а того дня (30-го червня 1958 р.) було дуже гаряче й парно. Крім того я прийшов до патріярхії без священичого ковнірця і не знав, чи в такому "неформальному виді" схоче мене патріярх прийняти. Однак, у Туреччині існує заборона для всіх християнських священиків ходити по вулицях у священичій одежі. Патріярший секретар (диякон Дамаскінос), що якраз вийшов від патріярха, повідомив мене, що патріярх мене прийме, як тільки закінчить послухання з однією грецькою родиною. Через якийсь час мене впустили до патріярха, який вийшов напроти мене і дружньо мене привітав. Я старався виправдатись, чому приходжу у таку пору та чому без священичого ковнірця, але патріярх Атенагор усміхнувся і сказав, що в Туреччині ще немає такої свободи, як у ЗДА, щоб християнським священикам можна було ходити по вулицях у їхньому урядовому вбранні.

Патріярх Атенагор зразу зробив на мене велике і симпатичне враження. Він високого росту, добре збудований, з довгою, сивою, справді патріяршою бородою, лагідними, але бистрими і проникливими очима. У розмові він не дає відчути, що він перший патріярх православного Сходу. Його особистість велична, але при тому, приступна, проста і притягаюча. Зі мною говорив англійською мовою, бо сам він через 17 років очолював православних греків у ЗДА як патріярший архиєпископ-екзарх. Із ЗДА, з Нью-Йорку 1948-го року його вибрали на патріярха

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно - продаж нерухомостей,
виєднування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ont. —— **Tel.: LE 4-4241**

Царгородський Патріярх Атенагорас

в Царгороді і він уже на тому становищі 12 років.

Як тільки я представив себе патріярхові, хто я, звідки приїхав і в якій цілі відвідую Царгород і патріярхію, патріярший секретар приніс на срібній підставі посудину з білою, густою рідиною. На підставі були дві ложечки, дві чашки та карафка води. Патріярх пояснив мені, що це давній грецький, патріярший звичай приймати гостей тією солодкою патокою, що приладжена з горіхів і меду. Я зачерпнув ложечкою тієї патоки і, йдучи за прикладом патріярха, запив її чашкою холодної води. Це було доброю нагодою, що наша розмова перейшла на тему нашого гарного візантійського обряду. Я розказав патріярхові, що вже з часів моїх студій цікавлюся історією й розвитком східніх обрядів, православної догматики та церковною історією Сходу. Сказав я патріярхові, що якраз їду з Солуня, Атен та славного Атосу, де я мав нагоду подивляти чернечий подвиг східнього монашества. Патріярх радив мені, щоб я, будучи в Царгороді, поїхав і звидів патріяршу богословську академію на острові Халькі, на Босфорі. Він сказав мені, що дає мені дозвіл там побути навіть і довше, щоб приглянутися життю професорів і студентів, оглянути багату бібліотеку і поробити відповідні студії з обряду та історії. На жаль, мені не стало часу скористати з ласкавого запрошення патріярха, який навіть був призначив мені диякона, що мав подбати для мене про можливість транспорту кораблем з Царгороду на остров Халькі.

У розмові теркнувся патріярх теж і справи нашої Української Православної Церкви в Канаді і ЗДА. Він не закривав свого невдоволення передо мною, греко-католицьким священиком, що в українських православних Церквах на еміграції немає одности. Болів над тим, що там у недавньому минулому були випадки самосвятства та пересвят єпископів.

Немов оправдуючи себе, патріярх Атенагор сказав, що зовсім не дивно, що такої Церкви, якою себе виявила Українська Автокефальна Церква на чужині, ані він ані жаден поважно думаючий патріярх не може визнати за православну і канонічну. Мені було приємно слухати цих слів на адресу українських православних церков на чужині, але вони, на жаль, правдиві. Сам патріярх, коли ще був екзархом у ЗДА, старався був погодити розсварених і роздвоєних православних єрархів у ЗДА й Канаді та вимагав, щоб вони ввійшли з ним у молитовно-юриздикційне єднання, але його голос пролунав марне.

Кінчаючи своє коротке послухання в патріярха Атенагора, я сердечно дякував йому, що він прийняв мене, хоч я католицький священик та ще й "уніят", себто такий, що на них православні дивляться більш вороже, ніж на самих католиків-латинників. Але патріярх посміхнувся і сказав, що взаємна толеранція і любов між іновіруючими ще ніколи не принесли чогось злого, навпаки можуть зродити тільки добрі овочі.

Я виходив від патріярха Атенагора вдоволений. Переходячи попри браму патріяршої резиденції я мимоволі пригадав собі, як на цій брамі 10-го квітня 1821-го року турки повісили патріярха Григорія V. Якраз у цьому році в Греції, в Атенах вибухнуло історичне повстання греків проти турків, що довело до створення сьогоднішньої незалежної Греції. Тоді турецький султан казав згладити патріярха Григорія, хоч цей нічим не був причинний до повстання. Турецькі посіпаки вдерлися тоді до патріяршої церкви, де патріярх служив великодню відправу. Його виволікли таки в архиєрейських ризах, побили і в ризах повісили на брамі-вході до патріярхії. Опісля мертве тіло ісповідника вкинули до моря. Це тільки один з епізодів мученицького шляху багатьох царгородських патріярхів під окупацією магометанських турків.

Коли я виходив від патріярха та був мило заскочений його толерантним ставленням до католиків, то навіть і не думав, що за пів року цей самий патріярх так позитивно відгукнеться на заклик Папи Івана XXIII у справі Вселенського Собору і церковного об'єднання.

HOME TOWNE BAKERY

Хліб і печиво різного роду, доставляємо до склепів і домів

164 Kane Ave. —— **RO 7-7246**

Ґабрієля Містраль)*

ПРОСЛАВЛЕННЯ РЕЧЕЙ

ПІСОК. Пісок, що згубив наші сліди, навіть ті, що їх ми не хотіли згубити. Сліди моїх радісних днів, де вони? А ті повільні, а ті хуткі, де ж вони тепер? Бо часом я хотіла б позбирати їх із усіх чотирьох кінців світу та станути серед них, а вони хай би затанцювали круг мене тепер, коли я мов та вісь, що її дорога зужила. Пісок згубив їх, ніодного не пам'ятає і не хоче мені їх віддати.

Пісок невірний, бо чистий. Як вітер невірний, і як вода, і як сніг також.

Неврожайний пісок, що сказав до трави: "Не хочу", і до нудних квіток, подібних до нудних коханців: "Не хочу". І до дерев — з вийнятком сосни Магомеда: — "Не хочу".

Пісок, що теплий вечорами, коли волоцюги приходять над беріг моря і кладуться на ньому. Це він дає їм миле тепло постелі, яку вони залишили геть далеко, — таємничий пісок, що про нього ніхто не зумів розповісти.

Пісок, що м'яко відмежовує край світу, хоч беріг моря, впиваючися солоним вітром, оп'янює тих, що туди приходять... Мандрівники кладуться на піскові лави й висвистують пісні, де говориться про світ, як про людину, просто тому, що піскова лава нагадує плече батька.

Пісок дітей, що лишається з їх забавками, надто синіми, надто червоними, надто жовтими, і ховає їх, аж буде сам. Тоді витягає їх усіх (я це бачила!) і бавиться ними, як стара панна, при невиразному сяєві зір.

У піску припала бідним їх частина щастя, що його інші мали в металевих чи кам'яних ковбках. Із піску вони будують дім, що їх роздушує, і будують свої мрії, що розпадаються. Ось тому й щастя бідних таке крихке.

На піску Христос також написав своє єдине речення, щоб воно затерлося, заки скінчив його, і щоб судді не мали часу змінити його значення та оголосити себе — також і вони! — Його учнями...

Сухий пісок не має уяви, бо не має ні трохи охоти до брехні. Перед ним море, великий обманець, і він спокійно приглядається до його дзеркальних іграшок та до парад пінистих хвиль. І не знає він іншого вигляду, як тільки велику зморшку свого сміху, і отак глузує він з усього що не є піском.

Пісок на обличчі й на запорошених ногах, що не відчуває найменшої охоти привести їх до порядку. Як порох він іде, проникає мури, не перескакуючи їх, і летить у ніч; увіходить до церков чи домів, паде на повіки, або з усього твого тіла коле тільки ніжний куток очей.

Пісок Соломона й монаха "Наслідування Христа", що знає три слова короля, але не має ні охоти їх сказати, ні рук, щоб їх написати, щоб із них скористало лише само море, яке безупинно приносить чудо за чудом на своїх хвилях сп'янілих.

ОЛИВА. Олива, повільніша від сльози і теж повільніша від крови, коли її лляють у збанки з чорним нутром і в збанки з червоним нутром, де вона відпочиває в грудні по муках в олійниці.

Олива, що гладить нутро. Вона входить у серця великосердого, що прощає сімдесят разів по волі Господа і наслідком того прощення, находить щодня ранком новонароджені очі.

Олива, що робить гнучкими наші суглоби, м'ягчить тугість заліза і лишає нас очищених лагідно від зерна, в підземних шпихлірах, як жнива доброї смерти.

Ясна олива, соняшна донька мовчазної матері, приязна та схована в темному м'ясиві оливки, мов мудрість під чолом Доброго Пастиря.

Олива, яка горить, щоб глянути на себе в своєму полум'ї і щоб пізнати себе. Полум'я оливи бажає тільки вказати точку, де серце Божого дому; полум'я одностайне як віра Христа, без слів, навіть без звуків.

Олива повільніша від сльози, тяжча від крови.

Олива, як добрий самарянин, що піклується й ночами доглядає, як він, була гідна взяти участь у Євангелії, будучи тринадцятим апостолом.

Щоб піти дорогою Христових мук, вона могла була б лизати сім ран, і тоді може Христос умираючи не крикнув би був із болю, як це каже апостол Матвій.

Олива, що не хотіла горіти в кітлі євангеліста Івана та вдоволилася обняти його, проникаючи тіло від голови до стіп, щоб закоштувати його крови, одинокої речі, що була ліпша від неї.

Олива, що її закличуть на суд разом із головними чеснотами землі, і що засяде між іншими речами: з лицем з ростинного золота, грубими раменами і в довгому звисаючому одязі.

Олива повільніша від сльози, тяжча від крови.

***

ПОПІЛ. *Попіл легкий та мовчазний.*

Попіл — це вдова по веселому вогні, який уже не може більш скакати на своїх тридцяти червоних ногах, по тому кентаврі з тисячччю все переможними списами, що наостанку таки мусів згинути... Попіл без почести, знищений, як гіндуська вдова. Попіл проминаючий, як промова без пориву, як молитва без слів, які підіймаються з серця; сірина, нездібна до ніякого крику в своїй дрібній крихкості, зі своєю німою смертю вбогої людини.

Попіл, що накриває передостанню головню і, трохи так як жінка, лишає їй рожевий вуглик.

Ясний попіл, що робить дерево м'яким, він мов любосний оксамит, подібний до великої зморшки, що пробігає шию старої матері, і теплий як пташина, яка щойно згинула, але ще обертається, та вже не відповідає.

Попіл з гірких дерев, що щипає язик і не хоче, щоб його кушати, противний волею своєї чистоти.

Попіл, що помагає землі ставати врожайною, це бездітна сестра, що годує чужі діти.

Попіл легкий та мовчазний.

Добрий попіл смерти: легенька порошинка на устах, які тепер уже нічого не здмухують. Простий одяг, що спадає без згорток від голови до стіп, такий довгий, як хочеться його мати, такий грубий, як його бажається, щоб затишно ним загорнутись.

Попіл, що усуває з лежачого тіла довгу мурашку смерти, страшну муху смерти.

Переклала Олена Яворівська

*) Ґабрієля Містраль (псевдонім Люсіти Годей Альказа, * 1889), із республіки Чіле, дістала 1945 р. за свої твори нагороду ім. Нобля (в ділянці поезії). З професії дипломатка; з переконань католичка; належала м. ін. до Третього Чину св. Франциска Асизького. В її творах відбивається правдиво католицьке розуміння світу, в символістичному способі писання її надзвичайна простота і свіжість поетичного вислову. Важніші твори: Сонати про смерть, Самота, Таля, Більші ліричні поеми.

Дзюньо

СЕЛЕПКО – АРИСТОКРАТ

У суспільно-дискусійному клюбі трьох великих і одної малої (буков) ішла доповідь. Читав її старенький, ще "це-ка" марки, професор п. Ілля Докладович. Тому, що доповідач тримався старої системи, що час є часом, а не грішми, ради того не спішився, ні тем не продовжував своєї доповіді в безконечність, а по 20 хвилинах уповні вичерпав тему: "Почуття меншевартности в нашій еміграційній дійсності". Отож лишилося доволі часу на дискусію.

— Прошу ласкаво про голос — обізвався з першого ряду кріпел поручник Верба.

— Голос у дискусії дається п. пор. Вербі.

— Отож, мої пані і панове, я вважаю, що питання меншевартности тепер, під сучасну пору, в нашій еміграційній дійсності, є анахронізмом, отже над ним нема рації дискутувати.

Тут старенький п. професор віджашельнув та почав щераз наводити деякі дані своєї доповіді та виказувати їх на прикладах.

Із задніх лавок знову хтось підніс руку.

— Голос має пан магістер...

— Магістер Справа — додав від себе зголошений до слова.

— Просимо.

— А все ж таки, мої пані і панове, я пристаю до твердження п. пор. Верби.

— Просимо подати реальні приклади.

— Я вважаю, мої пані й панове, що пан поручник Верба має повну рацію. Почуття меншевартности ледве чи існує між нашою еміграцією взагалі на показ чи на насіння, як колись казали в нас.

— Себто!? — не витримав доповідач.

— Себто, продовжую, пане професоре, наша еміграційна людина стала на шлях повного аристократизму та шляхетськости.

— Тільки не деклямуйте, а докази, докази!...

— Вже є і докази: аристократ, це людина, що тримається вище сірої маси, вона має свої окремі звичаї, проблеми, товариство. Ось вам відомий колишній дріпіст Панько Малий. Сьогодні його й мітлою не досягнеш, так високо вискочив на суспільній драбині демократичної країни. Мешкає на сьомій підлозі, голову носить майже на висоті Айкової, пів суботи і всю неділю присвячує на піжнік, авто має як сам Рокфелер і проче проч....

Старенький професор не мав що казати, а до слова п. маг. Справи ще долучився і голос п. дир. Сіровольського.

— Пане магістре, ви маєте повну рацію. Як я собі пригадую колишніх польських панів, а вони були "мустер-аристократія", то чисто носилися так, як ексдіпіст Панько Малий. Цьому містерові в нашій громаді "нема згоди": самі прості, необтеси; в нашій церкві хор ріже, відправа три милі довжини має, кадило воняє... Чисто, як колись у сусіднім селі грабіна говорила, "хлоп псем смердзі".

— А й справді — додав п. Масленко — у нас колись аристократи-поміщики тільки по московськи і по французьки цвенькали і були справжніми панами. І тепер, як дві сльозі подібно, роблять наші еміграційні громадяни. У їх хаті мова аристократична, чужа, як не французька, то бодай еспанська. Колись-тучки йду я по столиці Венесуелі, Каракасі, був же там на вакаціях, аж гульк: в одній багатім склепі дивлюся і бачу знайому парсуну. Входжу й таки просто:

— То ти, Михайле?

— Ке таль, як ся маєш — він до мене і зараз перепросив привичних, кажучи: — Вибачте, але тут до мене завітав мій аміго-русо. — А гості аж ахнули з подиву: — Русо, совєтіко?!

— Сі, сі — каже мій знайомий — ес ун омбре сієнтіфіко. (Це вчена людина).

Я слова не міг вимовити, але як ми вже були в окремій кімнаті, тоді до мене Михайло каже: — Вибач, що я так кажу, але то бачиш, тепер куди краще звати себе русским, як таки американцем чи й німцем. Знаєш: наука, супутніки, сателіти, а воно робить своє!... Ти ж сам бачив як вони ахнали та охкали...

— Але чекай, — перебив я — то ти в тім склепі працюєш? Дорого платять?!

— Ні, прошу мене не ображати, то мій власний склеп.

— А чому ж на вивісці стоїть написане буква-

ми, як добрі барани кожна: Мануель Рамос?

— Бо то бачиш ми не в Галичині, ні не в таборі, де самі селепки без смаку. Тут люди мають ґуст. Що їм такий Михайло Гиляка? Але Рамос і до того Мануель, то є гідальґо, це пан, аристократ, який певне свої родинні корені виводить з Астурії, або з Кастилії. І то ще не все. Головне мова. Ти собі пригадуєш, як польські графи вчили дітей по французьких пенсіонатах І я моїх дочок вислав до таких колеґій, нехай мають добру вимову, бо то не легко вимовити таке еспанське В чи Л або й Р.

По тих словах друга Масленка доповідач тихенько висунувся з залі і зник. Але дискутанти вели далі завзяту дискусію. І вона була надзвичайно оживлена, не, як бува інших разів, ледве вислухали реферату, як хтось витягав талію карт і починали своє.

— Пані і панове, ще мене послухайте, — просився і п. Грудюк — то вже належить до жесту справді великопанського та аристократичного не числитися з грішми. І цей жест глибоко вкорінюється в нашу нову модерну аристократію. Гадаєте, хто має в моїм кварталі найкращу телевізію Опеля та інші такі приднбашки? Наш земляк — містер Гол. А які в його хаті образи! Самі артисти. Підіть но до нього до хати, то самі побачите. Оту жінку, що її автор отримав першу нагороду від клюбу ім. Чесмана, повісив містер Гол у себе в сальоні на першому місці. Наш селянин її і задармо не взяв би, а він викинув 500 долярів.

— Та що ми там про других будемо говорити і їх вихваляти? — просто обурився містер Вальдемар Альма, що з тої старої еміґрації, — мої діти тільки по портуґальськи чешуть. Нині воно легко людині може нога поховзнутись: якийсь там доробкевич вирветься і скаже на мою дитину, що вона не має правильного тембру в голосі, то все пропало. А я таки думаю дати моїм дітям високу карієру.

— Так, так, мої пані і панове, — додала сеньора Квасна — як заліз ти між ворони, то кракай, як і вони. Ми не в дідівській Ґаліції, але тут, де люди себе мають за щось і ними є! Вже минули ті часи, що ми слухали наших патріотів, які нам вічно товкли "а рідну мову шануйте. а свого не забувайте". Як би я була тоді помудріла, то нині була б уже чимось великим, а так усе сеньора Квасна та й Квасна.

Ще багато говорили про цю ніби неактуальну тему, але всі годилися, що тепер про якесь почуття меншевартности говорити нема місця. Сьогодні і нова і стара еміґрація вже виеманципувалася з тих кріпацьких пересудів, а тому нині навіть собі такий простий селепко, стає аристократом-паном, рівним усім містерам, сеньорам, монсьєрам. Тому слава новому в демократичній дійсності аристократичному геррнфолькові!

Д. К.

[redacted]

[redacted]

Чом Сват-Вечір на чужині
Не такий, як був у нас,
Як селом лунала пісня:
Народився вічний Спас!

Чом Сват-Вечір на чужині —
Тільки спогад і туга?
Попід наші стріхи ходить
Наша дума-сирота.

На чужину з Батьківщини
Не від радощів втекли,
На чужину з України
Свою тугу принесли.

Чи ж засяє ще на небі
Ясна зірка наших мрій,
Що за нею в Вифлеєм наш
Підем повні ми надій?

Народись у наших душах
Спасе Христе! — Пожалій!...
На шляху життя твердого
Дай нам сил, нових надій!

Дай нам Ірода збороти,
Дай дійти нам до мети
І в свобідну Україну
Ти нас, Христе, поверни!

[redacted]

Упала на землю
Вечірня імла
І втомлена тиша
Над світом лягла.
Тоді до господи
Дідусь увійшов.

(Рипіли з морозу
Ремні підошов).
Він мовчки ялинку
Поставив на діл,
Як символ незмінний
Буття і надій...

І всі земляки
Посідали в гуртох,
Між віттям же тліли
Жаринки свічок.
А думка далеко
Літала кудись:

У рідну хатину,
Де в радощах зріс,
Де Свято Різдвяне
Стрічала рідня,
Де мила лишилась
Вітчизна моя...

Спадає проміння
З ялинки на діл,
Як символ незмінний
Буття і надій...

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

ВИСТАВКА "В ЧУЖОМУ ПІР'Ї" У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Члени Молодої Просвіти (юнацтво й дітвора) уладили 4. XII. 1960 р. у Філядельфії виставку "В чужому пір'ї", М. Підгірянки з нагоди 10-літнього існування своєї організації. Читальня української молоді "Молода Просвіта" ім. Митр. А. Шептицького це одинока на терені ЗДА, а мабуть і Канади установа, що гуртує молодь біля своєї бібліотеки (2050 томів книжок рідної книги), яку веде сама молодь під наглядом старших. Молода Просвіта влаштувала двоє змагань із вивчення рідної історії ("Княжа доба" і "Бій під Конотопом") до яких стануло разом около 100 змагунів-ок, влаштувала святкування з нагоди 90-роковин Т-ва "Просвіта" в полученні з Академією і виставкою рідної книги, видала дві книжки ("Просвіта, її оснування і праця"" — Вол. Дорошенка і "Юнацтво в обороні Рідної Землі" — Вол. Татомира, а рецитаторський гурток Молодої Просвіти може похвалитися низкою рецитацій виголошених із нагоди академій і концертів, Свою працю для юнацтва і дітвори Товариство веде в стежах (гуртках), звертаючи особливу увагу на читання рідної книги й вивчення рідної історії. Це тільки головніші дані діяльности Молодої Просвіти.

Виставка "В чужому пір'ї", викликала захоплення Філядельфійської громади, бо ніхто не сподівався такого гарного відтворення. У виконанні взяло участь понад 60 юнацтва і дітвори, взяли також співучасть Музичний Інститут із своїм дитячим хором (молодшим — діти 4-7 р. ж.) та танкова школа проф. Ірини Голубовської. Мистецький провід і постанова були в руках п-и Олі Селезінки, хор під управою дир. Ю. Оранського, а фортепіяновий супровід і підготовка солістів— це заслуга п-ні Ірини Чумової. Хореографічні танки (уведення, танок сторчиків, цвітів, рожі й метелика, ночі, вітру, місяця, зірок) продумані не найгірше та вдатно вплетені в акцію. Хор найменших випав незле. Але найбільше подиву викликала гра юначок, які зовсім добре вжилися в свої ролі та вивели їх якнайкраще. Гарні одежі, добра декорація сцени та вміле звукове розпровадження голосу доповнили миле враження з цеї ювілейної виставки. Із вступним словом виступив юнак М. Німчук, що коротко дав перебіг 10-літньої діяльности Молодої Просвіти.

НАША ДІТВОРА

Судбури, Онт.

Про працю Сестер Місіонарок Християнської Любови серед нашої дітвори в Судбурах писали ми дещо в попередніх чч. "Світла".

Сьогодні хочемо звернути увагу наших читачів на факти, що поруч чисто релігійної сторінки, мають і немале національно-виховне значення. Зрештою, виховуючи молодь у релігійно-етичному дусі, автоматично підготовляємо підложжя і для національного виховання, даючи нації духово здорову й жертвенну молодь. Це особливо важне тут, у Новому Світі.

Проща до Мідленд

8-го червня 1960 р. ранком Сл. Божу відправив о. М. Босий, а всі дівчата приступили до св. Причастя. Опісля було спільне снідання, при чому наші "туристи" спішилися, бо замовлений автобус уже чекав. В автобусі гамір, шум, а коли останні будинки міста осталися позаду, дітвора з Сестрами та о. Босим, відмовила спільно вервицю. Опісля релігійні й народні світські пісні, розмови, захоплення новими околицями й... Мідленд. Якраз доходило полудне, прекрасне, червневе, тепле полуд-[redacted]

Автобус зупинився перед головною церквою. Всі висіли, ввійшли до середини й потонули в молитві за батьків, за свій нарід, за поміч у науці. Про що просили, за що дякували... Хто знає... Кожний має свої турботи, болі й радощі, тож спішить до Того, хто як батько рідний...

Опісля був обід серед зелені. І знову весело, гамірно. Потім оглядали святиню, була розповідь тамошнього отця про піонерську працю католицьких місіонарів, про їх труднощі, перешкоди, мучеництво, тортури й відвагу, що змусила дикого індіянського ватажка схилити голову перед геройською смертю місіонарів, а щоб одідичити по них цю відвагу й невгнутість, напився він сам і другим казав напитися їхньої, католицьких священників-місіонарів, к р о в и. Без сумніву, ця розповідь залишила глибокий слід у душах тих, що з запертим віддихом її слухали. Може в душах оцих наших дітей зродилася така ж думка, що й у нас: А всетаки правда, що її оо. місіонарі не-

Виставка "В чужому пір'ї" у Філядельфії

сия, перемогла, їх геройська смерть не пішла намарне. Не піде намарне й смерть наших героїв мучеників на Рідних Землях, між ними священиків, монахинь, Єпископів і Митрополита, якого Боже Провидіння залишило одинокого ще живим...

Коронація Ікони Божої Матері

15. X. 1960 діти катехизмових кляс і Марійська Дружина, при парохії в Судбурах, разом 125 дітей — під звуки пісні "Вихваляйте, доли й гори", підійшли процесійно до образу Матері Божої, прибраного в живі цвіти. Спереду найменші дівчатка в білих серпанках, за ними членки Марійської Дружини зі свічками, у білих мантіях. Дальше старші дівчата в довгих білих суконках, завершували похід. Під звуки пісні "Прийми цей віночок, о Мати Влага", королева конкурсу, Петруся Слимко, поклала на голову Матері Божої на образі, вінок із живих троянд... Зворушлива картина в неодного зі старших викликала сльози на очах.

Молебень до Пречистої відправили о. парох Є. Бобовник, о. М. Босий та парох сусіднього містечка о. Т. Прийма. Глибоку проповідь до старших і дітвори виголосив о. Є. Бобовник.

По молебні діти відмовили ще спільно молитву за Рідний Край, родичів і парохію.

По молебні, разом із старшими зійшли до церковної домівки на празничну вечерю.

СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ ПАНСТВА ТЕОДОРА Й АННИ ГАЙДУКІВ

Калмар, Алта

Панство Теодор і Анна Гайдук хотіли відсвяткувати свій срібний ювілей по-католицьки, то й на сам день ювілею, 24-го вересня м. р. замовили Службу Божу в своєму намірянні, приступили до св. Тайн і приняли ювілейне благословення якого вділив їм о. Методій Ханас, ЧСВВ.

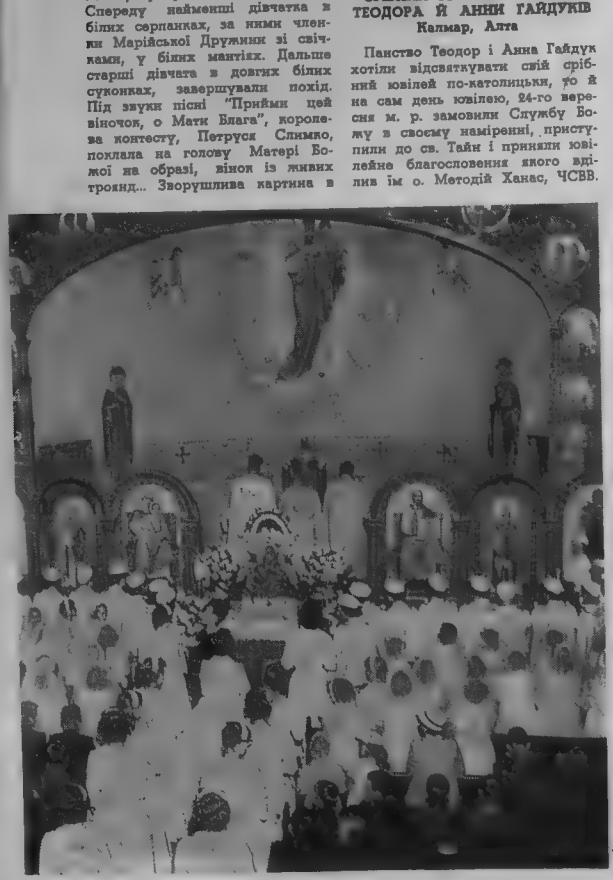

Коронація іконки Матері Божої у Судбурах, Онт.

Панство Т. А. Гайдуки

Щоб цей їх день був іще більш пам'ятний, то діти, внуки, рідня, приятелі й знакомі справили Ювілятам милу несподіванку - бенкет.

Після вечері господар бенкету п. Л. Матул привітав Ювілятів від усіх гостей та висловив їм свої побажання. Відтак пішли промови. Впр. о. Ханас у своїй промові заявив, що наші Ювіляти завжди були готові з поміччю чи моральною чи матеріяльною, то й за це їм Бог певно нагородить, а від усіх їм належиться щира подяка. Відтак промовляв Впр. о. Миron Дацюк, ЧСВВ, Ігумен Василіянського манастиря в Мондері. О. Ігумен зложив побажання від усіх Отців Василіян, та прочитав листа від Отця Протоігумена Б. Слободи ЧСВВ. Від родини зложив привіт син Євген, висловивши прилюдно синівську подяку своїм родичам за виховання та все добро, що вони для них, дітей, зробили. Також щирі побажання зложили: пані Михайлишин, п. Шпиляк, п. Петро Олекший, п. Теодор Ханас. Прочитано бамато телеграм, святочних карток та листів, з побажаннями для Панства Гайдуків із нагоди їх ювілею.

Панство Теодор і Анна Гайдуки з нагоди свого ювілею зложили 10 долярів на прес-фонд "Світла".

ВЕЛИКА КАТАСТРОФА В ЛЕМОНТІ

Вівторок ранком 29-го листопаду, 1960 р., шкільний автобус від 40 студентів вищої школи з околиці Чіпман, Альберта до Лемонт, сім миль дороги. Було 15 хвилин перед дев'ятою. Коли автобус наблизився до залізничої дороги, над'їхав нагло тягаровий поїзд і з цілої сили вдарив у середину автобусу. Мотор і колеса автобусу зараз відлетіли, решту ж автобусу льокомотива потягнула ще третину милі, заки станула. Подорожі діти повилітали набоки в сніг. Убитих на місці було 16 осіб.

Цей випадок стався на очах людей, що їхали автами за автобусом до Лемонту. Люди кинулись зараз ратувати дітей, як хто міг. Одні забирали покалічених дітей на троки, другі на авта, треті ж несли на руках до поблизького шпиталю в Лемонті. Як тільки вістка дійшла до шпиталю, зараз усі лікарі і медсестри вийшли на поміч, так що за три чверти години всі живі ще діти були в шпиталі на ліжках.

У тому часі шпитальне бюро дало знати про нещастя до радія в Едмонтоні. Пів до десятої ранку вістка рознеслася радіом на всі сторони світу. Отець А. Винник, ЧСВВ зараз вибрався в дорогу до Лемонту, 25 миль дороги. Також других трьох отців, о. В. Каменецький о. О. Слободян і о. Є. Грицуляк із Мондеру, рушили другим автом. Пів до одинадцятої отці вже були на місці.

Отець А. Винник поміг іще давати останні духовні прислуги помершим. Інші отці розійшлися по кімнатах шпиталю й давали розрішення побитим.

Около дванадцятої години почали з'їздитися родичі побитих дітей. Отці старалися успокоїти та потішити їх, скільки було можливо.

Отець А. Винник лишився в шпиталі до вечора, де ще кількох уділив останніх св. Тайн, а других заспокоював на дусі. На другий день у середу ранком знов о. А. Винник відвідав усіх у шпиталі, в четвер пополудні всіх українських католицьких дітей, що вже були притомні, приготовив до св. Сповіді, а в п'ятницю раненько з о. Ю. Слотою роздав їм св. Причастя. Отже всі діти були духовно обслужені, як було можливо, найліпше.

Похорон 16-ти у Чіпман, Алта

У п'ятницю 2-го грудня пополудні 16 караванів, один по одним, перевезли покійних студентів до чіпманської шкільної авдиторії і тут розставлено домовини. Перед сценою, на залі, посередині лежало 7 трун римокатолицьких студентів, по лівому боці 5 трун православних, а по правому боці 4 труни українських католицьких студентів. Була ще одна протестантська дівчина, але її похорон відбувся в п'ятницю пополудні в Едмонтоні.

До шкільної авдиторії вступ мали тільки родина й ближча родина, всі ж інші мусіли остатися на коридорах, або у класах, а найбільше народу стояло довкола школи на дворі.

Вечором у 8 годині почалися вечірні богослуження. В одній процесії вийшли український католицький клир разом із Преосв. Кир Нілом Саварином і римокатолицьким духовенством. Латинські священики відслужили своє богослуження, відтак Єпископ Кир Ніл із своїм клиром відслужив панахиду, а потім Преосвященний мав слово до зібраних. Співав хор мондерської парохії св. Ап. Петра й Павла. Потім увійшов православний клир і мав своє богослуження. Всі релігійні церемонії тривали до 10 години вечором. Потім люди почали переходити попри труни і ця процесія тривала аж до коло п'ятої години в суботу ранком.

У суботу 3-го грудня, в українській католицькій церкві в Чіпман почався похорон в 9-тій ранку. Тому що в церкві не було настільки місця, похорон відбувся в парохіяльній залі. Тут зложено три домовини: Розалії Пилипчук, Вівіяни Шарун і Ґіларди Кошко, а тіло пок. Бернадети Гайдук родина забрала до Калмар, Алта.

Соборну Службу Божу відслужили Впр. о. Ігумен М. Дацюк із мондерського манастиря, о. А. Винник, і о. К. Пасічний. Сповідали оо. Ю. Слота, С. Підскальний і Є. Грицуляк.

Наплив людей був такий великий, що народ не змістився на залі, стояли на сцені, в сутеренах, а найбільше надворі довкола залі. На щастя не було морозу. Службу Божу співав мондерський хор під проводом п. І. Семинюка, похоронну промову виголосив Впр. о. Ігумен М. Дацюк ЧСВВ. По останньому цілуванні тіла пок. Вівіяни Шарун і Ґерарди Кошко зложено на парохіяльному цвинтарі, а тіло пок. Розалії Пилипчук караван забрав до Едмонтону на цвинтар св. Михаїла.

Римо-католики відбули похорон у шкільній авдиторії в Чіпман. Тут було 7 покійних студентів. Служби Божі почали правити від 8 години ранку, що пів години, а в 11 годині була Архиєрейська Служба Божа й закінчення похорону. Тіла сімох студентів похоронено на парохіяльнім римо-кат. цвинтарі в Чіпман.

Православні почали похорон у 12 годині вполудне у православній церкві в Чіпман.

За обчисленнями поліції в похороні взяло участь більше 10 тисяч осіб, було поверх 2,000

Нехай Господь прийме Вас, дорогі юнаки й юначки, у свої щасливі оселі.

Прилвний

ПОДЯКА: Ми українські католицькі родини, що стратили своїх дітей у лемонтській катастрофі, дякуємо всім тим, що нам дали поміч у похороні: найперше Отцям, що давали духовну обслугу перед і під час похорону, нашому дорогому Владиці Преосв. Кир Нілові Саваринові, що взяв участь у вечірньому богослуженню та сказав слова потіхи при тій нагоді; всім добродіям, що відвідали наших покійних дітей, і тим, що склали на Служби Божі за їх упокій; усім організаціям і жіноцтву, що цілу ніч трудилися та роздавали теплу каву й перекуску тим, що були померзли, очікуючи нагоди прийти до домовини та віддати останню прислугу; тим усім, що якимкебудь способом причинилися до успішного переведення цього похорону.

Родина Николая Кошки
Родина Василя Шаруна
Родина Михайла Пилипчука
Родина Петра Крилановського й Гайдуки та всі інші родини, що через оте нещастя похоронили своїх дітей.

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

БЛ. П. ІВАН ХМАРА
Вінніпег, Ман.

Бл. пам. Іван Хмара

У п'ятницю 25-го листопада м. р. упокоївсь у Бозі один із перших піонірів на канадській землі, Іван Хмара, доживши 81 літ. Покійний народився 9-го вересня 1879 р., в Горбкові, пов. Сокаль, Галичина. Спершу виїхав до Америки, де працював у Філядельфії, а в 1903 р. прибув до Канади й осівся на постійне у Вінніпегу. Тут почалася будова нової церкви св. Николая, для якої покійний не пожалів праці, труду і жертви. У 1905 р. покійний одружився з Анною Котик і це було перше подружжя, заключене в новій церкві св. Николая. Вінчав о. Матей Гура ЧСВВ 22-го січня 1905 р.

Покійний Іван був взірцевим, характерним і жертвенним членом своєї Церкви й народу, не галасливим, зате свої релігійні й народні обов'язки сповняв охоче і совісно. Був членом братства св. Івана Милостивого і добродійного товариства св. Володимира. Залишив трудом знеможенку й горем пригноблену вірну дружину Анну та дочку Марію, сина Петра, п'ять унуків і трьох правнуків.

Похоронні відправи зачалися в понеділок вечором панахидою, яку відслужив о. Венедикт Мулик ЧСВВ, після панахиди членки Апостольства Молитви відмовили вервицю. Похорон із співаною Службою Божою відбувся 29-го листопада м. р., в церкві св. Николая. Богослужби відправив о. Ігумен Р. Мельник ЧСВВ та виголосив прощальну проповідь та слова потіхи, розради і надії. Покійного поховано на цвинтарі Пресвятої Родини. По похороні родина запросила всіх учасників до авдиторії св. Николая на перекуску. В часі прийому о. Ігумен Р. Мельник промовив до родини і приявних, подякував усім учасникам за численну участь у похоронах та завізвав до ласкавої жертви на українську католицьку пресу. Збіркою занялися п-ні Беднарська і п. Гр. Хмара. Приявні зложили $24. На бажання родину цю збірку вислано на пресовий фонд "Світла".

Родина Хмарів складає отцим сердечну подяку отцям Василіянам за часті відвідини Покійного в часі його довгої недуги, за всі услуги і поради. Дякує всім приятелям, сусідам ближчим й дальшим, та всім тим, які хоч чимнебудь причинилися до відання останньої послуги Покійному.

Нехай канадська земля буде Покійному пером, а між нами живучими його праведне життя заслугує на вічну пам'ять.

МИХАЙЛО ХОМИШИН
Транскона, Ман.

Засмотрений св. Тайнами впокоївся в Бозі 5-го грудня м. р. Михайло Хомишин. Відійшов до вічности в 68 р. свого життя. Народився І. XII 1893 р. в с. Чорноківці Великі, пов. Гусятин. До Канади приїхав 1912 р., якийсь час перебував у Судбурах. Опісля переїхав в околиці Йорктону і тут одружився з Марією Пришляк 1919 р. У 1923 році переїхав до Транскони, де став до праці при залізниці. Крім дружини й дітей, оставив іще 15 унуків.

Був ревним парохіянином католицької церкви св. Михаїла в Трансконі та довший час членом церковного заряду, де щиро працював. Був також членом Зап. Брат. св. о. Николая.

Похорон відбувся 10 грудня м. р. з церкви св. Михаїла о год. 10 ранку. По похороні відбувся в залі св. Михаїла поминальний обід, котрим занялися членки ЛУКЖ. По обіді отці висловили своє співчуття та сказали приявним про заслуги покійного для парохії.

Донька Петруся українською мовою, а сини Григорій англійською подякували всім за прислуги, за зложення на Службі Божі, за цвіти, за приготування обіду, за кесення домовини. П-і Марія Храплива висловила родині своє глибоке співчуття та просила, щоб родина й надалі не забувала покійного в молитвах. Також попросила приявних щоби по-християнському звичаю з цієї нагоди зложили свої жертви на католицьку пресу, котрій Покійний завжди помагав і передплачував. Приявні зрозуміли вагу заклику і зложили на ту ціль $46.70, з чого $23.35 на "Світло", а $23.35 на "Поступ".

Нехай Господь винагородить усіх, а бл. п. Михайлові подасть вічний спочинок.

ІЛАРІЙ ЯЦИШИН

18-го жовтня 1960 р. відійшов у вічність бл. п. Ілярій Яцишин, засмотрений найсвятішими Тайнами, проживши 89 років.

Покійний був родом із села Яструбичі, Сокальського повіту. До Канади приїхав 1907 р., опісля вернувся назад до краю, а 1913 р. приїхав з родиною до Канади на постійне. Тут перебули один рік у Стрию, Алта, а 1914 р. купив гомстед в околиці Спедден, де й дожив свого віку.

Вечором 20 жовтня відправив о. К. Стангрет парастас у місцевій церкві, а другого дня ранком Службу Божу і тоді похоронено тіло на місцевому цвинтарі.

Покійний залишив у смутку жінку, двох синів і дві дочці, 10 унуків і 6 правнуків.

Під час перекуски переведено збірку на пресу, з чого призначено $6.50 на "Світло".

Нехай тобі канадська земля буде легкою.

ЧИТАЙТЕ!
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!
ПОШИРЮЙТЕ!
"СВІТЛО"!

СВІТЛО THE LIGHT Ukrainian Catholic MAGAZINE

THE CHRISTIAN IMPACT

The thoughtful Christian who surveys the world about him will find countless opportunities to "renew all things in Christ." In asking you to live up to the challenge to bring a Christian impact upon society, permit me to offer a few suggestions.

First of all, reform, like charity, should begin at home. We should be sure that our thinking and ideals conform to those of the Gospel. We must be men of justice and integrity, and of burning love for our fellow man. Let us be sure that we know the mind of Christ and His Church, and that our reading always includes some material that examines world problems from the viewpoint of Christian truth. In addition, let us be men of prayer. Intellectual brilliance may cast light on problems, but only virtue and God's grace will change the hearts of men.

Secondly, let us face boldly the difficulties involved in applying principles to the confusion of everyday living. We may not always agree that any given application is right or prudent. Good men do differ in matters of practical judgment. But let us strive with sincerity and honesty to make our Christian faith a powerful force in daily life. And where we do differ from others, let us do this in charity. Bitter conflict and harsh imputing of motives are always unseemly, but it becomes a scandal when those who accept the same religious ideals engage in harsh disputes with their fellow believers.

Finally, let us remember one point so often

Fr. M. Bosey and Sodalists of Ukrainian Catholic Parish of Sudbury, Ont., on their way to Midland Shrine

insisted upon by Pope Pius XI, that reform must reach into the laws, customs, and institutions of society. The Holy Father warned that individual good will and virtue, while necessary, are not enough to meet the problems of our age. Whether we like it or not, we are profoundly influenced by the atmosphere of our times. If standards and customs are good, evil men will be constrained and good men find it easy to become better. When the standards of society are low, it often takes heroism to be good, and weak men drift with the current. So we must aim for more than personal integrity. Our ideals should be apostolic. Our aim should be to make religious truth and moral standards effective guides that men will follow in social, economic, and political life.

This is not an easy task that I outline for you. But our Divine Saviour did not come into this world to bring comfort, or ease, or complacency. He talked of fire and the sword. His lonely walk to Calvary was an example that each of us must be prepared to imitate. This, please God, we shall do if we keep in mind the words of St. Paul: "Be on the watch; stand fast in the faith; be the man; be full of courage. And let everything you do, be done in the spirit of charity."

Pope John XXIII watches Archbishop John Buchko celebrate the Divine Liturgy in the Ukrainian Byzantine Rite. A choir of Basilian students and seminarians of St. Josaphat's stand near the Pope's throne.

THE PONTIFICAL MASS IN BYZANTINE RITE

On the 13th of November, 1960, His Holiness Pope John XXIII intoned the first blessing of the Slavonic Liturgy in the Basilica of St. Peter in Rome. This is the first time in many centuries that a Pope assisted at a Mass of St. John Chrysostom in the ancient Slavic language. It was a "memorable day for the Eastern Rite, especially for Ukrainians." This Divine Liturgy marked a culminating point in the preparatory work of the various Commissions of the Ecumenical Council and gave honor to St. Josaphat, martyr for the union of churches. On the following day the Pope gave a general audience to the ten preparatory commissions and three secretariates.

The main celebrant of the Mass was the Most Rev. Archbishop John Buchko. Many other bishops and archbishops assisted at the Mass. These were the Most Reverend: P. Habaa of Beirut (Melchite), G. Bukatko of Kryzywchy, Platon Kornylak of Germany, A. Katkov for the Russians, C. Sipowich for the White-Russians, W. Krystea a Rumanian, P. Minishi, a Basilian Archimandrite of Grotto Ferratta. Also assisting were the Reverend: A. Welyky, O.S.B.M., M. Wawryk, O.S.B.M., M. Latsko, S. J., and Rev. Sapeliak, a Salesian. The deacons were Rev. Isidore Patrylo, O.S.B.M. and Rev. Baran of St. Josaphat's seminary. Present at the Mass were 12 cardinals, 50 bishops, and very many participants of the diplomatic corps.

His Holiness entered the basilica wearing a tiara which is of peculiar significance as this is usually done at the promulgation of a dogma. The Pope prayed before the iconostas and then ascended his throne. There the cardinals paid homage to him while the deacons incensed the altar which stood near the great altar of the basilica. A choir composed of the theological students of the Order of St. Basil the Great and St. Josaphat's seminary sang under the direction of Rev. Boniface Malowany, O.S.B.M. Very Rev. B. V. Sloboda O.S.B.M., S. Kurylo, O.S.B.M., and George Bohachevsky of New York sang with the students.

His Holiness read the blessings of the Little and Great Entrances in the Old Slavonic language. The consecration was in Greek, and "Thine own of Thine own" was sung in Slavonic. Greek theologians present sang the Polychronion (Mnohaya Lita). Before the Dismissal the Pope addressed those present: "No beauty is comparable with the multiplicity of rites, languages, images and symbols forming a wealth which expresses in different ways the intimate union of the faithful constituting the Mystical Body of Christ."

Archbishop John Buchko, the Archbishop of Beirut, and the rector of the St. Anthony Greek College replied to the Pope's words. The ceremonies were televised and radioed in four different languages.

C. Wysochansky, OSBM, Rome

Value Of Little Things

We should mind little things—little courtesies in life, little matters of personal appearance, little extravagances, little minutes of wasted time, little details in our work.

The first hint Newton had leading to his most important optical discoveries was derived from a child's soap bubble.

The art of printing was suggested by a man cutting letters into the bark of a tree...

Each one a little thing. Yet how important to the man who had the wit to correlate these little things with the idea in his head.

GENTLENESS

Be gentle to all if you want to please the Sacred Heart of Our Lord Jesus Christ Who takes His pleasure only in the gentle and lowly of heart. Do not be worried or disquieted over anything, not even your faults, beyond humbling yourself when you fall into them. Even then keep yourself in peace and make a fresh start. This is how you must act if you want God to Dwell within you, for you must always look upon your soul as His sanctuary. It is for this reason that you must guard well against sullying it with the slightest stain.

Above all, I urge you to keep yourself lighthearted, joyous and contented. This is the true mark of the spirit of God Who wants you to serve Him in peace and contentment without any uneasiness or constraint. But you are to do everything with liberty of spirit and with the sole desire of pleasing Him.

Humility of heart... will make you accept gladly and as from the hand of your good Father, the humiliations and contradictions which will fall to you, never bothering to fix your attention on secondary causes.

Would you like to become a Basilian priest or brother? Write:

Rev. Master of Novices
Basilian Fathers, Mundare, Alberta

Vocational Director
3100 Weston Rd., Weston, Ontario
or
or if you live in the United States write to:
Rev. Master of Novices
Box 231, Glen Cove, L. I., New York

Survey Of The Sacraments

The Sacrament of Penance was formerly administered before the icon of our Savior, face to face with the priest. But nowadays the confessional-box is fast gaining ground. (Nevertheless many of the Eastern rites still follow the older form.) Because of this difference in practice we will only give the formula of absolution here. It reads as follows: May our Lord and God, Jesus Christ, by the graces and blessings of His love for men forgive you, my child, NN., of all your offences. And I unworthy priest, through His power which He has given to me, forgive and absolve you of all your sins in the name of the Father and of the Son and of the Holy Spirit. Amen.

For the Sacrament of Holy Unction olive oil blessed *by the priest* during the service is used. If the priest does not bless oil *before each use*, it is doubtfully valid matter; and therefore must not be used. The oil should be destroyed after each use, i. e. the priest ought not to keep the same oil and rebless it each time. The new Ritual from Rome states that on the table in the sick room there is to be a vessel of oil, the Book of the Gospels, and the hand cross. (If it is the custom — and it is *not* among the Ukrainians — there is also a plate of wheat, in the center of which is the container into which the oil will be poured. Also standing in the wheat are the styli for the anointing, according to the number of priests administering the Sacrament).

The priest, in epitrakhil and phelon, incenses around the table as well as the room and those present. Then facing the east he begins the prayers. There are the regular beginning prayers, a psalm, a litany, and then the blessing of the oil. Then follows some versicles, an epistle, the Allelula, and a Gospel. Now a litany is said for the sick person and then a prayer. The anointing itself comes now. With a stylus or the thumb the priest anoints in the form of a cross the forehead, both nostrils, both cheeks, the mouth, the breast and both sides of the hands (or else the eyes, ears, nostrils, mouth, breast, hands and feet). While anointing the priest prays: Holy Father, Physician of souls and bodies, who have sent Your only begotten Son, Our Lord Jesus Christ, to cure every sickness and to free us from death, heal your servant, NN., of this sickness of soul and body which is weighing upon him, and grant him life through the grace of Your Christ; by the prayers of our most holy Lady, the Mother of God and ever Virgin Mary and of all your saints. For You, our God, are the source of all health, and to You we render glory together with Your only begotten Son and the con-substantial Spirit, now and always and forever and ever. Amen. (If there are other priests present, they read an epistle and gospel and anoint in the same manner with the same formular). Now the priest places the open Gospel-Book on the head of the person anointed, prays over him, gives him the Book to kiss and then concludes the service.

The Sacrament of Orders is administered during the Divine Liturgy. After the Cherubic Hymn the archdeacon, carrying the trikerion and a hand cross, leads the deacon out the northern door of the ikonastas. A series of three prostrations is made by the deacon: one before the Royal Doors, another in the Royal Doors and one before the Holy Table. The deacon then kisses the bishop's hand, epigonation and right shoulder. Then he is led around the Holy Table three times: each time he kisses its four corners. Now the deacon recites the Symbol and an oath. The bishop then places his omophor and his right hand on the deacon's head and ordains him saying: DIVINE GRACE, WHICH ALWAYS HEALS THAT WHICH IS INFIRM AND FILLS UP WHAT IS WANTING, PROMOTES THE MOST DEVOUT DEACON, N., TO THE PRIESTHOOD; LET US PRAY FOR HIM THAT THE GRACE OF THE MOST HOLY SPIRIT COME UPON HIM. Then follows a prayer by the bishop, a prostration by the newly ordained during which a litany is sung, another prayer by the bishop, (then the transferal of vestments and sacred vessels) and the Divine Liturgy is resumed.

ON THE FORTIETH DAY AFTER THE BIRTH OF THE CHILD — THE CHURCHING: The child and the mother come to the church and are met by the priest in the vestibule. The churching of the child signifies that he is making a beginning of coming to church. After the customary beginning prayers and the Tropar of the day the priest bows low to the child and makes the sign of the cross over him. He places his hand on the infant's head and then recites a prayer of thanksgiving that God has spared the mother's life. He asks God to forgive any sins she may have and begs that divine favor will be hers that she may be accounted worthy to partake of the Holy Mysteries of the Church. Two prayers are recited, one for the mother and one for the child. Mention is herein made of the child's recent baptism and the Presentation of Christ Himself in the Temple. The priest now lifts the child aloft and makes the sign of the cross with him at the doors of the church saying: The servant of God, N., is churched in the name of the Father, etc.

First Holy Communion — Sacrament of the Holy Eucharist.

Still holding the child he enters the body of the church and says: He is entering Your house to worship in Your holy temple. Coming to the center of the nave he prays: The servant of God, N., is churched — in the midst of the church will he sing Your praises. Then going to the Royal Doors he repeats again: The servant of God, N., is churched. If the child is a boy the priest carries him into the Holy Altar (sanctuary) and recites the Canticle of Simeon. If it is a girl, this is said outside the Holy Altar. Now the priest turns and places the child between the Royal Doors. The mother or sponsor bows three times, takes the child, and steps back. The priest concludes with the dismissal prayers.

The Eastern Churches

By Msgr. Basil Filevich

(Concluded)

The story of the Greek Schism in 1054 is a sad chapter in the history of the Church. It was then that a breach between the East and West occurred inflicting a mortal wound in the Mystical Body of Christ.

Several attempts have since been made to re-unite these dissident Christians with the Holy Mother, the Church, and although many of them returned, the majority are still outside the fold.

The present Eastern Churches can be grouped into three unrelated divisions.

The Nestorians and Monophysites, consisting of six separate churches found in Irak, Syria, Egypt and Ethiopia, compose the *first division* and differ from us in some fundamental matters of doctrine. They are commonly known today as Copts, Abyssinians, Jacobites and Armenians.

Some of them have since been re-united with the Holy See, although retaining their own Rites, others numbering about 3.5 million are still in heresy.

The second division — the Schismatices, — or as they are now commonly known — the Orthodox constitute by far the greatest group of dissident Christians numbering about 350 million, living in Turkey, Greece, Egypt, India, Africa, Palestine, Russia and America. Although no major doctrinal difference exists between us, they are nevertheless the separated brethren who broke away from communion with Rome in the eleventh century, and in spite of persistent efforts towards re-union still remain outside the fold.

Again, we must refer to them not as an Orthodox Church, but rather as Orthodox Churches since there is scarcely any authoritative bond of union existing between them. They are decidedly national in scope. The majority of them still use the Byzantine form of liturgy in different variations and employ the national language in their services. Many of them have remained true and loyal to their respective Patriarchates of Constantinople, Alexandria, Antioch, and Jerusalem.

Some show a decisive leaning towards re-union, others towards Modernism, still others towards Protestantism.

The present Orthodox Church in Russia is Orthodox in name only. There is no actual communion between it and the rest of the Orthodox Churches. It is considered by many as a tool of the Atheistic Government to give the rest of the world the impression that freedom of religion exists in Russia.

The 3rd Division — consists of Catholics of the Eastern Rites in communion with the Holy See, who remained loyal in spite of the Schism in 1054, or who sub-sequently returned to the Holy Mother, the Church. They number some 10 million faithful, living in the Ukraine, Hungary, Czechoslovakia, Yugoslavia, Romania, Bulgaria Greece, the people of the Balkan States and the near East. Most of these nations are behind the Iron Curtain, living in the satellite territory of godless communism and at present undergoing violent prosecution for their Faith.

About one million of Eastern Rite Catholics mostly of Ukrainian, Czechoslovakian, Hungarian extraction live in Canada and the United States, with lesser numbers in Central Europe, South America, and Australia.

There are five main Eastern Catholic Rites with several variations in each. The largest one is the Rite of Constantinople, or as it is commonly known the Byzantine. Then there is the Alexandrian, the Antiochian, Armenian and Chaldean Rites. In Canada the Ukrainians, some Slovaks, and Hungarians follow the Byzantine Rite. The liturgical language is the old Slovanic.

They form one ecclesiastical Province with the Metropolitan See in Winnipeg and Suffragan Bishops in Toronto, Saskatoon, and Edmonton. In the United States there is the Ukrainian Ecclesiastical Province of Philadelphia, with its Metropolitan See at Philadelphia and a suffragan Bishop at Stamford. Besides this, there is the Apostolic Exarchy of Pittsburgh having jurisdiction over all the Ruthenians living in the U.S.A. In view of all that has been said so far, the question may naturally arise in the mind of the reader: is unity possible among Christians who differ so vastly not only in Rites, but even in fundamental docrinal matters? What steps should be taken to remove the obstacles that stand in the way of re-union? The task, without doubt, is not an easy one, but every effort should be made to bring about its accomplishment.

Let us bear in mind that the Catholic Church respects all the different Eastern Rites existing today, as they are beautiful and time honoured. The faithful belonging to these Rites love their liturgy, their ceremonies, the manner of offering of the Holy Sacrifice as do the faithful of the Western Church love and respect their own.

The Holy See, having the wisdom of centuries behind it, insists that the diverse Eastern Rites be preserved and forbids any attempts to Westernize them. The Popes, have time and again reassured the dissident Eastern Christians that if they return to their former allegiance with the Church of Rome, they will be permitted to retain their Rites, and Liturgy so long as there is nothing contrary to Faith and Morals. This diversion in Rites in no way destroys the characteristic mark of unity, but rather adds to the Church a richness and colour that appeals to the various nations of the world — making it truly universal.

Much interest has recently been manifested in respect to the Eastern Churches and the cause of Unity in view of the forthcoming Ecumenical Council announced by our present Pontiff. A considerable amount of good will towards re-union has been shown by most Christian Bodies. One thing however must be borne in mind. The Union of Churches, which is the desire of every sincere Christian, cannot be accomplished on the basis of doctrinal indifference, but by seeking the Truth and obtaining an agreed solution to disputed questions. Truth, although remaining one, can be viewed from many angles, and before we can achieve unity in Truth we must first create a common ground of mutual understanding. We must try to forget the quarrels of a by-gone age and apply ourselves to the problems of reunion with all desirable objectivity. Diversity in Rites and customs is not the big obstacle towards agreement in essentials, so long as we bear in mind that it is Unity in Truth we are seeking and not something of lesser importance.

Unfortunately the present world conditions are not very favorable to any concerted movements towards reunion. The vast majority of the Eastern Churches are behind the Iron Curtain, and Communism is opposed to all religion. We must however do all in our power, by prayer and deeds to understand each other and help prepare the ground-work for its final realization, ever remembering the Prayer of Our Lord, "that there be one fold and one shepherd".

V. Rev. Nicholas Kohut, O.S.B.M.
Uniontown, Penna., U.S.A.
Ordained — October 13, 1935

25 Years Of Priesthood

1935 - 1960

V. Rev. Dionysius Dzygolyk, O.S.B.M.
Grimsby, Ontario, Canada
Ordained — December 15, 1935

Fathers

I. Rychkun, O.S.B.M., 15, XII, 1935
B. Sabov, O.S.B.M., 23. VIII, 1935
B. Dudas, O.S.B.M., 28. IV, 1935
L. Kiss, O.S.B.M., 28. IV, 1935

25 YEARS OF MONASTIC VOWS

Brothers

P. Polinsky, O.S.B.M., 4. VIII, 1935
J. Nazar, O.S.B.M., 4. VIII, 1935
B. Scherbe, O.S.B.M., 4. VIII, 1935
P. Shajgen, O.S.B.M., 26. V, 1935

NA MNOHAYA LITA

Модерне українське
Артистичне Студіо
виконує по мистецьки
всі фотографічні роботи
Steven PHOTO STUDIO
Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

"MAK" — FLORIST
342 Bathurst St., Toronto, Ont.
- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!
Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

Плянування і розвиток майбутности Онтаріо!

"Уряд Онтаріо гордий з величезного розвитку цієї Провінції у останніх роках... прогресу, який буде дальше продовжуватися. Рівночасно ваш уряд звертає велику увагу на добробут одиниць у суспільстві".

міністер
HON. W. M. NICKLE, Q.C.
міністер Плянування і Розвитку
Провінції Онтаріо

Останніх 15 років Провінція Онтаріо вславиться надзвичайним добробутом, який характеризує безприкладне в Канаді темпо індустріяльної експансії, на що їй завидує цілий світ. Сьогодні у Провінції є більше затруднених людей, як будь-коли перед тим, а заробітні платні цих робітників є найвищі в історії Провінції.

Щоб удержати тяму постійно експансивну економію, Уряд Онтаріо засновує, через Відділ торгівлі й індустрії, Департамент плянування й розвитку, Відділ продукційного досліду, який матиме функцію стимулювати продукцію і затруднення у виробничих індустріях Онтаріо.

Будуть обдумувані і означувані нові продукти, які зможуть продукувати існуючі компанії. Основною ціллю цього Відділу буде допомога продуцентам знайти заміну на теперішні імпорти.

Зі змінами, які ми зазнаємо в економічному кліматі, урядова політика експансії і розвитку набула нового значення. Як велика виробнича база фабричних, сільськогосподарських і основних продуктів, Провінція зацікавлена у поширенні ринків, як засобів постійного добробуту.

Засоби Відділу торгівлі й індустрії, включно з бюрами в Лондоні, Нью Йорку і Чікаго, стоять до диспозиції всім продуцентам, які бажали б інформацій про нові продукти, на безкоштовній та довірочній базі.

По ближчі інформації пишіть до Директора Mr. F. J. Lyle

ONTARIO DEPARTMENT OF PLANNING & DEVELOPMENT

Hon. W. M. Nickle, M.B.E., M.C., Q.C.
Minister

Hon. Leslie M. Frost, Q.C., LL.D.
Prime Minister

PDE60-11

ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ
бажають власники фірми

423 COLLEGE STREET
Telephone: EM 4-1434

ROCHESTER FURNITURE CO. LTD.

ЩОБ ДОДАТИ ЖИТТЯ ЗВУКАМ ВИБЕРІТЬ

TELEFUNKEN

SONATA HI FI-STEREO

Малий апарат, але дає чудову репродукцію звуку. Темна або ясна горіхова барва. Автоматична контроля. — вбудована антена — короткі хвилі — Вдосконалений на 4 ходи патефон для 10 пластинок. — широкозвучний голосник

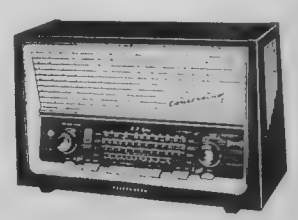

ALEGRO-STEREO

Барва скриньки до вибору. Тривала політура. Найкраща і найвірніша репродукція звуку. Вісім жарівок 3 голосники — вбудована антена

HYMNUS HI FI - STEREO

Чудо техніки і мистецтва. Автоматична контроля передає дуже вірно всі звуки. Славний на ввесь світ ТЕЛЕФУНКЕН патефон дає таку чудову репродукцію звуків ваших пластинок, якої ви ще не чули. Рекордер для вашої розривки й виходи

ALPHA FURNITURE CO.

735 QUEEN ST. WEST
EM 3-9637
TORONTO, ONT.

3030 DUNDAS ST. WEST
RO 6-4011
TORONTO, ONT.

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIV | ЛЮТЕНЬ — 1961 — FEBRUARY | Ч. 2 (458)

CANADA

ВАЖНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

Якщо ви прибули до Канади недавно, вам, можливо, ще не відомі деякі канадські торговельні відносини. Перед тим, як купуете дорогі речі або отримуете професійні послуги, впевніться, що розумієте умови цих покупок чи послуг.

Деякі новоприбулі до Канади платили надмірні оплати за послуги, які уряд та добровільні інституції дають безкоштовно.

Інші новоприбулі погодились платити завеликі відсотки або підписали контракти, які зобов'язують їх платити більше, ніж вони сподівались.

Ви мудро зробите, якщо докладно розвідаєте про всі умови перед підписанням контракту. Якщо маєте сумніви, порадьтесь із представниками поважної агенції, як наприклад, "Бюро Кращої Торговлі" (Better Business Bureau). Це Бюро має скарги, в своїх документах, проти тих торговельних фірм, яких підозрівають у нечесній торгівлі. Порада адвоката також може бути корисна.

Якщо вам здається, що з вами нечесно поступили в якійсь справі, зверніться до найближчого іміграційного урядника, або до представника вашої етнічної групи. Вони вам радо допоможуть.

Міністер
Громадянства й Імміграції

52-13

СВІТЛО
THE LIGHT

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario

Telephone: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Ukrainian Booksellers & Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
Griechisch-katholisches Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Reimergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Контести 58

Замість вінка на могилу Митрополита 59
Прощальне слово Преосв. Амвросія

Про значення й необхідність апостоляту друкованого слова *о. П. Миськів ЧСВВ* 61

Праця Асоціяції Української Католицької Преси *М. Вайда* 63
З нагоди III Загальних Зборів

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 65-66

За успіх у приготуваннях до Вселенського Собору *(осш)* 65
Наміреня Апостольства Молитви на лютень 1961

"Кіт у тісному положенні" *Ол. Мох* 67
Який має бути католицький журналіст...

ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 68

На окопах Червоної Руси *Н. Зашкевич* 73
Роля Галичини в твореннї нашої Нації

Іван Суляма історична повість *В. Буженко* 76
Як наші козаки попали в ясир

Неславний кінець празької революції *о. О. Заклинський* 80
Спогади очевидця 1848 року

У теперішній Польщі *о. С. Юник ЧСВВ* 82
Як душпастирюють там тепер під комуною

"Лицар Непорочної — направду" *І. М. Боженський* 84
Про польське "пресове чудо"

Кінець Сірому *Ф. Одрач* 88
Як баран забив вовка

Світла й тіні *Яр. Чумак* 91
"Мово рідна, слово рідне..."

У Царгороді *о. М. Соловій ЧСВВ* 92
Листи з мандрівки по Сході

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 94

Висліди збірок 96

ENGLISH SUPPLEMENT

The Martyrdom of Bishop Paul Goydych, O.S.B.M 99

A Practical Approach to the Orthodox *by Robert M. Moskal* 101

How to Read 103

News Briefs 104

На обкладинці знимка з похоронів бл. пам. Митрополита Константина Богачевського. Служать Преосвященні: Кир Максим, Митрополит Канади, Кир Амвросій ЧСВВ і Кир Йосиф. На другому пляні інші канадські Владики і духовенство.

НАШ ПОСТІЙНИЙ КОНТЕСТ НА 1961 РІК

Кожний наш приятель, що приведе нам бодай одного передплатника продовж 12 місяців 1961 року, дістане від нас: 1) Почесну Грамоту Приятеля "Світла"; 2) одну книжку з нашого видавництва, вартости $1.00 (одного доляра). За кожного дальшого передплатника дамо — крім згаданої Почесної Грамоти — по $1.00 (одному долярові) книжок нашого видавництва за власним вибором контестанта.

Хто приведе нам бодай 5 передплатників, той дістане від нас, крім згаданих вище нагород, іще даром 1 Календар "Світла" на 1961 рік. Хто приведе нам бодай 10 нових передплатників, той — крім всіх вище поданих нагород — дістане ще одну дарову передплату "Світла" на 1961 рік. Хто приведе нам бодай 25 нових передплатників, той дістане — крім вичислених вище нагород — іще гарний, оправлений у мороко МОЛИТОВНИК ХРИСТИЯНСЬКОЇ РОДИНИ. Хто ж приведе нам протягом тих місяців (себто до 20 грудня 1960) 100 (сто) нових передплатників, той дістане від нас нагороду $100.00 (сто долярів) готівкою.

ОТЖЕ ДО ПРАЦІ, ДОРОГІ ПРИЯТЕЛІ "СВІТЛА!"

ВИСЛІДИ КОНТЕСТУ ЧИТАННЯ "СВІТЛА" ЗА СІЧЕНЬ 1961 РОКУ:

Правильні відповіді на новий конкурс читання "Світла" з 1-го числа 1961 р. такі: 1. 7 тез; 2. Іван Сулима був отаманом січового козацтва; 3. "Сворность" — це товариство, що творило рід чеської військової гвардії; його члени вели провід повстанням проти австрійського війська, зложеного переважно зі слов'ян, під ком. ген. Віндішгреца в Празі у 1848 р. Про те гл. "Світло" ч. 2, ст. 33-34; 4. Є два роди різдвяних пісень: 1. т. зв. "Колядки" і 2. т. зв. "Щедрівки"; 5. Папа Іван XXIII виголосив цьогорічне різдвяне звернення через Ватиканське радіо на два дні скорше перед Різдвом, щоб можна було ще текст послання доставити на час, до різдвяних чисел часописів.

Відповіді на цей контест прислали: 1) В. Лесняк, Акрон; 2) Іван Гопинський, Гримсбі; 3) Марія Пігут, Чікаго; 4) Богданна Мончак, Монтреаль; 5) М. Данилишин, Рама; 6) Роман Кравець, Монтреаль; 7) Наталія Яворська, Нью-Йорк; 8) Я. Тростинецький, Лос Анджелес; 9) Д. Стасюк, Гамільтон; 10) Р. Гной, Нью-Йорк; 11) Євген Казникевич, Ютика; 12) Н. Стечишський, Дейсленд; 13) М. Ковалюк, Едмонтон; 14) Василь Масло, Торонто; 15) Марія Стефанишин, Філядельфія; 16) С. Гаврищук, Елизабет; 17) Йосиф Скрипка, Гримсбі; 18) Євгенія Мерза, Торонто; 19) Степан Гевак, Гамільтон; 20) П. Вагрій, Гамільтон; 21) Лев Рудницький, Вінніпег; 22) Михайло Галадза, Амбріджі; 23) В. Гриціна, Гартфорд; 24) Степан Медвідь, Вінніпег; 25) В. Мацьків, Філядельфія; 26) Софія Годованець, Рочестер; 27) М. Харів, Чікаго; 28) Ірина Дзедзик, Ірвінгтон; 29) Іван Бобик, Геркімер; 30) Анна Пепенська, Торонто; 31) Анастасія Мисишин, Спрінгфілд; 32) Катря Макух, Петбридж; 33) Анна Бедзик, Клівленд; 34) Іван Стерпак, Павтюкет; 35) Петро Грицюк, Ной Ульм; 36) Іван Терея, Вінгемптон; 37) Василь Вотурин, Мюнхен; 38) Марія Вальницька, Мюнхен.

Цим разом кількість контестантів трохи зросла. Всетаки вона надто ще мала, бо на 143 читачів припадає всього один контестант. А чейже наші нагороди варт того, щоб трохи для їх здобуття потрудитися! Цим разом нагороди одержали: Першу ($25.00 книжками нашого видавництва) п. М. Данилишин, Рама; Другу ($20.00 книжками) п. Я. Тростинецький, Лос Анджелес; Третю ($15.00 книжками) п. Євген Казникевич, Ютика; Четверту $10.00 книжками) п. Василь Масло, Торонто; П'яту ($5.00 книжками) п. Євгенія Мерза, Торонто.

НОВИЙ КОНТЕСТ ЧИТАННЯ "СВІТЛА" має такі питання, на які треба відповісти до 20 лютня ц. р.: 1) У якій добі сформувалася Українська Нація і де про те в "Світлі" ч. 2 написано? 2) Хто був основником "Лицаря Непорочної"? 3) Як стоїть тепер душпастирство в Польщі і де про те написано? 4) Що це таке "Када-Кекі" і де про нього написано? 5) Хто спомагає святкування 150-річчя народин о. Маркіяна Шашкевича?

Нагороди за правильну розв'язку цього контесту такі: 10 нагород, кожна по $5.00 книжками нашого видавництва; ті книжки розділить сама редакція. Участь у контесті можуть брати тільки дійсні передплатники "Світла", себто ті, які мають вплачену передплату на 1961 рік і не мають ніяких довгів за передплату з минулих років.

ВИДАВНИЧІ НОВИНИ!

НА БОЖИХ ОКОПАХ — історична повість для юнацтва — про геройську молодь у часах франц. революції — багато аналогій із сучасним моментом нашої поневоленої Церкви — особливо надається для вівтарних дружинників. Написав живо й цікаво о. **В. Гюнерман. 200 сторінок. Ціна $1.50.**

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАРЕЦЬ "Світла" на 1961 рік. Малий кишеневий календарець — добрий і як нотатник — з різними потрібними даними й статтями — 64 стор. малого формату **Ціна 25 центів.**
Більший опуст для тих, хто візьме більше примірників! Хто візьме 1000 (тисячу) примірників, дістане — крім великого опусту — ще й оголошення власної фірми на останній сторінці календарця.

ДІЯЛОГИ ВАСИЛІЯНОК — історична п'єса з часів переслідування нашої Церкви москалями в 1838—1843 рр.
Написав о. д-р Богдан Курилас, ЧНІ. Сторін 96. **Ціна $1.00.**

Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО THE LIGHT
Український Християнський МІСЯЧНИК
ЛЮТЕНЬ, 1961 РІК XXIV, Ч. 2 (458)

ЗАМІСТЬ ВІНКА НА МОГИЛУ МИТРОПОЛИТА

ПРОЩАЛЬНЕ СЛОВО ПРЕОСВ. ВЛАДИКИ КИР АМВРОСІЯ

Вл. п. Архиепископ Константин Богачевський, Митрополит Філядельфійський

"Люблю Тебе, Господи, Сило моя! Господь скеля моя, прибіжище моє й Ізбавитель мій".
(Пс. 17, 1:2)

У вище наведених словах Святого Письма відзеркалюється апостольський дух блаженної пам'яті Високопреосвященного Архиепископа Кир Константина Богачевського, першого Митрополита для Українців-Католиків на американській землі, що закінчив свою земську дорогу в Філядельфії, Па., у п'ятницю ввечері, в 11.20, 6-го січня, 1961 року, в дорозі з резиденції до лікарні, проживши на цьому Божому світі 76 років, 6 місяців і 20 днів.

Господь був Його силою. Сильною правицею Своєю проводив Його Господь через туземне життя. Вже в заранні Його життя родичі Покійного Митрополита дали Йому глибоке релігійне виховання. Любов до Бога і Його безталанного народу горіла ясним полум'ям у Його душі. Щоб краще служити Богові, Церкві й народові, вибрав Він священиче звання та високо ніс священичий прапор чесного і праведного життя. Безсильні були всі примани світу, бо силою для о. Константина був Бог і Його свята ласка. Не могли Покійного Митрополита зломити всі ворожі затії, бо Всемогутній Бог був із Ним. Бог — Ісус Христос, що покликав Його до Свого виноградника, в останніх днях візвав Його до Себе, щоб нагородити Його вічним щастям у небі.

Господь був Його скелею, твердинею. Як колись римський цісар Константин Великий знаменем хреста переміг ворогів, так наш покійний Митрополит Константин, стоячи на скелі Христової науки і засад, поборював усі труднощі і перепони. Коли Покійний Владика прибув до Америки, тоді не було ще в Екзархії ні семінарій, ні вищих шкіл, ні цілоденних шкіл. Число священиків було мале, не досягало навіть одної сотні. При Божій помочі Владика Константин розвинув свою багатогранну діяльність. Він основував дві семінарії — у Стемфорді й Вашінгтоні. За Його єпископства постали наукові осередки: Каледж і Гайскул св. Василія Великого та Дівоча Академія Покрову Матері Божої в Стемфорді, вищі школи на Факс-Чейсі, у Словтсбургу й Дітройті, а в більших скупченнях українського суспільства постали цілоденні школи. Щоб пожвавити місійну працю на терені Апостольської Екзархії, Покійний Владика покликав оо. Василіян, оо. Редептористів та оо. Францисканців. Сприяв розвиткові Сестер Василіянок, спровадив Сестер Служебниць і Сестер Малих Робітниць; був співосновником Згромадження Сестер Місіонарок Покрову Божої Матері у Стемфорді; подбав про українську католицьку пресу; був ініціятором величних Євхаристійних Конгресів Східніх Обрядів у Чікагу 1941 й Філядельфії 1954 р. Під Його владичою кермою піднеслися величні будівлі церков і шкіл у різних осередках. Покійному Владиці дуже лежало на серці добро нашої молоді й нашого суспільства. За Його благословенням постав Український Католицький Комітет для Скитальців, що спровадив яких 50,000 українців із скитальщини. Покійний Митрополит дав притулок сотням українських католицьких священиків. Одним словом під Його проводом Апостольська Екзархія зробила великий поступ і дійшла до великих досягнень у релігійній, науковій, харитативній і громадській ділянках. Його почини були успішні. Він ніколи не приписував собі або своїм здібностям якінебудь успіхи, тільки в покорі признавав, що кожний дар походить від Бога.

Свята Апостольська Столиця висловила повне признання Покійному Владиці, підносячи Його до гідности Архиепископа, а створюючи нову митрополію для Українців-Католиків, іменувала Владику Константина першим Митрополитом на американській землі. По 37-ох роках Єпископства і 52-ох роках священства Всемилостивий Ісус покликав Його до Себе. Сьогодні наш Митрополит Кир Константин утішається вічною славою в небі.

Бог був Його Прибіжищем у терпіннях і небезпеках. Вже на італійському фронті під час першої світової війни, будучи військовим капеляном, тодішній о. д-р Константин не лякався ворожих куль, гарматніх стрілен, гранатів, бомб та трійливих газів, тільки йшов до стрілецьких ровів, потішати ранених і вмираючих вояків, уділяючи їм Святих Тайн. Цю силу відваги черпав Він від Христа Господа, що був прибіжищем для Нього.

Досвідчав Господь Свого слугу о. Константина іншими хрестами. За любов до свого народу та за відважний виступ в обороні переслідуваного польською владою українського народу, польський уряд ув'язнив Його. Він мучився в польських в'язницях: у Перемишлі, Модліні й Домб'ю, звідки завдяки великим заходам Апостольської Столиці і Преосв. И. Коциловського вийшов на волю. У тих часах страждання Покійний Владика завжди прибігав до Христа Ісуса та в молитві знаходив полегшу й лік на свої терпіння.

Не щадив Бог хрестів для новоприбулого Владики Кир Константина на американській землі. Два роки після приїзду до Злучених Держав Америки, деякі несумлінні безвідповідальні одиниці з провідних українських кругів підлими оченяваннями намагалися знищити добре ім'я Покійного Владики серед нашого суспільства. Вони використали велике пригноблення українського народу від програної українсько-польської війни та видумали злобний наклеп на Кир Константина, немов би то Він був "поляком", немов би то "польський уряд" прислав Його до Америки. Деякі з тих ворохобників уже відійшли з цього світу і стали на праведний суд перед Богом, а деякі ще живуть і сьогодні стидаються своїх нікчемних учинків проти свого Владики Кир Константина. Був час, що ті авантюрники нашого "гуляйполя" у Філядельфії, при вулиці Френклин, робили збіговиська, щоб тягнути Владику вулицями до міського суду, як колись фарисеї тягнули Господа Ісуса Христа.

Згадав я про цю гірку і прикру подію тільки тому, щоб переказати українцям, як наш Покійний Митрополит поводився під час тих тяжких ударів від своїх людей. Він не відплачувався. Не кликав поліції, щоб ув'язнила всіх ворохобників, не скаржив їх до суду, тільки в часі, коли розагітована юрба добивалася до помешкання Владики, то Він у цю ж годину Гетсиманії зайшов до своєї домашньої каплиці при Френклин вулиці в Філядельфії і гаряче молився годинами до Євхаристійного Ісуса, шукаючи в Нього потіхи і розради у своїх гірких терпіннях. Тяжкий біль стискав Його серце не так через кривди, заподіяні Йому особисто, як на спомин страшної трагедії деяких наших провідників, що так низько скотилися, вживаючи таких підлих засобів. Молитва до Бога дала Покійному Владиці силу перенести всі удари.

Знав я Покійного Митрополита від 1934 року, а від 1942 року, як став я Єпископом-Помічником, то часто гостював я в Покійного Владики і майже завжди заставав Його з часословом у руках, як Він молився. У кожній вільній хвилині Він прибігав до Бога, щоб був Його прибіжищем.

Бог був Його Ізбавителем. Завдяки цій сильній вірі в Бога і в Його Провидіння Покійний Митрополит не упадав духово, а глибоко вірив, що Божа правда переможе. І Господь дав Йому ласку діждатися часу, коли Він міг оглядати своїми очима успіх своєї мозольної апостольської праці, переплітаної терням тяжких терпінь.

Ця надзвичайна Божа поміч ще більш інтимно в'язала Його з Богом. В останніх роках свого життя, себто від 1947 року, коли Він замешкав у новій резиденції при Медері вулиці, щодня вставав у 4-тій годині ранку, щоб перші години дня посвятити Господеві. Кожний день починав молитвою, розважанням, Службою Божою та благодаренням. Хоч мав успіхи у праці, однак не відпочивав на лаврах вище згаданих успіхів, тільки далі працював і молився. До останнього віддиху Покійний Митрополит Константин вірно служив Господеві, Церкві і своєму народові. Ми віримо, що за цю ревну апостольську працю Покійний Митрополит удостоївся почути від Всемилостивого Христа Господа радісні слова: "Добре, слуго добрий і вірний, ...увійди в радість Твого Господа". (Мат. 25, 23).

Ми, Українці-Католики, дякуємо Всевишньому, що дав нам такого ревного Архипастиря, який упродовж 37 років провадив своє стадо до кращої будуччини. Ми вдячні Митрополитові Кир Константинові за Його працю і труди, з яких будуть користати будучі покоління. Тож із вдячности до Покійного Митрополита Константина жертвуймо наші молитви, Служби Божі, Святі Причастя та добрі діла за душу цього Великого Митрополита. За прикладом Покійного стараймося в своєму житті довершити добрі діла на славу Всемогутнього Бога, для добра нашої Церкви і для спасіння нашого народу.

† *АМВРОСІЙ*
Єпископ Стемфордський

Бл. п. Митрополит Кир Константин прийшов на світ 17-го червня 1884 року в Манаеві, Збо-рівського повіту, Галичина. Його батьками були: о. Сильвестер і Олена з роду Зарицька. Середню школу закінчив у Стрию, а богословські студії у Львові. Єрейські свячення одержав 31 січня 1909 р. у Львові з рук Митрополита Андрія Шептицького. По закінченні високих теологічних студій в Інсбруці, одержав докторат св. Богослов'я. Якийсь час виконував душпастирські обов'язки в стрийському повіті, опісля ж став префектом Духовної Семінарії у Львові. В часі першої світової війни був військовим капеляном на італійському фронті. У 1918 році став крилошанином перемиської капітули та водночас катедральним парохом і професором Духовної Семінарії в Перемишлі. Тут розгорнув широку громадську і політичну діяльність. За оборону покривдженого українського народу польська влада ув'язнила його і держала в тюрмі в Перемишлі, а потім у Модліні й Домб'ю. По виході з тюрми став Генеральним Вікаріем Єпископа Йосафата Коциловського. 20 травня 1924 р. Апостольська Столиця заіменувала його Єпископом для українців католиків у ЗДА. Дня 15 червня 1924 р. одержав у Римі епископські свячення з рук Кир Йосафата Коциловського, Кир Діонисія Няради та грецького Архиепископа Кир Івана Мелє.

Дня 15 серпня 1924 р. Кир Константин Богачевський перебрав керму владичого престолу в Філядельфії. З великим запалом і ревністю почав Кир Константин свою працю в просторому терені ЗДА. Упорядковував відносини в Екзархії, зміцнив релігійного духа, заснував нові парафії, організував школи й товариства, уділяв місії, відвідував усі парафії. Велика праця увінчалася великими успіхами.

У признання за ту величезну працю, Апостольська Столиця іменувала бл. п. Кир Константина Асистентом Папського Трону й Римським Графом (1950). У 1954 р. одержав він гідність Архиепископа, а 10 липня 1958 р. став першим Митрополитом для українців-католиків ЗДА.

о. Павло М. Миськів, ЧСВВ
Протоархимандрит

ПРО ЗНАЧЕННЯ Й НЕОБХІДНІСТЬ АПОСТОЛЯТУ ДРУКОВАНОГО СЛОВА

У наші дні друковане слово, книжка чи часопис — це один із наймодерніших і наймогутніших засобів у поширюванні добра, в обороні вічних Божих правд, у закріплюванні Божого царства в людських душах, водночас же і в перемозі над злом, над царством сатани та його слуг.

Тим то й у св. Церкві чимало душ, а то й цілих церковних згромаджень, посвятили себе цьому шляхетному ділу. Багато є апостолів друкованого слова. У їх рядах і наші ченці по різних провінціях Чину св. Василія Великого вхопили за цю зброю правди та йдуть за покликом св. Отця Василія: "Борись доброю боротьбою проти духів злоби!" (Аб. II, 2). Отож наші ченці в усіх провінціях, поскільки обставини та й праця на іншому полі їм на це дозволяють, користуються цим могутнім засобом — друкованим словом, видаючи різного роду журнали, книжечки або й поважні книжки різного змісту й чудового оформлення.

Нашу письменницьку й видавничу діяльність треба нам похласти в загальні рямки нашої місійної праці: проповідування Христової науки й поширювання Божого царства на землі. "Ідіть і навчайте всі народи" (Мт. 28, 19) — це для нас повсякчасне завдання від якого немає звільнення ніколи, ні в яких обставинах, для жодного учня Христового. А немає найменшого сумніву, що друковане слово є сьогодні одним із головних засобів проповіді Божого царства на землі. Вже великий папа Лев XIII завважив ось що: "Сьогодні читання часописів оформлює опінію народу й нормує його життя". Теж св. Пій X сказав, що радо дав би свій нагрудний хрест, щоб тільки скріпити добру пресу. А раз на авдієнції взяв він до рук перо като-

лицького журналіста, що клячав у його стіп, і зворушено промовив: "Благословлю цей символ вашого звання. Мої Попередники благословили мечі християнських полководців, а я щасливий, що можу благословити перо християнського журналіста". При одній нагоді папа Пій XI звернувся був до католицьких журналістів ось такими словами: "Як є моїм голосом, бо без вас багато промов Папи так і залишилися б незідомі загалові". Великий примас Вільгії, Кардинал Мерсіє, дійшов до такого вірного висновку: "Радше одна церква менше, зате один католицький журнал більше". А ось ще й німецький поет П. Розегер, який написав гідні уваги рядки про могутність впливу преси на громадське життя: "Де і будь-коли, хоча б і найбільший бесідник світу, втішався такою повагою, яку має преса? Хіба ж увесь світ із запертим віддихом не прислухується тому, що скаже часопис? — Міністри з напругою слухають того, як критикують їхні промови, літератори й артисти слідкують за тим, як преса оцінить їхні твори, робітники вичікують приказів преси в тому, що ім далі чинити: спокійно працювати чи організувати страйки. Преса вирішує долю цілих народів, розпалює бунти, родить перевороти, спричинює кровопролиття в революціях. Або навпаки: зворушує до чесноти, розпалює героїзм, утихомирює особисті й національні пристрасті, поширює правду, справедливість і закріплює мир. Преса має великий вплив на все життя: на Церкву, на політику, на мистецтво, на літературу, а головно на виховання поколінь і майбутність народів".

Оці та й інші вислови Папів, великих мужів Церкви й видатних суспільних діячів указують на велику вагу друкованого слова. Тому й ми мусимо тим засобом користуватися. Це не є щось довільно залишене нашій вподобі, але ми мусимо користуватися писаним словом для поширення Божого царства більше, як користуються цим вороги Бога для поширення своїх руйницьких, протихристиянських засад і для своїх низьких матеріяльних зисків.

Тепер є такий спосіб життя, що не тільки освічена людина, але теж селяни і робітники мають такі засади й такий світогляд, який поширює їх улюблений часопис, журнал чи книжка. Сучасна людина має голод і спрагу цього друкованого корму. Горе нам коли в тому друкованому кормі, що його споживають наші вірні, не буде здорових складників нашого християнського світогляду, але, може, отруйні складники протихристиянської науки, які затроять душі наших вірних.

Тому наша письменницька й видавнича діяльність — це вимога хвилі, це необхідність накинута нам із-зовні тим фактом, що вороги Христові масово випускають книжки і пресу з затроєним кормом. Тут пригадується мені побожна легенда про винахідника першої друкарської машини, німця Ґутенберґа, який по двадцятьлітній невтомній праці, повний клопотів і турбот, зреалізував свій винахід і видрукував найперше св. Біблію, окрім ж Псалтир та й інші побожні книжки. Легенда розповідає, що Ґутенберґ узяв першу копію Біблії дрижачими руками, поцілував її і зворушено притискав до свого серця. В цій саме хвилі з'явився йому сатана, поплескав його по плечах і сказав: "Славно, приятелю! Сьогодні ти зробив мені велику прислугу, і за неї я даю тобі половину мого царства." Перелякений Ґутенберґ кникнув: "Що це значить, прохлятий?!" — "Ти дав мені в руки зброю, яка вартніша за ціле військо демонів" — пояснив сатана й показав йому в видіні будучі модерні машини, що продукуватимуть для людства щоденно мільйони брехливих і неморальних журналів, безбожних летючок і т. п. Затривожений винахідник ухопив за молот, щоб зразу так і знищити свій винахід, але тут стримав його ангел, кажучи: "Не нищ цього діла! Преса в руках сатани буде знаряддям смерти, але в руках Бога і Його слуг — наймогутнішим знаряддям добра!"

А що дійсність, що її так гарно змалювала легенда, один католицький журналіст охопив такими словами: "Сьогодні на клаптику паперу поборюють себе: правда і ложь, добро і зло, час і вічність, небо і пекло". В цьому апостоляті першим прикладом повинен нам присвічувати св. Павло, Апостол народів, якого багато модерних чернечих згромаджень прибрали собі за опікуна якраз у письменницькому й видавничому апостоляті. Він бо, не зважаючи на свої апостольські труди й мурби про новозасновані молоденькі церкви, часті й далекі місійні подорожі, він усе що знаходив час, охоту й нагоду писати свої чудові листи до різних церковних громад. Тим то й слушно каже про нього єпископ Кеттелер ось що: "Коли б св. Павло жив сьогодні, він був би редактором якогось великого щоденника або й директором великого видавничого концерну".

А для нас нехай приклад св. Отця Василія буде гарячою заохотою до цього апостоляту. Він бо в короткому періоді свого життя написав стільки, що нам сьогодні треба багато часу, щоб простудіювати його письменницькі твори. А при цьому не забуваймо й про те, що він був одночасно й засновником Чину і Митрополитом Кападокії. Дивлячись на його приклад, мусимо в засоромленні признатися до нашої недбайливости в цій справі. Лінивство ж наше немало причинилося, що світ щораз то більше заливає зла преса, порнографічні журнали та протикатолицькі книжки. Вони саме заповнили порожнє місце доброї преси. Сучасні люди не можуть бути без поживи друкованого слова. Забракне їм доброго корму правди, так тоді будуть вони годуватися злим кормом лжі. Годі відвести людей від читання. Залишається тільки один вихід, значить: нашою працею освятити друковане слово і зробити його словом Христовим.

Св. Церква, через наші Конституції, виразно доручила Василіянам, щоб ревно занялися цим апостолятом. Ми ж масмо ступати слідами нашого Чину, що колись на землях свого поширення тримав високо прапор апостольства друкованого слова. У давнину наші ченці розпочинали з муравлиного переписування старих книг і рукописів. Таким чином вони залишили нам назавжди зразки історії, богословії, життя святих, аскетичного, ба навіть і красного письменства. А з ходом сторіч зуміли вони розгорнути видавничу справу до розмірів таких величавих установ, як Києво-Печерська Лавра, Почаїв, Жовква й Ужгород. Згодом

постали ще й нові видавничі осередки, як наприклад: Мондер, Торонто, Прудентопіль, Апостолес. Тим то Василіяни і видавництво — це в історії та свідомості нашого народу два нерозривні поняття.

Наш нарід і наша Церква, зокрема сьогодні, в ці жахливі дні переслідування нашої Церкви на Рідних Землях, домагаються від нас рівности в апостоляті доброї преси. Тепер міжнародній баланс католицької преси є застрашаючий: третина людства є під комуністичним режимом, її годують брехнею, яку щоденно поширюють мільйонові наклади їх журналів і книжок. У позакомуністичному світі подавляюча більшість друкованого слова є видавана бізнесом світового жидівства або ліберальної масонерії, що зорганізувала торг друкованого слова у великі пресові концерни, які мають свої пресові агенції по цілому світі й так інформують і створюють публичну опінію в мільйонів читачів їхніх щоденників. Коли в цих рамах ми помістимо ще цілу повінь еретичних та протинатолицьких видань різних сектантів, то матимемо справді жалюгідний образ, якому всі католики повинні б дуже уважно приглянутися. Про наслідки злої преси папа Пій XII так висловився: "Як деякі анонімні маніяки своїм пером, повним жовчі й болота, затроюють щастя і єдність родини, так деякі світова преса нищить братерство між дітьми того самого Отця небесного у великій родині народів" (7. 8. 1940).

Домініканський журналіст-фахівець, о. Моріяйон, пише між іншим ось що: "Як католики, ще слабо розуміємо важливість журналізму й преси. Ми ще залишилися позаду. Більше нам лежить на серці розбудова парафій, місій чи добродійних учинків, як журба про добру пресу, яка сьогодні є вирішальною в житті одиниць, родин і народів". Праведність цього спостереження підтверджує щоденна практика. Ріст католицтва у ЗДА йде впарі зо зростом католицької преси. У 1957 р., згідно зі статистичними даними, число примірників католицької преси зросло на 700 тисяч, а впарі з цим число католиків зросло до 32 мільйонів. На кожних трьох католиків Північної Америки припадає два примірники часописних видань. Одного разу відомий мадярський проповідник, єп. Товт, так розпочав свою проповідь: "Коли б я був дияволом, я не руйнував би церков, не нищив би священиків, не ширив би розпусти, але розповсюднював би злу пресу, а вона незабаром покорила б мені ввесь світ". Хто ж заперечить, що великі французькі революцію приготовила Дідеротова "Енциклопедія", а большевицьку революцію — Марксовий "Капітал"?

Уже в старину великі мужі забороняли читати злі книжки, а то й казали їх нищити. Читаємо, що давні греки спалили були неморальні книжки філософів Пітагора й Епікура, самим же авторам присудили заслання. Те саме зробили римляни зо своїм поетом Овідієм. Історик Светоній оповідає, що великий Юлій Цезар наказав спалити яких дві тисячі томів неморальних книжок, щоб лише рятувати римську молодь. Славний Ціцеро так напоминав своїх співгромадян: "Римляни, якщо ви дозволите на читання злих книжок, то кебазом побачите своїх консулів без поваги, сенат — без влади, настане анархія в суспільстві, руїна в імперії, а революція в нашій столиці". У новітні часи майже те саме повторив Наполеон, кажучи: "Я не почувався б у силі правити народом, який читає романи Вольтера і Руссо". Теж в Апостольських Діяннях масмо згадку про те, що в Ефесі спалено чимало нездалих книжок (19, 19).

Отож, якщо держава забороняє приймання отрути, щоб таким чином забезпечити фізичне здоров'я своїх громадян, якщо великі державні мужі забороняють читання непристойних книжок, то й Церква, що дорожить здоров'ям душ своїх вірних, забороняє читати злі книжки, а намагається поширювати добрі. Тим то й остерігав Пій XII, отой незрівняний католицький журналіст: "Як не вільно їсти й пити всього, що попаде під руки, так не вільно читати всього, що видруковане" (7. 8. 40).

Микола Вайда

ПРАЦЯ АСОЦІЯЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ

(З нагоди III. Загальних Зборів)

"Асоціяція Української Католицької Преси має перед собою широке поле до праці. Вона має дати нашому суспільству спонуку до високоідейних починів у дусі науки Католицької Церкви: АУКП має стати наче вогненним стовпом, що присвічуватиме суспільству в його мандрівці до обіцяної землі; АУКП має бути провідником і вчителем для тих, що шукають правди, справедливости і любови."

З привіту ВПреосв. Митрополита Кир Константина.

22. X. м. р. відбулися в Філядельфії, Па., треті Загальні Збори Асоціяції Української Католицької Преси (АУКП), що об'єднує у своїх рядах рівно 80 українських католицьких журналістів і письменників, у цьому числі 14 українських католицьких видавництв у ЗДА, Канаді, Південній Америці, Західній Европі й Австралії.

Після Божественної Літургії в наміренні АУКП, голова уступаючої Головної Управи АУКП. д-р Л. Мидловський, відкрив Загальні Збори. Привітав прибних на зборах, зокрема ж привітав представників наших Владик.

Загальними Зборами керувала вибрана президія: д-р Г. Лужницький (предсідник), о. д-р М. Соловій, ЧСВВ (заступ. предсідн.), мгр. І. Скочиляс і мгр. І. Головінський (секретарі). Представники Владик прочитали привіти від своїх Архиереїв, а теж від себе сказали слово. Опісля секретар ГУ АУКП. ред. М. Вайда, прочитав письмові привіти тих Владик, які не мали своїх представників на зборах.

Привіти надіслали: Митрополит Кир Констян-

тин із Філядельфії, Митрополит Кир Максим із Вінніпегу, Архиєпископ Кир Іван із Риму, Єпископ Амвросій із Стемфорду, Єпископ Кир Ісидор із Торонта, Єпископ Кир Андрій із Саскатуну, Єпископ Кир Йосиф із Бразилії, Єпископ Кир Іван з Австралії і Єпископ Кир Платон із Мюнхену. В усіх привітах наші Владики відмітили важливість і необхідну потребу якнайкращої діяльности Асоціяції Української Католицької Преси (АУКП); привіти кінчалися уділенням благословення учасникам зборів та всім членам АУКП. За цим слідували усні й письмові привіти від редакцій, видавництв, поодиноких членів АУКП, товариств та приватних осіб.

По докладно опрацьованих звітах уступаючої Головної Управи АУКП: голови д-ра Л. Мидловського, його заступника ред. В. Качмара, секретаря М. Вайди, фінансового референта мгр. І. Головінського, референта професійної освіти ред. М. Пасіки і голови Контрольної Комісії д-ра Г. Лужницького, в дискусії висловлено признання за велику працю ГУ АУКП. За тритижневий час Асоціяція Української Католицької Преси скріпилася престіжево, здобула авторитет перед українським загалом і перед чужинцями, зросла організаційно та в напрямі зовнішніх зв'язків, ставши членом Міжнародньої Унії Католицької Преси в Парижі, де на всіх засіданнях заступає її повірений представник, проф. д-р В. Янів.

Число членів із 50 зросло на 80. Приєднано 14 правних членів. Між членами АУКП маємо 2-ох наших Владик: ВПреосв. Митрополита Кир Максима, який у 1951 р. належав до Ініціятивного Комітету і багато причинився до заснови АУКП і Преосв. Кир Платона, а від дня 3 листопада 1960 і о. проф. д-ра В. Маланчука, ЧНІ, якого Свт. Отець найменував Екзархом українців-католиків у Франції. Члени АУКП перебувають у ЗДА, Канаді, Півд. Америці (Аргентина і Бразилія), Західній Европі та Австралії. ГУ АУКП має своїх представників у Римі, Бельгії, Австрії, Швайцарії, Франції, Зах. Німеччині, Англії, Еспанії, Бразилії, Аргентині й Австралії.

За час минулої трилітньої каденції ГУ АУКП приступила до видавання *"Обіжного Листа"* для всіх членів, а також *"Вістей АУКП"* для опублікування в українській пресі, щопівроку. Приступила до видавання *членських легітимацій* англійською, французькою, німецькою й еспанською мовами. Засновано *бібліотеку АУКП*, де вже є фахові книжки з ділянки журналістики. Проголошено *Літературний Конкурс на повість про Слугу Божого Митрополита А. Шептицького*; має він основу, на якій буде можна довести його до закінчення. ГУ АУКП заініціювала відзначення *150-ліття народин о. М. Шашкевича*. Під впливом ГУ АУКП появився солідний твір німецькою мовою про св. свщм. Йосафата. З ініціятиви ГУ АУКП появилися рецензії на Червону Книгу Переслідуваної Церкви, що вийшла в сімох мовах, у якій *Терплячу Церкву в Україні* згадано рівнорядно з іншими, а теж вичерпно з'ясовано її положення. Далі з ініціятиви ГУ АУКП появилися статті на тему *Патріярхату в Українській Церкві*. Виготовлено для АУКП *знак-емблему*. З успіхом продовжається *акція проти московсько-комуністичного переслідування релігій і Церкви в Україні*. З приводу *15-ліття уґязнення Галицьких Владик* ГУ АУКП розіслала відповідний заклик до всіх українських редакцій. Відзначено 120-ліття появи *"Русалки Дністрової"* та ювілей 30-ліття архиєрейських свячень *Архиєпископа Кир І. Бучка*. Тісно й дуже успішно співпрацьовано з президентом *Українського Християнського Руху* проф. д-ром В. Яневом. АУКП стала рівноправним членом *Міжнародньої Унії Католицької Преси* з осідком у Парижі, до Проводу якої в липні м. р. перевибрано представника АУКП д-ра В. Янева на дальших три роки. На основі приналежности до Міжнародньої Унії Католицької Преси АУКП зареєстрована в окремому Довіднику преси, фільму радія й телевізії, як однока українська організація в цьому офіціяльному виданні ЮНЕСКО. ГУ АУКП нав'язала зв'язок із Конференцією Міжнародніх Католицьких Організацій у Фрайбургу, Швайцарія; в органі якої заведена окрема рубрика про Україну французькою мовою й куди ГУ АУКП посилає різні матеріяли. Нав'язаний тісний контакт із Союзом Католицьких Публіцистів в Австрії, який прохав вислати молодих українських журналістів на літні Семінари. Далі ГУ АУКП має зв'язок із керівником щорічних конгресів "Церква в потребі" в Західній Німеччині, о. монс. А. Кіндерманом. Ідуть листування з видавництвом Гердера у Фрайбургу, щоб у підготованому новому виданні Католицької Енциклопедії гасла про Україну були правильно опрацьовані. Кромі цього члени АУКП брали активну участь у річних конвенціях Американської Асоціяції Католицької Преси: Порушено справу церковної й напівцерковної "закарпатської" греко-католицької преси, яка й далі вороже наставлена до всього українського. Відбулися перші наради з молодими студентами, які цікавляться журналістикою.

На дальші три роки вибрана така нова Головна Управа Асоціяції Української Католицької Преси з осідком у Філядельфії:

Голова — д-р Л. Мидловський, заступник голови — д-р Г. Лужницький, члени управи: о. протоігумен В. Маланчук, ЧНІ (Канада), о. д-р М. Соловій, ЧСВВ, ред. М. Вайда, мгр. І. Головінський, ред. О. Мох (Канада), д-р В. Янів (Париж) і ред. М. Пасіка. Контрольна Комісія: ред. В. Качмар, ред. д-р П. Ісаїв і д-р А. Базилевич (Канада). Товариський Суд: о. д-р І. Нагаєвський, ред. Б. Кравців і проф. д-р В. Лев.

У резолюціях III-іх Загальних Зборів АУКП приявні м. ін. заявили своє синівське віддання Святішому Отцеві Папі Іванові XXIII, переслали свій поклін усій переслідуваній Українській Католицькій Єрархії за залізною занавісою; склали заяву синівського прив'язання до всієї Української Католицької Єрархії у країнах поселення українців поза батьківщиною; схиляють свої голови перед переслідуваними Братами й Сестрами в Україні й на засланні та визнають своїм почесним обов'язком причинитися своїм пером до успішного переведення беатифікації Слуги Божого Митрополита Андрія Шептицького.

АУКП далі прямує до здійснення своїх завдань, щоб об'єднати у своїх рядах усіх українських католицьких журналістів, письменників, видавців та видавництва, діючі у вільному світі, об'єднати на основах християнського світогляду й української національної ідеї, щоб так здійснювати між ними дружні взаємини, ділову й товариську співпрацю і професійну єдність. АУКП має на цілі стояти на сторожі прав, обов'язків та відповідальности української преси взагалі. АУКП бажає з найбільшим розмахом провадити інформацію про нашу страждаючу Українську Католицьку Церкву та Україну в українській і чужомовній пресі, щоб приспішити день визволення. Накінець АУКП зробить усе, щоб виховати новий доріст пресових фахівців, які з успіхом продовжуватимуть діяльність Асоціяції Української Католицької Преси.

ЗА УСПІХ У ПРИГОТУВАННЯХ ДО ВСЕЛЕНСЬКОГО СОБОРУ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ЛЮТЕНЬ

Увесь християнський світ слідкує з великою увагою за підготовними працями в зв'язку зі заповідженим II Вселенським Ватиканським Собором. Ініціятор Собору Папа Іван XXIII при кожній нагоді про нього говорить. Із Його слів кожний розуміє, що Він прив'язує до Собору велику вагу. "З Божою поміччю відбудемо Вселенський Собор. Підготовлюючи його, звернемо особливішу увагу на те, що видається нам найважнішим для обнови й скріплення спільноти Католицької Церкви згідно з наукою Христа" — сказав Свт. Отець 25. І. 1959, заповідаючи скликання Вселенського Собору.

Головним завданням Собору буде розглянути справу поширення й зросту католицької віри і справу правдивої обнови обичаїв серед християнських народів, а також справу кращого пристосування церковної дисципліни до вимог і потреб нашого часу. (З енцикліки п. н. "На Петрів Престіл"). А дня 14 листопада 1960 р. Папа Іван XXIII, у своїй промові до членів підготовних соборових комісій, сказав м. ін. такі знаменні слова: "Справді, великих речей сподіємося в Римі від цього Собору, який має осягнути обнову віри, науки, церковного порядку, релігійного й духовного життя". Через цей Собор Католицька Церква, вірна Божому об'явленню й традиції хоче, насамперед обновити й скріпити себе внутрішньо. Відтак, як найвищий сторож Божих законів на землі і маючи на увазі сучасні обставини, серед яких живуть її діти, Церква хоче сказати про них своє слово і видати їм доцільні вказівки й вирішення. А коли це станеться, то Церква стане перед світом у повній своїй силі, красі й блеску і тоді Свт. Отець зможе радісно та з любов'ю до всіх повторити слова, що їх Він сказав 25. І. 1959: "І ми скажемо всім, що від нас відділені: православним, протестантам та іншим: Глядіть, брати, ось Христова Церква! Ми старались бути їй вірні. Ми молили Господа, щоб вона на віки лишилася такою, якою Він хотів її бачити. Приходіть! Дорога для повороту й зустрічі відкрита. Приходіть і займіть знову своє місце, що було місцем багатьох із Ваших батьків".

Про час, коли відбудеться заповіджений II Вселенський Ватиканський Собор, наразі годі точно сказати. Ватиканські кола припускають, що він зачнеться в осені 1962 року і триватиме два місяці. Однак цей Собор, як епохальна подія, такий важливий у своїх рішеннях та далекосяглий у своїх наслідках, то й вимагає він дуже старанної підготови. На цю підготову звернув Свт. Отець свою особливішу увагу, іменуючи членів різних комісій і секретаріятів, завданням яких буде зібрати й упорядкувати матеріяли до нарад під час Вселенського Собору. Ті комісії й секретаріяти мають приблизно 400 членів, а компетенція їх скінчиться з хвилиною відкриття Собору. Властиві соборові комісії будуть вибрані, у приявні Папи, аж на самому Соборі. У склад підготовної соборової комісії входять такі українські церковні достойники: ВПреосв. Митрополит Кир Константин Богачевський (помер у міжчасі), ВПреосв. Митрополит Кир Максим Германюк, ВПреосв. Архиєпп. Кир Іван Бучко, Преосв. Єпп. Кир Платон Корнилик, Преосв. Єпп. Кир Гавриїл Букатко, Впр. о. д-р Атанасій Великий ЧСВВ і Впр. о. д-р Мелетій Войнар ЧСВВ.

Архиєпископи і єпископи цілого світу, як також різні науковці й професори університетів мають переслати на руки цієї комісії всі свої спостереження, зауваги, поради, побажання, труднощі — словом: усе те, що на їх думку з огляду на добро Церкви повинно би бути предметом соборових нарад. Увесь цей їх матеріял підготовна комісія мусить переглянути, впорядкувати й представити Папі. Із упорядкованих матеріялів особна папська комісія вибере ті теми, які на думку Свт. Вітця, заслуговують на увагу згаданого Собору. З початком листопаду 1960 р. таких матеріялів було вже 5 томів і стільки ж саме мало появитися невдовзі по Різдві.

Зі сказаного бачимо, що підготовка до Собору вимагає справді багато уважної й мозільної праці. Нічого тут не можна не доглянути, бо всі справи й проблеми, що з ними сьогодні зустрічається Церква, мусять бути тут належно розглянені. Та самої праці замало, бо Собор це діло святе, Боже, що потребує Божої помочі й благословення не тільки в часі переведення, але й у часі підготови. А це можна виєднати для Собору тільки щирою й покірною молитвою. І до тієї молитви Свт. Отець закликає ввесь християнський світ. На цей же заклик повинні відгукнутися насамперед таки католики, діти правдивої Христової Церкви. І молитва про успіх Собору

повинна полинути не тільки з церков у днях загальних, спільних богослужень, але також і з кожної хати, від кожної родини, в кожному часі. А ті, що страждають, нехай жертвують свої терпіння Богові у тому наміренні. Просім Св. Духа, що опікується св. Церквою, про Його поміч для тих усіх, що займаються підготовою надходячого Собору. А просімо з сильним переконанням і глибокою вірою в те, що така молитва — це наш обов'язок як теж і умовина, від котрої залежить успіх II Вселенського Ватиканського Собору.

(осш)

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

Прошу ласкаво помістити мою прилюдну подяку Пресв. Серцю Христовому й Пренепорочному Серцю Марії та св. Анні за вилікування мене з тяжкої недуги вуха. Два місяці думе мене боліло вухо і я вже нічого не чула. Лікарі не могли помогти. Тоді я додала краплину води з Люрду до оливи і вложила в болюче вухо. Намірила: помістити прилюдну подяку, як тільки подужаю. Сьогодні сповняю цю мою обітницю.

Марія Олеськів, Каселгер, В. К.

Пересилаю на ваші руки $5.00 як жертву, яку я обіцяла післати в подяку за молитви, вислухані за посередництвом Слуги Божого Митрополита Андрія та за поміч у недузі.

М. Струтинська, Філядельфія, ЗДА.

Прошу приняти 20.00 дол. як мою жертву на подяку Пресв. Ісусовому Серцю, Матінці Божій Неустаючої Помочі та Слузі Божому Митрополитові Андрієві за вислухані молитви.

М. Венич, Торонто, Онт.

Складаю найщирішу подяку Найсв. Серцю Ісуса. Матінці Божій Неустаючої Помочі й усім Святим за вислухання молитов за заступництвом св. Маріїки Горетті і за видоровіння одної особи.

Христина Руда, Тонаванда, ЗДА.

Складаю щиру подяку Пресв. Серцю Ісуса, Непорочному Серцю Марії за молитви, вислухані за посередництвом Слуги Божого Митрополита Андрія.

О. М. Філядельфія, ЗДА.

Складаю найщирішу подяку Пресв. Серцю Ісуса, Матері Божій Неустаючої Помочі, св. Йосифові, св. о. Николаєві, Слузі Божому Митрополитому Андрієві й о. Василеві Скубленому за вислухані молитви, за щасливо перебуту тяжку операцію і поворот до здоров'я з тяжкої недуги.

Никола Завальницький, Монтреаль, Кве.

Складаю прилюдну подяку Найсв. Серцю Ісуса, Матінці Божій Неустаючої Помочі й Чудотворному Дитятку Ісус із Праги за вислухані молитви та різні ласки.

Марія Дрималикова, Чікаго, ЗДА.

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..." (Мат. XI-28).

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ:

через заступництво Слуги Божого Митрополита Андрія:

За Боже благословення й поміч в науці. **Л. Д.** За Божу поміч на старості літ. (Маю вже 109-тий рік) **Ж. Г.**

За видоровлення доньки Олі **Н. К.** — За здоров'я, навернення кількох осіб, за віддання довгів, за пресовий апостолят і под.

За Боже благословення у прикрому положенні. **Х. М.**

ЗОЛОТІ ОКРУШИНКИ

Світська преса дає читачам те, чого вони хочуть, а католицька преса дає те, чого вони потребують. Завданням католицької преси є не тільки інформувати, але і формувати, образувати. Католицька преса має за ціль інтерпретувати (пояснювати) життя в світлі вічних правд.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА

КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ

DIOCESAN CHURCH GOODS STORE

278 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

Олександер Мох

"КІТ У ТІСНОМУ ПОЛОЖЕННІ"

Англійську фразу "a cat in a tait spot" годі перекласти буквально "кіт у тісному положенні": в українському відповідала б цьому фраза "у скруті". І так, як годі деякі фрази точно-буквально перекласти на іншу мову, так, мабуть чи не трудніше, жити в світі й *діяти католицькому журналістові*. Він справді "кіт у тісному положенні".

Добрий журналіст мусить мати почуття такту лікаря, многосторонність ученого, певний змисл правника й почуття відповідальности виховника. Такими словами Папа Іван XXIII, на з'їзді Католицької Пресової Асоціяції Італії, схарактеризував суть професії журналіста. Діяльність католицького журналіста не може бути імпровізацією... У виду величезного засягу та непомірної ваги свого завдання журналіст мусить мати основну журналістичну професійну освіту.

Папа закликав католицьких журналістів звернутися проти того модерного духа часу, який хоче відтягнути людську спільноту з-під впливу Євангелія, науки Церкви й вічних вартостей Божої правди. Такі дії того духа, що оборонять кожну докладно неокреслену "свободу" людини, але рівночасно готові відібрати Церкві всяку її свободу. Хочуть розділу Церкви від держави, але рівночасно стараються всіми силами обтяти свободу дії Церкви. Таким протицерковним намаганням може запобігти тільки єдність усіх свідомих своєї відповідальности католицьких журналістів, єдність оборонять правду, справедливо й правдомовно. *Оборона правди*, підкреслив Папа, *має першенство навіть перед обороною релігії і євангелія*.

Католицький журналіст має ще заховати конечну боговійність для людини, — продовжав Папа далі. У тому глузді Папа заявився проти всякого культу осіб. Треба оминати всякої однобічности, а вважати особливо на те, що веде до правдивих вартощів життя та дружби народів.

У дальших своїх словах про професійну освіту журналістів, Папа згадав теж про справу платень для них та заповів, що нагорода журналістам повинна бути справедлива й відповідна, приймаючи навіть, що католицька преса має далеко менші фінансові засоби. З другого ж боку католицький журналіст має глядіти на свою творчість не лише під кутом матеріяльного, а найважнішим рушієм його професії-покликання має бути дух любови ближнього та гін до апостольства.

Знов же голова Асоціяції Католицької Преси Еспанії, Преосв. Єпископ Педро Кантеро з Гуельви, у школі журналістики в Мадриді сказав у своїй промові про основи католицької преси таке: "Католицька преса різниться від інших часописів тільки своїм духом. І ніхто не має права через зміст і форму звужувати її до вигляду побожного альманаху". Католицький часопис — говорив далі цей Єпископ — має завданням і обов'язком стоятн ногами в щоденному житті, бути струментом актуальности дня, відзеркалювати життя людей і народів, їх думки, проблеми, клопоти й сподівання. "Часопис, який не черпає з джерел актуальности та не дає відповіді на питання сучасности, призначений до загину".

На Крайовому З'їзді Катол. Преси в Італії Кард. Тардіні, державний секретар Ватикану, сказав, що минули вже часи, коли католицька преса мусіла найперше ждати на дозвіл із Ватикану. Сьогодні настали для неї вільніші часи, але вона має вживати тієї своєї свободи перш-за-все на те, щоби поширювати християнський спосіб думання. Християнські редактори мусять виявити відвагу, щоб протиставитися наступам на католицьке добро та створити-зміцнити католицьку пресу. Стриманість, яку Св. Престіл виявляє у справах інформації, може й здаватися журналістам перебільшеною, проте вона випливає з великого почуття відповідальности, яке повинно теж стати власністю кожного католицького журналіста.

Як бачимо з усіх тих, тут наведених напрямних, нещасний католицький журналіст це справді отой "кіт у тісному положенні". З одного боку він повинен мати власну гадку й свободу в оцінці, з другого ж боку його відповідальність величезна. З одного боку його відповідальність величезна а знання має бути неперевершене, з другого ж боку — особливо на американському ґрунті — його вважають за якесь "конечне зло" й оплачують на 50% ставки фізичного робітника... Коли в світських часописах, навіть українських, редакційний "тім" тижневика творить бодай трое журналістів, то в католицьких такий "тім" творить часто одна-однісінька людина, від якої домагаються не тільки потрійної працьовитости, але й підлеглости, а при цьому свободи й непомильности та доглибного знання... Словом: кидають тим хотом із ґ-ої "підлоги" і він завжди має впасти легенько й непошкідно для всіх (і себе самого) на свої чотири лаби... Нагадується мимоволі Самійленкова сатира: "Пожалійте, добрі, люди, Бідолашного пітуха. Що від горя, від напруги, За слізьми не бачить світу..."

Не диво, що в такому скрутному положенні католицькі журналісти мусять єднатися в свої професійні товариства, щоб за їх допомогою хоч трохи влегшити своє "тісне положення". І не треба тут приписувати тим католицьким журналістичним товариствам якоїсь матеріяльної аналогії напр. з робітничими юніями. Католицькі професійні журналістичні організації таки дуже ідеалістичні — і, бодай на нашому ґрунті, не дали ще мабуть нікому навіть кількох центів підвишки на платні. Натомість хочуть вони зберігти бодай трохи "редакторського гонору" в тім, щоб нас, католицьких журналістів, трактували скрізь так, як трактують бодай фізичного робітника. Щоб не думали собі непокликані люди, що редактором може стати всякий чоловік, який тільки сяде на

редакційний стіл і візьме, покликаний чи ні, перо до рук. Тож навіть у такій Польщі титул редактора міг дістати тільки високоосвічений чоловік, що мав за собою шість років практики в газеті. Коли напр. навіть до ведення авта треба здати іспит, то до ведення умів широких мас, і то ще за світлом Христової віри, хіба може вистачити сама "добра воля"?

Дальшою ціллю таких католицьких журналістичних організацій є спільне порозуміння всіх католицьких журналістів про те, якими шляхами вести свої часописи, що в них у даний час підкреслювати — словом: які важніші напрямні актуально давати католицькій пресі, не тільки своїй крайовій, але нераз навіть у цілому світі.

На іншому місці подаємо статтю п. н. "Праця Асоціації Української Католицької Преси". Тут для потіхи наших католицьких журналістів Канади подамо вістку, що від АУКП (Централі в Америці) прибув до Торонта ред. о. д-р М. Соловій ЧСВВ і під його проводом відбулися дня 2 січня 1961 р. Загальні Збори українських католицьких журналістів у Торонто. На цих зборах відновлено філію АУПК в Торонто та вибрано такий склад Управи тієї Філії: голова ред. Ол. Мох; 1-ий містоголова ред. Ром. Данилевич (він же й організаційний референт на Вінніпег); 2-ий містогол. ред. Мих. Поронюк; секретар д-р А. Базилевич; п. М. Берко заст. секретаря; о. ред. Петро Хомин і о. ред. Ник. Свірський ЧСВВ — члени Виділу. До Надз. Ради ввійшли: о. д-р Б. Липський (він же й капелян Філії), мгр. Оя. Копачева, мгр. Яр. Чумак.

Сподіємося, що праця відбудованої Філії АУПК причиниться до організації українських католицьких журналістів, до збільшення їх авторитету в нашому суспільстві, до міцніших ідеологічних зв'язків між нима та дальшої організації філій АУКП в Канаді по таких осередках, як Вінніпег, Едмонтон, Йорктон, Мондер, Монтреал, Оттава й інші.

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ ПАПИ

Святіший Отець, Папа Іван XXIII виголосив дня 21 грудня 1960 року своє третє Різдвяне Послання. Упродовж трьох днів послання Голови Католицької Церкви надавало Ватиканське радіо в 30 мовах, у тому і в українській.

Святіший Отець, подібно як уже двічі за свого перебування на престолі св. Петра, і цим разом звернув свою увагу на воєнну небезпеку. Звертаючись до володарів та провідників світу, Папа закликав їх, щоб вони "пізнали правду і згідно з правдою діяли".

"Буря, яка шаліє над деякими частинами світу — казав Папа — створює небезпеку не тільки для соціяльного порядку, але — що важливіше — для м'яких та хитких душ."

"Ми звертаємось до тих, що несуть на своїх плечах найвищу відповідальність у прилюдній і соціяльній ділянках та прохаємо їх в ім'я Христа покласти свої руки на серця свої та діяти чесно в цих часах повних небезпек."

У своєму різдвяному, півгодинному Посланню найвищий Архиерей Католицької Церкви присвятив головну увагу питанню правди та правдомовности. Зокрема Папа звернувся з закликом до преси, радія, телевізії, фільмових продуцентів і до тих, що діють на мистецькому відтинку, щоб вони придержувались принципів правди.

"Так сталося, що ми живемо між двома концепціями людського розуміння, як жити разом: По одному боці залишилися ті, що розуміють дійсність та намагаються жити за наказами Бога. По другому боці знайшлися ті, що цю дійсність фальшують, трактують її легко, використовуючи для цього технічні винаходи та людську винахідливість, що стало слідне в останніх часах і очевидне досьогодні."

"Зустрівшись віч-на-віч із цим почвірним ідеалом думання, шанування, говорення та діяння в ім'я того, що правдиве, та приглянувшись до щоденного видовища відкритої чи замаскованої зради цього ідеалу, наше серце не може оминути болю, а наш голос заломлюється".

Папа в цьому посланні ні разу не згадав комунізму чи масонів, та нема ніякого сумніву, його Найвищий Архиерей Католицької Церкви мав на думці, коли сказав, що, не зважаючи на "галасливі чи лукаві голоси насильників, ми переконані, що з Христом напевно діб'ємося духової перемоги".

Папа ствердив, що часи, в яких живемо — тяжкі, але "з минулої історії ми знаємо, що були ще гірші".

Святіший Отець звернувся далі з закликом до малих і великих народів світу рішитися на об'єднане зусилля в ім'я миру та правди. Маючи на думці провідників світу в ділянках державній, громадській а також виховників батьків, учителів і "всіх, що працюють умово, фізично чи своїй серцем", і всіх, що творять прилюдну опінію, — преса, радіо, телевізія, фільмові продуценти, мистці й ті, що влаштовують різного роду виставки, щоб вони пам'ятали на свою велику відповідальність та "не забували про правду". Всіх їх Папа взивав не фальшувати правди. "Зречіться напрямних, які розпорошують бакцилі, що збезчещують любов, розбивають родини, насміхаються над релігією, підміновують основи соціяльного порядку. Навчіться, як будувати зі скромною завзятістю підвалини для кращих життєвих умовин, для кращих, справедливих та безпечних часів".

Святіший Отець Папа Іван XXIII закінчив своє Різдвяне Послання закликом, щоб Його слухачі знову звернулися думками до Вифлеєму, до Христового Рождества, до народин Божого Сина.

"Тишина цієї Святої Ночі і призадума над цією мирною сценою, незвичайно вимовні. Звернім свої очі і наші кроки до Вифлеєму, до Невинного Дитяти, вітаючи Його відкритими серцями".

РІЗДВО У СВІТІ

Коло 6.000 паломників з усіх країн світу, у тому числі християнські араби з Ізраїлю, прибули до містечка Вифлеєму взяти участь у традиційній щорічній Різдвяній Утрені, відправленій опівночі в церковці, що її імператор Констянтин збудував у 4-му сторіччі на тому місці, де за переказами народився Христос. Величава процесія йшла з Єрусалиму під проводом тамошнього католицького патріярха з участю всього акредитованого в Ізраїлі дипломатичного корпусу почерез кордон до Вифлеєму. Протестанти, й лютерани зібралися великою масою на т. зв. Пастирському полі й співали колядок та релігійних пісень. Йорданські власті не робили в цьому році перешкод паломникам.

Папа Іван XXIII, який має 79-ий рік життя, виголосив своє Різдвяне звернення в минулий четвер до срібного мікрофону італійською мовою, дзвінким і чистим голосом. Газетні коментарі звернули увагу на дуже добрий стан здоров'я Папи.

У Римі відбулися традиційні Різдвяні врочистості. Папа Іван XXIII прийняв офіційні бажання від Колегії кардиналів, після чого взяв участь у Різдвяній Утрені опівночі в соборі св. Петра. Він благословив на різних мовах, м. ін. сказав "Христос раждается".

Багато християнських володарів видали святочні Різдвяні звернення, між ними англійська королева Єлисавета й західньо-німецький канцлер Аденавер. Королева Єлисавета закликала народи Британського Коммонвелту до більшої єдности у співпраці для спільного добра, при чому офіційно заповіла свою подорож в початкових місяцях 1961 р. до Індії і Пакістану, а згодом до Гани, Сієрра Леоне і Гамбії. Конрад Аденавер, який у січні 1961 року скінчить 84 роки життя, заявив у своєму зверненні, що — чесно кажучи — не може твердити, що світ у минулому році наблизився до миру. Він закликав усіх земляків-християн у краю й за кордоном до роздумувань під час Різдва, "яке значення мають для нас мир і воля, і як комуністичний атеїзм намагається їх знищити."

Натомість із нагоди Різдвяних свят президент Айзенгавер у Різдвяному звершенні закликав американців до расової і релігійної толеранції. Президент казав: "Різдво спонукує нас перевірити щирість нашої відданости тим ідеалам, які так гарно голосить християнська етика. Воно веде нас до самоперевірки". Айзенгавер заявив, що всі американці є вдячні Богові за ті всі матеріяльні вигоди, якими вони користуються, бо "ми є дуже горді на те становище, яке займає наша країна між народами світу".

СВЯТІШИЙ ОТЕЦЬ ДЯКУЄ ВПРЕОСВ. КИР ІВАНОВІ БУЧКОВІ ЗА ТОРЖЕСТВЕННУ ЛІТУРГІЮ В СОБОРІ СВ. ПЕТРА

Архиерейська свята Літургія, відправлена в нашому українському обряді при ласкавій співучасті Святішого Отця, в Соборі святого Петра в неділю 13 листопада м. р., відбилася гримким відгомоном по цілому світі. Могутні радієві хвилі Ватиканського Радія занесли наш милозвучний літургічний спів у найдальші кінці світу. Сподіємося, що дістались і до нашої любої Батьківщини України, бодай до деяких наших українських хат. Ватиканський щоденник "Оссерваторе Романо" присвятив нашій відправі гарні статті, а тисячі вірних християн не тільки римлян, але й паломників, що прийшли до Риму з різних країн світу, винесли з Собору святого Петра незабутні враження. На адресу ВПреосв. Кир Івана Бучка вплинуло від високих церковних та світських Достойників дуже багато письмових і усних подяк за прегарну відправу та висловів подиву і признання, а при тому й найсердечніших побажань для нашої української Церкви і для нашого народу.

Та з усіх письм і висловів побажань найцінніші і найміліші, це вислови подяки самого Христового Намісника — Святішого Отця Папи Івана XXIII. Вселенський Архиерей ще того самого дня 13 листопада зволив виявити свою батьківську вдячність для ВПреосв. Владики Кир Івана як Головного Служителя святої Архиерейської Літургії, пересилаючи йому свою цінну світлину з власноручним підписом і з особливішим Апостольським Благословенням.

ГУБЕРНАТОР МАНІТОБИ У НАШОГО МИТРОПОЛИТА

З нагоди Нового Року з офіційною візитою прийшов до нашого Митрополита Кир Максима, губернатор Манітоби, Дост. А. Й. Вилис у товаристві ад'ютанта. Це вперше, що губернатор прийшов з новорічними побажаннями до нашого Владики. Він виявив охоту бути на Службі Божій у нашій церкві, щоб люди побачили, що він є віруючою людиною.

З новорічними побажаннями були в Митрополичій палаті представники релігійних і національних українських організацій. Почесну сторожу в палаті тримали українські Лицарі Колюмба, а чайком угощали членки Клюбу Професіоналісток (відділ ЛУКЖ).

ЮВІЛЕЙ О. МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА І КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ КАНАДИ

У днях 1-3-го липня ц. р. в місті Саскатуні, Саск., відбудеться черговий Конгрес Українців Католиків Канади та Конвенції головних орга-

нізацій Католицької Акції: Братства Українців Католиків (БУК), Ліги Українських Католицьких Жінок (ЛУКЖ) і Українського Католицького Юнацтва (УКЮ). Цей Конґрес буде йти під гаслом Великого Ювілею, 150-річчя з дня народин Пробудителя Галицької Землі, о. Маркіяна Шашкевича. Для всіх українців, о. Маркіян Шашкевич має велике значення. Він перший заговорив рідною, живою мовою з проповідальниці, він перший почав писати українською мовою, він пробудив нарід зі сну, понижения й поневолення. Він показав, що української мови ми не сміємо стидатися, але її любити, шанувати, нею говорити й писати. Для нас у Канаді, о. Маркіян Шашкевич повинен бути дороговказом, бо багато з нас пішло вже на манівці. Свою мову такі забули, її відцуралися, а багато з них навіть стидаються свого походження і свого прізвища. Отець Маркіян Шашкевич має стати теж і Пробудителем українців Канади.

Конґрес Українців Католиків Канади має нам пригадати те, що також на нас тяжить велика відповідальність. Наші організації маємо оживити і скріпити так, щоб як у минулому так і в майбутньому, українці католики відограли провідну ролю в загальному релігійному і національному житті тут у Канаді.

НАВЕРНЕННЯ ПРАВОСЛАВНОГО СВЯЩЕНИКА

Отець Дам'ян Товстюк, православний священик, родом із Буковини, де покінчив середні й теологічні студії в Чернівцях. Отець Товстюк, свідомий українець і добрий проповідник, постановив з'єднатися з нашою Українською Католицькою Церквою, однак не хотів підчинитися польській латинській ерархії в Польщі, де донедавна ще перебував.

У справі свого прийняття на лоно Української Католицької Церкви о. Дам'ян робив усильні старання, які увінчались успіхом. Отець Товстюк з родиною (жінкою, дочкою і двома синами) виїхав до Парижа в половині листопада 1960 р. і дня 21. XI. зложив ісповідання віри на руки о. Ван де Мале, а оо. Левенець і Яцків були при цім торжестві як свідки. Отця Товстюка призначено на українсько-католицьку парохію в Рубе, у півн. Франції, на пограниччі Бельгії.

о. Д. П. ЧСВВ

В ПЕРЕМИШЛІ ПОМЕР О. КАН. С. КРУПА

Із Польщі наспіла вістка, що 17 листопада 1960 р. помер у Перемишлі о. каноник Сильвестер Крупа. Величавий похорон відбувся в свято св. Архистр. Михаїла під проводом п'ятьох наших священиків і численних латинських. Великий здвиг вірних із Перемишля й цілого повіту з великим жалем прощав свого доброго й ревного душпастиря.

Від Різдвяних свят о. Сильвестер тяжко хворував на шлунок. По рентгенівському пересвітленні лікар заявив, що одинокий вихід — це операція та радив, щоб якнайскорше піддатись операції, бо організм о. Сильвестра ще в "добрій формі". Дуже тяжка операція рака, яка тривала чотири години, відбулась у шпиталі в Варшаві 2 травня 1960 р. і пішла добре. По чотирьох тижнях о. Сильвестер вернувся до Перемишля дуже ослаблений та вже не прийшов до сил. При кінці жовтня долучилася нова комплікація — запалення легенів. Лікар приписав застрики пеніциліни і по кількох днях гарячка уступила, однак о. Сильвестер був страшно ослаблений і дня 17 листопада закінчив своє трудяще життя в 68 році життя.

Смерть о. С. Крупи — це велика втрата для вірних нашої Церкви в Перемишлі. Не легко буде заступити такого солідного душпастиря і світлого провідника. Понад три роки приїжджав о. Крупа з духовною поміччю о. М. Рівецькому в урочисті свята до славної Марійської каплиці в Хшанові, на півночі в Білостоцькому воєвідстві, з далекого Перемишля, віддаленого 700 км., і велику духовну прислугу зробив нашим виселенцям. Як відомо о. Рівецький від початку виселення правив у Хшанові в нашому обряді і з далеких сторін приїжджали вірні, діставати душпастирську обслугу.

Отець Крупа по одержанні позволення в січні 1957 р. почав відправляти спершу в церкві на перемиському передмісті Болоння, а пізніше у відступленому костелі Пресв. Серця Христового в Перемишлі. Автор того допису був шкільним товаришем Покійного і хоче оцим дописом віддати йому останню прислугу та поручити його душу молитвам вірних.

о. Д. Попович, ЧСВВ

ДВІ УКРАЇНКИ, МАТИ І ДОЧКА, ВПАЛИ ЖЕРТВОЮ ПОЖЕЖІ В НЬЮ-ЙОРКУ

У Бруклині, 2 січня ц. р. впали жертвою пожежі Євгенія Попик та її дочка Віра. Вогонь почався в їхньому мешканні від електричних проводів різдвяної ялинки, яку вони прибирали на українські свята. Коли вогонь охопив ялинку, на оклики дружини і доні вбіг у кімнату Михайло Попик і старався погасити, здавалось, малий вогонь палаючої ялинки. Від ялинки загорілася долівка та стіни і за дві хвилини вся кімната була у вогні. Палаюча ялинка і двері замкнули усім трьом вихід з кімнати, з одиноким виходом другими дверми, які однак мабуть від горячі не далися відчинити В останній хвилині М. Попик закликав дружину та дочку рятуватися вікном, що він його вибив і крізь нього перший вискочив, чекаючи даремно на них внизу під вікном. Його спроби дістатись знову до середини через це вікно, ударемнив вогонь. Пожежна сторожа, яка наспіла за п'ять хвилин, вже тільки могла добути спалені тіла Євгенії та Віри Попик і дати першу поміч попеченому та пораненому їх мужеві і батькові. Тіло матері, яка відома була із запопадливости над дітьми, найдено наверху тіла дочки, яку вона, мабуть, старалася прикрити від вогню, чи може погасити на ній вогонь.

ВИЙДЕ НОВА ЕНЦИКЛІКА

Папа Іван XXII прийняв недавно 28 амбасадорів, акредитованих при Ватиканській державі, які висловили йому свої новорічні бажання. Речником дипломатичного корпусу був його декан, амбасадор Австрії Йозеф Кріпп. Папа з свого боку висловив надію, що 1961 рік буде "роком миру, ласки і благословенства". Папа згадав при цій нагоді, що він задумує видати нову енцикліку з нагоди 70-річчя енцикліки Льва XIII "Рерум новарум", яка по нинішній день є основним схопленням соціяльних питань, як їх розуміє Католицька Церква.

ШАШКЕВИЧІВСЬКИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ В ЕВРОПІ

Для відзначення 150-ліття народин Пробудителя Галичини, о. М. Шашкевича, постав за почином Краєвого Об'єднання УХР у Німеччині спеціяльний Комітет. Ділову організацію ювілейних святкувань доручено Крайовому Об'єднанню УХР у Німеччині, який на голову попросив відомого та довголітнього педагога, проф. Степана Шаха. Громадський Комітет, якого функції є насамперед репрезентативні та контрольні, тісно співпрацюватиме із Діловим Комітетом.

Згідно з інтенціею ініціяторів ювілейних святкувань на терені Европи, — Президії УХР, Громадський Комітет у Німеччині матиме Центральне становище для цілої Европи. Екзекутива УХР подбає про фонди для видання відповідної ювілейної книги, яка мала б бути доповненням видання Ювілейного Комітету в ЗДА. Коли у ЗДА мала б вийти книга наукового характеру про життя та творчість о. Шашкевича на тлі доби, тоді видання УХР мало б мати радше популярний характер та служити для практичних святкувань. Плянується, що на зміст Ювілейного популярного видання — крім вичерпної зразкової доповіді — мав би скластися ще вибір творів о. Шашкевича, дібраний під кутом деклямаційного матеріялу на святкові Сходини. Крім цього, мають увійти туди композиції до слів Шашкевича, — давні та спеціяльно написані на ювілей, як теж віршові твори, присвячені Пробудителеві Галичини (також давні й спеціяльно написані). Зацікавлених авторів чи композиторів просимо заздалегідь сконтактуватися з Комітетом, який зацікавлений у тому, щоб зміст Збірника був якнайбагатший.

ПЕРЕКЛАДИ СВ. ПИСЬМА

Ціле Св. Письмо перекладене на 188 різних мов світу. Тільки Новий Заповіт — на 243. А самі Євангелія, окремо від інших святих книг — на 595 мов.

ГОРДОЩІ МОРСЬКОГО КОРПУСУ ПІХОТИ ЗДА

Майор В. Ґ. Климек передав українцеві з Філядельфії, воякові Морського Корпусу Піхоти, Миронові Васюті, золоту медалю та грамоту найкращого стрільця. Грамоту та золоту медалю Мирон Васюта здобув після перемоги в п'ятьох змаганнях (конкуренціях) та зокрема за незвичайні успіхи в стрілянні. Передача медалі та грамоти відбулися у вишкільному таборі Морського Корпусу Піхоти на острові Перрис в Півд. Каролайні 8 грудня 1960.

Мирон Васюта народився 1940 р. в Україні у селі Глибівка, одноріччим хлопцем почав мандрівку по світі із своїми батьками та 7 братами, опинився в ДП-таборі в Німеччині і в 1951 р. прибув до ЗДА. Після короткого перебування в Балтимор, Мд., родина Васютів перенеслася до Філядельфії, де молодий Мирон ходив до Центральної Середньої Школи, закінчивши її ступнем Бачелор оф Артс.

Працю почав він у Молочних Лабораторіях Філядельфії, працюючи в відділі бактеріології. У червні 1960 р. він зголосився до Морського Корпусу і там на острові Перрис почав свій вишкіл, швидко вибиваючися на перше місце.

ІНДІЯНКА СТАНЕ СВЯТОЮ

Католики Північної Америки сподіваються, що невдовзі буде проголошена святою індіянка з північно-американського континенту, Катері Текаквіта. Постулятором беатифікації Катері є о. Карло Мічечінелі. Папа Пій XII одобрив процес вивищити на престоли Святих цю індіянку, яка своїм чеснотливим життям заслужила на таку гідність. Заходи над справою беатифікації почалися ще в 1939 р. Є надія, що невдовзі будуть доведені до кінця і Катері стане першою індіянкою вивищеною на престоли Святих.

СКУПО З МІСЦЕМ

Інститут Андрія Шептицького в Саскатуні, Канада, нараховує в цьому академічному році 75 студентів. 4 студенти перебувають в Інституті тільки вдень, а вечором сплять у приватних помешканнях, бо в Інституті немає більше місця. З цієї причини в цьому році багатьох студентів до Інституту не прийняли. В інституті відбуваються курси української мови для всіх кляс Гайскулу.

ТРУМАН ЗНОВУ ФАЛЬШУЄ

Колишній президент Гаррі С. Труман сказав у радіовій станції в Чікаґу, що головний командант союзних військ у Кореї генерал Мек Артур дораджував йому скинути на комуністичний Китай і східні терени СССР атомові бомби під час Корейської війни. Генерал Даглес МекАртур заперечив це твердження Трумана, назвавши його "вповні фальшивим", бо війну в Кореї можна було легко виграти без

атомової зброї, коли б Труман був дозволив американським літакам атакувати території поза Кореєю, з яких комуністи атакували Корею. Трумен послухав масонів і відхилкав Мек Артура. Так комуна виграла ½ ставки в Кореї.

ПОМЕР Д-Р АНТІН КНЯЖИНСЬКИЙ

У Філядельфії помер на розрив серця 22 грудня м. р. д-р Антін Княжинський. Покійний походив зі священичої родини і прийшов на світ на Бойківщині (пов. Старий Самбір). Після покінчення середньої школи студіював в університеті українську мову й літературу. Працював учителем у польській гімназії та лівочій семінарії УПТ в Самборі. Своє знання української мови й літератури, як також української традиції та любов до рідного народу вмів він передати своїм учням, що його незвичайно любили й шанували і, як свідомі українці, несли любов до всього, що українське, яку їм защепив покійний, між широкі кола українців.

Друга світова війна застала його в Коломиї, де він, після вступу советських військ, очолював тимчасове українське правління. За якийсь час перейшов жити до Станіслава, де працював в Українському Допомоговому Комітеті.

Під кінець війни виемігрував на захід, де у Відні попався в руки советської поліції, яка його арештувала й вивезла на заслання. Після десяти річного побуту в таборах примусової праці на Сибірі його звільнили й він вернувся до Европи, а звідти переїхав до Філядельфії, де проживав до самого кінця.

Попри свою професійну працю покійний завжди знаходив час і на суспільно-громадську працю. В Самборі був одним з основників музею Бойківщина. У Коломиї й Станіславі також включився в суспільно-громадське життя і був завжди одним із рушіїв всякого доброго почину. Великий прихильник та знавець молоді, покійний мав серед неї багато приятелів.

Покійний полишив по собі теж літературно-наукову спадщину. Ще в Самборі почав він писати великий твір "Дух нації", який вийшов друком щойно в 1959 р. Свої спомини та переживання в советських тюрмах і концентраційних таборах описав він у книгах "В країні неволі" і "На дні СССР". Ідо них ми писали в "Світлі". Черговий твір "Пісня — вияв душі української нації" вже готовий до друку Крім цього писав він багато статтей у різних часописах та журналах на культурні та літературні теми. Покійний був співробітником "Світла", де містив цінні статті.

Хоч советські тюрми та табори підірвали йому здоров'я і хоч тяжко болів він за втратою своєї померлої дружини, проте не заломився. Шукав розради й покріплення в молитві та церкві, до якої залюбки не лиш ходив, але радо служив до Служби Божої, та в своїй публіцистичній праці. В. Й. П.

ІЗРАЇЛЬ ЗАПЕРЕЧУЄ...

Ізраїльські чинники заперечили, наче б в Ізраїлі приготовлювано продукцію атомової зброї. За західними газетами, американські обсерватори в Ізраїлі звернули увагу на постання на пустині Негев великих будівель, що їх ізраїльські чинники пояснювали, як ніби будову нової текстильної фабрики. Насправді, як швидко виявилось, це був будинок для атомового реактора, продукуючого плутоній, потріб. ний для виробу атомової зброї. Тоді ізраїльські й французькі чинники признали, що з допомогою Франції здвигнено там атомовий реактор, але ніби виключно для наукових та мирних цілей. Франція де Голя, в якої уряді сидить багато жидів, оточує спеціяльною опікою Ізраїля, наче рідну дитину.

Є І ТАКІ ПРОТЕСТАНТИ

Д-р Ґ. Ліндбек, протестантський професор, на зібранні Екуменічного Інституту в Толідо, Огайо, що є спонзорований лютеранською конгрегацією св. Павла, ствердив, що навчання св. Томи з Аквіну є мостом між католицизмом і протестантизмом, а протестантське відношення до науки св. Томи повинно бути приязне. Коли б хтось спитав — заявив Ліндбек — чи, беручи історично, є якась друга філософічно-теологічна система, що була б більш християнською, ніж наука св. Томи, належало б відповісти, що "ні", принаймні для більшости протестантів, які опираються на реформації. Він заявив у дальшій своїй промові, що закиди найновіших протестантських теологів відносно томізму відносяться більше до науки учнів св. Томи ніж до їх учителя.

ГАННОВЕРЦІ ВІДГУКНІТЬСЯ!

Я, колишній душпастир табору ім. Лисенка в Ганновер і англійській зоні Німеччини — о. Семен Ізик — хочу видати друком свої спомини "СМІХ КРІЗЬ СЛЬОЗИ". У цих споминах описую побут на Лемківщині (1939-43 рр.), побут у тюрмі й кацетах Грос Розен, Дора, Берген-Бельзен. Довше спинюся над побутом на скитальщині, зокрема в місті Ганновері. Книжка буде мати понад 300 сторінок, частинно друкувалася вже як підвал у "Пості". Ціна буде $2.00. Хто з моїх знайомих хотів би книжку замовити, дуже прохаю прислати гроші наперед, бо я не маю фондів на видання цих споминів. Може хто бажає в цій справі до мене написати, чи доповнити своїми завважами. А може б ми, Ганноверці, колись зробили свій З'їзд?!

Листи разом із грішми прохаю слати на адресу:

REV. SEMEN IZYK
418 Aberdeen Avenue, Winnipeg 4, Manitoba, Canada

Назар Зашкевич

НА ОКОПАХ ЧЕРВОНОЇ РУСИ

I

Багацько восточних редакторів як от із "Нових Днів", "Українського Прометея" й под. випомінають галичанам ("галичмонам", як називає їх ред. Волиняк із "Нових Днів") їх буцім то зарозумілість та охоту створити якусь окрему "галицьку націю". Так ясно, як ми це тут назвали, вони не пишуть. Але йде нашіптувана пропаганда в такому саме дусі. У своїм повороті до "прогресивної" України, а властиво до Малоросії (где всьо абільєм дімет), вони загаюються аж так далеко, що нпр. бій на Маківці представляють як "трагедію українського народу" ("Український Прометей"). А б'ють їм до такту в такій холомийці деякі галичани. Нпр. один із державно-творчих редакторів, галичанин, писав із нагоди листопадових роковин, що ми не повинні їх святкувати, бо воно, ніби, нарушує соборність... А знов один галицький автор, Любомирський, у своїй скандально-порнографічній повісті про УПА, виразно пише, що все важне роблять для України люди з-за Дніпра, а галичани в УПА не повинні властиво грати поважної ролі...

Така скромність галичан смішна й непотрібна. Бо скрізь у великих націях-державах підкреслюється т. зв. регіональний патріотизм як чинник досконалення й розвитку поодиноких частин нації, очевидно в розумних межах. Бувши на еміграції в Німеччині, Австрії, Італії, Франції, а тепер у Новому Світі, мали ми часто нагоду бачити такий регіональний патріотизм, нпр. тирольців чи баварців і і. А проте ніхто з розумних німців чи інших націй не бере такого регіонального патріотизму за зле отим національним племенам, навпаки, вважає його за збагачення вартощів цілої своєї нації. Бо розумні старі нації Заходу не набралися ще, Богу дякувати, отого московського об'єдинительного варварства, якому дуже сприяє новочасне марксівське вимішування й нівелювання націй в один "советський народ".

У 1961 р. будемо обходити століття від смерти Т. Шевченка і 150-річчя від народин пробудителя Галичини о. М. Шашкевича. Про Шевченка вже всі пишуть, а про о. Шашкевича ані ні... То й, гадаю, не від речі буде застановитися нам у цей пам'ятний рік над ролею промовчуваної неслушно Галичини, "Червоної Руси".

У будові Української Державности та Нації роля Галичини така велика й важна, що затирати її, в ім'я якоїсь ніби соборности, це значить свідомо чи несвідомо затирати державні й національні прикмети Української Нації. Це значить саме зрікатися галичанам такої важної ролі, як її мала Австрія в "Римській Державі Німецької Нації" до 1806 р., коли то державно-творча Австрія зреклася своєї ролі в німецькій нації і так помалу докотилася до ролі маленької державки з постійним тяготінням до злиття з Німеччиною.

Щоб не говорити на вітер, пригляньмося ролі Галичини в нашій історії і традиції. Галичина, а властиво Червона Русь, як її давніше називали, має свою окремішню, мало не тисячлітню історію й традицію. Історію Червоної Руси можна поділити на 6 періодів: 1) період державної незалежности, від десятого до половини чотирнадцятого сторіччя; 2) період приналежности до Польщі, від половини чотирнадцятого до половини вісімнадцятого сторіччя; 3) період приналежности до Австрії, від половини вісімнадцятого сторіччя до 1918 року; 4) другий період державної незалежности від 1918-1919 рр.; 5) другий період поневолення Польщею, від 1919-1939 рр.; 6) перше поневолення Галичини большевицьким окупантом, яке триває — з малою гітлерівською павзою — з 1939 року по-сьогодні. З розгляду отих періодів бачимо, що Червона Русь (поняття дещо ширше від Галичини) була чотири й пів століття незалежною державою, чотири й пів століття належала до Польщі та півтора сторіччя до Австрії.

Найстарший період історії Червоної Руси це період її державної незалежности. Зразу Червона Русь входила в склад старої Руської Держави, яка під проводом Києва об'єднувала в своїх межах усі руські землі й племена. Руська Держава була в часі свого найбільшого розвитку (нпр. за Ярослава Мудрого) великою імперією, яка своїм засягом ішла від Чорного аж по Східнє Море, з Естонією включно. Ідеологія цієї держави була імперіяльна і її потім переняла та з успіхом наслідувала Москва-Росія.

Вже з двадцятого сторіччя Червона Русь вийшла зі складу тієї загальноруської держави і так *перша з усіх чисто-українських земель створила чистоплемінно-українську державну організацію*. Ця перша *чистобукраїнська держава* це Галицько-Волинська Держава XIII-XIV століть. Ось *тут початок українського сепаратизму*, що його так добре бачать Москалі, а не хочуть бачити навіть деякі галичмони.

Значення Галицько-Волинської Держави XIII-XIV стол. в історії Української Нації величезне. Це ж бо була перша *чисто-українська держава*, яка в часах своєї найбільшої могутности *обіймала дев'ять десятих* заселених просторів *України*, з Києвом включно! Відірвавшися від схаотизованої міжусобицями загально-руської держави із центром у Києві, Галицько-Волинська Держава з одного боку *спинила творення загально-руської індивідуальности* (з імперіяльною ідеологією), а з другого боку дала змогу чисто-українським племенам *творити* свою власну *чисто-українську індивідуальність* (з національною ідеологією). А творилася *українська національна індивідуальність* перш за все на Червоній Русі, як синтеза злиття культурних складників загально-руських з одного, і західніх із другого боку. Бо Галицько-Волинська Держава була найближча до Заходу Европи і тим же найбільш виставлена на діяння західньо-европейської культури й ідеоло-

гії. Тому наш славний історик, проф. Степан Томашівський, у своїй "Українській Історії" пише, що без Галицько-Волинської Держави XIII-XIV стол. годі було б собі хоч би тільки подумати сучасну нам національно-політичну й культурну, а почасти й мовну самостійність України серед слов'ян.

У половині XIV століття Галицько-Волинська Держава перестала існувати. Червона Русь перейшла насиллям під Польщу, перейшла по довголітніх боях. Але свою визначну ролю в історії України вона заховала й надальше.

II

Українське культурно-національне відродження XVI століття відбулося головно ж на Червоній Русі. Там зародилася й розвинула бурхлива організація братств, яка відіграла визначну, хоч не завжди позитивну ролю в нашій історії. На Червоній Русі зародилося вище українське шкільництво. Тут мало свій початок українське друкарство: перша в Україні друкарня постає у Львові, де 1574 р. виходить перша книжка на українських землях. Червона Русь дає Україні XVI стол. найвизначніших українських письменників-учених того часу. Також у XVII стол. маємо там ряд фактів, які свідчать про велику ролю Червоної Руси в житті тодішньої України. Так напр. на самому початку XVII стол. уроженець Червоної Руси, Єлисей Плетенецький, основував першу друкарню в Києві, а привіз її туди з Червоної Руси. Звідтам походив теж перший ректор школи Богоявленського Братства в Києві, пізніший митрополит Йов Борецький; дальше з Червоної Руси вийшли визначні діячі науки й Церкви: Касян Сакович, Ісая Копинський і б. і. Вихованцем Львова був митрополит Петро Могила, один із найбільш визначних мужів православної Церкви й автор пляну про окремий патріярхат у Києві. Скристалізувавши свого духа в Галичині, Петро Могила ввесь час старався наблизити розвиток Київської України до зразків Заходу.

Не меншу ролю відіграла Червона Русь також і в інших ділянках історії України, напр. військово-політичній. Досить згадати, що напр. властивим організатором козаччини був уроженець Галичини, гетьман Петро Конашевич Сагайдачний, той самий, що вперше з українським козацьким військом *пішов походом на Москву*. Вихованцем, а правдоподібно й уродженцем Галичини, був також найбільший гетьман України — Богдан Хмельницький — та велике число його полковників. Тут треба ще згадати про живий відгомін, який Хмельниччина знайшла саме на Червоній Русі: про те ширше в працях С. Томашівського, І. Кревецького, В. Герасимчука й і.

Не диво, що визначний український учений-історик Теофіл Коструба у своєму "Нарисі історії України" (написаному 1942 р.) називає, всупереч дотеперішнім назвам, добу 1340-1648 рр. добою "галицько-волинською". Пише він про неї таке: "Цю добу називають звичайно литовсько-польською, бо тоді політично Україна залежала від Литви й Польщі. Але це окреслення по-перше не точне, бо поза литовськими й польськими володіннями окремі частини української території оставали під владою Золотої Орди, то Мадярщини, то врешті Москви, — не кажучи вже про Молдавію. Але це окреслення ще й із того боку невідповідне, що воно не характеризує якоїсь окремої доби в історії української *нації*, а тільки окреслює її політичне відношення до сусідів. Тому в хронологічному окресленні тієї "литовсько-польської доби" маємо вагання: чи починати її з 1340 р., чи з 1349, чи навіть із 1380-тих рр., — а також не знати, коли її кінчити, щоби почати нову "козацьку добу": чи 1569 р., чи якимсь іншим роком. Коли ж поглянемо на часи після упадку Галицько-Волинської Держави, з погляду життя українського народу і його долі (не тільки політичної!), то побачимо передовсім дуже яскраву культурно-історичну переміну. Коли в княжій добі Україна під культурним оглядом лежала в сфері середземноморської культури, репрезентованої тоді Візантією, а середньо-європейські впливи (їх можна б окреслити як впливи римської провінціяльної культури з сильною домішкою варварських елементів) були доволі слабі, то тепер у зіткненні з носіями середньо-європейської культури, головно поляками, українці, після деякого культурного *летаргу*, досить поспішно й основно присвоюють собі якраз цю культуру, тобто входять у сферу середньо-європейської культури. Можемо тут розрізнити два періоди: 1) від XIV до м. б. половини XV століть, коли український нарід іще не зовсім прочуняв після втрати княжої державности і не з'ясував собі вповні нової небезпеки й засобів боротьби з нею, та 2) друга половина XVI і перша половина XVII століть, період надзвичайної української активности і навіть сильної культурної боротьби зі західнім наступом, але вже цілком західніми методами. В першому періоді цієї доби дуже символічною є доля київської св. Софії: вона помалу валиться, майже ніким не піддержувана, так що в кінці XVI стол. уявляє собою жахливий вид: на стінах катедри росли дерева, а в її майже поруйнованому нутрі блукали звірі. У тому ж часі майже основно повалилися пам'ятки архітектури княжої доби по столицях князів. Такий Галич

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave.—Tel.: LE 5-7445

занепав так основно, що згубилася навіть традиція його первісного положення; що вже й казати про те, що самі мешканці Галича не вміли вказати місця Осмомислової катедри... Щойно в останнім столітті тієї доби цілком нові сили, себто міщанство й козацтво, спомагані доволі слабо останками старої аристократії (як от Острозькі) і шляхти (Сагайдачний), а також українська уніятська єрархія — видвигають клич оборони національного стану посідання і починають шукати своєї національної традиції у княжій добі. Відновлення повалених київських храмів Петром Могилою, націоналізація козаччини через вписання Запорозького Війська до Київського Богоявленського Братства з одного боку, а нав'язання до традиції Флорентійської Унії й християнства часів св. Володимира та постання нової історіографії з другого боку, як також заведення західньої культури як серед уніятів, так і в могилянському православ'ю, — завершили величезний перелім в українському житті. *В цій добі Україна стала тим, чим вона є досі*, не зважаючи на всі пізніші насильні спроби стерти її національне обличчя: вона *стала нацією середньо-європейської культури*, чи, як звичайно кажуть, західньої культури. Основну ролю відіграли тут землі Галицько-Волинської Держави, що самі перейшли величезний розвоєвий процес і витягнули руку по східні землі, які й націоналізували. Отже стався процес відворотний, як у попередній добі: коли тоді (в попередній добі) Київ приєднав західні землі і надав їм руську династію й руську культуру, то тепер західні землі зверталі цей депозит Києву і східнім землям, переформувавши його, згідно з вимогами історичного моменту. Тому з погляду української культурно-національної еволюції хіба найкраще назвати цю добу волинсько-галицькою. Українська нація виявила в цій добі величезну життєздатність і здібність, оформила виразно свою фізіономію, так, що *не позбавлений слушности погляд про властиве сформування української нації (саме) в тій добі;* ми сказали б для ясности — сформування її засадничих культурно-історичних рис, із якими вона вже й буде виступати в дальшій історії".

Т. Коструба не стоїть тут із цим своїм поглядом відокремлено. Ми згадували вже раніше погляди проф. С. Томашівського, на гадку якого Галицько-Волинська Держава це теж початок чисто *української нації*, окремої від загальноруського пня. Інший учений, проф. д-р Омелян Пріцак ("Шляхи української незалежности на протязі історії", "Стежі" 1947, чч. 5-6) пише про Галицько-Волинську Державу таке: "XIII-XV століття в Європі це часи поставання нового типу держав. Створена геніяльним, на жаль завчасно загинулим, Романом II Великим (Мстиславовичем) держава "Регнум (Дукатус) Руссіе", називана звичайно "Галицько-Волинською" (хоч радніше повинна би бути називана "Галицько-Володимирською") почала свій перехід із старого типу примітивної, династичної держави, якою була ще Київська Держава, на шлях пізньо-середньовічної *національної держави*, що стала підвалиною для модерних европейських держав-націй.

"Королівська корона Данила, впровадження державної канцелярії, веденої латинською мовою (себто мовою, що була панівною в тодішньому державному й дипломатичному світі), титули володарів: "З Божої ласки" ("Екс доно Деі", "Деі грація"), врешті, що найважніше: вживання володарями в своїх титулах національної назви "Русь" ("Сіґіллюм домині Георгії регіс Руссіе", або "Деі граціє дуціс тотіюс терре Руссіе", "Екс доно Деі натус дукс ет домінус Руссіе") — дотепер бо князі титулувалися залежно від посіданої землі, напр. Київський, Галицький, Суздальський і т. п.) князь — ось етапи цього формування.

"Та в тому ж часі на північно-східніх землях організувався другий політичний центр Руси: Володимирсько-Суздальське Князівство, центр із якого постала пізніша Московія. З тих чи інших причин дійшло це князівство до чималого багатства, отже хитрий митрополит "всея Руси", грек, перенінив поруйнований Київ на процвітаючий Володимир над Клязмою. Доки митрополія "всея Руси" мала свій осідок у невтральному Києві, доти справа поділу тієї східньо-европейської митрополії відповідно до нових національностевих обставин не була нагальною. Але з хвилиною, коли київський митрополит опинився під покровом північно-східнього руського князя (а що це означає в православній церкві покров князя, це відома справа), — імперативом галицько-волинських державних інтересів стало питання окремої митрополії.

"Але зреалізувати цей постулят не було легко. Візантійські церковні кола не бажали собі поділу митрополії "всея Руси", що була своїм об'ємом далеко простіша від території всього патріярхату, а то й лакомим куском, про який мріяв не один із достойників патріярхату. Крім того даний північно-східньо-руський князь (суздальський, володимирський, чи пізніший московський), розуміючи, яке виключне становище на Русі надавав його столиці факт резидування в ній київського митрополита — докладав у Царгороді всіх зусиль, щоб тільки залишити надалі цей стан. Але вже з 1303 візантійського року, значить 1302-1303 нашого числення, царгородські церковні аннали нотують, що після довгих і

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гусляниу, різнопроцентову сметанку, квасиу сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST

телефон RO 7-1728.

дуже утяжливих пертрактацій удалося галицько-волинським князям добитися створення окремої митрополії в Галичі. Нова митрополія, заснована на основі грамот цісаря Андроніка й патріярха Атанасія, дістала 81-ше місце у ряді митрополій царгородського патріярхату (десять місць нижче від київської митрополії) та офіційну назву "Мікра Росія" (Мала Русь).

"Виборення окремої митрополії "Малої Руси" — це велика політичної ваги подія, що *заманіфестувала суверенність тодішнього нашого духовного життя*".

1772 року Червона Русь перейшла до Австрії. Перейняла її Австрія титулом прав Угорщини до давньої Галицько-Володимирської Держави, тому й назвала ново-прилучені землі "Королівство Галичини й Володимирії".

Правда, в Галицько-Володимирському Королівстві XVIII-XX століть політичним господарем був хтось інший, а не галицькі українці, проте це Королівство було всетаки нав'язанням до давньої державности нашої: галицької, української. Що ця державно-українська традиція постійно в Галичині переховувалася, про те свідчить маніфест Головної Руської Ради: "Ми, Русини Галицькі, належимо до великого руського народу, котрий одним говорить язиком і 15 мільйонів виносить... Той народ бил колись самодільний, рівнался в славі наймогутнішим народам Европи, мал свой письменний язик, свої власні устави, своїх власних князів, одним словом бил в добром бытью, заможним і сильним".

"Це слова маніфесту Головної Руської Ради, що пролунали саме у Львові, столиці Галичини, дня 2 травня 1848 року. *Був це знову перший у новочасній історій нашого народу самовизначальний акт, а автором його були сини Червоної Руси.* І подібно, як сто літ пізніше, так і в 1848 р. оті творці нового самостійництва України, родом галичани, виразно зазначували в своїм маніфесті приналежність до "великого руського народу", отже були в повнім цього слова значенні українськими соборниками! Які ж і досьогодні актуальні дальші слова цього маніфесту:

"...Встаньте! але не до зради і незгоди! Но двигнімся разом, щоби разом піднести народность нашу... Будьмо тим, чим можем і повинносьмо: Будьмо народом!"

Володар Буженко

ІВАН СУЛИМА

(Історична повість)

II.

Сонце вже добре підбилося на небі, як козаки почали сніданок. По чайці пронісся запах свіжої баранини і прикро запрошував братись до наїдки. А козаки добре зголодніли. Раненько, ще як був присмерк, годі було розводити на чайці вогонь, бо видко буде і могли б себе запорожці зрадити та, замість баранини, покушати турецьких галушок із котроїнебудь султанської галери. Але тепер уже все було готове, лише бери та їдж. Гармаш Пилип, колись перший кухар замку Вишневецьких, роздавав із справді дворською грацією великі кусні м'яса. Та ще й приговорював, аж запорожці за боки бралися від реготу.

— Ясновельможному панові каштелянові, нашому чайковому отаманові, перше дання — прошу ласкаво прийняти від найнижчого слуги й підніжка вашої милости високої, Пилипа Гармаша! — почав свої запросини Пилип, подаючи перший кусень отаманові Іванові Сулимі.

Сулима добре знав Пилипа та й сам був вихований у панському середовищі, то й зі свого боку вмів виявити свої чемності для кухаря.

— Сердечно дякуємо нашому вельце заслуженому служонцому, панові Пилипові Гармашеві, зі славного міста Белза, в руській землі нарожденному — відповів отаман.

Подібним ділом-прикраскою підносив кухар кожному козакові кусень баранини та приправляв її панським куртуазійним перцем.

Коли вже породавав і козаки взялися до сніданкової праці, тоді обізвався вусань: — От, Богу дякувати, баранина гарна! Смакує. Я все кажу, що козак і на морю не пропаде. Ми, козаки, діти Матері Божої... Хай Їй буде честь за все!

— А ясно, без Божої волі нам і волос з голови не впаде! — додав, обтираючи свої уста, осаул Стерня.

— Ну, ну, не кажіть гоц, доки не проскочили — відізвався з кутка чайки задуманий козак.

— Та ми не кажемо,—вусань—але гадаю, що наш Пилип, коли б і самому падишахові баранини подав, то б і той не відмовив!... Тому нам ніде страху нема. Я сам подивився б на оту турецьку цяцю, того їхнього падишаха з ясними очима!

— Ой, козаче, хоч старий, але розуму мало! Коби ти хоч часом не вимовив у лиху годину — не то з докором, не то з острахом промовив задуманий козак.

— Нема зла, що на добре не вийшло б — відгризся накінець старий вусань.

По сніданку, подякувавши Богові, козаки взялися за весла й наставили вітрило. Вітер віяв рівномірно з півдня. Було тепло й свіжо. Отаман приказав стерникові брати на північний схід. Щоб просто на Кафу або Очаків не напоротись.

А сам ходив по чердакові та міркував собі щось: пляни укладав, щоб тих людей, яких поручила йому січова команда, привести здобрових і цілих назад в Україну.

Сонце було вже добре з обіду. Козаки трохи спочивали, трохи помагали вітрилу пхати чайку вперед. Осаул Василь Довбня поліз на щоглу поправити поперечку та ліпше її прикріпити.

— Ану, подивлюся чи далеко видно з того корабельного стовпа? — подумав і оглянувся довкола себе. Якось невигідно було дивитись у перед судна, то поглянув за чайку, на ту борозну, що по собі вона її лишала на козацькому завзятому морі. Поглянув — і отетерів: за ними їхала галера, турецька, воєнна!

Інший би зараз сказав: Пропали, але осаул Василь такої поганої привички не мав. Скоро злізаючи зі щогли, він уже думав над виходом із дурної справи. Отаман зразу пізнав, що Василь чогось заклопотаний.

— Що там? Галера може?

— Так, велика, воєнна, просто на нас жене, позаду.

— Що ж ти гадаєш, Василю, робити? Певне не втечемо. — І Сулима чисив, що молодий козак, колишній піярський учень і великий завзятець у бої, зараз таки скаже: Готуймось оловом невірів зустрічати...

— Пане отамане, я гадаю, що тут одинокий рятунок: хитрощі!

— Кажи які? Так скоро продумав? Так легко турка, гадаєш, задурити?!

— Не кажу, що скоро й легко, але дозвольте виложити мій плян. Він простий і не мій, але колись я його прочитав і він певне нам послужить. І то плян до виконання з чистим сумлінням. Без жадного фальшу!

— Кажи, бо галера вже нас певне завважила!

— Ні, хоч завважила, але з віддалі трудно пізнати, куди ми пливемо. Отже найперше раджу завертати і плисти проти неї, хоч у відповідній віддалі.

Сулима недовірливо похитав головою, але подумавши трохи, поручив стерникові завертати.

— А тепер, пане отамане, треба чимдуж сховати гармати й людей. Козаків накрити, наче б то був товар, а кілька молодших наскоро попричепурювати на турків чи на кримських татар. Тих, що не мають довгих вусів, тільки малі й короткі.

— Ну в тебе таки хитра думка! — скоро догадався отаман. — Тільки живо треба те все виконати.

Не минуло й десяти хвилин, як колишня козацька чайка перемінилася в татарський човен, що плив із Криму на кавказьке побереяжжя з якимсь крамом. Може шкурами, може пшеницею. Човен обслуговували татари в турбанах на голові. Колишній бранець турка, Яким, стояв при стерні, маючи на голові теж якийсь завиток із старих шараварів, а молодці-козаки стояли двома групами, посередині чайки, перед і за щоглою, накриті старими вітрильними полотнами. Здавалося чисто, що це якісь шкури прикриті, щоб не мокли і не дуже переходили морською сіллю.

Сулима через щілинку від вітрила оглядав галеру: мосяжні гармати, на чердаку повно яничарів із мушкетами. Майже вся залога галери вийшла на верх, придивитися баркасові з Криму.

Хоч віддаль між галерою й баркасом була на яких чотирьиста метрів, але видно було добре поприв'язувані при чайці снопи дніпрового очерету.

Два турецькі старшини стояли на помості галери й дивувалися, що татари набрали такої відваги: плисти на такім доробалі повним морем. Але третій їх сумніви вповні розвіяв.

— Гадаєте, що наші ногайці нічого не можуть навчитись? Вони ж сусідують із тими ненависними джавурами, козаками, то й переймають від них спосіб плавби. Може не бачите, як по бортах поприв'язувані снопи очерету?

— А так, так, бачимо. Справді від тих джавурів-козаків можна чогось доброго навчитись, тільки треба вміти доглянути! — повторили майже разом обидва старшини думку третього.

Баша Ібрагім був знову іншої гадки:

— Ні, мої воїни, це таки козацька чайка, що її перехопили татари десь біля Очакова і тепер користуються нею для своїх перевозів. Ви ж знаєте, що буря порозганяла геть на всі чотири вітри козацьку фльоту...

— І то може бути, ясний башо!

Ще більше утвердилися турки в своєму оманному переконанні, коли козарлюга Яким гукнув їм привітання справжньою турецькою мовою.

Коли галера зникла за рухливим морським обрієм, чайка знову покозачилась.

— Ну ж бо і смішні ті турки, хай їм Магомет штани скраде! — сміялися козаки.

— Але скажи нам, осауле Василю, де ти такої хитрої штуки навчився, певне не в Піярів?! — тягнув за язика Остап Книш.

— Так, таки в Піярів. Я читав там життя св. Атанасія Великого. Він одного разу втікав рікою Нілом від вояків, що за ним гналися, бо святий боронив правовір'я проти аріян. Уже були аріянські вояки своїм човном дуже близько, тоді Атанасій приказав завернути свого човна до них. Коли його спитали, чи не бачив він утікаючого Атанасія, він сказав:—А от, щолиш проїхав... І вояки пігналися далі, а святий спасся так із рук переслідувачів. То і я взяв той помисл св. Атанасія та його трохи скозачив чи краще потатарщив. І готово — ми спаслися.

— Значить не пропадемо, — сказав Сулима — тільки зараз треба продумати який напрямок брати. Їхати за галерою трохи небезпечно. Краще берімо якийсь час на захід. Коли б зняття, де ми, то під'їхали б так, щоб до кримських берегів чи й Очакова ніччю прибути. Тоді можна було б проховзнутись поміж галери. Ми тоді скористали б із Василевої штуки...

Другого дня ранком мали вже бути козаки біля кримських берегів. Але мряка не давала

АРХІТЕКТ
ЄВГЕН ГРЕНЬ
Член Королівської Палати Архітектів Канади
Виконує пляни і кошториси церков, шкіл, будинків громадських організацій (хал), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.
WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

ґалери, себто Яким, а другий, що командував, був тільки наказний, себто під хвилю, чи як з-латинська шляхта каже: "ад гок". А в нас командантом може бути кожний козак... Тому ви не будете називатись Сулима, а Іван Каша. Згода?

— Та хай буде, як міркуєш.

Сказане перед отаманом передав М'якошинський усім козакам. Осталося ще полонених тільки 37 чоловіка, решта пропала. Значить пропала майже половина залоги.

Деякі козаки лежали ще непритомні. Добре билися з яничарами, та немало й самі дістали. Їм товариші мали потім, коли прочуняють, розказати про дальший напрям спільного задуму.

— А не відомо скілько впало яничар? — цікавився Сулима, звертаючись пошепки до Микити.

— Я не бачив, бо прорубував борт. Коли ж побачив, як уже нікого з козацтва нема на чайці, зрозумів, що наша доля рішається нагорі, на чердаку. Скочив скоро на поміч. Мене окружило відразу кілька яничарів. Два впали від моєї шаблюки, а третій почав утікати. Тоді зізаду напало на мене кілька нараз та й зв'язали. Потім укинули до тієї комори, де от ми всі тепер. Я й мав навіть часу розглянутися по ґалері.

На ті слова Микити обізвався козак, що недалеко лежачи постогнував, бо був дуже порубаний. Належав до тих, що перші з Яковом вискочили на поклад ворожого корабля.

— Яничарів упало дуже багато. Вони просто не билися, а навалювались на нас. Ми далі вже й не встигали шаблюками повертати. Сам покійний Яким поклав яких десять. Як мене поранили, то я впав між ничарів. Вони всі були мертві. Як вас уже всіх пов'язали й позамикали, взялися чистити поміст. Умерлих, і наших і своїх, кидали просто в воду. Наших, правда, було щось п'ять. Не більше, а своїх то кидали й кидали. Вже були й мене вхопили за ноги і руки та й хотіли післати раків годувати. Але я застогнав і мене перенесли та кинули в цю смердючу яму...

Тепер Сулима відчув голод, спрагу й велику втому. Повіки стали важкі й він знов потонув у небуття.

Галера плила добрий день і цілу ніч. Над ранком отворилися двері й появився в них якийсь худощавий турок. Щось там промимрив собі під носом і копнув першого з-краю козака. Це був осаул Андрій Стерня.

— Чого копаєшся, хлопство турецьке?! — заревів покривджений. — краще ти нам їсти подай. Інакше, то нас далеко не довезете.

Турок не зрозумів української мови осаула. Але сторожкий Волох, властивіше Филимон із Сучави, почув Андрієві слова і, знаючи трохи по-турецьки, заговорив до турка: — Вояче, нащо ти нас тут держиш? Та ми тут із голоду і так погинемо.

— Мовчи джавре! Краще слухай, про що я тебе сам запитаю.

— Та я мовчав би, як би ти був більш чоловіком, а ти навіть кількох слів того козака не розумієш.

— Мовчи, кажу тобі, джавре один. Хочеш, щоб я до тебе нагайку взяв?! Краще скажи, скільки вас тут усіх?

— Ну от, то ти навіть числити не вмієш? І пощо ж тебе, дурня, отут післали? Га?!

Турок скипів. Напевне вже був би брався молотити Волоха, коли за ним блимнула чиясь тінь і в дверях появився високий старий турок. Виглядав на старшину.

— З ким ти там говориш? — спитав.

Заки ще турчин зібрався вдіповісти, Волох уже мав готову промову до свіжого турка:

— Пане, — сказав повагом — коли ви нас полонили в лицарському бої, то нам належиться й лицарський полон.

Турок, прийшовши зі світла, не міг зразу побачити Филимона, та як тільки його очі привикли до темряви, відповів:

— Або джаври можуть бути лицарями? То тільки ми, муслеми, лицарський народ.

— То як муслеми-лицарі вважали гідним битися з не-лицарями? — спитав хитрий буковинець.

— Та хоч ви були лицарі, але тепер ви тільки наші полонені і більш нічого.

— Так, але навіть у вашому інтересі, щоб ми не погинули в тій ямі, а мали силу працювати, як бранці ваші. Та ж за збідованого бранця ніхто вам і зломаного шага не дасть.

— Ми вас не веземо на працю, а щоб сам ясний падишах покарав вас за свавільство...

— То, то, як ми повмираємо з голоду і спраги, то може нас карати... Скорше вас покарає, що так обходитесь із падишаховими бранцями!..

Слова промовили туркові до розуму. Щось обидва порадились і перший кудись пішов. За якийсь час вернувся т априніс кілька ячмінних хлібів, трохи риби і якусь посудину з брудною водою.

Козаки, що досі мовчки слухали словного герцю Волоха з турком, заворушились. Здоровіші підводились, а ранені підносили тільки голови, щоб могти побачити хліб, а головно ковтнути кілька крапель води. Старший турок ломив паляницю і давав по кускові трохи смердючої риби. А молодший якимсь черепком подавав воду Волохові, а той товаришам. Правда, того всього вікту було дуже мало, але всетаки якась бодай надія була, що не грозить голодова смерть.

Сулима й товариші зразу зрозуміли зі слів старшого турка, куди їх везуть. Пішов мороз поза шкуру на таку небажану вістку. Видно турки вважали, що схопили таки отаманське судно і хочуть мати з того свою користь. Певне баша матиме за те велику ласку в Порті. Тут теж отаман подякував Всевишньому за помисл Микити: не розкривати, хто з них отаман.

HOME TOWNE BAKERY

Хліб і печиво різного роду, доставляємо до склепів і домів

164 Kane Ave. — RO 7-7246

Другого дня помер один молодий козак, що був дуже поранений і побитий яничарами. Увесь час лежав непритомний, а потім, як трохи очуняв, стогнав важко. Нарешті почав лебедіти:
— Мамо, матусенько! Заклинтє мені священика; щоб я по християнському попрощався з цим світом. Ой, умираю, священика хочу, сповіді хочу, Господи милосердний, Мати Божа...

Ті оклики навіть Суліму пригнобили; Що ж тут йому порадити? Як тут йому податись поміч? Де ж узяти священика? Навіть, коли б і був, то турки не дозволили б...

До вмираючого присунувся Пилип Гармаш, кухар. Він став потішати вмираючого та говорити, що є інший спосіб, коли нема священика.

— То ж перед ким мені сповідатись? — питав жалісно козак.

— Коли нема як сповідатись, то треба щиро жаліти за свої гріхи, а при тому порішити, що при нагоді висповідаюся, як тільки буду мати священика.

— А як я не подужаю? Я ж уже чую, що мої години короткі.

— То нічого, скажи тільки, що все своє серце і життя звертаєш до Бога. Бийся в груди. Проси в Бога прощення. Поручись опіці Пречистої Діви і так певне будеш спасен.

— А як мені це робити? — простогнав хворий.

— А так говори, як я буду казати. Боже милостив будь мені грішному!

Хворий ледве чутно протягаюче повторяв за Гармашем.

— Я Тебе люблю понад усе, більш як самого себе, як життя моє. Вірю в Тебе, розп'ятий Ісусе! Пресвятая Богородице, спаси нас! Терплю за мої гріхи! Все хочу повнити Твою волю. Признаю всю науку Ісуса...

Тут цілком стишив голос. Козаки теж молилися за своєго вмираючого товариша.

Думали, що вже помер, але той, важко зітхнувши, промовив: — Люблю Тебе, Ісусе! — І склонив голову. Помер.

Волох голосно проказав: — Із святими упокій, Господи, душу Твого слуги, де нема ні болю, ні печалі, тільки безконечне життя.

Коли турки принесли поживу, то забрали вмерлого й потягнули на поклад. А бранці мовчали, кожний думав свою невеселу думу.

— Ой чи знає мати його, що її син оце десь уже в хвилях морських тоне? — питав себе в задумі М'якошинський. — А може він і сестру мав, може старенького батька? Може і дівчину, що вичікує на воротах свого козаченька?!

Ой не стій же на воротах, дівко чорнобрива,
Бо вже твого козаченька вода затопила...

(Далі буде)

о. Олексій Заклинський

НЕСЛАВНИЙ КІНЕЦЬ ПРАЗЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

У вівторок*) ранком появилися в місті плякати; генерал Віндішгрец закликав у них, щоби повстанці та всі узброєні склали збрую в магістраті, Прага ж має безумовно підчинитися його наказам, бо інакше будуть бомбардувати місто. Повстанці зволікали з відповіддю й нараджувалися, що їм чинити, і через те Віндішгрец наказав вечором і вночі того ж дня (вівтірка) бомбардувати місто. Так спалив найбільший млин у Празі, в якому повстанці мали свою кватиру, а також було пошкоджених гарматами декілька домів.

Всю Прагу проняв великий страх так, що мешканці, боячись знищення всього міста, вже наступного дня, в середу, склали збрую й ховалися, а приїжжі цілими товпами втікали з Праги разом із багатьма родинами пражан. Але дирекції залізниць наказано не випускати з міста тамошніх мужчин, тільки жінок і приїжих. По складенні збруї та здачі города генерал проголосив у Празі воєнний стан і спровадився в військом до Праги на замок, де поселився теж тодішній намісник Чехії, граф Тун; звідтам видавали вони всякі накази й розпорядки.

Перший наказ видала празька поліція: щоб усі приїжжі, які ще пробувають у Празі, як делегати слов'янського конгресу чи як гості, продовж 24 годин покинули Прагу. На тім закінчилася революція і всеслов'янський конгрес, при чому останній не перевів ні однієї точки своєї програми. Усе те сталося протягом 14 днів по зібранні конгресу.

Коли я оповів про цю революцію, то треба ще мені додати, що в часі бомбардування Праги я був кілька годин... жінкою. Бо коли в тому часі багато людей, (та тільки жінки, бо чоловіків не пускали!) втікали залізничим шляхом із Праги в довколишні села, — дві сестри мого господаря, що мали кожна по 50 тисяч готівкою, боячись бомбардування й грабежі, втекли з Праги. Брат їх, мій господар В'ячеслав Михайлович, не міг сам із ними втікати, а не хотів їх, із таким великим капіталом, самих пустити. А що вони конечно хотіли місто покинути, то попросив мене, щоб я виїхав із ними разом. Та мене, як мужчину, були б із города не пустили; отже переоділи мене на жінку і так перевезлись ми залізницею на село. Ми їхали нічним поїздом, то й штука ота мені вдалася. На селі я знову переодягнувся в чоловічу одежу.

Коли запанував уже спокій, я вернувся з обома жінками назад у Прагу, де застав наказ, щоб до 24 годин покинути Прагу. Приказ вручив мені мій господар Михайлович. Тут мушу сказати, що зі своїм господарем і згаданим його родичем, купцем, я так подружився, що ми творили просто нероздільну трійку. Я прив'язався до них тим більше, що вони обидва були дуже освічені й у цілій Празі в поважанні та при цьому багаті громадяни.

Вручаючи мені наказ до виїзду, стали вони обидва жалітись, що я так розлучаюся з ними. Господар Михайлович запропонував мені, щоб я в намісника й командуючого генерала виробив собі дозвіл залишитися ще декілька місяців у Празі, а він, господар, дасть мені до користування свого візка й візника, щоб я міг основно оглянути місто й околиці. Пропозиція мого господаря видалася мені дуже корисною, не так для безкорисного харчування й вигод, як задля того, що траплялася мені отак нагода пізнати Прагу, побачити її старинності, установи, бельведери, бібліотеки, мистецтва й т. п., користуючись при цьому знакомствами з різними чеськими провідними людьми й достойниками. Так мав я нагоду образуватися поміж чехами в різних ділянках політики й науки. Саме ті причини спонукали мене спробувати постаратися про такий дозвіл.

Я пішов на Замок, який, як ми вже сказали, був обсаджений військом, та попросив послухання в намісника гр. Туна. Завів мене до нього старшина, а я представився як руський делегат на слов'янський конгрес. Сказав, що дістав поліційний наказ виїхати з Праги, але прошу дозволу залишитися ще якийсь час у Празі, щоб міг оглянути її старинності, як теж учальні й промислові заведення в місті, для дальшої моєї освіти.

Намісник, що пізнав мене за першого нашого представлення по приїзді в Прагу, приняв мене ласкаво та сказав: "Ми таки дуже переконані про льояльне відношення русинів до правительства, щоб мати якінебудь підозріння супроти їх делегатів. Отже прошу тільки мати трохи терпеливости, а я вже поговорю з генералом". Повернувши від генерала, дав мені намісник запечатане письмо до дирекції поліції, кажучи: "Потрудіться до дирекції поліції, а Ваше прохання буде полагоджене".

Я пішов до директора поліції й передав йому те письмо. Директор прочитав, поздоровив мене та сказав по-чеськи: "Це одинокий виймок саме для Вас" і вручив мені письмовий дозвіл залишитися в Празі, доки сам схочу. Цей дозвіл показав я своєму господареві Михайловичеві, а він із усіми домашніми дуже ним утішився та предложив мені дальшу гостину в себе й усякі вигоди. І так я залишився в Празі, коли мої достойні товариші, крилошанин Гинилевич і дідич Борисікевич, уже передтим виїхали з Праги.

Перше всього я зв'язався з моїм господарем і його кузеном, купцем Совічкою, ще тісніше в одну нероздільну трійцю. Вони проводили мене по всіх наукових установах, показували мистецькі пам'ятки, промисловість, фабрики, їх дію, робочу силу й продуктивність, різні історичні пам'ятки, вілли і под. З ними ходив я на кошти господаря по театрах, на музичні й вокальні концерти й інші продукційні видовища й розваги.

Найбільше часу проводив я в празькій бібліотеці, де від тодішнього директора тієї бібліотеки, славного вченого й чеського патріота Ганки, я багато навчився. Познакомився при тому з чеськими дівчами Шафаржіком, Паляцким, Гавлічкою й і. та часто їх відвідував, користуючись їх знанням у ділянках науки, економії й політики. Також у домі мого господаря, на вечорах, коли туди сходилося, крім домашніх, іще багато сусідів і достойників, мав я нагоду вести вчені розмови, а при тому ще приємно розважитися. Почув я там багато чеських пісень, записав та взяв із собою, а натомість залишив чехам багато наших пісень і коломийок, які їм були дуже сподобалися, а яких там іще досі співають на забавах і вечірках, коли вірити запевненням тих, що приїздять із Праги.

І так моє перебування в домі цього багатого й жертволюбивого чеського млинаря в Празі було періодом найщасливіших днів у моєму житті. Там пригадував я собі часто своє минуле, пригадував слова померлого батька та дякував Богові, що вернувся назад на шлях, що його вказала мені вітцівська воля.

Мушу ще сказати, що в часі перебування в Празі не мав я і на думці ні там, ані в іншому якомусь місті женитися. Моєю одинокою ціллю було використати добру нагоду для дальшої моєї освіти. Зрештою, як уже я згадав, мав я від свого господаря всі потрібні речі й вигоди для життя, то й не було мені в голові вкорочувати з якихось матеріяльних рацій свій вільний стан і свободу, та й то ще тим більше, що тоді в Празі я мав на думці висвятитися безженним.

Дома я стрічався й вів розмови не тільки з моїм господарем і його родичем купцем Совічкою, але і з високоосвіченими сестрами господаря, то при спільному сніданні, то при обіді чи вечері, бо обі сестри старалися про цілий дім і про гостя, дбаючи про всякі вигоди для мене. Так почувався я до вдячности не тільки для свого господаря, але теж і до його сестер, то й старався всіми способами забавляти ввесь дім, розвеселяти їх і всякими розмовами всіх розважати. Крім того ходив я і виїздив із сестрами господаря на прогулки, в театри, на концерти й інші видовища.

Молодша з тих сестер, Анна, мала в той час 30 років, та, слабовита, не рішилась на подружжя. Старша, Катерина, мала тоді 40 років, здорова. Обі ж мали, як уже сказано, по 50 тисяч приданого готівкою, крім того ще й дорогу одежу й інші речі в золоті й сріблі. Замолоду мали вони претенсії повиходити заміж за високих достойників та, перебираючи надто, загнались тепер у високі для жінок літа. Молодша, як уже я сказав, через слабість зрезигнувала вже з подружжя. Та старша, здорова, хоч і була вже в сороківці, все ще була в претенсіях подружитися, а що високі достойники вже за нею не ходи-

*) Порівняй попереднє ч. "Світла", стор. 32.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:
А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

о. С. Южин, ЧСВВ

У ТЕПЕРІШНІЙ ПОЛЬЩІ

Вже якого пів року перебуваю в Канаді. Пізнав дещо життя українців у містах і по фармах, то й можу вважитися порівняти душпастирську працю під комуністичним режимом і у вільному світі. Чи багато може душпастир у комуністичній Польщі? Працював я там, як пересічний сільський душпастир, кільканадцять літ і дам відповідь у формі споминів із своїх переживань.

Душпастир за залізною куртиною дуже багато не може. Провадити релігійні товариства не може, бо заборонені. Робити звичайних зібрань не може, бо заборонено. Складати поза церквою заборонені. Всякі виставки, навіть у церкві, гостро заборонені. Не може навіть дітянутися дитини на годині релігії, хоч би по голові ходила, бо кримінал. Не може нічого говорити проти комуністичного режиму, бо тяжка тюрма...

Мимо таких заборон і труднощів душпастир одначе ще багато може. Прошу не образитись, але деякі парафії в Польщі під оглядом релігійної свідомости й католицьких переконань без порівняння вище стоять, як у Канаді. Правда, там у Польщі, зовсім інші обставини. Там католики живуть у великій масі. Разом злучені з душпастирем. Однаково невдоволені утисками уряду. Проте годі забувати, що противники віри розпоряджають там великою силою. Школа, преса, кіно, телевізія, розділ праці — усе те служить протирелігійній пропаганді. Не говорю вже, що сам уряд складається виключно з атеїстів, а чейже там уряд і партія входить у найдальші закутини громадянського життя. Проте душпастир у Польщі багато може... іменно може навчати ХРИСТОВОЇ НАУКИ. Кожний душпастир має багато можливостей навчати й вимагати знання катехизму, знання віри. Найважніші ж до цього нагоди це: а) Перше святе Причастя і б) передшлюбна наука.

Приготування до першого св. Причастя (чи хто волить: першої сповіді) зачинається щонайменше один рік наперед. Оголошується в церкві реченець запису і в першу неділю вересня читається в церкві прізвища всіх дітей, прохаючи парохіян взаємної помочі й молитов у доброму приготуванню. Крім звичайної науки релігії в школі (дві години тижнево), діти записані до першого св. Причастя ходять приблизно раз на тиждень до церкви чи до церковної залі на спеціяльну науку. Є доволі часу, щоб глибоко впоїти дитині перші засади Христової науки. Крім того в моїй парохії практикував я щонедільні показові лекції з релігії перед усіми людьми на головній Сл. Божій, перед самою проповіддю. Тривала вона коротко, яких п'ять минут. У кількох питаннях повторилося те все, чого діти навчилися протягом останнього тижня. Користали з того не тільки самі діти, але передовсім старші й родичі, які часто менше знали релігію, як їх маленькі діти. Щоб згармонізувати знання дитини з її поступуванням, від я спеціяльний записник, де нотував захована дитини в церкві, школі й поза школою. Малі діти дають докладні інформації одне про одного, так що по році можна мати докладний образ життя дитини. Наприклад участь дитини в усіх недільних богослуженнях була записувана і вистарчало одно опущення Сл. Божої зі своєї провини в неділю або свято, щоб перенести св. Причастя дитини на другий рік. Правда парох може мати часом неприємності з того приводу від не дуже практикуючих родичів, однак такі вимоги мають дуже сильний вплив на самих родичів і на цілу парохію. Вироблюється розуміння великої ваги сповіді й св. Причастя та самої Сл. Божої. Виплатиться посвятити свою славу — славі Божій.

Життя дитини поза церквою і школою мало також свою сторінку уваги душпастиря. Коли дитина допустилася крадежі чи образила кого, мусіла при сьідкові другої дитини перепросити, або крадену річ віддати. Головно пильнував я, щоб діти перепрошували тих гірших, не дуже релігійних парохіян і так їх наглядно переконали, що релігія добре виховує; так оті недовірки самі помалу навертались

У травні, коли зближався реченець св. Причастя, кожна дитина мусіла здати цілий матеріял із релігії. Відбувався іспит найрадше в приявності когось старшого з родини. Оцінювалось також поведення дитини — а це було найважніше. Для більшої вигоди цілий матеріял релігії був виписаний на церковних дверях у коротких питаннях, які кожний міг собі відписати і помагати дитині дома. При навчанні зверталося увагу більше на розуміння речі, як на бездушне лепетання на пам'ять. Багато пам'ятаю випадків, що діти народжені за безбожного комунізму далеко краще знали й розуміли релігію, як їх старі родичі, народжені й виховані ще перед війною.

У самий день св. Причастя діти, вбрані по звичаю, збиралися на приходстві. Пів години перед Сл. Божою виходила процесія зі священиком і тут кожна дитина прирікала, що ніколи не покине Сл. Божої (очевидно зі своєї провини), що не опустить науки релігії, що буде ходити що місяця до сповіді, що стримається від алькоголю до якогось року... Щоби приречення не були звичайною формальністю, з кожною дитиною є родичі і вони прилюдно гварантують, що дитина ті приречення виповнить, а це чейже залежить тільки від самих родичів. Разом із дитиною приступають до св. Причастя її родичі, хресні родичі (куми), кревні, старші товариші і товаришки. Всі жертвують св. Причастя в намірені дитини. Коли часом трапилось, що родичі сиділи на віру, або були непрактикуючими, то мусіли постаратися про прибраних родичів, які також гварантували про виповнення дитиною приречень. Як дуже впливає це на поправу таких недобрих родичів, коли вони зі соромом і напевно зі сльозами здалека дивляться, що їх дітей ведуть до престолу чужі особи. В часі Сл. Божої діти є під опікою двох "ангелів" у білій одежі (дещо старші дівчатка); вони також ведуть молитви з дітьми перед і по св. Причастю. Дитина до св. Причастя отримує молитовник, вервицю, образок і свічку. Конечно вимагав я молитовника і час від часу переводив контролю в часі набоженства, чи діти мають отворені молитовники

У 1949 році отримав я парохію . . . . ., до якої належала філіяльна церква Красна Гора. В тій Красній Горі через переселенчу деморалізацію жили зі шлюбами тільки цивільними (без церковних) майже третина цілого села. Від початку мого душпастирювання поставив я їм справу ясно, що як навірники, перестали вони належати до Католицької Церкви. Зі свяченою водою (по колядї) опускав майже що третю хату. Коли самі просили, входив, але без благословення дому, також грошевого датку не брав. Дітей учив релігії і приготовляв до св. Причастя особисто. Не чинив ніяких чудес, які гримуче-балакальних проповідей не голосив. Звичайно, по простому вчив дітей Христової віри, а на показових лекціях і старших. Часом смішно виглядало, як дитина навірника з захопленням пояснювала дев'яту Божу заповідь, а її батько-навірник, слухаючи, не знав чи тішитися, що його дитина так гарно відповідає, чи злоститися, що дитина говорить проти його життя на віру. Перша загальна реакція в селі була: страшна ненависть навірників до мене. Секретар партії Комуреи (самий він сидів на віру) написав до мене листа з погрозами. Друга часть села, дрімучих католиків, одначе помалу зачала будитися до оборони правди. Постала велика ненависть двох фронтів. Зрозуміли навірники, що була це боротьба добра зі злом, а вони уособлювали зло. Правда накінець перемогле. Одного дня (по році моєї праці) приїхало кілька пар навірників на одній великій фірі до мене з Красної Гори, щоб дати на оповіді. Не побоялися дуже вимагаючого передшлюбного іспиту з релігії. Всі поздавали і, по зголошенні оповідей у неділю по Сл. Божій, усі подружилися. По чотирьох роках мого душпастирювання не було вже навірників у Красній Горі. Тільки один був іще, що мав мінну в Україні, а тут жив з іншою. Також і він уже стидався свого поступування та всякими способами старався про церковний шлюб. Їздив особисто до епископа, писав на всі сторони письма. Це, очевидно, нічого не помогло, бо чейже мав іще живу мінну, якій був присягав вірність аж до смерти.

(Далі буде)

ли, то завзялася вона в думці мене своїм майном ущасливити, та й то тим більше, що бачила в мені зрілого й освіченого мужчину. Длятого виявляла вона мені щораз то більше прихильности, чемности й старання, навіть добродійности, і це тим більше, що розмовами з нею й її сестрою я собі на таку прихильність заслуговував. Думала, що я, виявляючи їм обом таку чемність і прихильність та знаючи про їх майно та безпретенсійність молодшої сестри щодо подружжя, освідчуся старший як жених. (Далі буде)

Розкішне, мистецьке альбомне видання

ЛЕҐЕНДИ ПРО ХРИСТА

Його народження, життя, муки, смерть і воскресіння

Пера Константини Малицької з численними повносторінковими ілюстраціями - деревориторами мистця Юрія Кульчицького.

Чудовий релігійний і культурний дарунок для дорослих і дітей.

Ціна $1.50, в твердому переплеті $2.00.

Замовляйте заздалегідь перед святом Воскресіння у Видавництві ОО. Василіян на адресу:

BASILIAN PRESS, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

ВСІ ПОВИННІ МАТИ Й ЧИТАТИ

Життя Святих-Книга Третя

У 3-тьому томі "ЖИТТЯ СВЯТИХ" подані життєписи Святих за місяці: липень, серпень і вересень. Усіх життєписів є 160. Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Гр. ТРУХ, ЧСВВ. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" має 462 сторони друку великого книжкового формату. Тут є 78 образків-ілюстрацій. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредагований і написаний легким, приступним і цікавим стилем.

Замовляйте цей новий, третій том життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті тієї настільної книги, на якій повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна 3-го тому "ЖИТТЯ СВЯТИХ" (у твердій оправі) 5.00 дол.

Два перші томи теж по $5.00 за том у твердій оправі.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

I. M. Вохенський

"ЛИЦАР НЕПОРОЧНОЇ — НАПРАВДУ"

Праця й молитва — великі дві сили, чуда, направду, можуть творить!

Християнська пресова й видавнича дія: видавання добрих християнських часописів і книжок, — це така важна праця, апостольська праця, що для неї в наших часах постають навіть осібні монаші Чини. Бо добра католицька преса й книжка — це апостол, що проповідує Божу правду не тільки одній церкві в одну неділю, але щодня, на всякому місці, ба, навіть для тих, які до церкви ніколи не ходять. Не дурно святий Папа Пій Х сказав, що **даремна буде всяка церковна чи шкільна праця, якщо — з нею рівнобіжно — католики не навчаться орудувати зброєю католицької преси.**

Замало має світ католицької доброї преси, бо замало, на жаль, здають собі католики справу з ваги цього нового апостольства. У порівнянні з жидівською, масонською чи большевицькою пресою — преса католиків дуже мізерна, малоцікава й невеличка накладами. Але в тому загальному мізерному стані є, проте, вимки. До таких вимків належав у колишній, довоєнній Польщі місячник оо. Францисканців, що виходив у Непокалянові й називався "Лицар Непорочної". Коли найбільший україножерний жидівсько-масонський часопис Польщі "Ілюстровани Курієр Цодзєнни" у Кракові мав 120 тисяч накладу, то "Лицар Непорочної" мав накладу у 1939 р. понад один мільйон! Як це ділося НАПРАВДУ, що католицький часопис потрапив осягнути таке велике число накладу в Польщі, якої християнство було дуже поверховне? Варт над цим застановитися, бо це справа, яку варт наслідувати всякому, скрізь, де тільки йдеться про справу католицької пресової діяльности.

Живо редагований польський часопис п. н. "Бунт млодих" приніс був 1936 р. статтю ред. І. М. Вохенського про видавництво "Лицаря Непорочної" п. н. "Лицар Непорочної — направду". Подаємо тут цю статтю з деякими скороченнями, в дечім же її доповнюючи. **Редакція "Світла"**

Дві речі мусимо собі усвідомити, коли ідемо до Непокалянова. Найперше: що печатається там найбільший польський часопис. Найбільший коли йдеться не про формат, а про наклад: поверх 700 тисяч примірників! (Це було ще 1936 року; пізніші наклади зросли вже до мільйона примірників). А друге: що той часопис уважають загально "заказою нашої цивілізації, трійлом нашого народу, нарівні з "Тайним детективом" і найгіршими порнографічними шматами." (Вся майже преса в Польщі була в масонсько-жидівських руках, то й не диво, що вироблювала правдиво католицькій газеті якнайгіршу опінію!).

Отже є за чим їхати до Непокалянова. Справа ж мусить зацікавити не тільки з самої технічної точки, але і з огляду на культурну ролю, таку славну і таку ніби погубну! Так і я вибрався туди, вдобавок ізгори уплянованим пляном: описати мої враження звідтам. На жаль, мій 24-годинний побут у тій — як би це назвати: місцевині, чи фабриці, чи манастирі — дав мені стільки вражень, і то таких різних, що не почуваюся на силах описати все те, хоч би тільки побіжно.

Вже сам прохід по графічних заведеннях Непокалянова може викликати добрий заворот голови навіть тоді, коли ми не зовсім чужі гарному друкарському мистецтву: в Непокалянові десятки різних відділів, кожний із своїми машинами, картотеками, вичерками, зовсім інакшою та щораз іншою працею, — величезна різнородність занять у мешканців тієї оселі — при тому ж дивний спосіб їх життя, ще дивніші їх взаємини, спосіб одягання, їди, проходів. Усе те — рішуче надто сильне, щоб не викликало крутіжу в голові людини ззовні, коли приходить вона туди без приготування оглядати таке дуже складне явище.

Перші враження

Найперше: кут бачення глядача, що прибуває туди без упереджень і особливої симпатії, оглядає цілу обитель від сторони залізничої станції та входить до обителі помалу, розглядаючись і думаючи. З цього пункту бачення, враження з Непокалянова фатальне. Прошу уявити собі: на тлі безнадійної рівнини, біля якоїсь залізничої станційки, групу будинків, дерев'яних бараків, партерових чи одноповерхових, потягнених поганенько вапном та покритих папою, яка вже подекуди розлазиться. Кожний із тих будинків має інший стиль, якщо взагалі можна ще тут цього слова вживати. Кожний стоїть інакше, в іншому напрямі. Одні будинки прості, як звичайні хати, інші великі, як підміські кам'яниці, з величезними новочасними вікнами в стінах, які ледве тримаються. Пляну, видно, не було при будові ніякого. Спільне всім тим будинкам тільки одне: безнадійна буденність, атмосфера передмістя якнайгіршого роду. Ця буденність буде нашою товаришкою довгий час при огляданні Непокалянова. І ніщо саме так, як ота буденність, не вибиває свого тавра на зовнішньому вигляді тієї обителі.

Зараз при вході оте враження буденности ще степенується. Мало сказати: буденности. Треба: занедбання й такої нестачі стилю, що людині, яка хизується "новочасним відчуванням" і любить логіку, простоту ліній і лад, такій людині робиться тут дуже невиразно на душі. Ось нпр. купочка ординарних квіток, густо зарослих бур'янами, околює півметрову фігурку Богоматері, фігурку найпоганішої серійно-машинової роботи, страшно солодкої й на біло-голубо помальованої. Побіч стежка, околена чимось, що ніби має бути травником. Навколо якийсь пліт, що ледве стоїть, місцями вже розвалений. А там маленька будка, наче якийсь домик митної сторожі. Ніякого напису, тільки при віконці будки дві картки паперу: "Дзвінок до хвіртки" і "Малий щоденник" можна тут дістати по 5 сотиків!"

Перше погане враження не щезає, коли дверник, спорий хлопець з пузатим обличчям і веселим усміхом, у темній францисканській рясі зі смішно малим каптурцем, уводить нас чемно поза хвіртку. Між будинками й будиночками йдуть, зле вдержувані, піщані доріжки. У їх тіні криються якісь мікроскопійні комірки й стоділки, склеєні нашвидко з дощок. По тім усім бігає гурток інших братчиків, переважно босих, у препоганих рясах зле удержаних і до того поплямлених оливою й смаровилами. На стіни домиків мов лізуть дерев'яні сходи з невиправлених тертиць. Такі менш-більш, як бачимо по наших двірських шпихлірах. Коли оглядаємо варстати, повні наймодерніших, знаменитих, блискучих друкарських прас і інтертипів (машин до складання, яких тоді майже ніхто в Польщі не бачив навіть!), що тріпочуть прискореним темпом розігнаних моторів і повних фабричного духу — скрізь, на кожному кроці є щось, що пригадує те перше враження безстилевости: фігурки Богоматері, околені паперовими квітками, якісь янголики викручені в поясі по-бароковому, солодкі написи в стилі 19-го сторіччя ітп.

Непокалянів овіяний духом найбільш пересічної буденности, тієї з передмістя малого містечка, млявої й солодкавої. Це не тільки саме вбожество, тож убожество може бути втримане в простих і шляхотних лініях. Мушу признати, що це перше негативне враження тяжіло на мені сильно, я мав навіть хвилину почуття жалю, що взагалі туди приїхав.

Техніка

Але треба бути дуже поверховним спостерігачем чи закостенілим естетом, щоб не бачити нічого крім гармонії ліній, не вміти відчути й вищої краси, краси творчої праці, а лишитися й надалі під тим першим враженням. Бо Непокалянів є саме осередком праці, доцільної, напруженої і знаменито зорганізованої. Це — порівняння тієї солодкавости з дуже гарною технікою — таке дивне, що спочатку аж чудує.

Перейдімо через залю головної електрівні: на стіні висить якась поличка, вбрана в паперові витинанки з поганенькими фігурками. Але побіч неї, на тій самій стіні, видно велику таблицю з накресленням пляну праці та пушку на проєкти. А насередині дудонять толоки моторів і понад лісом шруб, підйом і манометрів видніє суворе обличчя брата-механіка в заоливленій рясі. Напружено слідкує він, з електричною лямпочкою в руці, за рухом довіреного йому велетня-машини.

Підімо до адміністрації: 40 братчиків, похилених рядом над картотеками, переробляє в них адреси справною рукою. Побіч бурчать адресівниці найновішого типу. Крізь вікно цього дому прозирає величезна ротаційна друкарська машина, найбільша й одинока така в цілій Польщі. Крізь друге вікно видно іншу знов: справно підносяться й опадають пальці плоских повноавтоматичних друкарських машин.

Щоб зорієнтуватися, чим є Непокалянів під тим другим, технічним оглядом, краще не блукати по фабричних будинках (загалом: більших будинків є там 18), бо загрожує воно нам загубленням у подробицях, краще зразу піти до управи цілого діла. Сидить там кілька братчиків у малих кімнатках, на кріслах без опори при столах із непомальованого дерева, таких самих братчиків, як ми вже їх бачили на подвір'ю, і при машинах чи при картотеках. Але тут, у дирекції, є мізок заведення. Стіни обвішані великими вичерками. На них пересувні засувки вказують програму праці й висліди осягнені в кожному відділі. А є тих відділів, як сказано, кількадесят! Вони згруповані в кільканадцять більших: управа праці, кухня, різня, магазин харчів, пекарня, кравецька й шевська робітні, клініка, порядкова обслуга, пожежна сторожа — творять відділ удержання. Дальше йде персональний відділ, що розпоряджає братами-робітниками. Далі механічні варстати, головна й додаткова електрівні, плоскі праси, механічна складальня (інтертипи), ручна складальня, головна ротаційна машина "Лицаря Непорочної", ротаційна "Малого Щоденника", відливарня черенок, цинкографія, стереотипія, фоторобітня, адресівня, бюро висилки листів, тартак, кузня, столярня, самоходові гаражі, інтернат і новіціят, не забудьте й великого відділу філателістики (збирання марок). Не ручу, чи не пропустив я чого. При всьому треба пам'ятати, що кожний із тих відділів це не якась там комірка, так нпр. у швальному відділі працювало в той час 15 осіб та йшло 5 машин. Сама філателістика має в тій хвилині на складі кілька мільйонів марок та дає працю кільком співробітникам. Є 5 великих плоских машин до печатання, кільканадцять кухарів ітп.

Непокалянів це спора оселя (понад 550 осіб), якої мешканці займаються головно обслугою великої друкарні й видавництва. Головний продукт оселі це чотири видання: річник (календар), два місячники (кожний із дуже великим накладом): "Лицар Непорочної" й таке ж видання для дітей, врешті щоденник "Малий Щоденник" за 5 сотиків (половина ціни інших часописів у тодішній Польщі). Щоденника друкують 70-90 тисяч (перед 2-гою світ. війною було вже понад 120 тисяч накладу!). Додайте ще до цього "побічні продукти": книжки, образки й девоціоналії. При тім усім оселя самовистачальна в тому розумінні, що купує тільки скрівці: усе, що без особливої спеціялізації можна на місці переробити, приходить туди в сирому стані (як у Форда в Америці!). Так нпр. оселя має власну різню, власний тартак, столярню, відливарню черенок, фабрику писем до адресування ітп., не кажучи вже про власні одягові заведення, пекарні, кухні йтп. Думали навіть основувати власну фабрику паперу (як її мало катол. видавництво ім. св. Войтіха в Познані), але чомусь той проєкт упав. Лучбу з зовнішнім світом утримує власний парк тягарових самоходів. Проєктують летунську

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма
доставки опалової оливи для хатнього вжитку
що заступає рафінерію Canadian Oil Ltd.
без посередників.

278 Bathurst St. EM 2-3224

площу і вже мають оферти різних фірм. Проект поважно розглядають і мабуть зачнуть працю висилки часописів трьома літаками.

Організація

Щоб така велика машина могла справно діяти, то — ясно — мусить вона бути зорганізована на зовсім новочасний спосіб. Перше враження непорядку й занедбання, насуває відразу підозру, що з тією організацією тут щось не сьвітло. Але справа мається навпаки: ті братчики, які зі своїх крісел приймають увесь день звітування управителів секцій праці й пересувають указівки на гармонограмах, всі вони відбули курс організації праці. Все що діється: розклад робочих сил, їх щоденна видатність, справність поодиноких відділів — усе те для них предмет докладних фахових студій. Величезна таблиця на стіні дирекції вможливлює в кожній хвилині зорієнтуватися, скільки і якими людьми розпоряджає кожний з управителів. Гармонограми виказують відразу всяке занедбання. Незвичайно сумлінно, може навіть: за-сумлінно, ведені статистики дають досконалу контролю цілости підприємства, його поплатности, недостач і взагалі всього, чого директор фабрики може потребувати. **Праця тут частинно тейлоризована** під управою відповідно вишколених братчиків. Повно-автоматична телефонічна внутрішня централя пучить усі бюра й варстати. Кромі цього досконало обдумана система розношення забезпечує швидкісне переношення припоручень і письменних повідомлень. Гадаю, що директор якогонебудь заведення того типу міг би бути наскрізь задоволений, маючи подібно справну організацію.

Але про вартість тієї організації, як зрештою про вартість кожної такої зокрема — а кромі того про що щось інше, про що ще будемо говорити, — свідчать найкраще висліди: числа накладу "Лицаря Непорочної". Отже наклад був у серпні 1922 року — 5000 примірників; 1923 — 5000, 1924 — 10,000, 1925 — 25.000, 1926 — 40.000, 1927 — 50 тис., 1928 — 81 тис., 1929 — 117 тис., 1930 — 292.750, 1931 — 432 тис., 1932 — 534 тис., 1933 — 679 тис, 1934 — 622 тис., 1935 — 693 тис. У вересні 1935 року наклад "Лицаря" осягнув цифру 702.000 примірників! Безперервний, майже геометричний ріст! Одиноко тільки 1934 рік виказав спад накладу, але було воно спричинене здержанням висилки "Лицаря" безплатним післяплатникам, яких цей часопис має величезне число. Це був одиноко вислід загальної кризи. А це слабе нарушення безнастанного росту, надроблене зрештою зараз у грудні того року, не значить майже нічого супроти безперервного **подивугідного постійного росту накладу**. Треба додати, що в червні 1935 року обитель приступила до нового підприємства: видавання значно більшого "Малого Щоденника". Його печатали в 1935 р. в будні по 80 тисяч накладу, а під недільні числа в 100 тисячах. (Пізніше цей наклад іще збільшився!). Додаймо до цього друк багатого календаря-альманаха, багато-аркушевого в накладі 1935 р.: 526 тисяч, а на 1936 р. 650 тисяч, то хіба годі не признати, що організація праці в Непокалянові діє справно й задовільно. При цьому не забуваймо, що поруч тієї постійної праці, йде ще додаткова: будови, виконувані таки тими самими братами. А ще "обтяжує" їх праця для вдержання й прогодування поверх 200 "непродуктивних" мешканців Непокалянова — хлопців із малої семінарії й новиків.

Ось так перше моє прикре враження зникає безслідно. Під заслоною грубої бездоглядности криється тут якраз незвичайний і величний стиль: промислове заведення, яке не тільки не завалилося під ударом усесвітньої кризи, але так, як би тієї кризи взагалі не було, поширило нечувано продукцію і росте просто на очах. "Лицар" здобуває в останніх часах по 5-10 тисяч нових передплатників місячно, а недавно започаткований "Малий щоденник" по 500 денно. "Купимо за місяць нову ротаційну машину", — говорив мені начальний редактор, молодий священичина з ясними очима, і в такій же сірій рясі, як мають усі інші братчики, — "та боюся, що будемо мати вчетверть мільйона ще до січня 1936 року, а до того часу не вспіють змонтувати нової машини..." Але вистачить вслухатися в гарячкове темпо життя Непокалянова, глянути на безконечні стоси паперу, що їх безперервно викидають друкарські машини, щоб здати собі справу з того, що тут діється щось просто незвичайне.

Дух

Щоб зрозуміти, як такі речі стаються можливими, треба глянути на Непокалянів із третьої, ще вищої точки погляду: треба, крім буденности окруження й могутности машин, побачити **людей** і приглянутися тим загадковим братчикам, які створили й ведуть це величаве діло, — ще значно більш незвичайне й величаве, якщо взяти до уваги засоби, яких вони вживають.

Коли переходжу до тієї справи, то мушу признати, що виконую свій репортерський обов'язок із тяжким серцем. Головний управитель Непокалянова подивився мені просто в очі з-поза своїх окулярів і при першій зустрічі заявив, що не бажає собі ніякого інтерв'ю. Опісля повторив мені це ще кілька разів і то з притиском. Я добре зрозумів, що йому не йдеться про технічні подробиці, якими він справедливо хизується, тільки що мав він на думці саме життя довіреної йому громади монахів. "Не хочемо, щоб ви піднесли гамір довкола нашої громади!" І після побуту в Непокалянові я розумію, що ігумен справді не хоче цього.

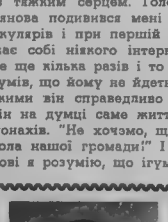

Phone: LE 6-0982
ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations,
Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
власник
Андрій Нахонечний

Йдеться не тільки про неждання — вибачте мені тут слова св. евангелія — перел перед... Не думаю, щоб о. ігумен побоювався погорди ідеалів його читачами нашого часопису. Але речі, про які хочу говорити, надто **інтимні** й ніжні, щоб хтонебудь мав охоту кидати їх перед цілий сьвіт. Є також щось більше: правило, за яким Непокалянів жие, — і сама релігія, якої висловом є те правило, мають як засновок одно з основних прав: не робити гамору біля своїх добрих справ. Знаю це й оцінюю благородну стриманість творців і потрібників Непокалянова. Та звідкиінде, задовго вже мішали їх справу з болотом, задовго вже повторювали всьому сьвіту **наклепи** про зиски, капітали й дорібки монахів, які "згортають пригорщами грубі гроші до рукава". Треба щоб люди знали, хто такі і як живуть мешканці Непокалянова, що дають людям у руки "Лицаря Непорочної" і "Малий щоденник". Отже мушу писати і буду писати, щоб мене читали в ім'я справедливости і на те, щоб краса того ідеалу не скривалася більше під спудом.

Історія оселі

Щоб зорієнтувати читачів про настрої й життя Непокалянова, треба нам відступити до початків не оселі, а самого таки діла. Постало воно з нічого, буквально: з нічого. 1921 року о. Максиміліян Кольбе (поляк німецького походження) звернувся до своїх настоятелів за дозволом видавати журналик. Якось досі не йшло йому ні у викладах, ані в душпастирській праці. Та, чудесно, як сам каже, уздоровлений Божою Матір'ю, хотів він конечно зробити щось таке, чим би міг Їй віддячитися. Справа не виглядала поважно, але дозвів він таки дістав, тільки без грошей... Збираючи по склепах, зібрав кількасот марок, за які видав перше число "Лицаря Непорочної". Принесло воно йому повну невдачу: самі звороти. Гроші вложив, а майже нічого назад не відібрав. Треба було ходити за збіркою другий раз, а потім самому розносити журналик по людях. І відтоді почався рух. П'ять тисяч накладу "Лицаря" друкували тоді в чужій друкарні "Часу". Але вже того самого року перенесли о. М. Кольбе до Городна і він оснував там малу друкарню: купив стару машину-півакушівку, що стояла безробітною на горищі в тамошніх монахинь.

1927 року князь Друцький-Любецький жертвував їм із свого маєтку Терезин 8 моргів землі. В зимі того ж року, "по варіятськи", без великої застанови, якщо б оцінювати цілу ту справу зі становища холодного розуму, приїхали два отці й 17 братів на нове поселення. Мешкали в бараці, збитому на швидку руку, спали на соломі без постелі, але змерзлими руками крутили свою машинку й друкували дальше журналик. Та вже 1928 року було о. Максиміліяновій замало (наклад був тоді 81 тисяч!) друкувати журналик Непорочної в самій тільки Польщі. Отже в новому пориві, може ще менш логічному, о. Максиміліян виїздить до Японії, спадає тамошньому єпископові без повідомлення на спину, без засобів, без пляну. І основує новий Непокалянів біля м. Нагасакі, щоб друкувати там уже 65 тисяч японського видання "Лицаря Непорочної", звербувати трьох братів-японців і — думати над організацією нового відділу в Індіях...

Не знаю, на жаль, тієї людини. Всі, що знали його, впевняли мене, що це незвичайна особовість. Проте вистачить приглянутися тому всьому, що він тут по собі залишив, щоб зрозуміти, що в Непокалянові є щось, що переходить нашу звичайну міру та виростає на голову вище понад пересічний рівень: щира служба християнській ідеї у францисканському її відлямі. Непокалянів це оаза тієї ідеї, де обитель, у якій діється все згідно з тією ідеєю. У тому саме міць і сила і краса його, а мабуть теж і причина, чому "Лицар Непорочної" стягає на себе такий нагальний крик-гнів усіх, що не хочуть тієї ідеї. (Кінець буде)

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge)
EM 3-8828
Toronto

Св. пам. о. Максиміліян Кольбе, основник "Лицаря Непорочної"

Федір Одрач

КІНЕЦЬ СІРОМУ

Якщо хтось потрапляв на хутір Панька, не міг не помітити чередки овець, що паслася на траві, за клунею. Особливістю цієї чередки був великий білий Кудлань, круторогий моркач, що вирізнявся від інших баранів своєю кремезністю та якимись напричуд дивними звичками. Отак слідкуючи за його поведінкою, не трудно було помітити, що спеціяльно він піклувався ягнятами. Коли, до прикладу, малеча паслася на добрій траві, а старші вівці лізли туди, Кудлань бравурно відганяв їх; під час пійла не допускав до корита з водою старших овець доти, поки ягнята не напилися. Не терпів теж голосного мекання. Коли якійсь вівці здумалося роззявити писок і протяжно мекнути, Кудлань відразу ж козюбився і гепав у неї лобом де попало. Не радо теж мішався в отарі, а якщо таке трапилося, кожен з боку міг побачити, що був вищий на пів спини від інших овець. Траплялося інколи, що на хутір потрапляв із села пес і починав напастувати отару, Кудлань не боявся собачого гавкоту. Решта овець утікала згущеною лавою, а він потупцював додолу голову і з виставленим лобом мужньо зустрічав напасника. Сильний і пишний був Кудлань! Таке наймення дав йому старший синок Панька, Корнильчик, який теж їздив на ньому ніби на коні, тримаючись руками за довгу пухнасту вовну. Все ж, коли наспівав сутінок, Панько мерщій заганяв отарку до кошари, що була посередині ланцюга хлівів.

Паньків хутір був під лісом, оподалік від села. Пізною осінню та зимовими вечорами часто чути було звідси виття вовків, що бешкетували десь глибоко в лісі. Найнебезпечнішими були в місяці лютні; нерідко бродили по околиці тічками і нападали навіть на людей. Панько тоді щільно замикав двері в хлівах, а в хаті, під рукою завжди тримав смолоскип; перед хатою завжди лежала бляшана бочка, яку він знайшов десь на підміському смітнику і привіз на хутір. Інколи траплялося, що вовки добиралися до хутора, тоді Панько запалював перед хатою смолоскип і гупав цурпалком по бочці. Вогонь і гучний ляскіт бляхи відганяли геть непрошених гостей, хоч би вони як були голодні.

Помимо такої чуйности, все ж набридло хутір нещастя двома навороти. Зубалі таки зробили збиток Панькові і вкрали піврічне лошатко під лісом. Завели між дерева і розірвали на кусні. На другий день Панько знайшов тільки кості та обгризений із м'яса череп. Тиждень пізніше наспіла чергова капость: сірі бестії вхопили вівцю, що відбилася від отари і засновигала чомусь на узлісся. Міцно зажурився Панько. Знав, що це була за вівця. Шкодував, чому не зарізав раніше; діти мали б м'ясо. Дурна і примхлива була вона; часто без потреби відставала від гурту і щось її все тягло до лісу. Нарешті знайшла собі кінець від вовчих зубів. Коли б трималася отари, Кудлань може не допустив би хижаків до гурту овечок.

Втрата була велика і Панько глибоко задумався та почав вигадувати пастки. Довгими зимовими вечорами клепав у хаті штабки заліза, роздобув пружину і змайстрував те, що йому було потрібне. Відшукав у лісі заячу тропу, бо знав, що вовки за нею шукають собі вухалів, щоб ними поживитись. Закопав у пухнастий снїжок пастку і тішився, що вранці зустріне вовка з залізними вилами. Та вовча лапа чомусь не квапилася потрапити між гострі залізні зубчики на лукуватих половинках розтягнених пружиною. Замість вовка, вполовив якось зайця. Відному гризунові геть розторощили зубчики задню ногу. Тоді Панько купив у місті, в різні, коров'ячих тельбухів, начинив їх потовченим склом і порозкидував по узліссі. На другий день не знайшов там тельбухів; вовки, либонь, зжерли разом із склом. Тиждень пізніше незмірно втішився, коли з поблизького села донесли йому, що на полі знайдено здохлого вовка. Це тільки заохотило Панька. Не гаючись знов завітав до різні. Коли ж управитель довідався, яку то важливу функцію виконують тельбухи, дав їх Панькові задармо, ще й приобіцяв, що це не останній раз.

— А як матимете успіхи, не забудьте хоч одну шкірку мені подарувати, — ніби жартома натякнув управитель.

— Та я вже про вас не забуду, пане, — щиро запевнив Панько.

І далі й далі розкидував тельбухи зі скляною начинкою. Та незабаром виявилося, що в сусідньому селі здох пес. Метушився цілий день, жалісно скавулів, харкав кров'ю і задубів, висолопивши язика. Панько зажурився і припинив практику з тельбухами.

Довгі зимові вечори були для Панька нудні й непривітні. Все йому здавалося, що хтось підкрадається до хутора. Тоді тихцем скрадався до своїх хоромин, наслуховував і спокійніше вертався до хати, коли десь здалеку доносилося вовче виття. Аж одної півночі щось йому наче крізь сон вчулося.

— Катре, чи ти нічого не чула? — потермосив рукою жінку.

— Ні, нічого не чула. А тобі що, не спиться?

— Ніби й спав добре, та от здалося, наче б хтось стукнув.

— Ти вже тими вовками занадто переймаєшся. До хлівів крізь замкнені двері не пролізуть, не журися.

Але Панько вже не міг удруге заснути. Господарська чуйність виманила його з ліжка. Мерщій одягнувся і вийшов на двір. Знов почув якийсь стукіт, цього разу виразніший. Не сумнівався вже, що хтось непокоїть тварин у хлівах. Досвідчене вухо відразу ж уточнило, що це був за стукіт. Вибивався наче б із кошари. Хтось непрошений полохає овець. Швидко побіг до повітки, вхопив залізні вила від гною і навшпиньки почав скрадатися до кошари. З жахом помітив, що дві дошки в дверях були вштовхнені до середини, щілиною хтось напевно пропхався до овець. Блискавкою спало на думку, що це вовки. Так, цей стукіт, що йому вчувся крізь сон, це робота вовчих лобів. Вони потраплять гепати лобами не гірше, від Кудланя. Тихцем притиснув дошки до нижньої поперечки і тоді почав галайкати. В середині зчинилася метушня. Вівці розпачливо товклися під стінами, вовки полохливо почали добиватися до дверей. Не інакше, як шукали щілину. По рухах виразно міг розрізнити, чи це тупання овець, чи вовче борсання. Аж ось з середини вовчий лоб натиснув на дошки. Замість податись, вони ввігналися цяхами щільніше до поперечки. Тоді Панько побіг до хати, засвітив гасового ліхтаря й узброєний вилами з довгим держаком спішно вертався до кошари. Знов почав галайкати. У темноті ночі голос його звучав погрозливо і дико.

— Го-го-го! Вооовка, бий воовка!

Робив це тому, щоб дорешти наполохати вовків, щоб не здумалось їм душити овець, поки чогось не придумає. А плян наступу на вовків уже з усією точністю вирізьбився в його голові. Всі його хліви були поперегороджувані тільки стінками, але мали спільне горище; на в'язаних-поперечках були покладені рідко жердини, на які він клав сіно та солому, щоб тваринам було тепліше зимувати. Від осени горища над стайнею та оборою були вимощені сіном чи соломою; вівцями менше турбувався, знаючи, що охороняє їх від холоду вовна. Незмірно втішився, що над кошарою не було ні сіна, ні соломи. Тут же, по сусідстві була обора. Тихцем усунувся до неї замикаючи за собою двері. Коло ясел стояла драбина. Поставив її сторчма і поліз до отвору, що був у сіні, на горищі. Дряпався сіном під солом'яним дахом і добрався до голих жердин. Це тут, під ним щось діється. Присвітив ліхтарем. Мало не виковзнувся йому з руки, коли побачив дві задушені вівці, що лежали одна на одній посередині кошари, на соломі. Коли б він не прокинувся, вовки напевно подушили б усіх овець і поскладали б кострищем. Вони потраплять таке робити. Щойно тоді беруться до бенкетування. Ще присвітив ліхтарем. Коло дверей метушилося двоє сірих хижаків із прикуцнутими хвостами між задніми лапами. Ляскали зубами і вже їх не кортіло до овець, що збилися купою в куті кошари.

Панько підповз ближче до дверей із вилами напоготові. Спустив їх між жердинами доземно і прудко штовхнув. Шпильчаки вил досягли задньої вовчої лопатки. Вовк гаркнув із болю і хотів ухопити зубами за держак, вище від залізного розгалуження. Панько тоді підніс вила і впакував аж два гостряки у вовчу пащеку. Вовк розпачливо кинувся під стіну. Прищулився і пильно поглядав угору. З писка просочувалася кров.

— Га, попався, не смакують вила? А я з тобою ще побавлюся, я тебе вирихтую!

Подряпався на животі ближче до стіни. Знов вила спрямовувались гостряками до вовчої спини. Сильно штовхнув ними, але цього разу наопорожньо, вовкові пощастило відхилягнути в бік. Знов був під дверима світячи слїпаками туди, де звисали вила. Панько ще раз подряпався за вовком. Робив цього разу так, щоб загородити йому дорогу, коли перебігатиме під протилежну стіну. Ледве вила почали звисати нижче і нижче, вовк метнувся якраз туди, як передбачував Панько. Гостряки митю вгрузли у вовчій спині. Вовк заскавулів, але Панько з усієї сили приштовхував його до землі. Чув у руках дрижання держака, метушливість зваленого вовка слабшала, а Панько без зупинки далі й далі втискав його гострякми в солому. Підняв вила щойно тоді, коли ноги хижака судорожно дригнули і випростались в безруху.

— Га, га, тут тобі й амінь. А я тебе, соколику, обчухраю гострим ножем, шкіру твою вичиню і подарую управителеві різні. Матиме потіху. Як то добре сказано: Носив вовк, повесли і вовка. Га, паскудняку!

— Що там, Пилипе? — озвався голос Катрі за дверима.

— Усе так, як має бути, жніко. Он вовка пришив вилами до соломи. Іди до хати, не відчиняй дверей.

Спустив між жердинками ліхтаря і пильно почав розглядатися за другим вовком. Здивувався незмірно, що ніде не було його видно. Присвітив до дверей — дошки не були вивалені. Немислимо, щоб утік. А бачив же виразно двох вовків. Вівці безглуздо стовклися в куті і стояли непорушно. В світлі ліхтаря помітив, як дрижали їхні ноги. Зачули, либонь, вовчу кров. Вівця благородне сотворіння, жахається свіжої крови, не те що ця он зубаста паскуда.

— А бачив же двох вовків! — зарепетував уголос. — Та ж не був це злий дух, та ж бачив проклятих під дверима.

— Кого ти бачив, Пилипе? — знов озвалася за дверима Катря.

— Та йди до хати, жінко! Простудишся ще мені.

Ще присвітив ліхтарем — під ним лежав непорушно тільки заколений вовк. Другий зник ніби камінь у воду. Приглянувся дверям і зморщився.

— Га, чоловік до смерти вчиться і дурнем, із пробаченням, помирає. І чому оце мені здумалось від середини прибивати дошки до поперечок? Коли б прибив ззовні, вовчий лоб не вивалив би дощок, не пробився б щілиною до кошари, не задушив би овець.

Ліхтар слабко кидав довкола світло, Панько вибалушеними очима вп'ялювався в солому, довше зупинявся на вівцях, що непорушно стояли в куті і притишено посапували.

— Творячи всяку твар, Господь Бог дав життя вовкові, либонь, на те, щоб робив зловіщі упімнення для грішних людей. Отак плекаєш чи вівцю, чи лошатко, а він, сатана, прийде і задавить.

Пригадував, ніби на сповіді, всі свої гріхи. Мав їх чималенько, як і кожна людина. Невже ці гріхи знадили цих он караючих зубалів до його кошари?

Чомусь пригадалась одна подія, що мала місце під цим он лісом три роки тому. Його Корнильчик якось без відома мами вибрався на борівки до лісу. Було йому тільки п'ять років. Блукав на узліссі, кликав маму і потім щасливо вертався на хутір. Мав у руці сухого патика. Ішов оболонням стежинкою, а йому назустріч величезний кінський вовк. Корнильчик думав, що це пес. Наблизилися один до одного. Хлопчик замахнувся патиком і вдарив вовка по спині. Вовк вишкірив зуби, вхопив патика і потоптав на кусні. Тоді блиснув очима на малого смільчяка, і пішов просто до лісу. Не зачепив хлопця, видно навіть такий вовк має серце для дитини.

— Пилипе, чи ти ще довго будеш там? — знов голос жінки з надвору.

— До ранку буду, жінко. На другого вовка чатую. А ти йди до хати.

— Ти ж змерзнеш.

— Ні, я в кожусі. Здолу від овець тепло огріває мене. А ти йди, Катре, бо з доктором прийдеться мати діло.

Жінка пішла, чув рипіння снігу від її кроків. Ліхтарик немічно блимав на жердині, а він усе ще тримав напоготові вила, все ще йому здавалося, що десь у куті зачаївся вовк.

— Га, скільки ж то пригод бувало з ними, — почав уголос, щоб не заснути, бо дрімота почала підкрадатися до його повік. І виринув в уяві інший спогад. У сусідньому селі торік якось горбун сам попав у халепу. Раннім ранком здумалось йому закрастися в село. Біг вуличкою, коли ще спали люди і розглядався по дворах, чи нема якогось підсвинка, чи може й курки. Аж ось городець перед хатою обведений частоколом. Це була садиба Никодима Путнього. В частоколі була ледь прочинена хвіртка. Горбун штовхнув цю хвіртку, вона відчинилася і затріснулася тоді, коли був уже в городчику. Нюшив для себе поживу, але й тут нічого не було. Тоді повернувся до хвіртки, а вона зачинена. Метнувся тудя, сюди — проходу нема. Аж у хаті вже заметушився Никодим з жінкою та дітьми. Дивилися крізь вікна і лементували.

— Го-го, лови воооовка, лови воовка!

Частокіл був високий, вовк не квапився скакати через нього. А тут і відчинилися в хаті двері. Никодим із сокирою в руках, його жінка з чіпілею, діти з ломаками. Сірому не переливки. Розігнався і лупонув лобом у частокіл. Кілочки розхилилися і прудко обхопили вовчу шию. Тепер ні вперед, ні назад.

— Воовк, воовк упіймався! — пронеслось коло Никодимової хати. Все село збіглося, діти з лементом штовхали ломаками в запінений вовчий писок, а він гарчав у безсиллі. Кілочки міцно тримали його шию. Потім прийшов староста, наложив вовкові намордник і повів кудись. Кажуть продав комусь у місті і заробив гарні гроші.

Аж із курятника прорвався крик півня.

— Слава Тобі Господи, до ранку не далеко, — втішився Панько. Спогади з минулого кудись зникли, очі жваво знов почали нишпорити по кошарі. Все так, як і було. Тільки мертвий вовк лежить непорушно і надуркувато завмерли вівці в куті. Крізь вузеньку щілинку в дверях почала просочуватись до кошари ранкова блідість. Панько подряпався назад, до обори. Зліз драбиною на землю і коли відчинив двері, морозяне повітря обхопило його обличчя. Десь на сході вибався з-під землі лук червоного сонця. Катря, видимо, теж не спала в хаті, бо як тільки побачила чоловіка, вибігла на двір.

— Ну, жінко, на нас чекає робота. Ще один вовк у кошарі. Чи боятимешся?

— Не знаю, може й боятимусь.

— Іди но по ще одні вила.

Катря побігла до повітки і вернулася з чотирьохгостряковими вилами. Була ще молода і здорова.

— У кошарі мусимо з ним розправитися, Катре. Я піду перший, ти за мною. Як тільки бестія кинеться на мене, а я не встигну штовхнути гостряками, тоді ти з боку та в черево, тільки в черево. А як він поквапиться на тебе, не бійся, вилами підхопило його ніби сніп пшениці.

Панько прочинив двері до кошари і кивнув головою, щоб поспішала за ним жінка. Катря з острахом подалася за чоловіком, зачинила за собою двері і сховалася за його плечі. З настовбиченими вилами вони обережно підходили до овець. Вівці по давньому збитою купкою принишкли в куті. Панько черкнув крайню гостряком і крикнув. Вівці ніби прокинулись. Зачувши знайомий голос, почали розбігатися. Кидалися переважно до дверей, роздуваючи ніздрі і косячись на заколеного вовка. Тільки Кудлань з дивною позою не хотів поступитися. Передні його ноги були зігнуті, задні напружилися впираючись у землю, круторога голова сторчма впиралася в солому. Панько вхопив його за вовну і хотів відтягти, але Кудлань ніби прикипів до землі.

— Катре, відчини двері — скомандував Панько. По хвилині ранкова ясність вдерлася до кошари. Тепер було вже все видно. Кудлань своїм лобом тиснув вовка в хребет до землі. З розчепіреними лапами вовк простягнувся на животі. На спині його була углибина, ліворуч і праворуч Кудланевої голови видулись угору вовчий зад і голова. Либонь ще опівночі вовк хотів урятуватись між вівцями, принишк на животі і в такій позі намацав його своїм лобом Кудлань. Від сильного натиску вовчий хребет не витримав, заломився. Лежав він тепер сумирно з вибалушеними очима та з язиком вивваленим із зубастого писка.

— Кудланьчику, поступися, поступися, Кудланьчику, — ніжно лебеділа Катря.

— Га, от тобі й могила, от і кінець сірому! — піднесено сказав Панько.

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. —— WA 2-6115-6

Яр. Чумак

СВІТЛА Й ТІНІ

ЯК ПОШИРЮВАТИ КАТОЛИЦЬКУ ПРЕСУ?

Таке питання дуже на часі в місяці присвяченому популяризації католицької преси. Варт отже над ним зупинитись і призадуматись.

Нема сумніву, що наша католицька преса квола якісно й кількісно. У порівнянні до т. зв. жовтої ("невтральної") преси — ми залишаємось далеко позаду. Причин цього сумного факту є цілий ряд. На цьому місці хочу спинити увагу читачів чи радше видавців на одну важливу справу.

Недавно зайшов до мене представник торонтонської газети Дейлі Стар, яка є однією з найбільших жидівських газет у Канаді і виходить у накладі кількасот тисяч. У розмові, яка вив'язалася між нами, він намовляв мене всіми способами здібного сейлсмена, щоб я передплатив його газету. Вона коштує всього стільки на тиждень, а дає такі і такі користі! Переконував мене доброї пів години.

Мені здається, що коли б українські католицькі газети мали таких здібних сейлсменів, то наклади цих газет були би більші і вслід за тим, їхній рівень був би кращий.

Правду кажучи, здобути доброго агента для католицького видавництва — не легка справа. Особливо в наші зматеріялізовані часи, коли все міриться вагою доляра. Ліпші заробітки можна мати продаючи вікна, телевізії чи хочби торонтонські жидівські газети. До того наша публика — не дай Боже!

Знаю випадки, що на лахи для дітей батьки з легкої руки видають сотки долярів, але на книжку і газету в них нема навіть центів. Я не вмію говорити з такими людьми. Але добрий сейлсмен уміє говорити з усіми. Навіть із найтвердішими і найтіснішими. Вміє говорити і переконувати.

У нашому випадку тільки здібний сейлсмен зуміє переконати, що українська католицька газета це єдиний засіб нефальшованої комунікації правдивих вісток, тривкий зв'язок з українським релігійним і національним життям, компетентний коментатор подій, явищ і людей, розумний критик книжок, фільмів і всього, що діється в широкому світі.

Кобн ми мали таких агентів! Вони напевно десь існують, треба тільки знайти дорогу і приєднати їх до справи. "Світло" має декілька відданих приятелів, але нажаль небагато. Один із них, чи не п. Бозьо, приєднав у минулому році понад 50 передплатників. Що зробити, щоб таких було більше?

Шукати, стукати, кликати безупинно. Нема, мабуть, іншої ради. Живемо в купецькому світі і мусимо вживати його засобів. Коли Торонто Стар при сотках тисяч накладу посилає для дальшого поширення свого накладу здібних агентів, щоб розповідати брудні сплетні з алькира, то що має робити католицька преса, яка повинна світові постійно пригадувати добру вість Христової правди?

МОВО РІДНА, СЛОВО РІДНЕ...

На канадських і американських університетах постійно зростає число студентів, що вивчають одну зі слов'янських мов: українську, московську, польську. На диво: між ними українці творять мінімальну меншість.

Американці чи англійці розумують так: світ із кожним роком, дякуючи технічним здобуткам у ділянці комунікації, стає меншим. Нпр. простір між Нью-Йорком і Києвом значно змалів, від коли почали курсувати джетові літаки, що легко пролітають 700 км. на годину. В такому поменшеному світі годі замикатись у "сплендид ізолейшен" навіть такого великого світу як Британський Комонвелт чи Американська Унія. Англійська мова є великою світовою мовою, але в зовсім змінених умовинах і її знання не вистачає. Треба жити, працювати, торгувати з іншими людьми, в першу чергу з великим 250 мільйоновим блоком слов'янських народів. Якраз ця реалістична оцінка фактів заставляє чужинців вивчати слов'янські мови.

Українці завжди відзначувались недостачею реалізму. В недбайливому відношенні до своєї рідної мови видно ще один доказ нашого відірвання від життя.

Наша молодь не вивчає української мови не тільки на університетах. Обмаль її і на українознавчих курсах. Чому?

На це питання відповіла мені недавно одна мама словами: — Мій син "бере" в гай-скул німецьку мову — далеко важнішу від української.

Для інших батьків важнішою є наука гри на гітарі, балет, спорт — десять разів п'ять інших більш або менш неважних причин.

А тимчасом українську мову вивчають Мілери, МекІнталі і Шонесі в свідомості, що вона відчинить їм двері до великого скарбу української культури та дальше посередньо введе до велетенського слов'янського світу.

Недавно трапився в одній канадській військовій школі випадок, про який повинні знати наші батьки і наша молодь.

Комісія старшин при прийомі до школи іспитувала кандидатів. Перепитує про ім'я, національне походження, культурний "бекґравнд", інтелігенцію, зацікавлення.

Перед комісією стає юнак українського роду. На питання якого він роду, каже: — Я українець.

— Вмієте ви говорити вашою материньою мовою? — паде питання.

— Ні, нажаль не вмію, — каже хлопець.

— Якже ж ви вивчите другу мову необхідну в нашій школі, коли не знаєте вашої материньої мови? — питає старшина.

У висліді — хлопця не приняли до школи

Цей випадок не одинокий. Недавно тут народжений студент Торонтонського університету, українського роду, почав серйозні студії української мови, бо на університеті для отримання диплому мусів здати — крім свого предмету — ще й одну мову: французьку, українську або еспанську. Наш студент вирішив, що ще найлегше для нього буде здати іспит з української мови.

Біда в тому, що починати студії мови напередодні дипломового іспиту — це трохи запізно. Чи не краще вчитись у свій час?

Ми маємо хибний підхід до навчання українознавчих предметів. Виключне наголошування традиції, сентиментальний відклик до національних почувань — тут не вистачає. Живемо в окруженні, яке оцінює все з погляду практичної вартости. Треба переконати переконливими, взятими з життя прикладами, що знання української мови — це одна з передумов особистого успіху і життєвої кар'єри.

На нашу талановиту молодь, що знатиме добре українську мову жде багато добре платних посад при канадських дипломатичних і економічних представництвах. Коли тієї молоді не буде, її місце займуть інші.

МОЛИТВА ЛЮДИНИ СЕРЕДНЬОГО ВІКУ

Господи, Ти знаєш краще від мене, що я старіюсь і скоро прийде день, коли стану старим. Захорони мене від поганої звички забирати слово при кожній нагоді і на кожну тему.

Збережи мене також від устрявання в чужі справи. Нехай буду уважливим але не химерним, помічним, але не капральським. Було б недоречним не користати з мого великого життєвого досвіду, але, Господи, Ти знаєш найкраще, що добігаючи до мети мені не треба багато приятелів.

Нехай мій ум буде далеким від постійного повторювання безчисленних подробиць. Дай мені силу з місця находити головне й основне. Уста мої нехай не жаліються на болі й недомагання. Вони збільшуються і люди залюбки про них говорять в міру того, як збільшуються їх роки. Прошу Тебе про ласку терпеливо слухати нарікань і жалів інших людей. Не смію Тебе благати про покращання моєї пам'яті, але про щораз більшу покору і щораз меншу самопевність, особливо тоді, коли моя пам'ять зударяться з пам'яттю інших людей. Навчи мене чудового знання бути свідомим того, що час-до-часу і я можу помилятись.

Допоможи мені бути вміру погідним і зичливим для людей. Я знаю, що згірклі старі люди є завершеним твором самого пекла. Нехай же вмію добачувати добрі речі на несподіваних місцях і таланти серед несподіваних людей. І дай мені, Господи, ласку сказати їм про те. Амінь.

о. М. Соловій, ЧСВВ

У ЦАРГОРОДІ

(Із серії: "ЛИСТИ ЗІ СХОДУ")

Царгород — це одно з найгарніших міст у цілому світі. Найперше, він має чудове природне положення. Царгород розложений на пограниччі Европи й Азії (Малої Азії). Дві третини міста належать до Европи, себто властивий, старий Царгород ("Стамбул"), облитий водами Боспору й заливом Золотого Рогу, та дільниці Галата і Пера, що розташовані на північній частині від Золотого Рогу, при водному шляху до Чорного моря. На азійському боці лежить третя частина Царгороду, що називається Скутарі (по турецьки Іскюдар); це давнє грецьке місто Хрізополіс. До сьогоднішнього Скутарі належить теж граничне місто Каді-Кеві, себто давній і відомий з історії Церкви та Вселенських Соборів Халкедон.

Боспор, що відділює Европу від Азії, і лежить немов у серці Царгороду, — це мальовниче озеро, довге 18 миль та широке від пів до півтора милі. Боспор сполучує вузьким заливом Чорне море з Егейським (грецьким) морем. Морська вузина, що з Боспору ж виходить в Егейське море, відома під назвою Дарданелів. Обидва просмики: до Чорного моря і до Егейського моря надають Боспорові й Царгородові важливого стратегічного положення. То й не дивниця, що за панування над Боспором та Царгородом від двох тисячів років ведуться війни: дипломатичні й криваві.

Мабуть стратегічне положення Царгороду найбільше вплинуло на рішення цісаря Константина Великого, щоб зробити місто столицею розлогої римської імперії. Тоді Царгород називався Візантіон, себто Візантія. І тут під мурами Візантії 323 року цісар Константин побив свого суперника і співцісаря Лікінія та в цей спосіб став одиноким самодержцем-цісарем римської імперії. Зараз після перемоги над Лікінієм, себто 323 р., цісар Константин порішив розбудувати Візантію і перетворити її на столицю римської імперії. На приказ цісаря над водами Боспору виросло продовж 6 років величаве місто, збудоване на зразок Риму, дотеперішньої столиці. Цісар Константин та його дорадники навіть відкрили, що нова столиця має теж 7 горбків, як і Рим, і на схилах тих горбів постали чудові палати, державні будівлі (базиліки), амфітеатри, портики, ряди статуй, арени, гіподроми (перегонові площі-театри), святині, водопроводи, фонтани, арени борців і змагунів, військові об'єкти й укріплення, оборонні вали й мури, фортифікації, оборонні вежі, навіть обеліски. З цілої імперії цісар Константин стягнув щонайкращих майстрів, мистців, архітектів та десятки тисяч робітників. Державні кораблі звозили найкращі мармурові блоки з Азії й Европи. Тоді на приказ цісаря розбирали старинні поганські святині, а їх статуї, марморні блоки, прикраси й дорогоцінності перевозили над Боспор, до Візантії і вкладали в будову пишної цісарської столиці. Ось так спільними зусиллями і жертвами всієї римської імперії постав Новий Рим над Боспором. Так його і назвали в 330 р., коли тут відбулося врочисте посвячення (дедикація) нової столиці цісаря Константина. Другим офіційним іменням нової столиці стало: "Константіну-поліс", "город Костянтина", що наші давні предки просто називали: "городом-містом царя", себто Царгородом.

Св. Єронім, що жив у другій половині 4-го століття та писав про будову Царгороду, завважує таке: в 330 році *"посвячено Царгород, а обнажено інші міста імперії"* ("Дум Константінополіс дедікатур, аліє імперії урбес квазі денудантур..."). Цим св. Єронім хотів іронічно сказати, що Царгород поставав жертвою, а частинно навіть грабунком інших міст римської держави. Ці слова св. Єроніма можна розтягнути не тільки на саме місто Царгород, але теж на цілу східньо-римську, візантійську імперію. Вона росла й могутніла жертвами і грабунком сусідніх провінцій, держав та імперій. Візантійські цісарі підбивали під свою владу азійські держави та різні слов'янські держави і племена, напр. в дуже жорстокий спосіб стали панами Болгарії та цілих Балканів. Також зріст Царгороду в церковній ділянці, себто могутність царгородського патріярхату стала фактом тільки через жертву та свого роду грабунок інших церковних провінцій і славних та старих церковних осередків християнського Сходу. Так, як візантійські цісарі забирали з других міст мармори, статуї, обеліски, дорогоцінності ітп. і тим розбудовували свою столицю-Царгород, так і царгородські патріярхи продовж історії підкоряли під свою владу одну церковну провінцію за другою і в той спосіб здобули собі могутність і титул "екуменічних" патріярхів. Ось і таке "собираніє" церковних провінцій дало притоку до довговікового спору царгородських патріярхів з центром Вселенської Церкви, себто з Римом та носіями церковного примату — Римськими Архиереями. Царгородські патріярхи забажали простягнути свою руку на церковний примат і це остаточно довело до поділу Церков, що й досьогодні продовжується, вже понад 900 років.

УКРАЇНСЬКИЙ РЕЛІГІЙНО-СУСПІЛЬНИЙ МІСЯЧНИК

"Ж И Т Т Я"

містить цікаві статті й гарні оповідання, вісті зі світу й особливо з Аргентини.

Видають цей місячник ОО. Василіяни

Ціна (12 чисел) на рік $2.00; замовляти через нашу адміністрацію по адресі:

НАШЕ ЖИТТЯ

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

Як було вже згадано, посвячення Царгороду як нового Риму, нової столиці, відбулося 330 року 30-го травня. Сюди з Риму перенеслися державні установи й уряди, сенатори, військова влада ітп. Тут, у Царгороді резидував Константин Великий аж до своєї смерти. Його наслідники: Константій, Юліян, Йовіян, Валенс не любили Царгороду і резидували в Антіохії, або в інших містах, близьких до їх воєнних експедицій. І щойно цісар Теодосій Великий (379-395) своїми законами, будовами та політикою зробив Царгород осідком римського цісарства, точка тяжіння якого стала пересуватися зі Заходу на Схід. Після остаточного поділу римської імперії на східню і західню частини, Царгород стає остаточно столицею східньо-римської імперії і через 1000 років був найславнішим і наймогутнішим містом тодішнього світу. У тому самому часі Старий Рим починає політично й культурно занепадати і бували часи, коли він мав ледве кількадесять тисяч мешканців. Мандрівки народів, наїзди гунів, остроготів, готів, льомбардів ітп. остаточно припечатали долю західньо-римської імперії та її столиці Риму над Тибром. Слава Риму остала тільки в тому, що він і надалі лишився столицею-осідком церковного примату в особах Римських Єпископів Папів, патріярхів Заходу.

Історія Царгороду дуже цікава й повчальна. Тут відбулося 4 Вселенські Собори з числа 7-ми, признаних і православним Сходом і католицьким Заходом. Тут відбувалися криваві й жорстокі революції, державні й династичні перевороти, вибори й детронізації цісарів. Тут цісарів підносили на щитах, тут теж їх убивали, обтинали їм носи, вуха, виколювали очі, або насильно постригали в монахи. Царгород облягали перси, готи, араби, сарацени, слов'яни, болгари, наші предки західні русичі, хрестоносці, вкінці турки, що остаточно здобули місто в 1453 р. та перетворили на столицю султанів. Царгород називали "богохранимим (Богом береженим) містом", а в його межах було 625 церков і каплиць, деякі ж з них такі славні, як напр. Свята Софія, церква Святої Ірини, церква Св. Апостолів, церква Богородиці в дільниці Блахерни ітп. Після Константина Великого та цісаря Теодосія найбільше розбудували Царгород цісарі: Юстиніян Великий (6-те стол.), Гераклій (7-ме стол.) та цісарі македонської династії (9-10 стол.). Сам цісар Юстиніян збудував 34 великі церкви, не рахуючи інших будівель і палат. Після здобуття Царгороду хрестоносцями (1204 р.) слава Царгороду була трохи підупала, але знову піднеслася в 13 і 14 стол. Також турки, що здобули й пограбили Царгород у 1453 р., відбудували його, розбудували і на свій лад піднесли велич Царгороду. Вони здвигнули величаві мечети, стрункі мінарети, багато водопроводів, фонтан, пам'ятників та султанських палат. Сьогодні Царгород не є вже столицею султанів, бо турки перенесли столицю до Анкари, всетаки Царгород остав найбільшим і найкращим містом на пограниччі Европи й Азії, що є свідком давньої могутности імперського і християнського Царгороду.

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

ЄРЕЙСЬКІ СВЯЧЕННЯ В РИМІ

Українська Папська Колегія св. Йосафата в Римі святкувала Христове Різдво з подвійною радістю: відзначувала празник Різдва Божественного Первосвященика і переживала "різдво" - єрейські свячення шістьох своїх питомців. Підчас торжественної архиєрейської Служби Божої в колегійній каплиці через святительські руки Високопреосвященішого Кир Івана Бучка до священичої гідности були піднесені благоговійні диякони: Яків Креспо, Олександер Дзерович, Андрій Гринах, Маріян Давидко, Володимир Бойчук та Ігор Мончак. Заразом Владика Кир Іван висвятив 10-ох студентів оо. Василіян на дияконів. Таких чисельних свячень не було вже від років.

До Служби Божої співслужили о. Софрон Мудрий, ЧСВВ, віцеректор Колегії, та о. Іван Бойчук із Франції, батько нео-єрея Володимира. До Іже Херувими дияконували кандидати на єреїв, а після освячення їх замінили нововисвячені диякони Василіяни. Служащих, пристоящих, асисту і співаків достачили спільно всі з наші виховничі заведення в Римі: Велика й Мала Семінарії св. Йосафата і Студентат оо. Василіян.

Після Великого Входу о. д-р Ірией Назарко, ЧСВВ, ректор Колегії, в повних священичих ризах із трисвічником у правиці, сповняючи функцію архидиякона починає діялог зі Святителем, що попереджує єрейські свячення. Тимчасом кандидати на єреїв припадають на землю. Є між ними і ветерани останньої війни, і такі, що скитались по таборах біженців, і ті, яким ледве минув канонічний вік (24 років), а які мабуть найбільше відчули воєнні й повоєнні злидні. Потрійним доземним поклоном наче підкреслюють малеч людську і велич священичу. Ніхто зі смертних не має права до тої гідности, "лише хто покликаний Богом як Аарон" (Євр. 5, 4). Ось дзвінке Воньмім Архидиякона попереджує, що діятиметься щось важне, велике, таїнственне. Омофор і правиця Архиєрея спочиває під-ряд на головах дияконів. Кожночасно з уст Святителя несеться молитва "Божественная благодать... Господи Боже наш.." і творить у душах дотичних дияконів переміну: син для батька, матері, для цілого людського роду стає отцем, дістає власть приносити Жертву Нового Завіту, переміновати хліб і вино в найсвятіше Тіло і Кров Господа Ісуса, відпускати гріхи і привертати каліцтвам життя ласки, бути посередником між Богом і людьми, лучником між землею і небом, словом — стає "альтер Христус". Це завдяки Твоєму воплощенню, Ісусе, мукам, смерті... Душа нео-єреїв розпливається від радости, серце тріпоче метеликом, обличчя покривається рум'янцем зворушення, око не в силі здержати сліз щастя.

Слідують священичі облачини. Святитель накладає нео-єреям єпітрахиль, фелон, дає чашу, літургікон, виголошуючи при тому кожноразово "Аксіос". Концелебрант о. Іван Бойчук помагає нео-єреям убиратися в фелони. Силою волі він опановує себе, щоб руки не затряслися від надмірного щастя, коли черга приходить на рідного сина. А ціла церква відповідає співом: "Аксіос-Аксіос-Аксіос". Співають вже усі. А може ні. Може батькові, матері, сестрі, братові нео-єрея надмірне щастя загамувало голос у самому горлі, а замість голосу похотилася перлиста сльоза радости?

Св. Іван Боско сказав, що коли син із родини піде на священика, то його місце займе Христос. І Христос до таких родин приходить: прийшов у хвилині св. Причасти до кожного члена родини нео-єрея, приходить Своїми ласками, благословенням, нагородою.

Зворушливим був момент "стискання голів". Перші благословення, природно, сходять на голови рідні нео-єрея. Найбільше "роботи" мав о. Олександер-Дзерович, його благословлячі руки спочили на головах: батька Маріяна, матері Дарії, сестер Олени і Марії та брата Володимира, а потім і на головах решти своїх та особистих гостей, о. Володимир Бойчук першими благословив батька о. Івана і сестричьку Ірку, о. Яків Креспо — еспенського амбасадора в Римі, земляка, з дружиною, о. Маріян Давидко — бенефіяторку Лорету Нокс, американку, яка не жаліла ні жертви ні труду, лише, щоб своєму опікунцеві заощадити евантуальну сльозу жалю. Сяючі радістю обличча неореїв і їх близьких, сердечні побажання, одне, друге слово... Більше слів — зайві, тут місце на мову серця, яке без слів у даному випадку потрапить багато сказати. По благословенні і цілування рук ідуть усі. Вже саме побожне вислухання Служби Божої підчас єрейських свячень наділене 7-річним відпустом (для кровно-споріднених із нео-єреєм аж до 3-го ступеня включно — повний відпуст під умовою, що запричащались і помолились в наміренні Свт. Отця), тепер за побожне поцілування долонь нео-єрея — додатково 100 днів відпусту. Це духовий скарб, яким і собі і передовсім душам у чистилищі можна значно допомогти. Поблагословлені дістають па спомин нео-єрейські образці.

Торжество доповнювало святочне принятя. За обідньою трапезою ВПреосв. Кир Іван зворушливо говорив про священиче післанництво, висловлюючи заразом радість, що священичі ряди збільшились новими служителями престолу; о. д-р Ір. Назарко, ЧСВВ, як Ректор Колегії подякував теплими словами Владиці за уділення нео-єреям св. Тайни Священства. Від імені розрадуваних батьків говорили о. Іван Бойчук і д-р Маріян Дзерович. Перший зі сльозами щастя дякував: Господеві Богові за покликання, оо. Настоятелям за виховання, Святителеві за висвячення священика; скромність не дозволила промовцеві накреслити тої ролі, яку відограє родинне вогнище у підготові на священика. Д-р М. Дзерович своїм коротким слобом-подякою зворушив поголовно всіх: Господь поміг йому перенести довголітню каторгу Сибіру, щоб діждатись моменту стати батьком священика. БАТЬКО СВЯЩЕНИКА! Який прекрасний титул!

Щоб виховати священика треба принайменше 24 роки. Покликання походить від Бога, однак щоб воно скільчилось у душі людини і дало плід, треба співпраці цілого ланцюга людей: батьки, учителі, душпастир, професори, настоятелі, святитель, щоб згадати лише найважніших. Скільки посвати, скільки жертви! А однак вони рекомпензуються. "Коли подумаю — сказала одна з Сестер-господинь Колегії св. Йосафата при видачі святочного обіду — що сьогодні правилося 6 Служб Божих більше, забуваю за втому". Чи можна простіше, а одночасно глибше висловитись? Та хвалити поодиноких осіб, що співпрацювали у вихованні нововисвячених священиків не збираємося. Для них найкращою похвалою і подякою буде коли "правитиметься Служба Божа", коли ті священики з незгасаючим запалом працюватимуть над поширенням Царства Божого на землі, викорінюючи зло, а засіваючи і плекаючи добро. Прикесені священиком плоди почислять в заслугу не лише йому самому, але також тим, що співпрацювали у його вихованні від колиски аж до престолу.

Г. М.

ПОСВЯЧЕННЯ НАРІЖНЬОГО КАМЕНЯ ПАРОХІЯЛЬНОЇ ЦЕРКВИ В БУЕНОС АЙРЕСІ

Уже від довшого часу реалізується будова церкви в столиці Аргентини. Багато різних труднощів усунено й мимо невідрадних обставин, будова помалу поступає вперед. Ще в листопаді м. р. ми мали надію, що посвячення наріжнього каменя довершать наш Митрополит Кир Константин, однак на превеликий жаль, так не сталось. Доперва 11 грудня м. р. сам Кардинал Й. Е. Др. А. Каджіяно довершив акту посвячення. Було багато вірних, бо майже ніхто не вірив, що в такі тяжкі для нас часи, будова таки направду реалізується? Багато людей наповнили площу і з радістю вижидали прибуття Достойного Гостя. Мимо цього, що погода недописала, акт посвячення відбувся торжественно. Й. Е. Кардинал у приві Впр. о. Делегата Й. Галабарди ЧСВВ і сімох священиків як і монахинь, представників різних Товариств і численного народу — посвятив угольний камінь нашої будучої катедри! Це вже фундаменти цієї церкви. Але продовжувати будову й осягнути наше бажання: дістати чим скоріше свого Єпископа, то направду для нас сьогодні майже не можливе. ТОМУ ЗВЕРТАЮСЬ ДО ВСІХ ДОРОГИХ УКРАЇНЦІВ У ШИРОКОМУ СВІТІ й благаю ради Бога: ПОМОЖІТЬ НАМ, ХТО ЧИМ МОЖЕ. У нас економічна криза. Хоч вірні жертвують свої лепти, відіймаючи собі від уст, однак цього всього замало! Не залишайте нас на посміховище ворогів! Поможіть нам у такому великому ділі, а Господь за те благословитиме Вам і напевно зглянеться на наш рідний край та дозволить чим діждати кращої долі для всього українського народу!

І. Ем. Кардинал Каджіяно в товаристві Впр. о. Й. Галабарди, ЧСВВ

Грошей ніяких у листах не пересилати, бо їх викрадають! Хто хоче вислати лепту на будову церкви, то нехай її перешле чеком банковим, або поштовим переказом на слідуючу адресу:

P. Jose Halabarda, OSBM.
calle Curapaligue 760.
Buenos Aires, Argentina.

або на адресу:

Basilian Press
286 Lisgar Street,
Toronto 3, Ont., Canada

Едмонтон, Алта.

Панство Анна й Р. Джеліни

У вересні м. р. в катедрі св. Йосафата в Едмонтоні повінчалися панна Анна Гутнин з Р. Дже-

лінею. Вінчали молодят Вс ч. оо. Ю. Ковальський і Д. Ґрещук. Співав мужеський хор катедральної парохії.

Весільне принаття відбулось у залі Народного Дому, при великій участі гостей і ближчої та дальшої рідні молодят.

Другого дня п. І. Ґутнян справив "поправини" й під час них на заклик великої приятельки "Світла" пані Ю. Коренди переведено збірку, що принесла 10.00 дол. Панство Ґутняни є дуже добрими, примірними й побожними парохіянами і так же гарно виховали свою донечку, яку саме благословили під вінець. Молодій парі бажаємо багато щасливих літ і великого Божого благословення в їх житті.

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

БЛ. П. ТЕКЛЯ МАЛИШЕВСЬКА
Транскона, Ман.

Дня 2-го січня ц. р. розійшлася сумна вістка, що не стало між живими добре знаної і всіми любленої бл. п. Теклі Малишевської. Померла у шпиталі Ст. Боніфес. Хорувала вже через пару років.

Народилася 6-го жовтня 1897 р. в селі Босири, пов. Гусятин, Західня Україна. Вийшла замуж за Василя Малишевського 1920 р. До Канади приїхали 1929 р. і поселилися на фармі в околиці Роблин, Ман., де перебували 6 років. Потім перенеслися до Транскони, Ман., де проживала весь час свого життя. Покійна була доброю подругою і матір'ю. Була ревною членкою парохії св. Михаїла, Зап. Бр. Св. о. Николая, ЛУКЖ і Ап. Молитви. Покійна залишила у смутку мужа Василя, одного сина Теодора і 2 внуки.

Похорон відбувся 5-го січня з каплиці св. Михаїла. По похороні рідня запросила всіх учасників до залі св. Михаїла на обід, що його приготовили членки ЛУКЖ. По обіді промовляв о. Д. Шевчук, парох, висловив родині свої співчуття. Син Теодор подякував всім за прислугу. Від Ап. Молитви говорила п-ні Марія Храплива, і занялась збіркою на прес-фонд католицької преси. Присутні зложили $32.10. Збірку розділено: на "Поступ" $16.00 і на "Світло" $16.00.

Всім жертводавцям щира подяка, а бл. п. Теклі нехай канадійська земля буде легкою.

ВАСИЛЬ ЄВЧИН
Сарнія, Онт.

По нещасливому випадку при будові, помер 6 грудня м. р. Василь Євчин. Похоронні богослуження відслужив о. Ю. Карпінський, парох Сарнії й Чатам, Онт. У похороні взяло участь багато приятелів, краянів і знакомих.

По похороні відбувся обід, під час якого о. Парох ще раз згадав Покійного, подякував усім за участь у похороні та заохотив до збірки на добру пресу, яка принесла 13.25 дол. з чого на "Світло" призначено 8.25

Покійний Василь походив із села Іванівки, коло Теребовлі, Галичина, де полишив жінку і двох синів. До Канади приїхав іще 1924 р. у Сарнії проживав 18 років і був одним з основників місцевої парохії. Спочив на католицькому цвинтарі. В. Й. П.

БЛ. П. СТЕФАН ВОЛІНСЬКИЙ
Едмонтон, Алберта

У середу 2-го листопада ц. р. закінчив своє трудяще життя Стефан Волінський, проживши 79 років. До Канади приїхав разом із своїми родичами в 1907 році, а два роки пізніше одружився з Марією Панчишин. Обоє почали господарити на фармі коло Мондеру. В 1926 вони переходять в околицю Левой, де дальше продовжають свою господарку аж до 1948 року. Знеможені тяжкою працею, трудами та старістю, обоє переходять на відпочинок до Едмонтону. Тут по тяжкій недузі вмирає його дружина на початку 1959 року, і тут вкінці закінчує своє життя бл. п. Стефан.

Похоронні богослуження в катедрі св. свщм. Йосафата й прощальну проповідь мав Впр. о. ігумен М. Дацюк, ЧСВВ з Мондеру. Покійного поховано на цвинтарі св. Михаїла в Едмонтоні. Підчас поминального обіду п. Якимишин згадав кількома словами про свого односельчана та попросив приявних до жертви на пресу. Збірка принесла $19.68, з чого на "Світло" призначено $9.68.

Покійного Стефана оплакують 3 сини й 3 доньки: Василь в Едмонтоні, Семен у Левой, Никола в Селмо, Б. К., Надія Польна в Мондері, Настя Будай у Ревелсток, Б. К., та Єлисавета Мейсон в Едмонтоні; також 19 правнуків.

ВИСЛІДИ ЗБІРОК

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ:

Н. Головата, Торонто, 2; Е. Дідулка, Торонто, 1; Григорій Блюй, Торонто, 1; Михайло Стиранчак, Гартфорд, ЗДА, 1; Ева Мазур, Філядельфія, 1.

НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ:

М. Головатий, Торонто; Т. Данилак, Торонто; п-і Скалій, Торонто; Михайло Вергун, Торонто; К. Приставська, Торонто; Христина Романів, Торонто; В. Мельник, Бремптон, Онт.; О. Наконечна, Сарнія, Онт.; о. Р. Ф. Венті, Судбури, Онт.; М. Демянів, Біссетт, Ман.; М. Гайдаш, Монітор, Алта; А. Макар, Малой, Алта; Д. Пастернак, Саскатун, Саск.; Дмитро Блоцька, Саскатун, Саск.; Павліна Кравчук, Ріджайна, Саск.; В. Домши, Вест Бенд, Саск.; проф. Йосиф Леско, Шенандоа, ЗДА; Д. Логуш, Енціно, ЗДА; П. Задорецький, Акокі, ЗДА; Б. Сенів, Філядельфія, ЗДА; Е. Костів, Рочестер, ЗДА; Анна Юрк, Велфілд, ЗДА; о. Богдан Олеш, Ґлен Лайон, ЗДА; Алберт Дейнека, Обурн, ЗДА; Йосиф Лукасевич, Франція; С. Михайлів, Австралія; Марія Хміляр, Ґраслейк, ЗДА; М. Косович; Ню Гейвен, Конн.; ЗДА.

НА ПРЕС-ФОНД "СВІТЛА" ЗЛОЖИЛИ:

о. М. Пелех, Анкастер, Онт. 50.00
З похорону бл. п. Івана Хмари, Вінніпеґ, Ман. 24.00

З похорону бл. п. Михайла Хомишина, Транскона 23.35
З нагоди посвячення дому п-ва Юрія і Сандри Ракубовчиків, Монтреал, Кве. $11.00
З нагоди вінчання п-ни Ґутман з Р. Джеліна, Едмонтон 10.00
Теодор і Анна Гайдуки, Едмонтон, Алта. 10.00
З нагоди ювілею п-ва Пилипа і Теклі Вонс, Торонто 10.00
З хрестин в родині п-ва Петра Бодза, Лемінґтон, Онт. 10.00
Зі збірки на похороні бл. п. Стефана Волинського, Мондер, Алта 9.65
З дня матері для пані Кутної Скаро, Алта 9.00
З похорону бл. п. Івана Юрчишина, Ванкувер, Б. К. 7.30
о. В. Слабий, Портедж ля Прері, Ман. 10.00
Е. Гукало, Едмонтон, Алта 8.00
З похорону бл. п. Г. Яцишина, Спеддон, Алта. 6.50
Іван Теленко, Монтреаль 6.00
А. Недошитко, Торонто, 6.00
Е. Калужняцька, Вінніпеґ 5.00
Д-р Е. Тарнавський, Чікаґо 5.00
Романа Попович, Гартфорд, ЗДА 5.00
Д-р Павло Таращук, Монтреал, Кве. 4.00
А. Добко, Чемблі, Кве. 3.00
Юлія Шевчук, Нью-Йорк 3.00
М. Прокопович, Беніто, Ман. 3.00
А. Климко, Порт Франціс 3.00

По 5 дол.:

о. І. Габрусевич, Су Сейнт Мері, Онт.; М. Площанський, Гемилтон, Онт.; І. Когут, Балтімор, ЗДА; А. Вусс, Чікаґо, ЗДА; С. М. Вінцент, Ню Вестмінстер, Б. К.

По 4 дол.:

Наталія А. Чуба, ЗДА; І. Юрчак, ЗДА; С. Барановська, Чікаґо, ЗДА; А. Лешишин, Йонкерс, ЗДА; Ю. Ожґа, Торонто, Онт. — 3.85

"МАК" — FLORIST
342 Bathurst St., Toronto, Ont.
- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.
Відвідуйте нашу українську крамницю!
Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

По 3 дол.:

А. Капалівський, Торонто, Онт.; Й. Дацюк; А. Гнатишин, Едмонтон, Алта; М. Чирвоняк, Ню-Йорк, ЗДА; Ю. Мадурас, Асторія, ЗДА; Прокопович М., Беніто, Ман.; А. Климко, Форт Францес.

М. Попик, Торонто 2.50

По $2.00: І. Хрін Торонто; С. Білик, Торонто; С. Цвяк, Торонто; Н. Брем, Тімміно, Онт.; М. Гарасим, Скарборо, Онт.; І. Сташинський, Ст. Кетеринс; Н. Сайняк, Монтреал; Анна Курдила, Монтреал; І. Налепа, Сидней, Н. С.; А. Білик, Мондер, Алта; А. Ворона, Лонґ, Саск; Єва Бедзик, Клівленд, ЗДА; М. Крутиголова, Клівленд, ЗДА; М. Куч, Чікаґо; С. Седор, Чікаґо; В. Ключник, Чікаґо; Д-р І. Макаревич, Нью-Йорк; Д. Я. Нью-Йорк; о. А. Крохмальний, Амбрідж, ЗДА; Д. Данилович, Бруклин, ЗДА; Я. Крайчук, Канора, Саск.; М. Контор, Бруклин, ЗДА; В. Соя, Ґарден Сиіті, ЗДА.
Е. Дідулка, М. Спільчак, Н. Головата, А. Химій, П. Федорів, Л. Дольницька, Торонто, Онт.; М. Стецюк, Ґвелф, Онт.; П. Головатий, Ошава, Онт.; Н. Кальба, Монтреаль, Кве.; С. Крушельницька, Віль Ля Саль, Кве.; П. Ковчук, О. Гошуляк, М. Строїч, Вінніпеґ, Ман.; Г. Демко, В. Кривор, Едмонтон, Алта.; М. Гайдаш, Монітор, Алта; А. Колісник, Вау, Алта; В. Курило, Ендру, Алта; Й. Гоменік, Веґревіл, Алта; Вм. Герчак, Саскатоон, Саск.; С. Норкей, Саск.; Т. Федорович, Ріджайна, Саск.; Т. Николайчук, Ню-Бритин, ЗДА; А. Теканук, Батавія, ЗДА; М. Прибега, Клівленд, ЗДА; С. Жуковська, Фар Гіллс, ЗДА; о. В. Шабатура, Питсбурґ, ЗДА; о. Гриньків, Істон, ЗДА; Й. Шуст, Віда, ЗДА; Н. Кравців, Гартфорд, ЗДА; О. Куницький, Ню-Йорк, ЗДА; С. Клюка, Ню-Бритен, ЗДА; Й. Кузь, Пассаік, ЗДА; М. Старенчук, Гартфорд, ЗДА; І. Крайчук, Кенора, Саск.; М. Контор, Бруклин, ЗДА.
В. Соя, Ґарден Сиіті, ЗДА.

Й. Пастернак, Гемтремк, ЗДА 1.80
І. Остап, Ст. Кетеринс, Онт. 1.50
Ал. Чер, Монтреаль, Квебек 1.45

По $1.00: М. Маркевич, Торонто; К. Підлужна, Форт Віліям; Н. Банира, Десеронто, Онт.; М. Хрущ, Форт Віліям; М. Ґнуханюк, Судбури; В. Ґумніський, Вінніпеґ; К. Гнідан, Вінніпеґ; А. Бородай, Монтреал; В. Кузель, Вернон, Б. К.; М. Корчинський, Ітуна, Саск.; В. Іваніча, Саскатун, Саск.; А. Косцелнюк, Торнгілд, Алта; К. Мотало, Помона, ЗДА; С. Шкут, Буфало, ЗДА; П. Куча, Кліфтон, ЗДА; Е. Дідич, Нью-Йорк; С. Ґаврищук, Елізабет, ЗДА; М. Ґаладза, Амбрідж, ЗДА; С. Рудий, Буфало, ЗДА; І. Будурович, Д-р А. Базар, Г. Михайлів, В. Стецура, С. Романюк, П. Лобай, С. Годований — всі з Торонта; П. Бойко, Річтовн, Онт.; Ф. Гусак, Віндзор, Онт.; А. Косіковський, Віндзор, Онт.; І. А. Сагайдак, Віндзор, Онт.; Я. Возьний, Ошава; Н. Галіпчук, Оттава; В. Сироїд, Еспаноля; Н. Гнатчук, Еспаноля; Д. Галущак, Еспаноля; Т. Кладниський, Бердмор; Т. Ґалярник, Ст. Кетеринс; Д. Стасюк, Гамільтон; В. Слободян, Гамільтон; К. Вітюк, Форт Віліям; О. Гаврилюк, Форт Віліям; А. Зварич, Солт Сте. Марія; М. Тарновий, Судбурі; А. Зазуля, Ґрімзбі; П. Іллерсич, Тіммінс; Д. Станко, Монтреал; Т. Пашняк, Лашіна; о. В. Слабий, Портедж ля Прері; Д. Василеський, Окбурн; С. Гридовий, Попларфілд; С. Яник, Шол Лейк; В. Кізней, Вінніпеґ; М. Гемерлінґ, Вінніпеґ; Е. Г. Крікевський, П. Потиляк, А. Залеська, М. Рачук, І. Дуке, П. Крижанівський, В. Бурко, М. Івардовська, А. Рачук, І. Дацишин — всі з Едмонтону, Алта; Г. Улан, Клівеланд, ЗДА; М. Техловець, Норвіч, ЗДА; Б. Ґреб, Клаймер, ЗДА; С. Шипилявий, Бофало, ЗДА; Д. Паленко, Неварк, ЗДА; Г. Коник, Нью Брітан ЗДА; Б. В. Ростокович, Сілвервуд, ЗДА; Д-р М. Гук, Мавнтенсайд, ЗДА; А. Воронка, Петерсон, ЗДА; С. Зварич, Гекетстовн, ЗДА; М. Костецька, Бронкс, ЗДА; І. Дудяк, Гекетстовн, ЗДА; І. Тростянецький, Лос Анджелес, ЗДА; М. Мацяк, Нью-Брітан, ЗДА; Х. Горішна, Трой, ЗДА; К. Сенько, Донора, ЗДА; П. Коженівський, Пітсвіл, ЗДА; В. Гнатюк, Елізабет, ЗДА; П. Бурко, Голден, Алта; Г. Ярема, Голден, Алта; Д. Ґрабець, Голден, Алта; П. Слобода, Вікінґ, Алта; К. Бродвей, Бананза, Алта; А. Кулак, Левой, Алта; В. Середа, Калмар, Алта; Д. Гулей, М. Куніл, М. Фіхташ, Й. Олійник, Й. Юник, М. Чир-

ське, Р. Івасиків, С. Хомин, Я. Сілецький, Й. Левицька, Й. Федорак Торонто, Онт., Й. Церковний, Форт Вільям, Онт., В. Панчук, Судбури, Онт., М. Кузьо, Кенора, Онт., Н. Д. Вуманко, Велланд, Онт, Д. Сичило, Ст. Катеринс, Онт., Н. Кісіль, Й. Гевус, Антін Микитюк, Віндзор, Онт., П. Тріска, С. Кривич, Гемилтон, Онт., А. Мазур, Грімсбі, Онт., Будурович І., д-р А. Базар, Г. Михайлів, В. Стецура, С. Романюк, Ц. Лобай, С. Годований, Торонто, Онт., П. Бойко, Ричтавн, Онт., Ф. Гусак, А. Косяковський, І. Сагайдан, Віндзор, Онт., І. Возьний, Ошава, Онт., Н. Галипчук, Оттава, Онт., В. Сяроід, Н. Гнатчук, Д. Галущак, Еспаноля, Онт., Т. Кладніська, Бірдмор, Онт., Т. Галарник, Ст. Катеринс, Онт., Д. Стасюк, В. Слободян, Гемилтон, Онт., К. Вітюк, О. Гаврилюк, Форт Вільям, Онт., А. Зварич, Су Сейнт Мері, Онт., М. Тарновий, Судбури, Онт., А. Зазуля, Грімсбі, Онт., П. Ілерсіч, Тіммінс, Онт., Д. Станко, Монтреаль, Кве., Т. Пашняк, Ляшіна, Кве., о. В. Слабий, Портедж ля Прері, Ман., Д. Василевські, Оукбури, Ман., С. Гридови, Попларфілд, Ман., С. Яник, Шоул Лейк, Ман., В. Кізней, М. Гемерлінг, Вінніпег, Ман., Е. Н. Криковський, П. Котилик, А. Залескі, М. Рачук, Й. Дуке, П. Кримановський, В. Бурко, М. Івардовський, А. Рачук, Й. Дацишин, Едмонтон, Алта., М. Мархевич, Торонто, Онт., К. Підлужна, Форт Вільям, Онт., Н. Баринв, Десеронто, Онт., М. Хрущ, Форт Вільям, Онт., М. Глуханюк, Судбури, Онт., Василь Гумиський, К. Гнідан, Вінніпег, Ман., А. Вородай, Монтреаль.

Усім жертводавцям і приятелям щиро дякують

ОО. Василіяни.

Модерне українське Артистичне Студіо

виконує по мистецьки всі фотографічні роботи

Steven PHOTO STUDIO

Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

ЗРОБІТЬ ЦЕ ТЕПЕР

при допомозі

позики на поправу дому або фарми,

підтриманої урядом, що Ії можете дістати в своєму банку.

Зміни і направи зверху і всередині хати включно з гаражем і зовнішнім будинком;

Так само купівля, встановлення, направа чи уліпшення системи огрівання; електричного освітлення, силової системи і водопроводу; септичних збірників та сполучень до публічної каналізації; подвійних вікон та дверей, сіток та навісок;

Також малювання, тапетування та загальне прикрашення; копання чи направа криниць та інші домашні уліпшення.

ПОЗИКИ НА ПОКРАЩАННЯ ДОМІВ доступні за низькими відсотками — до висоти $4,000 та на сплати до 10 років.

Про дальші подробиці спитайте у вашому банку, а роботу виконайте ще цієї зими, коли легко дістати робітника й матеріял.

ФАРМЕРІ!

Користайте з гарантованих ПОЗИК НА ПОКРАЩАННЯ ФАРМ, що їх можете одержати у вашому банку до висоти $7.500 па сплати до 10 років. Позики на знаряддя, живий інвентар, як також на багато родів покращання дому.

Навіщо чекати до весни — ЗРОБІТЬ ЦЕ ТЕПЕР!

Canada Winter Work Campaign

Оголошено з уповажнення Дост. МИХАЙЛА СТАРА, Міністра Праці

0046

СВІТЛО THE LIGHT — Ukrainian Catholic MAGAZINE

THE MARTYRDOM OF BISHOP PAUL GOYDYCH, O.S.B.M.

Based on an account by Rev. Sebastian Sabol, O.S.B.M.

Bishop Goydych died on July 19, 1960 at the age of 72 and in the ninth year of his torturous imprisonment. Bishop Goydych was the spiritual leader of 300,000 Ukrainians in Chekoslovakia. His death took place in Leopold in Slovakia.

The Bishop was an immensely popular man. Thousands of Ukrainian refugees will remember Bishop Goydych for his help as they passed through Prague on their way to freedom. His popularity was so great that the communist minister of the interior was moved to say in a radio speech in 1946 that "of all the Catholic bishops in Chekoslovakia the Ukrainian Catholic bishop of Prague, Bishop Goydych, was the only one who was politically spotless." In 1947 when Moscow requested the arrest of Bishop Goydych the city of Bratislaw refused to heed the order.

In spite of this the Bishop's arrest came about three years later. On the night of April 13th to 14th, 1950 all monasteries were liquidated, hundreds of secular priests were arrested, and the campaign against the Church became openly violent. It was shortly after this that Bishop Goydych and the Basilian Fathers were arrested. A member of the Supreme Court in Prague secretly informed the author of this article that the pressure for these arrests came "from the Russian embassy in Prague, and all we can do is to obey."

Bishop Goydych was arrested on April 28, 1950 after he had refused to hand over the keys of his church to the communist organization "for the return to Orthodoxy." A sensational trial was held in Bratislaw in January of 1951. Along with Bishop Goydych there were two Latin rite bishops, the aged Bishop Woytashka and the younger Bishop Buzalka. That these

Bishop Paul Goydych, O. S. B. M.

bishops had undergone torture and had been administered drugs was evident from the way Woytashka and Buzalka feverishly confessed "to espionage for the Vatican." At times Bishop Woytashka became so indifferent to the proceedings that he fell asleep while the younger one ranted off spiels of charges incriminating himself. Even over the radio it was evident that the defendants had been well prepared. When Bishop Goydych began to reply to the charges against him the trial was suddenly taken off the air waves; a fact which was noted with much speculation in the German, Austrian, and Italian newspapers. However later the communists opened "records" of the trial for the benefit of the western world, and these revealed that Bishop Goydych had humbly confessed to the "charges" brought against him. Judgment

*) In accordance with the decrees of Pope Urban VIII, concerning any reports of private revelation in this magazine, we humbly submit our opinions to the final judgment and authority of the Church.

against the three bishops was given as prepared months before by Moscow and Prague: Imprisonment until death.

An eyewitness of the trial and proceedings surrounding it was one of the guards of the prison who managed to escape from Bratislaw to Austria in 1952. Here are his own words:

"Each of the many times we (there were two guards) approached the cell of Bishop Goydych to lead him to the offices for questioning we found him kneeling in prayer near his desk. When he saw us he would rise without our touching him and approach us still praying. He prayed as we led him down the corridors and over the stairs, and even as he sat before the desk of his questioners. I once witnessed an officer become increasingly angry when he was unable to bring the bishop to confess to any of the charges he brought before him. This officer suddenly leaped from behind his desk and with clenched fists began to beat the weakened bishop on the head, face, and teeth while shrieking obsceneties against him. Through all this the bishop did not raise a hand in defence, but his lips continually moved in prayer. When the officer took his place behind his desk Bishop Goydych glanced at him as if in sympathy. I also witnessed the bishop undergo torture at the hands of his questioners. A frequent form of this was the breaking of fingers. Steel rods, the size of pencils, were placed between the fingers and the the rods were squeezed full force. I have seen strong men survive beatings over the kidneys and over the heart faint when their fingers were broken this way. But Bishop Goydych stood quietly, as if he felt no pain at all, and continued praying. When this form of torture failed they applied the horribly painful electric shoes to his feet. A soldier removed the bishop's shoes and the prison electric shoes were drawn over his feet. These shoes had iron bottoms through which an electric current was allowed to flow. When the current was thrown on the bishop was to be thrown down to the floor and finally shaken into unconsciousness. When the current was thrown on we all waited for the abject humilation of the bishop — but nothing happened. The bishop stood quietly and prayed. The officer in charge was so surprised that he asked one of his men to check the electrical connections. After this was done he approached the bishop and put his hand in one of the shoes. The resulting shock threw the soldier to the ground, but the bishop continued to stand quietly and pray."

These and many other tortures were applied to the frail Bishop Goydych whose strength lay in his deep spirituality, faith, and prayer.

It was shortly after his arrest that Bishop Goydych received the stigma like Theresa Neumann of Germany, and the Capuchin Father Pio of Italy. Reliable witnesses have informed us that when the prisoner authorities discovered this they quickly separated the bishop from the other prisoners. In spite of this many prisoners saw the bloody wounds of the stigma. Many of the bishop's fellow prisoners who witnessed the stigma eventually found freedom in the west. One of these was a German priest, Father Steinhubbel, who on finally winning his freedom said that he owed his life to the mercy of Bishop Goydych. This priest said that when he was ill and near death Bishop Goydych gave him his own small allotment of food. "The bishop ate nothing himself, but gave me all his food until I gained back my strength." All witnesses, including foreigners, who came to know the bishop testify to his awe inspiring sanctity and heroic love of his neighbors.

In 1960 the C.S.R. announced the freedom of 29,000 prisoners including bishops, priests, and nuns. Bishop Goydych was named one of them, but he was already "free". He died either of tuberculosis or cancer. His body was not given to his relatives, and suspicions suggest that he was cremated. This would seem to strengthen the evidence that his body bore the signs of the stigma. Although the communists attempted to hide these facts from the world they and the heroic sanctity of Bishop Goydych are already known to the Apostolic See in Rome as well as to those who knew him personally.

It is our belief that the process for the beatification of His Excellency, the Most Rev. Paul Goydych, O.S.B.M. will be begun in the near future. Those who knew him before his death considered him a perfect example of Christian sanctity.

UKRAINIAN BISHOPS VISIT SITE OF NEW COLLEGE

The Basilian Fathers were honored on January 17th of this year by three members of our Ukrainian Canadian hierarchy who came to visit the site of the new St. Basil-the-Great College. Shown on the picture above are Very Rev. B. Baranyk, O.S.B.M., superior of St. Basil's residence, Most Rev. Andrew Roborecky, D. D. of Saskatoon, Saskatchewan, Most Rev. Neil Savaryn, O.S.B.M., D. D., of Edmonton, Alberta, Most Rev. Isidore Borecky, D. D., bishop of Toronto, and Rev. J. Skwarok, O.S.B.M.

A PRACTICAL APPROACH TO THE ORTHODOX

By Robert Michael Moskal

NOTE: Throughout this article we are using the word **Orthodox** in the sense of **Oriental dissidents**, and not in its proper sense of true-believers, which is reserved to those who belong to the Catholic Church.

Basic to any approach to non-Catholics is an understanding of what conversation to the Catholic Church entails. We cannot, nor shall we attempt, to consider here all of the psychological and theological implications involved. But a few practical guides may help us in tempering our zeal for the House of the Lord.

Every conversion involves some sort of reorganization in one's life. For some people this involves the overcoming of a great many obstacles, but for our separated brethren of the East who are much more favorable to the basic tenets of the Catholic Church the hurdles are few. Before the grave estrangement between the East and the West, the Eastern churches maintained the basic traditional teachings. Thus, in matters of Faith the divergency is not as great as it is with the children of the Reformation. The Orthodox Church has always upheld the integrity of the two sources of faith: the Bible and tradition. It has preserved intact the seven channels of grace instituted by Jesus Christ. It has insisted upon the necessity of the Church for salvation. Thus, although the Orthodox is not aware of any theological differences, he finds a familiar ground with Catholics in speaking of Mary, the Mother of God or the communion of saints. What reorganization then is there necessary in the religious life of an Orthodox worshipper? Theologically there is practically none, because the Orthodox loses nothing upon entering the Catholic Church, but rather gains that which was lost by his ancestors since the long estrangement over the centuries. The Orthodox have never denied Catholic dogmas as the Immaculate Conception of the Blessed Virgin or the Assumption or the doctrine of Purgatory, but neither have they explicitly professed their faith in them as such. In entering the Catholic Church they therefore do not deny their former beliefs, but really supplement them. They have for centuries — along with Catholics of the various parallel rites — observed the Feast of the Conception of St. Anne on December 9, as well as the Dormition

The coming Ecumenical Council has hopes that many of the Orthodox Eastern Churches will return to St. Peter's fold.

of the Mother of God on August 15. Divine Liturgies are offered frequently for the eternal repose of the dead. Can these implicit acts be a denial of what the Catholic Church teaches more explicitly? Hardly so.

In practice real stumbling blocks are evident. But these appear because of political and social conditions. Some of these stumbling blocks are the evil fruits of unfortunate historical situations that still persist to the present. "In the Russian Church," writes Daniel-Rops in his *Eglise de la Renaissance et de la Reforme* (Paris 1955), "hatred of the west, which formed part of the Byzantine tradition, had many good reasons for taking root: the west meant the Teutonic Knights, the Poles, the Swedes who attacked the Russians while they were busy fighting against the Mongols, the men who stabbed the Russians in the back. Even the attempts made by the Catholics to obtain a foothold in Russia had operated against their cause. St. Hyacinth's Dominicans had left Kiev at the time when the storm was about to break, and the embassies sent by the Popes to the Mongolian Khans had not made a good impression." [1]

In the United States the communities of Orthodox Christians stay quite to themselves as far as church and religion go. What — we may ask — have these peoples to lose in this phase of their lives? Nothing. On the contrary they gain everything, because once inside the Catholic Church, their true home, there would exist a more Christ-like spirit in interrelations between Catholics of the one canonical western rite i. e. the Latin rite and those of the seventeen canonical Catholic rites of the Levant. Is it asking too much of these peoples to want to give them the love of Jesus Christ? Did He Himself not say that by this they will know that you are my disciples that you love one another? Is it too much to reorganize one's life around the love of Christ? Where reorganization is unnecessary the Holy See has sought to avoid placing any kind of hindrances to this desired unity. The Orthodox of any of the many Oriental rites may retain all their liturgical forms of piety and devotion, which are really Catholic before the estrangement. Speaking of this with regard to one of these Oriental rites, Pius XII, of happy memory, wrote in his encyclical letter: *Orientales Omnes Ecclesias* of December 28, 1945:

> "far from its being the mind of the Apostolic See to damage the integrity or hinder the preservation of this rite, it rather caused the Ruthenian Church to cherish most religiously the traditions in liturgical matters handed down from antiquity." [2]

Hence it is that it is brought to our attention to remind all Catholics of the Roman Latin Rite not to speak of their honored rite as though it applied to the whole Church. Sure, many of us are ready to admit this in theory, but in practice we get a little skeptical about it. This fact demands intellectual recognition in literary works purporting to speak of *the* Church as a whole. It calls for a more accurate appraisal of the Church, a more correct presentation of subtle distinctions and above all a truly Christ-like patience and charity.

[1] Quoted by Constantin de Grunwald in **Saints of Russia** (New York: The MacMillan Company, 1960), pp. 57-58.

[2] A.A.S. 38 (1946) 33-63.

GOLDEN ANNIVERSARY OF ORDINATION OF PIONEER PRIEST

Very Rev. Father Michael Olenchuk

Hotel Dieu Hospital of St. Joseph
Whitelaw, Alberta, Canada
Born in 1886
Ordained in 1911
Came to Canada in 1913

NA MNOHAYA LITA!

CATHOLIC SCHOOL MANIFESTO

Religion is not merely a faith to be learned but a life to be lived. Christ came to show us how to live that life and He came that we might have that life.

Catholics, holding firm to His teaching, knowing the rich resources of grace and the sacraments, knowing and realizing the mysteries of His life, are determined that their children shall be educated in schools and taught by teachers who themselves appreciate the full meaning of the Catholic life and are able and willing to impart it to their pupils.

We further maintain that in training the child to be a good Catholic we are automatically training him to be a true and loyal citizen. We claim, therefore, that the teaching given in a Catholic school is an enormous advantage to the State.

For there the child is taught primarily his duties to God; he is taught lessons of obedience and submission to authority, but above all love of God and love of his fellow men.

— *Bernard Cardinal Griffin.*

Would you like to become a Basilian priest or brother? Write:

Rev. Master of Novices
Basilian Fathers, Mundare, Alberta
or
Vocational Director
3100 Weston Rd., Weston, Ontario

or if you live in the United States write to:
Rev. Master of Novices
Box 231, Glen Cove, L. I., New York

Most Rev. AMBROSE SENYSHYN, O.S.B.M. intones the Panachyda during the Funeral Services of His Grace, the Most Rev. Archbishop Constantine Bohachevsky, D. D., Metropolitan of Philadelphia and the United States, who died in Philadelphia, January 6, 1961.

HOW TO READ

To get the most inspiration and spiritual energy out of what you read, you must read very slowly and read only a very short passage each day. By reading very slowly, you can get more meaning out of what you read. As you think about what you are reading, you will resolve to try to be very good and even be perfect.

WHAT TO READ

There are whole libraries of books which are good to read. I would suggest that your very first book be the New Testament. Read a little section of the New Testament each day. Read this short passage slowly and try to understand it well. Find in it a lesson for your own life.

Next in line I would suggest "The Imitation of Christ". After that, there are many other very good books, some by saintly authors, others about the lives of the saints themselves.

WHEN TO READ

You must read systematically. That is, you must read for a certain period of time each day without fail. Set aside a time which will be the best in your life. Perhaps, the best time for you might be in the evening just before you go to bed. For someone else, maybe the best time will be just before or after they eat dinner. It will never be the same time for everyone. Use the time which is most suitable for you. The important thing to remember is that you read every day, and that you do that reading at the same time each day. It is far better to read ten minutes each day than to read two hours once a week.

Just as a car needs gas to keep running, so we must do some spiritual reading each day to keep us running down the straight and narrow path which leads to Heaven.

News in Brief

There is a growing awareness in Eastern Canada of the existence of other rites other than the Latin rite. The Canadian Register and the Toronto Daily Star have given considerable space and illustrations to the Byzantine-Ukrainian rite in recent editions. The Christian Family Movement, the Knights of Columbus, and other Catholic organizations have sought speakers on the Ukrainian and other Eastern rites. On Sunday, January 15th nearly 800 members of the Latin rite attended a Ukrainian rite Mass in St. Basil's Church (St. Michael's College) where a choir under Professor Lev Turkewich sang the responses. Each person in the church had leaflets printed in English which allowed him to follow the Divine Liturgy as it progressed. There were over 200 Holy Communions, and hundreds of faithful of the Latin rite returned home feeling that they had participated in a wonderful and memorable experience. The Mass at St. Basil's was sponsored by the Ukrainian Catholic University Students. Another similar Mass on Sunday, January 22nd was celebrated by Most Rev. Isidore Borecky, D. D. and was sponsored by the Ukrainian Catholic Youth of St. Josaphat's Cathedral.

DEDICATION SERVICES

The students of the College l'Assumption, Quebec were placed under the Patronage of the Blessed Virgin Mary in a solemn ceremony at the college on the 8th of December last. A sermon on the goals and aims of the Ukrainian nation in the French language was given by Rev. M. Gnesko, O.S.B.M.

INTER-RITUAL MARRIAGES IN CANADA

Inter-ritual Marriages in Canada is the title of a thesis successfully defended at the University of Ottawa recently. The author, Rev. Roland Le Claire, O.M.I. presented his thesis before the Faculty of Canon Law of which Rev. M. Gnesko, O.S.B.M. is a member. The work was received with great praise, and it is hoped that this book will appear soon in the Ukrainian and English languages.

NO STATUE FOR A CRITIC! FEAR HIM NOT!

The Church loses much and the individual Christian loses much when he fears what 'they' will say. Such an ignoble fear freezes courage and independence. We ought to remember the words of the musician of Finland, Sibelius: "Don't mind the critics; there never was a statue erected to a critic." Statues are erected to people who act on their own initiative with independence and gallantry.

The kind of spirit the Church needs in its members is pictured in the words of the soldier, the Duke of Wellington, who defeated Napoleon at Waterloo. "The French generals," he said, "planned their campaign like a splendid set of harness which answered very well, until it got broken. After that, it was useless. Now, I," he added, "made my campaign of ropes. If anything went wrong, I tied a knot and went on."

That is the way to continue in the work of the Kingdom of God. Don't change your life for fear of criticism. Just "tie a knot and go on!"

FARMING, TOO, IS A SACRED VOCATION

Farming is a wonderful life. It is a work of love. No whistle blows here. There is no healthier place to live.

A farmer can take a couple of days off when he wants to. He lives in friendly surroundings; he doesn't have to worry about the children getting into trouble on the street corners.

Farming should be a way of life, not a means to become rich. Commercial farming does not always conserve the fertility and productivity of the land.

Farmers are the sowers of the seed and the tillers of the soil; for them the seed is holy, and the soil sacred. They plant seed with reverence and cultivate the land with care.

They know the seed has life, and life is God. They help to feed people all over the nation and all over the world. — Father Gerald Messman

Juliette (Sysak), originally of Winnipeg as she appeared on her Christmas Juliette show which featured Ukrainian singing and dancing.

RICHES CANNOT SATISFY

Be Glad For Faith!

Riches are convenient, but they do not feed the man within. A soul cannot be fed on bricks and mortar. Then man who rides in carriages and drives the fastest horses, who drinks the most sparkling wines, and sits in the fastest company does not revel in these things long. He turns away from them, wearied and tired, and sick at heart.

A lady said to me a little while ago, "I can have all that I want, as far as money is concerned," and a big tear rolled down her cheek; "I can have my delights, my fine clothes, my carriage, and my box at the opera or the theatre. I can have my fashions and my fashionable society," and she shook like a tired bird; "but I am weary of it all. I want Jesus. These things do not satisfy me."

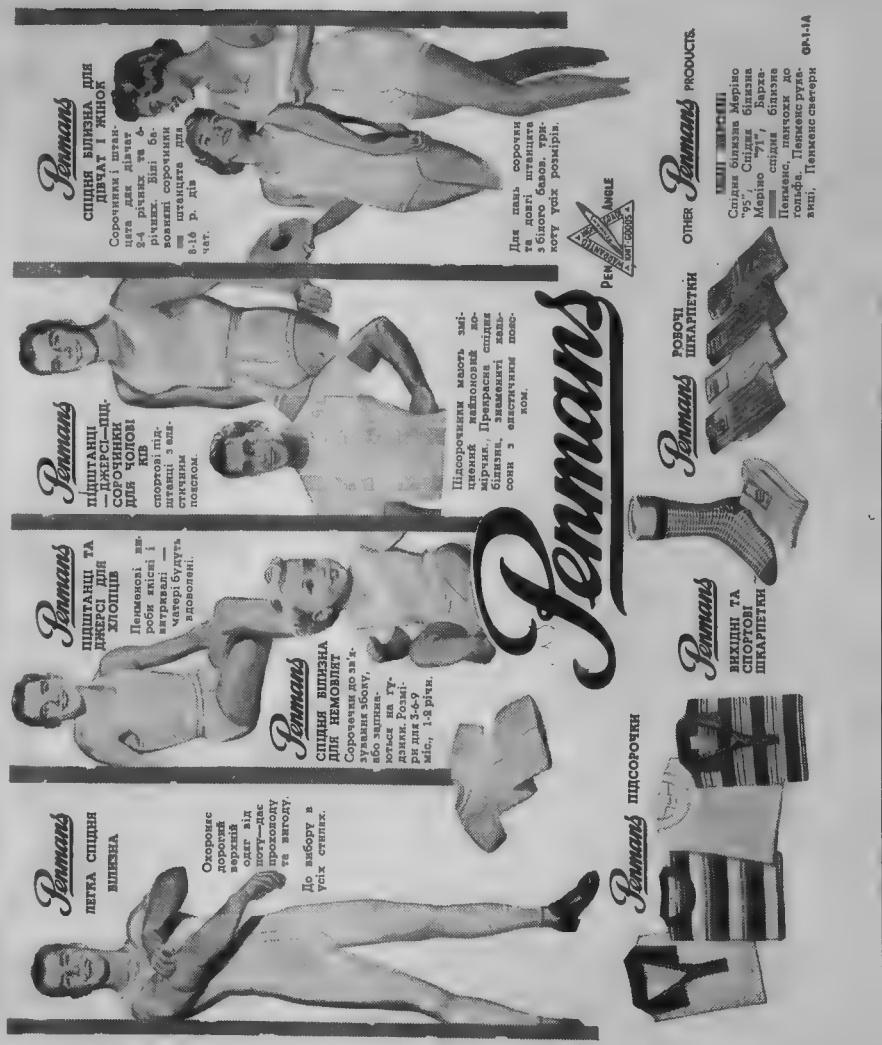

НОВИЙ МОДЕЛЬ НА 1961 РІК

ARROW Машинка до шиття Super-Dial Stremliner

20-РІЧНА ҐАРАНТІЯ! ● 20-РІЧНА ҐАРАНТІЯ!

Автоматична контроля швів, матеріялу, бігів.

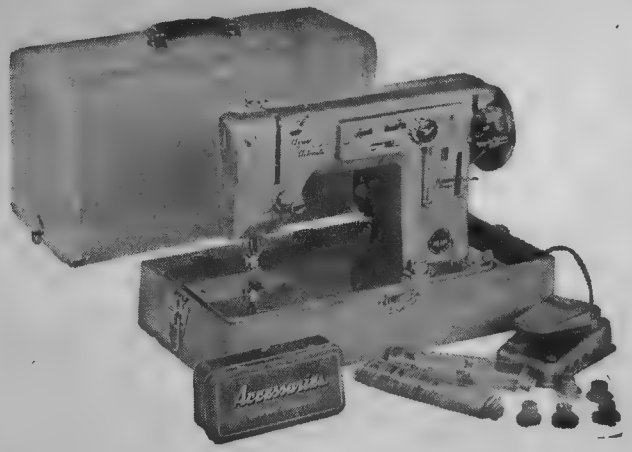

Без зайвого клопоту й причандалів уможливлює різні направки чи прикрасп, петельки, ґудзики, тощо.

ОСВІТЛЕННЯ ВБУДОВАНЕ ПРОСТО НАД ШИТТЯМ.

У додатку стилева скринька у двох барвах.

Жадна інша машина не зробить такого простого шву як 'СТРІЛА'

Ціни від 49.00 дол. угору. ● 18 різних додаткових вставок.

Зайдіть і огляньте ці наймодерніші машини у великій українській крамниці

ROCHESTER FURNITURE CO. LTD.

423 College St. Phone: EM 4-1434

TORONTO — ONTARIO

СВІТЛО

THE LIGHT

РІК XXIV БЕРЕЗЕНЬ — 1961 — MARCH Ч. 3 (459)

Доступна в Онтаріо служба родинного здоров'я

Ви повинні залізнатися з багатьома услугами здоров'я в Онтаріо, які є на те, щоб допомогти вам або членам вашої родини. Ми пропонуємо вам вирізати це оголошення і задержати собі, як довідку!

ДЕНТИСТИЧНА СЛУЖБА

Дентистичний Відділ Департаменту Здоров'я охоплює такі услуги:

- Дентистичні услуги в Онтарійських психічних шпиталях і Центральній дентистичній лабораторії.
- Дентистичні залізничні вагони, які обслуговують школярів у деяких округах ще незорганізованих територій.
- Допомоги льокальним радам здоров'я на дитячу дентистичну опіку в зорганізованих територіях.

КОНТРОЛЯ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРІВ

Цим займається Відділ Епідеміології, який допомагає всім муніципалітетам у їхніх намаганнях відкрити фактори, що спричиняються до вибуху епідемій.

ОДИНИЦІ ЗДОРОВ'Я

Одиниця Здоров'я — це союз міських і сільських муніципалітетів на те, щоб краще їх забезпечити суспільною програмою здоров'я. Такий союз може складатися з повітів, дистриктів або груп міських округ разом з їхніми містами або окремими містами. Така одиниця функціонує під наглядом льокальної Ради Здоров'я, яка назначує персонал Одиниці, що складається з лікарів, медсестер, ветеринарів, санітарних інспекторів і бюрового персоналу.

САНІТАЦІЯ ДОВКІЛЛЯ

Цей Відділ адмініструє приписами і уділяє консультації льокальним властям здоров'я в справі санітації харчів, молока і молочарських виробів, приміщень харчування, усунення відпадків, розвагової санітації, санітації шкіл, сільсько-господарського постачання води і каналізації, контролі комах і гризунів та інших аспектів санітації довкілля.

ЛЯБОРАТОРІЇ

В основному вони займаються бактеорологічним дослідом інфекційних хвороб через медичну професію. Бактеорологічна контроля молока і води також належить до їхніх важливих функцій.

МЕДИЧНА СТАТИСТИКА

Цей Відділ має дорадний голос і з нього користають всі Відділи Департаменту при аналізах статистичних даних, як також при плянуваних спеціальних обслідувань.

ВІДДІЛ МЕДСЕСТЕР

Цей Відділ має нагляд над школами для медсестер у цілій Провінції відносно освітнього стандарту та житлових умовин.

ДОГЛЯД ПУБЛИЧНОГО ЗДОРОВ'Я

Цей Відділ головним чином старається зацікавити льокальні ради здоров'я і допомогти їм організувати службу публичного догляду здоров'я.

ЗДОРОВ'Я МАТЕРІ І ДИТИНИ

Відділ Здоров'я Матері і Дитини займається справами пов'язаними з здоров'ям очікуючих матерів і здоров'ям немовлят та дітей передшкільного і шкільного віку.

ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я

Цей відділ удержує психічні шпиталі включно зі шпиталями-школами для умово недорозвинених дітей.

ОХОРОНА ПЕРЕД ТУБЕРКУЛЬОЗОЮ

Онтаріо є у щасливому положенні, бо має дуже добре розроблену програму контролі під загальним наглядом і керівництвом Відділу Туберкулічного Запобігання. Веденням їхніх санаторій по цілому Онтаріо займаються добровольчі групи, а Уряд покриває основні кошти здержання пацієнтів в цих ТБ шпиталях та призначає фонди на нові будови. Тому, що рентген ще надальше є найкращим засобом діягнози в руках медичної науки, Уряд вдержує рухомі рентгенівські одиниці скрізь на цілу Провінцію.

РЕГАБІЛІТАЦІЯ

Від коли відчинено новий Відділ Регабілітації, від тоді його праця є тісно координована іншими медичними і з медициною пов'язаними службами, яких потребують колишні психічні і туберкулічні пацієнти.

ВІДЖИВЛЮВАННЯ

Цей департамент має в основному консультативний характер. До головної його діяльности входять переводжування конференцій у справі відживлювання для медсестер публичного здоров'я по цілій Провінції, та інші суспільні услуги, як: родинні поради, служба шкільного здоров'я і клініки для немовлят.

ONTARIO.

ONTARIO DEPARTMENT OF HEALTH

Parliament Buildings, Toronto, Ontario. Honourable Matthew B. Dymond, M.D., C.M., Minister

СВІТЛО

THE LIGHT

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.

Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario

Telephone: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Ukrainian Booksellers & Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
Griechisch-katholisches Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Reimergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Piazza Madonna dei Monti 3
Roma 103, Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Контести 106

Тарас Шевченко — співець Самостійної України — *д-р Смаль-Стоцький* 107

Величаві архиєрейські свячення Преосв. Кир Володимира 109

Наука віри й св. Тайни — охорона родини — *осш* 110
Місячне наміреннія на березень 1961

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 112

Стаття без заголовку — *д-р П. Ісаїв* 113
Треба прочитати, а тоді знатимемо...

Думи про св. Почаївську Гору — *І. Калиненко* 114

ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 115

Пам'яті о. Дионисія Головецького, ЧСВВ — *о. М. Соловій, ЧСВВ* 119

Український Патріярхат — *д-р Л. Цегельський* 121
Митроп. А. Шептицький і В. Винниченко

Служниця з латиною — *О. Ст.* 123
З оповідань пані Олі

Світла й тіні — *Яр. Чумак* 125
Лікар-самар'янин — Нема то як солідарність!

Свята Софія в Царгороді — *о. М. Соловій, ЧСВВ* 127
Із серії "Листи зі Сходу"

Іван Сулима — історична повість — *В. Буженко* 129
Як отам. Сулима викрутився від турецького гака

"Лицар Непорочної" — направду — *І. М. Боженський* 132
Дух правдивої посвяти вдіяв "пресове чудо"

Забутий приятель — *омм* 134
На що мусимо рішитися?

Книгарня оо. Василіян продає за ½ ціни в березні 1961 р. 137

Діти і юнацтво в поклоні Шевченкові 138
Комунікат ОПДЛ

Листи до Редакції 139

Напис на дороговказі — *Марія Яр. Косович* 139

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 140

Висліди збірок 145

ENGLISH SUPPLEMENT

Lent — *By C. J. Pasichny, O.S.B.M.* 147

Ten ways to get more out of Lent 148

The death of Father Basil Skubleny, O.S.B.M. — Part I. — *By Father Basil Wawryk, O.S.B.M.* 149

Closed Retreats in Toronto 150

News Briefs 151

На обкладинці знимка з архиєрейських свячень Кир Володимира Маланчука. Зліва: Преосв. Кир Ісидор, Єпископ Торонтонський і Преосв. Кир Амвросій ЧСВВ, Єпископ Стемфордський у ЗДА. На голові нового Єпископа під евангелієм спочиває святительська рука ВПреосв. Митрополита Кир Максима ЧНІ.

НАШ ПОСТІЙНИЙ КОНТЕСТ НА 1961 РІК

Кожний наш приятель, що приєднає нам бодай одного передплатника продовж 12 місяців 1961 року, дістане від нас: 1) Почесну Грамоту Приятеля "Світла"; 2) одну книжку з нашого видавництва, вартости $1.00 (одного доляра). За кожного дальшого передплатника дамо — крім згаданої Почесної Грамоти — по $1.00 (одному долярові) книжок нашого видавництва за власним вибором кожного.

Хто приєднає нам бодай 5 передплатників, той дістане від нас, крім згаданих вище нагород, іще даром 1 Календар "Світла" на 1961 рік. Хто приєднає нам бодай 10 нових передплатників, той — крім всіх вище поданих нагород — дістане ще одну дарову передплату "Світла" на 1961 рік. Хто приєднає нам бодай 25 нових передплатників, той дістане — крім вичислених вище нагород — іще гарний, оправлений у мороко МОЛИТОВНИК ХРИСТИЯНСЬКОЇ РОДИНИ. Хто ж приєднає нам протягом тих місяців (себто до 20 грудня 1960) 100 (сто) нових передплатників, той дістане від нас нагороду $100.00 (сто долярів) готівкою.

ОТЖЕ ДО ПРАЦІ, ДОРОГІ ПРИЯТЕЛІ "СВІТЛА!"

ВИСЛІДИ КОНТЕСТУ ЧИТАННЯ "СВІТЛА" ЗА ЛЮТЕНЬ 1961 РОКУ:

Правильні відповіді на новий конкурс читання "Світла" з 2-го числа 1961 р. такі: 1) В добі XIII-XIV ст. чисто українські племена, в чисто українських землях сформили могутню державну організацію Галицько-Волинську Державу ("Світло" ч. 2 1961, ст. 73-76); 2) Основником "Ліцаря Непорочної" був о. Максиміліян Кольбе; 3) Душпастирська праця в теперішній Польщі дуже утруднена, однак польське духовенство і наше, вміло й успішно продовжує сповнювання своїх душпастирських обов'язків (ст. 82-83); 4) Кадз-Кеві це місто в частині Цариграду зв. Скутарі (ст. 92); 5) Ініціятором святкувань М. Шашкевича є Г. У. Асоціяції Української Католицької Преси, а в днях 1-3. VII ц. р., в Саскатуні, Саск. І Конгрес Українців Католиків буде відбуватись під гаслом Великого Ювілею 150-річчя з дня народин Пробудителя Галичини, о. Маркіяна Шашкевича. За почином Крайового О.У.Х.Р. в Німеччині постав спеціяльний Шашкевичівський Ювілейний Комітет в Европі.

Відповіді на контест із 2-го ч. "Світла" прислали: 1) Василь Масло, Торонто; 2) М. Гарасим, Скарборо; 3) Степан Гавришук, Елізабет; 4) Евген Кахникевич, Ютика; 5) Ірина Дзедзик, Ірвінгтон; 6) Софія Годованець, Рочестер; 7) Р. Гной, Нью-Йорк; 8) В. Лесик, Акрон; 9) Петро Багрій, Гемилтон; 10) Д. Стасюк, Гемилтон; 11) Лев Рудницький, Вінніпег; 12) Марія Данилишин, Рама; 13) Наталія Яворська, Нью-Йорк; 14) М. Галадза, Ембридж; 15) Микола Ковалюк, Едмонтон; 16) Оскар Скрипка, Гримсбі; 17) М. Харів, Чікаго; 18) Марія Чолій, Нюарк; 19) Катря Макух, Петбридж; 20) Іван Німчук, Лемонт; 21) Петро Грицюк, Ной Ульм; 22) Василь Вотурин, Мюнхен; 23) Я. Тростинецький, Лос Енджелс.

Число контестантів знову змаліло. Яка причина?... Чи не те, що нагороди трохи "слабші"? Цим разом нагороди дістають: 1) Петро Грицюк, Ной Ульм; 2) Наталія Яворська, Нью-Йорк; 3) Василь Вотурин, Мюнхен; 4) Д. Стасюк, Гемилтон; 5) Микола Ковалюк, Едмонтон; 6) М. Гарасим, Скарборо; 7) М. Галадза, Ембридж; 8) Марія Чолій, Нюарк; 9) Іван Німчук, Лемонт; 10) Степан Гавришук, Елізабет.

НОВИЙ КОНТЕСТ ЧИТАННЯ "СВІТЛА" має такі питання, на які треба відповісти до 20 березня 1961: 1) Що можна купити в березні за ціни і де про те в "Світлі" ч. 3 написано? — 2) Що створило "пресове чудо" Непокалянова — машини, гроші чи... — 3) Про що пише стаття без наголову? — 4) На якому "дайрці" бачимо Митрополита, у Львові чи у Відні? — 5) Котрий із наших Єпископів був учнем бл. пам. о. Д. Головецького? — 6) Котрий це з наших Владик стоїть зліва при священі Преосв. Кир Володимира?

Нагороди за правильну розв'язку цього контесту такі: 10 нагород, кожна по $5.00 книжками нашого видавництва; ті книжки розділить сама редакція. Участь у контесті можуть брати тільки дійсні передплатники "Світла", себто ті, які мають виплачену передплату на 1961 рік і не мають ніяких довгів за передплату з минулих років.

ВИДАВНИЧІ НОВИНИ!

НА БОЖИХ ОКОПАХ — історична повість для юнацтва — про геройську молодь у часах франц. революції — багато аналогій із сучасним моментом нашої поневоленої Церкви — особливо надається для вівтарних дружинників. Написав живо й цікаво о. В. Гюнерман. 200 сторінок. Ціна $1.50.

ЯК МОСКВА НИЩИЛА УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ — історична розвідка Теофіла Коструби. 100 сторінок. — Ціна $1.00.

Наче доповненням до тієї історичної праці є драматична студія п. н.:

ДІЯЛОГИ ВАСИЛІЯНОК — історична п'єса з часів переслідування нашої Церкви москалями в 1838—1843 рр.

Написав о. д-р Богдан Курилас, ЧНІ. Сторін 96. Ціна $1.00.

ОГЛЯД БОГОСЛОВСЬКО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ СВ. ЙОСАФАТА КУНЦЕВИЧА — це перша цього роду наукова праця про нашого Священомученика. Написав доцент д-р Юрій Герич. Сторін 28, великої 8-ки. Ціна 50 центів.

Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

СВІТЛО
THE LIGHT

Український Християнський
МІСЯЧНИК

БЕРЕЗЕНЬ, 1961

РІК XXIV, Ч. 3 (459)

Д-р Степан Смаль-Стоцький

ТАРАС ШЕВЧЕНКО — СПІВЕЦЬ САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНИ

Із уст пророка-генія Тараса Шевченка "неначе той Дніпро широкий лились" нечувані досі слова найщирішої любови до України, слова, "що в серце падали глибоко і ніби тим огнем пекли холодні душі" земляків.

Перед нами його заповіт, який став нам немов гимном народнім і при кожній нагоді не сходить нам з уст.

А ми все ще не можемо пом'янути його в *"сім'ї вольній новій"*. А Україна все ще "обідрана, сиротою, понад Дніпром плаче, тяжко, важко сиротині"... Коли ж виконаємо ми, нарешті, той заповіт? Коли порвемо кайдани, коли "вражою злою кров'ю" волю окропимо? Невже ж і ми, як його сучасники, будемо щороку його тільки "вітати, гратися, хвалити", будемо "божитись та клястись, брататись, сестритися з ним", будемо ним тільки чванитися? Будемо чванитися, що земля наша велика й багата, що нас 40 або й більше мільйонів? — Чи не чуємо, що з могили лунають слова поета:

Чого ж ви чванитеся, — ви
Сини сердешної України?
Що добре ходите в ярмі,
Ще лучче, ніж батьки ходили?
Не чваньтесь!

Отже не чваньмось, бо це нам скрізь тільки вадить. Ніхто в світі того не може розуміти, щоб над сорокмільйоновою нацією, над дітьми козацькими, могли ще й тепер панувати поганці.

Чому ж це так? Що сказав би наш геній, коли б іще жив тепер між нами? Чи не взялось би наново його слово пламенем проти катів і всіх тих, що помагають в Україні катам панувати? Чи не запроторили б його наново нові кати на ще страшніші муки, ніж він їх витерпів? Чи не мовчала б на це братія, та чи не сказала б і тепер: "може, так і треба"? Чи ж не сором нам?

Страшно про це все подумати, що ще й тепер на Україні діється!

У повній свідомості нашої відповідальности за це ми, що перейнялися наскрізь його безсмертним духом, повинні зробити геть усе, щоб добути Україні волю, щоб на Україні запанувала правда.

Але коли кожний з нас робитиме це на власну руку, то знов не вийде з того нічого. Не в Холодний Яр, що "до його і стежки малої не осталось", а до самого батька Тараса сходімся всі "на пораду, що нам діять з новими панами". Він скаже нам усе якнайкраще, бо він усе те не тільки якнайглибше передумав, але й ніколи не відрікся від своїх думок, хоч витерпів за них страшні муки.

Передусім треба нам усім добре знати, що Тарас Шевченко ясно і твердо стоїть на тому, що "церква-домовина, де Богдан молився, щоб москаль добром і лихом з козаком ділився, *розвалиться*, а з-під неї *встане* Україна, і розвіє тьму неволі, світ правди засвітить, і помоляться на волі невольничі діти". Треба нам знати, що *злука України з Московщиною мусить розвалитися, щоб Україна дісталася на волю. У Шевченка ніхто ніде не найде ні одного слова якихнебудь федераційних, чи союзних міркувань. Навпаки. Він усяку злуку України з Московщиною уважав за найбільшу недолю, за найбільше нещастя України, за джерело її фізичного, духового, матеріяльного, культурного й морального занепаду, уважав за кару Божу*, як це виразно виходить із слів:

Вкраїно,
Мій любий краю неповинний!
За що тебе Господь кара,
Карає тяжко? — За Богдана,
Та за скаженого Петра,
Та за панів отих поганих
Докраю нищить...

Він відкидає всяке спільне "отечество", знає тільки неньку Україну, яку так щиро любить, що за неї готов і душу свою віддати. Він визнає тільки повну державно-політичну самостійність України. А до того веде одна-однісінька дорога: усім синам України —

щоб збудить
Хиренну волю, треба миром,
Громадою обух сталить,
Та добре вигострить сокиру,
Та й заходитися будить,
А то проспить собі небога
До суду Божого страшного.

Треба *одностайне, односердне* стати.

Миром, громадою, одностайне, односердне,— це живе, могутнє гасло посилає нам із-за гробу велика душа Шевченка. Ніхто не показав нам досі іншого, ліпшого шляху до волі. І спробн наші добути волю саме тому не вдалися, що ми

не заходилися коло того миром, громадою, одностайне, односердне. Були гуртки, що це робили, були партії, що коло того заходилися, але всій тій роботі, всім заходам недоставало саме того — не миром, громадою, не одностайне, односердне вони до того бралися. Вже обух сталить та добре вигострить сокиру, себто всі приготування до визволення треба робити миром, громадою, одностайне, односердне — в найліпшому порозумінні, у згоді й єдності, а ще тим більше заходи коло самого визволення. Оце те "велике слово", якого не тільки сучасники поета, але й ми досі не вгадали, через те й досі тяжко караємось у неволі.

Отже мета і спосіб її досягнути нам нашим національним геніем так докладно визначені, що про це сперечатися не можна.

Не повинно б бути найменшої суперечки і про державний устрій України. Тарас Шевченко і про це тяжко роздумував і не раз висловився так, що всі ми повинні його думку прийняти. І так у поемі *"Юродивий"* каже:

коли
Ми діждемося Вашінгтона
З новим і праведним законом?
А діждемось таки колись!

Коротше й ясніше годі висловити ідеалу державного ладу для України. Вашінґтон визволив Північну Америку з залежности від Англії, завів у визволеній землі республіканський лад із новим і праведним законом, він став першим президентом Злучених Держав Америки. Такого Вашінґтона хоче Шевченко діждатися й на Україні, хоче діждатися для України нового й праведного закону. І він твердо вірить, що ми того таки колись діждемось.

Тим дана форма державного ладу для України: республіка з новим і праведним законом, а на чолі республіки — президент, котрий за історичною традицією українською повинен називатися гетьманом.

"Спи, гетьмане, поки встане правда на сім світі!" — каже поет у поемі *"Чигирин"*. З визволенням України, з новим і праведним законом встане правда на сім світі, а тоді й гетьман, як символ волі й правди на Україні, повинен знову стати на її чолі, щоб дбати "за честь, славу, за братерство, за волю країни".

Воля і правда-справедливість повинні лягти в основу нового й праведного ладу на Україні. Це, а крім того, й братерство — це етичні підвалини того ладу, на яких безперечно зможуть найкраще розвиватися всі фізичні, духові, економічні, культурні й моральні сили України. На ґрунті волі й правди з'явилися б і апостоли правди й науки, яких так дуже бажав бачити Шевченко на Україні. На тім ґрунті, на так етично "оновленій землі врага не буде, супостата, а буде син, і буде мати, і будуть люди на землі", і "і ми помолимося Богу і небагатії й невбогі".

Ось чудовий образ нового й праведного ладу: Мати Україна, як рідна мати турбується, доглядає всіх своїх дітоk... сяня, її квіти, її добрі діти, виростають, і вона з ними в добрі й розкоші пишається і панує на широкім світі, бо врага-супостата більш між ними не буде, всі будуть люди.

В поемі *"Чернець"* Шевченкові вже й уявляється, як ота

Братерськая наша воля
Без холопа і без пана,
Сама собі у жупані
Розвернулася весела,
Оксамитом шляхи стеле
І єдвабом застеляє
І нікому не звертає.

А із слів:

А я, брате,
Таки буду сподіватись,
Таки буду виглядати,
Жалю серцю завдавати! —

виходить ясно, як дуже Шевченко бажав собі такого ладу на Україні.

Тут у зарисі подані вже також засади розв'язки соціяльного питання: без холопа і без пана... і небагатії й невбогі... і буде син і буде мати і будуть люди на землі... між ними всіма братерство. Але найбільшу вагу й дуже часто Шевченко кладе на веселість, як от "розвернулася весела", "веселі селища в гаях, і веселенько заспіваєм", "а у селах у веселих і люди веселі", "веселі і вольні пишались села"... Йому вже й уявляється такий образ:

Оживуть стеши, озера, і не верстові,
А вольні, широкі скрізь шляхи святі
Простелюються. І не найдуть шляхів тих
владики.
А раби тими шляхами без гвалту і крику
Позіходяться докупи ради і веселі.
І пустиню опанують веселії села.

Ота веселість кидає світло на загальне вдоволення, на ту "Божу благодать і в серці і в хаті", які на основі такого соціяльного ладу мусіли б запанувати на Україні. Во де "кругом неправда і неволя", де "скрізь неправда, де не гляну, скрізь Господа лають", де нужда, голод, де з людей кров як воду точать, де країна полита слізьми, кров'ю, — там чути тільки людський плач, а веселости там не буде ніколи. Веселість є, отже, виразником доброго соціяльного ладу.

Крім того, соціяльний лад, як на це вже вказано, мусить бути відблиском живої правди-справедливости й найвищих етичних засад любови ближнього, і на них він на вольній Україні повинен бути побудований. Етичні категорії — це основні категорії всього думання Шевченка. "Ми просто йшли — у нас нема зерна неправди за собою" — міг повним правом сказати про себе Шевченко. І він людей не відрізняв на масткові кляси. Матеріялістичний світогляд був йому зовсім чужий. У нього всі є тільки земляки, а між ними дві категорії: люди, себто правдиві, наскрізь етичні люди, і недолюдки, звірі, а не люди, з яких він усе таки рад і має надію зробити людей.

Ніхто не може заперечити, що отак, а не інакше, це питання в Шевченка поставлене. Сперечатися можна б тільки за те, що зі звірами між людьми робити. Шевченко розв'язує це питання так: у нього на царів, катів вінчаних, помазаних, і інших великих звірів-Пилатів є кати, їх "люди тихо, без всякого лихого лиха до ката поведуть". Він молиться:

Царів, кровавих шинкарів,
У пута кутії окуй,
В склепу глибокім замуруй!

Та їх на Україні вже не буде. А "не стане ідола святого", не стане кумира, то не стане й "дядьків отечества" чужого.

Лишаються ще звірі між людьми. Ті мусять "суда людського у людей просити". Але Шевченко сам у своїй безмежній любові до людей готов і їх до свого серця пригорнути. І тому він молиться:

— Злоначинающих спини,
У пута кутії не куй,
В склепи глибокі не муруй!

Він вірить у їх поправу, він сподівається її від перемоги правдивої релігійности між людьми, від перемоги етичних засад над звірськими інстинктами. Бо коли не стане ідолів, яких "сквернобови ближнього, і на них він на вольній Україні повинен бути побудований. Етичні категорії — це основні категорії всього думання Шевченка. "Ми просто йшли — у нас нема зерна неправди за собою" — міг повним правом сказати про себе Шевченко. І він людей не відрізняв на масткові кляси. Матеріялістичний світогляд був йому зовсім чужий. У нього всі є тільки земляки, а між ними дві категорії: люди, себто правдиві, наскрізь етичні люди, і недолюдки, звірі, а не люди, з яких він усе таки рад і має надію зробити людей.

Ніхто не може заперечити, що отак, а не інакше, це питання в Шевченка поставлене. Сперечатися можна б тільки за те, що зі звірами між людьми робити. Шевченко розв'язує це питання так: у нього на царів, катів вінчаних, помазаних, і інших великих звірів-Пилатів є кати, їх "люди тихо, без всякого лихого лиха до ката поведуть". Він молиться:

Царів, кровавих шинкарів,
У пута кутії окуй,
В склепу глибокім замуруй!

Та їх на Україні вже не буде. А "не стане ідола святого", не стане кумира, то не стане й "дядьків отечества" чужого.

Лишаються ще звірі між людьми. Ті мусять "суда людського у людей просити". Але Шевченко сам у своїй безмежній любові до людей готов і їх до свого серця пригорнути. І тому він молиться:

— Злоначинающих спини,
У пута кутії не куй,
В склепи глибокі не муруй!

Він вірить у їх поправу, він сподівається її від перемоги правдивої релігійности між людьми, від перемоги етичних засад над звірськими інстинктами. Бо коли не стане ідолів, яких "скверними руками люди собі створили", коли не стане царів, на яких лукаві люди, "що їх безчестіє і зрада і криводушіє огнем, кровавим, пламенним мечем нарізані на людських душах", покладають свою надію, що "цар і Бог, і цар надія, і нагодує і огріє вдову і сирот"; коли не стане "творців зла, правди гонителів жестоких", тоді на твердій, незмінній основі християнської етики "правда оживе, натхне, накличе, нажене... і слово нове між людьми криком пронесе", тоді скована, поборена правда зможе вільно ширитися між людьми й найде голосний відгомін у людській душі. І "минуть, — уже потрохи і минають дні беззаконія і зла". *Релігійність* дасть життю людському й людським учинкам нову найвищу форму, новий, найглибший змисл.

Неначе срібло куте бите,
І семикрате переляте
Огнем в горнилі, словеса
Твої, о Господи, такі; —
Розкинь же їх, Твої святії,
По всій землі.

Ми віруєм Твоїй силі і слову живому:
Встане правда, встане воля, і Тобі одному
Поклоняться всі язики во віки і віки.

Це не "великих слів велика сила з чужого поля", на які в нас звичайно такі ласі. Це слова, це нефальшовані думи, це світогляд українського національного генія Тараса Шевченка, це та *мудрість своя*, що випливає в нього із синтези історичної народньої традиції, народнього теперішнього життя, із найглибших міркувань про найвищі цілі і змисл життя, із соборної душі української, тугу й думи якої Шевченко вмів найживіше — як ніхто інший — відчути і своїм огненним словом благовістити; це той розум, який сіяв він на вбогій ниві в надії на веселі жнива. І ця велика спадщина по нашому батькові Тарасові не сміє змарнуватися.

АРХІТЕКТ
ЄВГЕН ҐРЕНЬ
Член Королівської Палати Архітектів Канади
Виконує плани і кошториси церков, шкіл, будинків громадських організацій (зал), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.
WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

ВЕЛИЧАВІ АРХИЄРЕЙСЬКІ СВЯЧЕННЯ ПРЕОСВ. КИР ВОЛОДИМИРА

В неділю, 19 лютня 1961 р. столиця канадських українців Вінніпег та митрополича катедра св. Володимира й Ольги були свідками величавої консекрації протоігумена українських ОО. Редемптористів Канади й Америки, Преосвящ. Кир Володимира Маланчука, призначеного Свт. Отцем Папою Іваном XXIII на Архипастиря українців-католиків у Франції з титулом Єпископа Єпіфанії в Сирії. Найвищий духовний Провідник українських емігрантів у Франції Єпископ це з одного боку доказ великої опіки Апостольського Престолу над нами, а з другого підкреслення ваги нашої Української Католицької Церкви, яка вже від сотень років здійснює Христовий заповіт, щоб було "одне стадо й один пастир". Цей заповіт, що саме тепер — в обличчі заповідженого Вселенського Собору — набирає велетенської актуальности в цілому християнському світі.

То й не диво, що архиєрейські свячення Преосв. Кир Володимира стягнули до митрополичої катедри у Вінніпегу не тільки дві тисячі вірних, але й небувалу досі кількість духовенства обох обрядів, чернецтва, а передовсім високих церковних достойників українських із Канади й Америки та англійських і французьких (крім А-пост. Делегата, Архиєп. Баджіо, були приявні Архиєп. М. Боду зі Ст. Бонифас і Архиєп. Ф. Покок із Вінніпегу).

Архиєрейські свячення зачалися в 3 год. попол. процесійним походом до входових дверей катедри, яким уведено до престолу Єпископа-Номіната під радісний спів хору церкви св. о. Николая. Почалася Божественна Літургія, яку в прияві Апост. Делегата й інших Владик латинського й українського обряду та сослуженні численного духовенства відправили ВПреосв. Митрополит Кир Максим, Преосвященні Кир

Зліва: Впреосв. Митрополит Кир Максим, Впреосв. С. Баджіо і Преосв. Кир Володи- ..р

Амвросій Сенишин і Кир Ісидор Борецький, які й уділили новому Владиці Кир Володимирові архиєрейських свячень. Номінаційну булю Папи Івана XXIII прочитав Ген. Вікарій, о. прел. В. Кушнір.

По Євангелії проповідь виголосив Апост. Делегат, Архиєпископ С. Баджіо. Підкреслив у ній, що як колись, перед десятками літ католицька Европа присилала сюди місіонарів для ширення Божого Царства, так сьогодні вже Канада висилає своїх синів на місії. Підніс великі досяги Української Католицької Церкви в Канаді та заслуги українських оо. Редемптористів, на чолі яких через десять років стояв висвячений сьогодні Владика, Преосв. Кир Володимир.

Перед "Отпустом" проповідь в українській мові виголосив Єпископ Едмонтону, Преосв. Кир Ніл Саварин, що насвітлив дотеперішній життєвий шлях нового Єпископа і його працю — як священика-місіонаря, як науковця, Ген. Вікарія в Англії і Протоігумена українських оо. Редемптористів. Зазначив, що нового Єпископа же у Франції важка апостольська праця та побажав йому від церковної Єрархії, духовенства й вірних багато Божого благословення й успіхів.

Св. Літургія закінчилася відспіванням многоліття Свт. Отцеві, Владикам, нововисвяченому Єпископові й усьому українському народові.

В 7 год. вечора відбувся святочний бенкет у великій залі Александра Готель, у якому взяло участь ок. 500 гостей. Господарем бенкету був відомий католицький діяч п. Іван Новосад.

На бенкеті виголошено багато промов-привітань. І так вітали нового Владику п. І. Козоріз, президент Централі Українців Католиків Манітоби, інж. Волод. Коссар, представник Президії КУК, Ген. Вікарій о. д-р В. Кушнір, президент КУК, міський радний Славко Ребчук від міста Вінніпегу, премієр Манітоби Дост. Дак Роблин, французький консуль Дост. Д. Жордані, ВПреосв. Митрополит Кир Максим, Апост. Делегат, ВПреосв. Архиєп. Себ. Баджіо, і ін.

Головну промову виголосив Єпископ Саскатуну, Преосв. Кир Андрій Роборецький, а на кінці промовив сам нововисвячений Владика, Кир Володимир Маланчук. Бенкет закінчився молитвою в год. 11.30 ночі.

Преосв. Кир Володимир зараз по своїй консекрації вибирається на місце своєї архипастирської праці до Франції, де в неділю, 19 березня 1961, відбудеться в українській церкві св. Володимира в Парижі його інсталяція. Подорозі до Парижу Преосв. Кир Володимир затримався в Торонті, де в четвер, 23 лютня 1961, в сослуженні духовенства відправив у церкві св. о. Миколая архиєрейський молебен та виголосив своє перше архиєрейське слово. По богослуженні, в залі тієї церкви українська громада Торонта вітала Достойного Гостя, складаючи йому свої побажання, а Ліга Українських Католицьких Жінок принимала Преосв. Владику і зібраних гостей, чим хата багата

На многі літа, Владико!

НАУКА ВІРИ Й СВ. ТАЙНИ – ОХОРОНА РОДИНИ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА БЕРЕЗЕНЬ

Родина — це Божа установа. Її завданням з Божої волі є заселювати землю розумними людськими істотами: "Ростіть, множіться і наповняйте землю" (Бит. 1:28). Однак для людей ця земля мала бути тільки тимчасовим помешканням, бо: "не маємо тут постійного приміщення" (Євр. 13:14). І не для земського тільки життя покликає Бог людей на цей світ. Правда, вони мають землю для свого вжитку, мають користати з неї, але ніколи аж так, щоб у ній закопати своє серце, бо не для землі, але для себе Бог сотворив людей. Коли людина кінчить свою життєву мандрівку, то тіло повертає до землі, але "душа повертає назад до Бога, котрий її дав" (Еккл. 12:7). А ця душа, за словами Спасителя, цініша від усіх багатств світу, і тому на ніщо вони людині не придадуться, якщо вона душу стратить. (Мат. 16:26). Тому найважнішим завданням людини на світі є: спасти свою душу. Спасіння душі можна осягнути тільки через захования Божих заповідей: "Коли хочеш увійти в життя вічне, заховуй заповіді" (Мат. 19:17). Отже головною ціллю людини на світі є признати Бога своїм найвищим Паном і в усьому підчинитися Його волі.

Якщо головною ціллю людини на світі є служба Богові, то її мусить попередити пізнання Бога. Найкращий час засадити зерно пізнання Бога в душу людини це її ранні літа. "Постав малого на добру дорогу, то він і в старості не зійде з неї" (Притч. 22:6). Очевидно, що в цій справі ролю огородника й учителя найкраще може виконати родина. Добра родина — це школа побожности, праці, жертви, любови, чесност, правдивого погляду на життя, святости. З такої родини вайдуть характерні громадяни, вірні члени парохій і організацій, ревні Христові апостоли, ідейні провідники на церковному й народньому полі, святі мешканці землі і блаженні жителі неба. Звідси бачимо, яку велику ролю грає родина у вихованню суспільности.

Однак ця родина сьогодні дуже загрожена. Модерний світ старається її розбити дорогою ослаблення подружжя, при допомозі своїх блудних кличів і фальшивих засновків.

Про цей ворожий наступ на подружжя, а тим самим і на родину, бл. п. Папа Пій XI написав у своєму посланні "Про християнське подружжя" ось такі слова: "Вже не потайки й прихована, але наявно, без якогонебудь сорому, топчуть і висміюють святість подружжя, і словом і письмом, у різних театральних виставах, повістях, у любовних оповіданнях, рухомих образах-шовах, радієвих слуховищах та загалом усякими новітніми винаходами. Зате похваляють або представляють розводи, чужоложства й інші найпоганіші проступки в такому світлі, мов би в них не було нічого грішного або ганебного. А не бракує і книжок, що їх захвалюється як "наукові", а які в дійсності мають тільки зверхню оману науковости, щоб тим легше здобути собі довір'я читачів".

І ця пропаганда може похвалитися чималими успіхами. Через неї багато подругів відкинули ідеал родинного життя та пішли за кличами тих, що проповідують вільну любов і свободу від родинних обов'язків. А це все дає нам у висліді сумний і скандальний образ: облудні подруги, відкидаючи почесну гідність батька-матері, шукають у подружжі тільки приємности; десятки тисяч домів, що їх розбили розводи самолюбних і безідейних родичів; сотні тисяч дітей, що не знають ані тепла родинного вогнища, ані батьківської й материньої любови; десятки тисяч ненароджених гробів невинних діточок, що їм їх власні родичі заборонили вступу на цю землю; безліч викрутів і оправдань багатьох родичів, що ніби матеріяльні обставини не дозволяють їм на те, щоб водночас і провадити вигідне життя за стандартом світу і рівночасно добре виховувати дітей.

УКРАЇНСЬКИЙ РЕЛІГІЙНО-СУСПІЛЬНИЙ МІСЯЧНИК

"Ж И Т Т Я"

містить цікаві статті й гарні оповідання, вісті зі світу й особливо з Аргентини.

Видають цей місячник ОО. Василіяни

Ціна (12 чисел) на рік $2.00, замовляти через нашу адміністрацію по адресі:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

Проти тих усіх небезпек, що розбивають родинне життя повинні боротись усі ті, що їм на серці лежить добро суспільности. В перших рядах борців повинні стати таки християнські родичі. Вступаючи в подружній стан, вони повинні бути свідомі своїх важких обов'язків і відповідальности перед Богом за сумлінне виконання свого уряду. І тому дорогою до шлюбу повинно бути зрозуміння того всього, на чому основується християнська родина, та готовість будувати свою родину на цьому знанні. Тому важко провинюються родичі, які присвячують всю свою увагу на те, щоб справити своїм дітям якнайкраще весілля, а переочують те, що жде їхніх дітей у дальшому подружньому житті, що пускають своїх дітей у подружнє життя так, як на море корабель, що не мав би ні компасу ні керми.

Щоби боротьба проти нападів на родинне життя була успішна, то борці-родини повинні насамперед кріпитися наукою св. віри, наукою, що її св. Церква пояснює й подає до вірування. У тій науці криються глибокі правди, що їх об'явив людям сам Господь Бог. Ось деякі з тих правд: Бог і Його прикмети, Ісус Христос і Його діло відкуплення, наше походження й призначення, щаслива й нещаслива вічність, св. Тайни як джерела Божої ласки потрібної до спасіння, марнота земських речей, заховання Божих Заповідей як умовина й запорука до осягнення вічного щастя. — І кожна родина, що буде пам'ятати про ті, такі важні й глибокі правди, буде відпорною на спроби зматеріялізованого світу, який хоче її розбити.

Другим помічним засобом зберегти родинне життя перед небезпеками, що йому загрожують, це поміч, що її Бог дає тим, які часто і з глибокою вірою приступають до св. Тайн. Св. Тайни впроваджують у душі Божу ласку, лучать душу з Богом святою любов'ю, а в родинному житті піддержують духа любови, жертви, співпраці та передовсім пошани до Божого Закону, до Божих заповідей. Тому знаючи, що якою буде родина, такими будуть громади й суспільність, молімо щиро Бога в наміренні, "щоб серед небезпек поступу модерного життя родини кріпилися наукою віри й частим приниманням св. Тайн".

(осш)

ХОЧЕТЕ ЗНАТИ, як живуть наші земляки в південній Америці?

Так замовте собі тижневик

"П Р А Ц Я"

що його видають ОО. Василіяни в Бразилії

Коштує річно $2.00.

Замовляти через:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

Я довго молилася до Слуги Божого Митрополита Андрія, щоб здійснилась дуже важлива річ для моєї доньки, річ, яка не мала жадної можливости на здійснення. На сам Йордан, я отримала вістку, що мої молитви вислухані, та заступництвом Слуги Божого Андрія, ця справа успішно полагоджена. Щиро дякую Всевишньому Богу за цю ласку.

М. К., Торонто, Онт.

—•—

Складаю із глибини моєї душі подяку Пречистій Діві Марії, що дозволила мені піднятися з ложа болізни після дуже тяжкої операції.

Шлю мої гарячі молитви до Всевишнього Господа та Пречистої Божої Матері з Люрду, щоб мали мене в Своїй опіці та відвернули від мене хвороби і нещастя.

Марія К., Чікаго, ЗДА.

—•—

ПРИСЛАЛИ НА СЛУЖБИ БОЖІ:

Марія Хижа, Торонто; Н. Завальницький, Монтреал; А. Партика, Йонкерс, ЗДА; І. Вирста, Рочестер, ЗДА; Т. Кокорудз, Амстердам, ЗДА; К. Галевич, Фергус Фалс, ЗДА; О. Ремеза, Гемстед, ЗДА.

НА БУДОВУ ЦЕРКВИ В АРҐЕНТИНІ:

о. Роман Закревський, Вайта, Ман.	$10.00
о. Ю. Ковальський, Едмонтон, Алта	10.00
Микола Михайлів, Торонто, Онт.	10.00
Петро Мулик, Ґранд Прері, Алта	2.00

КНИГАРНЯ ОО. ВАСИЛІЯН У МОНДЕРІ

[illegible]

НА ВЕЛИКИЙ ПІСТ:

В тіні Хреста, 35 великопосних пісень на 2 голоси	$0.75
Хресна Дорога	0.15
Свята Година	0.10
Зідхання до І. Христа замученого	0.05
Поминки померлих	0.25
Картки до сповіді (сотка)	0.25
Наслідування Христа (в марокко)	3.00
Христова Благовість (розважання на кожний день року, опр.)	3.00
Божа Криниця (про св. Тайни)	0.40
Вірити чи не вірити	0.25
Сила молитви	0.25
Дорога до неба	0.10
Великодні побажання з ковертами, (сотка)	4.00

Також у нас є до набуття

Напрестольна Євангелія в люксусовій оправі і металевій	$120.00

BASILIAN FATHERS'
Mundare, Alta — Canada

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..." (Мат. XI-28).

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ:

через заступництво Слуги Божого Митрополита Андрія:

За Боже благословення й поміч в науці. **Л. Д.** За Божу поміч на старості літ. (Маю вже 109-тий рік) **Ж. Г.**

О рятунок перед духовним заломанням, важкою недугою та від злого товариства. **Л. О. Л.** За Боже благословення для цілої родини та за скоре видужання по тяжкій операції **В. С.** За здоров'я священика, за духовну рівновагу, за поміч в науці, за благословення в родинному житті одної особи. **Н. А. С.** За щасливу смерть. **Т. Г.** За поміч в родинній і суспільній праці. **Н. Н.** За здоров'я, родинні справи і щасливу смерть. **М. М.**

За видоровлення доньки Олі **Н. К.** — За здоров'я; навернення кількох осіб; за віддання довгів; за пресовий апостолят і под.

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА

КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ

DIOCESAN CHURCH GOODS STORE

278 Bathurst St. — **Toronto, Ont.**

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

Д-р Петро Ісвів

СТАТТЯ БЕЗ ЗАГОЛОВКУ

Міцу статтю без заголовку, бо хочу, щоб її прочитали читачі уважно до кінця. Якщо б я дав їй заголовок, міг би деякий читач сказати, що ця тема його не цікавить, або що він уже читав чимало статтей на ту тему. Тим то міг би деякий читач, прочитавши тему статті в заголовку, махнути рукою і спрямувати свої очі на заголовки інших статтей.

Хоч на ту тему писав уже й наш часопис, проте треба писати про ту проблему ще й ще, поки наші вірні не збагнуть її вповні і не виявлять своє розуміння проблеми в практиці. Тему цієї статті довідаєтеся, Шановні Читачі, аж на кінці, а покищо мусимо попередити її коротким міркуванням про вдачу людини, бо щойно розуміння людської вдачі уможливить і розуміння нашої теми і проблеми.

Людська вдача є така, що людина потребує постійної духової піддержки в житті, заохоти видержати в доброму, а також осторогн перед злом. Уже катехизм учить нас, що після того, як перші прародичі в раю вчинили первородний гріх, люди одідичили схильність до гріха. Тому всі люди мусять чинити зусилля щоб ту схильність перебороти, щоб устоятись у доброму, щоб перемогти спокуси, щоб не зійти на манівці, а вдержатися на праведному шляху.

Характеристику людської вдачі подало влучно оповідання про однорога, вміщене в давній повісті про Варлаама і Йоасафа, яка постала в Індії, але яка в трохи переробленій формі колись поширилась була по цілому християнському світі. Там оповідається ось що:

Ішов чоловік пустинею. Несподівано побачив він однорога й почав утікати. Утікаючи, провалився в безодню, одначе завис на берізці, що росла на бічній стіні безодні. Коли чоловік сперши ноги на твердій опорі і розглянувся, то побачив, що над ним стоїв одноріг, а на дні провалля була страшна велика змійока. Коріння берізки, на якій держався чоловік, підгризали дві миші: біла й чорна. Налякався чоловік. Але незабаром побачив він на галузці краплини меду. Про все забув він і став досягати їх.

Це оповідання дуже влучно відмітило прикмети людської вдачі. Людина дуже часто забуває про духові і фізичні небезпеки як для цього, так і для позагробового життя і гониться за приємностями, деколи й за грішними приємностями. Людина часто забуває про небезпеку втрати освячуючої ласки, про небезпеку пекла на другому світі, а гонить за краплинами меду. Тому повинен бути хтось, хто людину завжди опам'ятує, хто їй пригадує на всі небезпеки в житті, хто пригадує про те, що незабаром берізка звалиться, що людина може впасти в пекло пащі змійоки та що треба видістатися з тої берізки у безпечне місце.

Людина потребує, щоб їй постійно пригадувати зміст латинської сентенції "Quidquid agis, prudenter aga et respice finem — Щонебудь ти чиниш, чини розсудливо й дивись на кінець" — остаточний вислід.

Коли їдемо, напр., автом, то зустрічаємо дороговкази, які орієнтують нас, котрі дороги ведуть до нашої цілі, куди їхати, котру дорогу вибрати. Таких дороговказів потребує людина і в своїй життєвій мандрівці.

Церква пригадує вірним завжди на всі небезпеки для вічного щастя — вічного життя та дає потрібні дороговкази у житті. Чинить це священик на проповіді кожної неділі й на катехизації.

Одначе серед теперішніх обставин, коли так багато є злих прикладів у житті і згіршень, коли на людей впливають у злому напрямі багато кінових чи телевізійних фільмів, злі книжки, вільнодумна преса і деякі радієві авдиції, одна проповідь на тиждень — це замало, щоб протиставлятися великому натискові вільнодумства теперішнього світу. Сьогодні священикові треба помічника, сотрудника, який загляне до кожної хати, який відвідає кожну родину щотижня і піддержить її у доброму, заохотить устоятись на праведній дорозі та зорієнтує, як дивитися на найважніші події з точки католицької віри.

Таким добрим сотрудником священика є католицька преса, яка повинна бути в кожній родині. Потреба, щоб кожна українська католицька родина читала католицький часопис — це є тема й заголовок цієї статті.

Наш часопис якраз є сотрудником Отців Душпастирів — і проповідує Христову науку. Наш часопис відповідає потребі людської вдачі, бо завжди пригадує про небезпеки для духового життя і орієнтує, котрою дорогою слід іти у життєвій мандрівці. Він заохочує читачів до праведного життя, до сповнювання Божих і Церковних Заповідей, до виконування релігійних практик, до принимання Найсвятіших Тайн, щоб могти дійти до вічної цілі, до вічного щасливого життя.

Всі вірні нашої Церкви повинні старатися про те, щоб наш часопис був у кожній українській католицькій родині і щоб всі наші вірні читали його уважно, пильно й постійно. ("Шлях")

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ҐУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

429 Bathurst St. — **WA 2-6115-6**

Треба усвідомити собі, що держава без релігії не може мати моральної чесноти чи порядку. Від релігії залежить формування умів для справедливости, любови й послуху справедливим законам.

Папа Пій XII.

І. Калиненко

ДУМА ПРО СВЯТУ ПОЧАЇВСЬКУ ГОРУ

(Безбожна власть в Україні напосідається на Почаївський Монастир. — Із преси 1960 р.).

Ой то не пили пилили, то не велики тумани
уставали,
як триченці святопечерські,
як три голубоньки молоденькі
із города, із Києва, крізь татарські застави
лісами й дніпровськими очеретами
у землю волинську, на тихі води, на ясні зорі
у мир хрещений утікали.
Стали кримці та ногайці та залотоординці
безбожні бусурмани
трьохченчиків святопечерських
цих трьох голубів молоденьких
піхотинців-піших кіньми доганяти.
Стали триченчики святопечерські
на біле каміння,
на сире поріння
свої ніжки угодницько-труженицькі побивати,
кров'ю слід заливати,
чорний пожар під білі стопи підгортати,
чудотворну ікону Вишгородську, москалями
ограблену,
слізно благати:
"Той еси Ти, Мати Пречиста та Вишгородська!
Це не для себе, для марного угіддя земського
Із каторги татарської, від шабель кривавих
ми утікаєм,
на степи високі, на дороги розхідні,
на городи західні, християнські очі звертаєм.
Ми хочем там Тобі здвигнути
не бачене ще благоліпіє:
на Святій Горі церкву світом невидану
золотоглавієм Твоїм осяяну.
Ти яви силу свято-покровську,
Ти прожени од нас орду бісовську.
То Пречиста Мати, Небесна Цариця тес зачувала,
через поле широкеє та зозулині очка*) поспішала,
на терни, комиші й байраки ординців звертала,
про трьохченців святориз'ців богомільничків
велике старання мала,
словами теплими, як весняний дощик, промовляла:
"Ой виченчики, богувгодники,
за Україну щирі печальники,
знаю я, знаю: не для угіддя марного земського
ні з остраху перед шаблями кривавими
татарськими утікаєте,
на степи високі, на дороги розхідні,
на городи західні, християнські очі звертаєте!
Отож на волинській землі тиховодній
Мені ви здвигнете небачене ще благоліпіє,
на Святій Горі церкву світом невидану,
золотоглавієм моїм осяяну.
Там явлю силу велику свято-покровську
там засвічу зорю Мою Почаївську
на все Понизов'я й Верховину
і на далекую Україну!"

*) степові квітки.

То йшли триченчики святопечерники не день,
не два, не три, не чотири...
Стали вони з тернів, із байраків виходжати,
стали вони оту Гору Божую свято-почаївську
умильно оглядати:
Кругом піск-дуброви й над кручею нависла скала,
пахнули трави й коситні, пташки щебетали,
трудолюбні
гули бджілки, а здаленку долітав солодкий гомін
пастушої сопілки.
От і зраділи триченці святопечерські
Богові вгодники,
стали трудитися, день і ніч подвизатися,
стали скелю тверду гранітную на тихі келії лупати,
церковцю велику, небачене ще благоліпіє,
будувати,
до Богородиці Вишгородської, Цариці небесної
слізно-радісно промовляти:

"Той еси Ти, Мати Пречиста та Почаївська!
а сама Ти в годину пресвітлу,
а сама Ти у храм наш зійди коли.
Хай просвітиться гора піднебесна
і явиться на ній стопа Твоя дівственна,
Хай ударить джерело цілюще, животворне
на радість усім та оправдання,
всій Україні на освячення
і всьому світу на осяяння."

Тут тес до Пречистої промовляли...
Не буйні вітри війнули,
заграли, а вся Свята Гора, да Почаївська,
в яблуневому цвіту стала,
радужнім, веселковим, великим світлом просіяла,
джерело свяге зцілюще та чудотворне проявляла,
дрібною Стопкою тисячі чудес
на волинську землю і галицьку і на всю Україну
витискала.
Тут Пречистій і скорій на поміч християнам
Почаївській Богометері
святі Божі угодники низенько поклонились,
цілували стопи, що на високій скелі лишились,
руки труджені та святительські до Її омофору
простягали:

"Слава Тобі, Мати Пречиста Почаївська!
Вже Ти стільки наїзників, жижих загарбників
із краю вимела,
стільки душ і мірських і духовників освящала,
гарту в подвигах за віру християнську святим
мученикам подавала,
що надією всіх покірливих Ти окрилила".

Отож і ми, Братія, до Почаївської до Матері
навколішки припадаймо,
в лютее врем'я, в цю важкую годину
за Україну в Неї Господа милосердного благаймо,
щоб нових яниченьків-бусурман зволила прогнати
волю і власть українському народові зволила дати.
А співається дума ця на славу Пречистої,
добрим людям на поучення і підкріплення,
а вам люб'язним слухачам на многії літа
од нині і до віка!

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

ПАПА В ҐРОТТАФЕРРАТІ

Папа Іван XXIII відвідав стародавне італійське Василіянське абатство в Ґроттаферрата, що лежить недалеко літньої резиденції Папи, Кастельгандольфо. Свт. Отця привітав Архимандрит о. Ісидор Кроче, генерал італійського, греко-католицького Чину Отців Василіян. У часі гостини Свт. Вітця були приявні 38 монахів і 40 студентів приміщеної там Східньої Семінарії. Свт. Отець відвідав теж побудовану там у 1025 році папою Іваном XIX церкву. У цьому манастирі є також монахи-українці.

КАРДИНАЛ СПЕЛЛМАН ПРОТИ ДОРАДНИКІВ КЕННЕДІ

Ньюйоркський кардинал Френсіс Спеллман виступив проти дорадників нового президента за те, що вони не запроектували федеральної допомоги також і приватним школам, які своїм коштом утримують деякі віровизнання, як лютеранське, баптистське, католицьке і жидівське. Окрема комісія, покликана до життя президентом - елєктом Кеннеді, запропонувала впродовж 4-ох років видати на допомогу публічним народнім і середнім школам—$9.390,-000.000. Ця комісія виключила від федеральної допомоги парохіяльні школи, які окремі віровизнання утримують коштом батьків шкільних дітей. Кардинал Спеллман сказав: "Це нечувана пропозиція. Як католик, у льояльності якого сумніваються тільки комуністи, не можу вірити, щоб Конгрес міг ухвалити пропозиції цієї комісії, і тим способом дискримінувати тих батьків, які вирішили, щоб їхні діти вчилися в таких школах, де навчають про Бога". Всяка федеральна допомога школам, казав кардинал, повинна узгляднювати нарівні публичні та парохіяльні і приватні школи. При цій нагоді преса пригадує, що Кеннеді під час виборчої кампанії кілька разів висловлювався проти федеральної допомоги приватним і парохіяльним школам. Його дорадники-міністри в більшості ворожі Церкві.

ДУША ЧИ ДОЛЯРИ?

У своїй проповіді, виголошеній з нагоди золотого ювілею священства, Кардинал Фрінгс із Кельну ствердив, що господарський добробут у повоєнній Німеччині не йде впарі з релігійно - моральним станом. Є небезпека, що люди не вспіють справитися з добробутом, забуваючи в ньому, що матеріяльні блага це ще не найвища мета людини.

АНГЛІКАНСЬКИЙ ПАСТОР НА АВДІЄНЦІЇ У ПАПИ

Свт. Отець Іван XXIII прийняв на послуханні пастора Джана Коліна Стефенсона, пароха англіканської церкви Матері Божої в Ввалсінгем в Англії. Парохія того англіканського духовного, який був під час війни капеляном марінарки, веде каледж у тій місцевості — від 1959 року.

НОВИЙ ПРОТОІГУМЕН ОТЦІВ РЕДЕМПТОРИСТІВ

Апостольський Престіл іменував дотеперішнього протоігумена українських ОО. Редемптористів на Канаду і ЗДА, Впр. о. д-ра В. Маланчука, Апостольським Екзархом для Україн-

о. Протоігумен В. Краєвський ЧНІ

ців у Франції з титулом Єпископа Єпіфанії. Через те треба було встановити нового Протоігумена. Генеральна Курія Чину ОО. Редемптористів у Римі вибрала протоігуменом української вітки цього Чину на Канаду й Америку **о. Володимира Краєвського,** під цю пору ігумена манастиря і парафія церкви Пресвятої Євхаристії в середньому Торонті.

Новий протоігумен, о. Володимир Краєвський народився 7 грудня 1902 року в Березці, перемиського повіту, в Галичині. По закінченні гімназії вступив до Чину ОО. Редемптористів, де зложив чернечі обіти 28 серпня 1924. Філософічні й богословські студії відбув у центральній Духовній Семінарії Чину Найсвятішого Ізбавителя в Бельгії. По скінченні студій був рукоположений на священика крижівським епископом, пок. Дионисієм Нярадієм в українській католицькій церкві св. Хреста Госп. в Празі, де парохом був тоді о. П. Гойдич ЧСВВ, пізніший Епископ Пряшева, що як ісповідник помер 1960 р. в комуністичній в'язниці у Леопольдові на Словаччині.

1930 року о. Володимир приходить до Ювенату Чину в Збоїськах б. Львова, де був учителем і префектом у цій манастирській гімназії. У 1936 році на доручення настоятелів виїхав на місійну працю до Канади і працював там по кольоніях Саскачевану до 1937 року.

Від 1938 до 1948 року розвивае місійну діяльність у ЗДА, спершу разом із о. Гр. Шишковичем ЧНІ, а пізніше сам. У 1948 році був назначений душпастирем церкви св. Івана Хрестителя в Ньюарку (ЗДА) та ігуменом першого там манастиря українських ОО. Редемптористів. Пок. Митрополит Богачевський покликав його на консультора, а три роки був він членом трибуналу для подружніх справ. — У Ньюарку за його стараннями побудовано українську цілоденну школу на 600 дітей та закуплено площі під будову нової церкви і манастиря, як теж площу під будову церкви на Гілсайд. У 1957 році, в жовтні був іменований ігуменом манастиря в Торонті і парохом церкви Пресв. Євхаристії при вул. Кінг, де працював аж до свого нового призначення.

Наша Редакція бажае новому Протоігуменові ОО. Редемптористів, які так гарно і славно записалися в історії нашої Церкви і нашого народу в Канаді, щирого Божого благословення та ще більших як досі успіхів у великій і відповідальній праці.

КАТОЛИЦЬКИЙ ЧАСОПИС НАВЕРНУВ НІМ. КОМУНІСТА

Г. Правс, колишній провідник східньо-німецької комуністичної партії виявив, що зрозуміння католицької науки про суспільство, яке він набув із берлінського дієцезального часопису — приготовило його до повороту до католицизму.

Герберт Правс написав у своїй книжці "Але це не було правдою", про те, як він перестав бути комуністом. Він був членом німецького комуністичноро політбюра і мав обов'язок читати "Петрусблят", католицький дієцезіяльний часопис у Берліні. Під впливом цього часопису він зовсім змінив свое наставлення до католицької науки про суспільство. Большевицькі репресії під час мадярської революції відвернули його остаточно від комунізму.

ВІДЛУЧЕННЯ ВІД ЦЕРКВИ ДЕЯКИХ СЕНАТОРІВ І ПОСЛІВ У БОЛІВІЇ

Архиепископ Йосип Антезана і Рохас із Ля Паз проголосив віддучення від Церкви 11 сенаторів і 40 послів у Болівії, які голосували за проектом закону, що облегшує розводи.

День перед голосуванням у справі того проекту, архиепископ видав заяву, в якій пригадав, що Церква забороняе розводи, не признае їх і вважае їх за гріх.

ДОБРЕ ПРОВІРЮЮТЬ

Св. Конгрегація Обрядів установила нові правила для провірки чудесних уздоровлень в Люрді. Отже тією провіркою будуть займатися лікарі вписані в число консульторів, яких під цю пору е яких 40 осіб. Лікарі мають мати загальне медичне знання і мають бути людьми доброї моралі. Однак можуть належати до різних віровизнань.

УКРАЇНЦІ В МІЖНАРОДНІЙ БРИГАДІ В КОНГО

В англомовній пресі в Торонті появилася була недавно коротка вістка про те, що в Конгу загинув таємниче якийсь українець з Ст. Кетеринс. Недвозначно говорилося серед українців, що це мав бути один з довірених діячів невидимої московської компартії в Канаді. Люди поговорили і забули про справу.

Аж ось "Гловб енд Мейл" з 20 січня 1961 року подав вістку, що в Уганді арештовано якогось Томаса Бабина з Квебеку. Він кудись їхав у супроводі двох міністрів комуністичного прем'єра Лумумби.

Це був би другий випадок, що українське прізвище пов'язане з Конгом на зразок того, як у роках еспанської громадянської війни такі прізвища були пов'язані з міжнародними (московськими) бригадами в Еспанії.

Хто пригадуе старі часи, той знае, що в Еспанії по московській стороні була невеличка кількість українців із Канади, далі, що деякі наші соціялісти, які самі повтікали були з України перед московським соціялізмом, організували в Карпатській Україні "бійців" до міжнародніх бригад в Еспанії, що в тому ділі поважну ролю грали теж канадійські паспорти, виставлені на імена українців ітп.

У Торонті серед українців ходять тихі слухи, що Москва почала організувати в Конгу міжнародні бригади і знов для того використовуе українців-малоросів із Канади.

ЗАМКНУЛИ ОСТАННІЙ МАНАСТИР

Із Відня достовірні джерела повідомляють, що Совети замкнули манастир Сестер Домініканок у Аглоні, Латвія. Цей манастир був досі ще єдиним католицьким манастирем на підсоветській території.

"БАНДИТИ" В МАНАСТИРІ

Московська газета "Труд" домагається в своїх статтях ліквідації славного українського манастиря в Почаеві, що його Української Католицькій Церкві відібрали насильно москалі 1839 року. В одній із статтей, поміщеній на сторінках "Труду" зазначено, що на прощу до Почаева прибувають "антисоветські люди", а в манастирі живуть "колишній петлюрівський офіцер" Василь Яремчук і "членка бандерівських банд" Ганна Ковальчук.

І ТОЙ ТАКЕ САМЕ

Артур М. Рамзей, 56 років, архиепископ Йорку, іменований королевою Єлисаветою II новим примасом Англіканської Церкви. Обійме він це становище і титул архиепископа Кентербері після архиепископа Фішера, котрий оголосив про свій свій перехід у стан спочинку, з днем 31 травня ц. р.

Архиепископ Рамзей заявив, що так як його попередник бажав би ближчих взаемин із Католицькою Церквою.

"Дуже хотів би я стрінутися з Папою Іваном XXIII, хоч здаю собі справу, що з'єднання всіх Церков е дуже повільним процесом. Зроблю однак усе, що буде в моїй силі, щоби прискорити цей процес", — сказав д-р Рамзей.

ЗМІНИЛИ В ПЕРЕПИСІ ТАКОЖ ПИТАННЯ ЩОДО РЕЛІГІЇ

Ті, що зайдуть до вас уліті списати цензус, поставлять вам просте питання: "Яка ваша релігія?" Вони не будуть питати, котра з релігій подобаеться вам найбільше.

У 1951 р. і в давніших переписних листках стояло питання, "яку релігію визнаете" і "якій релігії даете перевагу".

Це хибно поставлене питання пояснювано тим, що уряд давав людям нагоду сказати, що вони є членами такої то Церкви, але волили б стати членами іншої Церкви.

Цього разу уряд сказав своїм службовцям, які укладали переписні питання, щоб цензусові урядовці ставили поединче, просте питання; тоді людина дасть ясну відповідь. Українці-католики повинні відповісти на запит, що вони "українці-католики" (юкреїніен-кетолик).

Французька організація в Квебеку, яка запротестувала проти вислову "Кенедіен" на означення етнічного походження, сказала теж, що давніші питання щодо релігії викликали плутанину, бо "визнавана релігія", і релігія, якій особа "дае перевагу", це ідентичні питання.

Церковні організації усіх віровизнань сприяють загальному питанню: "Яка ваша релігія?"

ВУЛ. ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ОБУРНІ, ЗДА

Обурн, місто в північній частині нью-йоркського стейту увійде, мабуть, до історії, як перше американське місто, що відзначило сторіччя смерти Тараса Шевченка названням однієї зі своїх вулиць у його честь. Згідно з інформацією в "Католицькому Куріер-Журналі", офіційному органі Рочестерської дієцезії, міська Рада Обурну недавно схвалила резолюцію, щоб дотеперішню Гіні евню перейменувати на евню Тараса Шевченка, "в честь українського поета і патріота".

"КАНАДСЬКІ УКРАЇНЦІ ПОВИННІ ЗБЕРІГАТИ СВОЇ ТРАДИЦІЇ ТА СВОЮ КУЛЬТУРУ"

Так сказав англіець О. Герберт на вічу КУК в Едмонтоні. Він говорив: Канадські українці повинні гордитися своею традицією і своєю культурою і плекати її в Канаді. Зокрема повинно на це звернути увагу молоде покоління канадських українців, що займае видні становища в різних ділянках канадського життя. Багата українська культура може дуже причинитися до збагачення загальної кандської культури, що повинна бути мозаїкою культур різних народів, які поселилися в Канаді.

О. Герберт з подивом глядить на великі осяги українців за відносно короткий час їхнього поселення в Канаді. При тому не треба забувати, що перші українські поселенці — це в переважаючій більшості українські селяни, без більшої освіти. Після приїзду до Канади вони мусіли поборювати різні труднощі: вивчати мову, пізнавати нове середовище та тяжко працюючи над управою фармів чи при будівлі залізниць і т. д. Але все те вони перебороли, здобуяи собі пильністю та працьовитістю пошану серед своїх співгромадян інших національностей і включилися вповні в канадське життя. Вони е добрими українцями і добрими канадськими громадянами. В Канаді вони пристосувалися до тутешніх обставин, але защепили тут і свою культуру. Побудували свої церкви і домівки різних організацій, своїм дітям дали вони добру освіту і сьогодні нащадки перших українських поселенців добилися найвищих гідностей у канадському житті.

Та батьківщина цих поселенців — Україна сьогодні поневолена советським режимом. Виступи СССР в обороні покривджених колоніяльних народів е звичайним фальшем і облудою. Тоді як СССР домагаеться політичної незалежности для різних колоніяльних народів, що часто не дозволяе на політичну свободу й незалежність України, що має давні свої державницькі традиції і давно заслуговуе на самостійність.

Свободолюбні українці е великою загрозою для советської тюрми народів. Це добре знае СССР і тому робить усе можливе, щоб здусити змагання українців до незалежности. Українці це одинокий найбільший нарід поза москалями в СССР, що може виборати собі незалежність та причинитися до розвалу СССР. Хоч остаточне вирішення української державности буде залежати від самих українців, то все таки Україна потребуе помочі ззовні. Українські змагання до незалежности е ключем до розвалу комунізму та обкроення Росії. О. Герберт поставив собі за завдання будити совість Заходу та шукати приятелів для українців у їхній боротьбі за незалежність. Вільна Україна е теж в інтересі Великої Британії. І тому О. Герберт включився в кружок англійців, що е таких самих поглядів, і разом з ним стараються ширити правду про Україну, в першу чергу в Великій Британії, а відтак і в інших країнах. О. Герберт сподіеться, що народи Заходу зрозуміють важливість України в боротьбі проти комунізму й допоможуть українцям в їхніх змаганнях, а тим самим допоможуть українцям жити і розвиватися у власній самостійній державі.

О. Герберт, син англійського лорда, належить до Українсько-англійського Товариства. Завданням Українсько-англійського товариства е плекати взаемну пошану та приязнь між українцями і англійцями, а дальше зберігати традиційну українську культуру та боротися за незалежність України. Українсько - англійське

товариство має поверх 1.400 членів, згуртованих у 10 відділах. Крім централі в Лондоні Товариство має ще відділи в Ковентрі, Менчестер, Брадфорд, Олдгем, Болтон та інших містах. Патронами (опікунами) поодиноких відділів є різні визначні англійці, між якими є теж кардинал Ґодфрей та 10 послів до англійського парляменту.

БЕН-ҐУРІОН ЗРІКСЯ УРЯДУ ПРЕМ'ЄРА

Бен-Ґуріон, 74-літній прем'єр Ізраїлю, зрікся свого уряду наслідком "справи Лавона". У 1954 р., коли Пінхас Лавон був міністром війни, хтось з армійської розвідки сказав жидівським шпигунським агентам у Каїрі підпалити будинок американської амбасади, щоб викликати конфлікт між ЗДА і Єгіптом. Єгіптяни зловили агентів і двох повісили, інших засудили на тюрму, а один сам повісився. Лавон назвав учинок жидівських генералів "глупим і неморальним". Після того появився сфальшований документ, що то Лавон сам казав підпалити амбасаду. В січні ц. р. по переведених доходженнях кабінет очистив Лавона з закидів. Виходило, що винуватцем був один з генералів, любимців Бен-Ґуріона. Прем'єр відмовився прийняти вердикт кабінету і зрезигнував. Внутрі Ізраїлю нема спокою не тільки через справу Левона, але й черз сварню між політичними партіями. Майже всі ті жидівські партії стоять на безбожницькому становищі й визнають поганську засаду, що, мовляв, "ціль освячує засоби".

ДОПОМОГА ПРИВАТНИМ ШКОЛАМ ЦЕ НЕ ПРИВІЛЕЙ — А ПРАВО

3-го лютня ц. р. в авдиторії св. о. Николая у Вінніпеґу відбулося велике віче в справі державної допомоги приватним і парафіяльним школам. У цьому вічу взяло участь около пів тисячі людей, переважно члени українсько-католицьких парафій. Вічем умілo й ділово проводив алдерман п. Славко Ребчук. Головним промовцем був п. Володимир Пащак, кол. кандидат на шкільного радного. Він висловив думку, що держава повинна давати допомогу приватним школам, а не змушувати дітей ходити до публичних шкіл, бо це веде до диктатури чи "фашизму" в ділянці науки і виховання. Другим промовцем був посол українського роду п. Іван Гаврилюк. Як довголітній учитель і принципал школи в Іст Кілдонен він сказав, що навчання в парафіяльних школах стоїть на дуже високому рівні. Ті діти, що приходять з парафіяльних шкіл до публичних добре виховані та роблять великі поступи в науці.

Кінцеву, глибокого змісту промову виголосив посол Л. Дежарден французького роду. Він заявив, що давати допомогу приватним школам це уряд має вважати не як наш привілей, але як право. Це право від Бога і тому уряд має його зберігти. Родичі перед Богом відповідають за виховання дітей і вони найкраще знають, до якої школи мають посилати своїх дітей. Держава має в цьому допомогти родичам, бо це ж вони платять податок.

На вічу осуджено деякі пресові органи, що повели на своїх сторінках шалену пропаганду проти допомоги приватним школам. Це віче було дуже успішне і про нього широко і прихильно написала щоденна англомовна преса.

ЩО РОБИТЬ СВС

Ч. М. Картер, посол з Нью-Фавндленд, виступив у федеральному парляменті з гострою критикою корпорації СВС (Кенедіен Бродкестінґ Корпорейшин). Він сказав, що має подостатком доказів, що СВС передає програми, які містять у собі "підривну пропаганду".

Багато людей поділяють його думку, сказав Картер, що ті програми розмивають мозки канадської публіки, яка цього навіть не помічує.

"Мушу сказати, що я таки переляканий, коли зважити, що так багато "вимивання мозків" і підривної пропаганди виходить з СВС день за днем коштом податковців.

"Навіть багато високоякісних програм мають у собі хитрі й витончені нотки, які служать інтересам тих, що себе присвятили, щоб знищити нас, замість служити дійсним інтересам Канади.

"У додатку до тих програм, я вражений також розмірами, в яких СВС відступає сцену для підривних типів, одних відомих, а інших не так дуже відомих, сцену, з якої падають ідеї і кличі, що зродилися в Кремлі."

ХТО, БІДНЯГА, "ХВОРИЙ"?

Суддя Джордж Свіні зарядив, щоб відбулася психіятрична перевірка здоров'я жидівського мільйонера Бернарда Голдфайна, якого мають судити за те, що в роках 1952-1957 не заплатив податків на суму $791,745. Голдфайн став відомим у зв'язку з тим, що давав подарунки головному дорадникові президента Айзенгавера — Шерманові Адамсові. Внаслідок заряджня судді Свіні відкладено суд над Ґолдфайном знову на довгенький час.

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знаменитy гусляну, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST
телефон RO 7-1728.

о. М. Соловій, ЧСВВ

ПАМ'ЯТІ О. ДИОНИСІЯ ГОЛОВЕЦЬКОГО, ЧСВВ

(1885-1961)

4-го лютня 1961 року помер у Ґлен Ков біля Нью-Йорку бл. п. о. Дионисій Головецький, ЧСВВ. Смерть наступила від атаки серця після довголітньої недуги, яку Покійний переносив мужньо й терпеливо в манастирі ОО. Василіян у Ґлен Кові. Бл. п. о. Д. Головецький, помимо слабого здоров'я, прожив 75 років, з того 57 у Чині ОО. Василіян та 45 років у священстві.

Похорони Покійного відбулися найперше в Нью-Йорку, 7-го лютня, в церкві св. Юрія при 7-мій вулиці. Похоронні відправи служив Впр. о. Інокентій Лотоцький, ЧСВВ, заступник Протоігумена оо. Василіян у ЗДА та ігумен оо. Василіян у Чікаґо. Співслужили в похоронних відправах Впр. Отці Орест Засійбіда, ЧСВВ, ігумен у Нью-Йорку та М. Соловій, ЧСВВ, а дияконували: В. Сорока та М. Гринишин, обидва ЧСВВ. Під час похоронних богослужб був приявний Впресв. Кир Амвросій Сенишин, ЧСВВ, український католицький епископ із Стемфорду. Він теж станув з асистою Отців до врочистої панахиди. Проповідь про життя й заслуги Покійного виголосив Впр. о. Микола Іванів, ЧСВВ. На похоронах бл. п. о. Головецького були приявні Отці і Брати василіянських манастирів Нью-Йорку та Ґлен Кова, як теж дієцезальні Отці з Нью-Йорку та околиць.

Після похоронних відправ у Нью-Йорку тлінні останки Покійного відвезено до Чікаґо. Тут відслужено монашо-ерейський похорон у церкві св. Миколая, 9-го лютня 1961 р. Похороном проводив і працав Покійного Впр. о. ігумен І. Лотоцький, ЧСВВ. Опісля тлінні останки Покійного відвезено на цвинтар і там спочив бл. п. о. Дионисій біля могил померлих оо. Василіян: Маріяна Горішного, Єпіфанія Теодоровича, Лазара Березовського, Йосафата Марке-вича, Сильвестра Журавецького, Порфирія Сивака та Стефана Решетила, що був другом Покійного.

З бл. п. о. Дионисієм Головецький зійшов у могилу останній із "старшого покоління" ОО. Василіян, себто тих, що вступили до Чину ще перед першою світовою війною, а працювали між обидвома світовими війнами і після другої світової війни. О. Д. Головецький належав до чільних членів Василіянського Чину, займав у ньому визначні становища і своє ім'я записав на тривалу пам'ять в історії Чину й Української Католицької Церкви. Доказом нехай буде цей короткий життепис та перелік праці й заслуг Покійного на церковній ниві.

Бл. п. о. Дионисій народився 3-го листопада 1885 року в Старому Самборі як син кравця Миколи Головецького і Євфросини з дому Ярема. В рідному місті ходив до народньої школи, як теж до гімназії, аж до шостої кляси. Ідучи за Божим голосом, молодий студент Дмитро (бо таке було ймення дане йому на св. Тайні Хрещення), вступає на новіціят оо. Василіян у Крехові, 30-го жовтня 1904 року. Учителем новиків (магістром) був тоді о. Дионисій Ткачук, пізніший довголітній Архимандрит Василіянського Чину (від 1932 до 1944-го року). На монаших облечинах Дмитро Головецький прийняв імення свого духовного вчителя о. Ткачука, себто ім'я Дионисія. Після новіціяту Дионисій Дмитро Головецький складає свої перші монаші обіти 12-го червня 1906 року, а торжественні обіти (професію) склав він 1-го серпня 1909 року.

Після новіціятського вишколу доповнює свої гуманістичні студії в Крехові, а філософію вивчає в Лаврові під керівництвом бл. п. о. Петра Киселя, ЧСВВ. Закінчивши філософію в 1909 р. Дионисій Головецький через рік стає професором-інструктором філософії у Крехові. Опісля 1910 р. вибираєтся до Риму на богословські студії в університеті "Ґрегоріянум" і тут перебуває аж до вибуху війни між Австрією та Італією (1915 року). В Римі одержує нижчі свячення й дияконат із рук Преосв. Младанова з Болгарії, а ерейські свячення з рук Преосв. Дионисія Няраді у церкві св. Варвари у Відні.

Зараз після свячень стає він професором реторики й філософії для василіянських студентів у Крехові і тут переживає проголошення Західньо-Української Республики в 1918 році. У травні 1919 року стає жертвою польського переслідування; належав до групи оо. Василіян, насильно вивезених із манастирів у Крехові й Жовкві та інтернованих у Домб'ю. Було там тоді всіх 42 Отців і Братів Василіянського Чину, а крім того багато дієцезального духовенства, між ними теж тодішній канонік Перемиської Капітули, о. д-р Констянтин Богачевський, пізніший епископ-екзарх та перший митрополит українців католиків у ЗДА. Із Василіян були там оо. Платон Мартинюк, Йосафат Маркевич, Стефан Решетило, Маріян Повх, Йосафат Лабай та інші. Майже пів року о. Д. Головецький з іншими оо. Василіянами просидів у Домб'ю, аж на домагання американської комісії разом із цілою групою був звільнений та приміщений у польських оо. Францішканців біля Тарнова. Незабаром о. Дионисій з іншими Отцями виходить на волю і повертається до манастиря оо. Василіян у Бучачі. Тут захворів тяжко на плямистий тиф.

1920 р. бачимо о. Дионисія Головецького знов у Крехові на становищі професора василіянських студентів. Через короткий час був він теж у Львові, звідки 1924 року дістає поклик на професора догматики в Духовній Семинарії в Перемишлі. Однак, уже по році ви-

їжджає до Риму на становище ректора Папської Колегії св. священомученика Йосафата. На цьому становищі вибув о. Д. Головецький повних 10 років (від 1925 до 1935-го року). За цей час виховав він багато священиків, які сьогодні працюють між українським народом, а навіть займають у Церкві визначні становища. Так напр. питомцями о. Д. Головецького були: Преосв. Гавриїл Букатко (з Югославії), Преосв. Йосиф Шмондюк (ЗДА), Преосв. Йосиф Мартинець, ЧСВВ (Бразилія), монсіньор д-р С. Тиханський, о. д-р Федащ, о. д-р С. Кнапп, о. ректор Кузич, о. П. Денько та багато інших Отців.

Крім виховної праці в колегії св. свящ. Йосафата занимався о. Дионисій Головецький науковою працею. Священна Конгрегація для Східних Церков покликала його на відповідальне становище Консультора (Дорадника) Конгрегації. Був теж о. Д. Головецький членом окремої папської Комісії для Кодифікації Права Східних Церков. Овочем пильної науково-дослідної праці о. Д. Головецького була книга про право Української Католицької Церкви, що вийшла в серії праць Кодифікаційної Комісії в Римі 1933-го року. О. Дионисій був автором численних розвідок про правничі й обрядові справи Української Церкви, які нажаль не доступні для ширшого загалу, бо були виготовлені як "вота" в характері Консультора Свящ. Конгрегації. У них о. Дионисій нераз боронив українських обрядових традицій та окремішности права Української Церкви і тим вносив неодну корективу до поглядів на церковні справи та обрядові проблеми українського народу, які непоінформовані чужинці могли засвоїти собі з протиукраїнської літератури, писаної москалями, малоросами та поляками. До авторитетного слова й гадки о. Д. Головецького прислухувалися церковні чинники римських Конгрегацій, зокрема ж Священна Конгрегація для Східних Церков.

У 1932 р. о. Дионисій брав участь у Генеральній Капітулі (Раді) оо. Василіян у Добромилі і тут був він вибраний заступником (генеральним протоконсультором) першого Архимандрита відновленого Василіянського Чину, Всеч. О. Д. Ткачука. Коли ж при кінці війни помер Всеч. о. Архимандрит Д. Ткачук, а воєнні обставини не дозволяли на скликання Капітули для вибору нового Архимандрита, то о. Д. Головецький через два роки (1944-1946) був найвищим Настоятелем Василіянського Чину з титулом Генерального Вікарія.

У липні 1946-го року Апостольська Столиця призначила нову Генеральну Курію оо. Василіян у Римі і тоді бл. п. о. Дионисій переїжджає до ЗДА й осідає у манастирі в Глен Ков (жовтень 1946 р.). Та вже наступного року католицький університет у Вашингтоні запрошує його на професора східнього церковного права. На цьому становищі о. Д. Головецький перебував через 8 років (1947-1955). 1955-го року з огляду на вік та на слабість резигнує з професури на університеті й вертається до манастиря в Глен Кові, де перебував аж до своєї смерти. себто до 4-го лютня 1961 року.

Останні роки о. Д. Головецького були здебільша "хресною дорогою". Він нераз важко страждав на болі в легенях, на астму й недомагання серця. Всетаки не покидав наукової праці. Завжди пильно розчитувався в науковій літературі, студіював право, служив своєю порадою, досвідом і вказівками, головно ж для молодих Отців та студентів. Будучи веселої й погідної вдачі, він без нарікання переносив свої фізичні терпіння, а для всіх, що його відвідували знаходив слово потіхи, щирого гумору та бадьорого оптимізму. До останніх днів свого земного життя живо цікавився біжучими справами українського народу, Української Церкви та свого Чину, до якого мав завжди глибоке прив'язання.

Останній рік (1960-ий) був зокрема дуже тяжкий для Покійного. Уже літом та осінню він прочував свій близький конець. То й нераз жалівся, що вже не може працювати і що через свою старість і слабість стався "тягарем" для манастиря. Однак завжди додавав з гумором, оце ще добре, що може молитися й терпіти, і тим доповнювати те, що слабість та вік не дозволяють йому зробити для добра Чину, Церкви й народу. І справді, він не тільки працював довгі роки для Церкви й Чину, але теж багато молився і терпів у тому ж самому наміренні. Одному з його відвідувачів прозрадив, що одинокою його потіхою в терпінню це вервиця та погляд на ікони Ісуса Христа і Божої Матері, що були розміщені на його столику біля ліжка. Якраз своїм зразковим поведенням у терпінню давав він своєму окруженню добрий приклад, як по-християнськи і по-священичому треба терпіти і молитися!

Бл. п. о. Дионисій Головецький відійшов до вічности, до тієї "старої гвардії" Отців та Братів по Чину, з якими він понад пів століття працював і трудився. В останніх днях перед смертю Покійний часто випитував і згадував імена тих, що перед ним відійшли до Бога по небесну нагороду. "За ними піду і я, нині-завтра" — говорив Покійний із питомим собі гумором та оптимізмом. А ті, що остались та знали його ближче за життя, збережуть пам'ять про нього та про його повне заслуг життя. Нехай же буде "пам'ять його — пам'ять праведного з похвалами..." ВИП.

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge)
EM 3-8828
Toronto

Д-р Лонгин Цегельський

УКРАЇНСЬКИЙ ПАТРІЯРХАТ

(Митрополит А. Шептицький і В. Винниченко)

Пок. д-р Лонгин Цегельський у своїх споминах про події в Україні на переломі 1918-1919 рр. має цікавий розділ про свою розмову з Головою Директорії В. Винниченком 19-го грудня 1918 р. Д-р Л. Цегельський був приїхав до Києва як урядовий відпоручник уряду ЗУНР, щоб з новопосталою Директорією обговорити ряд питань, зокрема ж обєднання обидвох республик (УНР та ЗУНР) в одну Соборну Українську Державу. Під час розмови В. Винниченко торкнувся теж церковних справ і на повне здивування д-р Л. Цегельського висунув проект Київського Патріярхату, що його мав очолити Митрополит Галицької землі, Андрій Шептицький. Одну розмову В. Винниченка з д-р Л. Цегельським передаємо без жодних змін із споминів, що були міщені в "Америці" на початку 1960 року під наголовком: "ВІД ЛЕГЕНД ДО ПРАВДИ". Відносний уступ про "Український Патріярхат міститься в спомині д-р Цегельського як 57-мий розділ книжки, що має незабаром вийти друком.

Редакція "Світла"

— А що там поробляє Ваш Шептицький? — звернув Винниченко нагло на іншу тему.

Я розповів, що Митрополита Шептицького інтернували поляки в св. Юрі.

— Ми його визволимо, — зареагував Винниченко.

Я чекав на те, як собі Винниченко уявляє це визволення, але він був настільки реальний, що волів на цю тему мовчати.

— Біда, — продовжав по хвилині Винниченко — що ми не маємо такої людини як Шептицький, щоб поставити її на чоло Української Православної Церкви. Є Владика Платон на Сибірі, щирий українець, але, мабуть, оженився з якоюсь учителькою. Та є ще Димитрій у Чернігові. Також щира українська душа, але надто любить вихилити лишню чарку. А що Ви сказали би на те, як би ми Вам забрали Шептицького до Києва на Митрополита всієї України?

Шептицький на православного Митрополита не піде, — відказав я.

— На якого там православного!... Очевидно, що на уніятського. Православ'я скасуємо. Це ж воно нас завело під царя восточного, православного, то воно проводило обмосковлення України. Православ'я завжди буде гравітувати до Москви. Ваша Унія добра для відрізнення і від Польщі і від Москви. Уніят із природи стає українцем. Скличемо Синод єпископів, архимандритів та представників мирян з України і порадимо їм прийняти унію, а Шептицького поставимо на чоло. Ще й порозуміємося з Римом, щоб його зробив патріярхом України. Чи не добре це звучить?... Ви думаєте — я жартую?... Ні, ми говорили про це поміж собою. Це серіозний план.

Митрополит Андрій на дворі по повороті зі заслання

У душі я радів цьому плянові, та всетаки висловив побоювання щодо труднощів із православним духовенством та з протиуніятським наставленням, створеним і культивованим Москвою.

— Єрунда! — гарячився Винниченко. — Це революція і все старе ломаться. А хто незгідний, нехай посміє... Заарештуємо яких два-три десятки зайлих старозаконників, збавимо парафії і хліба цього чи того, то решта присяде. А український сантимент доконає решти. Відгородимо Україну муром Унії від Москви раз на завжди.

Я слухав Винниченка та думав: чи це справді в тій хвилині великий державний муж, будівничий держави та творець нації говорить із нього, чи може тільки імпульсивний та імпресивний письменник... Не розберем!... Хвилинами мав я враження, що в цій людині є велика творча сила, сміливість, розмах та широта політичної думки. Ось хоча б такий помисл: Чикаленко (старший), Єфремів, Ніковський, Дорошенко, вся старша українська інтелігенція — це "Його Величности (Гетьмана)" влада: а Винниченко, Петлюра, Макаренко, Порш, Мартос, Микита Шаповал і т. д., це льояльна державі "опозиція Його Гетьманської Величности", "лейбор партї" на англійський зразок. Це справді конструктивна ідея, як уладити українську державу, як поділити державно-творчу працю між українську інтеліґенцію обох напрямків — старшого (національного) і молодшого (соціялістичного)... Та одначе той же самий чоловік (Винниченко) працював місяцями раніше, і то в порозумінні з Раковським, Чічеріном та Леніном — щоб повалити Гетьмана, себто "Його Величність", за допомогою соціялістичної революції!... Одне з другим не римує...

Або ось знову цей плян переведення всієї України на Унію, заснування Українського Патріярхату, введення Патріярха України Андрія Шептицького в Софійський Собор, — чи це не був би гігантний політичний плян, такої історичної ваги, мабуть, як прийняття християнства Володимиром Великим?... Український соціял-демократ член Директорії, що на православній Україні снував такі пляни і, як виглядало, мав сміливість і тверду рішучість перевести цю революцію в життя, це, здавалося, великий політичний муж, постать історичної величини. Але, чи справді серіозно брати ці його ідеї? Чи не є це тільки забава сміливими думками?...

(Мимоходом кажучи, ідею цю Винниченко взяв із галицького "Діла", мабуть із 1902 року. Тоді "Діло" принесло було статтю *"Український Патріярхат"*, у якій висунено ідею іменування Римом українського греко-католицького Патріярха, якому підлягали б усі єпархії галицькі, закарпатські й заокеанські. Автором цієї статті, що відбилася була гомоном у пресах польській, московській, американсько-українській — в Москві і в Римі — був автор цих рядків, д-р Лонгин Цегельський).

Наприкінці візити Винниченко поінформував мене про арештування високих православних єрархів.

— Ось саме заарештували ми митрополита Антонія та славетного Євлогія волинського — заявив Винниченко — і вони вже більше не повернуться на свої престоли. Саме я хотів спитати Вас, чи не можна б інтернувати їх у Галичині? Це вигідніше, як тут їх держати.

Я відповів, що можна їх післати в якийсь манастир у Галичині, подібно як зробили з архикнязем Вільгельмом. Це найкраща, найбільш культурна, а до того певна форма ізолювання. Я поговорю про це з нашим Кабінетом, а Директорія нехай напише до нас офіційного листа.

Так і сталося. Антонія і Євлогія перевезли опісля до Галичини й інтернували у Василіянському манастирі. Як поляки зайняли Галичину, перевезли їх до Львова, де їх прийняв до Святоюрської палати Митрополит Шептицький. Звідтам виїхали вони до Праги і до Кралевець у Сербії, збірної точки московської православної єрархії на вигнанні.

ЛІТУРГІЙНИЙ СОЮЗ

ПІД ПОКРОВОМ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Чи Ви вже стали членом Літургійного Союзу під покровом св. Василія Великого? Цей Союз повстав пару років тому назад при манастирі ОО. Василіян у Мондер, Альберта, Канада.

Із пожертв членів Літургійного Союзу має повстати в найближчому часі велика каплиця при матірньому домі ОО. Василіян у Мондер, де виховуються майбутні василіянські священики-місіонарі і їх брати-помічники.

За всіх дотеперішніх і майбутніх **жертводавців Літургійного Союзу** відправляються і на майбутнє будуть відправлятися Служби Божі в манастирі ОО. Василіян **кожної середи в місяці.** З тих Служб Божих можуть користати не тільки жертводавці, але теж померші члени їх родин, що їх список вони передають до манастиря ОО. Василіян у Мондер.

Тому записуйтеся в ряди Літургійного Союзу, користайте з його духовних благодатей, а своєю пожертвою причиняйтеся до виховання молодого покоління монахів-місіонарів.

Свої пожертви, записи чи листи шліть на адресу:

BASILIAN FATHERS, MUNDARE, ALTA, CANADA

СЛУЖНИЦЯ З ЛАТИНОЮ

З оповідань пані Ольги

Був 1942-ий рік. Війна стояла у версі свого розвитку, німці ж на верхів'ях воєнної слави. Большевицькі армії бій за боєм, чи за "тактичним маневром", уступали. Близька була хвиля, здавалося, що европейська Росія вся ляже у стіп переможного нацизму. Ще тримався роз'яренний Петербург, метався в конвульсіях голоду, та не віддавався голій зброї. Але Київ і вся Україна на усім її просторі належала вже німцям. Зближався Сталінград і з ним по стороні переможців росла надія: взяти Москву маневром із півдня, без більшого спротиву а може навіть і без бою.

У Галичині вибухла пошесть тифу. Лікарів навіть у Німеччині, після усунення жидівського елементу, було мало. Ще гірше було положення у Галичині, де і польський елемент найшовся не проскрипційній листі. Лишились одні українські лікарі, яких було замало, щоб перебрати й нести санітарну службу на терені з мільйоновим населенням. Отже зайшла потреба використати лікарів з-поза кордонів Галичини. Так одного несподіваного дня дістав Мирон, мій чоловік, закличк від Губерніяльного Уряду у Львові, перебрати службу санітарного лікаря з почесним завданням зорганізувати й повести наступ проти грасуючої епідемії на загрожених теренах. Ми жили тоді, покинувши Закарпаття, Сваляву, на Словаччині в Братіславі.

Слухаючись візвання ми прибули у Львів. Мирон, мій чоловік, зголосився в Уряді Губернатора і був приділений шефові Здоровельного Відділу, п. Добгайде. Справу помешкання він вирішив на основі власних етичних переконань — відхилив пропоноване йому урядово мешкання та постановив роздобути собі таке звичайною дорогою найму. Скоро найшлось і таке, бо пустих помешкань після уходу зі Львова російських військ, було більше як доволі. Ми замешкали при вулиці Романовича, в домі розмірно новім і майже в цілості пустім, де найшли помешкання зложене з 5 кімнат із т. зв. повним комфортом. Воно було, правда, трохи затісне, коли приходилось виділити з нього що найменше три кімнати на лікарську ординацію. Однак за ним промовляло його під'ложним оглядом вигідне положення. До того внутрішній стан помешкання був такий, що вимагав основного ремонту. Отже треба було оглянутися за допомогою наємних рук і за відповідними до того матеріялами.

Такі я найшла скоро в особі ще дуже молодої дівчини, літ 17-18. Вона була, як казала, селянського роду і красуня собою. Вбиралася скромно в будні дні, але зі смаком, який видно був у неї незвичайний і зраджував свідомість вибору. У неділі вона залюбки носила народний стрій східнього виду, або західній гуцульський. При тім вона була чемна, слухняна, в роботі скора і звинна та відносилася до мене з правдивою пошаною. Скоро здобула моє повне довір'я й симпатію, що згодом перемінилася в любов.

Отак удвійку ми взялись за роботу, щоб можливо скоро привести наше помешкання до такого ладу, в якім воно либонь було до війни. Мабуть жили тут люди, яким на нічому не збуталo. Стіни були в тапетах, долівка в паркетах, а в умивальні кахлі й фліз тускло світилися. Сніжно білий лак покривав вікна і двері. Однак тепер приходилось усе те чистити й мити, щоб без лишнього сорому можна було пустити світло дня в кімнати. Але намір і добра воля ще не вистачали, щоб довести задумане діло до цілі. Конечно треба було відповідних матеріялів. Це була мала, але не менш важна проблема. Де їх узяти в час тотальної картокової системи? На "чорно" можна всього дістати — від брилянтів до смальцю, але на паркетний віск чи тапетний хліб жадна "біржа" не реагує! Тут одна рада — Словаччина, невтральна держава: вона подасть поміч і пораду. Адже я там дома!..

Раз по великій роботі, коли тіні місце світлу відступили, коли відновлені стіни невинністю всміхались і натерті воском паркети зі сходами включно сяєвом блестіли, ми раді, сидячи на ступнях, приємно відпочивали. Промовила Стефа:

— Слава Богу скінчена сама тяжка праця. Хата наче не та сама: все світиться і блестить у взірцевому ладі. Так воно, здається й повинно бути. А всетаки рій думок мене обвіяв. Прошу не погніватись, коли спитаю: Чому і нащо все те пані роблять? Чому так, а не інакше?

— Чому, питаєш? Тому, Стефо, що ми, я і ти, так звикли. Тому, що встаючи рано з постелі, спішимо в умивальню, щоб свіжими очима ясний день стрічати. І так ми робимо кожного ранку. Правда?

— Воно так, а всетаки мені дивно. Адже ж і дім і хата не ваші, і місто вам чуже, не ваше. Побудете місяць, два, може навіть до року дотягнете, а там знову найдетесь на поворотній дорозі, в рідну, як кажете, Братіславу.

— Чи сонце, клонячись до заходу, має достаточну причину не світити аранці знову? — Це, бачиш, його така природа а ми все за сонцем повинні йти. Дивне тобі це?

— Не те, а друге, пані. Нема ради: тут мушу щось сказати, що може не повинна, не прогнівайтесь, прошу. Перед вами тут жила з чоловіком одна пані, їх було тільки двоє. Вона була ще дуже молода і красою — простіть — вам подібна. Її Олею звали, носила отже ваше ім'я. Її хата над Дніпром стояла, біля самого Києва. Вона була українка, як і ви, і прекрасно говорила — музикою здавались її слова. Вона перебрала ту хату пустою як і ви, і точнісінько, як ви, її обновила! За воском до паркетів, і другими чистильними матеріялами вона їздила в Київ, так як ви в Братіславу. І все в неї вийшло таке як тепер у нас! Чи все те не видається вам дивним, і може більше як дивним?..

Оповідання Стефи заінтригувало мене, адже ж виведена тут паралеля здавалася більше як дивною. Перелетна думка, що все те її видумка, плід

ухи, не потвердилася. Стефа служила правді так вірно, як мені служила. Чесната їй з очей світилася, дарма що вона з нею крилася. Рівночасно ота маленька революція підкріпила мене в давно зродженому підозрінні, що за зверхньою формою ярилася друга Стефа. Свою ролю "дівчини з села" вона знаменито грала, наче б на лекції драматичної семінарії ходила. Село було поправді її колискою, я там бувала з нею і без неї. Її родичі, заможні селяни, були право горді на свою дитину (вона була одна в них) і нею дуже-дуже дорожили, щасливими почуваючись. Всетаки ота справдішна дочка села на довшу мету не могла скрити ні доброго початку рідного дому, ні форм і знання, що їх дали школа й окружения. Певність щодо цього дала мені скоро найближча нагода.

Одного ранку зайшла я в кухню раніш ніж звичайно. Стефа сиділа при столі й писала. Вона змішалася, встала і зашарівшись, вибачалась. Однак не було причини вибачатись, адже і слугам писати вільно. Так я їй і сказала. Я підійшла до стола й завважила, що писане було в латинській мові.

— Звідки це в тебе, Стефо? — питаю.

— Признаюсь, я ходила в школу.

— В гімназію?

— Так, тут у Львові.

— І мабуть закінчила, коли судити по тій оді?

— На жаль, не зовсім, не вдалось, німці не допустили. Прийшлось на 8-ій клясі закінчити й попрощати школу.

— А чому ти мені цього раніш не сказала? Чому грала ролю невченої дівчини з села?

— Що мала казати? Прийшлось наймати.

Не треба розказувати, яке миле було мені це відкриття. Та на тім не кінець.

Під час нашої спільної роботи над обновою дому я завважила, що Стефа краще мене визнається в ньому. Вона напр. відкрила мені "тайну" темну комору, що мала доступ із балькону, а в пивниці визначалась так, наче у власному домі. Отут я її раз і приштрикнула.

— Подивляю, Стефо, твій орієнтаційний змисл. Ти мені відкрила тайну комору, але це було б ще нічого. Зчасом правдоподібно і я найшла б ті хрипі ходи. Але тут під землею, виджу, тобі знані всі хрипівки, кутки, все знарядд, не менше знані, як там нагорі "комора". За короткі дні ти здобула мою повну симпатію і може більше того. Скажи, коли масш до мене довір'я, була ти вже раз у тому домі?

— Була, скажу правду, вашим очам я не встою. Я тут перед вами служила.

— А хто ж були ті панство, що тут жили?

— Чи і це сказати? Не злякаєтесь за правду? То були дуже добрі люди, пан і панї. Пан був росіянин, його дружина з Києва українка. Її Олею звали. Це була та панї, про яку я вам уже говорила.

HOME TOWNE BAKERY
Хліб і печиво різного роду, доставляємо до склепів і домів
164 Kane Ave. —— RO 7-7246

Вона в усім була вам подібна: любила порядок, чистоту і дбала, щоб усе в неї блестіло. Я з нею працювала, як оце і вам помагаю. Вони обоє, здавалося, були дуже щасливі. — Недовго однак щастя тривало. Грянули знані події, і, кинувши тепле гніздо, на схід полетіли. І от згадавши ті дні, я кинула вам необачне питання "нащо?".

Вона замовкла на хвилю, очі вогнями заіскрились і, схиливши голову на коліна, закрила її руками. Сердечно, видно, все те переживала. За хвилину, підвівшись, додала:

— Вони виїхали, але, втікаючи, деяку гордість і радість у своїх душах несли. Вони з собою неоціненний скарб уводили. Їм народився син у нас. Скільки ж то радости було! І як вони собі ту обставину хвалили, панї особливо, що город Льва був місцем народин їх первородного сина!..

Знову мовчанка. А там, набравшись духа, вона продовжала:

— Був теплий літній вечір. В хаті були гості. Раніш як звичайно, відпустила мене панї й веліла скорше покластися спати, щоб рано встати. "Нам треба кудись їхати" — мовила. Я послухала, пішла, але чомусь не могла заснути — сон не брався. З кімнат доходив до мене гамір розмов, мені причувалися якісь дивні рухи і шелест. І шепіт мінок долітав до моїх ушей. Сон уже давно й улетів. Я надслухувала. Нараз усе стихло. Я в кімнаті, а там мовчанка стін мій віддих глушить. "Невже ж утеча?" — блиснуло підозріння. Я миттю до вікна. Надолі авта рушають і на вулицю Зиблікевича завертають. Кинулась і я туди. Попід доми, шукаючи тіні, бльок за бльоком пробігаю. І бачу і очам не вірю — вони біля Василіянок стали. Ідуть у церкву, чи там у каплицю. Жінки несуть дитину — значить, хреститимуть сина. Моя душа тут схопилась, я чуть-чуть не заплакала. Це була для мене справдішна і зворушлива несподіванка-новина.

— Вам, панї, треба іменно знати, хто був мій пан. Його дружину я вам представила, вона була мені дуже близька по душі. Про пана замовчала, страха ради мовчала. Він був военний і "по чину" полковник НКВД. — Бачу ви здрігнулись. Я вас розумію. Є речі, а то й самі назви, які нас нині хвилюють. Думаю, що і ви мене зрозуміли і простили мені, що я той епізод замовчала. Чому, питала я себе, непричасного передчасно журити, спокій душі відбирати?..

— Подія, яку описую, мене за серце взяла. Дякуючи нічним тіням, я ввійшла в церкву. Стала у притворі, де тінь снує свої видіння. Пана не було. За хвилину і він прибув. Шукаючи тіні, став у притворі в протилежному углі. Пильно слідкував за тим, що діялось наперед в церкві. Там, у царських воріт, перед престолом Всевишнього, відбувалося таїнство Христа святого. Там на лоно Церкви — Католицької до того — по формі старої традиції приймали большевицького сина і Андрієм назвали...

ЗАВВАГА: Розказане Стефою я описля перевірила. Сторожиха дому, що була довіреною особою згаданих панства, потвердила мені все те, що сказала Стефа, до слова. — О.

Записав О. Ст.

Яр. Чумак

СВІТЛА Й ТІНІ

Лікар-Самарянин

Недавно помер у молодому ще віці (34 роки) новстрашимий лікар Лаосу, американський католик д-р Т. Дулі. Його життя і працю напевно колись сфільмують. Покищо варта тут занотувати важніші моменти з його цікавого життєпису.

Він студіював медицину на католицькому університеті Нотр Дейм, у Ст. Луїс і в паризькій Сорбоні. По закінченні студій вступив до американської военної фльоти. Це було 1954 року, якраз тоді, коли кінчилася війна в Індо-Китаю. Д-р Дулі був свідком, як десятки тисяч утікачів рятували своє життя від большевицьких "визволителів", залишаючи рідний північний Вієтнам. Скільки горя й нужди, терпінь і страждань довелося йому тоді бачити! Якраз ці болючі переживання вирішили долю молодого і вразливого лікаря. Він постановив залишитися в Азії й посвятити всі свої сили, все своє знання й ентузіязм нещасним жертвам комуністичного терору.

Коли його колеги радо покидали військо, щоб почати добре платну в Америці працю лікаря, доктор Дулі оглядався за місцем у війною зруйнованій азійській країні, щоб сповняти там ролю доброго самарянина.

Але в місті Нам-Тга не було добре обладнаного шпиталю. Д-р Дулі не мав грошей на рентгена й інші коштовні машини. Але мав гаряче серце і сильну волю. Написав книжку про свої пригоди з часів війни п. з. "Делівер ас фром Івил". Книжка здобула собі незвичайний розголос, стала бестселером і принесла авторові також великий матеріяльний успіх. Усі ці гроші разом із приходами з продажі другої дуже доброї книжки "Да Едж оф Туморров" він обернув на потреби свого шпиталю в Лаосі. Крім власних грошей, віддав увесь свій молодечий запал і своє солідне знання лікування бідних і всіми опущених людей. Для тісї справи посвятив також $10,000, які отримав як нагороду за свою працю.

У розгарі праці, серед повені нових планів д-р Дулі довідався минулого року, що він має важку недугу рака легенів. Мусів пройти операцію. Його колеги залевняли, що операція щасливо вдалася. Повернувши з Нью-Йорку на свою азійську "батьківщину" д-р Дулі відчув, що його колеги помилилися. Рак розпускав наново своє смертельне коріння. Нова діягноза встановила, що дні життя д-ра Дулі почислені. Дві неділі тому його не стало в живих. А разом із ним самарянина на велику міру. Не стало непересічної людини, що в знетерпілізованих часах шукала не себе і грошей, але добра ближнього, не зважаючи на барву його волосся й походження.

Хто співвідповідає за цей страшний злочин?

Канадський суд засудив недавно 14-літнього хлопця на кару смерти за злочин убивства. Цей жахливий факт насуває нам цілий ряд тривожних питань:

Хто звів з дороги цього нещасного хлопця?

Що робили його батьки в тому часі, коли треба було пильнувати дитину?

Які він читав книжки, які оглядав фільми, з ким приставав і товаришував?

Хто повинен співвідповісти за цей нечуваний злочин?

Немає сумніву, що вся відпозідальність не може впасти на цього жалюгідного хлопця саме тому, що він просто не дозрів до відповідальности. 14 років життя — це час фізичного й психічного росту. Дитинство добігає до кінця й починається пора молодости, пора фізичного дозрівання. Це нелегкий період у людському житті і тільки любляче материнське серце та терпелива й тактовна поведінка батька є запорукою, що дозріваючі діти щасливо перейдуть усі трудноші.

У випадку, про який мова, не було мабуть таких батьків. Тому на них спадає частина відповідальности. Але це не все. Суспільство тут також не без вини. Воно ж поблажливим оком дивиться або вдає, що не бачить неморальних книжок, магазинів, фільмів, а коли під їх впливом діти й молодь дичіють, тоді підносить фарисейський крик: "лозіть злодія" — і карайте його згідно зі законом.

Це найлегша дорога і тому найменш успішна. Вона щопразда з безоглядністю суворого закону виколе око за око, але злочинности серед молоді не усуне. До цього треба виховання. Треба клімату моральної чистоти, думки про других, одним словом духової культури.

Але що ви зробите з людьми, які мають очі і не бачуть, мають вуха і не чують?

В одній напр. американській журналі літератури якийсь ідіот затирає з радости руки, що творів Леніна тепер більше друкують від книг св. Письма.

А канадський журнал Мек Лін радіє, що крайне неморальну книжку Лоренса врешті може кожний дістати, як тільки схоче. В розумінні тих недолюдків так виглядає демократія і свобода. За всяку ціну і на все, навіть на самовбивство.

Та чи ми, що все те бачимо, протидіємо цьому? Де, наприклад, наша католицька преса, де католицька книжка? Чи справді вони є в нашому домі, чи справді ми їх самі читаємо та іншим поручаємо?..

У цьому помішаному світі виховання і збереження чистоти нашої дітвори — це нелегка справа.

Мусимо перш за все усвідомити собі, що живемо в новітніх Содомах, серед повені зла, яке зможемо побороти тільки безупинною працею, чуйністю й молитвою. Мусимо також знати, що коли не доглянемо справи, злі люди за свою злобу виставлять нам рахунок до заплати.

Нема то як солідарність!

Українські організації м. Торонта вирішили, що Ювілейний Шевченків рік треба відзначити якнайкраще, якнайбільш урочисто. Взявши до уваги, що це можна зробити тільки спільними силами, солідарно — постановлено зорганізувати всіх і

вся до спільного репрезентативного ювілейного виступу, чи радше двох виступів.

Один мав бути для дітей і молоді, влаштований власними силами молоді, другий на найвищому мистецькому рівні для широкого загалу. Сказати легко — зробити важко. Плянування одне — а дійсність друге. Ця правда виявила свою актуальність ще раз у відношенні до рішень українських товариств у Торонті. З дотеперішніх повідомлень у пресі вже тепер видно, що буде що найменше три совгейні концерти для дітей і два для загалу...

Солідарність і кооперація — гарні речі, але коли шукаєте за прикладами, йдіть до жидів. Українці цього не знають. Але постійно дивуються, що при своїй кількості не мають належної сили і зідповідного місця на світі...

Чинне християнство — передумова існування

Багато уваги присвячують люди питанню, що чекає людство в наші неспокійні й тривожні часи. Куди йдемо? Як скінчаться перегони атомового зброєння?

На ці питання різні люди дають різні відповіді. Так напр. відомий англійський нібн-філософ, безбожник Б Расел каже, що вже краще йти під совєтську кормигу, як довести до війни і згинути від атомових бомб. Беттер ред, ес дед...

Зовсім інакше підходить до справи німецький філософ Карло Ясперс. У своїй недавно опублікованій книжці п. з. **Майбутність людства** він пише, що тільки поворот до чинного християнства (але Ясперс не називає речей по імені) може врятувати світ. Ось вимок з його цікавого викладу:

У минулому людська дурнота і злоба мали обмежений вплив. Сьогодні вони можуть спричинити загин усього людства. Сьогодні, якщо не будемо жити в **згоді** з нашим **ближнім,** якщо не будемо з ним **співпрацювати** — чекає нас усіх суцільне знищення.

В цій новій ситуації треба знайти новий підхід до всього життя. В наші дні зовсім не вистачає тільки зорганізувати нові міжнародні інституції. Ми мусимо **змінити самі себе,** наші **характери,** нашу **моральне** політичну поставу. **Чесноти,** якими колись відзначувались окремі люди в малих осередках, а які не мали жодного значення в широкому світі, сталися на наших очах передумовою існування людського роду.

Я зовсім не перебільшую. Мало є людей, що привикли ходити втертими дорогами, які були б свідомі небезпеки, що зависла над світом. Одні **інтелектуальні спекуляції** не всилі зрозуміти життя кожної людини — а людське життя, що не змінюється, засуджене на смерть. Хто хоче жити — мусить постійно змінятися. А хто сьогодні думає **тільки про себе** — цей доживається жахливого дня, коли атомний вибух покладе кінець усьому.

Яка ж сьогоднішня дійсність? Політичний розум ще дальше в пеленах, а моральний стан на жаль також не змінився. Сьогоднішня людина така, як була вчора. Ми є свідками таких самих насильств, терору й безоглядности. Поруч них безрадно тупцюють недолугість, байдужість, бажання спокою й недостача передбачливого заінтересування серед тих, яким на хвилину пощастило в житті. Ці обставини явно-славно використовують **міжнародні** змовники і злочинці. На кожному кроці видно ошуканства й затаювання, підпирання фіктивних авторитетів, яких одні потайно ненавидять, а другі вважають за підпору свого вигідного життя, а яких усі в рішальній хвилині відречуться.

Справжня зміна може наступити тільки в **глибинні людських серцях.** Кожний, хоч би найменший учинок, кожне слово, кожна психічна постав між-йонів людей — ось що має значення. Те, що стається на широкій арені й у великій дії, є тільки симптомом того, що раніше **зайснувало в глибині людських душ.** Людина, що не вміє жити в згоді зі своїм сусідом, обманець і злодій, потайний чоловік злої волі і брехун, клеветник, розпусник, блудний син або недбайливий батько, злочинці, що становлять свої погані вчинки ніким небачені — всі вони стримують лад і мир у світі. В мініатурі вони всі змагають до того самого, що у великому пляні має на меті суцільну руїну. Все, чим людина є і що творить, має якийсь вплив на загальні справи всього світу.

НОВЕ ВИДАННЯ! ● НОВЕ ВИДАННЯ!

"Нашим Дітям — ОПДЛ"

БАБУНИНІ КАЗКИ

Т. Білецької

для дітей кожного віку

Розкішна книжка з численними, в тому повнокольоровими ілюстраціями мистця М. Левицького, глибокозмістовні, релігійно й національно виховні казки, цікаві не тільки дітям і юнацтву, а й дорослим. Прекрасний дарунок, зокрема як "нагорода пильности" для учнів-учениць наших "Рідних Шкіл".

Ціна тільки кан. дол. 1.50, в твердому переплеті кан. дол. 2.00.

Книгарням і Рідним Школам рабат.

Замовлення і належитість слати на адресу: **Basilian Press — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.**

Рідна дитяча книжка — в руки кожної української дитини.

Розкішне, мистецьке альбомне видання

ЛЕГЕНДИ ПРО ХРИСТА

Його народження, життя, муки, смерть і воскресіння

Пера Константини Малицької з численними повнокольоровими ілюстраціями - деревортами мистця Юрія Кульчицького.

Чудовий релігійний і культурний дарунок для дорослих і дітей.

Ціна $1.50, в твердому переплеті $2.00.

Замовляйте завчасу перед святом Воскресіння у Видавництві ОО. Василіян на адресу: **BASILIAN PRESS, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.**

о. М. Соловій ЧСВВ

СВЯТА СОФІЯ В ЦАРГОРОДІ

(Із серії: "ЛИСТИ ЗІ СХОДУ")

На кожного відвідувача сьогоднішнього Царгороду найбільше й наймогутніше враження робить "Айя Софія" — Свята Софія. Можна захоплюватися прегарним природним положенням Царгороду, можна з подивом глядіти на палати й мечети столиці султанів, все ж таки, хто зайде до Святої Софії, той щоглиш може оцінити велич давнього Царгороду. Усе, чим Царгород ще й сьогодні може похвалитися, блідне в порівнянні з цим архітвором старохристиянської архітектури й мистецтва.

Назва — Свята Софія

Найбільш величавий і славний храм старохристиянського світу присвячений Святій Софії. Однак, не всі правильно розуміють цю назву. Не треба тієї назви відносити до мучениці св. Софії, яка вмерла в Римі 137 року за цісаря Адріяна. Вона була тоді вдовицею, матір'ю трьох дочок: Віри (12 років), Надії (10 років) та Любови (7 років). Намісник поганського цісаря Антіох старався муками і тортурами наклонити матір Софію і її три доні, щоб вони відреклися Христа і принесли жертву божкам. Але все надармо і Антіох казав покарати мечем три доні Софії, а їй самій дозволив вийти з в'язниці їх похоронити. Геройська мати похоронила своїх геройських дівчат і вже не відступила від їх спільного гробу. Через три дні й ночі молилася вона і плакала, а третього дня померла на гробі. Пам'ять св. Софії та її трьох доньок: Віри, Надії і Любови св. Церква обходить у дні 17-го вересня. У стародавній Церкві почитання св. Софії та її доньок було дуже популярне і поширене.

Проте було б помилкою думати, що найбільший храм Божий у Царгороді присвячений у честь і пам'ять тієї геройської матері-страдниці. Свята Софія — це одна з назов, імен самого Господа Ісуса Христа. У Старому Заповіті й у посланнях св. Павла Ісус Христос як Друга Божа Особа має назву Божої Премудрости, а по грецьки це означає: Айя Софія — Свята Софія. Отже, Свята Софія — це Ісус Христос як Божа Премудрість, Божий Розум, Боже Провидіння. Божий Промисл, а храм Святої Софії в Царгороді — це храм у честь і на славу Божої Премудрости, Богочоловіка Христа. На зразок Святої Софії в Царгороді наші славні предки збудували в Києві величавий храм і йому дали теж назву Святої Софії — Божої Премудрости. (Давні греки любувалися в таких "філософічних" назвах, бо ось у Царгороді крім Св. Софії була одна з кращих церков — храм Святої Ірени. Ця назва (подібно як назва Святої Софії) не відноситься до якоїсь мученці Ірини, але до Ісуса Христа, як Миротворця, як уособленого Божого Миру-Спокою, а мир по грецьки значить якраз "ірене!").

Будівничі Святої Софії

Свята Софія — це, після базиліки св. Пётра в Римі, найбільший розмірами храм Божий у цілому світі. Він був таким через 1000 років, себто до збудування св. Петра в Римі продовж 16-го сторіччя. Святу Софію збудовано в 6-му сторіччі за східньоримського (візантійського) цісаря Юстиніяна Великого (527-565). Постала вона на місці церкви цього ж самого ймення, яка згоріла під час повстання в Царгороді в січні 532-го року. Місяць пізніше, в лютні 532 року цісар Юстиніян приступив до будови сьогоднішньої величавої Святої Софії, що в своєму первісному виді перетривала аж до наших часів, себто має вже 1430 років.

Цікаво буде замітити, що Святу Софію збудовано за 5 років. Це просто неймовірне, головно ж коли порівняти з тими 5 роками десятки років, що їх треба було зужити на побудову таких великих церков, як напр. св. Петро в Римі, св. Павло в Лондоні, щоб не згадувати про інші славні церкви в світі. (Так напр. базиліку св. Петра будували майже 100 років!). Певно, що цісар Юстиніян був особисто зацікавлений у побудові Святої Софії. Він бажав зробити цю церкву храмом, гідним його ймення, гордістю візантійської держави і перевищити цим твором усі дотеперішні святині в світі. Юстиніян був щедрий у грошах для будови Святої Софії і для неї відкрив державну скарбницю. Однак, треба пам'ятати, що якраз у цьому часі Юстиніян вів переможні війни, походи й експедиції, що пожирали державну скарбницю. Його славний полководець Белісарій здобув Італію та Африку для візантійської імперії, а ці походи мусіла оплачувати держава. Значить, навіть і найбільша жертвенність збоку цісаря, Юстиніяна та фонди з державної скарбниці були б нічого не осягнули, якщо б у тому часі ввесь візантійський народ своїми пожертвами не був причинився до побудови Святої Софії.

І продовж 5 років Юстиніян довершив справжнього чуда архітектури й мистецтва. Головними будівничими Святої Софії були славні архітекти цього часу: Антемій із Траллесу й Ісидор із Мілету. Вони накреслили плян Святої Софії у візантійському стилі. І Свята Софія стала першою церквою і зразковим первовзором стилю, що його ми сьогодні називаємо візантійським. Архітектура Святої Софії на ті часи була зовсім нова, бо відступала від дотеперішнього стилю, що його називають римським-базиліковим. Найбільш характеристичною прикметою візантійського стилю, в якому збудовано Святу Софію, є її величава копула, або баня. Церква збудована в формі рівноramенного хреста, з кількома навами, що відділені від себе колосальними колюмнами з дорогого й рідкого мармору. Треба двох людей, щоб могли обіймити руками

ширину колюмни. З цілої тодішньої візантійської імперії звозили щонайкращий будівельний матеріял, зокрема ж мармурові брили, на будову Святої Софії. Яке велике було одушевлення тодішніх людей, що за їх поміччю будували Святу Софію, свідчить тогочасний грецький історик Прокопій, що написав окрему книжку про всі церкви й палати, які збудував у Царгороді цісар Юстиніян Великий.

Деякі розміри і статистики

Щоб мати належне уявлення про велич і красу Святої Софії, подаємо тут декілька коротких, але вимовних даних. Отже, копула Святої Софії має 107 стіп (фітів) у промірі і підноситься 180 фітів понад свою основу. Внутрішня нава— це великий овальний простір на 250 фітів ширини (у промірі) і 107 фітів висоти. На бічних навах збудовано галерії, з яких одна своїми розмірами перевищає найбільші церкви в світі. Через великі вітражеві вікна (а є їх 42) до Святої Софії спливає ціла повінь світла, що освічує величаве нутро і залишає незабутнє враження, коли хто є в церкві ранком або при сході сонця. І головна копула і бічні менші копули Святої Софії були виложені мозаїкою зі щирого золота й дорогих шляхотних каменів і представляли Ісуса Христа. Пречисту Діву Марію й різних Святих. Ці чудові мозаїки замастили турки вапном, бо у їхній релігії не дозволено мати образів, мальовил і т. п. Цінні мозаїки були теж у портику-передсінку Святої Софії і сьогодні вже їх очищено з вапна та можна подивляти їх велич і красу з-перед 1430 років.

Коли в грудні 537-го року Свята Софія була готова і її врочисто посвячували, тоді цісар Юстиніян закликав серед обряду посвячення: "Нехай буде Богові слава за те, що Він допоміг мені збудувати Йому таку величаву святиню! Соломоне, я тебе перевищив". Тут цісар мав на думці святиню Соломона в Єрусалимі, що вважалася за чудо старинного світу. Зараз таки з нагоди посвячення храму цісар зарядив, щоб на майбутнє при церкві Святої Софії служило 60 священиків, 100 дияконів, 40 дияконис, 90 піддияконів, 100 четців та 250 псаломників, співаків (дяків). У Святій Софії було 100 сторожів і доглядачів.

Phone: LE 6-0982
ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations,
Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
Андрій Навоничний

Тому, що Свята Софія була в той час найславнішою церквою християнського світу, зрозуміле, що туди надсилали з усього світу всякі найдорожчі декоративні речі. Пишні мозаїки покривали стіни і стелю. Вівтар був зроблений із чистого золота й дорогих самоцвітів. За головним престолом, на т. зв. горньому сідалищі було 7 стільців-сидінь для священиків, предстоящих при патріярші відправі. Всі стільці як теж і патріярший трон були виконані з чистого срібла. Над вівтарем був дорогий бальдахим і киворт, а над ним т. зв. піднебесне зі щирого золота, що важило 113 фунтів. Над усім тим був хрест, виконаний із золота й дорогих каменів, важив 80 фунтів. Уся церковна утвар: чаші, дискоси, ложечки, копія, умивалки, віяльця, свічники і т. п., все це було зроблене як не з чистого золота, то позолочуване і виложене дорогими самоцвітами. Заслони-занавіси у вівтарі й по цілому храмі були ткані золотою брокатою (парчею) і з найдорожчого шовку. Зі стелі звисали тисячі лямпад, зроблених зі золота й срібла. Також реліквіярі, яких у Святій Софії було дуже багато, були викінчені з золота, срібла та шляхотних металів.

Теперішня доля Святої Софії

Тепер Свята Софія не є храмом, але національним музеєм Царгороду. Продовж довгих століть Свята Софія була предметом грабунків різних наїзників. 1204 р. Святу Софію пограбили хрестоносці і багато з її дорогоцінностей вивезли до Венеції та інших міст Европи. Та найстрашнішим ударом для Святої Софії був упадок Царгороду в 1453 р. Турки, здобувши Царгород, зразу забрали Святу Софію й перетворили її на магометанську святиню-мечет. Вони повикидали всі речі, зв'язані з християнським культом, а мозаїки і фрески покрили вапном-пластером і, де тільки могли, вирізьблювали свої музульманські символічні знаки й вискази з корану арабськими буквами. Ще посьогодні в Святій Софії остало чимало велетенських написів арабською мовою, розвішених по стелях та стінах храму й копули Святої Софії. Крім того турки добудували на чотирьох углах Святої Софії вежі-мінарети, що дуже псують загальний, архітектоніний вигляд Святої Софії.

Після першої світової війни, коли в Туреччині скасовано султанат, Святу Софію перетворили на музей, на історичну пам'ятку. Це сталося за президента-диктатора Кемаля Ататюрка Паші. Візантійський Інститут з Америки зацікавився Святою Софією і на власний кошт при допомозі цілого світу став реставрувати давній вигляд Святої Софії. Найперше вдалося усунути на багатьох місцях турецький пластер та відновити пишні мозаїки, однак не все вдалося відреставрувати до первісної краси. У Святій Софії є одна цікава колюмна, з якої сочиться вода, подібна до людської сльози. Люди називають цю колюмну "плакучою колюмною" та існує переказ, що тут колись була ікона плакучої Божої Матері.

Володар Буженко

ІВАН СУЛИМА

(Історична повість)

3

Посередині чарівної залі, прибраної дійсно за східньою уявою, наче тої казки з "Тисяч і одної ночі", сиділи по-турецьки ноги підобравши під себе, високі особи Порти. Прислуга тихо, наче тінь, кружляла й доносила міністрам падишаха на маціньких підставках чарочки запашної мокки.

Нарадою проводив великий везир, що так почав свою промову: — Вірні великого нашого пророка Магомета і мудрі прибічники світлого сонця, нашого ясного падишаха! (Тут усі склонились у поклоні). Вам відомо про останні невеселі для нашої великої держави події. Вже от надходить п'ятдесят літ від часу, як стрічено тут, в Істамбулі, Байду, ватажка джаврів, що прозивають себе козаками. Він перший зорганізував цю їх голоту на дніпрових плавнях і почав наскакувати на падишахових підданих, кримських татар. Та ще йому було цього замало й він пустився в молдавську справу. Тільки мудра падишахова політика привела до того, що попав він у наш полон і згинув на гаку.

Всі приявні слухали мовчки, і тоді везир став далі говорити: — Одначе ця голота не настрашилася прикладної кари. Вона знов рік-річно турбувала й турбує наших підданих татар і завдає багато журби благородному серцю нашого преславного володаря, нехай Аллах буде для нього милостивим!

— Нехай буде, нехай милує і ясний розум йому завжди подає! — кинули майже всі разом.

— Отож, як бачите, справа вельми погана, тим паче, що за останніх 15 літ почали оті ненависні джаври походи на море. Їхній шейх Кішка найбільше дався нам взнаки. Фльота козаків дійшла до кілька сот кораблів. Ми ж мусіли тоді воювати з Венецією й Австрією і годі нам було якслід розправитись із тим осиним кодлом. Тому 8 років упала Варна в Болгарії, де живуть піддані нашого світлого падишаха. Та одначе найгірше прийшло цього року. Як відомо всім, козацькі чайки знищили цими днями наші славні міста Синопу й Трапезунт. А що буде далі, можна легко догадатися! Прийде час, що ми й серед ночі мусітимемо втікати із самого Істамбулу...

Всі сиділи мовчки і ніхто не продовжав розмови, хоч везир скінчив і вичікував якогось слова. — Ну що ж, великі слуги нашого падишаха, не маєте ви що сказати?

— Сказати воно є що, та ж справа не в сказанні, але в тому, як це практично перед тими дніпровими чубатими хардизами встерегтися і їх при нагоді знищити — сказав один сухорлявий турок.

— Однак треба порадитись, продумати щось і на це повелів нам ясний падишах сьогодні зійтись і порадитися. А наші рішення маю передати йому до закріплення — пояснив везир.

— Прошу ласкаво і мені дати сказати слово — промовив повагом сивий із малою наче в цапка борідкою дідок. — Думаю пояснити ще дещо чи поширити слова великого везира. Не в тому річ, що нам козаки загрожують у самій столиці, а в тому, що так ми тратимо наш престіж і страх перед усіма джаврами. Хоч програли ми під Лепантом, проте рани з тої програневдачі помалу загоюються. І ми можемо стати до нового Лепанта, яке вже виграємо. Але умовиною нашого виграшу є страх. Коли нас джаври будуть боятися, то програють. Ми досі кожну нашу перемогу здобули не так силою, але нагальною атакою і тим увели ми великі ворожі сили в панічний страх перед нами. А коли паніка огорне ворога, то нема сили, щоб стримати його в утечі. Але того, такого страху, якраз ми не можемо нагнати козакам.

Тут старий відкашельнув і попив трохи кави з делікатної чашечки. І далі говорив: — Кримський хан, хоч нищить їх землю, хоч щороку привозить багатий ясир, але вже не має тих успіхів, що мав колись, як ще козацтво ледве було в пеленках. Польщі не маємо чого боятись. Вона готова всією Руссю пожертвувати, щоб тільки мати спокій. Тому на неї хіба можемо натискати дипломатично, а військово, тільки тоді, коли б відмовилася вплівати на козацтво.

— А я таки гадаю, що треба бодай ватажка на гаку повісити — не уступався сухорлявий.

— Ватажка можна б. Не було б воно зле, нехай не водить джаврів проти слуг великого пророка і нашого падишаха! — сказав везир.

— Бо то ті ватажки найгірші. Джаври без них наче вівці, їх одному муслемові можна всіх перев'язати.

— Спробував би ти — подумав собі нишком старий султанський дипломат.

— Баш Менгілі! Приміститъ бранців у султанській темниці, а їх ватажка ми візьмемо завтра на суд — повелів великий везир.

Баша Менгілі низько поклонився й вийшов. Нарада тривала далі. Бранців мали передати на перший военний трищогловий корабель, що на днях мав прибути з Єгипту. Служив він до патролювання вод Середземного моря. Боровся з морськими розбишаками, головно ж давався взнаки західнім джаврам. Мав за собою вже кілька переможних боїв і справді був пострахом християнських кораблів.

Наші козаки купою лежали в темниці. Крізь малі, сидьно загратовані віконця продиралося трошка світла, але не можна було пізнати чи це тільки ранок, чи вже повний день. У темниці було душно, а сморід забивав духа. Неодин пожалів і за корабельним підвалом, бо там, хоч товклися щурі, проте була якась солома й більш повітря. І більше було надії. А тепер може

прийдеться їм отак і всеньке життя до смерти не побачити ясного сонічка...

Користаючи з дрібки світла, почали козаки трохи себе порядкувати. Один перев'язував свої рани, другий робив дірки якоюсь кісточкою й латав шаравари. Інший заходився коло побитої ноги товариша.

— Отак ми тепер, козаки-молодці, султанським бранцями! — промовив Микита М'якошинський. — Значить, нас не розділять.

— Чому не розділять? — сказав сумовитий козак. — То ж усіх на один паль султан не скаже посадити, а кожного на окремий...

— Що ти знаєш?! — зареготав Волох. — Гадаєш, що турки такі, як ті мазури, що тільки дерево мають і палі з нього стружать? Турки — народ культурний. Вони не будуть тобі шукати за осиковим кілком, а по-шляхетськи вішають на гаку. І то не таким, що на ньому полоть солонини вішав ти десь у твоєму селі, на Поліссі, але на залізному. А мене певне на срібному повісять.

Братство зареготало. На мить усі забули, що вони в турецькій тюрмі, почувати себе знову наче вільні птахи серед степу України.

Ще довго доказували козаки різні витівки. А Волох каже: — Ви собі, панове-молодці, повинні й те затямити, що в нас нема отамана, що він пропав на морю. Буря змела його з чердака. А потім нами проводив Яким, якого яничари на галері вбили... І дотого наш товариш Іван Сулима відтепер не інакше називатиметься, як тільки Іван Каша. Чули?!

— Ще на чайці так було, а ти тут із тим розвозишся, щоб де турки підслухали? А потім будуть п'яти припікати!...

— А певне, Волоше, за твій довгий язик варт тебе припекти золотою штабою! — рубнув Микита.

Козаки знову споважніли. Кожний питав себе: що далі буде? Чи бодай їсти принесуть, або якої бруднюї води, бо спрага так і мучить...

Настала довга нестерпна мовчанка. Сулима старався заснути. Микиті чогось пригадалася єзуїтська школа. Він сидить над книжкою і вчиться. Потім пригадав, як то він говорить політичні промови. Згадав і свою Марусю, що її прощав за рідним селом, як вибирався до Києва. І так скоро закінчилася його військова кар'єра...

Серед таких думок і не зчувся М'якошинський, як заскреготав у дверях ключ і стануло в них три турки. Один виглядав на старшину: розумне обличчя й краща одіж.

— Принеси смолоскипа! — доручив старшина.

Один із турків вийшов. Волох скоро переклав сказане Сулимі й Микиті. Значить: будуть робити якісь доходження. А може попіклуються раненими.

— Я чув, що турки худи людяніші від татар! — шепнув М'якошинський Волохові.

— Один пес — відшепнув цей.

— Щось воно не добром пахне — відізвався про себе Сулима.

— Побачимо. Може будуть нас числити, щоб знати скільки їди принести — додав своє слово вусань.

За той час вернувся турок із невеликим смолоскипом. Підніс його вгору й стало в темниці ясно. Старший із турків помалу почав водити очима по бранцях. Ніби когось шукав. Нарешті промовив по турецьки: — Джаври невірні! Є між вами який, хто знає по турецьки говорити?

Козаки мовчали. Тоді старшина повторив і поправив свій запит.

— Є між вами хто, що розуміє трохи по нашому?

Сулима натиснув ногу Волохові.

— Так, аго, я трохи розумію — сказав ломано Волох.

Туркові слова Волоха подобалися, головно ж оте "ага", хоч він агою не був. Декотрі з запорожців, що знали теж по татарськи й по турецьки, мало вголос не зареготали. От, диви, який із того буковиця дипломат: уміє взяти за серце.

Волох мав свою стратегію й пильно спостерігав поведінку турка. А ціль його була: морально роззброїти старшину.

— Добре, — знову почав турок — а тепер мені відповідай, джавре, на питання.

Волох поглянув поза себе, наче шукаючи того джавра. Туркові здавалося, що його Волох не порозумів. І він ціграз повторив питання, але вже без того джавра.

— Добре, аго, питай, буду відповідати.

— То ви будете оті ворожі козаки, що непокоять соняшне царство нашого любого падишаха?

— Так ми козаки, але щоб ми непокоїли царство падишаха, того не можна сказати. Ми спокійні люди, а до того в такій темниці, що навіть нас мухи не лякаються, а не такий великий володар.

— Так, так тепер, як ми вас зловили, але що ви робили тому тиждень? Та ж не шайтана то з пекла хіба прилетіли, щоби палити такі квітучі і мирні міста, як Синопа й Трапезунт?

— Ні, ми того сказати не можемо, бо ви нас не зловили під тими мирними містами, тільки на морі, а на ньому нема міст, ні царства.

Турок думав, що відповісти. Видно мав наказ не дразнити козаків, а вони в дусі підсміхалися.

— Ну, ти не мудруй, а кажи просто на питання. Скільки вас було на чайці?

— Зразу, кажу правду, 60 чоловік.

— А тепер скільки вас тут у темниці?

Волох хотів відповісти: почисли сам, але, поміркувавши, стримався і промовив:

— Тепер є нас 36 усього. Якщо ще котрий не умре з ран.

— Добре, так треба відповідати, просто й ясно, не крутити... А тепер скажи: хто між вами найстарший?

— Найстарший, себто капітан чайки?

— Так є, капітан вашого корабля.

— Ого, поминай його як звали, тож він утопився в часі тої великої бурі.

— Ей ти брешеш, джавре! — аж крикнув старшина.

— Ні, не брешу, бо як би ми мали капітана, не були б самі блукали по морю...

Така думка туркові видалася правдивою і він знову злагіднів.

— Але чейже хтось мусів вами проводити? Хіба ви всі разом були капітанами?

— Ясно, що провадив.

— А котрий із вас?

— Його вже між нами нема, бо його неживого ваші яничари вкинули в море зараз по бою.

Турок одначе не давав за програну і ще щось довго міркував та пронизливо приглядався бранцям. Нарешті сказав своїм прибічникам дати бранцям їсти та пішов собі.

Турки принесли досить води, хоч тепла була. І кинули їм, наче псам, кілька боханців зацвілого хліба й пригнилих овочів.

Козаки тримались опанівано. Спершу понапивалися води, потім почав Волох ділити хліби й овочі. Туркам було нецікаво і вони, добре замкнувши двері, відійшли.

— Але ти, Волоше, крутиш, як той польський канцлер! — заговорив вусань.

— А вони таки видно шукають кандидата на гак! — відізвався М'якошинський.

— Мені дуже дивно, що вони так лагідно з нами поводяться — сказав досвідчений козарлюга Григор Книш. — Та ж яничари б'ють бранців, заковують у залізні диби, поживи цілими днями не дають.

— Видко ми не бранці, але гості султанські — докинув до загального Сулима.

— Ти, Кашо, тепер мовчи і тільки дурня вдавай, бо мабуть про твою голову йдеться! — перестеріг Микита отамана.

— Коли такого мудрагеля будуть посилати, як оцього Волохового агу, то моя голова останеться там, де й досі є! — відрубав Сулима.

— Не можна нічого наперед знати. Можуть узяти когонебудь із нас на муки. Трохи припекти п'яти і виспіває все до кришки, а тоді пропадай, буйна голово козацька! — сказав Волох.

Волохів "ага" пішов просто до палати великого везира і тут доклав про свої доходження. Отаман чайки загинув на морі. Бранці самі молодики, а тих кілька старших зовсім не виглядають на старшин. Найкращий доказ, що не мали отамана, це їхнє блукання по морі.

Великий везир сам потім роздумував над цією справою. Розважував за і проти. Виходить, що навіть як би й був отаман, то тільки якийсь із тих незначних, бо запорожці певне б не лишили на поталу свого головного вождя.

Але рішати сам не міг. Треба було порадитися. Знову зібралися вчорашні наші знайомі. Худощавий натискав, щоб узяти котрогонебудь замість отамана і таки скарати на горло для пострашку. Інакше самі собі пошкодять.

Інші знову були поділених гадок. Дипломат радив трохи припекти Волоха, то він зараз усе виспіває, але везир хилився за галерою для всіх.

— Там будуть знати, як проти падишаха воювати, коли попоїздять собі по морях і помалу вигибатимуть, як ті мухи в осені! Це краще, як робити їм героя...

Ця гадка вкінці взяла верх. Рішено при першій нагоді передати козаків на воєнну галеру, але тільки на таку, що плаває по Середземному морю, бо інакше козаки готові встругнути ще якусь витівку...

Сулима по тій візиті турків став глибоко призадумуватися над усім, що тепер сталося на його очах. Йому було соромно, що в такій важливій хвилині досвіду, його усувають і він мусить бути якимсь Кашею, замість умілого й проворного отамана Сулими.

Та коли краще розмірковував поведінку Микити й товаришів, почав на справу зовсім інакше дивитись.

— Ні, не мене хочуть вони усувати з проводу серед тісі безвиглядної дійсности. Вони тільки бажають мене зберегти. Я буду ще їх вести до перемог. Мабуть вони краще відчувають, що Сулима ще стане їм у пригоді...

— Хіба не зголошуся сам туркам, що я наказний отаман, і то не тільки тої недобитої бурею чайки, але й цілої виправи. То тепер не має ніякого глузду. Треба слухатись добрих підданих, бо вони теж мають відчуття подій та шукають виходу з них.

Думки Сулими наче торкнули Волоха. Він підсунувся ближче й почав півголосом: — Пане отамане, вам певне не по-нутру, що ми вас так усунули без ніяких обрядів. Але так мусить бути. Ніхто грабіжникам не показує золотого перстеня, ні не ставить ключів так, щоб злодії знали, де вони лежать. Так робимо і ми з вами, пане отамане.

— Ні, я не тим перейнявся, але мені соромно перед вами, що не можу тепер відповідати за вашу долю перед Богом і перед турками...

— Ні, такого не кажіть. Якраз ми робимо все, щоб ви відповідали надальше за нас. Бо, скажіть самі: як ми вас видамо туркам, то вони зроблять із вами те саме, що зробили з Байдою, а поляки з Наливайком.

— Так, так — обізвався М'якошинський. — Волох правду каже. Туркам треба взяти з-посеред нас провід, а тоді нам будуть крутити роги, як схочуть.

Слова обидвох вірних друзів привернули спокій Сулимі. Він побачив, що його відділ — наче одне тіло й душа. Як руки закривають голову перед ударом, а очі дивляться кудою втікати перед ворогом, знову ж ноги несуть якнайдальше від небезпеки, так і його товариші стараються для свого голови грати ролю рук, ніг, очей і вух.

По такій роздумі отаман примістився в малому куточку темниці й почав помалу проказувати молитви, закликаючи Бога на поміч. Не так для себе, як для своїх добрих козаків. Щоб Господь і Мати Божа вирвали їх із тієї турецької каторги та привела назад на тихі води, на ясні зорі, між мир хрещений, народ козацький...

(Далі буде)

Чи Ви вже вирівняли свою передплату на "Світло"? Тільки $3.00 на цілий рік.

І. М. Вохенський

"ЛИЦАР НЕПОРОЧНОЇ" — НАПРАВДУ

(Закінчення)

В келії директора

Коли я приїхав до Непокалянова, то найперше запровадили мене до о. ігумена, згаданого вже директора оселі і її правного начальника, себто людини, в якої руках усе (кожний монах зобов'язаний супроти нього до повного послуху). Він рівночасно й директор видавництва найбільшого в Польщі часопису й одиноких відповідальний управитель величезного промислового підприємства. До його кімнати виходиться по сходах із соснових нестругованих дощок. Його бюро це рівночасно і його спальня й мешкальна кімната. Сама кімната велика на 4х4 метра (ярда), якщо не помиляюсь, стоїть у ній стіл із такого ж самого білого дерева, дві прості шафи на книжки, залізне ліжко з сінником, і два стільці без оперття: один для о. ігумена, другий для даного гостя. Під ліжком є ще мидниця, на столі телефон, ну, й очевидно, статуетка Божої Матері. Нічого більше в бюрі нема: ні сліду якоїнебудь вигоди, що була б хіба виправдана в умовинах праці тієї людини. Ні сліду вже не тільки люксусу, але навіть просто дбайливости про гармонійний вигляд нутра. Сирі матеріяли, якнебудь обтесані в межі конечній для життя і праці.

Вже давніше наслухався я багато про вбожество Непокалянова. Та мушу ось признати, що таке цілковите позбавлення спальної келії та робітні директора цілого концерну зробило на мене сильне враження. В келії ігумена не бачиш навіть тієї буденности, що так вражає при вході: в ній є безсумнівно стиль, великий стиль відречення й простоти. Сам власних келії достроюється знаменито до цілости: малий чоловічок із буденним, погідним, поморщеним обличчям, говорить із нечуваною простотою. Сердечність б'є з його глибоко осадженних і підкружених очей на небритому обличчі. Зразу відчуваєш щось незвичайне: ударяє контраст високого становища тієї людини з непоказністю її помешкання й поведінкою. Та й поведінка інших у Непокалянові якась інша, як "на світі". Тяжко сказати, чому інша, але таки інша.

Йдемо на обід

Отець ігумен зараз же взяв мене на обід. Ідемо туди якимись закамарками, попід бараки й будки, до великої шопи з сирого дерева. В ній повно соснових столів на перехрестях, всі уставлені рівнобіжно, один біля одного. Тільки на кінці залі один стіл стоїть прямовисно до інших перед необхідною фігуркою Божої Матері на престолику. Заля повна братів, мало: повна — радше набита: один біля одного, є їх може з двісті, як не більше. Всі молоді, голови при шкірі обстрижені. І старі підпищені ряси. Вид чужинця викликує очевидне зацікавлення. Всіх очі всміхаються до мене з подивугідною погідністю й зичливістю. Щераз настирливе враження чогось іншого, аніж звичайно зустрічаємо. Та цим разом різниця ясна: ті люди мусять мати величезну дозу прихильности до кожного сотворіння. Приходить на думку св. Франциск Асизький, якому вони служать: адже ж усі вони францисканці. Та не час над тим розважати, бо ігумен ставить мене фронтом до фігурки Непорочної й починає помалу проводити молитви. Братчики тягнуть дальше хором, нечувано виразно. Вистане сказати, що хоч є їх яких дві сотні, проте кожне слово чути так, наче б його вимовляв один чоловік. Дуже гарні молитви про Боже благословення до їди — перебивані нагло хоральним версетом, який відтоді мав мене майже скрізь переслідувати: "Бог це Любов, і хто пробуває в Любові, той є в Бозі й Бог у ньому".

Молитви дещо, як на мій смак, за довгі: є й "Ангел Господень" і "З глибини воззвах" (мабуть за померлих добродіїв), та ще й інші молитви. Все те рецитоване з незвичайною повагою й скупленням. На жаль, не випадало мені відвернутися, щоби побачити, як виглядали ті, що молилися. Але сам тон тих усіх голосів такий, що не можеш помилитися, відразу відчуваєш знаменито, що той зціп бараків і та знаменита фабрика — це рівночасно ще й середовище, в якому релігійне життя мусить бути дуже інтензивне.

Нарешті починаємо їсти. Перед кожним стоїть цинова таріляка, які не зміняють, і ложка, що служить і до юшки (до речі кажучи: знаменитої) і до блинців, що прийдуть по ній. У рефектарі мовчанка. Тільки з амвонки (очевидно: теж збитої з сирих дощок) один із братчиків читає сильним голосом текст нинішнього євангелія, а потім якийсь життєпис святого. На мій приїзд о. ігумен умив своєї влади й по хвилині звільнив братів із мовчанки. Заля зразу ж загомоніла веселою гутіркою. Дивлюся по рядах: самі молоді обличчя. Виглядають добре, хоч може трохи стомлено. Та й нічого в тому дивного: адже ж вертаються з 4-годинної роботи, до того ж стейлоризованої! Ігумен пояснює мені, що радо користає з кожної нагоди, щоб дозволити на розмову, бо підчас праці не вільно говорити, а хлопці таки потребують відпруження. Проте в засаді: при столі зобов'язує безоглядно мовчанка. І мушу признати, що як підчас обіду, так і підчас вечері, коли не було диспензи, зберігали мовчанку зразково. Ще одне вияснення: їдять на цинових тарілках, бо такі краще виплачуються на довшу мету. "В нас, пане, кожний сотик робить величезні позиції, бо ж нас є 550. А глиняні тарілки, хоч дешевіші, б'ються частіше. Їмо очевидно при столах без обрусів." І ще, щоб мене заспокоїти, дістаю пояснення, що навіть єпископам не дають обрусів ані кращих тарілок. Зрештою, таких навіть нема в обителі. Дають тільки часом гостям, на доказ глибокої пошани, вилки й ніж. "Ми, звичайні смертники, говорив мені ігумен, їмо все ложками."

Порядок дня

Дивлюся ще на веселі й утомлені обличчя братів. Яке життя ведуть ті люди? Мушу те сказати з усіми подробицями, бо показали мені все, включно до касових книг і складів матеріялів. У Непокалянові нічого перед ніким не скривають. Ігумен оповідає кожному про свої проекти, дефіцити, приходи, а коли гість хоче, то бере за слухальце, щоб зараз сказати принести касові й статистичні книги. Отже є так: Річно зголошується около 1,800 кандидатів до манастиря. З того числа приймають яку сотню, а з них залишається в манастирі ще тільки якась половина. Вступаючі не вдягають відразу ряси, тільки продовж року вони остають там як постуляти. Але вже відразу входять у працю й життя манастиря. Все, що не є їм конечно потрібне, мусять віддати на склад аж до хвилини, коли — по професії (обітах) стратять на завжди право мати якунебудь власність. Сплять на сінниках у великих залях на горищі. Кожний має до диспозиції, крім ліжка, ще й мидницю. Вживає її навколішках, бо не дістає стільця. Порядок дня не одностайний, бо праця йде на зміни. Для прикладу подаю спосіб життя одної групи монахів.

Ранок 5-та година, встають. Год. 5.30 розважання в молитовні. Підчас розважання духовник читає кілька віршів, а потім усі роздумують над ними й так моляться мовчки пів години. Після розважань Служба Божа зі св. Причастям для всіх братів. Відтак молитви разом до 7.30. Пів до восьмої снідання (мовчки, як завжди в рефектарі) та хвилина внорядкувати сінники, — і від 8-ої праця. Триває вона до 11.55 із 5 хвилинною перервою на рекреацію. П'яти хвилин між працею й обідом уживають на миття рук і коротку адорацію в каплиці. По обіді молитви в молитовні й рекреація до 1.30. У 1.30 півгодинний релігійний виклад, рід гутірки в свобідній позиції. Від год. 2-ої до 6.30 праця, потім знову пів години молитви, вечера, знов пів години розважання й година головної рекреації. В год. 9-ій група мусить згасити світло й старатися спати. Як воно їм удається, не дуже знаю, бо братчики сплять переважно на горищі над машинами, які дудонять всю ніч, та, що гірше: з перервами. Але кажуть, що сплять. І видно таки сплять, бо виглядають добре.

Отже разом у будень випадає около 8½ години праці та 3½ години молитви. Сну мають рівно 8 годин. У неділю, очевидно, немає праці, зате є друга Служба Божа та гуртовий прохід по обіді. Зберімо все разом: законний брат веде життя тяжкої праці, перелітаної молитвою. Коли його товариш, світський друкар, іде по праці до дому, щоб там відпочити, то братчика невмолимий дзвінок закликає до молитви, на якій проводить навколішках довгі години. Зрештою майже ввесь день проводить на мовченці: мовчать при праці, при їді, у спальні, в каплиці. Тільки дві години на день вільно йому говорити і то виключно з товаришами. Власности ніякої не має. Все, що створив, продукт його зусилля, пливе десь у невідомій йому далині до Почтової Каси Ощадностей, а з неї до доставців. Не бачить навіть тих, для яких працює. Тільки дуже малий відсоток братчиків, ті з відділу переписки, мають зв'язок із читачами через величезну переписку: дві й пів до п'ять тисяч листів денно! І на все це своє зусилля й посвяту братчик дістає: дуже скромну їжу, дах над головою і стару витерту рясу. Вже з чобітьми дещо гірша справа, бо, мабуть, тільки малий відсоток братчиків має свої власні чоботи.

Але таке ж саме скажемо і про священиків, управителів оселі. Одиноких їх привілей, що його вони тепер мають, це посідання власної келії і двох стільців у ній. А там усе: їжа, ряса, праця — однакові: "95 сотиків (одного квадра) на голову денно", каже о. ігумен. "Ніхто з нас не коштує більше, хіба хворий."

Психічне підложжя

Яке ж психічне підложжя цілої справи? Що склонює братчиків і отців жити в таких умовинах, у такому самовідреченні, і в такій тяжкій праці? Можна, очевидно, підозрівати Непокалянів у тому, що це оаза для безробітних, задоволених хоч тим, що бодай такий дах над головою знайшли, бодай такий хліб тут мають. Але вистачить побути день у тій обителі, вистачить приглянутися тим людям, їх поведінці й праці, щоб із цілою певністю взнати, що воно не так. **Непокалянів тримається й розвивається завдяки високому рівневі релігійного життя.** Ті, що тут працюють, це в величезній більшості одиниці, які "на світі" мали б усі дані перебитися й вибитись на перші місця: це ж 50 із 1,800! Вибирають найдужчих і найздібніших. Інакше ж і не можна, бо ж значний відсоток мусить навчитися виконувати дуже складні чинності, що вимагає великої бистроти ума й волі. Очевидно, не говорю тут про тих 8 священиків. Вони ж могли б скрізь мати набагато вигідніше й легше життя, більш "людське", без усієї тієї безнастанної гарівки й убожества, яке можує просто з нуждою. Та навіть братчики без сумніву складають тут величезну жертву: складають її, очевидно, "для Непорочної", радо й зі захопленням, у яке не повірить ніколи той, хто сам того не бачив.

Як же, отче ігумене, питав я, не маєте ніколи ніяких труднощів? Люди вам не бунтуються? Не нарікають на таку нужду й залізний лад фабрично-манастирської машини, яка ніколи не випускає їх ані на хвилину зі своїх рамок? — Ігумен глянув мені знов увічі й сказав, що ніколи не має у своєму монашому життю так мало труднощів і ніко-

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave.—Tel.: LE 5-7445

ли не стрічав такої жертвенности до праці й самовиречення, як саме тут. А зрештою, подивіться на них вечором, при розважаннях.

Дививсь я уважно. І ігумен не помиляється. Ціла каплиця пірнула в гарячі молитви, такі гарячі, що рідко коли стрінешся з чимсь подібним: ті люди живуть своєю релігією — вони для неї готові на все.

Фанатики Непокалянова

Ясно, таке можна б назвати екзальтацією, фанатизмом, чи як ще там, — можна б вилаяти колтунством і "темним середневіччям". Та коли є ділянка психічних переживань, які називаємо релігійними, в здоровому значенні цього слова, а не чимось іншим, — то речі цього роду можна найкраще хіба заобсервувати масово в Непокалянозі. Очевидно, щоб зрозуміти їх простолінійність і логіку, треба пам'ятати, що **це віруючі католики.** Один приклад. Потягнув я за язик того молодого редактора, щоб оповів мені про постання "Малого щоденника", бо ігумен мовчав уперто й не хотів нічого оповісти: "Ми купили машини, зробили калькуляцію, і пішло" — відповідав на мої запити. Отже така відповідь нічого не каже. Направду ж — було інакше. У Непокалянові почали видавання "Малого щоденника" від того, що 9 днів запорядком відбували цілонічні адорації Пресв. Євхаристії, спали без подушок і відмовляли собі частіше харчів. А також навіть тих кількох хвилин відпочинку перед рекреацією. Скажете: смішні забобони? Можна і так думати. Але не треба забувати, що Непокалянів ішов завжди за такою "методою" і що дійшов туди, де він сьогодні є, коли інші, "від забобонів свобідні", і по-сьогодні друкують своїх 5 чи 10 тисяч примірників. (А "Малий щоденник" мав перед самою війною до 300 тисяч накладу!).

Вернімося ще до релігійности Непокалянова. Отже треба сказати, що вона має характер наскрізь здоровий, як зі становища психології, так і під кутом погляду католицької науки віри. Ніхто не назве психічно ненормальними людей, які зуміли створити таку значну річ такими незначними засобами та ще й зуміли її так уміло вести. Факт, що тих 3½ години молитви дає братам оту силу виконувати працю, що йде дуже справно й така наснажлива. Такий факт доказує вистачально, що молитва в їх житті це здоровий і додатній чинник. А також і зі становища католицької науки віри Непокалянів остається без закиду. І здається не має нічого спільного з нездоровою екзальтацією зовнішнє подібних рухів "спірітуалес" колишніх францисканців. Є всі міродайні риси для додатньої розцінки: загальна веселість, прихильність для кожного й для всіх, що так і б'є в очі, зразковий послух законним уставам і настоятелям, просто надзвичайне відношення братів до ігумена ітп. Є і щось більше ще: можна б думати, що управителі, творячи велику фабричну оселю, схочуть обмежити в ній молитву до мінімум, щоб дати більше часу на працю й відпочинок. А поправді, то саме навпаки: 3½ години, у тому числі саме найкращі зранку, зарезервовано на молитву. Це очевидний знак, що дух Непокалянова правдиво католицький та що настоятелі його розуміють вищість молитви над чином і її ролю в житті.

Непокалянів жиє вповні католицизмом. Це глузд усього в ньому і причина його успіхів. Коли бачимо довгі ряди механіків і складачів, що клячать рядом перед машинами й гаряче моляться з очевидною набожністю до подоби Непорочної, застромленої десь поміж триби й трансмісії, коли чуємо, як переняті зворушенням просять "поможи нам, що прибігаємо до Тебе, і тим що не прибігають до Тебе, зокрема ж масонам, відданим Тобі в опіку". Коли на кождому кроці чуємо слово "Марія" (привіт у Непокалянові). Коли брати-робітники відпочивають на траві по праці й розмовляють нечувано вільно і покірно з начальним директором заведення, що вдітий у таку ж саму витерту рясу, як і вони, — то справа може спочатку видасться вам смішною. Але не можете, побувши довше в тій обителі, щоб не "взяла" вас тамошня атмосфера, не полонила вас — стільки в ній щирости й простоти.

ОММ

ЗАБУТИЙ ПРИЯТЕЛЬ

По всі часи книжка була одним із найважніших носіїв культури. Деякі поодинокі книжки, як нпр. у нас "Кобзар" Шевченка, просто сформували вигляд нації, а то й цілих сотень літ людського життя на всьому світі, нпр. Святе Письмо, яке є теж книгою. І сьогодні книжка має неменше значення, а друковане слово творить силу, яка рухає мільйонами людей. Книга це сила в доброму, але і в злому, сила, яка уроблює людину відповідно до змісту свого, на добре, або й на лихе. Ось такий напр. Гітлер, не був би написав свого твору "Майн Кампф", як би не дві інші книжки: книжка француза Гобіно і книжка англійця Г. Стюарт Чемберлена. І так дві злі книжки не-німців спонукали Гітлера написати свою книжку проти англійців і французів тай багатьох інших народів. Можна певно сказати, що коли б не було тих трьох книжок, то не було би прийшло до другої світової війни.

Книжка дуже поширює людський ум, людський досвід, відкриває перед людиною скарби духа й культури власного народу й чужих народів. Книжка запізнає людину з різними колами людей, їхніми життєвими досвідами, їхніми сумнівами чи вірою. Словом книжка дає людині можність пізнавати краще й ширше світ і людей. Ми не мали б сьогодні Шевченка і його творчости, як би не велика кількість книжок, які Шевченко прочитав: він, хоч не покінчив

високих шкіл, проте читав дуже багато і так дійшов до свого знання. Особливо ж багато читав Шевченко св. Письмо: такий безвірник, як М. Драгоманов, назвав Шевченка "великим біблейцем".

Не треба думати, що тільки наукова поважна лектура (книжки, читання) дає людині оті всі, вгорі наведені, користі; ні, також і повісті й поезії (вірші), так звана "белетристика" (по нашому: красне письменство) також дуже сильно впливають на людину, що їх читає. І так добра й вартісна книжка красного письменства не тільки розбуджує в людині різні вартні почування, але звичайно теж помагає їй виробити собі на різні життєві питання свій власний погляд і через таке краще розуміти своє власне життя і ліпше ним оволодіти. Такі нпр. твори Наталени Королевої чи її чоловіка Василя Королева-Старого можуть неодному поправити його погляди на світ, заохотити до доброго та кращого життя. А знов же неодна книжка красного письменства, нпр. твори В. Винниченка чи Любомирського мають визначно нищівне ділання на душу читача, особливо молодої людини. Постійне читання різних нпр. американських новітніх романів відриває людину від властивого розуміння життя й обов'язків наших супроти Бога й людей, а кидає в світ фальшивого блиску багачів чи фільми, світ, який не має з дійсним поважним життям нічого спільного, та зводить звичайну людину в багно проступків і грішного життя. Ось недавно повісився один українець, колись великий читач такого злого в книжках. А славний мільйонер Істмен, власник фірми "Кодак", маючи понад 60 літ, застрілився, залишаючи картку: "Життя не має для мене ніякої вартости". Нема сумніву, що обидвох довели до такого сумного кінця саме злі, перевертні книжки. Багато злих книжок, особливо комиксів і кримінальних сторій, зводить молодих людей — нераз просто до кримінальних проступків, які кінчаться для них в'язницею, а то й смертю в боротьбі з поліцією чи на електричному кріслі. Знов же читання мегезинів веде нашу молодь обидвох полів (статей) в обійми розпусти й повного морального занепаду. Коли Гітлер зайняв був 1939 р. Польщу, то гітлерівці позволили полякам видавати книжки тільки одного роду: мегезини. Так хотів Гітлер звести польський нарід до стада розпусників, якими вже можна за кілька центів сувати куди захочеш. Таке саме роблять із християнським народом, особливо в Америці й Канаді, нехристи-видавці злих мегезинів: зводять людей до рівня розпусної худоби.

Дальші злі книжки це комикси, ілюстровані, чисто "образкові" книжечки. Комикси не тільки псують молодь, роблять її злочинною, грубою, розпусною, злодійською і т. п., але ще до того відучують своїх читачів від читання всякої поважнішої книжки, при якій треба було б думати: комикси відучують від думання, а привчають тільки до оглядання образків, отже відбирають людині розум, а діяння розуму заступають тільки темними нерозумними гонами, так як діє худоба, звірина, яка бачить, але не думає, яка бачить, але не хоче чогось волею, тільки пожадає змислами.

Такий тепер час, що книжку, комикс, мегезин, усюди за дешевеньку ціну можна дістати і так їх багацько на кожному кроці, що дарма з тим боротися самим тільки законом, забороною. А що конечно є з тим злом боротися, то мусимо боротися зі злом позитивно, потакуюче: *мусимо самі видавати, продавати, поширювати, позичати, поручати книжки доброго змісту.* Дитина та й старий нераз мусить у нинішних часах щось читати, — і коли ми, католики, не дамо йому до рук доброї лектури (читання), то він безсумніву, візьме злу. Не кажімо, що це не наше діло, а згадаймо Страшний Суд, так, як його описує сам Христос: Христос, як Суддя, не буде нас там питати, що ми злого вчинили, тільки: *що доброго ми занехали зробити!*

Наш християнський нарід має велике зрозуміння і жертвенність для будови Божих домів, для ставлення "Народніх Домів", для милосердних діл супроти тіла інших людей-ближніх. Але при тому ми якось забуваємо, що є ще в людини і душа та, що супроти тієї душі ми теж маємо важні, може навіть більші обов'язки, як супроти тіла. А "невіжу навчити", "грішника навернути", "тому, що сумнів має, добру раду дати", "сумного потішити" — оте все ми можемо робити не тільки словом нашим, але особливо доброю книжкою, часописом, доброю лектурою. Чи знаєте про те, що наклад книжок большевиків Сталіна й Леніна перевищив уже наклад св. Письма?!... А хто винен тому, як не ми, літеплі християни?... Коли ми й надальше так будемо з важною справою доброї лектури поступати, чи не наразимося тоді перед Христом на долю того слуги ледачого, який закопав свій талант у землю, замість орудувати ним, замість придати до нього ще й прибуток для Бога-господаря?... Не можемо ж сказати, як Каїн, "хіба я сторож брата мого?..."

Длятого є важким обов'язком кожного християнина нашого часу попри всі інші жертви: на церкву, на милостиню, на єпархіяльний фонд і под., — подбати також і про те, щоб наша католицька добра книжка могла розвиватися й рости. Длятого є важним обов'язком кожного доброго католика свою українську добру пресу й добру книжку всіми засобами попирати: купувати кожну добру книжку, похвалювати її перед своїми знакомими, приятелями йріднею, поручати її всім, домагатися її по всіх устано-

АСЕКУРАЦІЯ
Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно - продаж нерухомостей, виєднування позичок.
Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. — Tel.: LE 4-4241

вах, що тримають книжки: книгарнях, визначальних, народніх домах, школах, парохіяльних бібліотеках і т. п. Коли самі не маємо часу добру католицьку книжку прочитати, то повинні ми всетаки таку книжку дати до рук своїм дітям і рідним, бо так навчимо їх добру та запобіжимо тому, щоб вони брали злу книжку до рук. Мало того: правдиві добрі католики повинні самі або через своїх дітей розпродувати добрі книжечки під церквами й українськими національними установами: в такім напр. Торонті діти (трое) з двох родин, розпродують під церквою нераз і по сто добрих книжечок через неділю. Як би так поступали бодай дві-три родини католицькі в кожній нашій місцевині, то наша католицька добра книжка і преса могла б побити швидко злу, а ми, українці, показали би навіть і між найкультурнішими націями, що ми не дикуни в культурі, а одна з перших націй у світі!

Як би кожний свідомий українець у Канаді й у ЗДА купив річно тільки на 10-12 дол. книжок — ми мали б поза межами Батьківщини гідну великої нації видавничу продукцію. Тому, купуючи українську добру книжку — ми робимо подвійне добре діло: *1) ми дістаємо те, що нам самим потрібне, як культурній і національно свідомій людині, 2) ми помагаємо видавати все нові твори наших письменників і українознавців, тих, що творять тут, і тих, що їх твори винищує ворог.*

Чи може бути ближчий приятель у нашому еміграційному житті, як добра українська книжка? Вона переносить нас у рідну Україну, вона заховує чистоту нашої мови, вона помагає нам виховати наших дітей на свідомих українців.

І чи справді так тяжко за тих один-два доляри місячно на свою власну домашню бібліотеку? Це ж не більше як одна пляшка горілки чи 5-10 коробок папіросів! *Треба постановити і зачати!* А за недовгий час у Вашій хаті будуть десятки найкращих українських повістей, збірок оповідань, споминів, найкращі наукові твори про Україну.

І самі будете мати велике вдоволення у вільних хвилинах, і дітям Вашим лишиться гарна українська бібліотека, що буде вчити їх багатства української мови й любови до України.

Але при купні книжок мусимо добре вважати, щоб не взяти злого зерна. Длятого купувати треба тільки через свої щиро-католицькі книгарні. Таких щиро-католицьких книгарень маємо в Канаді три: 1) Книгарня ОО. Василіян у Мондері (адреса: Basilian Fathers, Box G, Mundare, Alta), 2) Книгарня ОО. Василіян (286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.), 3) Видавництво ОО. Редемптористів у Йорктоні (Redemptorist Fathers — Yorkton, Sask.). Хто замовляє книжки, повинен замовляти тільки через оті християнські книгарні, а тоді буде певний, що не дістане злого до рук.

Саме тепер місяць березень *місяць української книжки.* Для поширення цього забутого приятеля людських душ ми вішили в цьому одному місяці дати найширшим масам змогу *купити дешево книжку.* Отже в березні (тільки від 1 до 31 березня 1961 року) можете дістати в нас різні добрі книжки вже *за половину ціни.* На дальших сторінках даємо спис тих добрих книжок, які в місяці березні 1961 р. продаватимемо за половину ціни. Допоможіть нам, купуючи ці книжки, допоможіть до дальшого видавничого діла, до дальшої книжкової акції-апостольства. Прочитайте, виберіть, купіть!

Рішіться! Виконайте своє рішення!

ВСІ ПОВИННІ МАТИ Й ЧИТАТИ

Життя Святих-Книга Третя

У 3-тьому томі "ЖИТТЯ СВЯТИХ" подані життєписи Святих за місяці: липень, серпень і вересень. Усіх життєписів є 160. Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Гр. ТРУХ, ЧСВВ. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" має 462 сторони друку великого книжкового формату. Тут є 78 образків-люстрацій. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредагований і написаний легким, приступним і цікавим стилем.

Замовляйте цей новий, третій том життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті тієї настільної книги, на якій повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна 3-го тому "ЖИТТЯ СВЯТИХ" (у твердій оправі) 5.00 дол.

Два перші томи теж по $5.00 за том у твердій оправі.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

КНИГАРНЯ ОО. ВАСИЛІЯН — ТОРОНТО

ПРОДАЄ ПРОТЯГОМ М. БЕРЕЗНЯ ЗА ПОЛОВИНУ ЦІНИ ТАКІ КНИЖКИ:

	Повна ціна
Апостольство молитви між українським народом, Зладив о. А. Трух, ЧСВВ	$0.50
Бабунині казки, Т. Білецької	1.50
Божа криниця (сім св. Тайн)	0.40
Борець Христа, св. Василія Великого	2.00
Було трое малих дітей, історія дітей у Фатімі	2.50
Відпустові молитви	0.10
Вибраний гетьман Мазепа	0.25
Відродження Церкви в Україні 1917-1930 рр.	3.00
Вимовні листки Апостольства Молитви, сотня	
Горбатенька. Оповідання для дітей	
Граматика української мови, о. А. Трухе	
Граматика церковно-слов'янської мови, о. Д. Поповича	1.50
595 днів советським язиком, д-ра І. Німчука	1.50
Добра сповідь, о. А. Г. Й. Трухе	0.40
Душехват, п'єса з життя св. Йосафата	0.25
Життя Святих, о. Гр. Трухе ЧСВВ. 3 томи по $5.00 за кожний	15.00
Записки політв'язня, Ю. Мозіль	1.00
Збірка українських народніх пісень — для дітей	0.50
Золоті ворота, читанка укладу д-р Марії Овчаренко	2.50
Історія душі, св. Терези від Дитяти Ісуса	2.50
Йосафат Кощеловський — життєпис	0.50
Католицька віра в прикладах, о. А. Трухе	
Католицька Церква в Західній Україні	0.25
Католицьке життя. 30 духовних наук	
Католицький катехизм, о. А. Трух	0.75
То ж саме тільки в українській мові	0.50
Католицтво і Православ'я, о. С. Сабола	3.00
Книга Товит, одна з найкращих книг св. Письма Старого Заповіту	0.25
Крізь залізну заслону. Ю. Мозіль. Спомини	1.00
Книжки і люди, О. Моха	1.00
Легенди про Христа. Гарфа Лейлі	1.50
Літургіка для українських шкіл — 2 частини	
Марія і Ти	1.25
Маркіян Шашкевич, о. Д. П.	0.35
Молімся спільно на вервиці	0.15
На Божих оконах. Історична повість	1.50
На Бронках. Спомини політв'язня Ю. Мозіля	1.00
Наслідування Христа Томи Кемпійського	
Нариси з церковної історії України X-XII століття. Т. Коструба	
Новий світогляд сьогочасної науки, д-р І. Раковський	0.50
Об'явлення Серця Марії у Фатімі, о. О. Штавдінгер	

	Повна ціна
Огляд богословсько-літературної діяльности Йосафата Кунцевича	0.50
По Василіянських манастирях, о. М. Ваврик	2.50
Подоромний, Н. Королевої	0.50
Поезії Преч. Діви від 1830 до 1958 р. і що М. Божа передсказувала в тих поезях.	1.50
Поезія Марії (збірник)	1.50
По рідному краю, О. Кисілевської	2.00
Прокляте каміння. Історична повість М. Ценевича	1.50
Пропам'ятна Книга ОО. Василіян у Канаді	5.00
Розважання про Пресвяту Богородицю, о. Ст. Решетило	0.50
Рим і Візантія, І. Нагаєвського	2.50
Св. Євангелія по українськи з поясненнями о. д-ра Т. Галущинського, опр. у полотно	3.50
Свята Єлисавета Генофефи Дардель. Оповідання для дітей	0.25
Свята Земля, о. д-р Юрія Федорова	1.50
Служба Божа й церковні пісні на 2 голоси під нотами	1.00
Теофіл Коструба вченик і праведник.	0.25
Українська мова. Письмові й граматичні вправи для початкових кляс української школи	1.00
Українські колядн. 78 різних із нотами	1.00
Християнсько-католицька етика, о. проф. Леоніда Лужницького	1.00
Християнський націоналізм. Як має виглядати правильний націоналізм у світлі Христової віри	0.25
Чічка. Оповідання про дітей М. Головінської	1.50
Чорт напрасду! Чого вчить Церква про злих духів.	0.25
Чудесне життя Сестри Варвари, о. Й. Скрейверс	1.50
Щоб усі були одно	0.25
Я була свідком чуда. Що написала про чуда в Люрді протестантка?	0.50
Молитовники для українського народу, у полотні	2.50
Молитовники Християнської Родини, опр. у полотно	5.00
Отче наш для молоді, у білім полотні або чорнім	1.50
Ключ до неба (Пам'ятка Першого св. Причастя для дітей — по укр. і по англ.)	3.50
Молитовник Божа Дитина — українсько-англійський, о. Д. Попович ЧСВВ	1.50
Хресна Дорога	0.15
Два молебні й вервиця	0.15
Пом'яники Успішних	0.25

Отже кожна з цих книжок коштує Вас тільки половину тут поданої ціни, якщо замовите в місяці березні (марті) н. р.

Усі замовлення висилайте на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar Street, Toronto 3, Ont. — Canada

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма достави опалової оливи для хатнього вжитку що заступає рафінерію Canadian Oil Ltd. без посередників.

278 Bathurst St. EM 2-3224

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:

А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

ДІТИ І ЮНАЦТВО — В ПОКЛОНІ ШЕВЧЕНКОВІ

КОМУНІКАТ ОПДЛ ПРО ЗМАГАННЯ-КОНКУРС ЮНИХ АВТОРІВ У ШЕВЧЕНКОВОМУ 1961-му РОЦІ

Святуємо виїмковий ювілей — Шевченковий 1961 рік. Разом з батьками вшановує Генія України і наше молоде покоління.

Для якнайповнішого пізнання постаті й життя Т. Шевченка та зрозуміння і сприйняття Шевченкового Слова, поставленого на сторожі нації, для поглиблення й активно-творчого вияву культу духового володаря України нашими дітьми, "Об'єднання Працівників Дитячої Літератури" пропонує оцим змаганням-конкурс юних авторів на літературні й образотворчі праці про Т. Шевченка.

Участь у конкурсі можуть брати юні автори до 18 року життя, а оцінка надісланих праць буде проведена окремо для молодших авторів до 14 р. життя і для старших авторів від 15 до 18 року життя (включно).

Літературні — в найширшому розумінні цього слова — твори, це оповідання, нариси, вірші, статті, шкільні задачі і всякі інші писані праці юних авторів на будь-яку тему, зв'язану з постаттю, життям, літературною і мистецькою творчістю Т. Шевченка, його ідеями і поглядами та його культом у минулому й сучасному. Всі праці мусять бути самостійні і писані власноручно юними авторами (на одній сторінці паперу). Розмір праць довільний. У випадку більшого розміру (понад 3 сторінки шкільного зошита) слід надіслати машинопис праці, але попри це мусить бути долучена початкова сторінка рукопису.

Образотворчі праці це оригінальні (не копійовані) рисунки і малюнки юних авторів на будь-яку тему, зв'язану з Т. Шевченком, у тому ілюстрації до його творів.

Кожна надіслана праця має бути підписана прибраним ім'ям або гаслом юного автора. До кожної праці має бути долучений конверт із написаним зверху прибраним ім'ям або гаслом і датою народження юного автора. Всередині закленого конверта має бути картка з прибраним ім'ям або гаслом, дійсним ім'ям і прізвищем юн. автора, його докладна адреса, чи є учнем і якої української школи і членом якого українського молодечого товариства та потвердження учителя, пароха, виховника чи проводу молодечого т-ва, або батька-матері, чи іншої достовірної дорослої особи, що надісланий твір це вповні самостійна — без сторонньої допомоги — праця юного автора.

Реченець надсилання праць — до 30 червня 1961 року на адресу:

NASHYM DITIAM — OPDL
39 Jennings Ave. — Toronto 9, Ont. — Canada

Праці можуть надсилати юні автори індивідуально, а виховні установи (рідні школи, курси і под.) і клітини молодечих товариств (МУН, ОДУМ, Пласт, СУМК, СУМ, УКЮ і інші) можуть надсилати їх збірно. Надсилна праць індивідуально не виключає надсилки інших праць цих самих юних авторів збірно, одначе один автор не може брати участи в конкурсі більше як трьома літературними і трьома образотворчими працями.

Надіслані праці розглянє і оцінить оціночна комісія ОПДЛ, зложена з письменників, педагогів і образотворчих мистців.

За найкращих п'ять праць — окремо в категорії молодших авторів і окремо в категорії старших авторів і окремо за літературні, та окремо за образотворчі праці — будуть признані нагороди (разом двадцять), а крім нагород будуть дані "грамоти нагороджених". Крім нагороджених будуть дані "грамоти відзначених" юних авторів.

Нагороджені праці будуть поступово опубліковані разом із знятками-портретами юних авторів у редагованому ред. колегією ОПДЛ дитячому місячникові "Веселка", а теж в інших журналах і пресі. Відзначені праці будуть по змозі теж опубліковані. Всі опубліковані автори дістануть авторські примірники з дедикацією редакції.

Нагороди уфундовують наші установи і видавництва і їх вибір буде поданий окремо.

З оригіналів надісланих праць буде влаштована в міру змоги окрема виставка в більших осередках українського поселення.

Висліл конкурсу буде проголошений восени 1961 року з докладними підсумками про кількість і успіхи учасників: а) з окремих країн українського поселення, б) з окремих місцевостей, в) з окремих шкіл і под., г) з окремих молодечих товариств. Так крім індивідуальних переможців будуть проголошені як переможці з відповідною черговістю теж окремі молодечі товариства і рідні школи.

Шляхом конкурсу, як своєрідної духово-творчої олімпіяди наше молоде покоління виявить свій культ та своє пізнання життя і творчости нашого національного генія-пророка і одночасно виявить свої юні таланти на славу своїм батькам-матер'ям та на майбутню службу цим найвищим ідеям, для яких жив, творив і задля яких карався найбільший син України.

Торонто - Нью-Йорк, у березні 1961-го
Шевченкового року

Управа Об'єднання Працівників Дитячої Літератури

УВАГА! ● **УВАГА!**

Замовте собі під Великдень

ГАРНІ

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ

Найновіша серія — американського виробу
ціна пачки — 12 карток — $1.00.

Замовляйте в нашому Видавництві:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

Листи до Редакції

В залученню пересилаю переказ на передплату на 1961 р. і світлинку мого сина Юлія, котрий зробив нам — перед самими святами — велику несподіванку: зрезигнував з учительської посади і 4 січня виїжджає до Отців Василіян до

Юліян Заяць

Мондеру, вчитися на священика! Ми ледве випросили в нього кілька днів затриматися, бо 4 січня якраз припав день його уродин (23 літ) та щоб міг провести з нами свята Різдва Христового. Колись, як мій Юлько скінчив "гай скул", я справді піддавав йому думку — бути радше священиком для свого народа, як учителем для ірляндців, однак його думка ще не була дозріла. Вписався до вчительської колегії, 2 роки скінчив, відтак був 3 роки вчителем школи "Св. Родник", а тепер уже в Мондері! Виїхав літаком із Монтреалу 10 січня. Не знаю кому можу це завдячувати? Богові напевно в першій мірі, відтак добрій людині, що зуміла вияснити краще від мене. Одне мене журить, спізнився трохи і для мене задовго чекати 6-7 років, а я маю 63 і здоров'я недописує: велике тиснення крови, працюю ще однак уже 26 літ заєдно вночі і то не жарти.

Скажу вам правду, коби я міг щасливо дожити такої хвилі, щоби мій мізинчик положив свої ручки на мою сиву струджену голову при висвяченню! Перед від'їздом сина молодь зробила прощальний вечорок, купили йому гарний дарунок, а я записав собі глибоко в серці ту цирість для мого Юля, молюсь: дай Їм, Боже, здоров'я!

Також обіцюю попрацювати дещо для вашого "Світла", маю надію за 18 місяців дістати пенсійку і звільнення з праці, а то головне!

Ваш читач
Микола Заяць, Монтреал, Кве

НАПИС НА ДОРОГОВКАЗІ

Душі своїй всемолодій
невіки вірний будь! Верстай
достойно путь свою! Надій
бадьорих, гожих не лишай —
не забувай, — борись за них!
Зневіру сирізь перемагай!
В грозі розчарувань жахих
незломний, мужній будь! Нехай
переживання всі твої
спливають в чашу, що тобі
у серце Бог вложив ії!
Ти завжди (в радощах, — в журбі!)
ту чашу вірно в даль неси, —
ген, аж на верх твого життя,
де херувимські голоси
тебе в час скону сповістять:
"У першій мить потойбічній
тебе жде Божий Суд і Вічність!"

Марія Ярослава Косович

Я не маю багато часу на читання взагалі, але "Світло" я читала завжди й тепер читаю суцільно, щоб поширити моє знання у тих ділянках, із якими я досі не мала можности познайомитися.

Дякую дуже за місячник "Світло", яким ми, українці католики можемо гордитися та прошу ласкаво мені його й на далі присилати.

При цьому долучую теж мої відповіді на запити конкурсу Читання Світла ч. 2 ц. р. Це мої перші відповіді цього роду і моїм щирим бажанням є, щоб вони випали правильно і вдоволяюче.

Марія Чолій, Ньюарк, ЗДА.

Хвальна Редакціє:

Я отримав від Вас листа тай Вашу грошеву посилку, за яку Вам дуже й дуже дякую. Також дуже дякую панові І. Когутові з Балтимор ЗДА. Пане Когут, це була для мене дуже велика поміч тай радість, так що мені бракує слів і не знаю, як маю Вам дякувати. Молюся за Ваше добре серце і думаю, що Бог Вам цього ніколи не забуде. Я і моя жінка не здорові, але мій син Остап Петро Богу дякувати цілком здоровий і я думаю, що це буде добрий чистий український козак. Я мушу ще якихсь 6 або 7 місяців бути тут у шпиталі і моя жінка дістає з Фюрзорге допомогу, але можна сказати, що з тої помочі ні жити ні померти і ми не маємо нікого, хто б міг нам щонебудь допомогти. Мені дуже шкода сина, я йому купив за тих 5 дол. черевики, бо він не мав у що взутися. Мій син дуже й дуже вам дякує за Вашу поміч і я з жінкою Вам ніколи про Ваше добре українське серце не забудемо.

Ваш *Остал з Родиною*
Гайдельберґ, Німеччина

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

ЄПАРХІЯЛЬНА КОНВЕНЦІЯ УПРАВИ
Торонто, Онт.

У днях від 10-го до 12-го лютня 1961 р. відбулась у Торонті VI. Конвенція Єпархіяльної Управи Ліги Українських Католицьких Жінок. Перші два дні богослужения і наради відбувалися в церкві і залі св. О. Николая.

Відкрито Конвенцію в п'ятницю, в 3 год попол. По промові Преосв. Владики почалися ділові наради, на яких складано звіти з проробленої праці Відділів і Єпарх. Управи. В год. 8 веч. Преосв. Кир Ісидор відправив у сослуженні духовенства молебен у церкві св. о. Николая, після чого в залі тієї церкви відбулося прийняття для делегаток і гостей.

У суботу, в год. 8.30 ранку, відправлено Службу Божу в церкві св. о. Николая, після чого відбулися дальші наради, що їх увесь час вела пані Марія Мудрик, а секретарювали пані Т. Іваськів і пані О. Лукавецька. Програмову доповідь виголосив Впр. о. С. Шевчук ЧСВВ з Гримсбі п. н. "Об'єднання сучасного світу в Христі та роля в цьому католицького міноцтва". В часі тієї сесії завітав на наради голова КУК Всв. о. прелат Кушнір з Вінніпегу з рідким і видатним гостем з Лондону, п. О. Гербертом, головою Англо-Українського Товариства в Лондоні. Достойні Гості, представлені Преосв. Кир Ісидором, промовляли до зібраних, за що їм подякувала пані К. Кравс.

У часі тієї сесії вибрано нову Єпарх. Управу, до якої ввійшли: почесна голова п. К. Кравс з Оттави, голова — п. К. Гарасевич, Торонто, заступниці — І. п. Е. Данилях, Торонто, П. п. А Полос, Гемилтон, Ш. п. О. Федорик, Монтреаль, рекорд. секретарка — п. І. Бригідер, Торонто, канц. сила — п. М. Мудрик, Торонто, касієрка — панна Т. Дячинська, Торонто, культ.-осв. референтка — п. Ол. Миндюк і п. М. Марущак, обі з Торонта, суспільна опіка — п. О. Чорній, п. Лінниця і п. М. Кспистянська, всі з Торонта. — Контрольна Комісія — п. Я. Шеремета, п. М. Дубляниця, п.. А. Сороколіт і п. А Стальник, усі з Торонта. Редакційна Колегія — п. І. Петрів, п. Я. Винницька, п. К. Гарасевич, п. О. Копач, п. Л. Вертипорох, п. Е. Яниківська, п. І. Бригідер — із Торонта і п. Т. Іваськів із Лондону, Онт.

По виборі нової Єпарх. Управи резолюційна комісія предложила низку резолюцій, що їх прочитала п. Д. Михайлюк, а зібрані одноголосно схвалили.

В суботу вечором відбувся святочний банкет у великій залі "Трокадеро", в якому взяли участь Преосв. Владика, усі делегатки, багато духовенства і гостей. Банкетом проводила почесна голова п-ні Кравс, якій духовний асистент Єпарх. Управи Всч. о. Я. Венеш подякував за довголітню працю у цій організації, а голова пані К. Гарасевич вручила їй квіти. Промовляли — пані Пушкар, представниця і член управи СФУЖО з Філядельфії, ЗДА, пані С. Проців від Жін. КУК, інж. О. Клюфас від Централі Українців Католиків Торонт. Єпархії і панна М. Трахало від Єпарх. УКЮ. Головну промову виголосив Преосв. Кир Ісидор.

У неділю, 12 лютня, Конвенція (остання сесія) закінчилася в катедрі св. Йосафата, в якій Преосв. Кир Ісидор відправив архиєрейську св. Літургію й виголосив проповідь. Всі пані Делегатки й Гості приступили до св. Причастя. По спільнім сніданку для делегаток і гостей, що їх привітав парох катедри, о прол. В. Філевич, відбулась остання сесія, на якій представлено нововибрану управу, попередня голова пані Кравс зложила всім співробітницям попередніх управ подяку за співпрацю, а Преосв. Кир Ісидор у заключньому слові побажав усім дальших успіхів у праці для Церкви й Народу і на тім молитвою закінчив успішну Конвенцію.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ
Вінніпег, Ман.

Річні Загальні Збори першого Відділу Братства Українців Католиків, при парохії св. о. Николая у Вінніпегу, відбулися 5 лютня 1961 р. в парохіяльній залі.

Збори відкрив голова Відділу п. Славко Робчук, а Впр. о. парох Р. Мельник провів молитву

Зборами проводив п. Сулимка голова Окр. БУК, секретарювали п. Волод. Рибчук і п. Петелецький.

По звітах голови й фінансового секретаря п. Мазура — одобрено дії Відділу й по довших дискусіях намічено працю на майбутнє. Намічено помагати членам у пошукуванні й поліпшені праці, що місця відбувати ширші сходини з рефератом, відвідувати хворих, і т. п. Впр. о. Парох закликав також, щоб кожний член приєднав хоч іще бодай одного члена Братству.

Перше св. Причастя в Аргентині. Між дітьми Впр. о. В. Зінько, ЧСВВ і Сестра Катехитка

Вибрано Управу Відділу таку: Голова алдермен Славко Рибчук, заст. голови І. Сулимка, секр. рекорд. Нестор Рибчук, секр. фінанс. Володимир Рибчук — контрольори Григорій Мельничук, Михайло Цвах і Стефан Петелецький. — Прасові референти пп. Балагус і Вол. Рибчук. До відвідування хворих пп. Ковальчук, Строїч і Балагус.

Председник Зборів п. Сулимка зарядив збірку на журнал "Світло", яку перевів п. Славко Рибчук, зібрано 15.45 ц.

Збори закінчено молитвою.

Володимир Рибчук

МОНДЕРСЬКИЙ ВІДДІЛ ЛУКЖ ДАЛІ ПРАЦЮЄ

Підчас річних зборів 25-го січня ц. р. різні комітети звітували про свою річну працю. Показалося, що цього року, як і попередніх років, перейшло через руки управи поверх три тисячі долярів.

При таких активах наш Відділ знову міг жертвувати великі суми грошей на наш народній дім, будовану нової церкви, музей, на рідну школу, семінарію й інші добрі цілі.

Цього року річний базар був надзвичайно успішний. Ми мали приємність вітати в себе ділову голову домініяльної Управи, пані Катерину Гнатюк, і її чоловіка зі Саскатуну.

Наш духовний провідник Впр. о. В. Каменецький, ЧСВВ склав щиру подяку цілій управі, а окремо комітетам української школи й музею за їх жертвенну працю минулого року.

До Управи на 1961 рік увійшли: Президент — п. Павліна Філь, Рекордова Секр. — п. Настя Гевко, Кореспондентка Секр. — п. Ірина Пасічних, Фін. Секр. — п. Розалія Стрільчук, Касієрка — п. Софія Дідух. Вибрано також різні комітети й референтури для дальшої праці.

ЕДМОНТОН, Альберта

У жовтні м. р. панна Люба Ольга Червоняк, дочка відомих в Едмонтоні громадян п-ва Володимира й Павліни Червоняків, покінчила вишкіл на медичного радіологічного (Екрей) техніка.

Нижчу й середню школу покінчила вона в католицьких школах Едмонтону, а фаховий вишкіл відбула в університетському шпиталі в Едмонтоні і тут одержала свій диплом.

Люба завжди ревно працювала при церкві й католицьких організаціях. Крім Рідної Школи й літніх курсів УКЮ належить до Марійської Дружини, УКЮ, студентського товариства Обнова й церковного хору.

Люба Ольга Червоняк

Щиро вітаємо панну Любу з закінченням її студій та бажаємо їй найкращих успіхів у професії й житті.

МИЛА НЕСПОДІВАНКА
Ванкувер, Б. К.

Недавно п-во Володимир і Анна Кузель набули новий дім. Із тієї нагоди приятелі й знакомі

Відділ ЛУКЖ у Мондері — посередині Впр. о. Каменецький, ЧСВВ

справили їм гарну несподіванку. П. П. Микитюк зложив щирі побажання, підкреслюючи гарне побожне життя п-ва Кузелів і передав гарний дарунок, за що панство Кузелі щиро всім дякували. При тій нагоді переведено збірку, з якої 5.50 дол. призначено на "Світло". П-ву Кузелям бажаємо великого Божого благословення і багато щастя в новій хаті.

ПРИМІЦІЙНІ ТОРЖЕСТВА
Відень, Австрія

1. І. 1961 р. в церкві Св. влмч. Варвари у Відні відправив свою першу Службу Божу нововисвячений у Римі священик о. Олександер Дзерович, нар. 20. Х. 1934 у Львові, син визначних громадян Відня п. д-ра Маркіяна Дзеровича, б. голови Української Католицької Акції у Львові та п. д-р Дарії з Вітошинських Дзеровичевої. Дзеровичі — стара священича родина. Малий Олександер від 10-го року життя аж до матури належав до славного хору "Вінер Зенгеркнабен" у Відні, з яким, як соліст-сопран, об'їхав цілу Західню Європу. В 1954 р. звіхав до Риму до Його Ексценції Кир Івана Бучка, який опікувався родиною д-ра Дзеровича, що був засуджений большевиками на 10 літ тяжких лагерів у СССР за вірність і любов своїй Церкві та своєму українському народові. Візита у Преосвященного Івана стала рішальною для молодого Олеся: він рішився стати священиком. Після 6 років студій у Папській Колегії ім. св. Йосафата в Римі став нарешті священиком. У 1955 р., після 10 тяжких років у большевицьких лагерях у Потьмі, 450 км. на південний схід від Москви, вернувся щасливо з червоного раю Олесів батько. Хоч із надірваним

Модерне українське Артистичне Студіо

виконує по мистецьки всі фотографічні роботи

Steven PHOTO STUDIO

Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

здоров'ям, але незломний і ще працездатний, зміг занятися рідною, яка тяжко бідувала без батька, бо до того ще й мати була важко хвора.

Вітають при вході до церкви

При Службі Божій, яку правив приміціянт, диякономували о. Данило Ковалюк із Грацу та о. Петро Литвин із Мюнхену. Церемоніяром Богослужби був місцевий парох о. д-р Орест Купранець ЧСВВ, який теж привітав о. Олександра від парохії св. Варвари. Співав мішаний хор під проводом відомого диригента п. Андрія Гнатишина. По Богослуженні о. Олександер подякував усім, що допомогли йому стати священиком та взяли участь у його торжестві і передав апостольське благословення вірним, які заповнили церкву по береги.

Пополудні відбулося прийняття для запрошених гостей у домі приміщства Дзеровичів, на якім приятелі складали щиросердечні гратуляції нововисвяченому священикові та бажали успіхів у його будучій, тяжкій і відповідальній праці для добра своєї Церкви.

6. І. 1961 у год. 19 вечером відправив о. Олександер Дзерович свою другу Службу Божу в церкві латинського обряду на Брайтенфельд. Вірні латинського обряду заповнили простору церкву по береги, щоби побачити наш східній обряд і почути українську Службу Божу. Місцевий парох пояснив вірним у німецькій мові наш обряд та в сердечних словах привітав о. Олександра, який подякував і йому та передав усім приміційне благословення.

7. І. 61 р. заходом Братства св. влмч. Варвари у Відні в год. 18 веч. в Нанзенгазі відбулася просфора, яка була теж привітанням нововисвяченого о. Олександра Дзеровича. Як тільки парох о. д-р Орест Купранець увів на залю о. Олександра, привітали його малі діти та вручили йому китицю цвітів. Просфора почалася молитвою, благословенням трапези та побажаннями, які зложив о. парох. Прилежні священики особисто розносили просфору й частували всіх зібраних, складаючи при цьому побажання.

Третю Богослужбу відправив о. Олександер Дзерович 8. І. 61 р. в год. 11-тій у церкві нат. обряду Марія Гіцінг у 13-тій окрузі Відня, де мешкають його родичі. Диякономували тим разом о. д-р Орест Купранець ЧСВВ та о. Петро Литвин із Мюнхену. Співав як звичайно, мішаний хор св. Варвари. Мала церква була битком набита вірними, які подивляли наш обряд і чудові українські церковні пісні й коляди. Парох церкви пояснив вірним значення східнього обряду й привітав щиро о. Олександра,

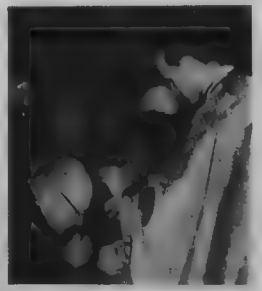

о. Олександер уділяє благословення своєму батькові

якого тут усі знають. Опісля приміціянт подякував усім щиро й передав вірним приміційне благословення. По богослуженні відбулося прийняття в місцевого пароха для духовенства й рідні приміціянта.

У Малій Семінарії у Римі приготовляються до священичого стану два дальші молоді віденці-українці Віктор Курманович і Генрих Штайнгаген.

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

СТЕФАН ДІДИЧ
Монтреаль, Кве.

21 листопада м. р. помер нагло на удар серця Степан Дідич, прожившн 78 років свого трудящого життя.

Покійний Стефан походив із Галичини, з села Драганівка, пов. Тернопіль. До Канади приїхав 1912 р. й увесь час проживав у Монтреалі. Був два рази жонатий, гарно виховав шестеро дітей і, як найкращий спадок, залишив їм приклад доброго християнського життя. Увесь час був активним членом парохії й народніх організацій та жертвою і працею помагав при розбудові наших монтреальських парохій. алишив у смутку жінку Пелагію, шестеро дітей, 12 унуків і 2 правнуки.

Похорон покійного відбувся в п'ятницю 24 листопада з церкви Святого Духа. Похоронні Богослуження служили Всч. оо. Н. Сірий і М. Марків, які також виголосили пращальні промови в церкві і на цвинтарі. По похоронні старанними родини відбувся в церковній залі поминальний обід, під час якого, на закліч п. П. Ракобовчука, переведено збірку на добродійні цілі, яка принесла $37.00, з чого $25.00 призначено на сиротинець в Айтуні, і $6.00 на "Світло".

Жінка й діти Покійного складають' оцим щиру подяку всім, хто причинився до злегшення і хвеликого горя, за співчуття і прислуги, а головно за жертви на св. Службн Божі за душу Покійного. В. Й. П.

МАРІЯ МУЛИК
Гренд Прері, Алта.

По короткій недузі, прийнявши св. Тайни, впокоїлась у Бозі 28 грудня, м. р. бл. п. Марія Мудрик, на 71-ому році свого трудящого життя.

Походила покійна із села Гуки, яворівського повіту, в Галичині. До Канади приїхала вже з родиною 1930 р. до свого чоловіка, що прибув сюди два роки скорше. Поселилися в околиці Спирит Ривер і там провели майже ціле своє життя, тільки кілька років тому перейшли на сталий побут т до місточка Гренд Прері,

Вп. п. Марія Мулик

де серед важкої праці гарно виховала численну родину.

Похорон Покійної відбувся 30 грудня, м. р. Похоронні богослужения і св. Службу Божу відслужив син покійної о. Венедикт Мулик, ЧСВВ, у сослуженні місцевого пароха о. Кричука та оо. А. Винника ЧСВВ з Мондеру й П. Грабця ЧСВВ з Едмонтону. Прощальну проповідь виголосив о. А. Винник, ЧСВВ який довгі роки був парохом в околиці Піс Ріверу та знав Покійну, її родину і їх життя дуже добре.

Покійну оплакують чоловік Миколай, п'ять синів: Петро, Степан, Іван, Михайло й Микола — тепер о. Венедикт ЧСВВ, дочка Марія і 14 унуків. Два сини й одна донька вже давніше відійшли у вічність.

Під час поминального обіду зібрано на добру пресу $14.00, з чого $7.00 призначено на "Світло". Жертводавцям щире спасибі, а покійній Марії сотвори Господи вічную пам'ять.

КАТЕРИНА МЕЛЬНИК
Вінніпег, Ман.

31-го серпня м. р. впокоїлася в Бозі піонірка й ревнителька Апостольства Молитви Катерина Мельник. Похорон відбувся 2-го вересня м. р. в церкві св. о. Николая при великій участі людей. Похоронні обряди й співаку Сл. Божу відправили Впр. оо. Єпіфаній Пащак і Євген Кушко, ЧСВВ. Обидва священики, це сини парафіян церкви св. о. Николая, що семе зробило на всіх зворушливе враження. Дуже зворушливу проповідь і подяку сказав о. Євген Кушко, ЧСВВ про покійну Катерину Мельник (з дому Рабська), котра так вчасно відходить від нас на 64-му році життя. Залишила 8 дітей: 6 синів і 2 дочки, 10 внуків і внучок. Покійна була побожної, доброї й тихої вдачі. Ревно працювала при парафії, завжди згідно й з любов'ю, як також і при Школі св. О. Николая. Туди посилала всіх своїх дітей. Отець Кушко в особливий спосіб звернувся до дітей, щоб своїм життям наслідували дорогу маму, щоб жили в згоді й любові, подякував родині, членам Апостольства Молитви та всім приявним за численну участь у похоронних Богослуженнях і за приступлення до св. Тайн та за зложення на 60 Служб Божих за впокій бл. п. Катерини Мельник. Таке складання нев'янучих вінків із Божих Служб є і для інших гарним прикладом до наслідування.

Покійна Катерина спочила на парафіяльному цвинтарі Пресвятої Родини. Після похорону відбулося поминальне прийняття в залі св. о. Николая. Впр. о Є. Кушко висказав в імені оо. Василіян глибоке співчуття по цій великій втраті як для рідні так для парафії в особі пок. Катерини Мельник О. Кушко згадав також про замилне завдання товариства Апостольства Молитви в сьогоднішніх критичних часах, про ролю, яку має воно відіграти для добра Українського Народу. Підкреслив, що маємо обов'язок вдячности супроти Всевишнього, що своїм ласкавим Провидінням зволив переселити нас до країни, де тішимося свободою релігії, де маємо волю й рівні права, але рівночасно й обов'язок: не тільки заховати, але і плекати в наших дітях знання, цінення і любов до св. Віри, нашого обряду й культурної спадщини.

При кінці промовив в імені Апостольства Молитви пані Марія Беднарська, заохочуючи членок не тільки продовжувати, але й поширювати далу важну працю та добрим прикладом потя-

гати й інших. З'явилась конечність молитвою і примірним життям заохочувати й скріплювати покликання наших дітей до духовного стану, а нашим духовним провідникам виявляти сердечну любов, щирішу пошану та підданість, що невимовно поможе в виплеканні у наших дітей покликання до священства, якого великий брак наша Церква й ми так пекуче відчуваємо. Адже ж які ми можуть бути вигляди для нашої Церкви та народу без найбільш конечних та незаступимих провідників-священиків? Хай Господь Ісус Христове, що Його ми так щиро стараємося прославляти, благословить наші старання а нашій покійній рівнительці й апостольці Його дасть вічну небесну нагороду.

Марія Бедиарська,

МИХАЙЛО НЕВИДЮК
Торонто, Онт.

У ночі з 24 на 25 вересня 1960 р. помер скоропостижною смертю бл. п. Михайло Невидюк, член української катедральної парохії в Торонті. Покійний народився в Скалі, борщівського повіту, в Галичині, 19 квітня 1905 року.

Бл. п. М. Невидюк

1928 року виїхав до Канади, де замешкав у рідного брата в Саскатуні, а в 1929 р. приїхав до Торонта, де одружився з Катериною Гриньків та став членом української католицької парохії св. свщ. Йосафата. Включився зараз активно в працю при парохії. Часто вибирали його в члени церковного комітету, був кілька разів заступником голови, а свої обов'язки виконував якнайкраще. Працював у місцевому парохіяльному аматорському гуртку. Багато труду вложив у працю "Рідної Школи" й церковного хору. Був членом Т-ва "Запомогового Братства" і "Української Взаімної Помочі" та місцевого Відділу БУК. Для своєї родини був добрим, дбайливим і взірцевим батьком. Любив читати українські часописи й книжки. Відзначався жертвенністю на церковні й національні цілі.

Смерть Покійного викликала щирий жаль і смуток у родині, між знайомими, друзями та членами Відділу БУК.

Похорон відбувся 27 вересня 1960 р. з катедральної церкви на католицький цвинтар Мавнт Гоуп при великій участі українського громадянства з Торонта й провінції. Похоронні обряди й запокійну Службу Божу відслужив Впр. о. прелат В. Філевич у сослуженні о. Н. Свірського, ЧСВВ. Прощальну змістовну проповідь виголосив о. прелат В. Фі-

---

Покійний покинув у смутку дружину Катерину, двох синів д-ра Михайла й Івана, дві невістки і двох унуків, рідного брата Івана в Вінніпегу й сестру Марію в Торонті, шваґра Дмитра Гриньків в Давфині, а також своїх друзів і товаришів, оставивши для них добру пам'ять братерської любови.

Вічна Йому пам'ять, а душу Його хай Милосердний Господь прийме до Свого Царства небесного.

ПОДЯКА

Найщирішу подяку складаємо всім тим, що старалися допомогти нам у прикрих і болючих хвилинах по втраті нашого дорогого Мужа й любого Батька Михайла — за жертви на Служби Божі, цвіти та участь у похоронних відправах.

Хай Всевишній Господь усім стократно вінагородить.

Катерина Невидюк, дружина
діти й унуки

У РОКОВИНИ СМЕРТИ
Едмонтон, Алта.

У березні ц. р. минає рік, як відійшла у вічність, полишаючи

Бл. п. Леся Гулась

у великому смутку свого дорогого мужа, п'ятеро дрібних діточок і добру маму бл. п. Леся Гулась. Втрату її відчули дуже болюче не тільки родина, але й багато щирих приятелів.

По тяжкій операції ще два роки тішилася білим світом. Сподівалася сама виховати своїх діточок. Та Боже Провидіння зарядило інакше. Це вже рік сира земля вкриває тліннї останки цієї направду доброї і святої жінки-матері.

При цій нагоді родина складає щераз подяку всім, що потішали Покійну під час недуги, що жертвували на Служби Божі за її здоров'я, а потім за спокій її праведної душі, всім що прийшли віддати їй останню прислугу.

Спи дорога дитино, дружино й мамо, а милосердний Господь хай буде опікуном твоїх сиріток

Мама Марія, муж Іван і діти.

ТОРОНТО, ОНТ.

Замість цвітів на могилу бл. п. Тадея (Тараса) Шупки, сина Василя і Гені Шупків, який помер 26 січня ц. р. на третьому році життя складаємо 5.00 дол. на пресфонд "Світла".

Василь і Марія Базар

ВИСЛІДИ ЗБІРОК

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ:

Отці Василіяни, Аргентина	4
о. Сорока, Чікаго	4
І. Млинарський, Вудсток, Онт.	2
о. І. Гасяк, Англія	2
А. Антоняк, Нью-Йорк	2
о. Пашковський, МекКіс Рок	1
І. Вацлавів, Балтимор	1
М. Горна, Маратон, Онт.	1
А. Кулик, Лавой, Алта	1
Р. Горний, Лондон, Онт.	1
М. Бзова, Райкрафт, Алта	1
о. Д. Качмар, Австралія	1
ОО. Василіяни, Мондер	1
о. Т. Атаманюк, Трентон, ЗДА	1
М. Мриглод, Нью-Йорк	1
Г. М., Проктер, ЗДА	1
В. Палюга, Елизабет, ЗДА	1

НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ:

С. Бодкарук, Я. Захарко — Торонто; Р. Горний, Лондон, Онт.; А. Стефура, Судбури, Онт.; Ю. Станкевич, Гамільтон, Онт.; М. Андрушків, Монтреал, Кве.; І. Кравчук, Монтреал, Кве.; М. Олеський, Кестлгер, Б. К.; В. Білах, Вінніпег, Ман.; Й. Старко, Чіпмен, Алта; М. Луговий, Левой, Алта; М. Варецький, Калгари, Алта; В. Євонюк, Келдер, Саск.; Н. Баран, Рама, Саск.; М. Саск.; В. Камінський, Ростерн, Склепкевич, В. Бородайко, М. Шкамбара, Р. Шуган — Нью-Йорк, ЗДА; Є. Керелейза, Нью-Брітен, ЗДА, М. Седор, Бруклин, ЗДА; А. Посекіра, Бруклин, ЗДА, І. Пашковська, Чікаго, ЗДА, П. Райца, А. Бедзик — Клівленд, ЗДА; А. Олесницька, Джексон Гайц, ЗДА; М. Ціховлас, Йонкерс, ЗДА; Е. Пущак, Сиракюз, ЗДА; о. П. Яцикевич, Пассаїк, ЗДА; В. Летсін, Овего, ЗДА; І. Бугір, Австралія; І. Яворський, І. Дзидзора, — Англія; К. Попов, І. Гусулин, В. Турчак, В. Шевчук — Аргентина, М. Хай, Ролптон, Онт.; Т. Бантрош, А. Тихоніс — Вудсток, Онт.; М. Тесля, Монтреал, Кве.; Ю. Сорока, Вінніпег, Ман.; І. Федак, Монтреал, Кве.; Е. Най, Мондер, Алта; Ю. Гмеида, Пибліс, Саск.; М. Данилишин, Рама, Саск.; А. Іванюк, Чікаго, ЗДА; Г. Кулакевич, Чікаго, ЗДА; І. Бовцайко, Філядельфія, ЗДА; Р. Литедза, Бронкс, ЗДА; А. Стурин, Сиракюз, ЗДА; М. Мазур, Вейн, Ра.; О. Сіяк, Нью-Йорк; З. М. Гнов'як, Нью-Йорк; К. Федорак, Трентон, ЗДА; Н. Люлія, Либанон, ЗДА; М. Пронюк, Франція.

НА ПРЕС-ФОНД "СВІТЛА" ЗЛОЖИЛИ:

З похорону бл. п. Теклі Малишевської, Транскона, Ман. $16.00

Зі збірки на Річних Зборах парохії св. о. Николая, Вінніпег, Ман. 15.00

Із річниці смерти бл. п. Лесі Гулась, Едмонтон, Алта 10.00

З поминального богослуження за побитих студентів в Лямонській катастрофі 9.50

З похорону бл. п. Василя Євчина, Сарнія, Онт. 8.00

Ліга Українських Католицьких Жінок, Мондер, Алта 5.00

З чайного вечора Апостольства Молитви при церкві св. о. Нихолая, Вінніпег, Ман. 4.00

З похорону бл. п. Параскеви Майко, Гілярд, Алта 12.12

З похорону бл. п. Катерини Мельник, Вінніпег, Ман. 10.00

З похорону бл. п. Дмитра Шеремети, Торонто, Онт. 8.00

З похорону бл. п. Марії Мулик, Райкрафт, Алта 7.00

Зі срібного ювілею п-ва А. і М. Попик, Отава, Онт. 5.00

Ірена Луцька, Торонто, Онт. 6.00

І. Кулеба, Торонто, Онт. 6.00

Марія Гаврилюк, Мондер, 6.00

По $5.00: Марія Базар, Марія Хижа,—Торонто, Онт.; Віра Бручковська, Су-Сент-Марі, Онт.; І. Середа, Ледус, Алта; М. Струтинська, Філядельфія; Т. Коляр, Теривія, Коня.

По $3.00: С. Попик, Ванкувер, Б. К., М. Шевалюх, О. М. — Філядельфія; М. Возняк, Елмвуд, Парк, ЗДА, Г. Патрайко, Палмертон, ЗДА, А. Бервік, Англія.

Н. Яремчишин, Ліма, ЗДА — 2.50.

По $2.00: Т. Руднік, М. Шеремета, В. Ісарик, О. Мурована, М. Гураль, Н. Дідик, М. К. — Торонто, Онт.; Й. Скрипа, Й. Голинський — Гримсбі, Онт., А. Гнатів, Форт Вільям, Онт., Ю. Коренда, Едмонтон, Алта; І. Попик, Лішор, Алта; М. Олеських, Кастелгар, Б. К., І. Гриценко, Амстердам, Саск., Г. Гнатюк, Принц Альберт, Саск.; С. Н. Чудиновський, Метучен, ЗДА, С. Смулка, Мінеаполіс, ЗДА; С. Слонська, Філядельфія, ЗДА, Р. Гной, Нью-Йорк, ЗДА, М. Дрималик, Чікаго, ЗДА. — І. Бемко, Крансофрд, ЗДА; А. Сучинська, Англія; О. Бородайкевич, Монтреал, Кве. — по $1.50.

По $1.00: В. Парипа, І. Микитин, М. Пелех, М. Особа, І. Кіпма, А. Соханівський, І. Семенович, П. Гарасимчук, П. Голуб, М. Свистун, М. Подлузевич, С. Соловій, І. Федорівський, М. Юних, К. Швець, Г. Троян, Т. Григорський, В. Черняк, К. Невидюк — всі з Торонта, Онт., С. Луків, П. Войтина, С. Шелемей, П. Багрій — Гемилтон, Онт., П. Сушалковський, Оквил, Онт., І. Шевчук, Аннастер, Онт., К. Косіковська, Віндзор, Онт., М. Козіцька, Брантфорд, Онт., Д. Дисць, Кенора, Онт., А. Гаврилюк, Сидней, Н.С., Т. Івапчина, Д-р Кухаришин, Р. Брикович, О. Судомляк, М. Фінчук, С. Франків — Монтреал, Кве., А. Старко, Г.

TYPEWRITERS

New nationally famous portables with Ukrainian-Canadian keyboard, all features, including Deluxe carrying case. Full one-year guarantee. Only $49.50 $5.00 deposit, balance c.o.d. Other models.

Write:

CROWN TYPEWRITER LTD.
1011 Bleury, Montreal, Quebec

Would you like to become a Basilian priest or brother? Write:

Rev. Master of Novices
Basilian Fathers, Mundare, Alberta

or

Vocational Director
3100 Weston Rd., Weston, Ontario
or if you live in the United States write to:
Rev. Master of Novices
Box 231, Glen Cove, L. I., New York

Курило, В. Озубко, А. Матвіїв, Г. Боруцця, К. Маховяч, Т. Ліміський, С. Дацюк, Е. Гукало, К. Апонюк — Едмонтон, Алта; М. Осецький, Филгер, Алта; С. Осадца, Бофало, ЗДА; М. Барановський, Дітройт; М. Горбовий, Дірборн; І. Микитин, Трентон; Г. Деркач, Статен Айленд; А. Пилип, Амбрідж; М. Мельник, Клівленд; Р. Лупач, Кліфтон Гайтс; М. Найда, Лайквуд; Д-р М. Вілик, В. Ганкевич, М. Бойчун, І. Копитко, Т. Брикович, С. Гендій, А. Горницький — Філядельфія; І. Лакоцький, Бронкс, Н. Й.; В. Стецик, Бронкс, Н.Й.; У. Нич, Бронкс, Н.Й.; Ю. Кравець, Нью-Йорк; М. Байлова, Нью-Йорк; М. Борисюк, Нью-Йорк; А. Вовк, М. Всякий — Гейстінг, ЗДА; В. Козак, М. Маковський, М. Куртик — Гартфорд, ЗДА; Й. Комарницький, М. Костюк, І. Вирста — Рочестер, ЗДА; С. Гуцул, Юстика, ЗДА; І. Дацик, Гейверфорд, ЗДА; М. Проскура, Едисон, ЗДА; Е. Зварич, Питсбург, ЗДА; К. Шебунчак, Рай, ЗДА; І. Шебунчак, Сан Франціско, ЗДА; В. Шебунчак, Втумфіяд, ЗДА; С. Стібак, Гилман, Вис.; О. Танський, Ленкестер, ЗДА; С. Ількв, Бервин, ЗДА; Т. Дмитрів, Маямі, Флор.; В. Мельник, Честер, ЗДА; С. Гавришук, Елизабет, ЗДА; М. Галадза, Амбрідж, ЗДА; С. Рудик, Бафело, ЗДА; Й. Й. Воркун, Камер, Алта; Ц. Евапчів, Роунд Гіл, Алта; А. Пазюк, Равнд Гіл, Алта.; М. М. Бзовий, Райкрофт, Алта; Й. Кмец, Ванкувер, В. К.; К. Шимко, Гайт, Алта; П. Дробит, Гленлон, Алта; Г. Дубик, Кадворт, Саск.; А. Павлик, Майдейл, Саск.; Г. Назар, Прісвилл, Саск.; А. Чабун, Кенора, Саск.; П. Малицький, Оскар Лейк, Саск.; Й. Скрипка, Грімсбі, Онт.; д-р Е. Савчин, М. Вілий, В. Вавришин, І. Нестюк, Ю. Чуб, Чікаго, ЗДА; д-р В. Чавс, П. Демчук, О. Андрушків, Дітройт, ЗДА; М. Чорнодольський, Филипчук, К. Ількв, А. Костюк, Нью-Йорк, ЗДА; о. Я. Пісічинський, о. Р. Лободич, О. Демчишин, М. Загачевська, Філядельфія, ЗДА; О. Смородський, о. Н. Притулик, Пасаїк, ЗДА; А. Обуховський, Д. Кузик, Трентон, ЗДА; П. Стрижаченко, Рочестер, ЗДА; о. В. Максимець, Алтуна, ЗДА; М. Дикун, Нью Британ, ЗДА; Е. М Тишоницький, Лос Анджелес, ЗДА; С. Кравець, Гартфорд, ЗДА; В. Горбай, Флашінг, ЗДА; М. Будик, Питсбург, ЗДА; Т. Бліч, Варрен, ЗДА; В. Семенюк, Ту Гіллс, Алта; А. Липко, Калгари, Алта; П. Сенишин, Лішор, Алта; О. Свистун, Н. Ветфорд, Саск.; О. Воробец, Саскатун, Саск.; М. Рошко, Гартфорд, Саск.; М. Евокус, Мелвіл, Саск.; Й. Панчук, Я. Стентинський, Йорктон, Саск.; С. Н. Собчишин, І. Волошин, Бадена, Саск.; Н. Нецембер, Гронлид, Саск.; Ю. Кащук, Нью Британ, ЗДА; М. Крук, А. Камінська, М. Павелків, С. Козопас, Нью-Йорк, ЗДА; Г. Станчак, С. Ляхович, В. Пігут, А. Бупата, О. Погорецький, С. Магас, М. Тираська, Г. Дзивронек, М. Куч, С. Чичура, Т. Кірек, В. Муха, Чікаго, ЗДА; Е. Пирський, Е. Пастушак, Я. Качанівський, П. Жегестовський, З. Терлецька, Філядельфія, ЗДА; К. Лучка, Е. Дубас, Клівленд, ЗДА; М. Мелникович, Тускон, ЗДА; К. Бреэдень, Вілтон, ЗДА; А. Білоус, Стейтен Айленд, ЗДА; Е. Касян, Маганой Сіті, ЗДА; Н. Магди, Форт Сіті, ЗДА; Б. В. Росткович, Силвервуд, ЗДА; М. Гух, Маунтенсайд, ЗДА; А. Воронка, Патерсон, ЗДА; С. Зварич, Гакетстаун, ЗДА; М. Костецька, Бронс, ЗДА; І. Дудяк, Гекетстаун, ЗДА; Й. Тростянецький, Лос Анджелес, ЗДА; М. Мацюк, Нью Британ, ЗДА; Х. Горішна, Трой, ЗДА; К. Сенко, Донора, ЗДА; П. Коменівський, Питсвил, ЗДА; В. Гнатюк, Елізабет, ЗДА;

Усім жертводавцям і приятелям щиро дякують

ОО. Василіяни.

Найбільший в Канаді вибір зразків вовняних, і вовняно-найлонових і орлонових сумішей; розтягані плетені і 2-підметкові стяйлі. Найперші в ціні і стилі.

S—16-1

ПОШУКУЄ:

Григорій Кулакевич з Чікаго пошукує Антона БАЙОР, (жінка його Анна), віком між 40 а 50. Мав би бути десь у Торонті або в Східній Канаді. Нехай зараз зголоситься до мене до Чікаго.

1243 North Damen Avenue, Chicago

"МАК" — FLORIST

342 Bathurst St., Toronto, Ont.

- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.

Відвідуйте нашу українську крамницю!

Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

СВІТЛО THE LIGHT

Ukrainian Catholic MAGAZINE

Cornelius J. Pasichny, OSBM.

Are you wondering what to "give up" for Lent? Here's something that could make this Lent a truly blessed season for you.

LENT

Its Purpose is Reparation, It means Sacrifice

The time set aside by the Church for penance, self-denial and fasting is here once again. We are now in the holy season of Lent. Because of its connotations, the name of Lent is rather harsh on our sensuous ears. The fact that it is derived from the Anglo-Saxon word *lencten*, which originally meant springtime, does not make it any more pleasing. The adjective *lenten* has come to mean meager and cheerless. And so is our first reaction upon hearing the word. Do we not instinctively say, or at least feel, "Lent! What, already? Not again!"

Unpleasant as the ideas that Lent immediately brings to mind may be, we must not let a bias obscure its real meaning. It is, after all, a blessed season, a time of extraordinary blessings, providing us, as it does, with an opportunity to take stock of our spiritual lives and to set straight whatever may have gone awry. Although Lent is no longer a probation-penance period for public sinners, or the period of instruction in the rudiments of the Faith for catechumens, the converts of old, (and who of us can say that he would not qualify for the former or benefit from the latter), it is today, as it always has been, a time for a more intense and sincere sorrow for sin, and for acts of self-denial, as fasting and abstaining, in order to make up to God for sins committed.

During Lent we often hear people speaking of the things they are "giving up". This praiseworthy practice has become for many, with the passing of time, just another one of those things that one does, because that's the thing to do, and they rarely give a thought as to the real reason for it. Perhaps if you asked some of your friends why they forgo certain pleasures during Lent, they may be at a loss for an answer. In order that this giving up of things in Lent be of any true, supernatural value, it must be done in the spirit of penance, that is, done as a penance for one's sins to make amends to God for them. It can be neither pleasing to God nor profitable to us unless it be accompanied with the forgoing of sin and all that leads to it. It would be futile and hypocritical to, say, give up television for Lent but remain uncharitable to one's neighbor, or to conscientiously refrain from smoking but have no qualms about cheating one's fellow man, or to give up sweets but commit adultery. The voluntary penances and sacrifices which we willingly impose upon ourselves have much to recommend them. They remind us of the continuous struggle we must wage with the inclinations of our warped nature, they are outward expressions of our inward sorrow for our sins, and they strengthen our wills. However, these sacrifices, good as they are, must always remain imperfect and finite for they represent our own puny, human efforts.

Sacrifices And THE SACRIFICE

Yet, as creatures, wholly dependent upon God for all we are and have, we are obligated to offer to God some sort of sacrifice to show that we acknowledge His supremacy over us, and that we are subject to Him as our Creator. Specifically, we must render God praise and glory because of His majesty; thanksgiving for His gifts and blessings; reparation for our sins; and petition for His continued blessings, care and guidance. These are the four basic duties of religion, and they are all fulfilled through the offering of a sacrifice. The more perfect sacrifice, the more perfect our fulfillment of these our fundamental obligations towards God. Fortunately, there is in the Church a perfect, divine Sacrifice which we can make our own and through which we can fulfill these obligations most perfectly.

Of all the sacrifices ever offered to God from the beginning of time, the most perfect one was, and is, the Sacrifice of Christ, the Son of God who became man. By offering Himself to God the Father for the salvation of mankind, He rendered to Him the most perfect praise and glory, thanksgiving, reparation and prayer of petition. For in this Sacrifice it was the Son of God Himself, in His assumed human nature, who was acknowledging God's supremacy, submitting to it, and, in obedience, offering His Body and Blood on the cross. Such a unique sacrifice could be offered but once. It is perfect. There is no need for any other. Because it was *the Sacrifice* Christ intended to make it available to all people at all times. So He perpetuated it by giving His Apostles, and their successors, the authority and command to continue His Sacrifice in an unbloody manner. This He made possible by instituting the Sacrifice of the Mass.

During the Last Supper our Lord anticipated His blood-shedding Sacrifice of the Cross by miraculously making His Body and Blood present under the appearances of bread and wine, and offering Himself, thus present, to God the Father "for the remission of sins," and enjoining the Apostles to "do this in remembrance of me." He thus made His Sacrifice of the Cross ever present to all of mankind to the end of time. The Sacrifice of the Last Supper, which is the Sacrifice of the Mass, became the Sacrifice of the Cross anticipated and continued. Now it is our privilege to have as our own Christ's perfect Sacrifice, and to be able to offer it to God, with Christ, in adoration, thanksgiving, expiation and petition. At each Mass we offer a sacrifice not of sheep or goats, as was done in the Old Testament, not insignificant and finite gifts of our own, but the very Body and Blood of the Son of God. In order to make this Sacrifice our own we need only to have the intention of doing so, that is, we need only to tell God, whenever we are at Mass, that we want to unite ourselves to the Sacrifice of Christ. Moreover, we may do this with regard to all the Masses being offered unceasingly throughout the world day by day, and so make all of them our own sacrifices.

Now we see why the Mass is *the Sacrifice*. We would deprive ourselves of the greatest act of worship were we to neglect this perfect, divine sacrifice in preference to any of our own. So if you're wondering what you might offer up to God during Lent (having perhaps already abandoned those little sacrifices you resolved to make at the start of Lent) turn to the Sacrifice of the Mass. First make it your daily intention, when you say your morning prayers, to offer, with Christ, to God, all the Masses being celebrated throughout the world that day. Then, make it a point to attend personally as many Masses as possible during Lent with the thought that they be your own rendering to God of infinite praise and adoration, thanksgiving, reparation and petition. In this manner, with no great effort of your own (the supreme effort was made by Christ for you), you will offer up to God the most perfect sacrifice. It will become for you and for the world at large the abundant source of blessings it was meant to be. Can you think of a better sacrifice to make during Lent? I can't.

TEN WAYS TO GET MORE OUT OF LENT

1. Give a special Lenten setting a flavor to your morning and night prayers.

2. Attend Holy Mass and receive Holy Communion each day of Lent.

3. Enter upon each day's work in the same spirit of obedience to God with which Christ entered His passion.

4. Make every meal you take during Lent a reminder of the abstinence by which the Church asks and commands you to share in the sufferings of Christ for your sins.

5. Set aside some time each day for making the way of the Cross, or for meditating directly on the passion of Christ.

6. Be especially prepared, during Lent, to accept and use every temptation that assails you as an occasion for declaring yourself on the side of Christ and dedicated to His Love forever.

7. Lessen the influence of worldliness or secularism upon your soul by turning away, at least for certain periods, from the voice of its spokesmen: the newspaper, secular magazines, radio, and TV.

8. Manifest your realization that, as a Catholic, you belong to the Mystical Body of Christ and are therefore united in a bond of life and love with other Catholics, by always attending the Lenten services in your parish church.

9. Resolve that, during Lent, you will learn something about your Catholic religion that you did not know before, by regular spiritual reading and study.

10. Make a point of practising some special form of charity toward others in need during the season of Lent.

ANYONE CAN RAISE PIGS OUT OF THE LIVING-ROOM AND MAKE A STEADY AND HIGH INCOME.

Information and literature available FREE of charge by writing to the

ASSOCIATED LIVESTOCK GROWERS OF ONTARIO,

481 Eglinton Ave. West, Toronto

THE DEATH OF FATHER B. SKUBLENY O.S.B.M.

Born, October 28, 1914, Died, November 26, 1940

A Letter — by Rev. Basil Wawryk, O.S.B.M., Dated: Rome, December 8-12, 1940

Translated by J. S.

PART I

EDITORS NOTE:

Rev. Basil Skubleny, O.S.B.M. was born October 28, 1914 in Peno, Alberta. He was 15 years old when he entered the Basilian Fathers' Monastery at Mundare, Alberta. He was ordained a priest on October 2, 1938. After his ordination he was sent to Rome for post-graduate work. He died there in the odor of sanctity after a serious internal operation on November 26, 1940. Before his operation he composed the following prayer in honor of St. Josaphat: "St. Josaphat, I offer myself into your hands. If necessary, grant me the grace to have my life accepted as a sacrifice to God for our Church and our people. Holy Father, unite my sacrifices with yours..." After his operation he suffered intense pain heroically. Most of the time he prayed aloud. Amongst other he often repeated these words: "I thank you, my God, for giving me the grace of suffering .... I did not know that one could suffer so much... Receive my sacrifice, O God, for our Church, for our Holy Order, for our Father Superiors, for the young members of our Order, for those who are preparing for the priesthood, and especially for those who are suffering under the yoke of the bolsheveki (communists)." His last words were: "My Jesus, mercy .... O Mary, Immaculately Conceived, pray for us who have recourse to thee..." Reverend Father Basil Skubleny, O.S.B.M. was an example of innocence, love, and sacrifice. He lived a holy life and died a holy death. Through his intercession in heaven many prayers and petitions have been answered.

In accordance with the decrees of Pope Urban VIII, concerning the holy death of Rev. Basil Skubleny, O.S.B.M. we humbly submit our opinions to the final judgment and authority of the Church.

Rev. Basil V. Skubleny, O.S.B.M.

Praised be Jesus Christ!

Very Reverend Father Superior and dear Fathers and Brothers:

I begin this letter in sorrow. It was to be written by our dear and always remembered Father Wasylko (for that is what we called Father Skubleny). He said that as soon as he had the strength he would write immediately to inform you of the happy news and to thank you for your prayers. But merciful God in His unfathomable wisdom ordained otherwise. Father Wasylko has passed on to another life where there is neither pain nor affliction... and left us afflicted and frightened, but not as if we were of such people, who are without hope... For we are joyful in his perseverance and certain glory in the Lord which he deserved for his pure and just life; it pains us however that we were unable to continue to gain constructively from the holy example of his virtues and to benefit from him for our own spiritual good.... But in all this we hold firmly: may the name of the Lord be blessed.

Knowing the will of the deceased, being not only an eyewitness of his two-year stay amongst us, but also of his final days, I feel obliged to offer more information about one whom you have all loved and whose return you have awaited so impatiently.... It is also my desire to say something about him in order to lighten the burden which has fallen upon my heart because of our great loss, and also to remind our young brother scholastics and theologians of the wonderful example of religious life left us by Father Wasylko as an inspiration to those who may be willing to imitate him faithfully.

When Father Wasylko arrived in Rome (October, 1938) it soon became apparent to all of us that he was of delicate health. Anemic, tiring quickly at work or study, it was evident that all was not well with him. His superiors took great care of him from the very beginning. They told him to eat better foods and more

often to win back his strength. But after a year of studies they saw there was no change in his health. They sent him therefore to Western Ukraina (Galicia) in 1939 for a vacation. He was told to visit our famous physician, Dr. Panchyshyn, in Lviw for a thorough physical examination. Father Wasylko did this.

The physician, however, did not find the cause of his sickness and prescribed medication usually used in conjunction with severe stomach flu. When he returned from Galicia with great difficulty because the country was occupied by the bolsheviki (the deceased wrote you fully about this), his superiors willed that he visit our old physician in Rome again. He prescribed and for some time met with success. Father Wasylko felt much better. But by the summer of 1940 his condition became worse, so much so, that he had no appetite and began to feel an aversion for food. He was able to eat only small doses of food which caused him to suffer nausea. His worried superiors told him to visit the physician once more. I went with him. Our old physician, seeing his worsened condition, and after listening to the symptoms, said that in all probability he had an ulcerated stomach. He was advised to see a specialist and to have x-rays taken. This was done immediately. His x-rays revealed that he had an ulcerated colon. The doctors decided that an operation was the only solution. They said that there was a possibility that the ulcer could be cured by medication, but that these steps should have been taken four years ago. They said that the ulcer was a large one, that it could rupture any moment, and that a hemorrhage and other complications were imminent. An operation was necessary but very dangerous. They advised against medication because there was little chance of success, and after a year of treatment he would be so exhausted that the danger would be even greater. It would be wiser to chance an operation now, for in a month he would have his health back, eat whatever he liked, would be able to study, while on the other hand medication would mean leaving his studies for one year.... After the doctors had given their advice, the superiors asked Wasylko to decide for himself. But he wished to know the will of his superiors, desiring to do all under obedience, but they said that they would not give any direction here, and the decision for or against an operation would have to come from himself.

And he decided. On November 5th he was in the hospital, in the best (although very expensive) clinic which we knew of in Rome. He was prepared for an operation on the 7th of November which was delayed to the 9th and then to the 12th. The reason was Father Wasylko's exhausted strength, his great illness, and lack of resiliency. In the meantime the doctors tried to strengthen him with medicines and intravenous feedings.

Father Wasylko also prepared himself for the operation. He was allowed to say Mass in the hospital chapel from Thursday, November 7th until Monday, November 11th inclusive. Before his operation he made a confession of his whole life as if before death. At that time he offered himself to God if that should be His holy will. The appointed day of the operation was November 12th. In Rome it was the feast day of St. Josaphat. Wasylko taking advantage of the occasion directed his prayer to our holy martyr, St. Josaphat. I heard him pray: "St. Josaphat, unite your sacrifice with mine..." It was distressing to listen to him, for if St. Josaphat accepted his sacrifice we would lose a dear friend and brother. But I comforted myself with the thought of so many prayers being offered for him, our clerics in the college, our sisters, as well as those who attended him in the hospital; so many prayers said for the success of the operation would not be rejected by God.

The operation lasted from 11.00 a. m. until 12.30 p. m. The surgeon said it was very successful. However the ulcer was not based in the colon as believed, but in the stomach, and therefore they operated on the stomach. They showed me a part of the excision. It was as long as the palm of the hand including the fingers. three fingers wide, and a finger thick. Wasylko was not given chloroform or ether but a spinal. Now he began to suffer greatly.

(This letter will be continued in succeeding issues)

CLOSED RETREATS IN TORONTO DURING LENT, 1961

The Ukrainian Catholic Women's Retreat Association is sponsoring a series of closed retreats for women at Christ the King convent on Austin Terrace, Toronto. The Sisters Servants of Mary Immaculate have been providing the accommodations and facilities for these retreats for a good number of years. The six week-ends of retreats include: girls, age 12-14, young business women, U.C.Y., young married women, and provide for conferences in both the Ukrainian and English languages. On February 17, 18, 19 the first series was held (see photo above) for girls in the age 12-14 group. For more information on these retreats and accommodations available please contact either: Mary Goshulak, Kay Diachinsky, Mary Trakalo, or Helen Naboznik, care of 5 Austin Terrace, Toronto.

A boyhood photograph of Rev. Basil Skubleny, O.S.B.M. taken on the parish grounds of St. Josaphat's Church in Edmonton in 1928. We see Vladimir Skubleny (later Father Basil) seated on the ground on the far left. Many of the Children of Mary who knew Father Skubleny as a boy are alive today. Their names are:

First Row: Anna Regis, Pearl Wynnyk, Ann Pakan, Sophie Nykolluk, Sophie Bilinski, Mary Mazurek, Elizabeth Zurawinska, Minnie Spink, Sophie Koziak, Ann Koziak, Phyllis Jacknisky, Olga Smolyk.

Second Row: Emily Karpiuk, June Zurawinska, Ann Buga, ————, ————, Leona Rudnisky, Ann Chornabryvy, Theophyllis Skwarok, Ann Barchyn, Olga Pinkowski, Sophie Chornobryvy, Gwen Woywitka, Kate Buga, ————.

Third Row: Olga Bartman, Josephine Karpiuk, Olive Bilinski, Helen Pinkowski, Frances Pinkowski, Josephine Holeychuk, Brother Metody Koziak, F.S.C., Rev. Basil Ladyka (later Bishop Ladyka), Rev. Sophronius Diakowych, O.S.B.M., Mary Pakan, Mary Saranchuk, Cassie Mazurek, Tillie Barchyn, Olga Chepil.

Front Row: Vladimir Skubleny (later Father Basil, O.S.B.M.), Edward Spink, Julian G. Skwarok (later Father Josaphat, O.S.B.M.), Russell Jacknisky, Mike Saranchuk, Joseph Bartman, Walter Bilinski, Metody Smolyk, Eugene W. Skwarok.

Holding Emblem of Mary: Peter Prosky, Sam Smolyk.

News in Brief

CONSECRATION OF BISHOP MALANCHUK

Winnipeg — (CCC) — A capacity congregation in Sts. Vladimir and Olga Cathedral here February 19 witnessed the solemn and colorful rites of the episcopal consecration of Most Rev. Vladimir Malanchuk CSsR, who was named Apostolic Exarch for the Ukrainians in France by His Holiness Pope John XXIII on Nov. 2, 1960.

Most Reverend Sebastiano Baggio, Apostolic Delegate to Canada, presided at the consecration. The act of consecration was performed by Most Rev. Maxime Hermaniuk CSsR of Winnipeg, Archbishop-Metropolitan for Ukrainian Catholics, assisted by Most. Rev. Ambrose Senyshyn OSBM, Ukrainian Bishop of Stamford, Conn., and Most. Rev. Isidore Borecky, Ukrainian Bishop of Toronto. Present at the consecration were also Most. Rev. Neil Savaryn OSBM of Edmonton, Most. Rev. Andrew Roborecky of Saskatoon, Most. Rev. Joseph Schmondiuk, Apostolic Administrator of Philadelphia, Most Rev. Maurice Baudoux, Archbishop of St. Boniface, and Most Rev. Philip F. Pocock, Archbishop of Winnipeg.

The Pontifical Mass was celebrated by Archbishop Hermaniuk, assisted by Rt. Rev. Msgr. Basil Kushnir, Very Rev. Boniface Sloboda, provincial of the Basilian Fathers, Very Rev. Vladimir Krajewskyj, provincial of the Ukrainian Redemptorist Fathers, and Very Rev. Dean

Joseph Pulak. Rev. Yaroslav Dybka, CSsR, and Rev. Myroslav Oleshko acted as deacons. Rev. P. Darewych was master of ceremonies.

During the Mass the sermon in English was preached by the Apostolic Delegate, and in Ukrainian by Bishop Savaryn.

The guard of honor was formed by members of the Knight of Columbus of St. Josaphat's Council, and members of the Ukrainian Boy Scouts organization.

The principal speaker during the banquet following the consecration was Bishop Roborecky. Congratulatory addresses were made by the Apostolic Delegate, Premier Duff Roblin of Manitoba, Stephen Juba, Mayor of Winnipeg, and representatives of the clergy and Ukrainian organizations, to which Bishop Malanchuk replied.

UKRAINIAN CATHOLIC STUDENTS (OBNOVA) AT UNIVERSITY OF TORONTO

The Ukrainian Catholic Students of the University of Toronto held a successful meeting at Elmsley Hall, St. Michael's College on February 9th. Guest speaker was Mr. Matthew Berko of Toronto who won the undivided attention of his listeners with a lecture on the Divine Liturgy of St. John Chysostom. Mr. Berko used a film-strip which followed the movement of the Divine Liturgy in every detail. A new executive council has been elected which will carry on this year's work into the 1962 season. These are: George Borys — president; Ann Korol — vice-president; Ludmila Rakowsky — secretary; Mary Hrebelski — tresurer; and Joseph Kowal — public relations. The final meeting for this term in scheduled for March 7th.

UKRAINIAN STUDENTS CLUB VARIETY CONCERT

This is a very successful club on the University of Toronto campus. It has a large membership of over a 100 members and is extremely active in its social, cultural, as well as public relations fields. A variety concert held on February 12th featured a 60 voice mixed choir under the direction of Mr. G. Holowko. It was very effective winning thunderous applause from an enthusiastic audience. Worthy of mention was the dancing team of I. Witushenska and J. Zawarykhin who as the male lead showed grace, skill, and agility. Ihor Stecura and Bohdan Klymkowich were notable soloists in the male group. Miss R. Rosliak was also pleasing in her solos. The Ukrainian Club held its graduating banquet on February 17th. Guest speaker was the Honourable Michael Starr, Minister of Labor.

BASILIAN PRIEST DIES

The Very Rev. Dionysius Holowecky, O.S.B.M. died on February 4th in the United States. He was 75 years old, a member of the Basilian Order for 56 years, and was ordained 45 years ago. Father Holowecky was Vice-General of the Basilian Order, 1944-46. May God grant him eternal rest.

FIRST UKRAINIAN LAWYER IN ALBERTA DIES

John Basarab, Q.C. the first Ukrainian lawyer in Alberta died in Edmonton on February 1st at the age of 73 years. He first practised law in Alberta in 1922. He was one of the few living pioneer educators in Western Canada. In 1915 Mr. Basarab was appointed professor of Ukrainian at the Brandon Training School for Ukrainian teachers sponsored by the Manitoba Government succeeding Petro Karmansky. He was appointed K.C. in 1944 during the reign of George VI. He led an active life in the interests of the Ukrainians of Alberta as a journalist, community leader, and in politics. May he rest in peace.

WHERE'S THE FIRE?
(Devotion and Scandal)

"Such idolatry!" exclaimed a masonic gentleman to me one day. "See how the Catholic tips his hat every time he passes his church which is only a pile of stone. We tip our hats to women, not to rocks."

Of course, the only reason he tips his hat to a woman is because Catholic culture has elevated woamn from a chattel to her true status as a creature of God. But I replied, "That hat tipping is not to the building, but to What is in it. Jesus Christ is on the altar of every Catholic Church. That is why the passing man tips his hat and the woman bows her head."...

I went on to explain to the gentleman in question that this is also the reason we genuflect when entering and leaving the church. "This is by way of saying, "Hello, I'm glad to be back again,' or 'Good-by, sorry I can't stay longer.' ". I told him. "These are just the same as the things you say when you take a trip home to visit your parents."

"Um — maybe," he replied, "but I've been in your churches once in a while, and I've seen plenty pile out in a hurry as though they were rushing to a fire."

Watson's

CRISS X CROSS

Пат. 1945

КОРОТКІ ПІДШТАНЦІ

ЧОЛОВІКІВ ТА ХЛОПЦІВ

Спеціяльно спроектовані для легідної піддержки — вигідний, елястичний поясок — патентований "Крис Х Крос" передом, що сам закривається, дають гладкий, вшитий до міри вигляд.

Вироблювані з доброякісної, чесаної бавовни. Носяться довго, легко перуться, не вимагають прасування. Дюрзі до комплету.

16-W-O

Penmans

BALBRIGGAN

ЛЕГКОЇ ВАГИ

провіреної якости спідне

білля у всіх стилях.

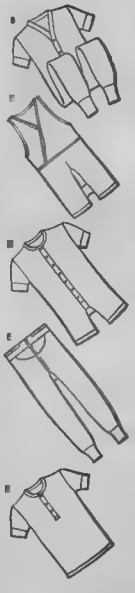

A КОМБІНАЦІЯ по кістки з КОРОТКИМИ РУКАВАМИ.
Пенмен'с 253 Біла;
251 Натуральна;
223 2-ниткова Біла;
222 2-ниткова Натуральна

B КОМБІНАЦІЯ по кістки, короткі рукави, ШИЯ В КЛИН.
Пенмен'с 2530 Біла;
2510 Натуральна.

C КОМБІНАЦІЯ по кістки, без рукавів, на один гузик, КРИС КРОС
Пенмен'с 253 Біла;
251 Натуральна

D КОМБІНАЦІЯ, з короткими рукавами, ПО КОЛІНА.
Пенмен'с 253 Біла;
251 Натуральна

E ПІДШТАНЦІ по кістки, на гудзики.
Пенменс 253 Білі;
251 Натуральні;
223 2-ниткові Білі;
222 2-ниткові Натуральні

F СОРОЧИНКИ з короткими рукавцями, запинані на гудзики.
Пенмен'с 253 Білі;
251 Натуральні;
223 2-ниткові Білі;
222 2-ниткові Натуральні

G ПІДШТАНЦІ по кістки, елястичний поясок, БЕЗ ГУДЗИКІВ. Пенмен'с 253 Білі; 251 Натуральні.

H СПОРТОВІ СОРОЧИНКИ для мужчин і хлопців.

I ПІДСОРОЧИНКИ для мужчин і хлопців, гладкі або в пружки.

J КОРОТКІ ПІДШТАНЦІ для мужчин і хлопців, гладкі або з пружки.

ЖАДАЙТЕ ЗАВСІДИ МАРКУ ПЕНМЕН'С

І ВИЩА ЯКІСТЬ ТА ВИЩА ВАРТІСТЬ ВАМ ОПЛАТИТЬСЯ

6-B-61

ГУВЕР,
ЩО
ПРАЦЮЄ
ЗА
ТРЬОХ:

МИЄ,
НАКЛАДАЄ
ВІСК,
ПОЛІРУЄ

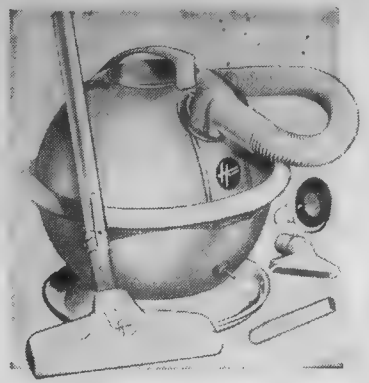

Новий відкурювач Гувера
"Constellation"
ЦЕ "ВІДКУРЮВАЧ, ЩО ПРОСТО ХОДИТЬ ПОВІТРЯМ"

Фірма "Гувер" така загально відома, що дала своє прізвище просто самим виробам: відкурювачі взагалі називають сьогодні популярно "гуверами!"

Всі ті "алегчуючі життя" прилади дістанете в двох крамницях "Альфи"

ALPHA Furniture Co.

735 QUEEN ST. WEST
EM 3-9637
TORONTO, ONT.

3030 DUNDAS ST. WEST
RO 6-4011
TORONTO, ONT.

РІК XXIV КВІТЕНЬ — 1961 — APRIL Ч. 4 (460)

Ціна 30 ц.

ОДНА З СЕРІЇ НОТАТОК ПРО УСЛУГИ УРЯДУ ОНТАРІО

Hon. J. W. Spooner, Minister

Задля доброго спорту треба бути добрим сусідом

Слово СУСІД прийшло до нас іще з піонерських часів зі значенням: приятельства, співпраці й допомоги в часі потреби. Особливо в сільських околицях це слово означає більше, як із кимось межувати. Автомашини поширили поняття сусідства, проте фармер іще й досі вважає того, хто ступить на його посілість, своїм добрим сусідом. Більше він не вимагає і менше не хоче.

На щастя для спортсменів, бути добрим сусідом не важко. Кожний сусідній рибалка чи мисливець усе ввежає, щоб не сполошити худоби, не потоптати засівів і загалом не пошкодити посілість. Тому, що він добрий сусід, він за собою добре замикає ворота, перелазить пліт тільки там, де сильні стовпи, щоб не натягати дротів. За прийнятим звичаєм він іде до фармера, особисто йому представляється і просить його дозволу закинути вудку чи полювати. В такий спосіб він ніколи не вступає незаконно на чужу посілість. Він усе полює чи ловить рибу на полях своїх приятелів.

Але на лихо для спортсменів, багато фармерів незадоволених із недбальства й вандалізму прохожих із вудкою чи рушницею. Ті порушники залишали за собою на фармі отвором ворота, через які виходила худоба на публічні гайвеї чи нищила засіви; вони ламають плоти й ушкоджують будинки; вони ушкоджують дерева і топчуть засіви; вони, після пікників, залишають за собою залишки й непогашені вогні; і, найгірше, вони ранять худобу і загрожують людському життю через недбале обходження зі зброєю.

Таке порушування триває вже роки і роздосадувані фармери забороняють рибалкам і мисливцям, які не вміють поводитися на приватних полях, вступу на свою власність. Вступ на приватну власність не належить до права, але є привілеєм. Розважні спортсмени заключені, що так багато посілостей заборонено для них. Вони побоюються, що незабаром заборонять ловити рибу і полювати на ВСІХ приватних посілостях.

Рибалки й мисливці, які надальше хочуть мати приємність зі свого спорту, поводяться за правилами публічних організацій, які мають такий кодекс:

1) **Увічлива поведінка на приватній землі;**

2) **Безпечне орудування пальною зброєю;**

3) **Додержування консерваційних приписів.**

ONTARIO

ONTARIO DEPARTMENT OF LANDS AND FORESTS

Hon. J. W. Spooner, Minister — F. A. MacDougal, Deputy Minister

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario

Telephone: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Ukrainian Booksellers & Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
Griechisch-katholisches Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Reimergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via Icilio 40 (Aventino)
Rome, Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Контести 154
У Христове Воскресіння *М. Я. Косович* 155
Пастирське послання 156
На Великодні Свята 157
Поміч світських апостолів у праці церковної єрархії *(осш)* 158
Місячне намірення на квітень
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 159
Поліська казка *Ф. Одрач* 160
Великдень у поліському лісі
Велика втрата Чину св. Василія Великого *о. І. Назарко* 162
В Жовкві помер о. Йосиф Чепіль, ЧСВВ
ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 164
Мистецтво чи розсадник неморальности *М. В. Дольницький* 169
"...де ваша пошана до жінки? Чому дошукуватися в людині тільки найгіршого?.."
Далекими дорогами *Ол. Мох* 170
"бо над малоросами все будуть горою великороси..."
Іван Сулима — істор. повість *В. Буженко* 173
Як вибирали на морі остамана козацької фльоти.
Страсний тиждень у Севілі *о. І. Назарко, ЧСВВ* 177
З мандрівки по Еспанії
Як ішли до Емаусу *Бр. Д. Кащук, ЧСВВ* 179
"Супроводила їх приблідла ніч..."
У сторіччя Ватиканського часопису *О. Н.* 181
Сто років дивного часопису
СЕРЕД КНИЖОК 183
Світла й тіні *Я. Чумак* 185
Єдино на потребу — Нічого нового — Португалія дає приклад — Безробіття й освіта
У теперішній Польщі *о. С. Юник, ЧСВВ* 187
Як уговкують там безбожників?
ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 189
ВИСЛІДИ ЗБІРОК 192

ENGLISH SUPPLEMENT

Taras Shevchenko *by C. Wysochansky OSBM* 193
What's All About? 194
They are counting on You! 194
The Death of Father B. Skubleny, O.S.B.M. — Part II. *by Rev. B. Wawryk, O.S.B.M.* 195
St. Josaphat's Parish School 197
What is a Priest? *by T. E. Langer* 198
The Scapular Medal 199

НАШ ПОСТІЙНИЙ КОНТЕСТ НА 1961 РІК

Кожний наш приятель, що приведе нам бодай одного передплатника продовж 12 місяців 1961 року, дістане від нас: 1) Почесну Грамоту Приятеля "Світла"; 2) одну книжку з нашого видавництва, вартости $1.00 (одного долара). За кожного дальшого передплатника дано — кромі згаданої Почесної Грамоти — по $1.00 (одному доларові) книжок нашого видавництва за власним вибором покупця.

Хто приведе нам бодай 5 передплатників, той дістане від нас, кромі згаданих вище нагород, іще даром 1 Календар "Світла" на 1961 рік. Хто приведе нам бодай 10 нових передплатників, той — кромі всіх вище поданих нагород — дістане ще одну дарову передплату "Світла" на 1961 рік. Хто приведе нам бодай 25 нових передплатників, той дістане — кромі вичислених вище нагород — іще гарний, оправлений у мороко МОЛИТОВНИК ХРИСТИЯНСЬКОЇ РОДИНИ. Хто ж приведе нам протягом тих місяців (себто до 20 грудня 1960) 100 (сто) нових передплатників, той дістане від нас нагороду $100.00 (сто долярів) готівкою.

ОТЖЕ ДО ПРАЦІ, ДОРОГІ ПРИЯТЕЛІ "СВІТЛА!"

ВИСЛІДИ КОНТЕСТУ ЧИТАННЯ "СВІТЛА" ЗА БЕРЕЗЕНЬ 1961 РОКУ

Правильні відповіді контесту читання "Світла" із 3-го ч. такі: 1. У березні можна купити за половину ціни багато книжок — у Книгарні сс. Василіян, Торонто. На що є список книжок у "Світлі" ч. 3, стор. 137. — 2. Чудо створили не тільки машини й гроші, але перше всього духова настанова працюючих там людей, на яку складаються такі здорові й додатні чинники, як: високий рівень релігійного життя, молитовна атмосфера всіх при кожній чинності, правдиво католицький дух, інтензивна й жертвенна праця аж до самовідречення, ощадність рівна вбожеству, строгий спосіб життя, зразковий послух законним установам і настоятелям, щирість і простота у взаєминах та загальна веселість і прихильність для кожного в обителі та з-поза неї.

3. "Стаття без наголовку" д-ра Петра Ісаєва пише про людську вдачу, при характеристиці якої стверджує, що людина потребує духової піддержки в житті, заохоти видержати в доброму, а також остороги перед злим. Науку в цьому напрямі дає людині Церква через своїх священників на проповідях кожної неділі й свята та на катехизації. Кажучи, що священникові сьогодні треба помічника-сотрудника, "Стаття без наголовку" вказує, що таким добрим сотрудником священика є католицька преса. У висновку "Статтю" закликає, щоб кожна українська родина мала дома й читала український католицький часопис.

4. Митрополита Андрія Шептицького бачимо (на світлині, стор. 121 "Світла" ч. 3) по його повороті зі заслання, з групою українців, на дворі у Відні.

5. Учнями-питомцями бл. п. о. Д. Головецького були три наші українські Єпископи, а саме: Преосвященний Гавриїл Букатко, тепер у Югославії, Преосв. Йосиф Шмондюк, тепер у Філядельфії, ЗДА і Преосв. Йосиф Мартинець, ЧСВВ, тепер у Бразилії.

6. При свяченні Преосв. Кир Володимира Малинчука, Архипастиря для українців-католиків у Франції, стоїть перший зліва Преосв. Кир Ісидор Ворецький, Єпископ Торонтонський у Канаді, а зараз біля нього Преосв. Кир Амвросій Сенишин, ЧСВВ, Єпископ Стемфордський у ЗДА.

Правильні відповіді на контест у 3 ч. "Світла" прислали: 1) Марія Чолій, Ньюарк; 2) Іван Михальчук, Вайкона; 3) Іван Німчук, Лемонт; 4) Катря Макух, Летбридж; 5) Наталія Яворська, Нью-Йорк; 6) Василь Гнесько, Розмонт, Монтреаль; 7) Лев Рудницький, Вінніпег; 8) Степан Лукин, Гемилтон; 9) Софія Цигак, Філядельфія; 10) С. Гавришук, Елизабет; 11) Володимир Лесюк, Акрон; 12) Д. Стасюк, Гемилтон; 13) Т. Пишняк, Ляшів.

Нагороди дістали: 1) Марія Чолій, Ньюарк; 2) Іван Михальчук, Вайкона; 3) Іван Німчук, Лемонт; 4) Наталія Яворська, Нью-Йорк; 5) Василь Гнесько, Розмонт, Монтреаль; 6) Степан Лукин, Гемилтон; 7) Софія Цигак, Філядельфія; 8) С. Гавришук, Елизабет; 9) Д. Стасюк, Гемилтон; 10) Т. Пишняк, Ляшів.

Цим разом число контестантів зросло вдвоє, але... правильних відповідей було мало; особливо злі були відповіді на 4-те і 6-те питання. Дехто побачив у віденському дворі навіть... Київ та ще й Винниченка при Митрополитові.

Новий контест читання "Світла" ч. 4 має такі питання, на які треба правильно відповісти до 20 квітня 1961 р.: 1) Чим славне село Жолкиня? 2) Чи Голливудські продуценти мають якусь мораль і чи придержуються її? 3) Про якого монаха говорить Юрко Кожух і як він називається? 4) Хто такий п. Раймонд Манцінї? 5) Яку книжку одної славної авторки друкує тепер "Бібліотека Історичних Повістей"?

Нагороди за правильну розв'язку цього контесту такі: 10 нагород, кожна по $5.00 книжками нашого видавництва; ті книжки розділить сама редакція. Участь у контесті можуть брати тільки дійсні передплатники "Світла", себто ті, які мають вплачену передплату на 1961 рік і не мають ніяких довгів за передплату з минулих років.

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма достави опалової оливи для хатнього вжитку, що заступає рафінерію Canadian Oil Ltd. без посередників.

278 Bathurst St. EM 2-3224

СВІТЛО

Український Християнський МІСЯЧНИК

КВІТЕНЬ, 1961 РІК XXIV, Ч. 4 (460)

Марія Ярослава Косович

У ХРИСТОВЕ ВОСКРЕСІННЯ

Двигнулись веснянo, як хвилі Дунаю,
думки і слова благородні, —
у цілому світі двигнулись, лунають:
Великдень! — Великдень сьогодні!

Сьогодні всеславне, всерадісне Свято:
воскресний, живий День Христовий!
Сьогодні у цілому світі багато
бадьорости, — віри, — обнови!!!

І нині — в це Свято всесвітле — я знаю,
що в мук твоїх темній безодні,
моя Україно, встають — оживають
осяйні думки благородні!

Думки оживають, дзвенять почування
у душах братів, що страждають, —
що в страстях кривавих, в грозі бичування
воскресного дня дожидають...

О, ви, що приймаєте муку величну!
Леліїте в серцях віру, браття!
Бо з вами Христос! — Він снагу героїчну
дає вам в години розп'яття.

Лелій, лелій віру, моя Україно!
Бо жде тебе німб великодній!
Ще дзвони у Києві грімкогомінно
звістять: "Воскресіння сьогодні!"

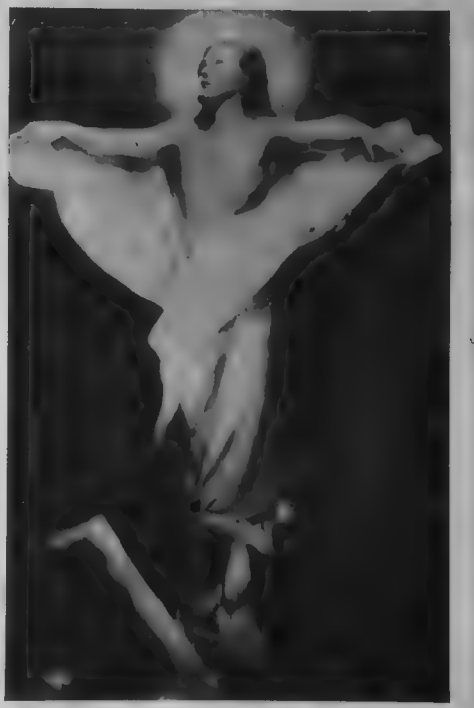

Христос Воскрес!

ПАСТИРСЬКЕ ПОСЛАННЯ

УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЄРАРХІЇ КАНАДИ

сприводу світлого празника Христового Воскресіння

Христос воскрес!

"Не бійтеся. Ісуса шукаєте Назорея розп'ятого. Він воскрес, нема Його тут, ось місце, де Його поклали"

(Марко: 16, 6).

Дорогі в Христі Брати і Сестри,

Великдень — це празник Христової перемоги над ворогами.

Радісним відгомоном Христової перемоги являються євангельські слова: "Не бійтеся. Ісуса шукаєте Назорея розп'ятого. Він воскрес, нема Його тут, ось місце де Його поклали".

У Велику П'ятницю, на людське око, виглядало, що Христова справа провалилася. Жиди з гордістю могли радіти своїм зовнішнім успіхом. Христос умер, Його поховали, вхід до Його гробу привалили важким каменем. А в дійсності Христос, умираючи, відніс перемогу. Він, як переможець, третього дня встав із гробу.

Перші віки християнства дуже нагадують день Великої П'ятниці. Щойно почало християнство зростати на землі, поширюватися в тодішньому світі, давати свої перші овочі, як проти нього виступила могуча римська імперія, з її жорстокими імператорами, вишколеною армією, щоб у самому зародку знищити його. У серцях і умах тодішніх християн виглядало, що завзятість кесарів з їх державним деспотичним апаратом зітре всякий їх опір і по християнству не остане ні сліду в історії. А однак історія виявила, що деякі гонителі стали відтак слухняними вівцями Христового стада.

Історія Великої П'ятниці повторювалася часто в двадцяти майже віках християнства. Однак люди на землі замикають свої очі на науку з історії. І саме тому ми є свідками одного з найбільших під цю пору переслідувань Церкви збоку войовничого новопоганства. За наших днів Христові вороги подали собі взаємно руки, злучили могутність усіх народів і в однозгідності й спільних зусиллях прямують раз на завжди вигнати Христа зовсім із землі. Назовні виглядає, що Христовим ворогам це вдається. Християнство заатаковане в багатьох країнах, його священики здесятковані по сотках і тисячах в'язниць, а останки його вірних примушені визнавати свою віру по модерних катакомбах. Темрява Великої П'ятниці залягла над половиною землі й поглинула майже таку саму частину людства. У своєму закопленні дотеперішніми успіхами Христові вороги продумують над остаточною ліквідацією всього християнства на землі. Вже тепер голосять вони самопевно, що доля християнства для них уже запечатана. На їх думку, християнство є лише питанням часу, що по ньому не остане в найближчій будучині ні сліду.

А проте, Христові вороги ще й досі не навчилися нічого з науки Великодня. Багато теж із Христових приятелів присвоїли собі почування учнів з Емаус і, вдивлені в чорні образи переслідувань, погоджуються з ворогами, признаючи їм, що вже все майже втрачене. Ще й досі обі сторони не навчилися з історії, що Великдень у Божих плянах приходить щойно по Великій П'ятниці. Що без Голгофти нема Відкуплення. Що Христові треба було перш усього багато перетерпіти і тоді щойно ввійти до неба. Історія християнських переслідувань з перших віків навчає нас, що деколи треба очікувати цілі десятки років, а то й віки, щоб Христос затріюмфував над своїми ворогами. Час у Бога має свою пору і свій порядок. Важна річ, що Христос переможе. Що Божа справа затріюмфує. Що Великдень повториться і в найновішій добі. Що ті, котрі витрачують свої сили тепер на проганяння Христа із землі, можуть стати у найближчій будучині найревнішими Христовими апостолами.

Воскреслий Христос упевнює всіх нас, що ми служимо непереможній справі. Перед заляканим людством, що в загрозі пекельного знищення від розбитих атомів, кидається в непевності найближчої будучини, стає переможний Христос і кличе до всіх: Живе ще Бог на небі. Понад найновіші терори Він керує долею народів. Нема причини до розпуки, хоч би серед найбільших трагедій. Понад земське життя є ще життя в вічності. Коли ми в стані освячуючої ласки, то будуча безсмертність нікому з нас не буде віднята.

Великдень і для Українського Народу є запорукою його відродження. Церква в Україні переживає день Великої П'ятниці. Вона похована в гробі забуття серед інших народів. Вона привалена великим каменем, як перша жертва комунізму. Не забуваймо однак, що без Великої П'ятниці нема Великодня. Переможний Христос дасть і Українському Народові остаточну перемогу.

У світлий празник Христового Воскресіння ми лучимося спільно з Братами і Сестрами на наших рідних землях, що під проводом свого Митрополита-ісповідника Кир Йосифа, ставлять уже 16 років свій геройський спротив войовничому комунізмові і засвідчують перед цілим світом свою незламну вірність непереможному Христові, Його одній, святій, соборній і апостольській Церкві, та всьому своєму Українському Народові.

Наше спільне пастирське послання кінчимо ангельськими словами до жінок-мироносиць: "Не бійтеся. Ісуса шукаєте Назорея розп'ятого. Він воскрес, нема Його тут, ось місце де Його поклали."

У радісний день Христового Воскресіння засилаємо Вам, усім Братам і Сестрам, тут у Канаді, і там в Україні, наші найщиріші Великодні побажання і наше Архиєрейське Благословення.

Дано в Канаді, дня 26 березня, 1961.

† МАКСИМ, Митрополит Вінніпезький
† НІЛ, Єпископ Едмонтонський
† ІСИДОР, Єпископ Торонтонський
† АНДРІЙ, Єпископ Саскатунський

НА ВЕЛИКОДНІ СВЯТА

Цьогорічні свята Христового Воскресіння це одні з тих, що їх доводиться великій частині Українського Народу проводити — на вигнанні. Бо навіть на Рідних Землях цьогорічні Великодні Свята наш нарід проводить властиво на вигнанні: одні на справжньому — засланні, другі "у страсі юдейському" — на рідній землі, де панує Москва. А й перед нами, в так званому "вільному світі", теж невеселі вигляди на майбутнє, бо й тут щораз то більш і ближче всувається жорстока рука Ірода-нехриста.

Проте: не зважаючи на те, ми будемо обходити Великодні Свята — радісно! Бо ж суть і значення Христового Воскресіння, найбільшого Свята християнства, не полягає на настрою святочному, на писанках, на свяченому, ні навіть на прекрасних церковних відправах. Усе те тільки символи, що мають пригадати нам живу історичну дійсність із-перед 1930 років: реальне, дійсне Христове Воскресіння.

Христос воскрес із мертвих! І нарід наш, на зазив "Христос Воскрес!" відповідає "Во істину вокрес: Направду воскрес!" Христос воскрес із мертвих, із тліні гробу, всупереч римсько-державній і жидівсько-націоналістичній потузі, всупереч навіть законові природи, над яким і найбільші вчені не мають по сьогоднішній день сили: всупереч смерті! Христос — переможець не тільки державного Риму, не тільки шовіністичного жидівства, — але смерти переможець! Бо Він — Бог, Він вічний, перед Ним мусить склонитися всяке коліно в цілому світі. Просто: Він же ж Бог!

Це велика християнська правда, на якій і спирається саме християнство. Пише ж справедливо Апостол, що коли б Христос не був воскрес із гробу — даремна була б віра. Та коли Він засвідчив Свою всемогутність власним воскресінням, то засвідчив ним також і Своє Божество. А коли Він — Бог, то правдива наука Його, правдива й Церква Його, що непомильно веде людей за тією наукою туди, куди вознісся Христос.

Так, у світлі Христового Воскресіння ми мусимо бути найбільшими оптимістами світу, ми можемо радіти і в найгіршому положенні. Бо знаємо напевно, що коли витриваємо до кінця в Христовій Церкві, в цьому таємному (містичному) Тілі Христа, то по всяких голготах земних із Христом воскреснемо, як частина Його Таємного Тіла — Церкви, до вічного щасливого життя. То і бачимо в Христовій перемозі: Воскресінню Христа — свою власну перемогу і надію непорушну нашого власного воскресіння. Воскресіння не тільки тіл наших, але й воскресіння правди нашої, якщо вона сперта на правду взагалі, на правду Христову.

У світлі Христового Воскресіння всі наші страждання за правду, за справедливість також і на землі, всі жертви наші й рідних наших, усі розп'яття і страти — це ніякі страти, це ніякі поразки, а навпаки: це перемога правди, це безсмертність, це запросини на вічний пир із Воскреслим Христом!

Кожний бо, хто страждає за правду, за справедливість в Ім'я Христа, той разом із Христом воскресне до вічного життя і власними очима побачить остаточну перемогу Правди-Христа! Встануть до вічного життя всі наші закатовані мученики й страдники: єпископи, священики, чоловіки й жінки, наші батьки й матері, брати і сестри, сини й доньки. Їх кров і рани просяють блеском прославлених тіл, блеском Раю, де ніколи не заходить сонце Христа-Правди, де немає болю, ні печалі, тільки безконечне Життя з Богом!

Отже радісно святкуймо свято Христового Воскресіння, де б ми не були, і як би нам не поводилось. Святкуймо радісно, бо ж знаємо: Христос воскрес! **Направду воскрес!**

ВИДАВНИЧІ НОВИНИ!

НА БОЖИХ ОКОПАХ — історична повість для юнацтва — про геройську молодь у часах франц. революції — багато аналогій із сучасним моментом нашої поневоленої Церкви — особливо надається для вівтарних дружинників. Написав живо й цікаво о. В. Гюнерман. 200 сторінок. Ціна $1.50.

ЯК МОСКВА НИЩИЛА УКРАЇНСЬКУ ЦЕРКВУ — історична розвідка Теофіла Коструби. 100 сторінок. — Ціна $1.00.

Наче доповненням до тієї історичної праці є драматична студія п. н.:

ДІЯЛОГИ ВАСИЛІЯНОК — історична п'єса з часів переслідування нашої Церкви москалями в 1838—1843 рр.
Написав о. д-р Богдан Курилас, ЧНІ. Сторін 96. Ціна $1.00.

ОГЛЯД БОГОСЛОВСЬКО - ЛІТЕРАТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ СВ. ЙОСАФАТА КУНЦЕВИЧА — це перша цього роду наукова праця про нашого Священомученика. Написав доцент д-р Юрій Ґерич. Сторін 28, великої 8-ки. Ціна 50 центів.

Замовляти:
BASILIAN PRESS
286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

ПОМІЧ СВІТСЬКИХ АПОСТОЛІВ У ПРАЦІ ЦЕРКОВНОЇ ЄРАРХІЇ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА КВІТЕНЬ

Живемо в добі боротьби зла з добром; у добі безбожницької агітації проти Бога й того всього, що нам нагадує Бога. Провідники безбожництва, переняті блудними ідеями й фальшивими поглядами, проголошують програму "нового життя" на світі: життя без Бога, Його законів, без відповідальности за свої діла; життя без надії на вічну нагороду і заразом без страху перед вічною карою. До поширення цих ідей вони мають час, гроші, пресу, кіно, радіо, телевізію та велике число, старанно вишколених і повних жертвенної посвяти людей. Дивлячись на цю безбожницьку працю, її методи й успіх мусимо сказати, що нею дійсно кермує великий змій і давній вуж, що зветься Диявол (Об'яв. 12:9). Ця програма життя дуже пособляє зіпсутій людській природі, тому що дозволяє людині на все, що справляє їй приємність чи приносить дочасну користь. Тож не диво, що багато людей її приймають та за нею живуть.

Проти цього безбожницького руху рішуче й постійно виступає Католицька Церква. Осуджуючи його, вона рівночасно подає світові науку святу, незмінну, Божу. Це наука про правдиву гідність і високе призначення людини; про її походження від Бога й обов'язок Йому служити через заховування Його заповідей; про любов Божу до людей, яка об'явилася в приході на світ Спасителя; про конечність доброго життя на світі для кожної людини, як передумови до її злуки з Богом у вічности. Цю науку, що її св. Церква одержала від Непомилького Вчителя Христа, передають нам безпосередньо Єпископи і священики-душпастирі, місіонарі, що під проводом Найвищого Пастиря й Намісника Христового працюють над спасінням людських душ. Цю працю утруднюють: сильний ворожий наступ на духовенство і великий брак священиків. Бачивши цей брак священиків бл. п. Пій XI сказав, що: "конечно, щоб усі люди стали апостолами; конечно, щоб світські католики не дармували, лише щоб злучилися з церковною єрархією та були готові на її заклик". Ця співпраця світських людей із єрархією Католицької Церкви знана всім під назвою Католицької Акції.

Катол. Акція — це католицький рух, котрий бажає проникнути, в першу чергу всіх католиків активним католицьким духом і переконаннями та защепити в них сильне бажання до боротьби за Христа і Його справу; К. А. це апостолування людей світських, себто таких, що не є ані священиками ані законними особами; К. А. це є апостольство зорганізоване Церквою і тому мусить бути в злуці й під проводом Свт. Вітця, Єпископа, пароха. Завданням К. А. є оживити остигаючу віру, скріпити ослаблене християнське життя, через піднесення гідности й святости подружжя привернути родинам християнського духа, піддержувати й поширювати релігійне виховання вдома, в школі й суспільності, стазити опір протирелігійній пропаганді, поширювати католицьку книжку і пресу, боротися за панування Христа у душі одиниць, родин, громад, суспільности.

Переглядаючи писання Христових Намісників про Католицьку Акцію, приходимо до заключення, що Папи не просять, не радять чи заохочують, але наче приказують усім католикам: бути діяльними апостолами. Якщо вороги Церкви й Бога чувають, то католики не повинні спочивати; якщо вороги Христа промовляють, то католикам не вільно мовчати; якщо вороги Христа готовляться до боротьби, то католикам не можна спокійно ждати на їх напад; якщо вороги Христа стараються відбити душі від Христа, то кожний віруючий має бути "сторожем свого брата", має старатися про спасіння ближніх. І то кожний католик, кожний віруючий "без огляду на ріжницю віку, статі, стану, культури та національних і політичних змагань". (Пій XI). У наших часах уже не вистарчить бути добрим, зразковим батьком чи матір'ю, сином чи дочкою, урядовцем чи робітником, але треба ще засади християнського життя поширювати серед свого окруження. Тай великою помилкою було б думати, що апостольська ділянка належить до осіб, що вибрали собі стан духовний — священичий. Якщо світські люди ведуть боротьбу проти Бога, то справа вимагає, щоб і світські, переняті Божим духом, дали таким відсіч. Тай якщо одною з головних причин успіху безбожництва є якраз "недбальство і трусливість католиків" (Пій XI), то цей блуд треба тепер направити ревністю, рішучістю та охотою світських людей працювати для справи Христа.

Сьогодні світ відбігає від свого Творця, легковажить Його волю, ломить Його закони. Новітнє поганство ширіться, тож треба його спинити. Але саме духовенство цього не всилі зробити. Йому мусять допомогти ревні світські люди, переняті правдивим апостольським духом. Вони повинні знайтися в усіх ділянках нашого життя. Прикладом нехай послужать їм перші християни. Із катакомб вони виносили світло Христової науки між невільників, учених, багатирів аж до цісарських палат включно. Отже на їх подобу побіч Єпископів і священиків мусить станути робітник і інтелігент, професор університету, професіоналіст, урядник, працедавець, мужчини, жінки, молодь. Це можуть і повинні зробити члени й членки усіх наших організацій дієцезального характеру, що мають одобрення Єпископів — у Канаді Братство Українців Католиків, Ліга Українських Католицьких Жінок, Українське Католицьке Юнацтво, Лицарі Колюмба, Марійські Дружини, Легіон Марії, Апостольство Молитви. Перед усіми тими організаціями лежить велике поле праці. Цим полем є дорога нам українська суспільність, бо і серед нашого народу знаходяться, на жаль, люди без сильних релігійних переконань, без моральних засад, без віри в Бога. До цеї праці кличуть нас Намісники Христові, кличуть також і наші новітні герої-мученики, що або віддали життя за св. віру або терплять переслідування тільки тому, що її не виреклися. А коли хто запалає бажаним праці над поширенням Христового Царства на землі, нехай пам'ятає, що до успіху він мусить мати: "солідну побожність, відповідне знання Божих речей, несплямлені обичаї, синівську відданість для Папи та Єпископів та горіючу й діяльну ревність" (Пій XI). Іншими словами: "Ми мусимо в дійсности братися до діла з Богом, але безумовно від себе зачинати, коли хочемо навернути світ" (Кард. Сюар). Щасливі будуть українці, якщо між ними будуть люди, що зрозуміють цю велику ідею і переймуться апостольським духом. Вони оживлять релігійність і відновлять християнське життя серед свого народу. А це буде запорукою щедрих Божих ласк для нього та кращої долі на рідних землях, зрошених сльозами й кров'ю та освячених щирими молитвами наших братів і сестер, святих і праведних слуг Божих.

(осш)

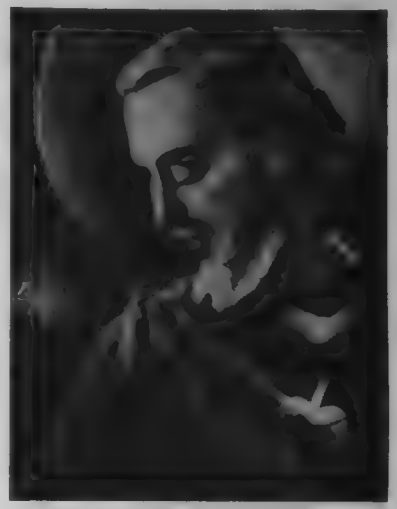

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, і я вас успокою..." (Мат. XI-28).

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

Прошу помістити в "Світлі" мою прилюдну подяку Найдорожчому Серцю Ісуса, Матері Божій і св. Йосифові за вислухані молитви. Я була тяжко хвора, перебула дві операції і мала до того дуже побитий біх — сьогодні я зовсім здорова.

І. Д.

Складаю щиру подяку Ісусові Христові, Преч. Діві Марії, св. Терені, Слузі Божому Митрополитові Андрієві й о. Андрієві ЧСВВ за отримані ласки та прошу про дальшу Божу опіку.

Лідія Романчук, Бофало, ЗДА

Прошу помістити мою щиру подяку Найсв. Серцю Христовому, Його Пречистій Матері Діві Марії за всі одержані ласки протягом минулого року.

Анна Вербицька, Вінніпег, Ман.

Мати Божа не опускає нікого, хто піддається під Її ласкаву опіку! Цею дорогою складаю гарячу подяку Пречистій Діві Марії за вислухання моїх молитов.

І. Триліх, Едмонтон, Алта

Прошу дуже ласкаво помістити в "Світлі" мою подяку Найсв. Христовому Серцю, Непорочному Серцю Марії, Святому Йосифові, святій Терені і Душам у чистилищі, за всі отримані ласки.

Сестра Панкратія, С.Р.Д.М., Велінґтон, Алта

Пересилаю 5 дол. на Службу Божу та складаю найщирішу подяку Пресв. Серцю Ісуса і Матері Божій Неустаючої Помочі за вислухання молитов і уздоровлення мене з тяжкої недуги шлунка.

Софія Тимчишин, Торонто, Онт.

Складаю прилюдну найщирішу подяку Ісусові Христові, утаєному в Найсв. Тайні Євхаристії, і Матінці Божій за дуже багато ласк у моєму житті. Як жертву вдячности залучую 5 дол.

Меланія Жибчин, Вінніпег, Ман.

ПРОСЯТЬ МОЛИТОВ:

Мама і два сини у Старім Краю просять молитов, щоб могли вирватись з червоного раю на волю. У родинних намірениях. **Н. Н.** — За успіх апостольства. **О. М.**

ПРИСЛАЛИ НА СЛУЖБИ БОЖІ:

М. Горний, Маратон, Онт.; А. Вітів, Форт Вилям, Онт.; Ю. Януш, Честер, ЗДА; Т. Ванчицький, Філядельфія, ЗДА; Й. Тростянецький, Лос Анджелес, ЗДА.

Федір Одрач

ПОЛІСЬКА КАЗКА

Глибоко в пущі, за Стиром, було сховане між лісовими стінами озерце Рада. Назву що дали йому птахи, бо тут вони часто злітались в різних справах, коли їх кликав сюди білий лебідь Го-го. На озерці, посередині, кучерявився трьома розложистими дубами острівець і це було місце під час нарад для тих птахів, що не вміли плавати. Розумним і добродушним володарем цього озерця та лісу, що його оточував, був лебідь Го-го. Він панував тут від ранньої весни до осінніх днів. Крім звичайних злетів сюди птастна на прерізні наради, відбувалася ще тут кожної весни великодня містерія, якої, проте, ще не змогло побачити звичайне око людини. Либонь, ніхто нічого й не знав би про це загадкове диво, коли б не дідусь Марко, великий мисливець, що вмів розмовляти з чайками, бо ніколи не стріляв до них і часто охороняв їхні гнізда перед шулі́ками. Із вдячности вони й відкрили йому цю таємницю. Він то перший відшукав те озерце взимку, але коли хотів туди добратись весною, в лісовій гущі заступили йому дорогу хмари комарів і почали так його кусати, що мерщій вернувся назад за Стир.

Кожної Великої П'ятниці хтось тут виводить тужливу пісню тоненьким дрижачим голосом. Пісня ця, що навіває розпачливий сум на чутливе серце, злинає з озерця в ранніх годинах Великої П'ятниці і не вмовкає аж до півночі перед Воскресінням Христа. Ліс тоді вторує їй шушуканням свого верховіття; ні пугачі, ні сови не наважуються псувати цієї пісні своїми неприємними голосами. Тільки розтелепуваті ворони, коли женуться сюди бандою за яструбом, чинять інколи непотрібний вереск і тому то жителі пущі їх не люблять. Хоч цей чудовий спів був таємницею для людей, мешканці пущі знали, що це співає лебідь Го-го.

Сюди не долітає музика великодніх дзвонів з Місятицької церковці, що височить на горбку, за Стиром, обліплена вбогими поліськими хатками; музика ця тільки долинає на узлісся і радісним гомоном відбивається об густе плетиво буйної вільхи. От тоді ловлять її лісові сторожі, пекачі, і швидко перекидають на озерце Рада. Вони стрілами мчать над верховіттям лісу і коли угледять лискуче плесо озерця, скісно знижуються, видмухують із своїх дзюбів цю музику і потім сміливими викрутасами зринають високо над поверхнею. Тоді й лісові стіни, і озерце оживляються від цієї музики. Дзінь-дзілінь-бам, дзінь-дзілінь-бам гуде над озерцем, над лісовими стінами.

Білий лебідь Го-го тоді появляється на водяній гладині, витягує довгу шию, підносить угору крила і голосно заявляє тричі: Любі мої, надходить час веселитись. На цей урочистий голос звідусіль злітаються до нього птахи, що вміють плавати: дикі гуси, дикі качки, водяні курочки; формуються за ним у ряди і пишним короводом рухаються за своїм володарем під острівець. А там, на острівці — сила силенна прерізного птаства, що звикла жити на суші. Коло води, в затінку корони дуба, стояли на одній нозі бузьки, журавлі, чаплі; за ними розмостилися кулики, перепілки, тетері, навіть деркачі; корони дерев обліпили сороки, синички, дрозди, дятелі, соловʼї, чижики, і навіть один канарок, що примандрував сюди з далекого півдня. Ось з вереском зашугали над острівцем і ворони, згущеною масою кинулися на гілки дерев, але їх швидко відігнали в'юнкі чайки, що ввесь час перекидалися в повітрі і не допускали сюди шулік.

— Проспали святу ніч на вербах, коли під боком, коло церкви, грали великодні дзвони, а люди з радости освітлювали небо ракетами, — залопотів довгим дзюбом бузько. — Коли б не їхнє осоружне крякання, для мене життя в гнізді, на даху, було б набагато веселіше.

Лебідь одобрююче кивнув головою, пружачи свою криву шию. Йому бо теж вони допекли своїм роздирливим вереском.

А над лісом, високо, під білими хмаринками, безперебійно мемекали пекачі. Вони кривими лініями шмигали в повітрі і звучно й радісно кричали:

"А в пʼятницю, коли там, на Голготі, злі люди розпʼяли Його на хресті, то плазуни і літаючі хижаки танцювали і веселилися на Чорній Галявині. "Будемо роздирати кігтями, — погрожували, — будемо вбивати дзюбами, будемо трійливою їддю вмертвляти; свіжа бо кров для нас краща аніж вино для людей, пошматоване пташине серце це ласощі великі для наших шлунків". Го-го, які вони, які вони! А тепер ои похованися по дуплах, у лісових дебрах, принишкли під корінням, позалазили в нори; музика дзвонів, яку ми розкидали по лісі, налякала їх. Бережіться, ворохобники! Он чорнокрилі і хвостаті демони вже потопилися в баговинні. Хвала тобі сонце, що золотиш порожній гріб, з якого полетів у синяву небесну Син Божий!"

— Як там, дітки, чи бачите його? — задер голову лебідь Го-го.

— Ще не виидно! — відгукнулися з висот пекачі.

— Я кращі від них маю очі, — заскреготіла хвалькувато сорока перекосивши на гілці дуба свою голову.

— Ну, ти сиди тихо, — попередив її Го-го. — Око твоє метке до чужих гнізд. Грішків маєш не менше від ворон.

Сорока пригорбилась і соромливо сховала під крило дзюб.

— У моєму царстві кожен має місце відповідне до його сил і спроможностей, — витягнув з повагою шию лебідь. — Неперевершений наш соліст найсильніший співати дванадцятьма мотивами, — зичливо поглянув на солов'я, що причепився лапками до крайньої гілки. — Без його співу сумно було б і нам, і лісові; непевність теж тривожила б нас, коли б не сизокрила зозуля; вона то своїм куканням віщує нам добру долю. А от пекач — майстер розповідати і давати сигнали. Чи чуєте, як вони там торохтять під синім небом? І сторожі лісу вони незаступимі. Он як метушаться, зорячи небажаних гостей. Та вороги наші тепер поховалися, музика дзвонів громом ударила по них. Гей, дітки, не бачите ще його? — голосно крикнув, поглядаючи в небо.

— Ще не виидно! — знов відгукнулися пекачі.

— Далека це дорога, — зідхнув лебідь, випнувши пишні білі груди. — Добре, що вміє високо літати. Склалося цілком добре: вітер віє з півдня. Якщо втомиться, може сісти на білу хмаринку й відпочити.

— А як знеможеться в дорозі? — раптом забрала голос чапля, що все ще стояла на одній нозі. Видимо їй уже задубіла нога, бо шию свою втягнула в крила. — Чи не розумніше було б приступити до діла? Ми й так знаємо, що Христос воскрес. Усі ж ми щойно слухали музику дзвонів.

— Ні! — суворо нашорошив крила лебідь. — Ми знаємо про Воскресіння тільки від людей. Їм вільно так робити, вони не мають крил, не можуть літати і тому не мають спромоги вислати кур'єра. Інакше справа мається з нами. Нам дано крила і ми висилаємо такого кур'єра, що може летіти незримо аж за хмарами. Коли він вернеться, розповість нам усе, що бачив власними очима.

Аж раптом високо над лісом гучно закричали пекачі.

— Летить, кур'єр голуб летить!

Птахи на воді і ті, що на острівці, ніби на команду, задерли голови. Затаївши віддих сторожко зорили небо. Аж високо, високо, на тлі небесної сині, появилася манюнька темна цятка. Спершу вона описала широке коло, натрапила раптом на сонце і перетворилася в лискучу кульку, потім знов стала темною і спіраллю почала знижуватися над озерцем. Чим далі, тим вужчі були її кружала і коли вже опинилася під пекачами, всі птахи впізнали голуба. Ляскав радісно криламн і почав повільно опадати на чубок дуба. В лапках тримав оливкову галузку. На мить зупинився на верхній гілці, потім пурхнув додолу, сів на голові бузька і шанобливо поклонився володареві Го-го.

— Ось ця оливкова галузка, це свідчення, що я чесно виконав завдане послання, — почав він милим, воркітливим голосом.

— Дякую тобі, відважний мій воркотуне, — потрусив головою лебідь. — Я ні на мить не сумнівався, що ти справишся так, як і минулого року. Ми ось заніміємо в мовчанці і слухатимемо твоєї розповіді.

Він підплив цілком близько до берега, за ним і обабіч нього розмостялися гуси, качки і водяні курочки. Ті птахи, що були на коронах дерев, позлітали на нижчі галузки, наставляючи свої вушка до голуба, що сидів на голові бузька.

"Коли я прилетів на Голготу, то Христос був уже в гробі, — почав воркотіти голуб. — Я у великому смутку сів на оливкове дерево і з тугою дивився на тяжку кам'яну плиту, що прикривала гріб. Не рухаючись я сидів на гілці цілу ніч із пʼятниці проти суботи. Вранці прийшли якісь жінки і молилися, і розповідали, що Христа поклав до власного гробу якийсь Йосип з Ариматеї. Були вони в чорних шатах, заломлювали руки і плакали. Мене тоді обхопив якийсь жаль, якесь хвилювання. Тоді я пригадав свого предка, що служив Ноєві, і який приніс до ковчегу галузку миру. Я відразу ж відламав дзюбом галузку оливки і заспокоївся.

Коли сонце вже піднялося над Єрусалимом, я полетів до Йордану, напився води і з нетерпінням чекав вечора. Знов примостився на оливці і чекав дванадцятої. Аж пару хвилин перед північчю дерево під мною почало тремтіти. Я міцніше вчепився лапками за гілку і з биттям серця чекав чогось величнього. І ось, небо прорізала якась вогняна куля. Я поглянув угору і завмер. Небесна копула розступилася, а з синьої безодні почала сповзати смуга світла просто на гріб. Я подивився на кам'яну плиту, але світло осліпило мене. І тоді відчув, що земля під оливкою труситься, дерево хитається в усі боки. Коли з моїх очей зійшла сліпота, я ще поглянув на гріб. Кам'яна плита була вже відвалена. Дивлюся на світляну смугу, а нею швидко підіймається до відчиненого неба Він. Христос. Я тоді злинув угору і полетів за Ним, побіч світляної смуги. А Він швидко, ніби метеор, мчав цією смугою далі і далі в небесну далеч. Тоді крила мої наче б хтось підрізав і я клубком почав падати додолу. Без пам'яті лежав я до ранку. Щойно коли почало світати, я прочуняв і побачив коло гробу Його плащаницю. Він воскрес, предобрий володарю, Він воскрес, чесна крилата громадо!" — піднесено засвідчив голуб.

— Дякую тобі, відважний мій посланче, — вдарився крилом об груди лебідь Го-го. — Це безсумнівне свідчення нашого очевидця зміцни-

НОВА КНИЖКА ФЕДОРА ОДРАЧА!

"ПОКИНУТА ОСЕЛЯ" Федора Одрача, це збірка на рибальські, мисливські та загальнолюдські теми. Має 304 стор. друку, прекрасна обкладинка артиста Б. Крюкова. **Ціна $2.50.** Це незаступима лектура для молоді! Старші читатимуть її з насолодою. Домагайтеся книжки **"Покинута оселя"** в усіх книгарнях Канади та ЗДА! Звертайтеся із замовленням на адресу:

BASILIAN PRESS
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ло безмежною радістю наші серця, любі мої, — звернувся він до всіх птахів. — Веселімося ж, дітки!

Це сказавши, підніс крила і тріпаючи по воді ритмічно хвостом, поплив на середину озерця. За ним строкатим короводом рушили всі птахи, що вміли плавати. Вони відразу ж утворили широке коло і пустилися в колобіжний тан. На дубі перший заспівав їм до такту гість з далекого півдня — канарок. З його дзьобика неслися тони пошуму пальмового листя, дзюрчання гірських потоків, хлюпіт морських хвиль; коли ж хотів передати розбавленим птахам тріюмфальну пісню янголів, яку він підслухав над єгипетською пустелею, кудою то втікала від Ірода Марія з Дитятком, голос його заломався. Зрозумів, що смертним ніколи не вдасться наслідувати янголів. З цього скористали солов'ї і хором заспівали поліську веснянку. Тьох-тьох, тінь-тірінь могутньою мелодією побриніло над озерцем, над лісом. До них приєдналися зозулі, свистелички, дрозди, синички і навіть журавлі своїм кругканням, що разом із бузьками та чаплями танцювали в повітрі, роблячи прерізні викрутаси. А посередині плаваючих танцюристів пишно гойдався на воді лебідь Го-го, поглядаючи час до часу вгору, де під пекачами кружляв голуб з оливковою галузкою в дзюбі, — знаменом миру і радости.

Коля б не дружба діда Марка з чайками, ніхто з людей не знав би про це неймовірне пташине святкування в день Воскресіння. Тільки в дні страстей Христових деяким рибалкам суджено було почути потойбіч Стяру, на узліссі, якийсь жалісний спів, що єднався з шумом зеленого листя. Думали вони, що це грішна душа виводить свої жалі; і нікому не навіялось на думку, що це білий лебідь Го-го оплакує співом муки Того, що помер за гріхи роду людського, щоб потім воскреснути в славі великій.

о. Ір. Назарко, ЧСВВ

ВЕЛИКА ВТРАТА ЧИНУ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

БЛ. П. ОТЕЦЬ ЙОСИФ ЧЕПІЛЬ, ЧСВВ

Аж через Америку наспіла до нас від рідної сестри сумна вістка, що пізнього літа 1960 р. в шпиталі у Жовкві помер після довгої недуги колишній перемиський і львівський ігумен о. Йосиф Іван Чепіль, ЧСВВ. І мимохіть серце стиснулося болем на цю вістку, бо не стало між нами одного з улюблених співбратів по Чину, одного з визначних українських священиків-палких місіонарів і добрих організаторів.

***

О, як скоро збігає час! Це ж минуло вже повних 35 років від тієї хвилини, коли нас — невеличка громадка — покінчивши свій новіціят у Крехові (1924 р.), переїхали на дальші гімназійні студії до чарівного княжого монастиря в Лаврові біля Старого Самбора. А там усім нам припав до серця молодий професор латини о. Йосиф Чепіль, що щойно приїхав із Риму по осягненні докторату богословії. Він сам повний запалу й ентузіязму не тільки цікаво вчив нас і збагачував своїм широким знанням, але й уміло виховував на майбутніх священиків-місіонарів. Кожну лекцію сухої латинської граматики чи реторичної аналізи промов Ціцерона о. Йосиф умів вінчати якоюсь глибокою рефлексією чи влучною вказівкою для нашого майбутнього життя. У Лаврові о. Йосиф оставав від 1923 до 1928 року і, крім професури на нашій т. зв. "схоластиці", він був іще катехитом вселюдної школи, провідником Апостольства Молитви й Марійської Дружини при парохії, проповідником і місіонарем. Ми залюбки слухали його палких і до сліз зворушливих проповідей. Від 1926 року о. Йосиф викладав іще реторику, що входить у ділянку василіянських гімназійних студій, а від 1927 р. був заступником ігумена цього монастиря, що нараховував тоді кілька десяток ченців. Року 1928 о. Чепіля іменовано ігуменом василіянського монастиря в Перемишлі на Засянні. Тоді цей монастир був тільки малою резиденцією, що складалася з кількох кімнат і невеликої публичної каплиці на поверсі. Вже від ювілейного 1923 року говорилося про будову нашої церкви на Засянні, куди можна було б перенести мощі св. Йосафата, але всі заходи розбивалися об неприхильне наставлення польської влади. Молодий, енергійний ігумен — о. Йосиф, за вказівками сл. п. Преосвящ. Йосафата Коциловського ЧСВВ, перемиського Владики, за порадою капітульних Отців і при допомозі деяких наших чільних громадян доклав усіх зусиль, щоб таки приступити до будови храму. Правда, мусів зрезигнувати з первісного грандіозного пляну церкви св. Йосафата, бо його перекреслили польські урядові чинники кажучи, що така будівля заступала б новозбудований салезіянський костел. Отже мусів обмежитися до далеко скромнішого пляну, та на здивування всіх якось дістав дозвіл на нього. Тоді своїми палкими проповідями й заохотами о. Йосиф притягнув увесь загал українського Перемишля до святого діла будови нашої церкви. Закипіла праця, що до неї наглив о. Йосиф. Хто що міг жертвував, не дивлячись на важкі роки економічної кризи, а хто

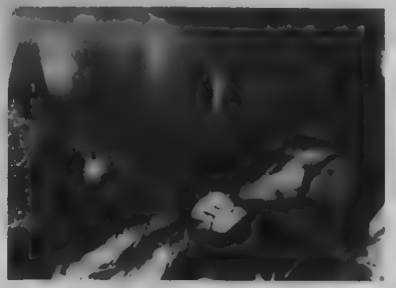

Бл. пам. о. Й. Чепіль, ЧСВВ в домовині

не міг спромогтися на грошеву лепту, помагав чинно руками при будові нової остої українського релігійного духа по той бік срібнолентого Сяну. І вже на Благовіщення 7 квітня 1935 року український Перемишль дочекався величавого посвячення василіянської церкви Страдальної Богоматері, що його довершив Преосвящ. Йосафат Коциловський при небувалому здвизі розрадуваного народу. Та мабуть таки найбільше радів о. Йосиф. — Треба додати, що крім будови церкви о. Чепіль зразково провадив у Перемишлі Марійську Дружину Пань, що належала безперечно до найактивніших Марійських Дружин інтеліґентного жіноцтва в Галичині; дальше був він спархіяльним Директором Апостольства Молитви на цілу Перемиську спархію, заложив побожне "Товариство Доброї Смерти", часто виїздив на місії, проповідав у своїй церкві і т. п.

Немов у признанні заслуг о. Чепіля, ще цього ж року (1935) в жовтні його іменовано Консультором Галицької Провінції ЧСВВ та ігуменом Свято-Онуфріївського монастиря у Львові. Тут він теж розвинув широку діяльність, бо крім праці в церкві, був Архиєпархіяльним Директором Апостольства Молитви, вів найбільшу Марійську Дружину дівчат-служниць, що мала около тисячі членок, керував Товариством св. Йосифа дівчат-служниць, що мало свій дім і ресторан при вулиці Руській, часто виїздив на місії, провадив реколекції для священиків і монахинь та поробив уже зовсім конкретні заходи про розбудову другого манастирського крила для цінної бібліотеки й архіву Отців Василіян у Львові. На ту ціль уже й призбирав досить значні фонди. Але все те перекреслила друга світова війна.

З першим приходом большевиків 1939 р., Преосв. Григорій Хомишин — станиславівський Владика передав Чинові Святого Василія Великого парохію в Чорткові, тим більше, що невдовзі арештовано чортківського пароха о. В. Чубатого. Тому, що Настоятелі Чину мали замір у Чорткові зорганізувати один із більших василіянських осередків, на першого пароха вислано туди о. Чепіля. За большевицької окупації праця нового пароха обмежилася тільки до церкви. Коли ж прийшли німці 1941 р., парох узявся до праці: оживив братства, зорганізував молодь у Марійських Дружинах і при допомозі добрих людей уже набув гарну площу в центрі міста під будову нової церкви. Та коли в 1944 р. большевики знову вернулися до Галичини, Чортків евакуйовано й о. Чепіль приїхав до Львова. Тут 16. VII. 1945 р. його заарештовано та з іншими Василіянами вивезено вглиб Росії. Місця його першого побуту не вдалося нам устійнити. На вигнанні карався він повних 8 літ. Року 1953 о. Йосифа випустили на волю, він вернувся до свого рідного села Скварявки Старої коло Жовкви і зо своїм братом-селянином працював при господарці. А потайки відправляв Службу Божу й уділяв св. Тайн. За це по році його вдруге ув'язнено й вивезено до Молочанська на Запоріжжі. Там працював він тяжко до 1960 р. Тоді зачав він помітно занепадати на здоров'ї, появилася жовтачка і лікарі ствердили рака печінки. У Молочанську в шпиталі пролежав два місяці і звідтам написав до брата і сестер, що на чужині дуже тяжко нездужати. Тоді його сестра дістала дозвіл спровадити брата до Жовкви. Сама поїхала по нього і ледве живого привезла його до Жовкви. Хоч як запопадливо доглядала сестра хворого брата в шпиталі, не було рятунку. Отець Йосиф помучився ще місяць і після прийняття св. Тайн, вповні підкорений Божій волі спокійно помер 1960 р. на 63-тому році свого трудящого й страдального життя. Сестра забрала тіло о. Йосифа до рідної хати, де пролежав він іще два дні, а третього дня самі люди без священика відправили панахиду й похоронили його на цвинтарі в Жовкві при великому здвизі народу, бо зо самого Львова на похорон приїхало понад сто осіб.

У Покійникові наш Чин стратив не тільки доброго робітника на Христовій ниві, ревного місіонаря і проповідника, але й зразкового ченця. Як його заступник через кілька літ бачив я зблизька його глибоко аскетичне життя, його зразкову точність у всіх духовних вправах, його духа молитви й праці. Знаючи добре грецьку мову, о. Йосиф читав в оригіналі твори св. Отця нашого Василія Великого і переклав на українське його "Проповіді і промови", що їх видано в Мукачеві (Чернеча Гора) 1935 р. на циклостилі. Крім цього мав готовий переклад Шебена "Величності Божої ласки".

Світла пам'ять цього прикладного ченця-василіянина довго житиме не тільки в манастирських хроніках, але й у серцях його співбратів, а приклад його чеснот потягатиме грядучі покоління.

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

ВАЖНА СПРАВА

Згідно з бажанням Свт. Отця Папи Івана XXIII, після II Ватиканського Собору буде скликаний III. Світовий Конгрес Світського Апостоляту. Дата його залежатиме від дати Собору, на якому справа світського апостоляту буде одною з головних точок нарад.

Заповідаючи цей конгрес, Святіший Отець підкреслив, що за Лева XIII світському апостольству посвячувалися одиниці. Сьогодні на цьому полі працюють численні організації, які начисляють тисячі своїх членів так, що світський апостолят можна би назвати "восьмою Тайною" Церкви.

СВТ. ОТЕЦЬ МОЛИТЬСЯ ЗА ПЕРЕСЛІДУВАНОГО УКРАЇНСЬКОГО МИТРОПОЛИТА

Яких 30 осіб, членів і консульторів Свящ. Конгрегації для Східньої Церкви, привітали Вселенського Архиерея Івана XXIII, який завітав до будинку Конгрегації. Між достойниками, що зустрічали Папу, був теж Архиепископ Кир Іван Бучко.

У розмові з о. А. Великим ЧСВВ, який є секретарем окремої комісії Східніх Церков для підготови Вселенського Собору, Папа сказав, що в своїх молитвах пам'ятає про переслідуваного українського митрополита Йосифа. Щодня, сказав Вселенський Архиерей, молюся за страждальну Церкву.

"Звичайно буває так, що йдеться на авдієнцію до Святішого Отця; сьогодні, однак, Ваша Святість зволили особисто прийти сюди і без ніяких формальностей відвідали кожну кімнату і бюро, щоб поговорити з кожним із нас" — сказав кард. А. Чіконьяні, секретар Конгрегації для Східніх Церков. Свт. Отець відповів, що він відвідав і інші Конгрегації і що всіх він любить, "як батько або мати". Хоч родичі — сказав Папа — однаково люблять усіх своїх дітей, то для декого з своїх дітей мають особливе почуття любови. Тож і про себе Папа сказав, що він почуває себе особливо зв'язаним із християнським Сходом, де він раніше працював 20 років як Папський Нунцій.

"Архиерейська молитва Ісуса Христа напередодні мук: "щоб усі були одно" — це наше бажання і наша молитва" — сказав Папа Іван XXIII.

ПОМЕР КАРД. МІММІ

У Римі в понеділок, 6 березня, помер на пістряка кард. Марчелло Міммі, секретар Консисторіяльної Конгрегації, проживши 78 років. — Колегія Кардиналів має тепер 84 членів.

12 НАШИХ СТУДЕНТІВ У ВАШІНҐТОНСЬКІЙ ДУХОВНІЙ СЕМІНАРІЇ

У духовній семінарії ім. св. Йосафата у Вашінґтоні цього року є 12 наших богословів — кандидатів на священиків. Статистичний річник Філядельфійської Архиепархії і Стемфордської Єпархії на 1961 рік, виданий у Філядельфії, подає такий розподіл студентів вашінґтонської семінарії: 4-ий рік — 1; 3-ій рік — 2, 2-ий рік — 2; 1-ий рік — 7.

Протягом минулого року в Філядельфійській і Стемфордській єпархіях померло 5 священиків.

НЕЗВИЧАЙНЕ СЕЛО

Недалеко Ряшева є польське село Жолиня. Воно незвичайне тим, що напротязі своєї історії видало багато священиків. Тепер живе їх п'ятдесят. Деколи було і 80. Нераз в одній родині було 4 священиків. Крім католицького виховання на велике число духовних покликань впливав чар особовости чергових отців парохів у тім селі. Один був парохом 40 літ, а другий 30 літ. Вони розбуджували серед молоді жар віри і бажання служити Богові.

Крім священиків це село видало теж багато

"БІБЛІОТЕКА ІСТОРИЧНИХ ПОВІСТЕЙ"

це назва одної з видавничих серій Українського Видавництва "Добра Книжка" у Львові. Був це квартальник, якого ціллю було дати ряд цікавих, але й виховних історичних повістей для широкого українського загалу. До 1939 року вийшло 12 книжок, усі вони вже сьогодні вичерпані.

Вже в Канаді 1958 року відновили ми цю видавничу серію "Бібліотеку Історичних Повістей". Як перша вийшла книжка:

(Випуск 13.) **В. Лозинський — М. Ценевич. ПРОКЛЯТИЙ КАМІНЬ.** Історична повість із часів Гетьмана П. Сагайдачного. Сторін 182. — Ціна $1.50.

(Випуск 14.) **В. Гюнерман. НА БОЖИХ ОКОПАХ.** Історична повість із часів французької революції. Сторін 192. — Ціна $1.50.

Як випуск 15-16 вийде: **Наталена Королева. ПРЕДОК.** Історична повість. Друкується. Матиме яких 300 стор. друку.

Випуск 17. **Володар Вуженко. ІВАН СУЛИМА.** Історична повість із козацьких часів. Друкується й вийде при кінці 1961 року.

Ціна одного випуску "Бібліотеки Історичний Повістей" $1.50. Річно, чотири випуски, в передплаті $5.00. — Замовляти на адресу.

BASILIAN PRESS

286 Lisgar Street, Toronto 3, Ontario, Canada

черниць, лікарів, адвокатів, учителів та професорів.

Деякі отці парохи могли би зробити багато в цім напрямі у своїх родинах і парафіях.

о. М. О.

МУДРІ СЛОВА

Кардинал Польщі Вишинський вислав особисті листи 15,000 священикам в Польщі, в яких то листах попереджує і навчає духовенство, як треба заховуватися в обличчі наступу фанатичного комуністичного атеїзму та перестерігає перед співпрацею із теперішним урядом Польщі. "Священики — пише кард. Вишинський — які мають зв'язки з якоюнебудь системою, зокрема, коли поодинокі партії борються за впливи, не поступають згідно з наукою Христа".

ЧИ НЕ ЗАБАГАТО?

Щоденник "Нью-Йорк Таймс" надрукував листа свого читача в якому звертається увагу, що президент так званого "Блу Кросс-у" в Нью-Йорку Даглес Колман дістає річну платню в сумі $55,000 річно, а посадник Нью-Йорку має тільки $40,000. Члени Президентового кабінету мають по $25,000 річно. "Блу Кросс" збільшує внески від своїх членів, видаючи забагато на адміністрацію.

БОРОТЬБА З ПІСТРЯКОМ

Американське Товариство для поборювання пістряка стверджує, що щораз більше виліковується недужих на пістряка, але при тому закликає всіх пацієнтів, щоб якнайскорше зголошувалися з цією недугою до лікарів, бо це є головною умовою до того, щоб можна було вилікувати цю жахливу недугу. Люди повинні звертатися до лікарів, щоб їх перевірювали щодо недуги пістряка ще перед тим, поки ця недуга виявилася.

ВІДВАЖНИЙ РЕДАКТОР

У Швайцарії три німецькі й один австрійський альпіністи здобули після 7-денних надлюдських зусиль майже неосяжний, високий на 13,000 стіп скелистий шпиль Айгер. Лідером тієї 4-членної експедиції був 31-річний німець Тоні Гібелер, редактор від справ альпіністики в одному західньо-німецькому журналі.

КАТОЛИКИ ПРОТИ ДВОХ ЗАКОНІВ ПРО ДОПОМОГУ ШКІЛЬНИЦТВУ

В американській сенатській комісії говорив директор відділу виховання при Крайовій Католицькій Добродійній Конференції о. монсіньйор Ф. Гохвальт. Заявив, що він противиться тому, щоб справу позичок приватним і парафіяльним школам вирішував Конгрес в окремому законопроекті, бо тоді не було виглядів, щоб Конгрес ухвалив цього року той проект, прийнявши передтим законопроект про допомогу публічним школам (гайскулам). На гадку о. Гохвальта треба до урядового законопроекту додати окремий пункт про позики приватним школам, бо тільки тоді можна бути певним, що і парафіяльні школи вже в цьому році дістануть федеральну допомогу на будову шкільних будинків. Проти урядового законопроекту виступають і інші визначні католицькі провідники. Так ньюйоркський кардинал Френсіс Спелльман хвалить федеральну допомогу університетам і каледжам, бо вона відноситься до всіх студентів, отже і до католиків, але виступає проти того, що урядовий проект виключає від допомоги парафіяльні школи. Федеральна допомога йде з податків, які платять всі американці, тому не можна її позбавляти дітей католицьких батьків, бо це було б дискримінацією однієї частини американців, які, згідно з конституцією, мають право навчати своїх дітей у приватних або в парафіяльних школах. Кардинал Спелльман домагається рівних прав для всіх, без огляду на релігію. Кардинал Ст. Луїсу, Мізурі, Джозеф

Вл. пам. о. Д. Головецький, ЧСВВ
(До некрологу в 3 ч. "Світла")

Рітер заявив, що він підтримає урядовий законопроект про федеральну допомогу шкільництву тоді, коли цей проект узгляднить і католицькі приватні школи. Кардинал Рітер сказав, що в основі він є проти того, щоб федеральний уряд вмішувався до шкільництва, але коли він це робить, то повинен всіх рівно трактувати і всім давати допомогу, а не тільки публічним школам.

НЕ БУДЕ АМЕРИКАНСЬКОЇ МАРКИ З ШЕВЧЕНКОМ

Наполегливе старання українських кіл у Вашінгтоні, щоб американська пошта видала в Шевченківському році поштову марку з Шевченківською проблематикою — не увінчалося успіхом.

Філятелістичний Відділ при уряді Генерального Постмастра нової демократичної адміністрації повідомив, "що Дорадчий Громадський Комітет для видавання марок ще раз розглянув справу і, нажаль, не знайшов можливости видання марки чи марок для відзначення Т. Шевченка в наступному році".

Шевченко не має щастя, бо не належав ані до масонів, ані не був жидом. Тай новий міністер не в гуморі. Він відомий із того, що написав книжку з безстидними описами. Але це не дуже помогло, бо читачі не хочуть того читати. Дістав за неї гонорару аж 40 центів...

НЕСПОДІВАНА СМЕРТЬ ПРЕОСВ. ЙОСИФА ШТРАЙДТА — ЄПИСКОПА-ПОМІЧНИКА У ВІДНІ

28. 1. 61. помер на розрив серця Єпископ-помічник та Генеральний Вікарій Відня Преосв. Йосиф Штрайдт. Прожив усього 56 років, Єпископом став у 1956 р.

З особою померлого Преосв. Штрайдта Віденська Архиепархія втратила не тільки свого єпископа-помічника та генерального вікарія, але передусім одну з найшляхетніших і праведних одиниць, що всеціло та всевіддано працювала для добра Христової Церкви. "Справедливість і любов" — клич на архиерейському гербі Преосв. Штрайдта був справжнім відзеркаленням його душі та всієї його діяльности. Своєю поведінкою та наставленням, повний евангельської простоти, справедливости та щирої сердечности, зумів він собі з'єднати правдиві симпатії кожного, хто мав із ним щонебудь до діла. Преосв. Штрайдт був усім для всіх.

Коли йдеться про нас українців, то треба щиро сказати, що ми втратили незвичайно цінну одиницю на віденському терені, бо був він супроти нас завжди справедливий і повний любови, як дійсний приятель. Саме Преосв. Штрайдт був цим, що супроводив транспорт мощів св. Йосафата до американського літака, щоб перевезти їх у безпечне місце в Римі. Поминаючи вже його прихильне наставлення до наших церковних справ, треба згадати, що Преосв. Штрайдт не одному з українців допоміг у різних справах, уживаючи свого впливу, включно до того, що декого за його стараннями звільнили з Сибіру.

Похорони Преосв. Штрайдта відбулися дня 3-го лютня в катедрі св. Стефана, в яких крім Кардинала Кеніґа та Апостольського Нунція Делляпіяне взяли численну участь інші австрійські Єрархи та прелати, духовенство, монахи та монахині. Похоронні Богослуження почались українсько-католицькою Панахидою, що її відслужив Всв. о. д-р Орест Купранець ЧСВВ, парох Відня й Австрії, в сослуженні Всч. Отців: проф. Т. Горникевича, проф. М. Лади, Р. Накловича та Т. Прокопова ЧСВВ. Гарно співав чоловічий хор під управою проф. Андрія Гнатишина. Треба відмітити, що нашому духовенству відведено почесне місце, бо в катедральному святилищі, де сиділи тільки єпископи, прелати та професори Віденського Теологічного Факультету, як теж у похоронній процесії наше духовенство йшло безпосередньо по професорах Теологічного Факультету перед прелатами. Заупокійну Службу Божу відслужив ВПреосв. Архиєпископ Ф. Яхим, віденський архиєпископ-коад'ютор, а проповідь виголосив Кардинал Кеніґ. Преосв. Штрайдта похоронено на центральному кладовищі.

Д-р Сергій Наклович

ПИЙ, БРАТЕ, ПИЙ!..

Населення Алберти видало на алькоголь у минулому році коло 20 міл. долярів, більше як попереднього року. Інші провінції не лишилися позаду. В Манітобі лікерна комісія мала прибутків з продажу алькоголю $12,732,098, або 12.1 відсотків більше як попереднього року. Очевидно, що зі збільшенням п'янства зросло теж число судових присудів за різні злочини і провини у зв'язку з алькоголем. Присудів було 4,136, на 1,097 більше, як у 1959 році.

УКРАЇНСЬКИЙ РЕЛІГІЙНО-СУСПІЛЬНИЙ МІСЯЧНИК

"Ж И Т Т Я"

містить цікаві статті й гарні оповідання, вісті зі світу й особливо з Аргентини.

Видають цей місячник ОО. Василіяни

Ціна (12 чисел) на рік $2.00, замовляти через нашу адміністрацію по адресі:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar St. — Toronto 3, Ont. — Canada

Ліберальна посолка до саскачеванської легіслятури з округи Гомболт (українка родом і адвокат за професією) скритикувала бюджет сісіфеного уряду і свою промову так закінчила:

"Якщо прем'єр Доглес переконає мене в тому, що $1,000.000-ий провінціяльний будинок на склад алькоголю в Ріджайні є більш потрібний, ніж шпиталь для умово хворих у Йорктоні, тоді я підтримаю бюджет його уряду."

СПІЛЬНА БОРОТЬБА

В Лайн, Массачюзетс, католицькі священики і протестантські пастори спільно повели акцію, щоб зібрати 40,000 підписів на петицію до своєї міської ради з вимогою заборонити продаж розпусної і деморалізаційної для молоді літератури. На жаль, мало таких протестантів. А найбільшій протестантській секті методистів, то таки самі протестанти закинули, що вони... тримають із червоними.

ВІДКИНУЛИ РЕЗОЛЮЦІЮ, ЩОБ НЕ НАВЧАТИ РЕЛІГІЇ

По бурхливій дебаті на засіданні окружної й торонтонської ради Сі-Сі-Еф відкинено резолюцію, яка вимагала, щоб занехати навчання релігії в публічних школах провінції. Резолюцію відкинено голосами 30 проти 22. Декотрі промовці дивилися на справу з партійного становища, мовляв, прийняття резолюції могло б пошкодити партії у виборах; ми теж так думаємо...

ЗРІСТ ЗЛОЧИНСТВА В ЗДА

Федеральне Бюро Інвестигації виявило тривожний зріст злочинности в ЗДА. Рекордове число тяжких злочинів в американських містах у 1960 р. було таке: грабунків 18 відсотків понад 1958 рік, вломів 15%, злодійств 11%, крадежей авт 7%, мордів і згвалтувань 4% — стільки відсотків більше, як було в 1959. Це у великій мірі вислід безбожних "паблик скулів".

У МАНІТОБІ НЕ ВИРІШЕНО СПРАВИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ШКОЛАХ

Манітобський міністер освіти Стюарт Меклін сказав, що уряд не зробив кінцевого рішення в справі пропозиції, щоб учити української мови в манітобських школах.

Міністер сказав, що українська мова не є тепер прийнятна як мова, яку університет допускає при вписі студента. Міністер має сумніви, чи було б доцільно мати її як "курікулюм", бо декотрі студенти вищих шкіл "могли б зрозуміти хибно", що вона є на університетській листі допускальних мов.

Про цю заяву повинні ми пам'ятати при наступних виборах.

КУПЛЮ КНИЖКИ: 1) С. Лятеряеф: Хустина Вероніки. 2) Ол. Мох: Книжки і люди—Львів 1938. 3) Ол. Мох: Самоосвітні видання. 4) Ол. Мох: Добра преса. 5) Ол. Мох: Покажчик змісту "Нової Зорі". 6) Річники згл. поодинокі числа часопису "Нова Зоря" і "Правда" (головно з 1938 і 1939 років). 7) Всі книжки автора Теофіла Кострубу, видані до 1939 року. 8) Річники часопису "Хліборобський Шлях" (вид. у Львові). 9) О. Петрійчук: Про це, що люблю я.

Подайте що маєте і Вашу ціну на адресу:

A. MOCH — 6 Churchill Ave. Toronto 3, Ont., Canada

СЕН. В. ВАЛ ПРИХОДИТЬ ДО ЗДОРОВ'Я

Пробувши понад два місяці у лікарні, сен. Василь Вал приходить до здоров'я. На цю пору він може вже трохи ходити. Сен. Вал пройшов аж дві внутрішні операції.

Через недугу сен. Вал був примушений відкликати ряд прилюдних виступів і промов. Лікарі сподіваються, що через три місяці він могтиме вернутись до виконування своїх нормальних обов'язків.

Від численних приятелів і знайомих сен. Вал одержав багато листів з бажаннями швидкого видужання.

ПРО КОМУНІСТИЧНУ ПАРТІЮ В ЗДА І ІІ ПІДРИВНУ РОБОТУ

Ввіліям К. Саливен, ветеран ЕфБіАй, остеріг, що комуністична партія в ЗДА відіграє ключеву ролю в намаганні комуністів опанувати світ. Він сказав, що комуністична партія в ЗДА діє "на задному подвір'ю країни", яка ніби дуже противна комунізмові.

В. Саливен, який працював в ЕфБіАй впродовж 19 років, є головним інспектором бюра розвідчої й аналізуючої секції, що досліджує підривну комуністичну роботу та шпигунські акції. Він є членом парохії св. Амвросія у Вашінгтоні. Він каже, що комуністичний план боротьби має дві напрямні: 1) мобілізувати й оформлювати суспільні сили, щоб довести до революції, та 2) захитати некомуністичний світ, використовуючи всі слабі місця в ньому.

Далі В. Саливен заявив, що комуністична партія в ЗДА діє як агент Советського Союзу в ЗДА, є послушна для СССР і підтримує його.

У своїй пропаганді — сказав він дальше — комуністична партія в ЗДА проявляє таку лінію, немов то "всі советські дії виявляють щире бажання світового миру" та немов то "американська закордонна політика є навмисне заплянована так, щоб викликати напруження в світі".

В. Саливен відмітив, що комуністична партія в ЗДА намагається поширити свій вплив, використовуючи притаманне американцям бажання миру. Комуністична партія намагається наставити публичну опінію вороже до всяких внутрішніх охоронних програм і зусиль для національної оборони.

"ІВАННА" ЗГОРІЛА ЖИВЦЕМ

Большевики випродукували богохульний фільм "Іванна", який брехнею, фальшем і клеветою оплювавлював світлу постать Слуги Божого Митрополита Кир Андрія і наше католицьке духовенство. Сценарій цього фільму написав московсько-большевицький пропагандист Беляев, а головну ролю в цьому фільмі, саму "Іванну", грала артистка Інна Бурдюченко.

Московський щоденник "Ізвестія" подав тепер до відома, що артистка Інна Бурдюченко під час накручування нового фільму в київській студії, згоріла живцем. У сцені, в якій виступала вона на тлі горіючого будинку, нагло зайнялась на ній одежа, а тому, як пишуть "Ізвестія", що "режисер Слюсаренко не подбав про всі засоби безпеки", всяка поміч виявилася безуспішною. Артистка згоріла живцем.

Канадійська преса, яка подала цю вістку за "Ізвестіями", пише, що тепер не тільки в Україні, але й у цілому Советському Союзі говорять, що це кара Божа за те, що Інна Бурдюченко грала головну ролю в богохульному фільмі, який намагався знеславити Слугу Божого Митрополита Андрія.

АНГЛІКАНСЬКА ЦЕРКВА ВИСЛАЛА СВОГО ЗВ'ЯЗКОВОГО ДО РИМУ

Англіканська Церква подала до відома, що вона вислала свого зв'язкового до Риму, а саме пастора Бернарда К. Павлей, каноніка катедральної англіканської церкви в Елі.

Пастор Павлей буде зв'язковим поміж Радою Англіканської Церкви для міжнародніх взаемин і римським католицьким Секретаріятом для здійснення християнської єдности, що його очолює Кардинал Августин Беа.

Англіканський канонік Павлей говорить по-італійськи. Його знають як мандрівного "дипломата" англіканської Церкви. Раніше він зв'язався був із християнськими групами в Німеччині, Бельгії, Італії і Франції, де він перебував, як военнополонений, під час другої світової війни.

НА ДОПОМОГУ КАТОЛИЦЬКИМ ШКОЛАМ

Два сенатори з Нью-Джерсі, респ. К. П. Кейз і дем. Г. А. Вилліямс, висловилися в користь допомоги держави для парафіяльних шкіл та висловили переконання, що закон, який предвиджує таку допомогу, през. Кеннеді затвердить.

Промовляючи на телевізії, вони сказали, що скоріше чи пізніше держава мусітиме помагати приватному, зокрема катол. шкільництву, в якійсь формі, найправдоподібніше даючи довгорочнцеві низькопроцентові позики на будову шкіл. Допомогу католицькому шкільництву вони не вважають протиконституційною і заявили, що цей погляд вони підтримуватимуть у Конгресі.

КОТЮЗІ ПО ЗАСЛУЗІ

"Революційний суд" Куби засудив на смерть колишнього американського старшину В. А. Моргана на кару смерти за "зраду та братання з ворогами режиму Кастра", і його ранком, 13 березня 1961 року розстріляли. Морган був одним з найближчих співробітників Кастра і з ним підготовив переворот у державі. За режиму Кастра він займав високі становища, але швидко попав у неласку та за свій спротив Кастрові заплатив життям.

ВІДВІДАЮТЬ ПАПУ

Королева Єлисавета і князь Филип будуть прийняті Папою Іваном XXIII у Ватикані під кінець королівських відвідин в Італії від 2-5 травня. Таку заяву видано з Бакінгемської палати в Лондоні.

ДОБРИЙ ПРИКЛАД

Кардинал Спелман звернувся з закликом до вірних Нью-Йоркської архидіецезії, щоб зложили 25 мілионів долярів на нові католицькі середні школи. Католики склали 15 міл. долярів більше, як було в пляні.

АРХІТЕКТ

ЄВГЕН ГРЕНЬ

Член Королівської Палати Архітектів Канади

Виконує плани і кошториси церков, шкіл, будинків громадських організацій (заль), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.

WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

М. В. Дольницький

МИСТЕЦТВО ЧИ РОЗСАДНИК НЕМОРАЛЬНОСТИ?

Кілька днів тому в одному з американських часописів, дописувач того часопису описував свою подорож до Атен у Греції. У Греції був він уже давніше, то й був дуже здивований, коли до нього, як американця, греки, що зустрічалися з ним, ставилися дуже холодно. Ще ж недавно американець тішився у Греції найвищою пошаною і був предметом справжнього захоплення.

Чому в наставленні греків до американців наступила така велика зміна на погане, він не міг вгадати і ніхто не хотів йому цього вияснити. Та все ж, як репортер, він вирішив дізнатися про причини зміни настроїв греків до американців та ЗДА, які адже ж не перестають помагати фінансово Греції та вважають її одним із найголовніших союзників у боротьбі з комуно-московським світом.

Оглядаючи руїни Акрополю, згаданий кореспондент цілком випадково розкрив таємницю, на яку він надаремне шукав відповіді серед знайомих собі греків.

Провідницею по Акрополі була молода студентка. Дізнавшись, що один із її "гостей" є американцем, вона глянула на нього вовком і з обуренням сказала: "У вас не всі дома!" — "У чому справа?" — спитав збентежений американець. І відповідь молодої студентки пригадала йому розмови, що їх він мав в інших державах Европи, Азії та Африки.

"Про Америку — казала ця студентка-провідниця, — виробляємо собі погляд перш-усього на основі ваших фільмів. Америка для нас — це могутня країна з високо-розвиненою культурою та найвищим рівнем життя. Для багатьох із нас — Америка, це недосяжний ідеал. Одначе тепер ми сумніваємось у правдивості тієї картини, сумніваємося на основі другої ж картини, що її ми собі виробили, оглядаючи фільми галливудської продукції".

Блиснувши очима з цілком виразною гримасою обридження на обличчі, ця студентка продовжувала: "Гляньте довкруги, гляньте на наші руїни, свідків величного минулого, гляньте на цю колиску культури та цивілізації. Невже ж це все не промовляє до вас? Виходить, що ні, бо замість шукати чогось героїчного в цих руїнах, ви накручуєте фільму "Ніколи в неділю", в якій гльорифікуєте повію. Головні картини цеї фільми саме відбуваються на тлі руїн Акрополю. Що за гидота!"

І заки збентежений американець зміг відповісти, молода студентка, тицьнувши йому пальцем попід ніс, закінчила: "Виходить, що себе представляєте на фільмах так фальшиво, як і Грецію. Про себе — щонайкраще, про інших — якнайгірше. У "Блакитному янголі" ви гльорифікуєте німецьку повію, в "Баттерфилд" — французьку, в "Світі Сусі Вонг" — повію з Гонг Конгу — немов повії, це найважніші особи на світі, немов героїні. Де ваша пошана до жінки і чому дошукуватися в людині тільки найгіршого?..." Закінчивши, студентка повернулась до американця плечима й відійшла від нього без охоти слухати будь-які вияснення.

Чи зміг би цей американець дати їй переконливе вияснення, треба сумніватися. У ЗДА вже не тільки Легія Приличности, але й протестантські та чисто секуляристичні організації й часописи вдарили на сполох. У критичних статтях, яких востаннє у пресі й журналах немало, автори цитують слова недавньої промови Папи Івана XXIII, який осудив поширення неморальности з допомогою масових засобів сполуки, зокрема шляхом фільми, яка з мистецтва скотилася до ролі розсадника неморальности. Ті критики, які виразно починають заступати католицьке становище, що фільма повинна бути конструктивною, хоч не конче моралізаторською розвагою, вказують на великий відсоток продукованих у Галливуді фільмів, які не надаються не то що для молоді, але навіть для старших. Насильства, розперезаність, атака на здоров'я родини, найнижчого сорту неморальність, всякі нудистичні фільми, тощо — так завалили фільмовий ринок по всьому світі, що й Діоген зі свічкою в руках не міг би знайти доброї фільми. Спростування фільмового мистецтва, якщо фільмову продукцію загалом можна так назвати, довело до того, що навіть фільми з релігійною тематикою мусять бути нашпіковані оргіями, неморальністю й гидотою. Цим фільмові продуценти перебрали мірку й довели загал громадянства до відкритої реакції.

Галливуд має власний "кодекс моральности", який забороняє показувати на екрані речі, що причиняються до морального розкладу громадянства. Та, буцімто заспокоюючи бажання публики, постанови цього "морального кодексу" цілком знехтовано і в наслідку фільмовий ринок залляли фільми, які в кожної здорової й не зіпсутої людини, викликають несмак і гидоту.

Галливуд почав займатися різними контроверсійними проблемами, такими, як самогубства, наркотизм, розводи, молодеча розбуяність тощо. Все це ще не було б найгірше, кажуть критики, якщо б сюжети фільмів на контроверсійні теми,

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.

Купно - продаж нерухомостей, виєднування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED

333 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ont. —— Tel.: LE 4-4241

не були побудовані так, щоб із тих, які заслуговують на слова найвищої критики та осуду, не роблено героїв. До цієї категорії слід зачислити фільми на тлі расових непорозумінь, якими не то не розв'язується наболілих проблем, але їх іще більш заплутується висновками противоріччями не тільки здоровому розсудкові, але й людській природі.

У більших містах Америки, а впарі з тим і по великих осередках інших держав, які в усьому (а в більшості в найгіршому) намагаються наслідувати американців, повідкривалися спеціяльні кінотеатри, яких власники спеціялізуються в показуванні неморально-руїнницьких фільмів. У деяких містах влада пробує боротися з цим явищем людського звиродніння, яке починає мати щораз більш негативний вплив і на молодь та у великій мірі причинюється до зросту загальної злочинности. Ця боротьба не дає успіху, бо прихильники неморальности прикриваються конституційними постановами про свободу вислову і справу в американських судах звичайно виграють.

Некатолицькі кола, цілком виразно під впливом Легії Приличности, дають рецепту, як зарадити лиху. Єдиним способом прикоротити сваволю фільмових продуцентів, кажуть вони, є бойкотувати неморальні фільми, а як треба — то й пікетувати кінотеатри, що нарушують примітивні правила приличности й людської гідности. Якщо прийшло б до масового й систематичного бойкоту кінотеатрів, де показують сумнівної, а то й руїнницької вартости фільми, то ці фільми скоро зникли б із фільмового ринку. Інакше до прочищення атмосфери на фронті "фільмового мистецтва" не прийде, кажуть критики, і з ними нам слід погодитися.

Чи розвиток спротиву розвинеться так, як цього треба, покаже майбутнє. Те, що почалася акція проти фільмової неморальности, явище додатнє і йде воно за лінією вказівок Ватикану та згідно зі закликами Американської Легії Приличности.

Бо чистка потрібна і фільмам слід привернути характер, який вони повинні мати: здорової розваги та виховника широких мас громадянства, а не розсадника неморальности, яка з мистецтвом нічого спільного не має.

("Америка")

Олександер Мох

ДАЛЕКИМИ ДОРОГАМИ

М(икола) Приходько. ДАЛЕКИМИ ДОРОГАМИ. — Повість. — Видавництво "Вільне Слово", Торонто 1961. Том I — стор. 288; т. II — стор. 294. Формат 140 x 215 мм. — Обгортка арт. мал. Лук'ян Кіт. — Ціна $7.50.

В інтерв'ю Сі-Бі-Сі з п. Миколою Приходьком, головою Сумерго в Канаді (з 1. І. 1961) п. Голова сказав таке: "Зміст моєї нової повісти, щойно виданої українською мовою, під назвою "Далекими дорогами", в основному є історією української хліборобської родини. Починається ця історія на Великдень 28 (?) року на Україні, розгортає далі брутальну ліквідацію Церкви, так зване розкуркулення, винищення кращих українських хліборобів із жінками й дітьми на Сибіру, нелегальне життя мого героя на Україні після втечі, війну, катастрофічний розвал червоної армії на початку війни, панування німецьких фашистів на Україні, боротьбу українських повстанців проти брунатного й червоного фашизмів, еміграцію за кордон, сталінську примусову репатріяцію й оселення персонажів моєї повісти на американському континенті." ("Прометей", ч. 95).

Широкий був задум автора: намалювати пером белетриста таке широке полотно, такі далекі дороги, щось наче ота симпатична обгортка Л. Кіта: образ близького Дніпра з видом на далину - далеку. І виглядн мав автор неабиякі таке зробити: чейже його перша книжка, блискуче написана п. н. "Один із п'ятнадцяти мільйонів" розійшлася великим накладом та була перекладена на англійську, корейську, арабську, китайську, японську й гіндуську мови. За неї автор добув звання почесного члена Інтернаціональної Літературної Асоціяції ім. Марка Твейна. ("Прометей", там же). То й не диво, що я, прочитавши з зацікавленням першу книжку автора, з великою надією взявся читати другий його белетристичний твір.

Прочитати 582 сторінки дрібного друку в більшому форматі — це, навіть для старого рецензента — видати час двох днів, робочих днів на саму дію читання, а казав мені оптометрист, що читання споживає 30% енергії організму... У нашому випадку: на читання "Далекими дорогами", пішло тісі енергії далеко більше. Бо хоч оголошення книжки обіцює різні приємності читачеві, проте... не скрізь і не все треба оголошенням вірити... Бо як перша книжка автора була шедевром нескриваної правди-переживання, від читання її годі було відірватись!, то "Далекими дорогами" (названа "повістю", хоч властиво повинно бути написано: роман) є прикрим відступом-регресом автора. Регресом і формальним, регресом навіть ідейним.

Зачинається побожною ідилією: описом Великодня, описом широким, наче з Ів. Нечуя-Левицького. Тільки, що старий Нечуй знав краще, як такі описи робити, чи, відай, мав справжній талант. А кінчиться книжка знов Нечуєм, але тим Нечуєм-"націоналістом" із 80-тих років, що устами свого героя із "Хмар" виконує такий "патріотичний" наказ: ідь там, де тобі буде краще жити, а то ще на поліційний участок попадеш... (Я знаю: багато читачів пам'ятають героя "Хмар" наче якогось сучасного націоналіста-патріота з отих давніх часів. Але коли б читач прочитав "Хмари" сьогодні, побачив би, що той герой дуже таки обріс був малоросійським салом, навіть і на ті давні часи...). А посередині між тими обидвома Нечуями твір М. Приходька має цілий ряд літературних кальок із різних творів і авторів. Жаль тільки, що автор їх не перевершив, тільки поменшив.

Не можемо сказати, щоб у стилі чи мові автора ми знайшли якусь непересічну оригінальність. Від старого ідилічного Івана Нечуя-Левицького аж до Івана Багряного з "Тигроловів", — усе те ми вже десь-колись читали... На закид авторові одному, той сказав, що колись люди писали на коліні. — Так, але коліна були молодші тоді... Що було велике за Нечуя, сьогодні і формально й ідейно пережито. Навіть Іван Франко не був би сьогодні для читача яким неперевершеним стилістично ідеалом. Усетаки Франко міг би бути для автора зразком, як будувати повість, чи бодай як написане зредагувати. Бо про "Далекими дорогами" можна сказати, що це навіть не зредагована якслід повість. Автор пірвався на великий задум, але випустив його в світ передчасно, бо навіть перед доброю редакцією. Як же ж можна напр. мішати, нехай і не вповні оригінальний, всетаки пристойний стилістично початок твору, початок таки белетриста, хоч і невеликого на ріст, як же можна мішати його з закінченням книжки, яке є звичайною часописною статтею, і то зіпсутою, бо ж розтягненою на кількадесять сторінок великого формату!

Читач мусить змусити себе прочитати добрих двісті сторінок книжки, щоб нарешті почалося в ній діятись таке, що починає його цікавити. Та коли тільки таке почалося вершіти, автор знову сповільнює й розводнює акцію: впроваджує в життя зовсім непотрібні персонажі, нові непотрібні епізоди (напр. цілий роман із Катрею на Далекому Сході, зовсім непотрібний для експозиції, а приданий хіба для "пікантерії"). При тому ж ні один із персонажів не має якогось переконливого "психологічного хребта", а всі якісь на одне недоговорені, неясні. До властивого мотиву (головного) роману автор додає різні "блатні" спогади з Одеси, з яких можна б викроїти зовсім новий твір "кримінальної сторії". Свого роду поворот до "Перекотиполя" Квітки-Основ'яненка, але без його моралі... Коли вже всі гепніст-енди получилися, автор пригадує собі, що він голова "Сумерго" й стає нам викладати тоном проповідника з читальні. Проповідує таке, в що навіть і темний дядько не повірив би: що в Новому Світі так добре, як колись було в св. пам. Малоросії...

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge) EM 3-8828 Toronto

Автор мабуть не вирішив добре справи, для чого і для кого він свій роман написав: чи для белетристики, чи для агітки; чи для інтелігентного читача, як твір красного письменства, чи для сірого американського загалу, ще й може англійськомовного, як так звану "популярну повість" аля Куртс-Маглер. І на перший і на другий задум твір зле зредагований, бо вимішання таких противоріч для читачів противне: англієць не витримає української ідилі, українець не стравить ідеологічних проповідей на тему "ідеального" Нового Світу. Автор отже пробував (свідомо чи ні?) дати якийсь многобічний, універсальний твір, кадючи перед усіми іконами новочасного світу, щоб усякому подобатися. Отже для нас є поклони: Бандері (II, 163), Петлюрі (II 163), УПА (259, II), Бульбі; для ЗДА, Канади, старо- і ново-прибулих, і прочая, і прочая. При бизнесі воно не пошкодить, бо й наймудрішого на дурненьку похвалу зловиш. Авторові йде не так про правду, як про те, мабуть, щоб книжка добре пішла. Отже напр. у "повісті", себто творі, який має бути белетристичним, а не журналістичною пропагандивною статтею з оказії якоїсь збірки, автор на 283 стор. II т. в стовідсотково прозаїчний спосіб вихвалює УАПЦ і то так "практично", що навіть подає точну адресу церкви в Торонто, пише скільки церква коштувала іти.... Рівночасно хвалить релігію, подає побожні молитви й науки. Напр. пише дослівно: "оберігаймо наших дітей... привчаймо їх читати добрі книжки, замість... різних кримінальних і сексуальних історій..." (II, 291). Автор навіть устами одного з персонажів роману, осуджує (II, 280-1) гріхи проти шостої заповіді... Ну і чого ж би ще бажати з церковного становища?..

Більше того. Автор навіть у досить умілий спосіб і з повним переконанням дає описи переслідування релігії та представляє священика як характерну людину, яка за свої релігійні переконання йде на мучеництво. Отже здавалося б, що автор стоїть на правдиво православному становищі, становищі вірного православного християнина.

Але, на жаль, це авторове "православ'я" дуже, з дозволу сказати б, "еклектичне". Щоби приєднати віруючих православних, пишеться таке-то. А щоби приєднати... то пишеться таке-то... Бо, хоч православні мають такі самі Божі 10 заповідей, і хоч сам автор недавно запевняв нас про потребу оберігати молодь перед сексуалізмом, то той же самий автор вісім разів описує такі статеві сцени, з такими подробицями, що навіть Вінниченко не був би на таке спромігся. Якщо б опис якогось статевого акту був чомусь то для викладу якоїсь тези автора потрібний, то автор має на таке право; дяк прикладу візьмім письменницю С. Ундсет (лавреатку Нобля) і її роман "Христина, дочка Лявранса". Але навіть у такому "конечному" випадку опис статевого акту мусить держатися таких меж, щоб він не виключував у читача охоти, скажім, "співзгоди" на гріх. Тимчасом наш автор, хоч сам у теорії таке осуджує, в своїй же, таки цій самій повісті, допускається кілька разів переступлення такої ж власне, своєї власної засади-заборони. Автор не є якийсь там Саранчук, що виписує несотворені

фантазії, бо дядько. Ні, автор це інженер, голова "Сумаро", член Інтернаціональної Асоціації ім. Твейна і т.д., отже хіба знає що робить!

Колись подібний, хоч безсумніву більший белетрист, редактор ульмівських Вістей В. Бендер, написав був статтю про "делікатне питання": чи має автор право давати драстичні сексуальні сцени для приєднання читачів? І пан редактор В. Бендер, з ульмівських чердепівських Вістей, відповів: має право. Інженер М. Приходько не теоретизує, а просто виконує вказівки партійного свого колеги В. Бендера... Перевиконує навіть. Бо коли В. Бендер дав у своїх творах такі описи, то вони стояли бодай у якомусь зв'язку з психологією персонажів. Не те в М. Приходька. Він створює ад гок (до цього спеціально) цілу пригоду з зовсім новими персонажами (Катря), які опісля зовсім уже ніде не приходять, бо були створені хіба тільки на те, щоб "приємно було згадувати" авторові та "насолоджуватися" молодечому читачеві розпустою... З християнського становища читання таких книжок, як "Далекими дорогами" є близько нагодою до гріха; отже християнин (і православний також!) не може, під тяжким гріхом, такої книжки читати. Що зрештою, посередньо признає і сам автор на 281 стор. II-го тому свого власного роману... Виходить, що можна і не можна. "А якої вам віри треба?" — питався циган у Руданського.

Навіть в одинокому випадку, який міг би виправдати опис сексуальної справи, в сцені пошлюбної ночі, де такий опис мав би на меті змалювати огиду до подружжя з комуністом-москалем, цей опис такий детальічний, що послужить хіба на противне. Ми маємо подібний випадок у нашій літературі: Андрія Чайковського "З ласки родини". Але, такий малий талантом, А. Чайковський на ціле небо перевищив славного М. Приходька: опис Чайковського справді викликує огиду, а не вподобання. З цього прикладу видно, що ціль М. Приходька була інакша: не огида...

Читаючи такі "сладкострастя" наших різних авторів, що признаються з різних політичних рацій до якоїсь релігії, мимоволі дивуєшся, чому вони, такі "побожні", не відважаться піти ще дальше та не опишуть інших фізіологічних дій, які мають чейже і найменші "герої"? Такий опис був би, без сумніву, чимось зовсім новим у нашій літературі. Може навіть вони поставили б уже в заплічча стареньского Артура Рембо, який близько сто років тому таке у Франції описував?...

Побіч "сладкострастя", дуже схожого на грубі сцени сумної пам'яті "письменника" Любострастського, автор Микола Приходько (не мішати з іншими авторами-Приходьками) поміж рядками свого роману, мабуть таки зовсім підсвідомо, викладає дуже сьогодні модну між деякими нашими письменниками "ідеологію": гуд-тайму. Ще колись московський письменник описував Малоросію, як країну, где всьо абільем дішет. (Ідентичний, ще й захоплений опис, на жаль: не поетичний!, знаходимо в описі Канади М. Приходьком, II т., стор. 260 і дд.). Подібно, але вже з насміхом і справедливою злістю, писав Панько Куліш: "Істе, п'сте і любите Вкраїну..." Одинокий герой роману М. Приходька, що любив Україну по-державницьки, з умінням покласти для неї велику жертву, український повстанець Лаврін, показаний кількома мазками й дуже невиразно на 19-22 стор. I-го тому. Потім немає нічого, хоч навіть є такі "герої", як одеські "блатні" (злодії-батяри). І знов, аж на кінцевій сторінці II тому, появляється той же Лаврін, але вже хіба тільки для геппі енду, бо в Канаді на "крайслері", як доказ канадського гуд-лайфу... Всі ж інші герої, коли не служать "за совість" у Червоній Армії чи навіть НКВД (авжже, зовсім так, як представницею УПА у Самчука "Чого не гоїть вогонь" стає совєтська повія-шпіонка!), то їх найвищим ідеалом є гарна жінка, їда, пиття й куріння: "істе, п'сте..." Ну, Україну вони також люблять, але, так би мовити, більш платонічно. Бо напр. коли йдеться про те, щоб вступити до УПА, тоді голос має жінка: "була ж інструкція, щоб сімейні виїжджали на захід. Ми там також зможемо зробити щось добре для України"... (II, 205). Напр. купити крайслера, чи холодилку в Канаді...

Ставлення дійсно-жертвенних людей (Лаврін, чи страдалець за автокефальну Церкву о. Олександер) поруч із чисто біологічними чи навіть блатними й енкаведівськими героями, оте Лисяківське "люди такі, як ми", може воно й модне для бітників і екзистенціалістів, але не здається, щоб могло воно зробити для України щось більше, як ...народити дитину. Певно, автор має тут повну правду, коли пропагує таку популяційну працю (II, 286). Але з неї в пливучій медом Канаді не виросте — при такім чисто матеріалістично-біологічнім розумінні життя — ніяка Україна, навіть не канадські джентлмени, тільки канадські плебеї.

Коли прирівняємо українців-героїв повістей Самчука ("Марія"), Любомирського, М. Прихідька з московськими чи комуністичними "героями" їхніх романів, то побачимо, що "наші" герої це поправді бабії, добрі до тарілки й спідниці, а не мужчини. Вони *люблять* Україну, але тільки на дальшому пляні: на першому є дівка й пиво-їство... Словом: Малоросія. Як не прикро воно казати: це традиція в частині нашої літератури ще з часів Стороженка аж по наші часи. І треба сказати, що ця Малоросія таки найбільш береться родом таки з Малоросії. Хоч уже в новіших часах приступають до неї й червонороси, в роді Любомирського й под. Правда, останні більше трублять про Неньку, та коли були б щирші, то признались б, що про ту "неньку, яка їх навчила пити помаленьку"... Коли наші герої, це тільки "люди, такі, як ми", то зіграти мусять у такій атмосфері, не ті, які хочуть тільки гуд-тайму, а ті, які кидають себе на жертву до крайнього. І як не прикро сказати: енкаведисти, які мучили героїв М. Приходька за здачу ворогові, таки мали, зі своїх совєтських патріотичних рацій, повну рацію. І дятлого виграли війну, а малороси програли.

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знаменитий гуслянку, різноцентовку сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST
телефон RO 7-1728.

Наш автор за професією інженер і ми мали б до нього претенсії, щоб він не пускав у своїх творах байок Сходу про значення снів, які не поручає самогони, як ліку на здоров'я (II, 183) — воно ж мабуть хіба не сходиться з XX-им сторіччям, а ще менше з першою й п'ятою Божими заповідями. Ну, та й осмішує автора в очах більш освіченого читача. До забобонів політичних слід би зачислити також авторові вискази-компліменти вбік "невинних американців", які ніби тільки були одурені "товаришем Сталіном": це дуже грубий забобон, і в нього не повірять авторові на слово навіть оті ж самі "американці", яким він підлабузнюється. Чого ж тоді "валяти дурака" своїм людям? Чого дурити українську публіку ліберальним дурманом, який веде тільки до людового фронту? Чи не нагадує воно отих нових "Вістей з України", які нам надсилають із східнього Берліну, а з яких видно, що навіть і їх автори не вірять у те, що самі пишуть... А далі: що поможе малювання філософітів-українців (II, 156 і дд.), коли в це ніякий жид не вірить? Хіба автор такий певний, що його в українській мові читатимуть жиди? А чи не належить до грубих забобонів вірити, що жиди наївні й дурні? В таке навіть антисеміти не вірять...

Для кожного, хто не вірить у забобони, а є справжньою людиною "просвіченого" XX-го сторіччя, ясно, що в борні за свої права й існування виграє не той, хто шукає гуд-тайму від життя, а той, хто жертвується в боротьбі за свої права й свободу. Як справедливо сказав президент Кеннеді: "Не питаймо, що Америка дасть нам, а спитаймо себе, що ми дасмо для неї!" І не називаймо себе українськими патріотами, коли ми тільки малороси. Бо над малоросами все будуть горою великороси, а тим, що мають мало, і те мало від них відійметься!

Володар Буженко

ІВАН СУЛИМА

(Історична повість)

IV

Ледве сіріло море, як козацька фльота почала збиратися докупи по жахливій учорашній бурі. До дня назбиралося яких 35 чайок. Море успокоїлося і коли зійшло сонце, можна було бачити село чайок посеред моря на темно-синій тафлі козацького пелагу, як називав Чорне море запорозький писар Онуфрій Калиновський - Бобрик.

— Он чайка курінного Кожуха, бачиш Грицю! — кликав до свого товариша дебелий вусатий козак із чайки Остапа Дубового.

— Бачу, але мабуть згубили гармату, бо на передку порожнє місце. А то знаєш, як блищала їхня гордість, ота мосяжна добра гармата-гаківниця.

— Але ще певне більше братства погубилось! — додав перший.

— То певне. Вода не питає. Змієві, як учора на нашій чайці кухаря. Подавав сухарі, і так поплив. Шкода, що пів бочки сухарів пропало разом. А не міг то каменем сидіти...

— А я прив'язався добрим мотузом до чердака. Раз, як нахлинула вода, то гадав, що мотуз мене задушить...

Такі чи подібні розмови велися по всіх чайках. Отамани приводили до ладу кожний свою чайку та людей.

Багато людя забракло. Так на Змієковій чайці вода проковтнула 12 братчиків, а з уманського курення, на чайці Коровая, вхопило трьох. Навіть не спостереглись, як уже були під водою.

Декотрі знову чайки не мали гармат, як та курінного Кожуха. Щось сім було без щоглів. Вітер, наче тріску скрутив, і пропало.

Найгірше було тим чайкам, де вода забрала сухарі. Їсти хочеться всім, як вовкам, а тут ані кришки хліба.

— Курінний Чайка! А курінний! — кричав на ввесь голос кухар із Платонової чайки, де плили самі черкасці.

— Чого ревеш, як на ярмарку в Києві? — питає Чайка.

— Хліб Чорне море позичило, але тепер не має як віддати. То ж позичте нам бочку сухарчиків. У вас людей убуло.

— Чекай, погляну чи для моїх іще стане, бо в нас також одну бочку з двома козаками вхопило ревуче плесо.

— Добре, під'їдемо ближче.

За хвилину обидві чайки, наче сестри-двійняки позчіплювались і з одної чайки на другу перекотилась бочка сухарів. Козаки зраділи. І при тім розмовляли з тими, що їм хліб пропав, а вони позичали.

За яку годину знову приплили ще три чайки, які були через бурю відбилися трохи на схід. Отамани по всіх чайках зарядили благодарну молитву. З кожного козачого серця ніссся подячний гимн до Бога й Пречистої Матері, що помогли в такім великім горю та врятували від неминучої смерти на морі.

З декотрих човнів навіть чути було голосні

пісні, як от "Не маємо іншої надії", або "За всіх молившися, Благая". По молитві кухарі почали роздавати сніданок. Море було спокійне, чайки повагом похитувалися по горошкуватих хвилях, а козаки позавивавши свої вуса за ухо, снідали чим Бог дав. Одні їли чисті сухарі, інші мали до сухаря в'ялену рибу, а ще інші навіть чарочкою вина попивали.

Неспокійні були тільки отамани чайок. Щораз то поглядали на широке усміхнене, мов дівчина, море й зорили, чи не їде отаманська чайка.

Курінний Кожух кликав із своєї чайки до Коровая:

— Отаман мусів лишитися дуже позаду. Я плив поруч і бачив, як трісла щогла на його чайці.

— Хоч би там що сталося, то ми зачекаймо. Отаман не з таких, щоб не вирвався з біди!

— А покищо варт би зробити нараду з тими отаманами чайок, що є тепер, бо можуть нас отак зненацька і турки наскочити, а тоді навіть не будемо знати, як боронитись.

— Правду кажеш, Кожуше, треба скликати всіх, що є, і порадитися.

Кожух мав на своїй чайці запасне човно. то й сівши в нього з козаком гребцем, подався поміж чайки. За часок з'явилося ще кілька малих човнів та почали звозити отаманів до чайки Коровая. Він був найстарший віком і вже нераз бував у подібних нещастях. Раз навіть брав участь у такому поході, як дві третині чайок потопило вередливе море.

Коли всі прибули, тоді відкрив нараду Коровай.

— Товариші отамани! Тому що нема нашого доброго отамана, Івана Сулими, то нам треба самим якось порадитись-пожуритись, щоб нас яка друга веремія не стрінула. Найперше, вважаю, що було б добре вибрати тимчасового отамана.

— А як приїде Іван Сулима, то що собі тоді подумає? Ще буде нас судити за бунт! — обізвався якийсь молодший.

— Не бійся, друже, за це я буду головою відповідати. Але наша сила козацька не може бути ні хвилини без одного проводу. Може, не дай Бог, наш отаман загинув, або відбився задалеко і до завтра не приїде. А може взяв інший напрям, то що тоді буде? А ви знаєте добре, що турки пішлють за нами погоню. Її ось-ось не видно. Так тоді, без одного проводу, як оборонимось?

— Правильно, правильно!! — загуло кругом чубате отаманство.

— То виберемо наказного отамана? — запитав Коровай.

— Так, пане курінний, дайте трохи часу для надуми, то ми виставимо виборних — обізвався якийсь молодий отаман.

— Нема часу вибирати виборних, то не на Січі — спротивився якийсь старий запорозький вовк.

— Та чорної ради скликати не будемо, але подумати таки треба.

— Добре, товариші-отамани чайкові — погодився Коровай, — подумайте добре і подавайте свої голоси.

Отамани, позбившися в гуртки, говорили досить голосно, але суперечок не було. Видно вчорашня веремія вплинула втихомирно на степову кров і сьогодні провідники козацтва розважно ставилися до такого важливого завдання, як вибір наказного отамана для врятованої фльотя.

— Ну, вже надумались, панове-братство? — спитав знову Коровай.

— Та вже! — сказало кількох.

— То кого ви надумали?

— Уважаємо, що найкращим був би Кожух. Він видно найрозумніший, бо від нього вийшла думка вибирати наказного. Хай командує і веде нас додому. Всі будемо коритись.

— А ви, панове-молодці, що надумали? — спитав Коровай другий гурт.

— І ми подібної гадки, хай отаманує Кожух.

Коли цє почули інші гуртки, майже хором закликали: — Так, Кожух нехай веде! Він досвічений козарлюга. Братство його любить і йому довіряє.

Сам Кожух на ті слова вступився на бік, щоб не робити натиску на виборців. А вони далі таки гукали, що найліпший буде старий козарлюга й бувалий чоловік Кожух.

— Ну, Короваю, проси Кожуха, нехай приймає вибір.

Тоді підійшов Кожух і став посеред чайки біля щогли. А Коровай, огорнувши зором цілий старшинський збір, промовив урочисто:

— Отамане Кожуху, оце виявилася воля усіх нас, щоб ти в цю важку хвилину для нашої козацької сили, взяв поводи нашої фльоти і вів її вміло в повороті домів. Ми всі готові тебе слухати і за тебе голови зложити! Приймаєш наказне старшинство, чи нам може треба за другим шукати?

— Коли така ваша воля, браття-старшино, то приймаю цей важкий тягар на мої плечі і нехай Всемогутній Господь поможе мені добитися з усіма вами на нашу славну матір-Січ Запорозьку.

— Славно, славно! Отак то по-козацьки, по-молодецьки! — загуло братство.

— А тепер, браття-старшино — почав ділово новообраний отаман — буде коротка нарада, а там станемо плисти вперед, щоб якнайшвидше прибути до Дніпрового лиману, а звідсіль на Січ.

— А що б ти, пане отамане, казав нам тепер робити? — спитав у свою чергу Коровай.

— Тепер, гадаю, треба привести чайки до ладу, направити аварії з бурі. Заосмотрити ранених і хворих. Козацтву передати наказ, що мають тепер нового отамана. Заборонити під строгими карами пити вино, що його маємо з походу, хіба отаман дасть при їжі по чарочці для козацтва. Подобирати нових гребців, гармашів і стерників на місце пропалих чи поранених. Направити мушкети, гармати. Висушити порох. І те все прошу зробити без зайвих опізнень. До години вирушаємо.

Отамани почали нашвидку роз'їздитися. Остався тільки Коровай і два молоді отамани з сусідніх чайок. Вони разом обмірковували напрямок їзди та спосіб оборони від наскоку галер. Нарада трохи затягнулась. Головно один із молодих отаманів усе радив затриматись і не спішитись. Це був той, що не хотів вибору наказного, бо вірив, що от-от над'їде зі своєю чайкою Іван Сулима.

Та годі було вблагати Кожуха. Він добре розумів вагу хвилі. Чекати на одну чайку, щоб потім загинуло 36 разом, не було розумно. Тому він рішуче спротивився представленням молодого отамана.

Нарешті Кожух наказав ударити веслами й напняти вітрило. Козаки вмить усе приготовили. Чайка виїхала наперед. Осаул, Чабан Микола, дав знак шикуватись іншим чайкам. Плистимуть двома рядами, у невеликій віддалі від себе. Вразі нападу галер утворять зараз же два фронти. Другим фронтом керуватиме Коровай.

Козацьке море аж повеселіло та заграло дрібними хвилями, як побачило два ряди чайок. Кожухова чайла плила попереду 18-ти чайок, а Короваєва теж порола воду за своїми 18-ми подругами. На Кожуховій маяв козацький прапорець. Білий із червоним хрестом. Сам отаман стояв на чердаку і дивився вперед. На щоглах у гніздах сиділи зорці та зорили, чи не появиться де турецька фльота.

А гребці собі почали співати про Байду:

Цар турецький к'нему прислає,
Байду к собі підмовляє:
"Ой ти, Байдо, та славнесенький!
Будь мені лицар та вірнесенький,
Возьми в мене царівночку,
Будеш паном на всю Вкраїночку!"

А тепер підхопила вся чайка Кожухова і міцно, аж гомін по морі стелився, співала:

— Твоя, царю, віра проклятая,
Твоя царівночка поганая! —
Ой крикнув цар на свої гайдуки:
"Возміть Байду добре в руки,
На гак ребром зачепіте"...

— — — — — — — —

Розкішне, мистецьке альбомне видання

ЛЕҐЕНДИ ПРО ХРИСТА

Його народження, життя, муки, смерть і воскресіння

Пера Константини Малицької з численними повнокоріннови ілюстраціями - деревориторитами мистця Юрія Кульчицького.

Чудовий релігійний і культурний дарунок для дорослих і дітей.

Ціна $1.50, в твердому переплеті $2.00.

Замовляйте завчасу перед святом Воскресіння у Видавництві ОО. Василіян на адресу: BASILIAN PRESS, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

Невесело їхалося молодому отаманові Юркові Житецькому з Кульчиць. Він передав команду чайки своєму осаулові Петрові Кореневі, а сам сперся об стовп вітрила й сумну думу думав.

— Як я міг до такого допустити? Чому я не кричав, не доводив?.. Та ж серце моє чує, що мій односельчанин, побратим мій любий, отаман Іван Сулима, живе.

Хоч сонце світило й усміхалося до чубатих лицарів, а козацтво співало веселих пісень, то отаманові Юркові, наче світ якоюсь чорною плахтою затулило.

— То все винні ті старі хрони! Ім отаман менше вартий, як цілий табун овець. Турки не такі скорі. Вони дістали доброго прочухана. Ми їздили не на грабіж, а щоб їм показати нашу силу й нагнати страху. Вони додумаються післати погоню, аж як ми вже на Січі будемо кашу варити.

Серед таких дум сумних та невеселих почав отаман наспівувати собі:

Питається Дніпр тихого Дунаю:
"Тихий, Дунаю,
Що я своїх козаків на тобі не видаю?
Чи твоє дунайське гирло
Моїх козаків пожерло, —
Чи твоя Дунай-вода
Моїх козаків забрала?"...

— А може ти, Дунаю, мого побратима, Івана Сулиму, теж забрав і тримаєш та до мене не пускаєш?! — питав себе в душі молодий отаман.

Але Сулими не видати. Серце краялося в Юрка. Став він у серці переходити минуле. Молоді роки прожиті разом. Хоч Іван був набагато старший, то однак вони дружили. Мали якісь подібні думки. Ходили разом до дяківки на науку. Потім у Львові в братській школі разом училися і далі по всій Україні їздили. Були й у Вильні.

— Ага, пригадую добре, як ми були в тім манастирі Пресвятої Трійці. Говорили там із тим святим монахом, що його називають тепер душехватом. Тим, мабуть, чи не Йосафатом. Він нас побачив на вулиці і почав з нами розмову. Як гарно і приємно говорив. Він би певне мене тепер розрадив. А то соромно вертатися на Січ... Ні, я таки лишаю товариство і вертаюся своєю чайкою шукати побратима. Нехай там що буде!

Та по хвилині прийшов знову до розумної думки. Ця ж справа була вже пропаща. Кожух не буде тепер завертати назад 36 чайок, які потерпіли великі аварії і не здібні до більшого морського бою з добре вивіюваними кораблями султана. Султан тее добре знає і певне вислав цілу хмару галер перехопити козацькі чайки. А при тім козаки мали небагато стрільного пороху. Майже ввесь запас замок. Чимало пороху вже взагалі не можна вживати. Те саме з гарматами. Хоч би чайки і добре могли звиватися по морю, то брак зброї не дає надії перемогти ворога...

А до того море широке і глибоке. Де Сулиму шукати? Може він уже де на українських сте-

пах із козацтвом своїм манджас, а ми будемо по морю тинятися на власну загибіль...

Такі думки набагато вспокоїли отамана Юрка. Сказав собі півголосом:

— Воля Божа! Нехай прийме в свою високу оріку мого побратима сама Небесна Госпожа, Марія Богородиця!

Чайки плили скоро. Юрковою проводив його осаул Корінь, дуже сумлінний козак. На нього можна було вповні здатися. То Юрко, маючи вільний час, пустив поводи своїм мріям.

Перед ним зринув образ мибулого. Він і його побратим Сулима у Вильні. Говорять із тим монахом-душехватом.

— Отче, чого ви тримаєтеся того войовничого владики Потія? — запитав Сулима ченця.

— Ні, я не тримаюся тільки митрополита Потія, — відповів запитаний, — а тримаюся правдивої Церкви. А митрополит є її представником на наших землях.

— А що ж тоді з нашою православною вірою станеться? Та ж ми станемо зрадниками наших батьків?!

— Бачите, мої приятелі, тут на вулиці ми не можемо якслід розговоритись, але коли ваша ласка, зайдіть до моєї домівки, там я краще вам усе розкажу.

— А чом би ні?! Хочемо про цю справу точно провідати! — відказали обидва.

Чернець привів їх до монастиря. Мав невеличку келію. На стіні висів хрест та ікона Пресвятої Богородиці. Біля простого столика стояло кілька стільців. Чернець попросив сідати своїх гостей.

— А тепер буду вам помалу відповідати — сказав лагідно монах. — Найперше поговоримо про віру предків. Так, як ви сказали, батьків. Найперше віра предків не все має всі права, щоб її визнавали нащадки...

— А то чому? То хіба ви проти наших звичаїв?

— Ні, трошки терпцю, зараз усе вам покажу. Правда, що до святого князя Володимира і його бабуні св. Ольги наші предки не були християнами...?

— Ясно, бо ж були погани! — відповів побратим.

— А тоді, я спитаю вас, приятелі, яким правом мав відвагу св. Володимир міняти віру своїх предків?

Ми не знали, що відповісти. І чекали, що далі казатиме монах.

— От і бачите, не вмісте на таке просте питання відповісти. Св. Володимир міняв віру, бо ця віра була нездала і не вдоволяла вимог нашої безсмертної душі.

—Але тепер ми маємо християнську віру. Православна віра, то християнська віра.

— Так, християнська, але є різні християнські віри. А гадаєте, що оті кальвіни та лютри, яких тепер намножилося видимо й невидимо, не є християни? То чому ви не станете лютром або кальвіном?

— А мені нащо?

— Як то: нащо? То ніби все одно чи православний, чи кальвін, чи лютер — усі християни, — отже можна всім таким бути і теж не треба покликуватися на віру своїх предків...

— Але лютерське християнство не таке, як наше...

— А тому, бачите, як і товар один є добрий, а другий підроблений. Та такими підробленими товарами є і кальвіни і лютри, і почасти православні!

— Ні, православних тут прошу не мішати! — обурився Сулима.

— Я не мішаю, але вони самі себе в те мішають. А ви знаєте з ким то православна шляхта під проводом князів Острозького й Радивила єдналася в 1599 році?

— Та в Виленську Генеральну Конфедерацію...

— А що то була та конфедерація? Отож, варт вам знати, що Острозький заступав у ній православних, а Радивил кальвінів!

— Але ми на те не годимось, ми хочемо чистої православної віри.

— Правду кажете, що люди прості, які вже з самого здорового глузду знають, що в Божій Церкві не проводять якісь там земські князі, але єпископи та священики, то ті мають правдиву православну віру. І я в такій вірі народився і виховався в Володимирі на Волині. І в такій вірі хочу жити й вмирати.

— Ну, а як тоді вас уважають за уніята?

— Бо правдива православна віра признає всю Христову правду, а не вибирає тільки те, що їй захочеться. А Христова правда така, що крім єпископів і священиків, вимагає ще для Церкви одного господаря-владики. А тим владикою є Папа Римський, наслідник св. блаженного апостола Петра. Про це виразно стоїть у св. Писанні.

— Але наші предки приняли віру з Царгороду?

— Так, але тоді Царгород був теж під Римом і слухався папи.

— А коли ж ми від того Риму відлучилися? — спитав Сулима.

— Властиво ніколи! То тільки грецькі митрополити та єпископи, а тепер вони та московити змагають, щоб ми були не разом із правдивою Церквою, а щоб далі насліпо їм вірили та були їх невільниками...

— То значить митрополит Потій і всі уніяти вернулися до стану тієї первісної грецької Церкви, коли то вона була разом із Римом одною?

— Так, мої приятелі. Ви не гадайте, що унія, як це кричать греки та московити і багато з наших, які не думають нічого, тільки повторяють різні нісенітниці за своїми ворогами, не думайте, що унія це дорога до полщення руських земель. Ні, ми надалі остаємо в нашім прадіднім обряді, затримуємо наші передання й звичаї та любимо цілим серцем нашу дорогу матір Русь-Україну!

— Добре. Коли ми від Риму не відлучились, то нащо було робити ту берестейську унію, щоб тільки дразнити ворогів нашого народу?

—Ні, унію наші владики мусіли зробити, щоб відновити й направити те, що накоїла лихого грецька єрархія, та показати перед світом, що ми тримаємося правдивої віри. А що вороги кричали і кричать, то вже їх рахунки. Ви ж знаєте, що в уніятській Церкві панує лад. Нема розводів, нема загарбувань церковних маєтків, нема підкупств на владичі престоли — словом нема надуживань, які мають місце в несполученій Церкві. А це шляхті-світським і деяким духовним зле, бо їм уривається нагода до наживи та вкорочується їх самоволя.

— А то правда, що зразу сам князь Костянтин Острозький був за унією?

— Так, щира правда!

— Ну, то чому відступив?

— А бо він хотів ту унію сам заводити, а єпископи мали тільки бути виконавцями його примх. Але такого нема у правдивій Вселенській Церкві і тому цей магнат так їй спротивився...

— Пане отамане! Пане отамане! Може ви стоячи спите?! — гукав осаул Петро.

Юрко прокинувся зі задуми. Все зникло: і келія, і святий чернець і розмова.

Вечоріло і знову Кожух кликав отаманів на нараду. Мали вночі причалити до берега і, прослідивши терен, промкнутися повз Очаків до Дніпра.

Була темна ніч. Татарам і туркам навіть не снилося, що 36 козацьких чайок поміж наставлену ланцюгову сітку проходили тихо на ріку Словутицю. А як сонце зійшло, чайки минали вже відомі плавні та, дихаючи степовими пахощами, благословили Господа за поміч на морю.

(Далі буде)

Статуя Матері Божої, звана Тріяна, що її носять у покутницькій процесії

о. Ір. Назарко, ЧСВВ

СТРАСНИЙ ТИЖДЕНЬ У СЕВІЛЛІ

Перед трьома роками у великому пості проводив я реколекції для наших студентів у Мадриді. Гарним успіхом закінчили ми наш великопісний подвиг у Квітну неділю. Тоді добрі студенти не тільки порадили мені поїхати на південь Еспанії, де андалюзійці з особливим говінням святкують страсний тиждень, але ще й дали мені доброго провідника в особі мого краяна з Тернопля студента Я. Яримовича. Раннім ранком у понеділок виїхали ми з Мадриду на південь у напрямі Севіллі — столиці Андалюзії. Обдертим, досить брудним і повільним "бумельцугом" добились ми, на пізнє пополудне до Гранади.

Гранада! Що за гарне й чудове місто! Зосереджене й скупчене довкруги величавої катедри, тихе, окружене лагідними горами Сієра Невада, зеленими огородами Альбаїцін, задивлене в струнке вежі Альгамбри — це, як каже нам провідник, мабуть єдине місто в світі, що надається до медитації й контемпляції. Надобавок поміж вуличками шумливо в'ється срібна лента потоку Дарро, немов поперетинана численними мостами, а над дахами й терасами домів видніє вічно засніжений гірський верх, що саме тепер під промінням заходячого сонця міниться ярко рожевими барвами. Ця напричуд гарна панорама, лагідний клімат і багатство архитворів мистецтва мають непереможний вплив на характер і душу мешканців. Мрійливість, задумчивість, глибинне відчування та переживання краси чинять гранадійци глибоко інтраверсійним. Він за глибоко зазорений у красу природи, занадто заслуханий у спів соловїв і пошум потоків, щоб могти достосуватися до темпа модерного життя й бездушности нашої цивілізації.

Ця незрівняна краса їх батьківщини виростила таких велетнів малярства, як И. Льопез-Мезкіз

та, Г. Морчіллo, И. Акоста; таких музиків, як Фалля і Сеговія; таких поетів, як Ганівет і Гарсія Льорка.

Мерщій вибралися ми на оглядини славної Альгамбри. Це направду чудовий закуток, немов вирваний із казкового світу Сходу. Горда резиденція мавританських королів, ціннa перлина арабського мистецтва XIII-XIV вв., Альгамбра розложилася на скелях, що високо над містом Гранадою. Вузькою лісовою стежкою поміж дерева й кущі спинаємося вгору. Кидаємо оком на гарний пам'ятник званий піляром Карла V, в стилі італійського ренесансу, і стаємо перед масивним бльоком "воріт - справедливости". Над стилевим порталем видніє напис, що все збережене в цій твердині, є посвячене Аллахові і його пророкові (Магометові). Ціла Альгамбра складається з трьох великих будівель: палати Карла V, палати арабської і т. зв. Альцазаби. Немає сумніву, що найкращою з них є арабська палата, яка заключає теж три комплекси розкішних приміщень: для королівського управління, для репрезентацій і т. зв. подвір'я левів. Ніде ніякої масивности, ні монументальности; все, сказати б, етерично легке, на струнких колюмнах, із величезним багатством орнаментики й просто оргією штукатерій дрібної, немов коронкової роботи. Особливо не можемо відірвати очей від напричуд гарного сталяктитового склепіння у залі "Дос Германас". Це безперечно найрозкішніша копула, яку ми бачили в нашому житті. А на подвір'ї левів чудовий водограй, якого алябастровий збірник спертий на хребтах дванадцяти левів із чорного мармуру.

Коли сонце вже зовсім заходило, вдалося нам ще бодай перебігти крізь розкішні огороди "Хенераліфе" з їх багатством міртів і цвітів та різнородністю водограїв і цистерн.

Другого дня вранці в самому місті оглянули ми тільки катедру й королівську каплицю з гробівцями "католицьких королів" Фердинанда й Ізабелі та найближчим потягом поїхали до Севілі. А на двірці в Севілі очікував нас уже наш другий краян із Тернополя — інженер Теодор Барабаш із своєю дружиною. Під їх проводом пішли ми відразу на "процесію покути", що саме тепер зачиналася.

Треба підкреслити, що мабуть ніде в світі не обходять страсного тижня в такому покаянному настрої, як у Севілі. Ціле місто переміняється тоді в осередок якогось релігійного підйому, а то й містичного одушевлення. Вже вчасно перед тим церковні братства й організації дбайливо приготовляються до тих покаянних походів. А від вечора Квітної неділі аж до півночі Великої П'ятниці вузькими вулицями міста просуваються оті дивні процесії. На самому переді йде мужчина в довгій чернечій рясі, підперезаний шнурками, на голові в нього високий каптур, що закриває ціле обличчя, тільки очі блистять крізь два вузькі прорізи, ноги босі, часто закуті у важкі кайдани, а в руках великий, тяжкий хрест. За цим провідником ідуть десятки так же само одітих мужчин, несучи свої хрести на раменах

Гранада Альгамбра. Так звane "Подвір'я Левів"

або смолоскипи в руках. Довідуємося, що між тими покутниками є славні професори університетів, лікарі, священики, а то й театральні артисти. Дзенькіт важких кайданів по камінному бруку пронизує нашу душу до самого дна й відбивається в ній таким глибоким відгомоном, що витискає сльози з очей. Багато туристів плаче... А кайдани на бруку дзвонять і дзвонять... та кличуть і нас до покути. Мимохіть пригадується нам великий старозавітній покутник цар Давид, що надягнув на себе покутничий міх, посипав голову попелом і серед сліз покути кликав: "Помилуй мене, Боже, по великій Твоїй милості".

Після першої групи отих чорних хрестоносців, несуть величезних розмірів статую Розп'ятого або терплячого Христа, а за статуєю йде друга група таких же покутників із хрестами на раменах і кайданами на ногах, але ряси в них фіолетні. Друга група більша від першої, може яких 150 осіб, тому й дзенькіт їх кайданів голосніший. Із черги несуть велетенську статую Многострадальної Богоматері, прекрасно вирізьблену та прибрану зо східньою пишнотою в найдорожчі шовки, коралі, клейноди й перстені, що їх найбагатші пані з аристократичних родів випозичають даній парохії на "Семаня Санта — Святий тиждень". Тому то й густий кордон поліції береже тієї статуї.

За нею йде третя група покутних хрестоносців, але вже в білих рясах.

Увесь нарід співає сумних-пресумних пісень, немов на похороні. Нараз уся процесія застановлюється, а на приготоване підвищення виходить артистка-співачка одіта в чорне та приємним і сильним сопрано проспівує т. зв. састу. Це сумно-жалібна пісня, основана на народніх мотивах, із характеристичними зойками на честь страдального Христа і Його Многострадальної Матері. Пісня проспівана з глибин душі хвилює нас усіх до болю, а в очах співачки блистять щирі сльози. Після півночі процесія кінчається в катедрі благословенням Найсвятішими Тайнами. Відтак поодинокі процесії зо своїми хрестоносцями вертаються до парафіяльних церков.

Вертаємось і ми в глибокій задумі, а інж. Барабаш інформує нас: "Великдень святкуватимуть, як кожну звичайну неділю без особливого торжества, бо андалюзійці твердять, що вони вірили б і любили Христа, якщо б Він навіть не воскрес, тому, що своїми стражданнями Він уже дав їм доволі доказів Своєї любови".

Наступного ранку ми помолилися перед двома найкращими статуями Многострадної Матері Божої зв. "Макарена" і "Тріяна", оглянули величезну катедру (110 x 76 метрів) у стилі пізньої готики, пишний Альказар, що нагадує Альгамбру, перейшлися по розкішних огородах Морілля і нічним поїздом вернулися до Мадриду, щоб звідтам ще перед Великоднем наспіти до Вічного Риму.

Бр. Дм. Кащук, ЧСВВ

"ЯК ІШЛИ ДО ЕМАУСУ..."

По тригодинній темряві з-за чорних хмар пробилися бліді промені сонця. Ще якийсь час земля втішалася світлом, поки впала занавіса західнього обрію й закрила сцену дня. Далекі сині гори, зелені ліси й високі доми Єрусалиму невиразно зазирали з-поза серпанків сумерку розмазаними контурами. Виднів ще тільки невеликий горбок — Голгота, що, мов той череп, сторчав угору. На ньому ще так недавно видніли три хрести з тілами розп'ятих. Їх уже зняли, щоб затерти немилу згадку кривавої розправи в навечір'я Пасхи. Дрімало місто, спочивали стомлені працею міщани. На небі ще якийсь час видніло колесо блідого місяця, але й воно згодом потонуло в темряві. Заснула столиця патріярхів, окутавшись покривалом палестинської ночі.

Та серед цієї темряви, в таку пізню пору, ще блимає слабеньке світло в недалекій хаті. Посеред світлиці ледве горить каганчик, кидаючи непевні жмутки світла. Хтось ворушиться, але в сумерку годі розпізнати. Хтось простягає руку до каганчика, підкручує гніт і на білій стіні заколихались чорні тіні. Біля стола виринає постать — сперта на лікті, протирає очі. Від неї несеться по кімнаті тихий стогін і схлипування.

— Годі, Петре, не плач — хтось потішає. — Він добрий... простить тобі.

— Я зрадив Його... вирікся Вчителя... — Дрібніше заблимав каганчик, різкіше скалихнулись тіні, немов змагаючись із хлипанням капернаумського рибалки. Аж тут щось стукнуло, начеб то хтось добувався до дверей.

— Хто там?.. — якось непевно кинуто питання.

— Не впускай! Це вони, архиєрейські посіпаки! Хіба замало їм Учителя? — хтось стримував.

— Ану но відчини, Андрію! Подивися, хто там — понісся Петрів голос. Обережно відкрилися двері, жваво затріпотів полум'яний язичок каганця, здригаючись під подихом холодного повітря, що невидним струмком закралося в світлицю.

— Немає нікого... це тільки вітер. — І важка засува знову стукнула, забезпечуючи вхід.

У сумерку тісної хати стало нестерпно сумно і лячно якось.

— Луко, а нумо вийдім трохи на свіже повітря, тут скучно й досадно...

— Добре, Клеопо, та куди нам іти? До Єрихону, чи краще в Емаус?

— Туди ближче...

І подались. Супроводила їх приблідла ніч. Апостоли йшли мовчки в напрямі сходу, вслухуючись у таємну мелодію шелесту кипарисів, що граючись з вітром, шепотіли свої монотонні строфи. Та ось уже й овид вітає їх проміннim усміхом світанку. З-поза далеких синіх гір виринає сонце, щоб подарувати землі свій ранній теплий поцілунок. Своєю золотосяйною променною рукою торкається спершу найвищих верхів гір, щоб згодом опуститись на низи та й скатертю ясною застелити доми, поля, луги й діброви. Осяйною смужкою повився шлях із Єрусалиму на Емаус. Стомилися Апостоли, крокуючи по ньому. Та ось і дім знайомого.

— Зайдімо відпочити...

— Мир тобі, Йоїле!

— Мир тобі, Клеопо! Вітаю і тебе, Луко. Любо мені гостити вас у моєму домі, а ще миліше буде мені погуторити з вами. Що нового в Єрусалимі?

— Хіба ти, Йоїле, не чув, що сталося з Учителем?

— Не тільки чув, але й сам бачив. Як же жор-

стоко з Ним поступили. Так навіть найбільших злочинців-розбишак ніколи не карали...

— І ва що? Може за те, що уздоровляв хворих, що мертвих воскрешав?..

У домі знайомого перебули Апостоли більше ніж дня. Аж коли сонце вже добре таки піднеслося, знов рушили в напрямі Емаусу. Обабіч дороги зеленим килимом стелилася пшениця, пестрим квіттям мережана. Подихом вітру ніссся аромат запашних піль, пестливо роздуваючи ніздря подорожніх. Тут і там вирінають зелені горбки, немов наїняті намети у свято Кучок — оздоба мальовничого краєвиду землі Юдейської. А все це так промовисто звіщало, що Ізраїль діждався радісних днів — днів весни...

— Клеопо, ось тут ми колись відпочивали з Учителем... Ось там Він нам розповідав притчу про царство небесне. Чи пам'ятаєш?

— Еге, не забув... На жаль не почути нам уже більше тих Його пречарних поук, отих промов, що всіх так одушевлювали, захоплювали...

— А ті Його прощальні слова... Під час останньої пасхальної вечері я не мав сили стримати глибоке зворушення.

— Також і я... Але ось глянь, Луко, за нами хтось іде. Підождім, підемо разом та й про новини розпитаємо.

— Мир вам! — привітався незнайомий. — Куди стелиться шлях?

— В Емаус, як бачиш, щоб трохи відпочити, забути про тривожні дні...

— Що це за розмова така — допитувався незнайомий, — що ви, йдучи між собою ведете і чому сумні ви?

— Невже ж ти одинокий з-поміж прохожих у Єрусалимі, не знаєш, що сталося там у ці дні?

— перепитав Клеопа. — Про Ісуса Назарянина ми розмовляємо, що був Пророк, могутній у ділі й слові перед Богом і всіми людьми; як видали первосвященики й старшина наша на Нього засуд смерти і розп'яли Його. А ми сподівались, що це той, що має спасти Ізраїля; та до того всього, оце третій день тепер, як це сталося. Щоправда здивували нас і деякі жінки з наших, що були рано біля гробу та й, не знайшовши Його тіла, прийшли і сповістили, що бачили навіть явлення ангелів, і ті казали, що Він живий. І ходили деякі з наших до гробу і знайшли так, як жінки казали, але Його не бачили...

— О нерозумні й тяжкі серцем повірити всьому, про що сповіщали пророки! Чи ж не треба було Христові отак страждати та й увійти в свою славу? — зганив Клеопу й Луку незнайомий і почав від Мойсея й усіх Пророків вияснювати їм з усього Писання, що було про Нього.

Апостоли жадібно ловили кожне слово незнайомого, відчуваючи, як горить їхнє серце великою радістю й надією. А сонце непомітно сховалося за шпилі гір, залишаючи природу в вечірньому сумерку.

— Оце вже вечір настає — звертається Клеопа до незнайомого — це наша хата. Зайди, будь ласка, повечеряєш із нами, переночуєш.

Подорожній увійшов у дім апостола. Під час вечері взяв хліб, поблагословив його, переломив і подав Клеопі й Луці, кажучи: Приймітъ і їжте — це Тіло моє. — Клеопа рвучко піднявся з місця.

— Це Вчитель! Тільки Він так робив! — Два здивовані погляди апостолів зустрінулися з собою. Третього погляду, любого й милого Гостя, воскреслого Спасителя — уже не найшли.

ВСІ ПОВИННІ МАТИ Й ЧИТАТИ

Життя Святих-Книга Третя

У 3-тьому томі "ЖИТТЯ СВЯТИХ" подані життєписи Святих за місяці: липень, серпень і вересень. Усіх життєписів є 160. Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Гр. ТРУХ, ЧСВВ. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" має 462 сторони друку великого книжкового формату. Тут є 78 образків-ілюстрацій. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредагований і написаний легким, приступним і цікавим стилем.

Замовляйте цей новий, третій том життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті тієї настільної книги, на якій повинен виховуватися український нарід, щоб зацепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна 3-ого тому "ЖИТТЯ СВЯТИХ" (у твердій оправі) 5.00 дол.

Два перші томи теж по $5.00 за том у твердій оправі.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

О. Н.

У СТОРІЧЧЯ ВАТИКАНСЬКОГО ЧАСОПИСУ

Ватиканський щоденник "Ль' Оссерваторе Романо" входить незабаром у друге століття свого існування. У зв'язку з цим знаходимо про нього цікаві водомості в статті Баррета МкГорна, поміщеній у "Голі Нейм Джорнел" та в "Кетолик Дайджест".

У цій статті читаємо, що "Ль Оссерваторе Романо" дістав тепер нового начального редактора, яким став Раймонд Манціні, на місце Джюсеппе графа Делля Торе, що пішов на еметитуру по 40 роках служби. При відході одержав він найвище ватиканське відзначення — титул носія Золотої Рожі, що його одержують тільки міста, церкви й монархи. Нового редактора призначив Свт. Отець Папа Іван XXIII, і Манціні є восьмим із черги начальним редактором цього часопису.

Манціні, років 59, є членом християнсько-демократичної партії, і він зрікся становища посла в італійському парляменті, щоб зайняти нове становище. Він перед тим упродовж 30 років редагував католицький щоденник у Больонії.

"Оссерваторе" не є "офіційним" органом Ватикану в тому розумінні, що все, що в ньому написане, треба брати як документ, який має затвердження Папи. Але Манціні підкреслює, що дипломати й чужинці-кореспонденти пильно студіюють "Оссерваторе" та на підставі нього орієнтуються про "ватиканські напрями". Політичний напрямок часопису походить від Секретаря Стану Кардинала Доменіка Тардіні та від інших достойників Апостольської Столиці, таких як Кардинал Оттавіяні, хоч багато матеріялу приходить теж і від пресових агенцій та зі статтей окремих авторів.

Манціні придбав уже чотирьох нових кореспондентів часописові у Франції та чотирьох у Німеччині. Вони мають звітувати про суспільні, теологічні, соціологічні й філософічні прямування серед тамошніх католиків. Він має придбати ще 4 кореспондентів із ЗДА.

Дві-треті читачів ватиканського часопису творять італійці. Мовою "Оссерваторе" є італійська мова, але крім того є тижневі видання у французькій та еспанській мовах. Манціні думає теж завести видання цього часопису англійською мовою.

"Оссерваторе" є авторитетним провідником, яким багато відомостей про події у Ватикані та в Апостольській Столиці доходить до світу, а різноманітність цих відомостей майже невичерпна. Однією з перших інформацій було проголошення в лютні 1871 р. нових норм у подружніх справах. Наперед появились вони у цьому часописі. Св. Пій X. Папа проголосив був у ньому засудження модерних єресей, якраз перед І-ою світовою війною.

"Оссерваторе Романо" оснований 1 липня 1861 р., м. і., щоб відповідати на атаки на Апостольську Столицю. Спочатку його головним завданням була оборона й протинаступ. Упродовж десятиліть, на першій сторінці "Оссерваторе" появлялися протести проти того, що нова Італія зайняла територію тисячелітньої незалежної папської держави.

Граф Делля Торе, як начальний редактор ватиканського часопису був одним із великих

Покутники в чорних рясах із смоляскипами під час процесії в Севіллі.

полемістів "Оссерваторе". Він дуже гостро виступав у своїх статтях проти фашистів, нацистів і комуністів. За це фашистівські горлорізи робили на нього засідки, щоб його схопити поза межами Ватикану, і одного разу їм це малощо не вдалось.

Фашисти мали двояку причину ненавидіти нач. редактора "Оссерваторе". Одна з них — це протифашистівське спрямування його вступних статтей. Друга причина була, що "Оссерваторе Романо" був одиноким часописом в Італії, який за апробатою Папи Пія XII друкував, крім звідомлень із воєнних подій держав "осі" (Німеччина й Італія), також комунікати з воєнних фронтів західніх союзників. Тоді наклад "Оссерваторе" піднісся був до 400,000 примірників, і висота цього накладу втримувалася на цьому рівені впродовж 4-ох років війни. І це було тоді, коли захоплені фашистами примірники палено, а тих, що розподіляли і розносили часопис, били й тероризували.

У воєнному часі "Оссерваторе" мав наклад примірників найбільше зближений до масового. Манціні і його асистент Федеріко Алессандріні проте переконані, що ця масовість поширення часопису є тільки якоюсь примхою, і що цей часопис ніколи не може бути дійсно популярним (?). Його завданням, на їхню думку, є відзеркалювати католицькі світові події солідно й авторитетно, але не в легкому стилі, який одинокий може дати газеті почитність.

Войовничий дух "Оссерваторе" упродовж перших сто років його існування, як виглядає, закінчується, даючи місце новому підходові з початком нового століття. Тепер приходить до голосу більш "вирозумілий" підхід до решти світу. Цю політику треба завдячувати частинно Кардиналові Френсисові Спелманові з Нью-Йорку, якого поради довели до відкриття пресового уряду "Оссерваторе Романо", зараз після II-ої світової війни. Цей уряд є в дійсності пресовим бюром Ватикану. Це місце, де кореспонденти можуть приходити радше зі своїми питаннями, ніж чекати на готові статті "Оссерваторе". Цей уряд має бути значно поширений для обслуги 21-го Вселенського Собору.

Манціні тієї думки, що коли "Оссерваторе" ніколи не може бути дійсно популярним (?), то зате може бути яснішим і більше проглядним. За перших кілька тижнів побуту на становищі начального редактора Манціні про це наочно переконався. Раніше фотографії рідко коли появлялися в "Оссерваторе", але тепер є їх там багато. Одна з недавніх фронтових сторінок показувала членів "санпієтріні", себто славну групу робітників базиліки св. Петра (що працюють біля неї сказати б дідично, з батька на сина), як вони вдряпувалися високо понад хрестом над Базилікою.

Спис авторів, що писали в цьому часописі в першому столітті його існування, а який напевно буде продовжуватись і в наступному столітті, одинокий у своєму роді: кардинали Римської Курії і навіть самі Папи. Померлий Кардинал Ґаспарі, мабуть, установив тут рекорд, як найбільш плодовитий автор: він помістив в "Оссерваторе" 70 статтей.

Жаден із Папів не легковажив цього часопису, хоч кожний міг співпрацювати з ним у різний спосіб. Папа Лев XIII поклав був для цього часопису скромне завдання: "якщо він не може бути все першим (щодо вісток), то й це буде добре, коли він не все буде останній". Св. Пій X кожного дня говорив бодай з одним членом редакції "Оссерваторе". Венедикт XV робив щомісячну оцінку часопису і кожного дня відмічував помилки, навіть друкарські. Пій XII червоним олівцем сам робив коректу своїх промов.

Редактори "Оссерваторе" пригадують критику, заключену в одному з улюблених оповідань Кардинала Тардіні, Секретаря Стану Папи Івана XXIII: "Коли ми були молодими семінаристами, казав Кардинал, то ми все знали, що покласти під наші сорочки, як було холодно. Ми не могли знайти нічого тяжчого і нічого більше штивного як — "Оссерваторе Романо".

Не легко редаґувати католицький часопис, а ще важче редаґувати, хоч би й півофіціозний, орган Апостольської Столиці. Складність проблеми лежить головно в тому, як подати піднеслий, поважний і складний нераз зміст і проблематику в ясній і приступній формі, сприємливій для серця і розуму якнайширших читацьких кол. ("Америка")

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

НОВЕ ВИДАННЯ! ● НОВЕ ВИДАННЯ!

"Нашим Дітям — ОПДЛ"

БАБУНИНІ КАЗКИ

Т. Білецької

для дітей кожного віку

Розкішна книжка з численними, в тому повнокольоровими ілюстраціями мистця М. Левицького, глибокозмістовні, релігійно й національно виховні казки, цікаві не тільки дітям і юнацтву, а й дорослим. Прекрасний дарунок, зокрема як "нагорода пильности" для учнів-учениць наших "Рідних Шкіл".

Ціна тільки кан. дол. 1.50, в твердому переплеті кан. дол. 2.00.

Книгарням і Рідним Школам рабат.

Замовлення і належитість слати на адресу: Basilian Press — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

Рідна дитяча книжка — в руки кожної української дитини.

СЕРЕД КНИЖОК

ПРО ВІДНОСИНИ КИЇВСЬКОЇ МИТРОПОЛІЇ ІЗ ЗАКАРПАТТЯМ

Baran Alexander, METROPOLIA KIOVIENSIS ET EPARCHIA MUKACOVIENSIS, ed. 2, Romae, PP. Basiliani, 1960, pp. 111, 8.

Нарешті вийшла друком цінна праця надійного науковця-закарпатця, о. д-ра Олександра Барана про церковні відносини Срібної Землі зі золотоверхим Києвом. Ця праця — це докторська дисертація, що її шановний автор оборонив на богословському факультеті Папського Урбанівського Університету в Римі, літом 1957 р. Своєю працею, як сам автор говорить у передмові, бажав він звеличати 1000-літній ювілей хрещення Київської Княгині, св. Ольги, що було наче поранком християнства в Україні. Для тієї цілі шан. автор насвітлив "поширення та вплив цього (т. є — Київського) християнства на закарпатській землі".

о. д-р О. Баран своєю науковою працею не тільки збагатив українську історіографію, але передовсім насвітлив дотепер іще занедбану сторінку церковної історії, себто віковічне тяготіння Закарпаття до рідного собі Києва. І треба вже тут підкреслити, що це тяготіння до свого материка найсильніше проявлялося в Срібній Землі якраз тоді, коли в Києві була відновлена католицька єрархія. Так то Україна віддячилася своєму меншому братові за іскорку християнства, яке ширилося зі заходу на схід. Зате св. Унія переходила на Українських Землях із-сходу на захід, з Берестя до Ужгороду, доки не обняла собою цілого Закарпаття.

Праця поділена на три частини, що їх попереджає багато-дібрана бібліографія й коротке введення. При кінці, у формі додатку, передрукував автор свою статтю зі Записок ЧСВВ (Рим 1956, т. II, стор. 525-530) про зобов'язання Замойського Синоду в Карпатській Україні протягом XVIII ст.

Саме введення до праці обіймає собою два уступи, а саме: а) історичний перегляд Київської Митрополії та Мукачівської Єпархії, б) обговорення вартости закарпатських історичних джерельних матеріялів і бібліографії. Велика шкода, що шан. автор не згадав про самі початки християнства на Українських Землях, бо воно ширилося зі заходу на схід і властиво започаткувало релігійні зносини, про які він пише у своїй праці. Теж дуже скупо подана історія Київської Митрополії, так що посторонній читач без достаточного знання української церковної історії не може виробити собі ясного погляду щодо започаткування церковних зв'язків.

Автор свою тезу опрацював у хронологічному порядку, ділячи її на три частини: І. Старання Київських Митрополитів про оснування Мукачівської Єпархії, II. Церковні зносини між Києвом і Мукачевом у 1498-1664 рр., та III. Змагання влучити Мукачівську Єпархію до Київської юрисдикції. Тут коротко перейдемо поодинокі частини.

I. — СТАРАННЯ КИЇВСЬКИХ МИТРОПОЛИТІВ ОСНУВАТИ МУКАЧІВСЬКУ ЄПАРХІЮ. Про історичні початки церковної організації на Закарпатті маємо дуже мало певних вісток. Все ж таки, збережені фраґменти можна зіткати в одну органічну цілість-мозаїку, що дасть нам досить повний історичний образ початкової доби. Однак вислід такого зіставлення залежатиме у великій мірі від тенденцій даного автора, який старається насвітлити дані фраґменти зі свого боку. На думці маю головно ворожу українській справі мадярську тенденцію вивернути докази автохтонности українців на Закарпатті та віднести їхній прихід аж до XIV ст., до часів приходу Теодора Корятовича. Одним із таких "деструкторів історичних вісток" відносно Закарпаття був московський проф. О. Петров, який при кінці минулого століття, з нагоди 1000-ліття Мадярщини працював у Будапештянськім архіві "на державні кошти" та "вивертав" докази інших істориків. Із заключень Петрова відтак мадярський "греко-католик" (колишні українці), о. д-р Ю. Папп вивів свою "теорію" оснування Мукачівської Єпархії аж у половині XV ст. Наш шан. автор, на жаль, багато завірив деструктивній праці Петрова, хоч о. д-р В. Гаджеґа виказав фальшивість виводів московського "дослідника". У своїй конструкції "нової" теорії про початки Мукачівської Єпархії о. Баран оперся знову на виводах о. Паппа, принаджений переїздом Київського Митрополита, Кардинала Ісидора через Закарпаття, що йому о. Папп, а по ньому й о. Баран приписали дуже велике значення. Однак о. Баран зумів використати цей інцидент переїзду Кард. Ісидора, щоб виказати не тільки деякі зв'язки з Києвом, але теж і участь Київських Митрополитів ув організації релігійного життя Срібної Землі. І тут криється тонкість арґументації шан. автора, який зумів саме той самий арґумент, що ним мадяри старалися підперти свою теорію, поставити в насвітленні відносин Закарпаття з Києвом. У цьому властиво і полягає те "нове насвітлення", про яке згадує шан. автор.

Однак, на мою ґадку, о. Баран своїм "новим насвітленням" замкнув двері для традиційної, кирило-методіївської теорії, що автори мадярської тенденції зуміють використати на свій млин. А все це може дуже від'ємно відбитися на історії початків українського заселення Срібної Землі.

II. — ЦЕРКОВНІ ЗНОСИНИ МІЖ КИЄВОМ І МУКАЧЕВОМ У РР. 1498-1664. Ця частина вже далеко ліпше опрацьована й шан. автор опирається в ній уже на певніші джерела та документи, полишивши на боці сповидні виводи різних авторів. Тут великим вкладом о. Барана є — повне насвітлення впливу Берестейської Унії на Закарпаття, що про нього 1955 р. заговорив був уже о. проф. М. Лацко, Т. I., у своїй монографічній праці про Ужгородську Унію (стор. 30-33).

Однак, на мою гадку, хитким і без канонічного обоснування є твердження шан. автора, що еп. Тарасович "в якийсь спосіб" залежав від юрисдикції Перемиського еп. А. Крупецького (стор. 58-59). Бо хоч мадяри обвинуватили еп. Тарасовича, що він мав зносини з Галичиною, а це було в їх очах "злочином", то воно однак ніяк не доказ про канонічну залежність Мукачівського Владики від Перемиського; Крупецький міг бути тільки дорадни-

ком Тарасовича у справах заведення св. Унії на Закарпатті.

Ш. — ЗМАГАННЯ ПІДЧИНИТИ МУКАЧІВСЬКУ ЄПАРХІЮ ПІД КИЇВСЬКУ ЮРИСДИКЦІЮ — вже попередньо була оброблена (напр.: А. Годинка, теп. єп. І. Прашко, о В. Пекар), все ж таки о. Баран і цю частину старанніше від усіх обробив та доповнив, головно ж дуже заплутаною історією доби єп. Й. Волошиновського. Тут криється найцінніша перлина, що її шан. автор вложив до своєї праці, вперші з опублікованими ним документами часів єп. Волошиновського в Записках ЧСВВ (Рим 1954, т. II., стор. 209-227).

Хоч єп. Г. Бізанцій (1716-1733) старався нав'язати зносини з Київським Митрополитом Л. Кішкою, щоб включити Мукачівське владицтво до Київської церк. провінції, проте зустрінувся зі сильним опором мадярів, які остаточно відізолювали Закарпаття від решти української католицької єрархії. Та, завдяки св. Унії, мадярам годі було спинити духовий вплив решти українців католиків на Закарпатті, як це ми бачимо з Додатку про приміщення Замойського Синоду на території Карпатської України.

Зібравши все тут сказане, можемо сміло стверднти, що о. д-р О. Баран перший кинув жмут світла на взаємні відносини Закарпаття з католицькою Єрархією Києва, чим запишеться вік до нашої історіографії як її піонер. Своєю працею шан. автор виказав цераз, що українське Закарпаття не лише своїм культурним, але теж і релігійним життям постійно тяготіло до Києва, а ніколи до Москви. Це тяготіння Закарпаття до католицького Києва не тільки було силою св. Унії на Срібній Землі, але теж і поштовхом до боротьби з насильною мадяризацією. Ось у чому криється цінність праці наддійного закарпатського науковця-історика.

о. д-р А. Пекар, ЧСВВ

"ЮНАЦТВО В ОБОРОНІ РІДНОЇ ЗЕМЛІ"

На полицях наших книгарень лежить цікава книжка — "Юнацтво в обороні Рідної Землі" — збірка спогадів про участь юнацтва у визвольних збройних змаганнях 1918-1920 років. Зібрав матеріяли й доповнив власними спогадами інж. Володимир Татомир, видано Молодою Просвітою в 1960 р. Спогадів 29, сторінок 163, світлин 34, величина книжки — велика вісімка. Ціна неоправл. примірника — $2.00, в оправі — $3.00.

На основі спогадів старшин Української Галицької і Придніпрянської Армій та спогадів їх найменодших учасників цікаво й захоплююче представлений хід історичних подій незабутніх років наших змагань, переплетений споминами про участь у цих змаганнях наших наймолодших.

"Поклик Рідної Землі" — був такий великий і всеобіймаючий", як каже автор, що полонив і серця й душі наших 15-17-літніх дівчат і хлопців. Мало де в історії других народів таке бувало.

Великою вартістю збірки є не тільки те, що в ній охоплено найважніші моменти тодішніх змагань, але й те, що це вперше пригадали нам неоцінювану нашими мемуаристами участь юнацтва в тих змаганнях, "бо треба", як каже Видавець у вступному слові, "щоб ці труди та безцінні жертви крови наших найкращих дочок та синів не пішли на марне але, щоб змогли зрушити серця нашої теперішньої молоді та запалити в них невгасимий вогонь любови до свого народу, щоб дали силу та гарт волі й витривалість до боротьби за наше, Богом нам дане рідне право."

У збірці знайшлися спогади про участь молоді майже з усіх земель України, але "на стрічу сонцю золотому" — про пластову, юнацьку сотню в Стрию, "В альбом тим, що втікають від нас", "А в Києві", "Тиф", "До сонця, до волі", "На з'єднання зі своїми", "На полі слави", "Не кінець а знову початок", "За Бога і Україну" — це вже власні спогади автора.

Спогади інших авторів із додатками впорядника збірки для введення читача в дію, — це голоси старшин про участь юнаків у збройній боротьбі, що не тільки нарівні зі старшими зносили воєнні труди, але і злили своє юне життя в жертві Батьківщині та заступали в лавах борців тих, що законом Рідної Землі були покликані до цієї служби.

Мабуть заслугою впорядника збірки та разом і автора названих спогадів, є і те, що вибрав якраз спогади в яких виразно пробивається християнський світогляд.

Великою вартістю збірки є також і те, що вона складена так, що віра й надія у майбутнє, завзяття і вірність ідеї — в'ються неперервною лентою спогадами, щоб читачеві, так тепер спрагненому сонця і ясних картин у нашій літературі — дати їх і влити в його серце вартість наших збройних змагань.

Маємо надію, що автор і упорядник цієї збірки вповні це осягнув. Голоси читачів зачислюють збірку до одиноких цього роду, а найкращим є їхній вислів "у нас ще досі чогось такого не було".

Виховна вартість збірки велика, бо контрастом змісту б'є в найбільш болючу струну нашої дійсности — стан нашої молоді тепер.

Книжка ця це не тільки один більше причинок до мемуаристики наших збройних змагань, але також надається до збірного читання на сходинах і в літніх таборах наших молодечих організацій.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:
А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

Яр. Чумак

СВІТЛА Й ТІНІ

ЄДИНО НА ПОТРЕБУ

Варт іноді подивитись, як живуть і господарять сусіди. Подивитись і порівняти з нашим життям і нашою господаркою.

У Канаді варт приглянутися двом сусідам: французам і жидам. Їх зусилля для збереження своєї національної окремішности заслуговують на нашу пильну увагу. Одні і другі не жаліють ані коштів, ані трудів на виховання дітей і молоді, в слушному переконанні, що нагинати треба галузку доки молода, а вчити треба Івася а не Івана.

Французам це легко дається, вони ж мають державну владу в одній провінції, а одну з найбільших позицій свого бюджету призначують на виховання своєї молоді. За ними йдуть жиди. На виховання молодого покоління вони не жаліють гроша. В кожному місті, де є більше скупчення жидів, вони негайно організують свою школу. У Торонті жиди мають велику цілоденну школу, де вчиться яких 800 дітей. Жидівські літні виховні табори є зразком пляновости й обладнання.

Наша виховна дійсність, на жаль, далеко позаду. Ми назагал не доцінюємо значення й ваги виховання для збереження іншого національного обличчя. Існуюча мережа вечірних рідних шкіл не всилі заступити нормальне навчання в день.

Ось чому треба з радістю повітати великий почин парохії св. Йосафата в Торонті: будову цілоденної школи з українознавчими предметами. Школа на початок матиме всього шість кляс. Це небагато. Але добре і те. Добре, що зроблено початок.

Треба нам усім зробити все, щоб за прикладом парохії на Західньому Торонті пішли всі інші церкви. Тільки тоді, коли наша дітвора буде вчитися рідного слова і про Україну в нормальних умовинах цілоденного навчання, можна буде сподіватись, що вона буде знати й дорожити всім, що рідне й дороге нашому серцю.

Цілоденна школа з українознавчими предметами це те, що тут єдине на потребу.

НІЧОГО НОВОГО ПІД СОНЦЕМ

Е. Тейлор, голивудська акторка, що недавно "подружилася" з жидом і для нього покинула християнство, захворіла тими днями на важке запалення легенів. Нічого дивуватись, бо досвіди не минають і Голивуду. Ми про це і не згадували б, як би не факт, що про стан її здоров'я радіо повідомляло кожної години, немов би йшлося про не знать яку славну й заслужену людину.

Водночас у нещасному Конго африканські дикуни-комуністи по довгих тортурах замучили католицького священика о. ДеБосха, що для них вирікся світу й родини та довгі роки прожив у неймовірно примітивному світі африканської місійної праці. Про нього радіо не згадало ні разу, а газети збули це дрібним друком, наче йшлося про дивака, який і заслужив на те, що його стрінуло.

Христос сказав до апостолів: Мене переслідують і вас чекає те саме.

Ці слова здійснювалися продовж усієї історії християнства і здійснюються до наших днів.

Але коли про всякі дрібниці й марниці реклямують на ліво і право, то про переслідування й мучеництво християн "на всіх язиках все мовчить..." Бо так звана "невтральна" преса, аж ніяк не є невтральна, тільки протикатолицька й масонська, в руках змовників проти християнського світу — нехристів.

ПОРТУГАЛІЯ ДАЄ ПРИКЛАД

Подія з кораблем Санта Марія, якого захопили на 12 днів модерні пірати, більше мабуть для пустої слави, як для політики, була ще одним доказом, як світові змовники використовують кожну нагоду, щоб кинути каменем на католицький світ. Португалія, як відомо, є католицькою державою, а в її проводі стоїть свідомий і практикуючий католик, професор університету Салязар.

Негайно по захопленні корабля малощо не по всій жовтій і червоній пресі появились обвинувачення на адресу Португалії за її диктаторський режим і колоніяльний визиск. "Експерти" вичислили, скільки політичних злочинів допустилася "фашистівська" влада Салязара, і заповіли, що наближається кінець його диктатурі. Цікаве, що про злочини московських диктаторів ті "експер-

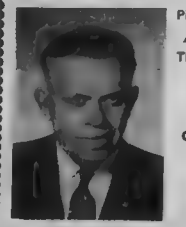
Phone: LE 6-0982
ANDREW TAILORS
The place where CUSTOM clothes are made.
High-Grade Alterations, Repairs, Etc.
Cleaning and Pressing.
1076 QUEEN ST. W.
Toronto 3, Ont.
власник
Андрій Наконечний

тк" справила мовчать. На неславний і швидкий ніби то кінець, на гадку цих ліваків, указує якраз подія зі Санта Марія. "Дні диктатури Салязара почислені", захлистувалась політична вулиця і наперед раділа ще одним тріюмфом переможного походу соціялізму і "прогресу" проти "темних сил релігійного фанатизму й реакції".

Але радість "поступовців" не тривала довго. Пірати добровільно віддали пограблений корабель а в британській пресі появилася стаття оксфордського історика М. Тіг-а, в якій цей учений підкреслив, що колоніяльна політика Португалії не має собі просто рівні. Вона найкраща в політичному глузді. Події, що відбуваються в Конго, не можливі і виключені в Анголі. Португальці виховали там безліч інтелігентів із місцевої муринської людности, яка користується тими правами, що й колишні колонізатори-португальці. Те саме діється і в португальських Індіях. Словом, на гадку проф. Тіг-а, Португалія може бути зразком політичної мудрости для неодної європейської держави, дарма, що ліберали придбали їй розголос некультурности й назадництва. На ділі ж реакційним є режім, де за свобідне слово або молитву чекає каторга, Сибір або й смерть. Але про це нерадо говорять люди, задурманені т. зв. культурним обміном і іншою блекотою коекзистенції з Дияволом.

БЕЗРОБІТТЯ И ОСВІТА

Компетентні чинники встановили на основі статистики, що існує залежність поміж освітою і безробіттям. Іншими словами: хто має меншу освіту, цей більше наражений на втрату заробкової праці.

Цю правду повинні собі добре запам'ятати наші молоді люди, що не хочуть кінчити школи, а вдоволяються кількома клясами гайскулу, щоб тільки якнайшвидше матеріяльно усамостійнитись і дорівнятись другим, власникам гарних одягів, авта, і т. п.

Але їхній рахунок справила фальшивий. Вони мають змогу заробляти деякий час по 50 чи 60 долярів тижнево, але коли до фірми чи компанії зголосяться більш фахові й вишколені люди, недоукам показують двері.

Трапляється дуже часто, що не маючи іншого виходу, вони вертаються до школи. Але наука тоді не йде їм легко. Відбившися від нормальної праці в школі, вони мусять зужити багато енергії, щоб пригадати собі призабуте і наломитись знову до шкільного порядку.

Живемо в часі спеціялізації праці. Тільки основно вишколені й виспеціялізовані фахівці мають перед собою майбутнє. Усіх інших чекають злидні безробіття і даремного стукання за працею.

Сьогодні в Канаді існує важке безробіття, понад 600 тисяч не має праці. Але мій знайомий-інженер-гірник дістав добрі оферти на працю.

Цьогорічний "Виховний Тиждень" проходить у Канаді під кличем "стей ін скул". Виховники й учителі кличуть і кажуть до молоді: не спішіться до праці, не маючи фахової підготови, але здобудьте собі солідну освіту і тільки тоді йдіть у життя.

Ми повторюємо ці слова нашій молоді і пригадуємо, що зокрема наша спільнота потребує багато фахових і освічених людей, що зможуть самі пройти хрізь нелегке життя і подати поміч-ну руку наших братам на батьківщині і нашій визвольній справі.

МОЛИТВА СВ. ФРАНЦИСКА З АСІЗІ

Боже, вчини мене засобом Твого миру.
Допоможи мені ширити світло любови
там, де є темінь ненависти
Дай силу прощати кривди,
нести віру між зневірених,
надію подати тим, що в розпуці,
ясність думок заблудшим
а радість пригнобленим і вбогим.
Божественний Учителю, нехай не шукаю
потіхи, але несу її, де треба,
нехай не чекаю на любов, але виявляю її
всім і вся.
Бо найкращим благом є змога дарувати,
найліпшим прощенням є нагода простити,
а в смерті шукати шляху в вічність.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED
103 Lightbourne Ave.—Tel.: LE 5-7445

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

о. С. Юник, ЧСВВ

У ТЕПЕРІШНІЙ ПОЛЬЩІ

Другою важливою нагодою*) до навчання релігії в сучасній Польщі є приготування до св. Тайни Подружжя. Цю нагоду можна було вповні використати в теперішній комуністичній Польщі. Деякі душпастирі уряджували спеціяльні підготовні курси до подружнього стану і навіть видавали церковні дипломи по закінченні такого курсу. Це було можливе по великих парохіях, де можна було зібрати більше пар новоженців. У малих парохіях треба було обмежитися до індивідуального приготування.

У практиці виглядало це так: На першій науці душпастир пояснював якнайкоротші цілість катехизму й відповів на запити молодих. Учились і доповнювали своє знання приватно вдома. В моїй парохії на церковних дверях були виписані короткі головніші питання з релігії. Коли новоженці були приготовані, приходили до іспиту. Третя оповідь у церкві затримувалась автоматично, якщо не залагоджено з наукою релігії. Звичайно молодята здавали іспит за першим разом, але були випадки, що здавали і здавали — і не могли здати.

Коли в 1953 р. обняв я парохію Ліпніні в Ґротківському повіті, не забуду ніколи першої пари до першого шлюбу. По списаній протоколу в тиждень явилися до іспиту. Чи приготовані? — питаю. — Ну так — учились, аж голова болить — відповідають чемно. Переходжу правди віри і заповіді Божі. На питання що значить "не чужолож" не вміють дати відповіді. Навмисне не пояснюю, щоб самі дійшли до зрозуміння й краще запам'ятали. Прошу прийти щераз до іспиту — була моя спокійна завзята. За декілька днів приходять другий раз і на порозі повідомляють, що про шосту заповідь і сьогодні не знають. Ціле село обійшли, навіть ходили до таких жінок, що з грубими книжками ходять до церкви, але ніхто не вмів пояснити, що значить "не чужолож"... Був це одинокий випадок такого грубого незнання, бо згодом маленькі діти до першого св. Причастя вміли дуже гарно відповісти про шосту Божу заповідь.

Люди назагал не дуже любили передшлюбний іспит. Було кілька випадків намагань зм'ягчити мене грішми. В тій самій парохії жила собі родина Кокошки. Були це переселенці з центральної Польщі. Вірили вони більше в горівку, як у церкву. Батько був налоговим п'яницею. Не дуже практикуючі католики, напів безбожники. Мали вони одиначку доньку. Випещена, дуже гарна з лиця. Та не все звичайно з красою тіла йде краса душі. Так і вона була горда, самолюбна та — за родичами — не дуже віруюча. Вправді ходила часом до церкви, як мала нову суконку, щоб показатись. Нарешті збликився час її подружжя. Вона випещена красуня-одиначка, що нічого і нікого дотепер не боялась, почула проймаючий страх перед передшлюбним іспитом з релігії. Навіть на гадку їй не приходило, що вони чейже, як безбожники, можуть жити спокійно, без ніякого іспиту, зі шлюбом тільки цивільним-державним. Дивна річ, чим більше вимагалося знання релігії при шлюбі, тим більше такий церковний шлюб був респектований. Тим більше навірники (тільки з цивільним шлюбом) встидалися перед людьми. Вернемось одначе до нашої красавиці. По проголошенні першої оповіді вислала свого батька, який дуже чемно перепросив, що донька почувається недобре, але релігію дуже добре знає і якісь там священики, що її колись там учили, дуже її хвалили. Може б так обійшлося без іспиту — на його самого запоруку. На мою чемну, але відмовну відповідь, вийшов. Другого дня знову приходить батько і говорить, що його донька чимраз гірше почувається і в спасості багато забула з релігії, не знає що робити. Моя рада була, щоб замість висилати батька і тратити дурно час, краще нехай учиться й сама приходить. Коли чого не буде вміти, то я спокійно повчу, нехай не боїться. Два дні опісля приходить сама, дуже пригноблена, і зачинає розмову про заплату за шлюб. Моя відповідь була, що завжди полагоджується найперше справу важнішу — справу знання Христової віри. Вона не дає за виграну і витягає тисячу золотих (сума за чотири шлюби) та пропонує приняти, щоб тільки дати їй спокій із релігією. Очевидно мусіла сховати гроші назад і почалася довга, для нас обох томлива наука релігії. За той мій труд — на канадійсько-бизнесовий осуд я стратив, бо коли прийшло заплатити за шлюб, то спокійно подано мені суму (добровільний даток) двісті п'ятдесят золотих.

Бували часом і дуже неприємні науки передшлюбні. Одна така:

У повіті Немодлін є село Р. Невеличке воно, около 40 родин. Це частинно виселенці з України, частинно переселенці з центральної Польщі. Нема між ними великої любови. Може і тому, що ті централики в більшості — карієристи: приїхали на понімецькі землі, щоб легко наживитись. Здебільша поляки і напів невіруючі.

У згаданому селі Р. є ячейка Комуністичної Партії. Приблизно три господарі — це ввесь заряд і члени партії. На початку існування комуністичної Польщі, при розділі американських дарів, великі привілеї мали записані до комуністичної партії. Тому й деякі польські селяни записувалися. Всі члени партії села Р. були майже неписьменні. Найкраще вмів іще підписатися господар Т. Він був за моїх часів секретарем місцевої партії. Жив він (напевно й до сьогодні живе) з двома жінками в одній хаті. Одна легальна, а друга "прибрана". Якось ті жінки годилися. Мав дуже багато дітей від обох. Менші діти ходили на науку релігії і навіть добре вчилися, та біда була з дорослими синами. Мав їх двох; обидва в літах до женячки. Від батька навчилися крім неморальности ще й

*) Початок у 2 ч. "Світла" з 1961 р.

п'янства, яке є, зрештою, загальною хворобою комуністичних режимів. Частенько вечорами ходили вулицею втрійку з батьком і виспівували соромітних пісень. Час від часу доповідали: "Поп каже не пити, а ми собі пиймо... гу га". Самі реготались зі свого "дотепу" і дальше горлопанили по вулиці. Малі їхні діти ходили до церкви правильно, але старі радше ні.

Одного разу приходить син господаря Т. давати на сповіді. По записанні протоколу, пращаючись, коротко додав: Не забудьте, приятелю, до двох тижнів полагодити справу з катехизмом, бо шлюб буде відложений. — Добре, не забуду — зітхаючи відповідає комуністичний юнак. Молода здала скорше. По деякім часі приходить нарешті, насуплений як чорна хмара, молодий. Із релігії не тільки не знає речей, конечних дитині до першої сповіді, але навіть не може рівнятися трилітній християнській дитині. Не має поняття, хто вмер на хресті! — Прошу прийти щераз — заявляю. — Добре, — відповідає, поглядаючи вовком на мене. За кілька днів знову являється, але змісця повідомляє, що його знання релігії таке саме, як було передше. Дійсно, знов не знає, хто вмер на хресті. — Не буде шлюбу, якщо не навчитесь катехизму. Чейже треба важно висповідатись перед шлюбом — твердо заявляю. — Прошу ксьондза я є католик, я завжди з батьком ходжу до великодної сповіді. — Але я говорю про сповідь ВАЖНУ — відповідаю вдруге. Коли я вийшов, він заговорив до панї К.: "Що той ксьондз хоче від мене, звідки я можу знати, хто висить на тих перехресних патичках?" Більше на катехизм не приходив.

Минуло около два тижні. Була субота. Завтра в неділю відпуст у нашій церкві. На приходстві чекає молодий новозвисвячений диякон, добрий проповідник. Завтра буде проповідати. Я цілий день у місті Ополе в справі закупу релігійних книжок до розпродажу підчас відпусту. Вертаюся поїздом пізно вечором. На залізничому дворці чекає на мене фіра й молодий диякон-проповідник: "Може отець тут десь переночують, бо небезпечно їхати до села Р. Весільники можуть замордувати отця по дорозі" — каже диякон. — "Ні, прошу отця" — відзивається малий хлопчина-фірман — "мій тато і старші брати хотіли їх вибити по писках, але повтікали, нема чого боятись." — Їдемо. До дому доїздимо спокійно. Згодом довідуюся цілої правди.

Було це так. Новоженці, не зважаючи на катехизм і сповідь, ані на припис, що в суботу ніколи шлюбів не дається (щоб це не було причиною опущення Служби Божої в неділю), хотіли поставити пароха перед доконаним фактом. Зібрали своїх кревняків із центральної Польщі й добре випивши, весільним походом у суботу вечір рушають до церкви. Не дочекавшись пароха, всі купою роблять наступ на приходство. Викрикують, що парох скрився, щоб не дати шлюбу. Около двадцяти хлопа стало біля дверей, а батько з молодим входять до середини. При "втурі реву" пияків батько (також зовсім п'яний) зачинає розмову з дияконом. На солоденькі слова диякона відповідає грубими проклонами. Господиня зі сестрою витрутили пияків із мешкання, а двері замкнено. Весільники ще довго облягали приходство, гриміли до дверей і лаяли проклонами. Бідний диякон, до такого не привикліий, добре настрашився й навіть кілька днів відхорував. Молоді тим собі дуже пошкодили на опінії, бо всі в парохії довідалися, чому саме затримано шлюб — не вміють катехизму. На кілька тижнів мали люди про що пльоткувати.

Може цікаві, як те все закінчилося? Дуже гарно й мирно. Другого дня вислав я через солтиса (голову села) до пана Т. письмо з заквою, що коли не полагодить справу по-католицьки полюбовно, то подам його до суду за нічний напад на приходство. Бідний настрашився, прийшов перепросив. Зібрані кревняки, коли витверезилися з похмілля, почали алярмово, хто як умів, учити молодого катехизму. Таки дещо навчили. Висповідався й відбувся шлюб. Тим разом шлюбний похід був похожий радше на похоронний кондукт.

Ще довгий час родичі дооколичних сіл страшили дітей: — Вчіться діти релігї, щоб не женились подібно як Т. (Далі буде)

ЛІТУРГІЙНИЙ СОЮЗ

ПІД ПОКРОВОМ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Чи Ви вже стали членом **Літургійного Союзу** під покровом св. Василія Великого? Цей Союз повстав пару років тому назад при манастирі ОО. Василіян у Мондер, Альберта, Канада.

Із пожертв членів **Літургійного Союзу** має повстати в найближчому часі велика каплиця при матірньому домі ОО. Василіян у Мондер, де виховуються майбутні василіянські священики-місіонарі і їх брати-помічники.

За всіх дотеперішніх і майбутніх жертводавців **Літургійного Союзу** відправляються і на майбутнє будуть відправлятися Служби Божі в манастирі ОО. Василіян **кожної середи** в місяці. З тих Служб Божих можуть користати не тільки жертводавці, але теж померші члени їх родин, що їх список вони передають до манастиря ОО. Василіян у Мондер.

Тому записуйтеся в ряди **Літургійного Союзу**, користайте з його духовних благодатей, а своєю пожертвою причиняйтесь до виховання молодого покоління монахів-місіонарів.

Свої пожертви, запити чи листи шліть на адресу:

BASILIAN FATHERS, MUNDARE, ALTA, CANADA

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

КУФШТАЙН — АВСТРІЯ

Серед альпейських гір у прикордонному містечку Куфштайн (Австрія, Тироль), на правому березі ріки Інну 1945 р. зорганізовано біженецький табір із поверх 5.000 біженців. У тому числі й часі українців було там понад 1.000 душ.

За стараннам проводу цеї численної української громади одержано достаточно обширне приміщення для української католицької церкви. Знавці церковного мистецтва взялися до праці, щоб чим скоріш уладити свою рідну Церкву і тим самим зорганізувати свою душпастирську станицю, що їм — мимо браку потрібного будівельного матеріялу — в дуже короткому часі вдалося.

Ця церква була в важких повоєнних часах дійсно гордістю й розрадою української громади в Куфштайні і цей Божий Храм проіснував від половини 1945 р. до літа 1960 р., бо в цьому році майже вже зніквідовано табір, а з ним і нашу церкву.

У численних мешканців цього табору, які розїхалися до всіх країн західнього світу, і тої горстки, яка ще тут осталася під назвою "залишенців", цей Божий Храм останеться все живим образом їх духовної потіхи й одиної оборони в голодних і непевних повоєнних часів.

Подав **мгр В. Радловський**

Іконостас у таборово-бараковій церкві в Тирольському Куфштайні, яка проіснувала від літа 1945 р. до 1960 року.

По торжественній хіротонії Преосв. Володимира Маланчука ЧНІ, Екзарха Української Католицької Церкви у Франції, 19 лютня ц. р. відбувся на Його честь величавий банкет у Роял Александра готелі. Під час бенкету виступав із добірною програмою хор церкви св. Миколая в Вінніпегу під управою Впр. о. Протоігумена Воніфатія Слободи ЧСВВ. На знимці хор і гості в хвилині, коли Впреосв. Володимир і інші визначні гості входять до залі.

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

ПЕТРО РУТА
Вінніпег, Ман.

19-го січня ц. р. спокійно, зовсім несподівано впокоївся в Бозі Петро Рута, в 71-ім році життя. Покійний прибув до Канади 1909 року і по короткому побуті в Вінніпегу, перебрався в Сіфтонські сторони, де сповнив уряд дяка при о. Сабуренові. В 1912 році одружився зі Софією Кавуза у Вінніпегу. Обряду вінчання доконав о. В. Ладика ЧСВВ в церкві св. Миколая. У громадських колах, покійний був знаний як активний діяч, особливо в українських католицьких громадах. Через кілька років працював у часописі "Канадійський Українець". Від 1920 до 1936, Петро Рута був дяком і диригентом при церкві св. Миколая у Вінніпегу. При тім він займав уряди при Братстві Українців Католиків. Від р. 1936 до 1946 Покійний замешкав у Айтуні, Саск., де він спожинчу крамницю. Після того знову повернув до Вінніпегу, де займався продажою церковних речей у Гаспарда. В 1949 році, спільно з пок. Е. Заяцем, започаткував організування нової парохії в центрі міста при вулиці Логан і Фавнтін та став одним із перших її основників. Тепер там існує гарна, поступова парафія Христа Царя. При тій парафії покійний працював вірно аж до смерти.

Покійний Петро Рута лишив по собі жінку Софію, дві дочки: Надію Рід і Наталію Пру у Вінніпегу; трьох синів: Володимира у Йорктоні, Саск., Зенона і Василя у Вінніпегу, дев'ять внуків, одного брата Миколу у Пітерсфілд, Ман. і дві сестри в Україні

На панахиді по Покійному в церкві Христа Царя, було багато людей із різних сторін Вінніпегу й околиці. Був п. Максим Левицький, дяк піонір та інші дяки і сім священиків: оо. Золотий, Луговий, Денищук, Гаврилів, Форнальчик, Олешко, Кришталович.

У своїй короткій проповіді на панахиді, о. А. Луговий підчеркнув гадку, що зі смертю Петра Рути, наша Українська Католицька Церква в Канаді, втратила вірного сина, парафія втратила свого основника, ідеального дяка і члена, а наша суспільність у Манітобі, особливо у Вінніпегських сторонах, ревного працівника.

На похоронній Службі Божій 23-го січня, церква Христа Царя була переповнена, мимо страшного морозу й снігової. До співаної Служби Божої стали 3 священики: о. З. Золотий, парох, о А. Луговий та Впр. о Г. Шишкович. У похоронній відправі взяли також участь о. Р. Мельник ЧСВВ, о. Пащак ЧСВВ і о. М. Олешко. О. Місіонар Г. Шишкович виголосив при тім короткую проповідь, підчеркуючи чесноти покійного Петра, а останню проповідь виголосив самий о. парох З. Золотий, прощаючи Покійного від родини і парохії. Тління останки Петра Рути зложено на цвинтарі Пресвятої Родини.

Тут можна ще додати, що покійний Петро пильно занимався нашими церковними справами взагалі. Для того він придбав велику бібліотеку, в якій є рідкі, дуже цінні книжки й записки.

Після похорону було прийнята в парохіяльній галі, яке приготовили Сестриці. Тому, що покійний Петро дуже любив католицьку пресу, був не тільки сталим її передплатником, але і ревним пропагатором, приявні зложили на пресовий фонд "Поступу" $33.92. Збірку перевів п. Пшевсенда К.

Бл. п Петрові хай буде вічна пам'ять, а Господь Бог хай нагородить його вічною радістю в небі.

о. А. Луговий

ПОДЯКА

Оцим складаємо сердечну подяку всім, що в днях великого болю і смутку, з причини ненадійної смерти нашого мужа, батька і брата, поспішили нам з поміччю і розрадою.

В першу чергу дякуємо Всч. і Впрп. Отцям: Золотому, Шишковичеві, Луговому за відслуження соборної Служби Божої і виголошення проповідий та Всч. і Впрп. Отцям: Денищукові, Гаврилову, Форнальчикові, Олешкові, Кришталовичеві, Мельникові, Пащакові за участь у похоронних відправах. Зокрема дякуємо Всч. о. Золотому за всю дбайливість, яку він окезав покійному при йому смерті і похороні та нам у хвилинах тяжкого для нас допусту.

Дякуємо дякам Вп. ПП. М. Левицькому, І Цареві, М. Бойчукові та іншим, котрих імен не знаємо, за участь у похоронних відправах, Вп. П. Боячкові за зорганізування хористів і хористам, за відспівання панахиди. Вп. ПП. Г. Руті, М. Кавузі, Е. Мриглодові, Г. Максимовичеві, Е. Суразці, К. Пшевсенді, М. Дякову за несення домовини та похоронному заведенню Вп. П. Завідовського, за дбайливу обслугу в часі похорону. Вп. П. І Несторові, Голові Парох. Комітету, за вдержання порядку в часі похорону. Сестрицям за приладження і обслугу післяпохоронного прийняття, Вп ПП. І. Беднарському, Голові Дієцезального і Інж. Л Рудницькому Голові парохіяльного БУК, Читальні "Просвіти", парохіянам парохії Христа Царя, всім іншим організаціям, родинам та поодиноким особам за жертви на Служби Божі, вінки і квіти та вирази співчуття.

Хай Господь всіх Вас нагородить та має у своїй опіці.

Жена Софія, діти й внуки

ПЕТРО ЙОСИФ БАРАН
Ошава, Онт.

По короткій недузі помер в Ошаві 7 лютня бл. п. Петро Йосиф Баран, проживши всього 45 років. Залишив у смутку жінку Марію, дві доньки — Каролину й Петрусю — сина Петра, родичів Кароля і Ксеню Баран, три сестри й одного брата.

Покійний Петро був добрим мужем і батьком для своєї родини, стояв вірно при своїй Церкві й посилав дітей до католицької школи. Його любили свої й чужі, і тому коли розійшлась вістка про його смерть, Ошаву оповив тихий смуток по ненадійній втраті такого молодого життя.

На похороні, що його правив о. І. Перейма, церква була вщерть повна вірними, а велике число приявних Лицарів Колюмба, яких покійний був активним членом, робила велике враження на всіх. Зложено багато жертв на Служби Божі, також багато вінків і цвітів.

Бл. п. Петро Йосиф Баран

При нагоді поминального обіду, що його приготовили членки місцевого ЛУКЖ, переведено збірку, з якої 100.00 дол. призначено на кольорове вікно в новій церкві, як пам'ятку по Покійному, а 13.45 дол. на "Світло".

Сердечну подяку о. парохові І. Переймі та о. С. Фіголеві за похоронні відправи, всім, що зложили жертви на Служби Божі чи цвіти на могилу Покійного, за ласкаву участь у похороні складає

Родина.

ЄВДОКІЯ ДУТКА
Вінніпег, Ман.

4-го лютня ц. р. відійшла у вічність на 68-му році життя бл. пам. Євдокія Дутка. Походила з села Базар у Галичині. До Канади приїхала 1911 р. й замешкала у Вінніпегу, де й прожила сина Михайла, невістку Ольгу ціле життя. Полишила в смутку й двох внуків. Покійна була доброї вдачі, тому й мала багато приятелів. Була ревною членкою парохії св. Миколая і радо жертвувала на різні церковні й народні цілі.

Похоронні богослужения відслужили Впр. оо. Р. Мельник, ЧСВВ, який виголосив зворушливу проповідь і Є. Кушко ЧСВВ. Спочила коло могили свого мужа на цвинтарі Пресв. Родини.

Відправи відбувалися в нових священичих ризах, що їх покійна справила вже майже перед смертю.

По похороні, на поминальнім обіді в сина Михайла, о. Р. Мельник ЧСВВ зложив родині щирі слова спочуття, а пані С. Ребчук перевела збірку на добру пресу, що принесла 18.00 дол. і яку, на бажання родини, призначено на "Світло".

ПОДЯКА. Складаємо щиру подяку ОО. Василіянам за відвідини хворої під час її довгої недуги й похоронні богослужения та всім тим, що зложили жертви на Служби Божі, прислали вінки чи квіти, або чимнебудь причинилися, щоб віддати останню прислугу нашій Дорогій Мамі.

Син Михайло з дружиною й дітьми

ПАРАСКЕВІЯ МАЙКО
Гілярд, Алта.

21-го січня 1961 р. впокоїлася в Бозі бл. п. Параскевія Майко в лікарні у Ламонт, Алта, прийнявши св. Тайни з рук о Пароха А. Вичника, ЧСВВ.

Бл. п. Параскевія походила з роду Лащуків. Її родичі прибули до Канади ще 1898 року, з с. Гувена, пов. Броди та замешкали на фармі в околиці Гілярд

Бл. п. Параскевія Майко

1926 р. Параскевія вийшла заміж за П. Луку Майка й почали господарити в околиці Гілярд. При Божій помочі не лише доробилися маєтку, але й у релігійному дусі виховали своїх п'ятеро дітей, 4 доньки й сина. Всі діти одержали не лише маєток, але й релігійні, держаться своєї католицької віри й Церкви і в такому ж дусі виховують і своїх дітей.

Довільна визначалася надзвичайною терпеливістю й глибокою вірою в Боже Провидіння, бо перебула аж 6 операцій, які знищили її здоров'я й перервали нитку життя. Прожила вона лише 54 роки, але в цьому часі зібрала великі заслуги на вічне життя

У неділю 22 січня, в містовій залі о. парох А. Винник ЧСВВ відслужив панахиду, а наступного дня цілий похорон у церкві Св. Івана в Гілярд на фармах.

По похороні відбулася перекуска. Під час неї о. Парох згадав про заслуги Покійної та заохотив до жертви на пресовий фонд "Світла". Зібрано $12.12. —

4-го березня ц.р. в сороковий день по смерті бл. п. Параскевії Майко, зїхалось багато людей до церкви св. Йоана в Гілярд, на поминальне богослуження. По богослуженню відбувся спільний обід.

У часі обіду і при першому і при другому столі, учасники не забули про християнське діло милосердя. Збірка, що нею займалися шп. Хохля і Дмитро Лисак, принесла $22.55. Отже ж на сиротн в Мондері призначено $18.55, на прес-фонд "Світла" $2.00.

ПОДЯКА

Складаємо щиросердечну подяку Впр. о. Парохові А. Винникові, ЧСВВ за відвідини хворої в лікарні, за уділення св. Тайн та за похоронну услугу. Також дякуємо всім, що відвідували нашу маму в лікарні та взяли численну участь у похоронах, як теж і за жертви на Служби Божі.

Чоловік Лука Майко, і діти

"MAK" — FLORIST
342 Bathurst St., Toronto, Ont.
- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.

Відвідуйте нашу українську крамницю!

Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

ВИСЛІДИ ЗБІРОК

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ:

М. Дилай, Лінбрук, ЗДА 1
А. Никифорук, Нью-Йорк 1
В. Яськів, Нью-Йорк 1
М. Крап, Транскона, Ман. 1

НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ:

В. Червоняк, Едмонтон, Алта; Ю. Лисак, Едмонтон, Алта; Д. Целінський, Торонто, Онт.; С. Кукурба, Лондон, Онт.; І. Салабай, Монтреал, Кве.; М. Лисак, Гілярд, Алта; К. Рудик, Арнес, Ман.; Й. Мартинюк, Кардейл, Ман.; Б. Борис, Мексико; Г. Клачковський, Пуебла, Кол., ЗДА; О. Маруненко, Бетлегем, ЗДА; М. Кесала, Чікаго, ЗДА; С. Кушнір, Мидлтавн, ЗДА; В. Пелех, Бофало, ЗДА; М. Шабля, Філядельфія, ЗДА; І. Генега, Лінбрук, ЗДА; О. Овсянецька, Нью-Йорк, ЗДА; П. Стефнюк, Югославія; П. Головчук, Югославія; В. Федина, Німеччина.

ПОЖЕРТВИ НА БУДОВУ ЦЕРКВИ В БУЕНОС АЙРЕСІ:

Їх Ексц. Кир Іван Бучко (Рим) $200
Збірку перевів пан Яремчук Григорій $130
Збірку перевів пан Калина Богдан $125
Збірка на весіллі п. Нога Николи $120
Збірку перевели пані: Левченко й Шарко $116
Збірку перевів пан О. Вернер (Едмонтон) $115
Збірку перевела пані Кучер Марія $100
Збірку перевели панове: Бодревич і Рудницький $63
Збірку перевів пан Соколовський Осип $25
По $100: Впр. М. Н. Н., п. Ципало Петро.
По $50: П-ве д-р Мороз Роман, Сікало Іван, Парикулаб Іван, Пташюк Іван, Максимчук Богдан. Впр. о. Трешневський Олександер $45
Пані Галущинська Юстина $30
По $25: Всч. о. Стиранка Олександер; "Тернопільщина" Комітет, Марійська Дружина, Нью-Йорк (пані Куницька), Стефанів Матій.
По $20: Соколовський Осип і Марта, Макух Анна, В-во Шк. Рада, Калина Богдан.
По $15: Українська Американська Молодь, Винник Софія.
По $10: о. Гіль Марко, о. Стебельський Василь, о. Н. Н., о. Ковальський Юрій, о. Закревський Роман, П-ве. Михайлів Никола, Малашко Емілія, Стефанишин Володимир, Богданович Степан, Савин Григорій і Йосифа; Головатий Дмитро, д-р Янів Володимир, Шеремета Павліна, Тимків Василь, Мельничук Василь, Червоняк Ярослав, Семок Дмитро, Горбачук Богдан.
По $5: П-ве. Влющ Теодор, інж. Клим Павло, Галадза Михайло, Марків Павліна, Міхельзон Анна, о. Мельник Андрій, о. Баранецький Никола, о. Головінський Мирон, о. Шуль Дмитро, о. Атаманюк Осип, о. Цегельський Євген, Одна особа, Дмитро Сленчко.
По $2: Муляк Петро, Атаманюк Дмитро.

Разом усіх пожертв: $1,966.00

Щире спасибі усім жертводавцям. При цій нагоді прохаю всіх інших, які мають хоч крихітку любови ближнього, допомогти нам у тяжкому положенні. До багатьох писав я особисто листи й, на жаль, ніякої відповіді не отримав. Деякі особи повідомили, що вислали свою лепту в листі, однак її не одержано, бо грошей не вільно слати в листі й тому їх вибирають по дорозі! Хто відізветься знову на це благальне прохання?

Буенос Айрес — Аргентина
Від Генерального Вікаріяту
о. Йосиф Галабарда ЧСВВ

НА ПРЕС-ФОНД "СВІТЛА" ЗЛОЖИЛИ:

З похорону бл. п. Євдокії Дутка, Вінніпег, Ман. $18.00
Братство Українців Католиків при парохії св. Николая, Вінніпег, Ман. 15.45
З похорону бл. п. Йосифа Барана, Ошава, Онт. 13.60
З похорону бл. п. Павла Матвійчука, Стар, Алта 10.00
Католицька Акція Жінок при парохії св. Николая в Чікаго, ЗДА 10.00
З похорону бл. п. Олександра Ребко, Гілярд, Алта 7.40
З похорону бл. п. Володимира Грицак, Монтреал, Кве. 5.00
З прийняття для о. пароха В. Шевчука ЧСВВ, Оттава Онт. 5.00
З несподівання для п-ва Кужілів, Вернон, Б. К. 5.00
З поминок по бл. п. П. Майкові, Гілярд, Алта 2.00
М. Зубрик, Вінніпег, Ман. 5.00
Й. Тростянецький, Лос Анджелес, ЗДА 5.00
А. Хомин, Дітройт, ЗДА 4.00
А. Вітів, Форт Вилям, Онт. 3.00
О. Вернер, Едмонтон, Алта 3.00
В. Берко, Чікаго, ЗДА 3.00
По $2.00: Л. Клюфас, Торонто, Онт.; С. Годований, Торонто, Онт.; Т. Стойкевич, Вінніпег, Ман.; В. Червоняк, Едмонтон, Алта; І. Шпиталь, Чікаго, ЗДА; М. Кецала, Чікаго, ЗДА; О. Чапельська, Брексвил, Огайо, ЗДА; Й. Кейса, Джерсі Сіті, ЗДА; Л. Завадович, Філядельфія, ЗДА. Всеч. о. Е. Пільків, Вінніпегосіс, Ман. — 1.25

По $1.00:

К. Черни, Гемтремск, ЗДА; М. Курлях, Бафело, ЗДА; А. Чорній, Балтімор, ЗДА; М. Мудра, Сейлем, ЗДА; Т. Возьна, А. Антоняк, Нью-Йорк, ЗДА; Е. Бурда, Кінгстон, Онт.; П. Дідич, В. Писаль, Кве.; І. Телішевський, К. Кальба, К. Сабадаш, Т. Валентюк, Н. Микитюк, Монтреаль, Кве.; К. Маренюк, П. Шевчук, Г. Костишин, А. Пасічний, Д. Хомань, М. Ядовська, П. Оліярник, Вінніпег, Ман. Ю. Дмитрів, П. Волос, М. Вербіцький, Ванкувер, Б. К., П. Микитюк, М. Копер, Вернон, Б. К., С. Шпитко, Камлупес, Б. К., Н. Зеркевич, Нью Вестмінстер, Б. К.; Г. Хоронжи, Янов, Ман.; А. Жарський, М. Ковалюк, Л. Проскурняк, Д. Шулган, С. Різун, Г. Й. Пінковський, І. Петеський, В. Муж, В. Батицький, Едмонтон, Алта; І. Новак, М. Боровська, Мондер, Алта; С. Красільчук, Брус, Алта; Г. Хомляк, Чипман, Алта; П. Кіллік, А. Понич, Вегревил, Алта; І. Стечинський, М. Гармідер, Дейсленд, Алта; С. Мягега, Лисбирн, Алта; М. Мальований, Стар, Алта; М. Пожернюк, Голден, Алта; В. Лабинський, Гренд Прері, Алта; І. Іваніха, Калмер, Алта; М. Д. Варава, Вегревил, Алта; Ю. Лозинський, Вокінг, Алта; І. Німчук, Лямонт, Алта; В. Станчук, Ангусвіл, Ман.; Д. Мороз, Ванкувер, Б. К.; І. Улан, Клівленд, ЗДА,

Усім жертводавцям і приятелям щиро дякують

ОО. Василіяни.

СВІТЛО Ukrainian Catholic MAGAZINE

TARAS SHEVCHENKO

by C. Wysochansky, O.S.B.M.

This year marks the 100th anniversary of the death of Taras Shevchenko.

Almost every nation has its outstanding poets and writers who enraptured the hearts of their countrymen. Poets like Dante, Robert Burns, Longfellow, Mitskevitch and others have made their names indelible on the pages of literary history. They were the pride of their respective nations.

Ukraine can easily boast of its poets, amongst whom, notably so, was and is Taras Schevchenko. He was a Ukrainian whose genius as a poet measure up to poets of other lands.

The uncanny force, beauty and strength of Shevchenko's verses made his then despondent nation arise to self-recognition.

Although he was born poor, this poet in his time, opened the dormant eyes of the great and small of his countrymen. It was through these, his writings and verses, the Ukrainian nation experienced a national rebirth. He led his people from a crestfallen, downcast spirit to aspirations of culture and knowledge of freedom. With the key "Ridna Mova" he unlocked the shackles of bondage. In this lies his significance to his nation. The spirit of his verses was a harbinger of spring, the spring of liberty and enlightenment. Other great Ukrainians followed, imitating him.

A great poet of Ukraine, indeed, whose works and memory will stanchly remain in the hearts of his people. After a century, his ideal and purpose goes on, and is being recognized in spheres outside his nation, for the progress of his people and for a posterity in freedom.

WHAT'S ALL ABOUT?

The religious life is the surest road to heaven!

God made me to know Him, to love Him, to serve Him — and thus to be happy with Him now and forever.

This is the vocation we all have — every person ever born into this world. God did not make me to earn a lot of money, to have great power, to go to dances and parties and have pretty dresses! He did not even make me to be a stenographer, a nurse, a housewife, a sister. He made me to know Him, to love Him, to serve Him — and to be happy with Him.

All these walks of life — being a stenographer, a nurse, a housewife, a sister — are just different ways of knowing, loving, and serving God.

When you want to go to another town near your home, you have to pick a certain way to get there: you can walk or take a train or a bus or an automobile or ride a bike or fly in an airplane. You might say in this example that your main "vocation" is to get to that other town while your secondary "vocation" is to use a bike, a train, your shoe leather, or whatever you decide on. So in the big things of life your main vocation is to get to heaven (which is the same thing as knowing, loving, serving God in order to be happy with Him). And your secondary vocation is to use a certain way to do this, for instance by becoming a wife, secretary, a nurse or, best and surest way of all, a sister.

What shall I be? What way should I pick to know, love, and serve God? How shall I best do these things in order to be happy with God here and in heaven for all eternity? These are all different ways of stating the $64 question: What is my vocation?

Of all careers open to her, God gives (a young lady) the grace to see that the Sisterhood is the surest, the highest, the noblest way of knowing, loving and serving God. It means getting to heaven by loving God in a very special way and serving others for His sake through the spiritual and corporal works of mercy: praying, teaching, nursing, going to the foreign missions, working among the poor at home.

St. Mary Magdalene de Pazzi says, "The greatest grace God can bestow on His elect after Baptism is that of a religious vocation. The religious life is the shortest, the simplest, and the surest way to heaven."

And St. Alphonsus says, "A religious will save more souls in one year by her labor and mortifications than she would in her whole life out of religion. She will gain more merit in one year by practicing obedience than in ten years by living in the world according to her own will."

Become a Missionary Sister write to:
Rev. MOTHER SUPERIOR,
Missionary Sisters of Christian Charity,
Box 180, Grimsby, Ontario

They are counting on You!

Yes. All the world is counting on the youth of today who will become the citizens and leaders of tomorrow. How are we preparing and training the characters of our children for this role?

A world-famous actress once delivered an address before a large gathering in England. A few remarks taken from her talk throw a new light on an oft-repeated truth, since they come from a person of the world. She said:

"Let us teach our children to be intelligent and enthusiastic Catholics; not to be satisfied with a "once-a-week" service, the mere wearing of a scapular, or lukewarm membership in some confraternity. Let us make them **good, practical Catholics,** and that will make them **good, practical citizens.** Let us teach them, and have them taught, the **dogma** — a word very vexatious to our enemies — the **liturgy,** and the sublime and everlasting **beauty** of the Church, as we know it from devout frequentation of Mass and the Sacraments, breathe it in by prayer and reflection, and learn it from our catechism and sermons. Let our religion be a joy to them. Let it be for them the dearest thing on earth.

"Let us teach them that if they hold fast to the Church of Christ with one hand, they may with the other (to quote St. Francis de Sales) gather as many flowers by the wayside as they please — flowers of arts and crafts, trades and sciences. They will be quite safe, safe from the storms and troubles of life, if they have a firm grasp of that mighty, steady, guiding hand. Let us give them that most precious and lasting gift of **lucid knowledge of Catholic truth;** for 'ignorance is the curse of God; knowledge, the wing on which we fly to heaven.'"

THE DEATH OF FATHER B. SKUBLENY O.S.B.M.

Born, October 28, 1914, Died, November 26, 1940

A Letter — by Rev. Basil Wawryk, O.S.B.M.,
Dated: Rome, December 8-12, 1940

Translated by J. S.

EDITOR'S NOTE:

Rev. Basil Skubleny, O.S.B.M. was born October 28, 1914 in Peno, Alberta. He was 15 years old when he entered the Basilian Fathers' Monastery at Mundare, Alberta. He was ordained a priest on October 2, 1938. After his ordination he was sent to Rome for post-graduate work. He died there in the odor of sanctity after a serious internal operation on November 26, 1940. Before his operation he composed the following prayer in honor of St. Josaphat: "St. Josaphat, I offer myself into your hands. If necessary, grant me the grace to have my life accepted as a sacrifice to God for our Church and our people. Holy Father, unite my sacrifices with yours..." After his operation he suffered intense pain heroically. Most of the time he prayed aloud. Amongst other he often repeated these words: "I thank you, my God, for giving me the grace of suffering . . . . I did not know that one could suffer so much... Receive my sacrifice, O God, for our Church, for our Holy Order, for our Father Superiors, for the young members of our Order, for those who are preparing for the priesthood, and especially for those who are suffering under the yoke of the bolsheveki (communists)." His last words were: "My Jesus, mercy . . . . O Mary, Immaculately Conceived, pray for us who have recourse to thee . . ." Reverend Father Basil Skubleny, O.S. B.M. was an example of innocence, love, and sacrifice. He lived a holy life and died a holy death. Through his intercession in heaven many prayers and petitions have been answered.

In accordance with the decrees of Pope Urban VIII, concerning the holy death of Rev. Basil Skubleny, O.S.B.M. we humbly submit our opinions to the final judgment and authority of the Church.

Part II

The worst thing after his operation on the stomach was that he was forced to lie in an almost sitting position, even though the anaesthetic he received at the base of the spine called for a flat position. Wasylko must have suffered greatly for from the beginning the severe pains of his spine did not leave him. On the second day after the operation I was afraid that he would lose his mind from the pain which was extremely severe. But he bore all of this heroically. He prayed almost all of that day, and to ease his suffering somewhat he prayed aloud... I heard all his ejaculations and petitions: but what was most painful was to hear him accuse himself before Jesus... Why am I so impatient? You suffered so much for me on the cross, You yourself sought to suffer, and joyfully welcomed your cross, but I... Jesus help me! In the same way he prayed to the Blessed Virgin Mary. He reminded her that she was his Mother, that she ought to teach him to suffer quietly and peacefully... And notice the beauty of his soul, for from time to time, from the depths of his heart, he said: "Thank you my God, for permitting me to suffer, to suffer so much... I did not know it was possible to suffer so much. Receive my sacrifice, O God, for our Church, for our Holy Order, for our Father Superiors, for the young members of our Order, for those who are preparing for the priesthood, and especially for those who are suffering under the yoke of the bolsheveki (communists)."

On the third day after his operation the pains of his spine began to ease somewhat, and then his torn stomach began to respond in turn. A great deal of blood had collected in his mutilated stomach, and this blood could not pass on from his stomach causing him to retch continuously... These convulsions, or continuous spasms of the stomach just cut and sewn were horrible to watch... This went on for a week. They began to feed the invalid with milk, coffee, water and sugar, with even a bit of broth in an effort to retrain contraction of the stomach walls, but it seemed that they would not move. It was necessary to remove the food and stomach acids mechanically when a sizeable amount had collected there. This was pumped out twice daily. Throughout all this the invalid did not become impatient even though he was losing his

strength. He was fed intravenously. His body was covered with the marks of many injections. He was tortured with lying down, the continual pumping of his stomach, with spasmodic retching, with hypos, lack of sleep, and almost anything else you can imagine, but through all of this he suffered quietly. He complained only that he was bothering me, that I could not sleep on account of him, for I had to stand near him continuously with a bowl, or give him water when he needed to drink. One evening a few nurses visited him hoping to cheer him up, but it was he who did the cheering. He joked and complained that he was bad and impatient. I remember him telling me one evening: "Scold me, beat me, strike me in order that I may be quiet and not move. Berate me..." When I told him with sincere sorrow that I could not do so, he begged me to forgive him for causing me pain. Several times he asked me to place him in a sitting position on the bed, but because he was unable to sit upright he leaned against me. And then like a small child he lamented that he was giving me so much trouble and that he was unable to suffer like a good religious. "How difficult it is to suffer! How different it is in reality, and how different in distant meditations..."

On the morning of the seventh day after his operation he seemed to be much better. I went home to the monastery to say Mass although it was nearly noon. The invalid asked me to come back as quickly as possible just before I left. Immediately after lunch I was on my way back. When I returned I met the nurses who were watching him near his door. They seemed troubled. They asked me, "Did you fly or something? You got back so quickly." Wondering, I asked them, "Why?" They said that they had just been telephoning for me. "What's the trouble?" "It's bad, very bad," they said. "He won't make it." "Why?" I asked again. "It looks like he has an internal paralysis. His internals have not moved since the operation. He is not assimilating any of the food he receives through his stomach..." Worried, I entered Father Wasylko's room. He was quiet. He was suffering, his temperature soaring suddenly to 104° F., although I do not think he knew the danger that he was in. The nurses told me that only a miracle could save him. It was not humanly possible to help him. There was no medicine which could activate his internals. The chaplain of the Italian palace, Father Ferretti was in the hospital. He too often visited Father Wasylko. Now he dropped in every few minutes to see how things were going. He prayed his rosary and told me that this was the end. He advised me to administer the sacrament of extreme unction. Then Father General arrived because the telephone for me had advised him that Father Wasylko was dying. Worried he approached the patient, took his pulse and understood the danger for himself. The nurses asked the doctor what to do because the pulse was now so rapid that it could not be counted. He told them to give the patient a hypo. When the patient became quieter, Father General went uptown, visited St. Peter's where he prayed and returned with medals of St. Therese and St. Anthony of Padua. (I forgot to mention that when Father Wasylko went to the hospital he took with him relics of St. Basil, St. Josaphat, St. Monica, St. Therese, and St. Gemma. He kissed these every morning and evening when praying and kept them near his person. I do not recall that he ever prayed to the saints for a miracle or for his recovery. He always prayed for patience: "Teach me to suffer, pray for me."). About 5.00 o'clock Father General returned. In the meantime I told Father Wasylko that he himself could see he was not getting better and that it would be best in any case to ask Father General for extreme unction. This he did. Father Wasylko was fully conscious, responding to all the prayers with me, and piously received the sacrament of the sick. After the administration he thanked Father General; he said that he felt very happy, that he had a truly spiritual consolation because he was a religious, a Basilian.

(This letter will be continued in succeeding issues)

ANYONE CAN RAISE PIGS OUT OF THE LIVING-ROOM AND MAKE A STEADY AND HIGH INCOME.

Information and literature available FREE of charge by writing to the

ASSOCIATED LIVESTOCK GROWERS OF ONTARIO,

481 Eglinton Ave. West, Toronto

TYPEWRITERS

New nationally famous portables with Ukrainian-Canadian keyboard, all features, including Deluxe carrying case. Full one-year guarantee. Only $49.50, $5.00 deposit, balance c.o.d. Other models.

Write:

CROWN TYPEWRITER LTD.
1011 Bleury, Montreal, Quebec

ST. JOSAPHAT'S PARISH SCHOOL

Pedagogues have established the fact that educational goals are reached most effectively when the school, the church, and the family meet the needs of their children with a common purpose. Our public schools unfortunately do not give our Ukrainian Catholic children the religious learning they require. Even when our Ukrainian Catholic children attend the Catholic schools of the Latin rite they learn little or nothing of their own Ukrainian rite.

Our children are often lost to us if they are not educated in our own Ukrainian Catholic schools. Parents find that it is inconvenient to send their children to evening schools or to keep them after school hours in order that they may learn their own Ukrainian language and to study their Catholic faith. At best such a method is only doing what can be done under adverse circumstances. Now registrations are open for Ukrainian Catholic children seeking admittance to St. Josaphat's Parish School which is to open its teaching classes this September.

In St. Josaphat's Parish School our Ukrainian Catholic children will cover the full program of studies as prescribed by the Ontario Department of Education. The children will be taught by fully qualified teaching Sisters and the Ukrainian language will also be taught by a separate staff of fully qualified instructors of the Ukrainian language. Parents should begin to register their children now. A new Ukrainian Catholic school is opened to them where their children will receive the knowledge required by our Department of Education as well as instruction in religion and their rite and qualified instruction in the Ukrainian language.

The school is open to Ukrainian children only. Registrations will be accepted for kindergarten classes and grades 1 to 6. For further information inquire: Msgr. B. Filevich or phone LE 5-9192, Toronto.

Would you like to become a Basilian priest or brother? Write:

Rev. Master of Novices
Basilian Fathers, Mundare, Alberta
or
Vocational Director
3100 Weston Rd., Weston, Ontario

or if you live in the United States write to:

Rev. Master of Novices
Box 231, Glen Cove, L. I., New York

Sixteen theologians, of which ten are Basilians, received Holy Orders recently in Rome.
Standing in the front row are six newly-ordained priests from St. Josaphat's Seminary, while the remaining ten deacons are from the Basilian Order.
Amongst these are six Canadians, one American and three from Brazil.

What is a Priest?

Rev. THOMAS E. LANGER

Priests are mystery men. They come in assorted sizes, ages, weights and collars. They are found everywhere — speeding along, perspiring over, walking by, kneeling on, praying over, laughing with, preaching to, teaching about, pardoning for, and playing baseball with. Little children run to them; teen-agers marvel at them; aged folk turn to them; lay people treasure them; non-Catholics stare at them; and Mary watches over them.

A priest is Prudence in a T-shirt; Fortitude with a breviary in his hand; Justice on a ball diamond, and Temperance at any party. He is Faith with a blueprint; Hope with a sense of humor; and Charity with a golf club in hand.

A priest may be anything from contemplative monk in a monastery to a magazine editor on Wall Street, from a labor mediator to a TV personality, from a student to a professor. Formerly known as the boy-around-the-corner, he's a member of each family, yet belongs to none. He penetrates secrets, shares sorrows, heals wounds. He has the trust of a child, the kindness of a best friend, the sternness of a top-sergeant, the daring of a tight-rope walker, the authority of an encyclopedia, the versatility of a commando, and the salesmanship of a Fuller-Brush man.

A priest is a humble creature — a mystifying worker at all professions. His hours are the longest; his salary the smallest; his Boss the best! He likes good pastors, the smiles of children, a good sermon, a home-cooked meal, and the name "Father."

A priest is all things to all men in the sight of God. He may be misquoted, mistaken and misunderstood, but he'll always forgive — because he's a mediator; a peacemaker; a go-between heaven and earth. It's no wonder God loves him. He's a man standing at an altar, clothed in Holy clothes, who while being aware of his own nothingness speaks to God for us and to us for God. And although his greatest act is to offer sacrifice, his most consoling one is to say to me, "Go in peace — Your sins are forgiven."

Penmans

Патентовані
2-ПІДМЕТКОВІ
ШКАРПЕТКИ

APPROVED BY THE NATIONAL FOOT HEALTH COUNCIL.
Knit in two separate layers, with the inner layer reversed so you walk on the soft side. Real comfort!

S-15-1

THE SCAPULAR MEDAL

Pope Saint Pius X, by a decree of the Sacred Congregation of the Holy Office dated December 16, 1910, permitted a medal to be substituted for any of the small scapulars commonly worn by the laity. The Scapular Medal of Our Lady of Mount Carmel is recognized thus: it must have on one side an impression of the Sacred Heart of Jesus and on the other side an impression of Our Lady. If a medal has other impressions or pictures, besides the two mentioned above, it is still a scapular medal and may be worn as such. In fact, the additional impressions of other saints serves only to enhance its significance and power.

The scapular medal is said to owe it origin to a request of certain African missionaries who stated that the Catholic Negroes of that continent found the wearing of scapulars inconvenient and unsanitary because of tropical climatic conditions. Later Pope St. Pius extended the privilege to the Catholics of the whole world.

It should be stated that the wearing of the scapular is always to be preferred to the medal whenever possible. S. Pius himself wore the scapular rather than the medal. All the indulgences usually attached to the scapular may be gained by wearing the medal.

CATHOLIC CHURCH RAISED WOMANLY IDEAL

"The world is governed by its ideals and seldom or never has there been one which has experienced a more salutary influence than the conception of the Virgin. For the first time woman was elevated to her rightful position, sanctity of weakness was recognized, as well as sanctity of sorrow. No longer the slave or toy of man, no longer associated only with ideas of degradation and of sensuality, woman rose, IN THE PERSON OF THE VIRGIN MOTHER, into a new sphere and became the object of a reverential homage, of which antiquity had no conception. A new type of character was called into being."

— William H. Lecky (the rationalist)

MY NEIGHBOR

Individual people cannot be provincial without working great harm to the community, the state, and the world. A man may be no more interested in human welfare than if he were Robinson Crusoe on a lonely island. But that outdated attitude does not change the facts of life. We ARE members one of another. As Thomas Carlyle pointed out a century ago, the high society 'lady' can deny that the woman living in the disease-ridden slums is her 'sister'. But the woman from the slums proves that she is by giving her typhoid fever!

THE KEY

If you want to get into a house which is locked, you must, in the first place, procure the key, and when you have found the key, you go and open the door, and so enter into the house.

You desire to get into God's beautiful house, ? ? ? ? ?

TIME FOR CONFUSION!

An atheist's most embarrassing moment is when he feels profoundly thankful for something, but can't think of anybody to thank for it.

Модерне українське
Артистичне Студіо

виконує по мистецьки
всі фотографічні роботи

Steven PHOTO STUDIO

Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

ЖАДАЙТЕ!

Penmans

WARRANTED PENMANS QUALITY KNIT-GOODS

ЗМІЦНЕНІ НАЙЛОНОМ НА П'ЯТАХ ТА ПАЛЬЦЯХ

Робочі Скарпетки

ЩО ТРИВКІШІ ЗА ВСІ ІНШІ

Щоби довше носити — вигідніше ходити — корисніше купити, жадайте РОБОЧІ СКАРПЕТКИ ПЕНМЕНС. Найдете стиль і грубість, що відповідатиме у с я к і й роботі — і за дану ціну буде це найкорисніше купно.

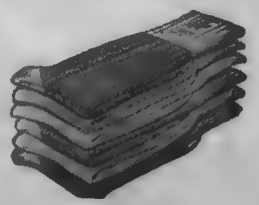

ТЕЖ СПІДНЯ ТА ВЕРХНЯ БІЛИЗНА
СЛАВНІ ВІД 1868 Р.

WS—9-4

DUMONT

перший у найкращому!

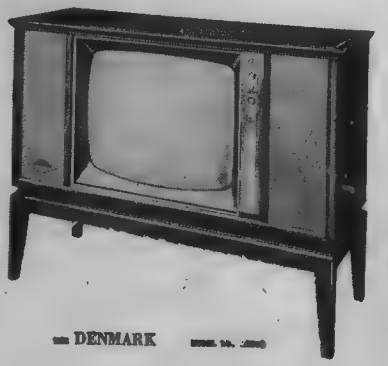

МОДЕЛЬ ДЕНМАРК — Першоякісний, повноцінний, на першому місці між усіми! Вражаюча простота проєкту. Транформер електричного струму зберігає довго в найкращому стані велику 25 цалеву жарівку. Контроля на віддаль. Контроля побічних каналів дає ясніший образ. Прецизний наставлювач. Знаменита звукова система включає зміну контролі звуку, влучуваний посилювач та примінені до того два голосники-близнюки. Чудово викінчена скринька з різного горіхового або магоневого матеріялу.

ЦЕЙ НАЙМОДЕРНІШИЙ ТЕЛЕВІЗОР МОЖЕТЕ НАБУТИ ЗА ДУЖЕ ПРИСТУПНІ ЦІНИ У НЕДАВНО ВІДНОВЛЕНІЙ УКРАЇНСЬКИЙ КРАМНИЦІ

ROCHESTER FURNITURE CO. LTD.

423 College Street **Phone: EM 4-1434**

TORONTO --- ONTARIO

Христос Воскрес!

ЗБЕРЕГТИ НАШІ НАРОДНІ ТРАДИЦІЇ А ПРИ ТОМУ ВВЕСТИ У НАШЕ ЖИТТЯ НАЙМОДЕРНІШІ УСТАТКУВАННЯ — ЦЕ ЗАГАЛЬНА МРІЯ ВСІХ.

А наймодерніше устаткування для вашого дому по найдоступніших цінах та з повною ґарантією найдете у двох великих крамницях найбільшої в Торонті української фірми АЛЬФА!

Усім своїм покупцям і приятелям фірма "АЛЬФА" шле з нагоди Христового Воскресіння найщиріші побажання

ВЕСЕЛИХ СВЯТ!

ALPHA Furniture Co.

735 QUEEN ST. WEST
EM 3-9637
TORONTO, ONT.

3030 DUNDAS ST. WEST
RO 6-4011
TORONTO, ONT.

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIV — ТРАВЕНЬ — 1961 — MAY — Ч. 5 (461)

"КЛЮБ ДОБРОЇ КНИЖКИ"

"Кожний культурний українець читає добру українську книжку!" — "Добру" — значить: будівну щодо змісту, яка стоїть за нашими українськими традиціями; "добру" — значить: гарну формою й видавничою технікою.

Це і клич "Клюбу Доброї Книжки": Хочемо дати українському читачеві добру й гарну книжку, яка дала б його душі будову й розвагу, піднесла б його понад будні життя до українського ідеалу. І все те хочемо дати українському культурному читачеві за розмірно невеликі гроші.

Оцим проголошуємо передплату на таку книжку. Хто хоче стати членом "Клюбу Доброї Книжки", має заплатити річно $4.00 і за те має право вибрати собі кілька книжок, із нижче поданого списку, вартости $6.00. Крім того дістане член Клюбу наш каталог інших книжок даром. Із цього каталогу може вибрати собі книжок на будякну суму з тим, що заплатить за них одну четвертину менше, ніж вони нормально коштують.

Для приєднання членів "Клюб Доброї Книжки" дає протягом місяців — травня-червня 1961 року всім своїм новим членам привілей дістати даром одну книжку, вартости $1.50, зовсім даромі! Виходить: хто протягом травня-червня 1961 р. заплатить $4.00, той дістане за ті книжок на $7.50!

Ось книжки, які проголошуємо на передплату за 1961 рік (крім них дістанете ще каталог зі списом понад 250 книжок, із яких можете собі вибрати ще й інші з опустом 25%): 1) В. Королів-Старий "Згадки про мою смерть" — спогади українського громадського діяча. — Ціна $1.50. — 2) В. Лозинський "Проклятий камінь — історична повість з часів Сагайдачного." — Ціна $1.50. — 3) Ф. Одрач "Покинута оселя" — оповідання з життя еміґрантів. — Ціна $2.50. — 4) С. Бартас "Було трос малих дітей" — оповідання з правдивої події. — Ціна $2.50. — 5) Митрополит В. Липківський "Відродження Церкви в Україні 1917-1930 рр." — Ціна $3.00. — 6) Ю. Мозіль "Спомники політ'язня" — Ціна $1.00 — 7) Ю. Мозіль "На Вронках" — спомники з тяжкої польської тюрми. — Ціна $1.00. 8) М. Головінська "Чічка" — оповідання з життя дітей. — Ціна $1.75. — 9) Ол. Кисілевська "По Рідному Краю" — спомники з мандрівки по Україні. — Ціна $2.00. 10) Б. Курилас "Діялоги Василіянок" — п'єса з часів московського переслідування. — Ціна $1.00. — 11) Т. Костручба "Як Москва нищила Українську Церкву". — Ціна $0.50. — 12) Т. Костручба "Нариси з церковної історії України". — Ціна $2.00. — 13) Ол. Мох "Книжки і люди" — літерат. нариси. — Ціна $1.00. — 14) В. Гюкерман "На Божих окопах" — історична повість із часів французької революції. — Ціна $1.50. Спис дальших 250 книжок у нашому каталозі, який кожний новий передплатник Клюбу дістане даром.

Замовлення адресуйте:

"KLUB DOBROJI KNYZKY"
286 Lisgar St., Toronto 3, Ont., Canada

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

ПРОДАЄ ТАКІ КНИЖКИ:

Перші заповіді. Біла книга про переслідування віри в Україні — — — — —	1.00
св. Василій Великий: **Борець Христа.** Святовасилієвсько "Наслідування Христа", полотно	1.00
Відпустові молитви — — — —	0.10
Запорожець: Без Бога ні до порога. Повість	1.00
О. Штавдінгер: **Об'явлення Марії у Фатімі**	0.50
А. Лотоцький: **Пастушок із Назарету** — оповідання для дітей — — — —	0.50
О. Кисілевська: **По рідному краю** — — —	2.00
Р. К.: **Я була свідком чуда!** — — — —	0.30
о. І. Д. Попович: **Граматика церк.-слов. мови**	1.50
о. І. Д. Попович: **Києво-Печерський манастир**	0.50
о. М. Соловій: **Літургіка для українських шкіл, ч. І. Святі речі; ч. П. Святі Богослужби** — по	1.00
— Щоб усі були одно — — — — — — —	0.25
о. д-р Ю. Федорів: **Проща до св. Землі** — —	2.00
— На чорнечій горі Атос. Записки паломника	1.25
Митрополит В. Липківський: **Відродження Української Церкви** — — — — —	3.00
П. Грицак: **Галицько-Волинська Держава** —	2.50
о. А. Трух: **Бжа Криниця** — — — — — —	0.50
В. Лозинський—М. Ценевич: **Проклятий камінь** — історична повість з козаччини —	2.00
о. М. Вавpик: **По Василіянських манастирях**	2.50
Ю. Мозіль: **Спомники політ'язня** — 1959 —	1.50
Ю. Мозіль: **Крізь залізну занавісу** — — —	1.00
М. Головінська: **Чічка** — оповідання — —	1.75
С. Бартас: **Було трос малих дітей** —опов. —	2.50
Г. Дардель: **Свята Єлисавета** оповід. 1958	0.25
О. Купранець: **Виклятий гетьман І. Мазепа**	0.25
Й. Схрейверс: **Чудесне життя с. Варвари** —	1.50
М. Овчаренко: **Золоті ворота** — читанка	2.50
Т. Костручба: **Нариси з церк. історії України — Як Москва нищила Українську Церкву**	2.00 0.50
О. Мох:**Теофіл Костручба** — життєпис — —	0.25
О. Мох: **Книжки і люди** — літерат. нариси	1.00
Н. Королева: **Подорожній** — легенди — —	0.50
омм: **Появи Пречистої Діви** — — — — —	1.50
омм: **Чорт, направду!** — — — — — — —	0.25
М. Островерха: **Гомін з далека** — — — —	1.00
М. Островерха: **Чорнокнижники із Зубівки**	0.50
М. Островерха: **На закруті.** Осінь 1939 р.	1.75
Островерха М.: **Великий Василіянин Слуга Божий** Митроп. Андрій Шептицький —	0.50
Я. Вохенський: **Тайна червоного посольства**	2.00
Б. Курилас: **Діялоги Василіянок** — — —	1.00
Ф. Одрач: **Покинута оселя** — оповідання —	2.50
В. Королів-Старий: **Згадки про мою смерть** — спогади — — — — — —	1.50
Skwarok J. OSBM.: **The Ukrainian Settlers in Canada and their schools 1891—1921** — —	2.00

Замовляти на адресу:

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ МІСЯЧНИК

Видають ОО. Василіяни
Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario

Telephone: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Ukrainian Booksellers & Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
Griechisch-katholisches Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Reimergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРҐЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via Icilio 40 (Aventino)
Rome, Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Basilian Fathers, 286 Lisgar St., Toronto, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Контести		202
Вечера в Емаус	о. І. Назарко, ЧСВВ	203
"Стоїмо тут перед незбагненним таїнством..."		
Марія перемагає!	о. В. З., ЧСВВ	205
Нова Юдита й Естер		
У стіп Марії — вірш	Ірина Вацлавів	205
Іще один піонір відійшов	о. Є. Пащак, ЧСВВ	207
Бл. пам. о. д-р А. Редкевич		
Щоб сила Св. Духа зломила релігійну байдужість	осш	210
Наміrення на травень		
СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ		211
ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ		212
Історичні манастирі-лаври в Палестині	о. Т. Олійник, ЧСВВ	217
"...стрічається багато образів із слов'янським письмом, видно, дарунки руських..."		
Іван Сулима — історична повість	В. Буженко	221
"Ми собі знайдемо кращого священика, що подбає за душу вмираючого козака..."		
Нотатки й записки	Яр. Чумак	225
Як святкували Великдень? Черевики також потрібні. "Оперейшен Айхман". Іване, без роду!		
Невдале сватання	о. О. Заклинський	228
"...вийшла з кімнати в кухню і там зімліла..."		
Церква й Нація	Проф. д-р М. Чубатий	229
"Релігія й Церква мають своє призначення і свою ролю в житті народів..."		
У модерній Греції	о. М. Соловій, ЧСВВ	231
Світла й тіні сучасного грецького церковного життя		
У теперішній Польщі	о. С. Юник, ЧСВВ	233
Роля горілки в совєтських державах		
Потрібна книжка	омм	236
"Сорока на гілці сидить" — Веселе в сумному		234
Унія й її характер	Матеріяли й документи	237
Що пишуть про неї професори університету: православний і католик?		
До Прудентопільської семінарії	В. Б.	237
Спогад із мандрівки		
Упокоїлися в Бозі		240
Висліди збірок		241
З листів до Редакції		242
ENGLISH SUPPLEMENT		
The Death of Father B. Skubieny, O.S.B.M. — Part III.	by Rev. B. Waworyk, O.S.B.M.	243
How to bring up Delinquents		245
The Danger of Being Beautiful	by Marlene Dietrich	246
Our Queen	by Patricia Bolishyn	247

НАШ ПОСТІЙНИЙ КОНТЕСТ НА 1961 РІК

Кожний наш приятель, що приєднає нам бодай одного передплатника продовж 12 місяців 1961 року, дістане від нас: 1) Почесну Грамоту Приятеля "Світла", 2) одну книжку з нашого видавництва, вартости $1.00 (одного долляра). За кожного дальшого передплатника дамо — кромі згаданої Почесної Грамоти — по $1.00 (одному долярові) книжок нашого видавництва за власним вибором кожних

Хто приєднає нам бодай 5 передплатників, той дістане від нас, кромі згаданих вище нагород, іще даром 1 Календар "Світла" на 1961 рік. Хто приєднає нам бодай 10 нових передплатників, той — кромі всіх вище поданих нагород — дістане ще одну дарову передплату "Світла" на 1961 рік. Хто приєднає нам бодай 25 нових передплатників, той дістане — кромі вичислених вище нагород — іще гарний, оправлений у мороко МОЛИТОВНИК ХРИСТИЯНСЬКОЇ РОДИНИ. Хто ж приєднає нам протягом тих місяців (себто до 20 грудня 1960) 100 (сто) нових передплатників, той дістане від нас нагороду $100.00 (сто долярів) готівкою.

ОТЖЕ ДО ПРАЦІ, ДОРОГІ ПРИЯТЕЛІ "СВІТЛА!"

ВИСЛІДИ КОНТЕСТУ ЧИТАННЯ "СВІТЛА" ЗА ТРАВЕНЬ 1961 РОКУ

Правильні відповіді на контест читання "Світла" ч. 4 такі: 1) Польське село Жолкия біля Рашева, славне тим, що з цього села вийшло поважне число священників, черниць і світської інтелігенції. 2) Ні. Голівуд — це дійсне "моральна гидота", це не центр мистецтва, а розпусти — розсадник неморальности. 3) Отаман (не Кожух), а Житецький з побратимом І. Сулимою були разом у манастирі Преєв. Трійці і говорили з монахом Йосафатом. 4) Раймонд Манцікі — це новий начальний редактор "Ль'Оссерваторе Романо". 5) Історичну повість Наталени Королевої п. н. "Предок".

Добрі відповіді на цей контест прислали: 1) В. Лесняк, Акрон; 2) Ст. Гевак, Гемилтон; 3) Мих. Харів, Чікаго; 4) Мих. Галадза, Ембридж; 5) Вас. Гнесько, Монтреаль; 6) Ірина Вацлавів, Балтімор; 7) Ол. Мазяр, Ввейн; 8) Наталія Сас-Яворська, Нью-Йорк; 9) Галина Троян, Торонто; 10) Кость Рудик, Арнес; 11) Олена Харамбура, Рочестер; 12) Катер. Макух, Летбридж; 13) Вас. Сечки, Торонто; 14) Софія Циган, Філядельфія; 15) Іван Михальчук, Вайнона; 16) Ірина Маркіз, Нью-Гейвен; 17) Марія Чолій, Ньюарк; 18) Іван Німчук, Лемонт; 19) Іван Надворний, Едмонтон; 20) Петро Багрій, Гемилтон; 21) Д. Стасюк, Гемилтон; 22) Мих. Дорош, Торонто; 23) Лев Рудницький, Вінніпег; 24) Софія Годованець, Рочестер; 25) Йос. Скрипка, Гримсбі; 26) Ірина Дзедзик, Ірвінгтон; 27) Вас. Струць, Чікаго; 28) Анаст. Мисишин, Спрингфилд; 29) М. Герасим, Скарборо; 30) Мих. Коваль, Вінніпег; 31) Марія Сальманів, Ввест Гил; 32) Степ. Гавришук, Елизабет; 33) Мих. Пачовський, Текома Парк; 34) Іван Стерняк, Павтакет; 35) М. Ковалюк, Едмонтон; 36) Степан Луник, Гемилтон; 37) Ів. Бобик, Горкімер; 38) Марія Вальницька, Мюнхен; 39) Петро Грицюк, Мюнхен.

Нагороди, які дістали контестанти, означені тут порядковими числами: 7, 11, 13, 15, 16, 21, 30, 33, 36, 38 — вислано їм поштою.

Новий (5-тий) контест читання "Світла" за м. травень 1961 такий: 1) Про який образ і чий пишеться в одній із перших статтей ч. 5? — 2) Що це таке "Клюб Доброї Книжки" і чи варт до нього належати? — 3) Чи справді Унія була "польською інтригою"? Що пише про те православний професор університету і де воно є в "Світлі"? — 4) Хто служає "сороки" і кого вона означає? — 5) Хто шукає книжки п. н. "Хустина Вероніки"? — 6) Чи слід мішати релігію й Церкву до політичної гри?

За правильну розв'язку цього контесту редакція уділить 5 нагород книжками, кожна вартости $5.00. Нагороди можуть одержати тільки ті, що: 1) правильно відповіли; 2) є передплатниками "Світла" на 1961 рік; 3) не мають довгів у нашому Видавництві.

НА ТРАВЕНЬ

МІСЯЦЬ МАРІЇ

поручаємо такі книжки:

	Ціна
Появи Пречистої Діви	$1.50
Об'явлення Серця Марії	0.50
Розважання про Пресвяту Богородицю	0.50
Пісня про Бернадету	4.00
Почитання Богоматері в Україні	0.25
Я була свідком чуда	0.50
Було трое малих дітей	2.50
Поклін Марії	1.50
Марія і Ти	1.25
Україна під Марійським прапором	0.40
Цариця вервиці	0.15
Через Марію до Ісуса	0.15
Марія наш взір	0.25
Люрд (2 книжечки)	0.50

Замовлення адресуйте:

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont. — Canada

ALBERTA FUEL LTD.

Перша самостійна українська фірма достави опалової оливи для хатнього вжитку що заступає рафінерію Canadian Oil Ltd. без посередників.

278 Bathurst St. EM 2-3224

СВІТЛО THE LIGHT

Український Християнський МІСЯЧНИК

ТРАВЕНЬ, 1961 РІК XXIV, Ч. 5 (441)

о. Ір. Назарко, ЧСВВ

Вечера в Емаус

(Лук. 24, 13-36)

Казав мені один сердешній друг, що під час торжественних великодніх відправ уже від ранніх літ його юности, поруч глибинної Євангелії св. Івана: "У первовіку було Слово", з якоюсь особливою ніжністю до його душі промовляє Євангелія св. Луки про тих двох учнів, що йшли до села Емаус. А від кільканадцяти літ ця Євангелія сплелася в моїй уяві з іншим незабутнім спомином.

У травні 1946 р. довелося мені оглядати вперше величавий Лювр. Пізніше мав я частіше нагоду до цього. В одній залі, що попереджує велику галерію Рубенса, находиться досить скромне полотно в спокійному колориті, яке одначе звертає на себе загальну увагу. Поруч кількох фресків Мікель Анджелля в Сикстинській каплиці та Сіньореллі в Орвієтто мабуть ніякий архитвір не промовляє так глибоко до душі, як це скромне полотно. Є це Рембрандтова "Вечера в Емаус". Мистець густо затінив кімнату, тільки з особи Христа променіє світло. На столі лежить хліб, повен — очевидно — таїнственного значення. Обличчя Ісуса містично захоплене, великі очі піднесені в небо: Він молиться. Може саме тепер вимовляє слова благословення, які дозволять учням Його розпізнати. За хвилину розламає хліб. Два Його сопутники немов схоплені саме в цьому моменті, коли їм "відкрилися очі". Один із них чинить такий жест, наче б хотів відступити, а другий приймає поставу благального возвеличення. Вони відчувають, як у них "горить серце". Ісус зникне, але цей духовий огонь не погасне в них ніколи.

Стоїмо тут перед незглибимим таїнством унутрішнього об'явлення Христа людській душі.

***

Обидва учні в неділю вранці покинули Єрусалим у тривозі й розпуці. Все видавалося їм стрчене й змарноване. Понад три роки ходили за Ним, вслухувалися в Його чудову науку й уже починали розуміти дещо з неї. Бачили Його великі чуда, відчували Його силу й могутність, але вистачила змова священиків і фарисеїв, щоб цього могутнього пророка й чудотворця розп'яти на хресті. І чи ж не мали ті учні зневіритися у все? В такому пригнобленому настрої ледве волікли вони ноги за собою, вертаючись до своїх давніх буденних занять. Ще й сонце припікало...

Нараз... — не знають де, коли і в який спосіб — прилучився до них третій мандрівник. А був він якийсь надзвичайний. Відразу захопив цілу їх увагу й полонив їх душі. Найперше розвіяв їх зневіру, а відтак спитав: "Хіба ж не треба було Христові отак страждати, щоб увійти в славу свою? І почавши від Мойсея і від усіх пророків, вияснив їм з усього Писання, що було про Нього" (Лука 24: 26-28).

І оце в душах учнів усе нагло змінилося. Наче якесь райдужне проміння сонця освітило нетрі їх душ. Вони зрозуміли всеньке життя Розп'ятого, Його науку і Його любов. Яке те все було заздалегідь предсказане, яке те все розумне, світле й опромінене безконечною любов'ю! І в відповідь на це, як кажуть самі учні: "Хіба ж не горіло наше серце, як він розмовляв із нами в дорозі і вияснював нам Писання?" (24, 32). Тому не так зо звичаю жидівської гостинности, як радше з потреби серця обидва учні сказали до свого співтовариша щиро: "Зістанься з нами, бо вже йде до вечора і клониться день". І Він увійшов, щоб остатися з ними (24, 30).

О, як часто й ми находимося в подібному душевному положенні! Якась велика невдача, якесь особисте терпіння, родинне чи національне, штовхає нас над беріг розпуки. В душі настає темінь, така густа й кромішня, що — здається — душу нам прожирає. Щасливі ми, коли в такому розбіллі душі зуміємо молитися. Тоді скоріш чи пізніш об'явиться нам Той, що сказав про Себе: "Я є світло світу. Хто йде за мною, не ходитиме в темряві, а матиме світло життя" (Ів. 8, 12), Той, що про Нього співає св. Церква: "Світло тихе святої слави безсмертного Отця Небесного". І нагло в душі нашій роз'ясниться, немов пошириться зіниці нашої душі і ми зрозуміємо це таїнство, що й нам "треба було отак страждати, щоб увійти в славу свою".

***

Одначе, щоб удостоїтися цього Божого об'явлення треба нам сповнити ті умови, що їх сповнили два учні в дорозі до Емаус.

Поперше: вони мали віру, але слабку. Одначе в міру, як цей подорожній промовляв до них, щось у їхньому нутрі дрижало, починало будитися зо сну несвідомости щось, що було немов утаєним вижиданням, яке мало сповнитися. Що ж вони вчиняли, щоб заслужити собі на цю надзвичайну ласку? Може небагато. Але вони не противилися тому, а навіть були податні на Його натхнення, як каже Даніель-Ропс (від якого ми запозичили собі головну думку цього розважання). Один із учнів на згаданому образі Рембрандта чинить такий рух, який немов каже: "Замовчи, дурний розуме!" — як скаже пізніше Паскаль. А в мовчанці розуму розцвітає молитва й відчиняється наостіж душа. А відкрита душа згоджується на всі вимоги віри.

Подруге: ті два учні — це були звичайні, прості й бідні люди, як ми. Не були навіть із перших апостолів Христових, бо знаємо тільки ймення одного (Клеопа), а воно не находиться в списку апостолів. Мабуть і не думали вони про перші місця в Христовому царстві, ні їх матері не вставлялися за них про це в Ісуса. І якщо воскреслий Христос хотів їм окремо об'явитися — то може саме тому, що вони були незнані й покірні. Покора розуму, серця і життя — це друга необхідна умова об'явлення Христа поодинокій душі.

Але пам'ятаймо, що треба було аж тієї "вечері в Емаус", цього ламання хліба, щоб "у них відкрилися очі й пізнали Його" (24, 32). Коли бажаємо, щоб воскреслий Христос об'явився нам, збагатив нас щедрими дарами ласки в свій найбільший празник, щоб ми Його пізнали — то невідклично приступім до Євхаристійної трапези. Тоді і в нас "горітиме серце". А горіння серця — це один із найцінніших дарів воскреслого Ісуса.

То ж просімо воскреслого Господа, що приніс цей вогонь і бажає, щоб він розгорівся: "Господи Ісусе, кинь цей надприродний огонь у наші остиглі душі і вчини, щоб він розгорівся в справжню ватру непохитної віри й палкої любови до Тебе. Світло світу й переможце тьми!"

КУПЛЮ КНИЖКИ: 1) С. Лятерлеф: Хустина Вероніки. 2) Ол. Мох: Книжки і люди—Львів 1938. 3) Ол. Мох: Самоосвітні видання. 4) Ол. Мох: Добра преса. 5) Ол. Мох: Покажчик змісту "Нової Зорі". 6) Річники згл. поодинокі числа часопису "Нова Зоря" і "Правда" (готовно з 1938 і 1939 років). 7) Всі книжки автора Теофіля Костуби, видані до 1939 року. 8) Річники часопису "Хліборобський Шлях" (вид. у Львові). 9) О. Петрійчук: Про це, що люблю я.

Подайте що маєте і Вашу ціну на адресу:

A. MOCH — 6 Churchill Ave.
Toronto 3, Ont., Canada

Ірина Вацлавів

У СТІП МАРІЇ

Будяться в серці спомини ніжні,
мов сніжнобілі бузки й лелії, —
з них я складаю житиці свічні
поміж квітками у стіп Марії.

Спомини ясні, згадки голубі —
із дня травневих віддзвіні мрії, —
бальзамом щастя в сумі і тузі
зціляють душу у стіп Марії.

Молиться серце дзвоном колишнім,
голосить пісню віри й надії,
припавши низько перед Всевишнім,
на крилах мольби у стіп Марії.

Горять сузір'я на небосхилі,
Храмом зоріють дальні обрії.
Жде Україна в вірнім поклоні
благословення у стіп Марії.

Молімся браття, молімся сестри,
щиро, мов діти, чисті, малії,
бо вже світає наш день воскресний.
Хай плаче серце й рясніють всі
сльозами вдячи у стіп Марії.

о. В. З., ЧСВВ

МАРІЯ ПЕРЕМАГАЄ!

Трудно, чи було коли людство в такій сліпій вуличці, як оце тепер попало! Загроза війни з цілковитим знищенням, невдоволення мас, революція, господарські кризи. Кошмар московської окупації заляг маревом смерти над вільним світом; нерішучість, матеріялізм та повсякчасна злочинність, навіть молоді у вільному світі, до решти затроюють жалюгідне животіння модерної людини... І нераз нам із серця й уст виривається: Боже, що далі буде? Чи ми, добрі, вже програли? Чи лютий ворог наш і Твій буде тріюмфувати, а ми гірше жидів будемо його рабами для побудови новітніх пірамід демона?!

НОВА ЮДИТА

Серед тих невідрадних думок і почувань візьмімо та карткуймо Біблію. Читаємо в ній про Юдиту: На Юдею напали асирійці. Вождь їхній Олоферн обляг місто Ветулію. Командант міста Осія мав до 5 днів здати місто асирійцям. Та, на щастя, в місті жила одна багата й чесновита та гарна вдова Юдита. Її то Господь натхнув, щоб помогла своєму народові та врятувала рідне місто й землю від ворожої кормиги. Оце вона вбирається якнайкраще та зі служницею йде до ворожого табору. Олоферн гадав, що вона покинула свій нарід і тому дав їй дозвіл вільно входити й виходити з табору. Трапилось, що Олоферн видав великий бенкет старшинам своєї армії, на який була запрошена й Юдита. Військові враз із вождем поп'ялися сильно й позасипляли, а тоді Юдита з плачем помолилася до Господа Бога, відрубала голову асирійському генералові та принесла до міста. Жиди сильно подякували Богові й кинулися на ворогів, які — без проводу — розбіглися та були знищені.

Юдита це прообраз Пречистої Діви Марії: чи ж вам не пригадується наша славна почаївська дума про оборону манастиря Пречистою, коли то Вона, вислухуючи молитов побожного ігумена отця Заліза, кулі вертала й турків убивала? І по сьогодні Вона, як нова і могуча Юдита, боронить нашу землю. Що Вона з'являється в Середнім, в Україні, що дикі москвини мусять повернути Її образ до Зарваниці, що важаться навіть Її святиню зруйнувати, щоб тільки не було Її мешкання між нами, це все тільки вказує, що Пречиста нас не опускає... Та не тільки нас! Вона боронить перед новітніми Олофернами місто Боже — Церкву та християнські народи! Вона боронила перед червоною навалою Еспанію, боронить Америку, тому слушно ми оце були

свідками Марійського міжамериканського конгресу, де єдиним воїном проти наїзду безбожництва поставлено: Небесну Іванну д'Арк — Пресвяту і Преблагословенну Діву Богородицю!

МАРІЯ И ЕСТЕРА

Називаємо жидів народом скитальців. Жиди не тільки в Новому Заповіті стали "Агасфером", але вже вдавнину скиталися світами: по Єгипті, по Асирії, по Вавилові. А доля скитальця незавидна. Оце розказує нам книга Естери таке: За часів перських царів, себто за Ассуїра (Ксеркса I-го) жили собі жиди в тім царстві й їм добре велося. Та на царському дворі був лихий чоловік Аман, який постановив викорінити одного дня всіх жидів у цьому царстві. Для Мардохея, родича царин, що була жидівкою, приготовив особливу шибеницю в себе на подвір'ю. Бо той Мардохей не хилився перед ним, як це робили інші з підхлібства. Коли про цей потворний задум довідався Мардохей, то переказав зараз цариці, а ця повеліла моління й піст для всієї жидівської громади. Потім, хоч це було строго заборонено, пішла до Ассуїра і предложила справу. Цар прихилився до прохання Естери і сталося так, що не Мардохей, але Аман повис на власній шибениці, а той, для якого вона була призначена, був вивищений царем за те, що в свій час відкрив атентат на життя володаря.

А новітньою Естерою, яка рятує християн, розсипаних по чужих краях та вірах, є Пречиста Діва Марія. Від самого початку християнства вірні числили на поміч Пречистої. Коли апостоли, ради страху перед жидами, сидять замкнені, то між ними є Пречиста, яка в день зіслання Святого Духа підбадьорює Христових учнів до здобуття світу під владу Її Сина. Опісля, коли переслідуваних християн загнано під землю, в катакомби, то там одним із найстарших пам'яток є образ Пречистої, бо з Нею вони могли перебути 300 років страшних переслідувань і врешті вибороти собі прилюдні права. Опісля серед хуртовини єресей, одною з найвимовніших маніфестацій правовір'я був Єфезький собор, де проголошено правдою віри те, що Пречиста не тільки Христа породила, але й Бога, що Вона — Богородиця!

У нашій історії, історії нашого скитання, ми маємо цю Небесну Естеру з собою: втікають запорожці на чужину по зруйнуванні Січі, то не що інше беруть на чужину, в Туреччину, а іржавецьку Матір Божу, як про це гарно описав Т. Шевченко. Виїжджає пізніше еміграція до Канади, ЗДА, Бразилії, Аргентини, тощо, — проте без образу Марії не пускається в світ широкий. А по останній війні, серед грози репатріяцій, чорної розпуки в 1945 рр., першою книжкою, що появляється на скитальщині це "Поклін Марії" — де побожні автори та поети оспівують сильну опіку Марії над нашим народом, Її непереможність!

МАРІЯ ВІРНА В МАЛОМУ

Вожді чи здобичники в своїх чинах дивляться більше на свою власну особу і престіж та в першій мірі мають на оці загальне добро, частенько ставлячи справи поодиноких осіб, навіть своїх близьких на боці. Не так у Пречистої Переможниці: Вона б'є ворога на цілій лінії і навіть найменшому воякові не дає, щоб йому якась кривда сталася. Вона всіми опікується і всім помагає: ось приклад, який я почув того року. Одна православна українка мала дефект зору, бо очі запливали сльозами при напруженій праці. Іде вона в Люхан і просить помочі у Пречистої, щоб знищила цей брак. І без лікаря та витрат очі більше слізьми не заходять, вони здорові. Марія перемогла цю слабість!

А наківець ще один приклад: На нашім Підгір'ю в одної мами народився синок; охрестили його Володимиром. Родина дуже побожна, матибатько щиро опікуються малим, але показується що дитина — каліка: не може ходити на ноги і не говорить... Великий біль обняв серце побожної селянки. Коли ж синові було вже кілька років і ради не було, веде вона його, чи скорше несе на руках до Гошева, до Матері Божої. Тут щиро молиться та поручає сина каліку опіці Марії, щоб Вона подала здоров'я синові: і хід і мову! Щира молитва матері була вислухана: син почав ходити й говорити... А знаєте хто нич є? О. Місіонар, що давав велику місію в Берісco і в Буйнесі цього року! Вже більше як чверть сторіччя минає, як його ноги й уста служать Пречистій на цім континенті! І чи не направду Марія є всепереможною!!

НОВЕ ВИДАННЯ! ● НОВЕ ВИДАННЯ!

"Нашим Дітям — ОПДЛ"

БАБУНИНІ КАЗКИ

Т. Вілецької

для дітей ножного віку

Розкішна книжка з численними, в тому повнокольоровими ілюстраціями мистця М. Левицького, глибокозмістовні, релігійно й національно виховні казки, цікаві не тільки дітям і юнацтву, а й дорослим. Прекрасний дарунок, зокрема як "нагорода пильности" для учнів-учениць наших "Рідних Шкіл".

Ціна тільки кан. дол. 1.50, в твердому переплеті кан. дол. 2.00.

Книгарням і Рідним Школам рабат.

Замовлення і належитість слати на адресу: Basilian Press — 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

Рідна дитяча книжка — в руки кожної української дитини.

о. Е. Пащак ЧСВВ

ЩЕ ОДИН ПІОНІР ВІДІЙШОВ

Вдячний пам'яті о. д-ра Амвросія Редкевича

На пальцях одної руки можна вже вичислити тих старих-старих піонерів священиків з пів сотні літ тому, що ще остали між нами і так як старі патріярхи дивляться на пройдений шлях, на нові покоління, що ступають тими дорогами, що вони прорубали й прочистили. Не багато їх та й не багато про них нині люди знають, хіба такі самі сідоглаві старушки, що й вони. Але невблагана смерть і їх помалу кличе до Господа. До тих заслужених і неподатних піонерів-місіонарів належить бл. пам. о. д-р Амвросій Редкевич, який 31-го березня, 1961 року упокоївся в Бозі в домі Пресв. Родини, що є під опікою Сестер Служебниць у Вінніпегу. Спокійно й незамітно, прийнявши останні св. Тайни Сповіді, Причастя й Маслосвяття в повній свідомості кілька днів перед смертю, помер у Велику П'ятницю в год. 2.30 вранці, серед молитов Сестер та останнього благословення Всеч. о. Г. Теплого. Помер убого, так як убого жив, але багатий заслугами свого 57 л-го священичого життя, що його в більшій частині, бо близько 48 років, прожив серед душпастирської праці в Канаді й Америці. Годиться присвятити більше уваги й споминку тому, який стільки присвятив свого життя й труду своєму народові та св Церкві, щоб хоч так записати його в книгу життя українських поселенців та зивавити хрихітку вдячности за його посвяту.

О. д-р Амвросій Редкевич походив із с. Будилова, повіту Бережани. Народився 31 серпня 1881 р. і був сином Платона й Текли. Мати походила зі священичого роду Козловських; її батько був парохом у Буську. В родині, крім о. Амвросія, був іще брат Теодор і сестра Євгенія, що чоловікові Насипано, що тепер проживає в Монтреалю. Мати о. Амвросія згинула під час 1-ої світової війни від бомби. Батько, доживши глибокої старости, помер природною смертю.

Коли о. Амвросій покінчив свої початкові школи й гімназію, вирішив стати священиком. Зголосився до Митроп. Андрія Шептицького. Цей пізнав у молодому хлопцеві здібний і талановитий ум і вислав його до славного університету в Інсбруці. Завдяки широким впливам Митрополита Інсбруцький Університет прийняв тоді вперше наших українських питомців на священичі науки. Та й наші питомці гідно репрезентували там наш народ. Було їх невелике число, бо тільки 9, але багато з них, як напр. наш страдальник-Митрополит Кир Йосиф Сліпий, о. д-р Йосафат Марківич ЧСВВ та інші світлими буквами записали українські імена в тій славній єзуїтській богословській школі. Тут о. Амвросій скінчив філософію та здобув ступінь доктора в тій ділянці. Багато треба було там завдати собі труду, щоб до титулу "Всесвітліший Доктор" дописати своє ім'я. А ще більше, щоб справу обряду й народности гідно піднесли. Питомці нашого обряду мали свою окрему маленьку капличку, яку лише в крайній конечности приноровляли до богослужби. В головній каплиці-церкві не дозволяли на більші відправи. Тут у кімнатній каплиці молоді філософи й богослови заспокоювали свої душевні потреби. Та перший о. Амвросій поширив горизонти краси нашого обряду. Це сталося тоді, коли по скінченні священичих наук з високим відзначенням, сам австрійський цісар Франц Йосиф І відзначив здібного богослова Амвросія Редкевича золотою медаллю: тоді прийшли свячення та перша Служба Божа.

Митрополит Кир Андрій, коли довідався, що о. Амвросій так світло закінчив науку, покликав молодого богослова до Риму і тут, уділивши йому нижчих свячень піддиконату й диконату в грецькому василіянському манастирі в Гроттаферраті, запитав о. Амвросія, де він хоче бути свячений. О. Амвросій дуже любив місто Льоретто, бо коли мав вільний час від студій, приїздив туди й оглядав місто, особливо одну церкву, де мав щирого приятеля пароха церкви. Користаючи з пасмасности доброго Митрополита, попросив, щоб його висвятити в Льоретто. Митрополит телеграмою повідомив пароха церкви, що 19-го грудня 1904 р. на свято св. о. Николая буде свячення молодого доктора о. А. Редкевича. Взяли ризи та приїхали до Льоретто. Та на жаль при дверях церкви чекали тільки парох і ще два священики. Більше не було нікого. Ввійшли до церкви. Митрополит приготовлявся до Літургії. Услугував о. Амвросій, бо місцеві латинські священики не знали нашого обряду. Коли почалася відправа вийшли і ті, бо не знали як обслугувати й що робити. Остались тільки Митрополит Андрій і молодий кандидат на священика, в пустій церкві. Це так діткнуло молодого левіта, що по священню ревно заплакав. Митрополит обняв його і сердечно потішив. Ще того дня Митрополит Андрій вернувся додому, а о. Амвросій поїхав нічним поїздом до Інсбруку. На дорогу дав йому Митрополит 5 корон і собі лишив 5: обставини склались так, що Митрополит не мав тоді більше грошей. Над ранком приїхав о. Амвросій до університету і відразу пішов до маленької капличи, де відправив свою першу Службу Божу, коли всі ще спали. Та не пішло воно так гладко новому священикові. Коли того дня ректор університету довідався, що о. Амвросій уже приїхав, а ще до того вже відправив свою першу Службу Божу, покликав його до себе. Опісля о. ректор Гофман проголосив, що наступного дня перший раз в історії Інсбруцького Університету в головній каплиці-церкві відправить нововисвячений священик, український питомець о. д-р Амвросій Редкевич свою першу Службу Божу в грекo-католицькому обряді. Церква була переповнена й того дня всі заговорили про красу нашого обряду. Для о. Амвросія це була подвійна радість: перша, що йому припала там честь репрезентувати нашу Церкву та її обряд серед чужинців; а

друга, що його приміція припала якраз у день його Іменина — св. Амвросія, 20-го грудня.

Священиче життя о. Амвросія було повне праці, відповідальности й використання знання, розуму й досвіду, що його ним Господь наділив. У перших роках священства знаходимо його парохом церкви св. Варвари у Відні, що її патроном був сам цісар Франц Йосиф I, а заснована вона була ще 1784 року. За гідну душпастирську працю Митрополит Андрій відзначив о. Амвросія відзнаками почесного крилошанина. У 1912 р. сотрудником о. Амвросія був о. Григорій Лакота, пізніший єпископ-помічник Преосв. Кир Йосафата Коциловського. У тому часі було греко-католицьких душ у Відні 3,725, і з того около 1200 військовиків. Часто українські Владики вступали до Відня, де їх гостив о. д-р Редкевич. То й був він утаємничений у довірочні справи нашої Церкви, инр. про старання за перших єпископів для українців у Злучених Державах Америки й Канади. Коли наближалася номінація першого українського Владики Кир Сотера Ортинського ЧСВВ, тоді Митрополит Андрій з о. д-ром Редкевичем їздили до Риму, приспішити назначення. Треба було складати візити, вручати меморіяли і тут Покійний о. Амвросій помагав радо ВПреосв. Митрополитові.

Назначення першого українського єпископа для Канади в особі Преосв. Кир Никити Будки в 1912 році було до деякої міри і причиною приїзду о. д-ра Редкевича до Канади. Митрополит Андрій, хоч і мав найбільшу заслугу в розстаранні першого єпископа для українців католиків на канадійській землі, бачив добре, що сам єпископ ледве чи дасть раду серед розлогої ниви канадійської Церкви, де священиків було дуже мало. Тому старався спів-братові Єпископові Никиті вислати більше священиків. Із таким проханням звернувся правединий Митрополит і до о. Амвросія, щоб той зголосився до місійної праці в Канаді та своїм знанням і священичим досвідом допоміг новому канадійському Єпископові. О. д-р Редкевич як гідний Христовий Апостол не відмовився. 7 місяців по приїзді Преосв. Кир Будки о. Амвросій вибирається до Канади. 21-го липня 1913 року о. Амвросій висів із корабля на канадійську землю і по тижневі побуту вже починає душпастирську працю в Монтреалі. Та тут не побував довго, по трьох місяцях приїжджає до Вінніпегу, бо Преосв. Кир Никита захворів і виїхав до Америки на коротко на лікування. О. д-р А. Редкевич заступає в тому часі хворого єпископа й короткий час управляє дієцезією. Того 1914-го року, вибухає світова війна. Всеєв. о. Адміністратор Амвросій Редкевич повладає тоді великі зусилля в організуванні Босвого Фонду для рятування наших братів і сестер у Рідному Краю. Постають Рятункові Комітети для безробітних і голодуючих земляків у Канаді. Отець Редкевич всюди приходить із проводом, порадою, поміччю й заохотою. 11 травня, 1914 р. укладає він з д-ром Олександром Сушком меморіял у справі неоправданих арештувань наших земляків за збирання жертв на "Повоєнний Фонд", обидва вручають цей меморіял королівським урядам у Манітобі й Саскачевані. Меморіял передрукували не тільки англійські й французькі часописи в Канаді, але і в Европі. В тому часі вертається з Америки Преосв. Кир Никита та назначує о. Редкевича професором для наших питомців-богословів у Семінарії св. Августине в Торонті. Працю започатковану о. Редкевичем у Вінніпегу, енергійно і з великою вервою продовжає далі неструджений Христовий працівник-місіонар о. Михайло Оленьчук, який 15 серпня, 1914 р. перебирає провід у парохії св. Володимира й Ольги в Вінніпегу. Перед виїздом о. Редкевича до Торонта обидва вони, о. Редкевич і о. Оленьчук, організують товариство "Канадійсько-Руське Т-во Допомоги Безробітним Українцям" у Вінніпегу. Головою стає о. д-р А. Редкевич, а скарбником о. М. Оленьчук. При кінці 1915 року о. Амвросій уже при своїй професорській катедрі в Торонті, де викладає нашим питомцям літургіку, історію й право, щоб приготовити гідних працівників для Церкви в Канаді. По недовгім побуті в Торонті знову Преосв. Будка назначує о. Амвросія до Монтреалю, щоб і там поставити добрі основи під парохію. З питомою собі ревністю починає о. Амвросій працю в парохії св. Михаіла на Ібервіллю і веде її, з маленькими перервами, аж до 1926 року. В тому часі начеркує величавий плян гарної репрезентативної церкви, що була б гордістю для всіх українців. Загріває всіх до праці та й сам світить своїм прикладом. Зачинають копати пивницю під церкву та збирати гроші на будову. Свою золоту медалю, одержану від цісаря Франца Йосифа за визначність в науці, о. Амвросій заставляє в банку, щоб добути грошей на будову церкви. Будує теж помешкання для священика. У 1926-му р. о. д-р Редкевич назначений парохом новозбудованої церкви св. Покрови на Бойд у Вінніпегу. Тут родиться в нього плян організації нашої молоді: він творить Молоде Українське Греко-Католицьке Лицарство св. Михаіла для хлопців, а св. Терези для дівчат. Гарний задум і далекойдучий крок. Во бачив о. Амвросій, що молодь треба огорнути при церквах окремою опікою і старанням, щоб вона стала гідною пересмницею наших традицій, звичаїв, св. віри й прив'язання до Церкви й народу. Не обмежився о. Амвросій тільки парохією св. Покрови, але де тільки був душпастирем, всюди засновував ці товариства. Існували вони в Летбридж, Калгарі й інших місцевостях. 1927-го р. о. Редкевич душпастирює в Арран, Саск., і околицях. Відтак знову вертається до св. Покрови в Бойд. По двох роках іде до Летбридж на парохію, а відтак 1931-го року стає вдруге парохом церкви св. Володимира й Ольги у Вінніпегу. Немало перебув о. Амвросій і на місіонарських гаразлах по фармерських колоніях. Намерзся, відбуваь томливі подорожі, спав нераз у стайні, бо не було місця, але посту свого не кидав. Від 1932 до 1937 рр. обслуговував околиці Вайта в Манітобі. Тоді Преосв. Кир Василій назначив його парохом у Виндзорі, Онт., де докінчив будову церкви. 1940 року поїхав о. Редкевич у дієцезію Преосв. Константина Богачевського в Америці та душпастирював у Нантіхок, Па., Рединг, Па., Дірфілд, Масс., Батлер, Па., Милвил, Н. Дж., Рамей, Па. По кількалітній праці в ЗДА вернувся до Канади 1955 р. Останні свої літа перед смертю провів на парохії в Виндзорі, помагаючи, скільки міг, місцевому парохові о. М. Горошкові. Коли відчув, що опускають його сили, а довголітня хвороба, що по операції в Америці дається ще більше в знаки, шукав о. Амвросій місця, де міг би своїх кілька останніх літ прожити в спокою. Прийняли його Сестри Службениці до свого дому для вислужених і немічних старців у Вінніпегу. Туди поїхав він 15 листопада 1960 р. Приїхавши тут, вже не підвівся з ліжка хіба деколи, як от наприклад, щоб у каплиці Сестер відправити свою ювілейну 56-тирічну Службу Божу. Оточений своїми братами-священиками та Сестрами і кількома приявними, із трудом відслужив св. Літургію. Коли о. капелян М. Олешко звернувся з теплим словом до о. доктора, щоб побажати йому многих літ із того приводу та відспівати многоліття, о. Амвросій зворушений і заскочений тим жестом братолюбія й пошани, промовив до всіх словом щирим і повним досвіду та любови до Божого милосердя. "Проводить нас Бог простими дорогами, але ми їх викривлюємо своїм життям і поступуванням. Та Бог милосердний і простить нам. Не Ви мені, але я Вам повинен співати многая літа, бо коротка вже моя дорога" — говорив о. Ювілят. І як його на візочку привезли на відправу, так і його відвезли. Близько 5 місяців ще по тому прожив. Мав велике бажання відправити Літургію на Великдень, та не діждався. Коли кінчилися дні його життя, Сестра Настоятелька Навкратія сказала йому, що треба готуватися в далеку дорогу. Тоді прийняв останні св. Тайни, Хрест, що йому о. капелян вручив до рук, міцно тримав до скону.

О. д-р Амвросій Редкевич лишив по собі спомини працьовитої, щиро-відданої людини. На початку свого місіонарства був щиро прив'язаний до Преосв. Никити Будки. На кожний його поклик спішив до помочі Єпископові, а дуже тісі помочі треба було тоді. Коли відбувся перший єпархіяльний Собор священиків-душпастирів у манастирі оо. Редемптористів у Йорктоні 27-29 листопада 1914 року, тоді акти Собору т. зв. "Правила Руського-католицької Церкви в Канаді", на просьбу Владики о. д-р Редкевич уложив і приготовив до друку, за що дістав від Преосв. Никити окреме признання.

Де тільки не бував на парохіях, здобував собі о. Амвросій прихильність і довір'я людей. Свій 50-річний священичий ювілей святкував серед церковної громади у Виндзорі, а інші парохії теж пошанували його своїми ювілейними подарунками. Та він розділив їх на добрі цілі, инр. Колегію св. Василія Великого в Торонті, СС. Службениць та інші інституції. Радо помагав бідним і потребуючим.

Свідомий своїх недомагань і ухиблень, часто згадував скільки то треба Божого духа та ласки, щоб гідно пройти життєвий шлях, себе і других піддержувати в вірній службі Господеві та не заломитися.

Похорон о. Редкевича відбувся в вівторок, 4 квітня 1961 р. при участи ВПреосв. Митрополита Кир Максима Германюка. Заупокійну Літургію відправив Всеєв. о. прелят д-р В. Кушнір у сослуженні Всеч. оо. С. Семчула й декана Йос. Пуляка та дияконів оо. С. Іжика й капеляна Мир. Олешка. ВПреосв. Митрополит відслужив останню частину похорону з оливо-виниттям та священичою колінноприклонною простительною молитвою. Внесли тіло Покійного з катедри та похоронний кондукт вирушив до місця спочинку — на цвинтар Всіх Святих за містом Вінніпег.

Довга дорога від Будилова на рідній землі до Вінніпегу на чужині. Провадить вона горами, долами, океяном, ріками. Такою ж і була та дорога бл. пам. о. д-ра Амвросія Редкевича. Одначе щасливо добрив до берега вічности й замкнув свої очі на лоні матері-Церкви, якій записав вірність, жертву з свого життя та досмертно витривалість. Багатьом поміг, спровадив їх на дорогу правди, будував Христову Церкву, поширив її своїми слабкими силами і тепер відійшов у вічність. Нехай пам'ять його буде вічна в наших молитвах, а ті, що читатимуть ці рядки, нехай простять йому його ухиблення й домоляться за його душу, нехай жертвують Службу Божі, щоб Господь був милосердний для нього та нагородив за його трудяще священиче життя. Вічна Йому Пам'ять!

ЛІТУРГІЙНИЙ СОЮЗ

ПІД ПОКРОВОМ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

Чи Ви вже стали членом **Літургійного Союзу** під покровом св. Василія Великого? Цей Союз повстав пару років тому назад при манастирі ОО. Василіян у Мондер, Альберта, Канада.

Із померть членів **Літургійного Союзу має** повстати в найближчому часі велика каплиця при матірньому домі ОО. Василіян у Мондер, де виховуються майбутні василіянські священики-місіонарі і їх брати-помічники.

За всіх дотеперішніх і майбутніх жертводавців **Літургійного Союзу** відправляються і на майбутнє будуть відправлятися Служби Божі в манастирі ОО. Василіян кожної середи в місяці. І тих Служб Божих можуть користати не тільки жертводавці, але теж померші члени їх родин, що їх список вони передають до манастиря ОО. Василіян у Мондер.

Тому записуйтеся в ряди **Літургійного Союзу**, користайте з його духовних благодатей, а своєю пожертвою причиняйтесь до виховання молодого покоління монахів-місіонарів.

Свої пожертви, запити чи листи шліть на адресу:

BASILIAN FATHERS, MUNDARE, ALTA, CANADA

ЩОБ СИЛА СВЯТОГО ДУХА ЗЛОМИЛА РЕЛІГІЙНУ БАЙДУЖІСТЬ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ТРАВЕНЬ

Багато є речей, що їх люди на світі собі бажають: здоров'я, маєтку, життєвого забезпечення, приятелів і т. п. Та є одна річ, що своєю вартістю перевищає всі добра цього світу; скарб, що його повинні всі люди мати без огляду на свій вік, становище, походження. Цим скарбом неоціненої вартости є релігія. Чому це так? Бо релігія відповідає на питання: хто є Бог? звідки взялася людина й пощо вона живе на світі? В який спосіб вона зможе осягнути ціль свого життя? Релігія дає людині певну відповідь на всі її життєві питання; дає людям силу поборювати зло й чинити добро; вносить у їх душі спокій і вдоволення, кріпить серед терпінь, потішає в нещасті, вказує на правдиву вартість життя, щасливо перепроваджує їх через браму смерти і веде до блаженного й вічного життя з Богом.

Релігія — це ті всі правди, приписи й практики, що лучать нас тісно з Богом. Це, дальше, ті всі наші думки, почування, слова, діла, акти справедливости, що ми ними приватно й прилюдно, як одиниці і як члени суспільности, заявляємо Богові належну Йому честь, вдяку й послух і то не самовільно, лише в спосіб, що його сам Бог нам означив. Така релігія це річ надприродна, об'явлена, бо не люди пізнали її своїм розумом, але сам Бог їм її об'явив для їх спасіння. Себе й Свою волю об'явив Господь насамперед першим людям у раю і пізніше патріярхам, відтак і жидам на горі Синай через свого слугу Мойсея, а вкінці через Свого Сина. Це все охоплює св. Павло в оцих словах: "Багато разів і різними способами говорив Бог до вітців через пророків, а в ці останні дні говорив до нас через Свого Сина" (Євр. 1:1).

До релігії належать три речі: 1) правди віри, що в них треба вірити; 2) заповіді, що їх треба заховувати; і 3) засоби, що спроваджують до душі ласку Божу, без якої спасіння було б неможливим. Тими засобами є св. Тайни і молитва. Від людини релігія вимагає, щоб вона почитала Бога й Йому служила всіми силами й властями душі й тіла: її розум мусить вірити в усі правди, що їх Бог об'явив, а воля мусить здержуватися від злих, а творити лиш добрі діла. До релігійности закликає нас і нам її наказує сам Бог словами: "Любитимеш свого Господа Бога всім своїм серцем, всею своєю душею, всею своєю думкою і всею своєю силою". Щоб уповні виконати це доручення, не вистарчить тільки признаватися до релігії, вірити в Бога. Треба вдодатку до цього ще й у всім виконувати Божу волю, бо "віра без діл є мертва" (Яків 2:20). Так і повинно бути. До того наклонює нас велика любов, що її нам Бог виявив цілим своїм відношенням до нас. Бо ж справді: "Хто такий чоловік, що пам'ятаєш на нього, або син чоловічий, що відвідуєш його?" (Псал. 8:5).

Сьогодні правдивої релігії навчає виключно і непомильно одинока правдива Христова Церква — Католицька Церква.

Коли ми так роздумуємо над тим, що Господь Бог зробив для нас, стає перед нами сумна і прикра дійсність, яку звуть релігійною байдужістю. Вона виступає під дуже поширеним на цю пору кличем, що, мовляв, "усі релігії є однаково добрі". Всі релігії, значить католицька, православна, лютеранська, меноністька, свідків Єгови, кальвінська і сотки їм подібних, що, хоч різняться в своїй науці між собою і то в основних справах, однаково ніби подобаються Богові та ніби носять на собі печать Його одобрення. Так думають і так учать чи не всі християни, що знаходяться поза Католицькою Церквою. Та в дійсності цей клич заперечує Божу мудрість і святість, бо підсуває думку, що Богові однаково подобається і правда і фальш, добро і зло. Він "веде просто до такого дурного погляду, що, мовляв, треба однаково відноситися до всіх релігійних світоглядів без різниці, чи правдиві вони, чи брехливі. Така засада — як сказав Папа Пій XII — приготовляє загибіль для всіх релігій, а передовсім для католицької релігії, що є одиноко правдива та й через те не може бути зрівняна з іншими релігіями без найбільшої несправедливости. Заперечення всякої різниці між противорічними собі речами може привести до погубного висновку, що взагалі не допускає віякої релігії ні в теорії ні в практиці. Якже ж міг би Бог, Який у своїй природі є сама правда, як же Бог міг би погоджуватись чи терпіти таку байдужість, таке недбальство, такий нерозум людей, які у справах, від яких залежить вічне спасіння нас усіх, не завдають собі труду, не намагаються шукати й знайти конечної правди і не дбають про те, щоб віддати Богові, Йому одному, належну честь?" (Іван XXIII. Енцикл. "На Петрів Престіл"). А пригадавши, скільки то труду вкладають люди, щоб збільшити знання про світські речі, той самий Папа питає: "Чому ж не можна вжити таких самих зусиль, навіть і більших, щоб досягнути певне і безпечне пізнання тієї науки, яка відноситься не до цього земного й переминаючого життя, але до небесного й вічного?" І справді тільки той буде оборонять клич про рівновартість усіх релігій, у кого є якраз: "брак пізнання тієї науки, що відноситься... до небесного й вічного" життя. Бо ж релігія, в своїй суті, це служіння Богові. А це служіння мусить бути виконане тільки на умовинах подиктованих Богом, а не людьми. Не людина буде предкладати Богові плян своєї служби, але Бог людині, бо не ми сотворили Бога, а Він нас. І тому одиноко добра і правдива може бути тільки одна, тільки та релігія, що навчає людей служити Богові так, як Він Сам того хоче і за вказівками, що їх Він Сам нам подав. Опускаючи землю Ісус Христос сказав до апостолів: "Ідіть, навчайте всі народи заховувати все те, чого я вас навчав" (Мат. 28:19). Це доручення цілком ясно виключає правдивість твердження про однакову вартість усіх вір у Божих очах. За бажанням Христа "всі народи" мають заховувати, без додатків чи змін, "усе те," чого Він навчив апостолів. Правдивість і доброта релігії не залежить від людей, а від Бога, що її основав. І тому релігійна байдужість це ніщо інше, як замаскована безвірство, укритий атеїзм. Хто вважає всі релігії за однаково добрі, цей ніякої релігії не вважає за Божу. В нього всі релігії є чисто людською видумкою.

Що ж може людину вирвати з обіймів релігійної байдужости чи зберегти її перед ними? Скріплення віри в те, чого св. Церква навчає, скріплення через поміч і силу св. Духа. Така віра, це велика ласка, великий Божий дар, що його можна випросити собі щирою й покірною молитвою. Черговою великою поміччю й охороною для душі, що живе серед атмосфери затроєної релігійною байдужістю, є солідне вивчення релігії, читання релігійних книжок, участь у місіях і реколекціях, побожне життя. То ж молімось і працюймо над тим, що б ми ніколи не впали жертвою релігійної байдужости. Дякуймо безперестанку Богові за те, що охоронив нас досі від неї. А при тому молімося за тих усіх наших братів і сестер що, йдучи за приманливим і фальшивим кличем про "рівновартність" усіх релігій, покинули одиноку, правдиву й Богом об'явлену релігію та попереходили до різних сект, які мають за собою хіба тільки повагу смертельних, уломних людей - самозванців, які основали секти на свою руку і на свою відповідальність. Молімся щиро, щоб вони, просвічені Божою ласкою, дійшли до пізнання правди та її беззастережно приняли. *(осш)*

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..." (Мат. XI - 28).

ПОДЯКИ:

Складаю прилюдну подяку Найсвятішому Христовому Серцю й Непорочному Серцю Матінки Божої з Кармелю та Ангелові Хоронителеві за охорону від страшної смерти. В навечір'я Благовіщення я спішив із роботи до дому, бо хотів бути ще в церкві на великому Повечір'ю і Всеночному. Із поспіху, добігаючи до автобусу, який був іще в русі, я поховзнувся і впав, на щастя не під колеса автобусу, але на хідник.

Іван Гутняк, Едмонтон, Алта

Щиро дякую Найсолодшому Серцю Христовому, Непорочному Серцю Преч. Діви Марії і св. Йосифові за одержані ласки і за щасливий перебіг операції кузинки.

І. Ш.

Дякую щиро Найсолодшому Серцю Христовому, Матері Божій, св. Йосифові та Слузі Божому Митрополитові Андрієві за щасливе виздоровлення по тяжких операціях.

о. М. Павлюк, Проспериті, Алта

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ

для членів Апостольства Молитви й усіх побожних душ.

Божественне Серце Ісуса. У злуці з тим наміренням, у якому Ти на землі віддав славу Богові й тепер прославляєш Його безупинну в Пресвятій Євхаристії — жертвою Тобі, через Непорочне Серце Пречистої Діви, свої молитви, діла, слова, думки й терпіння нинішнього дня, як винагороду за ті зневаги, що їх зазнаєш від мене й від усіх людей. Особливо жертвую їх за Святішого Вітця Папу Римського, за св. Церкву, за навернення грішників і за всі намірення Апостольства Молитви, призначені на цей місяць і нинішний день. (300 днів відпусту раз у день).

Пресвяте Серце Ісуса, спаси Україну.

Непорочне Серце Марії, будь моїм спасінням.

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

У ВІЧНОМУ МІСТІ

Свт. Отець Папа Іван XXIII освятив своєю приявністю найторжественніші відправи Страсного Тижня й Великодня у Вічному Місті. Вже в Вел. Четвер Папа завитав до матері всіх християнських церков у світі — до базиліки св. Івана Лятеранського на страсну утренню і зокрема відбув чин обмивання ніг 12-ом молодим священикам. Було надзвичайно зворушливе глядіти, як сідоглавий римський Архиєрей і Заступник Христовий на землі сходить зі свого папського трону, скидає з себе величаві папські ризи і йде й приклякає перед простеньким нововисвяченим питомцем та вмиває йому ноги і обтирає й цілує їх з найбільшою покорою. Тисячі й тисячі приявних римлян і головно паломників з інших країн з видимим зворушенням слідкували за тим упокоренням Батька християнства в битком набитій церкві. Обряд цей має за прикладом Божеств. Спасителя вказати, що в Церкві Христовій найвище ціниться достоїнство Божих дітей без огляду на титули, гідності та інші відзнаки уряду. І знову в Вел. П'ятницю під вечір Свт. Отець приїхав до віддаленої базиліки св. Павла на Службу Божу Преждеосвященних Дарів. І знову Римський Первосвященик зійшов з папського трону, скинув з себе архиєрейські ризи і припав у глибокому поклоні до Чесного Дерева Св. Хреста, а з ним усі приявні кардинали, єпископи і члени папського двору, а по всій притихлій церкві, переповненій тисячами побожних, понеслися жалібні тони страсних пісень у виконанні найкращого папського хору. Вкінці на сам Великдень Папа взяв участь у празничній Літургії в св. Петрі, виповненім десятками тисяч паломників, а опісля з головної галерії промовив до залитої народом велетенської площі. "Коли глядимо на вас — казав Свт. Отець до цієї 25-тисячної авдиторії — у ваших очах, отвертих і поважних, бачимо всю спільноту братів у Христі, розсіяних по всьому світі, але з'єднених під покровом загальної Матері-Церкви, одної, святої, вселенської й апостольської. І ваша участь така величава й побожна в обході Пасхи Христової злагіднює наш смуток та острах за все Христове Стадо, головно там серед страшних переживань великої частини людського роду". І на кінець Свт. Отець зволив виголосити великодні привіти в 14 европейських мовах; у тому теж залунало з його уст: "по українськи — Христос Воскрес". А при кінці до всіх слов'ян східнього обряду: "Воїстину Воскрес", немов у відповідь на сподіваний від них воскресний привіт. Не можна знайти кращого способу, щоб могти заговорити так безпосередньо до серця мільйонів, як саме таким рідномовним привітом! І за те можна й треба очікувати повного й сердечного відгуку в народах, що до них з такою любов'ю відзивається правдиво батьківське серце Христового Намісника на землі. А потім сплило на приявні тисячі та на

ввесь світ папське благословення — заповідь Христового миру, який Воскреслий Спаситель приніс світові.

Під кінець Божественної Літургії в катедрі св. Івана Лятеранського з усіх вівтарів, хрестів, фігур, свічників були зняті прикраси, а дзвони усіх церков замовкли на час від Великого Четверга до Воскресної Утрені.

Єпископи миють ноги 12 священикам, тільки Папа, в пам'ять одної легенди, миє ноги 13 священикам.

Ця легенда розказує, що коли Папа св. Григор Великий (509-604) обмив ноги 12 паломникам, біля них появилася постать 13-ої особи, яка була або Ангелом, або Ісусом Христом.

АПОСТ. ЕКЗАРХ КИР ВОЛОДИМИР У ФРАНЦІЇ

Преосв. Владика Володимир Маланчук, після свого висвячення в Канаді, приїхав 9 березня ц. р. до Франції.

Урочиста інсталяція першого Апостольського Екзарха у Франції, Кир Володимира Маланчука відбулася в неділю, 19 березня ц. р., у старовинній церкві Сен Жермен де Пре. Акту інсталяції довершив Нунцій Свт. Отця у Франції, ВПреосв. Архиепископ П. Бертолі в прияві господаря терену Й. Ем. Кард. М. Фельтена, архиепископа Парижу, трьох українських Владик: ВПреосв. Максима Германюка, Митрополита Канади, Кир І. Бучка, Апост. Візитатора українців-католиків в Зах. Европі та Кир Платона Корниляка, Апост. Екзарха в Німеччині, як теж Преосв. Ж. Рюппа і численного вищого та нижчого французького й українського духовенства. Українські священики з терену Франції з'явилися в комплеті.

Після акту інсталяції відслужив Преосвященний Володимир свою першу архиєрейську св. Літургію в сослуженні усіх приявних українських Владик, ОО. Ген. Вікаріїв та представника ОО. Василіян, о. д-ра І. Патрила. Ціла Літургія залишила на приявних, особливо ж численних чужинців, глибоке враження.

Після св. Євангелія проповідував ВПреосв. Архиепископ Іван Бучко, висловлюючи свою глибоку радість з історичної події, яка матиме величезне значення для життя нашої еміграції в Зах. Европі. Проповідник проречисто підкреслив глибоку вдячність української спільноти для Свт. Отця, який оце знову дав вияв своєї постійної опіки над нашою еміграцією. Архипастир закінчив своє слово закликом до вірности заповітам св. Церкви. Під кінець коротке слово сказав ще й сам новопоставлений Владика, висловлюючи глибоке бажання, щоб було йому дано паству допровадити до Вільної України. В націхованих глибокою монашою скромністю словах пробивалося велике почуття відповідальности та обов'язковости, як теж неменша любов до повірених душ. Ця св. Літургія, в часі якої велика кількість приявних жертвувала своє Причастя в наміреннях Владики, закінчилася приписаними многоліттями. На цю врочистість чимало вірних приїхало навіть із дальших околиць спеціяльними автобусами.

Після торжественної інсталяції відбулася в сальонах одного з кращих паризьких готелів "Лютеція" спільна трапеза на честь Апост. Екзарха, яку організували Українська Католицька Місія в Парижі та Український Християнський Рух.

АРХІТЕКТ

ЄВГЕН ГРЕНЬ

Член Королівської Палати Архітектів Канади

Виконує плани і кошторися церков, шкіл, будинків громадських організацій (галь), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.

WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

ОДИН З НАЙБАГАТШИХ ПРОМИСЛОВЦІВ ЗДА СТАВ СВЯЩЕНИКОМ

У лятеранській базиліці св. Івана в Римі 18 березня ц. р. висвятили на священика 53-літнього Дж. Гарвен Кавана, власника великих фабрик капелюхів у ЗДА. Його вважають за одного з найбагатших людей в Америці. — Кавана відбув богословські студії в Римі і ніхто, крім брата, не знав, що він готовиться на священика. Навіть власній родині він говорив, що перебуває в Римі в бизнесових справах. Він був неодружений. — Коли тепер його спитали, чому він стає священиком, Кавана відповів, що "в житті є щось вартнішого, ніж накопичування долярів... Хочу зробити щось доброго для інших". — О. Дж. Кавана скінчив Єйльский університет у 1932 р., був на европейськім военнім терені як артилерист, був тричі ранений і дослужився ступеня підполковника. Священиче покликання зродилося в нього на війні. Тепер він буде служити священиком у найубожчій частині ЗДА, в північно-центральній Луізіяні, де є сильні протикатолицькі настрої.

ГРИГОРІЯНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ МАЄ 3000 СТУДЕНТІВ

На папський університет Грегоріянум у Римі вписалося цього академічного року 3,074 студентів, що належать до 65 національностей. Цим перший раз перевищено число 3.000.

ЖЕРТВЕННІСТЬ КАТОЛИКІВ

Більше ніж половина всіх пожертв, висланих із ЗДА потребуючим помочі людям у чужих країнах, вплинула від місцевих католиків. 40 мільйонів католиків із ЗДА зложило 80 мільйонів долярів на допомогу потребуючого населення 54 країн.

"ДЕНЬ СЛАВИ КОБЗАРЕВІ" В ДІВОЧІЙ АКАДЕМІЇ

26 березня 1961 був днем "Слави Кобзареві" в мурах Дівочої Академії в Анкастер, Онт. Одноденний концерт, виконаний у цілості студентками Академії, був взірцем, як повинні такі свята виглядати. Свято творило одну інтегральну цілість, пов'язану живим образом: на тлі декорації з українським краєвидом, сидить кобзар, персоніфікація самого поета, який

Чи Ви вже вирівняли свою передплату на "Світло"? Тільки $3.00 на цілий рік.

своїм словом описує образ за образом, незабутню славу України, її сучасну недолю та її призначення. З цієї трудної ролі Кобзаря, яка була в'язанням цілої програми, вив'язалася якнайкраще Віра Чайковська. Вона не лише засвоїла собі всі важніші уступи з творів Шевченка і їх бездоганно продеклямувала, але наче старалася відтворити творчу душу поета, переживаючи все проказане й надаючи в той спосіб поважної святочної атмосфери цілій програмі. Уява Кобзаря передавала привяним глядачам образи з українського побуту, так гарно описані в творах Шевченка ("Сонце заходить", "Вечір" і "Тече вода" — всі три точки виконані хором Дівочої Академії під проводом Преп. Сестри Льоретти), особисті картини з життя самого поета ("Сирота" — у виконанні Віри Макаревич і "Пастух" — у виконанні Ірини Лизун), та історичні моменти з присягою "Сотника" (Оксана Пузяк) та живим образом України, що його на тлі проделямованої поеми "Розрита могила" захоплююче віддала Христя Микитюк. Наче для відпруження до поважної програми, яка заставляла глядачів переживати все, що діялось на сцені, були втручені сольові, зглибоким чуттям виконані точки Оксани Блюй, Люби Горської і Дарії Ткач та сценка "Школярки" (Ірина Швець), яка склала перед Кобзарем обіт від цілої Академії в століття його смерти. По мистецьки виведені були хорові точки "Учітеся брати мої" та "Реве і стогне".

Виконання програми ввело привяних у святочний настрій і в такому настрої та духовому піднесенні люди розходилися по відспіванні "Заповіту".

ШКОЛА ІМ. ПАПИ

Папа Іван XXIII погодився, щоб іменем його родини була названа створена в Голяндії "Ронкаллі-школа", призначена для плекання екуменічної думки. В ній студіюватиме 250 учнів, з того 50 не-католиків.

ВІДДІЛ БУК У СТОЛИЦІ КАНАДИ

Із приходом на становище пароха церкви св. Івана Хрестителя в Оттаві Всеч. о. Володимира Шевчука ЧСВВ, прийшла можливість заіснування Відділу Братства Українців Католиків (БУК) у столиці Канади. Бо де як де, але в столиці такий Відділ БУК був конечністю в житті Торонтонської Єпархії не тільки зі становища потреби оттавської парохії, але потрібний він був тут із престіжевої позиції існування БУК, як організації українців-католиків у Канаді.

Після початкової підготовчої праці Ініціятивного Комітету, 5 лютня ц. р. відбулися в парохіяльній залі Загальні (основуючі) Збори Відділу.

Збори відкрив спільною молитвою парох о. В. Шевчук, а на секретаря Зборів предсідник покликав інж. С. Ремезу. Опісля предсідник поінформував привяних про працю Комітету для підготовки скликання зборів, а секретар відчитав протокол з Інформативних Зборів, що відбулися були ще 20 листопада м. р. Для кращого зрозуміння завдань та організаційно-ідеологічних засобів БУК предсідник відчитав та пояснив основні параграфи зі статуту БУК.

У висліді голосування вибрано Управу і Контрольну Комісію Відділу в такому складі: Г. Лесик — голова, Ю. Кравс — заступник гол., С. Ремеза — секретар, З. Янковський — скарбник, Б. Яримович — фінан. реф. А. Попик і П. Середа — члени Управи. До Контрольної Комісії ввійшли: Бровчук — голова, д-р І. Теся і І. Гіляш — члени.

Після вибору Управи новообраний голова п. Г. Лесик, подякував учасникам Зборів за довір'я до його особи та висловив надію, що з новою організацією можна буде зробити багато добра для парохії, як у її внутрішніх потребах, так і на зовнішньому відтинку її життя.

Закриваючи Збори, Всеч. о. Парох висловив велике задоволення з висліду Зборів і подякував привяним за вияв їхньої доброї волі і зрозуміння до потреби існування Відділу. Спільною молитвою закінчено Збори, що до історії оттавської парохії внесли ще одну світлу сторінку в її рості.

БУК повинно бути основане в кожній нашій парохії. Де його нема, то знак, що там нема християнської ревности про долю громади.

ЗНАЙШОВ НА ВУЛИЦІ $240.000

У Лос Енджелес безробітний каменичний сторож негр Даглес Джансон знайшов на вулиці мішок, а в ньому 240.000 долярів 10 і 20-доляровими банкнотами. Гроші загубило пантерне авто, а доглянули їх 50-літній Джансон та його 38-літня жінка, як ішли шукати за працею.

Джансон звернув гроші на поліції і єдиною нагородою для нього була пляшка шампанського вина, за те, що з'явився на новинкарській програмі в телевізії. Джансон каже, що

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ГУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ
ТОВАРІВ
UBA TRADING CO. LTD.
420 Bathurst St. — WA 2-6115-6

він шукає далі праці, не має цента при душі, але коли б іще раз знайшов гроші, то й тоді заніс би їх на поліцію.

ЩИРА "ПОДЯКА"

Кубинський президент загрозив закриттям 265 католицьких шкіл на Кубі за "контрреволюційну" діяльність. Військовий суд в м. Сантана засудив 29 чільних католиків на кари в'язниці. Це "подяка" для тих наївних духовників і світських, які спомагали Кастра.

ФАЛЬШИВІ "ПОРТУГАЛЬЦІ"

"Португальські" емігранти в Англії, опозиційні до режиму католика Антонія де Олівейра Салязара в Португалії, створили спільну організацію під назвою Рада для свободи в Португалії і колоніях. У проводі цієї організації е три англійські соціялістичні парляментарні посли а яких 50 видатних англійських діячів з різних кол і партій спонзорують цій масонській організації.

Криваві заворушення в португальській колонії Анголі були затіяні — як ствердило слідство — лівою екзильною організацією "Унією ангольського народу", що має свій осідок в столиці Конга Леопольдвілі. З нею тісно співпрацює конголійська партія Африканської солідарности, керована комуністами, лідером яких е Антуан Гізенга, теперішній ватажок у Стенлейвілі, що його Москва і її сателіти визнали за "легального" прем'єра для цілого Конґа. — Отже соціялісти тримають одну руку з комуністами й масонами, аби тільки проти католиків-"фашистів".

НЕЩАСТЯ В КИЄВІ

Внаслідку погано переводженої розбірки старих домів і перебудови вулиць на передмісті Києва сталася катастрофа, в якій згинуло 145 осіб та ранених було коло 150. Де докладно це сталося і яким способом — трудно дізнатись, бо за старим большевицьким звичаєм советські газети і радіо мовчать про всякі катастрофи, нещастя й нещасливі випадки в СССР, стоючи на засадничому становищі, що такі нещасливі події трапляються тільки в "імперіялістичних" державах, як наслідок капіталістичного ладу. Тому це був вийнятак, що "Правда України" принесла про це коротку замітку, до якої міністерство закордонних справ у Москві відіслало кореспондента Ассошіейтед Пресс, який просив з'ясування вперти пліток, що на цю тему кружляли в Москві. Ця катастрофа сталась ще 13-го березня ц. р., але виявлено її щойно недавно. Тисячі тонн землі обсунулись, зірвали провізоричну греблю, і внаслідку були просто зметені з поверхні землі 22 мешкальні доми. Названий комуністичний часопис признає, що керівники тих міських публичних робіт допустились "важкої помилки" й "порушення технології". Зісунулася земля, кажуть, саме з тих місць, де большевики поклали були — на тайних могилах розстріляних! — так звані "місця для віддиху", себто парки.

ПЛУТАНА ІНФОРМАЦІЯ

Французька преса подала, на жаль, дуже плутано, інформацію за "Московським Комсомольцем" про викриття в Галичині української католицької церкви в підпіллі. Це викриття провели в підступний спосіб „молоді безбожники, "які проводять безоглядну боротьбу з Українською Католицькою Церквою.

"За вказівкою одного донощика стежа безбожників прибула до великого дерев'яного дому, засипаного снігом. Перед порогом дому дві жінки різали дерево. — Ви помиляєтеся, в цьому домі мешкаю тільки я та моя сестра — запевняла комсомольців одна з жінок. Одначе комсомольці насильно відчинили двері і побачили в домі 40 осіб, які клячучи співали Псалом 123.

— Заарештувати всіх, — вигукнув командант стежі, — і всі за мною...

"Московський Комсомолець" не подає про дальшу долю заарештованих вірних. Мабуть, "етапним походом" попрямували на Сибір.

"Ніякого насильства над тими, які вірять в Бога, ми не робимо, а тільки їх просвіщаємо, що немає ніякого Бога" — говорить Микита Хрущов до наївних, яких, на жаль, у "вільному" світі неймовірно багато. А "просвічування" йде аж так далеко, що навіть такі молодечі організації, як Комсомол служать просто членами тайної поліції, коли — як тут бачимо — мають право арештувати людей.

ФРАНЦУЗИ В ОБОРОНІ СВОГО ДУХА

Канадійська провінція Квебек, у якій більшість мешканців є французького походження, щораз виразніше маніфестує свою духову окремішність, виявляючи бажання створити в Монтреалі французький центр, який дбав би за "чистоту французького духа" в західній гемісфері.

Дальшим поштовхом до тієї французької акції в Канаді е анкета монтреальського щоденника "Ля Прес", в якій доказується, що 45% читачів цього часопису заявилося за тим, щоб Квебек став — незалежною державою, відірвавшись від решти Канади.

Недавно створене міністерство культури про-

вінції Квебек веде свою діяльність по лінії французьких питоменностей, при чому цілком виразно видні негодування французів у відношенні до ЗДА.

Від часу створення домінії в 1867 році, французькі національні намагання ще досі ніколи не були такими сильними.

УЧАТЬ ЧЕМНОСТИ

У порозумінні з управою міста, транспортові компанії в Нью-Йорку, розліпили по тунелях підземної залізниці афіші, які закликають населення до "лицарськости" супроти жінок й чемности один до одного. Малюнок показує мужчину, що дає місце на лавочці підземної залізниці старшій жінці та матері з дитиною, а написи зроблені в середньовічному стилі.

"Віднови чемність" і "будь лицарем один день" кажуть написи. А може б так трохи довше, не тільки... один день?

ПРИЗНАЛИСЯ ДО БРЕХНІ

Французькі щоденники подали інформацію ТАСС-а про те, що Москва створила нову пресову агенцію "Новості", завданням якої "буде поширювати закордоном правдиві інформації про СССР та ближче запізнавати совєтську публіку з життям закордону". Французький часопис "Ле Монд", коментуючи ту вістку пише, що большевики вихваляються, начебто в СССР не було цензури, але кореспонденція "Ле Монд"-у, яку надсилає його висланник з Москви, постійно має "білі плями", сліди "роботи" цензора.

"Фігаро" до повідомлення ТАСС-а, яке містить під іронічним наголовком "Врешті правдиві інформації про СССР", завважує: "Якщо добре розуміти агенцію ТАСС, то інформації, які вона досі поширювала, не були правдиві!"

БІСНУВАТИЙ ХЛОПЧИНА

У Делавар, Огайо, 13-літній хлопець закрався поза плечі матері, коли вона грала на органі та стрілив до неї. Мати на місці померла. Зразу хлопець сказав на поліції, що якийсь незнайомий прийшов до хати і вбив матір. Потім признався і сказав, що "щось говорило йому вбити матір".

1 ЧЕРВНЯ Ц. Р. ПІЧНЕТЬСЯ ПЕРЕПИС

Раз на 10 років Канада заглядає "у свою душу", щоб добути з неї укриті факти своєї національної особовости.

Єдиним до цього способом є перепис. Із днем 1 червня п. р. 25.000 до 30.000 енумераторів розійдуться по Канаді, будуть заходити до кожного дому і ставитимуть питання.

Канадійці не потребують журитися, що їх приватне життя й домашні справи стануть відкритою книгою. Доміняльне статистичне бюро, яке переводить перепис, законом зобов'язане, щоб заподані інформації були анонімні. Коли інформації про особу, її вік, місце походження, освіту, зайняття і т. п. — появляться на переписнім формулярі, в бюрах статистичного уряду перекладуть їх на безіменні точки в магнетичній ленті на електронічному апараті для обчислень, званім по англійськи "компютер". — Машина не вміє читати імен— сказав один службовець у статистичному уряді. Людина вийде з компютера як анонімний статист, один із багатьох канадців, що є того самого віку, членом того самого віровизнання, тієї самої мови або з таким самим річним прибутком. Компютер підсумовує швидко однакові "точки і знаки" і підсумовані статистичні обчислення появляться скоріше, не так як давніше, коли треба було робити обчислення на звичайних машинах до додавання або й олівцем.

Ані енумератор, ані статистичний уряд ніколи не видадуть інформацій про річний дохід людини департаментові державних прибутків, який стягає доходовий податок.

ЦІКАВЕ ПРО КАНАДУ

У 1945 р. пересічна платня в канадійській промисловості була 67 центів на годину, а в листопаді 1960 була $1.79 на годину.

З усієї хліборобської продукції Канади 69 відсотків продають у Канаді і 31 відсотків вивозять до чужих країн.

У роках від 1946 до 1959 коло 437.000 осіб виїхало з Канади на працю в Европі і Злучених Державах; у тому самому часі понад 1,100.000 імігрантів приїхали до праці в Канаді.

4,211,400 канадійців дістають чеки від федерального уряду кожного місяця: родинні допомоги (для дітей) — 2,500.000; старечі пенсії — 900.000; державні службовці й робітники в державних корпораціях — 340.000; ветерани і їх родини — 189.000; члени збройних сил — 12.000; державна поліція — 5.400 чеків.

У канадійських університетах було 114.000 студентів в дні 1 грудня 1960. В 1950 році було лише 68.000 студентів.

Першу поштову марку в Канаді видано в 1851 році. На ній був зображений бобер. Ця марка коштувала тоді 3 пенні, а сьогодні треба за чисту таку дати $600.00, а за вживану $300.00. За чорну марку з королевою Вікторією (коштувала тоді 12 пенні) платиться сьогодні ок. $5.000.00 навіть за вживану.

о. Т. Олійник, ЧСВВ

ІСТОРИЧНІ МАНАСТИРІ-ЛАВРИ В ПАЛЕСТИНІ

Перші початки

Чернече життя було першим чудовим овочем євангельського цвіту. Початки чернецтва сягають давньої старини. Дійсно сформовані манастирі датуються з III - IV віком, хоч чернече життя почалося багато раніш разом із Христовою Церквою, бо ж без манастирів годі уявити собі Містичне тіло — Христову Церкву. Зараз після Апостольської Доби, багато вибраних душ почули Христову науку, що для досконалости треба "виректися всього й себе самого, взяти свій хрест та й іти вслід за Божественним Учителем" — то кидали все: свій край, родину, майно та йшли, спочатку в глуху пустиню, опісля в лаври-манастирі, і там проводили ціле своє життя в дівицтві, на молитві й покуті, часто надзвичайно строгій. Головна їх характеристика була дівичість; якщо це були чоловіки, то називалися *здержники*, коли ж жінки, то просто — *дівиці*.

Опісля ж, беручи до уваги внутрішню боротьбу старого чоловіка з новим у змаганні за духовну досконалість, називали їх спільним іменем "аскети". Такі аскети жили спочатку спільно з людьми, як усі люди, але в них було все спільне, як у перших християн. Потім почали збиратися в окремі гуртки, під проводом якогось визначного святця. З цього розвинулося т. зв. форма "анахоретів". Анахорети старалися відокремлюватись від людей — тікали звичайно в пустиню. Між ними були строгі анахорети, що зовсім не стрічалися з людьми й жили на повному уєдиненню. Інші, хоч мешкали кожне в окремій келії, але вкупі навколо церкви, і так становили свого роду чернечу колонію. Серцем її була церква, де сходилися на спільну молитву, псалмодію. Таке скупчення манаших келій називається *Лавра*.

Основники

Основники чернецтва були різні. Дійсні манастирі постали доперва в четвертому сторіччі. Манастирська система життя, як кожна добра система, розвивалася постепенно: з самітнього життя на уєдиненню розвинулися спільне - чернечі Лаври. Ім сприяв головно св. Пахомій. За його життя в Єгипті було 9 манастирів чоловічих, 2 жіночі. Св. Василій після свого навернення їздив по Єгипті, Палестині й Сирії та приглядався різним узорам аскези. Між ними найбільш сподобав собі спільне життя, в манастирі, де браття об'єднані спільною любов'ю, взаїмно себе спомагають у змаганню за совершенство. Спільне життя більш відповідає засадам Євангелії. Св. Василій це життя найкраще прослідив і розвинув в окрему власну синтезу. Основою його аскези — життя в спільноті. Тривкі основи того найбільшого ідеалізатора чернецтва на Сході зберегли ще й посьогодні життєдайну силу освячувати кожного, хто схотів би всеціло піддатися василіянській аскезі. Св. Василій В. став отже дійсним основником чернечого життя. Він не дуже настоює на уєднення, на нищівне вмертвіння тіла. Але б'є на основні євангельські засади:

Руїни візантійського манастиря з 4-го сторіччя, відкопані на горі Небо

любови й самопоконання. У своїх наставленнях до монахів, поручає більше двісті разів нову Христову заповідь: "щоб любили один одного, як Він вас полюбив". Ця взаїмна любов лягла в основу й питому рису василіянської спільноти. Його вказівки, моральні поради, списані в Ширших і Коротших Правилах, становлять повний аскетично - науковий трактат чернечого життя. Крім життя контемплятивного в хорі, св. Василій указав на важні харитативні практики: сиротинці, школи, нагляд над хворими і старцями; приписує теж ручну працю — управу землі.

Не диво, що таке досконале Правило св. Отця, скоро розповсюдилося на Сході, а й на Заході мало великий вплив на основника Чину св. Венедикта. Про великий розцвіт василіянських манастирів у полудневій Італії, свідчать недавно там відкопані крипти-печери. Із провінції Калябрії привезли їх до Риму, де вони в мурах Траянового Базару становлять єдиний музей крипт. Василіянські малярі вели безконкуренційний провід у християнському малярстві старого Риму, Венеції й Еспанії.

Багато причинився до дальшого розвитку чернецтва св. Теодор Студит. Він властиво вміло зааплікував і пояснив Правила св. Василія. Тео-

дор дещо строгіший. Настоює зокрема на послух і братню любов. Його питомента ціха: *пошана людини*. Метода св. Теодора знайшла окреме застосування на св. горі Атос, звідки перейшла в Україну, Московщину й полудневу Італію.

Грецький каноніст Петракалос так схоплює відносини між трьома організаторами чернечого життя: Пахомій заснував *киновію;* св. Василій В. її ідеально впорядкувавши *вдосконалив;* св. Теодор уміло *поєднав і запліткував* св. Василія В.

В Палестині

Чернече життя розпочалось у Єгипті. Це перша його країна. Проте, густішим розсадником монастирів стала безперечно св. Земля. З різних сторін Земля Об'явлення заманювала симпатиків євангельських рад. Новітні археологічні розкопки виказали, що кожне місце, яке було свідком Божого об'явлення, вже від 333-го року позначене монументальними манастирями грецько-візантійського стилю. Де гора Небо, Тавор, гора Блаженств, Карантал, Оливна, Назарет, Вифлеєм — усюди там манастирі. Більшість з них не остоялись в арабсько-музулманській навалі, а потім не були відбудовані. Важніші манастирі відбудовували багато разів. Немає важнішої події з Біблії, зокрема з Євангелії, щоб її не позначено манастирем. Є їх там десятки. І це зовсім природно: кожний, хто мав щастя бути в св. Землі, пересвідчився, як легко молитися там, де свідомість каже "тут Бог говорив до людей, там втілився, народився, навчав, помер".

Предтечі

Сам Господь Ісус Христос — чернечий первовзір. Він "дав їм приклад". Основні елементи монашества: дівицтво, добрі діла, постійна молитва, самозречення, все те знані євангельські засади. Першим основником чернечого житя був отже не хто інший, а сам Христос. Він жив дівиче на світі, та не для світу. Навіть після хрещення, "в пустині, був зі звірятами 40 днів". Тимто чернече життя — це вірне наслідування життя Ісуса Христа. Це практичне переведення в життя Христової науки. Великий Предтеча Іван був теж чернець. Дуже правдоподібно, що належав він до секти строгих ессенців, що в другому і третьому столітті перед Христом жили спільно, за накресленим правилом, спочатку в печерах, біля Мертвого Моря, згодом коло потоку Кумран вибудували чернече місто, де жили спільно, багато молилися, переписували і коментували Біблію, тощо. 1947 року знайдено їхні рукописи — цілий звій пророка Ісаї та більше 10.000 фрагментів, сливе всієї Біблії. Серед тих то ессенців, можливо, жило дитя Іван, про якого сказано: "хлоп'ятко... перебувало в пустині, аж до днів явлення свого перед Ізраїлем" (Лк. 1, 80).

Манастир Преєв. Богородиці при дорозі до Єрихону. Тут колись щас ігнат св. Йоаким

Чималий вплив на чернецтво мав св. Харитон. Він прийшов у Єрусалим ще 275 року й замешкав у печері недалеко св. Міста. З напливом учнів навколо його печери постала перша лавра, яку посвятив єрусалимський єпископ Макарій (333). Більші успіхи мав св. Іларіон. Уроженець Палестини, поганин, студіюючи в Олександрії, пізнався зі славним пустинником св. Антонієм. Вислід був добрий: Іларіон повернувся в свій край уже ченцем. Жив у постійному скупленні й молитві, служачи подорожнім.

Св. Сава

Формальне чернецтво в Палестині настало за св. Сави. Він перший дійсний монах-чернець василіянин. Із ним почалося велике зацікавлення новою аскезою св. Василія. Цікаве явище: перші лаври, засновані Харитоном і Іларіоном, заникли. Лаври ж св. Сави існують досі, і плекається в них василіянська аскеза й правило.

Сава народився біля Кесарії в Кападокії 439 р. Якраз у сотні роковини смерти св. Василія Сава, восьмилітнім хлопцем вступив до василіянського манастиря в Кесарії. Двадцять три роки чернечого вишколу йому вповні вистарчало... 456 року удався до Палестини, де заснував багато манастирів. Спочатку жив між звалищами вежі в Гевел ел-Мунтар; тут постав перший його манастир, що існує доси. Потім у центрі юдейської пустині, посередині між Вифлеємом та Мертвим Морем, у дебрі Кедрону, думав на самоті дожити віку. Однак слава його святости притягала багато симпатиків чернечого життя й він скоро мусів розбудовувати келії та приспособляти природні печери на помешкання своїм учням. Так постала велика лавра, яка осталася в Палестині неперевершеною до сьогодні. Єрусалимський патріярх рукоположив Саву в священики та посвятив манастир і церкву. Про св. Саву писав Кирило Шітопільський: "Він був найвидатніший оборонець св. віри в Палестині."

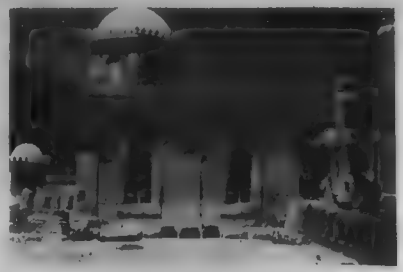

Капличка над печерою "Трьох Мудрців" біля манастиря св. Теодосія

Дорога до Мар-Сави

Лавра св. Сави стоїть біля Вифлеєму, посередині юдейської пустині в ярі Кедрону. Ідеться туди таксівкою, або певніше ослом, прямо пустинею. З Вифлеєму, через поле Пастухів, долиною Бет-Сагур, родючими полями виїздиться на узгір'я заліснене кипарисами і вже видно манастир св. Теодосія. Його заснував теж василіянин, кападокієць св. Теодосій. Тут є історична печера, про яку переказала традиція чи легенда — тяжко розрізнити — що там заночували були царі-мудрці зі Сходу, їдучи від поклону новонародженому Месії. Їм мав у тій печері об'явитися Господній ангел і перестерегти, щоб не вступали у Єрусалим, бо Ірод задумує вбити Дитятко Ісуса. Царі послухали та "іншим путем повернулись". У печері три престоли і багато образів, як воно і є за тамошнім грецьким звичаєм, — усе без порядку і смаку заліплювати образами.

За часів св. Теодосія жило в тому манастирі чотири сотні монахів різного обряду й національностей. Кожна група мала окрему капличку для питомої їм літургії. Манастир не пережив перської та арабської інвазій. Руїни стирчали аж до 1898 р., коли то греки манастир частинно відреставрували. Опісля 1914 почали відбудову гарної церкви, яку завершили 1952 р. Ще можна побачити там старинні мозаїки, кусні колон і капітелів з першої будови. Сьогодні живуть тут православні черниці — грекині.

Дальше, дорога до лаври св. Сави веде просто пустинею. З трудом, по піску й камінні, котиться самохід. Із найвищого горба чудовий вид на центральну пустиню та моавські гори, за Мертвим Морем. Ще трохи крутанини й укінці вся увага концентрується на великій забудові, яка наче гніздо бразилійських диких ос, прилипла до скелі в кедронському ярі. Це славна Лавра св. Сави. Кругом глухий пустар, пісок і дикі скали, все висушене полудневим сонцем. На полудне стирчать звалища оборонної вежі. Вся лавра захищена кругом високими мурами. Все оточення завмерло в тишині. Тамошні жителі, хоч іще в світі, однак не для світу. Іхнього спокою не заколочує світовий гамір. Не цікавить їх хід химерної політики, — вони поза світом.

Тяжку залізну браму відчинив старець монах у рожевій рясі, інші в чорній, синій, — тут носять різнобарвні ряси, підперізуються широким ремінним поясом. Душі вироблені на довгих молитвах, постах, нічному чуванню, з очей променіє зрівноважений спокій — овочі пустинної тиші. Всі виглядають щасливі. Немає в них тіні нервової розгублености, що ціхує людину модерних міст.

Чернець, розпечатавши листа від грецького патріярха, вдаряє молотком у звисаючу залізну штабу та повідомляє так про прихід науковців. Сходимо крутими східцями вділ на чистенько виметене подвір'я.

Збоку кругла капличка з білого мармору — це гріб св. Сави — найбільша святість. Але його мощів у гробі нема: вони опинилися у Венеції, куди вивезли їх хрестоносці. Всередині каплиці чудові ікони: велика срібна св. Основника, Успіння Богородиці та ряди різних преподобних святих — жителів лаври. Чудові ті ікони! Продовж віків зготовили їх ченці. Ніде не знайти мальовнл із таким натхненням! З облич променює щастя святости, ясні щасливі очі просто світять і проникають до глибини душу людини. З них б'є жар Божої ласки. Там усе вкрите іконами: дві церкві, коридори; зокрема чудові образи в рефектарі. Найчастіше стрічаються образи св. Николая. У найстаршій церкві, що її викопав сам св. Сава в скалі, невелика печера, в якій зберігаються аж 600 черепів із мощів — це жертви перського терору за панування жорстокого Козроє 614 р. Стрічається багато образів із слов'янським письмом, видно, дарунки "руських".

Славна лавра св. Сави

Між ними цікавий образ: умирає людина, душа виходить устами, ангели драбиною виносять до раю, а на кожному східці чортенята з вилами чигають, щоб вирвати душу та вкинути в безодню. В цій церкві св. Николая правлять хорову відправу.

За провідника служив нам стареньký хирлявий чернець. Прожив уже 72 роки, з чого 35 тут у лаврі. Він щасливий — радий. Говорить плавно по-французьки, показує всі закутки. І розказує: всіх ченців тепер усього чотирнадцять. Коли він прийшов сюди, усіх було шістдесят. Часи змінилися!. Встають о першій годині, правлять хор до ранішнього ранку, зі сходом сонця кінчають св. Літургію та запричастившися Тілом і Кров'ю Господньою, розходяться до своїх занять, по окремих келіях. Тільки раз на день сідають до спільного стола в чудово розмальованому рефектарі. Що залишається, забирають до своїх келій на вечерю. М'яса не вживають ніколи. Звичайно споживають риби, хліб, яйця та оливу. Їду та все необхідне для підтримання життя й здоров'я довозять їм ослами з Патріярхату в Єрусалимі. Прикінці виявилося, що в тому висушеному монахові-кістяку пливе слов'янська кров. Старушок дуже зрадів приязністю нашого "меншого брата".

Келії це звичайні прибудівки у скалистих печерах. Маленька дротяна сітка служить за віконце, заглибина, викута в скалі, за ліжко. На голий камінь стелять мату. І так лягають на недовгий відпочинок. Келії, що з них повиходили святі, перетворені на молитовниці; їх багато. В молитовниці св. Анни мають мощі Матері Богородиці (?). Тут освятилося багато преподобних ченців: св. Стефан Чудотворець, св. Косма і Стефан Піснопівець, Семен Стиліт, Петро й Павло та головно св. Іван Дамаскин, останній Св. Отець Церкви. У тісній келії, в першій половині VII ст. він нестримно обороняв православ'я. Написав відомі богословські полемічні та містичні твори, які мали великий вплив на Ангельського Вчителя св. Тому Аквінського. Запах невмируших чеснот полишили святі по сьогоднішній день. Там так любо!

З тераси застрашаючий вид на глибоку 150 метрів дебру. Зеленіє одна старезна пальма, це плід "слез теченія" св. Сави. Він її посадив. Вона називається Пальма св. Сави. Одна пальма та ще кілька мізерних кипарисів, це єдині представники рослинного світу, в тій завмерлій пустині...

Для гостей ченці мають добре умебльовану гостинну. Всіх відвідувачів кухар із засади частує кавою, зготовленою на турецький лад, — з багатими "фусами". І свіжою водою — дощівкою.

Крім цих двох лавр-манастирів є ще недалеко

Вхід і оборонні мури лаври св. Сави

Вифлеєму напів запустілий манастир св. Іллі Пророка і св. Євтимія.

Більше манастирів розташовано в йорданській околиці. Один при старій римській дорозі до Єрихону, теж у глибокім ярі, серед пустині. Він на місці, де мав пасти ягнята св. Йоаким, та де ангел звістив йому, зажуреному що не має дітей, зачаття Марії. Манастир і церква збудована на цю пам'ятку 476 р. Називається Богородиця — "Теотокос Козиви". Три кілометри від Йордану стоїть, на місці колишньої Лаври св. Герасима, грецький манастир названий Дир. Дальше, на північ, інший манастир; греки називають його Продромос у честь св. Івана Предтечі. Заснований на спомин перебування Предтечі в Юдейській пустині, теж на згадку чудесного переходу жидів через Йордан за Ісуса Навина.

Євангелисти розказують, що після хрещення Ісуса Христа, "повів Його Дух у пустиню. І пробув у пустині сорок днів". Цю подію ідентифікують на горі Карантал (Ґебел Курунтул). У скелях тієї гори розміщений найважливіший манастир тієї йорданської околиці. Зо скал, наче гнізда диких ос, звисають білі келії манастиря. На самім вершку гори, на місці старого замку Дох, у котрім Толомей 135 р. перед Хр. убив священика Симеона Макавея та його двох синів Матія та Юду, з руїн замку була постала в V ст. лавра Дуки, заснована св. Харитоном. Підчас середньовіччя жили там ченці т. зв. Карантелі. З верху гори чудовий вид на єрихонську оазу, йорданську долину Хор та Мертве Море.

Важне: Хто б хотів відвідати котрунебудь лавру чи манастир, мусить заздалегідь постаратися про окремий поручний лист від грецького православного Патріярха; без того не переступить ніхто брами будьякої лаври. Жінки не мають туди вступу. Все ж таки і для них буде цікаво ближче запізнатися з феноменом пустині та бодай із надвору оглянути цікаве забудування лаври.

Володар Буженко

ІВАН СУЛИМА

(Історична повість)

5

Вже другий тиждень сиділи козаки в темниці і про свою долю не відали. Чи дадуть їх на галери, чи може, бо не виявили комендата, повісять на гаках серед царгородського майдану, а може почетвертують і порозсилають по всіх турецьких містах.

Це найбільше журило Сулиму. Не так дошкулював йому брак води, чи погані харчі, але дивитись на своїх замучених товаришів — він не міг. Часом, хоч не хотів спати, примикав очі і думав. І видумати нічого не міг. Коли вже найгірша зневіра насідала душу, говорив молитви.

Волох і Микита бачили муку отамана і старалися його чимось розрадити. Одного вечора присунувся Микита ближче до Івана й каже:

— Не журися, батьку-отамане! У Бога все можливе і наші козаки теж не дадуть нам отак пропасти. Коли ми визволяли бранців, що їм уже не судилося світа Божого більш видати, ні в сторонах наших християнських бувати, то ще й нам покращає. Налетять соколики-запоріжці та й розіб'ють турецьку яму і ми вільними птахами полетимо знов у нашу Україну.

— Дав би Господь Бог, я не від того — відвітив тишком отаман.

Та далі-розмова якось не в'язалася: ні Сулима, ні Волох не знали що дальше казати й замовкли.

Сулима поринув думками в минуле. Пригадав Юрка, свого кульчицького побратима.

— Де він тепер обертається? Чи пливе щасливо додому на своїй чайці, чи може десь на дні моря спочиває, де козацьке біле тіло його риба клює. А може теж у турецькій темниці очікує спасення-волі? І Сулима згадав молоді роки й Вільну. І розмову з тим святим ченцем.

— А чому то він на мене так глибоко подивився своїми ясними очима і сказав на прощання: — Ви не стратите свого життя, а обидва повмираєте у правдивій вірі, в тій, що я визнаю і теж бажаю за неї життя зложити.

— Значить — розмовляв сам зо собою Сулима — мені ще призначено жити і ще багато дечого зробити. А вмру уніятом. Так, чернець говорив дуже урочисто і поважно, то мусів правду сказати...

Ніч була важка і гаряча. Спати не можна було, а ще до того один козак смертельно захворів. Був він сиротою. Між чужими людьми вирос, пішов по роботах, а потім не видержав і подався на Січ. Гонили за ним, та не зловили. Гірке своє минуле він носив на своєму побуті. Був шерсткий і непривітний. Товариші старалися з ним не зачіпатись, бо часто виходили бійки. Один Сулима цінив його за відвагу й зимну кров та доглянув у ньому добру душу.

— Ой, отамане, рятуй мене, бо мені вже на суд прийдеться стати! — зойкав і просив помочі вмираючий.

— Не отамануй тут! — насварив на нього Волох. — Ще треба нам біди через тебе. Ти все маєш свої мухи в носі. Клич: козаче Кашо, поможіть!

Вмираючий не обзивався. По хвилі присунувся до нього Сулима.

— Чого тобі, друже, треба? Кажи, як тільки в моїх силах, зараз тобі поможу!

— Я, пане отамане, Кашо, я хотів би сповідатись... Давно не сповідався... Ще малим... А тут... на Божий... суд...

Просьба справді була тяжка. А Сулима не хотів відмовити вмираючому. Треба душі помогти. Тож до нього тільки мав довір'я. А тепер в останній хвилині якось сказати, що це неможливе? Не можна дістати священика? За великий удар буде для нього.

Але що ж тоді робити? На морі не було як, а тут теж нема як. А турків — то й не проси. Ще висміють і канчуками спарять. Де б вони джаврам на такі витребеньки дозволяли.

Принесли турки харч. Між ними був один, як вилядало, потурнак, бо дуже лукаво зиркав по козаках. Може який болгарин, може волох. Годі було пізнати. Сулима рішив спробувати з ним розмовитися. По татарськи знав досить, а по турецьки, отак, щоб знати за скільки його турки продадуть на невільничому майдані. Коли той ніби-потурнак стояв із боку, Сулима взяв його за руку. Той обернувся й засвітив своїми страшними зіницями.

— Пане, ефенді! Я чогось хочу просити...

Але той далі не слухав, а махнув канчуком, а далі вдарив ним до стіни й ледве зрозуміло скоромовив:

— За добре вам тут, джаври, поводиться! Собаки! Вам би їсти не дати! Ви певне вже втікати задумуєте, щоб потім нападати на вірних муслемів, що?! Я вам дам!

Другі турки переглянулись і роздавши трохи надіпсованої їжі, шепнули щось до потурнака. Але цей далі гороїжився і воркотів. А при відхідному вдарив таки добре канчуком кількох козаків, що були найближче.

— Нічо не вийшло з моєї розмови — сказав отаман розчаровано до М'якошинського.

— А до потурнаків, то шкода говорити. Вони підпора султанського трону. Краще було з тим пристаркуватим турком. Він мені виглядає на людянішого. І ви не самі говоріть, а попросіть Волоха.

Потім сам Сулима почав каятися свого почину. Біля грубих дверей темниці почав проходжуватися узброєний турок. Тепер уже не було можна вільно говорити і радитися, що почати з своїм горем: міг підслухати й наговорити, а потім потурнак шкуру від костей повідбиває...

Навіть умираючий перестав стогнати — принишк. Стало похмуро в задушливій ямі. Кожний задумався, тільки один Волох не тратив надії на краще.

Коли вояк підійшов і поглянув у віконце з грубими гратками, Волох поставив на ньому золотий гріш. Вояк зразу наче перестрашився, але гріш забрав. Пройшовши кілька разів попри двері, він знов устромив голову в віконце. На це тільки й чекав Волох.

— Ефенді, пане! — підвівся і почав кланятися воякові. — Ти б не був такий ласкавий і не привів сюди християнського муфті? Бачиш, наш товариш умирає.

Вояк сховав обличчя і знов почулися рівномірні кроки по коридорі. Турок видно думав, що йому робити. Згодитися, чи ні. Волох став шепотіти молитву. Просив, щоб Господь напоумив турка.

Та час минав, а турок більше не показувався. Волох просити Бога не переставав. Хотів ще одного гроша поставити, але Микита не дозволив.

— Чекай, не спішись. Турки думають помалу. Він це буде довго ходити. А потім може загляне і тоді умовимось.

Волох уже почав тратити терпець, нарешті таки відвернувся і почав дрімати по невиспаній ночі. Аж почув доторк чиєїсь руки. Рука була М'якошинського.

— Турок тебе кличе, Волошe!

І справді, у віконці стреміла голова, а її очі приязно шукали за Волохом. Той присунувся до дверей. Підійсся, а турок:

— Ваш муфті живе дуже далеко звідсіля!

— То нічого, приведи, а я тобі дам додаток.

І Волох тицьнув у долоню вояка золотого гульдена. Той подивився. Ще подумав і каже: мало.

— Та я більше не маю...

Турок міркував, а по добрій хвилині погодився, але під умовою, що дістане ще одного гульдена, як приведе священика.

— А як так, то я пошукаю. Добре. А скоро приведеш?

— Як буду мати варту завтра раненько.

Коли скінчили розмову, турок пішов. На його місце прийшов другий. Але цей усього раз поглянув до півтемної темниці і більше в'язнями не цікавився.

— Але ти, Микито, хитріший за мене. Я вже був стратив надію на того турка.

— Ні, я не мушу бути хитріший, тільки я знав, що він стане до дальшої розмови...

— Цікаво, який ти мав на це знак?

— Цілком простий: спосіб, у який він брав перший раз гроші. Я добре завважив, як йому очі блиснули, наче котові на вид миші.

— Але він на ті гроші ласий: бачиш, іще хотів гульдена.

— І я був би таки без надуми дав.

— Ні, так не робиться. Тут треба бути купцем і вміти торгуватись. Як би я був викинув другого гульдена, тільки на його просьбу, то він напевно був би далі крутив і нам священика не привів би. Але тепер він має зобов'язання.

— І гадаєш, що він його дотримає?

— Цілком певне. У турка слово мало значить, але золотий гульден багато.

Хоч загал бранців не вірив, щоб турок виконав своє зобов'язання, ранком усі переконалися, що туркові і другий гульден був цінний.

Ще зовсім було темно, як до віконця приблизилася бородата голова і почулося по грецьки:

— Херете, адельфі! (Вітайте, браття!).

— Хере, паппас! (Вітай, отче!) — відповіло кілька козаків по грецьки.

М'якошинський, що вмів добре по грецьки, почав толкувати старенькому грецькому священикові, чого його закликали.

— А говорить хворий по грецьки? — спитав паппас Феоктістос.

— Ні, паппас, це простий український козак. Але Бог розуміє і по нашому.

— Гм, воно розуміє і не розуміє. Але ви знаєте, що мені грозить за такі відвідини султанської темниці? Велика кара. Треба буде заплатити великі гроші.

— Воно за гроші не йде. Тут треба душу рятувати. Ми вмираючого присунемо до дверей і ви, як умієте, так його висповідаєте, а там вже не буде трудности.

— Е, то було б непослухом турецькій владі, коли б я чужинця сповідав. Ви ж знаєте, що я маю обслуговувати тільки греків, а не якихось там козаків, що нападають на турецький край і при тім нас, греків, нищать, бо ми не можемо вести спокійно торгівлі.

— Отче, вже ви були б за той час та висповідали нещасного, а замість того ви нас учите льояльности для свого найбільшого ворога...

— Коли б ви були правдиві ортодокси, то ви так до мене не відносилися б, але вам унія в голові! Тепер зробили унію єпископи, а завтра ви, козаки, на неї перейдете. О, ми вас знаємо здавна! Що, не ви ставили митрополита головою св. Климента папи римського, аби тільки не прийняти православірного єлина?

— Отче, нема чого тратити час на пусті балачки, сповідайте вмираючого!..

— То нехай вирікається унії! — крикнула борода з широкими рукавами.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта,

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave.—Tel.: LE 5-7445

Тоді відізвався Сулима:

— Паппас, дякуємо, що ви прийшли до нас, але одночасно заявляємо, що нам вас більше не треба. Ми собі знайдемо кращого священика, що подбає про душу нашого вмираючого...

Коли зникла бородата голова отця Феоктіста з віконця темниці, то бранці якусь хвилину мовчали, наче пережовували сказане грецьким паппасом. Усі такою поведінкою попа були дуже обурені. Нарешті перервав мовчанку М'якошинський:

— От і маєте поміч! Ми його просимо до вмираючого, а він нас береться сповідати.

— Та, бачиш, Микито, він знає навіть забагато, як на такого грецького православного попа, бо навіть про голову св. Климента говорить.

— Браття — каже Сулима — наші вороги добре знають нашу історію, крім нас самих. Але як дивно воно: поляки унії не бажають, як видно з їхньої політики. Коли кн. Острозький силою захопив тому кілька років добра луцько-острозького Владики унята, то ніхто з поляків, включно з самим королем, ані не писнув. Або як наливайківці грабили посілості єп. Терлецького, то ніхто з урядових польських кругів цим не інтересувався... Ще більше не люблять унятів московити. Що, може не вчились ми в школі й історія нам не оставила, як московський самодержець, Василь II, митрополита київського Ісидора замкнув як єретика в чудівському манастирі в тому ж часі, коли українці вітали його з великим запалом і прихильністю? А тепер ми побачили, що таким самим миром мазані і греки. Ім унії не треба, бо тоді їм урветься джерело доходів з України і нажива. Чи ж не їде що року якийсь їхній протосинкел на жебранину в Україну і в поклін своїм новим базилевсам над Клязмою?!

— Та воно таки так! — сказав на те Волох. — Виходить, що з греками нам не по дорозі. Але де в нього сумління? Та ж тут людина вмирає! Перш треба її заосмотрити, а потім братися на балачки про політику.

— А що ти йому зробиш? — відказав на це Микита.

Сулима сперся об камінь, мовчав і думав. Правду казав отой святий чернець у Вільні. Нам тільки з правдивою Петровою Церквою по дорозі. Та на жаль наші ще тих лукавих греків своєю зброєю боронять і дозволяють, щоб вони наш нарід так безжалісно використовували! О, як Господь дозволить мені вернутись в Україну, то буду переконувати козаків провадити зовсім іншу політику щодо релігії. Нам треба правдивої віри, а не фарисейства. Як вірити, то в усе вірити, як приймати, то все приймати. Христос не тільки наказав слухати Апостолів, тобто єпископів, але й св. Петрові поручив пасти і вівці і ягнята і ключі Христового Царства дав... А то тримаючись тих самовільників, ще може нам трапитись, що на смертній постелі "ортодокс" тебе не схоче висповідати, тому що ти козак...

Волох знову чим іншим голову собі морочив. Він таки хотів привести священика до вмираючого. Нехай бодай останньої хвилини життя зроблю йому якусь приємність і покажу християнське серце. Так подумавши, підсунувся до дверей в'язниці і зорив за вояком. Вояк його помітив. Гадав, що хоче подякувати, що постарався їм про християнського муфті. Але по очах Волоха видно було заклопотання й смуток та й цілком не віщували вони якогось вияву радости чи вдячности.

— Чого хочеш?

— Ефенді мій, ще одної ласки...

— Якої? Може віддати гроші? Не маю вже: я бідний турок.

— Ні, грошей я не відбираю. Що дав, то дав. Але ти часом не знаєш якого іншого християнського муфті, бо той нас не розуміє...

Турок став думати.

— Та ж то був елінос, грецький паппас, і ви такого просили? Не правда?

— Воно правда, але ти часом не знаєш якогось такого християнського муфті, який би не був елінос?

— Який би не був елінос? Хто б такий міг бути? Може б я і пошукав, але так без бакшишу, трудно.

— Ну, а як дістанеш гульдена, то пошукаєш?

— За гульдена пошукаю, але не приведу! — сказав твердо.

— Як не приведеш, то навіть не шукай...

— Але за два, то приведу.

— Згода, дістанеш завтра.

— Ні, я так не хочу. Може ви мене тільки підвести хочете. А прийде другий і теж відійде з нічим, а ви мені не схочете заплатити, то що тоді буде?!

— То ми тоді заплатимо ще заки будемо з цим новим муфтієм говорити.

— Нехай буде, що з вами робити.

Всі були цікаві, що то за муфті не-елінос. Може якого турка приведе, або араба? Хворий, як на тес, не вмирав. Навіть трохи йому полегшало. А Волох у душі шкодував двох гульденів, хоч вони були не його, а товаришів.

Ще було дуже темно, як уже біля віконця став новий гість. Вояк на коридорі поставив каганець, щоб було видко з ким говоритиме Волох і щоб козаки побачили, що їх турок не підвів.

Новий священик був теж бородатий, але не

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гуслянку, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST

телефон RO 7-1728.

мав таких жахливих кіс на голові. Виглядав куди чемніше і розумніше. По грецьки говорив слабо. За те краще по турецьки. Знав трохи латини.

Приступив до вікна і промовив зразу по турецьки якесь привітання, а потім сказав по латинському:

— Лавдетур Єзус Христус! (Слава Ісусу Христу!).

— Ін секуля секульорум! (Слава на віки!) — відповів М'якошинський.

Далі балакав із Волохом по турецьки: — Хто ви є, панове?

— Ми славні лицарі низові запорозькі! — відрекомендував сучавець.

— О, я чував багато про вас.

— А ви хто будете, преподобний муфті? — в свою чергу запитав запорожець.

— Я отець Яків Ериваніян, вірменин.

— Отче, дуже ми вдячні, що ви до нас прийшли. Ми тут маємо одного товариша вмираючого, що його просимо заосмотрити св. Тайнами і подати св. Маслосвяття.

— Маслосвяття та Сповідь, то йому зараз подам, але св. Причастя не маю, бо турок мені не сказав, у якій то справі ви мене покликаєте. Я так здогадно вхопив требник і олію.

— То нехай буде сповідь і маслосвяття. І то вже велика поміч для вмираючого.

— Добре. А як його висповідати? Присуньте хіба сюди до віконця.

— А він не знає, крім української жадної мови. Як буде сповідатись?

— Не журіться, я собі якось уже дам раду.

Хворий обидвома руками тримався дверей і сповідався. Говорив свої гріхи, а священик слухав. А потім запитав кількома словами по болгарськи. Хворий відповів.

Священик розрішив і подав маслосвяття. Це все тривало коротко, бо було зроблене тільки те, що сущне, необхідне. У час маслосвяття два козаки підтримували хворого, що вже геть ослабав.

А священик ще питав хворого через Волоха:

— Віриш у все, що вчинив Христос і в Церкву, віриш?

— Так, вірю в усе, чого навчав Христос і в правдиву Церкву!

— У вселенську?

— Так, отче!

— І католицьку?

— Так, муфті добрий!

Сулима, слухаючи тих запитів та відповідей, прийшов до переконання, що не тільки він перестав бути православним фарисеєм, але і його козаки. Варт було тому паппасові дати не 2, але з 20 гульденів, що він так гарно і скоро розуму навчив — подумав.

По скінченні обрядів, до віконця приступив М'якошинський і теж висповідався, але по латині. Те саме зробив Сулима та вкінці Волох.

— А ви, отче, що будете: чи часом не католик?

— Так, я католик. Ми вірмени тепер ведемо пересправи з Римом у справі унії.

— Направду? Ми про це не чували — здивувались козаки.

— Авже ж! Уже четвертий рік ведуться переговори з Римом у тій справі.

— Цікава річ, це вельми цікаво — дивувалися козаки біля віконця.

— Як бажаєте, то вам розкажу цілу історію про це.

— Чому ні, чом ні?! Розказуйте. Так нам уже сприкрилось отут сидіти і чекати невідомо чого...

— Отож слухайте коротко: Ми сусідуємо з Персією і там працюють уже від якогось часу ченці Кармеліти. Перський шах прихильний вірі християнсько-католицькій. І ті місіонарі нав'язали зв'язки з нашим патріярхом Великої Вірмені блаженнішим Мелхіседеком. Через них наш патріярх приблизився до Риму і 1610 року вислав свого післанця в особі Захарії Вартабіта до Папи Павла V. Той привіз папі листа, писаного вірменською мовою. У Римі зробив переклад того листа парох вірменської церкви св. Марії Єгипетської. У тім листі відкинено єресі Євтихія і Несторія та вивищено першенство римського Єпископа. При кінці наш блаженніший патріярх виявив бажання злучитися з Римом.

— То-то в вас теж заводиться унія?

— Так, стараємось злучитися в одно. Одначе Папа відповів 1612 р. і домагався усунення таких розбіжностей, а це: не опускати вливання дрібки води до вина на Службі Божій і не додавати до "Святий Боже" слів: "розп'ятий за нас".

— А більше в вас не було ріжниць?

— Ні, тільки ті дві. А при тім папа післав нашому патріярхові золотого хреста з частинками животворящого хресного дерева в дарунку і церковні ризи. Теж поручив наших вірменських християн опіці перського шаха...

— То значить, ви тепер теж будете уніятами. Бо ви, отче, певне знаєте, що наші владики ще 1596 р. заключили унію з Римом.

— Про це я чув, бо справа була дуже голосна і греки на це дуже криво дивляться. Вони не хочуть вас випустити зі своєї опіки, бо велику користь тягнуть з ваших земель.

— То правду кажете і ми вже про це переконались.

— Коли?

— А вчора — відповів М'якошинський — ми просили грецького паппаса до нашого хворого, але він нам зачав тут гнути байки, чого ми унію заводимо?

— І що ви з ним зробили?

— Та післали назад, щоб більш не приходив і нам голови не завертав.

По тих словах вірменський священик Ериваніян попрощався і ще передав браттям в'язанку фігів. Тим подарунком дуже всі втішились. А турок навіть за другого гульдена не згадував. Видно сам священик дав йому бакшиш.

По відході священика сказав Волох до товаришів недолі:

— Видно наші владики мають розум, що за ними йдуть другі та їх наслідують!

(Далі буде)

Ярослав Чумак

НОТАТКИ Й ЗАПИСКИ

ЯК СВЯТКУВАЛИ ВЕЛИКДЕНЬ?

Таке питання почуєте по Великодні на кожному кроці. Люди не так із цікавости, як із привички питають себе взаємно за проведені свята! І дістають такі ж нецікаві і беззмістовні відповіді:

— Чудово. Було багато гостей. Ми бавилися, співали, танцювали а п. В. розказував такі дотепи, аж вуха в'янули.

— Таких свят я ще не пам'ятаю. Ми мали 8 родів горілок, три роди пива. Гості пили досхочу. На жаль, один мав слабу голову й зіпсував нам забаву і настрій.

— Прекрасні свята. Ми поїхали в гарному товаристві на Ніагару, зробили фільму. Покажемо вам при найближчій нагоді. Не було коли піти до церкви, але знаєте, свята раз на рік...

Таким чином день "єдиний створив Господь", у якому ми, християни, отримали в дарунку "живот вічний і велію милость", цей дехто перемінює на день пиятики, невибагливих розваг, щоб не сказати простацтва. І то в часі, коли хвилі матеріялізму й безбожництва заливають світ, коли наші брати важко страждають під московським кнутом і нетерпляче чекають від нас допомоги.

Христос велів нам бути світлом світу.

Хто ж освітить кромішню тьму, коли світло ледь-ледь блимає?

ЧЕРЕВИКИ ТАКОЖ ПОТРІБНІ

Совєти знову захлистуються "черговою перемогою" над Америкою. Їхній технік Юр. Гагарін облетів у міжпланетарному літаку "Восток" земну кулю за півтори години і здоровий повернувся домів.

На Заході також подивляють почин Гагаріна і порівнюють його до таких піонірів-дослідників, як Хр. Колюмб, Васко де Гама й інші.

Може бути, що порівняння добрі. Хто знає, може Гагарін справді започаткував нову добу в історії людської техніки. Сьогодні ще не маємо необхідних відомостей і потрібної перспективи, щоб зобов'язуюче сказати, що людська мандрівка в міжпланетарні простори матиме глузд і майбутність. Може так, може ні.

Одне знаємо напевно: малощо не в усіх листах із нашої батьківщини від наших рідних і знайомих читаємо: "Ми живемо культурно й заможно, але просимо вас дуже прислати хоч пару черевиків, бо ніяк не маємо змоги тут їх придбати".

У зіставленні з цими листами совєтський подвиг має всі познаки фараонських пірамід: збудувати величавий пам'ятник, не дивлячись на кошти, труди й жертви. Але чи треба сягати аж до фараонської пропаганди? Довкола нас є люди, що живуть понад стан, купують авта або хати, за які пізніше нема чим платити.

Совєтська політика нагадує якраз пірамідальну пропаганду фараонів і польську приказку: "застаф сєн, а постаф сєн", або "хоць беда в каменіци, але гоц на уліци". Це не важне, що мільйони людей не мають черевиків, важне, що світ буде про одного Хрущова говорити й хвалити.

Є ще одна сторінка тієї медалі. У св. Письмі сказано: "Яка ж користь людині, коли здобуде ввесь світ, та занапастить свою душу?"

Совєти не звертають уваги на св. Письмо, але за всяку ціну хочуть здобути людські серця при допомозі Лисенківських експериментів, індустріялізації і технології. Звідсіль їх шум.

Але людське серце — глибока криниця. Годі заповнити його першим-ліпшим крамом. Св. Августин і Пастер компетентно свідчать про цю правду. Свідчить про це і розум і наша віра.

У світлі цього свідчення подвиг Гагаріна не має і не матиме значення в державі, де церкви перемінюють на товарові доми, священиків переслідують, а саму ідею Бога публично висміюють.

У такій дійсності совєти можуть перші залетіти на місяць і поставити там кривавий прапор серпа й молота. Але ніколи, ніколи на світі вони не здобудуть на нашій планеті людей, що знають ціль і мету свого життя.

OPERATION EICHMANN

Жиди вміють пам'ятати. І домагатись відплати за вчинену кривду.

Нема сумніву, що Гітлер і його ватага завдали і вчинили жидам багато лиха. Але водночас нема також двох гадок, що якраз жиди, як ніхто інший, зуміли представити гітлерівців як суцільних бандитів, яким нема рівня у світі.

Якраз тепер, коли в Єрусалимі відбувається процес над кривавим керівником жидівських справ у гітлерівському уряді — Айхманом — по цілому світі висвітлюють фільм "Оперейшен Айхман" — жахливу історію нелюдської ліквідації кількох мільйонів жидів у часі II світової

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:
А. МОСН
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

війни. Фільм цей, мабуть, огляне безліч людей. Огляне, задрижить на вид упадку людської гідности, іноді дехто вразливий може і прослезиться над недолею жидів та бесердечністю й лютістю гітлерівських катів. І подумає, що нема і не було їм подібних ніде, як світ широкий і великий.

А тимчасом це неправда. Не треба йти в історію, не треба йти на край світу, а треба подивитись і пригадати, що вчинили Айхманові союзники москалі і що далі чинять нпр. із українським народом. Організований голод, табори смерти, десятки Виниць — це криваві етапи московського походу на Україну, це жахливий ряд фільмів, досі, на жаль, не здійснених п. н. Operation Stalin, Genocide of Chruschow, Death to Ukraine.

Коли б люди оглянули ті фільми, на світі не ширилося б баламутство, що Айхмани не мають собі рівня. Люди побачили б людську потвору в енкаведівській формі, яка вчора пактувала з Айхманами, кривавими руками підписувала з ними договори, організувала неменш жахливі від своїх гітлерівських союзників погроми нашого народу — а сьогодні не тільки ходить безкарно по світі, але й має відвагу виступати "в обороні справедливости, миру і рівности між народами".

Айхманів осудили вже судді і засудила публична опінія світу. Коли ж це станеться з їх московськими союзниками?

СУМНА И БОЛЮЧА ХРОНІКА

Поліційна влада в Торонті арештувала продовж останніх великодніх ферій 70 хлопців у віці 9-15 р., що ходять до публичних шкіл, за такі вчинки, як: злодійство, авантури на вулиці, різного роду напасті й бійки.

Прикро читати, що 9 літні діти, замість бавитись, мають до діла з поліцією. Що з них виросте? Яка це буде зміна старшої генерації і яка з них росте нам надія?

Цей один приклад показує, що канадійське виховання, зокрема ж у великих містах, дуже недомагає. На окреслення цього роду нещасних дітей мають тут спеціяльне окреслення: "молодечі деліквенти". Тут і там про них пишеться й говориться, але воно не багато помагає...

Молодеча злочинність є рідною дитиною матеріялістичного суспільства, якого найвищою вартістю є гріш, матеріяльні речі і приємности. Діти бачать, що старше покоління поклоняється золотому тельцеві. То й що дивного, що діти йдуть його слідами. На здичіння молоді є один і єдиний засіб: поворот до традицій християнства; виховання в дусі християнського ідеалізму, жертви й свідомости призначення людини. Іншої дороги немає.

ІВАНЕ, БЕЗ РОДУ!

Початок тієї зворушливої поезії Ст. Чарнецького можна би прикласти до неодного нашого земляка, що на канадському ґрунті ставсь Іваном без роду. Відстав від своєї громади, змінив прізвище, покинув прадідну Церкву, одним словом: відбився від свого берега, щоб заплисти на чужий. Але даремний труд! Людська душа не пара чобіт. Годі її змінити. Годі перемальовати на іншу барву, як це робимо з кімнатами в наших хатах.

Івани кажуть, що їх гарні українські прізвища важко вимовляти по-англійськи. Це неправда! Пів Канади свобідно і на десять ладів вимовляє і "спелює" прізвище Магавлича. Ніхто також не пріє, вимовляючи прізвища д-р Кучерепи, мін. Яремка чи посла Мандзюка.

У чому ж справа? Як звичайно в характері й самопошані. Люди шанують того, хто себе шанує. Хто себе не цінить, відбіється від свого берега, а до чужого не допливе. Не тому, щоб не мав сил, а тому, що там є люди з почуттям гідности й чести. Вони не приймають знайдів до своєї родини.

ДВІ МІРКИ, АБО ЧОЛОВІКОЛЮБІЄ ОН

Т. зв. Об'єднані Нації (хто, яка біда їх об'єднала?) винесли на одному зі своїх засідань рішення, яким осуджено політику Південно-Африканської Унії у відношенні до муринів. Ті самі Об'єднані Нації постановили також вислати комісію для прослідження положення в португальській Африці.

Ми не збираємось боронити політики апартеїдів прем. Верверда. Там, мабуть, не все в порядку. Може бути, що і в Анголі нема миру і тишини: большевицькі агенти скрізь каламутять воду.

Але постає питання: коли ви такі чесні, справедливі й добрі для муринів, то чому ж ви і пальцем не кивнули, коли Сталін із Хрущовом руйнували українську Церкву й мільйонами вбивали українську націю в таборах смерти? Де тоді було ваше демократичне сумління? Чому ви мовчали, коли московські танки толочили мадярських жінок і дітей? Ви бачите і чуєте кривду муринів, але поглухли й посліпли на злочини супроти білих у московській тюрмі народів.

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно - продаж нерухомостей, внеднювання позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.

Toronto, Ont. —— Tel.: LE 4-4241

НЕ МАЮ СЛІВ ПОХВАЛИ

Суспільна опіка — занедбана в нас ділянка праці. Час до часу здобудемося на збірку для хворих, інвалідів чи інших людей у потребі. Часом напишемо статтю про те, що необхідно зайнятись організацією сиротинця, допомогою для розбитих родин, для жертв нещасливих випадків, для покривджених долею каліх або інших нещасних людей. Та й тільки всього.

А тимчасом інші люди на наших же очах розбудували і дальше розбудовують велетенську організовану акцію суспільної опіки для допомоги ближнім, що є нічим іншим як практичним здійсненням християнської любови. На диво, католики в цій акції не завжди ведуть перед... Для прикладу згадаємо діяльність Торонтонського Червоного Пера (Red Feather), що на потреби суспільної опіки тутешніх католиків, протестантів і жидів видає річно понад дев'ять мільйонів долярів. Українці міста Торонта складають жертви на цю допомогову організацію, але не користають з неї просто тому, що в нас майже нема клітини суспільної опіки.

Тому треба з радістю привітати заходи для побудови дому для старших віком людей. Це щаслива думка і я не маю слів похвали для її організаторів. Такий дім потрібний із двох причин. По-перше: це буде своє, рідне пристановище і дах над головою для наших утомленних життям людей, що з різних причин опинились без свого дому й своєї родини. По-друге: це успішне започаткування суспільної опіки серед нашої громади. Дай Боже, щоб за цим першим прикладом слідували інші. А організаторам Українського Дому для старших людей — дай, Боже, здоров'я й сили виконати своє діло!

Розкішне, мистецьке альбомне видання

ЛЕҐЕНДИ ПРО ХРИСТА

Його народження, життя, муки, смерть і воскресіння

Пера Константини Малицької з численними повнокольоровими ілюстраціями - деревориторами мистця Юрія Кульчицького.

Чудовий релігійний і культурний дарунок для дорослих і дітей.

Ціна $1.50, в твердому переплеті $2.00.

Замовляйте завчасу перед святом Воскресіння у Видавництві ОО. Василіян на адресу:
BASILIAN PRESS, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ont.

ЛИСТИ ВІД ЧИТАЧІВ

Кожна газета і кожний журнал отримують від своїх читачів чимало листів. Листи ці творять живий зв'язок поміж читачами і редакцією.

У своїх листах читачі заторкують безліч справ: висловлюють свої думки про поміщені статті, про події з громадського, церковного й політичного життя, критикують людей і відносини, висказують свої побажання й ідеї.

Прочитайте листування до редакції а побачите, що хвилює читацьку громаду, чим вона живе й цікавиться.

На жаль "Світло" отримує відносно небагату пошту. Наші читачі, як усі інші, мають свою думку про таку чи другу справу, але не пишуть про неї. А шкода. Неодна цікава думка може дати почин до живої дискусії, до цікавого обміну думок, а може й вартісного діла.

Якраз тому заохочуємо нашу читацьку громаду забирати голос на сторінках нашого журналу. Цікаву тему легко знайти та й мабуть не трудно про неї написати просто й безпосередньо. Хоч одну-дві сторінки (по можності на одному боці паперу й пером). Навіть тим, що не пишуть шкільних завдань, але мають отверту голову і здорові думки.

МОЛИТВА ЗА УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД

Божественний Спасителю, що ссилаєш безліч ласк на християн цілого світу, даючи їм апостолів, папів, визнавців дівиць і мучеників для зміцнення, поширення й оборони правдивої віри, зглянься ласкаво на наш Український Нарід, що серед жахливих небезпек для свого духовного життя мусить жити й боротися під кормигою безбожницького режиму. Підтримай наш нарід у цих важких часах, вирости серед нього відданих Твоїй справі і справі нашого народу провідників, що власним прикладом праведного й героїчного життя вказали б дорогу до Тебе і кращого життя нашого народу.

Непорочна Діво Маріє, Мати Українського Краю, що безупинно і дбайливо піклуєшся Твоїми дітьми на цій долині сліз! Візьми наші жертви, прийми наше життя, вислухай наших молитов та заопікуйся нашими братами на рідній землі. Допоможи їм, не зважаючи на всю злобу диявола, залишитися вірними католицьким традиціям і місії, яку Господь нам призначив у світі. Амінь.

***

Господи, навчи нас служити Тобі з усіх сил: давати і не числити коштів, боротись і не показувати всім наших ран, працювати і не домагатись відпочинку, трудитись не оглядаючись на заплату, за виїмком свідомости, що творимо Твою волю.

Св. Ігнатій

о. Олекса Заклинський

НЕВДАЛЕ СВАТАННЯ

Але я, як уже було сказано,*) не мав і на думці женитися, а тим більш із нею, що була роками далеко старша від мене. Не лакомився я на її маєток, а її прихильність і старання про мене, уважав я за чемність і етикету — то й не тільки не робив їй ніякого предложення, але й не дав їй ніяк пізнати, що бажаю з нею женитися. А проте неочікувана обставина увела мене в трудне положення.

Якось трапилося мені вийти на прогулянку з родичем їх дому, кущем Совічкою. Той у розмові зі мною торкнувся й предмету моєї женячки, радивши мені женитися зі старшою сестрою господаря Михайловича, Катериною. Дуже захвалював мені її добре серце й освіту, а при тому ще й маєток 50 тисяч гульденів. Також завважив, що по смерти брата все його майно, яке оцінювали тоді на 100 тисяч зол. ринських, припаде теж по половині на обі сестри.

Коли я на те завважив, що він жартує та й не може воно бути, щоб дівчина з таким майном схотіла вийти заміж за бідного галицького руського семінариста, Совічка відповів, що Катінка сказала йому в тайні, що вона радо вийшла б за мене, відставивши набік усіх багатих женихів. Що ж до священства, мого майбутнього звання, то він заявив, що на випадок одруження з нею, я міг би й не бути священиком, а залишитися в Празі й бути багатим дідичем, тим іще багатшим, що по смерти їх брата, можу вналідити маєток по ньому.

На його слова, що я можу й не бути священиком, я аж задрижав, пригадавши собі слова вмираючого батька. Це ж була дальша спокуса проти виконання останньої волі мого тата. Зрозуміння тієї спокуси було для мене достаточним приводом, щоб відхлонити мене від того Совічиного предложення й остаточно в душі відступити від нього.

З конвенціональних і етикетальних оглядів не міг я йому зараз заперечно відповісти, а вдавав, що не можу повірити тому, щоб Катінка хотіла вийти заміж за мене, то знов, що я самий мусів би над тим його предложенням добре застановитися. Після того я лишив розмову про те та став говорити про щось інше.

При вечері того дня, коли Совічка ще не оповів Катінці про нашу розмову, треба було мені добре тримати себе в руках, щоб не виявити чимнебудь мого внутрішнього положення. Потім пішов я в свою спальну кімнату; та якось ніяк не міг заснути.

Подібно як у Відні, по скінченні третього року права (бачивши перед собою з одного боку близьку й багатонадійну майбутність, а з другого боку безнастанні сни з погрозами батька, щоб вертатися з Відня та способитися до свя-

*) Пор. "Світло" 1961, лютень, стор. 80.

щеничого звання), перевів я й тепер тяжку боротьбу з собою. Бачивши перед собою з одного боку, хоч і старшу від мене, проте здорову, освічену й моральну жінку з таким великим приданим, яким могла б вона й мене вщасливити і для добра Руси причинитись, — а з другого боку закінчений богословський факультет, що мав увести мене в звання священика, званя, в якому б я міг мій нарід вести до щасливої дочасности й вічности та й завіщання мого вмираючого батька сповнити, — все те викликало в моїй душі ще тяжчу боротьбу, ніж була тоді у Відні, та не дало мені всю ніч заснути.

Серед такої тяжкої боротьби зірвався я з постелі, став навколішки перед іконою Ісуса Христа, що висіла над ліжком, та став гаряче молитися. Щоб осінив мене Христос Бог Своїм духом та дав мені силу рішитись: що маю робити. По молитві й дальшому роздумуванні прийшли мені до голови слова Спасителя: "Тяжче пройти верблюдові крізь вушко голки, аніж багатому ввійти в Небесне Царство." Ці слова св. Письма перемогли і я остаточно рішився відступити від предложеного мені подружжя та повернутись у Галичину.

Та залишилася трудність: як розлучитися з моїм добродієм Михайловичем і Катінкою, яка мене так полюбила? Але й цю трудність облегшило мені якось Боже Провидіння.

Як відомо, першу сесію (зібрання) австрійського парляменту відкрили в Відні 1848 року. Але через виниклу там тоді революцію, наради парляменту перервано, а сам парлямент перенесено до містечка Кромержижа на Моравії, де продовжувано їх у палаті архиєпископа князя Шварценберга.

Руські посли в тій першій каденції складалися з інтелігенції духовної й світської та й селян. Руськими послами бути тоді: господар Єроним Андрусяк, священик Кирило Блонський, госп. Михайло Блонський, господарі: М. Боднар, Стефан Гой, Василь Гармацький, свящ. Мих. Ганкевич, госп. Йосиф Григорчук, Іван Долинчук, Йосиф Динець, Ів. Капустяк, Вас. Кирський, Лукіян Кобилиця, Панько Козар, Ів. Круховський, о. крилошанин М. Куземський, Мартин Лейчак, Стеф. Лесюк, свящ. Григор. Левицький, Іван Ломницький і Іван Макух, госп. Н. Мартин, Мат. Мазуркевич, Василь Моргоч, Григ. Нечипорук, Григорій Петришин, Конст. Посадський, гімн. професор Евстахій Прокопчиц, госп. Іван Рожко, совітник Садовський, свящ. Михаїл Гнідковський, губернатор Франц Стадіон, госп. Григ. Тимес, Мирон Чуперкович, свящ. Григорій Шашкевич і єпископ Григорій Яхимович.

Ці руські посли вистарали ще собі руського перекладача на засідання державного парляменту в Відні з місячною платнею 100 зол. ринських. При нарадах у Львові за вибір того перекладача

рішено вибрати на цю посаду мене. Отже коли парлямент скликано на дальші засідання до Кромержижу, то кілька руських послів вступили до Праги, щоб узяти мене на цю посаду.

Якось так сталося, що точно другого дня по тій моїй нічній боротьбі, в 7 год. ранку появилися в моїй кімнаті два руські посли, крилошани Куземський і радник Садовський, предкладаючи мені в імені руських послів посаду руського перекладача в державному парляменті, з тим, щоб я того ж самого дня, в 10 год. перед полуднем виїхав із ними залізницею до Кромержижу.

Тим предложенням я дуже зрадів, бачивши в ньому не лише велике довір'я руських послів до мене, але й пристойний і виправдуючий мене засіб залишити дім мого добродія та спекатися пропонованого й уже чуть не почитого сватання з його сестрою Катінкою.

Зараз по відвідинах згаданих вище послів, в 8 год. ранку пішов я до господаря на каву, заповів йому й сестрам його пропозицію руських послів та необхідність мого скорого виїзду до Кромержижу. Також подякував я господареві й його сестрам за таке великодушне, довге й приятельське гостювання в їх домі.

Тим моїм заповідженням я дуже засмутив мого господаря і його рідняка Совічку, а вже найбільш засумувала Катінка, бачивши в отій розлуці кінець усім її мріям і намірам. Вийшла з кімнати в кухню і там зімліла. Привівши її до свідомости, я міг тільки так її успокоїти, що обіцяв не зривати зв'язків з їх благородним домом та часто їх із поблизького Кромержижу відвідувати.

Заспокоєна такою обіцянкою Катінка побігла зі служанкою в місто, купила елегантний куферок та, наповнивши його дорогим біллям і всякими для молодого парубка потрібними речами, дарувала його мені на пам'ятку.

По закусці, що відбулася в 9 год., попрощався я щераз дякувальним словом із цілим домом та від'їхав о 10 год. зі згаданими послами до Кромержижу. Так покінчилося моє 5-тимісячне перебування в Празі та спокуса там же й оженитись.

Приїхавши до Кромержижу, посли і я між ними, розмістилися на приватних мешканнях. По відкриттю сесій парляменту дістав я від тодішнього президента д-ра Смольки декрет на руського перекладчика з місячною платнею по 100 зол. р. та кріслом без (права) голосу: "Зітц оне Штімме" в парлямент, з правом брати участь у засіданнях і прислухуватися посольським промовам і дебатам.

Освічені руські посли рішили, які саме промови та відповідні дебати й вирішення треба руському народові оприлюднювати й на руську мову перекладати, а о. Григорій Шашкевич мав вести редакцію тих моїх перекладів. Невдовзі виявилася необхідною руська друкарня для моїх перекладів, а що такої в Кромерживі не було, то спроваджено з Відня на кошт держави малу друкарню з руськими черенками й одним руським складачем. І так я перекладав і друкував у многочисленних примірниках розправи, рішення й закони та розсилав їх руським громадам, редакціям, установам і товариствам у Галичині.

(Далі буде)

Д-р Микола Чубатий

ЦЕРКВА Й НАЦІЯ

Від тисячки літ український нарід — це східньо-християнський нарід, найдалі висунений на захід, який межує вже з західньо- або латинсько-християнськими народами — з поляками, мадярами та словаками. Тут, на пограниччі двох частин християнського світу східньо-християнська культура стала також найважнішою прикметою української національности, так само, як західньо-християнська культура для поляків на їх східнім пограниччі стала найважнішою прикметою їх національної культури.

Народні маси в Галичині вважали, що кожний християнин східнього обряду — це українець, а кожний християнин західнього обряду — це поляк. Це стало причиною, що серед українців релігійно-церковні поняття помішані до перебільшення з національними поняттями. У нас люди є мало освічені в питаннях релігії й Церкви, а також слабо віруючі провідники легковажать релігію в житті націй. Тому в нас поняття Церкви і нації помішані — звичайно не тільки на виразну шкоду Церкви й релігії, але також і на шкоду нації, бо Церква і нація мають своє правильне місце в порядку, встановленім Богом. Коли цей Богом установлений порядок порушений і ці дві ділянки життя народу не займають свого правильного становища, то це не є корисне ані для Церкви ані для нації.

Релігія — це залежність та відношення людини до Бога; Церква це Богом установлена інституція на землі для реалізування релігії в житті людини. Тому Церкви не можуть основувати чи переміновати люди; не можуть люди релігії реформувати.

Християнська релігія відноситься до всіх людей, до всіх народів та до всіх рас, а Церква, основана Христом, є понад-національна, вселенська, всесвітня. Коли хтось говорить, чи пише, що бажає собі Церкви, незалежної від нікого поза Україною, то повинен пам'ятати, що єдино рішальною в цій справі є воля Христа Спасителя, основника Своєї Церкви, а не якихось людей чи націй.

Так само християнська Церква в Україні не

може бути національною, себто обмеженою тільки до українців, бо це в самій основі противиться християнській релігії, яка проповідує відкуплення Христом усіх людей на землі. Христова Церква мусить бути вселенська або католицька, бо слово всесвітній або вселенський Отці Церкви вже від першого Вселенського Собору передавали грецьким словом "католіке". Це слово в Символі Віри в англійській мові збереглося навіть деякі протестанти до нині.

Беручи до уваги ці основні прикмети Христової Церкви, які ми висловлюємо в Символі Віри, що правдива Христова Церква мусить бути Одна, Свята, Соборна (по-грецьки Католицька) та Апостольська, то ніяка правдива Церква не може бути виключно національною. Треба всім знати, що в поодиноких народів є тільки галузі Христової Церкви; така галузь Христової Церкви є також в Україні. Коли ж ми правильно вживаємо назви Українська Католицька Церква, то самі в такому розумінню, що це мова про ту галузь Христової Церкви, що діє в Україні або поза Україною між українським народом.

Річ природна, що Церква, як Божа установа на землі, діє способами, які найкраще відповідають духовості та культурі даного народу. Тому існують різні церковні обряди, мови Богослужб, стилі церков та інші речі людської натури, стосовані в більшій або меншій мірі до національної культури даного народу, а також і до культури українського народу. Це дальша причина, чому галузь Христової Церкви в Україні чи серед українського народу можна називати Українською Католицькою Церквою.

Як релігія і Церква є відношенням людини до Бога, так національність порядкує відношення людини до своєї широкої родини, до нації, що також є твором Божим, але земного, людського порядку. Глибоке переконання, що народи та нації є твором Божим, зокрема чітко відмічене в найстарших церковних письменників України: перший раз у київського митрополита Іларіона з часів князя Ярослава Мудрого. Обов'язки християнина супроти нації та батьківщини християнська мораль відносить до зобов'язань Четвертої Божої Заповіді, подібно як обов'язки дитини супроти родичів та родини. Тим то в розумінню правдивої християнської моралі любов до батьківщини та до свого народу є наказом християнського сумління з Божою санкцією, так само, як кривда, заподіяна батьківщині, як напр. зрада батьківщини, — це злочин; — за вірну службу батьківщині Бог нагороджує, а за злочини супроти батьківщини — карає. В цьому саме незмірно велика вартість правдивої Христової Церкви не тільки для одиниці, але також для цілих народів.

Із цього одночасно бачимо, як поверхово розуміють добро свого народу ті, що хотіли б Христову Церкву вчинити чисто національною, отже людською установою.

Христова Церква облагороднює любов до батьківщини та надає їй позасвітню, Божу санкцію. Тому можемо зарискувати наше твердження, що правдивий патріотизм, найпевніший патріотизм, є той, що опертий на глибоких релігійних переконаннях.

Середньовічні лицарі, що вміли боротися за Христову віру в Святій Землі, вміли так само жертвенно боротися за свою батьківщину, бо їх служба для батьківщини виникала з духа св. Євангелії.

Московські большевики ширять безбожництво та матеріялізм не тільки зі свого соціялістично-марксистського безбожництва, але також чинять це ще й із двох інших причин: безбожні люди можуть сприйняти їх матеріялістичну, безбожницьку комуністичну систему і їх безбожницьку аморальність, а далі безбожництво між поневоленими народами полегшує московським большевикам панування над тими народами. Через безбожництво московські большевики підривають моральну силу патріотизмів поневолених ними народів. Тому московські большевики ведуть найбільшу безбожницьку пропаганду між магометанами й між українцями, а найменшу між москалями. Вони хочуть відібранням віри в Бога у магометан і українців послабити їхній патріотизм, усунути релігійно-моральні основи їх патріотизму і тим способом учинити з них податних кандидатів на зрадників та ніякемне знаряддя служби чужому наїзникові. Без відібрання віри в Бога приходилося б Москві тяжко найти зрадників України, вірних слуг Москви. Те саме відноситься і до азійського мусулманського Туркестану.

Історія України останніх кількох десяток літ визвольної боротьби вчить, що зрадників України кожний наїзник найлегше набирав між безрелігійними людьми, дарма що безрелігійні часто вважають себе першими патріотами батьківщини. Ніхто не в силі заперечити відомого факту, що по окупації Західньої України поляками перші, що пішли на службу полякам, були саме деякі провідні члени тих політичних партій, що поборювали Церкву. В часі проби характерів показалися найтвердшим горіхом для польського окупанта саме віруючі релігійні кола, а деякі невіруючі крикливі революціонери перші заломилися. Чому так було? — Бо їх патріотизм не мав релігійної, позалюдської основи, санкції морального Божого Закону, від якої нікому не втекти. Не інакше є й тепер під московсько-комуністичною окупацією.

Знаємо також, що віруючі, релігійні провідники і вояки Української Повстанської Армії проявили великий героїзм у боротьбі за волю України. Обов'язок супроти Бога облагороднював їх патріотизм та підносив їх до справжнього героїзму.

Куди пішли деякі інші провідники революційного руху, для яких релігія та Церква були тільки національною декорацією — нині відомо. Імен їх краще не згадувати. Чому так сталося? — Бо їх патріотизм не був облагороднений вірою та любов'ю до Бога; їх патріотизм був без позалюдської санкції; тому, як плитний та кволий, заломився.

Релігія та Церква мають своє призначення і свою ролю в житті народів, тому нікому не вільно зводити їх до рівня справ людських, до ролі засобів політичної гри. Нація теж має своє місце в сфері релігії. Зберегти Богом призначену ролю Церкви та нації — це не тільки дуже гарний спосіб служби Богові, але також дуже гарний спосіб та найпевніша гарантія вірної служби батьківщині. Для безвірка український патріотизм — це справа передовсім його особистої амбіції, а бувають і такі, що на патріотизмі хочуть зробити карієру або хоч мати пусту славу. Для віруючого християнина патріотизм — це Богом наказаний обов'язок любови та служби для батьківщини, незалежно від людського признання та нагороди на цій землі. ("Шлях")

о. М. Соловій, ЧСВВ

У МОДЕРНІЙ ГРЕЦІЇ

(Із серії: "ЛИСТИ ЗІ СХОДУ")

Світла й тіні грецького церковного життя

Про релігійно-церковне життя якогось народу можна говорити навіть не будучи в даній країні, себто коли хтось користується виключно відомостями з книжок. Очевидно, що такий спосіб пізнання релігійно-церковних відносин може бути правильний і об'єктивний. Всетаки найкраще пізнавати щось із власного досвіду, переживання чи обсервації. Нехай цю загальну засаду вільно буде мені применити до сьогоднішньої теми про сучасні релігійно-церковні відносини у Греції. Найкраще пізнавати православний Схід таки в його джерелі. Ось і тому я ніяк не жалую, що мав нагоду бути в Греції, в Атенах, і приглянутися особисто церковно-релігійному життю сучасних православних греків. Шкодую тільки, що був там усього два тижні.

Про Схід, про православних греків — можна нераз вичитати чи почути досить односторонні або недокладні відомості. Є багато таких, що люблять ідеалізувати все, що східнє, православне, грецьке. Такі люди добачують на Сході тільки добро, а нпр. на Заході все зло і погань. Знову ж інші бажали б окреслювати Схід, як країну темноти, релігійного фанатизму, обрядової заскорузлости й відсталости від життя. Очевидно, що обидва погляди є односторонні і не видержують критики. На Сході, як і на Заході, є добрі, світлі, гідні наслідування сторінки, але теж на Сході, як і на Заході, є деякі від'ємні, нездорові прояви, що їх ніхто не може похвалити.

І я мав нагоду приглянутися ближче православному Сходові з його додатніми й від'ємними прикметами. Про деякі бажав би тут згадати, бодай загально й поверховно.

Правдиві й видумані різниці між Сходом і Заходом

Дуже часто можна почути чи вичитати, що між православним Сходом і католицьким Заходом є так багато різниць і противенств, що тяжко тут знайти спільну мову чи дійти до якогось церковного об'єднання. На мою ж гадку, між Сходом і Заходом є дуже мало справжніх догматичних і канонічних різниць, а ті різниці, що справді існують, мають за основу не віру чи догми, а радше відмінний обряд, іншу культуру, своєрідню ментальність та відмінні умовини духово-церковного життя. Колись давно різні письменники, т. зв. полеміти складали окремі книжки на тему різниць між православним Сходом і католицьким Заходом. Нераз вони роздували ті різниці, перебільшували їх, створювали непрохідні пропасті, штучні барієри й непоборні перешкоди. А насправді: тих різниць і то справжніх і важливих різниць таки дуже мало. Православний Схід і католицький Захід мають багато більше спільного, що їх єднає і повинно єднати, ніж того відмінного, що їх іще покищо відділює.

Будучи в Атенах я прилучився до групи туристів, яка під проводом провідника відвідувала грецьку столицю і її пам'ятники. 28 червня 1958 р. наша група відвідувала грецьку православну катедру Благовіщення Преч. Діви Марії в Атенах. Наша провідниця вже при вході до катедри вважала за відповідне дати кілька слів введення про різниці між грецьким православ'ям і католицькою релігією. Ось дослівно її слова, що я собі їх записав таки ще в катедрі: "Між вами є певно католики або протестанти і ви може перший раз у православній церкві. Тому треба вам знати дещо про різниці між православною Церквою і Церквами на Заході. Обидві Церкви: православна і католицька, є дуже подібні до себе, а поділилися вони в 9-тому сторіччі. Ми на Сході слухаємо патріярхів, а на Заході Церкву проводить один папа. У нас є хрещення через цілковите погруження, а на Заході через поливання. Ми маємо св. Причастя під двома видами, а латинники причащають тільки оплатками. У католиків священики не женяться, а в нас можна духовним женитися, але не по священню, тільки перед священням. Католики почитають статуї, а ми св. ікони. Також наша Церква дає розводи, чого католики в себе не допускають..."

Стільки довідався я та інші туристи з уст грецької провідниці про різниці між православним Сходом і католицьким Заходом. Очевидно, що їх формулювання аж надто упрощене і не треба бути дуже великим і вченим богословом,

щоб ті ріжниці оцінити. Годі від жінки-провідниці очікувати тонких розрізнень між богословськими ріжницями і ріжницями, що випливають із відмінного обряду, церковного побуту, історії, культурного розвитку і тп. Та, хвалити Бога, в нашому часі щораз менше таких, які дошукуються якнайбільше ріжниць між обидвома Церквами-посестрами, що ріжняться між собою не істотно, не навіть своїм зовнішнім видом-обличчям, а — сказав би я — тільки відмінною ношею чи уніформою. І чи розумно жити в незгоді й неприязні тільки тому, що хтось інакше вбирається від мене?

Що мені не подобалося в Греції?

Ті, що ідеалізують православний Схід, нераз підносять його глибокий містицизм, щиро-сердечну праведність і глибоке духовне життя. Мені здається, що принаймні в православних греків я не знайшов надто глибокого містицизму і духовного життя. Вправді простолюддя є побожне, але більш образовані верстви грецького народу ставляться до церковного життя навіть дуже байдуже. Участь у церковних богослужбах слаба, ще менша в св. Тайнах. Духовенство не має великого пошанівку. По церквах не завжди панує належний спокій і порядок чи молитовний настрій. Майже в усіх церквах в Атенах бачив я при входах щось ніби парохіяльну канцелярію, зі столиком і поличкою парохіяльних книг, печаток, друків тп. Подекуди є навіть у церкві телефони. І бачив я в Атенах таке, що священик у ризах відходив від престолу, де відправляв молебень до Преч. Діви Марії, та йшов до церковного передсінку відбирати телефон і полагоджувати справи. Тимчасом, коли він говорив телефоном, жінки самі співали молебень...

Правда теж, що сучасна грецька православна Церква надто держиться захристії, не має живого зв'язку з народом, не дає йому належного проводу в питаннях сучасного життя. Це критикують самі греки і ставлять за приклад добру систему душпастирства в католицьких країнах. Є також голоси між православними греками, щоб Церква більш виховувала своїх вірних, а не обмежувала своєї діяльности тільки до відправ Служб Божих та молебнів. У сучасній Греції діє т. зв. Православна Акція мирян, що змагають до церковного відродження народу, зокрема ж до протиставлення масонсько-ліберальному світоглядові грецької інтелігенції. Ця добра акція проходить під кличем: Церква є не тільки для простолюддя, але для цілого народу, зокрема ж для його провідників.

Цікаво буде завважити, що ніде не бачив я у Греції триманних хрестів, тільки дворанні. Це мене дуже здивувало, бо в нас українців нераз багато пишеться, що триманний хрест — це ніби хрест східній, православний і навіть український, а дворанний — це чужий, латинський хрест.

У сьогоднішній Греції є змагання поглибити християнське життя в народі. Між духовенством існує ще багато ворожого упередження до інаковіруючих (напр. католиків), але самі греки зачинають критикувати й осуджувати давній фанатизм, нетолеранцію і брак християнської любови в міжцерковних відносинах. Це дуже добре і позитивне явище та дає добру надію на ще більший розцвіт духовно-церковного життя у Греції.

ВСІ ПОВИННІ МАТИ Й ЧИТАТИ

Життя Святих-Книга Третя

У 3-тьому томі "ЖИТТЯ СВЯТИХ" подані життєписи Святих за місяці: липень, серпень і вересень. Усіх життєписів є 160. Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Гр. ТРУХ, ЧСВВ. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" має 462 сторони друку великого книжкового формату. Тут є 78 образків-люстрацій. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредагований і написаний легким, приступним і цікавим стилем.

Замовляйте цей новий, третій том життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті тієї настільної книги, на якій повинен виховуватися український нарід, щоб защепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна 3-во тому "ЖИТТЯ СВЯТИХ" (у твердій оправі) 5.00 дол.

Два перші томи теж по $5.00 за том у твердій оправі.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

о. С. Южик ЧСВВ

У ТЕПЕРІШНІЙ ПОЛЬЩІ

3

Горілка. Горілка — чарівне слово і чарівний плин усіх комуністичних режимів. Мимо частих пропагандових протиалькогольних заяв, комуністичні уряди попирають у найвищому ступені алькоголізм. Продукують горілку в такій масі, що ніхто не потребує боятись, щоб її бракло. Часто найконечніших речей не купиш по склепах (хліба, товщу, цвяхів), але не пам'ятаю, щоб колись п'яниця трудився задарма до склепу по горілку. Держава подвійно користає на продукції горілки: а) має волотеньскі грошеві доходи (ціна продажі понад стократ вища від коштів продукції!) і б) збезбожничення людей. Налоговий п'яниця за кілишок горілки продасть свою рідну маму і свою віру! За час мого трилітнього проживання в Радянському Союзі пам'ятаю тільки одного "совєта", що не пив горілки — і це було на гострий наказ лікаря; це ми стрінули з небувалим здивуванням.

У комуністичних режимах бувають деколи різні несподіванки, які називають урядово регуляцією цін або реформою валюти. В дійсності це звичайний грабунок тяжко й чесно запрацьованих грошей. Будишся ранком одного гарного дня і тобі через радіо проголошують, що приходить зміна грошей, але виміна рівняється три рази менше: так, значить, твоя готівка має вартість тільки третини. Продав я польській державі три свині і приготовив гроші на санаторійне лікування. Тоді саме наступила польська реформа валюти. Вимінято мені грошей на вартість одної свині. Не було з чим іхати до санаторії. Всі чесні люди мали втрату. Одиноко не стратили п'яниці. Вони кожний сотик завжди вимінюють на горілку. Зовсім не бояться комуністичних валютових несподіванок. Одначе зачнімо від початку.

Був жовтень 1946 року. Перше моє місце в Польщі — Мікульчиці коло Глівіц. Чуюся немов щойно народився на світ по трирічному проживанні в Україні. Вже Сталін не повертає мене на православ'я, ані не страшить Сибіром. Можна також спокійно переночувати, без страху нічної ревізії. Одного сонашного дня, по втомливій праці у школі, сиджу собі біля вікна моєї кімнати і дивлюсь на гарно вбраних прохожих мешканців Шлезька. Всі похмурі й смертельно ненавидять комуну. Але ось іде таки один весельчак. "Може переконаний комуніст. Ні, це пияк". Хитається на всі боки і наде під самим моїм вікном. Пробує встати, але без успіху. Робиться невеличке збіговище дітвори. По деякому часі приходить жінка й дитина. Дуже гарна мала дівчинка. Пам'ятаю, як нині, слова малої доненки: "Татусю, як я похажуся поміж людей, коли маю такого тата пияка?". В тій хвилині зародилась у моїй душі постанова — боротися всіми можливими способами в тою найбільшою комуністичною заразою — алькоголем. Постанову старався я виконати. Цілих майже чотирнадцять літ боровся прикладом і словом з горілкою в Польщі. Сам заховував строгу абстиненцію й ніколи не переховував горілки на приходстві. Що три місяці говорив у церкві протиалькогольні проповіді. На всі сторони, до всіх урядів виписував зажалення проти п'яниць. Організував підписи проти продажі алькоголю в своїй парохії і за часів гомулківської відлиги проводив протиалькогольні кінові покази в церковній залі.

Ох, Боженьку, тяженька була та боротьба з п'яницями. Коли я вступав на дорогу тої боротьби, то навіть поняття не мав, що п'яниці такі сильні, що боротьба з ними така гірка. Чейже хотів я для них тільки й одиноко добра. Ще нині, наче бачу перед собою церковного органіста Йосифа Клемпу, що солоденькими словами промовляє: "Отченьку, тримайте з нами (пияками), не говоріть нічого проти горілки, нас і так не навернете, а тільки собі зашкодите. Ми будем оробити збірки на вас, ми постараємося про добру опінію для вас і перед Єпископом і перед урядом. Ми вас озолотимо. Будете жити з нами, як у раю". Моя відповідь була католицька: Я борюся і дальше боротимусь не з вами, але з гріхом п'янства. Це для вашого добра.

Майже кожне село в Польщі має світлицю. Це щось як наш народний дім. Якісь театральні покази, якісь концерти в тих залях-світлицях ніколи не відбувалися. Хоч би від біди і знайшов аматорів, то урядова цензура не пропустить нічого поза комуністичною пропагандою. Одинокі п'яниці мали привілей: без найменшої трудности уряджували в світлицях свої пияцькі забави. В часі забави звичайно бували по пиятиці бійки. Раз навіть у моїй парохії Ліпнікі пиях пияка ножем зарізав. Ціла ніч належить виключно до пияків. Чесні люди мусять чувати і слухати пронизливих пияцьких криків і ревів-співів". За кожним разом по такій неперспаній ночі писав я скаргу до повітового уряду й завжди одержував відповідь подати прізвища ревучих пияків. Дивна річ: якщо висловишся в своїй хаті проти Сталіна або проти уряду, то вже на третій день тебе тягнуть на слідство; але пияки ревуть на ціле горло посеред села і уряд не може дізнатись, хто вони такі. Влада змагає до того, щоб порізнити пароха з пияками й

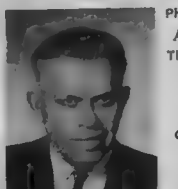

Phone: LE 6-0982

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations,

Repairs, Etc.

Cleaning and Pressing.

1076 QUEEN ST. W.

Toronto 3, Ont.

Андрій Наконечний

представити пароха як доносчика. Моїх протипияцьких статтей, протипияцьких заяв ані разу не видруковано в режімовій газеті "Трибуні", а коли я особисто ходив сваритися до редакції в Ополі, то шеф пресового бюра завжди стояв по боці пияків. Мою скаргу тали не помішено.

Може й не повірите самі, що найбільші труднощі в протиалькогольній боротьбі ставили не урядя, а самі "церковні круги", іменно церковні організта-дяки. Часами — на диво — був я змушений шукати помочі в ніби безбожних судах проти кривд церковних слуг-пияків.

У давніших статтях згадувана маленька парохія Рогі, належала до більшої парохії Граче. В 1949 р. виділена як самостійна парохія, а я дістав номінацію на пароха. Парох із Грачів не охоче позбувався Рогів, головно ж його організт Антек. Той Антек поза конечною службою в церкві, ввесь вільний час пересиджував у кнайпі: ану ж хтось зафундує могорич.

Утрату частини парохії Антек відчув як нещастя для своєї пияцької долі. Стратив часть доходів і часть товаришів-пияків, що часом фундували горілку. Причиною свого нещастя вважав мене.

Одного вечора о десятій годині п'ятнадцять мінут чую на дворі страшний крик. Перше враження — люди ріжуться. Вибігаю на двір і чую виразно сильний голос нашого організта п'яного Антка: "Я того попа навчу"... Другого дня висилаю письмо до єпископа зі скаргою. Єпископ задавав усунення пияка Антка з церковної служби. Тиждень опісля приходить Антек до мене і грозить, що як його звільнять зі служби, то він вступить на службу комуністичної поліції УБ і тоді мені покаже... Його таки залишено й від тоді він уже в "мудрішій спосіб" провадив боротьбу. Потиху підбурював пияків проти мене й організував нібито "делегації" до єпископа й до цивільного уряду. Кільна пияків запроваднть до дверей єпископа, повчить їх, що мають говорити, а сам чекає надворі висиджу. Вони в єпископа вдають дуже побожних католиків і рецитують із пам'яті найпідліші брехні на свого пароха. Організт знав, що правда вийде наверх, але сподівався, що все-таки щось лишиться, принайменше опінія в єпископа, що парох не дає собі ради у парохії. По такій делегації "католиків" до єпископа, тісамі пияки йдуть до комуністичної партії й тут уже вдають "безбожників" і знову виговорюють несотворені політичні брехні проти пароха. Одного разу така делегація пияків пересадила в брехні. Було двох свідків. Я подав справу до суду. Був це час політичної полегші. Суди були досить справедливі. Справу я виграв. Брехуна засуджено на два місяці тюрми й грошеву кару. Тоді нарешті один організт замкнув собі уста. Урядовий відпис судового вироку ще сьогодні в Канаді тримаю на сумну пам'ятку.

Чи були успіхи протиалькогольної боротьби? Невеликі, але були. Люди морально здорові набирали відрази до п'янства. Зменшились і згодом зовсім перестали траплятись випадки алькоголевої смерти. Деякі напівпияки зовсім вирвались горілки. Наївець жіноцтво (за моїм натхненням) перевело домагання, щоб зовсім усунути горілку з сільського силету. Було 60 підписів, влада прихилялася до просьби й горілка попрощала наше село.

"СОРОКА НА ГІЛЦІ СИДИТЬ"

ОБРАЗ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ПРОПАГАНДИ

Харківський журнал "Прапор", ч. 9 за 1960 р. надрукував (у перекладі Юрія Стадниченка) вірш польського письменника **Яна Бжехви** під заголовком "Сорока". Передруковуємо цього вірша для наших читачів, як влучний образ московсько-большевицької пропаганди. Ян Бжехва повинен був цього вірша присвятити Нікіті Хрущову.

Сорока на гілці сидить
І скреготить,
Що цукор на смак солоний,
Що муха більша ворони,
Що вода у морі суха,
Що легший віл, ніж блоха,
Що сметана червона буває,
Що гадюка хвостом кусає,
Що раки ростуть на дубах,
Що вогонь в коваля в зубах.
Що найшвидше літають корови,
Що найкраще співають сови,
Що крига горить, як солома,
Що в лісі піймали сома,
Що на луках трава, як бляшанка,
Що ніч починається з ранку.
Та тільки ніхто не слуха —
Всі знають: сорока брехуха.

16 РОКІВ БЕЗ СОНЦЯ

Київська "Літературна Газета" надрукувала репортаж із Дрогобича п. н. "16 років без сонця". В цьому репортажі оповідається таке: Стефан Коцюба з Дрогобича, як вояк польської армії, потрапив у 1939 р. у полон до німців, де перебував упродовж трьох років. 1943 р. Коцюба повернувся до Дрогобича і найнявся шофером в "Українському Допомоговому Комітеті". В 1944 р. він ухилився від мобілізації в червону армію і з того часу почав ховатися від людей. Три роки Коцюба, замкнувшись у кімнаті в будинку своєї сестри Ольги, не виходив навіть на подвір'я, не насмілювався виглянути у вікно.

1947 р. Коцюба вирішив порадитись із своїм знайомим Чушаком, що далі робити. Чушак працював у міській конторі зв'язку. Однієї ночі Коцюба прийшов до помешкання Чушака.

"Неприємно зустрів господар непроханого гостя, хотів вигнати його, та не наважився. Адже разом перебували в "Допомоговому Комітеті"... Коцюба знав, що Михайло Чушак слугував гітлерівцям. Побоюючись, що з'явившись з повинною, Стефан розповість про все радянським органам, Чушак сказав: "Залишайся в мене"... І Коцюба залишився. Так жили вони під одним дахом. Чушак у кімнатах, Коцюба — у закутку на горищі", — впродовж тринадцять довгих років.

Щоб Коцюба не відважився покинути свою "добровільну тюрму", Чушак залякував його, розповідаючи про масові арештування в місті, а часом навіть його побивав із допомогою свого сина Ореста.

Коцюба "існував поза життям. Не зустрічався з людьми, якщо не вважати того, що іноді навідувались до нього сестра чи хтось із сім'ї Чушаків. Не бачив газет, книг, не чув радіо". Жив у постійній тривозі, що його арештує міліція, або сокирою зарубає Чушак.

Нарешті Коцюба втік до своєї сестри, засів у кімнаті та почав очікувати на арешт. "Але арешту не сталося. Працівники органів Радянської влади, довідавшись про Коцюбу, просто запропонували йому з'явитись до міліції, щоб оформити паспорт, бо уряд уже давно простив провину дезертира Коцюби і надав йому право віддячити за це сумлінною працею на благо Вітчизни".

Репортаж закінчується таким запитанням:

"Але чи простить совість Михайлові та Орестові Чушакам їхне знущання з людини?"

В усій цій історії багато неясного, плутаного і недоговореного, а то й просто брехливого. З репортажу виходить, що Михайло Чушак "слугував гітлерівцям", тому що працював в "Українському Допомоговому Комітеті". Якщо так, то про цей факт знав увесь Дрогобич і повіт, а не лише самий Стефан Коцюба. Який же тоді глузд був Чушакові тримати Коцюбу на своєму горищі впродовж 13 років та ще й годувати коштом свого мізерного заробітку? До Стефана час від часу приходила його сестра Ольга, то невже ж вона не сказала б братові, що Чушакові "залякування" безпідставні, якщо б насправді не було масових арештувань і вивозів українського населення московсько-большевицьким окупантом? Врешті: яким способом "радянська влада простила дезертирові Коцюбі", коли той ніколи і не був у большевицькому війську та й був тільки громадянином Польщі?

Ще багато інших запитань та сумнівів викликає цитований репортаж, але щодо одного ми не сумніваємося: Стефан Коцюба впродовж 16 довгих років ховався від московських людоловів, і вже сам цей факт найкраще характеризує сучасну дійсність у поневоленій Україні.

ПРИГОДА У ЛЬВОВІ

Французька пресова агенція (АФП) подала таке повідомлення з Москви: Канадійський і турецький військові аташе в Москві, полковник Вебб і підполковник Саїнлі, приїхали до Львова, де їх заарештовано за "роблення нотаток на вулиці". По деякому часі, на наказ із Москви, обох арештованих звільнено.

Від себе додамо: яка прекрасна ілюстрація до теми "самостійна суверенна УРСР"! Заарештувати невинних людей можна й "самостійно", але звільнити їх — лише на наказ із Москви...

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.
Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

ВЕСЕЛЕ

⁂

— Як почувається ваш чоловік?
— Дякую, вже краще. Сьогодні з'їв навіть кусок м'яса.
— З апетитом?
— Ні, з капустою.

⁂

Учитель: Ти залишишся в школі по науці.
Учень: Я? За що? Я ж нічого не зробив!
Учитель: Якраз за те ти залишишся.

⁂

Пасажирка: Чи такі кораблі, як цей, затоплюються дуже часто?
Капітан корабля: Ні, пані. Ніколи більше, як один раз.

⁂

— Коли йду пішли до бюра, то приходжу завжди дуже втомлений. Що ви радите мені брати, пане докторе?
— Автобус, або трамвай!..

ПОТРІБНА КНИЖКА

Вільгельм Гюнерман. НА БОЖИХ ОКОПАХ. Повість з часів французької революції. З німецької мови переклала Ірина Нестюк. — Видавництво оо. Василіян. Торонто р. Б. 1960. — Стор. 192, форм. 125x185 мм. — Обклад. Б. Крюкова. — Ціна $2.50.

* Як може читачі пам'ятають, виходив у Львові квартальник "Бібліотека Історичних Повістей", що його видавала в-цтво "Добра Книжка". Оце тепер у Торонто, під тією самою редакцією відновлено це видання і досі вийшли вже в ньому: як 13-тий випуск Лозинського-Ценевича "Проклятий камінь", історична повість із козацьких часів (Гетьм. П. К. Сагайдачний), а оце тепер, як 14-тий випуск "На Божих окопах". Нема сумніву, що таке видання нам дуже потрібне. Бо 1) не маємо майже ніяких книжок для юнацтва та дещо менш освічених шарів суспільства. Бо 2) не маємо майже ніяких історичних повістей, які заступали б християнську ідеологію. Ці дві рації роблять видавництво "Бібліотеки Історичних Повістей" просто необхідним для нашого католицького пресового апостольства.

Історична повість отця В. Гюнермана (німця) п. н. "На Божих окопах" оповідає про геройські подвиги о. Кудрена, що жив у часах французької революції, сповняючи тоді потайки перед революційниками свою місію католицького душпастиря. Отець Петро Кудрен — не видумана, а реальна постать. Отець Петро (опісля ж у Згромадженні Найсв. Сердець Ісуса й Марії, яке оснував, прибрав імена Марія-Йосиф) народився був 1 березня 1768 р. у Кусе ле Буа, дієцезії Пуатіє у Франції, помер 27 березня 1837 р. в Парижі. Висвячений потайки 1792 року на священика, о. Кудрен діяв, подібно як у повісті описано, серед постійної загрози смерти від якобінців, як душпастир та Генеральний Вікарій дієцезії Пуатіє. Року 1800-го оснував Згромадження Найсв. Сердець Ісуса й Марії (так званий у Франції "Пікпю"), яке вів до своєї блаженної смерти. Як Генеральний Вікарій багатьох дієцезій брав велику участь у відродженні церковного життя по безбожній революції. Особливі заслуги поклав о. Кудрен для виховання молоді, священичих покликань та місій. Саме тепер іде беатифікаційний процес цього Божого Слуги. У книжці о. Гюнермана описані цікаві пригоди геройського священика, при чому як побічні особи повісти виступають хлопці вівтарної дружини. Сама ж повість дає багато подібностей до нашого часу, особливо нашої переслідуваної Церкви, в якій теж діють потайні душпастирі-герої, подібно, як колись діяв о. Кудрен. Із тих рацій повість "На Божих окопах" дуже підходить до теперішньої хвилини. Вона написана цікаво, з гумором, легким стилем — то й може зацікавити читача. Та ще й можна б її поручити Всеч. оо. Душпастирям на дарунки для хлопців вівтарних дружин.

Автор повісти, німецький-священик о. Вільгельм Гюнерман (Huenermann), відомий читачам "Шляху" з багатьох оповідань, які містив наш часопис, це сучасний католицький популярний письменник, який майже щороку обдаровує своїх читачів новою повістю чи томом оповідань. Усі майже його белетристичні твори не тільки зацікавлять старого й юнака (часто пише і для дітей та молоді), але й своєю католицькою тематикою, спертою переважно на справжній історії, дають не тільки розвагу, але й спасенну страву людським душам. Отець Гюнерман спостеріг справедливо, що багато сучасних людей не беруть взагалі до рук книжки, яка хоч би з вигляду робить враження духовної лектури. Натомість читає сучасна людина здебільша белетристику, красне письменство. Отже коли хочемо дати сучасній людині духовну страву, то мусимо подати цю страву в одежі белетристики: оповідання, повісти. І так саме подає свою духовну страву розумний душпастир-письменник о. В. Гюнерман. Отже нпр. учить дітей і молоді біблійної історії Старого й Нового Заповітів у двох томах наскрізь "пластичних" оповідань п. н. "Зв'язок із Господом" та "І бачили ми славу Його". Також дав ряд оповідань для принимаючих перше св. Причастя дітей п. н. "Сяйний день". У ряді цікавих оповідань розповідає нам про історію місій, подаючи її в життєписах важніших місіонарів, п. н. "Від Аляски до Вогняної Землі" та "Вогняна буря над Азією". Знов же історію Католицької Церкви дають його оповідання п. н.: "Багряні вітрила", "Хрест на прапорах", "Утрачена єдність", "Скеля серед прибою". Цілий ряд прекрасних житій святих дав о. Гюнерман теж у белетристичній формі. Для прикладу: "Горіючий вогонь" (св. Пій X, папа), "Душпастир прокажених" (о. Д. Вустер), "Вартовий із Ст. Лязар" (св. Вінкентій а Павльо), "Жебрак із Ґранади" (св. Іван від Хреста), "Святий і його демон" (св. Іван з Арсу), "За дівочу честь" (св. Марія Ґоретті) і баг. под. Кромі того цілий ряд оповідань на всякі духовні й недуховні теми, але все моральне й виховне. Дотеперішній збір творів о. В. Гюнермана дає ок. 40 томів, а про почитність автора свідчать наклади його книжок, нпр. "Горіючий вогонь" мав досі 75 тисяч, "Душпастир прокажених" 66 тисяч накладу і т. п. Думаємо, що в палючому інтересі наших католицьких кол було б дуже потрібно видати ряд творів о. В. Гюнермана в перекладах на українську мову. Першою ластівкою тут стає "На Божих окопах", яке не тільки своєю цікавою й актуальною, але й живою, драматичною акцією є одним із кращих творів нашого автора. Переклад п. Ірини Нестюк досить вірний, хоч іще подекуди можна б було від редакції видання неодної мовної поправки побажати.

Добре технічне виконання книжки: обкладинка, папір, друк дуже підносять її вартість для "обережного" в купні читача. Було б побажане, щоб вартість книжки, як виховного в душпастирському дусі чинника, зрозуміли наші духовні й світські католики та скорим розкупленням книжки дали видавництву оо. Василіян змогу продовжувати успішно свою корисну видавничу роботу.

("Шлях")

*) Найбільший український католицький тижневик "Шлях" у Філядельфії приніс у 2 ч. з 11 січня 1961 оцю статтю, яку тут, як дуже актуальну, передруковуємо.
Ред. "Світла".

УНІЯ – ЇЇ ХАРАКТЕР

ОЦІНКА ПРАВОСЛАВНОГО АВТОРА ОРЕСТА ЛЕВИЦЬКОГО ПРО ПРИЧИНИ Й ХАРАКТЕР УНІЇ

Було б дрібною річчю (очень мелочно), приписувати інтриґам і підступам Єзуїтів доконання такого великого перевороту церковного, яким поправді була Унія, не до речі (несостоятельно) також списувати його на систематичне переслідування польського правительства, або радше не можливо виказати існування такого переслідування. Польське правительство може прискорило своєю спомогою Унію, але її не сотворило. Навпаки, можна сказати, що правне положення західне-руської православної Церкви не було ані гірше ані ліпше до Стефана Баторія і в перших роках панування Жиґмонта III. Однак не треба шукати основних причин того явища (Унії) у зовнішніх умовинах тодішнього стану західне-руської Церкви, ані в інтриґах Єзуїтів, ані в намірах польського правительства, але внутрі її самої і в зіпсутті головних підстав її організму, в тій внутрішній отруї, що знищила її організм і зробила з неї легку добичу для кожного ворога. Головне джерело і корінь того зла криється в розстрою тодішньої єрархії і в крайній деморалізації більшої частини її представників..., а до того розстрою приклали свою руку царгородські патріярхи, наданням ставропігійським братствам, котрі складалися переважно з простих світських людей, надзвичайних привілеїв, яких не було в канонах східньої Церкви. Ті братства мали власть над духовенством і епископами і через те правильна адміністрація Церкви стала неможливою, а також закралися до неї протестантські зародки. Без того всі інші причини не могли були б створити Унії, бо такі перевороти, як Унія, ніколи не є випливом якогось зовнішнього напору, але вислідом внутрішнього заворушення. І навпаки, те одне джерело (внутрішня деморалізація) укривало в собі стільки небезпечних зародків, що і без зовнішніх причин мусіло довести Церкву скорше чи пізніше, якщо не до Унії, то до інших дуже небезпечних переворотів..."

(Гл. "Архивъ Юго-Западной Россіи", Томъ VI, часть I, Київ 1883. Предисловіе, стр. 8, 9, 10, 15, 16, 41; 42; 43; 90; 93; 94).

ОЦІНКА СТЕПАНА ТОМАШІВСЬКОГО ПРО УНІЮ.

"Найвисша вже пора, щоб Українці перестали вже раз повторювати історичний ідіотизм про церковну унію як польську інтриґу. За Польщу ще світ не чував, коли заходами кн. Ольги висвячувалися над Реном перші католицькі єпископи для Києва. Польща не то непричасна до всіх пізніших спроб наших князів навязати тісніші взаємини з Римом, а навпаки, вже в XIII в., за короля Данила, ще бувши політично слабша ніж галицько-володимирська Русь, старалася вона, щоб до унії не дійшло. Польща і її духовенство вже тоді інстинктовно відчували всі ті користи, які їм дає становище аванґарди католицького світа на Сході; викорінення унії на Руси було б, очевидно, перенесло ті користи на сю країну. Також не Польща була матірю фльорентійської унії; ініціятива вийшла від руського митрополита в Москві, великого Ісидора, родом Гречина. Так само не Польща давала привід до всіх пізніших заходів коло відновлення тої унії в XV в. Від хвилі переміни руської (київської) митрополії в національну московську (1458 і 1589) й одночасного переходу Царгороду під Турків (1453) й остаточного омертвіння византійської Церкви, справа усамостійнення білорусько-української провінції стала політичною, національною й культурною необхідністю для неї самої.

Теоретично беручи, се усамостійнення могло бути осягнене двояким шляхом: або переміною в окремий православний патріярхат у Києві, або злукою з Римом. До першого ніколи не дійшло, навіть по-

До прудентопільської семінарії

(Спогад про ювенат св. Йосипа ОО. Василіян з приводу 25-річчя його основин)

Виїхавши з України до Арґентини, ми поселилися в області Чако. Наша хатина й господарка були серед лісів. Найближчі сусіди-українці були Мотровичі з Радовець, буковинці, та Морози з Мостиськ, галичани. Ми себе часто відвідували. Пригадую собі одні такі недільні відвідини з "зими" 1938 р. мабуть червень або липень — місяці). Тут зима, коли у краю — літо... Пообідавши, сів я на коника і доріжкою попри болічу (крамницю) якогось ґаллеґа (еспанця) виїхав на лягуну. Ця лягуна то був великий безлісний степ-роздолина. На другім кінці її ледьледь виднів ув імлі ліс. Посередині ж, як перепадали дощі, ставало озеро. Тоді там раювали качки, величезні чайки, бузьки різних родів, а сама лягуна кругом заростала височенною травою. Бувало іде верхівець, то ледве голову видно. Отож кілька кілометрів на ліво, при краєчку тої лягуни жив оцей Мороз. Іду. День холоднуватий, чарівний краєвид. Чако, треба знати, подобає на дно висохлого озера. І справді воно колись озером було, бо знаходиться тут велика сила скойок та черепашинок. Кінь собі тюпає, а я підспівую якусь народню чи релігійну пісню та оглядаю кругом Божу красу. Степ, різношерсті трави, шувар, корчі а на овидах ліси. Там ходить якийсь високий птах і шукає поживи в траві, а тудою потюпав їздець. Під цим деревом хатчина. Стоїть кількоро людей: балакають і чути, як хтось побренькує на ґітарі. Онде пасеться стадо коров. Воли вільно підносять рожисті голови і споглядають, хто то такий переїздить стежкою. Там загавкав з узлісся собака. З хати вискочив господар, а з ним його брат, що оце приїхав із своєю сестрою з краю, чи як тут кажуть: з Европи. Вітаємося, я оглядаю журавель, що ним тягне воду. Як там, у нас. Такого журавля ви тут ніде не побачите, але господар собі зро-

важно не думано про нього. Могилянська реформа білорусько-українськоі Церкви (за католицькими зразиами!) не перетривала довше як половину століття, після чого вона без протесту втопилася в московсько-російській Церкві. Отже одинокy тривкy формy національної Церкви ДАЛА НАМ ТІЛЬКО ВЕРЕСТЕЙСЬКА УНІЯ. Як би не козаччина, що пішла на службу протиуніятській течії, кермованій з Москви, то до половини XVII в. ціла Україна без виімка мала б однy національнy, з Римом об'єднанy Церкву, а в ній ще й Білорусинів. Справа національно-культурної окремішности Українців вже тогді була б дефінітивно вирішена, а сьогодні вони були б між першими народностями в Европі. На-жаль, до цього не дійшло, наперед з нашої власної вини, а дальше з вини Польщі, яка ніколи не була прихильною унії".

(Гл. С. Томашівський, "Про ідеі, героів і політику", Львів 1929, стр. 74-75).

..."Церковна Унія це не якась примха української історії, не відхилення її від первісного нормального напрямку, — зроблене дотого під доцільним впливом сторонніх сил; тільки навпаки, ідея Унії органічно й нерозділько злучена з напрямом і духом всеї української історії, навіть із самою національною ідеєю нашого народу. Правди сеї не може заперечити той факт, що в минулім велика частина українського громадянства більше або менше пристрасно поборювала ідею Унії, або що й сьогодні ще стільки упереджень, непорозумінь і трагічних помилок у сім напрямі панує у нас. В дійсности, всі невдачі Унії потягали за собою невдачі Нації, часто катастрофальні, і вся українська історія, за все своє тисяче-ліття, не виявляє ані одного такого моменту, де церковно-культурний розрив з Заходом увінчався-б якимись тривкішими національними користями. Ідея Унії була щасливою, хоч на жаль добре невикористаною, необхідністю нашої історії".

(Ст. Томашівський, "Вступ до історії Церкви на Україні", ЗАПИСКИ ЧИНА св. Василія Великого, т. IV, вип. 1-2, стр. 2).

Унії була противна Польща. "Король Жигмонт, зімчений швед, прихильник Єзуїтів (де верховодили Німці), самими поляками сердечно зненавиджений, горячився, правда, в користь унії й енергійно піддержував її, одначе вже син його, по польськи вихований, Володислав IV, був їй противний, так само як загал польської шляхти і навіть духовенства.

Воно й зрозуміле. Церковна унія мала вести за собою соціяльно-політичну рівноправність духовенства і вірних східного обряду з латинниками: вільність від податків, власну юрисдикцію, місця в сенаті і т. д. Сього зрівнання постійно добивався Рим, та польське громадянство було цьому противне, по просто тому, що соціяльно-політична структура тодішньої Польщі була вже здавна завершена і впровадження до неї всеї Руси нарушувало всю досьогочасну рівновагу й обмежувало користи упривилейованих елементів. Дотого польське духовенство розуміло, що вигідніше мати під боком слабого православного конкурента, ніж самостійного і сильного католицького".

(Ст. Томашівський, Про ідеї Героів і політику, Львів 1929, стр. 78-79).

"Найвисший час закинути вповний московською ідеольогією погляд, буцімто православе, як його сьогодні розуміється, то первісна історична релігія Руси-України, та що буцімто ідея церковного звязку з Римом пізна, чужа й суперечна з нашою національно-церковною традицією. В дійсности ж змагання до єдности Церкви на наших землях так само давні як і саме національне життя, а що успіхи сих змагань так часто розбивалися об суперечні тенденції до розєднання і що сьогодні є загалом невеликі, то се ні східній Европі, ні соборній Руси, ні самій Україні на добро не вийшло та не дає їм найменшого права до гордощів з сього титулу..."

(Там же, стр. 79-80).

бив, щоб було, як дома! Сюди, до дороги велика пасіка. Жовта муха — італійська бджола. Менше тне, як звичайна, але як роз'їсться, то поли вріж і втікай!

По запитах про здоров'я і про хатніх, розказує господар всячину: от раз лишили найменше Морозятко в хаті, на подвір'ї, а самі пішли в поле. До нього в гості прийшла хвостата чічка на яких 3 метри довга — кобра. Звинулася коло малого, а малий її за хвіст тягне — бавиться. Вона теж лЕститься коло малого. Хатні, як повернулися з праці, то аж похололи з тої панорами. Якось мати відкликала на бік малого, а симпатичну приятельку—така то людська вдячність! — вбили довгою жердкою.

Новоприбулий брат має в руках жовківського "Місіонаря". Переглядаю. В однім числі є світлина учнів Василіянської школи з Прудентополя, Парана, Бразилія, де можна вивчитися на нашого, українського, священика. Між ними о. директор, усі в одностроях, на головах — мазепинки. Позичте мені це число до дому? Добре, бери! Вертаюся вже зі смерком і показую батькові. А цей: добре, як хочеш, то я напишу до Бразилії, щоб тебе прийняли. Бо назад до Збоїск (Україна) нема за що тебе вислати. Бачиш, як важко приходиться — саранча все з'їла. Добре, пишіть — згодився я. І за яких два місяці ми мали відповідь від бл. пам. о. Маркіяна Шкірпана ЧСВВ з Прудентополя: "Добре, пане Миколо, нехай приїздить!"

У половині 1938 року мала місце роттердамська трагедія. Як ми її відчули і пережили в тім Чакові? От одного дня повертається батько з міста, з Кітіліпі, і привозить газету, чи не "Наш Клич" таки, і каже: Полковник Коновалець убитий! Решту докладніших вісток про цю сумну подію вичитували ми в наших газетах. У душі тоді було якось сумно, але й боєво. Хоч доходили вістки про чистки в Совєтах, хоч Західні Землі переходили другу пацифікацію, хоч на Холмщині нищено церкви. Пригадую собі, як одного вечора ми поверталися вантажником із міста, везучи до хати все потрібне. Зорі блимали на холоднуватому небі, ніздря дразнив специфічний запах арґентинської бензини, званої тут "нафтою", а думки були з українським народом у краю, в Роттердамі, у Сибірі. Блукали всюди, де він жив і перебував.

Правда ніч тут куди ясніша, як в Україні і дивно було, що тут поночі не так страшно було мені ходити, як дома. Отож, бувало вечорами, ходжу перед хатиною по чистім місці цілими годинами. Якось Бог беріг, що не стрінувся ні з "пташкою", ні з павуком волохатим величини ціп'ятка, хоч вони нераз до нас на подвір'я приблукувались. Ходив і молився та думав. Одного вечора батько завважив на сході зірку, з якої наче фонтанни било світло.

— Комета з'явилася! — сказав сумно батько, а мати потвердила: — Війна буде!

І з того часу щовечора ми обсервували комету, яка стояла майже все на тому самому місці, з хвостом догори, начеб хто іскристе перо начепив на далеченьке небесне тіло. Мені треба було їздити виробляти документи. Казали люди, що вистачає тільки седуля, себто особиста виказка, хоч поліцист мене питав, чи я не хочу пашпорту, а це потім коштувало мене пів року страти часу й науки. Правда, поїхав раз, а потім іщераз мусів їхати, бо подав себе як Володимир і як українець. Команда поліції в Резистенції вимагає, щоб було так, як є в документах і ім'я і приналежність. Під час таких поїздок трапилося, що саме були автові перегони довкола Арґентини і ми мали нагоду бачити, як то летіли ті авта серед пороху та гарячі.

Хоча ці три роки були сухі, навіть за сухі, то цього року при останку почалися дощі. І то такі дощі, що чаківська рівнина, головно по дорогах, наповнилася водою по кістки. А з тим прийшли комарі. Вони були різної раси: наші чорні, звичайні, більші чорні, сиві малі і сиві більші. Такі як солома. Ой вони кусали, кусали. Через блюзу й сорочку цілими хмарами обсідали людей і худобу Треба було стало палити вогонь, щоб могли воли у димі стояти і трохи мати спокою від тієї язви. А ми, сапаючи бавовну, били взаємно собі на плечах цих галапасів. Аж блюзи були червоні, не кажу вже про руки. А ще дощ уривчастий і нагальний. Одної днини пішли ми з плужком чистити бавовну, бо заростала таки на очах. Заки об'їхали рядок довгий на яких сто метрів, то змокли до нитки. Перебрались і знову рядок і знову нагальна злива на кілька мінут і готові. Так щось три рази, нарешті перестали, бо вже не було в що перебратися...

Раз ми стрінули з батьком у Кітіліпі хлопця з Бродів, який продавав тут тісточка, маючи маленьку пекарню, та тим заробляв собі незле на життя. Хлопчина був дуже симпатичний і щирий українець. Прийшов сюди з оселі Віжа Вертет, де була його родина. Потім наступила знову щоденна праця і так годі було мені їздити за щораз до містечка. Отож одного разу, вже вечором, повертається батько з покупок і каже: постала українська держава на Закарпатті під чехами! Нашій радості не було кінця. Нехай тільки клаптик України вільної, а потім буде вся вільна і самостійна. У ці дні ми жили тільки Карпатською Україною. Про неї говорили, міркувлаи, думали. І чекали на вістки по наших і чужих газетах. Спомини про цей карпато-український підйом затвердила в моїй пам'яті така подія: у час тієї блаженної вістки одної ночі зривається хуртовина і рясний дощ-злива. Блискає, все небо й землю видко, а ллє справді як із цебра. Стріха з трави й болота перемокла. Капає всім на ліжко і на все, що в хаті. Нема що робити. Стаємо і в хаті таки беремо на себе мішки рогом, як це робили колись пастухи в краю, як пасли корови по стернях, і інше все теж мішками накриваємо і чекаємо або ранку, або кінця дощу...

Отець Шкірпан прислав мені в листі й мапу, щоб я знав кудою їхати. То ж 12 січня був парний і задушливий ранок. День мого виїзду з Чака до Бразилії. Ще було темно, як тато запряг коняку до двохкілки і примістив на ній мої бідні валізочки з убранням. Прощаюся з Влодком-волиняком, із братом Ромком, із мамою. Її вже більше не побачу здоровою, на ногах, хоч мені здавалося тоді: навряд чи взагалі ще коли побачу мою бліду, сумовиту й замучену Маму, Марію... Гукнув батько на коника, заскрипіла двохкілка, яку нам позичав на такі випадки Микола Мотрович, недалекий сусід, і ми вирушили. Минаємо ліси та галявини. Пасеться худоба, місцями видно кусники бавовни, яка того року гарно зеленіє. Кілька хат. Уже на добрій дорозі, на насипі. Кругом мочаристий краєвид. Стоять високі кибрачі білі й червоні, а місцями похилилися круті алґарови. Біля містечка є й садки рідко з помаранчами, мандаринами, найбільше зі сливками. Вже ми в Кітіліпі. Батько ще дещо купує і пообідавши в одного морав'яка, якого жінка українка з Місіонесу, ідемо на станцію. — Около першої переїздить потяг на Резистенцію. Он уже стоїть. Батько мені ще кілька вказівок на дорогу переказує і прощаємось. Я входжу до вагону і остаюся сам. Іду в далеке й невідоме. Спостерігаю подорожних. Ондечки якісь русяві молодці живо балакають еспанською мовою, але я відчуваю, що це наші. Ідуть до війська чи на працю до більшого міста. Годі зловити нитку їхньої думки. Інші подорожні мовчать. Читають великі арґентинські газети, або й примкнувши очі дрімають. Інші оглядають краєвиди. А я до цих останніх теж прилучуюся. Минаємо місцевість Мучаґай, потім станція Ляпачіто. Справді добре названа, бо коло неї молоді дерева лапачики, наче б хтось зумисна понасаджував. Знову лісом і степом. Он побігли ему-струсі. (Д. б.).

Модерне українське Артистичне Студіо

виконує по мистецьки всі фотографічні роботи

Steven Photo Studio

Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

ПАВЛО МАТВІЙЧУК
Стар, Алта

У шпиталі в Лемонт, Алта, впокоївся по короткій недузі бл. пам. Павло Матвійчук, проживши 77 літ. Походив покійний із села Ромашівка, чортківського повіту, Галичина. До Канади при-

Павло Матвійчук

їхав 1899 р. й замешкав із батьками в околиці Стар, Алта, де пережив усі піонірські "гаразди". Одружившися з Анною Полянською, почав свою власну господарку. Був лагідної вдачі, любив свій нарід і Церкву, належав до парохії Успіння Матері Божої у Стар.

Покійний залишив у смутку три сини, дві доньки, 17 унуків і 9 правнуків та 4 сестри. Похоронні богослуження відслужили в неділю вечором у Народнім Домі на Стар і в понеділок у церкві Всч. отці П. Іваниць і Є. Дмитрук. Спочив на місцевому цвинтарі коло своєї дружини, яка відійшла у вічність 1953 року.

Підчас поминального обіду, на закличк о. Є. Дмитрука переведено збірку на добру пресу, яка принесла 20.00 дол. з чого 10.00 дол. призначено на "Світло". Збіркою занялися пані Кутна й Рогатинська.

Діти й родина складають оцим щиру подяку Всч. Отцям за духовну послугу й усім тим, які чимнебудь причинилися до облегшення їх великого смутку.

І. Німчук

ОЛЕКСАНДЕР РЕВКО
Гілярд, Алта

7-го березня впокоївся в Бозі Олександер Ребко на 59-му році життя. Родичі покійного походили з Галичини і вже обидвоє покійні. Покійний Олександер був неженатий і через останніх 30 років проживав на фармі з братом Теодором в околиці Гілярд. Недуга серця забрала його завчасу й несподівано.

Похоронні богослуження зідбулися в парохії Успіння Матері Божої в Гілярд, а відслужив їх місцевий парох о. А. Винник ЧСВВ. Покійний Олександер попишив у смутку трьох братів, Теодора, Івана, Николая, і п'ять сестер.

По скінченні похоронних богослужень, в місцевій залі відбулася спільна перекуска, що її приготовила родина. При тій нагоді п. Олекса Ахтемійчук перевів збірку на українську католицьку пресу, яка дала $7.40. Усім жертводавцям щира подяка, а Покійному Олександрові нехай буде Вічная Пам'ять.

ПОДЯКА: Складаємо щиру подяку о. Парохові та всім учасникам похорону, що зложили свої жертви на Служби Божі, сусідам і приятелям.

Брати й сестри

ІВАН ВИННИК
Дервент, Алта

28-го березня впокоївся у Бозі Іван Винник у лікарні в Мирнам на 77-му році життя. Покійний походив із села Редовванці, повіту Сокаль, Галичина. До Канади прибув 1911 р. до свого стрия Ромяна Виникна в Дейзленд, Алта.

У 1915 р. одружився з Параскевією Тамрук і замешкав на фармі в околиці Дервент. У тому році наші люди, які приїздили з Галичини, поселювались переважно на фармах. Того ж року також почали організувати українську католицьку парохію. Вознесіння Г.Н.І.Х., до котрої покійний Іван належав від самих її початків. Увесь час свого життя був прикладним і активним членом цієї парохії. Для своєї родини завжди мав пошану й любов і не лише записав

Бл. пам. Іван Винник

частину маєтку дітям, але всім дав релігійне виховання й відповідну науку. Всі діти вже подружені.

Покійний уже завчасу розділив земельне майно між своїх дітей та з дружиною перебрався до міста Дервент, де відразу вписалися до парохії Св. Духа. На неї пожертвував Покійний поважну суму грошей для викінчення церкви.

Перед смертю приймив св. Тайни, що їх уділив йому о. парох Іван Черкавський. Залишив у смутку дружину Параскевію, дві доньки, 3 сини й 19 унуків. Також брата Олексу й сестру Настю.

3-го квітня вечором відправлено панахиду в Дервент, а 4-го відслужено соборну Службу Божу (парох о. І. Черкавський і о. А. Винник ЧСВВ, стрийчний брат покійного). Тіло похоронено на цвинтарі Вознесіння Г.Н.І.Х.

По Богослуженні відбулася перекуска в залі міста у Дервент

"MAK" — FLORIST

342 Bathurst St., Toronto, Ont.

- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.

Відвідуйте нашу українську крамницю!

Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

для всіх учасників похорону. При тій нагоді родина Покійного Івана, зложила жертву на пресфонд "Світла", в сумі $10.00.

За жертву щира подяка, а Покійному нехай Всевишній Бог дає вічне життя в царстві небесним.

ПОДЯКА:

Складаємо щиросердечну подяку о. парохові І. Черкавському і Всч. о. А. Виннникові ЧСВВ за похоронні Богослуження. Також дякуємо всім, що відвідували нашого батька в лікарні, як також тим, що брали участь в похороні та зложили свої жертви на вінок Служб Божих за душу покійного нашого мужа й батька.

Дружина Параскевія,
діти, брат і сестра.

ВОЛОДИМИР ГРИЦИК
Монтреал, Кве.

Саме 1-го березня ц. р. відбулися похорони з церкви Успення Божої Матері на Роземонті бл. п. Володимира Грицика. Народився в селі Воля Новосілецька коло Любачева. Молодим юнаком покинув рідний край і по різних скитаннях опинився в Канаді, де замешкав у Торонті. В липні 1954 р. одружився в Монтреалі з Анною Мартинюк, дочкою Василя. Після вінчання переїхали до Торонта, де пережили кілька гарних літ, маючи двоє маленьких дітей. Однак уже від кількох літ тяжка недуга мучила Покійного і на неї він помер у саму неділю 26-лютня. Тіло Покійного перевезено до Монтреалю, де його похоронено на католицькому кладовищі Кот де Неж.

Після похоронів родина п-ва Мартинюків урядила в парохіяльній залі поминки, на які прибули теж і оба місцеві отці Михайло Гаврилюк і Едвард Ярема. Під час принятя промовляли о. М. Гаврилюк і п. Степанія Ракуш, які закликали до збірки на українську пресу. Збірка принесла 20 дол., які розділено поміж українські часописи.

Вічна Йому пам'ять.

ВИСЛІДИ ЗБІРОК

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ:

о. Ю. Ковальський, Форт Вилям, Онт. 2
С. Дольницька, Торонто, Онт. 1
п-і Варава, Мондер, Алта 1
А. Бородай, Монтреал, Кве. 1

НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ:

М. Сегін, Н. Миличій, М. Соколевський, п-і Береза — Торонто, Онт.; М. Комгир, Росбурн, Ман.; Н. Швалюк, Овкбурн, Ман.; П. Левицький, Дана, Саск.; В. Гладчук, Амгерстбург, Онт.; А. Шевчук, Форт Вилям, Онт.; С. Приставський, Форт Вилям, Онт.; Р. Варава, Мондер, Алта; Л. Брикович, Монтреал, Кве.; Ю. Крайнська, Монтреал, Кве.; о. С. Гаюк, Ричмонд Гил, ЗДА; В. Тарасюк, Етелберт, Ман.; М. Макар, Карнегій, ЗДА; Д. Іванишин, Янов, Ман.; І. Триліч, Едмонтон, Алта; Р. Пристасєцька, Ванкувер, Б. К.

ЗЛОЖИЛИ НА ПРЕС-ФОНД "СВІТЛА"

Кредитова Спілка при церкві Матері Божої, Торонто, Онт. 25.00
З похорону бл. п. Івана Винника, Дервент, Алта 10.00
З похорону бл. п. Теклі Гриник, Мондер, Алта 4.12
М. Балдига, Торонто, Онт. 4.00
Р. Кравець, Монтреал, Кве. 3.00
о. М. Павлюк, Гресленд, Алта 3.00.

По $2.00: Д. Стасюк, Гемінтон, Онт.; Т. Равлів, Торонто, Онт.; І. Крупка, Е. Скляр — Торонто, Онт.; М. Граб, Квейкертавн, Па.; А. Климко, Форт Франсис, Онт.; В. Най, Едмонтон, Алта; Т. Печерський, Філядельфія, ЗДА; І. Фечіч, Нью-Йорк, ЗДА.

По $1.75: О. Атамовський, Чікаго, ЗДА.

По $1.00: Е. Пероганич, В. Білик, В. Латишевська, М. Михайлів, К. Бігус — всі з Торонта, Онт.; П. Бойко, Ридмтавн, Онт.; С. Гарасимович, Монтреал, Кве.; Р. Осадець, Овкбурн, Ман.; Н. Гутовський, Селкирк, Ман., О. Глібкович, А. Вербицька, Е. Піскор — Вінніпег, Ман.; М., Волошанський, Вернон, Б. К., П. Козіцький, Елк Пойнт, Алта; В. Нецик, Вильна, Алта; Е. Лещук, Вильна, Алта; С. Бігорай, В. Слобода, Й. Стефура, Т. Порада — Едмонтон, Алта; Е. Хланъ, Кілапій, Саск.; Р. Малицький, Оскар Лейк, Саск.; К. Баран, Брокстон, Саск.; Д. Росовський, Кемсен, Саск.; О. Шеремета, Чікаго, ЗДА; А. Скоропад, Чікаго, ЗДА; М. Васко, Чікаго, ЗДА; А. Мельник, Клівленд, ЗДА; А. Грегус, Нью-Йорк, ЗДА; А. Никифорюк, Овснецька, М. Польче — Нью-Йорк, ЗДА; А. Тимко, Несквегонінг, ЗДА; М. Рудницька, Нью-Гейвен, ЗДА; Ю. Дубовицька, Джерсі Ситі, ЗДА; І. Озар, Орлеан, ЗДА; М. Бартків, Філядельфія, ЗДА; П. Биковський, Тінек, ЗДА; О. Коцинда, Ютіка, ЗДА; Е. Кахниквич, Ютіка, ЗДА; К. Блиш, Вайліяг, ЗДА; Р. Карачевський, Йонкерс, ЗДА; О. Дерзко, Філядельфія, ЗДА; А. Кухарська, Ледух, Алта; В. Прохопенко, Кінгстон, Онт.; Н. Драбінацький, Колонзей. Саск.; І. Надворний, Едмонтон, Алта; М. Ковалюк, Едмонтон, Алта; І. Німчук, Лемонт, Алта; А. Філяс, Гвин, Алта; А. Павловський, В. Федорович — Торонто, Онт.; І. Гіщак, Лондон, Онт.; І. Винник, Нью-Йорк, ЗДА; І. Куц, Чікаго, ЗДА; О. Харамбура, Рочестер, ЗДА; М. Каханівська, Ість Медов, ЗДА; А. Загарійчук, Аран, Саск.; А. Сеньків, Сібард, Алта; П. Палват, Ст. Майкел, Алта; Т. Кондра, Редватер, Алта; В. Лабінський, Гренд Прері; А. Пазюк, Равнд Гил, Алта; І. Мулик, Гренд Прері, Алта; І. Южда, Ту Гилс, Алта; С. Крук, Бонвіл, Алта; Д. Сленчка, Гай Прері, Алта; К. В. Бродвей, Бонанза, Алта; М. Цару, В. Пасічник, М. Хміляр, І. Семенюк, Г. Миськів, Т. М. Осьмак — Мондер, Алта; М. Куплик, Окбурн, Ман.; І. Яніш, Окбурн, Ман.; о. В. Лучків, Санди Лейк, Ман., Л. Будик, Транскона, Ман., М. Метеля, Й. Костюк, В. Рибчук, М. Коваль, М. Левицький, Д. Юшевич, Е. Вовк — Вінніпег, Ман., А. Жарський, Ванкувер, Б. К., С. Дуляба, Вернон, Б. К., І. Пацалуйко, Гафорд, Саск., В. Макух, Віко, Саск., А. Чорней, Гудів, Саск., В. Стахів, Едмор, Саск. М. В. Савчук, Шіго, Саск., І. А. Дудик, Кадворт, Саск., Г. Козубаль, Ельфрос, Саск., о. С. Гарвинко, Вакав, Саск., О. Атанаська, А. Помірко, Р. Подоляк, М. Гайдук, М. Кульчицька, А. Яцура, Д-р І. Іваніів, А. Гловяк, В. Білинський, А. Кущак, К. Пир-

чак, Т. Рошкевич — Чікаґо, ЗДА, І. Горбайчук, А. Заяць, М. Ворачок — Бофало, ЗДА,
В. Кузел, Вернон, Брит. Кол., М. Корчинський, Айтуна, Саск., В. Іваниха, Саскатун, Саск., А. Костелнюк, Торнгілд, Алта, К. Мотало, Помона, ЗДА, С. Шкут, Бафело, ЗДА, П. Куха, Клифтон, ЗДА, Е. Дідич, Нью-Йорк, ЗДА, М. Техловець, Норвіч, ЗДА, Б. Ґреб, Клаймер, ЗДА, С. Шипилявий, Бафело, ЗДА, Д. Паленко, Нюарк, ЗДА, Г. Коник, Ню Бритен, ЗДА, Грабець, Чесапік Сиrі, ЗДА, Й. Оберишин, Кен Ґарденс, ЗДА, К. Путас, МкКіс Ракс, ЗДА, М. Янів, Парма, ЗДА, П. Іналович, Бруклин, ЗДА, В. Челак, Денвер, ЗДА, М. Кобасяр, Гейстінґ, ЗДА, С. Цецура, Джерзі Сиrі, ЗДА, А. Хомяк, А. Білик, І. Бабій, Дітройт, ЗДА, К. Кузів, Міннеаполіс, ЗДА, І. Гінчак, МкКіс Ракс, ЗДА, А. Сава, Прері ді Шен, ЗДА, о. Стефан Дмитришин, Німеччина.

По 75 центів:

Ю. Омґа, Торонто, А. Дрібненький, Вилтон, ЗДА, Й. Ковальський, Монтреаль, Кве.

По $0.50: А. Вілавка, Вінніпеґ, Ман., П. Валко, Ванкувер, В. К., Й. Боярчук, Ґронлид, Саск., Д. Одинський, Айрон Ривер, Алта. М. Тусик, Англія, Ф. Гнатюк, Редвей, Алта, І. Гаврилечко, Едмонтон, Алта, Л. Мулик, Голден, М. Лозинський, Ґлендон, Алта, — 0.50. М. Олешкевич, Торонто — 0.25.

Усім жертводавцям і приятелям щиро дякують

ОО. Василіяни.

З листів до Редакції

У Вашому місячнику "Світло" за січень 1961, на стор. 12 прочитав я новинку п. н. "Відважний хлопець". Увесь зміст пригадав мені аналогічну подію, яка розігралася ще весною 1940 року, в часі "визволення" нашої вужчої Батьківщини "геройською" червоною армією. Тоді в третій клясі дівочої народньої "Рідної Школи ім. Бориса Грінченка" у Львові, що приміщувалася в свято-юрських будинках, одного дня в годинах, у які згідно з поділом годин мало відбутися навчання релігії о. Василієм, ненадійно з'явився в дирекції школи старшина-летун советської армії й заявив, що з наказу референта шкільних справ, припадаюча година релігії, призначена йому на науку поведінки дітвори в часі налетів.

Дирекція школи, безрадна супроти такого зарядження, впровадила летуна в дану клясу.

При вході до кляси старшина, не знимаючи накриття голови, поздоровив сидячі учениці словами "здраствуйте", на що всі учениці хором відповіли "Слава Ісусові Христові". Тоді летун, нав'язуючи до слів поздоровлення учениць, почав свій реферат словами:

— Чи у вашому житті бачили ви Ісуса Христа, бо я як летун советської армії, літаючи під небесами, ніколи не бачив Бога Ісуса Христа". На це всі дівчатка хором відповіли:

"Так, так, як ви летіли вгору під небеса, ви не бачили Бога Ісуса Христа, та коли б ви летіли з-під небес удолину були б напевно побачили Бога Ісуса Христа, Його Матір Божу та й усіх Святих та ще просили б у них ратунку".

Так був початий і одночасно й закінчений реферат летунського старшини "героїчної освободітельної армії".

Летун без слова відповіді вийшов із кляси та ще й не міг нікого посуджувати, що діти були кимнебудь на таку відповідь підмовлені...

Подаю це Вам до ласкавого відома, як колишній кількалітній голова Кружка, що обслуговував дві 7-ми класові школи, дівочу, що приміщувалася в будинках св. Юра і хлоп'ячу, що приміщувалася в будинках "Дністра" при вул. Городецькій ч. 95.

Г. Чубатий — Нюрнберг

Дорогі наші Отці,

пише до Вас ціле село Бризік із Югославії і засилає щирий привіт. Ще наші батьки заїхали сюди, до Боснії, покупили землі в турків, а як назбиралося нас вже трохи більше, то поставили ми собі маленьку капличку. бо до церкви було дуже далеко. З часом наша громада розрослася, капличка стала замаленька, то ми саме перед війною поставили нову церкву, трохи викінчили всередині і справили найконечніші речі. Але прийшла війна, люди збідніли, а ще якісь кірґізи вдерлися до церкви й усе ограбили і так ми знов лишилися без нічого. Минулого літа були у нас Преосв. Гавриїл Букатко й заохочували нас до дальшої праці, а навіть дали деяку поміч. Дещо зложили свої люди і так ми церкву викінчили й відновили. Тепер нам треба ще церковних риз, яких ми тут невсилі купити. Тому звертаємося через Вас до людей доброї волі, може б там хтось знайшовся такий добрий та нам такий дарунок справив. Ми за це будемо невимовно вдячні і Господь певно за ласкаве серце відплатить сторицею.

З найглибшою пошаною до Вас і з християнським привітом

Громада Бризік, Югославія

ЗАМІТКА: Якщо б хто бажав сам справити бажані ризи, або хоч малою жертвою причинитися до їх купна, просимо надсилати ласкаві жертви на адресу "Світла", а коли збереться сума вистачаюча на закупно риз, то ми вишлемо їх для тої нашої громади в Югославії. Жертви присилайте з дописkölt "для громади Бризік у Югославії". Отже адресуйте пожертви до:

Basilian Press,
286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

● Французький критик Дельорм заявив недавно в одному журналі: "Коли я оглядаю Пікассо "Ева і гріх", то дивуюся як взагалі могло дійти до гріха, якщо Єва виглядала так, як її намалював Пікассо".

● Поліцію в місті Тінто (Італія) заалярмувала вночі одна жінка, прохаючи телефоном забрати її чоловіка, який у похміллі чинить бешкети в хаті. Поліція відповіла, що не може цього зробити, бо кожний може впиватися у власній хаті. За деякий час жінка подзвонила знову й заявила: "Тепер можете прийти по нього, бо я вже витягнула його з хати на вулицю."

СВІТЛО THE LIGHT Ukrainian Catholic MAGAZINE

THE DEATH OF FATHER B. SKUBLENY, O.S.B.M.

Born, October 28, 1914, Died, November 26, 1940

A Letter — by Rev. Basil Wawryk, O.S.B.M., Dated: Rome, December 8-12, 1940
Translated by J. S.

Father Skubleny

EDITOR'S NOTE:

Rev. Basil Skubleny, O.S.B.M. was born October 28, 1914 in Peno, Alberta. He was 15 years old when he entered the Basilian Fathers' Monastery at Mundare, Alberta. He was ordained a priest on October 2, 1938. After his ordination he was sent to Rome for post-graduate work. He died there in the odor of sanctity after a serious internal operation on November 26, 1940. Before his operation he composed the following prayer in honor of St. Josaphat: "St. Josaphat, I offer myself into your hands. If necessary, grant me the grace to have my life accepted as a sacrifice to God for our Church and our people. Holy Father, unite my sacrifices with yours..." After his operation he suffered intense pain heroically. Most of the time he prayed aloud. Amongst other he often repeated these words: "I thank you, my God, for giving me the grace of suffering . . . . I did not know that one could suffer so much . . . Receive my sacrifice, O God, for our Church, for our Holy Order, for our Father Superiors, for the young members of our Order, for those who are preparing for the priesthood, and especially for those who are suffering under the yoke of the bolsheveki (communists)." His last words were: "My Jesus, mercy . . . . O Mary, Immaculately Conceived, pray for us who have recourse to thee . . ." Reverend Father Basil Skubleny, O.S.B.M. was an example of innocence, love, and sacrifice. He lived a holy life and died a holy death. Through his intercession in heaven many prayers and petitions have been answered.

In accordance with the decrees of Pope Urban VIII, concerning the holy death of Rev. Basil Skubleny, O.S.B.M. we humbly submit our opinions to the final judgment and authority of the Church.

PART III

This all happened on Tuesday of November 29th. Now came the days when Father Wasylko stood continuously on the brink of death. However we did not lose hope; we did not let up on our prayers for the return of his health, or even for a miracle if necessary . . . . On Thursday, November the 21st, the spiritual director (of the Ukrainian seminary in Rome), Very Rev. Theodosius Haluschensky (later Superior General of the Basilian Order), came to visit him. When he saw the very serious nature of the illness he said that he and the seminarians would pray for help to the venerable (Welamin) Rutsky (a friend and contemporary of St. Josaphat). At first it seemed that heaven was going to grant us a great grace. At nine o'clock in the evening his internals became activated and he was able to digest. The invalid had an appetite and became truly hungry. This can be understood when we recall that he had been eating nothing for 10 days, and the food he had been receiving during the past few days had to be pumped out of his stomach for it remained there and could not be digested. It is hard to describe how thin he became during that time. I wonder if any of you saw photographs of the children who were dying of hunger in Ukraine. That is what our invalid looked like. What bothered one most was that his whole spine was visible, such, that it was possible to count all the vertebrae. What is more, it seemed that his whole spine was outside of him.

Although we were aware of his enfeebled condition we cheered ourselves with the thought

that now he would eat regularly and would gain in strength soon. Even though this might take a month or two we expected that everything would turn for the better. The nurses said that the crisis was over, and that we could look upon it as a great grace, as something that could be recounted in history. We were happy and thanked God for the grace received. We were a little worried that a fistula had opened in the wound caused by the operation because some of the bile and other stomach juices drained through it. However the nurses and doctors told us that this was not a serious complication, and at most, would delay his convalescence. He would be cured for certain, and this was one of those things which followed upon an operation.

But after a few days we feared again. During the night, from Saturday to Sunday, his temperature rose to over 104° F. We were understandbly frightened at this turn of events. We wondered if it was an abnormal inflammation of the lungs? But when we asked the invalid whether he felt any pain when breathing, he said that he felt none even when breathing deeply, and this comforted us somewhat. It is true that he expelled a lot of phlegm because he was coughing a lot, but we thought the whole matter would end as a cough. He became more quiet. His nights were very restless. During the day he was more peaceful and complained that he found it difficult to be so at night. No one could explain the cause of this. His worst hours were between 12 midnight and four in the morning. This was the way it was on Saturday, Suday, and Monday. He scolded himself for not having the patience he had earlier in his sickness for he did not rest as quietly as the nurses requested. He was unable to sleep in spite of all the hypos he received. And then I began to wonder what was wrong with him. Here everyone was saying that he would be fine in a few days and would be able to sit up, and yet he was so restless at night. I was not aware then that it was a deathly illness which was making progress at the same time. And that is what gives me my greatest sorrow .... for up to the very end I was convinced that the greatest danger was over, that he would become well and that these were passing symptoms which were a part of the struggle of convalescence.

...And because of my conviction that he was growing stronger I was dismayed to find him so restless at night. It was necessary for him to lie quietly, not to uncover himself, but he could not do so for more than a quarter of an hour. He seemed to rest better during the day as if asleep, but it was not a true sleep, rather a quiet lying down. That is why during the final night I not only pleaded with him but scolded him a bit: "Why don't you lie down quietly? Don't you realize that you need the rest? Don't uncover yourself because you'll catch a cold or pneumonia. They've rescued you from one death, and now you're risking another. At first when you were suffering most you were more patient, and now that you are getting better you are acting like a small child.... A good religious does not act like that. Look at the other sick people; the women, the children in other rooms are all sleeping, but you do not sleep and are giving the nurses trouble." I thought I was justified in acting like this and felt that it was necessary to give him strength to overcome his restlessness. I did not know the reason for his strange conduct. During the day when he seemed to be resting well I asked him why he did not do the same at night, and he confessed that he did not have the strength and that it was not his fault. I was immediately sorry for having bothered him during the night. I apologized, but Father Wasylko would not even hear of it. He even said that I did well in scolding him. Even to this day the memory of that incident grieves me beyond measure.

Such were the last moments of our Father Wasylko. We all believed that the doctors were right in promising us that he would be healthy and well soon, although the Fathers who saw him so feeble and emaciated said that he would not live. On Monday afternoon Brother J. Pryma (a third year theologian) took a photograph of him as a souvenir of his operation. We did not know that that was to be the last photograph of him alive. He seemed to sense it though for he said, "Now you're going to have my photograph. Go ahead and photograph..." His words made a painful impression upon all of us, but we hastened to assure him that all would be well with him yet. On the evening of November 25th, a Monday, his condition became worse and his temperature was over 103° F. Father Michael Wawryk came to him and brought me something to eat (for I stayed with him all the time). As I ate Father Wasylko said, as he often did, "Thank you for bringing Basil something to eat. I am happy that he is able to have a little refreshment." (There were many occasions when Father Wasylko showed me his gratitude for the hours I spent near his bedside, and I do not wish to draw them out here for his little overtures are impressed deeply in my heart. I do mention them to show you a picture of a beautiful soul which in spite of great suffering showed such wonderful manifestations of nobility.) That evening the doctor examined the patient and gave some extra attention to his chest. I asked him what he thought. The doctor replied that there was a general infection of the lungs. When I asked him if there was any immediate danger, he said there was none. "However he is not one of those patients who is doing well." After this reply I did not think it necessary to telephone the monastery for I thought it was just another and similar difficult night. In addition the nurses told me that it would take another day to see what damage if any was done to the lungs. When I asked if it was dangerous they said it was, but it was still possible for the invalid to overcome all of this.... It was only 6 hours before his death, but I was still being told that things were not too bad with him. But Father Michael who was there sensed that this was the end. When he left the patient about 10 o'clock in the evening he parted with him as if it was for the last time; he blessed him and kissed him.... Wasylko said that he was feeling fine, but it was easy to see that he had difficulty in breathing for he was breathing rapidly.

(This letter will be continued in succeeding issues)

The new St. Josaphat Parish School, Toronto, will open this September. Registrations of children from kindergarten to grade 6 are now being accepted. For information contact Msgr. Filevich.

How To Bring Up Delinquents

The Police Department of the city after a study of juvenile delinquency has issued a leaflet called "Twelve Rules for Raising Delinquent Children." The rules follow:

1. Begin with infancy to give the child everything he wants. In this way he will grow up to believe the world owes him a living.

2. When he picks up bad words, laugh at him. This will make him think he's cute. It will also encourage him to pick up 'cuter" phrases that will blow off the top of your head later.

3. Never give him any spiritual training. Wait until he is 21 and then let him "decide for himself."

4. Avoid use of the words "wrong". It may develop a guilt complex. This will condition him to believe later, when he is arrested for stealing a car, that society is against him and he is being persecuted.

5. Pick up everything he leaves lying around — books, shoes, and clothes. Do everything for him so that he will be experienced in throwing all responsibility on others.

6. Let him read any printed matter he can get his hands on. Be careful that the silverware and drinking glasses are sterilized but let his mind feast on garbage.

7. Quarrel frequently in the presence of your children. In this way they will not be too shocked when the home is broken up later.

8. Give a child all the spending money he wants. Never let him earn his own. Why should he have things as tough as YOU had them?

9. Satisfy his every craving for food, drink, and comfort. See that every sensual desire is gratified. Denial may lead to harmful frustration.

10. Take his part against neighbors, teachers, policemen. They are all prejudiced against your child.

11. When he gets into real trouble, apologize for yourself by saying, "I never could do anything with him."

12. Prepare for a life of grief. You will be likely to have it.

From Ugly Duckling to Swan...

THE DANGER OF BEING BEAUTIFUL

Are you beautiful? Beware!
Do you want to be beautiful? Take care!

The desire to be beautiful is a natural instinct, and the various conceptions of beauty make the world go round beautifully. You have been led to believe that if you have beauty, happiness is yours. That's why this longing for beauty, this chasing of the golden ball which promises to roll you easily into the Paradise of Happiness...

This preoccupation with beautiful looks I believe to be the reason for much of the unhappiness of our present-day "beauties" and our present-day "average girls".

The emphasis on visual beauty, particularly in America, is taking on dangerous proportions. Visual beauty is held up as the ultimate goal; the necessity to possess it is pounded into the heads of young girls.

Not even children remain untouched by this craze. Mothers, in their natural desire for their children's happiness, are being convinced of the necessity to beautify them at all cost. A child knows no values unless he is taught values; he does not know what is important, what is unimportant, unless he is told. If mothers of beautiful children would only realize how unimportant a beautiful face can be! But so many of them sit back delightedly and smile at the facile way their children use charm.

There is no denying that being beautiful makes life "easier". Smiles come your way much faster, forgiveness too. People listen do you readily — at least for a while — show interest in your problems, your aims, your immediate desires. Every beautiful girl learns early in life to rely on this special power...

Who can blame the beautiful girl for reaching out when so little effort is needed to catch a star, or for walking through open doors as if it were her due, firmly believing that happiness is on its way to meet her?

That this belief is false comes as the most shocking realization to her innocent mind. Often it comes at a time when it is too late to change the pattern of her thinking, her responses and her evaluations. Therefore her logical reaction to the shock is resentment...

For a while all seems to go well and the cream at the top of the bottle is hers. Sometimes her heart will be involved. True, hearstrings are elastic. They will snap back after each strain, seemingly as good as new. But much abuse they will not stand; they will be transformed into shriveled, useless bands if stretched too often and too recklessly.

This sorry state of heart is most often the cause of discontent in beautiful women. A discontented woman is poorer than the poorest poor. Even her prize possession, beauty, will give way to discontent, the greatest, most powerful de-beautifier of them all.

So don't envy the most beautiful girl in your neighborhood, in your class, in your school, in your town, on the stage or screen. Visual beauty can never be a substitute for inner beauty, and her only chance for happiness will depend on her strength of character to recognize this. The girl who is only good-looking, or just "plain", needs this strength of character in order to be happy, but she has more chance to acquire it. Her happiness is far more assured than that of a thousand "beauties".

If a fraction of the analysis, attention and care outer beauty receives daily were given to inner beauty, what a wonderful place the woman's world would be!

How can the modern girl, realizing that too much emphasis on the pursuit of beauty might endanger her future happiness, put this realization to practical use?

If she asked my advice this is what I would tell her:

If you are born with beauty — forget it! If the people around you won't let you forget it, go and seek those who are not impressed by your beauty. Believe me, they do exist! They will help you bring to bloom the deeper values of your *inner* beauty — the only beauty that will stay with you forever.

If you are not beautiful, or think you are an "ugly duckling", rejoice! You may have the greatest chance for happiness. Go right ahead in your desire to beautify yourself, but don't let that desire be a hindrance to your inner development. Don't be impatient. Don't long to be a swan too soon. Cherish time; use it well. Know yourself through action and not through contemplation. Do your duty of every day. Have patience with yourself. Believe the purity your heart possesses. Give of your inner riches. Accept your share of sorrow and of pain without self-pity.

You'll be a swan — just wait and see!

— *Marlene Dietrich*

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge)
EM 3-8828
Toronto

Our Queen

By PATRICIA BOLISHYN

As we enter the castle, and push the doors of the kitchen open, we find a most charming and beautiful queen. She puts down her regal sceptre (more commonly called a wooden spoon) and moves towards us.

Her dress is simple yet chosen in good taste and consists of an apron and a four year old jumper. The queen is short and petite, carrying herself gracefully. Her crown, three jumbo curlers, is a bit tarnished after a day of royal duties, but her round colorful face and bright twinkling eyes make up for the crown's dullness. As we look at her we wonder what her age can be, because she has never told a soul. She is not too old, I am sure, but her sweet face shows the odd line here and there. And it

is no wonder when you stop to consider her simple subjects.

To me, the queen, whom I more commonly call mother, is one of the sweetest persons of royal birth that I know. If I should get out of hand or disobey her wishes, she is a judge. Sometimes her punishments are severe but I soon realize that she knows best. Also, if I become a little weary and need affection and cheer, Her Highness simply says a few words and like a magic spell, my thoughts are again filled with peace. She is very wise and practical and is probably the only queen in our neighborhood who can keep a straight budget.

Generous? Yes, this queen is generous with her wealth and spreads it throughout our castle. She is generous with her love, her humour, her intelligent decisions, and her potato dumplings. More than a queen, she is the best mother there is, and when her crown gets a little too tarnished or her sceptre a little rusty, that is the time we love her most since it is because of us that this gracious queen stands in the kitchen smiling each day no matter how weary her royal toes may become.

BOOKS vs TELEVISION

Many a television set appeared in homes for the first time during the Christmas holidays. Many of the people who got those sets are the same ones who have said they simply do not have time for reading Apparently they will find time for watching television.

For their own future welfare, they should heed the advice of the Holy Father, however. He said of television, that the "influence it has on man, and especially on youth, with its almost purely visual action brings with it such a degree of danger of intellectual decadence" that it is becoming a danger for the whole population. "It is all the more necessary," he warns, "to stress the task of the good book, which is that of educating the people to a deeper understanding of things, to think and to meditate."

Watson's

КОРОТКІ ПІДШТАНЦІ ФРАНЦУЗЬКОГО СТИЛЮ ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ І ХЛОПЦІВ

Щільно прилягають, прохолодні, вигідні. Гарно виткані в пружки з м'якої бавовни... Плоскі шви... кругом еластичний поясок, подвійна прирівка з-переду, що кріпко піддержує.

Джерзі до комплекту

D-W-0

Penmans

Дібрані "ТАРТАН" БАРВИ

S-17-1

Вибирайте з-поміж 32 різних стилів дібраних "тартанових" (перехресних) барв — провінція, родів і звичайні, чистобавовняні. Числа 10 - 12.

Reading is work. Good work, compensating work. The busiest man or woman can find time to scan through the papers and magazines. The busiest man or woman, at home, can arrange a well-ordered day to include fifteen minutes or a half hour of good reading. A fine way to get into the habit is reading to children. They'll react, in behavior, much more congenially than to a nervous hour of twitching before the television screen.

Would you like to become a Basilian priest or brother?
Write:
REV. MASTER OF NOVICES
Basilian Fathers, Mundare, Alberta
or
VOCATIONAL DIRECTOR
3100 Weston Rd., Weston, Ontario
or
REV. MASTER OF NOVICES
Box 231, Glen Cove, L. I., N. Y. U.S.A.

ЧИ ВИ НЕ БАЖАЛИ Б ТУТ БУТИ?

Почніть плянувати тепер!

Половина приємности — це плянування! Тому пішліть цей купон по безплатні карти й подорожню літературу та очікуйте свого найбільш освіжливого літа — в Онтаріо.

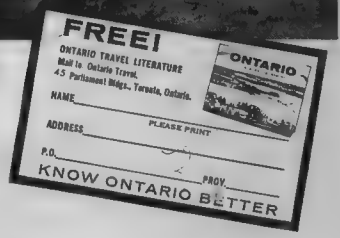

Проведіть найкращий час свого життя в

ONTARIO

ONTARIO DEPARTMENT OF TRAVEL AND PUBLICITY

Hon. Bryan L. Cathcart, Minister

DUMONT

перший у найкращому!

МОДЕЛЬ ДЕНМАРК Першоякісний, повноцінний, на першому місці між усіми! Вражаюча простота проєкту. Транформер електричного струму зберігає довго в найкращому стані велику 25 цалеву жарівку. Контроля на віддаль. Контроля побічних каналів дає ясніший образ. Прецизний наставлювач. Знаменита звукова система включає зміну контролі звуку, влучуваний посилювач та примінені до того два голосники-близнюки. Чудово викінчена скринька з різного горіхового або магоневого матеріялу.

ЦЕЙ НАЙМОДЕРНІШИЙ ТЕЛЕВІЗОР МОЖЕТЕ НАБУТИ ЗА ДУЖЕ ПРИСТУПНІ ЦІНИ У НЕДАВНО ВІДНОВЛЕНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ КРАМНИЦІ

ROCHESTER FURNITURE CO. LTD.

423 College Street

Phone: EM 4-1434

TORONTO --- ONTARIO

СВІТЛО
THE LIGHT

РІК XXIV ЧЕРВЕНЬ — 1961 — JUNE Ч. 6 (462)

„КЛЮБ ДОБРОЇ КНИЖКИ“

"Кожний культурний українець читає добру українську книжку!" — "Добру" — значить: будівну щодо змісту, яка стоїть за нашими українськими традиціями; "добру" — значить: гарну формою й видавничою технікою.

Це і клич "Клюбу Доброї Книжки": Хочемо дати українському читачеві добру й гарну книжку, яка дала б його душі будову й розвагу, піднесла б його понад будні життя до українського ідеалу. І все те хочемо дати українському культурному читачеві за розмірно невеликі гроші.

Оцим проголошуємо передплату на таку книжку. Хто хоче стати членом "Клюбу Доброї Книжки", має заплатити річно $4.00 і за те має право вибрати собі кілька книжок, із книжок поданого спису, вартости $6.00. Крім того дістане член Клюбу наш каталог інших книжок даром. Із цього каталогу може вибрати собі книжок на будьяку суму з тим, що заплатить за них одну четвертину менше, ніж вони нормально коштують.

Для приєднання членів "Клюб Доброї Книжки" дає протягом місяців — травня - червня 1961 року всім своїм новим членам привілей дістати даром одну книжку, вартости $1.50, зовсім даром! Виходить: хто протягом травня-червня 1961 р. заплатить $4.00, той дістане за те книжок на $7.50!

Ось книжки, які проголошуємо на передплату за 1961 рік (крім них дістанете ще каталог зі списом понад 250 книжок, із яких можете собі вибрати ще й інші з опустом 25%): 1) В. Королів-Старий "Згадки про мою смерть" — спогади українського громадського діяча. — Ціна $1.50. — 2) В. Лозинський "Проклятий камінь — історична повість з часів Сагайдачного. — Ціна $1.50. — 3) Ф. Одрач "Покинута оселя" — оповідання з життя емігрантів. — Ціна $2.50. — 4) С. Бартас "Було трое малих дітей" — оповідання з правдивої події. — Ціна $2.50. — 5) Митрополит В. Липківський "Відродження Церкви в Україні 1917-1930 рр." — Ціна $3.00. — 6) Ю. Мозіль "Спомини полїт'язня" — Ціна $1.00 — 7) Ю. Мозіль "На Вроннах" — спомини з тяжкої польської тюрми. — Ціна $1.00. 8) М. Головінська "Чічка" — оповідання з життя дітей. — Ціна $1.75. — 9) Ол. Кисілевська "По Рідному Краю" — спомини з мандрівки по Україні. — Ціна $2.00. 10) Б. Курилас "Діялоги Василіянок" — п'єса з часів московського переслідування. — Ціна $1.00. — 11) Т. Коструба "Як Москва нищила Українську Церкву". — Ціна $0.50. — 12) Т. Коструба "Нариси з церковної історії України". — Ціна $2.00. — 13) Ол. Мох "Книжки і люди" — літерат. нариси. — Ціна $1.00. — 14) В. Гюнерман "На Божих окопах" — історична повість із часів французької революції. — Ціна $1.50. Спис дальших 250 книжок у нашому каталозі, який кожний новий передплатник Клюбу дістане даром.

Замовлення адресуйте:

"KLUB DOBROJI KNYZKY"
286 Liagar St., Toronto 3, Ont., Canada

Оцим подається до ласкавого відома, що 18 червня ц. р.

відбудеться

Празник ОО. Василіян

при 3100 ВЕСТОН РОВД, ВЕСТОН, ОНТ.

Архиєрейську Службу Божу відправить Високопреосвященний Кир ІСИДОР, Єпарх Торонта, в сослуженні духовенства в год. 10.30 перед полуднем. — Відтак буде ОБІД для всіх під кермою відділу ЛУКЖ при парохії св. Василія.

Всіх щиро запрошують

BASILIAN FATHERS' MONASTERY
3100 Weston Rd., Weston, Ontario
— (North of Hwy. 401) —

ОО. ВАСИЛІЯНИ
3100 Weston Rd.
Weston. Ont.

СВІТЛО

УКРАЇНСЬКИЙ ХРИСТИЯНСЬКИЙ [illegible]

Видають ОО. Василіяни

Передплата $3.00 на один рік.
Поодиноке число 30 центів.

Адреса Редакції й Адміністрації:
286 Liagar St., Toronto 3, Ontario

Telephone: LE 5-6483

ПРЕДСТАВНИКИ "СВІТЛА" ЗАКОРДОНОМ

АНГЛІЯ:
Ukrainian Booksellers
& Publishers
49 Linden Gardens,
Notting Hill Gate
London, W. 2, England.

АВСТРІЯ:
Griechisch-katholisches
Zentralpfarramt zu St. Barbara
Wien 1, Reimergasse 1
Austria

АВСТРАЛІЯ:
Rev. D. Kachmar
Archbishop's House
West Tee, Adelaide, S. A.

АРГЕНТИНА:
Padres Basilianos
Curapaligue 760
Buenos Aires, Argentina

БРАЗИЛІЯ:
Padres Basilianos
Caixa Postal 24
Prudentopolis, Parana, Brazil

ФРАНЦІЯ:
L'Abbe Julien Prokopiw
2 Rue des Crignos
Amiens (Somme) France

ІТАЛІЯ:
Padri Basiliani
Via Icilio 40 (Aventino)
Rome, Italy

THE LIGHT

A Ukrainian Monthly Magazine. Published by the Basilian Fathers, 286 Liagar St., Toronto, Ontario, Canada.

Authorized as second class mail, Post Office Dept., Ottawa.

ЗМІСТ:

Контести 250

Свт. Отець править східню св. Літургію 251
Новий вияв поважання Сходу в Римі

Добрий приклад 254

Заклик оо. Студитів із Вудстоку 254

Нами невикористана зброя *д-р С. Демидчук* 255
Про що ми забули...

Вияснення "тайни Фатіми" в 1961 р. *о. Г. В. Колган* 257
Як воно справді справа мається?

Євхаристійна Пісня *вірш* *М. Яр. Косовичева* 258

За поширення набоженства до Христа Чоловіколюбця 258
Місячне намірення на червень 1961 *(оси)*

СТОРІНКА АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ 258-259

ЗІ СВІТУ И ЦЕРКВИ 260

Іван Сулима — історична повість *В. Буженко* 265

Єрархічна влада серед різних релігій *о. В. Зінько, ЧСВВ* 269
"...релігія, яка мала кращу єрархію, краще й поширювалася..."

У 150-ті роковини народин о. М. Шашкевича 270
Заклик Торонтонської Єпархіяльної Управи БУК

Шануй сина й дочку свою... *о. В. Зінько ЧСВВ* 271
Четверта заповідь відноситься і до батьків...

Наш Гаман — оповідання *Дзюньо* 273
"...знайшли поторощену машину, а в ній застиглого в калюжі крови, Костя..."

Наше прохання 274
Послухаймо оо. Студитів із Вудстоку

До Пруденгопільської Семінарії 275
Як то їхав туди наш новик без документів, "на чорно"

Нотатки й записки *Я. Чумак* 278
Сторіччя Канади — Експеримент Д. Дольчі — Флюоридація — Цельофанова культура — Що важніше: діти чи підлога?

Наші проблеми в Америці 281
Треба прочитати перед кінцем шкільного року!

Майбутнє українського католицького роману *Ол. Мох* 282

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ 285

ENGLISH SUPPLEMENT

Young Basilians Receive Their Habits 291
by Father Severian, O.S.B.M.

The Death of Father B. Skubleny, O.S.B.M. 294
by Rev. Basil Wawryk, O.S.B.M.

Folly of Unbridled Riches and Social Strivings 296

На обкладинці світлина з посвячення в єпископи о. А. Кусси. З-ліва нововисвячений Владика, з-права Свт. Отець Іван XXIII у східніх ризах.

НАШ ПОСТІЙНИЙ КОНТЕСТ НА 1961 РІК

Кожний наш приятель, що приведе нам бодай одного передплатника продовж 12 місяців 1961 року, дістане від нас: 1) Почесну Грамоту Приятеля "Світла"; 2) одну книжку з нашого видавництва, вартости $1.00 (одного долляра). За кожного дальшого передплатника дамо — кромі згаданої Почесної Грамоти — по $1.00 (одному долярові) книжок нашого видавництва за власним вибором кожний.

Хто приведе нам бодай 5 передплатників, той дістане від нас, кромі згаданих вище нагород, ще даром 1 Календар "Світла" на 1961 рік. Хто приведе нам бодай 10 нових передплатників, той — кромі всіх вище поданих нагород — дістане ще одну дарову передплату "Світла" на 1961 рік. Хто приведе нам бодай 25 нових передплатників, той дістане — кромі вичислених вище нагород — ще гарний, оправлений у мороко МОЛИТОВНИК ХРИСТИЯНСЬКОЇ РОДИНИ. Хто ж приведе нам протягом тих місяців (себто до 20 грудня 1960) 100 (сто) нових передплатників, той дістане від нас нагороду $100.00 (сто доляріз) готівкою.

ОТЖЕ ДО ПРАЦІ, ДОРОГІ ПРИЯТЕЛІ "СВІТЛА!"

ВИСЛІДИ КОНТЕСТУ ЧИТАННЯ "СВІТЛА" ЗА ЧЕРВЕНЬ 1961 РОКУ

Правильна відповідь на контест читання "Світла" з ч. 5 тепа: — 1) Образ "Вечера в Емаус" — Рембрандта. — 2) "Клюб Доброї Книжки", це видавництво, яке дає читачеві-передплатникові за розмірно новелькі гроші, добру українську книжку, згідну з українськими традиціями, гарну формою і видавничою технікою, зі змістом кристалізуючим характери читачів. До цього клюбу безперечно варт належати. — 3) Ні, Умія не була "польською інтригою". В "Світлі" ч. 5 (61), ст. 237, в дописі "Умія — її характер" є подана оцінка православного автора, професора університету Ореста Левицького про причини й характер Умії. Умія не була польською інтригою, а головним джерелом і коренем зла був розстрій тодішньої Єрархії в крайній деморалізації більшої частини її представників, у чому замішали царгородські патріярхи, надаючи (проти канонів східньої Церкви) ставропігійським братствам, складеним переважно з простих світських людей) надзвичайні привілеї, просто свого роду владу над духовенством і навіть єпископами. Через це правильна адміністрація Церкви не була можлива. Внутрішня деморалізація застановила Церкву до уздоровлення відносин через приняття Умії. — 4) Ніхто "сороки-брехунки" не слухає. Вірш "Сорока на плоті сидить", це влучний образ московсько-большевицької пропаганди. — 5) Книжки п. п. "Хустина Вероніки" шукає купити ред. О. Мох. — 6) Ні. Мішати релігію до політики не вільно. Про те пише гарно проф. д-р Микола Чубатий у статті "Церква й нація".

Правильно відповіли на контест-читання: 1) В. Лисяк, Акрон; 2) С. Лунин, Гемилтон; 3) Лідія Белей, Чікаго; 4) К. Макух, Петбридж; 5) Іван Німчук, Лемонт; 6) Степан Шешко; 7) Д. Стасюк, Гемилтон; 8) В. Сегін, Торонто; 9) Петро Багрій, Гемилтон; 10) Ів. Михальчук, Вайкона; 11) Л. Рудницький, Вінніпег; 12) Марія Сальманів, Вест-Гил; 13) Марія Чолій, Ньюарк; 14) Ів. Стерпан, Павтюкет; 15) Софія Годованець, Рочестер; 16) Олександер Мазур, Вейн; 17) С. Гавринчук; 18) М. Гарасим, Скарборо; 19) П. Гриців, Ной Ульм.

Нагороди дістали конкестанти, що означені в цьому списі числами: 3, 7, 11, 13, 17.

Новий (6-тий) контест читання "Світла", за червень 1961, такий: Треба правильно відповісти в реченці до 20 червня 1961 на такі питання: — 1) Чи вважаєте, що флюориданія це розумна річ? — 2) Де написано в червневому числі "Світла" про о. Мартирія Котовича? — 3) Що повинні зробити українські видавництва до ферій 1961 року? — 4) До яких шкіл повинні католики-українці посилати своїх дітей? — 5) Яку нову книжку оголошує "Світло" в червневому числі?

За правильну розв'язку цього контесту редакція уділить 5 нагород книжками, кожна вартости $5.00. Нагороди можуть одержати тільки ті, що: 1) правильно відповіли; 2) є передплатниками "Світла" на 1961 рік; 3) не мають довгів у нашому Видавництві.

НОВІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ:

Е. Келебай, Торонто, Онт., А. Жеребецька, Пелі, Саск., А. Цар, Асторія, Н. Й., ЗДА; Г. Бунчук, Нью-Йорк, ЗДА; Д. Стасюк, Іст Селкерк, Ман.; Д. Стецюк, Вінніпег, Ман.; К. Корчинська, Гобард, Саск.; П. Маренчук, Едмонтон, Алта; С. Герула, Ньюарк, ЗДА; О. Гриньків, Дітройт, ЗДА; А. Кузик, Портедж ля Прері, Ман., Т. Фурда, Арборг, Ман.

ПРИЄДНАЛИ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ:

Впр. о. М. Соловій, Нью-Йорк, ЗДА	1
С. Раковський, Торонто, Онт.	1
С. Мотрович, Акрон, Огайо, ЗДА	1

ЗЛОЖИЛИ ДАР НА ЦЕРКВУ В АРГЕНТИНІ:

Т. Кохорудз, Амстердам, Н. Й., ЗДА	$5.00

ЗЛОЖИЛИ ДАР ДЛЯ ГРОМАДИ ВРИЗІК У ЮГОСЛАВІЇ:

І. Марків, Нью-Гейвен, ЗДА	$6.00
А. Ікалович, Бруклин, ЗДА	$5.00

ЗЛОЖИЛИ НА ПРЕС-ФОНД "СВІТЛА":

Отці Студити, Вудсток, Онт.	$20.00
ЛУКЖ при парохії св. Николая, Вінніпег, Ман.	20.00
З похорону бл. пам. Парасковії Гаврилюк, Норт Бетлфорд, Саск.	13.25
З похорону бл. пам. Анни Багрій, Гамілтон	11.00
З похорону бл. пам. Івана Дзедзіца, Ґримсбі	10.00
З похорону бл. пам. Петра Кузика, Едмонтон	10.00
З похорону бл. пам. с. Михайла Решетухи, Рама, Саск.	10.00
З похорону бл. п. Франка Уніцького, Вінніпег	7.35

СВІТЛО

Український Християнський МІСЯЧНИК

ЧЕРВЕНЬ, 1961 РІК XXIV, Ч. 6 (462)

СВТ. ОТЕЦЬ ПРАВИТЬ СХІДНЮ СВ. ЛІТУРГІЮ

Св. Літургія в грецькому обряді в Сикстинській каплиці. Ліворуч Свт. Вітця стоїть Преосв. А. Кусса

У неділю 16 квітня ц. р. пережило вічне місто Рим високознаменну подію в історії Католицької Церкви: оце від часів т. зв. грецьких папів упродовж 7-8 вв. перший раз римський папа у грецьких архиєрейських ризах приступив до св. престолу, прикрашеного на східній лад намісними образами, та з докладним приміненням грецького архиєрейського церемоніялу відправив урочисту літургію та єпископське посвячення в грецькій мові Преосв. Кир Акакія Кусси, асесора Східньої Конгрегації та світлого представника східнє християнської Церкви наших часів. Уже далеко перед 9-ою годиною, коли Свт. Отець Папа Іван XXIII увійшов до Сикстинської кап-

лиці, заняли почесні місця римські кардинали, архиєпископи, єпископи та амбасадори і зокрема численні представники східніх обрядів, у тому числі Впреосв. Кир Іван Бучко, Всесвітлішій о. Протоархимандрит ЧСВВ Павло Миськів, Впр. о. ректор Ірией Назарко, ЧСВВ і Впр. о. Атанасій Великий, ЧСВВ, секретар передсоборової комісії для Сх. Церкви, як чільні репрезентанти Української Католицької Церкви й василіянського Чину, до якого Преосв. Кусса належить. Уся Сикстинська каплиця була вщерть набита вибраною публикою, здебільша духовних кругів різних країн світу та церковних обрядів і чинів, а поміж ними у перших рядах засіли ОО. Василіяни з Генеральної Курії ЧСВВ, Впр. М. Зиновія та вся Генеральна Курія СС. Василіянок і Головний Заряд СС. Служебниць, що від довгого ряду літ тішаться батьківським покровительством Преосв. Кусси в Римі.

При співі многоліття хором грецької папської колегії Свт. Отець у супроводі двох владик грекo-кат. обряду, Преосв. Івана Меле, єпископа Люнгра в Калябрії та Преосв. Йосифа Пернічара, єпископа П'яни дель Альбанезі в Сицилії, відправив вступні молитви перед престолом і, вступивши на високий трон, зодягнув золототкані архиєрейські ризи: стихар, епітрахиль, пояс, наручавці, саккос, омофор із набедренником і нагрудний хрест та панагію, прикрашену дорогими перлами. Крім того, як патріярх Заходу, Папа вложив на рамена білесенький палій і на голову трикоронну тіяру та вживав упродовж відправи замість жезла, високого хреста за найдавнішим папським церемоніялом. Поблагословивши на чотири сторони трікірієм і дікірієм (трисвічником і двосвічником), започаткував Папа св. літургію грецьким "Благословенно царство" і за порядком відбував кожну чинність архиєрейської Служби Божої та єпископського посвячення новопоставленого єрарха, при чому тут то там, крім грецького, лунав по великій каплиці слов'янський хоральний спів злученого хору української колегії (Многоліття, Ангел вопіяше, Плотію). Достойно і побожно вжився Свт. Отець у священні обряди Св. Отців і Вчителів Східньої Церкви. І виніс їх на найвищий престіл Вселенської Церкви перед обличчям цілого світу і самого неба та дав усьому східньому християнству найкращий вислів церковної єдности в тім самім таїнственнім освяченні і в св. Причасті євхаристійного хліба-вина та літургійній молитві за святу, вселенську й апостольську Христову Церкву...

"Ця зворушлива відправа" — сказав Папа Іван XXIII у своїй кінцевій проповіді — "не вимагає ширшого насвітлення. Але самі очі й серце, що за відправою зворушливо слідкували, не можуть Нас звільнити принаймні від кількох слів, щоб висказати Наше повне задоволення перед Господнім обличчям і Його Церквою. Може ніколи не було ще такої пам'ятної події, що зібрала сьогодні таке знатне і дібране представництво Сходу й Заходу під зводи тієї Сикстинської каплиці. Ця св. Літургія, що бере надхнення й ім'я від св. Івана Золотоустого, обіймає численні Церкви, над якими простирається батьківство Римського Архиєрея, і багато інших, що чергують свою радість і біль, віру й упования в надійних єктениях молитвах, таких солодких і побожних, які супроводять нове посвячення наслідника св. Апостолів. О, як Нам мило привітати такого дорогого й достойного нового єпископа св. Церкви, з Василіянського Чину, дійсного сина Сходу, з різнородними його народами і їхніми прадавніми початками та безмірними скарбами знання, традицій і світлих чинів. Він є прегарним виразом живої і материнської дбайливости Вселенської Церкви за що саме найдостойнішу частину єрархії, священства й народу, різну й мальовничу в обрядах і мовах та найгіднішу поважання і чести. Сини Сходу, як у своїх прабатьківських країнах, так і в розсіянні по всіх кінцях світу, але й тут об'єднані у своїх квітучих спільнотах, яких апостольську ревність Ми знаємо, є покликані дати докази їхньої католицької віри, їхнього завойовницького завзяття і вогненної побожности. І тому на вас усіх, дорогі браття й сини, нехай зійде благословення Господне Його ласкою й любов'ю тепер і завжди і на віки вічні..."

Зокрема ці останні слова Голови християнства роблять неділю 16 квітня 1961 р. проломовим днем в історії східньої Церкви, що виходить на світову арену з найвищим засвідченням повної рівности християнських обрядів у св. Католицькій Церкві.

Минуло вже від тієї відправи більше часу, а проте переломове враження з тієї небуденної події не лише триває, а можна сказати, щойно зачинається усвідомлювати в усій своїй властивій силі. Звернула на це увагу вся світова опінія, церковна і світська, надзвичайно прихильно і навіть одушевлено, зокрема в Німеччині й Америці, себто країнах із мішаною релігійно людністю. Загально оцінюють цю грецьку Службу Божу Папи Івана XXIII як вияв особливої любови до східнє християнських Церков і правдивої пошани для старинних східніх обрядів. Ще краще вийшло це на яву в наступну неділю 28. IV., коли перед полуднем Свт. Отець приняв на врочистому послуханні могутню громаду духовних і світських представників усіх східніх обрядів, що прийшли Христовому Намісникові подякувати за минулонедільну відправу та висвяту Преосв. Акакія Кусси, світлого єрарха східньої Церкви, об'єднаної з Апостольським Престолом св. Апостола Петра.

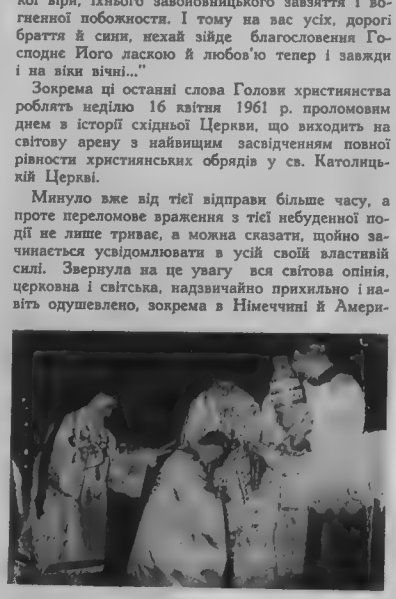

Велика Климентинська заля з трудом помістила таку несподівану силу церковних достойників, священників, богословів і вірних, якої може там іще ніколи не було (разом до 1100 осіб!). Із правого боку папського трону засіли три кардинали: Амлето Чіконіяні, секретар Східньої Конгрегації, Ігнатій Тапуні, сирійський патріярх і Григорій Агаджаніян, вірменський патріярх та префект Конгрегації Католицьких Місій, а побіч них до двадцяти архиєпископів і епископів у своїх обрядових відзнаках; між ними Преосв. Архиєпископи І. Бучко та Гавриїл Букатко із Загребу. По лівому боці всі члени Східньої Конгрегації на чолі з нововисвяченим Кир Акакієм Куссою і численні достойники східніх обрядів та Чинів, зокрема 30 членів Передсоборової Унійної Комісії, під проводом Ген. Секретаря Впреп. о. Атанасія Великого ЧСВВ, що саме цього тижня мав свої наради з участю представників усього християнського Сходу.

Свт. Вітця при вході на залю привітали могутні радісні оплески й многоліття грецької колегії та опісля від усіх зібраних вдячні слова кард. Чіконіянія за папську архиєрейську відправу в Сикстинській каплиці мин. неділі — другий із ряду вселенський доказ Його любови для всієї Східньої Церкви після першої папської відправи у слов'янському обряді в базиліці св. Петра на свято св. Йосафата в неділю 13 листопада мин. року. На те Свт. Отець у своїй довшій сердечній промові заявив, що дійсно ця відправа Римського Архиєрея у східньому обряді якнайкраще відзеркалює об'єднання християнського Сходу й Заходу в одній святій, католицькій та апостольській Церкві, а єпископське висвячення Преосв. Кусси папською рукою повторяє таку саму велико історичну подію з-перед століття в тій самій Сикстинській каплиці, коли то Папа Пій IX висвятив першого владику для з'єднених болгарів Йосифа Сокольського 14 квітня 1861 р. Сталося однак — додав Свт. Отець, — що незабаром цього владику заманили на російський корабель і вивезли до Києва, де він згодом і помер. Усе-таки перед смертю він передав одному католицькому священикові св. евангеліє з дописко: єп. Йосиф Сокольський, вірний католик.

І з католицькою Церквою в Болгарії для обох обрядів зв'язана 10-літня діяльність Свт. Отця від 1925 до 1935 р., що останеться найміліщим спомином для Нього. Ось раз стрінув Його перехожий чернець у дорозі на Атос і почувши, що говорить із представником Римського Папи, закликав словами св. Письма: Лагідність Давида і мудрість Соломона. Це є немов девіза для Нього і на найвищому престолі св. Петра головно в цій порі наполегливих праць Апостольської Столиці до наміченого Вселенського Собору. І нічого собі Папа так не бажає, як того, щоб Східня Церква була на цьому Соборі запрезентована в усій своїй красі й гідності, щоб тим дати вселенську заяву церковної єдности і розбудити такі самі почування в усьому християнстві...

Такі величаві відправи, як минулорічна Служба Божа Свт. Отця Івана XXIII у св. Петрі на

свято св. Йосафата чи знову оця друга в неділю 16. IV. в Сикстинській каплиці, свідчать про те, що Апостольська Столиця надзвичайно дорожить східніми обрядами та особливо сьогодні, коли у великій частині християнського Сходу йде насильницьке переслідування і нищення не тільки церковного життя, але загалом усієї релігії під владою безбожного комунізму. Якщо там усюди йде ще з вірних серцець приліжне моління до Господнього трону, то й серце Батька християнства з ними повторяє ту саму гарячу молитву: "о благостоянії св. Божих Церков і з'єдиненні всіх, Господу помолімся".

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

ДОБРИЙ ПРИКЛАД

Під час музичного фестивалю "Чікаголенд", який уладжують кожного року, є один момент, що мене завжди захоплює. В одному місці програми гасять усі світла на величезній арені і замість чарівного блиску стає цілковита темнота. Кожній особі дають сірник і на умовлений сигнал кожний засвічує свій сірник. Варт бачити, як стадіон стає тоді знов освічений.

Кожний із приявних держить тільки мале світельце, але лук тих малих світел заходить за сусідній лук і зміцнює його. Луки світел простягаються довкола стадіону й освітлюють навіть околицю, що оточує стадіон.

Мені часто траплялося, що добрий приклад діє подібно. Дробинка доброти й чесноти, яку хтось має, буде промінювати. Вона засягне коло життя його сусіда, зміцнюючи його дробинку доброти й чесноти. Годі сказати, як далеко вона помандрує.

Коли даємо добрий приклад, то проявляємо духа Христової науки в скромних межах нашої здібности. Не вистачає ж обмежувати наші зусилля тільки до розвитку нашого власного духового життя і нічого більше не чинити...

Як довго живемо в суспільності, мусимо брати участь в "апостольстві доброго прикладу". Хочемо ми того, чи ні, кожне життя має вплив на інших — добрий або злий. Цей вплив сягає багато дальше, як ми можемо собі уявити... Кожний із нас впливає на багатьох людей, яких ми може ніколи й не бачили.

Не треба, щоб ми обдумано були свідомі того, що даємо добрий приклад. Якщо наше життя спрямоване постійно на Божу славу, то й наше світло буде світити без нашого думання про те. "Так нехай сяє ваше світло перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла і прославляли вашого Отця, що на небесах."

ЗАКЛИК ОО. СТУДИТІВ ІЗ ВУДСТОКУ

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДО!

Ми, Ченці Студити, замешкалі на фармі в Вудстоку, Онт., Канада, звертаємося до Ваших добрих сердець за ласкавою поміччю й пожертвою на будову манастиря й церкви для прослави Бога. Дев'ять років тому ми приїхали до Канади й осіли на фармі у Вудстоку, яку подарував нам Католицький Єпископат. Тепер, коли до нас зголошуються нові кандидати, студенти і священики та є надія, що манастир буде рости і розвиватися, нема для них приміщення. Будова манастиря є під пору нашою найпекучішою потребою. Тому звертаємося до Вас із великим проханням ласкавої помочі і пожертв.

Будемо за Вас повсякчасно молитися, щоб Господь Бог винагородив Вам стократно Вашу лепту в цьому житті, і по смерті вічною небесною славою.

Пожертви просимо слати на адресу о. Настоятеля:

Rev. THEOPHAN SHEWAHA
Superior of Studite Monks
Box 10
560 Parkinson Avenue
Woodstock, Ontario, Canada

Ось 2-гий виказ жертводавців, які зложили свої пожертви на будову манастиря й церкви ОО. Студитів у Вудстоку, Онт., Канада:

1.	П. Б. В., Торонто, Онт.	$2.000.00
2.	П. Дмитро Уманців, Нью-Йорк....	550.00
3.	П. Василь і Йоан Сироїд, Еспаноля	300.00
4.	П. Н. Д., Торонто, Онт.	250.00
5.	Всв. о. д-р Вас. Дзюрман, Бімсвіл	200.00
6.	П-во Іван і Анна Греськів, Вудсток	200.00
7.	П-во Ст. Міськів, Нью-Йорк	100.00
8.	П. Зенон Максимів, Нью-Йорк	100.00
9.	Проф. Петро Чубатий, Мюнхен, Німеччина	100.00
10.	П. Н. Панасюк, Ванкувер, Б. К...	100.00
11.	П. Н. Борковський, Лондон, Онт.	70.00
12.	Теодор Юркевич, Торонто, Онт.	60.00
13.	Їх Ексц. Преосвященний Огденбург, Америка	50.00
14.	Всв. о. д-р Павло Івахів, Когавс Америка	50.00
15.	Провидіння, 817 Франклін Ст., Філядельфія 23, Па. ЗДА	50.00
16.	Степан Нудик, з Унева, Торонто	50.00
17.	Михайло Костюк, Вудсток	50.00
18.	П-во Е. Лужецькі, Дітройт, ЗДА	40.00
19.	П-во В. Решетиловичі, Дітройт,	40.00
20.	П-во М. Федюки, Дітройт, ЗДА ..	20.00
21.	Іван Цікало, Філядельфія, ЗДА	20.00

Щиро дякуємо всім жертводавцям: нехай Господь стократно Вам винагородить!

(Продовження буде)

Д-р Семен Демидчук

НАМИ НЕВИКОРИСТАНА ЗБРОЯ

Тим із нас, що опинилися поза межами Рідного Краю і прийшли до висновку, що на вигнанцях спочиває головний обов'язок праці для визволення українського народу, треба поважно призадуматися над усіми засобами і способами, яких ми повинні вживати, щоби постійно йти вперед до нашої мети. На нас теж накладений обов'язок подавати до загального відома наші спостереження, які міг би сприйняти за свої ввесь загал вигнанців, що леліють такі самі думки.

Руководячись такою засадою, хочу звернути увагу відповідних чинників серед нашого громадянства на справу, яка стосується нашого відношення до ворогів української справи і в теперішності і в будуччині. При цій нагоді вважаю за відповідне покликатися на мій особистий досвід, який може, а то й повинен бути використаний ширшою громадою.

Віруючі люди, коли їм іде про особисте або спільне громадське добро, шукають м. ін. допомоги Небесних Сил у важких хвилинах життя і радо співають на молебні до церкви. Головним молебнем є "Параклис" — тобто молебен до Пресвятої Богородиці. У першій пісні — "Ірмосі" молебного канону зразу находимо паралелю між ісходом жидів і останнім "ісходом" української еміграції за море. Текст згаданого "Ірмосу" звучить: "Воду прошед яко сушу, і єгипетскаго зла ізбіжав, ізраільтянин вопіяше: Ізбавителю і Богу нашему поїм".

Для повного зрозуміння в теперішній народній українській мові це звучало б: "Перейшовши воду наче сушу, і втікши від єгипетського лиха, жиди закликали: Спасителеві нашому й Богові піснею подякуймо."

У цілому молебні слідне прохання до Бога і Його Матері за добробут для себе, тобто для тих, що моляться, а в єктеніях за ширший загал, хоч єктеній не є інтегральною частиною параклису, бо їх уживається і в інших богослуженнях, чи то в благальних, чи в благодарних. Ізраїль, перейшовши море, пішов на пустелю, прямуючи до обіцяної землі і виховуючи молоде покоління впродовж сорок років, приготовляючи його до праці в Ханаані. Ми, що опинилися за морем, залишили наших рідних у неволі і тому в наших молебних благаємо долі для українського народу та оборони "от всякаго врага й супостата".

Та наш теперішній супостат стає ворогом чи не всього світу, хоч ми думаємо майже виключно про рятунок українського народу і закликаємо ввесь світ до походу проти нього. Тут мимохіть треба пригадати безоглядність ворога супроти нас хоч такими прикладами:

Пише Гаррі Голден на стор. 216 своєї загально відомої книжки "Онлі ін Америка" — "Тільки в Америці" — таке: "Сер Ввинстон Черчил згадує, що Сталін сказав йому отверто, що він (Сталін) *вимордував 5 мільйонів хліборобів-селян на Україні*. Черчил був приголомшений, одначе вони обидва викінчили бій при водці".

Під великим, на ширину цілої сторінки, заголовком: "Плян Матушки Росії прив'язати ввесь світ до шнурків своєї запаски" в літературній секції "Нью-Йорк Таймс" із 24 липня 1960 р. обговорює критично Фредерік С. Барггорн зміст книжки Еліста Гудмана. "Совєтський плян для світової держави". Критик каже, що автор (Гудман) "дає переконливі докази на те, що комуністичний імперіялізм став совєтським імперіялізмом, а російський націоналізм перемінився в інструмент совєтського імперіялізму. Пролетарський імперіялізм став совєтським імперіялізмом, який гнобить росіян і не-росіян внутрі Совєтського Союзу..." В розділі книжки "Про світову державу і світову мову" автор звертає увагу, що логіка совєтської мовної політики веде до того, що *світ має стати російською нацією*.

Згадані два приклади відносяться до зовнішнього насилля московського тоталітаризму над народами. Одначе комуністичний імперіялізм діє теж із нутра людини і ця небезпека є найважливіша. Це відома вже "індоктринація", тобто защеплення у мозках людей звироднілих думок, які можуть довести цілі нації до здичіння. Відоме тепер кожному "виполіскування мозків" обговорює в літературнім додатку "Нью-Йорк Таймс" з неділі 6 лютня ц. р., С. Вартін Вілбур, у критиці книжки Роберта Джей Ліфтона п. з. "Реформа думки і психологія тоталізму: Студія виполіскування мозків у Китаю". Тому, що таке виполіскування це плід московський, годиться хоч кількома реченнями переповісти істоту цієї справи, як її подає Вілбур. Каже Вілбур, що автор (Ліфтон) доводить, що комуністична влада заманює підступом або насиллям різних інтелектуалів, в'язнить їх, уживкмачує їм насильно збочені поняття, доки людина не стає близька заломання. У такій хвилині комуністичні експерти залишають тортури, привертають людину до своєї ласки під умовою, що ті інтелектуали будуть служити комуністичній владі. Це є "реформа думки". Таких інтелектуалів із "переполоскним мозком" перевозять до вільних країн на вертільництво. Часто буває, що вони відпекуються комунізму. Одначе їх мозки, під впливом "реформи думки", звихнені раз назавжди і вони стають розсадниками несамовитих звичок, які розсаджують теперішній світ умово й духово.

Оця третя метода винищування народів чи суспільностей є для нас найнебезпечніша, бо українська спільнота, не маючи своєї влади, не може контролювати таких одиниць, що свідомо або й несвідомо поширюють зневіру в усякі благородні змагання свого народу.

Недавно американські газети оприлюднили вістку, що стратеги законспірованої американ-

ської комуністичної партії починають наступ на шкільну молодь, щоби при її допомозі відновити давню вертільничу діяльність на великі розміри. Що московські післанці не минуть і нашого громадянства, про це нема сумніву. Москва не вдоволяється винищуванням українського народу на його рідних землях. Вже тепер ідуть масово з Берліну листи до американських і канадійських земляків із заманюванням "повороту на родіну". Недавно наспіли вісті про видавання українською мовою друкованої бібули, в якій утікачів з-під совєтського режиму називають "беньквартами". Це для нас осторога. Ми мусимо підготовляти й організувати наші сили для охорони самої ідеї — релігійної і національної. Треба подбати про врятування осередку переховування отих "незримих скрижалів, писаних незримим пером". Із тим колись прийде рятунок і для українського народу.

Саме в цьому місці хочу згадати момент з мого особистого переживання, про що я згадав на початку, з думкою, що він може придатися як одинцям так і громаді в теперішньому часі. Коли під час першої світової війни мені вдалося довести до скликання першого українського конгресу в Америці — з назвою "Український Сойм" у 1915 році, то негайно після того "ліві" українські дівчі почали проти мене неперебірчиву нагінку, щоб мене збити з мого простого шляху і відсунути від громадського життя. Методи їхньої боротьби були взірцем пізнішої большевицької пропаганди й боротьби проти всього українського громадянства в Америці. Фантастичні клевети, висилані ними до американської влади, довели до того, що в 1917 р. я опинився в арешті в Чарлстон, С. К. Крім фізичного вичерпання і недуги легенів, я переживав моральні терпіння, тому що не міг вести громадської праці, а передбачував звихнення нашого ідеалу. Мені грозило повне духове заломання. Коли прийшла неділя, нас, арештантів (було всіх 5 у келії), відвідали католицькі Сестри-монахині, а опісля прийшов протестантський проповідник, щоб дати нам делікатну лекцію за порушення закону і подати надію на поправу після скінчення в'язничного життя. Я мимохіть зареагував, кажучи, що я впав жертвою клеветних доносів і запитав його, яку він має раду для мене, коли мене розсаджує знутра ненависть і бажання лімсти на моїх ворогах. Він відвернувся від мене з нехіттю. Та, передумавши щось, звернувся знову до мене і сказав з притиском:

"Не маю іншої ради. *Моліться за своїх ворогів.* Христос молився за ворогів на хресті".

Ця пригадка врятувала мене. Після цілорічного інтернування у воєнним таборі я вернувся між громаду зрівноваженою людиною і міг відновити свою працю.

Ненависть до нашого історичного ворога нас не врятує. Українська громада на розсипанні не має доволі ані незалежних умовин сил, ані матеріяльних засобів, ані навіть потрібного морального наставлення.

Молитва за ворога дасть нам геройство духа, а з тим і нову зброю, над якою ми досі не застановлялися. Така молитва охоплює бажання навернути ворога до християнської ідеї, яка єдина може спасти світ.

Зокрема пригадка про недавню руїну Української Католицької Церкви в Україні дасть нам новий поштовх до молитви за її віднову. Коли з катакомб підуть мольби за ворога, одночасно з молитвами одинець і загалу в вільному світі, то пригадається нам бій проти збунтованих ангелів св. Михаїла із кличем: "Хто як Бог!"

("Н. Мета")

ВСІ ПОВИННІ МАТИ Й ЧИТАТИ

Життя Святих-Книга Третя

У 3-тьому томі "ЖИТТЯ СВЯТИХ" подані життєписи Святих за місяці: липень, серпень і вересень. Усіх життєписів є 160. Автором "ЖИТТЯ СВЯТИХ" є відомий духовний письменник о. АНДРІЙ Гр. ТРУХ, ЧСВВ. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" має 462 сторони друку великого книжкового формату. Тут є 78 образків-ілюстрацій. Кожний примірник оправлений у гарну й добру тверду оправу. 3-ій том "ЖИТТЯ СВЯТИХ" дуже дбайливо зредагований і написаний легким, приступним і цікавим стилем.

Замовляйте цей новий, третій том життєписів Божих угодників. Нехай не забракне у Вашій хаті цієї настільної книги, на якій повинен виховуватися український нарід, щоб зацепити собі духа героїзму і правдивого християнського життя, яким присвічують Святі.

Ціна 3-во тому "ЖИТТЯ СВЯТИХ" (у твердій оправі) 5.00 дол.

Два перші томи теж по $5.00 за том у твердій оправі.

ЗАМОВЛЕННЯ ПОСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ НАШОГО ВИДАВНИЦТВА:

Basilian Press, 286 Lisgar St., Toronto 3, Ontario, Canada.

о. Г. В. Колген
директор Синьої Армії

ВИЯСНЕННЯ "ТАЙНИ ФАТІМИ" В 1961 р.

Недавно їздив я в одну з західніх провінцій. Там глибоко вразило мене те, що невтомний досі апостолят Фатіми переживає свого роду "параліч". А параліч цей через те, що "Тайна 1960 р." не була вияснена світові. Дивне: здавалося б, що з цього приводу треба було б очікувати якраз іншої реакції.

Тайна 1960 р. повинна нас саме тепер більше як раніш заставляти до діяльности.

Дві рації

На нашу гадку Мати Божа мала дві рації, зберігаючи тайну Фатімську аж до 1960 року: 1) *щоб звернути увагу світу* на фатімське післанництво (що на ділі і сталося); 2) *щоби підкреслити актуальність цього післанництва,* — яке предсказало зріст безбожницького комунізму.

Якраз сприводу цього останнього факту Синя Армія назвала свої телевізійні передачі "Зеро — 1960". *Наш час є крайньою порою* перевести в життя вказівки Божої Матері.

— Минув уже час сумнівів про значення Фатіми — писав перед смертю Папа Пій XII — тепер пора на дію.

Два факти заіснували

Люди, що знеохотилися до праці сприводу невиявлення фатімської тайни, оповідали нам, що вони мають враження наче б то взагалі не було жадної фатімської тайни, або що вони очікували на якусь подію в 1960 р., яка на ділі не здійснилася.

Тимчасом у 1960 р. сталися два факти: 1) Папа Іван XXIII відкрив Фатімську тайну і, не зважаючи на її зміст, *вирішив не подавати її до публичного відома.* 2) Вночі 13 жовтня Єпископи і вірні 300 дієцезій по цілому світі приєдналися до паломників у Фатімі в спільних цілочінних молитвах. Опісля Папа післав телеграму до Фатіми і поблагословив не тільки приявних там паломників, але й усіх, хто по цілому світі разом із ними молився.

Публична опінія була мабуть спантеличена і збита з дороги "випадком о. Фуентес", який розповсюджено по всьому світі як заповідь катастрофи, що станеться в 1960 р., якщо люди не опам'ятаються і не підуть за прикладом Пречистої Діви. Але всі ми напевно вже навчилися розрізнювати факти від здогадів і не боятись дійсности, яка виглядає ось так:

1) Мати Божа предсказала в 1917 р. сучасну світову кризу і обіцяла — якщо здійсняться окреслені умовини — навернення Росії на християнство.

2) Частина її послання була в заклеєній куверті, яку єпископ Фатіми погодився відчинити не раніше як у 1960 році.

3) У 1960 р. відчинено куверту з тайною Фатіми, але церковна влада вирішила не подавати її до публичного відома.

Ніхто з авторитетних чинників не сказав, що тайна буде виявлена світові.

Чимало людей *догадувалося,* що фатімська тайна буде проголошена світові, але коли ми уважно переглянемо заяви єпископів і кардиналів у Фатімі (включно з сучасним Папою, заки ще Він став папою Іваном XXIII) побачимо, що всі вони казали тільки, що тайна буде *відчинена* в 1960 р. (але не казаля, що буде оприлюднена!)

Наш делегат сумнівається

Іван Гафер, міжнародній світський делегат Синьої Армії і близький приятель фатімського єпископа, каже, що цей старенький достойник на тему фатімської тайни висловив таку опінію: "Буде в ній мова про світові події і про чисто духові справи". У 1959 р. в одній із своїх доповідей п. Гафер, скрізь признаний авторитет у фатімській справі, сказав на зборах Синьої Армії дослівно таке:

"Якща фатімська тайна міститиме точно окреслене пророцтво — *то сумніваюся, чи Церква подасть це до відома,* поскільки кожна подія в світі залежна від вільної людської волі".

Постава єпископа

У 1960 р. сучасний єпископ Фатіми відвідав цілий ряд країн у західньому світі, в тому числі і З. Д. Америки і я мав приємність товаришити Його Ексцеленції у тій понад 6000 милевій мандрівці.

У кожній місцевості репортери питали єпископа про тайну Фатіми, але він завжди обмежувався до заохоти, що ми постійно повинні виповнювати поставлену Пречистою Дівою умовину, від якої залежить навернення Росії.

Коли б хтось знову спитав, чому Церква не проголосила фатімської тайни — треба відповісти: це не суттєве. Одно певне: Тепер не є пора не відповідати на поклик Божої Матері щодо навернення Росії. *Навпаки,* це крайня пора активно включитися до здійснення цього поклику.

Незвичайні 60-ті роки

Розголос зроблений довкола фатімського послання і його тайни з 1960 р. повинен заставити нас, правдивих почитателів Господа Бога і Пречистої Діви Марії, до дії у глибокій вірі, що це небесне послання щодо комунізму є дуже на часі і дуже невідкладне.

Тепер є крайній час на дію. Тепер надійшла пора навчити світ прислухатись до слів Божої Матері і таким чином привести до навернення Росію. Саме тепер — якщо не мають заіснувати інша Мадярщина, інший Тибет, інша Куба, інше Конго. *Якраз тепер.*

ЄВХАРИСТІЙНА ПІСНЯ

О, славен, славен будь, Христе,
у Тайні Тіла і Крови!
Тобі — це слово врочисте!
Тобі — ця пісня любови!
Для Тебе хай лунає —
нехай дзвенить цей спів
у всесвіті безкраїм,
у сяйві всіх віків!
Ти Божу ласку даруєш
тим, що Тебе величають.
Ти скорбні душі рятуєш
від самоти — від одчаю!
Для Тебе хай лунає —
нехай дзвенить цей спів
у всесвіті безкраїм,
у сяйві всіх віків!
Прийди ж, о Боже наш Христе,
в частицях лагідних білих,
що в них є Тіло Пречисте, —
прийди до душ наболілих!
Для Тебе хай лунає —
нехай дзвенить цей спів
у всесвіті безкраїм,
у сяйві всіх віків!
У краплях Крови живої
роздай із світлої чаші
напій Пожиги святої
в серця стурбовані наші!
Для Тебе хай лунає —
нехай дзвенить цей спів
у всесвіті безкраїм,
у сяйві всіх віків!

І дай, Ісусе, усім нам
мир справжній, творчий, могутній!
Всім людям дай, всім країнам
мир нині, мир в днях майбутніх!
Для Тебе хай лунає —
нехай дзвенить цей спів
у всесвіті безкраїм,
у сяйві всіх віків!
І дай в день суду страшного
життя безсмертне, чудесне,
о, дай для кожного того,
хто з мертвих в німбі воскресне!
Для Тебе хай лунає —
нехай дзвенить цей спів
у всесвіті безкраїм,
у сяйві всіх віків!
Ти ж вповинив нас, Боже милий,
що хто приймає Причастя,
той в славі встане з могили
і ввійде в вічний світ щастя.
Для Тебе хай лунає —
нехай дзвенить цей спів
у всесвіті безкраїм,
у сяйві всіх віків!
О, славен, славен будь, Христе,
у Тайні Тіла і Крови!
Тобі — це слово врочисте!
Тобі — ця пісня любови!
Для Тебе хай лунає —
нехай дзвенить цей спів
у всесвіті безкраїм,
у сяйві всіх віків!

Марія Яр. Косовичева

ЗА ПОШИРЕННЯ НАБОЖЕНСТВА ДО ХРИСТА-ЧОЛОВІКОЛЮБЦЯ

МІСЯЧНЕ НАМІРЕННЯ НА ЧЕРВЕНЬ

У місяці червні ввесь католицький світ святкує Празник Пресв. Ісусового Серця. У нашій Східній Церкві святкуємо цей празник під назвою "Празник сладчайшего Господа і Бога і Спаса нашего Ісуса Христа Человіколюбца". Дві речі містяться в цій назві: пригадка про чоловіколюбіе, себто про любов Христа до людей, та заклик-заохота, щоб люди віддали Христові "любов за любов".

Це свято постало в св. Церкві на бажання самого Христа. До введення цього свята Христос ужив монахиню св. Марію Маргарету Алякок. Вона "невинністю життя й неустанним виконуванням усіх чеснот, при допомозі Божої ласки виявилася гідною такого великого завдання й уряду" (Пій IX). У червні 1675 р. св. Маргарита клячала, затоплена в щирій молитві, перед Найсв. Тайнами. Їй з'явився Христос і, відкривши перед нею своє Найсв. Серце, сказав: "Ось те Серце, що так дуже полюбило людей, а як відплату від людей має тільки невдячність, холод і погорду... Тому жадаю від тебе, щоби перша п'ятниця після віддання празника Пресв. Євхаристії, була посвячена моєму серцю".

По довгій і обережній застанові та на прохання всього католицького світу Папа Пій IX 23 серпня 1856 р. врочисто проголосив і поручив святкування Празника Пресв. Ісусового Серця. Вже перед тим Папа Климентій XIII дозволив на святкування свята Христового Серця в тій цілі, щоб вірні — під символом Серця — тим ревніше почитали Божу любов, бо "під символом Серця розважаємо й почитаємо безмірну любов Спасителя" (Климентій XIII), того Спасителя, що "полюбив нас і віддав себе за нас" (Єфес. 5;2). Папа св. Пій X припоручив, щоб кожна парохія посвятила себе бодай раз у році під покров Христового Серця. На гадку Папи Пія XII набоженство до Христового Серця належить до найкращих набожеств у Христовій Церкві. "У ньому наша надія і від Нього нам спасіння треба просити й очікувати" (Лев XIII).

Почитання Пресв. Ісусового Серця проявляється в деяких зовнішніх практиках, що їх одобрила св. Церква. До них належать: особиста й родинна посвята Пресв. Серцю, Свята Година, перші п'ятниці, винагороджуюче св. Причастя та торжественне святкування свята Пресв. Ісусового Серця. Св. Церква, закликаючи вірних до почитання Пресв. Серця, хоче зробити їх учасниками великих і щедрих Божих ласк, відповідно до слів і обітниці самого Спасителя, даних св. Маргареті: "Я запевняю тебе, що з повноти мого Серця спливуть щедрі ласки на тих, які виявлять цю честь моєму Серцю".

У своїй енцикліці про Пресв. Серце Папа Пій XII сказав, що любов у світі холоне; одиноким ліком на брак цеї теплої любови Бога є поворот до Христа через Його Серце. Коли люди пізнають "те Серце, що так полюбило людей", то будуть старатися виявити Йому практично свою вдячність і любов. Любов викликує любов. І хто тільки зрозуміє цю велику любов Спасителя до людського роду, той тимсамим побачить у Його Серці найвищий зразок святости й чеснот до наслідування. А пізнати цей зразок буде тою нестримною силою, яка спонукуватиме кожного почитателя Христового Серця до наслідування того взору святістю свого життя. Де є любов, там є також і наслідування того, що його любимо. А Христос "нічого так не бажав, як щоб огонь любови, що ним горить Його Серце, викресати теж і в людських душах" (Пій IX).

Роздума над цим переконує нас про важливість набоженства до Пресв. Серця. А це переконання повинно наклонити нас до двох речей: 1) щоб ми особисто перенялися тим набоженством, а відтак 2) запалали бажанням поширити його між іншими. Бо це набоженство тільки тоді поширяться й закріпиться між людьми, коли вони пізнають Пресв. Серце та оцінять усі ті добродійства, що плили й пливуть із Божого Серця на невдячний світ. Ідучи слідами своїх великих попередників у поширюванні набоженства Пресв. Серця Ісусового Папа Іван XXIII закликає нас усіх, у цьому місяці червні до молитви, щоб набоженство до Пресв. Ісусового Серця ширилося в спосіб, що відповідає нашим часам. Сюди належать богословські, історичні й аскетичні праці, що виясняють скриті у Пресв. Серцю скарби мудрости й знання. Треба нам молитися і про зріст числа тих, що пишуть про Пресв. Христове Серце. Треба також молитись і про тих, що письмом і проповідями вказують на те, як у практиці повинно виглядати згадане набоженство. Поширити набоженство до Пресв. Ісусового Серця можна через набоженства, образи, молитву а також через радіо й телевізію. То ж молімся, щоб кожний із тих способів гідно служив цілі, до якої його вживається.

Одна з обітниць, що їі Ісус Христос робить тим, що будуть поширювати почитання Його Серця, є така: "Імена тих, що будуть поширювати почитання мого Серця, будуть назавжди записані в ньому". Доложім усіх старань до того, щоб ця обітниця сповнилась і на нас.

(осш)

"Приходіть до мене всі, струджені й обтяжені, а я вас успокою..." (Мат. 11, 28)

ПРОСЯТЬ МОЛИТВИ

За поміч в одному ділі. **М. М. Кліфленд.** — За допомогу в апостольстві преси, за навернення, за родинні справи. **О. М. Торонто.** — За видоровлення з тяжкої недуги. **П. Я. Мелець.**

ПОДЯКИ ЗА ВИСЛУХАНІ МОЛИТВИ

З глибокою вдячністю й похорою, дякую Всевишньому Господеві, що через заступництво слуги Божого, Митрополита Андрія, вислухав наші гарячі молитви за врятування життя нашого брата після двох безвигляднних операцій.

Марія Комісар, Торонто, Онт.

Складаю щиру подяку Пресв. Серцю Ісуса, Непорочному Серцю Марії за молитви, вислухані за посередництвом Слуги Божого Митрополита Андрія. **Олена Левицвич,** Рочестер

Найсердечнішу подяку складаю Найсолодшому Серцю Ісуса й Матінці Божій Неустаючої Помочі за здоров'я моє, мого мужа й дітей, за всі ласки дотепер і в дальшому житті та за щасливу смерть. Прошу Ісуса і Матінку Божу і всіх Святих за поміч і опіку над нами надальше і за щасливу смерть.

К. Ник.

ЗІ СВІТУ Й ЦЕРКВИ

ПРЕОСВ. КИР ГАВРИЇЛ БУКАТКО АРХИЄПИСКОПОМ

Як нас повідомляють із Риму, Свт. Отець Іван XXIII іменував Апостольського Адміністратора Крижівської Єпархії в Югославії, Преосв. Єпископа Кир Гавриїла Букатка, титулярним Архиепископом Мокіським (у Кападокії) та Помічником Архиепископа-Білгороду, столиці Югославії, з правом наслідства на Білгородському Владичому престолі.

Високопреосв. Архиепископ Гавриїл, ревний і апостольського духа Владика нашої Церкви, керує розумно своєю Крижівською Єпархією серед незвичайно трудних обставин та був теж Свт. Отцем іменований членом Комісії Світського Апостоляту майбутнього Вселенського Собору.

Всі вірні Української Католицької Церкви радіють щиро таким високим відзначенням Високопреосвященного Архиепископа Гавриїла, бажають йому багато Божого благословення й успіхів у його новій і важкій праці для слави Божої і добра Христової Церкви.

У 25-ЛІТТЯ СВЯЩЕНСТВА ІХ Е. ПРЕОСВ. КИР ЙОСИФА ШМОНДЮКА

Духовенство й вірні Української Католицької Церкви врочисто відзначили у Філядельфії в четвер, 27 квітня ц. р., в катедрі Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії при Н. Френклин вул., ювілей 25-ліття рукоположення на священика Їх Ексцеленції Преосвященного Кир Йосипа Шмондюка, Адміністратора Філядельфійської Митрополії.

Цього дня з катедральної школи вийшов процесійний похід; наперед ішли шкільні діти і молодь, до них долучилося наше духовенство, числом понад 120 осіб, з Їх Ексц. Преосв. Кир Амвросієм Сенишином, Єпископом Стемфордським, на чолі. На кінці походу йшов сам Ювілят, Преосв. Кир Йосип в архиерейських ризах, в оточенні частини духовенства. Серед духовних були представники Філядельфійської архидієцезії, Стемфордської дієцезії та Питсбурзького Екзархату.

В катедрі, виповненій духовенством, світським і монашим, представницями жіночих монаших Чинів, шкільною молоддю та старшими вірними, Божественну Літургію відслужив сам Ювілят, у сослуженні о. Петра Кічінка й о. І. Пипика з Питсбурзького Екзархату, що разом із Преосв. Кир Йосипом були рукоположені в Римі, 1936-го року. Преосвященний Кир Йосип виголосив під час Божественної

І. Е. Преосв. Йосиф Шмондюк

Літургії повну глибоких думок проповідь та подяку Всевишньому за всі ласки. Дякував теж усім, що взяли участь у цьому Ювілею.

Многоліття на честь Преосв. Ювілята вніс Стемфордський Єпископ Преосв. Кир Амвросій.

У пополудневих годинах відбулося прийняття в готелі "Барклей".

ЗАЯВА АРХИЄПИСКОПА ЯКОВА

Екзарх царгородського патріярха на Америку, архиепископ Яків, відвідав недавно патріярха Атенагора в Стамбулі. В інтерв'ю з американською пресою Архиепископ зазначив свою і патріярха Атенагора підтримку ідеї церковного з'єднання. Коли його запитали, як до тієї ідеї ставиться московський патріярх Алексій, архиеп. Яків відповів: "Я особисто стрінувся з патр. Алексієм і знаю, що він теж за церковним об'єднанням, але — з уваги на політичні причини — він не може явно цих своїх поглядів висказати".

У своїй заяві архиеп. Яків підкреслив теж, що римо-католики є великими ворогами комуністів, а комуністи так само великі вороги католиків. Про московську православну Церкву Архиепископ сказав: "Хоч і кажуть, що Московська Церква незалежна від держави, то все ж вона находиться під контролею комуністичного режиму. Ми тому не можемо вимагати, щоб Московська Православна Церква включилась до групи Церков, що працюють для справи об'єднання. Як вони хочуть, то можуть бути в єдності з нами, а як ні, то хай залишаються поза об'єднанням".

І Московська Православна Церква по всякій імовірності залишиться "поза об'єднанням", бо в неї таке упередження до західнього християнства, що вона скоріш погодиться з безбожницьким комуністичним режимом, чим із християнською Церквою, на чолі якої стоїть Римський Папа.

СЕСТРИ ЙОСИФІТКИ В КАНАДІ

Ми видали були книжку п. н. "Чудесне життя Сестри Варвари" ($1.50). У цій книжці бл. пам. о. Ф. Схрейверс ЧНІ описує життя настоятельки Сестер Йосифіток, св. пам. С. Варвари. Недавно тому, по дворічних стараннях в еміграційних урядах Канади й Польщі, прибули на днях до Саскатунської Єпархії дві Сестри Згромадження св. Йосифа: Сестра Матея і Сестра Симона.

Згромадження Сестер св. Йосифа було засноване 1913 року Впр. отцем Кирилом Сілецьким. До початку другої світової війни це Згро-

Дві Сестри-Йосифітки, яким удалося приїхати з Польщі в Канаду

мадження начисляло поверх двісті Сестер, які займались вихованням дітей по садочках, працювали в сиротинцях, опікувались старцями й хворими по шпиталях, як теж навчали релігії по школах. Підчас війни поверх сорок Сестер опинилися в Польщі і працювали як норси (медсестри) по шпиталях та провадили діточі садочки. Решта Сестер залишилась на рідних землях і працює, де тільки треба, навіть на Сибірі і в підбігунових околицях СССР.

На цій знимці перші дві Сестри Згромадження св. Йосифа на канадійсько-американській землі. Є надія, що може більше згаданих Сестер прибуде до Саскачевану і тут заснують свій перший манастир на канадійській землі.

Нехай Господь Бог благословить їх старання і працю та увінчає їх труди обильними й гарними успіхами.

Українців, що бажали б помогти Сестрам св. Йосифа розпочати нове життя на канадійській землі, просимо удаватись до:

Ukrainian Sisters of St. Joseph
214 Ave. M. South
Saskatoon, Sask., Canada

СС. ВАСИЛІЯНКИ БУДУЮТЬ КАЛЕДЖ У ЗДА

Преосв. Йосиф Шмондюк, адміністратор української католицької Філядельфійської Митрополії, в супроводі українського католицького духовенства, поблагословить наріжний камінь під будову Молодшого Каледжу СС. Василіянок на Факс Чейсі у Філядельфії 14 травня 1961 р., в День Матері. Губернатор Пенсильванії Дейвид Лоренс дав свою згоду прийняти почесне головство Комітету Будівельного Фонду "Менор Джуніор Каледж-у" Сестер Василіянок на Факс Чейсі в Філядельфії. Після почесного очолення цього Комітету, Губернатор Лоренс офіційно відкрив збірку грошей на будову цього Каледжу, яка має дати $750.000.

"Менор Джуніор Каледж" на Факс Чейсі — це перший український каледж для дівчат у ЗДА. Губернатор Лоренс, приймаючи почесне головство Комітету згаданого Будівельного Фонду, заявив, що потреба вищої освіти для українців є суттєва і що він уважає для себе великою честю, що йому предложили пост почесного головства Комітету цього Будівельного Фонду.

ВІННІПЕЗЬКИЙ АРХИЄПИСКОП ПРИЗНАЧЕНИЙ НА ПОМІЧНИКА КАРД. МЕКҐВІГЕНА

Вінніпезький римо-католицький архиепископ Філіп Френсіс Покок призначений на помічника Торонтонського архиепископа кард. Джеймса МекҐвігена. Кардинал, який недавно був у Римі, написав звідти листа, в якому дякує Святішому Отцеві за те, що з уваги на стан його здоров'я дав йому архиепископа-помічника, і закликає вірних Торонтонської архидієцезії підкорятись йому як своєму архипастиреві.

Архиепископ-помічник матиме повну юрисдикцію в духовних і адміністраційних справах архідіецезії. Йому теж застережене право наступства на торонтонському архиепископському престолі.

ЗОЛОТО ВИЧЕРПАЛОСЯ

Третя з черги копальня золота в Кірклянд Лейк, Онт., проголосила, що зложжя золота вичерпалися і вона кінчить свое життя. Це була одна з найславніших копалень у світі. Все має свій час росту і свій час смерти.

БОЛГАРСЬКИЙ КОРОЛЬ ХВАЛИТЬ ГРАМАТИКУ о. Д. ПОПОВИЧА

Колишній болгарський король Семеон II має у своїй бібліотеці "Граматику церковно-слов'янської мови" о. Дамаскина Поповича ЧСВВ і залюбки вивчає її, — повідомляє кореспондент лондонської газети "Українська думка". Молодий болгарський монарх, який під цю пору є кадетом у славній американській військовій школі у Вест Пойнт, вивчає староболгарську мову і тому зацікавився граматикою українського автора, виданою в Мондері, Алта, 1958 року.

Це добре свідчить про українців на еміграції, що в них появився цінний і зручний підручник, — сказав король Симеон. — Цей підручник можна набувати в нашому видавництві.

РОДИНА АДОПТУВАЛА П'ЯТЕРО ДІТЕЙ

Гарфілд Годжінс і його жінка, обидвоє в 30-их роках життя, не мали власних дітей, отже адоптували 1958 р. тритижневого хлопчика. Годжінс-и живуть на фармі коло Ренфрю, Онт.

Недавно вони вирішили адоптувати ще одну дитину. Вони зайшли до дитячої захоронки в Ренфрю і при вході поздоровило їх п'ятеро дітей: "Гай мом, гай дед."

"Це було таке просте, як бачите" — сказала п-і Годжінс репортерові газети. "Ми адоптували усіх п'ятеро. Всі вони сироти одної родини. Наймолодша дівчинка має п'ять років, а найстарша 10 років. Крім трьох дівчат є два хлопці — усі вони рідні брати й сестри".

Директор захоронки сказав, що це перший випадок від 52 років, що п'ятеро дітей адоптовано в один час, одними людьми.

СЛАБА ПОТІХА...

З Білого Дому повідомляють, що число листів із погрозами та непристойним змістом, які дістає президент Кеннеді, дещо зменшилося в порівнянні з тим числом, що було під час виборів, але все ж таки в лютні таких листів було 2,300, в березні 3,200. Цих листів президент навіть не бачить, бо їх відсилають до Секретної Служби, яка переглядає цю кореспонденцію та деколи потягає авторів листів до судової відповідальности.

"ВОРОГИ ДЕРЖАВИ И НАРОДУ"

Цейлонський прем'єр, пані Сірімаво Бандаранайке, виголосила через радіо заклик до цейлонського народу, щоб він об'єднався "проти ворогів держави і народу". Вона заявила, що цілий ряд різних організацій, між ними так звана Федеральна Партія, що її уряд розв'язав, намагаються повалити уряд, використовуючи мовний спір тільки як претекст для суто-політичної акції. Водночас проголошено заборону страйків. Пані Бандаранайке працює разом із своїм "кузеном", жидом-троцкістом. Недавно ще гнобили цейлонців англійці, а як тільки цейлонці дістали свободу, беруться гнобити тамільців, що говорять рідною своєю мовою; очевидно як "фашистів"...

БАГАТИЙ РАДИТЬ БІДНИМ

Юджин Блек, президент т. зв. Світового Банку, що насправді зветься Міжнароднім Банком для відбудови і розвитку і є формальною агенцією масонських Об'єднаних Націй, заявив, що коли не вдасться обмежити природного приросту населення, то за цієї генерації виключена санація господарських відносин на Середньому Сході і в цілій Азії. До кінця цього року населення земного глобу дійде до трьох більйонів осіб, а до кінця цього сторіччя — буде їх чотири більйони.

Пан Шварц-Блек це один із жидівських мільйонерів і як би такі багачі дали свої гроші, замість злочинних порад, то бідні не бідували б.

ЗОРІН ЗНОВУ ДЕКЛЯРУЄ ДОПОМОГУ КУБІ У ВИПАДКУ АТАКИ

Советський віце-міністер закордонних справ і голова делегації СССР на останню Генеральну Асамблею Об'єднаних Націй Валеріян Штерн-Зорін, заявив на пресовій конференції, що Советський Союз підтримує свою давнішу заяву щодо готовости поспішити з допомогою Кубі у випадку збройної атаки проти Куби. Зорін жидівського роду, але працює в "антисемітському" уряді Хрущова. Зорін є начальником закордонного МГБ, а вдає "дипломата".

АСЕКУРАЦІЯ

Всіх родів життя, хвороби, вогонь, крадіж, автомобілі і т. п.
Купно - продаж нерухомостей, виднаймування позичок.

Y. ONYSCHUK & CO. LIMITED
333 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. —— Tel.: LE 4-4241

БОМБА В ЦЕРКВІ

Військовий підстаршина, Р. Спенсер, досвідчений в роззброюванню бомб, знайшовся в небезпечному положенні, коли дослівно в останній секунді вдалося йому роззброїти годинникову бомбу, підложену в англіканській церкві в Ванкувері.

У хвилині, коли Спенсер вийняв детонатор, наступив його вибух, однак ніхто не поніс жадної шкоди. Бомба мала вибухнути під час богослужения, а тоді багато осіб згинули б, а церква була б знищена. — Це вже друга бомба, підложена терористами в Ванкувері на протязі останнього тижня.

ДОБРИЙ ПРИКЛАД ДО НАСЛІДУВАННЯ

У парохії св. Апостолів Петра і Павла в Клівленді, Огайо, помер недавно п. Іван Вишинський. Перед смертю він залишив такі жертви на добрі цілі: 1) $500 на стипендію для хлопця зі згаданої парохії, який учиться на священика; 2) $200 на будову нашої церкви в Пармі-Клівленд, і 3) $100 на потреби церкви св. Апостолів Петра і Павла в Клівленді.

Ці жертви в тестаменті — це гарний приклад до наслідування для інших.

ОХРЕЩЕНО ВАТАЖКА ПЛЕМЕНИ В АФРИЦІ

У місті Румбек, Судан, 20. IV. ц. р. охрещено і прийнято до Католицької Церкви ватажка великого племени Азанде. Цей ватажок зветься Матвій Діко. Він очолює плем'я Азанде, яке живе в полудневому Судані, в околиці Ezo. Разом із сімдесятлітнім ватажком прийняли Св. Тайну Хрещення й інші члени племени, а в тому числі й колишні чарівники-знахарі. Діти ватажка Діко виховалися в католицьких школах.

На приблизно 750,000 членів племени Азанде живе в Судані коло 230,000. Приблизно 500.000 людей з того ж плеемни замешкують сусідне Конго, а решта живе в Центральній Африканській Республиці.

АРХІТЕКТ

ЄВГЕН ГРЕНЬ

Член Королівської Палати Архітектів Канади
Виконує плани і кошториси церков, шкіл, будинків громадських організацій (гал), фабрик, торговельних центрів як також мешкальних домів.
WA 3-9754 — Toronto, Ont. — 3 Spadina Rd.

КОЛ. ПРЕМ'ЄР ЕТЛІ ВИНУЄ ПРЕЗ. РОЗЕВЕЛТА Й АЙЗЕНГАВЕРА ЗА ПАНУВАННЯ СССР У СХІДНІЙ ЕВРОПІ

Нарешті промовив такий авторитетний державний діяч, як Клемент Етлі, на дуже болючу тему, яку в ЗДА і Канаді хочуть поминути мовчанкою.

Клемент Етлі, колишній провідник англійської робітничої партії і прем'єр Британії від 1945 до 1951 року, є членом палати лордів. Саме в 1945 році англійські виборці повалили консервативний уряд Винстона Черчила й Етлі продовжував переговори в Потсдамі, що відбулися між президентом ЗДА Труменом, Йосифом Сталіном і Британією. На початку переговорів Черчил репрезентував Британію.

У спогадах Етлі, що саме тепер появилися в Англії п. з. "Прем'єр пригадує" в редакції Френціса Вильямса, лорд Етлі каже, що вина за зріст сили СССР паде на кол. американського президента Френклина Розевелта. Він підозрівав Британію в "імперіялізмі" і тому на конференції в Ялті в 1944 році згодився на "надто велику перевагу Росії у східній Европі".

Етлі каже, що ген. Айзенгавер, як аліянтський верховний вождь у другій світовій війні, позволив москалям піти своїми арміями дальше, як було потрібно, бо він не дбав і не цікавився, які наслідки може принести в майбутньому панування Росії в Східній Европі".

Лінія Розевелта в Ялті була така, що Злучені Держави розуміють Росію "ліпше", ніж Британія, "застаріла імперіялістична колоніяльна держава". У висліді, Британія згодилася на багато речей, на що не повинна була дати своєї згоди, як ось на те, щоб відступити Росії надто багато Европи".

Етлі також каже, що ген. Маршал добре зрозумів проблеми Европи в своєму Пляні Маршала і деінде, однак це був британський міністер закордонних справ Ернест Бевін, що намовив Францію та інші держави прийняти американський плян допомоги. Етлі також каже, що громадна участь жидів в американських виборах вплинула на американську політику в справі Палестини, "причому ЗДА зовсім не взяли до уваги наслідків тієї палестинської розв'язки для арабів".

Етлі характеризує Сталіна як "безоглядного тирана".

БОМБА В ДРУКАРНІ "ШЛЯХУ ПЕРЕМОГИ"

У друкарні бандерівського "Шляху Перемоги" в Мюнхені вибухла бомба. Вибух пошко-

див друкарню, але ніяких жертв у людях не було. Беруться большевики гостро до нас!

ФІЛЬМИ ЗАРОБИЛИ ДВА БІЛЬЙОНИ ДОЛЯРІВ

Ерик Джансон, президент "Стоваришення Рухомих Картин" сказав у своїй лекції в клюбі "Емпаер" у Торонті, що на фільми дивиться кожного тижня в цілому світі 250 мільйонів людей, з чого на Канаду припадає півтретя мільйона. Минулого року на світовому ринку фільми принесли 2 більйони долярів. На світі існує сьогодні 155 тисяч фільмових театрів, себто 35 тисяч більше, як 5 років тому. А майже 99% усіх тих фільмів у руках нехристів...

ЗАСУДИЛИ ДИРЕКТОРА МЕДИЧНОЇ ФУНДАЦІЇ

У Миннеаполис суд засудив М. Л. Клайна, колишнього мейора міста й екзекутивного директора Фундації ім. Єлисавети Кенні, на 10 років в'язниці за крадіж фондів згаданої фундації. Спроневірив грошей у сумі поверх трьох мільйонів долярів.

ХРИСТИЯНСЬКЕ МИЛОСЕРДЯ

На судовій розправі в Ошаві проти Біляни Рой, яку обжаловано в крадежі англійських шпильок, стяжки і ниток на суму — $1.58, її парох, о. Маршал Беріо пояснив судді, що виновниця, якої чоловік без праці від Різдва, шила речі для дітей і не мала грошей, щоб згадані предмети купити. Помимо того, суддя засудив її на грошову кару в сумі $50, або на 10 днів арешту. О. Беріо заплатив грошову кару за паню Рой.

ПОЛЯКИ ПРО ГЕН. ГАЛЛЕРА

Галицькі українці добре пам'ятають цього польського генерала насланого французами на погром нашої молодої держави. Галлер не так своїм хистом, як французькими гарматами, доконав свого ганебного діла. Українську державу зруйновано. А заразом із нею і греблю, що стримувала похід большевизму на Европу.

За несповна двадцять років виявився політичний розум Галлерів і тих, що його післали. Большевизм залляв не тільки Польщу, але й пів Німеччини.

Є польська приказка: "поляк мудрий по шкоді", себто іншими словами: поляк замикає стайню, коли злодії вкрали коня.

В одному з остачніх чисел одного польського журналу, А. С. Збишевський також замикає галлерівську стайню і ось якими словами характеризує погромника галицьких українців:

"У паризькому Польському Комітеті не було більшого дурня від Йосифа Галлера... Він робив враження урядничини з Полоцька... Вся розмова з ним була витратою часу. Він заховувався так наче б не розумів, про що йде мова. Дарма, що виховувався і жив у великих містах (Відень, Париж, Лондон) — він був великим, превеликим провінціоналом... Галлер був символом світу засудженого на загладу. Видвигнення його, тієї пустки, цього зера до провідної ролі в політичному житті — мусіло звихнути всі правила гри. Галлер так само, як багато інших наших діячів у мундурі, проти своєї волі стягав рівень нашого життя вділ, до безнадійного дна..."

Стільки Збишевський про Галлера. До тієї характеристики український читач не має що додати. Хіба одно завваження: що справедливу критику треба би поширити не тільки на мундурованих генералів, але також на таких злих політиків як Грабський, Гломбінський, Вітос. Прушинський і подібні.

За їх наказами розбещені польські улани палили українські церкви і школи, вивозили невинних людей до кацетів, пацифікували вогнем і мечем українські села, словом основно підготовляли грунт для приходу большевизму. Що з успіхом почав Галлер, те справно і докладно завершили його наслідники.

АЛЕ, АЛЕ...

Кол. перша леді країни пані Айзенгавер написала листа до 11-річного хлопця Джіммі Кірчера, який у шпиталі переходив важку операцію серця. Пані Айзенгавер писала хлопцеві таке: "Роби все те, що лікарі й лікарські помічниці тобі накажуть робити, і все буде добре і незабаром будеш вдоволений і знов зможеш грати свій улюблений бейзбол".

Видно, що й пані Айзенгавер дивиться на світ геть світськими гольфовими очима...

ПРОФ. ТОЙНБІ ПРО ОБМЕЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙ

Д-р Арнольд Тойнбі, відомий англійський історик та історіософ, перебуває тепер у ЗДА, де відбуває як гість виклади в американських університетах і виголошує доповіді в різних організаціях. У найновішій своїй доповіді в Нью-Йорку Тойнбі заявив, що "звичайному громадянинові" щораз важче тепер дізнатися правду про загальні події, бо інформації про них обмежують могутні приватні інтереси та урядові агенції, т. зв. прешюр групс.

"ТАЙМС" КРИТИКУЄ ЗДА

Лондонський "Таймс" пише, що заломання збройної акції кубинських революціонерів проти режиму Ф. Кастра "є важким ударом для уряду през. Кеннеді. Виглядає так", пише "Таймс", "що през. Кеннеді став жертвою поганої інформації "Центральної Агенції Розвідки", як у справах Ляосу, так і Куби". — Біда тільки в тім, що саме ціле окруження президента це такі "інформатори". Але вибрав він їх собі сам.

Володар Буженко

ІВАН СУЛИМА

(Історична повість)

6

Цілий місяць просиділи запорожці в султанській темниці. Вже по відході вірменського священика вони довідалися, що їх призначено на галеру. Сказав їм про те потурнак, що то поставив був вояків, щоб козаків пильнували. Ті вояки були найкращими поштарями і за кілька дрібних монет приносили козакам і поживу, а навіть ліки.

Тим робом хворий, що вже збирався на другий світ, помалу став приходити до себе. Теж інші, легше ранені, погоїли свої рани. Найгірше мучило запорожців безглузде вичікування. Вони, сини степів і волі, не могли бути навіть серед добробуту в одній кімнаті замкнені, не то в поганій і смердючій ямі, якої певне від її побудови ніхто не чистив, ані вивітрював.

Але, як кажуть, кожна річ має свій початок і свій кінець. Одного вечора перехилився через віконце молодий смаглявий турок і, усміхаючись, прошептав:

— А що мені дасте, як вам скажу гарну новину?

— Вже хіба хочеш від нас останні гроші витягнути, що такі штучки вигадуєш? — запитав Волох.

— Ні, щиру правду кажу, маю для вас прекрасну новину. Але без бакшиша, не скажу...

Волох знову рішений був торгуватись, але з кутка почув голос М'якошинського:

— Та дай яку цяцьку нехрещеному, нехай щось нового збреше...

Волох показав монету, але не давав у руки вояка.

— Скажи, вражий сину, то візьмеш, а ні, то не дам!

— Поставте на вікні.

— Щоб ти хапнув. Дивись, який мудрагель знайшовся — дразнився буковинець.

Козаки нетерпеливилися. А турок теж.

— Ну, слухайте, але гроші дайте, бо я за це можу піти в кайдани... Бо того вам не вільно говорити.

— Дамо, дамо, кажи раз! — обізвалось кілька голосів.

— Знаєте що? Вас завтра беруть на галеру: будете гребти на султанській воєнній галері.

— Овва, то мені новина?! — пробурмотів Волох.

— Але все таки новина, хоч гірша, але інша! — сказав турок.

Козаки, хоч не дуже вірили новості, все ж таки стали готовитися в дорогу. Багато клопоту буде з хворими. Вони не здужають веслувати, то їх розлучать, а Сулима не хотів тратити людей. Отже врадили, що мають виходити з темниці так, щоб слабші були при сильніших, а ці вже помагатимуть слабим.

Останню ніч більшість бранців провела на гарячій молитві. Вони знали, що це таке галера: вічне катування таволгою і нужденний харч та виснажлива праця. А в разі якої небезпеки, всі на дно рибам на поживу. Прикованим урятуватись годі, хоч би й уміли пливати, як риби.

По довгих годинах вичікування, там на горі настав день. Гадали козаки, що зараз прийдуть по них і поведуть на нове місце муки. Але перечислились. Ніякої зміни. Вже декотрі почали в душі сварити турка, що обдурив, нехрист. Але нарешті принесли їсти. Скорше як звичайно. Дали риби. Можна було їсти, бо свіжа, хоч найгіршого роду. Трохи хліба і по кускику якогось гарбуза. Зчистили все до кришки. Самі з себе сміялися: колись удома, то гарбузи свиням кидали і навіть на гадку нікому не приходило, щоб його сирим їсти, а тут, дивись, які присмаки...

Скоро зачулися голоси і брязкіт кайдан. Прийшли чотири яничари й почали кувати козаків попарі. Скують і виводять, а там їх перебирають другі вояки. Помалу всі опинилися на якомусь просторому подвір'ю. Зразу не могли здати собі справи, де вони.

Кожний стояв, мов сліпий. Дехто протирав очі, інші ж падали просто від того надміру світла, від якого відвикли їх очі. Коли вже трохи приноровились до сонця, почали себе розглядати, і пізнати не могли.

— А то що за монах, як св. Онуфрій заріс? — питав Микита Сулиму.

— А ти чого висох, як грецький святий? — відгризався отаман.

Вусань не говорив нічого, тільки перехрестився тричі й подякував Богові, що дозволив іще ясне сонічко оглядати.

До яничарів підійшов потурнак і щось їм там наказував. Видко мав переказати якесь важне доручення. Нарешті два пішли кудись за ним, а решта посідали під корчем і сонливо чекали на поворот тих.

Під густим живоплотом, за криничкою, сидів на землі хворий і скований разом із ним молодий міцний козак осаул Андрій Стерня. Вони півголосом гуторили. Нараз почули, що живопліт заворушився і наче людський шепіт понісся з нього.

— Братіки-запорожці, і вас теж піймали ті поганці? — почули виразно. — Нещасні діти нашої України! — далі не було чути слів, тільки тихий плач.

Щоб турки не завважили, обидва козаки присунулись щільно до живоплоту. Відгорнувши листя, побачили по турецьки вбрану жінку. Але покривало її лиця було відслонене. Вона сиділа на землі з другого боку плоту й тихо плакала.

— Чого, сестро, плачеш? — спитав Андрій.

— Плачу над вами і над вашою нещасною до-

лею... Над нами усіма плачу. Ви бачите, чого вони з нами не роблять ці бісурмени!

— Та нам байка, аби на галеру, але тобі, сестро, певне важче жити. Ми собі раду дамо і ще, Бог дасть, прийдемо тебе визволяти...

— Дай Боже, щоб так сталося. Але як вирветесь, передайте вістку до моїх батенька й неньки. Нехай знають, де їх донечка пропала, та на Службу Божу дадуть.

Помалу розпитав справу осаул Андрій. Жінка родом була з Волині. Її захопили татари в часі нападу на село. Вона тільки тиждень, як подружилась була зі своїм Петриком. Його вбили, а її в ясир. Тепер вона в султана у гаремі служницею. Вже п'ятий рік.

— А скільки я терпінь пережила, скільки наруг! Мене вже тричі так збили канчуками, що чудом тільки відійшла. Бо не хотіла я коритися султанським примхам. І муслемкою стати не хочу. Нехай пропаде моє життя і моя молодість у тій неволі, коби тільки мене Пречиста захоронила від наруги і від того магометанства поганого...

Осаул мав на грудях срібний хрестик, ще від покійної матері. Він його відчепив і передав невільниці Олені.

— Бери, нехай тебе Розп'ятий береже. То моє матусине благословення!

Невільниця Олена щиро подякувала і теж просунула крізь листя малий клуночок козакам.

По площі тимчасом бігали вояки та крутилися якісь турки. До Микити приступив один із них. Нахилившись, промовив:

— Льоквєрісне лятіне? (Говорите по-латинському?).

— Утікве, доміне (так, пане) — відвітив колишній єзуїтський вихованець.

— Его сум патер Соціетатіс Єзу (Я священик Товариства Ісусового). Може потребуєте духовної помочі?

— Дякую, покищо ні. Ми вже були обслужені католицьким священиком.

— Ей, не викручуйтеся, бо вас зараз заберуть на галеру, а там помрете і не матимете змоги поладнати справ своїх душ... А до того ви є схизматики, то вам треба покаятись і до правди прийти.

До розмови стали прислухуватись інші бранці. Між тим і Сулима та Волох. А М'якошинський відповідав:

— Може б ви, отче, нас лишили в спокою, коли ми схизматики.

— Так, чи я не кажу, що ви є вперті схизматики? А ви кажете, що вас обслугував католицький священик. Як ви так можете говорити неправду?

— Ми щиру правду кажемо: нас сповідав о. Еріваніян, вірменин.

Тут патер Романо де Паз підніс свою затурбанену голову і значуче посміхнувся.

— І ви йому вірите?

— Так, ми все на слово порядного чоловіка віримо.

— Бо я б не сказав, що той вірменин аж такий католик...

— Е, бо у вас, як хто не співає "Домінус вобіскум", той уже не католик.

— Неправда, ми стараємося все примінитися до кожного... Чи ж вам невідомо, що один польський патер навіть бороду запустив, щоб іти навертати москалів?

— Це мені дуже добре відомо — обізвався на ті слова один старий козак — бо я його бачив, як ми гнали москалів аж курилося, то він між нами крутився. Він називався о. Андрей Лавіцький. Був одітий у широкі рукави та мав бороду, як справжній кацап. Але ми є козаки-русини, а не московити і до нас не можна брати такої вовчої подоби а всередині ховати свою ягнячу природу. Нас бородою ні широкими рукавами ще ніхто не навернув і не наверне. Як і самих москалів. Що? Може дуже понаверталісь? От пускають вам суздальські злодії тумана...

Патер не знав що на це відповісти.

— А чому в нас в Україні, ви, єзуїти, не правите нашої Служби Божої? Чому не бороните наших владик перед польською лисячою дипломатією? Чому не йдете на Січ і не товаришите нам, як ми йдемо за наші права на поляків та москалів?

— А, то не моя річ.

— Ми, бачите, народ, що не любить фарисейства. Ми ж нащадки Святослава Завойовника, що казав своїм ворогам: "Готуйтеся, бо йду на вас". Тому до нас треба приходити з відкритими картами. Хочете працювати над нами, то прийдіть. Ми не виженемо вас. Але з ясними цілями. Без борід, без широких рукавів, а з нашим способом думання: видвигайте наші княжі, церковні та державні традиції, будьте, словом, козацькими — українськими єзуїтами. То ми вас приймемо. Ми вас озолотимо.

— Е, того не практикується в нас — у нас нема політики.

— Як не практикується? А чому якийсь там ваш патер Тріґаулт Микола тому чотири роки написав до Риму, щоб китайцям дати дозвіл правити по китайськи?

— А ви то звідки знаєте?

— То наша річ.

— Але ви масами вбиваєте наших священиків!

— Не бійтеся ми з них мучеників не поробимо (хоч ми їх не вбивали), але їх нарівні ницили козаки з арендарями і жидами. Отож тут жадного "ін одіо фідеї" з ненависти до віри не було... Козаки ницили представників чужого окупаційного володіння. І тільки!

— Так, але як би ми хотіли навіть працювати з вами, то ви не схочете...

— Ніколи в світі. Ви тільки признати нас не хочете і не гадаєте творити наших рідних єзуїтів.

— То неправда — всі народи однакі в нас.

— Добре, а де є той русин зі Львова, що приїхав до Риму разом із блаж. Станиславом Косткою? Вже був би перший український єзуїт. І через нього ми вже порозумілись би з вами і праця тоді пішла б легко.

— Так, але ми маємо свої директиви і за ними мусимо йти: ви ж знаєте, що ченці мають слухати, головно наші Товариства Ісусового.

— Так, ви маєте директиви — обізвався тоді сам Сулима — але вони на жаль дуже односторонні і мають фальшивий підклад.

— Як? чому? Як ви смієте те критикувати, чого не знаєте?

— Дерева по овочах пізнається, а директиви по поступованні.

— А чого вам треба від нашого поступування? Ми ж все "ад майорем Деї гльоріям" (на більшу славу Божу) робимо!

— Що ви робите багато на славу Божу, того я не перечу, але що багато ви робите теж на чиюсь іншу славу і граєте в не-Божу дутку...

— Я того не розумію? Як таке можете казати? Ви схизматик і єретик!

— Так, так, я на те чекав, щоб ви мені, патере, це сказали. Отут вилізли ваші норми з-під вашої ряси. Хочете знати, то православні, головно такі, як ми, що не хочемо пактувати ні з кальвінами ні лютрами, покищо єретиками не є. І такою назвою прошу нас не зневажати. Ми властиво за вашою термінологією є тільки схизматиками, тобто такими, що розірвали злуку з престолом св. Петра. То є правда, але теж не повна і не вся.

— Як не вся? Як би ви папу признавали, то ви б не алилуйкали в пості і не що крок то кириєлейсон на відправах ваших гукали?

— Патере всечесний, ви тут помішали поняття обряду з одністю віри. А от папа Климент VIII прийняв наших українських владик і святочно прирік, що наш обряд має зберігатись у цілості.

— Але унія виглядів не має, я це добре знаю. Так у Римі говорили.

— Бо унія полякам-римокатоликам не в інтересі! Тому ви так хочете з нас мати єретиків, щоб потім навертати нас на свою куцу латинську церемонію. Бо ви чисто в тім подібні до москалів. Вони на довгих бородах, а ви на коротких комжах хочете ту віру поставити. Одначе та віра стояла, стоїть і стоятиме на Петровій скелі...

— А коли вам удасться — додав тут Микита — нас цілком здезорієнтувати й переконати, що ми дійсно якісь єретики та схизматики, тоді ви спечете свою печеню і нею поділитеся з поляками та кацапами. А може ще й туркам дасте...

— Хто з вами буде тоді щось починати, як ви навіть говорити не дасте?

— Певне, як ви приходите до нас, як до якихось дикунів, то ми ніколи не договоримось. Коли б ви шанували нашу народню честь і християнську традицію, то трудности не було б ані в говоренні, ані навіть у співжитті...

Патер убраний по турецьки більше не мав що сказати. Діставши таку добру лекцію від каторжників, він пішов задуманий і поденервований до своєї домівки, яка містилася неподалік палати французького резидента в Істамбулі.

Увечорі мав розмову зі своїм старшим ректором. Цей був фламандець о. Ван Фрік. Вислухавши спокійно оповідання свого підвладного та в душі тішився, що загонистий еспанець дістав таку науку, а при кінці сказав:

— Ви, невторопно, патере, поступили, назвавши тих козаків схизматиками...

— Ну, а що я мав робити? То був найсильніший мій аргумент, щоб вони каялись і навернулись до правди. Бо як візьмуть їх на галеру, то вже більше не матимуть такої нагоди.

— З такими "найсильнішими аргументами" можна підходити до невільників, а не до такого лицарського народу, як козаки. То в тім ціле зло, що наші не вміють до них говорити. Коли б ми не слухали таких нерозумних політиків, як поляки, які політикують ради маєтків, що їх хочуть мати якнайбільше в Україні, землі козаків, то сьогодні турецька загроза Європі не була б така страшна. Ми вже нині султана самого катехизували б... Але за дурною головою нема ногам спокою...

Ректор довго не міг заснути тієї ночі, бо все стояла перед очима його душі глупувата твердолобість частини тих, що поривалися Схід навертати...

*

Вже давно пішов єзуїт, а каторжники далі чекали на тім султанськім подвір'ю. Вже дехто почав думати, що вони мають якесь інше призначення. Може не на галери, а під султанський топір.

— Андрію, бачиш той гак, біля твого вікна? — запитав вусань осаула.

— Бачу, то що з того?

— То на ньому тебе повісять. Тільки ще султан не пообідав і тому чекають...

Хоч жарт був надто грубий, але козаки зареготали, а один докинув:

— Де б там на такому гаку вішали осаула? Та ж гак зігнувся б під українським комарем!

— Так, але ще мотузком прив'яжуть. А щоб міг ногами баламкати, то за шию шнурок поставлять.

— То вже з тобою будуть так церемонитись, а тебе, дядьку вусаню, без шнура повісять: будеш висіти на вусах...

Як сонце почало вже добре хилитися до заходу, прилетіло кілька яничарів і вже здалека вимахували своїми міцними канчуками. За ними

Phone: LE 6-0982

ANDREW TAILORS

The place where CUSTOM clothes are made.

High-Grade Alterations,

Repairs, Etc.

Cleaning and Pressing.

1076 QUEEN ST. W.

Toronto 3, Ont.

власник

Андрій Наконечний

крокував старший уже сивий турок. Один із яничарів пристанув і зачекав на цього сивого турка, що подобав на старшину ескорти.

— Вести по чотирьох короткою дорогою до пристані! — дав той наказ.

Яничари почали в крик і биттям канчуками виконувати скоро цей наказ. Он женуть дві пари в'язнів. Одну пару попереду, а за нею, не жалуючи канчуків, іде молодий рижуватий яничар. За яничаром знов друга пара. У ній височений козарлюга. Того козарлюгу попихає наперед другий яничар. Якось іпли-з гори. Задній яничар сильніше торкнув високого запорожця, а той тільки на це чекав і цілою силою наліг на попереднього яничара. Рижому козаки добре боки натиснули. І не знать, що було б сталося, може були б убили на місці високого, як би не старший, що прошипів:

— То султанські гребці!

На ті слова всі в'язні переморгнулись і навіть утішилися. Значить їх не будуть розділювати і продавати по одному по цілій отоманській імперії. Видно, вояк у темниці правду сказав. Сулима з Микитою особливо тішилися, що рижий садист штикульгав на праву ногу і більше не вимахував своїм канчуком.

— Виходить, що і тут можна тих муслемських собак привчити — шепнув до Микити.

— Дивись Іване, як почемнів. Кожний драб тільки перед силою має респект.

— А в мене тепер знову почав ум працювати. Як ми на ґалері, то те саме, що на волі. Побачиш.

— Дай Боже і Ти Пречиста Мати!

Ішли вузенькими вуличками. Всюди було брудно. Туркині проходили з накритими обличчями, наче які старинні статуї, а турки не дуже то придивлялись до бранців: їм уже збайдужніли такі походи. Хіба часом молоді хлопці чи й дітиська бігли й викрикували: "Джаври". Часом котресь із зухвальків набрало жменю пороху чи камінців і кинуло за скованими.

— Чисто, як у козацькій землі, в нас, за циганами чи кацапами діти кидають!

— А вони всюди однакові, ті дітлахи. І в мене вже більший був, як отой синок — смутно замітив один із бранців.

— А в мене така сестричка, як отой підросток, була. Може теж татари в ясир узяли, бо я вже четвертий рік як вивтікав із рідної Тарасівки — підмітив молодий козак.

— А ти знаєш, що хворий балакав із нашою бранкою з султанської челяді?

— Ні, цього не знаю.

— Ще й клуночок передала. Досить грошей. І їсти?

Хворий геть повеселішав.

— А що з грішми будемо робити?

— Не бійся, золото не вадить і на ґалері.

— Та воно правду кажеш. Сулима вже буде знати, що з ними, тими грішми, зробити.

Отак пошепки перекидались словами козаки-невольники.

Дійшли до високого муру. Трохи повели їх вуличкою, а там у браму. Старинна масивна брама, а за нею пристань. На вид кораблів забилося живіще козацьке серце.

— Мені все море сили додає — звірився М'якошинський.

— А мені віри в перемогу! Ми, Микито, пам'ятай мої слова! ще вільними птахами будемо...

Трохи збоку стояла велика галера. На щоглі висів прапор із червоним півмісяцем, а сам зелений. То була султанська ґалера. Три ряди весел і три могутні щогли. На чардаку крутилося чимало яничарів та старшин. По двох довгих дошках уводжувано нових ґалерників. Залога стояла збоку й дивилась. Деякі зо старшин, аж устами прицмокували, побачивши таких дебелих гребців.

На чердаку козаки мовчали. Кожний думав свою думку, а ще більш обсервував довкілля. Сулима добре вивчав портові будови. Числив, що йому ще прийдеться їх здобувати. Кидав оком і на кораблі. Стояло кілька здорових ґалер. Видно, повернулися з погоні за козаками. Одначе їхня ґалера була найбільша. В разі потреби, міркував отаман, можна нею перевезти цілий полк війська.

Микита знов вивчав саму ґалеру. Де були виходи. Скільки могло бути залоги, старшин та яничар. Як були розміщені мешкання команди. Придивлявся і до гармат, що своєю міддю всміхалися заходячому сонцю.

— Щоб опанувати таку тримаштову ґалеру, то нас замало. Хіба що є ще більше гребців. Бо така ґалера потребує принаймні до 200 гребців. А нас тільки 38 осіб. Але з незнанними, то трудно буде зговоритися про опанування корабля — думав М'якошинський.

Вечірній запах квіття й дерев нісся аж на ґалеру. В місті вже подекуди блимали вогники. Сумно стояла перемінена на мошею Свята Софія. Вже давно минула вечірня молитва муслемів. А щоліш тоді стали приміщувати козаків до лавок гребців на султанській ґалері.

Багатьох породіловано. М'якошинський був прикований до лавки із хворим козаком. А Сулима мав гребти з якимсь незнаним, що вже тут був. Та більшість козаків трималася разом.

Козаки змучені довгим протягуванням, що на їх гадку могло тривати найбільше годину, а забрало ввесь день, похилилися на свої весла й поснули. Навіть Сулима і М'якошинський. Тільки при вході на малому просторі крокував яничар. Було досить повітря і по місяцеві смороду козаки могли бодай свіжим повітрям натішитися. Дехто тим і розкошував, хропучи на все своє лицарське горло...

(Далі буде)

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ҐУРТІВНЯ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

UBA TRADING CO. LTD.

420 Bathurst St. —— WA 2-6115-6

о. В. Зінько ЧСВВ

ЄРАРХІЧНА ВЛАДА СЕРЕД РІЗНИХ РЕЛІГІЙ

Часто можна почути закид, чи тільки заввагу, що єрархія, себто влада, яка ступенево підпорядкована найвищому проводові, для релігії вона не конечна і без неї може релігія обійтися. Цей закид спрямовують головно проти Католицької Церкви, яка має найкраще поставлену єрархічну управу.

Отже щоб уміти дати відповідь на такий закид, ми поглянемо на різні релігійні устрої, які існували чи ще існують, та дослідимо, як то в них уладжена управа релігійною спільнотою.

Коли брати до уваги правління різних віровизнань, то їх можна поділити на такі три категорії:

А) віровизнання з цивільно-духовною владою

Б) віровизнання з чисто духовною владою.

В) віровизнання, які не мають належно определеної влади, а бодай не є зцентралізовані.

А) До першої категорії — віровизнань із цивільно-духовною владою — треба зачислити такі релігії: 1) *старосгипетську*. Отож головою тої релігії був цар-фараон, і то одиноко він, як справжній, властивий і єдиний священик Єгипту, якому належалося виконувати священні обряди з його становища бога й божого сина. Одначе кожна святиня мала ще велику священичу організацію, хоч вона не мала на собі одноцілого тіла на вее єгипетське царство. Єгипетські священики мали передовий і часто виключний вплив на релігійне й культурно-громадське життя. Це був свого роду сакральний цезаро-папізм. — 2) Подібну владу має й *японський шінтоїзм*. Найвищим священиком тут є мікадо, володар краю, якого вважають за нащадка богині сонця. А священики шінтоїзму не є нічим іншим, як тільки державними урядовцями за нормами державного бюрократизму. Отак є там шінто-функціонарі державні, обласні, повітові, громадські, тощо. — 3) Теж славетні *інки з Перу*, в Південній Америці, вважали правдивим і законним верховодом своєї віри голову держави, а його заступником для священицьких справ був хтось із близької родини суверена (брат, дядько), а називався він "віллак уму". Знову ж обласні наглядачі культу звались "вілки". — 4) Офіційна *китайська релігія*, яка приносить, чи пак, приносила жертви Панові неба, своїм найвищим архиєресом уважала імператора чи за республіки президента. — 5) Ще більшим знаменем цезаро-папізму визначається *визнання Магомета: іслям. Це* універсальна монархія під головством халіфа. — б) До повищих релігій із темпорально-спірітуальною владою можна дочислити й *релігію примітивних народів*, де голова родини чи й племени був одночасно і жертвоприносителем та виконувачем почитання божества.

Б) До другої категорії — віровизнань із чисто духовною владою — належать такі релігії: 1) *жиди*, які мали своїх окремих архиєреїв, як от Арон, що були відділені від чисто цивільної влади. Тим не хочемо твердити, що існувало повне відділення синагоги від ізраїльської держави. Ця єрархічна влада залишилася й досьогодні між жидами. Порівняти б уряд великого рабіна. — 2) Старинні *гетити* (Мала Азія), мали теж свою священичу єрархію і найвищий щабель священства називався в них "санга". — 3) Ще краще уладжену єрархію мали старі *мехіканці*. У них найвищий священик називався "теотекуґтлі", себто пан богів. Його помічник та заступник звався "гуеєтеопіскє", а за ними ще були інші уряди, як адміністратора дібр святині, сторожа скарбу, директора священичих шкіл, "тоналпоугкеси" пильнували календарних справ, тощо. — 4) Старі *римляни* мали свого найвищого священика, якого вибирано на всенародних зборах, а звався він "понтіфекс максімус". Варта знати, що цей старинний титул перейняв найвищий володар християнсько-католицької релігії — папа римський.—5) *Прусаки* мали свого найвищого священика, якого іменували "кріве". Він був у великій пошані не тільки прусаків, але й литовців та інших надбалтицьких племен. — 6) *Перси* мали свого головного єрея з іменем "Заратустротема". — 7) У старинних *індійських ведів* був свого роду архиєрей при королі, що звався "пурогіта". — 8) У *фенікійців* головний священик звався "раб каганім", коли звичайний священик мав імя "коген". — 9) Та найвищою формою правдивої церковної єрархії є управа *Католицької Церкви*. Тут панує абсолютний монархізм. Папа має найвищу й необмежену владу, повну над цілою Церквою та всім священством, відповідно до поручення самого Ісуса Христа: "Тобі дам ключі царства Божого і паси вівці та ягнята мої, Петре".

В) До останньої третьої категорії релігійних управлінь належать віровизнання з недостаточно окресленою владою та її єрархією. До таких релігій можна зачислити: 1) *грецьку*, хоч вона переходила різні фази, одначе ми ніде не стрічаємо одної влади для всіх грецьких міст. Партикуляризм греків, який є таким яскравим у цивільному житті, позначився глибоко й в релігійній ділянці. І то так далеко, що мав резонанс навіть за часів християнства. (Порівняти б наклін греків до роздору і великий розрив в XI віці). — 2) Важко приходиться дошукувати якоїсь виразної форми єрархії в культі старинних *германів*. У них маємо священство, але нема підпорядкованости чомусь цілому-одному; хоч у цивільному житті німецькі предки вміли шанувати авторитет і беззастережно йому коритись. Відгомін того браку релігійної організаційної структури у германів видно причинився і до тої протестантської роздроблености, яка панує тепер поміж германськими народами. — 3) Не мали загальної організації й *культи слов'ян*. У них, правда, були священицькі колегії з головою жрецем, але не зустрічаємо повної схеми всена-

родньої чи всеплемінної єрархії культу. — 4) Теж *буддизм* та інші релігії, оперті на раціоналістичних чи чисто індівідуалістичних засадах, не беруть до уваги стислої єрархічної управи в своїх релігіях.

На закінчення скажемо, що релігія, яка мала кращу єрархію, то вона й краще розширювалася й успішніше діяла на душі. А навпаки релігії з обмеженою єрархією, що були зв'язані з земським дочасним правлінням, і такі релігії, які не мали ефективної екзекутиви, то такі скоро заникали, а навіть якщо існували, то скоро вироджувалися в такій релігії відхилення догматичні, моральні та літургічні. Тому то повинно нас вельми тішити, що ми маємо найкращу єрархію в Католицькій Церкві, яка не тільки для Церкви як цілости, але і для окремих обрядів має відповідну, власну владу!

У 150-ті РОКОВИНИ НАРОДИН М. ШАШКЕВИЧА

Цього року, попри соті роковини смерти Тараса Шевченка, припало теж 150-ліття від дня народження Пробудителя Галицької Землі, Маркіяна Шашкевича.

Світлі Роковини Автора "Русалки Дністрової" зобов'язана відзначити вся Українська Громада в діяспорі суща, а в першу чергу українці-католики, зорганізовані в українських католицьких організаціях.

Єпархіяльна Управа Братства Українців Католиків Торонтонської Єпархії переведе ці Святкування осінньою порою, ближче дня народження о. М. Шашкевича (6 листопада) в Торонті та заразом відбуде черговий свій Єпархіяльний З'їзд.

Відзначити ці Роковини нашого духового провідника в цьому році зобов'язані теж і поодинокі Відділи БУК і то імпрезами, підготованими на високому рівні. Імпрези ці в поодиноких громадах-парохіях повинні заініціювати і перевести Управи Відділів БУК і, де можливо, таки найкраще на загально-громадській базі.

Шашкевичівські Роковини зобов'язують кожного українця-католика, в першу ж чергу зорганізованого у рядах БУК, теж і до подвійної призадуми:

1) Над духовою спадщиною Пробудителя Галицької Землі, а зокрема над його возвеличенням рідної мови, що актуальною важливою проблемою стало в наші сучасні дні, та — 2) над долею нашої організації — Братства Українців Католиків, — яка повинна жити і розвиватися якраз на духовій спадщині о. Маркіяна Шашкевича.

150-ті Шашкевичівські Роковини, на жаль, застали нас, українців-католиків, не всіх захоплених організаційними рамками БУК. Застали нас у багатьох парохіях іще без Відділів БУК. Застали як таких, що шукають іноді "правди" в сучасній нашій всезагальній байдужності, в релігійно-ісповідній безпринциповості та в християнській літеплості, — а не виявляють доброї волі, свідомости й застанови, щоб знайти правду якраз в організації,

о. Маркіян Шашкевич
* 1811 — † 1843

якої платформа оперта на непорушних основах науки Католицької Церкви, на християнській любові й солідарності.

Відзначення Роковин о. Маркіяна Шашкевича заплянованe в задумах Єпархіяльної Управи БУК у трьох частинах:

1) Переведення ділового Єпархіяльного З'їзду Братства Українців Католиків Торонтонської Єпархії.

2) Ідеологічна Конференція під кличем Псальми Руслановоі II: "Віра серця мого, як Бескид, твердо постановилась на любові" з доповідями визначних українських католицьких дінчів на актуальні українські католицькі проблеми.

3) Святочна Академія в честь Пробудителя Галицької Землі з гідною для вшанування його світлої пам'яті програмою.

Безсмертну пам'ять нашого Духового Провідника: священика, поета й палкого українського патріота, о. Маркіяна Шашкевича, упам'ятнімо, при нагоді 150-ліття, не тільки гідними його величної пам'яті ділами: вшануймо його пам'ять величавими імпрезами з участю в першу чергу нашої молоді й дітвори, яка так масово віддавала свій щирий поклін Великому Духовному Провідникові біля високого хреста на Підлиській Горі Білій на рідній землі. І понад усе — нехай життеві основи о. М. Шашкевича стануть нашими дороговказами і світильниками у важкій мандрівці по шляхах чужини.

Братство Українців Католиків
Торонтонська Єпархіяльна Управа

о. Василь Зінько ЧСВВ

ШАНУЙ СИНА Й ДОЧКУ СВОЮ...

Часто батьки головну увагу звертають на те, що діти мають їх шанувати, а мало застановляються, що ця заповідь має теж і відворотний наказ: шануй сина й дочку твою, то буде тобі добре й будеш довго жити на землі, подібно, як і в дев'ятій заповіді Божій, не тільки Бог забороняє пожадати жінки, але й каже: не пожадай чоловіка ближнього твого.

Які ж це є подрібно обов'язки пошани супроти дітей?

1. *Шануй їхнє життя.* Господь Бог у своїй премудрості та доброті дав у руки подруг цінну і велику силу: мати діти і тим продовжати людський рід та мати одні з найбільших радощів, що їх може зажити на цій землі людина. Однак часто подруги стають подібні до божевільних, яким у руки дано якусь таку страшну зброю, як от атомбомбу. Замість вживати ту божеську силу на добро, вони її надуживають і лишають без жадного дійсного наслідку.

Яка це зухвалість: Господь хоче заселити небо вибраними і в Нього є осель багато, а батьки, що повинні вже з чистої вдячности йти на руку Творцеві, то ще Йому в'яжуть руки! Мати діти це ж перше і сущне завдання подружжя. А хто не хоче давати життя, той не повинен вступати до такої спілки, що її головною метою — творити життя!

А чому багато-хто лукаво не виконує цього солодкого обов'язку? Бо визнає світові засади батька брехні та його "світу". Інші знову бояться людського поговору, який стрічається і на устах християн. Ось недавно мені сказав один "християнин" про другого, що має численну родину: — От нещастя трапилося чоловікові — знову вона має мале!

Та коренем того всього є роскішне життя, брак жертвенности, заник відповідальности перед Богом та народом! Тому пише Тертуліян у своїй апології (розділ 9-ий): "Убити це не тільки відібрати життя, але й не дати його, коли мається обов'язок так робити; у першім випадку є душогубство сповнене, в другім — превентивне-попереджаюче!"

Кромі подання життя, треба ще й зберігати існування дитини: це заки вона на світ появиться, батько-мати мають обов'язок робити все для її фізичного здоров'я, а уникати всього, що могло б їхньому нащадкові принести якусь кривду на тілі. Тому то ради потомства треба берегти аж до законного подружжя стислу тілесну незайманість і дівчатам і хлопцям. Теж уникати того всього, що ослаблює власне здоров'я, як от наркотиків. Нам довелося бувати на одній оселі в Бразилії, де загал дітей був туманкуватий, крім дітей одної родини. На мій запит про те, мені відповіли так: "Прошу, бо мама цих дітей не курить, а всі решта смушать фуму, як шевці!"

До збереження здоров'я потомства треба причислити старання про одяг, корм, приміщення. Бо добре казала одна мати: я вбираю дітей за одною модою: християнською! Інша багата родина кормилася дуже скромно, але дитина не рвалася до цукорків, ані до солодощів, бо мудра мати навчила своїх дітей не вибирати у поживі, а вдоволятися їжею невибагливою та здоровою і тільки в означений час. Бувають батьки, які не стараються про шкільні речі для дітей і тим чином вони стають злодійчуками, а потім і великими злодіями. Розумна мати, яка своїх дітей справді шанує, навіть і вже старших дітей, не пустить їх до стола з непомитими руками та частенько сама наглядає, щоб діти основно купалися та зміняли як одяг так і постіль. Ще більше треба давати дітворі руху, тому зовсім правильно робив той німець, який і нелітніх дітей запрягав до відповідної у їх віку праці, а не пускав їх самопас ходити по вулицях, щоб діти збивали порохи і лазили по чужих садах і городах.

2. *Виховуй та вчи їх.* Дитина не тільки має тіло, але й душу, яка має волю — котру треба виховати, і розум — що його треба вчити, розвивати.

Добра вихователька старається від перших моментів надати своїй дитині такі умовини, які волю тої дитини скріпляли б від зарання молодости. Це головно через придбання дитині ласки Божої, яку осягається св. Хрещенням. Із того пояснимо, що християнські родини таки самого дня народження, по можности, несуть до цієї Тайни свого потомка. — Далі добрі батьки змалку поборюють дитячі примхи та вщіплюють дитині християнські переконання через замилування до молитви, ходження до церкви, почуття стидливости, правдомовности та слухняности.

Хто пригадує собі рідну землю, той знає, що в старому краю жиди щоденно брали маленьких своїх нащадків і вели до так званих "хайдерів", де три-чотиролітні жидики вчилися Божого закону і жидівського письма. На жаль, мабуть нема такого нестбалого народу до науки своїх дітей, як наш нарід: і вдома свого не навчить та й, щоб інші це зробили, не хоче подбати. Наша

Церква й манастир оо. Василіян у Жовкві

українська дитина повинна знати від матері свою мову, і хто з батьків від того відмовляється, той не є ані правдивий християнин, ані справжній патріот. І того занедбання потім навіть і великі зусилля громади, чи й самої дитини, якслід уповні не направлять. Треба теж учити рідної граматики, щоб дитина, ще заки піде до правдивої школи, вже знала техніку писати й читати від своїх батьків і на своїй рідній мові. Кромі того повинні батьки не тільки вдоволятися початковою школою своїх дітей, але висилати їх на вищі студії, головно фахові та вільні професії, щоб тим нашу громаду зробити самовистачальною й незалежною.

Тому, що державні т. зв. паблик скули в Америці не навчають дітей релігії та так виховують молодь на безвірників, добрі християнські родичі не будуть посилати своїх дітей до паблик скулів, а запишуть їх до сепаратних чи приватних католицьких шкіл. Пам'ятаймо, що церковний закон виразно каже, що грішать тяжко ті родичі, які не дають своїм дітям релігійного освідомлення!

3. *Давай їм добрий приклад.* Раз я бачив такий образ: прийшла до церкви мама з дрібними дітьми. І нічого не каже тільки б'є поклони та хреститься, бо це був піст перед Великоднем. Хоч мама нічого не казала малим, але вони собі самі без ніякої принуки теж почали класти на собі знак хреста та бити поклони, бо приклад потягає і то просто інстинктовно. Тато й мама, які самі поважно клякають перед образами й моляться, навіть добре, як уголос, не мають проблеми з дітьми щодо релігійного виховання: їхні діти знають усі молитви, їхні потомки, як і вони йдуть що-неділі до церкви та до св. Тайн, не соромляться розкрити в церкві уста та молитися з молитовника... Те саме в праці, в науці і співжитті з ближніми!

4. *Чувай та перестерігай своїх дітей!* Оцей останній обов'язок пошани батьків до свого потомства вельми важний і полягає головно на запобіжнім чуванні над дітьми. Молоду людину чекають усюди різні небезпеки, і фізичного і морального характеру.

Ще в краю нам доводилося бачити синка одної нашої інтелігентної родини, що був калікою: мав же поломані ноги і ходив на кулях. Причина його каліцтва була та, що мати більшу частину свого життя перебувала між старшими на різних неконечних розмовах та куренні цигарет (що було великим згіршенням нашої простої верстви). А син гасав собі з подібними товаришами, як і він. Раз виліз високо на драбину чи сходи і впав...

Отже батьки повинні пильнувати своїх дітей, як "ока в голові". Мають на них уважати, не пускати їх самопас бігати по вулиці, але стало слідкувати за їхнім життям. Найкраще дитині давати якісь малі завдання та тримати при собі. Ще щасливіші діти многопотомних родин: вони мають своє дитяче товариство під власним дахом і тому їх легше виховати суспільно від раннього молодости.

Чування та напімнення не кінчиться з доростом дитини; навпаки, діти, які вже дозрівають, потребують якнайстаранішої опіки, щось, як ті овочі в саді: коли цвіте яблуня чи помаранча, то малохто має охоту скубнути цвіт, але як починають рожевіти овочі на деревині, то хто йде, той скубне. Так і з дозріваючою людиною: треба тоді бути добрим садівником. Добра мати чи батько ніколи не пустять самої дитини на забаву, а навіть і до церкви по можності йдуть у товаристві дітей. Діти знову ж повинні бути так навчені, щоб без повідомлення батьків не виходили самі поза дім.

Коли ми це виконаємо, то наші діти будуть добрі, а добрі діти — родичам — вінець!

Дзюньо

НАШ ГАМАН

— Історія, то чиста карузеля! — казав нераз мій знайомий Гриць Зазуля.

І правда. Годі заперечити. Повторяється вона і по часі виринають на її фоні подібні до давних подій. От вам бувало виросте якась усесвітня імперія: велика й широка та сильна-могутня. І дивись: як банька з мила трісь та й нема. Так було раз, так сталося два, і посьогодні отак, тому ми навіть не зчуємося, як імператор "Нікіта первой" скрутить карк.

— Гм, але це самі великі повторювання історії, так би мовити, генеральні історичні лінії, а нам би отак детальніші-конкретніші випадки вказати до того твердження вашого знайомого Зазулі — встромив своє слово в мою розмову другий мій вельми знайомий Гарасим Красовський.

— Гаразд, друже Гарасиме, пошукаємо-подумаємо.

Та я не докінчив свого, бо надійшла Гарасимова небога і принесла полуденок. Ми працювали коло дороги. Минулої неділі випав великий дощ із бурею. Геть позавалював дорогу до мене й до сусіда: в нас спільна дорога. От люди й зійшлися та прочищували. Зробили толоку.

Перекусили ми дещо та й далі: хто цюкає впалу деревину, хто копає рів на спад води, а дехто камінням обкладає, щоб не роз'їздилася скоро дорога. Час під осінь, то дня меншає. Але ми молодці. Як завзялися до роботи, то сонце ще досить високо було, як дорога вже була майже на укінченні. Довший час праця йшла мовчки: кожний своє думав, а мені пригадалося слово Гарасима. Тож почав шукати за таким малим прикладом історичної карузелі.

— Ну, чого ти так мовчиш, мов нагнівався на когось? — кинув мені другий сусід Федь Голка.

— Думаю, Федю, велику думку і годі видумати.

Та й розказую йому в чім діло. А Федь зразу таки й каже: — Та тут і думати не треба, чекай докінчимо дорогу, то я вам такий факт розкажу, що й могорич поставите.

— Йди, йди, Федю, не хвалися, що ти вже аж так дуже на тій історії розумієшся.

— Чому не мав би я розумітися? Як не на історії, то бодай на біблії.

Першоякісне молоко — у пляшках і картонах — знамениту гусляну, різнопроцентову сметанку, квасну сметану, сир, масло та незрівняної якости морозиво доставляє домів і до крамниць.

УКРАЇНСЬКА МОЛОЧАРНЯ

GREEN VALE DAIRIES LTD.

3156 DUNDAS ST. WEST
телефон RO 7-1728.

— Добре, Федю, послухаємо, що ти нам вже набрешеш — це Красовський.

Федь не образився, але тільки дорогу скінчили, він присів на пеньку гважуваги і почав казати:

— Ви, панове, чули про Гамана?

— Того жидівського?

— А якого ж ви хотіли?

— О, чули, чули, то той, що на другого готував стричок і сам на ньому повис. Хто того не знає?!

— А про нашого чули? — хитро прижмурив око Федь.

— Або є й наш? Ні, про такого не знаємо.

— Є, ось тихо-ша, слухайте. У Парагваю на українській колонії, тому кілька років заложили спілку. Ясно, треба організуватись, щоб наш народ жив, а не пропадав. Відразу записалося 75 членів, пороблено філії по інших колоніях, уряд назначив свого комісаря з самого Асунціону - столиці і все гаразд. Ага, — щось ніби собі пригадував Федь — комісар зі столиці вибрав собі на заступника спілки на місці одного нашого чоловіка, здається звався він Кость Прийняк. Побув він трохи тим заступником, але народ невдоволений, мовляв, давайте нам голову, як у кожній спілці буває.

Почув це Кость та й каже людям: а вже ж, треба голови! Зараз запросив комісара до себе, погостив гарно і цей згодився випросити для нього головства. Та біда, що то мусово з тим удаватися до самого парагвайського міністерства. Але комісар мав сильні плечі й там, то ж погодилися б, як би не енкарнасіонський делегат. Той нашого Костя добре знав і спротивився. Міністерство призначило на голову когось іншого.

Наш Гаман із досади був у третьому пеклі: — Чекай, я не буду я, як таке подарую, хоч би вся спілка зійшла на пси, хоч би не було ні йому, ні мені! Але я свого докажу. Тільки хитро вести справу, а комісар мені поможе. І я вийду горою, хоч би там усе пішло з вітром...

Комісар із заступником, Гаманом нашим, тримали добре руку, а до того ще й помічників знайшлося кілька. Йшло, як по маслі. Одно тільки: аби якось того ненависного голову усунути.

— Це найкраще було б, як би він сам добровільно вступився з причини "недуги"...

— Та як то зробити? О, вже знаю. Треба підмовити його, щоб поїхав на інспекцію філії "мотором". А там виверти не дорога, то певне голову загубить...

Справу "інспекції" Кость приготовив до подробиць. Від наміченої філії прийшов лист зі скаргами, навіть кинено каменем на заступника, і прошено: „Прибудьте, що мога найскоріше, бо справа завалиться. Рятуйте. Ми чекаємо і всю надію на вас покладаємо, пане голово!

Голова не викручувався: сів сам у машину і пігнав на оселю. "Приятелі" аж руки з задоволення затирали. Тільки смеркалося, пішли на мо-

горич. Пили до запою на рахунок спілки. Тут уже й вибрано головою пана заступняка, а він дрижачими руками тримаючи чарку, щиро дякував за довір'я.

Голова повернувся аж третього дня. Змучений і невеселий. Видно добре дорога доїхала. А зі спілчаної канцелярії скоро випросився до хати, бо почувався хворим. Значить удар був цільно виміряний.

Заступникові з радости впало на гадку поїхати пограгулювати філії за "сцену". А підбадьорений останніми подіями, був у настрої "відважному море по коліна", тому повів машину навпрошки через виверти...

На другий день ранком їхали колоністи до міста і коло річки, де був найбільший закрут, знайшли потороцену машину, а в ній застиглого в калюжі крові, Костя.

— А справді як у карузелі, наш проклятий Гаман — закінчив Красовський.

НАШЕ ПРОХАННЯ

Бібліографічною виставкою в найкращих залях Національної Бібліотеки в Мадриді, Еспанія, у днях від 1-го до 2-го вересня 1961, — бажаємо відзначити ювілейний Шевченківський рік. Патронат над цією виставкою прийняв Високодостойний Міністр Освіти п. Хесус Рібіо Гарсія-Міна, що відкриває виставку.

Виставка матиме характер зображення нашого видавничого доробку за роки 1945-1961, але Шевченкові буде присвячене центрально-президіяльне місце у залях з його власними творами й працями про його епохальне значення в нашому літературному, культурному й політичному житті. Виставка матиме 21 відділів-секцій і повинна дати повну картину нашого культурно-видавничого життя на чужині за останніх 15 років: книжка, журнал, часопис, календар, мистецька репродукція, включно до поштової листівки, поштова марка, мистецька програмка, відзнака, цеголка-жетон — в українській і якійнебудь чужій мові. Коли роздобудемо зразки нашого народнього мистецтва: різьба, кераміка, вишивка, писанка тощо, тоді наша виставка буде оживлена-прикрашена ними й створить відповідну естетичну атмосферу для відвідувача.

Тому, що ми не диспонуємо відповідною кількістю виставового матеріялу — від 1955 року роздобули ми дуже мало наших видань, зокрема дуже мало маємо чужомовних видань про Україну; майже цілком не диспонуємо ніякими зразками нашого мистецтва, а залежить нам на цьому, щоб ця Шевченківська виставка була дійсно репрезентативна, тому просимо: Видавців, Видавництва, Авторів і всіх наших Земляків доброї волі, щоб допомогли нам зреалізувати наш задум, допомагаючи нам різними матеріялами, щоб спільно могли ми достойно зарепрезентувати нашу культурну працю під могутніми духовими прапорами Тараса Шевченка в цьому ювілейному Шевченківському році. З тієї нагоди повинен появитися каталог-бібліографія, над яким ми вже працюємо. Це наш спільний інтерес, щоб такий каталог-бібліографія був найповніший, щоб на його сторінках можна було зареєструвати найбільше наших видань чужих авторів та видавців, що присвятили свої твори-видання нашій Батьківщині.

Заплянована виставка потребувала дозволу Міністерства Закордонних Справ — такий дозвіл маємо. Треба було нам роздобути дозвіл від Дирекції Архівів і Бібліотек — його ми одержали. Треба було просити про звільнення нас від оплат, а вони досить високі, за вжиткування заль, світла, всіх улаштувань, і треба сказати, що всі нам пішли на руку. Тепер успіх виставки повністю залежний від нас і нашої доброї волі.

В імені нашої еміграційної спільноти передали ми Національній Бібліотеці вже 600 наших книжок. На кожній книжці виразно зазначено спеціяльною печаткою в еспанській мові, що це дар для Національної Бібліотеки від української еміграції. З нагоди Шевченківської виставки знову треба буде передати туди відповідну кількість книжок, забезпечуючи їм місце в одній з найбільших бібліотек світу. І тут знову наш спільний інтерес.

Надіємося, що наше прохання матиме успіх і просимо про поспіх, щоб ми мали можливість оформити матеріяли до виставки, приготовляючи для кожної книжки і речі відповідне еспанське пояснення. Прохання наше висилаємо на всі знані нам адреси наших пресових органів. Коли хтось його не одержить, то це знак, що ми не маємо адреси. Тоді просимо наш заклик-прохання передрукувати.

Всі матеріяли просимо посилати на адресу:

Exposition Ucraniana
Dr. Dmytro Buchynskyj
Poblado Dirigido de la Elipa
C. de Jose Luis de Arrese 55; 3
Madrid 17, Spain

ПАМ'ЯТАЙМО, що молитва кришить скали. Добиймося того, щоб про сучасні пересліду-вання заговорив цілий світ. Хай масово посипляться протести проти насилля над свободою сумління, проти терору!

ДО ПРУДЕНТОПІЛЬСЬКОЇ СЕМІНАРІЇ

Спогад про ювеніят оо. Василіян ім. св. Йосифа — приводу 25-річчя його основин

(2-го продовження)

Сиджу я при лівому боці вагону. Міст і під ним маловодна річка. Чи це не буде це Ріо Негро, що є одинокою річкою території Чака... Ось гримить і блискає та починається злива. Нагальна й махлива. У Резистенції повно води по вулицях. (Брак доброї каналізації, тому це місто називають місто-шакра, чи по нашому місто-хутір). Але вийшовши з вагону, не затримуюся тут, а спішу за молодими русявими хлопцями, які побігли до недалекого "колективу" (омнібуса). Ідуть на Баранкеру себто пристань на Парані, бо столиця Чака, Резистенція, не межує безпосередньо з рікою. Їдемо кількадесять хвилин і нарешті Баранкера і широка наче море, вода ріки Парани. За нею видно старинне місто Коріентес, столицю аргентинської провінції тої самої назви. Перевозить нас великий пором із написом МОП (міністерство публичних робіт). Їдуть авта, вантажники, стоять люди. Пригадалася морська подорож, навіяла Парана минулі дні, по душі пробігли спогади.

Причалюємо. При виході бачу священика, в типовому аргентинському капелюсі. Вітаюся і хочу спитати, чи можна тут знайти добрий готель. Але він не має охоти зі мною говорити та чимнебудь збиває. Тоді звертаюся до портових робітників, а вони вказують мені на невеличку гостинницю, яку ведуть якісь корреятіни, чорні очі в них і щетинисте, як смола, чуприна. Показують мені хатинку, з виходом на подвір'я. Невеличка. Варить у них якась стара жінка з щиро індіянськими рисами обличчя. Обидва братя-власники старші парібки, але спокійні та чемні. Мені прийдеться чекати тут кілька днів, бо корабель до Пасадас іде тільки двічі в тиждень. Найближчий виїзд буде в п'ятницю. Розкладаю свої речі й уперше в житті шкробаю борідку жилеткою. Потім трошки виходжу подивитися на місто. Старинне, вулички вузькі, люди напів-індіянського типу. Стає трохи моторошно. Дійшовши до якоїсь недалекої церковці, теж старої на вигляд, вертаюся до мого готелю і, повечеравши на тутешній лад м'ясом, лягаю спочивати. Другий день був гарний, сонячний. Ідуть купувати квитка на корабель. Добре, що маю седулю (особисту виказку), бо без неї не продадуть білету. Йду потім на пристань. Он стоїть малий военний кораблик "Друмонт". На чардаку невеличкі гармати, а біля них чекають молоді новобранці до морської фльоти. Тут стрічає мене один наш чоловік, що їде до Парагваю і чекає на той самий корабель, що і я. Він показує мені на кількох русявих новобранців і каже: це наші, українці з Місіонес. Мабуть, що так. Бо вони між собою потиху шепотіли і видно, а може мені так причулося, по українському.

У пристані ще багато інших торговельних та приватних кораблів. Ладують і виладовують товарі. Дерево, худобу. Нарешті надійшла п'ятниця. Вже з ранку чекаю на свій корабель. Спершу прибув великий корабель чи не "Сіюдад де Асунсіон", який ішов до столиці Парагваю, Асунсіону, та віз зі собою велику силу емігрантів. Самі наші, переважно волиняки, але подибувалися й галичани, хоч рідкіше. Наш "Уругвайо" стоїв неоподалік і ми могли розмовляти з тими переселенцями. Їхало багато сехтантів.

День був сильно сонячний, серед літа. Це ж січень, а він відповідає тут европейському липневі. Ще до обіду ми виїхали проти води. Остався за нами великий корабель, що віз наших земляків у Парагвай. Помалу зникло старе місто Коріентес, за лозами укрилася його пристань. Синя шиба води втопила й протилежну Баранкейру на чаківському березі. "Уругвайо" набрав розгону і бистро поров хвилі Парани - ріки. Вона не була аж така повноводна. Місцями мусів їхати поволіше, щоб не загнатися на мілину. Беріги між собою далеко відбігають. Кораблик простує: часом здається от-от і черкне об беріг порослий лісом, чи степом, а часом уже геть утікає від нього аж під сам парагвайський біл. Та бувають місця, що другий берег ледве видко. В одному місці таки протилежний берег згубився: то певне впливала в Парану ріка Парагвай і тому не було видно другого берега.

На обід давали волові язики та маленькі круглі сухарчики. Біда тільки з водою: нема чистої, а тільки жовта і тепла з ріки. Часом її подадуть із льодом, але брудна, то й відразимо пити. Я ввесь час на чардаку: оглядаю береги, красивди, острови. Місцями видно ліп'янку чорних чи на березі, чи й на островах. От життя: зловить двіри рибині та й живе. Тільки комашня докучає по тих плавнях, але видно вони й до того привикли. Самих подорожних досить. Між ними двоє: він і вона, чорняві чехи. Виглядали на дуже інтеліґентних і вміли підтримувати розмову з іншими подорожними.

Нічку проспав я в столовій третьої кляси. Дали нам коци і ми попріміщувалися на лавках. Спання було, як для мене виглядне, тільки що гаряч не дуже давала заснути. Ранком скоро-світ я вже знову був на чардаку. Минаємо кілька пристаней. Он собі місточок від берега, біля нього пристане кораблик, а люди виходять чи входять, або вантажать чи вивантажують товарі. Більша пристань буда в Іваті, де є чудотворна ікона Божої Матері. І мольо тут належно поставлене. Корабель таки до самого берега причалює, і людей було в пристані чимало; видно тільки й вичікували приходу корабля, як якої сенсації. Містечко на горі. Гарні дімки колоніяльного стилю. Блищить бляха, червоніє черепиця, біліють домки.

Балакаємо: я і мій знайомий, що їде до Парагваю. Зговорили-

ся про святкування свят: я вважаю, що тут ми повинні всі наші свята святкувати, головно неділю, бо це ж гріх, а вже не так дивитися не тутешні національні свята, бо це масонська робота, щоб виперти старі християнські звичаї. Мій співрозмовник обурюється так, що я навіть побоювався чогось більшого. Прикушую язика і постановляю собі взагалі придержуватися старої практики подорожніх: кого добре не знаєш, з тим не говори! Сидячу далі мовчки на передньому чердаку, вітрець мене ласкає по обличчі, а я думаю про своїх у Чако: хворобиту матір, гарую-чого батька і малого брата, що певне в час вакацій помагає дома.

Тут більше островів. Ріка має різні проливи й канали. Нераз сам корабель наче надумувався б кудою пхатися. На островах і по берегах ліси великі, дівчі. Цвітуть жовто якісь великі дерева та надають лісам тропікальної таємничости. Місцями височіють пальми чи пальмуси. Понад берегами хатки рибалок. Он у корчах сміха ліп'янка з патиків і трави, з неї димом віє, а до води стежечка, над самим берегом, де кінчається стежина, прив'язаний човен. Подекуди смаглява молодиця пере білля. А частенько при березі на-пів нагі діти. Вітають пропливаючий корабель чи другі вантажні човни з деревом та іншими товарами.

Під вечір, у суботу, під'їздимо до Посадас, столиці Місіонес. Наліво, по парагвайському боці, місто Енкарнасіон, а за горою посаденська пристань. Місто на горі. У пристані кораблі та корабликн. Рух великий. І ми причалюємо. Якесь дивне почування прокидається в душі: а як то далі буде? Мій знайомий нараює мене їхати до одного готелю, який недалечко омнібусної станції і дешевий. Годжуся. Вже геть стемніло, як ми, повечерявши в гостинниці одного біскайця, слухали на подвір'ї під виноградом оповідань молодого білорусина, який прекрасно говорив по українськи, про життя наших у Місіонес. Української мови навчився між нашими поселенцями, де довго працював, так, що й не впізнаєте, що це білорусин, хоч їм тяжко виломитися на нашу мову. Показує нам свою руку, яка повище ліктя скидається на "долю" в хлібі.

— А це що?

— Гадина вкусила. Я сапав в одного господаря кукурудзу і був камінь, я його взяв рукою, щоб відкинути, а вона там скрутилася й дзюгнула. Добре, що мав патрон авто, а то я перев'язав руку зараз, то так спухла, що на місці, де була перев'язана рука, шкура потріскала, як оце бачите, але мене скоро завезли до міста і дали впорскування, то я й урятувався при Божій помочі...

Та треба спати, бо взавтра раненько на омнібус і до Апостолес, де є наші українські священики.

Зриваюся скоро. Вже видно. Питаю про пору. Ще час, відповідає мені господар гостинниці. Беру мої валізочки-клуночки і на станцію омнібусів. Уже стоїть він із запаленим мотором, але ще є місце для мене. Сідаю і, як на недалекій церкві з двома готицькими вежами, вибив годинник сьому, вирушаємо. Гарне місто Посадас. Досить зелені. Алеї. А там довге передмістя і досить крута камениста дорога в горбовинний степ. Ондечки втікає на своїх дебелих ножиськах великий ему (струсь): один, другий і третій. Уже давно зникли з очей і плесо Парани, і збірник на воду, і вежі радіостанції. У роздолинах ліс-нисто. Це спобільша плавні, а серед них плине річка. Більша долина і міст вузький. Це парада Лей. Проїздимо залізничну лінію і далі вперед. Уже близько Сан Хосе. Коротка зупинка. В містечку, старій єзуїтській редукції, недільна тишина. Виїзджаючи з Сан Хосе, минаємо нашу українську церковицю, де якраз правиться Служба Божа. Людей повно, вухо схоплює знайомі мелодії, убори людей нагадують галицьке село і то ще з-перед першої війни... Починаю почуватися, як у себе дома. Я нарешті між своїми людьми. Он хати чисто на наш спосіб: стрішки галицькі, побілені хатки, садки біля них, як у Галичині. Тільки возн якісь мазурські. Видно й людей. Діти біляві, знайомі, свої!... А омнібус, яким тем своя людина кермує, мене, не зупиняється, не дозволяє на довші міркування. Густіше домки. Кусники "дзєрби" (бразилійський чай). Зелені панки кукурудзи, ліски парайсів, місцями струнчаться евкаліпти. А по тих лісочках степу поскривалися хатки: що лісок, то й садиба. Там за скрутом, наліво в долині, біля води, цегольня. Кілька річок. І видно... Апостоли. Червоніє наша церква, нагадуючи червону місіонську землю. Серед зелені хатки. Тут із-боку купи румовищ по єзуїтах: камінні брили, між ними старі дерева. Доходить дванадцята. Колектив пристає і повідомляє, що моїму злізти і наліво просто до церкви, до українських отців.

Тут щойно по співаній Службі Божій. Люди під церквою стоять і купками говорять. Бабусі в хустках, чоловіки в чоботях, молоді гарно повбирані в чорні костюми, дівчата в пестрих сукнках. Котрийсь вусатий дядько показує мені, кудою йти до парохіяльної канцелярії. Дзвоню. Виходить отець Майка.

— Добре, що приїхав. А вже їв що? Ходи, знайдемо щось перекусити...

Гостинний священик показує мені кімнатку, де я скидаю свої незначні мастки, і веде до кухні, де в куховара бавиться високий, сухорлявий дідок. По довгих роках п'ю воду, що нагадує європейську. Добре казали, що в Місіонес є добра вода, а не як у Чако гірка! Ще з більшим смаком зайдаю обід, бо ранком виїхав без сніданку. Розглядаюся по плебанії: будинки в квадрат із малим цементовим подвір'ям.

"MAK" — FLORIST

342 Bathurst St., Toronto, Ont.

- Весільні букети
- Вазони
- Вінки

та всякі квіти для різних нагод.

Відвідуйте нашу українську крамницю!

Tel. EM 3-7609 or WA 1-4581

Із нухні виходиться на город. Тут пальма зі смачними кокамн і кілька корчів великих бразилійського гатунку бананів. За криницею городина й щеплені помаранчі. Туди до вітальні на вераидї виноград, якого садив пок. о. Йнуарій Коциловський. Всюди зелено й свіжо. Ось різко задзвонив дзвінок і на фірті чекає о. Мартирій Котович, нині теж покійний уже, що то вертався з відправи у Сан Хосе, обвішаний торбами та з валізкою в руці (потім ті самі торби й теж тягав по місіонських степах-лісах).

Раненько в понеділок мене розбуджують, служити маю до Служби Божої. Мені досить ніяково, бо через три роки призабув, але о. Котович підбадьорює мене і я спершу йому услуговую, а потім о. Майці. А ще пізніше, як надгалився з лісів о. Орест Карплюк, то аж до трьох Служб Божих приходилося мені служити. І то щодня так. У тому часі о. Майка готувався до Йордану та приготовляв майстерний водограй у церкві, а я не хотячи чекати на товариство о. Карплюка, що теж мав вертатися до Бразилії, виїхав одного пополудня до бразилійської границі. Через Консепсіон, до Ітаваррре на Сан Хавер. Під час дороги мав пригоду, бо якийсь п'яний бразилер грозив, що всім "полякос" горлянки поперерізує. При тім ужнвав відповідного жесту, а сам був рижий аж червоний. Переночувавши, чекаю на "інтернаціональний омнібус", що тоді курсував між Пасадас і Санто Анджельо (Бразилія). Тут, я побачив, що без пашпорту мені не переїхати, але попробую щастя. Шофер показався українцем із Києва, на прізвище Мельник. Він вказав мені дорогу боком поза бразилійську сторожу і скоро я був уже в Бразилії.

Колектив через синій Уругвай річку переїхав поромом, і ми серед парного полудня були в Серро Пелядо, у штаті Ріо Гранде до Суль, у Бразилії. Звідсіль ще кількакадцять кілометрів і до Порто Люсена. Он колектив переїздить убрід якусь каменисту річку. Дивуюся, бо наче возом пересуваємося. А під вечір заїзднмо до німецького готелю в Люсена. Околиця мальовнича: напроти в банановім садочку, хатина, а в ній тубільці. Побренькує гітара, чи як тут кажуть віольон, і доноситься типова, з мурииською закраскою пісня. Вечерю вже по бразилійськи: мандьоха тобто рід пагичкової картоплі чи свічки з твердим гнотом посередині. Смачна. А при тім мукафарина з тої мандьохи, якою приправляється хліб насущний бразилійського мешканця, чорну квасолю-фейжон, а там на маленьких підставочках м'ясо, рнж, овочі. Дешево і щедро! Біля мене сидить якийсь білявий німець. І говорить по бразилійськи, перекидуючися еспанськими словами. Питає мене, що я за один? Українець — кажу. Ага, я був теж у вашім краю. Як гетьман Скоропадський панував. При тім сказав кілька слів, але не українських, а московських. Виглядав на якогось гітлерівського агента... Це ж був початок 1939 року!

Переночувавши, виїздимо до Санто Анджельо. Будемо аж на вечір. Гориста, крута дорога серед лісів. Місцями управні поля. Он стаємо біля якоїсь хатини в лісі. Садок, господиня дає подорожнім кілька яблук. Вона говорить по українськи, але сама з Вітебська. Ще до першої війни приїхала. Оселі біля дороги все на німецький зразок. Часто чується німецьку мову. Білі германські типи. Такі ж доми. Обідаємо теж у якогось німця. Тут прийшли і сіли, біля недалекого столика два... донські козаки. У полотняних шапках і синястих мундурах. Це білогвардійці, які втікли з армією Врангеля й опинилися у Бразилії, Парагваї, Аргентині... Політикують, п'янствують і недаліють холостяками.

Гаряч на зливу. Їдемо лісом під гору, тут таки перед самими передніми колесами колективу здоровенна на всю дорогу гадина шмигнула в корчі. Колектив стримався, бо небезпечно було її навіхати. Кинулася б на авто, а воно цілком відкрите...

Колонія Гварані. Тут є і українці по лініях. Великий костел, найбільший польський у цілім штаті Ріо Гранде до Суль, але ще не скінчений. Далі женемо степами, по хребтах бескиду. Видно далеко. Мене просить шофер сісти на коробці від мотору, бо нема місця для старших і жінок. Спершись на охоронникУ від болота і прилягши до теплого мотора, оглядаю краєвиди і тішуся леготом вітру. Від Санто Анджельо смугами йде дощ. Вже звечоріло, як ми сиділи в цьому місті та їли таки в німецькій гостинниці чорну квасолю.

(Далі буде)

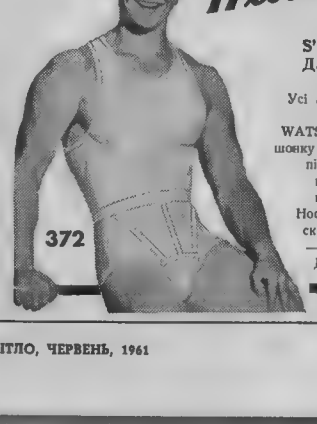

Watson's

АТЛЕТИЧНІ S'PORT SHORTS ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ І ХЛОПЦІВ

Усі активні мужчини по-справжньому цінять WATSON'S атлетичну мошонку та потрійну черевну піддержку. Еластичний поясок — незрівняна вигода для чоловіків. Носяться довго, фахово скроєні, легко перуться — не треба прасувати. Джерзі до комплекту.

15-W-O

Яр. Чумак

НОТАТКИ Й ЗАПИСКИ

СТОРІЧЧЯ КАНАДИ

За шість років (у 1967 р.) Канада обходитиме перше сторіччя свого існування як незалежна держава.

Це небуденна подія і вже тепер офіційні і приватні установи плянують, як її найкраще відзначити. "Що голова — то розум" — кожний плянує по своєму — то плянів і проєктів стільки, що годі їх усіх перечислити.

Але один заслуговує на те, щоб його відмітити в нашій нотатці. Канадійська Асоціяція Будівельників пропонує, щоб роковини Канади відзначити спровадженням 1 мільйона нових іміґрантів. Це, на гадку згаданої Асоціяції, видатно піднесе число населення тієї великої країни (Канада простором більша від З. Д. Америки — що мають 180 мільйонів населення), але і сильно причиниться до оживлення ринку праці, зокрема в будівельній ділянці.

По закінченні 2-ої світової війни Канада переживала економічний добробут якраз тому, що близько мільйон скитальців-іміґрантів поселились у її межах. Ці нові канадійці мусіли придбати собі дах над головами, необхідне влаштування помешкань, одяг, харчі і все те, що потрібне до життя. Попит викликав подажу, а ця працю, заробітки й добробут.

Асоціяція Будівельників хоче, щоб ця історія повторилась. І принесла обосторонню користь.

Нема двох гадок, що канадійські будівельники мають рацію. Але не всю. Є ще одна сторінка тієї медалі: моральна.

На чотирьох людей — троє йде спати не повечерявши, в голоді. Це жахливий факт. Канада не може замикати очей на його вимову і здійснювати мовчки нашу приказку "ситий голодного не знає". Перед світом і Канадою стоїть сьогодні вибір: або будемо дійсними християнами, або пропадемо.

А дійсне християнство — це не пікнік і збереження за всю ціну високого життєвого стандарту — це радше жертва, молитва і праця.

ЕКСПЕРИМЕНТ ДАНИЛА ДОЛЬЧІ

У кожнім положенню можна знайти спосіб на поправу й покращання суспільних умовин людського життя. При одній лише передумові: нею є лояльність, співчуття й симпатії для других. Приклад італійського інженера Д. Дольчі показує, скільки добра може зробити одна людина, що має живе й співчутливе серце.

Даніельо, так скрізь в Італії називають інж. Д. Дольчі, закінчивши студії в піви. Італії, вирішив приглянутись архітектурним пам'яткам на полудні своєї батьківщини, зокрема ж у Сицилії. Є там чимало цікавих будівель. Але дуже швидко увагу Дольчі полонили інші речі. Тамошні люди і їх життя. Молодий інженер з острахом побачив нечувану нужду, просто голод, застрашливо поширену неграмотність і всі наслідки, що родяться з недостатків і темноти. Тільки в нещасній Сицилії він зрозумів, звідки взялося стільки комуністів у його батьківщині і де корінь лиха, відомого в цілому світі під назвою мафії.

Дольчі зрозумів, що замало бачити лихо. Треба його поборювати.

З ентузіязмом і загарливістю береться до діла. Свої відвідини на Сицилії переміняє на постійний там побут. Одружується з удовою, що мала 5-ро дрібних дітей, і серйозно, при допомозі наукових методів студіює економічне й суспільне положення сицилійського населення.

Найбільшим лихом є тут безробіття. Мало хто працює, а хто працює, заробляє дуже мало. Дольчі знає, що праця не є привілеєм вибраних, але обов'язком кожного. І саме тому його перша атака спрямована проти язви безробіття.

Але як? Оригінально, досі ніде не практиковано: Дольчі збирає сотки безробітних, ділить їх на групи і разом із ними виходить на публічні дороги біля Палермо...

І починається праця. Розбиті дороги треба було давно направити, але відповідальний за цю справу уряд не подбав, не подумав. Виходить, що праця є, тільки недотепні люди не вміють її зорганізувати. Не тільки те, не хочуть також, щоб їм про це нагадувано, і до того таким способом, як це робить Дольчі. Тому посилають поліцію. Дольчі наказує своїм людям заховати спокій і рівновагу. Він далекий від революційних засобів.

Поліція доносить на Дольчі до суду: заколочування спокою. Присуд суду: 2 місяці в'язниці. Данило відкликається до вищого суду, але там засуджують його на 8 місяців в'язниці. Справа йде до найвищого суду в Римі. А розголос про Дольчі по цілій Італії та навіть світі. Тимчасом знайшлися гроші на будову доріг на Сицилії. Безробіття помітно меншає, але Дольчі не тріюмфує перемогою. Ще багато треба зробити для опущеної Сицилії. Не лякаючись присуду, Дольче дальше невтомно працює над поправою своєї нової батьківщини. Данила Дольчі називають суспільним апостолом нашого часу.

ФЛЮОРИДАЦІЯ

В останніх кількох роках багато говориться про флюоридацію води.

Це нова технічна назва на означення хемічного процесу, якого завданням є очистити питну воду від усяких шкідливих бактерій і хемічних складників, що зле впливають на людське здоров'я, в першу чергу на дитячі зуби.

Під впливом широкої пропаганди багато міст у З'єд. Державах Америки і деякі в Канаді запровадили флюоридацію своєї води, не зважаючи на зв'язані з тим великі кошти. Люди на цьому континенті дуже вразливі на здоров'я і тому ніхто двічі не питав за кошти. Важне тільки, щоб люди пили здорову воду і мали здоровий організм.

Але по якомусь часі здавалось проста справа флюоридації виявилася не такою простою. Лікарі й хеміки, по основних студіях і дослідах, прийшли до висновку, що флюоридована вода не тільки не скріплює людського здоров'я, а навпаки, поважно йому шкодить, у деяких випадках навіть спричинює недугу пістряка (рака). Почався переполох. Понад 200 міст у Півн. Америці відкликало заведену вже флюоридацію, а інші ще над тим радять.

Тимчасом місто Торонто поробило всі заходи для флюоридації води. Кажуть, що тільки одні фільтри коштували 250 тисяч дол. Хтось мусів на тому бізнесі добре заробити.

Але люди з почуттям відповідальности піднесли голос перестороги і просто запитались батьків міста: "Як то діється: в Америці люди замикають флюоридаційні шлюзи, а ви хочете нас ними ущасливити? Що там чорне, то тут має бути біле?"

Міська рада спинила під впливом цих тверезих голосів свій флюоридаційний розгін — і вирішила віддати справу під загальне голосування в місяці грудні ц. р.

Чому про цю справу будуть рішати ігноранти, що не мають найменшого поняття про цей складний хемічний процес — це одна з тайн тутешньої "демократії".

На всякий випадок треба за тією справою слідкувати, прислухуватись до опінії фахівців, відкидати пропаганду звінтересованих у тому людців — а тоді може матимемо ще чисту воду без отруйної флюоридації.

ЗАМОВЛЯЙТЕ

хліб, паї, кейки й всякого рода печива найлучшої якости в найбільшій укр. пекарні Торонта

BEAVER BREAD LIMITED

103 Lightbourne Ave.—Tel.: LE 5-7445

ЩО ВАЖНІШЕ: ДІТИ, ЧИ ПІДЛОГА?

Це недоречне питання, але що порадиш, коли на кожному кроці діються недоречні випадки в нашому недоречному світі.

На передмісті Торонта є невеличка школа, де принципалом був молодий, недавно подружений учитель. Все мабуть було б доладу, коли б не те, що наш принципал має незабаром стати вдруге батьком. А друга дитина — то новий видаток, чи краще постійні видатки. Але приходи молодого батька невеликі і тому він оглядався за ліпше платною працею. На щастя не треба було довго шукати. Його школа шукала сторожа, оферуючи на початок платню 1.500 долярів більше річно від платні принципала.

Наш керівник довго не думав, а вніс аплікацію і дістав у своїй школі посаду сторожа. З керівництва школи розуміється зрезигнував. Маючи більше грошей він уже не клопочеться, як утримати свою родину. Не турбується також питаннями шкільної дисципліни й навчальних методів, не турбується також вибором шкільних підручників, наладнанням співпраці з батьками і другими школами. Його цікавить тепер тільки одне: чистота підлоги і вікон у шкільному будинку. Для шкільної влади ця справа мабуть важніша, вона про неї більше дбає, як про чистоту дитячих сердець і якість розуму дітвори. Але коли про це не дбає громада, то не дивуймось, що її вчитель пішов мити підлогу, замість виховувати дітей.

ЦЕЛЬОФАНОВА КУЛЬТУРА

Техніка пакування в Канаді і З. Д. Америки побиває всякі рекорди. На її послугах працює цілий ряд фабрик і десятки дослідницьких осередків. Ідеться про те, щоб не тільки поправити існуючі пакувальні матеріяли (цельофан, станіол, воскований папір), але винайти нові, більш ефективні й хапаючі за очі. Продавці ж давно вже знають, що найчастіше не якість продукту, але його опакування рішає про їх бізнес.

Із тієї мабуть причини наша звичайна морква не продається в звичайній паперовій торбі, але в коштовному опакуванні з цельофану. Чим вище якийсь продукт лежить на драбині матеріяльної вартости, тим краще і тривкіше має опакування. Так нпр. небіжчиків кладуть у шовком вистелені домовини за 1.000 дол. у наївному погляді, що цей засіб забезпечить їх від остаточного розкладу. (Прошу вибачення читачів за цей драстичний приклад, що, правду кажучи, не має нічого спільного з продукцією, але дуже багато з... пакуванням).

Пакування в нас таке популярне, що існує спеціяльний фах паківника чи радше паківниці, а одна з найбільших канадійських фірм має назву Canada Packers.

Це, розуміється, правильна річ. Коли люди звертають належну увагу на естетику й гігієну опакування. Досьогодні з обридженням згадуємо підсовєтський примітивізм і простацтво папіросів зроблених із газетного паперу. Але водночас не можемо надивуватись, що іноді люди звертають більше уваги на моркву, як на людську душу, особливо душу дітвори й молоді. Сливе на кожному кроці неморальність і злочин загрожують невинності й чистоті наших дітей, але малохто дбає, щоб захоронити їх якимсь законом - цельофаном перед існуючим, загрозливим злом.

У такому відношенні морква є в ліпшому положенні. Але яке ж болюче признання! Які вигляди на майбутнє! Яка запорука перемоги в змаганні за життя і смерть?

Культивування зовнішніх вартостей було завжди признакою культурного занепаду. Якраз у тому міститься небезпека тутешнього вей оф лайф, що звертає більше уваги на несуттєві придатки зовнішніх ефектів, а мало дбає про культивування того, що міститься в англійському слові "джентелмен".

УТЕЧА ВІД ЖИТТЄВОЇ ПУСТКИ

Навіть найкращу річ чи ідею можна змарнувати, коли нема необхідної перспективи і ясно визначеної мети.

Всі ми переконані про достойність праці і радо повторюємо за поетом, що: "праця єдина з недолі нас вирве", бачивши на кожному кроці, що працьовиті люди й народи доходять у житті до успіхів і значення, а лінтяї до злиднів і забуття.

А проте в наших несамовитих часах викривлено також і поняття праці.

На недавній конференції Alcoholism in Industry, що відбулась у Чікагу, американський психіятр д-р Н. Брадлі виступив із доповіддю, в якій перевів паралелю поміж запомороченням від праці і алькоголізмом. На гадку згаданого лікаря, деякі люди находять у праці мету свого існування і відносяться до неї так, як пияк до алькоголю: Одні і другі не знають міри, одні і другі в надмірі алькоголю чи праці находять лік на недостачу життєвої мети (популярне окреслення цієї недостачі — frustration). Такі запамороченці від надмірної праці не визнають ані неділі ані відпустки, ані вільної розваги чи відпочинку.

Коли з якоїсь причини не можуть утекти від почуття порожнечі (frustration) і займатись ділом — стають нервові, поіритовані, все їх неначе хвилює... що не можуть приспішити своєї передчасної смерти.

ЗДОРОВИЙ РОЗУМ І ПОЧУТТЯ ТАКТУ

Шкільна Рада (Board of Education) міста Торонта вирішила піднести платню директорові торонтонського шкільництва на 3.000 дол. на рік. Досі він заробляв тільки двадцять дві тисячі дол. річно, тепер 25.000...

Нам здається, що в цьому рішенню нема ні здорового глузду, ні такту. Директор шкільництва — це не звичайний собі капіталіст, чи фільмова зірка, і не повинен за виховання молодого покоління отримувати надмірно високу плату.

22 тисячі долярів забезпечує йому хіба дуже добре життя. Навіщо ж ця підвишка?

До того треба собі усвідомити, хто її має заплатити? Отже звичайні податковці, яких річний дохід не переходить у пересічному 3.000 дол.

Але це ще не все. В нашому місті і в цілій країні є кількасот тисяч безробітних. Що вони скажуть, прочитавши пропозицію Торонтонської Шкільної Ради? Вони не мають на необхідні життєві потреби, тоді коли інші не знають, що робити з грішми.

До керування публичними справами треба здорового розуму і почуття такту. Коли їх немає — публична машина починає псуватися. Горе в тому, що відповідальні за salus rei publicae спостерігають це звичайно запізно.

НЕ РОДИСЯ КРАСНИМ, АЛЕ ЩАСНИМ

У місяці травні ц. р. мала африканська країна Сієра Леоне стала незалежною державою. Ще десять років тому скількість незалежних африканських держав можна було почислити на пальцях однієї руки. Сьогодні треба би на це списати одну картку паперу.

Це без сумніву відрадне явище, що колоніялізм доживає свого віку в Африці. Нема жадного оправдання для експлуатації людини людиною, до старшобратства однієї нації над другою, навіть в ім'я найкращих ідеалів. Бо практика вчить, що ідеали залишаться на папері, а на ділі звичайно є насильство, грабіж і поневолення.

Сієра Леоне, край півтора мільйона напівграмотних людей, позбувся опіки англійської імперії. Україна, її велика й культурна нація, не зважаючи на великі жертви й безупинну боротьбу, дальше ще є колонією Москви.

Цей приклад показує одну з багатьох суперечностей нашого часу. Він водночас свідчить про занепад здорового глузду в керівників міжнародньої політики і змовницьку затію купців-торговців долею цілих народів і держав.

КУПЛЮ КНИЖКИ давнішого видання, також збірки поштових марок. Подайте, що маєте й за кільки на адресу:
A. MOCH
6 Churchill Ave., Toronto 3, Ont. Canada

НАШІ ПРОБЛЕМИ В АМЕРИЦІ

У Бюлетені парафії св. о. Николая у Філядельфії, де парохом є Преосв. Кир Йосип, появилася передова стаття, що її на цьому місці передруковуємо.

***

Всі виховники народу: Церква, родина, суспільні установи — журяться проблемою будучности української імміграції в Америці.

Серед широкого моря різної свободи, в окруженні різних народів - імігрантів та різних рас, існує велика небезпека затратити свою національну окремішність, і свідомість свого національного походження. Ця боротьба тим тяжча, що Україна не має свого вільного державного життя. Те, що ніби є в рямках комуністичного загарбання, навіть воно находиться в небезпеці русифікації.

І не один батько, в обличчі цієї нерівної боротьби, бачивши, як його діти тонуть у морі асиміляції, питається себе: "Чи варт боротися?"

У цій проблемі зарисовується три питання: Чи можемо задержати свою католицьку Віру? Чи можемо забезпечити свій рідний український обряд? Чи можемо задержати свідомість українського походження? Відповідь на одне питання з цих трьох торкає відповідь на інші два.

Хтось думав би, що вистачить, коли збережеться Віру. Що Віра є найважнішою справою, нема сумніву. Та коли беремо до уваги місію нашого народу, — місію, яка переступає межі родини чи парафії, то мусимо признати, що тут існує також важкий обов'язок зберігати свій обряд. Тут уже сама Католицька Церква, Апостольська Столиця, гостро наказує українцям не переходити на латинський обряд, але триматися свого. Цим Католицька Церква помагає Україні. Але сама заборона відступати від свого обряду не поможе, якщо Церква не продовжувала б і не поглиблювала би праці і не творила б таких умовин і такого довкілля, яке впливало б на характери нового покоління та виховувало б його в знанню своєї Віри, обряду та національного походження.

Не вистачить мати сам закон; треба виховати нарід, щоб він розумів рацію закону. Тоді всі будуть заховувати цей закон. А це можемо зробити тільки через свої парафіяльні школи. В таких школах наші діти від малку будуть вивчати св. Віру серед українського оточення. А чого дитина навчиться в тих ранніх роках свого умового розвою, того вона не загубить ніколи.

Апостольська Столиця дальше помагає Україні тим, що встановила українські епархії-дієцезії поза межами самої України, на чужині, по різних країнах, де еміграція українського народу поселилася. Тут бачимо запопадливість Римського Престолу для України. І Апостольська Столиця, встановлюючи Єпископства, окремі для українців, наказує, щоб вони провадили свої школи та виховували своїх вірних у своєму обряді, а тим самим у своїй народності. Як багато допомагає Рим українській справі! Як повинні ми, українці, самі зрозуміти своє положення та вжити всіх засобів у вільній Америці, щоб задержати свою Віру, обряд та національне походження. До того треба мати і підтримувати свої парафії, свої парафіяльні школи. До того треба, щоб українці мали свої товариства, своє спільне життя.

Вже сама любов до своєї батьківщини повинна наклонити українців будувати свої парафії та парафіяльні школи. Які правдиві Христові слова: "Шукайте перш-усього Божого Царства, а все проче вам додасться". Дійсно, коли ми, українці, будемо шукати Божої Церкви та йти за її вказівками в заховуванні Віри, тим самим і поможемо своїй справі, тоді додасться і народне окреме життя. Це покаже дозрілість народнього життя та готовість до державного життя.

Так, можемо заховати Віру, обряд і національність, але тільки через свої парафіяльні школи як елементарні, так і середні "Гай-скули".

КУПЛЮ КНИЖКИ: 1) С. Літерлеф: Хустина Вероніки. 2) Ол. Мох: Книжки і люди—Львів 1938. 3) Ол. Мох: Самоосвітні видання. 4) Ол. Мох: Добра преса. 5) Ол. Мох: Покажчик змісту "Нової Зорі". 6) Річники згл. поодинокі числа часопису "Нова Зоря" і "Правда" (головно з 1938 і 1939 років). 7) Всі книжки автора Теофіла Костуруби, видані до 1939 року. 8) Річники часопису "Хліборобський Шлях" (вид. у Львові). 9) О. Петрійчук: Про це, що люблю я.

Подайте що маєте і Вашу ціну на адресу:
A. MOCH — 6 Churchill Ave.
Toronto 3, Ont., Canada

ОДИНОКА В ТОРОНТІ УКРАЇНСЬКА
КРАМНИЦЯ ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ
DIOCESAN CHURCH GOODS STORE
278 Bathurst St. — Toronto, Ont.

Великий вибір церковних речей. — Напрестольні Євангелія. — Церковні книжки. — Молитовники і багато інших речей.

Олександер Мох

МАЙБУТНЄ УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО РОМАНУ

У розвідці "Огляд української католицької літератури в 1918-1938 рр." (див. "Життя і Слово", 1948 і 1949, чч. 2-4) бл. пам'яті о. Теофіл Коструба найшов чимало письменників у нас, які заслуговували б на назву "католицьких". Одначе дійсною величиною між ними можна б назвати тільки Н. Королеву. І хоч по другій світовій війні всесвітня белетристика придбала цілу низку письменників, яких — справедливо, чи ні — називають "католицькими" (на цю тему див. стаття о. А. Пекара, ЧСВВ, в календарі "Світла" на 1959 р., стор. 117, п. з. "Священик у світовій літературі"), але дуже багато з них забарвлює свої твори такими екстремами, що — по справедливості — і в них треба би зробити основну "чистку". Все ж таки, як там воно не було б, є фактом, що частина світового красного письменства висвітлює релігійні питання. Тож чи не взятися б і нашим письменникам до створення белетристики з релігійною тематикою? А коли так, то чи не приглянутись би нам, яке майбутнє може в нас мати "католицький роман", із яких ділянок слід би письменникам брати теми до своїх творів.

Українські католицькі письменники, які схочуть проявити католицьку ідеологію в нашій літературі, будуть мусіти уникати всіх складників поганського світогляду, а ввести в свої твори справді християнський, католицький світогляд, католицький спосіб думання і католицьку духовість. Такою католицькою письменницею є крім Н. Королевої також Марія Кузьмович Головінська (диви моя розвідка про її творчість на вступі до її оповідання "Чічка"). Теж християнською письменницею можна назвати Віру Вовк. Хоч письменниця Ольга Мак мабуть "нез'єднена", проте в закінченні повісти "Чудасій" проявила вона чисто католицькі думки.

Без обвинувачення себе в оптимізмі, можна сьогодні поставити собі засновок, що перед католицькою белетристикою в нас, як і в цілому світі, широко відкриті ворота в прийдешнє. Повна посуха й безпліддя нашої белетристики в останніх часах (диви на цю тему: добра стаття В. Сварожича, п. з. "Потреби й недуги нашої літератури", у 94 ч. "Овиду", 1958), чи то її приписовий "розвиток" в УССР, часто з урядовою комуністичною ідеологією, вказують, що в тій белетристиці постійна "криза". Головною причиною тієї кризи є брак релігії й релігійного життя в самих письменників (про те диви мій 9-тий есей в кн. "Книжки і люди", 1952, стор. 76-86). Можна сказати, що — з деякими вийнятками — брак у нас Бога в літературі. На чисто світські теми письменники сказали вже стільки, що просто не мають уже що казати, коли не хочуть обвітритись до нудьги. Доходить уже до того, що вони просто пописуються своїм умінням техніки писати, як напр., В. Чапленко, чи вишукують надзвичайно рідкісну форму, напр., сонет сонетів, щоб виявити техніку - вмілість. Але правду пише В. Сварог, що "читачі хочуть зустріти (в книзі) ще когось іншого, крім автора, ще раз і непереконливо переодягненого в нову одежу". Треба поширити тематику в напрямі повороту до Бога — безмежного Сонця душі, що тільки в Його світлі сіра природа людини набирає барв і контрастів, потрібних мистецтву на те, щоб його твір дістав "рум'янці життя". Правду писав один наш літературний критик: Скільки хтось зискав Бога, стільки зискав душі; скільки душі зискав, на стільки обагатив своє життя в красу і щастя.

У згаданій статті — о. Т. Коструба дефініює ідеал "католицької літератури" так: "це писана католиками така література, що виг нває з освідомленого життя ласки в письменника, є органічно (не проповідницьки!) моральна, а в ділянці словесного мистецтва є гимном у честь Творця". У тій же розвідці розвинена краще ця дефініція і до тієї розвідки відсилаємо цікавого читача. Та ми трохи "влегшимо" цю дефініцію, збільшимо її засяг чи упростимо її до літератури, яку: 1) написав католик, і стільки; 2) твір має католицький підклад: 3) католицьку мораль.

Перший тип твору, званий католицьким тільки через те, що його написав католик, мусить мати одне обмеження: він ані в чім не може противитися католицькій вірі, ані подавати якінебудь описи гріха так "образово", щоб читач міг із такого опису набратися охоти той гріх наслідувати та щоб згадки про гріх не розбуджували ніяких пристрастей. Негативний приклад: творів, хоч католика, С. Любомирського не можна причислити до католицької літератури. Позитивний приклад це твори о. Тимотея Бордуляка, в яких нема "викладу" якихнебудь наук католицтва, але вся атмосфера їх християнська.

Католицький письменник може писати і про гріх, бо люди через свою слабу волю — допускаються і гріхів, багато з них кається, жалує за гріхи і постановляє поправитись. Одначе, коли письменник пише про гріх, то має обов'язок робити це так, щоб тим нікого не згіршити, це значить, 1) щоб його писання нікого не заохотило, не спонукало до гріха, а навпаки, щоб відкинуло — відстрашило від гріха; читач повинен бути ввесь час свідомий, що згадуваний письменником гріх є великим злом, що він є супротивний Божій волі, що він приносить великі нещастя й потягає за собою страшні наслідки, що Бог карає за гріх; 2) щоби писання про гріх не розбудило в читачеві ніякої злої пристрасти. Про гріхи ж проти чистоти вільно натякнути тільки тоді, коли того вимагає конечно експозиція твору, і то в такий спосіб, як сказано вище під точками 1) і 2). Для прикладу відмічу, що згідно з вимогами, ставленими до католицького письменника, тобто в такий спосіб, як вище з'ясовано, написала про гріх нечистоти в нашій літературі М. Головінська — в своєму оповіданні "Сефта".

Другий тип католицького красного письменства названий так від того, що має католицький підклад. Може він бути такого роду, як напр., "Кво вадіс" Г. Сенкевича. Це релігійно дуже неглибока річ, але її тематика заторкує сильні релігійні моменти і через те (та й іще через зв'язок із св. Петром, першим Папою) відома в історії літератури під назвою католицької повісти. У нас треба тут причислити повісті "1313", "Предок", "Во дні они" Н. Королевої та "Сефта" М. Головінської, дальше деякі оповідання Василя Маковського. Королева й Головінська не тільки беруть свої теми з християнського життя, але ще й забарвлюють усю атмосферу своїх творів християнським духом, не так, як напр., Сенкевич, якому поганські місця в "Кво вадіс" вийшли сильнішими, як християнські. Клясичним зразком католицької повісти є "Володар світу" ("Ди Лорд оф де ворлд") монс. Р. Гю Бенсона (1907). У тій повісті не тільки тематика основно католицька, не тільки атмосфера, але й ширина теми, від містичної молитви — до антихриста, та архітектоніка твору (на числі 3 сперта) роблять цей архитвір — на мою гадку — найвизначнішим у правдиво католицькій літературі. Інші твори цього ж автора, напр., оповідання "Невидиме світло" ("Ди лайт инвизибл"), які свого часу друковано в "Поступі" (1927 р.?), можна би поставити нашим католицьким письменникам за зразок, як може переконаний католик-белетрист представити такі глибоко містичні речі, як "бачення Бога", то знову ж боротьбу з дияволом — в оповіданні п. з. "Історія пан-отця Гірдлстона" (переклад був у "Світлі" 1960 р., і под.).

Тут причислити б і історичні повісті на тлі католицької історії. Для прикладу цілий ряд повістей Р. Г. Бенсона про мучеництво англійських католиків під час "реформації"; в нас Королевої "1313" і "Предок". Пише В. Сварог: "Наше історичне минуле геть спотворене й викривлене в творах російської і польської літератури. Дуже багато українців читали ці твори, але не читали історичних творів, написаних із позицій наших національних прагнень. Конче потрібні історично правдиві твори про українську минувшину, що виховувала б у наших людей національну свідомість і гордість. Слабість нашої історичної белетристики тим дивніша, що нині, як в америк., так і в інших світових літературах істор. белетристика щораз більше входить у моду. Між іншим цю моду на історичні повісті пояснюють також акцією читацьких мас проти надмірно суб'єктивного змісту модерної літератури. Читачам набридло, що письменники раз-у-раз "протягають" їх через надокучливий лябіринт свого, себто письменницького "я"... Читачам набридла атмосфера песимізму та розчарування в людях, що нею насичена новочасна література, зокрема, щодо нас, українців, то в нашій історії, крім темних сторінок, є ясні, є виразна вихідна лінія, що — хоч і ламаним клесом, але йде вгору, не зважаючи на запеклу протидію ворожих сил".

У такому дусі, хоч виходячи з темного тла, написаний і "Предок" Н. Королевої. Прикро воно, що досі в нас — поза наведеними історичними повістями Н. Королевої — ніхто якось не спромігся дати бодай спробу католицької історичної повісти. Написані католиком Антоном Лотоцьким історичні повісті не виходять поза "просвітянщину" й сентименталізм та не видвигають ніяких основніших католицьких ідеалів. Твори Осипа Назарука "Ярослав Осмомисл" (органічно нехристиянський через просякнення ідеями Макіявеллі) та "Роксоляна" (життя Роксоляни в гріхах без розкаяння, при чому немає осудження того життя, через що читач може думати, що те життя потиху апробоване, хоч дочіплені на кінці повісті ніби "побожні" зідхання — так оцінив цю повість о. Семен Лукач, спіритуал духовної семінарії, і о. Т. Коструба) — не можна назвати навіть ізідалеку християнськими (пор. Коструба, назв. розв. "Життя і Слово", стор. 62).

Наша католицька історична повість це — як уже натякнув Сварог — велика тенденційна неправда в користь московського "православ'я": як це проявилось, напр., у двох "історичних повістярів": Кащенка (нез'єдиненого) і А. Чайковського (католика). Навіть Богдан Лепкий, такий часом побожний у деяких своїх віршах, у своїх же історичних повістях ніде не проявляє свого католицтва*). Протихристиянськими є твори Ю. Опільського; у деяких він відкрито славить навіть масонство ("Тінь велетня"), подібно, як робить це Ю. Косач. Дуже протикатолицькими є історичні повісті "радянських" письменників, як напр., перевиданий на еміграції "Богун" О. Соколовського, чи "Гомоніла Україна" П. Панча, якого хвалить митр. Огієнко у своїй "Вірі й Культурі" якраз за оту протикатолицьку тенденцію...

Тимчасом же духове багатство могли б видобути наші повістярі, напр., із часів св. Йосафата і його противника Мелетія Смотрицького, що згодом прийняв церковну унію. Яке буйне барвисте тло, яка жива акція, яка велика можливість опису психіки героїв: від грішного примітиву простолюддя до містичної глибини католицького святого-мученика! Або напр., з акції наших козаків під Віднем 1683 р., що про неї друкувалася цікава стаття в "Християнському Голосі", акції нез'єднених козаків на кошта... Папи.

У західнє-українській літературі зовсім не рушений (а в східнє-українській дуже мало, двотри випадки, м. ін. про Г. Сковороду) тип життєписної повісти великих людей. А скільки тут могли б ми мати цікавих тем! З життя деяких

*) У розмові зі мною (в Кракові 1940 р.) проф. Б. Лепкий сказав мені дослівно таке: "Коли будете в майбутньому перевидавати мої історичні повісті" — ми говорили тоді про видавання "Бібліотеки Історичних Повістей", яку я продовжував редагувати в Кракові, де й вийшла істор. повість "Крутим" Б. Лепкого — "то справте, або пропустіть мою повість "Вадим", бо в ній я (Лепкий) допустив багато поганського елементу, що тепер тут сам бачу". Цей "літературний заповіт" сказав мені проф. Б. Лепкий уже тяжко хворий, у піжку, невдовзі потім помер.

українських святих, визначних людей, письменників чи інших діячів і подвижників духа. Це ж просто невичерпне багатство для доброго белетриста.

Якщо б тільки держатися тем нашої доби, то й тут має католицька атмосфера — чи то в світогляді й життю автора, чи просто таки в часі й об'єктах описуваного — своєрідну "відживну" вартість для цікавої белетристики. Тож у теперішньому світі просто є "мода" на християнську тематику. Ніжна повага й гідність католицьких установ, повновартні католицькі почування, незвичайна складність і при тому: простота ("єдність у многості — це краса") духовного життя — все те використовують на Заході навіть невіруючі письменники-повістярі, от для прикладу, Т. Ман у романі "Доктор Фавст". Чому ж не могли б узятися до такої повісті наші українські письменники?

Ми, католики, маємо релігійний досвід у нашому житті, ми переживали католицьку ідеологію. Неватоликам і вільнодумцям тяжко писати католицькі твори. Деякі з них навіть не можуть вчутися в релігійне життя, напр. Ю. Опільський, як мені сам про те говорив.

Отже і психологічний роман дає нам, католикам, величезні можливості. Побіч психології нормальної, "сірої" людини, можна б у повісті описати ще й надзвичайних людей, як напр., слугу Божого Андрія гр. Шептицького, аристократа, вченого й святого, в середовищі людей різних напрямків сучасного йому українського громадянства.

При сучасній непевності щодо основних речей, при хитанню сумлінь у деяких людей — при зображенні того всього має католик-повістяр великі дані в моральній богословії народин, смерти й подружжя. Духовий світ католика має міцний моральний кодекс і об'єктивні закони моралі. А морального закону мусить поважний повістяр держатися. Адже ж ділянкою повісти є діяння людини, здефіноване як зле чи добре, праведне чи неправедне.

Католицький повістяр може поставити своїх героїв у суспільство, яке — не конечно "клерикальним" бувши — все таки має ціпкі мірила праведного й неправедного, — в суспільство, яке може лихі вчинки осудити і їх відкинути, але аж ніяк не заломлювати безрадно рук над "трагедіями" всяких комплексів Едипа і подібних дурниць, як це є у творах деяких письменників хаотиків - нехристів у стилі Набокова. Сила повістяра-католика саме в тому, що він має кріпку моральну опору, з якої можна ставити керму темпераментам і гонам, а не саму тільки "чесність із собою".

І куди не покотилася б доля нашого дивоглядного покоління, все ж певне, що зацікавлення в загалу людей може розбудити головно тільки загальнолюдський мотив. Бачить це правильно такий не-"клерикальний" критик, як наведений вище В. Сварог і справедливо домагається в деяких наших письменників кинути оте "епатування буржуя" та звороту до позитивних і загальнолюдських тем у літературі.

ВИЙШЛА НОВА КНИЖКА

п. н.

ЗГАДКИ ПРО МОЮ СМЕРТЬ

автора

ВАСИЛЯ КОРОЛЕВА - СТАРОГО

Це дуже погідні й веселі спомини про життя цього визначного українського діяча: письменника, ветеринаря, дир. банку, видавця і т. п. Читається як найкращу повість, а при тому є й багато дечому навчитися. **Ціна $1.50.**

Замовляти:

BASILIAN PRESS

286 Lisgar Street, — Toronto 3, Ontario, Canada

НЕЗВИЧАЙНА ПОЯВА НА КНИЖКОВОМУ РИНКУ!

Це збірка оповідань широко популярного письменника ФЕДОРА ОДРАЧА "ПОКИНУТА ОСЕЛЯ". Дорогий Читачу ти тужиш за красою природи — купи цю книжку і насолоджуйся чарами онтарійських річок, озер та американських лісів! Знайдеш у ній чимало рибальських та мисливських пригод. Батьки, купуйте цю книжку для своїх дітей, бо це незаступима лектура для молоді. Книжка має 304 стор. і коштує тільки $2.50. Домагайтеся її в усіх книгарнях, або шліть замовлення на нашу адресу.

ІЗ ЦЕРКОВНО-ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

РІДНА ШКОЛА
Торонто, Онт.

1955 року, при парохії Св. Василія Великого, під проводом оо. Василіян, відкрито ще одну Рідну Школу. На початку в школі було тільки дев'ятеро дітей. Учили їх Сестри Служебниці у себе в манастирі. Через постійні старання оо. Василіян та Сестер Служебниць дітей щороку прибувало більше й більше. Скромне приміщення Сестер Служебниць ставало замале, то й оо. Василіяни постаралися про приміщення в школі св. Томи, де й досьогодні Сестри Служебниці вчать дітей. Тепер у цій рідній школі вчиться стодвадцять п'ять дітей. Кожного місяця в першу неділю діти, вбрані в нахидки, відповідають при Службі Божій та приступають спільно до св. Причастя. Такою школою оо. Василіяни й Сестри Служебниці можуть гордитися, а ми батьки мусимо бути їм вдячні за те, що виховують наших дітей на добрих християн-українців.

Які будуть наші діти, така буде й майбутність нашого народу.

М. В.

ПАРОХІЯ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛ.
Едмонтон, Алта.

На полудневому боці ріки існує в Едмонтоні парохія св. Василія Великого, про яку мало читаємо в часописах, але в якій релігійна й національна праця поступає скорим темпом вперед. Парохію св. Василія проводять оо. Василіяни: о. М. Ханас, парох, та сотрудники: оо. Й. Тимочко й П. Грабець. О. Б. Писак услуговує парохії на колоніях.

Число учасників на богослуженнях так у минулих кількох роках побільшилося, що теперішня церква замала, щоб вигідно приміститися вірних на відправах. Треба нераз приміщувати вірних у парохіяльній залі, де через голосники вислухують богослужения. Але і ця заля замала й невигідна. Бачивши таку невигоду, о. Парох, разом із будівельним комітетом, робить усі заходи, щоб набути землю під будову нової церкви.

При парохії існують різні товариства й установи: Марійське Товариство Дівчат, Українське Кьтолицьке Юнацтво, старший відділ, молодший відділ, Ліга Українських Католицьких Жінок, Товариство Мужчин та вище згаданий Будівельний Комітет. При парохії є теж хор під умілим проводом п. Николи Слободи. Хор гарно співає що-неділі в церкві, а в більші свята в радіо та на сцені. Хлопці з Вівтарної Дружини послуговують при всіх відправах. Існує ще один комітет, який разом з о. Б. Писаком опікується справою Віллі св Василія на Пиджон Лейку.

Всі вище згадані товариства запопадливо й жертвенно працюють разом із своїми духовними провідниками для більшого прославлення Бога, Матінки Божої, для добра своєї парохії та на славу свого народу.

Не можна призабути і ще одної, дуже важної справи, а саме: виховання наших наймолодших. При парохії є Рідна Школа, яку вміло та з посвятою ведуть Сестри Служебниці, що суботи є курой народніх танків. Діточки Р. Ш. гарно вив'язалися концертом підчас Різдвяних Свят, а тепер уже приготовляються до виступів під кінець шкільного року.

З празником св. Василія, 1-го січня, парохія зачинає свою діяльність. Цього року ми мали велику приємність вітати нашого Владику, Преосв. Кир Ніла, який відправив Архиерейську св. Літургію та виголосив празничну проповідь.

У неділю 5 березня, члени Т-ва Мужчин спільно приступили до св. Тайн, а потім засіли до снідання в церковній залі, підчас якого промовив до приявних їх духовний провідник о. М. Ханас. У Квітну неділю кільканадцять членів товариства відвідали Сиротинець у Мондері, — сиротам відвезли солодощі а Сестрам

Школа при церкві оо. Василіян у Торонто. Від ліва: С. Валерія, о. П. Вайс ЧСВВ. о. М. Прийма ЧСВВ, С. Наталайля.

вручили Великодний дар на Сиротинець. Членки ЛУКЖ та Марійського Т-ва таксамо відвідали Сиротинець, дещо скоріше, та склали дарунки сиротам і Сестрам.

У часі Великого Посту, від 9-12 березня, молодь мала тридницю, по чім численно приступили до св. Тайн, а відтак зійшли до спільного снідання. Старші парохіяни мали цілотижневі реколекції від 12 до 19 березня, а по них, у числі поверх 600, прийняли св. Причастя. Реколекціями і тридницю проводив о. ігумен Мирон Дацюк ЧСВВ з Мондеру.

Великодні Свята, почавши від Страсного Четверга до Світлого Вівторка, пройшли торжественно й величаво при великому числі вірних на всіх відправах.

У Томіну неділю парохіяни, разом із своїми душпастирями, численно зійшли до гостинного парохіяльного свяченого, яке приготовили добрі пані нашої парохії. Підчас гостини промовив до своїх вірних парох о. М. Ханас ЧСВВ.

Вище написане — це лише коротенький нарис діяльности в парохії св. Василія Великого в Полудневому Едмонтоні, але нехай цей скромний допис буде нагодою висловити велике признання Всч. Отцям душпастирям та всім вірним, і побажати парохії великих успіхів у будучині, головно вибудування нового, великого Божого храму на славу Божу й гордість українського народу в Едмонтоні

Дописувач

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ КОНЦЕРТ

Мондер, Алта.

В неділю 30 квітня відбувся в Мондері ювілейний концерт із нагоди 100-річчя смерти Тараса Шевченка. Преп. Сестра Митрофанія приготовила з дітьми Рідної Школи (числом понад 50) а пісень і 3 деклямації. Вступне слово мав о. парох В. Каменецький, ЧСВВ.

Головний доклад про Шевченка дала п-і Пітель з Едмонтону, сестра о. Сотера Юника ЧСВВ. Розповіла про страдальне життя нашого найбільшого поета й народнього пророка, піднесла велику любов до України в нашого Кобзаря, що в своїх натхненних поезіях представив тяжкі кривди, які терпів український народ від Москви й царського уряду. Поет бачить, як на безборонну українську землю всяка голота пхається, москаль, жид, німець. "А на Січі хитрий німець картопельку садить". А чому ми такі безборонні супроти наших ворожих сусідів? Бо не досить, що вони виховують нас у своїй школі на рабів і що Україна не має природних границь, щоб перед тими ворогами захиститись, але багато гірше, що між нами самими нема згоди ні любови; ми, розбиті на різні партії й секти, ходимо самопас. А Тарас завзиває: "жобітеся, братайтеся, свою Україну любіть."

Не згадуючи зрадників, яничарів, бачимо, як деякі українці стидаються своєї мови, свого народу, піддаються легко асиміляції, немов би їх мова була поганіша, гірше від пануючої мови. А Шевченко перестерігає:

"Учітеся, брати мої, думайте читайте,
І чужому научайтесь, свого не цурайтесь:
Бо хто матір забуває, того Бог карає,
Чужі люди цураються, в хату не пускають."

Можна знати чи вчитись інших мов, але рідна мова обов'язкова для кожного українця: "Мозо рідна, слово рідне, хто вас забуває, той у грудях не серденько, а лиш камінь має". Як самі будемо себе шанувати, то й чужі нас пошанують. Як будемо свідомими, чесними українцями, то й Канада вважатиме нас за добрих канадійців.

Коли у Фатімі Пречиста Діва явилася діточкам, то між іншими сказала їм: "Моліться за Португалію". Бо не були діти Португалії. Тому і ми, діти України, пам'ятаймо, хто ми є і молімся за Україну. А чи наші батьки розмовляють з дітьми вже змалку по українськи і чи навчають їх молитися за свою батьківщину, за Україну? За те здамо колись перед Богом рахунок.

Пані Пітель відспівала прекрасно також вірш Шевченка: Садок вишневий коло хати.

При кінці концерту мав о. Сотер Юник, ЧСВВ, що перед роком приїхав із Польщі, дуже живу й цікаву промову про нашого Тараса. Між іншими підкреслив він, що Шевченка викупили з кріпацтва, як він мав 24 роки, не свої люди, але москалі, заплативши велику суму 2,500 рублів, яку одержали з продажі портрету поета Жуковського, що його намалював артист Брюлов. Вони обіцяли Шевченкові постійне заняття, вигоди й ласку царя, щоб тільки пристав до них і писав по московськи, але він волів бідувати й служити Україні, хоч за це прийшлося йому мучитись по каторгах. Любов до України була в нього понад усяке земське добро. Він пише:

'Мені однаково, чи буду
Я жить в Україні, чи ні,
Чи хто згадає, чи забуде
Мене в снігу на чужині.
Та мені однаково мені,
Як Україну злії люди
Присплять лукаві, і в огні
І окрадену збудять...
Ох, не однаково мені."

Умер Кобзар, та не вмерло його слово, що збудило українців до нового життя, до зрозу й надії на Воскресіння України.

Сестрі Митрофанії належиться подяка, що вивчила дітей Рідної Школи до ювілейного концерту. Треба також висказати признання гостям, що заповнили цілу залю Народного Дому.

о. Д. П.

ПРАЦЯ ЛУКЖ У ВАНКУВЕРІ

Цьогорічні Загальні Збори ЛУКЖ відбулися 16. І. 61 р. Збори відкрила голова п-і Вікторія Кузин та привітала приявних, пані В. Кузик була головою ЛУКЖ через п'ять років. Вона подякувала о. парохові В. Підсвальному ЧСВВ за духову опіку та попросила провести молитву.

Зборами відділу проводила п. Євгенія Грушова, секретарювала п. Таня Жарська.

Бувша голова п. В. Кузик здала звіт із праці за минулий рік: Відділ ЛУКЖ нараховує 55 членок, сходини відбуваються кожного місяця у приві ок. 40-50 членок. Праця ЛУКЖ полягає на відвідуванню хворих та допомозі для потребуючих нашої парохії. Членки ЛУКЖ відбули за-

Пані Вікторія Кузин

криті реколекції, беруть участь у різних імпрезах парохії. Весняний чайок, продажа великодного печива та писанок, спільне свячене, празничні обіди, річний парохіяльний базар, парохіяльний пікник, як також і для дітей Рідної Школи, випродажа вживаних речей, сніданки для дітей по Першому св. Причастю, поміч дівчатам Марійської Дружини — ось деякі з праць ЛУКЖ. Відмічено день ЛУКЖ спільним св. Причастям. Членки брали участь у міжнароднюому фестивалі, як також помагали в діецезальній збірці парохії, помагали в 50-літю священства о. Йосафата Жана ЧСВВ. Була розігравка індиків, новорічна забава та спільна свята вечеря на Щедрий вечір. При кінці п. В. Кузик подякувала членкам за співпрацю та довір'я.

Дальше здали свої звіти секретарка й касієрка. Намічено плян праці на наступ. рік. Опісля вибрано нову управу: на голову п. Текля Кітура, містоголова п-і К. Кірк, секр. п-і А. Текач, касієрка п. Н. Гарий, суспільна опіка п. А. Кенеді, дописувачка до англійської преси п. А. Сірмі, комітет підприємства: п. А. Стузик, панна Е. Гаврилечко, п. Ольга Сорочук, п. Т. Козак. Контрольна комісія: п. О. Пукіш.

Накінець забрав слово о. парох В. Підсвальний, подякував уступаючій голові та всім членкам за гарно проведену працю та заохотив на будуче щиро працювати для добра своєї Церкви й свого народу. Збори закрито молитвою.

М. Ч.

✝ УПОКОЇЛИСЯ В БОЗІ

о. МИХАЙЛО БОГДАН РЕШЕТУХА

Рама, Сяск.

16 березня 1961 р. відбулися величаві похорони бл. п. о. Михайла Богдана Решетухи в Рамі, Сяск. Похоронні богослуження правив особисто Й. Е. Преосв. Кир Андрій, єпископ Саскачеванський, в асисті 30 священників і трьох братів-монахів. Велике число вірних з'їхалися зблизька і здалека, щоб віддати останню пошану дня свого бувшого Отця Пароха, що помер ще не в пізному віці, бо щойно на 57 році життя. Однак те його життя припало на бурхливі часи, які його постійно підгризали та вкорочували. Покійний був веселої та практичної вдачі. Життєвим злиднем не піддавався; з його уст ніколи не виходили слова нарікання на життєві клопоти. Навіть у скрутних моментах умів знайти якийсь жарт, що ним висміював злидні та розвеселював окруження. Щойно його несподівана смерть виявила, який вірний він був ідеалам, що для них посвятився та як він терпеливо ніс хрест свого священства, що його Господь наложив на нього ще в червні 1930 року.

Бл. п. о. М. Б. Решетуха

Туземна мандрівка Покійного проходила такими етапами: народився у вересні 1904 року в передмісті Тернополя — в Гаях Великих, у старій міщанській родині, батьки його, Микола і Марія, крім одинокого сина Михайла, мали ще 5 дочок. Свої гімназійні студії відбув у Тернополі, а богословські в Українській Като. Академії у Львові, де і прийняв св. Тайну Священства у червні 1930 р. з рук тодішнього львівського єпископа-помічника Преосв. Кир Івана Бучка. Свою першу св. Літургію молодий новопресвітер о. Михайло відправив підчас відпусту в день Різдва св. Івана Хрестителя в церкві Успіння Преосв. Богородиці в Тернополі, і відтак станув на душпастирську працю в різних місцевостях Львівської Архієпархії. З другим приходом большевиків до Галичини в 1944 році о. Михайло виїхав на еміграцію до Німеччини, де також продовжував душпастирство по різних таборах нашої еміграції аж до кінця 1947 року. Весною 1948 року виїздить до Канади і тут працює зразу в околицях Сифтону в Манітобі, а відтак у Саскачевані — в околицях Норквей, Кридор, Мелфорт, Вадіна, Прісвин і Рама, де й застала його смерть (13 березня, 1961 року).

У загальному священики, що приїхали на душпастирство по покійному Отцеві Михайлові, стверджують що хоч і заходили деякі непорозуміння, бо люди його нераз не розуміли, проте скрізь він оставляв парафію вироблену, в якій уже легше — неначе на вираній уже ріллі — можна було дальше працювати. Своїм Отцям - сусідам Покійний нераз служив неоднюю мудрою й дуже актуальною та практичною порадою.

Для нашої Церкви, тут у Саскачевані з'окрема, смерть бл. п. о. Михайла Б. Решетухи є болючою втратою, бо з його відходом до свого Первосвященика Ісуса знову звузилися ради апостольських робітників, яких такий брак тепер відчуваємо.

Спи сном блаженних, Дорогий

Співбрате Михайле, та своїми молитвами перед Ісусом Первосвящеником і перед Його Пресв. Матір'ю — Царицею священників, випрошуй, щоб помножили наші проріджені священичі ряди.

о. С. Г.

АННА БАГРІЙ
Гемілтон, Онт.

Невблагана, ненадійна смерть покликала 30 квітня перед Престіл Всевишнього бл. п. Анну

Бл. п. Анна Багрій

Багрій, з дому Марчок, народжену в 1896 р. в повітовому містечку Зборів, на землях Галичини.

Одружилася вона в 1921 р. з місцевим іспитованим дяком-диригентом Петром Багрієм, який тільки-но перед роком повернув був із Української Галицької Армії та за свою культурно-освітню працю, яка була сіллю в очах займанців, мусів 1927 року потайно самий їхати в світ шукати кращої долі, ген за море, до Канади. Туди приїхала за чоловіком у 1929 році й бл п. Анна із трьома діточками: Надією, Любою й Вірою. Невдовзі перенеслася до Монтреалю, в якому при парохії муж Петро обнимас посаду дяка-вчителя та диригента церковного й світського хору, в якому Покійниця, як солістка, бере чинну участь, також і в драматичному гуртку. По 9-ти роках переносяться до Саскатуну, опісля ж до Мелвіл, а в 1941 році парохія церкви Св. Духа в Гемілтоні ангажує її чоловіка за дяка-вчителя до "Рідної Школи".

Покійна Анна бере чинну участь у Т-ві "Св. Княгині Ольги" і в хорі церковному та в Читальні М. Шашкевича, разом із своїми донями, які разом із цілою рідною беруть участь у театральних виставах, що їх уладжують майже що неділі та свята. Не було сливе ніякої імпрези, щоби покійниця не брала в ній участи, чим і здобула в Гемілтонській громаді пошану, цею своєю тихою працею і в ЛУКЖ і в церковнім жіночім Братстві. Церква була її другим домом, до якого вчащала навіть і в будні. Покійниця була і сестрою самаритянкою, відчуваючи недолю ближнього, в їх гостиннім домі багато новоприбулих зазнало прихильности та матеріяльної помочі.

Гемілтонське суспільство, довідавшись уже першого про сумну подію ненадійного відходу бл. п. Анни, прийшло дуже чисельно 2 травня на панахиду, а 3 травня віддати останню прислугу, на похоронне Богослуження, що його відправив Всв. о. парох д-р М. Комар у переповненій церкві Св. Духа. В своєму пращальному слові о. парох підніс заслуги Покійниці, тихої та смиренної а великої парохіянки, що за свою невтомну працю для добра церкви, яку так любила, діждеться винагороди від Всевишнього. Після останнього цілування довга валка авт відправила покійницю Анну на вічний спочинок на католицькому кладовищі.

Після сумних похоронних обрядів, зібралось у парохіяльній залі немале число рідні та знайомих, навіть і з подальших місцевостей, при сумній трапезі. При печальних згадках про бл. п. Покійницю не забуто й на українську католицьку пресу та зложено пожертви, з чого на "Світло" призначено $11.00.

Вічная Пам'ять Покійній від роду в ряді!

Ст. Г.

ПОДЯКА

Після невиждалуваної втрати Найдорожчої Дружини й Матері цією дорогою складаємо подяку перше всього Всв. о. Парохові д-рі М. Комареві за відправу панахиди та Богослужень у дні похорону та за пращальне слово. Церковному Братству й Сестрицтву за гремільну участь у похоронах. Дякуємо й тим, що пожертвували Служби Божі за душу Покійниці, тим що зложили цвіти та вінки, тим що зложили нам слова співчуття в нашому горю, дякуємо тим, що з подальших місцевостей зложили останню прислугу Покійниці, дякуємо парохіяльній громаді, що взяла таку чисельну участь у похоронах.

Нехай Всевишній Господь винагородить Вас усіх!

Петро Багрій — муж,
Надія, Люба, Віра — доньки

ПЕТРО КУЗИК
Едмонтон, Алта

По короткій, але тяжкій недузі, помер у Роял Александра шпиталі 17 березня 1961 р. бл. п. Петро Кузик на 59-му році життя. Перед смертю покійний прийняв Найсв. Тайни.

Покійний народився 1901 року в селі Звиняч, пов. Чортків, Галичина. До Канади приїхав 1-річним хлопцем із своїми родичами, Миколою і Анною Сковроних, та осіли на гомстеді в околиці Федора.

Покійний був добросердечної вдачі й дуже побожний. Належав до тих рідких фармерів, що кожної неділі і свята бувають із ро-

Бл. п. Петро Кузик

диною в церкві, а не лише тоді, коли відправа була в парафії. Дім покійного був християнський і гостинний, а для кожного священика, що обслуговував парафію, був як рідний дім. Пам'ятав також про свої громадські обов'язки, як добрий член українського народу. Любив свою мову й рідні звичаї і так виховав своїх дітей в українському дусі й любові до своєї Церкви. 1949 р. покійний переніссся до Едмонтону, де був членом Народного Дому та членом Т-ва мужчин при церкві св. Йосафата. Залишив дружину Анну, дві дочки: Гелю і Катерину та 5 унуків, двох братів і дві сестри.

О. Ю. Ковальський відслужив 20 березня парастас у катедральній церкві св. Йосафата. Співав мужеський хор УНДому під управою п. М. Свистуна. Похоронні обряди відслужили у вівторок 21 березня о. Ю. Ковальський і о. Й. Тимочко ЧСВВ. Тлінні останки покійного Петра спочили на українському цвинтарі св. Михайла.

Після похорону відбувся поминальний обід в УНДомі. По обіді І. Надворний попросив Павла Кілярського і Михайла Броду перевести збірку на українську пресу. Зі збірки переслано 10 дол. на "Світло". Жертводавцям щиро дякуємо, апокійному Петрові вічная пам'ять.

ПОДЯКА

Прибиті важким горем, вважаємо своїм обов'язком прилюдно подякувати всім тим, що в часі недуги відвідували та потішали покійного в шпиталі та що віддали йому останню прислугу в часі похорону. Нехай добрий Господь заплатить Вам за Вашу прихильність покійному.

Жінка Анна, дочки,
зяті й унуки

ПАРАСКЕВІЯ ГАВРИЛЮК
Норт Бетлфорд, Сась.

Дня 31 березня упокоїлася в Бозі бл. п. Параскевія Гаврилюк, засмотрена Св. Причастям і св. Тайною Оливопомазання. Похорони відбулися дня 4. 4. в Норт Бетлфорді в церкві "Всіх Святих" при участі великого числа людей.

Покійна походила зі села Шмитків, пов. Сокаль, із роду Демйонів. Вийшла заміж за Степана Гаврилюка та зі своїм мужем і двома діточками прибула 1911 року до Канади й посели-

Бл. п. Параскевія Гаврилюк

лася в околиці нинішнього Виткова, де за 40 літ свого перебування залишила по собі пам'ять доброї мами, господині й ревної християнки. В часі пращальної проповіді о. Вачинський зазначив, що Покійна була взірцем для інших жінок тої околиці у виконуванні християнських обов'язків та обов'язків матері й дружини.

Покійна залишила в глибокому смутку й жалі чоловіка Степана, чотирьох синів, п'ять дочок та двадцять три внуки.

По похороні відбулася перекуска в церковній залі, підчас якої о. Вачинський закликав вірних зложити дар на католицьку пресу. Збірка дала $27.00, з чого половину вислано на "Світло".

Прихильний

ЙОСИФ СЛОВОДА
Ст. Майкел, Алта.

7 квітня ц. р. впокоїлася в Бозі в шпиталі у Мондері бл. п. Йосиф Слобода, проживши 62 роки. Покійний захворів на сам день народин і Великодніх Богослужень. Однак ще зміг спожити з родиною свячене й перебути майже два дні дома. Скоро після перевезення до шпиталю стан його погіршився і в п'ятницю 7 квітня не стало його між живими. Покійний приняв Найсвятіші Тайни та гідно й по Божому приготовив себе на дорогу до вічности.

Покійний походив із відомої родини Антона й Анни Слободів, із якої вийшов загально відомий о. протоігумен Боніфатій Слобода й монахиня Сестра Боніфатія. Покійний був глибоко віруючою людиною. Перенявши глибоку побожність своїх батьків, защепив її теж у своїй родині. Часто сам і з цілою родиною приступав до Господньої трапези. Щиро відданий своїй церкві, віддав для неї багато своєї праці, будучи членом зарядy парафії та старшим братом. Жертвенний був для своєї церкви, а його ім'я записане чи не в кожній церкві й інституціях по розлогій Канаді. На добру ціль ніколи не жалував гроша, бо знав, що Господь нагородить стократно. Передплачував чи не всі католицькі газети й журнали, що виходять у Канаді. Покійний був примірним мужем і батьком. Дбав не тільки про матеріяльне добро своїх дітей, але і про їх релігійне виховання. Дітей посилав на катехизм, вакаційні оселі та курси. При тому був дуже лагідної вдачі, згідливий, словом: добрий. У ньому стратила дружина й діти свого найліпшого мужа і батька, а парафія доброго і примірного парафіянина. Серед загалу тішився пошаною й любов'ю, чого доказом була дуже велика участь у похоронах людей, що прибули віддати йому останню прислугу.

Похоронні Богослужения почалися в неділю 9 квітня ввечір парастасом, що його відслужив брат Покійного о. протоігумен Боніфатій Слобода ЧСВВ у співслужбі о. пароха Євгена Дмитрука. Наступного дня в церкві св. Николая відправлено дальші похоронні Богослужения. До Служби Божої станули о. протоігумен Б. Слобода, о. Петро Грабець ЧСВВ і о. Парох. О. Парох щирими словами підчеркнув гарні прикмети Покійного, попращав його з родиною, парафіянами, друзями. Дуже зворушливим моментом було відчитання листа від Преосвященного Владики Кир Ніла Саварина, в якому Владика звернувся до родини зі словами потіхи і розради. Преосвященний Владика жертвував теж Службу Божу й молитви за впокій душі Покійного. Слова висловлені в листі були цілючим бальзамом на зболілі

душі родини, але і великим признанням для Покійного як примірного католика - християнина, рівного і шировідданого члена української Церкви й української спільноти.

Похорони відбулися дуже величаво.

Покійний залишив у смутку свою стареньку маму, яка дуже важко пережила смерть сина, бо він був її підпорою на старі літа, при якому сподівалася бклонити свою голову,— свою дорогу й вірну дружину Анну з дому Юрків, з якою прожив свої щасливі подружі літа. З великим болем прощалися зі своїм добрим батьком діти, яких залишив десятеро, шість доньок: Софію, Євгенію, Олександру, Йосифу, Славку й Каролину та чотирьох синів: Нестора, Віктора, Франка, Петра та двоє внуків. На вічний спочинок супроводжало його п'ять братів: Павло, Григорій, Василь, о. протоігумен Б. Слобода ЧСВВ, Никола та чотири сестри: Марія Головайчук, Ольга Стоцька, Неля Байдужа і Сестра Боніфатія — монахиня. Після похоронів відбувся обід у домі Покійного. Підчас обіду щераз промовив о. Парох і в імені родини подякував усім прияв-ним за участь у похоронах, поміч і за слова потіхи і розради, особливо ж за жертвовані Служби Божі. На заклик о. Пароха п. Антін Худик перевів збірку на католицьку пресу, з чого на "Світло" передано $9.65.

Нехай ласкавий Господь прийме Покійного в Свої двори а його пам'ять нехай залишиться в наших серцях!

ІВАН ДЗЕДЗІЦ
Гримсбі, Онт.

15 квітня 1961 р. спочив у Бозі, прийнявши Найсв. Тайни бл. п. Іван Дзедзіц у 77 році життя.

Покійний прибув до Канади з с. Залісся пов. Чортків, Галичина в 1901 р., а 1909 р. одружився з Анастасією з роду Градовою. До 1945 року проживав в околиці Вінніпегу, звідки переїхав до Онтеріо, де поселився спочатку в Вімсвих (9 літ) а відтак у Гримсбі.

Бл. п. Іван оставив жінку Анастасію, синів: Йосифа, Адена, Лаврентія, Франка, Володимира, Казимира й Станислава, три доньки: Геню Гриців, Емелію Дубецьку і Вікторію Лондрі, та 35 унуків.

Завпокійні богослужения відслужив о. С. Шевчук ЧСВВ 18 квітня при співучасті всіх синів та двох дочок. Велике число привяних і на панахидах і на поховроні свідчило про широку популярність Покійного. Домовину батька гідно й поважно внесли до церкви, а відтак віднесли до гробу його сини. При могилі, разом із мамою й сестрами, вони склонили свої голови в пошані, а відтак усі кинули по грудочці землі й квіточці на домовину батька, що дав їм усім гарне християнське виховання.

Після похорону в домі Покійного відбувся прийом-обід, у якому взяла участь родина й багато приятелів. Тут родина й зложила $10.00 на пресовий фонд "Світла".

Нехай милосердний Господь наділить вічним спокоєм душу свого слуги бл. п. Івана.

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛІЯН

ПРОДАЄ ТАКІ КНИЖКИ:

Перші заховані. Біла книга про переслідування віри в Україні — — — — — 1.00
св. Василій Великий: **Ворець Христа.** Святовасилівське "Наслідування Христа", полотно 1.00
Відпустові молитви — — — — 0.10
Запорожець: **Без Бога ні до порога.** Повість 1.00
О. Штавдінґер: **Об'явлення Марії у Фатімі** 0.50
А. Лотоцький: **Пастушок із Назарету** — оповідання для дітей — — — — 0.50
О. Кисілевська: **По рідному краю** — — — 2.00
Р. К.: **Я була свідком чуда!** — — — — 0.30
о. І. Д. Попович: **Граматика церк.-слов. мови** 1.50
о. І. Д. Попович: **Києво-Печерський манастир** 0.50
о. М. Соловій: **Літургіка для українських шкіл, ч. І. Святі речі; ч. ІІ. Святі Богослужби** — по 1.00
— **Щоб усі були одно** — — — — — — — 0.25
о. д-р Ю. Федорів: **Проща до св. Землі** — — 1.50
— **На чернечій горі Атос.** Записки паломника 1.25
Митрополит В. Липківський: **Відродження Української Церкви** — — — — — 3.00
П. Грицак: **Галицько-Волинська Держава** — 2.50
о. А. Трух: **Божа Криниця** — — — — — — 0.50
В. Лозинський—М. Ценевич: **Проклятий камінь** — історична повість з козаччини — 1.50
о. М. Ваврик: **По Василіянських манастирях** 2.50
Ю. Мозіль: **Спомини політв'язня — 1958** — 1.00
Ю. Мозіль: **Крізь залізну занавісу** — — — 1.00
М. Головінська: **Чічка** — оповідання — — 1.75
С. Бартас: **Було трое малих дітей** —опов. — 2.50
Г. Дарделъ: **Свята Єлисавета** оповід. **1958** 0.25
О. Купранець: **Вилятий гетьман І. Мазепа** 0.25
Й. Схрейверс: **Чудесне життя с. Варвари** — 1.50
М. Овчаренко: **Золоті ворота** — читанка 2.50
Т. Кострyба: **Нариси з церк. історії України** — **Як Москва нищила Українську Церкву** 2.00 0.50
О. Мох:**Теофіл Кострyба** — життєпис — — 0.25
О. Мох: **Книжки і люди** — літерат. нариси 1.00
Н. Королева: **Подорожній** — легенди — — 0.50
омм: **Появи Пречистої Діви** — — — — — 1.50
омм: **Чорт, направду!** — — — — — — — 0.25
М. Островерха: **Гомін з далека** — — — — 1.00
М. Островерха: **Чорнокнижники із Зубівки** 0.50
М. Островерха: **На закруті.** Осінь 1939 р. 1.75
Островерха М.: **Великий Василіянин Слуга Божий Митроп. Андрій Шептицький** — 0.50
Я. Бохенський: **Тайна червоного посольства** 2.00
Б. Курилас: **Діялоги Василіянок** — — — 1.00
Ф. Одрач: **Покинута оселя** — оповідання — 2.50
В. Королів-Старий: **Згадки про мою смерть** — спогади — — — — — — 1.50
Skwarok J. OSBM.: **The Ukrainian Settlers in Canada and their schools 1891—1921** — — 2.00

Замовляти на адресу:

Basilian Press — 286 Lisgar St.
Toronto 3, Ont., Canada

СВІТЛО THE LIGHT — Ukrainian Catholic MAGAZINE

Young Basilians Receive Their Habits

by Father Severian, O.S.B.M.

Probably the most happy and spiritually exciting day to a young man in religious life, is the day that he is clothed in the habit of the Religious Order to which God has called him. This happens when he has shown a desire and aptitude for the life of a religious, and is accepted as such by the Religious Community. This is the climax of six months of introductory training and acquaintance with the religious life of the given Order. This is a period called postulancy, a time of probation which is preliminary to the taking of the habit. It gives the superiors an opportunity to observe the candidate, and the candidate an opportunity to become acquainted with the obligations of the religious life.

This day finally arrived for five young men on Sunday, March 5th, 1961, at the St. Peter and Paul Monastery of the Order of St. Basil the Great, in Mundare, Alberta. To other people it was just another Sunday. But to these young men it was a day of mixed feelings: happiness and excitement, pious fear, bravery, humility, love and readiness for any sacrifice this life would demand. On this day they received their new uniforms as soldiers of Christ in the Basilian Order.

The centuries-old but always impressive ceremony of the receiving of the Basilian Habit was reenacted as follows. It began with the monastic brethren chanting the introductory prayers, Psalms 26 and 132, the troparions in honor of St. Basil the Great — the founder of Basilian monasticism, in honor of the other Fathers of monasticism and the Blessed Mother. During these chants the five young men lay prostrated before the Altar, signifying their abandoment of the world. When these chants were concluded the postulants knelt humbly before the Altar and aswered formal questions, asked by the Master of Novices: "Why have you come, Brethren?" And they answered: "We desire to lead a religious life, Reverend Father, and have hope to achieve salvation by it." — "Do you desire to reach a state of angelic perfection and to be numbered among the heavenly choirs of Religious?" — "Yes, with God's help, Reverend Father." — "Is it of free mind and will that you come to the Lord?" "Yes, with God's help, Reverend Father." — After asking them a few more questions and giving them his blessing the Master of Novices began the main part of the ceremony.

First came the monastic tonsure (a token and symbolic cutting of the hair) and giving each candidate a new name. — It is a practice in the religious life that the postulant upon taking the habit also chooses a new name for himself. This is a sign that having chosen this new way of life he also is a new man; therefore the new name. He usually takes the name of the Saint that he has chosen to be his patron in this new life. He studies the Saint's life and tries to imitate the many virtues which had sanctified the Saint,

The Postulants lie prostrate before the Altar as the Choir chants the Psalms.

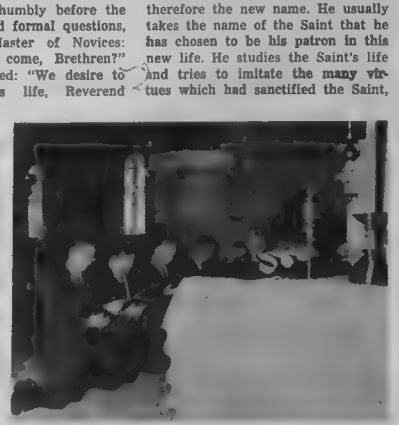

"Why have you come, Brethren?" "We desire to lead a religious life, Reverend Father."

The Postulants kneel to receive the Tonsure. A bit of the hair is cut in the form of a cross.

The Postulants receive their habits from the hands of the Novice Master

that by their practice he too might sanctify and perfect himself. The new name is usually kept secret until the moment of the tonsure, when it is first pronounced and heard from the lips of the Master of Novices. — The Father Master, assisted by a cleric, takes the scissors and snips a bit of hair from the sides of the candidates head, in the pattern of a cross, saying: "Our Brother (Candidate's baptismal name) cuts the hair of his head as a sign of consecration of self to the Lord, and calls himself by his new name (Candidate's new name) so that living in the newness of life chosen, he will be honored to be called by it before the face of the Lamb, and be written by it in the Books of Life, in the name of the Father † and of the Son † and of the Holy Spirit † Amen."

Then the Father Master having blessed the habit, Cowl, Rosary and Cross, first gives the candidate his habit, saying: "Our Brother (new name) clothes himself with the garment of spiritual joy and happiness, as a sign of detachment and defeat of all the afflictions and distress that come from the devils, the flesh, and the world, in the name of the Father † and of the Son † and of the Holy Spirit † Amen."

The Cowl: "Our Brother (NN) covers his head with the cover of humility and total obedience, as a sign of spiritual wisdom, and custody of his eyes in order that he may not see vanity, in the name of the Father † and of the Son † and of the Holy Spirit † Amen."

The Rosary: "Accept Brother (NN) the spiritual sword, that is the word of God, that you may at all times bear in mind and heart and on your lips the name of the Lord Jesus, forever saying: Lord Jesus Christ, Son of God, have mercy on me a sinner."

The Hand Cross: "Accept Brother (NN) the shield of Faith, the Cross of Christ, with which you may smother the burning arrows of evil, always remembering the words of our Lord: "He who will come after me, let him deny himself, and take up his cross, and follow me."

Then, singing a prayer of thanksgiving, and blessing the brethren once more, Father Master sang the closing invocation with the brothers singing the final Amen and a Hymn in honor of Saint Basil.

Basilian Novitiate begins with Clothing Day

With this ceremony, the clothing in the Basilian habit and the receiving of a new name, the young men begin their novitiate in the Order of St. Basil the Great. The new name, replacing the former baptismal name, is an indication of the novice's seclusion from the world as he begins this period of religious formation. Now the novice will spend a year and a half training himself in the religious life before he takes upon himself the obligation of the religious vows.

During the novitiate the newly clothed novice begins each day at half past five in the morning. He will spend his day in prayer, study of latin, Ukrainian, church services, singing and manual work. Silence is observed at all times except at daily recreations. At meals, all listen to spiritual reading by one of the novices except on certain days especially Sundays and feast days, when after the reading from the Holy Scriptures the Superior dispenses from silence Manual work involves anything from peeling potatoes in the monastery kitchen to pitching hay-bales on the monastery farm. Washing dishes is a chore after every meal that makes every novice an expert. Recreation periods are spent in enjoying a good game of baseball, football, volleyball or hockey, or on special occasions a hike to the farm for a picnic. If the weather does not permit, a game of chess or checkers or sing-song seasoned with jokes and stories brightens even the dullest afternoon or evening. There is never a dull moment when novices are recreating.

This formative period of a novice's life spent in the religious house is marked by a spirit of complete simplicity in which the young man gives himself totally to God, making himself dependent, even in the smallest details, on the permission of the Father Master of Novices and on the conformity to the community life of the Basilian Order. The novice does not leave the community except to visit the doctor or the hospital

The Novices newly clothed in their religious habits kneel in thanksgiving, from left to right are: Bro. Gabriel (Donald Stuss), Bro. Steven (Victor Chmilar), Bro. Anthony (Lawrence Holowaychuk), Bro. Theodore (Paul Hrabec), Bro. Paul (Lucien Girard).

— the only time a novice is permitted to visit home is a funeral of a parent. And the community life is no easy matter when so many different temperaments live day in day out in the closest association. But the common ideals: the greater glory of God and sanctification of oneself, lived in the spirit of brotherly love, and under close guidance of the Father Master trains the novice in the conformity to the common life.

The novitiate may be called the royal road of the Cross. Here courageous men, living the life of sacrifice of self to God, and abandonment of the world, attempt, under the direction of the Novice Master and with God's grace, to conquer pride and sensuality, the disordered inclinations which are a consequence of Original Sin.

Though this period of religious life may be trying at times, for it does demand self-sacrifice, — the young man parts with his family and relatives, gives up the pleasures and comforts of this modern world, a fancy career, money and honors — every Basilian will admit, the novitiate is a happy year. Parents who come occasionally to visit their sons, sometimes with anticipated pessimistic feelings, confess that they have never seen their sons so completely happy.

During the year and a half of novitiate life the novice learns to know religious life by practical experience. At the same time the Superiors of the Basilian Order learn to know the young man and make a judgment on his fitness to the religious life and the apostolic work of the Order.

Each day a sincere novice strives to increase his likeness to Christ, following the teaching of St. Basil, our Founder: "The life of a monk is the imitation of Christ." Each day he adds another stroke to the canvas of his soul, making it more perfect and beautiful in the practice of virtue and sanctity, bringing out in bold relief the likeness of Christ.

Again we say, it is no easy or automatic process. Though the novice receives all the care and guidance and encouragement from the Order, it rests in the last analysis on his own complete sincerity with himself and with God. It is his decision to continue on the way to perfection and accept the highest challenge of Christ: "If you will be perfect, go, sell what you have and give to the poor, then come follow me."

This is a life for courageous young men: men of ideal, men ready for sacrifice, men who understand or want to understand the true value of life, men who want to give themselves to God and to the immortal souls whom they will lead to God through prayer, sacrifice and apostolic works as Basilians. — This is the life that was chosen by the five young men you are reading about. We all hope and pray to God that they succeed in their vocations. We also hope and pray that many more will follow their example. Will you be one?..

Модерне українське
Артистичне Студіо
виконує по мистецьки
всі фотографічні роботи
Steven PHOTO STUDIO
Власники: Ст. і О. КУТОВІ
927 Bloor St W. — Toronto, Ont.
(Ossington — Dovercourt)
Tel.: LE 1-0777

Would you like to become a Basilian priest or brother? Write:
Rev. Master of Novices
Basilian Fathers, Mundare, Alberta
or
Vocational Director
3100 Weston Rd., Weston, Ontario
or if you live in the United States write to:
Rev. Master of Novices
Box 231, Glen Cove, L. I., New York

MEDALS — CHAINS — ROSARIES
PRAYER BOOKS — STATUES — PICTURES
All Religious Supplies
LANDY & COMPANY LTD.
16 Dundas St. West (at Yonge)
EM 3-8828
Toronto

THE DEATH OF FATHER B. SKUBLENY, O.S.B.M.

Born, October 28, 1914, Died, November 26, 1940

A Letter — by Rev. Basil Wawryk, O.S.B.M., Dated: Rome, December 8-12, 1940

Translated by J. S.

Father Skubleny

PART IV

And truly after Father Michael's departure the agony began. The invalid was unable to lie quietly. He uncovered himself, raised himself, asked to have his hands and feet washed in an effort to calm himself. For the past few days and nights he had been given oxygen occasionally in order to help him breathe more easily. Now he was taking oxygen continuously; a tube was inserted in his nose, the oxygen flowing through a vessel of water in order to moisten it and so prevent his mouth from drying out... But gradually the apparatus began to bother him. He did not know what it was and began to fear it. He began to pull away at the tube. I put it back in its place, and then in spite of my efforts he forced the tube away from himself. I slapped his hand lightly to make him realize what he was doing and scolded him for doing wrong to himself because this was necessary for him. However, he perhaps did not understand me completely.... I called the nurse. There was some confusion in his speech for he spoke a bit in Ukrainian and then English and the nurse could not understand him. I explained that he was unable to lie down anymore and that he wished to have his bed raised. We raised him for the last time, freshened his pillow, and then I saw his frightfully dried out spine as we rubbed his back for him. He then asked us to wash his feet. His breathing became very difficult. The nurse gave him some hypos. I became worried when I noticed that he was not breathing evenly. To represent this graphically his breathing went: .... — — — —. I was now frightened and wondered if there was any threat of danger. I asked the nurse if this was the end.... and she said no. I need not mention that during the whole time I was continuously praying for him within my own soul, rather shouting to heaven to help our dear one. I was certain that he would pass this crisis safely.

But it pleased our Lord differently. About 2.00 a. m. (Tuesday, November 26th) the invalid began to pray in English, to express his feelings and petitions... He then began to call for his father. He asked me, "Where is my Father?" Now, I did not know what the matter was with him. It occurred to me that this was a natural emotional response before immediate death. But I had the assurances of the doctor, of similar nights before, and my hope in God's help did not lessen my conviction that all of this would pass favorably. I thought that this could only be the struggle of a fragile organism against the onslaughts of tuberculosis.

The invalid then began calling someone named Michael Twerdowsky in Ukrainian and in English. I stood before his eyes and asked him, "Whom are you calling? There is no one here, just the two of us..." No, there are four of us." "No," I said, "Don't you see that there are only two of us?" "Who are you?" he asked me... Once again I became frightened for this was the first time that he did not recognize me. I called for the nurse and she came with an aide. I told her that the invalid does not recognize me and that his breathing had become rapid, as if he was breathing with the very ends of his lungs. The nurse said that it might be well to give him Holy Communion (Viaticum). I was about to go to the chapel, but asked, "Is it really that serious; is it the end?" She said nothing. I leaned over the invalid and begged him: "Wasylko, repeat after me: Jesus, my Jesus, mercy." He began to repeat the words after me. It was difficult for him to speak. His voice had changed completely as if it came from a wizened and dried out throat. Yet he spoke clearly. Except for the last ejaculations: "Mary, Immaculately Conceived pray for us who have recourse to Thee," the invalid was unable to say the words distinctly. I repeated the closing words again: "Who... have... recourse... to Thee..." in order that he might gain the indulgence. Wasylko pronounced them .... with difficulty. I said no more as I did not wish to overtire him. I did not know that these would be his last words on earth ... his last words

A conference of Ukrainian Catholic Priests was held recently at Kirkland Lake, Ontario where the needs of the growing Ukrainian Catholic communities of Northern Ontario and Quebec were discussed. From left to right are: Rev. Leo Chayka, Val d'Or, Quebec, Rev. J. Skwarok, O.S.B.M., Toronto; Very Rev. Basil Zwarych, Kirkland Lake, Ontario, and Rev. Roman Naberezny, Timmins, Ontario.

to the Immaculate Mother whom he had loved so much and whom he would greet in heaven with those self-same words.

This was about 20 minutes before his death. The nurse said that it was now impossible to give him Holy Communion. This frightened me terribly. Within my soul I asked God not to punish us, not to take our best priest from us, one who could still do so much good. But conscious of the fact that death was near I remembered to say the prayer for the "departing soul." Wasylko did not respond to any questions, and did not reply to any prayers. The nurse brought in some blessed candles, holy water, a stole (Latin Rite), and I took the dying man's breviary and began to read the given prayers. Then I gave him conditional absolution twice. I was sure of the state of his soul: he had made his confession during the recent 8-day retreat, also before his operation, and several times after his operation. His last confession was on the previous Sunday and he had received Holy Communion each morning, the last time being Monday, November the 25th. I do not know from where I received the great calm, a trust in God's goodness, something which I could not expect from myself alone. I gave the dying man the indulgence, and gave him the cross to kiss with the indulgence given in the hour of death. He was not able to kiss it for there was no consciousness left in the poor enfeebled body. He twitched occasionally like a dying fish out of water, literally that way... I sprinkled him with holy water and knelt near his head to pray the rosary. Then the invalid exhaled a little more deeply; he did not open his eyes but turned his innocent head toward the right, a little later to the left, once again to the right and he gave up his spirit to God. I blessed him once again with holy water, kissed his hands and forehead, and looked at my watch. It was seven minutes after 3.00 a. m. Italian time, November 26, 1940.

(This letter will be continued)

FOOD FOR SPIRITUAL LIFE

You have heard about the breakfast food of champions. You have also heard about the many other famous products which are necessary to build up your body and also to keep it running. You know, too, that if you want a lot of energy, you must eat good wholesome food. Yes, food is absolutely necessary to your physical life and health.

What food is to your physical life, spiritual reading is to your spiritual life. In other words, we could not run very long without food, nor could we grow and develop. Likewise, we cannot grow and climb the ladder of sanctity in our spiritual life unless we read something spiritual every day. Spiritual reading gives us the spiritual energy our soul needs to keep us working and climbing toward Heaven.

FOLLY OF UNBRIDLED RICHES AND SOCIAL STRIVINGS

He was a capable man and a successful man. He was at the head of a large business. His varied commitments kept him busy and hurried every hour of the day. At times he realized that these widening interests were so many additional servitudes. He felt that he was not sufficiently acquainted with his family, rarely companioning with his boys, and neglecting old friendships. Such reflections had to be interrupted by the business piling up on his desk and the appointments awaiting him for the afternoon.

But one day, shortly after his forty-sixth birthday, while hastening across the street to attend a board meeting at his bank, an automobile claimed the right of way. When consciousness returned the next morning, the doctors told him he might not live the week out; he must, therefore, close up his affairs from the hospital bed in which he lay. And being a man of quick decision and clear mind, this was soon accomplished; after which he had a few days to reflect while waiting for inevitable death.

These were days of keen regret over missed opportunities, over the mistaken urgencies of a too hurried life, over the postponed leisure for wider outlooks. He regretted that he had not lived more with people and less with money, more with thought and prayer and less with calculations and percentages. He felt that his children would remember him as a signer of checks rather than a genial and interested father; and that his place among his business associates held no memory of a genuine personality; it might easily be filled by the election of a new director. **If he only had another chance,** what a change he would institute in the routines of his life. He would let **many things** go in order that he might cleave to the few things really worth while.

? ? ? ? ?

Money is a good servant, but a bad master; money is a good thing to possess, but a bad thing to be possessed by.

If you make money your god, it will plague you like the devil.

A wise man should have money in his head, but not in his heart.

Wealth is won with pain, kept with care, and lost with grief.

Less coin, less care.

A great fortune is great servitude.

It is not his that has it, but his that enjoys it.

The only use which he that has it gets out of it, is to distribute it.

A great fortune is often a great misfortune to the children who inherit it. Wealth usually spoils two generations, the one in the making of it and the other is the spending of it...

Call the roll of the world's teachers and torch-bearers, philosophers and prophets, explorers and engineers, painters and poets, scientists and saints, heroes and martyrs — and nowhere will the dollar sign be suggested and nowhere will the ladder of fame or achievement be of gold or silver.

HOW TO BE MISERABLE

Think about yourself!
Talk about yourself!
Use "I" as much as possible!
Mirror yourself continually in the opinion of others!
Listen greedily to what people say about you!
Expect to be appreciated!
Be on the lookout for a good time for yourself!
Shirk your duties if you can!,
Do as little as possible for others!
Love yourself supremely!
Be selfish!
This recipe is guaranteed to be infallible one hundred percent.

НОСЯТЬСЯ ДОВШЕ ЗА ВСІ ІНШІ!

Penmans

WARRANTED PENMANS KNIT-GOODS

ТРИВКІ
Робочі Скарпетки

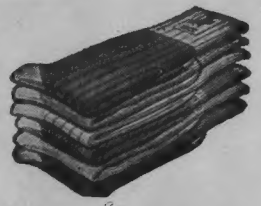

У широкому виборі РОБОЧИХ СКАРПЕТОК ПЕНМАНС найдете кожний стиль і грубість, що вам потрібні. Які з них ви не вибрали б, буде це найкраще, що за таку ціну можете купити

ТЕЖ СПІДНЯ ТА ВЕРХНЯ БІЛИЗНА
СЛАВНІ ВІД 1868 Р.

WS 10-4

Червень 1961 це місяць нового перепису населення в Канаді

Коли до Вас завитає той, хто переводить перепис, поможіть йому, поможіть нам усім!

У Канаді перепис населення переводиться що кожних десять років. Якщо це ваш перший перепис населення, просимо вас запам'ятати що той, хто його переводить, ставить ці самі питання кожній особі в Канаді. Між іншим він запитає про ім'я, вік, освіту й заняття кожного у вашому домі. Завдяки таким інформаціям, зібраним із кожного в Канаді, канадійці можуть краще плянувати в таких справах, як майбутні школи, комунальні послуги, суспільна опіка й економічний розвиток.

Усі інформації, що їх уділяєте під час перепису, є строго довірочні. Згідно з законом їх не вільно вживати для таких цілей як: податок, військова служба, відвідування школи, переведення якогонебудь із національних, провінціяльних чи муніципальних законів чи доповнення законів.

Коли той, хто переводить перепис, завитає до вас, просимо вас відповідати на його питання точно. Допоможіть йому в праці, яка важлива для будучности нас усіх.

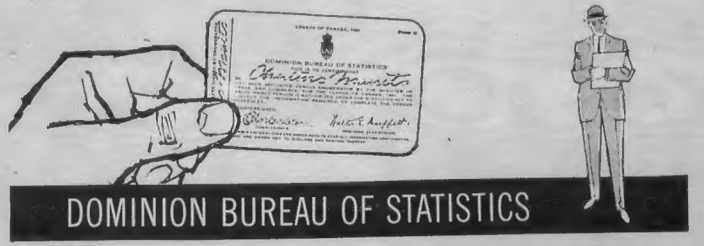

Опубліковано за уповноваженням Дост. Джорджа Гіса, міністра торгівлі.

Спеціяльна ВИПРОДАЖА Гувера!

Викиньте вже раз свою брудну щітку, а візьміть до рук модерний **відкурювач ГУВЕРА.** Чому брудити собі руки, коли можете зробити свою роботу чисто й "апетитно"?

От для прикладу

відкурювач ГУВЕРА

"Constellation"

що просто "пливе в повітрі", не треба його ні сунути, ні тягнути. Всисає дуже сильно, а помагає тому збір додатків потрібних для кожного роду відкурювання-чищення. Подвійне присмо до чищення килимів і долівки. Подвійна складана рура, великий міх на сміття й пороҳи. А все те виглядає притягаюче й у модерному стилі.

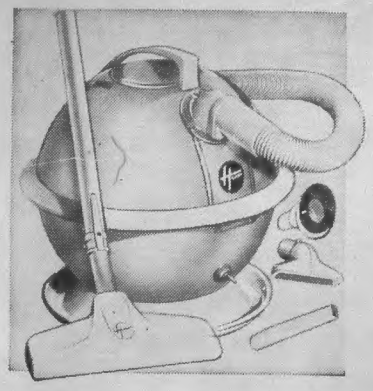

Ціна ж у випродажі

тільки $64.95,

замість **$89.95!**

Або інші ще **"ГУВЕРИ"**, як от

- **ПОДВІЙНИЙ ПОЛІРУВАЧ** до підлоги
  замість $54.95 — тільки $34.95,
  чи
- **CONVERTIBLE SPECIAL**
  відкурювач, що діє трояко: вибиває, шкробає й чистить,
  замість $99.95 — тільки $79.95!

ALPHA Furniture Co.

735 QUEEN ST. WEST
EM 3-9637
TORONTO, ONT.

3030 DUNDAS ST. WEST
RO 6-4011
TORONTO, ONT.